SUPPL. D 61046/D

Librorum quarta classis
+ Librorum quinta classis

Scarron

GALENI LIBRORVM QVINTA CLASSIS

EAM MEDICINAE PARTEM, quę ad Pharmaciam spectat, exponens, simplicium medicamentorum, substitutorum, purgantium, antidotorum, componendorum tam per locos quàm per genera medicamentorum, ponderum denique, ac mensurarum doctrinam comprehendit:

SEPTIMA HAC NOSTRA EDITIONE, *non parum ornamenti adepta: locis pluribus quàm in alijs superioribus editionibus, ad græcorum librorum fidem emendatis.*

Locis ijs in margine signatis, quos Galenus passim ex Hippocrate citat.

Et alijs etiam annotationibus additis.

Librorum numerus proximo folio continetur.

Τὸ Φαρμακευτικόν.

Venetijs, Apud Iuntas. M D XCVII.

QVINTAE CLASSIS LIBRI.

GALENI De Simplicium Medicamentorum Facultatibus libri undecim, Theodorico Gerardo Gaudano interprete, ab Augustino Gadaldino ad veterum græcorum exemplarium fidem non paucis in locis repurgati. fol. 2.
De Substitutis medicinis liber Iul. Martiano Rota interprete. 84
De Purgantium Medicamentorum Facultate, eodem interprete. 86
Quos purgare conueniat, quibus Medicamentis, & quo Tempore, eodem interprete. 88
De Theriaca ad Pisonem liber, eodem interprete. 89
Hieronymi Mercurialis, Medici hac tempestate clarißimi, de eo iudicium.
De Vsu Theriacæ ad Pamphilianum liber, eodem interprete. 98
De Antidotis libri duo, eodem interprete. 99

Omnes hos sex libros, idem Iul. Martianus Rota accuratius denuo ante obitum recognouit.

De Compositione Medicamentorum secundum Locos libri decem, quodam excellente auctore interprete, rursus post Nicolai Machelli medici Mutinensis recognitionem, aliquot in locis emendati. 121
De Compositione Medicamentorum per Genera libri septem, Ioanne Andernaco interprete, ab Augustino Gadaldino non nullis in locis ad græcorum ueterum exemplarium fidem emendati. 209
De Ponderibus & Mensuris Galeno ascriptus liber, Augustino Gadaldino interprete. 235

Quos omnes nunc postremum, hac septima editione præter Ioannis Costæi annotationes. Fabius Paulinus Medicus, & græcarum literarum professor publicus Venetijs, Cum græcis codicibus tum impreßis tum manuscriptis collatos emendauit.

GALENI
DE SIMPLICIVM
MEDICAMENTORVM FACVLTATIBVS
LIBRI VNDECIM

Theodorico Gerardo Gaudano interprete

Denuo ab Augustino Gadaldino multis in locis emendati.

ARGVMENTVM PRIMI LIBRI.

Ostendit quibus rationibus explorandæ sint simplicium medicamentorum facultates, propositis exemplis aquæ, & aceti.

Quid dicatur medicamentum, & quid facultas: & quomodo hæc quidem, actu: illa vero, potentia existat. CAP. I.

C QVantum conferat simplicium medicamentorum exactè facultates cogno
scere, tum ad uariorum compositionem, tum in inuẽtorum opportunum
usum, non habeo nunc ostendere. Nam id partim in opere De medica-
mentorum compositione, partim in curandi methodo monstrabitur. Ve
rùm quod deinceps ad temperamentorum sequitur tractationem, id in
pręsentia dicetur: ubi uidelicet prius uocabulorum, quibus in hoc utemur
libro, significata definierimus. Medicamentum, omne id dicimus, quod
naturam* nostram alterare potest: sicut, puto, nutrimentum, quicquid sub
stantiam augere: refertur enim utrunq; ad aliquid Porrò medicamentum simplex, & ipsum per
oppositionẽ ad cõpositum nuncupatũ est: Est aũt id, quod secundũ naturã suã syncerum est. At fa
cultas, causa quædã est effectrix. Eaq; partim actu siue energia est, partim in futuro tpe: actu qui
dẽ, ut calfaciendi in igne, refrigerandi in glacie: in futuro autem, ut calefaciendi in pyrethro, &
castoreo, & similibus: refrigerãdi in alterco, mandragora, & id genus alijs. Sanè quandã esse fa-
cultatẽ in purgatorijs quidẽ medicinis purgatoriã, uomitorijs uomitoriã, sternutatorijs sternu-
tatoriã bechicis {hoc est quæ tussim uel sedant uel ciẽt,} bechicam, & in unoquoq; alio opere p
D agendo, q̃ denominetur ab eo quod ipsa efficit, ferè non est qui ambigat. At quæ sit huius facul
tatis essentia, quidam certe non posse cognosci existimarunt: quales sunt sceptici philosophi, &
qui inter medicos uocati sunt empirici. Sed & qui nosci posse arbitrantũ, inter se se dissident. Qui
dam enim ad magnitudines, & figuras & posituras corpusculorum ac meatuũ {quos ὄγκους & πό
ρους appellitant} referunt: alij ad caliditatem, frigiditatem, humiditatẽ, ac siccitatem: pro sua ui-
delicet utriq; prima elementorum constitutione. Quare & nos, quia in libro de elementis secun
dum Hippocratem ex calido, frigido, sicco, & humido, cùm aliorum oĩum corpora, tum animã-
tium, cõstare ostendimus, has effectricium facultatum essentias, tum in alijs oĩbus, tum in medi-
camentis, statuemus. Sic autem & in tertio De temperamentis demonstratũ est. Ac q uolet quæ
nunc dicẽda sunt assequi, in eo tractatu se prius exerceat oportet: quippe cùm illic q̃ uniuersim
de medicamentis nouisse conueniat, exposita sint. Nec hic toto utiq; in genere quicq̃ noui dice
mus: uerum, quæ illic generatim sunt scripta, ea hic speciatim elaborabimus.

* ἡμῶν, id est, nostram, est in antiquis, licet non habeatur in impressis.

Quo pacto quanq; iudicare facultatem oporteat. CAP. 2.

IN primis quidem ac maxime sumendum est iudicandæ facultatis experimentum ab ea re, ad
quã dicitur. Siquidem non protinus, si hominem refrigeret cicuta, & sturnum refrigerabit: aut
si sturnum nutriat, nutriet & hominem. Eadem ratione neq; si hominem purget ueratrum, cõti-

nuo purgabit & coturnices:neq; etiam si hos nutrire ualeat,cõsequens statim est,ut & homines. E
Proximum est,ut quod ex accidenti est,distinguatur ab eo,qđ primario ac per se.Nam aqua fri
gida calorẽ quandoq; reuocat,cutẽ refrigerando,cõtrahendoque,ac cõdensando:ad id enim,
caloris consequit̃ reuocatio,uelut in tertio De tẽperamentis ostẽdimus. Rursum″calida quoq; A.l.1.f.4.d.1.
ipsa sæpenumero refrigerat,excalfacientẽ nimirum humorẽ digerendo.Nam si his ad amussim c.6.fol.61.g
distinctis ad inquirendæ facultatis explorationẽ accesseris,haud facile,mea quidẽ sentẽtia, fal
li queas.Cæterum à nullo alio desumi iudicium,q̃ ab eo,ad qđ dicit̃,id quidẽ perfacile est:non
uidelicet an insecta animalia oleum interimat,neq; an pingue,aut lentum,aut leue sit cõsiderã
tes,cũ an calfacere,aut frigefacere,aut humectare,aut siccare corpus humanũ ualeat, inquirit̃:
eundẽ in modum,neq; an colore sit rubro rosa, neq; an albo cerussa:siquidem necessarium nõ
est,quicquid rubrum sit,esse calidum,neq; quicquid albũ,esse frigidum:sed an admota corpori
bus nostris primario ac per se excalfaciãt, ac nõ interueniente quopiam, neq; ex accidẽte:ac si A.l.1.f.2.d.2.
ita quidẽ,facultate esse calida:ut si refrigerent,frigida.Nam″per deos immortales,unde nam di c.1.fol.40.g
cere possumus,an calidum sit facultate album piper, granũ cnidium,cnicus,calx,& ueratrum al
bũ?aut vnde ꝙ frigidus sit samius aster,terra selinusia,cerussa,nix,& lac?omnia enim ea coloris
sunt cãdidi,uiribus uero uel maxime pugnãt.Sunt ergo nix, & calx colore simillima,uiribus au- F
tem pugnantissima:sed pugnantiam sensus dijudicat.Siquidem niuẽ applicatã protinus ac pri-
mo statim occursu frigidã percipimus:& quoad tangat, magis semper magisq; frigefacere sen-
timus:uidem⁹ porrò ipsam neq; durare,neq; seruari posse,si uel leuis calor occupet. At calx ne
que primo occursu refrigerare percipitur:& usq; dum applicata manet,perspicuo magis ac ma
gis excalfacit.Ex quo cõstat ex eo ꝙ semper vnum idemq; efficiat,quoad nos contingit medica
men,propriam eius iudicandum esse facultatem.

Quo pacto discernatur quod ex accidente quid faciat, ab eo quod propria facultate. CAP. 3.

Etenim quod ab initio ad finem usq; dum applicatum est, magis semper calfacit,id non ex
accidẽte,sed ex sua natura est tale:Sic etiã quod à principio ad finẽ usq; refrigerat,ex sua fa
cultate est frigidum,nõ ex accidẽte.At sanè si nihil moratus,atq; ex posteriore,ac post†ablatio
nem,facultatem eius expendere uoles, sæpenumero falleris.Ac forte non nunq̃ aquã frigidã,
non frigidã modo, sed & calidam possidere facultatem dices: ubi uidelicet frigefacere ꝑpetuo
dũ nos contigerit apparebit,frigidã:ubi uero sæpenumero calorẽ reuocabit,calidã: Quare hæc A.l.2.t.1.c.1.
indiscriminata relinquenda nõ sunt. Dandaq;″insuper opera,ut quodcunq; medicamentũ in fol.92.c
iudicium uocare uelis(id qđ in libris De tẽperaturis monuimus) omnis sit expers aliene,tũ fri- G
giditatis, tum caliditatis: ne uidelicet natiuã eius facultatẽ adscititia qualitas adulteret. Ad hæc
(quæ & ipsa præcepimus)nutrimentũ à medicamento distinguito,atq; ea utraq; ad aliquid dici
memento:tum circa eandem sæpe substantiã cõsistere,uelut & id quod monstrauimus: Nec se-
cius ꝙ quædã tota substantia in sese mutuo & agat & patiantur:quædam uerò una duntaxat, aut
duabus qualitatibus:Super hæc,alia itidem esse tenuia siue tenuium partium ȝ Græci λεπτομερῆ
uocãt.ȝalia crassa siue crassarum partiumȝ παχυμερῆ Græci nominant: ȝ tenuia quidem,quæ fa-
cile in tenues cõminui partes possint:crassa,q̃ cõtra.Atque, ut semel dicam omnium meminisse
distinctionum oportet,quas in tertio De temperamentis posuimus, ut secundum illas medica-
mentorum omnium speciei facultas explorari ualeat.

† *ἄρσιν. quam recte quidẽ trãsferas ablationẽ sed quid hac uoce uelit Gal. obscurum est. Vide an forte legẽdũ sit πλύσιν, ablutionẽ. agit enim de calce: cuius ablutæ nõ eadẽ est uis calfaciendi quæ antea.*

De aquæ facultate. CAP. 4.

Esto sane prima nobis in cõtemplationem proposita Aqua:ꝙ nimirũ ea & cõmunissima ho
minibus oĩbus sit,tum sanis,tum ægrotis: & ad uitã maxime necessaria. Primumq; eucrato
siue temperato corpori applicator ipsa neq; frigida insigniter neq; calida:Deinde ijs q̃ natura
sunt intemperati:Tertio ijs, q̃ affectu aliquo tenent̃. Nã hoc pacto exactè in oĩbus propriã eius
facultatẽ ꝑpenderis.Igit̃ tẽperato admota pluscule tempore ipsum oĩno refrigerabit: Intẽpera H
to uero,citius quidẽ refrigerabit,id qđ frigidius natura fuerit,tardius uero:quod calidius:Semꝑ
autẽ omnia refrigerabit,etiãsi nõ multis deinceps diebus,sed uel una quis hora,aut pluribus ea
vtat̃:nec.n.talis in ullo ipsorum calorẽ reuocare poterit, Nã quæ summe frigida est,si quadratæ
ac iuuenili corporis naturæ pauculo tempore adhibeatur, caloris moliet̃ reuocationẽ:sin aliter
utaris,semper refrigerabit.Quin ẽt si ijs quoq; q̃ simplici laborãt morbo,siue calido tẽperatura
siue frigido, eiusmodi admoueatur aqua, hos ẽt manifesto refrigerabit:nam simplex sit affectio
oportet(quemadmodum utiq; in tertio De tẽperamẽtis definitum est) quo uidelicet quæ adhi
bet̃,ex sua natura refrigeret,non ex accidente quopiã: quippe cum frequenter,ubi compositus
fuerit affectus,aliud primario medicamentũ efficiat, aliud ex accidente:uelut in phlegmone, est
enim ea affectio calidæ copiosæq; fluxionis soboles. At q̃ modice excalfaciunt pharmaca,cum
superfluitatem euacuant, protinus, opinor, & quod affectum est,frigidius efficiunt:Verum cum
simplex,unaq; fuerit affectio,qđ ex accidente sit,in ea prouenire nõ potest.Ergo si hac ratione
expendas,aqua potabilis vndequaq; uidebitur frigida. Non ẽt tamen eadem aliarũ aquarum
sponte natarũ,q̃ sulfur,bitumen,aut nitrum, qualitatibus suis referunt, facultas. Siquidẽ earum
omnino nulla,ubi alienæ,tũ caliditatis tum frigiditatis expers adhibita fuerit,frigefacere cõspi
citur.

A citur.Quinimmo nec marinã ipsam, priusq́ adscititium frigus summum acceperit,admodũ refrigerare apparet.Nam siquis in potabili aqua totum diem innatet,ut ẽt nõ admodum sit frigida,sed uelut ex Sole tepens,necessario tñ refrigerabitur: at mare cõplures iuuenum interdũ innoxie pertulere non per diẽ modo totã,sed ẽt adiuncta nocte:Ex quo liquet aquam potabilem certe & dulcem,scd'm naturã suam semper esse frigidam;mare uero non æque. Quòd si nõ semper in sermone adijciam,potabilem,sed dicam simpliciter,quantum ex se est,aquam esse frigidam,haud calumniari oportebit,tanq́ insufficienter & distincte locutum.Nam q̃ exactæ ac syncere aqua est,oĩs alterius substantiæ mistione uacans, ea ex necessitate ex sua facultate est frigida:Si qua uero ꝑ bituminosa,sulfurosa,nitrosa,aut aluminosa loca distillans,substantiæ eius aliquid absterserit,secumq; traxerit,mista iam ea est,non aũt exacte aqua:Velut si ipse quoque uolueris aut salẽ, aut alumen,aut aliud id genus affatim aquæ miscere potabili:sicut sanè sæpenumero facimus in marinæ inopia, qñ muriam facere uolumus, tunc.n.salem aquæ indimus: Ac tñ ipsa facultate iam dissidet,ut si aqua dulcis uidelicet quæ neq; insigniter, aut calida,aut frigida sit,sed uelut † ex Sole tepida,erysipelati perfundatur,noxam oĩno nullã hominis corpori sit allatura:at si marinam aquam,aut muriam, aut id genus aquã mistam,bituminosam uidelicet, † τὸ καλούμενον εἰληθερές.
B aut sulfurosam admoueas,usqueadeo hoĩem offenderis,ut partẽ ipsam sis adusturus. Aqua igit ipsa ex sese frigida est facultate. Porrò si extraneũ calorẽ adeptã corpori humano ꝓfundas, putabis forsan simplex quoddam & naturale adhibitum medicamen: at ea quodã utiq; modo cõposita est,aut igneæ essentiæ partem aliquam nacta,aut certe oĩno ipsam qualitatẽ. Vt enim,si salem illi miscueris,ex confesso fuerit cõposita:sic multo magis,si igneã,aut essentiam,aut qualitatem adieceris,compositam quodãmodo,& nunc effeceris.Est porrò ẽt aqua limosa quadantenus cõposita,uelut est aqua Nili, q̃ in Aegypto est:sed ea per fictilia uasa percolata planè pura efficitur.Oportet autem non semel,sed bis,& ter percolare,qñ ne sic quidem forsan adamussim puram queas efficere:uerum quando,qui aquæ infertur limus,omnem effugerit sensum,satis tunc est ut queas dicere tales,ut ad usus synceras esse aquas.

Quo pacto iudicemus aquam puram. CAP. 5.

IVdicantur autẽ hæ tribus sensibus,nẽpe gustu,uisu,& odoratu. Gustu pura est,si nullam offerat qualitatem,sed ad unguẽ qualitatis expers appareat:Visu,cum syncera fuerit,ac plane ꝑlucida: Sic nec odoratu ullam ꝑ se ferre qualitatẽ debet:ut sunt quædã extremæ prauitatis, quæ aut aciditatẽ,aut acrimoniã,aut salsedinẽ,aut putredinẽ, aut aliud indicibile aliquod uitiũ prę-
C ferunt.Igitur aqua quæ absq; his est oĩbus,ut ad naturam certe,ne ipsa quidẽ ad amussim syncera fuerit,sicut nec aliud ullũ ex quatuor elementis sensibilibus, sed ut ad sensum & usum syncere est.Talis ergo ut est dictum, scd'm suam naturã frigida etiã est:quippe si ualde excalfactã non modo aquã,sed uel mandragoram,uel altercum,uel cicutã,uel meconium, admoueris,non solum excalfeceris sed etiam usseris corpus humanum.Oĩa itaq; quæ examinanda uenient medicamina,omnis extraneæ,ualentisq́ue,tum caliditatis, tum frigiditatis aliena sunto,nedũ aqua.

Demonstratio, qua ostenditur, aquam frigefacere ex cerati, quod ex ea conficitur, effectu. CAP. 6.

POrrò ꝙ aqua oĩs dulcis perspicuo frigefaciat, hinc quoq; didiceris. Ceratũ humidũ si ex aqua frigida subactũ accurateq; madefactum calido alicui affectui imponas, protinus ipsum frigefacies. Oportet autem quã plurimum admiscere ipsius aquæ, mistioq; hoc maxime modo optime perficitur.Ceram quãtum fieri maxime potest purissimã, oleo liquantes humidũ facere ceratum oportet,deinde refrigeratum,ac rasum,in mortario manibus subigere,aquã effundendo frigidam,quantũ nimirum ceratum accipere ualet,ac nondum aqua circunfluat: Id refrigerat & eos qui in febre utũtur,si hypochondrijs superponatur: & omnẽ phlegmonem, similiter
D herpetes quoque,& carbunculos,tũ erysipelata,& phygethla,ac breuiter oẽs morbos calidos. Ergo si non aquam dulcem,sed marinã,aut muriã illi admiscens in uno prędictorum quouis uti uolueris, non paruam omnino dñam conspicies:quippe cum id medicamentũ adeo nullã propositarum affectionũ amplius refrigerabit,ut insuꝑ accẽdat potius. Adeo multa est diuersitas inter potabiles aquas & muriã,marinãq; aquã.Aeq; aũt ac muria marinaq; aqua sulfurosæ aquæ, & bituminosæ,& nitrosę,& q̃ chalcanthum,& mysi,& chalcitim,uel aliquod simpliciter ex natura calidis medicamentis gustu referunt,inimicæ sunt oẽs calidis corporũ nostrorũ affectibus. Ex quo claret has omnes facultatibus esse calidas,solam uero aquam potabilem frigidam.

Quod aqua potabilis humida sit. CAP. 7.

CAeterum ꝙ hæc quoq; propositarum omniũ aquarum sola sit humida, plane ex eadem disces methodo:Nã ulcera q̃ supra modum squallida siccaq; sunt,si hac irriges,statim admodum humida flaccidaq; reddes,cùm aliæ aquę uniuersæ ulcera desiccent.Tum piscatorũ ulcera adeo uidentur sicca,ac si forẽt salita:contra eorũ,qui in balneis uersantur, humida apparent ac flaccida.Quin si imbutum linamentum ulceribus imponere libeat,humida quidem à potabili, sicca uero à muria marinaque,reddi cõperies. Aquæ quin etiã aluminosæ, quales sunt in Italia vocatæ Albulæ,cùm alijs ulceribus idonæ sunt:tum uerò quæcunque fluxionibus tentantur, ea

perfacile deficcant.Sic nec cæterarum aquarũ ulla humectare poteſt,ꝙ uidelicet nõ ſint exactè E
aqua, ſed miſta & adulterata, accepto nimirum aut alumine,aut chalcite, aut ſale, aut id genus
aliquo.Quocirca earum non nullę ulcera quoq; exaſperant,nempe quæ acres admodũ ſunt,&
mordaces.Quin etiam ſitienti dulcis aqua leniens remedium eſt:cæteræ uerò acerbiorem ẽt ſi-
tim relinquunt.Tum,aquã inter cutem laborantibus aduerſiſſimum eſt & poculum, & lauacrũ,
aquę dulcis:ſalſæ uerò,ac nitroſæ,& ſulfuroſæ, bituminoſæq; oẽs ſanè perutiles. Imitari autem
potes ſicut marinam, ſic aliarum quamlibet, ſubſtantia uidelicet admiſta,quæ in quaq; uincere
conſpicitur:nam ſulfure in aquam dulcem indito ſulfuroſam effeceris:alumine aluminoſam: ac
eodem modo aliarum unamquanque.

Quòd aqua aduentitium calorem nacta, ſemper quidem humectet, non autem ſemper calfaciat: uerum in ipſo quidem perfuſionis tempore calfacere, poſtea uero frigefacere conſueuit. *CAP. 8.*

HAec ergo propria aquæ natura humida eſt & frigida. Aduẽtitium autem calorem adepta
excalfacit quidẽ,& humectat,q̃bus eſt admota:uerũ haud ſimiliter ambo p̃ſtare ſimul po-
teſt:Summè nãq; humectat,ſeu tepida ſit,ſeu tẽperata, ſeu ẽt calidior:ſummè aũt nõ calfacit,niſi
q̃ extreme ferueat.Quod dico,in tẽperata primũ exploremus natura. Igit̃ ſi huic aquam afferas F
temperate calidã, eaq; uel laues, uel itidem perfundas partem aliquã,in ipſo quidẽ perfuſionis
tp̃e calidiorem ſimul & humidiorem ſe ipſa efficies:ꝙ ſi deinde quieſces,nec corpus frigidę uſu
poſtea cõtrahes,conſtipabis, ac dẽſabis, paulo poſt ſe ipſo frigidius fieri cõſpicies,quippe cùm
corpus rarefactum,trãſpirante immoderatius calore natiuo,frigidius efficiatur.Nõ tñ ſicut frigi
dius poſtea calidæ uſus corpus† deſtituit,ita & ſiccius:quanq̃ profecto uideri id poſſit, tũ ob ſpi-
ramentorum raritatem, tum ob corporis mollitiem, tũ ob ſubſtantiæ fuſionem:pluſculum ſiqui
dẽ in his affectibus euaporetur neceſſe eſt:atqui uapor humor eſt extenuatus. Verum non ita ha
bet rei ueritas.Nã mollities,quã calidæ aquæ lotionibus acquirunt corpora, ſolius humiditatis
propriũ ac inſeparabile ſignum eſt,in animantis uidelicet corpora:uelut in opere De tempera
mentis eſt demonſtratum. Sanè ulceratarũ partium caro,id ipſum perſpicuo oſtendit,ut quę in
iſtis ex aqua calida perfuſionibus flaccida† atq; algę ritu fluida efficitur:quanquam ſanè corpus
illiuſmodi affectionibus inanit̃,ut minus tũc in ſeſe habeat humoris,q̃ antea. Videriq; uenia di
gni poſſunt,q̃ per calidas lotiones,atq; aquæ moderate calidę perfuſiones ſiccari corpus exiſti
mant:nã ſimilis horum eſt error,atq; illorum,q̃ credunt, ſenes adoleſcentibus eſſe humidiores.
Pluribus nãq; ſenes excrementis redundant,ſed genuinæ (quæ πεφυκότα μόρια nũcupant) orga G
nicæq; partes adoleſcentibus magis ſunt humidæ:ut id quoque in ſcd̃o De temperamentis mõ
ſtrauimus.Perinde ſe res habet in p̃fuſionibus,ac lauacris,oĩq; adeo ex aqua calida irrigatione.
Siquidem humores, qui in uaſis alijſq; inanibus ſpacijs ſunt,exhauriuntur oẽs: at ipſa uaſorum
corpora,& uniuerſum genus carnoſum ſe ipſo fit humidius. Atq; hãc ſolã facultatẽ nunq̃ aqua
*dulcis deponit.Neq;.n.cum feruens corpora exurit,quę uſta ſunt redduntur ſicca,uti q̃ ab igne
ſunt aſſa:rurſum nec cùm ſummam adepta frigiditatem per diem totum, aut ẽt longiori tempo
re parti cuipiam p̃funditur, eã ſicciorẽ efficit,tametſi rugoſa, atq; admodum exilis relinquitur.
Verũ hæc eueniunt,ꝙ qui in uaſis alijſq; ſpacijs eſt humor,exhauſtus ſit;at partes genuinæ ſoli-
dæq; nulla ſua parte ſicciores euadũt. Huiuſq; ſp̃ meminiſſe oportet:tũ toto ſermone perpetuo
obſeruandum, ex euidenter apparentibus colligendam' cuiuſq; medicamenti facultatem. Ac
ſemper,ad quod quid dicitur calidum, frigidum humidum, aut ſiccum,ad id eſſe æſtimandum.

† Oſtendit.

Græce eſt βρυώδης muſcoſa. ſed uide an legendum ſit πυοειδὴς purulenta. quid enim ſit, carnẽ ut iterpres uertit, algæ ritu fluidam, uel etiam muſcoſam, effici, diuinandum eſt.

** In impreſſis cod. græc. legitur duntaxat τὸ ὕδωρ, ideſt aqua: in pluribus tamen manuſcriptis additur τὸ γλυκὺ δηλονότι id eſt dulcis ſcilicet.*

Sic à rebus exteris de medicinarum facultate colligi quid oporteat, ex ignis cum illis commertio faciendum eſſe iudicium. *CAP. 9.*

POrrò ſiq̃s velit ex ſuperabundanti à rebus externis p̃bationes ducere, ne id quidẽ p̃hibeo:
uerũ,aĩum diligenter aduertat,conſulo:Nã ꝫadmodum lubrica res eſt,acꝫ multos obtinet pa H
ralogiſmos.i.fallendi modos.Sed hos in conſequentibus ediſſerã.Cæterũ qd̃ ſolum quis ab ex-
ternis rebus ſumpſerit,ut id, qd̃ iudicium ſubit medicamentum, aut excalfacere,aut refrigerare
p̃bet,id in ignis cõmercio cõtactuq; conſpicit̃. Neq;.n.vſqueadeo abſurdũ eſt, ꝙ facile in ignẽ
uertit̃,id calidũ facultate putare.Memoria.n.opinor,tenemus oĩa huius uocis, facultate, ſignifi-
cata,q̃ in tertio De temperamẽtis definimus. † Vnum igitur ex ijs erat & id,qd̃ ex propria eius,
quod dicit̃,materia,tale eſt facultate:ſiq̃d.n.facile in ignem uertit̃,id facultate eſt ignis,non actu
ſcilicet: Nã hoc quod eſt facultate, ex aduerſo ei diuiditur,quod eſt actu:alterũ uerò qd̃ eſt per
ſe,ei quod eſt ex accidente: Hanc ergo iudicij rationem conſiderare,ac diſtinguere conuenit.

† Clariora uidentur eſſe uerba tertij de tẽperamentis e. 1. cl. 1. pa. 21 f. Præterea quæcunque fientiũ continẽtes materiæ ſunt, nec refert an conuenientes, an proprias dicas &c. quo in loco γινομένων. i. fiẽtium habetur, quod hic. λεγομένου. i. eius quod dicitur. conſidera.

Quot & quæ prædefiniri oporteat, vt liceat ex alicuius affectione, quæ ad ignem eſt, quo pacto aduerſum nos id ipſum afficiatur, colligere. *CAP. 10.*

AT quibus conſiliũ eſt tuto à rebus extraneis ad corpora tranſire animalium, uidere primũ
debent,an tenuis ſit eſſentiæ, an craſſæ,quod explorandum uenit. Secundo, an ſibi conti-
nuum denſumq; ac ſolidum, an interuallis interceptum ac rarum.Quocirca his immorandum
prolixius eſt: uidetur enim id quoddam eſſe principium,ac uelut elementum,multam conſide-
rationem poſtulans.

Quòd

A *Quòd quæ subtiliorum sunt partium, promptius propriam exerant actionem, quàm quæ crassiorum, tametsi eandem cum illis facultatem obtineant.* CAP. 11.

A.l.2.t.1.c.4. fol.94 h

IGitur eorum, quę in confesso est facultate esse calida, nullum oı̄no apparet nos excalfacere, priusq̃ in tenuia sit comminutum. Nam si quis piper solidum cuti inspergat, nullam planè caliditatem percipiat: eadē ratione si quis uel linguæ imponat, aut deglutiat, aut alio pacto utaẗ integro, haudquaq̃ diligēter trito, & cribrato, ac nō adeo cōminuto, ut pollinē tenuitate referat. Nā qđ pollinis instar tenue cuti inspergitur, excalfacit, ac maxime si affricueris: præterea quod linguæ admotū fuerit, aut in uentres deuoratum. at quod solidū, integrumq; imponitur, nec cutē calfacit, & linguæ uentriq; exiguū duntaxat caliditatis sensum mouet. Itaq; cùm tenuium esse partium dicantur, quæ facile in tenues partes cōminuuntur, crassarum uero partium, quæ cōtra: tum dura uiscosaque ægre, ac difficulter, aut omnino in tenues cōminui non possint: fragilia uerò, & quæ citra uiscositatē mollia sunt, prōpte in tenues soluūtur: hinc constare arbitror, multa esse facultate calida, ac facile accendi, uerum nos haud facile excalfacere. Nā ignis, ut q̃ omniū est tenuissimus, simulq; calidissimus, & in profundū facile penetrat, & cōminuit, extenuatque, & uincit atq; in suā deniq; naturā conuertit, undequaq; scilicet simile reddens, atq; exuperans id,
B qđ contingit: At nostra caliditas supra q̃ ꝙ crassæ sit essentię, & halituosa, insuper infirma est, ut non facile mutet qđ contingit. Ostensum est aūt in tertio De temperaturis (quo sine, quæ hic dicuntur, assequi est impossibile) nullū eorum, q̃ nos excalfacere apparēt, perinde ut ignem posse calfacere, uerum ut materiā accendi facilem: siquidē mutationis principium à nostra caliditate accipientia, ut calami aridi ab igne, nos cōtra recalfaciūt, & uelut partes fiunt quædā caloris natiui, sicut ignis: nā quod prius erat calamus, id nunc fit ignis, ut mutantis ipsum ignis essentiam totā adaugeat. Monstrauimus aūt quędam, ubi uel leuē fuerunt mutationē extrinsecus adepta, secundum naturā deinde suā ad plurimā mutationem procedere. Quamobrem mirandum nō est, si quædā medicamenta primæ quidē mutationis principiū à nostro calore nacta, inde iā ꝑgant eū quoque, qui mutabat superare. Nam cum corporis cuiusq; ꝓprietas alia habilis sit ad suscipiendum calorem, alia inhabilis, fit ut paria principia non sequatur par incrementum.

§ *Quòd pharmaca, quæ paruam sortita sunt molem corpoream, magis agant, quàm quæ magnam.* §

QVin etiam quòd corpus admodum exile facilius alteratur, mutaturq; ab eo, cui admotum est: quod autem grandius est, non nisi temporis spatio, ac uix tandem etiam sensibilem alterationem sustinet: id cum non modo à physicis naturam scrutantibus sit demonstratum, sed
C cuiuis etiam homini rei ipsius experiētia notum: satis magnum adfert testimonium, ijs quæ modo dicebamus. Quippe si piperis particulæ à nobis accipere debēt mutationē: eoque accipiant facilius, quò fuerint minutiores: mirandū nō est, si eas tanto citius excalfacere experiamur, quāto accuratius in minimas fuerint comminutæ.

Medicamenta parem etiam sortita tum facultatem, tum consistentiam, quanto rarioribus applicentur corporibus, tanto ocyus actionem suam exercere. CAP. 12.

QVinetiam ꝙ extima cuti superficies callosa sit, duraque, & frigida, tum quod sub ea est, quāto profundius subeas, tanto sit calidius, nemo ambigit. Huic sanè rationi, si duo etiam principia in alijs à nobis tractationibus demonstrata adiecero, ita denique uniuersum possis colligegere. Alterū quidem ad demonstrationem principiorum, siue lemmatum, siue axiomatum, siue propositionum, siue utcunq; nuncupare libebit, in cōmentarijs De temperamentis demonstratum est, cutem uidelicet omnē in primo statim ortu sibi esse continuā: at temporis spatio perforari, ac plurima nancisci spiramēta ritu cribrorū. Alterum utilium ad ratiocinationē propositionum est, Corpus uniuersum expirabile esse, ac inspirabile, ut inquit Hippocrates. Fusius autē de hac dictum est in libro De vsu pulsuum, ubi demōstrauimus, arterias ubi se dilatantes undequa
D que, & per omnes meatus; attrahunt, nō aerē modo, halitumq; attrahere, sed, quicqd etiā trahi facile, ac tenue sit, ad spiritualis essentię impetū expedite cōsequi. Quibus sic se habentibus, multæ uenæ arteriæq; aperiuntur in cutis meatus, & in ipsius superficiem internam: ac in meatuum perforationes, haud pauca peruenire uenarum arteriarumq; oscula existimandū est, nihiloq; secius ad extimā superficiem, ita ut ipsę usculis ibi finiant: Tum quicquid piperis ad exactissimum redactum fuerit pollinē, simul cum ambiente aere ab arterijs attrahi, ipsumq; protinus à calore natiuo transmutari, idq; tum ob paruitatē, tum ob ingenitam, ut à calore alteretur, aptitudinē: siquidē haud aliud illi erat facultate esse calido, q̃ facile posse incalescere. Quòd si semel id illi sit, mirum non est per omne corpus tempore perlatū, ipsum recalfacere: ac proinde primū maximeq; ab id genus medicamentis incalescere partes, quas primū cōtingerint: deinde q̃ his sunt proximæ & continentes: ac sic deinceps tertio, quartoq; loco, pro situs uidelicet uicinitate, cū ijs q̃ primo incaluerant, incalescere. Hæc scientifica constant demonstratione, non tamen ijs satis credibili, qui in primis non fuerint exercitati. Oportet enim in ijs quæ De elementis sunt ratiocinationibus esse uersatum, atq; in commentarijs De temperamentis, & vsu pulsuum, & ante hęc omnia in demonstrādi methodis peritum. Sane paucis datum est omnia percurrere. Verū his quidē suffecerit (mea sententia) in euidentibus duntaxat uersari, paucis attactis cōmunibus

rationibus siue epilogismis. Itaq; causam, quamobrem non excalfaciunt corpora humana ea, q̃ crassa adhibentur, ét si natura sint calida, ijs duntaxat qui rationem assequi ualeant, dictam esse reputent: sibiq; satis esse persuadeant, quod euidenter sensibus apparet. Apparet autẽ euidenter crassorum omnium nullũ prius, q̃ ad unguem cõminuatur extenueturque, neq; ipsum à corpore nostro quicquam perpeti, neq; rursum in nos posse agere. Nec.n. solum in pipere, napy, cachry, cæterisq; omnibus, quæ nos excalfaciunt, ita se res habet, sed æquè itẽ in facultate frigidis. Nam si quis radicis mandragore corticem in magnas partes confractã cuti imponat, aut illinat, †aut deglutiat, q̃ planè nihil efficiet: at si admodum sit cõminuta, refrigerare potest. Sic ẽt papaueris semen, & cicutæ, tametsi hoc sit oĩum refrigerantium ualentissimum, tñ antequã exactè comminuatur, cuti nostræ impositum planè est imbecillũ. Ne te ergo magna teneat admiratio, ꝙ calami aridi, piliq́ue, tametsi accendi promptissimi sunt, non tñ nos contactu excalfaciunt: quippe qui planè à nostro calore mutari nequeant, ut sic recalfaciant, ꝙ uidelicet pollinis ritu cõminui non ualeant: qñquidem calamus Indicus, quẽ & aromaticum, idest odoratum appellitant, cùm tundi, cribrari, ac planè magis, quàm qui apud nos nascitur, cõminui ualeat, clare nos excalfacere conspicitur, sicut uno ore omnes qui ætate nobis maiores sunt medici, confitentur.

† *Est quidem in antiquis codi. græcis ἢ καταπίοι. i. aut deglutiat, in impressis tamẽ & in tralatione ueteri uerba hæc non habeantur.*

Quòd corpora rariora citius ab igne accenduntur, quàm quæ sunt spissiora. CAP. 13.

PORrò cõsiderandum est (quemadmodum proposui) non solum crassarum sit partium, an tenuium, explorandorum medicaminum substãtia, uerum etiam rara ne, an densa. Voco sanè rarum, cuius partes spatijs inanibus intercepta sunt, intelligẽtibus uidelicet nobis, ac semper recordantibus, quo pacto dicatur spatium inane ab ijs, qui unitam esse dicunt substantiam, † non quemadmodũ Epicuro, & Asclepiadi est uisum; immo aere plenum est in raris corporibus, spatium inane. Vbi ergo eiusmodi spatijs multis corpus fuerit distinctũ, facilius q̃ densum accenditur, etiã si ꝙ ad caliditatis frigiditatisq; attinet temperiem, similiter illi sit affectum. Nam qui in ijs spatijs continetur aer, cùm sit ad patiendũ promptissimus, primo statim ignis occursu accenditur, atq; inflãmatur: una uerò secũ corpus uniuersum accendit, unamquãq; eius partem nimirũ undequaq; occupans. Ergo, si parua corpora, cingente ea circunquaq; flãma, prompte accẽduntur (nã id clare conspicimus) non sine ratione corpus rarum celeriter accendit, utpote cùm profundas eius partes oẽs flãma cõtingit. Sic itaq; calamos aridos ignis celeriter exurit, tametsi minus sint alia substãtia calidi; idq; ob meatuum multitudinẽ, quos aer quidẽ prius occupabat: ubi uero ignis contigit, flamma depascitur. Aer.n. accensus, flamma est, terra uero carbo. Porrò ꝙ aeris plenos meatus multos aridus calamus obtineat, summũ argumẽtum est ipsius leuitas: nã siccum natura corpus leue esse alioqui nequeat, nisi inanitate sit præditũ. Eũdem in modum pumex, & spongia sicca atq; oĩa adeo quæcunq; fistulosa sunt, multumq; uacui obtinent, pondere sunt leuia. Sic sanè & calamus non eo duntaxat ꝙ siccus est, sed ꝙ plurimi aeris est particeps, prõptè accendit: at à nostro corpore ægrè proinde calfieri potest, quòd essentiæ sit crassæ. Quando igitur medicamenti cuiuspiam ex ignis commertio temperiem colligentes, scrutari statuimus, an aduersum nos eodem modo se gerat, substantiæ eius respicienda constitutio est. Nã si tenuis quidem sit, sed continua, eandem & in nos naturam ostendet, quam prius in ignem: sin autem rara sit & crassa, fieri potest ut ab igne quidem perfacile alteretur, non tamen à calore nostro, ac proinde nec nos recalfaciat.

† *Quoniam non &c.*

Aquam tenuium esse partium, nec unquam nos ex sua natura excalfacere. CAP. 14.

POsteaquàm igitur hæc cum in modũ definita sunt, rursum ad sermonẽ de aqua redeamus. Nam ꝙ tenuis sit essentia, argumento est, ꝙ promptissimè per* pilos, & uestimenta perfluat: nam ꝑ humiditatem mollitiemq́ue, quę nihil habeat adiunctum uiscositatis, diuisibiles partes obtinet, & quæ facile in minimas possint distrahi. Talis cùm sit, tñ neq; nos ex sua natura calfacit, neq; proprium est ignis nutrimentum, immo oĩno contra aduersatur, &* dissidet, atq; extinguit, ut quæ illi sit aduersissima: nec mirum est, si cum igne natura tum calidissimo, tum siccissimo, pugnet aqua, quæ frigida est & humida. Coniectura quidem igitur & ex ignis sumenda cõmercio, quo pacto quodq; medicamentum in calore, frigoreq; se habeat: non tñ protinus existimandum tale & ad nos uideri, nisi tenuium sit partium, & spissum. Sic oleum tametsi facile in flãmam uertitur, non tñ admodum celeriter nos excalfacit, nimirum lenta crassaq; substantia sua tenaciter ijs inhærẽs, quæ primum contigit: proindeq; longissime oĩbus perdurat, quibus fuerit illitum, scilicet nec ab ambiente facile aut extenuari, aut digeri potẽs, nec intro in corpus promptè transumi: Aqua uero è contrario & celerrime in halitum soluitur, atque expedite digeritur. proinde etiam si in idem uas coniectam aquam oleumq; decoquas, prior tamen aqua digerit, & absumitur. Sic item si lithargyro, aut cerussa, aut id genus aliquo cum aqua diligenter commisto, simul ambo decoquere uoles, priorem digeri aquam experiere.

* πλοκάμων.

* στασιάζει.

A. l. 2. t. 1. c. 3 fol. 92. g

Non simpliciter quod citius ab igne accenditur, id ad nos quoq; apparere calidius. CAP. 15.

NOn ergo simpliciter quod citius accenditur, protinus ad nos apparet calidius. Siquidẽ antè ostensum est, ut calefacientium † aliud simpliciter erat calidum, ut ignis: aliud exuperantia calidum, uelut qui in nobis est calor: Sic eorum quæ facultate sunt calida, aliud esse eiusmodi,

* ἐνεργείᾳ. i. actu, additur in antiquis codi.

A di,ut ad id, quod primo, & absulutè est calidum: aliud uerò ut ad id, qđ per exuperantiam dicit̃. Quam ob rem non absolutè ab ea, quæ aduersus ignem est, in iudicium uenientium medicaminum dispositione, ad nos transire expedit, sed adiecta limitatione proposita.

Non quod citius a frigore congelascit, eo quod tardius, absolutè frigidius existimare licere, sed inter ea, quæ parem sortita sunt consistentiam. *CAP. 16.*

A.l.2.t.1.c.3. fol.92.g

EAdem″ hęc limitatio itidem necessaria est, qñ ex eo, ꝙ quid facile conglaciatur, frigidũ esse colligimus. Nam in ijs, quæ eandem hñt aut tenuitatem, aut crassitudinem consistentię, qđ ocyus a frigore congelatur, temperamenti est frigidioris. Nã si alterum sit tenuius, puta exẽplicã, uinum: alterum crassius, ut oleum: non est necesse aut citius, aut magis, concrescere qđ est frigidius. Verum, si quanto alterum est frigidius, tanto alterũ quoq; crassius sit, similiter ambo concrescent. Cæterum magis concretum videatur, ipsa uidelicet consistentiæ duritia, qđ fuerit essentiæ crassioris. Nã rationabile est, reor, similiter congelatorum qđ crassioris fuerit essentię, itidem fieri durius. †At si uel alterũ plus sit frigidius q̃ reliquum essentiæ crassioris: aut contra minus frigidius quidẽ alterum, sed alterũ crassioris essentiæ: haud ẽt pari tp̃e hæc congelascere est possibile: verùm quod plus est frigidius, q̃ alterum essentiæ crassioris, minoris temporis spa B tio: quod uero minus est frigidius, q̃ reliquum essentiæ crassioris, maiori. †Sic magis minusque vtrumuis ipsorum uideri durum, id pro excessus portione euenire est necesse.

† Atsi alterum multo frigidi⁹ sit quã alterum crassius, uel contra multo minus frigidũ sit eorum alterũ, alterum uero crassius, non ẽt in pari tempore cõgelascere hæc possibile est, sed alterũ quidem multo frigidius uel crassius in minori tempore, reliquũ uero quod minus frigidũ uel crassũ est, in maiori.

† οὕτω δὲ καὶ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον φαίνεσθαι. Melius fortasse φαίνεται. Sic & quod magis, aut minus durum uidet̃, utrumuis, ad proportionẽ excessus ipsorum necesse est euenire. Vt uox ipsorum ad magis & minus crassum referatur.

Quo differat congelatio à refrigeratione. *CAP. 17.*

HAec ergo memoriæ mandare oportet: tum ꝙ non idẽ sint congelari, & refrigerari, †& ꝙ illud maxime a refrigeratione proueniat. Nã refrigerari est frigidam accipere qualitatẽ: at congelari est durescere præ frigore. Ergo quæcunq; corpora tenuis sunt essentiæ, cum facile ꝑpetiãtur, promptè tum incalescunt, tum refrigerantur: at non ęquè promptè cõgelant̃, ut aer, & ignis. Nã hic planè non congelatur: ille aũt nempe aer, non perinde ut uitrum, ut pix, ut cera, resina, bitumen: tametsi.n. bitumen sit uel calidissimum, essentiæ tñ eius crassities ac terrenitas, ad congelationis celeritatem adiuuat: ac si tetigeris, calidum etiamnum, planè tñ congelatum reperias: sicut (puto) & plumbum, & stamnum non aliter concreta sunt etiamnũ feruentia. Sic aquam Hippocrates, quæ celeriter & incalesceret, & refrigeraretur, sp̃ esse leuissimam retulit: nam quanto tenuior fuerit, tanto pati promptior est: atqui quæ tenuior est, minimum hẽt limi terrestris. Non ergo absolute, nec temere ex materiæ passionibus ad ignẽ, conijcere eius ad nos facultatem oportet, verùm adiũctis limitationibus suprapositis. Quare nec æquè securum C hoc iudicium, ac id, quo ad nos ipsos quid examinamus; at, qui hoc ẽt ulterius transeunt, planè in multis errorum periculis uersantur. Quanq̃ id faciunt medicorum complures, alij oẽ qđ uiscosum est, calidũ asserẽtes: †alij quicquid adstringit; nõ nulli, quicquid est dulce: quidam uero, ẽt qđ austerum acerbumue est: sunt aũt, qui singulis illorũ contraria defendant. Sed qui in istis errores comitantur postea narrabo. Nunc aũt præsentem sermonẽ consilium est absoluere: nẽpe ut siquis ex ignis cõmercio materiã iudicare uolet, nõ absolute, neq; citra limitationem id faciendum: neq; perinde ad ignem & hominem hr̃e, quicquid iudicatur, putandum. Nã aqua igni aduersissima est, ut quæ facultatem sortita est frigidã & humidam: muria uero, marina, bituminosaq; & sulfurosa aqua, non ęque, quippe cũ id genus oẽs ab aqua ad calidius recesserint. Verum de sponte natis aquis (Græci αὐτοφυῆ uocant) uel hęc sufficiant. Siquidem ubi medicaminum uniuscuiusque, quorũ qualitates accipere aquam ostẽsum est, sermonẽ singulatim tractabimus, si nunc aut obscurius quippiam, aut imperfectius sit dictum, id tunc adiicetur.

†tametsi.

†Ex antiquis græcis. Alij quicquid adstringit, frigidum: non nulli quicquid est dulce, calidum quod uero austerum uel acerbum est, frigidũ. Antiqua tamẽ tralatio habet ut noster interpres.

De aceto.

SEd ad reliqua nunc liquidorum medicaminum transibimus, inter quę uel maxima est cõtrouersia de aceto, aliis frigidum, aliis cõtra calidum adstruentibus: nõ nullis calorem quidem D quendã illi concedentibus, sed quendam ẽt auferentibus, uelut qui acetum uinũ esse mortuũ asserũt. Nã hi propriã uini caliditatẽ perdidisse quidẽ, uerũ putredinosam assumpsisse aliã quãdam contendunt. Atq; ego sanè non multum abest, quin illorum laudem sententiã, in eãq; prõpte accedã, †proq; hac assertione atq; opinione pericula oĩa subeã, siquam″ machinã aut artẽ inuenire queam, sicut in lacte cõtrariarum partiũ separationis, ita hic quoque. Nunc aũt, ꝙ lac uniuersum non sit homœomeres & similare. neq; undequaq; sibi idẽ, clare monstrat eius scissio, excogitata uidelicet multis hominibus rõne, qua partes caseosę a serosis separari possint. Atqui neq; tale quid repertum in aceto est: neq; manifesto demr̃are posis, ꝙ quantũ eius est tenue, atq; humidum exacte, refrigeret: qđ uero scđm fæcis substantiã in eo defert̃, *uelut in uinis, calefaciat: nam ea solum ratione apertè quis probauerit ex contrariis ip̃m partibus cõsistere, sicut lac. Sanè in oĩbus liquoribus, quos exprimendis fructibus conficiunt, crassum* defertur quippiam, quod & tp̃is spatio subsidit: fęx uocatur in vino, in oleo aũt amurca: sed, & in oĩbus aliis †inest, quod illis proportione respondet, tametsi propriũ nomẽ sortitũ non sit, quod uelut fæx est in illis: & fortasse & in aceto est eiusmodi quippiam, & forsan ip̃m est quod caloris est particeps: quod uero frigoris, id quod tenue est: fortasfis uerò & in ipso tenui exiguum quiddã defertur* in multa quantitate dispersum alrerius naturæ, q̃ ipsum sit totum: nam quòd maiori

A.l.2.t.1.c.1. fol.91.c

†καὶ συνεχῶς νεύσασα περὶ τὴν ἀπόφασιν τε καὶ δόξαν.

** ἐμφέρεται.*

† Humiditatibus expressis, additur in tralatione ueteri.

parte

parte frigidius sit q̃ calidius, liquido iis apparere arbitror, qui vere facultatẽ eius expenderint. E

Perperam multos cauterij instar acetum pronunciasse calidum. CAP. 18.

AC miror, qua ratione ducti quidam vsq; adeo calidum esse acetũ pronunciarint, ut cauterio ip̃m assimilarint: nam hac, inquiunt, ratione sanguinis eruptiones (αἱμοῤῥαγίας Græci vocant) reprimit. Primum.n.tanta caliditas sensum nostrum non fugeret. Deinde ad illorũ calidorum imaginem omnino utiq; crustam efficeret, calidis medicinis similiter. "Nam id plane cõspicimus, ubi per ea sanguinẽ sistere statutum est, crustam relinqui haud exiguam: siquidẽ, nisi crustam effeceris, sanguinẽ haud represseris, nam uelut operculum fit corporibus sanguinem profundentibus. Proinde sanè ẽt cauteria planè cãdentia illis applicare consueuimus, compertum nimirum habentes, quæ non sunt eiusmodi, præterquam ꝙ nihil proficiant, insuper lædere, ac sanguinis profluuium irritare. Nec sanè ignis ex sua ratione, aut ꝙ calfaciat, ip̃m sistere p̃t: uerùm idcirco, quia cum urat quæ contigerit, quod ex ustione reliquum est, operculum subiectis partibus relinquat, id quod Græcis appellari consueuit ἐσχάρα, ⸗Latini aũt crustã uocant.⸗ At acetum haud perinde ut crustam facientia medicamenta, sed potius ut adstringentia, & refrigerantia, citra crustam, sanguinis fluores cohibet: itaq; hac quidem rõne nõ excalfacere ⸗extreme,⸗ sed refrigerare putetur. Præstat tñ, ut & supra monuimus, a talibus cõiecturis recedere, F utpote quæ iudicium ad sensum haud referant, neq; ex propè positis, aut uicinis, sed è longinquo & longis lemmatis, siue sumptionibus, rationem colligant. Aperiam aũt copiosius illorum absurditatem in libris sequentibus.

A.l.1. fol.4.e. 24.fol.83.g.

Quo methodo cognoscere liceat, an calidum sit acetum. CAP. 19.

NOs aũt secundum methodum siue rationem ab initio positam, uim eius experiemur, primum in iis quibus inculpata constat sanitas, mox in intemperatis, deinde & in ægrotantibus. Itaq; spongiã, aut lanam aceto madẽtem cuiuis sani corporis parti superponemus: deinde, ut ante est positum, protinus rogabimus, idiotas.s.atq; ex plebe aliquẽ (nam illorũ in istiusmodi incorruptum est iudicium, quia nulli uidelicet dogmati seruiliter sunt addicti) nunquid calorẽ, an frigus, percipiant. Id uero satis constat, ꝙ illud nec summe frigidum, nec calidũ admouebimus: nam & de hoc supra uerba fecimus. Sanè si tale fuerit, quod applicatur acetum, potissimum si non admodũ inueteratum, neq; extreme acre, manifestum principio frigus percipiẽt: itidem & post unã, duas, tres ue horas: postea uerò, post sublationem.s.sensim nascentis in parte caloris phantasiam ac opinionẽ hẽbunt. Porrò si uehementer acre acetum extiterit, & hoc ẽt refrigerari se principio dicent: celeriter tñ recurrentem calorem sentient, non aũt lõgo post G tp̃e, uelut in recẽtiore, ac non ualde acri aceto. Ex quibus constat, oĩno frigidum quidem esse acetum, sed quendam ẽt obtinere calorem, qui acrimonię ratione per aliquod accidens spatio tẽporis mediocriter corpora excalefaciat, tametsi id non ubiq;, sed in quibusdã dũtaxat, possit efficere. Nam laxis, ac doloris expertibus tumoribus, neq; protinus, neq; postea, caloris sensum aceti usus commouet, *mordicatio tñ in illis quædam percipitur, ob quam sæpenumero iis qui intẽperanter* utuntur, tenuis quidam recurrit rubor. Itaq; neq; primario, neq; proprio tẽperamento excalfacere uideri possit, sed acrimoniæ morsu irritare. Porrò q̃nquidẽ à sanis corporibus ad affectus semel delapsi sumus, suggeramus, quę in calidissimis, & frigidissimis affectibus efficere queat. Ergo siquis ab illita thapsia uratur, ardor aceto restinguitur: id quod, cui libitum est, experientia discere licet, uelut nos profecto fecimus in nobis ipsis, quò accurate medicamẽti potentiã experiremur. Illitis.n.multis in locis tibiis, ubi post quatuor quinque ue horas accẽdi, & inflãmari cępissent. huic quidem parti acetum, illi aquam inspersimus: alii uero oleũ, alii rosaceum innunximus: & aliis atq; aliis alia atq; alia, quæ aut acrimoniam hebetare, aut calorẽ refrigerare creduntur: sed eorum oĩum acetum compertum est efficacissimnm. Quocirca manifestum est, non eo, ꝙ acrimoniã, ac mordacitatem obtundat, sicut oleum & rosaceum, † (nam H id p̃stare hæc p̃nt) sed quia refrigeret, tale esse. Quippe, si excitatas a thapsia phlegmonas aliter sanare non liceat, nisi aut refrigerando, aut morsum siue acrimoniam obtundendo: nec alterũ præstare ualeat acetum: consequitur utiq; necessario per reliquam uim sanasse. Alias porrò reliquas calidas passiones oẽs, phlegmonas puta, herpetes, phygethla, erysipelata, carbunculos, aliàs plus, aliàs minus, refrigerare consueuit. Quapropter nisi uehementia illi atq; asperitas facultatis molesta inesset, haud alio sanè utendum ad refrigerandum foret.

*prurigo.

† *A. ex antiquis cod. græc. nam acetum has (hoc est acrimoniam & mordacitatẽ) efficere solet. Vetus item iterpres. quoniã de proprietate ipsius aceti est, ut faciat accidere, mordicationem, &c. & ita omnino legendum, videtur.*

Quibus rationibus sint vsi tum ij, qui summe calidum, tum ij qui summe frigidum esse acetum pronunciarunt. CAP. 20.

TAmetsi quidam reperiant, qui maximum id caliditatis eius argumentum constituunt. Nõ enim, inquiunt, neq; acre, neq; mordax, neq; asperum, neq; erodens foret, nisi affatim illi inesset caliditas. Nam sicut frigidi proprium est contrahere ac refrigerare, ita calidi secare atq; diuidere: id q̃d in primis efficere acetũ ualet, quippe quod secet atq; erodat non mõ aĩantium corpora, sed & grumos, callos, lapides, fictile, æs, ferrum, plumbum, ac tantum: non uelut ignis cũcta peruadat ac penetret, nec ulla possit subſtãtia penetrationis eius uehemẽtiã aut substinere, aut illi reluctari, ac resistere: nam subtile haud secus esse atq; ignẽ, nõ leui testimonio illi tactũ

esse:

A esse: quin & gustātibus ita videri, & per subtilissima vestiméta promptius aqua perfluere, oīaq; excedere, uti paulo supra diximus. Et quinam, obsecro, aliud ipsum his uerbis, q̄ ignem pronunciant? Non aliter q̄ qui frigore grumos ipsum soluere contendunt, premendo uidelicet, densando, ac vndequaq; stringendo, ac si quis digitis amplectens cōpresserit. Nam hi rursum adeo excedunt, ut & niue frigidius ipm adstruāt. Sed utrorūq; castiganda immoderatio est. Neq;.n. ut frigidum sit, iam niue frigidius: neq; ut calidum, oīum calidissimum pronunciandum est: siquidem, nisi iuxta medium foret, ac longe ab extremorum utroq; dissitum, non tāta incidisset de facultate eius controuersia. Nam de cicutæ, aut mandragoræ uiribus nemo ambigit, neq; de nasturtij, & cachryos: uerum illa oībus medicis in confesso est facultate esse frigida, hæc uero calida: Eundem in modum altercum & meconium frigida, piper & napy calida. Ad hæc innumera sunt alia, quæ facultate aut esse calida, aut frigida, uno ore medici omnes fatentur.

Quod acetum neutrum esse dicimus, vt ad summe calida, & summe frigida, quia vtriusq; extremorum est particeps. CAP. 21.

A.l.2.t.1.c.4. fol.95.g CAeterum acetū, sicut utiq; & rosaceū, neq; esse summe calidū, neq; rursum summe frigidū, ex ipsa dubitatione satis constat: neutrū uero quodam mō, utrūq; horum sit necesse est. Si B quidē cū neutra tripliciter dicat, uti diuisit Herophilus, partim amborū extremorū participatione, partim neutrius, partim nunc illius nūc huius, oīno & hæc aut aliquo sign̄atorū, aut aliq-bus, ex neutrorū natura fuerint. Mihi sanè magis vr̄ utriusq; extremorum participatione; & ꝙ nunc sensibiliter calfacere uideātur, nūc rursum refrigerare. Sic ergo neutra dici possint acetū, & rosaceū. Quòd si quis ea neutra oñdere conet, quia neutrū extremorū participent, ne illi quidē ēt forte probabiles quædā rōnes deerunt, sed non erunt demonstratoriæ ac scientificæ. Id me exacte compertum hr̄e cōfido, & maxime de aceto. Nam ꝙ suæ utrisq; sint, rōnes probabiles, tum ijs qui frigidissimū demonstrant, tum ijs qui calidissimum, nō paruum indicium est ipsum utriusq; esse particeps: admodū tn̄ difficile est rōni, contrariorum participationem concedere, cū non liceat substantiā eius aut soluere, aut scindere, uelut in lacte facimus, & alijs cōpluribus, q̄ oīa sermonis progressus aperiet. Proinde euidentius, magisq; periculo uacās principiū optamus assequi. Porrò ut mihi quidem vr̄, indagandū illud principium est ex naturæ tū tenuitate, tum crassitie, de qua dictum quidem supra est: uerū nunc quoq; copiosius de illa disserere expedit, quandoquidem & Plato de principijs longum haberi sermonem oportere prodidit.

Quo pacto aerem dicamus tenuium esse partium, & nec omnem ignem esse tenuium partium, nec quicquid tenuium est partium, esse ignem. CAP. 22.

C IGitur nemo aerē non dicit esse leptomere.i.tenuiū partiū, ꝙ uidelicet in tenues facile partes cōminuat, qd̄q; ꝑ corpora densissima expedite penetret: aut si ex aliqua quapiā leptomerię, i. tenuitatis partiū, uocabulū illi attribuāt, clare nos doceāt. Nec.n. ex corpusculis exilibus te nuibusq;, ut alterius sectæ principes asserūt, & nos quoq; aerē cōstitui fatebimur: nā continuus est, totusq; unᵘ, nihil usq̄ in se uacui cōtinens. Porrò ī eiusmodi corporis natura tenuitas partiū intelligit ex sola in tenuia diuisionis celeritate. Verum si ea rōne aer est tenuiū partiū haud oīs ignis tenuiū erit partium: q.ppe cū ęs, ferrū, lapis, lignū, atq; adeo q.cquid in carbonē uerti p̄t, sit ignis, nō tn̄ q̄ antea tenuiorū partiū: flāmæ tn̄, cū aliud sint ignis genus, re uera tenuiū partium sunt. Quocirca nō oīs ignis est tenuiū partiū, neq; q.cq.d tenuium partium, ꝓtinus & ignis fuerit: siq.dē & pruna ignis q.dē est, sed nō tenuium partium: & aer tenuiū partium, uerum non ignis. Quid ergo tā in prōptu hn̄t hasce propositiones utrasq; tū medici, tum philosophi paulo minus oēs, oēm ignē esse tenuiū partiū, & q.cquid tenuium partiū sit, esse igneū? Nā si acrius q.s attenderit, aīumq; diligēter aduertat, haudquaq̄ dixerit prunā aere tenuiorū esse partium. Memoria nanq; repetamᵘ ambiētis nos aeris puritatē, ac partiū tenuitatē in uehemēti frigore, & boreali D constōne: ipsamq; cum ferro componamus ignito: manifesto.n. ex illius modi exēplis cognoscemus frigidum quid esse, quod sit exacte tenuium partium: & calidum, quod sit crassarum.

Non omne quod mordax est, tenuium partium esse, aut calidum CAP. 23.

AVocirca haud cōcedēdum arbitror q.busdā, q̄ acetū ex eo, qd̄ mordax sit, tenuiū partium & calidū esse colligunt: nec.n. q.cquid tenuiū partiū fuerit, id & calidum est: forte uerò nec quicquid mordax fuerit, & tenuium partium. Verū in pręsens id illis det, tametsi adferre liceret niuē, boreā, aquā frigidā, non oculis duntaxat, sed & ulceribus, & raris corporibus oībus, mordaces, ut Hippocrates inquit, ‖ Vlceribus frigidum mordax. Verum ēt si quis & illud, ut dixi, concedat, quicquid mordax fuerit, esse tenuiū partium, non statim & calidum concesserit. Itaq; nec acetum proinde ꝙ mordax sit, calidum fuerit, sed tenuiū partiū, uti aer borealis, non tn̄ calidū. 5.Apho.20.Ex. ord.39.a

Quomodo acetum obscure videatur calfacere. CAP. 24.

VNde nam igitur quibusdā obscurę cuiusdā caliditatis sensus oboritur? Fortassis, ut ante dixi, ex contrarijs facultatibus cōpositum est, perinde ut lac, Forte uero caloris ipsius reuocatione. Possit ēt, cum asperum molestumq; habeat transitum, dolorem inde ciere, atq; eum in locum calidam elicere fluxionem, siquidem id palàm est, partibus dolētibus quippiā influere. Verum multum influere nequeat, quandoquidem acetum frigidum est, & proinde id quod accurrit,

currit, repellens. At, qđ planè tenue eſt, id medicaměti aꝑſas effugiens, ꝑterlabitur, atq; in par E
te figitur, haud ĕt retrorſum, ſicut id quod craſſum eſt, repulſum. Sanè ad vnguem tenuis quidã efflorèſcere rubor in partibus ab aceto irritatis conſpicitur. Forte uerò alia cã eſt, quæ compre hendi nequeat. Nã ob id ipm procul ordiendã facultatum explorationem prohibuimus, qa in naturalia incidere problemata, neceſſe eſt, eaq; nõ leuibus ambiguitatibus ꝑplexa. Nobis igit, haud ſtatutũ eſt, ſicut iis, qui naturam rerum ſcrutantur, oẽs oĩum rerum cãs exquirere, uerum medicaminũ facultates cognoſcere, quo & illis dextrè uti, & boni cõpoſitorũ euadere artifices poſſimus. Nã ꝙ ſit impoſſibile aut probe ipm medicamentum cõponere, aut eo qđ ab alio com poſitum eſt, idoneè uti, anteq̃ ſimplicium medicaminũ facultates pernoueris, abunde in libris tum de curandi rõne, tum de medicaminum cõpoſitione conſcriptis oñditur. Cum ergo is nobis in hac tractatione propoſitus ſit ſcopus, ubi primum qđ ab illis utile eſt inuenerimus a phyſicis problematis recedendũ eſt, quæ innumeris dubitationibus ſunt intricata: quippe, cum in qua in uniuerſum tẽperatura, aciditas, dulcedo, ꝗlentities, ꝗ amaritudo, falſedo, auſteritas, acrimonia, & aliarũ qualitatũ ſingulæ prouenire ſunt natæ, phyſici uiri ſcrutari nituntur, hęſitatio nes tum plurimę, tũ maximæ, in oratione exiſtere aſſolent. Has ego non ſecus uitandas cenſeo, quã q̃dã præcipitia, cum ꝑſertim ad manum ſit uia regia, qua medicamenta iudicare liceat. Pri F
mumque, qđ paulo ante præcepi, perpendẽdũ, nullã in ambiguo eſſe facultatẽ eorũ medicamẽtorũ, q̃ uehementer aut excalfaciunt, aut frigefaciunt: uerũ de quibus ambigit, neutra ſint, neceſſe eſſe: deĩde pleraque, ut ad ſenſum ſimplicia, ex pugnãtibus cõſtare facultatibus: nõ. n. ſolũ lac, ſed ẽt ſulfuroſæ, bituminoſæ, nitroſæ, & q̃cunq; eius ſunt gñeris ſpõte prouenientiũ aquarũ, ex pugnantiũ facultatũ miſtura naſcunt: ſiquidem aqua ex ſua natura frigida eſt & humida: bitumẽ ãt, ſulfur, miſy, chalcitis, & eius gñeris alia calida. Meminiſſe uerò ẽt oportet calidorũ haud pauca, craſſæ eſſe eñtiæ: nec pauciora frigidorũ, tenuis: ac ſecđm hæc principia tuto de medicaminũ uiribus pronunciare. Sat igit fuerit, tenuiũ partiũ, refrigerationem, exiccatoriũque, acetũ dixiſſe, omiſſis ſuper illis rationibus nimis phyſicis, ꝗquæ magis ad naturam rerum ſcrutantes, attinent: ꝗnã ex illorum ſcientia, quo pacto alijs medicamentis miſceri ipm liceat, cognoueris.

Veteres medicos perperam indefinitam reliquiſſe facultatis eiuſdem generis medicamentorum qualitatem. CAP. 25.

QVocirca nõ poſſum eos non culpare, qui de uiribus eius prolixa q̃dã nugantur & garriũt: magis ẽt, paulo minus medicos oẽs, q̃bus curæ nõ fuit ſimplicium oĩum medicamẽtorum in maioris minoriſq; ratione uires diſcernere: ſed ſatis eis fuit, hæc quidẽ, uerbi cauſa, calface G
re dixiſſe, illa uero refrigerare: tum hęc humectare, iſta exiccare. Nec. n. abſolute ſic nouiſſe expedit, ſed quatenus pſyllium refrigeret, quatenus ſolanum, aut* ſcandix, aut ceruſſa, aut portulaca, aut lactuca: tum quatenus excalfaciat caſia, quatenus cinnamomum, aut amomum, aut cardamomum, aut maiorana. Sic & in humectantibus & exiccantibus facultate pharmacis; nõ enim utile eſt gñale ſolum nouiſſe, uerum quid primum receſſerit à ſymmetro & medio cõtrariorum facultatibus: deinde quid illi proximum, tum tertium, quartum, quintumque, ſi fieri põt, receſſum ſiue ordinem, planis limitibus diſcernentem definire oportet. Q̃nquidem in tali facultatum notitia tum artificialis ſimplicium uſus conſtitutus eſt, tum a ratione proficiſcens ac methodo compoſitio; Facitq; pręter hæc, ut quæ compoſita iam ſunt, rite uſui accõmodare poſſis. Sanè id quidem difficultatis atq; laboris pleniſſimum eſt, multamq; poſcens tum diligentiam, tum uſum. Ab experientia uero auſpicari in id genus oĩbus neceſſe eſt, uelut iam propoſitum eſt: tum tuto ac diligenter colligere, ab ambiguis queſtionibus cauendo. Eoq; mirari quiſpiam poſſit eos qui talia exquirunt, cum illos implicantes ſeſe queſtionibus ſcriptiſq; animaduertat, quemadmodum conſueuit Herodotus.

*Cod. græci antiqui habent ſandyx.

Perperam ſuperioris ſeculi homines à compoſitis medicamentis orſos, eorum quæ in illa ingrederentur ſimplicium pharmacorum indicaſſe facultates. CAP. 26. H

SIquidem ab oĩ uetuſtiſſima cõpoſitorum medicaminum hiſtoria orſi, ad expẽdenda, quę in illis ſunt ſimplicia tranſeunt. Ac qm̃ his, exempli cã, calfaciẽtibus medicamentis admiſtum inuenitur acetum, proinde & ipm eſſe calidum contendunt. Neq;. n. an recte admiſtum fuerit, conſtare põt prius, q̃ eius ſeorſum uim totam perſpexeris. Neq; ſi id detur, ẽt nota eſt componendorum medicaminum ratio, per quam iudicantes inueniemus, qua ratione multis excalfacientibus medicamentis unum admiſtum ſit frigidum: aut certe refrigerãtibus, quod calfaciat. Porrò, ubi ẽt latentes affectus memorant, ad quos congruere uideantur, ac deinde dogmaticis opinionibus paralogiſmos connectũt, ex quærendis quærenda, ex obſcuris obſcura, inuicem colligentes, tum profecto uel maxime alijs ſuas produnt ineptias ac nugas.

Quod & empiricis contradicendi præbeant occaſionem, qui citra iudicium, ac diſcrimen, & ſimpliciter compoſitis omnibus facultatibus fidem habent. CAP. 27.

NAm omitto, ꝙ empiricis ẽt reprehenſionis locum ipſi exhibent, ex quo prompte compoſitis facultatibus omnibus fidem habeant: tanquam fieri non poſſet, ut pars magna earum errore nõ uacaret, perperãq; eſſet cõpoſita. Dicent enim arbitror, ſicut ſanè dicunt fruſtra nos

primas

A primas,effectricesq; cuiusq; medicaminis facultates exquirere, cum ab experientia inuenta iã
antea sit tum cõpositorum,tum simplicium medicamentorum, innumera multitudo, quibus &
ipsi fidẽ hñt,qui frustra primas facultates exquirunt. Quippe si particulares eorum usus oẽs cõ
perti sint,eosq; unanimiter oẽs prædicent: cęterum de causis ob quas agunt, nondum conue-
niant; liquet non ex primarum facultatũ notitia medicamentorum tum cõpositionẽ, tũ usum,
esse inuenta: sed ea cõposuisse experientiã, at rõnem ad probabilitatem vsq; duntaxat procede
re. Hæc atq; eiusmodi alia multa, qui experientiam profitentur medici, ritè illos dicere uide-
buntur, qui oĩbus quocũq; conscriptis pharmacis fidem hr̃e non uerentur, cãs tñ interim titu-
lis uirium ac promissis eorũ aptare nituntur. At ego nec illud quoq; (in illos) addere grauabor,
Herodotũ alias sectas oẽs prauas reputare præter eam, quæ spiritibus oĩa tribuit, (πνευματικὴν
Græci uocãt:) Metrodorum oẽs præter Asclepiadeam: & Zenonem præterq̃ quæ ab Herophi-
lo inuenta est: & Hermogenem præter eam, quæ Erasistratum autorem hẽt: & alium atq; alium
oẽs dãnantem extra suam: De compositis tñ medicamentis citra probationem atq; experimẽ
tum scriptis oĩbus fidem tribuere, siue a sectæ suæ hominibus sunt scripta, siue diuersæ, siue ẽt à
quopiam ex plebe. Quin uerò ẽt cãs subinde reddere conantur probabiles medicamentorum
B pessima rõne compositorum, &(quod hoc est mirabilius) ẽt si nullum eorum quæ laudant, fece
rint periculum, sed alijs duntaxat credant. Quemadmodum cum quidam nuper mirificas, mul
tasq; podagrici medicamenti laudes iactasset: atq; eo etiamnum loquente forte fortuna adue-
nisset podagricus quidam, qui tã mediocriter laborabat, ut incedere ẽt posset: nosq; iussissemus
in illo primũ præberet experimentum: ille acquiescens pedi pharmacum apposuit. At uir ille
noctem totam insomnem egit: ac postero die tñ abest ut commodè sicut antea incederet, ut ne-
gestari quidem posset. Adeo citra ullam explorationem ac temere tum alijs quidem fidem hñt,
tum alios alij scientes ac sponte fallere gaudent. Porrò ẽt si oẽs medicamentorum quæ memo-
rant, compositiones probè essent comparatæ, tñ speculations eorum usum ex ijs, quæ factitant
euertunt. Aiunt.n. ad præparanda medicamenta composita, eaq; ritè utenda, simplicium facul
tates inspici ac cõsiderari: inq; eorum* testimonium tñ non oẽs ueterum citant, Erasistratum, *Al. τοῦτου, i. huius.
Herophilum, Philotimum, Dioclem, Praxagoram, & ipsum ẽt Hippocratẽ. Porrò ubi ad explo-
randa ea accedũt, ita nobiscũ agũt, ac si oẽs perspectas iam haberemus facultates compositas.
Atqui inquiet, opinor, ad eos quispiam: quo pacto non frustra simplicium quęratis facultates, si
oẽs compositorum iam noscitis? nam si quorum gratia simplicium facultates inquiritis, eas oẽs
C iam nouistis, superuacaneum est illas exquirere. Cæterum si uel hoc quoq; quis illis concedat,
saltem id quod & supra positum est nescio quo pacto quis perferat, cum pugnantia cum rebus
euidenter apparentibus, prolixis rationibus astruere conantur.

Sensus haud contemnendos esse, tanquam ad explorandas simplicium medicaminum facultates sint insufficientes. CAP. 28.

SIquidem in quendam ẽtiam incidi tantæ stupiditatis hoĩem, ut contemnendos esse sensus
existimaret: Quẽ cum rogasset quis, num ipsi piper album uideretur calidum, itaque, ut par-
erat, annuisset: rursumq; alter percontaretur unde id sciret, ac ille respõderet, tale apparere: me
rito ab iis qui præsentes erant derisus est, qui quod diceret non intelligeret. Ipsum.n. hoc appa-
rere, fidem haberi ab illo sensui indicabat, quem paulo antè tanquam fallacem contempserat.
Nam per deos, unde ignem scimus calidum? aut quo syllogismo docti, aut qua demonstratione
persuasi? tum unde glaciem frigidam esse didicimus, nisi ex sensu? Ac postea reperiantur, qui ip
so sensu neglecto physicis problematis libros impleant. At nõ illo ex genere est, quam ob cau-
sam acetum terram fermentet: licet enim nobis dicere, ꝙ nos lateat, sicut talium problematum
pleraque. Si uero quis promptè dicat, quia aut calidum sit aut frigidum (utrunq; enim dicunt)
D in ambiguas obscurasq; rationes se ipsum coniicet.

Vtrum in oxycrati potu acetum admistum sit duntaxat vt aquam deducat, an etiam vt ipsum quoque refrigeret. CAP. 29.

MEcum certè probè actũ putem, si quę sensui apparentibus uicina sunt, atq; in propinquo
posita, exactè ĩuenire possim, discernẽs in eis ac separãs qđ ex se est, ab eo, qđ ex accidẽ
te ꝓuenit: velut exẽpli gratia qm̃ ęstiuo tꝑe oxycrati potu q̃dã planè refrigerant, atq; expertes
sitis ꝓmanẽt: sed nondum cõstat, an id aceti grã eueniat: pauculũ siquidẽ eius copiosæ aquę mi
stum, non calidũ, sed q̃ fieri pt maximè frigidum ebibunt. Nã dixerit forte quispiã, quia tardiu
scule permeet aqua, & plurimum tꝑis moret in hypochondriis, nec deorsum concedens, nec in
corpus se diffundens, idcirco illi acetum misceri tanq̃ in oẽm partẽ ferendæ futurum uehicu-
lum: sic ẽt si cum uino bibatur aqua, sitim efficacius extingui, q̃ si sola, uino. s. ipsam ad distribu-
tionẽ promouente: itaq; refrigerationem, sitisq; sedationem ab aqua prouenire, ut quæ frigi-
dæ naturę sit & humidæ: cæterum adminiculo esse, ac uelut alas illi ad oẽs corporis partes per-
meandas addere tum uinum, tum acetum, q̃ ipsa nequaq̃ frigida sunt, & humida: siquidem ꝓsta-
ret, sic sola exhiberi potius, q̃ cum aqua, qñ ea facile præ tenuitate in corpus distribuantur, & ab
hypochondriis recedant. Porrò qm̃ semel in hunc sermonem deuenimus, nihil obstat quò mi-
nus

nus oēm exacte perficiamus. Nam ꝙ fieri possit, ut & aquam acetum deducat, nec tñ ipsum met refrigeret:& non deducat solum, sed ēt refrigeret:certo certius est: uerum utrum cum ueritate coniunctum sit,id considerationem postulat. Distingui autem id possit tantummodo, sicui exhibeas acetū & uinum, utrūq; seorsum & per se. Apparet enim a uino homini semper sitim increscere,ab aceto uero epoto interim quidem augeri,interim uero sedari. E

Quæ sit sitis causa. CAP. 30.

QVippe cū & sitis duplici rōne prouenire soleat,partim humoris inopia,partim caloris copia. Quamobrem mirū uideri nō dēt,si priorem quidē sanare nequeat,alteram possit:siq̃dem humectare nequit,at refrigerat non instrenuè. Quapropter neq; a sicca dispositione, prouenientem sitim,neq; a calida & sicca vnquam sanare queat epotum acetum: at si qñ in unum coeant humiditas,atq; caliditas,eiusce quidē sitis optima medela acetū est. Rara sanè eiusmodi affectio est,in aquæ inter cutē affusionibus (παρεγχύσεις Græci uocant) nonnunquā proueniens, congesta nimirum in uentre salsi humoris copia:tum ēt si quibus pituita salsa uentri illita inhæserit. At q̃ aliter siti premunt, puta in febribus ardentibus, & alijs oībus exurentibus febribus, quiq; æstate laborant,ac in graui æstu, cōposita ijs est affectio, ex caliditate uidelicet, & siccitate:quare nō iniuria cōposita illis medela est acetū,ut qđ strenuè refrigeret, & quouis expeditè ꝑmeet:& aqua, q̃ supra q̃ ꝙ refrigeret,oīum sit uel humidissima; nihil est enim aqua humidius. F

Medicamentum quod in iudicium venit, non mistum, sed simplex esse oportere. CAP. 31.

QVemadmodum ergo haud satis secura est procul à sensu ducta de explorando medicamēto ratiocinatio, ita nec ipsius alteri cuipiā permisti usus. Siquidem ipm ꝑ se solum qđ iudicandum uenit, expendere oportet tum in sanis corporibus, ijsque temperatis & intemperatis, tum in morbo alicui obnoxijs:In temperatis quidem, uelut suprà positum est:in intēperatis, sicut dixit Hippocrates, naturis picrocholis, hoc est, quæ amaræ bilis succo abundant,utilissimū esse acetum: qui uero temperaturam sortiti fuerint melancholicam, aduersissimum. Porrò in morbo aliquo affectis, si simplex fuerit, in simplici exploretur affectu: sin mistum alicui, necesse est qđ cōmiscetur, temperatura sit medium, sicut in aqua, & cerato simplici superius declaratū est. Rōnabile quippe arbitror, ꝙ nulli diuersi temperamenti sit mistum, sed q̃ fieri queat medio coniunctum, ipm eorum, quæ perficiuntur, cām existere. Nam simplici cerato quod neq; calfaciebat, neq; refrigerabat, aqua admista frigida refrigerauit, quippe quæ temperiē hēbat frigidam. Quòd si excalfacientium quippiam eiusmodi cerato commiscuisses, profectò calidum id medicamentum euasisset: quemadmodum in affectibus compluribus sæpenumero euphorbiū aut castorium temperauimus. Sic, si acetū simplici ad amussim cerato cōmisceas, cerato ipso lōge frigidius medicamen effeceris:tanq̃ nimirum, qđ admistum est, sit frigidum. Eritq; tibi id remedium uel optimū ad erysipelata, phlegmonas, herpetes, carbunculos:Si aūt quod mistū est, tanq̃ simplex expendas (nam id ēt moliuntur) longè maxime hallucinaberis. Nam ulcerū glutinatorium non acetum, sed oxycratum, dicendum est, aliam multo naturam ab aceto obtinens. Siquidem quemadmodum carnem producere in ulceribus nequit ærugo, sed ceratum exiguū quiddam hñs æruginis:ad eundem modum neq; acetū conglutinat, sed aqua aceti pauxillū accipiens. Ipsum uerò per se ac syncerum acetū ulcera, quæ glutinationem desiderāt, mirū in modum exasperat, utpote partium tenuitate erodens, ac dolorē excitans. Quamobrem haud merito, nec conuenienter talia dictitant, nec melius item faciunt, cum ignotis ignota connectunt. G

Quòd neq; adstrictoria omnia conglutinent, neq; conglutinatoria item oīa adstringant. CAP. 32.

QVippe cum nihil seorsum de glutinandis, aut carne implendis, aut cicatrice obducendis ulceribus, demonstrarint, ex inductione tñ colligunt, adstringentia oīa dicētes ulcerū esse conglutinatoria. Oportet autem non ex inductione, sed per dmrōnem in genere talia accipere quemadmodū nos facturi sumus in curandi rationis cōmentariis. Immo absolute quiduis tale dictum non mō indemonstratum est, sed etiam falsum. Neq; enim chalcitis, neque galla, neque malorum punicorum putamina, neq; omphaciū, neq; alumen, multoq; minus æs ustum, neque æris squama, neq; misy, ulcera glutinare possunt: aliaq; innumera sunt inter adstringentia, quę glutinare nequeant. Porrò siquis non hoc, sed glutinatoria oīa adstringentia dixerit, proferent & hic quoq; non pauca, quæ citra adstrictionē conglutinent. Neutra igitur uera orō est, si simpliciter atq; indiscrete efferatur, neq; cum dicunt adstringētia oīa ulceris glutinatoria: neq; cū aiunt, quæcūq; glutinantur, adstringētium beneficio glutinari. Porrò multo sane ēt magis tum absurda, tum falsa ac præter sensum afferunt, cum mordacia, acria, amara, salsa, ad hæc q̃ mollissimas, iucundissimasq; sortita sunt qualitates, adstringere dictitāt: tanq̃ ad sensoriū gustus nō pertineat, quod astringit, sed ex illorum impositione atq; arbitrio debeat accipi. Malum.n. granatum, & malum, uerbi causa, & mespilum, & pyrorum quędam genera, & myrta, & sorba, uinumq; tum amynæum, tum marsum, euidenter nos adstringunt: at triticum, & zea, & milium, Herodotum forsan adstringebant, aliorum autem omnium neminem. Sexcentos enim qñq; super his sum percontatus, & in primis super amylo: nam ipm adstringere ait Herodotus, sicut & piper: quod nec ipsum ullum omnino aliorum hominum, qui syncere & incorrupte qualitates H

extendunt,

A expendunt, adſtringit. At Herodotus cuncta confundere nõ eſt veritus, aitque, & quę acerrima ſunt facultate, & quæ ſumme rodunt, & quæ molliſſima ſunt ac mitiſſima, omnia adſtringere: tanquam in hoc, vt quoſdam ſenſu defraudet, victoriam ſtatueret. Verum non ita ſe res habet, cum ea vel maxima futura ſit prauitatis dictorum eius probatio.

Quòd non omnia adſtringentia refrigerant. CAP. 33.

QVin verò & † Aſclepiades Metrodorus, tanquam illum etiam ſuperare contenderet afferendis de ſenſu mendacijs, cum alia quædã, tum reſinam & bitumen calfacere nos denegat, atque adſtringentia omnia refrigerare dictitat: cum, ſi nihil aliud, ſaltem chalcitis, calchanthos, & miſy, quę valenter adſtringunt, tantam aſſecuta ſint caliditatem, vt nos etiam exurant. Nihil eſt ergo mirandum, ſi prolixa quædam nugentur, ſeipſoſque non nulli fallant, cum de manifeſto apparentibus verum fateri non audent.

Perperam Herodotum ac Dioſcoridem, quæcunque aut profluuijs, aut dyſenterijs mederentur, adſtringentia cenſuiſſe. CAP. 34.

ITaque ex eis quidam, puta Herodotus & Dioſcorides, medicamenta quædam ex eo, quod diarrhœis aut dyſenterijs medētur, adſtringere ea colligunt: quanquam ne minimum quidē B habeant adſtrictionis, immo prorſum contra rarefacientia nimirum ſint & laxantia: cũ alioqui quæ adſtringunt, corpora contrahant, condenſent, conſtipent, atque conſtringant. Nam ſemel ſenſibus pro nihilo habitis atque contemptis, euerterunt, confuderuntq́; omnia, quæ planè ſenſu dignoſcere eſt, hæc praua ratione aſſerentes. Nã adeps caprinus omnibus, quæ aut guſtu aut facultate ſunt adſtringentia, aduerſiſſimus eſt, velut etiam farina triticea, & amylum, & innumera eorum, quę vim habent tum emplaſticam, hoc eſt illinendi, tum mitigatoriam, atque acrimonias hebetandi, eaq́; ratione iis, qui acria mordaciaq́; per aluũ excernunt, auxiliantur. Sanè eſto & oleum ex adſtringentium numero, quoniam ſæpius ijs, qui grauiter mordicabantur, infuſum profuit. Eſto verò etiam & cera, & adeps ſuillus, tum gallinaceus, & anſerinus, chondri, tragiq́; ſuccus: Nam hæc quoque infundimus, & ceratum quandoque ijs, qui vehementer mordicantur, ſicuti & adipem caprinum. Verum efficacius auxilium affert caprinus, quia ſcilicet facilius & concreſcit, & inteſtinis inungitur, plurimoq́; tempore inhæret. Porrò ſiue ob craſſitiem, ſiue aliam ob cauſam celeriter concreſcat, non eſt opus in præſentia inquirere, re ipſa euidēter apparente. Verum, quemadmodum, ꝙ ocyſſime concreſcat, atq; inteſtinorum morſus obtundat, ex rei euidentia credibilius eſt, ſic ſanè etiam, ꝙ nulla inſit aut frigiditas, aut adſtrictio. Atque hi C quidem ex obſcuris ratiocinantur de apparētibus, immo autem, ſi verum fatendum eſt, ſeipſos potius decipiunt. At nos tanto decet magis ad ſenſum accedere, tantoque diligentius perpetuo illi attendere, quanto plura in eo peccent ſophiſtæ omnes, falſaq́; de eo aſſerant. Rurſum ergo, vbi prius memorauerimus, quæ idiotas non fugiunt, ipſiſque haud ignota erant, cum nondum contendendi libidine in ſenſus perueniſſent contemptum, poſtea autem per ſuperuacaneam ſapientiam amiſerunt, ad id, quod continuum orationi eſt, tranſibimus.

De proprijs ſenſus cuiuſque ſenſorijs. CAP. 35.

VNaquæq; ſenſilium natura priuatim ſubiecta eſt, tactui quidem caliditas ac frigiditas, durities & mollities: albedo, verò, nigredo, flauedo, rubor, atque, ut ſummatim dicã, uniuerſum colorũ genus, viſui: amaritas, dulcedo, auſteritas, acerbitas, aciditas, ſalſedo, acrimonia, guſtui: planeq́; demens videatur, ſiquis guſtu colores iudicare tētet, aut ſapores viſu: eodem modo de tactu cognoſcendum eſt, reliquiſq́; ſenſibus, ſi quidem tactu iudicandæ ſunt differentiæ tangibiles, auditu audibiles, odoratu odorabiles. Quæ cum ſic ſeſe habeant, audiamus, quæſo, Platonē guſtabiles differentias exponentem. Haud tamen animus ipſius phyſiologiæ attendendus eſt. Nec enim nunc tempeſtiue eius meminero, neque in hoc viri teſtimonium cito, ſed tantum vt D oſtendam, qua de re quoq; nomen efferre Græcis mos eſt. Auſculta ergo diſſerentem Platonē.
" Tenduntur à lingua venulæ ad cor, ſaporum nunciæ, in quas ſi qua ita inciderint, vt humidam
" mollemq́; carnis partem penetrantia, terreſtri ſua natura liquefacta, venulas contrahant atque
" deſiccent, ſiquidē aſperiora ſint, acerba: ſi minus aſpera, auſtera nuncupantur. Cæterũ; quæ eas
" abſtergunt, totamq́; linguam abluunt, ſi quidem id ſupra modum efficiant, ſimulq́; aliquid abſu
" mant, vt de natura aliquid colliquent (qualis eſt nitrorum facultas,) amara omnia appellantur.
" At, quæ nitri virtute inferiora ſunt, ac moderata vtuntur abſterſione, ſalſa citra aſperam amari-
" tudinem, & grata nobis magis apparent. Quæ verò, ubi oris caliditati applicata, ab eoq́; mollita
" & feruefacta, ipſum viciſſim recalfaciunt, atq; accendunt, prę́q; leuitate ad capitis feruntur ſen-
" ſus, ac quæque obuia incidunt, talia omnia has ob vires acria nuncupata ſunt. Eadem uerò iſta
" interdum à putredine attenuata, & anguſtas ingrediētia venas, partes inibi tam terrenas, quam
" quodam modo aerias, mutuo incurſu mouent, ac miſceri compellunt, commiſtas verò circum-
" labi alias, & alias ingredi, ingreſſu ſuo penetratas concauas circumtenſaſq́; efficere, eaſq́; hu-
" more circũfuſo cõcauo, interim terreno, interim puro vaſcula aeris ex aqua cõcaua rotundaque
" effici: ac, quæ ex puro cõſtant, perlucida ſunt, & vocãtur ampullæ: quæ verò ex terreſtri agitato
" elatoq́; ebullitio fermentatioq́; nuncupantur. Harum affectionũ cauſa acidum cognominatur.

Omnibus

Omnibus verò, quæ de iſtis dicuntur, affectio, contraria ab occaſione naſcitur contraria. Porrò, E
vbi ingredientium conſtitutio in humidis familiaris linguæ habitui exiſtit, quæ exaſperata qui- "
dem fuerint, lenit: quæ verò præter naturã aut coierint, conſtiterintque, aut fuſa laxaq; fuerint, "
partim contrahit, partim laxat, omniaque quàm maxime ad naturæ ſtatum reducit: quicquid "
eiuſmodi eſt, iucundum, ſuaueque, & cognatum eſt omnibus, violentarumq; paſſionũ remediũ, "
ac medela, nominaturq; dulce. His uerbis Plato, quæ nos vocare ſolemus auſtera, quæ acerba,
quæ ſalſa, & nitroſa, quæ amara, quæ acria, quæ acida, quæ dulcia, expoſuit. Id videlicet, quod
à nobis συφον ſiue adſtringens dicitur, ipſe auſterum nuncupans: nam ſic à vetuſtioribus Græcis
appellari ſolet. Non tamen omnia in unum confundit, ſicut ij faciunt, qui & piper adſtringere
dictitant, cum ex acrium ſit natura, & acetum, quod ex acidis eſt, nec ſanè etiam veriti dulciſſi-
morum quædam adſtringentium numero aſcribere. Ex quo fit, cum omnia confundant, vt pro
tinus nec facultates inuenire omnino valeant. Omnis enim inuentionis demonſtrationiſque
principia, ſunt, quæ ſenſui, atque intellectui euidentia ſunt. At iſti hæc ambo perturbant: atque
omnes in vnum confundunt cum ſenſuum actus, & paſſiones, tum multo etiam magis intelle-
ctus, ac rationis, nimirum haudquaquam in ſpeculatione logica verſati. Itaque operæ pretium
eſt nugacem illorum loquacitatem omnibus modis effugere, ne quid nobis quoque affricetur F
vitij ex tam prolixa illorum, futilique nugacitate. Porrò haud leue negocium eſt dedocere, ac
tranſmutare eos, qui ab illis vſque adeo peruerſi ſunt, ut & ſenſum contemnat, & nequaquam
in ſpeculatione logica ſe exercuerit, planeque rudes ſint rationum, quas de natura philoſophi
conſiderant. Omnino enim ſaltem vel id didiciſſent, quæ in illis ſunt ambiguitates, fugiendas
eſſe, cauteque obſeruandas: tum ſenſibus magis ſuper ſimplicium medicaminum facultatibus,
quàm rationibus haud ſatis integris, committendum eſſe iudicium.

De proprijs linguæ ſenſorijs. CAP. 36.

VErum tales dedocere, ac uelut transformare eſt impoſſibile. At aliorum tñ gratia, nimirum
quos conatus noſter iuuare poterit, reſumenda eſt, diligenterq; definiẽda tota de proprijs
linguæ ſenſorijs oratio. Nuncupatur igitur tum à Theophraſto, tum ab Ariſtotele, tum à Mneſi-
theo medico guſtandi facultas, græce χυμὸς (nos ſaporem dicimus) ſecunda ſyllaba ab μ litera
incipiente: at ex humido, ſiccoq; conſiſtentia, eorũ uidelicet, quæ à calore concocta ſunt, χυλὸς
(nos ſuccum dicere poſſumus) à litera λ ſecunda incipiente ſyllaba. Tametſi ab ætate illis maio-
ribus non modo Athenienſibus, ſed & Ionibus utrunq; per μ literam ſcribi conſueuerit. Siqui-
dem & apud Platonem, & apud Hippocratem, vetereſq; comicos ſic ſcriptũ reperitur. Vocetur G
autem in præſenti quidem ſermone, clarioris doctrinæ gratia, guſtatoria facultas, ſiue qualitas,
ſiue utcunq; cuique appellare libet, per literam, μ, χυμὸς (nos ſaporem nominabimus.) Humor
autem incraſſatus tum in animãtibus, tum in plantis, χυλὸς, ſecunda ſyllaba à litera λ incipiente:
nos, ut diximus, ſuccum vertemus. Sciendum" ergo ſapores, qui tum in unoquoque animali, A. l.2.t.1.c.3. fol.93.f
ac planta, tum in terra inueniuntur, plurimos eſſe, nec facile ſpecierum numero comprehenſibi
les: cæterum differentias guſtabiles alijs octo uiſas, alijs numero ſeptem, non nullis autem, & his
quoque pauciores. At Plato in Timæo in ſupraposita dictione primum duos ſapores memorat
eiuſdem ſpeciei, ſed in ratione maioris, ac minoris differentes: eorum alterum auſterum, alterũ
acerbum nominat. Fuerit aũt auſterus, quem ςύφοντα (adſtringentem uoco) nuncupamus: por-
rò acerbus huius intẽtione prouenit, uelut & ipſe Plato ſignificauit. Atq; hos ſanè pro una ſpe-
cie numerabimus. Altera eſt eorum, quæ illis oppoſita ſunt, nitroſorum uidelicet, ſalſorum, &
amarorum. Et in his quoq; amarus ex nitroſi prouenit intentione: ſalſus verò aut nitroſo imbe-
cillior, aut adſtrictionis quoque aſſumẽs aliquid. Deinde à Platone acris expoſitus eſt, mox aci-
dus, poſtremo dulcis. At à Theophraſto additus eſt vnctuoſus, ſiue pinguis, à Platone quidem in
ſermone de proprijs linguæ ſenſorijs præteritus, verum paulo ante plantarũ ſuccis adſcriptus, H
vbi uinoſum ab oleoſo & melleo diſcernebat. Porrò in illo ſermone tribus nunc memoratis
quartum adiecit ſucci genus, una appellatione comprehenſum, ὀπὸν nominans. Vbi autem ad
guſtus ſenſoria tranſijt, protinus dulcem memorauit (nihil enim retulerit, dulce, an melleum di-
cas, uelut nec pingue, an oleoſum) omiſit autem pinguem, vt qui ad guſtum nihil attineret.

Qua differat adſtringens ab auſtero, & acerbo, reliquiq; inter ſe ſapores. CAP. 37.

QValis autem eorum ſit unuſquiſque, exponere quidẽ exacte eſt impoſſibile, quãdoquidẽ
nec aliam ullam ſenſoriã paſſionem: verum ei, qui eodem ſenſu cõmunicauerit, licet ſug
gerere. Ergo, ſi quis aut cydonia, aut mala, aut meſpila, aut myrta guſtauerit, proculdubio co-
gnoſcet alium nobis ab his in lingua moueri ſenſum, alium ab adſtringẽtibus corporibus. Nã,
quæ adſtringunt, introrſum pellere cõtactam noſtri partẽ ex omni parte apparent, idq; æqua-
biliter, velut æqualiter pellentia, ac ſtipãtia, contrahentiaque. At auſtera in profundum etiã ſu
bire uidentur, atque aſperum quendam, inæquabilemq; mouere ſenſum, tanq̃ reſiccãtia, & hu-
morem omnem corporum ſenſilium depaſcentia. Ex quo fit, vt alia ſit paſſionum proprietas,
quæq; haud facile, lucideq; explicari poſſit, tũ ab adſtringentibus nos corporibus, tum ab auſte
ris ſaporibus. Sed quiuis tamen, qui homo eſt, facile, quod dico, cõprehenderit. Porrò, quãdo,
quod

A quod linguæ nostræ admotum fuerit corpus, ualde desiccat, contrahit, & in multam profunditatem usq; illam exasperat, sicut pyra syluestria immatura, & corna, eiusmodi oẽ acerbum appellatur, ab austeris intentione duntaxat diuersum. At, quod nos adstringens uocitamus, haud temere à Theophrasto dictum reperias. Videtur autem idem significare quod austerum, aut certe cõe esse genus tum huius, tum etiam acerbi. Quæcunque vero linguam, dum contingunt, non contrahunt, neq; constipant, uelut adstringentia, immo cõtra plane agere apparẽt, nẽpe detergentia, & abluentia, ẽt adstringentium quippiam adiunctum sit, hæc oĩa salsa cognominamus. At, quæ his etiam magis detergunt, adeo ut etiam moleste exasperent, amara nominantur. Porrò quæ mordicãt roduntq; idq; cum ualida quadam caliditate, acria uocantur: sin hæc absit, acida: cæterum hæc fermetandi quoq; vim obtinent. At, quæ uelut inungunt atque implent, ac in statum suum restituunt exasperatas, ac uelut erosas linguę particulas, hæc si cum uoluptate manifesta contingant, dulcia: sin hac sine, pinguia uocitantur. Atq; hoc quidem pacto, quantum in me fuit, res explicatu longe difficillimas verbis exponere sum annisus. Miror autem, qui tã propte oĩa adstringentia nominent, siue acria sint, siue amara, siue dulcia, siue pinguia, siue acida: cum iam olim rebus ipsis imposita sint nomina, atq; affectuum sensibilium non exigua in nobis
B differentia sit. Præstitisset fortassis, si quidem naturales scrutari rationes voluerunt, apparentia non euertere, nec appellationes confundere: uerum inquirere cuius tẽperamenti, aut dispositionis, aut corporis constitutionis, aut quocunq; nominare uelint, soboles sit adstrictio, cuius salsedo, amaritas, aciditas, acrimonia, dulcedo, pinguitudo: quæ Plato, Aristoteles, ac Theophrastus conati sunt definire. Clarũ quippe est, si ex calido, frigido, humido, siccoq; coeuntibus omnia sunt mista, etiam dictarum quanque qualitatum ex horum constare mistura. Itaque si, quẽadmodum dictorum saporum quisque proueniat, exponere conarẽtur, lubens equidem auscultarem, gratiamque haberem non exiguam: At, si neque hoc efficiant, immo insuper sensorias omnes differentias in unum confundant, ut parum absit quin corpora omnia adstringentia nũcupent, sanè nec audire ipse uelim: illosque obsecrarem, vt inanem contentionem relinquant.

Non ad totam rerum naturam iudicandas medicamentorum facultates, sicut naturales philosophi faciunt, sed ad nostram naturam. *CAP. 38.*

AT nos equidem in consequentibus ostendere conabimur, cuius nam temperamenti saporum quisque sit soboles. In præsenti autem discipulos ad experientiam accessuros assue-
C scere uelim, ut id solũ, quod ad artem est utile, prius seligãt, ubi iudicare uelint, quo pacto unumquodque nos medicamentorum afficiat. Quippe non quale ex se sit, & ad totã naturam consideramus. Nam hoc pacto, neq; acetum, neque marinam aquam, nos exiccare posse, aut sicca esse facultate, dici manifestum est: siquidem utrunque illorum actu est humidum. Verum si nos exiccare appareant, sicca dicentur, ad nos uidelicet, & nostram naturam, quod perinde est, atque siccatoria esse. Quin etiam, & calida, & frigida, & humida eodem dicentur modo, vbi nos scilicet calfaciant, refrigerent, atque humectent: eaque ad nos, non ad totam substantiam, nec se. Atqui si huius duntaxat meminerimus, certissima omnium erit iudicatrix sola experientia: quam qui relinquunt, atque aliunde ratiocinantur, non solum falsa pro ueris ducunt, sed etiam tractationis utilitatem subuertũt. Proinde nobis propositum non est, quale ex sua natura, quandoq; sit medicamẽtum exquirere, uerum quid in nobis efficere possit. Atque hic primi libri finis esto. At in secundo deinceps oleo ac rosaceo, exemplorum uice, in sermone positis, paruas & inibi ratiocinandi vias monstrabimus: quibus cum medicorum complures utantur, in primis quidem se ipsos decipiunt, secumque alios multos in errorem pertrahunt. Porrò ubi id erit absolutum, ad tertium commentariorum transiens quæstiones logicas, quæ uniuersam de sim-
D plicibus medicamentis enarrationem antecedunt, explicare conabor: Vt videlicet in quarto ipsas iam facultates omniũ definire liceat: quas protinus à principio fuissem aggressus, nisi plena paralogismis atq; erroribus omnium prope iuniorum medicorum essent volumina: quos prius extergere, atque ex animis discentium delere oportet, ne quid ueritati obsistat. Nam, ut Hippocrates inquit, sic etiam ait Plato: Non solum impura corpora quanto plus nutrias, tanto magis lædas: uerum etiam impuris animis si nutrientes sermones offeras, non modo nihil prosis, verũ etiam magnopere obfueris. Itaque his de causis, tum etiam quia amicorum plerisque visum est, vt iuniorum medicorum argueremus parologismos, non tantum in congressibus, quos quotidie cum illis habemus, sed etiam hisce commentariis, necesse mihi fuit diutius prioribus istis duobus immorari: quo uidelicet in tertio purum animi auditorem nactus, quique veras assequi rationes possit, tum ea exponam, quæ de huius speculationis principijs nouisse oportet: tum deinceps omnes medicamenti cuiusq; facultates enarrem. Id autem fiet in vniuersum, ut reor, libris undecim, ea ferme magnitudine constantibus, cuius est hic, qui est omnium primus. Qui cum conuenientem nunc nactus sit modum, finem per hanc dictionem accipiat.

GALENI DE SIMPLICIVM MEDICAMENTORVM FACVLTATIBVS LIBER SECVNDVS.

ARGVMENTVM LIBRI.

Exponit vnde errandi occasionem veteres medici sumpserint: prauasque ipsorum ratiocinationes confutat;ac olei,& rosacei exemplo veram docet rationem facultatis medicamentorum iudicandæ.

Quòd sophistæ,qui fidem sensibus abrogant,demonstrationis principia incertiora, quàm quæ demonstrantur,efficiant. CAP. I.

PRolixa nobis ut sit de simplicium medicaminum facultatibus oratio, limites F
suos excedentes sophistæ efficiunt. Nam, cum procul principia ducant, sen-
sumque pro nihilo hēant,seseque in illa conijciant,quę philosophis ēt ambi
gua sunt, simul cum ijs, quæ ipsi ignorant, & ea quæ aperte cognoscuntur,
subuertun t. Eaque plerique eorum faciunt non mō naturalis speculationis,
sed etiam logicarum methodorum imperitia: quibus utatur necesse est, quis-
quis demonstrare quid aggreditur. Itaque cum nesciant,tum ea,quæ bene a
physicis uiris sunt inuenta, tum etiam ea, de quibus non iniuria illi dubitarunt, utrisque tamen
contraria asserere sæpenumero audent. Sed, Deum immortalem, age obsecro, si nunc ego sic
orsus dicere,quòd,cum quatuor sint elemēta,aer,terra,aqua,& ignis,nulli tamen congenita sit
albedo,ac splendidus color extra splendorē & ignē:ac deinde citato Empedoclis, ac nōnullo-
rum physicorum aliorum testimonio, splendida corpora oīa plurimū in se ignis hr̄e dicā, haud
curans aut niuē, aut cerussam, aut glaciē, aut alia innumera tum splendidissima, tū frigidissima
inspicere:ac moxilla suggerente quopiam, procedentē a sensu cōfutationem tergiuersatus, ad
rōnem accedi iubeam:ac per eam de rerum natura considerandum,haudquaquam sensibus ra
tione carentibus uniuersum committendum censeam: nunquid mentem hn̄tibus insanire non G
uidear,haud intelligens unde rōnis desumpsissem initium?Nam mea quidem sententia ex sen-
su, & per sensum omnia id genus cognosci didicimus axiomata, nempe Solem esse splendidū,
flammas subflauas,carbones plerosque flauos. Ergo si a sensibus recedendum est,nulla suppe
tet demonstratio, neque nobis eorum,quæ modo diximus,neque Empedocli cum ait,

Vndique splendentem Solem,calidumque uidere.

Quæ si vera sunt, perspicuū est, multo ante illa fidem hn̄dam sensibus. Immo,inquiunt,morta-
les cum simus, a sensibus auspicemur necesse est: uerū illis haudquaq̃ perpetuo immorandum,
sed ad partē diuiniorē accedendum,nempe rōnem: Nam sensum & aīantibus rōnis expertibus
inesse, rōnem solam hoībus esse cum dijs cōem. Atq; hic in longum orationē extendunt. Quin
ēt ex illis quidam & Anaxagoram in testimonium euocant, qui niuem pronunciarit nō esse al-
bam. Hic,inquiunt,uir physicus supra sensum est,atque eius contemnit phantasmata:ad rōnem
ire pergit, eaq; duce,rerum naturam scrutatur. At,si me qđ in mentem uenit fari oportet,qui li
ber sim.s.& in tota adeo uita ueritatem coluerim, ad insaniæ extremū, & ultra, peruenisse illos
arbitror,qui talia nugantur. Nam si,q̃ per sensus euidenter apparent,euertant,unde sumant de
monstrationum principia, non hēbunt. Sin aūt ab ijs, tanq̃ a fide dignis exordiantur,quo iure H
ijsdem postea diffident? Nam demonstrationum principia certiora sunt,q̃ ea,quæ p illa demō
strantur: quippe cum ista aliunde fidem mutuentur: demonstrationum uero principia non so-
lum ipsa per sese, uerum etiam ad quærendorum inuentionem,quibus credatur,idonea sint.

Quòd abunde sufficiat iudicandis medicamentorum facultatibus,quæ per sensum accipitur experientia,iunctis duntaxat paucis epilogismis,siue rationibus communibus. Et quo pacto rationem experientiæ subscribere oporteat. CAP. 2.

EQuidem optarim nullas non res clarè sub sensus nr̄os cadere,nec quicq̃ esse,qđ illos fuge-
ret: hoc.n.pacto nihil dubium,nihil ambiguum,aut anceps usquam foret. Verum qm̄ illos
quædam effugiunt,rōnem illis superinducere conandum est,sic tamen,ut non procul,ut illi fa-
ctitant, nec infinita colligamus. Verum ante oīa nominum significata diligēter definiamus,ne-
quis postea per æquiuocationem falli possit: Deinde quod ex se quid agit,ab eo,quod per acci
dens,separetur. De quibus ambobus supra accurate disseruimus:sign̄ataq; eorum,quæ faculta-
te,aut calida,aut frigida,aut sicca,aut humida,aut quiduis aliud esse dr̄,discreuimus. Tum quo
pacto propriā cuiusq; medicamēti facultatem ab ijs, quæ ex accidenti sunt, segregans inuenire
quis possit, uniuersum quidē in tertio De temperamentis expositum est, atque in hoc tractatu

particulatim

A particulatim enarrabimus,ceu in primo iã libro etiam fecimus in aqua,& aceto,& hic rurſus in oleo, & roſaceo factori ſumus, indicantes prius, quantum delinquant medicorum nõ nulli, qui lõgè demonſtrationũ ducunt principia. Nã quid oportuit olei,aut roſæ reſpexiſſe colorẽ,quando rebus ipſis uariè uti liceat, nec in ſanis ſolũ corporibus,ſed & ægrotantibus?quippe cũ ipſas per ſe roſas, aut ſuccum earũ expreſſum, corpori tũ ſano, tum ſimplici affecto morbo,ut ſupradiximus, liceat imponere: atq; oleo dulci miſcentes, corporibus aut ualẽter refrigeratis,aut ex calfactis, applicare,ſiue affricãdo,ſiue perfundendo,ac irrigando:tum in corpus quoq; aſſumere,idq; aut ſuperne per os,aut inferne per ſedem:ac ſic tandem,quid ad vnumquenq; uſum proueniat,inſpicere.Nã hoc ſanè nomine medicamentorum oĩum uires contemplamur,vt ſit quo uti oporteat,hypochõdrijs,aut capite ardore afflictis,aut refrigeratis,aut exulceratis,aut phlegmone occupatis,aut id genus aliud perpeſſis,tũ ipſis,tum alijs omnibus corporis partibus. Ergo cum tam perſpicua ſimul ac compendioſa adſituia ad ea,quę inquirimus,etiam ne colores eſtimabimus,aut odores,aut conſiſtẽtias,aut* formas medicamenti cuiuſque?perinde factitantes, atque ij, qui ex imagine, aut ficta, aut picta cognoſcere quempiam uolunt, cum ipſum aſpicere non denegetur,quem agnoſcere cupiunt. * ψόφους.

B *Quòd neq; à colore,neq; ab odore,neq; à conſiſtentia,aut conglaciatione,neque à duritate,neque à leuitate ratiocinari de medicinarum facultate oporteat.* CAP. 3.

ATque hac utiq; parte non leuiter peccare mihi uidẽtur:multo ẽt magis cum inconcluſa atque indemonſtrata nugantur,demonſtrandi rationis planè imperiti.Nam dicamus ignẽ aut flauum, aut rubrũ eſſe, utcunq; uoluerint:nec.n.refert·quid ergo id facit ad hoc,ut oẽ rubrũ ſit calidũ ? Nam omnẽ ignẽ, uerbi cauſa, rubere dicendũ eſt: at omne rubrũ ignẽ dicere,ridiculum eſt:multoq; ẽt plus, ſi oẽ rubrum calidum quis dixerit. Nã ſi principio aſſumptum eſſet in orõne, oẽ calidũ eſſe rubrum,licuiſſet fortaſſis mutua axiomatis conuerſione,rubrum omne calidum concludere : licet non obſcurè, & illic peccetur. Nam quæ mutuo conuertuntur(hoc eſt ἀντιςρέφοντες,)non quę ſimpliciter cõuertuntur(id eſt ἀναςρέφοντες)orationes,uerè de ſe mutuo dicuntur. Veruntamen propinquus is fuerit parologiſmus. Atqui qm̃ nec illud orationis initio aſſumptum erat, nẽpe oẽ calidũ eſſe rubrum,haud licet mutua conuerſione oẽ rubrum calidum eſſe colligere.Tribus ergo modis in ſermone peccant,qui aiunt,roſas tẽperatura calidas,ꝙ ſint rubræ.Primum,ꝙ non demonſtrata hac propoſitione,oĩs ignis rubet,conuertere ex hac aliã,uidelicet omne rubrum eſt ignis, tanq̃ ueram,conantur.Secundo,ꝙ neſciunt propoſitiones,quæ
C mutuo cum ueris conuertuntur,non autem quę ſimpliciter cõuertuntur,eſſe ueras.Tertio,quòd etiam ſi mutuo conuerterentur, non tñ omne quod colore ſit rubro, calidum eſſe,ex mutua illa cõuerſione ſequatur, ſed aliud hmõi axioma,rubrum omne eſſe ignem.Porrò ꝙ talia in rem p̃ſentem non modo ſint inutilia, ſed etiam palam falſa,cuiuis notum eſt.Debemus enim non an omne rubrum ſit ignis,ſed quòd oẽ rubrum calidum ſit,oſtẽdere. Nam ſi,quicquid rubet,ignis fuerit, erit nimirum,& roſa nobis ignis. Cæterum logicas methodos ignorantes,opinor,medici primum in hoc maxime peccant, quòd proprijs finibus excedant, nimirum cum ſufficiens ſit experientia,iunctis ſaltem paucis quibuſdam epilogiſmis,medicaminum uires exquirere. Deinde tã fœde in rationibus hallucinantur,q̃ pueri,mõ ſpeculationem logicã ingreſſi. Eiſdem erroribus tenentur, qui ex odoribus medicaminum facultates conijciunt.Nec.n." quicquid bene redolet,calidum eſt(quod quidã dictitant,haud intelligentes quo pacto inaudire oporteat quę ab Ariſtotele, & Theophraſto ſuper hac re ſunt prodita,"ea quæ nos in quarto harum commentationũ definiemus)neq; quicquid calidum eſt,bene olẽt.Quin ẽt neque ſi quid graue olẽs eſt, calidũ etiam fuerit: neq; ſi calidum, ẽt graue olens. Sic nec,ſiquis quicquid grauiter oleat,frigidũ dicat,nec,ſi quicquid frigidũ ſit,grauiter olere,uerum dixerit.Siquidem calidorum innume

A.l.2.t.i.c.4. fol 94.c

D ra ſunt,partim bene olentia partim grauiter olentia,partim neutra:ſimiliter quoq; frigidorum. Quanq̃ quid calida dico,ac frigida?cum debeam dicere calfacientia nos,ac refrigerantia,q̃ utique ẽt inquirimus.Nec".n.qđ abſolutè calidũ eſt,aut quod ad hoc expenditur,nunc cõſiderare ꝓpoſitũ eſt, ſed qđ corpus humanum excalfaciat: nec ſanè ẽt quod abſolute frigidũ,ſed quod hominem refrigeret. Denuo ergo hic hallucinãtur in homonymia haud diſtinctis nominum ſignificatis: tanq̃ ſiquis de cane terreſtri differens,ad marinũ ſe oratione transferat,exiſtimãs ut aiantis utriuſq; nomen,ita & naturam quoq; ipſorum unã eſſe. At nobis demõſtratũ aperte eſt in commẽtarijs De temperaturis(quos & hanc antecedere tractationem protinus initio commonefecimus)aliud eſſe facultate calidum, aliud actu:& huius quod actu videlicet calidum eſt, aliud abſolute dici calidum,aliud per exuperantiam,aliud ad ſymmetrũ ſui generis,uel ſuæ ſpeciei,aliud ad quiduis obuiũ collatũ. Quin & hominem non abſolute calidum ut ignem,ſed exuperantia calidũ diximus,ſiquidem maiorem in eo calidi portionẽ ineſſe,quàm frigidi. Ergo & quæcunque ad hunc dicuntur calida poteſtate, illum excalfacere dicunt: facileq; de illis initur iudicium,& ꝑ experientiam expenditur,paucis indigens(ut ſupra cõmonui)epilogiſmis.Quos cum ſophiſtæ excedãt, & tẽpus adoleſcẽtulorũ fruſtra terũt, & ſophiſmatis,cauillisq; homines ſeducentes eorũ ſoluendorũ imperitos,falſis eos dogmatis opinionibusq; implẽt. Debebãt.n.

A.l.2.t.i.c.2. fol.92.

neq; colores memorare,neq; odores,immo neq; cōsistentiam,neq; leuitatē,aut asperitatē,aut E
eius generis quodcūque.Nā quid refert,oleū an lentum sit,aut leue,aut splēdens,aut liquidum,
aut pallidum, aut pingue, aut lubricum, ægreq; corporibus illitum exiccari possit? quippe cū ex
nullo oīum eiusmodi colligere possis, ipsum esse facultate, aut calidum,aut frigidum,aut humi-
dum,aut siccum.Siquidem ex genere splendentium,leuiumq́; & lentorum partim sunt,q̄ planè
nos calfaciant, partim quæ refrigerent,tum alia quæ exiccent,alia item quæ humectent: Et eo-
rum omnium, quæ accidunt non oleo solum, sed alijs omnibus, nullum est reperire,quod soli-
dum,perpetuumq́ue sit,vt in eo generalem constituere propositionem liceat.

Quod sophistæ rationibus haud usi sint scientificis ad ea lemmata, siue sumptiones, ex quibus perperam de medicinarum facultatibus colligunt, sed aut inductionibus, aut exemplis. CAP. 4.

NAm omitto, ꝙ nec scientificis in omnibus id genus sint usi rationibus sophistæ ad inueniē
da lemmata,sed ex inductione:&, quod oīum pessimum est,ꝙ nec quæ sit inductionis na-
tura unquā inspexerint.Quod siquis eos in id prouocet,neq; sequi audent:& si de demōstratio
ne quis quid agat, increpant. Immo, quod ēt deterius est, non ex inductione solum ratiocinari
assueuerunt,sed non nunq̄ ēt ab exemplis,tanquā rhetores.Nam qui frigidum esse oleum asse-
rit, proinde ꝙ lentum sit ut pituita, is per exemplum concludit,par robur præbens demonstra- F
tionis, atq; is, qui ipsum calidū cōtendit, quia lentum sit ut uiscum. Nec secus is qui calidum di-
cit,qm̄ facile in flāmam uertatur uti bitumen,atq; is qui frigidum ꝓbat,ꝙ facile cogatur,ac cō-
crescat ut aqua. Nā differt,ex exemplo,aut exēplis quid suadeas,an ex inductione.Siquidem q̄
ex exemplis fidem facit,unum,aut duo generis eiusdē adfert,aut certè planè paucula,plerisq;.s.
præteritis: Qui uero ex inductione, oīa comprehendere nititur,quæ per experientiam sunt co-
gnita:nec quidq̄ præterire quoad eius fieri potest,quod apertum vulgo,ac perspicuū sit,studet,
sed quod occultum est,& paucis comprehensum.Quamobrem uiolenta est,& uehementer per
suadet,quæ ab omnibus, quæ experientia sunt cognita,ducit inductio:solisq; ijs arrogātia per
spici potest,qui in demonstratorijs methodis sunt exercitati. Quare nos de ea copiosius in De-
monstrationis libris disseruimus,ac fortè etiam seorsum de ea librum componemus.

De oleo aduersus Archidamum. CAP. 5.

PAlàm aūt fiet nihilo secius & nunc quoq; inductionis natura,multoq́; magis,& exempli.Nā
omnia in summa percurrere statutum est,quæ de olei facultate à medicis sunt prodita, eaq́;
probabiliter quidem,ꝙ ita uiderētur,at non verè. Ac primum illud quod à Diocle in Archida-
mo scriptum est, ꝙ Archidamus durescere,uriq; cutem ijs,qui oleo fricarentur,existimarit:qua G
propter etiam siccam frictionem prętulit.oleum enim accendi,atq; exurere cū à frictione inca-
lesceret,putabat: ac propterea admodū humorē exhaurire atq; siccare,non secus atq; ea assorū
quæ ungi solent, nam & ipsa magis durescere,q̄ si citra oleum assaueris.Præstat autem totā ad-
scribere dictionem Dioclis. Habet autem ea hunc in modum. At cum oleo fricare non perinde »
probabat: Primum.n. inæqualem fieri eiusmodi frictionem putabat,ꝙ manus laberentur.s.nec »
æquè carnem apprehendere propter pinguitudinem possent. Præterea durescere,atque aduri »
cutem in illis magis,qui sic fricarentur existimabat,q̄ qui sicca uterentur frictione: Oleum quip »
pe accendi,& urere à frictione incalescens,quemadmodum in assis,quę uncta sunt,magis q̄ nō »
vncta,ubi oleo accenso incalescunt,& valde exiccātur,indurescūtq́ue: Similiter quę in oleo co »
quuntur fragilia friabiliaq́; effici eandem ob causam.Ad hęc,quemadmodum ligna,& coria,& »
alia complura,quæ ex oleo fricantur,ꝗ oleū intro imbibunt, ita putabat & corpora.Quod cū fie- »
ret, multa q̄ solita essent cum spiritu effluere, ac foras prorumpere, tunc concludi arbitrabatur, »
ceu cum cribris, linteis,lana,oībusq́; adeo,per q̄ percolari quid assolet,perfunditur,ac inungi- »
tur,non ęquè liquores fluere per ea ualent:Porrò ubi ea excretio intercepta est,quædam intro »
recurrere, quædam aceruata,inuicemq́ue implicita meatus opplere, retenta.s.ab oleo, ꝙ uisco H
quid simile habeat:sicut in alijs omnibus apparet, quod pingue est,pulueres ac festucas,omnia »
que eiusmodi cōsectari: Deniq; ubi obstructi iā meatus fuerint, ꝑpetuo ac sensim oīa deterius »
perfici esse necesse,q̄ in ijs quæ pro consueto geruntur naturæ modo.Putauit quoque oleo ines »
se aliquā mordacitatē, cuius ui oculi illachrymarent, & guttur in tussim cieretur(quod κέρχνον »
uocant)tum aluus raderetur,excrementaque redderentur,sanguinolentaque,eo bibito: Proin- »
de qui citra frictionem ungerentur,nihil affligi:infirmiorem enim esse mordicatione,q̄ quę sē »
sum aliquem mouere posset: At si per frictionem carnem subintret,mordicationem moliri ma »
ligniorem:uelut multa medicamētorum:ubi enim illinuntur,minus ualent:at compressa intro- »
que subeuntia, magis agunt: sicut sanè si vrticis,& alijs multis sensim quempiam cōtingas,nihil »
læseris: sin ferias aut premas,utique offenderis.Hæc ergo sunt quæ Diocles in Archidamo pro »
didit,quorum simul tum probabilitatem,tum prauitatem,conspicere est.Siquidem,quòd quic-
quid in oleo coquitur, propriam amittat humiditatem, ac friabile fragileq; celeriter reddatur,
cum alioqui nihil in aqua tale perpetiatur,ipsa nos docuit experiētia. Quamobrē hac utiq; par
te nihil Archidamus mentitus est. Debebat tn̄, sicut Aristoteles,& Theophrastus,alijq; nō pau-
ci philosophi, eiusmodi problemata in physicis quæstionibus, & proponunt, & soluunt, ipse
quoque

A quoq;(si quidem omnium rerum quæ fiunt, causas scrutari uoluit) pinde vt illi, vti proponere, sic quoq; soluere. At cum id minus facere appareat, in hoc vel maxime mihi delinquere uidet. Nã quod apparet euidenter, id semper primum ponẽdũ est:ac deinde, sicui libeat, causam eius inspicere debet, physica problemata hunc in modum componens: Cur oleum quæ in ipso coquuntur, sicca & friabilia, & frãgilia efficiat:aqua uero humida, & mollia:aut, Quamobrẽ oleo cocta siccescant: at quæ aliter in eo madidata sunt, magis propriã seruent humiditatẽ, q̃ si oĩno nõ essent madidata. Qua rõne scillæ, & vrticæ morsus sanet:qua de causa his medeatur, cùm ipsum oculos mordicet. Quì fiat vt reliquum corpus uniuersum non mordicet, sed oculos duntaxat. Quare guttur exasperet, vlcera vero leniat. Quo pacto uentrem subducat. Quo modo lassitudines sanet. Quãobrem inunctos tueatur à frigore. Quare aĩalia insecta interficiat. Cur lora, & coria emolliat:at quæ in ipso concoquuntur, duriora oĩa efficiat. Atq; hoc vnum est problematum genus ad physicum duntaxat attinens. Alterum vero, quod commune quoque eorũ est, qui artem quãuis exercent, est tale: Quã ob causam carnes pisces q; assantes coci oleo prius illinant. Quid sit, ꝙ athletas oleo fricẽt gymnastæ. Quid ẽt, ꝙ pueros pædotribæ. Nã cuiusq; talium problematũ ab experientia profectã causam assignare liceat, Cocis nimirũ respõsuris, ꝓpterea B se pisces ac carnes oblinere, ꝙ siccę adustęq; extimę eorũ reddãtur partes, si citra pinguedinem assent: Athletas uero se ex oleo fricare dicturis Gymnastis, tum ꝙ q̃ ante inerant lassitudines ipsum exoluat, & q̃ futuræ sunt mitiget: tũ ꝙ frictionẽ æqualẽ, & mitem planè efficiat, corpusque ad motus futuros pręparet. Eas ob res ipsi quoq; Pædotribæ pueros se, & ante, & post exercitia inungere dicẽt. Cur aũt oleũ lassitudini medeat, haud ẽt nouit nec gymnastes, nec prædotriba, nec medicus experientia curans: nec tñ quia id nesciant, ab euidenter apparentibus recedent. Siquidẽ tametsi ignorant, quamobrem ueratrum album sursum purget, nigrum deorsum detrahat: neq; compertum hñt, quare cnicus pituitam ducat, atram uero bilem epithymum: tñ medicamentis ad ea utuntur, ad quæ utenda docuit experientia: & eos quibus opus curant, & euidenter apparentibus fidem habent, eosque qui contraria rationi adstruunt, derident.

Quod præterquàm quod pugnantia de olei facultate Archidamus afferat, insuper improprijs utatur exemplis. CAP. 6.

AT Archidamus supra q̃, ꝙ in multis, q̃ perspicuo apparent cõtemnit, insuper & hac quoq; parte taxandus mihi iure uidetur, ꝙ dicat meliorem esse frictionem siccã, q̃ quę cum oleo adhibetur, quia corpus durius, & siccius ijs, qui vngũtur, efficiatur: mollius autem ijs, qui fricantur sicci. C Dicit porrò nihilo seciꝰ, & in illa ipsa dictione, paulũ progressus, ligna, pelles, aliaque q̃ ex oleo fricantur, ipsum in profundũ transmittere: idq; maximum esse testimonium, ꝙ in corporibus nostris intro subiens meatus oblinat, ac humidiorũ prohibeat effluxus. Atq; ego quidẽ quõ hæc consonent, nescio. Si.n. humorum effluxus prohibet oleum, haudquaq̃ siccum dicendũ foret: ac proinde frustra id tanq̃ desiccans in frictionibus repudiat. Falli præterea in hoc mihi videtur, ꝙ similiter affici putet tum ea quæ in illo coquuntur, tum eos q fricãtur. Nec.n. eadẽ agere dixerim oleum calidum, frigidũ, tẽperatũ, tepidum, aut feruens, sicut nec aquã ipsam. Apparet.n. & ipsam, si frigida applicetur, cõdensare, constipare, contrahere, constringere q; & repercutere, sicut si extremè feruida, adurere: at, si tẽperata abhibeat, & moderate calida, laxare, rarefacere, fundere, digerere: porrò si nec insigniter calida, nec frigida admoueat, sed uelut quę fontana dr̃, tunc propositorũ nihil efficiet, uerum propriã suã facultatem exeret. Sic siquis oleũ expendere volet, ab omni prius liberum alieno tum calore, tum frigore ipsum efficiat, atq; ita demum ad explorandum accedat: quippe quod summè frigidum fuerit, non ex sua duntaxat facultate, sed ex alienæ qualitatis excessu non nihil in contactis operabitur: ita quoq; qđ magnopere calidũ: at si utroq; ipsum liberãs sic demũ examinare uoles, hoc duntaxat pacto propriam D olei uim inueneris. Quap̃p̃ cum quis ex more oleo fricatur, sicut gymnastici oẽs, in solo fricatur oleo, quod nimirũ absq; omni sit aliena qualitate: at si admodum excalfacto, aut summè utatur refrigerato, iam compositam edi actionem necesse est, nempe ex propria olei facultate, & aliena qualitate. Sæpe uero propriã cuiusq; medicamenti facultatem obscurari necesse est, ubi valentẽ aliunde qualitatẽ acciuerit. Itaq; quì simile fuerit herbas in oleo feruẽte coquere, ac exercitãtiũ corpora fricare? maxime siquidẽ, uti supra ostendimus, extrinsecus ductas probationes fugere oportet, cũ liceat nimirum propriam cuiq; adhibere experientiã. Quòd si qñ tñ id quispiam facere uolet, certe similia comparare conabitur, sicut in corijs faciebat, & loris: nec enim quispiam oleo in igne præcalfacto, neq; in niue refrigerato, sed obuio quoque accepto corium ac lora confricat. Ita puto, & pædotribæ factitant, obuio oleo pueros fricantes, neutiquã aut in igne excalfacto, aut in niue refrigerato. Alioqui sanè, & nos non raro caput ardore grauatum olei admodum frigidi perfusione refrigerauimus. Porrò si salis nihil oleo sit inditum, tanto magis refrigerabit. Sin etiam omotribes, hoc est crudum fuerit, multo profecto etiam amplius.

Quomodo frigidum paremus oleum. CAP. 7.

POrrò præparare illud solemus non aliter atq; aquam, nẽpe prius excalfaciẽtes, ac deinde aqua mergentes summe frigida. At si etiã fons in ipsum cum strepitu decidat, uasculo nimi-

rum,cui ineſt oleũ,antè diligenter occluſo magis quoq; ac magis ita reddet̃ frigidũ.Multũ item E
frigefeceris,ſi præcalfactum in puteũ,ita demittas,ut aquã contingat:quanq̃, quod aquam nõ-
dum tangit,frigidum item euaſerit,ſed minus.Atq; hoc pacto præparando,frigidum reddimus
oleum : contrario autẽ mõ calidum. Quo ſane modo ẽt utimnr in refrigeratis corporibus,in al-
ueum olei calidi dimittentes, quibus pars quæpiam obſtupuit, aut tremuli ſunt,aut cõuulſione,
aut palpitatione tẽtant̃, aut motu ſenſuve priuant̃,aut ẽt ægrè ſentire poſſunt,aut eiuſmodi ꝙp-
piã perpeſſos.Ergo ſiq̃s ex vniuerſo uſu de medicaminũ facultate pronũciet,putabit,*nunquid
excalfacere,& refrigerare,tũ exiccare,& humectare nos oleũ queat,uelut Dioclis Archidamus,
ſiquidẽ* pugnãtias nõ aĩaduertat.Nam cum exiccari,& fragilia effici quæ in oleo coquuntur di
cit,exiccantem,& digerẽtem eius facultatem oſtendit: At ubi intro in coria ſubire, poroſq; no-
ſtros oblinire,ac naturales humorum effluxus prohibere,rurſum ſanè maxime cõtrariã eius fa-
cultatem demonſtrat tum digerentibus, tum exiccantibus: atq; in iſtis uel adhuc quæ apparent
proferens, de illis nõ rectè ratiocinatur. At ubi de mordicatione agitur,nõ ea oĩa cõmemorat.
Nam ꝙ oculos mordicet, ꝙ guttur exaſperet, ſiue ad tuſſim prouocet, ꝙ uentrẽ radat,atq; ſeceſ-
ſus ſanguinolentos efficiat,abunde magna teſtimonia ſunt mordacem illi ineſſe facultatem. At
ꝙ vlcera dolore liberet, & uẽtris mordicationes,aut irrigatum, aut infuſum,omnino ſanet:qui- F
que*morſu irritantur,mitiget:cum & ipſa non parua ſint contrariæ ipſius facultatis indicia:pla
nè omiſſa ſunt.Cęterũ ſi utriſq; propoſitis quis ratiocinari uolet,duorũ alterũ eueniet:Aut enim
id faciet vt Empiricus,dicetq; ſe in collatione ad aliquid cuiuſq; medicamẽti facultatem per ex
perientiã cognoſcere, ipſius aũt per ſe propriã ignorare naturã: aut ut rationalis,contrarias in-
eſſe medicamento facultates, & mordicantẽ, & lenientem: ac deinde ingenti tenebitur anxieta
te cauſam dicturus,cur interim altera earum agat ſenſibiliter,interim altera reliqua,aut perdita
ſit, aut nõ clarè appareat. Quarũ oĩum dubitationum ſolutiones,ſiquidẽ ut phyſica proponant̃
problemata, ſane q̃ difficiles ſunt:ſin ut ad uſum referantur artis, multã requirunt experientiã,
epilogiſmos aũt non ita multos, ſed exactos ac definitos. Nam primum,an omne oleum oculis
mordax ſit, nec ne,experientia incunctanter definire præſtat,haudquaq̃ ex tempore in utranq;
partem rhetorum more differere : tum an oẽ æquè guttur exaſperet, aut uentrem ſubducat, aut
radat, ut nõ nunquã cruentas moueat excretiones:an oleorum hoc quidem hæc faciat,illud ve-
ro nõ:& aliud magis, aliud minus. Olei drĩas nunc dico non eas(ut quiſpiam ſuſpicaretur) quæ
ſunt heterogenęs ſiue alterius generis, ſicut cicini,rhaphanini,caryini,balanini,ac ſimilium:nã
& horum uires medicus norit oportet,ſed in præſentia eas memorare non expedit. Satis eſt.n. G
mea quidem ſententia, principio proprijſſimum, & quod maximè ab omnibus hominibus vo-
catur oleum,conſideraſſe:quando,& ipſe fructus ex quo fit oleum, ſolus ex omnibus oliua nun
cupetur, & arbor olea(græce utrunque ἐλαία uocatur, ipſum oleum ἔλαιον)ipſumque ſimplici-
ter ac primario oleum dicitur,at reliqua omnia per translationem,& abuſum.

De differentijs proprie uocati olei. CAP. 8.

HVius ſanè quod proprie oleum appellitant,de quo oĩs in pręſẽti ſermo habetur,plures di
co eſſe drĩas. Secundum ætatem quidem,cùm aut recens eſt,& uelut muſtum,aut ætate vi-
gente,aut uetus.Secundum præparandi modum,cùm aut ſimplex ſolumq; & impermiſtum fue
rit, aut cum ſale præparatum. Secundum fructus ipſius diuerſitatem, cum is aut immaturus, aut
maturus extiterit. Secundum inductã arte alteratione, cùm aut qũo ab initio præparatum fuit,
ita ſeruatur, aut candidum efficitur. Scriptum uero eſt de albificatione eius,& ab alijs non pau-
cis,& nos quoque in ſequentibus trademus.Horum omnium oleorum facultates ipſe equidem
experiri ſtudui: quid autem in quoque fieri deprehenderim,poſtea exponam.At nunc abſolue
re ſtatui primum, quod erat in manibus. Perperam enim mihi uidentur medicorum plerique
tum experiri medicamenta,tum de uiribus eorum ratiocinari. H

Quomodo cuiuſque medicamenti facultatem experiri oporteat. CAP. 9.

QVippe cum experiri ſolum oporteat,quę impermiſta ſunt,& ab oĩ extranea qualitate alie
na,eaq; primum in optima corporis cõſtitutione,deinde in intemperatis,demum in mor
bis ſimplicibus: ſicut in libro hunc antecedente, & in tertio de Temperamentis definitum eſt:
Ratiocinari uero,id quod ex accidente eſt,ſemper ab eo quod per ſe eſt, diſtinguentem.

Quod non ſolum in explorandis medicamentis medici hallucinentur,ſed etiam in opinionibus,quas habent de affectibus. CAP. 10.

AT non nulli medicorum nõ in iſtis modo hallucinantur, uerum etiã in opinionibus, quas
hñt de affectibus.Nam oleum ꝙ laſſitudinibus remedio ſit oẽs propemodum fatentur: cæ
terum quis affectus ſit laſſitudo, non conſentiunt. Hic.n.articulorum eſſe ait ſiccitatem,ex mo-
tionibus deſiccatorum. Alter & muſculorum,adijcit. Alius porrò cõtra quàm hi,humiditatem
multam, & tenſionem, & caliditatem, fluxione nimirum partibus uehementer agitatis affuſa.
Alius non humorum multitudinem,ſed qualitatem ſolam cauſatur,prouenire inquiens in mo-
tionibus immoderatis pinguedinis carniſq; teneræ colliquationes quaſdam, quarum pars fo-
ras tranſpiret, pars uero retineatur in corpore: & hoc,cum acre mordaxq; ſit,affectionem effi-

cere

* Quòd.

* Quamuis.

* Al. dentium prurigine.

A cere ueluti ulcerosam. Itaq; ẽt si in hoc conueniatur, ꝙ lassitudines sanet oleum, attamen, ob ancipitẽ atq; ambiguũ corporis affectũ, nihil queat certi de olei facultate colligi. Atq; id sanè non tm̃ in lassitudine usu uenit, uerum etiam ubi doloris causa, aut mordicationis, aut phlegmonis gratia, bibendũ oleum exhibemus, aut per sedẽ infundimus, aut itidem perfundimus. Siquidem ulceribus phlegmone affectis nõ solũ, sed & cum aqua moderate calida perfundimus: ut in lassitudinibus cum lauacro aquæ dulcis. Sed nec quę fit in phlegmone affectio, cõsentiũt. Porrò ubi per sedem ipm̃ ingerimus, aut bibendum offerimus, ne tunc quidẽ cognoscimus euidenter, cuinam corpori ipsum applicemus, an pituitæ, an bilis, an aliorum aliquorũ recremẽtorum pleno. Constat enim non perinde hominem affecturum, vbi pituitæ uiscosæ intestinum omne simul cum uentre plenum offendet, atque ubi biliosis excrementis refertum, aut alijs quibusdam acribus humoribus, aut stercore multo, aut horum quidem nullo, sed incidat in uentrem, intestinaque undequaque pura, aut præterquam quòd pura, etiam exasperata reperiat.

Quòd & qui probè de olei facultate ratiocinetur, debeat etiam affectionem hominis æstimare, & de ipso oleo quale sit præfinire. CAP. 11.

B ITaq; negligenter admodum, & segniter de his omnibus medicorũ pleriq; ratiocinanẽ, haud indicantes, nec quo pacto affecto homini oleũ exhibeant, ne quale nam ipm̃. Ac mox tamen dicũt, alij mordicare, & radere prorsum partes corporis internas: alij uero etiã si præfuerit mordicatio, & hãc lenire. Nec enim parum interest, an injciatur in uentrem pituita scatentẽ oleum expers salis (Græci ἄναλον uocant) & quod re uera oleum est: an quod plurimũ accepit salis, in uentrem purum. Vtrunq; enim aluum subducit, diuersis tamen facultatibus. Nempe illud, quod sale uacabat, in pituitoso uentre per lubricitatem: simili modo cum maluis, blitis, moris: quod uerò salem habet, in puro per acrimoniam, perinde ut muria, & marina aqua. Et sanè hoc quidem radet, alterum non radet. Ergo nec absolutè oleum quoduis interna omnino radere diximus, aut deiectiones moliri cruentas, neque mordicationes lenire: uerum id cui sal est inditus, in puro uentre radere: cui autem non, in pituitoso non radere.

Quòd salsuginosa, & acria ex accidente quandoq; morsui medeantur, nempe secum quod mordicat educentia. Dulcia uero, & epicerastica contra, morsum etiam aliquando ex accidente exasperant, nimirum cum una corrumpantur, & foueant alantque cacochymiam. CAP. 12.

NOn nunq̃ uero mordicationes ex accidẽte quod salsuginosum est, sanauerit, uelut & melicratum, salsugo, *serum lactis. Educunt enim secum hęc nõ nunq̃, succum mordicationẽ fa- C cientem, ac mordacitatis redduntur medela, perinde ut cætera oĩa quæ abluunt, & abstergunt. Sed non statim ubi immissa sunt hoc genus medicamenta, morsum sanant, quin potius tunc etiã exasperãt: siquidem euacuationis, haud epicraseos. i. tẽperationis seu mistionis rõne, sanationẽ moliũtur. Quippe ceratum ex rosaceo, & adipe aut pinguedine infusum sępenumero morsibus continuo succurrit, idq; tẽperationis ratione: sed & oleum ipsum solum, sed dulcissimum, id frequenter præstitit: sicut certè ẽt † adeps hirci, aut succus condri, aut ceratum ex oleo dulci. Nos aũt sępenumero quibus ex frigore interna dolore torquebãtur, ingesto oleo calido, dolore liberauimus: ac si maius esse frigus conijciebam⁹, addidimus, & anethũ, oleũ excalfacientes: si uero adhuc etiam maius, rutam quoq; & bitumen. Eiusmodi igitur auxilia oĩa ꝙ frigori medeantur, dolores mitigant, non propterea ꝙ lædentem humorem attemperent, aut educant. At in idem uniuersa confusa sunt a plerisq; medicorum, qui nec norũt dolorem ab intemperantia natum, ab eo qui ex cacochymia oritur, distinguere: nec ꝙ medicamentorum, q̃ doloris gratia injciuntur, alia excalfaciendo partẽ refrigeratam sanant, alia humorem mordicantem euacuando, alia temperando. Sed & subinde mistæ existunt affectiones, ex intemperie uidelicet, & mordicatione: in quibus nos consueuimus anethinum, aut rutæ oleũ, infundere anserino in eo liquato adi- D pe: is si non adsit, saltem gallinaceo: si nec is quoq; uel aliorum aliquo: ꝙ si horum nullus ad manum fuerit, ceram miscemus mordacitatis expertem, uoco autem sic eam, quę lota est: aut certe oleum ipsum quod effectum est candidum, infundimus: nam id ceræ mordacitatis experti proportionale est. Temeraria itaq; pronũciatio est atq; indefinita tum eorum, qui oleum oẽ oĩ tpe mordicans adstruunt, tum eorũ, qui leniens: nam quod salem accepit, mordax est: quod aũt eo caret, & dulce est, quod quidem ex se est, lenire potest: nam uideri possit & ipsum quandoque pro affectibus quibus applicatur, haud etiam esse eiusmodi. Vnumquodque enim temperantiũ medicamẽtorum (Græci ἐπικρασικά, siue ἐπικεράννυντα, nuncupant) ubi ualentius euasit humoribus mordicantibus, morsum eorum retundit: uerum si aut ualẽtioribus facultatibus, aut multis, paucum mistum fuerit, una & ipsum corrumpitur, alitque cacochymiam. Quamobrem protinus euacuandi sunt, qui ab ijs, quæ temperandi naturam habent, irritantur, utpote qui multa nec facile mobili corruptione sint repleti.

De lacte. rebus fere omnibus multas ac diuersas inesse facultates, exuperantem tamen facultatem cognosci posse ab eo, qui id quod est per se ab eo, quod est per accidens, rectè distinxerit. CAP. 13.

SIc sanè Lac frequẽter simulatq; sumptum fuerit, alijs acescit, alijs in nidorem uertiẽ prius, q̃ probè concoctum corruptionem temperet. In quibus utiq; primum maxima cacochymiæ

A. l. 1. f. 4. c. 30 fol. 83. h

* *muria.*

† *Græci cod. στέαρ, τράγου, ἢ χόνδρου χυλὸς. i. adeps: tragi, uel chondri succus: ita. n. & non hirci, ut hactenus male factum est, interpretandum esse multa persuadent: unum est interpretis antiqui auctoritas, qui sic legit. alterũ est, quod infra li. 4. c. 6. scriptum inuenitur, adipem hircinum acrimoniam habere multam & igneam: tertiũ quia & lib. 1. cap. 34. & in hoc lib. ca. 14. non hirci sed tragi & chondri in ijsdẽ casibus meminit: est uero tragus apud scriptores factitia quadã res ex cerealibus similis uiri bus alicæ & a Gal. 12 met. in dysentericorũ deiectionib⁹ cõmendata.*

pars euacuari debet,atq; inde ſumendus chondrus,& ptiſana,& lac,& alia,q̃ ubi probè fuerint E
cocta,conferunt ad euchymian,hoc eſt ſucci in corpore bonitatem.Nõ tñ,quod ad hoc attinet,
oĩa exiſtimare oportet aut deteriores, aut cõtrarias ĩ ſeſe obtinere facultates : neq; in ſermone
ſcientem, eorum, quæ eueniunt, partem alterã omittere:id quod fecit Archidamus in oleo. Si-
quidẽ memorabat, oculos ab eo mordicari, guttur ad tuſſim excitari, & uentrem radi: cæterũ ꝙ
ſtomachum ſæpe cũ ualẽter morderetur, oleum protinus dulciſſimum epotũ ſanauit, & iniectũ
totius uentris mordicationes lenijt: & à thapſia, urtica, & ſcilla excitatas iniũctũ ſedauit:eorum
mentionẽ nõ fecit.Ego uerò nõ ambigo,neq; fidẽ nõ habeo ijs,qui aiunt,rebus propemodũ oĩ
bus multas ac diuerſas ineſſe facultates:quin oſtenſurum me id ipſum polliceor in libro ſequen
ti:Attamen non proinde adſtruo,eam,quæ in quoq; exuperat,nõ poſſe cognoſci:uerũ ſi,quod
ex accidẽte eſt,ab eo quod per ſeſe,diſtinxeris,omnia clare cognoſces.Cõtẽplator enim utrum
que in exẽplis, propoſitis videlicet, exempli cauſa, duobus hominibus,quibus ſimiliter os uen-
tris mordicetur,& qui pariter aut ſuccum ptiſanæ,aut chondrum,aut panem lotum ſumpſerint:
deinde alteri mordicationẽ reſtinctam, alteri uero inauctã ponito:obſecro,nũquid ſuccus pti-
ſanæ,aut chondrus, aut panis ex ſe mordax eſt, per accidens aũt in altero hominũ morſum non
modo nõ inauxit,ſed mittigauit:an qđ ex ſe quidẽ erat mittigauit,per accidens uero in altero ir F
ritauit?Ego ſanè ex ſua natura epiceraſticum eſſe dico ſuccum ptiſanæ,& chondrum,& panem,
& per Iouẽ lac quoque: cæterũ in altero homine morſum auxiſſe,ꝙ ꝓperaſſet à corruptione ſu
perari.Atq; ea utiq; eſt(certo ſcio)ueterum omnium ſentẽtia,ſed & recentiorum optimi quiq;
ita ſapiunt. Verum, ſiquis fuerit,quem ego neſciam(nec.n.quicq̃ eſt,quod nõ audeant iuniorũ
medicorum quidam)qui contendat ex ſua natura corruptiones augere chondrum, panem,aut
ptiſanã, cæterum in quibuſdam ex accidente nimirũ mitigare, is, inquã,qui talia iactabit,nullã
aſſertionis ſuę demõſtrationẽ affere poterit. At nos dicimus,ꝙ ſi ptiſana foret cacochymos,ma
liue ſucci, haud unq̃ mordicationẽ mitigaret. Atq̃ conſpicitur frequẽter tum ſupernè ſumpta,
tum ꝑ ſedẽ iniecta, mitigare: ex quo patet per ſuam quidem naturam boni eſſe ſucci, uerum in
terdum unà cum ijs ſuccis, qui mordicationes excitant, corrumpi,& ipſum augere ſymptoma.

Quomodo diſcernendum ſit, à cacochymis ne mordicatio ſanata ſit, an ab epiceracticis, hoc eſt temperantibus. CAP. 24.

FOrtè igitur nos roget quiſpiã, an ullũ vnquam cacochymorum mordicationem curauerit?
Equidẽ id non raro factum cognoui:uerum ea dico non temperando, uerum id quod mor-
dicabat educendo, mordicationes ſanaſſe. Ac proinde & ſtatim,& uſq; dum euacuentur,homi G
nẽ mordicare,& inſuper euacuata aſperũ relinquere ſenſum in partibus aliud medicamẽ req̃-
rentẽ. Quod nõ faciũt q̃ boni ſunt ſucci,& dulcis(Græci εὔχυμα,& γλυκύχυμα nominãt) etenim
& protinus mitigant,& præterq̃ ꝙ euacuationem non faciunt,ẽt ſenſum aſperum nullum indu-
cunt: quin potius ipſa contrà, ſenſuum medẽtur aſperitati.Itaq; chondrum,lac,ptiſanã in eiuſ-
modi affectibus, & edẽda præbemus, & per ſedem inijcimus, ubi uidelicet melle,aut quopiam
eiuſmodi, quod infeſtabat,exterſerimus:quo tꝑe opportunus eſt, & adeps,& ceratum dulce,&
oleum dulce.Porrò & in præſenti,& in ſequenti deinceps ſermone oĩa me dulcia dicere exiſti-
mato, tum ea,quæ ſalẽ non ſunt experta,tum ea,quæ ſunt elota.Quatuor itaq; indicijs cum poſ
ſis quod per ſe lenit diſtinguere ab eo, quod per accidens,facilè cuiuſq; talium medicamẽtorũ
facultatẽ inuenies.Primum indicium eſt,an ſtatim mitiget,an non.Secundum,an ſimul cum læ-
dẽtibus euacuet,an non.Tertium,an aſperitatem quãdam in corporibus relinquat,an non. Et
quartum, an ita affectis utile,& commodum uideatur,nec ne.Nam,cùm nec protinus mordica-
tionẽ ſanat, uerùm maiore cum uehementia excernitur: neq; intus manẽdo medeť,& moleſtã
corporibus aſperitatem relinquit, quam, ſi denuo offerať, exaſperat:argumentum eſt rodentis
ac mordicantis eſſe naturæ, cæterũ ex accidente qñq; morſus ſanare. At,quod & continuo mi- H
tigat, & nullã excretionem prouocat:ſed nec exaſperat dum intus manet, immo exaſperatorũ
medela exiſtit, ipm quidem natura bonum eſt, uerùm interdum à cacochymia,quæ ipſum alte-
rat corrũpitq;,mordax efficitur. Atq; hæc ita à me dicta ſunt, ut ſimul utriuſq; medicamẽtorum
generis, & tꝑs, & utendi modum,ſimulq; facultatis inueniendæ,rationem docuerit oratio:de-
monſtraueritque, & ptiſanæ ſuccum, & chondrum,& tragum,& lac,& panem elotum,ex gene-
re eſſe euchymorum: quin & pinguedinem,& adipem,& oleum dulce,& ceram dulcem,ex mi
tigantium eſſe,natura. Fuerit autem cera dulcis,quæ & natura eſt talis(nam quædam guſtanti-
bus amaræ ſunt)& quæ præterquam quòd eſt talis,in aqua bona elota eſt.

De ratione abluendi, & candida faciendi medicamenta. CAP. 15.

LAuanda porrò eſt nõ tantummodo cera,ſed & pix,& reſina,& oleũ,& quicquid aliud aquę
nõ miſcetur. Primumq; modice cõcalfactum, mox in uas lati oris ac magnum,cuique inſit
aquæ copia puriſſimæ ſimul,& oĩs qualitatis maxime expertis,infundito:nam in ea,quicquid ſit
id quod abluitur,acrimoniã ſuam exuit.Deinde conterito,tundito,frangito,manibusq; impen-
ſe ſubigito,ut unaquæq; uidelicet abluendi medicaminis particula aquam poſſit cõtingere. De
niq; effuſa priore aqua, rurſum quod lauatur excalfaciẽs, in aliã aquam ęque ſyncerã inijcito:

A Rurſumq́; diutiſſime cōtundito, donec qualitatē ſuam in aquam deponat:id aūt guſtanti datur
cognoſcere:mox vero & tertio,& quarto,& ſæpius deinceps idē faciendum,donec aqua nullā
ēt ex abluto medicamento qualitatem recipiat. Atq; hunc in modum oīa,q̄ excalfieri,& fundi
ſuſtinent,lauabis.At,ſi qua ſint lapidoſa,& dura,velut cadmia, & æris ſquama, & æs vſtum, ea
exacte in tenuia comminuentem,plurimum in aqua terere fontali,puriſſimaq́; oportet, ſubin-
de priore effuſa, quoad nihil in aqua innatet,maneatq́; aqua ꝓrſum a cōtriti medicaminis qua
litate immunis. Nā quandiu aut qualitatis eius quippiā in guſtu appareat, aut aliquid innatet,
tandiu terendum,atque effundendū eſt:nam,ſi hoc pacto quiduis eorum, q̄ lauari pñt, abluas,
mordacitatis expers euadet.Et ſanè oleum non tñ mordacitatem exuit, ſed etiā candidius in-
terea efficitur.Oportet vero ipm non perinde vehementer verberare,vt picem,aut ceram, aut
reſinam,ne videlicet adeo aquæ miſceatur,vt ægre poſtea ſeparari poſſit,ſed ita,ut ibi quieſce-
re pauliſper ſiueris,facile poſſis innatans detrahere.Sunt & alij modi,quibus oleū efficere poſ-
ſis candidum,quos ſcriptos inuenies apud eos,qui præparationum libros conſcripſere, & qui
de materia prodidere,ut & apud Dioſcoridem in primo.Verum plerique eorum conſumētes,
quod in oleo aqueum ac ruſum eſt,reliquum candidum efficiūt: At hic abluendo,veluti ipſum
B abſtergendo,ac detergendo,candidum efficit.

Quòd non colligitur, oleum ex eo, quòd tuſſim cieat, proinde eſſe mordax: neque enim omne, quod tuſſim ciet, mordax eſt: neque ſolum quod mordax eſt, tuſſim mouet, ſed & quæ pinguia ſunt. CAP. 16.

DE medicaminum,q̄ lauari candidaq́; effici ſolent,diſpōne,rurſus ēt dicetur.Nunc ad pro-
poſitū reuertor.Oleum,qđ non ſit omphacinū vocatū,hoc eſt crudū(id.n.adſtringit) ne-
que cum ſale p̄paratum,neq; recens,ac velut etiamnum feruens,ad hæc oīa accurate lotum, id
neq; epotū,neq; infuſum,mordicationē exercebit.Quòd ſi guttur ad tuſſis impetum prouocet,
non idcirco mordax dicendum erit.Nam quicquid mordax eſt & acre, ad tuſſim impetum pro
uocat:non tñ quicquid impetum ad tuſſim prouocat,mordax eſt,& acre. Hoc.n. dūtaxat pacto
mordax eſſe oleū conuiceris,ſi quicquid ad tuſſim impetum mouet,mordax eſſe cōfeſſum fue-
rit.Occurrit itaq; denuo hic error non leuis, ſed pernicioſus in concluſi conuerſione cōmiſſus.
Confeſſum.n.eſt,oē mordax impetum ad tuſſim mouere, & confeſſum eſt, oleum oē ad tuſſim
mouere impetum:verum his ſuppoſitis non conficitur oleum eſſe mordax,neq; ſi categoricas,
neque ſi hypotheticas efficiamus propoſitiones:ꝙ.ſ.ex duabus vniuerſalibus affirmatiuis nihil
C concludi in ſecunda figura poſſit,neq; concluſio ex neceſſitate ſit vera. Fiant aūt in ſyllogiſmo
categorico duæ propōnes iſtæ: Omne mordax ad tuſſim impetum ciet:ſed &, omne oleum ad
tuſſim impetum ciet:quibus confeſſis nihil concludi poterit. Hypotheticam vero propōnem,
quam Chryſippus ἀξίωμα συνημμένον nuncupat,veram accipere non licet,neq; a ſenſu,neq; ex
ſenſu,neq; ex conſequentia rōnali.A ſenſu.n.aut per ſenſum,aut ex ſenſu, aut utcunque noīare
placebit,id genus ἀξιώματα deſumpta ſunt,nempè, Omne mordax ad tuſſim impetum ciet: &,
Siquid mordax eſt,itidem & ad tuſſim impetum ciet:& non, Si oē mordax ad tuſſim ciet impe-
tum,protinus quicquid ad tuſſim ciet impetum,mordax erit. Neq; oīno ad hoc,ſi quid mordax
eſt,hoc & ad tuſſim impetum ciet,ſequitur in vniuerſum iſtud, Si quid ad tuſſim impetum ciet,
ipſum & mordax eſſe:ſed id quidem,Si non ciet ad tuſſim impetum,haudquaq̄ mordax eſſe,id
inquam verum eſt,quippe cum mutuo conuertātur. Non tñ,ſi quid ad tuſſim impetū ciet, con-
tinuo & mordax eſt:ſimpliciter.n.hoc conuertitur,& non mutuo. Demonſtratum autem in me
thodis logicis eſt,quæ ex mutuo veris conuertuntur orationes, ipſas quoque ueras eſſe: at quæ
ſimpliciter conuertuntur,non perpetuo eſſe veras:Illas quidem ἀντιστρέφοντας vocāt, has vero
ἀναστρέφοντας.Igitur ſi non ex neceſſitate verum eſt,Si quid ad tuſſim impetum mouet,idem ſta
D tim mordax eſſe,neque ſanè oleum,proinde ꝙ ad tuſſim impetum moueat,mordax eſſe cōclu-
di poterit.Hoc.n.duntaxat pacto,nempè ſi in confeſſo eſſet,Omne quod ad tuſſim impetū,mo-
ueat,itidem mordax eſſe,verè talem confici concluſionem inueniretur,Si ad tuſſim impetū mo
uet oleum, vtique & mordax eſt: quo videlicet ad hanc ſequatur orationem, facta tali aſſum-
ptione,Atqui ad tuſſim mouet impetum oleum: ſequitur ergo, iuxta primam orationem inde
monſtratā,concluſio,Mordax igitur oleum eſt. Verum enimuero nō hoc pacto colligendū illis
fuerit,ꝙ ſi q̄d mordax eſſet,cōtinuo & ad tuſſim moueret:ſed ꝙ ſola mordacia ad tuſſim impe-
tum prouocant:ita.n.concluderetur, quicquid ad tuſſim moueret impetum, eſſe mordax. At
hoc ipm,Sola videlicet mordacia ad tuſſim impetum ciere videri, & aliene a ſenſu dr̄, quippe
cum & pinguia mouere ad tuſſim impetum appareant:& quod queritur, prompte aſſumptum
eſt,neque ex ſenſu,neque ex demonſtratione.Præterea hominum id eſt ignorantium,quęnam
ſit ad tuſſim impetum mouendi affectio,quam fortaſsis ipſis exponere pręſtiterit.

Quomodo & per quæ ad tuſſim impetum cieri contingat. CAP. 17.

COntingit aūt ad tuſſim impetum cieri inęqualitate quadam in gutture pręter naturam ꝓ
ueniente,quippe cum ſpiritus per puram leuemque ſp ferri viam conſuetus, ſi qñ in emi-
nentia q̄dam impingat, quaſſationem quandam ac ueluti inęqualem concuſſionem in guttu-
re

re efficit,atq; ita ad tuſſim aĩal prouocat.Nam ut alias quoq; multas natura hoĩbus ſalutis gra- E
tia ingenitas indidit paſſiones,ad eundem modum,& ſternutationem,& tuſſim: Sternutationē
quidem,vti ea,q̄ in naribus infeſta moleſtaq́; ſunt,propelleret:tuſsim vero,vt q̄ in gutture.Por-
rò duplex ea affectio eſt,aut reſiccata exaſperatave,quæ in arteria eſt membrana:aut inæquali
in ea corpore delato,ſiue id liquidũ ſit,ſiue ſolidũ.Hinc ſeu panis micula,aut alterius cuiuſpiam
edulij,nobis inuitis in ſpiritus meatum decidat,tuſsire adigimur:ſeu bibentibus affatim, ipſius
potus quippiam eo influat,ſimiliter irritamur,atq; ad tuſsim compellimur.Percolatur.n.perpe
tuo per aſperam arteriam in pulmonem ipſius potus tam exile quippiam,vt protinus ab inſtr̃is
raptum perfacile quocunque diſtribuatur,nec tñ vſpiam aceruatim in ſpiritus ſemita cõſiſtat,
neq; aĩal ad tuſsim irritet: At vbi vel id ipſum pluſculum,vel aliud quodpiam,ſeu liquidũ,ſeu
ſolidum corpus,in aſpera defertur arteria,iam inde tuſsire neceſſe eſt,donec a ſpiritus uehemē
tia,quod moleſtat ꝓpulſatum eijciatur.Proportiouale quippiam huic accidit, vbi in membra
nam ipſam arteriæ exaſperatam ſpiritus impingit,niſi ꝙ hæc affectio alia a iã dicta eſt.Nunc.n.
ab arteriæ membrana aufertur,abraditurq́; quippiam:intus verò adhæret aliquid,in priore af
fectu. Porrò vtriq; cõis eſt ſpiritalis viæ inæqualitas. de quibus fuſius in cauſis ſymptomatum
diſſeruimus.Cæterum in p̃ntia cognouiſſe ſufficit,ꝙ mordacia, gutturis exaſperatione: oleoſa F
vero & pinguia illitu,inæqualitatem & ad tuſsim impetum efficiant. Quicquid.n.extra naturã
in arteriæ incidit tunicam,tenaciterq́; illi inhæret,tum organis ipſis, & qui per ea defertur ſpi-
ritui,inſolens eſt,tum aĩanti quoq; moleſtum.Nec id nunc dico,quin pleraq́; ex oleis qualitate
mordicantia ſint.†Nam & quæ admiſtum hñt ſalem,& prorſus recentia ſunt,ea omnino morda
cia quoq; ſunt,non propria ſua eſſentia, ſed qm̃ omnibus plãtarum ſuccis geminum inſit excre
mentum(quod abunde indicauit Theophraſtus,& nos poſtea commonſtrabimus)alterũ craſ-
ſius,ac velut terreſtrius,alterum tenuius,& uelut aquoſius. Sanè & oleo ambo hæc inſunt, ad
concoctionem & diſcretionem tempus poſtulantia.Porrò tempore quidem,alterum reſidet,al
terum vero cõſumitur:Ac primum quidem,quod videlicet & terreſtre eſt,& craſſum,ſubſidit,
amurca nuncupatum:alterum vero tenuius,ac velut aquoſius, quodammodo & ipſum compo-
ſitum eſt,ex aerea ſcilicet eſſentia,& tenuia ſeroſa.

†Græcè eſt. τά τε γὰρ ἁλῶν μετέχοντα. ſed legendum μὴ μετέχοντα, quæ ſalis non participant. ratio.n. eſt quia plantarum ſucci aliquid ſeroſi & propterea mordacis ĩſit, ob id oleo quoque recenti ſine ſalis admiſtione ineſſe mordacitatem.

Quot modis aqueum & tenue excrementum ab oleo ſeparari queat. CAP. 18.

CAeterum ſeroſum iſtud rufi coloris eſt, a craſſo illo terreſtriq́; ſubſidēte.ſ.qualitate abſter
ſa.At oleum ip̃m tum minime mordax,tum candidum ſua natura exiſtit. Quapropter vbi
tenue hoc excrementum ſeparatũ fuerit,candidius ẽt dulciusq́; efficitur.Separatur vero multis G
modis.Aut.n.in Sole feruente lati oris vaſculo olei pleno depoſito,chonchis in altum ſublatis,
ſubinde id cum ſtrepitu deſuper conturbant. aut calidos vaſculis oleum continentibus cineres
ſubijciunt,ſolarem q̃ fieri poſsit maximè calorem imitati: maiorem.n.idcirco uitant, ꝙ ipſum
in qualitate tranſmutet,prõpteq; nidorē excitet.aut nucleos oliuarum,aut frumentum circũcir
ca apponunt:aut medicamenta q̃dam vaſis ipſis inijciunt.In ſumma,quod aqueum eſt,exigunt
atq; conſumunt,reliquũ aũt ſeruant.Itaq; ſi tam dulce cãdidumq́; acceptum oleũ,cuiq́; nec ab
initio ſal inditus eſt,ip̃m inſuper,ut ante poſitum eſt,laues, id tibi medicamentorum oĩum mini
mè mordax erit. Ac nos quidem perſæpe oleum eiuſmodi bibendum non nullis exhibuimus,
nosq́; ipſi experimenti gr̃a ſumpſimus,prorſumq́; nullam inteſtinis mordacitatem attulit,gut-
turiq́; minime ad tuſsim impetũ cõmouit:cumq́; oculis eſſet infuſum, ſenſum mouit exiguum,
ipſa potius nouitate,atq; inſolẽtia,q̃ acrimonia moleſtũ.Atq; eiuſmodi ſanè oleũ, ad vnguem
oleum exiſtens,cuncta tũ humectat,tũ emollit,vbi nec ſummè(vt monuimus)frigidum, nec cali
dũ applicet.Porrò cui iniectus ſal eſt,nõ nulla quoq; ineſt neceſſario mordacitas.Verũ mirer ſa
nè,ſi quis tm̃ indat ſalis,vt oleoſam pinguemq́; ſub̃am exuperet:vtiq; Archidamum.ſ.referat,q̃
ait,cutē aduri ijs,qui in oleo fricant: qñquidē & id ſæpenumero factum vidi,cum aliorum non H
nullorũ gratia,tum podagræ,& arthritidis: Fricant.n.partes affectas trito in pauculo oleo ſale
multo,idq́; ꝑ intermiſsiones,haudquaq̃ in paroxyſmis,tum vt ſuperfluũ oē exiccēt,atq; diſcu-
tiant,tũ vt partibus infirmis bonã comparent habitudinem,ac robur.Atq; in hoc quidē ſal exu
perat,in oleo vero ſuperatur.Potiusq́; eorum quæ in oleo rigata ſunt,faciẽda cõparatio eſt,q̃
q̄ in eo decocta,utpotè qui hominē feruenti nequaq̃ oleo decocturi ſumus,verũ temperato un
cturi.Præſtat.n.(id quod aliquoties ſupra monuimus)ipſum rei euentũ ſenſu perceptilē,& exa
cte manifeſtum inſpicere:neq;.n.ſanè extrinſecus q̃ſitis opus exemplis eſt,in rebus nimirum, q̄
tam clare cognoſci poſſunt.Quin ſi qñ forte obſcurum ſit quod quæritur,adeo vt ex alijs ſibi fi-
dē poſcat,neq; illic ſanè remotiſsima diſsimillimaq́ue,ꝓpinquis p̃teritis, accerſenda ſunt quę
rendæ facultatis teſtimonia. Sanè euidens luce clarius oĩbus hominibus eſt, ꝙ frictio ex oleo
magis q̃ ſicca laſsitudinē aufert,corporaq́; emollit,cohibens occludensq́; quicquid è nobis fo
ras effluere eſt natũ,haudquaq̃ digerens,& exiccans. Id ipſum & Diocles confeſſus eſt, ut qui
oblinere poros oleũ dixerit,q̃que effluunt cohibere,tum coria emollire.Quòd ſi rerum euiden
tia illi non ſufficiebat,ac proinde extrinſecus adducere cõiecturas potius illi viſum eſt, ea,quæ
in oleo frigido rigantur,memorare,non quæ in feruenti decoquuntur, afferre debebat.

Quòd

A *Quòd perperam Archidamus inæqualem ex oleo frictionem asseruit.* CAP. 19.

QVemadmodum in talibus, rerũ trãſgreſſus eſt euidentiã, ita illic quoque, dũ ait inæqualẽ
eſſe ex oleo frictionem, manibus videlicet lubricè labentibus. Nam contrariũ oẽs mani
feſto percipimus, nimirum cum, quæ ex oleo fit frictio, æqualis exiſtat: inæqualis uerò ſicca. Cu
tem.n.in frictionibus ſiccis manus coadducunt, ac velut duplant, uiolenterq́; ac p̃ter naturam
complicant: dein vbi non amplius prior velut duplatio labentes ſequi manus põt, ipſa quidem
recurrit, atq; ad continuum reuellit: manus vero ſemel, ac uno impetu in alteram cutis partem
tranſeunt, inferiorẽ tranſgreſſæ duplationis partẽ. Ac proinde inæqualem, duram, laborioſam
talẽ ſentimus frictionem: Duram quidem, qm̃ cutis violenter & tenditur, & concutitur: eiſdem
de cauſis & laborioſam: porrò inæqualem, qñquidem non in oẽs cutis partes fricantes incidũt
manus, verum infernam duplationis partem perpetuo tranſiliunt: id quod fit tum ob naturales
cutis aſperitates, idq́; potiſſimum in natu grandioribus: tum ꝙ laxa eſt cum aliis propè oĩbus cu
tis, tum gracilibus maximè & ſenibus. Quippe ſi læuis æquabiliter tota, & tenſa exactè cutis fo-
ret, haud facile plicari poſſet, nec inæquales in ſe manuũ efficere decurſus: verum facile, reor, an
torſum p̱currerent, a primis ad reliqua prompte delabentes, nimirũ cũ nullã ſecũ cutis partem
B ducerent. Atqui cum laxa ſit & aſpera, externo quopiam medicamento indiget, quod & rugas
eius impleat, & fricantibus manibus lubricitatẽ p̃beat: quas ad res oleo nihil aptius inuenias.
Mireriſq́; profecto Archidamũ, ꝗ nec rei ſit reueritus euidentiam, nec quæ eius ſit cauſa inuene
rit, ſed in vtriſq; pronũciarit cõtraria: quippe cũ inæqualis ſicca appareat frictio, æqualis vero
quæ adminiſtratur cum oleo: nec minime ea teſtimonio ſuo adſtruit ratio, q̃ cauſam exponit.

Redarguit prauam medicamentorum facultates inueniendi rationem. CAP. 20.

VErum de Archidamo, & Diocle ſatis in p̃ñtia. Volo.n.(qñquidẽ ſemel aggreſſus ſum pra
uam facultatis inueniendæ uiam oñdere, oleo pro exemplo vſus) oẽm celerrimè or̃onẽ
abſoluere. Igitur cum veteres philoſophi calidũ eſſe oleũ aſſeuerant, nõ paruo (ut putant) argu
mento, ꝙ celeriter.ſ.in flammam uertat̃, cõtradicentes quidam id illi accidere aiunt, qm̃ tenue
eſt, & aereum: cæterũ frigiditatem eius inde adeo mõſtrari, ꝙ hyeme ocyſſime cõcreſcat: nec.n.
uino ſolũ acetoq́ue, ſed ẽt aqua ipſa, prõptius a frigore deuinci. Ad ea rurſus obijciẽtes alij, ꝙ ae
reum quidẽ ſit non negant, idq́; ex leuitate perſpicuo apparere dñt: non tñ frigidum eſſe faten
tur: quippe cum aer oĩs ſit natura calidus, vti gñatio quoq; eius indicio eſt, nimirum cum exte-
nuata ſolutaq́; calore aqua aer efficiatur. Conſtatq́; iam inde maximam eos ingredi qõnẽ cla-
C riſſimis philoſophis dubitatã. Siquidem Ariſtoteles, quiq; eum ſectant̃, calidum eſſe aera exiſti
mant, at Stoici frigidũ. Porrò ad celerẽ olei congelationẽ, quod viſum eſt illis, ꝗ frigidum ip̃m
aſſerunt, hi qui calidum contra contendunt, non tã valide concreſcere, ut aquam, contra oppo-
nunt: neque.n.congelationem in eo eſſe aiunt, ſi quis recte expendat, ſed velut conſiſtentiã, &
incraſſationẽ: hocq́; fieri aiunt, ꝗa craſſum eſt, & viſcoſum, non ꝗa frigidũ. Itaq; rurſum vtrinq;
in ambiguũ oratio perducitur: illis quidem ex eo, ꝙ celerius a frigore vincatur oleum, q̃ aqua:
his vero ex eo, ꝙ aqua oleo plus congelet̃, contraria adſtruẽtibus. Ad hoc itaque, ꝙ de his addu
bitent, neq; ꝙ aereum ſit, oĩbus confeſſum eſt. Etenim leuitas quidem, inquiunt, huius indicium
foret: at craſſities non paruam adfert coniecturã ip̃m eſſe terreum. Porrò quidem ambo cõpo-
nentes, aereum ſimul & terroſum conſtituunt. Sunt qui hos deridentes, id q đ cum primis oleo
ineſt, nẽpe humiditatẽ, adimere p̱fecte ipſos or̃one dicant. Ad hæc non nulli ex eo, ꝙ viſcoſum
ſit, frigidũ eſſe contendunt, alij vero calidũ, non nulli ſiccũ, poſtremo quidam ẽt humidum. Ete
nim niſi contractæ compactæq́; partes eius forent, & inuicẽ exactè adhærerent, viſcoſum haud
fore: atqui illos oẽs frigiditatis eſſe effectus: nã fundere, extenuare, ſoluere, partes a ſe inuicẽ ſe-
parare, eã vero eſse calidi naturã. At alij contra viſcoſum nihil fieri pronunciant citra calidi ui
D ctoriã, ueluti in ſuccorum oĩum patet decoctione, tum eorum, qui ex herbis exprimunt̃, tum qui
ex fructibus: quippe qui, cum aquei principio ſint, ac conſiſtentia tenui liquidaque, ubi decocti
fuerint, craſſi uiſcoſiq́; euadant. Quin & ex particularibus utriq; exẽplis contraria probabiliter
adſtruũt, Alij uiſcum, mel, picem liquidã, reſinam, & alia id genus, q̃ in profeſſo, & viſcoſa ſunt
& calida, proponentes: Alij cicutæ, pſyllij, atriplicis, blitiq́; ſuccum memorantes: ad hæc uelu-
ti colophonem quendã or̃oni pituitam proferentes, liquido.n.ipſis ea, & uiſcoſa eſse & frigida
vr̃. Quin & ex eo, ꝙ quibus uenę ſectione ſanguis detrahitur, oleum inſtillatum fluidum reddat
ſanguinem, utroſq; contraria adſtruere uidere eſt. Alij.n.tanq̃ calore fundẽs, alij uero tanq̃ fri
gore lubricitatem p̃bens, non ſecus ac glaciẽ fluxibilitatem ip̃m facere aſſerunt. Atq; inde alio
verſi, de lubricorum oĩum natura diſceptant, ad extremam uſq; garrulitatem or̃onem promo-
uentes. Condemnantes aũt horum* errorem, ut aiunt, alij, pinguedinem proponunt, quæ proxi
me olei naturam accedit, & euidenter deprehendi põt cuius ſit temperamenti: quippe quæ in *φιλολογίας eſt
nobiſmetipſis conſiſtat, nec fallere nos queat. Nam in ſanis, inquiunt, & bene curatis corpori- impreſſis. φυ-
bus multa prouenit pinguedo, q̃ ne inſanus quidem frigida dixerit: talia.n.fieri robuſta natura, σιολογίας in
quam oẽs naturales philoſophi calidã eſſe rem confitentur. Sed his è diuerſo quidã in frigidis antiquis. vide
tẽperaturis pinguitudinẽ prouenire aiunt, uelut fœminæ indicant, quique ocioſam uitã tran- etiam hac eadẽ
ſigunt. pagina. g
* ἀλλης.

figunt.Iam uero & inter gentes ubi frigus quidē ſuperat,pingues:ubi uero calor, graciles, pro- E
uenire hoīes aſſerunt:proferuntq́; exempla,Celtas,Thraces,Bithinos,Ponticos,Galatas, ſicut frigidæ regionis īcolas,ita quoq; in uniuerſum pingues: Arabes uero,Libyos, Aegyptios,Aethiopes, quiq; terrā inhabitant calidā, graciles & aridos oēs. Nonnulli uero citra particularia exempla vniuerſali inter ſeſe rōne contendunt, partim pinguem in nobis ſuccū prouenire nō poſſe,niſi ꝓbe a natura cibi conficiant,aſſerentes: partim in cibis quidem contineri confitentes,a nr̄o tn̄ calore conſumi,velut a flāma oleū:qui vbi infirmior eſt redditus,in corpore aceruari.Sunt qui aīantia quoq; in mediū afferant,ut q̄ natura frigidiora ſunt,pinguiora oīa repe- riantur,ut urſi,oues,ſues:q̄ calidiora,itidem & ſicciora,graciliora que,& pinguetudine vacātia, vt leones,pardales,carnes.Præterea inde adeo,ꝙ madefactæ oleo apes,muſcæ,veſpæ,formicę que intereant,alij quidem calidum,alij frigidum cōprobare ipm tentant: ac rurſum alij humidum,atq; alij ſiccū.Etenim cum iā dictæ aīantes exangues ſint,ac proinde frigidæ, quidam eas celeriter refrigerari aiunt,atq; ita mori;quidam contra,dum excalfiunt, haud poſſe in contrarium mutationem perferre: Quin & ꝙ immoderatè exiccantur,alii,quippe,cum natura iam antea exiccata ſint,immoderationis rōne offendi:alij vero ꝙ humectētur, idque naturæ cōtrarietate.Atq; ꝙ in inſectis aīantibus contraria inuicē colligant,mirū fortaſſis uideri non dēt: ſed ꝙ F
ex ijs,quæ nobiſmetipſis accidunt,in utranq; partem diſſerunt,id vero admiratione dignū eſt. Quippe alijs plus,alijs minus, ſudare nos inquiunt, ſiquis in balneo vngat. Nec tn̄ hi qui plus aſſerūt,de facultate eius vniuerſali inter ſeſe cōueniunt,neq; hi qui minus. Verū ex ijs,qui plus nos ſudare aſſerunt,quidā calori acceptum referunt,quidā vero viſcoſitati: priores quidem calidū ſudores prouocare natū dicentes,viſcoſum uero alteri:quippe venādi, & aceruandi eorū, q̄ hactenus celeriter defluebant, proindeq́; ſenſum fallebant,facultatem obtinens,manifeſtam ita ſudorum copiā efficere.Porrò,qui minus ſudare volunt eos,qui aut in balneis,aut exercitijs vnguntur,alij quidem illinendi facultatem,alij uero refrigerandi vim,illi attribuunt.Quinetiā ex apparentibus,alij reſiccare,alij humectare ipſum dn̄t:humectare quidem, quotquot plus ſudare inunctos cenſent:reſiccare vero,alij.Quinimo & ꝙ a frigore tueatur inunctos, alij quidē craſſitudine viſcoſitateque,inſtar veſtimēti,aut munimēti,frigus arcere: alij uero per calorē naturalem contracta concalfacere referunt.Porrò ēt ex eo,ꝙ quę in libris atramento conſcripta ſunt,nihil vitiet,aut deleat,haud aliter q̄ arena,cinisque,cum reliqua liquida oīa deleant,q̄dā ſiccā,& velut exuccā eius naturā adſtruunt:quidam uerò partium craſſiorum, ac minus elaboratarū.Sic & ꝙ alijs nō cōmiſceat,hoc alij quidē leuitati,partiumq; tenuitati:alij vero craſſitu- G
dini viſcoſitatiq; adſcribunt,cum ſuccis ſui ſimilibus miſceatur,vt maluæ decocto. Eadem aſſerunt,& de hoc,ꝙ terra non ꝓbe oleo irrigeт,tametſi alijs liquoribus madeſcat, vt vino, aqua, aceto. Ac non nulli quidē hic eſſentiæ cauſant ſiccitatē:alij tenuitatem:ſunt, qui craſſitudinem. Etenim qui tenuitatem pro cā afferūt,intactos tranſire meatus aiunt: at, qui craſſitudinē, oīno ne ingredi quidem illos aſſerunt. Neutros vero arguere queas,cum utraq; de cauſa quædā ne propinquis cōmiſceantur,prohiberi poſſunt:ſiquidem phyſicorum nō nullis meatuum cōmoderatio,miſtionis eſſe cā vr̄. Atq; ego nunc ſanè illa,in ſumma tm̄ relatis ſolis ratiocinationū occaſionibus,commemoro. Quòd ſi quis ſigillatim unumquodque extendere uelit, atq; hinc inde in utranq; partem diſſerere,non unum ille uolumen,ſed ēt complura, meo iudicio explebit.Licet.n.uel iam nunc proſpicere,† q̄ non longus ſolum orōnis hic eua ſurus ſit error, (nec.n. tolerari poſſet)uerum ꝙ ſummam ēt interim attinget phyſiologiā,ſicut dijudicari non nunquā nequiret.Porrò ſi cui ēt conſtaret oīno inutilem eſſe medicis, longe ēt magis eam rōnum uiam, arbitror,effugeret.Non.n.abſolutè an calidum, frigidum, humidum, ſiccumue unumquodque medicamentorum ſit,inquirimus:neque an formicas,apes, ueſpas, aut aliud aīalium humectare ualeat,aut reſiccare,calfacere, aut frigefacere: ſed quomodo ad corpus ſe habeat humanū. H
Cum liceat igitur in hominibus ipſis experimentum capere, non recte ad alia uertuntur.

† Quòd nō longus ſolum ſit talis orationū error, (hoc enim tolerari poſſit) verum etiā ad ſummam quoque phyſiologiā aſcēdat:iterim vero etiam dijudicatu ſit difficilis.

Quæ ſit recta experiundæ olei facultatis ratio. CAP. 21.

AT recta experiundi rō,in primis quidem ea eſt, quæ in corporibus hr̄ temperatis:deinde ea,q̄ intemperatis:mox,ut ſæpenumero antea monuimus,quæ in calidis,frigidis,humidis,ac ſiccis morbis.Vbi aīum aduertere iuſſimus, ut quod per ſeſe quid ageret ab eo, quod ex accidenti,diſtingueretur.Id qd̄ futurum eſt primum quidem,ſi q̄ fieri poteſt ſimplicibus affectibus admoueas:Deinde ſi,an protinus ab initio,quod ſenſu poſſit percipi,ſuam uim exerat,cōſideres,an poſt tpis aliquantum, aut deniq; ubi ablatum fuerit, uelut aqua frigida, quæ caloris efficit repercuſſum:Ad hæc alienæ qualitatis miſturæ expers ut ſit, dāda quā maxime opa eſt. Qūo ergo oleum quis tale efficiat, ſupra poſitum eſt:uerum qūo ſimplici morbo applicari qat, nunc dicemus,id modo prius commemorantes, ꝙ in morborum drījs oſtenſum eſt, Corpora quædam ad calidius uerſa uideri,citra, aut cacochymiam,aut plenitudinem,uiſceriſue inflammationem,uelut in ingentibus exuſtionibus euenire aſſolet: Quædam uero ad frigidius, ut in uocatis iam paſſim conſueto nomine perfrictionibus(ψυγμοὺς Græci uocant.) In talibus utiq; affectionibus ſi oleum adhibeas,manifeſto comperies,refrigerare nos an calfacere ſit natum.

**reuocationem.*

Sed

A Sed illud tñ constet, vt omni prorsum aliena vacet qualitate vehemẽti: id.n.perpetuo in omni medicamento memoria tenere oportet. Atq; hæc quidem summa est rõnis. At opus ipm, quod perficitur, experientia commonstrat. Nam qui ardore tenentur, tm̃ abest, vt a calore liberent̃, vt ẽt[a] † magis exæstuent, ‡ & procedente tempore calidiores euadant. At algentibus, ex olei inunctione perspicua nulla, aut noxa, aut vtilitas affertur. Ex quo liquet, vt calfacere sit natum, certè non admodum id posse, nec euidenter, sicuti resina, pix, bitumen. Inaudiẽda est nunc pix non sicca: itidem nec resina, nec bitumen siccum: nec.n.ipsis inungi quis possit: neque item quæ Sol liquarit, quippe hæc nec simplicia, nec sponte nata sunt medicamenta: verũ resina, q̃ Græce *αὐτόῤῥυτος* a spontaneo fluxu dr̃, quam in Laconia, & Cilicia optimam prouenire nouimus: aut terebenthina, aut lentiscina, quæ liquida etiamnum, ac recens sit: aut ex pinea, quæ in fictili bus superne, olei ritu innatat: pix autem liquida, aut potius quod oleosum in ea supernè fluitat, quod vtique *πίσσανθον* hoc est picis florem, nuncupant, est.n.re vera tanquam picis flos: sic bitumen adhuc liquidum, quod ex [b]*Medea importatur: omnia.n.hæc pinguia sunt, plurimumque oleosæ naturę possident. Veluti myrrha, stacte, & picinum, iuniperinum, cedrinum, laurinumq; oleum, & alia eiusmodi clarissime refrigeratos recalfaciunt, exæstuantes uero summè excru-
B ciant. Atq; hæc quidem vtrisque excalfacere confessum est: At oleum neutris admodum, neq; refrigeratos.s.excalfacere, nec excalfactos offendere. Non tamen obscure ijs, qui ex ardore febricitant, [c]*fastidij cuiusdam causa est, caloremque augere apparet, quemadmodum in exquisitis erysipelatis, quippe quæ biliosæ sunt fluxiones: manifesto.n.in his calorem adauget, etiãsi applicetur uel frigidissimum. Etenim in ardoribus, si salis sit expers, & alioqui etiã candidum, non nullum sane solatium, si modo frigidum perfundatur, affert: In erysipelatis autem, quantumuis sit frigidum, nihil iuuerit. Cæterum lædere omnes, quæ ex pura bile sunt fluxiones, vel maxime est natum: at quæ ex sanguine illi permisto constant, has quidem minus, non tamen vulgariter. Porrò istis etiam minus, sed tamen perspicuo, affligit inflammationes etiamnũ feruentes. Ex quibus omnibus coniecturam ducenti visum est tandem, calorem parem eis, quibus applicatur, accendere. Apparet enim corporibus mediocriter calidis, admotum moderate illa excalfacere: quæ vero valide, validum accendere calorem.

A † Quamuis in aliquibus græc. codicibus legat̃ *καυσωδέστεροι*. i.magis ęstuãtes. in multis tamen alijs legitur. *ἀυσωδέστεροι*. i.fastidiosiores inqetioresve: & inferius etiã hic sensus habetur: cui etiã lectioni astipulatur vetus translatio.

B † Al.Nicomedia.

C **ἄσσης*.

Quòd oleum ex eorum sit numero, quæ ex æquo nos excalfaciunt. CAP. 22.

DIctum est igitur in tertio De tẽperamentis, venitq; nunc iterum dicendũ, ꝙ vnumquodq; medicamentorum, q̃ corpori applicantur, quæ quidẽ calida esse facultatibus diximus, ca
C loris sui principiũ a nobis accipiẽs, partim similiter nos recalfacit, partim valẽtius. Atq; ex ijs, quæ nos æqualiter recalfaciunt, oleum mihi esse visum est, particulares eius vires inspiciẽti: cõperi.n.perpetuo calorem efficere tepidũ in ijs, quæ mediocriter essent calida, feruentẽ in feruẽtibus. Proindeq; mihi est visum neq; conuulsiones, neq; tremores, neq; sensum tum difficilem, tum deperditum, magnopere aut iuuare, aut lędere: quippe iuuare nequibat, cum valẽter excalfacere non posset: nec lædere item valebat, cum oĩno non refrigeraret. At vbi adscititium comparasset calorẽ vehementem, multum prodesse: nẽpe vbi in alueolos olei calidi, in quo radices quædã aut herbæ excalfaciendi facultate pollentes incoctæ erant, ita affectos demisissemus. Vnde merito velut materia q̃dam cęterorum fuerit medicaminum: nam si frigida illi commisceas, frigidum efficietur, quod mistum erit: sin calida, calidum. Quod.n.ex media tẽperie est, utrisq; summis inseruit, utpotè quod si calido commisceatur, id quod ex ambobus mistum erit, frigidũ efficere non ualeat, nempè cum ipsum non sit frigidum: neq; si frigido, calidum, quippè cũ ipm non sit calidum. Itaq; non immerito alij calfacere ipm aiunt, alij uero negãt. Calfacere enim uideatur, cum ad parẽ calfacienti corpori calorem peruenit, hac.n.ratione recalfacere rursum potest: quòd uerò quam acceperat augere caliditatem non potest, haudquaquam calfacere uidea
D tur, quippè cum non quam acceperit, seruare, sed augere, calefacientis sit opus.

Quænam sint principia tantæ de medicamentorum facultatibus ambiguitatis. CAP. 23.

EIusmodi porrò ambiguitatũ tria sunt principia, Quòd non distinxerint genera eorum, q̃ nos excalfacere dicuntur, & quòd homonymiis siue ęquiuocationibus utantur confuse, & quod nihil relinquant medium. Itaque calfacere nos dicuntur, & quæ energia siue actu sunt calida, ut ignis: & quæ potestate. Tum quæ potestate sunt calida, partim alimenta sunt, partim medicamenta, partim tegumenta. Porrò calidum quoque ipsum, & quod actu tale est, ita nominare consueuimus: & quod potestate, uelut subinde ante monuimus. Sed, & calidum actu est, & quod simpliciter est calidum, ut ignis: & quod per exuperantiam, ut animal: & quod ad sui generis symmetrum comparatur: & quod ad quid obuium. At quod potestate dicitur, primum q̃dem distinguitur contra id, quod est ex accidenti: deinde totidem habet significationum differentias, quot actu calidum. Etenim cùm sit uelut apta quædã materia ei, quod est actu calidum, partim ad ea, quæ absolutè calida nuncupantur, partim ad ea quæ per excellẽtiam quandã, tũ ad quiddam sui generis, aut speciei, denique, & ad obuium quiduis collatũ, propria utique fuerit materia. Quocirca cum ea consideremus calida, quæ referuntur ad hominẽ, ut alia prorsum omittantur, æquũ existimamus. In istis ergo omnibus peccare solent, qui de medicaminum uiribus

bus conſiderant:& præterea,ꝙ mediocritates,tum in naturalibus nr̃is tēperaturis(vt in opere E
De tēperaturis oñdimus)tum in medicamentis expendendis ꝑtereant. Siquidē tanq̃ neceſſario id,cuius perpenditur facultas,medicamentum,aut calidum,aut frigidum,aut humidum, aut ſiccum eſſe dēat,ita verba ipſi faciunt:ac ſi non fieri poſſet,vt in calfacientiū nos, ac refrigerantium medio quiddā conſiſtat,atq; aliud rurſus inter exiccantia,& humectantia. Adeo inuenire eſt quoſdam ſtupidos,ut ne vbi audierint quidem veritatem,aſſequi poſſint. Itaque quoſdam etiam noui,qui contra contendere adſtruereq́ue conarentur,nihil temperamento eſſe mediū.

Quòd compluribus nos modis calfacere oleum appareat,nempe vt alimentum,vt medicamentum, vt tegumentum: Et quòd excalfacientium nos,ac refrigerantium, medium quodammodo obtineat. CAP. 24.

VErum hos in libris De tēperamentis iuſtis confutauimus rōnibus,nihilo ſecius idem in ſequentibus facturi.Huic aūt libro finem iam imponere ſtudens,ad oleum reuertor. Accidit.n.illi,vt fortaſſis tanquam alimentum nos excalfaciat,vbi.ſ.intrò in corpus aſſumitur: probatis.n.quibuſdam tum medicis,tum philoſophis,ſicut ex cibis, ita ex oleo corpori fieri appoſitionem viſum eſt. Accidit vero illi,vt tanq̃ medicamen medium ſit nos calfacientium, & refrigerantium:tum ēt velut tegmen nos excalfaciat:naturæq́; eius,vel maxime propria eſſe imago F
vr̃ eiuſmodi.Nam quemadmodum veſtimenta a nobis ipſis excalfacta,rurſum nos recalfacere conſueuerunt,ita & oleum. Sed quemadmodum illa excalfaciente corpore calidiora non euadunt,ita quoque nec oleum. Recte aūt perpendas rem totam, non ad pn̄s modo,ſed & ad futura omnia vtilem, ſi aeris nos ambientis memineris: qui interim eo, qui in nobis eſt calore vſqueadeo redditur frigidior,vt munimentis quibuſdā aduerſus eum,tegminibuſq́; ſit opus: Interdum vero vſqueadeo rurſum calidior euadit,vt ferre nequeas, fugiasq́; ſub tectum aliquod vel vmbram:Eſt aūt ēt qñ tanta eſt moderatione ꝑditus,vt neq; tepefacentia,neq; refrigerantia expoſcas,ſed citra oēm moleſtiam,ſenſumq́; in eo verſeris. Tertiam hanc temperiem, quā mō dicebam,ſymmetrā moderatamq́; voco,atq; aliarum mediam eſſe ſtatuo:ac corpus nr̃um, neq; excalfacere,neq; refrigerare:cū aliarum duarū altera nos excalfaciat, altera vero refrigeret.Similemq́; eſſe dico mediæ aeris nos ambientis tēperaturæ,tum qui a veſtimentis, tum qui ab oleo prouenit,calorem.Porrò ſi ne ſic quidem ēt clarū euaſit,quod indicare uolo,at illo ſaltem mōdo apertius opinor intelliges.Duos mihi aio intelligito hoīes corpore ſimiliter temperatos,mutuo ſeſe contingentes,uel pectore,& ventre ſolo,uel manibus & cruribus.Quòd ſi eandem duobus iſtis hoībus nactus ſit temperiem aer illos ambiens, vt, in tribus his corporibus G
par inſit calor,neuter ab altero tunc excalfieri dici queat: nam quæ ſimilia undequaq; corpora ſunt,a ſeſe mutuo nullam accipiunt mutationē.At ſi frigidus ſit ambiens,mutuo ſe calfacere hi hoīes dicentur,tametſi haudquaquam excalfaciant,ſed frigus modo arceant.Vulgo itaq; aſſueti abuti uocibus,id quod frigus arcet,excalfacere aiunt:haud ſanè recte. Atqui permittendū ipſis eſt,ut prout velint appellent;cæterum per calfaciendi verbum in utraq; dictione idē ſignari id vero neutiquam concedendum:haud.n.idem eſt,an ex ſe quid cuipiam calorem præbeat,an frigus prohibeat. Quibus ſic ſe hn̄tibus,quæcunque foris nobis iniecta eandem corpori caliditatem obtinent,ſiue a ſeſe ipſis,ſiue ab alijs, ſiue a nobiſmetipſis, eam nacta fuerint, exacta loquendi rōne,neque calfacere,neq; refrigerare dicendum:at,ſicui abuti libeat,non repugnādū, modo in dictione ſignationum dr̃iam commemoret:ſiquidem alio quodā modo calfacere nos dr̃ aer calidus,atque alio modo qui ſit moderatus.Rn̄det autem proportione aeri calidiori pyrethrum,napy,piper;moderato autem pinguitudo, & oleum : actu.n.aeres ſunt calidi,potentia vero medicinæ.Aera.n.calidum haud ipſi efficimus,ſed qm̄ in eo verſando talem ipſum experimur,ita nuncupamus: At medicamenta, ſicuti in tertio De temperamentis demonſtratū eſt, principium excalfactionis a nobis accipientia,partim æquè nos recalfacere ſunt nata, partim H
plus,partim minus.Ex genere autem eorum,quæ æquè nos recalfaciunt, oleum eſt: Cui eidem quoque a uiſcoſitate,ac ꝙ difficulter item defluat,tum ꝙ meatus infarciat obſtruatque, duplici rōne,ut augere caliditatem uideatur euenit, tum inde adeo, ꝙ inſtar ueſtimenti,aut munimenti illinatur:tum ꝙ meatus infarciat,prohibeatq́; foras effluere magnam uaporoſi intus caloris, partem.Eadem ratione,nec ut reficcentur corpora noſtra permittit,niſi ſane applicetur calidū idq́; pluſculo tpe. Has itaque uires eius cum homines omnes experientia compertas habeant, quos largius ſudare uolunt,ſiue a balneo,ſiue balnei expertes, ijs non protinus ab initio oleum admouent: Verum in ijs, qui morbo laborarunt,ubi ſudare inceperint,tum excalfactum,perfundunt. In ijs vero,qui etiamnum laborant, ubi abunde iam ſatis ſudarint: Porrò in ſanis, ſiquidem ex longo itinere,aut exercitatione,alioue quouis pacto,corpus ipſis exhauſtum eſt,eis inungi & ante ſudorem permittunt. Verum qui non concoxerint, aut corpus habent plenum, quod πληθωρικὸν uocant,his neque in balneo inungi concedunt.

Quòd medium ſit oleum inter humectantia nos & exiccantia. CAP. 25.

ATque hic quoque mihi uidetur oleum eſſe medium inter humectantia nos, & reficcantia,uelut inter excalfacientia,& refrigerantia medium conſiſtere ſupra demonſtrauimus:

humectat

A humectat enim aqua, exiccat vero tum laurinum, tum cedrinum oleum. At quod simpliciter sic admouetur, citra vllam videlicet ex arte conciliatam à nobis, aut caliditatē, aut frigiditatē (huius enim vsq; meminisse oportet) talē seruat nostrā temperiem, qualem scilicet accepit, q̄ fieri possit maxime vaporosas oēs corporis expirationes prohibens. Porrò si pluſculum membra frices oleo, calorē ex frictione adſcititium comparabis. Atque hac interim ratione lassos nō parū iuuabis, partim q̄ in minutos corporis meatus pingue ingrediat̄, & quæ indurata sunt emolliat: partim q̄ humiditatē acrē ac subtilem, quæ in lassitudine ex colliquatione proueniens, sub cute latebat, per halitum caliditate digerat. Conspiciūtur enim exercentibus tū foras effluere sudores, tum intus in ventrem non pauca defluere excrementa, quæ velut liquamina sunt. Ex hisce autem colligendū est, cōplura toto in corpore eiusmodi relinqui, quę euacuationem depoſcāt: quippe duplex in lassitudinibus affectio nascitur, sicut alibi ostendimus. Nam similares quidem animantis partes resiccātur, humectantur vero vacua spatiola nō vtili, & naturali humore (nā sic foret plethora, siue repletio) sed tenui, & acri, mordaciq́ue: proindeq; remedijs indigent ducibus, tum ijs, q̄ siccitatem corporis irrigent, tum ijs quæ humorem acrē euacuent. Itaq; ad hæc aptissima sunt dulcium aquarum lauacra, nimirum, quæ humiditate sua instrumentorū corrigāt
B siccitatem, & caliditate tenuem, atq; acrē humorem digerāt. At, si corporibus inhærere posset aqua, nec facile deflueret, ipsa quidē per se sufficeret. Atqui cū ea quæ foris circūfunditur, facile defluat: & q̄ in poros ingressa corporis, nullam habēs ansam prompte effluat: in hoc sane ipsum vtiliter miscetur oleum, maximeq́ue iuuat, si ex vtroque quis diutius fricetur, id quod veteres Græci χυτλοῦσθαι nominabant: cui oppositum imposuerunt vocabulum ξηραλοιφεῖν, qđ est sicca vti frictione. Est sane, & hoc quoq; quodammodo lassitudinem sanare potens, sed multū relinquitur ab eo, quod χυτλοῦσθαι nuncupant. Nam vt reliqua taceam, ubi cū oleo aqua cōtūdit̄, teriturq́ue, haud facile solubili mistione coit, vt quibus ita corporibus inūgat̄ oleum, necesse sit, & pluſculum inhærere aquā. Quare hic item velut materia est quædam oleū humectantium, exiccātiūq́ue, sicut ante ostensum est excalfaciētium, & refrigerantiū. Quippe quod, si exiccanti commisceas, totū effeceris exiccans: sin humectanti, & ipsum humectans reddideris: sæpeq́ue quod ex ambobus cōstat, maiorē adipiscitur humectādi facultatem, q̄ id, qđ primario est humectans: quod in aqua accidit. Nam ea primario madefacit: verum cum haud ita diu inhęreat, nec actionē obtineat diutinam, leuiter utique prodest. Cum ergo illic velut vinculum fiat oleū, cogatq; plurimū, quibus auxilio eius opus est, inhærere, longe omniū optimum redditur remediū
C exiccatis, squallidisq; corporibus. Sed si exiccans oleo medicamen cōmisceas, puta chalcitim, pyrethrum, gallam, struthion, siccans erit quod ex utroq; commistū fuerit. Itaq; cum omnibus quæ sibi commiscent̄, subseruiat oleum, recta rōne velut omniū existit materia: tametsi utique necessario propriam eorum actionem retundit quidem ac minuit, non tamen vtilitatē: imo est ubi eam quoq; adaugeat. Haud est. n. idē (quod forte quis autumet) actionem augere cuiuspiā, & vtilitatem: quippe cum actio secundum propriam cuiusque facultatem, vtilitas verò nō nunquàm ex accidenti agat. Differemus autem postea vberius de vtilitate, quæ per accidēs euenit: & nunc quoque hactenus de ea dicetur, quatenus in præsenti est commodum. Quippe contusa cum oleo aqua, quod hydrelæum vocant, magis auxilio est lassitudinibus, quàm si esset sola: nō quidem quòd suæ uires intendantur, sed quòd quibus opus est diutius inhæreat.

Quod materiæ rationem obtinet, in mistis mediam tenere temperiem debere: alioquin enim futurum, vt mistorum sibi aduersetur actioni. CAP. 26.

QVòd autem, nisi mediam habeat temperiē id, quod ea, quæ primario, q̄bus opus est auxiliantur, uelut deuinciet, sæpenumero ipsorum repugnabit actionibus, ex ipsa rerum natura generatim addiscere liceat, speciatim autem ex medicamentorum historia. Generatim qui-
D dē, q̄m id quod miscetur, si in contrarium retrahat, admisti sibi facultatem medicamenti uincere interim poterat, & in aliam plane speciem, quod ex ambobus miscetur, transferre. Siquidem quod materiæ rationem in mistura præstabit, nullam insignē neq; speciē, neque facultatē exerat oportet. In Particularibus uero experiundis hoc maxime pacto addisces, non debere id, qđ materiæ rationem obtinebit, aut excalfacere, aut frigefacere, aut humectare, aut resiccare, si primū quidē in memoriam reuoces, q̄ supra de resina, & pice liquida, myrrha, bitumine, tum cedrino, & laurino, cæterisq; q̄ excalfaciunt, commemorauimus. Hæc enim oīa in aqua trita ad modum olei calfaciunt magis, quā refrigerant: desiccant plus, quàm humectant: quam ob rem lassitudinis sensus non admodum soluere ualent: Haud enim eādem cū aqua uim obtinent, quo. s. auxilio magis sint, q̄ aduersentur: Neq; mediā inter extrema naturam sortita sunt, ut uidelicet tanquā materia q̄dam inseruiāt primario agenti: desiccant enim, & excalfaciunt potius, nō humectant ac refrigerant, uelut aqua. Si uero excalfacientium admodum, resiccātiumq; cuipiam aquā cōmisceas, non modo nihil eorum, quæ agere nata est, fieri uidebis, sed prorsum obscurata, tanquàm oīno admista nō esset. Siquidem chalcitis, sandarache, misy, cæteraque, q̄ nos uehementer tū excalfaciunt, tum resiccant, ualidas etiamnum suas uires ēt aquæ permista obtinent. Omnino ergo constat mediā obtinere temperaturam debere, quod utrisq; extremis tāq̄ materia

ria inſeruiet:quem in ordinem oleum ſi ſtatuas,nihil vtique peccaueris,quippe cum oĩa ſigilla E
tim opera tibi conſentiant.Et accuſabis prolixitatis non nos vtique,ſed qui recta uia prẹterita,
prauã prolixamq; ſectantur:quorum ſane cauſa hunc nos ſermonẽ extendere ſumus coacti. Ipſa.n.veritas celerrimã inuentionem obtinet,vt q̃ ab euidenter apparentibus exoriatur. Haudquaquam tñ eo vſq; orationem prolongaui,quouſq; licuerat, oĩa, q̃ praue ab ipſis ꝓdita erãt, ſcripturum,cauſaſq; errorum edocturum pollicito. Sane cauſas dixiſſe neceſſe fortaſſis fuerit, nempe quò,qui ex ipſis proueniunt, paralogiſmos in tota particularium medicamentorum iudicandi ratione cauere poſſis, veramque doctrinam cum maiori ſciẽtia ꝑcipere. Creſcit enim nobis de rebus fides,vbi non ſolum ipſam veritatem cognouimus,ſed etiam paralogiſmorum omnium cauſas edidicerimus: quod ſane in ſequentibus efficiemus.

De Roſaceo. CAP. 27.

NVnc aũt vbi pauca de roſaceo ad ea,q̃ ab initio ſunt dicta adiecerimus,orationẽ hoc in loco ſiſtemus.Igitur dictũ eſt,ꝙ neq; odoribus,neq; coloribus,neq; alijs oĩno accidentibus, animũ adhibere in expendendis facultatibus rõnabile ſit, ſed ijs quæ perſpicuo apparent tũ in ſanis corporibus tum in ægris.Oſtenſum ẽt eſt oleum,vbi ſalis expers, purumq; ad vnguem fuerit,ex media eſſe materia.Conficiendum itaq; roſaceum,quod exactum ſimul ac ſimplex,req; F
vera roſaceũ erit ex hoc videlicet oleo:dandaque oꝑa,ne q̃d in ſe medicaminoſius contineat: vti apparare ſolent vnguẽtarij,quo uidelicet tũ magis duret,tũ odoratiꝰ euadat, oleũ videlicet prius,q̃ roſas inijciant,odoramentis præcondientes.Ac p̄ſtiterit fortaſſis ipſis ẽt nominibus ea diſtinguere,quod ueteres feciſſe conſtat.Oleũ etenim roſaceũ nominare adſolent,quod abſq; odoramentis p̄paratum eſt:cui aũt & horũ aliquid inditum fuerit,non id ẽt oleũ,ſed μῦρον.i.vnguentũ,cognominant.Itaq; cũ oleum velut materia quædã ſit excalfacientiũ,refrigerantiũque medicaminum,ex media videlicet tẽperatura,conſtetq; ex oleo,& roſarũ ſucco roſaceũ, eſt vtique,& ipſum talis tẽperaturæ,qualis eſt roſarũ ſuccus. Sanè vero facillimum fuerit,non modo roſarũ ſucci per ſe,ſed oleo quoque roſaceo cõfecto,in ſanis pariter atque ẹgrotis(vt iã frequẽter monuimus)viriũ eius periculũ facere.Experieris ergo eos,qui aduſtione tentant, ab eo refrigerari,protinuſq; vtilitatem aliquã percipere:qui vero refrigerati ſunt,oẽs euidenter lædi: facile ex vtroq; intelligas,vires eius refrigerare magis,q̃ excalfacere. Non tñ ualida a roſaceo apparet tibi refrigeratio,ſed quæ proxima uideatur temperiei mediæ.Voco autẽ id genus medicamẽta,lucidioris doctrinæ gratia,ex* prima natura ordineque refrigerantium: ſicut rurſum quæ paululum à media temperie ad calidiorem declinarunt,ex primo receſſu,& ordine excal- G
facientium. Atque hæc quidem in præſentiarum de roſaceo nouiſſe oportet. Neceſſe enim erit,& in ſequenti libro ipſius medicamenti meminiſſe,& quæ reliqua ſunt,dictis adijcere.

** Al. ἀποςάσεως. i. receſſu ſeu gradu. & ita etiã frequenter inferius.*

GALENI DE SIMPLICIVM MEDICAMENTORVM FACVLTATIBVS

LIBER TERTIVS.

ARGVMENTVM LIBRI.

Quæſtiones logicas de actione medicamentorum ſimplicium abſoluit,quæ quaſi elementa ſunt totius tractationis de ipſorum facultate.

Quæ cauſa prolixitatis horum librorum, quid prioribus actum ſit, quid hoc agendum. CAP. I. H

QVòd eq̃dẽ nihil,niſi quod utile curãdis morbis foret, hoc tractatu deſcribere decreuerim,primo potiſſimumq; Deos huius rei teſtes habeo:deinde & amicos meos,qui me,tum ut hoc opus aggrederer,tum ut q̃ ab alijs perperã de medicamentorum facultatibus ſunt prodita,quoad liceat cõmemorarẽ,aſſidue hortari nõ deſtiterunt.At ſi quis erit,qui orationis nimia grauet̃ ꝓlixitate,nõ id mihi iure imputauerit,ſed ijs medicis, qui ꝓbabilia quidẽ,at nõ uera ſcripſerunt. Nã & ego nunc quidem ẽt magnopere uereor,ne[a]† q̃a nimis paucis illos cõfutauimus,{ ſophiſmata q̃dam conuerſantes cũ illis adoleſcẽtulos [b] † a recta opiniõe deijciãt:{ q̃nquidẽ ſi in dialecticis methodis exercitati,aut captionũ ſoluendarũ periti,ad libros legendos accederent,[c]† tum ſane,& ab ijs,qui falſis demonſtrationibus vtunt̃,magis ſibi cauerent:& nos qui ueritatẽ cõpendio tradimus,rectius intelligerent.{ Qm̃ uero vel ipſorum medicorum pleriq; nequaq̃ in iſtis ſunt exercitati:tum inter illos quoq; non nulli reperiuntur ingenio natura tardiuſculo:hi niſi noſtris ſuppetijs,qui ſophiſmata arguimus,iuuentur,non ægre perſuaſi,in ſophiſtarum ſententiam perducentur.Itaq; quod ad iſtos attinet, deeſſe huic ẽt operi quippiam videatur. Verum enimuero

A † διὰ τὸ τάχος τῆς πρὸς αὐτοὺς ἀντιλογίας.
B † παραχρούσηται.
C † Clarius fere ad verbum, non vtique eos laterent, nec q̃ in demonſtrationibus aliq̃d paralogizant, nec nos compendioſe veritatẽ ipſã edocentes.

quando

A quando ad omnes mihi orationẽ accõmodare nõ licet, cum tanta ſit eorum, qui hæc legent, nõ modo naturarum, ſed ẽt ætatis & habituum diuerſitas, quod utique uiſum eſt fore maximẽ parti utiliſſimũ orationis genus, id ſuperioribus duobus cõmentarijs ſecuti ſumus. In quorum priore quidẽ de aquæ acetiq; uiribus contemplati ſumus. In ſecundo maximã partem de oleo peregimus, pauculis poſtea de roſaceo adiectis. At in hoc tertio libro eiuſmodi utemur orõne, qualẽ ab initio protinus habere inſtitueramus, idque definitis primum uocis cuiuſque ſignificatis. Deinde tractatus huius uelut elementa tradituri, mox uelut ad ſyllabas accedemus: ex quibus operis finis, ad quem contendimus, promptè ſequetur.

Quot modis dicatur calidum, humidum, frigidum, ſiccum. CAP. 2.

CAeterum uocum* definitio nihil accuratius edocebit, quã q̃ in tertio De temperamentis, ſimulq; in primo cõmentariorum iſtorum ſunt prodita: repetam tamẽ eam nihilo ſecius & in præſentia. Corporum unũquodque, aut calidum, aut frigidum, aut humidum, aut ſiccum, & dicit & apparet, interim quidẽ ex ſua natura, interim autẽ aduentitia qualitate adſumpta. Conſueuimus autem, q᷑ ex ſua natura eſt, primario, & ſecundum ſe, & per ſe potentia tale & eſſe, & uideri dicere: q᷑ uerò adſcititiam acquiſierit qualitatem, ex accidẽti quopiã eſſe, uideriq; eiuſ- *Διαίρεσις. i. diuiſio.*
B modi. Porrò eorum q̃ propria ſua natura aut calida, aut frigida, aut ſicca, aut humida dicuntur, quædã actu ſeu energia talia exiſtunt, alia potentia: differente quidẽ hoc potentiæ modo, quẽ nunc diximus, ab eo quẽ paulo antè dicebamus: illic enim ex aduerſo diuidebatur ei, quod ex accidenti dicitur: hic uerò ei quod actu. Sed & eorum, quæ actu dicuntur, aliud quidem abſolutè eſt calidum, frigidũ, ſiccum, aut humidũ, uelut elementa: aliud exceſſu, ut homo, equus, bos, canis, & uniuerſa animalia: aliud ad ſymmetrũ ſeu generis ſui, ſeu ſpeciei, ut uerbi cauſa, leo cũ homine comparatus, homo autem ætate florens cum puero: aliud ad quiduis obuium, ut Dion ad Theonem. Quin & corpora, quæ potentia talia, ut talia dicuntur, unumquodq; ut ad id, quod eſt actu relatum, dici neceſſario monuimus: Id quidem, quod facile accenditur, ad id q᷑ actu eſt abſolutè calidum: hoc uerò, q᷑ aĩalia calfacit, ad id quod per exuperãtiam: ſic quod hominẽ calfacit, eſſe ut ad hominem potentia calidum: quod uero bouem, aut equum, ut ad bouem & equũ: ſimiliter hoc huic, uerbi cauſa, homini, illud uerò illi calidum, frigidum, ſiccum, aut humidum eſt, illius unius naturæ comparatum.

Ad quid, & quæ nominum diſtinxiſſe ſignificata conduxerit. CAP. 3.

C EX hac nominum[a]* diſcretione & ad aſſequẽdam[b]* iudicij cognotionẽ non parum ſumus adiuti. Siquidem ſi ad hominẽ quid dicatur calidum, à cæteris omnibus animalibus recedẽdum, & in ipſo duntaxat homine periculum ſumendum, explorandumq; cenſuimus. Si uero q᷑ ad equum, bouem, ceruum, aut aliorum animalium quoduis in ipſo rurſum periculum faciẽdũ erit. Interim verò & illos quoq; caſtigabimus, q̃ ex conſiſtẽtia, colore, odore, ſapore, grauitate, leuitateq; cuiuſq; medicamenti, exiſtentem in ſingulis facultatem inuenire tentarunt. Atq; hæc utiq; recte nominum[c]* diſtinctioni conſentanea uidentur. At q̃ uelut elementa huius eſſe ſpeculationis propoſuimus, in primarum cõſiſtere qualitatum cognitione oſtendimus. Quas quidem in libro De elementis ſecũdum Hippocratẽ, humiditatem, ſiccitatem, caliditatẽ, frigiditatemq; eſſe demonſtrauimus: propeque harum quoque inuentionem aſſequebamur ex ſignificatis nominum recte diſtinguendis. Etenim cùm medicamentum ab alimento diſcerneremus, quòd medicamentum in qualitate alteraret, alimentum uerò ſubſtantiæ corporis adſimilaretur, rectè hinc ad alterantium nos qualitatum inuentionem perducti ſumus.

A* Al. διαιρέσεως. i. diuiſione.
B* κρίσεως. i. iudicij, eſt in impreſſis, ſed κράσεως. i. temperamenti, eſt in antiquis, & ita etiam uetus interpres.
C* διαιρέσει.

Quòd, cum duplicia ſint genere quæ alterant, alia ſpecifica, alia minime, in ſpecificorum genere conſiſtant medicamentorum facultates. CAP. 4.

D POrrò, cũ duplices ſint in genere alterationes, aliæ ſpecificæ, quę propriè ſane & primario dicuntur alterationes: aliæ uerò q̃ contendunt & contrahunt corporis noſtri particulas, quas utiq; potius per abuſionẽ, quã proprie nominãtes, alterationes uocãt, in primo genere medicamẽtorũ contineri facultates diximus. Nec enim quicquã ex ſpecie in ſpeciẽ mutari queat citra excalfactionẽ, refrigerationem, humectationem, & reſiccationem. Dico autem ex ſpecie in ſpeciẽ, uelut cùm ex pane, ptiſana, lente, ſanguis, pituita, bilis tum flaua, tum atra: atq; ex his iterum adeps, os, neruus, caro, arteria, uena, atq; adeo cæterarum animantis partium unaquæq; gignit. At ſi ſecando nos quippiã, uelut uitrũ & enſis: aut contundendo, ut lapis & plumbum: aut ſegregata coarctando, ut uinculum, quadãtenus partes alteret: ea haud pharmaca fuerint, quippe cũ eiuſmodi alteratione nullæ rerum omniũ ex ꝓpria recedãt natura. Etenim ſiue minutim panẽ frangas cõcidaſq; ſiue minutim conciſum colligas in vnũ, non tñ propriã ideo formã exuet: neque caro ex pane fiet per cõtuſionẽ, neq; os, exẽpli gratia, per coarctationẽ: Verùm dum in uentre uenisq; cõcoquitur, in ſanguinem pituitamq; abit: atq; inde ex iſtis in os, carnẽ, & alias corporis partes, tota ſua ſubſtantia alteratur, ueteremq; naturã exuit, in aliam trãſiens ſpeciẽ. Nec tamen ab alio quopiã, q̃ calore, frigore, humiditate, ſiccitateq; eas, quę fiunt in aliã eſſentiæ ſpeciem, alterationes, mutationesq; ſinguli affectus corporis accipiunt, ut demonſtratũ eſt. Atque hac ratione primas & elemẽtarias ſpecificas qualitates quatuor eſſe diximus, humiditatẽ, ſicci-

tatem, caliditatem, & frigiditatẽ:quærimusq; quã harũ medicamentũ unumquodq; in mistura B pollentẽ possideat. Atq; protinus in hoc primũ pleriq; eas inquirentiũ lapsi vidẽtur, ꝙ uidelicet pollentẽ absolutè, tanq̃ naturales quidã philosophi, cõsiderarent. Preterea complures quoque eorum decipi videntur, quòd sine certa methodo Aristotelis, Theophrastique libros perlegãt.

Quòd solis philosophis conuenit de calido, frigido, humido, & sicco, vt ad totam naturam distinguere, medicis verò vt ad homines. CAP. 5.

*Tametsi.

SIquidem* permagni refert, an totius naturę respectu, an hominũ duntaxat, de calido, frigido, humido, siccoq; definiamus. Nam totius naturæ respectu bifariam horum unumquodq; dicitur, partim absolute, partim ꝑ exuperantiam: absolute quidẽ unumquodq; elemẽtorũ: homo uerò, equus, & bos per exuperantiam. Iam aũt cùm ad aliquid respiciendo exploratio fiat, illud modò considerandũ erit, quodnam sit illud, ad quod dicitur. Nos uerò [medici] non id q̃rimus, an in aqua marina humidi simpliciter plus sit, quã sicci (id.n. clarè conspicimus) sed si ad hominem conferẽdo: neq; tñ rursum ad hunc simpliciter, ac si leonem illi compares: quippe cùm sic homine humidior marina fuerit. Quonam igitur pacto scrutabimur, an sicca sit facultate marina? quonam alio, obsecro, quã an corpus humanum inæqualitate quadã resiccare ualeat? Itaq; in hoc unum modo cæteris relictis intẽdendum. Atqui contrà faciunt medicorum plerique: nã F ad quiduis potius respiciunt, quàm ad hoc. Qũo ergo ad hoĩem conuersi, reliquis prætermissis, quanã in hoc agendi facultate polleat marina, cognoscemus? an videlicet corpori applicãtes, sicq; eius periculũ sumentes lauãdo in marina, rigando, fouendoque: tum subinde lanã, aut spõgiam marina madentẽ partibus applicãdo: ad hæc emplastris, ceratisq; miscẽdo: atq; in his omnibus ab eo, quod ex accidenti q̃nq; euenit, id quod à propria medicamenti ui proficiscitur, distinguendo? Nam in hoc omnis inuentionis summa consistit, quam uix quisquam illorum attingit: sed eos philosophorum verba decipiunt haud potentes homonymiam percipere.

Quod per exuperantiam dici, bifariam apud philosophos accipiatur, nempe ubi aut mole quid exuperat, aut qualitate. CAP. 6.

NAm non solum, ut modo diximus, aliud simpliciter, aliud per exuperantiam, ab ipsis dicit: simpliciter.n. ignis calidus est, per exuperantiã homo, Verum quod per exuperantiã dr̃, bifariam quoq; dici autumant, partim ſm substantiæ molem, uelut & nos quoq; in temperamentorum commentarijs diuisimus: vt si cados duos aquæ summè feruentis uni cado aquæ maximè algentis permiscueris: partim uero ſm qualitatum effectum. Atque hoc quod ad dogma cõsequit, ita dicunt, non ex ijs, q̃ euidenter apparent, [sed per syllogismum] accipientes. Nã suppo G nentes frigidum oẽ contrahere constipareq; & substantiã reddere immobilẽ, aut ægrè mobilẽ: calidum uerò rarefacere, fundere, coquere, mouere: rationabiliter in plantis omnibus vincere calidum pronũciant, siquidem haud aliter, neq; nutrimẽti ex terra digestionem prolixissimam, neq; alterationem eiusdem, neq; cõcoctionem, quin nec incremẽtum prorsum plantarũ, neq; germinationẽ, neq; fructuum gñationẽ ꝑfici posse, nisi calidum superaret: atq; ita rursum inter plantas, alias calidiores, alias frigidiores constituunt. Ex eadem ista hypothesi pendet ea ratio, qua rosas esse calidas contenderunt: siquidem in illis, si in alijs ullis plantis, plurimũ uincit caliditas. Ex altera rursum hypothesi depẽdet quòd de oleo & adipe adstruunt. Nã, quod ocyssimè inflãmentur, idcirco calida esse ea facultate iudicant. Et alio rursum modo q̃cunq; dulcia sunt, calida esse dicunt, siquidẽ ꝙ familiarissima sint, simillimaq; naturis nostris, quæ calida sunt, ideo & ipsa quoq; calida esse uolunt. Atq; philosophis quidem, utputa qui de tota natura scrutantur, rectè & talia & quæruntur & dñr: at medicis, quibus alius est scopus propositus, haud perinde rectè, quippe cùm in rosarum effectibus calidum non uincat: neq; sanè quoduis aliud plantæ genus, eo ꝙ plantæ est, calidũ dici debet, q̃ñ nos haud ita calidum quærimus, sed ut ad hominem: siquidem si, quia in actionibus superat caliditas, propterea calidũ quid dices, plãta unaquæque H calida erit, multoq; magis animalia oĩa. Dicant igitur, si lubet, papauer, mandragorã, cicutam, salamandrã esse calida: uerum nemo id dicit, sed uelut uno ore omnes esse frigida pronunciãt. Atqui animal est salamandra, quod & nutritur & crescit, & mouetur, quæ sanè calido in *mistura uincente prouenire asserunt. Quid ergo in istis quidem ad hoĩem respiciunt, in alijs uerò ad totam naturam, aut primarum qualitatum actiones? At ego non salamãdram modo, aut cicutã ut ad hominem frigida esse dici oportere censeo, sed alia omnia ad eundẽ modum iudicãda. Si quidem cicuta sturnos non modo non refrigerat & enecat, uti nos, sed & alit quoq; & nimirum etiam calfacit. Quicquid.n substantiam alit calidã, calorẽ eius quadantenus* & auget* & tuetur. atqui corporis sturnorum calida est substantia, non modo qua animalia sunt, sed ẽt qua sanguine prędita. Sanè subinde in alijs tractatibus demonstratum à nobis est familiaritates quasdam, pugnantiasq; qualitatum oĩbus rebus inesse: ac quod familiare est, expeditè assimilari: qđ uerò cõtrarium ad internitionem ducere, tum animãtia, tum plantas: Præterea familiaritates illas à totius substantiæ proprietate oriri: id quod sæpenumero à me & dictum est & ostensum. At isti cùm ægre id capere possint, segniter & falsè de compluriũ medicaminum uiribus pronunciãt. Vna.n. duntaxat illorum examinandorũ regula est, nempe ea, quæ ad hominem fit exploratio,

** Al. aut.

id

A id quod ſm accidens, ab eo, quod eſt per ſe, ſemper diſtinguendo. Cui ſiquis animum intendat, is nec acetũ, nec roſaceum, calidum unquã dixerit: quippe cum utrumq; nos primariò & per ſe refrigeret: acetum quidem ualide, leuiter aũt roſaceum. Porrò quid nam hoc ſit leuiter, ego exponã: unà enim cum eo tota medij temperamenti medicamentorum omnium ratio conſpicietur, cuius & in præcedente libro mentionem fecimus, ubi de oleo diſſerebatur.

Quomodo iudicanda ſint quæ ex media ſunt temperie, nempe ſi mediæ temperaturæ ſimilem ipſa temperaturam obtineant. CAP. 7.

SI quippiã eſt ex applicatis nobis, ſeu corporibus, ſeu medicamentis, quod actu ſic calidum ſit ut nos, aut ex cõtactu ſimiliter calidum euadat, id ex media eſt tẽperie, cũ nobis nimirũ collatum: ſiquidem ſm ſe queat per exuperãtiam dici calidum, uelut & nos quoque. At, ſiquid nõdũ adeo calidũ eſt ut nos, neq; admodũ tale reddit, id tẽperie humana frigidius eſt, quantũcũq; in eo caliditas exuperet: etenim admotũ, calorẽ q in nobis præerat, auferet, detrahetque. Quippe ſi, datis duabus aquis calidis, quarũ altera plus, altera minus caleat, miſceas minus calentem magis calenti, huius certè caliditatẽ exolueris. Sic ſi in caliditatẽ roſacei, q̃ tepida eſt, ut ad tẽperiem humanam, caliditatem indideris humanã, prorſum ab hac quid detrahes, & refrigerabis.

B *Quòd ſæpenumero pro corporis noſtri diſpoſitione, quod per ſe calidum erat, refrigerare eſt uiſum: quodq́; per ſe erat frigidum, excalfacere.* CAP. 8.

NOn ergo mirari oportet, ſi quicquam eorum, quę propriè & per ſe ſunt calida, cum calidiore commiſtum, frigidius efficere ipſum queat. Ea eſt.n. communis alterabilium corporum omnium natura, uti in ſe† & agant, & patiantur admota: quodq; minus eſt calidum à magis calido calidius euadit: quod vero magis calidum, à minus calido contrà afficitur. Nã id vel ex ipſo tactu clariſſimè diſcas: etenim eadem ſubinde illi tum calida, tum frigida eſſe videntur: calidiori quidem facto, frigida: frigidiori uerò, calida. Propoſuit autem mihi dudum quiſpiã, quam obrem in balneis frigidum meiamus, foris uerò calidum, haud intelligens in balneis urinam q̃dem perinde ac foris tepidam eſſe, uerùm nos nõ æquè extrinſeca corporis ſuperficie, & dũ lauamur, & ante, affectos eſſe. Nam in balneo ipſo calidior ea nobis eſt, q̃ urina, extra autem frigidior: quare & urina non ab re illi calida extra balneum apparet, in balneo autem frigida: quod .n. minus q̃ ipſa calidum ſentitur, uelut refrigerans habet: quod autem magis calidum, tanquã excalfaciens. Liceat uerò tibi, periculi faciundi cã, poſtq̃ abunde lauãdo incalueris, pelui aquæ modicè tepidæ intro iuſſu tuo allata, in eã manum, aut pedem immittere: apparebit enim aqua

C non tepida, ſed admodum frigida: At ſi protinus balneum ingreſſus, aquam peluis tetigeris, minus uidebitur frigida: perpetuo enim quãto plus fueris præcalfactus, tanto apparebit frigidior. Nec mirum uideri debet, ſi putealium aquarum pleræq; quæ uidelicet fontes profundos admodum habeant, contactæ hyeme uideant tepidæ. At ſi à balneo manibus contingas calidis, multoq; magis ſi etiamnum in lauacro cõſiſtens, haud profecto apparebit tepida. Itaq; tactum calidi, frigidiq; dignoſcendi normã ponentes, ac eius diſpoſitioni iudicium omne tribuentes, meritò ſanè crebro fallimur, vt qui, quod haud ex ſe eſt frigidũ, id frigidum eſſe dicamus: quod vero calidum ex ſe nõ eſt, id eſſe calidum pronunciemus. Hinc fit, ut dum lauamur, frigidam eſſe vrinam credamus: contraq; frigore rigentes, aquã è puteis hauſtam calidã exiſtimemus. At ſi affectionum, in quibus eramus, dum utranq; contingeremus, obliuiſcamur: ac ſolius eius, qui in nobis factus eſt ſenſus, meminerimus, periculum eſt, ne forte aquam aliquando abſolute dicamus calidam, urinam uero abſolute frigidã. Atqui neutra abſolutè aut calida aut frigida eſt, ſed ut ad nos: nec ut ad nos rurſum abſolute, uerum hoc uidelicet pacto affectos. Abſolute autem utraq; qualis ad nos eſt, dici poſſit, ad mediam eandemq; optimã noſtri temperiem collata: ut ſi ad hominem abſolutè expendatur, omnino ſanè ad temperatum & eucratum expendi oporteat. Sanè

D & hæc quoq; peccata omnia à nominum * definitione depẽdent, quam paulo minus omnes habent contemptui. Etenim cum calidum & frigidum partim abſolutè dicatur, partim per exuperantiam, partim ut ad ſymmetrum ſui generis comparatum, partim ut ad quiduis obuium collatum, iure optimo in homonymijs identidem fallimur, neſcij quidem quo nam horum modorũ quid calidum iudicemus, ad alterum tamen tranſeuntes. Verùm ſexcenties iam dictum eſt, diceturque, quod in quarto & ultimo eorum, quæ modo recenſuimus, ſignificatorum, de medicamentorum uiribus conſiderare oporteat.

† *mutuo.*

A.l.3.t.1.c.2. fol.92.f

* διαιρέσεως.

Quòd experientia cognoſcere iudicareq́; medicaminum facultates oportet. CAP. 9.

NOn enim an abſolutè unumquodque calidum ſit, ut ignis, nam id omnino etiam foret impoſſibile: aut an per exuperantiam, ut ſanguis, conſiderare propoſitum eſt: neque an ut ad ſymmetrum ſui generis, aut ſpeciei dicatur calidum, ut leo in animãtibus, & quod florentis ætatis eſt in quauis ſpecie ad ætate prouectum: ſed an ad hominem ſit calidum, frigidum, humidum, aut ſiccum medicamentorum unumquodq; id uerò inquirere ſtatutũ eſt. Neq; rurſum ad hunc, tanquã id, quod ad aliquid aliud comparatur, ſed ſi facultate, hoc eſt ſi admotum ipſi, eã partem quam tetigerit reddat, aut calidiorẽ, aut frigidiorem, aut humidiorẽ, aut ſicciorem. Itaq; in experientia, & iudicandi, & dignoſcendi conſiſtet ratio. Licet reperiantur medicorum pleriq; qui

experientia post habita, an rubra sit rosa, an bene olens, considerant, negligẽtes ubi caput ipsis E exęstuat, coronis ex rosa cõtextis, capitiq; impositis, aut succo eius, aut oleo rosaceo, sic vel ipsa experientia id qđ res est discere. Nam si excalfiant, magis etiam calida fuerit: sin refrigerentur, frigida, quod perinde est, atq; refrigerandæ humanæ naturæ facultate pollere: Nam id ꝑpetuò memoria tenere oportet, qđ, tametsi sexcenties dicere non grauatus sim, tamen multi ne sic qui dem id capiunt: atque ignoscẽdũ sane illis est, ut quos sophistæ prolixis suis nugis peruerterũt. Et profectò experientię quidẽ ratio tam facilis est, cum in rosarum, tum in cæterorũ medicamẽ torũ omniũ facultate. Nam rosis aut coronari liceat, aut eis contritis hominis æstuantis os uẽtri culi illinere, aut succũ earum expressum ebibere, aut oleo aquæve mistis aliquã corporis partẽ confricare. Sed quid hæc multis cõmemoro, cum nõ nulli mistum opobalsamo rosarum succum sub Canis ardoribus refrigerij causa corporibus inungant, usu uidelicet ipso docti, cũ hoc fecerint, abunde refrigerare? At Herodotus medicus præ eximia videlicet sapientia, ne mistum qui dem aceto rosaceum, qđ proprie oxyrhodinon uocant, refrigerare nos concesserit. Postea me mor illo se uti in principijs morborum phreniticorum: nec ignorans quantam sibi contradicẽtium turbã inde cieret (quippe omnibus prope medicis cõfessum est, adeo vt uel Thessali sequa ces, hominis impudentissimi, negare nõ audeant repellendũ refrigerãdumq; in principijs esse F potius, q̃ calfaciẽdum aut laxandũ) non refrigerare ipsum inquit, sed adstringere. Atqui diffici le sane illi neutiquã fuisset, siquando æstu nimio affligebatur (nam & homo erat, eisdem obnoxius passionibus, quibus & nos) caput oxyrhodino perfundere, sicque experientia medicamen ti effectum cognoscere. Immo facilius puto fuerat refrigeratum eo uti, caput perfundẽdo, auribusque instillando, ac naribus infundendo, totamq; adeo frontẽ perfricando, quemadmodum amaricino, irino, cæterisq; eius generis unguentis calidis uti assueuimus, cũ nõ mediocriter quidem secundũ eũ calfaciat oxyrhodinon, ex duobus calidissimis scilicet confectũ medicamẽtis. Cæterum si Herodotus eo uti ausus non est, æquum arbitror, ut q̃ nunc uiuunt, eius in sese periculum faciant, ubi aut algent, aut æstu laborant, uelut nos sæpe in nobismetipsis experti sumus, aliorumque complurium æstuantium caput perfundimus. Præstat enim ipsos prius in sese, quæ proferunt expertos, ita denique ea nobis consulere, ac literis posteritati prodere.

De rosis, & quod ex eis conficitur, rosaceo: tum chamæmelo, & lini semine. CAP. 10.

VErum enimuero tametsi contradicere nemini statuerã, tamẽ nescio, quo pacto huc illorũ me impudentia adegerit. Rursum itaq; redeo ad id, quod ab initio proposuerã, nempe ex perientia iudicandas medicamentorum potẽtias: idq; tum in ijs, qui inculpata sanitate fruunt, G illis utendo: tum in ijs, qui quoad fieri licet, quã maxime simplicibus tenenť ęgritudinibus, aut calidis, aut frigidis, aut humidis, aut siccis. Ita enim si iudicaueris, oleũ neq; calidum, neq; frigidum, ut ad hominẽ temperatum, inuenies, rosaceum uero aliquatenus iam eo frigidius, non au-

τῆς ποσότητος τε καὶ τάξεως. tem vehementer frigidum: uerũ ut ego nominare consueui, in primo† ordine seu limite‡ refrigerantium. Nã ut aqua, uerbi causa, alia ad unguem temperata est: alia aut calidior, aut frigidior, non adeo tamen ut possis extremè frigidã, aut frigidum dicere: ita in medicamentis quoq; oleũ quidẽ ex media existit temperie: at rosarum succus ex frigidiore quidem, sed non ita multo, verum caloris est, ut diximus, tepidi. Eiusdem cum illo ordinis est, qđ ad calorem tepidum attinet, Linospermon qđ uocant: uerum essentiæ suę crassitudine non paruo discrimine ab illius natura recedit, cum rosarũ succus exquisite tenuis sit essentiæ: cui rei indicio est, ꝙ celerrime arescat, nec quicquã obtineat uiscositatis, tum cæterorum unguentorũ odores exoluat. Neq; enim alia re efficere id uidetur, quã ꝙ odoratus meatus opplere prẹoccupet: nã cum transire ac penetrare illa cunctantur, ante ipse præoccupat, atque implet. Est ́ & Chamæmelum tenuitate quidem rosę persimile, calore uero ad olei uires magis accedens, homini tum familiares, tũ temperatas. A.l.2.t.1.c.1, fol.91.h Quapropter lassitudini, ut si quid aliud, cũ primis cõfert, doloresq; mitigat: præterea tẽsa remit H tit & laxat: quæq; mediocriter dura sunt emollit, quæq; constipata rarefacit. At hæc febres quę citra uisceris alicuius inflãmationem infestant, soluit: ac presertim quæ ex humoribus biliosis, aut cutis densitate proueniunt. Qua de re & ab Aegyptiorum sapientissimis Soli consecratum est, febriumque omnium putatur remedium. Verum hac quidem in re è ueritate aberrant. Solas enim quas dixi febres sanare potest, easque percoctas: licet sanè pulchre etiam reliquas oẽs adiuuet, quæ melancholicæ sunt, aut pituitosæ, aut ex uisceris inflammatione prognatæ. Nam & harum remedium chamæmelum est uel strenuissimum, ubi concoctis adhibetur scilicet: quapropter & hypochondrijs, vt si quid aliud, gratum existit. Quin & tale quoque esse lini semen uetus sermo prædicat. Nam & ipsum quoque re uera q̃ circa hypochondria sunt uisceribus gratum est, minus tamen chamæmelo: quippe cum & minus calidum sit, ut est dictum, & præterea essentiæ crassæ. Verum rosa illis nequaquam his in rebus propinqua est: tametsi qđ ad caloris tepiditatem, & essentię tenuitatem attinet, perquam sane & ipsa inflammationibus in hypochõ drijs cõsistentibus utilis esse possit, nisi adstrictio (quę unã quoque illi inest) multifariã lęderet: quę maxime ijs obest, in quibus chamęmelũ pręcellit, nempe cõdensata corpora rarefaciens, indurata molliens, tensa relaxans: nam ijs omnibus inimica adstrictio est. Attamen ad ascẽsus augmentaque

A augmentaq́; inflammationem,ac potissimũ earum,q̃ in exterioribus mẽbris extãt,chamemelo rosaceum præfertur:quippe cũ hæ tepida caliditate cũ leui adstrictione indigeant. In principio .n.quæ refrigerant,atq; adstringunt:per incrementa uerò tepida,& mediocriter cõstringentia: at in uigoribus inflãmationum quęcunq; tũ moderatè calfacere laxareq́; per declinationes au tem, quæ tum calfacere, tum ualenter discutere valent, magis competunt. Ac de istis omnibus fusius in libris De medendi methodo tractabimus.Nunc ad propositum conuertor.

Quod pro diuersis corporum affectibus alias aliter agere sunt nata tum quæ mediæ temperaturæ medicamenta sunt,tum quæ paulum in alterutram partem declinant. CAP. 11.

A.l.2.c.1.c.4. fol.95.g

ETenim quæ mediæ sunt temperaturæ,& quæ utramuis in partem leuiter declinant medicamẽta, interim calfacere uidebũtur,rursumq́; refrigerare:interim uerò neq; excalfacere,neque refrigerare, sed sicuti corpora acceperunt,ita ea seruare.Nec id illis ab re accidit:siquidem aqua tepida,& urina in balneis q̃dẽ frigidæ,algentibus verò calidæ nobis apparent.Cùm ergo ex ea ꝙ affecta corpora uarijs subinde modis disponãtur,ipsum,qđ afficit,uariè quoq; agere cõ tingat, liquet ex hoc non rosam,non oleũ,non chamæmelũ,non lini semen,sed neq; anethum, neq; farinam aut fœnigreci,aut triticeam,neq; alia sexcenta,q̃ partim ad amussim mediam tẽ-
B periem sortiuntur, partim paulum ab ea recedunt,eandem ubiq; editura esse actionem: qñ nec sani eandem omnes temperaturam obtinemus,nec eisdem morbis affligimur ægroti.Iam rosaceum mediam inter oleum, & rosarum succum temperiem possidens(illo enim minus est calidum, hoc autem magis)refrigerat quidem exustos, idque caliditatis suæ tepore:algentes verò paulum etiam calfacit,quòd videlicet,is quoque effectus caloris sit tepidi:quemadmodum balneæ rigentes quidem excalfaciunt,æstuantes vero frigefaciunt.

Quod ex æquo & quod curatur,& quod curat,a medio dissidere debeat,idq́; vtroque in contraria recedente. CAP. 12.

QVocirca si aut refrigerãtibus medicamẽtis,aut excalfacientibus,rosaceum indideris,sicut nec magnopere obfueris,ita nec admodum profueris:nã caliditas tepida,nec est sufficiẽs quæ refrigerata sunt, lædere, nec eadem curare potens.Etenim quicquid curari debet,tanquã quod ab immoderatione, seu ametria ad commoderationem,seu symmetriam reducitur, non id quod bene temperatum sit requirit,verùm id,quod contrariam habeat intemperaturam. Si quidem,si aquam frigidam temperatam efficere studes,temperatam ei misceri non oportet,sic enim tepidum euadet, quod ex utrisq; commistum erit: sed feruens petenda est, eaque frigidæ
C miscenda:hactenusq; moderata calidior esse debet ea,qua frigidam temperare voles,quatenus videlicet & frigida ipsa symmetram frigiditate exuperat. Nam sicut quæ leuiter tñ symmetra frigidior est,ab ea q̃ multo est calidior,mediam non recipiet temperiem:sic nec quæ longè frigidior,ab ea quæ paulo calidior.Verùm si quod curationem postulat,multo est frigidius,necesse est, quod ipsum curabit,multo quoq; calidius existat:sin paulo frigidius,paulo etiam,quod curabit, calidius erit. Vt autem uno verbo exprimam,tanto abesse à medio quod medebit̃,quãto ipsum,cui medela adhibebitur,oportet,nimirum cum in contrariũ utriusq; uergat excessus. Nã quod eandem in partem cum corpore curando,idq́; æquo tẽperamento recessit,id quidem idoneum non est,qđ alterationem vllam inuehat:quare affectum neq; lędet,neq; iuuabit:quod autem minus, aut plus recessit, alterabit quidem omnino affectum: sed quod plus distat, protinus etiam nocebit:at quod minus est, iuuabit quidẽ, non tñ ꝑsanabit. Ergo si affectio quidẽ frigida sit,at calor medicamẽti tepidus, oĩno necesse est affectum iuuet quidem, verũ haudquaquã ad naturalem symmetriam reducere poterit:quare nec ꝑsanabit.Rursum si affectio quidem sit parua,nempe ut à symmetra naturæ caliditate ad tepiditatem declinet,sitque medicamen frigidũ, oĩno refrigerari affectum,lædiq́; à*frigore necesse erit.Eodẽ quoq; modo si calidior sit mode-
D rata tẽperatura affectus, à similibus ipsius medicamentis in eodem statu seruabit̃: lædetur autẽ à calidioribus: porrò iuuabitur quidem ab ijs, q̃ se sunt minus calida,non tñ penitus persanabitur.Sanè & hic quoq; rursum homonymia in totã extensa uitam,crebroq́; nos fallens occurrit. Etenim quod symmetro temperamento est preditũ,id subinde calidũ appellamus,sicut balneũ quod est eiusmodi, ac poculũ:tum id quod ab hac non multum ẽt deficit: ad hæc quoq; & quicquid calidius est. At si exquisita nominũ uterentur appellatione, qđ symmetrũ est,nõ calidum sed eucratum, hoc est temperatũ,nũcuparemus. Quod aũt ab huius excederet mõ,si ad calidius quidem immoderatione sua accederet, tum plus, tũ minus calidũ:sin ad frigidius, plus minusq́; frigidũ. Sic opinor in medicamentis,si exquisite loqueremur,quiddã uocaremus eucratũ exquisite,& mediũ,uelut oleũ:siquid aũt eo esset calidius,calidũ,ut fœnumgræcum:sin frigidius frigidũ,ut rosam. Cæterum huiusmodi nominũ abusus causa extitit,ꝙ non oĩa corpora ob id genus medicamentis refrigerentur,quale est videlicet rosaceũ. Nã cũ alia perẹque illi frigida sint,alia ẽt frigidiora,illa q̃dẽ prorsum ne alterat quidẽ,hæc uerò ẽt calfacit:saneq; absurdũ uideri possit, si cum quid excalfacere fateamur, tñ frigidũ uocitemus, ac siquis aquã putealẽ, quæ hyeme manibus refrigeratis tepida uidetur,frigidam appellitet.His ergo occasionibus perturbatus nominum usus, rerum quoq; unà perturbat notitiam. Similiter uero & de sicco & humido,cõfusis

* φαρμάκου. i. medicamento, est in antiquis.

ipſorum nominibus rerũ quoq; notitia confuſa eſt. Ac,tametſi exile uideatur nominũ ſignifica E ta probe diſtinguere,attamen maximum habere momentum & facultatẽ ad rerum cognitionẽ deprehenditur. Sed de humido & ſicco,paulo poſt dicetur,vbi videlicet oẽm de calido & frigido ſermonẽ perfecerimus.Nam non multũ etiam de eius diſtinctionibus reliquum eſſe videtur, vbi videlicet iam ſemel apparuit nihil miri eſſe,ab eodẽ medicamẽto corpora diuerſa,alia q́dẽ excalfieri, alia uero refrigerari, alia autẽ neutrũ omnino perpeti.Enim in eo,qđ ad aliq́d,facillimum eſt ad particularia accedentẽ dicere, ꝙ eiuſmodi corpori admotũ roſaceũ, in qua ipſum temperie nactũ eſt,in ea ſeruare poteſt:alteri uero illiuſmodi applicatũ,excalfacere:alij autẽ, refrigerare: At in vniuerſum de facultate eius pronunciare,id uero difficile eſt,niſi nomina diſtinguas,atq; de ijs conuenias. Fuerit autẽ tum diſtinctio,tum conuentio talis.Quandoquidem corpora humana,tum ijs,quas ab ortu nacta ſunt tẽperaturis,tũ ijs,quas ex ætate poſtea acquirunt, tum ijs, q̃ ex vitæ conſuetudine adueniunt, plurimũ inter ſe differunt,ab eiſdẽ ea medicamentis uarie alterentur neceſſe eſt. Quippe ſi iuuenẽ natura calidum,ex uitæ īſtituto† artificiũ exercentem,uetulæ muliérculæ eidemq; natura frigidæ compares,nõ minus illũ excellere comperies, quàm ſi valide calfacientium medicamentorum quippiam cum refrigerantibus componas.

† *Operarium.*

Quòd generales medicamentorum facultates, ad mediam referentes temperiem, expendere oporteat. *CAP. 13.* F

MEdium ergo horum mihi quempiã intelligas,qui & natura ſit eucratus,hoc eſt temperatus,& moribus, ac conſuetudine conueniẽti hanc tueatur eucraſiã.Dein tres hoſce tanq̃ temperaturæ ſcopos animo cõmendes, ac circunſpicias, qđ in genere calidum eſt,& frigidum, & ſiccum, & humidum, cuius ex ipſis,temperiei reſpectu,tale appellare ſit melius:nõ ne ad temperatiſſimã, quæ vnica eſt, pariterq; reliquarũ media,an ad immoderatas,& intẽperatas,atq; indefinitas,ac propemodum numero infinitas?Sanè mihi ne conferenda quidẽ diſtinctio videtur, neq; vlla prope conſideratione indigere,ſed homini vel paulũ etiam ingenij habenti ꝑſpicuum eſſe,corpus omnibus numeris abſolutum,& decorum,ſimplexq; & vnum,uelut regulam quandam & ſcopum proponendũ,ac ad ipſum alia omnia dirigenda eſſe. Eſto ergo nobis corpus hoc, medicamentorũ facultatis regula:qđq; ſimilem illius temperiei caliditatem accendit, vocetur temperatum, etiãſi vel maxime excalfacere ſenem refrigeratum videatur: quod verò calfacit,aut refrigerat corpus eiuſmodi,illud quidẽ calidũ,hoc uero vocetur frigidum. Ego autem, quo hæc dilucidius tradantur, ipſorum exceſſuum ordo,ad frigidum quidem primus,cuius eſſe dicas roſaceũ:† ſecundus, cuius ſit ipſa roſa: poſt hũc tertius,& quartus,quoad ſermone ad G frigidiſſima peruenerimus, nempe cicutam, ſuccum papaueris, mandragoram, hyoſcyamum. Rurſum ad calidum,anethum quidem,& fœnumgræcum,primus:ſecundus vero deinceps,quicunque uideatur ſecundus,tertiusque,& quartus,donec ad exurentia peruentum ſit. Ad eundẽ modũ in medicamẽtis humectãtibus ac ſiccãtibus rurſus à ſymmetro exorſi, ordines deinceps ad ſumma vſq; cõſtituamus, nã huius notitiæ ad medẽdi methodũ non paruus eſt vſus:immo niſi quis hoc pacto definiat, officiet magis legẽtibus,q̃ proderit.Siquidẽ medici,qui nũc quidem ſimplicium medicamentorũ uires exponunt, preter alia multa,quæ delinquũt,hoc maxime noxium eſt cernere, nempe ꝙ in calidis, verbi gratia, anethum,& fœnumgræcũ,& miſy,& calcẽ, indifferenter numerent: in frigidis roſaceum,mandragorã,& cicutã:tanquã ſcilicet propinquũ ſit aut calci fœnumgræcum, aut cicutæ roſaceum,ac non multis mediantiũ medicamentorũ ordinibus diſiũcta.Verum nos pro uiribus rem tam immenſam,tamque operoſam in ordinem redigere tentemus,exponamusque quæ viribus propinqua ſunt,quæq; longè diſſita.Atq; id quidem efficiamus,non probabiles ſermones,ſed certam ac definitã experientiã pro iudice ſumẽtes,uelut & id quoq; ſuperius ſæpenumero admonuim⁹. Enimuero eiuſmodi iudicium vt tutiſſimum quidem erit,ita prolixum quoq; ac plenum laboris,dum propoſiti finem conſequamur: H eos tamen,qui hæc relegere volẽt,hoc vnicũ ac ſolum efformare,atq; artificioſos reddere poterit, ac uelut oculũ, quo veritatẽ agnoſcant,præbere.Ergo quæ adhuc reliqua ſunt,ad totã velut elementarem conſtitutionem, poſtquam ea hoc libro confecerimus,in quarto de ſaporum viribus diſſeremus: quandoquidem & hoc quoque ita viſum amicis eſt:In quinto autem de omnibus in genere ſimplicium medicaminum ſecundis quidem, ac compoſitis facultatibus: Atque ita ad particularia in ijs,qui dehinc ſequentur,libris tranſibimus.

† Al. & ipſam roſam: ſecũdus, roſæ ſuccus.

Quòd quæ ſenſu ſimplicia uidentur medicamina, perſæpe compoſitas obtineant uires, immo uero etiam non nunquam contrarias. *CAP. 14.*

REliquum autem eſt id, cuius ſubinde iam ante neceſſario mentionẽ quidem fecimus, verũ abſolute nondum expoſuimus. Eſt autem iſtud,nempe omnia propemodum medicamenta,licet ſenſu ſimplicia appareant,natura tamen eſſe cõpoſita: quin & ſubinde quoq; aduerſiſſimas in ſeſe continere facultates,nempe excernendi & ſiſtendi,incraſſandi & extenuãdi,rarefaciendi & cõdenſandi, illinendi atq; abſtergendi, contrahẽdi & laxãdi,cæteraſq; oppoſitiones uniuerſas: ut in ſequenti hunc libro patebit. At mirum hoc uideri minime debet in id genus facultatibus,cum uni & eidem medicamento uim calfaciendi & refrigerandi ineſſe appareat,aut

exiccandi

A exiccandi & humectandi,aut tenuium partium & crassarum:q̃ppe nisi primæ,efficacissimæque uirtutes hoc pacto cõplicarentur, haud sanè quæ ex illis sequuntur,similiter complicatæ forẽt. Quin si nos ipsi rhu succum, uerbi gratia,melli cõmisceamus,q̃d ex ambobus mistis confectum est,non modo adstringendi,sed ẽt abstergendi,possidere facultatem concedemus:nec cohibẽdi solũ uentris, sed & euacuandi. At in lacte duas contineri facultates, nempe excernendi, ac uentrem sistendi, haud itidem concedimus,tametsi id perfacile in serum,ac caseum segregetur, confessumque sit omnibus, illud quidem uentrem subducere,hunc uerò eundem cohibere.

Quòd & braßica duas,easq́; contrarias,in sese facultates obtineat. CAP. 15.

A.l.2.t.1.c.2. fol.91.b

QVòd verò & brassica duas, easq́; cõtrarias,in sese facultates obtineat, neq; id quidẽ ẽt facile concedimus.Nam si succum eius expressum,aut solũ,aut cũ melle,hauserimus,purgare ipsum cernimus:attamen quoniam quod reliquum est,edere nequeamus, adstrictoriũ esse diffidimus:Sed si totam ipsam concoquas,primamq́; eius aquam,in quam succũ deposuit,effundas, iterũq; eã alteri aquę purę inijcias,rursumq́; concocta effundas,succum quidem purgare offendes,brassicam verò ipsam ventrẽ adstringere:multoq́; magis si nõ bis duntaxat,sed ter aut quater aquã effuderis, nã quanto exquisitius in aquam succum suum deposuerit,tanto & illi
B quidem maiorem purgandi vim adijciet,& reliquam suam substantiam,q̃ velut oleris ipsius caro est,restringentem efficiet.Eadem est ratio in beta,atq; adeo in oĩbus fermè,quibus sapor aut acris,aut nitrosus,aut salsus inest.

A.ibidem.

Quippe & lenticula ipsa,tametsi satis magnã adstringẽdi potentiam gustu referat, tñ eiusmodi quid sortita est: nã & huius decoctum, ventris soluendi vim obtinet.Verum hic succus ẽt,si degustes,perspicuam misturã repræsentat,tãquam si nitroso austerum quid cõmisceas. Sed & cõchularũ maris,cæterorumq́; ferè ostreorum succus planè,tum salsus est,tũ uentrem soluendi uim obtinet,quamuis eorũ caro uentrẽ reprimat. Verùm q̃d dico deprehendes,si ea quoq; quo modo brassicam censuimus,p̃parare nõ graueris.Nã & gallorum ueterum ius ventrẽ ducit, tametsi caro eundem sistere põt.In æris aũt squama sicut duplex qualitas, ita gemina quoq; facultas inest, nam & adstringit & mordicat:quare adstrictione quidem siccatas ulceratarũ carniũ cicatrices obducit, mordicatione verò præhumidas colliquat. Quòd si intrò in corpus sumatᷣ, purgat quidem uentrẽ,uerùm nõ cohibet:uincitur.n.ea adstringendi facultas ab acri purgatoriaq́; potentia, tanq̃ si rhu succum scãmoneæ commisceas, nam quod ex ambobus mistum erit, soluet uẽtrem, haud sistet,licet gustu austeritas exuperet. Sic autem nõ pauca purgantium medicamentorum cum carne mali cydonij exhibita, gustu quidem
C fallunt,at effectu solo quid valent cõmonstrant. Dantur uerò quædã cũ palmulæ carne,alia aũt cũ myrtis,alia cũ mastice chia,aut alio quopiam eorũ,q̃ tũ grata sunt stomacho,tum adstringũt, quò scilicet gustũ fallant, simulque stomachũ minus euertant. Verùm tametsi ea,q̃ gustu percipitur qualitate, purgantia ab adstringentibus vincantur, alia tñ facultate ipsa vincunt:persæpe enim lingua à materiæ uicta est copia,cæterum actio pro facultatis uiribus ac robore perficitur. Itaq; cùm substantia exigua quidem, sed ualidis p̃dita viribus,mista alteri substantiæ plurimæ, eidemque imbecillæ, in corpus intro peruenit, gustum quidem fallit, attamen effectum, q̃ illa efficaciorẽ exhibet.Sanè permultos huius rei admiratio detinet,remque rationis expertẽ,absurdamq́; existimant, si corpus quopiã adstringens purgare queat, velut aloe,& æris squama,atq; æs ustum:nam contrariũ potius oportebat,nempe uentrem reprimere haudquaquã ciere.Cęterũ q̃ malũ, uerbi causa, cui indita est scammonea,adstringens purget,nemo miratᷣ:tametsi hinc orsis facilius erat,& in aloe mistam inesse facultatẽ colligere.Ac si,quod ex ea purgat,ab eo q̃d non purgat,segregari posset,sicuti in lacte facimus,& brassica,alijsq́; permultis,non etiã admiratione afficeret:quanquã id sanè quodammodo pręstari queat.Nam si aloe accuratè lauetᷣ,aut debiliter, aut planè nihil uentrẽ subducit.Idem usu uenit æris squamæ,æriq́; usto:quippe q̃ nos
D diligenter elota obscurã modo purgandi uim retinuisse sumus experti.Quinimmo ipsius quoq; qualitatis medicaminosus sapor primo statim gustu facultatis mistionẽ demonstrat. Nã si unica semper qualitas unicuiq; gustu adstringẽtium medicaminũ inesset,haud sanè inter ipsa alia esui apta,alia medicaminosa forent,sed tm̃ in plus,ac minus adstringendo differrẽt. At nõ ita se res habet. Nam hæc quidem adstrictio mitis,ac suauis apparet,alia ingrata,& medicamẽtosa:uelut pyri quidem,mali,& mali punici,suauis:squamæ verò ęris,& aloes,ĩgrata,atq; medicamẽtosa, tametsi malo cydoneo ęris squama minus adstringat.Quam ob rẽ,nec adstrictionis vehemẽtia eã qualitatis absurditatem inuehit: qñ innumera propè alia eorum,quæ edendo sunt,aloe,æris squama,& ipso ẽt ære usto,plus adstringant.Atq; in hisce,utiq; substantiæ mistura clarè perspicitur.At in alijs ẽt si non appareat,tñ eam ratione colligere oportet,ac nõ putare aliud in aloe adstrictionem moliri,aliud in malo:vnum enim omnibus efficere pro sua natura non adstrictionem modo,sed & aliarum qualitatum unamquamq; rationi consentaneum est.Cæterum quia nullum omnino ab alijs qualitatibus syncerũ reperitᷣ, idcirco diuersi effectus ab alijs, atq; alijs adstringentium edi conspiciuntur.Nam alius est effectus mespili,alius ęris,alius aloes,alius mororum, exempli gratia, aut gallæ, aut corticis mali granati,aut aluminis,aut rhu:præstitissetque forsitan, qui de adstringentium medicaminum uiribus pronunciare sunt ausi, in genere de ipsa

potius adſtrictione,haudquaquam de adſtringentibus dixiſſe. Nam quod adſtringit,nõ adſtrin E
gi modo,ſed & pręter adſtrictionem,acre eſt,aut pingue,aut dulce,aut amarum,aut ſalſum,aut
acidum: at adſtrictio unum id ſolum perpetuo eſt quod eſt, vti & ſalſitas & dulcor,& aliarũ qua
litatum una quælibet. Quòd ſi ut adſtrictio una,ita adſtringens unum eſſet,ſanè unum quoq; pe
renniter eius eſſet opus.Verum cum pręter adſtrictionem, inſuper alias qualitates recipiat non A.l.2.t.1.c.1. fol.91.e
paucas, ſemp quidem omnibus illis aget,ſed euidentibus alias p aliam, nempe vincẽtem:idq;
vt ad corporis ſcilicet,cui admotum eſt,affectionẽ:quippe cum & lac,& lens,& braſſica,horum
interim citare aluum,illorum uerò ſiſtere cernantur.Et cauſam qdem quamobrem non perpe
tuò euidẽter agat in corpore unoquoq; unica duntaxat qualitas,viſq; medicamenti,eam quidẽ
iam mox in ſequenti ſermone ediſſeram:In præſentia uerò id quod res habet,cõmemorare ſo-
lummodo propoſui, ne qs pleriſq; medicamẽtis contrarias, tum qualitates,tũ facultates ineſſe
diffidat. Sed & id quoq; multam conſiderationem,& diſtinctiones non paucas requirit,tametſi
omnibus perfacile videatur,cõtrarias inuicẽ & qualitates & facultates inuenire. Ergo citra cõ-
trouerſiam omnes propemodum adſtringens contrarium ei,quod purgat,eſſe ſtatuũt. Verũ ne
que illud huic contrarium eſt,qđ nos procedente ſermone declarabimus.At in præſentia ex ſu
perabundanti illud quoq; monſtrabimus, ẽt ſi ea quis eſſe contraria ponat,nihil inde ſequi ab- F
ſurdum: cum fieri poſſit,vt in vnam ſubſtantiam conueniãt,vel maxime contrariæ,tum qualita-
tes, tum facultates: quippe cùm ſupra oñderimus,in ſuccis aliud eſſe quod grauiſſimũ eſt,aliud
quod leuiſſimum,aliud tertium toti ſucco permiſtum.Nec miri quicquam eſt,ſi & in roſæ ſucco
aliud qdem eſt grauiſſimum, amurcæ & fęci proportionale: aliud leuiſſimum,& ipſum propor
tione rñdens floribus in quoq; ſucco ſupernatãtibus:aliud tertium,quale eſt quod in muſto fer-
uet: ad hæc quartum, ipſum videlicet puriſſimũ,ac ſynceriſſimũ,cuius hæc tria excrementa exi-
ſtunt. Euenit aũt alios qdem ſuccos & aceſcere, & corruptos putreſcere: ſola uerò,oleũ,mel,&
vinum,in longum temporis ſpatium perdurant. Itaq; neq; per ebullitionem,neq; per ſecretio
nem, in alijs ſuccis † has excrementorum dñas inuenire perſpicuo licet:verum protinus ab ini-
tio coctione quadam illis eſt opus,aut ſaltem alicuius perdurantis ſucci miſtura:nã ſic roſæ ſuc-
cũ melli miſcentes,aut oleo incoquentes,aut totas ei immergentes,reponimus. Cæterũ ꝙ & in
his quoq; probabile ſit,quatuor illa ineſſe gña,proprium ipſius ſucci uidelicet,& tria excremẽ-
ta,intellectu clarũ eſt,ac potiſſimum,quia qualitas earum non ſimplex eſt,immo adſtrictionem
quoq; quandam obtinere,ſi roſam dentibus mandere uoles,vř.Habet autem & dulcedinem,&
amaritudinem,quaſiq; mordicationem quandam leuem.Verum ſatis erat,etiamſi horum nihil G
guſtantibus deprehendi poſſet,tñ ex eo ꝙ non extremè adſtringat,aliorum quoq; ſaporum mi-
ſturam intelligere.Etenim ſi ſolus ſit auſterus,ſummus itidẽ fuerit:at ſi nõ ſummus,ſequitur quòd
neq; etiam ſolus,Quam.n.propoſui adſtrictionis generationem,eã ſi ſolam citra alias ineſſe co
gites,ſumma hęc ſit neceſſe eſt:quo modo ſi ſola corpori cuipiã caliditas ſummè ineſſet,id ignis
utique foret:nam contrariorum miſturæ,ſummitates ipſas frangunt.

† *hanc excrementorũ ideã.*

Quam ob rem lingua, tangẽtibus ipſam diſsimilaribus corporibus, ac per diuerſas eius partes ſimul agentibus, non quam in omnes illa partes inferunt, percipit affectionem, ſed ea, ex parte primo affecta in totam ipſius diffunditur ſubſtantiam. *CAP. 16.*

ATq; in ſimilaribus qdem corporibus calor frigiditas,ſiccitas, humiditas, particulares dif
ferẽtias efficiũt: in diſſimilaribus uerò,acrimonię,aciditates, auſteritates,acerbitates,dul
cedines, amaritates,ſalſitates,aquoſitates,& unctuoſitates.Itaq; unaquæq; ſimilarũ in ipſis par
tium nõ multas, ſed unam qualitatem obtinet: ꝙ uero totum eſt diſſimilare, complures. Nam ſi
mille,exempli gratia,hoc in cyatho huius ſucci corpora contineant ſimilaria, fieri poteſt,vt cẽ
tũ adſtringant,ſexaginta mordicent,ſexcenta ſint dulcia,ducẽta amara,quadraginta ſalſa,ſicq;
mutua miſtione oĩa temperata,vt partem nullam accipere ſit quantumuis paruam,quę non ſit H
omniũ particeps,vt in linguæ contactu oẽs quidẽ agant,diuerſa tñ unaquęq; eius parte,nempe
cui ipſam appropinquare cõtigerit: ipſa uerò affectio, ex eo quod primo affectum eſt,in totam
eam diffundantur: ueluti ſi in frigore ingenti digitum in aquam gelidã repẽte immittas,tota in
terim manu horrebis,ſępenumero uerò & corpore toto.Nam velox,eſt ex eo,quod primo affe
ctũ eſt in corporibus ſenſilibus, in totũ animal diffuſio, vt videlicet cũ calfacto unà cõcaleſcat:
refrigerato, ſimul refrigeſcat: ſiccato,pariter ſicceſcat:humectato,cohumeſcat:atque adeo fre-
quenter ẽt contraria uno tẽpore perpetiatur.Quo autem id facilius,quod dř intelligas,alteri ẽt
exemplo adhibere animum pręſtiterit.Vidiſti opinor qñq; coniecto in aquam quietam lapide,
ex hoc quidem moueri aquam incipientem,in orbem autẽ motum extẽdentem,tanq̃ centrum
ſit id,quod percuſſit.Cùm ergo uno tempore in diuerſas placidæ tranquillæq; aquæ partes duo
lapides coniecti duos effecerint circulos, qui per ſeſe inuicem ferantur,cõtrarios conſpicies in
quauis aquæ particula motus. Quæ res uiris etiam naturæ ſtudioſis dubitationem non paruam
attulit, num aliæ partes ab utroq; motuum, an eædem ab utroque,mouerentur:nam ꝙ circulus
circulum non ſiſtat, nec ultra prorſumque ferri prohibeat, id manifeſtiſſime cernitur. Id ipſum
item fieri mihi intellige,cum eodem tempore pedes quidem in calidam,manus uerò in frigidã

indideris;

A indideris: in totum.n.corpus vtriusq; affectionis motus peruadit, subcontrarij inuicem occurrunt:referatq; forsan nihil,etsi contraria non incedant semita, sed vnus ab vno, alter ab altero pede,proficiscatur.Tunc.n.nec nihil pati corpus,nec ab altero duntaxat dicere queas: nam & manifesto patitur,& ab ambobus patitur,incalescens,ac frigescens.Qđ vtiq; & in febribus lyperijs & hepialis euenire autumno,extra q̃ ꝙ in illis non extrinsecus,sed ex ipso corpore,caliditatis frigiditatisq; affectus exoritur. Quòd siquis dicta assequi nequeat,certè ex eo quod iam dicetur facillimè periculũ facere possit:etenim non longè ab ijs, quæ inquirimus abest, sed ex linguæ affectuum numero existit. Nam si parem absinthij portionem melli exquisitè cõmistã, linguæ imponas,γλυκύπικρον(quemadmodũ poetæ amorem cognominant)hoc est ex amaro dulce,qđ ex ambobus mistum fuerit, videbitur: nimirum cum haud alio tpe mellis saporẽ lingua sentiat,alio vero absynthij,neq; alterum solum,verùm perpetuo ex vtrisq; insolentẽ quãdam mistionem permistam.Tale quid euenit cum in vnum succum coierint austera, & nitrosa facultas,siue id,natura miscuerit,siue a medico fuerit cõpositum.Nam eodem tpe lingua vtriusque succi qualitatem percipit:ac si percipit,nimirum & afficitur, idq; pro familiaribus illorum viribus:Necesseq; est quanq; aliarum corporis partium similiter affici,ẽt si qualitates ipsas nõ

B sentiat:neq;.n.in patiendo,aut non patiendo,ab alijs linguam differre putandum,verũ eo ꝙ ipsam nihil familiarium affectuum ob exquisitam sentiendi facultatẽ latere possit. Quòd si ad id non nihil faciat ipsius raritas:quippe succi facilius in profundum penetrãtes,atq; in molliculas partes actionem exerentes, tum validam quidẽ affectionem, tum vero sensum eius imprimunt euidentiorem:verumtñ maior uis in sensu accurato potius, q̃ in affectionis robore consistit: cũ affectionis robur nihilo secius,& in exulceratis partibus fiat, sed quia exacta sentiẽdi vi carent, idcirco succorum qualitates non percipiunt.Liceat vero cum in illis,tum ẽt ante illas, nondum videlicet cute exulcerata,mistam ex contrarijs facultatibus actionẽ simul in corpore fieri,colligere.Etenim si parti inflãmatæ solani succũ imponas,densari eã,cõstiparique,& cohiberi transpiratus conspicies.Itaq; si pluscula id ipm tps facies,non rubram seruabis particulam, sed aut liuidam,aut atram efficies:id qđ assidue in erysipelatis a medicis plerisq; fieri videre est: nã,& ea tpe dura atraque,immodice refrigerando efficiunt.Quòd si ergo non solanum,sed anthemida hoc est chamæmelum,parti inflãmatæ imposueris,eam prorsum contra effici videbis:quippe quæ rara,fusa,mollis,laxaq; euadet,{cum nõdum cutis exulcerata fuerit.}multumq; illius superfluitatis,quæ sub ipsa continetur,transpirabit,nec liuida amplius atrave erit, etiã si uel pluri *Hæc addit interpres.*

C mis deinceps diebus chamæmelo utaris.Fundere.n.hoc ad digerere per halitũ põt,haud quaq̃ contrahere,condensareve,aut transpiratus prohibere.Quòd ergo solano,chamæmelum contrarium sit,illinc liquet:ꝙ vero etiam si vtranq; commisceas, euidenter tñ vtriusq; vires perspicias,ego sanè expertus edisserã:quanq̃ te quoq; malim ipsa re experiunda euentũ cognoscere, q̃ narranti mihi fidem hr̃e:id quod,scio,efficiet quisquis veritatis amore tenetur.Oportet uero ut in re iã patenti orationẽ absoluere.Si.n.simul impositis solano & anthemide,neq; ita densa, dura,tẽsa,liuidaq; reddatur,atq; si solo vsus solano esses:neq; adeo rara,mollis,laxa, rubẽsq;, ac si chamæmelo solo usus fores,sed dictorum mediam accipere affectionẽ particula conspiciatur, consentaneum est utrunq; medicamentum ꝟm suã operatum esse facultatem. Nã si neutrũ quicquam egisset,sed quieuisset utrunque,quã ab initio affectionem particula hẽbat, eam haud dubie seruasset,non secus ac si oĩno nihil impositum foret:sin aũt alterum quidem eorũ operatum fuisset,alterum uero penitus deuictum,non mediam affectionem, sed extremarum alteram perpessa particula esset.At si utrunq; agit,eaq; contraria facultatibus fuere, contraria utiq; eodem tpe corpus perpessum est: nec.n.partitis inter se agendi uiribus operabantur, tanquam si utrisq; exempli causa totum diem impositis,sex horis prioribus medicamentorum alterũ, reli-

D quis uero sex alterũ,suo uicissim munere fungeretur:nugax,n.hæc est hypothesis,nec solum demonstratione,sed probabilitate quoq; oĩ destituta.Quanq; profecto nec ita quidẽ fundi cõtrahiq; subiectam contingit substantiam,uelut in ijs qui in balneis lauantur, posteaq; ingrediũtur frigidam:sed potius ita,ut si lauanti frigidam aquam adspergas:sic.n.non diuersis temporibus, sed eodem contraria perpetietur. Igitur quemadmodum in medicamentis compositis mirũ nõ est,si cõtrarij simul affectus corporibus infligantur, ita neq; in simplicibus cũ & ipsa sensu quidẽ oĩ,atque cognitione simplicia appareant,uerum natura sint cõposita. Quin ẽt quemadmodũ in ijs,quæ nos cõponimus ac cõmiscemus,interim,si ita visum est, plus adstringentis succi indimus:interim plus dulcis,aut amari,aut salsi,aut acris,aut alterius cuiuspiam contrariorũ:non nunq̃ uero utrosque partibus paribꝰ:ita quoque naturã in arboribus,fruticibus, animalibus,& in ipsa quoq; terra,contrarios temperare succos partibus aut portionibus,aut uiribus alienum nõ est:potest ẽt qñque alterum uincentem efficere. Itaq; actiones eorum in misturis paribus similes euadent,in imparibus autẽ diuersæ. Ne quis ergo putet (quod & supra monuimus)nihil referre,adstringentẽ succum dicas,an adstrictionem:nam adstrictio una res simplex intelligit, adstrigens uero duplex:sicut & calfaciens partim simplex & summũ,ut ignis:partim per exuperantiam caloris,ut sanguis.Si adstringens quoq; aliud summum est,ut exempli causa, alumen,

&

& melanteria, siue attramentum sutorium, & galla, & rhus: aliud, quia adstrictionis cuiusdã est particeps, velut pyrum, vinum, malum, rosa: nam minimũ oĩno est in rosa quod adstringit, multis numeris eo, quod nõ est eiusmodi, superante. Quapropter non ab re exigui quoq; adstrictionis effectus sunt, tanti. s. dum à relaxandi facultate, quæ rosæ inest, corporum illi admotorum robur non exoluatur. Itaq; mirandum non est, medelam esse eam inflammationum, ac potissimũ dum increscunt adhuc atq; augentur, plusq; etiam dum incipiunt. E

Quod rosaceum, utpote olei, rosæq. mediam ad vnguem naturam obtinens, inflammationum optimum in augmento remedium sit. CAP. 17.

ROsaceũ vero (vtpote cuius natura olei, rosæq; in medio est) in inflãmationum augmentis optimũ est remediũ. At oleum cõmodũ est, vbi inflãmationes maximè vigẽt: id qđ experimenta docent: cãm aũt nos in tractationibus de medendi rõne exponemus. Porrò rosaceũ, ut qđ in medio eorum, ex quibus cõfectum est, consistit, vtiq; & in medio tp̃e vtilitatem oñdit. Nam per initia repellere cõprimereq; influxus oportet: in vigore aũt ita per halitum digerere, vt morsus absit: at in incrementis repellere simul, ac digerere. Id qđ siquis nudũ, citraq; iam dictas ratiocinationes audiat, fortassis fidẽ non hẽbit: nunc aũt mirer, siquis adeo sit stupidus, vt rõni nondũ acquiescat. Etenim indicationes in inflãmationũ incremẽtis cõtrarias esse necesse est: nã semel, unoq; impetu ab adstringẽtibus contrahentibusq; substantiam, ad laxantia fundẽtiaq; transire planè absurdum est: sicuti sanè ęquũ est in intermedio principij, statusq; spatio, dũ videlicet morbi adhuc increscũt, nec planè repellere sicut in principijs, nec itidẽ digerere sicut in uigoribus: sed perinde ut morbi condõ media est inter contraria, ita medicinã quoq; mediã esse oportet, q̃ uidelicet non ut in principijs adstringat, nec ut in uigoribus, digerat. Atqui mediũ oẽ ex contrarijs mistũ est, ijsq; totis per tota temperatis, aut per exiguas particulas sensum effugientes eorũ, quibus apponunt. Porrò, hoc, an illo mõ rosaceũ mistũ esse uelis, mea q. dẽ certè nihil refert: nã utroq; mõ propositũ demonstrari põt. Satis aũt certò scio, si rõcinationes oẽs, tum quas Theophrastus memoriæ prodidit, tum quas nos toto hoc tractatu complectimur, multũ aĩo uersaueris, te f̃m mistionis modum reperturum. Quin & in profundum penetrare, & corpora arentia magis q̃ oleum humectare, rosaceum põt: arbitrorq; subinde rosaceo te prædensas coriaceas tunicas teri uidisse: qm̃ neq; oleum, neque hydrelæum, quod ex aqua & oleo mistis constat, eam probè mollire ac madefacere possit, quia uidelicet crassiorũ sunt partium, q̃ ut penitus imbibi ac penetrare queãt: rosaceo uero p̃ter cætera, quæ põt, paucula quædã inest adstrictio, haud parum huic rei conferens. Nã quæ magnopere austera acerbaq; sunt, primo stati contactu superficiem condensantia, humorẽ ingredi, imbibiq; prohibent: at quæ paulum quidem adstringunt, cæterum plurimum in se continent essentiæ tum tenuis, tum tepidæ, tm̃ abest ut præ adstrictione ingredi altius corpora admota prohibeantur, ut ẽt ab ea, magis. s. impellẽte, iuuentur. Quæ aũt penitus tenuia, calidaque sunt, magis digerunt, discutiuntq; humores ex corporibus, quibus admouẽtur, q̃ alios ipsa apponant. Porrò quę frigida sunt & crassioris essentię, oĩno nullum introducere humorẽ queunt. In q. bus uerò humiditas inest tenuis pariter, & tepida, hæc per essentiæ quidem tenuitatem & tepiditatem promptè mobilia, corporum q̃ contingunt, meatus subire nihil prohibet. Quòd uero non admodum calfaciunt, ex eo liquet, ꝙ existẽtem in illis humiditatem non digerant. Si uerò præter q̃ ꝙ sint eiusmodi, insuper exiguã adstrictionem possideãt, quæ tenues particulas meatum iã ingressas in profundũ propellere ualeat, ipsamq; extrinsecus superficiem quadantenus constringere ac condensare, ea inter oĩa humectantia efficacissime humectant. Adstrictionis enim ꝫ maioris ꝫ natura est, ut meatus occludere præoccupans, uicinãque substantiam ad se contrahens, constipansque, ijs, quæ humectare ualent, impedimento existat. At, quæ adeo infirma est, ut in rosaceo, quæ uincat̃ ipsa potius, q̃ uincat, tenues calidasq; rosacei particulas præuertere quidẽ nequit, sed ubi illæ altius penetrauerint, in ipsam iã tũ superficiẽ agere incipit, pro uiribus constipãdo, contrahendo, ac condensando. Ex quo necessario sequitur, ut quæ ingredi meatus anteuerterint exigua corpuscula, intrò propellantur, ac meatibus præclusis foras regredi inhibeantur. F G H

Quòd quæ frigiditate interimunt, deleterijs, ex mutationis celeritate vti corrumpant, euenit: ac proinde alienam requirant caliditatem, quæ velut manu in totum deducat corpus. CAP. 18.

SAnè ad opera eiusmodi non mediocriter confert innata corporibus nostris caliditas, q ppè quæ intro ad sese attrahat, & cõminuendo extenuet. Hinc est, ꝙ & quæ natura frigida sunt, medicamenta, nẽpe q̃ deleteria nuncupãtur, utputa cicuta, papauer, hyoscyami semẽ, mandragora, & quæ eius sunt gñeris, citius magisq; in calidis naturis uim suam exerant: cuius & tu, tametsi unum ex ambiguorum difficiliumq; problematũ numero habitũ id fuerit, haud difficulter, mõ non segniter ijs quæ dicimus aduerteris animum, solutionem inueneris. Etenim cum sit impossibile ut talia interficiãt, nisi prius cor refrigerẽt, sanè intrò cõminuta extenuataq; ingrediant̃ necesse est: id quod ex sua natura præstare nequeunt, quippe quæ crassarũ sunt partium, nec facile moueri pñt: nec ut minutim cõcidantur, prorsumq; ferantur ex sua natura obtinent: uerũ adscititiã caliditatẽ, requirunt, quæ in minuta secet, extenuet, atq; cõminuat, quæq; uelut

manu

A manu ducat,atq; in subtiles partium oium meatus deducat.Itaq; si qn ea absit, cunctantur,tardantq; in maioribus meatibus hærentia,& uenis atq; arterijs uelut innatātia: ac tpis spatio interim per longos errores ac multas iactationes ab humoribus,quæ in eis sunt,uicissim nō nihil perpetiuntur.Oñsum est.n.iam sæpenumero,in sese mutuo qualitates oēs quadantenus agere: nam & lapis ab assiduo aquæ stillicidio excauatur:gladiusq; ceram secando hebetatur.Mōstratum ēt est actiones a solidis animantium partibus perfici:quare cum hæ nondum a refrigerantibus medicamentis refrixerint,animans superstit necesse est.Porrò refrigerari nequeunt prius, q̃ illa in proprios istarum meatus subierint:atqui ex sua id natura crassioribus frigidisq; medicamentis datum nō est,nisi succurrat quod uelut deducat.Deducit porrò,ut cā primaria,arteriarum attractio:oñdimus.n.ipsas inter dilatandum uicinum oē attrahere : ut secundaria uero, & materialis,essentiæ tenuitas: quam cum ex natura sua non obtineant frigidiora, crassiorumq; partium medicamenta,ijs utique opus hñt,quæ præbeant.Corpora itaque,q̃cunq; temperaturæ sunt frigidioris, ea arteriarum tractum imbecilliorem possident (id quod ēt demonstratum est)atque in minutas particulas medicamentorum substantiā redigere nequeunt.Proinde medicamentum & ipm cunctādo tardandoq; tpis spatio aliquid perpetiatur par est. Itaq; interim
B accidit ut concoquatur,uelut lactucæ succus:nam & is tpe concoquitur:at si integer ad cor pergere properaret,non secus atque cicuta hoiem interficere. Euenit autem id ipsum alijs quoq; omnibus admodum refrigerātibus succis:nam nisi celeriter interimere possint, sanè ex hoc oino nullius effectus redduntur.At quæ,aut erosione,aut putredine enecant,ijs ut tpe inualescant accidit:siquidem tpis spatio putrescunt oīa,idque magis humido,calidoque loco.Merito ergo fit,vt quæ frigore suo noxam inferunt,ijs actionis celeritas ad perniciem proficiat:quippè quę alioqui spatio excalfacta,uim,per quam agebant,deperdant:at quibus actio consistit in putredine,ijs tps actionem adauget,qm.s.& putredinem. Nec enim animal vllum interire pōt,quin cor ab agendi munere cesset:fieri porrò ut cesset nequit,citra maximam intemperiem, siquidē non simpliciter q̃ par est aut calidius,aut frigidius,moueri desinet:eodem modo,si modice siccum aut humidum euadat.Minus.n.suo fungetur ob hasce quidem intemperies munere: cæterum motu non vacabit prius, quam immensam aut caliditatem,aut frigiditatem,aut reliquarū qualitatum aliquam acceperit.Porrò medicamentis,quæ frigore occidunt,ubi ad cor pergere cunctantur,simile quid accidit, quod lignis humidis viridibus frequenter euenit.Hæc siquidē si multa aceruatim in ignem conijciantur,eum celerrimè extinguunt:sin undiquaq; in orbe com
C posita prius siccentur,ac incalescant,& deinde sensim inijciantur, tantum abest ut extinguant, vt ēt alimentū illi efficiantur. Sic hominem quidem cicuta necat tum ob meatuum amplitudinem,calorisq; multitudinem,tum ob attractionis arteriarum robur validam etiamnum ad cor pertingens:sturnos vero ob causas contrarias haud enecat,utpote cū & retineatur & cunctetur, ac sese temporis tractu concoqui prępararíq; a corde tanq̃ a foco incalescens sinat,nō sec⁹ ac ligna extrinsecus.Quare nec id quidem mirum dubiumq; relinquitur,sed est quale lactucis accidit,quippe quæ moderato esu hoiem nutriant:at si quispiam expressum earum succū largiter hauserit,nō secus profectò morietur,q̃ qui aut cicutam,aut papauer sumpserit.Sicuti ergo lactuca si cor refrigerauit,interimit:sin concoquatur,alimentum aīali efficitur ad eundem,arbitror, modum cicuta hoiem quidē celeritate distributionis interficit, sturnos vero tarditate ipsa nutrit.Si vero exiguum quiddā sumatur,mortē homini nequaq̃ inferet.Id quod anus Atheniensis experimento docuit,cuius apud oēs percelebris memoria est. Etenim ea a minima cicutæ portione auspicata,nullo detrimento ad permagnā progressa est copiam:principio enim paucum exiguitate ipsa deuictū est,at consuetudo naturale reddidit. Nec enim nūc locus est,ut cur plurimum possit consuetudo,curq; velut altera ac adscititia natura sit,ut a veteribus proditum est,
D cām reddam:nam ita maius euaderet operis accessorium,quam ipm opus:ut omittam quòd separatim de hoc tractauimus: Verùm connectendus est perficiendusq; præsens sermo.

A.l.2.t.r.c.2. fol.92.f

Quòd medicamentorum, quæ frigiditate sua interimunt, nullum prorsus genere lethale sit, ac deleterium, sed sola quantitate. CAP. 19.

EOrum ergo medicaminum,quæ frigore interimunt, nullū gñe lethale est,sed sola quātitate:at in erodentibus,putrefacientibus,atq; excalfacientibus haud ita se res hēt: sed de his paulo post dicetur.Quęcunq; aūt frigiditate occidunt,ea exigua quantitate sumpta mortem nō adferent,non magis q̃ si copiosæ flāmæ pauxillum aquę instilles,aut lignum inijcias humidum ac viride.Quemadmodum itaq; nisi colorem habeant abundantem,qui tū cōminuat,tū ad cor vsq; perducat,interficere non poterunt:sic si qđ comminuit,ac deducit,multo valentius fuerit, prorsum deuincet,mutabitque,ac alimento ut sibi sit medicamentum,efficiet.

Quòd medicamēta quæ natura sunt frigida, iure à veteribus potestate frigida appellentur. CAP. 20.

QVamobrem eius quoq; nunc protinus meminisse oportet, veteres medicamenta natura frigida, potestate dixisse frigida : nam ea quoq; quadantenus refrigerandi potentiam a nobis accipiunt,sicut excalfaciendi calida.Quòd si alio modo illa, alio vero ista, nihil utique refert:generale enim idem,cōmuneque vtriusque est, nempè alterationis principium ex passuro

corpore

corpore in actum rum medicamentũ procedens. Nam quę potestate quidem sunt calida, alterant E eo duntaxat, ꝙ incalescant a nobis: at, quæ natura frigida, tum ꝙ cõminuantur, tũ ꝙ adscititium accipiant motum. Cum itaq; ipsis tanquã frigidis agere absq; corporis patientis auxilio nõ liceat, iure ptãte frigida dñr: nã ut actu nos refrigerent, nõ prorsum ex sese obtinent, verũ a nobis prius perpetiantur ut refrigerent, oportet: etenim in minuta conteri, & aduentitium motũ accipere, affectus sunt medicaminum. Attamẽ sicui libeat ea actu frigida nominare, haud equidem repugnem, mõ omnis in verbo dissensio sit, res aũt utrisq; cõfessa: siquidem (quod paulo supra monuimus) id genus oĩa calidum corpus, quo agere possint, postulãt. Ea propter meconiũ hoc est succus papaueris, & cicuta, si vino mista bibantur, ocyus necant, licet non quouis temperata modo. Si.n. ipsa paucissima plurimo vino misceantur, prorsum deuinci possint: si vero pauculo multa, deducuntur quidem ad cor, vinci aũt nequeunt. Siquis vero papaueris succum, quantus interficere põt hauserit, ac etiamnum tñ supersit, recta ratione & hunc quoq; sanabit largè epotum vinum vetus, magisq; etiam si generosum fuerit, nam id quoque magis calefacit. Quòd verò cor nondum admodum refrixerit, liquet, quandoquidẽ adhuc homo viuit. tum autem digestionis in corpus tarditate quadantenus mutatum iam a corpore esse medicamentum, sicut lignum uiride, ubi proximè ignem aliquãdiu iacuerit, nec id quidem obscurum est. Calidũ itaque F id tpis uinum ebibitum præsentissimum est remedium: nosq; ẽt quendam extremè iam refrigeratum uini lesbij potione seruauimus. Potestq; idem falernum, surrentinum, aruisium, molites austerum: ac quotquot calida simul exquisite uinosa fuerint urina, eundẽ cum lesbio pstare ualent effectum. In summa qđ tenui perlucidaq; substãtia est, colore * uermiculo aut flauo, odore gratum, quodq; dum temperatur, plurimam aquam exposcit, id tum admodum excalfacere est natum, tum facile undiq; per corpus vniuersum deferri. Tale ergo natura vinũ, ætate vetus, meracius temperatum, eos ẽt qui refrigerati iam sunt persanat, nec sõlũ à papaueris succo, aut alio quopiam refrigerantium medicaminum, verum ẽt qui in morbis aut ex stomachi, aut ex cordis affectu, syncopam patiuntur. At, quod cum refrigerantibus medicamentis, quo celeriorem mortem afferant, bibitur, id nec multũ est, nec generosum, sed quod comminuere ea, ac distributionis sui impetu in cor perducere modo valeat. Atq; de his quidem hæc sufficiant.

De actione medicamentorum, quæ putrefactione & erosione nobis noceant. *CAP. 21.*

QVoniam autem de ijs ẽt medicamentis, quæ erosione, ac putredine interimere sunt nata, dicturum me, quòd tpe perniciosiora reddantur, & ipso genere naturam nostram corrũ G pere possint, non vt refrigerantia duntaxat multitudine, sum pollicitus, tempus nunc est ꝓmissis satisfacere. Coniuncta est.n. quadantenus quæ de his hr̃ oratio, ijs, quæ de medicamentis ptãte calidis dñr: verisimile siquidem est pleraq; eorum ẽt actu esse calida, sed iccirco nos fugere, qm̃ aut ipsi plurimum habeamus caloris, aut crassa eorum essentia sit. Redigamus.n. eadem rursum in memoriam, nẽpè ꝙ in balneo frigida videatur vrina: itidemq; memoria repetamus, ꝙ, cum in solium calidum descendere non valeremus, aliud prius minus calidum ingressi, nullo negocio, qđ antea intolerandum videbatur, postea pertulerimus. Quin & aqua fontium tpe hyberno quibus manus algent, tepida apparet, cum alijs minimè videatur eiusmodi. In summa.n. (id qđ antea quoq; diximus) pro suo unumquodq; affectu corpora admota sentire consueuit. Sic ergo si manum hñs frigidam, eam in tritici aceruũ immiseris, luculenter calorem percipies: sin calidam, nequaquam. At si stercori columbino accumulato, potissimum syluestrium columbarum, manum inseras, ẽt si calidam, manifestã tñ senties caliditatem. Sic misy, sory, chalcitis, ærugo, calx, aliaq; id genus innumera, si illis aceruatis manũ altius injcias, protinus videbũtur esse calida. Cæterum si bolum ex eis unam acceperis, cuius extrinseca superficies ab ambiente extrinsecus aere sit refrigerata, merito nullum percipies calorem, quippe qui refrigeratas tñ eius partes contingas, idq; antequam in minutas redactæ sint. Ad eundẽ modum hyeme sæpe- H numero tũ putealis, tũ magis fontalis, calida tãgẽtibus est uisa, verũ si qs calfactis prius manibus contigerit, frigida videbit. Memorariq; sanè possint alia id genus infinita, quibus facile adduci quis possit, ut credat, medicamẽta potestate vt ad nos calida, alteri aĩantiũ gñi actu esse calida.

Quod rectè quæ erodendo putrefaciendoq; interimunt medicamenta, genere, non qualitate deleteria sunt dicta: & ꝙ quanto in corpore morantur diutius, tanto & magis agere sunt nata. *CAP. 22.*

ATque hæc quidem obiter dicta sunt. Cæterum quæ nos contactu, aut per putredinem, aut per erosionem, interficiunt (nam de his habebatur oratio) ea recta quidem ratione humanæ naturæ deleteria toto gñe existimata sunt, non ut frigefacientia, duntaxat quantitate: hæc interdum uincuntur, & nutrimentum animali redduntur: putrefacientia autem, etiam si quantitate minima sumantur, omnino tamen corrumpunt, quia videlicet, quæ putredini obnoxia sunt, calore humiditateq; putrescere solent: atqui calidus humidusque sanguis est. Itaque putrescere nũquam cessare possunt, simulq; vicissim putrefacere, quæ σηπτεδονώδη a putrefactione uocantur medicamina. Proinde longo etiam post tempore, a quo sumpta sunt, non nulla interimunt, potissimum quæ crassa terrenaq; essentia sunt. Hæc enim corporibus nostris inhærentia insi-

A insidentiaque, dein temporis spatio putrescentia, erodũt, corrũpuntq; vicinas corporis partes.

Qua causa putrefacientia medicamina, licet genere lethalia sint, non tamen perpetuo occidant. CAP. 23.

AT, quæ tenuiora sunt, & excerni interim cũ excrementis possint. Fereq; accidit, ut duas ob cãs istas qñq; medicamenta putredine, erosioneve necantia non interficiant: unã uideli cet, quã mõ admodũ dicere desij, nempè cũ vna cum excremẽtis excernunt prius, q̃ iniuria cor pus afficiant: alterã, si cui accipienti bona faueat fortuna, videlicet aut cibis, aut q̃ alioqui conferunt, vtenti: aut medicũ qui curando p̃sit, nacto: nã, vbi grauis ab ijs noxa illata est, malũ neq; victus rõne, neq; generosorum medicaminum, mediciq; auxiliantis ope, sisti põt. Quòd si prorsum exile sit deleteriũ, nihil repugnat, quò minus quoq; nihil perficiat, p̃pea q cum recrementis excerni possit, aut idonea victus rõne superari: vtputa si cantharidis sit centesima drachmæ particula: nã id prius q̃ noxã aĩali inferat, una cum vrinis excernatur. Sanè cantharides vrinã ciẽtibus medicinis miscentur, sicut pleraq; alia lethalia alexipharmacis, hoc est amuletis. Atq; id genus medicamenta composita si aptè mixta fuerint, oĩno efficacissima sunt, qñ admodum qđ ex cantharide conficitur, vrinæ mouendæ accommodum est. Feruntur.n. alioqui sponte sua B cantharides per urinam ad uesicam, atq; sic rodendo eam exulcerant: verum ubi paucum ex illis, multis miscetur bonis atq; vtilibus, illa quidẽ velut manu ducunt, rodere tñ nequeunt. Opus est.n. ut quicquid agat, & si sit valentissimum aliquã tñ & magnitudinem habeat: quando nimirum & ignis ipse si prorsum minimus sit, præter q̃ q non vret, nec calfaciet quidem: quippe cũ & centesima scintillæ portiuncula sensu nobis sit imperceptibilis. Ex quibus patet, quæcunque frigiditate interimunt, si paucula sumantur, nutrire corpus posse, uelut lactucæ succum: at quæ putrefaciendo erodendoque ea, nunquam nutrire, ne si præ paruitate quidem innoxie corpus permeent: genere namque talia humanæ aduersantur naturæ.

Quòd in medicamentis, dissimilaris substantiæ sit mistura, ac proinde vbi fine suo purgantia frustrantur, interim quidem extremè lædimur, interim vero nequaquam. CAP. 24.

A.l.2.t.1.c.1. fol.91.e QVemadmodum autẽ in saporibus ante monuimus, nullum propè eorum alienæ esse qualitatis expertem, verum siue in arboribus, siue in herbis, siue in fructibus, mistos semper alterius generis esse saporibus: ita in medicamentis intelligere oportet, multas diuersi generis mistas esse substantias: id quod inuenias, si consideres granum cnidium hoc a cnico differre, q plurimum habeat caliditatis. Nam similitudinem vtriusq; substantiæ tactu visuq; cognoscere li C ceat: præterq; ea, tertium est, q ambo pituitam detrahant: oñsum est siquidem nobis in commẽtarijs de naturalibus facultatibus, quòd qualitatum, quæ in substãtijs sunt, proprietatibus attractiones perficiantur. Attamẽ grano cnidio multum permistum caloris est, qua re a cnico distat. Idcirco purgantium medicamẽtorum, vbi forte purgatione frustrantur, quædam extra q̃ q noxam corpori nullam afferunt, & alimentum homini præbent: alia vero in corruptionẽ, ac tanq̃ in venenum uertuntur. Prorsum.n. medicamentum purgans, vel cum vno saltem humorũ, qui in corpore sunt nostro, similitudinem obtinet, non aũt* perpetuo permista est uis aliqua venenosa: quamobrem nec perpetuo, licet non purget, iniuria afficiet, verùm concoctionem accipiet, talemq; producet humorem, qualem trahere natum erat. *ἐξ ἀπαντος.i. ex toto.

Quamobrem, cum qualitatum proprietate attractiones perficiantur, purgantia medicamenta perpetuo humores attrahant familiares, nec tamen vnquam à familiaribus attrahantur. CAP. 25.

NOn aũt me fugit, qui in naturalium facultatum cõmentarijs exercitatus ante non sit, hasce rõcinationes non satis consequi posse. Demonstratũ.n. ibi est plerasq; perfici attractiones qualitatum familiaritate: proinde quanq; sigillatim aĩantis particulam familiare sibi nutrimẽ D tum attrahere. Ad quam sententiam seu dogma sequitur medicamẽta purgantia esse quidẽ de trahendis humoribus familiaria, verũ quę attrahunt, quodammõ esse efficaciora valentioraq;, sicuti magnes lapis ferro: quippe qui ad ferri naturã accedat, inq; ferri metallis reperiatur, eiq; magnopere specie p̃similis sit: verũ fortior est quodã mõ, ut attrahere sit aptior, q̃ attrahi. Quin nec cnicũ quoq; a pituitę natura alienũ esse diffidendũ est, uti colore suo præ se fert: sed tamẽ calore ipso q̃ pituita valentior est, ut trahere, q̃ trahi magis par sit. Ad eũdẽ modum granũ cnidiũ si qñ forte a corpore nostro uincatur (id quod assidue cnico usu uenit, rarius aũt grano cnidio, A.l.2.t.1.cap. 150.fo.117.e nimirũ ob robur) uice purgationis alimentũ efficitur: uelut ueratrũ semper coturnicibus. Volo aũt (qñquidem in hunc sermonẽ descendimus) logici cuiuspiã meminisse theorematis quod & in cõmentarijs de demonstratione monstrauimus, cæterũ in rem præsentẽ haud inutilis. Est aũt theorema ejusmodi. Demonstrationũ aliæ, q ex necessitate hoc illi insit, concludunt: aliæ, q inesse possibile est. Harũ ipsarum quędã in id, quod ex necessitate inest, recidũt, qñ videlicet ex necessarijs consequuntur principijs, velut in hoc ipso quod mõ mõstrauimus. Siquidem in grano cnidio, & cnico pituitosum inesse succũ euidẽter monstrare non est: tñ posse esse, ac probabile verisimileq; esse, ratione colligitur. Sed quia attractiones substantiarũ fieri similitudine oñdimus (demonstratum.n. subinde est, in purgationibus attractionem esse eorũ quæ purgantibus medi-

medicamentis similia sunt, haud vero oium simul succorum alterationem) similitudinē inesse E
quandā vtrisq; substantijs, & eius videlicet quod purgat, & eius quod purgatur, necesse est. Porrò cum, qđ purgatur, pituita est, quod trahit, pituitosum sit oportet. Pituitosum aūt esse oportere quod trahit diximus, non autē planè pituitam: etenim similitudinem inesse substantijs diximus, non identitatem: contrarium.n. cernimus. Nam neq; ferrum attrahit ferrum, neque caro carnem, sed lapis sideritis ferrum, caro sanguinem. Differunt enim, mea quidē sententia, idē & simile; quippè pituitæ pituita eadem est, & cnicū cnico, similis aūt pituitæ cnicus, non tñ idem. Neq;.n. quæcunq; edulia aut biliosa, aut pituitosa dicimus, perinde tanq̃ bilem, aut pituitam cōtinerent sic nuncupamus. Huius enim opinionis absurditatem deteximus, cum in naturalium facultatum commentarijs, tum multis alibi locis.

Quod in purgantibus medicinis duplex insit similitudo, nempè quædam actu, & quædam potentia. CAP. 26.

QVapropter pretereunda sunt oīa hmōi. Illud vero rursus repetendum est, ꝙ purgantiū medicaminum quædā iam ēt possident idoneam ad attractionē similitudinem: quædam nō perfectè quidem eam obtinent, verum in aīantis corpore accipiunt, non secus atq; vrentia medicamenta, quæ caustica Græci uocant. Itaq; duplex quoq; in his similitudo est, una actu, altera F
potentia, uelut & in alijs oībus. Quin & permistæ sunt similibus in unoquoq; succis alij dissimiles, qui partim quidē medicaminosi sunt, partim non. Quare vbi purgationē haud assequūtur, quædam purgantium malum corporibus nostris inferunt, quædam vero alimentum exhibent.

De superpurgationibus, quas ὑπερκαθάρσεις Græci vocant. CAP. 27.

POrrò qm̄ semel sermonem de purgantibus medicamentis attigimus, præstiterit fortassis nō nihil quoq; dicere de nimijs purgationibus, quas ὑπερκαθάρσεις Græci vocant, quasi superpurgationes dicas. Euenire igitur eæ solent, cū purgans medicamē vsqueadeo inualuit, ut in uasorū ad ventrem pertinentium osculis mordicationē apertionemq́; multā relinquat: assidueq; irritans, conuellensq́; corpora, quæ in vasis sunt, uires dissoluat. Nā, quod in uentre euenire cōspicimus, vbi uires eius in extremā inciderunt infirmitatem, idem in uenis accidere putandum. Quid porrò est quod in uentre euenit? uomitus totius eius, qđ deglutijt, ubi uidelicet superiores eius partes debilitas occupauit, intestinorum uero leuitas, ubi inferiores. Oīum est autē & de hisce latius in tractatu de uacuandorum causis. Huiusmodi affectum existere in uenis existimandum est in superpurgationibus. Cum autem per initia modica etiānum sit & apertio & imbecillitas, tum quod & tenuissimum est, minimeq; naturæ familiare, excernitur: sed ubi utraq; G A.l.1.f.4.c.6. fol.75.f.
adaucta est, iam tum ēt crassa, & quæ naturæ familiarissima sunt, euacuantur: quā ob rē flaua bilis primo, pituita secūdo loco, tertio loco atra bilis, post hæc postremus oīum in superpurgationibus effunditur sanguis, utpote qui naturæ succus sit familiarissimus. Ante hunc uero primus quidem qui tenuissimus, postremus qui crassissimus. Differuit autem & Hippocrates in ‖ libro qui de natura humana inscribitur, de ordine, qui in istis euacuandis seruari solet. Ac nūc quoq; ne quid huic sermoni desit, dicendum est. Etenim, si quod pituitam ducat, medicamentum exhibeas, prima quidem in superpurgationibus flaua, mox atra, tertio loco sanguis eijcitur. At si, qđ flauam bilem detrahat, pituita cōsequetur, tertia atra, quartus demum reddetur sanguis. Quin, & si atram bilem purgare sit natum, eam quidē primam euacuabit, post quam flauam, deinde pituitam, omniumq́; postremus sequetur sanguis, tanq̃ ex inanimis iam uasculis effluens, ut q̃ summa iam debilitas occupet, quæq́; ad extremā osculorum apertionem peruenerint. Ex quibus manifestum est, postremum in superpurgationibus uacuari humorem, qui idem & familiarissimus est: aliorum autem unumquemque, prout aut crassus, aut tenuis.

‖ de Natu. hum. com. 2. t. 31. 1. 31.g

Quæ causa in superpurgationibus humores, minime purganti medicamento familiares, itidem euacuentur. CAP. 28. H

CAeterum causæ, quamobrē omnino & qui alieni sunt a purgante medicamēto succi, una excernantur, in hisce tribus consistunt, uasculorum scilicet imbecillitate, osculorum laxitate, & purgantis mordicatione. Cùm enim uascula non amplius in sese continere succos possunt, & oscula eorum reclusa fuerint, nec irritare medicamentum desinat, possitq́; non amplius familiarem trahere succum, necesse omnino est reliquos quoque, quo dicim⁹ ordine, excerni. Satis enim erat unica mordicatio, quæ organa ad excretionem excitare posset: multo ergo magis id fiet, ubi & apertio, & imbecillitas uasorum coierit. Fit autem, ut supra diximus, apertio ob medicamenti potentiam: ob quam uidelicet mordicatio item prouenit: uasorum autem imbecillitas tum ob ingentem defatigationem, quam scilicet, dum a purgante medicamento mordicarentur, *ac ueluti emulgerentur, acquisierant: tum ob intemperantiam, quæ superpurgationibus occupat. Quemcunque enim humorum penitus euacuaueris, intemperantiam consequatur necesse est. Itaque quòd a purgante & alieni quoque uacuentur succi, eas habeto causas: quòd uero supradicto ordine, uacuandorum humorum tum tenuitas, tum crassitudo in causa est: & ad hæc prout magis & minus animantium constitutioni succus quilibet familiaris est.

A.l.1.f.4.c.7. fol.75.f.

* In antiquis cod. legitur μύζασθαι. i. sugerentur.

GALENI

GALENI DE SIMPLICIVM MEDICAMENTORVM FACVLTATIBVS LIBER QVARTVS.

ARGVMENTVM LIBRI.

De tenuibus & crassis partibus, saporumque, & odorum essentia, & facultate, quæ in medicamentis simplicibus cernuntur,

Quid tractatum fuerit, quid reliquum sit tractandum. Item de differentia sensus linguæ, & cæterarum partium. CAP. I.

QVo pacto igitur dicatur frigidum, calidum, humidũ, siccumq́; facultate medicamẽtum: tum qua ratione id explorare oporteat, supra definitum est. B Porrò, qm̃ non nulla emollientia dicuntur, relaxantia, rarefacientia, cõdensantia, emplastica, ac digerẽtia, multaq́; his similia alia, præstiterit, & de his differere: una vero cũ istis, aut ẽt ante ea, de saporũ oĩum & essentia, & facultate, de qua & in fine primi horũ cõmentariorum verba fecimus, qñ. s. Platonis ex Timæo dictionem adscripsimus. Verum ibi quidẽ gratia passionum sensibilium, quas lingua in quoq; eorũ† perpeti est nata: at hic de essentia & facultate sermo habebitur: qñquidem & aliæ animantis partes similiter vt lingua† perpetiuntur, sed passionũ sensum non exacte percipiunt. At lingua præterq̃ ꝙ perpetiatur, sensus ẽt perfectionem possidens, earum oĩum naturas dignoscere potest. Nec. n. hoc dicẽdum est, calidum, frigidum, humidum, siccumq́; linguam calfacere, frigefacere, siccare, aut humectare posse, aliarum vero quamuis non posse: immo uti hanc, ita & alias oẽs singula afficiunt & alterant, tñ diuersitate in ipsis existente pro minoris, maiorisq́; ratione, haudquaq̃ in ipso, ut sic dicã, affici, aut non affici. Quippe, ꝙ lingua non secus atq; alia quęuis aĩantis partium calidum, frigidũ, siccum, humidumq́; dignoscere corpus valeat, cuiuis clarum est: amaritatẽ vero, dulcedinem, salsitatem, aciditatem, austeritatem, acerbitatem, acrimoniam, hæc sola discer-
C nere creditur: tametsi passionum similitudinem inuenire est cum in partibus oĩbus, tum maxime in ulceratis. Nam cutis duritas densitasq́; excludit, resistit, prohibetq́ue, quo minus foris incidentium facultates intrò in carnem ipsam penetrent.

† πάσχειν. pati.

Quonam modo frigidum corporibus nostris mordax appareat: & qua differat ab ijs, quæ caliditate mordicant, nempe quòd continuum diuellat, cuius rei causas adducit: ac calidum, quòd substantiæ continuitatem erodat. CAP. I.

SIc enim & illud ab Hippocrate dictum est, ‖ Vlceribus frigidum mordax, tametsi cuti priusquàm vlceraretur, mordax nequaquam esset. Est vero & oculis, & naribus, & ori, externis partibus animalis, frigidum mordax: nec minus internis, uentri, & intestinis: ut difficile sit non nunquam discernere, an a frigore quis, an ab humorum mordicetur acrimonia. Eueniunt autẽ hæc non ab re. Siquidem, cum frigidum quæcunque contingit, eorum & contrahat substantiã, & condenset constringatque, primum tenues tum excernantur humiditates necesse est, sicut ex oculis lachryma, ex naribus muccus: postea uero etiam mordax appareat, licet alia ratione quàm in calido. Nec erodendo, quod continuum est, sed diuellendo, molestum ac mordax est frigidum. Quare nec duris corporibus tale apparet. Nam dum mollia contrahuntur compri-
D muntur que, humidum exprimi contingit, simulque partes diuelli: humidum quidem, sicut in spongia a manibus nostris contracta compressaque: diuelli autem, sicut in ijs, quæ distrahuntur, diuelluntur que siue a nostris manibus, siue aliũde. Tale quid rara molliaq́; corpora a frigido† perpetiantur necesse est, raritate frigus promptè intrò recipiente, multoque etiam prõptius partibus in ea mollibus, quæ in profundo sunt, a frigore concrescentibus. Frigidum itaq; spiramenta cuncta in raris corporibus subiens, qualia sunt ulcerata omnia, oculique, & nares, ac os venterque, omnes refrigerandorum corporum partes circunquaque amplectitur, & quodammodo multis circunquaque ansis eas contrahens, atque condensans, a continuis auellit. Quæ dũm patiuntur, multa fieri spatia inania necesse est, non tantum quia tenues exprimantur humiditates, verum etiam quia substantia mollis in arctum contrahatur. Atqui spatium inane in sibi continuis corporibus, seruata etiamnum continuitate, fieri non potest. Ergo si fieri id constet, clarum est illam deperdi, ac corpus continuum distrahi, ex quo molesta, mordaxque sensus exoritur affectio. Tametsi non eadem vtrisq; qualitas est tum ijs, quæ frigore mordicant, tum ijs quæ calore: sed in illis protinus & contractionis condensationisque sensus percipitur, in his dissolutionis & fusionis. Quin nec par est vtriusq; affectus celeritas, uerum in refrigerantibus quodammõ tardior & cunctantior est mordacitas, at in excalfacientibus celerrime penetrat.

‖ 5. Apho. 20 Ext. ord 39. a

trat.Qñ igitur abunde definitum eſt,tum ipſa rerum natura, tum ẽt qui in nobis fit,ſenſu: clare- E que expoſitum eſt,quo pacto calidum, quoq; frigidũ, mordax appareat: colligere quẽq; apud ſeſe nunc oportet,vel anteq̃ à nobis id audiat, mordicantium medicaminum,alia calida facultate,alia frigida neceſſario eſſe. A nobis autẽ diſtinctiones eorum exactè addiſcere licebit,vbi prius cõmonefecerimus poculum, & balneũ,cum temperata ſunt, calida à nobis dici nõnunq̃ appellationis abuſu,qñquidem eucrata ſiue temperata dici debebãt,ac ſymmetra potius, q̃ calida.Ergo q̃ ſic calida ſunt,grata amicaq́; ſunt:fundit.n.quod in corporibus noſtris conſtiterat atq; concretũ fuerat:quo maxime affectu uoluptas aĩantibus cõſtat:at ſi morã ẽt trahant.* ſenſim quoq; & ipſa moleſta euadunt:ad tantam.n.fuſionis immoderationem ſic recidunt,ut ſubſtantiam noſtrã ẽt digerant,diſſoluãt,atq; diſpergant.Verum nec ſic quidẽ mordicatione infeſtant,ſed animi afferunt deliquium,vireſq́; deijciunt,ut mors quoq; tandẽ ſequatur. At quę his magis ſunt calida,ſecant,diſtrahunt,diuiduntq́; ſubſtantiã,quare neceſſario mordacia uidenť, velut aqua feruens,ac ipſe ignis.Eundẽ in modum frigida,quæ contrahunt, nondum tñ cõtacti corporis continuitatẽ diuellunt,frigida duntaxat ſunt,haud ẽt mordacia. At quæ ſuprà q̃ ꝙ cõtrahunt,ẽt conuellunt,ea vtiq; omnia violenta condenſatione utuntur, quo circa & mordacia apparent.Igitur ſubiectã materiam contrahere,& condenſare frigidi ſemper propriũ eſt: fun- F dere aũt,atq; liquare calidi:vtriuſq; vero immoderatius aucti,cõis eſt mordicatio:Etenim quæ ſummè frigida,calidaq́; fuerint,præter oẽs alias,quas modo memorabã,raras molleſq́; partes, cutem ẽt noſtram inuadunt.Memini me qñq; per niuem iter feciſſe,tam altam & copioſam,ut nulla terræ pars nuda conſpiceretur:aer exactiſſime purus erat, ſpirabatq́; à niue quidã uentus adeo frigidus,ut non oculos modo, & nares,& totã adeo faciẽ mordicaret, verum ẽt ſiquis forte manum protuliſſet,ſimiliter illã afficeret. At quæ à ſumma frigiditate,aut caliditate abſunt, cutem non mordicãt:frigida quidem, qm̃ continuitatẽ eius ob duritiem diſtrahere nequeant, nec in profundum ſubire præ ſuperficiei denſitate ualeant:calida autẽ,tum ꝙ non erodant,ſed duntaxat fundant, tum ꝙ interdum meatus promptè penetrent. Plurimum autem ad id genus paſſiones facit eſſentiæ medicamẽtorum uel tenuitas,uel craſſitudo. Siquidem frigida quæ tenuium partium ſunt,cum magis in profundum tranſeant, vehementius ẽt proinde mordicant: calida uero,quæ craſſarum ſunt partiũ,qm̃ plus ulcerant,uiolentius idciro ẽt affligunt.Tenuiorum itaq; partium aer eſt,craſſiorum terra,medium eorum tenet aqua.Sed aer accenſus, fit flãma:terra autem,pruna:at aqua vehementem ſanè caliditatem accipit,ſed nec flamma,nec pruna propter innatam humiditatem efficitur. Siquidẽ flãma,& pruna ignis ſunt genera:ignis au- G tem omnis calidus eſt & ſiccus:at aqua ſicca ut ſit,fieri nequit, ꝓpindeq́; ipſius ignis exactè qualitatẽ ſicut aer & terra non accipit.Nullũ eſt itaq; æquè calidum pharmacum,ut aut flamma,aut pruna, aut feruens aqua: immo ut ſit uel calidiſſimum, omnino tamen plurimum ab illis vincitur.Procedit autem ad uſtionem,uſq; medicamentorũ caliditas,vbi uidelicet in craſſa conſiſtit eſſentia:Quæ vero ſubtilium partium ſunt calida,non nunquam omnino non mordicant, ſed calfaciunt duntaxat. Eſt autem vbi & mordicent non tamen urant.

* Al. rationabiliter.

Quæ vocemus tenuium partium, & quæ craſſarum. CAP. 3.

SEd quid tenuium partium,quidve craſſarũ eſſe intelligamus,cõmemorare oportet.Nempè quæ celeriter in tenuia ſoluuntur,tenuium appellantur partium:at quę id perpeti nequeũt, craſſarum.Quod ergo ea ſoluantur,calor qui eſt in animãtis corpore,cui unũquodq; applicari contingit in cauſa eſt,ꝙ autem in tenues craſſasve partes cõminuantur,id à ſua ipſorum natura obtinent.Quocirca refrigerantiũ medicaminum,ea quæ craſſarum ſunt partiũ, mordicare nequeunt,vtpote quæ extimã cutis ſuperficiem penetrare nõ ualeant: At quæ tenuiũ ſunt partiũ, & perfacile penetrare poſſunt,& in profundum ſubeuntia, molles animantis partes mordicãt. Mordicant ẽt magis quæ cum tenuium ſint partium,inſuper inæquabilem obtinent temperiẽ. H Sed ſupra demonſtratum eſt inæqualia eſſe propemodum oĩa: quippe aut impoſſibile eſt, aut perdifficile vllam inuenire ſubſtantiam, quæ ad amuſſim ſimilarium ſit partium.Vinum nanq; diximus vnum quidem habere in ſe recrementum craſſarum partium,unde, dum temporis ſpatio ſecernitur,ferturque deorſum,fæx conſiſtit: aliud uero ſm, quod florem nuncupant, quod dũ vinum feruet ſupernatat,ſed poſtea ad fæces ſubſidit:tertium,aqueũ, quod toti uino permiſtũ eſt,hoc primario potiſſimũque feruet:quantũ ꝑter hæc eſt ipſum re uera uinũ. Oſtenſum uero etiã eſt,ꝙ tum in oleo,tum in lacte,tum in alijs omnibus ſuccis,eadẽ ſit recrementorum natura,multoq́; magis in totis plãtis,metalliciſq́; omnibus.Quæ memoria tenentes,nunc tẽpeſtiuũ eſt de medicamentis omnibus cõſiderare.Ac primũ oĩum cauendum eſt,ne nobis quoque,qđ pleriſq; omnibus,qui talia ſcrutantur,accidat.Nam quaſi omnia ſimilarium forent partium, ita differunt,nec concedunt neq; vinum,neq; oleum, neq; reliquorum ullum,ex diuerſis facultate partibus conſiſtere:immo multo magis mirantur,ſi de aceto audeamus dicere, ipſum ingenitã vini caliditatem perdidiſſe,cæterũ ex putredine aliã adeptum:cuius ſane ſnĩæ eſt,tum Ariſtoteles,tũ Theophraſtus. Nã uinoſæ uini partes,dũ ipſum in acetum tranſit,refrigerantur:at aqueũ recremẽtũ putreſcẽs adſcititiã caliditatem obtinet,uelut cætera oĩa, q̃ putreſcunt:fitq́; acetum

A.l.2.t.1.c.4. fol.94.E

quiddam

A quiddam ex cõtrariæ facultatis partibus compoſitũ, partim refrigerantibus, partim calidis, ſicuti uſtorum lignorum omnes cineres. Etenim in illis aliquid uelut fomes quidam igneus (ἐμπύρευμα grȩci uocant) per exiguas partes diſperſum eſt, quod & ualde calidum eſt: reliquum omne tum terreũ eſt, tũ frigidũ. Iccirco cum cinis aqua maceratur, ac per quædã corpora modice rara colatur, fit vt calidæ acresq; partes una ferantur, reliquum quod eſt, non amplius calidũ eſt, nẽpe quod igneas ſuas particulas in aquam depoſuerit. Vocãt eam aquam hoĩes Græce κονίαν, {latine lixiuiũ:} idq; proportione quadam aquȩ marinæ, & murię, diſpoſitionis, generationis, & facultatis ergo reſpondet: illa enim ex aqua ſaleq; conſtãt: at aqua quæ cinerem abluit, tum ex ipſa, tũ ex partibus quas ſecũ rapuit, compoſita, hoc pacto effecit noĩatam κονίαν ideſt lixiuium: quod niſi antea ſcias ex aqua, ac fuliginoſis cineris partibus effectũ, forſitã ſimplex, & incõpoſitũ eſſe corpus exiſtimes. Eiuſmodi quiddã in aceto nobis euenit. Nã cũ nequeamus ſenſu cerne re ipſius generationẽ, rationi diffidimus. Cæterũ ſi nihil aliud, ſaltẽ conſiderantes omphacis cũ eo dr̃iam, æquũ eſſe credere ſciemus, ꝙ non acidus modo, ſed & acris quidam alius ei ꝑmiſtus ſit ſapor. Quãobrẽ perfecte omphacis ſuccus refrigerat: hinc eſt, ꝙ ſumme ardoribus proſit, ſiue ori uentris impoſitũ, ſiue totis hypochõdrijs, ſiue cuilibet alij, quod refrigerare libeat. Secus ve-

A.l.2.t.1.c.3. fol.94.c

B ro habet acetũ: nec.n. ad unguem unũ eſt, neq; tm̃ acidum, ſed & acris alius quidam ei ſapor ꝑmiſtus eſt. Itaq; quod tm̃ eſt acidum, quicquid id fuerit, plane frigidum eſt, ſiue pyrũ, ſiue malũ, ſiue acinus vuæ, ſiue rubi, ſiue ipſius mori, ſiue rhœas fructus, {hoc eſt mala punica,} ſiue quiuis alius tum fructus, tum ſuccus, tũ planta, vt oxylapathum, & oxalis, quam eandẽ oxyda quoque nominant. Quippe ſi guſtanti uehemẽs atq; manifeſta illi ineſſe aciditas appareat, nec quicq̃ p̃ ſe ferat acrimonię, omnino hunc ſuccum refrigerantem reperies: quin cõfidenter utitor, ſiue ad ardores uti conſilium eſt hypochondrijs impoſito, ſiue ad eryſipelas, ſiue ad alium affectũ calidũ. Similiter quoq; frigidos morbos ab eo oẽs palam lȩdi comperies. Porro ubi miſta tibi qualitas appareat cũ acrimonia, conijciendum eſt, caliditatem quoq; ineſſe: ſin iuncta ſit aſtrictio, aliud eſt frigiditatis genus: nam acida frigiditas tenuium eſt partium, at adſtringens craſſarum.

Quomodo exerceri oporteat in agnoſcenda cuiusq; ſaporis facultate. CAP. 4.

SEd horum paulo poſt probationes afferemus in mediũ. At quod prius conſilium dari oportet ijs, qui talia abſq; ſophiſtica arrogantia, immo unius ueritatis gratia ſcrutantur, id nũc tẽpeſtiuũ eſt expromere, Nempe ꝙ non ſola rõne exerceri per eas methodos logicas, ad quas nũquã hortari deſino, quasq; in cõmẽtarijs De demonſtratione tradidi, ſed ẽt guſtandi exercere

C ſenſum in ſaporibus oporteat: principioq; in ijs exquirendis ſolicitos eſſe, quæ vnam quãpiam habeant qualitatem manifeſtiſſimam: Vt ſi acrimoniã cogitatione complecti clare uelis, id in allio, cæpis, & quæ ipſis ſimilia ſunt, efficies, aſſiduè guſtando, plurimumq; dentibus mandendo, tum ita longo uſu paſſionis exiſtentis ſenſum memoriæ diligenter mandando atque inſigẽdo: Sin adſtrictionẽ, in galla, rhu, & ſimilibus: Si uero amaritatem, nitri felliſq; guſtu: Si autẽ dulcedinẽ, guſtu ſyræi, & mellis: Ad hæc ſiue ἄποιον, hoc eſt quod qualitatis ſit expers: ſiue qualitate, quod ad guſtũ attineat, medium uoles comprehendere: aquam guſtare iubeo, & hanc ubi guſtaueris diligenter memoriæ cõmẽdare, eamq́ue potiſſimum, quæ nullam dictarum præferat qualitatum, neq; dulcedinem, neq; amaritatẽ, neq; acrimoniam, neq; aciditatem: præter hæc, quæ neque ſupra modũ ſit aut calida, aut frigida. Nam hinc exorſus promptius, & ad aliorum obſcurorum omnium ſaporum agnitionem peruenies, & ad eorum, quos ego quidẽ dulces, alij vero quidam aqueos appellitant: qualis utique eſt calamorum uiridium, & graminis {agroſten Græci vocant:} ad hæc tritici, hordei, zeæ, aliorumq́ue multorum, quæ Theophraſtus recenſet: inquirens an plures ſint ponendæ dulcium ſaporum ſpecies, an uero in maioris tantum ac minoris inter ſe differre ratione exiſtimandi ſint. Sed de his alibi definiam.

A.l.2.t.1.c.3. fol.93.f

D

Quòd pharmacorum emplaſtica uocata, cum media ſint in caliditate, ac frigiditate, terreſtria quoque eſſe, ac ſine mordicatione ſiccare oporteat. CAP. 5.

POrrò ſi qualẽ præbet ſenſum aqua plane omnis qualitatis uacua, talem in re ſicca inuenias, ea nimirum extra omnem eſt inſignem tum caliditatem, tum frigiditatẽ, mediam, quoad fieri queat, conſtitutionem obtinens, aut certe paulum ad frigidius declinans. At ſi talis cũ ſit in caloris frigoriſq́ue differentia, inſuper conſiſtentiam nacta ſit ſiccã, terreſtris ſit, ac citra morſum deſiccet, neceſſe eſt. Appellitant eius generis medicamenta omnia medici Emplaſtica: uelut pleraque, quæ exacte lota ſunt, amylum, pompholyx, ceruſſa, calx, cadmεa, terra Cretenſis, Cimolia, chondrus, Samius aſter, & fullonum terra, ex emplaſticis ſunt pharmacis. Sunt uero ex eis non nulla non terrena ſolum, ſed aquea natura. Quin etiam quædam non parum in ſe aeris continent, omnia quidem glutinoſa, ac proinde emplaſtica.

Quòd duplex eſt emplaſticorum natura. Nam partim terrena ſunt exacte, & ſicca, partim plane uiſcoſa, & lenta, ſed miſta aqua, terraq́, atque utplurimum etiam aere. Communiter uero omnia mordicatione uacant. CAP. 6.

DVplex ſiquidẽ eſt emplaſticorum medicaminum natura, altera exacte terrea, & ſicca, altera uiſcoſa quidem omnino, ſed ex aqua, & terra, & plerũque etiam aere miſta, ſicut oleum

dulce. Dictũ autem retro eſt, quid dulce vocitẽ. Ergo hoc ex aeroſa, terrea, aqueaq; eſſentia tẽperatum eſt. At oui albumen ex iiſdem quodammodo, ſed magis tamen terrenũ oleo eſt. Quin, & quod lactis eſt caſeoſum, emplaſticũ quoq; eſt, & ſuillus adeps. Nam tauri ſanè, & † hirci pinguedo acrimoniã, & multam, & igneam poſſidet: Bouis aũt, capreq; minus quidẽ, iam uero quodã modo, & horũ adeps acris eſt: nã talium aĩantium pinguedo ob craſſitiẽ adeps appellatur: eſt.n. non calidior tñ, ſed & magis terrena ſuũ pinguedine. Anſeris autẽ, & gallinacei calidior eſt pinguedo, & ſiccior, q̃ ſuũ, quin & ſubtiliorum partiũ, & minimũ terreſtris, ſicut, & auiũ omnium: qñquidem, & corporis ipſarum ſubſtantia non parum habet aeris. Sed de his alibi tractabitur. Quæcunq; ergo pinguedines nondũ ullam nactæ ſunt acrimoniam, emplaſticam, & illinendi poros facultatem obtinent, eamq; tanto efficaciorem, quanto ſicciores, magisq; terrenæ fuerint. Hmõi eſt cera elota, deponit ſiquidẽ, & ipſa quam habebat à melle acrimoniam. Satis vero conſtat, hæc à me nõ dicta eſſe de cera, q̃ natura ſua amara eſt, qualis eſt pontica: ex abſynthio nanq; ea amaritudinem obtinet: ac ſi, uel ſexcenties eã laueris, prorſum tamen oẽm amaritatem haud eleueris. Fugienda verò etiã illa cera eſt, quæ ex acri, & thymoſo melle conficitur, cum planè ab omni mordacitate alienum præparare uoles medicamentum. Quocirca ad lauandum idonea eſt, quæ ex melle facta eſt tum aquoſiore, tum minime mordaci. E

† Videant qui in dyſenteriis paſſim hircino adipe utuntur. Hirci ſeuũ cui⁹ uſus ad dyſẽterias ꝓbatur, eſt ueruecis, nõ abſolute hirci. teſtiũ aũt exectio quãtum demat caloris, apertũ eſt: Sed ẽt Capræ ſeuũ, cuius tẽperiei ueruecinũ reſpõdet, nõ d ſtituitur acrimonia: & id tamẽ Galen⁹ magis quã ſuillã ꝓbat in dyſentericis. Vide cauſam. lib. huius operis. 11.

Quòd adſtringentia medicamenta acidaq́, licet utraque qualitate ſint frigida, inde tamen diuerſa ſunt, quòd aſtringentia terrena ſint, craſſæq́ eſſentiæ, acida uero tenuis. CAP. 7. F

ATq; emplaſtica quidẽ medicamenta eiuſmodi ſunt: ſed ad acida adſtringẽtiaq; reuertor. Adſtringẽtia certè terrena ſunt, & craſſa corporis cõſiſtẽtia, qualitate vero frigida: Acida autem tenuitate pollent corporis, ſed perinde ut adſtringẽtia refrigerant. Vtriq; gemina probatio eſt, nempe ex ſenſu, quæ ab inductione eſt: & ex ratione, quæ ex ſubſtantia eorum colligitur. Prior aũt probatio ea dicetur, quæ vulgo quidẽ eſt apertior, cæterũ ad ſcientificam demonſtrationem minus habet uiriũ. Arborũ″ fructus quotquot nobis, vbi maturuerint, dulces apparent, nuper enati, acerbi ſicciq; ſunt conſiſtentia, † pro ſui nimirum parentis ꝗſq; natura (ceu quodam ait loco Theophraſtus) oliuæ, vuæ, mala punica, mora, palmulæ, pyra: at progreſſu temporis humidiores redduntur, acquiruntque ad acerbitatem aciditatem: quam ſenſim exuentes, poſtea dum matureſcunt ac perficiuntur, dulces euadunt. Sunt qui non arboribus, ſed poſtea cum decerpti conditiq; aliquandiu fuerint, dulcedinem accipiunt. Alij ſunt, qui non interueniente aciditate, ſed palam ab acerbitate in dulcedinem tranſeunt, ſicut oliuæ. Quin ꝙ calido matureſcunt, coquunturq; oẽs, clarũ eſt. Tũ ꝙ id ipſum duplex ſit, alterum proprium, & cuiq; ingenitũ: G alterum externum, à Sole uidelicet, ſed tñ naturæ ipſorum conueniens ac familiare: ſi quidem meminimus q̃ nobis perpetuo propoſita ſunt elemẽta: & ipſum utiq; clare cognorimus. Porro, ſi, cum initio acerbi eſſent, tempore matureſcentes dulceſcunt, ſequitur ex calore ipſis prouenire dulcedinẽ, acerbitatem″ uero aciditatemq; cõſtitiſſe ex frigore. Cum autẽ principio lignoſi cum ſint (vt & Theophraſtus dixit) ſicci quoque ſint, ſimulque acerbi, uerum affluentis poſtea humoris copia acidos efficiat, palàm eſt ſaporem acerbum magis eſſe terrenum, acidum autem magis humidũ. Itaque, & Plato rectè definijt dicẽs, Quæcunque partes eiuſmodi in ſuccis deferuntur terreſtres, eæ liquefactæ contrahunt atq; exiccant humidas linguæ ſenſibiles partes: ac ſi exaſperant, acerbæ, ſin minus id faciant, auſteræ apparent. Rectè autẽ, & nos ꝓter hæc dicemus frigidum eſſe temperie ſaporẽ eiuſmodi. Nam ſi terrenus fuiſſet dũtaxat, emplaſticus, non acerbus foret. Iamq; oratio quodammodo ad eſſentiam ipſam tranſgreſſa ſaporũ, de mõſtrationem attingit ſcientificam. Quippe ſi ab acerbo ſapore manifeſte linguã contrahi, ſiccari, aſperariq; contingit: oſtenſumq; ſuperioribus libris eſt, ab unico frigido cõtrahi, cõſtringi, denſariq; corpora: liquet planè frigidum eſſe ſaporẽ acerbum. Qñ porrò inequabiliter deſiccat (id eſt enim, quod exaſperat) fuerit ſanè omnino ẽt terrenus. Siquidem aqueum corpus omnia æquabiliter H penetrat, atque peruadit, eique inſeparabile eſt, etiamſi diuulſum ſit, ut rurſum vniatur: at terreno corpori quod in ſaporibus defertur, iam antea ineſt diuulſio, ſimul vt nunquam deinceps facile coeat. Quin ſi eius recorderis, quod utriuſq; ſingulatim paſſionis eſt propriũ, iiſdem ipm ſubſcribet ac teſtificabitur. Velox ſiquidem acidorum ſaporũ tranſitus in ſentientibus partibus fieri conſpicitur, acerborum autem tardus: tũ acida quidẽ in alto magis agere apparent, in ſuperficie aũt acerba. Hæc ita oĩa craſſarũ eſſe partiũ acerba iudicant, acida vero tenuiũ. Multum ergo inter ſe hæc conueniunt, tum ea, q̃ à rerũ dicta ſunt eſſentia, tum ea q̃ per inductionẽ eorũ q̃ ſenſu ſunt inuenta. Porrò nihilo deterius fuerit, mentionem rurſum de nominũ uſu facientes, hæc quoq; adijcere, nẽpe ꝙ utraq; abſtringere dicantur, tum quę acerba ſunt, tum quæ auſtera: ſed in maioris minoriſq; ratione inter ſe differãt: Tũ ꝙ multæ inſint medicamentis qualitates, nõ diuerſæ tñ, ſed & pugnantes, atque interim ẽt oĩno ſubcontrariæ: Id quod retro ſatis oſtenſum eſt, cæterum ab eo nunc rurſus ordiri neceſſe eſt. Nã ſi guſtanti tibi idẽ adſtringens, & mordax appareat, id miſſum facias medicamentũ, iubeo, atq; illud quæras, quod abſq; mordacitate adſtringat. Ac ſi neq; acidũ appareat, neq; dulce, neq; amarũ, ſed q̃ fieri maxime poſſit unã poſſideat qualitatem à miſtione alienã, nempe adſtrictionem, ita deniq; experiẽtia examinabis, qũo

† pro generantis arboris.

A.l.2.t.1.c.3. fol.93.g

A.l.2.t.1.c.3. fol.93.a

ſæpenumero

A ſæpenumero faciẽdum ante propoſui. Sin adſtringit ſimul, ac mordicat, aut aliã quãuis qualitatẽ, ſeu facultatẽ adſtrictioni iũctã habeat, fruſtra eſt, ac ſuperuacaneũ, vbi adſtrictionis actionẽ explorare conſiliũ eſt, ad experimentum tale ducere pharmacũ: incertum eſt enim, num ob adſtrictionẽ, an ob aliã quãpiã admiſtarũ illi qualitatum, an ob utraſq; ſic in corpore ſibi applicato egerit. Etenim chalcitis, miſy, chalcãthos, ſori, æris ſquama, cũ ſimul adſtringãt, & mordicẽt, ſecundum utraſq; qualitates in quouis admotorum corporum actionem exerunt: nec tũ docere nos aperte queunt, an ab adſtrictione vrendi vim habeãt, an ab acrimonia. Mittere itaq; illi præſtiterit, & multa deinceps alia guſtare, ſynceram ſeorſum adſtrictionem intuentẽ, ac quo ad fieri poſſit per ſeſe exiſtentẽ: ac vbi tandẽ talem quãpiã repereris, ita denique medicamentum iudicare ijs methodis, quas ſupra à me frequenter audiuiſti. Vtpote, ſi guſtanti tibi balauſtiũ, aut galla, aut cytinus, aut hypocyſtis, aut ſolanum, aut glaucium, aut acacia, aut ſuccus rhu, aut id genus aliud, exacte quidẽ eſſe appareat adſtringẽs, nec vllã manifeſtã habẽs aliã qualitatẽ, in hoc iã expendere, ac diligenter explorare adſtrictionis actionẽ oportet. Porro exploratio ipſa fieri (ut ſepe diximus) debet tũ in optima corporum conſtitutione ad unguem ſanorum, tum in ſimplicibus affectibus, ſeu calidis, ſeu frigidis, ſeu humidis, ſeu ſiccis. Nã ſi corpus ſanum manifeſto
B refrigerare cernatᷓ, & calidis profit affectibus, & euidentẽ quoq; laborãti ipſi frigidã afferat qualitatẽ, audendum erit de adſtrictione, ꝙ refrigeret, pronunciare: Sin contra appareat, ſanaq; ab eo corpora incaleſcant, & calidi affectus exaſperẽtur, frigidiq; iuuentur, nõ refrigerare, ſed excalfacere medicamentũ eiuſmodi putãdũ eſt. Eodem modo de acribus, ſumendum experimentum in cæpis, allio, pipere, pyrethro, zinzibere, ſtruthio, helenio, calce. Etenim quemadmodum qui ſolani ſuccum piperi miſcuit, neutrum ſatis explorare poteſt: ſic nec quæ à natura ſunt miſta. Eundem in modũ contemplãdum de acida qualitate, de amara, de dulci cenſeo, uehemẽtes nimirũ, & quæ quantũ licet ſolæ ſint, in explorationem ducendo, & experientia vires eorũ ſcrutãdo. Quippe quiduis te, quo modo ſit aut acerbum, aut auſterũ, aut amarum, in experimentum ducere, tãquã in eo acerbitatis, auſteritatis, uel amaritatis facturum periculum, plane abſurdum arbitror. Nam ſi vnam duntaxat qualitatem poſſideat, idem erit medicamenti ipſius, & qualitatis experimentum: ſin multas, ex omnibus nimirum miſtam medicaminum actionem edet: quare unius adhuc eius, quæ in iudicium veniebat, actio obſcura, & incerta permanet. Itaque ſi, vt prius dictũ eſt, iudicare oporteat, nõ recte ſenſerunt, qui nihil prorſum pronunciari poſſe de ſaporum facultatibus, exiſtimarunt, quiq; aliter iudicium ineundũ cenſent: ſiquidẽ, & de ipſis ali-
C quid aſſeri poteſt, nec iudicium aliter, q̃ nunc eſt dictum, iniri conueniat. Sanè ſi id modo dixiſſent, planè opus non eſſe ſaporum conſideratione, cum uires medicamentorum expẽdimus (nã abſq; his medicaminũ uires experientia inuenire licet) laude illos potius, q̃ uituperatione, dignos putarem: Verũ ubi tanq̃ de re, neceſſaria quidem illa, ſed incomprehenſibili, diſſerunt, bis reprehendendos iudico, tũ ꝙ rem nõ neceſſariam habeant pro neceſſaria, tum ꝙ conſequi eã ſe poſſe deſperant. Nã facultatis medicamenti cuiuſuis iudiciũ abunde citra ſaporum dignotionẽ ſola reperitur experientia, eum in modum habita, quẽ ſexcenties iã antea poſui. Atq; ego ſane nunc, non quaſi aliter inueniri, quod inueſtigatur, nõ poſſet, ad ſermonem de ſaporibus deſcẽdi, ſed partim propter eam, quæ ad principia eſt, ſequelam, ut videlicet oſtenderẽ omnia ad elementorũ rationes conſequi, nec quicq̃ vſquã inueniri pugnans: partim vero etiam vt illos coarguerem, qui adſtringentia oĩa excalfacere contendunt. Quinimmo fuerit etiam nõ nullus eius ad præſens negocium vſus. Sed hæc poſtea monſtrare conabor. At nunc ad rem propoſitã reuertor: & hortor qui veritatis ſunt amatores, ut ipſimet adſtringentia oĩa deguſtent, uti nos fecimus: ac ubi inuenerint alioqui in corpore perfectam adſtrictionẽ, quoad liceat, ab aliarũ qualitatum miſtione alienã, tum deniq; experientia expendere tentent, frigidum ſit, an calidum, hu-
D midum, an ſiccũ, corpus eiuſmodi. Sed hoc quiſquis ſapiet, ſeorſum ipſe faciet. Ego uero, ut aliquid de mea afferã, pronunciemq; experientia, fortaſſis neceſſarium fuerit, atq; in hoc quidem libro in genere, membratim autẽ in cõmentarijs ſequentibus. Fuerit aũt generalis de omnibus ſermo eiuſmodi. Corpus omne adſtringẽs, ab alijs, quod ſẽſu aĩaduerti poſſet, qualitatibus ſyncerum, perpetuo comperi experiendo, refrigerare. Quin ẽt non nulla ex ijs, q̃ qualitatibus miſta erant, nẽpe q̃ modice dulcia, aut amara, aut acria, aperte quoq; refrigerantia reperi, ſcilicet
A.l.2.t.1.c.3. fol.93.a cũ in eis adſtringendi refrigerandiq; facultas ita uincerent, ut alias obſcurarent. Eadẽ rõne acida uniuerſa, tũ ea q̃ ſimpliciter acida eſſent, ſicut oxalida, & oxylapathum: tũ miſtis quoq; alijs qualitatibus quædã ſiue dulcibus, ſiue acribus, ſiue amaris: nihilo ſecius refrigerantia expertus ſum, qualia ſunt mala punica, mala, pruna, uuæ, mora, ficus, ceraſia, ipſumque adeo acetum: Sed huic, ut ſuprà dictũ eſt, ꝑmiſta eſt q̃dã acrimonia: fructibꝰ aũt ijs, quos ὀπώρας Græci uocãt, dulcedines quędã, & acerbitates: quibuſdã uerò ẽt amaritates q̃dam obſcuræ ac leues. Tum item q̃ adſtringũt pariter, atq; acida ſunt, ea omnia quoq; manifeſto refrigerare experientia cognoui. Sola uero dulcia omnia pro dulcedinis modo protinus ẽt calorem continent: quocirca eorum q̃ admodũ dulcia ſunt, nullũ omnino eſt frigidũ. Fuerint tñ quædam modice dulcia, itidem frigida, ſcilicet qñ plurima corporis ipſius ſubſtantia aquea extiterit, ſed nõ adeo tñ frigida, ut id qđ

valde acerbũ eſt, aut acidum, ſed ſicut alicubi retro diximus de illis, quæ tepidũ calorem poſſi- E
dent. Porrò " amara oĩa calida ſunt, ut bilis, nitrũ, vina ualde vetuſta, ac numeroſa ſeminum co- A.l.2.t.1.c.3. fol.93.a
pia. Nam, & ſemen rutæ, potiſſimum ſylueſtris, & tordyli, & ſpondyli, melanthijq; & lupini, ma
giſq; agreſtes: orobi, & inter hos potius agreſtes, quiq; à ſecure pelecinus nuncupatus eſt, repe
ritur autem in tritico: amygdalæ quædam, quæ ob id ipſum amarę uocitantur: cucumerum quæ
dam ſemina, & ſemen mali medici, & ad hæc infinita alia, amara apparent guſtantibus.

Quòd per acerbi ſaporis exolutionem naſcatur auſterus ſapor, acidus, dulcis, ac pinguis. ſoluitur autem acerbus ſapor, cum frigidus ſit, & terrenus, aut excalfactione, aut humectatione, aut ſimul utraque. CAP. 8.

SEd infrà copioſius de amaris agemus. Nũc rurſum reſumpto de aſtringentibus atque acidis ſermone, conuenientem ei finem imponamus: Ergo auſterum ꝙ ſit acerbum exolutum, ſenſum ad memoriam reuocare oportet. At quę ſit eius generatio, nunc dicam. Qũquidem corpus acerbũ terreum eſt, ac frigidum, tripliciter neceſſario exoluitur, aut incaleſcens, aut humeſcẽs, aut utrunq; ſimul perpetiens. Itaq; ſi caleſcat duntaxat, id nec humidius eſt, nec mollius: ſed durum manens ſolã acquiret dulcedinẽ, uelut roburneæ glandes, ac potiſſimũ quæ vocant caſtaneæ. Sin tñ humeſcat, ſiq; dẽ ea craſſarũ ſit partiũ, & aquea humiditas, auſterũ euadet; cuiuſque F
n. ſaporis uires aquea retũdit ac hebetat humiditas. Si tenuiũ partiũ, & aerea ſit, aceſcet: oñſum nanq; eſt frigidum ſubtile acidã efficere qualitatem. At ſi pariter, & humeſcat, & calefiat, humiditate quidẽ aquea in dulcedinẽ, aerea uero tranſibit in pinguedinem. Perſpicuũ" ergo hinc iã A.ibidem.g
euaſit, quo pacto fructus principio acerbi cùm ſint, proceſſu tẽporis quidam plane dulceſcant, quidã aceſcant, non nulli fiant auſteri, aliqui etiã acerbi permaneãt, tum quidam etiã pingues reddantur. Et ſane ſecundum propoſitarum qualitatum miſturas uariã ſortiũtur mutationem. Acerbus ad extremũ perſeuerat fructus ilicis, arbuti, fagi, corni: ſiquidem frigidus ſiccusq; qualis erat ab initio, permanet, tñmodo mole increſcẽs, nulla præterea magna accedente alteratione: nam & arbores ipſæ tum dẽſiſſimæ ſunt, tum ſicciſſimę, ac frigidiſſimæ. Acerbus ſimul, & dulcis myrti fructus eſt, & pyri agreſtis, ac roboris. Magis tñ dulcis q̃ acerbus, fructus caſtaneę: quem nominant. Tñ auſterus, uitis amineæ tum fructus, tũ uinum, ac quotquot his ſimilia ſunt. Auſterus, unaq; dulcis fructus palmæ: Et inter uina ſurrentinũ, ſabinum, albates, ut uocant, & q̃ eius ſunt generis: Solũmodo dulce, theræum, & ſcybeliticũ, & ſyræũ, & alia quæcunq; cum iſtis cõueniunt. Pinguis exacte, tum fructus, tum ſuccus oleæ, tum etiam alij omnes, ex quibus oleum conficitur, ſicut ricini, raphanidis, & ipſa ſeſama, nuceſq; & amygdala. Nam id genus omnia ue G
tuſtate prorſum efficiuntur pinguia, quippe in quibus aquea quidem, excrementitiaq́ue humiditas digeritur, propria uero à calore natiuo elaboratur, atque exacte concoquitur.

Quòd amara ab immodico naſcantur calore, & immodice ſint calida: dulcia uero omnia calida ſint miti caliditate, quæq; non ſupra modum noſtram exuperet caliditatem. CAP. 9.

QVicunq; ergo fructus oleoſi ſunt ſolummõ, edendo ij ſunt, & dulces: q̨bus uero* altera ſcẽtibus amaror quidam aduenit, ij edi nõ poſſunt. Quippe amarũ omne eſui ineptum eſt: taleq; efficitur à caloris exceſſu, ſicuti poſtea docebimus. Verum" dulce omne calidum eſt, nec immodicè calorem noſtrum exuperat: immo ſicut aqua calida, cuius contactus voluptati eſt, maximè vbi frixerimus, hactenus videlicet nos excalfaciens, dum cõcretas frigore in nobis particulas fundat, nõ tñ ſoluat, aut ſecet, diſtrahatve continuum: ea, inquam, vt ſumma afficit voluptate, ac vtiliſſima eſt: ſic omne edulium dulce, calidum ſane omnino eſt, ſed nõ tñ calore excedit, ut is lædat, ac moleſtus ſit: ſed inter limites ſe cõtinet fundẽtis, lęuigantis, ac mollientis. Rurſum mihi hic memoria repete quæ ſæpe ante dixi, quędam eſſe q̃ uel una, uel duabus in ſeſe qualitatibus, & agunt, & patiunt: quædã uero q̃ totius ſubſtantijs ſuis, quorũ in numero, & medicamenta nõ pauca dixi, & nutrimenta uniuerſa. Horũ duplex eſſe genus apparet, prout ſignificauit, & H
Theophraſtus. Nã quædã ſunt pinguia, uelut pinguedo: q̃dã dulcia magis minusve, velut fructus oẽs, quibus veſcimur, & aĩalium carnes, tũ herbæ itẽ multæ, radices, floreſque & germina. Nam tametſi ſunt inter ea quædã acerba, ſicut pyra ſylueſtria, & corna, oĩno tamen dulcedine participant, niſi ſummè ſint acerba, uelut galla, rhus: uerũ ob hæc iam pro medicamẽtis ijs magis q̃ pro cibis utimur. Apparent. n. quæ citta laborant mulieres, quiq; impleti ſunt, & q̨bus exolutus eſt ſtomachus, ea appetere deguſtare: Alioqui ſi eſuriant, contra reſpuunt potius tum acerba, tum acida: expetunt autem ac ſumunt, quæ dulcia ſunt, & pinguia, hiſq; expleri deſiderant.

Quòd pinguia, atque adeo quæcunque nutriunt, ex dulcium ſunt genere. CAP. 10.

SAnè uero fortaſſis, & pingue ipſum dulce eſt, & quicquid" nutrit, ex genere eſt dulcium. Eue- A.ibidem. fol.94.a
nit autem id illis non ab re, ſed ſecundũ ipſam quantum fieri poteſt nutrimẽti ſubſtantiam: quippe nutritio eſt euacuati repletio. Atqui quod euacuatum eſt familiare erat: quamobrem, & quod nutrit, familiare ſit neceſſe eſt. Porro ſi familiare, neceſſario iucũdũ amicũq; fuerit, protinus ẽt ut ad id qđ nutritur, moderate calidũ. Sed in hoc non parua eſt maioris minoriſq; rõ, q̃ñ nimirũ nec ad cibos accedimus plane ſecundum naturam affecti: ſolum enim corpus eorũ, qui cibum deſiderãt, inanitũ ſit oportet, ſi exacti futuri ſint familiaris ipſorũ qualitatis cognitores.

Nam

ἐν τῇ μεταβολῇ i mutatione.

A Nam, si pter id calidiores, q̃ conuenit, aut frigidiores euaserint, seu toto corpore, seu pertinentibus ad linguam, ac uentrẽ locis, non solum quæ nutriant, uerũ etiã quæ refrigerent, aut excalfaciãt, postulabunt. Proinde sane cibi quoq; illis aliàs alij videntur iucundiores. Nam cum duplex sit genere iucũdum, alterum quod impleat id quod euacuatũ est, cuiusmodi est nutrimentum: alterum qđ medeatur ei, quod alteratũ est, id quod iã medicamentum est: euenit vtique cibis, vbi non modo vacuatis exhibẽtur corporibus, sed etiã qualitate aliqua mutatis, vt duobus nominibus delectent, vt cibi scilicet, & vt medicinæ. Sed vt medicamenta quidem refrigerãdo quędam, & excalfaciendo, & exiccando, & humectando, ex ratione iuuabunt, & proderunt: Vt nutrimenta uero sola ea, quæ cognata sunt, & familiaria totis nutriendorum substantijs. Protinus uero istis adest, ut moderate scilicet sint ad ea, quæ nutriuntur, calida. Quamobrem nec eduliorum, nec medicamentorum, una est animãtibus omnibus species: siquidem pro sua unaquæque familiari substantia simul, & affectione tum delectantur, tum iuuãtur ab utrisque. Sed si hæc sic habent, id quod in cibis minus erit dulce, minus quoque erit calidum: quod dulcius, tanto nimirum erit calidius, quanto uidelicet dulcius. Sin ad immodicum recidat calorem, nec eiusmodi dulce erit, sed iam amarum apparebit, uelut mel uetustum atque decoctum, itidemq́ue B aliorum dulcium vnumquodque.

Quòd amara, dulciaq́; partim adscititio calore fiant, partim proprio, & ingenito. CAP. 11.

ETenim ut à moderato calore bifariã cuiq; corpori dulcedo prouenit: partim enim sunt proprio, & insito calore dulcia, partim uero ascititio: ad eũdẽ modum amara. Alia enim sunt, q̃ suapte natura immoderate excalfaciunt per eas, q̃ temporis spatio eueniunt, mutationes: alijs aũt id accidit ab acqsititio calore accẽsis. At de amaris post dicẽt. Cæterũ dulcia calore ꝓximè accedunt ad ea, quibus apparent dulcia. Fiunt autem talia (ut dictum est) bifariam: quędam proprio calore, ut mel: quædã adscititio, vt sunt omnia, quæ ab igne præparantur, ac proinde dum calida sunt, suauiora ijs, quibus renutritione est opus, apparent. Porro mustũ nõ suo modo, sed & acquisititio calore dulce esse videtur. Multum enim ceu ardoris { Græci ἐμπύρωμα uocãt, } vt Aristoteles, & Theophrastus censuere, ex solari calore tũ acinis, tũ alijs inest fructibus: à quo id quod illis aqueum, ac uelut etiamnum semicoctum reliquum est, ad concoctionem ducitur, conficiturq; ac transmutanti simile redditur. Nã ex quibuscunq; pomis si succũ exprimas, eũ protinus non secus atque mustum feruere deprehendes: tanto tamen feruoris discrimine, quãta erit unius fructus ab alio in calore diuersitas. Sed ubi iam quod aquosum ac semicoctum erat, trans-C mutatum fuerit, atq; confectũ, & is qui feruorem concitabat calor euanuerit, iam tum deniq; q̃ propriæ sunt succorum proprietates, synceræ conspiciuntur. Itaq; tunc, quæ propria uinorum natura sit agnoscimus. Qua in re animum diligenter aduerte, vt austera sensim austeritatem deponant: semper enim, quæ inueterantur uina dulcedinem quandam, & acredinem adsciscunt: q̃ uero prius inerat illis adstrictio, eã tempore abijciunt. Est autem in quibusdã uinis, postquam efferbuerint, dulcedo quædam syncera, suauis, & propria ipsius succi naturæ, non qualis ante erat, mista scilicet ex proprio, atq; eo, q̃ circa semicoctum aquosumq́; excremẽtum erat, feruore. Igitur si cõfessum est, uina omnia uetustate fieri calidiora: austera uero primum quidem tempore dulcedinem quandam atq; acrimoniam, deposita adstrictione, acquirere: ac deinde increscẽte acrimonia sensim dulcedinem deponere: ac subinde rursum maiori tempore acria admodum euadere, assidueq́ue amarescere: ac denique ubi crassescunt, penitus fieri amara: sane constat dulce acerbo esse calidius, ac dulci amarum. Atqui si uerum est dulcedinem à moderatione prouenire caloris, patet acerbitatem à frigido uincente perfici.

Quod, & acidi succi ex frigore proueniant. CAP. 12.

POrrò ꝙ & aciditas à frigore procreetur, & antea ostendimus. Veruntamen, qñquidem in p̃-D senti disputatione de naturali uinorum, quę tẽporis spatio fiat,* alteratione docuimus, non nihil quoque, & de non naturali dicamus. Itaq; ut uinum acerbum, tempore dulcius primum, mox acrius, amariusq́; efficitur, denique plane etiã amarum redditur. ad eundem modũ quod uelut rigorem perpessum est, acidius protinus redditur, ac si prorsum refrigeretur, penitus acescit. Itemq́; quod in fructuũ collectione uindemiaq; ꝑ assiduam pluuiã aliena humiditate impletũ fuerit, quodq́; alio quouis modo* humiditatẽ acceperit, leui occasione ea omnia prõptè acescunt. Contra euenit ijs, quæ igni admouentur. Nã, & protinus statim, & temporis progressu postea semper dulciora euadunt. Quòd si multo etiam tempore durauerint, & ipsa nihilo minus q̃ cætera amarescunt: uideturq́ue id sibi quodammõ secundum naturalem consentaneum esse rationem. Nã si omphax acida est, uua uero dulcis: ac fructibus omnibus mutuatio à solari prouenit calore, planũ est imperfectius, & frigidius esse, quod acidũ: perfectius uero, & calidius, quod dulce fuerit. Cum ergo uinum perfrictione rursum acescat, manifestũ est, in eum illud humorem conuerti, ex quo prouenerat. Diuersis tamen hactenus uiribus omphacis succus, acetumq́; constãt, Quod aceto accedat ex putrido calore acrimonia quædã: proinde Aristoteles recte dixit, acetũ proprio quidẽ uini calore esse frigidũ, adscititio calidũ: At omphacis succus calorẽ adscititium non habet, ac proinde nec acrimoniã. Accedit uero & in substantiæ tenuitate diuersitas.

* μεταβολῆς. mutatio.
* ὕδατος.

Siquidem omphacis ſucco acetũ tenuius eſt:cui rei & ſenſus adſtipulatur: exc ellit.n.q̃ ab aceto E
infligitur frigiditas,eam,quæ ab omphacis ſucco,uehemẽtia,& miſtione.Imbecillior.n.eſt quę ab omphace fit refrigeratio,cum etiam alienæ in ſe caliditatis ne minimum quidẽ cõtineat.At quæ ab aceto proficiſcitur, tanto eſt ualidior, quanto, & tenuior: ineſt vero illi & acrimonia q̃-dam excalfaciens, quæ tamen ſatis non ſit ad ſuperandam ab aciditate proueniẽtem frigiditatẽ, uerum quæ ad tranſitus celeritatem ſubſeruiat. Nã quãto calidum frigido facilius penetrat, tanto acris ſuccus aptior eſt,qui ſenſibilium corporum meatus tranſeat,q̃ acidus.Itaque ille uelut præcedens uiam ſternit: hic uero haud longe inſequitur: quo tpe ſenſus perficitur miſtus, & qui ægre exponi queat. vtpote qui nec planè frigidum eſſe acetum denunciet, quippe cũ in eo ignea quædam percipiatur acrimonia: nec plane calidum:nam perpetuo,quæ ex præcedẽte fit acrimonia calfactionem frigus ab inſequente aciditate occupans,obſcurat,protinusque extinguit:quo fit ut maior multo ex frigore percipiat̃ ſenſus,q̃ ex calore.Porrò ſi plurimo melli aceti paulum admiſceas,ſtatim & calorẽ,& frigus manifeſte percipies.Nam ſi paulum mellis aceto permiſceas,magis frigidũ quod fuerit miſtũ,q̃ calidum videbitur.ſin multo melli pauxillum miſceas aceti, plus calfacere q̃ refrigerare conſpicietur: & ſi pari mole utraque miſcueris,acetum tñ ẽt viribus ſuperare comperies. Quòd ſi, ut eſt dictum,plus ſit multo mellis,quàm aceti,æqualia rurſum frigus ac calorem in ea miſtura conſpicies:multis enim numeris acetum plus ab ijs,q̃ moderate ſũt calida,ad frigiditatẽ receſſit,quàm mel ad caliditatẽ. Proinde & ſupra demõſtrauimus fieri non poſſe, vt vehemens coeat cum dulcedine caliditas,uetusq́; illud uerbũ pulchre dictum eſt, Vera inter ſeſe omnia cõſentanea eſſe,ac cõuenire.Etenim ad hypochondria ardẽtia præſtantior eſt ſuccus omphacis, quàm ipsũ acetũ,ꝙ nec violentam,ac ferientem habeat,frigiditatem,nec eam mordaci admiſtã caliditati. Debent.n.qui ſic laborant,ſine uiolentia mitigari,vt eſt dictum,nec foris ullam adſciſcere mordacem caliditatem aut acrimoniam. Atque hęc quidẽ iam curandi attingunt methodum, quæ multis in locis huic tractationi cõis eſt: quare ijs denuo relictis,ad propoſitum reuertamur.Itaq; omphacis ſuccus non acidus mõ eſt,ſed & acerbus. Nam ut ſupra propoſitum eſt, oẽs propè arborum fructus ortus ſui principio, teſtimonio etiam Theophraſti,guſtantibus acerbi ſunt:dein,ubi humore implentur,accedit quidem aciditas, decedit uero acerbitas.Haud tamen,& quod accedit,& quod amittitur, par eſt in fructibus omnibus,neq; ſi ſpeciem,neq; ſi genus reſpicias.Etenim inter omphacas aliæ plus acerbitatis, aliæ aciditatis obtinẽt:ſunt,& quæ pari portione ambas ſortitę ſint:omnes tamen ad refrigerãdos ardores non ab re conueniunt,quippe cum non ſolum quod acidum eſt,frigidum ſit,ſed & G
quod acerbum, uelut & ante à nobis dictum eſt. Recedit ſanè, & hic rurſum oratio ad curandi methodum:quare & rurſum ad propoſitum illam reuocemus. Porrò poſitum,ut reor,ab initio in hoc libro fuerat,de ſaporibus omnibus differere:ac nunc quidem ferède omnibus uerba feci mus, interim tamen orationis affinitate: & alia attingere coacti. Nec enim de acerbo modo, & auſtero, & acido iam diximus, ſed, & perſæpe de dulci, & amaro,& acri:reliqua tamen,quo tota oratio perfecta euadat, adijcienda etiam ſunt. Atque in adſtringentibus haud ita multum etiam reliquum eſt,quod non ex iam dictis clarum euadat.

Vnde arbitrati ſint,quidam à calore acidum prouenire ſaporem:nempe ex eo quod uina nequaquam fortia, uere æſtateq́ mutentur. CAP. 13.

AT in acidis deeſſe fortaſſis etiamnum uideatur, quod eximios quoſdã medicos fefellit.Nã eo ꝙ uina inualida uere,atq; æſtate* alterentur atq; aceſcant,hyeme uero ſuas ſeruẽt qualitates, hinc adeo quibuſdam à calore aciditatem naſci viſum eſt. Quorũ auget opinionẽ,& qd̃ uehementius motum eſt uinum,& quod longius in nauigijs aduectum:talia enim oĩa cum infirma fuerint,celerrime aceſcunt.Quin etiam quidam,q̃ de re ruſtica ſcripſere,dolia in ædibus ad Aquilonem expoſitis defodienda cenſent:tanquam frigus ſcilicet qualitatem eorum ſeruet,mu H
tet aũt caliditas. Sane uerũ,& id ſæpenumero ipſa experientia comprobatum conſtat:aceſcunt enim uina quædam prompte,ubi in meridianis,& Soli expoſitis locis repoſita fuerint. Videorque dictorum hinc iam orſus ſolutionem. Etenim,ꝙ non omnia caliditate aceſcant,ſed quæ initio tantum frigidiora ſunt, nec id ueteri alicui accidat, id nobis ad ueritatem uiam,inueniet.

Quã de cauſa ab externo calore uinum natura frigidum infirmumq́ arguatur. Quia.ſ. res quælibet in propria natura proprio ſeruatur calore, ab extrinſeca uero immoderatione corrumpitur. CAP. 14.

QVippe cauſam ſermo ſcrutabitur, propter quã uinum natura frigidum atque inualidũ ab extrinſeco arguatur calore: Quãquam per uerbum, arguatur, iam dictum, omnes prius dictæ ambiguitates diſſoluantur. Perſimile enim q d uinis accidit,quæ natura frigidiora aquoſioraq; ſunt,quale flammis exiguis,& imbecillis:quippe ſi eas ad Solẽ feruidum exponas,aut prorſus obſcurari,aut denique etiam extingui,conſpicies.Sic quoque ardentem lucernam aut iuxta flammam uehementẽ magnamq́ue deponas,aut ad Solem feruidum exponas, marceſcere utique,ac diſſipari protinus uidebis:quin etiam ſi ualidum uentum facias infirmæ paruæque flammæ, citius eã extinxeris,quàm inauxeris: Natura enim infirma ualidũ neq; motum,neq; calorẽ ſuſtinet,

A sustinet, uerum ab ijs dissipatur potius, q̃ augetur. Quanquam ex industria multis in locis vina & commouent, & transportant, sicuti sanè, & in Solem efferunt, atq; excalfaciunt, vt ẽt quædã insuauia fiant, fumi contrahentia qualitatem. Apud nos sanè in Asia in tecta ædium æstate omne propè in lagenas transfusum imponunt, postea in edita cubicula, sub quibus infernè multa flãma luceat, transportant. In summa autem ad meridiem, Solemq; cellas obuertunt, in quibus & citius ea maturescant, & potui idonea euadant: nã quod multo tempore alijs, hoc ijs, q̃ sic excalfacta sunt, breuissimo aduenit. Porrò nihil mirũ est, qui de colendis agris memoriæ prodiderunt, ob eam quã de sua regione habebant, experientiam, audacius, atq; inconsiderantius de uinis oĩbus definiuisse. At Theophrastus atq; Aristoteles experiẽtiã ẽt vlteriorem nacti, & in perscrutandis naturæ rationibus exercitatiores, ac diligentius omnia distinguentes, cum multa huiusmodi, tum vero de vinis nos docuerunt, ꝙ simile illis, atq; corporibus nostris accidat. An nõ .n. & ipsa quoq; prout aut robusta sunt, aut infirma, ab ijsdẽ tũ iuuari, tũ lędi conspicimus? Etenim, vt exercitia valida, & Sol, calida atque robusta corpora ẽt validiora efficiunt: prosternunt aũt, & digerunt, refrigerantq; q̃ non sunt eiuscemodi: sic uina natura calida motus velut ventilans, Sol excalfaciens, flammæq; iuxta ardentes, celerius cõcoquunt. Quæ vero frigidiora sunt,
B & dilutiora, eorum arguunt oĩa id genus imbecillitatẽ, celerius perpeti cogunt, q̃ alioqui post passura essent: Quippe cũ ita cõparatum sit, vt res quælibet in propria seruetur natura calore ꝓprio: corrũpatur aũt ab immoderatione extrinseca, nẽpe caloris alieni, aut frigoris abundantia. Atq; quod ab utroq; efficitur, vnũ est, non tñ vnus generationis modus: quare nõ æque idiotis oĩbus facilis cognitu est hæc corruptionis ratio. Etenim, vbi quid rerum calidarum à frigore deuictum est, ne vulgo quidem ignotum est: At ubi à circunsistente foris calore validiore digestum, ac dissipatum est, eos sanè, qui circa naturam exercitati non sunt, latet, ignorantes, caliditatem mediocrem omnibus esse utilem, immoderatam uero non minus frigiditate noxiam.

Quod in saporibus aciditas prouentiat, calore ipsos quidem incipiente concoquere, non autem perfectam mutationem, atque alterationem afferre potente. CAP. 15.

CAeterum in genere hoc nosse pulchrũ est, ꝙ aciditas in saporibus nasci potissimũ uidetur, dum à calido quidẽ mutatꝫ, vt tñ nõ superet: id quod ex acidis ructibus uel maxime conijcias. Nam haudquaquam, ubi nulla prorsum facta in uentre est ciborum * alteratio, prouenire solent: quemadmodũ nec ubi optimè concocti: sed tñ ubi semicocti, ut ita dixerim, fuerint. Voco autem semicoctos, qui à ventriculi calore alterationem perpessi, non etiam perfecte ab eo su
C perati fuerint. Sic lac, ptisanæ succus, & quæcunque eius sunt generis, tꝑe æstiuo citius acescunt q̃ hyeme: postulantq; ædes frigidas, ut in ijs reposita, plusculo tꝑe perdurent. Ex quibus oĩbus patet, ꝙ à calore mutante quidem, non tamen prorsum uincente, aciditatis generetur qualitas: atq; ob id plerisque inest fructibus priusquàm maturuerint: idq; etiã ijs, quæ ab initio de saporibus acidis diximus, consentaneum uidetur. Etenim si simile q͂d illis usuuenit, quod borealibus constitutionibus accidit, ut tenuis scilicet essentiæ sint: simulq; frigidi, nasci eos haud sine calore satis constat, sicut nec illum ipsum aerem. Proinde quoq; quę summè nos refrigerant, ac interimunt, veluti cicuta, papaueris succus, hyoscyamus, mandragora, minimè oĩum acida sunt: q̃ppe licet frigidi sint sapores acidi omnes, haud tamen eousque refrigerant, ut interficiant: non .n. subtilis forent essentiæ, si extremè essent frigidi. Itaq; nõ modo iam, ꝙ frigidus sit sapor acidus, sed & quatenus, iam apparuit. Exploranda porro eius natura est in oxylapatho, & oxalide, quã etiam oxyda nuncupant: est autẽ hæc olus syluestre: in istis enim maxime mihi syncerus est visus ac simplex, nullius particeps acerbitatis, ut solent arborũ fructus: perspicuo .n. hi cũ acerbitate quadam admistã hñt aciditatem, sicut cum acrimonia acetum. Itaq; quod proprie in saporibus appellatur acidum, à sola lingua percipi potest, sicut & acre: cæterum quod utique cõmu-
D ne est, nempe mordacitas, etiã à tactu sentitur. Vtraque uero lingua agnoscere nata est: nã quæ communia sunt, sicut & reliqua corpora sensilia: quę uerò propria, tanq̃ gustus organum, percipit: Idq; mihi uidetur illi eximiũ, ac peculiare esse, iuxta totarum substantiarum tum proprietatem, tum (ut ita dicam) alienitatem. Dictum aũt, demonstratumque sępenumero est, nec secius, aliàs quoque repetam, quid sit secundum totas substantias agere, aut pati: immo uero, & hactenus eius nunc meminero, quod in rem præsentem satis sit, hinc sumpto initio. Ex quatuor elementis, particulatim corporibus omnibus constant generationes impares mistura ac diuersæ. Siquidem quædam ignis, q̃ aliorum elementorũ in se plus continent, quædam aquæ: sicut alia, si sors ita tulit, terræ, non nulla aeris. Ex eiusmodi itaq; imparitate proprietates corporum particularium sunt perfectæ: ex elementis quidem, plantarum, ex his autem, animalium, sicut in libris De elementis demonstratum est. Porrò transeunt quędam quidem protinus in sese mutuo, non nulla uero mediantibus alijs: uelut terra in triticum, hordeum, & alia id genus: rursum horũ unũquodq; in carnem humanam: cũ tamẽ ipsa terra caro ut fiat, sit impossibile, eã uidelicet, quæ in medio est, mutationem transiliendo. Attamen eorum, quæ in sese mutuo transeunt, quædã promptam celeremque, quædam diuturnam alterationem obtinent: At, quę similitudinibus propinqua sunt, celerẽ: quæ uero remotiora, tardiorem: Oportebat itaq; meo quidem iudicio,

innaſci aĩantibus organum, quod naturę ſimilitudines, ac diſſimilitudines diſcernẽdi poteſtate E polleret:[quod agnoſcẽs rerum naturas, familiaria quidem eligeret, aliena uero refugeret. Eiuſmodi ergo lingua eſt, q̃ exuberanti ſenſu non calida modo, frigidaq; humida, atq; ſicca, ſed etiã quæ familiaria, quæq; non familiaria ſunt, agnoſcit. In hãc enim duntaxat particulam* complures inſeruntur nerui, cum aliæ omnes, aut vnius tñ, aut duorum ſint participes, nec ita magnorum tñ. Porro cum quædam naturæ noſtræ magis ſint familiaria, quædam minus: ac partim in hac temperamenti cõiugatione, partim in illa: neceſſario plures guſtus qualitates extiterũt. Cæterũ oĩum, q̃ nutriunt, cõmunis dulcedo eſt: nã quicquid nutrit, aut plus, aut minus eſt dulce. His vero quæ non nutriunt, cõe eſt, id quod per negationem dulcis, aut priuationem ſic dicitur, velut nõ dulce, & indulce. Particulares aũt dĩię complures merito euaſerunt, quia id quod cuique rerum familiare eſt, vnum eſt, nẽpe quia, & natura eius familiaris vna: aliena vero plurima, partim plus, partim minus, à ſuba eius diſſidentia. Quæ itaque ſumme acida ſunt, acerba, aut amara, aut ſimpliciter aliã quãuis qualitatem præter dulcem ſortita ſunt, ea oĩa nutrire nequeunt: ſicut, quæ ſolum dulcia ſunt, oĩa nutriunt. Inter ea autem quę miſta ſunt, quotquot dulcia ſimul & acerba ſunt, & craſſioris ſunt eſſentiæ, & temperaturæ frigidæ, uelut paulò antè oſtendimus. Quotquot uero acida ſimul, ac dulcia, tenuiora quidẽ ſunt, q̃ acerba, ſed & ipſa tñ refrigerant. F Quin ẽt amara quidẽ calida ſunt, ſed acria his ẽt calidiora. Nutriunt ergo hæc oĩa, ſi iunctã habeant dulcedinem: cæterum per ſe dictorum nullum, ut nutriat, ſatis eſt. Porro duplici ratione miſta eſſe aſſolent, nempe ut diſſimilaria ſint, & diuerſas habeant qualitates in diuerſis partib* aut ſimplicia, & ſimilaria, ſed quæ in mutua eorum quæ multum diſſident, * alteratione cõſiſtãt. Neq;.n. mel extemplo fit amarũ, ſed aut multa coctione, aut uetuſtate amaritudinem induit: nec id tũ illi niſi pedetentim accidit. Neq; quotquot ex fructibus dulces ex amaris euadũt, ſicut quidam cucumeres, & melopepones, & ipſi repẽte, ſemelq; ab initio qualitatem abijciunt: nam ijs omnibus quæ à natura mutantur, ſenſim fiunt mutationes, potiſſimum ubi in multum diſſidentes, aut planè cõtrarias qualitates alteratio, tranſitusq; ꝓficitur. Sicut ergo quod eſt ſumme dulce, aptum eſui eſt: quod uero ſincere amarum, eſui ineptum: ſic quę in medio ſunt eorũ, nutriũt quidem etiam, verum minus q̃ dulce. Eadem ratio eſt in alijs qualitatibus: nam nutrire, præter dulcem, nullæ oĩno poſſunt. At elemẽta multo ſane etiam minus nutriunt, nullamq; guſtui qualitatem offerunt: proinde, & terra, & aqua (ſunt enim ambo guſtui inſipida) minimè nutrire idonea ſunt, ſicut nec aer, nec ignis. Itaq; pro horum interim admiſtione, dulciũ ſæpe qualitas exoluitur, aquea ferè eſſentia in humilium ἐπιτρίϕα Græci vocãt fructibus ſuperante (nam triticum, G hordeum, fabæ, cicer, & quæ eius ſunt generis: cum propter humiditatem principio qualitatũ propè expertia ſint, tẽporis ſucceſſu maturata ac ſiccata dulciora euadunt) terreſtri vero, & ſicca in paleis, fœno, gramine, & arundinibus ſiccis, & lignis. Quorum tamen quædam priuſquam aruerint, dulcia nobis ſunt, nutrimentumque interdum corpori exhibent, uelut palmæ cerebrum, ſic enim nominãt ſummam eius particulam: & gramen: & molles maluarum radices, maxime quæ in Aegypto proueniunt: ad hæc plerarũq; arborũ germina. Siquidem, quod nutrit, à ſimilitudine, quæ illi eſt ad id, quod nutritur, dulce apparet, diſſimilitudine uerò non dulce. Porro multæ cum ſint diſſimilitudines, multas proinde neceſſe eſt qualitates eſſe non dulces, quas uerbis quidem efferri eſt impoſſibile: attamen memoriam earum mouere, ſuggerereque quodam modo licet, cum omnes homines certiſſime norint, alium fieri in lingua ſenſum atque affectum ab acerbis, alium ab acidis, & alium à ſalſis, aliumque ab amaris.

* Aliter ſex.

A.l.2.t.1.c.3. fol.93.h

Quæ de cauſa quæ igni admouentur, alia ſuauiora, alia inſuauiora efficiantur. Et quæ de cauſa edulia quædam cum per ſeſe edi non poßint, ſuauitatem tamen ijs præbeant, quæ per ipſa præparantur. CAP. 16.

ITaq; quemadmodũ edulia, quæcunq; nutriendorum naturæ ſimillima ſunt, ea & dulcedinẽ H ſummã præ ſe ferunt, nec vllam præparationem poſtulant: ſic, quę temperaturam nacta ſunt remotiorem, alia condimentis, alia coctione, alia utroq; indigent. Nec uero mirũ eſt, cũ condimentorũ nullũ edendo ſit, ad ſuauitatem tamen ijs conferre, quæ per ipſa præparantur: quippe cum fieri poſſit, ut immoderatis duobus coeũtibus, id quod ex ambobus miſtũ ſit, cõmoderatũ euadat, ac proinde quoq; dulce appareat, cum immoderata minime ſint talia. Poſtea vero q̃, & per elixationẽ, & per aſſationẽ, & oĩno ꝓ calidũ quiddã, præparatio ſit ciborũ, nihil etiam abſurdum eſt, aut ambiguum, quæ prius nõ erant ſuauia, tunc fieri ſuauiſſima: apparet enim calidi natura, quibus admota fuerit, ea celeriter alterare, atq; in aliam ſpeciẽ mutare. Quocirca nec id quoq; dubium eſt, quædam ſuauiora, quædam uero inſuauiora effici igni applicata: tum quędã tpe minimo, quædam plurimo coqui debere. Etenim quæ nutriendorum corporum temperaturis ſimillima ſunt, ea uel citra coctionem, aut præparationem iã dulcia apparent, quę uero diſſimilia ſunt, oĩa inſuauia ſunt antequã præparentur. Porrò quæ nimis quàm calida ſunt frigido corrigi debent: quæ vero multum frigida, calidorum miſtura ciborum, & igni: ad eundem modum humiditate, q̃ terrea ſunt, & ſicca: ſiccitate, quæ plus quã conueniat aquea ſunt, & humida. Siccitates, ergo, humidorum admiſtio: humiditates uero, ſiccorum miſtura, ignisque emendant.

A.l.2.t.1.c.1. fol.93.e

Maximam

A Maximã rei dictæ fidẽ affert,q̃ in ore fit mutatio. Nã qui plusculũ sustinuerunt ieiuniũ,ijs saliua salsa redditur:qui vero plurimũ,non salsa mõ,sed & amara : sic ẽt corpus vniuersum, biliosum habitũ contrahit:Ac,si perinde,vt lingua sensu polleret,salsedinẽ quoq; q̃ in ipso est, atq; amaritudinem perfacile,reor,perciperet:ad hæc ẽt ipsam dulcedinem,q̃ naturali inest sanguini. At nunc,vbi vase quopiã,aut rupto,aut aperto affatim calidus sanguis in linguã effundit, dulcissimus apparet,vtiq; si f̃m naturam,ut dictum est,habuerit:nam morbidus, amarus, aut salsus est, aliamve eius generis qualitatẽ præsefert: At,qui in toto est corpore, nos fugit, non aliter q̃ aut bilis,aut pituita.Quanq̃ & bilis quidẽ flaua vel minima quapiã parte linguam contingens, ꝑpetuò amara appareat:atra uerò,acida. Porrò ubi pituita linguã attingit,partim quidẽ dulcis, partim acida,partim salsa, sæpe est manifesto visa : cum & ipsa in toto animali incognita sit.

Qua de causa mel a caliditate validiorem amaritudinem contrahat, lac vero frequenter etiam dulcis efficiatur,cum tamen vtraque gustui sint dulcia. CAP. 17.

NIhil mirum igitur,neq; cur rerum oĩum dulcissimum mel succum gñet amarissimũ: neque cur id maximè ætate florentibus,& calidis natura,& febrientibus accidat. Nam,ut foris, cum plusculũ igni admouetur,amarũ efficitur,ad eundem modum, & in aĩantium corporibus, B vbi syncerum validumq; nactum calorẽ fuerit,biliosum succum procreat.At in tẽperaturis frigidioribus,siue ꝑ ætatem,siue ꝑ naturam corporis,siue etiam ob morbum,facile in bonum, & moderatum sanguinem conuertitur. Quippe cum neque nimirum in ijs corporibus,aut excalfiat,aut alteretur:verum ei qđ modicè coctũ fuerit,simile quoddam perpetiatur: planè illis adsimilatur,prorsumq; seruat dulcedinem.Et quid obsecro miri,si a ualentiore aĩantis calore, aut longiore coctione veterem mel dulcedinẽ exuat,cum ẽt citra hæc,per suum ipsius calorem spatio tpis amarum euadat?Nam in mutationis duntaxat celeritate,haudquaq̃ ꝓ aliam perpetiatur passionem ab alia cã,dña consistit:quippe & passio est eadem,& cã quæ mutat:passio quidem amaritudo,cã uero caliditas immodica.Porrò immodicum, quod ad alterationem ducit, duplex est:aut.n.in admoti consistit robore,aut in tpis diuturnitate : alterum ex nobis, & igni, alterum ex se ipso mel accipit. Et merito sanè tpe maiore id fit ex ipso, siquidem quod mutat, imbecillius est.Ergo quod a minore cã longiori fit tpe,qud mirũ est a maiore in breuiori perfici? Cæterum lac,etsi gustu sit dulce, tñ ex sese nunq̃ amarum efficitur:uincitur.n.in eo a frigore magis caliditas,q̃ ipsa uincat:proinde etiam repositum acescit.Ex tribus.n.substantijs qualitate dissidentibus(velut supra quoque dictum est)constat:prima quidem crassa,ex qua caseus con-C ficitur:altera pinguis,ex qua butyrum:& tertia aquea,quod serum nuncupamus. Verum ex hisce pinguis quidem,vel maxime temperata est:crassa uero paulum ab ea declinat:at excrementum illud serosum,& frigidum,& humidum est. Quare lac uniuersum a modicæ caliditatis corpore longo interuallo relinquitur:quapropter ex se acescit potius,q̃ amarescit. Ac si gustari posset,ubi in uentre,& per uenas concoctum est,ipso etiã melle dulcius inueniretur:nam,quod foris,& ex sese mel obtinet,id dum coquitur, lac accipit:& cum admodum ingens in aĩante calor extiterit,tantam acquirit lac dulcedinem, quantam mel deperdit. rectaque id ratione euenit. Etenim quod summè dulce est,ac proinde etiam nihil apponi ad eius dulcedinem potest, id ut in consequentem uerti pergat qualitatem necesse est:at cui quid deest,id per concoctionem acquirit.Proinde sane lac ubi cruditatem in uentre perpetitur,duplicem suscipit alterationem: in frigidiore nanq; ventre acescit:in calidiore nidorosum amarumq; efficitur.Nõ tñ mel coquendo vnquam aciditatem admittit,quippe cum calidius sit, quàm ut, ubi non superetur, acescat. Itaque vtraque linguam mordicant,tum quod acidum est, tum quod amarum: non tñ id tanq̃ proprium linguæ sensus possidet:quippe si in aliam quamuis carnem cute spoliatam ipsa inieceris,& illam sane etiam mordebit.Ex quo constat,mordacitatem a tactu proprie, non a gustu D sentiri.Quin & quæ acria appellantur,velut pyrethrum,allium,cæpa, non linguam modo mordicant,sed & omnem reliquam nostram carnem. Communisq; est mordicatio tribus istis saporibus,acido,amaro,acri : Verum acido quidem,vt frigido simul & subtili,nam & id sæpe monstratum est:amaro vero & acri,ut calidis.

A.l.2. t.i.c 3. fol.93.g

Quòd sapores acres omnium sint calidissimi. CAP. 18.

QVòd itaq; sapor amarus calidus sit,modo oñdimus.At de acri vocato,principio ne demõstratione quidem est opus:præuenit.n.sensus euidẽtia,rationis fidem.Quare nec quisquã de ipso addubitauit:immo & Plato de eo tanq̃ omnium calidissimo pronunciat, tum Aristoteles quoque,& Theophrastus. Atque adeo nec veterum,nec recentiorũ medicorum quisquam est,qui secus sentiat,quippe cum excalfactio ex essentiæ eius sit rõne.Itaq; si uel ex plebe quempiam roges,quid vocet edulium acre,dixerit sane,puto,quod fortiter,dum gustatur, excalfacit, velut piper,pyrethrũ,nasturciũ,alliũ,cæpa,& id genus oĩa:uideturque id adeo saporum genus, cum appellatione careret propria,cõi per excellentiã vsum.Nã cum & sapor amarus, & sapor acidus,ambo ẽt acres sint,in quocunq; tamen corpore uehementem cõperimus acrimoniã, tametsi,neq; amarũ sit,neq; acidũ,acre appellare consueuimus: Quanq̃ multa in specie sint corpora eiusmodi:alia.n.edi possunt,alia esui sunt inepta. Ea igitur quæ idonea sunt esui, dulcem quandam,

quandam, saltem obscuram admistam hẽant qualitatem necesse est: proinde multis ipsorũ ꝓ E opsonio utimur, multis vero, vt condimentis tñ: at ut cibo, ipsorum omnino nullo, idque ob virium vehementiã. Porrò eorum, q̃ non eduntur, alia mortifera sunt, alia simpliciter medicamenta: oĩa saltem cuti nostræ imposita vlcus celeriter moliuntur. Quin & horum quoque non nulla qualitatem quandã amaram præseferunt, quemadmodum esculẽtorum quędã dulcem: non tñ vocantur amara, qñquidem hæc in eis leuis est, & infirma, ualida aũt uis acrimoniæ. Sunt &, q̃ ne gustare quidẽ audeas, cuiusmodi est, vel thapsia, vel cantharides, uel aliquod aliud eorum, q̃ erosione, aut putrefactione interimunt: sed & horũ gustũ esse acrem ex ijs conijcere licet, quæ in toto agũt corpore. Multa vero ẽt ipso statim odore aliena sunt, planeq; pugnantiam cũ homine indicant, velut & hæc ipsa, q̃ nunc dicta sunt, & cicutæ, papaueris, mandragoræ, & hyoscyami succus. Quin & nuper quoq; herbã quandã conspeximus, quã Centurio quidã ex barbarica circa Aegyptũ regione cõportauerat, odore adeo graui, adeoq; inamœno, vt ne gustare quidẽ auderẽ, sed lethalẽ esse conijcerem: Vtebatur aũt ad urgentes articulorũ dolores: atq; ipsis ẽt laborãtibus refrigerãdi pollere facultate est uisa. Est aũt colore subflauo, odore tã graui q̃ cicuta, nisi ꝙ leuẽ quandã, instar aromatũ, odoris adferat gratiã. Nomen herbæ ex qua succus hic exprimitur, Lycopersium esse dicebat. Verum de facultatibus deleterijs rursus tractabitur. F Scire aũt oportet, acres sapores oẽs (nã de istis agebatur) summe esse calidos, ac deinceps post illos esse amaros, deinde vero dulces. Cũ uero in oĩbus ampla sit latitudo, is, q̃ magis, aut acris, aut amarus, aut dulcis est, magis quoq; est calidus: qui vero minus, tñ amittit caloris, quantum abest ab exacta gustus qualitate. Terminus autem, seu finis saporis amari est abstergere: acris vero vrere: at dulcis nutrire: vbi uidelicet in sua quisque natura absolutus fuerit, hoc est, vbi quoad fieri possit, minime alienis permisti sint qualitatibus: Velut amarus ꝓrsum quidẽ est calidus, verum, qui modo admodum ex dulci mutatione natus est, & minus amarus est, & minus calidus: at, qui iam diu mutatus est, summe amarus est, & proxime ad acrem pertingit, ut nõ abstergat solum, sed etiam exedat, & mordicet: velut aristolochia quidem, iris, & panax, id modo pñt, nempe vlcera abstergere, atq; expurgare. At vitis agrestis, quæ Gręce staphisagria dr̃, nihilo ab istis amaritudine uincitur, nisi uel ipsa quoque uincat. est.n. iam ẽt acris, idque ualde: tum multum quoque calida, ut non sordem ulceribus auferat modo, sed & ipsam quoq; carnẽ colliquare possit. Porrò quod in ulceribus nati sunt præstare amari sapores, id ipsum in corpus assumpti efficere ualent. Abstergunt.n. expurgantque, & quæ in venis est, crassitiẽ incidunt. Quã ob rem menses mouent, educendoq; ex pectore pulmoneq; puri auxiliantur: & in summa, siue G crassa in eis pituita, siue pus, siue aliud quippiam contineatur eiusmodi, expurgant: eaque ratione, & comitiali morbo competunt, quicunque certe naturam non habent deleteriam: illi enim toto genere præter naturam sunt. Sed & ijs, qui sanguinem spuunt, noxij sunt: quippe cum isti adstringentia & viscosa, non incidentia diuidentiaque, exposcant. Atque hæc quidem iam quadantenus curandi attingunt methodum.

Qua differant amarus acrisq́; sapor. quod scilicet amarus præterquam quod calidus sit, etiam est siccus: at acris, vtique qui non exactus est, vberem quandam humiditatem obtinet. CAP. 19.

POstea uero q̃ de saporibus amaris definiuimus diximusque, ꝙ incidendi uim hẽant, & extenuandi, tũ abstergendi, ac nimirũ ẽt calfaciendi, hactenus tñ, ut non urant; rursum ad acres orõnem vertamus. Ac primum exacte ipsos calidos dicimus, deinde exedentes, vrentes, crustã molientes, ac deniq; ẽt colliquãtes, eosq; oẽs, uel cuti impositos esse hmõi: Sin intro in corpus sumantur, siquidem tota suba animanti cuipiam summe aduersentur, putrefacientes oẽs, deleteriosque, eius generis aĩantium: sin caloris duntaxat immoderatione, si crassæ sint essentiæ terræque, interiora exulcerandi pollere facultate: sin tenuis, urinã mouendi, sudoresque ciẽdi uim hr̃e: in summa aũt, incidendi, & digerendi per halitum: ex quo genere quidam tum expuitionibus ex thorace, tum mensium motibus auxiliantur. Cæterum qñ sit, quo modo, & qua methodo utendum, non est præsentis tractationis exponere: de omnibus si quidem eiusmodi in curandi methodo differetur. Quare de acrium saporũ natura plura scribere supersedebo: sat.n. fuerit distinctiones adijcere exactiores, quibus ab amaris differũt. Nec̃.n. sola caliditate vehementi ab illis diuersi esse consueuerunt, sed ꝙ amari oẽs non modo calidam hẽant facultatẽ, sed & siccã, cineri (uti eos quis optime cõparet) adsimiles. Acres aũt, quicunq; utiq; amari non sunt, multã interim humiditatẽ admistã hñt, proindeq; corporum eiusmodi non pauca a nobis esitantur. Porrò, ꝙ non calidus modo, sed & siccus est oĩs sapor amarus, in primis nos, maximeque discreta docet experientia, de qua sæpenumero uerba supra fecimus; Ijs uero, qui præter experientiã per rõnem ẽt scrutanť, similiter accidit. Admodũ itaq; excalfactis dulcibus, siue id ab igne, siue a calore ingenito, amarorũ corporũ constare generationem indicauimus: q̃ protinus consistentia quoq; ficciore apparent: Tum uero qm̃ absumatur sp̃, ac defluat ab eis humor in uaporem a calore solutus, necesse est reliquum terrenius sicciusq; effici: quippe cum dulce præterquàm ꝙ H A I 2.t.I.c.3. fol.93.a

calidum

A calidum sit,siue plus,siue minus,necessario sanè,& humidum plus,minusve existat. Si autẽ corporis nr̃i naturæ maxime est simile,ipsa vero sit temperate tum calida,tum humida, id quod ex dulci superassato prouenit, perinde ut calx cinisque,calidũ siccũq; necessario efficitur:proinde abstergere quoque,cõminuere,secare crassos,viscososq; humores,sicut cinis,& nitrũ est natum. Nec.n.aerea est,neque tenuis, neque aquea eorum consistentia, sed, ut paulo ante dictum est, terrena,exacte a calore elaborata,ac velut superassata ipsorũ essentia. In cõparatione ergo ad stringentium quidem,nõ parum ijs tenuiora sunt medicamẽta amara,ut ad acria uero,crassiora:quam ob rem neq; facile crassos viscososq; humores pertranseunt,velut ea,quę sunt tenuiore essentia:nec incidere,perinde ut crassiora,nequeũt.In medio aũt vtriusq; excessus sint oportet,q̃ incisura sunt,nẽpe ut neq; prompte penetrent perinde,ut flãma:neq; dum cunctantur tardantque,dissecare non possint. Verũ de istis in sequẽti libro, qui ex ordine est quintus,tractábitur.Nunc aũt tñ nouisse suffecerit,ꝙ qualitas oĩs amara calidis simul, siccisq; substantijs accidit,& præter hæc tenuibus,& terrenis. Inaudiendum est aũt totum,quod dr̃,coniunctim,haud quaq̃ vtrunq; separatim legendum:nam sic pugnare cum terreno videatur tenue. Verum non simpliciter tenue, sed ut in terrena consistentia tale esse amarum assero, uelut calx, & cinis, &

B quicquid exacte perassatum fuerit,cinisq; redditum:fore aũt verius adsimiles fuligini, ac ipsius flammæ fauillæ,quippe q̃ gustantibus apparet amara. Ergo crassum,& terrenum est corpus,ferrum,ac lapis:fauilla aũt,& cinis tenue:Ignita itaq; ferrum,lapisque,calce,cinereq; sunt crassiora,multoq; magis,q̃ fauilla:ad hæc quoq; & calidiora. Sed ferro lapidiq; ignito,ea quæ ꝑ erosionẽ interimunt medicamẽta, similia sunt: q̃ a corporis nimirũ calore huc perducuntur: velut chalcitis,mysi,sori:ad hæc arsenicum,hydrargyros,lithargyros,& alia innumera. Crassarum.n. sunt partium id genus oĩa,ac ꝑtãte calida:ac proinde temporis spatio accensa,per eam,quæ est in aĩante mutationem,non aliter quã lapis,ferrumq; ignitum uentrẽ,tum exulcerant, tum exurunt,cum.s.in corpus distribui præ grauitate haud possint. Istis autem subtiliora sunt, tametsi & ipsa terrenæ sunt consistentiæ,calx, cãtharis, lepus marinus: quorum quædam vsque ad iecoris pertingunt regionem:quædam uero vsque ad vesicam, & pectus,in tanto interim itineris spatio igneam acquirentia naturam. Porro aristolochia,& iris his etiam subtiliores sunt:quippe q̃ tum humidæ essentiæ,tum aeriæ,plus quã illa obtinent:quod hinc cõstat,ꝙ neq; adeo sint sicca, duraque,neque adeo grauia, quapropter,& deleterium effugere genus. Sane vero,& cãtharis, parce interim sumpta,quibusque oporteat admista,prẹterquàm quòd vesicam nihil offendat,

C etiam renes expurgat:immo,& quæ efficaciora conficiuntur ad urinas mouendas medicamenta,non nihil habent cantharidis. Sed de hisce aliàs habebitur sermo.

Quòd sapor amarus insit corporibus temperie siccis: & si plane amarus sit esculentus non sit. CAP. 20.

A.l.2.t.1.c.3. fol.93.g

AT amarus sapor ꝙ siccis tẽperie corporibus insit, hinc colligere licet, ꝙ & minime oĩum amara putrescant:minimeq; uermes,aliaque non nulla aĩalcula,qualia in radicibus herbisque,ac fructibus putrescentibus prouenire solent, procreent:maxime namq; uidemus in humidis nasci corporibus uermes,ac putrilaginem. At,quæ exacte amara sunt(uoco aũt ita,q̃ nulla sensu notabili alia participãt qualitate)oĩbus propè animantibus,nedũ hominibus, esui inepta sunt:quippe cum animal oẽ plus minusque sit humidũ:amara autem, sicca, haud aliter quã cinis & puluis. Itaq; neq; cinerem,neq; puluerem,neq; fauillã,neque calcẽ aĩal ullum esitat, neque eorũ,q̃ plane amara sunt quicquã. Absynthium enim nõ solũ amarũ est, sed & adstringit: marina uero aqua salsa potius est,quã amara, plurimum in se habens aquæ potabilis: id quod & ab Aristotele olim satis est demonstratum. At aqua,q̃ est in lacu Palęstinæ in caua Syria,quẽ alii quidem mare uocãt mortuum,alij stagnum bituminosum,gustantibus non salsa modo, sed

D & amara est. Salem uero etiam habet ex sese natum?perinde amarum. Primoq; statim aspectu una cum uniuerso mari tum candidior,tũ crassior apparet,meræ salsugini seu muriæ, similis:in quã si salem iniicias,ne liquari quidẽ etiã possit: plurimum.n.eius in se habet: ac siquis in eã se mergat, continuo sale tenuissimo uelut cõspersus undique emergere cõspicit. Quapropter etiã aqua illa,q̃ cætera marina grauior est,idq; tanto pondere,quãto fluuiali marina. Itaque ne si te ipsum quidem demittere uelis in profundum,deferri deorsum possis:ita attollit eleuatq; aqua: non sanè quia natura leuis sit,quod quidã ueterum sophistarũ prodidit,sed, ut censuit Aristoteles, ꝓpter grauitatẽ,instar luti,quæ leuiora sunt gestãs. Proinde si hominem ligatis manibus pedibusq; in stagni illius aquã conieceris,deorsum haud feret. Quin verò,sicut naues in mari onera plura,quã in fluuijs citra submersionẽ portare ualẽt,eundẽ in modũ in stagno mortuo multo plura,quã in mari,tãto.n.est q̃ in illo est aqua,marina grauior, quãto marina lacustri,aut fluuiali,inest.n.ei salis substantia,quæ terrea grauisque est. Ipsique tibi marinã,si lubet, efficere licet, sale in aqua fluuiali colliquato,cognoscereque quãto grauior reddatur aqua eiusmodi,quã sit dulcis. Quin & modum iã inuenerunt,móderatã ad saliendum conficiendi*salsuginem,si ouum in ea uideatur natare:nam ubi etiamnum sidit,ac nondum super*salsuginis superficiẽ innatat, aquosa magis est & dulcis,grauiter uerò salsa est,ubi tãta est salis copia indita, ut amplius liqua

ri

A.l.2.t.1. fol.93.h

ri qui postea adijcitur nequeat. Quã aquam si pendere non grauaberis, oĩum aquarum compe E
ries grauissimam. Itaq; ego qñq; inanẽ esse diutius cuiusdã ambitionẽ oñdi, qui tantã in Italiam
maris mortui aquam deuexit, q̃ cisternã implere posset: nã id ip̃m ego expedite p̃stiti, sale pluri
mo in aquã potabilẽ coniecto. Longo ẽt grauiorem eiusmodi effeceris aquam, si q̃ plurimũ sa-
lis liquatũ sub Canis exortum, vbi potissimũ æstus iam fuerit ualentissimus, torreri siueris, haud
aliter q̃ in stagno bituminoso: sic.n. hæc aqua perinde, ut illa grauis efficiet: ac si ligatũ hoĩem,
aut aliud aĩal, in ipsam conieceris, instar nauis super aquã feret. Quin vero & amarior protinus
quoq; eiusmodi erit aqua, si decoquere ipsam in ignẽ lubeat: nã q̃cquid salsum plusculũ excal-
feceris, amarum tibi euadet. Sic & ipsius bituminosi lacus aqua in caua, calidaq; regione contẽ-
ta, dũ Sole torretur, amara efficitur: proindeq; æstate, q̃ hyeme amarior est. Ac siquid eius hau-
stum in uase cauo, regioneq; aprica (quẽadmodũ nos effecimus) æstiuo tp̃e deponas, continuo
amarior sese reddita videbitur. Verum hæc oĩa ijs, quæ paulo superius de amari gñatione dixi
mus, abunde subscribunt. Cæterũ cuius gr̃a oratio ad bituminosum digressa est stagnũ, id non-
dum oẽ expositum est. Nullum.n. in eo neq; aĩal, neq; plãta inesse conspicitur: immo cum duo
in eum fluuij confluant longe maximi, pisciumq; copia scatentes, maxime qui prope Ierichon
tem fluit, quem Iordanem noĩant, nullus oĩno piscium fluuiorum ostia excedit: ac si captos q̃s F
in lacum inijciat, celeriter mori cõspicit: adeo est oĩbus tum hoĩbus, tum plantis, inimicum, q̃d
exacte amarum est, & quod squallidum pariter, & siccum est, atq; natura velut fuliginẽ ab exas
satione referens. Quanquam ne illius quidem stagni aqua exacte amara sit: quippe cum nec ip
se sal: uocant aũt eum Sodomenum, a circumiacentibus stagnum montibus, quos Sodoma ap-
pellitant; multiq; ipsum accolæ ad oĩa, ad quæ nos alio utimur sale, accommodant. Vis eius nõ
modo plus q̃ cuiusvis alterius salis exiccatoria est, sed & extenuare nata, quia.s. plusquam alius

†Co græci multum ab hac tralatione variãt, hic autem interpres veterẽ tralationẽ imitatus est.

exassatus est. †Omni.n. sali obscura quædam adstringendi uis inest, qua eas, quæ condiunt car-
nes constringit, densatque, potissimum vbi durus, & minime fragilis extiterit. Talis est exactissi-
mus quidem fossilis fere omnis: minus aũt illo marinus: tum, qui multis in locis aquis leuiter
salsis arescentibus prouenit, tertium locum obtinet, abstergere magis quã adstringere cõtrahe
req; potens: Proximas his vires habet Sodomiticus, æque atque marinus durus: cęterum ob ad
mistam amaritudinem, facultatem ualentius abstergentem, ac digerentem, quàm marinus pos
sidet. Sic & nitrum ipsum, & ipsius spuma, & quod composita appellatione uocatur aphroni-
trum, cæteris magis extergere possunt, nempe quia minime adstringunt, & exacte sunt amara.

Quòd sapor salsus calidus sit, & terrestris, eaq; ratione quadantenus sapori amaro similis. CAP. 21. G

A.l.2.t.1.c.3. fol.93.a

A*Al. flos.
B † εἴρηται τὰ ἐικότα.
C† In cod. græcis impressis legitur καὶ τοῖτό τε πικρὸν οὐδέ ποτ' ἦν εὐῶδες, οὐδ' ὡς φάρμακον ἡμῖν ἡδύ. i. tametsi amarum nunquam odoratum est, neq; vt medicamen nobis suaue.
Cod. autem antiquissimus hẽt, καὶ τοι τογε πικρὸν οὐδέ ποτ' ἦν οὐδ' ὡς φάρμακον ἡμῖν ἡδύ. i. tametsi amarũ nunquam sanè, nec ut medicamentum est nobis suaue Vetus autem tralatio, ita habet verum tamen res amari saporis non cadit ex casu delectabili in al quã horã, nec secundum uiam medicinæ, nec secũ dum uiam cibi.

ETenim propinquus est sapor salsus amaro: quippe terreni ambo sunt, & calidi nõ obscura
tñ diuersitate diffidẽt, q̃ uidelicet amarus a calore arido plus sit extenuatus, & elaboratus.
Sic in gñe salis, qui durior est, & densior, terrestriorq; qualis fere est uniuersus fossilis, minus ca
lidus est, subtiliumq; minus partiũ: q̃ vero rumpi facilis, laxusque, tenuior simul & calidior est:
in quo gñe est, & qui subamarus est, mediam quodammõ naturam inter salem durum & aphro
nitrum obtinens. Sanè & inter aphronitra quædam sunt duræ crassæq; essentiæ, quæq; nec faci
le liquari in aqua queant. Verum de prauis non est in hoc loco nobis sermo, sed de ijs, quæ iux
ta noĩs rõnem essentiam hñt spumosam, qualis vtique est, & ipsa nitri spuma. Est.n. ea omnium
mõ dictorum tenuissima, velut & asiæ petræ flos: multum.n. & hic quoq; tenuis est, sed aphroni-
tro minus calidus. Quare utiq; carnium excrescentiã minore cruciatu colliquat: mordicat autẽ
eas nitri[a]*spuma: mordicat vero & aphronitrum: nec secius quoq; & ip̃m nitrum, tametsi illis
sit minus calidum. Verum supra monuimus, essentiam crassam plus erodere, ubi nimirum calo-
rem quendam nacta fuerit. Nulla.n. eius pars sine cruciatu celeriterq; transit, sicut eius, quæ sub
tilis est: verum retenta, & immorans, ac tardans, plusculoque tempore uni corporis nostri parti H
culæ inhærens, haud immerito molesta redditur, instar pali carni infixi.

Quòd odorata omnia calida. CAP. 22.

CAeterum, ubi de saporibus oĩbus, [b]† q̃ conuenire uisa sunt, exposuimus, ʒ reliquum fuerit
de vaporibus differere: quippe cũ huius sensibiliũ gñis gratia, odoris sensum natura crea-
rit. Sanè pleriq; similiter saporibus nos afficiunt. Siquidẽ acida oĩa, & ante ista ipsum adeo ace
tum similiter odoratum, gustumq; mouet: tum acria quoque, uelut allia, cæpe, & ipsa non minus
quã gustũ, odoratũ quoq; offendunt, mordicãtque. Sic in alijs singulatim similis propemodum
est odoris sensus sensui gustus. Itaq; quorundam corporum, ẽt non gustãtes, qualitatem cogno
scimus, veluti fimi: proinde oĩno ne gustare quidem aggredimur, quia.s. admodũ fides habea-
tur odoratui. Quin ẽt si qua boni odoris edulia, putrilagine corrupta, odore nos suo offendunt,
protinus ea abijcimus, haud gustare dignati. Fereq; in oĩbus mutuo consentiũt odoratus, & gu-
stus: attamen in odore suauissimis, velut rosa, plurimum differunt diffidentque, tm̃.n. abest, ut gu
stantibus suauia sint, ut amaritudinem non paucam præ se ferant, [c]† tametsi amarum nunquam
odoratum est, neq; vt medicamen nobis suaue, neq; ut cibus. ʒ Quænam igitur huius sit dissonan
tiæ cã, licet Theophrastus quæsierit, tamẽ præstiterit, & quę nos de ea cognoscimus exponere.

Amari

A Amari saporis gñationem ex dulcibus a calore extenuatis prouenire iam clare docuimus, apparuitq; calidiora simul, & tenuiora tẽperie esse amara, quã dulcia. Sed, & odoris sẽsus in ipsis cerebri est uẽtriculis, uelut & id quoq; alibi a nobis demõstratũ est, & odorabiliũ uaporosa est sub̃a. Ea.n. quę a corporibus defluunt, ambiẽti permista, ac deinde per nariũ inspirationem in cerebrum delata, sensum mouent. Recta ergo rõne, "quæcunq; † odorata, eadẽ & calida sunt, quippe cum vaporum copia a calore proueniat: non tñ protinus, quicquid odoratum est, suaue esse colligitur: siquidem non oẽ id spiritui in cerebri uentriculis contento familiare est. Etenim quemadmodum qui linguæ obueniunt sapores, ij qui familiarissimi, ijdem & dulces erãt: qui verò non familiares, cõplures hẽbant dñias: ita odores, qui familiares sunt cerebri spiritui, ijdem & grati sunt, & suaues: qui uero non familiares, multis dñijs a sese mutuo dissident: cæterum non oĩbus imposita sunt noĩa, perinde ut saporibus. Dicimus.n. quippiam acidum acrẽq; habere odorem, sed austerum, acerbum, salsum, aut amarum haud ẽt dicimus. Verum in hasce duas appellationes odorabilium pleraq; reducimus, beneolentia, & graueolentia appellãtes: beneolentia quidem proportione quadam ad ea, quæ linguæ sunt dulcia: graueolentia uero ad ea q̃ non dulcia: uno.n. noĩe totũ hoc in saporibus genus appellari nequit. Videtur autem a B corporibus non odoratis, aut oĩno paucum defluere, aut quod pro mole sua sit immoderatum, sicut in ijs, quæ exacte tum salsa, tum acerba sunt. Exacte autem cum tale, aut tale quid dicimus, syncerũ, & quãtum fieri possit, alterius qualitatis expers dicimus. Siquidem crassa vtrisq; essentia est, & ad hoc acerborum etiam frigida: quare verisimile est, quod ab ijs defluit, paucum esse, & crassum, & mole sua terreum, ac proinde per inspirationem in cerebrum non incidere.

A.l.2.t.1.c.4. fol.94.e

† Al. uaporosa, omnino.

Quòd neque ex odore, neque ex colore certum quid definiri de medicaminum temperie possit. CAP. 23.

ITaq; haud tutum est ex odore de sensibilium tẽperatura conijcere perinde, ut ex gustu. Nam quæ odore carent, crassam quidem essentiam obtinent: cæterum q̃ sit eorum in calore frigoreq; natura, id vero nondum constat. At q̃ odorata sunt, tenuia utique sunt quadantenus, & calida: uerum eius tenuitatis caliditatisq; quantitas haud ẽt indicatur. Porrò maxima potissimaque cã, quamobrem in odoratis nihil euidens de temperatura indicari queat, inæqualitas est sub̃ę: de qua sæpenumero verba mihi iam habita sunt, vbi demonstrabã corpora pleraq; dissimilari esse subsistẽtia, Ac nunc quoq; ẽt claritatis gratia unũ exemplum proponam, nempe Rosam, quæ non ea modo rõne dissimilaris est, qua pars quidem eius continet, pars vero continet̃ (cõ C tinens quidem durum & terreũ, quod continetur succus est humidus) immo, & succi ipsius tria sunt excrementa quemadmodũ supra necessarium esse demonstratum est, unum terreum, quale est in vinis fæx: alterum aereum, quod ipsum quoque uini flori proportione rñdet: tertium aqueum, quod in omnibus bullitionem efficere corruptionemque diximus, ubi nimirum, neq; deuictum, neque plane alteratum ebullitionis tpe fuerit. Sane huius excrementi gratia quidam succos non nisi coctos reponunt, alij in Sole feruenti præsiccatos: nam terrei aerijq; gratia non admodum corrumpendos metuunt, cum ea, & separari uideant, ægreq; corruptibilem sortita sub̃am, quandoquidem temperamentum nacta sunt siccum. Sed de istis supra abunde disserui-mus. Cæterum in rosæ natura aliud gustantibus acerbum est, quod terreum, ut sit, & crassum frigidumque, necesse est: aliud uero amarum, quod tenue est, & calidum: & tertium in ijs aqueum, necessario quidem frigidum, sed in tenuitatis crassitudinisque oppositione quadantenus summorum medium: cuius mistura, neque ipsum illud acerbum, neque ipsum amarum, summè est tale, quale dicitur: qualitates.n. oẽs exoluit aquei admistio. Ipsum itaque hoc aqueum elaboratum, extenuatumque, atque excalfactum quodammodo videtur, ac proinde facile in uaporem solui, & hac ratione rosa tum odorata esse, tum celerrime resiccari. Atq; hæc oĩa de eo ex gustu D conijcias: at per odorem haud æquè: quippe cum non ęquè oẽs eius partes euaporent, nec perinde sensum moueant. In gustu autem omnes similiter gustabilium corporum particulę in linguam incidunt, sensumque mouent pro sua natura singulæ. Quare certum tutumque, ut diximus, non est, de tota medicamentorum facultate ex odore conijcere: nam ea sola agnosci pñt, quę modo posuimus. Multo minus ex coloribus de medicinarum virtutibus colligere quid valeas: quippe cum in singulis coloribus calida, frigida, humida, siccaque reperias, quemadmodũ in primis huius operis commentariis ostendimus. In quoque tamen singulatim genere, aut seminis, aut radicis, aut succi ex colore indicationem quandam liceat sumere: utpote cępa, scilla, vinum, quanto fuerint albidiora, tanto & minus sunt calida; quæ uero subflaua, fuluaque, calidiora. Idem usuuenit tritico, milio, ochris, phaselis, ciceri, ireos radici, asphodelique, aliisq; cõ pluribus: in quoque enim genere in uniuersum fulua, flaua, rubraque omnia albis sunt calidiora. Itaque etsi hinc quoque de medicamentorum viribus coniectura fieri queat, tamen sermoni adiiciatur, optimum sane esse (ut dictum, & ostensum sæpenumero est) per experientiam discretam facultates inuenire, in hac enim falli non possit quanquam prius, quàm experiẽtia virtutem agnoscas, gustus pleraque indicet, pauculum etiam (ut dictum est) approbante ipso odore.

A.l.2.t.1.c.3. fol.93.e

GALENI DE SIMPLICIVM MEDICAMENTORVM FACVLTATIBVS

LIBER QVINTVS.

ARGVMENTVM LIBRI.

De reliquis agit principijs earum facultatum, quæ poſt primas calfaciendi, refrigerandi, humectandi, & ſiccandi, medicamentis inſunt, & ex operibus, quæ edunt in corpus, denominantur.

Recapitulatio prædictorum, quæ veluti ſuppoſitiones ad dicenda erunt. CAP. 1.

QVintum librũ De ſimpliciũ medicamẽtorũ facultatibus orſurus, ea primũ
repetam, quæ ſupra demonſtrata in rẽ pñtem cenſentur accõmoda, sũ-
pto ab elemẽtis principio, aqua videlicet, igne, aere, ac terra: quæ nõ nul F
li a qualitatibus denoĩantes, humidum, calidum, ſiccum, & frigidum eſſe
aiũt. Sũt ergo qualitates hæ, humiditas, ſiccitas, caliditas, frigiditas. "Quæ A l.2.t.1.c.4. fol.94.f
verò ab illis denoĩantur corpora, ea ſunt tum cõia oĩum elemẽta, tũ ea q̃
per harũ excellẽtiã, aut humida, aut ſicca, aut calida, aut frigida nũcupãt:
tum ea, q̃ ad conueniẽs, ſiue ſymmetrum gñis eiuſdem, aut ſpeciei confe-
runtur: quæq; ad quiduis obuium. Sanè de horum dña frequenter tractauimus. Nec minus di-
ximus, quatenus differat nutrimentum a medicamento: & ꝙ nutrimentũ uincitur, ac ſuperatur
ab eo, quod nutritur: medicamentum autem contra: ipſum.n. uincit, atq; ſuperat corpus, cuius
fuerit medicamentũ, quippe cũ vtriuſq; referatur ad aliquid notio. Oſtenſum pterea eſt medi-
camentũ alterare natũ eſſe, aut una quapiam qualitate, nempe aut calfaciẽdo, aut refrigerãdo,
aut humectando, aut ſiccando, aut dictorum coniugatione quapiã: aut tota ſua ſuƀa, ſicuti com-
plura deleteriorũ, ſeu lethalium medicamentorũ, nec pauca alexiteriorũ, ſeu amuletorum, tum
purgantia oĩa, ac pleraq; eorum, q̃ epiſpaſtica, hoc eſt attrahentia nũcupant. Sed de iſtis, q̃ reli
qua ſunt, infra adijciam. Quæ uero una duabusve qualitatibus in vniuerſum corpus noſtrum
agunt, ea hoc in libro exponã, rurſum hic ſumpta hypotheſi ſuperius demonſtrata, ꝙ "ſimpliciũ G A.l.2.t.1.c.1. fol.91.e
medicaminum pleraq; diſſimilarium ſint partium, req; uera compoſita, cæterum appellãt ſim
plicia, ꝙ cuiuſmodi ſunt, talia natura ſint, nec quicq̃ ex noſtra induſtria aſſumpſerint: quin etiã
ꝙ quædam craſſarum ſit partium, & terrena ſuis ſubſtantijs, quædam tenuia, & aerea, alia ue-
ro aquea, & dictorum media. Hæc cum ſint ſuperioribus libris demonſtrata, hypotheſes mihi
ſunto ad ea, quæ nunc dicenda ueniunt. His ergo* propoſitis ordienda iam oratio eſt.

* ὑποκειμένων.

De vſu medicamentorum. CAP. 2.

VSus eſt frequenter hominibus medicamentorum ob id ipſum tantummodo, ut aut refrige
rent, aut humectent, aut calfaciant, aut ſiccent, aut per coniugationem horũ quid agant. In
terim vero, "ut quod ſupra modũ laxatũ eſt contendãt, atque contrahant, aut quod intẽſum eſt A.l.2.t.2.c.4. fol.94.f
laxent: aut quod condenſatum eſt rarefaciant, aut rarum condenſent: aut durum emolliant, aut
immodicã molliciẽ ad duritatẽ reuocẽt; aut plenum euacuent, aut uacuum impleant: aut gene-
ris eius aliud quid agant. Nam quiſquis perfrixerit, nõ medicus tm̃, ſed quivis ẽt ex plebe ab ip-
ſa rei natura ductus calfaciens medicamen inuenire deſiderat: aut ardenti febre æſtuans, qđ re
frigeret. Sic priuatus quiſpiã ſi vlcus habeat nimis molle ac humidũ, id medicũ deſiccare iubet:
aut ſi ſiccum, & exuccum, humectare. Quin etiam cum ſiccitatem pariter atq; caliditatem toto H
corpore percipiunt, ceu & q̨ æſtuãt, ſiue uſti ſunt, & qui defatigati ſunt, lauari expetunt, frigidam
que bibunt, tum quicquid refrigerare ſimul, & humectare põt, ſtudioſe exquirunt: votiq; ſæpe
cõpotes fiunt. Atq; ipſa natura duce eorũ remedia pleriq; idiotarũ inueniunt: at phlegmones,
ſcirrhi, œdematis, eryſipelatis, putredinis, herpetis, gangrenæ, nullus ex illis ſibi remediũ pue-
ſtigandũ ſumit, tanquã vnũquodq; eorum maius iã ſit quã pro captu hominis plebei, ac ſciẽtiã
requirat uenerabiliorem. Eam ſcientiam nuncupãt Medicinam, & qui eam exercet, Medicum:
atque hucuſque, & ipſi procedunt, ut ſciant ulcus cauum carne impleri, ſordidum purgari debe
re, æquabile cicatrice induci: non tamen norunt quid carne impleat, quid purget, quid cicatri-
ce inducat. Sic ſane ẽt ſi muſculũ habeãt durum, ac tenſum laxumve, ꝙ duro quidem mollienti-
bus ſit opus, tenſo autem laxantibus, laxo vero contendentibus, id ſatis perſpiciunt: nõ tñ com-
pertũ habent medicamentum, quod aut emolliat, aut laxet, aut contendat, ſed ea inuenire opus
eſt medici. Siquidẽ inuenias ex plebe quoſdã, qui nõ ſecus atq; medici medicamentorũ pollẽt
inuentione, ſed hactenus, dum calida modo, ac frigida, humida, ac ſicca perquiruntur: verũ in
iis, quæ modo dicebamus, prorſum rudes reperias. Tametſi, ceu ante monuimus, haud omnium
tum calfaciẽtium, tum refrigerantium, tum humectantium, atque exiccantium, æque facilis eſt

A atq; expedita inuentio. Quippe ꝙ napy, pyrethrumq́; excalfaciunt, & portulaca, solanũq́; refri
gerant, tum aqua & oleum humectant, & acetum, & marina aqua desiccant, penè oĩbus nõ me
dicis duntaxat, sed & idiotis confessum est: At rosaceũ an ne calfacere, an refrigerare dicendũ,
similiter acetũ, oleum, & eius generis non pauca, ingenti controuersia iactata sunt. Verum de ta
lium facultate in quatuor ante hunc libris disputauimus, In primo ac secundo sophistarũ redar-
guentes epicheremata, {seu in utranq; partem rõcinationes:} monstrãtesq́ue, uerã methodum,
cuius quis ductu medicamentorũ facultates inueniat. In tertio missis sophistis, oẽs ab initio lo-
gicas exposuimus q̃ones, quibus maxime insistas, quibusq́ue, vt sic dicã, artificiose efformatus
idoneus sis ac sufficiens, qui medicamentorum omnium facultates inuestiges. In quarto de pro
prijs linguæ sensorijs disserui, quos sapores appellitant, id indicans, quo pacto hinc orsus pri-
mas inuenias tũ qualitates, tũ facultates. Attigi porrò ẽt in extremo libro qualitates odoratus,
docens quantum itidem & hinc iuuari queas ad primarum inuentionem facultatum. At in hoc
quinto libro aliud mihi propositum est facultatum genus expromere, quas uocare potes sc̃das,
ac tertias post primas, & oĩum cões. Siquidem cum particulatim vnumquodq; non pari mõ
ex illis temperatum sit, aliud, puto, ex ijs laxatorium euasit, aliud intensorium: aliud emolliens,
B aut indurans, aut rarefaciens, aut condensans. Tum ex operibus, q̃ edere nata sunt, facultates
in se hr̃e dicta sunt rarefaciendi, condensandi: emolliendi, indurandi: illinendi, extergendi: at-
trahendi, repellendi: ad hæc laxandi, contendendi: ora reserandi, ac contrahendi: incrassandi,
extenuandi: dolores sedandi, ac ciendi, illas ἀνωδύνους, has ὀδυνηρὰς noĩant: concoquẽdi, puris
mouendi: digerendi per halitum, sudoris prouocandi: soporis conciliandi, stuporis accersẽdi:
aĩum alienandi, {ecstaticas nuncupant:} putrefaciendi, vrendi, erodendi, crustã faciẽdi: funden
di, densandi: succũ prauũ procreandi, attẽperandi: purgandi, sistendi: exasperandi, leniendi: in-
farciendi, farctu liberandi. Ac cũ vlterius ẽt procedunt, ac propè particulatim opera appellant,
vrinas ciendi, uomitus proritandi, subducẽdi vẽtris, ac lubricandi, ꝑ nares, & os purgãdi {quas
ἐῤῥίνους, & apophlegmaticas uocant,} menses mouendi, aut cõprimendi: similiter lactis, ac semi
nis tum generandi, & extinguendi, tum prouocandi, & reprimendi: Magisq́; ẽt cum a iecore he
paticas, a liene splenicas, ab auribus oticas, ab oculis ophthalmicas, a dentibus odonticas, a co
xa ischyadicas, a renibus nephriticas, a pedibꝰ podagricas, ab articulis arthriticas, a costis pleu-
riticas, a tussi bechicas, & à calculis cõminuendis λίθων θρυπτικὰς facultates uocitant, ad particu
lares perueniunt. Pari mõ quędã dicta est a procreãda in vlceribus carne facultas sarcotica, ab
C inducẽda cicatrice epulotica, a glutinãdo colletica, a purgatione cathartica, ab excrescẽtia car-
nis detrahẽda cathæretica: fereq́; numerari nequeãt oẽs particulatim facultates, si ab unoquo
que singulatim eorum, q̃ perficiunt, deflexa illis imponere noĩa aggrediant̃. Sed p̃clarius sane,
ac methodo dignius est, si missam facientes or̃onem tum prolixam, tum confusam, commodis
speciebus cõpositas* medicamentorum facultates cõpendio definiamus, non puris mouendi, * Al. consuetas.
aut mitigandi, aut doloris sedandi, aut per halitum digerendi, aut laxandi, in triticeæ farine ca-
taplasmate facultatẽ inesse dictitantes, sed modicè tũ humidã, tum calidã: superius nanq; dictũ
est, in quo sigñato eiusmodi dictionem efferamus. Similiter non urinas, aut menses prouocans,
aut bechicũ esse medicamen: aut pleuriticis, aut peripneumonicis, aut purulentis {quos ἐμπύους
uocant} congruere: aut morbis comitialibus, & spasmis, & palpitationibus, & tremoribus, & ru
ptionibus, & spasmatibus prodesse: neq; carne implere, aut purgare sinuosa ulcera: aut lateris,
iecoris, lienisve dolores sedare: neq; chœradas discutere, aut ex ossibus carnes educere: ad eun
dem modũ, neq; geniture profluuio congruere, aut in uteri fomẽta vtiliter misceri emollientẽ,
& reserantẽ: quin nec ꝙ neruos, & ephelides detergeat, & inueteratũ capitis dolorẽ sanet, aut
fœtum corrũpat detrahatq́ue: Sed sufficit hactenus dixisse calidã, hactenus siccam, & eatenꝰ te-
D nuium partium illis obuenisse temperiẽ: sicq́ue tum oĩa, quæ nunc memorata sunt, tum longe
item plura indicasse: quin alio quoq; mõ de ea dixisse sat est amarã esse, sed non extreme, immo
ita ut dulcedo quædã admista appareat. At primus doctrinæ modus empiricorum proprius est:
secundus virum potissimum rationalem decet: atque hunc mihi nunc exponere statutum est.

De pus mouentibus, atque emollientibus medicamentis. CAP. 3.

C Aeterũ uniuersa ea, q̃ quatuor superioribus libris sunt dicta, propria sunt ipsius de medica
mẽtis speculationis, nisi si q̃n per affinitatem curandi methodum sermo attigit: At, in quo
nunc versamur, ad illã magis pertinet: qua ꝑ p̃ sæpe consilium mihi fuit, oĩno intactum præteri-
re. Verum, q̃nquidem uisum est præexercendos esse eos, qui assequi deberent curandi rõnis in-
tentiones: & pleriq; ex amicis, potissimumq́; ij, quorum in gratiam hunc tractatum conscribe-
re sum aggressus, ita me facere censuerunt: idcirco sermonem hunc hoc in libro absoluam, sum
pto exordio ab emollientibus, & pus mouentibus, Cũ utraque sint calida, humidaq́ue, diuerso
tamen utraque modo: hæc.n. ceu simillimũ corpori in pus mouendo calorem producentia, abs-
que ulla existentis in eo humiditatis, aut consumptione, aut adiectione: illa uero ceu maiorem,
quàm pro natura accendentia, ac non nihil quoque humiditatis contrahentia: Porrò perspi-
cua est notaque omnibus pus mouentium notio: siquidem suppuratio in pus est mutatio.

Tribus

Tribus modis dicitur molle, & durum, partim vt extreme tale, partim vt per excellentiam, partim ut E
ad symmetrum generis eiusdem, aut speciei, aut quidvis obuium. CAP. 4.

SEd de emollientibus medicamentis, ipsaq; adeo emollitione, nõ perinde simpliciter loq. li
cet, quia videlicet, nec de duro molliq; corpore. Siquidem partim absolutè durum dr̃, ut ter
ra: partim per excessum, vt vnguis, calcar, cornu: partim ad symmetrum sui gñis, aut speciei, ut
hoc aĩal, puta elephas, aut hic hõ, puta Hercules: partim ad quidvis obuium collatũ, ut Dioge-
nes ad Aristotelem. Pari modo dr̃ molle, aut ut summe eiusmodi, aut per excessum, aut ad sym-
metron sui gñis, aut speciei, aut ad quidvis obuium. Quòd vero tripliciter quoque id genus oĩa
dicere liceat, partim ut a mistura aliena, summasq; hñtia qualitates, à quibus nuncupata sunt,
partim ut ad symmetron sui gñis, aut speciei, partim ad quidvis obuium collata: & ꝙ nihil retu-
lerit, illo, an hoc mõ dixerit: frequenter mihi oñsum est. Omissis itaq; cæteris sigñatis, de molli-
bus durisque, ut ad optime comparatum hoĩem, contemplemur: quem sanè regulam, ac mensu
ram statuimus oĩum quæ eum in modum dñr: nec tñ ad illius partem quamcunque, puta os, adi
pemve, sed q̃ temperie media est, nempe cutem, maximeq; eam, q̃ in manibus est, vbi perfecta
est tangendi potentia. In unũ autem redit, si qđ per excessum ad totam substãm dr̃, sic molle du-
rumq; appellites, qñquidem medium quoddam est tactus noster: uti & Aristoteli uisum est, & F
Plato quoq; sensisse vr̃, cum ait, Dura quidem, quibus caro nostra cedit: mollia uero, quę cedũt
carni. Nam cutem hoĩs eo ipso in libro, Timęo. s. genere esse carnem ostendit. Quin & Aristote
les cum ait molle esse, quod in se cedit, durum quod non cedit, idem quod Plato sensisse uidet̃,
& maxime ꝙ ad tactum ea iudicanda censet, tanquam ad medium. Quod vero in comparatio-
ne ad quidvis obuium durum est, ac molle, id in eo ꝙ magis minusq; cedat, aut non cedat, iudi-
cari videtur. Quin & ipsam cutem nostram, aut musculum, aut partem aliquam quamlibet cũ in
duratam dicimus, cum naturali eius statu aduentitium affectum conferentes, ita nominamus.
Sanè corporum hoc pacto affectorum ad statum natutalem reditus emollitio est.

Quot modis fiunt dura: Nempe aut resiccatione, aut concretione aut nimia
impletione, aut harum coniugatione quapiam. CAP. 5.

POrrò cum variè quidq; durius efficiat̃, nempe aut siccescens, aut concrescens, aut nimia re
pletione adeo, vt uehementer distendatur, aut coniugatione quapiã, sequitur ut & propria,
suaq; cuique emolliendi sit rõ. Itaque de oĩbus deinceps distinguamus, interim illud prius com
monefacientes, noĩum uerborumq; copiam plerunq; non esse indecoram, sed potius eius con
trarium esse illiberale, qñ. s. non est necesse de illis distinguere. Nam ita & Plato prodidit. Et no G
bis in pñs necessitas incumbit de duri significatis definire, principio rursum ab ijs desumpto,
quæ modo dicere desijmus. Nam quod in se cedit, molle est, siquidem corpus simplex fuerit: si
quidem, qđ ex pluribus constat, aut sese contingentibus, sicut tritici aceruus: aut inuicem impli-
catis, ut lana & pili: simul & cedere põt, nec tũ esse molle. Contra in ijs, quæ summè plena sunt,
velut utres, vesicæque, neutrũ latus in se cedit, nec tñ quod cõtinetur durum est: sicut nec qđ cõ-
tinet ubi impletũ est, durius se ipso euasit, aut aduentitiũ alium affectũ est adeptũ, nisi quòd nũc
tensum est, qđ hactenus fuerit laxum. Quam ob rem ego id renitens, {Græce ἀντίτυπον} non du
rum appello, qñ nimirum accuratius loqui ꝓpono: permitto tñ qui velit durũ appellare: quin
& ipse persæpe sic nuncupo. Sed illud tñ moneo, non unam esse induratorum naturam, neque A.l.2.t.1.c.3.
vnam medelam: nam quod a siccitate induratum est, humectari postulat: quod vero a congela fol.92.h
tione, excalfieri: quod aũt a repletione, inaniri: qđ deniq; a siccitate simul, cõcretioneque, hume
ctari simul, ac concalescere: quod uero a cõgelatione pariter, & impletione, pariter quoque, &
calfieri, & euacuari. Siccantur itaq; corpora citra congelationem, tum in validis exercitijs, tum
in Sole feruenti, tum in inedia ingenti, tũ in febre ardenti, & medicamentis, q̃ ita siccant, ut non
refrigerent quoque. Congelantur a vehementi duntaxat frigore: sicut sanè & implentur a largi H
tm̃ humoris affluxu: At siccantur simul, & congelantur, coeuntibus, q̃ simul conuenire pñt cau-
sis, ut si quis supra modum laboret in frigore: Sic quoq; replentur simul, & congelãtur ab influ
xu frigido, aut partis refrigeratione. Frigoris rursus ipsius cã triplex est: Vna foris incidentibus,
puta aere, aqua, medicamento, quod sæpe factitant in erysipelatis: altera est propria patientis
particulæ temperies: tertia ab influente in ipsam humore prouenit: nam is sæpenumero se ipso
calidior effectus est, aut putrescens, aut contactu calidarum natura partium alterascens: cum in
terim, quod partibus natura frigidioribus affricuit frigus, plurimo perduret tpe. Atq; tot quidẽ
modis corpora, tum indurantur, tum molliuntur: At medicamen emolliens {Græci uocãt μαλα
κτικὸν} non de omnibus his modis efferre uidentur, sed peculiariter de ijs, quæ cõgelatione in
duruerunt, magisq; etiam si in eis contentus sit humor præter naturam, uelut in scirrhosis. Quip
pe si a siccitate induruerit, humectare potius, non mollire id præcipiunt, sicut impleta euacua-
re, non emollire. Sed de nominibus, neque contendere honestum est, neq; curiosum esse est ne-
cesse: verum rerum insistere diuersitatibus præstat: in quibus siquid peccatur, ingens ægrotis
damnum malumq; prouenit. Itaq; quod resiccatum est, humectãtia poscit remedia, de quibus
supra abundè disserui. At qđ a frigore congelatum est, excalfacientia postulat: quæ nec ipsa ob

scura

A ſcura ſunt. At quod impletum eſt, aut refrigerantia requirit, aut excalfacientia, aut quæ propriè
uocantur ſiccantia: vniuerſa ſiquidem hæc humorem ſuperfluum euacuant, ſed ſua, ac peculiari
quodq́; ratione: frigida quidē duobus modis, nēpe repellentia, ſimulq́; cū calore multa educen
tia humiditatē, ſicut Ariſtoteles docuit: quæ uerò excalfaciunt, dum contentum in caleſcentibus
corporibus humorē in uapores diſſoluunt: quæ aūt deſiccant, velut quæ uocātur diaphoretica,
hoc eſt per halitum digerentia, & ipſa duplici ratione, aut humores ebibentia, cū poris quibuſ-
dam inſunt, aut totam alterantia partem. Verum qn̄ tēpeſtiuus, cuiuſq; ſit uſus, non eſt p̄ntis ne-
gocij definire, ſed ad curādi attinet methodum. Quæ uerò à frigore pariter, & ſiccitate indurue
re, ea excalfacere pariter, & madefacere expedit, non ſicut pus mouentia, calore, & humiditate
ſecundum naturā attēperatis, ſed tanto eſſe medicamen expedit calidius, quanto exuperauit fri
giditas: tantoq́; humidius, quāto & uicit ſiccitas: in quibus menſurā finire ad curandi itidē me-
thodum pertinet. Sufficiat aūt hic medicamentorum ſpeciei formulam quādam exponere, idq́;
pauculis exemplis. Igitur oleum, & aqua calida humectant ſimul, & excalfaciunt. Quod ſi ambo
in unum miſceantur, multo magis, tum excalfaciet, tum humectabit, qnod ex ambobus erit mi-
ſtum, ſicut aquæ potabilis *balnea cum oleo copioſo* exhibita. Idem efficit eduliorū qualitas, ſi *Lauacra.
B ſimiliter habeat. Itaq; ingentis famis, quam βούλιμον nomināt, illiuſmodi ſunt remedia: eſt.n. ea
affectio frigiditas iuncta ſiccitati, & ſanatio eius per contraria perficitur. Enimuero cataplaſma * Non eſt in græco & intelligēdum eſt de potu. ut appa-ret etiā ex interpr. antiquo.
quod ex farina triticea conficitur, in temperatis naturis pus mouens, nec quicquam naturalis
partium humiditatis aufert, qđ quidem relatu ſit dignū, multoq́; magis, nec apponit: ſicut nec
calorem intendere pōt, nec hebetare, ſed tm̄ in ſubſtantia ipſa augere. Cæterum non idem eſt,
qualitatem intendere, & augere ſubſtantiā. Sed hæc paulo poſt accuratius oſtēdam. Attamē id
genus medicamenta humida calidaq́; dicimus, non ceu calidiora humidioraq́; quàm noſtra ſit
ſubſtantia, ſed ceu ſimilem habentia nobis temperiem, quæ calida & humida eſt iuxta ueterum
ſermonem, uelut in libris De temperamentis oſtendimus. Nec tn̄, ſic aquam humidam, aut* gal * Vetus interpres legit ignis.
banum calidum dicimus: ſed illam, tāquam quæ carnem noſtram riget, hoc tāquam quod calfa
ciat. Nam, tametſi aqua calida euacuare partes, quę per humorum influxum contumuerunt, ua-
leat, ſimilares tamen ſaltem omnino humectat, ſicut in primo libro à me monſtratum eſt.

De medicamentis pus mouentibus. *CAP. 6.*

MEdicamenta itaq; quæ pus mouent, eo ꝙ perinde, ut aqua calida excalfaciant, ſuperfluū
in ſpatijs uacuis cōtentum humorē per halitum digerunt: ſicut in libello De Inęquali in-
C temperie monſtrauimus. Ipſis tn̄ ſimilaribus corporibus ſecundum naturam affectis, humidita-
tis nihil, neq; adijciunt, neque adimunt, quod quidem manifeſtum ſit, & ſentiri queat: quippe,
cùm temperaturam poſſideant æqualem, earum ſubſtātiam tueri potius, quàm alterare poſſunt.
Nam in ſuppurationibus humiditas quidem alteratur, itemq́; ſiqua ſit caro contuſa: cætera ue-
rò, quæ ſecundum naturam habent, ſubſtantiam ſuam ſeruant. Etenim cum tres in aīalium cor-
pore fiant alterationes: vna planè ſecundum naturam eſt, cum uidelicet in uentre cibus coqui-
tur, aut in uiſceribus & uaſis, qui inibi generatur ſuccus, unde rurſum pars unaqueq; nutriatur:
altera contra planè pręter naturam, nempe in putreſcentibus omnibus: atq; hæ quodammodo
inuicem ſibi contrariæ ſunt: tertia ex utraq; miſta, & media eſt, partim quidquam obtinens pri-
mæ, ac ſecundum naturam, partim huius contrariæ, quæ eſt præter naturā. Siquidem alteratio-
ni ſecundum naturam duo hæc inſunt, ut & ex familiari animantis materia fiat alteratio, & ab
ingenito calore planè ſuperetur: ei uero quæ præter naturam eſt, & ab aliena caliditate mutatio
prouenit, & ad nihil utile: at media earum, quæ ſcilicet ſuppurationes comitatur, ab ingenito
quidem fit calore, ſed non planè uincente: neq;.n. ex materia peragitur, quæ prorſum benigna
ſit, neq; tamen ex omnino aliena. Itaq; quemadmodum alterationes ſecundum naturam, quæ
D ab innato proueniunt calore, à ſimili extrinſecus iuuantur, pari modo & quæ in mouendo pure
conſpicitur. Nam nihil æquè concoctioni uentris conferre nouimus, atq; corpus humanum il-
lum contingens. Proinde quidam puellos noctu admouentes per quietem, longè euidētiſſimū
adiumentum ſentiunt: confert ſiquidē amplius, magiſq́; multo familiaris eſt eo calore, qui à fo
mentis paratur. Eiuſdem gratia utilitatis quidā paruos catellos per quietē uentri imponūt, co-
piam coquentis cibos caliditatis adaugentes, non qualitatem. Tale eſſe debet quod ad mouen-
dum pus adhibebitur medicamētū, qualis eſt in naturis temperatis calor natiuus. At ſi iuſto ca-
lidior natura fuerit, in eo corpore, qđ pus mouebit medicamen, calidius ſit oportet: tanto nimi-
rum temperato calidius, quanto & natura eius temperatam in caliditate exuperat. Itaq; clarū iā
illud eſt ex curandi methodo, cuiuſq; ſingulatim hominis ſuum ac propriū eſſe puris mouendi
medicamentum. Nec minus illud conſtat, quod ſępenumero iā demonſtratum horum compro
batur teſtimonio, oēs medicamentorum facultates ut ad optime temperatum hominem explo
randas. Siquidē nulla conſtitui ars poſſit, niſi prius uelut regula ac ſcopo generi materiæ, in qua
id uerſatur, cōſtituto, ad illum iam particularia omnia dirigantur. Rurſum ergo propoſito tanq̄
ſcopo quodā in hoc ſermone, optime tēperato homine, eius reſpectu aliud eſſe dicimus medi-
camētum pus mouens, quàm quod indurata emollit: eſſeq́; eorum temperaturas, quas ſuperius

eſſe poſuimus, eius quidem, quod naturæ in mouendo pure auxilio eſt, commoderatam & ſimi- E
lem ei corpori, cui admouetur: ac proinde quod natura noſtra humida ſit & calida, humida cali
daque medicamenta eiuſmodi frequenter appellari: Eius uerò quod indurata emollit, tempe-
rata natura multo calidiorem, non tamen iam calidam.

De ortu ſcirrhi. *CAP. 7.*

ORitur autem induratorum affectio ex fluxione uiſcoſa & craſſa, paruis particulæ poris, ſi- A.l.2 t.1 c.3. fol.92.h
ue meatibus impacta: digeſta uerò per halitum, quæ in ea parte eſt, tenui humiditate, ac de
inde qđ reliquum eſt refrigerato, ac uelut congelato, uocata ſequitur ſchirroſis. Ac proinde fri
gidum pathos aiunt, & per calfacientia curari: Porrò, quoniam cum frigiditate humiditas redũ-
dat ſuperflua, idcirco ẽt compoſitam eius eſſe medelam, ob refrigerationem ſcilicet excalfaciẽ-
tia poſcente affectu, ob alienam uerò & ſuperuacaneam humiditatẽ, euacuantia. Vnde fit ut eo
rum, quæ ſcirrhi in morem indurata ſunt, nullum curari ualeat neq; à ualidè exiccãtibus, neq; à
fortiter excalfacientibus, neq; ab ijs quæ vtraq; hæc præſtare poſſunt. Nã q̃ ualide excalfaciũt,
hærens ac contentum in particula humidum uiolenter digerentia, atq; elicientia, reliquũ omne
deſiccant, & incurabile conſtituunt: Quæ uerò fortiter deſiccant, ẽtſi non excalfaciunt, tamen
ipſa non per medium, euacuando ſcilicet quod ſubtile eſt, ſed ex profeſſo ac ex natura ſua, ad F
ſummam duritiem infixam particulę fluxionem adigunt. Sola igitur ea, quæ calfaciunt, ſed non
admodum, unaque exiccant non magnopere, eiuſmodi ſanare affectus poſſunt: uocanturque ea
medicamenta græcè Μαλακτικὰ, latine emollientia omnino, eodem tempore utrunque agen
tia, nempe quod congelatum eſt fundentia, & ſenſim per halitum digerentia.

Emollientia medicamenta in hoc à pus mouentibus differunt, quòd emollientia calidiora ſunt, & moderatè deſiccant humiditatem in partibus: Pus autem mouentia humano ſimilem calorem obtinent, & quæ in eis eſt humiditatem ſeruant. *CAP. 8.*

QVapropter calida ſunt id genus medicaméta, nec admodum ſicca: atque à pus mouẽtibus
eo diſſidentia, ꝙ calidiora ſint & ſicciora. Illa enim cognatam ac ſimillimã corporibus nó
ſtris caliditatem poſſident: emollientia uerò licet ualidiorem habeant, non tantam tamen, vt
attractionis uiolentia reliquum deſiccent. Præterea ea, quæ pus mouent, humorem qui præfuit
in partibus induratis, ſeruant: emollientia uerò paulum quidam eius abſumunt. Proinde quã-
uis innumera ſint calfacientia ſimul atque exiccantia medicamenta, ſola tamen ea, q̃ cõuenien
tem ac ſymmetrum calorẽ poſſident, unaq; illi reſpondentem ſortita ſunt ſiccitatem, mollire, q̃
ſcirrhi inſtar ĩdurata ſunt, poſſunt: quale eſt bdelliũ, ſtyrax, galbanũ, ammoniacum thymiama; G
medulla tum ceruina tum uitulina, adeps caprinus & taurinus, & quę eius ſunt generis. Nã nunc
conſilium non eſt omnem expromere materiã, ſed ſolum de id genus facultatibus omnibus ge-
neralẽ conſtituere doctrinam. Præſtat nanq; in genere de pus mouentibus, atq; emollientibus
cognoſcere, ꝙ illa æqualẽ accendunt calorem ei, qui eſt in homine ſecundum naturam: quæ ue
rò emolliunt, multo maiorem. Quocirca illa quidẽ quãtitate potius, quã qualitate caloris agere
ſunt nata: at q̃ indurata emolliunt, qualitate potius. Itaque ſi in parte, q̃ ſuppuratione indiget,
aſſiduè impoſitas ſeruare manus, aut aliam quamuis partẽ poſſibile foret, celerrimè ſic ſuppura
tio procederet. Pari quoque modo ſi medicamentum hominis temperaturæ ſit quam ſimilli-
mum, ocyſſimè concoquet quod in pus uerti debet: ut eſt non nunquam caro, nimirum ubi con
tuſa fuerit, interdum uero humor, qui phlegmonem produxit.

Quòd pus mouentia etiam emplaſtica eſſe conueniat. *CAP. 9.*

QVin etiam ꝙ emplaſticum eſſe debeat eius generis medicamentum, ut exactè ſuppurato-
rium ſit, & ipſum liquido mihi apparere uidetur. Nam ſi ſubſtantiam innati caloris auge-
re, non intendere qualitatem ipſam, conueniat, poros corporis obſtructos eſſe neceſſum eſt;
quò uidelicet halituoſos tranſpiratus includant. Siquidem ea cataplaſmata, quæ, aut detergen- H
tia, aut ualidius excalfacientia, halitus difflari permittunt, exiccant quidẽ, ſed pus non mouent.
Talis eſt hordeacea, cicerum, fœnigræci, fabaceaq; farina, amplius etiã † ęrina, erui, panici, lupi † Lolij.
norum, milij, oĩumque adeo exiccantium: quippe cum tum per ea quæ detergunt, etiamſi non
admodũ excalfaciant, ſed quia obſtructione liberãt, reſerantq; meatus, una quoq; calor particu
læ euolet, ut naturalis haudquaquã ſeruetur * cõmoderatio: tũ ab admodum excalfaciẽtibus hu- * Al. calor.
ius ẽt non parum uacuet, & qui reliquus eſt incaleſcat: ex quo fit ut natiui caloris ſubſtantia di-
minuatur, ſed qualitas intendat: quorum neutrum fieri expedit: uerum halituoſum & calidum
ſpiritum contineri quamplurimum, & ad unguem caliditate ſymmetrũ: quippe cum hic in pue-
ris copioſiſſimus, omnes * actiones naturales adaugeat. Sed ſunt quod id fugit: & cũ hoc ꝙ igno- * ἔργα. i. opera.
rent, Hippocratem inſuper accuſare non uerent, ꝙ dixerit, ‖ Creſcentia plurimum habere calo- 1. Apho. 14. Ex.
ris innati. Sed nos dicta eius haud perperã capere oportet: ac cognoſcere innatũ dixiſſe calorẽ, ord. 7. a. Et de
quem in quoq; animantium & natiuũ ſpiritum nominamus, de quo & Ariſtoteles ſcriptum re- Nat hum. com. 2. t. 13. 7. 180. a
liquit. Verum nihil prohibet, ſanguineã ſubſtantiã ſimulq; * aëream una cũ ſpiritu calidũ inaudi- * Al. ſeminalẽ.
re innatum. Ac Stoici quidẽ hũc ipſum ſpiritum animæ eſſe ſubſtantiam autumãt. Nos ſanè de
animæ ſubſtantia nõ admodum pronunciare quippiam audemus, & ad præſens ſuperuacaneũ
arbitramur:

A arbitramur: quanq̃ nos iam antè ſpiritum innatum, etiã ſi non ſit animæ eſſentia, ſaltem primi
eius eſſe inſtrumentum in cõmentarijs de Hippocratis Platoniſq; placitis demonſtrauimus. Et
certè dicimus eum ſpiritum in oĩbus animantis cõtineri partibus, ſed non undequaque eſſe ſui
ſimilem, ueluti nec ſanguinem, eſſe neceſſe: Tum in ſpatijs inanibus nõ paruã eius ineſſe ſubſtã-
tiam, immo potius uelut materiam quandam, leuiculã etiamnum mutationẽ expoſcentẽ ad in-
nati ſpiritus qualitatibus ſuis abſoluti generationem, nihil ſecius tñ iã, tum etiam admodum ad
naturalia opera conducentẽ. Porrò autem unum ex naturalibus operibus eſt ea, quæ in pus fit
conuerſio: nam & illic quædam perficitur coctio: cum autem quidquam coquere conſilium eſt,
quam plurimũ, meo iudicio, ſpiritũ ſeruari intus oportet. Atqui digeritur tum ab [a] * euaporãti-
bus ac detergentibus, qualis eſt hordeacea, fabaceaq; farina: tũ à reſiccãtibus, qualis eſt panici,
lupinorum, milij: tum ab excalfacientibus, qualis eſt fœnigræci: quin multo ẽt magis ab ijs, quæ
ſimul & excalfacere & reſiccare poſſunt, puta lolio, eruo, cicere, ochris. Igitur oĩum ad puris ge-
nerationem aptiſſimum eſt, ex ijs utiq; quæ perfunduntur, aqua tẽperata: aut cui additũ oleum
eſt, qđ hydrelæum Græci uocant. Ex ijs uerò, quæ irrigãtur, oleum tẽperatum: [b] † At ex ijs quæ
ex hydrelæo illinũtur, farina triticea, & panis ipſe: ſed is modicè coctus ſit oportet. Nam q plu-
B rimum coctus eſt, quodammodo ſiccior eſt, aptuſq; phlegmonis, quę ægrius cõcoctionẽ admit
tunt: qui uero minus, ijs quæ admodũ calidæ ſunt atq; ut ſic dixerim, feruent, congruit. Tum cui
plus additũ olei fuerit, pertinacius coctioni aduerſantibus conuenit: cui minus, feruentibus ma-
gis cõpetit. Et ſanè qđ ex pane conficitur cataplaſma, difficulter coctioni cedentibus phlegmo-
nis idoneum eſt, ſiquidẽ pani tum ſal, tum fermentum admiſtum eſt: qđ uerò ex triticea farina
præparatum eſt, calidioribus utilius eſt. Et ipſius etiam triticeæ farinæ q̃ pura eſt, tũ panis quoq;
qui purus eſt, puri mouendo cõpetentius eſt, nimirum cũ furfur minus ſit calidũ, & magis deſic-
cet: farina aũt pura, quæq; alere eſt nata, humida eſt & calida: quæ certe ad pus producendum
cõferre oſtẽdimus. Itaq; medicamẽta, q̃ phlegmone tentatis imponũtur [c] * partibus, ſi calida ſint
& humida, ad pus mouendum conducunt, ut adeps ſuillus, & uitulinus. Nã tauri & capræ acrio
res eſſe oſtẽdimus: quãobrẽ phlegmonis, tũ frigidioribus, tũ durioribus magis cõgruunt. At ſuil-
lus & uitulinus, ijs q̃ ꝓprie phlegmonæ appellantur familiariſſimus eſt. Eſt & adeps gallinaceo
rũ familiariſſimus, magiſq; ẽt anſerũ, quodammodo tũ ad digerendum potentior: eſt.n. ſubſtan
tia ſua tenuior, ſicut & bubulus, & caprarum craſſior, & terrenus magis. Quin & agreſtium ani-
malium oĩum acrior eſt adeps, ſimulq; ſiccior multo quam domeſticorum, maximeq; pardalis
C & leonis: quare horũ nullus omnino puri mouendo idoneus eſt, ſed, ut dixi, ſuillus & uitulinus.
Porrò pus mouent & pix, & reſina, nẽpe oleo quopiã, aut roſaceo ſubactę. Sed & hìc ad feruen-
tes phlegmonas ex roſaceo eas liquare oportet: ad frigidiores uero excalfaciẽtium quopiã, pu
ta cicino, raphanino, ueteri, & ſicyonio. Quòd ſiquãdo ſola utaris cera, alijs ad manũ nullis ad
pus mouendum, & ipſam in excalfacientium quopiam diſſoluere oportebit: q ppe cum ipſa per
ſe minus ſit calida, q̃ ut pus mouere poſſit: ſiquidẽ illinendi certe uim obtinet. Solis itaq; feruen
tibus phlegmonis apta eſt, ex calidorum oleorum quopiã liquata. Verum quemadmodum hæc
ſymmetria ac mediocritate inferior eſt, ut ad medias tẽperie phlegmonas, hominumq; & par-
tium naturas, ſic paulum quiddã excedunt reſina & pix. Quapropter hæc oĩa ſimul miſta mode-
rate pus mouent. Sed hæc iam ad tractatum de medicamẽtorum cõpoſitione attinent: quem ut
aliquatenus attingeremus, ſpeculationis ipſius nos ſequela adegit. Rurſum ergo ad propoſitum
reuertor: eſt autem propoſitum definire, quę ſit in genere pus mouentium natura. Dictum uerò
eſt, ꝙ modicè humectantem & excalfacientem eſſe eam oporteat: qđ alijs uerbis eſt, ut neq; ex-
cellat, neq; inferior ſit temperatura corporis ipſam immutãtis, ſed quoad fieri poſſit ſimillima.
Cæterum, ꝙ medicamentum puri mouendo idoneum tale ſit facultate, & actu, ſiue energia fiat
D eiuſmodi, dum corpori noſtro admotum eſt: ſæpenumero iam antè dictum eſt: ſed nunc nihil ſe-
cius id repetimus, q̃nquidem utrobiq; eius meminiſſe oportet. Atq; eiuſmodi eſt pus mouentis
medicamenti temperies. Porrò corporis ipſius conſtitutio emplaſtica eſt: qua maxime pollẽt,
quæ lenta & uiſcoſa ſunt, uelut adeps porcinus, butyrum, thus, & quod ex farina triticea cõfici-
tur cataplaſma: quippe quę moderate, tum calida, tum humida lentaq; ſunt, ac proinde puri mo
uendo idonea. Chondrus tñ farina triticea ſiccior eſt, quanquã nihilo minus lentus ſit, niſi forte
ẽt amplius: unde fit ut in medijs tẽperatura phlegmonis puri mouendo ineptior, in humidiori-
bus ẽt triticea farina præſtantior ſit. Verum & hæc iam præſentis cõmentationis limites exce-
dunt. Itaq; denuo ad medicamẽta duritates emollientia reuertor, hactenus & hic curãdi metho-
dum attingens, quantũ dicendorũ claritati cõducat. Scirrhum uocant tumorem p̃ter naturam,
doloris uacuũ, ſed durum. Sunt aũt inter eos quidã, qui ubi plurimũ increuerint, ſimulatq; indu-
rati fuerint, non modo dolõre carent, uerum ẽt ſenſum exiguum, aut etiam nullum habent reli-
quum. Porrò naſcũtur ex humore craſſo & frigido, quales ſunt in animalium corporibus dunta-
xat duo, bilis uidelicet atra, & ſuperexiccata pituita. Proinde tumores ſcirrhoſi omnino, aut pi-
tuitoſæ ſunt ſubſtantię, aut atrabiliariæ, aut ex utraq; miſti. Sed de agnitione eorum nõ eſt nunc
tempeſtiuum diſſerere, uerũ de medicamẽtis emolliẽtibus illud, ut nunc dicam, opportunũ eſt,

A * In græ.cod. habetur tãtum ῥυπτόντων. i. detergentibus, & ita in antiqua tralatione.

B † At ex cataplaſmatibus tum farina triticea ex hydrelæo, tum panis ipſe. ſed id modice coctũ ſit, oportet. Nam quod &c. intelligendo ſemper de cataplaſmate. ut etiam in ueteri interp̃te.

C * Al. ulcerib9.

Nempe ꝙ propriè uocantur emollientia, q̃ medentur ſcirrhoſis tumoribus ex pituita reſiccata, E
craſſaque prognatis:conſueuerunt autem ij potiſſimum in muſculorum capitibus, & qui ex eis
prodeunt tendonibus conſiſtere. At quæ ab atrabiliario ſucco indurantur,cancroſa ſunt oĩa,&
ab emollientibus medicinis aſperantur: ſed his quo pacto proſpicere oporteat,in cõmentarijs
methodi curãdi docebimus.Quæ uero à lento craſſoq; humore cõgelato indurata ſunt, calida
poſcunt ſiccaq; medicamenta, ſed nõ tamen quæ ualida ſunt ac uiolenta: ſed ſufficit interim vt
ſcd̃i, aut tertij ſint ordinis excalfacientium, primi exiccantium. Porrò cum nõ exigua ſit in cor-
poribus ſic induratis maioris minoriſq; latitudo,neceſſe utiq; eſt & medicamẽtorũ illis meden
tium non paruam eſſe latitudinem.Siquidem adeps caprinus,& gallinarum,q̃ ſic indurata fue-
re,iuuarunt.Verũ illi quidem imbecilliores ſunt,& moderatas duritates emolliũt. Valẽtior gal-
linarum gallorumq; adipe anſerinus eſt, caprarũ uero hircinus, ualidior quoq; & taurinus,ſed
minus tñ quàm hircinus. Quin etiã medulla ceruina modice emollit,& poſt eam uitulina:quip-
pe cum id genus omnia medicamenta calida ſint,& mediocriter ſicca,multoq; magis excalface
re,quàm exiccare nata.Vnde ſiquis forte ea quãdoq; calida dicat & humida,non repugnãdum:
nam paulum abſunt ab ijs,quę neq; humectant neq; deſiccant.Eodẽ ex genere ſunt,quanq̃ uali
diora,ammoniacum,thymiama,& ſtyrax,& galbanũ,& bdelliũ ſcythicũ. Sed ad emolliendum F
præſtãtiora ex ijs ſunt, q̃ recentia ſunt,ſiquidem inueterata ualidius quã oportet deſiccãt. Id ip-
ſum uſuuenit in medulla & adipe, quippe quę & ipſa uetuſtate ſe ipſis tum acriora,tum ſicciora
euadunt. Quin & oleũ quoq; ſicyonium ex hoc eſt genere:nec in poſtremis id,quod inueteratũ
eſt:& ea quæ præparantur,ut ſuſinum.Sed de cõpoſitis hic dicere ſtatutum non eſt. Porro radix
althææ,& cucumeris agreſtis,non nullæq; aliæ plantæ,partim in oleo,partim in aqua decoctę
emollientiũ medicamentorum facultatẽ induunt:ſicut maluæ agreſtis folia,tum cruda,tũ cocta:
atq; hoc ſimplex medicamentum eſt, ſicut porcinus adeps uetuſtatẽ paſſus: ſed ſalis nihil opor-
tet adijcere, ſicut nec alijs, q̃ emolliunt:ualde.n.deſiccat ſal. Porrò quęcunq; alia emollire poſ-
ſunt, ſeu ſimplicia, ſeu compoſita ſint medicamenta(alibi.n.ea recenſebimus)calida ſunt ex ſe-
cundo, & interdum ex tertio ordine,leuiter uero ſicca:ſed & his ſane illinendi uis emplaſticam
uocant inſit neceſſe eſt,non aliter quàm ijs,quæ pus mouent.Sed quanto maiore euacuandi fa
cultate pollere debent,tanto utique minus etiam meatus illitu obſtruere.

Quòd medicamenta indurantia humido frigidoq; ſint temperamento. CAP. 10.

SAnè emollientium facultas medicamẽtorum abunde iam expoſita eſt: proinde deinceps de
indurantibus uerba faciam. Frigida itaq; hæc ſint oportet & humida,uelut ſemperuiuũ, por- G
tulaca,pſyllium,lenticula paluſtris,ſolanũ:aut hoc quidem certe non eſt temperamento humi-
do, ſed medium abſolute humectãtis & exiccãtis,ex pugnãtibus facultatibus compoſitum,exic-
cante uidelicet & humectante, nimirum cum & duplicem in ſe habeat ſubſtantiam, terrenã &
aqueam.Sed iam non eſt mihi conſilium ad particularem materiam ſermonẽ deducere,uerum
generales duntaxat breuiter facultates definire.Sanè ſiquid ſimul & refrigeret,& deſiccet,& ip
ſum profecto oĩno indurabit: ſed non eſt ex ijs, quæ proprie indurant, ſiquidem congelatione
potius,quàm euacuatione durum efficitur corpus,prout ſupra poſuimus.At,ſiquid ſit quod pro
inde,quia natiuum humorem non retinet,induratum eſt,id ſiccum potius,quàm durum appel-
labimus: conſtatque eius ſanatio rigatione,& humectatione,non emollitione:ſicut certè & ten-
ſio curatur laxatione, & laxatio tenſione.

De tendentibus laxantibusque medicamentis. CAP. 11.

SEd hæc ut ſe habeãt liquido conſpiciunt, cum in cute, quemadmodum & ab Hippocrate di-
ctum eſt, ‖ Cutis duræ mollificatio, tenſæ laxatio:tum ẽt frequenter in articulis. Igitur laxa-
tio prouenit humectatis immodicè, quæ circa eos ſunt ligamentis pariter & tendonibus: tenſio
uero non ẽt ſimpliciter, ſed aut pluſculum exiccatis,aut refrigeratis,aut phlegmone affectis,aut H
ſcirrho. Atq; ita quidem in articulis:in cute uero nõ tñ ita,ſed muſculis quoque,qui ei ſubiecti
ſunt,quoquo modo in tumorem ſublatis,nam & præ carnis ſæpe copia quibuſdam tenditur:qđ
uero & in phlegmonis id ipſum illi accidat,ſupra poſitum eſt.Quamobrem non ſimpliciter una
eſt ſpecies laxantium remediorum,utpote cũ alia humectando,alia calfaciendo,alia vero emol
liendo, quædam euacuando,non nulla tumores præter naturam*purgando,alia etiam per con
iugationem horum quampiam agentia,laxare aſſolent.At Theſſalus,fereque ſequaces eius uni
uerſi, ſicut in alijs multis, ita & in his appellationes ſimul cum rebus confundunt, quicquid ob-
uium eſt, citra ullam examinationem cõſcribentes. Quamobrem,vbi quæ in manibus ſunt ab-
ſoluerimus, neceſſe nobis forſan fuerit aliquando in eos ſtylum conuertere: In præſenti autem
quod dicta cõtinuo ſequitur,perſequamur,rurſum ſumpto principio ab ijs medicamentis,quæ
uocantur emplaſtica, quia ſæpe iam ante & de ijs diximus. Breuiter ergo emplaſticum medica-
mentum,eſt quod tenaciter corporis poris,ſiue meatibus illitum inheret.Porrò abunde dictum
eſt nobis de pororum,quos nos ſtatuimus,natura,in libris De temperamentis. Demonſtratum
autem eſt, & in libro hunc præcedente, mordacitate vacare omnino debere medicamentum
emplaſticum:nam ſi qua illi inerit mordacitas,hærere in poris nõ poterit,ſed omnino facile ex
cernetur

Lib. de liquidorum uſu à principio.

* Interpres forte legit καθαίροντα,cũ tamen omnes græci codic. quos uiderim,habeant καθαιροῦντα.i.detrahendo, ut ipſe alibi uertit: uel deſtruendo, ut antiquus.

A cernetur, aut partium aliquam liquando, aut certè humorem aliquem ex alto attrahendo. Sed & illud satis constat, terrenæ consistentiæ * & uiscosum esse oportere emplasticum.

Quòd poros purgantium medicaminum vnumquodque calidum sit, & tenuium partium: nam amara omnia & nitrosa sunt. CAP. 12.

SEd de istis suprà abũde dictum est. Quod uerò illi cõtrariũ est, dici queat poros repurgãs, & infarctu liberans: sicut & ipsum emplasticũ non modo emplasticũ dicitur, sed & ἐμφρακτικὸν, quasi dicas infarciẽs. Fuerit aũt id sicut effectu contrariũ, ita & corporis natura neq; uiscosum, neq; mordacitatis expers, sed nitrosum & subtile. Nã in ratione maioris ac minoris inter se differunt, substantiæ genere minime diuersa, tũ emplastica ab ijs q̃ sordem nutriunt, tum poros repurgantia ab extergentibus. Nam q̃ in superficie sordem auferũt, siue in cute, siue in ulceribus, ea extergentia siue rhyptica nominantur. Quæ uero poros ẽt expurgant, ea subtiliorum his partium sunt, & emplasticis contraria: proinde pororũ ecphractica, & eccathartica, quasi expurgantia & farctu liberantia dicas, appellantur: sunt aũt hæc tum nitrosa, tum amara. Atq; cuti extimę imposita solam nitrosam qualitatẽ possideant exactã est opus ad ea peragenda, quæ dicta sunt: at intro in corpus assumpta, etiamsi adiuncta sit quædam adstrictio, possint tñ sic quoq; magnos B purgare, abstergereq; meatus, cuiusmodi sunt in uasis. Nã foris meatuum exiguitas prius ab adstrictione occlusa, quã probe queat expurgari, non ẽt inde in altum abstergentem substantiam recipit, nec expurgatur: at, quæ circa uentrẽ sunt partes omnes, quæq; in iecinore, liene, alijsq; oĩbus uisceribus, cùm maximos in se meatus habeant, maius accipiunt commodum ex uasorum corroboratione, quàm ꝑ ꝑ osculorum exiguitatem lædantur. Proin intus absynthiũ repurgare potest, foris nõ potest: quippe qđ compositũ est, ut suprà dixi, ex amara, acerbaq; facultate. Quã obrem eius generis medicamenta particulatim ut persequar, non est necesse. Quæcunq;.n. repereris nitrosa & amara, ea ad purgandos meatus oẽs ualere noueris. At cutis uniuersæ, ac ulcerum sordes non hæc tm̃, sed uiribus minora auferre possunt, qualia sunt dulcia, quæ tenuiũ sunt partium, puta mel: & ex cerealibus seminibus quædam, ut eruum, fabæ, hordeum, lupini: quanquam in ipsis fabacea hordeaceaq; farina tm̃ extergit, non ẽt meatus farctu liberat: erui autem & lupinorum potissimum si amara fuerint, supra quã ꝙ extergunt, non nihil quoq; meatus purgare ualent. Simile quiddam amygdalis accidit: nam & harum ipsarum eę, quæ amare sunt, & detergunt, & meatus expurgant: quæ verò edendo sunt, detergunt quidem, non tñ infarctu liberant. Quin & urticæ semen, nõ secus, atq; eruum, amygdalaq; amara, meatus purgat. Ex eodẽ C genere scilicet sunt scilla, & iris, & quæcunq; alia uincentem in se qualitatem amaram possidẽt. Siquidẽ nitrum ipsum per se, & aphronitrum, ¿& spuma nitri, ¿& seriphõ, & abrotonum, & id genus reliqua, cum cibo potuq; assumpta eandem uim obtinent. Protinus enim his inest vt crassos lentosq; humores extenuandi uim obtineant, sicut emplasticis oĩbus crassos lentosq; corporis succos reddendi. Quamobrem lentis ac pituitosis thoracis, pulmonisq; humoribus, aut puri, & incidendis & extenuãdis, & educendis, aptiora inuenire alia præ istis medicamẽta nequeas. Ijsdem istis & iecinoris obstructiones expurges, & modicas ẽt lienis: nam quæ maiores sunt, vehementiora desiderant, nẽpe capparis corticẽ, radices tamaricis, scolopendrion, & scillã, & eã quæ id ipsum nomine repræsentat, asplenos appellata. Sed tñ istis utendum in quoq; uiscerum est, ad iecur, ipsis ꝑ sese duntaxat: ad lienẽ uero, mistis aceto, aut ei incoctis, ad thoracẽ pulmonemque, melicrato, ptisanæ, oxymeliti, aut dulcium uinorum cuipiam. Sed hæc ad curandi pertinent methodum: proinde in præsens rationibus ea confirmare omitto. Nam & in illo opere, & in alio, quod de componendis medicamentis inscribetur, ea explicabo.

Quòd vrinam cientia ex acrium genere sint, ac proinde calida & sicca: tum quod sanguinem serosum segregent, crassum vero cogant. CAP. 13.

D POrrò quæ necesse est ut dictis adijciam, ea duntaxat expromam, nempe cum plurimam mouere urinam adnitimur, non admodum dictis utendum pharmacis, sed quæ acriora sunt, & magis excalfaciunt: dictum siquidem supra est, acre omne esse calidum. Eius generis sunt semen apij, petroselini, fœniculi, dauci, agrioselini, smyrnij, et sane ipsũ quoq; seseli, et ammi, & phu, & meon, & asaron, & acoron: à quibus sanguis non extenuatur duntaxat, sed & fundit, ac secernitur, non secus atq; lac quod coagulat, seroso uidelicet & tenui seorsum segregato, crasso uero in sese coeũte. Siquidẽ ad id quòd facillimè ad se attrahũt renes, qđ in sanguine aqueũ tenueq; ac serosum est, utraq; hęc conferunt, nempe totius sanguinis primum fusio: deinde segregatio: quorum neutrũ absq; ualido calore peragi queat. Quamobrem prius ex thorace expuitioni ea oĩa aduersa sunt: quippe cum natura eorũ sit tum excalfactoria exiccatoriaque, tum ẽt coactoria, & secretoria. Cogitur quidẽ in sese quod crassum est: excernitur uero, ac secernitur in ipso coactu, quod in sanguine serosum ac tenue * defertur: atq; hoc ad sese trahere renes anteuertunt: quod uero coactum est atq; exiccatum, haud ẽt facile expuitur. Proinde ut modo dixi, incidendi vim habeat eiusmodi medicamentum oportet, sed non tamen insigniter calidã, ne uidelicet ualide desiccet: ac eiusdẽ ꝑfecto cõmoditatis gratia cum sorbitionibus potionibusq; humectantibus exhiberi postulat: at, quę renes expurgant, & ipsa quidem incidentia sunt, uerum larga humiditate

* Græci cod. & uetus tralatio habent, aut.

* ἐμφέρεται.

tate non indigent. Porrò quę callosas siue tophaceas consistentias incidere sunt idonea, & ipsa utiq; admodum incidunt, sed minimum caloris possident: quandoquidem caliditas porũ exiccando contrahit, non incidit, neque diuidit: At quę minus sunt calida, cum hoc qđ incidere ualeant, meliora quoq; sunt, uelut radi ces regiorum asparagorum, & rubi, & betonica, & pliũ, tũ ochra, & uitrum ustum, & ex scilla confectum acetum, & quæ sunt eius generis. At Thessalus in sulsissimus atque imperitissimus, sicut pleraque alia artis contumelijs, ac probis immerito afficit: ita & hæc quoque discerpere contendit, nullum esse medicamentum censens, quod propriè sit, aut hepaticum, aut nephriticum, aut pleuriticum. E

Quod rarefacientium temperies moderatæ sit caliditatis & siccitatis, consistentiæ uerò tenuium partium: anastomoticorum autem calidior, mordax, atq; acris, ac crassarum partium: porrò condensantium adstringens & aquea potius: stipantium uero, crassarum partium, & frigida. CAP. 14.

SEd illius peccata alijs libris detexi. In præsenti autem libro reliquas simplicium medicamẽtorum facultates edisserã, exordio rursus ab aperientibus, ac rarefacientibus ʒilla anastomotica, hæc aræotica nominantʒ desumpto. Videntur enim & hæc quodam sanè modo iam dictis esse uicina, nempe quæ extergere, incidere, obstructiones tollere, diuidereq; diximus: quanquã non undiquaque esse similia. Sanè & horum ante omnia distinguẽda notio est, ac sic inquirẽda substantia. Quæ cutis meatus referãt, rarefacientia dicimus: quæ uerò uasorum oscula, aperiẽtia. Quin & illis contrariorum, siquod poros, contrahit, condensans appellitant: siqđ autẽ osculum occludit, haud etiam proprio designãt nomine, sed generalioribus quibusdã, & contrahẽs, occludens, constringens, atq; obstruens nominant: Porrò utriusq; natura sic habet: rarefaciẽtiũ quidem tum modice calida est, tum minimè desiccans, tum tenuium partium: aperientiũ uerò, tum crassarum partium: tum acris ac mordax. His porrò contrariorum, condensantium quidẽ frigida sanè, sed non terrena, neq; aerea, sed potius aquea: eorum autẽ, quæ apertiones, siue anastomoses occludũt, crassarum partium, & frigida. Exempla horum sunt, rarefacientis quidẽ naturæ chamæmelum, & althæa, & qđ ex ipsis præparatur oleum, nec minus quod ex agrestibus cõficitur cucumeribus: quin & uetus, & cicinum, & raphaninum oleũ ex eadem sunt nota: Aperiẽtis uerò facultatis, quæcunque oĩa acria sunt simulq; terrena, cyclaminus, allia, cæpe, fel taurinum, unguẽtorumq; omnium subsidentiæ, quæ simul crassarum sunt partium & calida, cuiusmodi est irinum, & amaracinum, quæ utique & occæcatas aperiunt hæmorrhoidas. Porrò, quæ uteri os à phlegmone, aut scirrho, aut ariditate occlusum, aperire dicunt, ex accidenti, nõ autem primario & per se eiusmodi habere facultatem cẽsentur, uelut nec ea quæ labiorum à phlegmone occlusorũ, aut genarum, aut nariũ, aut gutturis, aut præputij, aut sedis, aut alterius eiusmodi osculi instrumenti, phlegmonem sanant, atq; occlusionẽ corrigunt: ea nãque phlegmonem soluere dici possint, haudquaquã aperientia siue anastomotica. Peccat sane in istis Dioscorides, nõ nũquã aperientis inquiẽs facultatis medicamẽtũ qđ laxat, aut emollit, aut humectat, aut phlegmonẽ soluit. Atque rarefacientium & aperientium eiusmodi sunt essentiæ: At eorum, quæ ipsis contraria sunt, condensantiũ quidẽ, aquæ est frigidæ, semperuiui, portulacæ, tribuli uiridis, psyllij, herbæ quã muris aurem uocitant, lenticulæ palustris, & ut semel dicam, quæcunque refrigerant, sed non adstringunt. Proinde & mandragora, cicuta, altercũ, papauer (ipsas nũc dico herbas) siquis modice utatur, condensandi uim obtinent, sin liberalius, nõ modo cõdẽsandi, sed & obstupefaciendi: si uero etiam plurimum, non tantũ obstupefaciendi, sed & enecandi. At eorũ, quæ aperientibus aduersanť, substantia cum sit crassarum partiũ & frigida, adstringentiũ est omnium, q̃ quidẽ admistã non habent acrimoniam. Quorũ sane materiæ abunde multa posuimus in quarto huius exẽpla, in quo & essentiã eiusmodi medicaminum, terrenam frigidamq; exposuimus. Mirum ergo uideri non debet, si sola contrahere occludereq; possit aperta præter naturam uasorũ oscula: soli enim huic, quæcunq; requirunt ea, quæ cõtrahi debẽt, oĩa adsunt: Nimirum quæ consistentiæ crassitudine foris incumbat, nec paruos meatus penetrare possit: tum frigiditate sua intro premat, atque undiquaq; in sese cõtacta uicinaq; corpora cogat ac cõtrahat: ac proinde qđ desiccet (eiusmodi enim esse ostensum est, quicquid adstringit,) humorem depascatur, & partem roboret. Itaque si hæc omnia conueniant, osculum claudeť, ceu à manibus foris, ipsis nimirum adstringentis substantiæ partibus contractum. Ea uero medicamẽta, q̃ frigida quidem sunt aut æque, aut amplius, sed substantiã sortita sunt aqueã. ea inquã, debiliter & contrahunt, & constringunt, nimirum propter mollitiem: quippe quicquid ualenter tum cõstipare, tum constringere debet, robur quoddã retinens & durũ habeat oportet: quo cũ careãt medicamenta naturæ magis aqueæ, tenues quidẽ poros in unoquoq; corpore contrahunt, atque cõdẽsant, cæterum instrumentum undiquaq; totum constringere nequeũt. Quamobrẽ merito talia condensantia quidem suntʒgręce πυκνωτικὰʒnon tñ obstruentiaʒgręce στεγνωτικὰ dicta. ʒIntelligas nunc uelim obstruẽtia siue stegnotica me dicere corpora, q̃ sensibiles excretiones cohibẽt: corpus enim stegnoticũ, quod στέγει siue claudit ac cõtinet in se, nec quicquã qđ sensu queat percipi, ex sese emittit, gręce στεγνὸν nuncupatur. Atq; hęc eiusmodi sunt, tũ tẽperaturę, tũ facultatis. F G H

At

A At rarefacientia prorsum quidem calfaciunt: nec.n.aliter diffundere & laxare possent substantiam: ad quod consequitur, ut & pori dilatentur. Debent autem non admodum esse calida temperie, siquidem ea iam acria sunt, & inhorrere faciunt: neque item exiccatoria, nam & hæc sensilia corpora colliquant, doloremque in ipsis excitant.

Quòd escharotica crassæ sint consistentiæ, ac uehementer caustica adeo, ut corpus sensibiliter colliquent. Ac septica, quæ non dicuntur propriè caustica, & ipsa colliquant, non tamen ita ualenter. Ad hæc consistentia sunt tenui, ac proinde latentem moliuntur colliquationem. CAP. 15.

ITaq; quæ citra molestiam excalfaciunt, ea sola omnium sunt rarefacientia. Si uerò nõ modo calida fuerint, sed etiã consistentia crassa: siquidem vehementia sint, & caustica hoc est vrentia: & ignis instar corpus colliquãt, & sæpe escharas, hoc est crustas, ritu cauterij efficiunt. Porrò si debilius, quã ut urere possint, calfaciãt, anastomoticã, siue aperiendi uim obtinẽt. Itaq; medicamen omne anastomoticum essentiæ quidẽ terreæ, simulq; igneę est, hactenus tñ excalfaciẽs, ut nondum urat. Si porrò causticum sit, non tamen uehementer præterea essentiæ tenuioris, id planè ab omni aberit mordacitate: aut cum exiguo, tum dolore, tum morsu carnosas partes eli

B quabit, Nam quòd non cõfertim alterat, uti quæ uehementer sunt calida: quòdq; nõ ægrè penetrat: sicut quæ crassæ sunt essentiæ, latentem eo actionem obtinet. Siquidem alterationũ q̃ subitæ confertæq; sunt, mutationes maximè sensibiles sunt: tũ penetrationes, q̃ uiolentæ sunt. Quippe quod in crassa essentia causticum est, id cuicũq; inhæserit parti, stipitis ritu infixũ excruciat: uerum hoc quidem escharoticum est, perinde ut caustica. Cæterũ de quibus nunc agitur, crustã non faciunt, & uocãtur septica, hoc est putrefacienda, haud quidem appellatione propria, nam quæ uerè sunt septica, humectãt simul & calfaciunt: ueruntamen symptomatis similitudo, vt sic appellemus, efficit, utpotè cum ab utrisq; nullo doloris sensu fiat corruptio. Multis enim modis corrum pi quid potest. Siquidem q̃ nimio plus refrigerata sunt, aut excalfacta, tum exiccata, aut humectata, ea oĩa corrumpuntur: cæterum nõ quicquid corrumpitur, σήπεσθαι hoc est putrescere dicimus, sed quibus id cum fœtore accidit. Sed de nominibus non admodum esse solicitum oportet: uerum nouisse expedit ea medicamina, quæ septa, & septica nuncupatur, ut sunt auri pigmentum { ἀρσενικὸν Græci uocant } sandaraca, chrysocolla, dryopteris, pityocampe, aconitũ, oĩa tum eliquare, tum colliquare, ac potissimum carnẽ tenellam, idq; absq; dolore. Sed sunt inter ea quędam, quæ propriè uocant cathæretica hoc est detractoria, eisq; utuntur ad inducendã

(A.l.1.t.1 c.4. fol.95.f)

C ulceribus excrescentibus cicatricem. Sunt tñ & ipsa eiusdem generis facultatis, septices scilicet: uerum tantulo imbecilliores, ꝙ extimã modo superficiem, quam contigerint, detrahant, non tñ in altum subire ualeant: velut Asiæ petræ flos. Quanquã, nec talia ipsius re uera facultatis cicatricem inducentes, quam uocant ἐπουλωτικὴν, sunt. Siquidem quæ huius sunt facultatis, non detrahere, neq; liquare carnem sunt nata, uerum indurare, & desiccare: cuiusmodi sunt alumẽ, galla omphacitis uocata, æs combustum, præsertim lotum: nã quod lotum non est, quiddã obtinet cathęreticum, uelut & æris squama: quod autem lotum est, omnium medicaminum cicatricem inducentium longe præstantissimum est, quippe, quod probe cicatricem inducit, modicè adstringat oportet, atque desiccet. Quapropter spinæ Aegyptiæ fructus, & mali granati putamina sicca, & eius generis uniuersa cicatrici inducendæ sunt medicamina.

Quòd cicatricem inducentia medicamenta adstrictoria esse & desiccatoria conueniat: quæ uero ulcerum caua implent, mediocriter extergentia, & morsu uacantia. CAP. 16.

CAeterum confusa est apud plerosq; medicorũ non solum appellatio, uerum etiam omniũ id genus medicaminum facultatis cognitio. Siquidẽ quæ carnem detrahere, ac colliquare sunt nata, ea non nunquam nominant epulotica, hoc est cicatricem inducẽtia, scilicet ꝙ horum

D sæpe usu ulcera ad cicatricẽ perueniant: sed id neq; primario, neque peculiari ipsorum facultate, neq; in omni usu sequitur. Siquidem ad exactum pulueris læuorem redacta id genus medicamenta per specilli cuspidem carnem leuiter contingentia ad cicatricem ulcera perducunt: at si paulo largius utare, mordicãt colliquantq; caruem, & ulcus canum efficiunt, cõtrà q̃ in ijs, quę re uera sunt epulotica: siquidem nisi satis magnam eorum quantitatem imponas, nihil ꝓficies. Id enim est in planis ulceribus ad cicatricem ducendis consilium, ut caro alteretur, fiatque cutis: id quod perficitur per ea, quæ illã cõtrahere, constringere, cõstipare, densare, præterea siccare, & calli instar indurare ualeant: qppe cùm cutis uelut in callum durata caro fit. Quæ igit̃ medicamenta sic agere possunt, primario proprieq; dicuntur epulotica, siue ad cicatricem perducentia: cætera uero nẽpe cathæretica hoc est detractoria, secundario, & per accidens: sicut & ea quæ absq; adstrictione desiccandi uim habent mordacitatis expertem. Nam & hæc quoq; ex accidẽte cicatricem inducũt: cuiusmodi utiq; medicamentum est myrrha, & lithargyrus, & combusta ostreum, & diphriges: quãdoquidem & ipsa sępenumero cicatricem inducunt sicca illita. Cæterũ scire oportet, ubi tum in his libris tum alijs omnibus hanc uocẽ, sæpenumero, adijcio, id me uelle significare, ꝙ aliquando promissa frustrẽt, propterea ꝙ nec primariò, nec sua facultate efficiant. Porrò epulotica medicamẽta ulcus omne planum claudere cicatrice ualent: sicut

mediocriter citraq; morſum abſtergentia cauitates implere.Cæterũ de hoc genus medicamẽto E
rum facultate fuſius dicet in cõmentarijs De ratione curãdi, cũ quo multis locis magna eſt hu-
ius libri affinitas, ceu ẽt ab initio præfatus ſum. Proinde ſuſpenſo de iſtis ſermone, ad alterum
genus facultatum, nempe attrahentium & repercutientiũ, ſiue repellentiũ,tranſeundũ cenſeo.

Quòd attrahentium eſſentia & calida ſit,& tenuium partium: repercutientium vero & frigida,& craſſarum. *CAP. 17.*

IGitur attrahentes ſunt, quæ ex alto uehementius extrahunt:repercutientes verò,quæ in al- A.l.2.t.1.c.4.
tum occurrẽtes ſibi ſuccos repellunt. At eſſentia illis quidem calida eſt, & tenuium partium: fol.95.e
his uerò frigida, & craſſarum. Attrahit.n.perpetuo calidum, repellit uerò frigidum:verũ quod
cum caliditate coniunctam habet partium tenuitatem, trahit uehemẽtius:qđ uerò cum frigidi-
tate partium craſſitudinem,ueluti adſtringens,id uiolentius propellit.Itaq; ex actionis uehemẽ
tia nomen utriq; impoſitum eſt. Atq; adſtringentium quidem nota eſt eſſentia. Attrahentiũ au-
tem alia ſponte nata eſt: alia uerò ex putrefactione aceſcente generationẽ ſortita:ſponte nata,
ut dictamni eſſentia,& ꝓpoleos,& thapſiæ,& ſagapeni,& ſuccorũ cyrenaici & medici,& ſi qua
his ſimilis extiterit.ex putrefactione, qualis eſt fermenti, & pſorici quod vocant. Quòd ſi fimis F
quoq; ex putrefactione generatio conſtat,utiq; omnes attrahendi facultate pollebunt. Sed nõ
parua illis ineſt diuerſitas. Nam columbinus admodum attrahit:ex æquo autem utrinq; ab hoc
receſſerunt,ad calidius quidem anſerinus, ad frigidius verò gallinaceus:hoc etiã magis uincun
tur humanus & ſuillus. At canum ſtercus ſimile eſt medicamentis extergentibus, maxime,ſi ve-
ſcantur oſſibus. Crocodilorum autem terreſtrium ſtercus magis etiam id perficit,atq; abſoluit.
Sed & aliud eſt attrahentium genus medicamentorum,quod qualitatis familiaritate attrahit:id
quod aliud eſt nihil, quam totius eſſentiæ ſimilitudine:ceu,quę nutriuntur,familiaria nutrimen-
ta attrahunt. Talium medicamentorum ſunt purgantia omnia, & non nulla alexiteriorum ſiue
amuletorum. Cæterum calida,ut ſint id genus omnia neceſſe eſt. Nam inter ea,quæ eſſentijs ſi-
milia ſunt,quod calidius eſt,id potentius attrahit,utpote quod ſimilitudini auxiliarium adiunxe
rit calorem:ſiquidem cùm ipſum duabus cauſis attrahat,ſuperabit id quod una duntaxat trahit.
Porrò nihil refert ἐπισπαστικὴν, aut ἑλκτικὴν, aut ἑλκυστικὴν δύναμιν dicas,§latinè attrahentem,ſi-
ue attractoriam facultatem.§

Alexiteriarum & alexipharmacarum facultatum, quædam alterando quod mortiferum eſt iuuant. quædam euacuando. Et alterantium, aliæ una, aut duabus qualitatibus agunt, aliæ tota eſſentia. Similiter euacuantium, quædam ſubſtantiæ ſimilitudine euacuant, quædam caliditate ſubtenuium partium. G *CAP. 18.*

VErum quãdoquidem de iſtis abundè dictum eſt,tranſeamus ad facultates,quas uocãt ale-
xiterias,& alexipharmacas.Eſt aũt harum natura duplex. Siqdem quædam alterant:quæ
dam uerò euacuant ex corpore patiente,ſeu uenenum corrumpens,ſeu deleterium medicamẽ.
Alterant igitur, aut una qualitate, aut duarũ coniugatione, aut deniq; tota ſubſtantia:euacuant
uero totius ſubſtãtiæ ſimilitudine,& caliditate ſubtiliũ partiũ. Quatuor itaq; ſunt uniuerſæ dĩæ
proficiſcentis ab illis utilitatis,duæ alterantes,& duæ uacuãtes. Atq; ea ſanè,quę qualitatis con
trarietate auxilio eſt,manifeſta eſt. Nam ſi frigidum ſit medicamen deleterium,aut uenenum
animantis, ab excalfacientibus petendum remedium:ſin calidum,à refrigerantibus:ſi uerò hu-
midum, ab exiccantibus: ſin ſiccum, ab humectantibus: ſic etiam ſi humidum ſit & frigidum, ab
exiccantibus & excalfacientibus: ſin calidum & ſiccum, ab humectantibus & refrigerantibus:&
in reliquis duabus coniugationibus ex proportione.Sed nec obſcura eſt alteratio, quę ſit per to
tius ſubſtantiæ facultatem, utiq; ijs qui memoria tenent, quæ demonſtrata ſunt in cõmentarijs
De naturalibus facultatibus,& in illis quæ inſcribuntur De temperamẽtis.Siquidem facultates
quæ deleteria medicamina alterant,naturam habẽt mediã inter corpora perpetiẽtia & medi- H
camenta ipſa lædentia: ut uidelicet eadem ſit proportio corporis ad facultatem alexiteriã,quæ
illius ad deleteriam:& rurſum deleterij ad alexiterium,quæ alexiterij ad corpus. Ea ꝑꝑ prope-
modum oĩa,quæ deleterijs aduerſantur, ſi largius ſumpta fuerint,grauiter animãtis corpus ob-
lædunt. Quamobrem ea moderatione quãtitatis omnes id genus facultates exhibere oportet,
ut neque copia nimia corpus offendant,neque exiguitate ſua à deleterijs uincãtur. Sed hoc iam
attinet ad curandi methodum.Nunc autem quæ reliqua ſunt perſequamur. Omne deleterium
uenenũ aforis impoſitis medicamentis euacuaẽ,nempe aut caliditate attractionẽ molientibus,
aut totius ſubſtantiæ ſimilitudine. Sed & hic quoad fieri poterit, maxime mediũ natura alexite
rium ſit oportet, corporis uidelicet qđ curatur, & ueneni lædentis: nam ſi aduerſiſſimum foret
corpori, in ipſũ ageret potius,ceu deleterium,haud euacuaret uenenũ.Etenim,ut claritatis gra-
tia ſummã repetamus,ſcire oportet,deleterias facultates uniuerſas temperatura eſſe aduerſiſſi-
mas corporibus, q̃ ab ipſis læduntur. Itaq; ſi à ſimilibus tẽperie medicamentis euacuentur,erũt
& hęc corporũ naturis cõtraria.Sanè & ſunt quadantenus cõtraria,non tñ adeo ut interimant,
ſed ambigant potius, in medio ſita eorum, quæ apertè corpus animantis lædunt,& quæ iuuant.
Porrò nihil intererit deleterias facultates, an phtharticas,an phthoropœas,an alio quouis mõ
appellare

A appellare uoles:ſimiliter nec an alexiterias,an alexipharmacas. Attamē ſi qui ea, q̄ venenatarū beſtiarū ictus aut venena ſanant,alexiteria noīare velint:quæ uero medentur deleterijs, alexipharmaca,ceu quidam cenſuere: diſceptandum cum iſtis ac pugnandum de nominibus non eſt:nec enim ex iſtis comparatur curandi morbos peritia,ſed ex rerum ipſarum cognitione.

Quod anodynorum,hoc eſt dolorem ſedantium, & paregoricorum, hoc eſt lenientium, quædam re vera ſunt eiuſmodi, velut calida cum partium tenuitate: alia vero nomine duntaxat, veluti narcotica,hoc eſt ſtupefacientia,qualia ſunt refrigerantia omnia. CAP. 19.

POrrò quandoquidē & de his,quod ad præſens conueniat,ſatis iam expoſitum eſt,tranſeundum deinceps eſt ad ſermonem de facultatibus anodynis,hoc eſt dolorem ſedātibus, & paregoricis aut praynticis,i.lenientibus aut mitigantibus,aut utcunque nuncupare libebit.Facultas igitur anodyna,alia re uera eſt: alia tantum dr̄,tanquam ſi quiſquam hominem mortuū dicat anodynon,quia dolore uacet.Cæterum facultas re uera Anodyna,eſt eorum quę primo ordine excalfaciunt,ſi vtiq; in eſſentia tenui contineatur: At facultas eorum,quæ dn̄r, frigidorū eſt, quæ abſoluto utentia frigore partem obſtupefaciunt: eſt aūt ſtupor paulo minus q̄ inſenſibilitas,ſenſusve priuatio.Porrò quæ affectum ſanādo, dolorē ſedant, nec ea meritò anodyna

A.l.1.f.4.cap. 30.fol.83.h

B dici poſſunt:nam id cōe eſt oīum,quæ curant.Itaque,quę re uera ſunt anodyna, partium ſint tenuium,& calidiora q̄ quæ ſymmetra ſunt, neceſſe eſt, ut ſcilicet euacuent, ac digerant,tum rarefaciāt,extenuent,concoquant,& æquabile reddant,quicquid in partibus dolore uexatis, aut humorum acrium,aut lentorum,aut craſſorum, aut multorum, tenuibus ſpiramentis infarctorum:aut ēt uaporoſi,aut craſſi,aut admodum frigidi ſpiritus, exitum commodum non inuenientis:inhæſit,atq; incluſum eſt.Itaq; nihil prorſum adſtrictionis habeant oportet,nē ſi pars quidē aut ēt affectus expoſcant.Ex quibus liquet,ꝙ interdum affectionem non iuuabunt,ſed dolorem tantummodo mitigabunt, qn̄ uidelicet re vera dicentur anodyna: Interdum uero ēt affectum ipſum adiuuabunt,& facultatem habebunt duplicem,nempe anodynam,& ſanantem. Sed de talibus copioſius agetur in curandi uoluminibus. At in præſenti hoc dixiſſe ſufficiat, nempe ꝙ horum anodynorum propriè nuncupatorum medicamentorum quædam,ut eſt ante dictū,primi ſunt ordinis excalfacientiū,quæ ſanè propriè ſunt anodyna, ceu oleū anethinum: quædam uero ſimiliter ut corpus noſtrum,velut pus mouentia nuncupata,de quorum materia ſupra diſſertum eſt.Sed de ipſorum uſu in libris de curandi ratione definietur.At ea,quę καταφορὰν.i.ſoporem,epota moliuntur,ac proinde anodyna,& ὑπνάτικα hoc eſt ſomnum conciliantia,a ple-

A.ibid. & l.2. t.1.c.4.f.95.g

C riſque appellantur,temperiē ſortiuntur uel ſummè aduerſam ijs,quæ re uera ſunt anodyna.Refrigerant ſiquidem oīa corpus,& ſenſum eouſq; obſtupefaciunt,ut ſi paulo liberalius ebibant, mortem afferāt. Cæterum ad vſum propoſitum optima ſunt quæ deſiccāt:nam quæ frigida cū ſint,humiditatis item copiam obtinent,ceu cicuta,ea potui non ſunt vtilia. Talis eſt mandragora excepto cortice eius ſicco:& altercum,præter ſemen:ſed tn̄ & in his candidū ſemen atro præſtat. At ſunt quæ tota eſſentia nobis contraria ſunt: proinde ſi uel minimum eorum aſſumptum fuerit,oīno lædat neceſſe eſt,ceu dryopteris, & pityocampe,& thapſia,& ſolanum manicum,& hydrargyros,& fungorum non nulli, præterea ſaliua & fel uenenatorum animalium:nam talia oīa genere ſunt deleteria,non quātitate:ac proinde nihil eorum in alexiterias antidotos inditur,veluti papaueris ſuccus, & myrrha, & ſtyrax, & crocus. Siquidem hæc ſi largius bibantur, quædam dementant,quædam mortem inferunt:uerum cōuenienti quadā menſura alijs admiſta,adiuuant.Porrò quæcunq; inter ea mentem lædunt,continuò ēt pleraq; caput degrauāt,uaporum prauorum congerie ipſum implentia.Sed & quædā os ventriculi tentant,atq; affligunt, vt & inde caput per conſenſum læditur. Communiter vero uniuerſa duobus modis cerebrum affligunt læduntque,aut cum tota ſubſtantia ſunt contraria,aut cum vna duabuſve qualitatibus

D temperaturam immutant.

Duobus modis dicitur cathartica hoc eſt purgans, facultas, aut enim quocunq; modo expurgans corporis recrementa: aut quia vim attractoriam familiarium ſuccorum obtinet. CAP. 20.

CAeterum qm̄ de his ſufficienter dictum iam eſt,quod quidem ad præſentia faciat,tempeſtiuum nunc eſt,reſumptis dictorū capitibus,ea adijcere,quæ ſermoni reliqua eſſe uideantur. Nam in ueritate quidem nihil eſt reliquum, nimirum cum ſecundæ iam facultates oēs ſint expoſitæ,quales ſint genere ſcilicet;nec paucæ ſpeciatim ſuperius explanatæ,ceu exempla, vn̄ quis orſus,quorumq; auxilio reliquas ipſe queas aſſequi.Verum nihilo ſeſe res deterius habebit,ſi claritatis gratia breuibus iterum capitib9 ea fuero cōplexus. Primum.n.facultatē omnes purgatoriam in ore habent: non tamen omnes perinde intelligunt, ꝙ uocabulum duo ſignificat, alterum commune omnium, quæ quovis modo animalis excrementa expurgant: alterum vero quod per excellentiam de ijs tantummodo dicitur, quæ aut per uomitum, aut per uentris deiectionem,purgent:neque ꝙ eiuſdem eſt generis tum ea quæ fit per nares,tum ea quæ per os fit purgatio.Vocant autem ea medicamenta,quæ naribus {quas Græci ῥινάς nominant} capitis purgandi gratia infunduntur, Errhina:at,quæ in ore colluuntur, aut dentibus manduntur, omnia una nomenclatura comprehendentes,apophlegmatizonta nuncupant:ac eorū facultates,

apo-

apophlegmaticas appellant. Eiusdem cum istis sunt generis, quæ vulvæ admota expurgāt. Quæ E cunq; siquidem purgare memoraui, ea trahendi uim possident, alia vnum quempiā succū, alia duos, aut ēt plures: & id illis inter sese cōe. Nam quæ crassis lentisque humoribus extenuandis, aut vrinam ciere possunt, aut ex pectore pulmoneq; eijciēdis excreationibus auxiliari, purgant sanè & ea quidem quodāmodo, verum antedictis non similiter nuncupantur: sed alia uocantur vretica, alia bechica, alia menses mouentia, hac re a superioribus diuersa, ꝙ nō hēant uim familiarium succorum attractricem, ut illa. Quamobrem & in hisce sermo aliam distinctionem postulat, nempe hmōi. Quæ in pessis, aut fomentis, aut quouis mō simili, vulvæ admouentur, ea du plici ratione agere consueuerunt. Nam alia calfaciendo duntaxat prouocant: alia facultatibus attractorijs & purgatorijs, quas uocant, quas demonstrauimus trahendorū familiaritate uacuationes peragere. At, quæ hoc nomine bibuntur, vt sanguinem extenuent, & meatus obstructione liberent aperiantque, ea trahendi facultate uacuationē non perficiunt. Atq; priora quidem cum purgantibus eiusdē sunt generis: secunda uero cum ijs, quæ lac & sanguinem* generant: de quibus paulo infra uerba faciemus, ubi prius de bechicis dissertum a nobis fuerit: q̄nquidem & hæc bifariā nominata sunt, partim quia tussim prouocent, partim quia sedent. Atqui contrariæ horum facultates sunt: alia .n. extenuandi naturam hn̄t, alia incrassandi. Atq; extenuandi quidē F facultas, in calidis & tenuium partium substantijs sita est: incrassandi vero, in frigidis & crassarum partium essentijs inest. Atq; hic sermo hoc in loco finem habeat. Conuenit aūt transire ad id, quod paulo ante distulimus. Est .n. societas & similitudo quædam tum operum, tum facultatū in ijs, quæ prouocant sedantq; menses, lac, & semen. Sed & affinia illis quodammodo, uicinaq; sunt, quæ urinas mouent, & bechica. Proinde de quolibet seorsum differendum est.

* Al. semen.

Quod lac generantium, aut semen prouocantium facultas moderate sit calida, & humida: alimentorum vero in totius essentiæ consistat similitudine. CAP. 21.

LActis & seminis effectrices facultates sunt partim in medicamentis tm̄, partim in alimentis: in medicamentis, cū succos pituitosos excalfacientes in sanguinē uertimus: in alimentis aūt secundum substantiæ totius similitudinem: vbi uidelicet boni sunt succi, & moderatè humida, ac tepide calida, ceu ipsum lac. Siquidē sanguis caloris est particeps aīali mediocris: plus quàm vero mediocris, flaua bilis: sicut pituita, frigiditatis. In medio autem pituitæ & sanguinis est lac, utiq; quod ad calorem attinet: non tamen æquè ab utroq; abest, sed longius abest, a pituita, propius accedit ad sanguinem. Cum ergo minus q̄ expediat ad ubera lac uenit, uelis autē copiose prouenire, ipm̄ contemplator sanguinem. Aut .n. paucior est quàm conueniat, aut dete G rior. Itaq; qui paucior est, uniuersam uictus rationem exposcit humectantem & excalfacientem: qui aūt deterior est, siquidem biliosus fuerit, primum purgationem desiderat, mox uictum quē modo dicebamus: sin pituitosus, medicamenta requirit excalfacientia aut primo, aut scd̄o ordine, non tn̄ desiccantia. Verum inter ea potiora sunt, quæ non tantum sunt medicamenta, sed & nutrimenta, velut eruca, fœniculum, anethum. Dico autem ipsas herbas etiamnum uirentes, & humidas: nam siccæ, plus q̄ oporteat & excalfaciunt, & desiccant. Huius generis est smyrnium, apium, sion, polium, eaque uirentia, prius q̄ siccentur: quippe cum ea quæ desiccant, humorem sanguinis depascentia, ipm̄ crassiorem simul, paucioremq; efficiant. tum, si natura quoque sint calida, iusto ēt calidiorem; sin frigida, frigidiorem: dēt enim esse modice calidus, ac neutiquam crassus, ut lac generet. Quocirca quæ sunt illiusmodi, extinguunt magis lac, quam procreant: at quæ sic ut dictum est calfaciunt, nullamq; insignem adiunctam hn̄t siccitatem, lactis procreatricem habere facultatem merito dicta sunt. Verum ea numero sunt perquam exigua. Nec enim profecto facile inuentu est, quod propositam in temperie sortitum sit mediocritatem: cæterum infinita sunt, ut ita quispiam dicat, & multitudine incomprehensa, quæ lac lędant. Etenim quęcunq; plus q̄ expediat calefaciunt, quęq; desiccant aut refrigerāt, partim qualitatem ipsius sanguinis uitiantia, partim ipsum minorem reddentia, lac prouenire prohibent. H

Quòd menses mouentium medicaminum facultas calidior est, & modice desiccat: alimentorum vero est secundum totius substantiæ similitudinem. CAP. 22.

POrrò dictis adsimilem uim obtinent, quæcunq; prouocare, aut sedare menses pn̄t: utrorunque enim communis materia est, nempe sanguis in uenis contentus. Itaq; vbi hic fluxilis fuerit, & quantitate contemperatus, utiq; abundantem suppeditat copiam. Communes quin etiā uberibus, uteroq; venæ sunt non exiles, at, quęnam eæ sint, alibi dictum est. Itaque ubi ad alterutram partium sanguis defertur, altera siccescit.† Proinde quibus menses mediocriter ferunt, ijs lac in mām̄illis non colligitur: quibus uero hoc large suppetit, ijs planè menses supprimuntur. Itaque mirandum non est, si tum uictus, tum medicamenta similia sint, nempe & ea, quæ generant, sedantq; in menses singulos ex utero purgationem: & ea, quæ lactis in uberibus gn̄ationem procurant, ac supprimunt. Quanquàm hactenus differant, ꝙ & calidioribus & magis incidentibus purgatio menstrua non nunquam indigeat: quippe cum ea parte sitę uenæ magis aperiri debeant, quàm quæ tendunt in mammas: & sanguinem fluxilem magis requirant, nimirum cum uterus ad delationem eius nihil conferat. Mittuntur enim in uenas quæ illi committuntur,

† Al. Proinde q̄bus menses ferū tur, ijs lac in mā millis mediocriter colligitur.

haud

A haud attrahuntur menses: At sanguis in ubera non tantum mittitur, sed & trahitur: ac proinde leuiore subsidio medicaminum opus hēt, cum non abunde in mammas confluit. Et medicinæ quæ iuuant vt sanguis in mamillas eat, deficientes atque imperfectas purgationes etiam adiuuant. Sin autem multum oblesæ sint, aut plane retente, nulla ex eiusmodi eas sanare potest; uerum sabina, & meum, & iris, & calamintha, & pulegium, tum dictamnum, asaron, costus, cassia, cinnamomum, amomum, aristolochia, bunium, & eius generis reliqua, absolutas uteri purgationum retentiones sanant: nam talia quoque urinam promouent. Sed ab ipsis vreticis uocatis medicamentis hoc solum differunt, quòd non vehementer deficcent. Siquidem excalfactio tribus generibus medicaminum communis est, puta quæ lacti procreando succurrunt, quæque mensibus ciendis, & vrinæ conueniunt. Differunt tamen caloris mēsura: tum etiam quòd quædam deficcant, quædam non. Siquidem quæ non deficcant, & modice excalfaciunt, lacti generando utilia sunt: quæ vero plus excalfaciunt, non tamen ualenter deficcant, mensibus eliciendis sunt congrua. Verum & utraque hæc urinas prouocant, & ad hæc cum primis ea, quæ calefaciunt & deficcant. Et propter hoc ea peculiariter dicuntur uretica, siue urinam mouentia, nō quia sola moueant urinas: sed quia solas, & non etiam menses, aut lac. *Nam præter alia & red-
B dendis ex pectore pulmoneq; excreationibus incommoda sunt deficcantia: poscunt enim, & ipsa incidi quidem, at non siccari, ceu & renum, ueficæq; calculi. Verum de talibus medicamentis supra disserui.

Quòd quæ semen prouocant, quorundam vt medicamentorum quidem, facultas est flatuosa & calida: aliorum vero vt ciborum, flatuosa quidem etiam, sed tota substantia familiaris. CAP. 23.

VT lac, ita & semen quædam generare dicuntur, & quæ his sunt contraria, extinguere: tum quædam prouocare, & ipsis contraria supprimere: ac generare quidem, quæ procreant, quod antea non erant: extinguerre vero, quæ corrumpunt: prouocare autem, quæ, quod in alto delitescebat, in apertum proferunt, & his contraria, quæ supprimunt. Igitur semen generant cibi quidem qui bene nutriunt, & flatuosi sunt, totisq; substantijs familiares: medicamenta uero flatuosa & calida: extinguunt autem deficcantia & refrigerantia omnia, & quæ totis substantijs, sunt contraria. Porrò prouocant quæcunque calida sunt, & flatuosa absq; deficcatione: supprimunt vero contraria. Etenim cum seminis substantia ex bona superfluitate generationem sortiatur: sitq; ēt flatuosa, bene nutriant & flatuosa sint necesse est, †quæcunq; semen aut procrea-
C re, aut prouocare possunt. Itaq; bulbi, cicer, fabæ, polypodes, conus, edulia dicuntur multi seminis, & sunt: at scinchus, & satyriō medicamēta sunt: porrò simul cibi ac medicamina multi seminis sunt lini semen & eruca. Cæterum quæ refrigerare sunt nata tum edulia, tum medicamina, semen cogentia, incrassantia, & stabile reddentia, uim hn̄t ipsum supprimentem, non autē corrumpentem, nempe lactuca, blitum, attriplex, cucurbita, mora, melopepones, cucumeres seu pepones, seu non pepones (hoc est maturi, seu nō). Porrò quæ reficcant, prorsum ne esse quidem semen permittunt, ēt si calida sint natura, velut ruta. Si aūt non calfaciūt, multo minus, ut nymphæa, atq; hęc sane rationabile est, substātię proprietate contrariè affecta esse semini. Eandem proportionem tum esculentorum, tum medicamentorum est inuenire in lacte, & mēsibus. Porrò alio modo sub idem genus cadunt, quæ respirantium instrumentorum reijciendis excretionibus auxiliantur, quæq; urinam ciere possunt: hęc enim oīa extenuandi facultatem obtinent, uti contraria incrassandi. Sed de uictu extenuante priuatim conscriptum est, nihilo secius in eodem uolumine indicatis quę incrassant. Verum extenuantia & incrassantia medicamenta ex libris, qui deinceps sequentur, seligito: in extenuantibus quidem scopum habens caliditatē iunctam partium tenuitati, in incrassantibus uero contraria. Ostensum enim est in superioribus li-
D bris, ꝙ propria quædam sit medicamentorum essentiæ tenuis natura, non solis excalfaciētibus coniuncta. Eadem ratione & incrassantium natura non solis inest refrigerantibus. Cæterum ut in talibus facultatibus proportio quædam inest, eundem in modum quærendum in omnibus, ēt si nomen nō sit impositum. Vocantur enim quædam oxydorcicæ facultates, quæ oculos, ubi nullum illis insit sensibile pathema, male tamen munere suo fungentes, corrigunt, & in integrū restituunt. Ac nimirum & in auribus, & in naribus, & per quemq; aliorum sensuum singulatim proportione talis quædam sit facultas, necesse est: nec tamen facultas nominata est ab acumine auditus oxycoos, sicut nec in olfactu, nec in gustu, nec tactu, cum tamen in rebus ipsis sensilibus ex proportione insit. Porrò si quis similitudinem plus etiam extendat, per quanque nostri particulam, talem existere medicamentorum facultatem necesse est, a qua uidelicet melior redditur partis ipsius actio: ut uerbi causa, uentris actio. Siquidem talem eius imbecillitatem inuenire est sæpenumero, qualis est in oculis Amblyopia, hoc est hebetudo uisus, cum ij nec phlegmone teneantur, nec influxu torqueantur, nec ulcerati sint, nec aliud quidvis mali perpessi. Et sanè in medicamentis, quæ affectum uentris eiusmodi emendant, peptica, siue concoquentia nuncupantur, appellationis quidem figura nihil proportionale habentia oxydercicis, cęterum opere ipso & facultate similia.

** Græce ē. πρὸς γὰρ αὐτοῖς ἄλλοις, οὐδὲ ταῖς ἐκ θώρακος καὶ πνέυμονος ἀναπτύσεσιν ἐπιτήδεια τὰ ξηραίνοντα. legendum fortasse πρὸς γὰρ αὐτοῖς, ἄλλοις τε καὶ ταῖς ἐκ θώρακος καὶ πνέυμονος ἀναπτύσεσιν μὴ ἐπιτήδεια τὰ ξηραίνοντα. His enim, vt & alijs, & reddēdis ex pectore pulmoneq; excreationibus incōmoda sunt deficcātia.*

† Nux pinea hoc est interpretis.

De

De facultatibus à partibus corporis cognominatis. CAP. 24. E

POrrò, qm̄ & quaſdam appellatas a corporis partibus facultates eſſe diximus, nihilo fuerit deterius, & de his diſſerere. Nec.n. (quod quiſpiā forſan exiſtimet) omnibus partis affecti bus congruunt: nec ita vni, vt alij nihil proſint: ſed qm̄ frequentiſſime, aut maxime agant ea in parte, a qua nomen ſunt mutuatæ. Ophthalmicæ quidem, qñquidem maxime ac plurimum ad oculos ipſas uſurpamus, uelut collirium διὰ ῥόδων, & aliud διὰ πομφόλυγος, & cygnum appellatum, & lybianum, & alia omnia: quibus uti quidē licet, & ad aures affectas, aut os, aut nares, prę terea pudendum, & anum: uerū non ita frequenter, nec tanto cum fructu. Rurſum autem alias nuncupamus hepaticas, alias ſplenicas, pleuriticaſque, & ſtomachicas: nimirum cum & ipſa ea parte, quam noīe deſignant, ſæpiſſime ſimul ac potiſſimè prodeſſe conſpiciamus. Porrò quæ ſit profectus & adiumenti cauſa, in opere de curandi ratione explicabimus, in quo cętera quoque oīa de medicamentorum uſu exponentur. Itaq; nihil etiam hic hærendum atq; immorandum eſt, niſi ꝙ uocabulorum non nihil declarandus eſt uſus: quē cum alij non nulli recentiorum me dicorum, tum præſertim qui uocantur methodici, inaniter innouauerunt, atq; induxerunt.

De inani nominum vſurpatione, quam medici recentiores & inter eos maxime methodici induxerunt. CAP. 25. F

NAm ꝙ ſtalticas quaſdam facultates, hoc eſt ſiſtentes ſeu ſupprimentes, & conſtringentes, contrahentes, & repellentes, aut alias id genus proferant, id nequaquam abſurdū eſt, nec obſcurū. At cum metaſyncriticas tum materias, tū facultates nominant, nec apertū eſt quod dicunt, nec verum: nec etiā ſectæ congruens eorū, qui ſe fugitare profitentur eā, quæ a dogmaticis opinionibus ʒhypolepſεsuocantʒ proficiſcitur, indicationem. Sufficere nanq; aiunt ſibi ap parentes cōitates. Atqui excedentibus corporis meatibus ex ſtatu naturali in ſtatum præter naturam, in proprietate excedendi exiſtere quædam pathe, ea dogmatica hypolepſis eſt. Sequit̄, uero ad hanc, quaſdā eſt facultates, eiuſmodi παθῶν, metaſyncriticas, uidelicet† quæ commutēt meatuum alienam a natura confuſionem: ʒnam ſic uſurpant nomina Theſſali ſequaces: atq; ad ea quæ diutina fluxione uexātur, facultates eiuſcemodi adhibent, cum nec mōſtrarint meatuū alterationes in talibus prouenire affectibus: neq; ꝙ hæc medicamenta tranſmutareʒnā ita uerto τὸ μετασυγκρίνειν ʒuitiatum meatuum ſtatum poſſunt, demōſtrare ualeant. Nam, per Deos im mortales, cur obſecro napy, thapſia, pyrethrum, capparis radix, & abſolute quęcūq; urere pn̄t, ſi diutius corpori inhæreant, meatuum ſtatum commutant? Nam ꝙ partes, quę tentantur aſſidua fluxione, ab hoc genus medicamentis iuuentur, perſpicuò vr̄: at quamobrem iuuentur, naturalis ſpeculationis problema eſt. Ac nos quidem dicimus earum frigidam ſimul atque humi dam eſſe temperiem, ac proinde poſcere medicamenta, quę ſimul & excalfaciant, & deſiccent. G Atq; alij aliam cām proferent, pro opinione nimirum, quā conceperunt de corporis elemētis. Nec tn̄ uſurpari conuenit metaſyncriſeos uocabulum a quoquam alterius ſectę, preterq̄ eorū qui animantium corpora, & exiſtimant, & appellitant ſyncrimata, ſeu cōfuſiones ex corpuſculis inſecabilibus, minimiſque, & partitionis expertibus, ac ſimilaribus: quanquam nec iſtis omnibus, ſed ijs dūtaxat, qui, vti Theſſalus in canone, meatuum alterationi id genus morbos aſcribunt. Non.n. qua methodicus eſt Theſſalus id dicit (ſiquidem ubi tāquam methodicus diſſerit, illic ab obſcurorū recedit indicatione) ſed qua dogmaticus. ſ. ab ijſdem, quæ Aſclepiades ponit, elementis exorſus, cæterum haud ubiq; ſequens. Sed nunc tempus non eſt ſuper talibus pro lixius diſſerere: nam quędam curandi Methodo magis ſunt propria, quędam uero in opere de Themiſonis, & Theſſali ſecta exactius expromentur. Tempeſtiuum itaq; nunc eſt, cōtractis huius libri uelis quieſcere, ſi modo duo illi prętera capita adiecero, alterum ſuperius dilatum, nēpe de facultatibus contrarijs: Alterum ad inſequentem ſermonem neceſſarium, definiturus. ſ. cuiuſque tum excalfacientium, tum refrigerantium, tum exiccantium, atq; humectantium medicamentorum ordinem. H

† ἀλλοιούσας δηλονότι τὴν παρὰ φύσιν τῆς συγκρίσεως ἡμῶν πορωποιίαν.

Quo pacto contrarias iudicare facultates oporteat. CAP. 26.

IGitur contrarias iudicare facultates ex operibus oportet, ſicut toto hoc libro ſępenumero oñdimus, dicentes quaſdā facultatec emplaſticas & his contrarias extergentes, tum farctu liberantes, & infarcientes, pręterea emollientes, & indurantes, ac laxantes, & contendentes: nā adſtringentes, aut acres, aut amaras, aut acidas, aut dulces, non facultates medicamentorū, ſed guſtus eſſe qualitates monſtrauimus. Itaq; in his, aut prorſum querenda non eſt contrarietas, aut non vt in facultatibus quærenda. Scopus aūt in iſtis duplex eſt, nēpe earū actiones, & tempe raturæ. Actiones quidem, in denſando, & rarefaciendo: aut quippiam ex alto extrahendo, aut repellendo: incraſſando materias, aut extenuando: aut infarciendo meatus, aut fractu liberando. Tēperaturæ uero in calido, frigido, humido, & ſicco. De quibꝰ oībus abūde in quarto libro determinatū eſt, monſtrantibus nobis, ꝙ adſtringens, terreſtre ſit, & frigidū: acidū vero, ſubtile frigidum: amarum aūt, terreſtre ſubtile: qđ vero eſt abſq; ulla inſigni qualitale, frigidū aqueū. Sic acre, igneum oſtendimus: ſalſum uero, terreſtre calidum, nondum tamen igneum: ſimiliter dulce, calidum, ſed nondum urens: quæ vero oleoſa ſunt, omnia aquea ſunt & aeria. Secuta ſa-

A nè ſunt temperaturas eorum,& opera.Nam adſtringens cõtrahere,conſtringere,dẽſare,repellere,& incraſſare,& ante hæc omnia refrigerare, exiccareq́; natum eſt: acidum uero incidere, extenuare,diuidere, farctuq; liberare,perpurgare{διακαθαίρειν Græci uocãt} citra excalfactionem:acre uero ſimiliter ut acidum agere,ꝙ ad extenuationem,perpurgationemq́; attinet: cæterum hoc differt,ꝙ acidum refrigeret,acre vero excalfaciat:ad hęc, ꝙ illud repercutiat,hoc attrahat,& digerat. Sic amarum quoq; meatus perpurgat,abſtergit,extenuat, incidit humorum craſſitiem abſq; manifeſta excalfactione:frigidum uero aqueum incraſſat,cogit,contrahit,conſtringit:obſtupefacit,atque extinguit.Porrò acre extenuat,perpurgat,digerit,perrumpit, attrahit,& eſcharam ſiue cruſtam efficit. At ſalſum contrahit,conſtringit,condiendo ſeruat,deſiccat citra apertam aut caliditatem,aut frigiditatem."Dulce uero concoquit,laxat,rarefacit, Oleoſum deniq; humectat,emollit,laxat. Facilius itaq; iam erit ex modo dictis ponderantem ſapores,inuenire qui temperamento,quiq; operibus ſint contrarij.

A.l.2.t.1.c.3. fol.94.g

De limitatione ac finitione ordinis cuiuſq; excalfacientium, frigefacientium, humectantium, & deſiccantium. *CAP. 27.*

B PORrò congruens iam tempus eſt,definitis temperamentorum & facultatum,quæ in medicamentis ſunt,ordinibus,hunc librum abſoluere. Igitur ſymmetrum medicamentum,& quod ſit ſimilis temperamenti cum eo,cui admouetur,cum neq; calefaciat, neq; frigefaciat,neq; deſiccet,neq; humectet,id nec calidum,nec frigidum,nec ſiccum, nec humidum appellare conuenit: Quod uero aut calidius, aut humidius,aut frigidius,aut ſiccius eſt, a uincente ſeu excedente cognominatur facultate. Porrò per vnumquemq; exceſſum quatuor poſuiſſe ordines quod ad vſum ſpectat ſufficit,calidum quidem nominantes primi ordinis, quod nos excalfacit, non tamen euidenter,verum ut opus ſit: inſuper aliqua demonſtratione rationali:ſic frigidum, humidum,& ſiccum,quod demonſtrationem † requirat etiam,nondum actionem ualentem neq; euidentem adeptum.Quæ vero manifeſtè aut calfacere,aut frigefacere,aut humectare,aut deſiccare poſſunt,ea ſecundi eſſe ordinis dicentur. At,quæ iam uehementes quidem,non tamen ſumme,tertij.Quæ autem adeo excalfacere poſſunt,ut eſcharam moliantur,& urant, quarti:ſic quoq; quæ uehementius refrigerant,adeo ut extinguunt,& ipſa quarti ſunt ordinis. Cæterum nullum inuenire eſt,quod quarto ordine deſiccet,quod non etiam urat: nam quod ſumme deſiccat,omnino id etiam deurit. Attamen tertij ordinis exiccantium eſſe quippiam queat, quod
C non urat,ceu omnia quæ uehementer adſtringunt,ex quibus eſt omphacion, rhus, alumen,balauſtium,galla omphacitis. In his autem ipſis quædam uicina iam ſunt adurentibus, vt ſquama æris, & æs uſtum, quaſi inter tertium quartumque ordinem dubiè hæreant. In medio tertij eſt æs uſtum,ſi latum ſit.In principio tertij hypocyſtis. Sic autem & in ſecundo & quarto differentias conſtituere licet triplices:nec enim perinde* vrit cauterium,& napy,licet ambo quarti ſint ordinis. De his ſane omnibus in ſequentibus libris per ſingula ſeorſum medicamenta determinabitur.

† *Additur in antiquis, logicam.*

**In cod. græcis tam manuſcriptis quàm impreſſis eſt ξηραίνει. i. ſiccat, & ita in tranſlatione veteri.*

GALENI DE SIMPLICIVM MEDICAMENTORVM FACVLTATIBVS LIBER SEXTVS.

ARGVMENTVM LIBRI.

D Agit de effectricibus qualitatibus ſingulorum medicamentorum,quæ plantę,aut ipſarum partes exiſtunt: quorum hiſtoria ad nonum uſq; librum continetur.

Quid agendum reliquis libris ſimplicium medicamentorum: & qui authores rectè,qui perperam,de ipſis tractarint.

DE ſimplicium medicaminum forma pariter & facultate ſcribere nobis aggreſſis, primis duobus libris ante omnia prauos modos ratiocinationum, quibus recentiorum medicorum plerique uſi grauiſſime hallucinantur,indicare eſt uiſum. In tertio uelut elementa quædam totius doctrinæ tradidimus. Deinde uero in quarto de ſaporum natura diſquiſiuimus, ſtudio inueniendorum omnium, quæ ex illis ad facultatum conducere cognitionem poſſent: diſſeruimus autem in extremo ipſius libri de qualitatibus medicamentorum, quæ ad odoratum attinet. Porrò in quinto ad reliquum facultatum genus trãſgreſſi, quod quidem ab ipſis operibus, quæ peragere natæ ſunt,dominatur, & illic quoque cuiuſque ſubſtantiam oſtendimus. Et ſanè uniuerſalis ſermo de ſimplicium medicamentorum

rum facultate vniuersus iam finem sortitus uidetur. Tempus uero est ad sermones particulares, seu speciales, seu utcũq; nominare cuiq; visum erit, transire. Et sane hi priuatim in unoquoque medicamine peragentur, ceu protinus in initio fecimus, in primo quidem horum commẽtariorum de aqua & aceto contemplati: in secundo vero de oleo & rosaceo: nisi q illic uelut in exemplis sermonem transegimus aduersus eos, qui non recte de illorum facultate quid protulissent: hic aũt breuibus de vnoquoq; differam, non amplius curans, siquis male de quovis eorum quippiam pronũciarit, id tm̃ scripturus, quod mihi videbitur verissimum, omissa aduersus illos, q. quid peccarunt, concertatione. Porrò q non mõ obscura futura est oratio ijs, q. superiora ignorant, verùm demonstrationis destituta quoq; fide, vel me tacente clarũ arbitror. Sed tñ & in memoriam reduxisse forsan præstiterit, primùm quidem q in natura temperatissima faciẽdum est medicaminum facultatis periculum, deinde in intẽperata, postea deinceps in morbis simplicibus. At si quis ex gustu qualitatibus indicatorie coniectari uelit de eorum facultate, in quarto monstrauimus quænam sit in his methodus. Si quis ergo aut negligẽter lectis superioribus, aut plane nõ lectis, statim ad hunc librũ pergat, festinans quã primum medicaminũ facultatis peritus effici, haud certã eorum hẽbit notitiam. Cęterũ qm̃ medicamenta oĩa partim sunt partes aĩaliũ: aut plantarum, a ut fructuũ, aut horũ liquores {quos ὀπους Græci uocant} aut succi: partim vero ex metallis sum untur: melius mihi uisum est de plantis ante oĩa differere, tũ q numerosissimum illarũ est genus, tum q virium robore præcellentissimũ: inde de metallicis tractare, atq; hinc ad aĩalium partes trãsire. Quin ẽt eo illas ordine perscribere decreui, qui in elementis visitur, eas plantarum primo loco collocans, quarum appellationes initium sui sortita sunt elementum α, sm̃ uero loco quæ a β incipiunt, & sic tertio, quarto, quintoq; loco, atque ita deinceps, pro literarum uidelicet ordine. Nam & Pamphilus eum in modum tractatum de herbis composuit. Verum is ad fabulas uersus aniles est, simulque præstigiaturas quasdam deliras Aegyptias, iunctis non nullis incãtationibus, quas, cum herbas colligunt, admurmurant. Et sanè utitur ad periapta, i. quæ suspendũtur, & manganeas non solum curiosas & a medicina alienas, sed ẽt falsas uniuersas. At nos neque horum quippiam, neq; nugaces istorum narrabimus transformationes: nec. n. uel paruis admodum pueris utiles tales esse fabulas existimamus, nedum ijs, qui medicinæ operam obire properant. Et profecto protinus in aphorismorũ initio ab

1. Apho. 1. Ext. ord. 2. b

Hippocrate dictum mihi vr̃, ‖ Vita breuis, ars uero longa. ut tps non in inutilia impenderemus, uerùm q̃ maximo studio festinaremus uiam incedere compendiosissimam, nempe per ea, quę sunt in arte utilissima. Pleraq; uero ista herbarum noĩa aut Aegyptiaca, aut Babylonia, quæq; non nulli {aut} priuatim, {aut} notæ gratia illis imposuerunt, hic adscribere mihi uisum est super uacuum. Nã pręstat, si quis hęc uolet curiosius persequi, seorsum, & per se apud illos legere, qui transtulere: nam ita & libros illos inscribunt, ut qui eos non composuerint, uelut Xenocrates Aphrodisiensis fecit, uir cum in alijs supra modum curiosus, tum a præstigiatura non alienus. At Pamphilus, is. s. qui libros de herbis composuit, planè ex iis, quæ uel ipse scribit, præ se fert grammaticum, indicatq; se nec cõspexisse herbas de quibus conscribit, nec uires earum expertum, sed iis, qui ante ipm̃ scrispere, fidem habuisse citra ullam explorationẽ. Sic sane libros expleuit, annexo ad quãq; herbam nominum aceruo: deinde ẽt exponens, si qua ex homine ferebatur transformatio: tũ epodas, seu incantationes, & libationes, atque thymiamata, quæ in colligendis illis adhibebantur, adscribẽs, nec non & alias eiusmodi p̃stigiaturas nugaces. At Anazarbensis Dioscorides quinq; libris materiam oẽm utilem absoluit, non herbarum tm̃, sed & arborum, & fructuum, & succorum, & liquorum: memorãs insuper & metallica omnia, & partes animalium. Et mihi utiq; uidetur oĩum perfectissime tractatum de materia medicamentorum confecisse. Nam licet a maioribus eo, plurima de illis bene scripta extent, tñ à nemine omnium æque de oĩbus, † nisi siquis Tanitrum prædicet Asclepiadis: {nam & huic cætera bene dicta esse probantur extra ratiocinationes, quas super causis affert. Atque hęc nimirum perlegere debet quisquis peritus medicamentorum materię euadere studet: ad hæc quoq; quæ scripta reliquit Heraclides Tarentinus, & Crateuas, & Manteas. Verum illi nõ similiter scripserunt, nec in unũ collegerunt omnia, ceu Dioscorides, qui de hac materia quinque libris fecit titulũ: uerũ seorsum, uerbi causa, de præparatione, aut probatione medicamentum scripserunt, ut Heraclides Tarentinus: seorsum uero de purgantibus aut propotismis, aut clysmis, ut fecit Manteas: separatim de facile parabilibus remedijs, uti Apollonius: aut de ijs, quæ secundum locos, ut Mãteas. Porrò plerunque medicamentorum usum ueteres in curandi tractatibus prodiderunt, ut & iuniorum medicorum, prope omnes. Nam & ab Hippocrate dicta sunt multa, & ab Euriphõte, & Dieuche, & Diocle, & Plistonico, & Praxagora, & Herophilo. Nec est ueterum medicorũ quisquam, qui non aliquid plus minusue arti contulerit ad medicamentorum scientiam, idq; citra præstigiaturam, aut mendacium, quæ postea inuexit Andreas. Itaque cui ocium suppetit legendis utiliter de medicamentis scriptis libris, multos quidem habet, ut est dictum, antiquorum, sed nec paucos iuniorum, adusque Pamphilum, & Archigenem. Quin & Rufus Ephesius, cum multa medicamenta in curandi libris conscripserit, tũ de herbis uersibus hexametris qua

† Legitur in antiquis græcis co. πλὴν εἰ τὰ νίγρου τῆς ἐπαινοίη τοῦ ἀσκληπιάδειου. i. nisi q s nigri Asclepiadei opera prædicet.

tuor

A tuor libros composuit.Nec metus est defecturos libros utiles, etiamsi, in tota uita quis aliud ni-
hil,q̃ de medicamentis legere volet.Verum abstinēdum ab Andrea est,alijsq; similiter menda
cibus:multoq; ēt magis fugiendus Pamphilus, qui ne per somnium quidem herbas uidit, qua-
rum aggreditur figuras perscribere.Nā id genus hominum(quo mō assimilauit eos Heraclides
Tarētinus)simillimum est præconibus,qui formam,ac notas fugitiui mancipij , licet ipsi non ui
derint unquam,præconio tñ publicant:notas.n.ab alijs qui norunt accipiunt, & ceu cantilenam
eas proferunt:ut si forte is,quem præconio indicant,prope adsisteret,agnoscere tñ nō possent.
Equidem nō possem non accusare & illos quoque,qui primi herbarum formas scriptis docere
sunt conati,cū melius existimē ab ipso preceptore oculis discere,ac non adsimilari ijs, qui ex li-
bris prodeunt gubernatores:nā sic & uerior & manifestior esset doctrina , non herbarum mo-
dò & fruticum arborumque,sed & aliorū oīum medicaminum. Verum enimvero si oīno libris
est opus,quis adeo miser est,ut pteritis scriptis Dioscoridis,Nigri,Heraclidis, Crateuę, & alio-
rū innumerorū,qui in arte ipsa consenuerunt,libros grāmaticos,scribentis incantationes,trāſ-
formationes,& decanorū,dæmoniorumq; herbas sacras perferat?Nam q hominibus istis præ
stigiatoribus unicū fuerit studiū, vt vulgus imperitū talia scribētes in sui admirationē verterēt,
B vel ex ipsis Pāphili libris discere liceat,qui primā inter herbas cōscripsit Abrotonon oībus nō
bis cognitā:ac deinde Agnon siue viticem,& ipsam admodum notā:inde Agrostin herbā, nec
vulgo ignotā:mox anchusam,quā nec ipsam quispiā ignorat: sicut nec adianton, quæ illi dein-
ceps scripta legitur:atq; in his utiq; nihil,qđ quidē sciā,superuacuum scribit.Verum postea her
bæ meminit noīe,ut ait,Aeti,hoc est,aquilæ,de qua fatet̄,Græcorū nulli quicq̃ esse proditum,
verū scriptā se reperisse in libello quopiā ex ijs,qui inscribuntur Mercurio Aegyptio,continen
te trigintasex sacras horoscoporum herbas.Quas clarū est esse oēs nugas meras,atq; autoris ip
sius figmēta,similia Ophionicis Conchlacis:nec.n.prorsum quispiā extitit Cōclax : ad risum.n.
fictum nomen est,sicut pleraq; alia in libro eius cōscripta: nec trigintasex herbæ illæ ultra no-
men ipm quicq̃ sunt,nec ulla ipsis res subiacet.Verum Pāphilo,sicut & plerisq; alijs,ocium for
tassis supererat inutiles fabulas libris intexere : at nos nunc quoq; tempus nos perdidisse arbi-
tramur,qui prolixius eorum meminimus.Itaq; quæ utilia sunt iam nunc ordiamur.

ABROTONON.

A.l.2.t.2.c.6. fol. 106.c

ABrotoni herbæ nec speciē,formāve scribere,post tot tantosq; uiros,oportet,nec particu-
lares actiones,ceu illi factitarunt:quas si nō definitè distincteque,saltē clare significarūt:
C verùm & nos quoq; eas copiosius exponemus in opere de cōponendis pharmacis, simulq; de
paratu facilibus:interim uero ēt in curandi methodi libris,nimirum ubi exposcet vsus. Verum
quod ab initio propositum fuit, nempe uniuersales duntaxat medicamentorū oīum facultates
inspicere,id quidem & in aliis consentaneū est,& nunc sanè ēt faciendū:dicendūque, Abroto
non esse calidum, & siccum facultate, in tertio ordine siue recessu post symmetra situm . Porrò
q eiusmodi ordo ut ad tēperatā naturā expenditur, sæpe antè diximus.Sed & inueniemus tēpe
riem eius nō minimè quidē & ex gustu ducta coniectura,utpote cum sit adm odum amarū.Por-
rò saporē eiusmodi,cum terrenæ sit essentiæ,a largo calore extenuatum ostēdimus:ita ut non in-
strenue excalfaciat pariter,& desiccet. Quinimmo & cū distincta illa experientia , de qua supra
frequenter dictum est,diligenter explorassemus,ex eadem temperie medicamen hoc comperi
mus.Nam siue comam cum floribus(nā reliqua eius palea inutilis est) contusam ulceri puro il-
linas,mordax & irritans uidebit:siue eo in oleo macerato caput uoles, aut uētrem perfundere,
admodū calfacere reperies.Quin &,si qui per circuitum rigoribus corripiuntur, eos ante inua-
sionē hoc uoles cōfricare,minus utiq; rigore concutiētur:immo & sensus quidem protinus,ubi
admotum fuerit,ipm calfacere percipit.Porrò q lumbricos interimat, par est,nimirum cum sit
D amarum,ac proinde,uel antequā experiaris,manifestū,si quidem memoria teneas q̃ in horum
cōmentariorum quarto de amari saporis natura prodidimus.Sciesq; protinus,q & digerendi,
& incidendi quādam vim hēat.Sed & q magis,quā Absynthio id ipsi necessario insit, in prom
ptu erit colligere,primum quidē ex gustu(paucissimæ siquidē acerbitatis particeps abrotonon
est,non paucæ uero absynthium)deinde ex eo q inimicum quidem sit stomacho abrotonō, ve-
lut ēt seriphon:gratum uero & amicum absynthiū.Siquidem de istis supra ostēsum est,q amarum
ipm per se omnifariā infensum sit stomacho:austerum uero,aut acerbum,aut in summa adstrin
gens,stomacho amicum.Porrò ubi qualitates hæ inuicem permistæ fuerint, quæ vehementior
fuerit,ea utiq; uicerit.Atq; hæc satis est in hoc tractatu nouisse. Monstrabitur aūt in libris de ra-
tione curandi,quo pacto quis optime medicamento eiusmodi uti possit.Ac proinde quærendū
haud ēt est,quamobrē cum malo cydonio cocto illitū,aut pane,oculorum sanet phlegmonas:
neq; quid cum farina hordeacea tritum ac coctum digerat phymata:neutrum siquidem horū,
nec aliorum quidvis,huic proposito nobis tractatui proprium est:sed qui empiricam profiten-
tur doctrinam,ij in paratu facilibus medicamentis ea conscribunt: at qui ex ratione artem tra-
ctare uolunt,ijs opus est methodo curandi:nam alioqui damnum magis,quam utilitatem ex ta-
li consequātur *narratione.Sane Hippocrati,qui in aphorismis scripsit,| Dolores oculorū sol- *historia. 6.Apho.31.Ext. ord.49.c
uit

uit meri potio,aut lauacrum , aut fomentatio, aut ſanguinis miſſio, aut purgatio: nec adiecit, E
quosnam dolores uini potio,quos lauacrum,quos fomentũ,quos ſanguinis miſſio,quos purga
tio: ignoſcendum forſan quis arbitretur,tribus,ut arbitror,de cauſis. Siquidem aphoriſticã fa-
ciebat doctrinam,in qua,p.p. breuitatem & compendium,pleraq; ita dici conceſſum eſt.Et oĩa
quę dolores ſoluunt enumerauit,tametſi non definijt,ad quem dolorẽ quodnã ex illis cõgrue-
ret.Tum multis in locis aliorum librorum occaſiones nobis pſtitit, diſtinctiones in ijs,quæ hoc
pacto dñr,inueniendi.At,qui neq; in alijs libris de talibus ſcripſere diſtinctionibus, aut in enar

* διεξοδικῶ.

ratorio, * & prolixo tractatu aphoriſtice tñ ac breuiter ſcribunt, aut inſuper ẽt ex multis unum
tm̃ indicant,ij plus nos lædunt,q̃ iuuant. Nam cũ ſint multæ in ophthalmijs dñæ,atq; una dun-
taxat ex eis prædictum poſcat cataplaſma, aliæ vero oẽs ab oleo lædantur: ſi quis id ad oẽs ſine
diſcrimine adhibeat,multo plus lædet,q̃ iuuabit. Ad hunc itaq; modum non tantum de abro-
tono,ſed de alijs quoq; oĩbus ſcribendum nobis eſt, eas quidẽ facultates quæ ſunt in calefaciẽ
do,frigefaciendo,humectando,ſiccandoque,ijs,quas ſæpenumero memorauimus methodis,re
perientibus:quæ uero ſm totius ſubſtantiæ,proprietatem perficiuntur,ſola experientia. Et de
his oſtenſum eſt,ꝙ deleteriæ ſint,& deleteriarum alexiteriæ,& purgatorię.Nam has ex ratione
inuenire eſt impoſſibile, præterq̃ ꝙ in quibuſdam ſuſpicionem dũtaxat probabilẽ inuenire li- F
ceat,neq;.n.in oĩbus,ſicut hoc in ſuperioribus monſtratum fuit.At de facultatibus,quæ hoc pa-
cto inueniũtur,ſeparatim poſtea differemus, ubi uidelicet prius ſingulatim per quodq; medica
mentum de ijs,quæ calfaciendo,frigefaciendo, humectando,ſiccandoq; agunt:tum de ijs,quæ
ad has conſequuntur:narrationẽ abſoluero. Porro ubi unum mõ adiecero,finem faciã de abro
tono dicendi,nempe ꝙ ſumme ſuſpiciendus ille Pamphilus, etiamſi hanc primã herbarũ recen
ſuit,ac forſan ut nullam deinceps aliam,tñ hanc ſaltem oculis ſuis conſpicari uoluerit: attamen
uel maxime hallucinatur,exiſtimans hanc herbam à Romanis appellari Santonicum.differt.n.
ab abrotono ſantonicũ, uelut ẽt Dioſcorides exactiſſime ſcripſit in tertio de materia, & oẽs id
norunt tum medici tum rhodopolæ.Nam abrotoni duæ ſunt ſpecies,altera quam marem, alte
ra quam fæminam nuncupant:quod ipm definitum eſt tum apud Dioſcoridem,tum apud ipm
Pamphilum,alioſq; innumeros. At aliud eſt ab eo abſynthiũ:cuius rurſum tres ſtatuendæ ſunt
ſpecies:quarum unam eodem cum gñe ipſo noĩe appellitant,cuiuſmodi potiſſimum eſt ponti-
cum:alterum,ſantonicum:tertium,ſeriphum. Si vero aliud placet appellare abſynthium, aliud
uero ſeriphum,aliud aũt ſantonicum,nihil intereſt,quod ad præſens certe attinet:nec.n.nomẽ
diuiſuri venimus, ſed ſtudium nobis eſt ipſis de rebus. Porrò qm̃ hæc tum ſpecie ſeu forma, tũ G
geſtu,tum facultatibus inter ſeſe diuerſa ſunt,non obſcure uno,ſi ita lubet, omnia nomine nun-
cupes, verùm exactè uires eorum edoceas. Ac nos ſanè ſufficienter ipſas a Dioſcoride expli-
catas eſſe,aliiſq; non paucis, iam diximus: itaq; denuo eadem ſcribenda non ſunt, quæ maiori
bus recte ſunt prodita. At,ſiquid illi in facultatibus omiſere indiſtinctum, cuius profecto gratia

* διέξοδον eſt in antiquis.

ad hanc*narrationem uenimus, eà nos adiicere tentabimus:abſynthium quidem dictis minus
eſt calidum,nempe plurimam obtinens adſtrictionem. Quod cum ſit,& minus quoq; tenuiũ,q̃
illa partium,& utiq; minori ẽt,quã illa ad eundem modum extenuandi facultate,attamen non
minus deſiccatorium eſt.At cæterorum ſantonicum quidem,a Santonia regione in qua naſcit̃,
nomen ſortitum,proximam hẽt facultatem,ſeripho paulo imbecillius in excalfaciendo, & exte
nuando, deſiccãdoque. Porrò ipm ſeriphon abrotono minus eſt calidum,verũ calidius abſyn
thio:ſtomacho impendio inimicum,nempè cum amaritate ſalſedinem quandam præ ſe ferẽs:
ſed & quandã,licet minimam,adſtrictionem obtinet. Sic & abrotonon, & ſantonicum admo-
dum infeſta ſunt ſtomacho.Solum aũt inter ea abſynthium,& maximè ponticum, gratũ eſt ſto-
macho,quia plurimam adſtrictionem cõtinet.Abrotonum uero vſtum,calidum,ſiccũq; facul-
tate eſt,magis ẽt quam cucurbita ſicca uſta, & anethi radix. Illa enim ulceribus humidis ſimul, H
& citra phlegmonem callo induratis conueniunt:ac proinde maximè ulceribus, quæ in puden
dorum præputiis fiunt competere vñr. At cinis abrotoni ulceribus oĩbus mordax eſt:ac idcir-
co cum oleo tenui,cicino.ſ.aut raphanino,aut ſicyonio,aut ueteri,& maxime ſabino,ad alope-
cias accommodatur.Tum barbam ſegnius,tardiuſq; enaſcentem cum aliquo dictorum oleorũ
elicit,ſed nec minus illis lentiſcino maceratum. Quippe pro eo ꝙ tenuium eſt partium,rarefa-
ciendi uim obtinet, & mordax eſt, & calidum: quas utiq; maximè eius facultates nouiſſe opor-
tet,nec quicquàm etiam particulare in hoc tractatu inquirere.

Agnos, vitex.

† In cod. quodã græco antiquiſſimo, & in tranſlatione veteri, verba hæc non habentur, iudico aũt eſſe gloſſema, epitomen verborum Galeni continens.

Agnos aut Lygos,hoc eſt uitex,planta illa fruticoſa,†calidus quidẽ eſt,& ſiccus tertio ordi- A. ibid. c. 43.
ne,uerũ multum tenuis ſubſtantiæ,tum guſtu acris ſimul & adſtringens,ipſas quidem vitices ad
medicinã hẽt inutiles:cæterum folia ſemẽq; calida,ſiccaq; facultate ſunt, ſubſtãtia uero tenui:
Nã & urentibus ita apparet, & guſtantibus acre ſimul & ſubadſtringens percipit̃ tum folium,tũ
flos,tũ fructus.Edendo tñ ẽt fructus eſt:ueruntamen perſpicuo calfacit, & ſimul capiti dolorem
parit. At ſi frigatur(nam & ſic editur cum tragematis) minus caput tentat. Porrò flatus ventris
diſcutit & cũ non frictus,& multo magis cũ frictus fuerit. Cohibet porrò impetus in venerem,

tum

A tum frictionis expers, tum etiã ipsam expertus. Folia item, floresq; ipsius fruticis id ipsum præstare possunt: itaq; non tm̃ esa potaq; ad castitatem conferre creduntur, uerum etiam substrata. Hinc est ꝙ Athenis in Thesmophoriis, hoc est sacris cereris, mulieres totum sibi fruticẽ substernunt. Hinc illi quoq; nomẽ inditum agni, hoc est casti. Ex quibus omnibus manifestũ est, siquidem memoria teneamus, quę superioribus commẽtarijs sunt dicta, agnum calfacere, simulque exiccare, tum oĩum maxime flatus discutere. Porrò ꝙ tenuium sit partium, facultas eius * indicio est. Nã ꝙ caput tentat, nõ magis à multitudine uaporum ab eo prognatorum, q̃ à caliditate eius, ac subtilitate partium fieri rationabile est. Nã si flatuosum spiritũ procreare posset, sane & uẽtrem inflaret, & uenerem stimularet, perinde ut eruca: uerum cum nõ tm̃ non excitare, immo etiam reprimere queat, fuerit profectò secundum rutæ maxime facultatem tum in excalfaciendo, tum in resiccando. Nõ tñ illi par est, nam utroq; paulo est inferior: siquidem ruta tum magis est excalfactoria, tum magis desiccatoria. Differt ẽt qualitatis simul, ac facultatis mistione. Nã agni semen, ac germina modicã ferũt adstrictionẽ: at ruta ubi arueri, exactè amara est, & acris: ubi uero humida, subamara. Non tñ austeritas, aut acerbitas illi inest: aut sicui uideatur inesse, ea utique omnino obscura, scio, uidebitur, nec par ei, quæ est in agno. Quocirca, & ad iecur, & lie- B nem indurata, & obstructa, agni semẽ potius q̃ ruta competit. Sed hæc ad curãdi iã methodum pertinent: quã q. dẽ ut omnino nõ attingam de medicamentorum pronuncians facultatibus, fieri non potest: uerum celeriter his omissis, ad rẽ propositam reflectere, uiri est utiq; tẽperati. Magisq; ẽt id in sequentibus medicamentis efficere conabor: hoc est, ubi ex quibusdam paucis euidentibus uniuersalem facultatem collegero, particulares postea actiones omittã. Nã in p̃senti id nouisse sufficit, ꝙ Agnus calidus est, & siccus facultate, idq; non mediocriter, sed tertio excessu: tum admodum tenuium partium. Hæc qui norit, ac postea methodum curãdi didicerit, ipsemet inueniet, quo pacto menses hinc cieat: quo pacto partes induratas digerat: quo pacto lassitudinem soluens, seu acopum, & excalfactorium ex eo unguentum præparetur.

* τεκμήριον.

Agrostis gramen.

A ibi. c 306. & 707.

§Graminis" radix modice frigida est, & sicca, mordacitatem quandam exiguã, & partium tenuitatem obtinens. At herba ipsa primo quidẽ excessu refrigerat, in humiditate uero, & siccitate moderata. Porro semẽ alibi quidem imbecillum est, in parnaso uero desiccatoriũ, & tenuium partium, & subacerbum. § Gramen esculentam hẽt radicem, ubi mollis fuerit, dulcem quidem † instar aquę, sed acre quiddã exiguũ, & subacerbũ obtinentem. Hęc herba plane aquea gustan C tibus est. Ex quibus apertum est radicẽ modice esse tum frigidam, tum siccam, ac proinde cruenta ulcera glutinare. At ipsa herba illita non uehementer refrigerat, in medio constituta humiditatis, & siccitatis. Porro mordacitas, & tenuitas, quæ radici inest, exigua est quidem, sed interdũ tamẽ lapidem frangere assolet, siquis eam decoctam ebibat. At semen alterius quidem imbecillum est: eius uero, quæ in parnaso nascitur, urinam ciet, & fluxus uentris, & stomachi resiccat: uis enim eius est exiccatoria, tenuium partium, & subacerba.

Nõ sunt in antiquissimo codice græ. nec in tralatione ueteri, sed uidẽtur esse summa quędam uerborum Galeni sequentium.

† *Aquosum.*

Anchusa.

A. l. 2. t. 2. c. 39. f. 100. g

§Anchusæ" quadruplex species est. Quarũ Onoclea quidẽ radicẽ habet admodũ refrigerãtẽ & desiccantẽ, tum adstringentem, & subamaram, tum quæ sufficiat extenuandis, & extergendis humoribus biliosis, corporibusq; condensandis. Cæterũ folia habet imbecilliora quidem radice, adstringunt tñ & ipsa, & desiccant. Porro Lycopsos cognominata refrigerat, & desiccat, magisq; ei⁹ radix, q̃ onoclea adstringit. At Onocheilos calidior est, & magis medicata, nã plusculũ hẽt & gustu ipso protinus acrimoniæ. Hac uero ẽt calidior est reliqua, & parua, q̃ & amarior, & magis etiã medicata est. § Anchusæ non omnes easdem uires obtinent. Nam onoclea quam uocant, radicem habet simul adstringentem, & subamaram, corporibus condensandis, & modice D extenuandis idoneam, tum abstergẽdis quoq; & abluendis biliosis, & salsis succis. Dictum enim supra est, ꝙ qualitas acerba mista amaritudini ea pręstare queat. Sic sane aurigini, & lienosis, & renum affectibus est utilis. Sed & refrigerare idonea est: & sane cum polenta illita iuuat erysipelata. Et abstergit non modo epota, sed & foris imposita: proinde uitiligines, & lepras sanat cũ aceto. Ac radicis quidẽ hæc opera sunt, & operũ facultates quas diximus. At folia ipsius herbæ radice q. dẽ sunt imbecilliora, non tñ aliena sunt à resiccatione, & adstrictione. Itaq; ẽt † profluuiũ sanãt pota cũ uino. Et q̃ lycopsos nominatur, eodem modo erysipelatis cõgruit: & radicem hẽt, q̃ onoclea, magis adstringentẽ. At Onocheili, & Alcibiadię cognominatę uis magis est medicata. Nã & gustu protinus maiorem hẽt acrimoniã: & eos, qui à uiperis morsi sunt, admodũ iuuat tum illita, tũ suspensa, tũ esa. Reliqua uero, nempe quarta, quæ parua est, & fere nomine caret ex illis sola, alcibiadiæ quidem persimilis est, uerum, & amarior, & magis medicaminosa: ac proinde ad latos lumbricos idonea, oxybaphi mensura cum hyssopo, & nasturtio epota.

Nõ sunt in antiquissimo codic. græco, nec ĩ tralatione ueteri.

† *Diarrhœam.*

† Et hoc in loco in Aldino codice græco habentur hæc uerba. Agaricum compositũ est ex substantia aerea & terrea, a caliditate tenuata: facultatem ẽt habet digerẽdi, calefaciendi, crassitudinem incidẽdi, & obstructiones iecoris liberandi. Quanquam nec in cod. antiquis, nec in tralatione ueteri legantur.

Agarici radix.

A. ibid. c. 77. fol 107.

† Agarici radix,' hoc est q̃ trunco innascitur, primo q. dẽ gustu dulcis quodã modo, sed paulo post subamara apparet, & acrimonię quãdã speciẽ t̃pis spatio inducit, leuiculæq; adstrictionis. Est & cõsistẽtia laxa. Ex quibus oĩbus manifestũ est, siquidẽ q̃ in superioribus commentarijs di-

cta sunt, meminerimus, ꝙ medicamentum hoc cōpositum est ex substantia aerea,& terrea à ca- E
liditate extenuata: porro minimū hēt essentiæ aqueæ. Hac rōne,& digerendi uim hēt,& crassitudinem incidēdi, tum infarctus uiscerum expurgandi. Proinde regio morbo laborantes sanat, eos utiq; qui sic ab infarctu iecoris laborāt. Iuuat & morbo comitiali obnoxios eadem facultate: tū rigores per circuitum recurrentes ex crassis, aut uiscosis humoribus natos sanat. Iuuat & morsos à bestijs frigore lædentibus,aut compunctos, tum foris in affecta parte impositum, tum intro in corpus sumptum pondere drachmæ unius cum uino diluto.Est & purgatorium.

Ageratum.

Ageratum facultatem digerendi habet,& leuiter quadantenus phlegmone liberandi.

Adiantum.

Adiantum″in caliditate quidē, & frigiditate symmetrū est,uerū desiccat,& extenuat,& digerit. Etenim caput ex alopecia glabrū capillis cōuestit,& strumas,& abscessus digerit,lapidesque frangit epotum, & uiscosorū crassorumq; è pectore pulmoneq; excreationibus non mediocriter confert, & uētris profluuiū sistit: nō tū ullā manifestā caliditatē affert,sicut nec frigiditatem: Verum posuerit ipsum quispiam secundum hāc oppositionem,& temperiem,in ordine medio. A. ibi.c.100. fol.110.c.d.

Aeizoon semperuiuum. F

Aeizoon″utrunq; tū maius, tum minus,desiccat quidem leuiter,qñquidē,& mediocriter adstringit, omnis alterius uehementis qualitatis expers. Quare in eo plus ceteris abundat essentia aquea: cæterum non mediocriter refrigerat. Est enim ex tertio ordine,& recessu refrigerantiū. Hinc etiam ad erysipelata,& herpetes,& phlegmonas à fluxione natas accommodatur. A.ibi. c 607.

Aegilops auena.

Aegilops digerendi uim possidet, id quod ex gustu patet: leuiter enim est acris. Verum,& ex eo liquet,quòd phlegmonas induratas,& ægilopas sanat.

Aera Lolium.

Lolium desiccat, & calfacit efficaciter, ut propinqua sit acribus,magis quàm iris:sed non est perinde, ut illa tenuium partium, uerum multum in hoc deficit. Secundum hoc ponat ipsum quispiam in principio tertij ordinis excalfacientium, extremo uero secundi exiccantium.

Aegyrus populus nigra.

Aegyri flores calidi quidē sunt primo * recessu à tēperatis: at in dñia,quæ habēt in siccando, & humectādo,paulū q̄ddā ad sicci⁹ deflexerūt,sed & subtiliorū potius,q̄ crassiorū sunt partium. Et folia quoq; ipsius quodāmodo floribus similia sūt,nisi ꝙ ad oīa imbecilliora,minusq; efficacia. Sed & resina eius,floribus similem facultatem obtinet,atq; etiam calidiorem. Porro semen tum resina, tum floribus, & subtiliorum est partium, & exiccantius, non tū admodum calidius. G

* *In impressis legitur* τρίτης. *i. tertio. in manuscriptis quos uiderim,* πρώτης. *i. primo.*

Acacia.

Acacia″ & † plāta ipsa acerba est, & fructus,& succus: Qui lotus q̄dē,& imbecillior,& minus mordax reddit,utpote acrimoniā quādā in lauatione deponēs.Porro si parti alicui sanę illinat, ꝓtinus eā & sicciorē, & cōtractā efficiet, nullū q̄dē caloris sensum inuehēs,sed nec frigoris admodū ualētē. Vnde cōstat medicamē id esse frigidū,& terreum,īmista quadā ēt essentia aquea. Et sanè coniectura est nō esse similare,uerū quasdā in sese dispersas habere partes tenues,& calidas,q̄ in ipsa ablutione segregenī. Estoq; & hoc tertij ordinis exiccātiū,& secūdi refrigerantiū, ubi quidem elotum fuerit,illotum uero primi. A l.2.t.2.c.3. fol.99.b

† Al. folia ipsa acerba sunt.

Acalephe urtica.

Vrtica. Et″ huius herbæ, tū fructus, tū folia (nā hęc potissimū sunt usui) admodū digerētis sunt facultatis,adeo ut & phymata,& parotidas sanent. Sed & quiddam flatuosum obtinent, quo & uentrē stimulāt, & maxime,ubi cū musto semen bibitur. Porro ꝙ non uehementer calfaciat,sed multū tenuiū sit partiū,testimonio est crassorū uiscosorumq; humorum ex pectore pulmoneque eductio, tum ꝙ partes quas cōtigerit pruriāt. Porro flatuosum eius, cuius esse particeps dicta est, dum cōcoquitur, nascitur:non enim actu flatuosa est,sed facultate. Ventrem aūt modice subducit ipsa duntaxat absterfione,ac ueluti titillatione,non purgatione. Et gangrenosa,& cancrosa, & in totū, q̄ exiccari citra mordicationem postulant,ea conuenienter sanat,nimirum cum subtilium partiū sit, & temperaturæ siccæ: non tamen tantum habens caliditatis, ut iam mordicet. A. ibi. c.714. H

Acanthos spina uulgaris.

Acāthos. Alij quidē Melamphyllum nominant, alij uero pęderota. Folia quidē mediocriter digerentem facultatē obtinent: Ac radix exiccatoria est,& leuiter incisoria,& tenuium partiū.

Acanthion.

Achantiū. Radix huius,& folia facultatis sunt tenuiū partiū,& excalfactoriæ,ut & ijs qui conuelluntur auxilientur.

Acantha leuce spina alba.

Acantha″leuce. Hāc quidā leucacāthon noīant. Radix eius desiccatoria est,& modice adstringens. Quāobrē,& cœliacos,& dysentericos* iuuat,& sanguinis reiectiones cohibet, œdemataque illitu cōtrahit: ac dentes dolētes iuuat, si decocto eius colluanī. Semen tenuiū partiū,& calidæ facultatis est. Itaq; potui dari ijs,qui cōuellunī conuenit. A. l. 2.t.2.ca. 80. fol.108.d

* stomachicos.

Acantha Aegyptia.

Spina Aegyptia. Quidā Arabicā uocant. Similis autem est spinæ albæ nostrati, uerum facul- A. ibi. c. 615.

tate

A tate validius adſtringente pariter, & deſiccante. Itaq; profluuium muliebre radix eius iuuat,&
alia,quibus auxilio eſt,quę apud nos naſcitur ſpina: ſed efficacius tamen omnia adiuuat tum ra
dix,tum fructus.Hic uero,& columellæ prodeſt,& ijs, quæ in ſede inflata ſunt; tum ulcera ad ci-
catricem ducit,mediocrem habens,non moleſtam adſtrictionem.

Acorum.

A.l.2.t.2.ca.45.fol.102.d Acorum.″Huius utimur radice, quæ guſtu acri eſt, & modice amaro, odoreq; nō iniucundo.
Itaq; conſtat facultatis calidę eſſe,& conſiſtentiæ tenuium partium. Huic conſentaneum eſt, ut
urinam moueat, & lienes induratos iuuet: tum ceratoidis craſſitiem detergeat ſimul atq; exte-
nuet,ſed ad hoc melior eſt ipſius ſuccus.Omnino uero ſiccificum eſſe clarum eſt. Et ſane ordinis
eſto tertij in utroque,in calfaciendo ſcilicet, & deſiccando.

Aconitum,ſiue pardalianches.

A.ibi.c.360.& 676. Aconitum,″ ſiue Pardaliāches.Hoc ſepticæ,& deleteriæ facultatis eſt.Itaq; in cibo potuq; fu
giendum. Attamen ad putrefaciendum† quædam extra os,& ſedem aptum eſt.Herbę autem ra
dix ad hæc eſt utilis.

Aconitum, ſeu lycoctonum.

B Aconitum ſeu Licoctonum. Eſt & hoc ſimilis alteri facultatis, ſed peculiariter lupos interfi-
cit,ſicut illud pardos.

Acte ſambucus. Et ebulus.

A.ibi.c.611. Acte,″tum magna illa,& arborea,tum herbacea,quā & Chameactē Græci uocāt,Latini hāc
Ebulum,illā Sambucū,utraq; potētiā hēt tū deſiccandi, tum cōglutinādi, modiceq; digerendi.

Alimum.

Alimum.Hæc planta frutex eſt,plurimo in Cilicia præcipue prouentu:ubi,& germina eius re
centia eſitant,& reponunt quoq; in poſterum futura uſui.Semen pariter, & lac plāta ipſa gene
rat,eſtq; guſtus ſalſi,& ſubadſtringentis. Ex quibus omnibus palā eſt ipſam eſſe diſſimilarem.
Maior aūt pars ſubſtantiæ eius calida eſt tēperate, cū humiditate inconfecta,& leuiter flatuoſa.

Aloe.

A.ibid.c.64. Aloe.Hęc″herba nō admodū apud nos prouenit.Et q̄ naſcitur in magna Syria,aquoſior eſt,
& facultatis imbecillioris:attamen uſq; adeo deſiccare poteſt,ut uulnera glutinet. At in regioni
bus calidioribus, qualis eſt Cœloſyria,& Arabia,multo eſt melior. Optima aūt indica, cuius li-
quor eſt id, qđ ad nos importatē cognominatū Aloe, medicamētū ad plurimas res,p̄p exicca-
C tionē mordicationis expertē,utile.Eſt autē non ſimplicis naturæ,ſed,ut teſtatur guſtus,adſtrin-
git ſimul, & amara eſt:adſtringit quidē modice,ſed fortiter amara eſt.Subducit & uentrē,utpu
ta ex numero medicamentorum,quę Græci ab excernendo ſtercore uocāt Ἐκκοπρωτικά.Itaque
ex dictis patet(ſiquidē memoria tenemus quæ in quarto libro ſunt demonſtrata)ꝙ tertij ſit or-
dinis exiccantium:calfacientium aūt,aut primi intenſi,aut ſecundi remiſſi. Sed & ipſius faculta-
tis miſturā atteſtanē particularia eius opera. Nā & gratum ſtomacho medicamen eſt, ut ſi quid
aliud: & ſinus glutinat. Sanat & ulcera,q̄ ægrè ad cicatricē duci poſſunt,& maxime q̄ in ano ſūt
et pudēdo.Iuuat & eorū phlegmonas aqua ſubacta,& uulnera eūdē ad modū glutinat.Cōgruit
ſimiliter utēti,& ad phlegmonas in ore,ac naribus,& oculis.In ſumma,repellere,& digerere ſi-
mul poteſt, cum hoc,ut paulum extergeat,quantum uidelicet ulceribus puris non ſit moleſtum.

Alyſſon.

A.l.2 t.2 ca.16.fol.101.e Alyſſon.Nūcupata″eſt hæc herba Alyſſon,qđ mirifice iuuet morſos à cane rabido.Sed & ra
biēti quoq; data ſola ſæpe in totū ſanauit: atq; hoc ex totius ſub̄æ ſimilitudine efficit. Dictum-
que prius eſt,talē facultatē ex ſola percipi experientia,& plane nulla cōſtare methodo.Quòd ſi
quis ad multa experiatur,cognoſcet facultatē habere mediocriter ſiccificam,& digerentem,cū
D hoc,ut abſterſorium non nihil etiam obtineat.Hac ratione & uitiliginem,& ephelin expurgat.

Alſine auricula muris.

A.l.2.t.2 ca.18.fol.100.f Alſine,aut Myoſota.Similem″hęc facultatem Helxinę obtinet,nempe refrigerantem,& hu-
mectantem: Eſt enim eſſentiæ aqueæ,frigidæ:quare & citra adſtrictionem refrigerat. Quocir-
ca ad feruentes phlegmonas,& mediocria eryſipelata competit.

Amaracon maiorana.

A.ibi.c.466. Amaracon″excalfacit non inſtrenue,non ualde autem deſiccat,ſed in caliditate quidem ter-
tij eſt ordinis,in ſiccitate uero ſecundi.

Ambroſia.

Ambroſia illita uim habet adſtringentem,ac repellenem.

Ami.

A.ibid.c.60. Ami. Herbæ″quā uocant Ami, ſemen maxime eſt utile.Facultatis eſt excalfactoriæ,& deſic-
catoriæ,tenuiumq; partium. Sed & guſtu ſubamarum eſt,& acre.Et clarum eſt,quòd & digerat,
& urinam moueat.Fuerit autem in calfaciendo reſiccandoque ex ordine tertio intenſo.

Amarantum.

Amarātum facultatis eſt incidentis,& extenuantis. Coma igitur eius menſes cum uino pota

† *Cod. impreſſi habēt,* τινὰ τῶν ἐκ τοῦ ςόματος ἢ καθ᾽ ἕδραν. *Manuſcripti, et Aetius* τινὰ τῶν ἐκτὸς τοῦ σώματος ἢ καθ᾽ ἕδραν. *i. quaſdam externis corporis partibus, & circa ſedem. Paulus. Extrinſec⁹ quidem in carnibus, quæ putrefieri debent ipſo utendū eſt.*

educit. Sed & grumos sanguinis liquare creditur, non solum in uentre, sed & in uesica: sed tunc E potius cum mulso bibenda. Et omnes simpliciter fluxiones pota desiccat, stomacho infesta.

Amorge amurca.

Amurca" terrestris est substantiæ, calidæ, non tamen tñ possidet caliditatis, ut palā mordicet. Quòd si coquatur quoq; multo etiam magis crassarum partium, & sicca redditur. Et fuerit sanè ex secundo ordine excalfacientium, & siccantium intenso quodā mō magis. Sic & ulcera corporū temperatura siccorum curat: quæ uero in alijs omnibus sunt, exasperat. Siquidem contendit perinde, ut resina, & pix sicca, & bitumen: Quæ, & ipsa in corporibus admodum duris, quæ uulnus habent, aut sinum, glutinatoria sunt: alia uero omnia contendunt atque irritant. A. ibi. c. 277.

Ampeloprason.

"Ampeloprason. Si inter alliū, & prason hoc est porrū, mediū quiddā cōcipias, facultatē ampeloprasi inueneris. Est enim agreste, ut sic dicā, porrū: quamobrē, & acrius eo, & siccius est, sicut agrestia oīa reliqua hortēsibus, ac proinde stomacho q̃ illud nocentius. Sed, & crassos, & lētos humores potētius incidit: ualētiusq; infarcta organa obstructione liberat. Hac quoq; rōne urinas, & menstrua sæpe prouocauit, ubi à crassis, & lentis retinebant humoribus. Adeo uero est calidū, ut illitū cataplasmatis mō, exulceret. Dictum est aūt retro, ꝙ quæ eum in modum sunt calida, extremi sint ordinis. F A. ibi. c. 540.

Ampelos agria uitis agrestis.

Vitis agrestis racemi extergendi uim habent, ut ephelis, & neruos, & id genus omnia in extima cute existentia curare possint. Sed & adstrictionem quandam extrema germina § ἀκρέμονας Græci uocant § obtinent, quæ & sale condiri assolent.

Ampelos hemeros uitis satiua & culta.

Vitis" Cultæ adsimilis facultas est agresti, sed ad omnia imbecillior. A. ibi. c. 723.

Ampelos leuce uitis Alba.

Ampeli" Leuces, quam & Bryoniam, & Psilothrum uocant, prima quidem germina ab oībus pro more edi uere solent, utpote edulium stomacho propter adstrictionē acceptum, sed & subamaram, & modice acrem adstrictionem possident: quare, & urinam modice cient. At radix, & abstergentem, & desiccantem, & tenuium partium uim habet, & moderate calidam. Quāobrē, & lienes induratos liquat tum epota, tum foris cum ficubus imposita: & psoram, & lepram sanat. Porro fructus eius, racemi speciem præferens, ijs, qui coria densant, est utilis. A. ibid. c. 262.

Ampelos melæna uitis nigra.

Vitis" nigra. Vocatur autem hæc proprie bryonia: supradictæ tamen ad omnia similis, nisi G quòd imbecillior. A. ibid. c. 263.

Amygdala.

Amygdala," quæ quidē palā amara, sunt, omnino extenuandi uim possidēt, quod, & qualitas ipsa indicat, & experientia cōprobat. Ac de amara quidem qualitate in quarto horū cōmentariorū proditū est. Cæterū duo experientiæ exēpla proponi satis est, unde uim eorū possis digno scere. Siquidē ephelin expurgant, & excreationibus ex pectore pulmoneq; crassorum lentorūque humorū impendio conferunt. Porro hęc ostensa sunt genere quidē attenuātis, specie vero extergētis esse facultatis. Quin, & ꝙ per accidens facultatē itē habeāt ab obstructione liberādi, ipsum supra demonstratum est. Sed & experientia mōstrat. Nā in iecore crassorū uiscosorūq; humorū in extremis uasis impactorū obstructiones, abunde expurgāt, expediuntque. Quin, & laterū dolores ab hmōi causa natos, & lienis, & coli, & renum sanant. Porro & ipsa arbor tota similē sortita uim est. Nā huius radices coctæ atq; illitæ ephelis purgant. Quotquot uero sunt amygdala dulcia, & ipsa leuiculā amaritudinē possidēt, q̃ tñ dulcedine superāte occultat: cæterum id temporis spatio clarum fit. Demonstratū autem retro est qualitatē dulcē moderate esse calidā. A. l. 2. t. 2. ca. 57. f. 104. g

Ammoniacum.

Ammoniacū, opos siue liquor est ferulæ cuiusdā. Hoc habet emolliendi facultatē intensam, adeo, ut & articulorū tophos dissoluat, & lienes induratos sanet, & cheradas per halitū digerat. A. l. 2. t. 2. c. 8. fol. 99. g

Amomum.

Amomum" acoro similem facultatem obtinet, nisi quod acorum siccius sit, maiore autem quadantenus concoquendi facultate amomum. A. ibi. c. 51. f. 103. e

Anagallis.

Anagallis" utraq; tū ea q̃ cœruleum habet florem, tum ea quæ purpureum, admodum extergentis sunt facultatis. Habent uero non nihil etiam caloris, & quādam trahendi facultatē, adeo ut, & infixa corpori extrahāt. Succus earū ex naribus purgat eadē de causa. In summa aūt desiccandi uim habent citra mordicationē. Quamobrem, & uulnera glutinant, & putrida adiuua nt. A. ibid. c. 32.

Anagyrus.

Anagyrus frutex est grauiter olens, acris, & digerētis, excalfacientisq; facultatis. Sed folia ēt num uirentia, cum pꝓ humiditatis admistionē minus sint acria, idcirco tumentia reprimunt: at resiccata incidentis sunt, exiccantisq; ualenter facultatis. Similem fere facultatem habet radicis eius cortex. Semen autem magis subtilium est partium. Sed & uomitum prouocat.

Androsæmum

A *Androsæmum.*

Androsęmum planta fruticosa,natura duplex:Vnum enim Asciron,& Ascyroædes nũcupatum est,species hyperici:Alterum uero à quibusdam Dionysias appellat̃:Est aũt fructus eorum purgatorius: foliorum uero facultas modice extergens,& deficcans,ut & ambusta curare credãtur.Cæterum in uino austero decocta uinũ ipsum uulnerum grandium glutinatorium efficiunt.

Androsace.

Androsace,amara † & acris herba.Potest autem reficcata ebibitaque tum ipsa,tum fructus eius,magnopere urinam prouocare:& nimirum etiam digerere,& deficcare.

† *Græc. cod.* ὑγρὰ *i. humida. sed melius legitur* πικρὰ, *ut etiam legisse uidetur antiquus interpres.*

Andrachne protulaca.

A. ibi. c. 534. Andrachne″frigida,& aquea tẽperie est,paucæ particeps austeritatis.Proinde fluxiones repellit,& maxime biliosas, & calidas:cũ eo,ꝙ eas mutet,& in qualitate alteret,magnopere refrigerans. Et fuerit sanè in refrigerandi quidem facultate tertij excessus à temperatis, ac medijs,in humectando uero secundi. Hac ratione, & æstuantes, ut si quid aliud, adiuuat tum uentris osculo imposita,tum totis hypochondrijs,maxime in febribus hecticis.Præterea dentium stuporem sanat,nempe quę ab acidorum succorum contractu aspere exiccata fuerant,leniens atq; replẽs,
B utpote cum uiscosam habeat humiditatem. Similiter uero,& succus eius. Itaq; non foris modo impositus,sed epotus quoque refrigerant.Hoc sanè,& toti herbæ comesæ accidit.Quoniam autem subastringit, utiliter dysentericis editur, & muliebri profluuio, & sanguinis reiectionibus. Sed ad hæc quidem multo est,quàm herba,succus ipsius efficacior.

Anemone.

A. ibi. c. 655. Anemonę″oẽs,acres,&*extrahẽdi,& attrahẽdi,& ora uasorũ reserãdi facultatẽ obtinẽt. Itaque radix cõmãsa pituitã euocat.Et succ⁹ ex narib⁹ purgat,& oculorũ cicatrices extenuat.Insup sordida ulcerũ anemonæ expurgãt, & lepras, detrahũt,mẽsesq; appositæ eliciunt,& lac trahũt.

* *Al. extergendi.*

Anethum.

A. ibid. c. 69. Anethum″adeo excalfacit, ut habendũ sit aut secũdi ordinis intensi, aut tertij remissi:exiccãtiũ uero ordinis est secũdi incipientis,aut primi finientis.Itaq; merito in oleo decoctum digerit, dolorem sedat, somnũ conciliat,& crudos,& incoctos tumores cõcoquit.fit enim ex eo oleum, cuius propinqua sit tẽperies pus mouentibus,& cõcoquentibus uocatis medicamentis,nisi quatenus paulo illis tum calidius, tũ subtilius est,ac proinde digerens. Vstũ autẽ tertij ordinis tũ ex calfacientiũ,tũ deficcãtiũ fit. Et proinde ulceribus nimis humidis mollibusq; insperfum ꝓdest,
C potissimum ijs, q̃ in pudẽdis cõsistunt: at q̃ in præputio sunt inueterata,ea probe cicatrice includit.Cæterũ uiride adhuc,& succulentũ humidius est scilicet,& minus calidũ.Itaq; magis concoquit, & somnũ cõciliat magis, q̃ siccũ, sed minus digerit. Idcirco mihi uidentur ueteres coronis ex eo plexis uti solere in symposijs.

Anthillis.

A. ibi. c. 744. Anthillis″ duplex est,sed utraq; modice deficcat,ut & ulcera glutinet.Cæterum altera,ea scilicet quæ chamæpity adsimilis est, quadantenus subtiliorum est partium quàm altera, adeo,ut & comitialibus competat.Quin & ipsa magis,quàm altera extergere potest.

Anthemis,aut chamæmelum.

A. ibi. c. 118. fol. 112. b Anthemis, aut Chamæmelum. dictum″quidẽ in tertio libro copiosius est de hac herba:dicetur que nunc summatim, quòd calfacit, & deficcat in primo ordine. Est & tenuium partium, ac proinde digerendi,laxandi,& rarefaciendi uim obtinet.

Anisum.

A. l. 2. t. 2. c. 1. fol. 98. f Anisi″Semen maxime utile est,acre,& subamarum,ut prope ad urentium accedat caliditatẽ. Est aũt in siccãdo tertij ordinis, sicut, & in calfaciẽdo.Proinde,& urinã ciet,& digerit,& ĩflationes uentris reprimit.

Antirhinum.

D Antirhinum, aut Anarhinũ fructum habet uituli naribus simile, ad sanationes inutile.Ipsum autem adsimilis est cum bubonio facultatis,sed multo minoris.Itaque ex illo de hoc conijcito.

Aparine.

Aparine, quidam Philanthropon,alij Omphacocarpum cognominant,modice extergit,& deficcat, habetque non nihil subtilium partium.

Apios pyrus.

A. ibi. c. 541. Pyri″ folia pariter,ac turiones austera sunt:fructus dulcedinis ẽt q.ddã obtinet aqueæ. Ex q-bus clara quoq; tẽperies est,inæqualis fm partes:nam pars una terrea est,alia aquea,†cæterum utraq; frigida:tũ alia tẽperata.Proinde esu pyra stomacho grata sũt,& sitim ꝓhibẽt.illita ãt deficcant, & modice refrigerant. Nam ego ijs illitis uulnus glutinasse me memini, cum aliud ad manum esset nihil.

† Græ. καὶ καθ᾽ ἑκάτερον τὸ μέν τοι ψυχρὸν, τοδ᾽ εὔκρατον, i. & secundum utranque, altera quidem frigida, altera uero temperata. Antiqua trala. Sed si tu uis di ere p alium modum, dices ꝙ quædã illarum sunt frigidæ, & quædã sunt æqualis cõplexionis. Videtur enim legisse καὶ καθ᾽ ἕτερον τρόπον.

Achrades pyra sylueſtria.

Achrades uocatæ, magis quàm pyra reliqua,adstringunt,& deficcant.Et proinde sane maiora uulnera glutinant,fluxusque repellunt.

Apocynum,aut cynocrambe.

Apocynum, aut Cynocrambe. Vocant autem quidam eam Cynomorum,quandoquidem canes celerrimè interimit, sicut Lycoctonon lupos.Est autem hominibus uenenum,herba mul-

tum grauiter olens: Proinde omnino calida est non instrenue, non tamen proportione defic- E
cat. Itaque illita admodum digerentis est facultatis.

Argemone.

Argemone. Et huius herbæ facultas absterſoria eſt,& digerens.

Ariſarum.

Ariſarum multo minus eſt Aro. Radicem habet oliuæ, magnitudine, ſed multo eſt ipſa acrius.

Ariſtolochia.

Ariſtolochię radix multo eſt ad medicationes utiliſſima, amara,& ſubacris. Sed ex illis oĩum ſubtiliſſima eſt rotunda,& ad oĩa efficacior. Aliarum uero duarũ, q̃ Clematitis appellat̃, fragrantior eſt: itaq; ea ad unguẽta utunt̃ unguẽtarij: ſed ad ſanationes infirmior. At longa minus q̃ dẽ tenuitatis partiũ obtinet q̃ rotunda, ſed nec ipſa inefficax eſt, uerum abſtergendi atq; excalfaciendi potẽtiã poſſidet, minus quidẽ q̃ rotũda abſtergẽs, ac digerẽs, ſed nõ minus calfaciens, immo forſan plus quoque. Itaq; in q̃bus uſus eſt modicæ abſterſionis, cõmodior eſt longa, puta in ulceribus carne explendis,& fomentationibus uteri: At in quibus craſſum humorẽ ualidius extenuare oportet, illic uſus eſt rotũdæ. Proinde dolores ab infarctu aut craſſitie crudorũ ſpirituũ natos magis curat rotunda,& ſpicula extrahit,& putredines ſanat,& ſordida vlcera repurgat, F dẽtes,& gingiuas cãdidas efficit. Auxilio eſt,& aſthmaticis, ſingultientibus, comitialibus, podagricis, ſi cũ aqua bibatur. Tum ruptis,& cõuulſis, ut ſi quod aliud medicamentum, idoneum eſt. A. l. 2. t. 2. ca. 49. f. 102. b. c.

Arceuthus iuniperus.

Iuniperus calida,& ſicca utrinque tertij ordinis. At fructus ſimiliter quidem calidus eſt, ſed non ſimiliter ſiccat, uerum in hoc primi fuerit ordinis. A. ibi. c. 758.

Arctium lappa minor.

Arctium illud, quod thapſo uerbaſco eſt ſimile, radice tenera, candida, dulci, caule oblõgo,& molli, ſemine cymino ſimilis, facultatis eſt admodũ tenuiũ partiũ,& ob id exiccãtis extergẽtisq; tñ modice. Quamobrẽ radix, ac ſemen eius cocta cũ uino quadãtenus dolores dentiũ mitigant. Porro ambuſta,& chymethla .i. perniones, non horũ modo decoctum perfuſum, ſed et caules teneriores ſanare poſſunt.

Arctium aliud, lappa maior, bardana.

Alterum vero Arctium, quod Proſopitida,& Proſopion ideſt perſonatium, uocant, cuiuſq; folia cucurbitæ ſimillima ſunt, niſi quatenus, tum maiora, tum duriora, digerit ſimul & deſiccat, ſed & adſtringit non nihil. Quamobrem folia eius ueteribus ulceribus mederi poſſunt.

Arnogloſſum plantago. G

Arnogloſſum. Myſtæ,& hoc eſt tẽperaturę: habet enim quiddam aqueũ frigidum, habet uero & auſterum quiddam, id quod terreum eſt, ſiccum frigidũ. Itaq; refrigerat ſimul,& deſiccat,& in utroque ſecundi exceſſus à medijs eſt. Porro medicamenta, quæ cũ hoc ꝙ refrigerant, unà etiã adſtringũt, ea & ad ulcera rebellia omnia,& ad fluxiones,& putredines cõueniunt, ac proinde,& ad dyſenterias. Nã,& ſanguinis profluuia ſiſtunt,& ſiquid aduratur refrigerant. Tum ſinus quoq; glutinãt,& alia ulcera recentia ſimul,& uetera. In oĩbus ferè id genus medicamentis primas tenet, aut certe nulli ſecundũ eſt, Arnogloſſum, idq; tẽperaturæ ſymmetria,& conueniẽtia. Nã ſiccitatẽ obtinet morſus expertem,& frigiditatem, quæ nõdũ obſtupefaciat. Et fructus,& radix ſimilis ſunt facultatis, niſi ꝙ tum ſiccioris, tum minus frigidæ. Sed fructus quidem ſubtiliorum eſt partium, radices autem craſſiorum partium. Et ipſa herbæ folia exiccata ſubtiliorum ſunt partium,& minus frigidæ facultatis, nempe difflato ex eis, ac digeſto excremento aqueo. Hac ratione,& radicibus utuntur ad dentium dolores tum mandentes, tum collutionibus incoquentes. Pręterea ad iocinoris,& renum obſtructiones non has tantum adhibent, ſed folia quoque,& multo magis fructus. Hæc enim omnia quandam in ſe abſtergendi facultatem obtinent: quam & in herba uiridi ineſſe ſatis conijci poteſt, uerum ab humiditatis copia deuinci. H A. ibi. c. 429.

Arum.

Aron. Terrena,& ipſum eſſentia conſtat, calida. Proinde extergendi uim poſſidet, uerum nõ ualentem, ſicut Dracontium. Eſt itaque in exiccando,& excalfaciendo primi ordinis. Radices eius maxime ſunt utiles: ſiquidem comeſę craſſitiem humorum mediocriter incidunt, adeo vt,& excreationibus ex pectore idoneæ ſint: ſed magis tamen aptum eſt Dracontium. A. ibi. c. 431.

Artemiſia.

Artemiſia. Duplex quidem eſt herba Artemiſia, ſed utraque excalfacit,& modice deſiccat:& ſint quod ad calfactionem attinet, exceſſus ſecundi: quod uero ad reſiccationem, aut primi intenſi, aut ſecundi incipientis. Sunt autem,& modice tenuium partium. Itaque ad renum calculos mediocriter commodæ ſunt,& ad fomentationes uteri. A. ibid. c. 83.

Aſarum.

Aſaron. Huius herbæ radices utiles ſunt, facultate ſimiles radicibus acori, iutenſiores tamen. Itaque ex ijs, quæ de illis prodita ſunt, hic facienda coniectura. A. l. 2. t. 2. c. 4. fol. 99. c

Aſclepias.

Aſclepias. In tertio Dioſcorides de hac herba cõſcripſit: At nos eius nõdũ periculũ fecimus.

Aſpalathos

A

Aspalathos.

A.ibi.c.206. Aspalathus" gustu quidem acris simul, & adstringens est:facultate uero ex dissimilaribus cōstat, nempe partibus suis acribus excalfaciens,partibus uero alijs, austeris scilicet,refrigerans. Itaque utriusq; ratione deficcat, & refrigerat: Et proinde ad putredines,& fluxiones est utilis.

Asparagus.

A.ibi.c.603. Asparagus"Petręus,aut Myacanthinus abstergendi uim habet,idq́; citra manifestam aut caliditatem,aut frigiditatem. Hinc renes ac iecur infarctu liberat, & maxime herbæ ipsius radices, & semen. Quin & dentium dolores sanat siccitatis nomine citra calefactionem,quam,uel maxime dentes requirunt.Porro Athenienses per,ph,dicunt Aspharagus.

Asplenum.

A.ibi.c.630. Asplenum" tenuium quidem partium,non tamen calida est herba.Hac utique ratione,& lapides frangit,& lienes liquat.

Astragalos.

Astragalos fruticellus est exiguus,radices hn̄s adstrictorias. Quāobrem ēt ex numero est non instrenue exiccantium. Nam ulcera uetera ad cicatricem ducit,& aluum fluxu tentatam sistit,si- B quis in uino decoctam radicē bibat. Plurimus huius fruticis prouentus est in Pheneo Arcadiæ.

Aster atticus.

A.ibi.c.337. Aster"Atticus. Alij Bubonium uocant,non ob id tantum,quòd illitum,sed etiam,quòd suspē sum,bubones sanare creditur:habet quiddam etiam digerens:habet uero non minime & refrigerans quiddam:ac reprimens,ut mistæ sit potentiæ, uti rosa:uerum id non adstringit.

Astaphis uua.

A.ibi.c.726. Astaphis,"culta quidē,concoquendi,adstringendi, & leuiter digerendi facultatem possidet. At Agrestis uehementer acrem obtinet,adeo,ut ex capite purget{quod ἀποφλεγματίζειν Gręci dicunt} abstergatque ualenter. Itaque ad psoram accommoda est.Sed, & urendi uim habet.

Asphodelus.

A.ibi.c.73.d Asphodelus'.Et huius radix utilis est,sicut Ari, Asari & Dracontij,nempe extergentis,& digerentis facultatis.Vstæ autem cinis calidior,& exiccantior,subtiliorq́ue,ac digerere potentior efficitur:Ac proinde & alopecias sanat.

Atractylis.

A.ibi. c.159. Atractylis,"aut Cnicus agrestis.Hæc planta ex spinarum est genere.Facultatem habet desic- C candi,& modice * digerendi. * calidam.

Atraphaxys Atriplex.

A.ibi.c.149. Atriplex" humida, & frigida tēperie est,humida quidē secundi ordinis à medijs,frigida vero primi quam utiq; tepidam esse caliditatem posuimus, cuiusmodi rosis inest: nō tn̄ adstrictionis est particeps,sed aquea est,& minimū terrena,quēadmodū malua.Quin,& uentrē celeriter p̄meat,ut illa,ob lubricitatem.Porro paululum oīno eius est,quod digerendi obtinet potentiam. Hortēses aūt atriplex, & malua, q̃ agrestes, tū humidiores sunt,tum frigidiores.Proinde phlegmonis, & phygethlis incipientibus, gliscentibusq́; & emollibus etiānū,ac uelut feruētibus hortenses:uigentibus autem,& declinantibus,ac indurescentibus commodiores sunt agrestes. Semen eius abstergendi uim habet. Itaq; ad auriginem ex * pituitæ infarctu prognatam utilis est. * Al.iecoris.

Aphace.

Aphace uim habet adstringendi,sicut & ipsa lenticula {φάκον Græci uocant.}Sed & similiter ut lēticulę edi solet, cęterū ęgrius q̃ ille cōcoquit̄. Valētius aūt desiccat,& moderati caloris est.

Absynthium.

A.l.2.t.2.c.2i fol.98.g Absynthium" adstrictoriā,& amaram, & acrē simul qualitates possidet:excalfaciens pariter, D & extergēs, & roborans,& desiccans. Proinde biliosos uentris humores per egestionē infernā propellit,ac per urinas euacuat.Magis autē quod in uenis est biliosum,per urinas expurgat.Ob hæc contentam in uentre pituitā nihil adiuuat sumptum: sic sanè si in thorace aut pulmone contineatur:nā adstringens in eo facultas,q̃ amara ualentior est.Porro ꝙ insit quoq; acrimonia,id circo maiori portione calidū est,q̃ frigidū. At si opus est uniuersaliter cōprehensam eius temperiem secundū primas circunscribere facultates(etsi anomœomeres,& dissimilare sit)calidū ipsum dixerim primi excessus,siccum tertij.Succus autem eius longe quàm herba ipsa calidior est.

BALANOS MYREPSICA GLANS VNGVENTARIA

A.ibi.c.79.&. 208.e BAlanus"myrepsica,hoc est Glans unguentaria adfert̄ ex Barbarica regione.Vtunt̄ unguentarij carnis eius succo,qui facultate calidus est. Reliquiæ āt,unde expressus est succus,terrestres scilicet, & durę uincētem hn̄t qualitatem amaram.Sed,& admista est quædam adstrictio. Proinde extergentem simul, & incidentem, contrahentemq́ue, & stipantē effectum possident. Itaq; ad ionthos,lentes,ephelin,& pruritū,deinde,& ad psorā,& leprā cōueniunt.Verum enim uero,& lienes liquāt,iecurq́; indurescentia.Quòd siquis carnē eius drachmæ pōdere cū melicrato bibat,medicamen experietur uomitorium.Sæpe etiam per infernam aluū largiter subducit. Itaq; cum hoc medicamento utimur ad uiscerum expurgationē,& maxime iocinoris,lienisq́ue,

ex oxycrato ipsum exhibere consueuimus. Gaudet uero, uel maxime alioqui aceto ad actiones extrinsecas. Adeo.n. efficax efficitur, ut & psoras, & lepras extergeat: & multo ēt magis quæ his sunt minora: lentes, uitiliginem, ionthos, ephelin, exãthemata, achoras: tum ulcerosa, & q̃ crassi sunt succi omnia. Sed & cicatricibus decorem affert. Porrò, ꝗ cum illinenda est lieni, præstet ad mistam esse farinarum quãpiã exiccantium, cuiusmodi est erui, ac lolij farina, id iam potius ad cõponendorum medicaminum tractationẽ, haudquaq̃ ad pręsens institutum pertinet: sed, & in paratu facilibus ipsum dicetur. Verum in p̃sens sufficit abstergentẽ, & incidentẽ cũ adstrictione quapiam propositi medicaminis dixisse facultatem, ac sic ad aliud transgredi. Cortex tñ eius ad modum adstringit. Itaque & hunc quoq; possis, ubi ualidæ usus est adstrictionis, accommodare. E

Balsamum.

Balsamum" desiccat, & excalfacit secundo excessu. Est autem, & tenuium partium, adeo, vt odoratum sit. Sed liquor eius subtiliorum etiam partium est, quàm ipsa planta, nõ tamen adeò calidus, ut quidam existimant, tenuitate partium falsi. Porro fructus eius persimilis genere facultatis est, cæterum longe in subtilitate partium inferior. A. l. 2. t. 1. ca. 81. fol. 108. e

Balaustium.

Balaustium" flos est agrestis punicæ, sicut domesticarum Cytinus. Valenter gustum adstringit. Et sane desiccantis, & refrigerantis facultatis est, & nimirum etiam crassæ essentiæ, si quidẽ memores sumus eorum, quæ in quarto horum commentariorum sunt prodita: ubi ostendimus omne adstringẽs, terrestre esse frigidũ. Aliarum autem qualitatum nullius præ se fert indicium. Proinde ipsum quis censeat strenue, & exiccare & refrigerare. Siquidem nõ perperam in quarto horum uoluminum terreis frigidis corporibus adstringẽtem inesse qualitatem demonstratũ est. Sane uero, & euentus ipse comprobat. Nam si intertriginibus, & alijs ulceribus ipsum illinas, celerrime illa uidebis cicatricem contrahere. Hoc sane nomine & ad sanguinem reijcientes, & ad dysenteriam, tum ad uentris uterique profluuia, non est quispiam medicorum, qui curandi tractatus conscripsere, qui hoc non utatur medicamento. F A. ibi. c. 109. fol. 110. h

Batus Rubus.

Rubi" folia, germina, flos, fructus, & radix qualitate adstringente participãt, eaq; nõ obscura. Sed hoc inter se differunt, ꝗ folia, ac præcipue mollia, & recens nata plurimum in se habeãt substantiæ aqueæ, paucum uerò adstrictionis: eadẽ ratione, & germina. Itaq; si mãdantur, aphthas & alia oris ulcera sanant. Quin, & alia vlcera glutinare ualent: est enim eorũ tẽperies, & ex terrea frigida essentia, & aquea tepida. At fructus, si quidem maturus fuerit, nõ parum habet succi calidi temperati, qui dulcis est, uti monstrauimus: Itaq; ob hoc, & modicam adstrictionem, esui non insuauis est. At immaturus à frigida suba terrea vincitur, ac proinde acerbus est, & valde exiccatorius. Et sane uterq; siccatus reconditur, ualidius q̃ recens desiccans. Sed, & flos eãdem uim fructui immaturo possidet. Vtraque ad dysenterias, & uentris profluuium, & atonias idest imbecillitates, & sanguinis expuitionem idonea remedia. Porro Radix præter adstrictionem, paucam habet substantiam in sese tenuem, per quam, & lapides renum comminuit. A. ibi. c. 572. G

Batrachium.

Batrachium quatuor habet speciatim differentias. Oĩa uero uehementer acrem qualitatem possident, adeo ut cum dolore exulcerent. Hac ratione, si moderate utare, psoras, & lepras excoriant, & ungues diuellunt: tum leprosis stigmata digerunt, & acrochordonas, & myrmecias detrahunt. Quin, & alopecias iuuant pauco tempore admota: nam si diutius inhæreant, non excoriatur solum ipsa cutis, sed & in crustam uritur. Atq; hæc omnia caulis, & foliorum sunt opera, si imponas uirentia. Porro radix arefacta sternutationẽ prouocat, similiter alijs omnibus, quæ ualenter desiccant. Sed, & dentes dolentes iuuat, ut, & frangat eos, ualenti scilicet exiccatione. Et, ut semel dicam, calida, & sicca ualde est tum radix, tum uniuersa adeo herba. H

Bdellium.

Bdelliũ," quod Scythicum nominant, quod sanè, & atrius est, & resinosum, magis emollientis admodum, & efficacis uirtutis est. At alterum, nempe Arabicum, quod dilucidius est, magis desiccat, q̃ emollientia. Igitur recens, & humidum est, & contusum facile mollescit, ad omnia, ad quæ scythicum, idoneum: At quod antiquius est, & admodum gustu amarum, & acre, & siccũ, ab eorum, quæ indurata molliunt, mediocritate excidit: Vtuntur autem quidam illis, & potissimum arabico, & ad bronchocelas, & hydrocelas, saliua matutina ieiunaque subigentes, ut emplastri consistentiam accipiat. Porro arabicum, & calculos renum in potu sumptum frangere apparet: tum urinas ciere, & crudorum flatuum discursus: præterea laterum dolores, & rupturas persanare. A. ibi. c. 112.

Bechium tussilago.

Bechiũ inde adeo sic nuncupatum est, ꝗ bechas hoc est tusses, & orthopnœas, iuuare sit creditũ, si quis folia arida aut radicẽ in prunis urens ascendentẽ inde fuliginẽ inspiratu attrahat. Est autem modice acris, ut sine molestia noxave omnes thoracis abscessus credita sit rũpere. Sane folia uirentia partes cruda phlegmone obsessas illitu extrinsecus adiuuant, nempe ob aqueæ humiditatis

A humiditatis admiſtionem, qua omnia uiridia teneraque participant, alia plus, alia minus: nam ſicca bechij folia acriora ſunt, quàm ut phlegmonis conueniant.

Blitum.

A.ibi.c.636. Blitũ˝olus eſt eſculentũ, humidæ frigidæq; tẽperaturæ, in ſcđo maxime exceſſu a temperatis.

Bulbus ſatiuus.

A. ibid.c.85. Bulbus˝eſculentus quidẽ frigidiorẽ, & craſſiorẽ, lentũq; ſuccũ procreat. Nam & coctu difficilis eſt, & flatuoſus, & uenerẽ prouocans. Attñ illitus ob amaritatem ſimul, & adſtrictionẽ abſtergit ſimul, & glutinat, & nimirum etiam exiccat. Eſt enim oſtenſum amaritudinem in extergentibus eſſe ſubſtantia, adſtrictionem uero in glutinantibus. At ſiccitas utranque conſequitur.

Bulbus Vomitorius.

Bulbus Vomitorius multo eſt calidioris temperaturæ, quàm ſuperior.

Bubonium.

Buboniũ, aut Aſter atticus, nuncupatũ eſt ita, quia creditũ eſt bubonas ſanare tũ illitum, tum inguini adalligatũ. Eſt aũt mediocriter digerentis facultatis, quia uidelicet & modicè calidum eſt: nec vehementer, nec ita deſiccat, ut contendat, maximè cũ etiamnũ molle, ac recens fuerit.

B *Bugloſſum.*

A.ibid.c.428. Bugloſſum˝humidæ calidæq; temperiei eſt. Itaq; uinis iniectum lætitiæ, ac hilaritatis cã eſſe creditum eſt. Sed & ijs, qui ob ſupremi gutturis {pharynga Græci uocant} aſperitatem tuſſiunt. coctũ in melicrato conuenit. *Bunium.*

Bunium, alij Arcticum, * Adeo excalfacit, ut & urinam moueat, & menſes prouocet. Sed & Pſeudobunium adſimilis illi caliditatis eſt. *Al. A rction.

Buphthalmum.

A. ibid. c.97. Buphthalmum˝ſic appellatum eſt a floribus, qui figura quidem boum oculis uideantur adſimiles, colore autem anthemidis floribus ſimillimi ſunt, ſed multo tum maiores, tum acriores. Proinde & uehementius digerunt, adeo ut & duritias ſanent, cerato miſti.

Brathy Sabina.

A.l.2.t.2.c.5. fol.99.d Sabina˝ex numero eſt fortiter exiccantium, idq; ſm̃ tres qualitates, quas in guſtu præ ſe fert, ſimiliter ut cupreſſus, niſi ꝙ ea & acrior eſt, & ut ſic dixerim, magis aromatica, {ſeu odoratior.} Igitur huius, quã mõ dixi qualitatis eſt particeps, nẽpe acrimoniæ cõſiſtentis in tẽperamento calido, ꝑterea amaritudinis, & adſtrictionis obſcurioris q̃ in cupreſſo: quantum.n. ipſa cupreſſum C ſuperat in acrimonia, tm̃ ab ipſo ſuperatur in adſtrictione. Quo manifeſtũ eſt, ꝙ oĩno calidior eſt cupreſſo, & ob id ẽt potentius digerit. Itaque glutinare nequit vulnera ob ſiccitatis, & caliditatis robur: nam illi tm̃ utriuſq; ineſt, ut ẽt contendat & inflãmationẽ afferat: At putredinibus ſimiliter, ut cupreſſus accommodari poteſt, maximè ubi rebelliores fuerint, & diuturniores: nã hæ citra noxam uim medicamenti perferunt. Quin, & quæ atra ſunt reddita, & admodum ſordida, ea cũ melle expurgat. Carbunculos item ſoluit. Porrò partiũ tenuitate menſes quoq; prouocat, ut ſiquid aliud: & ſanguinẽ per urinas mouet. Fœtum ẽt uiuentem interficit, & mortuũ educit. Eſto autẽ hoc medicamen tertii ordinis tum excalfaciẽtium, tum deſiccantium, ex numero eorum quæ uel maxime tenuium ſunt partium. Et hoc utique nomine unguentis inditur, & maxime gleucino, & in multas antidotos inijcitur. Quidam uero etiam cinnamomi uice duplum eius ſubiiciunt. Eſt enim extenuandi, & digerendi facultatis, ſi epotum fuerit.

Bretanica.

Bretanicæ herbæ folia adſtringentia ſunt, & vulnerum glutinatoria, ſimilia agreſtium lapathorum folijs, niſi quatenus acriora ſunt, magiſq́; hirta. Sed & expreſſus ex illis ſuccus perinde natus eſt adſtringere: itaque coctum quidam reponunt tanquam inter ſtomatica medicamẽta D efficaciſſimum. Videtur enim ſanare iam etiam putreſcentia.

Bromus.

Bromus unum eſt ex leguminibus: uerum ut medicamentum, ſimilem hordeo uim obtinet. Nam illitum deſiccat, & digerit mediocriter, & ſine morſu. Temperiem autem habet paulo frigidiorem. Non†nihil etiam adſtrictionis obtinet, ut ventris profluuia iuuet.

Bryon thalatthion Alga.

Bryon thalatthion compoſitum eſt ex terrena, & aquea eſſentia, utraque frigida. Siquidem, & guſtum adſtringit: & calidis quibuſuis illitum, ea euidenter refrigerat, & adiuuat.

Bryon aut ſplanchnon muſcus.

A.ibi.c.711. Bryon,˝quidã uero Splanchnõ. Inuenitur autẽ in quercubus, & piceis, & populis albis. Vim habet adſtringentem inualidã. Nec.n. multũ eſt frigidũ, ſed proxime ferme medijs, quia uidelicet & digerendi, & molliendi facultatis eſt particeps, maxime quod in cedrinis lignis reperitur.

† *Lib.1. de alimen. facul. cap. 14. ait panem ex bromo, neq; ſiſtere, neque prouocare aluum: ſed ibi vt alimentum, hic ut medicamentum conſideratur.*

GALLIVM

A.ibid. c.115. 217. GAllium˝inde adeo nomen ſortitum eſt ſuum, ꝙ lac coagulet. Adſimile autem eſt Aparinè, facultatem obtinens exiccatoriam, & ſubacrem. Flos eius ſanguinis profluuiis competere uidetur, & combuſtis mederi. Eſt autem boni odoris, & coloris lutei.

Gentiana

Gentiana. E

Gentiana. "Huius herbæ radix multum eſt efficax, cum opus eſt extenuatione, purgatione, A.ibi.c 281.
abſterſione, obſtructionis liberatione. Nec mirum ſi hæc poſſit, cum impenſe ſit amara.

Gigarta acinorum vuæ nuclei.

Acinorũ vuæ nuclei ex ſcđo ordine ſunt exiccantiũ, refrigerantiũ uero primo. Subſtãtia eo-
rum craſſarum partiũ eſt, & terrena: cui guſtus indicio eſt, nimirũ cũ acerbi appareant. Quin &
experientia cõprobat. Nam oĩbus uentris cũ profluuio iunctis affectibus impendio conferunt.

Gingidium.

Gingidium, ſicut guſtu amaritatem, & adſtrictionem præfert, ſic temperie quoq; ipſa calidi
tatem, & frigiditatem. Secundum utranque uero qualitatem deſiccatorium eſt. Sed enim ſto-
macho amicum eſt, utpote non paruam obtinens adſtrictionem. Quamobrem non admodum
conſpicuam caliditatem poſſidet: ſecundo autem receſſu deſiccat.

Glaucium.

Glaucium" adſtringit cum quadam inſuauitate. Tum adeo manifeſte refrigerat, ut ſolum ſæ- A.ibid.c.470.
pe eryſipelata, utique ſi ualentia non fuerint, curare poſſit. Miſtura eius compoſita eſt ex aquea
terreaq; ſubſtantia, utraque ſanè frigida, uerum non ſummè, ſed ceu aqua fontana. F

Glaux.

Glaux herba. Et ipſa lactis generandi uim obtinere uidetur. Quòd ſi ſit, calida quodammo-
do, humidaque temperamento fuerit.

Glicon pulegium.

Pulegium." Et hæc herba, quandoquidem acris, & ſubamara eſt, valde tum excalfacit, tum A.ibid.c.462.
τεκμήριον. extenuat. Porrò quòd excalfaciat, abunde magnum eſt teſtimonium, quòd illa lubrificat: &
ſiquis diutius toleret, exulcerat quoque. Quòd vero extenuet, ſatis indicat, cum humida, craſſa,
& lenta, ex thorace, & pulmone excreatu facilia faciat, menſesque moueat.

Glœos ſtrigmenta balneorum.

Glœos modice emolliendi vim obtinet.

Glycyrhiza dulcis radix.

Glycyrhiza."Huius fruticis radicum ſuccus in primis utilis eſt, ſimiliter ut eius radices, dulcis A.ibid.c 437.
ſimulq; leuiter adſtringens. Proinde aſperitates lenire poteſt, nec mõ in arteria, verum ẽt ueſi-
ca ſcabra, idq; tẽperaturæ mediocritate. Quocirca fuerit ſane natura eius familiaris noſtræ tẽ-
peraturæ: nã tale monſtratum eſt eſſe dulce: ſed cum adſtrictio quædam adiuncta ſit, uniuerſum G
eius tẽperamentum quãtum ex caliditate, & adſtrictione eſt, tepidæ potiſſimum caliditatis fue-
rit, q̃ proxime accedens ad ſymmetrum, ſiue temperatum. Porrò qm̃ temperie quoq; eſt humi
dum id, quod modice eſt dulce, iure ſane etiam ſiti cõgruens medicamentum eſt, nimirum mo-
dice humidum, ſimul & humana natura frigidius. Refert Dioſcorides radicem ſiccam ad læuo
rem redactam, pterygiorum, ſeu unguium oculorum idoneum eſſe illitu remedium.

Glycyſida Pæonia.

Glycyſida, 'quã pentorobon & pæonium nuncupant, radicem habet leuiter adſtringentem A.ibid.c.561.
cum quadã dulcedine: ac ſi pluſculum dentibus mandas, acrimoniam item quampiam ſubama
rã ſubeſſe percipies. Proinde menſes ciet ex melicrato, amygdali pota quantitate: ſane tundere
eã neceſſe eſt, ac ita cribratã inſpergere. Expurgat porrò ẽt iecur obſtructum, & renes: ſed hæc
efficere nata eſt, qua acris & ſubamara eſt: Qua uero quiddam ẽt adſtrictorium obtinet, in uen-
tre prouenientes fluxiones ſiſtere põt: cæterum eam tunc in auſterorum uinorum quopiam de
coctam potare cõuenit. Eſt porrò oĩno reſiccatoria. Eapropter haud deſperauerim, eam (quod
merito creditum eſt) ex collo pueris ſuſpenſam comitialem morbum ſanare. Equidẽ uidi puel
lum qñq; octo totis menſibus morbo comitiali liberum, ex quo hanc radicẽ geſtauit: ac poſtea H
forte fortuna cum, qđ a collo ſuſpenſum erat, decidiſſet, protinus denuo conuulſione correptũ:
rurſusq; ſuſpenſo in locũ illius alio, inculpate poſtea egiſſe. Porrò uiſum eſt mihi ſatius eſſe rur-
ſum id collo detrahere, certioris experientiæ gr̃a. Id cũ feciſſem, ac puer iterũ eſſet cõuulſus, ma
gnã recẽtis radicis partẽ ex collo eius ſuſpẽdimus: ac deinceps prorſum ſanus effectus eſt puer,
nec poſtea cõuulſus eſt. Rõnabile itaq; erat, aut partes quaſpiã a radice defluentes, ac deinde ꝑ
inſpirationẽ attractas, affectos ita locos curare: aut aerẽ a radice aſſidue mutari, & alterari. Nã
hoc pacto ſuccus Cyrenaicus columella phlegmone affectã iuuat: & Melanthiũ frictum palam
catarrhos, & coryzas deſiccat, ſiquis id in calidũ linteũ rarum liget, aſſidueq; calorẽ ex eo per
inſpirationẽ in nares attrahat. Quin ẽt ſi cõpluribus linis, & maxime marinæ purpuræ, collo ui
peræ iniectis, illis uiperã præfoces, eaq; poſtea cuiuſpiam collo obuincias, mirifice profuerit tũ
pariſthmijs, tum oĩbus iis, quæ in collo expullulant. Sane de talibus priuatim aliqñ forte cõſcri
bam. Ac nunc pæoniæ cognoſcendum temperamentum eſt, tum exiccatorium, tum ſubtilium
eſſe partium, haud tamen inſigniter calidum, ſed aut ſymmetrum, aut pauxillo calidius.

Gnaphalium.

Gnaphalium inde adeo nominatum eſt, quòd folijs eius mollibus pro fomento utan̄t. Sunt
autem

A autem candida, & modice adstringunt. Ac proinde quidam id exhibent ex austerorum uinorum quopiam dysentericis.

Gongilis rapum.

Gongilidis semen uenerem excitat, utpotè spiritum flatuosum procreans. Sic & radix coctu difficilis est, inflatque, & semen generat.

DAMASONIVM SEU ALISMA

A.l. 2.t.1.ca. 344.f. 127.a DAmasoniū, aut alisma. De hac herba in tertio libro tradit Dioscorides, ꝙ radix eius epota dysenterias sanet, & aluum sistat, atq; œdemata mitiget. Sed nos ea quidem experti nō sumus: Quod autem constitutos in renibus calculos aqua, in qua decocta fuerit, pota comminuat, id certe experti sumus. Ex quo liquet, quòd abstersoriam quandam facultatem obtinet.

Daucus staphylinus.

A.ibi.c. 387. ʒDaucus, quem quidam ēt Staphylinum nuncupant, agrestis quidem domestico minus est esui idoneus, cæterum in omnibus vehementior: at domesticus esui aptior, sed imbecillior. Acrem, & calefaciendi facultatem obtinet, ac proinde etiam extenuandi. Certe radix, præter iam B comprehensa, flatuosum quiddam obtinet, ac uenereum. Semen autem domestici quidem & ipsum quandam ad uenerem ciendi potentiam possidet. Agrestis vero plane flatu caret, quod ἄφυσον vocant: ac proinde urinam, menſesque ciet.ʒ

Dauci semen.

A.ibidem. Dauci herbæ semen excalfaciendi uehemēter facultatem habet, adeo ut inter prima efficax sit tum urinæ mouendæ medicamen, tum mensibus prouocandis. Multum ēt digerere per halitum foris impositum ualet. Ipsa uero herba similē quidem uim obtinet, tamen semine infirmiorem, nimirum ob aqueæ humiditatis misturam, quanquam utique & ipsa calida sit temperie.

Daphne arbor laurus.

A.cap. 118.& 444. Lauri arboris & folia, & fructus desiccant, & calfaciunt vehementer, plusque etiam fructus quam folia. At radicis cortex minus quidem acris est, & calidus, plus tamen amarus, habetque etiam adstrictionis non nihil. Quamobrem & calculos confringit, & iecori prodest. Bibitur ex uino fragrante trium obolorum pondere.

Daphne herba, & chamædaphne.

Daphnes herbæ, quam & Daphnen Alexandrinam appellitant, tēperatura euidēter est calida: & gustantibus, acris simul est, & subamara: potaque, tum urinas, tum menses prolicit. Porrò Chamædaphnes germina tenera edi quoq; assolent. Est autem persimilis uiribus Daphne Alexandrinæ, sicut sane & quod Daphnoides nuncupant.

Dictamnum.

A.ibid.c.461. Dictamnum tenuiore essentia constat, quàm Pulegium, cætera illi simile. At, quod uocant Pseudodictamnum, ad omnia imbecillius dictamno est.

Dipsacos.

Dipsaci spinæ radix est secundo ordine exiccatoria, habetq; non nihil & absterſorium.

Dorycnium.

Dorycnium temperamento papaueri simile est, & mandragoræ, ac cæteris, quæ parem habent refrigerandi potentiam: excellit frigiditate aquea admodum efficaci. Quamobrem pauculum quidem soporem conciliat, plusculum vero sumptum interimit.

Dracontium dracunculus.

A.ibi.c. 432. Dracontium quiddam Aro persimile obtinet tū folijs, tū radice, cæterū illo tum acrius est, tū amarius: ac proinde calfactorium magis, & tenuioribus partibus. Habet ēt leuiculā quandam D adstrictionem, quæ q̄n quidem cum cōprehensis duabus qualitatibus acri.s.& amara coniūcta est, medicamētum factum est, ut quæ maxime, efficax. Nam radix uiscera oīa expurgat, crassos potissimum, & lentos succos extenuans: optimumq; remedium est cōtumacium ulcerum, ʒquæ κακοήθη nuncupant.ʒ Expurgat quoq; extergitq; profecto strenue tum alia, q̄ extersionem desiderant, tum uitiliginem cum aceto. tum folia item, utpote similem facultatem hn̄tia, ulceribus, uulneribusq; recens inflictis accommoda sunt: & quanto minus fuerint sicca, tanto magis conglutinant. Nam quæ ſicciora sunt, uiribus sunt acrioribus, q̄ vt vulneribus conueniant. Creditū quoq; est caseum humidum, si illis foris tectus reponatur, ob temperaturæ illorum ſiccitatem a putredine conseruari. Fructus ualentior ēst non folijs tantum, sed & radice. Itaq; & cancros, & polypodas eliquare creditus est. Succus quoque eius* †uitia oculorumʒexpurgat.

* Dioscorides dicit succum radicis.

† τὰ ἐν ὀφθαλμοῖς.i.quæ sunt in oculis. Diosc. nubeculas albugines, & caligines.

Dryopteris filicula.

A.ibid.c. 419. Dryopteris gustu mistam qualitatem præfert, dulcem, acremꝫ, subamaram: in radice vero item acerbam. Facultatem habet septicam: Proinde etiam pilis glabram cutem efficit.

Drys quercus, siue robur.

A.ibi.c. 279. fol.130.g Quercus partes oēs adstringentis qualitatis participes sunt: Sed plus tamen habet, quæ in trunci cortice membrana subest: tum q̄ sub glandis ipsius caliculo, ea uidelicet quæ fructus carnem

nem conueſtit.Quamobrẽ ad profluuium muliebre,& ſanguinis expuitiones,tum dyſenterias, E
& diuturnos uentris fluxus cõmodam eſſe credũt. Maxime uero ea utunt̃ decocta. Valentius tñ adſtringunt Fagus, & Ilex, ſeu quis eas ſpẽs eſſe roboris uelit,ſeu toto gñe diuerſas. Quin & folia harum plantarum tenella illita non inſtrenuè deſiccare ualent: minus aũt, quæ ſunt alterius roboris,nimirum quanto minus ſortita ſunt adſtrictionis.Siquidem ego qñq; glutinaſſe me vulnus memini ſecuri inflictum, cum nullum adeſſet ad manũ medicamẽ præter ipſius quercus folia.Triui ea in læui petra, & vulnus,oẽmq; uicinum locum contexi.Eandem folijs uim habet & fructus roboris:eoque medici non nulli ad incipientes,& creſcentes utuntur phlegmonas,nam quæ iam uehementes ſunt,adſtringentia reſpuunt.Sed talia ad curandi potius rõnem,q̃ pręſentem tractatum attinent. Cæterum in præſentia nouiſſe, ꝙ eatenus adſtringentem,quatenus dictum eſt, facultatem quercus obtineat, ſufficit:ac proinde deſiccãdi, atque adſtringendi: excalfaciendi autem paulo infra media, in genere ſcilicet eorum,quæ(ut ſic dicam)tepida ſunt.

EBISCVS ALTHEA.

A. l. 2.t.2.ca. 27.fol.107.b. Et c. 194.fol. 121.f

* Al.phymata.

EBiſcus,ſiue Althea.″Eſt aũt malua agreſtis, facultate digerẽdi,laxandi,ἀφλεγμάντος hoc eſt phlegmone leuandi,mitigandi,concoquẽdi difficiles coctu phlegmonas.*Radix porrò eius & ſemẽ cætera quidẽ pari folijs uiridibus mõ agunt, uerũ tenuiorũ partiũ, magiſq; exicca- F
toriã, ad hæc magis exterſoriã, facultatem oñdunt, ut & uitiligines detergant, & ſemen renum calculos confringat.At radicis decoctum ad dyſenteriam,diarrhœam hoc eſt alui profluuium, & ſanguinis reiectionem,aptum eſt,nempe cum adſtringentem quandam facultatẽ poſſideat.

Ebenus.

A. ibi.c.226. fol.124.g

Ebenus″ ex ijs lignis ẽ, q̃ trita cũ aqua in ſuccũ ſoluunt̃, ſicuti nõ nulli lapides.Vis ei ineſt excalfaciẽdi,extergẽdi, & tenuiũ partiũ.Quã ob rẽ q̃ pupillas offuſcãt,extergere credit̃. Miſcetur alijs remedijs ocularibꝰ, q̃ ad ulcera antiqua, fluxiones,& bullas,ſiue puſtulas,accõmoda ſunt.

Elæa olea.

A. ibi.c.524.

* θάλλοι.

Oliuæ″* rami quantũ hñt adſtrictionis,tãtę & frigiditatis participes ſunt.Fructus uerò,ſi q dẽ ad unguẽ maturuit, moderatè calidus eſt: ſin immaturus eſt, magis tũ adſtringit,tũ refrigerat.

Elæon oleum.

A.ibi.c. 523.

Oleum″ qđ ex oliuis conficitur,qđ ſanè proprijſſimo noĩe oleum appellamus,cuiuſmodi ſit temperaturæ, ſuperioribus libris definitum eſt. Quippe humectatoriũ eſſe,& moderatè calidũ oñdimus.Eiuſmodi eſt,qđ eſt dulciſſimum:fitq; potiſſimum ex oliuis quas Græci δρυπετεῖς uocant, ʒnos drupas.ʒ Cęterum quod omotribes,& omphacinũ nuncupant,id quantum in ſe ha G
bet adſtrictionis,tm̃ ẽt illi ineſt frigiditatis. Porrò oleum vetus,quod quidem ex dulci inueteratum efficitur, & calidius eſt, & ad diſcutiendum potentius : Quod uero ex crudo, id dum reliquum quippiam ſeruauerit adſtrictionis,miſtæ permanet facultatis:ubi uero illam prorſum abiecerit, reliquo fit ſimile. Quin ẽt quicunq; in præparando* ramos inijciunt,ij & ipſi omphacino ſimile oleum efficiunt.Cęterum rogandum non eſt,quo pacto ſit præparatum,ſed guſtandũ eſt potius: ac, ſi p̃ſeferat adſtrictionis quoppiã, eatenus ẽt frigidum eſſe exiſtimãdum, ceu illud quod ab Iberia portatur,quod Spanum.i.Hiſpanicum noĩant.Quòd ſi nequaq̃ guſtantibus adſtringere appareat,ſed ad amuſſim uideatur dulce,id modice eſſe calidum putandum. Porrò ſi tenue quoq; cernatur(tale eſt, quod purum eſt, quodq; intuenti translucidum vr̃)ac modicum eius latiſſime per cutem extenſum ſibi maneat continuum, celeriterq; a cute combibatur,id vtique pro optimo ducendum,ac olei uirtute,q̃ maxime pollere,quale eſt Sabinũ.Porrò ꝙ oleũ lotum minime oĩum mordacitatem continet,ſupra ẽt dictum eſt.Cęterum quo potiſſimũ modo id probiſſime leues,in ſequenti tradam opere,quod inſcribetur de medicaminum compoſitione: ubi & de ſicyonio, & ſi quod eius gñis præterea oleum eſt,agetur: Nunc ſermo mihi eſt de ſimplicibus, adijciamq; & de alijs olei ſpeciebus. Vocatur.n.quoddam cicinũ oleum, in Aegy- H
pto maxime proueniens ex fructu ricini: Tum raphaninum, ſeſaminum, amygdalinum,caryinum:ad hæc ſinapinum, lentiſcinum, laurinum, melãthinum, terebinthinum,maſtichinũ,myrtinum, balaninum, hyoſcyaminum:nec pauca præter hæc ex fructibus expreſſa oĩa, cæterum tm̃ inter ſeſe diſcrepantia, quantum & fructus ipſi a ſe inuicem diſſident.Eſt enim cicinum tum tenuiorum partium,tum ad diſcutiendum potentius,ꝙ ſimillimum oleo ex oliua uetuſto.Quam ob rem ſiqñ in medicamenti compoſitione cicinum oleum adſcriptum fuerit,ſi ipſum nõ adſit, cõi utendum oleo,maxime ſi fuerit ſabinum. Raphaninum autem cætera huic ſimile eſt,ſed calidius tñ, at hoc ẽt calidius ſinapinum. Huic ſimile eſt, quod ex melanthio,hoc eſt gith,conficitur. Pugnãt cum iſtis myrtinum, & ſeſaminum,tum quòd adſtringant,tum ꝙ craſſarum ſint partium. Miſtæ facultatis eſt lentiſcinum, & terebinthinum, & maſtichinum:non.n.tm̃ emolliunt, ſed & adſtringunt. Amygdalinum porrò amaritatem exuperãtem poſſidet,cæterum cuiuſdam ẽt adſtrictionis eſt particeps: non tñ caryinum,ſed id uel maxime ſimplicis eſt digerendi facultatis.Calidius eo eſt,ac magis digerens Laurinum,& hoc ẽt magis cedrinum.Proximum ei eſt, quod ex nigra pice conficit Dadinum, minus quidem laurino calidum, uerum ualentius deſiccans.Hyoſcyaminũ uero miſtæ facultatis eſt,emolliendi uidelicet,& refrigerandi. Oleũ porrò

* Forte loco amygdalini olei caryinum, rurſuſq; pro caryino amygdalinũ legendũ eſt.Nullam.n. aſtrictionem amygdalis attribuit Gale. cap.de amygdalis. Nucibus aũt quandam ineſſe ait adſtrictionẽ cap. de caryis, ſeu nucibus.

cicinum

A cicinum * uentrem subducit. Hoc uero magis, qđ fit ex Gnidio grano, tanto nimirum, quanto granū potentiorem purgandi uim obtinet, q̄ * cicis, i. ricinus. Iam qđ ex agresti oliua oleum exprimitur, nō simplicē tēperaturam obtinet, sed extergit, simulq; astringit. Squalidissimū id est ex omni olei gñe: & post, Istricū quoque: deinceps post illa est Hispanum. Pinguissimum est Lybicum, & Cilicium: simul aūt pingue tenue Sabinum. In medio comprehensorum oīum sunt, tum id quod per cyclades insulas nascitur: tum quod per Gręciam, Asiamque. Porrò oleum pingue æstimatur iudicaturq; uiscositate: tenue uero, si perluceat, si purum sit, si plurimum a minima eius portione inungatur, si facile a cute combibatur. Ex dictis cognoscere iam liceat, & de alijs olei gñibus, quæ æquiuoce ipsis dñr unguentis, puta rosaceo, melino, liliaceo: & quæcunque id genus floribus, fructibus, germinibus, folijs in oleo maceratis, cōficiunt. Horū quodq; ubi vna cum aromatibus p̄parantur, unguentū efficitur. De his copiosius dicetur in opere De componendis medicamētis. Porrò, ubi quod in p̄ntia utile est exposuero, desinam. Pro cuiusq; iniectorum natura oleum uariari contingit. Ex ijs ergo, quæ in toto hoc opere de quoque iniiciendorum uniuersaliter disces, sigillatim quoque confectum ex ijsdem oleum cognoscere dabitur. * al. Cnicinum * Al. Cnicus.

Elatine.

B Elatine modice tum refrigerat, tum adstringit.

Elaphoboscus.

A. ibid. c. 55. Elaphoboscus″ facultatis est excalfactoriæ, & tenuium partium, ac proinde exiccatoriæ secundo maximè excessuum ordine.

Helenium enula campana.

A. ibid. c. 235. Helenij″ herbæ radix maximè est utilis, nō primo statim occursu excalfaciēs: ac proinde dicēda est non calida, & sicca exacte, ceu piper tum acrū, tum candidū, sed cū recrementitio humore. Quapropter eligmatis, quę faciunt ad educendos ex pectore pulmoneque crassos lentosq; humores, idoneè commiscetur. Rubrificant illa quoque partes frigidis, ac diuturnis vexatas affectibus, cuiusmodi sunt non nullæ coxarum passiones, ischiadas uocant, & exiguæ * assiduæque articulorum quorundam præ humiditate procidentiæ, ac luxationes. * al. hemicranię.

Elelisphacos saluia.

Elelisphacos euidenter excalfacit, ac leuiter subadstringit.

Elleborus veratrum.

A. ibi. c. 237. fol. 125. d Elleborus″ uterq; tū albus, tū niger, extergentis est, & excalfaciētis facultatis. Quāobrē ad alphos, lichenas, psoras, leprasq; accōmodi sunt. Quin ēt niger si in fistulā callo induratā immissus fuerit duobus tribus ve diebus, callū detrahit. Dētibus ꝓdest cū aceto colluētibus. Sūto autē C in tertio ordine excalfacientiū, & deficcātiū. Porro niger gustu calidior est, cādidus subamarus.

Helxine.

A. l. 2. t. 2. ca. 18. f. 100. f Helxine. Alij″ Perdiciū nomināt, alij parthenium, alij Sideritin, sunt qui Heracleā appellitēt. Cæterum uis ei inest abstergendi, & leuiter constringendi cū humiditate subfrigida. Quam ob rē phlegmonas oēs in initio, & augmento sanat usq; ad statū § ἀκμὴν Græci uocant. § & maxime si calidæ fuerint. Quin ēt incipientibus phygethlis cataplasmatis ritu illinitur. Tum ēt ad auriū dolores phlegmonosos succus eius cum rosaceo mediocriter profuerit. Gargarizādum itē non nulli exhibēt ad paristhmia. Sunt uero etiā ex medicis quidā, qui ijs, qui diutina tussi uexantur, illam exhibuerint. Certe euidens extergendi experimentum præbet, & in uasis uitreis.

Helxine.

Helxine, quæ & Cissampelos nuncupatur, digerendi facultatem obtinet.

Elymus, meline, panicum.

A. ibi. c. 288. Elymus. Vocatur″ autem, & Meline. Panicum ex leguminum genere est, milio specie simile, D facultate certe pauci nutrimenti, & exiccatoria. Sistit quoque non nihil uentris fluxus, ceu ipsum etiam milium. Si uero foris illinatur, exiccat * atque refrigerat. * στύφει. i. adstringit.

Empetron.

Empetron ad solas purgationes esse uidetur commodum, bilem, ac pituitam educens. Gustu salsum est: proinde ad alia quoque utaris licet, ad quæ pollere ostendimus substantiam salsam. Nominatur item Prasoeides.

Epithymum.

A. ibi. c. 225. a Epithymū″ thymi facultatē habet: ad omnia efficacius. Exiccat, & excalfacit in tertio gradu.

Epidemium.

Epidemij uis est moderate refrigeratoria cū aquea humiditate: quare nullā hēt insignē qualitatē. Vberibus illitum ea recta seruare potest. Aiunt uero, si potu hauriatur, sterilitatē parere.

Epimelis.

Epimelis. Acerba hæc planta est, utque dixerit quispiam, pomus syluestris. Vocatur autem ab Italiæ rusticis Vnedon. Ingens eius in Calabria prouentus. Fructus eius acerbus quidem est, nihil minus tamen stomacho ingratus, & capitis mouens dolores. Admista siquidem ei est aliena quæpiam qualitas. *Vnedon Plinio li. 16. cap. 24. est Arbuti fruct⁹. cuius meminit Gal. in sequentib. car. 52. a*

Erebinthus

Erebinthus cicer. E

Cicer″legumẽ eſt flatuoſum,copioſi nutrimenti, aluo mouẽdæ habile,ciendæ urinæ idoneũ, lacti, & ſemini gñando aptũ:proijcit uero & mẽſes.Porrò qđ uocat̃ Crium,hoc eſt arietinũ,cæteris efficacius urinã prouocat. Decoctũ eius calculos renũ cõfringit. Reliquũ aũt cicerũ genus (uocat̃ aũt Orobieũ)eadẽ ui pollet,puta attrahẽdi,digerẽdi,incidẽdi,extergẽdi. Sunt.n.calidi, & modicè * ſicci:participes itẽ ſunt amaritatis: Cuius ui lienẽ, & iecur,& renes expurgant,pſorasq; ‡& lepras,‡& lichenes extergunt,tũ abſceſſus poſt aures prouenientes‡παρωτίδας Græci uocant,‡& teſtes induratos diſcutiunt. Tum ẽt ulcera,quæ cacoethe uocant,cum melle ſanant. A. ibi. c. 128. fol. 114.c

* Quãquam Aldinus co.græc⁹, ac manuſcripti etiam,quotquot uidimus, & tralatio uetus, & Oribaſius legunt,humidi.

Erebinthus agreſtis.

Erebinthus agreſtis ad omnia efficacior domeſtico eſt, hoc eſt tum calidior,tum ſiccior quãto & acrior,& amarior.

Erice.

Erice digerendi per halitum facultatem obtinet. Flore eius potiſſimum, ac folijs utendum.

Erpyllus ſerpyllum.

Serpyllum″vſqueadeo excalfacit,ut & menſes,& urinas moueat.Guſtu multum eſt acre. A. ibi. c.507.

Eryſimum.

Eryſimi ſemẽ ſicut guſtu naſturtio apparet ſimile,ita facultate igneũ eſt,& excalfactoriũ.Porrò ubi in eligmate uti ex vſu eſt, pſtat aqua maceratũ*refrigerare,aut linteolo inuolutũ,& cruſta piſtoria circũlitũ*torrere.Vtile eſt cũ eligmatis ad pmouẽdas craſſorũ lẽtorũq; pectoris,pulmonisque humorum expuitiones.Quin & Parotides induratas,& duritias antiquas uberũ,& teſticulorum iuuat.Refert Dioſcorides,quòd cum aqua,& melle cataplaſti in morem illitum occultis proſit cancris. F

* φῶξαι.
* ὀπτῆσαι.

Erythrodanum rubia paſſiua.

Erythrodanũ.′ Eſt aũt tinctorum rubia radix acerba guſtu,& ſubamara.Itaq; q̃cunque agere dicta ſunt ſuperiore libro, ubi in unũ eiuſmodi coiuerint facultates, ea omnia in hac radice luculenter conſpicies. Quippe cum & lienem,& iecur expurget:& urinas craſſas multasq; ac nonnunquam ẽt ſanguinolentas uacuet. Quin & menſes ciet: & mediocriter, quæ exterſionem poſtulant extergit, proinde uitiligines albas cum aceto illita iuuat. Sunt qui eam iſchiadicis, hoc eſt coxendicum doloribus afflictis,& reſolutis,in potu cum melicrato exhibeant. A. ibi. c.573.

Eupatorium.

Eupatorium″herba ipſa tenuium partium,incidendi extergendique facultatem citra manifeſtam caliditatem obtinet. Quocirca obſtructiones iecoris expurgat. Ineſt itidem ei & adſtrictio quædam,per quam robur uiſceri addit. A. ibi.c. 239. fol.126.b.c G

Euphorbium.

Euphorbium″cauſticæ,ſiue urentis facultatis eſt,& tenuium partium alijs ſuccis ſimiliter. A. ibi. c.232.

Ephemerum.

Ephemerũ, nõ illud lethale, ac deleteriũ,qđ & colchicũ noĩant,ſed alterũ,qđ & irin agreſtẽ cognominãt, folia & caulẽ lilio ſimilẽ obtinet:radicẽ oblongã,non rotundã ceu colchicũ,digiti potiſſimũ craſſitudine,adſtringẽtẽ,& boni ſuauisq; odoris. Ex q̃bus palàm fit facultatis tẽperaturæq; eſſe miſtæ,nẽpe repellentis,& halitu euaporantis. Teſtificantur opera,q̃ particulatim edit. Siquidẽ non inefficaciter radix eius in dentiũ doloribus colluitur. Tũ phymatum augmento,& ſtatui folia congruunt:oportet autem ea in uino decocta prius,quàm pus moueas,illinere.

Echinus herba.

Echini herbę fructus acerbus eſt,ac proinde repellentis,& exiccatoriæ facultatis. Vtuntur eo ad oculorum fluxiones,& ad aures.

ZEIA

ZEia″uniuerſa ſua facultate quodammodo in medio eſt tritici,& hordei.Itaque ex illis cognoſcatur. A. ibi.c. 323. H

Zingiber.

Zingiberis″radix utilis eſt,utiq; quã ex Barbaria ad nos cõuehunt. Excalfacit ualẽter,ſed non primo ſtatim occurſu uelut piper: vñ ſanè & minus eſſe ſubtiliũ partiũ, q̃ piper exiſtimandũ, ſiquidẽ in tenues ſolueretur partes, & celerrime actu, ut illud,fieret calidũ. Apparet.n.illaborata, & craſſior adhuc q̃dã ei ineſſe ſuba,nec ea ſicca,& terreſtris, ſed humida poti⁹,atq; aquea. Quo fit vt facile perforetur, cum.ſ.recrementitia inſit humiditas: neq;.n.quicq̃ eorũ,q̃ aut plane ſicca ſunt,aut humida,ſed elaboratam,& familiarem continent humiditatem,tale aliquid patitur. Idem uſu uenit piperi longo. Atq; hinc eſt, ꝙ diutius perſeuerat, quæ proficiſcitur a zingibere, aut pipere longo caliditas, quã q̃ ab albo,aut nigro. Nã ſicut ab aridis calamis flamma ſimul celerrime accenditur, & undequaq; diſpergitur, eundem in modum,q̃ a ſiccis ptãte medicamentis editur caliditas: at quæ prodit ab humidioribus,ceu ligna ſunt uiridia,& tardius accenditur, & durat diutius. Ex quo fit,ut utriuſq; medicamenti diuerſus ſit uſus. Siquidẽ ubi totum corpus celeriter excalfacere conſilium eſt,ea tunc exhibenda ſunt,q̃ & celerrime a caloris noſtri contactu incaleſcant,& promptiſſime undequaque ferantur. Verum ubi partem quamuis refrigeratã recalfacere ſtudemus,contra agendum,nimirum,quæ tarde caleſcentia plurimo tpe perdurẽt, ea præbendo. Cæterum licet zingiber, & piper longum hac ratione a nigro pipere differant,

A non magna tñ est dfia:at nasturtiũ, napy, thapsia,& agrestiũ columbarũ stercus maiori tpe psectè accenduntur,& plurimo tpe perdurant.

A.ibi.c. 272.

Zythus.

Zythus acrior est non paulo hordeo,& succi praui, utpote qui ex putredine proueniat: est & flatuosus:tum partim acris est,& calidus:partim uero plurimum frigidus,aqueus,acidus.

A.ibi. c.278. fol.130.g

Zyme fermentum.

Fermẽtum tenuium est partium,& mediocriter calidum.Proinde sanè sine molestia,ac mordacitate, quæ in profundo sunt, tum extrahit, tum digerit. Cæterum ex contrarijs & ipsum facultatibus temperatum est, sicut alia multa. Particeps nanq; est aciditatis cuiusdam frigidæ, & caliditatis putredinosæ,† cui accedit & ea, quæ ex salis est,& farinæ natura.

† Al. Ex græcis cod. & Oribasio clarius,cui accedit, & ea,quę ex sale & farina prouenit,quæ secũdum naturã est.

A.ibi. c.487.

HEDIOSMOS MENTA

HEdiosmos. Alij vero Minthen odoratam nuncupant. Est.n.& alia quædam Minthe non odorata,quã Calaminthen uocant.Vtraq; gustu acri,& facultate calida est,ex tertio ordine excalfacientiũ.Infirmior tñ est mẽta odorata,q̃ calamintha:& minus excalfacit.Vt.n.in vniuersum dicam,hæc ceu syluestris q̃dam est,illa ceu domestica.Quam ob rem sanè ob eam,quæ ex cultu accedit humiditatem, mediocriter item ad venerem excitat: Id quod oĩbus cõe est, q̃

B humiditatem semicoctam,& flatuosam continent.Ob talem ipsius herbæ temperaturam in abscessibus ea quidem cum polenta mista utuntur:Id quod in calamintha facere nequeas, propterea ꝙ valentius,tum excalfaciat,tum deficcet,q̃ id genus poscant.Habet vero ẽt quoddam amarum in se,& acerbũ:illo quidem lumbricos interficit:acerbitate vero, si cum oxycrato bibatur, recentes sanguinis reiectiones reprimit. Substantiæ est,ut si qua alia herba,tenuium partium.

Hedysarum.

Hedysarum,aut Pelecinus. Huius fruticis semen colore rufum est, utrinque anceps, uti secures. Amarum & subacerbum apparet. Quam ob rem potum gratum est stomacho & viscerum obstructiones expurgat.Idem præstant totius fruticis germina.

Hemerocalles.

Hemerocalles radicẽ hẽt lilij radici similẽ,nõ figura tm̃,sed & uiribus. Prodest nõ secus, atq; illa,igni ambustis:Quippe q̃ leuiter digerentẽ facultatẽ habeat, & cũ hoc non nihil repellentis.

Hæmionitis.

Hæmionitis simul & adstrictionem,& amaritudinem possidet.Quam ob rem cum aceto pota lienosis auxilio est.

Herigeron.

C Herigeron facultatem mistam obtinet,simul refrigeratoriam, & modice digerentem.

Heryngium.

Heryngium caliditate,aut parum,aut nihil,quod temperatum est,superat.Cæterum nõ paruam habet siccitatem leptomere, id est in tenui essentia consistentem.

THALIETRVM

THalietrum folia habet coriandro similia,caulem crassitudine rutæ.Vis ei inest exiccatoria citra morsum. Itaque ulcera inueterata ad cicatricem perducit.

A. ibi.c.304. & 700.

Thapsia.

Thapsia acrem hẽt,ac ualenter excalfacientẽ facultatẽ cũ humiditate coniunctã. Quã ob rẽ ex alto uiolẽter extrahit,& qđ extraxit digerit. Verum pluscalũ ad ea efficienda tps postulat,ut quæ larga humiditate excrementitia impleta est:cuius uitio etiam fit,ut celeriter corrumpatur.

A. ibi. c.440.

Thermus lupinus.

Lupinus edi põt coctus, multis ante diebus per maceratiõẽ amaritudine in aqua deposita. Fitq; tunc nutrimentũ succi crassi. Cæterum hic,ut medicamentum quidẽ, ex gñe est emplastricorum. At ubi natiua etiamnũ manet amaritas, extergendi digerendiq; uim obtinet. Interficit

D lumbricos,tum illitus,tum addito melle linctus,tum ex posca epotus.Quin & decoctum eius lũbricos eijcere potest:tum ẽt foris itidem perfusum uitiligines, achoras, pustulas,exanthemata Græci vocant,psoras, gangrænas,ulcera maligna,q̃ cacoethe uocant,iuuat,partim extergendo,partim citra mordacitatem digerendo,siccãdoque. Expurgat iecur,& lienẽ cũ ruta,& pipere suauitatis gratia assumptum.Elicit menses,ac fœtũ cum myrrha,& melle impositũ.Porro lupinorũ farina sine mordicatione digerit.Nec.n.liuida tm̃,sed & chœradas,& phymata dura curat:sed tunc in aceto,aut oxymelite,aut posca coquatur oportet, idq; pro laborantiũ temperamento,& affectus diuersitate,quod ex vsu est,eligendo.Sed non est pn̄tis instituti talia distinguere. Digerit item quæ liuida sunt. Et quæcunque modo diximus præstare posse decoctum, eadem omnia efficit & farina.Sunt uero etiam qui eam ischiadicis cataplasmatis modo illinunt.

Thermos agrios lupinus agrestis.

Lupinus agrestis amarior est,& ad oĩa ualẽtior domestico, eiusdem gñe cum ipso facultatis.

A. ibi. c.502.

Thlaspi.

Thlaspi semẽ.Habet & ipm facultatẽ acrẽ,adeo ut internos abscessus potũ dirumpat. Mẽses ciet,& fœtũ necat.Per sedẽ infusum sanguinolenta euacuãs,ischiadibus prodest. Est.n.alioqui tum supernè,tum infernè biliosorum humorum euacuatorium, oxybaphi mensura epotum.

Thridax

Thridax lactuca. E

Lactuca humidum est frigidumq; olus,non tñ extreme(siquidem edendo non foret)uerum maxime fm aquæ,ut sic dicam,fontanæ frigiditatem. Proinde ad calidas phlegmonas accommodum est,& ad parua,& leuia erysipelata:non tñ maioribus satisfacere idonea est. Est ēt edulium siti aduersum. At semen potū,genituræ profluuium cohibet: quam ob rem ēt ijs, qui libidinosis somnijs uexantur,datur:Sic & agrestis lactucæ semen,cuius colligitur succus, argemas & caligines expurgans,tum ad adustiones cum lacte mulierum inungi solitus. A. ibi. c.441.

Thymum.

Thymū incidit,& calfacit uehemēter.Ob id & urinā,& menses ꝓuocat,fœtū euellit, uiscera potū expurgat,educēdis ex thorace,& pulmone cōfert. Itaq; in excalfaciēdo exiccādoq; in tertio ordine statuendum est. A. ibi. c.328. 704.

IDAEA RADIX

Idæa radix gustu admodū acerba est:at si ope periculū facias,eandē uim pfert. Nimirum sanguinis ꝓfluuia,alui fluxus,dysenterias,ꝓfluuiū mulierū,& q̄cūq; eius sunt gñis,tum pota,tum foris imposita curans. *Ixos viscum.*

Viscū ex plurima aerea,& aquea calida,paucissima terrena suba constat.Nam acrimonia in eo amaritudinē excellit.Itaq; ēt effectus suba rñdent. Siquidē ualenter ex alto humores extrahit,nec eos tm̄ tenues,sed & crassiores,eosq; diffundit,ac digerit. Est aūt ex eorū gñe,quæ non protinus admota excalfaciunt,sed quæ tps requirunt,velut thapsia : sed & supra hoc cōmonuimus inesse calidis facultate medicamentis, ubi largum continent humorem recrementitium. A. ibi. c. 219. F

Ios viola.

Violæ folia aqueam & subfrigidā subam superantē possident. Proinde tum per se,tum cum polenta illita calidas phlegmonas mitigant. Imponuntur & ori ventriculi æstuanti, & oculis. A. ibi c.715.

Hippuris cauda equina.

Hippuris adstringētē cū amaritudine qualitatē possidet:ac ꝓide valēter,simulq; citra mordacitatē,exiccantē.Itaq; vulnera,vel maxima illita cōglutinat,ētsi pfectos esse neruos contigerit:pterea vocatas enterocelas glutinat.Ad hæc ad sanguinis reiectionē,ad profluuiū muliebre potissimū rubrū,ad dysenterias,& reliquos uentris fluxus,strenuū, ac generosum est remedium herba ipsa aut ex aqua,aut ex uino epota.Sūt q de ea scriptū reliquerūt,ꝙ non nunq̄ ēt uesicæ, ac tenuiū intestinorū vulnera sanauit. Eius vero succus ꝓdest ēt ꝓfluuio sanguinis prorūpenti ex naribus,tū fluxibilibus in uentre passionibus ex austerorū uinorū quopiam potus, ac si febre teneantur, ex aqua. *Hippomarathrum.* A. J. 2.t.2.ca. 202.fo. 122.c G

Hippomarathrum. Vna cum fœniculo,& de ipso differemus.

Isatis.

Isatis domestica q̄dē,qua vtunt tinctores, facultatis est valēter exiccantis nondū tñ mordentis:est.n.simul amara,atq; adstringens.Proinde magna vulnera corporū duorū glutinat,ētsi in capitibus musculorū fuerint:& sanguinis profluuio laborantibus partibus utiliter illinitur. Tumores œdematodes mirifice digerit simul ac reprimit:& aduersus oīa vlcera maligna,& cacoethe mirabiliter resistit,ēt si putrescant,ēt si exedantur,ac erodant. Quòd si qñ,q̄ pro laborantis natura ualentior appareat,folijs eius tritis miscere oportebit,aut panē,aut hordaceā farinam, aut triticeā,aut polentā, pro uincēte nimirū in unoquoq; affectu. At Isatis Syluestris manifeste iā acre quiddā tū gustu,tū actione pfert.Proinde q̄ domestica ualentius deficcans,ualentius humidis ēt putredinibus obsistit: Ad cætera uero iā comprehensa deterior· immoderatius.n.iam, mordaciterq; deficcat:talia autem irritantur hoc pacto,& phlegmone grauari incipiunt.Cæterum ob facultatis robur lienosis quoque utilis fuerit,cum altera nondum prodesse possit. A.ibid.c.508.

Isopyron, aut phasiolon.

Isopyrum aut phasiolum semen habet amarum & subacerbum.Extergit itaque & incidit humores crassos, cum hoc ut corpora contrahat & constringat.Quam ob rem excreationibus pectoris conducit,& iecur expurgat: & sanguinem spuentibus non est aduersum, immo etiam iuuare creditur:Nam propter temperaturæ mistionem contrarijs etiam congruere uidetur. H

Itea, salix.

Salicis folijs ad cruēti vulneris glutinationē uti possis. Verū floribꝰ eius maxime prope oēs vtunt medici ad exiccātis emplastri pparationē:est.n.vis eorū, ita deficcatoria, ut morsu abstineat:hēt uero ēt quandā adstrictionē.Sunt uero ēt,qui succū ex ea * expressum,medicamen seruent mordacitatis expers,& exiccatorium,ad multas res utile. Haud.n.inuenias quid ad plures res vtilius medicamēto citra mordacitatē exiccāte,qđ paulum ēt adstringat:sicut in ope de medicamētorū cōpositione exactius docebimꝰ.Porro arboris cortex similē facultatē obtinet, tum floribus,tū folijs,nisi ꝙ tēperaturæ sit siccioris,uelut oēs cortices. Sed hūc q̄dā cōburūt,eiusque cinere vtuntur ad ea oīa,q̄ valenter deficcare oportet.Nam clauos quos vocant,callos,{Græci τύλους vocāt,}myrmecias tollūt,aceto acri ipm macerātes.Nō nulli aūt dū fleret salix,corticem eius incidūt,& succū quēdā colligunt,utunturq; ad ea,q pupillas offuscant,extergente uidelicet simulq; tenuium partium medicamine.Vti vero illo ad multa quis possit, siquidem talis fuerit. A.ibid.c.319

* Aliter eis.

GALENI

A GALENI DE SIMPLICIVM MEDICAMENTORVM FACVLTATIBVS LIBER SEPTIMVS.

Quòd libri haud negligenter legendi: ac de quatuor gradibus simplicium medicamentorum.

SEptimum de ſimplicium medicaminum facultatibus commentarium ſcripturus, neceſſarium duxi præfari, ſolis ijs apertum, ac clarũ fore, qui in ſuperioribus libris non uelut aliud agentes, aut obiter, fuerint uerſati: alios uero potius perperã inauditurus, quã eorum, quæ in eo dicenda ſunt aliquid percepturos exiſtimo: tum ſeſe falſuros: & nos forſan, tanq̃ non recte quędam ſcripſerimus, calumniaturos, atque cõuicijs laceraturos. Itaq; qui ſanioris mentis ſunt, monitis, ſcio, auſcultabunt: ac ſi qua illis cura eſt præſentis huius ſpe-
B culationis, ab initio totum opus perlegent: at, qui præ curioſitate potius, quam diſcendi ſtudio huc acceſſerint, monita noſtra contemnent. Enimuero mirum fortaſſe uideri non debet, ſi inuenti ſunt, qui myſteriorum libros à myſterijs alieni legere non ſunt reueriti: uerum illos ſui au thores non ſcripſerant prophanis: nec ego mehercules ijs, qui in principijs non ſunt exercitati. Exponentur hoc in libro, & eo qui hunc ſubſequitur, reliquarum plantarum primæ facultates eo doctrinæ ordine, qui in literis, à quibus incipiunt, uiſitur. Antecedẽte itaque libro uſque ad ε progreſſi ſumus. Hic autem principium ſumemus à κ, id modo pręmonentes etiã, ꝙ ad ante demonſtrata principia totum referemus. Siquidem hinc oĩs membratim medicamẽtorum in agẽdo prouenit diuerſitas, ꝙ hactenus eorum unumquodq; aut calidum eſt, aut frigidum, aut ſiccũ, aut humidum, aut tenuium partium, aut craſſarum. Cæterum quatenus in cõprehenſorum unoquoq; proceſſum ſit, iuxta exactiſſimam ueritatem, explicatu certè eſt impoſſibile. Sed nos id tñ claris limitibus circunſcribere ſumus conati, qui quidem ad artis uſum ſufficerent, vnũ eſſe medicamentorum genus mõſtrãtes, quod ad ſimilem corporibus noſtris temperaturam pertingeret, cùm à calore, qui in ipſis eſt, mutationis alterationisq; acciperet principium: alterum, quod calidius quã nos efficeretur: cuius quatuor conſtituendos eſſe ordines uiſum eſt, primũ, qui ſen-
C ſu obſcurus ſit, adeo ut ratione ſit opus, quæ uerum deprehendat: alterum ab eo ſm, quodammodo iam ſenſu clarum: tertium deinde alium, qui ualenter quidẽ excalfaciat, ſed nõdum urat: quem ſequitur quartus, & poſtremus iam adurens. Sic quoq; refrigerantium, primum quidem eorum, quæ rationis ſubſidio indigent, ut refrigerare demonſtretur: ſecundum eorum quæ, ſenſibiliter refrigerant: tertium eorum, quæ ualenter: quartum eorum, quæ extinguunt, ac mortem inducunt. Proportione iſtorum & de humectantibus, ac ſiccantibus.

CALAMINTHA NEPITA

A.l.2.t.2.ca. 154. fo.158.a

CAlamintha" eſſentia eſt tenuiũ partiũ, & calida ſiccaq; tẽperie, ex tertio quodãmõ ordine utraq; qualitate. Horum manifeſta ſunt indicia, partim guſtu apparentia, partim experientia cognita. Guſtu ſiquidem acris, & calida palàm eſt, ac paulum oĩno ſubamari obtinet. Periclitantibus aũt, & corpori admouentibus extrinſecus impoſita, primum quidem ualde excalfacit & mordicat, cutemq; exugit, poſtremo ẽt ulcus efficit: in corpus aũt intrò aſſumpta tum ipſa per ſeſe ſicca, tum ẽt ex melicrato, perſpicuo calfacit, & ſudores ciet, omneque corpus tum digerit, tum exiccat. Ea ratione ducti quidã, ipſam contra corporis concuſſiones rigoresq; per circuitũ repetentes adhibuerunt, foris quidem oleo incoctã toti corpori inungentes cũ frictione non ſe-
D gni: intro uero aſſumentes ſicuti eſt dictum. Quin ẽt & coxendicibus eam quidam in ægritudinibus iſchiadicis tanq̃ ſtrenuum remedium illinunt: Trahit.n.quę in ꝓfundo hærent, ad extimã ſuperficiem, totumq; adeo articulũ excalfacit, cutemq; nõ obſcure adurit. Menſesq; tum epota, tum appoſita, admodum efficaciter prouocat. Bonum ẽt elephanticorum remedium, nõ eo tñ, ꝙ ſtrenue tenues humores digerat, uerum etiam quia extenuet, & incidat ualenter craſſos, qui talem morbum procreant. Sic & cicatricibus atris candorem reddit, & ſugillata digerit: ſed ad talia in uino cõcoquẽtes, emplaſtri modo ipſam imponere, & uirentem magis, q̃ arentem, pręſtat, quippe arefacta uehementior redditur, & ad urendũ prõptior. Porrò talis cum ſit, ad uenenatarum beſtiarum morſus aſſumitur, uelut ẽt cauteria, & quæcunque medicamenta calida ſunt & acria, tenuiumq; partium, quæq; facile ex alto ad ſeſe circumiacẽtem omnẽ humiditatẽ poſſunt attrahere. Cæterum, quæ illi ineſt amaritas, planè exigua eſt, uerum ad quedã ita efficaciter agit, ut quæ ualentiſſima eſt, nimirũ cùm coniuncta ſit uehementi calori cũ eſſentia tenuiũ partiũ. Quare & aſcaridas & lumbricos ſuccus eius aut infuſus, aut epotus enecat: Eadẽ ratione auriũ uermes: † aut ſi alicubi in corporis parte ſinuoſa, aut implicata, q̃ putredine tentet, talis ꝓuenerit affectus. Sic & cõcepus ſeu pota, ſeu admota, interimit, & eijcit. Igitur incidendi quidem ei uis adeſt ꝑ ꝑ calorem eius, tenuitatem partium, & amaritudinem: abſtergendi uero ꝑ ꝑ unicam

† Al. ex antiquis cod. græ. & tralat. ueteri. aut ſicubi in ulcera putredinoſo in alia corporis parte talis prouenerit affectus nam ἕλκους non ἕλικος habent.

amaritudinem.Itaq; asthmaticis ad oĩa antedicta prodest:ictericis uerò,siue regio morbo labo E rantibus,potissimum ob amaritudinem,sicut alia ferè oĩa amara,ut pote abstergentia,& expurgantia in iecinore prouenientes obstructiones. Ad omnia iam dicta efficacior est montana.

Calamus aromaticus, seu odoratus.

Calamus" odoratus leuiculam quandam adstrictionẽ,ac minimam acrimoniã possidet.Maxima ex parte essentia eius terrena est,& aerea,in caliditatis frigiditatisq; coniugatione tẽperata. Quamobrẽ moderatè urinã mouet:& facultatibus,q̃ iecori stomachoq; imponuntur,misceri potest: tum in fomẽta quoq; uteri,q̃ phlegmones gratia,aut irritandis mensibus,assumuntur, utiliter admiscetur.Ponatur itaq; habeaturq; secundi ordinis eorum,quæ excalfaciunt & deficcant,ualentius tamen deficcant,quàm excalfaciunt.Inest quoque ei quædam partium tenuitas uelut alijs omnibus odoratis, siue aromatibus: cæterum illorum compluribus tenuium partium plurimum,calamo uerò non multum adest. A. ibi. c.157.

Calamus phragmites, canna.

Calami phragmitis radicem cum bulbis aculeos & stipites ex alto extrahere quidam scripsere,ceu trahendi quędam uis ei inesset. Nos tñ eius rei periculum non fecimus.Verum quantum gustu liceat conijcere, abstergentem facultatẽ possidet non paucam,minimeq; acrem. Quin ẽt F folia ipsa abstergentis sunt facultatis. Cortex uerò eius combustus admodum tenuium partium, & digerentis facultatis efficitur,adiunctum habẽs abstersorium quiddam,ut exiccet & excalfaciat tertio quodammodo ordine,plus tamen deficcet, quàm excalfaciat. Vitandus est eius flos, quem anthelen uocant.Nam si in aures incidat,adeo tenaciter adhærens affigitur,ut auelli non possit,auditumque uitiat:quamobrem sæpissimè exurdat.

Cancanus, cacalia.

Cãcani" radix facultatẽ hẽt mordacitatis expertẽ, & modice exiccãtẽ essentiã crassarũ partiũ & emplasticã. Quapp macerata uino,sicut tragacantha,& lincta arteriæ asperitates sanat. Nec minus siquis eam cõmandat,succus eius defluens ꝓdest arteriæ similiter,ut glycyrhizæ succus. A. ibi. c.382.

Canabis.

Canabis" semen flatus extinguit:adeoq; deficcat,ut si plusculũ edatur geniturã exiccet. Sunt qui uiridem succum exprimentes ad aurium dolores ab obstructione, opinor, natos,eo utãtur. A.ibi.c 170. fol.120.b

Capnios fumus.

Capnios,"alij capnos,acris simul & amarę qualitatis est particeps: nec tñ planè expers est acerbæ.Quãobrem vrinã biliosam multãq; prouocat:sanatq; iecinoris obstructiones & debilita G tes. Succus eius oculorum aciem acuit,non paulum trahens lachrymarũ, uelut ipse fumus: nam hinc ei appellatio indita.Plebeius quidã ea uti solebat ad stomachũ roborandũ,unaq; uentrẽ lubricãdum. Siquidẽ herbam primum deficcatam condebat:porrò cùm uti uolebat,subductionis quidem gratia, melicrato inspergebat: roborandi uerò stomachi causa, uino nimirum diluto. A. ibi. c.275.

Capparis.

Capparis" radicis cortex uincẽtem habet qualitatem amarã,proximã acrem,deinde acerbã. Ex quo liquet,ꝙ diuersis pugnãtibusq; cõstet facultatibus:quippe abstergere, perpurgare,incidere potest amaritudine:excalfacere,incidere,digerere acrimonia:porrò cõtrahere,dẽsare,cõstringere acerbitate.Itaq; lienes induratos,siquid aliud,hoc medicamentũ iuuare ualet,tum foris idoneis illinendis remedijs admistum,tum intro in corpus assumptum,siue decoctũ in aceto aut oxymelite,& id genus,siue aridum contusum,illisq; permistum:q ppe cũ aperte crassos lentosque humores hoc pacto sumptum euacuet, nec eos tñ per vrinas,sed & per ventrem:sæpe ẽt sanguinolentos defert, unde & lienes adiuti sunt,& coxarum dolores. Quin ẽt menses promouet:& ex capite purgat detrahitq; (quod ἀποφλεγματίζειν uocãt:) auxiliaturq; ruptis atq; conuulsis. Cæterum cui nam ipsum potioni in quoq; affectuum misceri cõueniat, non est præsentis in- H stituti persequi, sed aut eius, ubi de componendis agitur medicamentis,aut ubi curandi traditur methodus.Porro radicis eius cortex ulceribus malignis cataplasmatis modo impositus non malum est remedium,ut qui illa extergere ualeat,nec segniter deficcare.Pręterea dentium labores prædictarum qualitatum ratione adiuuat, interim cum aceto coctus, interim cum uino, sæpe ẽt solus dentibus mansus ac morsus.Sed non pertinet ad præsens negociũ,qñ quodq; horum tẽpestiuum sit, definire: nec.n.id nunc propositum est, sed ex quoq; particularium eius operum, virium eius quandam sumere indicationem,sermonem ad principia ab initio proposita reducendo. Ex dictis ergo clarum est,incidendi quandã ei facultatem inesse,itemq; extergendi,digerẽdi,contrahendi. Vitiligines siquidem cum aceto detrahit,& chęradas,& duros tumores digerit idoneis ad ea medicamentis mistus. Radicis cortici, fructus proportione uirium rñdet,nisi ꝙ ad omnia sit imbecillior. Immo & folia & caules eius similem uim obtinent.Meminique me folijs qñq; paucis diebus duritiem,chęradis naturã referentem discussisse.Sed admiscemus scilicet illis quippiam, quod eorum uirium obtũdat uehementiam. Nec mirum est,ꝙ succus aurium uermes amaritate occidat sua. Porrò capparis, q̃ in admodum feruentibus regionibus prouenit,ut quam fert Arabia, multo est nostrate acrior, adeo ut plurimum ẽt habeat facultatis adurentis. A. l. 2.t.2.ca. 138.f.115.d

Cardamum

A

Cardamum nasturtium.

A. ibi. c.502. Nasturtij" semen adurentis seu causticæ facultatis particeps est, uelut napy. Proinde coxendicis, & capitis dolores, atq; adeo quodcunq; aliud rubrificationẽ postulat, eo excalfaciũt, sicut napy. Miscetur quoq; remedijs, quę exhibẽtur asthmaticis, tanq̃ ualenter crassos succos incidere ualeat, uelut & napy: nam omnia ei simile est. Porrò & herba arefacta similem semini uim possidet: humida uero adhuc ac uiridis, ꝓpter aquęę humiditatis admistionem, multo, semine inferior est, adeoque tunc mordacitas eius moderata est, ut cum pane ea uti liceat, ceu obsonio.

Cardamomum.

A. ibi. c.156. Cardamomum" est & ipsum sanè facultatis admodum calidæ, nõ tamen usqueadeo ut nasturtium: sed quanto suauius, magisq; fragrãs est nasturtio, tãto & imbecillior ei calida facultas inest: † nec enim ulcerare idoneum est uel ipsum per se illitum. Porrò adiunctum habet quiddam etiam amaritudinis, qua lumbricos interficit, & cum aceto ualenter psoras detergit. † Oribasius, & Aetius legunt affirmatiue, uerũ tamen ulcerare idoneum est.

Caron.

A. l. 2 t.2 ca. 137. f. 115.d Cari" semẽ calfacit, & exiccat tertio quodammodo ordine, moderatè acrem qualitatem possidens. Itaque & flatus extinguit, & urinas ciet non semen tantum, sed & planta.

B

Casia.

A. ibi. c.151. fol.117.f Casia exiccat" & excalfacit tertio quodammodo ordine: sed & tenuium admodum partium est: gustu uero plurimum habet acrimoniæ, leuiter quoque non nihil adstringens. Quamobrem ob hæc omnia incidit, simulque digerit quæ in corpore sunt recrementa, & ad hæc robur etiam instrumentis addit. Idoneum uero etiam suppressis mensibus, cum uidelicet ob copiam simul & crassitudinem excrementorum, quod sufficiat, euacuari nequit.

Carya, nuces.

A. ibi. c.494. Carya." Arbor tum in folijs, tũ in germinibus, adstrictionem quandã possidet, cæterum euidẽtẽ, plurimamq́; in nucis putamine recenti pariter, & sicco: proinde eo tinctores quoq; uti solẽt. At nos eius expressi succo, similiter ut mororum & ruborũ, in melle decocto, uice stomatici medicaminis utimur: & ad omnia reliqua adhibemus, ad quæ modo dicti succi conuenire cẽsent. Porrò ipsius nucis, id quod edẽdo est, oleosum est, & tenue: itaq; etiã facile exprimit: & quo diutius reconditũ fuerit, magis tale efficit. Quamobrẽ oleũ ex eo inueterato exprimere liceat: tunc aũt admodũ etiã fit per halitum euaporatorium. Itaq; quidã eo gãgrænas, & carbũculos, & ægilopas sanant. Ac nõ nulli ad neurotrota, hoc est neruorum vulnera, utuntur. Cæterũ si recẽs sit, C adstringentis non nihil qualitatis etiã obtinet. At, quod imperfectum est etiam dum, ac nõdum siccum ueluti reliqui fructus omnes, qui uirides sunt plenũ est semicoctæ humiditatis. *Nucleus tamẽ eius ubi inaruit, ac ustus sit, tenuiũ partium, & exiccatorium est medicamentum, morsus expers. Est & aliud genus nucum minorum, quæ nimirum ponticæ nuncupãtur, plus habens essentiæ terrestris ac frigidæ: itaq; etiam gustanti austerior tum cortex, tum planta, tum fructus apparet: cætera magnę nuci similes sunt, quæ à quibusdam uocatur græcè, καρύον βασιλικὸν, Latinè iuglans. Appellatur autem parua hæc nux à multis λεπτοκάρυον Græcè, Latinè auellana. * λέπος. i. putamen.

Caucalis.

Caucalis. Quidam daucum syluestrem nuncupant: est enim ei adsimilis gustu simul ac uiribus. Excalfacit enim vt ille, & desiccat. Tum urinam ciet, & sale ad repositionem conditur.

Carpesium.

A. l.2.t.2.cap. 134.fo.115.a Carpesiũ" simile est uocato phu, hoc est ualerianæ, non gustu tm̃, sed & facultate, sed plus habet tenuitatis: Proinde magis eo ẽt uiscerũ obstructiones extergit, & urinam mouet, renesq; calculis degrauatos expurgat. Non tñ eatenus tenuiũ est partiũ, ut liceat loco cinnamomi, si nõ ad manum sit, usurpare, sicuti faciebat Quintus. Præstantius est Ponticum carpesium Laertio, non D tñ uel ipsum cinnamomi uiribus uicinũ est, immo nõ paruo deterius optima casia. Nuncupatur utrũq; à montibus quibusdã Pãphyliæ, in quibus nascitur. Ingensq; eius prouẽtus est † in Syria. † Al. Sidæ, quæ est urbs Pamphiliæ.

Cenchrum milium.

A. ibi. c.288. Miliũ" primo ordine refrigerat, exiccat uero tertio exoluto, aut certe secundo intenso: paululũ etiã habet tenuitatis partiũ. Ex hac tũ cõsistentia, tũ tẽperatura, esu quidẽ planè inter oĩa frumentaria edulia minimum confert nutrimenti. Sed & uentrẽ desiccat. Porrò foris impositũ in sacculis idoneũ est fomentũ ijs, quæ citra morsum exiccari postulãt. Et cataplasmatis modo illitũ exiccare potest: attamẽ admodũ friabile est, proinde difficilis est eius in cataplasmatis usus.

Cedrus.

A. ibi. c.160. fol.119.b Cedrus" specie duplex est, altera fruticosa iuniperis adsimilis, altera arbor nõ exigua. Vtraq; est calidæ ficcęq; temperaturæ, tertij quodãmodo ordinis secũdũ utrãque. Cęterũ cedrea (uocatur ita cedri oleũ) quartum etiã ordinẽ uidetur attingere, admodũ calida, simul & tenuium partium. Mollem itaq; carnem prompte, citraq; dolorẽ putrefacit, sicut alia omnia, quæ cũ eiusdẽ sint in calfaciendo ordinis, adiunctam etiã habent substantiæ tenuitatẽ: at in duris, plusculo tẽpore, & uix, effectũ potest cõsequi. Porrò talia omnia medicamẽta septica uocant, & septa: sed inter sese maioris minorisq; ratione diffidẽt. Est autẽ in hoc genere medicamẽtorũ ex primo &

infirmiſſimo ordine cedrea: pleraq; enim eorum admodũ ſunt efficacia. Talia itaq; & mortuo E rum corporum carnes corrũpunt: at cedrea exiccat, ſimulq́; à corruptione tuet̃ corpora demortua, ut pote humiditates eorũ ſuperfluas depaſcẽs, cæterũ ſolida corpora haud attingẽs. At in uiuentibus calor ipſe, q̃ in corporibus eſt, cedreę uires adaugens, cauſa efficit, ut teneræ ab ea carnes deurantur. Nec mirũ uideri debet, ſi cum tãta polleat potentia, lendes, pediculos, & * tineas, & in * corporibus natos uermes, interficere ualeat: tũ fœtum uiuentẽ quidẽ appoſita interimat, mortuum autem eijciat: ſicut ſanè ẽt in coitu ſemen, pudendo circũlita. Proinde † partui aduerſum ꝫ eſt medicamentum, ſi ſic utaris, nulli ſ̃m. Aliaque multa eiuſmodi particulatim efficit. Itaq; argumentum eſt ipſum ualenter excalfacere, ſicut ubi dẽtium foraminibus inſtillatur: ſiquidem dolores eorũ mitigat, ſed & ipſos confringit. Extenuat quoq; oculorũ cicatrices, & uiſus hebetudini ab humorũ craſſitudine ortæ medetur. Porrò quod eius eſt pinguiſſimum, & ad unguem oleoſum, quod ſuſpẽſis ſupra eam, dũ coquitur, lanis excipitur ac colligitur, tota cedrea tenuius quidem eſt, ſed minus acre, quanq̃ nõ minus excalfaciens. Eãdem quippe rationẽ habet ad id, quod reliquum eſt cedreæ, craſſius illud uidelicet, q̃ oleum ad amurcam: proinde illud, ut pote craſſius, mordax eſt, & ꝫmaioreꝫ aperiẽdi facultate prẹditũ. Itaq; ulcera irritat, phlegmonenq́; illis excitat. Porrò oleoſa illa cedrea adeo clementibus eſt uiribus, ut ẽt plebei experientia docti, F uulnera ouibus occaſione tondendi à forfice facta, illa illita ſanent, ſicut ẽt pice humida. Vtuntur autem ea & ad ouium ſcabiem, & ricinos ꝫ Græci κρότωνας uocant. ꝫ Porrò cedrides (nam ita fructum cedri nuncupant) moderatiores uires obtinent, adeo ut comedi quoque poſſint. Attamen ſi liberalius ijs utare, capiti dolorem inferent, ardoremque ac morſum in uẽtre percipies.

* Aſcaridas. * Al. auribus. † ἀτόκιον.

Non eſt in antiquis.

Centaurium maius.

A. ibi. c. 158. fol. 118. f

Centaurij'' magni radix ſicut guſtu cõtrarias qualitates, ita in uſu contrarios effectus præſtat. Guſtu itaq; acris ſimul, adſtringenſq́; apparet cum leuicula dulcedine. At in actionibus acrimonia quidem caliditatis opera oſtentat, mẽſes prouocans, & fœtum mortuum euellens, uiuumq́; corrumpens, atq; eijciens: adſtrictio uerò opera craſſæ terrenæq́; frigiditatis, cũ ulcera glutinet, & ſanguinem reijcientibus proſit: exhibentur autem eius drachmæ duæ, febrientibus quidem cum aqua, febri uerò liberis cum uino. Porrò ſecundum omnium ſimul qualitatum actionem, ruptis, conuulſis, diſpnœæ, ſiue ſpirandi difficultati, tum inueteratæ tuſſi, conuenit. Nec.n. talibus euacuare ſolum, quod prẹter naturam eſt, oportet, ſed partem quoq; euacuatã roborare, ac cõfirmare. Vacuationi itaq; accõmoda eſt acrimonia, utiq; cũ non ſola ſit ac pura, ſed aut dulcedini iuncta, aut certe non prorſum amaritudini: ſiquidem uehemẽtiam tunc atq; uiolentiã, miſta G illi temperata quadam ſubſtantia, cuiuſmodi eſt dulcis, non obtinet. Porrò ad ea, quæ euacuata ſunt, roboranda contrahendaque adſtrictione eſt opus. Eadem, quæ radix, & ſuccus ipſius efficit. Vtunturque eo quidam uice Licij.

Centaurium minus.

A. ibi. c. 158.

Centaurij'' minoris radix planè inefficax eſt, ſed caules eius extremi, & potius folia, q̃ illis inhærent, & flores, utiliſſima ſunt. Vincit in eis qualitas amara, paululũ habẽs & adſtrictionis, atq; ob eiuſmodi temperamentum admodum exiccatoriũ eſt medicamen, expers mordacitatis. Porrò ꝙ omnia talia utiliſſima ſint, ſupra commonui, & nunc nihilo ſecius tñ nos repetere tempeſtiuum eſt, oẽs eius particulatim actiones memorãtes. * Vlcera itaq; magna herbæ ipſius recentis illitu glutinantur: & uetuſta, quæq́; ægre ad cicatricem perduci queunt, cicatrice eodem modo utentibus includuntur: arefacta uerò glutinatorijs & deſiccatorijs miſcetur facultatibus, ijs videlicet, quę ſinus & fiſtulas ſanare ſunt natæ, ueteresq́; duritias emollire, tum ulcerum maligna, & cacoethe ſanare. Miſcetur ẽt ijs, quæ rheumaticis affectibus medentur: in quibus ea medicamina præſtantiſſima ſunt, quæ uehementer deſiccantia cum quadã adſtrictione nullã hñt mordacitatem. Decoctum herbę quidam iſchiadicis infundunt, ceu bilioſa & craſſa ducẽs: nã & ta- H lia purgat: quanq̃ cũ adeo uehementer operabitur, ut cruenta euacuet, tunc plus proderit. Succus porrò eius, cũ adſimilis ſit facultatis, hoc eſt exiccatoriæ & abſterſoriæ, & cætera iã comprehenſa pulchre præſtare poteſt: & cum melle oculis illinitur: menſeſq́; & fœtum, appoſitus euocat. Sunt qui ipſum bibendum præbeãt & ijs, quibus nerui affecti ſunt, ut qui euacuet, & deſiccet innoxie, quæ impleta ſunt: quippe cum iecinoris quoque obſtructiones optime expediat: bonumque ſit lieni indurato remedium foris impoſitum, nec ſecius ſiquis bibere uelit.

* *Vulnera.*

Ceraſus.

Ceraſus arbor fructum fert nõ paris adſtrictionis in omnibus particulatim plantis participẽ. Nam & in harum, ſicut ẽt in malorum granatorũ, & malorum, quibuſdam auſtera qualitas, quibuſdam uero dulcis, non nullis autem acida exuperat. Quin ẽt ipſorũ dulcium ea, quæ nondum cocta ſunt ac matura, quædã admodũ ſunt acerba, quædam ſimiliter moris acida. Sed in moris immaturis acida qualitas acerbã exuperat, in ceraſijs nõ ſemper. Ergo q̃ dulciora ſunt, magis q̃ in ĩteſtinis ſunt, ſubducũt, ſed minus grata ſtomacho ſunt: cõtra auſtera. Acida pituitoſis excremẽtoſiſq́; ſtomachis ſũt apta; ſiquidẽ auſteris magis deſiccãt, & nõ nihil ẽt incidũt. Porrò ipſius arboris gummi cõem q̃dẽ oĩbus uiſcoſis, & mordacitatis expertibus medicaminibus facultatẽ

obtinet,

A obtinet, quæ & ad arterias exaſperatas accommoda eſt: propria autem, ſiquidem quod quidã ſcribunt uerum eſt, quòd cum uino bibitum calculis uexatos adiuuat. Nam ſic illi tenuium partium ineſſet facultas quædam.

Ceratonia.

Ceratonia exiccantis eſt & adſtringentis facultatis, ſicut & fructus eius, quæ ceratia uocant, non nihil etiam dulcedinis continens. Accidit autem iſtis quiddam ſimile ceraſijs. Nam ſi humida ſumas, magis uentrem ſubducunt: ſicca uerò magis ſiſtunt: utpote cum humiditatem expirent, & quod eſſentiæ eſt craſſioris, tantùm reliquum habeant.

Ceſtrum betonica Pſychrotrophum.*

Ceſtrum, aut* pſychrotrophum, Romanè uero Betonica, uim habet incidendi, ut guſtus indicat. Amariuſcula enim eſt & ſubacris ipſa herba: id quod oſtendit & particulatim edita actio. Nam conſiſtentes in renibus calculos rumpit: & pulmonem, pectus, & iecur expurgat abſtergitque: menſes quoque ciet, & comitialibus prodeſt: tum rupta conuulſaque curat: & omnibus beſtiarum morſibus, ulceri illita, auxiliatur. Poſtremo acidum ructantibus § ὀξυρεγμιῶντας Græci uocant § & iſchiadicis bibita auxilio eſt.

* Al. Pſychotrophon.

Cecis galla.

A. ibi. c. 308. B Galla″ quæ omphacitis nuncupatur, admodum acerbum eſt medicamen, pleraq; ſui parte eſſentiæ terrenæ & frigidæ, per quam deſiccat & repercutit fluxiones: ad hæc conſtringit, contrahitq; partes laxas ac languidas: omnibusque fluxionum affectibus ſtrenue reſiſtit. Eſto uero tertij in deſiccando, ſecundi autẽ in refrigerando, ordinis. Altera autẽ galla, flaua illa & magna laxaque, & ipſa deſiccat quidem, ſed tanto minus, quanto minus acerbæ qualitatis eſt particeps. Cocta itaque per ſe, ac deinde trita, cataplaſma eſt non inſtrenuum ſedis phlegmonarum, ac ꝓcidentiarum. Porrò coquenda eſt, ſi modica opus ſit adſtrictione, in aqua: ſin uehementiore, in uino: ac ſi augere inſuper adſtrictionem ſit opus, uino utare etiã auſteriore. Hac ruſtici noſtrates οἰνοκηκίδα, quaſi uinigallam dicas, nominant. Denique gallæ combuſtę ſanguinis reprimẽdi facultatem acquirunt, ac nimirum etiam calorem & acrimoniam ex uſtione aſſumunt: ſuntque ijs, quæ ignem expertę non fuerint, tum ſubtiliorum partium, tum maiore deſiccandi poteſtate. Cæterum, cum ad ſanguinis ſuppreſſionem præparare eas uoles, carbonibus impoſitas, dum undequaque candeant, aceto, aut uino extinguere oportebit.

Cera.

A. ibi. c. 194. & 462. Cera″ quodammodo medium tenet calfacientium, refrigerantium, humectãtium, & deſiccan C tium. Habet uero quiddam etiã craſſarum partium, atq; emplaſticũ: quamobrẽ non modo exiccare, ſed & per accidens humectare uideri fortaſſis poterit, perſpirationes uidelicet prohibens. Quamobrem aliorũ medicamẽtorum, tũ excalfacientiũ, tum refrigerantiũ, materia eſt: ipſa aũt per ſe ex genere fuerit debiliter cõcoquentiũ: nec tñ intro in corpus aſſumptorũ, ſed foris impoſitorum. Habet enim paulum quiddam digerentis calidæq; potentię, quę plurima melli inerat.

Cici ricinus.

Ricini fructus quemadmodum purgat detergit ac digerit, ſic quoq; folium, ſed undequaque debilius. Oleum quod ex ſemine conficitur, tum calidius eſt, tum tenuiorum partium, quam eſt oleum commune, ac proinde § potentius § quoque digerit.

Cinnamomum.

A. ibi. c. 124. Cinnamomũ″ ſumme tenuiũ eſt partiũ, nõ ſumme tñ calidũ, ſed ex tertio † quodãmodo ordine. Nihil aũt ęquè deſiccat eorũ, q̃ pari ſunt excalfaciẽdi facultate, ꝑter tenuitatẽ ſcilicet eſſentiæ. At cinnamomis eſt uelut imbecillũ cinnamomũ: nõ nulli ipsã pſeudocinnamomũ nũcupãt.

† *Deeſt in impreſſis codici. Græ. & in antiq. interpret.*

Circea.

Circeæ herbę radicem ſcribit Dioſcorides ex uino dulci potã ſecundas purgare: eſt enim bo D ni odoris, & calfactoria. Semẽ autẽ eius in ſorbitione exhibitum ad lactis generationẽ cõducit.

Ciſthus.

A. l. 2. t. 2. ca. 111. f. 111. a. b Ciſthus,″ aut ciſtarus, frutex eſt guſtu adſtringens, omnibusque particulatim operibus. Porrò folia, & parua gemina trita adeo deſiccant, adſtringuntque, ut uulnera glutinare ualeant. At flores magis ſunt efficaces, adeo ut cũ uino poti dyſenterias, uentris imbecillitates, fluxusq; ac humiditates ſanent. Cataplaſmatis ritu illita ulcerum putredinoſa iuuant: eſt. n. facultas eorum nõ inſtrenue deſiccans, fereque ſecundi exceſſus à temperatis abſoluti. Adeo uerò frutex hic frigidus eſt, ut tepidi caloris ſit particeps. Porrò hypociſthis, quam uocant, multo eſt magis adſtrictoria quàm folia, admodum efficax remedium ad omnes fluxionum affectus, puta ſanguinis reiectiones, profluuia muliebria, cœliacos, dyſentericosque affectus. Quin ſi quam partem roborare conſilium ſit, quæ uidelicet pluſculo humore exoluta fuerit, robur ac firmitatem illi non ſegniter addit. Sic ſanè ſtomachicis epithematis, hepaticisque, commiſcetur: & ex uiperis confectis antidotis inditur, nimirum quo corpora confirmet ac roboret.

Ciſthus.

A. ibid. c. 422. Ciſthus″ aut ladanũ. [In calidioribus regionibus hic ciſthus ꝓueniẽs, tametſi haud alius ſit genere, q̃ q apud nos naſcitur, p̃cipuã tñ à regione ac peculiarẽ digerentẽq; caliditatẽ nactus eſt

atq; utroq; à noſtrate differt, tum quia frigiditatem depoſuit, tũ quia calorẽ aſſumpſit. Itaq; cætera quidẽ huius ciſthi, illis, quæ in noſtrate uiſuntur, ſimilia ſunt. Verum ladanũ, quod uocant, ex eo prouenit, medicamẽtum primo exceſſu iam quodãmodo completè calidũ, ut uidelicet & ſecundum attingat, habens etiã adſtrictionis paululum: ad hæc ſubſtantia tenuium partium, ac † proinde emolliẽs ſiue malacticũ, pariterq; moderate digerẽs, ac uidelicet ẽt συμπεπτικὸν hoc eſt; concoquens. Itaq; mirandũ non eſt, ſi peculiariter ad uteri uitia conueniat, qñquidẽ ad dicta paulum quiddam adſtrictionis obtinet. Quocirca diffluẽtes capillos retinet: nã quicquid ad radices eorum praui humoris ſederit, id oẽ abſumit: tum meatus, quibus infixi ſunt, cõſtringit, cõtrahitq; adſtrictione. Cæterum alopecias, & *ophthalmias ſiue lippitudines, ſanare non põt, utpote grauiores uires, q̃ q̃ ladano inſunt, poſcentes: quippe proueniunt iſta ex prauis ſuccis lentis craſſisq; quos ſecantia ac digerentia medicamenta potiſſimũ euocant, atq; euacuãt. Cæterũ tenuium partium ſint facultatis oportet, & minime adſtringentis, non tamen uſqueadeo tenuiũ partiũ, & deſiccatoriæ, ut nimio plus deſiccent, unaq; cum collectis inibi ſuccis præter naturam, naturalem quoque humiditatem, incremẽta pilis ſuppeditantem, abſumant. Nam ſic non tantum alopecia nõ liberabunt, ſed & caluitiem afferent. Sed hæc ad curandi rationem pertinent. E

† Græce eſt διὰ ταῦτα propter hæc. Sed quomõ, q̃ ladanũ calidũ ſit ſecũdo fere ordine, & habeat aliq̃d aſtrictionis, & eius ſubſtantia ſit tenuium partiũ, ob hæc emollit? certe nõ oĩa quæ eiuſcemodi ſunt, emolliũt. Vide an p̃ διὰ ταῦτα legẽdum πρὸς τούτοις, p̃ter hæc.

† Arbitror legẽdum eſſe ophiaſes, quandoquidem de pilorum affectibus ſermo ipſi eſt. Quin & Auicẽ. ca. de Ladano uidet̃ habuiſſe hãc lectionẽ. Adde quod ophthalmia eã non expoſcit curationem.

Ciſſos hedera. F

Hedera″ ex contrarijs cõpoſita eſt facultatibus. Habet enim quiddã adſtringentis ſubſtantiæ, quam terrenã & frigidam eſſe oſtendimus: habetq; etiam nõ nihil acris, quam calidam eſſe uel guſtus comprobat: nec deeſt tertia, aqueam nanq; ſubſtãtiam quandam tepidã obtinet certe, ſi uiridis ſit. Siquidẽ dũ areſcit, hæc prima exhalet neceſſe eſt: manetq; q̃ terrea & frigida adſtringensq; & ea quę calida & acris. Viridis aũt folijs eius in uino decoctis, * ulcera grandia conglutinat: quæque maligna ſunt, ad ſanitatẽ reducit: tũ igne factas exulcerationes cicatrice includit. Porrò cum aceto decocta folia lienoſis proſunt. Flores aũt quodammodo ualidiores ſunt, ut ad læuorem redacti cum cerato ambuſtis conueniant. Præterea ſuccus medicamentũ eſt errhinõ, ⟨ hoc eſt, in nares fuſum, capiti purgando idoneum: ⟩ tum uetuſtas auriũ fluxiones ſanat: ad hæc ulcera uetera, tũ in auribus, tum in naribus. Porrò ſi acrior appareat, aut roſaceo, aut dulci oleo miſcetur. Lachryma eius pediculos interimit, pilis nudat, uſqueadeo calidæ poteſtatis, ut obſcure adurat: eſt enim uelut aqueus quidam liquor, ſicut aliæ omnes lachrymæ.

A. l. 2. t. 2. ca. 169. f. 119. gh

* Al. uulnera.

Clinopodium.

Clinopodium excalfaciendi uim obtinet, ſed nondum adurendi: eſt uero etiam eſſentia ſubtilium partium. ponatq; ipſum quiſpiam in tertio ordine, tũ excalfacientium tum reſiccantiũ. G

Clematis.

Clematidis folia acrem, & adurentem ſiue cauſticam facultatẽ obtinent, adeo ut & lepras excorient. Fuerit itaq; in quarti ordinis excalfacientiũ initio. Vocatur autem clematis & daphnoide, quod quidam myrſinoides, alij polygonoides appellitant. Ceterum id nequaquã exulceratorium eſt aut acre, ſicut qđ ante dictum eſt: immo profluuijs ac dyſenterijs cum uino potũ prodeſt, dentiumq; dolores manſum mitigat, tum uteri quoq; doloribus in peſſo admotũ uſui eſt: tãtum abeſt, ut perinde urat, aut ulceret, ceu illud ſuperius. Sed ſumme nobis ſuſpiciendus Pãphilus ille ſicuti in reliquis, nugatur de ijs, quæ nunquam uidit, literis ea mandans, ſic hæc ambo in unum confudit. At Dioſcorides utriuſque in quarto meminit, & eius quæ ſimpliciter uocatur clematoides, idque in fine libri: & alterius, ſed in principio. Quamobrem non eſt neceſſe, ut ego rurſum notis ſuis utrumque depingam, ſicut nec in alijs feci.

Cnicus.

Cnici″ ſemine duntaxat ad purgationes utimur. Tertij eſt ordinis excalfacientium, ſiquis foris eo uti uolet. A. ibi. c. 159.

Coccus cnidius granum gnidium.

Granum gnidium & ipſum quoque purgat: ſed acris eſt, adurentiſque facultatis. H

Coccos baphicos Granum tinctorium.

Granum″ tinctorium adſtringentem ſimulque amaram qualitatem poſſidet. Vtraque ſine morſu deſiccat. Proinde ad ingentia uulnera congruit, & ad neruorum uulnerationes. Sed tunc ipſum quidam cum aceto terunt, alij cum oxymelite. A. ibi. c. 718.

**Coccymelea, prunus*

** Al. Coccomelea.*

Pruni″ fructus uentrem ſubducit, recens quidem plus, aridus minus. Cæterum haud ſcio, cur Dioſcorides pruna Damaſcena ſiccata uentrem ſiſtere dicat, cum & ipſa palam ẽt ſubducãt, minus tamen quam q̃ importantur ex Iberia: ſiquidem damaſcena magis adſtringunt: at quæ Iberia fert, dulciora ſunt, quin & ipſæ arbores fructibus proportione reſpondent. Minus enim adſtringunt, quæ in Iberia naſcuntur, magis uero quæ Damaſci. Cæterum ut in ſumma dicã, quorum in folijs aut germinibus adſtrictio quędã ineſſe apparet manifeſta, ijs decoctis phlegmonę in columella, aut tonſillis exiſtentes idonee colluuntur. Porrò agreſtium fructus euidẽter adſtrictorius eſt, uentremque ſiſtit, nominatur autem hæc planta in Aſia Prumnum. Gummi autem arboris, ſunt, qui dicant cum uino potum lapides confringere: cum aceto, puerorum ſanare lichenas. Ac ſi id præſtat, clarum eſt incidentem, tenuiumque partium illi facultatem ineſſe. A. ibi. c. 532.

Colla

A

Colla gluten.

A.ibi.c.202. Gluten,"quod ad libros præparant ex similagine &*garo,emplasticæ concoctoriæque facultatis est,quibuscunque ipsum partibus illinas.

*Ant.codices legunt γύρεως.i. pollinem, & ita uetus interpres, Oribasius, Aetius, & Paulus.

Colocynthe cucurbita.

A.ibi.c.175. fol.120.c Cucurbita" humidæ frigidæq; temperaturæ est,utraq; qualitate secundi ordinis. Quocirca ramentorum eius succus ad aurium dolores cum phlegmone iunctos cũ rosaceo utilis est. Sic tota quoq; illita calidas phlegmonas mediocriter refrigerat.In esu aũt humida est,& sitim ꝓpellens.

Colocynthis.

A.ibi.c.127. Colocynthis"gustu amara est. Sed quæ illi amaritudinis dum potat̃ adsunt opera,ea euidenter efficere nequit, ob purgatoriã facultatẽ, quã ualidã in sese cõtinet: nimirum cũ ijs,q̃ purgat, ante & ipsa per aluum excerni præuertens.Viridis ipsius succus intritus ischiadibus prodest.

Comarus arbutus.

Arbutus arbor ipsa qualitate acerba unà cum fructu est.Eum Memecylum nuncupant.Est autem hic & infensus stomacho,& capiti dolorem commouens.

Commi gummi.

A.ibi.c.310. B Gummi"lachryma est congelata,cõcretaque in truncis arborum ipsam producentium:uelut resina quoque in multis uisitur, quæ resinam proferre possunt. Est autem exiccatoriæ emplasticæque potentiæ.Proptereaque asperitatibus medetur.

Conia lixiuium.

A.ibi.c.188. fol.121.c Lixiuium,"quod uelut ablutio est cineris,sic nominatur. Porrò omnium maximè,tum abstersorium, tum exiccatorium illud est, quod ex cinere ficus,& tithymallorum efficitur:fereque septicæ, seu putrefacientis est facultatis: quæ cuiusmodi sit,in quinto uolumine exposui.

Conyza.

Coniza & maior, & minor, adsimilis sunt,tũ tẽperaturæ,tum facultatis,gustu amaræ & acres apparẽtes.Excalfaciuntq; admodũ luculẽter,siue q̃s folia cũ teneris ramulis(est.n.fruticosa plãta)parti cuipiã illinat;siue ubi in oleo coxerit, eo utat̃, siquidẽ concussiones, siue rigores per circuitum redeuntes tale sanare oleum uidetur.Flores quoq; eorum adsimilis sunt facultatis. Itaq; quidã & ipsos cũ folijs tritos in uino bibẽdos exhibẽt ad mẽses fortiter ducendos, eijciendũq; fœtum. Est & tertium conyzæ genus in locis humidioribus prouenients, utrisq; illis tum graueolentius,tum imbecillius.Sed primæ memoratæ tertij sunt ordinis in excalfaciẽdo exiccãdoque.

C

Coriannon seu corion,coriandrum.

A.l.2.t.2.cap. 239.fo.115.b Coriannon,"siue Corion, aut utcunq; uocare lubet. Vetustiores Græci Coriannon noĩabãt: at recentiores medici omnes corion adpellitãt,sicut & Dioscorides,refrigeratoriam esse herbã ipsam dictitans,sed perperam.Siquidem ex contrarijs facultatibus constat & cõposita est,plurimum habens essentiæ amaræ,quam ostendimus esse tenuium partium,& terrenã calidã:nec parum ẽt aqueæ humiditatis obtinet, q̃ tepentis est facultatis: his adiũctum est quoq; adstrictionis pauxillum.Ex quibus omnibus uarie quidem agit ea, quæ scribit Dioscorides,sed non tñ ex refrigeratione.Cæterum ego cuiusq; particulatim actionis causam enarrabo,tametsi propositum fuerat mihi meam unius dũtaxat hoc in libro sententiã expromere. Sed forte nihil obstabit, immo,si uerũ fatendum est,† proderit non nihil, superiores methodos, quæ in paucis medicamentis sunt dictæ, hic repetere.Primùm ergo nõ Dioscorides tantum,sed & alij complures medicorum, indeterminate de morbis pronunciant:sicut sane hac quoq; tẽpestate nõ paucos inuenias

† Al.ex antiquis Græc.ea quæ in hunc modum in paucis medicamentis dicũtur, iuuabunt aliqd, ac rememorabunt superiores methodos.

A.l.2.t.1.ca. 3.fol.92.a medicos uel insignes,præter alia,hac in re turpissime hallucinantes.Interdum".n.atra,liuida,frigidaq; reddita parte,q̃ erysipelas habuit,nec amplius refrigerãtia poscente pharmaca,ceu antea,sed ea,q̃ infixum parti præter naturam humorem eliciant,hi refrigerare perseuerant;inter

D dum autem ad digerentia transeunt, eaq; erysipelas sanare dicũt.Et sane ẽt scribunt incipientibus quidem etiamnum, atq; gliscentibus, crescentibusve erysipelatis alia medicamenta, declinantibus uero ac flaccescentibus alia.Sed ita res non habet.Neq; enim erysipelas etiam uocari debet, postea quàm inflammatio eius, & feruor, ac biliosum illud abierint:neque,quæ facultate sunt frigida,neque quæ illa sanant,remedio esse putandum.Sed uelut si,uel in initio protinus aut percussis, aut alia de causa quauis,tumor in parte quapiã aut liuidus,aut niger extiterit,eum esse frigidum affectum existimabis, & quæ digerant excalfaciantque,poscere:ad eundem,opinor,modum,si calida affectio in frigidam reciderit,negligẽda quidem prior est,sed secũda alio appellanda nomine: aut si displicet nominis mutatio,saltem,sicut quidã alia scribunt principij, alia declinationis remedia,haud sane censendũ frigida esse declinationis remedia. Cõcedẽdũ sane est, si cui ita placet, ut talis affectio etiam erysipelas uocetur:sed eam ẽt calidam dicere ubi iam refrigerata est,id uero neutiquam concedendum.Itaq; ne,quod tunc ei auxilio est,refrigeratorium esse credamus,sicut Dioscorides coriandrum,quòd cum pane aut polenta,ut ipse inquit, erysipelas curet illitum.Nam quod ad unguem est erysipelas,quod utiq; inflammatum est & flauum,haud unquam sanare queat cum pane coriandrum,sed illud quod iam refrigeratum est.Proinde nos superioribus uoluminibus,cum determinata,ac definita experientia,cuiusque

† Al.neque quæ has affectiões sanant, facultate frigida esse putandum.

medicaminis facultatem explorãdum censuimus, q̃ maxime fieri posset simplicissimũ eligi affe- E
ctum consuluimus. At pleriq; medici, neq; ꝙ uel plurimi morborum protinus ab initio cõpositi inuadant, norunt: neque ꝙ alius affectus sit erysipelas exactum: alius uero is, qui uocat ab oĩbus nobis usitate, ut à ueteribus quoq; phlegmone: alij aũt inter hos medij plurimi, partim ut sic dicã, erysipelata phlegmonode, partim phlegmonæ erysipelatodes: ac inuenias non nunquã ubi neutrum uincat, sed ad unguẽ paria sint: quin etiã non nunquã œdematodes esse erysipelas cõspicitur, sicut aliud scirrhodes: ut compositorum morborum nõ paruus aceruetur numerus. De quibus copiosius cum alibi disseruimus, tum in curandi rationis uoluminibus. Dicetur autem & nunc, quoad saltem eorum meminisse necesse est, ꝙ exactum erysipelas haud unquã ab antedicto cataplasmate curari possit. Voco autem exactum, cum à biliosa fluxione pars impleta fuerit. Porrò ꝙ lõge à refrigeratione absit coriãdrum, uel ex ijs quę ipse scripsit Dioscorides, discere liceat. Nam chœradas, siue strumas cum eregmo siue lomẽto, inquit, discutit. Porro quòd nullum refrigerantium medicamentorum idoneum sit discutiendis chęradibus, uel ipsum Dioscoridem non dubitaturum arbitror, quippe qui sexcenta scripserit medicamenta chœradas sanare potentia, quæ omnia tum temperie calida, tum actionibus digerentia esse confessus est.

Coronopus. F

Coronopodis″ radix cœliacis prodesse creditur manducata. A. ibi. c. 560.

Costus.

Costus′ leuiculam plane amaram, plurimã autem acrem & calidam in se qualitatem simul & facultatem continet, adeo ut etiã exulceret. Vnde ex oleo corpus eorum, quibus per circuitũ rigor inuadit, ante accessionem illo confricant: sic uero etiã in resolutis, & ischiadicis: atq; in summa in quibus excalfacere partem quãuis, aut ex alto in superficiẽ extrahere quippiam est opus, ad costum confugit. Eadem de causa urinas mensesq; prouocat: & ad rupta, conuulsa, ac laterũ dolores congruit. Porro ob amaritatem quæ illi inest, lũbricos latos necat. Ob eandẽ & ad contractas uelut ex sole maculas ἐφήλεις Gręci uocant cum aqua aut melle usurpatur. Inest item flatuosa quædam illi temperiei humiditas, per quam & uenerem excitat cum uino mulso. A. ibi. c. 161. fol. 119 b. c.

Cotyledon umbilicus ueneris.

Cotyledõ facultatis mistæ est, nẽpe humidæ subfrigidę, & cuiusdam obscure subadstringẽtis, & cũ ea leuiter amaræ. Vnde refrigerat, repercutit, abstergit, & discutit. Itaq; phlegmonas erysipelatodes, & erysipelata phlegmonode, curat: & maxime stomachi ardore æstuãtis admodum utile est epiplasma. Putant folia cum radice manducata calculos confringere, & vrinã mouere. G

Crania cornus.

Corni″ arboris fructus admodũ acerbus est, esui aptus. Itaq; mirũ uideri nõ debet, ipsum ualẽter uẽtrẽ restringere, sicut & mespila. Folia quoq; & germina gustu acerba sũt, ualẽterq; deficcãt. Itaq; maxima vulnera glutinare possunt, potissimũ durorũ corporum: At paruis vulneribus & mollioribus corporibus potius cõtraria sunt: nã nimiũ ea cõtendunt, ac plus satis deficcant. A. ibi. c. 315.

Crambe brassica.

Brassica″ esculenta deficcãdi uim habet tum esa, tũ foris imposita, non tñ etiã admodũ acrem. Alioq; & ulcera glutinat, & maligna ulcera sanat, pręterea phlegmonas iã induratas, ac ęgrè solubiles, & id genus quoq; erysipelata. Eadẽ facultate epinyctidas & herpetes sanat. Habet q̃ddam ẽt in se abstersorium, quo lepras curat. Porrò semẽ eius potũ lumbricos interficit, maximè brassicæ Aegyptiæ, quãto scilicet temperatura siccior est. Sanè amaræ qualitatis particeps semẽ est, sicut uidelicet omnia alia medicamenta, quæ ad lumbricos idonea sunt. Secundum eandem facultatem ephelidas, & lentes, & quęcunq; modicã abstersionem postulant, adiuuat. Porrò caules brassicæ cõbusti cineres efficiunt admodum deficcantes, ut uidelicet iã & causticã, siue adurẽtem uim participent. Hac ratione ei ueterem adipem commiscentes, ad inueteratos laterum H dolores, & si quid eius fuerit generis, adhibent: nam ualenter digerens pharmacum efficitur. A. l. 2. t. 2. cap. 139. fol. 115. f

Crambe agria brassica agrestis.

Brassica′ agrestis quodãmõ calidior ficciorq; domestica est, ceu alia ꝓpemodũ oĩa agrestia sui generis domesticis ſm utranq; hanc facultatem ualentiora sunt. Quamobrem neq; intra corpus citra noxã sumitur, ut quæ longius ab humana recesserit tẽperatura. Eadem de causa & gustãtibus amarior est, q̃ domestica: quanq̃ domestica quoq; acrimonię nõ nihil & subamaritudinis cõtineat: sed utranq; hẽt agrestis ualidã: quare ẽt extergit & digerit, q̃ domestica ualentius. A. ibidem.

Crambe thalattia brassica marina.

Brassica″ marina supra q̃ ꝙ uentrem deijciat, utpotè subsalsa & subamara gustu, fuerit sanè ẽt ad externos corporis usus, & ad omnia ea, ad quæ tales qualitates accommodantur, idonea. A. ibidem.

Cratæogonos.

Cratæogoni herbæ fructus & acris gustanti est, & † utenti frigidus, similis milio.

† σφοδρῶς χρωμένοις, est in impressis cod. i. utenti uehementer. ut uertit interpres. Scio equidem apud Paulum in aliquibus codi. legi ψυχρὸς. i. frigidus. ut noster interpres transtulit: antiquissimi tamen libri habẽt σφοδρῶς: intelligendũque est, quòd uehementer sit acris, quemadmodum & Dioscorides dixit. In Oribasio legitur καρπὸς δριμύς ἐστι καὶ σφοδρὸς. i. fructus acris est & uehemens.

Crethmon.

Crethmon gustantibus salsum, quodammodo est cum paucula amaritate: quamobrem uis eius est exiccatoria & abstersoria. Vtraque tamen imbecillior ei est quàm in amaris.

A *Crithe Hordeum.*

A.ibid.c.530. Hordeum″primi est ordinis in exiccando,& refrigerãdo;hẽt ẽt pauxillum absterfionis.Paulo ẽt plus deficcat,q̃ farina fabacea,cui non infint cortices: cætera uero fimilia funt foris utentibus:in cibo aũt hoc fabis præstat, ꝙ flatuofam naturam exuat: fabis, quantumcunq; coxeris flatuofa natura remanet,funt.n.craffioris effentiæ, q̃ hordeum: quamobrem eo plus ẽt alunt. Porrò,quoniam utrunq; paulum modò à medio receffit,multo funt ufui:nam talia medicamenta multis alijs mifcentur ceu materiæ quædam. Itaq; ẽt cera,& oleum non paucis medicamentis coniunguntur. Alphiton vero,hoc eft polenta,multo plus hordeo deficcat.

Crimnon.

Crimnon.Quod craffarum partium eft tum in tritici,tum in zeæ farina,ita appellari confueuit.Plus nutrit,q̃ polenta,fed ægrius concoquitur. Porrò forbitio,quam ex eo conficiunt,pultos nuncupatur,eaq; fi zea conficiatur,leniter uentrem fiftit, ac magis fi frigatur.

Crinos Lilium.

A.ibid.c.436. Lilij″Flos tẽperaturã miftã obtinet, partim ex effentia tenuiũ partiũ ac terrena, ex qua utiq; hẽt,ut guftu fit amara:partim ex aquea,eaq; tẽperata. Itaq; ẽt quod ex eo conficitur oleum, ac B unguẽtũ,citra morfum digerẽdi,fimulq; emolliẽdi facultatem obtinet:unde fit, ut uteri duritiebus fit aptiffimũ.Porrò radix,foliaq; per fe trita deficcãt,& abftergunt,& digerũt moderatè: ꝓinde quoq; ambuftis cõpetũt: fiquidẽ hęc quoq; moderatè deficcantẽ,extergentẽq; facultatẽ poftulãt.Radicẽ ergo toftã,ac deinde cũ rofaceo contritã ambuftis, quoad obducatur cicatrix, imponunt:quippe cũ alioqui, & aliorũ ulcerũ oĩum bonum fit inducendæ cicatrici remedium. Quin ẽt uteros emollit,menfefq; prouocat.Folia uero præcoquẽtes,& ipfa ad obductã ufq; cicatricem imponunt,non in ambuftionibus duntaxat,fed alijs quoq; ulceribus. Sed & funt, qui aceto ea cõdientes ad vulnera fuo tpe utantur.Plus tñ ineft abftergentis facultatis in radice, q̃ in foliis,quanq̃ tñ nec in ea ipfa multum infit, ficut prædiximus: nã primi ordinis abftergentiũ eft medicaminũ.Itaq; cũ aut uitiligines,aut pforã,aut lepram,aut achoras,aut aliquid id genus, extergere uolumus,cõmifcemus illi aliquid aliorũ medicaminũ ualidius extergentiũ.cuiufmodi eft & mel. Cæterũ fi id moderatè illi ac conuenienter admifceatur, & ad neruorũ diuifiones cõpetit,& ad alia uniuerfa,quæ valenter exiccari poftulant abfq; morfu.Repofuimus uerò etiã qñque, & foliorũ fuccũ cũ aceto, & melle coctũ:fuccus quinq; partibus plus utroq; erat. Eratq; infigne medicamen ad oĩa ea,quæ ualenter exiccari poftulant abfq; morfu,ceu vulnera oĩa in C gentia, & maximè quæ in capite mufculorum eueniunt: tũ ad ea ulcera, quæ nimis mollia funt, & diuturna,atq; ægre ad cicatricẽ perducũtur. Sed hæc iam ad medicamentorũ cõponendorũ inftitutũ attinẽt,a quo,q̃ tum licet,abftinere in præfentia adnitor: cæterũ rerũ ipfarũ natura fæpenumero ut attingam adigit: celeriter uero relinquenda funt, atq; ad ꝓpofitum reuertendũ.

Crocodilium.

A.l.2.t. 2. ca. 126.f.113.f.g Crocodilii femen acre eft,atq; odoratum,urinam,menfefq; ciens.Itaq; facultatem habuerit calidam,digerentem,& exiccantem.Succus tum caulis,tum feminis,ut quæ fimilis fint facultatis,nephriticos adiuuat.Radix pectoris excreationibus ualẽter conducit,minus quidem, quam femen,acris,non tamen minus amara.Trahit uero etiam per nares fanguinem.

Crocus.

A.ibid.c.119. Crocus″paulum ẽt adftringẽs quid obtinet,quod terreum frigidum oñdimus: fed fuperat in eo calfaciens,& qualitas,& facultas:ut tota eius effentia fecundi fit ordinis excalfacientium, & primi exiccantium.Proinde concoquendi quoq; uim quandã obtinet:adiuuante fcilicet in hoc & paucula illa adftrictione.Quippe quibus medicamentis,cũ non admodũ excalfaciant,paucula adeft adftrictio, ea parem facultatẽ hñt effentiis emplafticis uocatis: quas cum iunctas effe D caliditati non uehementi contigerit,pepticas,hoc eft concoquentes,effe oftendimus.

Crommyon Cæpa.

A.ibid.c.240. fol.126.d Cæpa″ex quarto eft ordine excalfacientiũ:effentia eius potius craffarũ eft partium: vnde ẽt hæmorrhoidas aperit tũ appofita,tum cũ aceto inuncta.In fole alphos abftergit: tum alopeciis attrita pilos alcyonio citius reftituit.Porrò fi fuccũ eius exprimas,qđ reliquũ eft admodum terreæ fubftantiæ eft,eiufq; calidæ:at fuccus aqueæ aereæque caliditatis. Hic igitur iis,qui fuffufi funt,aciẽ oculorũ obtufam præ craffitudine humorũ obtinẽt,inunctus prodeft.Ex huius tẽperatura tota cæpa flatuofa eft mãducata.Itaque quæ temperatura funt ficciore,minus flatuũ gñant.

Cyamos faba.

Faba″in utroq; medii tẽperamenti proximè eft †in exiccando & refrigerãdo.Caro eius paulũ quoq; abftergẽtis facultatis continet,ficut putamen nõ nihil adftringẽtis. Idcirco medicorũ non nulli totã fabam cũ oxycrato decoctam dyfentericis,cæliacis,vomentibus}quos ἐμετικοὺς nominant,}exhibuerunt.Porrò ut eduliũ,flatulenta eft,ac coctu difficilis,fiquid aliud: excretionibus ex thorace,& pulmone idonea:ut medicamentum uero foris impofita,deficcat innoxiè. In podagricis ea fæpenumero ufi fumus ex aqua decocta,& ita adipi fuillo admifta. Ad neruorũ tũ cõtufiones,tũ ulcerationes,farinã eius ex oxymelite impofuimus. Ad eos, quos ex ictu iã phlegmone

† Diofc. in calefaciendo. & meli⁹, quia medium inter contraria,iam vero ficcare & refrigerare non cõtrariantur,nifi etiam & hic & apud alios Galeni fectatores ꝓ ξηραίνειν legere malumus θερμαίνειν.

phlegmone occupauerat, cum polenta. Sed, & testium, & ulcerũ aptum est cataplasma: nam hæ E partes cum phlegmone tenentur, moderatè refrigerari amant, maximè cũ ubera ex lacte in ipsis concreto phlegmonem patiantur. Quin lac quoq; ab eo cataplasmate extinguitur: sicut puerorum pubes farina fabacea illita plurimo tempore glabra, seu impubis permanet.

Cyclaminos Rapum siue tuber terræ.

Cyclaminus uarias uires possidet. Nã & abstergit, & ĩcidit, & ora uenarũ aperit, & attrahit, & digerit. Clarũ id est ex particularibus operibus: nam succus eius hæmorrhoidas reserat, uiolenterq; ad secessum prouocat in crocyde siue floccis appositus. Sic ẽt facultatibus, phymata, strumas, aliasq; oẽs durities digerentibus, cõmiscetur: ac suffusis cum melle illitus competit, ad hæc quoq; per nares expurgat. Adeo vehemẽs eius facultas est, ut abdomine illito, uentrẽ subducat, & fetus interimat: nam, & alioqui ualidũ interimẽdo conceptui medicamen est, in pesso appositus. Tota aũt radix succo imbecillior est, quanq̃ & ipsa vehemẽs sit. Nam & menses siue epota, siue apposita euocat: & aurigini prodest, non modò ipm uiscus expurgans, sed ẽt quæ in toto corpore bilis fuerit, eam per sudorẽ eijciẽs. Proinde sanè post potionem, sudoris adiuuanda oĩno prouocatio est. Modus eius bibendi est drachmarum trium, siue cum melicrato, siue cũ passo. Cutem detergit cum in alijs, tum ꝙ alopecias, ephelidas, omniaq; exanthemata siue efflo F rescentias, curet. Lienem quoq; induratum iuuat emplastri modo illita tum recens, tum arida. Sunt, qui radicem siccam asthmaticis seu anhelã tibus exhibeãt. Porrò altera cyclaminus, quã quidam cyssanthemon nominant, ꝑpea q̃ cysso, hoc est hederæ, flore sit assimilis, radicem qui dem inutilem hẽt, sed fructum admodum efficacem. Nã hic uino albo pluribus diebus duobus cyathis potus lienes sanat, urinas mouens, ac uentrem subducens: secundas quoque eijcit, & asthmaticis prodest. Qualitas eius gustanti acris est, & sublenta. A. l. 2. t. 2. ca. 271. f. 129. d

Cyminum Cuminum.

Cymini Semine maximè utimur, quemadmodum anisi, ligustici, cari, petroselini. Est uero & facultatis excalfacientis, sicut illorũ unumquodque, tum urinam mouentis, & flatum extinguentis, ex tertio ordine excalfacientium. A. l. 2. t. 2. cap. 136. b

Cynosbatus Sentis canis.

Cynosbatus. Huius fruticis fructus nõ segniter adstrictorius est, folia uero mediocriter. Itaq; particularis eius usus haud ignotus est. Cauendum ab eo, quod in fructu eius, planè speciem habet, ceu arteriam uitians.

Cyparissus Cupressus. G

Cupressi Folia, germina, pilulæ recentes, & molles magna uulnera conglutinant in duris corporibus. Ex quo clarum est, ꝙ reficcãdi uim habeat absq; insigni acrimonia, aut caliditate, sicut certè & gustus testificatur: apparet. n. in ea leuis quidẽ acrimonia, sed plurima amaritudo, multoq; ẽt plus acerbitatis in tota plãta. Tãta ei inest acrimonia, caliditasque, quanta satis sit deducẽdæ in altum acerbitatis, ac nullam tñ mordicationem, aut caliditatem in corporibus efficiat. Proinde in alto latentes in flaccidis putrescentibusq; affectibus humiditates, innoxie, tutoque depascitur, atq; absumit, cũ, quæ excalfaciunt simul desiccantque, eas quidem, q̃ contentæ sunt, absumant, cæterũ acrimonia, & caliditate alias attrahant. Sic, & enterocelicos iuuat: siquidem exiccat, roburque addit corporis partibus præ humiditate laxis: utpote cum adstrictio in altum subeat deducente ipsa caliditate, quæ admista est, eum seruante modum, ut deducere quidẽ ualeat, non tñ mordicare queat. Quidam ea utuntur ad carbunculos, & herpetes, polentæ miscentes, tanquam absumat citra excalfactionem, eos morbos facientem humiditatem. Sunt, qui & ad erysipelata utantur, admista nimirum polenta cum aqua, aut oxycrato aquoso. A. ibi. f. 117. a

Cyperus Iuncus quadratus.

Cyperi radices maximè usui sunt, excalfacientes pariter, & exiccantes absque mordacitate. H Itaq; ulceribus, q̃ præ nimia humiditate cicatricẽ difficulter admittunt, mirifice prosunt: hñt. n. quiddã ẽt adstringens. Quapropter ulceri item oris cõueniunt. Quin, & incidendi uim quãpiã illis inesse testificandum, qua & calculo uexatis congruunt, & urinam, mensesque prouocant. A. ibi. c. 595.

Cypros.

Cyprus. Hui⁹ arboris folia, sũmaq; germina in usum ueniũt, & facultatis & qualitatis mistæ. Hñt. n. q ddã digerẽs cũ aquea substantia modice calida: hñtq; ẽt adstrictoriũ quiddã ex terrena substãtia frigida. Itaq; eorũ decocto q dã ambusta fouent. Vtunt vero ẽt aduersus igneas phlegmonas, & carbunculos: nã absq; molestia, & morsu deficcãt. Quin ẽt sponte prouenientibus in ore ulceribus, ac maxime q̃ aphthode sunt, & ipsis ẽt puerorũ aphthis, cõmãsa accõmoda sunt.

Cytisus.

Cytisi folia digerendi facultatem obtinent aquæ temperatæ mistam, sicut & maluæ. A. ibid. ca. 24.

Conion Cicuta.

Cicuta quòd extremè refrigerantis sit facultatis, omnes norunt. A. ibid. c. 662

Conos.

Coni Fructus, quem quidam Cocalon nuncupant, & Strobilon, uiridis totus, habet cum humiditate A. ibid. c. 280 fol. 131. a

A miditate amaritudinem quampiam,& acrimoniam. Proinde purulẽtis,& quibuſcunq; adeo,q̃ in thorace,& pulmone ſunt,facile extuſſire,& expuere expedit,accommodus eſt. Porrò fructus ex eo eſculentus,nutrimentũ eſt coctu difficile,& ualidum. At,ut medicamen aſperitati leniendæ congruit, cum uidelicet in aqua maceratus oẽm in ea acrimoniam reliquerit: nam reliquũ omne minime mordax,maximeque emplaſticum redditur,in medio calidæ, & frigidæ qualitatis conſiſtens,ex aquea, & terrea miſtum ſubſtantia, minimum participans aereæ.

LAGOPVS

LAgopus facultatis eſt deſiccantis,adeo ut fluxus alui probè exiccet.

Lathyris.

A. ibi. c. 473. Lathyris." Sunt qui dicant, & hanc eſſe Tithymalli ſpeciem, tum ꝙ ſimiliter illis ſuccum habeat,tum quòd eodem modo purget,totaq; illis facultate aſſimilis ſit, niſi quòd ſemen guſtantibus uideatur dulce: quod ſanè etiam purgatoriam uim maximè poſſidet.

Lampſane.

Lampſane eſa quidem ſuccos prauos procreat: cæterum illita abſtergendi non nullam digerendiq; facultatem poſſidet.

B *Lapathum.*

A. ibid. c. 53. Lapathum" moderate digerentẽ ſortitum facultatem eſt, at oxylapathum miſtã: nã cũ eo q̃d digerit,nõ nihil quoq; repercutit. Semẽ eorum manifeſtã quoq; quandã adſtrictionẽ obtinet, ut & dyſenterias,& diarrhœas ſiue profluuia,ſanet,& maxime oxylapathi. Porrò Hippolapathum,quod in totum paludibus prouenit,eaſdem dictis facultates obtinet,ſed imbecilliores.

Lemonium.

Lemonij fructum,utpote auſterũ, exhibent cum uino cæliacis, & dyſentericis, hæmoptoicisque ſiue ſanguinem ſpuentibus. Iuuat,& profluuium muliebre. Satis eſt oxybaphi menſura.

Lechen.

Lechen,qui in petris naſcitur, eſt velut muſcus quidã, ſed recte ex plantarũ cenſeri gñe põt. Porrò ita nominatus vr̃, ꝙ lechenas curet. Extergentem hẽt ac modice refrigerantem facultatem,utranq; uero reſiccantem. Atq; abſtergentem quidem atq; exiccantem a petra obtinet: refrigerantem uero ab humore aqueo,naſcitur.n.in humidis,& roridis ſaxis. Porrò quod ex talibus componitur,aduerſum eſſe phlegmonæ (quod aphlegmanton uocant) nihil mirum eſt. Cæterum an hæmorrhagias ſiſtat,ut refert Dioſcorides, id uero neutiquam dicere queam.

C *Leontopetalon.*

Leontopetali radice maxime utimur: quæ digerendi facultatem,& exiccandi, excalfaciendique in tertio ordine poſſidet. *Lepidium.*

A. ibi. c. 657. Lepidium" ex quarto eſt ordine excalfacientium,ſimile naſturtio tum odore, tum guſtu, tum viribus,ſed minus eo deſiccat.

Leucas.

Leucas acrem poſſidet qualitatem exuperantem, temperaturam uero calidam,ſiccamq; in tertio quodammodo ordine. *Leucacanthon.*

Leucacanthon,quidam autem polygonaton, alij, Iſchiada nuncupant. Huius amara radix eſt: ac proinde incidit,& exiccat in tertio ordine: in calfaciendo autem ex primo eſt ordine.

Leucoion.

Leucoij Frutex uniuerſus extergentem facultatẽ poſſidet,ac tenuium partium: plus tñ flores, & inter hos,q̃ ſunt ſicciores,magis ẽt q̃ uirides: adeo ut & oculorũ cicatrices craſſas extenuent. Tũ menſes quoq; decoctũ eorũ mouet: & ſcd'as,fœtusq; emortuos elicit: ac ſi bibatur, abortũ facit. Eſt ergo id medicamentũ,ut ſi q̃d aliud,amarũ. Ac ſi quis uiriũ eius vehementiã multa aqua D admiſta retundat ac mitiget, aut certe id genus aliquo,hẽbit,& ad phlegmonẽ non malũ medicamen. Sic,& decoctũ eius,ſi non merum fuerit,uteri phlegmonas itidẽ perfuſum ſanat,potiſſimũ q̃ diutino tp̃e ad ſcirrhi modũ induruere. Sic & cũ cerato ulcera ægrè ad cicatricem perueniẽtia curat. Sunt verò ẽt, qui cum melle,& ad aphthas adhibeant. Semen,cum eiuſdẽ facultatis ſit, aptiſſimum eſt duarum drachmarum menſura potum: tum menſibus ciendis appoſitum cum melle conuenire creditur, fœtusque uiuentes interficere,ac mortuos eijcere. Radices ſimilis quoq; facultatis,niſi quatenus craſſiorum ſunt partium, & magis terrenæ, cum aceto lienes induratos ſanant. Non nulli uero & phlegmonas (in articulis) induratas ijs curant.

Leuce Populus alba.

Leuce arbor miſtæ quodãmodo tẽperaturæ eſt ex aquea tepida, & terrena extenuata eſſentia: quamobrem & abſtergentis facultatis eſt particeps.

Libanotus Thus.

A. ibi. c. 525. Thus" excalfacit ordine ſecundo,deſiccat primo,hẽt quoq; ſubadſtringens puſillum: ſed minimum manifeſta adſtrictio eſt cãdido. Cortex eius euidenter adſtringit: proinde ſanè ſtrenuè quoq; deſiccat,adeo ut ex ſecundo ſit ordine completo deſiccantium. Eſt autem craſſiorum partium,q̃ ip̃m thus,& minime particeps acrimoniæ. Ob has ergo tum facultates, tum qualitates, multus

multus est eius vsus apud medicos in hæmoptoicis, stomachicis, cæliacis, ac dysentericis, non E
tm̃ ijs, quæ extrinsecus applicantur, ipm admiscentes, sed & ijs, quæ intrò in corpus sumuntur.
Ramus* eius tum ficcioris, tum calidioris est facultatis, q̃ ipm thus, adeo ut ad tertium usque excessum perueniat. Habet uero etiam abstersorium quiddam. Itaq; eo nomin e, & expurgare, & implere, quæ in oculis consistunt ulcera uidetur, uelut & qui ex myrrha, & qui è styrace.

*θαλλὸς deprauate legitur in codicibus impressis. legẽdum est. n. αἰθαλὸς, vt antiqui cod. & Oribasius hẽt. i. fuligo uel fauilla. Antiquus interpres habet, fumus.

Libanotides.

Lybanotides tres sunt, una sterilis, duæ fructum ferentes: oẽs uero eiusdem facultatis, emollientis, & digerentis. Succus tum radicis, tum herbæ, mistus melli obtusam oculorum aciem ab humorum crassitudine emendat. Porrò eius libanotidis, quæ ad coronas est utilis, quam Romani Rosmarinum nuncupant, decoctum regio morbo laborantes potum adiuuat. Omnes enim libanotides abstergentis, & incidentis facultatis participes sunt.

Lignys Fuligo.

Fuligo" omnis exiccatoria est, ac proinde terrestris est essentiæ, hñs quasdã ẽt ignis, qui materiam combussit, reliquias: sed id pusillum est. Porrò tota natura terrena est, tenuiũ partium. Sed quæ speciatim in ea drïæ sunt, ex pro usta materia eueniunt, ex acriore, & calidiore, tali etiã proueniente fuligine, ex dulciore simili quoque, & hinc fuligine proueniente. Primum. n. thuris fuli F gine utuntur in ocularias medicinas mista, eas uidelicet, quæ ad oculos etiamnum phlegmone tentatos accõmodantur, atq; etiamnũ fluxione uexatos, & ulcera hñtes: nam & illa expurgat, & carne implet. Ad hæc vsurpant quoq; eã ad facultates, quas vocãt calliblepharas. Præterea terebinthinæ, myrrhæq; fuligo molestia caret, non aliter q̃ thuris: sed styracis quodammõ ualẽtior est: magis ẽt picis liquidæ: qua ẽt magis cedri. Porrò acrioribus utuntur ad uitia palpebrarum uocata ptila, & erosos oculorum angulos humidosq; citra phlegmonẽ: at mollioribus mitioribusq; tum ad hæc, tum ad ea, ad quæ competere paulò superius diximus thuris fuliginem. A. l. 2. t. 2. c. 242. f. 126. g

Libysticum.

Libystici Radix, & semen ex genere excalfacientium sunt, adeo ut & mẽses cieant, & urinas prouocent, flatusq; extinguant.

Linospermon Lini semen.

Lini" Semẽ esum flatuosum est, ẽt si frigat: adeo sanè recremẽtia humiditate plenũ est. Est uero etiam in primo ordine quodammodo calidum, ac humiditatis, & siccitatis quodammodo in medio est situm. A. ibid. c. 598.

Linozostis Mercurialis.

Linozostide utuntur oẽs ad ventris purgationes duntaxat. Verum enimuero, si quis eius face G re periculum volet in cataplasmate, sanè admodum eam esse digerentis experietur facultatis.

Lonchitis.

Lonchitidis" eius uidelicet, quæ semen hẽt triangulare, cuspidis figura, radix potissimum quodammodo similis est radici dauci: proinde urinam ciet. Porrò eius, quæ scolopendriæ similia habet folia, ea ad glutinãda vulnera idonea sunt uiridia, sed sicca cum aceto bibita lienes indu ratos sanant. A. ibi. c. 336.

Lycion.

Lycion," siue pyxacãthon, arbor spinosa, ex qua lycium, qđ uocãt, cõficitur, id uidelicet medicamentum liquidũ, quo ad sugillata utuntur, & sedis orisq; phlegmonas, ulcerationesque, tũ herpetas, putredines, & ulcera cõtumacia, & aures pure fluẽtes, & itertrigines, ac paronychias. Est aũt facultatis exiccatoriæ, compositũ ex diuersi generis substantijs, ꝫ quas ἑτερογενεῖς, Græci uocant, ꝫ altera quidem tenuium partium, digerente atq; calida: altera terrestri frigida, ex qua adstrictionem obtinet. Porrò hæc qualitas pusilla medicamento inest: digerit uero, & desiccat, non parum, nempe in scđo ordine: in calore aũt medijs, & symmetris proximum est. Proinde ad uaria hoc utuntur medicamine, aut abstergente quidem† ad putredines, & cacoethe ulcera: ꝫ ut contrahente uero, cæliacis, dysentericis, ac muliebri profluuio adhibentes. Lycium hoc, in H Lycia, & Cappadocia plurimum prouenit. Sed indicum ad omnia ualentius est. A. ibi. c. 390.

† Al. quando id assumunt tanq̃ expurgans, quæ pupillam obtenebrant.

Lysimachios.

Lysimachios superantem habet qualitatem adstrictoriam, per quam & uulnera glutinat, erũpentemque ex naribus sanguinem emplastri modo illita reprimit. Quin, & reliquas sanguinis eruptiones sistere p̃t tũ ipsa, tũ succus eius multo magis. Pota dysenterias, sanguinis reiectiones, ac muliebre profluuium sanat. *Lychnis.*

Lychnidos Coronariæ semen calidum est secundo quodammodo ordine, aut iam etiam tertio: siccum sanè eodem modo.

Lotos Herba.

Lotus domestica, quã quidã Triphyllon, hoc est trifoliũ, noĩant, ut mediocriter abstergendi uim possidet, sic ẽt exiccãdi. In caliditatis frigiditatisq; coniugatione media quodammõ est, & tẽperata. Lotus ãt agrestis plurima in Libya prouenit. Semen eius secundi est ordinis excalfacientium, hẽtque non nihil abstersorium. Porrò Aegyptiæ loti semen etiam in panes fingitur.

Lotus Arbor.

Lotus" arbor non ita multæ adstrictoriæ qualitatis est particeps, sed & tenuium partium est, A. ibi. c. 513.

&

A & exiccatoria.Itaq; lignorum eius aſſulæ deraſæ muliebri accommodantur profluuio,& dyſenterijs,&cæliacis affectibus.Decoquuntur vero interim in aqua, interim in uino, nimirū prout vſus popoſcerit:nec infunduntur tñ,ſed & bibuntur. Quin ēt ꝙ pilos defluentes cohibeat, non mediocre ſignū eſt ipm adſtringentis eſſe cuiuſdā, ſimiliter mediocriter deſiccantis, facultatis. Dictū quippe eſt & in ſermone de ladano eiuſmodi eſſe facultatis oportere,qđ fluentes capillos eſſet cohibiturum.

MACER

A.ibid.c.448. Macer″Cortex eſt,qui ex India conuehitur,guſtu multum acerbo, cū leuicula quadā acrimonia odorata,iucundum ſanè redolens,ut pleraq; aromata,ſiue odorata,quæ ex India conuehuntur.Videtur itaq; & ipſe ex miſta cōſtare eſſentia,pleraq; terrena rigida, paucula uero calida,& tenuium partium.Quamobrem ualenter deſiccat,adſtringitq́ue.Proinde celiacis,& dyſentericis miſcetur facultatibus, in tertio exiccantium cōſiſtens ordine:in caloris frigorisq́; differentia neutrum inſigniter efficiens.

Malabathrum.

A.ibi.c.353. Malabathri″Folium ſpicæ nardi ſimilem facultatem obtinet.

Malache Malua.

A.ibid.c.194. B Malua,″Agreſtis quidem,digerentis paululū & emollientis leuiter eſt facultatis:hortenſis uero quanto plus hēt aqueæ humiditatis,tanto facultate imbecillior eſt. Fructus eius tanto ualidior eſt,quanto & ſiccior.Porro huius generis eſt & ea,quæ Dendromalache nuncupatur, ſed efficaciſſima comprehenſarum in digerendo.Appellatur etiam Althæa.

Mandragora.

A.ibid.c.357. Mandragora″uincentem hēt facultatem refrigeratoriam, adeo vt tertij ſit ordinis refrigerātium. Veruntamen non nihil etiam caloris ineſt,& in pomis humiditatis. Proinde ſoporem ea conciliandi uim habent.Radicis cortex cum ſit ualentiſſimus,non tantùm refrigerat, ſed & deſiccat:reliquum quod intus eſt,imbecillum eſt.

Marathrum Fœniculum.

A.ibid.c.274. Fœniculū″tā ualenter excalfacit,ut ex tertio ordine excalfacientiū cenſeri promereatur:deſiccat uerò nō æquè,ſed ipm quiſpiā in hoc primi eſſe ordinis poſuerit.Proinde lac ꝓcreat:qđ, ſi admodū deſiccaret,nō ſanè efficeret:ſuffuſis eadē rōne auxiliat:urinas menſesq́; ciet. Porrò eſt & alterū fœniculū agreſte, qđ præ magnitudine hippomarathrū nuncupant: cuius radix ac ſemen amplius q̄ domeſtici,deſiccandi uim obtinet:quocirca ventrē quoq; eo noīe ſiſtere vr̄: C nec ſanè manifeſta illis ineſſe vr̄ adſtrictio. Huius non radix mō,ſed, & multo magis ſemen cachryi aſſimile eſt:poteſtq́ue,& calculos frangere,& auriginoſos ſanare,menſesq́; & urinas mouere:non tñ lac congerere,ſicut illud ſuperius. Aliud eſt Hippomarathrū, cuius ſemen rotundū eſt,& acre,ſimile ſemini coriandri,facultate quidem hippomarathro ſimile, ſed debilius.

Maſtiche.

A.ibid.c.453. Maſtiche″Candida quidem,& Chia conſueto more cognominata,quodammō ex contrarijs cōpoſita facultatibus eſt,adſtringente uidelicet,& emolliente. Proinde ſtomachi,ventris,inteſtinorum,iecorisq́; inflāmationibus cōpetit,utputa ſecundo ordine excalfaciens,& deſiccans: Nigra vero,quæ Aegyptia cognominatur,tum magis deſiccat,tū minus adſtringit:quamobrē aptior quodā modo eſt ad ea,quæ ualidiorē digeſtionē per halitum expoſcunt. Hac ratione,& furunculis bonum eſt remedium.Porrò oleum unguentumq́; maſtichinum ex Chia conficitur, non admodum ſanè ex Aegyptia.Cæterum ſimilis eſt & ipſum maſtiches facultatis.

Melanthium Nigella.

A.ibid.c.516. Melanthium″excalfacit atq; deſiccat tertio ordine. Vr̄ ēt tenuium eſſe partium:hoc.n.nomine catarrhos ſanat calido in linteo admotū, atque aſſiduò olfactum. Quin ēt ſi intro in corpus D ſumatur,vel maxime flatus extinguit.Vnde conſtat eſſentiæ ipſum eſſe ſubtilium partium,& ad vnguē a caliditate elaboratæ:ꝓpea ſanè amarum eſt. Oſtenſum uero in quarto horum uoluminum eſt,ꝙ cum ad extremam tenuitatem atq; elaborationem terrena pertingit ſubſtantia,amara proueniat qualitas.Itaq; mirum non eſt,ſi lumbricos interimat non eſum modo,ſed ēt foris uentri impoſitum:ſiquidem & id præſtare poſſe ſaporem amarum mōſtratum eſt. Nec ſanè ēt mirandum,ſi lepras,clauos,myrmecias eijciat,ei præſertim qui in ſuperioribus libris comprehenſorum haud eſt immemor.Sic vero ēt orthopnæam iuuat: & menſes prouocat,qui utiq; ob craſſitiem,aut uiſcoſitatem humorum retenti fuerint. In ſumma uero, ubi ſectione,exterſione, deſiccatione,excalfactione eſt opus,præſtantiſſimum id remedium eſt.

Melilotum.

A.ibid.c.445. Melilotum″miſtæ facultatis eſt:habet.n.quiddam adſtringens: ſed & digerit,& concoquit: copioſior enim in eo eſt ſubſtantia calida,quàm frigida.

Mel.

A.ibid.c.489. Mel″deſiccat & excalfacit ordine ſecundo.Eſt autē ſimplicis, quoad fieri pōt, tum facultatis tum temperamenti,extergentis,ut nobis appellare mos eſt,medicamentorum ſpeciei exiſtens. Porrò coctum minus acre abſterſoriumque redditur.Itaque ad ſinuoſorum ulcerum glunatio-

nes eo utuntur. Cæterum si quod mel amarum est, ceu Sardoum, clarum est, & ipsum mistæ esse E
facultatis: tanquam si nostrum quispiam ei absynthium admiscuisset. Sed & sacchar, ut uocant,
qđ ex India, atq; fælici Arabia cõuehitur, †in calamis, ut aiunt, concrescit, ꝫ & ipm mellis est spe
cies minus certè nostrate dulcis, sed adsimiles ei uires obtinens, quod ad abstergendum, desic-
candum, & digerendum attinet. porrò quatenus nec inimicum stomacho est, ceu nostras, nec
sitim afferens, eatenus ab illo substantia differt.

† περιπήγνυται μὲν, ὥσ φασι, καλάμοις, idest cõcrescit quidem ut aiunt, circa calamos.

Melissophyllon Citrago.

Melissophyllum Marrubio simile est facultate, sed plurimum ab eo uincitur. Quamobrẽ nec utitur eo quispiam: superuacaneum siquidem foret, præsente marrubio, cuius tantus est ubique terrarum prouẽtus, uelle uti melissophyllo. Cæterum, si cui fortè ad manum quandoque marrubium non fuerit, illo uti liceat, modò non exciderit, quando ab hoc exuperetur.

Mespilum.

Mespilum, alij Tricoccum nominant, ꝙ tria intus in uniuersum gerat grana, quorum unumquodq; arboris est semẽ, ceu ea, quæ in malis inueniuntur, ipsius mali; & uinacei, ipsius uitis: & ficus, minuta illa grana, quas Cenchramidas Græci uocant. Arboris huius fructus admodũ acerbus est, uixque edi potest, uentrem strenuè coercens. Quin & in germinibus, & folijs acerba hęc qualitas non pauca reperitur. A.l.2.t.2.cap. 742. F

Medion Trifolium odoratum.

Medij radicem contra atq; fructum ipm temperatam esse contigit: Nã illa quidẽ austera est, & fluxiones cohibet cum alias, tum uerò ẽt profluuium muliebre qđ uocant. At semen tm̃ abest ut tale quid efficiat, ut etiam menses cieat, nimirum tenuium partium, & incidendi facultatis.

Mecon Papauer.

Papauer alterum rhœas nuncupatũ est, ꝙ. s. celeriter flos eius defluat: alterum domesticum, qñquidem colitur. Quin, & aliæ duæ præter has sunt species syluestris papaueris, alterum uelut insidentẽ calicẽ sustinens, alterum longiorẽ, q̃ illud calicẽ obtinens, totũ aũt procerius ac squallidius. Ab hoc succus defluit: atq; hinc est, quòd hanc speciem quidã rhæada nominent. Porrò oĩum facultas refrigeratoria est. Cæterum satiui semẽ, qđ & thylacite cognominant, mediocriter somnum conciliat, uisu candidum: proinde pani ipm inspergunt, ac melle maceratũ edunt. At eius, qđ primo loco recensuimus, cuius florẽ celeriter decidere posuimus, ualidius semen refrigerat: itaq; nequaq̃ eo q̃s innoxiè solo uti possit, sicuti satiuo siue domestico, melli admiscẽs. Admodum uero, si ita sumptũ sit, somnũ conciliat. Cæterum pusillum eius inspergunt ijs, q̃ ex melle conficiũtur, bellarijs, atq; itriis, panibusque: Porrò tertio loco dicti semen atrũ, ẽt medicamentosum est, admodum refrigerans. At, quod quarto loco positum est, oĩum est medicatissimum tum in semine, tum in caliculis, tum in folijs, tum in succo. Validè. n. refrigerat, ad stuporem usque, & mortẽ perducens. Sed medici, quo probè eo utantur, medicamentis miscẽtes, frigiditatis vehementiã retundunt. Est. n. ex quarto & ultimo refrigerantiũ ordine. Porrò quo pacto maximè ex methodo mistionem facere oporteat, non est præsentis tractationis proprium, sed eius, quæ de componendis medicamentis agit, quæ post hoc opus nobis exponetur. A. ibi. c. 462. G

Mecon Ceratitis, papauer cornutum.

Papauer cornutũ, noĩatum q̃ dẽ sic est a fructu leuẽ inuersionem hñte, uelut & fænũgræcũ, ut bouis cornu esse uideatur simile. Vocat̃ porrò à q̃busdã Paraliũ, qñquidẽ ut plurimũ iuxta mare nascitur. Vim hẽt incidendi, & abstergendi. Itaq; radix herbæ in aqua decocta ad dimidiũ, hepaticos affectus adiuuat. Porrò folia, & flores sordida admodum, & contumacia ulcera iuuant: sed ea reiicere oportet, ulceribus iã expurgatis: adeo. n. abstergere ualent, ut & puræ quoq; carnis non nihil eliquent. Hoc virium robore non sordẽ dũtaxat, sed & crustã ulceribus detrahit.

Mecon Heraclæa, papauer Herculeum. H

Papauer Herculeum. Vocatur vero, & aphrodes, hoc est spumosum, eo quòd totum candidum est, & spumosum, exile. Semen habet pituitam expurgans.

Melea Malus.

Malus non oĩs eiusdem naturæ est, uelut nec eiusdẽ fructus. Quippe quædã mala dulcia sunt, q̃dam austera, non nulla acerba, non nulla acida, alia extremè exoluta, & aquea. Et sanè in istis aqueũ exuperat, ut tẽperies eorũ sit tũ humidior, tũ frigidior: in acerbis tũ terrenum frigidum: in austeris uero tũ istud, tũ †aqueũ frigidũ: sicut in dulcibus aqueũ temperatum. Sic quoque succi, cortices, foliaq; arborum inter sese dissident. Itaq; si austeriora sint atq; acidiora, uulnera illis glutinare possis, tũ in phlegmonarum principio influxionẽ repercutere, ac stomachũ uentrẽq; exolutũ ac languidum roborare: at aquosioribus mediocres phlegmonas incipiẽtes, & gliscentes remittere. Sed hæc iã ad curandi rationem attinent: proinde ea citius ẽt relinquenda. Porrò ꝙ plurima pomis oĩbus recrementitia, frigidaq; insit humiditas, uel hinc liqueat, ꝙ eorum omnium nullus oĩno succus durare ac vetustatem ferre possit, uerum acescant, corrũpanturq; uniuersi. Solus. n. cydoniorũ, & struthiorum (utpote quæ p̃p uincentẽ adstrictionem minus cæteris sunt humida) succus coctus cum melle durare potest: tametsi ipse per se non ita durare queat. A.ibid.c.563.

† Orib. tod. addit dulce: in acidis. vide supra lib.4.cap.8.

Melea.

A *Melea Persice, malus persica.*

A. ibi. c. 564. Melea Persice. Hæc uulgo nunc ab oībus uocātur Persice tm̄, illo uidelicet omisso, melea. Ipsa igitur arbor in germinibus, & folijs uincētem habet amaram qualitatem. Proinde folia eius trita, & super umbilicum imposita lumbricos necant. Alioqui sanè etiam digerens medicamen est. Fructus eius, nempe esculentum hoc persicum, humidior est, & frigidior temperie.

Melea Armenice, malus armenica.

A. ibi. c. 143. Melea Armenice. Huius uetus nomen deficit; uocant. n. oēs tum fructum tum arborem præcocion. Fructus humidior frigidiorq́; est, utrunque secundo quodammodo excessu perpessus.

Melea Medice, malus medica.

A. l. 2. t. 2. ca. 116. f. 111. g. Melea Medice. Huius fructus non amplius malum medicum, sed ab oībus citrium nuncupari adsolet. In semine quidem uincentem habens qualitatem acidam & siccam, ut ipm̄ tertij sit ordinis reficcantium refrigerantiūque: in cortice uerò itidem desiccantē tēperiem est sortitus, non parum tm̄ habentem acrimoniæ: proinde desiccat hic secundo excessu, non tamen frigidus est, sed aut temperatus, aut paulo infra. Porrò caro eius pariter crassi succi est, & pituitosa, frigidaque: nā & ipsa editur sicut & cortex. Semen oē edi ineptum est, tum humidum illud, & acidū,

B de quo primum disserui. Et nucleus, qui in illo inuenitur, id quod re uera semen est, hic amarus est, & digerēdi uidelicet, siccandiq́; facultatem obtinens, secundo quodammodo ordine à temperatis recedens. Folia verò deniq́; exiccandi, ac digerendi uim obtinent.

Meum.

A. ibi. c. 454. Meum. Huius radices perutiles sunt, calidæ tertio ordine, siccæ secundo. Proinde urinā mēsesq́; ciere uolentes hoc utuntur pharmaco. Sed si plusculum sumatur, capiti dolorem mouet, utpote cum plusculum sit calidum, quàm siccum. quippe cum humiditatem crudiusculam etiam num & flatuosam caliditas, quæ in ipso est, ad caput deferat, atq́; ita ipsum afficiat lædatque.

Milax Trachea, hoc est aspera.

Milax Trachea clauiculis plena est: uariè nanq́; arboribus circumuoluitur sursum deorsum. Folia leuiter acria gustantibus sunt, & alioqui vtentibus calida.

Milax Læa, hoc est leuis.

Milax Læa quodammodo iam dictæ similes uires obtinet.

Morea Morus.

A. ibi. c. 491. Mori Fructus maturus quidem uentrem subducit: immaturus uero ubi aruerit, admodum re-

C stringit. Itaq; ad dysenterias accōmodus est, & affectiones cœliacas, & quascunq; alias fluētes. Contunditur aūt, ac obsonijs commiscetur, uelut Rhoi fructus: aut si cui ita uideatur, ex aqua aut uino bibat. Porrò q̧ maturorum succus ad stomatica medicamenta sit utilis, p̄p eam uidelicet, quæ inest illi adstrictionem, neminem latet. Præterea ad alia complura particularia, q̃ medio crē poscunt adstrictionem, competit. At immatura mora præter acerbitatem, & aciditatem sortita sunt. Et tota adeo arbor in oībus suis partibus mistam aliquam uim obtinere uidetur ex restringente & purgante compositam: attamen in radicis cortice purgatoria cum quadam amaritudine exuperat, adeo, ut & latum lumbricum interficiat: † In alijs autem partibus restringens uincit: In foliis tamen & germinibus quodammodo media utrisq; temperies est. †ἐν δὲ τοῖς ἀώροις μόροις id est in immaturis, autem moris. habet cod. Oribasii.

Myagros.

Myagri semē pingue est: nā si tundatur, oleosum quid effundit, qđ emplasticā uim obtinet.

Mycetes Fungus.

A. ibid. c. 268. Fungus frigida humidaq́; admodū plāta est: quamobrem ēt proximè ad deleteriā & enecantem facultatē accedit. Et sanè inter eos sunt, qui interficiant, potissimū qui ex natura mistā hn̄t qualitatem putredinosam. *Myle.*

D Myles radix paruo bulbo similis est, facultatis contrahentis. Nam cum farina ærina, hoc est lolij, apposita, apertam uuluam sanare scribit Dioscorides.

Myos Otis, auricula muris.

Myos Otis, quidam uero myosota, desiccat secundo ordine; cæterum nullam euidentem caliditatem possidet. *Myrice Tamarix.*

A. ibi. c. 684. Myrice abstergentis est, ac incidentis facultatis absq; perspicua desiccatione: hēt uero ēt ad strictionem nō nullam. Has ob qualitates, facultatesq́; admodū prodest lieni indurato decocta cū aceto, aut uino: siue radice, siue foliis, siue extremis ramulis decoctis. Sanat porrò dentiū dolores. Cæterum fructus & cortex non paucā sortita sunt adstrictionē, adeo ut gallæ omphacitidi proxima sint: nisi q̧ acerbitas euidens est in galla: sed myricæ fructui tēperatura inest inequalis: immista est. n. naturæ eius multa uis abstergēdi, atq; partium tenuitas, qđ sanè gallæ nō accidit. Attamen ubi galla forte ad manum non erit, eo uti liceat ad oīa, ad quæ illa utimur: ad eadem & cortice. Porrò myricæ combustæ cinis admodum desiccatoriæ facultatis est, plurimam habens abstergendi, & incidendi facultatem, pauxillam adstringendi.

Myriophyllon.

Myriophyllon usq; eo desiccatoriæ facultatis est, ut uulnera glutinet.

Myrrhis.

Myrrhis. E

Myrrhis, qui dam Myrrhan nominant, radicem habet odoris iucundi, & dulcem, quæq; men ſes moueat, tum ea quæ thoracem ac pulmonem degrauant, expurgantem. Itaque ex ſecundo ordine fuerit excalfa cientium, adiuncta quadam partium tenuitate.

Myrrhine Myrtus.

Myrtus." Ex contrarijs ſubſtantijs hæc planta conſtat: uincit tñ in ea frigidum terrenum. Hẽt uero ẽt quiddam tenuium partium calidum. Itaque ualenter deſiccat. Porrò tum folia, tum germina, tum fructus, tum ſuccus, non parum inter ſe in adſtrictione diſſident. Porrò quod ramis, & trunco adnaſcitur tuberoſum, quam quidam Myrtada nuncupant, quanto dictis ſiccius eſt, tanto, & deſiccat, & adſtringit uehementius. Quidam id reponunt tundentes, poſtea uino ſubigente s, ac in paſtillos formantes. Folia item arida uiridibus plus deſiccant: miſcetur enim uirẽ tibus humiditas quædam. Porrò ſuccus non tñ ex uirentibus folijs exprimitur, ſed & ex fructu. Conſtipandi uim hæc omnia habent tum foris impoſita, tum intrò ſumpta in corpus, quòd ſcilicet nondum ullam deletoriam, aut purgatoriam ſubſtantiam habeant admiſtam. A.l.2.t.2. ca. 446.f.145.G

Moly.

Moly." Hoc quidam uocant peganon agrion, hoc eſt rutam ſyluestrem. Non nulli Harmolã, F Syri Beſaſan ſicut Cappadoces moly, quia radicem habeat nigram, & florem lacteum. Vis eius tenuium partium eſt, & calida tertio ordine. Vnde & craſſos & uiſcoſos humores diſſecat, ac digerit, & urinam mouet. A. ibi. c. 330.

GALENI DE SIMPLICIVM MEDICAMENTORVM FACVLTATIBVS

LIBER OCTAVVS.

Qualitates tantùm effectrices ſimplicium medicamentorum hiſce libris tractari: ac quid ex ijs, quæ ante tractata ſunt, in memoriam reducendum.

† κατά φύσιν ſed forte κατά- φυτά.i. in plantis.

QVantum itaq; reliquum eſt facultatis † ſm naturam ẽid hoc libro dicetur: nec id quidem oẽ, ſed tñ effectriciũ qualitatũ actiones. Nã totius ſubſtantiæ plãtarũ opera poſtea ꝑ ſe exponã. Cõmonefactis itaq; lectoribus de G ijs q̃ ſupra tractauimus, nẽpe ꝙ cuiuſq; ſimplicis facultatis in maioris minoriſq; rõne diſcriminationẽ quatuor ordinibus notauimus: quodq; ꝑſpicuis limitibus cuiuſq; ordinis latitudinẽ circũſcripſimus: tũ ꝙ inueniẽdarũ facultatũ rõnẽ quãdã ac uiã docuimus, horũq; oĩum demõſtrationes cõfecimus, ac ſcopos poſuimus, & cuiuſq; facultatis ĩdicãdi normas tũ peculiares, tũ cões: ſic iã reliqua adijciemus, hortantes, ſiquis ſit, qui in ſuperioribus uerſatus nõ ſit, ut aut hæc oĩno relinquat, aut ſi amãs laboris eſt, ab initio prius totũ opus perlegat. Siq̃ dẽ prius q̃ in illis exercitatus fuerit, obſcura omnia & demõſtrationis expertia uidebũtur dicẽda.

NARDV STACHIS SPICA NARDI

NArdi" Spica excalfacit exceſſu primo, deſiccat ſecundo iam completo. Cõpoſita eſt ex adſtringente ſufficienter ſubſtantia, & acri calida non multa, & quadã leuiter ſubamara. Ex his conſtans facultatibus radix & ad iecur, & ad ſtomachum, rationabiliter conuenit, tum pota, tum extrinſecus impoſita. Vrinam ciet, morſus ſtomachi ſanat, in uentre ac inteſtinis conſiſtentes fluxiones deſiccat, ad hæc & eas, quæ in capite & thorace. Valentior eſt uocata indica, quæ nigrior eſt, quàm Syriaca uocata. H A.ibid.c.649.

Nardus Celtica, hoc eſt gallica.

Nardus" Gallica iam dictis ſimilis quadãtenus in genere facultatis eſt, cæterum ad omnia imbecillior, præterquã ad prouocandam urinam. Siquidem calidior illis eſt, ſed minus adſtringit. A.ibidem.

Nardus Orea, hoc eſt montana.

Nardus Montana, quæ & Thylacitis, & Piritis nuncupatͬ, plurima in Cilicia naſcitur, ſed prę dictis debilior. *Narthex Ferula.*

Ferulæ ſemen excalfacit & attenuat. Cæterùm id quod intus ineſt, dum adhuc viridis eſt, qđ medullã uocant, adſtringentem qualitatem partici pat: cuius nomine ſan guinem ſpuentibus, & cæliacis conuenit. *Napy.*

Napy calfacit, & deſiccat ordine quarto.

Narciſſus.

Narciſſi" Radix uſq; adeo exiccãdi facultate pollet, ut & maxima uulnera conglutinet uel ad inciſiones uſque, quæ circa tendones accidunt. Habet uerò quiddã abſterſorium, & attractoriũ. A. ibi. c. 503.

Neuras Poterium.

Neuras, quidã poterium uocant. Deſiccandi abſq; morſu facultatẽ poſſidet, adeo ut & neruos

uos

A uos incisos glutinare credatur. Radices eius potissimum eiusmodi uim obtinent. Quin & decoctum earum quidam exhibent ijs, quibus affecti sunt nerui.

Nerium, aut Rhododaphne.

A. ibi. c.522. Nerium," aut Rhododaphne, notus oĩbus frutex, foris q.dē illitus digerēdi uim obtinet: Porro si intro corpus assumatur, perniciosus, ac uenenosus non tm̃ hominibus, sed plerisque etiam pecudibus est.

Nymphea.

A. ibi. c.508. Nympheæ" tum radix, tum semen, desiccandi uim habet citra morsum. Itaq; uẽtris profluuia cohibet: semenque siue per insomnia, siue alio pacto immodice profluens, retinet. Iuuat porro ẽt dysentericos. Cæterum Nymphea, quæ candidam habet radicem, potentioris est facultatis, vt & muliebri medeatur profluuio. Verum & hæc, & ea quoque, quæ atram habet radicem, ex uino nigro austero bibitur. Porro non nullam habent quoque, & abstergendi potentiam. Itaque & alphos sanant, & alopecias: cæterum ad alphos macerantur aqua, ad alopecias, pice liquida. Sed ad hæc aptior est ea, cuius radix nigra est: sicut ad alia, cuius alba.

XANTHIVM

B XAnthium, uocatur etiam Phasganium. Fructus digerendi uim obtinet.

Xyris.

Xyris, quidã Xyrida, tenuiũ partiũ, attractoriæ, digerẽdi, ac nimirũ ẽt desiccãdi est facultatis cũ radix, tũ multo ẽt amplius fructus: Quin quidẽ, & urinam ciet, & lienes induratos sanare põt.

Xiphion gladiolus.

Xiphij radix, & maxime altera illa, quę superior est, attrahẽtẽ, digerentem, & desiccantem. f. ẽt facultatem possidet.

OE SORBVS.

A. l. 2. t. 2. ca. 115. fol. 133. f SOrbus" arbor, cuius fructus græce οα uocantur, & à plerisque οὔα cum υ, hoc est sorba, nominantur, adstringentem obtinet qualitatem, sed multo imbecilliorem, quàm mespilus. Proinde sane etiam esui iucunda est, minusque quàm mespilus uentrem constringens.

Oenos uinum.

Vinum ex secundo est ordine excalfacientium: sed quod admodum uetus est, ex tertio: sicut mustum quod uocant, ex primo. Caliditati eius proportione respondet siccitas.

Olynthi grossi.

Grossi acrem, & digerẽtem uim possident, propter succum totius arboris communem, qui illis inest. Cocti itaque duros tumores discutiunt, crudi uero myrmecias, & thymos eijciunt.

Olostium.

C Olostium desiccandi uim habet cum adstrictione: Quamobrẽ ipsum ad rupta potui exhibẽt.

Olyra.

Olyra mediam tritici, & hordei naturam possidet tam ut nutrimentum, quàm ut medicamentum. Ex illis igitur de istis colligito.

Onagron.

Onagron aut onothera, aut onothyris. Huius radix arefacta uinosum quiddam redolet. Sed & facultatis uini est maxime.

Onosma.

Onosma, uel osmas, uel phlonitis, uel ononis, ex acri, & amara constat substantia. Proinde quoque creditur fœtus necare, & eijcere, folijs eius in uino potis.

Onobrychis.

Onobrychis rarefaciendi digerendique uim obtinet. Proinde folia eius uirentis etiamnum, illita ad morem cataplasmatis, phymata digerunt: arefactæ uero, si cum uino bibantur, strangurias sanant. Quin etiam sudores elicit cum oleo inuncta.

Ononis.

D Ononis radicem habet tertio quadantenus ordine excalfacientem. Cortex eius maxime est utilis, habens quippiam & abstersorium, & incisorium. Itaque nõ tantum urinas prouocat, sed & lapides confringit. Eadem facultate, & crustas cito detrahit. Vtuntur porro ea quoque & ad dentium dolores, collui uidelicet eam in oxycrato coctam præcipientes.

Oxos acetum.

A. ibid. c.74. Acetum" in primo horũ cõmẽtariorũ mistæ esse subæ, nempe frigidæ pariter, & calidæ eiusque utriusq; tenuiũ partiũ, demõstratũ est: Cæterũ calidã frigida exuperat. Porro magnã desiccandi facultatẽ obtinet, adeo ut sit tertij ordinis desiccãtiũ iã cõpleti, utique cũ ualidũ extiterit.

Oxyacanthos.

A. l. 2. t. 2. ca. 11. fol. 100. b Oxyacanthus." Hæc arbor, ut pyro syluestri similẽ habet speciem, ita & uires non dissimiles. Quin & ipsi fructus, pyri quidẽ syluestris, absolute acerbus est: cæterum qui oxyacanthes, & tenuiũ est partiũ, & paulum quiddam incisiuum obtinet. Porro arboris huius fructus, pyri syluestris fructui similis non est, uerum myrtis, scilicet rubens, & rarus. Habet uero, & nucleos. Porro non esus tantum, sed & bibitus, affectus omnes fluxionum {quos ῥοώδεις Græci uocant} cohibet.

Opus, siue succus.

Opus, siue succus, Cyrenaicus quidẽ oẽs, & caliditate, & tenuitate exuperat, ac proinde etiam

omnium maxime ꝑ halitum digerit: quanq̃ sane & reliqui admodũ calidi sunt & spirituosi: si- E
quidem plurima eorum pars essentiæ aeriæ est, & igneæ. Porro complures habentur succi. Quauis nanq; radice incisa, aut caule, quod ex uulnere crassum, ac lentum effluit, succus est: cæterum specialius, & uelut per excellẽtiã quandã, Cyrenaicum ita nuncupant, & Medicũ, & Syriacum.

Origanus.

Origanus," heracleotica quidẽ efficacior est Onitide: sed agrestis, quam quidam panaces heraclium, alij conylen cognominant, ualentior utraque est. Omnes uero incidendi, extenuandi, exiccandi, calfaciendique facultatem possident: hæcque tertio excessu obtinent. Porro ea, quam Tragoriganum appellitant, assumpsit etiam adstrictionis quippiam. A. l. 2. t. 2. ca. 526.

Orobos eruum.

Orobos" desiccat quidem excessu secundo intenso, calfacit uero primo. Porro quatenus amaritatis est particeps, eatenus incidit, extergit, atque obstructiones expedit. Cęterum si sumantur copiose, sanguinem per urinas euocat. A. ibi. c. 342.

Orobanche eruangina.

Orobanche siccæ frigidæque temperaturæ est in primo ordine.

Oryza. F

Oryza" habet adstrictorium quippiam, quare mediocriter uentrem sistit. A. ibi. c. 567.

Orchis testiculus canis.

Orchis" Nũcupatˉ & herba hæc cynos orchis. Radici eius bulbosæ, ac geminę uis ĩest humida & calida: ac gustãtibus dulciuscula est. Cæterũ maior radix multã vr̃ habere humiditatẽ excrementitiã, & flatuosam: quapropter epota venerẽ excitat. Altera uero, minor uidelicet, è contra, nimirũ admodũ elaborata: ut sit eius tẽperamẽtũ ad calidiꝰ, & sicciꝰ uergẽs. Itaq; hæc radix tm̃ abest ut ad coitũ stimulet, ut ẽt plane cõtra cohibeat, ac reprimat. Edũtur, bulborũ more, tostæ. A. ibi. c. 707.

Orchis, seu serapias.

† Quam prior, scilicet orchis.

Orchis, quẽ & serapida nũcupant, sicciorẽ facultatẽ obtinet, † q̃ ut primi ordinis haberi mereatˉ ʒ quocirca nec ꝑinde ad uenerẽ accõmodꝰ est. Oedemata illitus discutit, ulcera sordida expurgat, herpetes sanat. Siccatꝰ multo amplius desiccat. Nam & putrescẽtia cõtumaciaq; ulcera sanitati restituit: quippe cum, & subastringens sit: ac proinde etiam uentrem ex uino potus sistit.

Osiris.

*Al. coremata.

Osiridi herbæ, ex qua fiunt, & * cacoremata, amara inest qualitas, & obstructiones expediendi facultas. Quare & in iecinore consistentes adiuuat obstructiones. G

PANCRATION

Pancratium. Radix huius, scillæ similẽ gustũ, & facultatẽ refert. Quare ea q̃ dã pro scilla, si ea non adsit, utuntur: efficit enim omnia in genere quidem similiter, sed longe imbecillius.

Paliurus.

Paliuri folia, & radix adeo nõ obscurã habẽt adstringendi facultatẽ, ut & uentrẽ fluentẽ cohibeant: adeoq; digerũt, ut & phymata curent, q̃ quidẽ nõ admodũ phlegmonode sunt, & calida. Fructus porro tantam obtinet incidendi uim, ut & calculos uesicæ cõminuat, & thoracis pulmonisque excretionibus auxilietur. *Papyrus.*

Papyrus" ipsa quidẽ per se in usum medicinalem haud ingreditur. At macerata, aut usta utilis efficitur. Igitˉ oxycratõ uinove macerata recẽtia ulcera glutinat, maxime in circulũ circũposita: uerũ hic quidẽ est ceu materia, quæ medicamina sanantia accipiat. At ubi usta fuerit, medicamẽ est exiccatorium, uelut & chartæ combustæ cinis, nisi quatenus infirmior est papyri cinis. A. l. 2. t. 2. ca. 120. fol. 173. c

Panax heracleum.

Panaces" heracleum. Ex hoc fit uocatus Opopanax, radicibus eius, & caulibus. s. excisis. Porro opopanax ipse lõge est ad plurimos usus aptissimus, utpote excalfaciens, emolliens, & digerens: ponatq; ipm̃ quispiã in calfaciẽdo tertij ordinis, in desiccando uero secundi. Cortex radicis exiccatoriũ simul, & excalfactorium est medicamentũ, sed minus q̃ succus: quin, & non nullã habet abstergẽdi facultatẽ. Quare eo quoq; utimur, & ad nuda ossium, & ad ulcera maligna, & cõtumacia. Sufficienter. n. talia carnẽ procreant, scilicet abstergendo simul, ac desiccãdo, nec ita magnopere calfaciendo: quę oĩa ad carnem generandã necessaria sunt, uelut in libris De curãdi ratione ostendimus. Fructus calidus & ipse est, ac mensibus mouendis medicamen accommodũ. Cæterũ, nescio quo pacto nunc oẽs ex more non panaces, sed panaca herbã hãc uocitẽt. A. ibi. c. 521. H

Panaces asclepeum.

Panaces Asclepeum minus est calidum supra dicto panace: Quamobrem floribus eius, & fructu melli mistis, ad ulcera, phymata, & phagædenas utuntur.

Panax chironeum.

Panaces chironeum, & ipsum similem prædicto facultatem possidet.

Paronychia.

Paronychia ab effectu nominata est: sanat enim paronychias: ut & refert Dioscorides, fauos quoque. Vis eius est tenuiũ partium, & exiccatoria, morsu uacans. Talia enim sint oportet, quæ paronychias

A paronychias sanant. Porro satis constat tale esse idoneum ad digerendos affectus omnes, qui digeri postulant. Talia enim sunt, quę, cum ex tertio sint ordine excalfacientium, & desiccantium, uelut & hoc, essentiæ insuper subtilis sunt.

Pentaphyllum.

A. ibi. c.545. Pentaphylli radix desiccat uehementer, minimum uero acris est. Quare multo est usui: uelut alia quoque omnia, quæ cum sint tenuium partium, citra morsum desiccant. Est enim hæc radix desiccatoria ex tertio ordine, minimum habens euidentis caliditatis.

Peplos.

A. ibi. c.103. Peplos: quidam uero mecona aphrode. Et hic fruticulus succum habet similem tithymalis, cum in alijs, tum quia purgat ceu illi.

Peplium.

A. ibi. c.104. Peplium. Et hic quoque fruticulus succum obtinet sicut tithymali: nasciturque plerunque ad mare. Radicem habens inutilem, ut & peplos: Succum uero ualidum, nec ipsum admodum utilem: sed semen utile est, & * flatuosum, similiter ut semen pepli purgans.

Peperi piper.

A. ibi. c.549. B Piperis radix uires costo similes potissimum obtinet. Porro fructus nuper quidem admodum germinantis, longum piper est: quare ēt maturo humidius est. Humiditatis eius indicium est, q̃ facile repositū perforetur, ac non protinus mordicet, sed post paulo incipiat, uerum pluſculum duret. Porro fructus q̃ uelut omphax est, piper album est: nigro quidē acrius. Nam illud iā quasi superassatum est, & superexiccatum. Verum utrunque ualenter tum excalfacit, tum desiccat.

*Al. πυρῶδες. i. igneum. & ita Diosco. & Paulus. Quin & Aetius ex Hippo. dicit esse discussorium flatus.

Persea.

A. ibid. c.22. Perseæ folia adstringentem uim modice participant, adeout queant etiam non nunquam utiliter sanguinis eruptione affectis partibus imponi.

Periclymenos, uolucrum maius.

Periclymeni utilis est tum fructus, tum folia, adeo uehementer incidentis pariter, & excalfacientis facultatis, ut si pluſculum bibantur urinam sanguinolentam efficiant, principio quidē urinā duntaxat mouentia. Porro foris cum oleo illita excalfaciunt. Iuuāt & lienosos, & difficulter spirātes. Cōpetēs potionis mensura est drachmæ unius cū uino. Porro desiccat quoq; semen: & quidam aiunt, si copiosius bibatur, sterilitatem omnimodam bibentibus afferre. Sed & sunt qui certum dierum numerum ad talem potionem præfiniunt, ut & Dioscorides, qui septem, & tri- C ginta tradi eos refert. Hic etiam urinam cruentam reddi à sexto die memorat.

Peristereon.

Peristereon. Appellata est inde adeo, quòd in ea peristeræ, hoc est columbæ, uersentur. Vim habet hactenus desiccantem, ut uulnera conglutinet.

Petasites.

Petasites ex tertio est ordine desiccantium. Quamobrem ad cacoethe, & phagedænica ulcera ea utuntur.

Petroselinum.

A. ibi. c.552. Petroselini semen maxime usui est, cum tota etiam herba una cū radice similem, sed imbecilliorem facultatem sortiatur. Est autem ut gustu acre cum amaritudine, sic & in operibus calidū, una cum incidendi effectu. Hinc menses, & urinas affatim prouocat. Est & aphyson, hoc est, flatus extinguit. Fuerit itaque, & ipsum tertij ordinis tum excalfacientium, tum desiccantium. Porro Cilices id modo petroselinon appellant, quod natum est in amano: sed id smirnium potius fuerit, quàm petroselinum: non tamen ita multum à petroselini uiribus abest.

Peucedanum.

A. l. 2.t.2.ca. 86. fol.109.d D Peucedani radice quidem maxime, sed tñ etiam succo, & liquore utimur. Sunt autem omnia hæc eiusdem speciei facultatis: sed ualentior succus, admodum excalfaciens, & digerens. Quare affectibus oībus citra neruos consistentibus cōuenire creditur, tum morbis in pulmone thorace que ex crassitudine, & uiscositate humorū prouenie̅tibus. Atq; intro quidē in corpus sumptus, sed tñ etiam olfactu prodest. Porro q̃ incidat, & extenuet, sæpe etiam dentium perforatorū dolores cauitati impositus protinus sedauit: quia uidelicet tenuium est partium, & excalfactorius. quin etiam lienes induratos iuuat, nempe incidendo, digerendo, atque extenuando crassos humores. Sed & radice ad hæc uti liceat: quæ & squamas celerrime ab ossibus separat, qui uidelicet ualide desiccat, minus tamen, quàm succus excalfaciens. Et ulceribus contumacibus remedium est optimum arida illita: ipsa enim expurgat, carnem inducit, & ad cicatricem perducit, excalfaciens quidem ordine secundo iam completo, desiccans uero tertio iam incipiente.

Peganon, ruta.

A. ibi. c.330. Ruta agrestis ex quarto est ordine excalfacientiū, & siccantiū: Domestica uero ex tertio. Est aūt nō solum gustu acri, sed & amaro. Ex quo sane ēt digerere atq; incidere crassos le̅tosq; humores potest. Ob eam uim & urinas mouet. Quin & tenuiū est partiū, flatusq; extinguit. Quare ad inflationes competit, ac ueneris appetitū cohibet: digeritq; atq; exiccat sane strenue: est.n.

eorum ex numero medicamentorum, quę ualenter deficcant. Porro quod superius moly, & be E
sasan nominari diximus, & ipsum utique fuerit ruta syluestris.

Pissapix.

Pix, ″sicca quidē desiccat, & excalfacit sēcūdo à mediocribus siue symmetris excessu: ac plus desiccare potest q̃ excalfacere. Humida uero e cōtra, plus uidelicet calfacit, q̃ desiccat: hētq; nō nullam partiū tenuitatem, qua & asthmaticos, & purulētos adiuuat. Satis est autē cyathi linxisse mensurā melli mistę. Sed & abstergendi quandā uim hñt, atq; cōcoquēdi, digerēdique: ueluti & in gustu subamarū quiddā, & acre. Sic leprosos ungues eximūt mistę cum cera, lichenasq; deter gunt. Concoquunt item duros, & inconcoctos tumores oēs cataplasmatis inditæ. Ad ea omnia humida ualētior est. Arida uero pix, tametsi ad hæc quidē deterior est, glutinādis tñ uulneribus magis cōgruit. Ex his itaq; clarū est, humidæ pici calidam humiditatem affatim esse admistam. — A. l. 2.t.2.ca. 539.

Pisselæum.

Pisselæum ex humida pice efficitur, genere quidem illi simile, sed essentiæ tenuiorū partium.

Pistacium.

Pistacium. ″In syria ubertim hæc planta nascitur. Fructus eius quodammodo tenuioris essentiæ est, subamarum quiddam, & odoratum habens. Obstructiones itaque liberat, sed maxime ie F coris, ueruntamen etiam thoracis, pulmonisque. — A. ibi. c.269.

Pityides.

Pityides. Nominatur ita fructus πιτύων idest picearum. At quidā per abusum similiter quoq; *pini fructum nuncupant. Mistam uim obtinent, utpote adstringētes, & acrimoniam quandam cum amaritate possidentes: Quamobrem thoracis pulmonisque expuitionibus conferunt.

* πεύκης.

Pytis, picea.

Piceæ″ cortex uincentem habet facultatē adstrictoriā usqueadeo, ut & intertrigines bellissi*me illitus sanet, & uentrem potus sistat. Sed & ambusta cicatrice includit. Porro tedæ cortex illi adsimilis est, sed uiribus tamen moderatioribus. In folijs arboris utriusq; ut quæ multo sunt cor tice humidiora, uis inest ulcerū glutinatoria. In Cono, quanq̃ his similis sit, ualidior tamē facultas est tum in cortice, tum in folijs, adeo ut dictorum nihil probe efficere queat, uerum molestā quampiam habeat mordacitatē. Porro fuligo quę ex dictis colligitur, †ad pilos superciliorum accommoda est: itemque ad angulos oculorum erosos, lippientes, ac lachrymantes. — A. ibi. c.258.

* πεύκης.

† πρὸς πτίλα βλέφαρα. i. ad depilatas palpebras.

Pityusa.

Pityusa. Et hanc quidam speciem putant esse tithymali, quòd succum habeat, ut illæ, quòd- G que similiter illis purget, cæteraque omnia uiribus illis sit adsimilis.

Platanus.

Platanus″ humidioris frigidiorisque essentiæ est non ita multo, quàm symmetra. Proinde folia uiridia trita, & illita, non obscure phlegmonas nascentes adiuuant. Cortex autem, & pilulæ magis desiccantem uim obtinent, ut ille quidem in aceto coctus ad dentium adhibeatur dolores, pilulę uero cum adipe ad ulcera ambusta. Sunt autem qui cortice combusto medicamen desiccatorium, & abstersorium efficiunt, ut cum aqua lepras sanet: per sese autem illitū, ob humorem nimium, ulcera uetera, & sordida. Vitandus est puluis folijs arboris insidens: alioqui si spiritu attrahatur, arteriam offendit, ualenter desiccans, & exasperans: uocemque lædit, sicut sane etiam uisum, & auditum, si in oculos, aut aures inciderit. — A. l. 2 t.2.ca. 209.fo.123.a

Polygonon, seminalis.

Polygonon″ uti adstrictionem quandam obtinet, ita sane uincit in eo aqueum frigidum: ut uidelicet secundi sit ordinis medicaminum refrigerantium, aut etiam quodammodo in initio ter tij. Proinde sane, quibus stomachus ęstu feruet, foris frigidū illitū prodest, uelut etiam erysipelata, & calidas phlegmonas iuuat. Porro tale cū sit, & fluxiones repercutit, & hac rōne uidet esse H exiccatorium. Quam cum herpetum, tū ulcerum, tum aliorum, bonum est remedium, tum etiam efficacissimum in inflammatis, & fluxione tentatis partibus. Est & cruentorum uulnerum glutinatorium. Sed & aurium ulceribus prodest: ac, si uel plurimum insit puris, hoc tamen etiam desiccat. Easdē ob facultates sistit profluuium muliebre, ac dysenteriā, & sanguinis eiectiones, & undecunq; aliunde immoderatius quippiam feratur. Refert Dioscorides, quòd & urinam prouocet exhibitum stillicidio, & stranguria affectis: non tamen exacte dispōnem discriminat, in qua ipsum dari expediat. Porro mas ad omnia dicta quàm fœmina ualidioris est effectus. — A. ibi.c. 725.

Polygalon.

Polygalon modice austera folia obtinet. Videntur autem, si bibantur, lac generare. Itaque su perauerit in eo calidum ac humidum.

Polygonatum.

Polygonatum mistam habet tum facultatem, tum qualitatem: habet enim adstrictionis pariter, & acrimoniæ quippiam, nec non fastidiosam quandam amaritatem explicatu difficilem. Quocirca nec admodum est usui, sed tantum, quòd radicem eius quidam uulneribus illinunt. Sunt etiam, qui næuos in facie illo detergant.

A

Polemonium.

Polemonium, quidam Philaterium: quidam ueluti Cappadoces, Chilio dynamon: tenuium partium est, & desiccandi uim obtinet. Quamobrem quidam radicem eius cum uino ad ischiadicos, dysenteriam, lienemque induratum, potui exhibent.

Polium.

A. ibi. c. 537. Polium" amarum est gustantibus, & modice acre. Obstructione itaque liberat uiscera omnia: urinamq; & menses ciet. Ac uiride etiamnum magna uulnera glutinat, & maxime species eius fruticosa: aridum cum fuerit, rebellia ulcera sanat illitum: & magis hoc prestat, quod minus est.

Polium minus.

Polium minus. Quo etiam utimur ad antidotos, nam & acrius, & amarius est hoc, quàm maius, adeo ut ex tertio sit ordine desiccantium, ex secundo autem completo excalfacientium.

Polycnemon.

Polycnemon desiccat, & excalfacit secundo excessu. Itaque & ipsum uulnera glutinat.

Potamogeton.

A. ibi. c. 352. Potamogeton" adstringit, & refrigerat similiter polygono, sed essentia eius crassior quàm

B polygoni est.

Polypodium.

A. ibid. c. 535. Polypodium" dulcem simul, & austeram habet uincentem qualitatem: ut facultatis sit admodum quidem desiccantis, citra morsum tamen.

Prasium marrubium.

A. ibi. c. 553. Prasium," sicut gustu amarum est, ita siquis utatur, conuenientem huic sapori actionem possidet, iecur ac lienem obstructione liberans, & thoracem pulmonemque expurgans, ac menses promouens. Sed & illitum detergit, ac digerit. Ponatque ipsum quispiam in caliditate quidem secundi ordinis iam completi, in siccitate tertij medij, aut completi: succo eius ad aciei oculorum claritatem utuntur cum melle. Quin etiam, & per nares auriginem purgant: & ad aurium dolores inueteratos adhibent, utique in quibus obstructionem discutere, meatumque ipsum, & ramos meningum seu membranarum expurgare, est usus.

Propolis.

A. ibi. c. 462. Propolis" extergentis non ita ualentis est facultatis, cæterum admodũ ualenter attrahẽtis: est enim essentia tenuiũ partiũ. porro excalfacit ordine secundo cõpleto, aut certe tertio incipiẽte.

Ptarmice.

C Ptarmices flores quidem ciẽdæ sternutationis uim obtinent: unde & herbæ nomen obuenit. Totus autem frutex si contundatur uiridis, sugillata, & reliquas ecchymoses digerit: est enim temperies eius calida, & sicca, uiridis etiamnum ordine secundo, siccatæ tertio.

Ptelea ulmus.

A. ibid. c. 71. Vlmi" folijs quandoq; recens uulnus glutinauimus, confidentes adstringentem pariter, & abstergentem inesse illis facultatem. Cortex amplius etiam subamarus est, & adstrictorius. Itaque cum aceto & lepram sanat. Porro uiridis etiamnum, ac recens, si uulneribus uinculi uice circunligetur, ea glutinare potest. Radices eandem uim obtinent: nam & decocto earum quidam perfundunt fracturas, quæ topho, siue callo inducto opus habent.

Pteris filix. Thelyptyris fœmina filix.

A. ibi. c. 620. Filix" radicem habet maxime utilem: latũ. n. lumbricũ interficit, siquis eam quatuor drachmis in melicrato ebibat. Ad eundem modum partum uiuum quidem necare, mortuum autẽ eijcere, mirum non est. Est enim amara, paulum habens adstrictionis. Quãobrẽ ulceribus imposita uim habet ualenter desiccandi: non tamẽ mordax est. Similem ei uim habet thelypteris nominata.

Pycnocomum.

D Pycnocomi radix, fructus, folia, omnia digerendi, attrahendique habent facultatem, utpote quæ & gustu sunt acria. Folia itaque phymata, & furunculos discutiunt. Fructus ualentior est, & hæc quidem efficere potest mistus alicui digerentium cataplasmatum, cuiusmodi est quod ex hordeacea farina conficitur. Palos, & alia id genus infixa ad extimam cutem elicit. Porro radix ad supradicta quidem deterior est, & infirmior, cæterum bilem flauam purgat.

Pyrethron.

A. ibi. c. 547. Pyrethri" radice potissime utimur, causticam urentemve facultatem obtinente, qua utique etiam dentium refrigeratorum dolores mitigat. Et ad rigores ante periodum cum oleo confricatur. Ad hæc stupidos quoque, §quos ναρκώδεις uocant, §& resolutos adiuuat.

Pyros triticum.

A. ibi. c. 245. Triticum," ut alimentum quidem, quam habeat naturam, non est huius instituti exponere: ut medicamentum uero foris impositum primi est ordinis excalfacientium: non tñ nec resiccare, nec humectare manifesto potest: habet uero ẽt quiddã lentioris, obstruentisq; nature. Porro qđ ex eo conficitur amylum, eo tum frigidius est, tũ siccius. Quod uero ex pane fit cataplasma, uim hẽt magis digerentem, q̃ quod ex tritico: nimirum cum & salem, & fermentum panis adiuncta hẽat: quippe cum fermentum uim habeat attrahendi, digerendique ea, quæ in alto resident.

RHAMNVS E

Rhamnus deficcat,& digerit exceffu fecundo:refrigerat in primo completo,aut fecundo in
cipiente.Proinde herpetes fanat,& eryfipelata non magnopere calida. Cęterum ad hæc
teneris utendum eft folijs.

Raphanis radicula.

Raphanis excalfacit quidem exceffu tertio, deficcat uero fecundo. Agreftis autem in utroq;
efficacior eft. Quin & femen ipfum planta efficacius eft.Facultas ei ineft digerendi.Itaque ad fu
gillata,& alia id genus liuida ob talem facultatem accommoda exiftunt.

Rheum rha.

Rheum," quidam id rha nuncupant, miftam habet tum tēperaturam, tum facultatem:habet A. l. 2.t.2.ca. 578.
enim quiddā terreftre frigidum, ceu indicio eft adftrictio:& adiūcta eft quędam caliditas,fiqui-
dē fi plufculum mandatur, fubacre confpicitur. Quin etiam aereæ cuiufdam fubftantiæ fubtilis
eft particeps:quod indicat tum laxitas,tum leuitas:non minime uero,& opera. Ob id.n.licet ad
ftringens,non tm̄ conuulfis,fed & ruptis,& orthopnœæ prodeft.Sic quoq; liuentia,& lichenas
fanat illitum cum aceto. Porro ꝙ adftrictionis opera haud inftrenua funt, hinc difcere liceat,ꝙ
fanguinem expuentibus, cœliacis; & dyfentericis conferat. Nec enim reluctatur terreftri frigi- F
do tenue aereum: immo eo quòd deducat, & in altū perducat, ualentioris effectus caufa exiftit.

Rhetinæ refinæ.

Refinæ"omnes deficcant,& excalfaciunt. Cęterū inter fe difcrepant,ꝙ plus,ac minus habeāt A. ibi. c.242.
in guftu quidē acrimoniæ,in facultate uero caliditatis: tum ꝙ aliæ plus, aliæ minus, fortitæ funt
partiū tenuitatis:præterea ꝙ nō nullæ adftrictionis funt participes,aliæ nequaq̄. Primas meruit
oīum nō iniuria Lentifcina: eā uocāt maftichen. Nā ꝑterq̄ ꝙ paucula ei adeft adftrictio,adeo vt
ftomachi uētrifq; & iecoris imbecillitatibus, & phlegmonis conueniat,infuper illi ineft morda
citate uacans deficcatio.Minimum.n.acris eft,& maxime tenuium partium.Inter alias præfertur
terebinthina,manifeftam quidem,non fimiliter atq; maftiche,adftrictionem poffidens,cæterū
adiunctā habens amaritudinem quandam,per quam magis etiam,q̄ maftiche digerit.Ob eādē
qualitatem ineft & abfterfio,tanta quidem,ut & pforas fanet.Quin etiam quæ in profundo refi-
dent,cæteris refinis magis attrahit,nimirum cum illis maiorem habeat partium tenuitatē. Atta-
men pinea,& hac etiam magis ftrobilina,acriores quidem ea funt,fed non magis tamen dige-
runt,neq; attrahunt. Mediæ inter has funt picea, & abietina, acriores quidem quàm terebinthi
na, minus tamen quàm aut pinea, aut ftrobilina. Habet porro etiam emolliens quiddam tere- G
binthina.Secundum locum habet in emolliendo lentifcina: ficut & cypariffina acris.

Rhodos rofa.

Rofarum"facultas fuperioribus libris pluribus uerbis expofita eft,nēpe ꝙ ex aquea fuba cali A. ibi. c. 568.
da mifta duabus alijs qualitatibus,adftringenti uidelicet,& amarę,compofita fit:quin etiam cu
ius fit naturæ utraq; amara fcilicet,& adftringens,in horum commentariorum quarto declara-
uimus. Flos earum magis etiam ipfis rofis adftringit:ac proinde fane etiam exiccatorius eft.

Rhodia rhiza radix rhodia.

Rhodia radix, ea uidelicet quæ in macedonia nafcitur,tenuium partium,& digerentis eft fa-
cultatis.In calefaciendo uero fecundi ordinis cenfenda eft,aut certe tertij incipientis.

Rhododaphne.

Rhododaphne"tota fua effentia uenenum eft,nec tantum homini,fed plerifq; pecoribus. At A. ibi. c.522.
temperie fane tertij eft ordinis excalfacientium, incipientis utique,primi autem deficcantium.

Rhœa malum granatum fiue punicum.

Malum granatum omne,adftringentem qualitatem obtinet,nō tn̄ in oībus ea exuperat. Sunt
enim inter ea q̄dam acida,quædam plus dulcia,q̄ auftera.Et fane quæ ab unoquoq; eorum ꝓ H
cedit utilitas, fecundū uincentē eueniat qualitatem neceffe eft. Dictū autem in quarto horū cō-
mentariorum eft fuper dulci fapore,auftero,& acido.Itaq; ex illis de malorum punicorum dr̄ia
† Paulus Aegin. addit ἢ σκευῶν. i. uel a uafis, quæ uox etiam hic uidetur defiderari cum uox in Galeni cod. κεῖται. quam interpres non bene uertit inhæret. fed uertenda eft, ponitur, magis proprie de uafis, quam de ftatuis dicatur.
liceat colligere. Porro acini fucco ipforū tū adftringentiores, tū exiccātiores funt: his ēt magis
putamina, uocant aūt fidia. Adfimilem illis uim hn̄t Cytini,fic enim eorum appellantur flores.

Rhus.

Rhus" fruticofa planta adftringit,& deficcat.Nam & coriarij ad deficcandum,& adftringen- A.ibi. c. 635.
dū coria hac plāta utūtur: ac ꝓinde βυρσοδεψικὴ Græc.Latine excoriaria appellata eft. Porro
medicis in ufu funt in primis fructus eius,& fuccus multum "fteræ qualitatis.Confentaneus eft
ufus particularis ipfi guftus fenfui. Fuerit itaque, & hoc medicamen ex tertio ordine exiccan-
tium,ex fecundo uero refrigerantium.

Rhypos fordes.

Sordes à gymnafiorum ftatuis,† in quibus largū oleum inhęret,digerendi emolliendiq; uim
obtinet: In palæftris aūt, quantum accepit pulueris, tantum etiam diuerfa eft:hanc fordē πάτον
Græci uocant.Prior cruda phymata digerit.Secunda optimū eft phlegmones mām̄illarū reme
dium.Siquidē feruorem earum ueluti igneum extinguit:& quod affluit,repellit:deniq; & quod
continetur

A cõtinetur, halitu digerit:conſtat enim ex puluere,oleo,ſorde humana,& ſudore.Ac puluis q dẽ emplaſticã uim hẽt,&refrigeratoriã,repercuſſoriãque:oleũ uero emollit:porro ſudor,& ſordes digerentia ſunt.Cæterũ quæ à ſtatuis corraditur,cũ puluerẽ non habeat,& ab ære æruginẽ quã dam ſumpſerit, non iniuria acrior eſt. Porro huius mentionem m odo fecimus, quod plurimum in ſe ipſo ſit oleoſæ ſubſtantiæ,quæ ex planta originem ſortitur.Sed & ubi de ijs,quæ ab animalibus proueniunt,uerba faciemus,eius tum quoque meminiſſe neceſſe erit,propter ſudorem.

SAGAPENVM

A. ibi. c.629. SAgapenum" liquor* eſt calidius,& tenuiũ partiũ,ſicut & alij liquores.Sed & abſterſionẽ quã dam poſſidet,qua oculorũ cicatrices expurgat,atq; extenuat.Quin & ſuffuſionibus,& hebetudinibus oculorũ, q̃ ob humorũ proueniũt craſſitiẽ, nõ malũ eſt medicamentũ: At ipſa Planta ex qua proueniũt,ferulæ aſſimilis,imbecilla,& inutilis eſt.Sane ipſa primũ ſagapenũ appellãt: at liquor eius abuſiue hoc nomen obtinet: ceu alia quoq; multa ex noĩs defectu p abuſum nuncupamus.Perfectius nanque foret ipſum cognominare non ſagapenum,ſed ſagapeni ſuccum.

* ὀπὸς modo liquor,modo ſuccus, ab hoc interprete uertitur, ſimiliter & χυλὸς: cum tamen clarum ſit ὀπὸν & χυλὸν inter ſe differre, tum ex pleriſque Galeni locis, tum præſertim ex capite de Peucedano, & ex capite de Ficu.

Sampſycon maiorana.

A. ibi. c.466. Sampſycon" tenuiũ partiũ, & digerentis eſt facultatis:deficcat.n.& excalfacit ordine tertio.

B

Saprotes Xylωn,caries lignorum.

A. ibi. c.617. Caries" lignorum,& maxime,quę participant adſtrictionis ſimul,& abſterſionis,uelut ulmus, expurgat,impletque ulcera humida.

Sarcocolla.

A. ibi. c.592. Sarcocolla" lachryma eſt arboris perſicæ.Miſtam uim habet ex emplaſtica quadam ſubſtantia,& paucula amara.Itaque citra morſum deſiccat,ac proinde glutinare uulnera ualet.

Satyrium.

A. ibi. c.706. Satyrium," aut Triphyllũ humidum,& calidum temperatura eſt: quamobrem guſtu quoque apparet dulce,Attamen recrementiam,& flatuoſam humiditatem poſſidet.Quocirca ad uenerem incitat. Hæc uero & herbæ ipſius radix præſtare poteſt. Porro ut quidam aiunt,ex uino nigro auſtero potum ſanat opiſthotonon.

Selinon apium.

A. ibid. c.55. Selinum" uſqueadeo calidum eſt, ut & urinas, & menſes cieat.Flatus quoque diſcutit,& magis ſemen, quàm herba ipſa. Sed & Oreoſelini, & Hippoſelini ſimilis uis eſt: uerum hippoſelinon imbecillius eſt,oreoſelinon ualentius.

C

Seris cichorium.

A. ibi. c.229. Seris" olus eſt ſubamarum,& magis quod agreſte eſt,quod ob id ipſum picrida,hoc eſt amaram, quidam nuncupant: quidã uero cichorium appellant.Eſt autem ea ſiccæ frigidæq́ue temperaturæ, utrunque primo exceſſu. Porro domeſtica magis etiam quàm agreſtis refrigerat:ſed & humiditatis multæ admiſtio ſiccitatem extinguit. Verum utraque adſtringentis qualitatis eſt particeps,uelut & Chondrila:nam & ipſa eſt ſereos ſpecies.

Seriphum.

Seriphũ. Dictũ ſanę de hoc eſt & in ſexto libro in ſermone de abſynthio:eſt enim abſynthio tũ ſpecie, tũ guſtu ſimile. Attamen diſcrepat, guſtu quidẽ,quandoquidem non æque ut illud adſtringat, pluſq; excalfaciat,amaritatemq́; quandã cũ ſalſedine reſipiat.Facultate uero tũ ꝙ ſtomacho infeſtũ ſit,magiſq; abſynthio lumbricos necet,ſiue foris impoſitum,ſiue intro in corpus aſſumptũ.Et ſane calfacere ipſum in ſecundo ordine intenſo cenſendum eſt,exiccare in tertio.

Seſeli.

A. ibi. c.626. Seſeli.' Et radix quidem, ſed & fructus uſqueadeo excalfacit, ut admodum urinam mouere queat.Sed & tenuium eſt partium,ut & comitiali morbo,& orthopnœis competat.

D

Seſamon.

A. ibi. c.642. Seſamon" nõ parũ in ſe cõtinet uiſcoſum,& pingue:quare emplaſticũ eſt,& emolliens,ac modice calidum.Eiuſdẽ facultatis eſt,quod ex eo conficitur oleum.Et herbæ quoque decoctum ſimilem uim obtinet.

Seſamoides magnum.

Seſamoides magnum, quod & Anticyricos helleboros appel latum eſt, propterea uidelicet quia ſemen eius ut helleborus purgat, hoc & reliqua facultate helleboro ſimile eſt. Nam & in abſtergendo,excalfaciendo,deſiccandoque,ſimilem illi uim obtinet.

Seſamoides album.

Seſamoidis albi ſemen non nullam item acrem qualitatem continet: ſed multum amarum eſt.Excalfacit itaque,rumpit,& extergit.

Sideritis.

Sideritis habet quidem etiam abſtergendi quandam facultatem,ſed plurima eius pars humida eſt, & mediocriter frigida: paucula uero ineſt adſtrictio.Quare phlegmonem ſedat,& glutinat.Quidam etiam uocant Achilleam ſideritim,quæ propoſitæ quidem,quòd ad iam dicta attinet, uiribus eſt non diſſimilibus, cæterum adſtrictione exuperat. Quare ad ſanguinis eruptiones,dyſenterias,& muliebre profluuium congruit.

Sicyos edodimos, cucumis esculentus. E

Cucumis" Esculentus, pepō quidem, hoc est maturus, tenuioris essentię est:q immaturus est, crassioris. Sed & abstergendi, & incidendi facultas eis inest: quare & urinam mouent: & corpus splendidum reddunt, ac magis quoq; si quis semine, arefacto cōtusoq; atq; cribrato uice pulueris abstersorij, siue ῥύμματος utat̄. Superat in eis humida frigidaq; tēperies, nō tñ magnopere, sed quasi in secūdo censetur ordine. Attamen si quis, aut semen aut radicem arefaciat, haud etiā humidæ fuerit naturę, sed iam desiccantis, idque in primo quodammodo ordine, aut etiam secundo, sed incipiente. Est & in istis maior abstergendi facultas, quàm in fructus ipsius carne. A. l. 2. t. 2. ca. 89. fol. 109. f.

Sicyos agrios, cucumis agrestis.

Cucumeris" agrestis tum fructus ipsius succus, quem uocant elaterium, tū nō minime radicis & foliorum ad medicationes perutilis est. Elateriū itaq; menses ciet: & fœtum interimit appositum, ceu alia omnia amara, & subtilium partium, maxime si quam habeant caliditatem, uelut ni mirum elaterium: summe siquidē amarum est, leuiter calidum: ut ex secundo sit ordine excalfaciētium: Porro tale protinus quoq; digerendi uim possidet. Sic igitur eo angina laborātes inungunt q.dā cum melle, aut oleo uetere. Bonum item est regio morbo affectis fusum cum lacte in nares. Sed & dolores capitis sanat hoc usu. Atq; elaterium quidē eiusmodi est: at radicis succus, ut & foliorum, licet elaterio similem uim habeat, imbecilliorē tñ. Sed & ipsa radix adsimilem facultatem possidet: abstergit namque, digerit, atque emollit. Porro cortex ea potentius desiccat. A. ibi. c. 176. fol 120 e F

Silphium laserpicium.

Silphij" liquor calidissimus est: uerum enimuero & folia, & caulis, & radix sat strenue excalfaciūt. Sed oīa flatulentę magis essentię sunt, ac proinde coctu difficilia: foris tñ imposita corpori, efficaciora: & omnium potissimū liquor, admodū trahentem facultatem possidens. Attamen & excrescentias emolliendi, & liquandi uim quandam, propter propositam temperiem, obtinet. A. l. 2. t. 2. ca. 52. fol. 103. g

*Sison.**

Sison calidius, & subamarus gustu est: Quare, & urinam mouet, & concoquit, mensesque prouocat, omnesque uiscerum obstructiones disijcit.

Sion.

Sion," quantum gustu quoquomodo odoratum est, tantum etiam excalfacientis facultatis est particeps. Sed & digerit, & urinam mouet, & calculos renum frangit, & menses euocat. A. ibi. c. 556.

Sisaron.

Sisari" radix cocta stomacho grata est, & urinam mouet secundo ordine excalfaciens, adiectam habens amaritatem quandam cum leuicula adstrictione. G A. ibi. c. 632.

Sisymbrium.

Sisymbrium" tenuium partium digerentis, excalfacientis, & reficcantis facultatis est, & temperaturæ in tertio ordine. Sed & semen eius tenuium partium est, & calidum: Quocirca ipsum quidam cum uino exhibent singultientibus, & tormina patientibus. A. ibi. c. 507.

Sisymbrium dictum cardamine.

Sisymbrium, qđ quidā Cardaminen uocant, qn̄quidem Cardamomo simile quiddā gustu ꝑ sefert: cū siccū est, tertij est ordinis excalfaciētium, & desiccanti: cū humidū, & uiride, secundi.

Scandix.

Scandix ex agrestium olerum genere est, subacre, & amarum, adeo ut in siccando, & excalfaciendo sit secundi ordinis intensi, aut tertij incipientis. Vrinam ualenter ciet, & uiscera obstructione liberat, ex dictis qualitatibus constans.

Scilla.

Scilla" admodum incidentem facultatem obtinet, non tamen admodum calidam. Sed secundum hoc eam quispiam secundi ordinis censeat excalfacientium. Præstat autem, aut assam, aut elixam sumere: sic enim virium eius uehementia exoluitur. A. ibi. c. 597. H

Scolymos.

Scolymi radix copiosam urinā graueolētē elicit, si quis eā in uino coctam bibat. At proinde graueolentiā sanat, tum alarum, tum totius corporis. Atq; hoc sane, medicamento ex tota inest essentia, nimirū cū succus sit purgatorius. At quæ secundum qualitates editur actio, calidum in secundo ordine completo, aut tertio incipiente, medicamen indicat, siccum uero in secundo.

Scordium.

Scordium." Ex uarijs id tum saporibus, tum facultatibus cōstat, nā & amarū quid obtinet, & acerbum, & acre: & maxime scorodo hoc est allio adsimilis eius est acrimonia: unde sane, mea sententia, nomenclaturam sortitum est. Expurgat igitur simulq; excalfacit uiscera: tum menses urinamque prouocat. Preterea conuulsa ruptaque, & laterum dolores ab obstructione, & frigore natos sanat epotum. Denique uiride quidem illitum magna uulnera conglutinat: sed sordida perpurgat, & contumacia ad cicatricem perducit, illitum aridum. A. ibid. c. 62.

Scorodon allium.

Allium" desiccat, & excalfacit quarto excessu. Porro Ophioscorodon agreste alliū est, dome- A. l. 2. t. 2. ca. 72. fol. 106. a

stico

Astico ualentius, ceu reliqua agrestia omnia.

Scorodoprasson.

Scorodoprasson sicut gustu, & odore mediam scorodi, hoc est allij, & prassi id est porri, qualitatem possidet, ita & uiribus.

Scorpioides.

Scorpioides excalfacit ordine tertio, desiccat secundo.

Smilax.

A.ibid.c.248. Smilax aut Taxus arbor est ueneno sæ facultatis.

Smyrna, myrrha.

A.ibid.c.468. Myrrha scd'i ordinis est excalfacientium, tum desiccantium. Itaque capitum vulneribus illita glutinare ea potest. Inest & amaritas non pauca, per quam fœtum, & lumbricos tum enecat, tũ eijcit. Adest hinc ei & abstergendi potentia. Sic igitur ocularibus miscetur facultatibus, utiq; q̃ ad ulcera & crassas cicatrices præparantur. Eadem de causa inditur & medicamentis, quæ ad tussim veterem, & asthma siue anhelationem, exhibentur. Non tamen arteriam exasperat sicut abstergentium non nulla: uerum adeo moderatam obtinet abstersionem, ut non nulli eã arte-

B riacis, quæ uocant medicamentis commisceant, tanquam sufficienter excalfaciens, & desiccãs medicamen: scilicet abstersionem proficiscentem ab amaritudine nihil uerentes.

Smyrna boice, myrrha bœotia.* *al. βοιωτική.

Smyrna Boice uim habet excalfaciendi, fundendi, emolliendi.

Smyrnium.

A.ibid.c.55. Smyrniũ quidẽ Hipposelinũ agreste cognominãt. Ex eodẽ gñe & ipm cũ apio est, & petroselino. Fueritq; apio quidẽ ualidius, imbecillius petroselino. Menses itaq; & urinas mouet, calidũ siccumq; tertio ordine. Cilices petroselinũ noĩant, qđ in amano nascitur. Est sane & ipm smyrniũ, uerũ minus acre petroselino, smyrnioque. Proinde sane ulceribus imponi põt, q. a uidelicet sine molestia desiccet. Sed & digerere, q̃ indurata sunt põt. Reliqua uis eius apio, & petroselino similis est. Quocirca & semine eius utimur ad menses, urinas, & astmata, siue anhelationes.

Sonchus.

Sonchus vbi adoleuerit, ex spinosis plantis est. Cæterum uiridis ẽtnum & tener estur perinde ut cætera agrestia olera. Temperamentum eius quodammõ mistum est: constat. n. ex aquea terreaq; essentia, utraque leuiter frigida. Nam & adstrictionis cuiusdam est particeps: & siue ca

C taplasmatis in morem illinatur, siue edatur, manifesto refrigerat. Postea vero quàm plane resiccatus fuerit, terrestre eius temperamentum redditur, modicam habens caliditatem.

Sparganium.

Sparganium & ipsum desiccantis est facultatis.

Spartum genista.

Sparti, quo & vites alligãt, tũ fructus, tũ uirgarũ succus, non instrenue trahentis est facultatis.

Stafilinus pastinaca.

A.ibid.c.287. Staphilinus satiuus imbecillior, agrestis ad oĩa potentior est. Vrinas mensesq; prouocat cum herba quidẽ tota, tũ maxime semen, ac radix. Habet porro ẽt abstersoriũ in se quippiã. Quãobrem ulcerum phagædenica quidam folijs eius uiridibus cum melle, quo pura reddant, illinunt.

Stachys.

Stachys, frutex ille Marrubio similis, gustu acri & amaro, tertij est ordinis excalfacientium. Quamobrem rationabiliter non menses solum prouocat: sed & abortum affert, & scd'as eiicit.

Stœbe.

Stœbes fructus, & folia maximo sunt usui, adstringendi uim hñtia mordacitatis expertem.

D Sed & desiccant euidẽter in tertio ferè ordine incipiẽte. Quamobrẽ decoctũ eorũ dysentericis iniicit, & auribus pure fluẽtibus: & vulnera magna conglutinat. Euidentius hæc p̃stat cum uino atro austero: ualenter. n. desiccat oẽs p̃ter naturã humiditates. Præterea folia uiridia si illinant, uim hẽt erumpẽtis sanguinis supprimendi. Deniq; & oculorũ ex ictu suffusiones illita iuuant.

Stœchas.

A.ibid.c.594. Stœchadis gustu quidẽ qualitas amara est, & mediocriter subadstringens: cęterũ tẽperies cõposita, nempe ex terrena essentia frigida exigua, vñ sane adstringit: & extenuata altera terrena copiosiore, a qua utiq; amara est. Ob utrorũq; vero conueniẽtiã & coitũ, & obstructione liberare, extenuare, extergere, roborareq; tum uiscera oĩa, tum totum corpus, est nata. Supra nanq; ostensum est, q̃ quæ ex eiusmodi essentiis constant medicamina, dictos effectus reddere possint.

Stratiote.

Stratiotes aquaticus quidem, humida & frigida facultate est; Terrestris uero nõ nihil habet adstrictionis: Proinde sane & vulnera glutinare potest, & ulceribus esse utilis. Sunt qui eo & ad sanguinis eruptiones utantur, & ad fistulas.

Struthion.

A.ibid.c.133. fol.114.h Struthii radice potissimum utimur, utpote gustu acri, & calida siccaq; tẽperamento, ex quarto

to quodammodo ordine.Sed & abſtergit, & irritat:proinde quoque ſternutationem ꝓuocat, ceu cætera omnia,quæ calida ſunt temperie,& guſtu acria. E

Styrax.

Styrax˝excalfacit,emollit,cõcoquit.Quamobrem tuſſibus,catarrhis,pituitæ deſtillationib⁹, raucedinibusque{quas κορύζας,& βράγχους uocant,}prodeſt.Tum menſes ſeu potum,ſeu admo tum prolicit. Combuſti eius fuligo,thuris fuligini quodammodo eſt ſimilis. A. ibi. c.423.

Syca ficus.

Ficus˝aridæ uim habent excalfaciendi ordine primo ẽt completo,aut ſecundo incipiẽte.Habent vèro,& partium tenuitatem quandã.Ex iſtis duobus idoneæ ſunt,quæ tubercula dura cõcoquant:ſtatim uero ẽt ea digerunt.Atq; ipſæ per ſe illitæ eiuſmodi uim obtinent. Sed & decoctum earum eiuſdem utiq; naturæ eſt.Verũ ubi magis concoquere conſilium eſt,miſcẽda eſt farina triticea:ubi vero plus digerere,hordeacea:panis horũ in medio.Sed hęc magis ſunt ꝓpria tractatus de medicamentorum cõpoſitione,& rõnis curandi: verũ in ꝑſentia hæc de iſchadib⁹ i.caricis,nouiſſe ſufficiat. Porro ſcire oportet,ꝙ q̃ pinguiores ſunt,magis poſſunt concoquere: quæ vero guſtu acriores,magis tum extergere,tum digerere. Cæterum quod ex ijs plurimũ in aqua coctis efficitur,ſimile eſt melli,nõ ſolũ conſiſtentia,ſed & facultate.Porro ficus uirides comeſæ,propter admiſtam humiditatem,facultatis ſunt imbecillioris:ſubducunt tñ aluũ vtræque tum humidæ,tum ſiccæ.Porro ficus caprifici acris,& digerentis facultatis ſunt.Sic etiam domeſticarum Groſſi,{Græci uocant ολύνθους:}ineſt enim illis non nihil etiam ſucci ex ficu arbore. A.l.2.t.2.cap. 276.f.129.h F

Syce ficus arbor.

Ficus˝arbor calidæ,tenuiumq; partiũ temperaturæ eſt,ceu indicant tum liquor eius, tum foliorum ſuccus.Valenter.n.eorum uterq; calidus eſt.Itaq; non mordicat tñ,aut vehementer abſtergit,ſed ulcerat:& ora uaſorum reſerat:& uerrucas,quas myrmecias uocant,eijcit:ſed & purgare poteſt.Porro ficus agreſtis,quã erineum{græce,latine caprificum,}nominant, tum opos, tũ ſuccus,ad omnia q̃ ſatiuæ ualentior eſt.Sed & cradæ.i.rami earum adeo ſunt calidi, tenuiumque partium,ut carnes bubulas duras,ſi coquendis adijciantur,friabiles ac teneras efficiant. A. ibidem.

Symphytum Petræum.

Symphyton Petræum ex cõtrarijs cõſtat uiribus:habet enim ſecãdi uim quampiam, qua collectum in thorace pulmoneq; pus expurgare poteſt:habetq; etiam quandam contrahẽdi uim, qua eiectionibus ſanguinis auxiliatur: & tertia ad eas ineſt humiditas quędam nõ immodice calida,per quam guſtantibus dulce apparet,& odoratu iucundum. Manſum ſitim exting uit,& arteriæ aſperitates ſanat.Porro ſecundum omnium dictarum uirium miſtionẽ ſimul digerere abũde poteſt,ſimulque corpora cõtrahere,cõſtringereque:proinde enterocœlijs imponitur: & ad conuulſa,& rupta cum oxymelite bibitur. Porro qui ipſum in uino decoctum ad dyſenteriam exhibent,& muliebre profluuium rubrum,utuntur tanquam deſiccante, & contrahente:qui uero ad nephritim,tanquàm expurgante, & incidente. A.ibid.c.534. G

Symphytum magnum.

Symphyton alterum,puta magnum,ſimilem dicto uim habet:non tamen guſtantibus dulce eſt,aut odorantibus odoratũ,ſed his ſane à modo ſcripto diuerſum eſt.Cæterũ, quatenus uiſcoſitatem quandã,& mordacitatem obtinet,ſcillæ ſimile eſt. Vtũturq; ad omnia, ad quæ iã dicto.

Sphondylion.

Sphõdylii,fructus acris,& ſecantis eſt facultatis.Itaq; ad aſthma,& comitialem morbũ, aptũ eſt medicamen.Prodeſt & aurigini.Et radix,nimirum adſimilis facultatis,ad eadem accommo datur. Sed & inſuper fiſtularum callos tollit: cæterum imponere eam oportet circumraſam. Porro floris etiam ſuccus ad diuturniora aurium ulcera conueniens reponitur. A.ibid.c.643.

Schinos lentiſcus. H

Schinos.˝Frutex hic ex aquea eſſentia leuiter calida uiribus,& terrena frigida non multa, cõpoſitus eſt,ob quam moderate adſtringit. Deſiccat igitur ſecundo ordine completo, aut tertio incipiente:in caliditatis,& frigiditatis dr̃ia quodãmodo eſt medius,& ſymmetrus.Similẽ oĩbus ſuis partibus adſtrictionẽ obtinet in radicib⁹,ramis,extremis turionibus,germinibus,ac folijs: ꝑterea fructu,& cortice:ac ſi ſuccum ex folijs eius uiridibus exprimas, ſimilis hic ordinis eſt,moderate adſtringens.Itaq; bibitur & per ſe,& cum alijs medicamentis, quæ dyſenterias,&* alui affectus ſanant: Quin & ad ſanguinis expuitiones,ſanguinisque ex utero eruptiones, tum ſedis vuluæque procidentias, idoneus eſt, utpote ad hypocyſtida non nihil prope accedens. A.ibid.c.443. & 453.

*al.Cœliacos.

Schinu anthos, ſchini flos.

Schinu anthos modice calfacit,modiceque etiã adſtringit, nec plane à tenuitatis natura alienus eſt.Quocirca his de cauſis urinam mouet,menſeſque ciet adhibitum ſiue in fomentationẽ, ſiue in potionem.Prodeſt & iecoris,& ſtomachi,ac uentris phlegmonis. Magis eo adſtringit radix.Quod uero florem uocãt,calidius eſt. Porro in omnibus ſuis partibus,in alijs magis in alijs minus,guſtantibus apparet adſtrictio: Proinde medicinis, quæ hæmoptoicis, ſiue ſanguinem reijcientibus exhibentur, commiſcetur.

Schænos.

A *Schœnos Lea iuncus læuis, Oxyſchœnos, Oligoſchœnos.*

Schœnos Lea, quædam Oxyſchœnos, alia*Oligoſcœnos nuncupatur. Gracilior duriorque oxyſchœnos, craſſior laxiorque*oligoſchœnos. Fructus*oligoſchœni ſomnum affert. At oxyſchœni duæ ſunt ſpecies: Altera ſterilis, cuius quidem in medicina nullus vſus eſt: Altera uerò fructum fert: conciliat uero, & huius fructus ſomnum, ſed minus quàm*oligoſchœni, q̃q̃ tamen hoc caput tentet. Vterque, ſi fructus cum uino bibatur, uentris fluxus deſiccat, & muliebre profluuium rubrum ſiſtit. Ex quibus clarum eſt, ꝙ compoſita eorum temperies eſt, ex terrena videlicet eſſentia leuiter frigida, & aquea leuiter calida: ut & inferna deſiccare poſſint, & ſenſim frigidos ad caput vapores ſubmittere, quibus ſomnolentos efficiant. * al. holoſchœnos.

TERMINTHOS TEREBINTVS

A. ibi. c. 303. Terebinthi tum cortex, tum folia, tum fructus, adſtrictorium quiddam obtinent. Sed & ſecundo ordine excalfaciunt. Itaque ꝙ etiam deſiccent manifeſtum eſt, recentes quidem etiamnum humidiq; modice: ſicci vero ordine ſecundo. Cæterum fructus aridus propinquus eſt etiam tertio ordine deſiccantium: eſt enim adeo calidus, ut mandentibus protinus eius caliditas percipiatur. Itaque etiam urinam prouocat, & lienibus prodeſt.

B *Teutlon Beta.*

A. ibi. c. 636. Beta nitroſæ cuiuſdam facultatis particeps eſt, qua tum digerit, tũ extergit, & per nares purgat. Cæterum cocta nitroſitatẽ oẽm, ac acrimoniam exuit, fitq; facultatis aphlegmantæ, hoc eſt phlegmonis aduerſæ, leuiter digerentis. Porro ad detergẽdum, digerendumq; ualidior eſt beta alba: nam nigra adiunctum habet adſtrictionis quippiam, & magis in radice, q̃ alijs partibus.

Teucrium.

Teucrium incidendi, & tenuium partium facultatis eſt: Quare lienes ſanat. Ponatque ipſum quiſpiam in tertio exiccantium, ſecundo uero calfacientium.

Tephra Cinis.

A. l. 2. t. 2. ca. 388. fo. 121. c. Cinis Combuſtorũ†lignorum‡reliquiæ ſic nuncupantur, cõpoſitæ ex contrarijs tũ qualitatibus, tum ſubſtantijs. Habet. n. in ſe partim terrenum, partim uelut æthalodes. i. fauilloſum, ſiue lygniodes. i. fuliginoſum, ſiue quomodocunque quis appellare uolet. Atq; hæ ſanè partes ſunt tenuium partium, & quæ maceratis aqua cineribus, & percolata unà aſportantur, atque abeũt: qđ uero reliquum eſt, terreum eſt, & infirmũ, & morſu uacans, in lixiuiũ calida facultate depoſita. Sed non oĩs Cinis eadem temperatura præditus eſt, ſed pro combuſtæ materiæ diuerſitate C variatur. At neſcio, quo pacto Dioſcorides oẽs cineres adſtringendi habere uim prodiderit, cũ ficulneus eiuſmodi oĩs qualitatis ſit expers, utpote cũ & ipſa arbor nulla ſua parte acerbã qualitatẽ præferat, ceu quercus, ilex, arbutus, fagus, lentiſcus, hedera, & hoc genus alia, uerũ plena ſucco ualido tota ſit, eaq; acri, & calido. Ergo ex acerbis utique lignis factus cinis non parũ adſtringit: meminiq; me quõque, cũ aliud ad manum non eſſet medicamen, per hunc ſanguinis ſuppreſſiſſe eruptionẽ. Verũ nullꝰ unquã ad tale uti ficulneo audeat: ſiquidẽ hic acrimoniæ multũ, adurentiſq; facultatis obtinet, miſtæ abſterſioni: Et utroq; differt ab eo, q. ex quercinis lignis cõficitur, tũ ꝙ in eo fuligineũ multo eſt acrius, tũ ꝙ illis terrenũ quodãmodo ſubaſtringens eſt, in hac abſtergens, ueluti in cinere tithymallorũ. Eſt & calx cineris quædã ſpecies, cæterum eſſentiæ, tenuiorũ partium, q̃ qui ex lignis fit: nimirũ quanto lapides exactius torreri, ut cinis fiãt, poſtulant. Sed tñ multum & ipſa reliquũ in ſe habet uelut naturæ igneæ, quod uocant ἐμπύρευμα. Proinde elota medicamen eſt citra morſum deſiccans, magiſq; ſi bis terve lauetur. Cæterum ſi marina aqua abluta ſit, admodũ digerit. Dicetur porro de ea, ubi de metallicis ſermo habebit. † In quodam antiquo cod. hæc uox non reperitur.

A. ibid. c. 536.

A. ibid. c. 643.

Telephium.

Telephium exiccandi, & detergẽdi facultate eſt, nõ tñ inſigniter calida: uerum in hoc forſan D quiſpiam ipſum primi eſſe ordinis cenſeat. Deſiccat tñ ſecundo ordine intenſo, aut certe principio tertij. Proinde ad putrida ulcera conuenit, & uitiliginem utranque ſanat cum aceto.

A. ibid. c. 4\[illegible\] & 453.

Telis fœnumgræcum.

A. ibid. c. 246. Fænumgræcum calidum eſt ſecundi ordinis, ſiccum primi. Proinde feruentes phlegmonas irritat acerbatque: quæ uero minus ſunt calidæ, & magis duræ, eas digerendo curat.

Tithymalli.

A ibi. c. 421. Tithymalli oẽs uincentem hñt acrem calidãq; facultatem: ineſt uero ipſis amaritas. Validiſſimus itaque eorum eſt liquor: ſecundũ locum tenent fructus, & folia. Sed & radix dictarum facultatum particeps eſt, ſed nõ ex æquo. Sane ipſa cũ aceto decocta dolores ſanat dentiũ, maxime q. illis eroſis ꝓueniunt: At liquores, ut qui valentiorẽ uim habeãt, in foramina quidẽ ipſa dẽtiũ indunt: cæterum ſi aliam*corporis partẽ cõtingerint, cõtinuo adurũt, ulcerãtque: proinde foris illis cera circũlinit: quippe cũ ex quarto ſint excalfacientiũ ordine, quẽ eſſe adurentium poſuimus, ſic pilos quoq; ſuccus inunctus tollit: porro cũ uehementior ſit, oleo miſcet: & ſi id idẽtidem ac ſæpe fiat, tãdẽ prorſum pilorum radices aduſtæ corrumpẽtur, corpuſq; debile reddet. Eadẽ facultate uerrucas, quas acrochordonas noĩant, & myrmecias, & pterygia ſiue oculorum ungues, & thymos auferũt: detergẽtq; lichenes, & pſoras, quia. ſ. & abſtergẽdi facultas ineſt ꝓpter amari-

amaritudinē. Præterea ulcerū phagedænica, anthracode, & gangrænode, quia ualēter tū excal E
faciunt, tū detergunt, si in tpe & moderate utare, iuuare aliqñ poterunt. Verum enimuero & fistularū callos eadē facultate eximunt. Cæterum hæc oīa gñe quidē similiter, imbecillius tñ & folia, & fructus pstare pñt. Quibus sane & ad pisces in aqua stagnali capiendos vti assolent. Celerrime nanq; ab illis in uertiginē acti, ac semimortui redditi, ad aquæ superficiē ferūtur. Porro cū septē sint eorum gña, valentissimus est quem Characian noīant, quem utiq; ēt quidam marem cognominant: & fœmina nuncupata Myrsinites; & qui in petris nascitur ad modum arboris: deinceps qui phlomo adsimilis est & Cyparissias: deinde paralius, siue marinus: denique Helioscopius. Proportione uero comprehensæ illorum facultatis, & Cinis, & Lixiuium ex ipsis erit.

Tragacantha.

Tragacantha similē gummi uim obtinet emplasticā quandam, & quæ acrimoniam hebetat. Et sane similiter vt illud desiccat. A. ibi. c. 220.

Tragion.

Tragij folia, fruct⁹, lachrymaq; trahētis digerētisq; sunt facultatis. Est uero & tenuiū partiū, & facultate in principio tertij iā quoquo mō ordinis calida, Stipites & hærētia corporib⁹ extrahit, lapides frāgit, mēses mouet drachmæ pōdere potū. Porro in Creta sola nascit, Lētisco adsimile. Cæterū alterum tragiū hoc minus, cuius folia Scolopēdrio similia sunt, uisitur quidē mul- F
tis in locis: sed non parum habet facultatis adstringentis, ut & ad fluxionum affectus cōueniat.

Tragoriganum.

De Tragorigano in sermone de Origano supra est dictum.

Tribolos.

Tribolus ex humida essentia modice frigida, & sicca nō mediocriter, & ipsa frigida, cōponitur. In terrestri tñ superat terreū frigidum, qđ adstringens oñdimus: in aquatico vero aqueum. Proinde ambo, & contra phlegmonarum gñationes, & oīno contra omnes influxus, congruūt. Porrò terrestris ipsius fructus, cum tenuium sit partium, potus lapides in renibus comminuit. A. ibi. c. 329.

Tripolium.

Tripolij radix gustanti acris est, & facultate calida in tertio excessu.

Triphyllum.

Triphyllum, quidam Asphaltion, quidam Oxyphyllon, non nulli Minyanthes, sunt & qui Cnicium uocitent. Prima quidem tria, ab accidentibus frutici: reliqua duo nomina, haud scio unde. Vis plantæ est calida, & sicca ut bituminis, cui odore est similis, utrinque tertio ordine. Proinde pota laterum dolores ab obstructione natos iuuat, & urinam mensesque prouocat. G

Trichomanes.

Trichomanes eadem præstat, quæ Adianthum.

Trycnon solanum.

Trychnon quidā pposito, S, Strychnū uocāt. Esculentū quidē, qđ in hortis nascitur, notum est oībus: utunturq; ad oīa ea, q̄ refrigerari adstringiq; postulāt. Possūt.n. hęc duo ordine scđo. Cæterorum non esculentorum unū quidem nuncupatur Halicacabum, fructum hñs rufum, acino vuæ tum figura, tū magnitudine adsimilē, quo & ad coronas utuntur: alterum uero fruticosum, a conciliando somno Hypnoticum: & tertium, ꝙ insaniam afferat, manicum appellitant. Halicacabū igitur in foliorū facultate hortensi solano simile est, fructum hñs ciendæ urinæ idoneum. proinde cōpluribus facultatibus cōpositis, q̄ ad iecur, & uesicā, & renes accommodantur, adiungit. Solani uero Hypnotici, cortex radicis, si cū uino bibat, somnū accersit drachmæ pondere sumpt⁹. Sed & cętera quoq; papaueris succo persimilis est, nisi ꝙ hactenus imbecillior est, ꝙ ipse tertij hēatur ordinis refrigerantiū, cū hic positus sit in quarto. Huius solani semen urinā ciendi ptātem hēt. Cæterum si plus duodecim corymbis hauseris, dementiam quoq; adsciscet. Porro qđ reliquum est ex propositis solanis, ad medicationes, quæ intrò in corpus adhibentur, H
inutile est. Nā si quatuor eius drachmæ offerantur, mortē inferent: si pauciores insaniā: una certe innoxie sumitur, cæterū nec ipsa utile quid obtinet. Verum si foris corpori emplastri modo illinatur, ulcera cacoethe, & nomode, siue pascentia, curat. Sed ad talia radicis cortex præfertur, desiccans secundo ordine iam completo, & tertio incipiente: refrigerans secundo incipiente. A. ibid. c. 369. & 646.

HYACINTHVS

HYacinthi radix bulbosa est ordinis primi in desiccando: scđi uero cōpleti, aut certe tertij incipiētis, in refrigerādo. Itaq; pueros diutissime seruare impuberes uino illita credit. Fructus leuiter extergit: & adstringit. Quāobrē & ipse regio morbo laborantibus exhibet in uino, ordine quidē tertio quadātenus desiccans, cæterū in medio cōsistens caliditatis, ac frigiditatis. A. l. 2. t. 2. c. 36. f. 101. g

Hydnon tuber terræ.

Hydna oībus nota sunt. Subam hñt uincentē terrestrē quidē consistentia, sed tñ cū paucula quadam partium tenuitate mistam. A. ibi. c. 688.

Hydropeperi.

Hydropeperi a locis in quibus nascit, & a similitudine, q̄ illi cū pipere in gustu est, nomē sortitum est: cæterum non usqueadeo calidum est, quàm piper. Et sane herba ipsa etiamnum uiridis una cum fructu cataplasmatis in modum imposita, sugillata & tumores induratos digerit. A. ibi. c. 551.

Hyoscyamus.

A

Hyoscyamus, altercum.

A. ibid. c. 348. Hyoscyamus, cui semen atrum est, insaniam ac soporẽ affert: Sed is, cui semen mediocriter flauum est, propinquam ei facultatẽ possidet. Verũ utriq; fugiendi sunt, ut inutiles, & uenenosi, seu deleterij. Cæterum cuius semen, ac flos candidus est, ad sanationes uel maximè idoneus est, ex tertio quodammodo ordine refrigerantium. Porrò flos eius quidem, cui semen est nigrum, mediocriter purpureus est: eius uero, cui est subflauum, leuiter mali colorem refert.

Hypericum.

A. ibid. c. 354. Hypericũ calfacit, & desiccat, essentia tenuiũ partium, adeo ut & mẽses, & urinas prouocet: sed ad hæc totus sumendus est fructus, non tñ semen. Porrò cum folijs illitus uiridis ad cicatricem ducit cum alia, tum etiam ambusta. Cæterum si sicca contusa inspergas, sanabis & mollia nimis, humidaque, & putredinosa vlcerum. Sunt & qui ischiadicis bibendum exhibeant.

Hypecoon.

Hypecoon refrigerandi uim habet, ex tertio ordine refrigerãtiũ, ut parum absit a papauere.

Hypoglosson.

Hypoglosson inde adeo nuncupata est, ꝙ summis corymbis velut ligulæ quædam exeunt.

B Cæterum radix & succus fruticis emolliendi uim possident.

Hyssopum.

A. ibi. c. 356. Hyssopum desiccat, & excalfacit ordine tertio: sed & tenuium est partium.

PHACI, LENTES

A. ibid. c. 438. LEntes valenter adstringunt: medium tenent caliditatis, & frigiditatis: desiccant sane in secundo ordine. Ipsum itaque earum corpus desiccat, & sistit uentrem: cæterum decoctũ prouocat. Proinde etiam prior aqua abijcitur, ubi retentionis causa adhibentur.

Phacos, lenticula palustris.

A. ibid. c. 450. Lenticula palustris humidæ frigidiq; tẽperaturæ est, utrinq; ex scd'o quodammodo ordine.

Phaleris.

Phaleridis herbæ tum succus, tum semen, tum folia porari utiliter creduntur ad uesicæ dolores, ceu in sese habeant quiddam tenuium partium, & calidum.

Phalangites.

Phalangites, sic appellata est, ꝙ morsis a phalangijs auxilietur. Est autem facultatis tenuium partium, desiccantis: Quamobrem & tormina patientibus succurrit.

C

Phlomus Verbascum.

A. ibid. c. 98. Phlomos. Quidam per p literã & scribunt, & proferunt. Quædã folijs alba est, quædã uero nigra. Et albæ quidẽ mas est, cuius folia angustiora: fœmina, cuius maiora. Et præter has est alia Phlomos, Agria cognominata: flores hẽt aureos & luteos, siue melizontas. Sed & alia præter has est, quam proprie Phlomida noĩant, & Thryallida. Priorũ itaque duarum radix acerba gustu est, & fluxionis affectibus prodest: sed & ad dentium dolorem eam quidam colluunt. Sane folia digerendi uim hñt: sic & aliarum folia, & maxime eius, quę aurei coloris flores obtinet, qua ẽt capillos flauos reddunt. Oĩum. n. folia desiccandi, & mediocriter detergẽdi uim possidẽt.

Phœnix, Palma.

A. ibi. c. 87. & 143. Phœnix arbor adstrictorię facultatis oĩbus sui partibus est particeps. Igitur ramorum succus austerus est ex aquea sũba tepida, & terrea frigida, cõstans. Similis naturę est Encephalos, quẽ uocant, hoc est cerebrũ, siue medulla, esui aptus. At fructus eius, & maxime dulcis, non paucam obtinet caliditatem. Cęterum, cum edendo sit, multo est usui, non tñ foris impositus, ubi quid roborare, & desiccare, contrahere, stipare, densareq; cõsilium est: sed & tanq̃ cibus sumptus, & simul cũ alijs, & per se. Porrò quod Elaten uocant, nempe tenerũ illud palmæ germen, eandem

D cum cerebro eius facultatem possidet. Quod vero uelut tegumentum eius est, adstringentẽ, & ipsum qualitatem habet, uerum plusquam dicta omnia exiccat; utpote quod & essentię consistentia illis siccius est, & minimum habet humiditatis. Itaq; iure utuntur illo ad vlcera putrescentia; miscentque medicamentis articulos plus iusto laxatos contrahentibus: ad hęc facultatibus hepaticis, & stomachicis, seu intro sumantur, seu foris admoueãtur. Sed & radix plantę desiccatorię citra morsum facultatis est, adiunctum habens & ipsa adstrictionis quippiam.

Phorbion.

Phorbij semine ad leucomata hoc est albugines, cum melle applicant. Sed & spicula extrahere creditur. Porrò & ipsa herba idem præstare uidetur. Ex quibus constat quòd tenuium partium, & attrahendi detergendiq; potentiam obtinet.

Phu.

A. ibid. c. 255. Phu. Odorata quodam modo est huius herbæ radix, nardo uiribus similis: sed tamen ad pleraque infirmior. Vrinas mouet plus, quàm aut Indica, aut Syriaca nardus, perinde ut Gallica.

Phycos Alga.

Phycos humens etiamnum & uirens ex mari exemptus desiccat, & refrigerat ordine secundo: habet enim quiddam modice acerbum.

Phyllitis.

Phyllitis. E

Phyllitis,cũ qualitatis sit acerbæ,nõ ab re diarrhæas,siue ꝓfluuia,& dysenterias,pota iuuat.

Phyllon malabathrum folium malabathri.

Folium malabathri nardo similem uim possidet. A. ibi. c.253.

CHALBANE GALBANVM

GAlbanũ succus est plantæ ferulaceæ,molliẽdi,& digerẽdi vi.Fueritq; sanè ex tertio ordine excalfacientiũ incipiente,aut scđo completo:in desiccando vero,ex secũdo incipiẽte. A.l.2.t.2.cap. 130.fol.114.e

Chamædrys.

Chamædrys uincentem habet qualitatem amaram:est & quodãmodo acris. Quocirca merito lienes colliquat,& urinas ac menses prouocat,crassitudinem humorum incidit, & uiscerũ obstructiones expurgat.Ponatq; eam quispiam in tertio ordine excalfacientium,& desiccãtiũ: plus tamen desiccat,quàm calefacit. *Chamæcissos.*

Chamæcissi flos,cum sit admodum amarus,iecur obstructione liberat. Daturq; ex coxendice laborantibus. *Chamelea.*

Chamælea uincentem habet qualitatem amaram.Quamobrem admodum sordida ulcera, & quæ maximas habent crustas, cum melle perpurgare potest. A.ibid.c.456. F

Chamæleuce.

Chamæleuce calidæ facultatis est tertio quodammodo ordine,siccæ primo.

Chamæleon.

Chamæleontis radix,nigri quidem,lethale quiddã obtinet. Quamobrẽ foris utiq; usus eius ad psoras adhibetur,& lichenas,& uitiligines,& in summa,q̃ detersionem postulant: præterea digerentibus,& emolliẽtibus pharmacis cõmiscetur:& phagedænica ulcera sanat illita. Est.n. sicca tertio ordine,calfacit uero scđo ordine absoluto.Porrò albi chamæleontis radix ad latos lumbricos potui datur cũ uino austero mensura oxybaphi. Exhibent sane ẽt aqua inter cutem laborantibus adsimilẽ habentẽ temperiem ipsius nigri radici,nisi quatenus amarior, q̃ illa est. A.ibid.c.697. & 455.

Chamæpitys.

Camæpitys gustu quidẽ amarũ saporem ualidiorem acri obtinet, effectu uero expurgat,abstergitq; uiscera plus,q̃ calfacit.Proinde auriginosis,& oĩno quibus facile iecur obstruitur, bonũ est remediũ.Quin & menses ducit tũ pota,tũ apposita cũ melle. Sed & urinæ mouendæ medicamen est. Sunt aũt ẽt,qui cã exhibẽt decoctã in melicrato ijs,qui coxendicis doloribus torquẽtur.Herba porro ipsa uiridis uulnera magna conglutinat,& ulcera putrescentia sanat:præterea uberum durities discutit.Est enim in siccando ordinis tertij,in calfaciendo uero secundi. A. l. 2.t.2 ca. 131.fol.114.f G

Chamæsyce.

Chamæsyce abstergendi simul,& acrẽ uim possidet. Itaque acrochordonas,& myrmecias, caules eius teneriores in modum cataplasmatis admoti, quiq; ex eis profluit liquor,auferunt. Cum melle uero crassas oculorum cicatrices detergunt.Sed & hebetudines uisus a crassitie natas adiuuant,sicut sane & suffusionum principia.

Chelidonium.

Chelidoniũ extergentis admodũ,& calidæ,facultatis est.Sed & succus eius ad acuendum uisum cõmodus est,utiq; in quibus crassum quiddã in pupilla colligitur,digestione atq; discussione indigẽs:Vsi sunt radice eius quidã ad auriginẽ ab obstructione iecoris proficiscentẽ,in uino eam albo potui exhibentes cũ*aniso.Similiter mansa confert dẽtium doloribus.Porro chelidoniũ minus cum acrius sit maiore,celeriter illitũ cutẽ exulcerat,vnguesque scabros eijcit.Succus eius per nares purgat,ut pote admodũ acer.Itaq; hæc herba quarti quodã mõ ordinis fuerit calfacientium incipientis: maius autem chelidonium tertij est ordinis absoluti iam, idque tum in calfaciendo,tum in siccando. *Condrila.* A.ibid.c.195. H

Chondrila.Et hanc quidem serin nominant.Est enim eiusdem fere cum illa facultatis:nisi ꝙ gustu amariuscula est,ac proinde facultate siccantiore.

Chondrus.

Chõdrus est sane nutrimentũ optimũ,sicuti & triticũ. Sed huius instituti non est de nutrimento distinguere.Verũ ut medicamẽ emplasticæ facultatis est,tẽperie tritico similis,plus tñ illo uiscos⁹:quare sanè ẽt illo pl⁹ nutrit.Estq; ceu materia q̃dã idonea excipiẽdis aceto, marĩa aqua, muria,& id genus alijs ualenter desiccantibus:proinde q̃dã ex genere admodũ exiccãtium esse & hoc semen autumarunt.Cæterũ chondrus ex numero est potius cõcoquentiũ, ut & triticum, quæ minime profecto desiccant.At ob exiccantium medicaminum admistionẽ,cum quod ex illis compositum est,exiccatorium sit,medicorum complures in errorem inducti sunt,ut falsò putarent desiccationem chondro acceptam ferendam,ijs,quæ admista erant, præteritis.

Chrysocome.

Chrysocome,uocat & Chrysites.Radix uincentes hẽt acrẽ simul,& adstringentẽ qualitates: quare nõ admodũ multi usus est. Vsui tñ est decocta in melicrato in peripneumonijs, & morbis hepaticis siue iecorarijs. Sed & menstruæ purgationis prouocandæ uim quandam obtinet.

Pseudo

A

PSEVDODICTAMNVM

PSeudodictamnum imbecillis dictamni vim habet.

Pſyllium.

A.ibid.c.533. Pſyllium ſemen habet admodum utile,ex ſecundo refrigerantium ordine:in deſiccando uero & humectando medium quodammodo eſt,& ſymmetrum.

OCIMON

A ibid.c. 10. OCimum ex ſecundo eſt ordine calfacientium: habet autem recrementitiam humiditatẽ. Proinde nec commodum eſt,quòd in corpus ſumatur:Cæterum foris illitum,ad digerendum & concoquendum idoneum eſt.

Ocimoides.

Ocimoides.Quidam Philitærium cognominant. Radix inutilis eſt. At ſemen tenuium partium,& deſiccantis citra mordicationem facultatis eſt.

B

GALENI DE SIMPLICIVM MEDICAMENTORVM FACVLTATIBVS LIBER NONVS.

ARGVMENTVM LIBRI.

Agit de terrarum, ac metallicorum facultate.

Replicantur quæ de adſtringentibus, & combuſtis medicamentis quarto libro demonſtrata ſunt.

C QVotquot plãtarũ partes ſunt,& fructus, & ſucci,atq; liquores, ſupra dicta ſunt oĩa. Nunc aũt de reliquis medicamentis, q̃ metallorũ gñe cenſent, quæq́; ipſius terrę ſpecies ſunt,diſſerere ꝓpoſitum eſt:poſt quę deinceps non nihil tractabitur de partibus aĩalium, utique quibus ceu medicamẽtis ad curationes utimur.Cæterum præſtare mihi vĩ,cõiter de illis oĩbus præfari,quo uidelicet tum clarius intelligi poſſint, tũ quæ dicenda ſunt, diſtincte ceu in articulos inaudiantur.Nam ſi quis in oĩbus ſequatur ſcriptores,ſiue medicamentorum,ſiue materiarũ,ſiue illorum ꝑparandorũ, in multis profectò turpiſſime hallucinabĩ,& ea quę pręfinite,ac determinate a me poſita ſunt, perperã accipiet.Cæterũ cum duo ſint capita cõis orationis iam proponendæ; Alterum eſt, an ſponte naſcentium medicaminum,q̃ cõbuſta ſunt,calidiora arbitrari oporteat,an frigidiora: Alterũ de medicamentis adſtringentibus, quorum in gñe eſſe ſupra oſtenſum eſt tum auſtera, tũ acerba.Itaq; ſuper his quidẽ in quarto horũ commentariorum uerba fecimus:ſed & mõ commemorare ſatius fuerit,medicamentis adſtringentibus facultatẽ, & qualitatem ineſſe cum aeribus pugnantiſſimam.Adſtringunt.n.acacia,balauſtiũ,hypocyſtis,cytini,galla,rheon,rhus, omphacium,meſpila,corna,malicoriũ,myrta.Acria uero ſunt euphorbium,allium,cæpa,porrum, napy,piper,gingiberi,ſmyrnium,origanum,pulegium,calamenthe,& thymus. Reuocandum itaq; in memoriã duntaxat,qualem cuiusq́; dictorum percipimus ſenſum,& protinus ſequetur qualitatis eorum diuerſitas,quam in quarto libro expoſui una cum alijs oĩbus guſtus dr̃ijs. Sane contrahunt,conſtipantq́ue,atque condenſant ſubam noſtram adſtringentia:ac proinde in D quamuis corporis noſtri partem extrinſecus impoſita, continuo illam rugoſam & contractam efficiunt,contra q̃ acria,quæ impoſita cuti perſpicuò eam excalfaciunt,atq; in molem attollũt, rubente colore:ac ſi diutius immorentur,ẽt ulcerant. Hæc itaque euidenter apparent tum incidere,tum excalfacere,tum ẽt a uicinis partibus ad ſeſe ſanguinẽ attrahere: at adſtringentia refrigerando,contrahendo,conſtringendoque,in illis ẽt contentum repellere. Facultas itaq; aduerſiſſima eſt adſtringentibus cum acribus:nec quæ in guſtu apparet qualitas, ſimile quippiam obtinet. Quid ergo non nullis in mentem uenerit,ut piper,allium,atque adeo acria oĩa,adſtringere dicerent,ſanè cogitatione aſſequi nequeo.Nam ſi ut hæc adſtringere dictitant,ita rhũ,balauſtium,omphacium,meſpilum,& quotquot eius generis,acria cognominarent,diuerſa ac cõmutata in nominibus conſuetudine,ignaros profecto illos uocum,& earum ſignificatuum,non tamen guſtandi,aut olfaciendi carere iudicio,dicerem. Nunc uero cum res duas & olfactu, & guſtu,& effectibus ſuis,contrariam inter ſeſe naturã oſtentantes,una appellatione nuncupent, admiranda profecto hoĩum,aut ſtupiditas eſt, aut dementia, aut ſimul utraque: perinde.n.faciunt,atque illi,qui & ignis,& niuis eundem eſſe ſenſum aiunt. Atque adeo in quendam quondam incidi, qui præ tam aliena,atque abſurda uſurpandorum uocabulorum conſuetudine, diceret nihil prohibere,quo minus diceretur nix eandem igni habere tum qualitatem, tum facul

tatem:

tatem:quia videlicet & hæc qñq; uiſa ſit pedes diutius per eam ambulãtium aduſſiſſe. Sane nõ E
paruo tp̃e opus eſt,ut illis hoĩbus ſordem animi expurges.At quibus nõ in tam profunda igno-
rantiæ caligine degere contigit,ac quartum horum commentariorum perlegerint,ijs,quæ iam
dicta ſunt,memoriæ cã repetita ſufficiunt, quò diſtinctè noĩa de quaque propriarum rerum ita
inaudiant,quemadmodum*Latinis efferre,Græcisq; mos eſt. Tranſibo uerò ad ſ̃m ſcemma ,
ſiue ſpeculationem,haud ẽt de noĩe,& ſignificato eius hñdum,uerum de rei natura.Nam pleri-
que exiſtimant combuſta oĩa ſe ipſis effici frigidiora : alij contra , combuſtorum oĩum augeri
caliditatem exiſtimant:utriq; ſane errantes.Conſpiciuntur.n.liquido quædam calidiora reddi
ta,& ad guſtũ,& ad tactum,& ad eam,quæ in uſu cernitur,facultatem:uelut ſupra dicebam de a-
cribus,& adſtringentibus.Quædam contra ab uſtione minus apparent calida:idq; clare diſcer
nimus tum tactu,tum uſu. Dico autem uſum, ceu ante dixi, cum cuti impoſita, alia calidiorem
rubentioremq; partem efficiunt,alia exanguem & frigidam:& alia molem attollunt,alia cõtra
hunt.Igitur acria multum caloris amittunt uſta:at,quæ eiuſmodi non ſunt,aſſumunt. Sane com
buſtorum omnium nullum plane eſt frigidum:relinquitur.n.in illis uelut ἐμπύρευμα,hoc eſt igni
tio quædam,nam ita uocabat Ariſtoteles. Atq; id eſt,quod per ablutiones detergitur,ex cõbu
ſtorum ſubſtantia ſubtiliſſimum:quod ubi cum aqua abierit, quod uſti reliquum eſt, ſubſtantia F
terrena eſt : ſiquidem humidum omne combuſtio abſumit, reliquum autem terrenum eſt una
cum empyreumate ab Ariſtotele uocato.Hoc ergo ubi per lotionem ablatum,ac ſemotum fue
rit,aqua,in qua medicamen ablutum eſt,calidam adſciuit facultatem,eamq; tenuium partium:
quod reliquum uero eſt,terreum ſimul & frigidum eſt,deſiccare citra mordacitatem potẽs. De
his quidem & ſupra diximus : cæterum nihilo deterius eſt in memoriam nunc ea reuocaſſe, ut
repetita illorum memoria,ſimul quæ dicenda ſunt,exactius quis aſſequatur.

DE TERRAE DIFFERENTIIS

CVm duæ ſint res,q̃ terrę uocabulo ſignãtur,neceſſarium duxi prius eas diſtinguere,ut cla
riora ſint,q̃ dicẽda ueniũt.Altera ſane oĩbus Græcis{pariter Latinis}maxime cõſueta eſt.
Siquidẽ ubi triticum, hordeum,aut aliud quodpiã ſeminum,q̃ cerealia nũcupantur,ſeminant ,
mediocriter humidã eſſe terram oportere aiunt:At ubi uites,ficus,oleas,aut aliã q̃uis arborem
plantant,fugiendã p̃cipiunt tũ eam,q̃ uliginis plane expers ſit,& arida, tum q̃ humida ſit,& lu-
toſa:nam lutum uocant terrã humido maceratã.Tũ qui de colendis agris,ceu georgica conſcri
bunt,in regionũ dr̃ijs atram terrã,argilloſam,arenoſãque,diſcriminantes efferunt: ſed & pin-
guem terram uocant,ex qua lutũ fit uiſcoſum,ac lentum:alteram uero contra q̃ hanc diſpoſitã, G
q̃ lutum efficiat pinguetudinis expers,& friabile,ut ſic dicam.Atq; hoc eſt unum terræ uocabu-
li ſignatum,oĩbus uſitatum.Alterum eſt ſolis philoſophis uſurpatum,cum aiunt,elementa cor-
porum eſſe terrã,aquam,aerem,& ignem.Corpus nanque extreme ſiccum, ac frigidum terram
nuncupant. Scd̃m hos ergo nullum compoſitorũ corporum terra cenſetur elementaris: aiunt
tñ ea plurimum hr̃e terræ,puta adamantem, & ſaxa : & quanto corpore fuerint,duriore,tanto
magis ea dñt eſſe terrea,cõtra q̃ agricolæ.Haud.n.quo durior ſit corporum cõſiſtentia, eo plus
terream eſſe dictitant,uerum lapides, & petras plane ad agriculturã eſſe ineptiſſima cõtendũt.
Cæterum eam eſſe terram dñt exactiſſimam,quæ q̃ longiſſime receſſit a ſaxi conſiſtentia:quip-
pe cum & argilloſam , & arenoſam ad pleraq; damnent inutilem.Scd̃m itaque ſignatum qđ a
philoſophis celebratur, tribus finietur generibus terræ dr̃iæ . Siquidem unum eius genus lapis
eſt,Alterum corpus metallicum,Tertium uero terra,quæ colitur: facta apud eos dr̃ia de metal-
licis corporibus,quæ fundi pñt,uelut ære,ſtanno, plumbo : hæc.n.quidam aiunt non terræ, ſed
aquæ,plus continere.Attamen cæteri hoĩes oẽs eam dũtaxat terram noĩant,quæ humido ma-
cerata lutum efficitur : De qua utique & ego nunc ſtatui dr̃ias exponere,id modo præfatus, qđ
propoſita ſectio corporum terrenorum in lapides,metallica,& terram quæ colitur,abſque cor- H
poribus,quæ proprie phyſica,ſeu naturalia noĩantur,dicta eſt. Nam ſi ea accedant, tum ligna
oĩa,& fructuum partes complures,uelut ẽt aĩalium,eſſentia eſſe terrena dicentur : fructuũ qui-
dem partes,ut nuclei oliuarum,& uinacei vuarum,putamina nucum , & conorum , & eius gñis
multa alia:aĩalium uero oſſa,cornua,dentes. Verum de plantarum partibus,quæ terrenæ utiq;
ſunt,& duræ,partim iam ſupra dictum eſt,partim ẽt nunc dicetur : At de ijs,quæ aĩantium ſunt,
infra tractabitur , ubi prius terræ ſpecies abſoluero : licet.n.ea tibi aut differentias, aut ſpecies,
aut ẽt appellare genera.Dico autem hæc,lapides,metallica corpora,terram in lutum ſolubilẽ.
Ac primum omnium dicam ab*Latinis nuncupatæ terræ differentias, quæ commune hoc ha-
bet,ut addita aqua continuò ſoluatur, & fiat lutum. Nam quod a philoſophis ſic appellatur,nõ
habet omnibus commune,ſed illis tantum conſuetum, ac celebratum ſignificatum .

DE DIFFERENTIIS NOMINATAE PASSIM TERRAE

TErram uſitate*Latinis uocari dixi,quæ iniecta aqua ſtatim ſoluitur,& fit lutum. Hmõi er-
go eſt, quam hoĩes ad culturam elaborant, differentias hñs quaſdam ſane ſecundum pro
priam rõnem,dum pinguis eſt,& uiſcoſa,quæ utique omnino,& atra colore eſt:alia uero friabi
lior, & pinguitudinis expers,quam uocant argillam,quæ ſane quodammõ candidior eſt. Atq;

A hæ contrarijſſimæ ſunt dñæ: Aliæ harum in medio ſunt, alteri atque alteri magis accedentes: at que adeo quædam etiam, quę ex ęquo ad unguem in medio, pari interuallo ab utraque diſtant. At aliæ ſunt terræ dñæ ex diuerſi generis corporum natæ cōmiſtione: qua ratione lapidoſæ, & arenoſæ habentur. Atq; admiſtā talium ſubſtantiā ſegregant largæ aquæ effuſione, ac macera
A.l. 2.t.2.c2. 411.f. 139.b tione, dum* totū humidum efficiatur: cū.n. id effectum eſt, id quod deferē, atq; ineſt lapidoſum, * Al lutum. atq; arenoſum, id omne ſubſidit, & terra exacta ſupernatat. Tale quiddā, & in Lēnia terra uiſit, quā cognominant quidā Milton lemniā, id eſt rubricā lemniā: & alij quidam Sphragida lēniā, hoc eſt ſigillum lemniū, ob impreſſum uidelicet illi ſigillum Dianę ſacrū. Siquidē hāc terram ſa cerdos cum patrio quodam honore ſumens, haud mactatis animalibus, ſed tritico, atq; hordeo piamēti gr̄a terræ redditis, in urbem cōportat. Quā deinde aqua maceratā, atq; in lutū redactā, ubi ualenter conturbauit, paulūq; inde quieſcere ſinit, aquā q̄ ſupernatat, primū aufert: & mox quod ſub ea eſt pingue terræ tollit, at reliquum duntaxat, quod ad imū ſubſedit, lapidoſum. ſ. & arenoſum relinquit ut inutile, ac ſuperuacaneū. Porro lutum illud pingue uſq; eo deſiccat, dum mollis ceræ conſiſtentiā accipiat: huiuſq; exiguis acceptis particulis, ſacrū Dianæ ſignū imprimit: ac poſtea rurſum in umbra ſiccādum reponit, donec omnē planè humiditatē mittat, fiatq;
B illud medicis oībus cognitū medicamen, Lēnia ſphragis ſiue ſigillū: ſic enim quiddā illā cogno minant ob impreſſam illi ſphragida hoc eſt ſigillū: ceu etiā nō nulli ob colorem, lemniā miltō, ſiue rubricā appellitāt. Eundem ergo quem rubrica colorem obtinet, uerū ab ea differt, ꝙ contactu nō cōtaminet atq; illa: & ſecūdum collem in Lemno, qui totius colore fuluo eſt, & in quo neq; arbor, neq; ſaxū neq; plāta naſcitur, tm̄ hm̄oi terra uiſitur. Porro tres eius ſignantur dñæ, una quā poſuimus terræ ſacræ, quā alij nemini præter unā ſacerdotem cōtingere fas eſt: Altera uero eius quæ re uera miltos eſt ſiue rubrica: utuntur aūt ea potiſſimū fabri: Demum tertia eius quæ extergit, qua utuntur qui lintea, & ueſtes lauant, quibus utique collibitum eſt. Cęterum cū & apud Dioſcoridem, & alios quoſdā ſcriptū legiſſem, Lemniæ terræ hircinum miſceri ſanguinem, atq; ex luto qđ ea miſtione conficiebatur, ſacerdotem lemnias quas uocāt ſphragidas tū conformare, tū conſignare, cupiebam profecto, & ipſe miſtionis modum inſpicere, atq; ſymmetriā. Itaq; quēadmodum in Cyprum nauigauerā uidendorum, quæ in ea ſunt, metallorum gratia, & in Cœlen ideſt cauā Syriā Paleſtinæ partē profectus fuerā, bituminis, & aliorū quorūdā inſpiciēdorū cā, ita nec in Lemnū enauigare piguit, ut quātū ſanguinis terræ admiſceretur, conſpicerē. Nā cū iterum ex Aſia Romā pedeſtri peterem itinere per Thraciā, & Macedoniam, po-
C tius à Troade Alexandria in Lemnū adnauigaui, nactus illic nauē, quę ad Theſſalonicā curſum deſtinabat. Conueniebā aūt cū nauclero, ut in curſu Lemno appelleret. Et ſanè ille præſtitit, ſed nō ad eā ciuitatē, ad quam oportebat. Antea.n. neſcieuram duas eſſe in inſula ciuitates, ſed credebam, ut Samus, Chius, Cos, Andrus, Tenus, & omnes adeo, quæ in Aegeo ſunt mari, unā duntaxat ciuitatē hn̄t toti inſulæ cognomine, ita & Lemnum nominis ſui unam habere ciuitatem. Porro ut ex naui deſcēderā, intellexi ciuitati nomen eſſe Myrinæ: nec in regione ciuitatis illius aut Philoctetis tēplū eſſe, aut ſacrum Neptuni collem, ſed in altera, quæ uocaretur Hepheſtias: nec ciuitatē eā Myrinæ eſſe propinquam. Cumq; me Nauclerus expectare non poſſet, diſtuli, ut cū Roma in Aſiā redirē, tū Hepheſtiada uiſerem: id quod feci prout ſperauerā, & propoſuerā. Nam ubi ex Italia in Macedoniam traieciſſem, eamq; pene totam pedeſtri itinere pertranſijſſem: perueniſſemq; Philippos, q̄ ciuitas eſt finitima Thraciæ: inde ad mare deſcēdi quod pro ximū aberat centum uiginti ſtadijs: primumq; Thaſon tranſmiſi, diſtantē plus minus ducentis ſtadijs, atq; illinc in Lemnū ſeptingentis, ac rurſum fermè ſptingentis in Alexandriam Troada traieci. Ac proinde ſane ex induſtria tum de nauigatione, tum de ſtadijs adſcripſi, ut ſi quem ea dē, q̄ me, caperet Hepheſtiada uiſendi cupiditas, cognito eius ſitu ſic nauigationem inſtitueret.
D In tota nanq; inſula Lemno orientem ſpectat Hepheſtias, occidentem uero Myrina. Et quod à poeta dictum de Vulcano eſt, qui græce dicitur Hepheſtus, Decidit in Lemnum, propter collis naturā occaſionē ſumpſiſſe fabulæ crediderim: apparet.n. cōbuſto ſimillimus tū colore ipſo, tū etiā quia nihil in eo naſcitur. In hūc itaq; collē ſacerdos, quo tempore ego ad inſulā acceſſerā, egreſſa, certo quodā tritici hordeiq; numero in terrā cōiecto, alijſq; quibuſdā pro religione pa tria ꝑpetratis, plauſtrū totū terra impleuit. Atq; ubi in urbē cōuexiſſet, quo dixi mō, illas fama hoīum adeo celebratas Lēnias ſphragidas ꝑparabat. Viſum ergo mihi erat ꝑcōtari, nūq̄d unq̄ antea hircinū, aut caprinū ſanguinē huic miſceri ſolitū memoriæ proditum accepiſſet. Quo audito oēs in riſum ſoluti ſunt, nec ij ſane quiuis ex vulgo, ſed uiri oppido q̄ eruditi cū in alijs, tum ꝑcipue in uniuerſa patriæ hiſtoria. Quin, & à quodā librū accepi quondā ab incolarum quopiā conſcriptū, qui oēm Lemniæ terræ uſum edocebat. Quamobrē nec me quoq; piguit huius medicamēti periculū facere, acceptis ſphragidū uiginti millibus. Sed & is, à quo librū dono accepi, inter principes habitus, ad multa hoc utebatur medicamine. Siquidē ad vulnera tū uetera, tū cicatrici inducēdæ cōtumacia: ad hæc, ad morſus uiperæ, atq; adeo oēs ferarū morſus: nec nō ad uerſus medicamēta lethalia: nō antè modo exhibere, ſed & poſt ſphragide uti cōſueuerat: Adde bat porro, ſeſe periculū feciſſe medicamenti, qđ quia fructū iuniperi accipit. Διὰ τῶν ἀρκευθίδων

Quinta Claſsis. IIIII nuncupatur,

nuncupatur, cui utiq; indebatur, & terra Lemnia: uomitumq́; ciere aiebat, ſiquis cũ etiamnum E
in uentre lethale uenenũ hęreret, alexiterium ſiue amuletum ebibiſſet. Et ſane nos quoq; huius
fecimus periculum in lepore marino, & cãtharidibus, cũ ſeſe tale quippiam accepiſſe homines
ſuſpicarentur: verum hauſto, qđ lemniã ſphragida habebat, medicamento, protinus omne euo
muerunt, nec poſtea ullũ illis accidit ſymptoma ęorũ, quę ad leporem, & cantharides, comitari
conſueuerunt, tametſi cõiuncta eſſet pernicioſorum medicaminũ exhibitio. Cæterũ an ad alia
mortifera medicamenta, hęc in quã q̃ uocant deleteria, eandẽ uim habeat medicamentũ, quod
ex fructu iuniperi, & terra Lemnia cõficitur, mihi utiq; ignotũ eſt. At ille ab Hepheſtiade profe-
ctò aſſerebat adeo, ut, & rabientis canis morſum eã ſanare diceret in uino diluto epotam: ulceri
aũt ex aceto impẽſe acri impoſitã. Sed & aliarũ ferarũ ictus ex aceto ſanare referebat, extrinſe-
cus folijs inſuper impoſitis, q̃ putredini reſiſtere didicimus. In primis uero prædicabat Scordiũ,
deinde Centaurium exile, inde Marrubiũ. Porro ſi qñ nos ſane ad ulcera cacoethe, & putrida
terrã lemniã adhibuimus, magnifice profuit. Vſus autẽ eſt pro prauitatis ulceris magnitudine.
Quippe id quod grauiter olet, impendioq; laxum, molleq; eſt, ac ſordidũ, ſuſtinet, ut uel p acer-
* Paſſionis. rimũ acetum lemnia terra in lutoſam ſoluatur conſiſtentiam, aliorum more paſtillorum, quorũ
alius alio utitur: dico aũt Polyidæ, & * Praſionis, & Andronis, & qui nunc dictus eſt, quem Beti- F
num uocant. Siquidem hi omnes ualenter deſiccantes proſunt ulceribus cõtumacibus, ſoluti in
terim quidem in uino dulci, interim ſapa, interim œnomelite, nõ nunquã etiam alborum uino-
rum quopiã, aut fuluorum, aut flauorum prout nimirũ uſus poſtulat: nã de talibus alibi definie-
tur. Similiter uero qñq; ſoluuntur, aut ex aceto, aut uino, aut aqua, aut oxymelite, aut oxycrato,
aut melicrato. Porro Lemnia terra ex aliquo cõprehẽſorũ ſoluta, medicamẽ fit idoneũ tum re-
centibus glutinãdis vulneribus: tũ medendis inueteratis, ægre ad cicatricem uenientibus, & cõ-
tumacibus. Similiter autẽ, & alia quæuis terra pharmacodes ſiue medicamentoſa. Neceſſe enim
erit diſtinguere, ſicuti ſupra, ab elemẽtari terra, in qua, & lapides cõprehendebantur, eam quæ
in lutum ſoluitur: ſic nunc ab ea, q̃ colitur, medicamentoſam. Nihilo enim deterius erit ita eam
cognominaſſe, qua ad curationes vtimur: tametſi eius quoq; quæ colitur, ſi qua pinguis eſt, cõ-
moda eſt ad curationẽ earum oĩum partium, quæ deſiccari poſcunt. Vnde ſane ea, & Alexan-
driæ, & per Aegyptum utuntur multi ſua utiq; ſponte ac iudicio, multi uero etiam moniti ſom-
nijs. Vidi.n. Alexãdriæ quoſdã ″aqua inter cutẽ laborantes, ac lienoſos, Aegyptiæ terrę luto utẽ
tes, multos, q̃ ſibi ſuras, femora, cubitos, brachia, tergũ, latera pectusq́; inungererẽt, ac pſpicuo A. l. 2.t.2.ca. 412. fo.142.b
iuuarentur. Eundem in modum, & ueteres phlegmonas, & laxa œdemata adiuuat lutũ hoc. No- G
ui ſiquidẽ quoſdam, qui ex immodica per hęmorrhoidas euacuatione turgẽtes effecti, ac tumi-
di, non obſcurè fuere adiuti. Sed & quidam diutinos fixoſque parte quapiam dolores perpeſſi,
luto hoc plane perſanati ſunt: deſiccandi nanque uim terra quæuis poſſidet. Quoniam uero cor
pus eius natura ſiccum eſt, & quando prorſum igneæ ſubſtantiæ miſtionis eſt expers, ita deſic-
cat, ut minime ſit mordax, ad quod tamen etiam proficit ſi lauetur.

DE TERRAE LOTIONE

CAeterum lauatur terra omnis ad eundẽ modũ, quo propoſitũ eſt de Lemnia. Primũ quidẽ
maceratur aqua, quæ nullam hẽt medicamentoſæ qualitatis ſuſpicionẽ. At ubi lutũ cõſede
rit, dffunditur q̃ innat aqua: deinde qđ poſt ipſam erat, ſegregat̃ à lapidoſis atq; arenoſis quę ad
imum reſederunt. Ac ſi exercitatũ habeas guſtandi ſenſum, ipſe iudex eris accuratus, quã opor-
teat terrã lauare, quã nõ. Nam quædã lauari non deſiderant, quædam etiam bis terq́; elui expo
ſcunt. Ac lemniam quidẽ paratam accipis ſemel à ſacerdote lotam, quæ iterum ablui nõ exigit.

DE TERRA SAMIA

AT ″Samiã ne lauari quidẽ opus eſt. Vtimur aũt altera eius ſpecie magis, quã Samiũ Aſtera A. ibi. c.414.
cognominant, ad ſanguinis expuitiones undecunq; natas, uelut etiam Lemnio ſigillo. Ea- H
dem ui iuuant ſanguinis ex utero profluuia, & uocatum fluxum muliebrem. Quin, & proſunt
exulcerationibus dyſentericis, antequã putreſcentia euadant ulcera: Nomas id genus affectus
appellare medicis mos eſt, ab eo q̃ putredo depaſcat, & ad uicinas partes ſerpat, qđ græce dr̃
νέμεσθαι, una cum primũ uitiata, & ipſas, corrũpens. Tametſi ẽt iſtis qñque ſum uſus Lemnia, &
palam profuit tũ per ſedem infuſa, tũ epota: utiq; antea, quod facere ſolemus, ulceribus melicra
to meraciore prius ablutis, poſterius uero muria. Inijciebatur ergo per ſuccũ arnogloſſæ: bibe-
batur uero ex oxycrato aquoſo. Sed nec paulo quopiã efficacioribus uidetur eſſe uiribus Lem-
nia terra, q̃ Samia: quare nec ea, q̃ iã phlegmone tentari cœperit, uim eius perferũt, ſed clare ir
ritãtur, atq; exaſperantur, potiſſimũ ſi uir ſit habitus mollioris quẽ malacoſarcõ Græci uocãt.
At à Samia adeo nõ exaſperat̃ ulla ſic affectarũ partiũ, ut ẽt mitigentur, maximè q̃ humidiores
ſunt, & laxiores, uelut ubera, teſtes, adenes. Idonee autem utaris terra eiuſmodi, ſi ubi ad læuo-
rem redegeris per aquam, tantũ admiſceas olei roſati boni, quod miſtione ſua medicamentum
à reſiccatione prohibeat. Sed & commodum utileq; eſt, ubi ſic præparatum fuerit, ad alias quo-
que phlegmonas calidas, & bubonas incipientes, & fluxiones podagricas, & ſummatim ubi re-
frigerare ſtatutum eſt mediocriter cum mitigatione, ac lenitione: vt euidenter appareat uim

A Samiæ mediocriter esse refrigeratoriam. Quin & magis quodãmodo aerea est eius essentia collata ad Lemniam: cuius argumentum est leuitas. His itaq; notis, & omnem aliam terram medicaminosam æstimato. Dico autem notas consistẽtiæ, tum leuitatẽ, tum grauitatem, prętereaq; in gustu asperitatem, ac leuitatem, ad hæc tenacitatem, & abstergendi potẽtiam. Tenax.n. & viscosus est Samius aster, cum & Lemnia sphragis eiusmodi paululum quiddam habeat. Absterforiam quoq; facultatem moderatã obtinẽt & Selinusia tera, & Chia: quãobrem mulieres quędam ad faciem ijs utuntur. Ostẽsum autem est in tertio libro de ratione curandi, q̃cquid leuiter absterget, producendæ ulcerum carni esse idoneum. Id aũt si etiam deficcet, cicatrici inducẽdæ habile est. Porrò omnium ex his aptissima sunt, & ad ulcera quæ in summa cute cõsistunt, & ad ambusta, illa, quę cùm citra morsum exiccant, tum neq; manifesto excalfaciũt, neq; refrigerãt. Quocirca terra Selinusia, & terra Chia pulcherrima sunt ad ambusta ulcerũ remedia. Exposcũt enim ea moderatissimè extergentia medicamina, absq; insigni, aut calfactione, aut refrigeratione: quod utique inest, tũ Selinusiæ, tũ Chiæ, tum Samiæ terræ. Dictum est aũt, ꝙ & huius species est aster quẽ uocãt, reliqua terra hoc p̃stans, ꝙ uiscosum quiddam ac tenax obtineat. Quocirca ꝙ, cùm ad alia ulcera, tum ad ambusta pertinet, alijs terris q̃ tenacitatem non hñt, conferendus

B non est. Siquidem substantiã tenacitas magis reddit emplasticã, quã ut sinat abstergere: scilicet vbi nulla utique alia adsit acrimonia uiscoso tenaciq; corpori: vt in uisco cernere est. Attamen Chia, & Selinusia terra inferiores sunt Samia ad phlegmonas, in mãmillis, testibus, atq; inguinibus incipientes: tametsi ubi inopia est aliorum, q̃ summè prosunt, nec ipsæ planè ineptæ sunt, & incõmodæ. Porrò Cimolia cum mistæ sit facultatis, partim refrigerat, partim ẽt digerit, sed leuiter. Proinde dum lauatur, hanc facultatẽ deponit, atq; exuit; absq; ablutione verò ẜm utrasque agit facultates, ceu alia quoq; compositorum medicamentorũ plurima, digerentia pariter & repercutientia. Porrò utranq; facultatem facile indicat, dum illi miscent humores naturæ cõtrariæ. Nam si mista sit repercutientibus, refrigerantibusq́; lutum quod ex ipsa, & illis conficit, refrigerans repercutiensq́; efficit: sin digerentibus, & ipsum digerens. Sic ambustis conuenit. Atq; idiotæ quidam protinus aceto maceratã illinunt. Sed in tali usu nõ impense acre sit acetũ oportet: ac si tale sit, aquam miscere p̃stat. Et illud mihi semper memoria teneto, ceu cõe omnis terræ leuis. Omnes.n. ambusta iuuant, continuo illitæ ex aceto, aut oxycrato, nimirum bullas existere prohibentes. Cæterum contemplandum insuper est, corporis curandi quæ sit natura siue habitudo, dura ne an mollis: id in uniuersum præ oculis habendo, corpora mollia ualentiũ me

C dicaminum uim haud posse perferre, dura uero posse. Sed hæc huius instituti non sunt, uerũ copiosius exponentur, tum in tractatu De cõponendis pharmacis, tum in libris de facile parabilibus. Præsens aũt narratio à principio id studuit, ut gñales inueniret facultates. Quibus animum intẽdens quispiam, cõplura habiturus est ad particularis usus copiã, utiq; si utendi eorum uiam ac rationem insuper adiunxerit, atq; edidicerit. Quare immorandũ non est. Verum quod antea dictum est, nunc in memoriam reuocare oportet, nempe terrã ipsam expertem mistionis sub̃æ generis alterius, uim habere citra morsum deficcãdi. Atqui cum nullum reperire corpus queas mistionis ad unguem expers, inspicienda item est eorum, quæ illi accidunt commistio, idq́ue ẜm leuitatis & grauitatis dĩas, easq́; quæ in gustu uisuntur. Nam si qua eluceat adstrictio, tm̃ assumpsit frigiditatis, quantum habet & adstrictionis. Sin etiam acrimonia quædam appareat, tm̃ inesse scito caliditatis, quantum & acrimonię. Similiter in leui, & graui uidendum: cum leuitas illi inde proueniat, ꝙ larga & copiosa in tota eius tẽperie aerea insit substãtia: grauitas uero quanto maior sit, tanto itidem syncerior terra existat. Terræ proprium est, ꝙ igni admota non fundatur, aut liquescat: id quod accidit plumbo, stanno, argento, & auro, Itaq; cum terrã audis {ab argento} nominari argyriten, uel {ab auro} chrysiten, uel {à ferro} sideriten (nam ita nuncupant

D quidã illas, quæ ex metallis sumuntur) haud putes ꝑ totũ terræ immistum esse argentum, aurum, aut ferrum: sed contingere, cõiunctasq́; esse paruis terrę particulis immistas particulas paruas: in chrysite quidẽ quæ ab auro dicitur, auri: in argyrite, quæ ab argento, argenti: in Siderite, quæ à ferro, ferri: easq́; ab igne in fornacibus fusas coire ad inuicem. Eundem in modũ quæ uitrum continet terra, arenosa est: in arena.n. potissimũ eiusmodi substantiæ frustula reperiuntur sæpenumero parua. Et qui earũ rerũ periti sunt, cõspectis arenis talibus, haud difficulter cognoscũt, quantum ex eis colligi queat uitri. Sed & auri quoq; frustula exigua frequenter non paruo numero in quibusdam inueniuntur arenis. Verũ nõ ex quauis arena, qui negotio huic sunt dediti, aurũ uitrumq́; extrahunt: sed eas eligunt arenas, quę quã minimo impendio plurimũ cõgerunt. Siquidem post multos sumptus, quos in fornacibus instruẽdis facere necesse est, si paulũ modò colligeretur substantiæ, damnosum id ipsis esset. Itaq; cũ in plurimis arenis auri uitriq; frustula parua cõtineantur, qui talia callẽt, nõ ad quasuis accedũt. Ad eundem modum neque æs, aut argentum, aut ferrũ, aut stannum, plũbumve ex quauis terra colligunt. Nec tñ ubi dictorũ quodq; ab admista terra separauerint, quæ reliqua est, alijs terris est similis, quas passim sic ab oĩbus nũcupari proposui, q̃ cõmunem habent notam, ꝙ irrigatæ facile soluantur in lutum: nã terræ quæ in metallis est, reliquæ lapideæ fiunt, † nec macerari, rigarive possunt. Dico aũt rigari, per totã

Alibi c.416.

† Al. ἄτηκτον, idest necliquari possunt.

ſubſtantiam humectari: madeſcere uero, extima tantum ſuperficie madefieri, haud ẽt in altum E
penetrãte humore § illud τέγγεσθαι, hoc βρέχεσθαι, Græci appellitãt. § Sic fit Cadmia, quã uocãt,
lapidea, nec ipſa rigari potis. Sed de talibus corporibus infra diſſerẽt. Nunc rurſum ad medica-
minoſam, terrã reuertor, quæ proinde ꝙ aqua irrigata facilè in lutum ſoluitur, terra appellatur:
quia uero ea utimur uelut alijs medicamentis, idcirco nõ iniuria græcè pharmacis, ideſt medica
minoſa, ſola uocaẽ: nẽpe q a aũt ſola eſt eiuſmodi, aut euidentiorẽ q̃ aliæ, uim medicaminoſam
poſſidet: Id qđ ſanè uerum eſt. Nominatur autem Ampelites, non ꝙ uitem in ea ſerere præſtet,
ſed ꝙ uiti circunlita interimat naſcẽtes in ea uermes, quos ſcnipas apud nos uinitores cognomi
nant. Naſcuntur porro hi ineunte uere, cum germinare uites, turgereq; earum pars unde germẽ
exit (quem oculum nominãt) incipiunt. Hos igitur oculos ſcnipes depaſcentes, non leuem uiti
noxam afferunt: ac proinde oculorum iſtorum radices, qui hæc ſapiunt, inungũt ac illinunt. Hac
itaque ratione ampelites & pharmacites, id genus terra appellata eſt, uel ex eo ꝙ ſcnipas ꝑdat,
quantũ habeat facultatis medicaminoſæ indicans. Sed & à reliqua terra, qua ad curationes vti-
mur, multum diuerſa eſt, quippe q̃ proxime ad lapideam perueniat: quamobrem miſceri eam
in medicaminũ ſcriptionibus comperies, ubi exiccare atque digerere quid opus eſt. Nec enim
mordacitatis expers eſt, nec moderata, nec mitigãdi uim obtinet, uelut chia, ſamia, & ſelinuſia. F
Atq; de cimolia quidẽ dictum eſt, ꝙ illis paulo ſit ualentior, ueruntamen etiam morſus expers, A.ibid.c.417.
maxime ſi elota ſit. Cretica″ uero terra iſtis quodammodo aſſimilis eſt: uerum admodum imbe-
cilla eſt, multum habẽs ſubſtantiæ aereæ. Ineſt tamen ei uis extergendi: quamobrẽ ea homines
uaſis argenteis ſordidis ſplendorem recuperant. Itaque & hæc tibi uſui fuerit ad ea omnia, ad q̃
alias ſine morſu extergentes idoneas eſſe poſuimus. Harum omnium lemnia ualentiſſimas ui-
res obtinet: ſiquidem & adſtrictio ei quædam ineſt. Porrò Eretrienſis hac etiã ualentiorem poſ
ſidet, hactenus tñ, ut nondum mordicet. Quòd ſi lauẽ, ualde moderata efficitur, non ſecus atq;
ſupradictæ. Expedit uerò hanc terram non ſemel, ſed bis terque lauare, ut & cimoliam. Quin &
urunt eam quidã, quò uidelicet eſſentiæ reddant ſubtilioris, & acrioris, ut & ad digerẽdi poten-
tiam tranſeat. Cæterum ſi uſta lauetur, tunc depoſita in aquam acrimonia ſubtilitatem quidem,
quam ex toſtione acquiſiuerat, retinens, deſiccantior conſtituitur. Quocirca cum uſtionẽ non
experta, cõmuni ratione terræ cuiuslibet, ulceribus ſit accommoda, magis certe iam cõgruit &
ad ea, quæ carnem ſibi reſtitui ægre patiuntur: & ad ea, quæ ad cicatricẽ difficulter perueniunt,
ſi poſtquam combuſta fuerit, abluatur. Porrò cum duæ eius ſpeties ſint, ea quæ colore eſt cineri A.l.2.t.2.ca.
cio, illi quæ admodum albida eſt, præfertur. Eſt & alia terra dicta pnigites, tota quidẽ facultate G 413.fo.140.b
cimoliæ aſſimilis, cæterum colore diuerſa. Eſt enim atra, perinde ut ampelites. Porrò uiſcoſita
tem & tenacitatem non minorem q̃ ſamia terra obtinet, immo nõ nunquã etiam maiorẽ. Cęte
rum durãte hac immani & graui peſte, allata″ ad me & alia q̃dã terra eſt ex Armenia, ea, q̃ Cap-
padociæ finitima eſt, ſiccãtior, colore pallido. Lapidem, q donarat, nõ terrã, appellabat: prom
ptiſſimeq́ue in læuorem ſoluitur, ceu etiam calx: ſic enim uidelicet nuncupo petram combuſtã.
Verum uti nec in illa arenoſum quippiam apparet, ita nec in Armenia. Nã poſteaquam in mor
tario piſtillo cõminuta eſt. adeo eſt lęuis, nec plus eſt lapidea, q̃ aut calx aut Samius aſter: tamet
ſi non æque ut aſter læuis eſt. Itaque illo etiã magis conſpiſſata eſt, minusq; aeria: quamobrem
opinionem ac phantaſiam præbet ijs, qui negligentius intuentur, quaſi lapis eſſet. Cęterum, qđ
ad præſentia attinet, nihil intereſt, lapidẽ an terram uocites, ſi id modo teneamus, ꝙ ſumme de
ſiccat. Siquidem ad dyſenterias, & uentris profluuia, tum ſanguinis expuitiones, & catarrhos, ad
hæc ad putreſcentia oris ulcera in primis cõpetit. Quin & eos magnifice iuuat: quibus ex capi-
te in thoracẽ fluxio decumbit: quamobrẽ illis, quibus ex tali occaſione aſſiduo difficilis eſt anhe
litus, ualide prodeſt. Sed & eos, qui phthoe laborant, adiuuat: ulcus enim eorũ deſiccat, ut haud
etiã tuſſiant, niſi in uictu peccetur non leuiter, aut ambiens derepente ad intemperiem recidat. H
Ac mihi uidetur, ꝙ, ſicut in fiſtulis ſæpe conſpeximus, non in alijs partibus duntaxat, ſed in ipſo
etiam ano, ut citra collyrij immiſſionem, ſed ſordem & callum auferet, ipſo duntaxat deſiccan-
te medicamine cõtraherentur ac clauderentur, ita quoque in pulmonis eueniat ulcere. Siquidẽ
& ipſum ab exiccantibus iuuari medicamentis perinde conſpicitur, utiq; cum mediocre eſt nõ
admodum magnum. Itaque uiſi ſunt quidã eorum, qui talia habebant, prorſum eſſe liberati. Ac
quidã, qui Roma in Lybiam talẽ ob cauſam profecti ſunt, plane ſe ſanos eſſe credidere: & ſane
uſq; ad annos aliquot inculpate tranſigebant: poſtea uero cũ non pari degerent cura & cautio
ne, reditus morbi apparuit. Hos ergo, ut dixi, bolus Armenia euidenter adiuuit: Quin & eos qui
Romæ agunt, qui aſſiduo difficultate ſpirandi diſcruciantur, magis etiam. Porrò in magna hac
peſte, cuius eadẽ facies fuit, atq; eius, quæ Thucydidis memoria graſſabatur, quotquot hoc me-
dicamen bibere, celeriter curati ſunt. At quibus non profuit, omnes interiere, ſcilicet cum nec
alio quouis iuuarẽtur. Vnde colligitur quod ijs duntaxat nõ fuerit auxilio, qui plane erant incu-
rabiles. Cæterum bibitur ex uino albo, cõſiſtentia tenui modice diluto, ſi aut plane febri careat,
aut leuiter ea teneatur: ſin grauius febriat, admodũ aqueo. Non tamen calore uehementes ſunt
febres peſtilentiales. Porrò de ulceribus reſiccari poſtulantibus quid attinet dicere, quantã uim

A habeat bolus hæc armenica? Liberum eſt autem utcunque appellare uelis, ſiue lapidem, ut is q̃ mihi donauit: ſiue terram, ut ego, quandoquidem humidis rigari patitur.

EX LAPIDIBVS

EX ſponte natis corporibus ſunt & lapides, hoc diuerſi à nuncupata uulgo terra, ꝙ rigari nõ ſuſtinent. Vires hñt partim ẽm totius ſubẽ proprietatem, partim ſecundum qualitates effectrices. Porro, ut hæc inter ſe differant, ſuperius docui. Nunc autem ſermo nobis eſto de illis, quæ ſecundum effectrices agunt qualitates: in quibus ſane eſt, & utẽdi ratio, ac methodus. Siquidem, ut oſtendimus, facultates, quæ proprietatis totius ſubſtantiæ ratione inſunt, à methodo, ac rõne alienæ ſunt, & per ſolam noſcuntur experientiam. Nam cur hic lapis, tacto uulnere, unde ſanguis prorumpit, curſum eius reprimat, ac ſiſtit, haud nouimus: Ac cur lapis, quem uocãt Hematiten, in oculares facultates indatur, haud latet: nam id rationis inuentũ eſt. Si enim in cote oculari eum teras cum aqua, donec mellis craſſitiẽ accipiat adſtringentem facultatem ſi guſtare uolueris percipies. Atqui didiciſti, ꝙ phlegmonas etiãnum gliſcentes, potiſſimum q̃ contingunt in partibus neruoſis, reſtrigentibus medicamentis repercutere oporteat: at ubi haud ẽt ſanguis in partem affluit, adſtringentibus medicinis, quæ digerant adiungere, & ſenſim ad ipſa ſola trãſi-
B re. Atq; de hmõi quidẽ facultatibus in lapidibus differemus, ubi ea prius in memoriam reuocarimus, de quibus fuſe locuti ſumus in libro contra eos cõſcripto, qui inſultãt ijs, qui uoce ſolæciſmum committũt. Nam horum quidam λίθον { quæ uox lapidem Græcis ſignificat } maſculino genere efferri non ſinunt: uerum ſi dicas, ἔμβαλλον τὸν λίθον ἐπὶ τὸν κύνα, nõ aliter uociferãtur, q̃ ſi ipſis in caput lapis eſſet cõiectus: uelut etiã ſiquis dixerit τὸν δρῦν { quercum ſonat, } exclamant tanquã fuſte percuſſi. Itaq; ſiquis eorũ ſuaſu cõſueta medicis nomina mutare in animum inducat, dicẽs τὴν λίθον, τὴν αἱματίτην, & τὴν πυρίτην, & τὴν γαλακτίτην, & τὴν σχιστὴν, ut curioſus ſane, & ſtolidus damnabitur: nimirum cum ueteres ex more oẽs maſculine efferant eorũ differẽtias, αἱματίτην, πυρίτην, γαλακτίτην, μελιτίτην, γαγάτην, σχιστὸν, φρύγιον, ἀράβιον, μεμφίτην. E cõtrario uero τὴν πέτραν fœminine ꝓnunciãt, nõ τὸν πέτρον maſculine. Nã ἀσίαν πέτραν, non ἄσιον πέτρον nominant λίθον ἄσιον hoc eſt lapidẽ aſium, ceu etiam aſiæ petræ florem. Porro ex petra cõbuſta calcẽ fieri dicunt. Attamẽ Heraclides Tarentinus, & alij non nulli nõ ex quouis lapide calcẽ fieri uolunt, ſed ex ſola petra, nuncupantes ita per excellẽtiã ſolũ, qui ſit lapidum duriſſimus. Equidẽ ego uel ex induſtria, & ſtudio conſueui, mutatis inuicem nominibus, utroq; modo talia efferre, de quibus inutiliter nõ nulli rixantur, id re ipſa cõmonſtrans, nihil offendi enarrationis cla-
C ritatem, utrouis modo quis dixerit. Cęterum mirandũ non eſt, qui ignorant enarrationis ſecundum naturam, aut unam ſolam habendam uirtutem, ipſam ſcilicet perſpicuitatem, ac claritatẽ, aut certe omnium aliarum primam, atque optimam, ſi ad tantas uertantur nugas. Itaque de ijs lapidibus primum differam, qui mortarij, aut cotis attritu in liquorem, ſuccumve ſoluuntur.

Ciſeris pumex.

Cæterũ ſi pumex inter lapides recẽſeri poteſt, & ipſe eiuſdẽ eſt facultatis, qđ certe ad abſterſionẽ attinet, uelut ẽt figulina teſta, ac multo magis ea q̃ fornaciũ eſt. Sed Smiris acrimonię q̃dã obtinet. Proinde cauſticis, & deficcantibus facultatibus à q̃buſdã miſcet, eiſq; q̃ curãt gingiuas laxas, ac mollitione fluidas. Pumex aũt ſi cõburatur, haud erit inferior eoſdẽ ad uſus Smire.

De lapidibus, qui in ſpongijs reperiuntur.

A.l.2.t.2.c2. 396.f. 139.d Lapides" qui reperiunt in ſpongijs, frangendi uim obtinent, nõ tñ ita ualidã, ut lapides in ueſica cõminuant: & qui id ſcriptum reliquerunt, mẽtiti ſunt. Verũ qui in renibus conſiſtunt, rumpunt, uelut qui ex Cappodocia conuehuntur, quos in Argæo* naſci aiunt. Soluuntur ãt hi in ſuccum colore lacteum: ex quo liquet, ꝙ extenuãdi uim obtinent, abſq; ut inſigniter excalfaciant. * Al. Argalo.

Oſtracites, & geodes, & cotis naxiæ ramentum.

D Porrò oſtraciten uocatum lapidem prædicare quoſdam audio quaſi deficcandi ualenter facultatem obtineat, temperatam ex adſtrictione, & acrimonia: Velut Geodem nomine, pupillas expurgare, & uberum, teſtiumq; phlegmonas ſanare, ex aqua uidelicet inunctum. Attamen Cotis Naxię ramentum mammas uirginibus ſuo tempore prohibet tumeſcere, & puerorum teſtes, tanquam uidelicet particeps facultatis refrigeratoriæ.

Ophites, & uitrum.

A.ibi.c.406.f Sed" Ophites quem uocant, lapis, uſtus extergendi confringendique uim poſſidet, Ceu etiam uitrum. Admodum enim ipſum ex uino albo, ac tenui epotum lapides ueſicæ conterit, atque confringit. Verum ipſum in lapidibus quiſpiam forte non numeret.

Iaſpis uiridis, & lapis omphacites, & hieracites, & indicus.

A.ibi.c.408. Proprietatem" non nulli lapidibus quibuſdam teſtimonio ſuo adſcribunt, qualem re uera hẽt Iaſpis uirens, nẽpe ſtomachũ adhæſu, uentriſq; os adiuuans. Ac nõ nulli quoq; ipm anulis inſerũt, ſcalpuntq; in eo draconẽ radios habentẽ: uelut rex Nechepſos memoriæ ꝓdidit in quarto & decimo libro. Sane huius ego quoq; lapidis abunde feci periculum. Torquẽ.n. ex huiuſmodi lapillis confectũ à collo ſuſpẽdi, ita ut lapides os uentris contingerent. Apparebant ãt nihilo ſecius prodeſſe, etiãſi ſculpturã nõ haberent, quã ſcripſit Nechepſos. Porro lapidem* Omphatitẽ * Al. Ophiten.

uir fide dignus re uera iuuare morsos à uipera suspensum retulit. Sed eiusmodi facultates extra E
usum sunt methodo constantem: Velut etiam cum Hieracites, & Indicus profluentem ex hemor roidibus sistunt sanguinem.

Sapphyrus.

Sed & Sapphyrus ictos à scorpio epotus iuuare creditur.

Aphroselinus.

Et Aphroselinus quē uocant, comitiali morbo uexatos: non tamen nos experti sumus. Sunt uero & alij lapides non nulli, qui aduersus quædam suspenduntur. Cæterum quidam, characteres quosdam, & literas inscriptas habent sicut qui hæmorroidibus cōgruit Hieracites, cuius nos fecimus periculum. Sed non est nunc tempus de illis differere, qui sola experientia fidem habent, ac non rationali quadam methodo in usum ueniunt: aliud de his tempus erit, & locus. Nunc autem ad id, quod ab initio nobis toto opere propositum fuit, reuertor.

Thytes Dioscoridis.

Omnium dictorum lapidum ualentissimā uim habet is, qui ex Aethiopia affertur, quadantenus subuiridis, ut iaspis quem uocāt. Soluitur hic lapis in succum colore lacteū, gustu uero mordacem: ac proinde illum nemo ocularibus miscet facultatibus, nec fluxiones repercutientibus, F
neq; vlcera sanantibus: sed tantum ad purgandum, & abstergendum, quæ pupillam offuscant absque phlegmone, ex quibus sunt cicatrices recentes, quas attenuare potest. Sed & oculorum vngues} Græci pterygia uocant,} utique si non admodum duri fuerint, exterget.

Iudaicus.

Est" & alius lapis uiri ualentioribus in Palæstina Syria proueniens, colore candido, specie concinna, lineas habens ceu torno ductas: appellitant eum à loco, in quo nasci consueuit, Iudaicum: Vtunturque ad uesicæ lapides, in cote soluentes, & ex aquæ calidæ tribus cyathis potui præbentes. Sanè in quibus nos experti sumus, proficit nihil, quod ad lapides uesicę pertinet: uerum ad eos qui in renibus hærent, efficax est. A. l. 2.t.2.ca. 394.f.139.c.d

Pyrites.

Vnus eorum, qui ualidā facultatē possidēt, est & Pyrites quē uocāt, quo utimur digerenti emplastro admisto: adijcit ei, & schistos. Ab hoc medicamine, & pus sæpenumero, & cōsistētia grumosa in spatijs intermedijs musculorū nata, per halitū digesta sunt. Cæterum lapides oēs ubi in usum uocantur, admodū uehemēter cōtusi, atq; ad leuorē redacti sint oportet, similiter atque ea q̃ in opthalmicas facultates admiscentur. Etenim nisi pollinis instar comminuantur, adeo vt in G
profundū corporum, quibus applicātur, subeāt, assimiles manēt istis marinis, & fluuiatilib⁹ arenis, q̃ & ipsę cōmunem omniū lapidū uim possident. Siquidem exiccāt tumētē ab aqua inter cutē carnē, uidelicet laborante in eis excalfactis decumbente. Non tñ ad aliud quippiam eis utimur tanq̃ p̄dictis, puta ad ophthalmicas, & sistentes tum sanguinem, tum muliebre profluuium facultates: p̄terea ad glutināda ulcera, cicatrice claudēda, carne implēda. Nā q̃ ex eis acres non sunt, ad hæc oīa sunt utiles: uelut & acres, quorū posterius mētionē faciā, ad detergendū abstergendūque tum detrahendum, extenuandū, digerendū, ualenterq; siccandum, & colliquandum.

Phrygius.

Huius" facultatis habetur, & Phrygius quē uocant. Sed eo semper vtor combusto quidem ad ulcera putrida, idq; aut ipso p̄ se, aut ex aceto, aut œnomelite, aut oxycrato: ad oculos uero medicamentorū siccū efficiens, qđ multi nunc accceptum à me obtinent. Miscent ei, & alia q̃piā. Dicetur autem de ipso in opere de Cōponendis pharmacis. Nunc satis est de generali eius facultate explicuisse: Valide enim desiccat, habens quiddam adstrictionis simul, & mordicationis. Dictum uero superius est, ea esse omnia optima medicamina plurimique usus, quæ mistas in sese hasce duas facultates habent, nempe repecurtientem, & digerentem. H A.ibi. c. 405.

Ageratus.

Est aūt lapis" ageratus quē uocant, quo utuntur coriarij, facultatis mistæ, adstringentis. s. & digerentis. Sed de sola adstringente considerādum. Iuuat quidem euidēter columellas phlegmone grauatas, non tamen apertam gustu adstrictionem præferre, aut acrimoniam conspicitur. A. ibi. c.409.

Asius.

Est & alius lapis in asso proueniēs, quē ob id ip̄m Asion cognominant, nō durus, ut petræ. Si q̃dē color illi est, pariterq; consistentia ceu tophi, friabilis, & laxus. Innascit ei quiddā farinę tenuissimæ simillimū, qualis in molarū parietibus adherere uisit. Appellitāt hoc medicamētū petræ Asiæ Florē. Est uero, & subtiliū partiū, ut sine morsu nimis molles carnes, ac fluidas eliquet. Petra uero in qua nascit, tametsi uim hēat illi similē, actionis tñ uehementia inferior est. Hoc.n. ea potior est flos, non tm̃, q̃ magis colliquet, ac digerat, & uelut sale cōdita seruet, sed & q̃a hæc præstet absq; uehemēti mordicatione. Habet & salsedinē quādā in gustu hic Asię petræ flos, ut coniectura sit illū nasci ex eo, q̃ ros quidam ex mari in petram relidēs; postea à Sole desiccetur.

Gagates, & Thracius.

Est & alius lapis colore atro, qui ubi igni admotus fuerit, p̄similē bitumini odorem exhibet: quem

A quem Dioscorides, non nulliq; alij in Lycia inueniri prodiderũt ad fluuiũ noĩe Gagaten: vnde & ipsi lapidi nomenclaturã inditam dicunt. Ego tñ eum fluuiũ non uidi, tametsi parua nauicula totius Lyciæ littora legerim, quo uidelicet, quæ in ea sunt inspicerem. Crustaceos uero lapides nigros, & qui in ignẽ additi exilem flãmam ederent, complures ex Cęle Syria asportaui, natos in colle, Mortuum mare quod uocãt circundante, qua orientẽ spectat, ubi & bitumen est, eratq; lapidum odor similis bitumini. Vtebarq; eis ad inflationes in genu diuturnas, & egre curabiles, mistis uidelicet facultatibus, q̃ ad hoc symptoma probatæ fuerãt: planeq; uisus sum mihi euidẽtiorem earũ facultatẽ reddidisse: Miscui uero ipsum, & barbaro quam uocãt: & palam medicamentum effectũ est exiccantius, adeo ut & sinus contraheret, nedũ cruenta vulnera glutinaret, ad quæ competere maxime credit. Est & alius lapis, cuius meminit Nicander hunc in modum,

Si lapis utatur candenti Thracius igne, &
Post madefiat aqua, flagrabit totus: at idem
Mox oleo affuso penitus restinguitur. Adfert
Thracius hunc ad nos pastor de flumine, nomen
Cui Pontus

B Verum nullus eius in medicina usus est: neque Nicander præter graueolentiam, quæ suffitu feras fugat, quicquam ei adscripsit.

Magnites, quæ & Heraclea magnes.

A ibi. c.463. Ex" lapidibus unus est, & magnites, & Heraclea quã uocãt, adsimilẽ Hæmatiti uim obtinens.

Arabius.

Attamen Arabius quẽ nominãt, lapis, elephãti similis, desiccãtis, abstẽrgẽtisq; facultatis est.

Alabastrites.

Et Alabastrites uocatus vnguis, in medicinæ usum ingreditur combustus. Quidam eum bibendum dant stomachicis.

Smiris.

Sed & uocata smiris quòd multam abstergentem habeat facultatem, clarum est, uel ex eo, quòd dactylioglyphi hoc est qui anulos exculpunt, eum in usum illo utantur. Quin etiam quòd dentes puros efficiat, experti sumus.

Hæmatites, galactites, & melitites.

A l. 2. t. 2. ca. 236. fol. 125. e Porrò" talium quoq; unus est Hæmatites quẽ uocant, à coloris similitudine id appellationis C sortitus: Sicut, ꝙ Galactites, qñ & ipse in succum solutus, lacti similis cõspicitur. Huic autẽ colori adsimilem succum efficiens, Melitites à mellis similitudine, quod gustu repræsentat, nuncupatus est. Porro ostensum in quarto horum commentariorum est, ꝙ succus oĩs dulcis à temperato calore talis eueniat, adstringens uero à frigore. Habebit ergo lapis Hæmatites tantum frigiditatis, quantum hẽt adstrictionis: Melitites uero calorem temperatũ: mediã autem utriusque temperiẽ, Galactites. Merito itaq; ausi sunt medici ocularibus facultatibus lapidem miscere Hęmatiten. Ac solo eo uti possis palpebris exasperatis: si quidẽ cũ phlegmonæ asperæ sint rẽddite, ex ouo ipsum diluens: ac si magis, etiam per decoctum fœnigræci: sin uero citra phlegmonem, ex aqua. Incipito uero semper à modice humido per specillum infundens: ubi autẽ ꝙ uires eius ferat conspexeris, magis ac magis crassum efficies: ac tãdẽ adeo crassum facies, ut specilli cuspide inungas secundum subiectionem, aut euersionẽ palpebræ. Hic idẽ lapis similiter in cote contritus sanguinis expuitioni competit, omnibusq; ulceribus. Porro siccus si ad tantum redactus fuerit læuorem, ut pollinem tenuitate æquet, reprimit excrescentia. Atq; eo nullus solo, atq; ꝑ sese utitur. Ego uero ad ea, quæ dixi, usus sum, facultate eius ex gustus qualitate comperta, cum mox experientia periclitari uellem, nunquid recte coniecissem. Et ipsa quidem oculorum ulcera so-
D lus per se cicatrice includit, ut paulo ante comprehensum est attritus, cęterum, aut affusus, aut inunctus: nam & id experientia exploratum habeo.

Schistos, ac multi alij lapides.

Huic lapidi persimilem uim obtinet, uerum infirmiorem, is qui uocatur Schistus: ac post eum Galactites. At Melitites caliditatis etiã non nihil, ut dixi, adiunxit. Vt itaq; unusquisq; leuiter, ac sensim ab Hæmatitis facultate recedit, ita ad oculos in usum ducitur: est tñ mitior. Porro mitiora remedia partibus ẽtnum phlegmone afflictis semper gratiora sunt atq; iucundiora: cæterũ liberis iam phlegmone partibus, infirmiora, q̃ q̃ ꝑsanare ualeant. Porro cum lapidibus oĩbus cõmune sit, ut desiccent: quotquot ex ijs in succũ soluti, aut alioqui ad læuorẽ triti, nullã euidentem qualitatẽ in gustu obtinent, hos putãdũ est esse tũ infirmissimos, tũ mitissimos, tũ minime mordaces. At, qui manifestã gustui qualitatẽ offerũt, hi pro qualitatis proportione potẽtiã possidẽt, ac si quidẽ adstringant, ad comprimendum, constringendũ, spissandum, & contrahẽdũ: si uero mordicent, ad excalfaciendum, digerendum, & liquandum: medij eorũ sunt, qui abstergent citra adstrictionem, aut mordicationẽ. Igitẽ Hæmatites, Schistos, Galactites, ac Melitites, in succũ soluunt, quo posui mõ, ad cotẽ, aut mortariũ attriti, cũ sint, & alij lapides in succum solubiles, vt qui in Aegypto nascitur, quo utuntur ad splendorem linteis conciliandum. Est autem omnium

dictorum minime qualitatis particeps, nec adstrictionẽ, nec morsum, nec abstersionẽ præ se fe- E
rens. Quocirca hoc ipsum duntaxat lapidi huic inest, q̃ deficcet uidelicet. Proinde cerato cũ mi-
scentes, ad cicatricem ulceribus inducendam in mollibus corporibus usurpant. Sed & oculari-
bus miscetur facultatibus perinde ut modo dicti: At quanto est maiore emolliendi ui, q̃ pdicti,
q̃ nullam uidelicet effectricem qualitatem habeat, tanto etiam moderatior est, magisque dolo-
rem leuat. Hunc lapidem quidam Moroxum, non nulli leucographida nuncupat.

METALLICA MEDICAMENTA

Metallica medicamẽta appellare medicis mox est, quorum gñatio in metallis est, siue spõ-
tanea, siue per fornacẽ facta. Et ad hæc tertio loco sunt, quæ rursum homines ex his ipsis
præparant quouis mõ, uelut cerussam, p sorycum, sandica, phycum. Deinceps itaq; de singulis
dicetur ea serie literarum, qua quodq; nomen incipit. Verum illud primũ de omnibus illis dice
mus cõmuni pfatione, quale de lapidibus paulo ante habuimus, & his ẽt superius de terra medi
caminosa. Nã uti illis id inter sese oĩbus cõmune est, ut deficcẽt, ita metallicis quoq; medicamẽ-
tis oĩbus: est enim essentia eorũ terrea, secundũ elementaris uidelicet terræ significatum nũc lo
quẽdo. Sed queadmodũ à nobis ex terra figulina, & dolia, & fictila, ollæq; & alia eiusmodi, parã
tur, per ignẽ, qui torrendo humiditatẽ absumit, durata: eundẽ in modũ in terra, caliditate diuti- F
na mistã ex terra, & aqua, non nunq̃ ẽt aere, substantiã uniente temperãteq; ac postea deficcã-
te metallicorum medicamentorũ proueniunt cõsistẽtiæ. Porro locorũ in quibus hæc pueniũt,
natura, prout plus minusq; est frigida, alia plus alia minus congelat, ac cogit. Queadmodũ itaq;
in terræ differẽtijs plurima inest essentia terrę elemẽtaris, paulũ uero aeris: ita in metallicis mul
tum immistũ est igneæ sub̃æ. In medio eorum sunt lapides. Proinde pleraq; metallicorũ medi-
camentorũ alia semel, aut bis, alia uero frequẽtius lota, idonea sunt ad deficcãtes sine morsu fa
cultates. Atq; hæ sunt cões rõnes, quas de his oĩbus præscire oporteat. Deinceps uero dicẽtur
q̃ cuiq; singulatim sunt propriæ, idq; iuxta literarũ, à q̃bus appellationes incipiunt, ordinem.

Hales sales.

Sal partim ex mari puenit, in salinis uidelicet, quas Græci uocãt halas, cuius & inter marina medicamẽta mẽtionẽ facturi sumus: partim ex terra effoditur, q̃ Græci ὀρυκτοὺς ἅλας nominant, q̃ cõi metallicorum genere cõprehẽsus. Vtriq; uis adsimilis est, siue fossilis sit, siue ex mari oriun dus. De quibus & supra uerba fecimus libro quarto, eo oleo, ubi salsum, ac salsuginosum saporẽ ab amaro distinximus. Ac nunc quoq; dicetur, q̃ Aphronitri quidẽ amarus est, & abstergens: Sa lis uero tanto in abstergendo inferior est, quantum accessit adstrictionis: est enim ex duabus G qualitatibus mistus, abstergente uidelicet, & adstringente. Porro quòd magnopere uterque de siccet, supra monstratum est. Cæterum utriusque in medio est nitri sapor. — A. l. 2.t.2.ca. 616.

Armeniacum.

Armeniacũ uim hẽt extergentẽ cũ leuicula acrimonia, & leuissima adstrictione. Itaq; tale cũ sit, ocularibus miscetur facultatibus. Et ipso per sese quoq; ad pollinis lęuorẽ redacto, utunt sic co ad pilorũ in palpebris incremẽtũ, nẽpe ubi præ humorũ acrimonia partim excidunt, partim uero nec crescũt, nec alunt. Siq̃dẽ depastis his acrimonijs, in bonũ naturæ habitũ pars reducit: cuius cũ alia sunt munera, tũ ẽt producẽdi, incremẽtũ pbẽdi, ac roborãdi, q̃ in palpebris sunt pi li: Quippe cũ prima, & ex professo, quedã sint medicamentorũ opera: quædã uero mediante na tura, q̃ animantium corpus dispensat, edantur, uelut quæ in ipsis calliblephara nuncupant. Ipsa n. partes oblæsas mediocriter deficcant, pilos corrũpentẽ humiditatẽ absũmẽdo: q̃ ubi abolita est, tũ natura ad proprias redit actiones, nimirum sublatis, quæ hactenus impedimento fuerant. — A. ibi. c.618.

Arrhenicum auripgmentum.*

* Al Arsenice, seu Arsenicon.

Arrhenice, siue Arrhenicũ (utroq;.n. modo appellitant) facultatis est caustice siue urẽtis, idq; tam cõbustũ, q̃ vstionis expers. Cæterũ id constat ustione reddi tenuiorũ partiũ. Vtuntur porro H eo ceu adurente ad denudãdã pilis partẽ quãuis: uerũ si diutius inhæreat, nec cuti ẽt ipsi parcet. — A. ibid. c.84.

Aphrolitrum.

† Aphronitrum a spuma nitri differt. Nitri enim spuma &c. *Aphronitrum.

† nitri. † nitro.

† Aphrolitrũ ab Aphronitro differt. Litri enim aphros hoc est spuma, medicamẽtum est exic catorium, aspectu triticeæ farinæ similis: etenim alba est, ut asiæ petræ flos, cinericea: *Aphroni trum uero farinæ speciẽ non habet: neq; solutum est, sed congelatum, & coactũ: quo qui in bal neis sordes exterunt, quotidie utuntur: ea detergendi facultate, ut non modo sordes extergeat, sed ẽt pruritum sanet, nẽpe digerendis quæ ipsum excitãt saniebus. Non abs re itaq; medici ex eo multa digerentium medicaminum pręparant. At spuma †litri eiusdem quidem cum†litro cũ naturæ, tum facultatis est, cęterum essentiæ tenuioris. Dictum tamen paulo ante est, nitrum in medio consistentem habere facultatem aphronitri, & salis. Aphronitro enim sola inest uis ex tergendi, sali uero etiam adstringendi multo magis, ac extergendi. — A. ibid. c. 48.

Gysꝑus gypsum.

Gypsum, & ipsum ad cõmunem omnium terrenorũ lapidosorumq; corporum facultatem, qua deficcare dicta sunt, insuper hoc adiunctum hẽt, q̃ est facultatis emplasticæ. Vnitur enim ip sa ad sese, & cogitur, lapidescitque macerata. Quamobrem siccis medicamentis, q̃ ad sanguinis — A. l. 2.t.2.ca. 284.fo.131.d

accommo-

A accõmodãtur eruptionẽ,utiliter cõmiſcetur:nam ipſa per ſeſe lapidoſa fit,coacta,ac congelata. Proinde rigare diluereq; illã cogitaui tenui,alboq; oui liquore,quod ad ophthalmias utile eſt, admiſto quod in farina triticea eſt pollinis tenuiſſimi,qui in parietibus molarum reſidet.Excipere uero,quod ſic maceratum eſt, tenellis leporis pilis,aut qui perinde ſunt molles,expedit.

Gypſum Κεκαυμένον *hoc eſt deuſtum*.

Gypſum combuſtum non æque emplaſticam uim habet,cæterum tenuiorum eſt partium,& ualentius deſiccat.Quin,& repercuſſorium eſt,maxime ſi maceretur oxycrato.

Diphriges.

Diphriges miſtã hẽt tum qualitatem,tum facultatem:habet.n.in ſeſe quiddã,& mediocriter adſtringens,& mediocriter acre.Quãobrẽ ulcerum rebellium optimũ medicamen eſt. Cõuexi aũt & huius medicamẽti uim ingẽtẽ ex ijs,q in Cypro ſunt Soli,ubi metallũ ab urbe abeſt quaſi triginta ſtadijs.Proiectũ.n.erat in medio ſpatio ædiũ,q̃ ante metallũ extructæ erant,& uici qui ei ſubiacet.Cæterũ præfectus,ac Procurator metalli,id,quod poſt cadmiam reperiretur, eſſe dicebat inutile:itaq; abijci nõ ſecus,atq; uſtorum in foco lignorũ cinerem. Verũ hoc mihi multo utiliſſimũ factum eſt medicamentũ,tum ad putreſcentia oris ulcera,ſiue ꝑ ſe,ſiue cum melle,cui B detracta ſit ſpuma:tum ad anginam, uidelicet,ubi iam per adſtringentium medicaminum auxilium conſtitit,quod influebat.Præterea columellã ubi præſecuiſſem,ipſo ſolo, & ſtatim,& uſq; ad cicatricem ſum vſus; ac frequenter exacte occluſam effecit cicatricẽ tum huius particulæ, tũ omnium adeo exulceratarum:ſic in ulceribus omnibus pudendorum, atque ani. Vſus ãt ſimilis eſt,ut in oris ulceribus:ſiquidem eæ partes eiſdem fere medicamentis gaudent,nimirum calidę ſimiliter,ac humidæ,uerum hæc oratio iã tractatum de cõponendis medicamentis attingit. Ea itaq; omiſſa,ad id quod propoſitum eſt pergamus,uniuerſalem medicamenti cuiuſq; facultatẽ exponentes,ſicut ſane diphrigis diximus. Adijciã uero huic,q de illo habetur,ſermoni rem nõ modo de diphrige ſcitu utilem,ſed & de Lẽnia ſphragide,& põpholyge,& opobalſamo, & lycio indico.Nã etiãnum adoleſcẽs didici hæc ita ꝑparare,ut à ueris natiuisq; nihil differre uiderentur:nã qui me docebat ingenti mercede, homo curioſiſſimus erat,non in his tm̃, ſed & alijs ſimilibus.Itaq; in Lemnũ, in Cyprũ,in Paleſtinã Syriã,eo ſtudio nauigaui,ut medicamẽtorum iſtorũ cuiuſq; uim magnã,q̃ ĩ oẽm uitã meã ſatis foret,reponerẽ.Sed & Lyciũ Indicũ nuꝑ aſportatum in Phœnicen cum aloe Indica id temporis cõmodum accipere contigit,cum à Palæſtina iter reflecterem:cùm perſuaſum haberẽ,eo ipſo, ꝙ à camelis cum tota ſarcina aduectũ eſſet,pro C culdubio eſſe Indicũ: quodq; adulteratum haud noſci ab ijs qui portaſſent poſſet: propterea ꝙ materia,ex qua id præparatur atq; adulteratur,illis in locis haud naſceretur. Porro ſatius uiſũ eſt mihi,quibus rationibus ea adulterãtur:haudquaquam adſcribere,utpote cum homines ſcelerati in lucro ponant talia poſſe diſcere.Nec enim neceſſarium eſt cum uerorum,ac germanorum notis,ac indicijs adulterandorum noſſe compoſitiones, cum nihil ad ea diſcernenda cõferant:immo optem,ſi fieri poſſet, quæ à maioribus me perperam conficiendorũ medicaminum proditæ ſunt compoſitiones,omnes prorſum delere atque extirpare.

Theion ſulfur.

A.ibi.c.612. Sulfur omne trahendi uim poſſidet,eſtq; tẽperamẽti calidi,atq; eſſentiæ tenuis, adeo ut ad multa uenenatorum animalium reſiſtat.Siquidẽ ego aduerſus turturem marinũ,& Draconẽ,ſępenumero eo ſum uſus:& cum id piſcatores quoſdam docuiſſem,reuerſo poſt aliquantum tꝑis magnifice medicamentum hoc commendarunt. Vſus eius eſt, ut & ſiccum ictui inſpergatur,& cum ſaliua miſtum:nam,cum & hoc excogitaſſem,ab experientia cõprobari repperi.Sed & urina maceratum idem effecturum excogitaui. Docebam enim piſcatores medicamenta maxime parabilia:dixiq; pulchre illos,& cum oleo ueteri,& melle,& reſina terebinthina uſuros.Et ſane D horum omnium experientia iudicium præſtitit. Quin & pſoras,& lichenas, & lepras,non raro hoc medicamento cum reſina terebinthina ſanaui. Extergit omnes id genus effectus,atque in profundum non repellit:cum alia multa medicamenta,quæ illos curant, miſtam habeant potẽtiam,nempe ut digerant,pariter,& repercutiant.

Ios Aerugo.

A.ibid.c.739. Aerugo guſtãtibus acrem qualitatem offert,digerẽs,detrahẽs,& liquãs nõ teneram modo, ſed & durã carnem.Porro ſupra dictum eſt nõ nullos eius generis medicamẽta, Epulotica,hoc eſt,q̃ cicatricem inducant,appellare, cum ijs in tenuiſſimũ pollinem tritis per ſpecilli cuſpidem cõtigerint ulcera excreſcentia,ac poſtridie cõtracta reperiant:tametſi illos haud lateat,ſi paulo plus impoſitum foret,ſeſe ulcus nõ cõtractum,ſed eroſum inuenturos.Siquidem colliquat,& digerit carnem:cũ medicamenta epulotica cõtrahant,cõſtipent,conſtringãt, & calli in morẽ illã indurent. Quin & guſtum mordicat ærugo non tm̃ ipſa ulcera. Quòd ſi pauculum eius, cerato non pauco admiſceas,id quod ex ambobus miſtũ eſt,citra morſum exterget. Dictũ uero ſupra eſt de talium medicamentorum natura,tum ut ſeſe quidam fallant, ex talibus compoſitionibus aut ſarcoticam,aut epuloticam facultatem medicamentis adſcribentes, quibus minime oportet,utpote cum ipſa id præſtare nequeant,uerum ea,quæ ex ipſis compoſita ſunt.

Cadmia.

Cadmia. E

A.l.2.t.2.cap. 165.fol.119.c

Cadmia fit,ubi in fornacibus æs paratur, nẽpe tota terra ex qua æs gñatur, in fornacibus in altum egerente velut fuliginem quampiã,aut fauillã,utcũq; appellare libuerit. At ſi non terrã, ſed lapidem nuncupare uelis, ex quo in fornacibus ſecernendo partim fit æs, partim cadmia, partim diphriges,nihil ſane retulerit.Sed & in argẽteis metallis efficitur ſimili ſecretione, ſiue gñatione, aut qũocunq; uocare uoles. Quin & ex Pyrite lapide in fornacibus uſto fit cadmia. Cæterum abſq; fornace in Cypro Cadmia inuenitur:ac iure quiſpiam illam lapidem nũcupet. Itaq; in Solis pauciſſimum ẽt reliquum erat cadmiæ, q̃ in fornacibus prouenit, quo tp̃e ego in inſula peregrinabar. Verum lapides:qui in montibus,& riuis reperiebantur,a metallis p̃fecto acceptos,in Aſiam Italiamq; portaui ad amicos:a quibus ſummam inibam grãm,ꝙ ſe,uel maximum munus accepiſſe dicerent,ut q̃ alia oĩ cadmia multo eſſet p̃ſtantior.Et talem certe merito quis lapidoſam uocet cadmiam.At eius,q̃ combuſta eſt,aliam Botryitin,aliam Placitin medici nuncupant:Botryitin quidem, q̃ in editioribus domorũ,in quibus fornaces extructæ ſunt, partibus colligitur. Placitin uero,q̃ in inferiorib⁹. Ac liquet ſane botryitin partium eſſe tenuiorũ, craſſiorũ uero placitin, utranq; aũt ui deſiccãdi,ceu alia metallica oĩa,& lapidoſa terrenaque. Porrò præter deſiccandi facultatem, mediocriter extergit. Attñ quæ in fornacibus colligitur, F igneæ facultatis aliquid hẽat neceſſe eſt.Merito itaque lauantes eam, medicamentum efficiunt mediocriter,tum deſiccans,tum extergens abſq; mordicatione,utile ad ulcera,carnis impletionem poſcentia,& in oculis,& in toto corpore.Porro ulcera magnopere humida,aut putreſcentia in corporibus impendio mollibus, qualia ſunt eunuchorũ,puerorũ,ac mulierum, eiuſmodi cadmia adiuuat: at in durioribus,& contentioribus, q̃ ualentius deſiccant requiruntur. Itaque illud ſp̄ memoria tenendum, ſermonẽ ad temperatam,& mediam exceſſuum naturam in ijs, q̃ ita ſimpliciter efferuntur,referendũ: puta cũ dicimus medicamentũ, aut ulcera carne implere, aut cicatricẽ claudere,aut aliud quidvis eius gñis p̃ſtare:ad quam utiq; & nos reſpicientes, deſiccatoriam leuiterq; abſterſoriam cadmiæ ineſſe facultatem dicimus:In caliditatis aũt,& frigiditatis differentia,temperata quodammodo exiſtit cadmia,nempe neutrum inſigniter efficiẽs.

Cinnabari.

Cinnabari″modice acrem facultatem obtinet.Habet uero & adſtrictionis quippiam. A.ibid c.627.

Ciſeris pumex.

Pumicẽ ſi inter metallica recenſeas,calumniabuntur,q̃bus aĩus prurit accuſandi libidine:& ſi inter lapides ponas,lapidẽ eſſe negabunt:ac multo minus terrã eſſe cõcedent: nec marinorũ G hr̃i quodpiam uolent.Atqui alicubi tñ de illo dicendũ eſt:quippe qui in ſarcotica indatur medicamenta,& ea,quæ dentes extergunt,partim uſtionem non expertus,partim ẽt uſtus,qñ uidelicet,alijs oĩbus combuſtis ſimiliter,ſubæ efficitur tenuioris. Cæterum uſtione quoddã acquirit acrimoniæ, quam rurſum lotione exuit. Videri aũt poterit ſplendorẽ dentibus conciliare non tm̃ facultate,ſed ẽt aſperitate:uelut ẽt ſi ſmirin,aut teſtã, aut hoc genus quippiam tritum admoueas,quæ certe & ipſa ſplendorem afferunt:forte utroque,tum quia detergendi hẽant facultatem,tum quia aſperitatem. Eundem in modum cornua deuſta dentes ſplendidos efficiunt.

Conia lixiuium ex cinere.

Lixiuiũ. Abluto cinere fit lixiuiũ.Cinerẽ aũt,vſtorũ corporũ reliquias* Latini nuncupãt,ſiue natura ſint lapidea,ſiue arborum aĩaliumve particulæ. Fit ergo lixiuiũ pro eius,qđ eluitur natura:eius quidẽ,qđ empyreuma,ſiue igneam naturã hẽt acerrimam,ip̃m quoq; acerrimum eſt: eius,quod tale non eſt,ẽt moderatius.Quare & ſepticis uocatis facultatibus commiſcetur,utpote cauſticam caliditatem poſſidens,ſed propter ſubſtantiæ tenuitatem citra dolorem adurens.

Cyanos cæruleus.

Cyanos,ſiue maſculino,ſiue fœminino gñe,pronunciare uelis.Hoc medicamen acri faculta- H te eſt,tũ detrahẽdi{quã καθαιρετικὴν uocãt}tũ digerẽdi,potẽtiore,q̃ cinnabari.Ineſt quoq; ei nõ nulla adſtrictio.

Lepis ideſt ſquama, æris, & ferri, & ſtomomatis.

A. ibi. c.231.

Squama″alia eſt ęris,medicamen multo utiliſſimũ:alia ferri,& ſtomomatis.Quidam uero nominant,& helitin lepida,ſiue ſquamã.Oẽs ſane uehementer deſiccãt.At inter ſeſe diuerſæ ſunt, tũ ꝙ alia magis,alia minus,exiccat:tum ꝙ alia craſſioris,alia tenuioris ſit eſſentiæ: quodq́; plus minusve adſtrictionis ſint participes.Helitis certe principem in deſiccando locum obtinet: nã & ſubtiliſſimæ oĩum ſubæ eſt:nimirum q̃ & æruginis non nihil aſſumpſerit. Maiorem obtinet adſtrictionem ſquama ferri, & hac ẽt maiorem ſtomomatis:quamobrem ad contumacia ulcera meliores ſunt,q̃ ſquama æris.Detrahit & liquat carnem potentius ſquama æris, & hac ẽt ualentius helitis. Oẽs autem ſquamę non inſtrenuè mordaces ſunt. Ex quo clarum eſt,ꝙ eſſentiæ ipſarum conſiſtentia non admodum tenuis eſt,ſed potius craſſa.Siquidem inter ea quę eandem uim obtinent,minus eſt mordax,quod eſt tenuius:ceu ſuperioribus libris oſtendimus.

Lithargyros.

Lythargyrus″deſiccat quidem,uelut alia oĩa metallica,lapidea,terrenaq́; medicamenta,uerum oĩum id efficit moderatiſſime. Et ſecundum alias tum qualitates,tum facultates,quodam- A.ibid.ca.49.

modo

A modo in medio est,neq; manifesto excalfaciens,neq; refrigerans.Modica tñ adstringendi ab stergendiq; facultas ei inest;quamobrẽ inferior est,& sarcoticis medicamentis, q̃ mediocriter extergentia oñdimus,& contrahentibus,atq; adstringentibus.Cæterũ ad intertrigines femorũ utilis medela est:qñquidem utriusq; iam dictæ facultatis leuiter est particeps. Iure itaque medij ordinis in metallicis habebitur. Proinde ea frequenter utimur ceu materia,ijs miscentes, quæ ualentem facultatem obtinent,siue mordicantem, siue adstringentem,uel aliud quid facientẽ: sicut in liquescentibus ad pleraque medicamenta ceram adhibemus tanquam materiam, quia scilicet & ipsa quodammodo medium tenet eorum, quæ ualentem facultatem possident.

Nitrum.

A.l.2.t.2.ca. 84,fol.108 h — Nitrũ dictũ est supra in medio esse aphronitri,& salis uirium.Cæterũ vstum ꝓpius ad aphronitrũ accedit,utpotè ex ustione tenuius redditum.Desiccat itaq; ac digerit:& si intro in corpus sumatur,secat & extenuat crassos lẽtosq; succos potẽtius multo,q̃ sal.Aphronitrũ uero, nisi grauis vrgeat necessitas,deuorandũ non est,nimirũ inimicum stomacho:qñquidem plus ẽt nitro incidit.Sanè ad fungos suffocantes rusticus quidã uti eo assolet:& sp profuisse probatum est. Cæterum nitro usto simul,& non usto,& multo etiam magis eius spuma, in talibus uti consueuimus.

B

Melanteria.

A.ibid.c. 47. — Melanteria ex medicamentis est multum adstringentibus, cum hoc, quòd omnia propemodum adstringentia tenuitate partium exuperet.

Melan graphicon atramentum scriptorium.

A.ibid.c.689. — Atramentum quo scribimus,admodum & ipsum desiccat aqua solutum. Vlcera autem igni ambusta protinus illitum iuuat:at si acetum quoque habeat,multo magis.

Misy.

A.ibid. c.47. — Misy. In metallo Cypri,cuius mõ mentionem feci,in montibus Solorũ,domus erat ingens, cuius ad parietem dextrũ,sed ad nos utiq; qui ingrediebamur,sinistrum, descensus erat in ipm metallũ:in quo quasdam conspexi in longissimum porrectas ueluti zonas alias super alias, numero tres:infima erat ipsius soreos,super quã erat altera chalciteos,suprema misyos.Cæterum id tpis præfectus metalli his cõmonstratis,sicut,inquit,nunc aduenis in cadmiæ fornacariæ inopia,ita horũ trium admirandas has uides diuitias. Itaq; ego ingenti eius accepto pondere, primum quidem in Asiam,deinde Romã attuli,& usq; mõ habui,elapsis iam annis plus minus triginta.Et forte quadã absolutum fuit hoc opus adusque octauũ librũ ante annos uiginti,nec ad-

C iectus fuit nonus, partim ꝙ lapides quosdam nondum conspexissem: partim ob alia negocia, quæ mihi interea temporis obuenere. Nunc autem cum nonum hunc librũ cæteris addere pararem,interea forte fortuna mihi accidit res spectatu lõge pulcherrima,ac si quispiã eo studio, ac industria magno cum artificio effecisset.Nam,cum misy opus hrẽm ad medicamẽ quodpiã præparandum,bolum eius accepi,quantum ferè plena manu teneas,qualem sanè consistentiã misy non admodum solet hre:cum in parua frustula diuidatur.Miratus itaq; insolitam eius condẽsationem,bolo fracto,extimum quidem misy circunquaq; repperi,eius,qđ intus erat, uelut efflorescentiam.Porro sub eo,inter chalcitin uidelicet & misy, quiddam erat mediũ uergẽs ex chalcite ad misy,ex dimidio iã cõmutatum:principio.n.bolus fuerat chalciteos,cæterum quod in alto erat,perfecta erat chalcitis,nullã dum alterationẽ experta.Hoc igitur ubi uidissem,cogitatione repetens,& in metallo,ita super chalcitin nasci ipm misy,ut ærugo super æs,in mentem subijt inspicere,qđ seruabatur adhuc apud me reliquũ ipsius soreos, nunquid & ipsum ullã accepisset mutationẽ in chalcitin:& quædam certe apparuit suspicio, ut uideretur, & ipsum forte longo tpe mutationem in chalcitin posse accipere.Itaque mirum non est,tria hęc medicamina eiusdem gñe facultatis esse,Sori dico, & Chalcitin, & Misy, tenuitate partium, & crassitudine

D inter se diuersa.Crassissimum.n.est inter ipsa sori,tenuissimum misy, mediam utriusque facultatem habet chalcitis.Adurunt uniuersa hæc tria,& escharas quas uocant efficiunt: attñ etiamsi urant,non nihil quoq; adstringunt. Ceterum misy admotum corporibus duris minus chalcite mordicat, tametsi ea non minus sit calidum: uerum id habet beneficio tenuitatis partiũ.Porrò cum utraque hæc in decoctionibus fundantur,& magis chalcitis,q̃ misy,sori tamen non liquescit,nimirum ꝙ lapidosius sit,ac uehementius compactum:sicut rursum misy, quia a congenito calore elaboratius est,ac proinde siccius chalcite,idcirco merito quoque ægrius liquescit.

Molibdæna plumbago.

A. ibi. c.460. — Molibdena similẽ Lithargyro uim possidet, tñ a media tẽperie ad frigidius paulũ quid recedens:sed nec abstergentis facultatis est particeps. Vtraque aũt hęc medicamina liquari pñt,ac non ut lapides,& cadmia, & arena, liquationem respuunt:sed celerrime liquantur,ubi oleo additũ non nihil aceti est:liquantur tñ ẽt admista aqua,sed diutissima coctione. Porrò ceu in Cypro Cadmiam,q̃ in montibus,& riuis nascitur,accipiebam,q̃ & ipsa lapidis,ut dixi, species est: ad eundem modum Molibdenam multam cum alijs proiectam lapidibus conspexi in uia,q̃ ad Ergasteria ducit a Pergamo.Vocatur autem Ergasteria pagus quidam,in quo & metalla sunt, inter Cyzicum & Pergamum,quadringentis,& quadraginta stadijs distans a Pergamo.

Molibdos.

Molibdos plumbum. E

Plumbum″facultatis eſt refrigeratoriæ.Siquidem non mõ multam habet ſubãm humidam a frigore congelatam coactamque,ſed & aeream,paucam autem terream. Igitur ꝙ plurimũ hẽt eſſentiæ humidę a frigore coactę,indicium tibi eſto,ꝙ ubi admotum eſt igni,celeriter fundatur, fluatque.Quòd vero & aereæ ſit particeps,hoc habeto ſignum.Oĩum quæ nouimus,unicũ plũbum tum mole ipſa, tum pondere augetur, ſi condatur in ædibus ſubterraneis aerem hñtibus turbidum,ita ut quæcunque illic ponantur,celeriter ſitum colligant. Tum ẽt plumbea ſtatuarũ uincula,quibus earum pedes annectuntur,ſæpenumero creuiſſe uiſum eſt, & quædam adeo in tumuiſſe,ut ex lapidibus dependerent,cryſtalli modo,uerrucæ. Atque hæ probabiles quidem ſunt humiditatis eius frigiditatisq; notæ,prius q̃ experiaris. Cæterum ſcientificæ, & certæ per experientiam cognoſcuntur. Præparato igitur mortario, ſimulq; piſtillo,utriſq; ex plumbo,in funde quemlibet liquorem,itaque terito,ut & piſtillus, & plumbeum mortarium ſuccum quen dam reddãt:id quod ex utroque conſtabit,multo erit frigidius,q̃ liquor ipſe fuerat. Licet aũt & aquam, & uinum tenue aqueum,& oleum inijcere, aut quiduis eiuſmodi. At ſi ẽt plus efficere ſuccum uoles refrigeratorium,oleum omphacinum ſit,aut roſaceum, aut melinum, aut myrtinum.Porrò ſi ſucco qui proueniet uti uoles, optimum habebis remedium, & ad phlegmonas in F ſede cum ulcere,aut rugis,& ad eas quæ in pudendis,teſtibusque,& uberibus conſiſtunt: ſimiliter aduerſus cæteras omnes fluxiones incipientes,quæ aut in inguina,aut in pedes, aut in alium quemvis articulum,decumbunt. Sed & ulceribus rebellibus utile eſt:nam ad cancroſa eo utens uirtutem medicamenti mirabere.Quòd ſi celeriter multum ſucci plumbei uoles colligere,conare in Sole terrere,aut quocunq; certe modo aere excalfacto.Multo autem utiliſſimum habebis medicamentum,ſi adfuſo refrigerantium ſuccorum quopiam teras,ceu ſemperuiui,cotyledonis,intybi,lactucæ,chondriles,pſyllij,omphacis, portulacæ. Porrò ſi qua horum non facile in ſuccũ ſoluunt,uelut portulaca,miſceto illis aliorum ſuccorum quempiam, uelut omphacis: qui & ipſe per ſeſe pdicto mortario inditus,medicamentum efficit refrigeratorium lõge pulcherrimum. Quin & in laminam diductum plumbum ipſum per ſeſe,athletarum ſeſe exercitantium lumbis inſternitur,ubi Veneris ſomnijs uexantur.ſ.nimirum haud obſcure eos refrigerans.Sed & bractea tenuis ex plumbo facta probe ganglio illigata plane ipſum diſſipat. Illigabit autem probe quiſquis ab Hippocrate didicerit‖in ipſam noxã potius firmandũ, quàm hinc uel inde. Mirum ergo non eſt,ſi plumbum crematum, ac rurſus ablutum, refrigerantis efficiatur facultatis,cum ante lotionẽ miſtæ fuerit.Et hoc ipſum medicamen,nempe plumbum cõbuſtum,bonũ G eſt ad ulcera rebellia.Vbi uero lotum fuerit,multo optimum medicamẽ eſt,& ad ulcerũ impletionẽ,& ad eadẽ cicatrice obducẽda. Conuenit,& chironeis quæ uocant vlceribus, & cancroſis,& putredinoſis oĩbus, tum ipſum per ſeſe, tum medicaminum ad cicatricem perducentium quibuſdã cõmiſtum,quale eſt quod ex cadmia conficitur.Cæterum ſoluendum eſt principio,ſi copioſa ſit ſanies,quotidie:ſi minus,tertio aut quarto quoq; die.Verum foris ſpõgiam imponito aquæ frigidæ:quæ ſi deſiccetur,rurſum mergatur.Sed hæc fuſius q̃ pro inſtituto diximus,pluſculum ſermonis affinitate prouecti.At tempus iam eſt ſequentia deinceps perſequi.

de Fracturis cõ. 3. t.63.7. 250 f

Oſtracon teſta.

Teſta″deſiccandi uim poſſidet,atq; abſtergendi, maxime quæ ex fornacibus eſt, ꝙ uidelicet toſta ſit.Quocirca emplaſtrus,quam uocant hepheſtiada,ex hac præparata uidelicet,optimum eſt medicamen inducendæ cicatrici.

A. ibi.c.709

Pompholix,& Spodium.

Pompholyx″fit & in æris fornace,uelut & cadmia:fitque,& dũ in fornacibus cadmia utiẽ, ut in Cypro.Cum enim præfectus ad æris fornacem inſtructas res non haberet, præcepit ex ipſa cadmia præparari,præſentibus atque inſpectantibus nobis,põpholyga,uidelicet minutis cad-H miæ fragmentis in ignem coniectis,qui ante ærarium iacebat follem.Camera quædam erat in curua,nuſquam pertuſa,ſed integra, quæ egeſtam abuſta cadmia fauillam excipiebat:quã ubi collegiſſent,habebant pompholyga.At quod reflectẽs in pauimentum recidebat, Spodos eſt quam uocant:quæ plurima,ubi ęs in fornacibus utitur, colligi aſſolet. Quidam eam ſpodium neutro genere pronunciant: Cui uidetur ſimilem habere facultatem, quod uocant Antiſpodium. At ego illo uſus ſum nunquam,cum large mihi ſemper põpholyx ſuppeteret.Nec enim quiſquam,ubi hęc adſit,ſpodio uti uelit,nedum antiſpodio. Eſt autem Pompholyx medicamẽtum prope omnium,quę citra morſum deſiccant,ſi elota fuerit,præſtantiſſimum:Quamobrem ad ulcera*cancroſa idonea eſt,& ad alia omnia maligna.Itaque inditur collyrijs,quę ad oculorum imponuntur fluxiones,quęque bullas ſiue puſtulas in eis natas,aut ulcera curant. Pręterea ad pudendorum,ac ſedis ulcera optimum eſt medicamen,nimirum ſine morſu,ut dixi, deſiccans.Sed non eſt huius negocij,in iſtis diutius immorari.

A. ibi.c. 695.

* Al. ſcirrhoſa.

Sandarace.

Sandarace″urentis eſt facultatis,ceu Arſenicum quod vocant.Merito itaque eam digerentibus facultatibus commiſcent,atque extergentibus.

A.ibid.ca.48.

Sandix.

A.l.2.t.2.cap. 125f.100.b

A *Sandix.*

Sandix qua sit facultate prædita, in sermone de psimythio explicabitur.

Scoria.

A.ibid.c.231. Scoria' oīs reficcatoriū medicamen est, potissimum aūt ferri. Siquidem ad læuorem redigēs ipsā in aceto quā acerrimo, posteaq; decoquens, ad aures, q̃ lōgo iam tp̄e pure fluxerūt, ea utor pro medicamento maximè exiccatorio, adeo ut mirentur, qui præparantem me uident, & ante rei periculū fidē non hēant, aures tale posse ferre medicamen. Porrò argenti scoriā propriè helcysma appellāt. Verū emplastris quibusdā, quippe quæ reficcatoriæ facultatis sit, cōmiscet.

Stimmi.

Stimmi. Ad facultatem deficcantem adiunctam habet hoc medicamen adstrictionem. Quā obrem & ocularibus medicinis commiscetur, & illis scilicet, quæ conformantur in collyria, quæ uocant: & siccis, quæ utique sicca collyria cognominat.

Stypteria schistæ, & strongyle, & hygra. Alumen fissile, rotundum, & humidum.

A.ibid.c.68. Stypteria.' Huius medicamenti nomē ab adstrictione deductū est: nā adest illi uehementissima: Cæterū cū sit crassarū partiū, tenuiorū quodāmō partiū est, quæ uocat̃ schiste, hoc est fissilis. B Proxime est strongyle, & astragalote. Admodum autem crassarum partium est tum liquida, tum placites, & printhines appellata.

Titanos calx.

A.ibi.f.117.a Calx,' Viua quidem {quæ Ἄσβεστος Græcè dī} vehemēter urit, adeo ut crustas efficiat: extincta vero protinus ēt crustam molitur & ipsa: at post diem unū aut alterū minus urit, minusque inducere crustā pōt: at uero temporis progressu prorsum neç crustam quidē gignere queat, tametsi etiānum calfaciat, carnemq; liquet. Porrò si lauetur in aqua, suam mordacitatē exuit, efficitque nuncupatam Grecè, Κονίαν, i. lixiuium. At ipsa absq; morsu reficcat: ac si bis terque, aut amplius, abluta fuerit, planè mordacitatis expers constituitur, ac strenuè absq; mordacitate exiccat.

Hydrargyros.

A.l.2.t.2.c.46 fol.102.c Hydrargyrus non est ex sponte nascentibus medicamētis, sed ex ijs, quæ præparantur, uelut psimythium, ærugo, psoricū, lithargyros. Nullum autem eius feci periculum, neque quòd interimat si deuoretur, neq; ubi foris admota sit.

Phycos.

Phycos cuiusnam sit facultatis, ubi de psimythio agetur, exponam.

Chalcanthos atramentum sutorium.

A.ibi.c 47.f.g Et.c.167. fol. 191. Chalcanthos.' Fortè fortuna & chalcanthū in chalcitin trāsire conspexi. Asportaui.n. ex Cy C pro & huius medicamenti ingentē copiā. Extimum eius oē post annos plus minus uiginti chalcitis effectū est, intima eius parte chalcanthi spēm seruāte. Quamobrē & usq; in hunc diē quod sic mutatur asseruo, obseruās dum ad imū usq; uoluentibus annis procedat mutatio, ceu chalcitidis quoq; in misy: ut est antè positū. Cæterum mirari subit de hoc medicamento, quo pacto uehementissimæ adstrictioni admista est caliditas non instrenua. Constat ergo, q̃ oīum maximè condire seruareq; carnes humidas pōt, nimirum caliditate humiditatem absumens, atq; adstrictione substantiā contrahens atq; constipans: hoc.n. opere non nihil ēt humiditatis ipsius exprimit. Constringit uero, deficcat, atq; contrahit in sese totius substantiā carnis. Porrò quo tp̄e in Cypro diuersabar, hunc in modum medicamentum hoc colligi conspexi. Domus erat magna quidē, sed humilis, ingressui in metallū obiecta. Ad parietem aūt domus sinistrū, qui erat ingredientibus dexter, effossus erat specus in cōtinentē collē, ea latitudine, ut tres sese uiri in eo contingerent: tanta uero altitudine, ut uiro summè procero recto liceret incedere. Specus hic decliuis quidē erat, non tñ præceps ac præruptus. Porrò ad finē eius quasi in stadiū porrecti, lacus erat aquæ uiridis & crassæ tepidæ plenus. At in toto descensu calor similis, qualis in primis balneorum ædibus percipitur: quas, q̃ in eis corpora premolliri soleant, promalacteria appellare D consueuerunt. Aqua vero quotidie guttatim ex pertuso colle destillans, quatuor & uiginti horis totius diei ac noctis colligi assolet ad amphoras romanas quasi octo. Eā uincti quidā in piscinas quasdā quadratas fictiles, in domo ad ingressum posita sitas efferebāt, in quibus paucis diebus concrescebat, fiebatq; chalcāthus. Mihi vero, ubi ad terminū effosi specus descēdissem, ubi uidelicet tepida hæc, uiridisq; aqua colligitur, aeris odor uisus est suffocās, & toleratu difficilis, chalcitin æruginemq; redolēs. Et aqua quoq; gustu p̄ferebat qualitatē eiusmodi. Eapropter & nudi, & cum summa festinatione amphoras uincti exportabant, nec longiorē illic morā p̄ferre poterāt, sed celeriter recurrebant. Accensi aūt erant mediocribus in specu interuallis lychni, q̃ nec ipsi longo tp̄e durabāt, sed celerrimè extinguebantur. Hunc ergo specū pedetentim excauatum multis annis ab ijs tunc didici. Hæc.n. inquiebāt, aqua uiridis, quā uides ex colle in lacū manantē, sensim se ipsa minor effici assolet. At, ubi propè adest ut desinat, rursum uincti, qđ continens est ipsius collis, perfodere pergunt. Euenitq; aliqñ olim, ut subitò, q̃cquid p̄fossum esset, cōcideret, oēsq; ad unū occideret, ac totā uiā corrūperet. Id ubi fit, alio foramini fodiendo eousq; insistūt, quoad rursum aqua illis adsit. Hęc habui q̃ tibi de chalcātho exponenda censerē, & sanè fortasse non necessaria, ceterum quę scire pręstaret, q̃ ignorare. Memineris autem, q̃ ad sinistram manū ingredientibus cōspectū nobis dixerim metallū Soreos, chalciteos, & misyos:

ut

vt ex ijs cōijcere liceat, aquā pluuiā totius collis terrā illā colluere atq; abluere: ex qua sponte E quidem fiebat sori, misy, & chalcitis: & per fornaces æs, cadmia, pompholyx, spodium, & diphryges.

Chalcitis.

Chalcitis. Dictum de ea est in sermone de misy: nunc aūt tantum dixisse sufficiat, ꝙ mistas habeat adstringentem acremq; facultates. Cæterum uincit acris, ut, quæ adeo est uehemēs, ut carnem urat, uocatamq; escharam efficiat. Vstum hoc medicamen minus quidē mordicat, cæterū non minus desiccat: sed, & adstrictionis nō parū amittit. Itaq; undequaque, melior est chalcitis usta, q̄ quæ non usta est, nempe partibus tunc quidem tenuioribus, ceu alia omnia combusta, ue rum haud assumpta acrimonia, uelut alijs multis accidit. Didicisti porrò, quòd usta omnia si lauentur, moderatiora reddantur, minusque mordacia. A. ibid. ca. 47. & 167.

Chalcos cecaumenos, aes vstum.

Aes ustū hēt & acrimoniā quandam: sed, & adstrictionis est particeps. Proinde si lauetur pulcherrimū est medicamen inducendæ ulceribus cicatrici: quanquā id ipm præstare, & antequā lauetur possit, potissimum in carne duriore: alioqui in molliore cōmodius est quod ablutū est. A. l. 2. t. 2. cap. 231. fol. 124. f

Chalcu anthos flos aeris.

Flos æris facultatibus est tenuiorum partium, quàm aut æs ustū, aut squāma. Merito itaq; ex F eo factis collyrijs extergunt auferuntq; palpebrarum magnas asperitates, quas uocant sycosεs. A. ibidem.

Crysocolla.

Crysocolla. Et hoc medicamentum ex ijs est, quę carnem liquant: non tñ ualēter mordicat, quanq̄ sit facultate admodum digerēte, desiccanteque. Igitur quidam id modò, qđ in metallis inuenitur, ita nominăt: alij uero id, quod in æreo mortario pistilloque æreo ex pueri urina præparatur: id quod quidam inter æruginum dñas numerant. Satius uero est ipsum præparare tpe æstiuo, aut certè aere prorsum calido, urinam in mortario terentes. Præstat aūt æs, ex quo mortarium pistillumq; conficias, rubrum sit: nam quo æs mollius fuerit, eo plus circumagendo pistillo deteritur. Hoc medicamentum aptissimum est ulceribus cōtumacibus, tum per se, tū alijs, mistum, ut in opere de componendis medicamentis referetur. Nunc autem id nouisse sat est, ꝙ quanto plus q̄ chrysocolla metallica desiccat, minusq; mordicant, tanto etiam ipsam excellit tenuitate partium. Ipsam tamen chrysocollam illam si uras, multo tenuiorem efficies. A. cap. 358.

Psimythium cerussa.

Psimythiū. Et hoc medicamen testimoniū prębet modò dictæ facultati. Nam si ex acri aceto soluatur, gustu tñ neq; acre erit, neq; mordax, neq; digerens, sed emplasticum & refrigeratoriū: G facultatis ęrugini dissimillime, tametsi & illa conficiat aceto æs dissoluente. Porrò cerussa adusta in sandyca quam uocant, transit, medicamentum se ipso tenuius, non dum tñ excalfaciens. Phycos autem, seruata cerussę frigiditate, tenuitatem partium assumpsit, ut per eam in profundum altumque corporum, quibus admouetur, uis eius penetrare ualeat. A. l. 2. t. 2. ca. 117. fo. 112. a

Psoricum.

Psoricum. Conficitur hoc medicamē dupla chalcite admista lithargyro: ante tñ utrisq; aceto acerrimo solutis, sicq; in ollam nouam coniectis, quam fimo ęstate media diebus quadraginta obrutam sepelies. Hoc medicamen desiccatorium est magis, simulq; minus mordax chalcite, ac nimirum partibus etiam tenuioribus. A. ibid c. 262. & 273.

GALENI DE SIMPLICIVM MEDICAMENTORVM FACVLTATIBVS

LIBER DECIMVS. H

ARGVMENTVM LIBRI.

Agit de facultate simplicium medicamentorum, quę ex animalibus sumuntur.

Aduersus Xenocratem, & cæteros, qui, quæ mortalibus damno, & dedecori sunt, scriptis prodidere.

Nihil eorū, q̄ nunc dicenda ueniunt, magnopere iuuare poterit eos, qui ea quę principio huius tractationis, primis uidelicet quinq; libris, tradita sunt, ignorāt: immo q̄dā fortassis noxæ occasio erunt illi, qui cum scriptis hic medicamentis uti volet, rationem tamē ac methodum non habeat. Tanquam itaq; illa didiceris ita tecum uerba faciam, repetita totius tractatus summa. Ostensum est medicamenta, quę effectricibus nominatis qualitatibus agunt, nempe caliditate, frigiditate, humiditate, & siccitate, harū mistione effici acerba, austera, salsa, * saluginosa amara, acria, dulcia; ꝑterea extergētia, reꝑcutiētia, attrahētia, emolliētia, vrentia, septica, crustica: ad hęc ſm alias actiones magis spāles sarcotica, synulotica, glutinatoria tū fistularū tū ulcerum, aut carnis excrescentiam detrahentia. Ostensum quoq; est, quo pacto

Acto vniuerſalis facultas experientia unica demonſtratoriè inueniatur,nec ea uulgari & quauis, ſed quæ cum dictis adhibeatur limitationibus: Cæterum inuẽta ſemel facultate uniuerſali, nulla inſuper experientia opus eſſe ad particulares actiones, niſi ad confirmationem eorum, quæ ratio repperit.Sic ergo nunc quoque iudicium faciamus propoſitæ materiæ,quę eſt ea,quæ ab animantibus accipitur.In tribus,n.libris,qui inſequuntur quintum,nempe ſexto,ſeptimo, & octauo,materiam ad plantas attinentem expoſuimus,non ſanè omnem,quæ uniuerſo terrarum orbe reperiatur,ſed quantum nobis experiri eius datum eſt. In ſuperiore uero,qui eſt totius operis nonus,eam,quæ uerſatur in terroſis,ac lapidoſis corporibus,enarrauimus.Reliquũ porrò nunc eſt,ut eam,quæ ab animalibus ſumitur materiam,perſequamur. Deinde reſtant,quæ in mari,paludibus,aut omnino in aqua naſcuntur,quæ quidem neque plantæ,neque terra,neque lapis,neq; animal,ſunt.Ea plane pauciſſima ſunt,& ultimo loco ſcribenda,poſtquam uidelicet,quæ ad aĩantium corpora pertinent,abſoluero.In quibus is doctrinæ ordo ſeruabitur,qui in nomenclaturarũ primis uiſitur literis. Porrò ſicut in plantarum materia ẽt de ſuccis, qui ex ipſis fiunt,diſſerui,ita nunc quoq; non ſolum edocebo ſolidarum in aĩalibus partium facultatẽ ſed eorum quoque,quæ in ipſis continentur, puta pituitæ,bilis,ſanguinis,urinæ,ſtercoris,& ſi-

B milium.Igitur in ijs,quæ ſuperius ſunt dicta,haud ita multa particularia eorum,quæ in materijs conſcripta ſunt a medicis, ignota mihi fuere:uerum operam dedi,ut ipſe per experientiã facultates eorum cognoſcerem. Quòd ſi q̃d ignorabã,planè nec de illo quicq̃ conſcripſi,haud credendum alijs cenſens,ne de uno quidem eiuſmodi,ꝗ certum habeam non nullos multa mentiri.At in pñti materia nõ ita ſe res habet.Ingenue ſiquidem fateor,complura eſſe tum partium, tum liquorum,in aĩantium corporibus comprehenſorum, quorum nullius eiuſmodi feci periculum,cuiuſmodi quidam ſcriptum reliquerunt. Siquidem quædam eorum abominanda deteſtandaq; ſunt,quędam ẽt legibus uetita: de quibus haud ſcio, quo pacto ſcribere licuit Xenocrati,homini nõ olim nato,ſed proauorum noſtrorum ſeculo,cum Imperium Romanũ hoĩbus veſci vetuiſſet.Atq; ille ſanè,tanquam ipſemet fuerit expertus,magna profecto fiducia ſcribit, quos nam affectus curare ualeat comeſum cerebrum,aut carnes,aut iecur humanum: quos autem capitis,ſuræ,& digitorũ oſſa,partim uſta,partim uſtionem non experta:quæ deniq; & ſanguis.Sed hæc ſanè tametſi contra leges ſunt,non tñ ſunt fœda,atque abominanda: At potio ſudoris,aut urinæ,aut menſiũ mulieris, abominanda deteſtandaq; eſt:atq; horum in primis ſtercus:quod tamẽ ſcribit Xenocrates,ſi oris,ac gutturis partibus inungatur,& in uentrem deuore-

C tur,quid præſtare ualeat.Scripſit etiam de auriũ ſordibus deuorandis.At ego ne has quidẽ unquam deuorare ſuſtineam, ne ſi in totum quidem morbo deinceps liber degerẽ. Atque his ẽt magis abominandum puto ſtercus.Eſtq; probrum grauius homini modeſto audire κοπροφάγον hoc eſt ſtercoriuorũ, quàm fellatorem aut cinædum. Et inter fellatores magis execramur qui phœniciſſant,quàm qui leſbiantur:Cui non diſſimile mihi uidetur perpeti, qui menſes bibere ſuſtinet.Itaque horum nemo periculum facere non auerſabitur hominũ certe ſ̃m naturam habentium:neque inſuper eorum,quę tametſi modeſtiora uideantur,tamen etiam fœda ſunt,nẽpe partem aliquam corporis ſtercore inungi perpeti,ob affectum ſcilicet,ſi quem patiatur:Aut humano ſemine,id quod γόνον hoc eſt genituram,appellare ſolet Xenocrates: ſummaque diligentia diſtinguit,quæ nam ipſa genitura ſola illita iuuare queat, quę uero, ubi ex ſinu mulieris poſt coitum uiri effluxerit.Nam ingens ſit medicamẽtorum penuria oportet,ubi quis,quo chimethla,ſiue perniones curet,uiri ſemen conquirere cogitur,quod in mulieribus congreſſu intus non remanſit,uerum effluxit,atque effuſum eſt.Atque pleraque ſane eiuſmodi materię ſpecies eſt in ijs,q̃ de utilitate ab animalibus percipienda ab illo ſunt conſcripta.Siquidẽ non quã uim habeat epota urina,aut deuoratum illitumve oris partibus ſtercus duntaxat hominis,enar-

D rat,uerum ẽt aliorum cuiuſque animalium,atq; alia etiam non pauca rarorum,& paratu difficilium,puta cum Elephanti,aut equi Niloi meminit.Nam beſtiam ſeu feram regiam,quã uocant Baſiliſcon,ne uidere quidem unquam contigit:& ſi uera ſunt q̃ de illa referũtur,periculoſum ẽt eſt uel prope accedere ad hoc animal.Nõ diſſimilia ijs,quę à Xenocrate ſcripta ſunt,& ab alijs prodita ſunt de animalibus:ex quibus,& ipſe Xenocrates pleraq; exſcripſit.Nam unde illi tantarum,taliumq; rerum experiundarum fuiſſet copia? Sane rex quondam noſter Attalus,cum ambitioſiſſime talia ad experientiam conquireret,tamen pauciora ſcribere conſpicitur. Porro quidam Ateuriſti eandem tractationem commendans, enarrandam mihi tradidit: cęterum iudicio meo nec illa quidem etiam ita ab illo conſcripta eſt,ut omnia ipſe fuerit intuitus,oculiſque ſuis præſens conſpexerit. Proinde nec ego baſiliſcorum, aut elephantorum,aut equorum Niloorum, neque alterius cuiuſquam, cuius ipſe periculum non fecerim, meminero. Porrò φίλτρων,ἀγωγίμων,ὀνειροπομπῶν,& μισήθρων uocatorum (ex induſtria enim ipſa illorũ nomina recenſui)plane nec ſi abunde illa ſorem expertus,mentionem facere in animum inducerem, ſicuti nec lethalium medicamentorum,aut ut ipſi uocant, παθοποιῶν. Nam illa ſane ridicula ſunt, conſtringere,ac uincere aduerſarios,ut in iudicio nihil poſſint eloqui,aui grauidæ aborſum afferre,aut ut ne unquam deinceps concipiat efficere,& quæcunque eius ſunt generis: Sane ho-

rum

rum pleraque, vel anteq̃ facias periculum, scire licet esse impossibilia: quædã uero possibilia, cę E
terum uitæ mortalium noxia. Itaq; ego, per Deos, admiror, qua cogitatione, quoue consilio, ad ea scribenda quidam accesserint. Nam quæ uiuentibus dedecori, atq; ignominiæ sunt prodita, quo pacto sibi post mortem gloriæ fore sperarunt? Itaq; si regia ptãte præditi, in hoĩbus morti condemnatis illa experirentur, nihil graue cõmitterent. At ubi totam uitam degunt priuati, atque eiusmodi ptãtis expertes ad ea scribenda accedunt, duorum alterum necesse est: aut.n. si expertii non sunt, ea conscribunt, quæ ipsi ignorant: at si experti sunt, hoĩum oĩum sunt, uel impijssimi, qui experiundi gratia hoĩbus innoxijs perniciosa medicamenta exhibent, ac non nunquã etiam honestis, ac probis uiris. Nã quidam, medicis duobus ad vnguẽtariorum officinã conspectis, attulit ad eos mel, uenditurus scilicet. Illi ubi gustassent de pretio disceptãt. At hic tanquam illi parum offerrent, propere subducit sese: uerum medicorum neuter seruatus est. Itaq; non minus qui scribunt, quàm qui talia perpetrant, immo magis etiam, odio digni sunt: quanto.s. minor iniuria, ac scelus est, quod solus facias, quàm quod cum multis. Deinde cum eo, qui perpetrauit, moritur & malorum theorematum experientia: at eorum, qui scriptis prodidere, immortalis est malitia, arma prauis hominibus suppeditans. Iam igitur nos dicamus de ijs rebus, quæ humano generi sunt utiles, utique quarum fecimus periculum. F

DE HVMIDIS QVAE SVNT IN ANIMALIBVS.

HAEMA SANGVIS

Sanguis. Intelligẽdũ uidelicet est aĩalis f̃m naturam hñtis: nam is re uera sanguis est. At melãcholicus, aut picrocholus, aut pituitosus, aut serosus, aut putridus, sanguis est mistus, ex sanguine.s. uero, & ichore, sanieve illi permista. Tum ipsius quoque sanguinis naturalis in quoque aĩali alius liquidior, alius siccior: hic magis, ille minus calidus: nam frigidus sanguis nullus est.

Sanguis suillus.

Sanguis suillus humidus est, & minus calidus, humano″ maximè tẽperie similis: siquidem & carnes suum humanis sunt similes. Comperti.n. sunt hospites, & coqui cõplures, qui humanas carnes pro suillis uenderent: tametsi, qui eas edissent, nullum oĩno discrimen percipere potuerint. Quin & ipse narrantes audiui uiros fide dignos, sese in diuersorio publico ius esitasse delicatum cum carnibus suauissimis: cæterum, cum iã penè saturi essent, inuenisse digiti partem anteriorem, q̃ uidelicet ad unguem est: quo perculsi, ac metuentes eos, qui agebant in diuersorio, ne.s. se quoq; uorarent, ceu ei rei assueti, protinus quidẽ illinc exiere, ac uomitu redditis, q̃ ederant, ita iter denuo ingressi sunt. Sed & in ipso facinore hoĩes mactantes deprehensos non ita G
multo post referebant. Itaq; iure quispiã existimet suillum sanguinẽ humano esse simillimũ: ex tali.n. sanguine tum prima constat generatio, tum postea nutritio carnibus. Itaq; quisquis sanguinem humanũ morbo alicui utilem esse ait, in suillo primum id comprobet: ac si non eandẽ, saltem similem, actionem oñdat. Nam etsi aliquatenus inferior sit humano sanguine, saltẽ assimile quippiam efficiet: quo cognito, ab humano pleniorem fore utilitatem sperabimus. Nã si ne paulum quidem promissis rñdeat, non erit cur in humano experiri oporteat: quippe similia efficere posse similia experti sumus. Nam columbę sanguinem Pergameni nostri, atq; adeo p̃ totam ferè Asiam, qui capitis ossa confracta perforant, in crassum cerebri inuolucrum effundere assolent. Postea quidã cũ hret palumbum, nec esset ad manum columba, vsus est palũbi sanguine, & tñ seruatus est hõ ille. Et alius turturẽ eundem ad vsum applicans, nihil hoĩem læsit. Si quidẽ similibus ad eosdem uti affectus, ubi quæ antea expertus sis non adsunt, unum est ex confessis, & experientia comprobatis. Et humanæ uitæ pleraque hunc in modum peraguntur.

> A.l.2.t.2.cap. 602.fo.163.f

Hæma peristeras sanguis columbæ.

Porrò qm̃ exẽpli uice mentionẽ feci sanguinis columbini, nihilo deterius fuerit iam ipm̃ sermoni proponere. Siquidẽ eo ad hyposphagmata in oculis consistentia quidam utunt̃, protinus H
uidelicet sumentes, qui ex aĩante mactata effluit. Nã calidũ in hyposphagmata affundunt, uenis ad alarum exortus incisis, quo uidelicet ad multos usus idem aĩal sufficiat. Alter, pullorum tenerorum extractis pennis (sunt autem hæ molles, & fistulas humore plenas obtinent) eum ipsum humorẽ exprimebat, oculis″ instillans. At alijs medicis controuersia fuit, pulli ne sanguinem an columbæ adultæ, meningi effundere oporteret: & an maris, an fœminę. Ego uero sexcentos noui eorũ, quibus Romæ perforata fuere capitis″ ossa, nec quicquã ab usu rosacei, citra colũbę sanguinẽ, offensos. Verũ id calidũ sit æquè, at colũbæ sanguis, necesse est: ac fortassis ipsa tm̃ caliditatis in cõtactu moderatione est utilis, haudquaq̃ eximia, & incognita facultate. Adest illi quoque bona facultatis temperatura. Sed quid hoc? Nã & hæc rosaceo inest, præterq̃ ꝙ leuiter adstringat. Itaq; melius inuenire nihil possis in capite p̃forato, q̃ ut rosaceo probo utare. Indicaui aũt supra, quo pacto oporteat rosaceũ, de quo queri nõ liceat, p̃parare. Sed & collyria sunt plurima, quæ medeantur hyposphagmatis, & maxime, quod plurimam recipit myrrham, quale est, qd' a Damocrate compositum est, quod uocant Diasmyrnon. Secundo sunt, quę habẽt multum thuris. Post quæ sunt, quæ ex croco constant. Quin & fœnigręci succus sanguine columbino in hoc utique præstat. Quid ergo moramur, aut columbos, aut palumbos, aut turtures,

> A.lib.2.t.2.c. 292.a
>
> A. ibi.c. 602. fol.163.g

cum

A cum oĩum medicamentorum paratu facillimũ habeamus fœnum græcum, tum memorata collyria in promptu seruemus? Ad eundẽ modum nec noctuę sanguine ad difficulter spirantes egebimus: quanquam sunt qui non sanguinem bibendum exhibeant, sed ipsam iubeant coctã edere ex simplici iure. Ac sanguinem quidẽ alij aquæ, alij uino, instillãtes exhibent. Et fuit ẽt quidã qui immodice hunc sanguinem apud mulierem assidue difficulter spirantem extolleret, & cùm rogarem, qualem ab eo sciret curatam spirandi difficultatem, ne id quidem nouerat, quòd plures essent. Et sanè in muliere quidem est usus, verum profuit nihil.

Hæma nycteridos, sanguis uespertilionis.

A. ibidem. f Sicut" nec sanguis uespertilionis: quod scribunt quidam, si uirginum uberibus illinatur, plurimo ea tpe ab extuberatione tueri. Est aũt & ipsum falsum, ueluti & q͂ ena sci sub alijs pilos ꝓhibeat: Id quod rectè Xenocrates tanq̃ mẽdacium calũniatus est. Verũ ipse censet post illius usum aut chalcanthon inspergendũ, aut semen cicutæ. Atq; ubi hoc factũ erit, aut prorsum pilos non prodituros, aut certe lanuginosos: ceu leue, atq; exile medicamẽtũ adderet cicutæ semen, ac nõ per sese sufficiat strenue refrigerare partes quibus fuerit impositum. Alij uerò & puerorũ pudẽdis sanguinẽ uespertilionis illinunt, credentes ita diutissimè eas partes à pube seruari posse immunes. B Atqui non oportebat putare diutissime, verùm perpetuo fore tales: velut existimant & alias. Ergo ex refrigeratione partis uehementi, eiusmodi quippiã posse cõtingere nõ est à ratione alienum. Non tñ adeo frigidæ facultatis est uespertilionis sanguis: nam in totum nullus sanguis frigidus est. Sunt.n. non pauci, quo pro alimento habent sanguinem leporis, gallinarum, & caprarum: verum leporis & gallinarum complures ẽt eorum, qui urbes incolunt: at agrestes uẽtres suos caprarum sanguine una cum adipe implẽt, vt Homerus ait solitos sponsos Penelopes. Sed nunc non est nobis sermo de ijs, quæ ciborum loco sumuntur, sed quæ adhibenẽ ut medicamenta. Sed quædam sunt, uti supra posui, alimenta simul, & medicamenta: quorum hic faciẽda mẽtio est, quatenus medicamẽta, non quatenus alimenta. Etenim qui aqua inter cutẽ laborantibus sanguinẽ caprarum cũ melle exhibuerunt, eũ ut medicamen, non vt alimentum, obtulere: tum qui ad dysenteriam tosto eo, & ad uentris fluxum, sunt usi. Videturq; mihi quispiã crassam eius essentiam, & terreã cum caliditate exiccatoriã esse suspicatus, ad hũc vsum perductus. Porrò galli gallinæq; sanguinem cum ab ipsis ad meningum hęmorrhagiam scriptum inuenissem, nec magnum q̃ppiam effecturum speraui, nec ausus sum experiri. Simul.n. metuebam, ne curiosus & stolidus uiderer, si tantis tamq; probatis remedijs semel præteritis, confiderẽ sanguinem C gallinaceum illis plus posse præstare: simul verò cùm eiusmodi sanguinis eruptio admodum sit periculosa, non est mihi visum fore honestum, si ad ea, quæ inexplorata essent, trãsissem: siquidẽ periculosa est eiusmodi experientia, & quæ solis Regibus in homines noxios merito usurpatur. Desperabam vero ẽt de sanguine agnorũ, quẽ quidã comitiali morbo mederi potũ scripserũt. Itaq; nec hunc quidẽ ẽt experimẽto iudicare sum ausus. Quòd si quis experiri uolet, certo scio dãnabit qui talia scripserunt. Siquidẽ quæcunq; potu iuuant epilepticos, ea facultatis sunt incidentis: at sanguis agninus omnium minime talis est. Porrò q̃d de hœdorum sanguine prodidit Xenocrates, cum existimassem non esse impossibile, ratus ob aceti mistionẽ posse aliquid efficere, persuasi cuidam in agro degenti, ac rei rusticæ quidẽ studioso, cæterũ primis disciplinis erudito: retulitq; se eo in duobus sanguinẽ expuentibus usum, nõ nullã utilitatem expertum. Cæterũ illorũ neuter, ex ijs, quę mihi narrabat, neq; ex arteria, neq; ex larynge aut pulmone, expuisse uisus est. Xenocrates igit̃ in primo libro de percipienda ab animantibus utilitate, vbi de hœdis differit, scribit in hæc uerba. Ad hæmoptoicos, hoc est sanguinem spuentes, admodum utile.
" Oportet autem ʒ hœdorum sanguini ʒ nondum concreto mensura semicotylæ tantundem admi
" scere aceti acris, idq; feruefactũ trifariã partiri, & in singulos dies singulas partes exorbendas ꝑ
" bere. Itaq; liceat tibi forte fortuna in agro deprehenso, ubi reliquorũ fuerit inopia hoc uti, cũ ci D tra periculũ id experiri possis. Vrsorum uero sanguis si abscessibus calidus imponatur, fieri potest ut concoquat. Adijciam uero etiam caprinum, hircinũ, taurinum. Licetq; tibi, si uoles, prę teritis decem millibus medicaminũ paratu promptorum, quibus cõcoquuntur abscessus, vrsos, tauros, ac hircos mactare, quolibet scilicet usu: nec enim quispiã semel imposito in partem affe ctam medicamento promissum eius exiget, nec etiam si refrixerit ut iam cogatur.

Sanguis viridium ranarum.

A. ibidem. f Porrò "cum assereret quidã, sanguinẽ uiridiũ ranarũ, paruarum scilicet, quas quidã brexantes nuncupãt, si euulsis ex palpebris pilis inungeretur, ut in posterũ ne recrescerent, prohibiturũ, falsum id cõperi facto periculo. Postea uero scriptũ à quibusdã repperi illud ipsum, sicut ẽt Crotonum, quos potius ueteres appellitãt cynoraistas. Verum nec hic facto periculo promissa ꝑstitit.

Sanguis crocodili, & reliquorum.

A. ibidem. h Cęterum" an crocodili terrestris sanguis uisum acuat, ne id quidẽ experiri uolui, cum haberẽ ꝓbata aciei exacuẽdæ medicamina, ʒ quæ Græci uocant ὀξυδερκῆ. ʒ Neq; an admissariorũ equorum sanguis crustam moliatur, & septicus sit: neq; an murium domesticorum sanguis uerrucas, ʒ quas uocãt ἀκροχορδόνας ʒ decidere faciat. Nam aliorũ fuit mihi magna semper copia & ad hoc

pathema, & quod ægrius illo medicabile est, nempe ad uocatã myrmeciam. Et cauebam ne præ E
stigiaturæ opinionem merito referrem, cum iam etiam improbi quidam medici ex diuinandi
quapiam arte, non ex speculatione medica, me in morbis solere prædicere calumniarentur.

Gala Lac.

A. l. 2. t. 2. ca. 434. f. 142. d. e

Lac. Bifariã" hoc utimur, partim ut cibo, partim vt medicamento. Sed quid ualeat vt cibus, in
curandi Methodo, alibiq; expositum est: at facultatem eius ceu medicaměti, eam nunc explica-
bimus. Ac primum illud cõmonebo, qđ paulo antè de sanguine, ꝙ non de morbido lacte, sed de
naturali cuiusq; animantis, ea quæ dicenda sunt intelligere oporteat. Igiť lac sanissimum, uelut
etiã sanguis, purũ syncerũq; est, nec amaritudinis, nec acrimoniæ, aut aciditatis, aut salsedinis,
aut fœtoris particeps: sed, ut dixerit quispiã, bono odore præditum, aut odoris expers, aut certè
exiguum odorem bonum referẽs. Clarum ẽt est id esse debere gustu suaue, pauculã habens dul-
cedinem, sicut & sanguis integræ sanitatis, ex quo & lacti constat generatio. Tale lac ad acres &
mordaces fluxiones est utilissimum, non abluens tantummodo eas à partibus afflictis (est. n. id
illi cum aqua cõe) sed & corpora illinens, ut non in nuda cadat quod defluit. Nec in hoc dunta-
xata quę præstat, uerum ẽt quia colluit, utpote extergentem in sese humiditatẽ continens, quam
uocant serum, id quod colluit, diluitq; corpora: reliquo aũt, quod crassum pingueq; est, circũli- F

† ἡ πιμελὴ, καὶ τὸ στέαρ. adeps & seuum. vide li. seq. cart. 78. g

nitur, non aliter q̃ † pinguedo, adeps, atq; oui albumen, & ceratum ex eloto oleo ceraq; confe-
ctum: nã & hæc ab acribus ichoribus, seu saniebus natas mordicationes mitigant, eo ꝙ corpori
bus circũliniantur, ipsa naturæ minimè mordacis. Porrò cùm lac oĩum facillime alteretur, p̃ser-
tim si ambiẽs fuerit calidũ, multũ à dicta facultate amittit, nisi ꝓtinus q̷s ab uberibus effuso ca-
lido etiãnum utať. Maxime igiť mulieris bñ habitæ, & bonã uictus rationẽ seruãtis lacte utendũ,
nam id humano corpori est familiarissimũ: deinde aliorum animalium, q̃ quidẽ ab humana na-
tura non longissime absunt: id qđ scies ex carnium odore, nam fastidiosus est, & iniucundus eo-
rum, q̃ multum diuersam habent temperiem, ceu canis, lupi, leonis, pardalis, vulpis, hyenæ, vrsi,
& similium: non iniucundus aũt est eorũ, quæ non porrò absunt, ut suis, capræ, equæ, bouis, ouis,
asini. Quocirca ẽt cũcti homines docti experientia caprino, ouillo, bubulo, asininoq; vtuntur la-
cte, & caseos ex eis conficiunt, excepto asinino. Nam id planè tenue est, & plenum humoris sero
si, uelut bubulum crassum: cæterum consistentia medium caprinum est: at sus crudũ aqueumque
lac obtinet. Porrò lac omne ex tribus constat essentijs, caseosa, serosa, pingui: hanc plurimam
habere conspicitur bubulum, ex quo conficitur & id, quod Butyrum nominant, concoquentis
& laxantis facultatis: Quamobrem maxime illo vtuntur ad parotidas & bubones. G

Serum Lactis.

A. ibidem.

At" Serum, ut dictum est, extergendi potentiam possidet: adhibeturq; subducendi uentris gra
tia, ac ꝑ clysteres inijciť, extergens & abluẽs sine mordacitate intestinorũ acrimoniã. Præterea
si quis ulcera, quæ sanie infestantur acri, uice aquæ sero colluat, optime sane fecerit. Præterea q̃-

† Liuores.

cunq; medicaměta digerere solẽt ecchymomata & † atra, ea p̃stat sero, q̃ aqua diluere. Sic ẽt eo
utimur ad sugillata & hyposphagmata, peculiarib⁹ ad hęc medicamẽtis cõmiscẽtes. At caseosũ
illud & crassum ipsi⁹ lactis magis illitũ adhęret, & eo nomine acrimoniã retũdit ʒ magis. ʒ Porrò
ubi aliã quãpiam desiccantẽ facultatẽ habuerit adiunctam, optimũ est remediũ dysenteriæ, &
omnium uentris acrium fluxionum. Eam accipit à lapidibus, q̷ prædecocto ipsi inijciunť igniti.
Porrò eos esse oportet quos uocant κάχληκας. Et lac eousq; decoqui debet, dũ pleraq; serosi in
eo humoris absumpta pars fuerit. At nos iniectis ferreis in ipsum cylindris candentibus, eandẽ,
aut etiã meliorem facultatem efficimus: nam ferrum adstringentis quoq; (vt est dictum) faculta
tis est particeps. Ac proinde cylindros ego cõplures effeci huius gratia, ad fines uerũ ꝓpendẽ
tes, quo uidelicet quis manubrio ignitũ ferrũ facile igni eximat: & sicut cauteriorum, ita horum
manubria pannis inuoluo. Porro lac totum ad acres oculorũ fluxiones tum per se, tum cũ mol- H
lium collyriorum quopiã, est utile: pręterea ad hypopia, & hyposphagmata. Quin etiam palpe
bris extrinsecus, ubi q̷ ophthalmia laborant, somno sese dabunt, impositum simul cũ rosaceo, &
ouo, phlegmonas eorum concoquet: sed hoc esto lac mulieris recẽs ex mãmillis expressum. In
fundimus ipsum & utero vlcerato tum ꝑ sese, tum ijs medicamentis commiscentes, quibus mi-
sceri potest, utiq; citra morsum curantibus: & vbi in sede vlcera mitigamus p̃ saniei acrimonia

† Rugas. ita uocãtur plicæ circa sedẽ, quæ in tumescẽtes fiũt condylomata.

dolẽtia, aut phlegmonas, aut † stolidas ꝓpetientia. Sic & ad ulcera pudendorũ utimur, & ad om-
nia, q̃ leniri postulant siue ob phlegmonen, siue ob morsum, siue ob malignitatẽ. Ea propter &
cancrosis applicatur ulceribus, medicamentis anodynis cõmistum, qualia sunt quę constant ex
pompholyge. Et quid attinet cõmemorare, ꝙ ore contentũ & collutum gargarizatumq; uel ma
xime phlegmonas eius mitigat? Sed & tonsillas, & columellã, & antiadas phlegmone affectas,
admodum mitigat, & proinde etiã synanchen siue anginam. Atq; ut semel dicam, medicamen-
tum est leniens ʒ Græci uocant παρηγορικὸν, ʒ totam quidem substantiam, habẽs mordacitatis ex
pertẽ, sed multo magis ubi concoctione moderata potissima pars serosi humoris absumpta est.
Sic mihi uideñt etiã medici ad uenena, q̃ erosione interimunt, lac dari suadere, uelut sunt lepus
marinus, & cãtharis. Sunt etiam qui exhibent ijs, q̷ aconitum & thapsiam sumpserint: sed hæc

ex ratione

A.lib.2 t.1.c. 144. fo.116.b A ex ratione fecerũt. Alia uerò palam mẽtiti sunt, ut de lacte canino, ꝙ in palpebris pilos renasci prohibeat, si prioribus euulsis, ei loco foret illitũ, unde pilorũ radices extractæ essent. Ad eundẽ modum qui scripserunt, ꝙ celerem pilorum in pudendis exortum reprimat, si quidẽ foret ante pubertatem illitum: quiq; ꝙ fœtus emortuos eijceret potum, uerum nõ protulere. Sed & alia q̃dam præstigiaturis contaminata, tum de horum, tum de aliorum quorundam animalium lacte conscribunt, quæ me ab initio dicturum negaui, etiamsi experientia didicissem uera dixisse.

Caseus.

A. l. 2. t. 2. c. 123. fo. 113. a Caseus. Sermoni qui hr̃ de lacte, annectendum est de caseo, propterea ꝙ sit lac coagulatum. Non tñ uniuersa lactis essentia in caseos cogitur, sed quod crassum est duntaxat. s. tenui seroso secreto ac separato. Porrò dictum est hr̃e lac in se naturam quandam pinguẽ, & ueluti oleosam, eamque plurimam esse posui in bubulo: ac ubi a reliquo lacte seiunctum fuerit, solumque per se constiterit, id pingue, butyrum appellari: at, ubi cum toto lacte coagulatum fuerit, seroso dũtaxat humore per coagulationem separato, pinguẽ caseum effici. Fiuntq; hoc pacto casei bubuli quidam adeo pingues, ut ex ijs effluat quiddam ad speciem olei. Porrò tũ hi, tum reliq̃ omnes, temporis spatio acriores tibi apparebũt, siue gustes, siue olfacias. Itaq; cũ mihi olim caseus alla B tus esset bubulus, quẽ ex odore acrem esse conijciebam, abieci: & iam à famulis absumptum putabam: ceterum illi talia seruare soliti, lõgo post tempore ex promptuario proferentes, quidnã de illo fieri iuberem, rogant. Cum igitur edendo non esset propter acrimoniã, ludicrum nobis problema extitit, proponẽtibus, cui rei quis illũ utiliter posset accõmodare. Interea cum ad me arthriticus quispiam in curru cõuectus esset, tophos (quos Græci πώρους nuncupant,) in articulis habens, subijt mihi crure suillo salso, qđ erat intus, decocto, caseũ eo decocto macerare, ac ꝓbe in mortario subigẽdo unitũ tophis imponere. Et sane arthritic⁹ ab hoc medicamine magnificè adiutus est: nã rupta spõte sua cute, absq; incisione uidelicet, effluxere quotidie citra dolorẽ tophorũ particulæ. Vbi aũt totus, q̃ apud me erat, caseus fuisset absumptus, talẽ sibi aliũ cõparans artrhiticus in posterũ seruauit: & postea rursum usus est inueterato, atq; ubi tunc quoq; idẽ percepit cõmodũ, sæpius deinceps uti ꝑseuerabat: & quosdã amicorũ similiter affectorum docuit. Atq; id quidẽ nos excogitauimus: cæterũ cõprobauit, atq; confirmauit experientia. Porrò recẽtem, q̃ inueterato contrarij est tẽperamenti, quãdoq; homini in agro degenti, moderatæ magnitudinis uulnus habenti imposui, antea uidelicet ad læuorẽ tritũ. Extrinsecus aũt illi imponebã folia lapathi. Possint uero ẽt, si hæc nõ adsint, folia superponi uitis, aut platani, aut betę, aut lactu C cæ. At ipse quidẽ caseus uulnus glutinauit, † eratq; etiamnũ mollis. Alius uerò, qui uocatur & in patria mea Pergamo, & per superiacentẽ Asiã, Oxygalactinus, magnũ rustici uulnus conglutinauit impositus: nam recens coagulatus ac mollis repercutiendi uim obtinet, nimirum leuiter refrigerans. At oxygalactinus præter hæc digerendi insuper leuem quandam uim possidet.

† Cod. græ. habet ἁπλοῦς τις ὤν. i. simplex. s. existẽs. & ita uetus trala. Interpres uidetur legisse ἁπαλός, i. tener.

Butyrum.

A. l. 2. t. 2. c. 110. fo. 110. h & 111. d Butyrus, aut butyrũ, utcũq; nominare uoles, siue masculino, siue neutro genere, fit quidẽ, vt supra dictum est, ex eo quod in lacte pinguissimum est. Miror autem, quo pacto Dioscorides ex ouillo & caprino confici referat: Ego nãq; ex bubulo hoc medicamẽtũ fieri noui, ac proinde nũcupatum esse butyrum existimo. Facultatis est concoquentis, paulum habens ẽt digerendi potẽtiæ, in medijs nimirum corporibus secundum duritiem, ac mollitiem. Nam id semper memoria tenere oportet, quicquid simpliciter, ac sine addito, aut limitatione aliqua profertur, de medijs temperatura corporibus intelligi. Nam corporum plane durorum tumores præter naturã, hoc nequit medicamen digerere: at q̃ in mollibus sunt phlegmonæ, eas & concoquit & digerit ꝑ facile: nam parotidas, & bubonas, & oris phlegmonas, aliasq; partes cõplures, prorsum illo solo curauimus, nimirum puerilibus corporibus, ac muliebribus perpetientibus. Sed & gingiuis pue D rorum dentientium assidue illitum, nihilo imbecillius melle gingiuas extenuat, per quas exitus est dentibus. Et alios omnes in ore affectus phlegmonosos, postea quàm fluxio restiterit, digerit pariter, & concoquit. Proinde cataplasmatis inditur, quæ extrinsecus imponuntur parotidibus, hypochondrijs, & bubonibus. Sed & in uentrem deuoratum, & ex eo distributum, magnificè confert expuitionibus ex pulmone, idque in pleuriticis, & peripneumonicis affectibus, cum hoc, quòd eos etiam concoquat. Atque si solum linguatur, magis quidem concoquit, uerum minus educit: sin cum melle & amygdalis amaris, plus educit, sed minus concoquit.

Bytia coagulum.

A. ibi. c. 115. f Coagulum omne acris ac digerentis potentiæ est, ac nimirum ẽt exiccatoriæ: nã necessario id superiora comitatur. Ac leporis quidem coagulum comitialem morbũ, si cum aceto ebibat, preterea profluuium muliebre, sanare proditum est: sed & lac in uentre coagulatum dissoluere: quod certe & nos experti sumus, non solum in leporino, sed etiam in aliorum animalium oĩum coagulo: attamen leporinum omnium est præstantissimum. Sed & sanguinem in uentre concretum simili modo epotum dissoluit, ac efficacius quidem cæteris, uerum nõ solum, quod quibusdam scriptum legitur, sed & hoc commune est omni coagulo. Quidam aũt sanguinis ex thorace reiectionis leporinum coagulũ epotũ supprimere prodiderunt: cæterũ nec aliũ quenquã eo

vſum noui,nec ipſe ſum auſus acri uti remedio ad affectum adſtrictionẽ poſcentem.Porrò coa- E
gulum equinum ad dyſentericos & cœliacos peculiariter accõmodari ſcripſerunt non nulli.

Coagulum phocæ.

At Phocę coagulum eximie aptum eſſe quidam prædicant,tanquam uires obtineat caſtorij.
Verum quæcunque proditum eſt quodque coagulum ſecundum eſſentiæ ſuæ præſtare proprie
tatem,non eſt nunc tempus exponere.

Chole fel.

Hinc''ſuccus omnium,quæ in quoq; ſunt animalium calidiſſimus eſſe'demonſtratus eſt.Itaq; A.lib.2.t.1.&
ſicuti ſanguinẽ & carnes diſſimiliter temperata obtinent animalia,eadem ratione & fel.Quocir 250.fo.127.&
ca calidiſſimorum fel,aliorum quoque animaliũ fel excellere neceſſe eſt:& quę illis minus ſunt
calida,proportione & hũc humorẽ illis ineſſe minus calidũ,quãto ſcilicet & in alijs ſunt inferio-
ra. Didiciſti enim quatuor eſſe uniuerſos in unoquoque animali ſanguineo humores,ſanguinẽ
pituitam,& bilem tum flauam,tum atrã.Didiciſti porrò ex more nõ tantum medicis,ſed &*La-
tinis omnibus bilem flauam abſolute efferri bilem, tanquã ſubauditùris, qui audiunt,coloris co
gnominationem:atram uero nõ ſimpliciter nuncupari bilem,ſed cum addito,nempe hoc toto,
atram bilem.Sed & ꝙ flauam bilẽ non nunq̃ pallidã cognominant, noſti: & ꝙ in ueſica iecoris F
interdum pallidam,interdum flauam,in cõſectionibus animalium,ipſam conſpicimus. Audiſti
porrò flauam tanto eſſe pallida calidiorem,quanto & craſſiorem:nam ſeroſo recremento flauę
bili commiſto pallidam conſtitui contingit: ſicut & flauam pluſculum excalfactam conſiſtentia
reddi craſſam, colore autem flauam: Quin & animalibus apparet flaua quidem ijs, quæ magis
ſunt calida: quæ uero minus,pallida. Et ubi calida animalia aut fame,aut ſiti torquentur,ad atrũ
colorem uergit, interim illum habens ęruginoſum, interim cœruleũ, interim iſatidis, qui quidẽ
magis eſt colore braſſicæ fuſcus. Itaque & tu bilis colori diligenter intendito,cum medicamẽtũ
pręparabis,cui admiſcenda eſt bilis.Miſcent autem cycliſcis uocatis,& trochiſcis,qualis eſt An
dronis, & Polyidæ,& Paſionis,& Bitinus,qui tauri recipiunt bilem:nã ubi ea medicamẽta prę-
parant,quę ſunt utilia ad oculos,hyænæ,galli,perdicis,& aliorum quorundam animalium bilẽ
adhibent. Porrò taurorum bilis calidior eſt & ſiccior q̃ boum caſtratorum:nam caſtratum ani-
mal ſemper ſimile redditur fœminæ,& ijs q̃ ſunt ætatis minoris. Itaque ſicut hæc humore ſupe-
rant adulta & perfecta, uincunturq; ab ijſdem caliditate: ad eundem modũ bos caſtratus a tau-
ris.Et quorundã ego taurorum bilem uidi cœruleam,flaua nimirum ſuperaſſata: quam ſanè in
præparandum inijci medicamentum uetui,ſumpto illius loco alterius tauri bile mediocriter fla G
ua.nam ille uinculis uiolenter tractus,ſupra modum fuerat defatigatus: itaque eo labore cũ ex-
canduiſſet,clarum eſt temperaturã eius fuiſſe calidiorem:probabileq́ue eſt, ſic uiolenter pertra
ctum,tum ſitijſſe,tum etiã eſuriuiſſe. Atque, ut ſummatim dicam, uelut urina a modica potione
modice pallere,& ſitim famemque & multum laborem perpeſſis flaua eſſe cõſpicitur: impletis
uero atq; inebriatis,albida:ita & bilis colores uariat, ad flauius quidem per exercitia,inediã, &
ſitim:ad candidius uero in contrarijs.Scito ergo ſi pręparando medicamini bilem impenſe fla
uam inijcias, calidius te id effecturum: ſi pallidam, mediocriter calidum: ſin exolutam & aqueã,
tanto imbecillius temperie conuenienti,quanto & bilis ad candidius fuerit uerſa.Sic qui occlu
ſas hęmorrhoidas taurino felle aperiunt,ijs interdum imbecillũ,interdum uero ſupra quam cõ
ueniebat, acre apparuit. Quanquam nõ nulla quoq; diuerſitas exiſtit pro corpore cui adhibetᷓ,
prout.ſ.prõptiore ſenſu,aut hebetiore fuerit:tum perfacile patiens,aut difficulter. Verum in ip-
ſa bile nõ parua uiſitur, ut dixi,uarietas:nam idem homo à pallida minus,à flaua bile plus,mor-
dicatur.Liquet itaque uel ex eo ꝙ hęmorrhoidas aperit,q̃ ſit hic humor acris:ſed & illis ipſis qui
utuntur, mordicare percipitur. Ac proinde cauemus, ne ad alium morbum aut ſymptoma bilẽ
flauam uſurpemus ſolam ac per ſe:nam propoſiti cycliſci pauculum bilis accipiunt. Ac quæ ad H
oculorum acutiem componunᷓ medicamenta, partim hyęnę,partim perdicis,partim galli,par
tim alterius cuiuſpiam bilem accipientia,admiſtum habent tum mel,tum fœniculi ſuccum,tum
opobalſamum. Porrò animalium quorundam ſingulariter bilis à medicis extollitur,tanq̃ aciẽ
exacuat oculorum, & ſuffuſionum initia digerat, uelut piſcis quẽ uocant calyonymon, hyænæ,
& ſcorpij marini, tum galli,& perdicis.At ſuilla adeo omnium imbecillima eſt,ut ne ulceribus
quidem toleratu ſit grauis: & apparet omnium bilium maxime aquea,exceptis ſylueſtribus ſui
bus, & ijs qui degunt in montibus: nam ut horum caro & calidior & ſiccior eſt, ita & bilis. Por-
rò domeſticorum ſuum bile utuntur quidam ad ulcera aurium,medicamẽto utique non repro-
bo:& tu quoq; ubi compoſitorum nihil adfuerit,utitor:ſunt enim innumera. Sed & pro affectus
magnitudine alia etiam atq; alia alterius animalis bilis poteſt congruere.Nam ubi ulcus diutur
num fuerit, multamq; ſaniem puſq́ue contineat, etiam ſicciorem bilem perferet,puta ouium,q̃
paulo eſt acrior ſuilla: hac etiam magis caprarum: cui adſimilis quodammodo eſt urſorum,&
boum. At taurorũ his ualentior eſt,inferior tamen bile hyænarum:& hæc quoque inferior bile
callionymi, & ſcorpij marini,& marinæ teſtudinis. Porro*hirci agreſtis bilem ſcripſere q̃dam
prodeſſe luſcioſis, ſiue nyctalope vexatis. Cæterum uolatilium animalium biles omnes, tum

A acriores sunt, tum ficciores, q̃ quadrupedum: & inter ipsas quoq; uolucres gallinarum & pdicum biles ad medicinæ usum probatiores habentur. *Miluorũ uero, & aquilarũ impẽdio acres sunt, sed & erodunt: quamobrem colore uisuntur ærugineo, ac nõ nunq̃ atro. His itaq; earum cognitis differentijs: atq; affectibus, q̃ plus, quiq; minus, desiccari postulant, cognitis: si unã modo quampiam opere fueris expertus, inde ad alias transire poteris per methodũ, ut semp, quæ affectui commoda sit, adhibeatur. Nam cum uelut in coniectura sita sit cuiusque facultatis uehementia, à definito quopiam principio ad materiã inexploratam transire oportet, ac à prius explorato, excessus qui in illis consistunt discere. Sed & notas quasdam luculentas ego exposui tum à bilis colore, tum ab animalium temperie. *Accipitrum.

Hidros sudor.

A. ibi. c. 648. Sudor. Vnus & hic est humorum in animantis corpore prouenientium, & eãdẽ habens materiam, quam vrina, & eundem generationis modum. Siquidem utrique bibito humore cõstat generatio, excalfacto simul in corpore, & biliosæ non nihil substantiæ adepto: uerũ sudor plus est elaboratus, utpote qui ad cutem usque permeatis omnibus, quæ intersunt, partibus puenit. Attamen sudores inter sese & vrinas differre necesse est, tum pro animalium temperaturis, q̃ B & natura, & per ætates nõ parum à sese inuicem sunt diuersæ, & pro prӕcedẽte uictus ratione. Clarum autem est etiam si aliquando in sermone omissum fuerit, pro tẽpore anni, & præsenti cõstitutione, preterea pro regionibus, diuersitatem effici in animantium corporibus nõ paruã. Nam cõpendij gratia uno capite complecti eiusmodi omnia soleo, nempe, pro cingẽtis nos aeris temperie ea mutari dicens: etenim diuersitatẽ regionum, quæ est in caliditate & frigiditate, hic cõprehendit, ut tempus anni, & præsentem, præteritamq; cõstitutionem. Cùm ergo sermo fuerit de urinis, aut sudoribus, aut bilibus, aut sanguine, aut pinguedine, aut adipe, aut quopiã in copore nato, diuidẽtibus uidelicet nobis eas, quæ in animalibus uisuntur, dñas, de sanis corporibus sermo intelligendus est, mediam propriẽ ipsorum temperaturæ constitutionẽ habentibus. Sic ergo q & sudor salsẽ, & salsuginosẽ uocatẽ qualitatis est particeps, gustus testimonio probatur: nam sæpenumero nolentibus in os defluẽs, dictam qualitatẽ indicat. Sæpe uero ẽt non obscuram præfert amaritudinem. Attamen & color eius naturam designat: nã sicut vrina naturalis modice est pallida, sic & sudor. Verum id facile cognosces in ijs, q̃ lauantur, cũ absq; oleo strigili radunt: nam sudor in cauo strigilis colligitur, colorem quẽ dixi, simul & gustũ præferens, ac euidenter salsedinem habens, sed obscure amaritudinem. Verum de vrina plus ẽt q̃ C cõueniat medici scripserunt, ppterea nimirum, q large ea in omnibus hominibus tũ priuatim, tum publice, quotidie colligatur. At de sudoribus aut nihil, aut q̃ curiosa sint potius, & præstigiaturæ obnoxia: & insuper scripserũt alij superuacanea, q̃ per aliam fieri possent materiã medicam. Porrò sudor etiam in palæstris exercentium miscetur sordibus, hoc est† pato, quẽ q̃dã curiose Atticã sectantes linguam, Conissalon uocant. cõfertq; nõ nihil tenuibus, sordibus, ut tumores præter naturam per halitum digerant. Nam illæ plus repercutiunt, minus autẽ digerũt: at post adiunctum exercentium sudorẽ acquirunt multum facultatis digerentis. Ergo in phlegmonas uberũ solæ hæ sordes impositæ efficaciori sunt remedio. Sin ficciores uidebunt, cyprinum superungito: & si ualde etiam siccæ, cyprino item subigito. Prӕstat autem non siccas, sed molles accipere. Porrò si non adsit cyprinum, rosaceum bonum miscuisse sufficit. Hoc medicamentum admodum est utile ijs, quibus à partu restringere lac consilium est, eo nomine, quòd in mammis coaguletur in morem casei. Hinc orso, ad alios affectus similes uti licebit. Atque ego sanè ad bubonem eo usus, celeriter disparuisse tumorem conspexi.

† τῷ πάτῳ Vide Aetium lib. 2. cap. 107.

Vrina.

Dictum quidem est de tota eius natura in sermone de sudore: Diceturque & nunc, quòd D quanta est in animalibus bilis diuersitas, tanta item sit in vrinis. Atque omnes quidem facultate sunt calidæ, sed plus tamen animalium calidiorum: minus autem frigidiorum.

Vrina humana.

A. ibi. c. 716. At urina hominis omniũ propè aliarum urinarũ est imbecillima, exceptis porcis domesticis, quibus execti sunt testes. Nam illorum similis est totius corporis temperatura temperie hominum, & urina similiter debilis. Verum montanorũ aprorum ualida est, vt ẽt ex odore apparet, qui utique acerrimus est. Sed & in alijs animalibus ex odore uim eius conijcere liceat: nã urinas illas degustare plane est abominãdũ, cũ ne pueri quidem urinã, uir quidã honestus uita pariter hac moribus, ebibere sustinuerit, cum pestiferè ægrotaret in Syria: vbi, cũ multi urinã puerorum simul & uirorum ausissent, sese hinc seruatos credebãt. Cæterũ vrina hominum, ut siquid aliud, extergẽdi uim obtinet: qđ cum alij multi satis indicant, tum maximè fullones, qui sordida uestiũ ea expurgant, atq; extergunt. Hanc eius uim cũ & medici cõspexissent, psoras & lepras ea detergunt: perfunduntq; ulcera tum multa humiditate, tũ sordibus & impuritate scatentia, ac multo magis ubi putridum quiddã obtinent. Sed & pudendis, ubi sic afficiuntur, vrinam infundunt, & auribus pure fluentibus. Quin & achoras, & furfures ea curant, capiti identidem perfundentes. At nos hæc facere odimus potius, cum ad manum sint quæ illis conducãt

alia medicamina:at ulcera digitorũ,pedis maxime, quæ ex illiſione,atq;offenſiõe eſſent infli- E
ćta,ſæpenumero,ubi nimirũ phlegmone careret, & ipſe curaui, eaq; in ſeruis & hominibus ru
ſticis,quos iter ingredi abſq; medicis erat neceſſe:Siquidẽ linamẽto ξμῶτον Græci uocant ξ ul
ceri impoſito,ac inſuper linteo circũuoluto ac ligato, quoties meiendi inceſſeret cupiditas,in
digitũ ferri vrinã ꝓcepi,nec antè ſoluere,q̃ bene eſſet curatꝰ.Nã & ſi quẽ aliũ ruri ſine medico
agentẽ,vrinã ulceribus perfundentẽ audiuiſſem,nõ uetui,ubi ſcilicet in partibus thorace infe-
rioribus uſq; ad imos pedes ulcus cõſtitiſſet:ſiquidẽ ulcera aut capitis,aut faciei, vrina ꝑfundi
ſinere auerſabar.Attamẽ medicamentum qđ ex vrina pueri cõficitur, qđ quidã uocant chry
ſocollã,q a eo ad auri glutinationẽ utũt, ad ulcera difficilia ſanatu optimũ eſſe aſſero.Fit autẽ
id figura phiali confećto mortario ex ære rubro,habẽte piſtillũ eiuſdẽ materiæ,in qđ meiente
puerò,piſtillum circũages idẽtidem, ut non tantùm à mortario quid deradat,ſed ẽt à ſeſe non
nihil deterat:id qđ pluribꝰ deinceps diebꝰ peragitur,donec vrina craſſitudinẽ aſſequatur mel
lis.Faciendũ uero id in Sole:nã facilius in aere eiuſmodi ab ære quid deteritur:aut ſi Sol abſit,
calidas eſſe ædes ſaltẽ conuenit.Hoc medicamẽto miſto ijs, quæ curãdis ulceribus rebellibus
ſunt idonea,utimur,ut dixi,ceu optimo:nihil.n.habet abominandũ, perinde ut vrina capiti al
terive parti infuſa. Nã quid cõmemorẽ vrinæ potũ?Scripſere tñ medicorum quidam de ſubſi F
dente in vrina craſſo illo uidelicet & albo,dicẽtes id mederi eryſipelatis.Sanè ea eryſipelata,
quæ ignea etiãnum ſunt,& re uera eryſipelata,calidorũ & acrium medicamentorũ oĩno nullũ
iuuare poteſt:quæ uero per refrigerãtia refrixere,tũ hoc,tum alia multa medicamina digeren
tia,adiuuare ualent.Atq; hoc quidẽ uti licebit,ubi non in facie,aut prope,eryſipelas cõſtiterit,
uerum in artuum quopiam,aut dorſo,aut uentre. At vrinam pueri orthopnææ gratia ebibere
neceſſarium non eſt,cum ſint & alia medicamina,quæ huic medeantur affećtui. Quin cũ bibiſ
ſet,quidam,affećtu liberatus non eſt:ut non eximium quid præter alia poſſideat.

Sielon ſaliua.

Sielon,″ſiue Sialon,ſiue Ptyelon appellare libet,nihil intereſt.Verũ id ſciendũ eſt,uim eius A. ibidẽ 559. & 613.
eſſe differentem,tum in animalium ſpeciebus,tũ in eorũ unoquoq; ſano & ægroto, ieiuno &
ſitibundo,aut cibo potuq; ſumpto.Etenim ut vrina & bilis,ſic etiã ſaliua ſumpto quidem cibo
imbecilla eſt:ualida & acris eorum qui ingenti,aut inedia,aut ſiti premũtur: in medio utriuſq;
eſt eorum,qui probe concoxere quidem,nondum tñ cibum potũve hauſere. Hæc ergo ſaliua
nutrices pueris lichenas curant,paruum uidelicet digitum rigãtes,ac deinde cutem affećtã cõ
fricãtes:idq; faciunt ſubinde,tãto ſcilicet interuallo,dũ ſaliuæ uires in lichene ꝑdurent, ac nõ G
dum ſint extinćtæ.Sed & triticum mandentes ruſtici non pauci furunculis imponunt,nã celeri
ter eos & digerit,& concoquit:cùm ſi macerarent aqua,nõ æquè ꝓdeſſet.Ex quo liquet ſaliuã
iuuandi robur adferre. Atq; corporibus mollibus,aut puerorum, panẽ non triticũ imponunt
ore cõmanſum.Porrò oĩa ſic cõmanſa digerũt & ſugillata,cæteraq; ecchymomata, maximè
ubi panis ſimul cum pauco radiculæ fuerit commanſus. Porrò tota ſubſtantia uel maxime ad-
uerſa eſt ſaliua beſtijs hominem interficientibus,ceu alicubi etiam Nicãder poeta refert.Pol-
licitus autem mihi quidam incantationem ſeſe oſtenſurũ,quæ ſcorpios interficeret, ubi illam
ſemel dixiſſet,in ſcorpium expuit: inde rurſum eam obmurmurans, iterũ ſcorpium conſpuit:
ac ubi tertio dixiſſet,atq; expuiſſet,mortuus eſt ſcorpius.At poſtea ego abſq; incantatione à ſo
la ſaliua occiſum uidi ſcorpium,idq; celeriter à ſaliua eſurientium,aut ſitientium: tarde autem
ab illis qui cibo potuque fuerant impleti:in alijs autem,proportione.

De ijs qui in corpore perueniunt.

Naſcuntur″in corpore cum alia præter naturam, quorũ non eſt ſatis honeſtũ meminiſſe: tũ A. l. 2. t. 2. ca. 395. f. 139. d.
ẽt lapis in ueſica:de quo ſcripſere quidam ꝙ lapides ueſicæ cõminuat. Atq; hoc quidẽ falſum
eſt experientia iudicatum:cæterum an renũ lapides frangat,omnino experti non ſumus,cum H
ſuppeterent alia ad hoc ſymptoma probata medicamina. De pure autẽ & id genus dicere ſu-
perſedeo,id illis concedens,qui his in rebus mirifici ſunt,ſcilicet quibuſdam cũ præſtigijs.Cæ
terum ſtercus, unum eſt inter ea, quæ in corpore proueniunt ſecundum naturam affećto ani-
mali,ueluti & auium ſordes.De utroq; itaq; deinceps diſſeram.

Copros ſtercus.

Copros,″ſiue coprõ,ſiue apopatema appellari uelis,perinde eſt. Scito autẽ hanc ſubſtantiã A. ibid. c. 606.
uim habere uel maxime digerentem.Verum ſtercus humanum ob fœtorem abominandũ eſt:
At bubulum,caprinum,crocodilorũ terreſtriũ,& canum ubi oſſibus duntaxat ueſcuntur, neq;
grauiter olet,& multa experientia nõ tantum nobis,ſed & alijs medicis me natu maioribus,cõ
probatum eſt.Siquidẽ Aſclepiades,cui cognomẽtum erat pharmaceõ, & alia omnia medica
menta collegit,ut multos impleret libros; & ſtercore ad multos ſæpe affećtus utitur, non mo-
do medicamentis quæ foris imponuntur commiſcens, ſed ijs quoq; quæ intro in os ſumũtur.

Stercus caninum.

Sanè″ego memini me admirãdam,tum humani,tum canini ſtercoris expertum facultatem. A. ibidem,
Sed prius diſſeram de canino, quo uti aſſiduè cõſueuit præceptorũ noſtrorũ quidam,ſola oſſa

cani

A cani edenda exhibens duobus cõtinuo diebus,ex quibus durũ,candidũ, ac minime fœtens ſtercus proueniebat.Hoc igit̃ acceptũ deſiccabat,ut cũ poſtea uſus eſſet,facile ad læuorẽ poſſet redigi.Vtebatur eo ad anginã,& dyſenteriam,& ſumme inueterata ulcera: ad anginam quidem, ijs admiſcens,quæ alioqui huic affectui cõgruebant:ad dyſenteriã,lacti illi immiſcẽs,cui decocto calculos uocatos κάχληκας,ignitos ĩijci ante poſuim⁹:aut, ut ego poſtea ob parabilitatẽ ad ferrum confugi,id candens lacti probe decocto inijciens.Vocãt aũt medici nõ nulli lac eiuſmo di neſcio quo pacto,Schiſtum:uerũ oportebat non hoc ſic appellare,ſed in quo ſegregamus ac ſcindimus{qđ σχίζειν græce dicitur}ſerum à caſeo. Cæterũ medicus ille ſtercus caninũ aridum tritum lacti,in quo extincti erãt calculi*marini,clã inijciebat, & id ſolũ generoſiſſimos quoſq; diſcipulos docebat. In his ergo duobus multũ expertus ſum ſtercus caninũ ceu medicamẽtum mirabile,ſicut & in ulceribus extreme malignis. Miſcui ergo & ad illa paulum quiddã ſtercoris canini medicamentis probatis,& manifeſto ſe ipſo ualentius redditum eſt medicamẽ.Et ſi quã do digerere aut deſiccare quid opus eſſet,illis etiam medicamentis admiſcui.

Stercus humanum.

Cæterũ humani ſtercoris hoc habeo experimentum. Aſſidue quidam à phlegmonis ad gut
B tur exiſtẽtibus uexabat̃,adeo uehementer,ut ſuffocationis ſubiret periculũ: & ſane ob hoc periculum ſanguinẽ mittere cogebatur.In hunc cũ forte quis incidiſſet,pollicitus eſt ſe præbiturum medicamenti experimẽtum:& ſe uocari, ſi qñ rurſus aliqua in parte gutturis emicuiſſet phlegmone,ante ſanguinis miſſionẽ ꝑcepit. Itaq; uocatus, medicamẽto illito ſtatim hoĩem curauit. Vt aũt iterum profecit,non in ipſo tñ,ſed & in alijs qui ſimiliter erant affecti,rogabat is, q̃ aſſiduo ſuffocari periclitabat̃,data mercede,ut ſeſe medicamentũ illud doceret:erat enim ille & locuples,& in pecuniæ ſumptu liberalis:porrò ubi conuentum eſſet de pretio,is,q̃ uendebat,hoc medicamentum,inquit,ꝑ antipatheιan quandã utilitatẽ obtinet:eſſe aũt eã antipantheιan, ut q̃ curatur,neſciat,unde cõficiatur. Iuſſit itaq; aliũ daret,qui pro ipſo diſceret, qui ſibi fideliſſimus eſſe uideretur,quiq; iureiurãdo reciperet ſeſe nulli eius factur ũ copiam,priuſquã ipſe,q̃ dediſſet,foret defunctus:itaq; à morte eius q̃ ĩdicarat,nõ tñ ille ſuum hoĩem,ſed & alios ſanabat:& mihi ne petenti quidẽ medicamenti exẽplum uolens ac lubens obtulit. Erat autẽ ſtercus pueri ſiccũ cũ melle attico ad læuorẽ tritũ. Victitabat aũt puer, cuius ſtercus accepturus erat, uti ipſe qui medicamentum dederat,oſtẽdit,lupinis,illis uidelicet,q̃ ex more edi ſolent, cũ pane bene cocto in clibano, modicum ſalem & fermentum habent. Præbeat autẽ bibendum uinum ue-
C tus:atq; hæc oĩa mediocri in quãtitate,ut perfecte ea puer poſſet concoquere.Itaq; cum primo die eo uictu eſſet uſus,poſtero tñ die nondum ſtercus capiebat, ſed ĩ eo quoq; die rurſum eodẽ alebat,uictu,ac tertio demũ ſumebat:ac poſtea arefacta utebatur ſimiliter,ut ſtercore canino,ut ante dictum eſt.Dicebat autẽ,illum,qui docuerat,fugitantem alios cibos ob fœtorẽ, prætuliſſe lupinos:ſeſe uerò,experimenti gratia,carnes gallinaceas,aut perdicũ ex aqua,aut tenui iure bene coctas perſæpe exhibuiſſe,& medicamentum nihilo minus operatum. Atque ego ſane hæc tibi de canino humanoque ſtercore narrare poſſum.

Stercus lupinum.

A.ibidem. At Lupinum ſtercus quidam colicis potandum dabat, non tantũ in ipſis paroxyſmis, ſed ẽt in interuallis,ſi quidem phlegmone uacarent.Quorum ego quoſdã uidi non amplius inuadi:& qui erant inuaſi,non amplius id grauiter paſſos,ſed nec poſt paucum temporis.Accipiebat aut ille albidius potius ſtercus,quale ubi oſſa ederint,ſolent excernere.Verum illud etiã in eo mirabar,ꝙ uel ſuſpenſum euidẽter aliquoties iuuiſſet.itaque hic ſtercus capiebat, qđ nõ decidiſſet in terram:Id qđ non erat inuentu difficile:ea enim eſt luporum natura,quæ canum,ut ſuſpenſo altero poſteriorum crurum & meiant & cacẽt in eminenti quopiã ex terra.Itaque in ſpinis ſępe
D æſtate ſtercus lupinũ reperitur,& fruticibus,uepribus,herbiſq; procerioribus.Inuenitur porrò in ſtercore illorum & nõ nihil oſſium deuorati animalis: qđ ut effugit cõmanſionem, ita & cõctionẽ:qđ & ipſum contũdens ac cõterens,bibendum præbuit colicis:ac ſi homo eſſet puritatis amans,miſcebat & ſalis quippiam,aut piperis, aut quippiam eiuſmodi. Vt plurimum aũt ex uino albo conſiſtentiæ tenuis bibẽdum prębebat:interim uero ẽt ex aqua. Hoc ergo ſtercoris quod patientis ilibus{λαγόνας Græci uocant,}applicandum eſſet,præcepit ſuſpendi ex uinculo confecto ex lana,ſed non qualibet:uerũ multo præſtabat eã eſſe ouis à lupo laniatæ, unde, qđ ad hunc uſum accommodaret eſſet conficiendũ. Quòd ſi talis non adeſſet lana, ex pelle ceruina,& lorum qđ cingeret ilia, & in quo ſtercus cõtineretur, parari præcipiebat.At nos ollulam ad magnitudinem maxime fabæ confecimus, quã experiundi gratia indito ſtercore quibuſdã ſuſpendimus,nec potuimus non mirari,cum plurimos ipſorum uideremus adiutos. Cæterũ ad ollulam duas ceu aures affiximus,per quas lorum tranſmitti poſſet. Sed hoc quidẽ obiter dictũ eſto,ſiquis inuenietur,qui ſic ſuſpenſis fidẽ habere dignabitur. Dico autem ſic,nam ſubſtantia eſt,quæ ſuſpenditur,non uoces barbaræ,ut quidam facere præſtigiatorum aſſolent:quando & alias expertus ſum ſubſtantias,quæ in alijs affectibus ſimiliter operarentur. Sed de his non eſt nunc dicendi tempus.Ad propoſitum itaque reuertamur.

Stercus caprinum. E

Ibidem.e Nam″humanum,caninum, lupinumq́; ſtercus recenſui, alia uerò nondum:quorum ẽt maior
eſt q̃ dictorum numerus:& quædã aſſiduo habẽtur in uſu,quædam rariore.Omniũ creberrimè
utimur caprino ſtercore§Græci Σπυράθους proprie nominãt,§digerẽtis & acris facultatis: adeo
ut & induratis ſcirrhorum in modũ tumoribus congruat,nec tñ lienis,ad quos creberrime me-
dici non pauci huiuſmodi ſtercora applicant,ſed etiam aliarum partium.Siquidem ego eo uſus
ſum ad genu,tumorem habens inueteratũ,& ægre ſolubilem,iuſſo fieri cataplaſmate ex farina
hordeacea per oxycratum,indito uidelicet hoc ſtercore:& mirũ eſt, q̃ homo ille fuerit adiutus.
Erat aũt ruſticus,in quo id factum eſt.Et iam etiam alius ruſticus, cum ſic vſus eſſet non tantum
in genu,ſed etiam alijs in partibus ad tumores ſimiles,perinde adiutus eſt.Nã acrius eſt medica
mẽtum,q̃ ut mulieres urbanas,aut pueros, aut oĩno qui tenera ſunt carne, ſanare poſſit.Sed de
particulari oĩum medicamentorũ uſu in opere de cõponendis illis tractabitur.Quin & ad aquã
inter cutẽ,& ad ſplenicos uarie caprino ſtercore utimur.Sed & uſtum tenuioris quidẽ eſſentiæ,
uerum haud manifeſto redditur acrius.Quamobrẽ ſanè ad alopecias cõgruit,& oĩa adeo, quæ
extergentia medicamenta deſiderãt,ut lepras,pſoras,lichenas,& hoc genus alia. Miſcet̃ dige
rentibus cataplaſmatis,qualia sũt quæ accõmodant̃ ad parotidas & bubonas diuturniores:eſt F
.n.uis eius tum uſti,tum non uſti,abſterſoria,&digerens,nec etiam paruã habet digerendi po-
tentiam .Nam medicus ipſam ex ijs,qui in agris & uicis medicinam exercent , utebatur eo ex
aceto ad uiperarum morſus,& multo ſanè ẽt magis aliarum beſtiarum:ac profecto ex ijs com
plures ſeruauit.Et hic ipſe quoq; medicus ad auriginẽ potandas ipſas ſpyrathos ex uino ꝑbuit,
& ad profluuium muliebre cum thure appoſuit. Quæ oĩa ſanè optimus medicus ignorare non
debet: cæterũ potiora eligere potiſſimũ ad urbanos & honoratos , alicuiusq; exiſtimationis ui
ros : in quibus equidem ego tali nunq̃ ſum uſus medicamine , cũ multo meliorũ ſuppeteret co
pia.Attamen exiſtit nõ nunq̃ taliũ uſus,aut in itenere,aut in uenatione, aut ruſticatione,cũ ſci-
licet meliorũ nihil adfuerit.aut homo ruſticus perinde fuerit, carnis duræ ac aſino ſimilis. Nã
eiuſmodi multos in agris reperias dignos,qui bibãt ſpyrathos.Porrò qđ & ſuprà monui de uri
nis,& bile,& ſaliua,id nunc memoria repete,nempe uniuerſalẽ & cõmunem facultatem ean-
dem omnibus ineſſe,verum pro animaliũ temperaturis uariã. Nam eorum , quæ ſicciore ſunt
temperatura,& ſtercus exiccantius eſt,ſicut & calidiorum magis etiam excalfactorium.Verum
nullum omnino ſtercus refrigerat, ſicut nec ullũ humectat. Sed & pro natura eorũ quæ edunt,
multa item fuerit diuerſitas.Proinde in hominibus potius,q̃ alijs animalibus maior eſt:qñqui G
dem hoc animal diuerſiſſimis maximeq́; uarijs cibis utitur.Nam quid ſimile habẽt,qui allium
ac cæpas comedunt,& qui cucurbitam,uerbi cauſa?at caprarum ſpyrathi pro paſto uario non
nihil item habuerint differentiæ,non tamen tantum,quantum ſtercus humanum.

Stercus bubulum.

Ibidem.e Similiter″Stercus Bubulum exiguam habet dr̃iam:eſtq́; & ipſum facultatis exiccatoriæ:uerũ
attractoriam etiam obtinet, ut monſtrat , dum apum ueſparumq́; morſus iuuat . Atq; hæc ut à
proprietate ſubſtantia totius iuuentur,fieri poteſt . Cæterum medicus quidam medicamento
rum peritus,in Myſia,quæ in Helleſponto eſt, aqua inter cutẽ laborãtes bubulo ſtercore obli
nẽs,in Solem exponebat.Atq; hic ipſe impoſuit & partibus ruſticorũ phlegmone obſeſſis hu
midum illud uere collectum,cùm herbam boues paſcuntur. Manifeſtum autẽ eſt hoc eſſe alio
moderatioribus multo uiribus:dico autem aliud,cùm paleis ueſcũtur; nam hoc medium eſt in
ter id,quod modo diximus,& qđ prouenit ab erui paſtu . Liquet ergo, quẽadmodum id quod
paſcuo herbaceo prouenit,ad phlegmonas accõmodatur, ſic iſtud aqua infeſtatis eſſe idone-
um. Scire tamen oportet,omnia id genus medicamẽta duris agreſtium hominum corporibus
aptari,nempe foſſoribus & meſſoribus,& qui opus obeunt tam ualidum : In quibus utiq; My- H
ſius ille medicus & ad chœradas adhibeat,& ad tumores omnes ſcirrhoſos , ex aceto in cata-
plaſmatis formam compoſitum illinens.

Stercus ouillum.

Ibidem.e Sed″& hic ipſe medicus ouiũ utebat̃ ſtercore ad acrochordonas,& myrmecias, & thymos,
& furunculos duros,quos clauos nominant,aceto uidelicet diluẽs. Quin & ulcerum ambuſta
ad cicatricem illo ducebat,nẽpe ſtercus hoc cerato roſaceo commiſcẽs. Sed & per ſtercus ca-
prinum combuſtum ſimiliter curabat : ceterũ pauculũ eius multis numeris maiori cerati moli
admiſcebat.Et in totum,ſtudium id illi erat unicum , omnia curare per ea , quæ ex agris facilli-
mè parantur:inter quæ ſunt & herbæ,frutices,&arborum flagra,& germina,& folia mollia,&
fructus,& cortices.ſuper quibus copioſius dicetur in facile parabilibus.

Stercus columbinum.

Ibidem.e Porrò′Stercore columbarum nomadũ(nam ſic eas quidã cognominãt,à domeſticis uideli
cet diſtinguentes)tanq̃ medicamẽto excalfaciente, & ipſe ad multa frequenter admodũ utor,
nempe cũ ſemine naſturtii contuſum,cribratumq́ue ſiccum vice napyos ad ea,quę rubrificari
debent,adhibens.Manifeſtum autẽ eſt,quòd inueterata omnia dico in talibus affectibus,qua-

les

A les sunt coxēdix, hemicrania scotomata, uertigines, & cephalæa: & in lateribus, scapulis, ceruice, lumbis, dolores inueterati: & ad hæc nephritides, & affectus cęliaci, & podagricę arthritides, q̄n uidelicet in articulis eorum nondū cōstiterint tophi siue pori. Atque hoc stercus planè fętidū non est, maxime arefactum. Quocirca & in urbibus eo uarie utimur, aliàs alijs miscētes medicamentis.

Stercus gallinaceum.

A. ibidem. g Porrò cum conspexissem illum in Mysia medicū gallinaceo vtentē stercore in eis, q ab esu fungorum suffocabant: & ipse quoq; sum usus in quibusdā urbē inhabitātibus, q & ipsi fungos esitant, ip̄m uidelicet ad læuorem contritū, tribus quatuorve oxycrati, aut oxymelitis inspergens cyathis: & palàm adiuti sunt, idq; celeriter. Nā qui præfocabātur, paulo post uomebāt pituitosum humorē oīno crassissimū, & exinde planè liberati sunt symptomate. Est aūt hoc stercus columbino minus calidū. Cæterū Mysius ille medicus dabat ēt bibendum stercus gallinaceū ijs, qui diutino coli dolore fuissent uexati, ex enomelite: ꝙ si hoc non aderat, ex aceto, aut uino aqua diluto. Porrò memoria tenere oportet cōem de oībus animantibus rationē, nempe tum in ijs, quę in corporibus ipsorum cōtinentur tā humida, q̄ solida, tum in ipsis partibus, plurimā esse diuersitatem montanorū, quæ uocāt. & eorū quę in pratis, paludibus, lacubus, & ędi B bus uersantur. S p. n. quæ exercentur, ijs, quæ non exercentur, sunt ficciora: & quæ cibis utuntur calidioribus ficcioribusq; ijs quę humidis frigidisque. Nā in colūbis (q̄nquidem creber nobis earum stercoris est usus) multo semper inferius ac imbecillius expertus sum earū stercus, quæ in domibus degebant, q̄ earum, quæ ī montibus, quas nomadas nuncupant. Tum gallinarum quoque inueni multo etiam imbecillius earum, quæ conclusæ seruantur, & furfuribus aluntur; non paulo autem ualentius earum, quæ in agris, atrijs, aut foris pascuntur.

Stercus Anserum, & ciconiarum.

A. ibidem. d Cæterum Stercus Anserinum præ nimia acrimonia inutile est. Colligo ēt ita esse, & accipitrum, & aquilarum. Verùm fugienda est materia oīs eiusmodi, quæ difficulter cōparari potest. Qua occasione complures ualidissimas uires talibus materijs testimonio adscribūt suo, ceu nō facile redarguendi: velut qui ciconiarum stercus comitiali morbo mederi scriptitāt. Verū quā quā hoc multis alijs, quæ scribunt, longè sit parabilius, curiosum tñ est (ut taceam falsum esse) quod de illo est proditum: nam quidam ijs, qui talia memorāt, credulus, epoto hoc stercore nihil adiutus est. Nam & antequam experiare, promissorum prauitatem ac falsitatē ipsi qui talia scribunt, detegunt: nam cum multis modis difficulter hoīes spirent, neq; ꝙ omnibus conferant C adscribunt, neq; ꝙ his aut huic. Tametsi sunt inter eos, qui talia scriptitant, qui non simpliciter dyspnœæ hoc est difficilis spirationis, sed orthopnœæ, talia esse remedia dicūt, nēpe ciconiæ stercus, noctuę sanguinem, urinam humanam, & alia his absurdiora: haud sciētes ꝙ pituitosus uiscosusq; succus bronchia obstruens pulmonis, huius affectus sit cā, & ꝙ in eo euacuando cōsistat medela, ꝙ euacuatur dū per tussim excreatur, & ꝙ id fieri nequeat absq; crebro epoto medicamento acriore. At hi adeo sunt nugaces, aut præstigiatores, aut quo illos digno appellem noīe nescio, ut dicāt absurdorum istorum poculorum unumquodq; epotum a dyspnœa liberare: qđ fieri non posset, ne si uel specillum fas esset alicui in pulmonē demittere, quo infixū humorē tolleret semel duntaxat demisso. Pręstabat itaque illis dixisse, nō si epotus sit hic sanguis, aut urina, sanare dyspnœā, sed si potetur: rectiusq; ēt ꝙ nō semper & omnino sanabit, ne si uel assiduo potetur: sed ꝙ multos sanauit, multos uerò adiuuit quidem, sed morbo prorsum non liberauit. Sed hos iam mittamus, & quod deinceps est, ad id pergamus. Cuiusq;. n. stercoris acrimoniam, & digerendi uim possidentis, prout aliud alio plus minusve eius sortitum est facultatis, ita particulares in ipsis proueniunt differentiæ: ac proinde aliud hoc pathema potius, aliud illud magis curare ualet.

D

Stercus Murium.

A. ibidem. e Sic enim Muriū Stercus alopecias curare proditum est: & inuentus est quidā medicus, qui ad hoc pathema utebatur cōposito medicamento ex muriū stercore cōfecto. Et alius quidam glandem puero familiaribus, rogātibus ut opponeret, pręcepit ut ex stercore cōficeret muriū. Quo dicto, oēs, qui audierant, in risum soluti sunt, ꝙ, cū tot essent, quę apposita sedi ad excretionem excitarēt intestinum, ille oībus preteritis, ad murium confugisset stercus. Nam re uera pudendum est alia etiam experiri uelle, cū oēs ceu curiosum & præstigiatorem condemnent eū, qui talia aut faciat, aut dicat. Itaque de murium stercore hæc quoque sufficiunt.

Stercus Crocodilorum terrestrium, & sturnorum.

A. l. 2. t. 2. ca. 222. fo. 123. g Cęterum Terrestrium Crocodilorum, horū inquā exiguorum, & humi serpētium, stercus pretiosum effecere mulieres deliciosæ: quibus non est satis, quòd alia sint medicamēta tā multa, quibus faciei cutis & tensa, & splendens efficitur, quin ēt adiungant stercus crocodilorum. Simile illi fit & sturnorum stercus, cum solā oryzam ederint. Clarum itaq; est quòd abstergendi deficcādiq; facultatem, utranque moderatā, habēt stercora eiusmodi, & multo moderatiorem & hebetiorem stercus sturnorum. At stercus crocodilorum, sicut a facie ephelen tollit, ita & uitiliginem, & lichenas.

Ryphos,

Rhypos hoc est sordes, hominum, & ouium. E

Sordes nascitur non tm̃ per totam corporis cutẽ, sed & in auribus: sed ob paucitatẽ paratu difficilis est. Proinde de illa nihil scribũt, nisi ꝙ paronychijs congruat sordes auriũ: quam sane ẽt solã per se licet accipere. Nã quæ in tota cute peruenit, & balneis, & in palæstris deradit, cõferens non nihil & ipsa pato quam uocant: de qua supra disserui. Sed & gñatio, eius naturã indicat. Nam si sordes est crassum illud ac terrestre, qđ reliquum est eorũ, quæ per latentẽ trãspirationem euacuantur, sequitur ut desiccandi uim hẽat cum nõ nulla caliditate iunctã. Ea tñ sordes quę lanis ouium inhęret & adnascitur, ex qua oesypon quod uocant, conficitur, concoquẽdi uim habet similem butyro: paulùm uerò etiam digerentis facultatis obtinens.

GALENI DE SIMPLICIVM MEDICAMENTORVM FACVLTATIBVS LIBER VNDECIMVS. F

ARGVMENTVM LIBRI.

Adduntur, quæ superiori libro de medicamentis ex animalibus deerant, ac quæ ex mari, & salsis aquis proueniunt.

Quæ animalia carne, aut sanguine careant, vel prædita sint.

PLeræq; aĩantium partes cões inter se oĩum sunt: nulla tamẽ est, æquè cõis, ut caro. Hanc.n. hẽt oẽ animal sanguine quidem præditum, ut homo, & omnes quadrupedes, tum aues, serpentes, lacerti quos sauros uocant, testudines, & q̃ sunt eius generis. Sanguine carentia, tum ostrea oĩa, tũ non pauca genera eorũ, quæ in aquis degunt, sicut & non nulla, quæ in terris. Et quod ex aĩantibus, maxime editur, caro est: nam & uiscerum plurima moles ex carnibus ipsis inhærentibus constat. Verum non nulli medicorum carnem uiscerum parenchyma uocandam censent, propterea, quòd ex uenis effusus sanguis circum uasa omnia concrescat, ut ipsi arbitrantur: sed eam, quæ uisitur in musculis, solã carnis appellatione dignantur. Verum de nominibus, ut semper monemus, contendendum non est: sed exercenda potius rerum scientia: cuius nos quoq; studio usq; dediti, quæcunq; tum de propriis cuiusq; animãtis partibus, tum de cõibus cognouimus, eaq; partim experientia, partim ratione docti, omnia deinceps exponemus, orsi a carne propriè dicta. A.l.2.t.2.cap. 145.fo.2.16.h G

Caro {Viperæ.}

Non oẽs aĩalium carnes hoĩem nutriunt, sed quorundam ẽt lethales sunt, non secus atq; uenena, quæ uocant deleteria. Tum inter eas carnes, quæ hoĩem nutriunt, quædam hoc ipm tm̃ sunt, nempe nutrimentũ: quædã uerò suprà quam ꝙ nutriunt, hñt & facultatẽ ceu medicamenti, quæ quidem desiccando, humectando, excalfaciendo, ac refrigerando, corpus alterant. Nam uiperarũ carnes palã uidere est excalfacientes, & desiccantes, ubi condiuntur ceu anguillæ, nẽpe oleo, sale, anetho, porro, & aqua, feruato nimirum mõ. Quòd aũt totũ corpus per cutim euacuent, discere tibi liceat vel ex iis, quæ ego iuuenis etiamnũ in Asia nr̃a sum expertus: quæ singulatim deinceps narrabo. Hõ quidam morbo, quem elephãta cognominant, laborãs, aliquo usq; cum sodalibus conuersabatur, donec ex ipsius consuetudine conuersationeq; quidam nostrũ morbi inficerentur contagione: & ille iã odoratu grauis, ac fędus redderetur aspectu. Constructo igit̃ illi tugurio proxime uicum in iugo collis ꝑ fontem, illic hominem collocant, tm̃ illi quotide ciborum ferentes, qđ uitæ sustinendæ satis foret. Cæterũ ad canis exortum, cũ forte messoribus haud procul inde metẽtibus uinũ esset allatum in fictili sane quã fragrans, is q̃ dẽ qui attulerat, deposito illo ꝓpẽ messores, abiit. Verũ ubi eius bibẽdi aduenisset tp̃s, sublato fictili adolescens, ut, pro more impleto cratere, competente aqua uinum tẽperaret, in cratera uinũ effundit, & una excidit uipera mortua. Quare attoniti messores, ueriti ne qđ, si ebibisset, inde sibi malũ eueniret, suã quidem sitim aquæ potione sedare maluerunt. Cæterũ cũ illinc discederent, præ humanitate uidelicet, ac misericordia hoĩ illi elephanti obnoxio uinum largiũtur, rati expedire illi poti⁹ mori, quã uiuere ĩ ea miseria. At ille ubi bibisset, admirandũ in modũ sanitati restitutus est. Nã tuberosum illud oẽ cutis totius, nõ aliter quã aĩaliũ, a testis mollitie nuncupatorũ malacostracon, tegmen decidit: qđ aũt reliquũ erat, molle admodũ apparuit, instar cutis cancrorum & locustarum {carabos Græci uocant,} ubi extima testa fuerit detracta. Alterum quoq; eiusmodi nõ dissimili casu in Mysia Asię, nõ procul ab urbe nostra accidit. Vir quidã elepanto laborans profectus est ad aquarũ calidarũ sponte nascentium usum, sperans inde non nihil se commodi adepturum. Erat illi scortum mãcipium, iuuẽcula sane formosa, compluribus A.ibid.c.142. fol.&c.608. H

A ribus amatoribus ambita. Ille iſtius fidei tũ nõ nulla alia ad rẽ domeſticã ſpectantia, tũ penu ipſum crediderat. Profectis igitur illis, ĩ ædib⁹, q̃bus uicinis erat locus ſquallidus, & uiperarũ plenus, forte fortuna ex illis una in vrceũ uini incidit negligẽtius poſitum, extinctaq; eſt. Ac ſcortũ quidẽ in lucro id reputãs qđ forte eueniſſet, hero id uini propinat, atq; ille ebibit. Cæterum exinde ad eũ modũ, quo ille, qui degebat ĩ tugurio, perſanatus eſt. Porrò tertiũ quoq; annectã qđ ex nr̃a profectũ eſt imitatione. Cũ quidã hoc morbo ægrotaret, aĩo magis, q̃ uulgus, philoſophico, & cõtẽptore mortis, oppido q̃ grauiter ferebat: ſatiusq; dicebat mortẽ ſemel perpeti, q̃ uitã uiuere tã miſerabilẽ. Itaq; illi, q̃ ſuperioribus duobus accidiſſet indico. Erat aũt ipſe auguriorũ peritus, & amico utebatur mirifice hanc diſciplinã tractante. Itaq; ubi ad augurium cũ illo conſediſſet, pſuaſus eſt, vt q̃ p experientiã eſſent cognita, ipſe imitaretur: atq; epoto uino, qđ ſic erat ueneno infectũ leproſus factus eſt: ac poſtea leprã eius nos conſuetis remedijs ſanauimus: Quartus p̃terea uiuas capere uiperas arte inſtituit. Sed illius morbi tñ erãt ĩ illo principia. Itaq; cura ſtudiũq; nobis fuit, ut illũ q̃ celerrimè ſanitati redderemus. Quocirca miſſo ſanguine, atraq; bile medicamẽto detracta, uiperis quas capiebat uti iuſſimus, p̃paratis in olla anguillarũ in modum. Atq; hic ita ſanatus eſt, euaporato per cutẽ affectu. Poſtremo & alius uir q̃

B dã opulentus, non nr̃as ille quidẽ, ſed ex media Thracia, Pergamum aduenit, admonitus ſomnio. Vbi iubente Deo per inſomniũ, ut quotidie medicamentũ biberet, qđ cõfectũ eſt ex uiperis, forisq; corpus inungeret, non multos poſt dies morbus in leprã abijt: rurſumq; & hoc pathos, quibus Deus præcipiebat, medicamẽtis curatum eſt. Sanè uiperarũ caro adeo ingentem obtinet deſiccandi facultatẽ, ut quidam, qui eam edere, uehemẽtiſſima cruciati ſint ſiti: ac proinde illas, dipſadas cognominãt. Sunt aũt qui dicant demorſos a uiperis ſatiari nõ poſſe potãdo, ſed dirũpi citius, q̃ ſiti liberari. Quocirca eos, qui Romæ uiperas uenãtur, quos Marſos nuncupant, percontatus ſum, ecquid haberẽt ſigni, quo genus utrunq; uiperarũ diſcernerent. At illi prorſum negabant, ullũ eſſe genus uiperarum dipſadum, uerũ eas quæ iuxta mare atq; in locis degũt ſalſedinẽ multã hñtibus, carnẽ obtinere ſalſam: ac proinde in Libya talium ingentẽ eſſe prouentũ, in Italia uerò p̱p̱ regionis humiditatẽ non inueniri. Atq; hæc quidem narrãtes audiui Marſos: nõ tñ certo dicere queam, an in totum uerum dixerint, an partim etiam falſum. Nam quaſdam eſſe uiperas in ijs, quas memorabãt, regionibus, quibus ſalſa ſit caro, uel maxime mihi vr̃ eſſe probabile: ſcio.n. cum cibis animalium mutari carnes: non tñ nullũ eſſe genus uiperarum dipſadum pronunciare ualeam. Cęterum tutiſſimum eſt cauere, ne in eiuſmodi re-

C gionibus uiperas uenemur, ſeu ad eſum, ſeu ad medicamenti præparationẽ, quale eſt, & hoc pręclarum, quod medici propè oẽs theriacam appellitant. Porrò qm̃ ex more, cũ artiſcos theriacos, quos uocant, præparamus, non tñ caput, ſed & caudã eorum abijcimus, ſubiit mihi frequenter rationabile fortaſſis eſſe, caput quidem totũ obiici ob uenenum, qđ ore continent, uerũ a ratione alienum eſſe, adimere & caudam. Nec.n. dicere liceat, ꝙ id faciendum ſit ob recremẽta nutrimenti tũ liquida, tũ ſicca. Nã interfectis, atq; excoriatis, apertiſq; exẽpta interanea oĩa abiicimus, ut ſola ſit carnium ſubſtãtia reliqua una cum arteriis uenisq; per ipſas innatis, quarum minima moles eſt, ut ad totam carnem, ac ne apparens quidẽ, niſi quis multũ diligẽter intentis oculis conſideret. Atq; artiſcos, quos & theriacos uocant, hunc in modum pręparamus. Purgatas illas in aqua elixamus, quoad exactè nobis uideantur coctæ. Indimus aũt ab initio ſtatim aquæ anethum, & poſt coctionem ſpinas a carne ſeparamus: mox pani ad læuorẽ trito carnem commiſcemus. Verum non quemlibet panem citra delectum accipimus, ſed q̃ fieri poſſit puriſſimũ ſimul, & probè in clibano coctum, & ſalis ſimulq; fermenti qđ ſatis ſit habẽtẽ. Eum aũt antea deſiccamus ĩ ædibus ſiccis, minimeq; humectis, donec adeo ſiccus efficiatur. ut in mortario contundi poſſit. Non tñ tundentes miſcemus, uerum aqua in qua decoctæ fuerant

D uiperę, maceramus: & carnẽ ipſam priuſquã cõmiſceatur pani in mortario coquorũ eatenus conterimus, donec exacte reddatur læuis. Poſtea paruos artiſcos fingentes, atq; in ædibus calidis ſiccisq; deſiccãtes, deinde quoq; in talibus repoſitos ſeruamus. Hos ergo ineũte æſtate cõficimus: quo potiſſimũ tp̃e optima eſt uiperarũ caro. Porrò utimur eis poſtea cõtuſis denuo, & cribratis, & rurſus ad læuorem redactis, ſalis non nihil adiicientes ad ſanitatẽ præparati: cuius ẽt aliquid ipſi theriacæ iniicimus. Cæterũ eodẽ quoq; tp̃e ex uiperis aſſatis ſalẽ cõficimus, uiuis illis in ollam nouam iniectis una cum iis medicamentis, quæ illis & ſubſterni, & apponi aſſolent. quæ oĩa nunc commemorare non eſt præſentis negocii. Nam inueniẽtur fortaſſis ẽt qui me non iniuria reprehendent ob monſtratã hoc in loco artiſcorũ pręparationẽ, tanquam alieno tp̃e expoſitã. Verũ hæc poſteaquam dicta nunc ſunt, ſeruentur tñ ac maneãt, ẽt ſi nõ ad modũ uideantur huic inſtituto propria. At, quę ſequuntur, conuenienti dicantur modo: conueniens aũt eſt, gñalis facultatis meminiſſe, carnem uiperinam dicendo exiccatoriam, & ualẽter digerentem, mediocriter uero excalfacientem. Properat aũt, ut vr̃, uis eius ad cutem, per eam uidelicet, quę in corpore ſunt recrementa exigens. Quibus ergo affatim eſt malus ſuccus in corpore, iis ingens prouenit pediculorũ numerus: & a cute ceu ſquama abſcedit ac decidit extima cutis, ſquam Græci uocant ἐπιδερμίδα, ſad quã ſiſtuntur ac retinẽtur craſſi terroſiq; humores

ad

ad cutem protrusi,a quibus quidem psoræ,lepræ,& elephantes nascũtur. Et hæc quidẽ habui E
quæ de uiperarum carne dicenda putarem.Rursum ergo sermonem repetã. Calidiorum natu
ra animalium carnes non solum nos alũt,sed ẽt calfaciunt, frigidiorum aũt refrigerãt:sic etiã
ficciorum carnes desiccant,humidiorum humectant.Memoria itaq; repete, quemadmodũ di
dicistis in libris De temperamẽtis,ꝙ ubi cõieceris aĩal quoduis temperatura esse siccius. uelut
exempli gratia suẽ syluestrẽ domestico, huius & carnẽ cognoscas esse magis exiccatoriam,&
scd̃m alias temperaturarũ drĩas similiter:puta sue sicciorem ouẽ,& hac caprã,qua bouẽ, quo
deniq; leonem:sic in caliditate leo calidior est cane,canis tauro,taurus boue excẽto. Itaq; pro
portione, qua cætera aĩalia in tempratura excedunt, & carnes quoq; eorum differunt atque
exuperant.Proinde ubi consilium fuerit corpus exiccare, sicciorum temperie animaliũ carnẽ
exhibeto:calfacere aũt uolens, calidiorum:& frigidiorum,si coneris refrigerare: deniq; si hu
midius reddere,humidiorum.Nec parua existit carnium drĩa,cum quasdam sale cõdimus.Nã
prorsum diuersæ atq; aliæ euadunt,adeo ut sæpenumero animalis tẽperatura humidissimi ca-
ro salita longè euaserit exiccãtior, quàm ea, quæ natura fuerat sicca. Porrò inter eas, quæ sali
tæ non sunt,siccior est,quę assa est,q̃ quæ in aqua elixa.Scripserunt aũt,& aliorum animalium
carnes quidã ꝓdesse tũ comesas,tũ in partes affectas impositas,vt erinacei terrestris desicca F A.ibid. c.145 fo.116.f
tam,si bibenda præbeatur elephãto obnoxijs,cachectis,hoc est,qui mali sunt habitus,tũ con-
uulsionem sæpenumero patientibus,nephriticisq; & ijs,qui laborant aqua inter cutem quam
Anasarca uocant.Ac si ea efficere põt,facultatem habuerit ualenter simul digerẽtem desiccan
temq;.Sicut & caro mustellę{Gręci Galen uocãt}arefacta,quę utiq; comitiali morbo afflictos
iuuat epota. Sed & salitorum hælurorum carnẽ ad læuorem contritam palos & spicula educe
re aiunt,impositam uidelicet,tanquã trahẽdi uim habeat. Porrò mytulorũ{quos myacas Grę
ci uocant}carnem ulceribus a mordente cane inflictis competere.Ego uero nullam insignẽ in
uenio facultatem, quã requirant id genus ulcera,tanquam ea,quę a rabido cane mordẽte sunt
illata.At cochlearũ caro prius in mortario contusa,ac postea ad læuorem redata,omnium ua
lentissimè desiccat partes superfluo humore grauatas,adeo ut & hydericis conueniat.Ipse aũt
humor solus per se citra carnem(uocatur autem is a uulgo cochliu myxa, hoc est mucus lima-
cis,)thuri mistus,aut aloę,aut myrrhæ,aut horum quibusdam,aut omnibus, quoad accipiat cę
rati crassitiem,medicamentum fit tenax,desiccatq; †purulentos mucos} aurium. Sed & fronti
impositum inhęret,oculorum fluxiones resiccans.Quidam ẽt ad palos eximendos utuntur to-
tis una cum testis ad lęuorem tritis:sed & quidam ad sistendos menses. Equidem ego aliqñ in G
agro carnes ipsas solas in uulnus cum nerui uulneratione & contusione factum tritas imposui,
ipsumq; uulnus pulchrè glutinatum est, & neruus phlegmonẽ haud perpessus:erat aũt homo
durus,& agrestis: miscui tamen illis contritis pollinem farinæ acceptum a pariete mole proxi-
mo. Scripsere autem maiores me non nulli medici ad eiusmodi usum miscendũ thus, aut myr-
rham,uel utraque. Verum horum habebam tum neutrum, ut qui tũc ab urbe abessem in agro.
Possis autem & resinæ frictæ contritæ admiscere, si adsit, quippiam. Porrò ubi multum muci
cochlearum accipere uoles seorsum, stylo carnem earum pungito. Sed non ante multos dies
uenatas esse expedit, alioqui enim tempore desiccantur: nam recentes plurimum habent ui-
scosæ illius humiditatis,quam stylo compunctæ effundunt. Humiditas hæc pilorum in palpe-
bris præter naturam gluten est.

† Al. muccosos tumores.

† περὶ πιμελῆς καὶ στέατος. de adipe, & seuo. Vide Aristo. 3. hist. 17. & 2. de paric. an 5. quẽ hic Gal. æmulatur. ita ut licet τὸ στέαρ, et Dioscor. de suis, vulpis, ursi, & mustellæ pingui dicat, & ipsemet Gal. ea uoce aliquorũ animalium, quæ cornibus carent, quã doq; pingue exprimat; hic tamẽ de adipe & seuo proprie dictis sit sermo. et totus hic locus corrigendus sit, & pro adipe seuũ, pro pinguedine adeps sit reponendus, usque ad ea uerba. (At tu si uoles, &c.

† Pimele, & stear, pinguedo, & adeps.

Pinguedo,& adeps, Et hæc quoq; communissimæ sunt inter animalium partes. Nam quę- A.l.2.t.2.cap. 70.fo.106.g
cunq; bene nutriuntur,ea oĩa,aut pinguedinem,aut adipem obtinent:quę uero macilenta sũt,
maleq; nutriuntur, sæpe oĩno ne habere quidem, sæpe uero pauculum,idq; siccum,ut ægre uti
possis,apparent. Porrò differt ẽt pinguedine adeps,ꝙ crassior sit:ac propterea aĩantibus totã H
naturam terrosiorem hñtibus adeps prouenit,uelut humidioribus pinguedo.Proinde pingue
do celeriter in ignem posita liquescit:nec facile,ubi liquata fuerit, rursum concrescit ac cogi-
tur:at adeps nec facile funditur liquescitve.& fusus celerrime coit ac conglaciatur, multoq; ap
paret pinguedine durior. Sus.n.bene habitus pastusq; multam hẽt pinguedinem,ob naturalẽ
temperamenti humiditatem.At boues & caprę,& quæcunque{id genus}cornigera ob siccitã
tem adipem plurimum generant. At tu si uoles, oleosam & pinguem in animalibus substantiã
omnem,adipem appellato,ut pleriq; medici: sed & pinguedinem appellare totum hoc genus
licet,non tamen licet citra mendacium adipem caprinum humidiorem esse dicere, quàm suũ:
nam hic omnium fermè aliorum est humidissimus, ac proinde actione sua uicinam oleo uim
possidens,quanquam oleo magis tum emolliat,tum cõcoquat: ac proinde cataplasmatis quæ
ad phlegmonas accõmodantur,commiscui solet.Qui uero mordicationes perpetiuntur,aut in
recto intestino,aut in colo,ijs potius caprinum adipem,quàm suillum inijcimus: nõ ꝙ acrimo
nias plus obtundat(nam ex natura sua suillus obtundit magis,ac proinde miscetur medicamẽ
tis ulcera curantibus,cuiusmodi est, quod uocant parygrũ) sed ꝙ caprinus ob crassitiem citius
concrescat, suillus autem instar olei defluat: proinde ipsum potius dysentericis, & tinesmosis
inijcimus,

A inijcimus,qm̃ morſum eorum mitigare conſilium eſt. Porrò ob tenuitatem eſſentiæ,non nulla
acrimonias magis retundunt, ubi nimirum in alto mordicatorum corporum qđ moleſtum eſt
hæſerit.Nam quod craſſiorum eſt partium minus,magis aũt quod ſubtilium tota corpora pene
trat,& omnibus ipm ſaniebus mordicantibus permiſcetur. Hac ratione adeps Anſerinus, quæ
in alto corpore mordicant,magis obtundit:ſed,& ſuillo calidior eſt. Horum tamẽ in medio eſt
gallinaceorũ adeps,ac gallinarum.Porrò calidior ſemper ac ſiccior eſt maſculorum animaliũ:
& horum ipſorum exectorum,minus tum calidus, tum ſiccus:quippe mas caſtratus eiuſdẽ ſem-
per generis fæminæ aſſimilatur.Hoc autem ſermonis caput cõe eſt,cuius meminiſſe oportet, ꝓ
animalium temperatura ſemper exiſtere differentias eius,quæ in illis eſt, pinguedinis, aut adi-
pis,aut quocunque modo appellare libebit totum hoc genus corporis in animãtibus oleoſi, &
pinguis. Igitur cum ſus oĩbus propè quadrupedibus animalibus in caliditate ac ſiccitate, infe-
rior ſit,proinde pinguedinem quoq; minus habet calidam,magisq́; humidam. Omnis igit̃ pin
guedinis facultas eſt humectatoria, & excalfactoria humanorũ corporum, huius,n.meminiſſe
perpetuo oportet in principijs huius operis dicti:at differentiæ,quæ ſunt cuiuſque ſingulatim,
in maioris minorisq; ratione ſunt.Nam pinguedo ſuis,ut ad nos quidẽ, largius humectare po-
B teſt,ſed non æque excalfacere,ſicuti neq; oleum:uerum pinguedinis ſuũ talis eſt caliditas, qua-
lis ſpectatur in nobis.Porrò taurorũ adeps ſuillo multo calidior eſt,& ſiccior,rurſum id memo-
ria repetentibus nobis marem,fæmina eſſe tum calidiorem,tum ſicciorem:marem aũt caſtratũ
adſimilari fæminæ,uelut quicquid iuuenilis eſt ætatis.Et inter iuuenilia fęmina mare humidior
eſt,& minus calida. Sic & adeps vitulinus taurino minus tum calidus eſt,tum ſiccus: & Hœdo-
rum quàm caprarum:ſed,& caprarum minus quàm hircorum: & rurſum taurorum minus, quã
leonum:nam horum adeps omnium propè quadrupedum adipe potentius digerit,nam & cali
ditate exuperat,& partium tenuitate.Itaq; ſi ipſum medicamentis ad ulcera,& phlegmonas cõ
uenientibus commiſceas,nõ modo nihil adiuueris,uerum etiam læſeris, nimirum addita maio
ri,quàm conueniat,acrimonia:inueteratis tamen tumoribus,atque ſcirrhi in morem induratis
tum neruorũ curuaturis, ⸢ἀγκύλας Græci uocant:⸣ & in ſumma quæcũq; ſcirrhoſa ſunt, ijs aptiſ
ſimus eſt:in quibus ſanè minimè apparet efficax ſuillus. Taurinus autem ab utroq; ex æquo di-
ſtat:ut quanto calidior ſiccior q́; ſuillo eſt,tanto ſuperetur a leonino. Itaque tanquam in medio
conſiſtens,meritò utique medicamentorum miſcetur generi, & ei ſcilicet, quod ſcirrhoſis me-
detur,& ei quod phlegmonas concoquit,*cuiuſmodi eſt tetrapharmacum quod uocant,ex cæ- *Al.ſuppurat
C ra,reſina,pice,& adipe conſtans.Nam ſiue in hoc taurinum,ſiue uitulinum, ſiue hircinum, ſiue
caprinum,ſiue ſuillum indideris, ſemper puri mouendo aptum, & concoctorium medicamen
effeceris. Sed ſuillus ſi addatur,in pueris,& fœminis,&ut breuiter dicam,omnibus, quibus ca-
ro eſt mollior,competit. Sin taurinum adieceris,foſſoribus & meſſoribus,& omnibus carnem
duram habentibus,ſiue ob naturalem temperiẽ,ſiue ex ratione ac forma uitę,conueniens effe-
ceris. Cæterum adeps oĩs dum inueteraſcit,ſe ipſo,& calidior, & tenuiorum partium efficitur,
ac proinde quoq; ualentius digerens.Verùm id omnibus inueteraſcentibus accidit,quæ quidẽ
non putreſcere anticipent. Nam uinum,mel,acetum*frumentum,butyrum, œſypus:oleum oẽ * πυρὸς eſt in
ſiue lentiſcinum,ſiue cicinum,ſiue raphaninum,ſiue ipſum quod ex oliuis conficitur: uetuſtate, impreſſis, i. fru-
& calidiora,& tenuioris eſſentiæ efficiuntur:ac proinde guſtantibus apparent acriora,& ad in- mentum. ſed in
duratos,ægreque ſolubiles affectus adhibentibus potentius digerentia. Atque ego ſane guſtan manuſcriptis
tibus acriora uideri dixi:at quidam,quibus ſtudium eſt nominum ſignificatus corrumpere,non τυρὸς. i. caſeus
acria,ſed adſtringentia uocant id genus omnia,aduſq; piper:tanquam interſit nihil,adſtringẽs ita uetus etiam
an acre dixeris. Et ſi denuo illos roges de galla,myrto,meſpilis,mali punici putaminibus quæ interpres.
ſidia uocãt,rhoo,& omphacio,& hęc dicunt adſtringere:tametſi aduerſiſſimum ex illis ſenſum
D percipiamus ei,qui a pipere,pyrethro,napy,euphorbio,cæpa,allio,adarce percipitur. Igitur ſi
quemadmodum adſtrictionis vocabulum de vtroq; affectu,quem guſtu percipimus, communi
ter efferunt, ſic ipſos quoque affectus unam habere naturam exiſtimant, quidvis aliud potius
habendi,quàm homines,ut qui ſoli proprios ſenſus obtineant. At ſi omphaca,rhoon,gallã,ba-
lauſtium,hypocyſtida, contrahere conſtringereque noſtram fateantur ſubſtantiam: ſecernere
vero,mordicare,ac penetrare,piper,napy,pyrethrum:impropriè adſtringentia nũcupant quę
mordicant, & calfaciunt, cæterum in cognoſcendis ipſis medicamentis non peccant. Verum
ſi oportet coniectantem dicere,in vocabulis an in rebus hallucinentur,equidem in uocabulis
potius falſos viros illos dixerim,& maxime quibus Gręca lingua inſueta eſt.qualis eſt Dioſco
rides Anazarbenſis,qui profectò multa bene dixit eorũ,quæ de materia medica memoriæ pro
didit,cæterum ſignificata græcanicarum uocum non ſatis pernouit.Hic ergo cum ait magis eſ-
ſe adſtrictorium adipem caprinum ſuillo,ſi quidem acriorem ſignificare uelit per magis adſtri
ctorium, accipimus ſermonem ceu verum:at ſi illud, talem habentẽ qualitatem, & facultatem,
qualem rhus,rheon,hypocyſtis,balauſtium,haud verũ eſſe ſermonem dicemus.Porro,qm̃ vi-
perarum adipem, vbi radicitus pilos ſub alis euulſeris, prohibere illos recreſcere illitum refe-
runt,uiſum eſt mihi eius facere periculum eſſe ſatius:at vbi prout iubent feciſſem,mentitos con
peri,

peri, ficut etiam quòd initia suffusionum sanet. Verum ursorum adipem alopecias curare uere E
est proditum: cum tamen probatiora habeamus ad eum affectum remedia. Porrò cum dicāt tamen vulpinum adipem dolores aurium sanare, neque dicant quos aurium dolores, ceu non noscentibus ipsos distinguere, attendendum non est. Alij piscium adipem laudant, tanquam ad suffusiones, aut quemcunq; alium affectum nominare uelint, congruat. Alij non simpliciter piscium dicunt, sed addunt fluuiatilium: alij vero potius marinorum: quo videlicet aliquid plus scire uideantur quàm uulgus.

Mielos Medulla.

Medulla uim hēt indurata, & scirrhosa corpora emolliendi, siue musculis, siue tendonibus, siue ligamentis id accidat, siue ēt uisceribus. Optimam semper expertus sum ceruinam, deinde iuniorum Boum, quos vitulos ēt nominant, ac proinde medullam eorum uitulinā appellitant. At hircorum, & taurorum tum acrior est, tum siccior. Itaq; durities scirrhosas dissoluere neqt, si qua etiam memoria manet eorum, quæ in quinto libro de his sunt prodita. Ex uitulina igitur & ceruina medulla pessi componuntur uteros emollientes. Et extrinsecus uteris medicamenta imponuntur, quæ ex medulla præparantur, uim habentia emolliendi. Accipitur autem non solum medulla ex ossibus, quæ sanè re uera est medulla, sed & ex spina, quam & ipsam medullam F nominant, spinalem uidelicet, quæ tum durior, tum siccior est, quàm alia: illa enim mollior est, & pinguior: ac proinde ego spinalem seorsum per sese absq; illa repono. Sed ea mihi utriusq; cura est, ne aut putrescant, aut situm colligant. Itaque in hyeme primum eas capio, uelut & adipē: deinde in ædibus siccis atq; editis, planè humoris expertibus, cum folijs lauri siccis repono: nam quæ recentia sunt, & humida, multum etiā qualitatis suæ illis impartiunt, ut acriores fiant medullæ. At si qn̄ ambiente calido, & austrino medullas, aut adipem uoles reponere, paratū sit in hoc cubiculum neq; calidum, qualia fere sunt, quæ meridiem spectant, putrescunt. n. in talibus: nec humo proximum, atq; humidum, nam in talibus situm contrahunt: sed supernum atque excelsum, & ad aquilonem obuersum, paruas habens apertas fenestras, ut tam noctu quàm interdiu ab arcto spirantes uentos accipiat. A.ibid.c.485.

Caput Mænidum.

Capitibus Mænidum sale inueteratarū vstis, ad sedis fissuras utebatur quidam: & is ipse ad columellam diu induratam. Videtur ergo uis illarum esse desiccatoria, non admodum acris: nā id adustorum quæpiam obtinent, sicut omnia communiter desiccationem.

Caput Leporum. G

Alius caput totum leporis comburens utebatur ad adopecias cum adipe ursino.

Caput Saurarum idest lacertarum.

Porrò sauræ caput contritum quidam palos, & spicula extrahere memoriæ reliquerunt, tum myrmecias, acrochordonas, & clauos.

Cerebrum Leporis.

Cerebrum Leporis attritum esum utile esse didicimus pueris dentientibus, capite uidelicet toto elixo, ut fieri solet. Non tamen eximia uis eius est, sed similis melli, & butyro, & alijs, quæ ad dentientes pueros conueniunt. Quidam etiam aduersus metum utiliter edi cerebrum hoc prodidere. A.ibi.c. 387. *A.l. tremorem

Cornua cerui & capræ.

Cornibus Cerui, & capræ vstis maxime vtuntur: ut & nos sæpe usi sumus, tum ad candorem dentium, tum ad contrahendas mollitie fluidas gingiuas. Cæterum Ceruinum maxime cōmendatur ab ijs, qui talia scribunt. Quòd si ab ustione lauetur, dysenteriam, & sanguinis excreationem, præterea cœliacos affectus sanat: & aurigini utile esse dicūt. Porrò duo exhiberi cochlearia ad omnia ista præcipiunt. Miscuerunt autem ipsum non nulli, ut dictum est, vstum & elotū, H collyrijs etiam desiccantibus oculorum fluxiones. Est enim scilicet omnium talium vis exiccatoria, velut & ante dictum est. A.l.2.t.2.cap. 178. fol.120.

Pulmo Agninus, & porcinus, & vulpinus.

Pulmo Agninus, pariter, & porcinus, intertrigines a calciamentis curare creditur. At vulpinus si bibatur, resiccatus, asthmaticos iuuat.

Iecur Canis rabidi.

Iecur canis rabiētis, si assum edatur, remedium existere ijs, qui ab ipso fuerint morsi, quibusdam est proditum: ac scio certe quosdam, qui sumpsere, mansisse superstites, verum non illo duntaxat vsos: siquidem alia præterea remedia, quorum fecimus periculum, in rabientibus tūc adhibuimus. Audiui vero quosdam, cum illi soli fidem ha buissent, postea mortuos.

Iecur Caprinum, & hircinum.

Porrò caprinum iecur quidā assantes, saniemq; effluentem excipientes, inungunt nyctalopa affectos. Vaporem etiam eius dum elixatur, oculis apertis excipiendum præcipiunt. Quin & assum si edatur, & ad eosdem affectus accommodari aiunt: & eos, qui comitiali morbo sunt obnoxij arguere, conuulsionemq; illis accersere. Idem potest hircinum. A.ibid.c.230. fol.124.c

Iecur

A

Iecur Lacertæ.

A.ibi.ca.659. Iecur autem lacertæ erosis impositũ dentibus, eos dolore liberare nõ nulli scriptũ reliquere.

Venter Mergi.

Ventrem Mergi quidam commendant tanquã medicamen cõcoquens, & peptiticum: idq; siue protinus elixum, siue arefactum comedas. At nos id experti, uanam esse promissionem cõperimus: sicut sanè etiam quod de interna tunica gallinarum memoriæ est proditum. Aiunt enim, quidam, si ea arefacta bibatur, iuuare stomachicos.

Iecur Lupinum.

Iecur Lupinum sæpenumero in medicamentum indidi hepaticum, quod ex eupatorio conficitur: nec tamen, quod mentione dignum sit, amplius præstare comperi, ad illud uidelicet comparans quod sine ipso componitur.

Castorium.

A. l. 2. t. 2. ca. 122. g Testiculos Castoris nũcupant castorium, medicamentũ & celebre, & multi vsus, adeo ut Archigenes de castorij vsu totum conscripserit librum. Atq; ille sane particulares eius facultates exposuit: nos verò uelut in alijs medicamentis fecimus, ita, & in hoc quoq; generalem modò
B facultatem dicemus. Quam si præ oculis habeas, ipse per te particulares inuenire possis. Itaque, ꝙ excalfaciat, manifestum est. Nam si uoles ipm̃ ad vnguem læuigatum oleo maceratum parti cuipiam infricare, euidenter illam incalescere percipies. Porrò calefacientia oĩa vbi contactæ substantiæ quippiã digerunt, cõtinuò ẽt illam desiccant, nisi si quid natura fuerit humidum, ceu oleum, & aqua, atq; aduentitiam qualitatẽ calidam, non facultatem assumpserit: sicut certe hæc ipsa igni, Solive æstiuo admota. Itaq; cum castorij consistentia quoq; sit sicca, & calfaciendi potentiã hẽat adiunctam, meritò desiccat: atq; hoc illi cum multis alijs medicamentis cõe existit. Porrò qm̃ impensè subtilium est partium, ob id plus ualet, q̃ alia, quæ similiter ut ipm̃ calfaciũt & desiccant. Nã, quæ tenuium sunt partium medicamenta, ijs quæ sunt crassarum, plus sunt efficacia, ẽt si parem sortita fuerint facultatem, nimirum quia penetrent, & in altum subeãt admotorum corporum, potissimum si ea densa fuerint, uelut neruacea. Palàm igitur talia ob cãm positam magnificè iuuantur a castorio. Cęterum falluntur medicorum pleriq; in usu castorij, cum id mõ considerant partem quampiã, aut tremere, aut conuelli, aut sensu motuve priuatam esse, aut ęgre sentire, mouere ve, haud sciẽtes id genus symptomata ad dissimiles sequi corporis affectus. At tu ab Hippocrate doctus ex plenitudine pariter, & inanitione conuulsionẽ consequi: 6. Apho. 39. Ex. ord. 50. f
C vbi quidem quæ in neruis continentur præter naturam, euacuare consilium est, ibi, & bibendũ exhibe, & foris cuti castoriũ impone: ubi uero ex siccitate nimia obuenerit conuulsio, scito hoc medicamen illic esse aduersissimum. Ad eundẽ modum ijs, qui præ plenitudine tremunt, vtilissimum: aduersissimum uero ijs, quibus id accidit ab inanitione. Ad portionem modo dictorum affectuum, ubi singultus euenerit stomachi, perscrutato prius, inuentoq; illius affectu, ac discreto, siquidem a plenitudine ipm̃ ægroti perpetiantur, ad castorei vsum accedito: sin aũt a siccitate, euacuatione, aut acrium humorum morsu prouenerit, medicamen hoc fugito. Sanè si odori, gustuiq; aduertas aĩum, suspicaberis humano corpori aduersissimam hr̃e substantiam: tametsi in* natura nihil efficere comperiatur eorum, quæ talia facere assolent. Siquidem alia stomachũ uitiant, alia uentrem, alia caput, alia aliam quamuis partem lædunt: at hoc medicamen siue corpori humido applices resiccationem poscenti, siue frigido, excalfactionem, siue humido simul frigidoq; excalfactionem pariter, & resiccationem requirẽti, magnam utiq; experiere cõmoditatem: nec ullam parti cuiquam noxam afferet, potissimum si febri uacet, aut non admodum calidam perpetiatur homo febrim, sed, ut sic dicã, tepidã, qualis accidit in cataphoris maxime & lethargis. Ac multis sane castoriũ exhibuimus una cum pipere albo, utrunq; mensura cochlea- * Al. vsu.
D rij ex melicrato bibendum præbentes: nec quisq̃ vllam sensit noxam. Sed & mensibus retẽtis, ubi per uenã, quæ in talo est, modice euacuassem, oblato castorio una cũ pulegio, aut calamintha, semper medicamen hoc expertus sum purgationem ciere absq; fœminæ lęsione. Præterea secundas morãtes eijcit. eaque oĩa ex melicrato potum efficit. At quibus ita venter flatu distendit, vt ægre curationẽ admittat, itaq; torminibus uexat, atq; singultu, idq; ob frigidos crassosq; humores, aut crassos flatulentosq; spiritus, eos ex oxycrato potum adiuuat. Quæ porrò iuuat in corpus intrò sumptum, ijs prodest quoq; cuti impositum cum sicyonio, aut ueteri oleo; quæ uero ampliori caliditate indigent, ijs ẽt per sese infricari debet. Iuuat etiam, si quis suffitum eius in prunis impositi inspiratione hauriat, maxime affectus humidos, & frigidos in pulmone, aut capite consistentes. Attamen lethargicos, & cataphoricos affectus omnes, qui quidem adiunctam habent febrem, præstat non dictorum oleorum quopiam macerantes curare, sed potius ex rosaceo capiti, colloque imponere.

Renes Scincorum.

A. ibid c. 696. & 637. Renes Scincorum bibũt quidam tanquam pudenda intendentes: quorum contrarium accidere uidetur maxime semine lactucæ poto ex aqua. Sed & quidam lenticularum decoctum cum melle bibitum intensiones sedare referunt.

Vngues

Vngues Caprarum, & asinorum. E

Quidam" Vngues caprarum deustos, moxq; aceto perfusos alopecijs illinunt. Itaq; fuerit & talis cinis facultatis extenuatoriæ. Sunt aũt qui combustos asinorum vngues comitialem morbum curare dicant, si scilicet, assiduo bibantur: si uerò oleo macerentur, chæradas digerere: sed & ipsum cinerem, si succus insperfus fuerit, sanare* perniones siue chimethla. A. ibi. c. 55. & 732.

Ossa.

*Al. phygethla. Ossa" cõbusta admodum digerẽtẽ exiccantẽq; uim obtinẽt, & id maximè, ut quidã afferunt, humana. Certè Talũ suillum cõbustum, ac deinde bibitum, inflationes, & tormina sanare dixerunt: noui aũt nostratium quosdã ossa combusta potui exhibuisse, haud scientibus, qui biberent, q̃d nã ebibissent, ne scilicet auersarentur: ac multorum tum epilepsiam, tum arthritin, curasse. A. ibi. c. 628.

Senecta Serpentis.

Senectam Serpentis scripsere quidam in aceto bullitam dentium mederi doloribus.

Pellis Ouina.

Pellis Ouina recens detracta, circumposita ijs, qui quocunque modo fuerint verberati, omnium luculentissimè adiuuat, adeo vt die ac nocte una illos curet: concoquit enim, & digerit, quæ sub cute sanguinem habent. F

Equorum Lichenes.

Equorum" Lichenas cum aceto tritas comitiales curare scriptum quibusdam est. Alij uerò, & ad cuiusuis feræ morsum adhiberi consulunt. A. ibi. c. 233.

Tela aranei.

Aranei telam scribunt quidam a phlegmone tueri summæ cutis vlcera. A. ibid. ca. 62.

Coria uetera.

Coria" vetera, quæ uidelicet veteramentorum sunt, vsta, ad attritiones commodari calceamentorum scriptum à quibusdam est, tanquam. s. hoc faciant ex antipathεa quadam. Certe q̃ phlegmone obsidentur, haudquaquam iuuantur: uerum ubi sedata fuit phlegmone, nõ iniuria iuuantur, nempe quia reficcantur: est. n. talis cinis reficcatorius. Ac nos sanè quandoq; in agro ad vlcus eiusmodi ex attritione sumus vsi. Curat autem talis cinis non ab re ulcerum ambusta, & quæ uocantur intertrigines in feminibus existentes. A. ibi. c. 548.

Ostrεa.

Ostrεa" quidam nuncupant oĩa ostracoderma, hoc est testacea ab Aristotele appellata. At quod a plerisque vocatur ostreon, secunda syllaba absque ι scripta, unam esse ostrεorum speciem constituunt, in toto genere comprehẽdentes, & buccina, & purpuras, & chamas, & pinas, & similia omnia; de quibus deinceps dicam. A. ibi. c. 529. G

Buccina, & purpuræ.

Buccinorum" Purpurarumq; testa qñquidem durissima est, nunquam absq; ustione utor: atq; vsta quidem desiccandi uim admodum possidet. Ceterum ad unguẽ eam læuigare planeq; pollinis in modum necesse est, tundendo. s. & cribrando prius. Quod tibi cõe fit in omnibus lapidosis, testaceisq; substantijs præceptum: nam nisi exactè læuia sint reddita, arenis similia sunt. Per se autem illarum tritarum farina ulceribus malignis competit. Id quod ipsum quoq; commune est omnium, quæ citra insignem morsum desiccant uehementer: quippe cum alioqui fluxionũ causa existant. Sed, & aliud est omnium id genus commune, nempe ut cum aceto, aut oxycrato, aut œnomelite, aut oxymelite, idonea sint ulceribus putrescentibus. Idcirco lapides omnes vbi ad eum vsum applicantur, alij magis, alijs minus, certe omnes conferunt. A. ibid. c. 529.

Ostrea.

Ostreorum" Testa vsta similis est facultatis buccinorum testis, tametsi ẽt subtilioris, immo vt certius veriusq; dicam, minus crassæ. Nam terrosam duramq; corporis sortita consistentiã con-H cretionemque, impendio oĩa crassarũ sunt partium. Itaq; accuratè ea læuigare necesse est. Quamobrem cum dicimus horum aliud alio esse tenuius, ita inaudienda dictio est, tanquam si Vlyssem Thersite dicamus maiorem, cum vterq; tamen fuerit paruus: aut Aiacem Achille minorẽ, cum ambo itidem fuerint magni. Cæterum oĩa id genus (ut & antea est dictum) cogendi quandam in se facultatem obtinent, per quam condensata eorum essentia, dura terrosaque sunt reddita: quam ubi per ustionem deposuerint, contrariam adsciscunt facultatem, quam uocãt digerentem, Porrò si vsseris ea, laueris que, ignea tota natura in aquam deposita, ipsam efficiũt cum tenuitate excalfacientem, adeo ut & interdum putrefaciat: reliquum vero terrosum, morsus fit expers: id quod maximè implendis, cicatriceque claudendis vlceribus humidis est vtile. Igitur Testa eorum, quæ peculiariter vocantur ostrea, combusta vtor ad diuturnas ex fluxione ęgreq; carne implebiles cauitates, nempe quæ fistulosæ sunt, atq; profundæ, eam foris cũ suillo adipe veterato circumponens: id vulgò axungiam nuncupant. At in sinum ipsum aliquid eorum quæ talia carne implent, immitto, quale est † vstum Diaphanes, quod specarium nominant. § Parem in genere facultatem habent, & cæterorum ostracodermorum testæ deustæ, maxime vero, vt dixi, ostreorum, deinde buccinorum, & purpurarum. Itaque Cinis eius generis emplasti- A. ibidem.

† Al. æs vstum diphryges.

cis

A cis miſcetur facultatibus digerentibus,& cum quouis adipe digerit. Verum qm̃ inueteratus effi cacius digerit,illi magis miſceri ſolet.Porrò potentius hoc medicamen digeret,ſi acrem illi adi pem quempiam miſcueris: de quibus ſuperius determinatum eſt. Quin & dentes ſplendidiores talium omnium cinis efficit,non tm̃ extergendi potentia,ſed & aſperitate ſubſtantiæ,uelut & pu mex, & teſta clibani. Verum in uſu eiuſmodi non eſt neceſſe, quæ ſic uſta ſunt, admodum læui-gare:at in ulceribus rebellibus præ omnibus diligenter ſunt læuigāda,ac inſpergēda.Porrò ex-creſcentiam carnis mediocriter exterunt cōprimuntque. Ad hæc cum ſale omnia id genus uſta dentium ſmegma reddunt efficacius, adeo ut non modo laxitatem,mollitiemq́; gingiuarum de ſiccet, uerum etiam ulcera putreſcentia adiuuet.

Sepia.

Sepiarum teſta admodum laxa eſt, non ut oſtreorum lapidoſa. Itaq; abſterſio quidem illi cū alijs oſtracordemorum teſtis communis eſt, uelut etiam deſiccatio:cęterū partium tenuitas exi mia illi præ cæteris ineſt.Quocirca uſta ea utimur ad uitiligines,ephelin,lentes,pſoras. Quin & foſſili ſali miſta, in oculis exiſtentes ungues eliquat. Et antequam uratur, contrita, & lęuigata dentibus ſplendorem ad fert: ulceraq́; deſiccat. Porrò hoc nomine, quòd mediocrem obtinet B aſperitatem,adhibemus eam & ad ingentes oculorū aſperitates,quas ſycoſes appellare cōſue-uimus.Nam exculpentes ex ea quiddam ipſa figura ſimile collyrio,eo illas confricamus,donec ſanguinem reddere incipiant:quo facto collyria cathæretica,ſiue detrahentia præſtantius affe-ctum ſuum in illas exerunt.

Opercula purpurarum.

Opercula purpurarum quidā memoriæ prodiderunt, ex aceto,bibita lienes turgidos ſanare: & ſuffitu eas quæ uteri ſuffocatione periclitantur,iuuare:præterea retentas eijcere ſecundas.

Lana œſypera hoc eſt ſuccida.

A.ibid.c.439 Lana" ſordida,ac proinde à quibuſdā appellata ſuccida,idoneè excipit irrigationes,quæ ad hibentur contuſis,aut quomodocunq; percuſſis particulis, ut quæ utilitatem ex illis proficiſcen tem promouet,idq́; propter œſypon.Lota uerò, nec amplius œſypon habēs,apta quædam ma A.l.1.t.1.ca. 2.fol.96.d teria fit humoribus qui irrigantur, excipiendis. Porro vſta"vim habet acrem pariter & calidam unà cum partium tenuitate.Itaq; molles nimiumq́; humidas ulcerum carnes celerrime eliquat. Inditur & in medicamina deſiccatoria.Vrito eam tāquam alia plurima,ollam implens nouam, quam tegat operculum multis foraminibus pertuſum.

C

Pili uſti.

Pili uſti ſimiliter ut uſta lana excalfaciendi deſiccandique admodum ſunt facultatis.

Ouorum facultas.

A.l.2.t.2.ca. 420. Conſequens"fuerit ad partium doctrinam de ouis diſſerere:nam alibi eorum meminiſſe non licet. Sanè oua partes non ſunt animalium, ceu nec arborum fructus, nec grauidarum fœtus: uerum proportione reſpondet ijs, quæ agnaſcuntur. Itaque eorum quæ agnaſcuntur, quædam planè familiaria propriaque conſpiciuntur tum plantarum, tum animalium naturis: quædam non omnino talia,ut uiſcum quod agnaſcitur quercubus:& ut ſemel dicam, ſi qua arboribus al-terius generis arbor, frutex, fructus, herba, aut omnino germen quodpiam ut fungi, agnaſcan-tur. Ex familiaribus autem eſt & ouium lana, aliorum animalium pili:& cornua, quæ deciden-tia denuo recreſcunt, ut in maſculis ceruis, ex hoc ſunt genere. Conceptus autem, ſiue fœtus fructibus proportione reſpondent,nimirum ad generis propagationem à natura creati. Ex his unum eſt & ouum,factum ad generis ſucceſſionem perpetuitatemque. Cæterum utile eſt & tan-quam nutrimentum,uerum de nutrimento non eſt nunc inſtitutum diſſerere. Proinde,quæ tan quam medicamentum efficere poteſt,ea hoc loco recenſebo, ex pauculis uſibus particularibus D uim eius exquirēs tum in partibus, tum in tota ſubſtantia. Siquidem quo pacto inuenta rerum cuiuſque generali facultate, ad multos eam uſus particulares ducere poſſumus, didicimus. In-ſuper docti iam ſumus,quomodo ex uno,alterove experimento de generali facultate liceat col ligere.Igitur ouorum album,& tenue illud,quo item ad ophthalmias utimur,ex numero eſt me-dicamentorum minime mordicantium:nec unquam effectu fruſtratus ſum ex ulla tali intempe rie,qualem habet ſæpe lac uti ante oſtendimus,in animalibus cruditatem perpetiētibus, aut ni-miam famem ſitimve,aut quæ cibis paſta ſunt prauis: quæ ſanè frequentius euenire ſolent mu-lieribus,ob uictus uidelicet uitæque errorem. At oua unam modo prauitatem patiuntur,quam ſcilicet adfert uetuſtas: eamque facillime effugias, ſi utaris recentibus. Porrò uſitaſſimum no-bis eſt maximeque parabile gallinarum ouum:ea propter illo utimur,aliorum oua nihil curan-tes, tametſi eandem illi habeant naturam. Temperatura porrò ſymmetro frigidius eſt.Itaque utendum eſt oui albumine non tantum ad oculos,uerum etiam ad alia omnia,quæ medicamen ta requirunt ſuauiſſima,minimeq́; mordacia,ut ſunt uniuerſa ſedis, ac pudendorum ulcera con tumacia. Miſcetur quoq; idoneè medicamentis profluuium ſanguinis ex cerebri inuolucris ſup primentibus,quę nimirum citra morſum illinuntur,atque adſtringūt. Sed & ad ulcera rebellia miſcetur ijs, q̃ abſq; morſu ea poſſunt deſiccare, cuiuſmodi eſt medicamen pompholyx elota,

& metallicorum quędam elota:de quibus priuatim ſupra diſſeruimus.Porrò & ipſe Vitellus ad E
ſimilis eſt naturæ: ac ꝓinde miſcetur ceratis morſus expertibus, ouis uidelicet aut lixis, aut aſſis.
Verum id tñ manifeſtum eſt, hìc leuiculam exiſtere dñam, ꝙ paulo plus deſiccent quæ ſunt aſſa:ac quantum huius accipiunt facultatis,tantum deperdant de mitigandi potentia. Miſcetur & cataplaſmatis phlegmonen extinguentibus, ut ijs, quæ ex meliloto conſtant, ſedi applicandis. Crudo uero ouo toto utimur admiſto roſaceo ad palpebrarum, aurium, mãmarũq; phlegmonas,q.ſ.aut ictis illis,aut alio quouis modo euenerint:aut extiterint in neruoſis corporibus, puta cubito,& digitorũ tendonibus,aut articulis, idq; in pedibus pariter & manibus. Porrò in aceto coctum ouum ſi edatur,fluxiones uentris deſiccat. At ſi ẽt quippiã eorum, q̃ ad dyſenteriam,aut cœliacum affectum conueniunt,adiunxeris,atq; in igne modico, fumiq; experte (qualis eſt qui ex prunis conſtat) frixeris,edendumq; ita ꝑbeas,non minime ſanè laborantes adiuueris. Aptiſſima talem ad uſum ſunt omphacium, rhus tum ipſe qui cibis adſpergit̃ erythros nuncupatur, tũ ſuccus ipſius:galla, ſidia hoc eſt mali granati putamina, cinis cochlearũ integrarũ uſtarũ. Apta quoq; & vuarum acini, & mirta, & meſpil, & corna. Magis iſtis medicaminoſa ſunt balauſtiũ, hypocyſtis,cytini ſiue mali punici flores.Sed & ad ambuſtiones protinus impoſitũ eſt utile,ſiue quis ſeorſum albumen duntaxat ipſum molli lana excipiat,ſiue ẽt cũ uitello commiſcens cõfundeſq; applicet:etenim mediocriter refrigerat,& citra morſum deſiccat.Tale cum ſit, & ad anacollemata uocata, q̃ fronti uidelicet imponunt̃, utimur:& pilos palpebrarum adglutinamus,nimirum admiſto idoneorum quopiã,cuius generis eſt thus,potiſſimũ pingue ſi fuerit,ac nõ inueteratum & ſiccum. Verum in illiuſmodi, ipſius albuminis cõmoda eſt uiſcoſitas, non aũt temperies:niſi quis,quatenus nequaquã aduerſatur illi, quod adhibet̃ medicamento,eo noĩe utile cõmodumq; dixerit.Nam uiſcoſorum quædã ſunt, q̃ aduerſantur, uelut uiſcum,nimirũ acre & calidum,ad ea quæ excalfieri non debent:dictumq; frequenter ſuperius eſt ea,quæ ualidã uim nullam obtineant medicamenta,ceu materiam ijs,quæ tales uires obtinẽt,miſceri:proinde quoq; creberrimi ſunt uſus,utpote ijs, q̃ ualenter agunt, inſeruientia. Eiuſmodi cum ſit ouum, ſimulq; non paruam adipiſcat̃ in lixationis aſſationiſq; quãtitate dñam, fit ſanè multo utiliſſimum.Nã medicamentis, quæ humiditates deſiccant, aut lixum, aut aſſum, aut frictum,miſcetur: ijs uerò, quæ incidunt ea,quæ in thorace pulmoneq; ſunt,ſorbile quod uocant:id quod in aqua eouſque lixari debet,dum incaluerit. Eiuſdem huius naturæ noĩe & ad eos, quibus gutturis ſupremũ, aut ex uociferatione,aut ex humorũ acrimonia,exaſperatũ eſt,aſſumit,tum.ſ.ꝙ affectis partibus illinitur, atq; cataplaſmatis modo inhæret:tum ꝙ ſubſtantia ſua mordacitatis experte eas mitigat, G
ſanatque.Eadem ratione ſtomachi,uentris,inteſtinorum,ac ueſicæ medetur aſperitatibus.

Echinus, hoc eſt erinaceus, combuſtus.

Erinacei˝ utriuſq; tũ marini,tũ terreſtris,corpus totũ uſtũ cinerẽ efficit facultatis,tũ extergẽtis,tũ digerentis,tum detrahentis. Itaq; eo quidã & ad excreſcẽtia, & ad ſordida uſi ſunt ulcera. A.l.2.t.2.c.2.

Cochleæ, ſiue Limaces.

Cochleæ˝ ſi totæ cũ teſtis urant̃ admiſta galla omphacitide,ſimulq; pipere albo,mirifice pro ſunt dyſenterijs, in quibus ulcera nondum computreſcere cœperunt. Conuenit aũt ut piperis ſit pars una,gallæ uero duæ,quatuor cineris cochlearum.Hoc ubi ad unguem læuigaris,cibis inſpergitur,bibendumq; aut ex aqua,aut ex uino albo & auſtero præbeto. Cæterũ abſq; gallæ miſtione cinis cochlearum admodũ reſiccantis eſt facultatis,obtinens item non nihil ex uſtione calidũ.Porrò cochleæ,q̃ uſtionẽ non ſunt expertæ,ſi tritæ unà cũ teſtis imponantur, & toti uentri aqua inter cutem laborantium,& in arthriticis articulorum tumoribus, ægre quidẽ diuelli poterunt,cæterum impensè deſiccant.Et ſanè inhærere ſinere oportet,quoad ſponte decidant. Idẽque faciendum in tumoribus ex ictu natis difficile ſolubilibus,& ex contuſione facta in auribus: deſiccant enim illos magnopere uniuerſos,etiamſi uiſcoſus craſſusq; in alto humor cõtineatur. H A. ibid.c.393 & 529.

Carcini hoc eſt cancri, uſti.

At˝ fluuiatiliũ cancrorũ cinis, quanq̃ ſimiliter prædictis exiccatorius eſt, ſubæ tñ proprietate mirabilis eſt eius in ijs,qui a rabiente cane ſunt morſi,effectus,iſq; tũ ſolus, tũ cũ gentiana, & thure multo ꝑſtantior.Thuris ſanè partem eſſe unã oportet,quinq; aũt gentianæ, porrò cãcrorum decẽ.Et raro equidem aliter,illis uſtis nos ſumus uſi,cæterũ ad eũ modum plerunque,quo Aeſchrion empiricus ille medicamentorũ peritiſſimus ſenex,cõciuis ac ꝑceptor meus. Patella erat æris rubri,in quam impoſitos cancros uiuentes, hactenus uſſit dum facile ad leuorẽ redigi poſſent. Hic Aeſchrion paratũ ſemper in ædibus hoc habebat medicamen tp̃e æſtiuo, urẽs eos poſt ortum Canis qñ Sol in Leonem tranſiſſet,non niſi Luna decimaoctaua. Porrò bibendum hoc medicamen ijs,q̃ è cane rabido fuiſſent morſi,prębebat quotidie diebus quadraginta,menſura cochlearij magni aquæ inſperſum. At ſi non protinus ab initio, uerũ aliquot poſt dies curã cepiſſet demorſi,tũc quotidie duo cochlearia aquę ĩſpergebat. Ad ipſum uero vulnus emplaſti cũ applicabat medicamẽtũ,qđ ex pice brutia,& opopanace,acetoq; cõficit̃,habens picis librã unã,unũ aceti acerrimi ſextariũ Italicũ,opopanacis uero uncias tres. Hęc tametſi à ꝑſenti inſtituto eſſent aliena,ſcribenda tñ cenſui, q̃a magnopere medicamẽto huic ipſe cõfiderẽ: nimirũ A. ibid.c.147.

cùm

A cùm nullus unq̃ eorũ, qui illo fuerint usi, sit mortuus. Cæterum seorsum ẽt librum conscribam aliqñ de ijs, q proprietate substantiæ totius quid agunt, è quorũ numero sunt id genus oĩa. Igno scẽdum itaq;, tum hoc in loco scribendi importunitati, tũ sicubi præterea id mihi hoc in opere contigit: nempe quia ex ijs summa proueniret utilitas, quã sanè posteris impertire uolebam, si forsan me prius, q̃ q̃ post hæc deinceps sunt opera perfecissem, mors occupasset propositum im pediens. Cæterũ Pelops doctor meus & ipse oĩum eiusmodi causas reddere uolens, nõ ab re, in quit cancer cũ animal sit aquaticum, prodestà cane rabido morsis, q̃bus uidelicet metus est ne corripiantur affectu siccissimo, nẽpe rabie: quamobrem sanè ẽt aquã metuunt. Ac fluuiatiles, nõ marinos, cõuenire cãcros dictitabat, s. q animalia marina ob admistionẽ salis natura siccissimi, haud æquã exactã tuerentur eã, q̃ est aduersus rabiẽ cõtrarietatẽ. Ac cũ q̃dã subiecisset, cur non oĩa, quę in potabili aqua degunt animalia, perinde ut cancri, iuuare assolent? quia, inquit, similẽ cancris præparationẽ non admittunt, nam horũ ustorum cinerẽ, exiccatorius cũ sit, canum ra bientiũ uenenũ absumere, simulq; digerere. Hęc igit̃ sanè Pelops dicebat, ꝓfitens ambitioneq; magna iactitans oĩum se taliũ nouisse causas. At ego, nisi planè me scire q̃ppiã persuasũ habeã, alijs ꝑsuadere nõ tẽto. Itaq; nec Pelopis rõnẽ ut uerã accepi, ut q̃ crebras habeat contradictio-

B nes: uerũ cãcros opinor ex proprietate totius subæ ꝓdesse. Qm̃ aũt nullũ eorũ, q fuerãt illis usi, mortuũ sciuerã, hæc aperiẽda, recẽsẽdaq; a me existimaui: tametsi nõ esset huius ĩstituti ꝓpriũ.

Chelidones siue hirundines, ustæ.

A.ibid.c.347 Sanè″ corporibus totis (nam id erat propositum) non eorum tm̃ aĩalium, quæ dixi, sed & Hi rũdinũ usi sũt multi, Cõburentes uidelicet, & cinerẽ melli miscẽtes, ac deinde synanchicos inun gentes, & in totũ quicũq; in gutture ac columella cõsistunt cũ tumoribus affectus. Vtuntur & ad acuendũ uisum hoc cinere nõ nulli. At alijs eas arefactas drachmæ pondere bibendas exhibẽt.

Tettiges id est cicadæ.

Sed & cicadis siccis quidam utuntur ad colicos affectus cum paribus numero piperis granis: dantq; aut treis, aut quinque, aut septem, per intermissionem uidelicet, & per ipsos etiam paro xysmos. Porrò alij assas edendas offerunt, quibus affecta uesica est.

Corydos id est galerita, alauda.

Galerita tñ auis illa pusilla obiter nobis plerunq; obuia, in iure elixa colicos adiuuat. Verum assiduè eã edere simul cum iure necesse est. Habet uero hoc animal in capite uelut galerũ ex pi lis spõte enatũ, cuius occasione effictа est, quæ apud Aristophanem comicũ legitur fabula. Is. n.

C inquit hunc in modum: imperitus es, nec curiosus, & nec Aesopum quidẽ didicisti, qui ait, galeri tam primam uolucrum fuisse, ẽt ante terram: inde patrem morbo defunctum, cum humus non dum esset enata, dies quidẽ quinq; iacuisse: at hanc præ inopia melioris consilij in capite tãdem patrem suum defodisse. Hoc quoque aiunt, obscurè licet, designasse tamen Theocritum,

οὐδ᾽ ἐπιτυμβίδιαι κορυδαλλίδες ἠλαίνοντι.

nempe indicare illum eas, quæ in capite tymbon, hoc est sepulchrum gerant. Annexui aũt huic ista sermoni, quo planè & clarè hoc animal, nempe galeritam, significarem, quos ferat in capi te pilos erectos: quandoquidem expertus sum eius aduersus colicos utilitatem, uelimq; qui ip sum non norunt, ijs bene aperteq; monstratum. Etenim auiculis pyrgitis ac troglytis appella tis adsimilis est. Discernitur autem tum quia galeram habet, tum quia paulo maior existit. Nam & ipsa corydalis appellata herba colicis conuenit. Et hoc quoque tibi obiter sit notatum.

Alectorides id est gallinæ.

A.ibid.c.289 At″ gallinarum ius simplex * retinendi uim possidet, uti gallorum subducendi. Coquendi au tem sunt cum sale prolixissimè. Sed horum ipsi fecimus periculum.

Gale id est mustela.

D Mustelam nunquam combussimus. De qua scriptum legitur, cinerem quidem eius cum ace to illitum podagricos arthriticosq; iuuare tanq̃ uehementer ualeat digerere: Ipsam uerò arefa ctam ac potam prodesse comitialibus, eadem nimirum illa facultate. Porrò quidã etiam plane omnis feræ alexipharmacum eam esse referunt, & maximè eius uentrem.

* ἐπικρατητικῆς. *sunt qui legendum putẽt* ἐπικερασικῆς - *i. contẽperandi.*

Rana usta.

A.ibid.c.589 At″ Ranarum ustarum cinerem sanguinis eruptioni mederi referunt inspersum: Cæterùm cum liquida pice sanare alopecias.

Hippocampus.

Et Hippocampum, animal illud marinũ si totum vsseris, alopecijs prodesse proditũ quibus dam est: ipsumq; uidelicet desiccantis esse facultatis, extenuantisq;, aut certè eius cinerẽ: quem quidam unguento amaracino commiscent, quidam pici liquidæ, alij ueteri adipi suillo.

Tellinæ salsæ.

A.ibid.c.529 Et″ Salsas tellinas ustas adeo urentem efficere cinerem aiunt, ut is cum cedria euulsos radici tus ex palpebris pilos, instillatus in locum, renasci prohibeat.

† Intestina terræ, siue lumbrici.

† In multis codicibus cõtinua tur hic sensus cũ superiori usque ad dictionẽ, scribunt: ibiq̃ incipit hoc caput, intestina terræ &c.

A.ibid.a.198 & 718. Porrò″ citra ustionem aut lixationẽ, totorum animalium in partes affectas impositorum, aut

intro in corpus ſumptorum, quidam medicorum fecere periculum: aut ceu fecerint periculũ, ita E
ſcribunt: ⸢ Terræ quidem inteſtina contrita, neruisq; diuiſis impoſita protinus mirũ in modum
* prodeſſe: atq; hæc ipſa quoque cum mulſo pota medicamen * eſſe mouendæ urinæ idoneum.

* Al. profunt. *Al. ſunt.

Cimices.

Sed ″ & de cimicibus quibuſdam traditum eſt, ꝙ ſi cum aceto bibantur, hirudines abſorptas eijciant: at nobis, cum eas perpetuo alliorum eſu eiecerimus, haud opus fuit cimicibus. A. ibid. c. 270

Cantharides.

Veruntamen ″ ſufficientem habemus de cantharidibus experientiam, ꝙ in ungues pſorodes cum idoneis ceratis aut emplaſtris impoſitæ, ſic illos educunt, ut toti cadant. Miſcuimus eas etiã facultatibus pſoris & lepris congruentibus, nec non quibuſdam ſeptis: atque interim etiam ijs, quæ clauos, quos uocant, eijciunt. Porrò præceptorum meorum quidam earum paulum quiddam in medicamenta urinam mouentia ſolebant inijcere. At quidam ſolas alas & pedes inijciunt, quæ aiunt eſſe alexiteria ijs, qui corpora ipſorum bibiſſent: alij contra: at nos totas indimus. Cæterum aptiores ſunt ad ea, quæ expertum me dixi, eæ cantharidum, quæ inuentæ in frumento, lutea tranſuerſim in alis cingula obtinent, potiſſimum ſi inijciãtur in uas fictile, cuius ori linteum obductum ſit rarum: itaque illud inuertas, ut linteum halitum ab aceto ſubtus poſito excipiat, donec emoriantur ipſæ cantharides. A. l. 2. t. 2. c. 2. 201. f. 122. c. d. F

Bupreſtis.

Sic Bubreſtes quoq; reponere expedit. Sunt autem & ipſæ animalis quoddam genus cantharidibus tum ſpecie, tum uiribus adſimile.

Pityocampe.

Quin & erucæ, q̃ in piceis naſcuntur, merito ſane nuncupatę pityocãpæ, huius ſunt facultatis.

Salamandra.

Et ſalamandræ combuſtæ cinerem quidã ſepticis, & lepricis, pſoricisq́; miſcẽt facultatibus.

Narce torpedo.

Sed ″ & torpedinem totam (dico autem animal marinum) capitis dolores ſanare capiti admotam, ſedemq́ue euerſam coercere, a quibuſdam eſt proditum. Verum ego cum utrumque eſſem expertus, neutrum uerum comperi. Eam igitur cum cogitaſſem uiuam eſſe applicandã, cui caput doleret (poſſe enim fieri, ut hoc medicamen anodynon eſſet, ac dolore liberaret ſimiliter, ut alia quæ ſenſum obſtupefaciunt) ita habere comperi. Putoq́ue eum, qui primus eſt uſus, tali quapiam motum ratione experiri aggreſſum. A. ibi. c. 584. G

Draco marinus, & trigle, & alia id genus.

Viuas ″ etiamnum haſce aĩantes apertas, & protinus partibus affectis appoſitas, prodeſſe ſcripſerunt, nempe draconem marinum in ſuum ipſius ictum impoſitum: ſimiliter & triglã, in draconis: mures domeſticas, in ictum ſcorpij, uelut & Saurã. Mygalen in ſuum ipſius, & ſaurã chalcidicam, quam & ex uino bibendam præbent, tãquam ſuum ipſius morſum ſanet. Porrò ſcorpiũ ſuum ipſius ictum curare, ſi tritus imponatur, ſimiliter ſi aſſus edatur. Congruere aũt aiunt & ijs, qui a uipera ſunt morſi, Aſcalabota uero ijs, qui a ſcorpio. Referunt aũt & in Aegypti regionibus arefactum Aſiracũ quẽ uocãt, exhiberi ijs, q̃ a ſcorpio percuſſi ſunt: & uocatũ cybiũ utiliter vulneri a cane inflicto imponi: multaq; eiuſmodi, de quibus copioſius diſſeremus, ubi tractabĩt de ijs, quæ proprietate ſubſtantiæ quid agunt. Cæterum in oleo lixis totis animalibus ipſo oleo utebantur noſtratium medicorum quidam, ſed & ſuperiorum nõ nulli, ad depilationẽ ſeu pilorum nudationem, nempe pityocampis, & urticis marinis, lepore marino, ſcolopẽdro marino. Ad aurium uero dolorẽ ſilphis in oleo coctis, & ijs quos uocant oniſcos ⸢ Græci, Latini multipedas. ⸣ Ea n. animalia in globum ſeſe contrahunt, uocantq́; ea apud nos quidam cyamos hoc eſt fabas, q̃nquidem eſculentis fabis ſunt perſimilia, ubi ſeſe uidelicet in globum conuoluerint, colore fuſco. Porrò in agro complures uidere eſt natos ſub ſitulis, quibus a fontibus ruſtici aquam comportant, deponuntq́; eas iuxta focum. Vidiq́; quoſdam ex ijs, qui medicinã in agro exercebant, aſſiduè oleo ex illis compoſito, ad uniuerſos aurium dolores uti, non diſcernentes affectũ unde oriretur. Itaque non ab re euenit, ut interim effectum conſequerentur, interim læderent. Et quid mirum, quando & inſignes quidam medici, de ijs citra diſtinctionem ſcripſere? tales ſunt Apollonij libri de facile parabilibus. Atque hic ſanè etiam ſcripſit uermes terræ in oleo coctos aurium dolores mitigare: ſed alij cenſent admiſto adipe anſerino ſic demum utendum. A. ibid. c. 221. fo. 123. g H

Vulpes, & hyæna.

Cæterum de ″ vulpibus, quæ totæ oleo coquuntur (nã ſic quidã curant arthriticos, partim uiuas vulpes in lebetem ingentem inijcientes, partim etiã mortuas) fuſius dicere mihi neceſſe eſt, q̃nquidem pleroſq; uiſæ ſunt principio plane morbo hoc liberaſſe, uerum poſt multum tpis nõ ita profuiſſe: ſiquidẽ illos malum repetijt, quanquam non ita uehemens q̃ antea. Sanè oleũ in quo cocta vulpes eſt, non eſt potentioris in digerendo facultatis, quã in quo hyæna: q̃ ſi ſimiliter in oleo lixetur, redditur oleum longe potentiſſimæ in digerendo facultatis. Porrò frequẽter dictum eſt talibus medicamentis ineſſe potentiã eorum, q̃ in alto cõtinent corpore, in extimam A. ibid. c. 729

cutem

A cutem extrahendi,ac eo nomine quandoq; sedandi dolores:nō.n.perpetuo hoc ad ea sequitur, cum ij duntaxat dolores ab eiusmodi medicamentis sedentur, quorum causa est humor in alto contentus,dolorem ciens aut substantiæ crassitie,aut refrigeratione,aut uehementi acrimonia: aut ēt spiritus flatuosus exitum non habens. Itaq; qui utuntur vulpibus, & ipsi oleum digestiuū efficiunt, atque inde impletis eo alueolis,totos arthriticos in eos imponunt, multo ibi tempore immorari præcipientes. Verum ex hoc fit,ut non tm̄,qui circa articulos sunt, tumores euacuentur, sed etiam uniuersum corpus. Itaque ubi corpus illis antea plenitudine affectum fuerit, mirum non est per euacuationem consecutum commodum,nempe cum nihil etiā in affectas partes influat,quia corpus uniuersum iā euacuatum est: & qui continebantur humores exhalarunt. Cæterum quemadmodum antea, cum corpus noxa uacaret, praua uictus ratio morbum inuexit,eūdem in modum, aut etiam amplius,à simili diæta par est rursum illos similiter afficiendos in articulis,quibus iam laborauerunt.

DE IIS QVAE IN MARI ET AQVIS SALSIS PROVENIVNT

SOla hæc in toto opere reliqua hoc habent nūc tempus opportunum. Nā q̄ in mari & aqua nascuntur animalia,superiori sermone exposita sunt,ubi uidelicet agebatur de animalibus: B at quæ in aquis quidem aut ex aquis nascuntur,nec sunt animalia,ea nunc exponentur.

Adarcion.

A.lib.2 t.2.c.26.fo.100.d Adarcion,"q dā uerò masculinè efferunt Adarcon, alij fœmininè Adarcen appellitāt,essentia quidē sua uelut spuma est aquæ salsæ concreta,circum arūdines, & farragines concrescens. Acerrimum hoc est medicamentum, simulq; calidissimum: proinde & per se inutile est, uerum commisceri solet ijs, quæ uim eius retundunt, sicque fit multò utilissimum in ijs affectibus, qui excalfieri postulant: idque foris impositum, nam intro in corpus ipsum sumere est impossibile, nimirum ob uirium uehementiam.

Alcyonia.

A.ibid.c.620 Alcyonia" omnia detergunt,ac digerūt,qualitatem habentia acrem,& calidā facultatē:uerū aliud alio nō parū plus minusque,& in his ipsis,quæ diximus, scd̄m partiū essentiæ totius tenuitatem. Est autem eorum unum densum & graue, odoris praui, olet.n.pisces putridos: spongiæ figura simile. Alterum uero figura longiuscula, leue & rarum, odorem habens similem phycijs. Aliud tertium uermi simile est figura,colore purpureo,consistentia molli:uocāt id Milesiū. Post quæ quartum secūdo quidem iam posito similiter & leue, & rarum, uerum lanis succidis simile. C Deniq; quintum extima superficie læui circunscribitur, cæterum interna substantia asperū,nullius odoris gustu tm̄ apparens acre: & sanè omnium alcyoniorum est calidissimum, adeo ut & pilos urere possit. Itaq; cū duo prima lichenas,alphos,psoras,leprasq; adiuuēt,præterea cutem splendidiorem competentia uirium efficiunt,idem præstare non potest hoc ultimo loco positū. Nec.n.perinde ut illa cutem duntaxat summam extergit, sed ēt excoriat, usq; in profundum cutis penetrans, ut ēt ulcera moliatur. Porrò quod tertio ordine recensuimus, omnium est tenuissimum. Itaq; ustum alopecias curat illitum cum uino, colore quidem fuluo,tenui tamē essentia. Quartum autem eiusdem cum hoc speciei uires obtinet,uerum haud parum imbecilliores.

Sal.

A.ibid.c.616 Sal"eiusdem generе facultatis est,siue fossilis sit,siue marinus:uerum hoc differunt,quòd salis ex terra effossi substantia magis sit compacta,ac proinde in hoc maior est partium crassities,& adstringendi potentia. Itaque marinus affusa aqua protinus liquescit:at fossili non euenit. Porrò eiusdem speciei cum marino est, qui in stagnis quibusdam salsedinem habentibus nascitur æstate uidelicet, aquis æstu ex ijs absumptis, cuiusmodi est Tragasius, non procul à Sminthio. Confluit enim illuc ante aquas spontaneas,quæ admodum sunt calidæ, copiosa aqua stagnans D non amplo in loco:& ea æstate omnis absumitur,à Sole uidelicet arefacta. Porrò quoniam locus ipse salsedinem connatam continet, quod reliquum est omne, sal est, cognominationem a loco pariter & aquis sortitus. Nam spontaneæ & ipsæ illis in locis aquæ Tragasiæ nuncupātur, potentia summè exiccatoria: & sanè qui in ea regione sunt medici, ad hoc illas accommodant. Porrò dictum est & de Sodominis in mari mortuo prouenientibus, in quarto libro: quē si quis librum diligenter perlegerit, illi tantum refricare memoriam nunc opus est, ut exposita gustu qualitate,ipse medicamenti facultatem cognoscat. Igitur cum qualitas salsa digerat simul & cō trahat contractam ab ipsa substantiam, aphrolitron in hoc differt, quòd in ipso unum modo saporem exuperantem euidenter sit uidere,quem uocant amarum,uim habentē digerendi,haud etiam contrahendi,uti sal. Nam hic quicquid in corporibus humidum inest, id * quodammodo *al.totum. absumit:& quod reliquum est substantiæ solidæ, adstrictione contrahit: ac proinde etiam conditura sua carnes seruat,& à putredine tuetur:quippe,quæ putrescunt excrementitium continēt humorem,substantiamque tum dissolubilem,tum minime compactam. Quibus ergo corporibus nulla prorsum est humiditas superflua, ceu melli optimo: & corpus solidum & compactum est,ceu lapidibus:ea ut putrescant est impossibile. Ac proinde in his salis non probatur usus, uerum in ijs,in quibus suspecta putredo.

Sal ustus. E

Sal ustus digerit quidem potentius, quã ustionis expers, quãto scilicet subtilius ipsius corpus accepta ab igne facultate reddit: uelut & in alijs, quæ cõbusta sunt, euenire diximus uerũ nõ sicut ille, qui non est ustionẽ expertus, solidã ipsam substantiã contrahere, constringereq; potest.

Litrum nitrum.

Litrum."Ostensum est & hoc medicamen in medio salis, & aphrolitri vires habere. A. ibid. c. 84.

Halos anthos, hoc est salis flos.

Halos anthos. Quidam ut unum nomen Halosanthos, quidam diuidentes Halos anthos nominant. Est autem hoc medicamen liquidum, tenuiorum etiam partium, quàm sal vstus: tum acris qualitatis, & admodum digerentis facultatis.

Halos achne, spuma salis.

Halos achne spumosa est salis efflorescentia, multo tenuioris naturæ, quàm sal ipse: Quare & extenuare, & digerere multo plus ipso potest: uerum quod substantiæ est reliquum, contrahere vt sal nequit.

Asphalton bitumen.

Bitumen, "unum & ipsum est ex ijs, quæ in aqua marina proueniunt, & in alia quapiam, quæ F A. ibid. c. 114.
non est marinæ dissimilis, vt in Apollonio Epiri. Et per alia id genus loca * multa, aquis sponte nascentibus ceu spuma quædam innatans hoc medicamen reperitur. Et molle quidem est dum innatat, postea uero resiccatum, pice sicca durius efficitur.

* Al. calidis.

Bitumen proueniens in mari mortuo.

* Optimum uero bitumen in mari, quod mortuum uocant, prouenit. Est autem id stagnum salsum in Caua Syria. Cæterum medicaminis ipsius uis est tum resiccatoria, tum excalfactoria in secundo ordine. Merito itaque eo utuntur, & ad glutinationes vulnerum cruentorum, & ad alia omnia, quæ exiccari debent cum modica excalfactione.

* Al. plurimum.

Spongos, spongia.

Spongia" usta acris est, & digerentis potentiæ. Vtebatur ea præceptorum meorum quidam ad sanguinis eruptiones, quæ manuali opera indigent: in quem usum semper eã paratam habebat siccam, & exarefactam: cũ uero res posceret, bitumine in primis imbuebat: sin eo careret, pice. Porrò admouebat eam partibus sanguine profluentibus etiamnum ardentẽ, ut & crusta parti induceretur, & ipsum spongiæ ustæ corpus, ceu operculum acciperet. Cæterum spongia noua, nõ sicut lana, aut linamentum (quod μότον μιλτόν idest carpinatũ uocant) materia duntaxat G est quæ humores irrigando excipiat, sed etiã manifeste deficcat. Id quod scies, si ea sola utaris in uulnere cum aqua, aut oxycrato, aut uino, ꝓ diuersitate uidelicet corporum, uti est ante dictum. Glutinabit siquidem ea similiter atq; medicamenta, quæ uocant enæma. At si non noua sit, sed usui accommodata, palam cognosces quãtum à noua superetur, si uulneribus eam imponas siue cum aqua, siue cum oxycrato, siue cum uino. Nec mirum est, cum in spongia noua seruetur etiamnum ea, quam à mari accepit, facultas modice corpora exiccandi. Atque hæc quidẽ præstare potest, cum etiamnum seruat maris odorem. Nam temporis spatio, etiam si nunquam usui accommodata sit, tamen & odorem maris amittit, nec æque deficcare potest.

A. ibi. c. 397.

Garus uel garum.

Garus" facultatem habet multum & calidam & siccam: ac proinde ex eo medici quidam ad ulcera usi sunt putrescentia: tum dysentericis, ischiadicisque inijciunt. A. ibi. c. 486

Halme salsugo seu muria.

Salsugo piscium salsorum similiter garo, & ad putredines accommodatur: & ad ischiadas dysenteriasq; infunditur. Et acrimonia quidem humores coxam infestantes attrahit, ac proinde per intestina euacuat. Putrescentia uero vlcera in dysenteria colluit atque deficcat. H
Maxime uero salsugine salsorum Silurorum, & mænidum ad talia uti medici quidam assolent. Et nos sane ad ulcera in * corpore putrida accommodauimus.

* Al. ore.

FINIS

GALENI

GALENI LIBER
DE SVBSTITVTIS MEDICINIS

Iulio Martiano Rota interprete.

De ſubſtitutis medicinis cum & Dioſcoridem, & Philiſtionem, & Euriphontem quædam ſcripſiſſe conſtet, age nos quoque pauca de his tradere non recuſemus. Subſtitutas medicinas appello, quæ in alterius locum ſubrogari queunt. Has medico notas eſſe multum opis affert, ſi tamen operando uelit artem exercere, nec recidiuas, aut contẽnendas cu rationes efficere. Euenit enim plerunque, ut ea medici deſiderẽt, quę ad ſalutem alicuius plurimum conferre iudicarunt, & his utantur, quæ propoſito minus conueniunt, nec eaſdem quibus illa uires obtineat. Atqui par fuit ipſos, ne in tales anguſtias deuenirent, ſimplicium medicinarum notitiam didiciſſe. Quòd ſi nec eam adepti fuerint, nec quæ mox ſubiungemus animaduerterint, merito in curandis ægris aberrabunt. Tibi uero Diogeniane ueritatis amatori, ac ſimpliciũ medicinarum uirtutes addiſcere cupienti, quibuſdam explicatis, propoſitam materiam aggrediar. Erit autem uerus, quẽ tecum ineo ſermonẽ, modo reuoces in memoriam id, qđ mihi contigit in Alexandria. Ibi.n.cum eſſemus, ecce mulier tam graui morbo periclitabatur, vt moritura videretur: morbi condõnem explicare, cũ nihil interſit, nunc opus non eſt. Huic opẽ allaturus lyſimachiã herbam cum q̃ſiuiſſem, nec repperiſſem: niſi ſtatim Aegyptiæ ſpinæ ſemine, lyſimachiæ loco uſus eſſem, perijſſet mulier: q̃ illo ꝓpere dato, ſuppreſſo ſanguine, mox cõualuit. Hoc factũ poſtridie medici pleriq; accedentes cũ mirarentur, interrogauerunt me, quid morituræ fœminæ pro lyſimachia exhibuiſſem. Quibus ego, Aegyptiæ ſpinæ ſemen, cum reſpondiſſem, idq; in compluribus fieri poſſe dixiſſem, non deſtiterunt, mecum precibus agere, quoad medicinas, quæ in aliarum locum ſubſtitui poſſunt, unum in opus conferre promitterẽ. Sic itaque libellum hunc de ſubſtitutis medicinis compoſui, in quibus recenſendis, quo magis expeditum uſum haberent, ſeriem literarum ſeruaui, pincipiumque ab earum prima ſumpſi.

A

Pro Abrotono	Origanum.	Pro Aniſo	Daucus.
Abſinthio	Abrotonum.	Arace	Seſamum.
Acacia	Succus lentiſci.	Ariſtolochia ro.	Ariſtolochia longa.
Aconito	Iridis agreſtis radix.	Argemone	Siſymbriũ, Seriphium.
Acoro	Radix aſari.	Armenio lapide	Atramentum indicum.
Amianto	Aphroſelinum lapis.	Asbeſto.i.calce uiua	Adarce. (cis ſemen.
Agallocho	Calamus odoratus.	Aſphalatho	Erices fructus, aut Viti-
Agarico	Euphorbiũ, aut Epith.	Aſphodelo	Succus betæ.
Alga	Anchuſa.	Aſaro	Zingiber.
Aloe indica	Aloes uiridis folia, Lycium, Glaucium, Centaurium.	Aſio lapide	Sal ammoniac⁹ toſtus.
		Auripigmento.	Sandaracha.
Aloe	Fimus ibis.		
Alumine	Sal foſſilis.	B	
Ammi	Aniſus	Balſamo	Radix albæ uiolæ.
Ammoniaco ſuffitu	Propolis.	Balſami ſucco	Myrti ſuccus.
Amomo	Acorus.	Balauſtio	Malicorium.
Amylo	Gyris ſicca.	Bdellio	Sphagnus odoratus.
Amygdalis amaris	Abſinthium.	Bitumine	Pix brutia uel liquida.
Anchuſa	Hyacinthus.	Brutia pice	Pix in aceto feruefacta.

Pro Buccina	Ostreum
Buprestí	Vermes panarij.
Butyro	Lac bubulum concretum.
C	
Cadmia	Leucographis ægyp.
Calamo odorato	Sphagnus.
Canchri	Lauri baccę, Pyrethrū.
Cantharidibus	Phalangia.
Capparis radice	Erices radix, aut Myricæ.
Cardamomo	Fructus myrti, uel Xylocalpasum, uel Cyperis ammoniaca.
Casia	Cinnamoni qſquilię.
Castorio	Vermis panarij uiscera.
Cedria	Ladanum
Ceraunio	Leucographis.
Ceruina adipe	Anseris adeps.
Cera	Faba fresa cum propoli cocta & trita.
Cerui cornu	Caprinum vstum.
Cerussa	Scoria plumbi, plūbū.
Chalbane	Sagapenum.
Chamedry	Lapati syluestris rad.
Chamæmelo	Anthemis.
Cicuta	Semen coriandri.
Cinerula cypria	Cinis foliorum oliuę.
Cinabari	Rosei pastilli.
Cinnamomo	Cassię duplum, aut Sabinæ, uel Rutæ syluestris duplū triplūve, & melius facit cinnamomo: uel Thuris corticis tantundem, aut Cyperos attici.
Clinopodio	Heliotropium.
Cnico	Viticis semen.
Colocynthide	Ricini semen.
Colophonia pice	Pix nauibus abrasa.
Corallio	Moly, aut Symphytū.
Costo	Cedri fruct⁹, Heleniū.
Cotyledone	Anagallis.
Crinanthemo	Aphrodisias.
Croco	Crocomagna.
Crocomagmate	Agallochus indica.
Crocodili adipe	Canis marini adeps.
Cumino	Brassicæ semen.
Cynosbato	Solani uesicarię semē.
Cyperi	Iuniperus magna.
Cyphi	Carica combusta.
D	
Damasonio	Carpesiū, aut Nepita.
Dauci semine	Sij semen.
Dictamo	Saluia, uel Pulegium.
Diphryge	Phrygius lapis, Misy ustum, uel Aes ustum, aut lapis Pyrites.
Corycnio	Alterci semen.
Dracontio	Aron
E	
Ebeno	Lothi arboris lignum.
Ebisci radice	Folia mori, uel radix Papyri.
Elaterij succo	Eiusdē herbæ, succus,

Pro	cus, aut porri, ficusve succus.
Elleboro nigro	Papyri radix, aut Struthij.
Enneaphyllo	Potamogiton.
Epithymo	Colocynthidis semen.
Equiseto	Chamæpitys.
Ericis fructu	Galla immatura.
Erinij folijs, idest caprifici.	Stercus ibis, uel Morifolium.
Erucæ semine	Erysimi semen.
Erucis pini	Vespæ cum cedria.
Erugine	Atramentū metallicum.
Erysimo	Struthij succus.
Euphorbio	Stercus palumborum.
Eupatorio.	Chamæpitys.
F	
Faba fresa	Struthium.
Felle cameli	Fel ascalaboti.
Felle mustelæ	Fel cameli.
Fellæ hyenæ	Fel cameli.
Felle simiæ	Fel perdicis.
Felle uiperæ	Fel ichneumonis.
Filice	Cneori semen.
Fœnugræco	Maluæ semen.
Flore æris	Squama æris.
Folio	Nardi spica, uel Iris illyrica.
G	
Galla	Fructus myricæ.
Gentianæ radice	Radix apij odorati, id autem est petroselinum, aut Rhedon. idest Helenium
Glycyrrhizæ succo	Mori succus.
H	
Hederæ succo	Perseæ succus.
Hedychroo	Amaracinum.
Heliotropiæ sem.	Semen rapæ.
Hyacintho	Flos isatidis.
Hyenę adipe	Vulpis adeps, aut Anseris.
Hyoscyamo	Solani uesicariæ semen.
Hippuri	Aiuga.
Hyperico	Anethi semen.
Hypocystide	Acacia.
Hyssopo	Thymum.
I	
Iri illyrica	Helenium odoratum.
Iuniperi baccis	Cyperus.
Iunco odorato	Cardamomum.
Iunco palustri	Polygoni radix.
L	
Ladano	Sampsuchus.
Lapathi radice	Radix cynaræ.
Lapide phrygio	Lapis argyrites.
Lapide asio	Gagates lapis.
Lapide pyrite	Lapis igniuomus.
Lauri baccis	Serpillum aridum.
Lathyridis sem.	Granum cnidium.

Pro Lemnio ſigillo	⁂ Sandaracha.
Lentiſco	Terebintus.
Lepidio	Rubia.
Lepidij radice	Folia capparis.
Lepore marino	Lepus fluuialis, aut concha.
Leucini flore	Struthium.
Lini ſemine	Fabæ medulla.
Loti ſemine	Betæ ſemen.
Lupi adipe	Vrſi adeps.
Lyguſtico	Paſtinacæ ſemen.
Lyſimachio	Spinæ ægyptiæ ſemen.

M

Magnete	Hæmatites lapis.
Malabathro.	Nardus indica.
Malo cydonio	Melilotum.
Malua	Fœnumgræcum.
Mandragora	Dorycnium.
Manna	Thuris cortex.
Maſtiche	Lentiſci caulis.
Medulla cerui	Vituli medulla.
Meliloto	Syluestris lotus herba.
Melle	Sapa.
Melle attico crudo	Mel deſpumatum.
Menta	Calamentum.
Mæo	Myrobalanus.
Myrſinite	Succus mori.
Molybdena	Lythargyrium.
Mori ſucco	Rubi folia.
Myrobolano	Glauciſi, aut Peucinum.
Myrrha troglodytica	Calamus odoratus
Myrti oleo	Lentiſci oleum, aut Melinum, aut mori ſuccus.
Miſy cyprio	Ochra cypria.
Miſy toſto	Diphryges.

N

Nardo indica	Nardus celtica.
Nardo ſyriaca	Iuncus odoratus.
Napyos ſemine	Rapæ ſemen.
Nepita	Agreſtis menta.
Nucleis pineis	Cucumeris ſemen.
Nuce pinea	Galla.

O

Ocra	Miſy cyprium.
Ocymo	Siſymbrium.
Ocymoide	Menta agreſtis.
Oenanthe	Omphacium ſiccum.
Oeſypo	Vituli medulla.
Oleo cicino	Laurinum, aut Vetus oleum.
Oleo uetere	Feruefactum duplum.
Oleo ſuſino	Fœnumgræcum.
Oleo picino	Pix liquida.
Oliuæ lachryma	Hypocyſtidis ſuccus.
Oliuę ęthyop. lachrima.	Acaciæ duplum.
Omphacio	Galla immatura.
Omphacio	Succus rhu opſoniorum.
Onocardio	Pſyche herba.
Pro Opobalſamo	Gutta myrrhæ.
Opopanace	Lac ſycamini
Oryza	Farina hordei.
Ormino	Lini ſemen.
Ornithogalo	Anthyllis.
Oſtreo	Buccina.

P

Peucedano	Succus glycyrhizæ.
Panacis radicis uncia	Succi pars octaua.
Papyri radice	Elleborus albus
Perſicæ foliis	Roſæ folia.
Pice liquida	Succus panacis.
Phu	Sphagnos.
Pipere	Zingiber.
Pipere albo	Nigri duplum.
Potamogitone	Serpillus.
Polygoni ſucco	Erucæ ſemen.
Polii ſemine	Erucæ ſemen.
Polypodio	Chamæleonis radix.
Polytrico	Abſinthium.
Pompholyge	Cadmia vſta
Populi gemmis	Sampſucus.
Propoli	Ladanum.
Pſyllio	Lens paluſtris.
Pulegio	Hyſſopum.
Pumice	Terra cretica.
Pyrethro.	Zingiber.

R

Radice cynaræ	Bulbus aſphodeli.
Rheo	Centaurium.
Rapa	Heliotropium.
Raphanino oleo	Ricini oleum
Reſina pini	Terebinthi.
Ricino	Paleſtræ ſordes.
Roſeis paſtillis	Sinopis.
Roſis ſiccis	Perſeæ folia ſicca.
Rhu ſyriaco	Oxyacanthæ fructus.
Rubo canino	Semen veſicatoriæ.
Ruta ſilueſtri	Domeſticæ duplum.
Rhu coquinario	Sampſuchus.
Rubigine	Squama ferri.

S

Sagapeno	Reſina pinus ſicca, uel Chalbane.
Saluia	Calamenthum.
Salamandra	Lacerta uiridis.
Salis flore	Sandaracha.
Sale ammoniaco	Sal cappadocius.
Sambuco	Spinæ uiridis folia.
Sampſucho	Rhus coquinarium.
Santonica	Abrotonum.
Satyrio	Erucæ ſemen.
Scammonio	Ricini ſemen, uel Lathyridis aut Colocynthidis.
Scinco	Satyrium.
Scylla	Bulbus qui edendo eſt.
Scoria plumbi	Plumbum productum.
Scoria cypria	Melanteria ægyptia.

Pro Sem-

Pro Semperuiuo	Lactuca.
Sepiæ cruſta	Pumex.
Serapide	Radix pæoniæ.
Serpillo	Fontinalis herba.
Seſamo	Lini ſemen.
Seſamoide	Amaranti expreſſio
Sinapi	Naſturtium.
Sio	Radix aſparagi uel Lyguſtici.
Siſone	Aniſus.
Sinnone ſyriaco	Petroſelinum macedonicum.
Siſymbrio	Ocymum.
Solano ueſicaria	Semen hortenſis ſolani.
Spodio	Pompholix.
Sphagno	Iuncus odoratus.
Spinæ albę ſemine	Acanthi ſemen.
Spondylio	Cinis foliorum oliuæ.
Stœchade	Chamædrys.
Stercore vulturis	Columbi ſtercus.
Stercore turturis	Stercus columbi.
Stercore felis	Ichneumonis ſtercus.
Stercore lupi	Canum fimus.
Stithio	Aeris ſquama.
Styrace	Caſtorium.
Struthii radice	Ellebori nigri radix.
Succo chamæleonis	Salicis ſuccus
Succo ficus	Succus mori.
Succo mori	Succus hederæ.
Succo peucino	Dulcis radix.
Succo thebaico	Succus papaueris.
Succo balſami	Succus carpobalſami.
Succo calpaſi	Succus myrti.
Succo cyrenaico	Syriacus ſuccus.
Succo peucedani	Glycyrrhizæ ſuccus.
Succo rododaphnes	Viſcum quercus.
Succo papaueris	Mandragoræ ſuccus.
Succo ſalicis	Hederæ nigræ ſuccus.
Succo gallæ	Succus mori.
Succo panacis	Lac ſycamini
Succo perſico	Hedera.
Succo ſyriaco	Mori ſuccus.

Pro Succo polygoni	Succus plantaginis.
Sulphure uiuo	Sandaracha.
Symphito	Centaurium.
Sori	Diphryges, aut melanteria.
T	
Tragacantha	Gummi.
Terra cretica	Terra eretria.
Terra megarica	Solis ſpuma
Terra ſamia	Leucographis ægyptia
Terra eretria	Calx thebaica.
Terra alana	Plumbago.
Terra aſteri	Cimolia.
Terebinthina	Maſtiche.
Teucrio	Chamædrys.
Thapſiæ ſucco	Chamæleonis nigri ſuccus.
Thapſia	Nauſturtium, uel Erucæ ſemen.
Thymo	Satureia.
Tithymallo	Chamæleon.
Thure	Ampelitis terra.
Thuris cortice	Manna thuris.
V	
Verbenaca	Chamæleuce,
Viola.	Flos radiculæ.
Vino rhodio	Vinum auſterum.
Vino falerno	Vinum mendeſium.
Viſco quercus	Chamæleonis uiſcum
Vituli adipe	Porcinus uetus.
Vrticæ ſemine	Viticis ſemen.
Vulpis adipe	Vrſinus adeps.
Vua domeſtica	Pulpa dactylorum.
X	
Xylocalpaſo	Cinnamomum.
Xylobalſamo	Radix uiolarum albarum, aut Lyguſtici.
Z	
Zingibere	Pyrethrum.

GALENI DE PVRGANTIVM MEDICAMENTORVM FACVLTATE

Iulio Martiano Rota interprete

Quæstionis introductio, & aduersariorum ad inconueniens deductio, Quòd in euacuando non quid educendum, sed tantum quid æger mallet, spectare oportet. CAP. I.

EA mihi de causa prauas opiniones vetustissimi medici irreprehensas omisisse uidentur, qua & legum latores antiquissimi maxima scelera inulta reliquerunt. Nam, cum per id tempus hominum malitia intra mediocritatis terminos stetisset: nec quispiam alium supremis iniurijs afficere, aut manifestissima quæque impudenter abnegare auderet: quo pacto quis, vel nondum perpetrata castigare, uel non adhuc dicta, reprehendere debuit? Postea verò una cum tempore adaucta hominum malitia, cum neque inausum amplius quicquam, neque non dictum, inuenitur, coacti sunt & legum conditores noua supplicia aduersus maleficos excogitare, & veritatis obseruatores varijs reprehensionum formulis sciolos coarguere. Id quod in præsentia facere nos quoque decreuimus, eos medicos confutando, qui purgantibus medicamentis uim adimunt,
C qua humores quos euacuant, è corpore trahunt: quique vim aliam ipsis attribuunt, qua æquabiliter humorem, quemcunque attigerint, immutare dicunt. Qua de re Hippocrates ne verbum quidem idcirco fecit, quod ea tempestate neque Asclepiades uixit, qui tam impudenter loquens, ueluti in certamen contra veritatem descendit: neque Erasistratus, qui tametsi non sine modestia, uniuersum tamen de purgantibus medicamentis caput euertit, cum actiuam maxime, ac naturæ consuetam attrahendi uim nusquam suis in scriptis agnoscat, sed eius loco illa, quæ vacuum consequitur, inanitione uti maluerit. Pars est autem facultatis propria attrahentis uis ea, quæ in medicamentis purgantibus sita est, quemadmodum & illa, per quam bilis & urina in sua receptacula deriuantur, compluraque alia non modo dum sana sunt animalia à natura, sed etiam per morbos, & dum ad sanitatem reuocantur, cum à medicis, tum præcipue ab ipsa natura absoluuntur. Hippocrates itaq; cum nihil aduersus eos dixerit, qui attractionē è medio tollere gestiunt, quia auctores tam peruicaces, quā postea plures, istæc opinio nō habebat, æquum esse videtur me de rei ueritate pro Hippocrate contendere debere, ac primum quidnā ipsi dicant commemorare, deinde peruersè eos sensisse commonstrare. Est autem ipsorum oratio huiusmodi. Medicamentum omne cui purgandi uis inest, quęcunque attigerit humorem in suam naturam conuertit, itaq; trāsmutat. Nam flauam, nigramve bilē facit id, quod bilis est huius, uel huius, ut ipsi appellant, eductiuum: Similiter pituitam, aquosamq; substantiam, quod vel pituitæ, uel aquæ eductiuum istorum vocabulo nuncupatur. Postremo, ut summatim dicam, cōmutatio est omnium, qui in venis sunt, humorum, non unius alicuius euacuatio, illa, quæ purgatio appellatur, ut istorum oratio introducit. Verum si ita ultis, illud modo obijciemus, siue quis flauam, siue quis atram bilem, siue pituitam, siue aquam educens medicamentum sumat, omnes in uenis humores euacuare. Atqui hac una in re solum distat, purgare aliquem tali medicamento, & eidem sanguinem mittere, quod aperta vena, quale prius inerat, euocat; purgante autem medicamento nō solum colore, sed etiam natura immutatum educitur. Etenim & q̄ aquam purgant, humida omnia & tenuia reddūt, quæ in venis attigerint, etiam si crassissima prius fuissent: & quæ nigrā bilē euacuant, crassa ac solida, quamuis antea tenuissima, uersa uice faciunt. Quamobrem quoties hunc purgare, illi sanguinem mittere, volemus, aliò quàm ad ipsam euacuandorum naturam respiciemus. Quidnam igitur aliud spectabimus, nisi complures ad venarum sectionem propensos, quosdam purgantibus medicinis aptos magis esse? quemadmodum alij quiduis potius, q̄ uenas incidi, sustinerent: alij abscindi membrum aliquod sibi potius, quā medicamentū exorbere tolerarent: aliquibus .n. sumpto purgāte medicamēto uentriculus subuertitur

(de Natura hu. com. 1. t. 31. 12. 31. g)

D (margin letter beside "suam naturam conuertit")

uertitur

uertitur,non paucis id ipſum ſine moleſtia facientibus.Hæc ergo reſpicientes,his ſanguinẽ de- E
trahemus, illis medicamentũ exhibebimus, non quæ Aſclepiadis ſequaces putant, contentos quidem in venis humores æqualiter oẽs euacuari ſanguinis miſſione credentes,purgando autem non omnes ſed vnum aliquem,ac ſolum illum, quem ducere exiſtimatur: unde & purgari ſanguinem ab huiuſmodi medicaminibus aiunt,non euacuari, quemadmodum fit adaperta vena.Hæc ueſtra decreta, nolitis uelitis,abſurda ſequuntur.

Quod vnumquodq; medicamentum vim habeat proprium humorem attrahendi experientia probat. CAP. 2.

SVbiungam autem ipſorum capita.Aſclepiadis ſectatores aperta vena cõtentos in uenis humores indifferenter oẽs exire,data potione non omnes, ſed quoſdam eximi, ſanguinemq; purum reddi hoc pacto autumant.Qui vero Eraſiſtratum ſequuntur, uniuerſos aiunt tam medicamenti potione, quàm ſanguinis egreſſu, pariter euacuari: vnde nec purgare re uera quicquam,ſed cum immutatione quadam,& euacuandorum corruptela,inanire dicunt.Atq; cauillatores hi omnes mihi,ſiue mediocriter,ſiue magnopere impudentes, in certamen procedant: ac mecum veluti in ſtadio contendant,non uerbis,neq; prolixis nugis,ſed operibus,ad quæ ipſos hac in populoſiſſima vrbe prouoco, in qua quotidie penè innumeri morbo regio, & aqua F
inter cutem laborantes inueniri poſſunt: ſiquidem mihi de his primum ſermonem facere ſatis erit. Ducat aliquis ad me quempiam ſine febre, cui in vuiuerſum corpus amara bilis redundarit,ſpectetq; poſt aliquot dies, cum hominem præparauero, mihiq; iam tempus inſtare viſum fuerit exhibendi medicamenti alicuius, quod bilem expurget, quo pacto naturalem corporis habitum eiuſmodi potione ipſi reſtituam, etiam ſi nondum extrinſecus quicquam admouero. Hæc ipſe non ſemel,biſue,ſed ſæpe admodum,oſtendẽs,ſemidepravatos ipſorũ, ac multos ad meliora reuocaui. Neque tamen in eam ſententiam hæc dico, ut te peſſime cauillator teſtibus fidem adhibere velim:ſpectes ipſe, cum volueris, unica expurgatione morbo regio laborantẽ priſtinum colorem accipere:cumq; hoc factum uideris, audebis lepidum caput in coronis hominum præconis inſtar,uocem attollere,ac diſcipulis tuis prolixas nugas, quales ſæpe deblaterasti,intonare, non detrahi quippiam certi ab ullo purgante medicamento: uerum quicquid in uenis repertum fuerit, qualecunque ſit, in id mutari, in quod uirtus medicamenti ipſum conuertere ſuapte natura ualet. Atque hic, qui nunc eſt arquato morbo liberatus, non bile educta, ſed euacuatione tantùm facta conualuit. Videte itaque, quo pacto alium ego ita affectum uel ſecta uena,vel data potione,iuuabo. Hæc cum aſſeueres ipſe, deinceps mihi è duobus G
arquatis vni ſanguinem mitte,alteri potionem aliquam porrige ex ijs,quæ ceteri omnes nigrã bilem euacuare,tu vero non euacuare ſed gignere iudicas. Atq; ſi ægrotum ſubleuabis,aut pallorem de cute eijcies,me tibi omni ſupplicio deuinctum trado. Sin autem non modo quicquã
1.de Natu.hu.t. 31.1.31.g non profeceris,ſed hominem in extremam pernitiem egeris, ad meliores ſententias redi, ‖ & Hippocratis artem ſequare. Ac de morbo regio laborantibus hactenus, nunc ad aquam inter cutem habentes tranſitu facto, conſidera rurſus hunc quoque non eodem modo ſanguine miſſo,& medicamento,quod aquam detrahit,exhibito,affici.Nam ſi non monſtrauero aquã aqualiculo comprehenſam medicamento euacuari,tum antiquam opinionem cõdemnes licet,quæ non gigni,vt tu putas,medicamento,ſed è corpore trahi,eiuſmodi humorẽ affirmat, ac de nobis tuo modo decerne. Sed profecto ſi,quod nigram aut flauam bilem educit,dederis, uentris tumorem nequaquam minues.Atq; ita vt ſingulum quodq; medicamentum proprium quendã humorem è corpore trahat apparet.Tu vero ſi omnes eodem modo immutari perſuaſum hẽs, & medicamenti opus euacuare ſolum,non purgare credis,venam adaperias licet. Hæc ſi quis apud Indos ſcribendo alium increparet,difficile eſſet ipſum redarguere: nunc autem cum ſingulo quoque die a uobis is conſpiciatur, atque id ipſum factorum argumentum prouocet, neſcio cur blatterare non erubeſcatis.Nolo autem nunc commemorare,ut ipſe q̃ plurimos regio H
morbo laborantes unica potione,flaua bile detracta,liberarim:multorum enim hac de re teſtimonium extat.Quòd ſi impudentiſſimi illi cauillatores uniuerſo populo non credere ſe fingũt, rem ipſi quoties uoluerint,intueantur.

Reſponſionis cuiuſdam confutatio,quæ primo tenuia,deinde craſſiora trahi concedebat. CAP. 3.

SEd quid ego dico,intueantur?oſtendi.n.iam ſæpenumero hoc ipſis:ac neſcio quem, meminι tales nugas reſpondiſſe,non vnum aliqđ humoris genus, ſed pariter omnes medicamẽto trahi,ac veluti ab emulgente elici:ex humoribus autem tenuiſſimos primum, deinde corpulentos magis,vltimo craſſiſſimos etiam extrahi: medicamentum itaque cuius vis celeriter euaneſcit,aquoſa deijcere:cui amplius durat,flauam bilẽ educere: & nigram, quæcunq; ambobus robuſtiora fuerint.Hunc ſodales cum ſapiẽter reſpondiſſe iudicaſſent,acclamarunt. At ille cõcitato greſſu me relicto diſceſſit,probè noſcens, opinor, ſi manſiſſet,ſe à nobis confutatum iri. Poſtero aũt die libellum,in quo tam temeraria reſpõſio refellebatur,eius aſſeclis porrexi:neq; poſtea ipſis etiam tanta in exiſtimatione amplius fuit, cũ noſtras obiectiones diluere neſciret.

Erant

A Erant autem hæc eo in libro ſcripta. Heri tu quidem diſceptationem ſubterfuſtiſti ſimilis pugili, qui antea q̃ luctetur, coronam rapit, & aufugit: hodie uero quin redargueris ſubterfugere nõ poteris. Conſequetur.n.te libellus iſte, qui in manus tuorum ſodalium incidit: neque enim minus cum illis, q̃ tecum ſermonem inſtituit: qui nunquam antea te ulla in re prorſus attrahentẽ facultatem concedere audierant, & heri quæcunq; in venis continentur, indifferenter medicamento trahi confitentem audiuerunt. Par quippe fuit, ut nõ modo dictum hoc tuum non admirarentur, vel prorſus laudarent, ſed prodidiſſe ẽt cauſa, tuam te exiſtimarent. Nam quo pacto vrina & vtraque bilis in ſua loca deſcendãt, aliaq; ꝑmulta in corpore fiant, lõgo ſermone frequenter exponitis, quid vis potius concedentes, q̃ vnumquodq; corporis membrum facultatẽ quandam a natura inſitam hr̃e, qua ſibi conuenientia adducit atq; rapit: nunc autem nõ modo quorundam, ſed indiſcrete omnium attractionem eſſe dicitis: quod profecto longe maius eſt, quàm certa quædam attrahi concedere. Siquidem, ut facultas quædam animantibus ineſt, quæ aliena a ſe repellunt, ſic aliam, qua ſibi conuenientia trahunt, vnicuique corpori ineſſe, ꝓbabile oĩbus videtur, nondum hanc ueſtram ſapientiam edoctis: at oĩa, ſiue cognata, ſiue contraria, quippiam ex æquo ad ſe trahere, rationem nullam prorſus habet. Atq; ita non ſolum attractio

B nem confeſſus es, verum etiam, quod multo deterius eſt, non aliqua ſolum, ſed omnia indiſcrete trahi fateris: idcircoq; mihi non tam a tuis diſcipulis extollendus, q̃ explodendus uideris. Cæterum purgantibus medicamentis manum te nunquam admouiſſe, ac vulgarem quendã medicinæq; imperitum eſſe, paucis monſtraturum me confido. Quæcunq; nigram bilem purgant, ſtatim a principio eam educunt: differunt tñ inter ſe purgationes eo, quòd liquidiora primum, deinde corpulenta magis, ſꝑ euoluunt. Idem in euacuantibus pituitam, & flauam bilem euenit. Trahunt nanq; medicamenta omnia in primis quidem ſibi obnoxia liquidiora, deinde craſſiora etiam: non tamen, ut tu putas, primam matellam quiſpiam aquoſis replet excremẽtis, ſecundam flaua bile, tertiam pituita, atq; ita tandem nigra bilis egeritur. Qua de re patet, medicamẽtum ante omnia ſuum quodq; humorem elicere, quem comitantur aquoſa excrementa in matellis ſupernatãtia. Hoc autem tibi nunc ſpectare, ſi nunquam antea, licet, aquoſa, & климиoſa plurima, medicaminibus ad id facientibus, purgatos hoĩes emittere: at nigram bilem deijciẽtibus, ſimul oĩa pauca eſſe. Oportebat autem, ſi tibi conſtare uis, ab hiſce medicamentis, quæ atrã bilem expurgant, plura ſem per educi, pauciora vero ab euacuãtibus aquam & bilem detrahi, cũ ad fortitudinem, & imbecillitatem euacuandi, medicamenta diſtinxeris. Sic itaque atram bilẽ

C euacuantia, quoniam ipſa reliquis fortiora cõſtituiſti, q̃ plurimum euacuabunt: & primũ aquoſa omnia, deinde bilem, poſtea pituitam, demum atram bilem: debilia vero medicamẽta aquoſa tantummodo ſubtrahere poterunt: quorum tamen cum nihil fieri appareat, ſenſus ipſe tuum ſermonem confutat. Libet tamen interea ex te ſcire, ſi inter exeundum corpulenta ſemper ad tenuia conſequuntur, cur nigra bilis ante ſanguinem exeat, præſertim cum ſit eius ueluti ſedimentum, qualis in vino fæx eſt.

Quòd extet medicina, quæ ſanguinem primò è venis trahat. CAP. 4.

SEd quæres forſitan & tu, num aliquod medicamentum ſtatim a principio ſanguinẽ educẽs inueniatur. Inuenitur ſanè, nec eo quiſquam inuento uteretur. Quamobrẽ? inquies fortaſſe: quia hoc iugulare, non purgare homines foret. Nam quæ purgant, purgãtia paſſim idcirco nũcupantur, ꝗ ſanguinem ab antedictis humoribus purum conſtituant: atqui nemo eſt adeo prudens medicus, ut vniuerſum ſanguinem euacuare, reliquos autẽ humores intus omittere uelit. Quare medicamenta omnia, quæ per venas inteſtinorum & ventris, ſanguinem deijciunt, uenenis adnumerant. Conſentaneum aũt erat, ſi modo quæ doces uera ſunt, neque hæc primo ſanguinem euocare. Quibus autem nominibus eiuſmodi medicamenta nuncupentur, etiam ſi con

D ſtanter ſcirem, literis cõmendare nolim. Illud tamen, qđ in Thracibus Bithyniam incolẽtibus, me adhuc puero contigit, ſine periculo cuiuſquam dici poteſt. Inuenit homo quidam herbam, quam ſi quis aſſumpſiſſet, ſanguinẽ primo, tum vitam emittebat. Multis itaq; hoc pacto morientibus, cum facinus hoc diligenti inquiſitione dignum arbitrarentur, herbarium cõprehendunt, & ad gentis magiſtratum ducunt. Is cum non ſolum hominem necare ſtuderet, ſed ſi quis alius herbam aut didiciſſet, aut docuiſſet, a nullo ſe quidem ipſam didiciſſe veneficus aſſeruit: verum in ſuburbanum cum aliqñ ſuillum iecur deferret, vrgente ventre, ſuper herba quadam iecur depoſuiſſe, quod aliquãto poſt cum ſuſtuliſſet, vidiſse ex vniuerſo iecinore ſanguineos riuulos ad herbam confluere: ex hoc coniectura facta corpori ſanguinem ea detrahi poſse, periculo mox in obuio quodam facto, vt verum cõperit, quod fore ſperarat, ad malos vſus herbam deinceps tranſtuliſse: ſe tamen alicui alij eam monſtraſse negauit. Hæc herbarius ille diu inter quæſtiones habitus, retulit. Populi vero magiſtratus, cum plurimam illis in locis naſci hanc herbam ex rei dictis accepiſset, vinctis oculis ad ſupplicium ipſum duci iuſſit, ne cui inter eundem herbam indicaret. Ex his ergo lepidum caput multa medicamenta eam vim habentia, vt ſanguinem à principio ſtatim eliciant, inueniri conſtat. Reticere aũt ipſa melius eſt, quemadmodum & alia, venena tacent, quicunq; ratione aliqua præditi ſunt. Quanquam & hæc olim non nulli abun-

dè

† Monstrosam quandam consociationem.

dè docuerint,†miram quandam rerum diuersarum misturam ostendentes, ac qua via quodq; E
venenum conficiatur,scribentes: qui mihi cerebrum non habuisse videntur, quemadmodum
& vos,si me interrogetis,quænam sint sanguinem educentia. Sed ut unde digressa est,eo rurs⁹
nostra redeat oratio,qui humores oẽs ex æquo trahi,& primò liquidiora,tum alia,excerni asse
uerat, propriam causam prodit, cum attrahentem facultatem rebus inesse fateatur, quam eius
socij impudẽter abnegant.Et siquando dicere cogãtur,quo pacto bilis, & urina in sua recepta
cula veniant,quoq; modo concoctum alimentum corpus subeat,& hmõi alia,monstra loquun
tur:& hisce,quæ sensus dictat,contraria statuunt,veluti paulo antè monstrauimus. Nam si verũ
est quod discendum proponunt,quæ educentur medicamento nigram bilem euacuante, plu-
rima erunt:quæ ab aquosum excrementum purgante,pauca.At millies,si modo artis opera in
spicere velis,ostendam tibi perdite veterator,aquosa purgantibus,plurima:nigram bilem eua
cuantibus,pauca semper excrementa deijci,ac nigram bilem statim inter initia exire.

Quòd purgans medicina non immutet humores in suam naturam: ac totius quæstionis conclusio.

QVi ergo oẽs humores è venis æquabiliter duci asserit, stolidus tantùm & imperitus est:q
vero immutari dicit,consideret vt nullum discrimen faciat inter sanguinem mittere, & F
bilis medicamentum regio morbo laboranti exhibere:&, num aquam inter cutem habenti ve
nam aperiat,an medicamentum aliquod aquam educens porrigat,quãtum in ipso est, nihil in
teresse:tum quomodo hæc indecora non sint explicet. Irridet ista vulgus minus rectè, quoties
medicos inter se altercantes animaduertit,eosq; loquacitate cõdemnat:ac si quos mutire quip
piam oĩno viderit,verbis tm̃ medicos ipsos appellat.Subiũgam nunc id,quod semper asserere
consueui,imperitum quemq; hisce cauillatoribus meliorem esse.Nam si nulla alia in re prę̧stet,
cões saltẽ animi notiones admittit,quas isti longa consuetudine deprauati negãt. Nuper itaq;
homo quidam minimè stultus, cum pustulæ ipsi toto ex corpore subitò erupissent vlcerosæ, &
malè coloratæ,medicum adiuit,existimans se quàm primum purgatum iri; at eo sanguinis mis-
sionem potius iubente,ne desipias,inquit,uerisimile siquidem est una cum prauis bona quoque
effluxura. Cæterum qui omnia potius, quàm verba Hippocratis,vera esse volunt, communes
animi notitias uincendi studio tollunt:tum nobis,ac si dilaniare uellẽt,insiliunt:atq; ipso rerum
euentu postea redarguti condolescunt. Aequum autem fuerat,vt quemadmodum nos sustine-
mus,& docere conamur eos,qui Hippocratem in ijs,quæ non intelligunt, calumniantur, sic &
ipsi rationes contra se factas tolerarent:docentesq; plurimum,si fieri põt,diligerẽt:aut si id fie- G
ri nequit,odio penitus non haberent:veluti nuper medicus quidam eiusmodi dementia prædi
tus.Is simul atq; nouit me sola purgatione cõplures a defluuio capillorum liberasse,illico pro-
sequi me odio cæpit.Item alius,cum incipiens carcinoma,quosq; elephantes appellãt, & depa
scentia,multaq; alia vlcera curatu difficilia,sanassem:& alius,quia solis purgationibus oculorũ
obtenebrationem patientes conualescere feceram:& adhuc alius,propterea ꝙ insanientes,co
mitiales,melãcholicos,& insuper non paucos diutino capitis dolore vexatos, purgando tm̃ li-
berassem,ut & coxendices, & longis doloribus alijs in partibus infestatos, atque hunc nuper,
quem tanquam colo vexaretur,tribus iam mẽsibus medici tractauerant,in peius quotidie ab-
euntem.Hunc ego omnia,quæ illi imposuerant abijcere iussi,ac solis purgationibus sanitati re
stitui.Muliebrem fluxum præterea nobilis cuiusdam Romanæ matronæ ita hac arte suppressi:
vt & multas alias ignobiliores fę̧minas non solum ab hoc morbo,sed etiam ab alijs vteri ę̧gritu
dinibus,exemi.Quid vero me cõmemorare opus est,ut nullum remedium sacro igni,(ἐρυσιπέ-
λας Græci dicunt,) efficacius adhibeatur,q̃ bilem expurgans? nullum magis aduersum, quàm
pituitam educens? Diem hunc totum contererẽ,si quàm admiranda opera purgantibus medi-
camentis absoluantur,referre vellem:quę̧ tamen istos ignorare verisimile est,artem tractandi H
medicinas expurgantes nunquam edoctos.Nam cùm nec quicquam extare penitus arbitren-
tur,quod purget,quo pacto,vel quibus in morbis purgationibus vtẽdum, vel quo modo
intelligent? Hac de causa quàm plures sola experientia ducti ægrotantes medican-
tur.Nostri autem isti sapientes,qui rerum rationes tractãt,non quo aliquid ex-
perientia inuentis addant, sed ut eam subuertant, longè perniciosius ijs,
qui solo vsu,nullaq; ratione ducuntur,medicam rem exercent.Cæ-
terum horum omnium principium atque fons vnus est,conce-
ptum aduersus Hippocratem odium,ex quo ceu fonte
cum alia multa absurda manant, tum præsens
hoc consilium, vim attrahentem ab-
negandi: cuius pars, si-
ue spe-
cies, aut quo quis alio nomine appellare
velit, purgantis medicamenti
facultas est.

GALENI QVOS PVRGARE CONVENIAT, QVIBVS MEDICAMENTIS ET QVO TEMPORE, LIBER.

Iulio Martiano Rota interprete

Oribaſii eſt hic Libellus, ex Galeni libris excerptus: & eſt caput vigeſimumtertium & vigeſimumquartum libri ſeptimi Collectionum Medicinalium ad Iulianum Imperatorem.

QVi ſano corpore ſunt, ſi purgentur, moleſtias ſentiũt:nam & vertigines &
tormina patiuntur,ægreq́; purgatio ſuccedit, & cum hoc etiam celeriter
exoluuntur. Cauſa autem horum omnium medicamentum eſt, quod cũ
A.l.1.f.2.d.2. ſum.1.ca. 6.f. 32.g ſibi obnoxium humorem educere cupiat, nec ipſum reperiat, ſanguinẽ
&carnes colliquat,vt ex eis,quod ſuum eſt eliciat. At ſani quidẽ adhuc,
ſed niſi euacuati fuerint, ægrotaturi, præueniendi ſunt, & ineunte vere
inaniẽdi vel miſſo ſanguine,ſi ex multitudine: vel data potione, ſi ex hu
morũ corruptela,morbis capi ſoleant.Nos etenim podagram,& articu-
lorũ dolores inter initia tñ,qui non adhuc circũ articulos nodũ fecerant,eiuſmodi euacuatione
complures annos inhibuimus.Non paucos inſuper ſanguinẽ expuentes, comitiales, attonitos,
C melãcholicos,& huius gñis alios diutinos affectus,quo diximus mõ,euacuãdo ſedauimus. Mul-
tis itaq; pituitã, alijs amarã bilẽ,quibuſdã nigrã,non paucis ſeroſa excrementa,ad impendẽtis
morbi qualitatem,expurgare conducit:velut ecce melancholia quidã,niſi purgatus fuerit, ſin-
gulo quoq; anno capitur:hunc purgo non ſolum vere, ſed autumno ẽt. Item fœminam cancrũ
in mammilla quondam hñtem,quotannis aduentante vere ſimiliter euacuo:quam ad ſanitatẽ
reuocaui,vſus medicamento nigram bilem validius ſubtrahente. Hæc ſi qñ aſſumpta purgatio
non fuerit,dolore mammillam ſentit altius infeſtari. Quin & incipientem Elephãtiaſim miſſo
primũ ſanguine,& potione data,in alio, ſanaui; deinde huic quoq; unica purgatio in ſingulos
annos ſufficit,quæ intermiſſa morbum ſtatim reuocat.Atq; hoc genus ægritudinum nigros hu-
mores ſubduci poſtulat:comitiales aũt,attoniti,quiq́ue ægrè ſpiritum ducunt, pituitoſos: uelut
articulorum dolores,ſi multo cum calore infeſtent,amaram bilem,ſin tumeant frigeantq́ue,pi
tuitam,extrahi uolunt. Alius quidam æſtiuo tp̃e febre tertiana ſp̃ corripiebatur: qui multos iã
annos febrem non ſenſit,noſtro cõſilio,decedente uere,flauam bilem antea ſubtrahendo.Hoc
enim tp̃e id genus hoĩes inanire melius eſt:quẽadmodũ comitiales,& attonitos,articulorũq́ue
morbo laborantes,& melancholicos,ac quicũq; humorũ craſſitie in morbos incidũt,inchoãte
D vere.Oportet aũt prius q̃ purgans exhibeamus medicamentũ,craſſos humores attenuare,tena
cesq́; diſſeccare,& meat⁹ recludere,p̃ quos traijci atq; diduci queãt, ſi purgatio ſuccedere opti
ma debeat,cum in reliquis oĩbus,tum p̃cipue in elleborum aſſumẽtibus. Vis.n.medicamenti,q̃
diuellit,cum humores affectis membris altius inhærẽtes excutiat, & ob hoc longis morbis pro
ſit,facilius opus ſuum abſoluit,prius attenuatis humoribus. Quod qui negligent, moleſtas o-
bibunt purgationes,hoc eſt nõ ſine torminibus,interdum & vertigine quadam,multaque nau-
ſea,malo pulſu,exolutione,& difficultate. Elleborum itaque ſumpturi, naturam prius experiri
debemus,quo modo illa ſe habeat ad ſupernas expurgationes,eas dico,q̃ vomendo fiunt.Ex-
periemur autẽ,ſi,quæ vomitum mediocriter prouocant, exhibuerimus: qui.n.facile hoc pacto
non purgabitur,hic niſi præparatus ad elleborum agendus non eſt.Præparatur autem cum uo-
mitu ipſo ſæpius facto,ita eo,qui elleborum accepturus eſt,vomere promptius aſſueſcentes: tũ
A.l.1.f.2.d.2. ſu e.cap. 3.fo. 40.d melius ẽt,ſi corpus humidum antea faciemus.Humeſcit aũt corpus partim multo cibo, partim
quiete.Ac quietem quidem iſtud facere nemini dubium eſſe poteſt: quando vt exercitatio mẽ
bra exiccat, ita quies, cum vacatio quædam, & exercitio contraria ſit, humiditates conſeruat:
at cibus quamuis large ingeſtus,non omnis humectat, ſed is qui vehemẽtes qualitates nõ hẽt,
hoc eſt nec ſalſedinem,nec acrimoniam:nec amarus,aut acerbus ſit. Nos itaq; acetũ mulſum,

aliquando

aliqn̄ bibendum exhibuimus, in quo ellebori albi ramusculos per integrum diem ac noctem ra E
phanis infixos dimiseramus: essetq́; hæc ellebori leuis expurgatio. Cæterū q. angustum pectus
habent, & idcirco pulmonem compressum, ad euomendum ineptissimi sunt, cum alijs vomere
facientibus, tum præcipue veratro: conceptaculum.n. aliquod ex ijs quæ respirando vsui sunt,
dirumpent. Conuenit insuper amaram bilem per superiora, pituitam per inferiora magis educere: quamuis interdum contrarium facere oporteat, si in ventriculo pituita, in intestinis aggesta bilis constiterit: nam atra bilis per inferiora semper est eijcienda. Quòd ad anni autem tem
4. Apho. 4. Ext. ord. 27. h pora attinet, in aphorismis Hippocratis scriptum est, ‖ Aestate superiores, hyeme inferiores, vētris partes medicamento purgandas esse: & regiones, calore frigoreq́; distinctas ad anni tépora æstimari debere. Idem est & in ætatibus sentiendum. Consuetudo quoq; haud parū euacuationis modum ostendit. Nam qui assueti sunt uomere, per superiora purgari facilius tolerant: A. l. 1. f. 4. c. 3. f. 72. h
non assueti periculum subeunt, præsertim si elleboro purgentur. Morbi præterea genus spectādum erit: Hydrops enim quem, φλεγματίαν appellant, eget medicamento pituitam educente, ac primò quidem per inferiora, deinde per vomitum, postremò per nares & palatum. Cum enim noxius humor in vniuersum corpus redundarit, omnes euacuationum species admouebimus.
At hydropi ascitæ, quippiam aquam detrahēs offeremus: velut regio morbo laboranti, aliq.d F
quod bilem educat: nam & his bilem euocare multifariam opus est, sursum, deorsum, per urinæ meatus, per palatum, & nares. Eodem modo si bilis atra supra modum excreuerit, vt melancholia, cancro, elephantiasi, aliquid quod nigram bilem detrahat exhibemus: nam comitiales pituitam inanientibus expurgamus. Ex his itaq; planum est morbi conditionem ostendere, & humorem euacuandum, & locum per quem educere ipsum conueniat. Nempe inflammationē habentibus in iecinore, simulatque maturuerit, aluum subducemus, cum in simis iecinoris partibus ea incubuerit: at si in gibbis extiterit, vrinam ciebimus: Itidem & in reliquis spectabimus, humorem exuberantem, & locum humore infestatum, ex quo tanquam causa quadam, vis morbi consurgit: hæc enim, & quid euacuandum, & qūo, & qua parte euacuandum, indicabunt, & ad hæc oīa tempus etiam monstrabunt. Siquidem inter initia morbi, tenues & aquosos humores euacuabis: ubi crassi & tenaces fuerint, quales suapte natura sunt pituita, & nigra bilis, concoctionem expectabis. Accessiones quoq; quo modo euacuandum sit docent. Nam dum accessio infestabit, a superioribus educes: vbi destiterit, quod intermissionem dicimus, ab inferioribus trahes. Ad hoc etiam facient quæ sponte in morbis eueniunt. Multis enim per accessiones
vomitus excitatur, & sanguis è naribus erumpit, non paucis, intermissione facta lotium, & aluus G
fluit. Præcipue vero quo tempore accessiones, & iudiciales dies adueniant, obseruandi erunt, siqn̄ per inferna purgare molieris. Nam si ad superiora humores inclinauerint, purgantis medicamenti efficacia impedietur. In his autem, qui iam ægrotant, si diuturnus futurus est morbus, expectanda semper erit concoctio: sin acutus sit, inter initia, si modo a concitatis pendeat humoribus, purgare licet: quanquam & istud ipsum magna cum amimaduersione, diligentiq́; consideratione faciendum est. Neq; enim exiguum impendet periculum, ne sinistrè purgatio succedat, eo ꝙ quæcunque purgant, latentem caloris excitandi potestatem habēt: & febris, vt febris est, sin suam rationem, non sicca neque calida, sed hisce summè contraria, humida frigidaque, requirit. Non igitur febrilis caloris gratia purgans exhibemus medicamentum, quod nos quoque quantum in ipso est, nocere scimus: verum vt humores febrem concitantes extirpemus. Vtilitas itaque maior prouenire dēt molestāti humore detracto, quàm ab expurgāti remedio nocumentum, quod necessariò corpori infligitur: vtilitas autem maior obueniet, si & quicquid lædebat, & sine molestia, detractum fuerit. Vt aūt hoc fiat, ante omnia considerare oportet, idoneusne sit ad eiusmodi purgationē, qui morbo laborat. Etenim qui sæpe cruditate laborarint,
& q. tenacibus, & crassis vesci consueuerint, quiq́; sub costis tensum & inflatū ventrem habent, H
vel eximiè calidum atque feruentem, aut in his locis inflammationes sentiunt, omnes ad purgationes sunt inepti. Hos itaque dimittere oportet. nam quo ad fieri potest, ægroti humores ad fluendum paratos esse conuenit, hoc est tenues minusq; tenaces: ac meatus, per quos traijcientur, apertos esse, ne qua illos moretur obstructio. Hæc nos quoque antea facere moliemur, cum
aliquem purgare volemus. In acutis vero morbis, si statim inter initia primo die, vel non ulte- A. l. 1. f. 4. c. 1. fol. 71. b
rius secundo, purgatione uti velimus, turgente materia, huiusmodi præparationi locus non est, nisi quis fortè nactus fuerit occasionem, aquam mulsam exhibendi, in qua hyssopum, origanumve, aut tragoriganum, vel thymum, vel pulegium, vel quippiam aliud humores attenuans, incoxerit. Quocirca raro in acutis morbis, modo rationem adhibeamus, ab initio nobis medicamenta usui erunt, cum neque affligentes humores plerunque cōcitati sint a principio: neque, si hoc adsit, ægrotus aptus sit purgationi, vel se præparandi tempus idoneum nobis non præstet. Concitari vero & turgere humores dicuntur, cum motu vehementi agitantur: ac ab vno loco ad aliud confluentes inter principia morbi hominē vexāt,* doloresq́; ac titillationes afferendo ægrum quiescere non permittunt. Hos ergo humores euacuare conuenit, in motu, agitatione, & fluxu positos: qui uero iam aliqua in parte corporis consederunt, neq; vllo alio au-

* ἀσῶντες legitur in antiquo codice, qđ est fastidia ciētes.

xilio

A xilio neq; purgāti medicamento prius mouēdi sūt, q̄ cōcocti fuerint:tū.n.& naturā euacuationi adiutricē habebim⁹.Hęc.n.ſimul atq; cōcoxit,humores excernere,atq; ſupflua reſecare conſpicit quo tpe iudicatio morbi quoq; quā criſim appellant,celebrat̄. Verū quoties natura euacuationē abſoluit,nulla inſup op⁹ eſt medicina:cū āt ipſam mediocriter ac ſegnius peragit, qđ de eſt,medicos ſupplere cōuenit.Illud vero nō ignorare par eſt, raro euenire ut ab uno mēbro ad aliud humores cōfluāt:ſæpi⁹ accidere,vt aliqua in parte corporis q̄eſcāt,ibiq; tādiu maneāt,donec concoquant̄ toto morbi tpe,quoaduſq; ſoluat̄.Cū ergo nō ſolū morb⁹ acutus fuerit,ueluti pleureſis,ſed ēt maxima cū febre,multo magis cauēda eſt purgatiōis exhibitio, p̄cipue cū ægrotātis natura nobis īcognita fuerit.Alij nāq; difficulter purgari ſolēt: alij modica potiōe ebibita copioſè vacuant̄.Cū itaq; febris vehemēs nō fuerit,ægriq; naturā noueris , īaniēs medicamētū dabis,elleborū nigrū,aut aliud ſimile q̄ppiā, quorū eſt ēt diacolocynthis, quā nūc vſitatio noīe hierā,hoc eſt ſacrā appellāt.Hæc cū uarie cōficiat̄, q̄ ueratrū aſſumpſit,nec ſcamoniū hēt, medicamētū eſt eximie purgās,in iis tñ,in q̄bus eductio cōuenit.‖ Poſt aſſumptā vero purgationē ſtatim hordei pulticulā ſorbere utile eſt,ut Hipp.inq̄t. Nā purgās medicamētū ut exiguū ēt fuerit, ī fundū uētriculi deſcēdat,oportet:In deſcēſu cū gula;& q̄cquid uētriculi gulā excipit,nō ſolum

A.l.1.f.4.c.5. fol.75.d

* de Rat. vict. in mor. acu. cō. 2. t.12.7.118.d

B medicamēti qualitate,ſed ēt ſuba inter deglutiēdū appulſa īficiat̄,magnopere lædit̄:quare uti le eſt hordei cremorē deinceps ſorbere,ꝑpea ꝙ abſtergere,& inferius trahere pōt,id qđ tranſeundo ſe meatibus implicuit,& tēperare,atq; immutare medicamēti qualitatē,q̄ mēbris inſedit.Ob hæc igr̄ Hippocrates iubet,ab aſsūpta purgatione egrotos hordei pulticulā ſtatim bibere:nō tñ eā dare cōſulit,cū purgatio ꝓcedere incipit,timēs ne purgationis op⁹ diſſoluat̄. Quamuis interdū data purgatione,alu⁹ nō egerit,uel ob ægri naturā eiuſmodi: uel q̄a qđ purgare debet exiguū fuit. Plerūq; ēt ſtercus dēſatū atq; in aliquo inteſtino exiccatū,qđ clyſtere ſubduci op⁹ fuit,antea q̄ medicamētū exhiberet,euacuationē ꝓhibet.Pōt inſuper natura ad urina uergēte,potio,q̄ ſubducere aluū debuerat,nihil efficere. Interdū quoq; cū euacuatio fruſtrat̄,p̄ter hoc,ꝙ nocumētū aliq̄đ corpori affert,in nutrimētū ēt trāſit.Interim tñ in pernitiē, & venenum mutat̄.Cū vero medicaměta oīa q̄cunq; purgant,uētriculū lædāt,& maxime eius oſtiū,qđ maxime neruoſum eſt,& acutiſſime ſentit excogitatū eſt bene olētia purgantibus admiſcere,ne ſola atq; ſincera eorū uis oſtiū ventriculi attingat.Oportet āt admiſta ſemina talia eſſe, q̄ & medicamēti malitiā retūdere,& ei⁹ opus impedire nequeāt:q̄q; attenuare,& incidere ualeant: & ut craſſos humores ſecare,& uias ꝑ quas educi dēnt,aperire & patefacere poſſint. Oportet p̄terea

A.l.1.f.4.c.4. fol.74.e

C ut cōmiſta ſibi inuicē medicaměta cōſentiāt,neq; ulla in re diſcrepēt.Diſcrepāt āt,nō cū hoc bilē,illud pituitā trahit,utraq;.n.pari mō euacuationē ꝓcurant:verū ſi hoc celeriter,illud tardi⁹, ab aſſumptione purgare incipit.Ita nāq; inæqualiter euacuatio celebrat̄, quāuis ſimul accepta ſint.Inæqualē aūt euacuationem dico,ſi,cū hæc deſiuiſſe uidetur euacuatio,alia rurſus incipiat.

HIERONYMI MERCVRIALIS FOROLIVIENSIS,
MEDICI HAC TEMPESTATE CLARISSIMI,
Iudicium De libro Theriaces ad Piſonem.

QVæ potiſſimum efficiunt,ut nō facile à Galeni libris germanis hic reijciendus ſit,duo ſunt. Vnū quia in eo nullū dogma Galenicæ doctrinæ cōtrarium cōtinetur,multa certe in ipſius ab oībus receptis voluminibus tradita īueniunt̄,quam primam dicebat Gal.ipſe eſſe rationē explorandi libros Hippocratis,an ſint eius genuini:Alterū eſt, ꝙ Serapion,Auic.Razes,Rabi moſes,& Arabes fere oēs,quorum nō eſt cōtemnenda auctoritas,hunc librū tanq̄ Galeni indubitatum citant.Accedunt grauiſſima Pauli,& Aetij, qui fideliſſime Galeni ſcripta ad uerbum in ſua commentaria tranſtulerunt,teſtimonia.Paulus quidem tum lib.7.docens modum conficiendi ſales theriacales , ipſiſſima uerba ex hoc libro adducit,ex Galeno ſe ea dicere profeſſus,tū ēt ubi de Satirio agit.Aetius vero lib. 13.longū de theriaca ſermo-

D nē inſtituēs,oīa fere ex hoc libro noīe Galeni ſæpe addito trāſportat,& quāq̄ nō ſit inficiandū fieri potuiſſe,ut Paulus,& Aeti⁹ facile ſint decepti,ꝙ ſub falſo titulo hunc habuerint, ut etiam tpe Galeni multi ſimiles circunferebant̄ , rōni tñ conſentaneum eſt,eos cū habuerint libros, quibus tum genuinos Galeni ab adulterinis diſcernere, tū ſingularem ordinē ſcire poſſent,integriores,quàm hoc tpe ſint.fuiſſe etiā intellecturos,an hic legitimus eſſet,itaq; nō male fortaſſe quis ſtatuat, librū hunc fuiſſe à Galeno ſcriptum.ſed iuuene adhuc.Nōnullis nō leuibus coniecturis id confirmari pōt,primo quia nullū(ut alibi facere ſolet)ſuū cōmentariū citat,quaſi ante alia,p̄ſertim in q̄bus de medicamētis tractauit,eū ſcripſerit.Deinde,ꝙ Demetrij Archiatri tū uiuētis meminit, quē tñ primo de Antidotis ab ipſo ſene cōpoſito iā mortuū fuiſſe ſcribit, dū Antoninus bello Germanico circa Iſtrū occuparetur,quo tpe Galenus 34. ætatis annū prætergreſſus,ſecundo Romā ab Imperatoribus,accitus uenerat,ut is cōm.de libris proprijs teſtatur.poſtremo quā plurimorū Imperatorū ſimul dominantiū meminit,duos aūt,nēpe M. Aureliū,& L. Verū Galeno adhuc viuo Imperiū Rom.gubernaſse,conſtat,ſub quibus Romæ bis fuit,ſemel qñ uix annis 30.natus erat;iterum qñ paulo prouectior,quo primo tpe ipſum Piſoni Imperatorū militiæ duci librum hunc ſcripſiſse puto. At dies illud repugnare , ꝙ Marcum imp.iā interiiſse memorat,ideoq; fieri non poſse ut ſub duobus illis Imperatoribus liber à Galeno ſcriptus fuerit , cum L. Verus ante Marcum in itinere Aquileia Romam peſte obierit,ſoluſq; Marcus poſt diu regnauerit, ac nunq̄ ætate Galeni amplius duos Imperium tenuiſse habeat̄.Rn̄deri forte poſset,pro Marco mortuo legēdū eſse Antoninū Piū:nā ſi Demetrius Archiater obijt ante M.Aurelium,ut ſcribit primo de Antidotis;atq; is uiuebat cū Galenus Librum de theriaca ſcriberet,ſane non Marcus ſed is erat Antoninus.quem etiam theriaca ob ualetudinem,ſicut tiliacis tabulis pectori faſcijs alligatis ad curuitatē retardandam uſum eſse, & ob longā, atq; ſatis uigentem ſenectutem,(nam 78.annum attigit)theriacę magnā auctoritatē cōparaſse haudquaquā rōni diſsētaneum eſt,Quare ſi cōſtituamus hunc librū à Galeno adhuc iuuene fuiſse cōſcriptū,arduū nō erit intelligere,cur in eo plurima uerba ab ipſo alias non uſurpata,fabuloſa aliqua,& ſtylus totus pene diuerſus reperiatur, norunt enim omnes,iuuenes plerunque in ſcribendo ambitioſos,non ita prudētes eſse,at ſtylum in dies magis caſtigari,ut nō mirū ſit, Galenum natura alioquin loquaciorem in iuuentute non eandem ſcribēdi rationem,quā in ætate prouectiore,ſecutū fuiſse; qñ præſertim ad Piſonem virum illuſtrē ſcribit,quod genus hoīum dū alloqui iuuenes uolunt,in oratione artem quandā oſtētare nituntur,quaſique in ſermone laſciuiunt.Etenim Platonis in Phædro, quem ſcripſit iuuenis , ſtylum ſi comparemus libris de

Repub atque Timęo in ſenectute ſcriptis,proculdubio plane diuerſam in his loquendi rationem inueniemus,ſic quoq;,ſi libros E
priores de Placitis Hippocratis,& Plat.à Galeno ante 37.ætatis annũ ſcriptos,libris Methodi, alijsque in ſenectute editis cõparemus,certe non parum ſcribendi rõnem in utriſque diuerſam agnoſcemus;in illis enim fabulæ, & poetarum figmenta commiſcentur plurima,in methodo oĩa oratione,& ſententijs grauioribus tractantur. Iam uero de helenio,& trifolio quæ hic dicũtur, partim ex uulgi ſermone relata ſunt (qualia non raro apud Ariſtotelẽ ipſum reperire licet) partim mendoſa uidentur ; ſiquidem apud Paulum Aeginetam libro 7.cap.de Satyrio eadem ex Galeno de trifolio, ſed diuerſo modo citantur:quanquã,& hæc potuit Galenus apud quempiam alium auctorem legiſſe,& ut acceperat,ſuis ſcriptis tradidiſſe, Nec quicq̃ nos moueat,ꝙ Razes in ſuo continente,& Rabi Moyſes in aphoriſmis ſæpiſsime hunc librum Gal.citent ſub titulo de theriaca ad Cæſarẽ,qm̃ Arabes & alia Gal.uolumina ſub alijs,quã nos,titulis habuiſſe uidentur,cũ de locis affectis inſcriptum uolumẽ,ſciẽtiarũ libros,& de medendi methodo,ſanitatis ingenium uocent,ſimiliterq; multa alia:niſi quoque dicere licet, hunc librũ abſq; titulo,& principio ad Arabas perueniſſe,ipſosq; coniecturis aliquibus ductos,ad Cæſarem ſcriptũ putaſſe. Nec forſan uero diſſimile uideatur,totũ illud principium uel additum,uel immutatum fuiſſe; qñquidẽ nõ memini ex multis ueteribus, q librũ de theriaca citãt,quemquã ad Piſonẽ appellare,ſed uel ſimpliciter de theriaca,uel de theriaca ad Cęſarem.Hęc oĩa argumẽta ſcio facile poſſe refelli,& ſtylũ libri à Galenico non parum differre,uerumtamẽ auctoritas ueterum,q pro Galeni genuino hñt,tractatio nisſũma,illa diligentia, exquiſita totius theriacę naturæ compoſitionis,aliarumq; conditionum alibi à Gal.aut nullo modo,aut ſaltem non ita abſolute traditarum declaratio à poſterioribus commendata, perſuadent,ut à Gal.conſcriptum uel ſaltẽ eius placitis minime cõtrarium, & ob id neq; reijciendum , neq; inter ſpurios habendũ putem : eo maxime , ꝙ niſi eius libri auctoritatem probatam habeamus, dictiones theriacę,atq; omnia fere ad ipſam pertinentia hic tantum pertracta,unde ſolitam fidem mereantur,non inuenio.

F

GALENI DE THERIACA AD PISONEM,

Iulio Martiano Rota interprete.

Libri dedicatio, Andromachi commendatio : & quid Galenum impulerit ad hoc opus ſcribendum. CAP. I.

ET hunc tibi de theriaca librũ,maxime Piſo,diligẽter oĩa pſcrutans,cũ ipſe ultro de induſtria dedicaui, tũ q a aĩum tuũ ab huiuſce medicamẽti cognitione nõ abhorrẽtem aĩaduerti,quo tpe, ſicuti cõſueueram,ædes tuas ingreſſus,& alijs quã plurimis,tibiq; conſuetis uoluminibus circũſeptũ te offendi, & ſcriptũ quẽdã de theriaca libellũ,auide percurrẽtẽ inueni.Soles.n.à publicis oc- G
cupationibus ociũ nactus, tps oẽ in euoluẽdis antiquorũ philoſophorũ libris, conſumere. Vt igiť me tibi accedentẽ,blãdo primũ uultu,deinde uerbis etiã, excepiſti,intermiſſam poſtmodũ lectionem,auſcultantibus nobis,proſecutus es.Nam & ego libenter aures adhibebã,cũ opus illud nõ incõcinne ſcriptũ eſſe cõſtaret † à uiro quodã,cui nomẽ Andromachus fuit,ꝫ artẽ medicã ad ſummũ uſq; edocto,nec faciendo ſolũ, ſed dicendo etiam, uehemẽter exercitato. Hic itaq;, ꝙ utroq; p̃ſtaret,reliquos medicos ab ſuæ tẽpeſtatis Imperatoribus anteire,ut mihi quidẽ vr̃, creditus eſt:cui forſitã & patria aliqd, ad medicinã optime cõſequẽdã,attulit.Nã ex inſula Creta genus ducebat,q̃ credibile fuit,ut cõplures herbas,ſic talẽ uirũ pducere potuiſſe,q humano gñi ſalutarẽ antidotũ cõponeret.Cũ itaq; tu huiuſce uiri libellũ legeres,plurimũ q dẽ ego gaudebã:admirabatq; magnopere,ꝙ rebus,q̃ ab eo ſcriptore tradebãtur,mẽtẽ tãtopere adhiberes:nec poterã nõ habere magnas gr̃as nr̃i tpis fortunæ, ꝙ te uſq; adeo ſtudioſum medicinę cõſpiciebã.Maior ſiquidẽ pars hoĩum aures tm̃ ſibi demulceri uolũt medicorũ orationibus:tu uero nõ ſolũ,q̃ ab eis dñr cũ uoluptate audis,uerũ ẽt multa,q̃ nõ exprimunť, inſita tibi prudẽtia & aptè, & facile conijcis: immo & peragẽda q̃dam ſic accurate cognoſcis ac inſpicis,ueluti nos,q magnis laboribus iſta didicimus. Id qđ ego q̃ ueriſſime ſum in te ipſo con H
tẽplatus,atq; magnopere demiratus,qñ chariſſimus oĩum tibi filius, urgẽte quadã equitãdi neceſſitate,ſummis femoribus ægrotauit. Sacris.n.certaminibus tũc ipſe p̃eras,q̃ in honorem deorũ Romanorũ celebrabanť.Oportebat ãt eo tpe,nobiles ẽt pueros eqs inſidẽtes,atq; p cõditione certaminũ ad numerũ diſcurrẽtes,ludũ quẽdã obire.Tũc igiť filio quoq; tuo ualde tenero coxarũ ſummitas à ſubiectis ſtragulis contuſa,inflãmationẽ cõtraxit,& inde ſaniẽ collegit, quã per inciſionẽ educere opus fuit. Ac puer q dẽ, pinde atq; iã uir aliquis eſſet, pariter oĩa ſuſtinẽs apte curabať: putaſſes illũ ad inſtãtia mala fortiter tolerãda philoſophorum ſermonibus optime inſtructũ.Tu uero diligenter adeo,p̃ſens cũ fores,inſpiciebas,& oĩa q̃ à nobis fiebant, annotabas, ut ſi qñ minꝰ apte qppiã fieret,inſtares illico,moneresq́; ‖ Nihil temere ſcđm Hippocratẽ agẽdũ.Quãobrẽ ego ſingula diligẽtiꝰ obſeruãs, ẽt pluſquã cõueniat operoſius qppiã,qđ abs te fieret,aĩaduerti.Nã ſi qđ eorũ,q̃ à medẽte imponebanť,apte minus ĩſiſteret, illud tu ſtatim tuis digitis ita trãsferebas, atq; ſic decẽter vulneri coaptabas,ut mirabile foret ſpectare,tãtã te manibus prõptitudinẽ oſtẽdere, ob amorẽ quo filiũ pſequebaris, ingeniumq́; tuũ ad oĩa uerſatile, quãtã q ſunt artẽ exacte cõſecuti.Quãobrẽ illud in te merito cõſpici poſſe uidebať, quod etiam ſapiẽtiſſimus philoſophꝰ Plato,ſicut par fuit,in quãplurimis ſæpe ſpeculatus, ueritatiſq; neceſſitate delectatus,aſſeruit.Quæ in noſtram cognitionẽ ueniũt,nõ diſcere nos,ſed reminiſci,inge-

† Gracè impreſsæ legitur ὑπὸ τινὸς ἀνδρομάχου καλουμένου. i. a quodã Andromacho uocato. In antiquiſſimo autem cod. legitur ὑπό τινος ἀνδρὸς μάγνου καλουμένου, i. a quodã uiro, cui nomẽ Magnus.

6. Epid. cõ. 2. t. 153.164.b

nitamque

A nitatemq; humanæ mente rerum oĩum esse notitiam: quæ tum deniq; sese pandit, qñ usus expostu lat. Vt igitur artis medicinæ peritiã in te filij solicitudo, nihil nobis tale expectantibus, aperuit, ita uir elegãs, & ingeniosus cũ sis, legendis de theriaca* uersibus intentus eras, procurabasq; cũ illius uires, & tẽperaturã cognoscere, tum quantitatis modũ, & usus opportunitatẽ intelligere.

A. l. 2. fu. 1. t. 3. fol. 5 24. 8.

Theriacæ commendatio, & dignotio, principiumq; Romanorum hac in re studium. CAP. 2.

NAm re uera celebratissima est apud omnes homines, partim ob promissionũ certitudinẽ, partim ob actionũ efficaciã. Nullus. n. unq̃ traditur occubuisse, qui cõmorsus ab hisce feris, q̃ cõsueuerũt necare, theriacã subito sumpsisset. Ac si quis prius ipsam bibat, imdeq; paulo post ab aliquo serpente feriatur, irritum esse uenenum illud compertũ est: Quod sæpenumero complures magistratus, qui mortis, & uitæ potestatem hñt: & utrũ quæ promittit antidotus, præstare queat, dignoscere uolunt: in hoĩbus ob aliquod perpetratum facinus carnificinæ adiudicatis experiuntur. Nos autẽ, qui in hominibus periculũ facere non possumus, in alijs quibusdã aĩalibus uerum de ipsa iudicium sumere tentamus. Accipimus. n. gallos non domi enutritos, & contubernales nostros, uerũ syluestres, ficciori cũ sint tẽperatura: deinde iniectis serpentibus, illos, q̃ theriacã nõ biberint, illico mori uidemus: alios autem, qui biberũt, cõsistere, & uitam ẽt post ictum B retinere. Nonnunq̃ uero, & hoc pacto, num adulterata sit experiri cõuenit. Data prius theriaca, postmodum exhibemus medicinam aluũ, subducentem: ac, si qui assumpsit non purgatur, optimã iudicamus antidotum fuisse, qm̃ purgari prohibuit eũ, qui purgantem medicinam assumpserat. Atq; hęc probatio nunq̃ nos fefellit, quin uerã theriacam agnosceremus. Multę quippe fiũt ab impostoribus hac ẽt in re fraudes: uulgusq; sola theriacæ fama deceptum, ab istis, quibus ars est mercenaria, non recte compositam antidotum multa pecunia redimit: Etenim aliqui reperiũtur, qui quanquã ualeãt, toto tñ uitæ suæ spatio theriacã sine intermissione suscipiunt, pręsertim qui p̃p sinistros, & illiberales mores securi non uiuunt, sed mortẽ sibi per insidias ab inimicis impendere semper existimant. Aliqui uero singulis diebus incolumitate corporis ducti theriacam assumunt, quẽadmodum nos Marcum Antonium, qui paulo ante Romanum imperium summa integritate administrauit, & corporis sui temperamẽtũ exacta prudentia cognouit, abũ de quasi delicato quodam cibo, usum nouimus. Ab illo. n. auctoritas medicamento amplior creuit, cum eius efficacia latius inter hoĩes diuulgaretur: siquidem cum Imperator uitam sanam traduceret, utilitatis fidem antidotus maiorẽ obtinebat. Verum Antonini quidẽ temporibus opus solummodo theriacæ cõis fuit sanitatẽ Principis intuentibus: his autem Imperatoribus, usus ẽt C publicus euasit. Licet. n. oĩbus nobis ab ipsis petere, & tradita p̃ manus antidoto liberaliter curari, qm̃ non solum cunctos excellunt, q̃ à dijs imperium sint adepti, sed ẽt quia libenter in uniuersos oĩa bona Deos imitati conferunt: tantumq; gaudium concipiunt, quanto fuerint incolumitatem ab ipsis consecuti, maximam imperandi partem arbitrãtes, cõis salutis procurationẽ: q̃ res me magis in admirationem ipsorum traxit. Neq; enim de theriaca solummodo curam habent, uerum ita sunt omnibus in rebus benigni, ut si qñ quispiã amicorũ antidoto egeat, mirandum sit quanta promptitudine, quãtaq; animi propensione, ipsam cõicent. Non. n. theriacæ cõpositionem in necessitatem usus differunt, sed repentinis occasionibus, improuisisq; euentibus, promptam, paratãq; decenter hñt. Quo tempore igitur Antipatrus, cui græcas epistolas scribere cõmittebant, & ob morum grauitatem, exactamq; rhetoricę artis peritiam honoris plurimũ deferebant, in renalem morbum incidens, grauia & irremediabilia pateretur, laude dignũ eorũ studium pro salute amicorum susceptum uidi, mirabilemq; in admouẽdis remedijs cõcertationem. Sic. n. uarijs differentibusq; symptomatis occurrentes, morbo repugnabant, ut optimi medici, & omne uitæ tempus in remedia exercitati consueuerunt. Amicam uero mihi præ cæteris Arriam, eximie cõmendatã, & ipsam ab Imperatoribus, q̃ philosophiæ diligenter operã da D ret, & præcipue Platonis lectione delectaretur, non leuiter olim ægrotantem sanarunt. Laborabat. n. uentriculi languore, atq; ideo ita supine decũbebat, ut ne cibum quidẽ accipere ualeret: unde periculum ipsi imminebat, ne defectu nutrimenti periret. Tunc itaq;, sicut expertissimi solent medici, mulierem curarunt, uinum absynthio medicatum, me commonstrante, propinantes. Mox enim ut tale uinum bibit, & stomachum roborauit, & celeriter cibi appetentiam recepit. Illud uero, quod in filio tuo contigit, ut recorderis adhuc, credibile est. Collecto siquidem abscessu, tu quidem ut bonus pater, incisionem tardabas: tempus autem festinam puris emissionem suadebat: illi dato medicamẽto nos ea in re magna sollicitudine liberarũt. Nam superimpositum emplastrum subiectum locum incisione citius aperuit, & omnem inclusam saniem sic eduxit, ut dolorem ea de causa puer deinceps sentiret nullum.

Cur è multis Antidotus componatur, insitamq; rebus omnibus esse uirtutem, quam ratione sensibusq; inuestigamus. CAP. 3.

TAlem igĩ diligentiam circa hæc medicamenta, sicuti uides, cũ nostri imperatores habeãt, merito theriacam quoq; summa cura conficiũt. Cum. n. singula, quæ imponuntur, ipsi diligenter adeo examinent, ut ne minimam quidem rem contemnant, propterea mirandos effect⁹ producit. Nã sicut nosti, theriaca, quemadmodum multis è rebus cõponitur, ita quam plurimos

uſus habet. Quamobrē ego demiratus ſum illū qui primus ipſius cōpoſitionem eſt aggreſſus:ui- E
deturq; mihi nō temere, ſed exacta quadā rōne,& exquiſito ſupra modū cōſilio,tot res miſcuiſ-
ſe.Nō.n.ſic & nos medicinarū notitiā aſſequimur,queadmodū q̃ ſe empiricos ab ſola experien
tia cognominãt.Illi.n.omiſſa diſciplina,q̃ rerum naturā inueſtigat,quoties oblatos ægros nulla
rōne curãt,turpiter profitētur ſe remedia partim ab inſomnijs,partim à fortuna,ſuſcipere. Nos
aūt auxilia q̃ rō,& prima,& ſola excogitare pōt,ſumma conſideratione diligentiaq; ſcrutātes, A.l.1.t.1.ca.
magno ſtudio reperimus:q̃ aūt rō non ualet inuenire,ea ſenſuū iudicio perpendimus:plerunq; 2.fol.92.b
tñ uni non fidētes, pluriū cenſuram adhibemus. Neq;.n.ut calcē frigidā credamus, quãuis ſit ut
nix alba,oculorū dūtaxat indicio ſtãdū eſſe arbitramur: aut roſam ꝑpterea ꝙ rubra ſit, calidam
idcirco ſtatim cōcedimus.Sed oculis tactu adiuncto, calcē tã calidā deprehendimus, ut fortiter
urat:roſam tã frigidā agnoſcimus,ut leuiter refrigeret.Sic & in reliquis medicinis accurata ſen-
ſuū opera,cuiuſq; facultatē inuenimus.Nam guſtus nobis diſcernit illud acutum uel ſalſum eſſe,
ꝙ tale ſit hoc amarū uel dulce,ꝙ eiuſmodi.Tactus aūt q̃ calida,& frigida,quę ſicca,& humida,cō
trectãdo nobis manifeſtat.Multa quoq; nariū iudicio exploramus, in primiſq; medicinarum ui
res,quarū integritatē odoris uehemētia,imbecillitatē eiuſdē remiſſione,colligimus. Nos itaq;
ſenſuū iudicio,quæ ſimplices medicinæ bonę,ſecusve ſint,cognoſcētes,ipſas primū experimur, F
inde ſenſu,uſuq; cōprobatis,poſtmodū experiētiæ rōnē cōiungimus:quā ducē rebus in oībus ſe
quentes,& ſimplicibus remediis,ſicut par eſt,utimur:& cōmonſtrante artis uiam rōne,compo-
ſita q̃ optima conficimus.Nã ſimul atq; didicimus morbi cuiuſq; naturā,& uariā differentēq; tē
peraturā ſimplicis uniuſcuiuſq; nouimus,tū remedia miſcemus,quæ ſuæ cōpōnis diuerſitate ſin-
gulis ægritudinibus occurrãt,oībuſq; hoībus artificioſe cōueniãt,uariato tñ in ſingulis corpori
bus medicamenti mō.Magnã.n.ut nō ignoras remediorū copiā prōptã hēmus,& adeo multipli
cē,ut nō ſolū in cōpoſitis ſpectari multitudo uirtutis ipſius queat,ſed in ſimplicibus ēt.Quorum
alia oībus ſuis partibus unã,& eandē uim oſtendunt:uelut Scãmonia,quę flauam bilē uiolenter
educit:uelut Atticū Epithymū,qđ nigrã bilē ꝑ aluū purgat: uelut granū gnidiū, qđ pituitam,&
oēm aquoſum humorē aperte ſubducit.Hæ ſiquidē medicinæ oībus ſuis partibus,totaq; ſua ſub
ſtantia,ꝑdictos humores extrahere conſpiciunt.Neq;.n.fidē Bithyno Aſclepiadi ꝓſtamus,dicē-
ti,tunc occaſione data humores ſubito quadã mutatione fieri,qñ purgant hoīes.Nã cū è moli-
bus,& meatibus humana corpora cōſtare ſemel ſuppoſuiſſet, atq; ideo negare cogatur opera-
tiones naturę,conſentaneū ipſi fuit,hunc ēt de humoribus afferre ſermonē:nimirū quia rōne ca
ruit,prorſusq; fieri non potuit id qđ ſuppoſuerat.Quis.n.mente prędítus credat,ſtatim ut medi G
cina corpus attingit,humoris educendi ſubſtantiam procreari? Quis contra non facile ſibi per-
ſuadeat, humores iſtos ſuapte natura prius in corpore ſubſtitiſſe? Cum uideat ictericū quo tꝑe
purgãtē bilis medicinā accipit,& ſubito tã multã bilē excernere, & a pallore tã prōpte liberari?
Aquã uero inter cutē hñti,medicinã nō reperiri,q̃ cōfeſtim ut accepta fuerit, cōtentã in uentre
aquã totã educat,quin uel nullus,uel minimus humor in corpore ſuperſit.Sed dogma pueriliter
ſeruans Aſclepiades,iſta ſe uidere diſſimulat,inuectæ,ſicut dixi,ſñiæ fauens, mauultq; probabi
liter fingendo cuncta experiri, q̃ uere propriã cuiuſq; medicinæ facultatē cōcedere. Nos autem
cum ante dicta fieri uideamus, & rōnem ſecuti, cognoſcamus poſſe nos uere naturalis cuiuſque
medicamenti uires fateri,ꝑdictas quoq; medicinas ingenita quadam facultate proprios humo-
res extrahere plane ſcimus:quemadmodum, & in magnete lapide uirtutem quandam inſitam,
qua ferrum ad ſe rapit, bona ratione credimus. Deus enim eſt illa,ſicut in hominibus, natura,
prout ſentit Homerus, quæ ſimilibus ſimilia adducendo diuinas eo pacto ſuas uirtutes oſtendit.

Simplicia medicamenta plerumq; compoſitas uires obtinere, diuerſas corporis partes, & lædere & iuuare, diuerſiſq; diuerſa conuenire. CAP. 4.

OMniū" ãt naturā ideo diligēter inquirimus,ut facultatē accurate diſcamus,ꝑ quã agūt.Dū H A.l.2.t.2.ca.
itaq; ſcrutamur iſta,deprehēdimus alia,ſicut dicebã,oībus ſuis partibꝰ idē, & poſſe,& age 1.f.91.h
re ſꝑ: alia uero, q̃ ſicut partes diuerſas hñt, ita uires diſſimiles oſtendunt, & actiones plerunq; tã
diuerſas efficiunt,ut cōtrarios effectus in humanis corporibus ab eis fieri uideamus,q̃ res inſpi-
cientibus admirationē excitat.Siq̃s.n.lapathij folia comedat,aluū deijciet: ſin ãt manducet eius
ſemina,retinebit.Pari mō quoq; galli ueteris ius,braſſicæ decoctū,& cochlearū marinarū iuſcu-
lū,uentrē prouocant:at ipſius braſſicæ olus,& illorū carnes comeſtæ,adſtringunt.Aloes puluis,
& æris ſquama, carniū excreſcentias in ulceribus cōprimunt, & illuc cōfluētes humores ſiccãt:
ore aūt ſūpta corpus totū,& molliunt & expurgant.Lac ipſū ſi q̃s diuidat,cōtrarias facultates,&
uſus hēt:ſerū.n.ebibitū,uētrē laxat,caſeus emanſus eundē cohibet.Iã uero quædã ex cōmiſtis uir
tutibus,quas in ſe cōtinēt,admirabiles adeo ꝓducunt effectus,ut ne fieri q̃dē poſſe audiētibꝰ vi
deant,niſi ex euētu fidē oculis ipſi cōſequant. Trifoliū qđ uerno tꝑe cū floret,hyacintho ſimilis
eſt,& ſemē agreſti cnico parē gignit,ſi q̃s ualde decoquat,& inde cōmorsū a phalãgio, uel ēt ui
pera locū decocto abluat,ipm ſanat,& illico dolores amouet:at ſi q̃s alius nō ꝑcuſſus eidē aquę
partē ſanã īmittat,ſimilē cōmorſis læſionē,totidēq; dolores ſētiet:ut re uera ſūma admiratione
dignū ſit,eãdē herbã,& ꝑcuſſis mēbris ſanitatē inducere,& ſanis ꝑcuſſionis lęſionē īferre.Rursꝰ
medicinæ

A.l. 2.t.2.ca. 550.fol.117.g

A medicinæ q̃dam extant nullo pacto nutriendis hoı̄bus idoneæ, ueluti cicuta; q̃ ſturnos alit, nec
in eis mortiferam uim exercet, in nobis autem uitæ calorem extinguit: Et ueratrum, qđ tametſi
coturnices paſcat, hoı̄em tñ ſtrangulat. Non nulla uero deprehendimus, quibus propriū eſt par
tē aliquam corporis ſolum offendere: quemadmodū lepus marinus, pulmonē: cātharides, ueſi-
cam exulcerant. Et rurſus quibus inſitum eſt, ut aliquod mēbrū ex oı̄bus iuuent, unde male affe-
ctum iecur, eupatorium herba plerunq; ualde confirmauit, & unguētaria glans lieni pluries cō-
tulit, & ſaxifragia atq; betonica renibus multoties profuit. Sunt & aliæ, q̃ membris alijs conue-
niant medicinæ experientia cōprobatę: quas nos, ſicut dicebā, accurate ꝑſcrutati, propriū cuiq;
ualetudini remediū adhibemus optimū ut in alijs, ſic in hoc quoq; magiſtrum ſecuti Hippocra
tem, quem exactiſſimum medicinarū artificē fuiſſe, cum alia multa probant ab eo tradita, tū il-
" lud, quod ipſe ſcribit in ſecundo epidemiorū libro his uerbis: Medicamentorū modos nouimꝰ,
" quibus ſingula quæq; fiunt: non.n.eodē modo cuncta, ſed aliter alia rite componuntur. Nā quæ
" dā celerius, quædā tardius colligunt̄: parant̄ ēt aliter alia, uelut ſiccantur, tundunt̄, coquunt̄, &
" id genus alia, donec plurima plus minuant, & quæq; ſingulis accōmodant. Præterea quibus in
" morbis, morbi ætate, ualetudinis ſpecie, uictus qualitate, anni tempore, conuenienter exhibean
B tur, & id genus reliqua. Per hæc itaq;, ut uides, ſummatim nos inſtruit, monetq́; ut medicinarum
naturā intelligamus, ut tp̄s, quo ſumi debeant, exploremus, ut tēparaturas accipientiū inſpicia
mus. Reperiunt̄.n.re uera nō nulli, qui tam facile medicinas ſumunt, ut uel ipſas ſæpe conficiant,
uel nulla in re ſaltem ab eis male afficiantur, interdū ēt in nutrimentū commutent. Aliqui uero
medicinis accipiendis inepti ſunt eo uſque, ut ſtatim ab initio ipſas auerſent̄, & inde ſtomachus
eorum ſubuertatur, demum antè quàm illa procedere incipiat, ipſi facile diſſoluantur.

Quid medicos induxerit, ut plura ſimplicia commiſcerent: quisq́; primus uiperas Theriacæ impoſuit.

HAec igitur, ut ego q̨dē arbitror, ueteres medici quotquot optimi fuerūt, cū ab Hippocrate
didiciſſent, tā optimas medicamētorū cōpoſitiones inuexerūt, cōpōnis artē ex ingredien-
tis cuiuſq; tēperatura mutuati. Nā, ſi q̃ nimiū intēſas qualitates hēbāt, aliorū admiſtione retude
runt: ſi q̃ nimiū acres, hebetarūt: ac poſtremū in ſingulis morbis uarietate ꝑſpecta, & in ſingulis
hoı̄bus tēperatura ꝑpēſa, magno artificio medicinas adminiſtrarūt. Quāobrē, opinor, & hāc ip
ſam theriacā, de qua nobis totus hic liber accurate diſceptat, è plurimis & optimis rebꝰ appara-
rūt. Nā, cū ex una parte aı̄aduertiſſent, nec ſerpentiū ictus euadere, nec uenenorū inſidias euita
C re nos poſſe ſed utraq; de cauſa mortē incurrere: ex altera uero cōſideraſſent, tantopere naturā
hoı̄um inter ſe differre, ut qđ uni ꝓdeſt, alteri nō cōferat: merito ſunt multiplicē, & exquiſitam
ipſius cōpoſitionē moliti, ut hoc noı̄e foret in oı̄bus hiſce neceſſitatibus remediū p̄ſentaneū, &
uſu tā opportuno apud oēs gētes ſummopere celebrata. Siquidē mihi nihil tā difficile vr̄ ı̄ uita
† q̃ ſerpētes & uenena uitare nō poſſe. Nā cętera q̃ nobis excidiū ı̄ferre queūt, euadere fugiēdo
poſſumꝰ: at iſta, q̨a caueri nequeūt, facile decipiūt. Etenim ſæpe unꝰ, & alter uenenū ſibi ꝑ ı̄pru-
dētiā aſſumit, nēpe q̨a nō intelligit, q̨d uitet. Itē alius ab inſecto, uel ſerpēte, nō aı̄aduerſo ꝑcuſ-
ſus, quā primū interit. Memini ēt me in hiſtorijs legiſſe, ꝙ dux q̨dā cū Romanis bello nauali di
micaturꝰ, aı̄aduertēs ſe militari manu ı̄parē (Cartaginēſis hic fuiſſe tradit̄) ollas multas ı̄pleuit
ſerpentibus, q̨ cōfeſtim interimere ſolēt. Cū itaq; teſtas opertas oēs repente in hoſtes iaculatus
fuiſſet, nec illi q̨d incluſum foret, ſuſpicarētur, atq; ideo ſibi nō cauerēt, nō.n.cōſuetū fuerat eiuſ
modi tela mitti, breui tp̨e q̃ plurimi ſerpētibus icti cecidere. His artibꝰ uir iſte, tāq̨ alter ſerpēs
& ipſe foret, in bello uſus, multoties hoſtiū manus effugit. Quāobrē, & uobis principibus ad eui-
tādū ı̄ſidias, & exercituū ductoribꝰ in uarios bellorū euētus, neceſſariam hāc antidotū exiſtimo,
q̃ ſane quondā licet ſine uiperis cōficeretur, plurimū tñ aduerſus hæc oı̄a ualebat. Inde medici
D cū huic uni inuigilarēt: & quo maxime p̄ſentanea fieret, quid adderent, inter ſe cōſultarēt: medi-
cus quiddā excogitauit, uiperas admiſcere. Ferūt hunc uirū Andromachū fuiſſe, medicū, cōme-
moratione dignum, qui non multis ante nos annis fuit. Cōuixit.n.Neroni, cui libellum uerſibus
ſcriptū, dicauit, in quo Theriacæ cōpoſitionē, & ꝓmiſſiones tradit. Subſcribā āt illius carmē, ne
uir elegās adeo cum ſis, ipſo careas. Illud tantum prius dicam, theriacam duabus de cauſis meri-
to, & ab eo qui ſic ipſam admiſcuit, & à nobis deinceps appellatā, ſimul quia morſibus ſerpentū
maxime ſuccurrat, ſimul quia uiperinas carnes admiſtas habeat. Sunt autem carmina hæc.

† τῶν δηλητηρίων φαρμάκων καὶ τῶν δακετῶν θηρίων.i.q̃ *deleteria medicamēta, & ictu ferientes, beſtiæ.*

Prima pars poematis Andromachi continet operis dedicationem, Theriacæ nomina, promiſſiones: & poſtremo doſim, modum aſſumptionis, & tempus. *CAP. 6.*

ANtidotum multis inſignem uiribus audi
 Cæſar, qui nobis ocia tuta facis.
Tranquilla hæc hilarisq́; ſuo, pariterq́; ſerena
 Nomine, cyaneos non timet una ſinus.
Non ſiquis cupidis expreſſa papauera labris
 Hauſerit, exitium pocula ſumpta ferent.
Non, ſiquis gelida compleuerit ora cicuta,

Siquis hyoſcyamum,ſiue aconita bibat. E
Non ſi chantarides,aut præſens morte uenenum
Colchi tuum ſumat,feruida Thapſe tuum.
Arida non dipſas,non clarus fraude ceraſtes.
Non feret impræſſo uipera dente necem.
Incaſſum cauda conſurget ſcorpius unca:
Nec ſubitos luctus aſpis iniqua dabit,
Non ptyas audebit calido progreſſa cubili,
Vt prius aduerſa comminus ire uia.
Nullus ob hæmorrhi ſtillabit uulnera ſanguis:
Nec tumidos faciet preſſa dryina pedes.
Claudere non cogent odioſa phalangia ſummum,
Concuſſu tremulo,frigoribusq; diem:
Non hydrus.Nec ubi torret Sol æquora cancro,
Cum petit arua minax,concitus atq; furit,
Ora trahens multa cherſydrus cæde cruenta. F
Supremum uitæ ducet in exitium.
Hac fidens,æſtu per rura uagabere Cæſar,
In libyco quamuis progrediare ſolo.
Nil oberit ficci tibi ruris alumna rubeta.
Nil geminum tollens amphiſibæna caput.
Hæc rurſus ſtomacho præſens medicina tumenti eſt,
Hæc ab anhelanti pectore tollit onus:
Aut intus toto cum ſpiritus undiq; uentre
Fluctuat,& ſurdis uiſcera pulſat aquis:
Diraq; cum miſerum dirumpunt tormina uentrem.
Et ſaliunt longi membra dolore coli.
Sanat item croceo ſuffuſos ora colore,
Regius is ſolito nomine morbus erit.
Hi poſitas nolunt miſeri contingere menſas,
Nec,ſi quis uitæ tempore longa daret. G
Sed ſibi diſſimiles oculis animiq; dolore,
Contemnunt medicæ,quis putet? artis opem.
Inuadet quoties hydrops, mala corpora liuor
Inficit,hoc fies liber ab antidoto.
Hinc hebetes oculi ſibi priſtina lumina ſument.
Hac phthiſis incipiens victa recedit ope.
Sola poteſt in ſe collectos ſoluere neuos,
Pendula tunc aliquis tentave colla gerit.
Nec ſinit,ut membrana,leues quæ pectore ab imo
Sepſit pulmones,uicta tumore premat.
Hac etiam magno ueſica dolore leuari,
Horrifici ſtimulis ulceris icta ſolet.
Sola poteſt clauſos penis reſerare meatus,
Irrita quos urit, ſollicitatq; Venus.
Cinxerunt lumbos renum quandoq; dolores, H
Hauriat hæc aliquis pocula,ſanus erit.
Sola poteſt eadem multis accepta diebus,
Tollere de læſo pectore puris onus.
Neu te dira lues,neu lædat noxius aer,
Hanc cape, cum primo eſt Sole reuecta dies.
Hacq; canum rabiem fato impedente fugabis,
Cum trepidat moriens,& ſitit æger aquas.
Inſomnes demum quibus eſt mos ducere noctes.
Conciliat ſomnum, peruigilesq; leuat.
Pondus erit quantum creuit faba, quam pater atro
Atq; reſtagnanti flumine,Nilus alit.
Ipſe tribus cyathis præſcriptum dilue pondus
Antidoti,cyathis igne calentis aquæ,
Sic commiſta,tibi uel claro mane bibatur
Vel cum nox primam protulit orta facem.

Morbi

A Morbi certa dabit crudi ſolatia, mane
Sumpta, quibus triſtis lux ſolet eſſe magis.
Veſpere, cui magnos nox aduehit atra labores,
Languenti cuſtos, atque leuamen erit.
At qui calcati morſu ſerpentis anhelat,
Ignarusve doli toxica nigra bibit,
Et cum mane nouum, & cum ſe Sol abdidit vndis,
Sumat, ab æquali pondere tutus erit.
Hactenus & pondus, uireſque, & tempora Cæſar.
Quod ſupereſt, dicam quo facienda modo.

Secunda pars Poematis Andromachi continet compoſitionem paſtillorum ex viperis, & ſcilla: pondus eorum, quæ ingrediuntur theriacam, modum commiſtionis, & poſtremo Aeſculapij inuocationem. CAP. 7.

Vipera principio, cura obſeruata procaci,
Protinus eſt celeri corripienda manu.
B Namq; ubi triſtem hyemem pepulit clementior aura,
Arcta ſolet cæcæ linquere luſtra domus.
Et paſſim violis carpit uernantia prata,
Dum viridis quærit ſemina fœniculi.
Nam facit hæc cernant ſerpentes acrius herba,
Quos alit in cladem tarde bubulce tuam.
Deprenſis igitur ſummum caput, imaque cauda,
Demenda, hinc quicquid uenter inanis habet.
Infert nam ſœuos hinc, atque hinc uipera luctus.
Et ſquammis caudæ dira uenena tegit.
Ceruiciſque ideo tantum, caudæq; ſecabis,
In pugnum quantum eſt alta reducta manus.
Sanguine ſed miſtum caueas ſtillante venenum,
Verè hilarem nam ſic experire diem.
Hæc ubi rite tibi fuerint perfecta, ſubinde
C Vipereas carnes fictilis olla coquat.
Ante tamen miſces frondem graue olentis anethi,
Et quantum ſatis eſt prouidus indes aquæ.
At cum panda fluunt reſoluti corporis oſſa,
Cumque tument flauæ noxia terga feræ,
Exime uipereas confuſa cadauera carnes.
Exemptas, longa uentilet aura mora.
Hinc ſpinas tacita prudens ſubducito mente,
Quas bene ſi tractes ſentiet apta manus.
Adde laboratum panem, ne uipera formam
Tuſa neget rotulis, ne pereatve liquor.
Inque cauo dudum poſtquam hæc uerſaueris orbe,
Finge rotas, aptum det quibus umbra locum.
Inde ca pillató ſcillam cum cortice ſumptam,
Pulte linas, medio conſtituasq; foco.
D Ac cineris rutili cumulos ſuperingere, donec
Reddatur ſcillæ mollius igne caput.
Signa dabit, feruens poſitos cum diſcutit ignes:
Excute, & ut leues dempſeris exuuias,
Tres ſcillę partes, erui compone duabus,
Piſtilloq; crepet concaua pila diu.
Ac minimos tandem contuſa premantur in orbes,
Quos procul a radijs mitior umbra tegat.
His igitur lancem primum cumulabis, & octo
Biſq; decem drachmas accipe, biſque decem.
Dimidium ſuperadde rotæ, quam uipera fecit,
Et piperis longi ſit quoque pondus idem.
Sitque opij tantum, tantum medicaminis eius,
Quod grati nomen magma coloris habet.
Inde quater ternas mutato pondere drachmas
Iridis, & ſiccæ protinus adde roſæ.

Addaturq; tui radix dulcissima ſucci, E
  Et dulcis tantum ſeminis inde napi.
Scordion iungas, & odoribus inclyta ſemper
  Balſama, qui ſyrio mittitur orbe liquor.
Tum quæ ſuſpendas æquata cinnama lance
  Conijce, & agarici par quoque pondus eat.
Hinc ſupereſt myrrham, coſtumque, ſpecuq; reuulſum
  Corycio, fragrans impoſuiſſe crocum.
Et caſiæ calamos, & quam tulit India nardum,
  Teq; Arabi ſchœnum gloria prima ſoli.
Inde nigrum coniunge piper, thuriſq; nitorem,
  Diuite quod fœlix rure Sabæus alit.
Nec tu dictamnum, nec tu quoque pontica rheon
  Defueris, ſtœchas, marrubiumque uirens,
Atque apium petris quod naſceris, & calaminthe,
  Afraque cum lachrymis ò terebinthe tuis. F
Et folijs gramen quinis, & zingiber ardens.
  Singula ſed drachmas ſex tibi quæque trahant.
His etiam polium drachmis ſe quatuor addet,
  Addet ſe polio proxima pinus humi.
Cumque racemifero Celtarum nardus amomo,
  Et ſtyracis lentor, feruidaque herba meon,
Atque humilis quercus ſemen, pontoque petita
  Phu, quibus accedet Lemnia terra comes.
Nec non malabathri folium, miſcebis, & aſſam
  Chalcitim, fibras gentiadasque ſimul.
Inde tenax gummi, preſſaque hypociſtide ſuccus
  Adſit, & hinc fructus balſame parua tui.
His etiam aniſum, ſeſelimque his iungere mollem,
  His cardamomum, fœniculumque uelis.
Atque atram lachrymam, Nili quam ſpina remittit, G
  Quæque ſuo thlaſpis ſemine nomen habet.
Hypericon rurſum, pallens miſcebis & ammin,
  Nec drachmis totidem plus ſagapenus eat.
Pondere dimidio tum quos ſibi caſtor ad Iſtrum
  Ore ſecat teſtes, impoſuiſſe decet.
Quin nec Ariſtoloci radix, ſiccumq; bitumen,
  Candida nec deſint ſemina daucе tua.
Deniq; cum panacis ſuccum, centaurion atque
  Addideris finem chalbanus ipſa dabit.
Antiquo primum ſolues tamen omnia uino,
  Humida quæ fuerint, ut liquor, & lachrimæ.
Tum, quæ ſicca uides poſtquam contuſa minutim,
  Cecropio pariter iungere melle uelis.
Hæc qui nos primus docuiſti maxime pæan
  Adſis, ſeu Triccæ te iuga ſumma iuuant, H
Seu Burrina magis, Rhodos, aut Epidauria tellus,
  Adſis, & regi fer tua dona meo.
Stirpe tua natam Panaceam, namque ſalutem
  Ille datam puro ſemper honore colet.

Cur Andromachus Viperam potius, quàm ſerpentem alium Theriacæ admiſcuerit, deq; Cleopatræ morte diligens hiſtoria. CAP. 8.

IN his itaq; carminibus Andromacho non inſcite cōpoſitis, illud mihi cōſideratione dignū eſſe uiſum eſt, cur è tam multis ſerpentibus non alicuius alterius, ſed uiperæ ſolius, carnes idoneas iudicarit, quæ reliquis in Antidoto poſitis miſceantur: nam, ut uides, nihil ipſe de hac reſcrip ſit. Mihi uero præ cæteris uiperæ non tam noxiam in ſe uim habere uidentur. Baſiliſcus.n. ſerpens parumper flauus, & tres in capite eminentias habens, tm̄modo conſpectus, & ſi quando ſibilat auditus, uidentes ſe, & audientes necat: atq; ſi quod aliud, animal illud etiam mortuū attingit, ſtatim morit̄: hinc aiunt omne aliud reptiliū genus cauere ne baſiliſco uicinū habitet. Dryinus & eiuſdē generis, ſed diuerſi ſexus Dryina, in radicibus quercuum uitam agit, & adeo peſtifera qualitate præditus eſt, ut ſupra ſe tranſeuntium pedes quidē excoriet, crura uero tota

ualde

A valde tumefaciat:ac quod admirabile magis adhuc est, si quis ægrũ curare velit, medicaminis manus pelle mulctentur. At si quis forte Dryinũ occidere contendat, tradunt eũ, q̃ id facere aggressus fuerit putare oĩa bene olentia male olere, nec quicquã aliud olfacere insuper posse. Hæmorrhus, & alterius sexus hæmorrhois, similem suorum nominum significationi læsionẽ inducunt. Nã qui demorsi ab his fuerint, sanguine per os, nares, & vniuersum corpus erumpẽte, moriuntur. Sicut à dipsade percussi sitis incendio misere pereunt: nam supra modũ sitientes, & vehementer æstuantes, atq; nõ nunquã fatiscentes intereunt. Acõtias vero se ipsam valde protẽdit, & sicut iaculum hoĩem inuadens, eum interficit. Aspis quædam reperitur nomine Ptyas, q̃ perinde, ac si tũc ratione prædita foret, æstimata interualli distantia, collum eousq; extẽdit, vñ possit iter facientibus cõmode venenum inspuere. Horum itaq; serpentium vno (siquidẽ tria sunt aspidum genera, Ptyas, Chersea, & Chelidonia) Reginam ferũt Cleopatrã cum vellet custodes fallere, citra suspitionẽ repente sibi mortẽ cõsciuisse. Nã Augustus, qui Antoniũ vicerat, & Cleopatrã viuam capere, & viuere volebat, magna, vt par fuit, diligẽtia ipsam seruabat, quo tã insignem fęminã Romã in triumphũ duceret. Id Cleopatra cũ persensisset, & elegisset ẽt tum Regina potius è vita decedere, q̃ priuata de se Romanis spectaculũ p̄bere, hoc serpẽtis gñe sibi B mortẽ inferre decreuit. Conuocatis itaq; duabus fidissimis ancillis, Naera & Carmione, quarũ ministerio ad cultum corporis utebat: nã altera capillos decẽter cõplicabat, altera scite vnguiũ putamina rescindebat: iubet contectam ficubus, & vuis ptyadẽ inferri, vt, sicuti diximus, custodes lateret. Inde periculo in ancillis prius facto, num celeriter serpens illa necaret, ut vidit eas celeriter interijsse, deinceps illã sibi admouit. Quo facto, tradũt Augustũ vehementer admiratũ cũ ancillarũ beneuolentiam, q̃ dominam etiã in morte sequi voluerunt, tum Reginæ magnanimitatem, q̃ generosam mortẽ seruili uitæ prætulerit. Siquidẽ ferunt, Cleopatram inuentã fuisse dextra manu regium gestamẽ in capite detinere, vt mortua quoq; spectantibus Regina appareret: Id qđ de Polyxena tragicus poeta scribit. Nã ẽt si a Pyrrho iugularetur, tñ mẽtem adhibuit, vt cũ decore caderet. Qui vero nobis, & mulieris ad fallendũ sagacitatẽ, & aspidis ad occidẽdũ celeritatẽ uerbis extollere uolunt, Cleopatram inquiunt magnum primo, ac p̄fundum vulnus brachio suo dentibus intulisse, deinde uenenum, quod prius ex aspide parauerat in pixide quadam ad se allatum vulneri infudisse, atq; ita veneno corpus subeunte, nõ multo post inscijs custodibus vitã leuiter finiuisse. Verum hæc non sine animi uoluptate narrauimus, vt tuo disciplinarum oĩum desiderio satisfaceremus, & per ista intelligeremus, q̃ celeriter hi serpentes mortẽ C afferant. Nam re uera serpentes isti uelociter interficiunt, sicut ego sæpe in magna Alexandria spectaui. Cum.n. aliquem hoc supplicij genere condemnatum sine longo cruciatu, dilationeq; necare volent, aspides illorum pectoribus admouent, ambulareq; parumper faciunt, atq; sic ipsos breui perimũt. Videsne igitur quomodo nos merito nullum id genus serpentum antidoto commiscemus, ob tam magnam, quam in corporibus suis uim mortiferam continent?

Cur vipera Theriacæ integra non imponatur, multaq́; ex animalibus remedia haberi. CAP. 9.

ATqui ne viperas quidem totas in theriacã mittimus, sed capite amputato, & cauda, id qđ superest accipimus. Et hoc neq; forte fortuna, neq; sine rõne facimus: uerum quia uiperarum capita humorem pessimum, hoc est ipsum uenenũ, continent: propterea igitur capita recidimus, vt minus uiperinæ qualitatis antidotus habeat. Nam uiperarum capita facultatem obtinent ueneni conficiẽdi: sicuti conuoluta uasa, seminis: & muliebria ubera, lactis. Ex reliquis autem omnibus uipera caput habet ad lædendum aptius. Ferunt.n. ipsam ore adaperto maris semen excipere: quod cum fecerit, insertum illius caput præcidere: huncq́ue uiperis esse congressus morem: ex eo semine postea natos fœtus, natura tacite ultionem procurante, genitricis uẽ D trem rodendo diuidere, atq; ita foras exilientes, in patris uindictam matrem occidere. Hæc nobis Nicander suis in carminibus eleganter describit. Sunt autem hæc:

O triuium moneo fugias & aperta uiator,
Distinctis maculis quoties mas uipera nigris
Congressum uitat, dentesq; subire maritæ.
Diffugit, exardens tunc illa cupidinis ira
Insequitur, saltuq́ue uiri conatibus obstat.
Donec ab occursu, & ueneris dulcedine captus,
Vxori demens caput inserit: illa mariti
Ora fouet, lambitq́ue diu, compressaque tandem
Colla secat. Tali prægnans de semine gestat
Progeniem, matris fraudes, cædemq́ue parentis
Vlturam, fracto cum mox prorumpit ab aluo.

Caudas uero, & extrema corporis amputamus, tanq̃ caudæ partes, puto quia magis sordidũ humorẽ ad se trahunt: nã frequenter cũ moueant plurimũ attrahũt, ueluti & pisciũ caudas ob assiduũ motũ magis nutriri dicunt. Ne uero ulla te capiat admiratio, si hisce partibus adẽptis, reli-

qua viperarum membra potentiorē antidotū efficiant, ex ingenita admiſtaq; carnibus ipſarū E
iuuandi facultate,qū & aliorū animaliū multas partes ſtrenuū nō paucis morbis auxiliū præſtare ſciamus,vt capita muriū,q̄ cōbuſta,& ex melle inuncta alopecias ſanant.Item milui caput laboratibus podagra ſuccurrit,ſi quis ipſum ſine pēnis exiccet,& ex eius puluere quantum tribus digitis cōtinere pōt,cū aqua bibere velit. Sunt etiam quædā membrorū partes,q̄ ſæpenumero ſolæ certos affectus ſanare queunt, vt ſiccatū cameli cerebrū; quod ex aceto bibitū epilepticos liberat.Idē & muſtelæ cerebrū pōt,ut hirūdinis ſuffuſiones tollere cū melle ſumptū, & ouiū itidem melli cōmiſtum pueris in amiſſione dentiū prurientibus ſumme cōferre.Siquis autē Taurini Cornu ramenta cū aqua deglutiat,ſanguinis eruptionē detinebit. Cremata uero femorū oſſa ſanguinē ſupprimunt,& ſæpe hoc idē remediū ſolutā aluum quoq; continuit. Ceruini cornu ſcobes exuſtæ,uinoq; admiſtæ poſtea ſuperimpoſitæ,cōmotos dentes firmant:Id quod & bouis talū facere dicunt:ſed hic cū melle ſumptus rotūdos lumbricos educit,& cum aceto mulſo ſplenē liquefacit,ac vitiligines albas delet,& venerē nō nihil excitat.Caſtoris inſuper teſticuli poti cōuulſiones ſanant.Amplius multa reperiuntur aīalia,quorum,fel,pinguedo,medulla,pellis, lac,ſanguis,& exuuiæ vt ſerpentum,hoībus auxilio eſſe poſſunt:& quod plus eſt:quorundam ſimū ēt cōtuliſſe nouimus.Nā bubulus ſiccatus,& combuſtus menſura trium cochlearium hydropicis auxiliū præſtat.Murium aūt aceto cōmiſtū alopecijs medet, ebibitū vero calculos veſicæ cōminuit.Iā vero anſerū adeps oleo roſaceo coniunctū,inflāmationes curat.Hyenæ fel ex melle inunctū viſum acuit,& ſuffuſiones diſcutit. Equi fluuiatilis coriū vſtū, & ex aqua impoſitum, adenum abſceſſus diſpergit.Viperæ pellis attrita,& alopecijs impoſita,capillos mira quadā celeritate reſtituit.Aſpidis ſenectā ſi quis terat,& ex melle inūgat,maxime uidebit. Demū magnꝰ eſt harū rerum numerus,q̄ nunc recenſere intempeſtiuum arbitror,ne ſermo lōgius,q̄ par ſit ꝓuehat,cū ea, quæ hactenus attulimus,ad cōprobandū quod propoſueramus ſufficiāt. Illud certè cognitione tua dignū exiſtimo,tota multorum aīalium corpora nobis ꝓdeſſe,velut. Cācer in fluminibus viuens,qui cōtuſus,& impoſitus iacula,& infixos ſtipites extrahit. Cantharis quoque ſimiliter attrita,ac cum radice vitis albæ bibita,lumbricos eijcit.Scorpius ſi aſſatus cum pane comedat,calculos in ueſica rumpit:Idem faciunt,& lūbrici terræ cū uino hauſti.Quod ſi quis eos attritos ex uino mulſo capiat affectus regio morbo,q̄ primū purgatus liberabit.Sæpenumero & cū ceroto roſaceo podagricis impoſiti eorum inflāmationes leuarūt.Accipiter in vnguento ſuſino decoctus,obtuſam oculorū aciē reuocat. Scarabæus auriū doloribus ſuccurrit,ſi oleū in quo ferbuerit,auribus inſtilletur. Galerita poſtq̄ toſta fuerit,comeſta,coli dolores aufert cū oīum admiratione.Atq; vt plus ēt uirtutē in corporibus aīalium poſitā mireris,illud inſuper tibi commemorabo.Multa ſunt,quæ ſolū inſpecta uim ſuā oſtendunt,ut ſtellio,quē ſi ſcorpiones intueantur,immobiles,& demum mortui redduntur. Amphiſibæna ſerpens eſt:ſimilis nauigio proras duas habenti,ipſi.n.natura propter abundantiā materię duo capita eſt elargita:hāc amphiſibænā ſi prægnans mulier tranſcendat,fœtū corrūpit,& abortū facit. Quā ob rem minime mirū eſſe debet,viperas quoq; partibꝰ illis amputatis vim quādā auxiliatricē obtinere.Opinor .n.diligenter oſtendimus,interdū totum aīal,interdū animalis partem etiam minimā, iuuare.

A.l 2.t.2. ca. 147 f.117.c.

F

G

Quomodo quæ noxia ſunt,interdum prodeſſe queant:vnamq́ in compoſitis medicinis qualitatem ex omnibus reſultare. CAP. 10.

ILlud vero ſcrutādū potius eſſe duxi,quod plerifq; admirabile vī,quo pacto eadē aīalia,quę nobis inimica ſunt,& hoīem cito perimunt, ſi ipſorū morſibus īponant, auxilio eſſe poſſint, & ſola hoīem ab ea noxa ſeruare.Huic q̄ſtioni vetus q̄dā oratio reſpondet†virulētas beſtias,ſi quidē attigerint humanū ſanguinē,qui dū mordent egredit,necare:Sin non attigerint,ſed ſolū deuorentur,cōmorſos ſanare poſſe:id qđ de Helenio à Græcis,Nico ab incolis appellato, memoriæ proditum tradunt. Dacas.n.& Dalmatas inquiunt telorū cuſpides helenio confricare, idq́; hoc pacto vulneratorū†ſanguini cōgrediens occidere poſſe:at ab eis māducatū innoxium eſſe,nullumq́; ex eo cibo nocumētū prouenire,quin,& ceruos ab eis ſagittis cōfoſſos nullam comedentibus læſionē inferre.Verū hæc reſpōſio ſatis mihi non eſſe videt ad inuētionē illius, qđ quærimus,cū experientia ſola nitat,& tm̄ id,quod euenit,exponat. Nā medicos,qui ſolū experientiā ſequunt non admittimus,qm̄ & ipſi,ſicut vulgares faciūt,quæ uident inſpiciētes, rerum euentū quidem miranī,ſed euentus cām ignorāt.Quorū alij,quia ne rerū quidē originē diſcere quærunt,ſed ipſam rōne inuenire negligunt,tm̄q́; facta annotant, & ſibi ſatis eſſe ad medicādū multoties uiſa dicūt,eodē vt vides mō,quo vulgares admiranī.Alij p̄dictis diligētiores, fatenī quidē oportere medicos hiſce de rebus reconditā magis,q̄ vulgares habere cognitionē,ſed cū ipſam inuenire nequeant,inquirere ſuperuacaneum exiſtimāt.Nos aūt qui maiorē illis curā arti medicæ impendimus, & euēta ſolum vulgariū more inſpicere nolumus,experientiā nō reijcimus,ſed experientiæ rōnē quoties licet,coniungimus, atq; ita neceſſario rationalē perfectāq́; medicā artē habemus:nec ut ſolū inueniamꝰ,quo pacto aliquid fiat inuētioni operā damus,ſed vt aliquid ad medēdū utile ex inuēto diſcamꝰ.Atq; ideo rōne hic quoq; certabimꝰ aliquid iueſtigare,qđ euentus cā eſſe poſſit:eſt.n.admirabile q̄ p̄pte celeriterq; hoc etiā,tāquam reſpondens

H

†Quædam animalia,ſi mordēdo humanum ſanguinem attigerint, qui ex morſu excernitur, necare.

† Sanguinem ubi attigerit.

A.l.4.f.6.t.4. c.11.fo.502.f

dẽs & cõsonũ quippiã,inquirẽdi studio reperiat.Atq; quo magis fide dignus sermo noster habeatur,a quibusdã alijs,q̃ quotidie fieri uidemus,oñsionẽ moliemur, siue foris tñ imponãtur, siue p os ẽt ẽt intus accipiãtur.Demorsis a crocodilo crocodilinũ adipẽ sũme cõtulisse nouim⁹ obtritis mẽbris impositũ.Muris aranei morsus,qui ẽt ipsi interficiunt,ab eodẽ mure araneo cõtuso & imposito,sine dolore sanat.Eodẽ mõ & a vipera pcussi liberant,siquis illã atterat,& vulneri coniungat.Atq; hæc,nr̃a quidem snĩa,sicut dicebã,non absq; rõne contingunt. Nam cum tantam vim non hẽant ut illico necare possint,paulatimq; in profundum corporis virus serpat (id qđ & in cataplasmatis euenire conspicimus,cũ moderatũ uigorẽ in se hẽant)sanare imposita,non occidere queunt.Id vero qđ in theriaca contingit,apertã magis rõnem continet.Asse ro.n.bestiolas istas lethiferas ppea commorsis a se hoĩbus auxilium præstare,quia maiorẽ partem venenosæ facultatis cum capitibus ipsarum amputamus,minorẽ aũt reliquo corpori confusam conuenienti p̃paratione obtundimus.Nam & earũ truncũ cadauer elixamus,& non paruam salis,& anethi quantitatẽ aquæ cõmiscemus,non solum,vt hmõi mistura suauiorẽ reddamus,sed vt uiperarũ carnes eliquemus,atq; ita vel parum, vel nihil potius venenosum in ipsis relinquamus.Magnum vero momentũ ad iuuandũ viperis confert admistio. Nã tot talibusque rebus adiunctæ,quo nã pacto efficere amplius ualẽt,soluta iã ipsarũ noxia facultate? Ac ut oratio mea vera adhuc magis esse dignoscat,consimiliũ rerũ exẽpla subijciã.Cantharis si sola exhibeatur,vesicã exulcerat:& cum inimicã nobis facultatem obtineat,hoĩem plerunq; necat:at si quibusdã alijs misceatur,auxiliũ eidẽ vesicæ præbet,& vrinam maximopere prouocat.Papaueris succũ per se bibitũ,qui lethalẽ nesciat,est nemo:hic quibusdã alijs admistus,sic interdum laborantibus subuenit,vt nulla magis salubris extet medicina.Neq;.n.raro phreneticorũ amẽtiã strenue curauit:aut vires impotentia dormiẽdi labefactatas,cum oĩum admiratione somno reuocato solidauit.Phalãgia redacta in puluerẽ,& ẽ uino pota,illos quos momorderint, ab instã ti morte liberant:ut ex hoc maxime nr̃is verbis fidẽ adhibere queas.Nam si uinũ solum phalangijs adiunctum ab imminenti periculo securũ facit, proculdubio theriaca ex tot tantisq; rebus cõposita salutaris potius,q̃ lethalis euadit. Illud.n.in plurium medicinarũ iunctura tenere nos oportet,admistæ cuiusq; uim medicinæ eandẽ immutatãq; non seruari, verum ex oĩbus vnam quandã resultare.Nã cũ quodq; simplex alteri uirtutẽ suã cõicent, una q̃dam alia temperatura virtusq; ex ipsis consurgit:id qđ & in multo fieri videmus,potione ẽ melle uinoque composita. Nam duo hæc postq̃ in unũ exactẽ coiuerint,neq; mel,admistũ cum sit, mellis gustũ retinet: ne-

Al.1.t.1.c. 147.f.117.c

C que uinũ amplius uinũ existens,uinũ esse apparet, sed p̃ter vtrunq; aliud quiddã ex utrisq; temperatum,ip̃m inq̃ mulsum.Idem mihi cogita fieri cum in oĩbus alijs compositis medicamentis, tum p̃cipue in ipsa theriaca,ut nõ amplius una cuiusq; simplicis medicinæ facultas, qualitasue permaneat,uerum singulis quibusq; congredientibus,& naturalem quãdam unionem subeuntibus,quædam alia diuersaque ex omnium confusione natura procreetur.

Digreßio aduersus Asclepiadem, & Epicurum, qui negabant alterationem: & operã naturæ in atomos & moles referebant. CAP. II.

SI enim ex atomis, & uacuo, sicut Epicurus & Democritus asserunt, oĩa constitissent: uel ut Asclepiades medicus inquit,molibus & meatibus,nã hõ iste eandẽ quã illi de rerum natura snĩam cum retineat,noĩbus tñ mutatis atomos moles,uacuum meatus appellat: incõmmutabiles iure medicinę forent,eo,ꝙ neq; a suis qualitatibus dimoueri,neq; spoliari possent.Cum aũt uera non sit hæc snĩa,sicut ostendemus:sed(ut diximus)oĩa mutentur, alterentur,& temperaturam a se inuicẽ accipiant:necesse est,ut temperamento per oĩa commista diffuso,id quod est ualidius uincat,q̃ imbecilliora sunt.Et idcirco nos,cum usus postulat, artificiosis mistionibus medicaminum qualitates immutamus:quod fieri non posset,si parua quædam impassibilia incõ-

D mutabiliaq; rerum corpuscula forent. Quãobrẽ ego sæpe miratus sum,quo pacto uidentes tam celeres in uniuerso mutationes fieri,totq; in tẽperaturaris uariationes euenire, sustineant talia rerũ principia defendere,& in primis de quo paulo ante mentionẽ feci,medicus Asclepiades, cũ quo sermonẽ poti⁹ instituo,qm̃ manifestas ẽt corporis mutationes uariationesq; nõ admittit.Quid.n.ad hæc r̃ndere poterunt,qñ si solum digitũ in aquã frigidã ponimus, illico totius corporis immutatio fit:& qñ si uentus uariat,corpora nostra mutant? Noui ego ex sodalibus meis quendã,qui ẽt dum in lecto cubaret,ex alteratione circa caput facta, quis ventus spiraret agnoscebat:Nã quoties grauari sibi caput sentiebat,statim dignoscebat flantem uentũ austrum ẽsse. Mulier p̃gnãs si tonitruũ audisset,uel formidolosum quidpiã uidisset,fœtum eijciebat. Interdũ ẽt cũ uelociter succurrere uolumus,& celerẽ auxilij sensum ægris inferre, subitã corporum mutationẽ fieri uidemus.Vnde in quibusdã ualde deficientibus uir admirabilis Hippocrates aliq̃ animi irritationẽ admoueri consulit,ut conatus fortitudine,defectus imbecillitatẽ sanemus:sæpenumero quoq; uel modicus cibus exhibitus,confestim ipsos recreauit, & eorũ uirtutẽ roborauit:arbitror corpore uelociter in melius commutato,non aũt quia moles nihil patiãtur, atq; ideo taliũ alterationẽ sensum nobis exhibere queant.Quis.n.tã repente moles componere ualeat? aut quis ex inalterabilibus cõpositus molibus occurrentia tã celeriter sentire? Nã transpo

2.Epid.sec.4 circa finem. Et 6. Epid. sec. 5.t. 9. 3.190.e

sitarum

situatū moliū noua cōpositio figurā tm̄ variare,sed alterare,& qualitatē aliā ex alia producere. E
non pōt.Propterea mihi vr̄ Asclepiades non solū id,qđ in medicinis euenit,negare,quo suum dogma sequatur,verum ēt naturam,q̄ in nobis cuncta dispensat,nihil esse putare,cum uelit singula,q̄ fiunt,è moliū cōplicatione iuncturaq; nasci. Quocirca magna me subit admiratio,cum ipm uideo non videntem opera naturæ tā admiranda, & in primis artē quā adhibet in prima hoīs origine,vt fœtū in vteri concauitate formet:ut formatum ingeniose nutriat:quātis,& quā mollibus vinculis eundem intus detineat, donec opportunum exeundi tps adueniat: q̄ diuino artificio,quamq; euidenti similitudine,parentū imaginem in genitis effingat.Qua in re,uel maximo,cū dedecore Asclepiadis de molibus positio redarguitur,cū infantes non parentibus modo,sed ꝓgenitoribus ēt,similes nascantur. Mihi uero q̄dam vetus historia exposuit,hoīem opulentū quidē,sed deformem extitisse,qui cū affectaret pulchrū sibi filium procreare, formosum in ampla tabula puerum depinxit. Inde uxori congrediens p̄cepit, ut è regione positā imaginē diligenter cōsideraret:illa uero attente respiciens,& ut sic dicā,totū aīum illuc coniiciens(erat .n.valde pulchra ea figura)puerū peperit non patri,sed picturæ similē,oculis puto,non molib⁹, picturæ exemplum naturæ tradentibus. Ac qm̄ ob moles vir iste talibus naturæ mysterijs non initiatus esse sustinet,& ob uidendi incertitudinē debilitatēque,nō finit discipulos suos tā mira F bilibus operib⁹ naturæ fidē p̄stare, ab opertis & abditis ad aperta,& manifesta ipm traducere volo. Quis.n.aranei structas ad capturā insidias cernens,& telam ab eo fallentibus adeo,tenuibusq; filis confectā,ut aliqui dixerint hoīes ab araneis artē texendi primū accepisse,de natura dubitet?Quem vero non suadeat confiteri naturā esse rē admirabilē,cum videat illud, qđ vrsa facit?Parit quidem ursa,sicut cetera aīalia faciunt,sed carnem parit informem indistinctāque, & nullam prorsus figuram habentem,quam tn̄ naturali quodam artificio breui distinguit: nā mater linguam tanq̄ manum,tam diu admouet,quoad in fœtu animalis figuram absoluat.Sed finem faciam dicendi aduersus istos homines:In disceptationibus enim consueui, ut contumacem equum freno,sic altercantem orationem moderatione acriter coercere.

Quòd diligenter exploranda sint singula quæque Theriacam ingredientia: & quòd Andromachi descriptio cæteris anteferenda sit. CAP. 12.

Monstrauimus,opinor,hactenus adeo manifeste,vt amplius tibi mirandū esse non possit, q̄uo serpentes ijdem alio,& alio mō præparati,diuersisq; medicinis admixti,prodesse, & obesse valeant.Incipiemus deinceps ab his antidotū conficere,qñ & quā parandæ theriacæ adhibemus artē,exigua non sit.Nā & fraus,qua sæpe venatores in uiperis vtuntur,& imperitia G medicinarū,qua plerunq; cōpositores laborant,antidotū multoties inutilē reddiderunt. Multi siquidem artē capiendi viperas ostentare uolunt,ij p̄sertim,qui se remedia q̄dā ad hæc faciētia hr̄e iactitant:quod tn̄ mentiunt̄,nam qui hr̄et nunq̄ inueni.Sed vbi viperas malitiose concinnarint,spectantibus imponunt.Non.n.viperas conuenienti tpe capiunt,verum multo post,q̄ è latebris exierint,qñ non amplius uigent:deinde cum eas ceperint, ipsas ante sibi consuetas efficiunt:demū nō usitatis alimentis eas pascunt,sed carnibus,quas cū assidue mordere cogantur, venenū,quod ore continēt,eijciant necesse est.Quidā vero & offas quasdā illis exhibent,q̄bus dentium foramina obstruant,ut ēt hoc pacto uiperarum morsus imbecilles euadant: Id quod spectatores in admirationē magnā adducit,ignaros artiū,quibus ad fraudē ornandam vtūtur. Rursus quoq;(sicuti dicebā)& medicinarū,q̄ theriacæ imponunt̄ non parua est inscitia. De ijs dico,quæ p̄ciosissima immittuntur:ut puta & casiæ,cinnamomique,non modica est dr̄ia,q̄ plurimos fallere consueuit.Nam & adulteratū cinnamomum,licet verò sit simile,gustu tn̄,& olfactu multo deterius esse deprehenditur:atq; a xylocinnamomo differt,q̄ ligneū hoc plus sit, durioresq; ramusculos hēat, nec tā bene redoleat.Nā uerū cinnamomū illud,quod in mōtibus nasci tur,nec subtile,nec longū cum sit,colorē hēat ad modicā rubedinē magis tendentem:reliquū āt H aliquantulū nigricat,& ueluti quasdā fibras hēt. Aliud reperitur cinnamomum plane albicans fragile,non durum,nec magnam radicem hēs. Est,& aliud rufæ casiæ simile, redolens,& leue. Oībus tn̄ præstat id,qđ ab incolis Mosyllum appellatur:colorē hēt cinereum,uirgas paruas,& subtiles,ramos densos,odorē vehementer redolentem.Hoc nos p̄cipue seligere consueuim⁹, cum & odoratum suauissimū,& gustatū acre,& mordax ualde appareat,mansumque rutā imitari uideatur:lene est ēt,& frangi facile pōt.Casia quoq; & ipsa nisi quis in iudicādo peritus existat,fallere sæpenumero consueuit.Nam extat q̄dam falsa casia,quæ quidem similis veræ plurimum est,sed tam bñ non olet,& medullæ corticem adhærentē hēt. In summa vero,q̄ censetur optima modice rubet,rosam spirat,gustata suauis euadit,concaua est,uinū refert,& ualde redolet.Ziger ab incolis hæc noīatur.Verum par est te non ignorare fraudes,quas in longo pipere struunt.Quidam.n.ipm confingunt uero piperi longitudine æquale,& imposito pyretri,vel napyos aliquātulo,quia sensum hoc pacto,mordet,gustantem fallunt. Verū qui circa hæc peritus fuerit, & suaue acutūq; gustu dijudicare nouerit, p̄sertim si pediculū ipsi adhærentē accuratius inspiciat,verū piper inuenit,& ab istis decipi nō pōt. Cum uero magna sit adhibēda in ceteris ēt oībus diligentia, sicut in antedictis narraui, quę hucusq; diximus satis esse tibi ad commen-

tationem

A.l.2.t.2.ca. 151.f.117.f

A tationem q̃uis exiſtiment,ne liber nimis in longũ protrahatᷓ. Conſulo tñ vt cũ ſingulas medicinas diligenter exploraueris, tũ deniq; componas antidotũ: nã vnius alicuius improbitas ſæpe reliqua oĩa corrũpit.Eſt ẽt ipſius antidoti deſcriptio,ne hoc quoq; neſcias, a medicis varie tra-
A.l.5.ſu. t.1. 523.b dita.Andromachus.n.de quo paulo ante mentionẽ feci, diligens in cõmiſcendis medicinis cũ foret,hac deſcriptione theriacã cõponebat.Paſtillorũ″ſcillinorũ ʒ.xlviij,paſtillorũ uiperinorũ ʒ.xxiiij,piperis longi ʒ.xxiiij,ſucci papaueris ʒ.xxiiij,magmatis hedychroi ʒ.xxiiij:roſarum ſiccarum,iridis illyricæ,radicis dulcis,ſeminis napi ſylueſtris,ſcordij,liquoris balſami, cinnamomi,agarici,ſingulorum ʒ.xij:myrrhæ,coſti,croci,caſiæ,nardi,florũ iũci rotundi odorati, thuris, piperis nigri,dictami,marrubii,rhei,ſtœcadis,petroſelini macedonici,calaminthæ,terebinthinæ,zingiberis,radicum quinq; folii,ſingulorum ʒ.vi, polii,chamæpityos,ſtyracis, racemorum amomi,mel,nardi gallicæ,ſigilli lemnii,phu pontici,chamædryos creticæ, foliorũ malabathri, chalcitis aſſæ,gentianæ,aniſi,ſucci hypociſtidis,fructus balſami,gummi,ſeminum fœniculi,cardamomi,ſeſeleos,acaciæ,thlaſpeos,hyperici,ſagapeni,ameos,ſingulorũ ʒ.iiij.caſtorii,ariſtolochiæ tenuis,ſeminũ dauci,bituminis iudaici,ſucci panacis,cẽtaurii tenuis, chalbani,ſingulorum ʒ.ii:mellis libræ decẽ,vini falerni quantũ ſufficere uideatur.Xenocrates aũt & ipſe, qui non exi-
B guũ ſtudiũ hiſce rebus adhibuit,cætera quidẽ ſicut Andromachus admiſcet in cõpoſitione theriacæ,tñ quatuor ſagapeni drachmas,non duas imponit.Damocrates quoque,medicus optimꝰ & ipſe cũ eſſet,integrũ librum verſibus accurate conſcripſit de compoſitione antidotorum: in quo theriacã deſcribẽs,res quidẽ eaſdẽ imponit,ſed in pondere diſcrepat. Nam q̃dam,quorum illi quatuor drachmas accipiunt,hic duas ſumit:& rurſus quædam,ex quibus illi duas imponunt,ipſe quatuor immittit.Magnus ẽt,qui nr̃a tempeſtate† p̃ſes medicorum fuit, reliqua quidem oĩa,ſicut illi conſueuerant,ſeruat:in cinnamomo ſolum diſcordat: duplum.n.cinnamomi theriacæ cõmiſcet.Ita & de chalcitide,& de ſagapeno ab Andromacho diſſentit:nam,ut Xenocrates,duas drachmas iniicit,cum tñ Andromachus quatuor imponat.In ſagapeno autem & a Damocrate euariat:Damocrates.n.quatuor drachmas adhibet,Magnꝰ duas.Vino p̃terea Magnus mẽſurã aſcribit:uult.n.ſextarios duos ipſam implere, cũ alii ſicuti par eſt,quauis menſura, quantũ ſatis uideatur,utãtur.Demetrius ẽt ætate nr̃a medicus,& ipſe medicis† præſidẽs, oĩbus in rebus Andromachum ſecutus antidotum componebat, tantum in pondere paſtillorum ſcillinorum euariabat,& ab illo,& à cæteris. Nam illi xlviii drachmas cum immitterent,ipſe xlvi tantum admiſcebat.Tanta cum extet diſcordia inter theriacæ deſcriptiones,nos Andromachi
C traditionem,vt optimam probamus:atque ita theriacam in vſum Imperatorum componimus. Eius autem compoſitio hoc abſoluitur modo,nam verbis compoſitionis modum cõplecti,valde vtile tibi fore iudico,ut ſi quando theriacã facere volueris,& medicis careas, ingenioſus cũ ſis,per te ipſum conficere quàm optimam ualeas,magiſtrum hunc librum habens.

† ἀρχιατρός. i. Imperatoris medicus.

† ἀρχιατρὸ. i. Imperatoris medicus.

Quo pacto componendi ſint Paſtilli Hedychroi,Scillini, & Viperini. CAP. 13.

CAeterum ante cõmiſtionẽ oportet,vt Hedychroi Magmatis, qđ imponitur antidoto, deſcriptionem agnoſcas:cuius optima compoſitio eſt,quã magnus tradit:ea eſt huiuſmodi. Radicũ corticis aſphalathi, calami aromatici,florum iunci rotundi odorati,phu,coſti,aſari, ligni balſami, ſucci balſami, caſię,″ſingulorum ʒ.vi,cinnamomi ʒ.xxiiii, amomi tantundem, amari ʒ.xx,nardi indicæ ʒ.xvi,folii ʒ.vi.myrrhæ ʒ.xxiii,maſtiches ʒ.vi, croci ʒ.xix:vinó falerno ſimul hæc admiſcere conuenit,&in rotulas redigere,q̃ dũ facimus manus, & ferramẽta inũgemus liquore balſami:poſtremo digeſtũ in rotulas medicamentũ in umbra ſiccandũ eſt.Non aliter,& Scilliticos paſtillos conficiemus hoc mõ.Recentẽ ſcillã non admodũ magnã accipere oportet,& eam non luto ſicut quidã faciunt inuoluere(ſordidum.n.id mihi eſſe vr̃)ſed pulte teneriori,in qua,& aſſatur facile,& ab ea quiddã dũ aſſatur,accipit.Vbi ipſam probe coxeris, uel
D in furno,qđ vocant·uel ſub cacabis,in quibus panes aſſantur,quo æqualiter aſſetur: ſume interiores partes ſcillæ, q̃ tenerrimæ fuerint: & eis accurate diſſolutis admiſce farinæ erui optimę, recentiſſimæq; tantundẽ,ſicut Damocrates cenſet.Nã & Magnus,qui dimidium iubet, parum mihi coniicere vr̃:& Andromachus,qui duas partes p̃cipit,nondum ſatis imponere, cũ æqualẽ erui portionẽ ſcilla requirat.Sic itaq; ſcilla,& farina cõmiſtis,modicas inde faciemꝰ rotulas, quas in vmbra ſiccatas vſui reſeruabimus.His ita peractis,oportet tot accipere viperas,quo totius antidoti mõ ſufficiãt,non quouis tp̃e captas,ſed potiſſimũ circa veris initia, qñ nõ amplius in ſubterraneis cauernis degunt,ſed inde progreſſæ ſub diuo diuerſanᷓ, nec ulterius tã noxium venenũ hñt:nã donec in ſubterraneis locis habitant,cũ nullatenus difflentur, peſtilentem noxiamq; magis intra ſe qualitatẽ colligunt.Quo tp̃e ſerpentes ẽt,ſenectam quam uocant,ſibi obducere conſueuerunt,q̃ craſſiſſimus quidam lentor eſt ex diuturna latitandi mora contractus:q̃ res potius tp̃is longitudine,quàm ſeneſcentis ętatis uitio,prouenit.Quam ob rem non oportet ſtatim egreſſas viperas ſurripere,uerum eas aliquod tp̃s dimittere,ut & libero fruantur aere,& cibis nutriantur conſuetis.comedunt autem hmõi beſtiolæ,& certas herbas, & quędam anima-
A.l.5. ſu.1.t, 1.fol.523.f lia,& alia non nulla ſibi conſueta,ſicut bupreſtem,cantharidem,& appellatam pinus erucam. Hęc.n.uiperis conuenientia ſunt alimenta.Sit″aũt Vipera fulua parumper, & ad motum ualde

prona,

prona,q̃ collum præcipue attollat,& oculos aliquãtulum rubros habeat,atq; audacter & toruè E
cõſpiciat.Sit præterea capite lato,ventre propẽſo,ac toto corpore ſinuoſa:meatus excremẽtis
deſtinatus magis ad extremam caudam uergat,quam nõ conuolutã, ſed modice flexam potius
eſſe conuenit:greſſu denique incedat quieto: nam hac in re ſolum a fœmina mas diſcrepat, &
dentibus caninis,quorum plures fæminis,duos,maribus,Nicander his verſibus aſcribit.

Sunt gemini dentes maribus,ſua ſigna,canini
Fundentes virus:habet hos ſed fœmina plures.

Viperis igitur hoc tp̃e captis,pro quatuor digitorum menſura caput primum,caudamq; detrun
cabis.Quod dum facis,vt diligenter inſpicias moneo, nunquid poſt abſciſionẽ detrũcatę uipe
ræ ſine ſanguine,ſine motu,ac prorſus ſine uita,ſtatim cõſiſtãt: nã tales ſi inueneris antidoto cõ
ponẽdæ inutiles arbitrator.Quòd ſi amputatis extremis,videas in uiperis motum aliquẽ ſuper
eſſe,& vitã per aliquod ſpatium ꝓrogari poſſe,ipſas ut optimas conficiendæ theriacæ ducito:
quippe cum ex eo nõ imbecillẽ,ſed ualidã,habere vim dignoſcantur.Inde poſtq̃ beſtias obtrũ-
caueris,pellẽ è toto corpore diligenter auferes,pinguedinemq; ut inutilem eximes, & interna
oĩa,vt q̃ excremẽtorum receptacula ſint. His peractis, conijce viperas in aliquod uas teſtaceũ
q̃ pulcherrime confectum,vel lebetẽ bene abſterſum, atque accẽſis carbonibus impoſitum ut F
ſine fumo coquantur.Coquantur aũt in aqua fontana,cui recẽtem ſalem inijcies,& anethi nõ A. ibidem. g
ſicci ramuſculos quot ſint ſatis.Deinde cũ bene fuerint carnes elixæ,quod erit qñ ſpinas à car-
ne ſeparari videbis,tũc lebetem ab igne remoue,& accurate ſpinas à carnibus ſeiunge:quas in
mortarium coniectas contundes,adhibito panis quàm puriſſimi & ſinceriſſima ſiligine cõpoſi
ti quantum ad compinſendum ſatis eſſe iudicabis,ſicut etiã Andromachus vult. Nam Magnus,
& Damocrates,q̃ determinant panis portionem, admiſcent æqualem carnibus panem, & ſic
vtraque commiſcent.Poſtremo iuris quantum ſufficiat infunde, & inde cõuenientes paſtillos
confice:quod dum facis,manus pauco intinges opobalſamo. Hos paſtillos in vmbra ſiccatos
ad totius antidoti ſtructuram ſeruabis.

Theriacæ compoſitio,repoſitio,ætas,probatio,Doſis. CAP. 14.

PAſtillis abſolutis,deinceps è reliquis, quæcunq; & cõtundenda & cribrãda ſunt ꝑ incerni
culum mittes,anguſtis quantũ fieri poteſt foraminibus.Nam quod valde minutum eſt, mi
hi plurimũ conducere videtur,ut auxilium præſtet,idcirco,quia corpori plus adhæreat: quæcũ
que vero macerare & diſſoluere conuenit,ea tu vino mollies & læuigabis. Vinum autẽ illud ſit
optimum,quale falernum dulce eſt,quod fauſtinianum appellant,non aũt acre, & actum nomi G
natum ab oĩbus.Poſtea cũ liquidis ſicca admiſcueris,mellis quantũ ſatis eſſe videat̃, infundes.
Satis aũt vident̃ libræ decẽ mellis cõuenienter decocti, ſicuti authorum literæ præcipiunt, quo
ſi quid ineſt flatuoſum aut cereũ,feruendo ſeponatur.Oportet aũt mel eſſe Hymetium,nã apes
in eo colle Atticę,quia thymum paſcuntur,vel optimum cõficiunt.Separatim ẽt reſinã & chal-
banum prius liquefacies,& inde reliquis in mortarium coniectis ſuperinfundes. Atq; ubi dein
de coniunxeris oĩa,diligenterq; commiſcueris,denuo manibus, & ferramentis inunctis liquo-
re balſami,antidotum è mortario in uas aliquod uitreũ,aut argenteum trãsferes; quod tñ nõ re
plebis ad ſummum vſque,ſed ſpatiũ aliquod relinques,quo reſpirare queat.Immo frequenter
operculum dimouere conuenit,ut antidotus magis difflari poſſit,& celerius vtilis euadat:nã tẽ
pore non modico eget,ſi tñ concoqui debeat,quãtũ vſus requirit. Concoquit̃ aũt vt plurimũ A. l. de med.
intra annos duodecim:Sed q̃ valentiori potẽtioriq; vti voluerũt,ipſam poſt quintũ & ſeptimũ c.1.t.2.c.4.fo.
exhibuerunt,præſertim aduerſus venenatorum ictus,canum rabientiũ morſus,& noxia herba- 585.f
rum venena:validis ſiquidẽ noxis ſuccurrere cum vellent,potentioribus theriacæ uiribus egue
runt.Potens eſt aũt in his ad annos uſq; triginta:alijs aũt morbis,in quibus tanta non ineſt effi-
cacia lædendi, ſexageſimo ẽt ſubuenit: nam ultra hoc ſpatium debilis admodum & imbecillis H
euadit.Multi itaq; uires antidoti dignoſcere cũ uolunt,primũ alicui purgantẽ aliquã medicinã
porrigunt,deinde theriaca paulo poſt exhibita,iudicium de ipſa ſumunt. Nã ſi ualida uigenſq;
adhuc fuerit,nullatenus uentrẽ purgari ſinit, nempe deuicta ſoluẽtis medicinæ facultate ab an
tidoti potentia:ſin autẽ aluus ita deijcitur, ut ſi theriacam non ſumpſiſſet, planum eſt antidotũ
adeo uiribus defeciſſe,& ut ita dixerim,conſenuiſſe,ut ne purgantis quidem medicinę uim ſup
primere queat.Non damus autem oĩbus eandẽ quãtitatem antidoti,ſicut nec liquoris,quo ip-
ſam diſſoluimus.Nã in antedictis ad magnitudinem nucis auellanæ,theriacã ex tribus uini cya
this ꝓpinare ſolemus:In alijs aũt morbis & antidoto,& liquore differẽter utimur. Ad affectuũ
.n.diuerſitatem reſpicientes,& theriacæ pondus metimur, & liquoris cõuenientiã iudicamus,
quando non ſolum reptilium morſibus,& uenenorum noxis, auxilietur hæc antidotus, ſed in
maximis etiam aliis ægritudinibus à nobis experta,ſalutaris medicina reperta ſit.

Quot & quantis morbis auxilietur theriaca. CAP. 15.

ITaq; ipsã Andromachus in ſuprapoſitis carminibus opinor idcirco tranq̃llã appellauit,q̃a
corporibus tanq̃ aliqua morborũ tempeſtate uexatis,ut tranquillitatẽ,ſanitatẽ inducit. Diu
turnos.n.capitis dolores & uertigines ſanat.Auriũ tarditatẽ,& oculorũ hebetudinem curat.In

terdum

A terdum genitale membrum flaccescēs,atq; uietum attollit.Sępe furentiū deliria generose seda uit adducto somno,p quē ēt animi turbulentiā,perplexasq; cogitationes sedauit. Comitialibus inuasionibus acriter resistit:nā & nimiā capitis humiditatē absorbet, & adueniēti uēto vias ob struit.Subuenit quoq; cū difficultate spirātibus, qñ pituita quædā crassa meatib⁹ pulmonis insi dens,hoīem inspirare prohibet:facile.n.ipsam & desiccat,& ad expulsionē præparat,cū & cō pacta attenuet,& tenacia diuidat.Illis ēt qui sanguinē expuūt,ualde prodest, si quis solidaginē herbā elixet,& in eius decocto theriacā soluat & bibat.Malos ēt uentriculi affectus plerunq; cu rare consueuit,quē & appetitus deiectionē patientem,nec quicq̄ assumere ualentē,ad cibi soli tam appetētiam reduxit. Crescit interdum cibi desiderium supra modū ex quodā acriori mor- daciq; humore uentriculo insistēti,hoc quoq; ualenter dissipat:Itē eam famē, quā in intestinis lumbrici morantes excitant:eos.n.theriaca potēter strāgulat, atq; ita ventriculū ab insatiabili comestionis desiderio liberat. Mirabiliter ēt ex intestinis eijcit maximū & latum illū uermē, q̄ susceptum oē nutrimentū deuorat,atq; ideo reliquū corpus extenuat.Hepatis insuper, & lienis morbos frequēter curat,illarū partiū obstructionibus adapertis.Morbum quoq; regium ex ali quo iecinoris uitio collectū,facile sanat,bilē deponēs,ac ueluti manu detergēs,cū efficiat ut he

B par ipsam à sanguine prorsus distinguat.Lienē induratū qñq; liquefacit,paulatim cōsumēs sor des & superuacuā materiā,quæ in eo continet̄.Renū calculos frangit,& oē quod in renibus est terreū ac sordidū,facile expurgat. Vrinā è uesica uix egredientē producit, atq; eius ulcera sæpe curauit.Tardā uentris concoctionem & imbecillitatē sanat, ipsum calefaciēdo & uim eius cor- roborando.Quin & intestinorum exulcerationes,difficultates,& lubricitates,iuuare consueuit: ac insup ijs prodest,q̄ uel in uoluuli dolores inciderint,uel diuturna coli uexatione laborarint, præcipue qñ inflāmatione caruerint intestina:nā acres in eis humores theriaca absumit, & eo- rum flatus in uaporem resoluit.Succurrit etiam plerunq; choleræ fluxu laborantibus,partim hu mores densando,partim sistendo.Illud uero,qđ in cardiacis sæpenumero cōspicitur, maximū est opus theriacæ.Nam cū multis & cōtinuis sudoribus corpus diffluat, atq; ita uires dilabant̄, ut nec exhibitum uinū sæpenumero succurrere morbo ualeat,antidotos ebibita,& sudorē com primit,& concidentē ægri uirtutē ueluti suscitat,atq; ex infirma ualentē reddit. Educit eadē in mulieribus menstruū sanguinē,& suppressas uteri sedisue sanguinis excretiones frequēter ape- rit:ac qđ admirabilius est,immoderatas eiusdem sanguinis eiectiones detinet.Recorderis.n.di xisse nos in precedentibus,antidoti huius uirtutē multiplicem ac uariam esse:atque ideo q̄dam

C egredi facit cum ea attenuet atq; diffundat,quædā ob imbecillitatem uirtutis immodice ꝓdeū tia supprimit,corporum uires instaurans.Pedum insuper & aliorum oīum articulorū doloribus ab influxione excitatis tūc p̄cipue cōfert,qñ tēpus incremēti discesserit,& status uigor aduene- rit. Oportet autē prius dolores mitigare, foris imponendo quiddā,qđ ipsos lenire queat,inde theriacā bibere,quo fluxionē cohibeat:nā & quæ iā illata fuerint absumit,& quæ mox inferrē- tur auertit.Maxime uero prodest,qñ quis ipsam sanus adhuc frequēter accipit,idcirco,q̄ a sup- fluitates humorum consumit,& totius corporis temperamentum immutat.Nā alia medicamen ta,quęcūq; podagrici bibunt in remedium dolorum,fluxionem quidē ad pedes ferri prohibēt, sed cum superfluum humorem non consumant,aliq̄ aliam maiorē ægritudinem excitāt.Vagat̄ enim toto corpore fluxio illa,& pulmo,q̄ propter respirationis offm̄ cōtinue mouet̄,rarus cū sit facile huc & illuc uagū humorē ad se trahit,atq; sic hoīem suffocat,quēadmodum ego in multis uera experiētia cognoui.Quocirca ne ꝓrsus tales medicinas ebibant ægri,dehortor:suadeoq; summopere,ut theriaca uelint in talib⁹ morbis uti,qm̄ & superfluū humorē exiccat, & aliū col- ligi nō ꝑmittit:unde plurimi in principio ex hac bibētes, ꝓrsus à podagra liberati sunt. Nec,ar bitror,alia rōne hydropicis theriaca tantopere contulit,q̄ ꝙ humorē in ipsis cōsumit,& refrige

D ratū in eis naturalē calorem accēdit:maxime uero anasarcas, & leucophlegmatias quos appel lāt,potēter adiuuat:in uniuersum.n.corpus se inserit, & malā inde humiditatē exprimit. Quam obrē mali habitus bona est medicina,ut q̄ corporis habitū in melius cōmutet, & q̄ superuacua sunt in uapores eijciat,ac naturā prōpte suas actiones exercere faciat, quo mō sæpe ēt laborāti bus elephantiasi,remediū p̄stitit.Nā cū multus humor corruptus toto corpore dispersus suis ui- ribus illius tēperaturā ꝑdat,superueniēs antidotus morbū profligat, partim humoris fluxionē sistendo,partim ab eo sanguinem corrumpi prohibendo.Neruorū aūt uel cōtractiones,uel di- stensiones,non aliter multoties curauit,neruos calefaciens,& eorū tensiones remittens,q̄ mē- brorū resolutiones sæpenumero sanauit:qm̄ naturali excitato calore,& spiritus in pristinū sta- tū reduxit,& mēbris solitas motiones restituit. Verum ut libuerit hæc quisq; æstimet:Illud certe summa est admiratione ꝓsequendū,ꝙ theriacā nō mō corporis affectus sanare uidemus,sed ēt animi passionib⁹,ipsum qñq; grauiter infestātibus,opitulari cōspicimus:Veluti cū excitatas me lancholia graues curas multoties sumpta ex aīo pellit,perinde ac si è splene,ac reliquis mēbris atrā bilem exugeret:Id quod ēt in serpētum uenenis euenit.Qua de causa quartanis ēt febribus optime cōuenit: cū.n.ea febris ab atra bili cōsurgat,facile,sumpta theriaca,discedit, mō q̄s ipsa seruatis medicæ artis p̄ceptis,utat̄.Ego nāque multos quartana laborantes,hac usus artis semi

ta

ta,facile a morbo vindicaui. Primum.n.cum cœnassent,ut euomerent, effeci: deinde secuta die E
succum absynthii bibendum tradidi,quò bilem cõtemperarem,ac ueluti edulcorarem: postremo duabus horis ante inuasionem antidotum exhibui: atque ita cum omniũ admiratione uoti compos euasi,cum celeriter is,qui theriacam sumpserat, liber ab inuasione maneret.

Methodicorum reprehensio,qui morborum causas noscere superuacuum arbitrantur: Et inde reliqua Theriacæ remedia. CAP. 16.

A Quæ formidinẽ quoq; morborũ oĩum pessimũ hæc antidotus plerunq; tollere cõsueuit: strenueq; aduersus tot malorum cõcursum dimicare,quibus non solum corpus exiccat, & interdũ cõtrahit,febreq; intus aspera comburitur,sed ẽt aĩus delirat,& difficillimo symptomate molestat. Aquam.n.expauescunt,& q̃uis ob nimiã siccitatẽ ipsam uehementer affectent, tñ eã bibere reformidant,q̃a corrupto mentis iudicio,quid ipsis ꝓdesse possit, non intelligũt. Sicq; remediũ uitando,& aquã metuendo,miserabili morte pereunt. Qua in re methodicos admiror magnopere,q̃ causarũ notitiã curandis morbis inutilẽ arbitrant: nescio.n. quo pacto tales ægrotos sanare possint,cũ uniformis & similis sit morsus a cane rabido,& nõ rabido illatus. Quem.n.curationis modum ipsis ostendit commorsus locus, nullam ex vulnere distinctionem hñs,si internã mordentis causam scrutari nolunt? Nẽpe methodicorũ oculis aspici non ualet, F ab rationali aũt medico nõ nisi sola cogitatione diligẽtiq; discursu inueniri. Quocirca,siq̃s miser,in methodici,tanq̃ in alterius beluę manus incidat, ꝓculdubio morieť, ex cõsecutione dogmatis ab eo interfectus,qm̃ ut è secta nõ recedant,inuestigare causas nolunt. At bñ fortunat⁹ ille,qui ad rationalẽ medicũ accesserit,neq; .n.tã malis symptomatis facile capiť,neq; ob artẽ rõnalis medici mortẽ incurret. Statim.n.rationalis medicus,susceptum ægrũ diligenter interrogabit,qualis nã foret is canis,à quo cõmorsus est. Ac si audiet ꝙ macilẽtus,& gracili corpore fuit, & oculos rubricatos,caudã demissam,spumã ex ore fluentẽ habuit: discetq; ut linguam exertã gestaret,q̃ tanq̃ bile infecta crocea uideretur. ut obuios quosq; ĩcurreret, ut interdũ sine causa procurreret & deinceps subito cõsisteret,utq; furiosa quadã indignatione improuisos aggrederetur: si inq̃ talia cõperiet,statim intelliget,canẽ illum rabidũ fuisse. Curabitq; vulnus illud nõ simpliciter,sicut methodici solent,sed ipsum maius illico faciet, carnẽ circũquaq; auferens, & ad rotunditatem redigens,ne facile cicatricẽ obducat,sed apertum longo tp̃e perseueret,saltẽ quadraginta diebus,quo rabidi canis uenenũ egredi queat. Ferramẽtis itaq; ualde ignitis soliti sumus locũ inurere, & inde alia medicamẽta admouere, q̃ attrahentẽ uim habeant, nec intra carnem uenenum manere sinant. Equidẽ olim mecum ipse aliquod remedium excogitans,hãc G ipsam theriacã oleo rosaceo mollitã,linamẽtis imposui,ac ueluti medicamen aliquod uulnerarium foret ulceri superimposui, ut tãquàm cucurbitula uenenũ è ꝓfundo traheret & exugeret, Deniq; theriaca ꝑinde atq; pæonia aliqua medicina & foris imposita,& intus assumpta,p̃sentaneũ auxiliũ cõmorsis à cane rabido præstat. Deprehensaq; est mihi uel sola in pestilenti cõstitutione languẽtibus posse succurrere, cũ nullũ aliud præsidiũ tã magno malo tunc ita resistere ualeat,nec immerito,cũ pestis ipsa,ceu fera q̃dã uenenata, non paucos aliquot misere ꝑdat, uerũ totas ciuitates depascatur. Immutat.n.aerẽ malo quodã modo,ut hoĩes interficiat, qui cũ non respirare nõ possint,cõtagiũ miseri euadere nequeunt. Attrahũt.n.in se ipsos aerem illum infectum,tanq̃ p̃sentaneum aliquod uenenũ. Quocirca summis laudibus prosequor admirãdũ Hippocratem,‖qui pestẽ illã ex Aethiopia ad Græcos uenientẽ non alio præsidio reppulit, q̃ aerẽ purum faciendo,ne ab hominibus(qualis tunc erat)infectus hauriretur. Præcepit itaque ut ꝑ totã ciuitatẽ ignis accenderet,qui non solũ è simplici materia constaret, sed bene olentes coronas,& flores haberet: talia siquidẽ ignibus alimenta subministrari consuluit,& ut unguenta q̃ pinguissima infunderent,& id genus alia bonum odorem fundentia,ut hoc pacto ciues aerẽ purũ inspirantes,ab imminenti lue tuti forent. Ad istũ modũ arbitror & theriacã,tanq̃ ignis H quidã purificãs,& ipsa esset,illos quidẽ,qui sani adhuc ipsam biberint,nõ ꝑmittere,ut pestilentia prorsus capiantur: illos aũt qui iã ægrotent,sanare posse, cum aeris inspirati malignitatẽ cõmutando,tum corporis temperaturã†corrumpi nõ sinendo. Quamobrẽ cõsulo tibi Piso,ut partim ob has tã repentinas aeris cõmutationes,partim ob alias nocentium rerum causas,frequenter ẽt sanus,theriacã sumas, ut exterius occurrentibus noxis corpus tuum resistat,& siq̃ñ passum aliquid fuerit,ad sanitatem facile reducať. Nã theriaca,optimã quãdã temperaturã corporibus procurat,& in eis bonam valetudinem cõseruat. Absumit.n.humores superfluos,calefacit mẽbra refrigerata,corroborat naturalẽ uirtutẽ,ut debitas actiones exercere queat. Nã qñ fortis natura fuerit,tunc & uenter expedite cibos concoquit,& uenæ sanguinem facile producunt, & iecur prõpte bilẽ secernit,atq; ita defæcatũ sanguinẽ cor suscipiẽs,ipsum deinceps uniuerso corpori iã nutriendo idoneũ submittit. Excrementa quoq; moderate foras eadẽ expellit,& q̃ corpori superflua sunt,membrorum oĩum respiratione salubriter excernit. Maxime uero cõsulerẽ ut antidotũ assumeres,cũ,frigente ꝑ hyemẽ aere,iter aliquod suscipis. Erit.n.tanq̃ optimũ uiscerib⁹ indumẽtũ,multũ eis calorẽ p̃bere cũ possit. Cõpertũ adhuc nobis est,theriacã & ad animi prudẽtiã,& ad ingenij acumẽ,haud parũ cõducere, qñquidẽ & sensus actiones suas fortiter obire

In uita Hippo. ex Sorano & in decreto Atheniensium, quod post eius epistolas habetur.

† Contex. græc. καὶ μηκέτ᾽ ἐῶσαν διαφθείρειν τὴν σύγκρισιν. i. nõ ampli⁹ corrumpi. &c.

A obire faciat & mẽtem à uaporibus corpors liberando, folertẽ magis reddat. Verum ut fummatim laudes huius antidoti complectar, totũ corpus ita difponit, ut ab ulla re noxia non corrumpatur. Hanc autẽ refiftentiam procreat tam uaria, & efficax tot medicinarum compofitio, & p̃fertim quæ in ipfam ingrediũtur, uiperæ. Nã & Mithridatem illum bellatorem magnum ferũt, non affumpta theriaca, quæ nõdum erat, fed alia quapiã multiformi antidoto mithridatica de illius nomine dicta, non potuiffe fumpto ueneno mori, qm̃ fic illi⁹ membra tẽperauerat, ut ab re noxia pati nõ poffet. Hoc autem contigit quo tempore bellum cum Romanis gerens, à Pompeio profligatus, atq; in extrema fortuna conftitutus, illæfus è uita, decedere feftinaret. Haufit itaq; uenenũ, & plus etiã q̃ fatis effet ebibit, nec tñ ipfe mori potuit: filias uero ipfius, quæ cum patre uitã finire prorfus decreuerant, atq; ideo ex eodem quoq; ueneno haufẽrãt, celeriter occubuiffe tradũt. Mithridates igitur cum mori tardaret, eo ꝙ antidotos, quam præfumpferat, uenenum redderet irritum, unum ex amicis fuis nomine Biftocum uocauit, cui mandauit, ut fe iugularet. Is autem opus ueneni ferro abfoluens, Mithridatem uiolenta morte confecit.

Quantum, & quando, & à quibus Theriaca fit accipienda. CAP. 17.

B VIdes igitur quo pacto è pluribus compofita medicamenta magnã uim habeant ad efficiẽdum corpora nullis obnoxia læfionibus, præfertim theriaca propter eximiã, ficut dixi, ui perarũ poteftatẽ: Quam tamen affumas uelim, poftq̃ cibos probè concoxeris, nec amplius repletũ te fenferis. Recte aũt facies, fi uaria ipfam menfura fumas, interdũ ad Aegyptiæ fabæ magnitudinem ex duobus aquæ cyathis, qñ modicum interuallum tibi fupererit ad antidoti cõcoctionẽ: interdum ad nucis auellanæ quantitatem ex tribus aquæ cyathis, qñ plus temporis habiturus es, quo poffit in corpus theriaca digeri. Confiderabis præterea & anni tempus, & loci cõditionem, quoties ipfam accipere uolueris. Aeftate enim, ut theriacã fumes nullo pacto cõfulo: nã tẽporis conftitutio calida tunc cum fit, calefactum adhuc magis ab ea corpus læditur. Id q̃d uidens admirabilis Hippocrates, afferit, ‖ Medicinas, & antequam canicula oriatur, & poftq̃ orta fuerit, moleftas effe: ut plurimum enim ea pars anni febrem hominibus affert. Quamobrem & eos, qui media funt ætate, & eos, qui naturalem temperaturã calidam admodum habẽt, moneo, ut neq; multoties, neque multũ theriacæ fufcipiãt. Ex aduerfo quibus ætas iam in feniũ uergit, & plurimum, & plerunque, & non ex aqua, fed ex uino theriacam bibere fuadeo, ut ab ipfa & corpus iã flaccefcere incipiens, reparetur, & natiuus calor iã languefcens excitetur. At pueris maxime oĩum theriacã interdico: quoniã ipfius magnitudinem illorum uires plurimum excedit: nam & puerile corpus facile diffoluit, & complantatum fpiritum celeriter extinguit, non aliter atq; lucernæ flãmam plufquam conueniat infufum oleum. Vidi ego alias puerum, ab intempeftiuo theriacæ ufu folutũ: febrierat enim lõgo tẽpore, fueratq; corpore ualde macilento, & uiribus adeo debilis, ut uiuere magna cura uix poffet: Quæ confpicatus medica prudentia, uetabã antidotũ puero dari. Cum autem quidam ipfius curam haberet, qui patrem fi pueri effe dicebat, & potius imperiofa quadã iubendi licentia uteretur, quàm profectum à ratione confiliũ audiret, temerario quodam impetu, & uiolẽto coegit me theriacam puero exhibere: quam ille acceptã cõcoquere non ualuit, eo quòd potentior effet uiribus ipfius. Soluit itaque uniuerfum pueri habitum, aluumq; fluere cum feciffet, ob datã præter rationem antidotum fubfecuta nocte periit. Quod fi quando & tu Pifo in æftuofa regione fueris, noli theriaca uti, fatis cum effe poffit eius loci caliditas. Quocirca gentibus quoq; primum orientem habitantibus, calidiffimi cum fint, atq; ideo multum ficci, non conuenire theriacam exiftimo.

4. Apho.5. Ext. ord.28.a. Et de medic. purgan. iuxta finem. Et de aere aquis, & locis iuxta medium.

C

De Salis theriaci uirtutibus. CAP. 18.

PRæparatur uero & fal quidã hifce ferpentibus, de quo mentionẽ facere neceffarium duxi, ut abfolutiffimus hifce de rebus penes te fermo foret. Facit autẽ & hic fal ad omnia, quæ ante diximus, fed modice facit, nec nifi longo poft tempore remedium apparet: fi quis tamen frequenter eo utatur, fenfim auxiliũ affert. Vnde plerique hoc fale medicati, cũ inter initia celerem remedij fenfum non habuiffent, ne prorfus quidẽ ipfum cõferre arbitrabantur, pręfertim cũ redactum in cinerẽ, uim medicam incendio amififfe, cenfeant. Equidẽ, ut antidoto parem facultatem nõ habere falem affirmo, fic omnem ipfius uim aboleri penitus nego. Nam ignis multa efficit meliora, & interdum latentem rerum naturam detegit, quædam etiã quos uolumus in ufus apta reddit. Aurũ quippe à nobis igne exploratur, impurumq; à puro hoc pacto fecernitur: nã aurum quod igne repurgatum exacte fuerit, Obrizum effe cenfetur. Ferrum quoque flammis emollitum, quouis modo producitur, & flexum ficut uolumus, uarijs hominum ufibus inferuit. Sed quid remota confector? non ne multa, quæ nutrimenti caufa fumimus, igne nobis idonea redduntur? Panis & pecudum, pifciumq; carnes quandiu crudæ funt, ne appetuntur quidem: at ubi coctę fuerint, etiam in nutrimentum cedunt. Ipfum infuper uinũ fi quis ftatim, ut natum eft, è racemis premat, crudum, & immaturum eft, at Solis igne maturatum, & fuauiffimum, & potui conuenientiffimum euadit. Amplius multa reperiuntur ad ftructuram medicamentorum attinentia, quæ donec prifcã naturę fuæ rigiditatẽ feruauerint, & acerrima, & noftris corporibus inimica effe docet experientia. hæc ignium uirtute tẽperata, curandis morbis idonea, redduntur

D

tur, ut puta Chalcitis, quæ si cruda fuerit, corpus urit, & in eo crustam celeriter excitat, sin tosta admoueatur, ulceri cicatricem inducit. Itẽ Lapis qui è Phrygia aduehitur, is crudus acerrimus est, assatus & aliis quibusdam commistus præstans oculis remedium euadit. Cinis etiam, quem ex incensis spongiis conficiunt, sanguinis fluxum ualenter astringit. Item mihi, & de theriaco sale iudicandum uidetur. Nam omnia simul accensa, hoc est, integri cum sale serpentes exusti, sicut ignis opera noxiam excedentemque corporis nostri uirtutem deponunt, ita conuenientem medicaminibus opem assumunt. Præcipuum uero sal iste habet, quod morbos cutim infestantes curat, albam dico uitiliginem, lepram, impetiginem, quam feram uocāt: & demum omnia sub cute posita excrementa resoluit. Quamobrem magna pars eorum, qui salem hunc comedũt plusquam consueuerant, sudantes, putridam materiam eiiciunt, & cum ea pediculos etiam appellatos quosdam emittunt, qui è putri materia ortum ducentes, nomen sibi φθεῖρες apud græcos acquisiuere. Dentes præterea sal hic optime purgat, & ipsos à putredine seruat, nec eos erodi permittit: membra laxa densat, illucque descendentem fluorem supprimit. E

De salis theriaci compositione. *CAP. 19.*

CONficitur autem hoc modo: enitar enim rursus tibi hũc quoq; salem nudis uerbis describere. Oportet uiperas quatuor antedictis similes, & eodem tempore captas, nec plus duobus diebus asseruatas, accipere, immo si fieri potest eodẽ quo captę sunt die: postea salis ammoniaci quem uocant, sin minus communis albi, & parumper aeri expositi modium unum italicum: deinde sali adiunge Cretẽsis gentianæ in partes aliquot concisæ, libram unam, & dimidiam: aristolochiæ rotundæ, itidem libram unam, & mediã: summitatum centaurii minoris, libras duas: cardamomi armeniaci, marrubii, librã mediam: scordij montani, chamædryos creticæ, libram unam: seminum rutæ domesticæ tantundem: hæc omnia melle attico commiscebis. Harum rerum mediam portionem in ollam nouam ex argilla confectam conijce: postea uiperas quatuor uiuas super immitte, & cum eis scillas quinque recẽtes, & nuper euulsas, atque in frusta concisas: inde reliquum aliarum rerum dimidiũ: postremo lutum ollæ diligenter inducito, ubi prius operculum imposueris: quod foraminibus quatuor aperies, ut per eam uapor egrediens assationis mensuram significet. Nam fumus qui primum exibit obscurus admodum, & ualde turbidus denotabit ignem ad uiperas iam peruenisse: quo tempore diligenter aduertas moneo, ut respirando, nõ aerẽ attrahas infectũ hoc fumo, qui à uiperis exhalat. His peractis, cũ fumus desistet, & tenuẽ quandam flammam è foraminibus ascendere uidebis, tunc optime tosta cuncta iudicato: itaque transfer ollam ab igne in locum, ubi per integrum diem, & noctem frigescat. Inde uase adaperto combustas res exime, quibus contusis atq; cribratis hæc alia adiunge. Seminum rutæ syuestris uncias nouem, hyssopi creticæ tantundem fœniculi syluestris uncias sex: nardi gallicæ, stachyos scythicæ, singulorũ tantundem: petroselini macedonici uncias quatuor, racemorum amomi uncias tres, origani heracleotici capitulorũ, uncias nouem: seminum hormini torrefacti uncias tres, summitatum thymi attici uncias nouem foliorum malabathri indici uncias quatuor, carnium baccarũ iuniperi laconici libras duas, seminum coriandri domestici selibrã, piperis albi libras duas, piperis nigri tantundem, radicum silphij uncias decem, zingiberis non perforati libras duas, radicũ satyrij selibrã, pulegij montani tãtundẽ, seminis seseleos Massiliensis fului uncias sex, seminũ tordili motani tantundẽ, mentæ tantundem, casiæ optimæ uncias duas, cinnamomi unciã unã. Hæc ubi semel contudi, & excussi, denuo & contundere, & excutere molior, quo sæpenumero cribrata in tenuissimum puluerem redigãtur: quẽ in uitreis uasibus positum, non statim, sed à quadragesimo die utendum trado. Cæterum ipse hunc salem etiam non inustis uiperis conficio, uerum pastillos ex eis quorum compositionem in theriaca docui, reliquis quæ cum uiperis uruntur, admisceo, ipsosque comburo, ut quam in se habent amaritudinẽ incendio deponant. Tãtam uero pastillorum mensuram impono, quantam habere quatuor uiperas conijcio: ac reuera sal quam optimus euadit, ut qui propter ustionem, neque cinerulentũ quippiam gustatus præ se ferat, neque conspectus nigredinem, uerum, & iucũdissimus accipientibus euadat, & uirtutem ad quæ dixi ipsum proprie ualere, præstantiorem ostendat. Hæc sunt, quæ de Theriaca, & Theriaco sale, dicenda habui, diligenter sicut arbitror à nobis elaborata, præsertim cùm, & tu Piso in omni sermone ualde sis accuratus. Memini enim te, cum eloquentiæ magna cum gloria operam nauares, siue concionem in senatu uel ad populum haberes, siue causam aliquam in foro ageres, obijcerentque qui tecum contendebant ea de re multas dicendi occasiones abs te inueniri, respondisse, dicentes aliquãdo cessare. Nam & Deos affirmabas quoties non respondent, tacere, & illos qui respondent, interdum silere. Mare præterea hyberno tempore nauigationem non concedere: & fluminum aquas desinere fluere, rursusque interposito spatio cursum repetere: Terram demum non semper fruges producere. Quamobrem te Piso imitatus nihil omisi, quod de theriaca quæri possit: & simul hortatus sum, ut ea libenter utaris, quoniam compertum est Theriacæ usum, Tempus uitæ prorogare: quam tibi à dijs longissimam exoptare merito debeo.

GALENI

GALENI DE VSV THERIACAE
AD PAMPHILIANVM

B Iulio Martiano Rota interprete.

Sunt etiam qui opinentur, & hunc non esse Galeni librum.

QVæsisti sępenumero Pamphiliane artē cōponendæ Theriacæ, & vsum ex me cognoscere: sed quæ olim à nobis p̄sens ipse audiuisti, cum neque te amplius meminisse existimē, neque tū satis à me dictum fuisse, nunc ociū nactus, omnia, q̄, dū essem Romæ, mihi narrabantur ab hac antidoto effecta, quæq; nos experiendo cognouimus, in memoriam reuocaui, redactaq; in exiguum hunc libellum ad te misi: & una docui, quo modo, quo tempore, q̄bus in morbis, theriaca uti conueniat: quæ si quis ad unguem seruauerit, nunquam à cōcepta spe decidet. Nam rem occultare quæ ad salutem hominum conducat, & qua se merito iactant, qui in urbe omnium principe degunt, ut & priuate beneficio, & publice ornamento, affecti ab ea antidoto, quæ communis salutis gratia pro totius ciuitatis conseruatione parata seruatur, rustici admodum mihi esse uidetur, præser-
C tim tibi, quem nouimus, cum alias urbes, tum præcipue Creticas, animi tui moderationem, & omnibus in rebus mansuetudinem, non solum commendare, sed etiam amore summo prosequi. Nam in Aegypto, Aegyptiq; regia urbe Alexandria, plures uni tibi Cretensiū amici sunt, quàm cæteris oībus. Quam ob rem iure quispiam fortunam quoq; miraretur, quæ tuis moribus tam conueniens nomen imposuit perinde atq; præsagiret te cunctis amabilem fore. Sed ad Theriacam redeo, quam tu tibi liberaliter, & à multis facile comparabis: usus vero peritia nostri in te studij pignus, & beneuolentiæ monumentum erit. Vt.n. si lyram aut tibiam aliquis possideat, nec usum noscat, tantundem est, ac si eam non haberet: sic qui antidotum aliamve medicinam domi continet, nec uti sciat, nullam ex ea utilitatem capiet. Quòd si theriaca, sicut apud oēs iā inualuit, ad morsus serpentium, & ad uenena tantummō faceret, oportebat eā domi repositā tanquam picturā aliquam aspernari, nullo usu, sed sola uetustate consumendam. Cum vero præter supradicta, bonum corporis habitum, uitam longam, sensus vegetes, sanitatem stabilem promittat: nec solum ab instantibus morbis liberet, sed ēt ab imminentibus præseruet: non ab re facturum existimo quisquis theriaca sanus ēt uti uelit, malitq; potius impēdentem morbū p̄uenire, q̄ iam uexantem arcere. Hac de causa Romæ principes uiri complures, alij primo die
D Lunæ theriacam accipiunt, alij quartum eligunt: & tribus interiectis diebus cōcoctioni dāt operam, curatoq; leniter uentre, circiter horam tertiam, ex uno cyatho mellis duobus aquæ calidæ admisto tm̄ theriacæ sumunt, quantum est græcæ fabæ magnitudo, non ut aliquo morbo liberentur, sed ne prorsus in aliquem incidant. Nec sua eos fallit opinio: nam sanguinem theriaca bonum reddit, non quia malam sanguinis qualitatem excernat, sed quia eius contumaciā uincat, & ex inimica amicam efficiat. Foris quoque, si quam urbem aut regionem morbosam esse conijciant, uel aquas malignas esse intellexerint, eodem pacto theriacā assumunt, & ea tanquā lorica quapiā corporis sui statum tuentur. Referam q̄ uetustissimum omnium eorum qui me docuerunt, dicere audiui, uirum & medicæ facultatis experientia præstantissimū, & singulari quadam humanitate insignem, Aelianum Meccium: Italiam olim pestem inuasisse, qua celeriter, & multi intercipiebantur. Timentibus igitur omnibus, ut fit, & medicis, & principibus, auctorem se fuisse, ut sola theriaca uterētur, nam cętera nihil cōtulerant: Tūc itaq; ex ijs, qui ægrotabant, quàm plures assumpta theriaca cōualuisse: paucos in quibus uis morbi nimium inualuerat, occidisse: reliquos omnes, quos nondum pestis occupauerat, non modo periculum euasisse, sed ne in morbum quidē incidisse. Atq; mirum hoc alicui uideri non debet, quando, si haustum uenenum superat, pestilentiam quoque uincere possit: aer enim est, qui corruptus cum sit, homines

perimit:quod & complures medicos, & imperitos oẽs neſcire ne mireris, cum illud etiam eos E
lateat, inutilem ætate theriacam reddi. Radices enim, ſucci, cortices, lachrymæ, ſemina, flores,
& carnes, ſunt ea ex quibus componitur: atque hæc ſingula tp̃s exinanire poteſt, ita & quod ex
eis confectum eſt, medicamentũ antiquare ualet. Hinc fit, ut qui medicinas uenales habẽt, hoc
ſenſu præditi, inueteratam nimium theriacam alijs uendant, aut etiam amicis donent: ipſi uero
cum res poſtulat, uiribus & ætate præſtantem promunt: fieriq; non poteſt quin ipſis opẽ affe-
rentibus ex uoto ſuccedat. Subiungam deinceps alias temporis præſcriptiones, alia morborũ
genera, in quibus ſi quis uti theriaca uoluerit, nunquam fruſtrabitur. Nã percuſſis à uipera, vul-
neratis à ſerpente, ictis ab aſpide, commorſis à rabido cane, demum lęſis ab aliquo animali, qđ
dentibus aculeo, uel contactu uenenum relinquat, recẽs theriaca ſatis ſuperq; efficax remediũ

A.l.5.ſu.1.t.1 fol.522.h

est. Recens autem eſt, quæ† ſextum, & trigeſimum annum nondum attigerit, quo tẽpore vene-
nis etiam aliis confert: nam ab eo tempore morbis ſolum auxiliatur, de quibus mox referã, mo
do ad trigeſimum ſextum annum multorum adhuc annorum acceſſio facta non ſit: Inefficax. n.
tum denique theriaca redditur, & inutilis penitus: quod hoc pacto deprehendes. Medicinam, q̃
uel aluum ſubducat, uel uomere faciat, ſcãmonium, aut elleborum, uel quidvis aliud hiſce etiã

† In veteribus libris eſt, trigeſimum, non ſextum, & trigeſimum. ita in lib. De ther. ad Piſ.

valentius exhibe, perinde atq; ſi aliquem purgare uelles: huic poſtea bibendum trade tantum F
theriacæ, quantum græcam fabam æquet: ſi bona erit, non ſolum non purgabiť qui aſſumpſit,
ſed ne commotionem quidem ullam ſentiet: ſin contrarium eueniet, uetuſtate deprehendes an
tidoto uires concidiſſe. Sed tempus eſt theriacæ vſum doceamus. Datur ex tribus cyathis uini,
nucis auellanæ magnitudine, tam poſt uenenum, uenenoſorumq; animaliũ ictus, quã ante, ſi q̧s
ueneni ſuſpicionem habeat. Eodẽ modo illis etiam ſubuenit, qui ex interna cauſa, & incerta cõ
ſumuntur, tanquam ſi ueneno aliquo petiti forẽt. Tuſſi tam nouæ, quã antiquæ, & quibus coſtas
aut pectus dolor infeſtat, auxiliatur ex mulſo, ſi non febriant: ſi febriant, ex aqua dulci, noctu da-
ta fabæ Aegyptiæ magnitudine: Quæ quantitas inflationes etiam uentriculi, tormina uẽtris, do
lores inteſtinorũ, & coli, ſedat: ex aqua tamen, & primo mane ſumenda eſt. Magnum inſup co-
medendi deſiderium remittere, proſtratumque eundẽ excitare poteſt, ſingulis quibusq; naturę
functionibus intra conſuetum operandi modum reuocatis. Bibere uero oportet horum gratia
ſupradictam antidoti quantitatẽ ex aquæ, uel diluti uini cyathis neque pluribus tribus, neque
paucioribus duobus. Bona eſt etiam hoc modo ad tollendum tremores, & frigora febriũ, qua-
uis interualli ratione ſeruata, inuadẽtium: item ad bilis uomitum qui febris acceſſionem pręue
nire ſolet, quanquam exacerbationem etiam interdũ comitetur. Siquis uero ter uel quater ad G
ſummum ante febris annotationem, aduentumq; theriaca utatur, febrem omnino tollet, modo
uictus ratio non repugnet. Nullum enim tam efficax remedium medicina habet, quod ſolitum
auxilium afferre queat, ſi ei uictus uel reſiſtat, uel non adiuuet. Creditur etiã retentos mulierum
menſes ducere: mortuos fœtus eijcere, quos natura etiã ſi multoties tentet, expellere tamen nõ
poteſt: his datur ad fabæ Aegyptiæ magnitudinem (incolæ cithe ciboriũve nominant) ex paſſo
uel aqua mulſa in qua dictamnum, vel ruta prius ferbuerit. Vtilis inſuper eſt aquam inter cutẽ
habentibus, & regio morbo laborantibus, ex aſari decocto. Quidam tamen aquam inter cutem
habentibus ante cibum ſolã theriacã deglutire præcipiunt: alii eã uni cyatho poſcæ cõmiſcent:
ita nanq; magnopere illorum ſitim leuat, uniuerſum corporis habitum firmiorem facit, & cum
hoc, quòd aquam inter cutem minuit, ipſam etiã exiccationi paratiorẽ reddit. Facit p̃terea ad
uocem retuſam ſola, & hauſta, & ore detenta. Qui tamen eam bibere uolet, tragacanthi duplũ
admiſceat, & ex mulſo uel paſſo hauriat. Qui uero ſub lingua continere, colliquefaciat medica-
mentũ paulatim oportet, q̃uo in aliis quoque præcipere ſolemus quæ arteriaca à meatu in pe
ctus deſcendente nominantur. His, ẽt qui ſanguinem è pectore uel pulmone reijciunt, theriaca
cõuenit: atq; ſi recens hoc malum ſit, è poſca bibenda eſt: ſin antiquum, ex aquæ tribus cyathis: H
longe tñ pręſtantius remedium fiet, ſi herbæ ſymphyti modicum, aquæ incoxeris. Sumi uero de
bet ad fabæ Aegyptiæ magnitudinem incipiente nocte, & illuceſcente die. Romæ quoſdã è p̃-
ceptoribus meis obſeruauimus, in ita affectis hominibus eo ẽt remedio conſueuiſſe uti, quod è
ſubere conſtat, cuius compoſitionem opportuno magis loco, cum opus fuerit, deſcribam.
Abunde ergo pectus circunquaq; ante, & retro, hac medicina fouebãt, atq; ita fere ſem℘ mor
bũ hac arte ſuperabant. Prodeſt inſuper renum uitiis, ueſicæ calculis, inteſtinorũ excoriationi-
bus, ægre ſpirantibus. Demũ in iecinore, aut liene duritiẽ habentibus, aliudve aliqđ inuetera-
tũ malũ, his ex aceto mulſo dandum eſt: acetum mulſum ſumemus, quod è fauis cõfectum ſit, id
.n. Hippocrates recte cõpoſitum arbitrať in eo libro, quẽ de‖ Acutis morbis edidit: Difficulter
aũt ſpirantibus ex aceti ſcyllitici cyatho uno & dimidio: Lapidem in ueſica habentibus ex apij
petroſelinive decocto: Renum uitio laborãtibus ex mulſo: Excoriationem inteſtinorum patiẽ
tibus ex decocto arbuſculæ ſyriacæ, quam rhun Gręci appellant, Comitialibus quoq; ſi macilẽ
ti fuerint, & parum ſanguinis habeãt, ex aqua mulſa: ſin corpulenti, & multi ſanguinis, ex aceto
mulſo, dari ſolet. Quidã uero approbati medici comitiales iubent prius ſinapin commãduca-
re, & expuere, tum nocte ſuperueniente theriacã, quę fabam Gręcam ęquet, ex aqua ſumere,

Lib. 3. De morbis circa finem. Et de Frac. com. 2. t. 29. 7 235. h. Et com. 3. t. 49. 248. c. Et 4. de Artic. 292. f

A. ibidem. fo. 523. b

A Demum,ut paucis multa colligam, in quibus alia remedia ui morbi ſuperata nihil cōtulerint,in
his theriaca exhibita præter omnem expectationē egregie operatur:quãobrem, & cholericis,
quibus iã uox intercepta erat,& cardiacis præ dolore uentriculi deficientibus exhibita,tanquã
ad uitam eos reuocauit.Cæterum omnia uerbis conſequi nō poſſum, nec ſi poſſem, deceret,cū
ex hiſce,quæ hactenus recenſuimus, deducta uſus ratione, fœliciter uti theriaca poſſit in aliis ēt
morbis qui ſuperſunt. Nam qui ipſam adhuc magis extollere uoluerunt reprehendēdi ſunt, ꝙ
ei nō medicas,ſed circularias promiſſiones attribuere, dum aurium theriacam dolores tollere,
grauem auditum meliorem facere,hebetes oculos acuere,demiſſam uuam ſuſpendere,& oris ul
cera obducere,narrant. Calumnias ſiquidem iſta laus antidoto potius,quàm commendationē
affert: nam ſi minutos hoſce morbos uili remedio ſanare melius poſſumus, ignaui eſt id ipſum
pretioſo antidoto minus conſequi uelle. Sed miſſa hæc faciamus,cum adhuc de compoſitione
theriacæ dicendum ſuperſit. Indiget enim & hæc breui quadam enarratione, ſiquidem Mene-
crates confuſè ipſam protulit,quam nos in præſentia diſtinguemus. Ac cum hedychroum me-
dicamentū,paſtillos ex ſcilla,itemq; alios ex uipera capiat, nos prius hæc explicabimus,quæ cō
poſita ſunt & ipſa,tum alias ſimplices medicinas ex quibus theriaca miſcetur,ſubiūgemus. He-
B dychroum medicamentum ita conficies.Corticis radicum aſpalathi,calami aromatici coſti,aſ-
ſari,ligni balſami,phu herbæ,amaraci,maſtiches , ſingulorū pondo vi.florū iunci rotundi odo
rati pondo xii, cinnamomi pōdo xij, amomi, caſiæ, rha pōtici, ſingulorū pōdo xv:nardi indicæ,
folii, ſingulo. pōdo xvi: myrrhæ,croci,ſingu.pondo xii:uino falerno excipe,& dum concorpo-
ras opobalſamo inunge,tum ut in umbra ſicceſcant finito.Paſtillos Scilliticos conficiemus.Scil
lam luto circunquaq; tege, tectam in ignem,quo thermæ calefiunt, iniice, ſequenti die eius,qđ
intus eſt drach.cxx.cape, & farinæ erui drach. lxxx:ubi commiſcueris in paſtillos redige. Pa-
ſtillos autem Theriacales ita compones. Viperas quatuor uel quinque flauas accipe:melius eſt
autem paulo ante captas ſumere, quàm diu retentas, nam quæ multo tempore detentæ fuerint,
magis ueneno ſæ ſunt:coniicere hoc ex ieiunis hominibus licet. Deinde ad quatuor digitorum
menſuram utrinque,ideſt caput, & caudam amputa, corium detrahe, uiſcera & inteſtina abii-
ce,quod ſupereſt in ollam nouam coniicito, anethum adde:ferueat,cum cocta fuerit,ſpinas dili
genter exime, latent enim plerunque. Carnes ubi exquiſite collegeris,panis ſicci quidem,ſed
puri dimidium adiicies,commiſcebis,opobalſamoq; aſſumpto maſſam totam in paſtillos diui-
des,quos in umbra ſiccabis.Ipſa uero Antidotus cui ab Andromacho qui primus ipſam compo
C ſuit,nomen Galene hoc eſt tranquilla, inditum eſt, quamuis alii, qui ipſam ab eo ſuſceperunt,
ut Crito,& Critonem ſecuti,quòd uiperæ carnes acciperet,theriacã appellarint,hoc modo con
A.ibid.c.d. ficitur.Paſtillorum ″ſcillinorum,pondo xlviii, paſtillorum theriacalium pondo xxiiii, paſtillorū
hedychroi pondo xxiiii, piperis nigri pondo xxiiii, lachrymarum papaueris pondo xxiiii: cin-
namomi, iridis illyricæ, radicis dulcis, opobalſami, roſarum rubearum, ſcordij cretici, ſeminis
napi.i.rapi agreſtis,agarici,ſingulorum pondo xii:croci, myrrhæ,zingiberis,rha pontici,radicū
quinque folii,calamēthi, marrubii, petroſelini, ſtœchadis, coſti,piperis longi,dictamni cretici,
florum iunci rotundi odorati, thuris maſculi, terebinthinæ chiæ,caſiæ fiſtulæ nigræ, nardi indi-
cæ ſingulorum pondo vi:ſummitatum polii cretici,ſtyracis,ſeminū ſeſeleos,thlaſpeos,ammeos
trixaginis,chamępityos,ſucci hypocyſtidis, malabathri,nardi,gallicæ,radicum gentianæ,aniſi
mei,ſeminum fœniculi, ſigilli lemnii, chalcitidis uſtæ, amomi, carpobalſami, phu pontici, hy-
perici, acacię, cardamomi, gummi, ſingulorum pondo iiii: ſeminis dauci, chalbani, ſagape-
ni,bituminis,ſucci panacis,caſtorii,centaureæ tenuis, ariſtolochiæ,ſingulorum pondo ii:mellis
attici libras x,uini falerni ſextaria duo. His ita paratis in mortarium coniice ſuccum hypocyſti-
dis & glycyrrhizæ,mirrham,opium,ſagapenum,ſtyracem,acaciam,opopanacem,melq; paula
D tim inſtillando ſimul omnia contunde, & diſſolue, tantumque uini demum infunde, ut ſuperfe-
ratur. Hæc tribus diebus ita macerato: poſtea cinnamomum,crocū,caſiam,nardum,thlaſpim,
malabathrum,ſigillum Lemnium,chalcitim uſtam(hęc enim nigro colore theriacam commen
dat,ſi ſcite combuſta fuerit)amomum, bitumen,caſtorium, ſigillatim quodque contuſum, & cri-
bratum in pilam mitte:& affundens uinum,ac ſi collyrium faceres,diligenter commiſce. Poſtea
quę in mortario ſunt in pilam transfunde,diligenterque commiſcendo,uinumque infundendo
ſicca omnia ſuperadde,atque in unum corpus redige. Deinde mel,terebinthinam,chalbanum,
opobalſamum, in cacabo tepefacta ſuperinfunde iis quæ in pila ſunt, omniaque in unum cor-
pus redige,& in uaſe ſtanneo argenteove repone,& utere.Crito hoc plus de theriaca ſcriptum
reliquit,Viperas uere finiente,uel autumno comprehendendas eſſe,eligendasque illas,quæ ma
gnæ,& corpulentæ ſint,anethoque impoſito elixandas. Carnibus autem è decem uiperis colle-
ctis unam panis ſiliginei unciam admiſcendam cenſet,atque ita paſtillos theriacales appellatos
conficere.Rurſus ſcillas meſſis tempore colligendas iubet,quòd eo tempore pręcipue uigeant.

GALENI DE ANTIDOTIS
LIBER PRIMVS

Iulio Martiano Rota interprete.

Quid Antidotus ſit, & unde Theriaca originem habuerit. CAP. I.

MEdicamenta, q̃ nõ extrinſecus impoſita, ſed intus aſſumpta, malas corporis af
fectiones ſanant, Antidotos medici uocant: quarum tres ſunt omnes differen
tiæ. Nam aduerſus exitiales potiones quædam faciunt: quædam ad feras ua-
lent, quæ uenenum ictu, morſuve relinquunt: quædam excitis mala uictus ra
tione morbis auxiliantur. Non nullæ uero tria hæc ſimul pollicentur, Cuiuſ-
modi eſt quam Theriacã uocant, quæ ab Andromacho medico compoſita,
Mithridaticã" pene antiquauit, ita & ipſam ab auctore ſuo dictã. Mithridates A.l.5. fu.1.t.
enim iſte quemadmodum, & apud nos Attalus, omnium ferme ſimplicium medicamentorum, 1. fol. 524.a.b
quæ uenis aduerſantur, ſedulo uim expertus eſt in illis hominibus, qui morti condemnati fue-
runt. Repperit itaque priuatim quædam phalangiis, quædam ſcorpionibus, quædam uiperis,
aduerſari: Item eorum, quæ ad exitiales potiones faciunt, illa aconito, hæc lepori marino, alia G
alij, atque alii ueneno, remedium eſſe. Quæ omnia commiſcens Mithridates, medicamentum
unum effecit, ex eo ſe ſperans auxilium uenenis omnibus præſens habiturum. Subſecutus autem
multis poſt annis Andromachus inter Neronis medicos primus, non nullis additis, quibuſdam
ádemptis, theriacen quam appellant, cõpoſuit, haud exiguam partem carnium uiperæ, quibus
Mithridatica antidotus carebat, cæteris admiſcens. Saneque idcirco theriaca ad morſus uiperæ
plus Mithridatica ualet: ad reliqua uero omnia non modo quicq̃ illa plus non poteſt, ſed eſt in
quibuſdam inferior ẽt. Neutra tamen eam uim habet poſt uenenum accepta, quam, antè ſum-
pta, habuiſſet. Nam portio antidoti quæ prius, & ſemel hauſta, tutũ à morte quempiã præſtitiſ-
ſet, ea uenenum ſubſecuta, niſi ad quadruplum quincuplumve aucta, non iuuabit: neque id ſe-
mel tantum, ſed bis ſingulis quibusq; diebus hauſta, faciet. Quòd ſi quis ſingulis diebus, quã ad-
modum tempeſtate noſtra Aurelius Antoninus Imperator, uel ſicuti olim Mithridates ſolebat,
antidotum capiat, nullis ſerpentum morſibus, nullisq; noxijs potionibus, lædetur: Id quod ipſi
Mithridati contigiſſe ferunt: qui cum potius ueneno mori, quàm in poteſtatem Romanorum ue
nire decreuiſſet, nihil inuenit quod ſe necare poſſet. Atq; Mithridati hoc quidem eueniſſe acce
pimus: Nos aũt Antoninum ſcimus, quo ſe in primis tutum à ueneno præſtaret, ſingulis diebus H
tantum theriacæ, quantum eſt Aegyptiæ fabæ magnitudo, ſumpſiſſe, interdumq; ſine aqua aut
uino eam deglutiſſe, interdum uero liquidi quippiam admiſcendo ebibiſſe. Sed cũ ipſum quoti
die inter uitæ functiones quoq; profundo ſomno corripi accidiſſet, papaueris ſuccũ eximi iuſſiſ-
ſe. Quare rurſus euenit ut, quia mos eius ita antea fuerat, ꝙ naturalem tẽperaturam corporis ſic
ciorem haberet, & quia multis iam menſibus exiccantẽ antidotum accepiſſet, plurimam partem
noctis inſomnẽ duceret. Quamobrem coactus eſt denuo theriacã aſſumere, quę papaueris ſuc-
cum haberet, iam aliquo modo inueteratam. Dictum eſt autem à nobis alias ſæpe, huiuſmodi
medicamẽta inueterata, mitiorem eum ſuccum habere. Fuit autem hoc, quo tempore ſuſcepto
aduerſum Germanos bello, & ille in prouinciis, quę ſecus Iſtrum ſunt degeret, & ego me illum
eo ſubſequi poſſe excuſaueram. Veram quia Imperator antidotum laudabat à Demetrio medi
corũ primario confectam, eo uita functo, Euphrati medicæ materiæ uenditori, à quo ſimplices
oẽs medicinas ad theriacam conficiendam emebat, per literas ſignificauit, ut ſibi renunciaret
quis nam medicus imperatoriã antidotum conficiẽti Demetrio affuiſſet. Ab eo itaq; cũ intelle
xiſſet me ſemper Demetrio, quoties theriacã componeret, aſtitiſſe, tum quidẽ eã me per literas
cõponere Antoninus iuſſit: Romãq; poſtmodũ reuerſus, ꝙ ea præcipue delectatus fuiſſet, per-

contatus

A contatus est,qua nam simplicium conuenientia ipsam miscuissem. Cui ego rem ita,ut se habuerat,aperiens, retuli primum me quicquam eorum, quæ ab antiquis Imperatorum medicis imponi cõsuetum fuerat,neq; omisisse,neq; addidisse: Deinde causam exposui,cur ipsi nostra compositio maxime placuisset: de qua nunc quoq; dicere cum nobis decretum sit,eorum,quæ nunc facta fuerunt,mentionem feci. Nam Antoninus cum singulis quibusque diebus magno cum studio theriacam sumeret,eius uitia uirtutesque exactissime dignoscebat.

Quomodo theriaca optima componatur. CAP. 2.

CONficitur aũt pulcherrime & hæc,& alia ferme quæcunq; medicamenta,si eorum quæ imponuntur uirtus cognita,& uirtutum inter se proportio seruata fuerit. Pleriq; uero, quod primum esse deberet, ne sigillatim quidẽ unumquodq; eorum q̃ bonũ, malumve sit dijudicare sciunt: quare nec uirium inter sese ꝓportionẽ scire possunt: & idcirco ubi plurima uel tpe uel genere debilia interdum immiserint,ualidum ac potens aliquod postea commiscent. Veluti olim quidã,qui,cum ab Aegyptijs petitum Thebis opiũ (id ãt est potẽtissimum) imposuisset,& gustu, & uiribus similem Philonio theriacam fecit. Idem rursus,cum myrrham quã optimã pluribus inualidis admiscuisset,ut cæteris ipsa dominaretur effecit. Alius quoq; similiter in croco peccauit, B & alius in sagapeno,ut & alius rursus in asphalto, & galbano. Non pauci uero,& duo & tria sic, ut diximus,ualida debilibus admiscentes, in causa sunt,ut inualidis fortia præualeant, Atq; artẽ quidem antidotos conficiendi,si quis acuto uir ingenio uel semel tm̃ inspexerit,facile discet: ut uero eorum,quæ imponuntur notitiam consequamur, non semel, bisve, aut ter,sed sæpius admodum sigillatim quæq; obseruasse necessum est,etiam si quis attentius ab aliquo commõstrãte,ac uerbis docente cuiusmodi sint,quæ sunt optima,discat. Quòd si nullo mõstrãte,ex libri alicuius lectione,quod genus est opus Heraclidis Tarentini,itẽ Crateuæ, Dioscoridis, Nigri, Iollę, Rufi Ephesij,aliorumq; quorundam,in eorum cognitionem peruenire aliquis uelit,longe maiori ipsi opus est inspectione,prius q̃ exacte singularum medicinarum uirtutes, ac uitia dijudicare sciat. Nam qui simplices medicinas diuendunt,usq; adeo callide illarum quasdam concinnãt, ut exercitatissimos etiam quosq; ea in re uiros decipiant. Quapropter optimum est multo ante eas sibi per amicum spectatæ fidei ibi comparare, ubi electissimæ prouenire solent: uel illuc semel accedẽdo secum inde tm̃ earum asportare, quantum per totum uitæ spatium sufficere possit: cuiusmodi sunt ferme oĩa, quæ metalla nuncupantur. Cyprum itaq; & nos hac de causa uisere uoluimus,ubi amicum magnæ auctoritatis hominem cum haberemus, sodalem procuratoris, C qui Cæsaris nomine metallorum fodinis præerat,& cadmiam,& diphrygem,& spodiũ,& pompholygem,& chalcitim,& misy,& sori,& æs ustum, inde multum asportaui. Quemadmodũ rursus è Palæstina Syriæ balsami liquorem purissimum, nã bitumen Iudaicum ne fraudes quidem ullas admittit,sicut neq; balsami fructus,neq; lignum. Nauigaui quoq; in Lemnum insulam, dij norunt, non alia de causa, quã ut Lemniã siue terram quis uelit ipsam nominare, siue sigillum, agnoscerem: dictũ est aũt à nobis satis superq; de hac in nono De simplicibus medicinis libro. Hanc inquam siue terram,siue sigillũ quis appellet, adeo quidam interpollant, ut ueram à ficta dignoscere queat nemo,uelut & quod lycium Indum appellatur,aliaq; complura,quæ non nisi magna cũ difficultate secerni possunt ab adulterinis. Atq; hæc per eos,qui talibus in locis diuersantur,conquirere opus est,uel per Præfectos,& Senatores,qui illis regionibus præsunt,uel saltem per amicos ibi habitantes,quomodo me facere uidistis. Apportantur nanq; mihi q̃dam ex magna Syria,quædam è Palæstina,quædam ex Aegypto,non nulla à Cappadocia,ex Põto,pleraque è Macedonia,& ex prouincijs ad occidẽtẽ positis, quas Galli habitant,& Hispani, & oppositas oras incolentes Mauri. Quæ nã igitur quocunq; in loco medicamẽta optima ꝓueniãt, cum alij,tum Dioscorides uerissime scripsit. Nos uero,ut dicebam,ipsa comparare opus est, eo D quo diximus modo,præsertim si Romæ habitemus, quo ex uniuersis gentibus quã plurima quotannis aduehuntur. Multa quoq; per ipsam Italiam partim sponte nascuntur: partim arte fiunt, ueluti Dicearchiæ Puteoli nunc dictæ,ærugo,cerussa,æs,æris squama,ac quædã alia: & Romæ, lithargyrium hoc est argenti spuma. Non pauca uero pene singulis quibusq; diebus Romã importantur,quæ è Sicilia,& magna Libya quotannis æstiuo tempore aduehuntur,præsertimque è Creta. Multa nanq; herbarij,qui illic à Cæsare aluntur, nõ solum ipsi Cæsari,sed & toti Romanæ ciuitati,uasa hisce rebus plena mittunt,quæ ꝙ uiminibus contexa sint, textilia uocant. Tam multa itaq; uasa Romam,& in nationes alias è Creta afferũtur,ut nullius rei prorsus,q̃ nascatur egeamus,non herbarum,non fructuum,non seminum,non radicum,non succorum. Ac reliqua licet omnia sincera quidem inde afferantur, succos tamen aliquot adulterari, quanquam raro, contingit. Nam cum herbarum copiam insula gignat,fraudulenter concinnare quicquam non admodũ curant herbarij,qui in ea degunt: nec si curarẽt, magni,quemadmodũ in alijs,ea fraus esset. Nã in succum absynthij,quẽ solum cõficere debuissent, marrubium quoque exprimunt, aut exiguum quippiam hoc genus interpollant. Quamobrem Romæ si quis unguentarios adeat, qui singulis quibusq; annis uasa illa textilia herbarum plena emunt,ab eis primo omnia hæc cognoscere poterit,etiam si nũquam antea ipsa uidisset. Deinde ex frequẽti inspectione,quale sit

optimum quodq; per se ipsum intelliget: q.n. memores sunt eius, qđ superiori anno emerunt, E
cū aliud melius illo uident, facile hoc illi præstare dijudicant. Ex herbis siquidem quecunq; unà
cū semine summis ramusculis adhærente, apportantur, pro cuiusq; tñ conditione, plurimum se
minis habentes, nō habentibus: uegetas, exilibus: pōderosas, debilibus: cōpactas, flaccidis: tēpo-
re nō consumptas, cito absumptis, potiores arbitrātur: Asinus plane is esset, q ista cogitare nesci
ret. Atq; ut hæc percipere difficile nō est, ita nec gustu, & olfactu, quid optimū sit, dijudicare la-
boriosum erit, hisce tñ, qui eadē sæpe inspexerint: nam qua in re medicamētū gustu olfactuque
tētatum excellit, id ea in re ualidius sui generis alijs est. Mel itaq; quod optimū esse perhibetur,
dulcissimū est, & acerrimū, eo ꝙ mellis natura acrimoniā dulcedini iunctā habet. Quoties igitur
mustū è dulcibus vuis expressum ad dimidias tertiasve coquēdo deferbuerit, quāuis dulcedine
melli non cedat, ut aqua tñ obtusum est, nec sensum uellicat: atqui mel eiusmodi nō est, sed acri-
moniā ita dulcedini iunctā hēt, ut præstantissimum id sit, quod hisce duobus excellit. Ac primæ
quidē optimi mellis notæ ex hisce sumuntur: secūdæ uero ex accidētibus colligūtur naturā eius
consequentibus, colore, odore, & corpore. Colore nanq; luteū mel sit oportet: corpore uero ne
que crassum, neq; cōcretū, neq; ualde dilutū, sed uniforme totum: atq; ita tenax, ut si digito parti
culam ex ipso sustuleris, defluereq; permiseris, perinde atq; uiscū descendat, non cæsim, nō fru- F
statim. Quanq ob ista mel optimū quidē nō est: sed cū suapte natura optimū est, tū hæc se conse-
quentia signa sēp hēt, ipsumq; idcirco optimum esse ista significant. Quāobrē simplex quodq;
medicamentum sæpius quisq; contempletur admoneo, quo memoria teneat quantum quoq;
dulcedinis, aut acrimoniæ, aut alicuius sensilis qualitatis, habere possit: neq;.n. qualitatū gradus
uerbis ullis explicari queunt. Accedit præterea & aliud quoddā iudicij genus, quo uis uniuscu-
iusq; medicamenti perpenditur, lōga experientia cōparatum, quod oratione declarari nō pōt.
Mel quippe è Cnido aduectū, si quis signa q̄ mō retulimus attendat, optimum adeo censebit, ut
ipsum thasio, & hymettio proximum esse iudicet: quod tñ ubi consenuit, uitiū haud paruū osten-
dit, uini nanq; cōditiones assumit. Idē quoq; rhodio accidit. Vnde quidam theriacā rhodio mel
le cū admiscuisset: deindeq; tertio post anno ipsam mihi nō mō gustu, sed ēt odore, uinū redole-
re inuentā ostēdisset, & eā ego conspexissem: id quod euenerat, ex melle, quod imposuerat acci-
disse dixi. Mirabatur aūt ille. Tum ego rursus eū interrogaui, nūquid & mel plurimū coxisset, ip-
sumq; diutius despumasset. Quæ se fecisse cum fateretur, ob hoc ēt mirabatur, ac si recōditi quip
piā ex me audiuisset. Hic ego eius temeritatē dānare cœpi, ꝙ ex sola librorū lectione theriacam
cōficere ausus foret. Alius quoq; theriacā mihi uidendā obtulit, quā cōposuerat, acidam factam, G
causamque sciscitabatur. Cum ergo ex me cognouisset, se plus uini quam par fuerat imposuisse,
nec defęcati, nec antiqui: forsanque & plus panis, quàm decebat non rite cōfecti uiperinis carni
bus admiscuisse, sicq; rem se habere fateretur: ut temerarius à nobis obiurgatus discessit.

Quod uinum in antidotis poni debeat. CAP. 3.

IN primis itaq; prouidendū est, ut id uini genus imponamus: qđ firmissimū esse nobis experiē
tia cōpertū sit: tū ut ualidū quoq; quod non amplius mutatū iri per multos iā annos explora-
tū nobis sit. Nā & debilissima uina, &, ueluti quispiā diceret, aquosissima, uel magnopere auste-
ra, quæq; præ cæteris acescere solent, nisi à primis annis acida fiāt, integra postmodū ꝑseuerāt.
Est autē hmōi cōmutationis tp̄s alij aliud. Aquosis quidē nō multorū annorū: ita.n. uina appel-
lant colore alba, corpore tenuia, atq; ut diluantur nō multæ aquæ indiga. Demū talia cum sint,
ut nec caput omnino petunt, ita nec corpus plane calefaciunt, nec uentris uenarumque conco-
ctionem euidenter adiuuant, nec deniq; bene alendo corpori cōducunt. Celerrime oīum uina
hæc inueterantur: appellant autem cito inueterari, periti harū rerū, ante tp̄s antiqui uini cōditio
nes assumere. Sunt aūt, acrimonia primū, qua plane calefacit, tū amaritudo quoq; † ad quā sub

†Cod. impressi habent εἰ ἢν μετέσῃ. ἐνίοτε δὲ καὶ τοὺς ὑδατώδεις οἴνους ἀφικνουμένους ἐστὶν εἰδεῖν, ὅταν γε.c. Antiquissimus tamen cod. hēt εἰς ἣν ἐν ἔτεσιν ἐνίοτε δεκάτοις καὶ τοὺς ὑδατώδεις &c i.ad quam in annis quandoque decem & aquosa uina peruenire uidere est, ubi primis &c.

inde transit. Interdū tñ, & aquosa quædā uina ad uetustatem peruenisse uidimus, si primis tribus H
annis uel quatuor acida nō euaserint. Potentia aūt uina, & austera, & alba uina cū crassitie, q̄nq;
post decēniū ēt, nō rite seruata, acescere cōtingit: cōtingit & quā plurimo tp̄e uetustescere. Ta-
lia sunt in Italia Tiburtinū, Signinū, Marsum, & Surentinū. Tiburtinū nanq;, & Marsum, austerū
est, & si improuide reponat̄, acescit facile: Signinū uero ualidius, & minus acescit, inueteratūq;
optimū euadit. De Surentino autē quid me dicere opus est? quod omnes iā sciunt ante annum
ferme uigesimū crudū adhuc esse: uigesimo.n. tādē anno uiget, potuiq; aptū diu perseuerat, nec
facile amarescit, ꝑstātiaq; cū Falerno cōtendit. Cōtrarias his dispositiones aquosum uinū subit,
Albanū, Sabinū, & qđ in Gauro mōte nascitur, qua parte Puteolos urbē spectat: quodq; in col-
libus Neapoli uicinis orit̄, Aminæū quidē nūcupatū, sed tenue, nec tale, qualē in Sicilia, & Bithy
nia nascitur Aminæū. Nā licet apud has gētes nō nihil tenuis, & aquosi uini gignatur, nō tñ mul-
tū abest à Sabino, qđ in Italia nascitur, neq; ab Arsinio & Titacazeno qđ in Asia prouenit, aut
ab eo, qđ à nostris Tibenū uocatur, ita à regione Tiba, in qua cōficitur, denominatum. Atq; hęc
oīa uina facile in cōtrarias qualitates mutātur, acidā dico, & amarā: acidā quidē à principio, ama
rā uero si postea ꝑdurauerint. Locus tñ, in quo uinum reponitur, multum facit ut ad alterutram
qualitatem mutetur. Optimus itaq; inter initia locus frigidus est, postea calidus, uel è contrario
multum

A multum calidus primo:qm̃ tepidus locus uina facile acida reddit.Si uero duobus,aut tribus annis frigido loco reposita,bona manserint,in cellam calidã satis trãsferri postea desiderãt, nec vnq̃ tepida tẽperataq; indigẽt.Reperiuntur tñ q̃dam uina usqueadeo aquosa,& debilia, ut frigus ne a principio quidem ferant: Quæ pater meus experiẽdi gr̃a cum in calidissimam cellam detulisset,stœbe cũ multa,tũ calida plenas lagœnas cõtexit:uotiq; compos effectus,nunq̃ deinceps acidum uinum habuit,sed q̃ celerrimè vetus effectum. Quo mõ aũt unusquisq; cellam uinariam calidam sibi cõparare possit,ut & pr̃ meus,iã exponam. Apud nos oĩbus in agris atria magna extruuntur,q̃ focum,in quo ignis accenditur,in medio hñt:nec procul inde iumẽtorum præsepia sunt,uel utraq; ex parte dextra,& sinistra,uel ex altera saltem. Furni autẽ foco iuncti sunt ab anteriori parte,q̃ ad fores totius domus spectat. Tales itaq; sunt domus oẽs in agris,ẽt si frugalius ædificatæ sint.Nam quæ maiori cura fabricatæ sunt, exedram hñt è regione ianuæ sitam ad parietem,qui intus est,& utrinque cubicula : quibus aliæ cellæ, quemadmodum & in multis cauponis in circuitu trium, & sæpe quatuor atrij parietum dispositæ superincumbunt. Ex his aũt oĩbus cellis ea plurimum ab utroque latere contegitur,q̃ exedræ instat,quamque pr̃ meus uino reponendo eligebat,quod in dolijs deferbuisset.Nam ut firmiora uina prius,q̃ ferB ueant,in fidelias transferre,sic infirma calido in loco seruare,nostrates solent.Melior aũt ad id ea cella est,q̃ ad meridiem spectat,& a septentrione auersa est. Herba uero quædã apud nos inuenitur fruticosa,calida,& acris ualde,parumper redolens,quã incolæ colymbadẽ, alij stœbẽ appellant ad p̃seruandũ uina aptissima. In hac ita q; fidelias rustici collocant, atq; parietẽ unũ superioris cellæ,qui in atriũ respicit,in quo furnũ& focum esse diximus, amplius fenestris aperiunt,agnoscentes calorem per fenestras ingressurum cellã,in qua fideliæ repositæ sunt. Cella igitur uinaria partim calore ex atrio ascẽdente calefacta,partim herba stœbe fota, uinũ qđ cũ que repositũ acescere nõ sinit.Quòd si quis magis adhuc hoc consequi,nec unq̃ aberrare,desiderat,uinũ fidelijs infundat non nouis,sed alijs,è quibus antiquũ uinum iã exhaustũ sit. Similẽ quoque morẽ seruandi uinum, & in Italia obseruaui, in agro Neapolitano, & Neapoli uicino colle,quem Trifolinum appellant: multisq; aliis in locis Italos accepi, ita uinum calefaciendo præseruare.Verum eiusmodi uinũ,ut firmius euadit,sic & capitis dolorẽ facilius parit, eamque ex fumo qualitatẽ acquirit.Fugienda sunt aũt oĩa eiusmodi uina, nec medicamentis admiscenda,q̃ corpus intrant:nam in emplastris,& id genus aliis medicaminibus,q̃ foris admouentur, si optima desint,talibus quoq; uti nihil prohibet. Eligenda sunt itaq; in conficiendis antidotis uiC na suapte natura firma,inter q̃ Falernum non hac re solum excellit,uerum & oĩbus alijs dotib⁹ antistat:eligendumq; ex falernis id,quod nondum est uetustate amarum,ut aliqui faciunt, hac in re ab ijs,qui theriacam ritè conficiunt,aberrantes. Cum.n.audierint id,qđ sp̃ ab oĩbus dici solet,senescere cætera tẽporis diuturnitate,p̃ter uina,summè vetustũ uinum admiscent. Neque uero hac in re una delinquunt,sed in alia ẽt peccant, dum ex eo quantum admiscere debeant, coniectare nesciunt, ꝙ in libris medicinarum compositionem continentibus quantum uini infundere conueniat,expressum non sit.Cum aũt Falerni genera duo reperiantur,quæ sese uirtute nihilo superant,dulcius,qđ Faustianum proprie appellant,gratiorem antidotum facit.Quẽadmodũ ergo,qui fugiens uinum,& acescere solitum antidotis adhibent,magnopere peccant, nam tametsi nullum de se uitium habeat, commistum tamen rebus alijs plerunq; acescit : sic & qui Falernum eximiæ uetustatis immittunt,errant:ipsum nanque antidotos amaras reddit.

De melle componendis antidotis idoneo. CAP. 4.

MEl quoque uetus admodum alius quidã medicus,ut & de falerno uino diximus,imponebat,tali rõne motus.Si mel,quod optimũ antea uidebatur, admistũ antidotis uinosũ effectum est,tutius est multo illud mel admiscere, quod sicut & uinum, tẽporis lõgitudine constet D incorruptum esse. Atque hoc sanè mel uetustate subamarum tum fuit : posteaq; plus ẽt, quã par fuerat coctum,magis adhuc amarum euasit,id quod omni uetusto melli, simulatque decoctum fuerit,euenire solet.Atque hoc admirabile non est,cum etiã si coctũ nõ sit,dulcedinem tamen cum amaritudine uetustate commutet. Pater meus mel quoddam habuit,ita amarum, ac si in Ponto natum foret,eo in tractu,vbi ex absinthio apes mel colligunt. Id ipsum tñ,& Atheniense,& optimũ fuisse dicebat,uerũ temporis diuturnitate amarũ euasisse.Hoc,qm̃ inutile mihi uidebatur,ẽt post patris obitum,nunc usque seruamus,amarumque adhuc plus quam tunc fuerat effectũ est,& nigrius:non tñ crassius multo euasit, id quod mellis optimi præcipuum indicium est.Siquidem mel,quod in Eleunte Chersonesi nascitur illo in loco,ubi Protesilai fanum extat, quamuis diu easdem condõnes habeat,quas & hymettium, crassi⁹ tñ,& conglobatius processu tẽporis efficitur. Cõiicienda sunt igitur in antidotos mella, quantũ fieri põt,optima,hymettia, thasia,aut certe attica:q̃bus si careamus, è Cycladibus aduectũ mel imponemus quodcunq; similius attico fuerit.Quanquã in Isthmo quoq; bonum mel prouenit,ita Isthmiacum, à loco ubi nascitur,cognominatum:Sicut & Tubreum,quod & ipsum,nomen adeptum est.Celebrata aũt mella hęc sunt.Nã mel in aliis etiã regionibus optimũ cõficitur, sed cũ ob exiguitatẽ ab incolis totũ absumatur,in alias prouincias non exit,nomẽq; idcirco ullũ nõ habet. Nostra siquidẽ in Asia

Asia collis quidam inter Pergamũ & Eleã urbem maritimam porrigitur, thymo scatens, ĩ quo E apes optimũ mel reponunt, quod ibidẽ totum absumitur: occurrit aũt collis iste a læua Pergamo Eleam abeũti, uiæ tñ uicinus nõ est. In Mysia quoque, qua parte nr̃æ prouincię finitima est, tractus occurrit, quem Britum noĩant, in quo mel attico simile penitus magna cum admiratione conspexi, q̃ q̃ deteriora plane mella ibi quoq; proueniant. Extabat aũt ibi quoq; monticul⁹ quidã non magnus, saxosus totus, thymo & origano plenus, ad cuius radices agri cytiso q̃ plurimo abundabant. Ex eo collis dñs mel usqueadeo dulce colligebat, ut hac in parte atticũ ẽt superaret: acre tñ, ut atticum non erat: statimq; idcirco se gustantes subuertebat, & nauseam citò commouebat, si paulo liberalius comesum fuisset. Hoc siquidẽ de cytiso scriptores uno ore tradunt, apes ex cytisi floribus plurimũ mellis excerpere. Fruticosa uero planta cytisus est, eam altitudinem attingens, ad quam myrtus crescit. Dicta aũt a nobis hæc sunt, non solum ad utilitatẽ medicorum, qui Romæ diuersantur, quo singulis annis optima quæque ex omnibus prouincijs comportantur, sed ẽt ad commoditatem eorum, qui in cęteris orbis terrarum partibus degunt. Nã si rerum optimarum notas agnoscent, eximia quæq; eligere sciant, q̃ apud ipsos in suburbanis, & uicinis agris populisve nascuntur. Philonium igitur si quis conficere uelit, aut aliq̃ aliam minorem antidotum, medicinis non eget ad summum optimis. At si uel mithridaticam, uel the F riacam, uel aliquam aliam maiorem antidotum, componere moliatur, q̃ & multa comprẽdat, & cinnamomum accipiat, optimis quibusque indiget medicinis. Quæ qm̃ alio in tractu, q̃ Romæ haberi non pñt, ꝑpea tales antidotos Romæ conficiunt non solum optimi quique medici, sed ẽt unguentarii. Qui tametsi oẽs in earum compositione nunc plus, nunc minus impingant, eas tñ usui non inutiles conficiunt. Quo tꝑe igitur Antoninus imperabat, theriaca a multis diuitibus parabatur: deerantq; idcirco nõ nunq̃ eorum, quæ difficulter haberi possunt, simplicia quædam. Est. n. admiratione dignum quantopere diuites principum mores, uel imitentur: uel, si non imitentur, uideri saltẽ uelint. Nam postq̃ ex humanis Antoninus excessit, pauci amplius aut theriacam, aut mithridatum conficiunt. Cæterum ut Romæ potius, quã alibi medicinæ simplices optimæ, oẽs haberi pñt, sic quoque ab eo, qui Romæ Cæsarum antidotos conficit, singula multo magis perfecta hñr, Vinum falernum, mel hymettium, opobalsamũ Syriacum, quod a loco, in quo plurimum, & optimum prouenit alterum quoq; nomen accepit, Sagadinumque dr̃, cunctis aliis melius, quæ in Palestinæ prædiis colliguntur. Quantum uero falernum uinum eo, quod caupones uendunt, præstantius est, tm̃ Aegyptio opobalsamo sagadinum uocatũ antistat: Is igitur cui theriacam Cæsari conficere obtigerit, ut & mihi contigit, modo singulas me- G dicinæ cuiusq; dotes exacte noscat, optimum proculdubio antidotum conficiet. Nam cũ optima quæq; Imperatoribus undecunque afferantur, ex optimis quoq; denuo ꝑstantissima seligẽtur. Equidem ipse uini falerni ætate perlecta, quę singulis in fideliis descripta fuerat, id tñ gustabam, quod uigesimum annum excessisset: indeq; initio facto ad id usque perueniebam, qđ sub amarum nondum foret. Id. n. uinum optimum quo ad ætatem censeo, quod uetustissimum quidem est, nondum tñ amaritudinẽ aliq̃ assumpsit. Ex mellis quoq; hymettii copia, q̃ in Imperatorum apothecis plurima erant, bimum gustabam, idq; rursus eligebã, quod dulcissimũ, & acre plus esset: hoc. n. & recenti, & magis inueterato præstat. Cæterum quia non modo regias opes tractantibus, sed oĩbus quoque aliis medicis, hanc componendi artem utilem esse uolumus, id circo quædam adhuc subiungemus, in primisq; illud, Mella Athenis multa diuendi, quæ thymum multum in imo uase occultatum, atq; ideo aspectui non obuium hñt: acrimoniam autem id melli parit, & processu tꝑis in superficiem enatat, quemadmodum, & quicquid aliud melli incidit. Tale aũt mel est penè oẽ, quod Romæ uenale proponitur, nisi ipsum qui afferunt prius commisceant, thymumq; quod supernatat oẽ auferant, ut uulgo ex gustato melle, thymi saporem q̃ plurimum percipienti, facilius imponant. Verum hic sapor non nisi in uitiato melle con H tingit. Quamobrem si quis thymi saporem habere mel senserit, mõ expositas fraudes subesse intelligat. Mel siquidem optimum q̃uis thymi acrimoniam præ se ferat, nõ tñ eius odorem reddit, aut gustum tantopere uellicat. Ac de mellis quidem optimi conditionibus hactenus, nam quoadusq; coquere ipsum conueniat, mox docebimus, cum de theriacæ compositione loquemur. Interea uero ea de uino subiungemus, quæ paulo ante dicere omiseramus.

Conquirenda esse quauis in regione, mella, uina: simplices medicinas. CAP. 5.

IN Asia nanq; si antidotos conficere uolueris, aut aliqua alia in gẽte, uinoq; ad medicamẽtũ requisito carueris. uinum conquires fuluũ quidem colore: nã neq; nigrũ, neque album, neq; rubicundũ, eiusmodi antidotis conuenit. Corpore aũt ita tenue esse debet, ut oculis peruiũ sit & transpareat. Gustũ uero talẽ præ se ferat, qualẽ modo falernum hr̃e dicebamus, nondum quidem amarum, non tñ adhuc ob iuuentã crudum. Subiiciam aũt in exemplũ quænam uina talia sint, noĩatimq; ipsa, quæ in nostra Asia proueniunt, cõmemorabo. Antiqui. n. medici, etiã ante q̃ Romanorum Imperium creuisset, & falernum uinum famam adeptũ esset, eorum noĩa suis libris cõmisere, suntq; tria hæc in Asia a medicis celebrata uina, Chiũ, qđ in Chio insula nascit: Ariusiũ ab eo tractu, in quo prouenit, cognominatũ: Lesbium ita de noĩe totius insulæ, in qua

oritur,

A oritur, appellatū:& Tmolite à monte Ciliciæ unde aduehitur, cui Tmolus nomen est, uocabulum adeptum. Perspicuum autem est ex his, optimum eligendum esse per ea signa, quæ superi⁹ exposui. Nam, ut de melle quoq; dicebam, quēadmodū id, quod in Aticca nascitur, omne fere bonū est, & inter Attica mella hymettium principatum obtinet, postea ab illo Thasium: sic cū multa uina in Lesbo gignantur, id quod fuluum nec corpulentum est, & bene olet, minimūque cōstipat, & dulcedinem modicā quidem, non tamen obscuram hēt, Lesbium proprie nuncupatur. optimumq́; in Eresso urbe huiusmodi uinū prouenit: deinde ob hoc secundum in Methymna, & tertium Mitylene gignitur: quorū omnium præcipuum is eliget, qui notis antedictis uinū diiudicat. Vinū enim id ex omnibus aptius erit ad cōponendū antidotos, quod & odoratius, & dulcius, & tenuius fuerit: quod genus est Lesbium, & Aruisium, quæ duo parū inter se differunt. At tmolite, & falernum eiusmodi non sunt, sed duo uini genera, alterum dulce: alterum nec dulce, nec austerum, sed inter dulcia, & austera medium. Inijciemus ergo in theriacam uinū, quod est dulce, non quia præ cæteris uim aliquam antidotis afferat, sed quia illarū gustū gratiorē reddit: cui operā dare cōuenit, in hisce medicinis, quæ intro assumimus, p̄sertim cū amara inter se q̄ plura cōtinuerint, quod genus est theriaca, & mithridatum. Nam & oēs alias simplices medi-
B cinas, quas longa experientia serpentibus aduersari cōpertum est, amaras esse cōstat: uelut cū eas tractabimus apparebit. Homerus autē, ut ex verbis eius colligitur, quæcunq; dolores etiam amouent, amara putat. Inquit enim, Radicemq́; addit amaram cōpressam manibus, cunctos q̄ sola dolores, abstulit. Medicus autem omnium stirpium, si fieri potest, peritiam habeat consulo: sin minus, plurium saltem, quibus frequenter utimur. Sunt autem ipsarum genera, uel si sic denominare uelis, differentiæ hæ, arbores, frutices, herbæ, spinę, uirgulta. Hæc enim quisquis toto ætatis illarū decursu nouerit, multis in partib⁹ orbis terrarū reperiet: Vt & ego in Italia multis in locis inueni, q̄ nec qn̄ pullulant, nec qn̄ crescunt, nouerunt isti, qui siccas stirpes tm̄modo cognoscunt. Nullus itaq; Romæ unguētarius extat, qui Creta allatas herbas, & ipsarū semina, non agnoscat: at in suburbanis urbis non paucas ex ipsis nascentes prorsus ignorant: idcircoq; nec quo tempore semē ferant, obseruāt. Ipse vero, & chamæpityn, & camędryn, & thlaspim, & centauream, & hypericum, & polium, & id genus herbas alias Romæ uidi, quas obseruato tēpore quo uigent, neq; ęstiuo Sole arefactas, neq; citius, quàm par fuit, euulsas collegi, nondum concoctis seminibus aut maturis. Compositarum nanque medicinarum uirtus ex simpliciū uigore cōsurgit, parua quadam interueniente differentia ex componendi arte: ad quam explicā-
C dam mox deueniemus, si prius, quo pacto simplicia medicamenta inter se apte cōponi possint, expressero. Quoniam uero quędam formulę compositionis artem continentes, mendosè conscriptę sunt, dum alij illarum descriptiones petentibus exhibendo dedita opera mentiuntur: alii exemplaria, quę a maioribus integra acceperūt, peruersa minoribus tradunt (nam libri qui in bibliothecis repositi sunt, cum numeros notis designatos contineant, facile deprauantur, siquidem ς modo in θ, modo in ο, transit, & ι quoque & ν reciprocant: una enim linea addita ι, in ν mutatur, & ex duobus altera detracta, ι remanet) idcirco, sicut Menecrates librum conscripsit quē de integris literis Imperatoris inscribit, in quo septē duarum syllabarum uoce, non his notis solum vij, significantur: & uiginti trisyllabica dictione designantur, non autem his literis xx: & quadraginta, quatuor syllabis, & non his solummodo figuris xl: itemque aliis in numeris, eodem modo fecit: ita & ego faciam. Andromachum quoque summopere commēdo, qui theriacam ipsam, ut & alii quidam carminibus celebrauit. Nam & Damocrates nō theriacam solum, sed quascunque etiam alias medicinas uersibus conscripsit, recte sane: ita nanque ab improbis peruerti medicamenta minime possunt. Verum Andromachi primum nos in præsentia carmen subiungemus.

D

ANDROMACHI SENIORIS THERIACA QVAE VIPERAS HABET, & Tranquilla cognominatur, ad D. Neronem. CAP. 6.

ANtidotum multis insignem uiribus audi — *Theriacæ dedicatio.*
Cęsar, qui nobis ocia tuta facis.
Tranquilla hęc, Hilarisque suo, pariterque Serena — *Theriacæ nomina.*
Nomine, cyaneos non timet una sinus.
Non si quis cupidis expressa papauera labris — *Ad Venena.*
Hauserit, exitium pocula sumpta ferent,
Non si quis gelida compleuerit ora çicuta,
Si quis hyoscyamum, siue aconita bibat.
Non si cantharides, aut pręsens morte uenenum
Colchi tuum sumat, feruida Thapse tuum.
Arida non dipsas, non clarus fraude cerastes, — *Ad serpentes.*
Non feret impresso uipera dente necem,

Incassum

Incassum cauda consurget scorpius unca: E
Nec subitos luctus aspis iniqua dabit.
Non ptyas audebit calido progressa cubili,
Vt prius aduersa comminus ire uia.
Nullus ob hœmorrhi stillabit uulnera sanguis:
Nec tumidos faciet pressa dryina pedes.
Claudere non cogent odiosa phalangia summum,
Concussu tremulo frigoribusque diem:
Non hydrus, Nec ubi torret Sol æquora cancro,
Cum petit arua minax, concitus atque furit,
Ora trahens multa chersydrus cæde cruenta,
Supremum uitæ ducet in exitium.
Hac fidens æstu per rura vagabere Cæsar,
In Lybico quamuis progrediare solo.
Nil oberit sicci tibi ruris alumna rubeta,
Nil geminum tollens amphisibæna caput. F
Hæc rursus stomacho præsens medicina tumenti est: *Ad grauiores morbos.*
Hæc ab anhelanti pectore tollit onus:
Aut intus toto cum spiritus undique uentre
Fluctuat, & surdis uiscera pulsat aquis:
Diraque cum miserum dirumpunt tormina uentrem,
Et saliunt longi membra dolore coli.
Sanat item croceo suffusos ora colore,
Regius is solito nomine morbus erit.
Hi positas nolunt miseri contingere mensas,
Nec siquis uitæ tempora longa daret.
Sed sibi dissimiles oculis animique dolore,
Contemnunt medicæ, quis putet? artis opem.
Inuadet quoties hydrops mala corpora liuor
Inficit, hac fies liber ab antidoto.
Hinc hebetes oculi sibi pristina lumina sument. G
Hac phthisis incipiens uicta recedit ope.
Sola potest in se collectos soluere neruos,
Pendula tunc aliquis tentave colla gerit.
Nec sinit ut membrana, leues quæ pectore ab imo
Sepsit pulmones, uicta tumore premat.
Hac etiam magno uesica dolore leuari,
Horrifici stimulis ulceris icta solet,
Sola potest clausos penis reserare meatus,
Irrita quos urit, sollicitatque Venus.
Cinxerunt lumbos renum quandoque dolores,
Hauriat hæc aliquis pocula, sanus erit.
Sola potest eadem multis accepta diebus,
Tollere de læso pectore puris onus.
Neu te dira lues, neu lædat noxius aer, H
Hanc cape, cum primo est Sole reuecta dies.
Hacque canum rabiem fato impendente fugabis,
Cum trepidat moriens, & sitit æger aquas.
Insomnes demum quibus est mos ducere noctes,
Conciliat somnum, peruigilesque leuat.
Pondus erit quantum creuit faba, quam pater atro *Dosis Theriacæ.*
Atque restagnanti flumine, Nilus alit.
Ipse tribus cyathis præscriptum dilue pondus *Assumptiones modus.*
Antidoti, cyathis igne calentis aquæ.
Sic commista, tibi uel claro mane bibatur, *Assumptionis tempus.*
Vel cum mox primam protulit orta facem.
Morbi certa dabit crudi solatia, mane
Sumpta, quibus tristis lux solet esse magis.
Vespere, cui magnos nox aduehit atra labores,
Languenti custos atque leuamen erit.
At qui calcati morsu serpentis anhelat,

Ignarus

A Ignarusve doli toxica nigra bibit,
Et cum mane nouum, & cum se Sol abdidit undis,
Sumat, ab æquali pondere tutus erit.
Hactenus & pondus, uiresque, & tempora Cæsar.
Quod superest, dicam quo facienda modo.
Vipera principio cura obseruata procaci, *Pastilli ex Viperis.*
Protinus est celeri corripienda manu.
Namque ubi tristem hyemem pepulit clementior aura,
Arcta solet cæcæ linquere lustra domus.
Et passim uiolis carpit uernantia prata,
Dum uiridis quærit semina fœniculi.
Nam facit hæc cernant serpentes acrius herba,
Quos alit in cladem tarde bubulce tuam.
Deprensis igitur summum caput, imaque cauda.
Demenda, hinc quicquid uenter inanis habet.
B Infert nam sæuos hinc atque hinc vipera luctus,
Et squammis caudæ dira uenena tegit.
Ceruicisque ideo tantum, caudæque secabis,
In pugnum quantum est alta reducta manus.
Sanguine sed mistum caueas stillante uenenum,
Verè hilarem nam sic experiere diem.
Hæc ubi rite tibi fuerint perfecta, subinde
Vipereas carnes fictilis olla coquat.
Ante tamen misces frondem graue olentis anethi,
Et quantum satis est prouidus indis aquæ.
At cum panda fluunt resoluti corporis ossa,
Cumque tument flauæ noxia terga feræ,
Exime vipereas, confusa cadauera, carnes:
Exemptas, longa uentilet aura mora.
Hinc spinas tacita prudens subducito mente,
C Quas bene si tractes sentiet apta manus.
Adde laboratum panem, ne uipera formam
Tusa neget rotulis, ne pereatve liquor.
Inque cauo dudum postquam hæc uersaueris orbe,
Finge rotas, aptum det quibus umbra locum.
Inde capillato Scillam cum cortice sumptam, *Pastilli è Scilla.*
Pulte linas, medio constituasque foco.
Ac cineris rutili cumulos superingere, donec
Reddatur scillæ mollius igne caput.
Signa dabit, feruens positos cum discutit ignes:
Excute, & ut leues dempseris exuuias,
Tres scillæ partes, erui compone duabus,
Pistilloque crepet concaua pila diu.
Ac minimos tandem contusa premantur in orbes.
Quos procul a radiis mitior umbra tegat.
D His igitur lancem primum cumulabis, & octo *Primus ingredientium ordo xlviij.*
Bisque decem drachmas accipe, bisque decem.
Dimidium superadde rotæ, quam vipera fecit, *Secundus xxiiij.*
Et piperis longi sit quoque pondus idem.
Sitque opij tantum, tantum medicaminis eius,
Quod grati nomen magma colori s habet.
Inde quater ternas mutato pondere drachmas *Tertius xij.*
Iridis, & siccæ protinus adde rosæ.
Addaturque tui radix dulcissima succi,
Et dulcis tantum seminis inde napi.
Scordion iungas, & odoribus inclyta semper
Balsama, qui syrio mittitur orbe liquor.
Tum quæ suspendas æquata cinnama lance
Coniice, & agarici par quoque pondus eat.
Hinc superest myrrham, costumque, specuque reuulsum *Quartus ordo vi.*
Corycio fragrans imposuisse crocum.

Et c asiæ calamos,& quam tulit India nardum, E
Teque Arabi ſchœnum gloria prima ſoli.
Inde nigrum coniunge piper,thuriſque nitorem,
Diuite quod fœlix rure Sabæus alit,
Nec tu dictamnum, nec tu quoque pontica rheon
Deſueris,ſtœchas,marrubiumque uirens,
Atque apium petris quod naſceris, & calaminthe,
Afraque cum lachrimis ò terebinthe tuis.
Et folijs gramen quinis, & zingiber ardens:
Singula ſed drachmas ſex tibi quæque trahant.

Quintus ordo iiij.

His etiam polium drachmis ſe quatuor addet,
Addet ſe polio proxima pinus humi.
Cumque racemifero Celtarum nardus amomo,
Et ſtyracis lentor,feruidaque herba meon.
Atque humilis quercus ſemen,Pontoque petita F
Phu,quibus accedet Lemnia terra comes.
Nec non malabathri folium, miſcebis & aſſam
Chalcitim,fibras gentiadaſque ſimul.
Inde tenax gummi,preſſaque hypociſtide ſuccus
Adſit, & hinc fructus balſame parua tui.
His etiam aniſum, ſeſelimque his iungere mollem,
His cardamomum,fœniculumque uelis.
Atque atram lachrimam, Nili quam ſpina remittit,
Quæque ſuo thlaſpis ſemine nomen habet.
Hypericon rurſum,pallens miſcebis & ammin:
Nec drachmis totidem plus ſagapenus eat.

Sextus ordo ij.

Pondere dimidio tum quos ſibi Caſtor ad Iſtrum
Ore ſecat teſtes,impoſuiſſe decet.
Quis nec Ariſtolochi radix, ſiccumque bitumen,
Candida nec deſint ſemina dauce tua.
Denique cum panacis ſuccum,centaurion atque G
Addideris,finem chalbanus ipſa dabit.

Commiſtionis modus.

Antiquo primum ſolues tamen omnia uino,
Humida quæ fuerint, ut liquor & lachrimæ.
Tum quæ ſicca uides,poſtquam contuſa minutim,
Cecropio pariter iungere melle uelis.

Aeſculapij inuocatio.

Hæc qui nos primus docuiſti maxime Pæan
Adſis,ſeu Triccæ te iuga ſumma iuuant,
Seu Burrina magis, Rhodos,aut Epidauria tellus,
Adſis,& Regi fer tua dona meo,
Stirpe tua natam Panaceam,namque ſalutem
Ille datam puro ſemper honore colet.

Andromachi iunioris Theriacæ deſcriptio. CAP. 7.

HAec quæ ſenior Andromachus de theriaca cõſcripſit, Andromachus fili⁹ in eo libro, cui titulus eſt,de medicinis intro aſſumendis,his uerbis explicat:non tamẽ equeſtri,ut pater, ſed pedeſtri utitur oratione. Antidotus galene.i. tranquilla cognominata ad oẽm malã inter- H namq; corporis affectionẽ,præcipueq; ad uentriculi uitia,& uenena, febreſq; ꝑ circuitũ inuadẽtes. Habet autem paſtillorum ſcillicorum ℥.xlviij:paſtillorũ theriacalium,ſpiſſamenti hedychroi,piperis nigri,opii,ſingulorũ ℥.xxiiij:roſarũ ſiccarũ,ſcordij cretici, ſeminis napi, iridis illyricæ,agarici pontici,cinnamomi,ſucci radicis dulcis, opobalſami,ſingulorum ℥.xii:myrrhæ, croci,zingiberis,rhei pontici,radicum quinque folii,nepitæ,marrubii,petroſelini, ſtœchadis, coſti,piperis*longi,dictamni,florũ iunci rotũdi odorati,thuris,terebinthinæ, caſiæ fiſtulæ,nardi indicæ,ſingulorũ ℥.vj:polii cretici,ſeſeleos,ſtyracis,thlaſpeos,ameos,chamædryos,chamæpityos,ſucci hypocyſthidis,malabathri,nardi celticæ,radicum gentianæ,aniſi,mei athamantici,ſeminis fœniculi,rubricæ lemniæ,chalcitidis uſtæ,ammi,† phu pontici, fructus balſami, hyperici,acaciæ,gummi,cardamomi,ſingulorum ℥.iiij:ſeminis dauci,chalbani,ſagapeni, opopanacis,aſphalti,caſtorij,centaureæ tenuis,ariſtolochiæ tenuis,ſingulorum ℥.ii: mellis attici drachmas*noningentas ſexaginta,uini ℥.tercentum uiginti. Hæc Andromachus iunior ſoluta oratione cum ſcribat,põt,qui non intelligit,omnia,quę ſenex Andromachus elegiaco uerſu tradit,hinc ea conquirere. Quamobrẽ & nos eorum,quæ obſcurius ibi dicũtur, expoſitionẽ omiſimus operis prolixitatem veriti. Vnum tantum demirati ſumus,iuniorem Andromachum,dũ

** In cod. græ. Baſ. etiam album piper additur.*

† Acori, additur in impreſſis.

** In cod. græc. Baſi. eſt Mellis ℥.ϡξ, uini. ℥.τκ*

connume-

A connumeraret simplices medicinas,quæ antidotum hanc faciunt,in locum calamenthi nepitã retulisse,sic.n.Romani calamenthum uocant. Non decuit aũt ipsum, qui cætera Græce scribebat,hanc solam Romanam uocem Græcis uocabulis interponere. Vna autẽ in re tm̃ hæc ab ea differt,quæ carminibus descripta est,ꝙ illa piperis longi ℥.xxiiij,nigri sex habet: hæc autẽ prosa oratione descripta nigri xxiiij,longi vj.cõtinet. Qm̃ uero,ut dixi multa exemplaria,medicinarum pondus mendosum hñt,idcirco ipsum non notis,sed integris uocabulis, primum apposui, Menecratis iudiciũ hac in parte secutus.Deinde quia Andromachi uersus obscuriores uidebãtur,Damocrates iambos eamet de re aperte admodum cõscriptos,subiungere decreui.Verum hoc paulo post fiet:in pñtia nanque, qm̃ ex simplicibus medicamentis, quæ huic antidoto imponuntur,a nobis aliquot iam exposita sunt,reliqua deinceps subnectere melius esse uisum est.

De compositione pastillorum ex viperis. CAP. 8.

A.l.5.su.1.t. 1.fol.523.f

VIperas non,ut aliqui faciunt,æstate media,neq; statim ubi cauernas egressæ fuerint,uenari conuenit:æstate siquidẽ earũ carnes sitim excitant,statimq; ab egressu frigidæ,siccę, & extenuatæ sunt. Opportunum itaq; tps est,qđ iis medium intercedit,quodq; Andromachus ipse signauit:quo tpe & qui libero patri sacra faciunt,uiperas lacerant,uere quidem finiente,nõ-
B dum tñ æstate incipiente:uel si uer quo ad magnam suam partem hyemale fuerit, circa principium æstatis,non multo post pleiadum ortum.Viperas aũt, quæ prægnantes sunt,reiicere oportet:aliarum uero caput,ac caudam abscindere,quæ partes uenenatæ etiã plus esse vñr,& duras, paucasq; carnes continere.Sufficiet aũt in magnis uiperis,si id, quod utrinque amputabimus, quatuor digitorum mensuram non excedat.His peractis reliquum corpus,intestinis exemptis, pelleque detracta,aquis primo abluendum,atque in uas fictile coniiciendum est:deinde aqua pura superinfusa,& anetho quod tunc uiget,ollæ prunas, ut coquatur subiiciemus:uel arida ligna,q̃ ꝙ fumum non emittant,ἀκαπνα uocant:uel qđ melius adhuc est,uitium sarmenta. Salis autem si suo tpe uiperas ceperis,tantillum immittere oportet;sin æstate iam incipiente, nihil. Omittere insuper eas conuenit,quæ maritima loca,quæve in aliqua salsa aquarum lacuna, degũt.Antidotus.n.quæ eiusmodi uiperas acceperit,sitim excitabit. Viperas igitur,cum ita coctæ fuerint,ac si quis ipsas comedere uellet, ab iure primum eximemus; deinde illarum carnes ita spinis auellemus,ut spinã aliquã non accipiamus: auulsas carnes exquisite conteremus: panis ex purissima farina confecti optimeq; siccati,qui præcipue & bene fermentatus sit, &†in furno non sub clibano coctus,modicum quiddã admiscebimus. Non nulli tñ in commiscẽdo panem
C uiperis hanc mensurã seruandam præcipiunt, ut panis pondus uiperinarum carnium dimidio minus sit:alij ne tertiam partem excedat malunt.Ego uero qñque quartam, qñque & quintã, panis imposui.Cæterum nisi bene coctus fuerit, periculũ aliquod acoris imminet medicamẽto. Melius est igitur panem hunc ita coctum per aliquot dies loco aliquo sicciori prius exiccasse.Verum cum uiperas,& panem,coniunxeris, diligenterq; adeo subegeris,ut nulla uiperinæ carnis particula non contusa remanserit,pastillos ex ea massa cõficito, qui tenues sint:nã crassi cum difficulter siccescere soleant,& carnem putrescere,& panem acescere sinunt. Quamobrẽ panem quoq; ante siccatum terere satius est,& non quemadmodum ante nos, qui Cæsari theriacam faciebant,uiperarũ iure maceratũ.Quam rem ipse quoque diu feci, sed mihi postea melius esse uisum est,panem antea contritũ, uiperarũ carnibus exacte iam subactis admiscere: citius nanque pastilli siccescunt, qui siccũ panẽ non madidũ acceperint.Sit autem cella in qua pastillos arefacies,in superiori domus parte ad meridiẽ conuersa:uel saltem ad septentrionẽ non respiciat,ut Solis radios tota penè die accipiat.Tali.n.in loco cõmode siccescent, statim a compositione ibi collocati,quo solares radij peruenire non pñt. Frequenter aũt ipsos cõuertere opus erit,ut æqualiter utraq; ex parte siccescãt,quod facere si quis omiserit,superior quidẽ pars
D celeriter arescet,inferior aũt humida diutius permanebit,periculumq; erit ne marcescant. Postea vero,q̃ exiccati fuerint,maneant adhuc aliquot diebus eadẽ in cella lõgius,q̃ prius a Solis radijs,sæpeq; denuo conuertantur.Sufficient aũt ad hæc omnia quindecim dies ad summum: post quod tps,donec theriacam conficere uolueris,recondi debent in uase stanneo,aut uitreo, aut ẽt aureo. Vitro siquidẽ,& auro nihil fraudulenter admisceri põt; Stannum aũt plũbo adulteratur,quod uitare conueniet,uon solũ in hac antidoto,sed & in quibuscunq; aliis medicinis: Quemadmodũ & argentũ,si purum non fuerit, uasa nanq; ex eo fabricata celerrime rubiginẽ contrahunt:purũ autẽ argentũ Romani candidũ uocant. Cæterum longe melius est,haud multo postq̃ pastillos confeceris,ipsis uti:quanq̃ non multum detrimenti capiunt,ẽt si peracto anno,atq; ẽt multo post,eis utaris. Recte nanq; a principio siccati, ad tertium quartũq; annum integri perseuerant,dummodo tñ apte reponantur:& subinde puluisculus quidam qui ipsis obnasci consueuit, mundis mantilibus interdum abstergatur:is nanque si diutius inhæreat, pastillos perforabit.Perspicuum est autem inutiles eos tum denique reddi,cum perforati fuerint,quem admodum ante quàm hoc accidat,etiam si multum tempus intercesserit, non inutiles esse.

†*In clibano,nõ in furno coctus, ita & Græcus codex & ratio postulat,cũ Gale. in lib. 1. De alim.fac. præferat, quæ coquũtur sub clibano ijs, quæ in furno: & si etiam ibi interpres errarit.*

De pastillorum scilliticorum compositione. CAP. 9.

SIue scilliticos,siue scillinos,q̃s appellare uelit cõfectos è scilla pastillos,rotulasve, aut orbes, nihil

nihil refert:neq;.n.medicamẽto quicq̃ officit,quõlibet inditum nomen,modo errorem aliquẽ E in eorum compositione nõ admittant. Quod ne contingat,ego tibi eam dilucide nunc explicabo. Principio scillam succulẽtam de terra euelles,cuius folia penitus iã,& scapus aruerint,Huic deinde, cortice detracto duriorem pulticulam induces ex tritico nouo,quantumq; fieri potest exquisite,confectam:ipsam postea multo calidoq; cineri subiectam non prius extrahes, quoad usq; circumposita pulticula crusta plane fiat.Quòd si ubi hæc agis,furnus aliquis adsit,una cum pane scillã illuc inferre potes:inde cum obducta plus iã exaruit, ipsam extrahes, & conteres.Satis assam uero scillam intelliges,si festucã immissam admiserit:scilla nanq; cũ bene tosta est,surculos facile excipit.Vbi uero scillã diligenter attriueris,candidã erui farinam admisce : nã quæ candida non est,amara supra modum esse consueuit.Cognitum aũt unicuique existimo, prius oportere tenui cribro farinã excutere,ac pterea diligenter eã læuigare. Scilla uero sesquipondere farinã superet,opus est:dico aũt sesquipõdere,ut si duas farinæ sumas, scillæ tres accipias. Quam rem cum & Andromachus iunior afferat, nescio qua ratione ductus, uelit erui farinam drachmas octoginta esse,scillam uero centum uiginti: cum satis sit dicere, scilla eruum sesquipondere superet.Postremo uero simulatq; rotulas tenues ex hac mistura conformaueris, in cella, sicuti paulo ante dicebamus meridiem ad uergente repones:quas tamen non in Solis radiis F collocabis.Verum sicut de pastillis uiperæ dictum est ita in his quoque cætera perage.

De Magmatis Hedychroi compositione. CAP. 10.

CVm superius theriacã Andromachus cõficere nos doceret, quõ uiperini scilliniq; pastilli conficerentur,ipse quidẽ satis superque exposui: Quo pacto aũt Hedychroũ magma cõponeremus,neq; Andromachus docuit,neq; complures alii:qui tametsi de medicinarum compositione tractarent, tñ cum theriacam describerent, Hedychroi compositionem omiserunt: adeo ut medicus quidã Romæ,qui theriacã conficere nunq̃ uiderat, ipsamq; se ex sola librorũ lectione compositurum fidebat,ab unguentariis Hedychroũ peteret, existimans illud herbam esse quampiam,uel simplex aliquod aliud medicamentum. Sed ego spissamentum hoc ẽt indicabo,ab Andromacho in eos,qui nunc quoque Cæsari ipsum componunt, perpetua serie deriuatum.Quod ut ipsum quoque peruerti non possit exametro carmine subscribetur.

Magma,quod Hedycroum læto dixere colore
Asphalathi drachmis,asarique, manuque, duabus
Constat:nec plures attollit amaracus illis.
Tres calamus,late suaues qui spargit odores. G
Tresque Arabum passim qui creuit iuncus in aruis.
Tres costum redolent.Tres toto cognita Ponto
Phu:quibus æquale fragrantia cinnama pondus,
Et lachrymæ,& sarmenta dabunt, quæ balsamus edit.
Rursus sex folium drachmas, sed indicæ nardus,
Sex casiæ calami,sex myrrhæ gutta leuabit,
Sexque croci flores:bis sex attollet amomum.
Mastiche solidam tantum trahet ultima drachmam.
Omnia tu uino simul hæc coniunge falerno.

Hæc ubi inter se miscueris rotulas uiperinis,& scilliticis similes figurabis, ipsasq; eodẽ mõ siccabis.Hæc aũt Hedychroi magmatis conficiendi ratio,ueluti diximus,ab Andromacho p manus multorum ad nos usque peruenit:nã quas alii conscripsere,aliqua in re ab hac nostra differunt.Quæ siquidẽ Hedychroi descriptiones ab iis traditæ sunt,qui medicamentorum experientiæ dant operã,rerum iniectarum pondere ab hac euariant: aliæ uero neque marũ,neq; amaracum prorsus hñt.Quædam alterutrum tñ continent: neque.n.duo hæc unguentarij omnes no H scunt,eo q̃ herbas solum Creta aduectas emant,& earum semina,atq; succos. Ego uero & has duas herbas scio in Asia nasci,ac in aliis quidem regionibus raras esse,sed in Cyzico freq̃uẽtes. In Italia quoque,ut & alias quasdam herbas,ita & amaracum uidi, quæ odore multũ à maro superatur:marum.n.ualde redolet.Putaretq; forsan aliquis sola nominis appellatione ductus unguentum amaracinum,quod in Cyzico faciunt,amaraci plurimum capere:sicq; forsitan ab antiquis id unguentum conficiebatur, sed nunc solum marum imponunt. Hanc herbam aliq̃n cum ipse degustassem,ac eam amaram quidem plurimum,sed acrem parum, deprehendissem, hortatus sum quendam eorum, qui amaracinum conficere solent,ut amaraci tantum immitteret, quantum & mari.Visumque est mihi id unguentum, minus quidem redolere, sed peius nihil operari.Hæc itaque a nobis obiter dicta sint.

De exploranda quarundum medicinarum integritate. CAP. 11.

NVnc,quo pacto antidotus hæc confici dẽat,explicabimus: ẽo ordine singula quæque imponenda cõmemorans,quo suis in elegijs Andromachus recensuit.Is.n.rotularũ scilliticarũ drachmas octo,& bis decẽ,rursusq; bis decẽ,imponi iubet, qđ p̃in de est, ac si quadraginta octo diceret.Harũ dimidiũ,hoc ẽ uigintiquatuor drachmas,theriacaliũ pastillorũ, opii, piperis longi,

A longi,& magmatis Hedychroi præcipit. Ac de tribus quidem iam dictum est. Piper autem longũ fraudulenter concinnatũ deprehendes, si illud aqua macerateris: soluitur enim hoc pacto, quod subornatum est: quod autem fraude caret, indissolutum manet. Est autẽ id, quo piper longum adulteratur, herba quædã fulua ab externis regionibus aduecta, quæ piperi longo, aspectu quidem proxima, non tñ gustu similis est, quo etiam ab eo distingui facillime potest. Sagapenũm quoque quod vocant & ipsum in aqua seu uino dimissum cognoscitur: uerum nanque statim dissoluitur: quod autem tale non fuerit, indissolutum manet. Siue autem quispiam ut neutrũ nomen sagapenum, siue ut masculinum proferat, & totũ hoc sagapenum succum intelligat (est enim re uera succus ferulæ cuiusdam panaci similis) nihil refert. Cæterum Panacis succus simile quicquam non habet chalbani particulæ cuidam albiori: nam chalbani pars quædã re uera in sagapenum transit, quæ spumosa & leuis est: quædam uero chalbanum optimum est sagapeno æmulum: densum autem hoc est, & reliquo chalbano longe magis compactum, quo uti debemus, ceu optima chalbani particula. Quoniã uero ad sagapenum ex chalbano transire diximus quodcunq; spumeum, constans, & album est, humorique immissum facile diluitur, superioribus quædam adhuc subiungere opus est, præsertim cum ob similitudinẽ optima casia cinnamomũ B euadat. Vidimus.n. alias frequenter casiæ elatæ & auctæ tantum, ut fruticis magnitudinẽ æquaret, ramos quosdã cinnamomo penitus similes aspectu, corticis tenuitate, præterea hisce signis, quæ cinnamomum certissime ostendunt, ac gustu olfactuque percipiuntur. Ad hunc modum & in optima myrrha opocalpasum reperitur, quod tamen à myrrha differt. Atque secundum hæc tria, sagapenum dico, opocalpasum, & cinnamomum, quædam proueniunt, quæ neque chalbanum, neque casia, neque myrrha quidem amplius sunt, nõdum tñ sagapeni, cinnamomive, aut opocalpasi, naturam exacte cõsecuta. Quam ob rem sæpenumero perspexerit oportet, qui similia internoscere, ac secernere cupit. Nam quemadmodũ gemellos, atque consimiles inter se fratres, qui consuetudinem cum ipsis non habent, distinguere nesciunt, quod tamen contubernalibus facillimum est: Sic in omnibus medicinis qui inter ipsas enutritus fuerit, & eas frequenter aspexerit, facile illarum diuersitates uel minimas etiam, inueniet atq; comprehẽdet: At, qui semel tantum aut bis inspexerit, eas tãquam indistinctas intuetur, neq; unã ab alia internoscere valet, cum tamen signa, quibus distinguantur, manifestissima non nunquam habeant, illi vsq; adeo exposita qui sæpenumero cõspexerit, ut per vnũ eorũ facile quanq; medicinã agnoscat. Sagapenum itaque è chalbane confectum eundem odorem nõ habet, quem uerum sagapenũ C possidet: nam id odoris genus, quod harum rerũ periti hircinum appellant, sumptũ è chalbane sagapenum non deponit. Quanquã inter uerum sagapenum, & eiusmodi chalbanum non multum interfit, etiã si quis antidotos cõponat: ambo nanq; ad id apta sunt, & serpẽtibus ac uenenis ambo aduersant, & si chalbanũ sagapeno min⁹. At opocalpasum exitiale est, multosq; nos forte quadã vidimus nostræ in ætatis decursu mori, ꝙ myrrhã cui opocalpasum admistum esse nesciebant, assumpsissent. De industria nanq; qui antidotos conficiunt, tanquam optimã talẽ myrrham imponebant, eo ꝙ uiderãt ipsam in collyrijs optimam fuisse medicinã: nempe saniẽ absque mordicatione extenuat, & interdũ incipientes oculorũ suffusiones, & adhuc tenues aufert. Atque siue in emplastrum, siue in ceratum, siue in extenuans aliquod medicamentum foris imponendum, talem myrrham conijcies, remedij uim augebis: at intra corpus assumpta exitiũ affert. Hæc uberius ideo narrauimus, non solum, quia orationis series ita expostularet, sed etiã quia hæc nosse plurimum conducit.

De Medicinis in tertio ordine positis. CAP. 12.

VErum iam tempus est, redeamus ad ea cõsideranda, quæ sunt in tertium ordinẽ simpliciũ medicinarũ ab Andromacho relata. Inquit.n. Inde quater ternas mutato põdere drach D mas. Hæc igitur quo tempore uigent, proculdubio colliges. Rosas primum, ut de pastillis dictũ est, exiccabis, illas decerpens, quæ plus alijs bene olebunt, & rubicundiores fuerint. Vitabis aũt cellas subterraneis, nec ullum medicamentũ in ipsas repones: præsertim uero in humidis, in q̃bus recondita celeriter cariosa fiunt. Rosis Andromachus Iridem illyricam adiũgit: quæ uerba non tanquàm inaniter prolata negligenter excipiẽda sunt: ueluti nec cũ alijs medicinis patriæ nomen apponit, de quibus paulo post edisserens, quid quoque in genere optimũ sit demonstrabimus. Polium ergo & chamedrys, duo hæc Romam afferuntur, natis in Italia parum meliora: in aliquot siquidem Italiæ locis, haud multũ deteriora proueniunt, illis annis quorũ uniuersum ver humidum non fuerit, sed sicuti sæpe cõtingit æstiuo tempori simile. Quòd si ueris cõstitutio siccior obuenerit, multa, quæ in Italia nascũtur, pluribus Creta allatis paria erũt, ueluti chamædrys, chamæpitys, hypericon, gẽtiana, thlapsis, elleborus niger, & id genus alia. At vero q̃d ad Iridem pertinet, secus se res habet. Si enim iris Lybica, quæ plurima ex Africa Romã affert, Illyricæ comparetur, tantũ ipsi cedet, quantũ cadauer uiuo corpori: non tñ alijs in gentibus orta, tam multũ ab illyrica degenerare iris uidetur. Iridem igr̃, uelut & reliquas medicinas, odoratiorem semper eligito: Vnũquodque.n. optimũ est, quod sui generis odorem uehemẽtiorẽ habet: is autem ex multorum inspectione manifestus unicuiq; fit. Ac de gustu quidem perceptis quali

tatibus eodem modo censendũ est. Id enim optimum medicamentũ esse cõstat, in quo id quod E
suo generi ꝓpium est, exuperat: pessimũ vero quod sui generis alijs & tenuius & exilius est. Meliora nãque sunt omni in specie, quæcunq; nec rugosa, nec exilia fuerint: ut q̃ conuenientẽ sibi magnitudinẽ excessere, peiora sunt ijs, q̃ bene q̃dẽ enutrita, sed tñ adstrictiora sunt. Quã ob rẽ ut dixi, medicinas simplices multas & sæpius inspexisse operæpretiũ est, & maxime optimas, q̃ longo iam tpe sui experientiã ipsis nascendi initijs ꝑbuere, quæq; uno ore à peritis medicę materiæ auctoribus cõmendantur. Omnes igit̃ herbarij unanimes scripserũt, iridẽ in Illyrio natã, optimã esse: petroselinum uero, quod in Macedonia prouenit: asphaltũ è Iudæa aduectũ, item & opobalsamũ. Eodem modo & in reliquis. Quorũ dotes à regionibus acceptas cum primum de unoquoq; loquemur, non omittemus. Subiũgit deinde radicis dulcis succũ, & agrestis napi semen, q̃ duo nobis è Creta q̃ optima afferuntur: præcipueq; radix dulcis & ipsa, & eius succus. Scordiũ quoq; pulcherrimũ Creta mittit: quãq̃ in aliis regionibus ẽt minime cõtemnendũ scordiũ reperias. Literarũ quippe monumẽtis traditũ est à quibusdã celebribus uiris, cũ in ꝑlio interẽptorũ cadauera multos dies insepulta iacuissent, q̃cũq; supra scordiũ forte fortuna ceciderãt, multo minus alijs computruisse, ea præsertim ex parte, qua herbã attigerãt. Ob quã rẽ sane ꝑsuasum est oĩbus, tã reptilium uenenis, q̃ noxijs medicaminibus, quæ corpus putrescere faciũt, F
scordiũ aduersari. Ac de omni q̃dẽ medica materia satis superq; est à Dioscoride quinq; libris disputatũ: à quo discere licet unicuique cũ alias oẽs notas, tũ gustu olfactuq; perceptas, quibus ꝓbatæ medicinæ certissime cognosci, & ab improbatis secerni queũt. In quibusdã uero, oculis quoq; perceptæ qualitates haud parũ utilitatis afferunt. Sed consiliũ meũ non est, q̃ ab alijs recte conscripta sunt, hoc in opus trãsferre: uerum quæ illi planè omiserũt in medium adducere.

De Opobalsamo & Cinnamomo. CAP. 13.

MEminit postmodũ Andromach⁹ cinnamomi & opobalsami: in quibus post notas à Dioscoride traditas præcipuum illud est, uidere prius ipsa, quibus in locis optima nascũtur: Queãdmodũ ego feci, qui sciens balsamũ usqueadeo pluribus artibus adulterari, ut internosci uix queat, ipsum ex arbore sua resudantẽ aspicere uolui, & ex eo particulã tanq̃ regulã cæteris agnoscẽdis apud me semper habere. Didici quoq; quo pacto multis modis adulteratũ peritissimos etiã quosq; falleret. Quã rem qui sciunt, diuulgare non consulo, ne obiter imꝓbi fraudes discãt, & in malos usus conuertant. Nã neque illos approbo, qui noxias medicinas describũt, & publicant. Si quis igr̃ probationes à Dioscoride scriptas, & ab alijs quicũq; de oĩ medicamẽtorũ materia docuerũt, agnoscendis simplicibus medicinis admoueat, ipseque suũ ex multa inspe G
ctione collectũ iudicium adhibeat, exacte quæcunque secerni possunt distinguet. Quedam.n. ut dixi, uel nullatenus, uel nõ exacte, ab adulterinis secerni queũt: usqueadeo falsis uera sunt utrorũque cõfusa indicia: ueluti de quo nunc loquimur opobalsamo: Nã de cinnamomo cõtraria ijs, q̃ de opobalsamo narrauimus, comperta habeo. Persuasum nãq; mihi est ipsum cognitu facillimũ ex omnibus esse illis, qui sæpe optimum cinnamomum uiderint. Optimũ uero cõsequi nemo potest, nisi repositũ ab Imperatoribus intueatur, sex generibus quodãmodo distributũ. Siquidem & in hoc ipso uelut & in casia, optimi ad deterrimum tam magna differentia est, ut suprema casia ab infimo cinnamomo parũ distet. Neq; vero cinnamomi uirtus ad usum apta lõgo tempore durat: ad triginta siquidẽ annos quã à principio uim habuit, integrã nõ conseruat: nugantur enim qui cinnamomũ ex hisce medicinis esse dicũt, q̃ senectutẽ non sentiant. Atqui ego non centum, neq; ducentum annorũ interuentu, sed pauciorum, si quis ad tantum numerũ conferat, uetustius factum obseruaui. Quo tempore siquidẽ Antonino Imperatori theriacã parraui, uasa lignea, in quibus eiusdẽ generis cinnamomũ inerat, multa conspexi, alia Traiani, q̃dã Adriani, nõ nulla Antonini, qui post Adrianũ Imperator fuit, ætate reposita: omniaq; hæc sese & saporis & odoris imbecillitate, uehementiaque tantũ planè superabãt, quantũ & tpe differe H
bant. Olim è barbarorũ terris arca cubitos quatuor & medium longa Romam perlata cũ fuisset, in qua cinnamomi primi generis integra arbor erat, ex eoq; M. Antonino Imperatori antidotum quandam composuissem, ipsam cæteris multũ præstare deprehendi, adeo ut Imperator quoq; ea degustata, medicinæ cõcoctionẽ, uelut in alijs fieri solet, expectare noluerit. sed statim ea vsus sit nondũ integre duobus mensibus elapsis. Antonino subsecut⁹ est Commodus, q̃ nec theriacæ, nec cinnamomi, curã ullã habuit: sub quo non solum arboris illius, q̃d superfuerat oẽ dissipatũ est, uerum etiam quodcũque post Adriani tempora comportatum fuerat. Quo factum est, ut nunc Imperator noster Seuerus cum me sibi theriacã eo modo conficere iussisset, quo M. Antonino confecerã, ex cinnamomo Traiani & Adriani tẽpore reposito sumere coactus sim: imbecilliorq; plane mihi uisa est, & tamen nondum anni triginta intercesserant. Hinc nos optimi cinnamomi notas quasdã necessarias subijcere uolum⁹, summopere ipsum bene olere, inexplicabilemque præ cæteris bonum quendam odorem spirare, ac calidum gustantibus se multũ exhibere, non ita tamen ut mordicando tristitiã palato inferat: colorẽ deniq; talẽ habere, qualem si quis lacti nigrum colorẽ admisceat, atque cœrulei quem uocant aliquantulũ addat. Ex hoc igitur quantũ uolebam, ut mos mihi fuit, cum accepissem, ramusculos aliquot apud me deposui,

A posui, in ea apotheca, in qua res meas omnes pretiosas seruabã. Verum ipsa combusta, qua tempestate & templum Pacis incensum est, & hæc & aliæ quinq; cinnamomi species, quas mihi cõquisiueram, periere. Nunc itaq; cum Imperatori nostro Seuero theriacã cõponerẽ ex cinnamomo Adriani tempore reposito, quod optimum uisum est, elegi: de quo ẽt utile quiddam lecturis subdere cum possim, id facere non grauabor. Supersunt adhuc ibi multa uasa lignea, quæ uarias cinnamomi species cõtinent, quarũ nulla tñ ueluti truncus in ramos plures diuisus multũ attollitur, sed ellebori figurã præ se fert, immo vero damasonij, qđ è Creta ad nos affertur. Quæuis autem cinnamomi species ab una radice, ceu frutex quidam paruus consurgit, emittitq; hęc sex, illa septem uirgulta, uel paulo plura pauciorave: non æquali tñ omnia longitudine sunt, uerum quod maximum est, pedis Romani dimidium non excedit. Vniuersa autem cinnamomi natura similis est quodammodo optimæ casiæ: quam qui afferunt barbari bissyllabo nomine uocant, cuius prima g & i constant, secunda z & i continet. Ac de cinnamomo quidem hactenus.

De reliquarum medicinarum probatione, & electione. CAP. 14.

Agaricum sequitur, quod fraudem nullã admittit. De quo illud modo dicere sufficiet, quod est ab auctoribus ante nos proditum, optimum id agaricum esse quod leuissimũ esset: den B sum uero, graue, & lignosum abiectum: quod autem inter hęc medium est, quantum signis, tantũ & uirtute ab utrisq; distabit. Subscripta sunt deinde mirrha & costus, nequaquã cognitu difficilia hisce qui prius utraq; uiderint: nouisse tñ opus est, myrrhã, quam Troglodyticam appellant, antidotis idoneam esse. Hanc quidam Minæam uocant, à loco in quo optimam nasci ferunt. Maxime uero hæc bene olet, &, ut modo dicebamus, opocalpasi quicquam admistum non habet. Crocum uero Corycium cum omnis antiquitas, tum poetæ quoq; laudant. Ego uero & antrum corycium, in quo gignitur, & crocum ipsum accuratius inspexi, uegetum quidem, nõ tamẽ odoris magnitudine, uel diuturnitate cũctos alios excedentẽ. Quibus signis & uos optimũ ab ignauo dijudicare consulo, non autem quia supra modũ uegetum sit. Perspicuum est autem optimum crocum summe flauum, & plurimum redolens esse, ac longo tpe uigorem conseruare. Quoniã uero crocum quoq; adulterari à quibusdam solet, neq; facile id deprehenditur, nisi ab ijs, qui sępe optimum inspexerunt, satius esse duco crocum multum ante emptum aliqua in domus cella ad id apta repositum habeamus: quemadmodum paulo ante faciendum docuimus: Magnum siquidem probitatis indicium est, si tale permaneat, quale repositum fuit: adulterati nãque croci, tam color, quã odor citissime aboletur. Quod ad Casiam uero attinet, ea me cõmemorare nunc C opus est, quæ in multis de medicina libris scripta sunt, Duplum casiæ, siquis cinnamomo egeat, inijciendum. Hoc dictum irridẽs Satyrus magister meus, unam ex Quinti facetijs ipsum esse dicebat, asseuerantis eos, qui duplum casiæ imponere iubent, si cinnamomo careamus, similia illis facere, qui nos censent, si quando falerno caruerimus, illius quod in cauponis uenditur duplicata mensura bibere: siq; panis siligineus desit, furfuracei duplum comedere. Mihi uero hæc Quinti facetia, si de re una quapiã, qua per se sola uti uelimus, afferatur, uera irreprehensibilisq; uidetur: sin de re quæ in societatem multorum ueniat, non est eodem pacto uera. Nam cuiuscũnque quod solũ corpori admoueri debet, rhus puta, absinthiũ, iris, gentiana, uel id genus alia aliqua medicina, si quis minus boni duplum loco præstantissimi accipiat, & corpori uel extra uel intra admoueat, duplicato etiam nocebit: at si multis unum aliquod optimum commiscẽdum fuerit, quod se auctorum aliorum uires spondeat, si præstantissimum desit, peius nihil erit uti duplo illius, qui proprietates eiusdem generis habeat, etiam si deterius hoc illo uideatur. Casia siquidẽ cinnamomo genere proxima usqueadeo est, ut ex ipsa qñq; cinnamomum oriatur, spectenturque non nunquã casiæ arbores integræ, in quibus aliqua cinnamomi uirgulta è casiæ ramis prodeant. Simileq; istud est non uino aut pani, sicuti Quintus dicebat, sed uitæ functionibus in ex- D truenda domo, in fabricanda naui, in tollendis & transponendis oneribus, in omnibus deniq; vitæ actionibus, in quibus qđ peragendum erat ab uno homine robusto, si absit, à duobus imbecillioribus perficitur. Hæc aduersus Quinti dictum obiecta sint, eo quòd mihi reijciendum omnino nõ uidetur eorum præceptum, qui pro cinnamomo duplum casiæ imponendum censent, quãquam ego semper cinnamomum imposuerim. Nam qbus ego Romæ antidotos composui, cum uel Imperatorum amici, uel diuites essent, facile fuit illis quidem à Regibus petere, ijs uero cinnamomum emere. Quibus illud etiam addidisse, qñ Imperatoribus antidotos composui, me cinnamomo nunquam eguisse, superuacaneum planè fuerit. At Quinti sententiã, quam de carpesio habuit, commemorare tempestiuum: ipsam nanq; non solum à Satyro, sed ab alijs etiam Quinti discipulis accepi. Imponebat igitur Quintus, ut aiunt, quoties cinnamomum deerat, carpesium, perinde atq; uiribus optimæ casiæ non inferius. Egoq; carpesium idcirco multum mecum attuli ex ea peregrinatione, qua orientis prouincias adij, diligenterq; repositum nunc usq; plurimum seruo, quod odorem etiamnum & saporẽ si non qualem prius habebat, certe nondũ extenuatum retinet. Est autem carpesium herba phu appellato genere similis, ualidior tamen atque aromaticũ quiddã plus spirans. Plurimũ hæc in Sida urbe Pamphiliæ nascitur: emiturque propterea illic uilissimo pretio. Quocirca si quis uestrum illuc accesserit, carpesij multum emat,

cum eum sibi longo tempore duraturum nouerit. Tenuia autem quædam carpesij sarmenta cin E
namomi uirgultis similia sunt. Eius duo genera reperiuntur, unum quod Laertium, alterum qđ
ponticũ nominatur, à monte in quo nascuntur utraque nomen adepta: sed ponticũ melius est.
Quod cum plurimum haberem, permultis medicamentis admiscui, in quibus phu uocata impo-
ni debuerat: est enim carpesium, ut dixi, phu simile, ualidius tamen, & qualitatem quandam aro-
maticam, gustum, odoratumq; remittens. Inter tam multa autem, quæ de casia retulimus, neces-
sum est illud etiam in primis explicemus, q̃ casia theriacæ inijcienda sit. Nam Gizi nuncupatã
præcipue laudant, secundo autem loco Moto dictam. Sunt & qui Arebo Daphitenq; probent.
Cæterum Gizi quã uocant, in omnibus cinnamomo similem esse superius quoq; diximus. Hęc
est quæ ab aromatum peritis perinde atq; cinnamomum assidue uęditur. Quanquã Androma
chus iunior casiam à quibusdam fistulam appellatam imponendã arbitratur. Hæc omnibus co
gnita est, nã & uilius cæteris uenditur. Cuius exterior cortex fistula appellatus, quia obuolutus
ipsam repræsentet, saporem & odorem ualidum habet: interior aũt pars debilis adeo est, ut nul
lũ usum præstet. In carminibus itaq; patris paulo ante à me transcriptis casiæ nomen absolute
pronunciatũ est: in soluta uero filij orationæ fistulæ nomen casiæ adiectum est. Atq; ab eo series
per eos, qui ante nos theriacã Imperatoribus cõposuerũt, in nos usq; deriuata, fistulę nomẽ nũc F
usq; appositum seruat. Iubet deinde Andromachus Indicam nardum imponere, quã ex eo q a
spicæ figurã imitet, nardi spicã nominant, quãuis radix sit. In qua cauisse oportet, nequis elutã
uocatam nobis uendat: est autem hæc nardus, quæ prius ab unguentorũ structoribus elixata, ut
ipsorum mos est integra uenditur. Quam ob rem Ompham barbara uoce dictam emere con-
uenit, cuius radici terra adhuc adnexa si contrectetur, nardi odorẽ habet. Schœnum id est iun-
cum, ex Arabia petitum, ad hæc idem auctor imponere præcipit, nescio qua de causa schenan-
thum, id est iunci florem, à uulgaribus appellatum: nobis siquidem cum florum copia non adsit,
iunco utimur ex Arabia comportata: cuius summitatem cameli sæpenumero abroserũt, iucun-
dissime nanq; hunc iuncum cameli pascuntur, secus uias ibi plurimum nascentem. Est autẽ iun-
cus iste exigui pretij medicina, solaq; odoris integritate dijudicanda: q̃m celeriter ipsius odor
expirat. Subscribit postmodum Andromachus, Inde nigrum coniunge piper, thurisq; nitorẽ.
Quo in loco non opus est, inquiramus, quid nitor sit, perinde atque cuiuspiã alterius medicinæ
nomẽ, cũ & ex theriacæ descriptione prosa oratione ab Andromacho iuniore prodita, & ex cõ
positionis instituto, quod ab eo in nos usque peruenit, medicamenti nomen nitor non sit. Nã p̃
ter duodecim drachmarum piperis longi in sex nigri commutationem, tam pater quã filius ea- G
dem de theriaca scripserunt. Quare thure & pipere excepto cum nihil supersit, de quo quis ni-
toris appellationem dictam putet, censendum est Andromachum uersus conscribentem id ni-
toris uocabulum thuri epithetũ fecisse. Meminit deinde piperis nigri, dictamni, marrubij, rhei,
rerum omnibus cognitarum. Theriacæ tamẽ descriptio, quæ nobis per manus tradita est, graue
piperi adiectum habet. Magnitudine uero piper hoc aliud superat, corticemq; subtiliorẽ, & mi-
nus rugosum habet. In rheo quoque fraus committitur. Nã quibus in locis nascitur, simulatque
euulsum est, ipsum elixant, quo succum remittat, ac tam succum ut sincerũ & aquæ impermistũ,
quàm rheum exiccatum ut non elixum, ad nos postea mittunt. Quam ob rẽ scientia opus est ue-
rum ab adulterino secernendi: quam facillime consequuntur, qui suæ spontis rheum aliquando
uiderint. Nam elixi pars, quæ sub aspectum uenit, densa per totum & compacta non est, sed ra-
rior: & gustu tentatum saporem adstringentem, uel nullum, uel obscurum remittit, cum tamen si
adulteratum non sit, uehementer astringat. Cito tamen & ipsum foraminosum efficitur. Stœ-
chas autem multa pluribus in locis prouenit: plurima uero in Creta, & insulis Stechadibus, quæ
in Ibero mari sitæ sunt, unde & Stœchadi nomen deductum est. Quæ autem in prædictis insulis
oritur, uegetior Cretica & melior est. Quod ad petroselinum attinet, laudatissimum Macedo- H
nicum est, omnibus cognitum. Hoc Estreaticum etiam quidam appellant, à loco in quo nascitũ
nomen imponentes: uerum exiguum est prorsus, quod ibi prouenit, cum & præruptus & angu-
stus is locus sit. Estreaticum itaque, seu Macedonicum hoc, quod in omnes gentes affertur, pau-
cum & ipsum in Macedonia gignitur. Sed idem in petroselino macedonico accidit, quod in at
tico melle, & uino falerno cõtingit. Mercatores siquidem in uniuersa ferme orbis terrarum op
pida, ut mel atticum, uinum falernum, sic petroselinum macedonicum aduehunt: cum tamen in
Macedonia petroselini tantum non oriatur. quantum populis omnibus satis esse queat: uerũ in
Epiro petroselini multũ gignitur, in Cycladibus mellis plurimum. Atq; ut mel ex insulis Athe-
nas affertur, sic petroselinum ex Epiro in Macedoniam comportatur, plurimumq; immo penè
totum Thessalonicam: unde tanquam Macedonicum quocũque asportatur. Idem in uino faler-
no contingit. Nam cum in exiguo quodam Italiæ agro falernum proueniat, complura alia uina
in falerni speciem à uini magistris concinnantur: q̃ perinde atque falernina in omnes prouin-
cias imperio Romano subiectas exportantur. Tibi uero si petroselinum Estreaticum quãdoq;
deerit, ne peiorem existimes theriacam futuram si aliud imposueris. Non enim si mortiferis ue-
nenis, si uenenatorũ morsibus, aliud ab estreatico petroselinum minus congruit, propterea reli

quis

A quis etiam morbis,ut torminibus,uentriculo debili,aquæ inter cutem,& id genus alijs, segnius opitulantur,quos in primis sanare theriaca non promittit.Ad hæc estreaticum petroselinũ amaram ẽt plus theriacam facit,præsertim cum recens adhuc imponitur:nam ut acrimonia, sic amaritudine,hoc alia superat.Resinam postea terebinthinam addit, quã nescio cur Andromachus omissa Chia,Lybicam esse uoluerit,Chiam nanq; penè omnes meliorẽ iudicarunt. Quanq̃ laudo & Libycam si bona sit:sed proculdubio bona semper non est,quemadmodum quæ à Chio uenit.Nascitur quoq; & in Põto,& in alijs aliquot locis optima terebinthina:uerum Chia reliquas & odore & sapore uincit. Retulit subinde inter componentia theriacam Andromachus zingiberem,& pẽtaphyllum,hoc est quinquefolium herbam,quæ duo fraudem nõ admittunt, & ab omnibus cognoscuntur.Meminit ab his Polij,quod omnibus cognitũ,nec simile sibi,quo adulterari possit,quicquàm habens.Deinde chamæpitys,de qua illud tantum referam,multis in locis & odore,& sapore præstantiorem chamædyrn gigni, q̃ in Creta:nobis.n.inde affertur,eaq; omnes,qui Cæsari antidotos cõficiunt,utuntur.Romæ siquidẽ in suburbanis prædijs, & chamæpityn,& chamedryn repperi multo plus redolẽtes q̃ Creta aduectas,si tamen continuis imbribus obrutæ nõ fuerint.Illud hoc loco nõ ignorare nos conuenit, cũ Creta nobis herbæ afferuntur chartis obuolutæ,in quibus earũ nomẽ scriptum est,quædam inuolucra solummodo inclusæ herbæ nomen inscriptum habere: quæ dã uero præter herbæ nomen,cãpestris quoq; uocabulũ additum continere: ac campestres quidem generosiores inuenies, etiam si in plãis locis herbæ fermè omnes imbecilliores proueniãt. Manifestũ insuper est.Styracem,qui in calamis è Pamphilia apportatur,Andromachum præcipere. Paucissimus aũt illic styrax nascitur:tantumq; ab hoc vulgari distat,quantum à uino quod in tabernis uenditur falernum.Accipere uero styracẽ oportet maxime pallidum, quem & odorem & saporem quoque uehentissimum habere perspicuum est. Nardum ab hoc Andromachus commemorat,quemadmodum ipse scribit ex Gallia petitam,quam regionem orbis terrarum periti Celticã frequenter appellant. Tria nãq; nullo discrimine unius gentis uocabula sunt, & eos populos aliqui Galatas, aliqui Gallos,quidam Celtas nominant,sed usitatius apud eruditos Celtarum nomen legimus.De reliquis autẽ deinceps ab Andromacho conscriptis,partim alibi est à nobis in superioribus libris disputatũ,ueluti de Lemnio sigillo,& rubrica: nam terram potius ipsum,q̃ rubricam appellare conuenit. Est .n.Lemnia rubrica res alia quedam in Lemno nascens, ad alios usus apta,non ad quos Lemniũ sigillum quod uocant. Sed de hoc quoq; sicut etiam de reliquis,à nobis est in libris de simplici

C medicina disceptatum:partim uero sunt medicis omnibus cognita,nec fraudes ullas admittunt: eorũq; non nulla sunt in theriaca pedestri oratione cõscripta,dilucidius explicata, ueluti illud, Atq; atram lachrymã Nili quam spina remittit.Acaciam nanq; ex Aegyptia spina collectã Andromachus significat.Hoc loco unum hoc præterire non possum. Vtuntur omnes fere Thlaspi, qđ è Creta affertur:at ubiq; nascitur, colore inter luteum & flauum medium, figura rotundum, exiguum adeo, ut multoties grano milij cedat. Melius est autẽ è Cappadocia cõportatum thlaspi imponamus. Hoc ad nigredinem quàm plurimum inclinat, figuramq; nõ exactè rotundam habet, antè dictum magnitudine permultum superat: atq; ab uno latere paruam quandam ueluti compressionẽ præse fert,unde & nomen obtinuit.Prouenit autem ut hoc,sic & illud in Cappadocia quàm plurimum.Ideoq; non absolute quod inde asportatur optimum censendum est. Sed quod peculiariter in Sauro nascitur,nec Cretico,nec passim nascenti, simile. Si quid adhuc aliud superest,quod minus dilucide sit ab Andromacho patre elegiaco uersu dictum,planũ fiet theriacam legentibus ab eius filio soluta oratione descriptam. Quod enim ille Cecropium mel obscurius appellat,hic Atticum aperte nominat. Centaurion ille nulla adhibita distinctione in carmine pronunciat,hic in prosa tenue opponit,eo ꝙ aliud quoq; centaurium extet crassum ap

D pellatum.Idem & in aristolochia fecit,cum preter tenuem aristolochiam, alia quoque reperiatur,quæ crassam radicem habeat:& rursus tertia,quæ rotundam.

De compositione Theriacæ. *CAP. 15.*

DIctum est à nobis & supra,eum qui theriacã commiscentibus animum semel intenderit,nõ iterum neq; tertio id faciẽtem uideat opus esse: at optimas quocũq; in genere medicinas ut idem agnoscat non semel,bis,aut ter,sed multoties,& sæpe, quæ singulis in locis optime prouenire ferunt,inspexerit,oportere. Nec satis hæc sunt.Præcepta quoq; ad usum earũ pertinentia hr̃e conuenit: de quibus & si in superioribus iam egimus, denuo tñ per capita de oĩbus dicere tempestiuum erit:radices igitur medicinarum, q̃ in usum ueniunt,extento cortice sint oportet,non rugoso:hoc.n.earũ maciem significat. Fructus aũt unà cũ uirgultis & germinibus & calicibus uegeti,pluresq; esse debent,itẽ & quicquid semen includit, tegmina,cortices,inuolucra. Semina uero sicut & radices uegeta sint cõuenit:qđ ex eo,quia tantũ corticẽ habeant conijciemus.Liquores & succi neq; diuturnitate arefacti sint,neq; suas qualitates obscuras habeant: has dico q̃ gustu olfactuq; percipimus.Fructus aũt, q̃ unà cũ uirgultis, folijs, calicibus,ac floribus, in theriacã mittunt,ij sunt scordij,nepitæ,marrubij, stœchadis,dictamni,polij, chamædryos,chamæpityos, hyperici,centaureæ. Radices autem hæ, zingiberis, iridis,rhei, quinquefolij, costi,

nardi Indicæ,nardi Gallicæ,gentianæ,mei Athamantici,phu,aristolochię tenuis.Semina uero E
hæc,napi,petroselini,thlaspis,ammeos,anethi, fœniculi,dauci, cardamomi. Hæc itaq; tria rerũ genera mortarijs Aegyptijs imponi debẽt,durissimi.n.sunt:itaq; minus periculi est, ne pars ali qua inde inter cõtundendum abrupta medicinis admisceatur.Antedictis autem hæc quoq; addenda erunt pastilli scillitici, pastilli uiperini,magma hedycroum, piper nigrum,& longum,rosæ siccę,agaricum,crocus modo siccus sit,terra lemnia,chalcitis usta,amomum, cinnamomum, casia fistula balsami fructus,acacia modo tenera aut humida non sit,castorium deniq; & asphaltus,siue fœminino, siue masculino genere quis ipsam efferre uelit:diximus nãq; sæpius aliàs nõ animaduertendas esse huiuscemodi uerborum minutias.Vino autem macerata dissoluẽda hæc erunt,myrrha, & crocus, si tamen ita facere tutius tibi uisum fuerit, nec ipsum quia humidius sit, contundere. Succi autem omnes ideo uino macerantur,ut & dissolui queant & læuigari facilius possint,sagapeni dico panaceæ,papaueris,cuius liquorem & Meconium & Opium uocant:acacia quoq; cum humida tibi uisa fuerit, nec ad contundendũ facilis: hypocistidis item & radicis dulcis succus. Thlaspis autẽ & napi semina primo quidem, sicut & ante me alios fecisse uiderã, in mortarium unà cum alijs contundendis ipse quoq; conijciebã: inde uero cum ipsa pilæ concauitati adhęrere ob tenacitatẽ animaduertissem,melius esse duxi sola in alio mortario prius at F
trita, uino superinfuso macerare quoad exacte dissoluerentur, dissolutaq; postmodũ cæteris,q̃ peculiariter uino macerantur ac diluuntur,admiscere. Thus quoq; per se solũ in mortario seorsum læuiter comminuere satius est, ne in placentã coeat:tũ ubi cõminueris & excusseris promptum habere,quò reliquis uino maceratis,cum placuerit, ipsum inspergas:nam gummi & uino macerare & ipsum per sese,uel cũ thure læuigare necesse est. Hęc igitur quo diximus pacto omnia præparentur,atq; humida quidem ex uino dissoluantur:sicca uero in puluerem redigantur, Quo tempore autem cuncta simul admiscenda erunt,resinam terebinthinam in uase duplici primum colliquabis,tum styracem,& chalbanum ante pistillis ferreis, rutabulisve confracta, mellisq; crudi parumper instillabis. Hæc simul atq; effuderis,& manibus complanaueris,mellis aliquantulũ,resinæ quoq; liquefactæ affundes. Atq; ita uase cooperto,ea rursus liquari permittes. Melius est.n.his rebus impositis, nõdum mel admiscere, sed adaperto uase, quod aquę innatat, ut elixentur permittere. Interea dum ista liquefiunt, maceratis ex uino rebus, siccas medicinas eatenus adijcies,& cõmiscebis,quousq; spissa satis esse uideãtur.Atq; ita paulo post in mortariũ magno cochleari liquefacta,tepida tñ transpones,robustusq; aliquis homo tũc ipsa cõmisceat. Ac postea bene inter se commista, atq; in unum corpus redacta fuerint, densaq; iam quodam- G
modo uideri cœperint, melius & moderate decocti & proculdubio despumati partem quãdam superimmittes,postea contusarum medicinarum portionem quandam:deinde rursus mel inferes:postea liquefacta,sed tepida infundes: postremo quicquid pulueris & mellis supererit, admiscebis,uehementer omnia magno in mortario,magnaq; tudecula commiscendo.Cum uero tudeculæ ductu in mortario oĩa coiuerint,tum in pilam transferenda sunt:atq; ferreis rutabulis diligenter extersis ne quid rubiginis insistat,sine intermissione contundẽda. Rutabulum autem opobalsamo subinde perunges,ne subigẽdarum rerum tenacitate obtineatur, neve difficulter se inde attollentibus resistat. Vt igitur opus expedite procedat, imas rutabuli partes opobalsamo frequenter inungere conueniet,atq; opobalsamum hac una in totum absumere. Melius est autem in Sole theriacam commiscere:sic.n.citius in unum corpus simplicia coeunt: dumq; hoc faciemus,pilã in qua antidotus admiscetur,operiemus. Ac post quatuor aut quinq; dies rursus in Sole ipsam eodem modo cõmiscebimus:idemq; sex, septemve dierum spatio interiecto iterum atque deinceps repetemus, donec menses duo uel quadraginta dies saltem compleantur.

Hactenus quæcunq; conscripsimus ad Theriacæ uim augendã pertinent:quæ uero mox subiungam,ad colorẽ.Danda nanq; est opera,ut nigram theriacam efficiamus:nã hoc etsi quo pa- H
cto in consuetudinem uenerit, nesciam, quisquis tñ hunc colorem non consequitur, irridetur, quanq̃ nulla coloris qualitate medicamenti uis immutetur. Nigra uero theriaca nõ erit,si chalcitis flaua luteave dum uritur,euaserit: chalcitidis.n.particula quantumuis minima colore suo, theriacam inficit. Ne quis igitur hac quoq; in re frustretur, ijs quæ dicam, mentem adhibeat. Quatuor chalcitis drachmas cũ theriaca solummodo capiat,multo plures assare conueniet hoc modo. Conijce in exiguam ollam chalcitis crudæ drachmas nõ pauciores quadraginta: postea succensis carbonibus ollam absq; operculo,in medio prunarum statue: cumq; liquefactã chalcitin uideris,ac quæ leuissima & spumosa pars eius est innatare,statim ollam ab igne amoue,humiq; collocata,nec ut aliquando solebamus,sicuti qui ignem accendunt,ipsi insufflabis:mirandum est.n.quantum ita faciendo,luteus flauusq; color emergat.Non tñ in Sole collocanda erit: sed in umbra,donec frigeat,omittenda. Hinc postea id solũmodo capies quod superne spumeũ fuerit,quodq; neque luteum neque flauum,neque pallidum est. Deinde experiundi gratia aliquantulum eius,quod probaueris,accipe,atq; comminue: & num quis ex supradictis coloribus appareat,inspice. Nã si qualis accepta est,uiridis aut cinerea mãserit, drachmas quatuor ipsius impones:talem namq; chalcitin exiguam inuenies,etiam si multam exusseris.Quæ ad compo-

nendam

A nendam,conficiendamque de theriacam requirebantur,omnia iam absoluimus.

De Theriaca ex Descriptione Damocratis. CAP. 16.

CVm uero Damocrates,atq; Cirto in quibusdam ab hisce discrepēt,opportunum mihi,quę ab hisce quoque auctoribus conscripta sunt,subijcere uisum est,ac prius quidem Damocratis theriacam,qui omnem eius usum dilucide explicuit. Ea autem est iambicis uersibus, ut mos hominis fuit,descripta:commoditatemq; hanc habet,ut non solum memoria facile contineri, sed nec à suo ordine peruerti possit.In eo itaq; libro in quo antidotos describit, ab usu ipsarum communi,& à proprio theriaces ipsius,initium sumens,ita exorditur.

ANTIDOTOS paratas habere te decet,
Aduersus omnes uirulentas feras,
Quarum reperta & uidentur gratia.
His & uenenis obuies lethalibus,
Illi propinans ante,cui metus sub est
Ne quid ueneni capiat mistum cibis.
Postuero illis,qui putauerint simul
B Ferale quicquam se indidisse cum cibo.
Ingestam ubi reiecerint escam tamen,
Bis illam terque præcipe passis dari,
Donec ueneni signi permanent mali.
Hanc,læsit serpens quos obuius,dabis.
Lethalis dentes uel quibus impressit fera,
Aspis,Cerasta,Dipsas,atque Hydri graues
Echidna tristis,spumei canis furor:
Hæc quippe morsu cuncta lethali nocent.
Obstat marinis omnibus belluis quoque,
Et quas minutas bestias uocant,Apes,
Crabrones,uespas,& rigentes scorpios,
Mures araneos,rapax Phalangium.
Huius antidoti, plus una drachma dato,
Quantum nux magna,sed parumper amplius,
C Admistis uini puri cyathis decem.
Male commorsis, non sufficiet semel
Haurire, metu si quis absolui uelit,
Necesse antidotum ingerat frequentius.
Hæc usum ad omnes commodos morbos habet,
Qui corpus longa male afficiunt mora:
Ad febris orbe transeuntis impetus,
Rigorem quoque, qui longum tempus manet,
Membris pernitiem afferens præcipuis:
Inclusumque utero flatum,& flatum coli,
Et quos uesica torsit, uel renes diu.
Siue adsit ulcus, siue torqueat lapis.
Miscebis & quos hepar infestat male,
Et qui è pectoris sanguinem recessibus
Aut fœculenti uirus excreant sputi,
D Feratur undecunque, sit pulmo licet.
Infunde ruptis, atque conuulsis, quibus
Intus diruptum est, atque conuulsum aliquid.
Sic cura tristis, sicque pelletur dolor.
Hanc, ægre sumptum cum coquit calor cibum,
Quamuis det modicum, coquet calor cibum.
Quosq; ira motu semper asperat graui.
Iter profectis longius, quibus diu
Vti necesse tabidis lymphis erit.
His uero, pendent quantum oboli tres, dato,
Caldæque cyathos quatuor, aut tres aquæ
Miscebis, ante cibum tres horas uel amplius.
Læsa est quibus uesica è passo dabis,
Et sputo sanguinis, & stomachum ulceratis
Quibus at totum stillat in pectus fluor.
Ex aquæ, in qua coxerit pugillulus

P olij Teuthrij, præstat hoc Cretico, E
P ræstatq; Scythico, pontico est præsentius:
N am continebis fluxionem citius:
Tribus cyathis præbe, ut est dictum modo.
Quidam si magnus urget aurium dolor.
Passo dissoluunt antidotum Cretico,
Et sic meatus illita lana obstruunt,
Optimum quisquis theriacen cupit,
Selecta cuncta cum reliqua habeat:
Tum uero pastillos uiperæ quos uocant,
Sicut docemus, ita instructus paret,
Nam hi inter commiscenda præstant admodum.
AESTATE grandes uiperas bis decem
Venator, captas quas recenter attulit,
Sumat, uel plures etiam, nam parum est
Quod inde tollens ponat in antidotum. F
Nempe qua caput instat, abscidat primum,
Quod æquet digitorum mensuram trium:
Qua cauda uibrat, amputet plus parum.
Id dum recentes, dumque uigentes adhuc,
Agat oportet. Post ut anguillas, exuat
Pelle, tum pingue & intestina abijciat.
Quod restat, lauet, in ollam mittat, atque
Anethi sicci congerat manipulum,
Aquæ quod satis. Hinc ferueant tam diu,
Facile donec recedat à spinis caro.
Ollam tepenti tunc ab igne transferens,
Solam reuulsis ossibus carnem legat.
Aequali carnem panis æquet pondere,
Polline panis confectus triticeo.
Hæc soluens ambo, dum læuigas, modicum. G
Iuris affunde: mox inde placentulas
Paruas confinge quibus siccis utitor.
Pastillos hactenus diximus è uiperis:
DICEMVS Scillæ. Cum messis falce cadit,
Et magnam bene, & albam scillam cape.
Vndique siccum detrahito corticem.
Radices, quę lignosæ, cunctas amputa.
Nudatæ pultis ubi loricam feceris,
In furnum mittes. Cum assam satis duxeris,
Sumes exemptæ quod libræ pondus leuet.
Contundes. Læuigatæ diligentius,
Adde farinam, libræ pondus mediæ,
Erui farinam parumper ustulati.
Statim ut eruo scillam obligaueris,
Paruas, sicut dixi, conficies rotas. H
Et mox siccatas conde quo uase libet.
MISTVRAM istam sumere, ut nuper inuentam,
De Theriaca loquor, si ambigis, audi.
Ferunt hac usum Mithridatem quoque.
Deuictus ergo uenenum cum liberis,
(Coegit fatum peruicax) ausit miser,
Nullamque solus uim ueneni pertulit,
Sed ense uitæ terminauit circulum,
Natas iam ferox abstulerat potio.
NE tardes igitur. Scillinos orbes quater
Denis assume, bisque drachmis quatuor.
Pastilus uiperæ pendat senas quater.
Opium quoque, nigrum piper, & magma
Quod olim ueteres dixerunt hedychroon,
Radicis succum dulcis exiccatum

His

A His adde, drachmas impleat duodecim.
Tantundem pendat ſiccæ pondus roſæ,
Et cinammomum,& balſami præſtans liquor,
Et iris, quam ſuperbum fert Illyrium,
Napiq́ue ſemen, & albens agaricum,
Cretenſe ſcordium. Rurſus dimidium
Pontica radix pendat, petroſelinum,
Et mirrha, & ſtœchas, & Corycium crocum,
Radix pentaphylli, & quam nepitam uocant,
Marrubij ſemen, quod globuli continent,
Album piper, longum piper, nardi Indicæ
Spica, & terebinthina, thusq́ue maſculum,
Atq; album coſtum, dictamniq; herba etiam,
Et iunci non feſtucæ flores Arabi,
Et ſiccum nec madeſcens unquam Zingiber.
B Cortices demum nigræ iunge caſiæ,
Senas impono drachmas iſtorum quoque.
Inde quæ drachmas ſingula pendant duas,
Contuſa thlaſpis, polium, phu pontica,
Gummi,chamædrys,atq; lenteſcens ſtyrax,
Et gentiana, & acorus,meon etiam,
Et cardamomum, & ſemen fœniculi,
Hypocyſtidis ſuccus,aſſa chalcitis,
Semen hyperici Creticum ſit tamen.
Acaciæ ſuccus cum humens, tum bonus.
Celtica nardus,& ſigillum Lemnium,
Et ammi,& chamæpitys,atque ſeſelis,
Aniſi dudum ſiccati ſemen quoque,
Racemum amomi,malabathri folium,
Cuiuſque drachmas nos imponimus duas:
C Quaternas quidam, ſed non rectè faciunt.
His rurſus panax,lachrimæq́ue chalbani,
Addatur ſemen dauci Creta genitum,
Nuperq́ue lectum ſagapenum, & caſtorium,
Centauriumq́ue,non recens,ſed Creticum,
Ariſtolochia tenuis, & ſicca probe,
Impone drachmas ſingulorum bis duas.
Aequumq́ue ſtatue pondus aſphalthi bonæ:
Duas huc quidam conferunt, quod improbo,
Con feci ſæpe quo diximus pondere.
His tu Falernum quod ſatis, funde optimum,
Mellis recentis attici libras decem.
Horum cum ſucci quædam ſint, illa ſemina,
Folia hæc, radices iſta, illa lachrymæ,
Gignanturq́ue in metallis haud compluſcula,
D Mero diſſolue lachrimas,ſuccos, atque
Mettalla, donec mellis acquirant modum.
Immitte quæ ſuperſunt, ſicca omnia,
Contuſa,denſoq́ue tranſmiſſa cribro.
Mel rigans adde, bis ter quod deferbuit.
Repone,& ſerua uaſculis non lineis,
Sed vitreis,argenteiſq́ue,& corneis,
Et ſtanneis,& teſtaceis,denſis tamen.
Trades bibendum antidotum nec protinus,
Nec moræ quam ſiccauerit prolixitas.
Id ſi contingat,iſto corriges modo.
Infunde mellis quod ſat, quodq́ue ferbuit,
Nam ipſum poſtquam commiſcueris diu,
Vtile habebis,quod corruperat dies,
Peiore at multum forte, quàm miſtum ſemel.

* Ipſe igitur ſe Damocrates ab Andromacho diſſentire ſignificat,cum inquit,quaternas quidam,

dam,ſed non recte faciunt:& rurſus,duas huc quidam conferunt,quod improbo.Illud quoque E
perſpicuum eſt,apertam magis eſſe theriacæ deſcriptionẽ ex ijs quæ a Democrate ſcripta ſũt:

Alia theriaca deſcriptio Hexametro carmine. CAP. 17.

CVm vero aliã etiam theriacæ deſcriptionem apud me haberẽ carmine & ipſam comprenſam,mihi eam quoq; nõ omittere ſatius eſſe viſum eſt,ſed quo modo ipſam a ſuperioribꝰ medicis accepi,ſubſcribere,ſeruata ſingularum medicinarum ratione.Eſt enim cæteris omnibus & planior,& conciſa magis hæc deſcriptio.

PONDERA quærerum, rerum quis poſſit aceruus
Condere Theriacen, paucis aduerte docebo.
Semina principio dauci, panacisq́ue liquorem,
Et tenuem(inuentum Chironis)centauream,
Ortaque Syriacis graue olentia chalbana terris,
Serpentesq́ue fugans olido nidore bitumen,
Nec non immeritis exempta virilia fibris,
Et longam(Lucinæ munus)ariſtolochian.
Difficiles tenui partus radice leuantem, F
Accipies: geminas ſuſpendant ſingula drachmas.
Inde meon,ſeſelimq́ue breuem,poliumq́ue ſeneſcens,
Fœniculum,gummi,chalcitim,thlaſpin,amomum.
Balſameos fructus, duplicato pondere ſumas,
Atque humilem quercum,Graij dixere chamædryn,
Et pinu ſimilem folijs & odoribus herbam:
Quamq; bonus primusq́ue manu Rex Gentius olim,
Montibus in patrijs radicem vulſit amaram,
Conſpectamq́ue ſuo donauit nomine: quamq́ue
Lemnus habet terram, pharetratæ ſigna Dianæ:
Atque Paretonium fudit quem ſpina liquorem,
Compreſſumq; rubra flauum ex hypocyſtide ſuccum.
His ſolium ſtagnis, fœcunda quod India nutrit,
His ſtyracem iungas,inimicaq́ue flatibus ammi:
His & ab Aſſyria ſagapenum gente petitum, G
Et cardamomi præcluſo cortice ſemen,
Hypericiq́ue comas,nardum quam Gallia mittit,
Phu quam Pontus alit, Cretei ruris alumnum.
Aniſum multis celebratum laudibus adde.
Rurſus quæ drachmas attollant pondere ſenas
Marrubium capies,dictamnum, zingiber inde,
Et piper oblongum,caſiamq́ue, crocumq́ue,rheumq;,
Et nepitam, & myrrham, & coſtum, iunciq́ue rotundi
Diues odoratos quos dat Panchaia flores,
Atque apium petras quod amat, numerumq; ſuorum
Quinque tibi referens foliorum nomine gramen,
Emiſſumq́ue tuo frondens terebinthe liquorem
Stipite,& hinc alio ſtillantia caudice thura,
Heſperioq́ue mari naſcentem ſtœchada,quamq́ue
Proxima iam noſtris nardum tulit India terris. H
Hinc noua congeries ſequitur,ſylueſtria primum
Semina buniadis,cinnamomum,ſcordion herba
Allia quæ redolet,tantumq́ue imitatur odore.
Adde nigrum dulci preſſum radice liquorem.
Adde etiam Illyricis creſcentem in collibus irim,
Quæq́ue Palæſtino de palmite balſama ſudant,
Siccatamq́ue roſam,lectum leuitate locoq́ue
Agaricum: ſenas bis tollant ſingula drachmas.
Inde piper capies geminato pondere nigrum,
Atque ſuo fundunt quem ſecta papauera ſuccum
Vulnere, tum læti nomen ſortita coloris
Magmata, rem noſtro memoratam carmine, nec r
Vipereos orbes, ſcillæ quos pondere duplo
Paſtilli ſuperent, ſpumati denique mellis
Et uini quantum ſatis eſt infunde falerni.

Reliquum

A Reliquum adhuc mihi videtur ad explendam vniuerſam theriacæ doctrinam, ſi quid Crito, vel aliter quam ſupra diximus ſenſit, vel omiſſum aliquid addidit, ſubiungere.

Quæ Crito de theriaca ſcripſit in tertio de medicamentis libro. CAP. 18.

QVod ad pondus itaque medicamentorum attinet, conijcit quidem & ipſe piperis nigri drach.xxiiii, quemadmodum Andromachus filius, & longi ſex: imponitque chalcitidis vſtæ ʒ.iiii, & mellis attici libras decem. Viperas autem vere iam deſinente æſtateq; incipiente, aut vindemiæ tempore comprehẽdere iubet, vitans nimirum æſtatem oẽm, excepto principio, vſq; ad canis ortum, & inde ſequens tempus, quod aliqui Oporam, ideſt fructuum prouentum, peculiariter vocant. Tunc in hominibus quoq; bilis plurimum excreſcit. Vindemiæ autem tempore, quod autumni medium eſt, colligẽdas primo, apprehendẽdasq; viperas cenſet, quæ magnæ corpulentæq; ſint, anethoq; impoſito elixandas, deinde carnem ex decem viperis collectã vnis ſiliginei panis vncijs commiſcendam, atq; ita paſtillos conficere ſuadet. Ad hunc modum & Scillas meſſis tpe, quo præcipuè vigẽt, euellere iubet. Planũ eſt autem, meſſem ipſum appellare illud æſtatis ſpatium, quo triticum ruſtici metunt. Euulſas deinde in furno, quoad ſatis ſit, aſſare præcipit; gypſo lutove circumtectas, calido cineri ſubijcere, donec planè toſtæ ſint: tum B extractis medullã excipere (ita enim Crito ſcillæ meditullium nominat) eamq; atterere: vnãq; erui partem duabus ſcillæ admiſcere: rotulasque ſic demum conficere, & eas in vmbra ſiccare mandat. Qđ ad contundenda vero medicamenta pertinet, accuratè ſingula docuit. Nam mortario pellem obſtrictè circumligandam præcipit, atque ita in medio perforatam, vt per id foramen non modo rutabulum imponere poſſis, ſed etiam eo ſublato manũ quoq; & cochlear immittere, quo per eum contuſa, & quæ cribranda ſunt, eximi queant. Rurſus quoque alia pelle opus fore dicit, quæ anguſtius foramen adhuc habeat, ut per ipſum tudecula ſolũmodo demitti poſſit ad contundendum ea, quę in mortario fuerint: hancque priori ſuperimponẽdam dicit, nec prius adimendam, quàm excitatus inter contundendum puluiſculus ſubſidat. Eodem modo quoque cum per cribrum contuſa tranſmittemus, deſuper contegere quę excutimus nos admonet, nec ea prius aperienda, quàm cribrum mouere pridem deſiuerimus, deque ſublato cribro quicquid inhęſit, penna deducere.

GALENI DE ANTIDOTIS
C
LIBER SECVNDVS

Iulio Martiano Rota interprete

De mithridaticis, & alijs quibuſdam Andromachi Antidotis. CAP. I.

EXpoſita a nobis integro volumine Theriaca vt reliquas antidotos breuibus explicem⁹, efficiet, quas mihi hoc in libro recẽſere propoſitũ eſt, ab ea quã mithridaticã uocãt, initio ſumpto. Hęc.n. aduerſus q̃ multa venena plus ẽt q̃ theriaca valet, quãuis ictus viperę ſanare minus poſſit. Qm̃ vero Andromachus & hanc, & deinceps optimas quaſq; fermè antidotos, literarũ monumentis commiſit, cũ de medicamentis ageret, q̃ intra corpus aſſumũtur, idcirco & ipſe eas oẽs, quo ordine ille cõſcripſit, ſubiungam. ¶ *Antidotus Mithridatica, priuatim ad omnia venena faciens, & ad malas ĩternasq́ corporis affectiones efficax.* Radicis dulcis ʒ.vii, oboli iiii. opij ʒ.iiii, ob.ii. caſtorij D ʒ.vi, ob.ii: polii ʒ.v, ob.ii. coſti ʒ.vi, ob.ii. ſpicæ nardi ʒ.vii, ob.iii: caſię ʒ.v, oboli ii: thuris ʒ.vi: ſeſeleos ʒ.v, ob.ii: ſucci hypocyſtidis ʒ.vi: acori ʒ.ii: ſcordii ʒ.vi. ob.ii. folii ʒ.iiii: *ſalis ʒ.v, ob.iii, alii ʒ.vi. immittunt: cypheos ʒ.vi, ob.ii: myrrhę ʒ.vi: croci ʒ.vii, ob. ii: cinnamomi ʒ.vii, ob.ii: ſtyracis ʒ.v, ob.iii. ſemi. dauci ʒ.vi, ob.iii: zingiberis ʒ.vii, ob.ii: phu Pontici ʒ.ii: petroſelini ʒ.iiii, ob, iii: nardi gallicæ ʒ.iiii: ſem. fęnic. ʒ.iiii: nardi in dicæ ʒ.iiii: hyperici ʒ.ii: acaciæ ʒ.ii. gentianæ ʒ.iiii, alii uero duas ĩponunt: aniſi ʒ.iii. thlaſpeos ʒ.vi, ob.iiii: meu Athamantici ʒ.iiii. alii ʒ.ii: roſarum ſiccarum ʒ.iiii. gummi ʒ.ii: cardamomi ʒ.iiii, alii ʒ.ii: iunci odorati ʒ.vi, ob.ii: opopanacis ʒ.vi, ob.ii: opobalſami ʒ.vi: galbani ʒ.vii: ſcinci ʒ.ii, oboli ii: terebinthinæ ʒ.vi, ob.ii: uini Chii quod ſatis eſt: mellis Attici deſpumati quod ſufficit. ¶ *Aliter Mithridatica hæc Antidotos componitur ex Antipatri, & Cleophantis traditione.* Myrrhæ ʒ.vii, ob.iii. ſpicæ nardi tantundẽ: croci ʒ.vii, obo.iii: opii ʒ.iiii, ob.ii s: ſtyracis ʒ.v. caſtorii ʒ.vi, obo.i: cinnamomi ʒ.vii, ob.iii: polii. ʒ.vi, ob.iii: ſcordij ʒ.vii, ob.iii. zingib. tantundẽ: coſti ʒ.vi, ob.iii: piperis longi ʒ.vi, ob.iii: piperis albi ʒ.v, ob.ii. ſeſelis ʒ.v, obo.ii: abrotoni drach.v, ob.ii: petroſelini drach.xiiii: ſeminis dauci drach.vi, obo.iii: caſiæ ʒ.v, oboli iii: thuris drach.v, obo.ii: ſucci hypocyſtidis drach.vi, oboli i s: nardi Gallicæ ʒ.iiii: ſeminis fæniculi ʒ.iiii: foliorum malabathri drach.iiii. acori, phu põtici, ſagapeni, fructus balſami, hyperici, iridis Illyricæ, ſingulorum ʒ.ii: rubricæ Lemnię cyphos, lumborum

*galiũ aliqui legunt. g γεἰλλου.

ſcinci,ſingulorum drach.vi:acaciæ,gummi cardamomi,ſecuridacæ,ſingulorum drach.ii:ſemi E
nis thlaſpeos 3,vi, ob. iiii : gentianæ drach.iiii,alij.iii:aniſi 3.iii. roſarum exiccatarum 3.iiii: mei
athamantici tantundem:florum iunci rotundi odo.3.vi,ob.iii: opopanacis.3.vi:chalbani 3.vi,
ob.iii:opobalſami tãtundem:ariſtolochiæ.3.i:hyſſopi 3.iii:marrubii 3.i: chamæpityos 3.iii.ro
ris marini 3.v:terebinthinæ 3.vi,ob.iii:mellis attici quod ſufficit:vinum ne inijcito. ¶ *Antidotus in Orbanũ Indum relata ad fœtus eijciendos.* Myrrhæ 3.xv:croci drach.xvi:nardi indicæ. 3.xvi.
cinnamomi,caſiæ,panacis,ſingulorum drach.xiii: amomi drach.viii:ſcordij drach.v:florũ iun
ci odo.3.viii:mei Athamantici drach.iii:ſucci roſarum drach.xii, obo.iii:phu drach.v, obo.iii:
hyperici drach.v:zingiberis drach.vi:piperis nigri drach. vi : piperis albi drach. viii:ſtyracis 3.
v.ob.iii.ſeminis fœniculi Syluestris 3.iii,obo.iiii:piperis longi drach.v,alij drach.vi,coſti 3.vii.
obo.iii:ſeminis trifolii 3.v:gentianæ,drach.iiii. Ariſtolochiæ rotundæ drach. iiii:polii drach.v:
radicis trifolii drach.v,obo.iii:cardamomi drach.v:radicis echii drach.iiii.thuris drach. vi:pe-
troſelini drach.vi:uerbaſci drach.vi:ſeſeleos drach.v: cumini Aethiopici drach.iii: fructus bal-
ſami drach.iiii:nardi celticæ drach.vii:terræ ſigillatæ drach:iiii:opij drach.iiii, ob.iii:cachryos
drach.iii:cypheos drach.iii.iridis Illyricæ tantundem:ſucci mandragoræ drach.vi:ob.iii:ſaga-
peni drach.iiii:opopanaces drach. iii: aniſi drach.iiii : ſucci hypocyſtidis drach.vi: terebinthi- F
næ 3.v,obol.iii: caſtorii drach.v: opobalſami drach. xvi: ſeminis rutæ Syluestris 3. iii. chalbani
drach.iiii:ſeminis napi tantundem:medullæ ceruinæ 3.vi,ob.iii:vnguẽti nardini drach.xx:ſan-
guinis hœdini exiccati drach.v,obo.iii:ſanguinis anſerini tantundẽ : ſanguinis anatis 3.iiii,ob.
iii:ſucci buphthalmi Aegyptii 3.viii:uini Chii, mellis attici,quod ſufficit. ¶ *Antidotus Panacea, qua vtor multa promittens ab Aphroda accepta.* Cinnamomi drac.viii:amomi drach.iiii:caſiæ fiſt.
nigræ drach.xvi:croci drach.xvi:iunci rotundi odo.drach.v:thuris drach.v: piperis albi drach.
iiii,ob.iii:piperis longi drach.i,obo. iii:mirrhę drach. xi. ob. ii. nardi indicę drach.xi, oboli iiii:
nardi Gallicę drach.xvi,ob.ii:roſarum exiccatarũ drach.vi:coſti drach.ii, ob.iii s: opobalſami,
drach.iiii,ob.ii:ſucci Cyrenaici drach.iii, alii drach.iiii s:ſtęchadis drach.v, ob.ii: radicis trifo-
lii drach.iiii,vel eius ſeminis drach.iii : florum ſcordii drach.xi, obo. ii: polii Cretici drach. vi,
ob.ii:aſari drach.ii.acori drach.iii,ob.iii s:ſeminis dauci tantundem: ſeminis aniſi drach. ii : cu-
mini Aethiopici tantundem:rhei Pontici 3.v, ob.iii s:ſeminis napi ſylue.drach.iii, uel ſeminis
napi ſatiui tantundem:phu pontici drach:ii,mellis deſpumati quod ſatis eſt. ¶ *Antidotus incomparabilis, quam ipſe cõpoſui faciens ad omnes malas, internasq; corporis affectiones ex Nicoſtrati traditione.* Radicis dulcis,folii malabathri,opobalſami,agarici,cinnamomi,ſingulorum 3.xiii,zingi- G
beris,ſemi.trifolii,amomi,ſemi.rutę ſylueſtris, baccarum iuniperi immaturarum, & exiccata-
rum,ſingulorum 3.xv,petroſelini*ſingulorum,drach. vii, ſucci papaueris tantundem caſtorii,
piperis longi,ſucci hypocyſtidis,cypheos,ſingulorum drach.xii, obo. ii.polii, piperis albi,ſeſe-
leos,bdellii,ſingulorum drach.xv,ob.iii, florum iunci odorati, coſti ſingulorum drach. xii s,ſe-
minis dauci,thlaſpeos,ſingulorũ drach.xiii. ſpicæ nardi drach. xxiiii, radicis caſię nigrę drach.
xvi,thuris,panacis,opopanacis,ſingulorum 3.xii.acori 3.v,ſcordii 3.xvii,fęniculi, nardi Galli-
cę,gentianę,florum roſarum,gummi,ſucci Cyrenaici, cardamomi, thymiamatis,ammoniaci,
radicis echii,ſucci aparines,ſingulorum drach.viii,ſagapeni,hyperici,ſucci acacię, iridis Illyri
cę,ſingulorum 3.xiiii,myrrhę quę ſtacte dicitur, 3. xx, croci drach. xxx, ſtyracis drach. xi, ob.
ii.phu,mei,dictamni,ſemi.napi,calami odorati,ſingulorũ 3.viii,aut x,aniſi,aſari,agarici,*ſcin-
ci,ſingulorum drach.vi,terebinthinę*ſingulorum drach.xiii,obo. iii, galbani drach. v.ſangui-
nis anatis fœminæ,ſanguinis hœdi,ſingulorum drach:vii.piperis nigri,piperis longi,ſingulorũ
drach.xxiiii:crocomagmatis tantundem,radicis quinque folii,origani ſylueſtris,marrubii,ſtæ
chadis,ammeos,chamædryos,chamæpityos,centaureę minoris,ariſtolochię minoris ſingulo
rum drach.vii.mellis attici quod ſufficit.Datur ad magnitudinem fabæ ex aqua.Facit etiam ad H
quartanam,cęterum ad uenena plus alijs antidotis ualet.¶ *Antidotus Aelij Galli, qua Cæſarem liberauit, hac & Charmes vtebatur, ad ebibita, morſuq; illata venena faciens: quaque ſi loca in quibus reptilia diuerſantur, aſperſeris, ea fugabis. Valet etiam ad fluxiones, oculos, aliudve quodvis corporis membrum infeſtantes: eas enim exiccat. Triſtem animi habitum & longas intermittentesq; febres ſoluit. Mulieribus præterea, quæ difficulter purgantur, auxiliatur. Fœtus ſine dolore eijcit. Tabidis demum ex quatuor aquæ cyathis ad nucis auellanæ magnitudinem ſumpta prodeſt: vt a vipera percuſsis ex vino.* Myr-
rhę drach.xiiii,nardi drach.duodecim,croci drach.xiiii.iunci rotundi odorati drach.xii,cinna-
momi drach.ii,amomi drach.iiii,chalbani drach.xi,terebinthinę drach.v, piperis albi drac. x.
piperis longi drach.xxxii,coſti drach.viii,thuris drach.xii, ſucci papaueris tantundem, ſcordii
3.viii,polii 3.iiii,ſucci hypocyſtidis 3.duodecim,ſeſeleos 3.xiiii,opobalſami 3.xii,caſtorii drac.
viii,petroſelini 3.xviii,ſeminis dauci 3.xvi,opopanacis tantundem, mellis Attici ſeſtaria duo.
¶ *Antidotus Zopiria.* Cinnamomi 3.iii.myrrhę,quę ſtacte dicitur,drach.v,nardi drach.v. Exhi-
betur ad nucis auellanę magnitudinem, ex tribus aquę cyathis, poſtquam annus tranſactus
fuerit.

A *De Mithridatica Antidoto ex Damocratis traditione.* CAP. 2.

QVas hactenus antidotos descripsimus, omnes sunt ab Andromacho conscriptæ. Cum uero quæ carminibus explicatæ sunt, ad ponderis sinceritatem, medicamentorumq; memoriam maxime conducant, idcirco conscriptas quoque a Damocrate antidotos memoratu dignas subiunximus, principio rursus a Mithridatica sumpto.

Antidotus quam uiri quidam insignes admodum, Mithridatium uocant, medicamen ad omnes malas corporis affectiones efficax, quamque omnis antidoti uicem præstare dixerunt.

A.l.5.su.r.t.1. fol.524.b MIRRHAE Arabicæ Troglodyticæ drachmas decem,
Croci decem, agarici decem, zingiberis decem,
Cinnamomi decem, spicæ nardi decem,
Thuris decem, & item thlaspis decem,
At seselis, & succi balsami, & iunci odorati,
Stœchadis, costi, chalbani, terebinthinæ,
Piperis longi, ac castorij Pontici,
B Succi hypocystidis, styracis bonæ,
Opopanacis, & folii malabathri recentis,
Pares singulorum bis quatuor drachmas capit.
Casiæ vero nigræ septem, & polii septem,
Piperis albi septem, scordii tantundem
Cretici tamen, & seminum dauci tantum.
His pendet fructus balsami drachmas pares.
Aequale pondus cyphi prædictis dabit.
Sunt qui par velint bdelium adijcere.
Hinc nardi Celticæ repurgatæ, & gummi,
Et petroselini, & opii, meconium quod uocant,
Et cardamomi, & seminum fæniculi,
Et gentianæ, & foliorum rosæ,
Drachmas imponunt singulorum quinas,
Parumper tamen descendat lanx propensius:
Pendat dictamnum Creticum tantundem.
C ✻ Rursus anisi, & tres asari, & ✻
Acorique, phuque, sagapenique tres.
Meique Athamantici, & acaciæ,
Et ventris scinci, & seminum hyperici,
Singula drachmas hæc pendant duas semis.
Vini & mellis adde quantum est satis.
Satis est quantum hæc apte iungas simul.

QVONIAM vero Damocrates Cypheos mentionem facit, idque etiam ipse componit, recte ideo illius quoque compositionem adscripsit, quam deinceps subiiciam.

Cyphi uero nec mistum quicquam est, nec simplex
Ipsum fert tellus ulla, non pressus herbæ succus.
Aegyptus quosdam hoc cum placat Deos,
Incendit, & quo dicam parat modo.
A.ibidem.c Passam & albam sumunt, & pinguissimam,
D Corticem demunt, eximunt uinacea.
Pulpæ contusæ, & subactæ diu,
Drachmas accipiunt quatuor bis decem.
Exustæ terebinthinæ pondus idem
Addunt, & myrrhæ, & cinnamomi, & iunci
Rotundi tantum, sed unam ponunt croci.
Tres unguium bdelii, aspalathi duas semis,
Tres spicæ nardi, tres casiæ bonæ,
Tres lecti cyperi, baccas iuniperi quibus
Adiungunt equas, pingues & magnas legunt.
Accedit drachmis calamus flagrans nouem,
Mellis quod sufficit, & uini prorsus parum.
Bdellium, uinum myrrham, in mortarium
Mittunt: & terunt, quoad mellis crassitiem
Liquentis iuncta reddant. Tum mel postea
Affundunt, uuas miscent: demum cetera

Imponunt

Im ponunt,sed contusa. Paruos inde E
Confingunt orbes,quibus deos fumigant.
Rufus nos Cyphi sic parare docet,
Vir probus ualde,& peritus medicus.
Quidam,si desit cinnamomum sibi,
Tantundem miscent cardamonii seminum,
Et hac utuntur ęquè ac priore.
Quidam,si pulmo,uel iecur,uel ex extis
Aliud ullum,ulcus habet malum,
Huius propinant pharmaci denarium.

De Tribus Antidotis,duabus ad Phtisim, vna ad venena. CAP. 3.

CVm uero Damocrates alias quoq; antidotos memoratu dignas,& ob expositas commoditates,carminibus ab eo proditas conscripserit, illas quoque subiungere mihi satius uisum est,quàm intactas omittere.Nam theriacam quam uocant,quo ritu ipse conficiat, in præcedente libro docuimus:nunc quę deinceps exposite sunt antidoti,subiiciemus.

ANTIQVAE phthisi alia ualde bona, F
Et sputo sanguinis,& clam febrienti,
Nec non pectus imbecille habentibus.
Stomacho, renibus, & iecori prodest.
Omnibus quæ dixi ualet, delicatis tamen
Quòd possit minus,conueniet magis.
Libenter sumpta hac Augustum ferunt
E longo morbo, conualuisse breui,
Pectore multum costisque affectum male.
Accipit,& psylli & subrubentis casiæ,
Indæque nardi,& Gallicanæ puræ,
Et cinnamomi,atque recentis croci,
Drachmas duodecim: opobalsami decem:
Myrrhæ,quam stacten dicunt,crassæ, sexdecim,
Hinc iunci tenuis,& sigilli lemnij, G
Radicis Ponticæ,& seminum rutæ:
Syluestris melior multo est ruta tamen:
Amomi quoque, & siccæ rosæ tantum.
His album piper adde,semen napi:
Incultis locis hoc,non subactis lege.
Quater hęc duo drachmam, ter uero thus trahet.
Aequabit thus dictamnum Creticum,satis
Siccatum quidem,sed tamen adhuc recens,
Thuri cuminum exæques Thebaicum.
Alia cribro tusa excerne tenui,
Immitte solum in mortarium psyllium,
Multo plus tamen,ut inde quantum uelis
Sumas,nam totum comminui nequit.
Confice hoc pacto: myrrham mitte bonam
In pilam latam, uini quantum est satis H
Falerni pinguis affunde, atq; dilue
Myrrham parumper: opobalsamum dein
Admisce translucidum,nam id est bonum.
Hinc, ubi tusa consperseris alia,
Combibant fines humorem tantisper,
Donec feruorem bis terue mel efferat.
Affuso melle unies antidotum.
Repone uase,qualem descripsi modo.
Sic quibus dixi hinc remedium dabis.
Alia, ualde bona ad quæ dixi omnia,
Prorsusque hanc dicunt ad flatus meliorem,
Stomachum longo qui infestarunt tempore.
Tollit rugitus,qui uentrem & colon
Perturbant intestina discurrentes.
Acutos quoque reddit oculos senum.
A feris morsos summa leuat ope.

A Ita hanc conficies, sed miscenda hæc habe.
Succi Cyrenai boni drachmam cape.
Acori, phu, castorijque, & asari,
Seminis cardamomi, gummi arabici.
Liquoris acaciæ, iridis optimæ,
Sagapeni puri, Cretensis hyperici,
Propensa lance drachmas inijce duas.
Tres opobalsami pellucidi, parem
Mensuram psyllij opobalsamo subdes.
Tum albi piperis, & spicæ nardi Celticæ.
Petroselini, ac recentis folij,
Cumini quoque seminum Aethiopis;
Meique Athamantici, & amomi boni,
Meconis opij, gentianæ, & balsami,
Appendo singulorum drachmas quatuor;
B Styracis quinque liquidæ & triobolum:
At albi costi, thlaspeos, & seselis,
Nigræque casiæ, uno obolo minus:
Schœni, & polij, drachmas quinque, tres obolos:
Item dictamni, Cretæ quam tellus alit.
Pondere eodem coniicito scordium,
Masculum thus, Lemni terram, longum piper,
Myrrham, glycyrhizam, chalbanum, terebinthinam,
Anatis recentem, sed siccatum sanguinem,
Succum panacis, ac semen fœniculi,
Folium rosæ siccum, hypocystidis
Expressum pulchrè succum, dein agaricum,
Daucique semen Cretici electum, adde,
Anisi quoque semen, & scincum quoque,
Bis tres cuiusque pondera denarios:
C Demum zingiberis cum sicci tum boni,
Et cinnamomi, atque croci, bis quatuor.
Omnium pondus mel geminet. Chium
Infunde vinum quod esse putas satis,
Siue Falernum vetus, quantum Chij.
Miscebis hanc antidotum, vt te parum
Ante miscere theriacam docui.
Vtque illam dixi, sic hanc omnibus dabis.
ALIA ex sanguinibus, quam quidam aiunt
Cæteris amplius ad venena conferre,
Continet anserini sanguinis sicci duas
Drachmas, tres marinæ testudinis,
Hœdini tres, tres anserini sanguinis:
Anatis fœminæ sanguis præstat tamen.
Drachmas perpinguis myrrhæ iunges decem.
D Liquenti myrrhæ spicam nardi æquabis.
Nam cinnamomi bis tres erunt satis:
Bis quatuor foliorum siccæ rosæ:
Iunci rotundi, costique, & thuris una:
Amomi tres, piperis albi totidem:
At longi piperis unam & dimidiam,
Croci duodecim, casiæ bis quatuor:
Quinque radicum trifolij, & polij:
Opobalsami tres, petroselini quatuor:
Baccarum iuniperi pinguium, & acori, duas:
Rha pontici, meique, & dictamni, duas
Cuiusque, drachmas dico, & phu itidem, duas,
Ammoniacique thymiamatis similiter,
Et fœniculi: agarici duas semis,
Tres rutæ Syluestris, dauci duas quoque:
Anisi, & asari, unam cum dimidia.

Aequabis antedictis ammi, & semina E
Cumini, Thebe quod exusta procreat.
Tres seminum Syluestris drachmas napi,
Prædictis addes: quinque vero scordij,
Quòd Creta gignit, diximus id melius.
Omnium pondus mel atticum duplicet.
Partim contusa, partim soluta omnia
Excipe melle cocto. Serua Pyxide.

De Charme antidoto. *CAP. 4.*

POst antidotos hucusque descriptas Mithridaticam Damocrates subiungit, quam nos paulo ante recensuimus. Ea igitur omissa, quas deinceps conscripsit ille, nunc ipse subijciam.

ANTIDOTVS, quam recentes Charmen uocant,
Affectus sanat, qui molestarunt diu,
Et quibus nullum medicamen profuit.
Myrrhæ hæc optimæ habet, & opobalsami,
Succi hypocystidis, & thuris boni, F
Opopanacis sinceri, & croci noui,
Drachmas duodecim, in singulis pares.
Albentis costi, Pontici castorii,
Terebinthinæ puræ, florum schœni, inijce
Drachmas bis quatuor singulorum: atque
Amomi racemorum, & polij quatuor,
Et cinnamomi quoque totidem boni:
Cretensis dauci seminum bis tres,
Dauco par pondus seminum seseleos:
Rufæque casiæ corticum bis nouem,
Aequabis casiæ petroselini semen:
Piperis longi, & noui bis duodecim,
Abrosum carie nam uetus reperies.
Piperis albi decem, chalbani decem,
At spicæ nardi electæ drachmas sedecim. G
Drachmas recentis bis uiginti, & quinque
Adiunge scordi, quod tellus Creta parit.
Res siccas pondus mellis ter adæquet.
Commisce, sicut antidotos alias
Te pridem monui, & similiter dabis.
Hanc Charmes auctor bis quingentis atticis
Vendebat drachmis, nec totam libram dabat.
Dareque gratis uidebatur insuper.
QVIDAM fide dignus Charmis discipulus,
Scripturam hanc dicebat probatissimam,
Quæ nardi indicæ drachmas sedecim capit:
Et myrrhæ pinguis, & succi papauerum,
Hypocystidis succi, succi balsami,
Succi panacis recentis & liquidi,
Et thuris, & castorii, singulorum H
Drachmas bis senas: at chalbani quatuor,
Terebinthinæ quinque, polii, quatuor,
Bonæ sed nigræ casiæ bis quatuor,
Albi piperis duas, oblongi unam
Et duos obolos, croci coricii decem.
Vnam prædictis addes & bis quatuor
Schœni attriti, sed amomi quatuor,
Duas cinnamomii, item & seselis duas,
Sex dauci drachmas seminum Cretensis,
Petroselini seminum bis nouem.
Hinc scordii drachmas bis quatuor comæ,
Bdelii unguium unam sed pellucidi.
Mellis infunde libras quinque plus parum.
Confice hoc pacto. Succos dissolue prius
In melle calido, atque resinam optime

Cribrata

A Cribrata post hæc admiscebis reliqua.
Corpus in unum rediges. Ex hoc dabis,
Quantum auellana, sumere quibus expedit.

De Quibusdam alijs Antidotis à Damocrate descriptis. CAP. 5.

HAec, si componere vis, impetum cohibet
Infra suprave prorumpentis sanguinis.
Hanc si accurate facis, habebis optimam.
Capit Cilicij croci recentis & boni
Drachimas bis octo, & tantundem opij:
Sinceræ myrrhæ, & thuris infracti,
Cuiusque drachmas accipiet sedecim:
Corticum octo radicum mandragoræ,
Hyoscyami seminum ter quatuor.
Bis ternas adde seminum papaueris.
Tres cinnamomi drachmas addendo boni,
B Succi Pataricæ, aut Syriacæ rhois
Ter uiginti quinque, alterius bis duodecim.
Miscebis ita. Primo selectum crocum
Cretico, & albo & dulci uino madeat,
Ad summum dies duos. Cum fracidum uideris
Et mollem ualde, conijce in mortarium,
Et cochleari subige, dum læuigatum facis.
Adiunge myrrhæ, thus simul, & opium.
Seorsum rhois succus madescat quoque,
Quem maceratum prædictis adijcies.
Subinde læuigata, & comminuta.
Cætera cuncta pariter confundes:
Ac mellis cocti & Attici quod satis,
Paulatim fundens in unum aceruabis.
Aceruum è mortario in uas uitreum,
C Vel stanno factum, transferes, & oblines.
Ex hoc ijs dabis, qui sanguinem reijciunt
E uentre, gutture, pectore, pulmone,
Quantum tres oboli pendunt, aut plus parum,
E tribus uini cyathis diluti.
In uino myrtis facto, & saxis aqua
Astricta, renes, aut uesica, sanguinem
Remittit, quibus hanc medicinam dabis.
Quod si ieiunum, siue intestinum aliud
Subtile, siue colon, siue uterus fluet,
Huius antidoti, quantum est drachma, dato.
Febriat si quis pluuia ex aqua:
Non febrienti, ex uino dabis quoque
Diluto, uel myrtaceo, uel dulci Cretico
SI QVIS non multis mistam habere uelit,
D Sed paucis conditam antidotum rebus,
Ita componat sedulus aptissimam
Infirmo stomacho, nec appetenti cibum,
Squallidis, macris, tardè concoquentibus,
Dolores omnes inueteratos pectoris,
Et uentris tollit infixos iam diu.
Ferunt Augustum hac usum Tiberium.
Vllam nec unquam præbibisse aliam.
Continet nigri piperis quinque uncias,
Crocomagmatis quindecim, rosæ decem,
Excussa cribro excipe melle omnia.
ALIA faciens ad eadem, quæ & prior
Rosarum constat unciis bis quatuor.
Cætera uero quæ & superior capit.
Contusa ea omnia, & per cribrum adacta,
Melle despumato excipe ualde bono.

Ad magnitudinem auellanæ ex hac dabis. E
E mulſo uel recenti melicrato.
Bene decocto, & commiſto bene.
Percuſſis à ſerpentibus, ſeu ueneno
Petitis, quantum nux iuglans, exhibe
In ſeptem uini cyathis diluti.

Paſtillorum è Roſis apparatio.

Hos te oportet pulchre ſtruxiſſe prius
Quo dicam modo. Recentes carpe roſas.
Carptas ſiccato in umbra dies duos,
Vel tres ad ſummum. Tres inde libras cape,
Et tunde miſſas in pilam, quantum eſt ſatis.
Schœni uiginti bisque ſex myrrhæ diu
Contuſæ, drachmas, bis quatuor adde croci.
Inſpergens ſimul commiſcebis omnia.
Rotulas fingens magnas ſiccatas bene. F
Deſumens quantum ſatis in antidotum.

Crocomagmatis Compoſitio.

Crocomagma ſi habere bonum cupis,
Miſceto diligenter hæc cuncta ſimul.
Primum Cilicij drachmas centum croci,
Myrrhæ dimidium pinguis, inde roſæ
Tantundem ſiccæ, poſt amyli candidi,
Et gummi drachmas bis quinque & uiginti.
Cuncta hæc tuſa atque excuſſa bene,
Vino odorato Coo inſperge parum.
Vbi ſatis maduerint, finge rotas.
Sicca, utere ut bono, cum opus fuerit.

Antidotus Prognoſtica.

Prognoſticam Antidotum ita conficies.
Quam ſi quis prius cepit, ſi uenenum ſumat, G
Euomet ipſum ſtatim, & cibum ſimul.
Qui uero, ne ſumpſerit, uenenum, timet,
Si hanc ſuſceperit, reijciet eſcam
Vna cum nuper hauſto medicamine.
Quòd ſi nil prauum, nil noxium, inter
Dapes propoſitas ſumpſerit, nauſeam
Ne ſentit quidem, atque epulum retinet.
Hæc quoque medicina ad dolores facit
Lateris, dorſi, renum, & ueſicæ. Impetum
Sanguinis cohibet abſque moleſtia,
Vndecunque feratur, etiam è pulmone.
Ita conficias. Lemniam terram cape
Inſcriptam ſigno, inde ſigillum dictam,
Pendat hæc drachmam unam, duos obolos.
Aequent iuniperi baccæ drachmas duas. H
Diſſolue diu fundens olei parum,
Quod dulce, & bonum, quodque ſit recens ſatis.
E mulſa, quantum nux auellana magna eſt,
Offeres, quibus offerre hanc erit opus.
Si profluentem ſiſtere uoles ſanguinem,
E mulſo aceto quod diu ferbuit, dabis.

De Antidotis ab Aſclepiade conſcriptis in quinto Internarum affectionum libro, qui Mnaſonis inſcriptus eſt. CAP. 6.

Mos itaq; iunioribus medicis eſt antidotos appellare, nō mō q̄ aduerſus mortifera medicamenta, quæq; ad morſus, ictusq; uenenoſos exhibēt, ſed etiam quę cōtra malas corporis affectiones, præſertimq; diutinas ualent, ex aliquo uiſcere aut abſceſſu conſurgentes. Has āt cū Aſclepiades deſcriberet, in tria genera diſtribuit. Quorum primū ea cōtinet, q̄ febribus per circuitū inuadētibus cōuenire dicit: quibus, & inunctiones quaſdam, ita.n. eas ipſe συγχρίσματα uocat, ſubiungit. Atq; hæc oīa λυξιφάρμακα, & λυξιπύρετα hoc eſt ſoluimorbia, & febrifugia, cognominat. Secundum uero medicamenta complectitur, quas Theriacas appellat, ad morſum

canis

A canis rabidi, scorpii, phalangii, & uiperæ, facientia. Tertium autẽ genus in duas partes, & ipsum ab eo dictum est. Quarum alteram medicamenta à uenenis liberãtia nominat, alterã à uenenis præseruantia inscribit, Andromachi ordinẽ hac in parte minime seruans. Is enim, ut est à nobis inter initia huiusce libri dictum, in libro, quẽ de medicamẽtis intra corpus assumẽdis inscribit, prius antidotos oẽs ad venena, venenatasq; feras faciẽtes, disponit: Deinde medicinas subscribit ad quamcunq; affectionem, non solum contra abscessus, sed etiã ad fœtus eiiciẽdos, si opus fuerit, propinanda: nã & hoc medicamẽti genus antidotum ẽt uocat: Ad conuulsa quoq; & rupta, atq; (vt summatim dicã) ad oẽs malas iternasq; corporis affectiones, quacũq; in parte corporis incubuerint. Atq; hæc medicamẽta in huiusmodi affectionibus bibenda, potiones etiam idẽ auctor appellauit, cum circa finẽ libri quarti Mnasonis ea describeret. Postremas itaq; hoc est in fine librorum quos Mnasonis inscripsit, antidotos Asclepiades collocauit, quæ vel eos, q̃ venena iam ebiberunt liberãt: nel ne ab ebibendis lædant, tutos præstãt. Ego uero tales antidotos primas hic describere statui, simul quia paulo ante traditis affinia sunt, simul quia ipsis plurimum utimur. Nam & ad abscessus quocũq; in uiscere, interna ve corporis parte insederint, oẽs faciunt: Quarum aliquæ corporis imbecillitatem subleuant, indolẽtiã procurãt: humores uitio B sos quidẽ emendant, incoctos vero concoquunt, atq; eos uel per cutem insensibiliter, uel per aluum urinamq; sensibiliter, item & per sputum transmittunt, ut quæcunque pulmonẽ & pectus, per tussim expurgant. Plurimæ vero humores crassos attenuare, tenacesq; dissecare & abstergere, possunt: quibus sequitur, ut & obstructiones adaperiant: quæ quidẽ in iecinore sæpe, in aliis autem uisceribus & corporis particulis aliquando, fieri solent, Finis enim ipsarum est humores attenuare, & abstergere, clausaque meatuum ora patefacere.

Asclepiadis remedia ijs, qui uenena ebiberunt, ipsiusmet auctoris uerbis descripta. CAP. 7.

IIs igitur, qui Papaueris succum hauserint, cõfert hydrelæon hoc est aquam oleo conditã, calidam subinde bibendam exhibere, atq; ut uomant cogere: uel aquã calidam, & acetum mulsum dare, & euomere facere: competet ẽt aluum clysteri inanire. Qui autem opium id est papaueris lachrymam, biberint, ijs statim merum plurimum exhibendũ est, aut piper, aut nasturtiũ, aut cardamomum ex uino. Proderit quoq; lac asininum, bubulumve haurire, & farina triticea uel hordeacea uino cõmista, decoctaq; ventrem emplastrare, ac mitioribus uti clysterijs. Aconitum uero si quis assumpserit, rutæ manipulum subactum tamen è uino puro bibat. Ius quoq; gallinaceũ pingue auxiliatur. At qui Apollinarẽ herbã biberint, ijs lac bibere confert, asininũ C præcipuè. Quòd si non aderit, aliquod aliud lactis genus, uel solum, uel cum mulsa calida. Coriandrum autem uiride qui gustarint, ij vino puro iuuantur, & iure gallinaceo pingui. Quòd si Leporem marinum ederint, lac potent asininũ in primis: uel si desit, bubulum, ac caprinum. Maluæ quoq; caules diutius elixatos comedant, aut etiam pulegij manipulum è passo: uel mali terræ radicẽ uino commistam hauriant: uel deniq; cedriam pondere unius, aut dimidij oboli passo maceratam deglutiant. Sin autem toxicum biberint, auxilium afferet uinum dulce, oleum rosatũ, sanguis caprinus, semẽ napi cõtusum ex uino: Velut Ephemeron assumentibus, polygonij succus, plantaginisve, aut origani, uel thymi etiam aliquantulum uino admistum. Dorycnion autem siquis edat, lac bubulum bibat, & passum, & conchyliorum ius. At si malos fungos assumat, raphani crudi dandi erunt, utq; ex eis plurimum comedat iubendum: vinum purum insuper, & è sarmentorum cinere factum lixiuium: nitrumq; in aceto dissolutum, aut uini fæx usta, & contrita ex aqua: absinthium præterea, aut ruta aceto cõmista, quãuis & ipsa per sese ruta comesta prosit. Ixiã uero assumẽtibus opẽ affert absinthium ex uino sumptum, castoriumq; & ruta. Confert etiam acetum mulsum bibendum exhibere, postea uomitum irritare. Cõfert denuo origanũ ex uino haustũ. Vtemur quoq; hac compositione, quæ habet Rutæ ℥ vj, resinæ drach. D iii, castorij drach. ii, *chamæpityos cochlearia tria. Omnia hæc contere, & aceto calido misce, & utere. Bupreſtin autem quisquis ebiberit, passum multum primo hauriat, deinde uomat, ius demum carnis suillæ, & lac calidum sorbeat. Prodest etiam ad saturitatem nõ edere. Dandum est quoque ficuum decoctum: uel nitri rubri drach. iiij, contusas ex aqua bibendas trade. Cantharides autem si quis assumpserit, passum oleo mistum, seuum in aqua decoctum atq; colatum, bibere proderit, tum uomere eniti. Proderit quoq; lac plurimũ bibere, nucleosque pini multos comedere, aut eorum plurimos atterere & ex mulsa propinare, uel rutã tritam atq; irino unguẽto mistã dare, uel deniq; cãtharidum alas, & pedes ex melle tritos lingere. Quod si Psilothrum quis forte biberit, oleum calidum sumendum est, deinde uomendum. Vtile etiam erit lac caprinum, & maluę elixę succus expressus cũ mulsa calida uel oleo, aut ficuum decoctum cum oleo, uel sesamum tritum ex uino, quinqueve nuces iuglandes ex oleo, lixiuiũve sarmentorũ cinere factum. At si spumam argenti quispiam hauserit, piper, apium, myrrha in uino dissoluta, & bibita, proderunt: Vt Gypsum deuorantibus lixiuium è sarmentorum cinere confectum, dandũ est, thymumve ex aqua contritum. Ad Lac autem concretum in grumos acetum ualet, opusq; erit coagulo etiã ex aqua fontis uti, uel laserpitij & thymi æquas partes ex aceto mulso bibendas tradere. Taurino aũt sanguini remedium est acetum bibere, & uomere, uel laserpitij obolum

A. l. 4. f. 6 t. 1. c. 1. fol. 424. a

* Al. chamæleontis.

lum, semiobolũve sumere,aut nitri obolos duos in uino dissolutos, uel caprifici grossos aceto dilutos.Proderit quoq; ventrem subducere, eundemque lupinorum farina, & nitro in oximelite deco ctis contegere.Hirudines uero si quis deglutierit,alii muriam,quidam niuem,superbibere suadent. Asclepiades autem primo os colluere monet,mollemq; spongiam frigidá madefactã faucibus immittere,ut hirudo spongiæ insiliat,& extrahatur:postea lentis succum exhibet, & ceruicẽ extrinsecus emplastris refrigerantibus operire docet. Apollonius aũt cognomento Mus, acetum acerrimum propinabat cũ muria.Qui uero niuem dabant,eam calefaciebant,& dissoluta vtebantur: cibumq; & potum ad subducendam aluum opportune adhibebant, ut hirudinem eiicerent:sæpenumero nanq; aiunt vna cum excrementis ipsas quoq; deferri. Cerussam uero si quispiã assumpserit,oleũ calidũ bibat & uomat,uel passum & aquam calidam. Proderit ẽt asininum lac bibere,& expressum maluæ decoctæ succum, atq; aquam mulsam calidam oleo mistã, vel caricarum decoctum cum*alijs dare, nucesq; iuglandes quinque oleo commistas exhibere aut è sarmentorum cinere lixiuium. Atque de simplicibus quidem uenenis hactenus à nobis dictum sit. De compositis autem postea dicetur. Eorum autem compositionem docere improbi mihi hominis videtur:Quamuis hæc multi cõscribere sint aggressi:inter quos est Orpheus Theologus cognominatus:& Horus Mendesius,iuniorem dico:& Heliodorus Atheniẽsis, qui tragœdias quoq; conscripsit: Aratusq; & alii quidam huiusce notæ scriptores,quos sanè quispiam cõmendatione dignos iudicauerit,quòd talia carminibus illustrare adorti sint:reprehendet autem ac merito quidẽ,ob genus materiæ susceptũ. Nam cum sigillatim quodq; uenenum parare doceant,improbos magis instruunt, & pronos ad malum ducunt. Quam ob rem qui pulchra hæc poemata conscripsere,ueriti ne publice plecterentur,lectoribus inter initia suadere conãtur, se neque perditis moribus esse,neq; eiusmodi lethalia conficere, sed uitare docuisse: ueluti Heliodorus,qui cum se ad Nicomachum purgat, ita exordiens fatur:

*Fortasse *λον.ι.sale.

Mitia per Tricen habitantia numina testor:
Quiq; Deos late conspergit lumine Phebum,
Sceptrigerumq; Iouem, Saturno rege creatum,
Nec me muneribus quisquam,nec uiribus ullis.
Flexit,amicitiæ uinclumve abduxit,ut ista
Conscius efferrem: attollens ad sidera palmas,
Immunem sceleris mentem pro pectore seruo.

Ex His itaq; libros eiusmodi legentibus, quod dicebamus,persuadere moliuntur,metuẽtes ne a multitudine læderẽtur. Atqui nec dici potest,oportere propterea talium venenorum instructionem sciri,quo quis aptius indigentibus succurrat. Falsum est enim hoc. Nam qui simplici ueneno petitis auxiliari nouit,is etiam priuatim unumquodq; superueniens symptoma distinguens, cõpositis affectos optime tractabit,ingeniose obseruãdo id,quod inter reliqua symptomata excellit.Sed ad id quod restat redeamus. Si incognitum nobis fuerit uenenum, quod quis biberit, ederitve,hydrelæon calidum dabimus,utq; ex eo multum bibat iubebimus,tum uomere ipsum faciemus. Vtile insuper erit somnos quoque circunscribere. Veruntamen ut & ab his, & ab aliis quibuscunque uenenis caueamus, subscriptis antidotis utendum erit.

Apollonij Muris medicamenta à uenenis præseruantia. CAP. 8.

RVtæ folia uiginti, nuces iuglandes duas, salis grummũ unum, caricas duas. Hæc si ieiun⁹ aliquis comederit, à venenis lædi non poterit. *Antidotus quæ exhibita accipientem tutum a Venenis reddit.* Baccarum iuniperi drachmas ii, terræ lemniæ ℥.ii. Hæc ubi in puluerem redegeris,oleo aut melle cõmiscebis,& repones:atq; cũ opus fuerit ex aquæ mulsæ cyathis duobus, q̃tum est auellana,dabis. Hac antidoto Nicomedes Rex utebatur, si quando suspectos habuisset qui se uocarant:nam si uenenum nõ subsit,quieta manet:sin adsit, nauseam concitat, & euomere cogit,ita ut uenenum quoq; cum antidoto reiiciatur. ¶ *Antidotus Codij Tusci, qua & Craterus utebatur.* Marrubii,herbæ sacræ,seminis rutæ agrestis,scordii,corticum radicum rhamni, singulorum pondus æquale. Hæc melli commisce, indeq; drachmas duas exhibe,ad serpentium quidem morsus ex uino,ad uenena aũt ex mulso & oleo. *Ad idem,ut Apelles tradit.* Dictamni drachmas duas,polii drachmas tres, piperis longi drachmas quatuor, rutæ syluestris drachmas sex, scordij drachmas tres. Hæc melli commisce,atque,ut modo dictum est,utere. Bona est etiam laterum morbo,trium obolorum pondere exhibita: menstruaq; mulieribus detrahit, drac. unius pondere. ¶ *Antidotus Mithridatis Athanasia cognominata faciẽs ad Venena, & omnium uenenatorũ morsus,quibusq; cibus in uentriculo acescit, sanguinemq; eijcientibus. Antiquas insuper Tusses, Hepatis, Lienis Vesica, & uteri morbos sanat.* Continet autem piperis albi grana quadraginta: costi, mei, asari, acori, seminis dauci Cretici, petroselini, nardi Indicæ,*nestoritæ lapidis, singulorũ drachmas quatuor:croci, myrrhæ, singulorum drachmas octo:cinnamomi,casiæ, singulorum drachmas xii:mellis attici despumati quod sufficiat. Datur ex hac ad auellanę quantitatẽ cum mulso. *In alio exemplari sic se huius antidoti compositio habet.* Spicæ nardi, piperis albi, costi, mei, asari, acori, opobalsami, seminis dauci Cretici, seminis petroselini, singulorum drachmas xii: mellis qđ

satis

A ſatis eſt. *Itē in alio rurſus hoc modo ſe habet.* Piperis albi grana quadraginta: coſti, mei, aſari, agarici, ſcordij, dauci cretici, petroſelini, ſingulorū drachmas quatuor: croci, myrrhæ ſingulorū drachmas octo: cinnamomi, caſiæ, florum iunci odorati, ſingulorū drachmas xij: mellis quod ſatis. ¶ *Ambroſia, quæ dicitur Philippi Macedonis antidotus ad Venena, omniumque uenenoſorum ictus, & Internos corporis morbos.* Accipit autem Styracis, galbani piperis albi, piperis longi, cinnamomi, ſingulorum drachmas duas: ſeminis apij, aniſi, iunci rotundi odorati, coſti, cumini æthiopici, ſeſeleos, cypheos, rhei pōtici, cardamomi, amomi, nardi, myrrhæ, caſiæ, ſingulorū drac. quatuor: palmularum eiectis nucleis, carnium iuglandiū, ſingulorū drachmas ſex: croci drachmas octo: vuæ paſſæ demptis uinaceis drachmas duodecim: mellis attici quod ſatis ſit, confice ut mos eſt: ¶ *Antidotus Zopyria, quæ facit ad venena, & reptilium morſus. De hac talia feruntur, Zopyrum per epiſtolam Mithridatem monuiſſe, ut antidotum hanc ita experiretur. Accerſeret unum è condēnatis, iuberetq; primo venenum haurire, deinde hortaretur antidotum bibere: vel prius antidotum aſſumere, poſtea venenū bibere. Idem quoq; ut percuſſis à ſerpētibus, & in vulneratis à ſagittis toxico illitis, faceret, hortatus eſt. Verum omnibus ita peractis, hominem contigit illæſum permanſiſſe. Iuuat autem vitio ventriculi acidum ructantes, Sanguinem reijcientes, Cœliacos, Inteſtinorum torminibus laborantes, Comi-*
B *tiales, Iecoris, lienis, renumq; morbo vexatos. Veteri demum, & veſicæ affectionibus medetur. E mortuos fœtus & ſecundas trahit.* Cōficitur autem hoc modo. Opobalſami drachmas tres: nardi indicæ, myrrhæ troglodyticæ, florum iunci odorati, cinnamomi, *characiæ, coſti recentis, piperis lōgi, hypocyſtidis, polij, piperis pereatici, ſcordij, mei cretici, cardamomi, ſingulorū drac. quatuor: thuris maſculi, carpobalſami, dictāni, ſingulorū drachmas ſex: petroſelini, caſię fuluæ, ſingulorū drachmas ſeptē: croci corycij drachmas octo: mellis attici quod ſufficit. Datˉ hæc antidotus ad magnitudinem nucis auellanæ, non febrientibus ex uino, febriētibus ex mulſa. ¶ *Antidotus Diæmaton, id eſt ex ſanguine, appellata, ad venena venenatorumq; omnium morſus.* Habet autem. Piperis lōgi, piperis albi, coſti, acori, croci, phu, mei, dictāni cretici, ammoniaci, agarici, ſingulorū drac. duas: amomi, opobalſami, ſeminis rutæ ſylueſtris, cymini æthiopici, aniſi, ſanguinis anatis maris, & fœminæ ſicci, ſanguinis hædini, sāguinis anſerini, ſeminis, napi ſylueſtris, ſingulorū drachmas tres; gentianæ, trifolij, florum iunci rotundi odorati, thuris, roſarū ſiccarum, ſingulorū drachmas quatuor: petroſelini drachmas v, phu cretici tātundē, cinnamomi drachmas ſex, florū ſcordii drach. octo: myrrhæ, nardi, ſingulorum drach. xij: caſiæ drach. octo. Omnia hæc diligenter contuſa, ac per excuſſorium cribrum traiecta, melli attico deſpumato commiſcebis, cō
C miſtaque in argentea pyxide repones: atque hac ut magno aliquo medicamento uteris.

De Diaſcinco nobili antidoto, Theriaca, & Centena. CAP. 9.

ANtidotus Mithridatis Eupatoris. *Diaſcinci cognominata, faciens ad venena, omniumq; venenatorum materiā mortē inferentē, omniumq; venenoſorū animaliū ictus, & malas internaſq; corporis affectiones. Mulieribus concipere nequeuntibus opitulatur. Menſes ducit, emortuos fœtus, atque retentas ſecundas trahit. Febres per interualla inuadentes, earumque tremores ſoluit. Coxendices, in ſcapulas rigentes, podagricos, & id genus reliquos neruorum morbos iuuat.* Conficitur autem hoc pacto. Scinci, ſagapeni, acori, phu, coſti, hyperici, acaciæ, iridis, mei, gummi, ſingulorū drachmas duas: roſarum ſiccarum, gentianę, cardamomi ſingulorū drac. quatuor: ſeminis papaueris drachmas, v, obo. ii: ſtyracis drach. octo: polii, caſiæ nigræ, ſeſeleos, bdellii, balſami, piperis albi, ſingulorū drach. v, ob. ii ſucci hypocyſtidis, opopanacis, myrrhæ, thuris maſculi, caſtorii, piperis longi, cypheos, foliorū malabathri, ſingulorum drachmas ſex: ſcordij, florū iunci odorati, chalbani, terebinthinæ, ſingulorū drachmas ſex, obol. ii: nardi ſyriacæ, opobalſami, thlaſpis, dauci cretici, ſingulorū drac. ſex, ob. ij: croci, cinnamomi, zingiberis, ſingulorū drachmas vii, obo. ii: ſucci glycyrhizæ. agarici, ſingulorū drachmas octo, ob. tres: mellis quod ſufficit: uini optimi quod ſatis eſt
D ad ſuccos diſſoluendos. Conſtruitur autem hoc modo: Cyphi, hypociſtidis, ſagapenum, gummi, opium, ſtyrax, opopanax, uino Chio macerātur die noctuq; quoad penitꝰ diſſoluta ſint: reliqua vero interim contuſa, tenui cribro excutiuntur, illiſq; iam maceratis ac diſſolutis commiſcentˉ: commiſtaq; attico melle ad craſſitiem uſq; deſpumato excipiuntur: opobalſamoq; ſuperimmiſſo, demum in uas argenteum transferuntur, atq; ad multos uſus reponuntur. Datur autē ex hac antidoto quantum æger tolerat. Nos autem ut ualidius medicamentum hoc faceremus, ad Menſtrua prouocanda, utq́ue ſine periculo Fœtus educi poſſent, impoſuimus dictamni drachmas quatuor, ammoniaci drachmas tres, ſeminis rutæ ſylueſtris drach. tres, cumini æthiopici drac. ſex, ſeminis trifolij drac. quatuor, napi ſylueſtris ʒ quatuor, chamædryos ʒ quatuor, rhei pontici drach. tres, ſucci cyrenaici ʒ ii. His additis, medicamenti uſus ad multa utilis redditur. Quadrimeſtres enim fœtus corrumpit, & trimeſtres educit. ¶ *Mithridates Theriaca. Hac Mithridates Rex ſemper vſus eſt, ut ſe a uenenis tutum præſtaret. Itaq; à Romanis obſeſſus; bis epoto ueneno cum mori non poſſet, ſe ipſum enſe traiecit. Facit autem ad pernitioſa uenena, omniumq; uenenatorum morſus, & internas corporis affectiones. Hac & Andromachus poſtea uſus eſt.* Componiturq; hoc modo. †Paſtillorum ſcilliticorum drachmæ quadraginta octo: paſtillorū uiperinorū, piperis nigri, ſpiſſamēti hedychroi, ſucci papaueris nigri, ſingulorū drachmæ uigintiquatuor: roſarū ſiccarū, ſcordii, ſeminis

† Hac compoſitio corrupta ē, & mutilata. licet uero eam inſtaurare ex deſcriptione theriaces Damocratis pa. 108

minis napi,iridis illyricæ,agarici,cinnamomi,succi glycyrhizæ,opobalsami, singulorū drach- E
mas duodecim:roris marini drachmas octo:myrrhæ croci,zingiberis,rhei pontici,radicū quin
quefolij,nepitæ montanæ,marrubij,petroselini ✻ oboli duo: stœchadis, costi, piperis albi, pi-
peris nigri, thuris ✻ casiæ nigræ ʒ. iiii: costi ʒ.i, croci ʒ.iiii, piperis albi drach.i, piperis longi ʒ i:
iridis illirycæ,iunci rotūdi odorati,polij,scordij,rosarum siccarum,sanguinis anatis, singulorū
drachmas tres:mellis attici despumati quantum sufficit.¶ *Antidotus Centena, qua utor, quamque Cæsari composui ad omnia, præsertim ad Venena.* Abrotoni drach.ii & semis,aristolochiæ drac.xx,
acaciæ drachmas iiii,baccarum iuniperi tantundem,croci drachmas,ii,asari drachmas iiii, ani
si drac.tres,amomi drach.vi,agarici drach.tres,carpobalsami drach.ii, bdellii ʒ.tres, balaustij
ʒ ii,gentianæ ʒ iiii,succi glycyrrhizæ tantundem, seminis rapi ʒ octo,terræ samiæ ʒ octo, semi-
nis dauci ʒ.quatuor,radicis dracontii drac.tres obo.tres,seminis irionis ʒ xx, iridis illyricæ ʒ.si,
myrrhæ ʒ vii,zingiberis tantundem, radicis eryngii ʒ quatuor obol. ii,thlaspeos ʒ.xx,co nizæ
tenuis drac.vi obo.iii, cyperi drach.vi, acori drach.vi, seminis cicutæ decorticati drachmā i.ob.
tres, ammeos drach.quatuor, seminis cnici drach.vii obo.ii,cynnamomi drach.vii, costi ʒ.vii
obo.ii,casiæ ʒ vi obo.ii,succi centaureæ ʒ.quatuor obo.v, castorii drach.vi,calami aromatici ʒ
quatuor,gummi ʒ ii,cardamomi ʒ quatuor,cachryos ʒ tres, obo.tres, cypheos ʒ.vi.chalbani ʒ F
vi obo.ii,foliorum libanotidis drac.quatuor,saluiæ tantundem, seminis lonchitidis ʒ ii obo.iii,
seminis lithospermi ʒ tres, thuris ʒ vi obo.tres, seminis fęniculi drac. vi,succi papaueris ʒ vi,ru-
bricæ lemniæ ʒ quatuor,malabathri ʒ x, mei ʒ vi,sanguinis anatis tantundem, nardi syriacæ ʒ
vi,obo.tres,nardi celticæ ʒ octo,xylobalsami ʒ tres, succi panacis tantundem, seminis hormi-
ni ʒ octo,erui albi tantūdem,radicum panaceæ ʒ tres, opobalsami ʒ quatuor, securidacæ drac.
vi,polii drach.v obo.i, foliorū polygoni drach.ix,radicis helenii drach.v obo.tres, petroselini
ʒ vi obo.ii,quinque folij ʒ octo,succi peucedani tantundem,piperis nigri ʒ v obo. tres, piperis
albi ʒ quatuor obo.tres,piperis longi ʒ quatuor,scinci ʒ tres,terebinthinæ ʒ ii,rosarum exicca-
tarum ʒ vi,sagapeni ʒ octo,stœchadis drachmas quatuor,pineæ nucis torrefactæ drachmas vi,
iunci odorati ʒ quatuor obo.ii,uuæ passæ sine uinaceis drachmas quatuor, seseleos ʒ obo. ii, se
minis pastinacę ʒ quatuor, fellis taurini ʒ v,fellis ursini tantundem, chamępityos ʒ tres,semi-
nis psyllii ʒ quatuor, chamędryos tantundem, seminis sisami adusti ʒ vi radicis consolidę ʒ.ii,
summitatū scordii ʒ quatuor,obo.quatuor,herbę pedicularis drac.v,styracis ʒ v,obo.ii, fructus
trifolii ʒ x,seminis tordilli ʒ ii,foliorum teucrii ʒ quatuor, succi hypocystidis ʒ ii, & semis, fru-
ctus hyperici drac.ii, seminis alterci drac.ii,rhei pontici ʒ ii, phu drach.octo, rhus obsoniorum G
drach.v obo.tres, radicis umbilici ueneris drachmas i obol.tres, uini & mellis quod satis est.
Ego uinum non adhibeo.

Variæ Diuersorum Antidoti, Diuersis affectibus succurrentes. CAP. 10.

ANtidotus *Aelii Galli cum ad alia, tum ad Canis rabidi morsus*. Nardi syriacæ drach. quatuor,
myrrhæ drach.ix,cinnamomi drach.xii,casiæ nigræ tantundem, croci ʒ octo,costi drach-
mas quatuor,seminis dauci tantundem:mei tantundem,at alii ʒ i: petroselini ʒ iiii, piperis albi
grana xxxx,carpobalsami ʒ quatuor acori, asari tantundem: iunci rotundi odorati ʒ octo, alii
ipsum non immittunt:mellis despumati quantitas,quę sufficiat.Hæc per se sola deglutienda est.
¶ *Eiusdem alia ad Internas affectiones multum efficax.* Cinnamomi ʒ sex croci dra.ii obo.tres, pi
peris albi drac.quatuor obo.ii,piperis lōgi ʒ tres ob.tres,opij ʒ tres,nardi indicę drachmas qua
tuor,myrrhæ ʒ quatuor ob.ii,acori ʒ tres, nardi gallicæ ʒ quatuor, styracis ʒ i,obo.ii,chalbani
ʒ quatuor,castorij drach.tres obo.ii,costi drach.ii.obo.ii. Omnia hæc melli commisceto, inde-
que pilulas conficito,potioneve aliqua diluito: concoctionem enim & indolentiam procurat.
¶ *Aromatica optima Galli ad omnia faciens,* Cinnamomi drach.i,casiæ drach.i, croci drachmæ.s.
amomi drachmas v,malabathri drach.ii: myrrhæ ʒ s, alij drac.i: iunci rotundi odorati drach.i, H
costi drach.s,piperis ʒ tres,mellis attici quod sufficit.Ego uero,inquit,cinnamomi duplum im-
mitto, meliorque efficitur. ¶ *Antidotus Archiuii,quæ Ambrosia, & sacra cognominatur,ad omnes Internas affectiones qua utor*. Continet autem Anisi drachmas,quatuor, seminis apii tantundē,
myrrhæ drac.i,panacis tantundem, cinnamomi ʒ ii, seminis loti amari drach.ii, casiæ drach.ii,
croci drach.ij obo.tres, piperis obo.tres, succi papaueris ʒ quatuor, mellis quod satis est.Poro
hinc conficitur,ad intestinorum Tormina quidem,ex uini myrtini hemina una,& aquę quarta
parte:Ad Hepar āt ex aquæ mulsę hemina dimidia:Item ad Vigilias,Ophthalmiam, & Lateris
morbum ex aqua mulsa:Ad Stomachi demum uitia,ex uini granatorū cyathis duobus, & aquæ
totidem.¶ *Antidotus Antipatri,quæ & Theriaca nuncupatur,& ad Morsus aspidis ualet,ante & post ictus exhibita,qua utor*. Habet aūt Gentianæ ʒ quatuor, radicis trifolii ʒ quatuor, seminis eius-
dem ʒ ii,polii ʒ quatuor,aristolochię tenuis ʒ ii, radicū peucedani tantundem,chalbani ʒ.duas,
petroselini ʒ quatuor, rutæ syluestris drachmas tres,pyrethri drachmam unam, herbę pedicu-
laris tantundem,radicum uitis albę drachmas duas, piperis albi tantūdē,acori drachmas tres,
thymiamatis ammoniaci ʒ i ob.quatuor, uerbasci ideę, chamępityos, chameleę,marrubii te-
nuis,conyzæ tenuis,cymini æthiopici,succi papaueris, castorii, seminis fœniculi, agarici, casiæ

rufæ,

A rofæ,florũ iunci odorati,rhei,ſingulorum drac.ii:dauci cretici dra.j,obo.iii, opopanacis tantun
dem,ſagapeni ʒ.ii.obo.iii,abrotoni ʒ.j,obo.iii,dictãni tantundẽ,ſtyracis tantundẽ,cinnamomi
drac.iii,nardi tãtundẽ,myrrhæ drac.iiii, thuris ʒ.j.croci drac.viii, aniſi ʒ.j, ſucci cyrenaici tantũ
dẽ,coaguli hinnuli ʒ.iii,mellis attici quod ſatis eſt. Ex hac ſumitur quantũ eſt nucis auellanę ma
gnitudo,ut ſe quis à ueneno tutum reddat. ¶ *Aelij Galli Theriaca,qua utor, optima ad Scorpionum
ictus,& Alia quæ uenenũ morſu relinquũt,ad Rupta,Conuulſa, Coli inflationes, & huiuſcemodi cæte-
ra. Hanc Gallus ex Arabia rediens Cæſari obtulit,qua multos ex commilitonibus ſuis ſeruauerat*. Ha-
bet aũt,Radicis uitis albæ drac.xvj:ſeminis trifolii,opopanacis, ſingulorum drac. viii.ariſtolo-
chiæ tenuis drac.xii:radicis libanotidis,iridis illiricę, zingiberis, opii, ſingulorum drac.viii: ſe-
minis rutæ ſylueſtris drac.xii:cumini æthiopici drac.ſedecim:myrrhæ,caſiæ, caſtorij, ſeſeleos,
radicis eryngij,ſerpilli,ſucci cyrenaici,ſingulorum drac.vj:medicæ drac.xii, ſagapeni drac. vj,
croci ʒ.v,farinæ erui ʒ.xxiiii.Cũ aqua hæc in paſtillos triũ obolorum rediges, & ex uino dabis.
Euiſdem alia Theriaca ualde efficax: Quæ ex his conſtat, Seminis trifolii ʒ.xii, ariſtolochiæ drac.
vi,magmatis hedychroi ʒ.viii,quinque folii drac. iiii, echii herbæ drac.vi,*philocrati drac.v.ſa
gapeni drac.iiii,polii ʒ.vj.caſtorii ʒ.iii,croci drac.viii: ſeminis apii, aniſi,fœniculi, petroſelini,
B ſingulorum drac.vi:opopanacis drac.iiii,opobalſami drac.vi,ſeſeleos drac.quatuor,cumini æ-
thiopici drac.v:myrrhæ,ſcordij,phu,mei,ſingulorũ drac.ſex:ſeminis alyſſi cretici drac.ſex,fari-
næ erui drac.octo.Vinũ ariuſium lene quod ſatis eſt infunde:orbesq; cõfice ponderis quatuor
obolorum, quorum unum dabis ex uini chii uel ſalſi puri cotyla dimidia. ¶ *Theriaca ad dolores
internos Euclidis Palatiani,quam,ut ipſe dicebat,ad morſus Aſpidũ compoſuit: facit tamen,& ad Pleu
riticos,& Quartanarios magnitudine nucis auellanæ exhibita,ſi prius euomuerit. Tuſsientibus inſup,
& ægre ſcreantibus ex aqua:percuſsis à Serpentibus ex uino: Pleuriticis,& ſanguinẽ reijcientibus ex
aquæ cyathis duobus,& aceti uno datur.* Habet autem, Caſtorii drac.ſex:opopanacis,ſagapeni, ſe
ſeleos,cachryos,chamædryos,chamæpityos,marrubii,ſingulorũ drac.ſedecim:ſtyracis,bitumi
nis iudaici,myrrhæ,drac.vii:ſucci papaueris drac.octo:mellis librã unã.Percuſſi à ſerpẽtibus, ſi
fieri poteſt,fac ut prius euomant,deinde ex hac cũ plurimo ſucco fraxini, uel ſi deſit, cum uino,
drac.j.exhibe,uel plus etiam : Quartanariis autẽ ad nucis iuglandis magnitudinẽ dato. ¶ *Zeno-
nis Laodicei Theriaca,quemadmodum tradit Menutianus,qui eam ab ipſo accepit.* Habet autem,Car
damomi dẽptis inuolucris,ſerpilli,ſeminis apii,radicis uitis albæ,ſeminis trifolii,aniſi,petroſeli
ni,radicis,& ſeminis fœniculi,ammeos,ariſtolochiæ tenuis,farinæ erui,opopanacis, ſingulorũ
C põdus æquale.Separatim primo quæq; cõtũde,tũ cõmiſce: & ubi ea uinũ auſterũ affundens ſu-
begeris,orbes conficito, qui ſimulatq; in umbra exiccati fuerint, trium obolorum pondus im-
pleãt.Horum unum ex duobus aquæ cyathis dato ter interdiu,ſemel noctu,interdũ uero, & ſæ-
pius,præſertim iis,qui frequenter euomunt:quandoque per nares etiam infundendi ſunt, ſi eos
ægrotus deglutire nequeat, noxio ſomno grauatus, aut aliquo alio prauo ſymptomate corre-
ptus.Loca uero demorſa,ſi quodã cũ tumore nigricauerint, ac carnem alioqui diffluẽtẽ habue-
rint,ueluti ulcera maligna procurato. ¶ *Antidotus quæ ad conuulſiones & rupta facit. Sanguinẽ re-
ijcientibus, Lienoſis, Iecinoroſis,& exulceratæ veſicæ auxiliatur. Ventriculi uitio laborantes, & Cœlia-
cos ſanat. Inflationes diſcutit, & Arquatos liberat. Datur ad hæc omnia ex mulſo oliuæ magnitudine.*
Cinnamomi,coſti,ſingulorũ drac.ſex:nardi ſyriacæ dra.xx:croci,myrrhæ,malabathri, ſingulo
rũ dra.octo:caſiæ drac.xii,piperis albi drac.x,thuris drac.quatuor,iunci odorati drac. ſedecim,
iridis illyricæ drach.xii,terræ lemniæ drac.xx:mei,ſeſeleos, ſingulorũ drach.octo: ſeminis apii
drac.quatuor,pinearũ drac.xii,irionis drac.ſex, ſeminis cucumeris torrefacti drac.ſex, terebin-
thinæ drach.tres,petroſelini drach. quatuor,amomi drach.tres, ſcordii,polii,opobalſami, gen
tianæ,cumini æthiopici,ſingulorũ drac.v:ſeminis rutæ ſylueſtris,drac.tres:aniſi, tragachãti, ſin
D gulorũ drac.octo:phu,ſtœcadis, cneori, ſingulorum drach.ii. Irionem linteolo conuolutum in
aqua primum coquito,ut ipſum deinde reliquis omnibus cõminutis admiſcere poſſis: tragacan
thã poſtmodum aqua maceratam ſuperimmitte. Dabis ex hac antidoto quãtum eſt ægyptię fa
bæ magnitudo, Febrientibus quidẽ ex aquę,non febrientibus autem ex mulſi, cyathis duobus.

¶ *Antidotus Mitridatica,ut Xenocrates ait apud Nicoſtratum, ad Venena omnia, Venenatos ictus,
Difficiles concoctiones, Inflationes, Stomachicos,& Cœliacos faciẽs, Iecoreq; & liene, & coxendicibus,
ac renum lateris,& pulmonis uitio,laborantibus ſubuenit.* Continet autẽ, Succi hypocyſtidis drac.
ſex,ſcordii dra.v,caſtorii ʒ.quatuor,petroſelini drac.quinque,ſeſeleos drac.i, thuris drac.vi,po
lii drac.ii,dauci cretici drac.x,piperis albi drac.j,obo.iii,piperis lõgi drac.i, coſti drac.quatuor,
obo.iii,cinnamomi drac.ii,croci drach.quinq; obo.iii,caſiæ nigræ drach.quatuor, nardi drac.
octo,myrrhæ drac.octo,iunci rotundi odorati drac.quatuor,amomi drac.ii,chalbani drac.ii,te
rebinthinæ drac.i.obo.iiii,ſucci papaueris drac.xx,mellis attici qđ ſufficit. Ex hac dabis quãtũ
& è reliquis. ¶ *Antidotus Tyrannis appellata,& ut inquit Nilus,ab Antipatro compoſita, ad calculo-
ſos,& eos qui inter ſpirandum ſuffocari uidentur, facit. Secundas & fœtus retentos eijcit. Comitialibus,
Podagricis, articulorumque & coxendicum morbo laborantibus prodeſt, urinam craſſam plurimam edu
cens. Hanc dabis ad fabæ magnitudinem ex mulſo etiam contra uenena: aduerſus autem ſerpentium*

ictus ex uino:comitialibus uerò,si febriant,ex mulsa. Habet autem, Scinci drachmas viij,myrrhæ E
drach.xxviij,rubricę lemniæ drac.quatuor, nardi drac.viij, iunci odorati drac.iiij. cinnamomi
drac.xxiiij, radicis dulcis drac.xxviij, ✲ myrrhæ drac.xx, eryngij, drac.xxiiii, amomi drac.xii,
cardamomi drac.octo,croci ʒ.viii, baccarũ cedri nigrarũ ʒ.xii, meliloti ʒ.xii, seminis hyacinthi
ʒ.iiii,piperis longi ʒ.iiii,piperis albi grana lxxxv,spondilij ʒ xii, stęchadis drac.v,pyrethri ʒ.vi,
seminis maluæ syluestris ʒ.xii,seminis leucoii ʒ.iii, opobalsami ʒ.vi, costi ʒ.viii.ob.j, ammeos
drac.xii,radicũ umbilici ueneris drac.xiiii,seminis dauci ʒ.xii, carpobalsami ʒ. iiii,xylobalsami
ʒ.iiii,casiæ drac.viii,cumini æthiopici drach.iiii,seminis ocymi drac.octo, acori drach. octo, flo
rũ labruscæ drach.octo,seminis apii drac.xii,sagapeni drach.octo, radicũ capparis drach. qua-
tuor,gẽtianæ drach.xiiii,radicis periclimeni drach.octo, thuris drac.viii, styracis drac.i.✲ milii
agrestis drach.xxiiii,radicũ smyrnii drac.quatuor, thymiamatis ammoniaci drac.xvi,seseleos
drac.quatuor,cachryos drac.iiii,iridis illyricæ drac.quatuor,anisi drac. quatuor, chamædryos
drac.xv,chamæpityos tãtundẽ,seminis smyrnij drac.vii, zingiberis drac.xiiii, centaureę tenuis
drac.octo:seminis pastinacæ,mei,singulorum drac.octo: radicis calami drac.quatuor,✲ unguẽ
ti boni cotylam unam. ¶ *Antidotus Arpuli ad Quartanarios*. Myrrhæ drachmas quatuor, pipe-
ris longi drac.ii,lachrymæ papaueris drac.ii,castorij obolos iii & semis,cardamomi drac.iiii,sa F
gapeni drach.ij. Comminutis his omnibus & aquæ commistis rotulas ponderis duorum obolo
rum confinges: Quas per interualla febrientibus dabis ex adriani uel aminęi uini cyathis duo-
bus,& aquę fontanæ quæ deferbuerit, cyathis quatuor: Febrientibus ãt sine intermissione ex
hydromelite totidem cyathis. Facit quoque ad reliquos Febrium circuitus. Quoniam uero ad
morsus ictusq; uenenosorum animalium, suprascriptis antidotis tã Asclepiades, quàm Damo-
crates quædam insuper alia addiderunt, idcirco mihi quoque ea hoc in libro subijcere potius
quàm omittere uisum est, ac primo quidem ab Asclepiade prodita.

Remedia ab Asclepiade conscripta in Quinto Mnasonis ad serpentium noxas. CAP. II.

P*Otio demorsis à Rabido cane ominibus amuletum ualde generosum, præseruat enim ne in rabiem
incidant*.Lycii indici quàm optimi obolos tres ex aqua dabis,uerbenæque parumper immit
tes. Diebus aũt tot id facies,quoad securum esse ægrum arbitraberis. Datur & sine aqua lycium
solũ in ouo sorbili. *Alia*. Castorii drachmã j,ex uini rosacei albi cyatho, bis singulis quibusque
diebus bibendũ dabis. Quod cum facere desieris,absinthii decocto ægrum euacua,salisq; tantũ
immittes,ut clystere uehementius reddatur. ¶ *Antonij Coi*. Alyssum herbam contusam, & cri-
bratam repone. Huius cũ opus fuerit,à rabido cane morsis cochlear exhibebis ex aquæ & mul- G
sæ cyathis tribus, statim à primo die usq; ad quadraginta:sin minus saltem primis septẽ diebus.
Alyssus aũt herba est marrubio similis,asperiores tamen & magis spinosos in surculorum sum
mitatibus orbes habet,florẽ ad cœruleum uergentẽ profert. Hanc inter caniculæ æstus collige
re oportet:exiccataque,& cribrata seruanda est,ut expirare nõ possit. ¶ *Alia celebris admodum:*
Quæ recipit,Cineris cancrorum fluuialium, uitis albæ sarmentis exustorum attritorumque my
stra,x,radicum gẽtianæ mystra tria,terebinthinæ mystra duo. Ex hac antidoto singulis q̧busq;
diebus,quoad sextus adueniat, cochlear unum ex uini puri antiqui cyathis tribus plus minusve
dabis:ætatẽ nanque & uires infirmi spectasse conuenit.Iis inquam cochlear unum dato, quibus
simulatq; rabido cane morsi fuerint,medici copia affuit.Quod si q̧s primo uel altero die reme-
dio caruerit,si secundus dies is sit,antidoti duplum capiat: si tertius triplum:nam uinũ, satis idẽ
semper erit. Tribus postea subsequentibus diebus tantum assumat,quãtum prima die sumpsis-
set.Hoc medicamentum bibentem satis superque tutum reddit, ne in aquarum formidinem in
cidat.¶ *Antidotus Cratippi uiri, & celebris,& alendis canibus dediti*. Cancrorũ drach.xx, myrrhæ
drachmas ii,croci drach.j,& semis,gentianæ drach.i, piperis albi grana x, uini quãtum satis est
ad commiscẽdum. Dabis ex hac drachmã unã ex uini aqua diluti cyathis tribus. *Alia qua usus* H
est Heras Cappadox.Scordii drach.ii.piperis albi drac.ii.s, opii drach.tres,succi cyrenaici drach.
iii.s,cachryos drac.iiii·gentianę,seminis rutę syluestris, rubricæ lemniæ, singulorum drachmas
quinque:myrrhæ drac.vii,opobalsami drac.viii.Hæc primum uino infunde,tũ melli despuma-
to commisce,postremo opobalsamũ iniice.Robustioribus quod bis Aegyptię fabæ magnitudi
nem æquet,dato ex aquæ calidæ cyathis tribus.¶ *Alia Aelij Galli quæ,ut Belchionius inquit,à Cæ-
sare sumpta est*. Polii,succi cyrenaici,singulorum drach.iii.s,cachryos,seminis rutæ syluestris,sin
gulorum drachmas quatuor:gentianæ,rubricæ lemniæ, singulorum drachmas quinque: myr-
rhæ drach.vi: opobalsami drach.octo:scordii,piperis, singulorum drach.xii: melli oĩa hæc ad-
misceto.¶ *Antidotus Zenonis Laodicensis ad morsum Canis rabidi,quæ etiam est bona theriaca*. Semi-
nis petroselini,ameos,anisi,serpilli,radicũ uitis albæ, seminis feniculi,farinæ erui, aristolochię
longæ, seminis trifolii, opopanacis, medullæ cardamomi detractis folliculis,singulorũ drach.
quatuor.Ita uero cõficitur,opopanacẽ uino dissolutum in promptu habe: reliqua uero ubi con
tuderis,ac per minutũ cribrum traieceris,inspergendo subige,subactaque opopanaci cõmisce.
Rotulas inde confice, quas postquàm in umbra siccaueris, drachmæ unius pondus ex uini me-
ri cyathis tribus totidem diebus exhibebis nuper à rabido cane morsis. Quòd si diu iam com-

morsus

A morſus quis fuerit,ex aqua frigida pondus idem dabis. Antidotus hæc in Dionyſium Mileſium refertur. ¶ *Claudij Apollonij medicamentum aduerſus canis rabidi morſum, quod & theriaca eſt*. Seminis trifolii,radicum fœniculi,ſingulorum ℥.vj:foliorum ſcillæ aridorum, ariſtolochiæ lõgæ, ſingulorũ drach.quinque:ſcinci,ſurculorum ſerpilli, ſingulorum drach.quatuor:cardamomi a cortice depurati.radicis dulcis,ſingulorum ℥.iii:ammeos,radicis rutæ,ſingulorũ drach.ij:opopanacis, ſucci cyrenaici,ſingulorũ drach.i:uini falerni ſeſtaria tria,& cãcrorũ marinorum exuſtorũ libras tres. Cancros in uinũ coniectos macerari ſinas:quod ubi combiberint,ipſos accuratè diſſolutos promptos habe. Res autem ſiccas contuſas, & per minutũ cribrum tranſmiſſas cãcris admiſceto:rotulasq́; inde cõfingito,quarũ tres obolos propinabis ex uini puri cyatho uno & dimidio tribus diebus. Ac de his quidẽ hactenus; nam quæ foris quoque admoueri debent ſubiungenda uidentur. ¶ *Menippi emplaſtrum ad morſum canis rabidi, quo Pelops utebatur*. Picis brutiæ libram unã,opopanacis unc.iiii,aceti ſeſtariũ unum. Opopanacem in cyathis quatuor aceti diluito;aceti qđ ſupereſt una cum pice decoquito:ubi conſumptum tum id uideris,opopanacem addito,ſed caueto ne efferueat. Cũ ſatis inter ſe commiſta uidebuntur, plagellas ꝑmagnas inde cõficito,locoq́; demorſo ſuperindito. Neceſſe eſt aũt ulcus per quadraginta dies aꝑtum ſeruare. ¶ *Menelai quod ualet ad morſum canis rabidi, Aegylopasq́; & omnium reptilium ictus*. Habet aũt. Nitri rubri drac.ij,fæcis uini combuſtæ drac.octo,thymiamatis ammoniaci ℥.vii,ſeui caprini lib.j.olei lib.j.& ſemis,ceræ libras duas,aquæ ſeſtariũ unũ. Ammoniacũ in aqua diſſolue ſic,ut amurcæ craſſitiem hẽat,reliquum uero aquæ ferueat nitro, & fæce immiſſa. Qđ cũ denſatum fuerit,ea quæ colliquantur inijcies. Vbi diſſoluta fuerint,ab igne uas amouebis,ammoniacumq́; impones,indeq́; utraq; in mortarium transferes,diligenterq́; ſubiges. Ex hoc cũ opus erit utere. ¶ *Album Heræ medicamentũ ad morſum canis rabidi, quod & extrinſecus ulceri imponitur: & per os intrò aſſumitur, maxime ab ijs, quibus iam rabies dominatur, pilula ad magnitudinẽ auellanæ nucis confecta, ac quotidie quadraginta diebus deglutita: ſtatim.n.a periculo liberat. Imponitur autem loco demorſo, nec niſi ſecundo quoque die ſoluitur: & idcirco opus eſt alternis diebus vulnus ſoluere, & ulceris nigredinem ſpongijs abſtergere, idq́; tandiu facere, quoad vſque medicamentum albũ permaneat*. Ita autem conficitur. Ceræ ponticę lib.ij.ſpumæ argenti aureæ,ceruſſæ, ſingulorum lib.j.mirrhæ, medullæ ceruinæ, ſingulorum unc. ij: thuris maſculi unc.j, olei ueteris ſeſtarium vnum. Argenti ſpumam oleo decoque:Quam cum ad ſordium craſſitiem perueniſſe uideris,ceram inijce,& ceruſſam inſpergere. Cumque ad id uenerint,ut manus non inquinent, igne ſubC ducto,medullam impone, myrrhamque & thus iniice: atque ubi cuncta bene ſubegeris utere.

¶ *Baſilica aduerſus Canis rabidi morſum compoſita, quæ in aquarum formidinem ægros incidere non permittit. Hanc Auguſta apud ſe compoſitam ſemper habuit*. Continet autem,ſalis ammoniaci,ſucci cyrenaici,ſingulorum drachmas duas,quòd ſi cyrenaicus deſit,ſyriaci duplum accipito: coaguli leporini drachmas quatuor:iridis illyricæ,caſtorij pontici,ſingulorum drachmas quinque:lactis caprificus aridi tantundem,aut ſi ſuccus deſit,liquidi duplum impone:adipis hyænę drachmas octo:reſinæ terebinthinæ drachmas nouem:adipis carnis nigræ,ſanguinis eiuſdẽ, ſingulorum drachmas undecim:ceræ ponticæ drachmas xxxvi,olei antiqui cyathos duos, aceti ſcilliti ci cyathos tres. Arida contrita aceto commiſce:liquanda vero liqueſcant prius, deinde attritis addantur atque in opportunos uſus omnia reponantur.

Remedia ad Scorpiones tam intus aſſumenda, quàm foris admouenda. CAP. 12.

AD Scorpionum ictus ſubſcriptis antidotis utẽdum erit. ¶ *Hac Diophantus utebatur in Scorpionum ictibus & in commorſis à Phalangijs*. Habet aũt, Ariſtolochiæ drachmas quatuor, piperis drachmas duas,opii drac.i,pirethri drac. iii. Contuſa hæc & melle excepta in rotulas ad fabæ ægyptię magnitudinẽ rediges,quarũ duas deglutiẽdas trades ex uini puri cyathis duobꝰ. D ¶ *Alia ad Scorpionum ictus, noxiosq́; aliorum animalium morſus*. Accipit autem Ariſtolochiæ,zingiberis,ſingulorum drac.viii:nepitæ,ſeminis rutę ſylueſtris,ſingulorũ ob. iii:piperis ob. ii. Hęc primum teſtudinis ſanguine ſubigito,tum rotulas inde trium obolorum pondere cõfingito, atque ex uino puro dato. *Alia*. Quę conſtat ex Cymini ęthiopici,ſulfuris uiui piperis albi, ſingulorum dra. ii: caſtorii,ſilphii,trifolii,ſingulorum ℥i Hęc inter ſe uino commiſce,& ex uino puro ſorbenda prębe. ¶ *Antidotus ad eos, qui in periculum deuenere ob ictum Scorpionis, Phalangijve, aut alterius cuiusq́; reptilis*. Aſſumit autem,Seminis rutę ſylueſtris,ſeminis erucę, pyrethri, ſtyracis, ſulfuris uiui,ſingulorum drach.vi:caſtorii drach.ii. Omnia hęc teſtudineo ſanguine ſubacta, ex meri uel aceti dimidia cotyla propinabis quatuor obolorum pondere. *Antidotus quæ dolorem ſedat ijs, qui à Scorpionibus Phalangijs cæteriſq́; reptilibus percuſſi fuerint: Quæq́; cum difficultate parientibus auxiliatur. Huius nomen eſt Calliſta, hoc eſt optima*. Continet aũt,myrrhę,caſtorii,ſtyracis,ſingulorum drac.i:opij drac.ii,chalbani drac.iii,ſeminis apii acetabulũ unum, aniſi tantũ dẽ,piperis grana xxx. Hęc inter ſe uino coniuncta ex una uini cotyla dabis põdere unius drachmę. Antidotus autẽ hęc eximiè bona eſt. ¶ *Antidotus Abſcanti medicam artem Lugduni exercentis*. Accipit autem,Piperis albi grana xx:caſtorii,opij,croci, myrrhę, iridis illiricę, herbę pedicularis,chamędryos, radicum uitis albę, pyrethri, ſingulorum partes ęquales. Omnia hæc uino

no commisce,& drachmam unam ex uini puri cyathis tribus exhibe. ¶ *Antidotus quæ à scorpionibus scorpiaca dicitur, quæq; medicantem minime fallit, magna cum difficultate nobis a quodam accepta, qui in Africa degens hac utebatur, & percussos a scorpionibus tutos ab omni periculo reddebat. Optime quoq; præseruat bibita a nondũ percussis in securitatẽ euentus.* Habet autem, sulfuris uiui, sulfuris fossilis, singul. lib. ii: piperis albi, ℥ iiii, opopanacis, sabinæ herbæ, thuris masculi, singulorũ ℥ iii: aristolochiæ rotundæ, peucedani, myrrhæ, centaurii, serpilli, chamædryos, chamæpityos, herbæ scorpiacæ, anagallidis, bituminis, singulorum drachmas duas: betonicæ, medullæ ceruinæ, scinci, singulorum ℥ j. Singula quæ enumerauimus contusa, ac per minutissimum cribrum primo traiecta, deinde simul omnia commista, ita seruanda sunt, ut respirare non possint. Cũ uero percussis opitulari uolueris, cochlear unum huiusce pulueris ex uini puri cyathis duobus exhibebis. Præseruationis aũt annuæ grã semel ex hac antidoto bibant, qui se tutos a periculo seruare uolent. Oportet tñ eos, qui primo hoc medicamẽtum præseruationis gratia bibẽt, die illo nec lauari, nec uenere uti. ¶ *Antidotus a Zoilo sumpta, qua Epaphroditus Chartaginensis utebatur. Statim autem hæc, & ægros a dolore liberat, & per annum quàm pulcherrimè quoque præseruat semel ebibita.* Continet autem, Sulfuris uiui libras quatuor, thuris lib. j: sabinæ, stœchadis, aristolochię, singulorum ℥ vj: myrrhæ ℥ v: medullæ ceruinæ, opopanacis, singulorum ℥ iiii: dictamni cretici ℥ tres: bituminis, serpilli, scordei, rhei, trifolii, cẽtaurij, chamędryos, piperis albi, abrotoni, betonicæ, polii, coaguli hœdini, anagallidis, singulorum ℥ ii: crocodili terrestris, drach. x. Cõficeut dictum est. Et percussis cochlear unum bibendum præbe ex uini puri cyatho. Præseruat eadem singulo quoque anno semel exhibita. F

¶ *Quæ extrinsecus imponenda sint percussis a Scorpionibus.* Lauri folia in uino cocta, & contusa impone: uel liliorum radices attritas ex aceto. *Aliud.* Aristolochiæ in uino decoctæ, rutæ summitatũ, & nitri, partes æquales atteres, & ex uino impones. *Aliud.* Cãcrorũ fluuialiũ, cachryos, herbæ pedicularis, rutæ, partes ęquales ex uino superimmites. *Aliud.* Chamæmeli, nigellę, nitri rubri, partes ęquas contunde, & ex aceto admoue. ¶ *Arabæ Thebani medicamen ad ictus Scorpionum excogitatũ.* Habet aũt, Chalbani, terebinthinæ, singulorũ ℥ ij: herbæ pedicularis, pyrethri, sulfuris uiui, singulorum d. i: myrrhæ, piperis, singulorum ℥ i: & semis, picis liquidæ qđ satis est.

Diuersa ad Phalangiorum morsus remedia. CAP. 13.

CHaritonis circulatoris Antidotus ad Phalangiorum morsus: Quæ habet, Seminis spõdylii, calaminthi, partes æquales. Hæc simul attrita ex uini cyathis duobus bibenda dabis pondere ℥ i. sæpius quocunque die. Hac medicina utebatur Charito, frequenterq; in conuentus hominum ueniebat, ut a phalangio demorsis opem ferret. *Eiusdem alia.* Quæ continet, Succi cyrenaici, seminis dauci cretici, mentæ siccæ, nardi indicæ, singulorum pondus æquale. Hæc aceto cõmista, ex aceti puri cyathis quatuor dato ℥ i. pondere, bibentesq; in aquam calidã descendãt. G

¶ *Antidotus Andreæ ad Phalangiorum morsus.* Habet aũt, Herbæ pedicularis, pyrethi, myrrhæ, opii, uitis albæ, chalbani, singulorũ æquas portiones. Vino odorato hæc simul admisce, indeq; ex passi cotyla una, drachmam unam dato. *Alia nobilis admodum,* Quæ cõtinet, Cachryos, seminis rutæ syluestris, piperis albi, herbæ pedicularis, myrrhæ, singulo. ℥ i: radicum cyperi, drachmas duas. Omnia hęc uino odorato cõmisce, indeq; drachmam unã, ex passi cyathis quatuor, mellisq; uno sorbendum dato. ¶ *Antidotus ad Phalangiorum, Scorpionum, aliorumq; reptiliũ ictus, qua Theophanes utebatur.* Accipit autem, Castorii, piperis albi, myrrhæ, succi papaueris, singulorum pondus idem. Hæc in uino dissoluta, atque in orbes redacta, trium dabis pondere obolorum ex uini puri cyathis tribus, ut & Deophanes faciebat. *Alia.* Corticum radicis mandragoræ, piperis albi, castorii, succi papaueris, singulorum partes æquales. Cõfice & exhibe sicuti supra diximus. ¶ *Alia ab Apollodoro sumpta, quam & Heraclides Tarentinus describit in eo libro, quem Ad Astydamantem mittit, ad omnes uenenatæ feræ morsus, Doloresq; uehementissimos, & uteri strangulationes,* Accipit autem, Succi cicutæ, alterci, singulorum drachmas quatuor: castorii, piperis albi, costi, myrrhæ, opii, singulorum drachmam unam. Hæc cõminuta passi cyathis duobus additis in Sole tam diu commiscebis, quoad densescant: inde rotulas confinges, quę magnitudinẽ fabæ græcæ non excedant. Harum singulas ex uini cyathis duobus tradito. ¶ *Alia Heraclidis Tarentini ad Phalangia, omniumq; reptilium morsus, quæ tam imposita, q̃ ebibita prodest.* Accipiat autem, Cachryos, seminis rutæ syluestris, piperis albi, myrrhę, cocci cnidii, costi, pyrethri, herbę pedicularis, singulorũ pondus idem: cyperi duplũ, Hec aceto dissoluta melleq; excepta superimpone. ¶ *Alia ad Phalangia omniumq; uenenatorum ictus:* Quę continet, herbę pedicularis, pyrethri, myrrhę, succi cyrenaici, singulorum drachmas quatuor: radicum uitis albę, chalbani, singulorum tantundem. Aceto hęc dissoluta melli commiscebis, & impones. Eadem quoque pota summopere iuuat. ¶ *Alia quæ ictibus phalangiorum aliorumq; reptilium, & imposita, & ebibita prodest. Hac Simmias circulator utebatur.* Habet aũt, Sulfuris uiui, chalbani, singulorum drachmas quatuor, succi cyrenaici, amygdalarum amararum a corticibus repurgatarum, singulorũ drachmas duas. Hęc in uino diluta melleque excepta superimmittenda sunt. *Alia.* Quæ recipit, Seminis rutæ syluestris, herbæ pedicularis, seminis erucæ, cachryos, seminis uiticis, pilularum H

A rum cupressi,singulorum partes æquales.Hæc aceto dissolue,melli commisce,& impone:pota quoque auxilium præstat.

Remedia ad viperas,in quibus Antiochi Theriaca continetur, quam Plinius in foribus ædis Aesculapij descriptam fuisse tradit. CAP. 14.

VErum de his hactenus, Quibus autem a uiperis morderi contigerit, infraposita remedia admouebimus. ¶ *Dorothei Helij remedia aduersus uiperarum morsus*. Ita enim ipse inquit: Potionibus ego planè simplicium usus sum ijs,quæ ex aceto dantur: Acetum nanq; calefactũ, & per se potum,quantum heminæ dimidium cõtinet,iuuat: Item corticum Aristolochiæ drachmæ ij,ex uini,aut aceti,hemina dimidia: Et seminis trifolij oboli tres, ex dimidio uini cyatho. Prosunt etiam panacis chironiæ drachmæ duæ, ex aceto: Item hinnulorum coaguli drachma una ex uino:Et sanguinis marinæ testudinis exiccati drachmæ duæ ex aceto.

¶ *Ex compositis uero Antidotus,quæ ab Apollodoro confecta est,& a Sostrate,atq; alijs, qui ipsam ab eo exceperunt commendata,hæc est,quæ a testudinis sanguine nomen accipit:* Et continet,Seminis cumini syluestris acetabulum,sanguinis marinæ testudinis exiccati drac.quatuor:coaguli hinnu-B lorum,aut si desit,leporis,drach.tres:sanguinis hœdini drac.quatuor. Hæc simul admista,affusoq; optimo uino,coniuncta repones.Cum opus fuerit,hinc quantum est oliuæ magnitudo sumes,dilutumq; ex uini quàm optimi cyatho medio,bibendum trades.Quòd si paulo post ægrotus antidotum euomat,denuo quantum est oliuæ dimidium ita,ut diximus mõ,præbebis.Et rursus si reiiciat,quantum est Aegyptiæ fabæ magnitudo tertio propinabis,quo prædiximus mõ.

¶ *Rustici medici Antidotus ad uiperæ morsus.* Accipit aũt trifolii,stachyos,erui molliti,seminis rutæ syluestris,aristolochiæ rotundæ,singulorum drac.octo. Hæc uino cõmista in rotulas redigito.quarum drachmam unam ex uini cyathis tribus dabis bis, terve singulis quibusq; diebus.

¶ *Alia uersibus ab Eudemo conscripta,quæ Antiochi Philomitoris Theriaca inscribitur.* Cuius principium hoc quidem est.

Disce medelam istam serpentum, matris amicus,
  Expertam uictor quam docet Antiochus.

Conficiendi autem modus is qui sequitur.

Radices conuelle mei, quę pondera drachmę
  Duplent, serpilli sit quoque pondus idem.
C Sit panacis succi tantum, nam drachma triphylli
  Imposita fructus sat erit una tibi.
Hinc apium,anisumque, hinc ammi,fœniculumque,
  Semine quodque suum compleat oxybaphum.
Post orobi tenuis duplum superadde farinę.
  Et coeant Chio nectare cuncta simul.
Tum paruos facias ęquati ponderis orbes,
  Quisque trahat drachmę pondera dimidię.
Hos quicunque Chio miscebit, & hauriet orbes,
  Temnet echidneę dira uenena ferę.
Officient unquam nec sęua phalangia, nec qui
  Scorpius obliquè spicula tenta gerit.

Singula uero quę hisce carminibus continentur hæc sunt. Radicũ mei,serpilli,opopanacis,singulorum drachmas ii:seminis trifolii drach.i:anisi,fœniculi,ammeos,seminis apii,singulorum acetabulum unum.farinę erui tenuissimę acetabula duo:uini antiqui quantũ satis est ad commi-D scendum,ut rotulas hinc cõficere possis:quas in umbra siccatas ex tribus uini cyathis trium obolorum põdere dabis.¶ *Antidotus Enneapharmacos, id est ex nouem rebus, Heraclidis Tarentini, quam ipse in suo de Serpentibus libro tradidit.* Habet autem.Myrrhę troglodytice,opopanacis,succi papaueris,singulorum ℥.ii:radicum uitis albę ℥.iiii,corticum aristolochię longę tãtundem,radicum pyrethri tantũdem:seminis rutę syluestris, cumini ęthiopici,seminis trifolij,singulorum acetabum unum.Omnia hęc postquam attriueris,ac per cribrum traieceris, aceto cõmiscebis, in quo gummi maduerit,ut agglutinandi uim quandam habeat:tũ rotulas inde conficies, quas in umbra siccabis.Cum ipsis uti uolueris,dimidiã dabis ex uino uel aceto, in quo rutæ folia defferbuerint.Hoc licet sæpius diebus singulis peragas,integrũ tamen antidoti pondus drachmas duas impleat:nam supra hanc mensuram exhibita,uomitum excitare solet, quare plus duabus drachmis,dare non consulo.Quod si uomitus insurgat, nihilo minus pluries adhuc singulis quibusq; diebus antidotos exhibebis. Opus est insuper ægrotũ alere:& uino diluto recreare,hocque sæpius die uno facere.Locus quoque demorsus calida diu fouendus erit, & in his submergendus,quæ ipsum iuuare possunt,quod dum fit,ita collocandus erit,ut deorsum inclinet.

Antidotus Dorothei ad omnium Reptilium ictus excogitata. Quæ continet,Corticum radicis uerbasci fœminę,seminis trifolij,singulorum ℥ i,opopanacis,serpilli,mei,coaguli hinnuli,singulorum

rum

rum drach.duas:ſeminis apij,ameos,ſeminis fœniculi, ſeminis aniſi, ſingulorum acetabulum E
vnum:erui in farinā redacti drac.duas.Res ſiccas contuſas,& cribratas uino ariuſio coniunges, in quo prius & coagulum,& opopanacem diſſolueris:orbesq; inde conficies, quos pro uiribus ægrotantium dabis. Nam uehementer a ueneno detentis drach.unam:aliis obolos tres, ex uini cotyla tribues.Vtebatur quoq; Dorotheus hac medicina,ceu nobili admodum ad inteſtinorum affectiones,& eos, quibus noxiam materiam ad ueſicam fluere uolebat: ad tuſſes etiam & morbos alios. Cæterum percuſſis quidem a uenenoſis aīalibus ex uino,cæteris autem ex aqua tribuenda antidotus eſt. ¶ *Alia Hybriſti Acuti roſtri cognomento, ad omnium ſerpentium ictus reperta,atq; ab Apollonio Memphite deſcripta:* Quæ continet Ariſtolochiæ, panacis, ſeminis uiticis, ſingulorū ʒ.quatuor:cachryos,myrrhæ,piperis,ſeſeleos maſſaleotici,nardi īdicæ,caſtorii,cinnamomi nigri,piperis longi,ſucci cyrenaici,iridis,ſeminis rutæ ſylueſtris, ſingulorum ʒ. duas, hyperici drach.unam.Omnia hæc contrita,& per tenuiſſimum cribrum demiſſa uino ſalſo affuſo ſubiges:rotulasq; inde conficies:quas in umbra ſiccatas ex uini puri cotyla una, & aquæ cotylis quatuor,drachmæ unius pondere ſorbendas trades.Vnam præterea ex hiſce rotulis cōtuſam,ac uino diſſolutā cōmorſæ particulæ ſuperimpones, adiectis ariſtolochiæ in tenuiſſimum puluerē redactæ drachmis duobus,itēq; erui farinæ quatuor. His nanq; diligentius attenuatis, F
comminutisq; vlcus operies,ac folio ficulneo deſuper immiſſo,uittam demum circumligabis. ¶ *Antidotus,quæ aduerſum uiperæ morſus theriaca eſt. Facit tamen & ad aliorum ſerpentium ictus. hanc Gallus ex Arabia reuerſus Cæſari obtulit, qua multos ex commilitonibus ſuis a rabido cane demorſis,& a ſcorpionibus,Phalangijs,cæterisq; ſerpentibus percuſſis,ſeruauerat.* Accipit autem erui in farinam redacti ʒ xxv,radicum uitis albæ ʒ xvi,ſeminis rutæ ſylueſtris ʒ xij:iridis, opopanacis, ariſtolochiæ longæ,ſucci papaueris,zingiberis,ſingulorum ʒ octo: cumini æthiopici, myrrhæ, eryngii,ſucci cyrenaici,croci,ſerpilli,coſti,ſagapeni,ſingulorū ʒ ſex. Vinum aminæum inſperge,ſubige,rotulas confice:confectas pro conditione uirium ægrotātis da.Sunt autem tres oboli,pondus antidoti integrum, ad percuſſos quidem ex uini diluti, ad reliquas uero affectiones ex mulſi hemina una.¶ *Medicamentum Viperarum ictibus imponendū:* Quod habet Sagapeni, piperis,ſucci cyrenaici,opopanacis,ſingulorum partem unam:chalbani, ſulfuris uiui, ſingulorū partes duas. Res quidem ſiccas contunde,ac per tenuiſſimum cribrum excute: ſuccos autē ubi in aceto diſſolueris,ſiccis ſuperinfundes: atq; omnia ad emplaſtri craſſitiem rediges: læſo mēbro ſuperimmittes,& ficus,urticæve folio extrinſecus impoſito,conteges. *Aliud.* Cardamomi, radicum eryngii,ſulfuris uiui, piperis,ſingulorum pars una:myrrhæ,chalbani, ſingulorum partes duæ:confice ut ſupra diximus. *Aliud.* Centaureæ,herbæ pedicularis, radicum peucedani, G
ſingulorum partes æquales.Hæc contuſa,cribrata, & ex aceto ſubacta chalbano commiſce, & quo diximus modo utere. *Aliud.* Cachryos, herbę pedicularis, radicū uitis albæ, ariſtolochię, ſingulorum partem unam:myrrhæ,opopanacis,ſingulorum partes duas.Hæc quoque cum aceto ueluti docuimus ſubige.

Damocratis ad reptilium,& canis rabidi morſum Antidoti. CAP. 15.

QVoniam uerò, quæ carminibus conſcriptæ ſunt medicinæ facilius memoria continētur, & earum pondera ſincerius incorrupta ſeruant, ideo mihi ſatius eſſe uiſum eſt Damocratis uerſus hoc in loco ſubiungere, qui ita ſe habent.

NVNC autem tradere medicinas uolo,
Quæ morſus tantum uenenatos ſanent
Cornutæ,uiperarum,aſpidis,cherſydri:
Ictus ferarum, & puncturas quoque
Apum,ueſparum,ſcorpij,phalangij.
Hac arte ſtruas. Iridis bis quatuor H
Aſſume drachmas primum:tum zingiberis,
Succi panacis,& ſucci papaueris,
Radicum libanotidis,ſemen trifolij
Cuiusque creticum tamen,bis quatuor.
Ariſtolochiæ, longam dico, & rutæ
Agreſtis ſeminum drachmas duodecim.
Radicum vitis albæ ſex & decem:
Serpilli uero pariter & ſmyrnii,
Pontoq; miſſi nobilis caſtorii,
Tantundem:ſed eryngii,& ſeminum apii
Aethiopici præſertim, & adhuc noui,
Cuiuſque drachmas appendo ter duas:
Eruique candidi, & mundi bis duodecim.
Hæc cuncta ſicca,& tranſmiſſa cribro,
Excipe uino. Paruos inde fac orbes

Rotasve

A Rotas ve paruas. Vnicam drachmam dabis
Huius medicamenti, ex hemina meri
Boni, non comm isti, pinguis, & non noui,
Facit dimidium resolutum aqua
Tumori uentris, atque turgido colo,
Et quibus incerta causa quicquam dolet.

Alia

Valde bonum remedium, quo usos etiam
Ipsos bibendo noui commorsos malè
A uiperis nuper captis, quos uocant
Psyllos (gens hæc natura non fermè solet
Pati serpentes, neque assueta timet)
Dedisseque aliis ualde commorsis malè.
Mollem siccabis umbra mellissophyllon:
Siccatum tunde, moxque drachmas accipe
B Inde bis octo. Tum longæ uel rotundæ
Aristolochiæ, drachmas adde decem,
Siccæ tamen: chamædryos decem quoque.
Myrrhæ & bonæ, & troglodyticæ item decem.
Istæc contusa subtili cribro excute:
Mellis quod satis dulcis adde, & uncias.
Dato quod pendet drachmam uel plus parum,
E uini purioris cyathis decem.
QVIDAM è longo atque recenti folio
Exprimunt succum, sicque mensura pari
Vinum coniungunt, utque bibatur iubent,
Mensura utriusque sint cyathi decem,
Parum uel minus, aut parumper amplius.
Impositum quoque folium attritum prodest.

Alia

C Cum hæc ad alias feras quidem
Tum uero est uiperis efficax remedium.
Semper repositum habeas coagulum
Ceruini pulli, recens sit præcipimus.
Antiquo recens stomacho plus conuenit.
Drachmam repositi cyathis duobus
Vini falerni, & aquæ sat quæ uideatur,
Admisce. Præbe quibus dentes intulit
Serpens, mox uigilent ambulentque impera.
Ac, si demorsa non hoc prohibeant loca,
Balneas petant, ubi per tempus aliquod
Maneant: egressique haud multum postea
Rursus, ut dixi, capiant coagulum.

Alia

E genere eorum, quæ aduersantur uenenis
D Antidotus ea est, quæ ad rabidi morsum canis
Facit, latrandi morsum inferentem amentiam,
Et aquæ, & potus omnis inanem metum
Vsqueadeo, ut si aquæ tantillum uideat,
Et conuellatur æger, & statim tremat.
Hic & uigilias inter & amentias
Iuges degendo, commorietur breui.
Ac quamuis primo effugiat metum aquæ,
Tamen mox ipsum tales heu casus manent
Repente, quales solent commorsos diu.
Ergo ne tales in pauores incidas,
Velim tam sacram medicinam pares.
Nam si quis ipsam quo dicam bibet modo,
Nullam commorsus sentiet insaniam.
Conficehoc pacto. Cancros fluuiatiles
Sarmentis uitis albæ, sed uiniferæ

Combure, & tere, tritos ſerua pyxide. E
Rurſus cribratam bene gentianam,
Alio conde uaſe. Cum uti opus erit,
Inſperge cyathis uini ſuauis tribus,
Myſtra duo parua cancrorum cineris, &
Gentianæ unum, ſicut dixi, contritæ.
Ieiunus hoc commiſtum ſorbeat tribus
Aeger diebus nullo intermiſſo, iube.
Lux prima ſi quo caſu præterierit,
Duobus aliis ſimplicem menſuram
Trades: ſecundo duplum die porriges
E uini cyathis, ut dixi modo, tribus.
Quibuſdam rurſus & tranſacto tertio
Videtur, tantum morſu uaſtatos graui
Tres ſemper gentianę dandos obolos,
Secundus adſit donec & uigeſimus, F
Tribus è uini cyathis uel plus parum.
Alia
Hanc quoque ad eos, qui timent aquam ſibi
Dicebat Niceratus conſtare, & ſimul
Amicis, qui mirandas iudicare
Medicinarum proprietates queunt.
Lycij Patarici optimi tres obolos,
Preſtaret Indicum, ſi id adeſſet tibi
Dies iubebat uiginti duos dare
Ieiuno, ut dixi, nuper morſo, & ex aqua.
Facere ſuccus britannicę fertur idem
Datus, quo lycium præcepimus modo.
Hoc quidam etiam multum admirantur, Duo.
Vrſinæ fellis myſtra, duobus aquæ
Admiſta cyathis, diebus tribus datum, G
Manè cum primum illuceſcit, ante cibum.
AD MORSVS rabidi canis, præſertim ubi
In rabiem complures incidunt canes,
Emplaſtrum, quo aduerſus ſaniem utor, habe,
Quæ è morſu exit; iuuabit, & ſi quid nigrum
Vulneribus ineſt, aut liuens. Vulnus ubi
Circum ſcalpſeris, emplaſtrum pone ſuper
Per longum tempus, atque uulnus dilata
Medicamento quod cruſtam, & ulcus ducat.
Facit ad aliarum ferarum nihil minus,
Quæ uirus linquunt, ictus, atque morſus:
Et tela prauo madefacta toxico:
Et ulcus omne, ſic uocant, moris mali.
Terræ ampelitidis nigrę drachmas cape
Bis quinque, bis uiginti. His adde argenti bonæ H
Tantundem ſpumæ, & tantundem bituminis.
Tribus prædictis par ſit pondus olei.
Attica pendat propolis decem quater.
Ariſtolochia, & ſymphytum, & marrubium,
Eleniumque, & chameleon bis hęc duas.
Tres iris alba ſicca, tres & ſmyrnium,
Tres galla non matura: ſex alumen, &
Poliũm, quę chalbanum uno uincat obolo.
Decem & duas thus pendat, & dimidiam.
Chalcitis vſta drachmas tantum quatuor
Pendat, centaurion tenue ter duas,
Bis quinque, & decem affunde mellis attici.
Confice diligenter, & præſens aſta:
Nam ualde, ſi contemnas, utitur cito.
Ergo ampelitim terram, & argenti ſpumam

Concrede

A Concrede uaſi fictili magno & nouo.
Oliuo affuſo. Mox igne leni quoque.
Denſari cum uidebis, alumen, atque
Chalcitim ſparge: uaſque ſeorſum aliud
Colliquet mella, chalbanum, & propolin:
Ac ſi quid aliud liquandum adſit, liquet.
Hæc ubi ſatis ferbuerint, transferas.
Oliuo iuncta cum ferbuerint parum,
Nec plus inquinant, inſpergere puluerem
Quem tuſa radix, quem caulis herbæ dedit.
His actis, ſtatim uas ab igne transferas.
Et commiſcendo, ubi refrixerit parum,
Effuſum ualida emplaſtrum ſubiges manu.
Subactum ſerua, ſed contectum corio.
Vulneri cuſpis quod intulit hoc prodeſt,
B Veneno cuſpis illata. Prodeſt quibus
Serpens uenenum intulit, atque fera.
Vnusque idcirco eſt omnium curæ modus.
Omnibus carnem vulneratam protinus
Scalpello circuncide, uel igne amputa.
Ventoſam poſt hæc, ni locus uetet, infer,
Acutisque & urentibus medicinis
Vulnus ſeruabis latum multo tempore.
Hoc nos in libro docuimus alio,
Illis ſcribentes, qui medicinas uolunt
Conficere, quæ urentibus & ſcalpro fiunt.
VTATVR idem antidotis, quas docui
Bibendas illis, quos commorſit uipera.
Bibendum trade, & hinnuli coagulum.
Bibendam trade gentianam rabido
C Cane commorſis, ac quæ dixi reliqua
Iſtris prodeſſe, nam hæc conueniunt quoque.
Cyrenes ſuccus, is ſi non adſit, dabis
Quem Medi mittunt, quantum pendet obolus
Duobus è calentis cyathis aquæ.
At gentianæ quod tres obolos trahit,
Multum radice ſuccus eſt præſtantior.

Antidoti ab Hera conſcriptæ, quæ & Theriacæ ſunt: quasq́ & nos experti ſumus. CAP. 17.

THeriaca, qua Marcus Imperator utebatur, hæc recipit, Seminis trifolii, qđ bitumen plurimum oleat, ariſtolochiæ rotundæ, rutæ ſylueſtris, erui permoliti, pondus æquale. Oĩa hæc inter ſe uino cõmiſce, rotulas confice drachmarum quatuor, quarũ unam dabis ex uino & oleo. †*Alia*. Fraxini folia contunde, exprime, expreſſum ſuccũ bibendum da: quod ab expreſſione ſupereſt, uulneri impone. *Alia ad Phalangiorum ictus*. Vni rotulæ trigonis paſtilli, piperis grana tre-
D decim admiſce, & folii herbæ grana quadraginta, cõmiſta ex uino diluto calefacto bibenda trades quotidie uſq; ad tres dies. *Alia quæ ad idem facit*: Et continet, Ariſtolochiæ longæ ʒ.j, cumini æthiopici obolos tres, ſeminis rutæ ſylueſtris ʒ.vi, ſucci cyrenaici ʒ.iii, & ſemis, rubricæ lemniæ ʒ.x. myrrhæ ʒ.vii, opobalſami ʒ.viii, piperis albi ʒ.ii, & ſemis, cachryos ʒ.iiii. Hæc tuſa & cribrata melli concorporato: & ex aqua calida dato magnitudine fabæ Aegyptiæ: ꝙ ſi impẽſius obniti uolueris, duplũ porriges. *Alia poſt theriacales antidotos conſcripta*. Neſcio tñ quo pacto Aſclepiades ordine non ſeruato, poſtea q̃ potiones duas ad coxendices ſcripſit, rurſus ad antidotos reuertatur, deſcribatq; eã, quã Zopyriã appellant: Et aliam quandã ex multis rebus compoſitam uenenis oĩbus, ut inquit, aduerſantem tam ante, q̃ poſt aſſumpta: utilẽ inſuper demorſis a cane rabido, laborantibusq́; morbo laterali, & internis doloribus oĩbus, ita ut muliebres affectiones quoq; leuet. Poſt hanc rurſus aliam plurimi vſus ſubiungit ex centum rebus conflatam, excellenter, ut ait, ad uenena, & eos, qui ſumpta ceruſſa ſuffocantur, facientẽ. Deinde ab his aliam adhuc ex rubrica lemnia confectã, de qua dudũ antea mentionẽ feci, cum Damocratis uerſus tranſcriberẽ. Illa igitur, quæ ex centũ rebus eſt, omiſſa, ſatis mihi feciſſe uidebor ſi Zopyriam uocatam, huicq́; aliam ſubſequentẽ, & ultimo illam, q́ a rubrica lemnia cognominatur, exponam, præter miſſa, ut dixi, centum rerum antidoto, quæ eadem eſt cum illa quam Andromachus conſcripſit.

† In cod. græc. Baſ. hoc in loco interpoſitæ sũt carminibus alia duæ antidoti.

¶ *Antidotus Zopyria faciens ad omnia, sed præcipue ad uenena. Iecoris morbos, Ventris inflationes, & incipientes aquas inter cutē effundi, maxime uero quando plus flatus quā aquæ affuerit.* Accipit autē E
Myrrhæ ʒ.v, spicæ nardi ʒ.v, & semis, croci ʒ.iiii, & semis, florū iunci odorati ʒ.ii, & mediam, ca-
siæ ʒ.iiii, cinnamomi ʒ.tres, piperis albi drac. unā & mediā, thuris drac. unā, & obolū unum, costi
drachmā unā. Ex his melle attico exceptis rotulas cōfice, nucis auellanæ magnitudinem non ex
cedentes, quas ex uino aut aqua dabis. ¶ *Alia Antidotus, quæ ad omnia venena tam ante, quam post
assumpta confert. Demorsos quoq; à cane rabido, Lateris morbo laborantes, internis doloribus uexatos,
sanat: ac Mulierum dolores, morbosq; subleuat.* Hēt āt radicis dulcis drach. vj, obo. j, semis, seminis
dauci cretici ʒ.vj obo. j semis, opii ʒ.iiii ob. ii, castorii drach. ii, ob. i, piperis longi drach. vi ob. iiii,
costi ʒ.vi. ob. ii, spicæ nardi drach. vi ob. i semis, casiæ nigræ ʒ.v, ob. ii, thuris masculi ʒ.i & semis,
seseleos ʒ.v, obo. ii, scordii drach. vi obo. ii semis, succi hypocystidis drach. vi, acori ʒ.ii, foliorū
malabathri drac. vi, ob. i, sagapeni drac. ii, fructus balsami drach. v ob. ii myrrhæ ʒ.vi, croci drac.
vi. obo. ii, styracis drach. vi, cinnamomi ʒ.vii, obo. ii, zingiberis drac. vii, ob. ii, piperis albi drac.
v, obo. ii, phu drac. v, petroselini drac. iiii, nardi gallicanæ ʒ.iiii obo. ii, semis, hyperici drach. ii,
succi acaciæ ʒ.ii, gentianæ ʒ.iiii, iridis illyricæ drach. ii, anisi ʒ.iii, thlaspeos ʒ.vi, obo. ii semis, ro-
sarum siccarum ʒ.iiii, mei ʒ.ii, gummi ʒ.ii, cardamomi drac. iiii, florum iunci odorati ʒ. vi obo. ii, F
opopanacis ʒ.vii, opobalsami ʒ.vi, & semis, chalbani ʒ.iii, ob. ii, terebinthinæ ʒ.iii, ob. ii, agarici
ʒ.vii & mediā, cypheos ʒ.vi, bdellii ʒ.vi, scinci ʒ.ii, amomi ʒ.iii, polii ʒ.v, ob. ii, dictamni ʒ.vi, semi
nis rutæ syluestris ʒ.iiii, sigilli lemnici ʒ.ii semis, irionis ʒ.iiii. Hæc oīa ex uino falerno & attico
melle commisce. ¶ *Alia Antidotus quæ tam ante Venenum quàm post assumpta hominem à morte libe-
rat: quæq; si cum alijs medicinis exhibeatur, impedimentum nullum affert. Quoties autem exhibita fue-
rit, eousq; nauseam concitat, quoad mortiferum omne excutiat.* Habet autem Rubricæ lemniæ sigillo
obsignatæ drachmas duas, & obolos totidē, baccarum iuniperi drachmas duas. Hæc minute cō
trita oleoq; quam bono cōmista, ex mulso dabis nucis auellanæ magnitudine. ¶ *Ad eos qui à Ra-
bidis canibus morsi in aquarum formidinem deuenerunt, Antidotum ab Aphroda sumptum.* Lathyridis
unciā unā, castorii drachmas tres. Comminuta hæc ad drachmæ pondus ex hemina uini rosacei
bibenda trade. ¶ *Auctoris eiusdem ad Aquarum formidinem Pilula:* Castorii drachmam unam &
mediā, & lathyridis grana nouem. Cōmisce & exhibe. ¶ *Ad Idem Antidotus alia à Nicostrato ac-
cepta:* Quæ continet Castorii drachmas octo, lycii indici drach. quatuor, gentianæ drachmas
duas, cancrorum exustorum drachmam unam, & mediam. Cuncta hæc melli commista dato.
¶ *Ad aquarum formidinem admirabile.* Si quis aquam in qua fabri ferrum intingunt artifice in- G
scio bibendam præbuerit, ualde mirabitur. Vt autem qui iam in aquarum formidinem deuene-
runt bibant, pannum superimmites poculo, qua parte egreditur aqua & bibit. Gentiana quoq;
per se ipsam ex aqua data confert trium cochlearium mensura. *Amaranthi grammatici* † *ad do-*

Fortasse ad viperarum morsus.

lorem pedum Antidotus, qua & ipse usus sum. Habet autem Rhei pontici ʒ,x, piperis albi ʒ.octo:
petroselini, agarici, hyperici, acori, eryngij, singulorum ʒ.vi: cardamomi, thlaspeos, acaciæ, suc-
ci glycyrrhizæ, rosarum siccarum, singulorum drachmas quatuor: seminis fœniculi, aristolo-
chiæ longæ, & rotundæ, singulorum ʒ.ii: baccarum rusci ʒ.iii, feminis apij ʒ.iii, seminis napi syl-
uestris ʒ.iii, zingiberis ʒ.iii, gentianæ ʒ.vi, scinci ʒ.ii, thuris ʒ.v, phu pontici, ʒ.iii, irionis ʒ.vi, iri-
dis illyricæ 4. tres: casiæ, ligustici, florum iunci odorati, spicæ nardi, vi, scorpiuri, singulorum
drach. vi: mellis quod sufficit. Ex hac singulis annis dato quantum est nucis auella-
næ magnitudo. *Alia qua utor*, Chamædryos drachmas quatuor, scordij
drach. tres: petroselini drach. tres, cardamomi drach. tres, mar-
rubij, gentianæ, singulorum drach. quatuor: cen-
taurii drach. quatuor, & semis, aristolo-
chiæ rotundæ tantundem, mel- H
lis quantum satis
est.
Dabis ex hac singulis annis nucis
auellanæ magnitu-
dine.

GALENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM LOCALIVM SIVE SECVNDVM LOCOS LIBRI DECEM

B

A Iano Cornario Medico iam in latinum sermonem conuersi, ac denuo post Nicolai Macchelli Medici Mutinensis emendationem, plurimis in locis ad veterum græcorum codicum amußim castigati.

ARGVMENTVM PRIMI LIBRI.

Continet medicamenta ad pilorum,& summę cutis capitis affectiones.

Quid agendum hoc libro, ac de differentijs,& affectionibus pilorum.

QVòd non solum is affectus qui curatur, curationē ipsam indicet, sed quòd tum ipsius ægri temperamentum, tum affectæ particulæ natura, non parum simul indicent, antea in commentarijs De medendi methodo est monstratum. Quemadmodum etiam quo modo quis ex simplicibus me-
C dicamentis per se compositū aliqđ faciat, compendio quidē in illa ipsa methodo, fusius vero in septem libris ante hunc itē editis, oēm componendorum medicamentorum uniuersalem uiam ac rōnem ostendimus. Nunc uero quomodo quis per se uniuersali via ac rōne medicamentorum facultates præparet ad singulas partes congruentes, atque ijs, quę à prioribus medicis inuentæ sunt rectè vtatur, percurrere propositum est, à capite initio facto, sicuti omnibus, qui nos præcesserunt est visum. Accidunt autem capiti plurimæ affectiones cum reliquis omnibus partibus communes: verum capillorum affectionem cum paucis communem habet: propterea quòd etiam pilosum esse, ex primaria ratione haud multis inest. Generatio enim pilorum eadem est, quæ terræ nascentium, quemadmodum in libris De temperamentis est demonstratū. Quemadmodum autem in ijs quędam arte & arbitrio agricolæ, quædam uero iuxta naturales causas proueniunt, eodē modo & in aīalium corporibus.† Aruo.n.cuipiā triticum, aut hordeū, aut quidpiā cęterorum cerealium seminum in se natorū habēti, ea pilorum parte, quæ in regione superiori producitur, caput similatur. Pili uero qui in uniuerso corpore, cęteris herbis similē habent generationem: non.n.secundum primam rationem, sed per accidens quoddam, natura
D eos generare solet. At pili cum palpebrarum, tum superciliorum, nō paruam utilitatem animalibus exhibere ostendebātur: menti uero & pudendorum pili minoris utilitatis gratia producti uidentur. Quapropter etiam affectiones pilorum in oculis & supercilijs in primis nos ad sui curationem adhortantur: secundum uero locum capitis capillorum affectiones habent: deinde menti & pudendorum. Sunt autem pilorum affectiones, perfecta perditio, & coloris ipsorum alteratio, uelut in uitiligine alba, {leuce Græcis appellata,} fieri consueuit. Ad hæc etiam in alopecijs & ophiasi non modicum, atque indecorum detrimentum simul capillis accedit. Quidam igitur promiserunt ueluti has, sic etiam incipientem caluiciem se, ne augescant, prohibituros: sunt autem qui hoc impossibile esse dictitant. Ad alopeciarum autem, & ophiasis curationē accedentes, pharmaca scripserunt, per quæ perfectā ipsarum sanationē pollicent̄. At uero pleriq; medici ex ipsorum usu aliqn̄ non solum successu longe frustrant̄, sed etiā uehementer nocēt, ut affectio ipsa incurabilis reddatur: qđ sane ipsis etiam circa alia pharmaca cōtingit, q̄bus citra methodi rationem utuntur. Ego uero id qđ Hippocrates præcepit, in artis operibus facere semper annitor: nimirum ‖ Vt quod auxilij loco adhibetur, uelut ille scripsit, iuuet, uel certe non noceat. Quod uero pharmacorum citra methodum usus non solum non prosit, sed frequenter etiam obsit, hinc sanè discere licet. Iam vero ordiendi quod proposuimus tempus adest.

† Antiq. interpres qui oīa fideliter ex græ. ad uerbū transtulit, hæc ita est interpretatus. terra enim habenti triticum, uel hordeū, uel aliud aliquod cerealium seminum in se ipsa orientium, caput assimilatur, alijs uero herbis pili q. ī superiori parte nascuntur, qui his qui sunt ī toto corpore pilis similem habent generationem.

5. Epid. com. 2. t. 50. 3. 112. f

De Alopecia, Caluicie, & Ophiasi. CAP. 2. E

A.l.4.f.7.t.1. c.2.fol.505.h

QVemadmodum plantę aliquæ ob humores inopiam reficcatæ corrumpũtur, aliquę uero ob humoris alieni ab ipſarũ natura cõmercium, eodem modo & capilli aut ꝓpter humorum, ex quibus nutriri conſueuerunt, inopiam, aut propter eorundem uitiationẽ, accidit vt corrumpantur. Et propter inopiam ſanè humorum caluicies cõtingit, ꝓpter uitiatos uero humores alopecia, & ophiaſis: vnũ quidem ambæ ſecundum morboſam affectionem malũ, nomina aũt iuxta figurã hñtes diuerſa: ſerpenti.n. ſimilis læſa capitis pars in ophiaſi apparet: alopecias aũt ob id appellatas ferũt, ꝙ uulpibus frequẽter accidãt. Nos aũt, propter quid ſic appellari cõtigit, non quærimus: unde uero oriantur cauſam quærentes, eã ipſam humorũ vitiatorũ redũdantiam comperimus. Quales autẽ tandẽ ſint corrupti humores, ex colore cutis capitis cognoſces: aliquibus.n. mutata albidior apparet, aliquib⁹ nigrior, aut pallidior. Quare in iſtis primũ totius corporis purgationẽ adhibebis, aut pharmaco pituitã ducente exhibito, aut quod bilẽ pallidã, aut nigrã trahit, coniectura redundãtis humoris ex colore cutis facta. Ego vero ſemper ꝑ hierã purgaui: aliqñ veratro nigro adiecto, vbi atrę bilis expurgare volui humorẽ: aliqñ ſcammonia, ſi amara bilis purgãda eſſet: ſi uero pituitoſum exuperare conieciſſem humorẽ, nihil admiſcui. Tales.n. præſertim ex capite, hiera ex colocynthide purgare cõſueuit, ſimulq; cũ his etiã alios F quoſdã humores etiam ſi ſcãmonia, aut veratrũ nigrum, aut epithymum non aſſumpſerit. Quin & ex aloe catapocia, quæ tum ſcammoniam, tum colocynthidẽ admiſtã habẽt, utiliter ita affectos purgare ſolent. Cæterum poſt totius corporis purgationem, pituitã per os ducere præſtat, § Grę̃ci ἀποφλεγματίζειν dicunt: § deinde uſqueadeo affecto loco remedia admouẽda, de quorũ cõpoſitione dicere aggredior. Oportet enim, uelut in alijs, ſic & in his affectioni mederi, cui⁹ acceſſio ſiue ſymptoma eſt uitium capillorũ. Si quidẽ igitur uitiatus humor circa vnũ locũ fuerit collectus, ſcopus medendi erit, ut his q̃ celerrimè euacuet, prius q̃ ab ipſo cutis in quendã malum habitũ deducatur, tñ, ut ẽt, ſi quis uitiatũ ipſius humorem euacuet, & boni ſanguinis influxũ præparet, is adeo ẽt à malo in ipſa habitu prius inducto corrumpatur. Si itaq; uitiatũ humorem in cute euacuare uolueris, diſcuſſorijs pharmacis opus habebis. Atq; contradicet forſan aliquis, communem ſcopum in oĩbus affectionibus, quę ex influxu humorum fiunt, contemni, ac ſubuerti ratus, repelli ipſos debere aſſerens, partẽ refrigerãdo, ac adſtringẽdo, non attrahi calfaciẽdo: eſſe autẽ diſcuſſoria medicamẽta oĩa facultate calida. Et certè affirmam⁹ nos quoq; uerè hæc dicta eſſe. Incipiẽtes.n. ophiaſes, & alopecias ꝑ hmõi pharmaca ꝓhibere oportet, ne augeſcãt: nõ tñ iam principium ipſorum alopeciam, aut ophiaſin appellari, ſicut neq; ſcabiẽ, neq; G lepram iam appellamus, quæ ex impetigine orditur. Ego itaq; queẽadmodum noſtis, etiã iã factas alopecias aliqñ ſola purgatione ſanaui, nullo amplius medicamẽto poſt ipsã ad locũ affectum admoto. Vt autẽ ampliorẽ eius rei experentiã facerem, ex eiuſmodi quopiã ſucceſſu ſum impulſus. Adoleſcens quiſpiã bonæ habitudinis, & exercitijs adſuetus, hãc affectionẽ in capite habebat: erat autẽ ſatis familiaris mihi, ut uictus rationẽ ẽt ipſius, qua iam per tres, aut quatuor menſes uſus erat, ꝓbe noſſem: explebat.n. ſe quotidie ferme fungis. Hũc itaq; ſola hiera ex colocynthide purgaui bis in quinque diebus: in prima ſanè purgatione quatuor ex ea drachmis, in ſecunda quinq; exhibitis. Prius q̃ uerò ad has purgationes ꝑuenirẽ, catapotia ex aloe undecim ei ꝑbui, ciceribus ferè magnitudinem parẽ hñtia. Habent aũt catapotia hæc, colocynthidis partem, i: aloes & ſcãmoniæ, utriuſq; partes ij: his ego unã partem ſucci abſinthij miſceo. Antea uerò ẽt maſtichen chiam, & bdelliũ adieci, hoc.n. modo Quintus utebaẽ. Verum ꝑꝑ quid ea reiecerim, poſtea alio ſermone explicabiẽ, quem in cõpoſitionis purgãtiũ pharmacorũ libros reſeruo. Cum igiẽ poſt has tres purgationes homini pituitã è capite deducere ꝑ apophlegmatiſmos uellẽ, atq; deinde pharmacũ quoddã ad affectã partem adhibere, cõtigit ipſum de repẽte in ꝓfectionẽ quãdã ablegari: in qua cũ boni ſucci cibis, de q̃bus à me audierat, uteret̃, poſt dies H fortè uiginti redijt, ab affectione circa capillos penitus curatus. Ex hoc ſanè ſucceſſu incitatus ego, cũ in alijs eandẽ curationẽ feciſſem, expectaui vt viderem, q̃d citra pharmacorũ ad caput adhibitionẽ eſſet ſecuturũ. Curati ſunt itaq; oẽs hoc modo: non tñ in iam inueteratis hmõi experientię ꝑiculũ feci. Difficulter.n. eluunẽ in his cuti admodũ inſidentes ſeroſi humores: multo verò magis in ijs, q̃bus iã ipſa cutis ad malũ habitũ ꝑuenit, † deſperãda eſt ꝑ ſolas purgationes curatio. Atq; hæc q̃dẽ neceſſario ꝑfatus ſum. Cæterũ de pharmacis affectioni huic cõmodis iã dicere incipiã. Euacuatiua igitur oĩno eſſe oportet ipſa affligẽtis humoris, verũ euacuare nihil põt, quod non diſcutiendi ui ſit ꝑditũ, eam verò vim citra calefactionẽ hr̃e nõ poteſt: ſed ſi quidem ex uehementer calfacientium numero fuerit, cutem exuret: ꝙ ſi verò nõ urat, in principio quidẽ ꝑclare iuuabit, progreſſu verò tꝑis cuticula capitis ſuꝑ reſiccata talis euadet, qualem in caluis videmus. Nõ tñ ſimpliciter moderatè calidũ eſſe pharmacum oportet, ſed intra videlicet fines ſcopi ꝓpoſiti accedens. Nã & tenuiũ partiũ ipſum eſſe conuenit, q̃d ſanè in altũ ſit ꝓgreſſurum, unde radices capillorũ gñationis ſuæ principium hñt, & ui qualem diximus ꝑditum: ꝑꝑ id ꝙ craſſior ſit, & durior capitis cutis, & ob id medicamento opus habeat efficaciore. Itaq; ſi ſupra hoc, ꝙ uitiatos humores diſcutiat, ẽt idoneum ſit ad bonum ſanguinẽ attrahẽdum, uelut eſt thapſia,

A.l.4.f.7.t.1. c.6.fo.507.d

† Gr. οὐ χρὴ θαῤῥεῖν μόναις ταῖς καθάρσεσιν. i. non eſt fidendum ſolis purgationibus.

A thapſia,optimum ſanè pharmacũ eſt cenſendum.At uero cum thapſia longe calidior ſit,q̃ affe
ctioni ſit ex uſu, merito eius adhibitionem per ſe uitamus:exulcerationes.n.in cute excitare cõ-
ſueuit,& omnino phlegmonoſa œdemata:quapropter neceſſario quędam,quę eius vehemen
tiam mitigent admiſcemus. Id ipſum uero ceratũ ex oleo apparatum præſtare poteſt:ſit autem
tenuium partium oleum, quale eſt Sabinum,præſtat item moderate eſſe uetuſtũ . Ad hanc rem
confert item oleum cicinum, quod mox ab initio eiuſmodi naturã habet,quale prædictum eſt
Sabinum inueteratum.Quòd ſi neutrum horum ad manum ſit,ex reliquis gręcis oleis citra olea
rum germina apparatis, quodcunq; tandẽ admiſcemus, præſertim ſi ſit uetuſtum. Perſpicuum
itaque eſſe opinor, oleũ ex Iberia,aut Hiſpania,aut quomodocunq; quis eã appellare uelit,fu
giendum eſſe,itemq́; quod ex oliuis nõdum plene maturis apparatur,Omotribes,& Omphaci
num Græcis appellatum. Vſus ſum autem & ſola thapſia,uehementi eius facultate larga aquæ
admiſtione exoluta. Verum de thapſiã.qui ipſa vtitur,ſciat opus eſt,maximam differẽtiam eſſe
recẽtis ad uetuſtiorem : uis enim huius pharmaci poſt annum multum exoluitur,atq; amplius
adhuc poſt duos annos:auderet autem quiſpiam dicere,inutilem penitus eius uſum ad trienniũ
progreſſæ.Hæc igitur haud ignorãs,imparem aquæ modum admiſcebis.Ad recẽtem enim plu
B rimum aquæ ades, eamq́; ſæpe ſingulis diebus illines : ad eã uerò quæ per tempus imbecillior
reddita eſt,minus adfundes,quò & ob craſſitudinem diutius adhærere,&propter liquiditatem
non ſtatim defluere contingat. Quin,& cùm compoſitum pharmacũ paras,quod thapſię admi
ſtionem requirit,quale eſt quo ego aſſidue utor,nõ æquale ſemp̃ pondus thapſiæ admiſcebis,
ſed quantum pro tempore ætatis eius conuenit, tantũ ipſum pondus augebis.Cæterum de hac
tota re paulo poſt diligentius, cum ad compoſita peruenero, differetur,ubi prius oĩa ſimplicia
pharmaca affectioni huic familiaria recenſuero. Etenim ex his,q̃ fortiter calfaciũt,eſt Euphor *A.ibidem.g.*
bium: quæ autẽ ſufficienter, Laurinum, ſiue oleum ſiue vnguentum,aut quocunq; tandem no-
mine id appellare uelis:nã & his unà cum calfaciendi ac diſcutiendi facultate,ineſt uis attrahen
di ſanguinem in locum ab ipſis calefactum . Licet igitur ipſis & per ſe uti, euphorbium quidem
in oleo læuigãdo ſoluendove, laurino uerò ſolo citra alterius admiſtionem illinendo:ſi tamen
nimis fluidum appareat,parum ceræ addatur. Cum uero multo calidius ſit recens euphorbiũ,ſi
quidem eo quod duorum aut trium annorũ eſt,uteris,ad libram unam romanam olei,euphor-
bij unciam unam inijcies,quę ſanè duodecima olei pars exiſtit.Recenti uerò euphorbio parce
utaris,quàm minima eius parte primum admiſta,aut etiam ceræ uncia una inſuper addita,quo
C uideas quantum hominem excalfaciat:licebit enim tibi,ubi rurſus vti voles,denuo addere ſiue
oleum,ſiue ceram malis.Eodem modo etiam thapſia utendum eſt,omnibusq́; fortibus medica
mentis. Peccatum enim infra modum nullum detrimẽtũ affert,ſupra uero,aliquãdo exaſperat
& exulcerat cutẽ,inflammationemq́; ſuſcitat.Et ſane ubi in ſequentibus compoſitis pharmacis
quandoq; euphorbiũ, aut thapſia ſcribatur, pondus ipſorum in uigore exiſtentiũ,nõ veterum
intelligere oportet.Valde enim uetuſta omnino fugere oportet,non ſolũ in his pharmacis,ſed
omnibus etiam alijs,quæ uidelicet ſucci,& liquores,& flores,& folia,& fructus,& radices,& ſe
mina exiſtunt,quando ſanè etiam metallica,per longioris temporis ſitũ & ipſa viribus infirmã-
tur.Vtimur tamen quibuſdam pharmacis uiginti aut etiam triginta annorum,propterea quod
nondum uergentem omnino habeant ætatem: alia enim aliam tum uigentem,tũ uergentẽ ſeu
inclinatam ætatem habent,atque etiam,ſi ita dicere libeat,ſenectam.Vnumquodque autẽ pro-
prium uigorem ijs, qui ea ſæpe uiderunt,indicat,tum ex odore,tum ex guſtu,aliquando etiã ex
colore,& ſecundum craſſitiem compage.Quemadmodum in alijs omnibus pharmacis nõ ſolũ
quòd calefaciant operæprecium eſt cognoſcere,ſed & quanta diſtantia,quantoq́; ordine id fa
ciãt. Sic item in iis,quæ alopecijs conferunt pharmacis noſſe oportet,ꝙ calidiſſimum quidẽ ex
D eis eſt euphorbium.Eo autẽ minus calidum eſt thapſia,poſt thapſiam autem ſinapi,& * naſtur
tium. Iuxta alium autem modum limnitis nulli horum ſecundum eſt : habet autem præter hanc
duas alias appellationes, nam & adarcium,& adarce uocatur.Poſt hęc ſuccedunt ſulphur,& ni-
tri ſpuma,ipſumq́; nitrum molle uſtum,& quod berenicariũ appellãt:quemadmodũ & aphro
nitrum album,leue,ac laxum †,quod nullam in ſe terream* aſperitatem habet. Deinde veratrũ
utrunque,& erucæ ſemen,& laurinum ſiue oleum ſiue unguentũ uelis appellare:ad hæc alcyo-
nium utrunq; uſtum, & nõ uſtum,præſtat tamen uſtum:& arundinis radices,itemq́; cortex,am-
bo uſta. Quin & pix liquida, & cedrinum,quod aliqui cedriam appellãt, & murium ſtercus,ur-
ſæq́; adeps:pręſtat autem ſi uetuſtior extet.Quanquã etiam hyænæ,leoniſq́; ac pardalis,ac an-
ſeris, adipes cõueniunt,& quicunq; tenuium partium ſubſtantiã habent,quo prompte in cutis
profundum penetrare queãt,atq; ad radices uſq; capillorum pertingãt.Sed & amygdalę ama
ræ integræ uſtæ commodę ſunt,& thus aceto acerrimo confectum.Confectum autem intellige
cum pluribus diebus,& maximè ad Solem,diutius cum acri aceto ſit contritum.His itaque om-
nibus pharmacis licet utaris,ad fortia q̃dẽ cerato liquido addito, debilibus uero oleo laurino
imbutis.Et inueteratas quidem ac difficulter curabiles cum fortibus perſanare conaberis,inci
pientes autem & paruas,cum debilibus.

* *Vbicunque cardamum. i. naſturtium, legitur, codex quidam manuſcriptus græcus ferè ſemp̃ habet cardamomum.*

† *Deeſt in antiquo cod. Habet hæc tamen. Actuarius 6. meth. med. ca. 1. ubi hunc locũ æmulatur.*

* τραχύτητα Al. παχύτητα. i.craſſitiem.

Ad Alopecias compoſita medicamenta. E

Cæterum pharmaca cõpoſita,quæ partim à prioribus medicis,qui alicuius,æſtimationis fue
runt magnopere ſunt laudata, partim uerò à nobis ipſis ꝑ longã experientiã ſunt examinata ac
probata,eiuſmodi exiſtunt. ¶Euphorbij,thapſiæ,laurini,ſingulorum ʒ ij:ſulphuris uiui,ueratri
utriuſq; ʒ i:neq; refert albo an nigro ueratro,quod ad manum ſit,utaris.His admiſce ceræ ʒ.vi,
laurino,aut cicino, aut ueteri oleo p̃eliquãs: utereq́; hoc ut fortiſſimo pharmaco ad ĩueteratas
& ægre curabiles alopecias,His ẽt:aliquando naſturtij ʒ.i,aut alcyonij uſti ʒ i,admiſcui.Prę́ſtat
aũt in hunc uſum alcyonium quod durius eſt & magis aſperum.Quòd ſi thapſia nõ adſit,pro ip-
ſa tm̃ pondus ſeminis naſturtij aut erucæ addes,aut ipſum adeo naſturtium . Si uerò laurinum
non habeas bonum, picem liquidam adde:laurinum nanq; picem liquidã nõ multum excellit,
thapſia uero reliquorum reſpectu maximũ exceſſum habet. Hoc ſanè pharmacum oĩum quę
ad hanc affectionẽ efficaciter faciũt, fortiſſimum & ualentiſſimum eſt,qñ uidelicet affectio,vt
dicebam,ægre recipit curationem.Quæ.n.parua eſt & incipiens etiamnum,ſola purgatione ſa-
nañ, & ꝑ ſingula q̃ recenſui ſimplicia uſta † laurino, aut cedrino,aut liquida pice,aut cicino,uel
ueteri oleo excepta. Admiſcui ẽt aliquãdo mel pro cerato,minori tñ copia & pondere,neq; ul
la ex parte peius euaſit pharmacum.Quæ uerò ẽt ex adipibus componuntur thapſiæ pauſillum F
aſſumẽtia proſunt, præſertim ſi euphorbiũ & adarciũ addatur.Sit autẽ adipis cuiusq; pars una:
ſunt.n.tres, leonis,pardalij,& hyænæ.Si uero hyænæ adeps non adſit,ſufficit præſentibus reli-
quis duob⁹ uti,anſerino admiſto.Si uero oẽs quatuor habeas,ſimul omnes miſcebis,addito in
ſuper ſi adſit urſino. Ad totam uero eorum molem duodecimã thapſiæ,aut euphorbij partẽ ad
dere ſatis eſt:aut ſi oĩno fortius facere uelis, amborum ſimul addes:nam & per experientiã hęc
ipſa pharmaca efficacia ſunt iudicata.Plurium.n.experientiæ habendæ gr̃a,petentibus ſubinde
medicis à me amicis,ſingulis aliud atq; aliud eorum,quę experiẽtia cognita habui,ex tꝑe dige
ſtum exhibui,& reperta ſunt ſanè plurima ex eis optime cõducentia. Verũ ante oĩa uos metho-
di meminiſſe oportet circa eorũ uſum,quæ cõis in oĩbus præſertim fortibus pharmacis exiſtit:
quare ẽt ſępe eius mẽtionem facio,utpote in qua magna omnino uis ſita eſt.Qui.n.ſingulis for
tibus pharmacis utitur, in principio quidẽ ipſa molliora adhibebit, admiſtione uidelicet eorũ
quæ uires ipſorum exoluunt:qualia ſunt oleum & cera,& ex ſimplicibus q̃ diximus debilia,ue-
lut eſt thus, & arundinis cortex ac radices exuſtę,& amygdalę amaræ,& quæcũq; illius generis
exiſtunt. At uero poſt primũ uſum,cũ iã ſcd'o adhibere uoles,intueri oportet qualem alteratio-
nem in affecta particula prius admotum pharmacum fecit, atq; illius reſpectu aut vehementiã G
facultatis eius lenire,aut augere.Velut in hac,quam iam tractamus affectione,primũ quidẽ ca-
pillos nouacula tollere oportet, deĩde affectã cutẽ ꝑ linteolũ,neq; aſperũ,neq; molle nimis cõ
fricare,ac uidere ad quantũ ruborẽ ꝑ huiuſmodi motionẽ ac cõfrictionem ꝓuenit. Hoc.n.tibi
ex uſu ad ſpẽ curationis eſt futurũ.Nanq; ſi ꝑ exiguas defrictiones rubefiat,moderatã affectio-
nem opinaris:ſi uero ꝑ multas,grauiorem,p̃ſertim cum quędã cuticulæ ẽt ſi multum confrices,
non rubefiant.Manifeſtũ igitur eſt has oĩum difficillime curari,ſicut cõtra,facillimè,quę facile
rubeſcunt:quæ uero inter has medio modo habent,tm̃ inter ſe differunt,quantum uel ad peſſi-
mas,uel moderatiſſimas accedũt.Atq; hæc q̃dẽ acceſſiõis loco ſint dicta,quanq̃ neq; neglectui
habẽda. Rurſus itaq; ad id, quod ꝓpoſitum erat reuerſus,methodi te cõmonefaciam,quã uſus
pharmacorum requirit. Poſt primã igitur pharmaci,cuius uſũ elegeris,adhibitionẽ,intueri cõ
uenit primũ quidẽ,an ẽt ante confrictionem cutis coloratior appareat:deinde aũt an cũ paucio
re q̃ prius frictione:aut an cum æquali quidem, magis tñ q̃ prius rubicũda fiat. Præ oĩbus vero
animaduertere oportet ne in fortiũ pharmacorũ admotione cutis ultra q̃ cõuenit concaleſcat,
id quod tum ex colore ipſius,tum digitorũ tactu deprehendes:colore nãq; flauior apparebit,&
digitorum cõtactu abunde calidã cognoſces.Horum itaq; animaduerſionẽ habere oportet:pe H
riculum.n.eſt iterũ, atq; iterum repetito eorum uſu,cutem exuri.Quare ad molliora tranſeun-
dum eſt:aut eodem utendum quidem,ſed cerati,aut adipis,aut liquoris cuiuſdã oleoſi admiſtio
ne ui ipſius exoluta.Vtendũ eſt & olei calidi dulcis irrigatione,& cataplaſmate ex pane,fomen
tisq́; & ſcarificationibus,ac cucurbitis,& cerati illitione,§uirium item refectrice diæta.§ Cæterũ
perſeuerãte affectione utendũ eſt aſſidua raſura , & rubificatorio ex ſinapi, uelut eſt prædictũ.
itẽq; frictionibus p̃ſcriptis: & ſequẽtibus diebus illita pice,aut oleo cedrino,& poſt cõfrictionẽ
ſcarificationibus. Quidã uero aciculas colligantes hoc modo,ut aciẽ ad cutẽ uergentẽ habeat,
per ipſam cutem cõpungunt.Verum poſt rubificationẽ per defrictionem inductam & poſt ſca-
rificationẽ,pharmacis q̃ ex alto euocare,ac meatus tranſmutare poſſunt§Metaſyncritica Grę́ci
appellant,§utemur. In omnibus aut cõis ſcopus hic ſit,ut in aere calido pharmacum ipſum ad-
hibeamus, & maximè ſi fieri poſſit in loco inſolato,qui non habeat auram ipſum perflantem:
hyemis autem tempore præſtiterit in balneo his pharmacis uti.

De Pharmacis compoſitis ad Alopeciæ affectionem à ſenioribus me medicis conſcriptis.

Heras quidem igitur in ferula iuxta dictionis ſeriẽ ſic ſcripſit ad alopecias. ¶Alcyoniũ qđ
aſperius eſt,uſtum ac cum oleo tritum, ac læuigatum loco illinito. Sit autem oleum maximè ex

lucernis

† vſta i. κεκαυμένον. al. κατ' αὐτὸ μόνον. i. per ſe ſola.

A.l.4.f.7.t.1. c.5.fol.507.c

A lucernis acceptum.Hęc quidem ſunt Heræ herba:Verum noſſe oportet mediũ eſſe uiribus hoc pharmacum,& propterea ad medias magnitudine alopecias curandas ſufficiens.Infirmũ equidem pharmacum eſt,ſi calami radicem aut corticẽ,aut amygdalas amaras,aut eius generis q̃ppiam vſtum, cũ oleo committas.Fortia uero ſunt quæ ex euphorbio,& thapſia,& adarca apparantur.In medio vero iſtorum eſt alcyonium uſtum,ſed & ipſũ moderatius redditur oleo admiſto,fortius vero liquida pice,aut laurino affuſo.Miſcetur itẽ prædictis adipibus.Et ſanè ego cuidam,qui ad hanc affectionẽ urſino adipe uſus erat,nec quicquam profecerat,alcyoniũ† admiſcere conſului,à quo poſtea breui ſanus euaſit.Cæterum oleum lucernarum nõ ob aliã rationẽ aptum eſt,q̃ ꝙ magis tenuium partiũ exiſtit,id qđ ipſi ex lucerna,in qua ueluti coquitur accedit, fitq́; tum ueteri,tum cicino adſimile,ueluti ſi ẽt aliàs ad ignem oleũ uelis calefacere.Itaq; & ſordes q̃ in lucernis liquido luto ſimiles gignuntur,ijs,qui apud nos ruri degũt cognitæ ſunt,ad ulcera in medio digitorum pedũ curanda efficaces:quę ulcera frequenter illis oboriuntur, ꝓpter illuuiem,& negligentiã perluendi eos ſingulis diebus. His itaq; ſordibus lutoſis conſului cuidã rurali alopeciam,ubi prius raſiſſet,quã mihi oſtenderat,illinire,ſimulq́; frequẽti abraſione uti: qui ſanè ab ipſis perſanatus, etiam alios tentauit hoc modo curare, utpote qui putaret omnem
B alopeciam ab hoc pharmaco poſſe curari. Verum ego cum moderatam eius affectionem eſſem intuitus,ſperaui ipſum quidem per illas ſordes conſecuturum.

† *Addit uſtum antiquus interpres.*

Aliud compoſitum pharmacum Heræ pueris aptum.

Aliud etiam deinceps pharmacum Heras poſt præſcriptũ,iuxta ſeriem dictionis hoc modo ſcripſit.¶Seminis erucæ partem j,naſturtij partem j,nitri partem i.In aliquibus autem exẽplaribus ſimpliciter ſcriptum eſt:Erucæ partem j,naſturtij partem j,nitri partem j,contritis picẽ liquidam affunde,& loco prius confricato impone:atq; ubi abſtuleris pharmacũ,locũ ſpongia calida imbuta extere. Auferes autem bis per diem,& in pueris maxime efficax conſpicitur hoc pharmacum:fortius enim eſt priore, uerum inueteratam,& ægre cedẽtem alopeciam nõ curauerit:quod ipſum etiam Heras indicat,qui in pueris ipſum maxime efficax adſcripſit,hoc eſt in corporibus molli cute præditis.Ex huiuſcemodi enim uitiati humores facile diſcutiuntur. Habent autem conſimilem pueris cuticulam eunuchi & mulieres.

De ijs,quæ Crito ad Alopecias conſcripſit.

Crito uero in tertio libro eorũ,quę ad corporis ornatum pertinent,ſic ſcripſit.¶ *Ad affectionẽ alopeciam appellatam, quæ capillos deuaſtat, & cutis deformitatem indicit, ſubſcriptis compoſitionibus*
C †*vtendũ eſt, ut Heraclides Tarentinus tradit.* Amygdalas amaras cũ corticibus uſtas ac tritas aceto excipe,modico item affuſo melle.Vſu uero expetente,loco per mundũ linteolũ præfricato, aſſidue illine.Prodeſt aũt maximè etiam aſſidua raſura,antequã pharmacum imponatur.*Aliud, quo Moſchus uſus eſt.*Erinaceorum marinorũ teſtas exuſtas & aqua ſubactas locis præfrictis impone.In quibuſdam exemplaribus non aqua,ſed adipe urſino excipi debere erinaceorum cinerem repperi,quod mihi magis placuit:hoc enim modo efficacius redditur.*Aliud.*Arundinis radices uſtas adipe urſino excipe,atq; impone.*Aliud.*Thapſiæ corticem tritum cũ aceto imponito.*Aliud.*Chamæleonis radicẽ cum aceto diligenter tritã imponito.Hæc præfatus Criton deinceps ita ſcribit:Quòd ſi uero perſeueret affectio,ſubſcriptis compoſitionibus utẽdũ eſt. Quibus uerbis plane indicat per pręſcripta medicamenta moderatas affectiones ſanari.Itaq; deinceps quæ ad fortiores affectiones conducunt ſcribit, q̃ iuxta ſeriẽ dictionis ipſius hoc modo habẽt.

† *Additur in antiquis* πρὸς ἀλωπεκίας τὰς μετρίας, *idest ad alopecias moderatas.*

¶ *Ad alopecias uelut Heraclides Tarentinus tradit. Oreſtini ad alopecias inueteratas.* Muſcerdæ ℥.ij, thuris ℥.ij:aceto acerrimo diſſoluta præraſis locis illine. *Aliud.* Erinaceorum marinorũ una cũ teſtis exuſtorum ℥.ij,gallarum acerbarum tantundem, amygdalarum amararum uſtarũ tantũdem, muſcerdæ ℥.j:aceto diſſoluta & probe trita imponito. *Aliud Oreſtini.*Pilorum urſi uſtorũ,
D adiãti uſti,radicum arundinis uſtarum, foliorum fici uſtorum,panniculi cilicij uſti,ſingulorum æquales partes:adipe urſino & cedria excipe.Vſus uero tẽpore,loco foto,& per fici folia cõfricto,ac per nitrum exterſo,pharmacum quotidie illine.Cutis uero ſuperficie exulcerata,ceratũ ex oui luteo impone, † & farinarum tritici ac hordei ſuccum recentẽ ſuperline. *Aliud Orthonis Siculi accommodatum.*Cineris ranarum minimarum in ollula uſtarum partem unam:muſcerdæ, ueratri albi,radicis arundinis uſtę,piperis albi,ſingulorũ ęquales portiones aceto excipe,& ad præfrictum ac præraſum locum utere.*Aliud.*Cineris ungularum caprinarum uſtarum,ſucci thapſiæ,alcyonij,muſcerdæ,ſpumæ nitri,myrrhæ,piperis albi,zingiberis,ſingulorum æquas partes probe tritas felle caprino excipe.

†Al. Et liliorum & tritici & hordei ſucco recẽti.

Quæ Cleopatra in libro eorum,quæ ad corporis ornatum pertinent,ſcripſit.

In libro Cleopatræ de ornatu corporis, ad alopecias deſcripta ſunt pharmaca, q̃ iuxta illius dictionis ſeriem hoc modo habent.¶ *Ad Alopecias.*Sandaracham tritam,largoq́; uiſco quercino exceptam,& in linteolum inditam,loco per nitrum prius præparato imponito.Ego uero ẽt nitri ſpumã ad prædicta admiſcui, & egregie efficax pharmacũ fuit. *Aliud.*Scillæ ℥.j,ueratri albi ℥.j:ex aceto trita p̃raſis & nitro confrictis illinito. *Aliud.* Sinapis ℥.j,naſturtij ℥.j,trita ex aceto:præraſis & nitro exterſis locis imponito. Præſtat aũt locũ uulnuſculis† impactis ſcarificare,

† *Deſunt in antiquo.*

Aliud. Corticis arundinis ℥.iiij, spumæ nitri ℥.iiij:pice liquida exceptis utere. Cæterum locũ assidue radere oportet,& cum linteolo confricare, sic enim q̃ celerrime pilos ꝓducet. *Aliud.* Muscarum capita contrita affrica. *Aliud.* Muscerdas tritas illine, loco prius per linteoli affrictũ sub cruento reddito. *Aliud.* Amygdalas amaras unà cũ corticibus exustas cũ aceto & melle cõtere, & loco per defrictionem subcruẽto reddito illine, idq; ipsum assidue facere perge:& locum nouacula rade,sic.n.capilli cito prodibunt. *Aliud.* Cæterum ea quæ sequitur compositio omnes uisua præcellit,faciens item ad profluuium capillorum, cũ oleo aut unguẽto dissoluta:facit & ad deciduos in principio palpebrarũ pilos,& in caluiciẽ prolabentes: estq; omnino admirabilis. Murium domesticorum ustorum partem unam, panniculi*ampelini usti partem vnam, dẽtium equinorum vstorum partem vnam, adipis vrsini partem vnam, medullæ ceruinæ partem vnã, corticis arundinis partem vnam. Hæc oĩa arida læuigentur,& sufficienti melle admisto ad crassitudinem mellis redigantur, indeq; adeps & medulla liquefacta addantur:& pharmacũ ipsum in æream pyxidẽ reponatur, ex eoq; alopecia, donec capillos ꝓducat defricetur. Similiter aũt & proflui capilli quotidie ex eo illinãtur. Porrò inter hęc ipsa pharmaca, itemq; ea, q̃ deinceps describentur, nõ difficile est dijudicare quæ acriora ac fortiora, rursusq; q̃ molliora & imbecilliora, existãt, modo quis ea, quæ in principio dixi, in memoriam reuocet. Ita enim & rectus eorum usus continget, nimirum ad mediocres alopecias mediocribus adhibitis, ad fortiores fortioribus: velut etiam ad eas quæ fortissimæ sunt, fortissima remedia admouentur.

*Ad alopecias. — *Al. lindi.*

Quæ Archigenes ad Alopecias commoda medicamenta conscripsit.

Archigenes item hęc pharmaca ad alopecias hac uerborũ serie descripsit.¶ Alopecias leues & in supficie hærẽtes, nitro cõfricatas, ac linteolo extersas, uerbenaca in Sole trita acetoq; diluta largiter illine. Aut eodẽ modo extersis betæ folia impone, insuperq; linteolo humecto contege, aufer aũt ea per loci humectationem. Cæterum in altum progressas cum aceto,✻nitri gleba, aut sepiæ(eius quę piscis est) testa, aut fici folijs, usq; ad dilaniationẽ defrica: deinde deterso sanguine, betam ex uino coctam impone, aut caricas ustas cum vino: aut lentis farinam cũ vino pro cataplasmate adhibe. Aut bupresti cũ aceto, aut ranunculo, aut ari radice, aut tali quopiam, in cerati formam redactis,& ꝑ noctẽ impositis, bullas ex alopecia excita: mane verò bullas cõpunctas, allio, aut† buselino, aut anemones†(quernijve) folijs, intege. Probe faciũt ẽt post excitatas bullas hippocãpi marini usti, & cũ modico atramento sutorio crudo trito insperſi: itẽq; ossa maxillarum suillarũ usta. Aut vbi dera seris,& cum nitri spuma deterseris, alcyonio, ex acri aceto confrica, donec sanguis emanet: dehinc vbi nucũ auellanarum putamina vsta ex melle lęuigaueris, inunge: atque id bis in die facito. Sedat ac sistit eas ut plurimum in diebus decẽ. Aut mures domesticos in olla exustos tritosq; axungia excipe,& præfrictis cũ allio alopecijs in splenio impone, idq; donec capilli enascant quotidie repete. Aut ranũculos paruos similiter exure, eorumq; cinerẽ cum pice sępe feruefacta usquequo crassa facta sit, illine, loco neque raso, neq; prius confricto. Aut muscerdas & thus æquali portione cum aceto ad mellis crassitudinẽ redacta, loco prius rubificato illine. Aut ficus aridas ustas cũ oleo similiter illine, ubi prius læuigaueris. Aut ueratrum album,{aut}piper,{aut}muscerdas, prædetersis, ac prærasis ex aceto illine. Aut raphano & cępis oblique concisis probe confricans illine. Aut alcyonium torrefactum cũ digito oleo madefacto diligenter affrica, donec morsum percipiat:& correctam alopeciã emẽdabis. Aut alcyonium ad lucernã torrefactum, adipemq; vrsinum similiter liquefactum, misce, & pręfrictis ad Solem, illine. Aut prępũctis pro more, cępas tritas cum melle cataplasmatis modo impone. Aut raphani corticem eodem modo. Aut facta scarificatione, arundinis corticẽ superiorem, quem Aegyptij Siphtherium appellãt, ustum cũ pice liquida committe, spleniumq; impone,& quater aut quinquies solue: deinde exterge, ac aliud splenium impone. Quidã nitrũ ad decimã cineris ipsius partẽ admiscẽt, ualdeq; ei succedit. Aut squamam stomomatis ferri cũ aceto & oleo illine eodẽ modo. Aut felis, siue crocodili stercoris ℥.vi, sinapis ℥.iiij, cũ acri aceto illine. Aut cãtharidas ustas pice liquida exceptas ad cerati liquidi formã redige: præfrictisq; ex nitro asso locis & extersis, in splenio impone,& per noctẽ sine: manè uero tolle, locumq; exiccari permitte usquequo circumcirca rumpatur: ubi vero eruperint capilli, eos assidue rade. Aut nasturtium, uel ut alij piper: muscerdas, ueratrum albũ, æqualibus portionibus ex aceto illine. Aut cũ piscis corio, quale est squatinæ, aut folio ficulneo, aut pumice læui, supne alopecias cruẽtas facito, deĩdeq; amygdalas amaras ustas cũ aceto mulso illinito: idq; assidue facito, ac radito, augescẽt.n.statĩ capilli. Aut testudinis marinę sanguinẽ illine, ex laudatissimis.n.hic est. Aut * hippotami corium ustum illine. Aut nuces ponticas ustas,& staphidas syluestres cum unguento laurino. Hoc enim ab Archigene laudatur. Aut muscerdas & veratrum album illinito. Aut corticis arundinis ustæ,& nitri æquas partes, cum pice liquida ad malagmatis formam redige. Aut nuces amaras unà cũ corticibus ustas ex aceto aut melle frequẽter illine, idque loco prius per linteolũ exterso: post uero assidue radito. Aut ammoniacũ thymiama cum succo tithymali affricato, aut felis stercus aridum ex aceto: aut rhois ℥.iiij, uel ij, sinapis ℥.ij, cũ acri aceto illine. Aut amygdalas amaras & pumicẽ illine. Dionysodorus autẽ medicus, corium, inquit, nouum

ustum

Margin notes:
† Apio quod buselinon uocant.
† Al. legũt phernij, melius legas phenij, qua uoce anemonen uocari author est Plin. sed præstat cum græc. cod. delere.
*hippopotami.

A ustum cum acri aceto illine. † Egregie autem facit ad inueteratas alopecias, si thapsiæ succũ, aut radicem cerato exceptũ loco imposueris, ẽt si nihil præterea aliud facias: decedit.n. superna cutis, & sanie serosa madet, capilliq; sua sponte subnascunt. Vides itaq; quõ Archigenes ex Thapsia pharmacũ collaudet, neq;.n. aliud eo præstantius reperias. Auget aũt fidẽ cõmoditatis eius consona historia: quapropter & ego oĩa, quæ apud medicos expertos sunt medicamẽta scribo. † *Additur ex antiquis, caballique dentes ustos similiter.*

Quæ Asclepiades in libro de Alopecia scripsit.

Non recentionis nũc mentionẽ facio Asclepiadæ, qui memorabiles sanè pharmacorũ cõpositiones in multis libris conscripsit, sed uetustioris, Bithyni uidelicet. Hic itaq; Asclepiades curandi uiã se reperisse gloriat, per quã multos curatu difficiles alopecias hñtes sanatos dicit. Verùm plus ad curationẽ totam uiuendi rationẽ ualere, q̃ pharmaca ipsa tradit. De uiuendi ratione itaq; hæc scribit: Abstinendum itaq; ab oĩ vino in totum, propter has ipsa causas. Manifestũ verò est inde, ipsum antea retulisse causas, quas si q̃s discere uelit, ex libri ipsius lectione requirat. Deinde subiungit: Abstinẽdum etiam à nimia repletione. Prohibet autẽ & carniũ esum, & casei, & lactis, & leguminũ, oĩumq; simpliciter, quæ ẽt exigua copia accepta uim hñt, qua multum & nutriãt, & inflent. Quin & exercitia plurima fugere iubet, uelut ẽt assidua balnea, & mul-
B tas exudationes. Cæterum de pharmacis iuxta seriem dictionis sic scribit. ¶ Est aũt primũ vnguentũ tale. Spumæ nitri partes duas, salis ammoniaci partẽ unã, usta trita acerrimoq; aceto diluta, donec strigmentorũ crassitudinẽ accipiãt, præscalptæ leuiter alopeciæ, quo densẽt & cruẽtus reddatur locus, moderate illinimus: defricamusq; donec caput ea cõcipiat, & pharmacũ in altum probe deferatur, atq; ita quiescere usq; ad crepusculum sinimus: postea ad uesperã idẽ repetentes, similiterq; sequenti ac tertia die magnam permutationem reperimus. Sistitur.n. depastio, & capilli dũ raduntur, neq; ui trahũtur, resistunt & non euelluntur. Deinde sequenti die ex aceto præfrictis cataplasma apponimus, quoad bullæ assurgãt, & cutis in superficie exulcerẽt. Bullas autem vbi diuiserimus, atq; ad duos dies aquositatẽ exceperimus, quæ ab ipsis ulceribus ꝑdit, inde rursus eodẽ unguento utimur, ulceratis tñ locis parcentes, eosq; trãsgredientes. Sanos vero apprehendentes, eosq; deradentes, usq; ad crepusculum quiescere sinimus, quo idẽ repetentes, multumq; confricantes, usq; ad septimum aut octauum id facere pergimus diẽ: quo sane tp̃e uidemus iam ab extremis alopeciæ non amplius tenues ut ante, & lanuginosos prodire pilos, sed robustiores, postea paulatim ẽt in partibus denudatis excrescentes, uicissimq; tenues, & imbecilles deficientes. Contingitq; simile quiddã quale in ulceratis uidemus. In ulceribus.n.
C cicatrix ab extremo initiũ faciens, postremũ in medio ulcere definit, ac coit. Ita in alopecia partes pilosis uicinæ primũ conualescunt, & densæ pilis redduntur: q̃ uero in medio sitæ sunt, omniũ postremo pilos producunt. Si itaq; curatio hoc modo processerit, reliquis medicamentis nihil opus habebimus, sed uno hoc per multũ tempus semper utimur: ceditq; benigniter affectio, nisi omnino magna nuditas existat. Medio autẽ tempore, scalpturã † peracutum cælum assidue facimus. Aliquando etiã cuspide acuti spiculi cute pertusa, per fissuras ipsas sanguinẽ moderatè elicimus. Hęc his uerbis pręfatus Asclepiades, deinceps de rasura contra q̃ alij tradit: neq;.n. assiduè, sed per interualla, affectã partẽ radere iubet, ubi iã mediocriter dẽsi capilli in ea fuerint exorti: prodeuntes aũt iam, & adhuc tenues, rasura non dignatur. Cæterum post rasuræ factam mentionem, deinceps hæc uerba scribit: Quòd si uero remoretur capillorũ exortus, ad subscriptas compositiones confugimus. Sunt aũt tales. ¶ Erinacij terrestris caput, aut coriũ ustum, tritum, ac melle subactum, illinito. *Aliud.* Hippocampũ marinũ & nitri parũ simul exure, adipeq; anserino admisto, loco nitro præparato, illine. *Aliud,* Thapsiam aqua maceratam illine. *Aliud.* Muscerdas aceto tritas illine. *Aliud.* Calami Cyprij folia in olla exurito, deinde resina pinus cineris plurimum excipito, & præscarificatæ alopeciæ imponito, ac obligato. Aut corticẽ siue co- † *Scalpro.*
D mam arundinũ eodem modo præparato, ampliusq; nitri parem cineris modum admisceto, & pice exceptis utitor. Est aũt non inualidum, sed plurimum efficax. Post hæc uero etiam muscarũ Asclepiades meminit, iubẽs q̃ plurima ipsarũ capita, mox ubi captæ sunt, nudis alopecię partibus affricari, atq; id maxime, ubi alopecia fuerit exulcerata. Etenim fert, in quit, muscarum sanguinem irritata tunc per medicamenta, quæ ex nitro atque * alijs componuntur, nimirum, inquit, cum non mordeant hæc ipsa tantum, sed bullas etiam in eis excitent. * *Al.* ἁλῶν. *i. sale.*

Quæ Soranus ad alopecias conscripsit.

Soranus aũt cum prædixisset, quædam quę iuxta proprię sectę ductũ digessit, meminissetque eorum quę Asclepiades scripsit, deinde sic hac uerborũ serie subtexit: ¶ Quapropter ubi recens malũ est, primũ abstinẽtia ꝓderit, deinde simplex exiguus cibus boni succi, & irrigatio ex oleo dulci calido, & panis in cataplasmate, fomẽtaq; & scalpturę, & cucurbitę, ac cerata. Vires item reparentur. Inueterata aũt iã affectione; assidua rasura, & rubificatio ex sinapi, & frictiones prescriptæ, ita ut in sequentibus diebus picẽ superlinas, aut oleũ cedrinũ. Proderit itẽ rubificatio ex affrictu foliorũ fici, aut cęparum, aut linteoli indici, aut pollici obuoluti, & post frictionẽ scarificationes. Quidam uero acus colligantes ita, ut cuspides ipsarum in eundẽ locum porrigãtur, per ipsas & cutẽ cõpungunt. Ceterum post rubificationẽ per defrictionẽ inductam, postq; scari-

ficationē pharmaca cōueniūt alto euocantia ac transferentia, metaſyncritica Græcis appel- A
lata, tum illita, tum emplaſtri modo impoſita. Eiuſmodi autem multa particulatim exiſtunt. Nā
& cæpe tritum, & raphani cortex, vtrūq; cū melle emplaſtri more appoſitum ualet. Aut ſpumæ
nitri pars una, rhois partes duæ, ſalis ammoniaci pars una: uſta, & cū acri aceto trita ad ſtrigmē
torum craſſitudinē redigantur. Scripta ſunt & alia multa, inquit, apud Aſclepiadē & Heraclidē
Tarentinum, Elephātidemq; ac Moſchionē in libro de ornatu. Ex quibus ſanè & ipſe ea quę ex
Aſclepiade præſcripta uidiſti, exſcripſi, & alia item quædā, quorum deinceps mētionem faciā.

† Al. ptes duas.

¶ Adipis urſini † partem unam, cineres foliorum arundinis vſtorum partem vnam, ſquamę
ſtomomatis ferri partem vnam: aceto & oleo ueteri ſubacta i line. *Aliud.* Stercoris felis aut cro
codili. ʒ.viij, ſinapis. ʒ.iiij, ex acri aceto. *Aliud.* Hordei vſti & muſcerdæ par pōdus ex acri aceto.
Aliud. Naſturtium & muſcerdas, ueratrum album, piper, æquali menſura ex acerrimo aceto.
Aliud. Sinapi & naſturtium, aut ſpondylium, vſta, trita ex aceto illine. *Aliud.* Ranarum vſtarum

† al. drach. xij.

ʒ.xviij †: pumicis vſti. ʒ.xij, alij xv: hñt ſinapis. ʒ.viij, nitri. ʒ.iiij, nucū vſtarū. ʒ.xxiiij. *Aliud.* Pręſtat & ceratum ex pipere, pirethro, calce viua, & oleo myrteo. Oportet autem & partē affectā
præfricare, uel per alcyonium uſtum, donec morſum ꝓſentiſcat: uel per erinacij marini vſti ci-
nerem linteolo inuolutū, donec locus rubefiat. Alia pharmaca, quæ partim mihi, partim præce- F
ptoribus meis, partim amicis medicis, in vſu fuerunt. Pumice rubificatorio præfricato, p̄fomen-
tatoque: & thapſię ſuccū, donec cutis eleuet, illinito: deindeq; fomēto adhibito, cerato roſaceo
utitor. *Aliud.* Foliorum ac radicis arundinis uſtorum, pilorum urſi, adianti, adipis vrſini, picis li-
quidæ, pilorum caprarum uſtorum, cedrię, oīum octo par pondus accipe, liquidaq; cum aridis
committe, & præfrictis adhibe. *Aliud.* Fici folia cum aceto donec lanugo prodierit affrica, dein-

* Al. λευκοὺς. i. albas.

de verò herbæ, quæ Stœbe appellatur ſuccum illine. *Aliud.* Ranas* paruas uſtas pici liquidæ te
pidæ inſperge: deinde neq; præraſis, neq; præfrictis illine. *Aliud.* Spumę nitri. ʒ.iiij, ſtercoris mu
ris. ʒ.ij, corticis arundinis vſtæ. ʒ.ij: pice liquida excipito, & ſpleniū formato, idq; præraſo, ac cū
nitro præparato loco imponito, & ante biduum uel triduum non auferto. *Aliud.* Sinapis & ſter
coris felis æquas utriuſq; partes, loco præfricto illinito. *Aliud.* Scarificato, ac ſepiæ atramentum

* πράσιον. Al. πράσον. i. porrum.

illinito: aut marrubium * uiride tritum illinito. *Aliud.* Sphæritidis folia torrefacta & cum aceto
lęuigata imponito. Appellatur autem ſphæritis, cupreſſus, quæ ſphæria ideſt pilulas, producit.
Aliud. Nuces amaras unà cum putamine vſtas, præraſis ex aceto & melle illine. *Aliud.* Erina-
ceorum marinorum teſtas vſtas ex melle & aceto præraſis illine. *Aliud.* Alcyonium vſtum &
murium ſtercora cum porri ſucco illine. *Aliud.* Radicis thapſiæ drachmas quatuor, radicis cha G
mæleonis ʒ.ij, uiſco probe ſubacto excipe: & cataplaſmatis modo impone, cūque exacerbatus
æger fuerit, adime. *Aliud.* Foliorum arundinis græcę uſtorum ʒ.iiij, muſcerdæ ʒ.ij, erinaceorum
uſtorum drachmam unam, cum aceto trita illine. *Aliud.* Salis ammoniaci ʒ.j, nitri drach. vnam:
vtrunque torrefacito, acetoq; rigata ter in die illinito, loco prius cum nitro præparato. *Aliud.*
Amygdalarū amararum toſtarū obolos tres, pumicis obolos ij, ſalis ammoniaci obolos tres, ſi-
militer illine ex aceto. *Aliud.* Piper, muſcerdas, veratrum album, æquali pondere, cum aceto &
exiguo oleo illine. *Aliud.* Squāmam ſtomomatis cum aceto & modico oleo illine. *Aliud.* Lo-
cum per pumicem proritato: & ſulfuris, ſpumæ nitri, ammoniaci, ſingulorum æquas partes mi-

† Al. ij.

ſtas cum aceto illinito. *Aliud.* Alcyonij drach. j, ſulfuris uiui drach. † vj, muſcarum ad ariditatem
torrefactarum cyathum unum: muſcas per ſe terito, itemq; ſulfur: alcyonium verò aqua coctū
una cum ſiccis lęuigato, felle ſuillo ac aceto viciſſim affuſis vſquequò ſtrigmentoſum reddatur.
Deinde axungiam à rotis deraſam, & manu emollitam, ut emplaſtri forma cōfiat, miſceto: & p̄
raſa alopecia ac rubificata, pharmacum ut optimum confidenter illinito. *Aliud.* Locum ubi de-
terſeris, alicamque aceto irigatam læuigaueris, addiderisque exiguum cyrenaicum liquorem,
inunge. *Aliud.* Loco pręfricto ac ſcarificato caricas aſſatas cū paſſo cataplaſmatis modo impo- H
nito. *Aliud.* Paſſum illinito, ac deinde ferulam uſtam inſpergito. Quæ deinceps ſequuntur duo
pharmaca, admiranda ſunt: & uerbis ei⁹, q̄ ea prodidit inſcripta ad alopecias, caluiciē, raritatē
capillorum ęgre curabilem in capite, in mento, ac ſupercilijs. Pilorum ouis vnciam unam, radi
cis arundinis vnc. vj, filicis cum radice quadrantem, ac vnciæ dimidium, caſtanearū hiſpidi cor
ticis quadrantem, lanarum ſuccidarum q̄ pinguiſſimarum ſexuncem, capita muſcarū numero

† Antiq. xxx.

xxxvj †, muſcas. v capitibus reiectis. Omnia in nouam ollā indita in furnū mittito, deinde cine-
rem ipſorum terito. Sunto aūt tibi in uino aminæo prius trita ladani ʒ.vna, myrrhæ ʒ.vna: adij-
ciatq; olei ueteris ſextans, & cedrini ʒ.vna, malabathrini ſextans: deinde inſperſis aridis tritis
medicamētum ſume: atq; ubi linteolo alopeciā præfricueris, deindeque aut cæpa, aut ſcilla uel-
licaueris, aut fici folijs lente excalpſeris, pharmacū ipſum illitu affrica. Lotoq; homini, in ſequē

† Al. ualido linteolo.

tibus diebus locū † intēto linteolo ualide cōfricato, cōtētus illitione uſq; ad mēſes duos. Quòd
ſi amplius in hac curratione perſeueraueris, ēt caluiciē ea perſanabis. *Ad calueſcentes præter æta
tem remedium.* Adipis taurini inſolati lib. unam, adarces unc. unā: ſucci thapſiæ ſeſquiunciā, alij
unciæ dimidium habent: myrrhę bonę unc. unam, polytrichi lib. dimidium, callitrichi lib. dimi
dium, mēbri aſinini libram unam, ſplenis aſinini lib. unam, ladani tantundem. Ego ladanum in

A vino pauxillo maceratũ contriui,adipẽ uero aquæ uapore liquefeci,deinde aſini membrũ aſſatum donec inſumatur radito:ſplenem uero cum callitricho, & polytricho in noua olla torrefacito.cõtuſisq; quæ contundi pñt ac cribratis,oĩa gleucino aut ſabino excipito,& ante balneum vtitor,capite prius pectinato. Manifeſtũ uero eſt ꝙ eadẽ pharmaca ẽt ad menti pilos nõ enaſcẽtes conducunt. *Aliud*. Fænigræci ſextarios iiii,ſeminis lini ſextarios.ii,ladani beſſem, ſucci acaciæ,ſexuncem,folii† malabathri ſexuncẽ,gallas numero xx, onychis aromatici ſextantẽ: calami Syriaci ſextantẽ,& vnc.dimidium,alii unc.unam hñt:bdellij ſextantẽ,myrti vſtæ ſextariũ unum: muſci, quem alii ſplachnon, alii bryon aromaticum vocant, quadrantem:iridis aſtragalitidis alii Illyricæ,ſextantem. Singula per ſe contundito, ac per cribrum arctius excutito, & deinceps vt preſcriptum eſt,miſceto.Vſu uero expetente,pharmaci tertiam partem, aut quantum ſufficit, in æreũ aut teſtaceum uas coniicito, deinde uini Italici odorati tm̃ ut liquidum reddat admiſceto:atq; ita prunis impoſitũ,donec ſemel ebulliat,cum lignea uirga agitato,aĩaduerſione habita ne cõburatur.Poſt uero illines, ægro cũ medicamento in aquã deſidere iuſſo, ſenſimq; in folio ſedenti affricabis,ac pro more capite ex aqua perfuſo pharmacum ablues. Deinde aũt ſtaphidẽ ſylueſtrem per ſe tuſam ac cribratã,quatuor diebus illitionis pharmaco admiſcebis, ſimiliterq;

B coques:eodemq; modo illines,parce tñ ac caute,ne in oculos deſtillet. Vnguento aũt a balneo uteris,olei myrtei libra una cum ladani triente contrita. Conſtans, & certa eſt pharmaci huius facultas,neq; citra effectum dilabitur. *Aliud ad eadem*. Pericalamitidis unc.i:myropiſſoceri,† ſordes eius videlicet q̃ a pilis,utriuſq; unciæ* dimidium:adipis infantis informis libram unam:ſucci foliorũ dionyſiaci tenerorũ,ſucci foliorũ ladonidis tenerorum,ſucci callicereos,ſucci herbæ verbenacæ,ſucci foliorũ arũdinis,ſingulorũ cyathos† iii:cynomori, erinaciorũ marinorũ uſtorũ,utriuſq; ſextantẽ,aut amplius, ſi melius reddere pharmacum uelis: acanthionis terreſtris coriũ uſtum.Hæc oĩa ad plures dies in pila plũbea terere oportet, donec oĩa probe læuigata uniãtur,atq; ẽt donec a pila quippiam detritum eis accedat. Vtere loco acriter ex crudo linteolo ex lino præfricto,ac deinde,cum althææ ſiue hibiſci radice deterſo, illinito.Hoc pharmacũ eo mõ ſcriptũ reperit Claudianus amicus nr̃ in libello, ex membranis contexto,eo qui pharmaco uſus fuerat uita defuncto. Multi aũt faciebat eius poſſeſſionem, ꝓpea ꝙ duos quoſdam calueſcere iã incipientes ex eo curatos conſpexiſſet ita, ut neq; ulterius caluicies progrederetur: & ꝙ denudatus locus pilis denſus eua ſerat:ad hæc,quòd ſymbolice ſcriptus erat.Nos hoc nacti,ſingulatim conſiderabamus,quid tandem ſingulis ſigñaretur,cumque iam hoc iam aliud mente concipere-

C mus,per magnã experientiã tandem nos ueritatem reperturos ſperabamus. Verum in præſens quidem ſit poſteris ſcriptũ, ſcripturi ẽt in poſterum ſi quid experientia cognitum repererimus. In præſens aũt pericalamitidem,arundinis corticem dici putamus.Nam & aliàs ipſum eiuſmodi affectionibus conuenire ſcimus, maxime uſtum, nouimus item alios ſcriptores ex eiuſmodi, pharmaca compoſuiſſe:quapropter credibile eſt,qm̃ cortex arundini circum adhæret,pericalamitin ipſum appellari.Poteſt autem ẽt id,quod ab aliquibus limneſtrum,ab aliis adarce,& adarcium dr̃,pericalamitis appellari,propterea ꝙ arundinibus adnaſcatur. At uero myropiſſocerũ, picem,& ceram dici æſtimamus, unguento quopiam ad huiuſmodi affectiones congruenti eliquata,ueluti eſt gleucinum,& laurinum,nardinum,lentiſcinum,ſeſaminum, & cedrinum. Cæterum† barbæ hircinæ ſordes ſtatim nobis uiſæ ſunt de ladano dictæ eſſe: nã ad has affectiones conuenire in confeſſo eſt. Et ſanè generatio eius circa mentum hircorum in quibuſdam locis contingit,quod ipſum,& Rufus Epheſius per hos uerſus indicat.

Ladanum Eremborum reperitur,& alterum in aruis
Caprarum circum* barbas.Nam pabula capris
Florentis iſti ſummæ gratiſſima frondes,
D Iſtius uero lanuginis unguen inhæret
Caprarum hirſutisque genis,atque undique coſtis.
Non adeo id morbis prodeſt, ſed ſpirat odorem
Eximium:quare præſtantia pharmaca miſcent
Plurima,Eremborum & tellus fert qualia campis.

An quidẽ igitur hoc ſolũ ladanum is,qui pharmacũ cõpoſuit,iniicere iubet,non ſatis manifeſtũ eſt:poſſibile eſt aũt per unam ſpeciem totum genus ab eo deſignari. Porrò infantẽ informẽ vr̃ mihi urſæ dixiſſe. Vrſam.n.parere,aiunt informem quandam uelut carnis molem, uerum poſt per linctum matris aĩal formari ac effigiari. Dionyſiacum aũt,uitem mihi dicere uidetur,quamquam & de hedera dici poſſe aliquis opinari queat. At uero ꝙ ladonidem laurum appellet, nemini puto dubium eſſe.Calliceros aũt fænumgræcum appellare uidetur: nominatur autem hæc planta apud nos in Aſia Aegoceros.Cynomorũ deinde rubrum canis veriſimile eſt dici. Acanthiona autem poſtremum terreſtrem,erinacium terreſtrem appellatum ab eo exiſtimo.

De defluuio capillorum. CAP. 2.

EST,& alia pilorum affectio,quæ ad raritatem cutis,inopiamq; ſubſtantiæ pilos generãtis cõſequitur. Quapropter etiam curatio hoc modo læſorum,non eundem ſcopum quem alopeciæ

† μαράθρου. Legit Antique id eſt fœniculi

† Additur in textu ἀποτραγοπωγῶνος.
* Al. libræ.
† Antiqui, & græc.cod.iij.s

† ἀποτραγοπωγῶνος.
† Al. ex antiqua traſlatione. Aliud autẽ ſane per terrã errans ladanum inuenies.
* Mentum.

peciæ habet. In alopecijs.n.ut uitiatus humor consumatur, intentionem summã ac primarium E scopum habemus: in his vero, ut capitis habitum roboremus, & boni succi allationem procuremus, cutemq; ad dẽsitatẽ ac raritatẽ moderatã reuocemus. Quam ob rem sane ad pharmaca humectantia aliquid moderate adstringens admiscere oportet, quale est ladanũ, qđ utraq; in se moderate complectitur, quæ ad hoc symptoma conueniunt, caliditatẽ uidelicet mediocrẽ, & adstringẽdi uim iuxta eandẽ proportionem: ꝑꝑ hoc itaq; oleo mistum, quo illiniri possit, symptoma siue accessionem defluuij capillorũ sistit. At uero manifestum est capitis frictionem necessario huius pharmaci usui præmitti, & multorum pilorum ablationem, aut si anni tẽpus id fieri permittit, perfectam ablationem. Ita.n.in affrictu & illitu robusta, & calida reddetur cutis, & moderatã dẽsitatem acquiret, eam uidelicet, quæ ꝭm naturam est. Consueuit autem hæc circa pilos oblæsio sæpe ijs, qui ægrotarunt accidere: raro autem citra morbum. Et magis sane uictu uires reficiẽte atq; salubri, opus hẽt: multique citra medicamentum perfecte sanati sunt, atque id breui. Composuerunt tñ medici eius gratia pharmaca moderatam densitatem cuti inducentia, ita tñ ut ne simul eam refrigerent: quæ.n.uehementer adstringunt, oĩa ẽt refrigerant, & alimenti influxum reprimunt, ꝑꝑ cuius inopiam capilli defluunt. Intentio itaq; medicamentorum est sanguinem affluentem non solum nõ præpedire, sed ẽt prolectare, cogere aũt sensim & adstrin F gere rarefactam cutem. Tale aũt sponte naturæ est ipsum ladanum, quod quia ceræ similẽ compagem hẽt, largo aliquo cõuenienti liquore indiget, quo capiti illini possit. Præstat igitur hmõi liquorem similem ladano esse, hoc est ex contrariis facultatibus mistum, attractoria nimirum, & coactoria. Nequaquam ergo oleũ Sabinum, aut vetus, aut Cicinum ad hanc rem aptum fuerit, sed in Iberia, aut Hispania, aut qũocunq; tandem appellare uelis, natum: hñt.n.& adstrictorium quippiam, atq; amplius adhuc eo lentiscinum, sponte naturæ tale existẽs, quale est ipsum ladanum. Quare neq; expertus sum, neq; mente concipere possum, ullum præstantius pharmacum fore ad defluos capillos, q̃ est, quod ex ladano, & lentiscino oleo permistum constat. Manifestum aũt est, ꝙ raso quidem cuipiam: crassius admouere medica mentum oportet: ad ipsam uero cutem præsectos & attonsos hñtibus pilos liquidius: ꝙ.n.comam alere non oporteat priusq̃ quis curetur euidens puto. Quòd si uero large, defluant capilli, & coniectare possis multam raritatem cutis capitis factam, non ineptum fuerit in præsens myrteum oleum pro lentiscino ad ladanum admiscere. Licebit ẽt aliqñ unguentum nardinum adhibere in ætate frigida, & tꝑe hyemali. Bonum aũt pharmacum ad hæc est diuitum fœminarum vnguentum, quod Romæ uocant Foliatum. Non minus aũt eo commodum est, immo magis, qđ appellant Spicatum. Quare cum G his uel solis diuites ungi iubeto, & cum optimo nardino. Ladanum uero in duplo uase liquefacito, & liquefacto una cum nardino ex prædictis pretiosis unguentis quodcunq; ad manum fuerit admisceto. Atque hæc quidem medicamenta mihi suffecerunt una cum refectoria ac salubri diæta, quæ in plerisq; ẽt sola sufficit. Composuerunt autem, ut dixi, quidam ex prioribus medicis pharmaca ad defluos capillos, in quorum relatione, ubi inuicem dissentiant exponam. Primum autem referam compositiones ab Hera scriptas, quarum priorem quidem laudo, posteriorem uero curiosam, & præter rem auctam existimo. De priore uero ita scribit.

† Al. boni libram j s.

* ἐλαίου, πρωτείου, forte προτρόπου. erat oleum protropum sicut & vinum, quod sine expressione sponte defluebat, alias lixiuium oleum uocatum, quamquam etiã πρωτεῖον pōt esse vocatum, quod prima expressione manabat etenim Plini⁹, Columella cæteriq. geoponici, in oleo faciendo tres pressuras fieri solitas docent, quarum prior oleum omnium optimum reddebat: possumus etiam pro oleo primario intelligere, quod ante temp⁹ maturationis ex oleis immaturis conficiebatur.

Compositiones pharmacorum ad defluos capillos ab Hera scriptæ.

Heras in ferula duo subscripta pharmaca hẽt, iuxta hanc ipsam dictionis ipsius seriẽ, ad hoc ut capilli in capite ne defluant: Ladanũ in uino austero rigatũ tertio, & oleo myrteo ac uino uicissim affuso ad mellis crassitudinẽ redigito, ex eoq; ante & post balneum caput illinito. Præstat aũt & polytrichon, qđ quidam adiantum uocãt, dimidia ladani portione adiicere, & cum myrteo aut nardino uti. Hęc de priore compositione locutus Heras, deinceps hæc scribit. ¶*Compositio olei ad defluos capillos, quæ & nigros eos facit.* Intra calendas, & Idus Iulias, nuces uirides centum tundito, eisq; olei† primarii sextarium j ʒ affundito, & aluminis liquidi lib. iii. Hęc simul in uas H nouum testaceum ꝑmadefactum indito, id ipsumque, q̃ diligẽtissime oblitũ in loco neq; humecto nimium, neq; calido reponito, & ꝑ mẽses tres sub terra situm finito: deinde auferto, oleoq; utitor. Hec ipsa secundi pharmaci est descriptio, quę plus q̃ conuenit ipm pharmacum adstringens reddit. Qua ꝑꝑ ut vehemẽtẽ adstringẽdi vim ipsius corrigeret is, qui primus hoc pharmacum cõposuit, defodere, ac uelut putrefacere ipsum iussit, inde nimirum magis tenuium partium reddere in eo cõmista conatus. At uero tale pharmacũ in tꝑe, regioneque, ac natura corporis, calidis cõmodũ fuerit, adeo ut in contrariis nõ tutũ sit tali uti. Etenim perfrigeratas eius usu mulieres uidi, ut inde in grauedinẽ, ac raucedinẽ, defluxumque a capite ad pulmonẽ delaberentur.

Quæ Archigenes ad defluos capillos conscripsit.

Archigenes in primo libro pharmacorum secũdum genus, ad defluos capillos in hæc uerba scripsit: ¶Ladani & absinthii ęquales partes, & iuniperi baccas .x. tritas in linteolum illigato, & in oleo per dies .v. macerato, ex eoq; caput illinito: & neque capilli defluent, neque furfures habebunt. Aut dum capillos pectis, adiantum cum myrteo, aut rosaceo oleo adhibeto. Aut adianti, myrti nigrę, ęquales partes, gallæ duplum, cũ oleo ueteri, aut lentiscino, aut myrteo, ad mellis crassitudinem redige, ac utere. Aut thus, & mysi, & gallam, & adiantum, ęquis partibus cum

uino

A uino maris experte ad mellis ſpiſſitudinem in ſole terendo redige. Aut molliter cocta donec ni-
greſcat, deindeq; cum oleo veteri, aut lentiſcino, aut myrteo miſta, in vſum adhibe. Aut braſſi-
cam aridam tuſam cum aqua impone. Aut loti radicem eodem modo.

Quæ Cleopatra in libro de ornatu ſcripſit.

Quæ a Cleopatra in libro de ornatu ſcripta ſunt, illius ipſius uerbis ſic habent. ¶ *Ad capillorũ
in capite generationem*. Arundinum tenellarum radices ubi contuderis ſuccum exprimito, mu-
ſcasq; ubi ſiccaueris, in pulticula miſceto: ſimulq; vrſinum adipẽ, atq; oleũ cedrinũ, ubi in unum
triueris, atq; una miſcueris, ad illinẽdum exhibeto. Quo uero odorem obtundas, uinum, aut paſ
ſum affundito. *Aliud non longe præcedens, his verbis conſcriptum*. Quod capilli enaſcantur, lini ſe-
mẽ ſiccũ una cũ lini ſtipula exurito, tritũq; cũ oleo ſeſamino illinito. *Aliud paulo inferius ſcriptum
hoc modo.* Ad defluos capillos, terrã cimoliã ſolidiſſimã uino auſtero, & mororũ ſucco tanto, quã
tum cõbibere põt, rigato, eiq; hyoſcyami tenuiſſime triti acetabulum adijcito, indeq; paſtillos
formato: quos in umbra ſiccatos in uas figulinum nouum reponito. Vſu uerò poſtulante, aqua
diſſolutos illinere iubeto. Deinde cũ locus exaruerit, abluatur, Quinto die id ipſum facito. Facit
itẽ ad faciei, & colli impetigines. ¶ *Aliud capillos augens cito, denſansq; ac denigras.* Ladanum cum
B oleo, & uino dulci læuigatũ ac ad mellis craſſitiẽ redactum præfrictis illinito. Non longe quoq;
poſtea aliud pharmacum ſcriptum eſt his uerbis. ¶ *Ad defluuium capillorum*† *citra morbum acci- † Antiq. Ex
dens.* Braſſicam aridam tritam ex aqua impone, aut loti radicem eodem modo. *morbo.*

Quomodo Comptoria ab Exornatoria medicinæ parte differat.

Cõptoriæ quidẽ ſcopus eſt, ut pulchritudinẽ acquiſititiam inducat. Exornatoriæ uerò medici
næ partis, ut quicquid ſm naturam eſt, id oẽ in corpore cuſtodiat, ad qđ conſequiẗ ẽt naturalis
pulchritudo. Indecoro. n. aſpectu eſt caput alopecia uitiatũ, uelut ẽt oculi pilis palpebrarũ denu-
dati, ſimiliterq; ſuperciliorũ pilorum defluuiũ. Non ſolum uerò ad pulchritudinem, ſed multo
prius ad ipſam partium ſanitatem huiuſcemocti pili conducunt, quemadmodũ in libris de uſu
partiũ eſt demonſtratum. Quid attinet aũt dicere de lichenis, aut pſora, aut lepra, cum præter na
turã talia exiſtãt? At uero faciei colorẽ per pharmaca nitidiorem aut rubicundiorem facere, aut
pilos capitis criſpos, aut fuluos, aut nigros, aut quẽadmodum mulieres ſolent in longitudinẽ au
ctos, hæc ipſa, & quæ hmõi ſunt, cõptorii maleficii exiſtunt, non modicæ artis opera. Verum ꝑ ꝑ
ſocietatẽ quandã, quã cum illis hñt, qñq; ad regiarum fæminarum, atq; adeo ipſorum Regũ im
perium, etiam comptoria adiungimus, ut pote cum his negare non liceat, docendo tñ compto-
C riam ab exornatoria medicinæ parte differre. Quapropter uiſum eſt mihi ea, quæ Crito ſcripſit
pharmaca capillos cõſeruantia, eoſdemq; augẽtia, ex primo illius de ornatu libro ſubſcribere.

*Quæ Crito ad conſeruandos ac augendos capillos ſcripſit: Itemq; quæ
à defluuio ipſos præſeruent.*

In primo libro Exornatoriorũ ſtatim in principio poſt præfationẽ Crito hæc uerba ſcripſit:
Ad conſeruandos itaq; capillos ſubſcriptis cõpoſitionibus utendũ eſt. ¶ *Heraclidæ Tarentini con
ſeruatiua Capillorum.*† Phernii florẽ anemonesve cũ oleo tritũ illine, idem ẽt eos denigrat, *Aliud.* † *Anemones*
Ladanũ uino auſtero maceratũ ac tritum oleo myrteo excipe, eoq; pilos ante balneum ſubline. *florem.*
Aliud. Verbenacam rectã appellatã una cum radicibus arefactam contundito, & per anguſtiſſi-
mum cribrũ cõcernito: deinde oleo admiſto, ut ſtrigmẽti craſſitudinẽ accipiat, in uas æreũ repo
nito: atq; ubi computruerit, pro oleo ſimiliter utitor, *Aliud.* Ladani partes duas, polytrichi quod
quidã adiantũ appellant partẽ. j: uino & oleo myrteo excipe ac utere. Nos aũt pro myrteo, nar-
dino uſi ſumus. ¶ *Aliud, quod ipſum & ſubnigros reddit.* Baccarũ myrti nigrarum quadrantem, la-
dani tãtundem, diſſoluta cũ acaciæ fructus, hoc eſt ſiliquarũ ipſius ſpinæ appellatarũ, decocto,
cõtere: atq; ubi limi craſſitiẽ acceperint, nardino, aut myrteo aut aliquo alio hedyſmate. i. odo-
D rato unguento, excipe. ¶ *Aliud Vnguentum conſeruans pilos, quod ipſum etiam ſubnigros reddit.*
Baccarum myrti nigrarum ſextariũ. i, ſeminis apii ſextariũ. i, ſeminis betæ ſextariũ. i, uirgultorũ
myrti ſextariũ, adiãti ſextarii dimidiũ, ladani tantundem, uini nigri ſextarios vi. uſq; quo pẽitus
diſſoluanẗ coquito: atq; ubi tertia pars ſuperfuerit, olei cuiuſdam, aut hedyſmatis. i. odoriferi un
guenti, ſextarios. ii. aut iii. addito, rurſũq; coquito. Vbi uero bis aut ter ebullierit, liquorẽ expri-
mito, ac diligenter ꝑ ſaccũ excolatũ in hydriã recondito. Vſu uero expetente† in p̃raſis penitus§ †Al. κινῶν παν
utitor, illitis ex eo bis per diẽ capillis. *Aliud.* Paſſi cretici ſextarium. i, ladani unc. i, corticis nucum τελῶς, i. omni-
pinearũ vſti ſextantẽ, polytrichi uſti unc.* i, adipis urſini librã. i, ſucci betæ cyathos. iiii. Ladanũ no com moués. * *Al.* ʒ.
& paſſum donec coganẗ in unã cõpagẽ coquito, deinde reliqua iniicito, & ſublata in uas plum-
beum ſeruato. Vſus autem tempore, quantum ſufficit in quocunq; uelis ſuaueolente unguẽto di
luito. Vſus eius debet eſſe quotidianus. Quidã uero raſo capiti pharmacũ illeuerunt nulla re dilu
tum. *Aliud.* Ladani unc. i, paſſi ſextariũ. i: corticis nucum pinearum uſti. ʒ. ii, alii ſeſquidrachmam,
habent, §alii cyathos. ii, uel ſeſquicyathum:§ ſpongiam marinam uſtam tritam unam, *panniculi *μέλανος.
Cilicii uſti triti cyathos. iii, polytrichi uſti triti cyath. ii, adipis urſini lib. 1. coquito & apparato
vt dictũ eſt. ¶ *Aliud quod pilos conſeruat, & defluentibus quoque auxiliatur*: Seminis apii ſextantẽ,
betæ ſeminis ſextantem, callitrichi ſextantem, thuris ſextantem, nuces iuglandes numero. xv,

ladani

ladani sextātē, corticis nucis pineæ lib. j. Omnia in nouā ollā coniecta, & cū argilla probe obtu- E
rata, in balnei fornace assato: deinde extracta terito, & adiecta adipis vrsini libra una subigito, & in pyxide ilicea {aut ciprina} reponito. Vsu uero expetente, quantū satis videbit ex pharmaco accipito, ac quocūq; uelis hedysmate {i. odorato unguine} conquassato, ex eoq; caput bis in die illinito. Quidā vero ubi caput ēt abraserint, medicamēto excepto adipe vrsino illinunt. ¶ *Aliud ad Caluiciem, quo usus Andromachus iunior.* Leporum uentres sex accipito, probeq; siccatos in testaceo uase torrefacito: ad eosq; baccarū myrti quadrantē, & uirgultorū eiusdē tātundē, coniicito: indeq; adiāti quadrantē addito, acaciæ succi tātundē, fructuū canis rubi tantundē: oīa quę simul attētè torrefacta tūdito, ac ꝑ angustū cribellum excernito, deinde adipis ursi † li. j. {ac phocæ tantundē, subigito: sublatumq; pharmacum in pyxidem plumbeam recondito. At uero ubi usus tp̄s institerit, quocunq; uelis hedysmate, ipsum diluito, ac utitor. Atq; de his quidem hactenus.

† *Al. unciam unam.*

De Tincturis capillorum. CAP. 3.

CVm vero post præscripta pharmaca Crito alia quædam scribat, quæ quidem cōseruationē capillorū promittunt, uerū primum ipso opus est ut tingant ipsos, quo siue nigri, siue flaui reddantur, † uisum sane est mihi in principio ea relinquere, cū oīa talia manifeste comptorii generis existant. Quandoquidem aūt haud scio, qūo dogma cōe inoluerit, ut uetulæ fœminę ca- F
pitis capillos denigrent, tanquam turpe sit canos hr̄e: atq; hoc ipsum ēt masculis est uisum, qui turpe {spectaculum} esse aiunt, aniculam uxorem cano capite hr̄e: quæcunq; quidē præ deliciis se ipsas ornant, harum nulli tale quippiam a me petenti exhibui: Quæcunq; uero magis uenerandæ, ut notā effugerent, tum maritorum suorum importunitatē uitarent, pilos suos nigros aliquo modo reddere cupierunt, neq; ex adstrictoria ui nigrorem inducentium oblædi, illis consului cedriæ usum, ita ut tribus aut quatuor horis ante balneum illinirent, & postea detergerent, idq; ꝑ quatuor aut quinq; dies facere pergerent. Ad hoc.n.ꝙ nihil lædit, amplius ēt cōmoda est eis, quæ facile a frigore offenduntur, nimirum pharmacum existens cedria quod abunde calefacit. Oportet aūt ipsam citra olei admistionem adhibere capitibus uehemēti reficcatione, & calefactione indigentibus, quibus, f. humida, & frigida intemperies per se inest: aliis uero oleo mistū adhibere pharmacū oportet. Quin, & defluentes capillos corrigit, & non defluentes auctiores reddit. Cæterum odorem eius uitent delicatæ mulierculæ, qui sane iniucundus est iis, quæ sustinēt ad consuetudinē usus peruenire. Porrò in Asia apud nos agrestes mulierculæ mōtana incolentes, non cedria solum illinuntur oleo permista, uerū tum corpus uniuersum, tum caput inūgunt. Quin etiam picem liquidam cum oleo eodem modo permistā, ad radices capillorū capitis G
illinūt: uocantq; hoc cōpositum pharmacū pissełæon, hoc est oleum picatum, quod oīno aliud est ab eo qđ pissāthos hoc est flos picis, appellatur, quod ipsum liquidæ pici incumbit, & superstat, tenuium magis partium q̄ ipsa pix existēs, tum compage, tum etiam facultate. Hmōi itaque pharmaca tarde canescere faciunt, nulla utentium oblæsione: at uero quæ ex austeris, & acerbis composita sunt, magnopere lædunt. Cęterum materiam ex qua confiunt hæc, adstringentis qualitatis ac facultatis existētem, ēt quippiam tenuium partium hr̄e oportet, quo non in superficie tm̄, sed & in profundo cutem permutent, usq; ad locum radicum capillorum progrediendo. Atq; hæc quidē est Methodus componendi ea. Habes aūt in simplicium pharmacorum tractatu particulatim materias ipsorum, in quibus facultates & qualitates earum dictæ sunt. Qua ꝑ ꝑ ex illis tum ea, quæ iam a prioribus composita sunt iudicare, ac quali nam vi prædita sint inuenire potes, tum ēt per te ipsum de integro noua componere. Vtile aūt hoc est & ad cognitionem affectionum, quas iam incurrerunt aliquæ mulieres, & ad futurarum prænotionem, præsentiumque sanationem. Non solum.n. in periculo uersatas sæpe scio fæminas, sed & mortuas, ex perfrigeratione capitis per hmōi pharmaca inducta. Læsio autem eis maxime accidit, aliquando quidem in stuporem attonitum, aut comitialem, aut ueternum, aut soporem profundiorem, aut animi H
apprehensionem, {catalepsin Græcis appellatam, ‖ delabentibus: aliqñ uero destillationibus solutu difficilibus capiuntur, vt ante quā soluantur, pulmones male habere incipiant, exindeque tabes consequantur. Offenduntur autem citius quæ frigidius temperamentum capitis hn̄t, tardius uero quæ calidius: frigidę enim particulę frigidis affectionibus, calidę calidis, facilius corripiuntur. Atqui periculum minus subeunt, utpote, cum a minore causa lędantur, quę frigidius temperamentum hn̄t: at uero calidæ, propterea ꝙ egre & uix tandem a frigidis causis lædi pn̄t, cum sane a magnis causis fuerint exuperatę, maiorem lęsionem incurrunt, quę communi & uniuersali rationi subiacent, in Aphorismis ab Hippocrate relatę,[a] ‖ In morbis minus periculum subeunt ęgrotantes, quibus congruunt naturę, ętati, habitui, ac tempori, adfuerit morbus, quam quibus nihil secundum hęc ipsa congruerit.

† *Antiq. Omisit autem, ut mi hi uidetur hoc in principio dicere, quando sunt omnia huiusmodi euidenter cosmotica.*

A 2. Apho. 34. Ext ord. 17. c
B † Quidam veteres g. cod. caput hoc a superiore distinctum non habent.
C * Al. tingentibus.
D † Al. Aeoliam capparim tritā. Al. folia cappa- ris trita.

[b] † *De Pharmacis capillos*[c] *Denigrantibus,* * *Archigenis.*

Paulo ante dixi, ꝙ nō ex mea scīa medicus eiusmodi pharmaca contrectat, uerum cum regię aliqñ fęminę, q̄ bus minime negare licet, nigros aut flauos capillos reddere expetāt, eā sane ob rē ēt Archigenē puto, quāquā honestissimū uirū, de illis scripsisse in hæc fere uerba. ¶ *Denigrāt capillos hæc.*[d] † Radicem capparis tritā {cum muliebri lacte, aut, ut aliis placet, asinino, ad tertias

A. l. 4. f. 7. t. 1. c. 19. fo. 509. c

coquito,

A coquito,& ad noctẽ pro cataplaſmate imponito. Aut urina canis in quinque aut ſex dies adſer
uata lauato. Aut corticem radicis*ilicis,donec mollis fiat coquito,eumq; cataplaſmatis mõ im-
ponito,cũ aqua uero decocti lauato. Aut quod in†phernio intrinſecus nigrũ eſt,cum oleo myr
teo tritum affricato. Aut ſpumam argenti,cimoliam,alumen liquidum,pari mẽſura, prælotis,&
ſiccatis capillis in nocte illinito,& betæ foliis ſuperne obligato. Aut ſelinuſiam terram,argenti
ſpumam,calcem,cum aqua ad mellis craſſitudinem redige:& ubi liquido lixiuio prælaueris,ca-
pillum uiciſſim inunge,ſimiliterque betæ foliis impoſitis obligato: mane uero excuſſos capillos
applanato. Aut abſinthij,oſſium palmarũ ſyriacarũ, fabarũ ægyptiarum,oĩum vſtorũ cinerẽ pa
ri mẽſura cũ uino Mendeſio ad ſtrigmẽti craſſitudinẽ redigito, & cerato myrteo liquido admi-
ſto affricato. Aut corticis ſalicis ſuccum cum oleo affricato:ſumme denigrat. Aut nodos ad race
morũ ſimilitudinem ex arbore nuce enatos ex oleo coquito, & bitumine liq̃do admiſto utitor.†
Poſt p̃dicta ẽt hæc Archigenes adſcripſit:denigrãt barbã,Suber aridũ,& plumbũ uſtum,cum be
tæ crudæ ſucco mellis ſpiſſitudine illita:ſinito uſq; ad prandium,deinde abluito. Aut ferri retri-
mentũ ac plũbũ in aceto cocta ad tertias,illine citra oleũ.Poſt hæc Archigenes ex cõptoria dam
nata arte accepta hæc ſcripſit:fuluos aũt reddũt capillos lupini crudi cũ aqua,& nitro illiti. Hæc
B de flaueſcẽtia. De criſpãtibus aũt capillos dicit: Criſpos aũt reddes capillos,ſi ſpuma ſalis cum
myrrha confricaueris. Aut ſucco carpaſi illine,& manebunt criſpi ac nigri. Aut myrti baccis,ac
betæ ſemine æquali pondere cum oleo tritis utitor. Aut aſphodeli radicẽ mero illine. Aut lupi-
norũ cortices,ac parũ nitri in aqua ad quatriduũ macerato,ac utitor. Horum pharmacorũ men
tionem ob id feci, ut oñderem neceſſario quoſdã ẽt honeſtiſſimos uiros talium ſibi cõptoriorũ
experientiã parare. Qñ.n. Archigenes hæc ſcribere non eſt ueritus, multo amplior venia Crito-
ni dãda eſt, qui in Imperatoriis ædibus eſt medicatus. Apparet autẽ & Heraclidẽ Tarentinum
multa & probata pharmaca cõptoriæ ſpeculationis ſcripſiſſe,quanquã nondum tantæ deliciæ
fœminas occuparant,quantæ nunc ſunt. Verũ Heraclidæ,& Cleopatræ, & aliorũ quicunq; poſt
ipſos interiecto tp̃e medici fuerunt,pharmaca oĩa Crito coaceruauit:ad quem ſane remitto eos
qui q̃uo capilli nigreſcãt,aut flaueſcant,& alia hmõi,diſcere uolunt. Scripſit enim quatuor de
ornatu libros, qui in oĩum manibus uerſantur. Quid igitur ego nunc ipſa fruſtra traſcriberem,
cum poſſint ex illo diſcere, qui adeo ea cognoſcere uelint? In primo quidem libro omnia quæ
ad capillos pertinẽt ſtatim in principio ſcripta ſunt,reliqua uerò deinceps iuxta ,ppriũ q̃d que,
ordinem. Quo itaq; facile inuenire queant ſingula taliũ pharmacorũ abſq; longa inueſtigatio
C ne,uiſum mihi eſt capita ſiugulorum librorum indicare. In primo itaque libro capita hæc ſunt.

PRIMI libri Critonis de ornatu capita. Conſeruantia capillos. Augentia capillos. Præ-
ſeruantia capillos. Tincturæ canorum. Tincturæ flauos,& auricolores capillos reddentes. Smeg
mata capillorum. Illitiones præſeruantes. Faciem erugantia. Illitiones faciem nitidam redden-
tes. Cataplaſmata faciem nitidam reddentia. Superciliorum illitiones, Supercilia denigran-
tia. Oculorum illitiones. Illitiones ex ſtibio, Ad graueolentiam narium. Dentifricia. Man-
ducationes. Ad fœtorem ſub alis affrictiones. Manducationes ad fætorem oris.

SECVNDI libri capita. Quæ nigredines colli repurgent. Illitiones ad exudationes ſub
alis. Illitiones mammillas conſeruantes. Ventrem purgantia. Smegmata manus nitidas redden
tia. Ad nigredines a partu. Ad rugas a partu. Ad fiſſuras a partu. Illitiones ad eminentes umbili
cos. Quæ pueros impuberes conſeruant. Quæ uirginitatem conſeruant. Ad humectas,& frigidas
mulierculas. Ad cicatrices nigras. Depilatoria pilorum. Smegmata attenuantia oĩs generis. Il-
litiones capillos abolentes. Smegmata totius corporis. Repurgatoria nitorem inducentia oĩge
na. Conſperſiones aromaticæ veſtium. Odoratæ tincturæ veſtiũ. Aſperſiones thalamorũ & am-
bulacrorum. Suffimentorũ oĩgenorũ compoſitiones. Illitionũ & unguẽtorũ oĩs generis cõpoſi
D tiones,videlicet amygdalini,balanini,nucũ,ſeſamini,myrtei,lẽtiſcini,laurini, roſacei,gleucini,
melini,œnãthini,ſampſuchini,telini,ſuſini q̃d aliqui crininũ hoc eſt liliaceũ appellãt,cicini, iri-
ni,narciſſini,phœnici,cyprini,crocini,nardini,amaracini,hedychroi,mendeſij, malabathrini.

TERTII libri Critonis capita. Ad furfures omnigenos. Ad capitis eruptiones. Ad acho-
ras,hoc eſt ulcera manantia. Ad pediculos & lendes. Ad Alopecias. Ad ſcabioſas faciei affectio
nes. Ad lentigines. Ad maculas a Sole prouocatas. Lotiones faciei. Ad ſtrigmata. Ad liuentia.
Ad ſugillata. Ad uaros. Ad puſtulas nocte erumpentes. Ad menti tubercula. Ad menti im-
petigines,ĩpetiginũ illitiones. Epithemata excoriatoria. Emplaſtra uiridia,quę ab excoriatione
ĩponunt. Emplaſtra alba ad cicatricẽ ĩducẽdã. Pharmaca emolliẽtia,q̃ impetiginibus affricant.

QVARTI libri capita. Ad alphos,id eſt uitiligines nigras & albas. Ad cicatrices nigras.
Ad leucas.hoc eſt uitiligines altius inſidentes. Ad lepras. Ad ungues ſcabioſos. Ad prurigino
ſas affectiones. Ad tubercula parua pſidracas Græcis appellata,& ad excoriata. Ad ſerpigino-
ſas affectiones. Ad ſcabidos. Ad thymos, uerrucæ genus. Ad penſiles uerrucas. Ad formi-
carias,latioresve verrucas. Ab umbilici inflationem. Ad inteſtinorum delapſionem. Ad hy-
drocelas, Ad apellas. Ad procidentes anos. Ad chimethla, hyemis tempore oborta ulcera.
Ad rimas pedũ. In his quatuor libris Crito diligentiſſimè omnia fermè exornatoria pharmaca
ſcripſit,

*πρίνου quidam tamen ἐρινοῦ. ĩ. caprifici.

†*Anemone.*

†*Additur ex antiquis. Denigrãtis pilos barbæ, Archigenis*

ſcripſit, appoſitis ẽt comptoriis, quæ ſpuriam pulchritudinem, nõ uerã inducunt: quapp ẽt ego E
ea relinquam, ſolumq; mentionem eorum faciam, quæ pulchritudinem ſecundũ naturam cõſer uant. Quanq̃.n. vel maxime cognita habeam ſmegmata corpori nitorem inducentia, itemq; q̃ in virginibus mãmillas conſeruant, & quæ impuberum puerorum teſticulos ad multũ tempus paruos conſeruant, ſimiliter, & quæ pilorum exortum cohibent, verecundor tñ eiuſmodi ſcribere, atq; multo magis eas, quas Crito tradidit conſperſiones ueſtium aromaticas, odoratasq́ue veſtium infectiones, & aſperſiones thalamorum, ac ambulacrorum: ſuffimentorum item oĩs generis uarietates, illitionumq́ue, & unguentorum. Extra.n. medicinæ documenta talia exiſtunt. At uero ubi decoris ſecundum naturam conſeruatiua ſcripſit, ſi quando locus ita tulerit, ea referam: ac primum quidem quæ circa capillos medicis utilia mihi uidentur, docebo.

De Pharmacis Pilos corrumpentibus. CAP. 4.

QVemadmodum ex pharmacis, quæ pilos augent, alia medici vſus, alia comptorii exiſtunt, eodem modo & quæ ipſos corrumpũt. Aliqñ enim & his medici neceſſario utuntur iuxta triplicem eorum dr̃iam: Nempe cum quædam ex eis proprie pſilothra appellantur, alia attenuatoria capillorum, alia verò ipſos penitus extirpantia. Hæc itaq; poſtremo loco nominata periculoſi ſunt vſus. Ex eis.n. illitæ corporis partes, non ſolũ in poſterum depiles oẽs penitus red- F
duntur, ſed & uſq; ad caput, & mentum, ſuperciliaq́ue, & palpebrarum pilos, nuditas ipſa procedit. Reliquæ uerò duæ dr̃iȩ uſum minime periculoſum hñt. Et quæ quidem pilorum denudatoria ſunt, & propriè, ut dixi, pſilothra uocantur, tm̃ non quotidie in oĩum muliercularum, ferme ẽt quorundam uirorum, uſu hñr. Altera uerò, quæ tenuiores pilos reddunt, & minores, eis conueniunt, qui duros, & magnos, multosq́ue, & craſſos, pilos hñt, & ob id ſuillis non abſimiles exiſtunt. Cæterum hæc ipſa ſ̃m exceſſum & defectum inter ſe differunt, cũ unum genus ſit pharmacorum, quod in hunc uſum compoſitum eſt, nimirum eorum, quæ erodentem, & uſtoriam, habet facultatem. Præſtant autem erodentem facultatem habentia, ꝙ minori periculo admouẽt. Periculoſiora autem quodammodo ſunt uſtoria, quæ, ſi quis paulo negligentius adhibeat, bullas excitant, & exulcerant, & aliquantulũ cutem exurunt. At uero particularem eorum ſyluam oẽm in commentariis de ſimplicium pharmacorum facultate tradidit: ſed tñ exẽpli gratia ea quibus aſſidue utor recẽſebo. Ex liquidis igitur eſt lixiuium tali vi præditum. Ex aridis aũt & metallicis, arſenicũ, & ſandaracha, & calx non extincta, quam pleriq; uiuã, Græci uerò ẽt ſolius Asbeſti.i. nõ extinctæ noĩe appellant. Manifeſtum itaq; eſt, vehementẽ ipſorum uim per admiſtionẽ imbecilliorum pharmacorũ tum liquidorũ, tum aridorũ frangi. Quorum congruentẽ miſturæ mo- G
dum cõiecturaliter primum faciet uiriũ eorum expertus, deinde uero per experientiã defectum corriget, aut ẽt addet. Quo uerò ẽt eorũ, quæ per experientiam iudicata ſunt, notitiam habeatis, adſcribã ea, quæ in primo libro de ornatu a Critone ſunt relata, ubi prius oñdero ẽt medicis ſæpiuſculè ipſorũ uſum neceſſarium eſſe. Quemadmodum tincturas expetentibus, honeſtè negare poſſumus, ut quæ comptoriæ ſint maliciei: ſic depilatoria negare minime licet. Si enim moderatos quiſpiã habeat capillos, non ſubſeruiemus ipſi ad ſuperfluas delitias. Si uero admodum multos, & longos durosq; habeat, honeſtũ eſſe vr̃ & rationabile ipſos pauciores, & tenuiores, molliores q́ue, ac rariores facere: Contingit aũt aliqñ neceſſitas, ut eis, qui multos & alte fixos, non tñ duros hñt, in totum pilos tollamus, qñ aut picatione opus hẽt totum corpus, qñque.n. hoc præſidio iuxta medicinæ rationem utimur: aut qñ pharmacum Emplaſton, hoc eſt quod meatus obducat, imponere uelimus: tunc.n. neceſſario a parte pilos prius tollimus, quod quidem etiam per nouaculam facere licet. Quidam uero ſiue re uera, ſiue ficte, nouaculæ timorem confitentur, qm̃ periculum ſit ex ea cutem ſauciari. Quidam aũt non citra rationem fortaſſe metuunt, maxime cum partes gutturis radi oportet. Quapropter neceſſarium eſt, medicum etiam huiuſmodi pharmacorum experientiam habere, tum quod ad compoſitionem, tum quod ad vſum attinet. H

Pſilothra a Critone hac verborum ſerie conſcripta.

A † Al. vncias duas.
B † Al. vncias duas.
C † Al. vncias duas.
D † *Al. ex antiquis. atque, vbi cœperit operari, oblato uetere.*
Experimẽtum autem hui⁹ rei fiet, ſi pinna in ipſum pſilothrũ immiſſa breui tibi glabra reddatur.
E † Al. vnciam j s.

Pſilothra Capillorũ. Auripigmẽti auricoloris[a] † ſcrupulos.vii, aut x, ℥ calcis uiuæ tantundẽ, amyli ſextantẽ, terræ q̃ Romanis Selinuſia appellat̃, [b] † vnc.i. ℥ Omnia trita & per anguſtiſſimum cribrũ excuſſa reponito. Vſus uero tp̃e ex pharmaco, qđ ſufficit acceptũ aqua cõquaſſato, deinde illinire iubeto, ac animaduertere ne exurat. ¶ *Aliud e ueſtigio læuem reddit.* Calcis uiuæ partes duas, auripigmenti partem.j. Hæc in mortariũ plumbeum coniecta, aqua aut ptiſanæ ſucco affuſo, terito, atq; ubi nigra reddẽt̃, calefacta illiniri maxime in balneo iubeto, læue.n. corpus reddũt. Quòd ſi uero tenuis capillus enaſcens ſubeat, calcẽ coquito, & auripigmentũ cũ aqua terito, & ubi ĩ uas fictile aconitũ cõieceris, coquito, atq; ubi coacta fuerint nigraq́; reddita illinito.
¶ *Pardis ſaltatoris Pſilothrum ſtatim pilos aufert.* Sandarachæ [c] † unc.j. ℥ calcis uiuæ ſextarium.i. A.l.4. f.7.t.1. c.7. fol. 507 h
Trita cum aqua diligenter coquito, [d] † atq; ubi ebullire cœperint, ablatis utitor. Experimentum huius facies, ſi pinnulam in ipſum pſilothrum immergas, breui enim glabra fiet. ℥ *Aliud.* Amyli unc.i, calcis uiuæ unc. j, auripigmenti [e] † unc.j. ℥ contuſa & cribrata repone, utereq́ue, ut dictum eſt. ¶ *Heraclidæ Tarentini Pſilothrum e ueſtigio pilos tollit.* Calcis uiuæ ſextarium.i, cimoliæ ſextariũ.i, pumicis uſti ſextariũ.i, auripigmenti partes quatuor: trita ac læuigata reponito. Vſus uero

tempore

A tpe aqua dilutis,ut dictum est,utitor. Hæc quidem igitur Crito scripsit. Cæterum eorum vsus melior est,quemadmodum nunc mulieres utuntur,post corporis uidelicet illitionem, in tepidã balnei domum ingredientes,atq; ubi exudare cæperint,strigili pharmacum ex aliqua corporis parte detrahentes,deinde cum simul auferri pilos senserint,reliquum corpus omne abluentes.

Quæ Pilos disperdant.

Scriptũ quoq; de iis est,quæ pilos disperdant,in cõptoriis libris,quæ sane iam ex medica materia exciderunt.Qua p.p.& ego simpliciũ tm̃ ex eis faciam mentionem,in simplicium itẽ pharmacorum tractatu a me relatorum.Iuxta rationem.n.proposita pharmaca cõponunt, ex lepore marino,hepate thunni putrefacto, cedria, ranarum in uiridibus arundinetis degentium cruore siue muco,marinæ testudinis sanguine,lachryma uitis albæ,lachrima hederę,similiterque bryoniæ,ac oleo,quod insulsum appellatur:Ex marinis itẽ scolopẽdris,urticaq; marina,& stellis marinis,nitro ac amurca ad hæc admistis.Quin,& fortiora his ex erinaceis,& salamãdra cõponunt in oleo coctis.Admiscẽt aũt ipsis & alcyonia, & sandarachẽ,& q̃cunq; alia eius generis existũt.

Quæ Pilos attenuant. CAP. 5.

B VTetur ẽt aliqñ medicus uelut dixi,ijs,quæ pilos attenuant,quæ non eandem cum depilatoriis facultatem hñt.Quam enim in simplicium pharmacorum commẽtariis extersoriã facultatem appellauimus,eiusdem sunt ẽt ea,quæ pilos attenuant.Quemamodum aũt in omnibus eiusdem generis pharmacis, dñia secundum excessum & defectum existit, sic etiã in extersoriis, hẽt.Hordei itaq; farina,& fabarum,ampliusq; erui,spuma nitri,ac ipsum nitrũ, familiaria pharmaca sunt oĩbus ad tollẽdas sordes vsurpata.Assiduus aũt eorum vsus ẽt pilos attenuat. Quæcũque vero fortiori vi extersoria prædita sunt,in iis, qui ualde duros & magnos pilos hñt, assumpta congruunt.Eius itaque generis pharmacorum est nitrum vstum,& nitri spuma, & aphronitrum spumosum.In assiduo autem usu faciunt item purpurea appellata uasa fictilia Alexandrotica,contusa videlicet,& tenui cribro excreta.Cæterũ,pauperibus ego ẽt fictilium,& clibanorum in quibus aliquid sub textu coquitur,testas,itemque pumicem vstum,ac non ustum indicaui.Vili autẽ & gratis habuerit quis circa mare degens,aut urbe quapiam non longè a mari sita, testas vstas tum buccinorum,tum purpurarum,aliorũq; ostreorum: sepiæ uera testam etiã citra vstionẽ.Atq; hæc quidem pro ualde egenis indico, pro aliis verò alcyonium, & herbam lanariam, utrunq; ueratrum,bryoniæ item,& dracunculi radicem,aristolochias,canchry, & panacis radicem,& q̃cunq; eius generis existunt:plura.n.ut dixi,relata sunt in simplicium pharmacorum tra-

C ctatu.At uero si hæc ipsa odorata facere uolueris,cyperum,& melilotum,rosasque siccas, & iunci odorati florem,iridem illyricam,melissophyllũque,& cydoniam herbam,eis admiscebis. Et si pro diuitibus paraueris.spicam nardi indicam,celticamque,& mõtanam inijcies:& terrã Eretriada. Addes ẽt† folium malabathri,amomum,myrrham,crocum,costum,& hedychroum.Qui vero p̃ciosiori materiæ parandæ non sufficit,ei uiliores ij, qui exornatoria composuerunt, excogitauerunt. Quorum ẽt Crito meminit in primo de ornatu sic scribens. Ollam nouam figulinã magnam,operculum habentem accipito, in eamq; cimoliæ glebas pro situs ratione coniicito, Componantur aũt hæ quãtum fieri potest ad theatri formam,ut in medio ipsarum locus uacuus relinquatur.Inter glebas autem uicissim mala cotonea recentia uiginti locentur,hæc autem per interualla uariare iubeto:deinde operculo imposito marcescere ipsa mala finito. Vsu autem expetente, quantum satis uidebitur accipito,terito,ac uti iubeto.Post psilothrorum uero*impositionẽ,suauem quendam odorem hẽt. *Aliud.* Rosas q̃ odoratissimas per diem unam in umbra refrigeratas,quo humor saltem ab eis deficcetur,in uas figulinum componito:eodemq; modo, vt dictum est,glebas cimoliæ indito,ita rosæ substernantur,rursusque inter glebas eædem imponantur:deinde operculo addito,combibere finito. Vsus iam demonstratus est.

† Additur in græcis malabathrũ, & in aliq. bus aũt marathrum.i.fænicu lum,&

** Al. ἀπίθεσιν .i. ablationem.*

D *De Furfuratione.* CAP. 6.

QVibusdam se scalpentibus,furfuribus similia ex capitis cute decidunt,& p.pea furfurationem medici hanc accessionem,siue symptoma appellãt,a uitiatis saniebus prouenientẽ: quas consumere scopus est eis, qui malum hoc sanare uolunt.Manifestum igitur est discussoria & extersoria pharmaca adhibenda esse, præparato prius uniuerso corpore, si uitiatis humoribus repletum uideatur: in omnibus.n.huius rei meminisse oportebit, etiam si aliquando in sermone relinquatur. Admiscuerunt aũt quidam prædictis pharmacis quædam adstringentia,quo per ea affectum membrum corroboretur, ut ne facile in se ipsum suscipiat influentes humores serosos, sed resistat, eosque repellat: & ob hoc sane Archigenes in pharmaco ex atramento sutorio composito hæc verba adiecit: Hoc,inquit,adeo efficax est, ut neq; sinat in posterum fieri. Crito quidem in tertio libro de ornatu, eiusmodi pharmacorum syluam scripsit in principio statim ipsius libri: Quare uelut paulo antè dixi,minimè necessariũ est,me ipsa hic rursus describere,cũ oẽs illius hẽant libros.Cæterũ q̃ Archigenes scripsit indicabo,ob id maximè,q̃ quibusdam ex eis adscripserit,quòd nõ permittãt symptoma hoc rursus fieri. Scribit autem hoc modo suis ipsius verbis:Victus ratio constituatur flatus expers, nihil ex crassi succi cibis habens quales sunt† tubera,fungi,bulbi,legumina,carnesque,maxime bubulæ, ac quæ similia existunt.

A.l.4.f.7.t.1. e.25.fo.510.c

† Antiqui forba.

Sint

Sint aũt cibi,quibus uefcuntur boni fucci,faciles concoctu,& mel ijfdem addatur.Intinctus con- E
ferunt,acetũ cum fapa. Condimenta,cuminum, & fœniculum:aliis parcè utantur,& a bellariis
oĩbus maximè abftineant. Vinum conducit eis album & tenue uoluptatis uero gratia dulce, &
vinum mulfum. Ex fructibus optima eft uua arefacta,deinde ficus,quibus ante cibum reliquum
vefci præftat.Verum ante oĩa bonæ concoctionis cura habenda eft. Deambulationes lenes plu
rimæ & mane,& uefperi optimæ funt.Lauatio ex frigida balneis præftat. Si uero quis calida la-
uit,incongrua ei eft longior in aere mora:& perfufio capitis præ folio eft eligenda, poftea uerò
larga frigidæ adfufione refrigerato. Dormire ad fatietatẽ ufq; utile eft.Ira,indignatio, uerfatio
in Sole,& uehemens refrigeratio uitanda,oĩa item, quæ caput replent. ¶ *Archigenis ad furfurationem capitis.* Quibus furfures caput occuparunt,his cum fænugræco,betæ fucco, ac nitro,præfri
ctis,& exterfis,cimoliã felle bubulo aut fuillo,acetoq; fubactã illine. Deinde poft horam ablue,
atramentumq; futorium,ac nitrum cũ oleo trita illine. Aut myrobalanum,i.unguentariam nu-
cem, & fabaceam farinã æquali põdere trita,in aqua coque,& affrica. *Aliud.* Amygdalas ama
ras decorticatas cũ aqua aut aceto affrica,cũq; exaruerint capilli,calida ablue. *Aliud.* Aut mal-
uam fylueftrem aqua marina ad decimæ partis refiduum coctam terito,& affricato. *Aliud.* Aut
nitri fpumam, & atramentum futorium,æquis partibus cum uino,ter aut quater in menfe affri- F
cato:hoc adeo efficax eft,ut neq; in pofterum fiant. *Aliud.* Aut vini Rhodii fæcem,& pumicem
& nitrum,pari pondere cum lupinis affrica. *Aliud.* Aut cimoliam cum fœnigræci cremore adhi
be. *Aliud.* Aut nitrum affatum, & bulbum. Aut hæc omnia fimul pari pondere læuigata affrica.
Aliud. Aut ubi picis liquidæ ferum illeueris, alumen infperge.

De Phthiriafi,hoc eft morbo pediculari. CAP. 7.

A.ibidem.d

† συμπτωμάτων *fimptomatum.*

A.l.4.f.7.c.3. c.27. f.518.b

PEdiculorum generatio quibufdam in capite cõtingit aceruatim, ex multis uidelicet humoribus calidis quidem,fed non ad tantam caliditatem progreffis,ad quantã perueniũt acres ichores.i.fanies. Quare manifeftum eft,in profundo cutis pedicularis morbi affectionem fieri, ubi ẽt aĩalia hæc generari poffibile eft,nõ in fuperficie cutis,in qua furfures confiftere diximus. Pharmaca itaq; ipforum neceffario exiccantia funt,& quæ ex alto trahere,ac euacuare pñt, ma gis utique,q̃ ea,quæ furfuribus conueniunt. Atq; hæc quidem Methodus eft ea cõponendi, Verum fylua eorum,quæ experientia conftant (oportet.n.ut dixi, in omnibus maximè attendere ac confidere his,quibus experimentum teftimonium præbet) in tertio libro Critonis de ornatu fcripta eft. Apponam autem ẽt nunc ego ab Archigene fcripta hac ferie uerborum. ¶ *Remedia morbi pedicularis.* Morbo pediculari affectis hæc conferunt. Staphidis fylueftris,i.herbæ pedicu- G
laris partes.ii:fandarachæ,& nitri,utriufq; partem.i:cum aceto,& oleo capiti illine. Aut Rheon, qui in obfonia additur,cum oleo tritum fimiliter illinito. Aut oxylapathi.i.acutæ rumicis,radicem cum oleo eodem modo. Aut ueratrum album,& ftaphidem fylueftrem.i.herbam pedicularem,& nitrum,pari pondere cum oleo in balneo adhibe. Aut aqua marina, aut muria meraca, cum aceto,perfundito. Quòd fi nuditas pilorum adfit,fylueftrem ftaphidem,i.herbam pedicularem {emplaftri more} cum oleo,& aceto imponito. Aut alumen tritum cum oleo illinito.

A.ibidem.e

De Achoribus,hoc eft Vlceribus capitis manantibus: & cerijs,id eft Fauis. CAP. 8.

INter affectiones cutis capitis cõnumeratur quoq; ea,quæ Achor appellatur, ex genere tumo rum præter naturam exiftens:propriam aũt & fingularem appellationem nacta,ob acceffionum,quæ ad eã cõfequuntur,proprietatẽ:ualde.n.tenuibus foraminibus eroditur, quæ tenuem in fe humorem modicè uifcofum complectuntur. Ad fimilitudinem uero eius proxime accedit, alia cutis affectio,q̃ Fauus, Græcis Cerion uocatur: maiora tũ foramina hñs, in quibus humor melli,qđ eft in fauis,fimilis continetur. Generatio ipfis ex humore mifto eft,qui partim tenuem ferofumq; ac mordacem,partim uero craffum fuccũ,in fe hẽt. Tenuis itaq; humor,utpote mordax, primum quidem ad fcalpendum ipfos impellit, ꝓgreffu uero tp̃is,ad fcalpturã tum tumor H
augefcit,tum foramina in ipfo erumpunt. Manifeftũ igitur eft,euacuare oportere humores affectionem ipfam operantes. Qui fi ẽt influant amplius,prohibẽdus primum eft ipforum influxus per capitis euacuationẽ, atq; totius corporis purgationem, uelut in alopeciis eft proditum: At uero fi parua affectio exiftat,fola localia,& partialia appellata remedia (quæ.f.locis affectis adhibentur) citra totius corporis euacuationem, fufficerint. Cõuenient aũt ipfis ob craffitudinem videlicet,& uifcofitatẽ humoris eas generantis, pharmaca q̃ ipm incidant, q̃q; facultate fua ne ceffario difcutiãt,& repellant. Atqui acetũ ex incidentium ordine exiftens,ultra hoc, qđ difcutit,præcipuũ quiddã in fe hẽt,quo reprimit,ac qđ influit depellit,utpotè qđ fubftantia fua parũ calidum eft, plurimum uero frigidum, & partium tenuium: tali nanq; facultate præditum effe, in primo De fimplicium pharmacorum facultate demonftratum eft. Sit itaq; acetum exquifite, acidũ,in quo nulla penitus uini qualitas appareat:hoc ipfo fanè pharmaca metallica appellata, mõ hoc,mõ aliud imbues,achoribusq; ex eis medeberis. Incipere aũt ab imbecillioribus pſtat, pſertim fi dolor fimul ipfis adfit,Cimolia igit̃ ad hanc rẽ apta eft,& Cretica,Lẽniaq; terra,& famia,põpholyxq́ue,& fpodiũ,fpuma argẽti,& cadmia tenella. Quòd fi neq; ex his quiefcat ma lum,pharmacũ ex charta ficcũ aceto dilutũ illinito. Neq; obfcurum eft,tollẽdos prius capillos,

antequam

A antequam talia admoueas. Si uero acrius tibi ex charta pharmacũ appareat, miſcebis ipſi argenti ſpumam, ſi quidem abunde mordacitatẽ eius exoluere uelis, pari copia: ſi uero pauxillũ mitigare uelis, minori: quemadmodum ẽt ſi plurimum eius uim exoluere placeat, maiorẽ eius copiã addes. Porro cum aliqñ ruri degenti mihi pharmacum ex charta ad manũ non eſſet, cõſpecta in ęgri domo inutili aliàs charta, faculam poſtulaui, exuſtaq́; charta, ac aceto diluta, locum affectũ illeui, hominemq́; ad me poſtridie uenire iuſſi: ſciebam.n.ꝙ cum duræ carnis eſſet, pharmacum ferre poſſet: qui ubi ueniſſet, parum aberat quin curatus eſſet: quare ad aliud pharmacum non tranſiui, ſed eodẽ uti iuſſum, poſtera die perfecte ſanitati reſtitutum conſpexi: Prudenti igitur uiro, quod ſæpe iã dixi, opus eſt: & qui tum curandorum morborum ſubſtantiam, tum ęgri naturã, probe norit. Inſuperq́; pharmacorum facultatem non iuxta genus tñ, ſed & iuxta quantitatem, cognoſcat, quo ſingulis diebus quali præſidio opus ſit, coniectet. In extendenda enim, aut exoluenda pharmaci, quod prioribus diebus admotum fuit, facultate, in quantum ſane affectio ipſa indicat, congrua curatio conſiſtit. *Ad Achoras inflammatos.* Quòd ſi, qñ in ulcus manans inflammatum ſimul, & doloroſum incidas, lenies primum per humectum concoctoriumque, ac emolliens, & acrimoniam arcens pharmacum dolorem. Tale autem eſt parygrum appellatũ, ab Hera

B alijſq́; plurimis deſcriptum. Satis manifeſtum autem eſt, quod ipſum in manu per ſpecillum latum, cum roſaceo emollitũ, & ad unguẽti formam redactum, non emplaſtri forma, qualem a principio habebat, adhibere oportet. Conueniunt etiam hoc tempore ea, quæ ad ſedem ex ulceribus, aut rupturis dolentem faciunt, de quibus priuatim deſtinato ſermone, ac tpe dicitur. Sicut ẽt conueniunt ea, quæ cancros mitigant. Hæc igitur omnia ubi prius conſideraueris, etiam particularem pharmacorum uarietatem utiliter cognoſces. De qua ego quoque dicere aggrediar, medicamenta apud præſtantiſſimum quenque medicum laudata, ordine ſcripturus. *Ad Achoras Archigenis.* Archigenes in primo pharmacorum iuxta genus, ad Achoras ſic ſcripſit: In quibus Achores, aut papulæ feruidæ, aut eruptiones circa caput ulceroſæ ſunt, ab omni acri, & ſalſo abſtineant, itemq́; acuto. Deinde deraſis capillis, aut ter, aut ſæpius quotidie ex calida, in qua myrtus, aut lentiſcus, aut rubus, aut bryonia, aut ſycomorus, aut lupini, aut lentes, aut aſparagi radix, incocta ſint, lotis, & maxime, ubi multa ſanies effluxerit, ſalicis folia ex aqua emplaſtri more apponito: aut lentem cum melle, aut aſparagi radicem coctam eodem modo. † Aut fœnumgræcũ betæ ſucco maceratum pinguibus emplaſtris uſu cognitis admiſceto, ac utitor. *Aliud præclare faciens.* Pinus corticem cum cerato. Aut cadmiam cum oleo ueteri illinito. Aut cinnabari ſimiliter — † *Additur in quibuſdã cod. Aut bryoniam eodem modo.*

C emplaſtri more utere læuigato. Licebit & myrti baccas, aut hordeum uſtum, aut argẽti ſpumam, aut ceruſſam, aut oſtreorum teſtas uſtas, admiſcere: ſingula etiam cum oleo ueteri illinire. Aut † cinerulam, & mannam ex uino. Egregie conſtanter facit, & chalcitis cum aceto, & oleo ueteri illinita. Aut betæ decoctum cum exigua cimolia, ſale & uino admiſtis, in balneo affrica. Aut hyoſcyamum, & ſemperuiuum minus, trita cum roſaceo mellis ſpiſſitudine illine. Aut ulceribus ex ſmegmate quopiam repurgatis, terram cimoliam torrefactam cum uino, aut fæcem uini Rhodij uſtam cum aceto ueteri, aut radicis cucumeris ſylueſtris decoctum adfundito, ac proluito, aut tragacantham, aut argenti ſpumam, aut ſandarachæ duplum, cum uino, aut ẽt cũ oleo myrteo, aut pingui quopiam illinito. Aut argenti ſpumam, & calcem pari pondere cum aceto, & oleo illine. Aut chalcitidem cum myrteo oleo, uel ſuillo felle liquido, illine: Hæc quidem Archigenes ſcripſit, doctrinam tradens non modo Empiricam, ſed etiam indefinitã. Inuenire itaq; eſt apud Empiricos, qui ſane non in contentioſis ſermonibus uitam contriuerunt, ſed in medicæ artis operibus diligenter uerſati ſunt, ꝙ in quibuſdam apparentibus cognitionibus euidẽtia diſcrimina retulerunt, qualia, & ego paulo ante in alopecia feci. Faciam autem, & nũc in his, quæ Archigenes ſcripſit pharmacis. Quædam.n. ex eis incipientes achoras, citra humorum in uniuerſo corpore — * σπόδιον.

D uitiationem, aut eorundem multitudinem redundantem, ſanant, adſtringentem nimirum, & repulſoriam uim habentia. Quædam uero ubi magnum quoddam malum minantur Achores, eos augeri prohibent, ſimul & quod influit repellentia, ſimulq́; quod iam in eis continetur concoquentia, & diſcutientia, q̃ euidens eſt, miſtæ facultatis eſſe oportere. Quædã aũt eis, quæ in ſuperficie hærent, paruisq́; tñ auxiliantur, quæ moderatis uiribus prædita eſſe oportet, & nihil, quod irritet, habere, ex diſcuſſoria nimirũ facultate. Alia aũt uiribus omnino robuſtiſſima ſunt, adeo ut ẽt Achoras ex craſſis, ac uiſcoſis humoribꝰ obortos, ineluibiliterq́; cuti infarctos euacuare poſſint, atq; id adeo ualide, ut etiam ſi obduratũ quid habeant, id ipſum deturbare ualeant, quãuis morbus ipſum cutis habitum adeo uitiet, ut quod influit corrumpatur, etiam ſi commodũ id exiſtat. Hæc aũt ſunt ex efficaciſſimis pharmacis compoſita, quale retulit Archigenes ubi ſalem ad reliqua diſcuſſoria admiſcet. Sal.n. & chalcitis, & uini fęx uſta, & ſandaracha, & calx uiua, fortiſſima uiribus pharmaca ſunt, calfacientia, mordentia, & diſcutientia. Eius generis eſt ẽt fel calidorum, & ſiccorum animalium, quorum non meminit Archigenes, ſed unius ſuilli tãtum, quod omnium moderatiſſimum exiſtit: ad cuius facultatem etiam proxime cinnabari accedit. Propinquum deinde locum habent conchæ uſtæ, & hordeum, & poſt hæc oleum uetuſtũ. Quemadmodum aũt hæc emouent, ſecant, & diſcutiunt uiolenter impactum, ſic repellunt adſtringentia ali-

qua quidẽ ſimpliciter citra contrariæ facultatis admiſtionẽ, aliqua uero per dominium adſtrin E
gentis in eis facultatis. Myrti quidẽ earumq; baccæ,& pinus cortex,ex eorũ numero ſunt, quæ
non habent contrariæ facultatis admiſtionẽ,uelut etiã rubus, & ſycomorus, quãuis moderatius
adſtringant,q̃ myrti,earumq; baccæ,ſed tñ adſtringendi vim ſenſibiliter in ſe habent. Miſtæ ãt
facultatis eſt oleũ myrteum:nã & ex oleo,& ex baccarum myrti,aut ipſius etiam myrti ſucco,eſt
compoſitum.Oleum aũt ipſum,emollientem habet facultatem,Myrtus autem,eiusq; baccæ ad-
ſtringentem,nõ mollire,ſed cogere,& ſtringere natam.Roſaceum item quanquã minus, q̃ myr-
teum aſtringat,tñ,& ipſum miſtæ facultatis exiſtit. Quemadmodũ autem hæc per præparationẽ
miſtas uires hñt,ſic alia ſponte naturæ talia ſunt,uelut lentiſcus, cyperus, & lentes: quod ipſum
in ſermone de his eſt demonſtratum.Cæterum diſcuſſoria,& repurgatoria,citra ſenſibilẽ calidi
† *Hæc autem priusquam uritur.* tatem facultate præſtant ex eis, quæ iam Archigenes retulit,Beta ipſa,& cimolia uſta:†priuſquã
vero urit̃,imbecilior uiribus q̃ beta eſt. Sed fortior his eſt cucumeris,& bryoniæ,ac aſparagi fa-
cultas.Spuma uero argẽti p̃ſtantius quidẽ,quã cimolia uſta pharmacũ eſt, multum uero debili⁹
q̃ ad propoſitæ affectionis ſufficiat medelam. Cadmia aũt moderate habet ad mediæ magnitu
†*Spodium.* dinis achoras.Citra mordacitatẽ uero reſiccat†cinerula.Manna aũt ẽt concoquit. Oleum uero,
ut iã dixi,laxantem quidem habet uim,ſed eam non adeo fortem, atq; ob id per miſturam faci- F
le exuperatur. Itaq; ubi fuerit cum obducentibus meatus & refrigerantibus permiſtum,uelut eſt
*hoc.ſ.oleum. ceruſſa,poſſibile eſt*hãc magis uim ſuã demõſtrare,q̃ eſt cogere,oppilare,& adſtringere ſubſtã
*contingit. tiã corporum,quæ*cõtingunt.Porro hæc oĩa in Archigenis ſermone confuſa ſunt,neque in qui
bus achoris,neq; qñ eis utendum ſit,ipſo demonſtrante.Vtitur autem & uino in eodem ſermo-
ne,neq; apponit quale probet.Atqui multiiuga circa uinum differentia exiſtit. Aliud.n.auſterũ,
aliud acerbum, aliud dulce, aliud acre manifeſte eſt: aliqua etiam plures qualitates ſimul ex ſe
oſtendunt,nimirum & dulce quippiã,& adſtringens,& acre complectentia. Qñ igitur ſimplici-
ter quis ſcribat,dilui debere quippiam uino,lectorem coniectare oportet,quem ſcopũ pharma
ci compoſitio habeat,& ad illum reſpiciendo,id quod aptum fuerit uinum eligere. Adſtringẽs
quidem ubi repellere uelit,acre uero in quibus diſcutere.Reliquis item utetur,quemadmodum
uniuſcuiuſq; uim demonſtrauimus in loco,ubi de uinorum differentiis docuimus. Acetum uero
in omni occaſione ad achoras aptiſſimũ eſt,vtpote craſſos & uiſcoſos humores ſecans,atque id
quod influit diſcutiensque,& repellens.Verũ ipſo non utique per ſe quiſpiã utetur,ſi quidẽ non
proluere,aut expurgare achoras uelit,ſed eo pharmaca diluet,moderata q̃dẽ,in quibus incipit
& adhuc parua eſt affectio, fortia uero in maioribus & diuturnioribus, fortiora aũt adhuc in in- G
ueteratis iã,& ægerrime curabilibus. Verum differentia pharmacorum iuxta fortitudinem iam
ante à me relata eſt. Cæterum ex relatis ab Archigene pharmacis,in totum non uti exoptem,&
ſemperuiuo,& ceruſſa.Illud.n.ſtrenuius refrigerat, quã conuenit incipientes achoras refrigera
ri.Ceruſſa uero exiguam quidem habet frigiditatem,& ex pharmacis eſt obducentibus meatus,
emplaſtica uocant,pro ea autem uti poſſumus cinerula, & pompholyge.

Quæ Apollonius in primo de parabilibus ad Achoras ſcripſit.

Apollonius ĩ primo de Parabilibus ad achoras, Primũ quidẽ ſic ſcripſit:Roſaceo oleo caput
illine.Deinde poſt hoc,Betæ ſuccũ ſimiliter illine. Tertiũ deinceps,Teſtudinis ſanguinem eodẽ
mõ adhibe.Quartum,Laurino oleo caput illine. Et quintum, Crocinum unguentum inunge eo
dem modo. Ex his ſane primum debiliſſimum eſt, pueris & mulierculis teneræ carnis in princi-
pio affectionis utile exiſtens: concoquit enim & diſcutit,ac repellit,eaq; omnia moderate facit.
Secundũ vero,ubi betæ ſucco uti cõſulit,efficacius quidẽ eſt roſaceo, diſcuſſoriam uim habens,
non tñ ad fortes ac iam obfirmatos achoras ſufficit. At uero teſtudinis ſanguis curioſum,& ſu-
peruacaneum eſt pharmacũ,neq; unq̃ tẽtaui eius periculũ facere. Quòd uero deinceps ſcriptũ
eſt,laurinum,fortiter calfacit, & diſcutit.opusq; hẽt corporis totius, & capitis euacuatione,quo H
diſcutiat humores achoras facientes. Crocinum deinde unguentum diſcuſſorium quiddam hẽt
& adſtringens,& concoctoriũ:atq; ea tria fortiora in ipſo ſunt,q̃ in roſacei natura: ex eis igit̃, q̃
de illo dicta ſunt,ẽt de hoc ratiocinari licet.Poſt hæc autem ipſius verbis,ita ſcriptum eſt: Tauri
vrinã affrica.deinde ſequitur,Facit & cameli urina eodem mõ, Vtendũ autem eis,inquit,ad plu
res dies.Verum ego utiq; dixerim ad ipſum,non eſſe ꝙ ad multos dies, ſed ne ad unum quidem,
purus homo tolerare queat, ut illius alicuius eiuſmodi aĩalis urina capiti affundatur, præſertim
in affectione adeo parua,& quæ facile curari poteſt. Bis enim per oĩa,quod dicitur,diſtans eſt,
roſaceo uidelicet uti,quod penitus exiguam habet ad propoſitũ ſymptoma facultatem: & tauri,
ac cameli urina,q̃ acerrimæ,grauiſſimæque,& penit⁹ iniucũdæ exiſtũt. Deinceps uero tale q̃d-
dã pharmacũ his uerbis ſcriptũ eſt:Furfurũ chœnicẽ mediũ in aquæ heminis duabus madefaci-
to,poſteaq; terito,ac ſuccũ excolato,cũq; media aceti hemina ad limi ſpiſſitudinem coquito: &
ex eo caput fricato,deinde aqua in qua beta,aut fœnumgræcũ,aut lupini cocti ſint,abluito. Vn-
guento aũt utitor fæce irini. Hoc pharmacũ diſcuſſoriũ eſt citra mordacitatẽ, ex repurgantibus
atq; extergẽtibus appellatis compoſitũ. Eiuſmodi.n.facultatis ſunt furfur,beta,& lupini.diſcutit
aũt ſimulq; calefacit non ueheměter fœnumgręcum:ex eo aũt genere eſt, & irini unguenti fex.

A De aceti uero facultate antea quoq; dictũ est, ꝙ aptum sit ad achorũ affectionem, quare hoc vt
cõuenientissimo, & efficacissimo pharmaco utendũ est. Aliud deinde post hoc pharmacum scri
ptum est ab Apollonio his verbis: Cucumeris syluestris radices decoquito, & succũ affricato.
Didicimus aũt cucumeris radici plurimũ discussoriæ facultatis esse. Et postea hoc pharmacum
scriptum est: Terræ cimoliæ, sulphuris uiui, par põdus cũ aceto terito, & in balneo affricato, ca
lidaq; abluito. Hoc illinire ẽt conuenit pharmacũ, non solũ, ut dixit, in balneo adhibere: omnes
.n. habet facultates, quibus affectio indiget, aceto quidem ipsas habẽte, uelut antea est dictum.
Solum vero sulfur ulterius q̃ cõuenit excalfacere & discutere potest: quapropter cimoliã ei ad
miscuit, q̃ compositionẽ ex utroq; ad moderatã temperaturã reducit. Cæterum quod sequitur
pharmacum, ubi inquit, maluã exiccatã, & tusam in urinã inspergito, ac affricato, reprehendo,
in quantum ẽt superius vrinæ usum detestatus sum, etiã si facultatem eius affectioni conuenire
non negauerim. At quod deinceps scriptum est, in quo ait, Fici folia in aqua coquito, & aquam
insolato, iniectaq; in ipsam fæce usta affricato, post hæc uero repurgãtibus pilos, eluito, acre ual
de hoc exterforiũ medicamẽtũ est: ꝙ si in balneo tm̃ adhibeatur, nõ uehementer ualet achoras
irritare. præsertim si quis, ut ipse deinceps iubet, proluat, hoc est ex aqua dulci caput perfun-
B dat. Ad illitionẽ uero eiusmodi pharmaco uti periculosum est: est.n. plurimũ acre medicamẽtũ
fæx usta, quemadmodũ in libris De simpliciũ medicamẽtorũ facultate est cõmõstratum. Quòd
vero sequitur pharmacũ, securũ vsum hẽt, eoq; confidenter quis utetur ex spuma argenti, lauri-
noq; cõposito. Miror aũt qũo, ut laurino simile, oleum simplex admiscet, sic quodammodo scri
bens. Argenti spumam cum oleo albo, aut laurino tritam, ubi calida prælaueris, circũlinito. lon
ge.n. deficit à laurini facultate oleum cõmune, quod albũ appellauit, è regione ipsum a laurino
distinguens. Quin & quod post hoc scriptum est, cõsimilẽ hẽt absurditatem. Pro spuma.n. argẽ
ti, cerussa, utitur: diluit autem ipsam myrteo, aut laurino, cũ multam omnino differentiam hæc
pharmaca habeãt: alterũ.n. repulsorium est, alterum uero plurimũ calfacit, & discutit. Vsusq; eo
rũ est, repulsorii quidẽ in principio, discussorii uero, ubi humor, qui achoras generat, iam est fir
matus. Amplius autẽ deinceps, cum rubi canini folia contundere & exuccare iubet, dein deque
oleo miscere, imbecille est pharmacũ, & incipiẽti affectioni solũmõ aptũ, utpotè cũ rubus cani-
nus adstringat. Tale pharmacũ est ẽt plumbago cũ cerussa uino subacta, usquequo ad cõpagẽ,
quæ illini queat, redigantur. Porro contrariæ prædictis facultatis sunt, quorum æqualiter, nulla
distinctione apposita, meminit, id uidelicet, quod ex nasturtio, & quod ex scilla cõstat, De prio-
C re quidẽ hæc uerba tradẽs. Nasturtii & salis parẽ modũ adipi anserino admisceto, terito, ac uti-
tor: De altero uero sic scribens: Scillã in fornace uelut cucurbitam cinere obruito, cũq; mollis
fiet, exprimito, deinde ad succum oleo nõ multo admisto, illinito. Manifestũ uero est, multo ue-
hemẽtius esse, q̃ hoc quod ex nasturtio apparat. Quod uero deinceps tradit, ex mitigatoriorum
pharmacorũ genere ẽ, qđ ubi dolor q̃spiã vehemẽs circa achoras existit, donec eũ leniat, cõue
niẽter adhibet: si uero duros, & inueteratos achoras discutere uelimus, omnino imbecille est.
Scripsit ãt in hũc modũ de eo Apollonius: *Mitigatoria ad Achoras inflãmatos, & ad Rhagades ani intumescentes, rimasq́, ac fissuras sedis &c.* Olei q̃ optimi hemina in pilã plumbeã infundito, & plũ
beo pistillo terito, donec crassum & subnigrũ reddatur: deinde seorsim spumę argẽti lib. unã &
cerussæ tãtundẽ terito, oleoq; admisceto. Postea vero eloto, & siccato capite, pharmacũ illinito.
Neq; vero ex simplici tm̃ oleo, sed q̃nq; rosaceo, q̃nq; myrteo apparabis, & ad rugas ani intu-
mescẽtes, rimasq; ac fissuras sedis, ad ulceraq; dolẽtia, omniaq; alia, q̃ ex fortiorũ pharmacorũ
vsu exacerbata sunt, optimum medicamentum habebis. Egregie enim ea lenit, etiã si serpendo
exedentia, aut ẽt cãcrosa, aut quomodocunq; maligna existãt. Nequaq̃ igitur eius cõpositionem
nũc scribere oportuit, sed queãdmodũ ego antea dixi, sufficiebat illud dicere, ꝙ dolorifici acho-
D res eiusmodi pharmacis mitigãtur: cõmune.n. hoc est in oĩbus dolore affectis, proprie ãt faciẽs
ad achoras. Deinceps ãt tale pharmacũ scripsit: Spumæ argenti ʒ. octo, foliorũ rutæ tenerorũ ʒ.
v, olei ʒ. octo, aceti heminæ quartã partẽ: simul trita capiti illinito. Hoc sane pharmacũ multo
vsu habemus exploratũ. Propinquũ ãt ipsi facultate est id qđ cõsequẽter ab eo est conscriptum
iuxta hãc cõmensurationẽ: Cerussæ ʒ. vi, spumæ argẽti ʒ. quatuor, ceræ tantundẽ, sulphuris ʒ † vi, † Al. nouem.
olei rosacei aut myrtei qđ satis est, ut ceratũ liquidũ fiat. Arida cum cerato cõmittito, caputque
inde illinito. Hoc ãt & ad omnes in toto corpore eruptiones uehementer cõmodum est, ut rite
sit ab Apollonio conscriptũ. Quin & quod postea sequitur, plurimum discussorium est, ut quod
spumam nitri habeat multam, adeo ut, nisi olei multitudine castigetur, acrius sit, quàm conue-
nit. Iubet autem ad unam spumæ argenti partem, quincuplum spumæ nitri admisceri, hisque,
dum teruntur, paulatim oleum adfundi, donec ad compagem illitioni aptam redigantur.

Quæ Crito ad Achoras pharmaca scripsit.

In Methodo de curandis morbis uniuersales facultates pharmacorũ ad singulos morbos re-
censui, uerum paucorum definitæ materiæ exẽplorum mentionem feci, reiecta illic multitudinis
ipsorum commemoratione. At vero in præsenti, quam nunc in manibus habemus, tractatione,
oĩa quidem, quæ omnes pharmaca scripserunt, longum fuerit recensere: Quæ uero à probatis

medicis per experientiam tradita sunt, ea omnia uisum est mihi conducibilius enumerare, quo E
etiã inter se propinqua, & quæ omnino eadem apparẽt, paululum vero iuxta apponderationẽ
aut præparationẽ euariant, ii, qui in his scriptis uersantur, cognoscant, eaq; maxime præparẽt,
quorum materiæ in prõptu habentur. Contingit.n.aliqñ, ut aut in totum ea, quę in compositio-
nem miscentur non reperiamus: aut talia reperiamus, ut ipsa iniicere non audeamus. Cæterum
eius maxime in componendis pharmacis cura habenda est, ut bona integraq́; & in uigore sint
omnia, quæ admiscentur. Ob id igitur etiam iam omnium, quæ Crito tradidit, mentionem fa-
ciam: nam is sane diligentius Achorum curam tractasse mihi uidetur. In quinque itaque sermo
nes doctrinam de ipsis distinxit, quorum primum & ipse recensebo.

PRIMVS Critonis sermo de Achorũ curatione. Scribit itaq; Crito hæc uerba: Ad acho-
ras in capite contingentes, qui plerunq; furfuribus p̃cedentibus fiunt, & ferme ẽt scabie, in prin
cipio subscriptis cõpositionibus utemur. ¶ *Ad achoras recẽtes.* Glutẽ fabrile aqua coctũ obline.
Aliud. Papaueris syluestris & hyoscyami folia cum oleo emplastri more appone. *Aliud.* Fici syl-
uestris uirgulta, aut folia tenera trita cũ aqua imponito. In ĩueteratis uero cũ aceto terito, *Aliud.*
Nucũ amararũ nucleos ĩ aquã tepida iniectos, & decorticatos, cũ aqua terito, & cerati crassitu-
dine prerasis imponito. In inueteratis cum aceto diluito. *Aliud.* Recremẽti ferri, & rosarum par F
pondus cum uino terito & imponito. Quidam uero trita cerato rosaceo excepta adhibent.

SECVNDVM sermonẽ ad Achorũ affectionẽ his uerbis conscripsit: Circuntensa autem
cute, & ob id molestiam inferente, subiectis cõpositionibus utendum est. ¶ *Lipara, seu pinguis cõ
positio ad achoras, psydracas, papulas feruidas, intertrigines. Est commoda quoq; uitijs sedis.* Spumæ, ar
genti ʒ l. foliorum rutæ tenerorũ ʒ xxv, aceto diluito: & rosaceo aut myrteo excepta, cũ penna
illinito. *Alia.* Spumæ argẽti ʒ cc, cerussæ ʒ cl, rutæ ʒ c, staphydis syluestris ʒ xxv, aceti sextarios
iii, myrtei libras tres: particulatim singula terito, & affuso liquore, ut dictũ est componito. *Alia.*
Cerussæ ʒ cl, spumæ argẽti ʒ cc, rutę ʒ c. myrtei sextarios tres: particulatim tritis aquam affun-
* Aliter l.
dito. *Alia.* Cerussæ ustæ ʒ centum, * rutæ ʒ c, mannæ thuris tãtundẽ, corticis pinus ʒ.l, olei myr-
tei sextarios ii. aceti tãtundẽ. similiter componito. *Alia.* Recrementi plumbi ʒ.c, pampinorum
* Aliter l.
uitis ʒ.c, thuris ʒ.centum, *myrrhæ & spumæ nitri tantundem, aceti & myrtei quantum sufficit.

IN TERTIO ãt hæc tradit: At ubi affectio inueterata fuerit, subscriptis compositionibus
utendum est. Et deinceps ita scribit. ¶ *Damocratica compositio ad Achoras humectos & inueteratos.*
Ladani ʒ.octo, cerussæ tantundem, sulfuris uiui ʒ.quatuor: uino & myrteo oleo subactis vtitor.
Alia. Spumæ argenti ʒ.octo, pampinorum uitis ʒ.octo, succi hypocystidis ʒ.quatuor, spumæ ni G
tri ʒ ii, gallarum ʒ tres, aut ii, ex aceto & myrteo adhibe. *Alia.* Malicorii, gallarum, acaciæ fuluæ
† ἴσον.
† tantundem: malicorium & gallas uino macerata coquito, acaciam uero uino dilutam reliqs
probe tritis adiicito, cumq́ue recte omnia comparata fuerint, myrteo excipito. *Alia.* Spumæ ar
genti, cerussæ, hyoscyami, misyos usti, ramulorum cicutæ, æquales portiones: thuris usti, ramu-
lorum oleæ, tantundem: aceto & oleo lentiscino exceptis utere. *Alia ualde commoda.* † Cerussæ
vstę ʒ.octo, spumæ argenti ʒ.octo, attramenti sutorii ʒ.quatuor, rhois rubri ʒ.quatuor, sulfuris
uiui ʒ.ii, opii ʒ.ii, myrrhæ ʒ.ii, aceto & lentiscino oleo excipe.

† In antiquis co. ita legitur. Cerussę ustę drac. iiii, spumę argẽti drac. iiii, atramẽti sutorii ʒ ii, rhois rubri ʒ ii, sulfuris uiui ʒ ii, myrrhę ʒ ii, aceto, & lentiscino oleo excipe.

QVARTVM uero sermonẽ de Achoribus curãdis hac uerborũ serie cõscripsit: Qñ uero
ex his, quę ad achoras scripta sunt, pleraq; resiccant, magisq́; dolorem inferunt, utpote cute in
ipsis affectis circuntensa, subscriptis compositionibus utendum est, per quas post hæc omnia ci-
tra dolorem emendari licet. ¶ *Leuce emplastrum album inexuperabile, faciens ad humectos Achoras
& qui ægre tolli possunt. facit & ad Papulas, feruidas & Intertrigines.* Spumæ argenti drach.c: ceræ
ʒ.c, alii.l. habent: cerussæ ʒ.c, thuris ʒ.xxv, aluminis scissi ʒ.xvi, terebinthinæ ʒ.xxv, piperis al-
bi ʒ.tres, olei sextarium unum, arida tundito. Oleum uero, & argenti spumam, ac cerussam in ol
lam nouam coniecta, ad prunas coquito, atq; ubi mutationem acceperint, cerã & resinam addi H
to, ac donec non inquinet amplius manus, agitato: deinde ab igne ablatis, & quodammodo re-
frigeratis, arida adiicito, & in pilam trãslata diligenter emollito. Vtitor autem in linteolum im
pactis, soluitoq; tertia die. Magis autem cõmodarit pharmacum hoc, si cum melino emplastro
Pasionis fuerit permistum, ita ut emplastri Leuces inexuperabilis (Anicetum Græci hoc appel-
lant) partes duæ, melini aũt Pasionis una pars committantur. *Alia.* Cerussæ drac.cxx, spumæ ar
genti drac.lxxx, ceræ drac.xxiiii, terebinthinæ drac.xii, mannæ drac.xvi, aluminis scissilis, viii,
olei heminas ii, cõmitte ut dictum est. ¶ *Melinum Leuci Emplastrum, quod omnem Fluxum resiccat,
faciens ad Achoras inueteratos & humectos.* Ceræ drac.octo, sandarachæ drac.iiii, adipis vitulini
ʒ.iiii, terebinthinæ ʒ.ii, thuris ʒ i, myrrhæ ʒ.i. aluminis scissi usti ʒ.i, corticis pinus ʒ.i, olei myrtei
qđ satis est: liquefacta cũ aridis committito. ¶ *Aliud melinum Hygieni, resiccans omnem Fluxum.*
Spumæ argenti librã i, cerussæ lib.i, salis fossilis lib.i, aluminis scissi librę dimidiũ, atramẽti suto
rii, sexuncẽ, olei sextarios ii, aceti sextariũ i. Oleũ, salẽ, cerussam, spumam argẽti, donec non in-
quinent manus coquito: arida uero tusa, cribrata, acetoq́; diluta, ad refrigeratum pharmacum
addito, paulatim adstillãdo, ac assidue agitãdo: deinde in pilam trãslata ac probe emollita tol
lito ac utitor. ¶ *Thebæi Emplastrum ad Achoras humectos.* Spumæ argenti ʒ.xlvii, cerussę drach.

xxiiii,

A xxiiij, corticis thuris ʒ xij, gallæ omphacitidis ʒ xij, ceræ ʒ octo, reſinæ terebinthinæ drac.xvj, olei ſeſquiheminam: componito ut dictum eſt.

QVINTVM poſtremum ſermonem de Achoribus Crito ita orditur: Cæterũ ubi affectio decreuerit, & cicatrix ꝑfecte fuerit obducta, ad totius mali translationẽ ſubſequentibus cōpoſitionibus utendum eſt. Deinde ſmegmata plura ſcribit, unumquodq; iuxta hanc compoſitionis formam. ¶ *Smegma ad Achoras, Furfures, Aſperitates & Scabies*. Terræ cimoliæ libr.j, nitri rubri lib.i, expreſſionis nucis unguentariæ ſexuncem, alij lib.s.hñt: myrrhæ ʒ [a] octo, piperis albi ʒ [b] * viij, nardi celticæ ʒ quatuor caſię ʒ.iiij, coſti ʒ iiij, cōtuſa & cribata repone, ac utere in balneo. *Aliud.* Nitri rubri lib.iiij, terræ cimolię tãtundẽ, expreſſionis nucis unguẽtariæ lib.ii: cyperi lib.i, alij.iiij. baccarũ lauri lib.j, iridis aridæ lib.j: radicis bryoniæ, alcyonij, amygdalarũ repurgatarũ, cornu ceruini uſti, ſingulorũ[c] librã * unã: cōponito, ut dictũ eſt. *Aliud.* Fæcis uini uſtæ, quam Romani fæculã, nos trygã appellamus, lib.xxiij, aquæ pluuialis ſextarios xlviij, thuris lib.ii, terræ ſamiæ lib.ij. olei ſabini lib.iij. alij ſextarios iiij: cerę lib.iij & dimidiã. Fæcẽ & aquã in dolium figulinũ nō picatũ coniecta ad dies vij. madeſcere ſinito, & ter in die cũ ferula agitato. Sequenti deinde die diſſolutũ, & ſacco excolatum liquorem in uas æreum ſplẽdidum transferto, & igni

B impoſitũ coquito, luculentiore autem igne utaris: atq; ubi tertia pars reliqua ſit, oleum & cerã inijce, rurſusq; ad lẽtum ignem decoque: poſtquam uero iniecta fuerint liquefacta, thus, & terram ſamiam trita addito, cōquaſſato, & in uitreum uas robuſtum transferto, tenuia.n. rumpuntur. Vſus autẽ tẽpore affectos locos circũlinens, & diligenter cōfricans, abluere iube. Præſtaret quidem in balneo id facere: ꝙ ſi fieri nequeat, in domo abluatur. Commodũ eſt pharmacũ ad oẽs ſordes, aſperitatemq; ac ſcabiẽ cutis, itemq; ad impetigines. *Aliud.* Fęcis uini uſtæ lib.i, quæ pluuiæ ſextarios.vj, thuris albi lib.ij, maſtiches li.ij, alcyonij lib.*j, ammoniaci thymiamatis li.ij, terræ ſamiæ lib.ij, olei roſacei lib.ij, ceræ Tyrrhenicæ albæ li.ij. Fæcẽ in aqua ut dictũ eſt macerato, ter ſingulis diebus cũ ferula ſtrenue agitando. Deinde excolatũ per ſaccum liquorem in uas ſplendidum transferto, poſitumq; ad ignem ad dimidiam partẽ coquito: deinde liqueſcibili adijcito, atq; ubi diſſoluta fuerint, alcyoniũ tenuiſſime tritũ inſpergito. Habeas autẽ ad manum prōpta, in fæcis aqua diſſoluta, probeq; trita, thus, ammoniacum, maſtichen, terrã ſamiã, eaq; ſtrigmentitia prædita craſſitudine: hæc ubi adieceris, ac diligenter ſubegeris, inſperge, & ablatis utitor. *Aliud Dyaſmirnum appellatum* Fæcis uſtæ li. xxiiij, aquæ pluuialis ſextarios xlviij, olei ſabini lib.quatuor, cerę lib.quatuor, terrę ſamiæ lib.ij, thuris lib.ij, maſtiches† libram i, ammoniaci

C Thymiamatis lib.i, alcyonii lib.i, myrrhæ ʒ octo. Componito, ac utitor ut dictum eſt.

Quæ Cleopatra in libro De Ornatu ad Achoras ſcripſit.

Porro quę Cleopatra ad achoras ſcripſerit, ea deinceps referent illius ipſius uerbis: ¶ Fœnu græco tenui cocto, & in betæ nigræ ſucco macerato, caput eluatur: aut betæ decocto: aut terra cimolia in his macerata, atq; exoluta, inungatur: aut myrto læuigata ex uino & oleo ὀινέλαιον uocant, ſuperneq; betæ folia imponãtur. *Aliud ad ualde ulceratos.* Ceruſſæ frictæ ʒ ii, thuris ʒ ii, ſulfuris ʒ i, trita ex oleo illinito. *Aliud, quod & ad furfures facit.* Nitri, atramenti ſutorii, utriuſq; ʒ i. tritis oleũ affundito, & illinito. *Aliud Ad Achoras.* Myrrhã & myrti albæ folia uiridia uino trita illinito. Aut terrã cimoliã torrefactã cũ uino nigro illinito. Aut ceruſſæ & plũbaginis æquales partes cũ myrteo tritas illinito. Aut ſulfuris uiui ʒ vi, thuris maſculi ʒ i: aluminis ſciſſi, ſtaphidis ſylueſtris.i. pedicularis herbæ, erucæ, ſpumæ nitri, ſingulorũ ʒ i: atramẽti ſutorii ʒ i, rutæ ramulos tres. Terito aceto moderate effuſo, item laurino, aut myrteo, aut crocino aut oleo ueteri deſtillato, quo pinguis cōpoſitio fiat, eãq; ubi prius hoc ſmegma affricueris, illinito. ¶ *Smegma.* Hyſſopi chœnicẽ.i, lupinorũ chœnices ii, ptiſanæ chœnicem i, fabæ freſæ chœnicã i, radicis cucumeris ſylueſtris ʒ iii. Hæc trita, miſceto, & adfricanda ꝓbeto. Idẽ & ad leprã & ad uaros facit.

D

Quæ Pharmaca Soranus ad Achoras ſcripſit.

Quando quidem uero & Soranus de achoribus, tũ in quarto de medicina, tũ in unico medẽdi libro, quẽ Monobiblum inſcripſit, pharmaca quædam tradidit, quæ etiã nobis per experiẽtiam conſtant, partim quidẽ proprio, partim uero præceptorũ, aut medicorum amicorum uſu cognita: Quare etiã ea ipſa hic apponemus iuxta ipſius dictionẽ hoc modo tradita. ¶ Vbi multus ſaniei fluor exiſtat, & uexatio doloris uehementer incumbat, lenticulam coctam tritã cum exiguo melle cataplaſmatis modo imponito. Aut panẽ cũ coriãdro, aut plantagine, aut ſolano, aut ſeride, aut polygono, aut ꝑdicio herba. Soranus quidẽ igitur uelut in implicata affectione, eiuſmodi remedia adhibet, iuxta propriã ſectam ratiocinatus. Apparẽt autem reuera commoda in principiis, & circa generationes, cōmuni repellẽdi ratione. Deinceps uero inquit: Vbi autem exacerbationes remiſerint, radendi ſunt loci, & fœnigræci decocto, aut betæ, & ſimilium, ex aqua, non urina, confricandi: Quemadmodũ etiam nos prius reprehẽdimus eos, qui per urinam eiuſmodi frictiones faciunt. Poſtea vero pharmaca ſcribit, etiam nobis, ut dixi, cognita,

¶ Plumbaginis, ſulfuris uiui, æquales partes terito: & affuſo roſaceo, aut myrteo, aut lentiſcino donec ſtrigmentoſum reddatur, illinito. *Aliud.* Sulfuris uiui, ſpumæ argenti, ceruſſæ, omniũ æquales partes, croci dimidiam, trita cum paſſo cretico, illinito. *Aliud.* Rutæ leuigatę drach.iiii,

A * Al. duas.
†* *Addutur in quibuſdã cod. iridis ʒ.viij.*
B* Al. duas.
C * Al. unciam unam.
* *Aliter ij.*
† Al. lib.ij.

A Al.viij. B Al.viij. †Additur in aliquibus ant. olei heminam unã. C Al.viij. D Al.ij.

spumæ argenti ʒ viii, aceto & oleo rosaceo admisto illine. *Aliud.* Spumæ argenti.ʒ xx,[a]calcis E uiuæ ʒ xx, [b] aceti hemniam unam, † terito, ac uelut liparan aliquam seu pinguem compositionem illinito. *Aliud.*Chalcitidis ʒ ij, [c] sandaraches ʒ quatuor, spumæ argenti ʒ j, [d] uino austero, & mytreo oleo simul trita illinito. Huic uero deinceps Soranus aliud forte pharmacum scripsit, quod pro suæ sectæ instituto Metasyncriticũ, hoc est, quod ex alto euocat humores, ac transfert, appellauit. Conuenit autem in inueteratis, & ægre cedentibus achoribus, ex eiusque usu quidam medicus nobis amicus magnum nomen adeptus est. Olei cedrini sextariũ j, aceti acris sextarios iii: coquito donec exhalet acetum: deinde adiice adipis suilli ueteris sale seruati lib. ii: eoque liquefacto ollam ab igne auferto, & nitri triti bessem, sulfuris uiui sexuncem, sandaraches unc. j, infarcito. Postquam uero illitũ pharmacum exaruerit, in balneo per predicta smegmata confricari iube, perque uinum & oua, ac nitrum, & per radicum cucumeris syluestris decoctum: aut fæce rhodia & pumice, cum aqua calida.

Ad Psydracia, & Achoras, pustulasq́ ulcerosas, helcydria Græcis appellatas, & exanthemata in capite. *CAP. 9.*

AD præscriptas affectiones conuenienti uictus rõne uti oportet, corporisq́; ac capitis pur gationẽ adhibere, per pilulas ex aloe, colocynthide, & scammonia, ita ut brassicæ succo F coactæ ex his pilulæ exhibeantur. Deinde ipsa locali curatione utendum est, cuius generis est, adiantum cum rosaceo illitum. Aut fœnigræci decoctum adfrictum. Aut malua cum farina hor deacea pro cataplasmate imposita. Aut melilotum cum farina fœnigræci ex uino impositum, & cicerum decocto: ipsumque cicer coctum impositum, nuces amaræ commansæ, & illitæ. Discutit autem maxime, & lilij radix affricta, & thus cum uino, & aqua, & lupinorum amarorum decoctum affrictum, bulbi cum nitro affricti, thus ex aceto illitum, putamen mali punici cum laurino illitum, Aut anchusæ radicem ustam, & tritam cum oleo, donec strigmentitiam crassitudinem accipiat, cum penna illinito, & ęgrum iuuabis.

GALENI DE COMPOSITIONE
MEDICAMENTORVM LOCALIVM SIVE SECVNDVM LOCOS
LIBER SECVNDVS. G

ARGVMENTVM LIBRI.

Medicamenta exponuntur ad dolores, contusiones, ulceraque & cæteros capitis affectus.

De omni capitis dolore, dimidiæq́ eius partis affectione, uniuersalis doctrina. *CAP. I.*

QVicunq; citra distinctionẽ, indiscriminatimq; doloris capitis auxilia scripserunt, maius detrimentũ, q̃ emolumentum, iis, qui eis fidẽ habuerunt, attulerunt. Neq;.n.oẽs ob unã affectionẽ caput dolent, sed tũ ipsæ affectiones plures sunt, tũ curatio ipsarum singularũ propria existit. Vna etenim affectio est iuxta intẽperiem simplicẽ citra humorũ cõplexum: Alia iuxta humorũ qualitatem: uelut ẽt tertia quæpiam alia iuxta multitudinem tm̃ ipsorum humorum contingit. Quibus accedit ea, quæ fit, cum humores transitus liquorum ac uaporum obturarint. Et ad hæc alia est, cum in quibusdam capitis partibus, propter imbecil- H litatem flatuosus spiritus innascitur. Qñq; ẽt ob cãm aliquã externã, procatarcticem Græci ap pellant, uelut est ardor externus, frigiditas, ebrietas, plaga capitis, dolor contingit. Vehemẽtissimi igitur capitis dolores fiunt iuxta caliditatẽ, & frigiditatẽ, maxime cũ inæquales existãt: moderati uero iuxta siccitatẽ: ad humiditates uero nullus consequitur dolor. Eodẽ mõ cum ob redundantes humores, siue iuxta oẽs capitis partes, siue iuxta unã quãcunq; tandẽ, siue duas, dolor contingit, uehementior quidẽ ob calidos, & frigidos, moderatior aũt ob resiccantes citra caliditatẽ aut frigiditatẽ manifestã oboritur. Humectantes uero penitus nullũ dolorẽ inducunt, quantũ ad qualitatẽ ipsorũ attinet: ob multitudinẽ sane instrũalium partiũ morbos faciunt, non tñ similariũ partiũ ullũ aliquẽ, in quibus solũ affectiones iuxta intẽperiẽ simplicẽ fiunt. At uero affectiones ob humorũ multitudinẽ, citra quidẽ obturationẽ, caput grauant: cum obturatione uero, si quidẽ ea moderata fuerit, moderate dolorosæ, sin fortis, fortiter contingunt. Quod si ẽt mordacẽ qualitatẽ humorũ multitudo cõplectatur, ẽt iuxta hanc dolorẽ augebit. Atq; hæ quidem dñæ sunt affectionum, quantũ ad cãs attinet eas producentes. Alia uero sunt iuxta affectarum partiũ naturam. Aliqñ.n. extra caluariam affectio est, aliqñ intra. Et qñq; quidem oĩum exteriorũ, aut interiorũ est: qñq; non oĩum, sed unius tm̃ corporum generis, arteriarum uidelicet, aut

A.l.3.f.1.t.2. c.1.f.189.a

A.ibid.

A aut uenarum, aut neruorum, aut mēbranarum, aut cutis, aut ipſius adeo cerebri. Itaq; difficillimum eſt affectū cognoſcere locū, ſiue unus, ſiue plures uno exiſtant, aut qui tandē hi ipſi extēt. Nec vero affectionē inuenire prōptū eſt, ſed & hoc exercitato hoīe indiget, qui tum per rōnis exercitium, tum per multā & aſſiduā affectionis ægrorum inſpectionē, eam cognoſcat. Proprietates.n. aliquæ quidem oīno dici non pñt, q̄dam uero ægre circa ægrotantia corpora oñdi pñt, vtpote, quæ tm̄ ijs, qui eas ſæpe uiderunt, cognitæ exiſtant. Non parum uero ad affectionis cognitionem faciūt quædam ex cauſis antegreſſis, q̄ priuatim procatarcticæ, id eſt antegreſſæ, medicis Græcis uocantur, uelut cum manifeſtus ſenſus, & offenſa ægros ardoris, aut frigoris cōtigit: & facile ſane eiuſmodi affectiones recentes ſanantur: probeq; & rite ab eis initium ſumpſerunt medici, qui præſidia, ac auxilia morborum cum diſtinctionibus deſcripſerunt. Multa quidem igitur a vetuſtioribus pharmaca ſimplicia, & cōpoſita ad hmōi affectiones deſcripta ſunt. Mihi uero ēt hic ſatis erit ex recentioribus apponere, qui ſane tū ea, quæ ueteres inuenere, conſcripſerunt, tum ipſi ēt alia quædam addiderunt. Equidem uniuerſum curationis ſcopum ſingularum affectionum ratio nos docet: at vero materiæ facultates, experientia ipſa demōſtrat. Per hanc igitur auxiliorum copia progreſſu temporis augetur. Atque adeo nunc tempus adeſt ſer-

B moni, propria auxilia iuxta ſingulas affectiones deſcribendi, initium ab ijs, quæ ſecundum qualitates ſolas a naturali cuiuſque particulæ ſtatu diſceſſerunt, facturo.

Antiquus īter p̄s uidetur legiſſe ἢ δέρματος τῆς κεφαλῆς αὐτῆς. i. aut cutis ipſius capitis, nā cerebri ſubſtantiā quā tū ſit ex ſeſe carere sēſu nemo dubitat. idem interpres inter particulas (uenarum & arteriarum) hēt ēt, tendinum, nec male. Ga. tamē lib. de mult. c. 4. idem ſentire uidetur.

Quæ Apollonius ad capitis, propter ardorem, dolorem conſcripſit.

Apollonius igitur in primo De facile parabilib⁹, ad capitis dolorē p̄ ardorē, ſic ſcripſit: Roſaceo aſſidue caput irrigato: aut lanam, ſiue linteolum roſaceo tingito, & imponito. *Aliud.* Narciſſino unguento ſimiliter utitor. *Aliud.* Melino unguento eodē mō utitor. *Aliud.* Aut mori ſucco per linteolū expreſſo, cū pari roſaceo utitor. *Aliud.* Portulacæ folia tuſa, per ſe, & cū polentæ flore, imponito. *Aliud.* Cupreſſum teneram tritā per ſe, & cum polentæ flore, imponito. *Aliud.* Solanum per ſe, & cū polentæ flore, imponito. *Aliud.* Seſamum terito & roſaceo adſtillato: imponito. *Aliud.* Vitis folia cocta trita cum mulſa aqua imponito. *Aliud.* Folia ricini contuſa, & in octo aquæ heminas cōiecta ſub diuo per noctē exponito, & cum aqua caput p̄fundito: & poſt hæc, q̄ ad huiuſcemodi affectum ſcripta ſunt, emplaſtri more apponito. *Aliud.* Conyzæ odoræ faſciculum decē & ſex digitorū, in aquæ heminas octo coniectum ſub diuo per noctem exponito, & leniter aquā effundito. Vtendū & cibi ſubtractione, & uētris euacuatione, ſomnoque & quiete. Vitanda aūt maxime uinum, Sol, & balneum: amplius aūt, & *fomenta, clamor, conten-

C tio, omniſque mentis perturbatio, & percuſſio. Atque† in loco bene perſpirabili‡ degendum.

** Al. πικρίαν. i. amarulentiam.*
† ἐν ἐπνοίᾳ.

Ad capitis dolorem ex frigore.

¶ Irino unguento calido caput rigato: utere ēt lanis, ac linteolis in eo madefactis. *Aliud.* Laurino vnguento ſimiliter utere. *Aliud.* Farina cocta cū aqua mulſa utitor. *Aliud.* Lauri folia tenera cum irino unguento trita capiti infunde. *Aliud.* Sampſucho cū uino trito, aut roſaceo ſimiliter utitor. *Aliud.* Cyperum tuſum adipe anſerino admiſto, capiti illinito. *Aliud.* Cornu cerui exurito, eiuſq; acetabulo uinū odoratū dupla menſura admiſceto, terito, ac illinito. *Aliud.* Conueniunt, & fomenta p̄ ſpongias calidas imbutas, & expreſſas, maxime ſi lauri folia tenera in aqua fuerint incocta, aut ſampſuchi, aut cyperi: Et lanarū mollium pilei ungu ento irino, & uino rigati, capitiq; circūpoſiti. Itē tegmina, & tepor, & ciborū ſubtractio, ac uentris euacuatio. Amplius aūt, & ſomnus, & quies, & corporis tranquillitas, ac lætitia. Vitanda uero ſimiliter, clamor, contentio, uini potus, & frigiditas. Hæc quidē auxilia aduerſus capitis dolorē ex ardore‡ & perfrigeratione‡ obortū Apollonius ſcripſit. Appellant aūt ardorē, ex Sole æſtiuo circa caput factā p̄ſeuerantē caliditatē. Oēs.n. hoīes in Sole æſtiuo diutius uerſantes capite incaleſcunt, non tñ oībus æqualiter caliditas p̄manet, ſed ſtatim quieſcit, quibuſdā ēt ante balneū, pleriſque vero

D poſt lotionē: quibuſcunq; aūt permanſerit, affectionē capitis iā iuxta habitum ſolutu difficilem, non uero iuxta ſimplicē mō contactum habitūq; ſolutu facilē, putantes, ardorē appellant: hoc Grec. κατάσχεσιν illud, κατὰ ἕξιν dñt. Aliqñ igitur ſola intēperies cōſiſtit, affectione circa caput calidiore facta. Aliqñ uero ēt humorū, aut uaporum multitudo ad ipm caput decurrit, & maxime cū redundantia q̄dā humorū, quā Eraſiſtrati ſectatores plethorā, hoc eſt plenitudinem, uocant, in toto copore* oberrat. Fit aūt hæc quatuor humoribus ex æquo auctis, aut ēt ſanguine ſolo. Nā cum alios quiſpiā humor redundarit, uelut eſt pituita, & flaua bilis, itemq; nigra, eiuſmodi auctionē, ſiue redundantiā, non plenitudinem, neq; ſimpliciter multitudinē, ſed cum appoſitione pituitæ, aut bilis flauæ, aut nigræ, in corpore factā multitudinē dñt.† Cæterum eis, qui ex ardore caput dolent, cutis tactui aridior ad primum contactum apparet, oculoſque rubros hñt, frigidisq; tum perfuſionibus, tum illitionibus gaudent. Principio igitur repulſoria curatione tuendū eſt, ex refrigerātibus, & adſtringentibus conſtante. Poſtea uero mitigatoria, & concoctoria pharmaca ad repulſoria admiſcere oportet. Deinde ēt ex diſcuſſorijs quippiā addendum, paulatim detractis pharmacis, quæ repellunt.‡ Optima ſunt aūt cenſenda, q̄ tenuium partium ſuba prædita adhibentur. Qua p̄p in principio quidem melius eſt roſaceo probe apparato, q̄ frigidiſſimo caput perfundere, lanæ faſciculo in orbē circumpoſito, iuxta frontē q. dē, vbi

** Al. ὑποτρέφεται. i. ſubnutritur.*

† In duob⁹ ant. co. græc. legitur ἡ δὲ ἴασις ἐν ἀρχῇ μὲν ἀμφοῖν ὑπὸ τῶν αὐτῶν γίνεται βοηθημάτων. ἐςὶ δὲ ταῦτα ψυκτικὴν ἅπαντα δύναμιν ἔχοντα, μὴ μέντοι ςύφουσαν. i. curatio aūt ī principio quidem ambabus ab eiſdem fit remedijs: habent autē hæc oīa refrigeratoriā facultatē, non tamen adſtringentem.

pilosa eius pars definit: iuxta utrunq; uero eius latus, ubi pili ipsi ad aures nectunt: exinde vero E post uerticē, non tñ longè inferius. Neq;.n. facile exuritur capitis ea pars, q̄ occiput, & Græcis Inion, appellatur: neq; ēt citra molestiam refrigerātia sustinet, ꝑ pꝛea ꝙ istic principium medullæ spinalis existat, ad stipitis modum in multos ramulos diuisæ, in sexaginta ferme iuxta numerum neruos. At uero regio capitis iuxta sinciput, ꝑ laxitatē coarticulationis iuxta coronalem suturā, & ob ossium tenuitatem & raritatē, facile tum caliditatē, tum frigiditatem oīum, q̄ adhibentur pharmacorū intro distribuit. Quare siue refrigerare oporteat ex caliditate ardorē, siue calfacere frigiditatē, aptissimus est capitis iuxta sinciput locus. Optima aūt in principio refrigeratio ex rosaceo frigido, æstiuo tpe existente, in quo maxime ardoris affectio oboriri consueuit. Dictum aūt est mihi de rosaceo iam sæpe, ꝙ optimum est ex oleo crudo, quod Omotribes, & Omphacinon bifariam appellant, citra salis admistionem cōfecto, rosis q̄ plurimis ad ipsius irrigationem præparatis. Sit aūt rosaceum non uetus, sed eo ipso anno confectum, siue in vere, siue principio æstatis. Proximum a rosaceo chamæmelinum oleum locum habet, in ijs corporibus, quibus uehementem frigiditatem inducere ueremur, qualia sunt fœminarū, & enunchorū, ac puerorū: & quicunq; molli carne præditi, albumq; hñtes colorē, Soli sunt insueti. Mensuram aūt tum rosacei, tum chamæmeli, quod ad refrigerationem attinet, ex p̄dictis corporis habitibus, & ex ardoris magnitudine, inuenire oportet, confiderata simul ægri ętate, & ambiētis nos aeris temperie, non minus aūt, & domo, in qua æger decumbit. Refrigerabis aūt q̄cunque adhibere uoles, in aqua uehementer frigida collocata: q̄ si non adsit, niuem vasculo circumpones. F hoc auxiliū, siue humorum, siue vaporū multitudo in caput impetum faciat, p̄clare auxiliatur: repellit.n. eos, infraq; in corpus detrudit, adeo vt ego in sexcentis hoc medendi mō usus, nullo alio habuerim opus. Nā & frigidorū fontium multa Romæ ubertas est, & niuis, quemadmodū apud nos in Pergamo, & in plurimis Asiæ Græciæq; ciuitatibus. At uero in calidis regionibus qualis est Aegyptus, in qua & fontiū frigidorū, & niuis penuria est, necessarium est præfrigerato rosaceo per expositionē sub diuum per integram noctem, & per obuersionē ad auræ alicuius afflatum, ita demum addere ei semperuiui succū, aut portulacæ, aut lactucæ, aut psyllij, aut polygoni: q̄n & solani aliq̄ paululū, & pāpinorū vitis, & vuarū immaturarum: tales.n. sunt adhuc tpe æstatis. A papaueris vero, & mandragoræ succo abstinendū, non.n. citra damnum refrigerat. Vitanda ēt, quæ cum refrigeratione manifeste adstringūt: quare, si q̄n necessitas postulet, parum quiddam ex eis ad refrigerantia admiscere oportet. Propterea sane, & solani succū, aut nunq̄ penitus, aut oīno parce admiscemus, sic ēt mali punici, & mali, & mespili. Ad hanc tñ G rem malorum punicorum acidorum succus p̄stantior est, magis.n. refrigerat. Porro cum aliq̄n ruri degerem, nihilq; horū ad manum esset, cucurbitæ ramēta exuccata ad vuæ immaturæ succum admiscui. Poterit aūt quispiam in tali loco ēt seridis succo uti, lactucæq; tum hortensis, tum syluestris, quam proprie Thridacinem Græci appellant: hortensem.n. Tridaca uocant: Et συκα μίνων. i. mororum succus aptus ad refrigerandum: sint aūt non ualde matura. Quòd si caluus sit æger, aut oīno breues habeat pilos, maxima ubertas refrigerantium existit. Quæcunq;.n. ad erysipelata auxiliaria scimus ex cataplasmatis, & ceromatis humidis, ea oīa ab ardore exustis conueniunt. Cæterum Apollonius Ricini folia tenera tusa in aquam conijcere iubet: & deinde per totam noctem vasculum, in quo continentur sub diuum exponere, & postera die vti. Ego quidem igitur non ualde expertus sum ricini facultatem: uerisimile est aūt Apollonium, qui lōgo tempore in Alexandria vixit, per magnam experientiam vim eius cognouisse. Atqui oleum ex ricino factum manifeste cognoui calidius esse facultate oleo, quod apud nos est: quare etiā si non præsens sit, ueteri utimur. Puto autem & Potamogetonem, & Niliacum Stratioten * q̄ dam refrigeratiuum habere, mirorq; eorum Apollonium nullam mētionē fecisse. Quin & Tribulus apud nos, uelut ēt Polygonum quiddam refrigerans hñt, tenera uidelicet, & nondum du H ra, ac sicca facta. Conyzam aūt nō solum refrigerare impossibile est, uerum & moderate calfacere potentem noui, & miror sanè cur Apollonius eam inter refrigerantia retulerit. Quòd si, & ab arboribus, & fruticibus, auxilia ad caput præter naturam calidius petere oporteat, † Vitex conuenientior ad hoc existit, & Vitis, & Lentiscus, & Platanus, si quis eorum teneris germinibus acceptis, deinde tritis, ab ipsis succū exprimat. Erasistratas verò magnum quoddā p̄seruatiuum in calidioribus habitibus tradit, cū uidelicet eos Solē perferre oportet, si spongiam latā, & densam, ac cauā in aqua madefactā, & ꝓbe expressam, capiti imponas. Porrò signa dolētiū caput ob frigiditatē, contraria sunt eis, q̄ ex ardore oboriuntur. Nam & incontracta, minimeq; arefacta, & decolor, ipsorū facies existit: & frigidis, neq; gaudent, neq; ab eis iuuantur. Quemadmodum aūt ardor non ægrè solubilis affectio est, ita neq; frigiditas ex ambiente nos aere cōtracta difficulter curatur, si recens est, sed sufficit oleū rutaceum calidū sincipiti, ut dictum est, affusum, perfecte hoīem liberare. Si uero vehementiori calfactione opus sit, Euphorbium ad oleū conijciatur, & quæcunque ex pipere pharmaca constant. Inungenda autem est frons, aurium & narium meatus, hisce unguentis, maxime quidem Irino, & Amaracino, & Nardino. Quin & † comptoria vnguenta ꝫ ex calfacientium numero existunt, atque adeo ipsa opulentarum fœminarum

† ἄγνος græ. sed uide an legēdū sit ῥάμνος rhānus, nā & uiticē li. simp. med. 6. ac passim alibi calidū, & sic eum facit, quo nōie capiti p̄ter natura calidiori, de quo hic agit importunꝰ est, & rhamnū li. simp. med. 8. in secūdo fere ordine refrigerantiū ponit, et eius folia tenera usurpari ait, non dissimili usu a b huius loci sententia.

† Al. Commagenū unguentum.

A minarum pretiosa vnguenta,q̃ foliata & spicata Romæ appellant. Opobalsamũ uero sæpe ex-
perti sumus, nullum manifestum cõmodum ad ullam aliquã affectionem calfactione indigentẽ
conferre. Quemadmodum autem Rutaceum oleum conuenire dixi, sic etiam Sampsuchinum, &
Laurinum laudo, itemq; Serpyllinum, sæpe & in plerisq; ipsis vsus. Dandũ etiã uinum tenuium
partium, & motus corporis præcipiendus, lauacraque calida, & quandoq; à raphano uomitus.

De inueteratis capitis affectionibus calidis, & frigidis.

In inueteratis capitis dolorib⁹, ac affectionibus necessario pilos radimus, aut ualde ad ipsam
usq; cutẽ p̃secamus: pharmacaq; tũ emplastrorũ, ac ceratorũ forma, tũ ẽt liquida adhibemus, at-
que ea quidẽ, q̃ emplastrorum ac ceratorũ formam hñt, rasis penitus adhibemus, liquida uero
his, qui breuissime p̃sectos pilos habent. Est ãt & horũ materia multiformis, ꝙ partim quidẽ ma-
gis, partim vero minus, refrigerentq; & calfaciant. Ea igĩt, q̃ frigefaciunt, ex iis, q̃ erysipelata cu
rant, transferenda sunt: calfaciẽtia uero, ex pharmacis calfactoriis cõponẽda: quorũ simplicissi-
mũ est ex euphorbio p̃paratũ. Sufficit ãt unciã euphorbii unã ad tres ceræ liquefactæ in olei lib.
una coniicere. Vtẽdũ ãt oleo ad oẽs affectiones calfactione opus hñtes, neq; omphacino, neq;
eo, qđ uulgo ab oĩbus Hispanũ appellatur, neq; oĩno eo, qđ cũ olearum germinibus præpara-
B tur, sed eo, qđ ex maturis oliuis cõficitur apud plerasq; gẽtes, citra germinum iniectionem. Opti
mũ ãt ex eis quæ ego noui, est Sabinum, non procul ab urbe Roma in Sabinorum regione pro-
gnatũ. Cæterum pharmaca, quæ recentiores medici se ipsos Methodicos appellantes, Metasyn
critica, hoc est ex alto euocantia ac trasferentia, appellant, ea oĩa ad hmõi affectiones commo-
da existunt: ex quibus optima etiam in septimo libro huiuscemodi tractationis, quæ ante hanc
à me edita est, relata sunt. Tempus igitur iã est me ad aliam capitis transire affectionem, adscri-
pturum primo, quæ ab Apollonio conscripta sunt, quæ iuxta illius dictionem hoc modo habent.

Quæ Apollonius ad capitis dolorem ex ebrietate & meri potu scripserit. §

Vtendũ est oĩbus descriptis auxiliis ad dolorem capitis ab ardore obortum. Quòd si dolores
amplius inualescant, rutæ folia cũ aceto, & rosaceo trita strigmenti crassitudine, capiti illinenda.
Aliud. Nuces amaras cũ aceto & rosaceo ad strigmentitiam spissitudinem tritas capiti illinito.
Aliud. Iridẽ siccam, ac uiticem aridum* cum aceto & rosaceo, eodem adhibe modo. *Aliud.* Lauri * Al. χλωρᾶ. i. uiridem.
baccam, & rutæ folia cũ aceto & rosaceo trita adhibeto. Cõueniet ãt somnus, fames, quies, cor-
poris tranquillitas. In potu aqua calida, aqua mulsa, & euacuatio. Hæc q dẽ Apollonius scripsit.
Atq; huius rei gratia laudare uirũ decet, ꝙ cũ discrimine de unoquoq; auxilio scripsit, cũ neque
C Archigenes id ipsum fecerit, quẽ, cũ posterior Apollonio natu sit, apponere quidpiam ad discri
minum certitudinẽ oportebat: uerum quæ ipse in priore de Pharmacis libro conscripsit, paulo
post referentur. At uero quæ ego per longã experiẽtiã de capitis dolore ex uini potu cognoui,
iam exponã, utpote qui spem quidem utilitatis ipsorũ ex affectione inueni, diligentem autẽ com
probationẽ per multã experientiã feci. Capitis itaq; dolorem ex uinorum temperatura calido
rum productũ indicat, ꝙ ipsum caput omnino uaporibus repletur, qñq; ẽt humoribus calida tẽ-
perie præditis: nam & citra uini potũ eiusmodi ad caput prompte deferuntur. Curatione itaque
opus est, q̃ scopũ primũ uniuersalẽ & cõem oĩbus habeat, nimirum euacuatione indigentẽ. Cum
vero calidi sint, qui caput repleuerunt humores, etiã refrigerante eos medela opus erit. iubendi
igitur sunt, si crudum adhuc in eis uinum permaneat, ut tepida aqua hausta, uomãt: ꝙ si etiã post
cõcoctionẽ caput doleãt, refrigerãtibus utendũ est, ac repellẽtibus: quale est rosaceum per se, &
cum aceto, aut hederæ, aut brassicę succo. Quin & ipsa brassicæ folia calida irrigata, capitiq; cir
cũposita, ac obligata, naturaliter ebrietati resistũt. Cæterum somni, ac quietis cura in primis ha-
bẽda est: qđ ubi factũ fuerit per totum diem ad vesperam lotum, boni succi cibis, nõ tñ calfacien
tibus nutrire oportet. Sunt autem tales, ptisanæ succus, & sorbitio ex alica, & panis ex aqua, &
D oua sorbilia absq; garo: admisceatur aũt eis ex melle quantũ ad cõdimẽtum satis fuerit: si uero
ad mel accipiendum non fuerint appositi, sales conditorii miscentur: Ex oleribus est lactuca, ut-
pote boni succi, & refrigeratoria; & brassica, ut q̃ uapores reficcet. Sic & ex leguminibus lẽs est.
Potu uero omnino aqua vtendum est. At uero cum stomachus in quibusdã, propter aquæ potũ,
subuertatur, malum punicũ eis insuper exhibendum est, aut solum per se, aut cum alica flaccida
calida, p̃be cocta. Quin & mala cestiana appellata in urbe Romana, citra cocturã quidẽ, sunt au
stera, post cocturam uero stomacho satis commoda fiunt. Coquenda autem sunt ipsa in ollam
nouam aqua modica infusa, deinde malo in olla suspenso, igneq; sub ollã coniecto, quo uapor
ex aqua calidus sublatus cocturam ipsi malo præbeat. Vuæ passæ ẽt & pyra, aliqua quidem cru
A.l.3. f.1.t.2. da, aliqua uero ut malum ipsum cocta, stomachum corroborant. Abstinendum uerò à glãdibus
c.19.f. 193.e palmarum, proprietatem enim quandam habent capitis dolorem inducendi. Quòd si uero post
hæc probe dormire non possunt, ad balneum postridie quã celerrime inducãtur, calidaq; aqua
eis in balneo sæpe affundatur: deinde ubi dormierint, aut oĩno interposito tempore quieuerint,
rursum ad balneũ ducendi sunt: deinde uelut pridie cõnutriendi. Si uero moderate habeant, &
aquã bibere non possint, permittendus est eis potus aquosus ex aquosis uinis, quale est in Italia
Sabinũ, in Asia Titacazenũ, & Arsyenium, & Ariusiũ. Quin & moderate habẽtibus gallorum te-
sticuli,

ſticuli,& alæ,& ex piſcibus petroſi,& teneris carnibus prædíti,exhibebuntur, & columbarũ pul- E
li. Hæc uero oĩa citra garum,& uinũ, in albis ac ſimplicibus iuſculis coquantur, in quibus aqua ſola cum oleo,& anetho,ac exiguo porro,coc̃turam perficiat,exiguo adiecto ſale,non ſtatim in principio coc̃turæ,ſed cum iã aliquo modo flaccida facta fuerint,ac uicta. Manifeſtũ uero,ꝗ tũ hos,tum oẽs qui caput dolent,augeſcente adhuc & uigente dolore,quieſcere melius eſt: remittenti uero ac decreſcente,in locis aptis deambulare. Apti ſunt autẽ iis,q̃ calfieri opus habent,loci calidiores:qui frigefieri,frigidiores. Et ante cibum quidem pluribus deambulationibus utendum, poſt acceptum uero cibum breuibus & lentis. Oportet autẽ neq; multa comedere,neque ſtatim deambulare,ſed poſt duas,aut tres,aut etiã plures horas. Quòd ſiquãdo ex uaporibus,& humoribus in caput ſublatis reliquiæ quædã relinquãtur, tenuibus poris,ac meatibus impactæ, & ob id etiã capitis dolor perſeueret, à roſaceo quidem abſtinere expedit. Vtendum eſt autem primum quidẽ Chamæmelino moderate calido,poſtea uero Irino:maximopere enim huiuſmodi affectiones iuuant. In balneo uero caput calida perſundatur,nõ ſolum ob id,ut quippiã circa ipſum diſcutiatur, ſed & ſomni cõciliãdi gratia. quapropter etiã ſecundum,aut tertium etiam ad ueſperam balneum apparandum eſt, acceptis ab eo lactucis ex aceto,exiguo,aut omnino nullo addito garo,uerum aqua affuſa multa,ut acetũ plane exæquet, niſi omnino aquoſum ſit acetum, F
nam & hmõi magis,q̃ acerrimo opus habẽt,caliditatem enim in ſe aliquam tale acetum cõplectitur. Poſt hæc uero poſtera die,quæ magis caput calfaciant adhibenda. Ita ut ad Irinum aliqñ Amaracinum vnguentum addamus,aliquando uero Nardinum,quãdoque etiam pretioſa,q̃bus opulentæ fœminæ,etiam ſi nihil habeant mali,uti conſueuerunt. Per huiuſmodi ſane medicationis ductum,capitis dolores ex uini potu obortos in totum perſanaui, nullo ab Apollonio præſcripto pharmaco uſus. Cum enim & per ea,quæ iam dixi,ſcopum contingerem, nullum ex Apollonii ſcriptis ſpem mihi adiecit,ut probe dictum eſſet,& ſuperuacaneum amplius erat eorum experimentum facere. Cæterum poſt prædictas tres affectiones capitis dolorem inducentes, Apollonius quartam hanc inſuper addidit.

Ad dolorem capitis ex plaga, aut caſu, Apollonij.

¶Roſaceo & aceto tepefactis caput rigato. *Aliud.* Roſis ſiccis maxime coctis,aut certe in paſſo maceratis,aut aqua mulſa tritis,pro cataplaſmate utitor. *Aliud.* Meliloto ſimiliter apparato utitor. *Aliud.* Myrti albæ folia tenera cnm uino & myrrha trita emplaſtri more imponito. *Aliud.* Irino unguento & aceto illinito. *Aliud.* Abſinthium tritum cum uino,& myrrha itidem trita imponito. *Aliud.* Pulegio trita ex uino ſimiliter utitor. *Aliud.* Pulegium & myrrhã trita ſimiliter adhi- G
beto. *Aliud.* Apii comas cum uino coctas ac tritas imponito. *Aliud.* Mala cotonea cocta ex uino imponito. Conuenient & fomenta per ſpongias aqua calida imbutas,& mollium lanarum faſciculi aceto,& roſaceo conſperſi. Ad hæc & quies,& corporis tranquillitas, ſubtractio cibi,euacuatio,fuga eorum,quæ offendere poſſunt,qualia ſunt Sol,balneum,uini potus,clamor,contẽtio:& ex iis quæ alimẽti loco exhibentur,acida, & acria,ac ſalſa. Hæc quidẽ Apollonius ſcripſit de capitis doloribus ex conſpicua plaga obortis. Verum operæpretium eſt noſſe nos,eiuſmodi affectionem nullã aliã,quàm inflammationem eſſe,quæ non ex plaga ſolum, aut caſu, ſed citra etiam manifeſtam cauſam,iuxta omnes corporis partes,propter humorum inflammationẽ fieri cõſueuit. Si quidem igitur plaga uulneris, aut contuſionis cauſa exiſtat, plures ſcopi erunt ad remediorum inuentionem. Vnus quidem in uulnere,ad quod conglutinantibus, & inflãmationem arcentibus pharmacis uti oportet, poſtquã ulceris labia fibulis impoſitis conſtrinxerimꝰ. Alter uero in contuſione:& tertius in doloribus, qui quãdoq; in ipſis ſolis ꝑcuſſis partibus fiũt, plerunque uero etiam ad uicinas partes extenduntur. Etenim mẽbrana,quæ caluariam ambit, & cutis quæ forinſecus circuntenditur,utraque propriam ſubſtantiam continuam habet per oẽ caput extenſam:& ob id ſane ſæpe ipſum uniuerſum dolere cõtingit,præſertim ſi uſque ad mẽ- H
branam os caluæ ambientem plaga penetret, quam diducta membrana caluariam ambiente, oſſeque conſcalpto abraſove,carne generanda curare oportet. Quod ſi per communionem membranę caluam ambientis,quam ad duram cerebri membranam circa ſuturas habet,etiam intra caluariã inflammatio ipſa diſtribuatur, nõ abſque periculo eiuſmodi capitis dolor exiſtit. Contingit autem non parum ſæpe in caſu,pręſertim ex ſublimi facto,ut quædã circa cerebrum, aut membranas eius,partes abrumpantur:quod ubi contigit,etiam amplius capitis dolor inualeſcit, ipſaque affectio tota ægre curabilis redditur, & periculum ingens,ac præceps imminet. A.l.3.f.1.t.2. c.26. f.194.c
Optimum itaque fuerit in his, niſi ętas prohibeat, & niſi uitalis facultas debilis appareat, à uenæ ſectione curationis initiũ facere,& cõuenientibus capitis irrigationibus uti, ex lana nimirũ oleo dulci imbuta, capiteque ex ea contecto. Quòd ſi quippiam horum, ſiue ætas, ſiue uirium debilitas, aut etiam ambo ſimul, ſanguinis detractionem fieri præpediant, aluum per clyſterem euacuabimus, tum ut ſuperflua in ipſo recrementa extrahamus, tum ut humores, qui ad affectas partes inde ferri conſueuerunt, reuellamus: atque inde auxiliis ad inflammationes cõmodis utemur. Si uero membranã cerebri fuerit uulnerata, egregie ipſam conglutinat, inquit Archigenes,calaminthæ ſuccus infuſus, & farina milii arida inſperſa. Deinde butyrum,

&ro-

A & rosaceum,ac adeps suillus insulsus vetus,tepefacta ac mistim infusa.Cæterum hoc modo affectos à vino,& cibis crassioribus abstinere oportet,maxime si febri sint correpti.Atqui prædictā euacuationē consulit etiā Apollonius,qualem autem fieri oporteat non ostendit.At uero acetū rosaceo admisceri iubet,quemadmodū in phreniticis,& lethargicis in principio plurimi medici facere consueuerunt, uerum non recte mensurā utriusq; dicere reliquit,Empiricorū simul transitione vsus,non indicatione Dogmaticorū.Affectio enim ipsa nobis indicat auxilia. Quantitatem aūt singulorum,& particularem materiarum differentiam,simul tum affecta particula,tum ægri tēperamentū indicat:& ad hæc uitalis facultas:deinde ætas: & ambientis nos aeris temperatura,iuxta regiones,annique tempora,& prædominantem anni constitutionem,euarians. In phreneticis quidem igitur,cum omnia,quæ extra caluariam, circaq; cutem & pelliculā caluariā ambientem, ab affectione immunia sint, ueteres conuenienter acetum admiscuerunt: ea rōne persuasi,quam in commētariis De pharmacorum compositione per longū recensui:qū uidelicet ad affectiones in profundo corporis obortas,pharmaca diuersa ab ijs,quæ ad affectiones in superficie hęrentes destinata sunt,adhiberi oportere dixi. Exoluitur enim omnium ipsornm uis in transitione per profundum,& ob id ad propria affectioni auxilia aliquando contrariæ, & no

B centis facultatis pharmaca admiscemus.Cùm nanq; inflammatio dolorē inducat, maxime contrariū est acetū reliquis auxiliis admiscere,utpote quod neq; mitigandi,neque laxandi,uim aliquam in se complectatur. Sed cum per sinciput(neq; enim per aliam quampiam capitis partē transitus patet)pharmaci facultatem intra penetrare uelimus, tūc sane ad admistionem alicuiꝰ eorum,quæ propria natura auxiliantur,ac in profundum ducunt, deuenimus, tenuium partium substantiam quandam inuenientes,quandoq; quidem frigidam,uelut acetum:quandoque vero calidam,velut euphorbiū,affectione,quæ curationi subiacet,considerata ac perspecta,num calfacientibus opus habeat,an refrigerantibus. Iuxta hanc igitur ratiocinationē, si quidem crassæ cerebri membranæ nudæ rosaceum offeratur,quemadmodum in illis,quibus capitis officulū aliquod excisum est,fieri consueuit,solum ipsum leniter tepefactum adhibemus.Cū uero citra denudationem per capitis iuxta sinciput partem,sana,& integra existēte caluaria, rosaceū ad cerebri membranam peruenire uelimus,acetum ei,ut eo perducat,admiscemus: cuius itē rursus uehemens facultas tū per uiarū transitionem,tum per rosacei misturā,exoluitur.Quapropter Apollonius in eo quòd acetum rosaceo indefinite admiscere iussit,peccauit. Cutis enim capitis,aut quæ post eam est membranę caluariam ambientis,inflammationes,citra quidē vehementē do

C lorem obortæ,per exigui sane aceti ad rosaceum admistionem iuuari possunt:lædentur aūt ubi magnæ fuerint,doloremq; vehementem induxerint.Deliquit amplius Apollonius,quòd neq; tempus vsus singulorum ab eo descriptorum auxiliorū apposuit. Quædam enim incipientibus & nascētibus adhuc inflammationibus auxiliantur:quædam etiam in uigore cōsistentibus, aut decrescentibus,aut etiam induratis,opem ferunt. Rosaceum itaq; cum aceto incipiētibus:in vigore vero consistentibus,rosaceum solum adhibemus: quemadmodum etiam in induratis,absinthiumq; ac pulegium ei admiscemus:ac uero quæ citra indurationem decrescunt inflammationes,pharmacis laxātibus appellatis solum opus habēt.Relata est autē tum materia,tum compositio ipsorum in prioribus huiusmodi tractationis commentariis,quos edidimus, antequam opus sumus aggressi, in quo affecti loci multam indicationem faciunt simul cum ipsis affectionibus ad inuentionem remediorum. Cum igitur affectiones ab Apollonio descriptæ quatuor sint,quæ capitis dolorem faciunt,ob manifestas causas obortæ: deinde uero ex ordine transierit ad eas,quæ ex obscuris causis producuntur: merito sane quis ipsum reprehenderit, non solū quòd à dogmatica desciuerit doctrina,sed quòd neque empirica sit vsus. Distinguunt enim ēt hi affectiones per symptomatum concursus,syndromas ab ipsis appellatos,qui sane accidentiū

D ad morbos ipsos congregationes sunt,quę omnibus euidenter apparent:in quibus concursibus etiam externas causas ipsi comprehendunt,tanquam partes totius concursus existant. Verum nullam talem congregationem,neque symptomatum siue accidentium,neque signorum,Apollonius scripsit,quemadmodum discemus ubi,& ad sequentem uiri doctrinam non minus,quàm ad priorem animum adhibebimus.

Condependens ex præcedenti Apollonij doctrina, ad Temporum ac totius Capitis Dolores, citra manifestas causas obortos.

¶Vnguento Mendesio caput illine. *Aliud.* Adipem anserinum Mendesio unguento dilutum illine. *Aliud.* Myrrham uino quàm optimo tritam, & ad succi ptisanæ crassitudinem redactam, illine. *Aliud.* Myrrham vnguento pretiosissimo tritam similiter adhibe. In pueris autem sinciput dolentibus, myrrha cum oleo trita vtitor. *Aliud.* Viticis semen tritum & aqua dilutum imponito, aut linteolo illitum similiter imponito. *Aliud.* Lolii farinam cum adipe anserino con tritam pro cataplasmate imponito, adipe prius liquefacto. *Aliud.* Portulacam per se, & cum lini semine tritam imponito. *Aliud.* Oleæ folia tenerrima oleo ac uino nigro affuso terito, ac imponito. *Aliud.* Cinerem quemcunque habes aceto aut aqua diluito, eoque caput rigato. *Aliud.* Solanum, & terram figulinam trita, ac læuigata imponito. *Aliud.* Halicacabi fructum cum adipe anserino,

anſerino,aut unguento balanino tritum adhibeto. *Aliud.* Lentiſci folia trita ex aqua imponito. E *Aliud.*Blitum tritum ac oleo dilutum adhibeto. *Aliud.* Ricini ſemẽ aqua tritum imponito. *Aliud.* Coriandri ſemen & anethi trita ac melle miſta imponito. *Aliud.* Melanthium tritum,ac oleo dilutum imponito. *Aliud.*Cuminum & adipem anſerinum trita imponito. *Aliud.*Succum papaueris fabæ ægyptiacæ quantitate,& ſalis partes duas,& pulegii partem unam, cũ aceto & unguento optimo trita illinito.Conuenit item cibum ſubtrahere,& aluum euacuare,caputq́; contegere:amplius uero & quiete agere,omnemq́; motum uitare.Quod igitur Apollonius,quemadmodum dixi, indefinite tradendo hæc remedia ad capitis dolores abſque manifeſta cã factos dupliciter peccarit,neque ut dogmaticus uir affectiones explicans, neque ut empiricus earum concurſus,id ipſum ex illius ipſius dictione didicimus. Quòd uero & pharmacorum facultates inter ſe non parum differant,ex tota uirium ipſorum perpẽſione diſcere licet.Etenim primum ab eo deſcriptum ſimplicis eſt potentiæ laxantis:talis enim eſt Mendeſii unguenti facultas. Secundũ vero eãdem uim intenſe poſſidet,in quo ad Mendeſium unguentũ anſerinus adeps admiſcetur. Tertium autem propter myrrham quidem reſiccatorium eſt,unaq́; calfacit,propter uinum uero adſtringit,utile iis exiſtens,in quibus redundantem humiditatem ſimul repellere,ac,diſcutere propoſuimus.Scimus porro myrrhę odorem plurimis etiam ſanis dolorem capitis inducere: F quare ſane eos ipſos,qui iam caput dolent,non parum offendet. Eiuſdem autẽ facultatis eſt,& quod ſequitur quartum. Quintũ uero nõ probe ad horũ uim accedit,ubi.ſ.cataplaſma ex aqua & viticis ſemine cõponit,quod non ſolum ab utraq; facultate tum calfaciendi,tũ reſiccandi, quibus ea præſtant,quæ ex myrrha compoſita ſunt,multũ deficit, † ſed & contrarium facere poteſt in iis,qui caput ob frigiditatem dolẽt.Quod uero deinde ſequitur ex lolii farina,& anſerino adipe cõpoſitum,in quibus reſiccare intendimus,utile eſt,neq; in capite ſolum,ſed,& in aliis partibus rationabiliter adhibetur:id ipſum uero ob anſerinum adipem citra moleſtiã reſiccantẽ cõtingit,abunde enim pharmacum hoc & mitigat,& ſedat dolorem. Verum quod deinceps ſequitur,de quo hæc uerba ſcripſit: Portulacã per ſe & cum lini ſemine tritam imponito.refrigeratorium eſt pharmacum,præclare faciẽs ad affectiones calidas. Quod vero poſt hoc ſcriptũ eſt hoc modo:Oleæ folia tenerrima,oleo,ac uino nigro affuſo terito,& imponito,dolorem quidem nõ mitigat,uerum humiditates ſuccorum euacuat. At uero qđ deinceps ſcriptum eſt, forti facultate præſtat,in quo uidelicet iubet cinerem aceto,aut aqua dilui,eoq́; caput rigari. Si quidẽ enim ex aceto p̃paretur,inueteratas affectiones,& in ſcirrhum induratas ſanare poteſt, nõ tamen doloris mitigatiuum exiſtit.Si uero cũ aqua cinis diluatur ac percoletur,fortitudine quidem pluri G mum ab eo deficiet,quod ex aceto conſtat,neq; tñ ſic doloris mitigatiuum erit: Quemadmodũ neq; id quod poſtea deſcriptũ eſt,ex terra figulina & ſolano compoſitum.Superfluam autẽ cõpoſitionem Apollonius in eo,quod ex halicacabi fructu conſtat, oſtentat, utpote quod neque prædictis,neq; poſtea dicendis,quicq̃ amplius habeat.Quemadmodũ ſane ea,quæ deinceps ſequuntur ſingula alia facultate prædita ſunt.Non rite autẽ facit hæc omnia indefinite tradendo. Quid enim ſimile habeat cataplaſma ex blito cum oleo trito,ad illud quod ex ricini ſemine, aut coriandri,aut cumini,aut melanthii,cõponitur?Calefaciunt.n.hæc & reſiccant,blitum uero debiliter humectat & frigefacit.Porro quod in fine ſermonis ipſius ſcriptũ eſt,primũ neq; ab ullo in vſum aſſumi experiũdi gratia cõſuluerim,ne dum ſæpe. Raro.n.cogimur pharmacis ex opio uti,cum uidelicet præ doloris uehementia homo de uita periclitatur:quanq̃ & tunc ſolidæ partes ex eius uſu offendantur,adeo ut poſt hæc correctione opus habeant. Sic & ex opio collyria detrimento fuerunt,adeo ut debilem oculũ reddiderint,& uiſus hebetudinẽ,amblyopiam Græcis appellatam,induxerint: Velut etiam auditus grauitatem inducunt, quæcunq; ad uehementem aurium dolorem ex papaueris ſucco, † compoſita ſunt. At uero ob capitis dolorem vehementem nemo vnquam animi deliquio comprehenſus mortuus eſt, neque ſe ipſum occidit, H quemadmodum quidam coli dolore uexati fecerunt. Vtcunq; enim doleant,longe minor ipſorum dolor eſt,quàm eorum,qui coli,aut auris,aut oculi,aut dentis,dolore uexantur.Mitigantur illi ipſi perfuſionibus,& illitionibus,& cataplaſmatum impoſitione.

† Videtur hic ẽt viticis ſemen inter refrigerãtia agnoſcere, vt ſupra car. 132. H. & inf. car. 136. F. contra quãli. ſimp. med. 6. Sed & tritura, et aquæ affuſione præſertim diuturna, & repetita perire eius caloris plurimũ neceſſe eſt, ita vt, dum tenuitate ſubſtantiæ ſuæ aquæ uires alterius ducit, refrigerare poſſit.

† Additur πλείονος. i. copioſo, in cod. antiquis.

Quæ Archigenes ad Capitis Dolorem remedia conſcripſerit.

Relato igitur iã Apollonio,ad Archigenem tranſeamus,qui in priore libro de Pharmacis ſecundum genus ei inſcripto,hoc modo ſcripſit. ¶ *Archigenis ad Capitis dolores citra febrem obortos.* Communiter in principio auxiliatur eis aquæ potus,parcitas cibi,ſolutio alui. Hæc præfat⁹ deinceps pharmaca multiformia conſcribit,Præſtabilius igitur mihi uidetur ſingulatim unamquãque ipſius dictionẽ in manus ſumptã cõſiderare:& primum ſane principium eius collaudare, in quo manifeſte diſcrimẽ ab eo quòd quis nõ febriat inductũ diſtinxit. Fuit itaq;* Archigenes nõ quidem vulgaris medicus,velut & Mantias,& Heraclides empiricus: verum ad diligẽtiã quam circa artem fecit,etiam hoc Archigeni acceſſit,quod poſterior natu illis ipſis fuit.Cæterum maximum hoc cenſeri debet iis, qui artem quancunque tandem rationalem ediſcere rite uolunt, cũ natura apti ad eã fuerint,ingenioſique,& à pueris in primis diſciplinis eruditi. Pleriq; aũt ex iis qui eiuſmodi artes tractant,non ut ipſi ſapientes in iis euadant,ſed ut uulgo tales uideantur,

** Al. Apollonius.*

ſtudio

A studio hñt. At vero Archigenes, ut si quis alius, quæ ad medicam speculationẽ attinent, diligenter re uera ediscere studuit, atq; ob id merito scripta q̃ plurima memorabilia reliquit. Non tñ in oĩbus sane, quæ tradidit irreprehensibilis mihi vr: uerum ueluti ipse pleraq; eorum uirorum, a quibus adiutus optimus euasit, reprehendit, sic par est, ipsum delinquentem a nobis posteris examinari. Difficile.n.est, ut, qui homo sit, non in multis peccet, quædam uidelicet penitus ignorando, q̃dam uero male iudicando, & quædam tandem negligentius scriptis trahendo. Quemadmodum sane & nunc mihi in distinguendo non febrientes a febricitantibus, peccasse uidetur, cum non omnes eorum, qui non febriunt distinctiones, & discrimina apposuerit.

De ijs, qui ex stomacho caput dolent.

Statim igitur primum in his discrimen est doloris capitis ex stomacho producti. Quidam.n. etiã si pauxillus quispiam humor acris in uentre, & præsertim circa os eius, congregetur, statim caput dolent: Atq; ob id, si diutius famẽ tolerent, offendunt, augetur.n.ipsis mediam ferentibus eiusmodi humorum malitia. Eos igitur, qui hoc mõ affliguntur sanare oportet, ita ut nihil remediorum capiti adhibeamus, q̃nquidem neq; proprius est hic capiti affectus, sed ab humorum in uentre malignos vapores excitantium in ipm adscensu affligitur: Quemadmodum alii in suffu-
B sorum symptomata ob hmõi humores incidunt. Quæ igitur horum erit cura? ut uidelicet affligentes in uentre humores, q̃ celerrime euacuemus. Euacuantur autem ad uomitum procliues, facile ab aquæ potu: ægre uomentibus uero difficilius, adeo ut ẽt digitorum, siue pinnularum immissione uẽter ad uomitum irritatus, quibusdam nihil amplius effuderit. His igitur conabimur q̃ primum cibum boni succi, ac stomacho commodum exhibere, si res ita ferat a balneo: si non, ante balneum tantum cibi offeremus, ut ne lædantur inde postea lauantes.† A cæna autẽ modicum absinthium in potu dabimus: atque ita & postridie faciemus: eoq; modo in posterum diætam ipsis constituemus, donec ualde bene concoquentes ipsos uideamus: atque tum sane panis pauxillum eis præbebimus circa tertiam, aut quartam horam, aut pauloprius, uel etiã serius, ut satis amplum spatium ad consuetam balnei horam intersit. Quicunque uero panem citra obsonium edere non pñt, iis oliuas, aut* palmulas, aut vuas, aut tale quiddam addemus, per experientiam cognoscendo quid ex eis p̃stet, cum aliud alio melius sit iuxta naturæ proprietatem. Cæterum ad uitiosorum in uentre humorum redundantiam, tum facultatis concoctoriæ debilitas, tum oris uentris infirmitas, plurimum conferunt. Quemadmodum ẽt sensuum mollities, & ad hæc caput ad eiusmodi humorum uapores suscipiendos aptum, quemadmodum & in quibus-
A.l.1.f.4.c. 15.f.77.a. C dam oculi. Ego quidem igitur sæpe, & in multis expertus sum hanc quam narraui curandi uiã, ad capitis ex stomacho dolorem commodam. Archigenes uero cum simpliciter ad oẽm capitis dolorẽ citra febrẽ, cibi parcitatem auxiliarem scribat, palàm facit, se nihil de eo, qui ex bilioso humore oboritur, scire. Quod sane ẽt amplius quis crediderit, qui postremam eius dictionem legerit, quæ hoc modo habet. ¶ *Archigenes*. In his uero, qui ex stomacho caput dolent, flatuoseque distendũtur, acetum, in quo papaueris capita incocta sint, affundito, aut spongias eo imbutas imponito: deinde polentã cum menta, & aceto fronti pro cataplasmate imponito. Aut pulegium cum iisdẽ. Aut solani succum cũ rosaceo illinito. Stomachũ quidẽ os uentris appellat, cum & medici hanc partem ita appellare sint adsueti, qui ẽt stomachica animi deliquia appellant: & quosdam stomachicos esse dicunt, a quopiam uidelicet in eo loco oborto affectu, ita appellantes, uelut ẽt hepaticos ab hepate, & colicos a colo, & nephriticos a renibus, & splenicos a splene affectos. Vnam autem ex stomacho affectionem dolorosam scripsit, quæ caput occupet, eorum, quos ipse flatuose distẽtos uocauit, quam ex uini largi potu magis oboriri scio. Qui.n.propter humores acres caput dolent, mordacem dolorẽ, non distendentem, percipiunt. Fames igitur in distensionibus commoda est, at non iis, qui mordaces humores in ore uentris hñt. Cum
D itaque hic mordax humor fuerit amarus, pallida & flaua bilis appellatur, quæ ob naturalem leuitatem ad uentris os sursum fertur. Cum uero pituitosus, aut acidus, aut salsus fuerit, magis in totius uentris spatio continetur, q̃ ꝙ in ore ipsius firmetur. Optimum autẽ fuerit (quantum sanè nunc in his dicere licet) in fundo uentris ipsum contineri, facile.n.relicto uentre in intestinum delabitur: Pessima autem fit affectio, ubi uitiosi humores in uentris tunicas ineluibiliter fuerint
A.l.3.f.1.t.2. f.531.e imbibiti: Quorum optimum remedium est ex aloe pharmacum, quod aliqui picram hoc est amarum, aliqui hieram id est sacrum, ex aloe appellant, inq; eius compositionem aloes drachmas centum coniiciunt, & sex uniuscuiusque reliquorum, quæ etiam sex numero existunt, cinnamomum, spica nardi, xylobalsamum, mastiche chia, asarum, crocus. Præstantius aũt fit pharmacum ubi minus de aloe additur. Visa nanq; mihi est, nimia eius copia centum drachmæ esse, ad proportionem reliquorum, quibus hæ adduntur, quapp etiam per xc.drachmas ipsum composui, & per lxxx: Quin & per pauciorem aliq̃n crocum, propterea ꝙ quidam ex eius vsu capite lædantur, quod ipsum sæpe ex solo croci odore perpetimur. Quare optimam eius esse compositionem iudicans, quæ ex aloes drachmis xc, & croci drachmis v, constat, hac ego utor. His uero, q̃ neque croci odorem citra molestiã ferunt, sed statim capite replentur, ex quatuor croci drachmis pharmacum compono. Cogor autem assidue hoc pharmacum præparare, ppea quòd non solum

† *Aetius habet, A cœna parum bibant, postridie mane absynthio, & eadẽ diæta utantur.*

**Ex Aetio qui hæc omnia ad verbũ accipit loco τῶν φοινίκων. i palmularum, restituendũ est λευκῶν, ut tota oratio sit (ijs oliuas albas, aut vuas) Nã Gal. Dios. Athenæus, & alij palmulas dolorem capitis facere perhibent: oliuas autẽ albas, & Oribasius cõmendat, & Plinius pro stomacho corrobarando: meminit etiam earũ Cod. lib. huius tractatus quinto.*

ſolum his,de quibus iã dixi,ſed & ſuffuſorum ſpeciẽ patientibus, aut ẽt alia ſymptomata ex ſto- E
machi affectione hñtibus,id ipſum exhibeam,& p̃terea iis,qui aluo adſtricta laborant, & mu-
lieribus,q̃ non probe purgantur. In quibus maiorem efficaciam hẽt, ubi aloes drachmæ lxxx,
& croci vj,fuerint commiſtæ.Præſtat aũt,& carpeſium pro aſaro coniicere,q̃.q̃. ẽt utriſque con
iectis aliqñ compoſuerim. Datur ad ſummum ex pharmaco hoc drach.una,cum aquæ calidæ
cyathis nõ pluribus,quàm tribus:minimum uero dimidium eius præbetur. Datur & intra hos
modos,quantitate iuxta ætatem,corporis magnitudinem,conſuetudinemq́ue,permutata.

Quæ Archigenes conſequenter ad primam dictionem ſcripſit, in quibus eſt etiam Galeni cenſura.

De iis quidem igitur,qui caput ex ſtomacho dolent hæc ſuffecerint. Tranſeundũ itaq; iã ad
ea, quæ Archigenes poſt primam dictionem deinceps ſcripſit.Faciã aũt iuxta ſingula ipſorum
cõſimilem expenſionem,qualem circa primam feci,connectendo ad ipſa,p̱p rerũ conſequen
tiam,ẽt ultimam ipſius dictionem. Sed nunc a ſecunda initium faciam. Irrigationes autem, ſi „
quidem a frigore,aut hyeme patiantur,conueniunt,oleum tepidum, & illitio narium, ſuccus è „
baccis lauri expreſſus,aut oleum laurinum,aut vnguentum Syriacum,aut cicinum,aut ſtyraci- „
num,aut gleucinum,aut tale aliquod aliud calfactoriũ. Vt igitur a poſtremo exordiar, opinor „
ip̃m reſinam,quæ ſua ſponte emanat,dicere,quæ plurima in Lacedæmone prouenit:& Capne F
læon,hoc eſt oleum fumoſum Ciliciæ:& Amaracinum,ac Styracinum in Cyzico,& q̃d in Per-
ga apparatur Irinũ.His uero vnguentis nares oblinere operæpretiũ ducit, quo per odorẽ ipſo
rum caput calefiat:q̃d ip̃m inde euenire manifeſte apparet adeo,ut & idiotæ vulgo his utãtur,
& maxime eis, q̃ facile parari pñt. Parabilia aũt ſunt aliis alia,quæ uidelicet apud ſingulos re-
dundant. Et apud nos ſanè in Aſia agreſtibus,& ruri degentibus hoĩbus cedrino appellato uti
mos eſt:& ſi qñ eius inopia ſit,piſſelæo,quo noĩe id appellant,quod ex oleo,& liquida pice cõ
ſtat. Admiſcent autem tum huic,tum cedrino,oleum aliqui plus,aliqui minus, in quantum ui-
rium ipſorum uehementiam exoluere uelint. Vtuntur autem oĩbus, quæ dixi,& circa caput,&
præſertim circa ſinciput,ueluti dixi. Illinunt & frontem ex eis,& aurium meatus:quidam ẽt ue-
ſtigia pedum,ac ſedem.Cæterum cum Archigenes ſuccum è baccis lauri expreſſum dicit,quod
ſimpliciter laurinum dicitur,ipſum nominare putandum eſt:uelut id, quod oleum admiſtũ ha-
bet,laurinum oleum appellatur. Syriacum uero unguentum, eum dicere Comagenum exiſti-
mo,qñquidem id ipſum nobis ex Syria apportatur.Aeſtate uero,aut ubi aliàs æſtuoſe diſtẽdun „
tur,per acetum,& oleum,aut aquam,& roſaceum. Amplius uero, & per polygoni ſuccum,aut „
portulacæ,aut ſolani,aut aliquo alio ex refrigerantibus irrigato, ſpongiasq́; poſca imbutas ca- G
piti imponito.In hoc ſanè ſermone uidebitur forte quibuſdam negligentius legentibus, unam „
ſimplicem affectionem Archigenes curare:uerum non ita habet. Ex eo.n.ꝙ æſtuoſe dicit,cali- „
dam affectionem indicat:ex eo uero,quod addit, " diſtenduntur,affectionem,quæ hoc modo a A.l.3.f.1.t.2. c.5.f.19.c
flatu uentoſo affligitur,oſtendit:ut nõ ſolum ſm intemperiem mutata ſit,ſed etiam uaporoſi fla
tus redundantia adſit.In principio itaque in eiuſmodi vtriſque affectionibus,refrigerantiũ au-
xiliorum facultas apta eſt,quæ intemperiem calidam refrigeret,& uentoſi flatus allationem re
pellat,& retundat.Atque mea quidem opinione præſtiterit diligentiorem rei inquiſitionẽ fa-
cere.Aliqñ etenim ex corpore uentoſus flatus affertur,quemadmodum in doloribus capitis ex
ſtomacho relatum eſt:aliqñ uero in ipſo capite generatur. Venter nanque interdum ægrè ſolu
bili modo inflatur: interdum uero etiam poſt ipſum ſita inteſtina, qñque quidem ieiunum,aut
tenue inteſtinum,qñque etiam colum.Nihil igitur mirum eſt,neque impoſſibile,eandem affe-
ctionem in quibuſdam iuxta caput partibus obortam,uentoſum flatum generare: Cuius gene
rationis in locis circa uentrem cãm inuenimus, tanti caloris inopiam, ut ex cibis, ac potibus
vaporoſum,& uẽtoſum flatum generet:propter infirmitatem uero comprehenſiuæ facultatis
interna ita affectarum partium capacitas infletur,& expleatur.ut propter expletionem quidem H
diſtendatur,p̱p tenſionem uero dolore afficiatur.Inuentum equidem,& hoc nobis in commen
tariis eſt,in quibus cões,& generales dolorum cauſas conſiderabamus,ꝙ ob diſſolutionem cõ
tinuitatis ſimilarium partium,dolor oboriatur.Diſſoluunt autem ipſam erodentia, diſſecãtia,
diſtendentia,& uehementer calfacientia,ac refrigerãtia.Quapropter in doloribus circa caput,
ægros interrogare conſueui,qualiſnam eorum qualitas ſit. Quidam enim uelut erodantur cor
pora,doloris ſenſum perceptant:quidam uero uelut diſtendantur,aut grauentur,aut tundãtur,
aut ſolius vehementer inualeſcentis caliditatis,aut frigiditatis. Si quidem.n.uelut erodantur,
aut pungantur,ſenſerint,uel humorum,vel eiuſmodi flatus acredo cauſa putanda eſt:ſi uero ci-
tra morſum diſtendantur,repletionem diſtenſarum partium,uel per uentoſum flatum, uel per
multi humoris influxum,cãm putabimus:In quo genere, & inflammatio,& eryſipelas exiſtit:
inflammatio quidem,ubi inflammata corporis pars multum ſanguinem in ſe cõtinuerit;eryſi-
pelas vero,ubi bilioſum continuerit humorem: ꝙ ſi ex vtriſque redundantibus pars aliqua ex-
pleatur,aut inflãmatio eryſipelacea,aut eryſipelas inflammatum,oborietur,Et ne exiſtimet q̃s
longum nos ſermonem de una particula iuxta unum ſymptoma affecta facere: communis.n
omnium dolore affectarum ratio eſt: & ſi quis diligenter in articulos digeſſerit, promptior ac-

expeditior,

A expeditior ad auxiliorum inuentionem in omni affecta parte fuerit. Quod.n.artis coniecturale est,id maxime in affectionum cognitione consistit. Quæ ubi inuentæ fuerint, curationem non coniecturaliter,sed scientifice indicant,cum hoc,q & agnoscere datur, q̃ ægre aliquæ affectiones medelis cedant: in quibus rationabiliter iuxta indicationem remediis utimur,etiam si ni- " hil efficere in principio appareāt,Atq; hoc est,quod in Aphorismo dictum est,in quo ait,‖ Oīa " secundum rōnem facienti,si iuxta rationem non succedat,ad alia transeundum nō est,manen " te eo,quod uisum est a principio. Aliquando.n.adeo uehementer in angustiis meatuum flatus vaporosus infarcitur,atq; eo adhuc magis viscosus, aut crassus humor, ut multo tpe opus sit ad curationem. Etenim quæ sic infarcta sunt,attenuare oportet,meatusq; dilatare per quos excernantur,habita simul ꝓuidentia ne quid aliud,puta humor, aut eiusmodi flatus amplius influat: & ad hæc,corroborandum est affectum membrum, ut neq; ipm uentosum flatum gignat. Qui igitur primi ad eiusmodi affectiones pharmaca cōposuerunt,merito uaria materia opus habuerunt. Siquidem influentem sub̄am,siue humor,siue uapor fuerit,repellere necessarium existit: impactam uero concoquere,& attenuare,eandemq; ipsam discutere:atq; nihilo minus,immo magis,circa affectam partem firmitatem inducere,ne uidelicet quod influit suscipiat, attenua- *2.Apho. 52.Ex. ord.19.d*

B tum uero excernat,impactumq; concoquat, & attenuet. Verum in mistura pharmacorum hac facultate præditorum,alius alio fœliciore coniectura usus: alius minus, alius magis,commodā fecit compositionem. Quapropter uelut nostis (ad uos.n.sodales loquar, quibus maxime hæc scribuntur) duo oīno uidistis mihi præparata pharmaca eundem effectum promittentia, qn̄q; ēt tria & quatuor,& ex horum mistura in ægre curabilibus affectionibus a me sæpe, quod oportuit factum esse. Considero nanq; in quonam eorum copia,simplex pharmacum calfaciens superet,aut frigefaciens,uelut etiā reficcans, aut humectans,aut tenuium partium, aut crassarum: Deinde contemplans quid effecerit,quod ægro iam fuit admotum,secundū usum, aut ꝑ aliud quoddam,aut per hoc ipm facio:sæpe quidem ad aliud,quod idem promittit, trāseo:aliqn̄ uero utraque committo,ac medium quiddam ex eis conficio. Talia aūt oīa abunde a me non uniuersim tm̄,sed & particulatim,in medendi methodo relata sunt:nosseq; oportet, quod & iā ante dixi,hanc tractationem illam sequi:& cogor tn̄ etiam nunc rursus meminisse, quo magis ea, quæ istic tradidi,assequamini. In prædicta itaque affectione,calore doloroso prædomināte una cum flatu uentoso,in principio quidem repulsoria curatione utendum est,quę ex refrigerantiū facultate constat:quod ubi moderate factum est,ex mitigatoriis,ac concoctoriis medicamen-

C tis quippiam admiscere ad repulsoria oportet. Deinde etiam discussoria addenda,ita ut paulatim repulsoria pharmaca detrahamus,donec ad contrariam misturam perueniat pharmacū ei quam a principio habuit,hoc est,ut plurimum quidem discussorium sit, & attenuatorium, minus uero concoctorium,& mitigatorium,minimum autem repulsorium. Portulacam quidem igitur refrigerantis,& aquosæ substantiæ esse didicistis:minus ea Polygonum: in Solano autē tm̄ admistum esse crassæ,& terreæ,quantum adstrictionis. Acetum uero repulsoriam simul,& attenuatoriam,& discussoriam habet facultatem,tanq̄ quod temperamento, tenui frigiditate ꝑpolleat,quemadmodum exacte serenus aquilonaris aer. Didicistis ēt rosacei facultatem,q ui delicet,& repulsorium quiddam habeat:habet autem,& concoctorium,& mitigatorium,& ad hæc ēt discussorium. Merito igitur Archigenes in prædicta affectione eiusmodi pharmacis utitur,ipsum quidem per se solum acetum,neq; alibi exhibens,neq; hic,ob facultatis ipsius uehementiam:admiscet autem ei, uel rosaceum,uel aquam.† Transeamus autem iam ad sequentē " Archigenis dictionem. Si uero augescat affectio,perfecta cibi abstinentia congrua est. Deinde " venæ sectio è cubito,& alui euacuatio per ualidum clysterem. De his auxiliis dictum a me pri⁹ est,quando Apollonii dicta considerabam. Vbi sane in biliosis causis fami renunciaui,uelut e-

† In cod. antiquissimo græco hæc habentur interiecta, quæ tamen in alijs non inueniuntur. De cephalalgia per sympatheiam facta. Si uero per sympatheiam stomachi fiat, qui imbecillis circa concoctionē̄ sit, vel materiā in se ipso aliquā, aut pituitosam contineat, uel non recte concoquat, considerādū rursus, an per calidam intemperiem, vel frigidam. Siq; per frigidā, necesse est per roborātia ac calefacientia prouidētiā facere: si vero per calidam, per refrigerantia, & contemperantia.

D tiam venæ sectionem in pueris,& senibus,ac uiribus debilitatis fieri prohibui: laudaui autem euacuationem per clysterem,non solum propter euacuationem eorum, quæ in intestinis continentur,sed etiam ob reuulsionem eorum,quæ ad caput feruntur. Atque ob id probe in his,quę scripsit Archigenes non simpliciter dixit, Euacuatio alui per clysterem, sed addidit ualidū:multum enim in huiusmodi clysteri situm est,quantum ad reuulsionem attinet,ultra hoc,quòd nō solum ea,quæ circa uentrem, & mesaræum sunt euacuat, sed etiam quæ circa hepatis sima hærent. ¶ *Archigenis*. Irrigationes autem,ruta cum aceto,& oleo trita. Memores affectionis ad quam auxilia scribere proposuit, sic iudicamus unumquodque eorum, quæ recensere cœpit. " Affectionem itaque sic scripsit: æstate uero,aut ubi aliàs æstuose distenduntur. Deinceps uero " refrigerantis facultatis auxilia subiecit. Et postea inquit:Si uero augescat affectio,perfecta ci- " bi abstinentia,& uenæ sectio,& clyster ualidus adhibeatur. Et post hæc propositam conscripsit dictionem, in qua cum aceto, & oleo tritam rutam adhibere iussit, non apponens an uiridem an aridam uelit:est enim non parua differentia,cum arida multo acrior,& calidior, quàm uiridis existat. Mihi sane uiridem consulere uidetur,neque enim aceruatim, subitove a refrigerantibus ad contraria transgressus est. Acetum uero ad hoc, quòd refrigerat & repellit,discussorium quid habere antea dictum est. Mitigatoriæ autem, & laxatoriæ facultatis existens oleum

A.l. 1.f. 4.ca. 17.f.77.c

meritò

merito ipsis admiscuit. *Alia.* Succus è lauri baccis expressus cum aceto,& ruta. Hæc priore lon- E
ge efficacior existit:ad succũ nanq; è lauri baccis expressum fortiter calfacientẽ,rutã admiscuit
cũ aceto,relicto oleo. *Alia.* Succus radicũ iridis cũ aceto. Hoc remediũ nihil calfactorium habet,
melius itaq; fuerat ip̃m primum in transitu ad p̃clariora auxilia positũ esse. *Alia.* Salicis folia tri
ta cum aqua. Hoc præscripto ex iride imbecillius est,atq; iis, quæ oĩum primum scripta sunt si-
mile,ut intempestiue nunc ab eo sit relatum. *Alia.* Serpyllum cum aceto,& oleo tritum. De ace
to,& oleo prius dictum est:adiecit aũt nunc eis serpyllum acris qualitatis pharmacum,& ob id
etiã calfactoriæ facultatis. Negligenter uero ẽt hic reliquit,an uiride,aut aridum uelit;præstite-
rit aũt fortassis uiride intelligere. *Alia.* Polygonum cum ruta,oleo,& aceto dilutum. Polygoni
succo primo sermone,ut refrigerante usus est,nam & re uera talis existit. Quare ẽt ad inuetera
tos dolores iuxta primum transitum rõnabiliter quis eo utetur,ruta admista. Aĩaduersione aũt
dignum est in singulis contrariæ facultatis pharmacorum misturis, ut in principio parum ex p̃
stantiore admisceamus:iuxta secundũ uero,& tertiũ usum,copiam augeamus. *Alia.* Amygdalæ
amaræ delibratæ tritæ cum aceto,& oleo irrigationis modo adhibitæ, aut cerati crassitudine
in linteolo fronti impositæ. Et hoc ad primum transitum pertinet:didicimus n.discussoriam ci
tra mordacitatem facultatem amygdalas amaras habere. *Alia.* Ruta syluestris cum oleo, & ace F
to eodem modo. Inordinatè rursus hoc,ualde forte pharmacum interposuit, in doloribus mul
tum inueteratis merito adhibendum. *Alia.* Populi albæ fructus cum aceto tritus. Discussoriæ
facultatis est albæ populi fructus. In quibusdam aũt exemplaribus non cum aceto, sed cum po-
sca,scriptum reperitur. *Alia.* Ocymi semen cum aqua. Ocymi semen calfactoriæ,& attenuato-
riæ est facultatis, non tñ uehementer:cum aqua aũt sola in inueterata affectione minime rõna
biliter quis eo utatur,melius.n.erat oleum,& acetũ, uelut in aliis dixit,ẽt huic admiscere. *Alia.*
Facit & balsamum,peucedanum,castorium,simul,& singulatim unumquodque,cũ oleo, & ace
to. Hoc pharmacum rursus uehemens est,maxime cum ip̃m peucedanum solum adhibeatur ci
tra castorii admistionẽ. Quid uero balsamũ nunc uocet,non habeo dicere;num uidelicet plan
tę fructũ, aut succũ,quem opobalsamũ uocant, aut ramulos ipsius xylobalsamum appellatos.
Melius tñ mihi ṽr opobalsamum accipere,quod tenuium partium,& discussoriæ substantię exi
stit.non tamen manifeste calentis. *Alia.* Lauri folia,& populi albæ,&† uiticis,cum oleo, & ace-
to. Et hoc pharmacum ex simplicibus facultatibus differentibus composuit: lauri.n.folia calidis
sima,uiticis uero moderatè refrigerantia sunt, in medio utrorumq; populi folia existunt. *Alia.*
Panacẽ cum oleo illinito. Nihil hic refrigerantium admistum est:& ob id ualde inueteratis affe G
ctionibus,& nihil amplius caliditatis habẽtibus utile existit. Quapropter merito quis ipsum re
prehenderit,citra distinctionẽ pharmaca auxiliaria conscribẽtẽ. Panacẽ uero negligenter nũc
ipsum dicere puto,panacis radicẽ: neque.n.opopanaca putandũ est ab ipso panacẽ dictum es-
se:differt aũt à radice hic non paruo caliditatis excessu. *Alia.* Viticem aut mentam,amygdalas
amaras,iridem,æquali mensura cũ aceto,& rosaceo mista adhibeto. Aliorũ uires supra relatæ
sunt:mentæ aũt nunc primum mẽtionem fecit,pharmaci calfactoriæ facultatis. *Alia.* Aut moro
rum succo cum aceto admisto rigato. Hoc pharmacum euidenter apparet refrigerãtium medi
camentorum generis ab ipso conscriptorum esse,quæ incipiente affectione conueniunt, mini
meq; recte nunc ad pharmaca auctis affectionibus cõmoda admiscent. *Alia.* Inueterata ãt affe-
ctione pilis denudato,illitionibusque,& rigationibus p̃dictis,crassius tñ apparatis utitor. *Alia.*
Resinam cum melle tẽporibus,& fronti illine. Aut muscerdas cum aceto,& rosaceo. Tertium
hoc tp̃s est,& opportunitas in capitis remediis adhibendis. Primum nanque erat incipiente af
fectione. Secundum uero,ut ipse scripsit,augescẽte. Tertium autẽ hic,cum ait inueterata, quod
ipsum uehementioribus auxiliis opus habet,quorum aliqua non recte prioribus admiscuit.

De iis,qui ob biliosum humorem caput dolent. H

Signa in his,similia sunt eis,quæ ex ardore oboriũtur,accedit his maior morsus & faciei pal
lor,& aliquãdo oris amaritudo. Aetati autẽ uigoris,& tẽperaturis calidioribus,& uitæ curiosę,
& iis qui flauam bilem congregant,hæc affectio præcipue cõtingere solet. Itaque balnea tẽpe
rata,& unctiones,& potus dilut⁹,eis exhibẽda sunt, omnisq; uictus ratio liquidior,& boni suc-
ci cõstituenda. Euacuandus item biliosus humor p̃ absinthii cremorem,aut per aloen,& per ip
sam picram antidotum per se datã,aut modica addita scãmonia,uel per catapotia ex aloe con A.l.3.f.1.t.2. c.11.fo.192.c
fecta. Illinenda frons pastillo croceo,aut Trigono appellato,aut aliquo alio his consimili.

De dolore capitis per consensum.

Si quidẽ uniuerso corpori caput per consensum,conficitur,illi,cum aduersus intemperiẽ.tũ
aduersus exuperantem materiam,instandum. Et si quidẽ humorũ multitudo,& maxime circa
uenas fuerit,uenã secabimus. Si uero qualitas magis inualuerit, purgatiuo pharmaco utemur.
Si uero uini alicui parti condoleat,uelut hepati, aut uẽtri,aut stomacho,his ipsis auxiliabimur,
calida q̃dẽ in ipsis subsistẽte intẽperatura,panẽ ex uino diluto exhibendo,& sorbitiones ex ali
ca:Et foris irrigationes moderatè refrigerantes, & firmitatem addentes,uelut antea dictũ est.
Si uero propter uiscosos,& crassos in stomacho contentos humores caput doleãt, etiam hos
exturba-

† hic etiã pro ἀ-νου reponenda ῥάμνου existimamus. uide supra car. 132. H

A exturbabimus, acetum mulsum in potu præbendo, oxymeli dicunt, tum simplex, tum Iulianium appellatum. Ex hyssopo ét ac origano potionibus, & quæ his adhuc fortiores sunt, magisq́; incidendi ui prædita, utemur, & uomitu a raphanis, irrigationibusq́;, ac cataplasmatis calidioribus.

De capitis in febribus dolore.

In doloribus capitis, qui in principio cum febribus irruunt, uena secanda est post primã, aut secundã remissionem, nisi quid impediat, & præsertim in corporibus bonæ habitudinis, & multo sanguine redundantibus. Aĩaduertendum aũt, num ob uapores a uẽtre sublatos, aut ob alui suppressionẽ, capitis dolor contingat. Quod si serius post septimũ tandem irruat diem, aluo per clysterẽ qui aliquid operæpretij faciat, ꝓeuacuata, cucurbitæ ad occiput siue ceruicẽ affigantur, caputq́; rigationibus ex oleo mitigetur, rosaceo quidẽ in calidioribus, ac hora æstiua, & cũ exiguo aceto: chamæmelino uero in frigidioribus habitudinibus, ac hyeme, quinta aceti parte adiecta. Illinenda frons ex cyphi in frigidioribus, ex crocomagmate in calidioribus. Ceterum ad capitis dolores ob febris magnitudinẽ obortos, medelæ ꝑscriptæ sunt in febriũ tractatu. Porrò utare oportet hæc, non solum in dolore capitis per consensum stomachi oborto, sed oĩbus ẽt aliis circa caput obortis affectionibus: sunt aũt ea, q̃ sequuntur: Viticis semen, absinthii succus, lac in potu, B glandes quercinæ in cibo, oliuæ nigræ, arbuti fructus mæmecylon Græcis appellatus, eruũ qđ ipsum ẽt articulos dissoluit. Amplius aũt offendunt myrrha, thus, hederæ cacumina. Mentem ẽt perturbant lentisci fructus, crocus, peucedanum, cyclaminus sicca cũ uino potata. Styrax paucus quidem potatus tristitiam uultus discutit, multus uero somnos multum turbulentos inducit.

De Cephalæa capitis dolore antiquo. *CAP. 2.*

CEphalæa inueteratus & ægræ cedens capitis dolor appellat̃, qui ex faciliori occasione, maximas exacerbationes hẽt, adeo ut neq; strepitus, neq; uocẽ uehementiorẽ, neq; lumẽ splẽdidum, neq; uini potum, neq; odoramenta caput replentia, tolerare possint, neq; item motum, sed in quiete, & tenebris ob dolorũ magnitudinẽ decũbere uelint: tanq̃ a malleo.n. pertũdi sibi uidentur. Quidam.n. uelut contundantur, aut distendantur ea, q̃ circa caput sunt, sentiũt: nõ paucis uero usq; ad oculorum radices dolor progreditur. Hẽt aũt hæc affectio aliqñ quidẽ cõtinuos dolores: aliqñ uero exacerbationes, & interualla siue ordinata, siue inordinata. Intermittunt.n. qñque eiusmodi exacerbationes, uelut in comitiali morbo apprehensis, interceditq́; tempus aliquod, quod oĩno accusari non potest. Manifestum igitur est, hanc affectionem consimilem aptitudinem capitis, ut facile lædatur, uelut in cephalalgicis, id est capitis dolore uexatis, habere: ue-C rum ad maiorem debilitatẽ deueniunt in hac affectæ capitis partes. Et quidã ex eis cerebri inuolucra dolitant, quidã uero membranam tm̃ caluariam ambientem. Dolores igitur cum grauitate, humorum multitudinem significant: cum mordacitate uero, aut humorum, aut uaporũ acredinem: cum pulsu aũt, inflammationem, cum tensione uero, si quidem citra grauitatem & pulsum fiat, flatus tenuis & uentosi multitudinem demonstrant: cum pulsu uero, mẽbranosi corporis inflammationem. Si uerò cum grauitate distentio fiat, humorum multitudinẽ intra membranulas contentam. & dolores quidem in superficie hærentes, membranæ os caluæ ambientis affectionem significant: qui uero in profundo sunt, cerebri inuolucrorum: quibuscũque.n. affectio intra caluariam est, his usq; ad oculorum radices dolores procedunt, propterea ꝙ oculorum tunicæ ex cerebri inuolucris habeãt ortum. Si uerò humor putrefactus calidior fiat, cum febri caput dolitant. Febricitant aũt oĩno, & qui ex inflammatione dolent. Si quidem igitur humorum aut uaporum multitudinem repereris causam, si quidem ꝑꝑ totius corporis repletionem facta est, uniuerso corpore euacuato, capitis dolorem sanabis. Si uerò uelut debile existẽs caput ad se sublatos humores, ac uapores susceptet, materiam reuellere oportet in totum corpus, atq; ita particulæ mederi. Per clysteres itaq; reuulsio fit, & ligaturis extremitatum, & pluribus infernarũ partiũ D confrictionibus: interdum ẽt sanguinis ex cubito detractione: ꝙ si amplius sanguis redundare uideatur, ẽt ex naribus aperta uena, & quantum sufficere uidetur, sanguine euacuato. Deinde hieram dabimus exacutam. Et postea apophlegmatismis pituitam detrahentibus, & medicamẽtis, quæ naribus induntur utendum est, qualia sunt, quę ex elaterio, & cyclamino cum lacte, & porro apparantur. Caput autem curabis, qñ quidem reuulsoriis uti oportet, per repulsorias irrigationes. Cæterum post totius corporis euacuationem, iam caput euacuantibus uteris, deinde ijs, quæ firmitatem addere possunt admotis. Repellit igitur oleum omphacinum, & rosaceum, per se, & cum aceto, & quod ex papaueris capitibus, & oleæ teneris germinibus, & hederæ cacuminibus, ac menta uiridi apparatur. Afferantur autem remedia tepida quidem, ubi frigidior, & crudior fuerit humorum multitudo, frigida uero ubi calidior, & biliosior extiterit. Discutit autem oleum dulcissimum calidum, & magis inueteratum, itemque sicyonium. Si uerò crassior sit humorum multitudo, spondylium, aut serpillum, aut pulegij comam, aut calaminthen, aut mentam oleo incoquendo, multitudinem euacuabis. Eadem hæc etiam firmitatem parti addunt, quapropter usque ad perfectam curationem, eis uti conuenit. Omnium porrò longè maximè discutit, & perfectè corroborat uerbenaca recta, maximè uiridis: immo & arida cum radicibus, & simul cũ serpillo, oleo incocta. Conijcienda etiã ad ea crocodiliadis maximæ, iuxta aquas nascentis radix.

A.l.3.f.1.t.2. 67.fol.190.g

Quin & ipsam per se uerbenacam si oleo incoxeris, caputq; inde rigaueris, omni capitis dolori E antiquo ex frigiditate, aut ex crassis humoribus, oborto, medeberis. Maximè etiam prosunt sub aquario uase nascentes aselli, Millepedę appellati, si oleo incoquantur.

Archigenes de apophlegmatismis.

¶Post hæc uero Apophlegmatismi, quibus pituita a capite detrahitur, ex sinapi, aut hyssopo cum passo cocto: aut ex staphide syluestri.i. pedicularia herba cum pipere & melle trita: aut ex oleo admisto melle: aut ex staphide syluestri per se, uel cum melle trita. Pharmacorum quippe, quæ pituitam a capite euacuant, & medicis pro more apophlegatismi appellantur, materiā postea referam: nunc aūt tm̄ ostendere commodum fuerit, ꝙ hocce auxilium pituitæ infestantis est medela, quemadmodum sanè & ipsum nomen eius apud Græcos ostendit. Archigenes aūt calidam & flatuosam affectionem se curaturum pollicitus est, non frigidam & pituitosam. Iuuantur aūt plurimum lauri, aut rutę, aut panacis, aut papaueris capitum, aut baccarum lauri, decocto perfusi. Fortibus calefacientibus pharmacis, non scio quō papaueris capita non instrenue refrigerātia annumerauerit, cum in sermonis contextu singulis dictis aliquem per se uti posse ostenderit, & fortasse ēt aliquando simul mistis: Non tamen manifestum fecerit, num quippiam ex papaueris capitibus ipsis adiiciendum sit, quo uidelicet aliorum pharmacorum uehementia minuatur, F & mitigetur: an & solis aliqñ utendum sit, quod sanè incipiente, & augescente affectione tempestiuius fieret: inueterata.n.affectione non solum non prosunt, sed ēt nocentiora capita papaueris existunt. Commodum est & ex salibus fomentum. Omnem rationem Archigenes hic confudit, cum fomenti mentionem faciat per pharmacum reficcans quidem * non strenue, uerum & calfactorium quiddam in se habens. Meminisse.n.eum oportebat, ꝙ cum calidam affectionē curare assumpsisset, aut semper ab illa ipsa indicationem seruaret, aut de trāsmutatione in diuersam speciem quippiā diceret, iuxta quam temporis progressu calore sedato, obduratio, aut intensio, aut tale quiddam accessisset, quod contraria curatione indigeat, & non ea, quæ in principio fuit determinata. Post perfusiones uero aut fomenta iuuantur, si lini semen rosaceo infartum adhibeas, & lanas sordidas ex aceto rosaceo calidas circūponas, ac obliges. Hoc mitigatiuum est auxilium, cum uehementer infestat dolor, una cum hoc, ꝙ & subiectæ commodet affectioni. Quare ubi ad intensum capitis dolorem remedia scripsit, istic præstiterat ēt de hoc fomento mentionē facere. Verum pro præsenti temporis opportunitate, de qua nunc sermo instat, si quis fomentis aut cataplasmatis uti uelit, fomenta ex milio meliora fuerint. Quemadmodum enim Hippocrates ait, leue & lene miliū existit. Sales uero ob grauitatem molesti sunt, præsertim capiti admoti. G

* non particulā, Græci ueteres quidam codices non habent.

de Rat.uict. c.2. t.6.7.117.a

De Cataplasmatis in capitis dolore, Archigenis.

¶Cataplasmatis uero utere hordeacea cruda farina, quæ iridem contusam habeat, admistā. Aut rutæ semine eodem modo. Aut fœniculi radice similiter. Aut cruda hordeacea farina cum aceto mulso apparata. Aut polenta & pulegio mistis. Et hæc cataplasmata ad secundam temporis opportunitatem pertinent, quā supra augescente capitis dolore constituit: nam, & hunc mitigant, & affectionē iuuant. Aut Nilei pharmacum, castorii & iridis decima parte admista, cū aceto & rosaceo imponito. Nilei quidem igitur pharmacum quod ad emplastri formā paratum est, iā olim nobile, & laudatum pharmacum est, & ob id omnibus notum: promittit autem reliquiarū inflammationum in præcordiis inueteratarum curationem. uerum eorum, quæ ei admiscentur, castorij uidelicet, & iridis, Archigenes obscure mistionem conscripsit: incertum.n.num alterius ipsorum decimam Niliacei malagmatis partem esse uelit, an utriusque. Verū mihi præstabilius vr̄ utriusq; decimam partem admiscere. Oportet aūt castorium atq; iridē probe trita esse, & Nilei pharmaco diligēter emollito paulatim hæc admisceri, manibus partim rosaceo, partim aceto madefactis. Aut nuces amaras decorticatas, & rutam, ac parum ex iride, cū aceto & rosaceo cōmittito: & malagmatis forma imponito. Cum eiusmodi multa pharmaca circa secundum pro H positæ affectionis tempus Archigenes conscripserit, facultatis ipsorum expositionem illis feci. Aut uiticis seminis, persææ uiridis foliorum, & myrrhæ, æquales partes cū unguento Aegyptio fronti cataplasmatis modo imponito. In sola Alexandria persææ arborē uidi, & in nulla alia Romanis subdita gente. Quidā persion ipsam appellant, aiuntq; in persis lethalem eius arboris fructum esse, cū qui in Aegyptiorum regione, innocuus existat. At uero Aegyptium unguentū, non solum sic, sed & Mendesium noīatur. Quidam ēt Megaleum uocari aiunt, utroque cognomine a Megalo, qui ipsum composuit accepto: & ab illius quidem proprio nomine in denominatiuorum forma Megaleum, a patria uero ipsius Mendesium, appellari. Est aūt laxatoriū, & sedat dolores. Aut sulfur, castoriū, baccas lauri, æquis portionibus, cum cerato rosaceo infarta, tpibus & fronti imponito. Hoc pharmacū multū calfacit, & frigidas affectiones relaxare potest. Aut castorium, & peucedanum pari mensura. Consimilis est & huius pharmaci facultas cum præscripta. Quòd si affectio pleueret, uenæ frictione a naso, aut fronte, aut cucurbitis ad occiput affixis, utitor Sanguinis a locis affectis detractiones in affectionibus inueteratis conuenire oēs fere medici confitentur. Verum cucurbitæ ad occiput affixæ, ex reuulsoriis auxiliis sunt cum humores ad oculos, aut ad anteriorem capitis partem ferri consuetos auertere conamur. Aut sternutatorio

quopiam

A quopiam concutito, fasciolaq; collo circumposita spiritum cohibere iubeto. Vtilitatē ex hoc auxilio indicauit ꝑ uerbi, cōcutito, adiectionē. Quod uero fasciolā collo circūdare iubet, ad uehementiorem affectionē pertinet. Aut per nares purgato. Hoc præfatus deinceps ea, quę per nares purgant, recenset, de quibus ego sermonē deinceps faciā, uelut ēt de apophlegmatismis, ubi pharmacorū, quæ capiti adhibent tractationē absoluero. At uero in uehementer inueteratis sina pi, ut moris est, capiti adhibe, & perure. In oībus plurimū inueteratis affectionib⁹, cū nihil ꝓfecerint reliqua auxilia, curationē Metasyncriticā à methodicis appellatā oēs fere adhibere cō sueuerūt, prioribus medicis haud scio qua rōcinatione primū ad eius usum ꝓgressis. Ego uero cū intemperies quępiā humida & frigida, aut per se ipsam in partibus affectis adest, aut propter eiusmodi humorū frigiditatē fuerit oborta, ex sinapi, & thapsia, ac similib⁹ adhibeo pharmaca: calidis uero & siccis nō adhibeo. Cæterū hi, qui affectiones cognoscere nō possunt, ad eiusmodi pharmaca uelut ad sacrā appellatā anchorā confugiunt, & ob id sæpe quod conuenit perficiūt, quòd plerosque hominum eiusmodi affectiones propter malam & uitiatam diætam infestent.

Archigenes, de ijs, qui ex ebrietate caput dolent.

¶ In ijs q̃ ex ebrietate caput dolēt, iridē siccā & uiticis folia ex aceto & rosaceo adhibe: aut apij
B comas coctas in uino impone: aut pulegium ex uino eodem modo: aut Mendesium vnguentum per se, uel cum anserino adipe irrora: aut myrrham cum uino Medensio impone: aut rutæ folia, baccas lauri, uiticem, populi albæ fructum æquali mēsura trita, cū aceto & oleo tepefacta irrora. Cæterum amethista, quæ ab ebrietate pręseruent, huiusmodi esse poterunt. Absinthium mane ieiunis bibendum præbe: aut myrti florem, & myrrham, ac rutam trita ex aqua. De ijs, qui ex ebrietate caput dolent satis dictum à me est, cum ea, quæ Apollonius ad hanc rem tradidit, ex penderem. At uero post hanc præscriptam Archigenis dictionem alia sequitur de ijs, qui caput ex stomacho dolent, de qua iam dictum est.

Eiusdem Archigenis Amuleta, quæ capiti coronæ modo circumposita & alligata, dolorem eius arcent.

Quandoquidem uero & amuleta ad dolorem capitis Archigenes scripsit, quę quidem nullā medicam rōnem hn̄t, ea his, qui talia per experientiam cognouerunt, & secundū mirabilē quandam contrarietatem hoī incognitam efficacia esse dn̄t, relinquam. Quæ uero ab eo iuxta medicam rōnem tradita sunt, selecta referam tm̄, iuxta illius ipsius dictionē, quemadmodum hactenus de pharmacis facere consueui. Polygoni duos ramulos coronæ modo imponito. Quòd polygo
C num calidis & flatuosis capitis doloribus conueniat, ipse prius dixi. Nihil itaq; miri est, in talib⁹ sæpe ipsum iuuisse: nam ꝑ ꝑ ardorem & ebrietatem dolores capitis assiduè cōtingunt. At uerò ꝙ duos omnino ramulos esse oporteat, ab illis adiectum est, qui polygoni utilitatem ex † incognita contrarietate, & non ex ipsius temperamento procedere uolunt. Aut cichorium quod Romani intubum olus appellant, ægri capiti imponito, & maximè si ex ardore doleat. Rectissimè apposuit si ex ardore: ego uero etiam apponam, si ex ebrietate: sic.n. & rosaceæ coronæ iuuant. Eas igitur uolenti itidem licebit adscribere, numerumque, quemcunq; tandem uelit, addere, & ex totidem rosis nexam coronam capiti mederi asseuerare. Deinceps callitricho coronare caput operæpretium ducit, quod trichomanes, inquit, quidam appellant. Ego uero eos, qui de herbis scripserunt, adiantum magis appellare callitrichum scio, q̃ trichomanes. Deinde paulo post philanthropio herba coronari iubet, & palmulæ masculæ cortice summo. Et post hæc in hæc uerba scribit: Aut aduersus Solem ægrum expositum, donec dolor quiescat, finito. In amuletorum sermone & hoc ab eo relatum est, quod quidem ex frigiditate dolens caput iuuare potest, si neq; humoribus oībus æqualiter redundet homo, neq; ex cruditate laboret, aut aliquem uitiatū humorem in uentre, maximè circa * cauitatem eius habeat: uerum calidos capitis dolores, ex quorum
D numero sunt, & ex ardore, ac ebrietate oborti, non parum lædet. Consimilia his deinceps scribens, ad chamæmelum peruenit. cuius experientiam habemus, quod capitis dolorē iuuet, si quis eo, uelut ante dictum, queat uti. Appellat autem Archigenes Anthemidem hanc herbam, quemadmodum alij multi: & ait florem quidem ipsius tritum olfactu prodesse, folia uerò olfactu summè nocere. Liberat a capitis dolore uerbenaca herba, quam aliqui hieram, ideſt sacram uocāt, tum coronæ modo circumposita, tum illita ex rosaceo & aceto. Hoc auxilium oportebat eū non nunc inter amuleta, sed prius inter medicamenta referre, si quidem re uera ei confidit, per longam experientiam cognito & probato. Aut testudinis palustris, quam quidem amyda hoc est lutariam uocant, sanguinem sincipiti instilla. Et hoc, si quidem uerum est, inter pharmaca, & cū discrimine referri conueniebat. Nisi sanè hoc uult, ꝙ omnem capitis dolorem iuuet, idq; omni temporis occasione. Ita enim & nos † contrarietatis testimonium ei præbebimus, non efficaciæ, quam ex temperamento habet. Absoluto igitur de amuletis sermone, deinceps hęc scribit.

† *Antipathia.*

*Al. ϛόμαχος.

† *Antipathia.*

Archigenis de Fissuris & contusionibus in capite factis.

De vulneribus porro in capite factis deinceps dicetur. Parua aūt fissura facta, aliqui myrrhā aceto tritā, aut aloen cum linamentis indunt: glutinaturq; ita, & absq; inflāmatione mirabiliter adseruat. Ceterū in cōtusionibus circa disparationē ac fissurā circa caput factis, polēta imposita

commoda eſt. Amplius uero & œſypum, hoc eſt lanæ ſordes, atq; ipſæ adeo lanę ſordibus ſudo E
ris ſuccidæ eodem modo. Magis autem ꝓprie ſimilaginē ex aqua pro cataplaſmate impones.
Aut origanum cum polenta. Hæc utilia iudicata eſſe quid attinet referre? uerum alterius nego-
cij, atq; operis ſunt, q̄ ut ob huiuſmodi cauſam caput dolētib⁹ apta eſſe iudicās, ea adſcripſiſſe
putandus ſit: ſed ut q̄ obortas inflāmationes curare, aut eaſdē prohibere, poſſint. Atqui in aliqui
bus exēplaribus hæc in totū non habentur, uelut in aliis etiam plura his in hunc modum. In me
diocribus capitis uulneribus, aut q̄ oīno legitimo medico nō habent opus, In quibus quidē nu-
ditas ꝑ ſe nō adeſt, pilos rademus, fibuliſq; impoſitis cōſtringemus, ac glutinātibus experimen
tō cognitis utemur. Egregie glutinat uulneratā cerebri mēbranā, calaminthæ ſucc⁹ īfuſus, & fa
rina milij arida īſperſa, deinde butyro, & roſaceo, ac adipe ſuillo ueteri miſtis, ac tepefactis īfu-
ſis. In quibus vero os denudatū eſt, diuiſa mēbrana caluaria ambiēte, os ipſum ſcalpemus, & ꝑ
ſuturæ adductionē, tanquam nō ſit denudatū, curabimus. Si uero nō permaneant ſuturæ, iuxta
concarnationē, uelut etiā aliorū vulnerum curam faciemus. Referetur autē huiuſmodi curatio-
nis ductus in ꝓprio loco. Cæterū in quibus uulneribus, aut ꝓpter paruitatē, aut aliàs ſuturis uti
non licet, linamentū conuulſum cū aceto & oleo impoſito, aut cum myrti ſucco, aut lentiſci, aut
rubi, aut conyzæ tenuia folia habentis: ad aliquē eorū exiguo admiſto melle, ita ut linamentum F
ex his imbutū imponas. Et folijs alicuius ex prædictis pro cataplaſmate utitor. Aut ſpongiā no
uam aceto, & oleo imbutam imponito. Aut lanā ſordidam eodem modo. At uero id ipſum uul
nus braſſicæ folia apponito, aut polentā aceto ſubactā per ſe imponito, aut cū braſſicæ folijs tri-
tis. Hæc quidem Archigenes ſcripſit ad capitis dolorem, diſcriminibus ſimul quibuſdam addi-
tis, quemadmodum etiā Apollonius fecit. Aſclepiades uero uaria quidē pharmaca ſcripſit, ſed
eorum diſcrimina iuxta affectiones nō ita multum appoſuit, ſed ſaltē in incipientibus, & inuete
ratis: quanq̄ neq; hoc in multis fecerit, ſed in primo ſolum & poſtremis duobus. Poſtrema igitē
credere q̄s poſſit inueteratis efficacia eſſe, utpote ex fortibus ſimplicib⁹ pharmacis compoſita.
Primū uero ob id fortaſſis ſolū quis in vſum talē adſumpſerit, ꝙ papaueris ſuccum nō paucū ad
miſtum habet: huiuſmodi autem didicimus, nō propterea ꝙ affectionibus proſint, ſed ꝙ ſenſilē
facultatē ſtupefaciant, dolores mitigare ſolere. Quare ēt ea omnia deinceps à me cōſcribentur.

Quæ Aſclepiades ad capitis dolorem in primo externorum ſcripſit.

† Noſtra quidē ſententia, huiuſce medicamēti compoſitio hoc modo eſt ſcribēda, præſertim ſi recentibus capitis doloribus ſit conductura. Nobìs auctoritas cuiuſdam antiq. cod. aliqua in parte ſubſcribit. Boni medici cōſiderent ac iudicent. Rutæ foliorum ʒ ij, mentę ʒ ij, peucedani ʒ ij, iridis ʒ ij, ſeminis ocymi ʒ ij, ſeminis papaueris nigri ʒ i, aliqui autem ii. poſcæ heminas ii. &c.

¶*Ad recentes capitis dolores irrigatio qua vſus eſt Nicomedes*. † Foliorum rutæ drach. ij, mentæ
ʒ ij, peucedani ʒ iiij, iridis ʒ ij, ſemi. ocymi ʒ viii: ſemi. papaueris nigri ʒ iiii, alii ʒ viii: poſcæ he-
minas ii. Ad dimidium coquito, & expreſſum ſuccum cū roſaceo conquaſſato, & caput aſſiduè G
ex eo irrigato. *Aliud quo vſus eſt Charicles.* Amygdalarum amararum depuratarum ʒ ii, floris ui
ticis ʒ duas, radicis peucedani ʒ ii, mentæ uiridis ſiue aridæ ʒ ii, ramulorum rutæ ʒ ii, baccarum
lauri depuratarū ʒ ii, ſerpylli ʒ ii, ſpondilii ʒ ii, caſtorii ʒ ii, roſarum uiridium aut ſiccarum ʒ iiii,
aceti heminas duas, roſacei quod ſatis eſt. Apparato, ac utere ut dictum eſt.

Paſtillus ad capitis dolorem, quo vſus eſt Antonius herbarius, qui
multa artis experientia clarus fuit.

¶Succi″ peucedani ʒ ſex, ſucci papaueris drac. quatuor, [a]† croci ʒ quatuor, myrrhæ drac. qua A.l.5.fu. 2.t. 1.fol.544.ef
tuor, ſcāmoniæ ʒ iiii. Omnia trita cum aceto in paſtillos redigito, eoſq; in umbra reſiccato. Vſ⁹
aūt tempore aceto dilutos fronti illinito, à tempore altero initio ſumpto, & vſq; ad alterum tp̄s
progrediendo: in febricitantibus ex aqua illinito. ¶ *Quo Alexander vſus eſt, ſic habet.* Peucedani
radicis aut ſucci ʒ [b] i, croci ʒ i, myrrhæ ʒ i, opii ʒ i. Aceto excipe, ac redige in paſtillos: uſu verò
exigente aceto diſſolutos locis ſenſum doloris perceptantibus illinito [c]†. *Aliud Antigoni, qui in*
caſtris exercitus inſignis medicus fuit. Baccarum lauri ſiccarum purgatarum tritarum ʒ quatuor,
ſcāmoniæ ʒ quatuor, ſucci papaueris ʒ quatuor, ſeminis apii ʒ octo, croci ʒ octo, myrrhæ ʒ qua
tuor, omphacii ʒ quatuor, ſerpylli ʒ octo, aceti quod ſatis eſt. Præpara, ac utere ut dictum eſt. H

Ad inueteratum capitis dolorem epithema, quo Charicles vſus eſt.

A† Ex duobus antiquiſſimi co. græcis hæc adduntur, aniſi drac. iiij. ſemi. hyoſcyami ʒ iiij
B Aliter ij.
C Additur ex antiquis codic. Statim dolores ſoluit.

¶Retrimentorum quæ ab expreſſo irino unguento ſuperſunt, peucedani, caſtorii, ſingulorū
partem unā, baccarum lauri partes duas, ſeminis uiticis partes duas, roſarū ſiccarum partes ii,
ramulorum rutæ partes quatuor. Aceto diſſoluta cerato ex roſaceo apparato excipito: deinde
linteolo impacta prærafis capillis ꝑ omne caput imponito, & faſciola obligato: atq; uſq; in ſe
quentem diem obligata cuſtodito, rurſuſq; imponito. *Aliud ualde bonum.* Amygdalarum ama-
rarum, floris uiticis, peucedani radicis, mētæ uiridis, ramulorum rutæ, baccarum lauri, ſerpylli,
ſphondilii, caſtorii, ſingulorum partem unam: roſarum partes duas. Appara & utere, ut dictum
eſt. Poſt hæc præſcripta pharmaca, Archigenes & Apollonius, itemq; Aſclepiades, pharmaca
conſcripſerunt, quorum aliqua per os, aliqua per nares caput purgant. Cæterum quæ Archige
nes tradidit, hæc ſunt iuxta illius ipſius dictionem.

Archigenis de Apophlegmatiſmis, & quæ naribus infunduntur.

Poſt hæc verò apophlegmatiſmi ex ſinapi, aut hyſſopo cum paſſo cocto, aut ex ſtaphide ſyl
ueſtri cum pipere trita, aut ex melle oleo admiſto, aut ex ſtaphide ſylueſtri per ſe, & cum melle
trita. Hæc quidem Archigenes inter remedia doloris capitis ſcripſit. Apollonius uero de iis

quæ ad

A quæ ad dentium dolores, in primo parabilium tradidit, hæc uerba scripsit. ¶ *Quæ naribus infunduntur in dentium dolore.* Radicis betæ succum per se in nasum infundito, & dolores dentium soluet. *Aliud.* Cumini quantum tribus digitis apprehẽdi potest, & myrrhæ ad magnitudinem fabæ, medullæ cucumeris syluestris duplum, trita & lacte muliebri subacta in collyria redigito: eaque in utrãq; narem indito: deinde quandiu quis quinq; stadia percurrere possit, attrahere, & postea emungere iubeto. Hoc pharmacum & ad aurium dolores facit. Asclepiades autẽ in primo exteriorum ita scripsit. ¶ *Asclepiades de ijs, quæ naribus induntur, & de sternutatorijs, & apophlegmatismis pituitam è capite detrahentibus. Errhina quæ naribus indita caput purgant. Commodant etiam ueteri Lippitudine oculorum infestatis. Faciunt & ad comitiali morbo apprehensos, ducuntq́; multam humiditatem.* Melanthii ʒ viij, salis ammoniaci ʒ i, elaterii ʒ i, trita & q̃ tenuissime lęuigata sicyonio oleo, aut irino unguento, aut ciprino, excipe, quo ad cerati liquidi crassitudinem perducantur: & reconditis in cornea pyxide utitor, sublitis inde naribus, atq; ægris attrahere iussis. *Aliud citra molestiam purgans, doloremq́; è uestigio sedans.* Cyclamini siccæ ʒ viii, iridis siccæ ʒ ii, nitri rubri ʒ i. Ego elaterio usus sum diligenter trito, & per arundinem insufflato, ægro ipsum attrahere iusso, atque deinde deorsum pronuere, quo uidelicet coactus liquor destillet. Post hæc uero Asclepiades in

A.l.5.fu.2.t.1 fol.549.f

B hæc uerba scripsit. ¶ *De Sternutatorijs. Sternutatoria caput purgantia Heraclidæ Tarentini.* Cumini æthiopici, piperis albi, struthij, castorii, singulorum æquales partes contusas & cribratas in ærea pyxide reponito. Vsu uero exigẽte, pyxidem concutito, & apertam naribus admoueto, aut cum digito adhibeto, aut etiam per arundinem insufflato. *Aliud.* Zingiberis ʒ ii, struthii ʒ ii, piperis albi ʒ i, casiæ ʒ i. utere ut dictum est. ¶ *Ad ueterem capitis dolorem sternutatoria Ptolemæi. Facit ad uertiginem & comitiali affectos.* Veratri albi ʒ iiii, alii unam habent: radicis cucumeris syluestris ʒ i, struthii ʒ i, nitri rubri ʒ i, castorii ʒ i, piperis albi ʒ i. Vtere ut dictum est. *Aliud.* Veratri albi, radicis cucumeris syluestris, struthii, singulorum partes duas: castorii, acori, nitri rubri, cumini æthiopici, singulorum partem unam: euphorbii partem unam. Tritis ut dictum est utere. At uero post dictorum sternutatoriorum descriptionem Asclepiades in hunc modum scripsit. ¶ *Quæ mansa caput purgent, & multam humiditatem ducant.* Piperis albi ʒ ii, staphidis syluestris ʒ ii, origani ʒ ii, casiæ ʒ ii. Excipe uuarum passarum exacinatarum, aut ficuum pinguium carne, & mandenda præbe. Mandentes uero deorsum pronuere oportet, & per interualla hiare, quo collectus humor destillet. Post uerò etiã aqua calida in ore continenda: quæ etiam, ubi multã perceperint mordacitatem, eis ẽt frigida exhibenda est. *Aliud.* Staphidis syluestris, pyrethri, piperis albi, hyssopi, carda-

C momi, singulorum æquales partes, polentæ duplum. Aqua subigito ac utitor, ut dictum est.

Porrò ex subscriptis pharmacis quibusdam præceptores meos usos scio, quibusdam amicos, aliqua ẽt ipse in usum adsumpsi, ut ex multo usu fidem suam mihi probauerint. Sunt autem hæc. ¶ Foliorum cucumeris syluestris succus naribus infunditur tum per se solus, tum betæ addito decocto, aut succo. *Aliud.* Myrrham melle coctam naribus infundito. *Aliud.* Aloes, nitri, melanthii, id est nigellæ, parem mensuram, cum oleo ueteri ad strigmentorũ crassitudinem redacta. *Aliud quod manditur.* Nitri sexuncem, anisi trientem, staphidis syluestris quadrantem: foliorum lauri uiridium, & uuæ passæ exacinatæ, parem mensuram excipe, & ex hac mistura pastillos triũ drachmarum coge, & singulos, usu expetẽte, mandendos præbe. *Aliud quod naribus inditur.* Euphorbii drach. dimidiam, thapsiæ ʒ i, iridis ʒ i, mellis cocti sesquidrachmam, succi radicis betæ quantum sufficit. Ex hoc ad milii magnitudinem accipe, & aqua dilutũ, specilloq; exceptum naribus infunde. *Aliud quod naribus infunditur.* Succi cyclamini cyathos ij, succi foliorum hederę cyathũ unum, peucedani obolum unum, elaterii obolum unum. In uitreo uase recondito, usu uero expostulante lacte muliebri dissoluta naribus infundito. *Aliud.* Myrrhæ trientem: euphorbii * trientẽ, piperis albi grana † xxv. Myrrham aqua prius dissoluito, unaque ipsum euphorbium: deinde pi-

A.l.5.fu.2.t.1 fol.544.ef

A.l.5.fu.2.t.1 fol.549.g

* Al drach.iiij.

† Al.xv.

D per tritum addito, & adiecto olei gleucini sexunce utitor. *Aliud, quod naribus infusum multam pituitam per os detrahit.* Olei communis † sextarios duos, ℥ saponis libram unam, resinæ frictæ sesquilibram, opopanacis unc. i. Per anchusam colorato, ac utitor, ore prius aqua expleto. *Aliud, quod in os illinitur.* Saponem betæ succo dilutum iuxta palatum illinito, atque itidem iuxta oris columellam. Idem etiam naribus infundi potest.

† Al. hexagia duo.

Quæ Crito in primo de pharmacis scripsit his uerbis.

¶ *Apophlegmatismi.* Staphis syluestris per se & cum pulegio mansa. *Aliud.* Staphidis syluestris & origani, utriusque acetabulum, nitri ʒ ii, trita cochlearii mensura manducãda præbeto, donec os pituita repleatur: deinde aperto ore effluere finito. *Aliud.* Origani ʒ iiii, hyssopi drach. iiii, staphidis syluestris ʒ iiii, spumæ nitri ʒ ii, sinapis ʒ ii, pyrethri ʒ iii. Tritis utere. *Aliud.* Sinapis partẽ unam: staphidis syluestris partem unam: contusis utere. Hoc pharmacopolæ utuntur. *Aliud.* Hyssopo, thymo, origano, tum per se, tum simul mistis, utere. *Aliud.* Medullæ colocynthidis in aceto ad multum tempus coctæ, aut etiam per longum tempus in uino maceratæ, liquorem in ore contineto. *Aliud.* Allia cum erucæ semine & nitro. *Aliud.* Staphidis syluestris drach. vij, pyrethri drach. iiii, hyssopi drach. j. Contusa in orbiculares pastillos cogito, eosque drachmæ pondere formatos, manducandos exhibeto.

¶ *Quæ Pharmaca naribus indenda Crito ictericis, seu arquato infestatis conscripsit.* E

*Pharmacum quod naribus infunditur, & tum per nares, tum per os excernit. Ob id ipsum uero ne con-
sterneris, si palatum calefaciat, aut exasperet: ex alto enim auocat, ac transfert humores.* Staphidis syl-
uestris drach. unam, melanthij drach. iij. Cum aceto trita, ad formam strigmento liquidiorẽ re-
digito, & per dies quinque in nares infundito, donec expurgetur æger: id aũt alternis diebus fa-
cito. *Aliud.* Hederæ folia decem, lauri folia decem, cum oleo terendo ad strigmenti crassitudinẽ
redigito, & naribus similiter instillato. *Aliud.* Egregiè facit & elaterium insufflatum in ipsorum
nares. Cæterum si quis hoc citra detrimentum facere uelit, in calidæ solium ægrum immittet, at-
que ita toto corpore præter faciem in eo immerso elaterium insufflabit: large .n. bilem per na-
res educit. *Aliud.* Elaterium ad magnitudinem erui in lacte muliebri dilutum naribus infundito:
atque ubi purgatio prodierit, in calidæ labrum demittito, ac lauato, & per diætam reficito.

Quæ Aeneas per experientiam pituitam detrahentia tradidit.

Quorum experientiam per Aeneæ usum habeo, a quo etiam descriptiones accepi. ¶ *Pharma-
*Al. semis. *cum quod naribus inditur, atq; pituitam detrahit.* Saponis lib. * sex, adipis caprini lib. j, ceræ lib. iij:
* Al. drach. iij. picis aridæ trientem, quidam uero * quadrantem habent: nitri tantundem, lixiuii acris cyathos*
*Al. xij. ij. Vsus tempore aqua diluito, & dum uteris per specillum infundito, attrahereq; iubeto. Caput F
uero irino prærigato, & post usum aquam mulsam sæpe gargarissandã præbeto. *Aliud.* Euphor-
bii ʒ vi, lycii indici drach. iiii, succo betæ excipe, ac melle addito coge. Vsus tempore aqua, aut la-
cte dilue. *Aliud.* Succi cyclamini cyath. ii, succi cacuminum hederæ cyath. i, succi peucedani obo-
lum unum, elaterii obolum unum. Vtere in balneo cum lacte muliebri. *Aliud.* Pyrethri, piperis,
hyssopi, staphidis syluestris, parem mensuram in pastillos drachmæ pondere cogito: quorum
unum manducandum præbeto, & post factam ab ipso purgationem, sale, & melle curato. *Sternu-
tatorium.* Piperis albi, ueratri albi, castorii, euphorbii, struthii, succi cyclamini aridi, æquali men-
sura, penna præirritatis insufflato.

De usu omnium fortium pharmacorum.

Quam utendi rationem de prædictis pharmacis dixero, eam ad omnia alia quæcunq; fortem
uim habent transferre oportet. Non .n. statim a principio efficacissima adhibere conuenit, sed a
debilioribus auspicari. Quin & ipsa fortia pharmaca mitigatoriorum admistione lenita, mode-
rata fiunt. Et ob id ego quædã ex eis muliebri lacte recenti & aqua diluo, & post hoc oleo dulci,
deinde betæ succo, & anagallidis, quæ cœruleum florẽ habet, itidem succo: atq; ita sensim in usu
eorum progredior, donec postremum etiam per opobalsamum talia dissoluo. Ac primum qui- G
dem lacte admisto adhibeo: quod ubi leuiter ferunt ægri, ẽt citra lactis adiectionem admoueo.
Porrò parabili sæpe pharmaco usus sum, quod naribus infunditur, melanthio aliquãdo quidem
aceto acri rigato, ac pridie macerato, deinde sequenti rursus cum aceto trito, & naribus infuso,
aut ægro ipsum absorbere in nares iusso. Aliquando uero oleo ueteri idem melanthium contri-
ui, atq; ita intro instillans usus sum, quo modo etiam Archigenes eo utitur in narium obturatio-
ne. Priore uero, quod cum aceto infunditur, Crito utitur ad arquati morbum.

De Hemicrania, hoc est dimidiæ partis capitis affectione. CAP. 3.

HEmicrania affectio dolorosa circa dimidiam capitis partem aliqñ dexteram, aliqñ alterã,
contingit, quæ iuxta futuram secundum longitudinem eius extensam terminatur: & ut plu-
rimum per circuitum exacerbatur, influxu uaporum, aut humorum siue multorum, siue calidorũ,
siue frigidorum, causam dolori suggerente. Quidam igitur ipsorum circa temporum musculos
uehementer dolitant, & pleraq; sanè ipsorum pars hoc modo affligitur. Quidam uero dolorem
ad sublimiora ascendentem habent. Et quidam adeo uehementer dolent, ut neque manuũ con-
tactum * facile ferant: in quibus palam est, pelliculam caluam ambientem esse affectam, & neq;
cutem ipsam omnino ab affectione immunem existere. Rationabile igitur est uaporum, aut hu- H
morum, aut utrorunque influxum, siue per uenas, siue per arterias, siue per utrasque contingere:
cum interdum ea sola, quæ intra caluam continẽtur, hoc est cerebrum, eiusq; membranæ, quod
in ipsis redundat foras protrudant: interdum uero corpus infra caput positum uitiatos uapores,
aut humores sursum mittat. Quapropter ubi quis hemicraniam curare aggreditur, prius quali
purgatione, aut uenæ sectione æger opus habeat, consideret: atque ita deinde ad capitis auxilia
progrediendo, tum per digitos suæ manus, tum per linteum, dimidiam frontis partem, & eã ma-
xime, quæ circa temporum musculum est, confricando excalfaciat, atque id ante irritationis tẽ-
pus faciendum est. Post exacerbationem uero pharmacis hemicranicis a medicis appellatis u-
tendum, si quidem multa caliditas in doloribus percipiatur, ijs, quæ refrigerans quippiam ha-
bent: citra uero hanc, ijs quæ multum excalfaciant. Vtrisque uero aliquid ex ijs, quæ firmitatem
ac robur addunt misceatur, quod adstringentem uidelicet habeat facultatem. Demiror autem,
quod neque Apollonius, neque Archigenes, neq; Asclepiades quicquã de hemicranicis phar-
macis, quæ merito post doloris capitis totius pharmaca subiicienda erant, conscripserunt. Dece-
bat enim ipsos, tametsi nihil priuatim in se habeãt, propterea, ꝙ inter ea, quæ totius capitis dolo-
ri destinata sunt, contineantur, id ipsum saltẽ annotare. Similiter autẽ & ab Hera & a Critone,

uberior

Auberior de hac affectione tractatio neglecta est. Cæterũ per quæ pharmaca inueterato capitis dolori medentur, per eadem constat, eos ẽt hemicranicis affectionibus auxiliari. Heras itaq; in medicamentario libro statim a principio in hæc uerba ad capitis dolorẽ pharmaca conscripsit.

Pharmaca ex libris Heræ ad capitis dolorem.

A.l.5.f.2.t.1. fol.550.b

¶Crocomagmatis partem i, gallæ partem i: trita ex uino fronti ac temporibus illinito. ¶*Pastillus ad capitis dolorem egregiè faciens, a tempore ad tempus bis aut ter illitus*. Croci ʒ xv, atramenti sutorij ʒ x, aluminis scissi ʒ xiij, myrrhæ ʒ iij, opij ʒ iij, omphacij ʒ iij, chalcitidis ʒ iij, gummi ʒ xv. Tritis omnibus uini falerni austeri quod satis est affunde, & ut collyriũ tere, indeq; in pastillos omnia redige. Vsu uero expetẽte, posca, aut aceto dilutis utere. ¶*Malagma ad capitis dolorem.* Aeruginis rasilis ʒ iiij, æris usti ʒ ij, squamæ stomomatis ferri ʒ ij: cimoliæ ʒ iiij, chalcitidis ʒ iiij, pumicis crudi ʒ iiij: terebinthinæ unc. j, ceræ ʒ xxxvij & dimidiã, olei ueteris cyathos ij. Aridis tenuissimè tritis, liquescibilia liquefacta affunde, emolli, ac utere. Quod si durius uideatur pharmacum, oleo amygdalino emollito. Hæc quidem pharmaca Heras ad capitis dolorẽ scripsit. Vtuntur autem eis quidam ẽt ad hemicranicos dolores, quemadmodum ẽt alijs medicamentis, quæ prædicti uiri ad inueteratos capitis dolores destinauerunt. Non tamen per omnem frontẽ pharB macum extendunt, sed per affectam solum partem. Cæterum ex præceptoribus nostris quispiã hoc pharmacum ad inueteratas hemicranias in usu habebat.

A.l.3.f.1 t.2. c.13.fo.192.f

¶Piperis albi drac. ij, crocomagmatis ʒ ij, euphorbij drach. dimidiam: utere. Porrò de euphorbij facultate iam mihi relatum est, quod cito exoluatur: quare in eiusmodi pharmaca non uetus conijcere oportet. Dictum etiam recens albidius esse, quod uero inueteratum est, flauioris, aut pallidioris coloris reddi. Verũ si nõ ualde uetus sit euphorbium, sed duorum aut triũ annorum, duplum eius adijcies, hoc est drach. j. Quemadmodum autem euphorbium recens coniiciendum est, sic itidem stercoris columbini drachmæ dimidium, ex columbis montanis, quas in turribus nutriunt, sibi ipsis uictum quęrẽtes, non uelut quæ in urbibus intra domos nutriuntur. At uero & atramenti scriptorij æqua portio, hoc est, drachmæ dimidium ad columbinum stercus iniicitur: atque ad hanc rem nostrum Pergamenum præstat, eo enim semper præceptor noster utebatur. Aut igitur illud ipsum ex Pergamo atramentum iniicere oportet, aut aliquod aliud optimè pręparatum. Atque ita omnibus his mistis, & probè subactis, acetoq; acerrimo imbutis, ac dilutis, temporis musculus, & dimidiũ frõtis, & affecta capitis pars illinenda est. *Aliud pharmacum, quod non solum in hemicrania, sed & in omni inueterata capitis affectione illinitur: in capitis quidem dolore, per omnem frontem: In hemicrania ue-* C *rò per mediam capitis partem affecta.* Croci drachmas xv, atramenti sutorij drachmas decem, aluminis scissi drach.† xiij, myrrhæ drachmas tres, opij drach. tres, chalciteos drachmas tres, omphacij drach. tres, gummi ʒ xv. Omnibus tritis uinum falernum adijce, & rursus ut collyrium tere, deindeque in pastillos redige. Vsus uero tempore posca dilutos, aut aceto, illine. *Aliud ad easdem affectiones*. Scammoniæ drach. sex, croci drachmas duas, comæ hederæ drachmas sex, sulfuris uiui, drachmas quatuor, seminis anisi drachmas octo, seminis apij drachmas octo, diligenter trita cum ocymi succo in pastillos cogito. Hoc pharmacum multo rosaceo dissolutum capitibus lethargicorum rigandis fit commodum. ¶*Aliud pharmacum non ijsdem conueniens, sed & uertiginosis auxiliare.* Radicis peucedani drachmas quatuor, iridis illyricæ drachmas duas, æruginis drachmam unam, acori drachmam unam, spondilij drach. quatuor, piperis nigri drach. duas, & dimidiam, castorij drachmas duas, & dimidiam, serpilli drachmas quatuor & dimidiã, myrrhæ drachmas duas, baccarum lauri numero xxxv, rutæ uiridis drachmas octo, mentæ uiridis drach. quatuor, opij drachmam unam. Aceto excipe, & in pastillos redige. Vsu exigente, aceto & rosaceo dilutos illine. Verum cerato rosaceo exceptum hoc pharmacum, ut malagma imponitur.

† In textu est iij.

Pastillus non solum Hemicrania laborantibus commodus, sed & coxendicum morbo affectis auxiliaris.

D Thapsiæ drachmas tres, euphorbij drachmas quatuor, laseris, siue succi medici drachmas tres, myrrhæ drachmam unam, opopanacis drach. unam. Simul contusa in pastillos cogito, quos deinde usus tempore aceto tritos illinito. Hæc quidem composita sunt pharmaca. Sæpe uero & ex tempore, ac improuiso pharmaca præparare coactus, simpliciter euphorbii illitione usus sum, exigua cera compagis acquirendæ gratia adiecta. Sufficit autem in libram olei siue sabini, siue alterius ei propinqui, ceræ quadrantem iniicere, & euphorbij unc. j: atque ex hoc dimidiã frontis partem illinere, una cum temporis uidelicet musculo. Cæterum in quibus suspicionem habueris a calidis uaporibus, aut humoribus, dimidiæ capitis partis fieri dolorem, in his ne admoueris hoc pharmacum: Ijs uero, qui ob frigidas causas infestantur, commodissimum adeo est, ut sæpe semel ante balneum illitum, quàm citissime affectionem persanet, ut a balneo omnino sani ægri euadant. Iuuat etiam os si oleum tepidum in aurem instilletur, modico euphorbio ad oleũ iniecto: Nimirum ad libram olei unam, euphorbij uncia dimidia, si ualidũ euphorbium existat: si uero non, etiam amplius iniicere conuenit. Verum in corporibus molli ac tenero sensu pręditis, etiam si minus quàm dimidiam unciam inieceris, melius res procedet.

GALENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM LOCALIVM SIVE SECVNDVM LOCOS

LIBER TERTIVS.

ARGVMENTVM LIBRI.

Docet medicamenta ad aurium & narium affectiones.

De Aurium affectionibus, & ob quot causas aures dolore affligantur. CAP. I.

AVrium dolores aliqui ex frigiditate fiũt, quos sanè in peregrinationibus a frigidis uentis perflati patiuntur. Aliqui uero ex balneis frigidis, & quibusdam medicatis aquis, oboriuntur, in quibus quidã ob delicias lauant: quanquam sint, qui & ob corporis cõmoditatem id faciant. Fiunt & auris dolores ex inflãmatione, interdũ quidẽ solius circa meatũ cutis, interdũ uero in profundum progressa, qñ uidelicet neruus auditorius, ad inflammatã affectionem perue F nit. Qua uerò ratione inflammatio partes inflammatas distendens dolorem producit, iuxta eundem modum etiam flatus uentosus transitum non habens dolorem excitat. At uerò cõsimilis dolor est ex serosis & saniosis humoribus in corpore aurium generatis ei, qui ex mordacium humorum illapsu forinsecus facto contingit.

De dolore auris ex frigiditate.

Dolores quidẽ igitur a sola frigiditate obortos calfacientia quã celerrimè curant. Atque in hunc usũ quosdã rurales hoĩes magnas cæpas exculpere uidi: deinde oleo eas explere, & in feruente cinere moderatè calefacere, atq; ita auribus infundere. Quosdã uerò nõ cæpas tm̃, sed & alliũ ĩ oleo cõtũdere, uel feruefacere, atq; ita ĩfundere uidi. Ego uero euphorbio oĩno exiguo ad multũ uetus oleũ admisto utor, uelut ẽt pipere exq̃ sitissimè trito: auriũ.n. dolores a frigiditate inductos eiusmodi calefacientia magnopere iuuant. Prodest ẽt Amaracinũ oleũ eis infundi, & optimũ nardũ, & quod apud Romanos foliatum, itemq; quod spicatũ appellatur: prodest eis & Cõmagenum. Atq; si rutã quoq; oleo non adstringenti, ampliusq; tenuium partiũ incoxeris, uelut est Sabinum, magnopere iuueris. ¶ *De dolore auris ex aqua medicata.* Cum uerò ex aqua medicata quippiã circa auditoriũ meatũ contineatur, oleũ assiduè infundere cõuenit, quo ipsum eluamus: deinde lana molli extergere, rursusq; infundere. Magnifice aũt eos mitigat oui candidum G quo ẽt ad lippitudines utimur, itemq; lac muliebre. Manifestũ uerò est, quicquid adhibetur, mediocriter calidum esse oportere. Plurimum iuuantur quoq; ex adipe anserino, atq; itẽ vulpino. A.l.3.f.4.t.1. c.5.fo.235.c

De dolore auris ex inflammatione oborto.

Quod si inflammatio adsit, optimum ad eam pharmacum unguentũ nardinum cũ exiguo basilico appellato pharmaco infunditur: idem ẽt tetrapharmacũ appellatur: & Cõmagenũ quoq; aptum est: & ex adipibus pharmacũ, cuius cõpositionem paulo post describam. Cogẽte uero dolore necessarium est ẽt ijs, quæ sensum stupefaciunt uti, quemadmodum ẽt in ijs, qui colum, aut renes, aut quamcunq; tandem partem affecti uehementi dolore affliguntur, facere cõsueuimus. Miscetur aũt opium muliebri lacti & oui candido, quæ ipsa & per se sæpe aurium inflammationibus profuere: Miscetur & castorio opium. Verum multo ante usum tempore, siue pari pondere, siue duplo, castorio admisceatur, præparatum id esse conuenit, & miscetur quidem in uehementissimis doloribus pari, in minoribus uero duplo. Liquor uero, quo hæc diluuntur, ex musto sapa fit: multo.n. magis q̃ dulcia uina, dolorem hæc sedat. Statim itaq; in principio prædicta pharmaca diligenter trita cum sapa misceantur, castorium quidem diligẽter prius tritum & læuigatum, H papaueris uerò succus ipsa sapa dissolutus, atq; ita hæc tria mista probè læuigantur. Deinde uerò usu postulante rursus sapa diluantur in eiusmodi compagem, ut per aurifusoria specilla ad lucernam tepefacta infundi possint. Verum ego nullum pharmacum dolore uexatis infundo, neque ẽt per lanam instillo: utpote qui experientia edoctus sum, q̃ præstat, neq; omnino contingere doloris tempore auditorium meatum: sed per auriculare specillum lana mollissima obuolutum dolore uexatos foueo: pharmacumq; ita moderato tepore in aurifusorio specillo præparatum injicio, ut interrogato per nos ægro, num tepidum ei uideatur, & num calidius ipsum ferre possit, ad tantam caliditatem procedam, ut nihil amplius offendat. Tinctum itaq; in hoc modo præparato pharmaco specillum ad principiũ meatus moderate imponito, & in altũ defluere ex eo pharmacũ permittito: & postea iterum, iterumq; & sepius tingito, idemq; facito nullo tempore intermisso. Palam est autem cum hoc fit, etiam foris omnino aliquid effluxurum esse, expleto nimirum toto auditorio meatu: hoc igitur quantũ possibile est moderatè excipe, nec aurem contingas. Postquam uero probe foueris, meatum pharmaco expletum finito, & mollem lanam forinsecus tum meatus osculo, tũ uniuersæ auri imponito: atq; ubi rursus fomenta adhibere oportebit, incumbentem foris lanam leniter tollito: rursusque similiter foueto, quantum possibile

fuerit

A fuerit diligenter cauens,ne uel auditoriũ meatum,uel aliam q̃piam auris partem,attingas.Ad hoc uero præceptum maxime aĩum aduertas,utpote quod oĩum potiſſimum fit in aurium cura tione.Fomenta verò fiant per ea,quæ uelut dictũ eſt,dolorem ſedant,quale eſt optimum. Nardinũ unguentum pauciſſimo in eo tetrapharmaco diſſoluto.Deinde ẽt Cõmagenum & Suſinũ & pretioſa diuitũ muliercularũ unguenta,q̃ ipſæ ſpicata,& foliata appellant. Sunt aũt ſpiſſiora quàm ut infundi queant: quapropter per nardinum vnguentum ea diſſoluere oportet:& æſta tis tempore,& ſi caloris ſenſus ægrum circa inflammatam aurem infeſtet,per roſaceũ bonũ:aut ſi hoc non adſit,amygdalinum.Memineris aũt quod bonum ꝓ roſaceum dico,in quo plurimę roſæ maceratæ ſunt;verum oleum,in quo hæ m acerantur, omphacinum ſit ex crudis oliuis,& nec dum penitus maturis expreſſum,citra ſalis additionem præparatum. Immo neque ẽt aliud quicquam ad roſas coniiciatur,quemadmodum illi faciunt qui ſpiſſamenta ſtymmata Grẹcis appellata addunt, quo uidelicet per multum tempus ipſum roſaceum odoratum permaneat.

De Dolore auris ex flatu ventoſo,aut craſsis,& viſcoſis humoribus.

Si uerò flatum uentoſum,aut craſſum aliquem,& uiſcoſum humorem,qui tranſitum non ha beat,incluſum eſſe conieceris, ẽt ex pharmacis ab obturatione liberantibus quippiã admiſce. B Artificioſa.n.coniectura cauſarum dolorem efficientium tibi continget,ſi tum prægreſſa, tum præſentia percunctatus fueris. Frigiditate.n.antegreſſa flatus uentoſus congregatur:grauitate uero capitis,cibiſq; pituitoſis,& mali ſucci,frigidi,& craſſi humores.His.n.ſi frigiditas accedat dolores cõtingunt,eis nimirum quæ prius diſſlabãtur ꝑꝑ denſitatem incluſis,& retentis. In his igitur ſpuma nitri,& nitrum ipſum molle,eiuſmodiq; aphronitrum, & oleum amygdalinũ ap pellatum rationabiliter in auricularia pharmaca miſcetur.Ex hoc genere album item ac nigrũ veratrũ eſt,& ſtruthium,ac amygdalæ amaræ,& ex tribus ariſtolochiis,quæcunq; fuerit ad ma nũ,& iris Illyrica.Inijcies aũt & cinnamomũ ſi habueris, aut caſiam illo nõ præſente,tum eã q̃ Zigeres,*tum,quæ Metodes appellatur.Item carpeſiũ,qđ plurimũ in Sida Pamphyliæ naſcit, & ob id uiliſſimo pretio venditur.Quintus ſanè,cũ cinnamomi inopia eſſet, carpeſium pro ipſo iniecit duplo pondere,uelut aliqui eius loco caſiam. Cæterum aurium meatus ab obturatione liberant ẽt,quæ lapides in renibus atterunt,oĩaq; inſuper tenuium partium citra mordacitatẽ, ut ne dolorẽ exacerbẽt.Ex quorum numero eſt ẽt cucumeris ſyluestris radix,itemq; bryoniæ, & ari,& dracunculi,ac centaureæ,& polij, & oĩno oĩum amarorum:citra mordacitatẽ nãque, & abſq; moleſtia expurgant hẹc meatus,diſijciuntque,& diſſecant obturata.Verũ ob id multa C hmõi exempla ſcribo,q̃uis ſane oĩa in libris de ſimplicium pharmacorum facultatibus retulerim,ꝗ uidelicet oĩbus terræ locis remediis uos abundare uolo,ut ipſorum memoriam in prom ptu habeatis.Alia.n.in aliis regionibus abundant, & meliora ijs, quæ alibi naſcuntur exiſtunt. Alioqui ſanè ex adipibus compoſitum pharmacum tibi ſufficiet, & ex ſimplicibus quæcunque paulo ante recenſui doloris mitigatiua.Mirari porrò ſubit medicos,qui citra diſtinctionem ad aurium dolores pharmaca quædam conſcripſerunt.Quæ etenim a frigiditate dolent,per calfa cientia celerrime curãtur:ſi uerò a mordaci acredine,aut a pulſatili inflammatione,dolor fiat, maximum detrimentum continget,ſi eiuſmodi pharmaca adhibeantur. Atqui moderatæ inflã mationes,& nõ pulſatiles ẽt per eiuſmodi pharmaca curantur: quale eſt acetum cũ roſaceo tepefactum,utriſq; diligenter ſimul commixtis. Sic ẽt Glaucium in cote medica cũ aceto tritum moderatis inflãmationis doloribus prodeſt. Præſtet aũt paſtillum ex glaucio multę ſane utilita tis pharmacum,prius præparatum hr̃e,qui fit ex glaucio probe cum aqua pluuiali trito,deinde in paſtillum redacto,& exiccato.Si uero fragilius uideatur glaucium, q̃ ut in paſtillos formari poſſit,parum gummi ei addes:ſufficit aũt id duodecimam,aut quintam,& decimã, glaucii partem eſſe.Quin,& collyria ex glaucio eodem modo cum aceto trita,eis proſunt auribus inſtilla D ta,atq; his nihilo minus collyria ex croco. Hẹc quidem igitur ſunt doloris,& inflammationis remedia. Cẹterum de aliis affectionibus,quæ in auribus oboriuntur,ubi pharmaca,quæ per ex perientiam cognoui,recenſuero,ita deinde ad ea,quę a prioribus medicis ſcripta ſunt trãſibo.

A.l.2.t.2.cap. 57.fol. 104.g

*Gizeres

De Vlceribus Aurium.

Vlcera aurium recentia tum Glaucium ſolum cũ aceto tritum,ut iam dictũ eſt,curat,tum col lyria ex eo oĩa,& collyria ex croco, & ex roſis medicis appellata, uelut ẽt qđ Nilo inſcribitur. Curat item ea Damocratis collyrium ex myrrha. Quæ uero pure manãt citra dolorem, atq; id moderate patiũtur,per eadẽ curantur.Verum quę fortiter affliguntur,per eiuſmodi qualis eſt, paſtillus Andronius,& paſtillus Muſę,cum ſapa,& exiguo aceto dilutus.In quibus cõponendis varietas rurſus dicetur. Vbi uero,& hẹc a malo uincantur,ſcoria ſiue recrementa ferri ad pluri mos dies in Sole cũ acerrimo aceto trita,& lẹuigata confidenter utere:ẽt ſi pręter rationem ui deatur aurem acerrima pharmaca ſuſtinere poſſe,quã paulo ante dixi neq; molliſſimorũ infuſorum admotionẽ,& allapſum citra moleſtiã ſuſtinere,ſed & hẹc ipſa offendere ipſam uideri.

De Audiendi difficultate,& de ſonitu aurium.

Reſtat itaque adhuc de audiendi difficultate,& de ſono auriũ diſſerere,quæ nihil cum doloribus & ulceribus commune habent. De quibus deinceps dicam,ubi prius compoſitiones auriculares

riculares a celeberrimis medicis magnifice laudatas recensuero, iuxta quam rationem eas E
composuerint tandem illi, initio ab ea, quam Heras scripsit, sumpto.

Compositio Auricularis, Heræ.

Heras" quidem igitur ita scripsit. ¶ *Compositio Auricularis ad omnem dolorem, omneq; vlcus. hac* A.l.5.su.2.c.3 fol.552.h
in febriente quodam vsus sum, & ob dolores delirante, & fœliciter successit. Myrrhæ ʒ.i, thuris ʒ.tres
alii vij, spumæ nitri ʒ tres, croci ʒ quatuor alij j, succi papaueris ʒ.tres, chalbani ʒ duas, amyg-
dalas amaras delibratas xx: aceto excipito. Vsus uero tpe, si quidem dolor adsit, rosaceo diluta
instillato: si uerò audiendi difficultas adsit, aceto. Heras itaq; unum hoc pharmacum scribere
contentus fuit, ad oẽm dolorem, ac aurium exulcerationem, remedium. Ego uerò dolores per
pharmacum ex adipibus constans, & per nardinum vnguentũ tetrapharmaco admisto, leniri
dico, vnaque, & affectiones ipsas iuuari, uelut ẽt oui candido, & lacte muliebri: per papaueris ue
rò succum mitigari solum dolores, nihilq; iuuari affectiones. Verùm per accidens, non prima-
rio, ẽt affectiones inde opem sentire quis dicere possit: sedato.n. dolore, & somno cõsequeute,
natura affectiones dolorem efficientes concoquit. Cæterum ulcera in auribus oĩno cum glau-
cino ex aceto curaui: quemadmodum ẽt quæ cum fluxione aut purulentia consistunt, per pastil
los a mitioribus auspicatus, qualis est Polyidæ, & post eum Andronius, & ab illo Bithynus ap- F
pellatus, cui similis est meus, hoc est ex charta vsta constans, & uelut ego iudico, eo ẽt præstan-
tior. Minime vero semper oĩum vsu opus habemus, sed sufficit omnino unus, si quis uti norit, ali
qñ quidẽ per sapã diluto, si quidem mitius reddere pharmacum uelit: & rursus per uinum dul-
ce, deinde per acetum non acre, dein de postremo per longe acerrimũ. Quapp cũ per eiusmo-
di misturam alias aliter parabilem, huiuscemodi pharmaci vehementiam exoluere possis, for
tissimum tãtum præparatum hr̃e poteris. Verum mirari rite, velut dixi, licet plerosq; medicos,
qui citra discrimen oĩgena aurium doloris pharmaca conscripserunt, eaq; commiscuerunt, in
unum ordinem redacta, quæ uel maxime contrarias hñt uires. Quemadmodum statim (à ueteri
bus.n. auspicari præstat) Apollonius Herophili sectator, in parabilium pharmacorũ descriptio
ne, in principio quidem libri, capitis doloris remedia scribens, primum omnium ea, quæ ex ar
dore oborto conueniunt, locauit: Deinde consequenter ea, quæ dolori congruunt ex frigidita
te: Deinde ea, quæ ex ebrietate, & meri potu oborto medentur, sic.n. ipse appellauit. Quarto lo
co ea, quæ plagæ, aut casui dolores capitis inducentibus adhibẽda sunt, subiecit. Et postremum
iuxta illius præscriptum ea, quæ ad temporum, & totius capitis dolores citra manifestam cãm
obortos conducunt. Verum in aurium dolore nullam oĩno apposuit distinctionẽ, sed simplici- G
ter, Ad auriũ dolores, titulo præscripto, deinceps pharmaca recenset, aliqua calfaciẽtia, aliqua
refrigerantia, quædam humectantia, quædam reficcantia: & iuxta secundas facultates ac quali
tates, austera, acerba, amara, acria, acida, salsa: & ad hæc insuper alia discutiẽtia, alia adstringẽ
tia & cogentia, ac repellentia influxiones, alia extrahentia è profundo corporis, alia ab obtura
tionibus liberantia, alia repurgantia, & extergentia, alia sensum stupefaciẽtia. Siquidẽ igr̃ una
affectio dolorum est cã, rationabile est ẽt unam esse remediorũ ipsius facultatem: si uerò mul-
tæ, tm̃ remediorum numerum esse oportet, quantus est efficiẽtium cãrum. Cũ itaque Herophi-
lus distinctiones in tm̃, vt haud sciã si quis alius, laudet: ipseq; Apollonius capitis doloris phar
maca distinctè scripserit: magis utiq; miror, ꝙ circa aurium dolores ita indiscriminatim oĩa tra
ctauit. Et quintum insuper pharmacorum genus penitus indistinctum reliquit, illud.s. quod po
stremum ad capitis dolores citra manifestam cãm obortos descripsit. Quanq̃ & hmõi capitis
dolores necesse sit primum communibus generis causarum dolores efficientium subiectos es-
se, solutioni uidelicet continuitatis, aut intemperiei, quemadmodum a nobis est demonstratũ:
deinde etiam ijs, quæ has ipsas operantur. Quæ oĩa a me proprio huic rei, & tractationi loco
sunt determinata: Nũc aũt eorum, quæ ad aurium dolores pertinent solum mentionem faciã, H
cum omnium postrema, uelut sæpe in methodi medendi libris dictum est, hęc tractatio existat.
Etenim curandi methodos illic tradens, unum atq; alterum particulare exemplũ apposui, mul
titudine pharmacorum quæ ex multis compono, in præsentem tractationẽ reiecta. Quare me-
dendi methodum de simplicium pharmacorum facultate libri xj merito præcedunt: post hos
verò xiiij de medendi methodo rite consequuntur: his demum de compositione pharmaco-
rum libri, quos nunc in manibus habemus, succedunt.

Quæ Apollonius ad aurium dolores scripserit.

Quòd uerò Apollonium deliquisse dixi, in eo, ꝙ non distinxerit, in quali aurium dolore unũ
quodque eorum, quæ describit pharmacorum utile existat, ne falso uirum reprehendisse coar-
guar, ex paucis exemplis demõstrabo. Cum.n. præscripsisset, ut dixi, ad aurium dolorem insun
denda, inter eaq; scripsisset," Anserinum aut gallinaceum adipẽ liquefactũ sensim instilla. rur- A.l.1.f 4.ca. 30.fol.84.d
sus deinceps scribit, Fel taurinum, aut caprinum cum porri succo instilla. Adeps quidem igitur
horum, quæ dixi, aĩalium maxime mitigat oẽs affectiones dolores inducentes, simulq; ipsarũ
aliquibus magnifice auxiliatur: †Fel uero ipsum cum porro, tum ex inflammatione, tum ex acri
bus, & mordacibus humoribus obortos dolores augent: solos autem iuuant ob obturationem,

† Ex cod. vetustissimis. Fel uero ipsum cũ porro tum ex inflãmatione obortos dolores augent: tum ijs, q̃ ex acribus humoribus facti sunt, nullam opem ferunt.

aut

A aut frigiditatem inductos:siue ob nudā intemperiē frigiditatis, solidæ partes dolore vexentur: siue propterea q̃ in eiusmodi affectionibus ventosi flatus, & frigidi humores generentur, excerni aūt prohibeantur p̄p continentis corporis condensationem, citra inflammationem factam. Vbi.n.ab hm̃oi acribus, & calidis pharmacis dolorum causæ fuerint exclusæ, curatio simul, & doloris sedatio contingit. Gallinaceus itaque, & anserinus adeps, si quidem euacuatū corpus, inuenerint, & humorem, qui inflammatam affectionem excitat, nō amplius influentē, duabus rationibus tum mitigandi, tum curandi, profuerint. Si uero influente adhuc causa adhibeantur, affectioni quidem nihil auxiliantur, leniūt tñ doloris accessionem siue symptoma, quemadmodum ēt, si ob humorum acredinem mordacitas cōtingat. Verū fel cū porri succo nunq̃ in eiusmodi affectionibus quicq̃ commodum efficere pōt: quemadmodū neq; piper: Et tñ eo ēt medicū quendā usum scio in muliercula, ex calidarum naturæ sponte aquarum usu aurem dolente. Cum.n.per oīa parabilium pharmacorum Apollonij libris fidem haberet, & iā ante fæliciter sæpe ex pipere remedio usus esset, ēt tunc sperauit, se in auris dolore opitulaturum: uerū adeo ab ipso exacerbata est muliercula, ut parū abesset, quin se ipsam strangularet. Scribit itaq; Apollonius in hunc modum: ¶Piper in uino feruefactum terito, & mediocri crassitudine instillato.

A.l.3.f.4.t.c.8.fol.236.h B Scribit aūt consequenter post hoc ēt hæc: Lycio, & papaueris succo, pari pondere lacte muliebri dilutis utere. Et post hoc rursum aliud, hoc.s. Castorij, & papaueris succi par pondus in testa, præcipue quidē Attica, sin minus, Romana, torrefacito: & trita passo diluta instillato. Pharmaca igitur ex papaueris succo oīa sensum stupefaciunt: & ob id sanè necessario cogimur ipsis uti, ubi nullum aliud mitigatiuum opē tulit. At uero ex pipere pharmacum alterius generis est: Quemadmodum ēt q̃d ex adipibus constat: Et uelut id q̃d deinceps scriptum est hoc mō: Galbanum susino unguento diluito, & mel, ac rosaceum admisceto, atq; lanam sordidā auriculario specillo obuolutam in eis agitando imbuito, & tepefacta instillato. Discussoriū est citra molestiā hoc pharmacum, inflammationibus conducens, in quas nihil amplius influit. Probe ēt fecerit in ijs, qui ex frigiditate dolore uexantur. Cęterū quæret fortassis aliquis, quam ob cām, cū non solū Apollonius, sed alii ēt quidam celebres uiri, papaueris succū, & castorium torrefacere iusserint, quo uidelicet uehementia uirium ipsorum minueretur, ego ad priorem meum sermonem id apponere reliquerim, nimirū supra, cū auris doloris curandi rationē scribebā. Huic ego respondebo in hunc modum: Castorium quidem igitur neq; oīno torreri operæpretiū existimo: neque.n.tanq̃ sensus stupefactiuū ad papaueris succum admiscemus, sed ob contrariam

C oīno rōnem, ut uidelicet uehementiam refrigerandæ facultatis in eo obtundat. Quare qui papaueris succum torreri iubent, probe id faciūt: In castorio uerò oīno absurde id præcipiunt, ipsum.n.per se cōcoctoriam ægrè solubilium, & in scirrhū induratarum affectionum uim habet. †Abunde igitur satis esset papaueris succi lenitas, quæ ex eorum cōpositionis perennitate comparatur, torrefactus.n.efficaciam amittit. At si castorio misceatur, perennaret, quippe manet & nunc abunde efficacia, eius uero malignitas obscuratur: ex qua ēt aliqui læduntur, ut obscurius uideant per multos oīno dies, & capitis grauitatem sentiant, & neq; probe concoquant cibos: †& ob hanc sanè eius malignitatem pleriq; medici ad torrefactionem confugerunt. Verum cū rursus in torrefaciendo efficacia ipsius pessundari uideat̄, id q̃d sæpe sum expertus, melius esse existimaui, intostū quidē misceri, sed post tp̄s aliquod inueterata iam cōpositione in usum adsumi. Hæc itaq; extra rē dicta sunt, sed q̃ tñ utilia existant. Cæterū ut ad id, q̃d propositū erat reuertamur, non parum noxæ inferūt illi, qui indefinitis pharmacorum descriptionibus fidem p̄ oīa hn̄t. Porrò multi alij iuxta eundē modum in plerisq; tū locis, tum affectionibus indefinita pharmaca scripserunt, neq; cognouerunt quantā uim habeat certa distinctio ad artis constitutionē. In quibus sane nihil miror, q̃ omnia indiscriminatim confuderunt, quemadmodum in

† Nullus horū verborū est sensus. Sed & non parua est in græc.cod.varietas, & corruptionis huius loci testimonium.

†In antiquis additur εἰ ποθείη. i. si bibatur.

D Apollonio Herophili sectatore mihi accidit: utpote qui norit, q̃ iubeat Herophilus, medicum oīno anniti dr̄e, ut sciat, quæ & qualis, & quāta sit morbi cā, & ubi maxime ea dominetur, quo uidelicet & curationē unicuiq; conuenientem faciat: Magis uerò adhuc Archigenem quis miretur, qui & ipse non pauca indefinitè, & indistinctè scripsit cum in aliis curationibus, tum in eis præsertim, quæ ad aurium dolores destinauit. Vna.n.tm̄ in ipsis distinctione vsus est, a uehementia nimirum, & mediocritate doloris. Atqui, & ipsius totam tibi adscribam dictionem.

Quæ Pharmaca Archigenis ad aurium dolores conscripsit.

In priore de pharmacis s̄m genus libro, Archigenes in hūc modum hæc uerba scripsit. ¶In aurium dolore, præcedente alia uictus ratione, quā ad capitis dolorē ordinauimus, si quidē moderatus fuerit, simplicia unguenta tepida instilla, uelut crocinū, aut irinum, aut rosaceū, aut nucum amararum succum, aut casiæ unguētum, aut simplicem nardum, aut susinum, aut amygdalinū, aut rosarū, aut mali punici, aut papaueris succum cum oleo calido, aut porri semen tritum. Aut ueratrum album cum rosaceo tritum, tepidum per strigilem infunde. Aut opij parum cum lacte muliebri. Aut opij succum eliquatum cum lacte eodem modo. At uerò ubi uehemens sit dolor, aluus per clysterem ualide subducatur, & sanguis a cubito detrahatur, & quæcunq; similia adhibeātur. Indeq; fomētum ex decocto lauri, aut simili quopiam, fiat, aut ex sulfure uiuo in

aquam

aquam inſperſo.Exprimantur aũt uehementer ſpongiæ,auribusq; apponãtur,facillime.n.ab E
humore ſoluuntur ac laxantur. Quapp fomenta ſicca longe commodiora eis exiſtunt, ex ſale
videlicet,aut milio,aut delicatis pileis,molliterve effigiatis. Aut rutam feruefacito, eiusq; deco
ctũ in anguſti oris uaſculum transfundito, lanaq; os eius obturato,& auriculæ admoueto, quo
vapor inde per lanam ad aurẽ penetrare poſſit.Quidã in poſca* & exiguo oleo rutam coquũt, (* Aliter, vel)
atq; ita liquorem in uaſculum infundunt,ex eoq; fomentum parant. Poſt fomẽta uero aurem
concutito,& balſamum cũ roſaceo dilutum infundito,aut aliquod ex prædictis unguentis tepi
dũ.Aut aliqđ aliud conueniens ad auris dolorẽ ex iis,quæ mox deſcribentur imponito.Aut pa
paueris calicem tenuem farina admiſta,& in aqua mulſa coctum. Aut papaueris calicem cum
hordeacea farina in uino coctum. Aut fœnugræcum aqua mulſa coctum. Aut ſemen lini eo-
dem modo. Summe auxiliatur ſpongia ocularis melle cocto,atq; adhuc calido imbuta,& impo
ſita. Aut ceratum ex irino,ſtyrace ad ipſum admiſto. Egregiè facit ad aurium dolorẽ aloe roſa-
ceo permiſta,& mellis craſſitudine infuſa. Aut chalcitis uino diluta. Aut perdicij ſuccus tepi-
dus inſtillatus per ſe,& cum melle, Aut nitrum exigua aqua diluito,admiſtoq; oleo tepidum in
ſtillato. Aut ariſtolochiæ radicem cum oleo. Aut veratrum album cum roſaceo tritũ tepidũ p
ſtrigilẽ inſtillato.Probe facit,opium in teſta torrefactum,ſimil iterq; caſtorium,pari pondere, F
cũ roſaceo,& paſſo ad mellis ſpiſſitudinem redacta:in quibus deinde poſt fomentum,ſpecillũ
lana obuolutum intingitur,& imponitur.Aut ſuccum fæniculi cum aliquo ex prædictis unguen
tis in principio inſtilla.Aut anguis ſenectam cum calicibus papaueris coquito,& infundito,aut
cum quopiam ex prædictis unguentis. Aut garum Hiſpanum calefactum per ſtrigilem inſtilla-
to.Facit,& acopon fætidum tepidum infuſum.Aut papaueris ſuccus roſaceo,& exiguo crocino
dilutus.Oĩbus tñ præſtat Hiera aromatica cum quopiam ex unguentis. Egregie facit, & vera-
trum album tritũ,cum melle,& roſaceo infuſum,meatu per purpuræ lanam obturato. Præcla-
re facit,& ueratrum cũ irino oleo,uel unguento. Facit,& cedria cum nardino unguẽto infuſa.
Seuerus aũt Aſellos in aquarijs uaſis naſcentes,millepedas Latini uocant,cũ unguẽtis tritos ul-
ceratis infundebat. Quidam uero frigidam aquam dolenti auriculæ infundunt; & confeſtim
quidẽ longe magis dolitant,paulo poſt uerò perfectè a dolore liberantur. Alij melius faciunt,
& in alteram non dolentem aurẽ frigidã infundunt.quemadmodum* Lucius ſolet.Præclare fa (* Alias. Decius)
ciunt,& aloe,& crocinũ cũ unguento amygdalino inſtillata. Aut æs tritum cũ aceto, & aliquo
vnguento. Summe prodeſt,& Silphiũ cũ roſaceo,ſi exulceratio adſit. Mirabiliter confert in ex
cellenti auriũ dolore porri ſuccus,& caprina urina,& roſaceum,cũ exigua myrrha infuſa. Aut G
Sciuri adeps in ſtrigili tepefactus inſtillatus. Aut alumen ſciſſum, & mentæ ſuccum,cum paſſo
inſtilla. Aut piper album,& ſalem pari põdere,cũ ſapa,ſiniſtra manu ter aut† quater,aut quin († Al. quinquies aut ſepties.)
quiesq; infunde. Aut cochleã ſiue limacẽ aphricanam putridam cõpungito, & roſaceo impleto,
& feruefactum calidius per ſtrigilem infundito.Quòd ſi ex plaga,externa pars auriculę doleat,
ad micam thuris lac affundito,ſemelq; atque iterum diffundito,ac tertio macerari in eo ſinito,
& agitatum infundito,ſtatim.n.dolorem ſedat.Hæc quidem Archigenes valde indiſtinctè ſcri
pſit:poſſit aũt quiſpiam mente præditus,reuocatis in memoriam ijs,quæ prius dixi, facile aĩo,
concipere, quale tandem ex prædictis pharmacis,ſingulis relatis in aurium doloribus conue-
niat:nimirum ſi memor ſit facultatis eorum:de qua in ſimplicium pharmacorum libris mentio
nem feci. Verum ego iam ad auriculares compoſitiones ab Andromacho ſcriptas tranſibo.

Auriculares compoſitiones Andromachi numero xxiiij.

Quatuor & uiginti compoſitiones auriculares ex ordine Andromachus cõſcripſit: quarum
aliquibus diſtinctionem quãdam,aliquibus nullam,appoſuit. Et prima quidẽ ex eis hoc modo
ſcripta eſt: ¶ *Compoſitio auricularis ex libris Galli, qua vtor.* Myrrhæ ʒ j,ſalis ʒ iiii,thuris ʒ.tres, (A.l.5.ſu.2.t.3 fol.552.e)
ſpumæ nitri ʒ iii,croci ʒ iiii,ſucci papaueris ʒ,iii, amygdalas amaras xx,galbani ʒ ii, aceti boni H
quantũ ſatis eſt. Deſcriptio hæc ad Menemachũ refertur. Multi vſus hãc compoſitionẽ auricula
rẽ Andromachus ſcripſit, multis ſimul affectionib⁹ aurium deſtinatam. Verũ antea à me dictũ,
ꝙ hmõi cõpoſitiones nihil magnopere corrigunt, neq; ẽt error ex earum uſu nobis contingit.
Quæ uero uini affectioni cõgruũt,illã ipſam optime curat: aliàs uerò aliqñ ultra hoc ꝙ nihil iu-
uãt,amplius ẽt exacerbant. Secundam deinceps compoſitionem poſt prædictam ſcripſit hanc.

¶ *Compoſitio auricularis Aelij Galli ad inflãmationem,& intenſos dolores.* Galbani ʒ octo,* cinna- (* Aliter duas)
momi ʒ ii,myrrhæ ʒ.viii,croci ʒ viii,thuris ʒ tres,* ſpumæ nitri, ʒ tres, ſucci papaueris ʒ tres, (* Aliter octo)
aceti,ut mellis accipiat ſpiſſitudinem. Oportet autem nitro prius præparare,ne pingue* quic- (* Al. ſordidum.)
quam adſit,deinde pharmacum ipſum infundere. Et hic rurſus ab obturatione liberantia, &
concoctoria,& laxatoria,& diſcuſſoria pharmaca,miſta ſunt, quæ uehementes dolores ſanare
non poſſunt, & ob hoc ipſis papaueris ſuccus admiſtus eſt. Tertiam auricularem huiuſmodi
conſcripſit. ¶ *Auricularis compoſitio Laodici regis, qua aßidue vtor.* Caſtorij ʒ duas,ſucci papaue-
ris ʒ quatuor,opopanacis ʒ.duas,ſpumæ lycij drach. j:paſſo excipe,& tepefactis utere. Hæc eui
denter intenſis doloribus conuenit,non tamen alijs affectionibus. Ego uerò,quemadmodum
dixi,in unaquaq; affectione proprio pharmaco utor: ſemperq; papaueris ſuccum fugio,neque
niſi

A niſi vrgēte neceſſitate,ad eius vſum peruenio.Quartam deinceps auricularē ſic ſcripſit. ¶ *Alia*
Ibidem f *ad inflammationem,& purulentas,ac veteres affectiones*. Fabæ Aegyptiæ internæ amaræ,alumi-
nis ſciſſi,piperis albi,ſpumæ nitri,croci,opii,malicorii,myrrhæ,thuris nardi ſingulorum ʒ duas:
caſtorii ʒ i:aceti,& mellis quantum ſufficit, alii mellis ʒ vi, cōiiciunt.In hac compoſitione,phar
maca alia diſcuſſoria, & reſiccantia, & obturatione liberantia ſunt: & quędam ēt concoctoria,
velut myrrha,& thus exiſtunt.Alumen aūt ſciſſile fortiter adſtringēs pharmacum cum ſit,ad re
ſiccandum purulenta admiſtum eſt.Adiectum eſt,& opium doloris ſedādi gratia,oppoſitumq́;
eſt ei caſtorium,uelut antea dixi:ſed in eiuſmodi affectionibus non ſolum,ut oppoſitum, ſed &
vt concoctorium earum,& tanq̃ reſiccatiuum,merito iniicitur. Quintam deinde auricularem
Andromachus ſcripſit his uerbis.¶ *Alia Xenocratis,qua ſæpe vſus ſum* Spumæ lycii ʒ.duas,myr-
rhæ ʒ i,croci obolos tres,thuris ʒ i,aluminis ſciſſi obolos iii,ſpumæ nitri obolos ii.Trita cū ace-
to reponito.Vtere cum aceto.Et hæc multi uſus eſt,nō tñ in dolore forti conuenit,ut quæ neque
opiū,neq; caſtorium habeat, neq; quippiam ex adipibus ſedātibus dolorem,neq; galbanum.
Sexta compoſitio auricularis conſequenter hac verborum ſerie ſcripta eſt. ¶ *Alia Prytanidis,*
concordat cum Harpali compoſitione.Myrrhæ obolos tres,nardi obo.tres,croci obo.tres, æris vſti
B obo.v,opii obo.duos,caſtorii obol.quatuor, aluminis ſciſſi ʒ i, & rotundi ʒ i.Excipe paſſo, ubi
fluxus fuerit:cū dolor,roſaceo:ubi uero uermiculi generentur, ueratri nigri ʒ duas, admiſceto.
Probe fecit,ꝙ in fine vſum eius adiecit,quem nos ſane dixiſſemus,ſi ipſe adſcribere neglexiſſet.
Septima ſimilis præſcriptæ,in hunc modum deſcripta eſt. ¶ *Alia diui Gaÿ compoſitioni conſona.*
Veratri nigri obo.duos,myrrhæ obo.i,& dimidiū, opii obo.tres,æris uſti ob.iiii, aluminis ſciſſi
ob.duos,caſtorii ob.i, croci obo. quatuor,nardi ob.quatuor:cū paſſo utere. Octaua præſcriptis
omnino ſimilis eſt.De nona uero hoc modo ipſe ſcripſit.¶ *Alia qua vtor in doloris vexatione &*
ſonitu.Nitri ʒ unam,myrrhæ ʒ unam,roſacei cyathum i,aceti cyathum i:ſimul tritis utere. Hoc
pharmacum non ad dolorem in inflāmationibus conuenit,ſed ad eos dolores, q̃ ex obturatio
ne,& flatu frigido,ac uaporoſo,ſimiliterq́; ex humore,oboriūtur.Decimam deinde hoc modo
ſcripſit.¶ *Ad aures purulentas Harpocrationis*.Florum mali punici, mali corii,ariſtolochiæ,chal-
citidis,miſyos cyprii,gallæ,ſquamæ æris ſingulorum ʒ i,myrrhæ,thuris,utriuſq; obo.tres,atra-
menti ſutorii aſſati,aluminis ſciſſilis,utriuſq; obo.tres. Cum paſſo paſtillos formato, ac utitor.
Quòd ſi ēt ipſe pharmaci promiſſionem nō præſcripſiſſet,facillimum tñ erat nobis eam animo
aſſequi,memoria repetentibus ea,quæ in principio præfatus ſum. Eſt enim aurium purulenta-
C rum reſiccatiuum hoc pharmacum, quod ipſum malum ex fluxione quapiam ex capite delabē
te contingit,ob quam,ſi diu perſeueret,etiam exulcerationes accidere videmus. Vndecimā au
A.ibidem.g ricularem ſic ſcripſit.¶ *Auricularis Compoſitio in multis conſona*. Croci ʒ i,myrrhæ ʒ i. caſtorii,ʒ *Al.vnam.
duas,aluminis ſciſſi,ʒ quatuor,*thuris ʒ i.Cum paſſo ad mellis craſſitudinem redigito, deinde
etiam ſic dilutis utitor. Et hæc moderatas affectiones ſanat, quemadmodum etiam ea, quæ
hanc ſequitur. Cæterum quæ deinceps poſt hanc ab Andromacho adſcriptæ ſunt auriculares
compoſitiones,eas citra meam expoſitionem adſcribam,cum ipſas per ſe dijudicare poſſint,q
prædicta memoria tenent.Verum quarum ipſe cum diſtinctione fecit deſcriptionem, earū nul
la amplius noſtra interpretatione opus hēt.Deinceps igitur oēs deſcribentur,ne uidelicet am-
plius alicuius alterius auricularis compoſitionis, ab aliquo alio medico conſcriptæ, mentionē
facere opus habeam.In his enim uarietas omnium ipſarum comprehenſa eſt. ¶ *Auricularis vt*
Solon Diætarius.Myrrhæ ʒ quatuor, aluminis ſciſſi ʒ quatuor, caſtorii ʒ duas, thuris ʒ i,croci ʒ
vnam,opii ʒ i.Cum cretico,aut uino mulſo ad mellis craſſitudinem redige. ¶ *Auricularis compo*
Antipatri ad doloris vexationes. Croci ſextantē, alii vnc.i,myrrhæ vnc.i, ſalis ammoniaci vnc.i: *Aliter i.
aluminis ſciſſi,ammoniaci,thymiamatis,utriſq; vnc.dimidiū:*fœcis unguenti irini,aut Syriaci
D ſextantē.Cum uino mulſo aut cretico ad mellis tenuis ſpiſſitudinē redige,ac utere. ¶ *Auricula-*
ris alia valde commoda.Opopanacis ʒ ii,ſucci papaueris ʒ quatuor,ſpumæ lycii ʒ quatuor,caſto-
rii ʒ duas,aluminis ſciſſi obo.tres,croci ob.tres.myrrhæ ʒ unam. Vſus eius eſt cum lacte mulie-
bri. ¶ *Ad aures purulentas compoſitio Spenduſæ*.Fellis porci caſtrati partes ii,mellis attici partem
i.Vaſe uitreo ſimul indita in feruido cinere,vſq; ad dimidium calfacito,atq; ita utitor. ¶ *Auri-*
cularis Harpocratis ad affectiones,& dolores.Spicæ nardi ʒ vi,myrrhæ ʒ vi,piperis ʒ vi, ſpumæ ni-
tri ʒ vi,floris ſalis drach.vi,croci drach. vii,nuces amaras x, ſucci papaueris drach. vii, uini ue-
teris quantum ſufficit.Stanneo uaſi pharmacum infundito. ¶ *Ad grauitatem auditus,& ſonitus*.
A.l.3.f.4 t.1. c.5.fo.235.f Veratri albi drach.i,caſtorii obolum i, ſpumæ nitri ſeſquiobolum. Cum aceto optimo utere.
¶ *Alia ad ſonitus pulchra*.Struthii drach,i,croci cilicii drach.i,caſtorii drach.i,veratri albi ʒ qua-
tuor,nitri ʒ unam.*Redigito in paſtillos,& uſu expetente,uino dilutis utere. ¶ *Ad aures puru-* *Al.iiii.
lentas. Alumen ſciſſum uſtum,& myrrham cum melle terito,& præelota auricula pharmacū la-
na exceptum imponito. ¶ *Auricularis Chryſanti Gratiani,ad inflammationes, & Exulcerationes*.
Blattas detractis pēnis xii,uini veteris,& mellis utriuſq; ſexūcē,* mali punici putamē unum, ſuc *Al.libras ij.
ci porri ſeſquicyathū.In olla noua, donec mali punici putamē flaccidū fiat,coquito: deinde te-
rito,& unguētū Syriaci unciā unam adiicito,picis liquidæ ſeſquiunciam,cæparum quatuor ſuc

cum

cum expreſſum:& contrita ſimul reponito. Vſu uerò expetente tepefacta lana excepta indito. E
Auricularis compoſitio ad inflammata & purulenta. Nardi indicæ ʒ i,aluminis ſciſſi drach.ii.opii
drac.quatuor,malicorii drac.quatuor,croci drac.tres,myrrhæ ʒ.quatuor,thuris drac. quatuor,
mellis attici ʒ.quatuor,ſpumæ nitri ʒ.quatuor,caſtorii drac.duas, amygdalarũ amararũ drach.
octo,piperis albi grana xxx,aceti cyath.i,urinæ ſuis ſylueſtris tantundẽ, fabæ Aegyptiæ uiridis
internæ amaræ drac.quatuor.Trita ſimul in ſtãneo uaſe reponito.Vſus tpe cũ roſaceo inſtilla-
to,& lanæ purpura infectæ tomentum indito. *Auricularis ad deſperata, velut Zoilus ophthalmicus
tradidit.*[a] †Seminis hyoſcyami ob.tres,aluminis ſciſſi obo.dimidiũ,myrrhæ drac.unam,caſtorii
obo.tres,ſucci papaueris obo.tres,gallæ obo.tres,croci obo.quatuor,cinnamomi ob.quatuor,
thuris obo.duo,ſpumæ nitri ob.duo,ſandarachæ obo.duo,[b] †opii recentis cochlearia iii,urinæ
ſuis feræ maſculæ cochlearia tria,ſanguinis cõchilii ob.tres,ſucci mandragoræ obo.i, mellis at
tici quantũ ſufficit:cõchylio aurem obturato. *Auricularis alia ad inflãmata & purulenta mirabilis.*
Rutæ obo.tres,myrrhæ ob.tres, [c] † baccarũ lauri amotis corticibus obo.tres,‡ ſucci hyoſcyami
drac.unam,opii ʒ unã,croci ʒ i.Cum lacte muliebri utere,& tepidũ infunde. *Auricularis compo-
ſitio ualde bona & probata, ex Apollonij libris.* Myrrhæ drac.duas, thuris drac.i.nucum amararum
drach.unã,ſpumæ nitri ʒ i,aluminis ſciſſilis drac.i,malicorii drach.unam , ſpicę nardi ʒ unam, F
aloes drac.tres,uini mulſi ueteris cyath.tres. Arida trita vino mulſo admiſce, & cocta in ſtan-
neo uaſe repone:vſu uero exigente tepido utere.

A †Sed hęc compoſitio non conſentit uetuſtiſſimo Venetorum codici. Habet.n. ille opij ob. iiij. de hinc paulo inferius thuris ob. i,ſpumæ nitri obo·i,ſandarachę obo,i.
B †Olei amygdalarum amararum μετόπιον appellati.
C † δαφνίδων ἀληλεσμένων τριώβολον.

Compoſitiones Auriculares Ab Aſclepiade in primo Externorum ſcriptæ.

*Auriculares cõpoſitiones ad dolores aurium recentes, quibus Niceratus vſus eſt. Inter eas optima hæc
eſt.* Aſellorum domeſticorum:eſt autem animal multipes in aquariis uaſis,& ſterquilinijs ena-
ſcens,quod ad digitorũ contactũ in orbem ſe contrahit: horũ tres aut quatuor in oleo feruefa-
cito,& expreſſum oleũ auribus infundito.Facit & cucurbitę ſuccus cum roſaceo,aut nardino mi
ſtus & tepefactus.Et perdicii herbę ſuccus cum oleo coctus.Et cẽtaureę ſuccus aqua mulſa dilu-
tus.Et hyoſcyami ſuccus roſaceo miſtus. Facit & papaueris ſucci parũ lacte muliebri diſſolutũ.
Et ſeroſus cruor qui à carnibus bubulis dum torrẽtur deſtillat. Has itaq; crudas recẽtes prunis
imponere oportet,& crudas adhuc exprimere,& expreſſum liquorẽ calidum in fundere.Facit
etiam nucum putrefactarum internarũ liquor aceto dilutus,addito roſaceo:Facit & Aphricana
limaca in propria teſta,cũ oleo nardino,aut roſaceo feruefacta.Facit & ſuis,quę nõ peperit,fel
pari melle attico admiſtum. *Aliud.* Succi papaueris,caſtorii,utriuſq; oboli duo,paſſo diluito:&
pauco roſaceo adiecto tepida infundito. *Aliud.* Succi papaueris,& ſucci peucedani,ęquales G
partes diſſolutas infundito.

Ad inflammationes cum exulceratione, Charixeni.

Myrrhę,opii,caſtorii,ſingulorum æquales partes paſſo dilutas tepidas infunde. *Aliud.* Hyo
ſcyami ſucci,ſucci papaueris,myrrhæ,caſtorij,ſingul.drac.quatuor,piperis, drac.i.paſſi protro
pi quantum ſatis eſt. *Ad ſiccas & non humentes ulcerationes. Optime conuenit & in peſſo oppoſitum.*
Oeſypi ʒ.quatuor,medullæ ceruinæ ʒ.quatuor,butyri drach.quatuor,adipis anſerini dra.qua
tuor,ceræ Tyrrhenicæ ʒ.iiii,terebinthinæ ʒ.quatuor, olei cicini cyath.ii,olei amygdalini cyat.
ii,olei cyprini cyath.ii,piſſelæi id eſt olei picini cyath.i.Cõponito,& utitor,quantũ ſufficit oleo
nardino diluto,& ad mellis craſſitudinẽ redacto.¶ *Aliud ualde commodum. Facit & ad neruorum
affectiones.* Olei cyprini cyath.ii,roſacei,amygdalini,olei ueteris,ſingul.cyath.ii:piſſelæi cyath.
ij,ceræ ſextãtẽ,terebinthinæ vnc.i,adipis anſerini vnc.i:componito & utitor. *Aliud ad abſceſſus
in profundo, Antonij Muſæ.* Croci ʒ.duas,myrrhæ drac.duas,bdellii ʒ.quatuor, nucũ amararum
drac.octo,ſucci marrubii heminæ dimid.paſſi protropi heminæ dimidiũ. Liquores coquito,&
admiſtis reliquis excipito.Vtere in paſſo,diſſoluens quantum ſufficit. *Aliud.* Croci,myrrhæ,ca-
ſtorii,centaureæ,ſingulorum drach.ii:ſpumæ nitri drach.unam , amygdalarum amararum de- H
puratarum drach.viii.ſucci helxines ſeſquiſextarium,paſſi protropi ſeſquiſextarium.Componi
to,ac utitor ut dictum eſt.¶ *Ad inflammationes cum fluxu, quo uſus eſt Cleon.* Myrrhæ,aloes,thu-
ris, ſucci papaueris, ſingulorum drach.ii:miſios crudi drach. unam: aceto excipe, & uſu expe-
tente paſſo diluta infunde. ¶ *Aliud Arij Tarſenſis.* Myrrhæ drach.iiii,thuris drach.iiii,miſyos
crudi drach.ii,lycii Indici drach.iiii:aceto excipe.Vſus iam indicatus eſt. Quòd ſi multus fluxus
oboriatur,ſubſcriptis compoſitionibus utendum eſt. Croci,thuris,myrrhæ,opii,ſemini uiticis,
ſingulorum drach.unam:lycii Indici,florum mali punici, florum roſarum ſingulorum drac.ii.
aceti heminam unam. Viticis ſemen,mali punici flores,roſarum flores in aceto coquito:& ubi
diſſoluta fuerint, reliquis adiicito: & excepta reponito. Vſus tempore paſſo diluta infundito.
¶ *Aliud ad purulentas aures cum dolore, quo vſus eſt Cimon.* Caſtorii ʒ ii: aluminis ſciſſi,croci,
myrrhæ,thuris,ſingulorum ʒ i. Paſſo,aut uino myrtite excipe :ac utere ad recens malũ cũ uino
mulſo,ad inueteratum cum aceto. *Aliud Claudij Damonici ad purulenta, & inueteratas affectiones.*
Croci drach.iii,myrrhæ drac.unã,nuces amaras depuratas numero xxx:ſpumæ nitri,'nardi ſy-
riacæ,aluminis ſciſſi,ſingulorũ ʒ.unam:thuris obolos.iii.Aceto acerrimo excipiuntur, & p ace
tum diluuntur. *Ad fœtorem, & Nomen, ſiue ulcus depaſcendo proſerpens, compoſitio Hiſpanorum
appellata.*

A *appellata*. Gari nigri, quod Romani, Sociorum appellant, ſextariũ unũ: aceti ſcillitici ſextarium unum, mellis attici ſeſquiſextarium, ad compagem coquito: & in uitreo uaſe repoſitis utitor. In alijs deſcriptionibus ſic legere eſt: Succi cucurbitæ ſextarium unum, componito: facit ad fætorem cum inflammatione. *Charixeni ad corruptiones, & fætores.* Aluminis † Melij ʒ viii, atramenti ſutorii ʒ viii, aloes ʒ viij, crocomagmatis ʒ viiij, myrrhæ ʒ viii, uini myrtitę ſextariũ dimidiũ. Alumen, & uinum ipſum coquito: atq; ubi in compagem coierint, reliqua aceto diſſoluta iniicito: & repoſitis utitor. *Ad carnium incrementum, quo vſus eſt Heraclides Tarentinus.* Aeruginis raſæ ʒ viii: ſquamæ æris ʒ viii, in alio exemplari ʒ quatuor, mellis heminæ dimidium. Arida trita, ac melle excepta, donec rubefiãt, coquito: & ablatis utitor. *Aliud.* Aeruginis ʒ quatuor, atramẽti ſutorii ʒ quatuor, myrrhæ ʒ quatuor, ſucci marrubij cyath. tres, mellis quantũ ſufficit: p̃para vt dictũ eſt. ¶ * *Chalcedonia ad Inueteratas Affectiones.* Veratri albi ʒ quatuor, croci ʒ quatuor myrrhæ ʒ quatuor, caſtorii ʒ quatuor, thuris ʒ quatuor, opii ʒ quatuor, atramenti ſutorii ʒ xvi, piperis ʒ duas. Myrrhã, opiũ, thus, caſtoriũ, in aceto, cui malicoriũ incoctũ eſt, uſq; ad diſſolutionẽ macerato: deinde veratrũ, crocum, piper, atramentum ſutorium, contuſa iniicito, atque oĩa ſimul diligenter terito: qđ ubi probe factum fuerit, uini mulſi quantũ ſatis eſt affundito, ut ad di-

B luti mellis craſſitudinẽ redigantur. Vſu uero expetẽte, tepefacta infundito. Ex huius pharmaci vſu ſępe egregie mihi ſucceſſit, uerũ tp̃is progreſſu omphacii ʒ i, ad hanc deſcriptionẽ adieci. ¶ *Aegyptia ad eaſdem affectiones, etiam ſi ſint connatæ.* Amygdalarũ amararum depuratarum ʒ ii: fabarum ęgyptiarũ interioris partis amarę, piperis albi, croci, myrrhæ, opii, ſingulorum ʒ duas: thuris ʒ ii, omphacii ʒ iiii, aluminis ſciſſi ʒ iii, caſtorii ʒ duas, atramenti ſutorii ʒ iiii, ſpumę nitri ʒ ii, aceto in quo malicoriũ incoctum eſt excepta, ad limi craſſitudinem redigito. Vſus uero tp̃e quantũ ſuffecerit ex pharmaco acceptum, ac nardino unguento diſſolutum, infundito. *Ad ſanguinis ex auribus eruptiones, Heraclidæ Tarentini. Facit, vt ne in grumos coeat.* Marrubii ſuccũ * coquito, & admiſto aceto infundito. Aut mali punici in aceto cocti ſuccũ exprimito & infundito. Aut polygonii ſuccũ cũ exiguo aceto. Aut acaciã, aut amurcam, aut lyciũ cũ aceto. *Aliud. Botryos ſiſtit ſanguinis eruptiones.* Succũ rubi, & ſuccũ gallarũ in aceto coctarum, ſimul miſtos infundito.

Quæ Pharmaca Archigenes poſt prius ſcripta ſubiecerit.

Pharmaca ad auriũ dolores ab Archigene ſcripta ſupra relata ſũt. Nũc verò ẽt ea, q̃ ad aliàs affectiones conſcripſit apponã. Humentibus uero polygoni ſuccũ cum pari roſarũ ſucco infundito. Aut crocũ, & myrrham cũ paſſo, & roſaceo tepefacta infundito. Purulentis aũt prodeſt qui-

C dem polygonũ cũ roſaceo infuſum. Verũ egregie conuenit eis uinum, in quo conizę tenuia folia habentis folia ſint incocta, inſtillatum. Quidam ẽt thus ad uinũ admiſcent. Aut lycium roſaceo dilutum inſtillato. Aut marrubii ſylueſtris ſemen cum aceto, & roſaceo eodem mõ. Aut cumini, & croci, ęquale pondus cum uino auſtero. Aut croci, & myrrhę utriſq; ʒ ii, nuces amaras decorticatas numero xxxv. Nuces tritas cũ mellis hemina dimidia, & porri ſucci hemina dimidia, cõmiſceto, & reliqua itẽ ꝓbe trita ijſdẽ liquoribꝰ diluito, ac ſimul deĩde tepefacta ĩſtillato.

⸗Eiuſdem⸗ De auribus exulceratis.

Cęterum exulceratis auribus, & cruentis, ac dolentibus, galbanum, & opium cum paſſo, & roſaceo mellis craſſitudine inſtilla. Aut pro galbano peucedani ſuccum admiſce, & magis ſuccedet. Aut cinerulã aſſatam cum roſaceo tritã infundito. Aut lycium cum lacte muliebri. Magnifice opitulatur ẽt ipſum mel per ſe tepidum infuſum, pręſertim ſi fętores ſimul adſint. Quidã aſellos mille pedas appellatos, qui in aquarijs uaſis reperiuntur, cũ unguento quopiam inſtillant, & eximie opem ſentiunt. Aut blattas domeſticas cum roſaceo inſtillato. Probè facit ad omnẽ auris affectionem adeps uulpinus ⸗recens, &⸗ inueteratus, liquatus, & inſtillatur. Aut ſpondylii interiorẽ velut medullã cum melle, & roſaceo infunde. Aut elota, & cõſcalpta auricula, porri, aut

D marrubij ſuccum cum melle infunde. Aut lixiuium figularium cum melle feruefactum: Aut thus cum aceto in mali punici putamine feruefactum infunde. ⸗Aut crocum, & alumen ſciſſile cum uino mulſo in mali punici putamine eodem modo feruefactum infunde.⸗ Aut gallam tritã linteolo illigatam in uino coquito, & ex hoc inſtillato, ſtatim a dolore liberat.

⸗Eiuſdem⸗ de vermibus aurium.

Porrò in quibus uermes ſunt, veratrũ albũ cum melle immitte, aut aridum inſuffla. Aut rubi ſuccũ infunde. Quòd ſi uero auriculæ os corroſum, ⸗uel pingui humore imbutum ſit,⸗ fiſſura retro aurem impacta, ipſum ſcalpito, deinde urito, ac citra moleſtiam cicatricem inducito.

De ſonitu in auribus.

Sonitus quidam ex flatuoſo ſpiritu generãtur. Quidam ob exquiſitam ſenſus audiendi ſubtilitatem fiunt, quemadmodum in oculis imaginarię ſuffuſiones, p̃p̃ uapores ex ore uentris exhalantes. Cęterum neutrius affectionis certa cognitio in principio haberi põt. Non cõuenit tñ citra artẽ, aut cognitionẽ aut curationẽ auſpicari. Dictũ.n. iam ſępe eſt, atq; ẽt demonſtratum, non unũ coniecturalis ſpei genus eſſe: atq; artificialem quandã coniecturam ex cauſis forinſecus laceſſentibus, procatarcticis a gręcis appellatis, facere licet, ſi quis ipſarũ uires norit, cum alia affectio ex frigiditate, alia ex ardore fiat. Quemadmodũ ẽt ex p̃greſſa plaga, aut tali, uel tali morbo:

Margin notes:

† *Al. Mileſii libram vnam. al. μὴ λείαν.: i. non lęuis.*

A.l.5.fu. 2.t. 2.fol.572.g

* *Al. χαρχηδονία.*

* *Al. ἐκθλίψας i. exprimito.*

morbo:velut,& ex cruditate,aut largo uini potu,aut uiolento,& multo vomitu:aliquãdo,& ob E
pharmacorũ auricularium vſum:ſonitus quidam fiunt.Quin,& ſi uel paulatim congregẽt, vel
coaceruatim irruat ſonitus,id ipſum quoq; ad inuentionẽ affectionis conducit. Inſuperq; ſi p
interualla repetat,uel continenter hoc ſymptoma perſeueret. Verum certa cognitio tpe cõtin A.l.3.f.7.t.1.
git,poſt vſum pharmacorũ artificiali coniectura exhibitorũ. Si quidẽ igitur in febribus ſonitus c.11.f.237.d
fiant,minime interturbandi ſunt:ut plurimum.n.ſtatim ſedantur. Si vero ob flatum uentoſum,
cui trãſitus interclusus ſit,ſonitus fieri ſuſpicatus q ſpiã fuerit:& ob hãc rem diſſecãtibus,& atte-
nuatorijs,ac diſcuſſoriis pharmacis admotis, nihil profecerit: ſimulq; apophlegmatiſmis vſus
ſit,& toto capiti proſpexerit:huic merito in hanc ſuſpicionem inclinatus animus erit, ſenſus au
diendi uidelicet ſubtilitatem,ſonitus cãm eſſe, præſertim ſi acuto audiẽdi ſenſu æger pditus ap
pareat.In eiuſmodi itaq; quẽdã,qui pdictis pharmacis vſus erat,neq; quicq̃ opis ſenſerat,cum
ego forte incidiſſem,ex ſtupefaciẽtibus ſenſum quippiã admiſcui, uelut eſt mãdragoræ ſuccus,
& papaueris ſuccus:ex eisq; à ſonitus ſymptomate liber euaſit.Quæ igr̃ a prioribus medicis ad
hmõi ſymptomata,& acceſſoria mala cõſcriptæ ſunt auriculares cõpoſitiones, ex diſcuſſorijs,
& incidentibus pharmacis conſtant.Supra itaq; in Catalogo,& enumeratione cõpoſitionũ au
riculariũ ab Andromacho deſcriptarũ,ex eiuſmodi materia cõpoſita,quædã recẽſebãtur,quas F
ipſe ad ſonitus cõuenire ſcripſit: Nũc uero eas,quas Archigenes ad hãc rẽ cõſcripſit recẽſebo.

Compoſitiones ab Archigene ad ſonitus conſcriptæ.

In ſonitibus repẽtinis acetũ cũ roſaceo inſtilla. Aut cuminum,& oleum craſſitudine mellis.
Aut radicis cucumeris ſylueſtris ſuccum.Aut ipſa m radicem oleo incoctam. Si uero ad multũ
tps perſeuerẽt,oĩbus amaris,& acribus,attenuatorijsque, & diſcuſſorijs, q̃ ad dolorẽ ex craſſis
humoribus obortũ deſcripta ſunt,utaris,ſingulis in aceto coctis,& admiſto melle. Aut reclina-
to ægro,& nitro crudo trito in aurem inſperſo,acre acetum tepidum infunde:ac poſtquã ferue
re deſierit,lana ſcalpendo exterge:& nucum amararum ſuccum infunde,& lana obtura. Aut ni
trum,& myrrham probe unita,cum roſaceo,& aceto,ac atramẽto ſcriptorio craſſo inſtilla:aut
pẽna in eis immerſa bis in die inde. Aut caſtorio,ac nardino pari mẽſura cũ aceto, & roſaceo
vtere. Aut aceto,ac nitro,melleq; miſtis collue.Cęterum quibus ob multam ſenſus ſubtilitatem
ſonitus oboriuntur,caſtorium & cicutæ ſemen cum aceto trita inſtilla. Ex morbo verò obor- A.ibidem e
tis ſonitibus, ubi fomentum ex decoctione abſynthii adhibueris, acetum & roſaceum inſtilla.
Aut raphani ſuccum cum roſaceo:aut aloen optimam cum uino mulſo dilutam. Si verò perdu
rent,veratrum nigrum aceto decoctum adhibe. Huiuſmodi quidem Archigenes ad ſonitus au G
rium conſcripſit:verum Apollonius in primo parabilium ſubſcripta habet.

Quæ Apollonius ad ſonitus,& ſuſurros,ſibilosq; ac inflationes aurium conſcripſit.

Acetum acre tepidum inſtilla.Oleum,& acetum tepidum inſtilla. Mel atticũ calidũ inſtilla.
Laurinum oleum eodem modo.Porri ſuccũ cum lacte muliebri,aut roſaceo infunde.Cucume-
ris ſylueſtris foliorum,aut fructus ſuccum per linteolum inſtilla. Cucurbitæ ſylueſtris medullã
oleo dilutam in funde.Cuminum tritum cum medulla uitulina inſtilla.Cucumeris ſylueſtris me
dullã oleo dilutam infunde †Glandẽ unguentariã terito,& adipe anſerino,ac reſina pari men
ſura admiſtis inſtillato.Semen lini tritum,& unguento Arabico dilutum inſtilla.Miſy terito,&
unguento roſaceo dilutum inſtillato. Rutam,& cuminum pari menſura trita,& aceto diluta,
admiſto melle infunde.Hyſſopum tritã,& cedrino oleo dilutam inſtilla.Amygdalarũ amara-
rũ oleũ melle miſtũ eodem modo. Quòd ſi efficacius reddere uelis,hoc cum priore cõmittito.
Viticem& ſtellionis caput pari pondere trita admiſto oleo inſtilla.Nitrum,& reſinã, & adi-
pẽ anſerinum,æquis partibus cum oleo admiſto diſſoluta inſtilla. Cæpas,& allium,& adipem
anſerinũ pari mẽſura trita,& excolata infunde:& aqua collutis prius calida,nitrũ tritũ inſuffla.

† *In antiquo cod. græco hæc reperiuntur Aloen, folia viridia amaranthi,rutam,lulaciem,origanũ, terræ inteſtina, ana partem vnam.Vbi coxeris hæc vna cũ oleo vſque ad complementum horum ex ipſo oleo tepido inſtillo in aurem.*

* *Al.* λάγων.*i. leporem.*

† *Additur in antiquis codi. Vitrũ vino dilutũ infunde.*

Ad aures exulceratas,& purulentas,eiuſdem. H

Primum quidẽ collutiones Apollonius ſcripſit.Scd̃m deinde locum infuſilia hñt.Tertiũ re-
ſiccatoria,& quartum quæ inſufflantur,iuxta ſubſcriptã ipſius dictionem.¶*Collutiones.*Aqua ca
lida aſſidue collue.Lenticulæ decocto eodẽ modo.Aqua mulſa calida ſimiliter.Hederæ cremo
re,aut decocto cũ uino utitor.Malicorii cremore,aut decocto ſimiliter cũ uino.Gallæ plenæ de
cocto cũ uino.Myrteo in uino decocto elue.Vino cum exiguo alumine trito utere.Stæbes ſemi
ne in uino cocto elue.Vrina,& uino miſtis,ac calfactis elue: ¶*Infuſilia.* Picis ſerum infunde.†
Myrrhã cũ uetere uino contrita infunde.Oleæ folia exuccato,& admiſto melle coquito,ac uti-
tor.Papaueris ſuccũ paſſo dilutum inſtilla.Cæparum ſucco cũ melle utere. Rutæ ſylueſtris ſuc-
cũ cũ uino,& oleo roſaceo in mali punici putamine calfactis inſtilla. ⸗Fel bouis,uel ſuis in puta
mine mali punici tepefactum infunde. Fel capræ,uel ouis,uel marinæ teſtudinis,cum muliebri
lacte tepefactũ infunde.⸗Cardamomũ tritũ cũ melle inſtilla. Peucedani ſuccũ roſaceo dilutum
inſtilla.Aloen,& crocomagma diluta inſtilla.Abſinthio cũ melle trito utere.Myrrhã,& reſinã
ac anſerinũ adipẽ cũ oleo trita infunde. Pinguitudinẽ caſeo in figulinũ uas recẽs coacta ſuper-
ſtãtẽ tepefactã inſtillato.Diphryges tritum cum melle inſtillato.Alumẽ ſciſſum tritũ cum paſſo
& aceto ad mellis craſſitiem coquito,ac utitor. ¶*Reſiccatoria.* Cedriam melle miſtam inſtilla.

Piperis

A Piperis albi grana tria vnguēto Aegyptio diluta,& in parua cōcha trita instilla.Crocū & cerussam pari mēsura trita,& rosaceo diluta,infunde.Melanthium & sulfur pari pōdere terito,& rosaceo diluito:& unguēto irino,adipeq; anserino pari mēsura additis,rursus terito,ac vtitor,

Myrrhā & sulfur æquis partibus trita,& oleo mista instillato. Myrrham,& putamen mali punici dulcis ęquis partibus trita,ac melle diluta infundito. Animalcula ex arboribus,velut rubri uermes,trita & oleo diluta instilla.Animalculum,quod Intestinum terrę appellatur,coctum,& excolatum instilla. Resinam,& mel,ac oleum pari mensura mista,ac dissoluta instilla. Malū punicum dulce accipito,& excecto eius umbilico acinos eiicito:deinde passi cyathum unū infundito,& atramenti sutorii triti obolos duos infarcito,& ad mediocrem crassitudinē coquēdo redigito:ac tepido utitor.¶ *Quæ insufflantur*.Gallā tritam insuffla.Piper rotūdum,cum uino cōtritum insperge.Eodem etiam magis diluto pro infusili utendum est.Omphaciū,& gallam torrefactam æquis partibus trita,insuffla.Cinerulam cypriam læuigatam insuffla. Vtendum etiā de ambulationibus,& uentris euacuationibus,& ciborum subtractione,& purgatione aurium diligentiore. ¶ *Ad aures humectas*. Cæterum ad aures humore madidas,ita enim Apollonius appellat,subscripta pharmaca commoda esse ait.Misy in linteolo ustum,& cū ipso læuigatum in-

B sufflato.Galla usta,ac trita similiter utitor.Spodio trito eodem modo: attamen in testa torrefactum,& affuso oleo,tritum insufflato.Cæterum eadem diligentia circa diætam utitor.

Ad auditus grauitatem.

Porro in subsurdis,siue grauiter,& difficulter audientibus,aut etiā surdastris appellatis, utpote qui exiguas uoces penitus non audiunt,magnas autē uix percipiunt, hoc ipsum symptoma ualde suspectum habere oportet:paulatim.n.augescens,temporis progressu perfectam surditatem inducit.Quapropter per hierā purgandi sunt,& per catapotia ex colocynthide: pituitaq; eis ꝑ apophlegmatismos detrahenda,ac caput reficcandum est:omniq; modo curādum,ut robur ei addatur,quemadmodum iam sæpe est demonstratum. Vtēdum etiam attenuatoria uictus ratione.Atque in ipsam auriculam pharmaca coniicienda sunt,quæ crassos,& uiscosos humores findant,ac secent,attenuentque:Quorum sylua eiusmodi est.

Quæ Apollonius in primo parabilium ad auditus grauitatem pharmaca conscripsit in hæc uerba.

¶ *Ad auditus grauitatem repentinam, & ex dolore capitis obortam. Fomenta*. Absinthium cum aqua decoquito,& per stipulam fomentum inde facito,quo modo alias ꝑ arundinē id fieri de

C mōstrauimus.Baccis lauri,aut foliis eiusdē in aqua decoctis similiter utitor. Similiter etiam origano,atq; itē hyssopo.Aqua quoq; marina,& aceto eodem modo.Eisdē autē,& in olla coctis vtendum est.Fomentum uero per ollam,quomodo fiat iam demōstratū est.¶ *Collutiones*.Aceto albo,& aqua pari mensura cū nitro trito feruefactis ad plures dies eluito,atq; inde aqua simplici calida eluito.¶ *Infusilia*.Et sic ea,quæ ad hāc rem descripta sunt infundito.* Marrubij* succū, & irinū unguentum mista infundito.Fel tauri,& capræ,ac unguentum rosaceum mista instillato.Cæparum succo,& resina oleo dilutis æqualiter utitor. Oleo nucum,& resina mistis pariter utitor.Alumen aceto dilutum instillato.Mirrhā,& alumen pari pōdere trita,& aceto diluta infundito. Adipem anserinum,& fel bouis,ac laurinū,pari mēsura mista instillato.Hederæ syluestris baccarum succum per linteolum expressum instillato. Veratrum nigrum aceto tritum,melleq; multum cocto exceptum,in parua collyria ad formā glandis redigito,eaq; meatui indito, ac per dies quinque finito.Senectam anguium aceto tritam instillato.Eodē,& cum felle bubulo,aut caprino,aut testudinis marinæ,aut callionymi piscis,diluta utitor: Nasturtii quantū sufficit,& nitri parum,carne ficus reiectis granis excipito:indeq; collyrium auditorio meatui cōgruum formato,ac indito.per triduum autem ipsum eximito.Hoc multas sordes educit, & cōfe

D stim leuius malum reddit.Cæterum reliqui corporis quoque cura habēda est. Deambulationibus itaq; pro uiribus multis utendū est,& capitis,reliquorumq; membrorum frictione.Insuper & apophlegmatismis,& collutionibus,q̄ pituitā extrahere possunt. Cibis utendū est copia moderatis,& ex genere eorum,quæ facile exoluuntur,facileq; excernuntur. Plurimum autem auxiliatur in huiusmodi affectione cōstitutis spōgia tenuissime contrita,in orbēq; conuoluta, melleq; imbuta,& auriculæ indita. Idem remedium cōmodum est, & ad carnē in auditorio meatu enascentē.Post hæc uero inquit utendum esse ollæ fomēto iam ante à se indicato.Indicauit aūt hoc ipse inter reliqua auditus præsidia:verum ego ipsum uelut à me condemnatum reliqui: ꝑpterea ꝙ ad elotionem quidem præstet in aurium dolore,utilitatē āt de se omnino nullam præbeat.Quapropter nunc ipsum apponam:verisimile est enim surdastros inde iuuari, utpote qui contrariis præsidiis opus habeant his,qui aurium doloribus uexantur. In doloribus enim affectæ partes exquisita quiete opus habent:Surdastri uero uehementi motu:& fere dixerim transmutatione in contrariam ei,quæ iam adest affectionem,indigent.

Fomenta ad aurium dolorem ab Apollonio his uerbis conscripta.

¶Fomentis porro utendum est per spongias aqua calida imbutas,ac sufficienter expressas. Itēq; per cucurbitas affixas. Amplius uero,& per uaporem ex arundinibus perforatis allatum.

*Al. porri.

Oportet autem alterum arundinis extremum concauitati auriculæ congruens esse: alterũ uero E in ollam perforatum operculum habentem,& undiq; obturatum incumbere. Sit aũt in olla absinthiũ in aqua feruefactum, quo uapor inde sublatus ad auditorium meatum perferatur. Similiter,& per* fermentum in ueru assatum fomentum adhibendũ est. Vehementer ẽt subscriptus fomenti modus cõuenit. Vrinam tauri maxime, aut certe bouis uetustissimam, in ollam nouam angusti oris infundito:& aceti tertiam urinæ partem, ac myrtum contusam admisceto: deinde testas pro ollæ magnitudine satis multa, igni candefactas in ollam coniicito: posteaq; hominẽ inclinatum apposita ad aurem olla fomentum admittere iubeto. Circum aurem uero fasciculũ ex lana in orbem circumponito, ne uidelicet circunsitæ partes exurantur. Vtendum & farina hordeacea, ac triticea in uino cocta: itemq; unguento irino calido, gratia fomẽti. Superne uero auriculæ imponendæ sunt lanæ molles, ac puræ, uino & oleo imbutæ. Hordeacea itidem,& triticea farina, aliqñ quidem per se cocta, cum uino,& unguento irino: aliquando uero columbino stercore,& aristolochia tenui, æquis partibus admistis. Confert autem cibi abstinentia, & diæta tenuis,& alui euacuatio larga,& memorabilis. Insuper, & quies, ocium, capitis uelamen. In potu aqua calida, aqua mulsa, ptisanæ succus cum melle, donec remiserint dolores.

*Al. adipem.

Quæ Archigenes ad auditus grauitatem, ac surditatem his uerbis conscripsit. F

¶In auditus grauitate. Succum corticis raphani cum rosaceo, aut cyprino tepefactum instilla. Aut galbanum, cum aceto,& melle feruefactum. Quòd si surditas succedat, Veratrum nigrũ erui magnitudine in cocto melle indito, ac donec, quod impedit, erodat, finito. Aut ubi absinthij decocto elueris, mel & oleum instillato. Aut collyrio ex nitro ficu,& sinapi immisso per triduum id nõ extrahimus. Postea" uero acutis uocibus assiduis,& uicissim grauibus inclamamus, & per turbam sonitu immisso malum depellere conamur. Post hæc,& asphodeli radices oleo ueteri incoctas utiliter infundimus, caprinaq; urina assidue eluimus. Cæterum surditate ex capitis dolore oborta, Raphani succum, cum rosaceo infunde: aut foliorum cucumeris syluestris succum: Aut castorium, cum baccis lauri,& aceto: aut nigrum ueratrum albo aceto irrigatum, sub orobi quantitate cocto melli miscens, glandulasque componens impone.

A.l.3.f.4.t.1 c.5.f.235.f

Eiusdem de corpusculis, quæ auribus illabuntur.

¶Quòd si aqua in aurem illabatur, auxiliatur acetum,& altero pede affectæ auriculę propinquo exilire, aliqualiter seipsum reclinando, hoc.n. modo facile excernitur. Quin & exuctio simplex per os, aut ẽt per stipulã, egregie aquã extrahit: quod ubi factum fuerit, conscalpta per lanam auricula, ex prædictis unguentis aliquod instilla. Si uero calculus, aut faba, aut consimile G quippiã, in auditoriũ meatum illapsum fuerit, eluito: ant lana circa auricularium specillum obuoluta,& resina tincta extrahito. Idem & per glutinosum aliquod pharmacũ fieri potest. Quòd si neq; sic sequatur, sternutatorio in nares iniecto, os, ac nares obturato: facta.n. spiritus cõclusi extensione, id quod incidit efflatur: idq; assidue donec excidat, facito: si.n. intus inarescit, aure inflammata, conuulsiones inducet. Optime ẽt confert ad eorum, quæ illapsa sunt eiectionem, cõcussio. Si itaq; puer fuerit, pede comprehensum,& in caput eleuatũ, cum concussione uibrabis. Si uero perfectæ ætatis quispiam ita fuerit affectus, ipsum in tabulam secundum affectã aurẽ reclinatum, caput ad tabulam firmare iubeto: deinde leuata tabulæ circa caput parte, deferri finito, idq; sæpe repetito. Mouebitur enim, quod incidit, & ad expeditiores meatus partes progredietur: atq; ita angusta,& concaua specilli parte immissa scitè extrahito. Si uero faba, aut cõsimile quippiã in aurẽ illapsum,& in ea maneat, madefactũque,& tumefactũ dolores ĩducat, impossibile quidẽ est ipsum integrũ eximere. Quare per specilli cõcauũ industrie partiri, ac diuidere ipsum oportet, atq; ita particulatim extrahere: deinde sapã, aut uinũ dulce calidũ infundere, ac lenire meatũ ex lancinatione offensum. At uero si aĩal aliquod illapsum fit, scammoniã aceto dilutã, aut absinthii succũ, aut peucedani succum, nitrũque, ac sulfur, cũ raphani succo instillato. H

Apollonij de iisdem

Apollonius aũt de iisdem sic scripsit. ¶*Ad pulices,& uermiculos in auribus, reliquaq; earum poro illapsa.* Acetũ,& oleũ instilla. Aut capparis succum instilla. Aut amygdalas amaras terito,& oleosum ab ipsis expressum instillato. Veratrũ albũ tritũ inspergito. Aut aristolochiã tritã inspergito. Aut calaminthæ succũ infundito. Aut cinnabarim uiridẽ instillato. Aut ueratrũ albũ cũ uino infundito. Aut aluminis,& seminis cucurbitæ syluestris, siue medullæ eius, æquas partes tritas cũ oleo cedrino instilla. Aut cæpã tritã,&* œsypum æquis partibus in uino diluito, ac infundito. Aut myrrhã tritã, acetoque, ac melle pariter dilutã, adhibe. Aut chalcitidẽ crudã tritam, ac melle dilutã infunde. In uniuersum uero eximendum est quicquid in meatum incidit, hoc mõ. Per auriscalpiũ nimirũ, aut uolsellã, aut lanã mollẽ specillo obuolutã,& resinatã, aut ẽt q̃ uncinũ habeat tenuem appensum. ¶*Ad aurium sordem.* Nitrum assatum tritũ auriculæ inspergito,& & acetum instillato, ac lana apposita per noctẽ finito: sequenti uero die aqua,& oleo calido eluito. Cæterum ad aquam in aurem acceptam cæpæ succũ,& adipem anserinum tepefactũ instilla. Aut mali punici nucleo carentis dulcis,& acidi succũ in æreo uase, donec duæ partes supersint, coquito: indeq; duas guttas instillato. Aut myrrham ex aceto,& melle tritam infudito.

* Al. hyssopum.

Auricularia

A *Auricularia Pharmaca à Critone conſcripta his uerbis.*

¶ *Ad ſonitus aurium à morbis.* Abſinthium in aqua decoctum pro fomẽto adhibe,& roſaceũ cum melle inſtilla. Aut raphani corticis ſuccum cum roſaceo inſtilla. Aut aloen cũ uino,& melle. Aut thus cum aceto,& roſaceo in malicorio ad mellis ſpiſſitudinẽ coquendo redactum. Aut hyoſcyami ſuccum cum roſaceo tepidum. Aut radicum calami uiridis ſuccum cum lacte. Aut rhamni ſuccum,cum celtica nardo. Aut gallam nigrã cum pari myrrha * ex melle. Aut lyciũ cũ uino mulſo inſtilla. Aut vulpis adipem. *Ad dolores aurium * cum humiditate,& purulentia.* Vini veteris ſeſquiunciam, mellis Corſici unc.i, nitri rubri unciæ dimidium, lycii vnc.i. Lycium cũ uino,& nitro tritum læuigato,ac mel admiſceto:& in uitreo uaſe repoſita infundito, hyeme quidem bis in die,æſtate uero ſæpius:& † tomentum lanæ conchylio inſectæ{indito. *Ad aures purulentas.* Alumen ſciſſile terito, & affuſo aceto ad liquidiorem ſtrigmento compagem redactum lana conuoluta excipito,& reſiccata lana,ex ipſa in aurem indito: aut hoc ipſum pharmacũ liquidum per lanam ſpecillo obuolutam in aurem demittito, eamq; ex eo quotidie illinito. Expedit,& paulum paſſi adfundere,ne pharmacum exareſcat.

* Al. μυρσίνης.i. myrto.
* abſque.
† κροκύδα. κογχυλίου.i. floccum, uel fomentũ lanæ conchylij.

Archigenes ad aurium affectiones extra meatum.

B Cæterum ad affectiones aurium extra meatum auditorium. Archigenes hæc conſcripſit. *Ad aures contuſas.* Myrrham,thus,thuris mannam,terram nigrã,qua aliqui ſe tanq̃ ſmegmate confricant,cum acri aceto probe unita,cerati craſſitudine imponito,& nequaquam amplius irritato. Aut ceruſſam,& apii ſemẽ pariter accepta cum melle obline: quidam abſinthium pro ceruſſa ſcribunt: aut ſulfur uiuum,myrrham,& thus,cum pice liquida in ſplenio imponito: aut glutinum fabrile, & aſphaltum ſiue bitumen eodem modo: quidam etiam mannam, hoc eſt thuris micas admiſcent: aut cephalico Aſclepiadeo emplaſtro utere: aut paſtillis pudendis deſtinatis illine. Porro in quibus contuſæ ſunt aures, intrinſecam expeditiorem concauitatem cartilaginem figulina terra * expleto:& ſequenti die,ubi exaruerit, ſolanũ cum ceruſſa illinito, uſquequo in integrum reſtituantur. Verum in auriũ vulneribus, & fixuris cartilagine probe coaptata fibulas imponito: deinde inflammationem arcentibus, & reliquo glutinatorio ductu, utitor. At uero inflammata in aurium puerorum pulpis foramina, oleum, quod in ærea lucerna æruginem contraxerit, illinendo perſanabis. Cæterum Aſclepiades huiuſcemodi ad cõtuſas,& fractas aures compoſitione uſus eſt: Paruas cochleas,ubi cũ teſtis contriueris,& rubrica tinxeris, appone. *Aliud.* Aloes partem unam, glutinis fabrilis cum aceto cocti partem unã miſta imponito: aliqui

*Al. ἐμπλάσας i. emplaſtri more illinito.

C mannam ſiue micas thuris admiſcent. *Epithemata ad contuſas Aures.* Cotyledonis herbę drach. octo, amygdalarum amararum depuratarũ.ʒ.duas, * tragacanthi drach.ii, aceto dilue: & uiſco quercino excepta,& linteolo infarta impone. Aut ceræ ʒ.viii, galbani ʒ.viii, † nucum amararũ. ʒ.viii, uiſci quercini ʒ,xvi, thuris,ʒ.viii, miſyos aſſati.ʒ,viii: componito, ac utitor. Apollonius aũt hoc modo tum aurium inflammationes in ſuperficie cutis ex humorum impreſſione, aut plaga obortas, tum tumores, ac rubores, curauit. Butyrum recens excolatum inſtilla: aut adipem anſerinum,& lac muliebre miſta inſtilla: aut glandis unguentariæ ſuccum,& reſinam liquidam tepidam affunde: aut adipẽ bubulum, ac anſerinum æquis partibus liquefactos inſtilla: aut ocymi ſuccũ, ac adipem anſerinum æquis portionibus miſce,& inſtilla. *Aliud, quod illini poteſt.* Papaueris ſuccum aqua dilutum penna illinito: aut crocum tritum, & muliebri lacte dilutũ illinito: aut argenti ſpumam, cum aqua,& nardo tenui tritam illinito: aut ceruſſam coriãdri, aut polygani, aut ſolani ſucco dilutam illine. *Cataplaſmata.* Abſinthium tritum ex aqua pro cataplaſmate impone: aut * ſeſamum aqua tritum impone. Lentem in aqua coctam, ac tritam cum melle impone: aut mali punici dulcis putamina cocta,& trita in uino: hoc ualde commodum pharmacũ exiſtit: aut myrrham,& adipem anſerinum, uel butyrum, uel reſinam,& cõchylii partem internam

* Al.iiii.
† κάρυος, *in antiq. cachryos.*
* Al. putamẽ mali granati.

D æquis partibus trita, ſuper aurem,& propinqua tempora impone. Cõuenit autem ad hæc ciborum abſtinentia, alui euacuatio, inſuper quies,& uelamen capitis,& corporis requies. Longe uero remota eſſe debent ardor, frigiditas, balneum, uomitus, clamor & omnis diſtentio.

{*Eiuſdem*} *ad exulceratas ex plaga*{*in ſuperficie*}*& fractas aures.*

A.l.3.f.4.t.1. c.18. f.238.e Panem " calidũ internum, cum melle tritum impone. Myrrham cum uino ueteri tritã illine. Cochlearũ colla{una cum teſtis}terito: & dimidiã myrrhæ partem addito, ac imponito. Abſinthii,& apii ſeminis æquales partes tritas cum melle imponito. Picẽ circũline,& ſulfur tritũ, aut thuris micas inſperge. Verũ ne obliges iſta, neq; frequenter repetito epithematũ detractiones.

De Parotidibus. CAP. 2.

PArotides è genere quidẽ ſunt inflammationum: fiunt autem glandulis circa aures affectis: non tñ in ipſis utimur prima parte curationis partiũ inflammatarum. In illis.n.ut plurimum curatione reprimente, ac repulſoria a medicis appellata uti conuenit: atq; id maxime, cũ neq; malignũ ſit, neq; multũ, quod influit, neq; corpus humoribus ex æquo redundet. Sic nanq; ſpõgia ſola ex poſca impoſita incipientes inflãmationes repreſſit, neq; quicquã ex eo totũ corpus fuit offenſum. Verum in parotidibus ipſum contrarium facimus, pharmaca attractoria adhibentes: atq; ſi hæc nihil memorabile efficiant, etiã cucurbitam affigentes, aut fomenta aſſidua adhi-

bentes. Annitimur enim, ut affligens humor ex profundo ad cutem attrahatur, præsertim si in E
capite affectio sit firmata, humoribus uidelicet in ipso obfirmatis. Quin & cum citra capitis affe
ctionem in febribus acutis natura superfluos humores ex uasis effundens, ad regionẽ inter cu-
tẽ, & subiecta corpora deponit, quando sanè, & glandulæ ex effusis humoribus participant, me
lius utiq; etiam tunc uidetur naturam adiuuare per humorum ex loco in locum impetuosum il
lapsum febres curantẽ. At uero cum uehementi impetu fluxus illabitur, nihil nos curiosius agẽ
tes omnia naturæ permittimus. Si.n. siue cucurbitam, siue aliud pharmacum humores ex alto ad
cutem attrahens, admouerimus, uehemens dolor hominem apprehendit: unde & uigiliæ fiũt,
& febres succedunt, ac uires exoluuntur. Mitigare itaque tunc, & non humorum influxui opitu-
lari conuenit, per cataplasmatum maximè lenientium usum: Velut est, quod ex frumẽti, aut hor
dei, aut seminis lini farina, cum aqua mulsa, aut fœnigræci, aut altheæ, aut chamæmelorum de-
cocto coquitur: & quæcunque ad hoc quod moderate humectam habent caliditatem, per quã
mitigare dolores ualent, etiam influentes humores concoquere possunt, ac suppurare, quẽad-
modum de his in cataplasmatum tractatu sermonem fecimus. Quod si etiam sanguis redunda-
re uideatur, per uenæ sectionem ipsum euacuabimus, præsertim si id uires permittant. Nunc ue
ro ad pharmacorum compositionem progredientes, quam etiam à principio nos tractaturos F
recepimus, qua ratione tum compositio ipsorum, tum usus constet, docebimus. Si itaque tumor
non discutiatur, suppurantibus pharmacis utendum est, uelut ẽt frumẽti farina cum caricarum
decocto, & oleo. Item, quod ex polline, & quod ex fermento constat pharmacum. Si uero sup-
puratæ fuerint parotides, tunc aut per sectionem pus elicere oportet, ulcusq; uelut in eiusmodi
fieri moris est, ac omnibus notum, curare: Aut sane per pharmacum acre abscessum rumpere,
quale est Smilium appellatum, & quod ex alliis constat: Aut tentare, ut ipsum per medicamẽta
attractoria, & tenuium partium uim habentia discutiamus, bis per diem iisdem ablatis, & fomẽ
tis admotis, donec remiserint, & laxati fuerint dolores. Qñ uero iam plurimũ puris fuerit discus-
sum, tunc iam primum semel soluere ea medicamenta, & fomenta adhibere oportet, deinde ue
ro, neq; ex re est id facere, sed ipsis pharmacis ꝑmittere, ut si quid reliquũ in profundo hæreat,
id ipsum discutiat. Quod si duricies adsit, ea ipsa quoque molienda est: quare hoc tꝑe ex mista
pharmacorum facultate compositio parabitur, emollientibus uidelicet ad attractoria admistis.
Postquam uero oĩs purulentia fuerit euacuata, & adhuc durities aliqua relinquatur, emollien-
tibus pharmacis utendum est: quorum syluæ, siue materiæ, itemq; compositionis uarietatẽ, in
malagmatum sermone demonstraui. Manifestum autem est, ꝙ moderatas parotidas, in quibus G
neque humorum multitudo redundans in particulas irruit in tantum, ut uehementes dolores
excitet, neque caliditas cum humore adest, facile per hæc sanare possimus: neque.n. ad suppura
tionem festinant, neq; uehementem dolorem inducunt. Verum licet etiam fomentis ex muria
uti, & cataplasmata magis, calefacientiaq́ue, & discutientia adhibere, & medicamenta eandem
facultatem prope attinentia. Cum uero pleriq; medici, & parotidum pharmaca indistinctè cõ-
scripserint, si quis prædictis in memoriam reuocatis ad eorum usum accesserit, facilè intelliget,
quibus tandẽ ad singulas parotidas utendum sit. Verum præexercitabo etiam ego uos ad hanc
rem per exempla, quæ Archigenes in primo pharmacorum secũdum genus his uerbis scripsit.

Archigenis ad Parotidas. Parotidas dissoluere uolentes plantaginem cum sale tritam assiduè
pro cataplasmate imponimus. Aut caprinum stercus ex aceto. Aut rumicis syluestris radices co
ctas in uino. Aut ficum tritam cum atramento sutorio. Aut ficum coctam cum absinthio, & uino
tritis. Aut buccina marina, aut purpuras ustas, melle, aut axungia exceptas imponito, & confe-
stim discutientur. Idem ẽt ostreorum testa usta, & cum melle imposita facit. Aut ceratum rosa-
ceum siue cyprinum ruta admista, aut sulfure uiuo addito emollitum, aut cimolia cum aceto: di-
scutit maxime ficus aqua marina, aut muria cocta, aut trita imposita. Idem facit, & marrubiũ tri- H
tum cum sale. Et lana butyro imbuta, ac imposita inchoantibus parotidibus opitulatur. Quẽad-
modum huic postremo loco ab eo relato rectè Archigenes discrimen apposuit, incipientes pa-
rotidas è butyro opem sentire testatus, sic conueniebat ipsum etiam circa alia medicamenta u-
tendi tempus adiicere, uelut ego paulo ante feci. Quin & circa hoc ipsum butyrum, non satis est
ex solo parotidum principio facere discrimen, nisi apponatur, nũ uehementer, aut molliter con
citatur, & num dolenter, uelut cum pulsationibus, & uigiliis infestet, an cum moderato dolore.
Deinde qui sit morbi status. Num magna omnino laxitate opus habeat, an per minorem iudi-
cari, ac finiri possit: tali nanq; suffecerit butyrum, in corporibus præsertim mollibus eunucho-
rum, puerorũ, & mulierum, & eorum qui teneram hñt carnem. Si uero cum uehementi dolore
fiat, cataplasmate dolorem sedante opus habet, simulq; assiduo fomẽto, uel per solam aquam,
uel ẽt cum exiguo iniecto ad eam sale. Quandoquidem uero primum oĩum pharmacũ conscri-
psit plantaginem cum sale, ab illo sane ẽt nos rursus initium faciemus, plantaginis naturam re-
cordãtes ex mistis facultatibus, discussoriaq́ue, & repulsoria compositam esse. Ego uero nunq̃
pharmacis ad parotidas destinatis repulsoria admisceri operæpretium existimo, præterquã si
aliquando, raro tamen, ad multam discussoriorũ copiam parum quiddã ex eis addatur, atq; id
tum

A tum demum,ubi citra uehementem dolorē parotides irruant. Quod uero deinceps ſcriptū eſt, Stercus caprinum ex aceto inueteratæ, ac induratæ,nullumq; amplius memorabilem dolorem habentis parotidis pharmacum eſſe poſſit, uelut ēt lienis in ſcirrhum indurati. Tertio deinde loco conſequenter,Radices rumicis ſylueſtris in uino coctas tradidit. Si ſane, & qualitatem,& ætatem uini appoſuiſſet,fortaſſis,& ego tentaſſem de eo iudicium ferre: Cum uero non adiece rit,multumq; differat acerbum,aut auſterū,aut acre,aut dulce,aut recens, aut uetus,aut craſſum, aut tenue,aut fuluū,aut album,aut nigrum uinum eſſe, ob id etiā ego nihil habeo, quod de hoc pharmaco dicā. At cum uobis hoc cognitum ſit,ꝙ maiori diſcutiendi ui præditum ſit uetus, prę ſertim ſi ex genere natura calidiorum ſit,uelut ſunt in totum ſulua, contraria uero huic ſecundū uires tum auſterū,tum acerbū,huiuſmodi quidē uinum uitare oportet.In fuluo uero, & mediocriter uetuſto,& tenuium partium, rumicis radices coquentes, in parotidibus citra uehementē dolorem obortis,iis uti poteritis. Scribit deinceps,Ficum tritam cum atramēto ſutorio. Diſcuſſoriæ quidē igitur,& concoctoriæ facultatis eſt ficus, præſertim arida: recens uero diſcutiendi quidem uim habet,uerum concoquere non poteſt. Verum atramētum ſutorium nemo ignorat utraſq; facultates fortes repulſiuam,& diſcuſſoriā cōplecti, quapropter etiam uehementia eius B uitanda eſt.Cocta deinde fico nimirum arida,cum abſinthio, & uino tritis uti iubet. His ſane ēt uos utemini in tempore,ad medias magnitudine,ac tpe inflammationes: quemadmodum etiā buccinis,& purpuris,& oſtreis uſtis, indureſcentibus,ac uetuſtis: eſt enim pharmacū, qđ omnē afflictionē,& acrimoniā mitigat,& diſcutit, nō ſolum ſi melle quis eorum cinerem imbuat, ſed & multo mags ſi adipē ſuillū in ſulſum,uetuſtū,& à fibris depuratum admiſceat: citra omnem.n. moleſtiā oēs inueteratas inflāmationes diſcutit, etiam ſi ex rheumatica affectione ſint obortæ. Deinceps cerato roſaceo* & cyprino cū ruta uti iubet: quod diſcuſſorium quidē pharmacū eſt, uerū nihil uehemens,neq; uiolentū in ſe habet. Paulo uero efficacior fit cōpoſitio, ſi ſulfur uiuū pro ruta admiſceamus. Quæ ſequitur deinde cimolia cū aceto,neq; forte,neq; doloroſam,neq; magnā parotidem curare poteſt. Ficus uero aqua marina cocta in inueteratis iam cōmoda fue rit,utpote diſcuſſoria ui prædita,uelut ēt ſi aquæ marinæ penuria,muria quis utatur. Simile huic eſt,quemadmodum etiam ipſe Archigenes dixit,Marrubium cum ſale. Poſt hæc uero de butyro ſcripſit, cuius ut ultimi circa illius dictionis ordinem paulo ante mentionem feci. Poſt quod rurſus ad generoſum pharmacum tranſiit,Pyrethrum tritū fico excipi iubēs. Deinde calce uiua cum melle trita uti pcipit.Et poſt hoc muſtelæ ſanguinis illinendi meminit. At uero talia tāquā C curioſa,& ſuperuacanea,& quæ magnam rei medicamentariæ egeſtatē indicent, ſi per alia auxilia citra ſanguinis muſtelæ adhibitionem parotidas curare nequeat, neq; in uſum adſumpſi, neq; eorum experimentū habeo. Sed neq; ex amicis noſtris quiſpiam alius uti tentauit. †Verū cerebrum illinire quodcunq; tandē,mediocrum parotidum medela exiſtit. Poſt hoc uero hæc uerba ſcribit: Aceto feruenti perfundito,aut ſpongiam in acida muria imbutā imponito. Foſſorum,ac meſſorum fortaſſis ea fuerit medela,non hominum urbanorū. Deinceps acris mētionē facit pharmaci ex muſtela uſta cuius cinerem cerato irino excipi iuſſit. Verū eiuſmodi pharmacis,qū diu durant,& in ſcirrhum indurantur,utendum eſt: pleraq; enim ab eo ſcripta ueteraſcētium,& ægre ſolubilium parotidū remedia exiſtunt. Quapropter etiam ipſe ad pharmacū hoc adiecit,ꝙ etiam Strumas probe ſanare poſſit. Poſt hoc uero eiuſmodi dictio inordinate inſerta eſt,tum aſſidua calidæ diſperſio,tum aſſidua crudæ hordeaceæ farinæ impoſitio. Quod ipſum ſiue quis per ſe legat,ſiue prioris dictionis finem,huius dictionis principium faciat,utrunq; male dictum eſt. Manifeſtum uero hoc erit,ubi præcedentis dictionis finem præpoſuerimus, ut totus ſermo eiuſmodi fiat: Mirabiliter diſcutit,& ſtrumas,ſępe etiam parotidas,tum aſſidua calidę adſperſio,tum aſſidua crudæ hordeaceæ farinæ impoſitio. Etenim apertum mendacium eſt, ſtru- D mas atq; parotidas mirabiliter ex aſſidua aquæ calidæ aſperſione,aſsiduaq; crudæ hordeaceæ farinæ impoſitione, diſcuti. Si uero de parotidibus ſolum dicatur, certa diſtinctio aberit, quæ doceat nos in qbus,& qualibus parotidibus aquæ calidæ aſperſio, & aſſidua crudæ hordeaceę farinæ adhibitio,conueniat. Non.n.in omni,ſed quā citiſſime uelimus ſuppurari, hæc facienda ſunt,quemadmodum in ſuperiori ſermone eſt indicatū. Hoc itaque uitioſè, ut dixi, interſertum, eſt. Cæterum Archigenes ad cōſequentia tranſgreſſus,rurſus pharmaca ſcribit, non apponēs, quòd induratis,& inueteratis parotidibus ſalutaria exiſtant, cū nos ex materia ipſorū ipſa talia eſſe cognoſcamus. Adſcribam aūt iā uobis ipſius Archigenis dictionē,quę ſic habet: ¶Propriè uero lupinorum amarorum farinā cū melle coctam,exigua calce uiua addita, pro cataplaſmate imponito. Egregie diſcutit, & hoc. Picis brutię,mannę ſiue micarum thuris, ęquales partes: terebinthinę, palmarum Syriacarū non uetuſtarum pinguium carnis puræ, utriuſque duplum: chalbani dimidium mannę: probe unitis utitor: ſi uero dura ſit,reſinam miſceto: Aut nitrum,& rubricę ſinopidis tertiam partem cum unguento cyprino ad ſtrigmentitiam craſſitudinē redacta,ac linteolo inſerta imponito: aut calcem uiuam cum ſtrigmentis eodem modo: aut caricas, chalbanum,nitrum,pari menſura: ſulfuris tertiam partem: terebinthinę,opopanacis, utriuſque parum quiddam: unitis utere: aut calcem uiuam cum aceto tritam impone. Quòd ſi neque per

* Al.uel.

Al.4.f.3.t.2. c.8.f.458.c

†τῶδ᾽ ἐγκεφάλῳ καταχρίειν οἵῳ δήποτε &c. eſt in impreſſis,ut tranſtulit Cornar. in antiquis. τῷδ᾽ ἐγκεφάλῳ χρῆσθαι οἵῳ δή. &c. id eſt uerū cerebro utiquo cunq; tādē &c.

hæc discutiantur, adiuuabimus per mutationem in suppurationem per frequẽtia ex calida cruda〈q〉; hordeacea farina cataplasmata. Dehinc rursus digerendum per largam, & frequẽtẽ decocti lauri, aut baccarum eius perfusionem, aut sulfure, uel consimili quopiam in aquam insperso, siue nitro, siue columbino stercore in ea admisto: aut ẽt cucurbita, cum scarificatione affixa. Deinde ad chirurgiam perueniendũ est, & † crudi abscessus sectionem: optimum enim in his, ut q̃ celerrime fluxio foras euellatur. Hæc quidem Archigenes scripsit. Sunt autem, & multa emplastra, quæ parotidas discutiunt, aliqua quidem iam inueteratas, & induratas: aliqua uero eas, in quibus, sedato dolore, nulla amplius puris suspicio est: quẽadmodum ẽt aliqua, quæ iã suppuratas curare possunt. Talia uero inter discussoria emplastra, singula cum uirium suarum professione conscripta sunt: uelut ẽt ea, quæ simplices parotidas curant, laxatoria appellata, omnibus nota sunt. Exempla ipsorum sunt, Emplastrum Mnaseæ, & quod ex succis constat, & quod ex ptisana. His etiam præstant, quæ molliora sunt, & cerati forma constant, cum ex butyro, tũ ex œsypo * cõflata, ostreis, aut buccinis, aut purpuris ustis additis, cuiusmodi est hæc: Adipis porcini ueteris insulsi quadrantem, quidam semissem: butyri unciam unam, ceræ sextantem, & unciæ dimidium, ostreorum ustorum quàm tenuissime tritorum sextantem. Liquescibilia liquefacito, ostreaque infarcito, ac unitis utitor confidenter. Efficacissimum hoc ad parotidas existit. E F

† *Vulg. co. græ.* καὶ ἀμοτομητέον. *antiq. interpres legit.* φλεβοτομητέον

* *In græc. & in antiq. legitur, hyssopo, sed mendose.*

De affectionibus narium. CAP. 3.

EX genere tumorum præter naturam Polypodes in naribus generãtur: ex genere uero ulcerum Ozænæ. Secundum genus autem excretionum præter naturam, sanguinis eruptiones fiunt in morbis acutis iuxta rationem earum, quas recentiores medici priuatim superexcretiones appellant, nimirum in quibus natura ad iudicatorium auxilium cõcitata, modũ excessit. Primum itaq; de ozænis sermonẽ faciã, quæ ex humorum acrium, & putrescibiliũ influxu generantur: ita ut si acres solũ sint, ægre curabilia ulcera producere cõsueuerint, nõ tñ graueolentia. Cęterum cura cõmunis ambobus his est, itemq; polypi, ut uidelicet primum caput siccetur, & firmetur, cum palã sit, ob uitiatorum humorũ redũdãtiã defluxum ex eo in nares prouenire. Quomodo uero caput totum corroborare oporteat, quo nullũ recremẽtum ex eo ad inferas partes delegetur, sæpe iã dictum est. Cum igitur per illa caput ualidũ reddideris, ad naris progredieris curationem, scopo in ozænis proposito, ut affecta pars per mistæ facultatis pharmaca tũ repellentia, tũ discutientia reficcetur. Repellunt itaque tum austera, tum acerba, quæ communem ad stringentium appellationẽ hñt: discutiunt autem calida, & sicca facultate prædita, quorum sylua talis est. ¶ *Archigenis pharmaca ad Ozænas.* Cum ozæna in naribus fuerit, calaminthæ succũ funde. Aut ipsam calamintham aridam per fistulam insuffla: aut ueratrum albũ cũ seminis nasturtii chema quotidie insuffla, post hoc uero caput perfunde. Obline autem eos chalcitide, aut atramento sutorio, aut psorico cum melle: aut instillato in narem melle, & per sternutatorium facta concussione tectoria ulceri obducta excutito: deinde præscriptum ex nasturtio, & ueratro pharmacum per narem attrahere quàm plurimum iubeto: & postea * amurcam cum melle illinito: aut myrrham, & nasturtium cum melle: aut ranunculi succum cũ alumine liquido in narem infunde, ægrumq; resupinatum, donec ad os penetret, attrahere iube: atq; id usquequo p̱ curaueris, idẽtidem repete. Si uero uetera sint ulcera, etiam acetũ uetus admisce, aut sulfur tritũ. Acre itẽ acetum in uasculum angusti oris fusum ad multũ tp̃s ad respirationem ipsorum appone: deinde misy cyprium, & dimidium eius nardi Indicæ cum uino chio ad mellis crassitudinem redige: ex eoq; meatus penna obline, & per lanam obtura. *Ad ulcera in naso.* Vlcera in naso ex malorum punicorum succo in æreo uase ad medietatem cocto perline. Aut malũ punicũ dulce integrum in uino coctum terito, & forinsecus imponito: aut æris squamam, & æruginem cum alba uiola ex aqua affricato: aut rubi succum, & alumen Melium cum aqua diluta eodem modo. Si uero uetus sit ulcus, cum aceto diluito: aut iridem, & sandaracham, cum melle oblinito: aut adipem uitulinum, & resinam illinito. G H

* *Antiq. zingiber, & nasturtium cũ melle.*

De Polypo narium.

Polypus tumor est, qui p̃ter naturã in naribus generatur polypodis carni assimilis iuxta substantiæ proprietatẽ. Manifestum itaq; est, affectionem hanc ex crassis, & uiscosis humoribus generari: atque ob id mista materia medicamentaria opus habet, ut uidelicet partim adstringat, partim secet, & attenuet, partim etiam discutiat, & * condenset. ¶ *Archigenis ad Polypodas.* In polypode nasturtii tenuis chemam, siue drachmam dimidiã, cum ueratri albi obolis duobus nare attrahere iube. Vbi uero exciderit, linamentis, cum anthera, siue florido emplastro ex melle utere, aut lycio eodẽ modo. ¶ *Asclepiadæ ad Ozænas, & polypos.* Asclepiades in quinto exterorũ sic scripsit. ¶ *Aridũ ad Ozænas.* Aluminis scissi drachmas † quatuor, † myrrhę drach. iiii, sandarachę drach. iiii, gallæ drachmam unam † atramẽti sutorii ȣusti drachmam unam: Tritis utere, naribus prius uino odorato elotis, & pharmaco per specilli extremum siue nucleum admoto. *Aliud.* Seminis ericæ drach. viii, myrrhæ drach. viii, nitri rubri. ʒ. viii, malicorii. ʒ. viii, seminis tamaricis drachmã unam, crocomagmatis. ʒ. ii: tritis utere. *Aliud.* Soreos ægyptii friabilis. ʒ. ii, chalcitidis vstæ. ʒ. ii, seminis tamaricis. ʒ. i, croci. ʒ. i, mirrhæ. ʒ. i, tritis utere. *Aliud.* Chalcitidis ustæ drach. ii,

* Al. exiccet.

† Al. duas.

† *Antiq. zingiberis.*

† Al. æris.

atramenti

A atramenti ſutorii aſſati.ʒ.ii, miſyos.ʒ.ii, amomi.dra.i, myrrhæ.ʒ. quatuor, croci.ʒ.i, tritis utere. ¶ *Alia compoſitio, quæ flaueſcens appellatur*. Aluminis ſciſſi.ʒ.octo, chalcitidis crudæ.ʒ.vi, ſandarachæ.ʒ.tres, putaminis mali punici.ʒ.ii, atramenti ſutorii uſti.ʒ.ii. miſyos aſſati drac.ii, tritis utere. *Alia*. Atramẽti ſutorii vſti drac. quatuor, diphrygis drac.ii, calcis uiuæ drac.ii, ſandarachæ drac. ii. arida admoue, aut linamẽtum tortum aqua madefactum ac pharmaco imbutum inde. *Aliud*. Miſyos aſſati drach.ii, mannæ thuris drach.ii, chalcitidis aſſatæ drach.ii, ſquamæ æris ſeſquidrachmam, æruginis drach. unam * arida adhibe. * aliter ii.

Lamponis ad Ozænas, Aegilopas, Polypodas, & multa alia.

¶ *Ad Ozænas, & Aegilopas, & Polypos, & quæcunq; uelis citra ſectionem, ac uſtionẽ ſubmouere. Dirimit etiam oſſa corrupta. Facit, & ad ulcera ſerpentia, ac putrida inſperſa: & ad ſordida ulcera, linamento excepta, ac indita cum melle.* Scobis æris rubri vnc.i, ſalis ammoniaci ſextantẽ, ammoniaci thymiamatis ſextãtem, aluminis rotundi quadrãtem, aceti acerrimi heminas vi. Arida terito, & affuſo aceto, omnia in uas æris rubri trãsferto, in eoq; ad Solem ſub caniculæ ardore cũ æris rubri radio agitato, donec pharmacum exareſcat: deinde in mortarium translatũ, diligẽter terito, & in fictili recondito. Vſu uero exigente, aquã abſorbendã dato, deinde ẽt in ore continendã:

B pharmacũ uero ꝑ fiſtulã ĩſufflato. ¶ *Scribonij Largi facit ad oẽm extuberationem*. Miſyos uſti, chalcitidis uſtæ, † atramẽti ſutorii uſti, ſoreos, ſquamæ æris, ſingulorũ ʒ.octo: arida admoueto. Oportet aũt præcedenti die quieſcere, deinde ſequenti pharmacum poſt cibum indere. Illinendæ ẽt nares antea cum bitumine, aut liquida pice, aut myrrha ſtacte. ¶ *Philoxeni Chirurgi ad Polypodas, Ozænas, omnem Excreſcentem carnem, Hæmorrhoidas, & quibuſcunque cruſtam inducere uelis.* Aeris uſti, auripigmenti torrefacti, miſyos aſſati, ſingulorum.ʒ.* duas: diphrygis.ʒ.iii: chalcitidis vſtæ, atramenti ſutorii vſti, ſquamæ æris, ſingulorum.ʒ.* quatuor: tritis utere. Cæterum poſt pharmacorũ adhibitionẽ ẽt ſternutatoriis utimur, quo uidelicet tectoria ulceri obducta excutiamus, quæ tribus, aut quatuor diebus ſere excidere conſueuerunt. Vbi uero exciderint, adipe anſerino, ac butyro cum roſaceo cerato curantur. Verum Aſclepiades in primo pharmacorum exteriorum ſic ſcripſit. *Aſclepiadæ ad Ozænas, quo uſus eſt Meges*. Seminis ericæ.ʒ: iiii, myrrhæ.ʒ.iiii, nitri rubri.ʒ.iiii, putaminis mali punici.ʒ.iiii, croci.ʒ.ii, coſti.ʒ.ii: trita inſufflato, *Aliud*. Aluminis ſciſſi.ʒ.iiii, myrrhæ.ʒ.iiii, ſandarachæ.ʒ.ii, rhois rubri.ʒ:* duas, ſalis foſſilis.ʒ.ii, coſti.ʒ.ii, croci.ʒ.ii: trita inſufflato. Ante curam uero nares uino odorato, & optimo melle eluere conamur.

A. l. 5. ſu. 2. t. 3. f. 352. h

† *Hoc medicamentum apud Scribonium eſt ad polypos, ſed loco atramenti ſutorij ſcriptus eſt aeris flos.*
*aliter j.
*aliter j.
* aliter iii.

¶ *Ad narium Polypos, quo uſus eſt Antipater*. Aeris uſti.ʒ.iiii, minii ſinopici drachmam unam, tri

C ta per arũdinem inſufflato: Quin, & per ſpecilli nucleum admoueto. ¶ *Aliud Antonij Muſa*. Atramenti ſutorii partem unam, ſandarachæ partem unam, trita inſuffla. ¶ *Aliud Charixenis poſt chirurgiam*. Cornu cerui uſti.ʒ. quatuor, ſquamæ æris rubri drac.iiii, auripigmenti drac.* unam, trita inſuffla. *Aliud*. Bryoniæ radicis uſtæ drach. quatuor, atramenti ſutorii.ʒ. quatuor, ſpumæ nitri drach. quatuor, elaterii.ʒ. quatuor, trita inſuffla. *Ad ulcera in naribus*. Recrementi plumbi, uini ueteris, olei myrtei, ſingulorum æquales partes. Plumbi recrementum, ut q̃ leuiſſimum fiat, terito: & adfuſo uino, rurſus læuigato: deinde myrteum addito, omniaq; ſimul miſceto, ac conquaſſato: & in figulinum uas coniecta prunis imponito, aſſidueq; agitato: atq; ubi ſtrigmẽtoſum redditum fuerit pharmacum, ſublatũ in pyxide plumbea ſeruato. *Aliud*. Plumbi uſti, & loti.ʒ. octo. uini † roſati quantum ſufficit, olei myrtei, quod ſatis eſt: apparato, & utitor, ut dictum eſt. *Aliud*. Spumæ argenti.ʒ.vi, ceruſſæ.ʒ.octo, malicorii.ʒ. quatuor, aluminis ſciſſilis.ʒ. quatuor, uini amynæi quantum ſuffficit, olei myrtei, quod ſatis eſt. Arida tuſa, & cribrata, in mortarium coniecta, cum uino ad ſtrigmẽtitiã craſſitudinẽ redigito: poſtea uero myrteo oleo affuſo conquaſſato: & ablatis in pyxide plumbea reconditis, ut dictũ eſt, utitor. Sint autem myrtei heminæ quatuor, uini cyathi.iiii. *Diogenis Pharmacum accõmodatum*. Adipis anſerini.ʒ.iiii, œſypi ſeſquidrachmã,

* aliter ii.

† *Græc. οἴνου, ρόδινου. i. ut anti. interp. uini, olei roſati.*

D medullæ ceruinæ.ʒ.ii, ceræ tyrrhenicæ.ʒ.octo, plumbi uſti, & loti drac.* quatuor, ſtibii uſti, & loti drach. octo, ladani drach.ii, adipis uitulini drach.ii, terebinthinæ.ʒ. quatuor, ceruſſæ.ʒ.ii, ſpumæ argẽti.ʒ.i, roſacei quantum ſufficit. Liquida cum aridis committito, & repoſitis utitor. Vſu autem expetente, quantum ſatis fuerit tollito, & roſaceo dilutum naribus ſublinito. Ex primo de Parabilibus Apollonii, ad affectiones in naribus. *Ad narium exulcerationes, & putredines, ac fœtores*. Mali punici nucleo carentis dulcis, itemque acidi ſuccum in æreo uaſe, donec duæ partes ſuperſint coquito: ac utitor quàm penitiſſime illinendo. Facit, & malum punicum dulce cum uino coctum, & contritum, & forinſecus impoſitum, atq; intro illitum. ¶ *Ad excreſcentem carnem in naribus, & polypum*. Diphryges tritum admoueto, & linamento nares diſparato. *Aliud*. Veratrum terito, eique origani par põdus tritum addito, ac naribus bis in die inſufflato. *Aliud*. Veratrum nigrum, cum pari ſandaracha terito, & admiſto oleo lana excipito, eoque narem expleto. *Aliud*. Florem æris, & æruginem, ac ſilphii ſuccum, pari menſura, oleo admiſto terito: & ad unguenti craſſitudinem redacta ad dies quinq; naribus ſublinito: deinde per uolſellam eximito. *Aliud*. Auripigmentum, & calcem trita, cum ſpecillo large adhibeto. Vbi uero intumuerit, & eleuatus fuerit polypus, ueratro nigro arido trito moderate utitor: ut plurimum enim in diebus eptenaſus uacuus redditur. Deinde diphrygis, cum melle uſu expurgato. *Aliud*. Auripigmen-

* aliter viii.

tum,& calcem,ac ueratrum album trita cum specillo admoueto.¶ *Ad ea, quæ naribus illabuntur.* E
quæ naribus illabuntur,auriscalpio,aut uolsella extrahito:aut sternutatorio admoto,os apprehendito,atq; alterã narẽ cõprimito,si quidem non in utraq; nare affectio existat. Hæc quidem Appollonius,quibus ipse usus est,tradidit.† Verum ut ego usus sum,& in polypis,ac ozænis narium,probatissima reperi subscripta. Ac primum quidem, quod ex malis punicis constat pharmacum. Sint aũt pari numero, ac magnitudine ex tribus eorum differentiis accepta: aliqua.n. ex his sunt austera,aliqua dulcia,& quædã acida.Cõtundenda itaq; sunt recẽtia,& matura,atque integra diligenter confringẽda,quo succus ex eis exprimi possit:quem in uase stãneo deponitum adseruare oportet modice coctũ,si quidẽ liquidior, quàm oporteat uideatur. Quòd vero ab eo reliquum est solidũ,& crassum,rursus diligenter contundendum est,ut a cõtusione rursus in pila atteri,ac læuigari possit,indeq; collyriorum formæ effingi, q̃ cõgruam ad ægri nares ꝓportionẽ habeant.Induntnr.n.hęc in naris,quã polypus obsedit,meatum,quo citra mordacitatẽ,& consensum,qualem acria pharmaca excitare solent, per longiorem moram ipsum expurgent. Quòd si humectior,& mollior tibi appareat polypus,plus ex austeris malis punicis coniicies:si durior,ex acidis.Qñquidem uero perpetuo tolerare collyrium,molestum est, ab eius usu interquiescere cõuenit,atq; eo tempore,quo ipsum non indis,per expressum succũ ęgrum curare,& sane oris diducto rictu hianti,etiam circa illas partes, iuxta quas nasus ad palatũ perforatus est,liquidum ipsum expressum pharmacum illinere,uel cum pẽna,uel cũ lana specillo duos nucleos siue cuspides habẽti,obuoluta.Cæterum ex aridis pharmacis diphryge citra mordacitatem aliqñ per multum tempus consumptum polypum noui: probatur etiam in ipsis prædictũ collyrium ex malis punicis effictum, si ubi exaruerit,probe contundatur, cribretur,ac læuiget, indeq; insuffluetur,aut etiam per specilli nucleum indatur.Omnia autẽ hæc assidue facere oportet,ut nunquam ab affecta parte pharmacum absit,cum facile ab humiditate eluatur. Quẽadmodum igitur in lippientibus,sic & in his semper,si possibile est,pharmacum adhibere oportet:abluitur enim facile,ut dixi,ab influente humiditate. Porro cum Eunuchus quidam nullius pharmaci ferre posset adhibitionem,sed ab omnibus irritaretur,rosis aridis contusis, ac probe tritis atq; inditis, mirum quã uiderim hominem magnopere citra omnem mordacitatem adiutum, Quare in corporibus mollibus,& humidis,aut quibus ægre ulcera ipsa sanescunt,rursus eodem pharmaco usus sum:contingitq; ex duobus alterum,aut ut nihil noceret,aut omnino citra mole stiam opus suum perficeret:pleraq; enim eorum,quæ polypodas exterunt, eos exacerbant,vbi a scopo aberrent.Cæterum ulcera in nariũ meatibus semper ꝑ pastillos curaui, Andronii uidelicet,& Pasionis,& Polydiæ,& Bythini,& per eum quem ego composui,his ipsis aliquãdo uino dulci dissolutis,aliquando austero,& quandoque moderatæ ætatis,quandoq; ueteri.Interdum etiam aceto dilui,uel uinoso,uel simpliciter acido,uel etiam acri ualde, & uetusto, iuxta prædictas indicationes,usu pharmacorum secundum symptomata affectionum reperto. In diuite uero quopiam,qui odoratũ pharmacum sibi adhiberi expetebat in ozænæ curatione, hedychroi usum excogitaui, ipsumq; uino falerno ueteri dissolui, & mirum quàm breui affectio ipsa sit curata.Relata est hedychroi compositio circa theriaces antidoti descriptionem. G

† *Al. quibus autem ego usus sum.*

Heraclidæ ad eruptiones sanguinis è naribus ad Antiochidem. *CAP. 4.*

SVfficienter quidem de sanguinis eruptionibus in curandi Methodi libris dictum est, uerum nunc,q̃ ex sylua usu cognita constant,& prædecessoribus nostris approbata sunt, referentur. ¶Vbi grumos sanguinis eduxeris,lanam specillo obuoluito,eamq; in lycio aqua diluto imbuito,& sanguine manantem locum illinito. Aut linamẽtum longũ lycio imbutum indito, deinde forinsecus cum digitis apprehensum nasum comprimito,donec cõstiterit sanguis. Aut calcitidem mediocriter leuigato, & linamẽtum ex ellychnio contortum in frigidam aquã demittito, deinde in calcitide obuoluito. Aut linamentũ priapi siue pudendi forma naribus indito. Aut linamẽto fissili utitor q̃ penitissime intruso. Prẹstat aũt digitũ ad palatũ immittere,ne eo linamẽtum fissile deferatur. Aut thus cõfringito,& polygoni,aut seminis porri succo diluito,in eoq; linamentum fissile,aut ex ellychnio obuolutum,indito. Aut mentam tritam indito. Aut spongiã siccam immittito. Aut spongiam in acre,& feruidum acetum coniectam imponito: & sanguine manantem narem specillo forinsecus,donec impellatur,apprimito.Præstat aũt spongiæ principium filo per acum trãsmitti, quo facile extrahi possit: extrahito autẽ cũ opus suum perfecisse existimaueris.Si uero inarescat spongia, intusq; agglutinetur, per auricularẽ clysterem frigidã aquam immittito,ac infundẽdo humectato,atq; ita extrahito. Vtere ẽt cõpositionibus uulnerariis,& sanguinem sistentibus,quæ describẽtur. Accõmodatum est,& frontem spongiis refrigerate, itemq; partes q̃ ad caput sunt sublimes facere: brachia autem,& manuũ iuncturas, femoraque,& inguina,atque genua,qua parte contracta sunt, deligare, quemadmodum in uenarũ sectionibus facere moris est: iubendique sunt, ut ea membra moueant, manus quidem confricando,pedes uero ambulãdo:expletis enim sanguine,quæ in eis sunt uenis,nares sanguine manare cessant. In potu amplius exhibenda sunt ea, quæ ad sanguinis reiectionem conscribentur.† Aures quoque intensè per linteola,ac ceram obturentur, & in ore aqua pluuialis frigida H

† *Græc. cod. habent aures. sed antiquus interpres legit nares, & melius.*

continetur,

A cõtineatur. Quòd si quid ex sanguine deglutitum esse videatur, ẽt id ipm ubi multa eius sit copia, per euacuatiuum educito: in ventre.n.& intestinis in grumos coactum inflationem facit. ¶ *Pharmaca Asclepiadæ in quinto Externorum ad sanguinis narium eruptiones scripta, quæ Marcellæ inscribit.* Platani pilulas collectas in umbra exiccato, & desiccatas super pannũ asperũ in discũ diffundito, easq; aspera ipsius panni, siue tunicæ parte cõfricato, aut in panno ex pilis, siue setis cõposito obuoluito: ac semẽ q.dẽ pilularũ abiicito, tomenta uero collecta in testaceũ uas nouũ reponito. Vsu aũt expetẽte ea ipsa lanuginosa platani tomẽta in arundinẽ, cuius geniculi recisi sunt, indito: & qua parte excauata est arũdo, naribus imponito, ac insufflato: cõpendio hoc uincit sanguinis eruptionẽ. *Aliud.* Atramentũ sutoriũ diligenter tritũ reponito: usu uero postulãte rasuram q̃ piam linteolorũ in pharmacũ immersam indito. *Aliud.* Spongiã cruda pice imbutã exurito, ubi uero aliquid huius linamento torto exceperis, indito. *Aliud.* Putaminis oui partẽ j, A.l.3.f.5.t.1. c.9.f.241.a gallæ acerbæ partem unam, trita linamento torto aqua, aut aceto madefacto excipito, & indito: frõtẽ uero, & nasum gypso, aut luto figulino integito: aures ãt fortiter continere iubeto. Quidam spongiam aphricanã aceto acerrimo incoquunt, deinde exprimunt, eãq; in ignito lapide frequenter obuoluunt: atque ita suffitum, & uaporem excitant, quem naribus attrahere iubent.

B *Quæ Andromachus scripsit.*

Ad sanguinis quidem ex naribus eruptiones nihil priuatum Andromachus scripsit. Verũ inter ea, quæ sanguinem cohibent, pleraq; etiam hæmorrhagias narium sistunt. Quapropter ẽt ego adscribam eiusmodi pharmaca, quo modo ab ipso descripta sunt. ¶ *Compositio Ischæmos, id est sanguinem sistens, qua utor.* Chalcitidis, misyos, mannæ thuris, singulorum. ʒ.iiii, tritis utitor. ¶ *Flaua, qua utor.* Chalcitidis. ʒ.c, atramenti sutorii. ʒ.l, misyos assati. ʒ.xxv, *æris usti. ʒ.xii, & dimidiam: tritis utere. ¶ *Ischæmos magna.* Misyos cyprii. ʒ.vii, atramenti sutorii. ʒ.vii, corticis pini ʒ.iiii, squamæ æris. ʒ.iiii, mannæ, siue micarum thuris. ʒ.iiii, alii: ʒ.xv, habent: æris usti. ʒ:xv, chalcitidis. ʒ.xv: calcis uiuæ. ʒ.xviii, *alii xl. gypsi torrefacti. ʒ.iiii, alii octo. *tritis utere. ¶ *Ischæmos Aphrodæ.* Chalcitidis drach. vi: mannæ thuris drach. ii: resinæ terebinthinæ frictæ drach. iiii, alii tres accipiunt: tritis utitor.

* Aliter xii.

* Aliter viii.

* Aliter v.

GAL. DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM LOCALIVM, SIVE SECVNDVM LOCOS

C

LIBER QVARTVS

ARGVMENTVM LIBRI.

Agit de medicamentis, quæ affectis oculis soleant adhiberi.

Doctrina affectionum, quæ in oculis fiunt, inter quas etiam de Pharmacis acrimonia carentibus, & meatus obducentibus, & de alijs omnibus. CAP. I.

NOn equidẽ alia est cõponẽdi, alia utendi methodus in his pharmacis. Ipsa.n. cõpositio uelut ad usum relata cõficitur, ita ut ii, q pharmaca cõponunt, scopum hẽant utilitatẽ ex usu ipsorũ emergentẽ. Verum queadmodum in aliis, sic ẽt in his affectionibus quidã indefinite pharmacorum usus scripserunt, verbi gratia: Quòd ad dolorẽ accommodatũ est hoc pharmacũ, non apponẽtes affectionẽ, in qua dolor sit obortus. Quidam vero ẽt affectiones adscripserũt, alij q.dẽ magis iuxta experientiã: alii ãt magis secundum rationem: Iuxta experientiam quidem magis, quicunq; ex conspicuis circa oculos signis discrimen fece-
D runt: Secundum rationem uero magis, qui ex obscure apparentibus, aut neque in totum apparentibus idem fecerunt: Conspicue itaque apparet fluxus multus, & modicus, mordacitas, & lenitas, ruborque plus, aut minus, uelut itidem uenæ pauco, & multo sanguine plenæ, & inflammationis tumor minor, aut maior. Quemadmodum etiam colores præter naturam uariegati, & oculorum sordes, siue lemæ plures, aut pauciores, aut minores, aut maiores progredientes. Apparent item nobis manifestẽ asperitates in palpebris oculorum. † Quid uero attinet dicere, ꝙ & ulcera, & pustulæ tum secundum locos, tum magnitudine, non paruam differentiam habẽt, itemque quæcunque eius generis alia existunt? Quin iuxta alium sane modum ex eorum, quæ conspicue apparent, numero sunt etiam ipsi adeo dolores. Nihil enim interest, siue nobis, siue ægris appareant: etenim quòd dolent, & quo modo dolent, quippe quòd cum compressione, aut tensione, aut obturatione, aut corrosione, aut quibusdam pulsationibus dolent, nobis aperte denunciant. Cæterum eiusmodi discrimina non apparent (velut aliqui scribunt) ad fluxum, qui ab iis, quæ intra cranium, idest caluariam sunt: aut ad fluxum, qui ab iis, quæ extra cranium sunt: aut etiam per Iouem ad eum, qui ex arteriis, aut ex uenis affertur. Et cum quidam dicant distentionem, aut obturationem in profundo oculorum esse, humoribus uidelicet crassis, aut uiscosis, aut multis impactis, nullum symptoma adeo ægros grauat, uelut uehemens dolor

†Interpres antiquus ita legit hanc partem Nõ oportet autem dicere, quoniã, & ulcera renum, & intestinorum, & uesicæ secundum loca, & magnitudinẽ habent non paruã, &c.

dolor circa quodcunq; tandē membrū,non ſane circa oculos ſolos, adeo ut mortem aliqui ultro elegerint, melius fore rati hanc ſemel obire, q̃ unum integrum diem dolorē ferre. Ego uero cum in aliis quibuſdam,tum duodecimo de curandis morbis Methodi in uniuerſum manifeſte ſcripſi tum de dr̄ia affectionum,in quibus uehementer dolent,tum quæ cā uniuſcuiuſque ipſarum exiſtat.Scripſi item in decimotertio eiuſdem operis omnia,quæ neceſſe eſt medicum de oculorum affectionibus noſſe,& quæ ad ipſam curationes requiruntur. Referam nihilo minus tamen,& nunc breuibus,capitibus tantum repetitis eorum,quæ ad præſentem tractationē utilia ſunt,hoc eſt eorum,quæ cum materiæ medicæ doctrina cohærent.Nam & liquores,& ſucci, & ſemina,& fructus, & plantarum particulæ ocularibus compoſitionibus induntur, ueluti etiā non pauca ex iis, quæ metallica appellantur,aliqua quidem extreme auſtera, & acerba, atque acria:aliqua uero his moderatiora,& tamen fortia:quemadmodum item aliqua omnis mordacitatis expertia,ac leniſſima per lotionem reddita. E

De Pharmacis mordacitatis expertibus,ac lenibus.

Pōpholyx igitur lota nulli pharmacorū mordacitatis expertium inferior eſt: atque ob id ea utimur ad tenues,& acres fluxiones,capite uidelicet prius,ſimulq; uniuerſo corpore euacuato. At uero manifeſtū eſt,ꝙ per uenæ ſectionē,ac purgationē totum corpus euacuamus, per apophlegmatiſmos uero caput a pituita uindicamus.Pōt.n.pompholyx lota, quēadmodum ēt ſpodium,atq; amylum,ſimul & moderate humores reſiccare,ſimulq; ne ꝑ tunicu las euacuetur ea, quæ in magnis*ipſorum uenis ſuperflua humiditas continetur,prohibere. Quare ſi quis prius, q̃ caput ab humoribus ad oculos defluentibus expurget,obturantibus pharmacis utatur, uehementem dolorem ex diſtētis tunicis efficiet,& ex multitudine influentium humorum aliqñ rupturam,aut eroſionem ipſorum inducet.Eiuſdem gñis cum prædictis pharmacis ſubtenuis ouorum liquor exiſtit,ex redundanti potens humiditates abluere,& exaſperata oblinere. Verū obturandi meatus uim cum illis æqualiter non habet,ſicut neq; uim reſiccandi.Atqui fœnigræci ſuccus,quod ad uiſcoſitatem attinet,ſimilis eſt albo ouorum liquori: diſcuſſoriam autem habet facultatem,& moderate calfactoriam,atque ob id multos dolores mitigare conſueuit. F

De Pharmacis acribus.

Prædictorum pharmacorum ſyluæ ſecundum genus maximè contraria acrium liquorū materia eſt,ueluti liquoris cyrenaici,& medici,& ſagapeni,& euphorbii, atq; ſimpliciter loquendo,omnium uehementer calfacientium citra exaſperationem. Atque hæc ipſa ſylua non ſolū in liquoribus,ſed & in ſuccis,& ſeminibus,& floribus,& plantarum fructibus continetur. G

De Extergentibus,ſiue repurgantibus.

Tertio conſequenter poſt ꝑdictas,fortis facultas eſt extergentium pharmacorū, qualis ſquama æris eſt,& chalcitidis uſtæ,& ęris vſti,itemq; floris eius,& miſyos,ac ſoreos,item que ſtibii.

De Erodentibus.

His adhuc aliud quid genus adiacet, erodentium uidelicet,quale eſt auripigmentum,& ſandaracha, & Aſiæ petræ flos:participat,& miſy paululum eiuſmodi facultate.

De Adſtringentibus.

Eſt & aliud genus pharmacorum,qđ in oculares compoſitiones iniicitur,eorum uidelicet,q̃ natura adſtringunt.Quæ igitur mediocriter hanc uim hn̄t, influxiones repellunt: quæ uero uehementer,ampliorē dolorem infligunt,tunicas exaſperando, q̃ iuuent influxionum impetū repellendo. Miſcetur aūt aliqñ utiliter ex eis parum quid in compoſitiones oculorum aciem exacuentes,utpote,quæ oculorum ſubſtantiam cogant,& adſtringant.Verum quæ mediocriter adſtringunt,lippitudinibus commodiſſima exiſtunt.conferunt autem,& reliquis fere omnibus affectionibus cum ulcerum,tum puſtularum, tum fluxionum.Sunt uero eiuſmodi, Folia roſarum, & flores,& ſuccus,ericæq; fructus,& nardi ſpica, ampliuſq; & malabathri folium,& crocus, & lycium,& quæ hypociſtis appellatur.Porrò uehementiorē his adſtringendi vim acacia habet, & omphacium,quæ & ipſa in ſuccorum genere numerantur. Item balauſtium,& cytini,& gallæ omphacitides,ex genere eorum ſunt,quæ multum adſtringunt. H

De Concoquentibus.

Inflāmationes,itēq; alias affectiones concoquunt hæc,myrrha,crocus,caſtorium,& thus,& fœnigræci cocti ſuccus:q̃ ēt diſcuſſoria ui prædita ſunt,& ꝑſertim ex eis myrrha. Atq; hæc quidem eſt ocularium medicamentorū ſylua;Et quicunq; ſanè naturali intelligentia præſtāt,rōcinationeq; exercitati ſunt,nihil amplius opus hn̄t mea inſtructione, potentes nimirum ad ſingulas oculorum affectiones aptum componere pharmacum.Qñquidem vero pauci tales exiſtūt, & multorum utilitatis potiorem rōnem habere conuenit, præſtabilius mihi uiſum eſt compoſitionis ipſorū rōnem integre recenſere, vbi repetiuero prius,perſpicacitatis gratia,cōem in genere vim ſingulorum,quorum mention ē feci pharmacorū: Quæ vniuerſim quidem in quinto De ſimplicium pharmacorū tractatione cōmentario a me relata eſt,& per conſequentes ſex libros particulatim vſq; ad extremum. Vtar aūt appellationibus facultatū in pharmacis,iiſdem quas in ꝑdicta tractatione poſui:Velut exēpli clarioris gratia, quædā ſubſtantia terreſtri dico, citra

A citra refrigerationem manifestam, aut caliditatẽ, in medio quodammodo utriusq; consistẽtia: atque ex his aliqua quidem parum quid ex frigiditate, aut caliditate complectuntur, aliqua uero in totum nullam eiusmodi facultatem ex se oñdunt: Totũ aũt hoc genus pharmacorum emplasticum, hoc est meatus obducens, & obturans, appellari, contrariam uim hñs ijs, quæ ab ob turatione liberantia ecphractica sunt appellata: qualis est Samius aster, magis tenuiũ partium existens, q̃ quæ simpliciter Samia terra appellatur: & põpholyx lota, uelut ẽt cinis eius lot⁹, & cadmia usta, ac lota. Vr̃ aũt mihi parum quid extersorium in ipsa cadmia inesse, siue post ustionem, siue citra eam lauetur. Pompholygi uero, & spodio parum quid adstringens inest: queadmodum ẽt plumbo post ustionem, & lotionem, nam & hoc pharmacum oĩs acrimoniæ expers est, parum quid adstringens hñs: neq; refert, siue masculino, siue muliebri gñe pompholygẽ di cere uelis. Eodem modo ẽt amylum habet: quod & ipsum lotũ exquisite mordacitatis expers est, & medium, ut neque adstrictionem, neque acredinem habeat, hoc est neq; frigiditate, neq; caliditate participet. Quin & cerussa lota proxime ad facultatẽ usti, ac loti plumbi accedit: manifestumq; signum stringenti exhibetur, ꝙ penitus qualitatis oĩs expers sit, id quod amylum, & samius aster, gustu, & odore ostendunt. Vniuersum igitur hmõi pharmacorum genus, siue exi-
B guam in gustu, aut odore qualitatem exhibeat, siue penitus nullam ostendat, consimiliter, ut pu rissima aqua qualitatis expers noĩatur, & per solam terrestrem sub̃am moderate a natura resic cat. Quapropter ẽt longiori tp̃e commoditatem ex se proficiscentem sensui perceptibilem faciunt, utpote quæ per primos dies nihil iuuisse putentur. Adhibentur tñ a medicis tanquã acrimoniæ expertia circa ægrè curabiles affectiones, in quibus ulcus est, siue solum, siue cum erosione corniformis tunicæ, & prolapsu vniformis appellatæ, serosis humoribus lõge mordacissi mis affluentibus: In his.n. nullum aliud pharmacum conuenire potest, utpote cum adstringẽtia cohibeant effluentes humores, atque per hoc dolorem ex mordacitate ipsorum obortum intẽ dant: Acria uero affectionem simul adaugeant, siue in solis oculis affectio sit, in eiusmodi malũ habitum partibus perductis, vt quod influit corrumpant: siue etiam ipsum, quod influit, vitiatũ sit, aut ꝓp solum caput, aut etiam ob totum corpus, tale existens. Vnde etiam affectam partem quò ad curationem apta fiat, præparamus, tum totius corporis purgationibus, tum reuulsionibus, primum quidem ad infernam corporis partem, deinde ẽt ad occiput, & capitis cutem. Vti mur etiam sectionibus arteriarum q̃nque retro caput, porrectas iuxta aures arterias incidẽtes. Excidimus quoq; partem arteriarum in temporibus, tñ ut curemus in tunicis oculorum factã

A.l.3.f.3.t.1. 69.f.212.g.

C affectionem, ob quam etiã bonus sanguis per venas ad ipsas tunicas delatus corrumpitur. Ad has igitur affectiones solas conuenire vr̃ prædictorum medicamentorum genus, citra mordaci tatem resiccans in affecta parte uitiatos humores, qui ut dictum est, id quod influit corrũp unt. Adstringentium.n. facultas, neq; resiccat talem affectionem, cohibetq; mordacium humorum serosorum effluxus: Calidorum uero, & acrium facultas, non solum nihil iuuat, sed ẽt simul auget mordacium humorum qualitatem. At vero relaxantium, ac discussoriorum pharmacorum vis euacuare quidem põt, quod generatur: verum vlceratum neq; renutrire, aut ad cicatricem perducere põt, neq; quod procidit retrudere, & concludere: Quemadmodum etiam neq; con coquentium facultas id præstare potest, etiam si concoquere affectiones non paruum commodum complectatur: Ex eorum uero genere sunt crocus, myrrha, & thus, quemadmodum dixi. Quid porrò dicere refert de his pharmacis, q̃ acidas, aut amaras hñt uires, ꝙ mordacia, & exacerbatiua eiusmodi affectionum existant? Verum his adhuc ampliore malitia prædita sunt, quæ nitrosam, aut salsam, aut austeram vim hñt. Reliquum igitur est genus id, quod vlcera cum acri fluxione curare põt, eorum videlicet, quæ paulo ante mordacitatis expertia pharmaca dixi, q̃ longiori tp̃e affectæ partis vitiatum humorem consumunt. Appellantur talia a medicis † colly-
D ria lybiana, & cygni, ob dolorem quidem album, qualem etiam cygni habent, præualẽte in ip sis amylo, & terra samia, ac cerussa rhodiaca. Nam & aliàs optima hęc est, & colore albidior, ac leuior, magisq; tenuium partium, quàm quæ in alio quopiam loco conficiantur. Cæterũ in qui bus alia pharmaca prædominantur, colorem iuxta suam ipsorum substantiam efficiunt, ueluti si quis albo colori paucum cœruleum admisceret. Hæc ipsa uero collyria quidam in cotibus te runt boni succi lacte ex nutricum vberibus instillato, vt obductoriam meatuum uim, quæ in ipsis ouis est euitent, cum in lacte serosa quædam extersoria vis contineatur, cuius vsus congruẽs est ad propositam curationem. Relatum enim in tertio curandi methodi est, quòd ulcera explẽ da citra acrimoniam extergentibus medicamentis opus habeant. Quòd si huiusmodi lac habe ri nequeat, per fœnigræci decoctum collyria terere præstiterit, utpote quod extersoriam quan dam vim habet, qua oua ipsa in totum carent.

† *Additur in antiquo codi. νεωτέροις, i. iunioribus.*

De Aspritudinibus palpebrarum.

Cũ ægre curabiles p̃dictæ affectiones existant, adhuc molestius se extendunt, vbi accesserint aspritudines palpebrarũ, a quibus ẽt in lippitudinibus oculorum tunicæ concisæ dolore affliguntur. Verũ in illis audemus ad inflãmationis ꝓpria pharmaca miscere paulũ q.d. de extergẽ tibus, velut est collyrium ex uino aspritudinibus accommodatum, quò primum ea, q̃ palpebris

succre-

ſuccreuerint, deprimantur: vbi vero inflammatio oculorũ mitior euaſerit, aſpritudines repur- E
gentur: In his vero, qui ulcus hñt cum mordaci fluxione, impoſſibile eſt eiuſmodi uti pharmaco: corniformis.n.tunica amplius erodetur, & uniformis magis procidet, & uehemens dolor hoīem apprehendet, augebiturque malignitas fluxionis. In hmōi itaq; affectionum complexu medici ad conſilij inopiam redacti, ſolum remedium velut in deſperatis reppererunt, ut palpebras ipſas inuerſas citra pharmacorum uſum repurgent, & abſtergãt. Aliqui quidē ſpecilli cõ cauo ſuperficiē detradentes, deinde molli ſpongia id, qđ defluit excipiẽtes, palpebrasque, qđ ad reliquũ aſpritudinis, ad æqualitatē redigentes: Aliqui uero ēt marmorum quorundã aīaliũ coria in ſuperficie aſpera in eiuſmodi vſum cõgrue adſumunt. Quidam ex præceptoribus meis ēt ex pumice collyriũ fecit, atq; eo uerſis palpebris aſpritudines deradebat. Manifeſtũ eſt aũt pumicem exquiſite læuigatum eſſe oportere, atq; ubi id factum fuerit cum tragacãtha, aut gummi in collyrium formari. Cæterum ubi tpis progreſſu per prædicta collyria fluxio fuerit ſedata, audemus iam pharmaca, quæ extergant, palpebris admouere, parum tñ quidpiã ex eis principio admiſcendo: qđ ubi hō perpeti poſſe uidebitur, paulatim copiã augebimus. Poſtq̃ uero palpebræ moderate habuerint, & fluxus fuerit reſiccatꝰ, caua ulcera collyrio ex thure explere oportet, ita vt in principio pauxillũ collyrii ex uino ei admiſceamus, & paulatim eius copiã ex- F
tendamus, ut ne palpebræ amplius tunicas oculorũ infeſtent, & ulcera mũda reddita exacte impleantur, & ad cicatricem perducantur. De his itaq; ſufficienter dictum eſt. Tranſeundi.n.iam tempus ad reliquas oculorum, tum affectiones, tum pharmacorum ad eaſdem compoſitiones.

De Lippitudine, ſiue Ophthalmia. CAP. 2.

EXordium aũt a frequentiſſima oculorum affectione ſumam, quam ꝓprie ophthalmiã, hoc eſt lippitudinem, appellant. Eſt aũt velut didiciſtis, inflammatio tunicę os capitis, & caluariam ambientis. Neq; refert ſi pelliculam quis, aut quocunq; tandem noīe appellare uelit. Vocant autem, & membranam agnatam, propterea ꝙ aliis, quæ oculum ipſum cõſtituunt, tunicis forinſecus agnata ſit, ligamentum exiſtens toti oculo ad circumſita oſſa: & ob id oīa, q̃ circum circa oculos ſita ſunt vſq; ad malas q̃nque in vehementi lippitudine ſimul attolluntur. In ꝓpatulo itaque eſt, omnia pharmaca hmōi affectionem curantia ſub cõem oīum inflammatorum curationem cadere, aſſumereq; neceſſario quippiam pro partis ipſius natura, quæ excellentē mollitiem, & ad hoc, ut lædatur, aptitudinem ſuper oēm totius corporis cutē nacta eſt, propter ſenſus ſubtilitatem, & ſubſtantiæ raritatem. Adhibenda ſunt autem pharmaca repulſoria non exaſperantia, hoc eſt non uehementem ſortita adſtrictionem, ſed quæ tum propria ſua ſubſta G A.l.3.f.3.t.1. c.9.f.222.c
ſunt moderatiora, tũ lenitiui liquoris admiſtione adhuc magis talia fiant. Lenitiuos autē liquores dixi oui candidum, & fœnigræci decoctũ, & ad hæc amplius ipſum lac: in quo prouidũ eſſe conuenit, ut iuuenculæ ſimulq; boni ſucci fæminæ exiſtat, uberibus ipſius in cotē, in qua collyrium teritur expreſſis, quo calidum adhuc oculis infundatur. Cæterum hoc in vehementi dolore afflictis, aut propter inflãmationis magnitudinē, aut ob influentium humorũ acritudinē, facere cogimur. Vt plurimum uero albus oui liquor cum accõmodatis pharmacis lippitudines curare ſufficit, per collyria uidelicet Monohemera, hoc eſt unius diei appellata. Adeo.n.hæc non parum ſæpe magnas inflãmationes mitigauerunt, ut in veſperã quidem homo balneo uteretur: in ſequẽti uero die nardino collyrio ad inſtaurationem, & corroborationē inũgeretur: Admiſcere aũt ei circa primã inunctionem minimum quiddã acrium, & ſiſtentium medicamentorũ oportet, & circa ſecundã paulo amplius quiddam priore. Sufficiunt.n.hę duæ pharmaci adhibitiones, & deambulatiuncula aliqua nõ multa ante balneum. Porro collyria Monohemera appellata, quædam priuatim fæculenta dicta multam in ſe habent acaciam: quædã ſiue oīno exiguam, ſiue neq; in totum habent. Complectuntur aũt alia quidem æris ſquamam: alia uero æs vſtum exiguũ additis multis alijs, q̃ mediocriter adſtringunt, & concoquunt, & diſcutiũt. Talia H
ãt ſunt, crocus, myrrha, lycium Indicum: & caſtorium quidem, & thus citra adſtrictionē concoquunt, ſimulq; diſcutiunt. In quibus igitur adſtringentia prædominantur, plurimũ oui liquorē, & pauciſſimum pharmacũ eſſe oportet, preſertim ſi quid ex metallicis pharmacum in ſe complectatur: In quibus uero crocus, & myrrha, caſtoriũque, ac thus, & lyciũ ꝑualeant, paulo craſſiore pharmaco vtendum eſt. Fomentum preterea omnino adhibendum eſt ipſis per ſpongiã, ſi quidem mediocris ſit dolor, ſemel aut bis in die. ſi uero vehemẽtior dolor urgeat, pręſtat ter, aut quater, & ſæpius uti in longis præſertim ęſtiuis diebus. Fiat autem fomentum per meliloti, & fœnigręci decoctum. De lippitudine itaq; ſatis dictum eſt, deinceps de ulceribus dicam.

De Vlceribus oculorum. CAP. 3.

VLcera oculorum eandem ſm genus curationē requirunt, quã alia ulcera, eã uidelicet, quã per longum in tertio, & quarto curatiuę methodi recenſui: verum ob partis naturam q̃ leniſſima adhibenda ſunt, ex quorum numero id, quod ex põpholyge lota cõſtat, eſſe dixi. Admiſcẽtur eis ēt ſucci quidã nõ ſolum oīno mordacitatis expertes, ſed qui ēt vehemẽtiſſimos dolores mitigare poſſunt, uelut eſt mandragorę ſuccus. Quidã ēt polygoni ſuccũ admiſcuerũt, quemadmodum alii ipſorum etiam ouorum candidum. Manifeſtum vero eſt, ꝙ ubi iã propemodũ

inſtat

A instat tp̃s præparandi pharmacum, tum demum hmõi admiſcentur, ꝑꝑea ꝙ facile aceſcãt. Eo
dem tp̃e etiam roſarum additur ſuccus. Cæterum ſylua medicamentorum, quæ proprie ad ocu
lorum ulcera pertinet, itidem ſcopum habet, ut vlcus mundum ſeruetur, utpote partium natu-
ra ipſum explente, & ad cicatricem perducente, quemadmodum in aliis vlceribus eſt p̃dictum.
Si itaq; inflammatio adhuc circa oculum exiſtat, aut quiſpiã ẽt dolor, collyria ex thure, & me-
tallicis lotis, & ſuccis mordacitatis expertibus adhibentur: ubi uero ſordida reddita ex eorum
vſu vlcera fuerint, de repurgãtibus quippiã admiſcere oportet, quale eſt Paccianũ ex uino cro-
ceum, quo vtimur, minimũ quid ex eo p̃dictis pharmacis addentes. Habet aũt hoc plurimum
in ſe crocum, vnde ẽt croceum appellatur: habet ẽt ex repurgantibus metallicis aliqua, qua ꝑꝑ
ẽt aſpritudines extirpat non paruas modo, ſed magnas, quas ſycoſeis Græci a granorum ficus
ſimilitudine appellant: attenuat itẽ pterigia hoc eſt oculorũ ungues. De his itaq; medicamẽtis
paulo poſt dicetur. At vero ulcera, q̃ per eroſionem tunicæ corniformis fiunt, ut ẽt ex uniformi
quid pronuat, manifeſtũ eſt, ꝙ tum ꝑꝑ ſe ipſa, tum ob prolapſionem repellẽtibus, & adſtringẽ-
tibus pharmacis opus hñt. Conandum eſt aũt, vt ex ipſis eligamus, quæ nullam aſpritudinẽ fa-
ciunt. Verum his contraria pharmaca, hoc eſt diſcuſſoria, puſtulæ expetunt, & pus quod intra
B corniformem eſt generatum. Recentia igitur, & adhuc inflammata pharmacis ex myrrha, thu
re, & croco ſedantur: uetuſtiora aũt ex diſcuſſorijs ẽt quid depoſcunt, quemadmodum itẽ indu
ratæ inflammationes tunicarum. In his.n.& per acres liquores hæc ipſa pharmaca in collyrio-
rum formam redacta proficiunt, & quæ priuatim a medicis inunctiles liquidæ compoſitiones
appellantur, quales ẽt in ijs, qui ſuffuſionis principium ſentiunt, apparant. In pterigiis uero, &
ſycoſi repurgantia, ut dixi pharmaca adhibentur, partim in collyriorum formam redacta, par-
tim arida citra alicuius figuræ inductionem: in quibus aliqui etiam ex erodentibus pharmacis
aliquid addiderunt. His uicina ſunt, quæ ſcabras in palpebris affectiones perſanant, atq; ob id
pſorica appellantur. Fortiſſima uero omnium ſunt, quæ antiquos callos liquefaciunt, & quæ
pterygia dicta curant, ex repurgantibus, & erodentibus medicamentis conflata.

De ocularium Pharmacorum uiribus. CAP. 4.

PORrò cum iam oĩum fere in oculis affectionum, pharmacorumq; eorundem, ſecundum ge
nus expoſitionem fecerim: relataq; ſint a me pharmaca ſm̃ genus mordacitatis expertia,
qualia ex lotis metallicis componi dixi: melius fore mihi uidetur, ſi etiam aliorum ocularium
pharmacorum uires exponam. Ex hoc.n. exiſtimo ad componendum promptiores futuros, &
C de iam compoſitis fœlicius iudicaturos eos, qui in ipſis fuerint exercitati. Cum igitur mordaci
tatis maxime expertia ſint pharmaca, q̃ dixi: ſintq; acrimoniæ oĩs expertes tres liquores, quo-
rum primus fœnigræci decoctum erat, alter lac, tertius tenuis ouorũ liquor: in hoc gñe eſſe exi-
ſtimandum eſt tum gummi, tum tragacantham. Et niſi prædicta tria copiaq́ue, & vſu prõpta, &
expedita eſſent, poſſimus parum gummi, aut tragacanthæ in multa aqua maceratum in eundẽ
vſum velut illa aſſumere: ita ut per ipſa in medica cote collyria tereremus, & per ſola ẽt infuſa
ſeroſos in affectis oculis generatos humores elueremus. Sed tamen ẽt nunc ipſis circa omnia fe
re collyria utimur: pauciſſimis enim demptis, omnia poſtquã trita ſunt, moderatè his ipſis phar
macis madefacta excipiuntur. Vnum ſane hoc genus ocularium pharmacorũ numeretur, in tri
bus liquoribus, tragacanthaq́ue, ac gũmi, & lotis metallicis cõtentum. Alterum uero genus eo-
rum eſt, quæ exiguã habent mordacitatem, propterea, ꝙ quædam eis admiſta ſunt, quæ parum
adſtringunt, & extergent: qualia pharmaca ſunt roſæ, & thus, roſæ quidẽ paucã habẽtes adſtri
ctionẽ, thus uero modicã vim extergendi. Et cum thus mediocriter calida vi præditum exiſtat,
eam ob rem habet quid cõcoctorium, & quod dolorem ſedat. Ex eodẽ genere cum ipſo, quan
tum ad concoctionem, & diſcuſſionem attinet, cenſendus eſt crocus, & myrrha: quæ inter ſe in
D eo differunt, quòd crocus moderate adſtringat, myrrha vero citra adſtrictionem nõ ingenero
ſe diſcutiat, & reſiccet humiditates. Suntq́ue ſane hæc viribus prꝺſtantiora thure: & ob id etiam
maiorem diſcutiendi vim habent: verum exterſoria vi carentia, ad vlcerum curationem thure
inferiora exiſtunt. Huius generis medicamentorum, concoctorij inquam, & diſcuſſorij, Lyciũ
quoque eſt, & Caſtorium: neque obſcurum eſſe puto, Indicum lycium à me dici, nõ hoc, quod
apud noſtros populos prouenit. Proxime vero ad horum facultatem accedit Sarcocolla dicta,
quæ concoctorium, & diſcuſſorium eſt medicamentum: atq; ipſa magis adhuc Galbanus præ-
dictas vires habet. Meliloti vero decoctum ad concoctoriam facultatem aſſumpſit etiam quid
adſtrictorium, eiuſdem fere generis, cum croco exiſtens. Inijcitur etiam in oculares compoſi-
tiones lapis Hæmatites appellatus, humores reſiccandi uim habens, velut, & Cadmia. Mitius
autem pharmacum lapis ipſe, quàm cadmia exiſtit, vt pote ex humida ſubſtantia, non terreſtri,
velut cadmia, generationem adeptus. Hanc enim eius naturam indicat ſolutio, quę fit in medi-
ca cote, cum per attritionem cum liquore quopiam in ſuccum reſoluitur. Quin & cum ſolus ꝑ
ſe citra liquoris alicuius affuſionem teritur, nõ in terrea fragmẽta diſſoluitur, velut cadmia, ſed
in ęqualium partium, & cohęrens corpus. Cõſimilis ſubſtantiæ ei eſt, & lapis Schiſtus appella-
tus, ſed fortiorem facultatem habet. Quòd vero Stibium appellatur, illorum quidem fortem

ex se ostentat adstringendi facultatē:lotum vero exoluitur,vt propè ad mordacitatis expertiū E vim accedat.Vehementē aūt extersoriā facultatē æs vstum habet, itemq; squama eius, & flos. Neq; minus efficax,sed min⁹ mordacitatis expers chalcitis usta est.Quòd si lauētur talia pharmaca,extersoria quidē adhuc manent,tanto aūt efficacia imbecilliora,quantum mordacitatis magis expertia fiūt.Huius gñis sunt ēt Misy,& Aerugo,fortissima pharmaca ijs,q̄ sycosi,& callis conueniunt admista.Quidā vero ipsis ēt gallas iniecerunt,vehemēter adstringens pharmacum:queēadmodū aliqui chalcantū neutro gñe appellatum,atq; ēt,vt aliqui vsurpant,chalcantum,tum masculino,tum muliebri gñe,qđ ad adstringendum unà cum acredine uehementissimum inter hæc oīa pharmacum existit.Manifestum est aūt,ꝙ multo moderatius redditur ustū & lotum.Ad hāc syluam pertinet ēt Stomomatis squama. At thuris cortex adstringit quidem & ipse non ingenerose,uerum prædictis oībus longe inferior est. Atqui & Misy ipsum tum ad easdem affectiones,tum amplius ad scabras palpebras quidem in collyria miscuerunt.Qñquidem uero,& mannæ quidam mentionem fecerunt,& vr̄ aliquibus nihil a thure trito,ac læuigato differre,cognosse operæpretium est,ꝙ mannam proprie appellant,id qđ excussum est a thure circa magna onera confracto:auferūtur.n.simul ab ipso fragmenta q̄dam parua corticis thuris.Quare a thure differt tale pharmacum in hoc,ꝙ parum quid adstrictorium adsumpsit. Quæcunque igitur ex adstringentibus multam terream compagem hñt,aspritudines,& sycoses,ac F callos cōsumunt.Cæterum,quæ ex succorum gñe sunt,uelut Omphacium,& Hypocistis, eluuntur facile in sublitionibus diffluentia simul cum lachrymis.Ex hoc gñe est,& Glaucium, & Acacia.Citra mordacitatem uero exterget cerui cornu ustum, uelut ēt caprarum. Dictum est autē & thus ex talium gñe esse,uerum hoc,uelut dictum est, oīno exigua participat extergēdi facultate,doloris sedatiuum,& concoctorium existens. Cornua uero prædictorum aīalium extergēdi quidem uim hñt,sed neque dolorem sedant,neque concoctoria facultate prædita sunt,frigidi nimirum,& sicci temperamenti existentia.Habet autem,& quod Armenium uocatur,extergendi uim,quemadmodum & atramentum Indicum appellatum,& ob id sane ulceribus inflāmatione carentibus citra molestiam adhibetur. Mistæ uero quodammodo facultatis est aloe, ueluti etiam rosa:habet enim quid in se amarum,quod extergendi a natura aptitudinē habet, inest autem ei etiam quid adstrictorium,ut committat,& ad cicatricem ulcera perducat.

Quæ ad scabras affectiones conueniant.

Ex pharmacorum ad scabras in palpebris affectiones conuenientiū numero sunt Sales ammoniaci:& Lapis Asius tum ipse,tum flos ipsius:& quod psoricum appellatur,nō simplex,neq; G sponte naturæ productum,sed præparationis modum quendam habēs:quē ēt Dioscorides cō scripsit,& alii fere oēs,qui de medica materia commentati sunt.Admiscetur his,& Misy ustum, & sandaracha,& quod a ueteribus Græcis Arrhenicum,nostro uero æuo Arsenicum appellatur.Ex medicamētis uero aromaticis,id est odoratis Casia,& Malabathri folium. Quin & amomum,& cinnamomum quidam ocularibus compositionibus admiscuerunt,cum discussoriam quidem uim habeat cinnamomum,reliqua uero etiam adstringendi facultate participent. In communi porrò de omnibus repurgantibus,siue extergentibus, & rhypticis a Græcis appellatis medicamentis,id nosse oportet,tum eis,quæ moderata sunt,tum eis,quæ sycoses, & callos consumunt,quòd hęc omnia etiam ad cicatrices crassas conueniant.Attenuant enim ipsarum crassitudinem,& substantiam superficiei deradunt, ac remouent.

Quæ induratis auxilientur.

Cōpositiones,q̄ ad induratas oculorum tunicas conueniunt,ex succis cōstant,& ammoniaco thymiamate,quemadmodum ēt antea dixi.Miscentur aūt eis moderatiora quædam,quæ uiribus eorum tamen non obluctentur,myrrha uidelicet,& thus,& galbanum,aliaq; consimilia.

Quæ Suffusis conueniant. H

Ad suffusos uero quidā medici liquida pharmaca cōposuerunt.Ac prima fere oīum cōpositionum est,quæ ex fœniculi succo,& hyænæ felle, ac melle attico constat: quidam uero ēt caprinum fel addiderunt.Verum postea alius aliud fel admiscuit,alius galli,alius uiperæ,alius testudinis marinæ,alius callionymi piscis. Nunc uero in pretio est Pharmacum ex felle scarorū: quemadmodum,& quod ex myrrha stacte constat.Promissiones itaque omnium horum pharmacorum magnæ sunt,uerum effectus aliquando nullus,aliquando ualde exiguus.

De Aridis medicamentis oculis conducentibus. CAP. 5.

EX p̄scripta materię medicæ sylua cōposita sunt a medicis pharmaca arida, q̄ priuatim ab ipsis arida collyria appellantur.Quorū aliqua quidem callos,& sycoses cōsumunt, excrescentē itē iuxta nasi angulum carnem,encanthida appellatam,& pterygia,quæ ēt ungues dñr. Aliqua uero scabris palpebris conueniunt,& ad palpebrarū defluuia,quæ Mylphę appellātur, conducunt:uerum aliam ab acribus collyrijs facultatem hñt, unde ēt a quibusdā medicis Apodacrytica,id est delachrymatiua,& repulsoria appellātur,uelut ēt ipsa collyria uisa sunt appellari.Ex his aūt pleraq; ēt obtuse cernentibus,siue per ætatem,siue crassitudinem,aut frigiditatem humorum in oculis,aut ēt flatus caliginosi redundantiā,id contingat,non parum prosunt.

Aliqua

A Aliqua deinde ex aridis pharmacis affectionē aliquā in oculis cōgregari ꝓhibent, impediēdo videlicet influxiones humorū, ex quibus oculi lædi consueuerunt. Præstantissimū vero horum apparuit, & experiētia iudicatum est, qđ ego cōposui, & ob id apud multos in vsu est, ac fere ꝑ oēs gentes, quibus imperant Romani. Ac primum sane ipsius cōpositionem scribā, cum ꝑstan tius putem esse nullis oīno affectionibus corripi, q̄ eas, quæ iam præoccuparūt, optime sanare. Qm̄ uero ēt Asclepiades plurimamq̄ue, & optimā tum aridorū, tum liquidorum collyriorū con scripsit syluam, ab aridis primum initio facto: & ego sane mihi recte facturus videor, si cōsimili scribendi ordine utar. Quare ubi meū aridum adscripsero, deinceps oīa, q̄ Asclepiades hēt in primo externorum, quē Marcellæ inscribit, iuxta ipsius ordinē subiungā. Et post hæc cataplasmata oculis accōmodata, agglutinatoriaq̄ue, & inūctilia pharmaca ab Asclepiade descripta adijciā. Præstabilius.n. mihi vr̄ & istorū ordinē in scribēdo seruare, atq; ita ad collyria, ac liq̄da pharmaca transire, omnibus appositis, velut Asclepiades ipse recensuit, illius ipsius uerbis.

Pharmacum aridum ad tuendum oculorum valetudinem à me compositum.

Vtilissimum sanis oculis ꝓseruatiuum ego cōposui pharmacum, quod oēs iā in vsu hn̄t. Vritur Lapis Phrygius in minutas partes confractus, ut maior tū sit nuce, q̄ pontica a quibusdam
B vocatur, ab aliis nux parua. Modus vrendi idem, qui in alijs est, lapide in ollulā nouā coniecto, deindeq; ollula forinsecus luto circūlita operculum perforatum, vel in solo uertice: uel qđ melius est, ēt circa alias plures partes imponim⁹, quò ꝑ ipsa foramina fuliginosæ, & fumosæ eorū, q̄ vruntur, exhalationes facilius efferantur. Postq̄ uero totus lapis ignitus factus fuerit, tū sane ollulā in purū quoddā uasculū euacuare oportet, butyrūq; infundere non uetustum, & circumagitare vsti lapidis partes, donec oēs extinguantur, atq; tunc cessare. Et sic rursus easdē in ollulam coniectas urere, rursus prunis cādefactis ab igne ollulā imponēdo, vt nihil fumosum in se hēant: uentilatione ēt easdē excitare cōuenit, quo citius ustio ꝑficiatur. Deinde cum iā igniti facti fuerint lapides, & nulla amplius fuligo efferī, rursus eosdē eximere oportet, & uino falerno extinguere, aut aliquo fuluo, & odorato, uelut est tmolites, ariusiūq̄ue, & lesbiū: Deinde rurs⁹ in ollulā cōiectos tertio urere: & postq̄ ignitus fuerit lapis, rursus extinguere melle attico nō multo: reddetur.n. pharmacum non aridum, sed uiscositate aliqua ꝑditum. Cæterum pluribus diebus trita, & ꝑleuigata in promptu hr̄e oportet, ita ut in tenuissimum puluerem redacta sint subscripta. Aeris usti unc.j, qđ est.ʒ.viii: piperis albi tantundē: folij malabathri tantundē: stibij hemiolium, qđ est.ʒ.xii: his admisce lapidis vsti lib.j. Et postq̄ oīa probe fuerint læuigata, & repo
C nere medicamentum uelis, adijce opobalsami Syriaci sesquiunciam, quod totū.ʒ.xii, facit. Si vero opobalsamū tenue, & pellucenti compage, quod crassum, quēadmodū solet in uasis circa fundum considere, ac spissari: quod.n. ita crassum est, ariditatē pharmaci impediet. Porro vsu ipsius ad solas palpebras cōpetit, cū specillo inducti, citra tunicarū ipsius oculi contactū. Vt ꝑ primū itaq; sufficit circa solam infernā palpebram specillum inducere. Nihil uero uetat etiā supernam palpebram similiter illinere, ubi præsertim pharmaco op⁹ fuerit, hoc est ubi iā manifeste perturbationem quandā perceperit oculus: non tamen expectare conuenit donec id fiat. Verum præoccupare oportet circa primū affectionis sensum, in omni tp̄e diei, ēt si quis biberit, & cœnauerit. Et plane freq̄ēs eius cōpetit vsus cū cautione, ut dixi, ne tunicæ oculorū eo contingantur. Oportet aūt, & eū cui inducitur pharmacum palpebras exertas, & extentas exhibere, & cum inungitur nequaq̄ cū ipsis nictare. Hoc sane pharmacum à me compositum est, non permittens eū, qui ipso recte vtatur oculorum lippitudine apprehendi. Deinceps vero quæ ad affectiones commoda sunt medicamenta conscribam, initio ab iis, quæ Asclepiades scripsit facto.

Arida Pharmaca ad oculos ab Asclepiade conscripta. *CAP. 6.*

IN primo libro Pharmacorum externorum, quæ Marcellæ inscribit, in hunc modū hęc uerba
D scribuntur. *Aridum ex psoricis Heraclidæ ad circumrosos oculorum angulos.* Spodii cyprii.ʒ.iiii, omphacii aridi.ʒ.duas, *nardi obolos tres, piperis fricti grana *quindecim: tritis utere. *Psoricum Aelij.* Cadmiæ.ʒ.iiii, æris usti.ʒ.ii, cum aceto in Sole terito, & reficcato: rursumq; lęuigatis, & repositis utitor. *Aliud.* Cadmiæ.ʒ.i, æris usti drac.i, nardi indicæ, ʒ.i, piperis fricti obolos duos: tritis utere, ut pharmaco vehementer commodo. *Aliud.* Chalcitidis partes duas, cadmiæ partem vnam, tusa & cribrata terito in Sole, adiecto uino sufficienti: deinde reficcato, & læuigatis repositis utitor: *Ex libris Philoxeni aridum Achariston.* Cadmiæ.ʒ.ii, chalcitidis drac. octo, aloes obolos ii, æruginis obolos duos piperis grana x, florum rosarum drachmā vnam: tritis utitor. *Eiusdem ad lippitudinem siccam, & Sycosin, putrescentia, & excrescētem carnem.* Cadmię drach. decem, chalcitidis drach. octo, piperis grana xv, nardi celticæ drach. unam. Cadmiam, & chalcitidem, cum uino terito: atq; ubi exaruerint, nardum, & piper inijcito, ac in puluillum redactis utitor. *Aliud.* Cadmiæ drach. *uiginti, chalcitidis drach. *quadraginta, nardi indicæ drac. duas, myrrhę torrefactæ drach. duas, piperis grana triginta quinque, cum aceto acerrimo apparato. *Capitonis ad lippitudines siccas, & oculos humectos, ac angulos cicumerosos, & palpebras ficosas.* Cadmiā cypriam ad polentæ magnitudinem cōfringimus, deinde attico melle subactam in uasculum ficti le coniicimus. Huius autem ore obturato, ac luto circumlito, foramen iuxtam medium oris facimus,

*Al. vnam.
* Al. octo.

* Aliter octo.
* Aliter duas.

A.l.5.su.2.t.2 fol.552.a

mus,quò id,quod aſſatur inde tranſpiret.Ipſum uero vaſculum intra prunas erectũ ſtatuẽs,ſuc E
cenſis prunis vrimus.Atq; ubi exignitum fuerit,exhalationũ per foramẽ elatarum animaduerſionem habemus:quæ ſi nigriores efferãtur,amplius vrimus:cum uero albidiores apparuerint, aſſationem ſufficientem factam putamus:ablatoq; uaſculo,& dẽpto operculo, cadmiã uino Italico extinguimus,& in pilam translatũ terimus,reſiccatamq; ad pharmaci cõfectionem reponimus,q̃ hoc modo hẽt.Cadmiæ.ʒ.viii,æris vſti drach.viii.ſtibii drach.viii, tritis,& ablatis utere, cum ſpecilli extremo palpebris mane,& ueſpere ex eo ſublitis. *Aliud.* Cadmiæ uſtæ uelut prædictum eſt,drach.viii,æris uſti drac.viii,ſtibii drach.iiii,armenii drach.ii:tritis & repoſitis utitor. Nosc admiã,& reliqua adipeuipere excepta aſſauimus,deinde uino extinctis,ac tritis uſi ſum⁹.

Pharmaca ex lapide hæmatite ad ſcabras palpebras accõmodata,Capitonis ocularij. Cadmiæ cypriæ drach.xxiiii.lapidis hæmatitæ drac.vi.in alio exemplari drac.xv:æris uſti drac.xxiiii. Arida ad polentæ magnitudinem contunduntur, melleq; excepta uelut prædictum eſt, aſſantur,ac uino extingũtur:deinde reſiccata læuigantur. Vſus demonſtratus eſt. *Aliud.* Cadmiæ drach.xx,æris vſti drach.x,lapidis hæmatitæ drach.x,tomentorum purpuræ laconicæ drach. viii: melle excepta,& uſta componito,ut dictum eſt. *Soſandri ad palpebrarum defluuia, & inueteratas affectiones.Facit,& ad excreſcentem iuxta naſi angulum carnem.* Cadmiæ,ſtibii,chalcitidis crudæ,miſyos F
peregrini,ſingulorum drac.viii:cõtuſa,& melle excepta uelut dictum eſt,aſſato:deinde uino extincta,tritaque,& reſiccata reponito,ac utitor. *Aliud.* Chalcitidis crudę,cadmię,ſtibii,miſyos peregrini ſingulorũ.ʒ.viii,nardi indicæ.ʒ.ii,croci torrefacti.ʒ.ii,piperis.ʒ.i.Metallica melle ſubiũguntur,ac vruntur,ut dictum eſt,deinde uino extinguuntur,& teruntur:adijciturque his nardus, & crocus torrefactus,itemque piper:poſtea vero ſimul læuigatis,ac repoſitis utimur. *Pharmacum callıblepharon exornandis palpebris accõmodum.Facit & ad inueteratas lippitudines.* Stibii uſti, ac uino extincti.ʒ.xvi,plumbi uſti,& loti.ʒ.viii:fuliginis thuris,ſpicæ nardi,myrrhæ torrefactæ, croci,ſquamæ æris,ſingulorum drach.i. Omnibus tritis,ac repoſitis utitor. *Aliud ex croco.* Croci vnc.i,glaucii unc.i,ſarcocollæ unc.i.Ego etiam opii vnc.i.adieci. *Aliud Seuerianum.* Cadmiæ vſtę,& lotę ſextantẽ:† ſalis ammoniaci,piperis albi,vtriuſq; ſextantem:ξ folii, drachmas ii:probe tritis utitor. *Aliud pueris maxime commodum.* Stibii drach.xvi,plumbi drach.octo,ſquamę æris drach.i,croci.ʒ.i,florũ roſarum.ʒ.unã,myrrhæ drac.unam:nardi indicæ,thuris maſculi,piperis albi,ſingulorum drachmam unam,palmularum oſſicula decem.Omnia in figulinum uas coniecta diligẽter aſſato:deinde in pilã trãslatis,ac tritis opobalſami cochlearia duo adiicito: conquaſſato,& reſiccato,utitor.¶ *Aridum philoxeni ad pruriginoſos,ac circumroſos angulos: Facit,* G
& ad obtuſum viſum. Cadmia drachmas quatuor,ſalis ammoniaci.ʒ.ii,piperis albi drach.[a]* unam:tritis utere. *Ego hæc ita adparo.* Cadmiæ.ʒ.octo,croci.ʒ.ii,piperis albi drac.i,ſalis ammoniaci.ʒ.ii.nardi indicæ.ʒ.i,tritis utitor.

† Al ſalis ammoniaci unc.j. piperis albi ſextãtẽ.

A * Aliter duas.
B * Al.vnam.
C* Al.γλυκέως οἴνου. i. dulcis uini.

D † Al. iiij.
E. Aliter unam.
F † Codex antiquiſſ. Venetorũ hanc compõnẽ habet. Ammoniaci thymiamatis.ʒ.viii,æruginis.ʒ.vi,floris lapidis aſij ʒ.ii,obo.ii, alcyonii. drach. i. obo.v. radiculæ.drac.i, obol. ii. Aliud, Ammoniaci.ʒ.i. obo.quatuor.opii ſeſquidrachmam, myrrhæ ſeſquidrachmã; componito, & vtitor,ut prædictum eſt.
Alii codic. habent. Ammoniaci thymiamatis.ʒ.octo, æruginis drach. vi, floris lapidis aſii ʒ.ii, obo.ii, alcyonii.ʒ i.ob v, ſtruthii.ʒ.i,obo. ii,ſalis ammoniaci ʒ.i,obo. ii, opii,&c.
G * Al.iii obol. iiii.
H. Al. iij.

Liquidæ Oculares compoſitiones ad ficoſas eminentias,ac omnem extuberantiam carnis.Facit & ad carnem circa naſi angulum excreſcentem,& ad incipientem lippitudinem.

C*ompoſitio qua vſus eſt Philippus in Cæſaria.* Miſyos aſſati drach.octo,myrrhæ drach.iiii,cadmiæ drac,viii,croci drac.ii,ſalis ammoniaci drac.ii, nardi indicæ, piperis albi, utriuſque drach.unã:mellis attici cyathum unũ. *Aliud.* Myſios aſſati.ʒ.vi,atramenti ſutorii drachmas quatuor,myrrhæ drach.iiii,æris uſti drac.unam,mellis attici cyathum unum. *Panchreſtos,id eſt omniſarij vſus, Eraſiſtrati,ad aſpritudines,ac omnes lippitudines,aureſque purulentas,& ad vlcera ægre recipientia cicatricẽ,& ad nomas,hoc eſt vlcera ſerpentia oris.* Aeris uſti,drach.[b]* duas,myrrhę drac. unam,piperis obolos duos,myſios aſſati.ʒ.unã,croci obolos iii,uini Chii heminam unã,[c]* paſſi cretici heminæ dimidium.Arida terito affuſo uino:atq; ubi imbibitum fuerit uinum,affunde ẽt paſſum:& conquaſſata in æreum uaſculũ transferto,ac ad lentum ignem coquito:deinde in py H
xidem æream reponito. *Ad callos,& omnem eminentiam.* Aeris uſti drach.ii,myſios uſti drach. unam,myrrhæ drach.unam,croci ʒ.unam,omphacii drac.unam, uini Chii cyathos duos, mellis attici libram dimidiam:utitor. *Philoxeni Liquida viſum exacuens,cicatrices,& callos exterit.* Ammoniaci thymiamatis.ʒ.iiii.æruginis drach.ii,uino diluta,& contrita melle attico excipito. *Aliud.* Ammoniaci thymiamatis drac.[d]† xii, ęruginis drach.vi,myrrhæ drach.ii,componito, ut dictum eſt. *Aliud Phædri Rhinion id eſt limula.* Ammoniaci thymiamatis drach.[e]* quatuor, æruginis drac.unã, alcyonii torrefacti drac.unã,floris lapidis aſii obolos tres:componito,ac utitor ut dictũ eſt. *Aliud.*[f]† Ammoniaci thymiamatis drach.viii,æruginis drac.octo, floris lapidis aſii drach.ii,obo.ii,alcyonii drach.unam obo.ii,opii ſeſquidrachmam,myrrhæ ſeſquidrachmam. componito,ac utitor, ut dictum eſt.ξ *Aegyptia ad callos, & albugines, aufert etiam pelliculas confeſtim.* Aeruginis Corinthiæ drac.vi,ammoniaci thymiamatis drach.vi,obo.iiii,ſalis foſſilis.ʒ.v, medullæ colocynthidis drac.[g]* quatuor,fellis taurini drac.[h]† ii.nitri nigri ſeſquidrachmã, piperis albi grana quadraginta,mellis attici cyathos ſex.Componito,ut dictum eſt, & in pixyde ilicea repoſito utitor. *Alia Aegyptı. ad callos,& albugines,ac inueteratas affectiones.* Aeruginis drac. vi,ammoniaci thymiamatis drach.vi,medullæ colocynthidis drac.iii,fellis taurini drac.ii,nitri

nigri

A nigri drach.ii, excipe mellis attici cyathis ſex, & utere. ¶ *Compoſitio exacuens uiſum, faciens & ad glaucedinem, Antonij muſæ.* Fellis perdicis ſylueſtris partem unam, in alio exemplari ſucci herbæ perdicii, aliqui ſucci centaureæ partes iii, mellis attici tantundē. *Aliud.* Fellis gallinæ ueteris partem unam, ſucci centaureæ partem unā, mellis attici partes tres. Facit ad glaucedines. *Compoſitio Largi exacuens uiſum.* Succi fœniculi radicis partem unam, mellis tantundem. Reponito in pyxidem æream, ac utitor. *Aliud.* Succi radicis fœniculi partem unam, ſucci chelidoniæ tantundem, mellis attici tantundem. *Aelij Galli ad ſuffuſiones.* Fellis teſtudinis marinæ. ʒ. viii, mellis attici tantundem, fellis taurini. ʒ. ii, croci. ʒ. ii, opobalſami. ʒ. ii: contuſis utere. *Caſſij ad ſuffuſiones.* Fel taurinum in æream pyxidē euacuatum per dies decē ſinito: deinde myrrhæ, croci, utriusque ʒ. ii: opopanacis. ʒ. ii, opobalſami. ʒ. ii, piperis grana xii, mellis attici duplum omniū accipite: omniaque cum felle miſceto, & in æreo uaſe coquito: deinde in ærea pyxide repoſitis utitor. *Liquidā Baſilis hoc eſt regina: hāc reparatricē appellamus.* Omphacii. ʒ. ii, myrrhæ. ʒ. ii, fellis aq̄læ. ʒ. ii, opobalſami. ʒ. ii, lachrimæ oleæ. ʒ. ii, ammoniaci thymiamatis drach. i, fellis hyænæ. ʒ. ii: excipe melle attico. *Aliud.* Omphacii drac. ii, myrrhæ drac. unam, ſalis ammoniaci. ʒ. i, croci. ʒ. unā, opobalſami. ʒ. i, lachrimæ oleæ. ʒ. i, ammoniaci thymiamatis. ʒ. i, fellis hyænæ. ʒ. viii: excipe attico
B melle. In alio, olei ueteris cyathos duos. *Antonij Muſæ.* Fellis hiænæ. ʒ. *unā, fellis urſi. ʒ. ii, opo- *Aliter iiii.
balſami drach. ii, ſalis foſſilis. ʒ. i, croci drachmā unam, myrrhæ drachmam unā, mellis attici cyathos duos, ſucci fœniculi cyathos ii. *Philoxeni.* Fellis hyænæ ſeſquidrachmā, adipis uiperæ ſeſquidrachmam, croci. ʒ. *unam, omphacii. ʒ. i, myrrhæ drac. dimidiū, opobalſami. ʒ. i. mellis attici *Aliter ʒ.
ʒ. viii. *Tinctura albuginum.* Gallam tritam ac læuigatam in prompto repoſitam ſeruato: uſu uero expetente, cum ſpecilli nucleo calfacto adhibeto: deinde atramentum ſutoriū aqua dilutū admoueto. *Aliud.* Malicorium tritum adhibeto indeque atramentum ſutorium aqua dilutum admoueto. *Aliud.* Miſyos, atramenti ſutorii, gallarum omphacinarum ſingulorum æquales partes, contuſas & cribratas reponito. Vſus uero tempore aridum adhibeto. *Ad Glaucos oculos, quo pupillæ nigræ reddantur.* Malicorii dulcis ſuccum infundito: deinde poſt temporis interſtitiū hyoſcyami florem cum uino, aut hyoſcyami ſucco tritum inſtillato. Verum hæc opportuno tempore colligere & reponere conuenit. *Aliud.* Acaciæ fructum, & gallarum parum quid diligenter trita
† phernii ſucco excipito, & ad mellis craſſitudinē redigito. Deinde expreſſum per linteolum li- † *Anemones.*
quorem reſeruato, ac utitor ut dictum eſt. *Ad pilos pungentes in palpebris enaſcentes, Trichiaſin appellant Græci, Antonij Muſæ.* Fel auiculæ, quæ cinædus appellatur, & aconiti dimidiū eius, miſta
C reponito. Vſu uero exigente, euulſo pilo locum ex pharmaco illinito. *Aliud.* Fel piſcis phagri, & aconiti dimidium, cū ſquama ferri lota, adipe ſubijcito: atq; his amygdalini olei parum adijcito, & ſanguinis ueſpertilionis quantum ſuffecerit. Deinde miſtis & repoſitis utitor ut dictum eſt.
¶ *Agglutinatoria pilorū, Heraclidæ Tarentini.* Ceræ drach. *unam, picis. ʒ. unam, lithocollæ drach. * Aliter. ii.
unam ſimul liquefacta reponito. Vſu uero poſtulante, ſpecilli ſummum candefacito, & quod ex pharmaco diſſoluto adhæſerit, adhibeto, eoq; pilos agglutinato. *Aliud.* Reſinæ ſiccæ, picis ſiccæ utriuſque. ʒ. * unam, ſulfuris uiui. ʒ. unam, bituminis drachmam i, ceræ. ʒ. duas: liquefactis utitor. *Aliter ii.

¶ *Ad paruos inſtar hordei oblongos circa pilos palpebrarum abſceſſus, Crithas & Poſthias Græci appellant, Antonij Muſæ.* Galbani partem unam cum exiguo nitro miſtam imponito. *Aliud.* Ceram & miſyos crudi paulum admiſceto. Faciūt & ficus aridę ī uino mulſo coctæ & tritę, exiguo ſimul galbano contrito. Facit & farina hordeacea in uino mulſo cocta trita, itidem exiguo galbano ſimul contrito. ¶ *Dioniſii Mileſii ad pilos palpebrarum pungentes.* Leporem marinum in figulino nouo urito, & cinerem tritum caninarum muſcarū ſanguine excipito, & repoſito in carnea pyxide uititor euulſis antea pilis. *Aliud.* Salamandræ uſtæ cinerem, terreſtrium erinaceorū felle excipito, ac utitor ut dictum eſt. Quidam caſtorio uſi ſunt cum melle miſto. Aut caſtorio & hiru
D dinis uſtæ cinere. Aut cicutæ ſemen tritum, ac Thunnæ ſanguine exceptum, præuulſis pilis illeuerūt. ¶ *Ad Crithas i. hordeolos & Chalazia hoc eſt inſtar grandinis in palpebris tubercula.* Sagapeno cum aceto trito utitor. *Aliud ad Aegilopas.* Succi illecebræ, ſucci ſolani, utriuſque libræ dimidium huris drac. octo, maſtiches quadrantem, galbani libram dimidiam. Succos cum thure coquito, atque ubi diſſolutum fuerit galbanum, iniicito: maſtichen enim improbamus. *Aliud.* Thuris drachmas viii. ladani drachm. iiii, aluminis ſciſſilis drachmas iii, myrrhę drachmas viii, ceræ drachmas iiii, ſpumæ nitri drachmas iiii, coaguli leporis drachmas iiii. Contunditur hoc pharmacum, & cum unguenti irini fæce mollitur.

Cataplaſmata in eodem libro primo Externorum, ab Aſclepiade ad oculos deſcripta, itemq́ agglutinatoria, & inunctilia.

¶ *Cataplaſmata lippiētium, ad doloris uexationes, ac maximas epiphoras, quibus uſus eſt Heraclides Tarentinus.* Roſarum uiridium, aut ſiccarum dachmas iiii, croci drachmam unam, opii drach. unam, excipe meliloti decocto, aut paſſo. *Aliud.* Roſarum, uiolarum albarū, meliloti, capitū papaueris, ſingulorum drach. ii, croci drachmā unam, opii. ʒ. unam, myrrhæ drach. unā, oui aſſati uitellum: tritis & paſſo ſubactis utere ut dictum eſt. ¶ *Illitiones ad dolores, quibus uſus eſt * glaucus.* Aloes, lycii indici, roſarum uiridiū, croci opii, myrrhæ, ſingulorū æquales partes uino ſubactas

in paſtillos formato, eosq; in umbra ſiccato. Vſu uero exigẽte, paſſo dilutos oculis illinito itẽq; E
fronti ac temporibus. *Philoxeni ad fluxionem multam & dolores.* Foliorum roſarum recentium
*Aliter ſex. ʒ.ii, ſeminis hyoſcyami. ʒ.viii, thuris. ʒ.*tres, myrrhæ. ʒ.iiii, farinæ polentarum acetabulum, oui
aſſati anius quod intus eſt, ſucci mãdragoræ drac. iiii, croci. ʒ.ii, opii. ʒ.iiii, uini auſteri quantum
ſufficit. In paſtillos redigito, ac utitor ueluti dictum eſt. *Illitio Antera eadem hora iuuans.* Cro-
ci drach.*quatuor, thuris drach.ii, cinnabaris drach.iiii, gummi drach.ii, uino excipito. Vſus tem
*Aliter ii. pore ubi triueris, & ad ſolidum redegeris, pauxillum mellis adiicito. *Aliud Lychnium inſcriptum.*
*Aliter i. Croci drach.i, thuris drach.ii, opii drach.*duas, gummi drach.ii, cinnabaris. ʒ.ii, aqua pluuia ex-
cipito. Alii habent croci roſas ſpecie referentis. ʒ.iiii, cinnabaris drac.ii: myrrhæ, opii, utriusque
drach.ii: aqua pluuiali excipito. *Illitiones mordacem quæ è ueſtigio fluxionem cohibent. Faciunt &
ad lippitudinem ſcabram, ac aridam.* Aeris uſti drach.iiii, croci drach.iiii, piperis albi drach.ii, opii
drachmas ii, gummi. ʒ.iiii: cum aqua pluuiali forinſecus illinuntur. Relidit hoc pharmacum ma-
ximas epiphoras: cæterum cauere oportet ne quid ex eo in oculum præter labatur. *Aliud, Phlo-
ginum hoc eſt flammeum ſcriptum.* Aeris uſti & loti drach. duodecim, croci drach.vi, piperis albi
drachmas iiii, myrrhæ drach.iii, opii drach.iii, gummi drach. duodecim, uino aminæo excipito.

Agglutinatoria quæ fluxione cohibent. Pollinis partem unam, myrrhæ partem unam, mãnæ F
thuris partem unã, cãdido oui excipe: deinde in linteolum impacta impone tẽporibus ac fronti.
*Al. duas. *Aliud.* Seminis hyoſcyami drach.ii, opii drach.i, croci drach.*unam, pollinis drach.iiii, ouorum
aſſatorum uitellos duos caſtorii drach.i: omnibus ſimul coactis utitor. *Collyrium ad Epiphoram,
& dolores, ac fluxionem multam, quo Moſchion familiaris uſus eſt.* Glaucii drach. ſedecim, ſarcocol-
læ drachmas viii, croci drac.iiii, gũmi drac.ii, tragacãthæ drac.ii. ſucci mandragoræ drac.ii, opii
drach.i, aqua pluuiali excipito, ac utitor cum ouo. *Heronis ophthalmici Pſittaces, ad dolores, & flu-
xum largum, e ueſtigio ſomnum inducit.* Glaucii drach. ſedecim, croci drach.viii, ſarcocollæ. ʒ.viii,
opii. ʒ.iiii, ſucci mandragoræ drach.ii. tragacanthæ drach.viii, aqua pluuiali excipe. *Ad prædi-
ctas affectiones, Neapolitæ.* Glaucii drac. quadragintaocto, ſarcocollæ drac.xxiiii, croci drac.xxiiii,
† Al. opii ʒ.iiii, ſucci mandragoræ ʒ.ii. lapidis hæmatitæ drach. duodecim, † opii drach.xii, ſucci mandragoræ. ʒ.octo, ‡ gummi drach.
ſedecim, tragacanthæ drach. duodecim, excipe aqua pluuiali. *Sergij ophthalmici Babilonij.* Glau-
cii drach. uigintiquatuor, ſarcocollæ drac. ſedecim, croci drac. duodecim, opii drach.iiii, lapidis
hæmatitæ drach.vi, gummi drach. duodecim, excipito aqua pluuiali. Illinito per unũ atque alte
rum diem: atque ubi affectio nõ ſoluatur, ad inſequentes illitiones tranſimus. *Aliud, Diaſmyr-
num Glaucidanum inſcriptum.* Glaucii drach. quadragintaocto, ſarcocollæ drac.xlviii, croci. ʒ. G
*Aliter viii uigintiquatuor, opii drach. ſex, myrrhæ drach.*ſex, hæmatitæ drach.vi, tragacanthæ drac.xlviii,
† Al. Glaucii. ʒ. viiii. ſarcocollæ ʒ.xxxii, croci ʒ.xxiiii, opii. ʒ. vi, myrrhæ ʒ.vi, hæmatitæ ʒ. vi, tragacanthæ. ʒ. xvi, gũmi ʒ. xii. aqua pluuia excipe, ac utere cum ouo. ¶ *Diaſmyrnum ex Hæmatite.* † Glaucii drac.lxiiii, ſarco-
collæ. ʒ. trigintaduas, croci drach. duodecim, opii drac.viii, myrrhæ drac.vi, hæmatitæ drac.xvi;
tragacanthæ drach.† xlviii: gummi drach.xvi, in alio exemplari drach.xlviii: ‡ excipiuntur aqua
pluuiali. Vſus eius eſt cum ouo. ¶ *Phoſphorus ad doloris uexationem, omnemq; inflammationem,
& intenſas epiphoras.* Glaucii. ʒ. uigintiquatuor, ſarcocollæ. ʒ. octo: croci, opii utriuſque. ʒ. octo:
myrrhæ. ʒ. octo, miſyos uſti. ʒ. octo gummi drach.*nouendecim, excipe aqua pluuia; utere cum
† *Al. lxviij.* ouo. ¶ *Euchorum id eſt boni coloris, excellentis & mirabilis efficaciæ.* Glaucij. ʒ. uiginti, ſarcocollæ
*Aliter xij. dra.vii, croci. ʒ. ſeptem, myrrhæ. ʒ. ſeptem, opii. ʒ. ſeptem, miſyos uſti. ʒ. ſeptem, gummi. ʒ. duode A.l.5.ſu.t.r.2 fol. 551.b
cim, excipe aqua pluuiali; utere cum ouo. ¶ *Pharmacum ex ſuccis, dolorem ſedans. Facit ad omnem
doloris uexationem, ſomnũ e ueſtigio inducit.* Glaucii drac.xlviii: ſarcocollæ, tragacanthæ, utriuſq;
ʒ. xvi: croci. ʒ. octo, opii. ʒ. quatuor, ſucci roſarum. ʒ. quatuor, lycii indici. ʒ. quatuor, hyoſcyami
ʒ. quatuor, ſucci mandragoræ. ʒ. quatuor, ‡ ſucci cicutæ. ʒ. quatuor, ‡ gummi. ʒ. octo: excipiunt me-
liloti decocto. Componuntur autẽ hoc modo, meliloti libram unam, & aquæ pluuialis heminas
xii, ad tertias coquito: & excolato liquore, ad pharmaci compoſitionem utitor. *Aliud.* Glaucii, ʒ. H
xlviii, ſarcocollæ. ʒ. uigintiquatuor, croci. ʒ. uigintiquatuor, opii. ʒ. xii, lycii indici drach.xii, ſucci
hyoſcyami. ʒ. duodecim, ſucci cicutæ drach. duodecim, roſarum uiridium reſectis extremitati-
*Al. xviii. bus drach.xlviii, gummi drac.*quadragintaocto, aqua pluuiali excipe: utere cum ouo. ¶ *Pharma
cum Phæon id eſt fuſcum inſcriptum accommodatum ad doloris moleſtias.* Cadmiæ drac. duodecim,
aut xvi, æris uſti drach.vi, myrrhæ drachmas iii, opii drac.iii, acaciæ. ʒ. vii, excipito aqua pluuia,
uelut demonſtratum eſt. *Aliud Phæon ad omnem fluxum, & omnem lippitudinem. In alio Pædi-
con, id eſt puerile legitur.* Aeris uſti. ʒ. duodecim, cadmiæ. ʒ. xxxii, gummi drach. trigintaduas, aca-
ciæ drac. trigintaduas, myrrhæ. ʒ. iiii, opii drach.iiii, aqua pluuia excipe. *Aliud ex libris Philoxeni.*
Spodii cyprii, id eſt cinerolæ cypriæ drach.xii, æris uſti & loti drac. tres: opii, myrrhæ, utriuſque
*Aliter xvi. *Aliter ii drach.*tres: acaciæ, gummi utriuſque. ʒ.*ſeptem: aqua pluuiali excepta cum ouo in uſum ueniũt,
ut dictum eſt. *Pharmacum Berytium inſcriptum, quo uſus eſt Stration Berytius ad maximas epipho-
Aliter xii. ras: e ueſtigio auxiliatur. Aeris uſti & loti drac.xvi, acaciæ drac.xvi, ſpodii põpholygis drac.xvi,
opii drachmas* ſedecim, gummi drac.xvi, croci drac.xii, myrrhæ drach.ii, aqua pluuiali excipe:
*Aliter xii. utere cum ouo. Oportet hoc aſſidue infundere. *Aliud ad eaſdem affectiones.* Spodii pompho-
lygis drach.xvi, opii drachmas xii, myrrhæ drach. xii, gummi. ʒ. xvi, æris uſti & loti drach.xvi,

A aqua excipito pluuiali, ac utitor cum ouo. ¶ *Pharmacum Acharistum inscriptum, ad maximas epiphoras. Huius solius usu medici Ægyptij fœliciter medicantur, in agrestioribus præsertim corporibus.* Cadmiæ drach.xvi, acaciæ drac. viii, æris usti & loti drach.† viii, opii drach.iiii, fructus ericæ.ʒ.iiij, myrrhæ drach. iiii, gummi.ʒ.xvi: aqua excipito, ac utitor cum lacte muliebri. Temperatura media est: ubi uero circa oculos affectio sit, ab hoc collyrio abstinere oportet. ¶ *Quo ipse usus sum, sic habet.* Cadmiæ.ʒ.xvi, fructus ericæ drach.ii, æris usti & loti drach.iiii, opii drac.ii, myrrhæ drac.unam, acaciæ.ʒ.† vi, gummi.ʒ. viii: aqua excipito, usus indicatus est. *Aliud.* Cadmiæ drachmas vi, fructus ericæ drac.iiii, opii drach.vi, thuris drach.ii, myrrhæ.ʒ.viii, lapidis scissilis.ʒ.ii, acaciæ, ʒ. viii, æris usti & loti drach.iiii, gummi drach. xx: componito, ac utitor ut dictum est. † *Aliter iij.* † *Aliter iij.*

¶ *Nictarium Marci, facit ad incipientem lippitudinem, facit & ad illationem fluxus tenuis, ad Chemoseis, tumores, pellicularum eminentias, & fere ad omnem lippitudinem facit, & ad palpebras crassas.* Oportet autem præ omnibus fomentum adhibere, deinde ipsum infundere, in principio quidē fluxionis cū aquoso oui liquore: ubi uero processerit hæc curatio, paulatim hanc temperaturam extendere, & augere oportet. Cæterum ad palpebras asperas collyrio cum aqua utimur. Apud alios Sphragis appellatur. Aeris usti, & loti drach.iiii: cadmiæ drac.iiij, acaciæ drachmæ iiij, croci drachmas ii, opii drach.ij, gummi drach.vi, aqua excipe ac utere ut indicatum est. ¶ *Sergi ophthalmici Monohemerum inscriptum, hoc est una die efficaciam suam commonstrans.* Cadmiæ ustæ & lotæ.ʒ.iiii, spodii, pompholygis usti & loti drach.iiii, æris usti & loti.ʒ.iiii, croci drach.ii, opii.ʒ.ii, acaciæ drach.vi, gummi drach.vi: aqua pluuialj excipe, ac utere cum ouo. Temperatura est aquosa. Postquam lachrimæ proiectæ fuerint, candidum oui infundere oportet, & rursum sublinere. ubi uero morsus consequeretur, fomentum adhibendum est, rursumq; oui candidum infundendum: postea uero collyrio nigro inscripto illinito. *Sphragis Neapolitæ.* Cadmiæ drac.viii, æris usti & loti drach.viii. acaciæ drach.viii, spodii cyprii drach.iiii, croci drach.iiii, opii.ʒ. *quatuor, gummi drach.xii, aqua excipe: usus indicatus est. *Sphragis Paccij.* Cadmiæ ustæ, & lacte caprino siue muliebri extinctæ ac lotæ, & in umbra siccatæ, drachmas x, æris usti & loti. ʒ.x, acaciæ drach.x, opii drach.vi, croci drach.vi, gummi drach.xv. aqua pluuiali excipito. Zoili Sphragis cū Paccii concordat. *Philotæ Aphroditarium inscriptum.* Cadmiæ lotæ drachmas xxiiii, acaciæ drach.xxxvi, æris usti, & loti drach.xii, croci drach.xii, opii drach.xii, spodii cyprii loti drach.xii, gummi drac.xlviii, excipe aqua pluuiali: ac utere cum ouo assiduè infundendo. Post curationē uero lauari iubeto. Hoc assiduè usus sum in maximis epiphoris. *Aliud Neapolitæ, facit ad maximas* *Aliter ii.*

C *ximas Epiphoras, maxime in oculis, qui ægrè rigantur, & subalbicant circa inflammationes, ut simile quidā chemosi apparet. Hoc nos usi sumus, post illitiones ægris lauare iussis.* Lapidis schisti drach.viii, thuris drach.vii, æris usti & loti drach.viii, opii drach.viii, myrrhæ drach.iiii, gummi.ʒ.viii, excipe uino, ac utere cū ouo. Temperamentū est aquosum. Sæpe uero hoc infundere oportet, & post interuallum ab illitione lauari iubere. ¶ *Fuscum Olympionico inscriptum, facit ad maximos dolores, facit & ad Chemoseis, & omnino ex accommodatissimis collyrijs est, nam statim liberat.* Cadmiæ ustæ & lotæ drach.viii, acaciæ.ʒ.viii, stibii usti & loti.ʒ.viii, aloes indicæ drach.viii, croci.ʒ.iiii, myrrhæ drach.iiii. opii drach.iiii, gummi drach.viii, aqua excipe, ac utere cum ouo. Temperamentum est crassum. Ego etiam pompholygis, ac thuris utriusq; drach.iiii. adieci. ¶ *Aliud Zosimi inscriptum Odorum, facit dolores, & recētes affectiones.* Cadmiæ ustæ & lotę uino Italico, hoc est extinctæ.ʒ.viii, aloes drach.viii, stibii drach.viii, æris usti & loti. ʒ. viii. aut ii, croci drach.duas, myrrhæ drachmam unam, nardi indicæ drachmam vnam, opii drachmam unā, acaciæ.ʒ.*nouēdecim, gummi drac.duodecim, aqua pluuiali excipe. ¶ *Hermiæ ophthalmici Lutron, idest balneum appellatum, ad maximos dolores, eadem die ad summum auxilians. Facit & ad inueteratas lippitudines.* Aloes.ʒ.viii, æris usti & loti.ʒ.xvi, opii drac.* sedecim, myrrhæ drac.* duodecim, croci drach. octo. cad- *Aliter xii.*

A.l.5.fo.a.t.a fol.551b

D miæ drachmas quatuor, thuris drachmas tres, gummi drach.xvi, uino mendesio excipe, ac utere cum ouo. Temperatura est aquosa. Oportet hoc per interualla trium aut quatuor horarū infundere, & usq; ad mali depulsionem finere: atq; tunc lauari iubeto. ¶ *Theodotion Phlacianum, Harpocratium inscriptum, ad maximas epiphoras & dolores: liberat citra uenæ sectionem.* Succi acaciæ.ʒ.uigintiquatuor, cadmiæ.ʒ.octo, æris usti & loti.ʒ.octo, stibii drachmas xvi. aloes drachmas quatuor, croci drach. tres, myrrhæ drachmas tres, lycii indici drachmas duas, castorii drach.i, opii drachmas duas, gummi drachmas uigintiquatuor, aqua pluuiali excipe, ac utere cum ouo. Tēperatura est crassior. Hoc collyrium tumorem palpebris inducit. ¶ *Scylacium Pharmacum accommodatum eadem die curans. Euestigio soluit inflammationes.* Stibii drachmas xl, acaciæ drac.xl. cadmiæ drac.xvi, æris usti & loti drac.xiiii, cerussæ drac.viii, myrrhæ drachmas quatuor, nardi indicæ drachmas quatuor, croci drachmas duas, lycii indici drachmas quatuor, castorii drach.duas, aloes.ʒ.duas, opii.ʒ.duas, chalcitidis assæ drachmas duas, gummi drachmas* duas, excipe rosarū decocto, ac utere cum ouo. Temperatura est crassior. ¶ *Neapolitæ Phanton idest lampus seu facula, ad maximas epiphoras & doloris molestias. Facit & ad affectiones.* Cadmiæ lotæ drachmas octo, acaciæ drachmas [a]* octo, æris usti & loti drach. sex, stibii loti drachmas [b]* uiginti, † psimmythii.ʒ.[c]* sex, myrrhæ.ʒ.duas, aloes.ʒ.[d]* duas, nardi celticæ sesquidrachmā, opii sesquidrachmā, croci *Aliter x. *Aliter xvi.

A.l.5.fo.2.t.a fol.550.c

Aliter xl. A Al.xx. B * Al. ii, & aliter viii. * Cerusſ. C* Al.ii. D* Al.viii.

drac.unam, castorii drahmæ dimidiũ, gummi drachmas uiginti, aqua pluuia excipe, utere illinendo. *Aliud Phanion Serapiacum inscriptum.* Acaciæ drach.xl, stibii drach.xl. cadmiæ drac.xvi, æris usti & loti drach.duodecim, aloes drach.tres myrrhæ drachmas quatuor, cerussæ drac.duodecim, opii drach.ii, croci drach.ii, castorii drach.ii, nardi indicæ sesquidrachmam, gummi drachmas xxv, aqua pluuiali excepta illinito. *Malabathrinum nostrum, facit ad doloris uexationes, & affectiones in declinatione.* Cadmiæ drachmas xvi, acaciæ drac. xl, æris usti & loti drachmas xiiii, opii drachmas duas, lycii indici drac.ii, myrrhæ drachmas quatuor, malabathri drac.ii, nardi indicę drach.ii, castorii drach.ii, croci drach.ii, aloes drach.ii, cerussæ drac.viii, stibii loti drachmas viii, gummi drach.xl: aqua pluuiali excipe: & utere cum ouo in principio affectionum, & in declinatione facta illitione pharmaci pãchresti appellati. Descriptũ hoc inter mordacia collyria habetur. ¶ *Aliud Philadelphium inscriptum, facit ad declinationes inflammationum, & ulcera sordida & pustularum eruptiones. Eue stigio auxiliatur.* Stibii usti & loti. ℥.xx, plumbi usti & loti drach. x, cadmiæ drac.viii, acaciæ drac.ii, *æris usti & loti drac.iii, aloes drac.iii, cerussæ drach.*iii, lycii indici drac.ii, & dimidiam, myrrhæ drac.ii, & dimidiam, nardi indicæ drachmas ii, croci drac.ii, castorii drac.unam, opii drac.i, gummi drac.viii, aquam, & ad exceptionem candidum ouorum x.

* *Aliter viij.*
* *Aliter ij.*

Collyrium album ad epiphoras & affectiones. Inscribitur Trypherum idest delicatum. Cadmiæ lotæ. ℥.xvi, cerussæ drachmas viii, amyli drachmas iiii, gummi drachmas iiii, tragacanthę. ℥.quatuor, opii drachmas ii: excipe aqua pluuia: usus est cum ouo. *Collyrium ex terra samia Terrenum inscriptum, ad epiphoras & affectiones.* Cadmiæ lotæ drac.†xii, cerussæ drach.duodecim, terræ samiæ drach.duodecim, opii drac.i, gummi drach.iiij, aqua excipe ac utere cum ouo. *Aliud. dolorem sedans, ad fluxum omnis generis, ulcera, dolores, papulas, & tubercula, prolapsus, chemoseis, & omnigenas affectiones.* Cerussæ drachmas viii, terræ Samiæ drachmas viii, spodii pompholygis drach.xii, tragacanthæ drach.ii, opii drac.ii, gumm.. ℥.iiii, aqua pluuia excipe, ac utere cum ouo.

A.l.3.f.3.t.2. c.5.fol.224.h

Aliter xij.

Aliud Diocleum inscriptum, ad doloris molestias, & epiphoras, ad suppuratos oculos, ulcera, pustulas. Hoc pharmacum delicatius existit. Tragacanthæ. ℥.viii, gummi drachmas quatuor amyli. ℥.quatuor, spodii pompholygis. ℥.xvi, cerussæ drachmas octo, opii torrefacti drachmas duas: aqua pluuiali excepta admoue cum ouo. *Pharmacum ex thure, accommodatum ad fluxiones, & chemoseis.* Cadmiæ drach.xx. thuris. ℥, xx. cerussæ drach.xl. opii. drach.vi, gũmi. ℥.vi, aqua pluuiali excipito. Cæterum nos sic apparauimus: Cadmiæ drac.x. põpholygis drach.x. thuris drach.decẽ, cerussę drach.xl, opii drach.vi, gummi drac. vi: aqua pluuia excepta admoue cũ ouo. *Aliud Tryphero id est delicatum inscriptum ad inustiones epicaumata Græce dictas, pustulas, Chemoseis, maxime in ijs, qui nullam mordacitatem perferre possunt.* Cadmiæ lotæ. ℥. xx, amyli. ℥. uiginti, thuris drach. viii. cerussæ drachmas xlviii, opii drach.sex, gummi drach.xvi, aqua pluuia excipe: usus indicatus est.

Cygnus inscriptus Reginæ, ad maximos dolores & affectiones. Cadmiæ drac.*sedecim, cerussę lotæ drachmas octo, amyli drachmas duas, tragacanthæ drachmas duas, acaciæ drachmas duas, opii drachmas duas, gummi drach.duodecim, excipe aqua pluuiali, & ad excipiendum adiice ouorum crudorum recentium candida quatuor. *Aertanum Diomedi inscriptum, collyrium accommodatum ad epiphoras, & ueteres affectiones, itemq; recentes.* Spodii, pompholygis drachmas octo, cerussæ drach.*uiginti, æruginis drach.iiii, myrrhæ drac.xiiii, thuris drach.iii, opii drach.tres, gummi drachmas octo, excipe aqua pluuiali, ac utere cum ouo. ¶ *Cygnus ex terra Samia, ad ulcera omnis generis, ad epiphoras, dolores circum circa molestantes, suppuratosque oculos.* Spodii loti drachmas xvi, cerussæ lotæ drachmas octo, terræ Samiæ drachmas quatuor, amyli drach. quatuor, acaciæ drach.quatuor, opii drac.iiii. gummi drach.iiii, tragacanthæ drachmas duas, aqua pluuiali excipe, ac utere cum ouo. *Aliud Dyonisio inscriptum.* Cerussæ drach.*triginta octo, æruginis uermiculatæ drach.xvi, succi papaueris drachmas octo, gummi drach. quatuor, excipe aqua pluuia, ac utere cum lacte. *Aerianum pharmacum nostrum, ad ueteres ac recentes affectiones accommodatum.* Cerussæ drachmas uiginti quatuor, cadmiæ ustæ & lotæ drach.x. stibii usti & loti drach.x. thuris drach. x. squamæ æris drach.v. opii. drach.tres, myrrhæ. ℥.tres, gummi drach. duodecim, excipe aqua pluuiali, ac utere cum ouo. *Collyrium Gennadij.* Cerussæ drac..*octodecim, stibii drachmas duodecim, myrrhæ drachmas duodecim, squamæ æris drach. duodecim. opii drac.vi, gummi drac. uiginti quatuor, excipe aqua pluuiali. *Collyrium ex terra Samia, Paccij ophthalmici ad affectiones intensas.* Cadmiæ drach.xvi, cerusæ. ℥.sedecim, terræ Samiæ drach.quatuor, opii drach.duas, thuris drac.duas, stibii drach.quinque, gummi. ℥.v, excipe aqua: ac utere cum ouo. *Therinum idest æstiuum inscriptum.* Cadmiæ ustæ & lotæ. ℥, uiginti, acaciæ. ℥.duas, terræ Samiæ drach. † uiginti, cerussę. ℥. † uiginti, squamæ æris ustæ & lotę. ℥. *duodecim corticis thuris. ℥.duas, tragacanthi: ℥. v, gummi drachmas xvi, aqua pluuiali excipe, utere cum ouo. *Collyrium Hygidion appellatum.* Cadmiæ drac.viii, myrrhæ drach.octo, acacię drach.vi, opii drach.ii, æris usti & loti drac.ii, gummi drac.vj, fructus ericæ drachmam unam, aqua pluuiali excipito. ¶ *Aster Anicetus, hoc est inexuperabilis, ad doloris uexationes: pustulas, staphylomata, ulcera sordida, & serpentia. Facit & ad inueteratas affectiones, & cicatrices exterit.* Cadmiæ ustæ & lotæ drach.xvi, cerussæ lotæ drachmas xvi, amyli drach.xii, stibij usti drac.xii, spodii. ℥.viii, plumbi usti ac loti drac.viii, terræ Samiæ. ℥.viii,

* Aliter xii.

* Aliter viii.

* Aliter xxxii.

* Aliter viii.

A.l.5.fu.2.t.2 fol. 550.f

† Aliter viii, acaciæ ℥ xx.
† *Aliter viij.*
† *Aliter viij.*
*Aliter ii.

myrrhæ

A myrrhæ drach.ii, opii drac.ii,tragacanthæ drac.viii,excipe aqua pluuiali. *Lybianum,ad pustulas,inustiones,rupturas,concauitates,oculos purulentos,Chemoseis,staphylomata. Facit & ad circummolestantem dolorem,& affectiones: & cicatrices exterit.* Cadmiæ ustæ & lotæ drach.xvi,cerussæ lotæ drac.xvi,stibii usti & loti drach.* sedecim,plumbi usti & loti drac.viii, amyli drach.xii,spodii pompholygis drachmas octo,myrrhæ drachmas octo,terræ asteris drach.viii,tragacāthæ dra. viii,opii drachmas duas:aqua esto pluuialis,& ad exceptionem ouorum albumina decē. *Aliud. Libyanum.* Pompholigis drachmas octo, cadmiæ ustæ & lotæ drach.* sedecim,†stibii usti & loti drachmas duodecim,‡cerussæ lotæ drach.sedecim, amyli drach.duodecim,terræ samiæ drac. viii, plumbi usti & loti drach.viii, myrrhæ drach.ii,opii drach.ii. tragacanthæ. 3.ii: excipe aqua pluuiali. ¶*Collyrium ex cornu ceruino,ad ulcera,pustulas:cicatrices exterit.* Cornu ceruini usti & loti drach.iiii,thuris drach.quatuor,plumbi usti & loti drach.iiii, squamæ æris lotæ drac.ii, opii drachmam unā,gummi drac.quatuor,excipe aqua pluuiali. ¶*Aliud ex cornu ceruino, Neapolitæ.* Plumbi usti & loti drach.xvi, cornu cerui usti drach.xvi,thuris drach.viii,acaciæ. 3. viii , spodii cyprii drach.viii.amyli drach.iiii, opii drach.ii , squamæ æris drach.ii,croci drach.viii,myrrhæ drach.iiii, tragacanthæ drach.i,gummi drac.viii,hyoscyami cremore excipito. ¶*Viride ad affe-*

*Aliter xii.

* Aliter xviii.

† Non est in quibusdam antiquis exemplaribus.

B *ctiones.* Spodii cyprii drach.xvi, amyli 3.sedecim, croci.3.octo, stibii drac.octo,opii.3.quatuor, gummi 3. quatuor, excipe aqua pluuiali, ac utere cum ouo . *Aliud uiride Zoili ophthalmici, id est ocularij.* Spodij cyprij drac.octo,croci 3.octo, amyli drach.octo,opii drac.duas,stibii drac.octo, gummi drachmas quatuor:anagallidis succo excipito. Aliud alia exemplaria ita habent. *Zoili uiride.* Cadmiæ ustæ ac lotæ, & uino Italico extinctæ 3.octo, croci drach.quatuor,stibii usti & lacte extincti drac.iiii,amyli drach.* unam, gummi drach . duas. excipito succo anagalidis quæ cœruleum habet florem. *Ex libris Scribonij Largi, Psittacinum inscriptum, ad doloris molestias, pustulas,inustiones,cicatrices resolutas,prolapsus,confusiones,et ubi multus sanguis æstate suffunditur. Commodat etiam ad alias affectiones,& præsertim in oculis molli sensu præditis,in quibus tenuis lachryma profluit.* Cōpositio hoc modo habet. Cadmię drach.viii,croci drach.viii,stibii.3.viii,amyli recentis drach. vii, opii drac.iii.gummi.3.quatuor.aqua pluuiali excipito, utitor cum ouo. *Naucratitæ pharmacum affectionibus accommodatum.* Cadmiæ drac.duodecim,croci drac.duodecim, opii drach.vi, squamæ stomomatis purgatæ drach.v, squamæ æris drach.vi,succi rosarum drac. xvi.plumbi usti & loti drach. v,myrrhæ drach.iii, nardi drachmas duas,acaciæ drac.duas,gūmi drach.duodecim,excipito aqua pluuiali. *Antæi uiride.* Cadmiæ drach.xlviii,myrrhæ drach.

* Aliter ii.

A.l.5.fu.2.t.2 fol.550.f

C uigintiquatuor,croci drach.xlviii,opii. 3. uigintiquatuor,plumbi usti & loti.3. viii, squamæ æris drac.vi,nardi indicæ drach.vi,acaciæ drach.vi,gummi drachmas uigintiquatuor,aqua pluuiali excipito. *Pharmacū ex galbano, quo usus est Nicetes, ad dolores & lippitudines.* Cadmiæ drachmas octo,spodij cyprii drach.viii,æris usti & loti drchmas octo,opii drachmas octo, myrrhæ drach. octo,chalbani drachmas octo:aqua pharmacum excipito.Ex ualde approbatis est,recipitq; amplius gummi item drachmas octo.Alia exemplaria spodium non habent. *Aliud.* Cadmiæ drac. xvi,æris usti & loti drach.viii:myrrhæ,chalbani,singulorū drach.octo:opii drach.octo,atramenti sutorii drach.vi,gummi drach.vi, aqua pluuiali excipito. ¶*Collyrium Diarhodon Nili ex rosis, velut Andreas tradit, ad doloris molestias, fluxum uberem ac tenuem, pustulas, prolapsus.* Foliorum rosarū resectis extremitatibus drach.quatuor, croci drach.duas, opii obo.j,nardi indicæ obol.i: gummi drach.iii,alii drac.unam habent:aqua pluuia excipe, ac utere cū ouo.Temperatura dissoluta est. ¶*Aliud ex rosis Nili, quo usus est Gallio ophathalmicus id est ocularius.* Rosarum drac.iiii, croci drac.ii,acaciæ drac.i , opii obol.i,nardi indicæ obol.i,gummi drac.iii,aqua pluuia excipe: utere cum ouo.Temperatura est diluta. ¶*Aliud ex rosis Horæum,id est tempestiuum appellatum,ad easdem affectiones.* Rosarum resectis unguibus drac.xxiiii,croci drac.xii.amyli drac.vi, balaustii

D drachmas quatuor,opii dra.quatuor,tragacanthæ drach.octo,hyoscyami foliorū succo excipe. In præceptoris & Ioannis libro scriptum erat, cupressi succo. *Aliud.* Rosarum drach.octo, croci drac.quatuor,æris usti & loti drach.unam,gummi drach.unā,aqua pluuiali excipe,ac utere cum ouo.¶*Aliud Diarhodon ex rosis Terentij, constans ex pompholige.* Rosarum recentium drach.xii, spodii cyprii drac.quatuor,croci drac.quatuor,opii drac.quatuor,nardi drach.quatuor,gūmi drac. quatuor,excipito aqua pluuia. *Aliud Diarhodon.* Rosarum recentium drach.duas,croci drac.vi. spodii cyprii drac.duas,amyl i drac.ii, acaciæ drachmam unam,nardi indicæ drac.unā,gummi dra.ii,tragacāthę.3.ii,excipito aqua pluuiali. ¶*Diarhodon Euelpidium; Diasmyrnum appellatū.* Rosarum drac.c,croci drac.l,opii drach.octo,myrrhæ* sesquidrachmā, gummi drach.l,uino odoro excipe,ac utere cum ouo. *Aliud Diarhodon.* Rosarū.3.c,croci drac.l,opii drac.viii,myrrhæ drach. octo gummi dra.l,uino odorato excipe,ac utere cum ouo. Ego hoc apparaui pro folijs rosarum florum earundem drach.c,inijciens,atq; fęliciter successit.¶*Diarhodō ex rosarum lxxij drachmis Magnū appellatū. Hoc usus est Leucius præceptor ad doloris molestias, pustulas, inustiones, staphylomata prolapsus, ad oculos purulētos, ad fluxiones antiquas, inueteratas lippitudines, & affectiones ægre cedētes.* Rosarum uiridiū resectis unguibus drachm. septuagintaduo: cadmiæ ustæ ac lotæ. 3.xxiiii,croci.3.sexaginta,opii.3.iii:stibii.3. iii, (alii.3.vi:) æruginis.3.ii, (alii iii:) squamæ æris.3.* duas,nardi

*Al.3.ii.s.

* Aliter lii.

*Aliter vi.

indicæ drach.ii,myrrhæ drach.vi,(alii iiij)gummi drach.uigintiquatuor,excipito aqua pluuiali. E
Aliud ex drachmis lxxij. Rosarũ.ȝ.lxxii, cadmiæ uſtæ & lotę drach.uigintiquatuor:croci.ȝ.vi(alii
viij)opij drach.iij, ſtibij,drach.iii, myrrhę drach.iii, ſquamę æris drach.duas, æruginis.ȝ.duas:
nardi drach.unam,alii ii:gũmi.ȝ.uigintiquatuor,excipe aqua pluuiali,ac utere cũ lacte. *Pharma
* Aliter xxiiii. *cum ex uiolis albis,accõmodatum ad epiphoras & affectiones.* Acaciæ drach.xlviii,ſucci uiolarum al-
*Aliter xl. barum drac.xlviii, ſpodii cyprii drach.uigintiquatuor, croci.ȝ.uigintiquatuor,myrrhæ.ȝ.*qua
tuor:opij.ȝ.iiii(alii vi)ſucci hyoſcyami drac.iiii,æris uſti & loti drac.iiii,gummi drac.*quatuor,
excipe uino falerno. ¶*Collyrium quo uſus eſt Phlorus,in Antonia Druſi matre,quæ parum abfuit ut* A.l.5.fu.2.t.2
ab alijs medicis excæcaretur. Acaciæ drac.xlviii, roſarum ſiccarũ drach.xlvi,melilotorum.ȝ.xlviii, fol. 55.c
*Aliter xii. ſpodii cyprii drach.uigintiquatuor,malorũ mandragoræ drac.*duas,croci drac.uigintiquatuor
opii.ȝ.vi:ſemi.hyoſciami acetabula ii, alii.ȝ.uigintiquatuor:myrrhæ.ȝ.quatuor, æris uſti, & loti
ȝ.quatuor,gummi ȝ.xl.uini falerni,aquæ pluuialis,utriuſq; heminas tres. Vinum & aquã miſce-
to,eisq; roſas,melilotũ,ſemen hyoſcyami, mandragoræ mala,aut ſi hæc non adſint,corticẽ inij
cito,& ad dies tres,aut v,macerari ſinito:deinde expreſſo liquore ad pharmaci compõnem uti-
tor: probatiſſimũ hoc exiſtit. *Melinum delicatum, commodum ijs qui nullam penitus pharmacorum
mordacitatem perferre poſſunt. Facit ad puſtulas,prolapſus,fluxum acrem & uberem,inuſtionesque, &* F
ad recentes affectiones. Cadmiæ uſtæ, ac lacte extinctæ. ȝ.xvi, ceruſſæ lotæ. ȝ. octo, croci drach.
quatuor,opii drac.unã,tragacanthæ drac.duas,aqua pluuiali excipito,ac utitor cum ouo. *Aliud
ad inuſtiones,puſtulas,prolapſus,dolores.* Ceruſſæ drac.uigintiquatuor, amyli drac.xii,cadmiæ lo-
tæ drach.x,thuris drach.x,croci drach.viii,opii drach.viij.gummi drach.x, tragacanthæ drac.ii,
excipe aqua pluuiali, & utere cum ouo. *Diarhodon inculpabile.* Cadmiæ uſtæ & lotæ drachmas
uigintiquatuor, ceruſſæ drach.xii, opii drac. vi,florũ roſarum drach.vi, croci.ȝ.vi,lapidis ſchiſti
*Aliter ix. drach.*duodecim,gummi drach.† x,excipe aqua pluuiali:ac utere ad ulcera ſordida cũ lacte,ad
†*Aliter vi.* munda cũ ouo. *Aliud.* Cadmiæ uſtæ & lotæ.ȝ.uigintiquatuor, ceruſſæ.ȝ.xii,lapidis ſchiſti drach.
iiii,florum roſarum drach.vi, croci drach.vi,opii drach.vi,gũmi drach.vi,excipe aqua pluuiali:
ac utere ad ſordida ulcera cum lacte,ad repurgata cum ouo. *Croceum,pædicon id eſt puerile,inſcri-
ptum,ex pompholyge,ad epiphoras, & moleſtias doloris, & ad affectiones ex plagis.* Spodii pompholy-
gis drach.xvi,croci drach.xvi,opii drach.xvi,tragacanthæ drac.viii.excipe aqua pluuia,adhibi-
tis ſimul albuminibus ouorũ iiii. *Collyrium* Gaij ophthalmici id eſt ocularij.* Spodii cyprii drach.
* *Al.Gallij.* * Aliter xvi. *quatuor,amyli recentis drach.xii,croci drachmas duas,myrrhæ drachmã unã,ſucci mãdrago-
ræ drachmam unã, gummi drach.iiii, excipe aqua pluuiali ac utere cum ouo. *Atimetri* Lyſipo-* G
* *Al.Atmeti.* *nion hoc eſt ſoluens dolorem.* Atramenti ſutorii crudi drach.xl,pompholygis crudæ drachmas xl,
ceruſſæ drach.uigintiquatuor,opii drachmas duas,croci drac.iiii. Crocus in aquam conijcĩt ac
maceratur,& ex cremore hoc collyrium apparatur: quod uero reliquum ex croco teritur, reli-
* *Al.xxxviij.* quiſq; admiſcetur,additis item gummi drac.*trigintaduabus. ¶*Diomedis lyſiponium ad dolores.*†
† *Additur ex quibuſdã cod. græcis, ſtatim ſoluit dolores.* Atramenti ſutorii crudi drachmas trigintaduas, ceruſſæ drachmas*trigintaunã,ſpodii põpholy
gis drach.ſedecim,croci drach.xvi, thuris drach.vi,myrrhæ drach.duas, gummi drach.xvi,aqua
pluuiali excipito,ac utitor cum ouo,præclarũ eſt hoc collyrium.¶*Zoili pharmacum faciens ad lip
Aliter xxxvi. pitudines antiquas, myocephalos, ſtaphilomata, & fluxiones antiquas. Cadmiæ drac.viii, æris uſti
* *Alij, & aliter viij.* drach.viii,ceruſſæ drachmas quatuor. aloes ſeſquidrachmã:foliorũ croci,chalcitidis aſſæ,atra-
menti ſutorii, opii lycij ſingulorum.drach.* unã:myrrhæ drachmas ii,acaciæ.ȝ.*uiginti, ſpicæ
* Aliter ii. nardi ſeſquidrachmã,gummi drachmas uiginti, caſtorii drachm. quatuor, ſtibii uſti drachmas
vii,excipe,aqua pluuiali. ¶*Aſclepiades Pacij,ad dolorum vexationes, fluxum tenuem & multum,
* Aliter xlii. inuſtionem. puſtulas, pellicularum eminentias,aſpritudines,inueteratas affectiones, & eos qui à multis
illitionibus læſi ſunt: confeſtim opitulatur.* Compoſitio ſic habet. Cadmiæ drach.*duodecim,æris
uſti drach.xii,croci drach.xii,ſquamæ æris.ȝ.xii, myrrhæ.ȝ.quatuor, nardi indicæ drach.iiii,ro- H
ſarũ ſiccarũ drachmas quatuor, opij drachmas quatuor, lapidis hæmatitæ drachmas quatuor,
piperis albi grana xxiiii,gummi drachmas duodecim,uini chii quantum ſufficit:utere cum ouo.
Aliud exemplar habet roſarum drach.iii:piperis grana xxv.¶*Pharmacum accommodatum nectar-
rium inſcriptum.* Cadmiæ.ȝ.xii,ſquamæ æris cypriæ lotæ.ȝ.xii, croci.ȝ.xii, opij.ȝ.iiii.æris uſti &
loti drach.xii,myrrhæ drac.iiij,lapidis hæmatitæ.ȝ.iiii,roſarum ſiccarũ drach.iiii,ſpicæ nardi.ȝ.
quatuor,miſyos aſſi drach.iiii,caſiæ fiſtulę drach.iiii, piperis albi grana xxv, gummi.ȝ.xii. vino
exceptis utere. *Antigoni croceum leontarium,hoc eſt leunculus, appellatũ,propterea quod leonis imago ei
imprimeretur. Facit ad epiphoras,moleſtiam doloris,inueteratas affectiones. Eſt & aſpritudinibus com-
* Al.xlviii. modum. Cicatrices & callos exterit, maximè vero pueris commodum eſt.* Spodii cyprii drach.xlviii,
* *Al.viij.* croci drach.vigintiquatuor,myrrhæ drach.xii. lapidis hæmatitæ drach.octo, opii drach.xii, pi-
* Al. duas, & aliter viii. peris albi grana xxxvi, gummi drach.* octoginta, vino falerno excipito. *Aliud.* Spodii cyprii
drach.lxxx,croci drach.xl,myrrhæ drachmas† viginti,opii drachmas*viginti,lapidis hæmatitę
drach.duodecim,piperis grana.lx,gummi drach.lxxx,vini falerni quantum ſufficit. ¶*Ex libris
* Aliter xvi. Scribonij Largi Aſclepios Machaonis,ad veteres affectiones,& oculos ſuppuratos.* Spodii,põpholigis
drach.trigintaduas, æris vſti.ȝ.trigintaduas, croci ſiculi.ȝ.xvi,myrrhę.ȝ.* ſex,lapidis hęmatitę
drach.

A drach.x,nardi indicæ drac.vi,opii drach.vi, piperis grana.xl,gummi drach.xl,uino chio excipito. In libro de Athenippis Asclepiis,opii drachmæ octo habentur. ¶ *Euemeri ad dolores,& affectiones.* Aeris usti & loti.ʒ.trigintaduas,spodii pompholygis.ʒ.xvi,croci drachmas xvi, myrrhæ drach.viii, lapidis hæmatitæ usti & loti.ʒ.viii, spicæ nardi drach.iiii.misyos usti drac.* quatuor, opij torrefacti drach.iiii,gummi drach,xvi,uini Italici quod satis est. ¶ *Diasmyrnum odorum sine rotis,pharmacum accommodatum ad inueteratas affectioues. Facit & ad Rhœadas hoc est angulos erosos,& ægilopas.* Cadmiæ lotæ.ʒ.uigintiocto, lapidis hæmatitæ usti & loti drach.*uigintiquinque, spodii cyprii drachmas uigintiquatuor,myrrhæ.ʒ.xlviii.ʒ.croci dra.* quatuor,opii hispani dra. octo,piperis albi grana triginta,gūmi.ʒ.vi, uino Italico excipito:utitor cū ouo in recentibus affectionibus.Temperatura aquosa est.Aliqui croci dra.duodecim,inijciūt.¶ *Hæmatinum synerotis aspritudinibus commodum,facit ad ueteres affectiones,ad ficosa,& ad omnem extuberantiam si cum odoro synerotis cōmisceatur.* Aeris usti & loti.ʒ.uigintiquatuor,lapidis hæmatitæ.ʒ.*unā croci.ʒ. iiii.opii drachmas iiii,gummi.ʒ.xii, excipe aceto acerrimo. *Aliud.* Aeris usti drach.xlviii,croci drach.uigintiquatuor,opii.ʒ:iiii,gummi Thebaici.ʒ.uigintiquatuor,pompholygis.ʒ.xviii,myrrhæ drach.xviii,salis ammoniaci.ʒ. duodecim, lapidis hæmatitæ drach.*unam,æruginis.ʒ.iiii:

B uino excipito.¶ *Hieracis ad aspritudines.* Misyos usti drach.viii,croci drach.octo,opii drach.viii, lapidis hæmatitę loti drac.viii,ęris usti & loti drach.duodecim,myrrhę drac.duodecim,gūmi.ʒ. xii,aceto acerrimo excipito. ¶ *Apollonij phani' collyriū* † *Hieracium ad aspritudines. Per hoc Catullo egregiè medicatus est. Facit & ad palpebrarum defluuia,& inueteratas affectiones.* Lapidis hæmatitæ usti & loti drach.trigintaduas,æris usti & loti drach.xvi,æruginis rasilis drach.xvi,opii drach. viii,(alij,vi.)cadmiæ botrytidis drac.quatuor, chalcitidis assatæ drachmas quatuor,gūmi drac. xi. excipe aqua pluuiali. *Phœnix Apollonij aliter, uelut Arius Asclepiades inscripsit, in libro, quo propria pharmaca coaceruauit.* Lapidis hæmatitæ.ʒ.uigintiquatuor,lapidis schisti usti & loti drac. uigintiquatuor, cadmiæ.ʒ:xii,æris usti drach. duodecim,opii drach.viii:chalcitidis assatæ.ʒ:iiii, alii.ʒ.viii. in alio exēplari ēt æruginis:ʒ.duodecim,gūmi.ʒ.sedecim,excipe aqua pluuiali. *Aliud collyrium ad aspritudines.* Chalcitidis ustæ.ʒ:duodecim, misyos usti & loti.ʒ.viii:croci,opij, utriusq; drach.vi:lapidis hæmatitæ drach.viii,gummi.ʒ.duodecim,acerrimo aceto excipito.¶ *Collyrium ad scabricies orbiculares. Cicatrices,& callos detergit. Facit & ad ueteres affectus.* Aeris usti & loti.ʒ.xxiiii, spodii, pompholigis.ʒ.xvi, myrrhæ.ʒ.sedecim,salis ammoniaci.ʒ.*duodecim,lapidis hæmatitæ.ʒ.xxiiii,opii drac.iiii:piperis grana xii,alij xvi,gummi drac.*octo:uino excipito ac

C utitor. ¶ *Euemeri,cicatrices, & callos exterit. Facit & ad inueteratas affectiones.* Cadmiæ drach. lx,croci drach.l,spicæ nardi.ʒ.uiginti,squamæ æris torrefactæ & lotæ.ʒ.l.myrrhæ.ʒ,l,opii.ʒ.triginta,æris usti.ʒ.lx,misyos crudi.ʒ.l,gummi drac.septuaginta,excipe uino chio.¶ *Aliud Pyrami, cicatrices & callos exterens,deprimit omnem exturberantiam.* Cadmiæ cypriæ drach.xl,lapidis hęmatitæ drach.xl,æris usti drach.xl.misyos.usti drach.[a]uiginti, croci.ʒ.[b]uiginti, ammoniaci thymiamatis drac.[c]uiginti,squamę æris ustæ & lotæ drac.[d]uiginti,opii.ʒ.[e]uiginti,mirrhæ.ʒ.[f]xx,gūmi libram unam, cum acerrimo aceto tere. *Aliud Euemeri ad easdem affectiones.* Aeris usti & loti.ʒ.uigintiquatuor, spodii pōpholygis.ʒ.duodecim,myrrhæ drac.viii, salis ammoniaci drac. duodecim, lapidis hæmatitæ.ʒ.iiii, [g] † piperis drac.[h]duodecim,gūmi drac.viii, uini chii qđ satis est. *Lynceus,ad affectiones callosas,exacuit uisum,& cicatrices & callos exterit.* Cadmiæ drac.duodecim,æris usti & loti drach.duodecim,ammoniaci thymiamatis.ʒ.duodecim,myrrhæ.ʒ.[i] xvi, lapidis hæmatitæ drach.vi,opii drach.vi,aloes drachmas iiii, fellis taurini drac.iiii,galbani.ʒ.iiii, æruginis drach.i,opopanacis drac.iiii, salis ammoniaci drac.ii:gūmi drac.vi, (alii ii:) aqua pluuiali excipito. *Collyrium Rhinema, hoc est lima,inscriptum,facit ad callosas affectiones,cicatrices exterit. Facit & ad suffusiones.* Cadmiæ drac.xlviii,ammoniaci thymiamatis drac. xlviii, æris usti

D ʒ.xlviii.opii drach.sedecim,æruginis cypriæ.ʒ.sedecim,aloes.ʒ.sedecim,myrrhæ.ʒ.sedecim,lapidis hæmatitæ.ʒ.uigintitres, chalbani.ʒ.xvi, opopanacis drach.xviii, felis taurini dtach.octo, salis ammoniaci drach.iiii,gummi.ʒ.lx,aqua pluuiali excipe.Tēperatura aquosa est. *Collyrium Harmatium id est currus,inscriptum,quo usus est Ptolemæus Rex extersiua facultate præditum.Exterit cicatrices, acuit uisum, est aspritudinibus commodum.* Aeris usti & loti drach.viii, ammoniaci thymiamatis.ʒ.viii,lapidis hæmatitæ.ʒ.octo,corticis thuris.ʒ.octo gummi. ʒ.octo, excipe aqua pluuiali,ac utere cum aqua. Alia exemplaria ēt æruginis.ʒ.duas habēt. *Collyrium Oxydercicum hoc est uisum exacuens, ex hæmatite, & cicatrices & callos exterit.* Ammoniaci thymiamatis drac. uigintiquatuor,ęris usti & loti drach.uigintiquatuor, lapidis hæmatitæ drach.xxiiii,gūmi drac. uiginti quatuor,æruginis drac. viii, excipe aqua pluuiali. *Collyrium Artemonium inscriptum quo Bassus sodalis meus usus est, Facit ad fluxiones antiquas, aspritudines palpebrarum ad putrescentes, & erosos angulos,ad oculos humectos, & membranarum extuberantias. Cicatrices & callos exterit,& quod maximum in eo est, post illitiones oculos imperturbatos conseruat.* Stibii drachmas.iiii,ęris usti, drac.*duas,cerussę drachmas ii,croci drachmam unā, myrrhæ.ʒ.unam, corticis thuris.ʒ.unam, æruginis uermiculatæ drachmam unam,gallarum omphacinarum drachmā unā, piperis albi † drachmam unam,gummi drach.*unam,uino excipe: utere cum aqua. *Aliud pharmacum accommodatum*

Marginalia (right): *Aliter.viij. — *Ali ter xxviij. — * Aliter xxiiij. — *Aliter iiii. — *Aliter iiii. — † Al.εἰρωνιανὸν — *Aliter xvj. — *Aliter xii. — A Alit.viij. — B Aliter viij. — C Aliter viij. — D Aliter viij. — E Aliter viij. — F Aliter viij. — G † Additur in antiquis ὀπίου < δ,i.opij drachm.iiij. — H Aliter iiij. — I Aliter vi. — *Aliter viij. — † Al.drach.ij. — *Aliter iiij.

Marginalia (left): A.l.5.fu.2.c. 2.fol.552.2

commodatum. Cadmiæ drach.viij, ſtibij drach.viij,ceruſſæ drach.viij,æris uſti drach.iiij,corticis E
thuris drachmas duas, croci drachmas ij, myrrhæ drachmas ij, æruginis uermiculatæ drach.ij.
gallarum omphacinarum drachmas ij,piperis albi drachmam i,gummi drach.iiij:excipe uino.
¶ *Collyrium Indicum Aerianum inſcriptum. præoccupat ac præripit omnes lippitudines. Facit ad obtuſum viſum, & ſcabras affectiones, ac eroſos angulos. Cicatrices exterit, & quod maximum eſt, poſt illitionẽ oculos imperturbatos conſeruat.* Ceruſſę rhodiacæ drac.xlviij,cadmiæ cypriæ drach.xxiiij,
atramenti indici ʒ [a] * octo, [b] † opij drac. [c] * octo,piperis albi drach.viij,aut vi, opobalſami drach.
viij aut vi, gummi drac.xvi:cinnamomi drach.ij, alij xij:aqua pluuiali excipito. ¶ *Hermophyli*
collyrium Thalaſſerum, accõmodatum ad ſuffuſiones, & ad oẽm hebetudinem uiſus. Facit & ad incipientem ſuffuſionem, eſt'q́; odoratiſſimum pharmacum. Cadmiæ drach.xvi,atramenti indici drac.xvj,piperis albi drach.viij, æruginis ʒ.iiij, ſucci medici drac.iiij, opobalſami.ʒ.iiij, gummi drac.xij,aqua excipe,utere cũ aqua. Tẽperatura diuerſa eſt iuxta affectiones. ¶ *Pomponij Baſsi, facit ad incipientem ſuffuſionẽ.* Cadmiæ drach.xxvii,atramenti indici.ʒ.xvi,ſpicæ nardi drach. [d] xvi , piperis
albi drach.xij,ſucci cyrenaici drac. [e] v, opobalſami.ʒ.vi,ſpicæ nardi drach.vi,ſagapeni.ʒ.v,opo
panacis drach.v,opij drac.iiij,euphorbii drac.i,cinnamomi drac.i,gummi drac,triginta, fenicu
li ſucco excipito. ¶ *Indicum Baſilicon, id eſt regium inſcriptum. Facit ad incipientẽ ſuffuſionem, & oẽm* F
uiſus hebetudinem. Cicatrices exterit. Cadmiæ uſtæ,& lotæ librã unam,& trientem,atramenti in-
dici vnc.ſex,ceruſſæ [f] trientẽ,piperis albi [g] ſexuncẽ, fel hyænæ integrum quãticunq; ponderis,
fel ſcarorũ decem,fel perdicũ quatuor,ſucci papaueris [h] vnc.i,opobalſami [i] ſextantem,opopa-
nacis ſextantẽ,ſagapeni [k] ſextantem,gummi libr.unã:excipe ſucco fœniculi,aut herbæ heracleæ
appellatæ. *Enſtacton ideſt inſtillatitium, Pacij, ut Themiſon.* Cadmiæ drach. [l] ſexagintaquatuor,
miſyos.ʒ.trigintaduas,atramenti ſutorij.ʒ.trigintaduas, ſtibij ʒ.trigintaduas, piperis albi.ʒ.trigintaduas,opij.ʒ.xvi,æruginis.ʒ. [m] xvi,opobalſami.ʒ.vij,gummi. ʒ.lxiiij : excipe aqua pluuiali.
Collyrium Chelidonium inſcriptum. Cadmiæ. ʒ. xlviij, ſtibij.ʒ xij,miſyos,ʒ.octo, piperis albi. ʒ.
vj,atramenti ſutorij.ʒ.vj, [n] † opij.ʒ.vj. æruginis.ʒ.vj, opobalſami.ʒ.quatuor,gũmi ʒ. xxiiij, excipe aqua pluuiali. *Hieracium, ad obtuſum uiſum, & ſcabras affectiones.* Ceruſſæ ʒ.xvi, cadmiæ.ʒ.
octo,æruginis.ʒ.ii,piperis albi.ʒ.ii.omphacii,ideſt ſucci vuæ acerbæ.ʒ.ii, opii. ʒ ij. gummi. ʒ. vi.
excipe aqua pluuiali,ac utere cum aqua. *Aliud. Cicatrices & callos exterit.* Cadmiæ drac. [o] xvi,
ceruſſæ.ʒ.octo,piperis albi drach.quatuor, æruginis drachmas [p] duas,opobalſami drach.ii,om
phacii drac.ii,gummi drac.iiii, excipe aqua pluuiali. *Collyrium fuluum panchreſtum, ab omnimoda utilitate inſcriptum, accommodatum ad ſcabros, & circumroſos angulos, ac intenſos pruritus, & pal-* G
pebras ficoſas. Cadmiæ drac.octoginta,chalcitidis uſtæ drac.xl,piperis albi drac.xl,gummi drac.
xl,aqua pluuiali excipito.In alio exemplari æqualis omniũ apponderatio habetur. *Aliud.* Cadmiæ drach.octoginta,chalcitidis uſtæ drach. xl, piperis albi drach.xl, croci drach.xii, myrrhæ
drach.xij,gummi drac.xl,aquæ pluuialis quod ſatis eſt. ¶ *Tryphonis orbiculare Sphericũ dictum.*
Cadmiæ drac.xlviiij,ſquamæ æris drach.trigintaduas,æris uſti & loti drac.trigintaduas,piperis
albi drachmas trigintaduas,opii drach.viii,myrrhæ drac.viii,opobalſami drachmas iii,gummi
drachmas trigintaduas, excipe aqua pluuiali. ¶ *Collyrium Galli Oxydercicum.* Cadmiæ.ʒ.xlviii,
chalcitidis uſtæ drach.uigintiquatuor,piperis albi ʒ.vi, ſquamæ æris drach.viii, opii drach.vi,
omphacij drach.iiii, myrrhæ.ʒ.ii,opobalſami drach.* iiii,gummi drach.xii,aquæ pluuialis quantum ſufficit. *Collyrium aromaticum appellatum.* Aeris uſti & loti drach.xvi, æruginis drach.iiii,
myrrhæ drach.iiii,opii drach.iiii,piperis albi drach. iiii, nardi drach.ii, croci ʒ.iiii.opobalſami
drach.iiii,gummi drach.iiii,aqua pluuiali excipito. *Heraclidæ Aromaticum croceum ex hæmatite.*
Aeris uſti & loti. ʒ. xlviii. cadmiæ:ʒ. uigintiquatuor, croci. ʒ.uigintiquatuor, lapidis hæmatitæ.
drach.uigintiquatuor, opij. ʒ. duodecim, myrrhæ drac.xii,piperis albi drach.xii,gũmi.ʒ.xxiiii,
uino falerno excipito. *Croceum Aſclepium oxydercicum.* Aeris uſti drach. xlviii, croci drac. xii. H
omphacij drach.iiii,opij.ʒ.duodecim,myrrhæ drachmas ii.opobalſami.ʒ.iiii,gummi.ʒ.xii,pipe
ris albi.ʒ.x,aquæ pluuialis quantum ſatis eſt. *Collyrium Iſochryſon hoc eſt auro compar, ad corroſos angulos, ſcabras affectiones, inueteratas lippitudines, aſpritudines, ficoſas eminentias. Cicatrices & callos exterit.* Cadmiæ.ʒ.* ſex, lapidis hæmatitæ drac.xvi, myrrhæ drach.xvi, opii. ʒ.xvi,croci.ʒ.
uigintiquatuor,piperis longi.ʒ.xii, piperis albi. ʒ.uigintiquatuor, gummi drac.lxiiii, uini Italici
quantum ſatis eſt. ¶ *Collyrium † Cinnabarium celebris ophthalmici Stoli Britannici, ad corroſos angulos, lippitudines ad malum habitum perductas, intenſos pruritus, & inueteratas affectiones.* Pſorici
drach.xxiiii,cadmiæ.ʒ.uigintiquatuor,croci.ʒ.xvi,piperis albi.ʒ.ſedecim,cĩnabaris.ʒ.ſedecim,
opii drachmas duodecim,gummi. ʒ.xxiiii.aquæ pluuię quod ſatis eſt. *Aliud.* Pſorici.ʒ.xxiiii, piperis drac.xxiiii,cadmiæ drach.xxiiii,croci drac.xxiiii,ſandarachæ drach.viii,opij.ʒ.viii, cinnabaris drach.viii,gummi drach.viii.aqua pluuiali excipito. *Melinum Atarachum à perturbationibus amoliendis appellatum. Facit ad omnem oculorum hebetudinem & ad affectiones antiquas. Cicatrices & callos exterit.* Cadmiæ.ʒ.uigintiquatuor,omphacij.ʒ. duodecim,ſalis ammoniaci.ʒ.* iiii,
ammoniaci thymiamatis.ʒ.duodecim,opij.ʒ.xiiii,gummi ʒ.tredecim,ceruſſæ.ʒ.uigintiquatuor,
croci.ʒ.ſedecim,piperis albi.ʒ.uigintiquatuor,aquæ pluuialis quantũ ſufficit. *Lucij præceptoris,*

Melinum

A Aliter. v.
B † *Additur ĩ antiquo cod. græco, ἀρμενίου ∠ε, ψωρικοῦ ∠ε, σμύρνης ∠ε, ὀμφακίου ∠ε.i. armenij drach.v, pſorici drachm. v, myrrhæ drach. v. õphacij drachmas v.*
C * Aliter.
D Aliter xiij
E Aliter viij
F Al.ʒ.iiii.
G Aliter ʒ.vi.
H Aliter ʒ.i.
I Al.ʒ.iiij.
K Al.ʒ.viij.
L Aliter lx.
M Al.xxxii.
N † In cod. impreſſis græc. eſt. opij ſolum, in alijs æruginis ſolum, in aliquib⁹ ſunt utraque.
O Aliter vi.
P Aliter iiij.

* Aliter ij.

* Al.xvi.

† *In impreſſis eſt, κινναβάριον ἀξυού. in antiquis quibuſdã, κινναβάριον ναζίου.*

* Aliter xxiiii.

A *Melinum, ad scabros, & corrosos angulos, intẽsos Pruritus, oculos humectos, ad omnem visus hebetudinem. Cicatrices, & callos exterit.* Cerussæ.ʒ.xxiiii, croci.ʒ.xxiiii, ammoniaci thimiamatis.ʒ.vj, salis ammoniaci.ʒ.vj, nardi indicæ.ʒ.vj, opii.ʒ.vi, myrrhæ.ʒ.vi, omphacii.ʒ.vi, gummi.ʒ.xxiiii, excipe aqua pluuia. ¶ *Aliud collyrium Proteus, cui nullum conferri potest. Facit ad incipientem suffusionem, & ad omnem visus obtusitatem. Cicatrices & callos exterit.* Cadmiæ drac.xl, chalcitidis crudæ.ʒ.xl, cerussæ.ʒ.xl, piperis albi.ʒ.xxx, succi cyrenaici.ʒ.xx, croci.ʒ.xvi, opii.ʒ.xii, sagapeni.ʒ.xii, lachrymæ oleæ.ʒ.xii, auripigmenti.ʒ.viii, myrrhæ.ʒ.xii, gummi drach.[a]xx, opopanacis.ʒ[b] xx, opobalsami.ʒ.[c]xii: apparato cum aqua pluuiali, ac utitor cum aqua. ¶ *Hygiemi collyrium aureum, ad corrosos angulos, & Scabras affectiones.* Sandrachæ ʒ.xxiiii, piperis albi grana xii, myrrhæ, ʒ.vi, croci.ʒ.vi, gummi.ʒ.[e] duodecim: cum aqua pluuiali apparato. *Aliter aureum collyrium.* Sandarachæ.ʒ.xvi, croci drac.xvi, piperis.ʒ.xvi, myrrhæ.ʒ.quatuor, gummi.ʒ.xii, vsus ostensus est. *Aliter.* Sandarachæ.ʒ.xiiii, piperis.ʒ.xii, myrrhæ.ʒ.vi, croci.ʒ.vi, gummi.ʒ.xii, aqua pluuiali excipito. ¶ *Euemeri Psoricum, facit ad corrosos angulos, & scabras cicatrices, ac callos exterit. Facit, & ad inueteratas affectiones, & lippitudines ad malum habitum perductas, itemq; ad aspritudines.* Psorici.ʒ.vigintiquatuor, croci.ʒ.duodecim: opii, cerussę, utriusq;.ʒ.quatuor, piperis albi.drac.qua-

B tuor, omphacij.ʒ.quatuor, gummi drac.quatuor: uino falerno excipito. ¶ *Basilidion, hoc est regineum psoricum.* Psorici.ʒ.xlviii, croci.ʒ.vigintiquatuor, opii.ʒ.viii, floris lapidis asij.ʒ.viii, cerussæ.ʒ.viii, piperis.ʒ.vi, opobalsami.ʒ.quatuor, omphacii.ʒ.quatuor, gummi.ʒ.xvi: vino falerno excipe. ¶ *Pancrestum* Athenipion.* Psorici.ʒ.lxiiii, croci.ʒ.xvi, chalcitidis ustæ.ʒ.xvi, sandarachæ.ʒ.viginti, myrrhæ.ʒ.viii, piperis albi.ʒ.xvi, casiæ fistulæ.ʒ.viii, foliorum malabatri.drach. quatuor, opii.ʒ.xvi, omphacii.ʒ.quatuor, misyos usti.ʒ.duas, gummi.ʒ.uigintiquatuor: excipe aqua pluuiali. ¶ *Ptolemæi familiaris pharmacum, accommodatum ad scabros, & corrosos angulos, intensos Pruritus, defluuia palpebrarum, hebetem visum.* Psorici.ʒ.xl, sandarachæ.ʒ.triginta, chalcitidis vstæ.ʒ.uigintiquatuor, croci.ʒ.uigintiquatuor, myrrhæ.ʒ.duodecim, opii.ʒ.duas, casiæ fistulæ.ʒ.duodecim, piperis.ʒ.quatuor, *piperis albi.ʒ.vii, omphacii.ʒ.vi, misyos vsti.ʒ.tres, foliorum malabathri.ʒ.i, gummi.ʒ.trigintasex, aquæ pluuiæ quantum sufficit. ¶ *Collyrium* Malabathri oxydercium, facit ad corrosos angulos.* Stibii.ʒ.uigintiquatuor, ℥cadmiæ.ʒ.uigintiquatuor, ℥acaciæ.ʒ.uigintiquatuor, piperis albi.ʒ.uigintiquatuor, nardi indicæ.ʒ.duodecim, opii.ʒ.vi, croci drach.vi, myrrhæ.ʒ.vi, omphacii.ʒ.vi, gummi.ʒ.trigintasex: aqua pluuiali excipito. *Aliud.* Stibii usti, & loti.ʒ.xl, acaciæ drach.xlvi, nardi* celticæ drach.vi, myrrhæ drach.viii, croci drach.

C viii, omphacii drach.undecim, opii drac.vi, cadmiæ drach.trigintasex, gummi drach.trigintaduas, aquæ pluuialis quod satis est.

A Aliter viij.
B Aliter viij.
C Aliter viij.
D Al. Hypini.
E Aliter xvj.

* Al. Athenipion.

* Aliter xiiij.

* Al. μέλανιδ est nigrum.

* Al. indicæ.

Remedia ad affectos oculos, ab Archigene in primo pharmacorum secundum genus conscripta. CAP. 8.

IN fluxionibus circa oculos in principio conuenit cibi ac potus parcitas, aquæ potus, & maxime oĩum rei uenereæ abstinentia. Aluus ipsa subducatur, & facies assidue primum multa frigida, deinde ẽt aceto admisto, proluatur. Quidam atramentum sutorium aqua dilutũ proluẽdum exhibent. Fugiant odores acres, & pulueres, fumumq́ue, & tũ solis, tũ lucernarũ splendorẽ. Ad noctem lanas puras ex uino, aut sordidas ex aqua frigida, imponãt; maneq́ue, uelut dictum est, se proluant. Quòd si augescat fluxio, accedatq́; dolor, uenæ sectio congrua est, & perfecta cibi abstinentia, ac sitis, nisi exurantur, & malũ inde augescat. Conuenit & solutio uentris ualida, siue per purgatorium conueniens medicamentũ, siue per clysteres robustos. Post hæc uero circa frontem imposita assidue uitis folia uiridia auxiliantur. Aut myrti, lentici, aut rubi succus: aut brassicæ, aut uitis folia cũ flore farinæ polentæ. Aut cupressus, sampsuchus, ocymũ, sisymbrium ęnanthe, crocus hortẽsis, itemq́; agrestis, portulaca, mali punici satiui flores cytini appellati, ui

D tex, folia recentia mali cotoneæ, singula cũ uino, & flore farinæ polentæ. Super ipsos uero oculos lana pura oui cãdido madefacta imponatur. Aut oui assi luteum. Aut melilotum in passo coctum. Aut asphodeli radix cum uino, & flore farinæ polentæ. Aut iris cõtusa cũ uino, & flore farinæ polentæ. Aut mali punici succus cum flore farinæ polentæ. Aut ipsum malum in uino maris experte coctum. Aut iuniperi baccæ tritæ cũ uino & flore farinæ polentæ fronti imponãtur, aut ẽt super ipsos oculos adhibeantur. Ad hæc uero eryngii, & fęniculi sylrestris radix trita ex aqua, & cicutæ semen eodem modo apparatũ, opitulãtur. Caseus itẽ mollis, & † nuper salsus ℥cũ apii foliis cataplasmatis mõ impositus, Aut papauer syluestre passo coctum ac tritum impositũ. Similiter & melilotum passo coctum, exiguo croco, & papaueris succo admistis. Panis itẽ ex uino, rosaceo admisto mirabiliter auxiliatur. Aut tribulum recẽtem per se imponito: immo, & polenta admista egregie opitulatur. Et ut summatim dicam, oĩa ex adstringentium genere, & repulsoria, in principiis prosunt, uelut est cicuta, & psyllium, apium, solanum, lentes palustres, serpyllum, sampsuchus, folia uitis, coriandrum, portulaca, semperuiuum, folia papaueris, urtica. Quæ singula ex uino trita imponantur: psyllium uero ex aqua, eodemq́; mõ palustris lenticula.

† Al. νεοπαγὴς .i. nuper coagulatus.

Ad fluxionem calidam.

¶ Brassicam tritam cum polentæ flore ex aqua imponito. Aut ocymi folia eodem modo. Aut

Aut rutæ folia cum adipe anserino: aut sampsuchi folia: aut halicacabum tritam. Cæterũ largũ E fluxum sistunt papaueris capita, & hyoscyamus cum polentæ flore ex uino: oportet aũt fomentum prius adhibere, atq; ita imponere. Postquam uero status, & uigor præterierit, & cũ non amplius opportunum est adstringentibus uti, non incommodum fuerit, tum oculorum, tum capitis, fomenta adhibere. Magnifice uero auxiliatur, inflãmationesq; soluit, & si qua distẽtio adsit, eam laxat, linteolum molle butyro madefactum, ac oculis superpositum.

De chymosi hoc est vtriusque palpebræ distortione, ex inflammatione oborta.

In quibus uero chymosis fortis contingit, oui luteum cum muscæ carne terito: atq; ubi ad cerati formam deducta fuerint, linteolo excepta impone: confestim sedant.

Oblitiones oculorum.

¶ Panis purus ustus, acaciæ, & hederę permistus cũ aqua. Verum ad doloris uexationes rosas virides, aut aridas passo maceratas terito, & admisto oui assi uitello, ac croco sufficiẽti, cũ passo utitor. Aut crudam hordeaceã, vel triticeã farinã passo coctam adhibeto. Si vero maior dolor fuerit, papaueris folia recentia admisceto, aut corticem papaueris capitum. Aut hyoscyami folia drachmarum iiii pondere cum oui uitello. Aut sisymbrium aqua coctũ terito sufficienti affuso uino, & imponito. Aut papaueris albi capita passo cocta, ac trita imponito. Aut apii recentis F coma, itemq́; pulegio recenti similiter utitor. Aut peponis, aut cucumeris carne: aut oui assi luteũ cũ exiguo croco, ac pauco uino tritum imponito. Cæterum dolentes ex inflammatione oculos, cũ panace, & pulegio uino subactis integito. Præclare facit, & pini cortex, & polenta cũ uino: aut hyoscyami folia, & opiũ trita imponito: aut papaueris cortices terito, rosisq́; ac meliloto, myrrhaq; admistis, albumine oui diluito, atq; ita imponito. Aut aloẽ ac opium cum aqua diluta, linteoloq; excepta, in emplastri morẽ appone, uitãdo ne quid in oculũ preterlabatur. Cęterũ in his, qui dolore uexant̃, crocum bonũ cũ lacte instillato. Verum ad vehementes dolorum molestias coriãdri succus cũ muliebri lacte oculorum angulis instillatus: similiterq́; papaueris succus torrefactus auxiliatur. Folia itẽ platani trita cũ farinæ polẽtæ flore oculis superpone, emplastri more apposita. Cataplasmata uero in fluxionibus conueniunt, cupressus uiridis cũ uino. Aut paliuri folia, ⸗aut spinæ folia.⸗ Aut portulaca trita cũ adipe anserino, & croco: aut iris sicca cũ melle: aut micas thuris, & myrrhã cũ oui candido lana excepta fronti imponito: aut apium cũ polenta, aut seselis flores uino maceratos imponito. Aut papaueris folia recentia adglutinato. Qđ si uigiliæ instẽt, mãdragoræ radicẽ, & succũ, papaueris folia, & polentã ęquis partibus in massam cogito, eãq; odorandã exhibeto, & obdormiscẽt. Porrò in magnis fluxionibus, pulegii G recẽtis semẽ, & maxime fuluũ, cũ aceto ad malagmatis formã redigito, ac sincipiti imponito, lanis supernè additis, ac leni uinculo cõstrictis. Aliqui ẽt papauer recẽs ei admiscent, aut opii minimũ q.d, aut rosas, aut melilotũ coctũ. Aut amylo ex uino, aut oui cãdido oculos ipsos integito. Præclare faciũt ad fluxionẽ uberem, tenuẽ, ac uetusta, itẽq; ulcera, põpholygis. ʒ. iiii, opii torrefacti † ob. iii. ⸗ gummi. ʒ. iiii: aqua pluuiali, aut fontana excipe. ¶ *Agglutinatorium ad fluxionem.* Similaginẽ, & mannæ thuris dimidium eius, cum oui albumine ad emplastri formã redigito, & in principio fronti in linteolo imponito: aut oui assati uitellũ cum thure: aut cochleã cum testa sua, & oui candido ad strigmentitiã formã redactã in splenio à tpe altero ad alterum extendendo imponito. Sua sponte decidit, ubi restiterit fluxus: aut Moschi malagma, aut Barbarum emplastrum, aut uiride, aut aliquid aliud eorũ, quæ aceto constant, splenio inditũ fronti imponito.

Ad Hæmalopas, & hyposphagmata, i. cruentatos oculos, & sugillatos.

¶ Ad plagas oculis illatas, & ad oborientes ex eis cruentas suffusiones, statim in principio tũ ad inflammationẽ, tum ad dolorem cõpescendum facit columbinus sanguis instillatus, & præsertim is, qui ex † teneris pennis exprimitur. Candidum ẽt oui eodem modo in oculũ instillatũ, atq; amplius pura lana exceptum, & superne impositum. Prodest ẽt oui assi luteum cum uino im H positum, aut melilotum coctũ cũ uino eodem mõ. Insuper & folia rosarum, ac flos per se, & cum uino trita, itemq́; cum flore farinæ polentæ: aut brassicæ folia in cataplasmate. Vbi uero diutius cruentatio perstiterit, thure & bitumine æquis portionibus acceptis ac mistis oculum suffito: aut hyssopi comam tritam lineo panniculo illigatã in feruentem aquam demittito, oculoq; admoueto. Sequitur.n. cruor adeo, ut ex linteolo compresso exprimi queat. † Aut nitrum, & terram Aethiopicam, ac myrrham, pari pondere cum aqua illinito: aut foliorum oleæ uiridium succũ sublinito: aut ammium, & hyssopum cum lacte bubulo terito, agitato, ac sublinito: aut semen lini tritum cum butyro per linteolum exprimito, ac sublinito: caput uero frigida perfundito.

† Al. drach. iii, & oboli iij.
† *Ita græc.* καὶ μάλιστα ἐκ τῶν ἁπαλῶν πτερῶν. *antiq. interp videtur legisse* ἐκ τῶν ἁπαλοπτέρων *et ideo trãstulit, ex iuuenibus columbis nec male. nam vt* ἁπαλοσαρκὸς *dicitur qui carnem teneram habet sic & auis quæ teneras habet pennas. nimirum iuuenis dicitur* ἁπαλόπτερον.
† Aliqui tñ cod. hñt. Aut nitrũ. & Aethiopicam myrrham pari, pondere, &c.
* *Al.* προστιθέμενον. *i. appositum.*

Curatio Tumorum.

Ad tumores ex plaga circa oculos obortos ualde conuenit fomentum per mollem spongiã assidue factũ, ita ut noua spongia postea aceto diluto madefacta imponatur. Conuenit insuper sinapi vetustum ex aqua tritum, assidue circũpositum* & ablatum. Similiter & nasturtium, si post eorum ablationem loci assidue calida aqua foueantur.

Ad Oculos scabros ac aridos.

Ad oculos propter solem, aut omnino puluerem, scabros atque aridos factos, aqua multa

æstate

A æſtate quidem frigida, hyeme uero calida affuſa, commodat. Cõuenit & ſpongiæ calida, aut lẽtis decocto imbutę fomentum. Ipſis uero oculorum angulis, rubi, lentiſci, myrti, roſarũ ſuccum, vnumquemq; per ſe cũm aqua adhibeto. Aut roſas aridas tritas cũ uino: aut earum florem. Aut uinum maris expers, ac oleum uetus, maxime ubi dormire voluerint, admoueto. Conducit præterea his, ut a ſalſis, acribus, ampliusq; acidis omnibus abſtineant. Porrò ad inueteratas, & calloſas circa palpebras affectiones amurcam coctam cum oleo tritam illinito.

Ad Glabras, ſimulq́; naſcentes alias palpebras ptilos græcis dictos.

In ijs, qui glabras, ſimulq́; naſcentes alias palpebras, quiq́; pilos non habent, egregie facit, ac pilos producit, hoc medicamentum. Acaciæ. 3. ii: atramenti librarii aridi, aut ſi fieri poteſt memphitici. 3. v: ſucci porri heminas quatuor, uini maris expertis heminas iiii: coquito donec ſtrigmentitiã formam inducant, & repoſitis in pyxide utitor. Aut muſcerdas, & caprarum ſtercora uſta pari menſura, cineris calami Græci duplum, cum melle attico illinito. Hoc uero ẽt palpebrarum defluuia emendat. Aeruginis tritæ partem unam, ammoniaci thymiamatis tantundem, trita adhibeto. Facit idem & egregie ad ſcabros oculos. Aut cadmiam tritam melle ſubactam in ollula urito, ac aſſato: deinde æris uſti tantundem admiſceto, ac tritis utitor.

B *Ad Pilos inutiles, & pungentes in palpebris enaſcentes, Trichiaſin hoc malum Græci appellant.*

Pilos inutiliter in palpebris ſupernaſcentes euellito, & ſanguinem cimicum illinito, & non enaſcentur. Papias Laodicẽſis Autolyci medicus multa in his tentabat: euellebat primum ipſos pilos, deinde locum diligenter cum dropace irritabat, & cũ chamęleone albo trito uiridium ranarum ſanguine permiſto (ſunt aũt ranæ, quæ in arundinibus degunt) illinebat: neq;.n. poſtea enaſcũtur. Potes & euulſis prius pilis cedriam cum tellinarũ cinere miſtam ac tritam illinere. Ad eandem quoq; rem auiculæ cinædi appellatæ felle utitor: aut phagri marini piſcis itidẽ felle: aut ricini a cane fęmina adempti ſanguine. Egregie facit hoc. Fellis, & ſanguinis erinacei terreſtris pares partes, fellis chamęleonis tantundem, caſtorij parum, ad formam ſquamularũ piſciũ reducito: & pilis radicitus euulſis utitor, ſquamulam unam oris ſaliua matutina dilutam illinendo, locumq; ad dimidium horæ obligando. Dolitãt equidem ex medicamenti huius uſu, ſed pili amplius non enaſcuntur: aut felle hyænę fœminæ mox ab euulſione illinito: aut tellinarũ tenuiſſimũ puluerẽ oblinito: aut euulſis pilis, cicutæ folium, & cedriam æqualibus partibus cũ ueſpertilionis ſanguine, illine, illitumq; donec exareſcat tene: ſi.n. hoc oculũ contingat, eius humorẽ corrumpit: aut ab euulſione, capræ fel cum braſſicæ ſucco illinito: aut capni ſiue fuma

C riæ herbæ ſucco palpebræ alã ſiue ſummitatem illinito: deinde pilos euellito, rurſusq; illinito. Teſtatus eſt & Hermeas ſpumã aquæ poſt dropacum adhibitionem illitam ſumme conducere.

De Staphylomatis ſiue uuis, & albuginibus.

Staphylomata tolles cantharidum ſucco illito. Albugines uero cito ſanat nitrum cũ oleo ueteri diligenter tritum, & illitum: aut lacertæ ſtercus illine, & tolles: aut nycticoracis ouum illine, & tinges ipſas: aut croci, piperis, ęquales partes, cũ felis felle in collyria formato, ac illinito: aut ſepiæ teſtam tritam melle ſubigito, ac urito, & læuigato, poſtea pharmaco hoc ſublinito.

Curatio Obfuſcationi viſus, & ſuffuſionis.

Obfuſcationẽ oẽm, aut ẽt incipiẽtẽ ſuffuſionẽ perſanat vulturis fel cũ marrubij ſucco, ac melle attico: aut myrrhæ, & piperis partes æquales cum melle: aut ſolanum nigrum illine. Facit, & Cyprus in ærea pyxide repoſita: aut fœniculi ſuccum, & fel taurinum liquidum, paribus partibus, mellis attici duplum, illinito. Aut croci, & piperis æquas portiones felle taurino excipito, atq; in collyria redigito, ac illinito: aut populi nigræ liquorem cum duplo mellis attici illinito.

De Humorum ſuffuſionibus.

Fellis teſtudinis marinæ partem unam, mellis attici quadruplum illinito. Fel ipſum etiam per

D ſe ſufficit cum aqua illitum.

Ad Pterygia.

In pterygijs oculorum, atramenti ſutorii, ſalis ammoniaci, æquales partes, gummi dimidiũ, cum aceto in collyria formato, ac illinito: aut populi nigræ liquorem cum duplo mellis attici miſtum, ac tritum illinito.

Ad Glaucos oculos, & nyctalopas hoc eſt luſcioſos.

Solani ſuccus inſtillatus glaucos oculos denigrat. In luſcioſis uero, hepar hircinum aſſato, ipſumq; inter aſſandum diſtillantem cruorem coadunato, atq; hoc quidẽ ipſos illinito: ipſum uero hepar edendum præbeto. Auxiliatur, & columbinus ſanguis illitus, & fel capræ: aut hepar caprinum coquito, eosq; obuelatos in ollam intendere iubeto, quo elatum inde uaporem oculis ſuſceptent. Ipſum uero hepar aſſidue edẽdum dato: ex hoc.n. cito auxilium ſentient: aut elaterii obolum, ſeminis portulacę. 3. i, cum melle inunge: aut ſtercus aſini recens exuccato ac illinito. Veſcatur æger beta, vulturis iecore aſſato, eiusq; felle illinatur.

Ad Crithas. i. inſtar hordei oblongas circa palpebrarũ pilos abſceſſus, qui itẽ poſthiæ Græcis appellantur.

A.l.3.f.3.t.3. c.19.f.229.d Abſceſſus circa palpebrarũ cilia crithas ab hordei ſimilitudine Grecis appellatas ceræ albę fomento diſcuties: aut muſcæ caput auellito, ac reliquo corpore abſceſſum ipſum confricato.

GALENI

GAL. DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM LOCALIVM SIVE SECVNDVM LOCOS LIBER QVINTVS

ARGVMENTVM LIBRI.

Ad reliquas faciei, dentium, gingiuarumq; affectiones, medicamenta.

De sugillatione sub oculis. Hypopion Græci dicunt. CAP. I.

Deiis quæ i medicatr. fi. com. 3. tex. 30. 7. 219. c. Et de Liq. d. usu a principio. Et de tract. com. 2. tex. 28. 7. 235. g. De Artic. 4. 68. 292. e

A. l. 4. f. 7. t. 2. c. 6. fol. 511. e

QVòd Hypopion sub oculis fiat, nomen ipsum indicat: idē. n. est uelut si quis hypophthalmium dicat, quod ipsum sub oculis sonat. Est aūt ex gñe effusionum, ecchimomatum appellatarum: appellant ita Hippocrates, & alii multi medici, circa cutem affectionē, cum tenuibus in ipsa uenis contusis sanguis per fissuras effundit, nō uno loco aceruatim, ac statim ita excretus in grumos coiens, sed postq̄ per persultationem, hoc est diapedesin, ut ipsi appellāt, effusio ipsa facta est. Cōtingit sanè aliqñ ubi ita coierit, tpis pro F gressu liuescere, & denigrari, paruis nimirum grumulis ex disperso in multas cutis partes sanguine coactis. Quare merito ad eius curationem statim festinant medici, prius q̄ denigrescat, scopum medēdi habentes, ut sanguis discutiatur, cum sciant id, quod in grumos coierit ex sanguine, ægerrime discuti posse. Cum uero tunicula uenarum, ex quibus sanguis exilit, rumpatur, parum quiddam ex adstringentibus ad discutientia admiscetur: si. n. ex sola simplici facultate discussoria pharmacum à principio adhibeatur, non solum quod effusum est discutiet, sed, & per fissuras aliquid attrahet ex sanguine in contusis uenis contento. Postquā verò in suam naturam redierint uenulæ, ad discussoria pharmaca citra adstringētium admistionem opportune transimus. Quemadmodum autem in aliis affectibus pleriq; medicorum indistincte auxilia conscripserunt, ita & in his citra eas, quas iam recensui distinctiones, simpliciter sugillatorum remedia prodiderunt. Porrò si uos eorum, quę in libris De simplicium pharmacorum facultate didicistis, memores fueritis, facile descernere poteritis, quasnā sugillationes sola discussione digerere oporteat, absq; adstrictione, & in quibus admiscere conueniat quippiā ex parte adstringentibus. Quin, & ex ipsis discussoriis imbecilliora primum adhibenda esse manifestum est, fortiora uero inueteratis & denigratis admouēda. Exempli itaq; loco primum ea quibus ipse utor indicabo, inde ad ea, quæ probati medici tradiderūt, progressurus. Appellatur aūt collyrium Nili ex rosis diarhodon, multis iam annis præclarum, & celebratum, cuius † compositionem proximo libro tradidi: hoc ipsum in oculariorum coticula ex aqua contero, atque sugillationi illino, fertulę campanæ, ac fęnigręci decocto prius pro fomento admoto, deinde ēt collyrio ex eo decocto dissoluto, postea ēt ipsius solius fęnigræci decocto. Quòd si reliquię quæpiā affectionis resistēt, in fęnigræci decocto collyria ex myrrha, diasmyrna appellata, soluo, ac illino. Cōducit aūt bis in die pharmacū hoc illinere, simulq; fomētum decoctorum calidorū per mollē spongiā prius admouere, ita ut primū ex ambobus fęnugræco, & meliloto decoctum fiat: inueterato aūt malo, ex solo fęnugræco. Hic curādi modus ut plurimū perfecte sugillata ꝑsanat paucis oīno subterfugientibus, eumq; respuentibus: in quibus collyriū ex sandice cōmodū est, & ex pharmacis ad sugillata a medicis descriptis, ea, q̄ generose discutiendi uim hñt. Initiū aūt faciam ab eis, quæ Archigenes in primo pharmacorum scđm genus conscripsit, propositurus quidem ipsius uerba: postea uero si quid ab eo ad distinctionē pertinēs relictū est, appositurus.

G A. ibid. f

† *Antiq. interp. cuius compositio hæc est. Rosarū drac. iiij. croci drac. ij. acaciæ. 3. i, opij Scrup. i. nardi indicæ Scrup. i. gūmi arabici drac. ij s. misce cum aqua pluuiali.*

Archigenis Pharmaca ad sugillata, iuxta ipsius dictionem. H

Sugillata e uestigio sanat raphanus impositus: auferes aūt ipsum postq̄ mordere inceperit. Recte fecit in eo, quod adscripsit, tollēdum esse, vbi mordere cęperit: si enim diutius maneat, uenulas contusas commordendo oscula ipsarum aperiet. Quapp, & a principio eo utēdum non est: ubi uerò inueteratæ fuerint sugillationes, & iam denigratæ, ēt si quis longiori tpe incūbere ipsum sinat, magis iuuabit. Facit, & caseus recens salsus impositus. Ipse quidē caseus uim obstruendi meatus hēt, uerum recens salsus, & nondum inueteratus mistam facultatem habet, obductricem ex se ipso, discussoriam uero, & aliqualiter adstringentē ex sale: quare nihil absurdi est, eo & in principio uti. Aut ceratū cum absinthio, uel raphani succo subactum. Aut hyssopi coma læuigata eodem modo. Siue cum absinthii coma trita, siue cum succo ceratū subactum adhibeas, eandem uim demonstrabit: uerum ad tactum mollius reddetur pharmacum, si succus cum cerato committatur. At uero raphani succus, aut hyssopum cerato addita efficacius reddunt pharmacū, q̄ ut a principio statim adhiberi conueniat, nisi iā plane liuida; aut nigra facta sit sugillatio, qđ ēt ipse deinceps dicet. Summe facit ad recentia & liuida sugillata spongia muria tincta, & assidue imposita, ac ablata: postea, uero fomētum assiduum ex calida aqua prodest. Quemadmodum raphano in principio uti minime tutum est, ob eam quā dixi causam, sic etiam muria:

quapropter

A quapropter ẽt post eius usum calidæ fomentum probat, quo uidelicet acrimonia ex muria in-
ducta cõpescatur. Neq; vero in oĩbus sugillatis in principio fomẽto ex muria uti consulit, sed in
ijs, quæ statim liuescunt. Breui itaq; tẽpore in ijs, muria utẽdum est: in quibus uero cruentus, aut
subflauus, aut subpallidus est color, fugere muriam oportet. Cataplasmate aũt utere faba fresa
contrita, absinthio, hyssopo, origano, raphani cortice, vua passa exacinata, unoquoq; per se cũ
melle, aut aceto, aut aqua. Imperfecte primum hæc remedia conscripsit, cum non apponat, ad
sermonem coctione, an crudis uti iubeat faba fresa, & absinthio, & hyssopo. Vr̃ autẽ crudorum
usum præcipere: nam ad finem ubi dicit, cum melle, aut aceto, aut aqua, singulis prædictis uten-
dum esse, tum quidem coctis apposuisset. Quin, & eo ipso sermone tria uiribus inæqualia medi-
camenta tradens, minime recte mihi vr̃ præcipere, cum hoc, vel cum illo esse utẽdum. Aqua.n.
{calida} acrimoniæ oĩs expertissima est, nõ in cute tm̃, sed ipsis ẽt ulceribus. Mel uero ulceribus
mordax est, cutem autem non offendit. Acetum uero utrisq; mordax existit. Neq; uero raphani
cortex vuæ passæ uiribus par est, sicut neq; absinthium, ac hyssopum, & origanum: fortia enim
hæc sunt, & discussoria ui prædita: moderata autem est vua passa, & omnis acrimoniæ expers.
Et bulbus albus cum ouo, & melle. Bulbum flauum, vt acriorem in principio statim adhibere,
B recusat. Scimus autẽ mel discussoriæ facultatis esse, quapropter ouum ipsis admiscere videtur,
ꝙ mitigandi facultate multum præstat. Cyclaminos per se, & cum vua passa. Neq; hic paruum
est, quod interest inter cyclaminum: & vuam passam. Quare haud scio, qua ratione per se cycla
mino vtatur, & admista vua passa, etenim per se uehementissimum est medicamentum: at cum
vua passa cõmiscens, tm̃ auferet facultatis, quanta fuerit admistæ vuæ passæ moles. Aut nitrum
cum hyssopo, & vua passa melle exceptum. Hic sermo priore rectior est, in quo etiam solius cy-
clamini usum permittebat. Nam si etiam nunc hyssopũ ipsum per se adhibere consuluisset, non
apponendo, inueteratis sugillationibus id conuenire, similiter utique deliquisset. Myrtum cum
sale, & aqua. Dictum etiam antea a me est, ꝙ ex discussoriis medicamentis, in principio præstan
tiora sunt, quæ exiguam adstringendi uim complectuntur, qualia sunt rosæ, & melilotum, &
crocus. Non tamen ex eiusmodi pharmacorum numero est myrtus, utpote uehementer adstrin
gens: quapropter ego nunquam ipsa uti audeam, presertim si iam liuidus sit color sugillationũ.
Sinapi cum adipe ouillo. Inueteratis, & nigrefactis sugillationibus solum hoc medicamentum
conuenerit, & maxime si non omnino paucum sit sinapi adipi admistum. Myricæ folia & fru-
ctus trita cum aqua, per se & simul mista. Et hoc pharmacum non solum discussoriam, sed & cõ
C tractoriam quandam vim habet: quare inueteratis, & nigrefactis sugillationibus non condu-
cit. Facit, & spongia, & linteolum, aceto, ac melle imbuta, & apposita. Hoc remedium in princi-
pio adhibitum non ualde acri aceto opus hẽt: in progressu autem temporis liquefacta, aut deni-
grata sugillatione nihil profuerit, absque acerrimo aceto præparatum. Aut fabam fresam com
manducatam imponito cum melle. Quin, & fabæ lomentum ẽt citra manducationem cum mel-
le subactum liuida discutit: ex manducatione autem summe discussorium redditur, nimirum ui-
ribus a saliua adsumptis. Oui uitellum eodem modo. Si mel ad oui uitellum miscuerimus, velut
ante dixi de faba fresa, simile faciemus prædicto medicamento tũ in apparatu, tum in facultate.
Aut porci pulmonem calidum imponito. Hoc remedium non tolerarit uir mundiciem amans.
Aut myricæ decocto prolue. Non ita longe ante de myricæ facultate dictum est: aut cardamo-
mum cum myrrha impone. Discussorium quidem pharmacum est myrrha, uerum acre carda-
momum. Hæc sane sufficere uidentur mihi ex Archigenis scriptis exempli gratia prolata, osten
so simul modo examinandi pharmaca, qualia.s. in principio conueniant antequam liuida, aut
nigra sugillatio fiat: & qualia liuidis, aut iam nigrefactis, & inueteratis sint adhibenda. Quare,
quæ consequuntur apud eum deinceps, ea sola per se adscribam ipsius Archigenis uerbis: Aut
D cerussæ, & spumæ argenti, æquales partes cum melle terito: & admista faba fresa ad cerati for-
mam reducito, ac utitor: aut anguium senectam cum aqua marina tritam illine: Aut cuminum
linteo illigatum, & in feruenti aqua tinctum pro fomento adhibe: Aut sinapi cum cerato impo
ne: Aut fœniculum tritum impone: Aut thus, & thapsiam æquis portionibus cũ cerato rosaceo:
Aut mentã, & argenti spumã pari pondere impone: Aut hordeaceam farinam cum aceto mul
so coctam: aut fabam uino maceratam donec tenera fiat, tritã splenii modo impone: aut cicer
eruinum uocatum eodem modo: aut furnorum fuliginem cum pari cerussa ex uino odorato il-
line: aut thapsiam, & eruinæ farinæ triplum eodem modo: Aut crudum salsamentum, omota-
richon Græci uocant, exprimito: deinde in uino odorato tritam imponito. Cæterum ad uetu-
stiores sugillationes smilacis fructus cum vua nigra tritus facit: Aut thapsiæ radix tusa, & succus
eius adipe exceptus, ac assidue appositus. In uetustis exemplaribus non uetustiores comparati-
ue scriptũ est, sed uetustissimas superlatiue. Dictum est porrò à me statim in principio, ꝙ in eius-
modi sugillationibus pharmacis forti discussoria ui præditis uti oporteat, qualia sunt sane ab
eo his uerbis descripta, & quædam itẽ ex superioribus, uelut est indicatum. Atque hæc quidem
Archigenes prodidit. Verum Apollonius diligentius, & cum pluribus distinctionibus in pri-
mo parabilium in hunc modum scripsit.

Pharmaca

Pharmaca ab Apollonio conscripta ad sugillata recentia, ac liuida. E

Spongiam in aqua marina feruente tinctam assidue locis pro fomento adhibeto. Aut spongia in acri muria tincta similiter foueto. Aut in aceto feruenti, & pariter in uino. Imponendũ est & splenium melle, & aceto madefactũ, aut lana, aut spongia. Cataplasmate aũt utere, absinthio trito cũ melle: aut † hyssopo læuigato cum melle: & faba fresa eodem modo. Origano similiter: raphani cortice cum melle. Bulbis tritis per se, aut cũ melle, & oui uitello. Lini semine & salibus tritis cum oleo, & oui uitello. Silphio trito cum oleo, & uino. Sampsucho trito cum melle: myrto, & sale tritis cum aceto: fęniculo trito cum cerato: hyssopo, & nitro cum melle, & aceto: calce uiua cum cerato: sinapi trito cum adipe uitulino, aut cum cerato. *Ad sugillata inueterata.* Ari radicem rasam, ac melle subactam in linteolum illitam imponito: vtere ẽt discussoriis facultatibus, & compositionibus, quæ ex descriptionibus commentariorum apparantur. *Ad sugillata cum tumore.* Spongiã aceto imbutã imponito, & præmonstratis fomentis frequentius utitor: cataplasmatis loco farinã hordeaceã ex aceto mulso coctam imponito, donec locus sugillatus humilior reddat̃: de cætero uero subscriptis cataplasmatis utitor. *Ad sugillata cum inflammatione.* Aqua calida foue, & pro cataplasmate lenticulam coctam tritam cũ melle impone. Aut cochleã ægyptiam contusam impone. Vbi uero inflãmatio remiserit, tunc iam ẽt aliis pharmacis utere. F *Ad sugillata cum pertusione.* In ipsam quidẽ pertusionis fissuram ex medicamentis, quæ cruentis vulneribus conueniunt, inde: circunsitis uero partibus cataplasmata ex medicamentis ad sugillata citra pertusionem cõscriptis impone. Præstabat fortassis hic iam sermonem de sugillatis definere, verũ cum ea, q̃ ex consentiẽte experimento indicata sunt, aliis stabiliora existant, uisum est mihi ẽt ea, q̃ Crito in tertio de ornatu scripsit apponere, q̃ sane iuxta illius dictionẽ ita hñt.

† Deest ĩ græ. cod. & in antiqua interp.

Quæ Crito ad sugillata recentia, medicamenta scripsit.

† Cicutam tritam ex aqua impone. Absinthium tritũ ex aqua, & in linteolũ infartũ imponito: ꝙ si tenera sit cutis, parum mellis adiicito. Hyssopum Cilicium ex aqua tritum, & in linteolum ligatum in globulos cogito, atq; his in feruentem aquam tinctis sensim foueto. Bryoniæ radicẽ tritam cum melle imponito: aut rosaceo cerato exceptam adhibeto. Muriam acrẽ facito, spongiisq; in ea madefactis foueto: & post hæc raphani corticem tritum cum melle, & linteolo infartũ imponito. Aut sinapi tritum cerato exceptum, & exiguo adipe uitulino addito, in linteum infartum imponito. Et de his quidem in tantum. Quòd si inueteratæ sint sugillationes, aut etiã appellati liuores, † subscriptis compositionibus utendum est. *Ad Liuores, & sugillationes profundas.* Tordyllii partes duas, terræ samiæ partem unam aceto excipito, paulumq; mellis simul cõquassato. G Animaduertere autem oportet diligenter, ne cutis exulceretur. *Medicamentum deterẽs sugillata, Aristarchi.* Hyssopi cilicij. ʒ. i, radicis thapsiæ tantundem, thuris integri non secti tantundem, ceræ tyrrhenicæ. ʒ. ii, resinæ terebinthinæ. ʒ. i. Arida cũ liquescibilibus cõmittito, deinde linteolo infarta imponito, animaduersione habita ne locus exulceretur: & ob hoc sane frequenter tollere oportet. *Aliud.* Radicis thapsiæ. ʒ. xii, aut succi. ʒ. vi, thuris insecti. ʒ. viii, veratri albi. ʒ. duas, absinthij. ʒ. i, cerati rosacei. ʒ. xvi: mollita repone, ac linteolo infartis utere. Oportet etiam hoc assidue amouere. *Aliud.* Viticis albæ obolos tres, struthii tantundem, glandis ægyptiæ tantundem, pulmonis caprini usti tantundem, radicis asparagi tantundem, bdellii tantundem, succi thapsiæ tantundem: aceto mulso exceptis utitor. *Aliud.* Seminis uiticis albæ. ʒ. iii, radicis struthij tantundem, nitri rubri tantundem, succi raphani tantundem, hyssopi cilicij tantundem, farinæ fabarum tantũdem, glandis unguentariæ. ʒ. xl, myricæ. ʒ. xl, pulmonis* caprini usti ʒ. xl, bulborum* rubrorum. ʒ. xl, radicis thapsiæ. ʒ. xl, thuris. ʒ. xii: excipe cerato rosaceo, ac utere, ut dictum est.

† Græc. κώνειον λεῖον antiq. interp. legit κυμίνον, & ideo interpretatus est ciminum.

† Al. προγεγραμμέναις. i. suprascriptis.

* Al. βόλον.
* Al. agnini.

Medicamentum ab Hera conscriptum ad sugillata.

Aufert, ut inquit Heras, tribus horis: ꝙ si inflãmatio fiat, cataplasma ex uiridi caseo probat, H & fomentum ex pane. Succi cicutæ obolos duos, croci drachmas ii, myrrhæ drachmam unam, acacię drachmã unam, opii. ʒ. duas, succi thapsię drachmas duas, gummi drachmam unam, cum aqua cogito. Hoc quidem Heras scripsit. Ego" uero nucem per ætatem iam oleosam factam expertus sum aliquando ad cruentatos facientem. oportet autem ipsam nucem diligenter terere, atque ita imponere homini supine reclinato, quo ad horas duas, & tres pharmacum adhæreat: ubi enim sic feceris, etiam si postea surgat, ad multum tempus adhæret: oportetq; priore delapso aliud statim imponere † *Eiusdem Heræ ad Aegilopas.* Maluæ folia cum sale, & melle trita imponito: destruit hoc, ac extirpat ægilopas. Alicam etiam in aceto coctam incipienti ægilopi imponito. Aut myrti recẽtissimas baccas cataplasmatis modo adhibe, ubi uidelicet fluxio infesta uerit. Similiter facit, & lemnia terra, si illinatur.

A. l. 4. f. 7. t. 2. c. 6. fol. 511. g

† Hic incipit, Caput 2. in antiquissimo codi. græco.

De Aegilope. *CAP. 2.*

INter" nasi os, & magnum iuxta oculum angulum, paruum quoddam abscessui simile tuberculum oriri solet: & rumpitur sanè sæpe in angulum, ut ægrè curabile reddatur, nisi mature occurratur. Mederi igitur oportet ipsi cum discussoriis medicamentis, quæ citra mordacitatem efficacia sunt: coafficitur enim oculus ab acribus, atq; ita ẽt affectæ partis inflammatio augetur.

A. l. 3. f. 3. t. 2. c. 14. fo. 225. f

Verum

A Verum affectio ipsa non ob id solũ ægre curabilis est, sed & propterea, ꝙ cũ multa liquida phar
maca in experimentum adsumi possint, ea non tolerat locus ipse: necessario.n. ex eis in oculum
quid influit. Neq; verò adhærere eiusmodi queant citra obligationem, quæ totum oculum com
plectatur, quam impossibile est tot diebus aliquem perferre posse, quot ad mali curationem re
quiruntur. Ob hãc igitur causam Apollonius nulla pharmaca ad ægilopas scripsit. Archigenes
uero paucis enumeratis, deinceps ad curationem ipsorum per chirurgiam progreditur, quan-
quam res ipsæ nõ manuariæ operæ, sed pharmacis secundum genus, sit subiecta. Itaque totam
ipsius dictionem adscribam hoc modo habentem.

Quæ Archigenes ad Aegilopas scripsit in primo pharmacorum secundum genus.

Aegilopas, qui circa oculorum angulos oriuntur, eruo cum melle integimus: aut cinere uitis
cum aceto subacto. Probe facit & thus cum columbino stercore recenti impositum. Aut suc-
cum herbæ ægilopis, auenam nostri dicunt, cum melle illine. Cæterum in nondum perforatis,
staphidem syluestrem, & ammoniacũ thymiama cum melle ueluti splenium, impone: Aut alu-
men scissile cum terebinthina splenij forma impone. Aut lanæ tomentum sanguine marini lepo
ris tinctũ inde; aut melanteriam tritam adhibe. Quòd si neq; sic sanentur, diuiso angulo, & eum
B tenui perforato terebello, continuis foraminibus incussis disparato, capitale emplastrum adhi-
A. ibid. c. 15, fol. 226. b — beto: discedent.n. squamæ, & sanabuntur. Aut osse denudato, cauterium amoue, & sic squamu-
læ discedunt, ac sanantur. Quidam diuidentes angulum, ossi, qua parte perforatum est, angustũ
infundibulum admouent, ac plumbum liquefactum infundentes, vrunt, atque hoc modo opti-
me sanant. Hæc quidem Archigenes scripsit.

Quæ Asclepiades ad Aegilopas conscripsit.

Porrò Asclepiades in primo exteriorum hæc prodidit. Succi illecebræ libram * dimidiam, * Aliter i.
succi solani lib. dimidiam, thuris. ʒ. viii, * mastiches, ʒ. tres, chalbani libræ dimidium. Succos cum * Al. vncias.
thure coquito, & ubi dissolutum fuerit chalbanum iniicito, mastichen vero dimitte. *Aliud.* Thu-
ris. ʒ. viii, myrrhæ. ʒ. viii, ladani. ʒ. iiii, ceræ drach. iiii, aluminis scissi, coaguli leporis, utriusque. ʒ.
iii, spumæ nitri drach. iiii, pharmacum contundito, & emollito irini unguenti fęce.

De Varis. CAP. 3.

TVmor paruus, & durus in faciei cute orit̃, Varus Latinis, Græcis Ionthos appellatus, a cras-
so videlicet succo congregatus, demonstransq; sui ipsius curationẽ rationabiliter per phar
maca emollientia, & discussoria futuram. Etenim durities ipsius emollientibus, tumor uero præ
C ter naturam discutientibus, opus hẽt. Cum igitur iam sæpe tum in superioribus libris, tum in de
simpliciũ pharmacorum facultate cõmentariis, prædictæ sint mihi materiæ tum discussoriorũ,
tum emollientium medicamentorum, compositio sane ipsorum particularis per experientiam
iudicata utilis erit ad rectum relatorum usum, quæ uidelicet paulo post referentur, ubi saltem
prius determinauero, quæ similes sint uaris affectiones, & aliqua parte ab ipsis differentes.

De Ficosis tumoribus. CAP. 4.

VNa quædam hæc affectio est ex iis, quæ in mento enascunt̃, differẽs a uaris in eo, ꝙ nõ solũ
crassus sit, q hos tumores efficiat humor, sed, & serosa tenuitate participet; ob quam ẽt cito
exulcerantur, si non ut debẽt curentur: & ob id magis resiccantibus pharmacis, q̃ uari opus hñt.

De Lichenosis, impetiginosisve tumoribus. CAP. 5.

ET hæc affectio ex misto quopiam generatur humore, serosis nimirum, ac tenuibus, & acri-
bus succis cum crassis permistis: qua ꝑꝑ ẽt facile in psoram, i. scabiem, & lepram trãsit: indi-
getq; ẽt ipsa pharmacis fortiter resiccantibus. Postq̃ uero in psoram, aut lepram transierit, ultra
hoc, ꝙ resiccantibus indiget pharmacis, etiam repurgantia, & extersoria expostulat.

De menti eruptionibus. CAP. 6.

D HOc eruptionum, siue, ut Græci dicunt, Exanthematum nomen quidam in cõi usurpant, de
affectionibus uidelicet ulcerosis, & asperis in mẽto sua sponte prouenientibus, quemad-
modum etiam Archigenes facit. Indiget autem & hæ ipsa affectio resiccantibus medicamentis.

De Furunculis. CAP. 7.

FVrunculi Dothienes Græcis dicti ex similibus humoribus, ueluti uari, generãtur per uniuer
sum corpus, duplices existentes, aliqui quidẽ, ut ita dixerim, uarosi, duri, & ægre cõcoctiles;
aliqui uero inflãmati, in quibus aliqñ ẽt febres consistunt, & tumor in magnitudinem excrescit,
& in pus transmutatur; unde curatio ipsorum ut plurimum eadem, quæ inflammationis existit.

Ex Critone ad varos.

Crito in tertio de ornatu hæc uerba scripsit. *Ad varos in facie.* Mellis attici cyathum unum
siue drach. xii, aceti acerrimi tantundem, misceto diligenter & pharmaco uaros illinito, digito
affricando. *Aliud.* Spumæ argẽti chemam siue. ʒ. tres, terebinthinæ puræ ad fabæ Aegyptiæ ma
gnitudinem, addito olei albi parum: atq; ubi prius faciem deterseris, ex medicamento hoc pau-
lum digito excipe, deinde ambabus manibus terendo uaros obline. Hoc pharmacum etiam à
rugis liberam & mundam faciem conseruat. *Aliud.* Amygdalas amaras aceto dilutas, ac pro-
be tritas faciei obline. *Aliud.* Alumen scissum probe læuigatum terebinthina excipe, & emol-

litum impone. *Aliud*. Costum Indicum tusum & tenuissimo cribro cretum felle caprino excipe: E ac ad cerati crassitudinem redactum, uaris circa uesperā illine: mane uero vbi surrexerit, lacte ægrum faciem proluere iube. Inueteratis porro uaris subscriptis compositionibus utendum est.

Ad uaros callosos.

Saponis gallici. ʒ.iiii, ammoniaci thymiamatis drac.i, thuris drac. i, aqua dissoluito, & cerati spissitudinem facito, eoq; illinito, & post horæ interstitiū tepida abluere iubeto. *Aliud*. Nitri rubri, hyssopi, pulegii, salis fossilis æquales partes tūdito, & per tenuissimum cribrum cribrato, exceptisq; cerato rosaceo utitor. *Aliud*. Seminis ocymi, nitri rubri, pulegii uiridis, aluminis scissi, costi indici, singulorū æquales partes, tusas, & cribratas adipe anserino seu gallinaceo excipe, ut cerati fiat crassitudo: ex eo uero in linteolum infarcito, & imponito donec penitus persanescant. *Aliud*. Salis assati, pulegii, hyssopi, ammoniaci thymiamatis, rhois coriarii, singulorū par pondus, rosaceo cerato exceptum donec persanentur, imponito.

Ad affectiones eminentiores, & in facie pruritum, ac principium Elephantiasis.

Gummi albi, spumæ nitri, thuris, sulfuris uiui, singulorū æquales partes, aceto dilutas, ac probe tritas in pastillos redige, eosq; in umbra exicca. Vsu uero expetēte aceto dilutos illine, atq; ubi reficcati fuerint, subscripta cōpositione deterge. Saponis Gallici librā unā, ammoniaci thy- F miamatis tātundē, thuris quadrātē, mastiches quadrātē, spumæ, nitri* quadrātē. Saponē, & ammoniacū in uas fictile conjecta, & aquæ sextarijs duobus affusis coquito: atq; ubi dissoluta fuerint, arida contusa, & cribrata adiicito: deinde in mortariū trāslata, ac probe cōquassata, uase uitreo reponito. Vsu uero postulante, faciē ex eo smegmate inquinato, & post modicū tpis spatiū larga aqua molliter perfricando abluito. Vtendū est hoc smegmate per oēm uarorū curationē.

* Al. drach.iij.

Ad Ficosas menti papularum eruptiones.

Crito in tertio de ornatu in hunc modū de eis scripsit. *Ad ficosas in mento eruptiones, velut Leucius praeceptor tradit*. Spumæ argenti, misyos crudi, æquas partes tritas insperge. *Aliud*. Thuris, drach. duas, spumæ argenti ʒ. quatuor, salis fossilis. ʒ. octo,* sandarachæ, ʒ. duas: trita insperge. *Aliud*. Cerussæ. ʒ. quatuor, myseos crudi, ʒ. quatuor, salis fossilis. ʒ. duas, sandarachæ. ʒ. duas: trita insperge. *Aliud*. Atramenti sutorij. ʒ. ii, sulfuris uiui. ʒ. duas, æruginis drac. j. nitri rubri drac. iii: trita insperge. *Aliud*. Elaterij. ʒ. quatuor, salis fossilis. ʒ. quatuor, atramenti sutorii drach. ii: mista insperge, & cum specilli humecti extremo admoue, quo videlicet pharmacum ipsum adhereat. Cæterum post pharmaci impositionē semine lini ex aqua trito utēdum est. Porrò ubi humidiora fuerint ulcera, ut ab ipsis aqua pura ueluti a fonte defluat, subscriptis compositionibus utēdū G erit. *Pastillus ad ficosas menti Papulas. Vsus est eo Artemidorus. Reprimit oēs tumores, qui accidunt ijs, quibus cicatrix male inducta est, veluti in ijs, qui futura vsi sunt, contingit. Compositio hæc est.* Squamæ æris. ʒ. iiii, atramenti sutorii. ʒ. ii, aluminis scissi. ʒ. ii, glutini fabrilis perlucidi. ʒ. ii. Arida tunduntur, & cribrantur, glutinum verò aceto maceratur, & tritis affunditur: rursusq; læuigatur, & formantur pastilli, quos usus tempore aceto dilutos illinimus. Hoc medicamentum ēt fistularū callos extirpat. *Alius Magni Clinici*. Aluminis scissi, æruginis corinthiæ, rubricæ sinopidis, chalcitidis, glutinis fabrilis, singulorum æquas portiones: componito, ac utitor, vt dictum est.

* Aliter iiij.

Alius Arij Asclepiadei. Milti siue rubricæ sinopis, æruginis corinthię, aluminis scissi, gallæ omphacitidis, malicorij, æquas singulorum partes, gummi duplum: aceto excipito, ac utere ut dictum est. ¶ *Alius Apollonij, vt Charixenus tradit*. Squamæ æris, misyos assati, arupigmenti, singulorum. ʒ. duas, diphrygis. ʒ. tres, æris usti. ʒ. quatuor, chalcitidis ustæ. ʒ. quatuor, glutinis fabrilis ʒ. iiii, aceto diluito, & pastillos formato: quibus uelut superioribus utitor. *Andronis pharmacum accommodatum*. Atramenti sutorij drach. ii, myrrhæ drach. ii, thuris drach. iiii, aluminis scissi drach. iiii, malicorii drac. viii, gallarum drach. octo, aristolochiæ drach. octo: uino austero exceptis ut prædictis utere. H

Critonis, ad Lichenas in mento.

Cōsequenter uero Crito ad lichenas mēti scripsit hoc modo. Ad mēti lichenas quæ iniucūdissima est affectio. Nā & pruriginē inducit, & affectarū partiū circūtentionem, & periculū non modicum: proserpit. n. aliqñ per totā faciē, oculosq; contingit, & ferme extremæ fœditatis causa existit. Quapropter diligentiore cura utendū est, inspiciendo tū paroxysmos. i. irritationes, tū interualla & remissiones, ita ut etiā ab inueteratis recentes disparemus: in quibus conueniet uti reficcantibus medicamentis. Cū verò in psoram aut lepram transierint, supra reficcantia etiam extersoriorum, & repurgantium erit usus, & postea sane subscriptarum item compositionum.

Crispi amici ad recentes in mento, siue alia faciei parte lichenas.

Tritici grana multa in incudem imponito, deinde laminam æris igni candefactam tritico superponito, & resolutū ab eo liquorem calidum adhuc auferto, ac super lichenas linito. Hoc solo multos curatos scimus. *Aliud*. Maluæ agrestis semen tenerum adhuc colligito, mundato, ac tundito, succumque reponito, atq; eo assidue illinito. *Aliud*. Portulacæ succum assidue illinito. *Aliud*. Oleæ æthiopicæ lachrymā cum aqua terito, & pauco adiecto styrace misceto, & imponito. *Aliud*. Vlmi lachrymam aqua dissolutam imponito. Quòd si inueterati sint lichenes, sequentes

A quentes cōpositiones adhibendæ sunt: Albuci radicē aceto coctam, & tritam illinito. Viticis folia trita cum aceto imponito. Capparis folia trita cum aceto imponito. Rumicis hortensis radicis corticem ex aceto tritum, loco prius cū nitro præparato imponito: Chamæleonis radicem aceto coctā, & tritā imponito: Cæterùm cùm ad lichenum curationē multa, & uaria medicamina existant, particulatim de singulis transigam, initio è pastillis sumpto. *Pastilli Lichenici.* Glutinis fabrilis drach. quatuor, alij duas habent: sulfuris uiui drac. ij. chamæleonis drach. quatuor, thuris drac. ij. aceti heminæ dimidium: glutinum aceto dissoluitur, deinde aridis adijcitur. Vsus tempore, quantū satis est, aceto dissoluito, calidumque imponito. In alijs exemplaribus singulorū par pondus cōtinetur: *Alius.* Chamæleonis, sulfuris uiui, utriusque, ʒ. iiij. lachrymę oleæ æthiopicę: ʒ. ii. thuris. ʒ. i. aceti quantum satis est, iuxta alios, Alcyonij. ʒ. ij: chamæleonis nigri. ʒ. iiii: pyrethri. ʒ. ij. sulfuris uiui. ʒ. iiii. thuris. ʒ. iiij. glutini. ʒ. iiij. aceti acerrimi heminas iiij. *Alius.* Lachrimæ oleæ æthiopicæ. ʒ. iiii. sulfuris uiui. ʒ. iiij. alcyonij. ʒ. viij. spumæ nitri. ʒ. viij. alicæ aceto coctæ. ʒ. viii. aceti, quod satis est. *Alius:* Alcyonij usti. ʒ. ij. chamæleonis nigri. ʒ. iiij. radicis albuci. ʒ. iiij. sulfuris uiui. * ʒ. ij. thuris. ʒ. ij. pyrethri. ʒ. ij. spumæ nitri. ʒ. ij. glutinis. ʒ. iiij. aceti, quod satis est. Porrò extenta iam affectione, & callosa reddita, sequentibus utendum est medicamen-

* Aliter iiii.

B tis. *Humida ad Impetiginum affectus.* Misyos peregrini, thuris, myrrhæ, aluminis scissi, singulorum. ʒ. * octo. aloes, sulfuris uiui, utriusque. ʒ. iiii: excipe passo, ut strigmentitiam spissitudinem accipiant, & bis, aut ter in die præfrictis, illine: forinsecus autem conseruandi pharmaci gratia, uesicę pelliculam, aut oui testam, aut uiridia folia quātum satis est impone. *Aliud.* Misyos. ʒ: iiii. acaciæ. ʒ. ii. squamæ æris. ʒ. iiii. sulfuris uiui. ʒ. vi. chalcitidis. ʒ. viii. gummi. ʒ. viii. aceti, quod satis est: in quo, ubi gummi dissolueris, reliquaq; admiscueris, amurcam inijce, & probè conquassata reconde, ac utere, ut dictum est. *Aliud.* Sulfuris uiui, thuris, myrrhæ, atramenti sutorii, misyos crudi, singulorum. ʒ. ii. gummi. ʒ. iiii. aceto, & cedrino oleo, quod satis est dissoluito, eodēque utere modo. *Ex scriptis Zeuxidis, Aliud.* Chalcitidis crudæ, misyos crudi, myrrhæ amineæ, sulfuris uiui, singulorū æquales partes: gummi duplū aceto dissolutum: excipe oleo cedrino. Verùm cedrinum prius coquere oportet, usq; ad mellis crassitudinē. *Aliud Diodori.* Lachrymæ oleæ æthiopicæ. ʒ. xx. gummi. ʒ. xl. atramenti sutorii. ʒ. xvi. sulfuris uiui. ʒ. x: thuris. ʒ. x. æruginis. ʒ. x. acaciæ. ʒ. x. myrrhæ aminææ: ʒ. x. aceti, quod satis est. Et ubi dissoluta fuerint singula, ac læuissima reddita, excipe amurca condensata, & repositis utere. Adnectantur porrò, & aliæ compositiones. *Illitio cocta ad Lichenas inueteratos, quæ citra ulcerationem persanat.* Atramenti sutorii, *

* Aliter iiij.

C fœnigræci moliti, * cardamomi, singulorū. ʒ. ii. melanthii sesquidrac. foliorū caprifici sesquidra. † aceti acerrimi, quod satis est, Lęuigata ad mellis spissitudinē reducito, deinde coquito, & postq̃ nigrum factum fuerit, & condensatum pharmacum, tollito, illinito, † insuperq́, lichenas abluito. *Heraclidæ Tarentini illitio Lichenica, sanat citra ulcerationem.* Polentarum. ʒ. viii: glutini. ʒ. vi. atramenti sutorii. ʒ. iiii. chalcitidis. ʒ. iiii. sulfuris uiui. ʒ. iiii. spumæ nitri. ʒ. vi. alcyonii. ʒ. iiii. myrrhæ aminęæ. ʒ. ii. aceti heminas iiii. *Dionysii condiscipuli, sanat citra ulcerationem.* Farinæ hordeaceæ sextarium unum, atramēti sutorii unc. i. corticū radicum rumicis syluestris sextarium unum, sulfuris uiui unc. i. myrrhæ sesquiunc. gummi unc. i. aceti heminas vi. Rumicis radicem coquito, & ubi dissoluta fuerit, extractam terito: hordaceā uerò farinam in residuū liquorē conıecta coquito: atq; ubi rectè habuerit, reliqua inijcito, & ablatis utitor, *Illitio Socrationis cocta.* Farinæ alicæ sextarios * sex, sulfuris uiui. ʒ. xvi. misyos peregrini. ʒ. xvi. cimoliæ. ʒ. xvi. chalcitidis. ʒ. xvi. spumæ nitri. ʒ. viii. alcyonii. ʒ. viii. aluminis scissi drach. viii. radicis albuci unc. viii. myrrhæ drach. octo, thuris drach. octo, lachrymæ oleæ drach. octo, ammoniaci thimiamatis drach. octo: aceti * heminas tres. Alcyonium, & albucum in aceto coquito, ubi uerò ad dimidias redactum fuerit pcolato, & in colamento ammoniacū, myrrhā, thus, oleæ lachrymā, dissoluito: deinde terito,

* Al. καρδάμου
† Aliter προσπονίπτων αὐτοὺς, i. prius ipsos abluens.
* Aliter iii.
* Aliter sextarios.

D aridaq; inijcito: alicā uerò in residuo liquore coquito, & dissolutā reliquis adiicito, simulq; terito, ac utitor. *In alijs Collectaneis sic habet.* Sulfuris uiui, misyos peregrini, chalcitidis, singulorum ʒ: xvi. nitri, aluminis scissi, alcyonii, radicis albuci, thuris, lachrymæ oleæ, terræ cimoliæ, ammoniaci thymiamatis, singulorū. ʒ. viii. aceti heminam unam. *Alia ualde efficax.* Aceti acerrimi sextarios vi. farinæ hordei sextar. * duos, mannæ sextarium i. radicis rumicis agrestis. ʒ. xx. † ueratri albi. ʒ. x. alcyonii drach. xv. cardamomi drac. iiii, terrę cimoliæ drac. viii, glutinis, ʒ, xvi, spumæ nitri drach. xvi. halicacabi uirgultorum uiridium manipulum. Componito. Quandoquidem uerò multi pharmacorum, quæ illinuntur compositiones recusant, amantq; magis emplastrorum impositiones, utpote quæ neque sudoribus obortis diffluunt, neque reficcata cutem circuntendunt, meritò etiam ipsorum præparationes subiungimus.

* Aliter unum.
† In textu sunt quinque, aliter octo.

Emplastra Lichenica, quæ citra exulcerationem liberant.

Ceræ, picis coctæ, thuris, terebinthinæ, sulfuris uiui, singulorum libræ dimidium: liquabilia cum aridis committito, *Aliud.* Thuris drach. viii. aluminis ʒ rotundiʒ drach. viii. atramenti sutorii drach. octo, sulfuris uiui drac. iiii, glutinis. ʒ, iiii. radicis chamæleonis. ʒ, iiii: ceræ drach. octo, picis crudæ, heminas duas. Picem, & glutinum coquito, atq; ubi condensata fuerint, cerā inijcito, aridisq; affundito, ac repositis utitor. *Aliud, Facit ad Lichenas eleuatos, adeo, ut reprimat ea,* quæ

quæ residua putantur. Mannæ thuris, picis, utriusque. ℥. octo: bituminis. ℥. octo: ceræ. ℥. octo, resinæ E pinus. ℥. octo, sulfuris uiui. ℥. viij, olei cyprini parū. Coquito ut dictū est, & sublatis utitor ī linteo lū, aut pelliculam tenuem infartis. ¶ *Aliud, citra ulcerationem remouet.* Picis brutiæ liquidæ † sextariū unum, ℥ mannæ lib. i, sulfuris uiui lib. i, farinæ lupinorū. lib. i: pro consuetudine componito, deinde chalbani sextantē adijcito. Est hoc ex valde probatis. Alia exemplaria farinā nō habēt, neq; chalbanum. *Emplastrum Lichenicum Philotæ, citra ulcerationem sanans. Exhibitum est à philota sodali per uersus scriptum.* Chalcitidis assatæ, chrysocollæ, misyos assati, squamæ æris, diphrygis, salis ammoniaci, terræ heretriæ, singulorum drach. * quatuor: sulfuris uiui. ℥. xii: atramēti sutorij, floris lapidis asij, æris usti, singulorū. ℥. vi: soreos drach. v, aluminis liquidi drac. iiij. Hęc omnia te rito, deinde aceti heminis xij. affusis, per dies v. sub canicula Soli exposita itidē probe terito, donec pharmacum redditū fuerit ęruginosum, siccumve. Porrò in alio mortario thuris uncia una, myrrhæ sextās, aloes unc. j, ladani quadrās, opopanacis * quadrās, aceto dissoluta ad strigmentitiā crassitudinē præparētur, atque ubi rectè habuerint, ad ea, q̄ in Sole lęuigata sunt, abiiciantur, rursusq; teranī, addaturq; aristolochię rotundę & longę, utriusque tusę, & tenuissimo cribro ex cussæ *. ℥. j. Postquam uero iam trita emplastri formā acceperint, liquescibilia prius liquefacta & frigefacta inijcito. Sunt autem hæc ceræ, ℥. cx, terebinthinæ. ℥. xx, chalbani. ℥. x, olei hemin. i, & F probè emollitis ac repositis utitor. Hoc pharmacum duplicem aspectum uidentibus exhibet. Cęterum si affectio pertinacius perseueret, & pharmacorum impositionem respuat, excoriatorijs appellatis remedijs utendum erit: promptè enim superficiem auellunt.

*Aliter lib. i.

* Aliter vi.

* Al. sextans.
* Al. ℥. iii.

* Aliter vnc. i. aliter. ℥. ii.

De excoriatorijs Lichenum.

Excoriatorium Lichenum, quo Pamphilus Romæ usus plurima lucratus est, cum in urbe Mentagra appellatus morbus inualesceret. Squamæ æris drach. vj, auripigmenti drach. iiii, sandarachæ drac. iiij, æris usti sesquidrach. ueratri albi sesquidrachmam, uentrium cantharidū sesquidrac. Singula per se terito: deinde simul mista, cedria excipito: & ad strigmenti dēsitudinē reducta, pyxide æris cyprij reponito. Vsu autē expetente, nitro & aceto exiguo perfrictis lichenibus, pharmacū hoc cū spatula illine, ac affrica: deinde interiecto spacio derade, rursusq; pharmacū impone: deinde ubi bis uel ter hoc feceris, quo facilè deradi possit, rursus imponere tēta, illitis locis cū uesicæ bubulæ, aut alterius cuiusdam animalis pellicula intectis, hæc enim pharmacū ne defluat cōseruat, & alias leuis est: post pelliculæ autem impositionē, fasciola leuiter obligatum sinito. Præstiterit quidem per noctem adhærere, aut saltē ad aliquot horas, usquequo bullas excitet saniē complectentes crassam & glutinosam. Deinde uero lauare præcipimus, & in balneo morari: nā G & hoc ad hanc curationem auxiliatur: sit autem calidius balneum. Quo siquid uti prohibeat, fomētum aquæ multæ calidæ adhibendū est: quo deterso panis ex aqua mulsa subactus cataplasmatis modo imponatur. Porrò ubi sordida iam facta fuerint ulcera, splenium ex emplastro uiridi imponito, exigua parte de excoriatorio adiecta. Cæterum sanie exclusa & nulla crustula ulceri incumbente, splenium albū imponito: atq; hac curandi ratione donec cicatrix penitus inducatur utitor, singulis diebus fomentum adhibens, & nouum splenium imponens. Post cicatricē plene inductam, si qua suspicio reliqua sit eodem curationis ductu utendum est. Antequam uerò excoriatoria imponantur, circunsitas & vicinas licheni partes pharmaco aliquo inflāmationē arcente in splenio excepto, integere, ac tueri oportet, nimirū lichene sua extrema linea semper parum quiddam ex sanis corporibus effricante & inuadente. Hæc communis mentagræ curatio est. *Aliud Excoriatorium Axtorij.* Squamæ æris drachmas sex, atramenti sutorij drach. quatuor, cantharidum sesquidrachmā, ueratri albi sesquidrach. sandarachæ drach. i. excipe cedria.

*Aliud Apij * Phasci, ad Mentagras, quod citra cicatricis uestigium sanat. Facit & ad Alopecias inueteratas.* Cæterum alopecias in Sole, aut ad ignem illinito, & bulla excitata, ea acu perpungito, ac humore excluso, cum ceratis curationem perficito: post inductam enim cicatricem enascun- H tur pili. Atq; hæc quidem in alopeciis: in lichenibus uero uelut prædictum est utitor. Pharmacū ipsum hoc modo hēt. Sandarachæ. ℥. ii. auripigmenti. ℥. ii. squamæ æris. ℥. ii. ueratri nigri drac. i. elaterii drach. i. uentrium cantharidum. ℥. i. excipe cedria. *Aliud.* Cantharidum drac. i. & dimidiam, ueratri albi tantundem, auripigmenti drac. duas, squamæ æris tantundem, atramenti sutorii. ℥. i. scammoniæ. ℥. duas, * excipe cedria. *Aliud.* * Auripigmenti vsti drach. ii. squamæ æris cyprij drac. vi. chrysocollæ drach. i. atramenti sutorij drac. i, ueratri nigri drach. i. aluminis scissi drach. i. succi thapsiæ drach. i. scammoniæ drach. i. cantharidum drach. i. cedriæ, quod satis est. *Emplastra uiridia Lichenica.* Post excoriatoriorum usum emplastra uiridia, & alba imponere oportet, quare rationabile est, & illorū præparationes adscribere. *Emplastrum uiride Pamphili. Hoc vsus est Pamphilus in Mentagra post rupturam bullarum.* Ceræ lib. i. æruginis rasæ * sexuncē, resinæ frictæ lib. duas, olei cyath. iiii. aceti acerrimi quantū sufficit. Aeruginē cum aceto in Sole terere oportet: liquescibilia autem liquantur, & refrigerantur, ac deraduntur, liquidisq; adiiciuntur. *Viride Demosthenis.* Ceræ lib. ii. resinæ frictæ lib. i æruginis rasę trientem, mannę trientē, olei æstate cyath. iiii, hyeme cyath. vi. aceti quantum sufficit. *Viride Herophili.* Aeruginis drach. ii. mannæ drac. iiii. adipis uitulini drach. xii. chalbani drac. iii. ceræ drach. lxxx. resinæ drac. uiginti. aceti

†Al Phthusci.

Aliter i.
*Aliter æris.

*Al. quadrantē.

A aceti, quod satis est. *Tryphonis antiqui emplastrum Euchorum à bono colore dictum.* † Aeris usti trientem, aluminis rotundi sextantē, æruginis rasæ sextantē, salis ammoniaci sextātē, mannæ sextantem, ceræ lib. ij. resinæ frictæ lib. ij. olei sextantem, aceti, quod satis est. *Antonini emplastrum. Hoc Timocrates post Lichenas excoriatos imponit.* Ceræ. ℥. c, colophoniæ. ℥. cc. squamæ cypriæ. ℥. xii. aluminis rotundi. ℥. xij. æruginis. ℥. xij. mānæ. ℥. xii. chalbani. ℥. xij. olei heminā * vnā, aceti, qđ satis est. Annectendæ his ēt emplastrorū alborum ꝑparationes: nam his post uiridia utendum est mundis iā factis ab excoriatione ulceribus. Etenim cura habenda est, ut citra callū cicatrix inducatur, atq; ea gratia eiusmodi pharmaca in usum ueniunt, q̄ multā ad tactum lenitatē inducunt.

* Al. Aeris usti ℥. iiii, alumiois rotūdi ℥. iiii, æruginis rasæ. ℥. ii, salis ammoniaci. ℥. lj, mannæ &c.
* Al. heminas duas.

Emplastrum Album aquosum appellatum. Hoc Magnus circulator usus est post Lichenas excoriatos. Spumæ argenti lib. j. ceræ tyrrhenicæ lib. i. olei sextarium. j. cerussæ lib. j. aquæ sextarium. j. Spumam argēti, cerussam, & aquā terito, atq; ubi læuigata reddita fuerint, paulatim oleū adstillato, assidueq; terito: & postquā unita fuerint, in uas fictile trāslata igni imponito, assidueq; agitato: & absorpta iā aqua, cerā inijcito, qua dissoluta, in mortarium transferto: & emollitis repositis utitor.

Emplastrum Pancratiastarum, siue athletarum, Trypherum, idest delicatum appellatum. Facit item ambustis, ut citra cicatricis uestigium sanentur. Spumæ argenti. ℥. xxv. cerussæ. ℥. xxv. plumbaginis B lotæ. ℥. xxv. ceræ. ℥. xvi. terebinthinæ. ℥. xvi. olei heminā unam, aquę tantundem: cōponito, ut dictū est. *Megetis chirurgi.* Cerussæ lib. ij. cerę lib. j. terebinthinę vnc. i. † spumę argenti lib. j. olei lib. iij. aquę sextarios ij. componito. *Diophanti ad ambusta, & intertrigenes. Conseruat & faciem rosaceo dissolutum.* Spumę argenti * torrefactæ. ℥, xij. medullę ceruinę. ℥. xvi. cerussę * torrefactę. ℥, xij. cerę. ℥. octo, terebinthinę. ℥. octo, thuris drach. octo, olei heminas iiii. pro more componito. *Manna emplastrum, medicamentum accommodatum.* Spumę argenti. ℥. c, cerussę. ℥. c, cerę. ℥. l. terebinthinę drach. xxv, mannę drach. xvi, aluminis scissi drach. † xl, olei heminas ij, & dimidiam: componito, & reposito utitor. Affrictis porrò, & extritis lichenibus à quocunque tandem medicamento, pręsertim uerò ab excoriatorijs, subscriptis utendum est.

† *Aliter ij.*
* Al. ablutæ.
* Al. Ablutæ.
† *Aliter vij.*

Compositio Menecratis, quæ Proteus excoriatorium appellatur.

Picis brutię pellucidę siccę, & electę drach. ij. & dimidiam, resinę pinus pellucidæ lib. j. * & quadrantē, ceræ ponticæ tantundem, chalbani * quadrantem, aceti heminam unā. Liquescibilia ad splendidum ignē, donec non inquinent, coquito, deinde chalbanū adiicito: atq; ubi dissolutum fuerit, ab igne ablatis, acetum paulatim instillato, assidueq; moueto, animaduersione habita ne ebulliat: & insumpto iam aceto, pharmacum in magnū mortarium transferto, ac diligenter te- C rito, donec ad melinum colorem reducatur: deinde in pelliculam albam inspissatam repositum seruato. Vsu uerò exigente, in pelliculas quantum ad integendos affectos locos satis, infartum imponito, & tertio quoque die soluito: nonnunquam usque in diem duodecimum imponito, ita ut quatuor fiant solutiones. Hoc pharmacum squamas discedere facit, & corpora attenuat, ac solida facit ad conuenientes excoriationes.

* Aliter uel.
* Aliter ℥. iii.

Quæ Archigenes in secundo Pharmacorum secundum genus Pharmaca scripsit ad Papularum in mento eruptiones, † & ad ficosas eminentias.

Papularum in mēto eruptiones, ex myrti baccis, malicorio, argēti spuma, æris flore, paribus partibus exceptis, cum uino obline: in ficosis uerò menti papulis, mentagris appellatis, & ab aliquibus lichenibus agrestibus, siue feris, faciūt quidē robustiora ex ijs, q̄ ad lichenas relata sunt: amplius aūt, & q̄ ad psoras, & lepras describentur. Mirabiliter uerò hæc compositio conuenit: atramenti sutorij drac. j. ueratri nigri drac. j. auripigmenti drac. i. uentrium cantharidum drac. ij. quidam etiam obolos tres insuper addunt, tritis utitor cum oleo, aut cedria, aut rosaceo, pręfricto prius loco: Fiunt. n. bullę, quibus per specilli cuspidē ruptis, rursus affricato, quo penetrare pharmacum possit, & mordere: deinde post horam fomento adhibito, ceratum rosaceum im- D ponito, hoc usquequo ad cicatricem perueniat facito. Quod si primum non * expueret, iterū iterumq; illinito. Facit & ad lepras, & leucas, alopeciasque, & psoras, excellēter: *Heraclidæ Tarentini, ex libris ad Antiochidem, ad capitis, & menti ficosos tumores, atque etiam alijs partibus eminentia ulcuscula.* Elaterij, & salis pares partes misceto, ac utitor: supernè uerò lini semen crudum ex aqua imponito, aut ficus paruas tritas. Eodem etiam ad * tubercula utendum est.

† *Aliter, tunc alias tum ficosas.*
* *vinceret.*
* *Aliter staphylomata.*

De Dentium affectionibus. CAP. 8.

EX dentium affectionibus aliquę sanè omnibus euidenter apparent: Quemadmodum cùm perforati sunt, aut denigrati, aut detriti: aut neq; frigida ferunt, neq; calida, sed ex utriusq; altero solo dolor eis contingit: Quedā uerò nō manifestè apparent in ipsis affectiones, uelu ti cùm ipse æger se sentire dicit circa corpus dentis dolorem in profundo obortum. Quidam. n. contradicunt asserentes, cùm os sit dens, eum citra dolorem affici, ueluti cùm aliquando prominentiores per limulam deterere cogimur, aut etiam ob aliā quampiam causam, de quibus paulo post mentionem faciam. Nunc enim citra rationalem, & naturalem demonstrationē testimonium his perhibere uolo, qui ipsum dentem dolere aiunt. Etenim cùm ego aliquando dolerem, diligentē super me ipso animaduersionē habui, utpote, qui iam audieram de hac dubitatione: percepi manifestè non dolentem modò, sed etiam pulsantem dentem, quemadmodū carnosæ

A. l. 3. f. 7. t. 1. fol. 147. g h

partes inflammatione uexatę consueuerunt. Quare mirum mihi uidebatur, quòd & hęc affectio E
quã phlegmonem, siue inflãmationem appellamus, in dente oriri posset, qui lapidem, & duram
substantiam habet. Atqui cùm ẽt alio tempore dentem dolerem, manifestè sensi non ipsius dẽ
tis, sed gingiuarum dolorem eũ esse, inflammatis uidelicet ipsis, ut etiam citra coarctationem do
lerent: quin, & ob uicinitatẽ dentium natura durorũ, aucto dolore ob coarctationem. Quapro-
pter utriusq; doloris sensum expertus, aliũ quidem in gingiuæ, alium in ipsius dentis substantia,
esse clarè scio: & id asserentibus testimonium præbeo, ꝙ ipsi aliquando dentes dolent. At uerò
nerui, qui ad radicẽ dẽtis enatus, & substratus est, dolorẽ aliquando fieri, neruo imaginationem
cõfusam, & indiscriminatã incertamve apud plerosq; exhibente, tanquã ipse dens doleat cõsen
taneum rationi est: nam & huius rei manifestum periculum aliquando in me ipso feci. Et sanè, ꝙ
remaneat adhuc parua doloris portio exempto dente, innascitur ob nerui inflãmationẽ, cùm
dolor nerui leuior tñ reddatur cũ ob id, ꝙ non amplius tendatur ob cohęrẽtiam ossis extenden
tis, tum ꝙ liber factus respirationem quandam habeat, eumq; remedia, q̃ adhibẽtur, cõtingere
possint. Neq; enim per contactum, neq; per distributionẽ, possibile fuerit inflammatum neruũ
curare, utrinque à dentium locellis coarctatũ, & ab anteriori parte ab ipso dente. Si uero liuidi
per oẽm suã substantiam facti appareant dentes, nihil mirum est ipsos quid inflammationi simi F
le pati. Cui rei ex eo quis amplius fidẽ habeat, ꝙ ex nutrimento ferè per omnẽ animantis ætatẽ
incrementũ accipiant. Id quod euidenter sæpenumero apparet in ijs dẽtibus, qui exemptis op
positi sunt, utpote qui semper augescunt: quantum uero augescunt, tantũ in ciborum mansu de
teruntur. Cum uero impossibile sit incrementum accipere citra nutrimentum, omnino duabus
affectionibus, & his contrariis obnoxij erunt, inopiæ uidelicet, & redundantiæ alimenti, qđ eis
suppeditatur. Inopia igitur aridiores & macriores, alimentumq; non sentientes, & ob id tenuio
res eos reddit: redundãtia uero consimilẽ in eis affectionem excitare potest, qualis est circa car-
nosas partes inflammatio. Eius igitur curatio fiet iuxta eundem scopum, quẽ habent propositũ
qui inflãmationes curant: qui sanè est ut redundantia euacuetur, partim discutiendo, partim eã
repellendo. Cæterum tenuitatis dentium ob alimenti inopiam remedium nullum est: laxari.n.
tunc & moueri ipsos necessarium est, compage ipsorum laxiore facta, cum non solum ipsi den-
tes, sed & locelli eos cõplectentes sint attenuati. Hæc itaque affectio † senibus accedit citius aut
serius, uelut etiam magis aut minus: quæ uero proportionem ad inflãmationem habet magis iu
uenes corripit. Auxiliari tñ etiam senibus oportet, auxilio gingiuis exhibito: ita autẽ appellantur
carnes quæ dentes comprehendunt, ubi primũ è locellis emergunt. Ipsas itaq; adstringentibus G
medicamentis robustiores, & magis circa dẽtem adstrictas, facere oportet, tanquã q̃ & ipsæ ali-
quid faciant ad stabilitatem, ac firmitatem dẽtium, quæ ob exactam compagis ipsorũ congluti-
nationem contingit. At uero foramina dentium ex humorum acrium, erodentium influxu per
ficiuntur, uelut ulcera in cute citra externã causam. Verum in cute id assidue & multis: in ossibus
raro cõtingit, quanto uidelicet minus, quã cutis, noxæ exposita sunt ob duritiẽ naturalẽ. Mani-
festum igitur quòd erosorum corporũ medela erit per resiccationem uitiati influẽtis humoris:
qui si paucus fuerit, localibus auxilijs ex resiccantibus pharmacis cõtingere medela potest: eorũ
uero materiã paulo post dicemus. Si uero multus influens humor fuerit, uniuersi capitis ratio ac
prouidentia habenda est: atque si ipsum quandoque propter totum corpus affectum sit, ẽt reli-
qui corporis cura habẽda erit. Porrò erosos dentes, qui id mali ꝑ mollicie, perpessi sunt, redde
re oportet duriores & affectioni minus obnoxios, atq; id ꝑ austera & acerba medicamẽta. Cæte
rum liuidos redditos per resiccantia curare oportet, ut qui ex humorum uitiatorum influxu id
patiantur. Simili igitur curatione indigent cum perforatis.

† *Additur in antiqs, ἐξανάγκης, id est ex necessitate.*

De Gingiuarum curatione. CAP. 9.

GIngiuis ex inflammatione dolentibus optimum pharmacum est oleum lentiscinũ calidita H
te temperatum ore retentum. Sit autẽ recens, nam uetustius tanto recẽtiore peius est, quan
to ætate antecellit. Imponatur autem uasculum, in quo calefit lentiscinũ, in aliud maius uas, qđ
satis aquæ calidę complectatur: Maximopere itaque inflãmationi gingiuarũ hoc conducit. Nec
uero minus etiam si iuxta aliam quandam partem, cum pelliculæ linguam ambientis, tũ succin
gentis totum os, aliquis dolor ob inflammationẽ oriatur, dolorem sedat lentiscinum: repellit.n.
citra molestiam & absque asperitate, quam pleraq; austerorũ habẽt: discutitq; citra mordacita-
tem, cuius rei inflãmatis præcipuus usus existit: Quidã uero medici cõmuni quadã falsa ratioci-
natione utentes inflãmata lædunt. quare ea re semel perpensa de cætero uitare oportet. Existi-
mant.n. si adstringentia solũ, id quod influit repellendo, inflammatis prosunt, atq; aliquando ẽt
quid ex contento circa inflammatam partem, ad uenas membrũ ipsum nutrientes exprimẽdo,
uerisimile ob id esse, id quod amplius adstringit, amplius prodesse: eodem modo etiã id quod
magis digerẽdo discutit, magis auxiliari opinantur, quã ea, quæ moderate idẽ præstant: nõ ani
maduertẽtes, quod alterum ipsorum intensum inflammatis dolorosum existit. A uehemẽter.n.
adstringentibus partes simile quiddã contusioni perpetiuntur, nimirum cum substantia ipsarũ
uiolenter condensetur: ab acribus uero erosioni quid simile contingit. Merito igitur moderatũ

A in utraque facultate immoderatis præfertur. Hæc igitur sufficienter mihi præfatus uideor, Cæterum de affectionibus citra dolores deinceps narrabo. In dolore dentiũ citra gingiuarum inflãmationem, aliquando in ipso proprio dentium, ueluti dixi, corpore, aliquando uerò in neruo dolorem fieri contingit. Vehementissimis igitur opus medicamentis, siue quis repellere, siue discutere uelit doloris causam, siue humor sit, siue flatus uentosus. Et propterea sane pleraq; ipsorum ex acerrimo aceto præparantur. Adscribam autem ex ordine, quę aliorum relatione nobis tradita sunt, initio ab iis, quæ Archigenes tradidit sumpto.

Quæ Archigenes ad dentium dolores conscripsit.

¶ Dolentes dentes colluant acri aceto calido cũ galla. Aut halicacabi radice, cũ aceto, & galla: Aut pinguibus tædis in aceto feruefactis: Aut myrti remulis, & galla cũ pice in aceto tepefactis: Aut hyoscyami semine, & foliis cum aceto: Aut cedria, uel ꝑpoli, uel nardo, uel solano. Aut succo eius, uel cappari, uel aliis, uel myrti ramulis, siue in aceto, siue uini fęce calida feruefactis. Aut polii folijs, uel ipsa herba, uel agrestis cucumeris radice, uel marrubio, singulis cũ aceto, pipere, & nitro: Aut radice chamęleontis eodẽ modo: Aut hyssopo, uel staphide syluestri, uel ruta cum uino: Aut pulegio, cũ aceto mulso: Aut platani pilulas, uel rosas aridas, in uino albo ad tertias coquito: & uinum in fictili seruato, eoq; assidue dẽtes colluito. Eodẽ modo utere pẽtaphylli siue quinquefolij, quæ ab aliquibus eupatorium dicitur, radice cocta ex uino, aut pulegii large cocti decocto: Aut cornu cerui in posca coctum colluito: Aut brassicæ cauliculos tres, & soreos ℥.ij, in aceti sextario uno ad tertias coquito, & colluito. Egregie uero facere fertur ranæ in aqua & aceto probe coctæ decoctum diutius ore retentum. Mirifice facit dens caninus ustus, & tritus, deinde cũ aceto coctus, & ore retẽtus: Aut malicorio, & galla aceto incoctis utitor: Aut squilla ex aceto calido: Aut squillæ medullã in minutas partes dissectã sub libræ unius põdere, & in aceti sextarium iniectam, in uase fictili condito, ac inueterari finito, uase in asinino stercore ad dies xxx defosso, & utitor: Aut asinino lacte colluito: hoc & eos, q̃ mobiles sunt corroborat: Aut halicacabi corticis, & tædę in aceto extinctę, decocto large ĩcocto colluito. Aut cornu cerui in acido garo incoctum colluito: aut idẽ ex aceto colluito: Aut tithymali radicẽ in uino ad dimidias coctã colluito: Aut hyoscyami radicẽ aceto mulso coctam colluito: Aut tædarum ramenta, malicorium, alumen rotundum siue scissum, in aceto, ad tertias coquito, ac tepidũ colluito: Aut helxines radicẽ in aceto ad tertias coctã in ore detineto: at ubi os saliua refertum fuerit, eo aperto effluere finito: Aut allium, & arũdinem alexandrinam acerrimo aceto feruefactam colluito.

C Aut hyssopum, aut thymum, aut origanum, per se, & simul aceto cocta colluito: Aut pyrethrum cũ hyssopo, & colocynthidis medulla, similiter in aceto coquito: liquoremq́; ex eis longo tẽporis spatio in ore contineto: Aut colocynthidẽ uino calido macerato, & diutius ore teneto: multã enim pituitã ducit, & dolorẽ leuat: Aut alliorũ, & erucæ seminis, ac nitri decocto collue: Aut ranunculũ in uino coquito, & præmundato prius dente colluito: aut sycamini hoc est mori, arboris lac in uinũ infunde, simulq; lanas succidas in ipsum exprime, tepefac, & ꝑ lanas sordidas maxillæ infunde: extrahit pituitã, & dolorẽ tollit. In his oĩbus Archigenes catalogũ fecit pharmacorum incidendi, discutiendi, ac calefaciendi ui præditorum. raro aliquid ex acerbis admiscẽs, quale est ipsa galla. Porrò cũ semel tm̃ solanum posuerit, miratus sum cur id admisceri uelit cum nulla ratione iuuare possit, præterq̃ ea, iuxta quã colica pharmaca prosunt, stupefaciendo uidelicet doloris sensum. Quid igitur amplius parabilium Apollonij relationem faciam, cũ parum absit quin oĩa comprehenderit Archigenes? Qñquidẽ uero Apollonius ipse quibusdã à se traditis testimonium præbet, tanquam è uestigio sedantibus dentium dolores, uisum etiam mihi est illa ipsa adscribere secundum ipsius Apollonij uerba, quæ hoc modo habent.

Apollonij, e uestigio dolores dentium sedat.

D ¶ Alliorũ nucleos v, thuris masculi obolos iij, myrti ramulos lõgitudinis duorum palmorum duos, ex his folia decerpta per se terito, similiter & alliũ, & thus: deinde simul oĩa in nouã ollã conijcito, & aceti heminã i, superfundito: ac coquito spatula ex tęda agitando, donec ad dimidias redigat: atq; ita tepido utitor. Oportet ãt liquorẽ hũc in dolẽte parta ad multũ tp̃s tenere, donec lquor ipse cõsumat: Cõmodũ est, & ante hoc balsami succũ colluere, aut corticem imponere super dolẽtẽ dentẽ: qui si nõ adsit, panacis succo contuso, inde defluentẽ liquorẽ instillare.

Post prædicta, Archigenes remedia perforatorum dentium cum dolore & absq; dolore conscripsit in hæc uerba.

Oblitionibus porro, & epithematis eiusmodi utitor. ¶ Sory ægyptiũ resina terebinthina exceptum obline, idemq; cauernæ inde: Aut compositionem ex duobus piperis generibus inde, nardino, aut rosaceo dissolutam, & maxime amygdalino: quin & in aurẽ eiusdẽ partis instilla, summe facit. † Aut gallam læuigatã, aut lycio, aut resina terebinthina exceptam, obline præpurgato dente: Aut pulegij comam tritã denti indito: Cæterum in maximis dẽtium doloribus sum me facit hoc: Anguis senectam exurito, & cum oleo ad mellis solidi spissitudinẽ redigito, ac dentẽ prępurgatum ex eo integito, omniaq; circũsita oblinito, itemq; cauernis indito: aut senectam anguis non ustam dentibus apprimito, & excident. Aut uermes terrenos tostos cauernæ præmun-

† Hæc omiserat interpres. Aut sulphur ignem non expertum cum lycio exceptum, cauernæ inde, aut obline, præpurgato dente.

præmundatæ inſperge.aut araneorum oua unguẽto nardino diluta inde. Aut melanthium tor- E
refactum cum oleo obline:atq; ubi parumper concluſo ore tenuerit, pituitã collectam reiicere
iube:Aut piper,uel canchry,hoc eſt roriſmarini ſemẽ,opio exceptum in cauernam inde.Porro
ubi ueluti inflãmatione correpti fuerint,nitrum rubrum, & oſſium perſicorum nucleũ unita re-
ſina excipe dẽtẽ ex eis intege,ac donec*deciderint ſine:in cauernam uero piper,ſpumam nitri,
& chalbanum,cum melle inde:Aut ſtrigmenta,cum pipere eodem modo:Aut pyrethrum cum
myrrha:*Aut ſuccũ cyrenaicum,& piper ęquali põdere,cũ chalbano:Aut melanthiũ, & allii di
midium eius,ac parũ ſalis ſimul trita obline:dolorem tollit : aut blatæ piſtrinariæ auulſo capite
adipem cum roſaceo calefactum , & in aurem inſtilla, & in cauernã inde:aut gallã tritam cũ ce-
dria adhibe:Aut in aurem denti uicinã oleum ſeſaminũ,in quo uermes terreni cocti ſunt, inſtil-
la.Verum ipſo dolente dente hyoſcyamũ conterant:aut hederæ albæ cacumina quinq; cum ro-
ſaceo terito:& in mali punici putamine tepefacta,bis aut ter in die in aurem uicinam inſtillato .
Quin & ipſe fructus, cum uino tritus, denti illitus iuuat . Cæterum his relatis Archigenes etiam
hæc ſubdit.Summe facit cruentatis gingiuis,alumen liquidum duplo aloes pondere addito ad-
motũ:aut alumen ſciſſum,& myrtum tenuiſſime trita affricato . Vbi uero reſtrictæ fuerint, melle
ipſas illinito:Aut nucleorum oſſium,ſiue macherarũ perſicorũ partes ij, myrrhæ partẽ i,pmun- F
dato denti indito:à dolore liberat. At uerò perfractis, & dolentibus dentibus cauterium ignitũ
admoueto . ¶ *Apophlegmatiſmi pituitam extrahentes* . Poſt prædicta uero Archigenes ita ſcripſit.
Apophlegmatiſmi optimi ſunt in dentium dolore.Staphis agreſtis per ſe, & cum pulegio man
ducata:aut quod intra gallam eſt nigrum,dolenti dente cõterat,ſinatq; pituitam effluere:in op-
poſitam autẽ aurẽ duos hederæ corymbos cum roſaceo tritos inſtilla : aut myricæ fructus. ʒ.ii,
ſpumę nitri.ʒ.j,aluminis paulũ,alliorũ nucleos v,myrti folia pauca,cum aceto ad dimidias co-
que,ſpatula ex tæda agitando:idq; decoctum colluendum,ac ore continendũ præbeto: deinde
hiante ore pituitam effluere permittito:& poſt hoc,roſaceo ore colluto, ptiſanã ſorbendã exhi
beto,Si uero ex colluendo aliqua circa os ulcerata fuerint,croco,& roſarum ſucco inungito.
De Fomentis.Fomenta ad dentiũ dolorem faciunt,forinſecus ex ſale torrefacto, & milio in ſac-
culos cõiectis:aut per ſordidos panniculos probe calfactos.Quin & Epithemata conducunt ci-
tra aquam apparata,uelut ſunt,quę ex hordeacea farina fiunt,ſiue ex ſemine lini.Ipſius uero do
lẽtis dentis fomentũ hoc mõ adhibeatur. Origani aridi ramulũ in feruẽs oleum tinctum dolenti
denti ſuperne affricato:Aut ricini cauliculũ eodẽ modo: Aut ſtaphidẽ agreſtem ſtilo cuipiã acu
to infixam,eodem modo : Aut cera dolenti dẽti impoſita,ſpecilli extremũ calidiſſimum aſſidue G
adhibe:Aut opopanacẽ,& peucedani ſuccum unita linteolo illigato,& in feruenti oleo liquefa
cito:cum uero inceperit feruere pharmacum,denti imponito, & cum ſpecillo apprimito : utere
manè,& ueſperi. At in vniuerſum oĩ fomento cũ forinſecus,tũ intrinſecus ante cibum, nec non
poſt cibum,haud admodum multo temporis ſpatio ad cibum rurſus ſpectãte,utere.Cæterũ ſpe
cies fomenti,& hæc eſt:Dentẽ ualde bene prępurgato,& ęgro contecto,ac hiare iuſſo,hyoſcya
mi ſemine ſuffito:Quod ſi ad nullum prædictorum malum ipſum cedat,& dolor uehementer p
ſeueret, tenui terebello dentẽ perforato, ac dictis remediis utitor:hoc.n.modo magis prodeſſe
conſueuerunt.Si uerò neq; ſic profeceris,& uideatur dens tollẽdus eſſe,citra dolorẽ tollere poſ
ſis ualde conuenienti pharmaco hoc:Pyrethrum acerrimo aceto ad dies xl cõdito,terito,& re-
ponito:uſu uero exigẽte,reliquis cera obturatis, & probe munitis, ipſum dolẽtem pmundatum
hoc pharmaco integito:deinde hora ĩterpoſita digitis extrahito,aut ſcalpello exigito: Aut ſori,
cum acerrimo aceto ad multos dies imponito,& excidet:aut plumbaginem tritam cerato exce
ptam imponito :Educunt fortiter tithymali ſuccus,& ſori cum chalbano impoſita.

De ijs quæ Apollonius ſcripſit in primo Parabilium.

Primũ quidẽ eorũ caput,ſunt collutiones dentium doloribus conferentes,quę nihil amplius H
habent ijs,quæ Archigenes tradidit.Secundo loco refert,quæ ad eroſos dolentes dentes impo-
nantur,& indantĩ.Tertiũ locũ obtinent fomenta,& uſtiones.Quartum ſuffitiones ad dẽtiũ dolo
res.Quinto habẽtur cõmanducationes,& purgationes.Sexto gargariſſationes.Septimo poſtre
mum capite ea ſcripſit,quæ in dolore dentium auribus infunduntur:quorum nullius mẽtionem
facere uolui,cum ſi quis ea expetat ex libro illius petere poſſit,qui nõ adeo difficulter parabilis
exiſtit.Ego ſane ijs,quę Archigenes prodidit contentus ſui,Cum uero Apollonius,quę naribus
infunduntur conſequenter tradat,uiſa ſunt mihi etiam ea ipſa apponenda eſſe.

Quæ in dolore dentium naribus infundantur, ex Apollonio in primo parabilium.

¶Radicis betæ ſuccũ per ſe in naſum inſtillato,& ſolues dentiũ dolorẽ.Cumini quantũ tribus
digitis apprehendi poteſt,& myrrhæ magnitudinẽ fabę,& duplũ interioris cucumeris terito,&
lacte muliebri miſta in collyria redigito,eaq; in utrãq; narẽ indito:atq; ita attrahere iubeto,do
nec quis quinq; ſtadia percurrere poſſit:deinde pharmacũ emungat.Idẽ ad auriũ dolorẽ facit.

Ne eroſi dentes uacillent,neque fœtorem faciant.

¶Veratrum nigrũ erui magnitudine melle cocto exceptũ cauernis inde. ¶ *Ad dentes denigra-
tos*. Teſtam * Callainam aſſatam,ac tritam dentibus affricato. Hoc etiam gingiuas corroborat.

Aliud

Marginal notes:

* *Al. ἀποτακῆ. i. liquata fuerint.*
* *Al. myrto.
A.l.3.fol.5.c. f.248.c
* *Al. καλβινὴν.*

A *Aliud.* Sal fossile melle subactum in testula torreto, terito ac modica myrrha admista similiter affricato. *Aliud.* Pulegij partem unam, salis tantundem, melle subacta in eodem, donec in carbonẽ transierint, torreto, ac trita dentibus affricato. *Aliud.* Caricas exurito, ac terito, modicaq; nardo, ac melle admisto utitor: hoc & gingiuas comprimit. *Aliud.* Polentam acerrimo aceto subactam exurito, ac tritam dentibus affricato: hoc & gingiuas fortificat. *Aliud.* Alabastri usti.ʒ.viij, pumicis usti.ʒ.quatuor, salis torrefacti.ʒ.tres, tritis eodem utere modo. Ab horum usu collutione utendum est, uino odorato, in quo ad multum tempus iris sicca fuit macerata.

Quæ Asclepiades in primo Externorum ad dentes scripsit.

Heraclidæ Tarentini ad motos dentes.

¶Vtendum est spodio cyprio, ut per id gingiuæ cõprimantur: itemq; uerbasci radicibus coctis: postea ablutio fiat ex aqua myrti, aut rubi, aut lauri: deinde spodio rursus admoto, quies præcipiatur. *Aliud.* Veratri nigri manipulum, radicis mãdragoræ.ʒ.iiij, radicis hyoscyami.ʒ.iiij, in uas fictile conijcito, & uini chij, aut coi quàm optimi heminas tres superfundito, ac ad prunas luculentas ad dimidias coquito, indeq; liquorem excolatum ore retinendum præbeto. *Aridum ad motos dentes.* Terebinthi fructuũ torrefactorum.ʒ:octo, *aluminis scissi usti.ʒ.†viij, balaustij.ʒ.ii, * Aliter ii. † *Al.ij.*
B gallarũ.ʒ.i, croci:ʒ.i, myrrhæ.ʒ.i. tritis utitor. *Aliud.* Cornu cerui usti.ʒ.viii, rhois rubri, ʒ.iij, omphacij.ʒ.ii. balaustii.ʒ.iiii, corticis pinus.ʒ.i, myrrhæ Aminææ.ʒ.i: tritis utere. *Collutio ad Molarium dolores.* Radices smyrnii, cum aceto mulso coquito, & excolatum liquorẽ ore tenẽdum exhibeto.¶ *Aliud.* Rumicis agrestis radicẽ, & platani pilulas ex aceto mulso coquito, atq; ut dictũ est exhibeto.¶ *Commanducationes ad Molarium dolores.* Canchryos.ʒ.ii, origani.ʒ*ii. piperis albi.ʒ:i, myrrhæ drach.ii, uuæ passæ albæ, aut alterius quam pinguissimæ sextarij dimidium. *Aliter.ʃ. Vuam passam diligenter tundito, myrrham uero melle dissoluito: arida autẽ tũdito, ac tenui cribello cernito: postea uuæ passæ, ac myrrhæ adijcito, miscetoque, ac instar malagmatis emollito. Vsus uero tẽpore, nucis ponticæ magnitudinem commanducandam præbeto. Postquam uero collecta pituita fuerit, ægrum hiare, ac pronuere oportebit, quo liquor facile profluat: quo facto, uinũ colluere iubeto. *Aliud.* Vuæ passæ pinguis exacinatæ sextariũ dimidium, piperis albi acetabulum, grani cnidij.ʒ.ii, spicæ nardi.ʒ.ii, casiæ.ʒ.unam, pyrethri.ʒ.ii, myrrhæ.ʒ.ii, apparato, ac utitor, ut dictum est. *Ad corrosos dentes præseruatiuum. Per huius usum conseruaui erosos dentes absq; dolore.* Zingiber, cum aceto mulso coquito, ac probe terito: indeq; in cauernã indito, foris dentẽ ex eo integito: *Aliud.* Hederæ lachrymã chalbano misceto, aut tithimali, siue ficus syluestris, succo dis-
A.1.5.fu.2.t.4.f.553.a C soluito, ac utitor, ut dictum est. *Aliud" dolorem tollens, ad dolentes, & erosos dentes, Conducit itidem tussi.* Succi papaueris.ʒ:ii, piperis albi tusi, & cribrati.ʒ.i, myrrhæ drach.ii, styracis.ʒ, ii, chalbani drach.i, passi, quod satis est his excipiendis: contundito simul, & catapotia formato, dentiq; circumponito, & cauernæ indito. *Aliud.* Succi hyoscyami.ʒ.ii, myrrhæ.ʒ.ii, opii.ʒ.ii, chalbani.ʒ.ii. styracis.ʒ.ii, zingiberis.ʒ.ii, piperis drach.i, succi syriaci tantundem, passi quod satis est: præparato, ac utitor ut dictum est.

Molare emplastrum bonum, quod in multis miraculo fuit.

Lachrymæ oleæ.ʒ.unam*myrrhæ.ʒ.ii, ueratri nigri.ʒ.i, balsami liquoris.ʒ.i, styracis.ʒ.i, piperis.ʒ.i, hyoscyami.ʒ.i, succi papaueris.ʒ.i, castorii ob.iiii, chalbani.ʒ.vi, succi cyrenaici.ʒ.i, succi * Aliter ii. carpasi.ʒ.i, panacis.ʒ.i, sagapeni obolos iiii, pyrethri obol. quatuor, staphydis syluestris.ʒ.ii, cedriæ quod satis est, quo emplastri formam acquirat. *Aliud,* Sulfuris uiui.ʒ.iiii, bituminis drach.ii, amurcæ olei drach.iiij, picis liquidæ.ʒ.octo, cedriæ.ʒ.xii, piperis longi drac.*quatuor, opii.ʒ.iiii, *Aliter.ij. pyrethri.ʒ.iiii, staphydis syluestirs drachmam unã, ueratri nigri drac.i, grani cnidij drac.i, opopanacis drach.i, picis aridæ lib.i. Arida aceto excipito, deinde liquida affundito, ac ablatis utitor. Ex pharmaco hoc molaris dens est integendus.

D *Ad dentes, qui pessum eunt, ut citra dolorem excutiantur.*

Pyrethrum in acetum coniectum ad dies iii, aut iiii. finito, deinde terito, & male affecto denti imponito, uicinis dentibus optime præmunitis, eodemq; diligenter præmundato, ita ut ꝑ duos aut tres dies dentem ex hoc pharmaco integas: ita enim citra dolorem excutietur. *Aliud.* Cucumeris syluestris radices eodem modo, ut pyrethrum præparato, ac utitor, ut dictum est.

De Mobilibus dentibus, ac prominentibus.

Relatum à me etiam ante est, ꝙ ob senilem ætatem aliqui dentes resiccati mobiles fiunt, modicum oĩno auxilium ex adstringentibus pharmacis, quibus gingiuæ coarctantur, ferentes. Refertur autẽ, & nunc, ꝙ aliqui ex plaga mobiles fiunt. Quidam uero etiam citra plagam: in quibus coniecturam facio neruum, qui ad radices ipsorum adnatus, & substratus est, per multam humiditatem rigatum, laxatum esse, & ob hoc resiccantibus medicamentis ad curationem opus esse. Postquam autem motos dẽtes reliquis prominentiores factos, uidebam & maxime cum ex plaga id essent perpessi, uisum est mihi eos lima atterendos esse in tantum, quantum super reliquos prominent, ne scilicet oppositos sibi offendant tum in loquendo, tum in manducãdo: atq; sane repperi experimentum mihi fauens, ac testimonium præbens. Ferream itaque limulã, quo celerius opus succederet, feci, multæ enim aggressiones dentẽ mobilẽ faciunt: cui quiete, & minimo

motu opus est,si saltem stabiliri debeat:Quandoq; igitur eminentiæ inæquales apparent in dentibus,& iuxta aliquas tantum partes lima opus habent. Aliqñ uero æquales sunt extremitates, & æquali similiter lima indigent. Oportet aũt gingiuis lenteolum molle usq; ad radices dentiũ circũdare,deinde cum digitis sinistræ manus leniter amplecti,simulq; tute,& citra cõpressionẽ ne cõcutiatur cui limã adhibemus,atq; ita chirurgiam aggredi. Quòd si dolorem percipiat, dũ limula admouetur,& affecta pars digitis uehementius non contingitur,quiescere quidẽ ab opere statim conuenit:Vbi uero ex pharmacis†quæ post referentur,‡interea aliquid*exhibuerim⁹, rursus,ut dictum est aggredi,iterumq; modice cessare,donec extremitates circa dentes deterantur:atque id non prima tñ die bis ter, sed etiam sequenti faciendum est:ac imperandum ægro ut neque loquatur,neq; durum aliquem cibum accipiat:Vtatur autem alimento succo ptisanæ, & sorbitione ex alica,& pane madido,atq; aliis ad'hunc modum mollibus. Cæterum materiei sylua, quæ motis dentibus commoda est,talis existit. E

† *Aliter* ἀρτιμέτων.s.quæ dicta sunt.
* *Intulerimus.*

Ab Archigene scripta, quæ mobiles dentes corroborant.

¶Mobiles dentium stabilire uolens,myrrhæ,pompholygis†aluminis scissi,‡amyli, æquales singulorum partes tritas admoue. Aut oliuarum albarũ succum, & rutã,melle mista affrica:deinde nardum,cum alumine liquido obline.Aut alumen rotundum cum duplo sale dentibus adsperge.Aut aluminis scissi,& misyos æquales partes,cum cedria ad cerati liquidi spissitudinem redactas dentibus obline,& pituitam defluere sine. Quo facto,asininum lac colluant calidum, aut acetum,aut uinum in quo malicorium,& galla sunt incocta. F

† *Aliter lentisci.*

Ad debilitatos dentes tum alios, tum molares.

¶Mel,ceram,ęquis portionibus ad Solem calida aqua diluito,& picis dimidium admisceto,ac ad emplastri formam deducito,atq; manducanda exhibeto.Quòd si aridum sit pharmacum,parum olei addito.Summe facit,& mastiche chia commanducata.

‡ *Ad stuporem dentium.* ‡

¶Cæterum in dentium stupore portulacam manducent. Aut oleum calidum ore contineant.

De Dentitione puerorum, ut Archigenes scripsit.

¶Infantibus qui dentiunt,si doluerint,canino lacte gingiuas obline. Aut si leporino cerebello infantis gingiuas illeueris,cito dentes proueniunt.

Amuleta dolori dentium reluctantia,quibus fidem deberi putant, hæc sunt.

Si batrachii siue ranũculi folia ei,q̃ dẽtẽ dolet,in eiusdẽ partis brachiũ imposueris,dolore q̃dẽ liberabit:brachiũ aũt exulcerabit, cuius curã prout conuenit facies. Si verò infans cui dentes ꝓuenire incipiũt,dolores habeat.*veteris cochleæ cornu pelliculæ illigatũ ꝓ amuleto appẽde. G

* παλαιοῦ. *aliter* παλαικοῦ.

De Doloribus gingiuarum.

Gingiuis dolentibus collutiones ferè eædẽ faciunt, quæ ad dolores dentium sunt descriptæ: Magis tamen proprie facit acetum,cui hyoscyami radix est incocta. Verum inflãmatis gingiuis alumen,cum salis quarta parte tritum admoue:post morsum uero perceptum,uino,aut foliorũ oleæ decocto ipsas colluant. At uero fluxione laborantibus gingiuis,& corrosis,cum tumore, & dolore, & per nomen depastis, ꝑclare cõducit fomentũ,qđ fit ꝑ auriscalpium,cui lana obuoluta est, in feruens oleum tinctum, & gingiuis usquequo exæquentur admotum,& donec circum circa albæ reddantur:ita.n.sistitur nomẽ,& ex sana carne id,qđ corrosum est,cõnutritur:postea uero affrictionibus utere,& iis,quę ad dentes sunt descripta.Proprie aũt conuenit galla tenuissime trita acetabuli mensura, cum myrrha magnitudine fabæ:tritis itaque, ac læuigatis utitor. Quod si enascens dens difficulter oritur, & pungit gingiuam, cyperum, cum butyro,& unguento susino iuxta exortum illinito. Cæterum in epulide,hoc est supercrescente ex inflammatione carne,atramentum sutorium,cum pari myrto,& modico alumine scisso admoueto.Faciunt plæraeque etiam ex Antheris,id est floridis appellatis compositionibus. H

Quæ Dentes præseruent.

Quin, & doloris dentium præseruatiua Archigenes his uerbis tradidit. *In dentium" doloribus præseruantia à dolore conueniunt eiusmodi*. Tithymali radices in uino ad dimidias coquito, & bis in mense colluito,ac nunquã dolebis.Optime conseruat citra dolorẽ,& fortes dẽtes, si fabã ægyptiã,reiecto interno amarulento,triueris, ac dentibus,& gingiuis semel in anno affricueris. Aut alumine scisso,cum modica myrrha confricato,& nũquã erodentur:si uero adstringat hoc nimiũ,melle utitor.Aut granorum iuniperi paruorũ, & cupressi foliorũ parem portionẽ,& gallę parum,melle cocto excipito,& in pastillos drachmæ pondere reducito:ac utitor,unum ex his cõmanducando,insuperq; uino odorato colluendo. Aut iridis illyricæ nucis ponticæ magnitudinem mande,similiterq; collue.Aut sali gallã omphacinen idest acerbam,in uino odorato coctã, misceto,& mandito. *Optime præterea tum ad præseruandos à dolore dentes, tum ad corroborandos eosdem,ac pariter gingiuas,ampliusq; ad decorem, faciunt smegmata subscripta.*Lanas succidas linteolo illigatas exurito,deinde salis tertia parte addita affricato. *Aliud.* Aut dasypodis caput ustũ tritum.*Aliud.*Aut salem,& mel ad cerati formam terendo redigito, deinde mundo linteolo illigata exurito,& admista iride illyrica modica dentes confricato.

A.l.3.f.7.t.2. fol.248.b

Quæ

A.l.5. fu 2.t. 4.f.553.a

A *Quæ Andromachus scripsit ad omnes dentium dolores.*

¶ *Compositio Molaris eadem hora dolorem sedans.* Piperis, pyrethri, succi tithymali, chalbani, singulorũ.ʒ.unam: galbano excepta in cauernã inde. ¶ *Molaris antiphanis, etiam si non præmundaris indito, & dentem ex ea integito.* Seminis hyosciami, opij, nitri, myrrhæ, pyrethri, piperis, singulorum drach. unam, galbani drach. ij. tritis ex uino utitor. ¶ *Alia molaris, qua utor.* Aluminis scissi drach. j., piperis albi drac. duas, opopanacis, aut piperis lõgi obolos quatuor, soreos obolos quatuor, gummi aqua macerati drac. ii. ceræ duplum totius ponderis omniũ, cætera conterens in aqua calida misceto, atque ita utitor. ¶ *Alia Chæreæ.* Myrrhæ drac. unam, ueratri sesquidrachmã, pyrethri sequidrachmam, iridis illiricæ sesquidrachmã, aluminis scissi obol. iij. aqua terito, & dentem oblinito, ac supernè ceram imponito. ¶ *Alia Molaris ex libris Aphrodæ.* Aluminis scissi drac. quatuor, myrrhæ obolos tres, piperis grana quinque: ego obolos tres accipio, & melius facit: resina excipe, & præmundatæ cauernæ inde, & splenium illitum superimpone.

Alia Molaris eiusdem. Etiam non præmundatæ cauernæ hanc inde, & supernè spleniũ ex pharmaco item impone, & probè faciet. Seminis hyoscyami, succi papaueris, myrrhæ, nitri, pyrethri, piperis albi, singulorum partem unam, chalbani †partes duas: ʒ cum aceto tritis utitor. ¶ *Alia ex libris* *Al. partẽ unã.

B *Aphrodæ.* Succi peucedani drachm. unam: succi papaueris drachm. unam. tithymali myrsinitæ, succi cyrenaici, singulorum drac. unam: galbani drach. unam, & dimidiam, galbano excipe, & in cauernam inde, & ubi præpurgaris dentem, in splenium illine: in una hora dolorem sedat.

Molaris bona. Scissum alumen papaueris succo exceptum indito, & oblinito. *Alia, ut Aristocrates.* Papaueris drach. duas, *sagapeni sesquiobolum, succi cyrenaici tantundem, piperis drac. unam, sphondylij tantundem, myrrhæ tantundem: galbani, pyrethri, croci, singulorum tantundem: mel quò strigmentitiam spissitudinem accipiat. *Aliter j.

Ad dolores dentium, gingiuarum, aliaq; multa Aristocratis grammatici.

Mellis libram unam, aceti acris sextarium unum, aluminis scissi sexuncem, alij liquidi trientem habent, coquito donec nigrescat. ¶ *Ad dentes motos.* Aluminis scissi partem unam, mannę partem unam: tritis utere, conspergendo motum ex eis dentem.

Ad Erosionem, & dolorem dentium.

Quinque folij radices in uino coctas à cœna colluendas præbe: coquito autem ad tertias. *Aliud.* Rumicis radices cum uino, aut aceto coquito, & modicum auripigmenti triti inspergito, ac liquorem ore retinendum exhibeto. Coquatur itidem ad tertias. *Ad gingiuas madore la-*

C *xas.* Pyrethri drach. tres, thymi drach. ii. aluminis scissi obolos tres, iridis illyricæ drach. unam: tritis utere, ac gingiuis impone.

Pythij, ad motos dentes, gingiuas humore grauidas, & subcorruptas.

Alumen scissum chartæ inuolutum uritur, deinde tritum: rubrica coloratur, atque ita gingiuis admouetur: similiterque subcorruptis inditur.

Dioclis medici ad dentium dolores.

Galbani, opii, piperis, ceræ, staphydis syluestris, grani cnidij, singulorum drachmam unam: trita, cera excipito, & illinito.

Aliud commodum ad corrosos dentes.

Succum silphii indito, aut ipsam radicem. Aut chalbanum cum pipere. Aut opium cum chalbano. Facit & opopanax in cauernas infartus. *Ad dentium dolores.* Soreos drac. ii. aluminis scissi drach. ii. misyos drach. unam: aridis utitor.

Smegma dentium quo utor, gingiuas contrahit.

Cornu cerui usti libras ii. lanæ succide tenerę quadrantem, salis ammoniaci trientẽ, piperis albi sextantem, costi unc. j. aluminis scissi* sextantem: lentisci, & perdicii herbæ ustę cum lanis, *Al. drach. ij.

D aut per se solum, utriusq; quartã libræ partem: ʒ foliorũ malabathri unc. ij. contusis simul utere.

Al.5.f.2.t. fol.148

Quæ Crito scripsit ad omnes dentium affectiones. Quædam ex eis etiam gingiuis conferunt, & ad fœtorem oris, & nigros in superficie dentes.

Hordeũ, & salem melle, ac uino subacta in charta ligato, ac urito, & ex lęuigatis gingiuas cõfricato. *Aliud.* Atramentũ sutorium, alumen, putamina mali punici dulcis, æqualibus partibus trita, ac lęuigata, gingiuis in ieiunio affrica: deinde uino adstringente collue. *Aliud ad gingiuas ulceratas.* Nitri usti, cyperi usti, hordei usti, cuiusque pares partes, læuigatas cum melle illine. *Aliud ad gingiuas, & dentes motos.* Iridis trientem, corticis pinus trientem, aluminis scissi unciam unam: aridis utere. *Aliud ad motos dentes.* Lentiscinum, myrtum, gallam, in uino cocta colluenda prębeto. *Aliud.* Salis partes duas, aluminis scissi usti, & acri aceto extincti partem unam: tritis utitor, deinde uino colluito. *Ad motos dentes stabiliendos.* Atramentum sutorium cum oleo terito, & cum lana dentium radicibus admoueto. Facit & ad erosos dentes cera exceptum, & inditum. Item cum myrto pari tritum, ac melle exceptum. *Aliud.* Vlmi corticem in uino coquito, & decoctum ore tenendum exhibeto. Item cerui cornua in uino cocta. *Ad corrosos uero dentes.* Capparis radicem cum acri aceto ad dimidias coquito, ac tepidum colluito. Cortice item eodem utitor modo. Item ad dolores facit. *Fomentum dentium corrosorum, & dolentium.*

Sulfuris

Sulfuris uiui partem unam, butyri partem unã liquefacito, & cum his per auriſcalpium foueto. E
Aliud. Dentes ex ſale præfricato, & lixiuium tepefactum mediocri tempore in ore contineto.
Oportebat hic apponere, in gingiuarum dolore hoc conuenire:

Compoſitio Molaris, eadem hora ſiue die dolorem ſedans.

¶Piperis, pyretri, ſucci tithymali, chalbani, ſingulorum drach. unã, terito, & chalbano excepta
* Aliter drac. j. in cauernam indito. *Alia.* Piperis ſeſquiobolum, grani cnidii tantundem, chalbani* ſeſquidrach
mam, ſpumæ nitri obolos duos, croci ſeſquiobolum, iridis ſiccæ ſeſquiobolũ, roſarum tenerarũ
drachmę dimidium: trita melle excipe, & ad emplaſtri formam redactis, molarẽ dentẽ intege.
¶ *Ad corroſos molares.* Melanthium torrefacito, & ex acri aceto terito, indeq; molarium cauer-
nam integito, & non amplius erodetur, ſed manebit ut eſt. Quidam ẽt nitri drachma una cum
*ἐπτοῦ. alit. ὀποῦ. i. ſucci. acri aceto utuntur. *Ad idem.* Caſtorii, pyrethri* torrefacti, chalbani, ſingulorũ æquales partes mi-
* Aliter erui. ſtas indito. ¶ *Vt molaris citra dolorem tollatur.* Farinæ* cicerum purę drachmas duas, ſucco tithy-
mali exceptas denti imponito, ſupraq; hederæ folia addito, & ad horã ſinito, tollito, & ſua ſpõ
te in minutas partes frangetur. Facit idem ad eroſos, uerũ uſus tpe ceram emollitam circum-
ponito. ¶ *Aliud, ut dens digitis tollatur.* Præmundato antea circumcirca dentem: & ſoreos, gallæ
omphacines, ſtaphydis ſylueſtris, aluminis ſciſſi, ſulfuris uiui, piperis longi, ęquales partes læui- F
gatas cedria excipe, & impone, ceraq; liquefacta dentẽ egregie circumline. Eiicit ipſos ẽt pyre
thrum, & tithymali myrſinitæ ſuccus cum farina erui ad maſſæ fermenti modum coactus, &
† Aliter quatuor. impoſitus. Aut pyrethrum ad dies †xl, aceto maceratum & denti circumpoſitum. ¶ *Aliud ad**
* Al. βεβρωμένους. i. eroſos. *Sauciatos.* Caſtorii, pyrethri, opii, chalbani, ſingulorum æquas portiones miſtas indito.

De Dentifriciorum compoſitione, quibus utor.

Quędam ex dentifriciis à me compoſitis experimẽto comprobata, & generoſa efficacia prę-
dita, digna mihi uiſa ſunt, quę conſcriberẽtur, & primũ ſanè ea, quę frigidas dentium affectio-
nes curant, ſiue ob immoderatam frigidæ aquę potionem, ſiue ex fructibus per niuẽ frigefactis,
ſiue ex quibuſdam aliis eduliis, aut potionibus, ſint productæ: inſuperq; ſi pp frigidum humo-
rem è capite in ipſos defluentem ortum habeant. Dentes igitur ob humorem refrigeratos ma-
gnifice iuuat opophlegmatiſmus, quomodo uero hũc pręparare oporteat, alio capite priuatim
conſcriptum habes. Eos uero, qui citra humorem frigefacti ſunt, per ſolum medicamentũ hoc
quod nunc referetur, curare decet. Præſtat eo etiã poſt apophlegmatiſmum uti, ut non ſolũ no-
xium euacues humorem, ſed etiam generatã ab ipſo affectionem perſanes. *Compoſitio pharma-
ci hoc modo habet.* Accipito herbas duas, quarũ altera ſideritis, altera perdicias, appellatur: eas- G
que domi ſenſim citra Solis admiſſionem ſiccato, ut neq; humidæ amplius, neq; ſiccæ adeo ex-
tẽt: & urito in tm̃, ut ubi primum contuſioni, & ſectioni aptæ fuerint, ab urendo ceſſes: uileſcit. n.
& corrumpitur uis earum, ſi diutius urantur. In alia porro ollula ſal foſſilis uratur, cum alumine
ſciſſo, attico melle ſubactus. Deinde hæc aliis permiſta tundantur, & per anguſtiſſimũ excreta
cribrum, rurſus in mortario terantur: melius enim erit pharmacum, quãto diligentius fuerit læ-
uigatum. Vtendum autem eo eſt ſolum ad dentes confricandos, citra gingiuarum circunſitarũ
contactũ, niſi humore fuerint prægnantes. Cum enim reſiccandi uim habeat pharmacum, aptũ
quidem eſt gingiuis humentibus, inimicum uero ſiccis: attamen ipſas dẽtium radices poſt gin-
giuas ſitas, eo confricare oportet itidem, ut ipſos dentes. Cæterum eorum, quæ in compoſitio-
nem miſcentur, eiuſmodi ponderum proportio eſſe debet: Herbarum quidem poſt uſtionem
drachmæ xvi: ſalis uero, cum alumine uſti drachmæ xi. Ante uero uſtionem, utriuſque herbæ
par põdus miſceatur: ſal autem quadruplici aluminis pondere admiſceatur. Aliarum autem re-
rum nihil uratur, ſed arida iniiciãtur iuxta ſubſcriptam appõderationem. Comæ origani drac.
Aliter ii. ii. piperis drach. nouem, pyrethri drach. ii. coſti drac. iii, ſeminis apii drac. iii. iridis illyricæ dra.
Aliter iiij. v. mentæ ſiccæ drach. ii, cornu cerui, ut capræ uſti drac. duas: ſeſeleos, hyſſopi, utriuſq; drach. H
ii. Si odoratum eſſe uelis, caſiæ, aut amomi drach. ii, admiſceto. Si uero in Regis uſum præpara-
ueris, cinnamomi drachmam unam addito.

Ad mobiles dentes aliud, quo utor.

†Al. ſextariũ. j. Seminis callitrichi† libram unam: ℥ aluminis ſciſſi & rotundi, utriuſq; quadrãtem: ſpicæ nardi
ſextantem, malabathri foliorum unciam unam, piperis albi unciam unã, pyrethri*. ʒ. v, cõtun-
* Aliter unc. dito, & cribrato ſimul omnia, ac gingiuis uſq; ad radices dentium admoueto. *Timocratis Den-
tifricium, ad gingiuas madore laxatas, putreſcentesq́, ac cruentatas: mobiles molares, concuſſos dentes,
Ozænas, putrefactiones, parulidas, & omnia oris uitia, ac dentium dolores.* Accipito herbæ perdicia-
lis modium Italicum, alii minam habẽt: ſalis albi tenuis ſextarium unum, mellis exagium. Con-
tundito, ut maſſa friabilior reddatur: qua in ollam nouam coniecta, ollam luto figulino obtura
to: operculum aũt adaptetur circa medium perforatum, quo per ipſum foramen rudicula im-
miſſa pharmacum ſuper prunas poſitũ agitetur, donec neq; fumoſum quidpiam, neq; uaporo-
ſum efferatur. Deinde ab igne tollito, & refrigerato. Et ſumito ex hoc toto. ʒ. xiiii, piperis albi. ʒ.
*Al. drach. ij. quinque, piperis nigri drac. ſex, pyrethri drachmas ſex, aluminis ſciſſi uſti, & uino auſtero extin
cti. ʒ. ii, pumicis, myrrhæ, hyſſopi, ſeminis apii, pulegii, ſingulorum *ſextantem: mentæ, iridis
illyricæ,

A illyricæ, utriusque.ʒ.iii. Hæc omnia in Sole præsiccata tundito, & cribrato, ac reliquis ex olla
læuigatis admisceto. *Aliud.* Perdicij recentis.ʒ.x, mellis.ʒ.iiii, aluminis scissi.ʒ.iiii, iridis illiricæ
ʒ.iiii, piperis albi.ʒ.octo, *nigri.ʒ.iii, pumicis.ʒ.ii, myrrhæ.ʒ.iii, pyrethri.ʒ.ii, mentæ siccæ.ʒ.iii, *Aliter v.
hyssopi.ʒ.ii, pulegij.ʒ.ii, seminis apii.ʒ.ii, herbæ sideritidis.ʒ.iii, salis fossilis.ʒ.xiii. Perditiam,
& sideritidem, ac mel & salem mista urito: alumen uero per se ustum uino extinguito: deinde
simul omnibus contusis utitor. *Aliud.* Salis assati cum melle, & perdicio.ʒ.xiiii: aluminis scissi
assati, & uino austero extincti, iridis illiricæ, utriusque.ʒ.iiii: helxines, myrrhæ, mentę siccæ, sin-
gulorum.ʒ.iii: pulegij sicci, pumicis, pyrethri, hyssopi, seminis apii singulorum.ʒ.ii, folii malaba
thri.ʒ.ii, †piperis albi.ʒ.v, nigri.ʒ.vi. Tusis & cribratis utitor. *Aliud.* Salis tosti cum melle, & per- †*Aliter xij.*
dicio.ʒ.xiiii, pulegii.ʒ.ii, aluminis scissi usti, & uino austero extincti drach. quatuor, iridis illyri-
cæ drach. quatuor, piperis albi drach. quinque, nigri drach. vi, pumicis drach. ii, myrrhæ drach.
tres, mentæ.ʒ.tres, pyrethri drach. ii, hyssopi drach. ii, seminis apii.ʒ.ii. Sal lotus melle *probè *καλῶς.
subigitur, tritusque in ollam nouam mittitur: deinde etiam perdiciũ inditur sale undiq; cõsper- *Aliter attico.*
sum: quo facto, operculum ollę imponitur, ipsaq; luto oblita in clibanum datur: indita torren-
tur, & exempta simul cum aliis teruntur: oportet enim ualde lęuigata in usum adsumere.

B ¶ *Smegma dentium, quo albi, & odorati redduntur, & ab erosione adseruantur.* Nitri unciam unam, te
stę sepię unciam unam, myrrhæ unciam unam: tritis utitor. ¶ *Dentifricium optimum.* Aluminis
scissi sexuncem, *masticheṡ unciam unam, comæ rosarum quadrantem, *iridis trientem. *Tri- *Al. drach. vj.
tis utere, indeque aquam tepidam colluendam prębe. *Al. drach. iii.
*Al. drach. iii.

Dentifricium Damocrati inscriptum.

Libellus paruus extat Pythici appellatus, quem Damocrates Pythicum inscripsit, ab eo qui ipsi pharmacorum ori destinatorum compositiones tradidit, appellatione ducta: in quo sane libello iuxta finem etiam hæc conscripta reperiuntur.

Si dentifriciis uoles uti bonis,
  Quæ candidos custodiant, immobiles
  Dentesq; reddant: oris & graueolentiam,
  Laxasque gingiuas sedent, & comprimant:
  Album hoc parabis optimum sic pharmacum.
Cerui cape cornu sic quater usti quàm optimè, A.l.5. sum.2. t.4.f.553.b
  Quartam libræ partem, salis solam libram.

C *In alio exemplari sic repperi.*

Cerui cape cornu sic quater usti quàm optime
  Libram mediam, rursus salis uncias duas,
  Ammoniaci sicci, nec amari hinc amplius,
  Alicæque, mastiches chiæ solam libram:
  Costi quadrantem, aut paululum quid amplius:
  Albique iunci tantum, & albi mox piperis
  Vnam unciam, malabathri at uncias duas.
Contusa, cribrata omnia hæc mortario,
  Vtenda præbebis modo quem dixero.
  Quòd si uelis parare quando ad phlegmonas,
  Et utile gingiuis cruentis, fauciis,
  Carnemque callosam simul promentibus,
  Aluminis coniungito his scissi libram.

Aliud Damocratis dentifricium.

D Verum magis parabile hoc fortasse erit,
  Et promptius factum, minus nec commodum,
  Admista, & hoc quadam simul dulcedine.
Multum sideritin uiridem capito herbulam,
  Magnam in nouam quam tu patinam mox inditam,
  Miscebis hordeo recenti sed modico.
  Sic hordeo ut posito sequatur fasciculus
  Herbæ, sal hinc, herba atque iterum, mox hordeum.
  Fiantque tam diu uicissim hæc omnia,
  Donec patinæ omnem expleris amplitudinem,
  Vt mox supernum rursus herba habeat locum.
  Furnoque mox calente, uel clibano indita,
  Torrenda per noctem sines, uel sic potius
  Vrenda, quo teri queant ita promptius,
  Criboque mox sed arctiore hinc excuti.
  Odoris addes gratia his, parum tamen

Albi

Albi piperis,thurisq; mox item modicum. E
Hinc iunci odori plus, cyperique optimæ.
At omnibus mistis probe, & iam sepositis
Plus mastiches aridæ chiæ coniunxeris.
Dabis sed hinc in uesperam uolentibus,
Maneque rursus maxime puris uiris,
Sed colluant a pharmaco mox Bromium
Lymphis sociatum, & maxime hoc in uesperam,
Sed mane acetum mulsum aquosum præstiterit
Oris leuandis turpibus fœtoribus.

¶ *Aliud Aurelij.* Alumen in testa ærea, aut figulina urito,ac uino austero extinguito,eiusque dodrantem accipito: & mastiches sexuncem, thuris unciam unam,folij malabathri.ʒ.iiii,cyperi drach.iiii,misceto,ac utitor. *Aliud quo utor.* Cornu cerui usti drach.ii, † marmoris unciam j,ʒ origani drach.quatuor: utitor.

† Al. malabathri drach.j.

Compositio Pharmaci dentes præseruantis.

† τῆς τιβερίας.

¶ Tragorigani.ʒ.ii,hyssopi.ʒ.iiii:herbæ perdicii† seu perdicialis,ʒ melle & sale tenui subactæ, F & in olla exustæ donec in prunas redigatur, quadrantem: piperis.ʒ.iiii, tundito,& cribrato:& post usum reponito.Neq; dolebunt dentes,neq; findentur,neq; parulides producentur,neque gingiuæ superflua carne redundabunt, neque fluxione infestabuntur. Habebis autem os odorum,& splendidos dentes. Quidam* salsamenta in olla exusta ad pharmacum addũt,aut etiam cybum:siquis enim eorum cinere per se utatur, dentis dolorem non percipiet.

**τρίχους,est in cod.græc. impressis asterisco notatum. Aliqui habent ταρίχους, salsamenta. Alij βατράχους. id est ranas,in olla exustas.*

GAL. DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM LOCALIVM, SIVE SECVNDVM LOCOS LIBER SEXTVS

ARGVMENTVM LIBRI.

Declarat medicamenta,quibus succurritur affectibus, qui in ore contingunt. G

De Affectionibus in ore,& de Pharmacis ad eas commodis. CAP. I.

VErus profecto sermo est,quem pleriq; artifices in ore hñt,Quòd non idẽ sit neque simile a uiua uoce discere,& ex libro legere:at uero industrii,& natura prudẽtes hoĩes non uulgarẽ sępe utilitatẽ consequunt̃,si in libros incidãt non obscure conscriptos. Itaq; cũ sciã non paruã utilitatẽ ex hac tractatione,primũ quidẽ amicis,ac sodalibus accessurã esse,qui uidelicet ẽt per opa cognouerũt,quãtã uim hẽat rõnalis methodus ad medicamẽtorũ copiã parãdã:deĩde uero ẽt aliis singulis,q in optimarũ rerũ studiose fatigare nõ cessant,rẽ gratã facere uolẽs:ad huius operis explicationẽ pgressus sum,nõ festinabundo, & cõpendiario docendi mõ in hoc instituto, sed plixo,& longiore, quali ẽt in sermonibus, quos frequẽter citra scriptũ ad amicos habeo,uti soleo. *Præstat .n.rõnalis auxiliorũ inuentio experimentatrici, queẽadmodũ ẽt ante iã mihi in sermone* de sauciatis neruis dictũ est, in cognitione uniuersali facultatis pharmacorũ,quorum usus circa singulas affectiones cõtingit. In pharmacis itaq; ori destinatis, ob id stomaticis appellatis,uelut est, H qđ ex moris cõstat oĩbus notũ, primus medendi scopus est coĩs oĩum partiũ inflãmatarũ:deinde consequenter alter scopus priuatim ex ea, q̃ curat. Quæ igitur sit affectio inflãmatorũ,prius nosse oportet,si ex ipsa indicationẽ quandã auxiliorum accipere uelimus.Prædidicimus aũt,& prius demonstratum hẽmus, inflammationes ex calidi sanguinis influxu fieri. Didicimus ẽt,ꝙ hunc ipsum influxum in principio quidem reprimere,ac repellere oporteat,præterq̃ si ad partem aliquam principalem recursurus sit,atq; aliud quoddam grauius malum effecturus. Verum nunc adeo nihil opus habemus eiusmodi determinationibus:si nos.n.ubi ad memoriam reuocauerimus,qũo totum corpus præparare ad curationem affectuum circa quãcunq; partem consistentium oporteat, ad institutum progrediemur. Etenim uenæ sectione utimur, & purgatione,& clysteribus, & inedia, ubi totum corpus apparuerit, aut multitudine humorum refertum, aut eorundem malitia uitiatum. Si uero neutrũ horum adsit, statim ad curationem per localia remedia perueniemus.Qũo igitur inuenire ipsa oporteat eum,qui oris inflammationes rite curare uelit, præsens sermo statim te docebit: & quomodo inuentis conuenienter uti porteat: Sodalibus aũt in memoriam reuocabo, cum ij me sæpe uiderint, pharmacis eorum medicorũ qui me in consiliũ aduocarent, curantẽ eas affectiones,quarum gratia uocatus fui. Impossibile enim

**δινφέρει. *deest in antiquo.*

A.l.3.f.9.10. f.264.d

A enim eſt pharmaco rite uti eum,qui uim ipſius non noſcit, iuxta cuius efficaciam auxiliatur. Eo-
dē igitur modo in inflammationibus in ore conſiſtentibus, communis ſcopus omnium ipſarū
ſi adſumpſerit ex natura particulę indicationem,reperiet primum,quidem genus pharmacorū,
quibus uti conueniet: Deinde conſequenter ēt particulares ipſis differentias, ſi quidē præco-
gnouerit ſimplicium pharmacorum facultatem, uelut iā ſæpe eſt demonſtratum. Genus igitur
repellentium pharmacorum in principio inflammationum, in refrigerantium materia ſitū eſt.
Hæc aūt ipſa cum duplicia exiſtant, ut didicimus, quæcunq; adſtringendi natura prædita ſunt,
efficaciorem uim habēt ad influxum citius repellendum. Ineſt autem ipſis ſtatim etiam uis co-
gendi,& denſandi ſuperficiem corporis,cui adhibentur. Communis igitur ſcopus hic eſt prohi
bendi incipientes inflammationes,ab ipſius affectionis indicatione inuētus.Alter uero a parti-
culæ,quæ curatur natura ipſi accedit,cum ſciamus rariorem eſſe,ac molliorē ſuperficiē tunicæ
oris non paulo,q̃ eſt cutis,quę totum corpus ambiit.Ineſt autem,& aliud quiddā particulis oris,
atq; id duplex,quod non adeſt ipſi cuti.Inſuauitatem enim medicamentorum,quæ adhibentur
ſentiunt,& duos meatus ſubiacentes habent,per quos in uentrem,& pulmonem defluere quip-
piā ex ſtomaticis pharmacis poteſt,quale eſt, & quod per atramentum ſutorium conſtat.Et ſa-
B ne medicus quidam,ſiue imprudens, ſiue inexpertus facultatis pharmacorū, ubi hoc miſcuiſſet
pharmaco ori deſtinato,multo quidem fortius ipſum reddiderat,uerum uehementer lædens,ſi
quidem ad gulam,aut aſperę arteriæ extremum quidpiam forte fuiſſet præterlapſum: atq; hæc
quidem,ut ſtatim occurrentia,per ipſa uero,& uentrem,& aſperam arteriā,& pulmonem. Ad
eſt autem pharmaco ipſi circa guſtum inſuauitatis, quæ tum uſus tempore moleſta eſt,tū per to
tam perſeuerat diem, adeo ut etiam in cibis accipiēdis iniucunda ſit. Huiuſmodi itaq; fortibus,
& quæ uenenoſam habent facultatem non cōuenit uti ad affectionum oris curationē, niſi ma-
gna neceſſitas urgeat.Neq; uero de inflammationibus ſolum hunc ſermonem intelligere opor
tet,cum neq; ex harum indicatione ipſum inuenerimus,ſed communē eſſe de omnibus oris af-
fectionibus intelligendum eſt,ut qui indicationē ex ipſa particulæ natura habet. His igitur con
ſideratis ab eo,qui pharmacum ex ſucco mororum cōpoſuit,primum quidem ipſum,cum mel-
le coxit, quo repoſitum in prōptu haberet per totum annum, non illo tempore ſolum quo ex-
preſſo fructu,ſucco uti licet.Melior enim ſolus eſt incipiētibus inflammationibus,ideoq; me ſæ
pe ipſo in huiuſmodi inflāmationibus uti uidiſtis. Magis idoneus autem eſt priuatim cum mel-
le apparatus.Appellaui autem magis idoneum,non ſolum, ꝙ cito corrumpitur citra coctură cū
A l.1.f.4.c.1. fol.17.h C melle repoſitus,ita ut ſequenti anni tempore eo uti non poſſimus: ſed etiā propterea, ꝙ utilior
eſt,ad ſequētia inflāmationis tempora,uſq; ad perfectā curationē.Quemadmodū enim in prin
cipio commoda ſunt pharmaca,id, quod influit, repellentia, ſic poſt principium uſque ad finē,
pharmaco opus eſt ex utriſque miſto, repellente uidelicet, & diſcutiente facultate prædito:ac
primo quidem tēpore adſtringens præcellere oportet,ad finē uero diſcutiens,interpoſito uero
tempore æquales utrorunq; partes eſſe conuenit. Quando uero uelut induratum quiddam de
inflammatione relinquitur penitus nō cōuenit adſtringens ad diſcuſſorium admiſcere,ſi quidē
totum corpus ſit euacuatum. Atqui neq; in principio bonum eſt diſcuſſorium adſtringenti ad-
miſcere. Cæterum qui pharmacum ex ſucco mororū compoſuit,parum ex croco, & myrrha ei
cōmiſcuiſſe uidetur,ꝙ communem habeant facultatem concoctoriam inflammationum: priua
tam uero utrunque,crocus quidem,ꝙ adſtringat,myrrha autem,ꝙ calfaciat in tantū,ut ſufficien
ter diſcutiat.Penetrat enim magis in altum corporum myrrha, q̃ crocus,utpote ſubſtantiam te
nuium partium habens:atq; ex hoc duplicem utilitatem exhibet, ſimul introducens quidem ſe-
cum uires admiſtorū,& perſanans uſq; in altum inflammata.Et tñ adiuuant ſe mutuo crocus,&
myrrha in penetrando in profundum,crocus quidem uelut impellens myrrham:myrrha uero
D uelut dux præcedens peditem,ſequentem crocū,ſi ita dicere liceat,deducens.Quemadmodum
enim crocus ob adſtringendi uim,minus habet ſubſtantiam tenuium partiū,q̃ myrrha,ſic myr
rha ſubſtantia tenuiorum partium prædita, citius quidem uim ſuam in altum tranſmittit: citius
autem etiam ad cutem recurrit,ſimul ſecū efferens ea,quæ in profundo ſunt attenuata.Hāc igi-
tur recurſus eius uelocitatē impediunt adſtringentiū miſturæ:non enim hoc ſolus facit crocus.
Eſt itaq; in pharmaco ſtomatico ex moris appellato,tum mororum ſuccus,qui non modicā hēt
adſtringentem qualitatem, & facultatem, tum alia quædam etiam admiſcentur, ubi quis forte
pharmacum reddere uelit.Hæc igitur adſtringentia deducuntur quidem per myrrham,quæ ui-
ciſſim ab illis compellitur,atq; ita ſe mutuo adiuuant,quo uis ipſorū amplius progrediatur. Vi-
diſtis autem ſæpe me ad pharmacum ex moris in principio quidem rhois ſuccum,aut uuæ acer
bæ ſuccum,quem priuatim omphacium appellant,admiſcere. Si uero hæc nō adſint,florē roſa
rum,aut ipſas roſas ſiccas,balauſtium,cytinos, & malicorium aridū,& gallā omphacitin appel
latam;amplius autem,& pini corticē, itemq; thuris, & tum hypociſtidis,tum lentiſci ſuccum:&
ut cōpendio dicam,omnia adſtringentia;præter ea,quæ corrumpentē habent facultatem, quā
uenenoſam uocāt,& lethalium ſpecies quædā exiſtit. Didiciſtis enim, quòd non omne lethale
ſtatim etiam eſt uenenoſum.Quemadmodum autem in principio inflāmationis harum rerum

miſtura fortius efficit medicamentum ſtomaticũ,ſic cum reſtiterit,quod influit,nullo eiuſmodi E
opus hẽt ſolo:ſufficit enim tunc id pharmacũ, quod crocum, & myrrham aſſumpſit ad inflam-
mationẽ concoquendam.Nam ubi iam fuerit concocta,addimus etiã aliquid ex diſcuſſoriis,ue
lut ſæpe uidiſtis me iniicere ſpumã nitri, & aliquãdo ipſum nitrum,quod tenuium partium exi-
ſtit,& iam ab omnibus Berenicium appellatur: ultra hoc ẽt ſulfur uiuum uocatũ, aliqñ ẽt ſapã,
origano qñq; incocto,interdum ẽt hyſſopo,aut alio quopiã ſimili,pulegio uidelicet,thymbra,
thymo,calamintha hortenſi,ac agreſti.Hoc igitur mõ quis recte utetur pharmaco ex moris, ſi
iuxta indicationum uniuerſalium quantitatẽ ipſius uſum permutet. Quouſq; enim quicquã in-
fluit,id ipſum repellere cõuenit:ubi uero reſtiterit,cõcoctoria afferre,& deinde cõſequẽter di-
ſcuſſoria.Manifeſtum enim,ꝙ per huius nethodi uſum,nemo qui ſimplicium pharmacorum fa
cultatem nouit,unq̃, auxiliorum inopia laborabit,ſiue per montes uenetur,ſiue quid operetur
in agro,ſiue in peregrinatione qñq; præparatis careat medicamẽtis,uelut Eraſiſtratus ſcripſit,
qui ſe ipſum curauit ad rubri ſuccũ progreſſus,cum in illo loco Andronius paſtillus præſens nõ
eſſet. Cum enim ſciret paſtillum Andronium in aſtringendo curandi dominiũ habere,materiã
adſtringentẽ perquiſiuit,non uelut Serapion, & Menodotus aiunt,empirica trãſitione ad ſimi
le uſus.Iuxta hanc.n.uobis demonſtraui plurimam diſſimilitudinem ſucci rubi ad paſtillum An- F
dronium eſſe, pauciſſimam uero ſimilitudinem iuxta unum ſolum, uim uidelicet adſtringendi.
Verum qui generalẽ facultatẽ, quam uniuerſalem uocãt, nouit,in quacũq; materia ea reppere
rit,confidenter ea utetur. Huiuſmodi autem materiarum ingens eſt aceruus, quibus omnibus
uti licet,ita ut ſolum fugiamus,quæ uim quandã iniucũdam,aut uenenoſam hñt.Sic igitur etiam
ego pharmacum ex ſucco nucum uiridium præparaui,nullo doctore uſus,neq; aliquod præſcri
ptum ſecutus. Cuius uim expertus ſum multum aliorum ſtomaticorum facultatem excedentem:
alia autẽ dico,id quod ex moris conſtat:& id,quod ex ſucco rubi morborum præparatur, ita.n.
rubri fructum appellãt: & tertium,quod ex muſto:& quartum,quod ex punicorũ ſucco:& quin
tum,id quod per adſtringentia mala componitur,ex quorum numero optima ſunt cydonis, &
ſtruthia appellata,& poſt hæc ad præſentem uſum, quæ ceſtiana à Romanis appellantur.Cæte
rum compoſita ex multis talibus ſunt,quæ ex fructibus præparantur.

De Stomatico medicamento ex nucibus.

Ego autẽ qñ primum ex Alexandria patriam meã redii, agrum pertranſiui, & inueni quen-
dam hortulanum ab uua,& tonſillis,ac glandibus fere ſuffocatũ:utebatur aũt collutione aquæ
mulſæ roſis in ipſa incoctis. Cũ igitur uidiſſem fructum nucum in uigore eſſe, iuſſi detractum ab G
eis externum corticem, quo ẽt tinctores uideram utentes, ſtatim in mortario contundi, & ſuccũ
eius per linteum excolari, nondum ſciens quo modo iuxta craſſitiem,aut tenuitatem haberet.
Cum uero repperiſſem aquoſum,& cõpage tenuem,gargariſſare eum iuſſi ipſum hortulanum.
Poſtq̃ uero ualde tenuis apparebat,præcoxi,&mel commẽſuratè,uelut in eo,quod ex moris fit,
fieri ſciebam,admiſcui:atq; ubi iã compage mellis redactum eſſet,hortulano utendum reliqui.
Porro cum uiderẽ celerrimã utilitatem ipſi inde oboriri, præſtabile ratus ſum in multis experi-
ri:atq; ex hoc ſufficiente experimento accepto de facultate eius pharmaci, ſemper ipſo utor, ue
lut noſtis.Merito itaq; mirandum,nullum ex prioribus medicis aliquid de hoc pharmaco mẽte
concepiſſe,ut tum parabili, tum generoſo hoc ſucco uterentur, maxime cũ uiderint quo modo
etiã manus inficiantur eorum,qui uirides nuces decorticãt. Ex his enim apparet qualis ſit earũ
ſuccus,& quod ægre elui poſſit ipſarũ adſtringendi uis,adeo ut neque per fortiſſima exterſoria
elui queat.Amplius aũt adhuc miratus ſum de medicis, quòd non cogitauerint fortem eſſe ipſa
rum uim, cum etiam tinctores uideant eiuſmodi nucum corticibus uti. Niſi enim in profundum
manuum deſcenderet,& niſi per omnem ſubſtantiam lanarum penetraret,nõ certe ęgre eluibi
lis eſſet;cum uero deſcendat,indicat plane ſubſtantiam ſucci tenuium partium eſſe.Rationi au- H
tẽ conſentaneũ eſt, adſtringendi uim maxime proficere,ubi in eiuſmodi ſubſtantia contineat:
etenim quæ ex adſtringentibus craſſas partes habent,per adſtrictionem cogunt,& condenſant
ſuperficiem corporum,quibus adhibentur,& à progreſſu in altum ipſorum corporũ ſeſe impe
diunt:quibus.n.etiam alias ob ſubſtantiæ craſſitudinem impoſſibile erat progredi in altum,his
ſane amplius impoſſibile fuerit,dẽſato corpore,iuuare id,quod totum eſt inflammatum. Opti-
mum itaq; eſſe nucum ſuccum perſuaſus,ut qui etiam coctum cum melle guſtarim nihil inſua-
ue habentem,eum in quatuor partes diuido: & ad primã ſtatim aliquid† ex adſtringentibus inii
† antiq. interp. aliquid uini ſtiptricantis.
cio,ad ſecundã ex croco,& myrrha,ad tertiam ſulfuris quiddam, ac nitri addo: quartam uero A.l.3.f.9.c.11 1.fol.255.c
ſolam ſynceram ſeruo,pueris utilẽ futuram ob dulcorem,immo etiam uiris ob delicias mente
fractis,& mulierculis.Ego quidem igitur à ratione inductus inueni,quemadmodum neruorum
ſauciatorum curationẽ,ita etiam hoc pharmacum,quod omnibus præſtat. Eſt equidem, id qđ
ex rubi moris conſtat,fortius eo,quod ex moris fit:quemadmodũ hoc eo, quod ex muſto para-
tur: Omnibus autem his præſtat id, quod ex nucum ſucco inuenimus, in principiis quidem in-
flãmationum,cum his,quæ fortiter adſtringunt confectum:in uigore uero croco, & myrrha ad
ditis:quanquam etiam ſolum aliquando moderatas inflammationes ſanare queat.Quando ue

A rò humorem, qui inflammationem produxit impactum digerere, ac discutere oportet, cũ acriũ mistura cõmodum existit. Verum dixerit fortassis quispiam mihi ex medicis pauperioribus, se amplecti quidem ipsum medicamentum, si unam pyxidem expleri iubeam hoc pharmaco semel præparato: Me autem pręcipere, aut statim a principio quatuor facere compositiones: aut unam ex melle, & succo cõpositam reponere, atque usu expetente ei admiscere, usque quo quidẽ influxerit quippiam inflammatis, ea quæ uehementer adstringunt: postquam autem quieuerit fluxus, concoquentia: ubi uero euacuationẽ postulauerint ea, quæ influxerunt, discutientia: Operosum autem hoc esse, & difficile iis, qui domi non habent supellectilem omnium simplicium pharmacorum: Immo neque ad peregrinationes me commodam confectionem exponere, in quibus impossibile sit quatuor uniuscuiusq; medicamenti differentias circunferre. Ob id igitur excogitata sunt, tũ mihi, tũ aliis etiam prioribus medicis pharmaca medias facultates habentia, & ad peregrinationes idoneas futura, & pauperculis medicis utilia. Quæ uerò hæc ipsa sint, paulo post referam. Nunc autem pauperum medicorum sermoni respondere uolo. Quẽadmodũ enim ipsi exilẽ apparatum laudant, sic oportet etiã diuitibus permittere, ut confectiones pharmacorũ pro opulentię suæ dignitate cõparent. Satis enim scio etiã ipse, non solum multos
B pauperes esse medicos, sed & qui ab ipsis curantur: quibus satis est, ubi ægrotent, alicã cũ aqua mulsa accipere, & mundũ panem habere, aut aliquã farinam utilem ad cataplasma. Verum eũ qui curandi tractationem scribit, omnis materiæ meminisse operæpretium est, quo tũ diuitibus copia sit ipsis artificiose utendi, tum pauperibus electio sit illarum tantum, quibus unusquisque pro opportunitate abundet.

De mediorum pharmacorum compositione.

Dicamus igitur iã aliquid de compositione mediorum pharmacorum, initio ab eo, quod ex moris constat sumpto. Cõmune est autem omnibus mediis, ut congruens modus mellis ad succum ipsum decernatur. Inuenitur autem hic modus per experientiam. Vbi enim succum ipsum cũ melle miscueris, ac gustaueris, si quidẽ apparuerit moderate habere, rursus similiter ipsa miscebis: si uero deficere quid uidebitur, addes. Velut exempli gratia, in mororum succo si quinta pars mellis addatur, mediũ fuerit temperamentum, ut hoc modo coctum pharmacum plurimis ualde placeat: & hanc misturã pauci reprehendant, alii quidẽ uelut dulciorem, alii uero, ut austeriorem. Quẽadmodum enim aliqui aquã mulsam dilutiorem, aliqui dulciorem, libentius bibunt: sic etiam his pharmacis utrique delectantur iuxta propriam naturam. Quando igitur ali-
C quis pharmacũ sibi præparari postularit, semper utique uidistis me ei, qui dulcioribus delectatur, plus mellis iniicere, qui uero contrariis, minus. In pharmacis igitur, quæ degluti untur, maxime coniectare oportet naturã eorũ, qui ipsa sument: quod.n. cũ molestia, aut iniucunde acceptum est, stomachum subuertit: In pharmaci autem stomaticis eiusmodi diligentiam aliquando contemnere licet. Mediũ itaque temperamentum, uelut dixi, succi ad mel, quintuplum habeat multitudine succũ. Audito autem me, diligenter animaduertens, quibus utor uerbis in symmetria seu cõmensuratione medicamentorum, quæ inuicem miscentur. Iam etenim præcepi quintuplũ esse debere multitudine ipsum succum ad mel, quod nihil differt ab eo si dicã, mole quintuplũ esse ipsum oportere: utrouis enim modo dicatur, mensurare oportet pharmaca permiscẽda. At uero si pondere iubeam quintuplũ esse hoc pharmacũ, per lancẽ utique facere oporteat symmetriã grauitatis ipsorum. Cæterum ad permistionem succi ad mel, non est necessariũ heminę, aut cyathi meminisse, sed sufficit dicere, quintuplum esse oportere succũ, mellis respectu. Si uero, quid aliud his admiscendũ sit ex dictis paulo ante, necessarium est dicere, quota quantitatis mole ipsis existentibus, quantũ addendũ sit illorũ in lance appensorũ. Velut in ipso adeo pharmaco ex moris, in Heræ Cappadocis medicamentario libro, mellis quidẽ coniicitur libra
D una, succi autẽ mororũ librę sex: admiscet autem ipsis croci drachmã unam, myrrhæ duplũ: par etiam croci pondus coniicit ex succo uuæ acerbæ, qui omphacium appellatur, atque eius dimidiũ ex alumine scisso. Mihi uero placet quintuplum succũ ad mel coniicere: par autem pondus croci, & myrrhæ, utriusque drachmã unã, & dimidiam, ita ut ex utrisque tres drachmæ conflentur. Quòd si quis omphaciũ addat, & uini austeri itẽ heminã unã, uelut Heræ uidetur, recte sane drachmam unã omphacii addet. Si uero citra uinum præparetur, multo plus de ipso coniicere conuenit, si quidẽ medium temperamento pharmacũ efficere uelis, unciam unam: si uero austerius, ut in principiis conueniat, nihil peccaris si omnino duas, aut tres admiscueris. Quòd si non sit omphaciũ, pro ipso rhois succum iniice: & si uolueris par pondus utriusque indere, neque sic quicquã deliqueris. Heras tamen in symmetria huius pharmaci etiã hoc adscripsit, hoc modo: Quidam autem, & heminam unam dulcis uini. Mustum eum uelle indicare palam est: prædixit enim uini austeri maris expertis heminam unam. Mihi uero non placet, sufficiente melle iã coniecto, una cum hoc quod, & heminam austeri uini addidit, rursus aliam misceri uini heminam: reddetur enim ualde uinosum medicamentum. Coquunt autem hoc ex moris medicamentum, aliqui quidem à principio miscẽtes succum mororũ, aliqui uero modice præcoquentes. Heras autem uidetur uelle succum solum diutius coquẽdum esse. Scripsit igitur hoc modo, Succi mo-

rorum

rorum heminas sex ad strigmentitiã crassitudinẽ coquito: deinde trita admisceto croci drachmam unã, & reliqua uidelicet iam dicta. Quin & ego censeo succum ipsum solum per se præcoquendũ esse, deinde uero adiiciendum mel: atque ubi iam cacabũ ab igne auferre uelis, reliqua admiscenda esse: uerũ Heras uidetur simul cum melle etiam alia admisceri iubere. Et uinũ quidẽ rationabiliter quis tunc admiscuerit, myrrham uero, & crocũ melius est in fine coctura inii-cere, eousque saltẽ, cum aliis coquendo, aut olla in terram posita mouendo, donec omnia probe uniantur. Amplior autẽ coctura ipsorũ destruit facultatẽ aromaticorum medicamentorum. Spuma argenti equidẽ, & plumbago, atque alia multa metallica per cocturã meliora fiunt, Crocus autẽ, & myrrha, multaque alia aromata in decoquendo uires amittunt. Itaque medii facultate pharmaci, & symmetria, & coctura, moderatis inflammationibus congrua, ampliusque in maiorũ uigore, atque insuper in principiis, & augmentis eorundẽ conueniens, iã relata est. Cæterum ad induratas inflãmationes, cum iã præterierit uigor, & nihil amplius influxerit, uenerit autẽ tẽpus discutiendi, admiscere cõuenit ad stomaticum pharmacum aliqua discussoriorum. Talia autẽ sunt spuma nitri, & ipsum nitrũ molle, asiæque petræ flos, & sulfur uiuũ. Sufficit porro ad prædictã medii pharmaci cõmensurationem admisceri, nitri quidem unciam dimidiam sulfuris autẽ † uncias duas. § Quod si neque sic præparatum habeas ipsum, neque præsto sit tibi, nitrum, aut sulfur, aut asię petrę flos: origanũ in sapa, quam alii sireon, nostri omnes hepsema uocant, feruefacito, stomaticũque pharmacũ addito, ac gargarissare iubeto. Si uero neque sapa ad sit, in aqua mulsa origanum coquito. Nihil autẽ refert etiã, si hyssopum coniicias pro origano, aut pulegium, aut thymum, aut thymbram, aut calaminthen, aut myntham odoram, quam ueteres* hedyosmon appellãt. At uero in uigore inflammationum, non solum nihil ex eiusmodi pharmacis adhibere oportet, sed etiã cõtrariũ totum: atque raro quidẽ stomaticis medicamentis uti, collutionibus autẽ, & gargarismis mitigatoriis concoquere inflammationẽ: cuius generis est, decoctũ pinguium caricarum, & oleum lentiscinum in duplo uase tepefactum. Quin, & ipsum stomaticũ pharmacũ in uigoribus gargarissare conuenit, aqua mulsa dilutiore permistum, aut calida sapa: quæ si non adsint, aqua calida. Pręualere enim oportet, tunc mitigatoriũ, concoctoriũ* ductum, uelut in declinationibus discussorium, qui ex fortioribus constat medicamentis. Porro meum pharmacũ ex succo nucum omnium aliorum esse fortissimum opere experti estis. ad uos enim sodales loquor, in quorũ gratiam maxime ad hanc tractationẽ progressus sum. Quòd uero etiam omnium uilissimum, & parabilissimum sit, nemo ignorat: proiiciunt enim hortulani uiridium nucum cortices, ubi ipsas decorticarũt, ut uel maximos corbes nobis explere liceat gratis. Mel igitur solum, ut pauperibus medicis (nam, & illis oporteat nos ea, quæ narramus cõmunicare) deficit, cũ eius fuerit penuria, nihil uero aliud, nisi quis ultro adeo aliud uelit. Sæpe enim hoc modo confectũ pharmacũ nihilo deterius apparuit eo, quod ex moris cõstat, in quod tũ crocũ, tum myrrham, indebamus. Quin etiã si alumen ipsi addere uelimus, non est necesse scissum iniicere. Sufficienter enim adstringit etiam liquidum, quod aliqui phorimon appellant, quod uilis pretii, & maxime parabile in omnibus regionibus existit: tenuitate tamẽ partium a scisso deficit, & ob id etiam minus efficax est. At uero si hortulanus aliquis, aut ruralis hoc pharmacũ sibi præparare uelit, habuerit gratis quos coniiciat Cytinos aridos contusos & cribratos: nominatur autem sic primogenita punica. Quo tempore enim arbor florere desinit, fructus ipsius apparet figuratus in speciẽ punici mali: quem ablatum, & reficcatum adseruare licet ad tẽpus fructus nucum. In fine enim ueris cytini generantur: desinente autem æstate ad perfectionem ueniunt nuces. Quin & in terrã decidunt multi cytini, aut à uento decussi, aut alio quopiã modo: quos collectos siccare licet: ut neque hac parte egenos medicos quicquã impendere opus sit. Nostis autẽ acidorum, & acerborum punicorum (quorum fructus parum abest, ut esitari nequeat) cytinos meliores esse: quare etiã si ex arboribus eos auellas, aut nemo penitus te prohibebit, aut certe uilissimũ pretiũ sibi dari pro eis postulabit. Cæterum Balaustium appellatum penitus cibis non conuenit: & si quis colligere id uelit, quemadmodũ origanũ, & thymbram, ac thymum, atque alia huiusmodi, gratis licebit. Itaque si balaustium uelit quis crudum tusum, ac cribratũ iniicere iuxta proportionem, quã antea dixi, pari omphacio pondere, utile pharmacum efficiet. At uero, & cortices punicorũ malorũ, ualde parabiles res sunt, adstringendi uim sufficientissimã habentes, & qui ad prædicta statim in principio coniici queant. Optimũ autẽ pharmacum reddetur, si iuxta id tempus, quo punica nondum perfecte matura sunt, non tamen longe à perfectione absunt, eos cortices detractos cõieceris, atq; id statim in principio coctura succi. Oportet autem prius in mortario tundere, quo ipsorum uis uniuersa citius in medicamentum, quod paras, diffundatur.

Marginal letters beside the text: E (line 1), F (at "sulfuris autẽ † uncias duas"), G (at "explere liceat gratis"), H (at "te prohibebit").

Marginal notes: † Al. 3. xviij, qui dã ẽt 3. ii, ueluti etiam uetus interpres. — * Al. πολλοὶ. i. multi. — * institutum.

De confectione pharmaci, ex malis punicis, & Malis, aliis q; stomaticis.

Cum uero tres sint punicorũ malorum differentiæ: aliqua enim ipsorum sunt austera, aliqua uero dulcia, & quædam acida: si quidẽ sola austera iniicias, magis adstringens pharmacum reddetur: si uero dulcia, suauius: quemadmodũ sane fortius fiet, si acida tantum indas. Ego autem consueui par pondus uniuscuiusq; generis admiscere. Nã & alias ipsa sola matura punica mala

integra

A integra vna cum corticibus tũdo, deinde succũ exprimo, ac cũ melle coquo: & non solum stomaticum pharmacũ ori cõmodum habeo, sed & ad multa alia vtile, veluti rursus dicetur. Atque fit hic succus ad oĩa præstantior ex tribus punicorum speciebus, aut generibus, aut differentijs, aut quomodocunq; quis appellare uelit. Miscemus autem, & ruborum fructus, quos aliqui quidem à planta denominant, batina, hoc est rubina appellantes: aliqui autem composita appellatione mora appellant, apponentes, quæ à rubis producuntur. Ex quibus sanè succus similiter succo mororum præparatus, melius illo pharmacum redditur: sed minus validum eo, ꝙ ex nucũ succo paratur. Quin, & malorum cotoneorum, & pyrorum syluestrium, ac mespilorũ succus similiter preparatus, stomaticum pharmacum efficitur, deuorariq; aptũ, cum hoc, quod ex nucibus cõstat, deuorare non liceat: quanquã.n. noxium non sit, velut atramẽtũ sutoriũ, tñ stomacho non est cõmodum. Manifestum verò, quòd, & ex punicis constans pharmacũ, aptum est fracto, & cibos fastidienti stomacho: deficit tamen ab eo, ꝙ ex malis constat. Innocuus est etiam rubi mororũ succus deuoratus, uelut etiam ipsorum mororum: sed succus rubi mororum habet quid quod stomachum corroborat, quod ipsorum mororum succus non habet. Porrò mel his oĩbus succis nõ eadem proportione inijcitur. Plurimo. n. nucũ succus opus habet, & post eũ rubi mororũ: mo-

B dico autem malorum, & punicorum, & pyrorum syluestrium: medius autẽ inter hos est mespilorum succus. At vero, & ex cornis ac † brabylis, & prunis apud nos appellatis, præparatur apud nos stomatica pharmaca eodẽ modo, quem in principio de moris recensui, in quorũ omnium confectione rationem quandam communem referam hanc. Si quidem crassus apparuerit succus, statim mel admiscere oportet: si uero liquidior sit succus, præcoquatur. Suscipit autem pyrorum, ac malorum succus, amplius uero etiam plurimorum fructuum, parem sibi ipsis mensuram mellis: succus uerò eorum, quæ multum acerba sunt, uelut est corni fructus, aliqñ duplum, aliqñ triplum mellis adsumit. Omnia igitur hæc citra noxam deuorantur: si uero atramentum sutorium admistum sit, non valde deglutire oportet confectũ pharmacũ, præterꝗ si iuxta stomachũ, aut aluum vlcerosam affectionem fieri suspicemur. Quin & si in ipso ore maligna vlcera fiant, præstant ex atramento sutorio medicamenta. Sufficit autem drachma ad prędictã compositionem admista, in qua vnam mellis libram conijci est relatum: sed & plus qñq; rectè inijcitur ad vlcera putrefacta. Singula porrò, quæ dixi, inijcere licet aliquando, & musto vuarũ austerarũ, quas Aminæas appellant. Præstat autem vltimum mustum in hunc usum: quod.n. in principio fluit, liquidius est, & aquosius. Inijcienda vero sunt ex prædictis pharmacis acerbiora, quemad-

† βράβυλα syluestria sunt pruna. vide Athenæum. 2. dinos. cap. 8.

C modũ sæpe vidistis me, aut punica mala, aut balaustiũ, aut cytinos, aut ægyptiæ spinæ fructũ, aut corna, aut aliud q̃d ex huiuscemodi adstringẽtibus, admiscere. Maximè vero aptus est rhus, siue masculino, siue muliebri genere, ipsum uelis nominare. Est autẽ duplex: alter obsonijs inspergitur, stomacho cõmodus: alter à tinctoribus coriorum expetitur. Vterq; uero musto incoctus stomaticum efficit medicamentum, cui admiscere licet etiã alia iuxta eandem proportionem, uelut in eo, quod ex moris constat, relatum est. At uero citra mellis misturam, mustum solum per se in mellis cõpagem redactum, exemptis etiam quæ aliàs induntur, bonum fit pharmacum in principijs, augmentis, & uigoribus: ad declinationes autẽ, si tædas addideris pingues: aut etiam in tenuia frustula contusas, & fractas, easdem una cũ rhoe in mustum conieceris, deindeq́; interposita una die coxeris, donec suam ipsorum qualitatẽ in ipsum mustum transmittant. Tunc enim tædas quidem eximere, ac proijcere oportet: mustum uero usq; ad aptam cõpagem coquere, quo uidelicet illiniri commodè possit. Quæcunq; aũt prius ex adstringentibus inijci dixi, in id quod ex nucibus præparatur medicamentum, ea omnia etiam accipienda sunt, rectè in mustum addi. Quòd si uero pretiosius efficere pharmacum uelis, inijcies ẽt casiæ corticem, aut nardum indicã, aut malabathri foliũ: æque.n. ut pauperibus, sic etiam diuitibus nos pharmaca scribere oportet.

D Eadem etiam prædictis stomaticis pharmacis miscentur. Sufficit autem drachma una singulorũ ex his tribus ad tantam medicamenti symmetriã, ac commensuratiõẽ, iuxta quam libra mellis una conijcitur. Nihil uero læseris, si ad singulas drachmas, adhuc dimidiã apponas, ut in totũ quatuor drachmæ, & dimidia fiant. Cæterũ ad induratas inflammationes conijciuntur, quæ generosius discutere possunt, tusa uidelicet, & cribrata. Tempus autẽ indendi ipsa non est principium, sed ubi prope perfectè coctum fuerit pharmacum, aut etiã penitus coctum, olla iam in terram deposita. Sunt autem hæc, costus, amomũ, & quod macer appellatur: nominatur autem sic cortex quidam aromaticus, qui ex India affertur, multũ calefaciens, & adstringens. Quin, & cyrenaicus succus ad discutiendas induratas inflammationes aptus est, quemadmodum etiam me dicus, aut aliquis eorũ, qui postea celebres facti sunt. Pauperibus porrò pro sumptuosis discussorijs pharmacis, aut dictamum, aut acorum, aut meon, aut pyrethrum, aut cardamomi quippiam, & sinapi æquale inijcendum censeo, ita ut ad trium drachmarum pondus, eorum mistorum moles perueniat, ad prędictam in principio stomaticorum pharmacorum symmetriam, in qua mellis libra habebatur. Si uero quatuor, aut quinq; drachmarum pondus ex his explere uelis, magis discussorium pharmacũ habebis. Semper enim pro constitutionis affectuũ proportione, augeri ac minui pharmacorum uehementiam oportet.

De confectione pharmaci ex musto, in quo etiam parabilia diuersa. A

In pharmaco ex musto, ad decem musti heminas, tres inijcimus heminas rhois coriariorum, aut eius qui obsonijs inspergitur: si vero vtrunq; inijcimus, vtriusq; vnam, & dimidiam, aut paulo plus sumimus: iuxta proportionem verò ēt ex discussorijs, cuiuscunq; quidē suppetat facultas. Quòd si vnū tm̄ habeamus adstringendi vim habens, quod in principio inijciamus, aut vnū saltē discussorium, quod iuxta finē indamus, ex illo totum pondus immittimus, quod ex oībus aliàs conflaretur. Quæ igitur dicta sunt in medicamentum ex nucibus conijcienda, ea omnia ēt in pharmacum ex musto indantur. Quin, & quæ istic nō dicta sunt, amplius inijcere licet, uelut gallam omphacitin appellatā, aut extremitates mollis rubi, aut rubi canini, & corni, cuius etiam fructum diximus inijci oportere, uelut ēt pruna, & myrti baccas, & fructū myricæ, ac spinæ ægyptiæ fructum, omniaq; adstringentia, præter ea quæ medicamentariam vim habent, ne uidelicet deuorata lædant. Omnia porrò stomatica pharmaca, qūocunq; parata iuxta propria tempora opportuna accomoda fiunt. Si quidem .n. austeriora fiant, in principijs, & uehemētibus influxionibus conueniunt: si uero moderatiora, in uigoribus: si autem magis discussoria prædita, in declinationibus. Quare etiā si non ipsi præparauerimus quid, neq; symmetriam iniectorum nouerimus, sed tantum ipsum compositum pharmacum gustauerimus, cognoscemus qūo B eo sit utendum. Hæc igitur si memoria conseruabitis, qn̄ necessitate aliquando vrgente eorum, quæ experimento constant, pharmacorum copia non sit, ex parabili illius loci materia, uos ipsi extempore aptum medicamentum componere poteritis. Non solum autem in hanc rem utilis fuerit prædictorum memoria, sed etiam ad iam inuentorum conuenientem vsum. Si enim in ipsis adstringentem qualitatem præualere inueneritis, in principijs eis utemini: si uero mitigatoriam, & laxatoriam ac concoctoriam, in doloribus, & uigoribus inflāmationum: si uerò obduratū quippiam, & ægre solubile inflammationis relinquatur, in declinationibus. Eodem modo ēt in mediis temporibus, media relatorum pharmacorū medicamenta offeretis, ab repulsorijs ad discussoria paulatim transeundo, atq; si unum duntaxat uobis præsto sit medicamētum, id ipsū per aquæ simplicis misturam exoluētes, & per additionē parabilium intensius reddentes. Sunt aūt parabilia ex adstringentibus rosæ, myrti baccæ, & myrtus, & lentiscus, & rubus, & rubus caninus, & galla omphacitis appellata, & ægyptiæ spinæ fructus, omniaq; aluminis genera. Post hæc parabilia sunt rhus culinarius, & coriarius, & succus qui ex Syria affertur: atq; hic quidem per se admiscetur, culinarius aūt, & coriarius rhus aqua prius decocti, utiles mistura fiunt. Est autē glaucium ex parabilibus, & omphaciū, & cytini, & balaustia. Ex discussorijs autē parabilia mo- C derata sunt caricarum, & furfurum decoctum: & aqua mulsa, in qua origanū, aut hyssopum, aut thymus, aut calamintha, aut pulegium, aut mintha odora, quam hedyosmum uocant, sint incocta. Fortiora autem sunt, etiam hec, si diutius coquantur: amplius autem, & nitri spuma, aut ipsum adeo nitrum ustum: fortius uero his est sulfur uiuum.

Stomaticorum Pharmacorum compositio, in quibus etiam quæ ex Moris constat, Heræ.

Proprie quidem Stomatica appellantur, quæ ad uuas, tonsillas, ac omnes quæ in ore fiūt de repente inflammationes, conueniunt, componuntur autem per prædictam materiam, ex qua sanè multæ particulares compositiones à medicis sunt confectæ. Ego uerò etiam hic celebriū tantum mentionem faciam.

Cumpositio Pharmaci ex Moris iuxta Heram.

Pharmacum ex Moris stomaticum, faciens ad tonsillas, & uuas, atq; alias in ore inflammationes, tum illitum, tum gargarizatū, velut est predictum. Præparat autem ipsum Heras hoc modo. Succi mororū heminas.vi, ad strigmentitiā spissitudinē coquito: deinde tritas croci.ʒ.i, myrrhæ ʒ.ii. omphacii.ʒ.i, aluminis scissi obo.iii, mellis heminā unam, addito. Ipse aūt Heras se etiam aliter præparare ipsum ait, hoc modo, ut croci drachma dimidia*iniiciatur, & passi hemina una, & D vini maris expertis austeri hemina una. Coctura autem fit usque ad compagem melleam.

*A.iii s, aliter vi.

Andromachi descriptio pharmaci ex Moris.

Andromachus aūt de pharmaco ex moris in hæc uerba scripsit: Succi mororū heminas.vj, accipito, & in ipsum gallas.v. conijcito, radicis autem dulcis.ʒ.xx, vini chij heminā.i: & insolato, aut coquito: deinde ubi coactum, & spissatum fuerit pharmacum, radices tollito, ac proiicito: gallas autē tritas admisceto, & myrrhæ drac, j, croci.ʒ.j, aluminis scissi.ʒ.j, omphacii drac.ii: quidam autem aluminis.ʒ.ii, mellis attici heminam unam. Manifestum autem est, ꝙ hoc pharmacū magis adstrictorium est, q̄ prescriptum, maxime si alumen adsumat. Sufficientes enim erant gallæ, & omphacium, ut multum adstringens redderent pharmacum, uerū ubi alumen amplius additur, plurimum in ipso adstrictoria uis augetur. Recte tamen in eius confectionem admista est dulcis radix, quæ exasperata lenit, & propterea asperitatē ex adstringentibus inductam lenire potest. Cœterum pro mororum succo conijcitur etiam mororum rubi succus, alijs qūocunq; uelis appositis, siue ut Heras, siue ut Andromachus scripsit. Relatum autem à me antea est, quomodo liceat ipsum uariare, per eorum quæ adiiciuntur admistionēm. Dictum est etiam, quòd per succum nucum componi queat hoc pharmacū, reliquis eodē modo iniectis. Quin, & per puni-

corum

A corum malorum ſuccũ ſimiliter præparatur, tum ſucco ſolo cum melle præparato, tum iam dictis iniectis. Sic vero, & rubi fructus cũ melle confectus ſufficienter adſtringens fit pharmacũ, quemadmodũ ſane, & q́d ex nucũ ſucco paratur, veluti prius eſt dictum. At vero ẽtuaria compoſitione pharmaca ex punicorum ſucco à medicis conſcripta ſunt, velut etiã ab Andromacho his verbis.

Stomaticon ex malis punicis Andromachi.

Punicorum dulcium nucleis carentiũ partes, ij, & acidorũ partem. i: ſucci in æneum vas congij menſurã exprimito: deinde excolatum ad lentũ ignem ad tertias coquito. Sint aũt læuigatæ myrrhæ minaæ. ʒ. viii, crocomagmatis. ʒ. viii, omphacij. ʒ. viii, illyridis, ʒ. viii, aluminis. ʒ. iiii, gallæ. ʒ. viii: vbi ſolueris, hæc per liquoris affuſionẽ læuigato, & ad melleã ſpiſſitudinẽ coquito: rurſus per proiectionẽ in pilam læuigato: ac vtitor, quandoq; cũ melle, quandoq; ſyncero. Hic non ſimul coquit mel cũ punicorum malorum ſucco, ſed poſtea cum paratũ eſt, dupliciter pharmaco vti iubet, aliquando quidẽ ſyncero, ad inflammationes videlicet adſtrictionis indigas: aliqñ vero cum melle, cum diſcuſſione indigent. Multitudinem autem ſucci congium eſſe iubet, hoc eſt ſextarios ſex Romanos. Cum. n. Romæ medicatus ſit, ſemper eius urbis menſuris utitur. Inijcit autem in ipſum myrrham, & crocomagma, & gallam, & iridem illyricam, ipſam. n. illyrida appel-
B lare ſolet: amplius autem ad hæc omphacium: omnium quinque numero, ſingulorum vnc. i, octo enim drachmæ vnciam efficiunt: ex alumine verò ſciſſo vnc. dimidiam. Scripſit porrò deinceps Andromachus etiam id quod ex muſto fit ſtomaticum, ſic in hæc verba.

Andromachi Stomaticum ex Muſto, quo vtor.

Gallas † triginta, rhois coriarij ſextarios. ii, muſti ſextar. vi. Gallas confractas cum rhoe per- † *Aliter i.*
diem & noctem in muſto macerato: deinde coquito, donec ex toto quarta pars ſuperſit: & per linteolũ colato, exprimito, & in olla ad mellis craſſitudinem ſpiſſato: deinde trita addito, aluminis
ſciſſi, ʒ. † i, croci. ʒ. i, myrrhę. ʒ. i, permiſta reponito, atq; vtitor. De muſto nihil manifeſte retulit, † *Aliter ij.*
ex quali vua ipſum ſumi uelit, num ea, quę auſterum vinum fundit, an quę dulce, an quæ mediũ. Nos igitur noſſe oportet, quòd pharmacum ex dulci confectum magis mitigatorium, & moderatum erit, ac minus efficax. In quibus autem opus eſt vti vehementiore adſtrictione, id quod ex acerbis vinis fieret, vehementius quidem adſtringit, leniendi autem vim non habet. Palàm eſt autem ex medio vino paratum, etiam mediam facultatem habere.

Critonis Stomaticum ex malis punicis.

Crito pharmacum ex ſucco punicorum his verbis deſcripſit. *Stomaticum ex Punicis ad vlce-*
C *ra & aphthas oris.* Succi punicorum dulcium* heminas ſex, in ęreo vaſe ad tertias coquito: dein- * *Al. cyathos.*
de cinnamomi. ʒ. i, caſię. ʒ. i, myrrhę. ʒ. i, omphacij obolos tres, croci obolos tres nardi indicę obol. iii, terito: eiſq; mellis heminã. i. admiſceto: atq; ita ad infuſo ſucco, ad lẽtum ignem moueto, ac donec ſpiſſetur, coquito, ac vtitor. Scribit autem, & aliam compoſitionem pharmaci ex punicis huiuſmodi. Malorum punicorum dulcium vna cum corticibus * tuſorũ, ac expreſſorum ſextarios vi. mellis boni ſextarium. i, in ollã coniecta coquito ad ſpiſſitudinem mellis: deinde alumi-
nis ſciſſi * vnciam vnam, myrrhę vnc, dimidiam, terito, addito, ac miſtis vtitor. Magis adſtringẽs * Aliter drac.
ſcripſit certe hoc pharmacum Crito, q̃ pręcedens. Ridicule igitur quidam faciunt interrogantes, vtrum ipſorum altero melius ſit, alterutrum enim in proprio tempore, altero melius eſt: atq; hoc quidem poſterius ad ea, quę vehementi adſtrictione indigent: ad ea vero quę diſcuſſione, prius, maxime cum & cinnamomum iniecerit in ipſum, diſcuſſorium medicamentum. Scripſit autem, & ex muſto medicamentum Crito hoc modo.

Critonis Stomaticum ex Muſto.

Stomaticum ex Muſto, facit & ad aurium, & ſedis vlcera. Muſti ſextarios ſex, ad ſextarios. ii, de * *Codi. multi*
coquito: deinde rhois coriarii: ʒ. 4. alii, * drac. ii, miſceto: & gallarũ. ʒ. iiii, alii verò gallas triginta: *habent ſexta-*
D croci. ʒ. ii, alii. ʒ. i: aluminis ſciſſi. ʒ. ii: quidam etiam myrrhę drachmam vnam, mellis ſextarium *rios.*
unũ, mixtis utitor. Multa vero alia pharmaca ex prædictis ſuccis à multis medicis ſcripta ſunt, iuxta commenſurationem uariantia, cùm aliqui quidem omnia prędicta coniiciant, quidam verò auferant, alius aliud, & alius plus, aliud minus. In quibus, velut dixi, inſpicere oportet quid redundet, an adſtringens & repulſorium, aut lenitiuum & concoctoriũ, aut diſcuſſorium: ita enim rectiſſime ipſis vtemur. Quare relinquam particulares eorum, quæ ſcripſerunt, differentias: Tranſibo autem ad alia pharmaca citra hos ſuccos præparata.

Stomatica pharmaca citra ſuccos compoſita, ex aceto & gallis.

Stomaticũ pharmacũ ſcripſit tũ Andromachus, tũ Crito, eandẽ habens ſymmetriã. Sufficiet itaq; deſcriptionem Andromachi referre hoc modo habentẽ his verbis. ¶ *Stomaticum Ariſtoclis ad Synanchas, quas anginas Latini vocant, & reliquas in ore affectiones. Hac & Antipater vſus eſt.*

Gallas numero. xxx, aceti albi ſeſquicyathum, alij cyathos. ix, myrrhæ drac. viii, nardi indicæ drachmam vnam, rhois culinarij ſeſquicyathum, alij cyathos. ix: aluminis ſciſſi drachmã vnam,
piperis grana viginti: mellis attici cyathos. ii, alii ſeſquicyathum. Coquũtur gallę in aceto donec * Aliter ʒ. i. anti
flacceſcant, deinde tritæ melli miſcentur tempore vſus. Quidam etiã ſeminis mandragorę, † vn qua trãſlatio ha
ciam vnam ʒ addunt. Hęc quidem Andromachus ſcripſit. Fortaſſis autem dubitauerit quiſpiã, bet. ʒ. i. s. * Al. partẽ vnã.

propter quid,cum ſcripſiſſet, aceti ſeſquicyathum, mox adſcripſerit, alij cyathos ix.multum.n. E
mẽſura altera alteram excedit:quemadmodum etiam rurſus cum ait, rhois culinarij ſeſquicyathum,alij cyathos ix.Singulatim itaq; vtrunq; expenſum dubitationẽ affert:ſi vero inter ſe complicentur,conuenienter ſcripta ſunt.Si etenim cyathos ix.iniecerimus, iniiciemus etiã rhois culinarij eoſdem ix.cyathos :ſi vero aceti ſeſquicyathum,ſufficiet etiam rhois culinarij ſeſquicyathus.Quare in pharmaco plus aceti habente,diuturnior coctura facienda eſt:in minus habente, breuior:præſtat autem diutius fieri cocturam,ita enim gallæ molles reddentur. Conſpicuum vero eſt,generoſum eſſe hoc pharmacum ex contrarijs compoſitum:gallæ enim,& acetũ,& rhus, magis adſtringentia ſunt,& maxime repellunt:valde autem diſcuſſorium eſt piper,ſed miſtæ facultatis eſt nardus. Myrrha vero diſcuſſoriam habet vim, ſed & lenem, ac mitigatoriam una cũ hoc,quòd etiam concoquit. Diſcuſſoriæ facultatis eſt etiam mel,ſed citra mordacitatem earum affectionum, quæ in ore fiunt, cum in oculis mordax exiſtat. Verum de aceti viribus iam ſæpe mentionem fecimus,quòd & ſecat, & diſcutit,& repellit.Album autem in deſcriptione addidit, vt videlicet tenuium partium indicet. Quidam vero tum aceti quinque cyathos,tum rhois eoſdem inijciunt, medium quodammodo apprehendentes inter eos, qui plurimum, & qui minimum,de vtroque conijciunt. Manifeſtum igitur eſt eos medium quoque pharmacum iuxta fa- F
cultatem præparare,quemadmodum ſymmetria ipſa media exiſtit.

Stomatica illitio ex Beſaſa,hoc eſt ſemine rutæ ſylueſtris.

Celebre eſt & hoc pharmacum ab Andromacho hac verborum ſerie deſcriptum. ¶ *Stomaticum ad anginas ex beſaſa,faciens ad deſperata,quo utor.* Seminis aniſi,ſeminis apij, ſeminis ammij, floris iunci odorati rotundi, aluminis ſciſſi,iridis illyricæ, beſaſa, quod aliqui harmala vocant, cinnamomi,myrrhæ troglodyticæ,ariſtolochiæ longæ,ſingulorum vnc.vnã:caſiæ,roſarũ ſiccarũ,vtriuſq; vnc.* j:crocomagmatis vnc.j:coſti, cineris hirundinũ recentis. vtriuſq; quadrantem croci ſeſquiunciã:nardi indicæ,amomi,vtriuſq; vnciæ dimidium:gallas viij:tritis cum melle vtere. Verum vſus tempore tandem mel adde. Hoc ipſum pharmacum ẽt Heras ſcripſit,vt parum abſit quo minus penitus idem ſit:ſolas enim roſas variauit,& non ipſas conijcit,ſed florem ipſarum, & ad finem addit: quidam etiam caſiæ fuluæ vnc. j. De hirundinibus autem ambo obſcure tradiderunt,quanq; alij clare ſcripſerint,niſi quòd inter ipſos non conuenit. Alij.n.nidũ vrere iubent,ex ſtercoribus hirundinum maxime compoſitũ;alij ipſas hirundines: alij ipſarum pullos:Hi vero obſcurius ſcripſerunt:& Andromachus quidem,cineris hirundinum recentis:oportebat autem ipſum apponere vſtarum : tale enim quiddam cineris vox ſignificat,niſi nidum ip- G
ſum terere,ac læuigare iubet:Heras autem,hirundinum recrementi,non apponẽs,uſti.Forte igitur neuter vult comburi debere hirundinum recrementum,quemadmodum alij.In quibuſdam tñ exemplaribus ſic ſcriptum eſt. Hirundinum tenerarum vnciam * j: quemadmodum in alijs, hirundinum à trabibus. Palàm eſt autem,quod acre,& diſcuſſorium eſt hirundinum excrementum, quemadmodum etiam alia oĩa omnium animalium ſtercora, aliqua magis, aliqua minus: velut etiam ipſorum animalium vſtorum cinis. Dictum eſt etiam nobis de beſaſa in ſimplicium pharmacorum tractatu,quòd tertij ſit ordinis calfacientium:& nunc ſanè quòd eiuſmodi admiſſum eſt etiam prædicto medicamento,quod plurima diſcuſſoriæ facultatis in ſe habet,quemadmodũ aliqua ex alijs ſtomaticis, adſtringentis & repulſoriæ.Etenim iam relata pharmaca valde diſcuſſoria ſunt,& ad hęc amplius cinnamomum ſuper omnia vim tenuium partium,& diſcuſſoriã habens. Quin & ſemina aniſi,apij, & ammij, diſcuſſoria ſunt:& iris,& ariſtolochia, ex diſcuſſorijs ſunt,velut,etiam myrrha.Miſtę autem facultatis eſt diſcuſſoria & adſtringente eſt caſia,& crocus,& nardus,& amomum,& coſtus:præcellit autem in ipſis calfactoria & diſcuſſoria,& maxime in coſto,Miſtæ facultatis eſt & iunci rotundi odorati flos, ſed vtraq; imbecilli, tum adſtringente,tum calfaciente. Gallæ uero clarum eſt quòd(de omphacitidũ genere loquor)ex adſtringentibus multum ſunt pharmacis, velut etiam alumen ſciſſum. Roſæ autem rurſum debiliſſimã H
habent adſtringendi vim . Ex contrarijs igitur facultatibus particularium pharmacorum, hoc medicamentum propoſitum iam conſtat,& non ſolum contrarijs, ſed etiam vtriſque fortibus:at que velut dixi antea, multo fortioribus diſcuſſorijs, quàm adſtringentibus. Quando vero confectionem eius clare conſcripſerit Heras,viſum eſt ob id etiam illius verba in commune proponere,ac adſcribere,quæ hoc modo habent.

Stomaticum ex beſaſa,Heræ.

¶ *Stomaticum faciens ad anginas, & inflammatas tonſillas, ac ulcera facta in ore.Conuenit etiam Stomachicis & dyſentericis ſumme, in frigida exhibita magnitudine fabæ. Eſt & arteriaca bona, & dolorem ſedat.* Aniſi vnciam i,ammij vnc.i,apij ſeminis vnciã i, coſti ſeſquiunciã,floris iunci odorati vnciam i,iridis illyricæ vnciã i, aluminis ſciſſi vnciã i, gallas omphacitidas mediæ magnitudinis octo,crocomagmatis vnciã * vnam,croci ſeſquiunciam,myrrhæ † vnciæ dimidiũ, ʒ floris roſarũ vnc.duas,ariſtolochiæ longæ vnciã i,ſeminis beſaſa vnc.i, cinnamomi vnciam i,ſpicæ nardi ſeſquiunciam, amomi racemi vnciæ dimidium : quidam etiam caſiæ fuluæ vnc. i, cineris hirundinum recrementi vnc.* vnam, Myrrhã cum melle terito,reliqua vero omnia contuſa & cribrata in mor-

*Aliter ij.
*Aliter ij.

A.l.3.fol. 9.c. 11.fo.255.f

*Ant. co. habẽt στυπτικῆς. quã uocem etiã habuit vetus interpres.impreſſi tamen codi.græci habent diaphoriticæ , ſeu diſcuſſoriæ.

* Aliter ij.
† Al.vnc.i.
* Aliter ij.

A in mortarium conijcito: atq; vbi miscueris, per pistillum myrrham cum melle moderato agita-
to, vt pharmacum melle crassius reddatur. Vsus vero tempore melle dilutum illine, atque ex
aqua gargarizandum præbe, aut ex aqua mulsa, vel succo ptisanæ. Cęterum pharmacum hoc
in stanneo vase reponitur ac adseruatur.

Aliud Stomaticum ex hirundinibus absq; Besasa, Asclepiadæ.

Scripsit etiam Asclepiades stomaticam illitionem his verbis. ¶ *Aliud stomaticum. Facit, & ad
Anginas.* Hirundinum syluestriũ vstarũ cineris. ʒ. iiij, croci. ʒ. i, nardi indicæ. ʒ. j, melle excipe. Mi-
stura fit cum iam sub manibus sunt affectiones. Hirundines porrò urũtur hoc modo. Pullos sale
consperſos unà cum pennis in fictile conijcimus, obturatumq; prunis imponimus. Gratia habẽ-
da est Asclepiadæ ob id, ꝗ tã diligenter describit, quo modo hirundinum pullos vri iubeat: & ꝗ
ipsa animalia, & non eorũ recrementa, in pharmaci compositionem præparanda censeat. Scri
psit vero etiam Andromachus stomaticum pharmacum ex hirundinibus, hoc modo.

Stomaticum ex hirundinibus ad anginas, vt Harpocras.

Pullorum hirundinum vstorum numero xi: mellis cyathum j, alij cyath. ij, habent: succi myrti
viridis cyathum j, alij cyath. ij: myrrhæ obol. iij: pullos vrito, omnibusq; mistis, ac tritis utitor.
B Clare etiam hic hoc loco pullos comburi iubet. Hæc itaq; duo præscripta pharmaca ex hirundi-
nibus sunt, absq; besasa. Alia autem duo stomatica, hæc præcedentia ex hirundinibus, unà cum
besasa constant. Est autem, & tertia coniugatio pharmacorum eiusdem generis, in qua ea quæ
ex besasa citra hirundines præparantur, continentur.

Aliæ stomaticæ illitiones Andromachi.

Præstat autem opinor, atq; aliàs relinquere oris illitiones, quæ sanè laudantur ab ijs, qui de
pharmacorum experientia sunt curiosi, maxime cum multorum ex eis etiam ipsi experimentum
fecerimus, partim quidem ex nostro vsu, partim uero eorum qui nobiscum sunt medicati. Inci-
piam autem ab ijs, quæ Andromachus scripsit, ipsas compositurus iuxta illius verba.

Ad Columellam laxatam.

Mellis lib. j. aluminis liquidi lib. j, florum rosarum libram dimidiam, succi hypocistidis qua-
drantem. Alumen in melle coquito, deinde sicca inspergito, atq; ita vtitor: coquito autem
modicè. Vere bonum est hoc pharmacum, eoq; tribus modis vti oportet, quemadmodum ui-
distis me plurimis stomaticis pharmacis uti. Vnus vtendi modus est, & maxime in principio,
ut dissoluatur per aquam calidam, aut aquam mulsam, ac gargarizetur: nam & mitigatorium
est hoc, & quod conuenit efficit. Interea autem dum eo sic vtimur, etiam syncero pharmaco
uti conuenit, partim quidem cum digitis illinendo, partim uero per cochleare admouendo,
C una cum hoc ꝗ reprimamus, & intrepide foras columellam ipsam ducamus. Confert enim q̃
maxime ad linguam ipsam uergere, & à rectitudine secedere, quam habet ut plurimum ad ip-
sius asperæ arteriæ extremum.

Aliud Stomaticum eiusdem Andromachi ad omnia vitia oris.

Crocomagmatis. ʒ. ij, iridis drach. iiij: sandarachæ drach. dimidium, hoc est obol. iij: terebin-
thinæ drach. ij, lycij indici drach. j, vuæ passæ drach. octo, aloes drach. j, omphacij drach. j, nucũ
pinearum tostarum drach. † octo, succi glycyrrhizæ drac. j, aluminis scissi drac. j, balaustij drach. *n id est viij, est*
j, floris rosarum drach. ij: mellis heminas duas, & dimidiam, in quibusdam exemplaribus sesqui *in cod. impres-*
hemina habetur. Ipse quidem Andromachus sic scripsit, non ostendens, quomodo mel miscere *sis, in aliquibus*
oporteat, num crudum, aut coctum, aut despumatum tantum. Ego uero despumatum miscendũ *x. i. xx.*
esse censeo. Scripsit etiam alias stomaticas illitiones Andromachus omnes bonas: quare mini
mè relinquendas putaui: ideoq; subscribam omnes deinceps, quemadmodum ipse præscripsit.
Stomaticum, quo ipse se vti dicit. Floris rosarum drach. ij, nucum pinearum drach. j, croci drac. i,
excipe melle. *Aliud, quo item se vti dicit.* Iridis illyricæ drach. vij: croci drach. octo, alij iiij: florũ
D rosarum drach. iiij: excipe melle. *Aliud.* Misyos cyprij drach. viij, iridis illyricæ drac. quatuor,
myrrhæ drach. † ij, croci drach. j: excipe melle. *Aliud odorum, tenerum, ad inflammationes, & cru-* *† Aliter viij.*
stas commodum. Nucum pinearum drac. iij, amyli drach. ij, aluminis scissi drac. j, floris rosarum
ʒ. j, croci obo. tres: excipe melle. Hæc ex ferula Cratippi esse ait. *Aliud stomaticum Menecratis.*
Croci drach. iiij, balaustij drach. iij: florum rosarum drac. j, alij * dimidiam: fructus ericæ drac. j, * Aliter sesqui-
malabathri drach. j, nardi indicæ drach. j, nucum pinearum numero xx: excipe melle. *Aliud,* drachmam.
*quod ex libris * Meliti esse ait.* Rhois rubri drac. ij, florum rosarũ drac. j: costi, croci, vtriusq; obol. *Al. Memphyti.
iij: excipe melle. Hanc etiam gargarizari cum passo, aut aqua mulsa ait: neq; scio cur hoc hic ad-
scripserit, cum omnia gargarizari possint. *Aliud stomaticum quod etiam ipse laudat.* Floris iun-
ci rotundi odorati, myrrhæ, croci, casiæ, aluminis scissi, illyridis, singulorum drach. iiij: nardi in-
dicæ drach. unam: excipe melle cocto. Hic quidem igitur cocto adiecit: in prioribus uerò sem-
per simpliciter melle dixit, permittens nobis, quomodocunq; præparare velimus. Ego autem
velut dixi, melle despumato vtor.

Aliæ illitiones stomaticæ, quas Asclepiades scripsit.

Illitio ad putredines oris Asclepiadæ. Rhois rubri drach. iiij, acaciæ drach. j, medullæ drach. iiij:
vino Pramnio dissoluta excipe melle cocto, & utere ad illitionẽ. Haud scio, quomodo reliquerit

adſcribere ad medullam, num ceruinam, an vitulinam, conijci velit. Quando igitur non adſcri- E
pſit, tutius eſt ceruinam adijcere: forte. n. eſſe vult medicamentum, fortior autem eſt medulla ceruina, quam bubula. *Alia.* Succi hypociſtidis. ʒ. duas, balauſtij. ʒ. j. lycij. ʒ. j. acaciæ, ʒ. j: excipe oliuæ immaturæ ſucco, & melle ſubactis vtere.

Illitiones oris, aptæ eis, quæ medicamentarias qualitates ægrè admittunt.

Porrò de mulierculis quid attinet dicere, & maxime diuitibus, quæ præ delicijs ſtomatica medicamenta ęgre admittunt? Iam uero ēt viri quidā non ſolum prę delicijs, ſed etiam natura quodam modo malum ſtomachum habentes, eiuſmodi pharmaca non ferunt. Et ſane præterlabentia ſæpenumero in ſtomachum, non ſolum iniucunda aliquo modo ſunt, ſed etiam noxia. Manſuetiſſima igitur ex ipſis crocum hñt, & myrrham, & alumen. Melius igitur eſt aliquas ſtomaticas compoſitiones abſq; his factas habere. In moderatis itaq; inflammationibus aut tonſillarum, aut uuæ, aut alterius alicuius partis, ſufficiunt ſucci ſoli fructuum iam dictorum, uelut rubi, & mororum, punicorumq́; malorum, & cotoneorum. Quin, & ſuccus nucum, ubi cum ſolo melle paratur, ſuauem guſtum habet: itemq́; muſtum ex acerbioribus vuis, ex quibus amimæum uinū funditur, ſi in ipſum rhus addatur: hoc enim uelut adſcripſit optimum fit pharmacum, coctum vt dictum eſt. Ad eas vero inflammationes, quæ multa adſtrictione indigent, illitiones ſtoma- F
ticas huiuſmodi paraui. Auſterorum punicorum ſuccum, aut auſterorum cotoneorum, aut ēt vtrorunq; ſimul, iuxta prædictam proportionem cum melle miſcui, atq; ſufficiens erat. At uerò mororum ſuccus debile pharmacum eſt. Sed inter hunc, & prędictos, medius eſt iuxta adſtringendi vim, ſuccus rubi mororum. Fortis autem eſt nullo minus ex corticibus nucū, quamquàm non ſit etiam in guſtu acerbus. Vnicuique uero ex his licet uuas acerbas expreſſas miſcere, ſi quidem uehementius efficere velis, eadem menſura: ſi uero non, omnino tamen dimidium ſucci ipſarum addes. Vehementiſſimum autem reddetur pharmacum, ſi punica integra tundas vna cum corticibus, indeq; ſuccum exprimas, atq; hoc magis ſi fuerint acerba. Amplius uero acerbiſſimū ex his fiet, ſi ad punicorum auſterorum ita tuſorum ſuccum, vuæ acerbæ ſuccus ſuperaddatur cū moderato melle. Præſtantius adhuc erit, ſi tota contuſa punica mala paſſo cocta excoles. Licebit etiam ex ſolis dulcibus punicis pharmacum præparare, vt debilius, ita ſuauius, & magis ſi ex ſolo ſucco citra cortices compoſueris. Ego vero ſæpe tria punicorum genera permiſcui, auſtera, acida & dulcia: ne uero valde exaſperet, admiſto glycyrrhizæ ſucco, optimum pharmacum efficies. Quin, & ex fructibus factum per ſe ſolum optimum eſt medicamentum, tum ijs qui gargarizando colluere, tum qui illinire oris inflammationes uolunt: eſt autem, & G
hoc partim auſterius, partim moderatius in adſtringendo, diceturq; de compoſitione ipſius paulo poſt. Quando vero non ſolum repulſorium pharmacum nos habere oportet, ſed etiam diſcuſſorium, ſi quid appareat induratum, in hunc modum ipſum parabis. Iis, quæ medias facultates habent ex prædictis, inijcies aliquid dum coquuntur, ex pulegio, aut thymo, aut origano, hyſſopo, mintha, aut calamintha: deinde colabis, & habebis optimum medicamentū: ſi uero calidius efficere uelis, piper addes. Præparaui qnandoque etiam ſine pulegio, aut thymo, aut aliquo huiuſmodi, id quod ex ſuccis conſtat, ſolo pipere in ipſum conjecto. Omnibus aūt ſi glycyrrhizæ ſuccus addatur, melius pharmacum efficietur. Quòd ſi pro opulentis componas, etiam amomi quid miſcebis. Quantitas autem huiuſmodi rerum eadem tibi ſeruetur cum ijs, quæ crocum, & alumen ac myrrham adſumunt, uelut præſcriptum eſt: pro illis enim tibi hic amomum erit. Quin, & maſtichen chian quandoq; inieci, poſt factam uidelicet colaturam, & poſtquam ea quæ incocta ſunt fuerint exempta.

De cruſtis in ore. CAP. 2.

IN calidis, & humidis corporis locis, quale eſt os, cito putredo accedit, ex quacunq; tandē cauſa fuerit exulceratum. Confert ad hanc rem etiam id, quod nihil penitus in ipſo ex pharmacis H
incumbere queat, uelut in alijs ulceribus poteſt: eluuntur enim omnia à ſaliua. Qua propter etiā fortiſſimis pharmacis ſæpe ad ea uti cogimur. Fortiſſima autem ſunt quæ cruſtam, eſcharan Græcis dictam, efficiunt ad modum cauteriorum. In externis igitur vlceribus, ubi parti curandæ cruſta fuerit inducta, à fortibus pharmacis deſiſtimus, ad ea quæ cruſtas tollunt tranſgredičtes, quæ manifeſtum eſt exterſoriæ qualitatis, ac facultatis eſſe: in ijs uero, quæ in ore fiunt, propter loci naturam, tutius mihi eſſe uidetur admiſcere ad exterſoria pharmaca quædam fortia, quæ ſingulatim admota cruſtas infligunt. Ob hanc igitur cauſam melli uehementiſſima extergēdi vi prædito pharmaca admiſcemus ipſas cruſtas efficientia. Quemadmodum ſane in ſordidis vlceribus in cuticula obortis diximus admiſceri oportere melli, quæ parum extergent, thus, eruum, iridem, ariſtolochiam, & quæcunq; alia huiuſmodi, eadem ratiocinatione contraria apponentes, velut Hippocrates dixit: una. n. eademque ratiocinatio in utriſq; eſt, ut uidelicet exterſorium pharmacum moderate habens ad affectionem adhibeatur. Habebis autem commoderatum pharmacum ipſum mel, in ulcerum quidem ſorde, debilibus exterſorijs permiſtum: in quibus autem ob loci naturam, putredinis acceſſionem formidamus, ex fortioribus quippiam ad ipſum mel admiſcemus. Rationabiliter igitur ad oris ulcera arida medicamenta cum melle cōmiſcuerunt, per quæ cruſtas inducimus. Quædam igitur ex huiuſmodi pharmacis prius recenſui

A in eo loco, quo ad nomas oris medicamenta ſcripta ſunt: eadem enim ẽt ad cruſtas conuenire dixi, ſi mel ipſis addatur: quin etiam nunc de ipſis ſcribam, omnia tametſi bis dici cuipiam videãtur. Quæ igitur ab Andromacho ſcripta ſunt paulo ante, in memoriam ſaltẽ me reuocare oportet ex eo loco, in quo docuit, quæ pharmaca ad nomas oris conueniant: apponam autem principia ipſorum tantum. Vnum igitur pharmacum ſic conſcripſit. Andromachi ſtomaticum odorum, tenerum, ad inflammationes, & cruſtas commodum. Compoſuit aũt ipſum ex nucibus pineis, amylo, & alumine ſciſſo, flore roſarum, ac croco, melle admiſto. Alterum autem hoc modo ſcripſit. Paſtillus ad affectiones in ore, cruſtas, ac nomas, quo etiam ipſo cum melle vtitur. Quin & omnia alia ab ipſo ad nomas deſcripta, etiam ad cruſtas commoda ſunt cum melle.

Quæ Crito ad Cruſtas conſcripſit.

Quæ vero Crito ad cruſtas ſcripſit, illius ipſis verbis ſic habẽt. ¶Miſy crudum è ueſtigio tollit: in alio exemplari cum melle toſtum habetur: ad oris vero cruſtas aqua diluto, ac modico vtere. Sint autem miſyos torrefacti. ʒ.iii, mellis boni cyathi ſex, commiſce ac vtere. Similiter facit & chalcitis aſſata cum melle, vt ſtrigmentitia ſit ſpiſſitudo.

Quæ Archigenes ad cruſtas ſcripſit.

B Archigenes autem de his ſic tradidit. ¶In cruſtis, quæ eſcaræ Græcis appellantur, priuatim commodum eſt ſtercus caninum cum melle illitum. Aut atramentum ſutorium purpuræ marinæ tomento inuolutum vrito, neque agitato: deinde cum melle tritum illinito. Aut pice liquida cum pari melle, pauxillo autem cedriæ admiſto, vtitor: Aut rhois coriarij quantum ſatis ſit irrigati aqua, donec ſtrigmentoſa euadat, vbi coxeris, melli miſceto & utitor. Facit & Syriacus rhꝰ cum melle. Aut hirundinum vſtarum, & ſtercoris humani, parem modum cum melle illine. Aut hepatis lupi aridi cochlearia duo trita bibenda præbe. Horum pharmacorum maximam partem laudo: quod vero ex rhoe conſtat damno, cum adſtringentis ſit facultatis, quæ nequaquam cruſtis conueniet. Verum de lupino hepate non habeo quod dicam. Ad hepaticas enim affectiones ſcio hoc pharmacum tum per ſe, tum pharmaco ex eupatorio miſtum, bibi: an vero etiam ad cruſtas in ore potum conueniat, iuxta aliquam totius ſubſtantiæ proprietatem, per ſolam experientiam iudicare oportet: de qua non eſt quod dicam, ut qui hoc non ſim vſus in huiuſmodi affectionibus. Caninum autem ſtercus, vbi oſſa comederint canes, per omnia optimum eſt: nã & magnopere auxiliatur, neque vllam inſuauitatem exhibet vtenti: humanum vero tanquam abominandum ſemper deteſtatus ſum. Vſus eſt itaque ipſo quidam non prædicens, ſed latere conatus. Accepit autem non vulgare, ſed pueris dabat in cibo panem cum leguminibus, quæ lupini vocantur, atque ita reſiccatum habebat in promptu ad quæcunque eo vtique opus eſſet.
C Quin & Muſa plurimum vſus eſt primus adeo ſtercore canino, album ſemper adſumens. Scribit igitur in præſenti affectione ſimiliter eodem canino ſtercore ſe vſum, his adeo verbis.

Muſa ad anginam.

¶Ad anginam ſtercus caninũ album accipito, ac reſiccato, tritumque cribro modico cribrato, & in promptu habeto. Vſus tempore melle diluito, atque tunc ut deuoretur illinito. Hæc cum ſcribat Muſa, merito ei adſtipulamur: hoc enim pharmaco fortius nullum nouimus, neque in angina, neque in magna tonſillarum inflammatione, aut iis quibus ex glandulis ſuffocationis periculum imminet. ¶*Ex Sorano*. Experti ſumus etiam Sorano ſcripta pharmaca probe facere, quæ his verbis tradidit. †Chalcitidis toſtæ, mellis attici, quod ſatis eſt: chalcitidem cum melle terito ad ſtrigmentitiam craſſitudinem, ac vtitor. ¶*Aliud ad cruſtas faciens, & humore prægnantes gingiuas, itemq́ fœtẽtes.* Miſyos vſti. ʒ.viii, iridis illyricæ. ʒ.iiii, croci. ʒ.i: hæc trita ac miſta in pyxide lignea reponito, & tum per ſe, tum cum melle, vtitor. Conſequenter vero etiam hæc hoc modo prodidit. ¶*Aliud pharmacum Anthera, ad prædicta faciens.* Iridis illyricæ, ſandarachæ, cyperi, ſingulorum. ʒ. iiii: aluminis ſciſſi. † croci, crocomagmatis ſingulorum. ʒ.ii: his tritis ac miſtis vtere.
D Quidam verò & florum roſarum, & gallæ, vtriuſque. ʒ.ii. adiiciunt. Vtere autem ad putredines, & diſparatas per abſceſſum, ac cruentas gingiuas arido, ad cruſtas cum melle.

† Additur in quibuſdã cod. Ad eſcaras ſeu cruſtas ſtomatica.

† Additur in quibuſdã, myrrha.

Quæ Heraclides Tarentinus ad cruſtas in ore ſcripſit.

Heraclides Tarentinus in ſcriptis ſuis ad Antiochidem in hunc modum ſcripſit, de putredinibus in ore. ¶Facit quidem & Anthera ſicca admota. Si vero validior ſit putrefactio, appoſita eſt hęc compoſitio. *Libri vſti partes iii, auripigmenti partem i. tritis, miſtis vtitor: & ſupernè linamentum † conuulſum impone, roſaceo tinctum, ac expreſſum. Quidam *libri partes viii, capiunt.

¶*Aliud ad robuſtas putrefactiones oris, ac reliqui corporis.* Chalcitidis partem vnam, calcis uiuæ tantundem, auripigmenti partem dimidiam: tritis, miſtis vtere. ¶*Aliud ad putredines in ore, & gingiuarum abſceſſus.* Florum roſarum drac. iiii, aluminis ſciſſi drach. ii, gallæ drach. ii. myrrhæ drach. i: trita melli miſceto ac vtitor. Verũ ad ulcera leuiter cruſtoſa, iniice aluminis. ʒ. quatuor, myrrhæ obo. iii. gallarũ drac. i. *Aliud.* Aceti acerrimi heminam unam accipito, in ipſumque tantũ ſalis, donec non amplius liquetur, cõiicito, deinde donec ſiccetur coquito, & ex illo accipito, atq; aceti cyathum vnum affundito, ac ore detinendũ exhibeto per ſatis multum tempus: deinde iterum, atq; iterum idem facito ter, aut quater per diem, reſpectu habito ad ſubiectas partes.

** βδελλίου, i. bdellij eſt in impreſſis, licet in manuſcriptis ſit βίβλου, i. libri.*

†non eſt in græco cod.

In pueris vero lanas circum specillum apponito, intingitoq́;, ac locum confricato, ea corporis E figura ordinata, ne ipsam deuoret. Quidam vero arido sale vtuntur, terentes ipsum cum aceto, & resiccantes. Faciunt, & alumen rotũdum, ac sory, pari pondere. Oportet autem colluere lentium decoctum modico admisto melle, aut rosarum cremorem cum melle. Quòd si non exuperetur per hæc putrefactio, vrere iube, munitis & contectis in orbẽ circumsitis locis. Si autem candens ac pellucens cauterium, quod admoueatur, donec nullus humor amplius defluat, & locus videatur exuperatus. Postea colluenda prædicta, & anthera compositione vtendum ex melle, vsquequo crustæ circunrũpantur: atq; tum sanè melle uteris. ¶ *Aliud odorum, tenerum ad inflammationes, & crustas commodum.* Nucum pinearum drachmas iij, amyli drachmas duas, aluminis scissi, drachmam j, florum rosarum drachmam j, croci obolos iij, excipe melle. Hoc medicamen tum ex Ferula Cratippi sumptum dicit.

Ad Columellam siue gurgulionem. *CAP. 3.*

CArnosa quædam particula in summo ore apparet dependens, si quis aperto plurimũ ore toto linguam deprimat. Hæc ipsa caruncula duobus nominibus appellatur, à veteribus Græcis, gargareon & cion, hoc est gurgulio, & columna: cæterum posteriores medici ferè omnes non ita, sed cionidem id est columellam, uocant. Nam qui staphylen, id est vuam, ipsam F appellant, eorum neq; meminisse præstat. nos. n. non particulam ipsam, sed vnam aliquam eius affectionem, staphylen siue vuam, nominamus. Raro autem hæc affectio circa columellam contingit: verum valde sæpe inflammatur. Et sane quemadmodum in alijs omnibus, in quibus ex humorum influxu contingit morbus, ita etiam hic prima auxilia reprimunt fluxum. Adstringentis igitur facultatis hæc esse oportet: & si quidem moderatus sit influxus, moderate adstringentis, quam austeram priuatim dicunt: vbi vero vehementior fuerit influxus, acerbæ: ambæ enim adstringunt, sed debilius austera, uehementius autem acerba. Relatæ sunt autem sæpe ambarum materiæ: verum præstat, & nunc meminisse, quo in paruis inflammationibus debiles, in magnis vehementes, adhibeatis. Collutiones itaq; moderatæ sunt ex palmulis, aut phœnico balanis, aut quomodocunq; appellare velis, decoctis quandoq; sola aqua, quandoque modico melle iniecto. Huic consimilis est collutio ex decocto rosarum pampinorum vitis, rubi, rubi canini, lentisci, hederę, cypri, terebinthi, rhamni, a spalathi, cyperi, ac cytinorum, item siliquarum, & radicum mori, hypocistidis, malorum austerorum, & pyrorum acerborum, ac ὀῶν, id est sorborum, quæ, multi apponentes ad primam nominis syllabã υ, ὕυα appellant, vt nominis quidem tres sint in vniuersum literæ, tum ο, tum υ, tum α: apud græcissantes vero cum ο tum α. His for- G tiora sunt myrti ac baccarum eius decoctum, & ex acerbis cotoneis malis, & virgultorum tenerorum ilicis, arbuti, smilacis, ac phagi, & ipsarum glandium, mespilorum item, & cornorum, & fructus * memæcyli. Generosissimum autem est decoctum gallarum, & rhois culinarij, ac coriarij, ac fructus myricæ, & spinæ ægyptiæ. Ex his singula tum per se, tum etiam mistim, cocta ex aqua gargarizare oportet: mirum. n. quam misturæ ipsorum vtiliores sæpe fiunt ipso simplici vsu. Quin, & aridis tritis columellam contingere oportet, sensim quodammodo ad supernam regionem, & externam, ad linguam videlicet ducendo. Verum trita arida pharmaca cochleario excipiantur: & melius est vt ipsum cochlearium ad finem in obliquã lineam desinat, q̃ in rectam. Et ex his ipsis, moderatæ quidẽ sunt rosæ, & flos ipsarum, & virgulta iam enumeratarum plantarũ, hypocistis, rheon: lapis quo sutores muliebria calciamẽta expoliunt, uocatur autem Ageratus, velut non senescens; aloeq́;, & cyperus, & iunci rotundi odorati flos, radix † nardi indicæ, ac nostræ montanæ. Fortiora his sunt, & citra manifestam asprituđinem adstringunt, fructus spinæ ægyptiæ, rheon, & quod diphryges appellatur, rhus obsoniorum siue culinarius: & ex acerbis balaustium est, cytini, malicorium, galla, et magis exacte cùm omphacitis fuerit. Adstringunt ẽt eximiè omnia aluminis genera: scissum vero inter ea tenuiorũ partium est, & ob id vtilius. Atramẽ- H tum vero sutorium uehementem habet adstringendi uim, sed non expers est calfaciendi, & propterea putredinosis ulceribus conuenit: & tñ exacerbat columellam, ẽt si iam sit in scirrhum indurata. Succi porrò adstringentes ex omnibus dictis plantis sunt, & fructibus ipsarũ consimiliter: dictum est de ipsis inter illitiones stomaticas, quarũ aliquæ ex musti, aliquæ ex mellis, mistura præparantur: corrumpuntur. n. succi omnino si absq; melle reponantur, aut rursus resiccantur si plurimum fuerint cocti. Quidam uero succi etiam si ad Solem æstiuum siccentur ad moderatam spissitudinem, per tempus tñ exarescunt: & si ad plures annos durarint, in eam perueniunt ariditatem, ut conteri queant in modum cytinorum, & balaustiorum. Tales sunt hypocystidis succus, & uuæ acerbæ, ac glycyrrhizæ, & centaurij. Et, ut in summa dicã, omnes succi etiam si absq; melle diutius fuerint cocti, nõ quidẽ corrumpuntur, uerum tempore fiunt aridi: & quidam sanè uelut dixi, conteri possunt: quidam uero natura uidelicet tenaces, & uiscosi, in laminam magis abeunt, quam ut conterantur. Atq; hæc quidem simplicia commoda existunt. Composita autem ex ipsis iuxta duplicem utilitatem fiunt: unam quidem ex ijs, quæ eiusdẽ generis sunt: quando uehementi molle admiscemus, carentes scilicet medio, uelut florem rosatum aut ipsas rosas, cum galla aut alumine permiscentes, & unumquodque ex prædictis lenibus pharmacis cum uehementi complicantes. Non pauca enim numero iuxta huiusmodi permutationem erũt. Immo

&iuxta

* Al. κοκκομήλων. quam dictionem interpres inferius transtulit prunum.

† Legitur in antiquis, nardi tum celticæ tum indicæ.

A & iuxta misturam ipsam ex duabus factam plura pharmaca fient, cum aliàs alia quantitate mi-
sceantur: velut si duplus sit rosarum flos quantitate aluminis, aut vice versa duplum alumen ad
florem rosarum. Possit autem non solum duplum, sed & triplum, & quadruplum, alterum al-
teri misceri: neque clam est etiam par pari, atq; hoc quidem medium fuerit inter summa siue ex-
trema: reliqua vero omnia partim propius molliori accedunt, quæ videlicet plus rosarum
habent: partim autem vehementissimo, quæ scilicet plus aluminis capiunt. In vtrisque vero
non obscurum est magis, & minus. Cum enim duo sunt pharmaca, forte quidem est, in quo
alumen rosas excellit: * fortissimum autem est, in quo triplum alumen continetur, quàm
pharmacum quod duplum habet. Quod igitur semper me dicere audiuistis, etiam nunc di-
cam. Stulti sunt, qui inter duo eiusdem generis pharmaca, vtrum ipsorum melius sit, quærunt,
aut quod tantundem omnium optimum existat. Perinde.n. faciunt, ac si quis quærat, præstet-
ne alicam, aut ptisanam ægris exhibere: aut, num vinum, an acetum mulsum, aut aliquod pur-
gatorium medicamentum: aut num melius sit ueratrum album, an nigrum: aut si in uniuersum
quis de omnibus auxilijs interroget, quod ipsorum optimum existat. Omnia.n. respectu ad ali-
quid, tum emolumentum, tum detrimentum, in se habent quod || ipsum etiam cum Hippocra- lib. de Alimento iuxta finem.
B tes dixerit primus omnium, quos sciam, ij qui post ipsum fuerunt, insequuti sunt: ex recentio-
ribus autem medicis aliqui, quemadmodum alia multa nugantur, sic etiam talia. Vidistis porrò
sæpe opere perfectã quam dico veritatem. Intempestiue nãq; aliqui, pharmacis, quæ habebãt,
vsi, deinde ꝙ exacerbari affectionẽ his viderent, ad alia citra methodũ transgressi, & neq; his qc
quam efficientes, ad tertiam deinceps transitionem, aliquando ẽt quartam, præter rationẽ dela
ti, & affectum iam malignum esse iudicantes, me in consilium adhibuerunt: quibus oñdere mihi
iussis pharmaca, quæ habebant, id quod commodum esset ad præsentem constitutionem indi-
caui. Atq; cum ipsi dicerent per pharmacum, quod ego consulebam, ęgrũ exacerbatum esse, &
ob id se eo uti formidare, uerum ẽt sic persuasos a me, ad ipsius vsum compuli, & tum illis, tum
nobis utrunq; quod Herophilus dixit, verum esse ostendi. Siue .n. dixeris pharmaca nihil esse so
la per se ipsa, recte dices: nihil. n. sunt, nisi utentem eis recte fuerint adepta. Siue rursus pharma
ca veluti deorum manus esse dixeris, ẽt hoc recte dices: iuuant. n. maxime, si is qui eis vtitur, in
rationali methodo fuerit exercitatus, & cum hoc natura prudens: quidam.n. haud sane præstan-
tiores existentes, de sapientia cũ prudentissimis contendunt. Mistura itaque medicamentorum
eiusdem generis, mediorum pharmacorum vsus gratia fit. Et ob id ſp duo cõtraria facultatibus
C pharmaca in unoquoq; affectu uos hr̃e operæpretium duco: permiscendo.n. ipsa, omnino mul-
tis medijs pharmacis abundabitis. Vna igitur misturæ eiusdem generis pharmacorum causa hęc
est, iam uidelicet relata. Vna uero alia mistura ex diuersi generis pharmacis hmõi ratiocinatio
ne cœpit. Raro quidem inuenerit quis affectionem aut discussorijs tm̃, aut repulsorijs, indigen-
tem. Paruæ etenim, & affectionis nomine uix a medicis dignatæ, confestim sedantur. Vbi uero
generatus affectus maiorem habuerit causam, impossibile est ipsum per repulsoria perfecte sa-
nare, & maxime ubi ęgri corpus fuerit humoribus * multis refertum, aut particula affecta natu- * Al. vitiosis.
ra debilis. Ob id igitur cogimur sæpe quidem in principio, sæpe vero paulo post, admiscere qp
piam ex discussorijs: si uero dolor affuerit simul vehemens, ẽt ex mitigatorijs addere. Itaq; tunc
opus est unicuique prædictorum pharmacorum aliquid ex discussorijs addere. At uero cum
hæc omnino multa sint, a mollioribus auspicandum erit: ab acribus.n. inflammata exacerbãtur.
At ea gratia cõposita medicamenta in usum uenerunt, cũ ad aliarum partium inflammationes,
tum gurgulionis: ueluti cum * alumeni iridem illyricam admiscemus, aut farinam eruinam, aut
thus, aut myrrham. Cum.n. adstringentia sint multa, & non pauca citra acrimoniam discutien-
tia, uarietas pharmacorum ad columellas inflammatas merito multiiuga facta est. Cæterum tu
D perspecta inflãmationis magnitudine, ac caliditate, & cõsiderata influxus quantitate, ampliusq;
copiam humorum in toto corpore per coniecturam assecutus, pharmaco, in quo, aut adstringen
tium, aut discutientium uis excellit, uteris. Adscribam aũt rursus ẽt hic pharmaca, quæ ab exper-
tissimis tradita sunt, aliqua quidem cum proprijs discriminibus, nõ pauca uerò ẽt citra distinctio
nes. In quibus sane ego, uelut etiam in alijs, quę supra tradidi, propria discrimina apponam.

Quæ Archigenes scripsit ad Gurguliones inflammatos.

Ad propositam affectionem sic scripsit Archigenes in primo pharmacorum. Vua laxata suc-
cum dissolutum admoue, aut gallam tritam cum sale, aut ipsum sal dissolutum, aut lycij radicem
tritã, aut omphacium cũ melle. Si uero fortius uelis, atramẽti sutorij, squamæ æris, aluminis scissi,
misyos, myrrhæ, gallæ, æquas partes tritas, ac uino exceptas illine. Si sola hæc archigenes tradi-
disset, & sic cessasset, haud iniuria ipsum reprehenderim citra discrimen scribentem pharmaca
facultatis penitus contrariæ: qm̃ vero in his, quę deinceps scribuntur, corrigit interdum ipsam
horũ indistinctionem, recte facit. Quòd uero indiscriminatim hæc dicta sint, hinc discere licet.
Vuæ inquit * laxatæ succũ dissolutum admoue. Oportebat quidem ẽt hic apponere, qualem suc
cum dicat; uerum cum omnibus iam persuasum sit cyrenaicum succum optime facere, ad colu-
mellam inflammatam, non apposuit cyrenaicum, & ob id igitur, quispiam haud ipsi succensue
rit. At uero quòd acerrimum, & maxime calfactorium pharmacum, ipsum cyrenaicum succum

cum

cum contrarijs ſcripſit,non apponens diſcrimen, neque oſtendens qñ ipſo ſucco vti conueniat, E
& quando aſtringentibus pharmacis, in hoc perperam fecit. Atramentum ſutorium enim, &
ſquamam æris, & alumen ſciſſum, & miſy, & gallam, omnia æquis partibus in vino terere iu-
bens, ampliuſque ad hæc myrrham pari pondere addens,hoc modo compoſito pharmaco vuã
illinit, quod fortiſſima adſtringendi facultate præditum eſt. Verum huius ſcripturæ indetermi-
natam incertitudinem mox mitigauit, præſcribendo videlicet hæc verba pharmaci cõpoſitio-
ni, ſi vero fortius velis. hoc enim ſcripſit tanq̃ ſcientibus nobis,qñ fortibus vtendum ſit. Porrò
miſtum pharmacum eſt & hoc, vbi ſcripſit, aut gallam tritam cum ſale. Galla.n. vehementer
adſtringit: ſal vero diſcutit cum modica adſtrictione. In principio vero ſale non eſt priuatim
utendum,ſicut neque ſucco,ſed indurata iam & diuturna columellæ inflammatione: ipſe autem
non columella ſcripſit, ſed vua laxata, cum vulgo exiſtimans columellæ inflammationem v-
uam appellari. Et quid mirum hoc putandum,quando etiam ex noſtratibus quidam,ob atticiſ
mum ſuperciliosſus, & iactabundus, vuam ipſam particulam appellari exiſtimauit? Maior enim
huius,quàm Archigenis ignorantia fuit, quanquam tum ex alijs veteribus huius appellationis
vſus parabilis ſit,tum ex Hippocrate conſtet, ex his adeo‖ in Prænotionum libro, verbis: Gur-
com. 3. tex. 25. 4.209.e. guliones cum periculo exciduntur, vruntur, ac reſiccantur, quandiu rubri fuerint, & magni:
nam & inflammatio ad hoc conſequitur, & ſanguinis eruptio. Verum tales graciles reddere ,,
alijs artibus hoc tempore oportet. Hæc præfatus Hippocrates, deinceps ait: cum uero totũ fue- F
rit ſeparatum, quod ſane vuam uocant, & extremum gurgulionis maius, & liuidum fuerit fa- ,,
ctum, ſuperior vero pars tenuior, in hoc ſane tempore tutum eſt manus admoliri. Præſtiterit ,,
autem aluo prius euacuata manum adhibere, ſi tempus hoc permittat, & non ſuffocetur homo. ,,
Manifeſtius autem adhuc Diocles interpretatus eſt, qualis ſit affectio vua appellata, & poſt eum ,,
Praxagoras, & Mantias, & quicunque concomitantia affectus conſcripſerunt. Quidam vero
περὶ σταφυλῆς. etiam ob id affectionem vuam appellatam eſſe dixerunt, quòd † vuæ fructui ‡ extremum gurgu-
lionis ſimile apparet. Quæ porrò deinceps ab Archigene ſcripta ſunt, recte dicta ſunt, diſcri-
mina nimirum vſus ipſorum eo adſcribente. Habent autem ſic. ¶*Commune pharmacum columel-
læ, & tonſillarum.* In commune tum tonſillis, tum columellæ inflãmatis,aut exulceratis,in prin-
cipio conuenit quies,inedia, & conſequens diæta, gargariſmi ſimplices leniter adſtringentes,
poſca dilutior tepida, aut aqua mulſa: aut palmularum, aut uitis pampinorum, aut malorum
cotoneorum, aut meſpilorum, aut pyraſtrorum, aut roſarum decoctum: ita ut ad auſtera deco-
cta parum mellis admiſceatur. Pulchre hìc adſcripſit, auſteris oportere mellis pauxillum miſce
re, uerum paulo ante cum aqua mulſa per ſe vti iuſſit in principio inflammationum, non recte
fecit. Nihil enim adſtringens habet aqua mulſa, ſed rectiſſime quis ipſam exterſoriam dixerit: G
& ſi ſimul diſcuſſoriam dicat, nihil deliquerit. Quæ uero deinceps ab eo ſcripta ſunt, recte ha-
bent in hunc modum. Facit, & acaciæ ſuccus aqua dilutus. Illinenda ſunt etiam conſimilia
ſtomatica medicamenta, velut eſt quod ex moris conſtat ſimplex. Rhois itẽ ſyriacæ, ac coriariæ
cremore cocto ad ſpiſſitudinem, cum melle miſto utere. Aut punicorum dulcium, atque acido
rum ſuccum ad mellis craſſitudinem decoquito, acutitor. Aut uuæ acerbæ ſuccum expreſſum
adhibeto. Aut rubi, aut lentiſci, aut terebenthi, aut myrti, aut roſarum ſucco cũ melle utere. Et
poſtea forinſecus alumen ſciſſum cũ dimidia aloes parte, ac modica acacia cum ſucco ſolani im-
ponere conſulens, hæc uerba infert: Quòd ſi moretur inflammatio, acetũ tepidum per ſe garga
rizet, aut galla trita admiſta, aut rubi, aut agreſtis oleæ radice. Aut cyperi decoctum cum mel-
le. Aut paſſum cum aqua. Aut ſycites uinum calidum. Aut maluæ decoctum. Manifeſtum eſt
enim hæc auxilia communia eſſe, uelut prædictum eſt, tum columellæ, tum tonſillarum. Verum
non recte uidetur mihi paſſo cum aqua confidere, ut pote imbecilli ad talia medicamento: quẽ-
admodum etiam uino ſycite, & maluæ decocto, priuſquam ad ſuppuratione perueniat affectus:
oportebat autem hoc ipſum ab eo indicari. Connectit deinde Archigenes ad prædicta ſic ſcri-
bens illinito & ea, quæ ſupra ad vlcuſcula in naribus ſcripta ſunt. Priuatim autem picem cum H
oleo aut melle. Aut crocomagma cum modica galla, & melle. Aut alumen rotundum cum flo-
re roſarum tritum, aut roſas aridas, aut florem ipſarum, trita inſperge: aut tum tonſillis, tum uuæ
inſuffla. Aut cyperi radicem, vel myrtum, aut lentiſcum, uel rubum, aut gallam, aut ſalem tenuẽ,
ſimiliter inſperge. Aut omphacium, uel alumen ſciſſum, cum melle illine. Aut florem roſa-
rum, uel crocum cum mali punici ſucco. Hic rurſus adſtringentia ad diſcuſſoria citra diſcrimen
permiſcuit. Nihil enim ſimile eſt inſpergere ſalem tenuem, aut roſas ſiccas, uel florem ipſarũ:
aut pice cum oleo uti, quod pharmacum eſt calfactorium ac diſcuſſorium: aut galla, & alumi-
ne, quæ pharmaca ſunt maxime adſtringentia. Cœterum ſeneſcente, atque indurata iam in-
flammatione recte pix liquida adhibeatur, aut arida oleo liquefacta. Tunc vero etiam ſal com-
modus fuerit, corpore videlicet prius euacuato. Incipiente uero, aut augeſcente, & cum multa
caliditate uigente, maxime contrarium auxilium eſt pix cum oleo, eademq; ratione etiam ſal.

Conſequenter autem recte deſcripſit Archigenes ad uigentem affectionem auxilia. Indicat
autem ex eo, augeſcens, & nihil opis ſentiens ex præſcriptis malum. Habet ſermo eius hoc mo-
do. Si uero in uigorem peruenerit affectio, aut aluus ſubducatur, aut furfurum loturam calidam

gargarizet,

A gargarizet, aut ptiſanæ ſuccum, aut paſſum tepidum, aut radicis dulcis decoctum cum paſſo, &
hyſſopo, aut ficus uino incoctas, aut ptiſanæ ſuccum, in quo vuæ paſſæ ſunt incoctæ. Magnope-
re iuuantur ſi amygdalinum oleum in aures infuderis, forinſecusque ſpongijs expreſſis leniter
foueris. Quin & diſſolutum crudum ex hordeacea farina imponendum, aut ex farina ſeminis
lini, aut fœnigræci, aut ẽt miſtura ex his oĩbus facta. Si ita prope ſuppurationem fuerint tonſil-
læ, coadiuuare aſſidue per ficuum decoctum oportet, & ferme indeſinenter id ad gargarizandũ
exhibere, ſimiliterq; aquam mulſam calidam. Si uero nihil tale apparuerit, augeſcat tamen ma
lum, ita ut ægre tranſglutire poſſint ægri, & ſuffocationis principium ſit nobis ſuſpectum, aluus
forti clyſtere, aut glande ſubducenda eſt, & uena cubiti ſecanda, cucurbitæq; cum ſcarificatio-
ne collo, ac mento affigendæ: fomentis ẽt ac cataplaſmatis frequentius, & robuſtius utendũ, &
aſſiduis gargariſmis. Quòd ſi ad nullum horum præſidiorum cedat, ſed augeatur, venæ ſub lin-
gua ſecentur, aut iuxta angulos oculorum, atque ea, quæ in fronte eſt. Illinatur autem aſſidue fel
tauri, & elaterium cum melle, aut ſal, & oleum uetus cum melle, & aceto. Aut centaurea cum mel
le. Aut abſinthium cnm nitro, & melle. Aut hirundines integras una cum pennis uſtas, ac tritas
cum melle illinito. Aiunt aliqui ẽt ſumme facere hirundinum pullos teneros ualde, ſiue recen-
B tes, ſiue ſale conditos, aſſatos, & in cibos exhibitos: ſtatim.n. leuant ſuffocationem. Siue autem
pueri ſint, ſiue ſenes, ſulfur, & iridem cum melle delingenda dato. Quòd hæ communes mede-
læ ſint utriuſq;, velut in principio dixit, vuæ videlicet, & tonſillarũ, manifeſtum fecit ex his, quæ
conſequenter infert, cum ait: Aliqui angina prehenſis, quos tum ſynanchicos, tum cynanchi-
cos Græci appellant, elaterij, & fellis tauri, utriuſque obolos duos, cum aqua mulſa tepida bibẽ
dos præbent. Quidam uero aſellos ſub aquarijs uaſis naſcentes in potu exhibent, aut delingen-
dos dant, aut dolentibus, & affectis partibus illinunt, & ualde ſe iuuari teſtantur. Quin, & per ua-
porem intra os receptum hoc modo fomentum adhibetur. Origanum, aut hyſſopum, aut ſatu-
reiam, cũ ſufficienti aceto diligenter in olla feruefacito obturata. operculum aũt circa medium
habeat foramen: deinde arundinem ad foramen operculi, ac os ægri adaptato, ac fomentum
admittito. Si vero os à feruore arundinis comburatur, ouum vacuum vtrinque perforatum ęgri
in ore contineant, & per ipſum arundo inferatur. Mollius fit fomentum, ſi pro aceto aqua ſuma
tur. Quidam nitrum, & origanum, & naſturij ſemen, ac oleum, in poſca trita miſcent, & ſimili-
ter pro fomento adhibent. Aut cinerem pullorum hirundinum implumiũ illine. Aut ſolani ſuc-
cum, & butyrum, æquis partibus cum roſaceo cerato mento impone. Eis vero, qui ſuffocantur,
C picem cum aqua & nitro in potu præbe. Hæc quidem Archigenes ſcripſit. Ego uero nunquam
tentaui ulli alicui, ea, quæ bibuntur pharmaca, in eiuſmodi affectionibus exhibere, qualium ſa-
ne tum ipſe, tum alij: quidam, meminerunt. Itaq; hoc, quod ad finem ſermonis præſcripti habe-
tur his uerbis: Eis uero qui ſuffocantur, picem & nitrum cum aqua in potu præbe, non poſſum
mihi perſuadere, qua ratione ſit dictum. Immo neque ex præceptoribus aliquem, neque alium
vllum, eo utentem uidi, neque etiam ipſe in uſum aſſumere tentaui. At uero uenam ſecare eis,
qui ſuffocantur, & eluere forti atque acri clyſtere, & purgatoria exhibere, gratia euacuandi uni-
uerſum corpus, & transferendi infra humorum momentum, qui ad affectas partes feruntur, ra-
tionabile eſt, & multa experientia iudicatum, ac cognitum. Similiter etiam poſt totius corpo-
ris euacuationem, & diuerſionem ad infernas partes, pharmacis acribus multum diſcuſſorijs,
uti rationi conſentaneum eſt, & experientiam teſtem habet. Picem uero cum aqua, & nitro in
potu præbere abſtinui, utpote cum neque alium utentem uiderim, neque rationem ad hunc
uſum ducem habeam.

Quæ Apollonius in primo parabilium tradidit.

Apollonius in primo parabilium ſic ad uerbum ſcripſit. *Ad Inflammatam Columellam Illi-*
D *tiones.* Sale trito, & melle illinens reprimes columellam. Picem illinens per digitũ apprimito.
Succum cyrenaicum aqua diluito, & columellæ adhibeto. Chalcitidem tritã ſimiliter admoue-
to. Omphacio trito cum melle utitor. Hæc Apollonius. Licet autem nobis uidere in his, quæ ab
ſque diſcrimine ſcripta ſunt. Quòd ſi quis non uniuſcuiſque indefinite ſcripti facultates noue-
rit, quo in opportuno tempore eis utatur, maximum omnino nocumentum infert. Scriptum
eſt itaq; hic primum oĩum, ſale trito & melle utendum eſſe: poſtremum autem, Omphacio cum
melle. Contraria autẽ facultas eſt omphacii ad ſalem. Quare ſi quis in principio ſale utatur, ma
xime ſi humores in corpore ex ęquo abundent, aut etiã circa caput hæreant, extreme ægrum læ-
det. Omphacium uero in principio commodiſſimum eſt, non trahens, neq; euellens ad ſe ex al-
to, uelut ſal cum melle, ſed repellens. Sales autem cũ melle diſcuſſoriam uim habẽt, modica ad-
ſtrictioria ui ſali commiſta, quæ ſane per admiſtionem mellis penitus euertitur. Cæterũ id quod
ex pice conſtat inueteratis inflammationibus, & iam in ſcirrhum, ut ita dicã, induratis, conuenit:
quemadmodum etiam cyrenaicus ſuccus non incipientibus, ſed ubriã quod influit per adſtrin-
gẽtia repreſſum eſt, prodeſt. Chalcitis uero in totum inepta eſt, præterquam ſi ualde inueterata,
& ægre curabilis ſit affectio: eſt enim medicamentũ mordax, ſi cruda adhibeatur: quapropter ut
uim ipſius diminuamus, uſta frequentius utimur. Deinceps Apollonius hæc ad uerbum ſcripſit:

¶*Gargariſmi*

¶ *Gargarismi ad pendulam columellam*. Origanum tritam aceto, & aqua affusis feruefacito, & cum caricarum succo misceto, ac utitor ad gargarizandum. Aut hyssopum terito, & caricarum coctarum succo misceto, ac utitor uelut origano. Mentam, ac rutam, & coriandrum lacte asinino trita gargarizanda præbe. Apium, & lauri folia trita, & uino, aut lentis decocto diluta gargarizato. † Noui quendam qui omnibus ab Apollonio scriptis indiscriminatim utitur, in principio inflammationis gurgulionis uno ex his usum esse, & ægrum extremè læsisse: præter alia enim neque sciebat quid pendula columella esset, cum uelit Apollonius valde laxatam absque inflammatione, gurgulionis affectionem ostendere: quam etiam resecare consueuimus: atque in hac re uera pituitam detrahentia & calfacientia pharmaca commoda existunt, nam in totum subalbida fit, & exanguior. Deinde Apollonius hæc subdit. † Lotium asini plurimum, & calidissimum bibendum præbe. Idem etiã in angina. Miror equidem eiusmodi auxilia tradentes: certe enim scio omnes homines paucis omnino exceptis, citius mori uelle, quam urinam asini bibere: uerũ hic etiam plurimam addit. Et alias uelut antea dixit, absurdissimum est curantem oris inflammationem pharmacum potabile exhibere, nisi si ex purgantium numero existat: hæc enim alterius usus gratia dãtur. Ex alijs sufficiunt quæ citra transglutitionẽ auxiliari possunt. Quin, & quod postea scriptum est ab ipso pharmacum, quod itidem bibere iubet, similem habet absurditatem. F
scribit itaque sic de ipso: Lauri folia trita ex uino & aqua, bibenda præbeto.

† Additur in aliquibus cod. græc. ταῦτα μὲν ὁ Ἀπολλώνιος ἔγραψεν, i. hæc quidẽ Apollonius scripsit.

† Additur in aliquibus cod. græc. πότιμα πρὸς τὴν αὐτὴν διάθεσιν. i. potio ad eandem affectionem.

Quæ ab Hera tradita sunt.

Heras igitur multo melius, quàm Apollonius scripsit hoc modo. ¶ *Ad columellam laxatam*. Gallæ omphacitidis partẽ vnã, aluminis scissi partẽ unã, salis ammoniaci partẽ unã: vtrumque per se, ac simul terito, & expleto inde cochleario, vuam cõtingito. Aut lapidem ageratum appellatum, quo sutores ad muliebria calciamenta expolienda vtuntur, deradito, exindeq; cochlearium expletum uuæ adhibeto, Ex his duobus pharmacis, alterum posterius omni molestia caret, neq; nocere potens, neq; magnopere iuuare, quocunque tandem tempore quis eo utatur: fortius est prius. In principio itaque, & cum ualde rubent, minime aptum est· si uero præeuacuato toto corpore, & post repulsoriorum pharmacorum vsum adhibeatur, vbi non valde rubeus sit gurgulio, iuuare potest: ex contrarijs enim fortibus componitur facultatibus, repulsoria, & discussoria. Quare non recte fecit Heras indiscriminatim ipsa tradendo.

Quæ Heraclides Tarentinus tradiderit.

Tarentinus porrò Heraclides in libris ad Antiochidem, ad inflammatas columellas sic scripsit. Omphacium siccum terito, & admisto sufficienti melle adhibeto. Aut gallam tritam cum G
melle: aut alumen scissum eodem modo. Aut succum cyrenaicum cum melle. Aut melanteriam qua sutores utuntur. Aut Andronium pastillum, quem in vulnerarijs medicamentis referam, cum vino. Oportet autem post hæc lentium decoctum gargarizare. Recte ad finem hoc adscripsit: Vehementia enim sunt omnia præscripta ab ipso pharmaca, acerba qualitate prædita, & ob id exasperanti: itaque asperitudinem ab ipsis inductam mitigare vult per lentium decoctum. In moderata inflammatione non est necesse talibus uti: quemadmodum neque vbi columellæ ualde rubræ fuerint, & calidam inflammationem habent: immo neque in declinatione earum, tunc enim discussoriorum medicamentorum uim prædominari oportet.

Ab Asclepiade prodita.

Asclepiades ad easdem sic scripsit. *Siccum ad laxatas columellas*. Anethum una cum semine, & radicibus quod satis est accipe, & in vas fictile coniectum, cuius os sit subobturatum, & ipsum vas luto oblitum, in furnum, donec vas ignescat mitte: deinde ex furno extractũ anethum vstum tere, & sublatum repone. Vsu vero expetẽte, anethi partes duas accipe, iridis illyricæ in tenuissimum puluillum redactæ partem vnam admisce, ac per arundinem insuffla. *Aliud*. Rosarum sic- H
carum sextarium* vnum, nardi celticæ vna cum radicibus, & adhærente terra fasciculum unum, nidi hirundinũ syluestriũ aridi drachmas tres, myrrhæ drachmas octo, gallas omphacitidas numero quindecim: contusa, & trita insuffla, & cum digitis adhibe. Ex his duobus pharmacis prius penitus nihil ex repulsorijs hẽt, sed est totum discussorium. Alterum vero ex contrarijs mistum est facultatibus, multã.n. discussoriam uim habet syluestrium hirundinum nidus, adstringentem autem gallę. Medię vero potentię est myrrha, & mistę nardus celtica, ita ut tum discussoria, tum adstrictoria facultas, ambę in eo sint moderatę. Cęterum per arundinem eiusmodi pharmaca insufflari valde improbo: defertur.n. ex ipsis multum tum in gulę summum, tum in ipsam gulam. Pręstat itaq; cochleario indita apprimere quemadmodum ego uti soleo, ut uidistis. Quin, & tertium pharmacum Asclepiades post prędicta duo conscripsit his verbis. *Siccum ad laxatam columellam, & tumentem, Neapolitæ*. Piperis albi drach. vnam, myrrhę drach. vnam, aluminis scissi. ʒ. duas, gallę omphacitidis drach. duas: trita admoue. Hoc pharmacum a principio, vsque ad finem vtile esse poterit, preterquam in vehementer rubentibus: in his.n. vitare oportet acrium ac mordacium ualde misturam, quale hoc loco piper existit. Aliud deinceps eiusdem facultatis scripsit ad tumentes columellas ex his compositum. Lapidis agerati drachmas quatuor, floris lapidis asij drachmas quatuor, terrę samię drachmas quatuor, aluminis scissi drach. duas, croci

torrefacti

* Al. hexagium

A torrefacti drachmas duas,gallarum omphacitidum drac.duas: tritis utere. Hoc & nos vſi ſumus ſæpe vt optimo, & quod omni tempore iuuare poſſit,præterquam velut in præcedenti dixi,ſtatim in principio,& cum ruber,& calidus fuerit inflammationis tumor. In inueteratis autem iã, corpore euacuato, poſt unum vſum ſtatim magnam commoditatem exhibet: ſunt enim vehementer adſtringentia,ac diſcutientia, & ea, quæ mediæ materiæ ſunt, in ipſo temperate miſta.

Critonis pharmacum hoc modo ſcriptum ad columellas.

Hoc pharmacum ad ipſam temporis opportunitatem apparato. Oſſium palmularum, nucũ tenerarum,immaturarum,ſiccarum,utrorunq; drachmas quatuor, vrito, ac in puluillum terito. Vtere arido admoto. Et in hoc pharmaco oſſium palmularum vis ſatis diſcuſſoria eſt: nã & in alijs affectionibus eorum experientiam habemus,ꝙ eiuſmodi viribus ſint prædita. Nucum vero tenerarum ſiccarum cinis diſcuſſoriam vim habet vna cum adſtringente.

Sorani ad columellas.

Quin,& Soranus pharmacum indiſcriminatim ſcripſit,non apponens in quibus priuatim faciat. Habent autem verba eius hoc modo. ¶ Radicem dulcem contundito, & mel, & dulcem aquam pari menſura affundito,deinde coquito, & ſuccum gargarizandum præbeto. Peccauit B in hoc, quòd non adſcripſit, maxime mitigatorium hoc pharmacum eſſe,quod in uigore inflammationum magnopere auxiliari poteſt.Huius vſus commodus etiam eſt,vbi ex acerbis pharmacis immoderatius quis irritarit,& exaſperarit columellam inflammatam: hanc enim lenit hoc pharmacum.

De Pharmacis ad vlcera oris Aphthas appellata. CAP. 4.

A.l. 3.f. 6. c. 23.fol.246.f. VLcerationes in ſuperficie oris obortas Aphthas appellãt, habẽtes quippiam igneæ caliditatis. Fiunt autem vt plurimum pueris lactentibus,cum aut uitioſum fuerit lac nutricis,aut non probe ipſum concoxerit infans. Curantur facile, ut pote, quæ ex moderate adſtringentibus ſedantur. Quandoque tamen diuturnæ fiunt,ac ægre ſolubiles, & progreſſu temporis putredinoſum quid acquirunt, quod a medicis nome, id eſt ulcus depaſcens, appellatur. Scripta itaq; ſunt,& ad ipſas medicamenta moderata quidem ad eas, quæ nihil maligni habent: fortia vero ad eas, quæ iam quid putredinoſum, & ſerpendo depaſcens habẽt.Mentionem faciam eorum, quę recentiores coaceruarunt: nam ex ijs, quæ ueteres conſcripſerunt, optima cũ magna experientia ipſi elegerunt,& quædam eorum,quæ poſtea inuenta ſunt appoſuerunt. Inuenias autem poſt ueteres, etiam Mantiæ, & Heraclidæ Tarentini plurima pharmaca ſcripta. Simili- C ter,& Menecrates librum optimorum pharmacorum inſcripſit, ex quibus plurima ipſe inuenit, quemadmodum,& Cappadox Heras: Andromachus autẽ duos,& tertium in quo oculorũ pharmaca continentur. Plures autem libros compoſuerunt Antonius Muſa, & poſt eum Aſclepiade duo,& poſt hos Crito. Verum hi quidem tres poſt Andromachum nati ſunt, Heras autem ante Andromachum, & ante ipſum etiam Muſa, ac Menecrates. Longo uero tempore etiam hos præceſſit Heraclides, & præceptor eius Mantias: uerum Mantias uelut ab initio Herophili ſectator fuit,ita etiam per omnia manſit: Heraclides autem ad medicorum empiricorum ſectam declinauit, optimus medicus tum circa aliàs artis partes factus, tum plurimorum pharmacorum expertus. Cum itaque aphthæ (de his enim ſermo inſtitutus eſt) malignæ euadunt, fortioribus medicamentis egent, qualia etiam aliàs in tonſillis, ac ore affectiones ſanant. Prædicto igitur ſcopo compoſitionis eorum,nihil amplius opus habeo de ijs dicere, ſed ad narrationẽ progrediar præcognitorum,initio ſumpto ab his,quæ Andromachus ſcripſit, quemadmodum conſueui ad uerbum ipſa tranſcribere.

Quæ Andromachus ſcripſit ad Aphthas.

Non ſolum Andromachus,ſed & alij multi duo pharmacorum genera ad aphthas cõſcripſe- D runt,ad eas quidem,quæ nihil maligni habent, moderata uiribus pharmaca componentes: ad iam malignas vero fortiora. Adſcribunt autem in his ipſi aliquãdo, ꝙ ad aphthas, & ulcera hoc pharmacũ conuenit: aliquando,ꝙ ad aphthas putredinoſas. Cum uere ſimpliciter, ad aphthas, ad ſcripſerint,ſimplices indicãt,& nihil maligni habẽtes. Andromachus igitur ad malignas aphthas ſic ſcripſit. *Ad Aphthas in ore, & vlcera.* Aluminis ſciſſi uſti. 3. duas, fructus ericæ drachmam unam, oleo excipito, & per digitum locis apprimito. *Aliud.* Aeruginis drachmas duas, aluminis ſciſſi† partes duas, gallæ in puluillum redactæ partem unam: terito, & per linteolum concernito: deinde digitum oleo madefacito, ſiccumq; excipito, & tonſillis extergendis apprimito: item palato, & uuæ. Diſparat pelliculas, & tollit aſperitates circa ipſum os, callos excoriat, & ulcera ad cicatricem perducit. Cœterũ ad aphthas in ſuperficie hærentes ſic ſcripſit. Ad aphthas lycium indicum uino tritum circumlitum facit,& ericæ fructus tritus, aut roſæ ſiccæ cum melle. Hæc præfatus, infert: Si verò nigræ ſint, & malignæ, uuæ paſſæ puræ partes tres, aniſi tantundem, trita cum melle illine, deinde collue.

† Al. partẽ vnã.

Quæ Crito ad Aphthas ſcripſit.

Crito uerò ſic aphthas ſcripſit. ¶ Portulacam in melle tinctam manducet. Aut oleæ foliis in uino coctis os colluat: aut foliorum myrti albæ decocto ex uino. Aut æruginis uermiculatæ

obolos

obolos tres, in uini heminæ parte quarta tritos colluat. Quin, & galla in acri aceto contrita illini- I
tur. In pueris autem, tedulas, bouinamq; medullã vbi coxeris, minutim concisas porrige. Faciunt & amygdalæ amaræ cum melle. Nigrefactas autem aphthas, vua passa exacinata, & aniso tritis cum melle illine. Tarentinus autem Heraclides, vbi exterseris, ait, farina erui cum melle, gallam cum melle adhibe. Conuenit, & rhus obsoniorum cum mentæ ramulis. Sit autem rhois copia quantum tribus digitis prehendi potest, mentæ vero ramuli tres, & rosarum folia septem, & nuces pineæ septem: his omnibus cum melle tritis vtitor: Aut lycio ex aqua. Conuenit, & fœx uini dulcis illita cum melle. Aut alumen, & malicorium punici dulcis, æquis portionibus terito, & adipe anserino mista illinito, atq; aquam calidam frequentius colluendã præbeto, ampliusq, adipem anserinum admoueto. *Aliud Musæ.* Fructus myricæ drachmas sex, aluminis scissi drach. duas, oleo excepta admoue. *Aliud maxime in pueris.* Rhoen rubrum tritum melle mistum illine. Aut adipem suillum, & mel liquefacta. Præbeto eis etiam gargarizandum lac asininum. Quòd si multa saliua feratur, gallam & solanum aceto diluta gargarizare facito: aut violas albas siccas, cum melle tritas illinito. Hæc cum scripserit Crito, merito quis ei succenseat, velut etiam alios semper reprehendo, qui ex ordine indiscriminatim auxilia recensent, non apponentes, an incipiente affectione, aut progrediente, aut decedente, aut vigente, aut decrescente, conueniant: & F
num parua existente affectione, & mansueta, aut adeo maligna, ut iam putredinosum quid habeat. Ex his.n. quæ scripsit aliqua simplicissima sunt, in pueris maxime conuenientia, nullam affectionem habentibus. Velut cum adipem suillum, & mel liquefacta assumit: & multo magis cũ asininum lac colluere præcipit. Simplicissimũ pharmacum est, & portulaca melle tincta, & manducata: & collutio ex folijs oleæ, similiterq; ex myrto alba. Fortissimum verò quod ex ærugine, & vino constat. Quemadmodum ét galla, acri aceto trita, ac illita: valde. n. forte hoc pharmacũ, velut ét id quod ex ærugine constat. Verum in illo paucissima est ærugo, obolos. n. tres dixit in vini quarta heminæ parte terendos esse, ac colluendos: debilisq; fit copia misturæ uini exoluta. Galla vero aceto acri trita, vt crassa fiat, & illitioni apta, valde vehemens est pharmacũ: Quemadmodum ét quod ex alumine, et malicorio punici dulcis componitur: q nisi ad adipem anserinum admistum esset, ad putrefactiones fortes cõgruens esset. Forte est, et quod ex myricæ fructu, ac alumine cõstat, sed non adeo velut id, quod ex galla, et aceto. Semel porrò tantum recte fecit apponendo in verborum serie sic, Quòd si multa saliua feratur, gallam, et solanum aceto diluta gargarizare facito: multam.n. saliuam ferri, maiorem affectionem esse significat. Præstabilius autem fuisset statim dixisse, Quòd si pascendo proserpat affectio, aut vlcera profunda fiant, G
aut eiusmodi quippiam, adscripsisse.

De ijs, quæ Asclepiades ad Aphthas scripsit.

Recte igitur fecit Asclepiades, tametsi non multa pharmaca ad aphthas conscripsit. Veruntamen in duobus, quæ in principio tradidit sic, ad aphthas citra nomen, id est non pascentes, deinde post duo rursus adscribens, ad aphthas depascentes. Lenia. n. sunt duo pharmaca, alterum quidem prius in quo ait, medullam bubulam melle mistam, ac tepefactam illinito, maxime vero pueris infantibus est commodum: alterum vero est, adipe suillo melli admisto vtitor. Ceterum ad depascentes aphthas, gallarum decocti cyathum vnum, ac mellis tantundem miscere iubet, et feruefacto vti. Verum ego tum hoc pharmacum, tum alia tria post ipsum tradita, paulo ante in pharmacis ad nomas præscripsi: neq; enim referre puto, siue ex aphthis, siue ex alio quopiam, transitio ad nomen, id est ulcus depascens, contingat.

Quæ ab Apollonio ad Aphthas scripta sunt.

Apollonius autem Herophili sectator, in primo parabilium pharmacorum sic scripsit ad uerbum. ¶ *Ad Aphthas albas.* Chalcitidem oleo tritam penna illinito: hoc e vestigio sedat. Postquam vero pura facta fuerit, myricæ fructum tritum, & aqua mulsa, aut vino dilutum, illinito: H
maxime in fantibus est ex usu. Deinceps autem aliud scribit, & maxime ad nigras aphthas. Vuam passam exacinatam, & anisum trita cum melle illinito. Et rursus aliud, atramento sutorio trito cum melle utitor. Videtur sane in malignis, eiusmodi pharmacis iubere uti. Adscripsit itaque ad primum, ad aphthas albas. Ad secundum, ad nigras, ostendens per id colorem præter naturam, et magnitudinem affectionis. Consequenter adscribit, et collutiones ad aphthas hac verborum serie. Vino nigro austero, et subadstringente colluito. Oleę folijs in vino coctis colluito. Myrti albę foliorum decocto cum uino similiter vtere. Hę collutiones citra discrimen scriptę nullum detrimentum inferunt: nam, & in moderatis, et in maioribus, & in maximis affectionibus conueniunt. Recte uero deinceps aliud valde efficax scripsit: æruginis vermiculatæ obolos tres, in uini quarta heminæ parte gargarizandos præbe: deinde etiam uinum colluendum præbe. Hoc enim in fortioribus conuenit, quemadmodum etiam quod consequenter sic scriptum est: Muriam oliuarum, & acetum pari mensura mista colluenda dato, indeque uino colluito, postea etiam aqua mulsa, et deinde aqua: In pueris autem oleum colluendum præbe. Post hæc, duo pharmaca scribit diuersis formis, ac speciebus aphtharum congrua. Hyssopum enim tritum ad calidas, & erosas affectiones, itemq; puras maxime contra-

rium

A rium est: congruit autem sordidis, & inflammatis aphthis. Omphacium vero cum vino aptum est puris, & mordacitatem sentientibus, ac erosis. Iubet autem omphacium cum uino tritum collui, hyssopum uero cum uino, aut aqua mulsa. Validum ualde est, quod ab his sequitur pharmacum, ut iam * pascendo proserpentibus aphthis conueniat, quod ipsum componit, myricæ fructum coquens cum aceto. Validum est, & quod deinceps ab eo scriptum est, in quo ait, Gallam tritam in acri aceto colluendam præbe. Hoc uerò, quod postea sequitur, in quo ait, Succo silphij diluto similiter, utitor: & postea oleum colluendum dato: etiam ipsum acre, & mordax est, ac discussorium, nõ adstringens. Non rectè itaque adstringentia, & acerba, ac repulsoria, discussorijs admista sunt, ac acribus, atque hoc nullo discrimine adiecto. Quod uero sequitur ex aceto apparatũ generosum est. Quoniam autem ad acetum non apposuit acre, & quoniam per semẽ lini, moderatius euadit, adiecit autem ipsi etiam lolium, pharmacum multũ discussorium: atque propterea ipsum ad linguæ tumores conuenire ait: Verum adscribam omnem ipsius dictionem, Semen lini, ac lolium, æquis partibus aceto trita colluito. Hoc itidem ad linguæ tumores facit. Longe lenius his omnibus pharmacum deinceps scripsit hoc modo. Folia pruni contusa, ac lacte permista colluito. Cum enim adiecerit sermoni, colluito, manifestum est, quòd multo lacti B pauca folia admiscet. Nam si folia cum lacte trita pro pharmaco inunctili esse iussisset, palã utique esset, quòd multa folia, paucum uero lac, esse iussisset. Deinceps porrò etiã, quæ mansa aphthas iuuent, annectit. Mandendæ sunt oliuæ muria conditæ. Manifestũ est lenissimum hoc pharmacum esse. Et rursus. Portulaca melle tincta manducetur. Et hoc similiter mite est. Differunt hæc duo inter se in eo, quòd oliuæ muria conditæ, & adstringunt, & discutiunt, plurimam verò in se adstringẽdi uim habent: portulaca uerò cum melle imbecillius est pharmacum. Consequẽter probè fecit, cum ait in pueris conuenire, quæ dicturus est medicamenta. Scribit uero de eis in hæc uerba. Vbi puerulus aphthas habeat, similaginem, & medullam bubulam, ac farinam coquens, infanti mande, si iam ipse ab vberibus mandere nequeat. *Aliud.* Lienem bubulum in vino coquens, & cum melle terens mande. Hoc pharmacum superuacanem est, & plus æquo curiosum. Deinceps rectè scripsit, Abstinendum circa diætam, ab acribus, & salsis, & acidis, tũ edulijs, tum potibus. Deinde haud scio, quo modo in hanc sententiam scribit, Atramentum sutorium tritum † cum melle illinito. Hoc enim medicamentum superius scribere oportuit cum alijs fortibus pharmacis.

† *κεκαυμένην. i. vstam, additur in multis cod. antiquis.*

Quæ Archigenes scripsit ad Aphthas.

C Quædam ex his, quæ Archigenes ad aphthas scripsit, eadẽ sunt cum præscriptis. Verum visum est mihi ex ordine omnem ipsius sermonem adscribere, ita vt nihil ex eo relinquam. Scribit igitur sic. *Ad Aphthas collutiones faciunt,* Foliorum oleæ decoctum. Aut foliorum myrti albæ eodem modo. Aut aqua oliuæ colymbadis appellatæ, §hoc est muriæ innatantis.§ Facit, & amurca, & marrubij succus, aut lentis decoctum, seu rubri, aut † cypri. Aut æruginis vermiculatæ obolos tres, in uini cnidij quarta heminæ parte dissolutos, colluat. ¶ *Illitiones autem faciunt pleraque ex descriptis stomaticis medicamentis: priuatim autem congruunt hæc.* Aluminis scissi, florum rosarum, æquales partes, fructus myricæ duplum: utere siccis. Aut thus, & glycyrrhizæ succum æquis portionibus: gallæ, myrrhæ, anisi, singulorũ parum quid: cum uino protropo illine. *Aliud.* Mannam, & salem pari pondere sicca, per pennam adhibeto. *Aliud.* Fæcem uini dulcis cum melle illinito. *Aliud.* Misy, & alumen, & rhoẽ cũ melle, aut chalcitidem cum oleo, per pennam illinito: vehementer bonum est. Aut oleæ folia cum oleo illinito. Postquàm uero repurgatæ fuerint, myricæ fructum cum aqua mulsa, aut vino illine. Aut ubi cum erui farina, & melle exterseris, gallam cum melle adhibe. Aut myricæ semen, & aluminis tertiam partem cum oleo illine. Hoc etiam ad nomas facit. Aut adipem suillum, aut anserinum manna inspersa illi-
D nito. Aut gallam tritam cum oleo. Aut liquidum alumen dilutum. Aut † Cypri folia manducent. Aut lycij radicem aridam adhibe. Aut oleæ germina trita ex melle. Aut gallam cum sale. Si verò extendatur affectio, & serpendo putredinose depascat, collutionibus quidem & gargarismis utendum est ad aphthas descriptis fortioribus: priuatim autem muria frequentius colluenda est. Aut herbam sacram aqua, aut uino incoctam colluendam, aut gargarizandam dato. Illitionibus etiam ad aphthas descriptis fortioribus utantur: Priuatim verò cornu cerui tritum affrica. Aut atramentum sutorium tostum tritum cum melle. Aut æruginem æris, siue squamam cum melle. Summè facit ad nomas, fœniculi radicis vstæ cinis. Hec ad aphthas Archigenes in primo de pharmacis scripsit, quæ parum abest, ut omnia etiam alijs sint scripta. Quid igitur operæpretium duxi eadem bis scribere, quamuis cauerim ne hoc facerem? Quòd sanè, & Archigenem, quem scimus maiore quàm alios dignitate, etiam communia cũ proprijs discriminibus scribere posse, uidebam nũc ipsum in pluribus eiusmodi doctrinæ negligentẽ. Nunc enim omnia confusim proijcit auxilia, una cum hoc quòd continenter inter se scribendo cõmiscuit lenissima, & acerrima. Quid enim simile habet ærugo ad lentis, & rubi, ac cypri decoctum? quid galla simile adipi anserino, aut suillo? Acre enim, & erodẽs, fortiterq; resiccãs pharmacum est ærugo: rubus autem & † cyprus, & lens paucissimam habent adstringendi facultatẽ.

† *Al. cyperi.*

† *Al. cyperi.*

† *Al. cyperus.*

Sic

Sic etiam galla fortissime adstringens, contrariam vim habet suillo, ac anserino adipi. Quin, & A deinceps ab eo scripta, planeq; omnia quorum mentionem facit, eandem confusionem pturbati ordinis habent. Præstabat autem, uelut semel alicubi in sermone apponendo dixit, hoc est ad nomas facit, eodem modo etiam alia distinxisse, ut adscriberet videlicet, hoc quidem infantibus, ac pueris conuenit, hoc vero perfectis: & hoc incipientibus, aut moderatis aphthis, hoc autem vigentibus, & fortibus: maxime vero omnium, aut inflammatis, & calidis, aut magis frigidioribus: & ex inflammatis, hoc quidem rubicundioribus, hoc uero flauioribus: aliæ enim ex sanguine, aliæ ex flaua bile inflammationem habent: quemadmodum illæ rursus non inflãmatæ pituitosæ in totum existunt: quemadmodum aliquæ ex inueteratis, humoris atræ bilis malignitatem acquirunt. Cognoscentur hæ omnes facile uisu simul, & tactu. Visu quidem ex coloribus, quemadmodum etiam nunc dictum est: rubicundiores enim sanguineum humorem præualere ostendunt: flauiores autem amaram bilem: quemadmodum rursus albescentes pituitosiorem, liuescentes, & nigrescentes, atræ bilis succum. Qui enim hæc rite discreuerit, noueritq; amplius singulorum simplicium pharmacorum facultatem, quemadmodum in libris de ipsis a me F scriptum est, is in vnaquaq; aphtæ specie, tum simplicibus, tum compositis vti sciet, uelut iam sæpe est prædictum. Considerabit autem simul, & corporum naturas, num molles sint, & humidæ, velut in pueris, eunuchis, & mulierculis: an duræ, & aridæ, velut in piscatoribus, ac nautis, & venatoribus: atq; agricolis. Fortioribus enim corporibus fortiora adhibebis pharmaca, debilioribus molliora. † Ego porrò infantibus, quibus nutrices cibum mandunt, lentem cum modico pane, & medulla cerui, aut uituli, præbeo. Admisceo etiam cibis, ex malis cotoneis, atque alijs, quæ adstringunt, uelut Romæ cestiana appellata. Quin, & ex pyris addo, sorbisque, ac mespilis, & cornis. Quandoq; etiam de lactuca, & seride, ac solano, & portulaca, in cibos, qui manduntur permisceo, si aphtha fuerit inflammata. Quòd si nõ adhuc quid mandi queat, nutricem eiusmodi uictu alo, eique simul bonam concoctionem prospicio. Verumtamen etiam infantes pharmacis illino, si quidem subrubras uidero aphthas, in principio quidem ijs, quæ moderatissime adstringunt, ac frigefaciunt: deinde uero ijs, quæ citra mordacitatem discutiunt. Si vero subflauas uidero, ijsdem quidem utor, sed magis refrigerantibus. Si uero pituitosiores, adstringentibus. Si nigrescentes, discussorijs generosioribus. Cæterum in maioribus pueris, eiusdem generis facultatibus pharmacorum utor, auctis tantum uiribus ipsorum. Quemadmodum sanè etiã G in perfectis, & duris corporibus, singulis relatis facultatibus fortissimis utor. Placebat autẽ mihi in his per omnia misyos vsus cum uino adstringente, quod tum intendit, tum remittit uim suam, prout magis, aut minus uinum fuerit adstringens, & prout crassius, aut liquidius efficitur pharmacum ex misyos, ac uini mistura. Quòd si sordida appareat aphtha, misy cum uino mulso tero. Ijs uero, qui fortioribus quàm misy est, pharmacis opus habent, ærugo similiter cum vino, & uino mulso utilis existit. Illinendæ autem sunt ex his pharmacis affectæ oris partes. Commodũ est etiam pharmacum ad hanc rem, chalcitis oleo trita. Atque hæc quidem efficaciora. Moderata uerò, & maxime ad incipientes affectiones omphaciũ cũ uino, & uino mulso. Similiter etiam rhus. In pueris sufficit rosarum flos, & ipsæ rosæ siccæ, & collutiones moderate adstringentes, pro ætatis, & naturæ eiusmodi corporum ratione. Et in summa moderatæ aphthæ maxime in teneris corporibus moderatis pharmacis opus habent: fortes uero, & maxime in duris corporibus, a fortioribus curantur. Fortia pharmaca dico, tum quæ fortiter adstringunt, tũ quæ mordent: sicut sanè moderata, quæ haud omnino quidem mordent, parum autem adstringũt. Fiunt porrò etiam in his, uelut in alijs prius dictum est affectionibus, composita medicamenta, & sæpe etiam ex cõtrarijs, quale est, quod ex oleo, & chalcitide cõstat. Ipsum equidem oleum A.l.3.f.6.cap.24.fol.246.h
per se infestissimum est aphthæ affectui, uelut etiam chalcitis: quandoquidem alterum quidem H humectat, & sordidum facit, mordet autem uehementer chalcitis: uerum mistura ipsorum, vbi fuerit moderata, optimum pharmacum efficit. Quemadmodum igitur ex cerato, & ærugine, incarnans effici pharmacum ostensum est, cum tamen ambo incarnationi contraria existant: eadem ratione ex oleo, & chalcitide aptum medicamentum efficitur. Si uero in putredinem aphtha uertatur, & exulcerationes faciat, neq; aphtham amplius affectionem nominare conuenit, neque pharmaca eiusmodi affectiones curantia, inter ea quæ aphthis commoda sunt, connumerare. Quemadmodum neque inter erysipelata sanantia, recte connumerantur ea, quæ præclarè discutiunt liuidas, & duras partes, ex frigidiorum medicamentorum adhibitione tales factas, & iam ad induratam in scirrhum affectionem ex erysipelate delapsas. Profecto enim, qui eiusmodi scripturarum indiscriminata incertitudine decepti, erysipelatis calida, & discussoria medicamenta, aphthis autem ea, quæ putrefactis conueniunt, adhibent, non parum detrimenti inducunt.

† In antiquissimis cod. græcis hoc in loco addũtur hæc uerba, οἷς ἐγὼ χρῶμαι πρὸς ἄφθας id est. Quibus ego medicamẽtis utor ad aphthas. ut hic incipiat caput nouum, atq; hæc sit veluti inscriptio.

GALENI

GAL. DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM LOCALIVM SIVE SECVNDVM LOCOS LIBER SEPTIMVS

ARGVMENVVM LIBRI.

Ostendit quæ medicamenta congruant affectis partibus, per quas uox editur, ac respiratio.

De affectionibus circa partes respirationis contingentibus. **CAP. I.**

MOs est recẽtioribus medicis arteriæ pharmaca, arteriacas appellare, nõ apponẽtes, num antidotos dicant an iuxta aliud significatum: quidam uero eclecta nominant ipsa, non apponẽtes pharmaca: & quidã penitus nullũ
B discrimen ipsis adscripserunt: aliqui uero raro addiderunt: alij, ad uocẽ interceptã: alij adhuc generalius, ad uocẽ læsam: sunt qui & ad exasperatã arteriã, & ad exulceratã, scripserũt: adeo ut rõnabile sit eos, qui arteriacis appellatis pharmacis ĩdiscriminatim utũt, aliqñ feliciter eis uti, aliqñ uero nihil penitꝰ ęgros iuuare, sed maxime lędere. Palã est aũt, ꝗ asperã arteriam in huiusmo di affectionibus criminantur. Quondam igitur, qñ nõdum eas, quæ similiter ut cor pulsant, arterias sic nominabant, in solã eã, q̃ ex pulmone in laryngẽ emergit arteriã, ipsum arteriæ nomen inferebant, uenas appellantes in totũ, uelut alia, quæ nõ pulsant, sic ẽt pulsantes. Postea uero cõsuetudine obtinẽte arteriæ appellationẽ in pulsantibus dici, ꝑpter æquiuocationẽ, asperã nomen apponentes, eã quæ ex larynge in pulmonẽ descendit arteriã, asperã arteriã appellauerunt, una cum hoc, ꝗ ipsam etiam bronchum uocãt, quãdoquidem cartilaginosa corpuscula, quæ plurima eius pars sunt, bronchia appellãt. Ambit autem ipsam arteriã intrinsecus †crassa pellicula, ꝫ quã ob crassitudinem aliqui tunicam uocant. Cũ igitur affectio aliqua aut circa hãc, aut circa laryngis (qui summa arteriæ pars est) musculos cõtingit, arteriacas appelãt curantes ipsam, nõ apponẽtes, uelut dixi, antidotos. Dissimiles aũt facultatibus sunt ab ipsis descri-
C ptæ, & ob id cõtingit utentes ipsis absq; discrimine, à scopo aberrare. Quòd uero multa sit differentia earum, quæ in medicamentariis libris scriptæ sunt, ex tribus exemplis discere licet, quorũ primum omnis acrimoniæ expers est, & exquisite meatus obturat, læuigans asperitates: alterum huic cõtrariũ est, acrimoniæ mordacis nõ parum habens, ut si sanę particulæ adhibeatur, ipsam exasperet: medium deinde inter ambo dicta aliud genus arteriacorum pharmacorũ est, lenis & citra acrimoniã extergentis facultatis. Id igitur quod meatus obducit, ex passo cretico, & gũmi, & tragacantha, ac radice dulci apparat: Acre uero & pipere, & casia, & cinnamomo, & chalbano, ac resina terebinthina: Medium autẽ amborum ptisanæ constat succo, & amygdalis, & fabis fresis elixis, & alijs huius generis. Inter medium autẽ & utrunq; extremum plura pharmaca sunt, partim magis partim minus, à medio ꝓgressa: de quibus deinceps determinabo, eos quidẽ, qui discrimen aliquod addiderunt laudaturus, qui uero simpliciter protulerunt, neq; admissurus. In horum medio locandi sunt, qui discrimina non tñ integra fecerunt, qualia sunt eorũ, qui scripserunt: Arteriace ad interceptam uocem, aut rursus. Arteriace ad raucam uocem. Etenim uox intercepta, hoc est non posse loqui, ad plures causas sequit̃, partim quidẽ ad destillationes a capite
D diuturnas: partim uero suppuratis pectore, ac tabidis: & ijs qui ex magno & multo clamore læsi sunt, & deinde non probe curati sunt: aut etiam affectionem, q̃ adhuc generatur, habent. Eodẽ modo etiam raucosa uox fit ob easdem causas, & amplius ob frigidi aeris inspirationẽ. Affectio itaq; intercepta ac raucosæ uocis eiusdẽ generis est. Magnitudine tñ differunt inter se hæc mala. Cũ enim uocis organa ab humiditate uehementius, & ut ægrè solui possit, fuerint madefacta, uox intercipitur: quando uero moderatis sunt humecta, raucedo oboritur: organa uocis cum dico, arteriam accipite, & eius summũ, aut fauces. Qui igitur ex uehemẽti clamore uocem amplius oblæsam habẽt, his similis quædã affectio cõtingit ei, quæ manibus, & cruribus, & lumbis, & spinæ, & musculis, ubi plurimũ laborẽ pertulerint, accidit. Vocant autẽ aliqui exercitiorũ magistri eiusmodi affectionẽ musculorũ, in quibus cõsistit, lassitudinẽ inflammatam. Itaq; iuxta arteriã intrinseca ipsius pellicula, aut tunica, aut qũocunq; quis nominare uelit, a spiritu in magnis uociferationibus extra prolato perculsa, in affectionẽ inflammatã deuenit: atq; hoc multo magis si ad magnitudinẽ uocis, acumẽ quoddã accesserit. Iuxta arteriæ uero sũmũ ultra hanc plagã, ẽt musculorum ipsum mouentium actio offensa, maiorẽ affectionem efficit. Porrò curationis ipsarum genus in omni particula secundum materias euariat. Etenim crura, & manus, & spinã, per oleũ confricare facile licet, cum per cutẽ in * adiacentes ipsi musculos uis ipsius olei penetrare possit. Iuxta asperam uero arteriã cartilagines post cutem sitæ, prohibent in subiectam pellicu-

Margin notes:

† ἰσχυρὸς ὑμὴν. .i. fortis membrana, est in antiquis.

A.l.3.f.10.t.2 c.1.fol.263.D

* ὑποκειμένους .i. subiectos, est in manuscriptis.

Iam transitum facultatis emollientium unguentorum. Quemadmodum enim oleum sic etiã alia E
multa composita pharmaca eandẽ utilitatem præbẽt. Quin & ea, quæ in principio Acopa tantũ
appellata sunt, hoc est lassitudines emẽdantia, paulatim appellationẽ suam à se ipsis extenderũt
ad similia cõpage medicamenta, etiã si gratia uehementer calfaciendi assumãtur. Cæterũ cõmu
nis materia auxiliorum ad uocis organa, præter reliqua, est quæ ex balneis contingit: manifestũ
est autem, ꝙ dulcium aquarum dico. Marina enim balnea, & sulphurea, & aluminosa, & atramẽ-
tum sutoriũ olentia, ac bituminosa, propterea, ꝙ fortiter resiccant, inepta sunt. Et sanè ita faciũt
phonasci, qui magno uocis exercitio utuntur, cum contendendo oblæserint uocem (sunt autem
hi citharœdi, & præcones, & tragœdiam, ac comœdiam personati repræsentãtes) balneis enim
multis utuntur, & cibos lenes, ac laxantes edunt. Si uero etiã asprititudinẽ percipiant, cibos qui
infarciuntur particulis, quas contingunt, assumunt. Vna enim est tunica sibi ipsi coherens, & cõ-
tinua, quæ summo gulæ, summo asperæ arteriæ: gulæ ẽt, atq; ipsi asperæ arteriæ, intrinsecus præ
tenditur. Quòd si ex uictu, ac balneis oborta affectio non sedetur in organis uocis, ad arteriacas
transeunt, per totũ hoc tempus cibis utentes, qui ex lacte, amylo alica, ouis, & dulciarijs libis cõ-
ponunt. Si uero per hæc non curentur inuenta sunt à medicis pharmaca sub lingua tenenda,
inde etiam hypoglottides appellata. Sunt autem ea eiusdem cũ arteriacis inflammationẽ arcen F
tibus facultatis, ex uino theræo, & gummi, ac tragacantha, & glycyrrhiza, cõposita, q̃ ut dixi, læ-
uigant, simulq; remittunt asperitates: quicquid uero reliqui est in partibus inflmmationis, hoc
concoquunt, &*cito persanãt. Industrium porrò esse oportet, qui pharmacũ linguæ subdit, quo
eo paulatim liquescente, summum asperæ arteriæ id, quod in ipsum defluit suspiciat, renitendo
oborienti tussi. Obluctantes enim, ut ne tussiant, permittent quippiam ex pharmaco in arteriæ
summum, ipsamq; adeo arteriam demanare. At uero sic curatos claram uocem habere impossi-
bile est, citra usum pharmacorũ absq; acrimonia extergentiũ, quale" est faba fresa elixa, & ptisa-
na, & semen lini torrefactum: huiusmodi enim medium obtinent inter ea, q̃ media facultate ꝓ-
dita sunt, & ea q̃ meatus obducunt pharmaca. Magis autẽ quã hæc abstergunt, resina terebinthi
na thus, mel despumatum, ac amygdalæ amaræ. Quemadmodũ etiã & his rursus fortiora sunt,
oroborũ farina, hormini semen, iridis, panacisq; semen. Cæterũ his oĩbus uina mollia, † & pas-
sum creticum, & theræũ, ac scybelites apta sunt: & ad hæc haud scio, quomodo neglectum id, ꝙ
à Græcis in nostra Asia hepsema appellatur § Latini sapã dicunt. § Verũ atticissantes ipsum siræũ
uocãt. Queadmodũ alij caricarũ decoctũ siræũ appellãdũ cẽsent, pugnantq; inter se, utrũ ipsorũ
siræum uocare oporteat. Est sanè, & hoc ipsum siræum, quod pinguibus caricis in aqua decoctis G
fit, mediæ facultatis, quam lenem & citra acrimoniam extergentẽ appellauimus. Mustum quidẽ
igitur coctum § hoc est sapa ipsa, § lenissimum pharmacum est, & maxime meatus oblinens: cari
carum autẽ decoctum magis discutit & exterget. Quemadmodum igitur in præcedentibus dixi,
omnium simpliciũ medicamẽtorũ uires exquisite nosse oportet eum, qui compositũ quoddam
sit facturus: atq; hic ipse etiã ab aliis compositis recte utetur, & maxime ubi indiscriminatim fue
rint conscripta, queadmodũ plures arteriacæ habentur. Palam est etiã, quod hic ipse ijs, quæ cũ
discrimine prodita sunt, rectius utetur. Etenim iuxta exactã rationẽ, in quantum apparatus affe-
ctionũ trãsmutatũ, tantũ etiam commodum ipsi pharmacum permutare oportet: hoc ipsum uero
solus is, qui singulorum simplicium pharmacorum uim nouit, exacte præstabit, ad primũ phar-
macum parũ quiddã ex sequenti ordine apponẽdo. Velut exempli gratia, in lassitudinibus inflã
matis cũ in summis ipsius asperæ arteriæ musculis fiũt, in principio q̃dẽ lenissima edulia conue
niunt, pharmaca uero meatus obducẽtia: Cõsistente aũt inflãmatione, parũ quid extergentiũ ad
dendũ est: deinde consequenter amplius: deinde rursus aliud illo præstãtius, quo paulatim com
positio ad mediũ extersorium perueniat, & rursus secundum eundẽ modum ab hoc magis di-
scussorium, ac extersorium: ita progressu ad uehementissimum facto, ubi diutius uelut in scirrhũ H
indurata affectio in uocis organis perstiterit. Primi itaq; ordinis est tragacantha, & gũmi, & sa-
mius aster, amylũque, & ex alica, ac trago probe coctis sorbitio. Quin & lac aptũ est, & dulcia-
rij panes, & oua sorbilia, ac nuces pineæ, quas nunc omnes Græci strobilos uocant, quõdã autẽ
apud Atticos coni uocabantur, sesama etiam ex hoc genere sunt. Ab his autem deinceps est bu-
tyrũ, quod etiam butyros masculino genere Græcis appellatur: & decoctum radicis dulcis ad
crassitudinẽ attici mellis liquidi redactum. Atqui radicem dulcem, quam glycyrrhizam uocãt,
præstat in primo tempore in aqua, uelut dixi, coctam, ad siræum siue sapam ex musto paratã ad
miscere: ad passum item Creticum idem decoctum misceri potest. Siue autem cum sapa, siue cũ
passo cretico fuerit permistum, rursus post misturam decoquendum est. Hæc" igitur in affectio-
nibus inflammatis iuxta arteriam, eiusq; summum, commoda in principio sunt, donec inflãma-
tio moderata fiat: & præ omnibus a uini potu hoc tempore abstinendum. Cum uerò moderatior
facta est inflãmatio, uinum dulce therẽũ, aut scybelite bibere licet, aut ex nostra Asia caryinum,
& deinde*therinum appellatum, deinde etiam dulce tmolite. Eo tempore etiam butyrum aptũ
est, & sorbitio ex amygdalis, sorbitio itẽ ex lacte, & melle diuti⁹ coctis, amylo iniecto: & si amy-
lum non adsit, siligine Romanis appellata iniecta. Manifestum est autem, quòd per huiusmodi
uictum

Marginal notes (left):

* ταχέως. i. cito, est in impressis τελέως. id est perfecte, est in manuscripto.

† Legitur in antiq. καὶ γλυκεῖς οἷον ὁ κρητικὸς .i. dulcia, quale est creticum.

Marginal notes (right):

A.l.3 f.10.t.1 c.6.fol.2,8.b

A.l.3.f.10.t.2 c.3.fol.263.f

A victum, inflammatio, tum pelliculárum, tutm musculorum, circa arteriam, eiusq́; summũ sedatur. Relinquitur aũt humiditas multa, ob quã impossibile est clarã uocem proferri. Quare trãsire tũc cõuenit ab his edulijs ad oĩa ex melle cocta, & ad fabam fresam elixatã, & ptisanã, ac brassicam, & porrum probè coctum. Pharmacorum porrò usus idoneus est, quo tẽpore, aut inflammatio, aut aspritudo prævalescunt, eorũ, quæ sub lingua detinentur, de quorum compositione dicam: post hæc magis extersoria, & resiccantia damus: & deinde rursus his ipsis adhuc magis extersoria, & magis resiccantia, vsquequo ad ea, q̃ aliq̃d acredinis hñt perueniamus: ita ut etiã in his à moderatioribus initio facto, ad uehemẽtiora paulatim transeamus. Itaq; qualem formam esse conueniat uictus, antea dictum est, quemadmodum etiam simpliciũ pharmacorum species est relata. Cæterũ composita ex ipsis pharmaca multiformiter, alij iuxta aliã symmetriã, & cõmensurationẽ conscripserunt. Et quibusdã sanè ex tribus, aut quatuor simplicibus cõpositum pharmacum suffecit: quidam uerò in maiorem numerum extenderunt. Et quidam, uelut dictũ est, ex mollissima, & lenissima materia arteriacas cõfectiones cõposuerunt: alij uice uersa ex acri, calida, extergente, ac multũ resiccante: sunt & qui tertium genus medium inter ambo ista fecerunt. Post hos uerò, alij medij generis inter medium, & mollissimũ, alij medij generis inter mediũ, &
B acerrimum: & iuxta eandẽ rursus rationem, quidã magis, quidã minus, à medijs facultate pharmacis digressi, diuersas cõpositiones fecerunt: Quibus oĩbus solus is rectè utetur, qui singulorum simplicium pharmacorum uires nouit: ipse.n. sciet, & ordinem pharmaci, & quanta distantia sit à medijs digressum. Porro eiusmodi pharmaca scripserunt ẽt qui ante Mantian, & Heraclidem, & qui post hos, uixerũt: uerum multo p̃stantiora à p̃dictis uiris tradita sunt per libros, quos nobis reliquerunt, & in quibus medicamentariam artis partem auxerunt, partim ipsi cõponentes, partim ab alijs composita transcribentes. Progressu uero t̷pis, tum hæc, tum etiã priora, exacta, & longa experientia cognita, à uiris electa, & coaceruata sunt, quorum iam sæpe in hoc opere mẽtionem fecimus: sunt autem hi, Asclepiades, Musa, Andromachus, Heras, Crito, & Menecrates: quin & multa alia pharmaca Archigenes, & Philippus scripserunt: Vt nullo amplius ex ueteribus opus habeamus. hi.n. omnia ab antiquioribus inuenta optimè, uelut dixi, tradiderunt.

De Arteriacis ab Andromacho descriptis. CAP. 2.

PLurimas arteriacas confectiones scripsit Andromachus, ut promptum sit a debilissimis ad fortissima paulatim per media transitu facto progredi, siquis ipsorum differentiam nouit: ipse enim Andromachus indiscriminatius ipsas ꝓdidit. Verum ego discrimina apponã, in memo-
C riam reuocatis iis, q̃ paulo ante dixi. Quòd enim, circa simplicium pharmacorum tractatum p̃exercitatum esse oporteat eum, qui dicenda assequi uelit, sæpe a me dictum est: citra.n. singulorum simplicium exactã ac certam cognitonem impossibile est cognoscere, ex quo ordine eiusdem generi medicamentorum compositum sit, num ex mollissimo, an uehementissimo, aut medio, aut aliquo inter hunc, & alios intermedio.

Primam ita Arteriacã confectionem non longè a principio libri, in quo affectionum corporis internarum curationem tradit, hoc modo in hæc uerba scripsit. *Arteriaca, qua utor*: Thuris drac.i.(alij iiii:) myrrhę.ʒ.j.(alij iiij.) croci.ʒ.i.(alij iiii.) scyllę.ʒ.ii. assi cretici sextar. iii. Scylla in passo coquitᷣ, donec passum spissetur, deinde scylla abiecta, reliqua inspergũtur. Hoc pharmacũ si scyllam non reciperet, inter exactè mollissima numerandũ esset, utpote in tres passi cretici sextarios, paucissimo thure, ac myrrha, & croco cõiectis, ut parũ absit, quo minus totũ passum creticũ existat. Manifestum est aũt, ꝙ pharmacum hoc, eclecton hoc est delingibile, efficitur: uocant autem huiusmodi etiam sub fœminino genere eclectas, hoc est delingibiles, confectiones.

Consequenter ad p̃scriptã, alteram addidit Andromachus hoc modo. *Arteriace Diacodyon i. ex capitibus papaueris.* Capita papaueris uiridia mille, & ducenta, mellis attici lib.* iiij. croci ci- * Aliter v.
D licij.ʒ.v.(alii x.) succi hypocistidis.ʒ.x: acaciæ.ʒ.x. aquã pluuiã ad capita papaueris. Aqua quidẽ pluuia additur, quò minus putredini obnoxiũ sit pharmacũ: hẽt aũt & adstringẽs quippiam in se hæc aqua; scopus est p̃dicto pharmaco cõcoquere affectionẽ circa arteriã, † qđ sanè continget, ⸗ per somnũ, & cõcoctoria cũ adstringendi ui nõ adeo multa. Cæterum simplex pharmacũ ex papaueris capitibus, vt ego facere cõsueui, sola capita hẽt in aquam coniecta: atq; ubi flaccida reddita fuerint, ipsa quidẽ proiicimus, aquã uero ipsorũ ad solum mel atticum admiscemus, usq; ad cõpagem delingibilis pharmaci facta coctura, qũo sanè ego apparare consueui. Quãtam autem copiam aquæ, itemq́; mellis miscere oporteat in huiusmodi pharmacorum præparatione, in sequentibus dicam eo loco, † quo talia uerba scripturus sum: ⸗ Confectio ex capitibus papaueris.

†Al. quęcunque ea sit.

† *Vbi in codi. impressis Græcis legitur.* ἔνθα γραφὴν ποιήσομαι τοιαύτην. *Antiqui habẽt* ἔνθα προγραφὴν ποιήσομαι τοιαύτην, *i. quo præscriptionem, seu titulum faciam talem.*

Tertiam deinceps confectionẽ arteriacã Andromachus hanc prodidit. *Arteriace, qua vtor, Blasti ad tabescentes valde bona.* Nardi celticæ.ʒ.iiii. amomi.ʒ.viii. cinnamomi.ʒ.x. malabathri.ʒ.iiii. nardi indicæ.ʒ.iii. floris iunci rotundi odorati:ʒ.ii, casiæ.ʒ.viii. thuris.ʒ.iii. myrrhæ, ʒ.i. costi.ʒ.iiii. fæcis vnguenti malabathrini.ʒ.vi. succi glycyrrhizæ.ʒ.iii. succi mandragoræ.ʒ.v. mastiches chiæ.ʒ.iii. croci.ʒ.vi. Palmulas in uino mulso, aut ꝓtropo coq̃to: deinde in ipsum decoctũ nuces pineas.xx. conijcito, ac terito. Postea ex pharmaco ad nucis põticæ magnitudinẽ, aut paulo minus, accipito: & ad aliquot dies cum hoc decocto utitor: deinde ẽt simplici pharmaco utaris. Po-

ſteã aũt ad duos,uel tres dies hiera ex aloe uteris,cochlearij mẽſura ex aqua in diem data. Vtere F pharmaco ẽt cũ lacte in ijs, q̃ arteria affecti ſunt,ad gargariſſandũ:& rurſus facto interſtitio,utere pharmaco fabæ ægyptiæ magnitudine. Cum uero fortis fuerit fluxio, opiũ & caſtoriũ in antidotum miſcemus,utriuſque parum quid: In his autẽ qui ſtomacho malè affecti ſunt, ea ipſa uitamus. Manifeſtum igitur ex ipſis uerbis, quæ ſcripſit Andromachus, quod in fluxionibus partium thoracis,& pulmonis,ac arteriæ,præſcripta confectio confuſæ eſt facultatis. Dixit enim ipſe,cũ fortis fuerit fluxio,opium & caſtorium in antidotum miſcemus,utriuſq; modicam partem,reſiccare nimirum fluxionem & ſanam reddere uolentes. Varium autem eſt pharmacũ, & ex multorum miſtura conſtans,ut ad omnes conueniat affectiones, quæ ẽt diuturnæ, & malignæ exiſtũt, ac ægrè curabiles,etiam ſi ulcus ſit circa arteriam, aut eius ſummam extremitatẽ,laryngẽ Græcis dictam,& multo magis ſi iuxta pulmonẽ.Talia enim fortibus adeo opus habent pharmacis, quo ad longius tempus ſufficere queant tabidam affectionem habentes.Cum enim obtigerit eis regio ſicca,& in conuenientis uictus pharmacorum uſu perſeuerarint,quam diutiſſime renitentur,conſuetas actiones moderate obeuntes. Hãc igitur confectionem non cenſuerim admiſcendam eſſe ijs,quæ priuatim Arteriacæ appellantur.

Quartam deinceps cõfectionem Andromachus,ſic ſcripſit.¶ *Altera eiuſdem.* Blaſti,uidelicet F dicit,de quo circa p̃cedẽtẽ arteriacã ſcriptũ eſt,Arteriaca Blaſti qua utor. Cõpoſitionẽ aũt eius talẽ facit.Aloes ſextantẽ,croci vnc.i, maſtiches vnc.i.Palã eſt hoc pharmacũ ex eorum numero eſſe,q̃ priuatim ſtercorũ eductiua appellãtur,una cũ hoc,ꝙ cõcoctoriũ quiddã habet crocus: At uero cum concoctorium dico,intelligere oportet eius affectionis,cuius gratia exhibetur.

Quintam ex ordine compoſitionem Andromachus talem ꝓdidit. *Confectio ſedans dolorem, eiuſdem.* Opij quadrantem,croci vnc.i,myrrhæ ſextantem,acaciæ unciæ dimidium,ſucci radicis dulcis.ʒ.iiii.excipe melle.Hæc Andromachus. Verum ego non auide recipio eiuſdem compoſitionem pharmacorum,ubi non oſtenditur affectio,in qua ea ſit utendum.Scimus etenim cõponendi ſedantia dolorũ ſcopũ,cum ſomnum uidelicet inducere uoluerimus,& uehementem dolorem ſtupefacere.Acaciæ autẽ miſtura uelut ad ulcus eſt,quemadmodum radicis dulcis ſuccus ad lenienda exaſperata.Crocum autẽ & myrrham in compoſitiones dolorem leuãtes miſcere plurimis placuit:uidentur enim ipſis omnes affectiones ſufficienter concoquere poſſe.

Sextam conſequenter confectionem Andromachus hoc modo ſcripſit. *Arteriace eiuſdem.* Thuris vnc.i,ſucci radicis dulcis vnc.i.myrrhæ.ʒ.iiii, tragacãthæ.ʒ.vi,nardi drac.* unã, amomi ʒ.iiii,croci.ʒ.iiii.mellis attici, quod ſatis eſt. Non obſcurum eſt ẽt hanc ad reſpirationis organo G rum affectiones compoſitam eſſe ex concoctoriis,mitigatoriis,adſtringẽtibus,& extergentibus. Myrrha enim,& thus,& crocus,affectiones concoquunt. Radicis dulcis ſuccus exaſperata mitigat:idem etiam tragacãtha facit. Amomum fortiter reſiccat cũ modica adſtringendi facultate. Mel autem calfactoriam,& exterſoriam uim habet.

*Aliter ij.

Septimã poſt relatas compoſitiones Andromachus ſcripſit ex multis ualde medicamẽtis cõſtantem,quæ omnes ferme facultates habent:nam & adſtringentia,& mordentia,& attenuãtia; & mitigantia,& læuigantia in ea cõtinentur: quin & ſoporifera uis, & diſcuſſoria, ac exterſoria in ipſa habẽtur.In quibus omnibus multifariã miſtis facultatibus communis ratio eſt, quemadmodum etiam antea dixi, ꝙ uidelicet quiſpiã ex omnibus pharmacũ quoddã cõponere uoluit, ſpe faciendi unum medicamẽtũ ad omnes eiuſdem generis affectiones cõmodum. Verum ex ipſis aliqua quidem per experientiam cognita ſunt maligna,& propterea relicta:aliqua uero fœliciter pro ipſius componentis coniectura,efficacia euaſerunt,& ob id recepta. Quin & præparandi ipſam modũ Andromachus adſcripſit,quanq̃ hoc facere alias nõ ſoleat.Quod uero ex pharmacis compoſita ſit,eas,quas dixi facultates cõplectentibus,præſtat meminiſſe eos,q̃ hos libros in manus ſument:ſi tñ non promptã habeant memoriam,eo ſanè tempore quo huiuſmodi pharmaca diſcunt, ſextum & ſeptimum ac octauũ de ſimplicium pharmacorum facultate librum legant:in illis enim omnem pharmacorum materiã conſcripſi,qua radices,& folia,& flores,& ſemina,& fructus,& liquores,& ſucci omniũ ex terra naſcentium plantarum exiſtunt. His itaque præmiſſis iam animum ad ea, quæ Andromachus de hoc medicamento ſcripſit aduerte. *Arteriaca,qua utor.* Radices filicis craſſiſſimæ lauantur donec puriſſimæ fiant, & omne terreum deponant: deinde per diem unum perfrigerantur, & in fruſta magnitudinis trium digitorũ ſecta conquaſſantur:atque ex eis libræ.x.in ollã† emerco luto oblitã,aquę dulcis ſextarios decẽ complectentẽ,inijciuntur,& ad dimidias,hoc eſt,ut ſextarii v.reliqui fiant,coquuntur:exprimuntur, & liquor quidem in duplũ uas diffunditur,& aromata craſſa,ac integris partibus addũtur:nardi indicæ.ʒ.iiii, cinnamomi.ʒ.vi, radicis dulcis.ʒ.vi, caſiæ.ʒ.iiii, rhei põtici.ʒ.iiii, balauſti.ʒ.vi: roſarũ ſiccarum drac.iiii,(alij vi)Hæc ſimiliter ad dimidias coquuntur,ac exprimuntur:& ad decoctum, mellis attici ſextarius unus additur: ſit autem mel præcoctum, & in duplici uaſe priuatim ſpiſſatim, uſquequo manus non inquinet:adijciuntur & terebinthinæ pellucidæ drac.tres. chalbani drach.ii,croci drach.v,ſucci hyoſcyami drac.i,ſucci hypociſtidis drac.i,mandragoræ ſucci oboli iii,piperis albi h drac.*octo.

† *Quid ſit interpreti lutum emercum, non cõſtat,niſi margã pinguis terræ ſpeciem intelligat. Sed græ.eſt χύτραν ἐγκεκαινισμένην. ollam innouatã.quaſi dicas ollã nouam hic præcipi ſumendam. Suſpicari & iã licet cũ doctiſs. Vliſſe Aldrouãdo ueram lectionem eſſe, ἐγκεκονιασμένην,calci illam; aut, quod magis hoc loco probarim, ἐγκεκωνισμένην, picatam.fuiſſe enim ueteribus morem pice calce ve interiorẽ ollæ ſuperficiẽ in uarios uſus illinire non eſt obſcurum.*

Octauam

A Octauam deinceps confectionē scripsit, summa facultatis ipsius indicata, quod ipsum in omnibus fecisse oportuit. Habet autem sic. ¶ *Arteriace laudata Mithridatis, ad thoracis collectiones, subpurgat, & læuigat.* Irionis torrefacti.ʒ.xx: in quibusdam exemplaribus fabæ fresæ scriptū est: sunt aūt ambo exterforiæ potentiæ. Seminis lini tosti.ʒ.xx: & hoc exterforiam uim habet. Nucis pineæ.ʒ.xx: hæ læuigandi uim habēt. Vuæ passæ exacinatæ.ʒ.iiii: & hæc ob id, ꝙ modice subadstringat, simulq; cōmodus corpori cibus sit, merito admista est: habet autē & passi facultatē, qualem in quarto de simplicium pharmacorum uiribus indicauimus. Croci obol.ij: minimum quid ex croco cōiecit, qui pharmacum composuit, ut propè nihil sit aliorū proportione: diximus de croco, eum concoquendi uim habere una cum adstrictione: dictū est etiā ꝙ adstrictio corpora cogit, constringit, & corroborat. Adiecit autē etiā mellis † heminas iiii, & à uino dulci ac sapa digressus: uult.n. hoc modo præparatū pharmacum uelut præfatus est, in pectore hærentes collectiones depurgare: cæterū in huiusmodi pharmacis ea, quæ crassos succos habent, impediūt repurgationē. His admiscuit tragacanthæ.ʒ, iiii: quod pharmacū læuigat exasperata: prædictū est autē, quod uult hoc propositum medicamentum repurgare, & leuigare ea, quæ iuxta thoracē hęrēt: scopus.n. huiusmodi est, attenuare, & abstergere, ac ad eductionē superne aptas facere col- †Cod.tñ impres. si græci habent quartam partē heminæ.
B lectiones in thorace: uerum sedandi doloris gratia, & ne nimiū tussiant partes exasperatæ, læuigantia apponuntur. Maximum hoc est, atq; ipsius per omnia meminisse oportet, nimirum quod sæpe unus scopus sit, in quem pharmacum componitur; ne uero hoc ipsum aliquo modo offendat, utraque miscentur, primum utilitatis scopum nequaquam habentia.

Nonā arteriacem post has Andromachus his uerbis tradidit. ¶ *Arteriace Marini.* Croci vnc.i, gummi sextantem, tragacanthæ vnc.i, mellis attici sextariū i: coquito donec, cū diffundit, non inquinet. Hoc pharmacum medium est facultate: essetq; exacte mitigatoriū, ac dolorē sedans, si neque crocum haberet, neque mellis sextarium, sed pro ipso theræum uinum creticū: aut sapam ex musto cocto factam, quam nos Asiani, ut dixi, hepsema appellamus. Verum hoc loco importune inter relata fortia pharmaca locatum est, utpote quæ suppuratis & tabescentibus conueniunt.

Decimam consequenter recēset, quæ inter exacte læuissimā, ac mediam, qualē sane esse dixi præcedentē, intermedia est. Ex gummi igitur hanc, & passo cretico, ac aqua componit, melle ēt admisto, & gummi quidem inijcit bessem, passi sextarium unum, mellis libram unam, dissoluere cū aqua iubens ipsum gummi, copia eius non expressa. Itaq; ob gummi, & passum, & aquam, penitus nihil exterforiū habet ob mel uero, à leuissimo & læuigante est digressa: scimus enim exter
C foriū esse mel. Coqui autē super prunas oportere ipsum dixit, hoc est ad mollem, & nō fumantē ignē. Melius uero fecisset, si etiā ad alias omnes hoc adscripsisset. Ego itaq; sic ipsum ꝑparo, & neque ad prunas adhuc ardentes cocturā facio, ne uidelicet inde quid acre, & fumosum sublatum, acrimoniā non necessariā medicamēto ipsi affricet. Mellis quidē acredinē toleramus, quanquā ea nō sit uehemens, propter aliam ipsius utilitatem, uerū fumi nulla est utilitas. Quare fugiendus est fumus, inquantū possibile est, circa omnium huiusmodi pharmacorum præparationem. Præstat autem, & in ijs, quæ meatus obducunt, lignis, fumum non edentibus uti.

Vndecimam confectionem sic prodidit. ¶ *Arteriaca alia bona:* Cinnamomi, thuris utriusque vnc.i, succi radicis dulcis vnc.i, myrrhæ.ʒ.iiii. tragacanthæ.ʒ.* sex, nardi indicæ.ʒ.iiii, amomi.ʒ.iiii, croci.ʒ.i: melle attico excipe. Recte dixit bonā hanc arteriacem esse, uerū deest sermoni, ad quas affectiones bona sit: dictū enim in principio est, & per uociferationē, & per distillationē lędi arteriam, ampliusq; propter ulcus & inflammationem obduratam. Hæc autē confectio quā nūc Andromachus descripsit, etiam ad tabidos aptum pharmacum est, & simpliciter omnes in ueteratas thoracis, ac pulmonis affectiones. Cinnamomi etenim natura tenuiū partiū, & resiccatoria etiā induratas affectiones sanare pōt. Ab eo proximū locū amomi facultas habet, simulq; †Aliter.iij.
D adstringens quippiam habet. Verum ob horū actionē uehementē rationabiliter admista sunt, thus, & radicis dulcis succ⁹, & tragacātha, pharmaca exasperata lenire à natura apta. De croco & myrrha sæpe dixim⁹, esse uidelicet cōcoctoria, & modice reficcatoria huiusmodi affectionū.

Al.5.fu.2.t.2 fol.553.e Duodecimā arteriacā Andromachus, hoc modo scripsit. *Alia ex libris Galli ad arteriā affectā, ulcera pulmonis, purus & sanguinis reiectiones, & fluxiones in thoracē, & ad ea, quæ ægre educi possunt, uehementer efficax.* Resinæ terebinthinæ.ʒ.iiii, croci* cilicij.ʒ.iiij, thuris.ʒ.iiii. myrrhæ troglodyticæ. ʒ.iiij. cinnamomi. ʒ.iiii. amomi. ʒ.iii, nucis pineæ drac.iiii, radicis dulcis eiecta medulla. ʒ.iiii, nardi syriacæ.ʒ.ii, & dimidiā, casiæ nigræ.ʒ.ii, tragacāthæ.ʒ.iii, palmularū syriacarum carnis drac.iii, asteris samij.ʒ. iii. chalbani puri obol.iiii: costi.ʒ.iiii, (alij. ʒ. i:) mellis attici heminas iiii. Mel & resina in duplo uase coquūtur, atq; ubi spissari cœperint, chalbanum miscetur, donec nō inquinent: deinde refrigeratis reliqua trita admisce, & sic utere. Recte fecit in hoc pharmaco, tū quod ad quas affectiones conueniat, tum quod quomodo præparare ipsum oporteat, adscripsit. Ratio autem compositionis ex superioribus constat. * *Al.corycij.*

Decimam tertiam arteriacē Andromachus his uerbis tradidit. ¶ *Arteriaca Galli, eadem etiam antidotus est ad eadē efficax.* Nardi syriacæ.ʒ.iiii, myrrhæ.ʒ.iiii, croci.ʒ.* quatuor: costi.ʒ.iiii, (alij drachmā unā:) piperis albi grana xxx, radicis dulcis drachmā unam, nuces pineas centum, styra * Aliter ij.

cis drach.i.tragacanthæ.ʒ.i.cinnamomi drach.i.amomi.ʒ.i.thuris.ʒ.i.obol.iiij.cabæ fiſtulæ.ʒ.i.ba E
lauſtij drach.tres, obol.iij.mellis attici, aut paſſi cretici heminas duas.Paſſum in duplo uaſculo
coquitur ad ſpiſſitudinem mellis, atq; ita ad arida trita affunditur:tragacantha autem,& ſtyrax
per diem antea in ſufficiente protropo macerantur,& ita ad reliqua admiſcentur:reponitur py
xide argentea, aut uitrea. Rectè fecit,& hic,ꝙ tum ea,quæ promittit hoc pharmacum,tum quo
modo præparatur,adſcripſit.Ego uero propterea omnes ab ipſo deſcriptas arteriacas appoſui,
ne quis alium ſcriptorem requirere cogatur: omne enim facultatum genus in ipſis continetur,
mollium,fortium,ac mediorum.

Decimaquarta arteriaca eius eſt, de qua ſic prodit. *Arteriaca ex libris Aphrodæ, Moſchionis.
Eſt eius facultas non modicè medias tranſgreſſa ad fortes. Habet uim ſecandi, & attenuandi, ac calfa-
ciendi ex multis pharmacis, quibus etiam lenta quædam admiſta ſunt ob eam, quam dixi cauſam.* Com-
poſitio eius hæc eſt: Rubricæ lemniæ, thuris, myrrhæ,nardi,amomi,caſiæ rufæ,croci,iridis illy-
ricæ, floris iunci odorati, ſingulorum ʒ.ii.cinnamomi.ʒ.iiii.reſinæ terebinthinæ.ʒ.iiii.floris ro-
ſarum.ʒ.iiii.opobalſami.ʒ.ii.mellis heminam unā, aut paſſi cretici heminæ dimidiū,ampliusq́;
quartam eius partem:liquorem & reſinam,donec fulua reddātur,coquito,deinde ab igne abla
tis reliqua addito,ac conquaſſato. Datur in thoracis,& arteriæ affectionibus fabæ græcæ ma F
gnitudine,cum aqua quarta heminæ partæ reliquis forma eclegmatis deligendum.

Decimamquintam arteriacā,ſic ſcripſit. *Arteriace ad Gutturis, ſiue arteriæ aſpritudinem, uocem*
† *Aliter iiij.* *interceptam: & ſanguinem reiectantes, qua utor. Ex libris Apollonij, & Alcimionis.* Tragacanthæ
*Aliter ij. ʒ.vi.† gummi.ʒ.vi.thuris.ʒ.i.obol.j.myrrhæ.ʒ.i.obol.ii.croci.ʒ.i.obol.ii.ſucci radicis dulcis.ʒ.i.
* Aliter. ʒ.v.& aliter ʒ.ij. obo.iii.aut radicis ſeſquidrac.piperis albi grana xxv.palmularū pinguiū carnis.ʒ.(iii alii palmu
las.v.aut tres hñt)Tragacanthā paſſo maceratā,ac tritā reliquis aridis tritis committe,ex eisq́ue
oībus catapotia fabæ magnitudine effice,ſub linguaq́; tenenda exhibe. Huiuſmodi cōfectiones
hypoglottidas medici ab eo,qđ ſub linguā dantur, appellant:iubentq́; id, qđ à diſſoluto phar-
maco defluit, ſenſim in aſperæ arteriæ ſummum excipere, obnitendo ſimul ne tuſſis excitetur.

Decimaſexta ex ordine, ſic ſcripta eſt. *Arteriace delingibilis ad omnes internas affectiones,
maxime tabeſcentes, & ſuppuratos, ad Hydropas incipientes, tuſſes ueteres. Datur per diem, & noctem,
cochlearij menſura.* Succi ſcyllæ ſextarios iiij.paſſi cretici ſextar.iii.uini falerni ſextar.viii.mellis
attici ſextar.iii.myrrhæ trientē,croci ſextantē,thuris ſextantem,ariſtolochiæ dactylitidis minam
† Al.ſextantem. unā,& dimidiā,glycyrrhizæ minam,j.radicis eryngij ſextantem, caſiæ unc.j.nardi celticæ†vnc.
† Al. ſextantem. j.℥xylobalſami*beſſem.Ariſtolochiam,eryngium,glycyrrhizā,xylobalſamum,caſiā,nardū,in G
craſſas partes contuſa in uini ſextarijs viii. macerato ad triduum:deinde ad lentum ignē ad ter-
tias coquito,atq; ita exprimito:& recremētis abiectis,paſſum,mel,& ſcyllæ ſuccum committito,
& ad mellis craſſitudinē coquito. Crocum uerò,thus, & myrrham cū uino terito: atq; ubi opti-
mè habuerit pharmacum,addito: & ubi modicè fuerint liquata,ab igne tollito,& repoſitis uti-
tor.Rectè facit & hic Andromachus, ꝙ quæ promittit,& quomodo præparetur,adſcripſit.

Decimaſeptima cōfectio talis ab eo traditur. *Arteriaca alia, ut Heraclides Tarentinus.* Suc-
ci ſcillæ ſextarios iii.paſſi cretici ſextar.iii. mellis attici heminam.j.croci trientem,alij ſextantē:
*Aliter vnc.j myrrhæ quadrantem, tragacanthæ unc.j.ſucci radicis dulcis*ſextantē,thuris vnc.i.opobalſami
ſexuncem:utere ꝑparato.Iuxta hanc confectionē, neq; quæ promittat, neq; quomodo præpare
tur, tradidit, tanquam iam ante ſententiam ipſius legētes intelligere queant.Ex eo, enim,quod
dicit:Alia Arteriaca,ſimilia præſcriptæ ipſam promittere,nos intelligere conuenit.Præparatio
nem autem ex antea relatis computare oportet.

Decimaoctaua confectio,ſic tradita eſt. *Arteriaca ex libris Perigenis, ad omnes arteriæ affectus.*
† *Aliter iiij.* Croci unc.i. vuæ paſſæ exacinatæ.ʒ.i.† amygdalarū.ʒ.viii.myrrhæ obol.iiii.tragacanthæ.ʒ.iiii.
piperis albi obol.iiii.mel coctū.Vua paſſa torretur,amygdalæ excorticātur: tragacātha in aqua H
maceratur per diē unū,& teritur,ac reliquis admiſcetur. Et hic recte ab eo factum,eo,ꝙ tū pro-
miſſionem,tum cōpoſitionem eius adijcit. Cæterum mediæ facultatis pharmacū exiſtit, quare
ad omnes affectus ipſum commodum eſſe ait: eſt enim mediorum pharmacorum natura talis:
Vnde etiam ipſis medijs affectionibus proprie, & primariò conuenit:iis uero,qui mollibus,aut
fortibus opus habent,neque emolumentum,neque detrimentum magnum affert.

Vltimam omniū arteriacam,hoc modo deſcripſit.Vini mulſi ueteris ſextarios iii.ad unum de
coquito: deinde nucum pinearum toſtarum heminā adiicito,piperis albi ſextantem:ac utitor.
Eſſet ſane hoc pharmacum ex molliſſimis, ſi non piper acceſſiſſet:hoc verò addito,ad mediam
facultatem peruenit:propterea etiam eiuſdem generis cum præſcripto eſſe ratus,ſubſcripſit.

Arteriacæ à Critone conſcriptæ quatuor numero.

Ex arteriacis à Critone cōſcriptis quatuor ꝓduxiſſe ſuffecerit. De prima ſcribit in hæc uer-
ba. *Ad uocem interceptam ob contentionem.* Ficum & eryngiū probe coquito, & ad decoctū gum-
mi miſceto,ut melle durior cōfectio fiat: dato ad noctem. Facit & ammoniacum. Ob in ſane
pharmaci huius mentionem feci,ꝙ in principio apta eſt hæc præſcripta confectio, ſuper eryn-
gium præparetur: ammoniacum autem inueteratis commodū,forte enim pharmacum exiſtit.

A Non recte igitur Crito fecit, quod cum moderato fortissimum pharmacũ indiscriminatim tradidit. si enim ab usu duri immutaueris, nõ solum nihil iuueris, sed etiam lædes hominem. Alterã arteriacam scripsit Crito mediam facultate, concoctoriam & lenem his uerbis. ¶ *Alia faciens maxime ad Phonascos, & asperam arteriam, & tussis irritationes, dolorem aurium, ulcera in auribus, ac pudẽdo. Concoquit etiam destillationes.* Thuris obol.iiii, myrrhæ.3.ii. passi cyathos iii. passum ad mellis spissitudinẽ decoquito, deinde myrrhã & thus trita cũ passo semicocto ablato, adijcito. Facit etiã ad dysentericos, cœliacos. Quidam croci etiã drachmam addunt, & fit auribus cõmoda, atque oculis inflãmatis. Hæc Crito perspicuè & probè scripsit: neq; opus est me eiusmodi pharmacorum expositionem apponere, ut qui sæpe iã de his dixerim. Porrò alias duas prædictæ quidẽ similes, uerum moderatiori facultate & simplicissimas sic scripsit. ¶ *Eclegma Faustianum appellatum.* Vini falerni sextariũ i, mellis attici lib.i: in duplici uase coquito, rutæ ramulo agitando. Alterum pharmacum tale est. ¶ *Eclegma ex uino scybelite quo utimur.* Vini scybelitis sextarium i. gummi quadrantem, mellis dodrantẽ: coquito in duplici uasculo, gũmi prius macerato, ac disso luto. Hoc solũ loco apposuit in duplici uasculo, hoc est diplomate, cocturam fieri debere. Rectissimè autem fecerit, qui omnes arteriacas, quæ mitigatoriam, cõcoctoriam, & lenitoriã uim habere prædicant, in duplo uase coxerit, quod diploma Græcis uocatur, quomodo sanè unguentarij

B unguenta præparant: nimirum calidam aquam in magnum quendam lebetem infundentes: ac postea uasculum, quod pharmacum coquẽdum in se habet, imponentes: & sic præustas prunas, aut ligna fumum non edentia succendentes.

Confectio Diacodyon, id est ex capitibus papaueris, iuxta ueterum traditionem.

Quin & circa huius compositionem ueteribus indiscreta discordia fuit. Quidam enim ex ipsis ad capita papaueris cxx, aq sextarios.xx. infundendos censent, ut quælibet sextarij mensura sex papaueris capita recipiat. Quidam uero in lxxx. sextarios octingenta papaueris capita inijciũt, ut singuli sextarij capita x. accipiãt. Quidam ita temperauerunt, ut sextario uni.viii. capita tribuerentur. Quidam autẽ haud scio qua ratione, in aquæ sextarios tres, capita papaueris lxxx. conijciunt. Alij capita cxx. in eosdem tres sextarios addunt: uerum mihi uidetur ualde pauca aqua esse ad tantam copiam capitum.

Confectio ex capitibus papaueris, Andromachi.

Andromachus igitur uelut supra in arteriacis præscriptum est, alteram ex ipsis præparans sic scripsit: Capita papaueris uiridia mille ducenta: deinde ad finem: aquam pluuiam. non appo-

C nens aquæ quantitatem.

Confectio ex capitibus papaueris, Critonis.

Crito uero sic. *Confectio ex capitibus papaueris, simplex.* Capita papaueris agrestis octingenta, aquæ sextarios lxxx: coquito ad tertias, atq; expressis addito mellis lib. x. Si uero uariã efficere uelis, adde croci, myrrhæ, succi hypocistidis, singulorum. 3. xii: thuris. 3. vi, acaciæ. 3. xii: Rectè uidetur mihi ad singulos sextarios capita x. conijcere: ita enim contingit, cum scribat ipse, capite octingenta in aquæ sextarios lxxx indendos esse. Et ego sanè hoc modo præparo, non apponẽs, neque crocum, neque myrrham, neque aliud quicquam: optima est enim simplicissima.

Confectio ex capitibus papaueris, Heræ.

At uero heras ad capita cxx, aquæ pluuię sextarios iii. infundit, modicã omnino quantitatem: tametsi in quibusdam exemplaribus non numerus capitũ papaueris cxx. scriptus sit, sed pondus totidem drachmarum. Adscribam autem totam ipsius dictionem sic habentẽ. Capita papaueris uiridia. cxx. in uas conijcito: & affusis aquæ pluuiæ sextarijs tribus, ad triduũ madescere sinito, deinde ad tertias coquito: & ablata ab igne exprimito, ac colato, admistoq; mellis sextario, in duplici uase coquito: atq; ubi spissari cœperit, acaciæ rufæ. 3. i, succi hypocistidis. 3. i, adijcito.

D Cæterum cum ipsa capita coxerit in aqua, croci. 3. i, linteolo illigatam simul coqui permittito. Quidam. n. myrrhæ. 3. i, addunt, ipsaq; cũ modico passo terunt, atq; ita indunt: ac simul coquunt, donec *aliquãtulum fuerit confectio inspissata. Quòd si tamen non medicamentariã confectionem facere uelis, cum capitum decocto ad tertias redacto mel coques, reliquis non adiectis.

Confectio ex capitibus, Damocratis.

Hoc pharmacum primum à Themisone præparatũ est, inquit Damocrates in libro, Damocratis Philiatrus, {hoc est rerum medicarum studiosus,} inscripto. Scimus autem ex uersibus eum constare. Aiunt Themisonem hoc pharmacum primum præparasse ad tusses humidas, dolorẽ arteriæ, & gulæ, species fluxionum simpliciter omnium, quæ circa thoracẽ consistunt & ad uigilias, quarum sanè illæ existunt causæ.

A. l.5. fu.1.c. fol.539.d

Papaueris, quod nominant ipsi agricolæ
Agrestis (nam spontaneum est nec conseritur)
Capita uirentia & recentia, integra,
Semen rubens, nondum nigrum gerentia,
Centena bisq; dena magnitudinis
Mediocris, in nouam ollulam ore amplo indito.

Infunde tres pluuia de aqua ſextarios : E
Macerato in his totam diem noctem ſimul :
Dein coquito lento igne ac diutiuſculè,&
Omnem liquorem expreſſum in ollulam excipe,
Et mellis attici libras tres addito.
Decoquito rurſus leniorem ad flammulam.
Dum non liquentis mellis inſtar duruerit.
Mox frigefacta in uitreum uas condito.
Sic nos quidem. At Themiſon,prior qui prodidit
Vſum,addidit myrrham,acaciam,& rubens crocum,&
Hypociſtidis ſuccum. Aſt ea obſoleta iam,
Simplex enim parata commodiſſima eſt,
Iucunda ualde,lenis atq; uiribus.
Ex hac datur myſtri minuti quantitas,
Aliquando plus ſub noctem,& ad diem minus,
Vt hanc in ore quis breui ſic detineat, F
Iuſſus liquentem ſenſim ita ut poſt deuoret.
Quod ſi uoles aluum morandi gratia,&
Siſtatur ut pulmonis,& ſtomachi fluor,
Eruptioq; ſanguinis ſeptum ſupra,
†Paiaricæ. Facere,& eupatoricæ,aut tu potius hinc ponticæ.
Addes rhois ſucci ſimul drachmas duas,
Tantundem,& acaciæ bonæ,non ueteris:
Auferre iam uolens ab igne pharmacum,
Diluta paſſo ambo hæc ſimul confundito,
Paulatim adhuc in ollula feruentibus,
Quo ferueant parum ſimul:mox uaſculo
Refrigerata indantur inde uitreo.

Confectio ex capitibus papaueris, Sorani.

Soranus porrò ita præparãdam cenſet. Capitũ papaueris numero cl,aquæ ſextar.xx,in lebetem nouũ coniecta ad dimidias coquito:& reiectis capitibus,mellis ſextar.ii.addito:poſtea uerò G myrrhæ,croci, hypociſtidis, & acaciæ ſucci, ſingulorũ drac.i.obolos tres,linteolo illigato:& in ollam ſiue lebetẽ ſuſpendito,quo ſimul cum melle coquantur:poſtq̃ uero craſſeſcere inceperit faſciculum colligatum tollito,& in mortarium coniectum cũ paſſi cyathis iii.terito: indeq; in lebetem coniectum, lente ſimul donec ſpiſſetur,coquito. Verum mitior eſt confectio quæ ex ſolo melle & capitum papaueris cremore conſtat.Efficacior autem redditur ſi in faſciſculum linteoli pro adſtringentibus melilotum,& radicem dulcem addideris.

Confectio ex capitibus papaueris, Galeni.

Cæterum uelut ego compono confectionem ex papaueris capitibus, ita ea utendum cenſeo, Etenim cum de prædictis confectionibus experimentũ ſumpſerim, præſtãtior ea uiſa eſt,in qua ad unũ aquæ ſextariũ capita decem inijciuntur,quemadmodum Crito ſcripſit: aut ad duos ſextarios quindecim capita,uelut Soranus: in medio autẽ horum amborum terminorum eſt,ubi octo aut nouem capita in unum ſextarium conijciamus.Præmacero" autem ea non ad triduum,uelut Heras,ſed neq; ſtatim ablatas coquo, ſed ſi quidem humidiora & molliora fuerint, ad unũ diẽ. Accipienda eſt autẽ in omnibus huiuſmodi ſermonibus etiam nox: quemadmodum ẽt annum dierũ ccclxv eſſe ſolemus dicere. Si uero duriora & ſicciora ſint, etiã longiori tempore ipſa macero:pręſtat autem accipere nondum indurata. Manifeſtum uero,ꝙ etiã ualde mollia abijciẽda ſint:ſicciora enim exiguum ſuccũ habent:humectiora uero*craſſum quidem, ſed crudum adhuc & aquoſum ac debilẽ:quapropter ex humidis,ac paluſtribus locis accepta fugienda ſunt. At uero numerũ quẽ dixi inijci oportere iuxta proportionẽ aquæ, de mediocribus intelligere oportet. Cum enim quædam maiora moderatis,quædam minora exiſtant,quædã uero inter hæc media,quemadmodum ut plurimum eſſe ſolent,ex his prædictum numerum ad ſextariũ conijcere oportet. Terminus aũt cocturæ ſit nõ ut tertia, aut quarta,aut aliqua talis pars aquæ fiat reliqua, uerum ubi primum in totũ flaccida fuerint facta: ſuccũ enim ipſorum exprimere uolumus, hoc uero ſufficienter continget ipſis flaccidis factis:ſuperuacuum igitur diutius coquere. Cæterum mellis dimidiam menſuram huic ſucco admiſcendam cenſeo,& coquendã ſimul ad lentũ ignem ad compagem attici mellis. Verum in aqua pluuia quidem capitum cocturã fecerunt,ne uideli cet ipſa ad aliam putredinoſam qualitatem tranſmutetur:tibi uero etiã fontana ſufficiet,pluuia non præſente:ſatis eſt & ipſam mundam eſſe,& omnis miſturæ exortem,ob quam rem ea, q̃ per plumbeos canales deriuatur,fugienda erit,limus enim quidã ex plumbo in ea continetur. Vnde etiam qui aquæ eiuſmodi fæcem combibunt,dyſenterici euadunt.

Marginal notes: "Al.3 f.10.t.3 c.3.fol.275.a" (beside "aut nouem capita…"); H (beside "…ipſa ma-"); "*Al.multum." (beside "ſint:ſicciora…").

De Vſu

A *De usu confectionis ex papaueris capitibus.*

Vsus eius est in iis qui somno opus habẽt, quibus etiã ex opio constantia sæpe exhibere cogimur. Opus habent maxime huiusmodi pharmacis ii, quibus tenuis fluxus à capite ad asperã arteriã destillat, nõ permittẽs dormire ob cõsequentem tussim. In talibus ego etiam ex sapa pharmaci confectionẽ parare soleo. Dictum aũt à me antea est sapam, id est hespam, à nobis appellari mustum coctum; quod etiam siræum quidam medici uocant. Sufficiens coctura eius ad huiusmodi est, ubi capita papaueris ad medietatem aquæ fuerint decocta. Quin & per passum, aut thæreum Creticum, melius est quàm per mel cocturã fieri, ubi fluxus ualde tenuis extiterit: scimus enim attenuantis facultatis mel esse: fugiendum igitur tunc, tenues enim fluxiones auget. Miscenda etiam huiusmodi pharmaco, dum coquitur, radix dulcis, quo simul coquatur: ubi uero hæc non adsit, succus qui ex Creta apportatur. Si uero circa pulmonem consistat copia fluoris à capite delati, confectio ex melle melior est. Quemadmodum enim somno opus habentibus, ea quæ ex sapa constat: sic reiectione per sputum indigentibus, ea quæ ex melle fit, commodior existit. Contra urgenti igitur renitendo, ubi in somnum uertitur æger, aut quod ex mel le cõstat, aut quod citra hoc apparatum est, pharmacum exhibebis: aliquando etiam ambobus
B permistis, scopum habens ipsum urgens, circa misturam, ex utro amplius coniicere oporteat: appello autem urgens, id quod maiori auxilio opus habet. Datur commoderata mensura duorum cochleariorum satis magnorum copia. Augebis autem, & minues hanc copiam ad magnitudinem corporis, cui exhibiturus es, respiciens item ad ætatem, & anni horam, ac regionem: in omnibus enim his, frigidioribus minimum dabis, calidioribus amplius. Quòd uero etiã multitudinis, ac qualitatis ipsius destillationis respectũ, aut plus, aut minus dabis, manifestũ existit: commune enim hoc in omnibus auxiliis est. Suffecerant equidem præscriptæ arteriacæ, uerum apponere amplius mihi uisum etiam eas, quæ Asclepiades in secundo Interiorum scripsit. Aliquæ enim ex eis penitus eædem sunt: quædam præscriptis ualde uicinæ, ut & ex eo certitudo descriptionum confirmetur. Quin ultra hæc præparandi, & utendi modus, diligentius ab ipso Asclepiade traditus est.

Arteriacæ ab Asclepiade conscriptæ in secundo internorum, quæ Mnasoni inscribit. Antonij musæ, ad uocem interceptam.

¶ Brassicæ uiridis cauliculos depuratos manducandos præbe, & quod instar palearũ exuccũ est, expuere iube, succum uero deglutire. *Alia.* Brassicæ succum, cum melle coctũ delingendum
C exhibe: auxiliatur confestim. *Alia.* Succi eryngii in aqua cocti heminas duas excipito, & succi ficuum in aqua coctarum tantundem: his adde gummi subtilissime dissoluti drac. viii. coquito diligenter ad arteriacæ spissitudinẽ, & inde cubitum ituris ad cyathi mensuram delingẽdum præbe. ¶ *Alia arteriaca Charixenis, facit ad sonum uocis fractum, destillationes in arteriam, uocem interceptam, & raucosam, ad interceptiones uocis ex distensione.* Croci drac. ii, succi cyrenaici drac. i. mellis attici cyath. vi: mel coquito, & ubi spissatum fuerit, reliquis admisceto: ac utitor uelut dictum est, pilulis inde formatis, quæ sub lingua detineantur. *Alia.* Galbani drac. sex, piperis. ʒ. i, nitri. ʒ. i, mellis attici cyathos sex; galbanũ, & mel coquito, & densata reliquis unito: utitor ut dictum est. *Alia ad exulceratã arteriam Charixenis. Facit Phonascis ante, & post certamen data. Facit ad oculorũ dolores forinsecus imposita, lana ex ea madefacta. Facit & ad internas affectiones linctu accepta.* Gummi, tragacanthæ, utriusq; drac. sex: thuris, myrrhæ utriusq; drac. i, obolos tres: croci, hypocisti dis succi, utriusq; drac. unam: passi scibelitæ, aut theræi sextarios sex. Gummi, tragacanthã, myrrhã, thus, una cũ hypocistidis succo macerato, affusa ipsis passi portione: atq; ubi dissoluta fuerint, diligenter terito, & ad passum misceto, assidueq; mouendo coquito. Crocum uero sacculo stupa cõtexto (κροκυφάντιον uocant, alii κροκοφαντὸν) initiis in sublimi contentis inditum, una cũ
D pharmaco coquito: deinde exemptum passo dilutum, ac tritum ad pharmacũ coniicito: & repositis utitor. *Alia.* Succi radicis dulcis, tragacãthæ, utriusque. ʒ. tres, croci, myrrhæ utriusq; drac. i: thuris, spicæ nardi, utriusq; obolos tres: protropi sextarios tres: utere. ¶ *Alia Lysiæ ad easdem affectiones.* Croci, myrrhæ, succi radicis dulcis, thuris, casiæ, singulorum drac. i: piperis grana xxiiii, passi cretici sextarios tres, mellis attici cyathos vi: utere. ¶ *Alia Charixenis.* Croci drac. tres, myrrhæ drac. unam & dimidiam: thuris, succi glycyrrhizæ, utriusque drac. unam: passi Cretici sextarios tres. Facit ad sonum fractum, destillationes in arteriam, interceptam uocem, tonsillas inflãmatas, facit etiã ad phonascos ante, & post certamẽ data. Iuuat perfrigeratos, facit ad recẽtẽ, & ueterem tussim, ad spuentes sanguinẽ, eundemq; sursum reiectantibus prodest, & cœliacis. Cõ
A.l.5.fu.2.i.5 fol.553.f ducit item ad spiritus fœtorem. *Alia Hypoglossis, sub lingua tenenda, facit ad arteriã exasperatam, & uocem interceptam, itemq; reliquas affectiones.* Tragacanthæ, gummi thebaici, utriusq; drac. tres: myrrhæ, thuris non secti, utriusque drachmam unam obolos tres: croci drac. unam, succi glycyrrhizæ obolos tres, phœnicobalanorum trium carnẽ, passi protropi, aut theræi, quod satis est his excipiendis: decoquatur ad crassitudinem mellis. Datur fabæ ægyptiæ magnitudine sub lingua tenenda, & dissoluta transglutienda. ¶ *Alia hypoglossis Dioscoridæ.* Croci myrrhæ, tragacanthæ, radicis dulcis succi, singulorũ drac. i: nuces pineas repurgatas numero sexaginta, amygdalas

las mundatas totidem:excipe melle cocto. Datur nucis pōticæ magnitudine ſub lingua tenēda. E
Alia Scribonij Largi hypoglosſis, facit ad uocem interceptam. §Croci, terebinthinæ, ſingulorum drac.
octodecim: iridis illyricæ drac. ſedecim, tragacanthæ drac. octo, piperis grana ccclx: excipe mel
le cocto, & terebinthina ſimul cocta, utere ſub lingua nucis ponticæ magnitudine. § ¶ *Alia Scri-
bonij Largi hypoglosſis, facit ad uocem interceptam.* Glycyrrhizæ. ʒ. octo, myrrhæ. ʒ. uigintiquatuor.
terebinthinæ. drac. trigintaduas, tragacanthæ drac. trigintaocto. Arida ſingula per ſe tundito, ac
cribrato: reſinam autē in pilam cōiectam tundito, arida ad ipſam inſpergēdo: deinde ex unitis
omnibus paſtillos formato fabæ ægyptiæ magnitudinis, quos in umbra ſiccato: atque uſus tem
pore unum, aut duos ſub lingua tenendos dato, ac liqueſcentes deuorandos. Oportet autē hoc
pharmacum confeſtim in paſtillos cōformare. Quo tempore igitur paſtillos cogis, eodē etiam
tundes, reſiccantur enim cito: & ob id paſtillos ex eo formantē ad manū ſimul tundere oportet
¶ *Alia Aromatica Mithridatis, facit ad arteriæ affectiones, pulmonis ulcerationes, ſpuentes ſanguinem,
tabeſcentes, ſuppuratos, & peripneumonicos.* Croci drac. duas, & dimidiam: myrrhæ, reſinæ terebin
thinæ, utriuſq; drac. ii: thuris ſeſquidrachmam: nardi, cinnamomi, caſiæ tragacanthæ, ſingulo-
rum drac. unam: mellis attici heminam. i. Mel & reſinam coquito, ut tractilia fiant, ac fibroſa, &
non inquinent in frigidam aquam inſtillata: dein cum aridis committito, ac probe contundito, F
& reponito. Vtere nucis ponticæ magnitudine ſub lingua detenta, ut prædictum eſt. ¶ *Alia Mi-
thridatis.* Mirrhæ, croci, utriuſque drac. iiii, nardi indicæ, terebinthinæ, utriuſque drac. duas:
thuris, caſiæ, cinnamomi, ſingulorum drac. unam: paſſi cretici heminas tres. Paſſum & terebin-
thinam ad perfectam compagem coquito, & cum ſiccis committito: indeque ad nucis ponticæ
magnitudinem ſub lingua tenendum dato. ¶ *Alia ex filice Andromachi aromatica. Prodeſt hæmo-
ptoicis, pleuriticis, tabeſcentibus, ſplenicis, hepaticis, ictericis. Facit & ad affectiones circa uterum, & ueſi
cam.* Radices filicis quàm craſſiſſimæ lauantur diligenter, donec omne terreum ab eis decedat:
* *Aliter xij.* deinde perfrigerantur ad diem unam: & ex ipſis libræ † x, in fruſta digitalis magnitudinis ſecā-
tur, & conquaſſantur, ac in uas figulinum coniiciuntur. Infunduntur deinde aquæ dulcis ſexta-
rii x, & ad ignem poſitæ coquuntur. Cum uero ad dimidias deuenerint per cocturam, eas tolli-
mus, & in duplum uas unguentariū excolamus. Et radices quidē expreſſas proiicimus: in aquā
uero craſſo modo contuſa coniicimus, Balauſtii drac. vi: nardi indicæ, roſarum ſiccarum, utri-
uſque. ʒ. iiii: cinnamomi drac. tres, glycyrrhizæ drac. vi, caſiæ drac. quatuor, rhu pontici. ʒ.
quatuor. Deinde rurſus ad ignem admota coquimus: & ubi ad dimidias peruenerint, rurſus in
* Al. lignoſã. aliud paruum uas unguētarium excolamus: & arida* quidem expreſſa reiicimus, ad aquam uero G
mellis attici heminas quatuor addimus, probeq; miſta, & igni adhibita rurſus coquimus: & cū
inſtillata in frigidam non inquinarint, his reſinæ terebinthinæ drac. tres, chalbani nō lignoſi tā
tundem, admiſcemus. Hæc uero liquefacta ad ſubſcripta deplemus: ſunt autem hæc, Croci, ſucci
hyoſcyami, ſucci mandragoræ, piperis albi, ſucci hypociſtidis, ſingulorū drachma una. Omnia
hæc tenuiſſime trita, & cum primo filicis ſucco unita habeto, ut ſtrigmentitiam craſſitudinē ha-
beant. Poſtquam igitur inuicem permiſta, ac orobe conquaſſata fuerint, in uitreum, aut argen-
teum uas reponimus. Datur ex pharmaco cochlearium. Maxime iuuat uocem interceptam.
Alia Panacea Mitridatis, ad phonaſcos ante, & poſt certamen. Facit & ad glandularum inflāmationes. A. l. 5. ſum 2.
laxatas columellas. Facit ad gingiuas humore prægnantes, & nomas in ore, & motos dentes. Prodeſt de- t. 5. fol. 553. g
ſtillationibus, recenti ac ueteri tuſſi, Hæmoptoicis, empyicis, & anaphoricis. Vtor pharmaco hoc quan
doque puro, quandoque paſſo diſſoluto, aut uino ſcybelite, & aqua calida. Etenim ad tonſilla-
* Aliter libras. rum inflammationes diſſoluto pharmaco utendum eſt: ad affectiones uero in profundo, puro.
Compoſitio ſic habet. Capita papaueris agreſtis numero cl, filicis lotæ * drac. iiii, ſymphyti de-
purgati, corticis mandragoræ, rhu pontici, roſarum ſiccarū, iridis, chalcidoniæ, glycyrrhizæ pō
* Al. drach. iii. ticæ, balauſtii, ſingulorum trientem*: cinnamomi drac. ii, nardi celticę ſeſquidrachmā, aquę plu H
uiæ ſextarios xv. Prædicta in craſſas partes contuſa in uaſe duplici unguentario ad triduum ma-
cerātur: ſequēti deinde die ad tertias coquuntur: & poſtea in quallū cōiecta exprimimus ab ip-
ſis in aliud uas unguentariū liquorē: & res decoctas abiicimus quidē, uerum de expreſſo liquo-
re quantum ſufficit accipientes, ſubſcriptas res in ipſo diſſoluimus: ſunt autē hæ, Gummi, traga-
* Al. uncia i. canthæ albæ, utriuſque libra una: myrrhæ, ſucci radicis dulcis, ſucci hypociſtidis, ſingulorū * ſex-
tans: croci, maſtiches, utriuſq; unc. i. Hæc diſſoluta diligenter terimus, paulatim de expreſſo li-
quore adſtillantes: poſtea ad pharmaci confectionē uino * ſcybelite, aut theræo, aut pramnio uti
mur: ſint autē eius ſextarii xxiiii. Paſſum in uas fictile diffuſum coquimus: atque ubi mellis ſpiſſi-
tudinem acceperit, ipſi diſſoluta, & trita pharmaca adiicimus, rurſusq; coquimus ad cōpagem:
& ſublato in uas uitreum, aut argenteum utimur, quemadmodum dictū eſt antea. Aliam ad de-
ſtillationes, & omnes tuſſiculoſas affectiones Aſclepiades in ſecundo internorum ſic tradidit.
¶ *Ad deſtillationes pharmacum, quo uſus eſt Comon philoſophus: auxiliatur ſtatim.* Pyrethri, coſti
utriuſq; drac. ii, piperis albi. ʒ. i, tuſa, & cribrata reponito: uſu uero expetēte naribus admouere,
& pharmacum attrahere, iubeto. *Alia.* Piperis albi drac. unam, ſeminis urticæ tantundem: coſti.
myrrhæ, croci, ſingulorum obolos tres: præparato, ac utitor, ut dictum eſt. *Alia dolorem ſedans,*
Antonij

A *Antonij Muſæ. Facit ad deſtillationem, & uocem interceptam.* Opii, myrrhæ, ſeminis hyoſcyami, ſin-
gulorum drac. duas: ſingula in cicutæ decocto macerato, ac diligenter terito: & ex miſtis catapo
tia erui magnitudine formato, & duo ex ipſis ante ſomnū dato. *Alia facit ad hæmoptoicos.* Semi-
nis hyoſcyami albi. ʒ. octo, nardi indicæ drac. ſex, croci drach. iiii: opii, amyli, aniſi, ſingulorum
drac. duas: rubricæ lemniæ drac. unam: cum aqua catapotia erui magnitudine formato, ac uti-
tor, ut dictum eſt. *Alia delingibilis, ad tuſſes extremas, & inueteratas.* Vini falerni ſextarium unū,
mellis attici libram unam, coquito aſſidue agitando cum ramulis rutæ: dato inde myſtrum. Fa-
cit & ad ſtomachicos. *Alia Petini, ad ulcerationes & ſuppurationes in profundo.* Vini mulſi uete-
ris † ſextarium unum: ℥ axungiæ ueteris ſextantem (alii unciam unam) Axungiam probè cum ui- *Aliter ii.
no mulſo terito, ac diſſoluito, indeq; in uas fictile transferto, & ad prunas ramulis rutæ agitādo
coquito: & ubi dēſata fuerint, in uaſe uitreo reponito: ac myſtrum delingendū, ut prædictum eſt,
exhibeto. *Alia Origeniæ.* Glycyrrhizæ ponticæ drac. duas: ſeminis urticæ toſti, ſeminis lini toſti,
utriuſque drac. unam: myrrhæ, croci utriuſque obolum unum: mellis attici, aquæ, utriuſque cya-
thos ſex. Glycyrrhizā aqua coquito, deinde expreſſo liquore, reliqua terito, & melle cocto ex-
cipito, ac delingenda præbeto. *Alia.* Ari toſti drac. unam: ammi torrefacti, nucum pinearum to-
B ſtarum, irionis toſti, ſingulorum drach. unam: excipe melle cocto. *Alia Placentula, hoc eſt copta-
riū ad tuſsientes.* Seminis lini torrefacti cōtuſi, & cribrati, vuę paſſæ pinguis citra acinos, utriuſq;
ſextarium unum: nucum pinearum toſtarum, nucum ponticarū depurgatarum, utrarunque he-
minam unam: piperis albi ſextantem: myrrhæ, croci utriuſque vn. i, mellis attici libras quatuor:
cōtuſa, ut oportet, tritaq; reponito. Semē lini, cum melle coquito, & ubi dēſata fuerint, reliquis
addito, miſceto, ac contundito. Datur nucis ponticæ magnitudine. *Alia, facit, & ad thoracis
affectiones.* Farinæ fabaceæ tenuiſſimæ toſtæ heminā unam, iridis illiricæ cōtuſæ quadrantē, nu-
cum pinearum toſtarum * ſextantem, pulegii aridi contuſi ſeſquidrachmā, ſeminis urticæ drach. † Al. drach. ii.
unam, piperis vnc. dimidiam, mellis boni ſextarios ii: farinam cum melle ad dēſitatem coquito.
Seminis lini etiam tuſi, toſti, & cribrati heminā unam, in prōptu habeto, & adiicito. *Alia ad tuſ-
ſim, & ſpiritus prolationem, ualde probe expurgans.* Hyſſopi, pulegii, utriuſq; ſextantem: iridis, ſemi-
nis ſinapis, cardamomi, ſingulorum unciam unam: aniſi, piperis utriuſq; unciam unam: tuſa &
cribrata melle cocto excipito. Datur cochlearii boni menſura. Si vero hyems ſit, & accepturus
nō febriat, piperis ſextantem, & pro aniſo fœniculum, aut cuminum, & pro cardamomo ſinapi
duplū, coniicito. *Catapotium ad tuſsim recentem, Panacea pharmacum dolorem leuans, inducēns ſom-
C num, facit ad hæmoptoicos, ad empyicos & anaphoricos.* Styracis. ʒ. octo: opii, myrrhæ, utriuſq; drac.
quatuor: diluta paſſo in catapotia cogito, & erui magnitudine cubitum euntibus dato. Alia exē-
plaria par pondus omnium habent. *Aliud Platoni inſcriptum; e ueſtigio auxiliatur.* Styracis, myr-
rhæ, opii, galbani, ſingulorum par pondus: paſſo diluta in catapotia redige. *Aliud Baſſo inſcri-
ptum, pharmacum accōmodatum: auxiliatur ſtatim. Facit hæmoptoicis, ſanguinem reijcientibus, ſuppu-
ratis.* Galbani, ſtyracis, iridis illyricæ, corticis pinus ſingulorum * drac. duas: enulæ, opii, utriuſq; * Aliter vnc.
ʒ. unam: excipe melle cocto, & præbe ciceris magnitudine ex aquæ mulſæ cyathis iiii. *Confe-
ctio ex marrubio Platonis.* Myrrhæ, ſtyracis, opii, ſucci marrubii, galbani, croci æquales partes: p̄-
para, ac utere melle exceptis cocto. *Catapotium dolorem ſedans, pharmacum accommodatum ad
inueteratas affectiones. Facit ad deſtillationem, dolorem capitis. Aegre ſpirantes, peripneumonicos, ad ue-
ſicæ, & uteri affectiones. Inſcribitur Panacea accōmodata, ab aliquibus Sticus.* Myrrhæ, piperis, carda
momi, opii, ſtyracis, caſtorii, galbani, æquas partes excipe paſſo: fac catapotia, & utere. *Aliud
pharmacum ualde bonum: inſcribitur Harmonia. Facit ad deſtillationes, & inexuperabilem defluxum.*
Styracis, caſtori, piperis, cardamomi, ſingulorū drac. iii: opii, myrrhæ ſeminis hyoſcyami albi,
ſingulorū. ʒ. iiii: excipe paſſo, reduc ī catapotia, data ciceris magnitudine ad ſomnū. *Aliud.* Cro-
D ci, ſulfuris uiui, myrrhæ, opii, ſingulorum drac. quatuor: ſeminis hyoſcyami albi, cardamomi, pi
peris albi, ſingulorum drac. octo: mellis cocti quincuncem, aut quod ſatis eſt. Vſus præmonſtra-
tus eſt. Datur cubitum euntibus. *Confectio Proxeni, ad tuſſes inueteratas, & ualde diu durantes hu-
mectas affectiones, appellatur Symphonos, & Lexopyretos ideſt optime ſedans febrem. Hac uſus eſt Anto
nius Muſa.* Piperis albi, opii, cardamomi, ſingulorū drachmas octo: croci, ſulfuris uiui, myrrhæ,
ſeminis hyoſcyami albi, ſingulorum drach. quatuor, mellis cocti ſexuncem. Datur nucis ponti
cæ magnitudine, cum aquæ mulſæ cyathis tribus.

Confectiones ad tuſsim ab Andromacho libro ſecundo De confectionibus internis conſcriptæ. CAP. 3.

POſtquam multas ad tuſſim Andromachus ſcripſit cōfectiones, deinceps omnes ſoporem in
ducentes, & ob id ſoporiferas appellatas, tradidit. Cæterum hæ omnes tenues fluxiones in-
ſpiſſare poſſunt reſiccantes ſimulq; refrigerantes, & propterea aliquæ non tantum opium, ſed
& mandragoræ ſuccum, aut radicis corticem, aut hyoſcyami ſemen, aliquæ etiam duo, aut tria,
aut etiam omnia huiuſmodi habent, quemadmodum aliæ ſtyracem, & crocum. Rationabiliter
autem his aliis partim calfacientia admiſcuerunt, partim cum modica aſtringendi ui aromati-
ca, & reſiccantia, itemque ſemina quædam familiaria, uelut aniſi, fœniculi, apii, dauci, ſeſelis,

utpote

utpote, quæ tum pharmacorum iniucunditatem, ac uim obtundunt, tum urinam ẽt prolectant. E
Quædam uero ẽt asspritudines læuigant, uelut sunt tragacantha, glycyrrhiza, & uina dulcia. At uero ex iis, quæ minus de aromaticis complectuntur, eas etiam tabescentibus præbent. *Confectio ad tussim ex duobus piperis generibus.* Cinnamomi. 3. unam, succi papaueris drac. unam, myrrhæ obolos tres, piperis nigri obolos tres, costi obolos tres, castorii obolos tres, piperis albi ob. tres, chalbani obolos tres, croci dimidium: redigito in pastillos, dato cum melle, aut passo. *Alia ad tussim excellenter efficax. Eadem febres sedat.* Seminis hyoscyami vnc. dimidiã: unum exẽplar
Aliter vnc. — vnc. unã habet: cardamomi drac. unam, succi papaueris vnc. unam: myrrhæ, sulfuris uiui, croci, singulorum unciam dimidiam· piperis albi iuxta Heram sesquiunciam, mellis attici, quod satis est. *Aliud ad tussim siccam.* Styracis partem unam, succi papaueris tantundem, croci partem dimidiam: contundito simul, & catapotia inde exhibeto. *Confectio ad tussim, qua utor, Sacrificuli bona.* Succi papaueris drac. decem, seminis lactucæ drac. xx: castorii drac. xviii, (alii xvi:) rutæ hortensis aridæ drac. xiiii, seminis lini drac. sedecim, panacis drach. triginta sex, myrrhæ drac. quatuordecim: croci drac. vii, (alii unciam unã:) excipe melle. Datur pro uiribus ægyptiæ fabæ magnitudine, febrientibus ex aqua, febre carentibus ex uino, ad noctem. *Catapotium ad tussim quo utor.* Styracis, myrrhæ, opii, singulorum. 3. quatuor: opobalsami, croci utriusque drac. duas: F
simul trita excipe, ac utere. *Ad tussim siccam.* Succi radicis dulcis drach. ii, styracis drac. unam: opii, croci, myrrhæ, singulorum obo. tres, excipe passo, aut aqua, & ad fabæ grecæ magnitudinẽ redigito, ac utitor. *Potio, qua utor ad Phthisicos, Rhipali, multis commoda, appellatur Menodorios, & Ambrosia. Facit ad febres per circuitum repetentes.* Nardi, croci, myrrhæ, costi, casiæ, cinnamomi, iunci rotundi odorati, piperis nigri, & albi, castorii, galbani, terebinthinæ, styracis, succi papaueris, seminis hyoscyami singulorum drac. tres, anisi drac. unam, apii seminis drac. unam, tragacanthæ drac. sex, mellis, quod satis est, uini falerni heminam unam: tragacantham uino sufficiẽti macerato, & reliqua simul cum melle committito. Datur febriẽtibus sesquidrachma ex aqua mulsa: febre carẽtibus uncia dimidia, cum melle, & aceti cochleario uno, & uini falerni cyathis duobus. *Apollonij confectio, facit ad multa præsertim ad tusses, egregiè.* Cardamomi drac. octodecim, myrrhæ drac. duodecim, hyoscyami drac. duodecim: opii drac. decem, alii duodecim:
Aliter xviij. — seminis petroselini drac. duodecim, croci drac. quindecim, malorum mandragoræ. 3. x, zingiberis drac. viii, sulfuris uiui drac. vi, ari drac. sex, thuris drac. vi, costi drac. vi, piperis albi drach. sex, mellis attici. *Alia ad internos abscessus probe repurgans.* Sagapeni drachmas ii, myrrhæ drach. ii, cardamomi drac. quatuor, alii drac. unam: castorii drac. unam, piperis albi obolos tres, opii. 3. G
duas: cum aqua in pastillos formato duorum obolorum ponderis. Dantur cum aqua. *Isotheos ad tussim, ad tabem, ad omnes internas, & per circuitum repetentes affectiones.* Nardi drac. duas, myrrhæ drac. unam, croci drach. unam & dimidiam, costi drac. unam, piperis albi drach. unam, fæcis opobalsami drach. duas, cinnamomi drach. duas, succi mandragoræ drac. i, castorii drach. duas, seminis dauci drac. unam, & dimidiam, opii drach.* duas, amomi sesquidrachmam, casiæ nigræ sesquidrachmã, mel coctum. Facit ad dolores stomachi, hepatis, pulmonis, oculorũ, sanguinis reiectionem, abscessus: prodest dysentericis, uoluulosis, nephriticis, ischiadicis, ægrè spirantibus: urinæ suppressæ, doloribus laterum, præcordiorum: fluxui muliebri, & uteri strangulationi. Admiranda est antidotus ad lethalia uenena, ante & post cibum sumpta, ad omnẽ sanguinis eruptionẽ, cũ frigida: & ad morsos à uipera, & percussos à phalangiis, in uini cyathis tribus. Quartanariis prælotis dantur ante horam accessionis oboli duo, ex uini cyathis tribus. *Potio ad tussim, Dyspnœam, & alia multa, Antipatri, qua utor.* Styracis drac. vi, terebinthinæ drac. quatuor, opopanacis drac. duas, chalbani. 3. duas, iridis illyricæ drac. duas, myrrhæ drac. duas, seminis hyoscyami albi obolos quatuor, spumæ nitri obol. quatuor, piperis albi obolos quatuor, opii obolos v. Datur quantitate fabæ ęgyptiæ ad somnum. Quidam opii obolos tres, alii drac. H
unam, coniiciunt. *Eclegma ad tussim.* Nucleorum nucum pinearum. 3. duodecim, seminis lini tosti drac. octo, tragacanthæ drac. duodecim, carnis palmularum drac. octodecim, iridis illyricæ drac. duodecim, amygdalarum dulcium drac. sedecim, mel coctum. Dato delingendum bis per diem, mane & uesperi. In quibusdam tragacantham aqua pluuia dissolutam primum, cũ melle coquito. *Catapotium ad tussim, Crispi liberti.* Myrrhæ, piperis albi, galbani, castorii, styracis, croci, opii, singulorum par pondus: styracis dimidium. Dato inde catapotia ii. ad noctem.

Scribonij, ad tussim. Seminis apii drach. duas: floris iunci odorati, nardi celticæ, styracis, croci, singulorum drac. unam: balaustii obolos tres, succi papaueris drach. quatuor: mellis quod satis est. Datur magnitudo fabæ non febrientibus ex aceto mulso, febricitantibus, cum aqua. *Asclepiadæ, ad tussim.* Rhu pontici, croci cilicii, succi papaueris, spicæ nardi, thuris, myrrhæ, singulorũ [a]drac. unam: * radicis nardi celticæ sextantem, styracis [b] quãdrantẽ*. Datur. 3. i, cum uino mulso.

Thespiana Apollonij, ad internos abscessus. Seminis apii drac. tres, succi papaueris drachm. tres, melanthii drach. tres, iridis illyricæ drach. [c] septem *, castorii drach. duas, seminis dauci drach. [d] feptẽ*, sinopidis rubricæ drach. septem: excipe melle cocto, & dato nucis põticę magnitudine ex aqua. *Catapotiũ resiccatorium, ad fluxiones thoracis, ad molæ dolorẽ, & affectiones per circuitum repetentes,*

*Aliter. vnc.
B* Al. vnc. v i
C *Aliter iij.
E* Aliter. iij.

A. l. 5. sum. 2. t. 5. fo. 553. g.

A *petentes, & percussos à Scorpio.* Succi papaueris, seminis hyoſciami, utriuſq; par pondus: cũ paſſo, aut melle ad fabæ grecæ magnitudinem formato. Dato ad noctem: ſomnum inducẽdo prodeſt.

Confectio finiens febrem, Pamphili pharmacopolæ bona. Seminis hyoſcyami vnciam unam, cardamomi exenterati unciã unã, ſucci papaueris vnc.i, ſulfuris uiui vnc. dimidiam, croci vnc. dimidiã, myrrhæ vnc. dimidiã, euphorbii. ʒ. ii, coſti. ʒ. iii, iridis illyricæ. ʒ. iii, piperis albi. ʒ. quatuor, & dimidiã, mellis, qđ ſatis eſt: utere. *Catapotium ad tuſsim, & alia multa commodum, & præſertim ad tuſsim humidam.* Iunci odorati. ʒ. ſex, opii drachmas quatuor, galbani drach. ſex, ſtyracis drach. quatuor: fiant catapotia, *araci magnitudine, dentur ad ſomnum. *Alia ſedans febrem Darij. hac antidoto uſus eſt ad omnia, ad tonſillas, Tuſſes, & Anginas.* Croci *vnc. unam, piperis quincuncẽ, myrrhæ unciam unam, ſucci papaueris vnc. unam, thuris tantundem, ſeminis hyoſcyami tantundem, cardamomi tantundem, coſti. ʒ. quatuor, iridis illyricæ drac. tres, ariſtolochiæ drach. ii, melle attico excipito. *Aliud ad omnem tuſsim expertum.* Aniſi drachmam* unam, coſti obolos tres, myrrhæ. ʒ. unam*: caſtorij, chalbani, piperis albi, ſeminis hyoſcyami, opii, ſucci radicis dulcis, ſingulorũ. ʒ. unam: excipe paſſo, redige in catapotia ciceris magnitudine. Dato in noctem. * Al. orobi. * Aliter darc. * Aliter. ii. * Aliter. ii.

Catapotium concoctorium ex libris Perigenis, ad tuſsim, & deſtillationem. Styracis obolos duos piperis grana uiginti, myrrhæ. ʒ. *duas, & dimidiam, ſeminis hyoſcyami obolos quatuor, euphorbii. ʒ. duas, iridis illyricæ. ʒ. ii, opopanacis drac. ii, croci obol. tres, opii obolos tres, terebinthinæ drachmam unam, piperis albi obolos tres, galbani. ʒ. duas: trita excipe galbano, ac reſina, opioque, & ſtyrace. Datur, prout ſunt uires. *Apollonij confectio ad tuſsim commoda.* Foliorũ malabathri. ʒ. octo, croci. ʒ. ſex, opobalſami drach. unam, ſpicæ nardi drac. unam: roſarum ſiccarum, floris iunci odorati, ſingulorum drachmam unam: coſti, caſiæ, ſtyracis, myrrhæ, mei, ſingulorũ. ʒ. tres: vuæ paſſæ mundæ drac. ſedecim, ſucci mandragoræ drac. ſex, mellis quod ſatis eſt: Vuam paſſam in cretico paſſo per noctem, & diẽ macerato, deinde admiſtis aridis terito, & mel miſceto, ac repoſito utitor. *Potio ad tuſsim ex libris Apollonij, item ad muliebrem fluxum.* Seminis hyoſcyami drachmas tres, myrrhæ. ʒ. tres: *croci, ſucci mandragoræ, thuris ſingulorum drach. tres: piperis *albi, & nigri, utriuſque drachmas quatuor: uiticis drach. tres, opii. ʒ. tres, mellis, & uini chii, quod ſatis eſt. Datur magnitudo fabæ. *Ad tuſsim, incipientem phthiſim, Hæmoptoicos, ac Fluxiones.* Seminis hyoſcyami. ʒ. quatuor, radicis nigræ mandragoræ drac. quatuor, rhu. ʒ. tres, corallii. ʒ. tres, opii. ʒ. tres, lycii. ʒ. duas, balauſtii. ʒ. tres, thuris drach. quinque, tragacanthæ drach. duas, croci drac. tres*: cum aqua paſtillos triobolares formato. Datur hæmoptoicis ex poſca, re- * Aliter. i. * Al. corticis. * Al. μακροῦ id eſt longi.

C liquis in aqua. *Potio prodita à Cletio Abaſcanto, ad tabeſcentes, qua utor abunde: uerum inepta eſt ad ſanguinis reiectationem.* Ariſtolochiæ dactylitidis drac. uiginti, ſulfuris uiui drac. uiginti, corticis mandragoræ drac. uiginti, thuris drach. quadraginta, gentianæ drac. xxx, ſeſelis drac. xxx, opii drac. quadraginta, ſeminis hyoſcyami albi drac. quadraginta, myrrhæ. ʒ. quadraginta: croci. ʒ. octo, piperis albi grana c, euphorbii. ʒ. decem, baccarum lauri drach. ſeptem, & dimidiam, coſti drac. ſeptem, & dimidiam, cardamomi drac. ſeptem*. Euphorbium, & myrrham in uino tundito, opium uero, & hyoſcyamum in uino mulſo: reliqua priuatim tundito, ac ſimul miſceto ad mel coctum. Vtere pharmaco non recenti. Recte appoſuit Andromachus ad hoc pharmacũ, ꝙ ſit ad ſanguinis reiectationem ineptum, ob ſulfur uidelicet uiuum, & euphorbium, partim etiam ob lauri baccas. *Catapotium ad tuſsim, ſtatim auxilians.* Iridis obol. quatuor, croci cilicii ſeſquiobolum, myrræ obol. duos, cinnamomi obolos quatuor, caſiæ obo. quatuor, ſeminis hyoſcyami albi obolos duos, ſeminis † papaueris nigri obolos duos, ſeminis cicutæ obolos duos, ⸢ſeminis lactucæ nigræ ob. ii.⸣ redige in paſtillos obolares, aut ſemiobolares, cum paſſo, & præbe in paſſi quarta heminæ parte. *Aliud. Ad omnem tuſsim, & fluxionem, & Abſceſſus internos, ut Apollonius.* Sagapeni, gentianę, myrrhæ, opopanacis, piperis albi, ſingulorum. ʒ. ii: baccarum lauri mũ- * Aliter v. * Aliter x. † Al. θρίδακος μελαίνης. id eſt lactucæ nigræ. A. l. 5. ſum 2. c. 5. fol. 553. g

D darum drac. quatuor: trita cum aqua reduc ad magnitudinem fabæ græcæ. Dato autem iſchiadicis paulo plus ex uini diluti cyathis tribus. *Ad Phthiſicos aliud, quod à Flauiano* Cretenſi aſſecutus ſum.* Succi hypociſtidis. ʒ. octo myrrhæ *. ʒ. octo, caſtorii drac. ſex, thuris. ʒ. octo, ſucci rhois drac. ix, ſagapeni drac. ſex, ſucci papaueris drac. octo, aniſi drac. nouem, ſeminis apii drac. octo, liquoris panacis drac. v, ſeminis hyoſcyami drac. octo, ſtyracis drac. octo, croci drac. † x, liquoris cyrenaici drac. unam, ſeminis dauci drac. octo, marrubii drachm. i, corticis mandragoræ drac. x, piperis longi drac. octo, & albi drac. quinque, & dimidiam: uerbenacæ ſupinæ drac. unam, mel coctum. *Catapotium* album, ut Prytanis, & Apollo.* Myrrhæ, ſeminis hyoſcyami albi, opii, ſtyracis, ſingulorum æquale pondus: formato catapotia quanta deuorari poſſunt, hæc ipſa uua paſſa, aut paſſo, aut palmularum carne excipiens. *Catapotium ex libris Perigenis, Ad tuſsim.* Seminis hyoſcyami, caſtorii, myrrhæ ſtyracis, ſingulorum par pondus: dato magnitudinem fabæ, cum paſſo, aut aqua mulſa. *Catapotia ad tuſsim humidam ex libris Perigenis.* Styracis, chalbani, am moniaci thymiamatis, caſtorii, opii, ſingulorum æquales partes: in catapotia erui magnitudinis redigito, ex eiſque duo exhibeto. * Al. Critone. * Al. myrti. † Aliter ix. * Al. ad tuſſim.

De reiectatione ſanguinis. CAP. 4.

IN reiectatione ſanguinis primum periculum eſt, ne immoderata eius euacuatio fiat. Secundum

dum uero post ſuppreſſum ſanguinem. Curatio autem eius quidem, quæ ex apertione oſculi ali E
cuius uaſis contingit, per obturationem fit oris dilatati: eius uero, quæ ex uaſis ruptura, per eiuſ-
dem conglutinationem: quemadmodum eius, quæ ex eroſione, per renutritionem eroſorũ. Ob
turatur igitur oſculum dilatatum per adſtringentia: conglutinatur autem ruptum per eadem, &
quæcunq; ipſis in cõpoſitione miſcentur citra mordacitatem reſiccantia, & glutinoſum quiddã
habẽtia: uelut eſt lemnia terra, ſphragis appellata, & ſamius aſter. Renutriuntur aũt corroſa per
cibos boni ſucci, & pharmaca carnem gignẽtia, ſarcotica Græcis appellata: de quorum faculta
te dictum eſt in ſecundo opere huiuſce tractationis. Iuxta primam quidẽ igitur rationem, ex ta-
libus pharmaca componuntur ad reiectationẽ ſanguinis curandam conuenientia: iuxta ſecun-
dam uero, in iis, qui ex pulmone, aut thorace, aut arteria, aut ſumma arteriæ parte, ſanguinẽ re-
iectant. Miſceantur enim prædictis congruenti menſura, tum calida, tum tenuium partium exi-
ſtentia, quæ infeſtiſſima ſunt prædictis tribus affectionibus, apertioni uidelicet oſculorum, ruptu
ræ, & corroſioni. Cuius rei gratia itaque miſcentur? diſtributionis nimirum ipſorum in corpus.
Etenim adſtringentia, & uiſcoſa, ac tenacia ſibi ipſis uias præcludunt: quare opus habent facul-
tate ipſi uiam ſtruente, ac præparante. Porro cum ex locis circa ſtomachũ, aut aluũ, aut aliquod
inteſtinum, ſanguis educitur, huiuſmodi pharmacorum miſtura non eſt opus. Verum rurſus in- F
feſtiſſimum his eſt hoc genus pharmacorũ, quæ in tantum refrigerant, ut affectionem ſtupefa-
ciant: & tamen etiam hæc admiſcentur medicamentis ad hæmoptoicos conuenienter paratis,
ut quæ altiorem ſomnum, ac ſoporem inducãt: & commodiſſima ſunt iis, qui à tuſſi lãcinantur,
ſiſtentia nimirum ſanguinem, qui ad affectum uas defertur, atq; hoc per ſuam frigiditatem. At-
que hi quidem ſunt componendi ſcopi. Copia autem materiæ pharmacorum, quæ ſufficiẽtem
experientiam prioribus medicis, qui circa curatiuam artis partem diligenter uerſati ſunt, exhi-
buerunt, deinceps referetur.

Quæ ab Andromacho ad ſanguinis Reiectationem ſcripta ſunt.

Primum ex iis, quæ ſanguinem reiicientibus conueniunt pharmacis, Andromachus ſic tradi-
dit. *Ad ſanguinis reiectationem, quo ego utor.* Acaciæ drachmas octo, roſarum ſiccarum. ʒ. octo, ba- A.l.5. ſu. 3.t. 5.fol.553.G.
lauſtii. ʒ. octo, gummi drac. ii, tragacanthæ drac. i: cum aqua paſtillos facito drachmæ unius:
dato ex aqua pluuia. *Aliud Apollonij.* Seminis hyoſcyami drac. octo, opii drach. octo, thuris.
ʒ. octo, terræ ſamiæ drac. viii, amyli drac. ii, rubricæ lemniæ drac. ii: aut ſi hæc non ſit, ſinopi-
cæ. ʒ. iii. corallii. ʒ. quatuor, coſti drac. quatuor: floris balauſtii obolos tres, (alii. ʒ. ii:) excipe ſuc
co polygoni, ac redige in paſtillos triobolares, quos ex frigida præbeto. Quidã cicutæ ſeminis G
† *Aliter iij.* ʒ. † ii, adiiciunt. *Aliud, quo utor.* Cytinorum. ʒ. vi, ſpinæ ægyptiæ. ʒ. vi. ſucci papaueris drachmas
quatuor, hypociſtidis†. ʒ. vi. balauſtii drachmas vi, acaciæ drach. vi. lycii indici. ʒ. quatuor, myr-
† *Additur in antiquis χυλοῦ. i. ſucci.* rhæ drac. duas: excipe myrti baccarum decocto, & fac paſtillos drachmæ unius. Ex eodem de
cocto præbe bibendos. *Aliud ſiſtens ſanguinem.* Croci cilicii, myrrhæ, iridis, nardi indicæ, thuris,
acaciæ, ſingulorum unciam unam: ſucci papaueris, coſti, piperis, ſingulorum unciam dimidiã:
roſarum ſiccarum trientem: melle excipito. Datur fabæ ægyptiæ magnitudo. *Aliud. Fluxiones*
A* *Al. dimidiam.* *ſiſtens: Prodeſt fluxionibus internis, tonſillarum, & uuæ, & ad exulceratam Arteriã gargariſſatum: &*
ad ſanguinis fluxum ex aqua frigida. Pluribus ex poſca magnitudine ponticæ nucis. Cõgruit etiam min-
B* Al. vnciam. *gentibus ſanguinem, & Fluxui muliebri, potum & appoſitum.* Myrrhæ unciam unam, nardi indicæ
C* *Aliter. i.* unciam unã, cinnamomi unciam[a] * unam, thuris unciam unam, croci unciam dimidiam, piperis
D* *Aliter. i.* ʒ. quatuor, ſucci acaciæ. ʒ. quatuor, coſti. ʒ. iiii. ſtyracis. ʒ. quatuor, iridis illyricæ ſextantem, roſa
E c *Aliter ij.* F* *Aliter ij.* rum ſiccarum ſextantem: excipe melle cocto. *Aliud ſiſtens fluxiones ex libris Galli. Facit probe*
G † *Additur in antiquo codice græco, coralij torrefacti obolos tres, thuris obol. ij. acaciæ obo. iij ouis unius album en tertio, & gummi obolum unũ admiſceeto. Totius huius dimidium dato ad aquæ cotyles quarta parte ad bibendũ, ad ſanguinis reiectatione ualde bonũ.*
& ad ſanguinis reiectationem. Croci, myrrhæ, iridis, nardi ſyriacæ, caſiæ nigræ, rhu pontici, ſingu-
lorum[b] * drachmam unam: ſtyracis, piperis albi, utriuſque unciam dimidiam: roſarum ſiccarum
quincuncẽ: tritis mellis attici, quod ſatis eſt, affunde. Datur nucis põticæ magnitudine ex aquæ H
cyathis tribus. ¶ *Aliud ad Hæmoptoicos, ex libris Apollonij.* Succi hypociſtidis. ʒ. duodecim: balau-
ſtii, acaciæ, cytinorum, ſingulorum. ʒ. duodecim: gallæ. ʒ. duodecim, ſucci papaueris. ʒ. vi, croci.
ʒ. vi: redigito in paſtillos triobolares. *Aliud ad hæmoptoicos.* Succi papaueris obo. [c] * duos, amyli
obolos tres, gummi obolos duos: dato ex aqua. ¶ *Aliud ad ſanguinis eductionem, & omnem Sangui*
nis eruptionem ex aqua potum. Succi papaueris drachmam unam, cinnamomi drachmam unam,
caſtorii drachmam unam: coſti, piperis longi, & rotundi, myrrhæ, ſingulorum obolos [d] * tres,
croci, ſeſquiobolũ, corallii obolos ii, balauſtii drac.[e] unam*, aniſi drachmã [f] unam * gũmi drac.
unam: ex tritis paſtillos formato, ac utitor. ¶ *Aliud ad ſanguinis reiectationem.* [g] † Rubricæ ſinopi-
cæ. ʒ. quatuor, thuris. ʒ. octo, aniſi, drach. i, ſeminis cicutæ drach. quatuor, ſucci papaueris drach.
quatuor, lapidis hæmatitæ drachmas quatuor, ſeminis hyoſcyami. ʒ. octo, terræ ſamiæ. ʒ. tres:
dato pharmacum ieiunis ex aqua. *Aliud.* Succi hypociſtidis drachmam unam, opii obolos tres,
balauſtii drac. i. acaciæ drac. unam: ex aqua. ¶ *Aliud ad ſanguinis eductionem, ut Herpohilus.* Ra-
dicis ſymphyti quadrantem, terræ aſteris unciam unam, thuris ſextantem, balauſtii unciã unam,
hypociſtidis unciam unam, croci obolos tres, myrrhæ. ʒ. ii, opii. ʒ. i, rubricæ lemniæ quadrantẽ
& obo. tres, gummi drac. i: excipe ſucco polygoni, aut plantaginis. ¶ *Aliud ad Hæmoptoicos, Boni*
præceptoris

A *praeceptoris.* Balaustii.ʒ.ii.acaciae drac.ii,tragacanthę drachmas quatuor,fucci hypociſtidis drac. quatuor,florum roſarum drach. quatuor, opii drach.duas,thuris drac.tres,myrrhae.ʒ.duas, ſeminis hyoſcyami obolos quatuor:excipe ſucco ſanguinariae, quae Graecis eſt polygonū. *Aliud ſanguinem reijcientibus,ut Acacius.* Terrae ſamiae drachmas quatuor,corallii. ʒ.quatuor,rubricae ſinopicae drac. ii, balauſtii obolos tres, opii.ʒ.quatuor,amyli drac. xii, thuris drac. octo, ſeminis hyoſcyami drac.octo: cum polygoni ſucco paſtillos triobolares formato. Dato in poſca,ſi fluxio ſit multa,cum uitello oui aſſato,& * aqua plantaginis. *Aliud ad Haemoptoicos,& dyſentericos.* Floris roſarum,opii,acaciae,gummi,balauſtii,hypociſtidis,ſingulorum quadrantem:gallę unciam unam:ſeminis plantaginis,eiuſdemque ſucci,utriuſque ſextantem, lycii indici unciam unam,ſucci roſarum unc.i:redigito in paſtillos drachmales.Quidam etiam omphacii unciae dimidium addunt.Dyſentericis etiam infunditur. *Aliud ad Haemoptoicos, Carteri robuſtiſsimum.* Seminis cicutae.ʒ.duas,ſeminis hyoſcyami.ʒ.unam,amyli drac.unam, nardi obolos tres,rubricae lemniae obolos tres,alii quatuor:aniſi obolos quatuor,alii tres:croci obolos tres. Dato cum uitello oui aſſati,ex aquae lactoſae cyathis tribus.Facit,& ad deſtillationes. *Aliud ad Haemoptoicos, magni Philadelphi.* Corallii obo.ii,aſteris ſamii obo.iiii,ſucci ſanguinarię,cyathos ſex.Dato hoc B totum pro duabus uicibus in potu.

Vſus Praedictorum Andromachi pharmacorum.

Iam ante quidem palam eſt ex iis,quae in principio ſermonis de reiectatione ſanguinis dixi, qui ſit uſus praeſcriptorū pharmacorū, uerū maioris lucis gratia,repetam ēt nunc id, quod primum omnium ex acacia,roſis ſiccis,balauſtio,gummi,tragacanthaq; eſt cōpoſitum. Manifeſtū autem eſt acaciā, quidē, & roſam, balauſtium, adſtringentia habere, gummi uero,& tragacantham uiſcoſa,& glutinatoria.Igitur impoſſibile eſt ipſum uſq; ad thoracem,& pulmonem per ſe deferri,ſi nō habeat,quae adſtringentia,& uiſcoſa,ac tenacia deducant. Et quod his amplius accedit,neq; mellis quicq̄ eius cōpoſitor addidit:ſed per aquam pluuiam, quae & ipſa adſtringentē uim habet,tum cōpoſitio ipſius,tum exhibitio tradita eſt,ut ad ſanguinis ex ſtomacho,& uentre eductiones conuenire poſſit.Quin,& ſi poſſibile ſit ex inteſtino ieiuno aliquid per nauſeā efferri,ad hoc etiam commodum pharmacum fiet.Contrariā autem uiciſſim ad praeſcriptū pharmacum compoſitionē habet quintum ex ordine ſcriptum, itemque nonum: nimirū cum cinnamomum,& piper,& coſtus,& myrrha eis ſint admiſta. Reliqua uero omnia,media quodā modo inter haec ſunt,neq; exactè adſtringentia per totam ſui cōpoſitionem, neq; fortiter calfaciē C tibus permiſta. Caeterum opium,& hyoſcyamus,& cicutae ſemen maxime quidē iis, qui à tuſſi, aut etiam aliàs lancinantur,apta ſunt:quanq̄ omnibus quomodocunque ſanguinem reiicientibus cōueniant. Quare ipſa miſcere licet, tum in iis, qui ex nutritiuis organis ſanguinem ſurſum educunt,tum quibus ex ſpiritalibus organis idem contingit.

Al.3.f.15.t.1 c.4.fol.337.c

Quae Aſclepiades ad Haemoptoicos ſcripſit ad uerbum.

Ad ſanguinis reiectationem. Radicis ſymphyti ſexuncem,balauſtii.ʒ.ii,aut iiii, aquae ſextarium unum:coquito ad tertias,& expreſſo liquori haec addito: Amyli.ʒ. i, gummi thebaici tantundē: dato in potu. *Aliud.* Cucumerum ſatiuorū lib. i.in tenuia fruſta diſſecato, & aquae potabilis ſextarium unum affundito,ac ad tertias coquito. Expreſſo deinde liquori terrae ſamiae ſeſquidrachmam inſpergito,ac bibendum exhibeto. *Charixenis pharmacum accōmodatum.* Radicis polygoni manipulum,radicis ſymphyti tātundem,rhois rubri acetabulum,aquae ſextarios iii: coquito ad tertias, & expreſſi liquoris cyathum unum dato, cum gummi tenuiſſime triti, ac diſſoluti.ʒ. una. *Pharmacum Arrhabiani,quod Ponticum dicitur.* Vuae urſi libras xvi, aquae pluuiae ſextarios xvi:coquito ad tertias, & expreſſum liquorem reponito. *Aliud.* Mororum rubrorum nondum maturorum libras xvi,aquae pluuiae ſextarios xv.coquito ad tertias, & expreſſum liquorem re D ponito. *Aliud.* Fructus corni libras xvi,aquę pluuialis ſextarios xvi:fac eodem modo. *Aliud.* Palmularum thebaicarum lib. xvi, aquae pluuiae ſextarios xvi: coquito ad tertias, & poſtquàm expreſſeris liquorē,ad prius expreſſos liquores infundito,omneſq; probe miſtos ad tertias coquito,& in fictili uaſe reponito:& inde cyathum unum ante cibum dato. Pharmacum hoc eſt ualde bonum,& regenerationem prohibens. Oportet autem ſingula ſuo proprio tēpore praeparare,& ad pharmaci confectionē reponere. *De Vrſi uua.* Quae urſi uua appellatur, in Ponto naſcitur.Planta eſt humilis,& fruticoſa,folio memaecyli, fructum ferens rubrum, & rotundum, guſtu auſterum,quem urſi uuam appellant. *Medicamentum,quod inſpergitur Graecis καταπασον ad Haemoptoicos.* Corticis thuris,terrae ſamiae,amyli,ſingulorum drachmas quatuor:tuſa,& cribrata reponito.Vſu uero expetēte,cochlearium unum in aquae frigidae * cyatho dato. *Aliud.* Balauſtii,terrae ſamiae,corticis thuris,gummi,ſingulorum ęquale pōdus:tuſa,& cribrata exhibe, ut praedictū eſt. *Ad ſanguinis reiectationem Eclegma Amaranti,pharmacum accommodatum.* Vini falerni ſextarium unum,mellis attici libram unam,in uas fictile coniecta,& conquaſſata ſuper prunas ponito:& ubi arteriacae acceperint ſpiſſitudinem, ab igne ablata refrigerari ſinito: eiſque contuſa, & cribrata addito gummi cochlearia quatuor:balauſtii,thuris,terrae ſamiae,ſingulorum drachmas duas: & rurſus ad ignem admota,& calefacta reponito. Dato, ut praedictum eſt. *Aliud*

* ſucco.

Al.duobus cyathis.

Orige-

Origeniæ. Succi gentianæ, ſucci ſymphyti, balauſtii, ſingulorum. ℥. octo, croci, myrrhæ, ſucci radicis dulcis, ſingulorum drac. viiii: protropi, aut theræi, aut ſcebelitæ, ſextarios vi: præpara, ac exhibe, ut dictum eſt. *Catapotia ad ſanguinis reiectionem, dolorem ſedantia. Vſus eſt Carixenes.* Succi hypociſtidis, balauſtiorum, opii ſingulorum drachmas iiii: excipe uino myrtite, & fac catapotia. Dato ex his trioboli pondus. In aliis exemplaribus opii drachmæ duæ habentur. *Aliud.* Succi hypociſtidis, ſucci acaciæ, ſucci rhois ſyriacæ, ſingulorum. ℥. iiii, balauſtii, gummi, ſingulorum. ℥. iiii: uini myrtitæ, quod ſatis eſt. Vſus oſtenſus eſt. *Paſtillus Hæmoptoicus, pharmacum ac commodatum, inſcribitur Trypherum, hoc eſt delicatum.* Amyli, balauſtii, terræ ſamię, ſucci hypociſtidis, gummi, croci, opii, ſingulorum. ℥. ii: excipe ſucco plantaginis, & exhibe. ℥. unam. Liquor ipſe huic affectioni ſit conueniens. *Aliud.* Amyli ʒ. ℥. iiii: ʒ terræ ſamiæ hypociſtidis, ſingulorum drach. duas: opii, croci, balauſtii, tragacanthæ, ſingulorum. ℥. unam: excipe ſucco plantaginis. E

Paſtillus ex ſuccino, facit Hæmoptoicis, diuturnæ, & recenti tuſſi, Phthiſicis. Anaphoricis, ſuppuratis, Cœliacis, Dyſentericis, & inflatis. Eſt etiam Auricularis bona. Pſyllii mundi. ℥. xlv: iridis illyricæ, maſtiches, ramentorum ſuccini, croci, ſingulorum. ℥. xxx: opii drachmas xv. Pſyllium in aquam calidam coniectum macerari ſinito: atq; ubi uiſcoſum, ac glutinoſum de ſe in aquam depoſuerit, liquorem exprimito, & cum eo pharmacum præparato, in paſtillos ipſum cogendo: ex quibus obo. iii, ad ſomnũ euntibus dato. Sint autem aquæ ſextarii iii. In aliis exemplaribus pſylliũ ad triduum madeſcit, deinde ter donec ebulliat coquitur, & ab igne ademptũ rurſus ad triduũ ſinitur, atq; tunc liquor ad pharmaci confectionem ſegregatur. *Paſtillus Neapolitæ, facit Hæmoptoicis, ſuppuratis, Phthiſicis. Affectionibus * fluidis.* Seminis hyoſcyami albi, ſucci mãdragoræ, utriuſque, ℥. v: thuris maſculi, opii hiſpani, ſtyracis, coaguli hinnuli, ſingulorũ drac. x: maſtiches. ℥. †xx: ramentorum ſuccini, iridis illyricæ, croci, ſingulorum drac. xxx: pſylii. ℥. xlv, aquæ ſextarios. iii: præpara, ac utere, ut prædictum eſt. *Paſtillus ex Corallio, ut Niceratus.* Corallii, terræ ſamiæ, utriuſq; drach. viii: balauſtiorum, amyli, terræ lemniæ, ſingulorum drachmas iiii: ſeminis hyoſcyami albi, opii, hypociſtidis, ſingulorum drac. ii: excipe ſucco arnogloſſæ, coge paſtillos, ac exhibe. *Aliter Dioclis Chalcedonij.* Corallii drac. viii: ſucci hypociſtis, balauſtii, ſucci acaciæ, rhu* pontici, terræ ſamiæ, opii, thuris, ſucci ſymphyti, ſingulorum. ℥. ii: excipe ſucco plantaginis. F

* rheumaticis.

† Aliter ii.

* Aliter rheu

Aphrodiſiacum" Clidion, pharmacum accommodatum. Facit Hæmoptoicis, Cœliacis, Dyſentericis, & qui ſtomachi fluxionibus laborant. Cytinorum, ſpinæ ægyptiæ, balauſtiorum, ſucci hypociſtidis, ſucci acaciæ, ſingulorum. ℥. vi: lycii, rhu pontici, opii, ſingulorũ drac. iiii: myrrhæ drach. ii. contuſa, & cribrata diligenter baccarum myrti decocto excipe, & paſtillos coge. Exhibe pro uiribus cum roſarum decocto, aut baccarum myrti, aut aqua frigida. Forinſecus ſpongiam poſca imbutam imponito. Poſtq̃ uero fluxus conſtiterit, pectus, & fluxione infeſtatos locos omphacio, cũ aceto diſſoluto illinito: tepefiat autem ad cinerem calidã, donec aliquantulum ſpiſſetur. *Philippi Pharmacum accommodatũ Dyſentericis, & Hæmoptoicis.* Balauſtii, acaciæ, hypociſtidis ſucci, opii, rhois, thuris, myrrhæ, croci, gallæ, lycii, aloes, rhu põtici, baccarũ myrti nigrarũ, malicorii, ſingulorum. ℥. iiii: excipe uino Italico, & redige in paſtillos triobolares. Dato febrientibus ex aqua, non febrientibus, cum uino. G

A. l. 5 ſum. 2. t. 5. fo. 554. b

Confectiones dolorem ſedantes, tabeſcentibus, & ſanguinem reiectantibus commodæ, itemq; alijs quibuſdam accommodatæ, præterquam colicis. CAP. 5.

IN iis equidem, qui ſanguinẽ reiectant, nõdũ tñ exacte tabe apprehenſi ſunt, hoc genus pharmacorum dolorẽ ſedantium priores medici compoſuerunt, ipſumq; anodynõ appellauerũt. Conueniens & iis, qui ſanguinem reiiciunt, & qui tum hoc perpetiuntur, tum etiã iã tabeſcunt: itemq; ad alios dolores, & affectus, qui circa pulmones, arteriam, thoracem, atque alias quaſdam partes conſiſtunt, colicis tantum exceptis. Differunt enim hæc pharmaca ab iis, quæ priuatim colica appellantur, aromatum, & odoratorum, ac urinam cientium ſeminum, miſtura. Colicæ. n. confectiones his uehementiores ſunt, ſtupefactoriam uim prædominantem habentes ex multitudine refrigerantium pharmacorum: quale eſt hyoſcyami ſemen, & cicuta, & papaueris ſuccus, & cortex radicis mãdragoræ: his nanq; in colicis uti cogimur ob magnitudinẽ doloris. H

Quas Andromachus ſcripſit ad prædictas affectiones.

Confectio ſedans dolorem, ad omnes internos affectus, & pleuritidas, qua utor. Radicis panacis, ſeminis dauci, utriuſque. ℥. iiii: caſtorii drachmas iiii, alii drac. ii: ſeminis hyoſcyami, opii, utriuſq; drach. iiii, (alii drach. ii:) mellis, quod ſufficit. Dantur oboli quatuor, cum aquæ cyathis tribus.

† Additur in antiquis, ἀνώδυνοι. i. dolorẽ ſedantes.

Alia ſedans dolorem, Marcellini. Aniſi drac. ii, ſeminis hyoſcyami, drac. ii, ſucci papaueris. ℥. i, ſeminis apii drach. ii, croci obo. iiii, roſarum ſiccarum drach. i, myrrhæ drac. i, amomi drach. i: trita cum aqua in paſtillos trigintaduos redige. Dato ad ſomni tempus, cum aquæ cyathis duobus, aut tribus. *Alia ſedans dolorem, ex ſeminibus.* Seminis apii drach. viii, opii drach. ii, ammii. ℥. viii. aniſi drach. iiii, fœniculi drach. iiii, caſiæ nigræ drac. ii: cum aqua fac paſtillos triobolares. Dato ex paſſo, ſexta, & decima herminæ parte, aut ex aqua. *Alia Achilli Compunctoris.* Aniſi. ℥. † octo, ammii drach. octo: ſeminis fœniculi, ſeminis apii, ſingulorum drach. iiii: opii drac. ii, nardi indicæ drachmas ii, myrrhæ drach. ii, piperis drach. i, caſiæ nigræ drac. ii. fac paſtillos triobolares

† Aliter. vi.

A res,q́ reficcati pōderent obol.ii.Dato ut reliquos. ¶ *Alia dolorem sedans vt Xenocrates, qua utor maximè ad tormina & dysentericos*. Seminis apii.ʒ.i.anisi.ʒ.i.piperis albi.ʒ.i.myrrhæ obo.iiii.castorii obol.iiii.opii obol.ii.croci obol.iii.gentianę.ʒ.ii.Fac pastillos triobolares,& uarie exhibe. ¶ *Alia Sphragis dicta, sedans dolorem, reficcans fluxiones, & tormina, ac tusses, qua utor*. Myrrhę obol.v.alii vi.corticis mandragoræ.ʒ.iiii, succi papaueris.ʒ.v.seminis hyoscyami.ʒ.iiii, alii.ʒ.ii. thuris drach.v.croci drach.v.excipe uino.Exhibe ꝓ uiribus aliquibus fabæ ægyptiæ magnitudine, aliquibus obol.ii. ¶ *Alia, Aster appellata, sistens dolorem, qua utor ad omnem fluxum, dolorem, & omnes internos affectus, & destillationes, ad uesicam, ad suffocationes, fluxum muliebrem, stomachi fluxionem, dysentericos, sanguinem reijcientes, facit, & ad resolutos*. Croci obol.iii.seminis hyoscyami drach.vi,seminis apii drach.vj.anisi drach.iiii.styracis drac.iiii.seminis dauci drach.iiii.castorij.drach.ij.opij drach.ii.myrrhæ drach.† ii. quidam ēt mandragoræ succi drach.iiii.vt'uero Xenocrates, etiam piperis albi ʒ.vi.cum aqua fac pastillos triobolares. Dato ex aqua. *Alia sedans dolorem, Lycomedis. Reficcat destillationes arteriæ, & fluxiones oculorum*. Seminis hyoscyami drach.ii.seminis apii drach.ii.opii drac.ii.anisi drac.i. croci obol.iiii.rosarum siccarum drac.ii.myrrhæ drach.unā,alii drac.ii.cum aqua redigito in pastillos triobolares. Vtere quēadmodum Trigono appel- † Aliter iij.

B lato. *Alia sedans dolorem, reficcatoria, facit & ad hæmoptoicos, cœliacos, dysentericos, rupta, & conuulsa*. Anisi drach.iiii.seminis apii drach.iiii.opii drach.iiii.croci drachm.i.seminis hyoscyami drach.iiii.styracis drach.i.floris iunci odorati drach.i.balaustii obol.iiii.quidam drach.vii.foliorum rosarum.drac.i.nardi indicæ obol.iiii.cū aqua formato pastillos diobolares. Dato ex uino, aut aqua, aut protropo. *Alia dolorem sedans potio, Rufi, qua utor*. Corticis mādragoræ drach.iiii. thuris drach.v.piperis albi drach.ii.& dimidiam,croci drac.v.seminis hyoscyami drac.iiii.succi papaueris drach.v. myrrhę drac.v.nardi obol.iiii. casiæ nigræ drach.ii.trita cū passo in pastillos drachmales cogito, ac reponito ne humecti fiant. Dantur ex aquæ calidæ cyathis duobus, cholericis, hoc est, biliosa supernè & infernè reddentibus, ex frigida. *Alia sedans dolorem, ad omnes internas affectiones, qua utor*. Casiæ nigræ, myrrhæ, opii, styracis, croci singulorū drach.unam, quidam drach.i.& obol.iii.cogito in pastillos trium, aut duorum obolorum. Præbe febrientibus ex aqua, non febricitantibus in uino: hepaticis in aqua mulsa, itidem & pleuriticis. Efficax est & ad tussim. *Alia Trigonos uocata, reficcatoria, & sedans dolorem*. Seminis hyoscyami drach.iiii.seminis apii.ʒ.iiii.anisi.ʒ.ii.opii drac.ii.cum aqua pastillos formato. Dantur cum frigida, mane & uesperi, unus pro uice. *Alia sedans dolorem, Asclepiadæ, ad omnes internos affectus*. * Seselis, chamæpi- * Aliter piperis

C tyos, herbæ saluiæ, seminis rutæ syluestris, seminis dauci, singulorum drac.vi.seminis hyoscyami, opii utriusque drach.viij.castorij.ʒ.vigintiquinque, rhen pontici ʒ.xiiii.excipe melle. *Alia, ut Charicles*. Tordilii drach.viii. chamæpityos drach.viij.*rhu pontici drac.vi.castorii drac.xii. * rheu. & dimidiam, herbæ saluiæ drac.viii.seminis rutæ syluestris drach.viii.seminis dauci drach.viii. opii drach.iiii, seminis hyoscyami drach.iiii.croci drach.v.quidam addunt mel atticum, reliqua † † Aliter iiij. ipso excipientes. *Alia dolorem sedans, Iucunda appellata. Facit & ad tabescentes, & inflatos*. Illyricæ ʒ.xxx.succini, croci, mastiches chiæ, singulorum drac.xxx. psyllii drac.xlv, aut xxx.succi papaueris drach.xv. cum aqua pluuia pastillos drac.i.& obol.iii.ponderantes formato, ac exhibeto. Psyllium per diem & noctem aqua pluuiali macerato, deinde coquito & exprimito, atque sic cum reliquis committito. *Alia potio sedans dolorem, ex libris Aphrodæ, ad omnem dolorem in neruis, utero, coxendicibus*. Succi papaueris drac.i.opobalsami drach.i.aut carpobalsami.ʒ. obolos duos: myrrhæ, seminis hyoscyami, castorii, styracis, singulorum drac.vnam: excipe passo, & fac pastillos oboli unius, & dimidii. Dato ex aquæ calidæ cyathis duobus, aut tribus. *Aliud sedans dolorem Catapotium ex libris Aphrodæ, ad omnes internos affectus, & ad quartanarios, qui interualli tempore inediam ferunt, & deinde accipiunt. Facit & ad calculosos, dysentericos, stomachicos, & iam de*

D *speratos, atq; anxios. Est & oculis ualde commodum*. Seminis hyoscyami, ʒ seminis apii, ʒ anisi, styracis, singulorum.ʒ.iiii.croci, opii, utriusque.ʒ.iii.castorii.ʒ.ii.fac catapotia, ægyptiæ fabæ magnitudine. Præbe ex aquæ cyathis duobus. *Alia dolorem sedans, ad omnes internos affectus, & sanguinis reiectationem undecunque feratur: etiam si ex uulnere prodeat quibusdā prodest. Facit & ad nephriticos & hepaticos. Hanc ne prius dederis quàm mercedem acceperis*. Cinnamomi, casiæ, utriusque.ʒ.duas: myrrhæ.ʒ.i.piperis albi, drac.i.& longi drac.i.chalbani.ʒ.i.opii.ʒ.ii: trita cum melle pauco in catapotia redige, partim magnitudine fabæ, partim quantitate araci. Dato pro uiribus cum aqua, aut pro iudicio tuo. *Alia dolorem sedans ad omnia interna*. Seminis apii.ʒ.ii.anisi.ʒ.ii.piperis longi drach.ii.nigri drach.i.castorii obo.iiii.myrrhæ, opij, utriusq; obo.iiii.panacis, gentianæ, utriusq; obol.iiii. cinnamomi obo.iii.succi radicis dulcis obo.tres: fac pastillos triobolares: dysentericis drachmæ unius. *Alia sedans dolorem, Crateri, ad tabescentes, & sanguinem reijcientes*. Myrrhæ drac.vi.mandragorę ʒ.quatuor, seminis hyoscyami drac.iiii.opii drac.v.croci, thuris, utriusque drachm.v, rhu drach.v.seminis cicutæ, styracis, utriusque drach.v.excipe uino mulso.

Alia sedatiua doloris mysterium appellata, ut Niceratus. Ad phthisicos, tussientes, cœliacos, dysentericos, destillationes: confestim auxiliatur. Croci, costi, castorii, asari, seminis hyoscyami, opii, styracis, singulorū.ʒ.i.quidam hyoscyami seminis. ʒ. dimidiā: excipe melle, ac utere. *Alia doloris se-*

datiua ad destillationem conueniens. Seminis hyoscyami,succi papaueris,amyli,singulorum. ʒ.ii. E anisi drach.†i,spicæ nardi.ʒ.i.croci.ʒ.i.rubricæ sinopicæ obolos † iii. aut lemniæ drac.i.formato pastillos triginta.Dato duos in noctem cum aqua,

† *Aliter ij.*
† *Aliter iiij.*

Quæ ab Asclepiade scripta sunt ad easdem affectiones.

† *In Aldino codi. & quotquot uidi manusciptis, legitur,* ἐκλεικτὸν, φάρος καλούμενον. οἴνου *&c. i. Medicamentum quod lingitur, Pharos uocatum. Vini sextarij &c. ut Pharos sit nomẽ medicamenti. ut etiam inferius pag. 200. a. considera.*

†*Eclegma*.Farris Clusini appellati sextarii dimidium,decocti marrubii uiridis sextarium unũ, Hæc in uas uitreum coniecta per diem & noctem macerari finito.Sequẽti die pharmacum mollito,quemadmodum alicam maceramus: atq; ubi penitus dissolutum fuerit,exprimito liquorẽ, eiq; pinguedinem aliquam addito:& igni admota assidue mouens coquito,donec spissata mellis crassitudinem acceperint.Ex hoc mystrum datur ante cibum,& post cibum tãtundem. *Aliud.* Foliorum marrubii tenerrimorum manipulum cum sufficienti aqua in fictili coquito:& ubi exoluta fuerint,eximito ac terito: & decocto diluta rursus coquito pollinis acetabulũ inspergens, & pinguedinis arietinæ probe subactæ quadrantẽ addens:& ubi coctura recte habuerit, uelutí reliquæ sorbitiones præparantur.Ablata ab igne,& modico sale conspersa,sorbenda exhibe.Amplius absorptum amplius iuuat. ¶ *Aliud Nicerati,facit suppuratis,dyspnoicis,ueteri tussi, uiscosum ac glutinosum reiectantibus, & ijs,quæ à partu non purgantur,secundas deducit. Prodest etiam infantibus alimentum non sentientibus,si nutricibus præbeatur*. Succi marrubii sextarios sex,uerũ probe F hunc succũ colligere oportet à recenti marrubio tuso expressũ: uini falerni sextar.i.mellis attici tantundẽ:piperis albi,myrrhæ,thuris,singulorum.ʒ.octo,uinum &succum ad tertias coquito,deinde mel addito:quibus inspissatis arida inspergito:& diligenter mista in uitreum uasculũ transferto.Cato mystrum ante cibum. ¶ *Aliud, Scribonij Largi*.Succi marrubii sextarios vi.succi semperuiui tantundẽ:mellis attici sextar.iiii.alii sextar.i.uini Italici sextar.i.picis liquidæ brutiæ tantundẽ:nardi indicę,croci,myrrhæ,thuris,piperis albi singulorũ.ʒ.octo:præpara,ac utere ut prædictum est. *Aliud phthisicis, & ad fluxiones thoracis*. Seminis cucumeris hortensis decorticati drach.octo,amyli drach.iiii.seminis lini, seminis papaueris albi,utriusq; drach. ii. tusa & cribrata excipe tragacanthæ cremore,& in drachmales pastillos redige.Dantur oboli tres, nõ febriẽtibus ex uino & myrthi cremore,febrientibus cum rhois succo. *Aliud.* Amyli drach.iiii.seminis cucumeris satiui tosti,seminis papaueris albi tosti,amygdalarum depurgatarum,singulorũ.ʒ.ii. tragacanthæ drac.i.obol.iii.croci drach.i.excipe tragacanthæ cremore,& postea ẽt uino scybelite octo. Vtere eodem modo. ¶ *Aliud Scribonij Largi Catapotium, Phthisicis, sanguinem reiectantibus,suppuratis,educit Pellicullas,repurgat sufficienter. Verum immorari pharmaco oportet.* Sagapeni,myrrhæ,utriusque.ʒ.ii.opii,cardamomi, utriusq; drac.iiii.castorii ʒ.†iiii:piperis albi obol.iii. G excipe passo,fac catapotia.Da ex aquæ calidæ cyathis iii.¶ *Alia confectio * Thespesiana.facit suppuratis,& ad abscessus occultos.* Seminis apij,opij,melãthij,† singulorũ.ʒ.iii.castorii dra.ii.seminis dauci,sinonis,iridis singulorũ drach.vi. excipe melle cocto:præbe nucis ponticæ magnitudine ex calidæ cyathis iii. *Alia * Cosi,ad humores ægre eductiles,suppuratos,peripneumonicos. Maxime autem ijs,qui crassa & glutinosa educunt, utilis est.* Mellis attici cocti ad glutinis compagem librã unam:piperis contusi & cribrati,myrrhæ,utriusq; vnc.i.myrrham & piper trita melle cocto excipe, & nucis põticæ magnitudine in pilulas diuidens deuorãda præbe.In aliis exẽplarib^9 hñt. Mellis lib.i.piperis vnc.i.myrrhæ,opopanacis,utriusque.ʒ.vi.ꝓpara,ac exhibe similiter ut ꝓdictũ est. ¶ *Pastillus ex Mandragora,inscribitur sphragis. Facit ad hæmoptoicos,anaphoricos, Empyicos. Resiccat omnem fluxionem.* Radicis mandragoræ,corticis drach.iiii.† seminis hyoscyami.ʒ.iiii.* thuris masculi,succi papaueris,croci,myrrhæ,singulorum drach.v.trita redige in pastillos obolares,& præbe conuenienter iuxta affectiones. ¶ *Aliud Ptolomæi familiaris.* Styracis, opii,thuris, croci,singulorum drac.v.corticis mandragoræ,seminis hyoscyami albi,dauci cretici,singulorũ drach.iiii.casiæ.ʒ.duas, excipe uino aminæo, ac præbe obolum cum aquæ calidæ cyathis duobus. ¶ *Aliud ad easdem affectiones.* Styracis drach.vi.myrrhæ,opii,seminis hyoscyami,irionis H torrefacti,singulorum drach. iiii: corticis mandragoræ, opopanacis,utriusq; drach.ii,piperis albi,spumæ nitri,uiriusque drachmam unam: excipe melle cocto. Dato magnitudine ciceris.

† *Aliter i.*
* *Al. Thespiana.*
* *anisi. additurĩ antiquis.*
* *Al. Costi.*

* Græci cod. antiqui ita habent seminis hyoscyami albi ʒ. iiii,lauri cretici ʒ.iiii.

¶ *Alia confectio Panchrestus ab omnimoda commoditate dicta. Facit ad tussim antiquam,suppuratos,orthopnoicos,tabescentibus.Prodest Hypochondriorum hoc est præcordiorum distentionibus,& ad omnem inflationem. Mulieribus menses,& quæ à fœtu corrupto, aut à partu relinquuntur,secundas deducit.Liberat etiam ab affectionibus circa uesicam.* Terebinthinæ drach.viii.styracis.ʒ.vi.myrrhę.ʒ.v. croci,iridis,chalbani,singulorũ.ʒ.iiii.seminis hyoscyami, corticis mãdragoræ, irionis torrefacti opopanacis,singulorum drac.ii.piperis, spumæ nitri,utriusq; drachmam unam:excipe passo.

¶ *Charixenis,facit,peripneumonicis, phthisicis, Anaphoricis, empyicis, hæmoptoicis,ac ueteri tussi.* Myrrhæ,corticis thuris:in alio exẽplari opii,mãdragoræ,sagapeni,seminis hyoscyami albi opopanacis,dictamni cretici,pilularũ marrubii,singulorum drach.iiii. subigito cũ aqua, & in pastillos cogito.Dato ex his obol.iii.ex aquę mulsę cyathis tribus.¶ *Alia Asclepiadæ, qui * Philophysic^9, à naturalium rerum studio,appellatus est,pharmacum accommodatum.* Corticis mãdragoræ,seminis apii,utriusq;.ʒ.quatuor:myrrhæ,croci anisi,seminis dauci,succi rhois rubri,seminis hyoscyami, piperis albi,castorii,sagapeni,opopanacis,singulorũ drachmã.i.excipe melle cocto. Dato pro uiribus.

* *Aliter philosophicus.*

A.l.5.fu.2.t.5 fol.554.b A uiribus.Liquor uero ex quo exhibetur,ſit conueniens affectioni. ¶ *Antidotus† Theſpeſiana,phthiſicis, ſanguinem reiectantibus,ſuppuratis. Facit & ad alias internas affectiones, & præ omnibus cibi appetentiam excitat.* Seminis apii.ʒ.xii.myrrhæ, aniſi,opii,ſingul.ʒ.vii.piperis albi.ʒ.v.petroſelini,nardi,piperis longi,ſingu.ʒ.iiii.caſtorij,floris iunci odorati,croci ſingulorum.ʒ.iij.cinnamomi.ʒ.ii.caſiæ aromaticæ.ʒ.iiii.excipe melle cocto. Dato nucis ponticæ magnitudine ad noctem cũ aquæ cyathis tribus. ¶ *Antidotus Ariſtarchi, compoſitio admiranda,hanc Paulinam appellamus Facit Hæmoptoicis ,tuſsientibus,phthiſicis,ſuppuratis,peripneumonicis, ad conuulſa,rupta,ad ſtomach ſubuerſionem,& bilem uomentes ac ſecernentes,cœliacos,dyſentericos.Facit ad affectiones circa veſicã ſuffocationes vteri,febres per circuitum repetentes, vna hora ante exacerbationẽ exhibita. Facit in malum habitum delapſis,cibum non ſentientibus,& ad lethalia pharmaca,ac plagas venenum iaculantium beſtiarum.* Cinnamomi,coſti,chalbani,caſtorii, ſucci papaueris, piperis nigri & longi, ſtyracis, ſingulorum unciam unam:mellis ſextarium unum:arida tunduntur & cribrantur per anguſtiſſimum cribrum:chalbanũ coquitur cum melle,& ubi diſſolutũ fuerit,mel excolatur,ipſiq; reliqua adduntur, & tunduntur:deinde in pyxidem uitream aut argenteã reponuntur. Vſus eſt ad prædictas affectiones. Datᷣ fabæ ægyptiacæ magnitudine,cũ aquæ mulſæ cyathis duobus,irroratis de

B digito guttis aceti nouem. ¶ *Alia Antonij Muſæ Panacea. Vſus eſt ea* Diotas Iatraliptes. Facit ad eos,qui per circuitum à rigore infeſtantur,delet febres antiquas.ac reliquos morbos. Facit ad tuſsim ueterem,phtiſicos,ſanguinem reiectantes,ſuppuratos, diſpnoicos, conuulſa, rupta, inueteratas inflammationes,ſplenicos,hydropicos inueteratos, cœliacos. Extrahit lapides è renibus,probè cit urinam. Prodeſt omnium reptilium plagæ, & ad lethalia uenena, & ad omnem materiam uenenoſam, ac corruptoriam uim habentem.* Piperis albi aut lõgi.ʒ.viii.ſeminis hyoſcyami albi,cinnamomi,cardamomi, myrrhæ,thuris,ſingulorum.ʒ.xii.opii,croci utriuſque.ʒ.x.ſulfuris uiui.ʒ.vi.coſti, ariſtolochiæ longæ, corticis mandragoræ,aut ipſorum malorum,uel foliorum,euphorbii,ſingulorũ drach.iij.mellis attici cocti quod ſatis eſt. Datur iis,qui per circuitum infeſtantur,magnitudine nucis ponticæ, reliquis pro uiribus. ¶ *Alia Ceruſiana,data eſt à Philippo Tralianis. Huiꝰ uſu phthiſicos,& ſuppuratos liberabat.* Piperis albi,ſucci cyrenaici,ſyriaci,ſucci papaueris,ſingulorum quadrãtem:myrrhæ, croci, ſulfuris uiui,ſeminis hyoſcyami albi,ſingulorum vnciam dimidiã: malorum mandragoræ drac.ii.cardamomi vnc.i.mellis attici libram unã. Datur pro uiribus,ut dictum eſt. Porro alterum exemplar ſic ſcriptum habebat. Piperis quadrantẽ, ſucci cyrenaici vnc.j.ſucci papaueris unc.dimidiam,ſucci ſyriaci vnc.dimidiam, croci vnc.*unam,ſulfuris uiui vnc.dimidiã,myrrhæ

C unciam dimidiam:ſeminis hyoſcyami albi,malorum mandragoræ,utriuſq; drac.ii.cardamomi unc.i.mellis attici lib.i. Datur pro uiribus,ut dictum eſt.

† Al. Theſpiana.
* Al. Diogas.
* Al. dimidiam

De Orthopnœa,ſeu Aſthmate. *CAP. 6.*

A.l.3.f.10.t.2 t.38.f.261.a QVi circa febrem denſe reſpirant,qualiter faciunt,qui uelociter cucurrerunt, ab acceſſione hac medicis Græcis aſthmatici,\& Latinis anheloſi\& appellãtur. Eoſdẽ″ etiam ab alia acceſſione orthopnoicos uocant, propterea quòd thoracis corpus penitus rectum habere coguntur, ob timorem ſuffocationis: quin & ſtratum circa ſupernas partes, ad quas thorax reclinatur, ſibi ipſis erectius faciunt; ne dormientes ſtrangulentur: minus eſt enim quod inſpirãt,quàm pro uſu reſpirationis, quamuis thorax plurimum ipſis dilatetur. Ex quo manifeſtum fit, intrinſecus ipſis coarctationem locorum factam eſſe præter naturam,quam etiã ægri ipſi non obſcuro ſenſu perceptant. Fit equidem & ſuppuratis locorum coarctatio ob coaceruatum inter thoracem & pulmonem humorem. Fit etiam peripneumonicis,ob pulmonis inflãmationem. Reſtant autẽ adhuc duæ affectiones, quæ locorum coarctationem efficiunt in uijs, per quas aer inſpiratur, cum ſane,aut humorum craſſorum, ac uiſcoſorum multitudo pulmonis brõchiis fuerit infarta: aut tumor abſceſſui ſimilis in ipſo conſtiterit. Cæterum curatio ambarũ affectionum aliquid cõ

D mune habet,aliquid priuatum, & alteri tm̃ proprium. Commune quidem utriſq; eſt, ut redundantia humoris affectiones generantis expendatur, & conſumatur. Proprium autem affectioni uiſcoſorum,ac craſſorum humorum,ut per attenuantia,& extergentia pharmaca conſumantur: ei uero, quæ propter tumorem abſceſſui ſimilem contingit, ut per attenuantia,& reſiccantia eadem cõſumptio fiat:quæ curatio rurſus omnibus in profundo corporis abſceſſibus cõis exiſtit. Vini itaque potus ambabus conuenit, tenuis ſubſtantia. Omnis aũt potus modicus ſit in ijs,qui alicubi abſceſſum habent: multus contra in iis, quibus bronchia uiſcoſis, ac craſſis humoribus ſunt obturata. Etenim pharmaca,quæ eiuſmodi ipſorum humores abſtergunt,neceſſario quidẽ tuſſes mouent,non uero facile per ſputum reijcitur,quod abſterſum eſt,ob craſſitudinem uidelicet:quapropter humectatione multa opus habent, quo facile efferatur. Porro quemadmodũ in aliis pharmacis plurimi medici,ſic etiã in iis, quæ ad ambas has affectiones commoda ſunt,delinquunt,indiſcriminatim ipſa tradentes,cum tamen compoſita ſint,quædam pharmaca,alteri affectioni commoda, quædam rurſus alteri, quædam uero ſic ut ad ambas quidem moderate conueniant,uerum nihil operæpretium efficiant. Quare recenſendo pharmaca alicuius pretii à prioribus medicis prodita,indicabo iuxta ſingula,quali facultate prædita ſunt,initio ab iis,quæ Aſclepiades ſcripſit ſecundo Internorum,facto.

Aſchlepiadæ pharmaca ad Dyſpnoicos conſcripta. E

¶ *Eclegma ad dyſpnoicos, Antonij Muſæ.* Aſellorum ſub hydriis naſcentium ſextarium unum in uas fictile cõiicito, & ad prunas torreto: inalbatos aũt terito, ac melle cocto excipito: & ante cibum myſtrum delingendum dato. *Aliud.* Scillæ crudæ ſuccum exprimito, eiq; parem mellis attici menſuram addito, & ad prunas admota coquito. Dato inde ante, & poſt cibũ myſtri menſuram. ¶ *Aliud Charixenis.* Origani. ʒ. viii: comæ thymi, iridis illyricæ, calaminthæ ſiccæ, piperis albi, aniſi torrefacti, ſingulorum tantundem: tundito, & per anguſtiſſimum cribrum concernito, ac melle cocto excipito. Dato nucis ponticæ magnitudinem. *Aliud.* Piperis albi librã i, libyſtici trientem: calaminthæ ſiccæ, aniſi toſti, pulegii ſemen non gerentis, ſingulorum quadrantẽ: ſeminis apii, comæ thymi, utriuſq; unciam unam: excipe melle, & præparato utere, ut prædictum eſt.

¶ *Potio ad Dyſpnoicos, Chariclis pharmacum accommodatum: auxiliatur confeſtim.* Vuæ paſſæ rhodiæ exacinatæ acetabulũ, fœnigræci loti tantundem, aquæ pluuiæ ſextariũ i: coquito donec diſſoluantur, & liquorem excolatũ reponito. Ex hoc præbeto aſſidue, & iuxta ſingulas irritationes cyathi menſuram calefactam. *Alia Potio.* Abrotoni partes duas, vuæ paſſæ pinguis tantundem, ſummitatum rutæ partẽ unã, aquæ pluuialis ſextarios iii: coquito ad tertias, & exprimito liquorem; eiq; mellis vnc. i, addito, rurſusque coquito: ac dato, ut prædictum eſt. ¶ *Catapotium Dyſpnoicis, & Aſthmaticis.* Abrotoni, uirgultorum rutæ, comæ abſinthii, ſingulorum drac. iiii. tuſa & cribrata aceto ſubigito: & catapotia xii. formato. Dato ex aceto mulſo. ¶ *Aliud Nicerati.* Caſtorii, ammoniaci thymiamatis, abrotoni ſingulorum drac. ii. abſinthii, cumini æthiopici, utriuſque. ʒ. i. aceto ſubigito, ac catapotia formato: ac dato ad ciceris magnitudinẽ. ¶ *Pharmacum ex ſulſure viuo Dyſpnoicis.* Aniſi, ſulfuris uiui, utriuſq; quadrantem: ammoniaci thymiamatis, caſtorii, melanthii, ſingulorum. ʒ. iiii. aqua diluta in catapotia cogito: unumq; in aceti mulſi cyath. iij. dato. *Aliud.* Seminis rutæ ſylueſtris. ʒ. iiii: ariſtolochiæ, abrotoni, abſinthii, ammoniaci thymiamatis, ſulfuris uiui, ſingulorum tantundẽ: aceto ſubigito, & catapotia ciceris magnitudinis formato: ex quibus duo cũ aceti mulſi calidi cyathis tribus exhibeto. Hæc oĩa pharmaca ab Aſclepiade conſcripta, iis, qui propriè dyſpnoici, hoc eſt ęgrè ſpirantes, appellantur, cõueniunt. Vocant aũt ſic eos, quibus bronchia pulmonis craſſis, & uiſcoſis humoribus ſunt obfarta: in quibus uelut dixi, ultra hoc ꝙ craſſitudinem, & uiſcoſitatem humorũ neceſſerio ſecamus, atque attenuamus, humiditatem quandam cum pharmacis, tum uictui, adeſſe oportet. At uerò abſceſſus, qui attenuantibus, & reſiccantibus opus habent maxime gaudent aromatum facultatibus: quas omnes oſtendimus tenuium partium eſſe, & reſiccatorias, unà cum hoc ꝙ calfaciant. Quare iis, qui pro- G priæ orthopnoici, & aſthmatici appellantur, pharmaca conuẽiant ſecantia citra calfactionẽ: & ob id maximè eos iuuat acetum ſcylliticum appellatũ, atq; ipſa adeo ſcilla, & acetũ mulſum ex eiuſmodi aceto confectum. Cæterũ aſellorum, ſub hydrijs naſcentiũ meminit inter ea, † ut quiꝫ attenuatoriam, & diſcuſſoriã uim habeant: verum quo conſilio ad uſum ipſorum peruenerit, nõ habeo quod dicã. Quemadmodum aũt in hac affectione uehementer cauendum eſt, ne calfaciamus, propterea ꝙ uiſcoſi, & craſſi humores non ſolum nihil ab his auxilii ſentiunt, ſed ẽt offenduntur: eodem modo ẽt quæ ualde refrigerant uitanda ſunt: omnia. n. craſſefaciunt, & cogunt, ac coagmentant humores, eosq; ęgre eluibiles reddunt. Et ob hanc rem ſanè recte fecerunt, qui eiuſmodi pharmaca compoſuerunt, ꝙ neq; papaueris ſuccum, neq; mandragoræ ſuccum, aut radicis corticem, aut hyoſcyami ſemen, aut cicutæ, aut pſyllij, aut ſemen † lini, admiſcuerunt: & multo magis, ꝙ neq; ex adſtringentibus quippiam pharmacis addiderunt: maxime enim contraria ſunt eiuſmodi affectionibus, ut palam uidetis.

A.l.5.ſu.2.t.5. fol.554.c

A.l.3.f.10.t.1 c.40.fo.261.d

† tanquam.

† Suſpicor abũdare, & ob id expungenda eſſe, ſiquidẽ multum abeſt ut lini ſemen inter ualde refrigerantia, reponatur, cũ potius moderate calidum ſit, atque a Dioſc. uitia pectoris extrahere dicatur; accedit & antiqui interpretis auctoritas, apud quem ea uerba minime leguntur.

Quæ Pharmaca Andromachus ad huiuſcemodi affectiones conſcripſit.

Ad Dyſpnœam. Sulfuris uiui drachmam i, ſeminis rutæ ſylueſtris drach. ii: ariſtolochiæ, abſinthii, ammoniaci thymiamatis, abrotoni, ſingulorum ʒ. iiii. trita cum aceto, ad catapotia magni- H tudine fabæ redige. Dato mane tria, & ueſperi totidem. *Aliud ad Dyſpnœam, vt Alcimius.* Colocynthidis carnis obolos iii, panacis obol. iii, aniſi obolum unum: fac cum aqua catapotia iiii: & reſiccatorum † obol. i. ꝫ præbeto. Præcedente autem die æger ſimplici euacuatorio euacuetur. *Aliud.* Colocynthidis ſeſquidrachmam, iridis illyricæ drach. ii: radicis * opopanacis ʒ. ii. abrotoni drach. unam: nitri drach. i (alii obol. iii) excipe aqua, & redige ad fabę magnitudinem. Dantur catapotia quatuor, & poſt ſemihoræ ſpatiũ datur aquæ mulſæ hemina dimidia. *Aliud.* Sinapis drachmam unam, ſalis communis obol. iii: elaterii obol. iii. alii obol. i. & dimidium: terito cum aqua: fac paſtillos viii: dato alternis diebus cũ hydromelite. *Aliud.* Ammoniaci thymiamatis drach. i, abrotoni drach. ii, ſulfuris uiui drach. i. formato cum aqua paſtillos, & cum aquæ mulſæ cyathis tribus præbeto. ¶ *Aliud ad Orthopnoicos.* Elaterii oboli dimidium, aſellos ex ſterquilinijs. iij, terito ſimul: & dimidium ex aquæ cyatho uno dato. *Aliud vt Philinus ad Anhelos & dyſpnœam.* Cardamomi. ʒ. iii. iridis ſeſquidrachmã, panacis ſeſquidrachmã, caſiæ ſeſquidrachmam, ſtruthii ſeſquidrachmam, ſtyracis. ʒ. ii. thymi ʒ. viii. ſeminis rutæ ſylueſtris drach. viii. abrotoni drachm. viij. ariſtolochiæ clematitidis, ſulfuris uiui, ammoniaci thymiamatis, ſingulorum drachmas viii. cum acri aceto ad cerati craſſitudinẽ redige: præbe fabæ ægyptiæ magnitu-

† Al. τὸ ὅλον. i. totum.

* Al. πανάκος. i. panacis.

dine

A dine ex aquæ cyath.iiii. ¶ *Ad Orthopnœas, ut Apollonius*. Scyllæ partem unam: sulfuris uiui, bituminis, singulorum partem unam. Dantur oboli tres in aceto mulso. ¶ *Ad Orthopnœam, Soficratis*. Opopanacis.ʒ.i, myrrhæ. ʒ. i, piperis grana xl, rutæ fasciculũ quantus duobus digitis apprehẽdi poteſt: ex tritis catapotia xx formato. Dato mane, itẽq; ueſperi unũ, febricitãtibus in aquæ cyathis duobus, aliis ex uino. ¶ *Ad Orthopnœam, Andronici*. Sulfuris uiui obo.iii, ammoniaci thymiamatis.ʒ.i. aniſi, myrrhæ, caſtorii, ſingulorũ.ʒ.ii: cumini ęthiopici.ʒ.i†: cum aqua paſtillos cogito ſcrupulorum trium aut quatuor. Dato ad noctem ex aquæ cyathis duobus. ¶ *Ad Orthopnoicos, tuſsientes, peripneumonicos, tabeſcentes, ægre ſpirantes, hepaticos, ut Eugenius*. Croci.ʒ.viii, miſyos.ʒ.iiii, baccarũ lauri.ʒ. ii: piperis albi, & longi, utriuſque.ʒ.i: opii.ʒ.iii, coſti obol.iiii, terebinthinę obol.v, chalbani obo.iii, ſucci radicis dulcis obo.ii, gummi obol.i, mellis lib.dimidiã. Dato cochleariũ unum cũ aquæ cyathis duobus aut tribus: ſi res urgeat, ante & poſt cibum. ¶ *Ad Orthopnoicos, Valẽtis*. Opopanacis.ʒ.ii, carnis colocynthidis.ʒ.i. Tm̃ datur ad ſummum. ¶ *Aliud * Onetri*. Caſtorii.ʒ.i, ammoniaci thymiamatis.ʒ.ii. Detur dimidium ex aqua mulſa. ¶ *Ad Dyſpnœam, Podanitæ*. Sinapis.ʒ.i, ſalis.ʒ.i, nitri obol.iii: redigito in catapotia viii. Dato ex his duo ad noctem & intermittens diem, † poſtea etiam ſex deinceps dato: ‡ aqua excipe.

† In quibuſdã antiquis codi. additur, ut autẽ ego, pro cumino, melanthij drachmã unam.

** Al. Oneteris.*

† In cod. græci aſteriſco notantur, εἶτα καὶ ἓξ δίδου. in manuſcriptis εἶτα καθεξῆς δίδου. i. poſtea conſequenter dato, id eſt poſt diem dato duo, & ita conſequenter.

B

GAL. DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM LOCALIVM, SIVE SECVNDVM LOCOS LIBER OCTAVVS

ARGVMENTVM LIBRI.

Refert ea Medicamenta, quæ facere ad Ventriculi, ac Hepatis affectiones prodita ſunt.

De pharmacis Stomacho congruis. CAP. I.

QVod ſemper dico, etiam nunc proloquar, nimirum perſuaſum me habere, q̃ difficillimũ ſit ad ueritatem reuocare eos, qui ſectæ alicuius ſeruituti ſe addixerunt. Verum qui prudentes ſunt, ſimulq; ueritatem ſyncere amant, eos
C ſpero cuſtodituros eſſe ea, quæ ueluti iudicandi inſtrumenta nobis à natura data ſunt, ad actionum uitæ cognitionem, experientiam dico, & rationem. Quæ quidem utraque ex æquo quibuſdam conferunt ad artem, quibuſdam uerò alterum altero amplius: & tamen tanquam ſemper ad perfectionem alterum altero opus habeat. Sic ſanè ad reſiduum ſermonis, & doctrinæ huius abſoluendum progrediar. Falſæ etenim opiniones animas hominum præoccupantes, non ſolum ſurdos, ſed & cæcos faciunt, ita ut uidere nequeant, quæ aliis conſpicuè appareant. Quod ipſum uel maximè circa affectiones oris uentris uidere contingit, præſertim cum fuerit inflammatum. Eius enim, itemq; iocineris inflammationes adſtringentium complexu opus habent: ſi namque
A.l.3.f.13.t.4 c.3.fo.300.c per laxatorium medicationis ductum, citra admiſtionem facultatis robur addentis, curentur, periculum incurrunt de ipſa uita. Atque hoc ipſum cum omnes empirici medici per experientiam edocti ſint, & omnes dogmatici in ipſis artis operibus obſeruent, non pauci tamen huius temporis methodici (neque enim de omnibus dico) innumeros quidem ſtomachicos ipſi in † animi deliquium ‡ inducunt, omnes uero hepaticos occidunt: nullum enim ego uidi ſeruatum ex iis, qui in eiuſmodi medicum inciderunt. Quidam tamen ex ipſis quanquam pauci, oleo eos fo-
D uent, in quo abſinthii coma eſt feruefacta, & lanam nardino unguento imbutam obligant. Quidam uero etiam maſtichen chiam, aut aloen admiſcent, aut etiam pro nardino melinum adhibent. In diuitibus uerò mulierculis foliatum, & ſpicatum ab eiſdem appellata unguenta admouent: atq; cum hæc faciunt, laxatorium ductum ſe ſeruare putant, tantũ ſcilicet habent experimenti facultatis pharmacorum. Malim autem ego omnes ſic indoctos eſſe, quàm quòd adſtringentia quæ ſint, ſciant, uſum tamen ipſorum uitent. Quæcunque igitur adſtringentia in fomenta, & cataplaſmata miſceãtur in hepatis, aut oris uentris, quod ſanè, & ſtomachũ uocãt, affectionibus, non eſt præſentis ſermonis explicare. Quæcunq; uero in emplaſtra, & ceratiformia medicamenta, quæ forinſecus imponuntur, commoda ſunt, quæcunq; utiliter deuorantur, hæc ipſa indicabo, ea, quæ inflammatis proſunt primum tradendo, quandoquidem etiã in ipſis ægri maxime perclitãtur. Ceratum igitur quo aſſidue utor, ex aloe, & maſtiche, & cera pontica amara, atq; unguento nardino, cõſtat. Componitur autem hyeme, ad viii. drachmas ceræ, uncia i. menſurali Romana unguenti nardini coniecta: Aeſtate aũt ad vii, eadem unguẽti proportione. Optimum autem unguẽtum eſſe oportet, quale antea, quidem in ſola Laodicea Aſiæ præparabatur: nunc uero ẽt in aliis multis Aſianis urbibus ſimiliter componitur. Cera ſi non pontica amara tibi in promptu ſit, aliam ponticam coniice: & neq; illa præſente, eam, q̃ tyrrhenica appellatur:

** Syncopen.*

si uero neq; hæc adsit, aliam aliquã odoratam & pinguem: si neq; talem habeas, eã quã habere E potes, lotam adde. Liquefiat autem in duplici uase, atq; ita refrigeratũ & erasum ceratum cum tritis reliquis probè permisce, cum aloe uidelicet & mastiche. Sit autẽ utriusq; drach.j, & qñque plus, non tñ ut sesquidrachmam transgrediaris. Quòd si ampliori opus sit adstrictione, nimirum debilitate tanta existente, ut cibũ retinere non possint, omphaciũ pari pondere addatur, ut triũ singulorum drachma sit una, aloes una, mastiches una & tertia omphacii. Cęterũ in cerati pręparatione primum omphacium misceatur, deinde etiam alia his uniantur. At uero quemadmodũ omphacium, sic etiam absinthij succum admisceto qñq; etiam ambo, & tertiũ insuper hypocistidis, & quartum œnanthes: sic autẽ appello uitium syluestrium † germẽ unà cũ floribus, ex quo succedẽtibus diebus uua fit: quin & rhois succum nõ raro admiscui. Sed & cerati nardini copiã augere oportet iuxta ꝓportionem numeri reliquorũ pharmacorum, ita ut si quatuor drachmæ aliarum rerum accumulẽtur, triens sit nardini cerati, sextans quidẽ ceræ, sextans itẽ nardini unguenti, hoc est utriusq; drach.xvi. Porro si inueterata fuerit inflãmatio, & iam obdurata, magis uaria pharmaca adhibere oportet, & quæ ex aromaticis quippiã habeant, ac mollientibus, & discussoriis: quale est quod fit ex meliloto. Est aũt cõpositio ipsius multiformis, propterea ꝙ omnibus iuxta † præcordia inflãmatis conuenit, non magnis adeo drĩjs euarians, ita ut aliqua ipsis F præparatio inflammato hepati sit cõmodior, alia stomacho, aut aluo, aut spleni, aut quibusdam istius loci musculis, quæ oẽs communi descriptione comprehensæ sunt in malagmatum compositionibus. Verum in præsenti loco ea, quæ prioribus medicis ad omnes stomachi affectiones scripta sunt, & nõ solum forinsecus imposita, sed etiam in potu accepta auxiliantur, omnia conscribentur: quædam uero ex ipsis communia sunt etiam affectionibus uentris.

† Additur in aliquibus cod. græcis, ἄνθος ἤ i. florem uel.

† Hypochondria.

Stomachi affectibus sine inflammatione.

Sępenumero iã dictum est, ꝙ medici in more habent, os uentris, ueluti cardian, hoc est cor sic etiam stomachum appellare: uerum quondam frequentior cardiæ appellatio: nunc autem ab ea adhuc restãt, cardioſſ(e)n, id est corde dolere, & cardialgia, idest cordis dolor: quibus uocibus non cordis, sed oris uentris, dolores significantur. Particulam aũt ipsam stomachum uocant æquiuocè cum illa particula, quæ cibum ex ore in* ipsam defert. Scripserunt igitur priores medici pharmaca ad affectiones in ipso, cùm alias, tum subuersiones ab ipsis appellatas; uidẽtur aũt sic uocare, tum appetitus perditionẽ, tum nauseosas dispositiones, in quibus aliqñ quidẽ uomitus contingunt. Fiunt autẽ & morsus quidam in ipso, quemadmodum ẽt magnæ famis, & anxiosæ affectiones. In quibus omnibus cõis quidam adstringentium pharmacorum usus inuentus est: G admista autem sunt plerisq; ipsorum calfacientia & reficcantia. Fiunt, & aliæ affectiones rariores, humectantibus, aut refrigerantibus, aut utrisq; simul, opus habentes. Cæterum qui ab experientia citra rationalem methodum auxilia inueniunt, merito ea, quæ sæpe iuuerunt, in memoriam reuocant, & in usum conuertunt: eorum.n. quæ sæpe eodem modo facere uisa sunt, obseruationem & memoriam, suam ipsorum experientiã esse aiunt. Quemadmodum autem in ore uentris, sic etiam circa ipsum totum, singulaq; intestina, & ut comprehensim dicam, circa omnẽ corporis particulam, eædem intemperaturæ obortæ, actiones similariũ partium offendunt; quas si quis nõ esse morbos ipsarum credet, nihil circa cognitionem efficiet, qua ignorata, neq; curationem inueniet. Habent autem non modicam coniecturam cognitiones ipsæ affectuum in profundo corporis consistentiũ: & ob id utilissima medicæ artis pars est, quæ cognitionẽ docet eiusmodi affectionum: quas neq; qđ primæ & maximæ sunt, pleriq; ex uulgo medici sciunt: quare merito neq; cognitionem ipsam, neq; curationẽ inuestigarunt. Coguntur igitur, etiam si dogmatici sint, † in rationalibus methodis ad solam experientiam peruenire: ut iuste miremur qđ, cùm absq; febre, & inflãmatione abscessuque, & ulceratione quispiã debiliter concoquat, aut penitꝰ non concoquat, promissione facta se inuenturos curationem, quærant an cõtritione ciborũ cõcoctio fiat: & deinde ubi hoc ut maximũ inuenerint, edulia quæ facile conterantur exhibẽt, neq; H quod promptissimum est intelligentes: quod etiam quispiam rei medicæ rudis, aliàs autem prudens uir me interrogauit: Quomodo prodest scire per contritionem ciborum fieri cõcoctionẽ ad hoc, ut quis affectionem uentris sanet, in qua debilitatur ad concoctionem ciborũ? cum nõ per exhibitionem alimẽtorum, quæ facile cõterantur curatio fiat, sed læsio tantũ euitetur, uelut etiam per paucũ alimentum ac inediam. Quemadmodum enim qui inediã perfert, in concoctionis quidem debilitatem nõ incurrit, non tamen ab affectione hoc modo curatur: sic neq; qui in cibo accipit ea, quæ in totũ nulla cõtritione opus habent: quale est lac, ptisanæ succus, & sorbitiones ex alica. Hæc quidem igitur in libris De curandi methodo sufficienter tradita sunt, & non obscurum est, præsentem doctrinam utilem esse iis, qui se in illis præexercuerunt. Quemadmodum autem in aliis, quæ prius tradidi, reuocatis in memoriam singulis illic mihi præmonstratis capitibus, ad pharmacorum compositionem progressus sum sic etiam nunc faciam. Cum octo sint in singulis partibus corporis intẽperaturæ, atq; hæ oẽs, aut circa solas nudas qualitates, aut cum alicuius humoris complexu fiant, intemperiem quidem siccam humectare oportet, humidam autem siccare: sic & calidam refrigerare, frigidam calfacere: similiter uerò etiam compositas

* Legitur in antiquis αὐτόν. i. ipsum, i. os uentris.

† Cod. manuscripti græci habent τὰς λογικὰς ἀφέντες μεθόδους. i. rationales methodos prætermittendo, ad solam &c.

A tas intẽperaturas aut calfacere & ſiccare, aut humectare & calfacere, aut refrigerare & humecta re, aut ſiccare & refrigerare oportet. Qñ uero uelut dixi, plurimæ intemperaturæ hominibus ex redundantia humorum magis, q̃ ex inopia fiunt, pharmaca reſiccãtia pleroſq; magis iuuant. At uero cum reſiccãtia partim quidem adſtringant cogendo, ac adſtringendo ſubſtantiam eorum quæ contingunt: partim uerò diſcutiant, & in hoc ſubſtantiã ipſorum diſſoluant: ob hoc ipſum ſanè plures ſunt, qui adſtringentibus indigent: uerũ ſi humida intemperies cũ frigiditate fiat, læ duntur qui per ſola adſtringentia curantur, quæ frigidæ facultatis exiſtunt. Quapropter merito plurima pharmaca per experientiam inuenta, ex miſta materia componuntur, adſtringente ui- delicet, & calfaciẽte. Verum ipſorum differẽtiam cognoſces, ſi ſimplicium pharmacorum facul tatem memoria tenueris. Dictum.n.iam mihi ſæpe eſt, neminẽ poſſe rationabiliter, & ſecundum methodum uti his, quæ in hoc opere cõſcripta ſunt, ſi non memoria teneat, quæ in duobus ope ribus, ante hoc opus editis prodita ſunt, de ſimplicium pharmacorum facultate, & curandi me thodo, dico. Quidam.n.abſq; diſcrimine pharmaca ad eiuſmodi affectiones ſtomachi, & uẽtris conſcripſerunt; quidam uero aliqua diſcrimina attigerunt à ſymptomatis, id eſt accidentibus, quæ omnibus apparent. Quò igitur & uos cognoſcere ſciatis facultates uniuſcuiuſque pharma B ci per experientiam longam approbati, etiam ſi non inueneritis differentias affectionũ, in qui- bus conueniunt, adſcriptas, primum quidem ea, quæ Andromachus prodidit, adſcribam: dein- de, quæ Aſclepiades: & poſt hæc ſi ita uidebitur, etiam alia quædam.

Confectiones Stomachicæ Andromachi. CAP. 2.

ANdromachus poſt quam præſcripſit, Stomachicæ, poſt hanc præſcriptionẽ, ſic auſpicatur. ¶ *Ad Stomachicos Hiera, qua utor.* Et deinceps totam eius compoſitionem adſcribit in hunc modum. Floris iunci odorati, xylobalſami, maſtiches, croci nardi indicæ, aſari, cinnamomi, ſin- gulorum. ℥.vi: aloes lotæ. ℥.c: ſimul trita repone. Præbe ieiunis cochlearia duo, alij unũ præbent cum aquæ frigidæ cyathis quatuor, aut calidæ. Hæc quidẽ Andromachus ſcripſit, neq; quos ſto machicos nominet oſtendens, ac declarans: neq; an omnibus ipſis hoc pharmacum conueniat, an pluribus. Itaq; id mihi neceſſariũ eſt dicere: cum ex iis, qui ſtomachici dicuntur, aliqui quidem ſtatim magnopere ex prædictæ hieræ uſu iuuentur, aliqui uerò lædantur. pleriq; quidem uulgo homines eos, qui appetẽtiam perdiderunt, ita uocant: & quibus poſt acceptum cibum uentris os grauatur, atq; opprimitur, & quandã ægre tolerabilem anxietatem habet. Appellant eodem mo do etiã illos, quibus nauſea contingit, & maxime ſi ad uomitum impellat: & ad huc magis ſi ſimul C cibi corrumpantur, quandoq; acidi, qñq; nidoroſi facti, qñq; ẽt aliam uitiatam qualitatem ade- pti. Et præ his omnibus, adhuc magis illos ſtomachicos nominant, quibus ructus eiuſmodi cum moleſtia quadam & anxietate, ac ſubuerſione contingunt ſepe, cum nondum cibum acceperũt. Quin etiam ſi per plurimum tempus cibi in ore uẽtris morentur grauantes, & uix deſcendentes, hos itidem ſtomachicos appellant. Alios item appetitum caninum appellatum habentes, ut & plurima edant, & maxime grauati paulo poſt reuomant, ſimiliter uocant. Alios rurſus, qui forti ter exoluuntur, ubi diutius inediam pertulerint: &, ſi non citius cibum accipiant, in ore uentris morſus percipiũt. eodem modo ſtomachicos uocãt. Horum ipſorum uero aliqui facile nauſeoſi fiunt, {niſi} citius potum, ac cibum acceptent. Itaq; qui ſecundum naturalem methodum auxilia inueſtigat, ad affectionis inquiſitionẽ procedit: qua inuenta, abundaturum ſe ſperat propriis ipſi auxilijs. Qui uero per ſolam experientiã auxilia accumulat, ipſe ſuã fortuitam occaſionem expe ctat, & à prioribus tradita relegit. Cum uero plurima ab ipſis indiſcriminatim prodita ſint, & in pleriſq; etiã inter ſe differant, ac diſſentiant, merito ẽt ipſe alias aliud ſentit, maxime ubi ab ip- ſis auxiliis aliqñ quidem iuuari ſtomachicos uidet, aliqñ uero lædi: Quẽadmodum in propoſita hiera contingere ſolet: quã quidem oẽs, qui nunc Romæ medicantur, picrã, hoc eſt amaram, no D minant, quãdoquidem Hieræ appellationẽ pharmaco ex colocynthide, id eſt, ex cucurbita ſyl- ueſtri, cenſuerint adſcribendam. Verum qui ante nos Romæ medicinam exercuerunt, ambo ea pharmaca hieras appellarunt, & diſtinctionis gratia, alteri ex colocynthide, alteri ex aloe appo ſitionem addiderunt, ſic ſcribentes: Hiera ex colocynthide: Hiera ex aloe. Hiera itaq; ex aloe du pliciter præparatur, ab aliquibus, uelut Andromachus deſcribit, ad centum aloes drach. ſingulo rum aliorũ drachmis ſex admiſtis: ab aliquibus uerò non ſex, ſed octo. Quidam uero in octogin- ta aloes drachmas, ſex aliorum addunt. Plurimi aũt ad pharmaca, quæ aloe miſcentur, & ſex nu mero ſunt, ẽt florem iunci odorati apponunt. At uerò ipſam aloen Andromachus quidem lotã, aliqui uero ex aliis etiam ſic, aliqui uerò illotã adiiciunt. Verum noſſe operæpretium eſt ad uen tris ſubductionẽ illotam aloen aptiorẽ eſſe: multum uero de medicamẽtaria ui deponere lotã, quã ẽt febricitantibus dare aliquis audeat, ſi non uehemens, ſed ualde debilis, ſit febris. Quidã uero ẽt ex illota aloe pharmacum multis ſic febricitantibus exhibuerunt, deindeq; cũ nihil ma- nifeſte læſiſſent, in aliis rurſus magnam experti ſunt cladẽ. Infeſtiſſima eſt.n. aloe, etiam lota, iis qui citra uitiatos humores ex intẽperie calida, & ſicca affliguntur. Proximam ab his cladẽ perci piunt, qui ſiccã intẽperiẽ hñt cũ frigiditate implicata: & in uniuerſum qui ex ſola qualitate par- ticulã aliquã affectã, ac læſam habent. Etenim in humoribus intẽperaturæ, pharmacis ipſas eua

A.l.5.fu.2.t.6 fol.554.g

A.l.3.f.13.t.1 c.24.f.289.d

cuantibus egent: quæ uero abſque his conſiſtunt,penitus in tabē deueniunt ex pharmaci huius E
ex aloe conſtantis uſu. Itaq; ubi humiditas uitiata tunicas uentris perrigat. Picra ex aloe utilis
eſt expurgans humiditatem: o ı̄no autem ſic affectis acceſſio nauſeæ plus,aut minus adeſt. Eua-
cuatio,igitur affligentis humoris per ſolā aloen contingit, quæ purgatoriam uim non fortē ha-
bet,ſed ut ea,quæ circa aluum ſunt,quæ etiā contingit,purgare poſſit. Et ſi aliquando ampliori
pondere exhibeatur,uſq; ad locos circa hepar conſcendit:non tamen totius corporis purgato-
ria aloe exiſtit.Cæterum ex iis,quæ ei admiſcentur,maſtiche,ut ſtomacho cōmodat & odora,&
quæ medicamentariam aloes uim frangere queat,admiſcetur.Cinnamomum uerò eadem gra-
tia:& propterea ꝙ tenuiſſimarum partium, ut aperire uentris meatus poſſit,extergereq́ue ac at-
tenuare, ſi quid uiſcoſum aut craſſum in humoribus feratur:craſſos enim humores,ob purgato-
riæ facultatis imbecillitatem,aloe trahere non poteſt. Quapropter bilioſarū uētris affectionum
optimum pharmacū eſt, adeo ut in uno die ſæpe multos ſtomacho,ita affectos credita ſit perſa-
naſſe.Iuuat autē,& hos,& alios omnes affectus ex uitiatis humoribus ortos cinnamomum admi
ſtū,utpote quod alterantem habet facultatē uitioſarum qualitatum in id,quod ſecundum naturā,
habet. Quare ſcire oportet affectiones in humoribus uitiatis circa uentrē, & ſtomachum,maxi-
me per medicamenta ex aloe iuuari:in maximū uerò detrimētum peruenire ex adſtringentium F
eduliorū,potuum,ac pharmacorum uſu:quemadmodum uice uerſa,in quibus humiditas multa,
& uelut mador quiſpiā eſt circa affectā partē,citra uitiatos humores,qui ipſe ſola quantitate,&
copia affligat,& uelut irriguū uentris os reddat,utiliſſimus adſtringentium eduliorum, potuum,
ac pharmacorum uſus exiſtit,languida nimirum,& exoluta tunc reddita affecta particula ad mo
dum laxatorum articulorū:in quibus ipſis etiā adſtringentium uſus corrigit affectionem. Cæte-
rum picra confectio(de hac enim nobis ſermo eſt)uelut cinnamomum,ſic etiā alia partim,ut ſto
macho commoda,partim ut tenuium partium,& extergentia, aſſumit:quæ robore quidem mul-
tum à cinnamomo deficiunt,idem uero facultatis genus habent.Secundum à præſcripta cōpo- A.l.5.fu.1.t.2
ſitione Andromachus,ſic ad uerbum tradidit. *Aliud ut Lampon Peluſiota.* Cinnamomi, calami fol. 532.g
aromatici,caſiæ nigræ,xylobalſami,floris iunci odorati,palmæ elates,ſingulorum quadrantē,
alii unciā unam:omnia in craſſas partes tuſa in ollam nouā coniice:& aquæ pluuiæ ſextariis tri-
bus infuſis,donec dimidiū ſuperſit coque,& excola:& accepta aloes indicæ libra una,aquā plu
uiā ſufficientem ſuperfundito:& ſub caniculę ęſtus donec reſiccetur tertio: atq; ubi primum per
hanc aquā aloen ipſam edulcaris,poſtea eam,q̄ ab aromatis excolata eſt,aquam affundito,& in
Sole, donec reſiccetur, terito: indeq; trita hæc quæ ſequuntur admiſceto:croci,myrrhæ,maſti- G
ches,ſingulorum quadrantē,alii vnciā i:conterito ſimul omnia,& reſicca reponito:atque in po-
tionibus ad conuulſa,rupta,plagas internarum partium,incipientes laterum dolores utitor: itē
ad inflatos,dolentes ſtomachū,tarde cōcoquentes,reiectantes ſanguinē,& iſchiadicos. Datur
ad ſummmum obolus unus,aut duo,ex aquæ cyatho uno:reliquis pro uiribus præbeto.In uulne
ribus & inflāmationibus, dilutum aceto mulſo utiliter imponitur: in oculorum inflammationi-
bus ſucco mentæ, aut calaminthæ, aut ſolani, aut alicuius conſimilis:In podicis inflammationi-
bus cum roſaceo,aut uino aminæo. Vtere ēt in unguiū abſceſſibus,paronychias Græci uocant,
ſicco, ſuperne linamento cū roſaceo impoſito:Et ad ſanguinis eruptiones ſicco cū aceto.Et ad
cruſtas in ore,ex paſſo gargariſſandum dato. Hoc pharmacum quod Peluſiotæ Lamponis eſſe
ait,ad multas affectiones cōmodum eſt,polychreſta,ob id,talia Græci appellant:de quibus etiā
ante aliquid dictum eſt, ꝙ uidelicet deficiant ab ijs,quæ unū quoddam optime faciunt,ob multi
tudinē eorum,quæ promittunt.Apparantur autem cum unum habere uiginti affectionibus con-
gruum malumus,ſi tot numero alia: cum tñ ad ſingulas affectiones,unū aliquod deſtinatum eo,
quod ad plures paratum eſt,melius exiſtat. Facultas aūt ipſius per quā in prædictis efficax eſt,te-
nuium partiū exiſtit, & calfactoria,ſecans, extergens, & aperiens, & ob id diſcuſſoria redundan H
tium in quibuſdam partibus feroſorum ſuccorum ac humorum. Et propterea etiam prædictis in
ſermone affectibus conuenit, diſcutiens, ut dixi, uitioſos & feroſos ſuccos, ac humores affecta-
rum partium,Quare ēt prædictas alui affectiones, in quibus picra confectio moderatam purga
tionē operatur,curauerit per modicā reſiccationem,non per coaceruatā euacuationem.Præſtā
tior igitur eſt ad huiuſmodi affectus picra compō prima deſcripta. Tertium poſt prædicta phar-
macum Andromachus ſic deſcripſit. *Ad Stomachicos,& cœliacos paſtillus amarus,mollit aluum,*
facit ad ſomnum. Eſt autem ex libris Aphrodæ. Facit & ad ueſicam,& coli affectus. Seminis apii.3.
vi,aniſi drach.ſex,piperis albi ſeſquidrachmam, caſtorii drach.duas,myrrhæ ſeſquidrachmā,
nardi celticæ floris ſeſquidrachmam,opii ſeſquidrachmam,cinnamomi ſeſquidrachmam, co-
mæ abſinthii,drachmas tres,aloes obolos tres,maſtiches drachmam unam: cum aqua paſtillos
formato triobolares aut drachmales, & dato cū aquæ cyathis tribus.Neq; in hoc pharmaco ad
ſcripſit Andromachus, quos nam ſtomachicos dicat ex iis, qui quidpiam patiuntur: uerum ex
eo quòd compoſitioni additum eſt opium, manifeſtum fit, compoſitorem huius pharmaci in-
tentionem ſuam eo direxiſſe, ut reſiccatorium ſimul & doloris ſedatorium pharmacum effice-
ret,ſomnumq́; aliquem induceret, non tamen contentioſe cōtra unam aliquam ex prædictis af

A fectionibus instando, quo videlicet breui ipsam excideret. Quartum deinde pharmacum Andromachus scripsit, neq; ad unã aliquã affectionẽ contentiose compositum, neq; ad multas moderate. Habet descriptio hoc modo. *Ad Stomachicos Hiera Antipatri.* Aloes bonæ. ʒ. quatuor, masticheſ. ʒ. duas, asari drach. quatuor: rosarum siccarum, iunci odorati, mei, phu, casiæ, singulorum semiunciam. Vtere arido trito quemadmodum in hiera ex aloe. Quintum post hæc pharmacum, quod ex plantaginis succo præparatur, & ipsum Apollonii esse ait, tale est. Succi plantaginis aridi drach. tres, mastiches, ʒ. duas, myrrhæ. ʒ. i, mentæ. ʒ. i, zingiberis. ʒ. unam. Videtur mihi Apollonius hanc compositionem experimento cognouisse in stomacho calidiorem affectionem habente, atque ita ipsam indiscriminatim extulisse, non potentem frigidis affectionibus conuenire: refrigeratorius enim est plantaginis succus. Porro, quæ sequitur uidetur mihi composita esse ab eodem autore, in prioris usu successum non sentiente, & recognoscẽte pharmacum refrigeratorium se effecisse, & ob id castorii modicum, & aloes quippiam apponente, quæ euacuare potest: & mastichen, ut stomacho commodam: ac crocum, & myrrham, ut quæ concoquere queant. Quapropter neque hoc, neque præcedẽs pharmacum adhibuerim in stomachica affectione, cũ nullam probe curare possint, præterquàm multum calidam. Scripsit de

B ea hoc modo. Succi plantaginis sicci. ʒ. x, aloes Indicæ. ʒ. i, mastiches. ʒ. i, croci obolos duos, opii obolos tres, castorii obolos tres, myrrhæ. ʒ. i: formato ad magnitudinem ciceris. Similiter autem neque consequenter scriptum citra discrimen recte quis adhibuerit in alia affectione, q̃, quæ moderata siccatione, & adstrictione opus habeat, in humoribus quidem modicis, qualitate uero non uitiatis: componitur. n. ex succino, & mastiche, sic ipso Andromacho prodente. Succini: mastiches chiæ. Succini plus coniice. Dato cochlearium unum ex aqua tritum. Cæterum quod sequitur pharmacum, hac descriptione, Stomachica Galli, affectioni, quæ calfieri, & siccari postulat, utilis existit, ex fœniculo, aceto, & melle constans, quod ipsum Andromachus his uerbis tradidit. *Stomachica Galli.* Corticis radicis fœniculi libræ dimidium, aceti acris sextariũ, unum eiusq; dimidium, aloes quadrantem, mellis attici libram i. Radices lotas ad triduum aceto macerato, deinde coquito: atque ubi coctæ fuerint, expressas proiicito, & affuso ad acetum melle simul coquito: deinde aloen inspergito: & cochlearia tria cum aqua dato. Alcetius sophista ad hanc descriptionem addidit rutæ, & apii, semina gerentium, utriusq; manipulum, iubens cum radicibus macerari, ac coqui: & aceti † sextarium dimidium, ℥ & mellis libras duas cõiicit; † Quidã legunt, sextarios sex. atq; hanc laudat. Post præscripta pharmaca Andromachus sic ait. *Stomachica, vt Nicostratus.*

C Succini, mastiches chiæ puræ, iridis illyricæ, singulorum triẽtem: floris rosarum sextantem. Dato aridi triti cochlearia duo, cum aqua lactosa: statim. n. dolorem leuat. Reponatur in corneo uase. Et hoc pharmacum palàm est adstringentius quodammodo esse: optatq; affectionem humidiorẽ in humoribus non multis, neq; ualde mordacibus: in quibus sane experimentum pharmaci fecisse eius authorẽ opinor: aut certe assiduo eius usu ægrum a dolore leuasse, atque inde uniuersalem pronunciationem ipsi apposuisse, ꝙ uidelicet statim ægrum dolore leuet, cum non possit id in multis præstare. Postremum deinceps pharmacum ab Andromacho scriptũ hoc modo est. *Ad Stomachicos.* Corticis radicis fœniculi drachmas duas, uini cyathos tres, coquito ad tertias, ut vnus cyathus supersit: ac totum præbeto. Et hoc ex calfacientibus est, opusq; habet affectione, quæ calfieri exoptat.

Stomachica pharmaca ab Asclepiade in primo Internorum conscripta. CAP. 3.

ASclepiades porrò de Stomachicis scripturus, de ipsis sic ordit: Ad stomachi subuersiones. Quas uerò subuersiones dicat, non manifeste indicauit. Põt enim, & appetitus perditionẽ ita appellare. Potest ẽt nauseosas affectiones ab accepto cibo fientes: aliquando enim hoc unũ solum symptoma accedit accepto cibo, ut si paulo fortiori motu moueantur, statim uomãt: ap-

D pellant igitur aliqui ẽt tales stomachicos, & stomachũ ipsis supinũ reddi aiũt. Sequitur aũt hoc symptoma qñq; ad solã oris uentris debilitatem, ꝙ cibos amplecti, eisq; obuolui non potest, uelut tota uentris amplitudo solet. Qñq; uerò, & cum uitiatæ alicuius modicæ tñ humiditatis cõplexu: etenim multa, quemadmodum ẽt ualde uitiata etiam citra cibum, nauseam efficit. Cæterum, quæ a multis vulgo supinitas stomachi appellatur, contingit quidem iuxta intemperiem quãcunq; tandem citra uitiatos humores. Fit ẽt per humiditatẽ multam quidem, nõ tñ malignæ qualitatis: irriguus. n. stomachus per largam humectationem similiter, ut ligamenta neruorum, laxatur. Facillime itaq; curabilis hæc est affectio ex oĩbus fere aliis, pharmacis indigẽs, quæ siccare humiditatem, & coagmentare & constringere laxatum corpus, ualent. Vbi igitur per profundum fuerit extenta humiditas, crassaque sit, & uiscosa, opus est mistura pharmaci attenuatorii, & si ita dicere libeat, perrosiui, quale est acetum, & acetum mulsum. Si uero neq; talis sit humiditas, neq; in altũ extenta, adstringentia sola suffecerint ad curationẽ. Propositũ igitur in sermone pharmacũ non moderatarũ supinitatũ, sed fortiorũ, est curatiuum: esset autẽ & moderatarum sanatiuũ, si adstringentia sola quis misceret, aut ẽt ex calfacientibus quippiam, si frigidã esse affectionem sentiret. Sufficiens autem signum est frigidæ affectionis, si æger se non sitire ꝑcipiat: ubi enim neque siticulosus fuerit, neque ardorem senserit in ore ventris, palàm est affe-

A. l. 5. f. 1. c. 1 fol. 532. g

A. l. 3. f. 13. t. 1 c. 31. f. 288. h

ctionẽ non calidam esse. Idonea itaq; sunt ad huiusmodi ventris affectus quatuor pharmaca ab E
Asclepiade conscripta, quæ etiã ego nunc scribam, ipsius Asclepiadæ, & verbis, & ordine serua
tis. *Ad Stomachi subuersiones.* Nucleorum mali punici acidi tusorum succi sextarios tres, succi
mentæ sextarium unum, mellis attici sextarium unum, in vas fictile conijcito, ac coquito assi-
due agitando: & ubi densata fuerint, ab igne ablata reponito. Tempore usus dato mystrũ unum
aut duos ante cibum. *Aliud, facit ad Dysentericos, & vomentes cibum.* Radicis mali cotoneæ li-
bram unam, uini myrtei sextarios tres, coquito ad tertias: deinde exprimito liquorem, & mel-
lis attici sesquilibram addito: rursusque coquito assidue mouendo. Dato ex reposito uelut di-
ctum est. *Confectio ex fructibus, facit ad stomachi subuersionem, Cœliacos, & Dysentericos.* Mala co-
* Aliter xij. tonea numero * decẽ, sorba numero quinquaginta, mespila quinquaginta, rhois rubri sextariũ
vnum, aquæ congios septẽ. Fructus tusos, & in aquam coniectos diligẽter coquito: & ubi disso-
luti fuerint, liquorem exprimito: ac rursus coquito eiecto eo, quod ex fructibus instar palearum
exuccum reliquum est: cum uero tertia pars liquoris superfuerit, mellis attici libras quatuor ad-
dito, & ad prunas assidue agitando coquito, ac spissata reponito. Vsus ostẽsus est. *Aliud pharma
cum.* Sorborum maturorum sextarium vnum, baccarum myrti nigrarum sextarium unũ, rhois
syriaci sextarium unum, prunorum syluestrium sextarium unum, mespilorum sextarium vnum, F
phęnicobalanorum Thebaicorum libras duas, mala cotonea decem, mala punica integra vna
cũ nucleis decem, musti aminęi sextarios xlviii. Præpara pro consuetudine, & expressum liquo-
rem rursus diligenter coque, donec spissetur. Vtere ut dictum est. Porrò post præscriptas confe-
ctiones quintam scripsit Asclepiades hoc modo. *Catapotia ad stomachi subuersiones, Origeniæ, bo-
na, & valde probata.* Florum rosarum. ʒ. viii, baccarum myrti nigræ exacinatarum acetabulum,
seminis hyoscyami acetabuli dimidium. Terito simul diligenter, sufficiente protropo paulatim
instillato: deinde his palmularum passarum, patetos Græci uocant, decem numero, carnẽ addi
to: & ex contritis catapotia ciceris magnitudine formato: & tres aut quatuor cum aquæ mulsæ
veteris dilutæ cyath. ii, exhibeto. Et hoc pharmacum in ijsdem affectionibus commodum est,
in quibus quatuor præscripta. Voluit autem author huius pharmaci per seminis hyoscyami mi-
sturam, doloris sedationem & somnum inducere una cum resiccatione. Manifestum est aũt re-
frigeratorium quippiam hyoscyami semen habere, uelut etiam papaueris semen habet: quare
ad calidos affectus facit. Simile præscripto pharmacum deinceps proditum ab ipso est his uer-
bis: Rosarum recentiũ desectis unguibus. ʒ. viii, seminis papaueris albi. ʒ. quatuor, seminis hyo-
scyami. ʒ. duas, aloes obo. iii, asari obo. iii: cum aqua diluta in pilulas redigito, & ciceris magni- G
tudinem præbeto. Septimum post prędicta pharmacum Asclepiades scripsit, apposito discrimi
ne a symptomate palàm apparente: ait enim, ardori stomachi ipsum conuenire, & ꝓpea Adi-
pson. i. sitim extinguens, appellat, compositionem ipsius sic tradens. *Ad Ardorem stomachi Adi-
pson catapotium.* Seminis cucumeris satiui. ʒ. octo, seminis portulacæ. ʒ. octo, tragacanthæ drach.
quatuor. Tragacantham ouorum crudorum recẽtium candido dissolue, & probe tritis aliis ad-
de: & ex mistis catapotia forma, eaq; in umbra resicca: atque unum sub lingua tenendum præ-
bæ, ac liquorẽ inde solutum deuorare iube. Quin, & quod postea sequitur, refrigerat, ac corro-
borat stomachum madore prægnãtem, & qui humidam, ac calidam affectionem hẽt. Scribit au
tem de ipso Asclepiades hæc uerba. ¶ *Aliud, facit ad stomachi subuersionem, maxime commodum
est ardorem multum perferentibus, & qui stomacho exuruntur.* Foliorum rosarum uiridium drach.
sex, glycyrhizæ. ʒ. quatuor, nardi indicæ drachma quatuor. Excipe uino dulci, aut protropo,
& redige in catapotia: ex quibus unum sub lingua tenendum præbe: aut ciceris magnitudinem
cum frigida aqua dissolue, & in potu exhibe. Nonum deinceps pharmacum Asclepiades scripsit
hoc modo. *Ad singultum, & stomachi debilitatem, & cibi reiectionem.* Reiectio itaque, hoc est vo-
mitus ex genere est supinitatum. Quando enim os uentris fortiter afficitur, hoc autem uelut di- H
xi, ob uitiosos humores, quos uenter abrumpere conatus, propter debilitatem nauseæ sympto-
ma perpetitur, atque hanc etiam tum ante acceptionem cibi, tum post ingestũ cibum, ob extre-
mam debilitatem perfert. Supinitates igitur ex uitiatis humoribus obortas picra confectio, quã
celerrime curat, nempe uitiatos humores expurgans. Vomitus uero ob imbecillitatem graua-
ti stomachi oborti curantur per intemperaturæ correctionem. Non parum sæpe contingit etiã
non solum stomachum, sed & uentrem, ob debilitatem ferre nõ posse ciborum onus, atq; ideo
reijcere, aliquando quidem ad infernam partem, ubi illis robustior sit stomachus: aliquando ue
ro sursum ob stomachi imbecillitatem, quando sane hic debilior fuerit infernis partibus. Hoc
itaq; uomitus symptoma unum quidem est, sequitur autem ad multas affectiones diuersam me-
delam exigentes. Similiter & singultus stomacho interdum ob frigiditatem, aut repletionem ac
cidit: interdum ob mordacitatem humorũ acrium, & medicamentaria qualitate præditorum.
Impossibile itaque est pharmacum inuenire omnibus dictis affectionibus aptum. Cæterum
quæ deinceps scripsit Asclepiades duo pharmaca, ostensa sunt substantiam habere multum ab
humana natura diuersam, quæ ipsa maxime omnium inter reliquas corporis partes stomachus
non fert ob excellentiam sensus, qua præditus existit. Magnopere igitur affligitur stomachus

etiam

A etiam vbi ex ſtomaticis pharmacis, quippiã in ipſum fuerit præterlapſum, maxime quę atramẽ tum ſutorium, aut tale quid, in ſe hñt. Quod.n. ex fructibus conſtat, ex comeſtili materia compoſitum eſt: uerum atramentum ſutorium contrariæ penitus homini naturæ eſt: quemadmodum ẽt mandragora. Fugienda itaq; ſunt hæc duo pharmaca ex chryſobalano, & radicis mãdragoræ cortice compoſita: apponã tñ ẽt ipſorum cõpoſitionẽ. Et prioris quidem deſcriptio hæc eſt. Chryſobalani libram i, maſtiches chiæ libræ dimidium, corticis radicis mandragoræ quadrantẽ: tuſa, & cribrata excipe mentæ ſucco, & redige in catapotia. Da inde obolos tres cum aquæ frigidæ cyathis tribus. Poſterioris aũt deſcriptio hæc eſt. Maſtiches chiæ lib. i, tragacanthæ albę lib. unam, corticis radicis mandragoræ ſextantem: tuſa, & cribrata reponito. Vſu exigente, dato cochlearium inſperſum aquæ frigidæ cyatho uni. Poſt præſcriptas cõfectiones Aſclepiades ſic ſcripſit. Ad uoluuloſas ſtomachi ſubuerſiones. Conie&ctarit quiſpiã, ipſum uoluuloſas appellare fortes: quemadmodum.n. in uoluulis ſubuerſiones fiunt cum magna contentione, & uiolentia, adeo ut ſtercus ẽt euomant, ſic ẽt alios uomitus concitatos quis appellare voluuloſos poſſit: ſequuntur autẽ hmõi uomitus, ubi affectæ partes a medicatis ſeroſis humoribus magnopere fuerint afflictæ: ſi uero etiã imbecilliores fuerint, duplicatur malum. Erit itaq; ob id curationis ſco-

A.l. 1.f.4.ca. 5.fol.74.g

B pus, ut ſimul ad affectas partes" odoratas qualitates opponamus, quales aromatum ſunt, & quorundã ſeminum in ciborum uſum uenientiũ, uelut eſt aniſum, apium, daucus, cuminum, & ſeſeli. Iuxta hanc itaque rationem Hippocrates in pleuriticis purgatiuum exhibens medicamentum, miſceri aliquid ex his iuſſit, ſic ſcribens: ‖ Si uero ſub ſepto tranſuerſo ſit dolor, & ad clauiculam non ſe extendat, mollire uentrem oportet ueratro nigro, aut peplio: ad ueratrum quidem dauco, aut ſeſelide, aut cumino, aut aniſo, aut alio quopiam odorato addito. Apparet.n. ꝙ in his miſcendis maxime odorem ipſorum reſpiciat, quo medicamentariã uim, quæ hominis naturæ cõtraria eſt, mitiget, & obtundat: quemadmodum.n. graueolentia oĩa ſtomachum ſubuertere ſolent, ſic odorata corroborare. Si uero ultra hoc ẽt in ciborũ uſum ueniant, multipliciter auxiliantur ſtomacho ob uitiatos ſeroſos humores ſubuerſo. Atque iuxta hanc ratiocinationem autor propoſiti pharmaci aniſum, & apium admiſcuit: abſinthium uero propterea, ꝙ a natura uim habet extergendi, ac repurgandi, & ſubducendi, uitiatos ſtomachi humores, ampliusq́ue denſat, & conſtringit, ac robur addit parti affectæ. Cinnamomum autem addidit, ut quod oĩbus fœtidis, & putredinoſis ſeroſis humoribus, ſe opponat iuxta utranq; facultatem ſuam, alteratiuã, & diſcuſſoriam: non paruam.n. ex odore ſuo exhibet utilitatem oĩbus* malis affectionibus. Opij ue-

2. de Rat. vict. acu. text. 11. 7. 117.h

* κακαῖς. aliter κακοχίμοις.

C ro parum pharmaco immiſcuit, ſenſum ſtomachi hebetare uolens: qua ratione ẽt cęliacis ipſum damus, ut quod profundum quendam ſoporem inducere poſſit. Quo uero vehemẽtem opii frigiditatem cõpoſitor ipſe corrigeret, caſtorium ipſi adiecit, oppoſitum ferme ipſi in facultate: eadem ratione ẽt piper admiſtum eſt. De myrrha uero operæpretium eſt ſcire, ꝙ in quantum facultas ipſius eſt concoctoria humorum præter naturam, & uitioſorum, in tantum conuenienter admiſcetur: in quantum autem medicamentaria eſt, non conuenienter: uerum paucitas eius ad concoctionem quippiam confert, qualitatis aũt peregrinitas non apparet, utpote uicta ab odoratis. Egõ itaq; hoc pharmacum ẽt ſine myrrha præparare conſueui, ad ſecuritatem perducere ſemper tentans uſum omniũ pharmacorum, præſertim ubi in acuta febri tale quid exhibetur. Cum igitur cinnamomum habeat hoc pharmacum, & ſemina calida urinam cientia, ac piper, & præterea caſtorium, ac opium, merito multis affectionibus commodum eſt, quandoque cum uino ſtomacho grato datum, quale protropum eſt: quandoque cum myrti baccarum decocto, uelut in dyſentericis: aut cum aceto mulſo, uelut in ſplenicis: in cholera uero & bilis uomitu, ac effluxu, cum frigida, uelut Aſclepiades ſcripſit, ſed addito diſcrimine, ſi ſiticuloſior eſt nunc, quàm antea, aut nauſeæ calidæ ſenſus circa os uentris ipſi contingat, aut frigidam bibere ſanus

D conſueuit. Ego ſane hoc medicamentum ad ſecuriorem uſum perduxi, myrrhamq́ue dimiſi, & piperis quantitatem auxi. Cum vero plurimum cinnamomum accipiat, neceſſarium nobis eſt, ubi cinnamomo caremus, caſiam optimam conijciamus, aut plus, quàm duplo cinnamomi põdere, aut omnino non minus. Cæterum commenſuratio, ac apponderatio pharmacorum, quæ ipſum conſtituunt, ab Aſclepiade his uerbis proditur. *Ad" Voluuloſas ſtomachi ſubuerſiones paſtillus Amazonum. Facit ad inflatos, ardorem ſtomachi, & vomentes cibum. Facit, & ad internas affectiones.* Seminis apij drachmas ſex aniſi. 3. ſex, abſinthii drachmas quatuor, piperis drachmas duas, myrrhæ drachmas duas, cinnamomi drachmas ſex, opii drachmas duas, caſtorij drachmas. ii, Cum aqua paſtillos formato, & ſummum drachmam unã dato, ſtomachicis cum protropi diluti cyathis tribus: cholericis, & uomentibus cibum, cum frigida: cęliacis, & dyſentericis cum baccarum myrti decocto: ſpleniticis cum aceti mulſi cyath. iii. Aliud pharmacum deinceps ſcripſit Aſclepiades, non ſolum ad voluuloſas ſtomachi ſubuerſiones ipſum cõuenire promittens, ſed & ad intenſos ſingultus, & ſtomachicos, qui ardorem, hoc eſt multam caliditatem percipiũt. Dictum autem iam ſępe a me eſt, impoſſibile eſſe inuenire pharmacum ad multas affectiones optimum: inuenitur enim in unaquaque ipſarum id, quod proprie ipſis deſtinatum eſt præſtantius eſſe. Verum iis, qui unũ pharmacum ad multos affectus habere uolunt, etiam horũ præparatio,

A.l.5.ſu.2.t.6 fol. 554.g

ac compoſitio utilis exiſtit. Continetur tamen ambiguitas quædã in huiuſmodi pharmacorum E promiſſionibus, qualẽ Aſclepiades nunc de propoſito pharmaco fecit. Putabunt enim fortaſſis aliqui ex ignaris, tum ſingulorum trium ſymptomatum curationem promitti, tum duorum ſimul coincidentium, aut omnium ſimul: velut cum lancinatur vehementer nauſeans æger, & ſingultit, & multæ anxioſæ caliditatis ſenſum circa ſtomachum percipit. Et de tali ſane affectione primo dicam, in qua tria hæc mala ſimul hoĩem infeſtant, nimirum ardoris ſenſus, & ſingultus, & affectio uoluuloſa ‖ Hippocrates quidẽ igitur conuulſionem fieri dixit ex repletione, & euacuatione, & additum eſt ad aphoriſmum, ferme, in oĩbus exemplaribus, Sic autem & ſingultus. Ego uero in conuulſione tertiam aliquam cauſam ſupra euacuationem, & repletionem nondũ reperi: Singultum' aũt ſine his fieri uideo, acribus humoribus, aut † ſeroſis, & medicatis, ſtomachum mordentibus, quos ubi uomitu reiecerint, ſtatim ſingultu liberantur. Quin, & multi deuorato pharmaco ex tribus piperis generibus conſtante, ſi ſtatim uinum inſuper bibant, omnino ſingultiunt, ex quorum numero etiam ego ſum. Amplius autem, & cibo in mordacem qualitatem corrupto aliqui ſingultiunt: & quod a uomitu ſtatim liberantur, omnibus notum eſt. Quidam ẽt ex rigore oris uentris ſingultiunt. Verũ pueros maxime frequenter ſingultire contingit, tum ob corruptionẽ alimenti in uentre, tum ob partis * frigiditatẽ. An uero, & ob nimiam euacuationem fiat ſingultus, veluti ẽt conuulſio, dignũ conſideratione eſt. Verum ſi in præſens hac conſideratione relicta, eos, qui ob frigiditatem, aut ciborum copiam, aut mordacem acredinẽ, grauantur, intueamur, uomitum reperiemus ſufficientem medelam eorum, qui ob copiam, aut morſum ſingultiunt, caliditatem uero eorum, qui ob frigiditatem. Alio autẽ modo reperiemus ẽt ſenſus ſtupefactionem per refrigerãtia, & permutationem, ac diſcuſſionem mordacium per attenuantia, & reſiccantia. Componitur aũt ex hmõi ipſum pharmacum. Opium enim, & roſæ, & pſyllij ſuccus, ex refrigerantibus ſunt. Spica nardi uero, & chryſobalanos, ex diſcutientibus, & corroborantibus. Aſarum autẽ per urinam deducit uitioſos humores. Aloe vero uitiatos humores expurgat, & inferne per uentrem euacuat. Crocus autem concoquit, & roborat partes, per temperamentum quidem caliditatis concoctionẽ efficiens, per adſtringendi uero uim, quę ipſi adeſt, robur addẽs. Coſtus aũt ſufficienter calfacit, moderate uero adſtringit, quod & ex guſtu eius percipitur. Ex his porro compoſitum pharmacum aptum eſt ſingultientibus: aptum eſt & iis, qui ad uomendum lancinantur: † & qui circa præcedens pharmacũ dicti ſunt, uerum non ſimiliter ut illud, neq; aliquid aliud ex odoratis hẽt, neq; cinnamomum. Refrigerantium aũt in ipſo miſtura ſtupefacere ſenſum potens, mitigãdo moleſtiam ex mordacitate ſeroſorũ, & alio- G rum ẽt humorum obortam, uere aptum pharmacum efficit ad nauſeoſæ affectionis imminutionem. Qñquidem uero ẽt ad ſtomachi ardorem conuenire pharmacum dixit, repugnat aũt huic ſermoni calfaciens coſtus, operæpretium fuerit, & de eo dicere. Quemadmodum in antidotis colicis appellatis, & a quibuſdam, dolorum ſedatoriis, qualis eſt Philonis antidotus, ſcopus cõponendi pharmacum eſt ſtupefacere ſenſum dolentium. Quo uero non cum magno detrimento id fiat, & ut per altũ dolentium corporum frigiditas ʒceleriterʒ penetret, calfacientia miſcent, quæ refrigerantium ſtupefactionem deducere pñt, cum illa ipſa per ſe tardi tranſitus exiſtant. Hæc igitur ubi quis inaudiuerit, quantitatem conſideret ſimplicium pharmacorum, quæ in cõpoſitiones miſcentur: ex hac.n. ſciet, num magis, aut minus, efficere poſſit compoſitum pharmacum ea, quæ promittit. Si namq; refrigerantia plura apparuerint, ſenſum affectorum magis obtundit, & quantũ caloris in ipſa particula fuerit, ẽt hunc extinguit: ubi uero calfacientia fuerint aucta, minus quidem hæc efficiet ipſum pharmacũ, innocentius aũt reddetur. Noſſe.n. oportet corpora uiuentium mortificationi ſimile quippiam perpeti ab oĩum ex opio, & hyoſcyamo, & mandragora compoſitorum pharmacorum uſu, nimirum cauſis dolorem infligentibus inſenſibilibus factis: & multi ſane, qui aſſidue talia accipiunt, ad immedicabilem frigiditatem particu- H las perducunt. Quemadmodũ aũt in refrigerantiũ & calfacientiũ oppoſitione, utrorunq; quantitas oñdit prædominãtem pharmaci actionẽ, eodem mõ ẽt in alijs conſiderationẽ facere oportet: uelut dẽſantibus, & rarefacientibus, coagmẽtãtibus, & diffundẽtibus, odoratis, & graueolentibus, humectãtibus, & ſiccãtibus, diſcutiẽtibus & cohibentibus. Itaq; ubi ſubſcripſero his miſtorũ in cõpoſitione quãtitatẽ, ad cohærẽtia tráſibo. Scripſit aũt ipſam Aſclepiades in hæc uerba.

6. Apho. Apho. 39. Ex.ord.5 o.f

† ἢ ἰχώρων φαρμακωδῶν, id eſt ichoribus medicamentoſis. ita antiquus interpres, ſed neque ſic clara eſt locutio.

* ψύξει. i. frigiditatem, eſt in impreſſis. δήξεσι. i. mordicationibus, eſt in aliquibus antiquis.

A.l.3.f.13.t.5 c.19.fo 306.c

† διὰ τὰς κατὰ τὸ προγεγραμμένον εἰρημένας αἰτίας eſt in antiquis, i. ob cauſas in præcedente pharmaco dictas.

¶ *Stomachicis ardorem ſentientibus, & intenſos ſingultus, & voluuloſas ſtomachi affectiones.*

Coſti. ʒ. quatuor, ſpicæ nardi. ʒ. quatuor, chryſobalanorũ. ʒ. quatuor, roſarum uiridium. ʒ. quatuor, maſtiches drach. quatuor, aloes drach. duas, aſari drach. duas, opii drachmã unam. Excipe ſucco pſyllii, & reduc ad paſtillorum formam, & exhibe obolos tres. Liquor ſit affectioni cõueniẽs. Poſt præſcripta pharmaca Antidotum Hieram iã antea in Andromachi pharmacis cõſcriptam, ex aloe, & cinnamomo compoſitam, etiam ipſe tradidit, nõ iuxta eandem commenſurationem, & ſymmetriam. Habent autem uerba eius in hunc modum. *Antidotus Hiera, hoc eſt ſacra, Themiſonis, ad ſtomachi ſubuerſiones. Facit, & ad ſentientes ardorem, & omnem inflationem, tardam concoctionem, & affectiones uteri. Probe ciet urinam, & omnino admiranda confectio eſt Hydropicis, Hepaticis, & Nephriticis. Deducit & fœminis Menſes.* Aloes drach. c, maſtiches unciam unã,

croci

A croci unc.i,nardi indicæ vnc.i,cinnamomi vnc.i,carpobalſami unc.i,aſari vnc.i:tundito, & anguſtiſſimo cribro excernito,atq; aridum,ut ne tranſpiret,ſeruato. Vſus eius eſt ad tarde concoquentes,atq; ita ſanos.ʒ.i,cum frigidæ cyath.iiii.uomentibus bilem,aut aliàs fluxione laborantibus drachmæ dimidium: ad inflammationes internas conuenit cum aqua mulſa bibitum; uerũ quibus urinam ciere volumus,aut menſes deducere,pharmacũ cum uino damus. Eſt aũt medicamẽtum inſperſile,in pulueris,ac farinæ formam redactum. Hæc quidem ſcripſit Aſclepiades de prædicto pharmaco. Videamus autẽ primum in his de quantitate pharmacorum ipſum conſtituentium quatenus conſenſit,& diſſenſit,cũ Andromacho: deinde conſequenter de promiſſione,& uſu. Equidem in miſtura pharmacorũ cõſenſerunt inter ſe Andromachus, & Aſclepiades in hoc, ꝙ aloes drachmas centum conijciunt: Diſſentiunt autẽ in eo, ꝙ Aſclepiades ſimpliciter aloes ſcripſit, Andromachus autem lotæ appoſuit: Et ꝙ Aſclepiades reliquorum ſingulorum ſingulas vncias admiſcuit,hoc eſt drachmas argenteas octo,aut ſeptem & dimidiã, Andromachus uero ſex: Amplius etiam in eo, ꝙ Aſclepiades carpobalſamum, Andromachus xylobalſamum inijcit: & præterea, ꝙ Aſclepiades florem iunci odorati penitus relinquit. Cæterũ circa promiſſionem operum Andromachus nihil amplius ſcripſit,quàm quibuſdam vnum co-
B chlearium, quibuſdam duo, cum aquæ frigidæ, aut calidæ cyathis tribus exhibere: verũ Aſclepiades plura de uſu propoſitæ antidoti prodidit. Ad tardas.n.concoctiones ſanorum drachmã unam dari iubet, cum aquæ frigidæ cyath. quatuor: opinor aũt ipſum dicere drachmam argenteã, etenim ſic fere oẽs recentiores medici appellare in more habent: neq; ipſa rei natura aliud nos intelligere cogit: manifeſtum eſt autem, ꝙ drachmam dicimus nũc in hmõi oẽs, quod Romani denarium appellant. Verum non oĩbus tarde concoquentibus expedit præbere hoc pharmacum, ſed iis ſolum, quibus ob uitioſos humores tarda concoctio contingit, & maxime cum tenues fuerint, & bilioſi. Fecerit & quietem in ijs, quibus citra uitiatos humores humida intemperies in tantum affectam partem perrigauit, ut exoluatur, & laxetur ad modum ligatoriorum neruorum circa laxatos articulos. At vero, qui bilem in uentre hñt, quæ præſertim ipſis in tunicis in alto continetur, præſtantius pharmacum non repererint. Verum haud ſcio qua ratione parum de ipſo exhibeat Aſclepiades, cum moderata exhibitio ipſius ad drachmas tres progrediatur. Porrò ad inflammationem habentes non ſimpliciter in omni inflammationis tempore dandum eſt, ſed ubi concocta fuerit, & declinarit. ‖ Concocta enim medicanda recte cẽſet Hippocrates, non cruda, neque in principijs, † niſi ſua ſponte concitata id expetant, ‡ hoc eſt niſi mo-
C tus ad excretionem † nos adducat, ‡ qui nondum firmam aliquam inclinationem, ac ſtationẽ ad unam partem habeat. Recte aũt hoc pharmacum tarde cõcoquentibus, aut bilem uomentibus, aut alias ſtomachi fluxione laborantibus, aquæ cyathis quatuor inſpergens præbet, nimirum ſubuerſionem ſtomacho ex melle oborientem formidans. Ad declinationem aũt internarum inflammationum cum aqua mulſa tempeſtiue quis exhibuerit: Quemadmodum ẽt urinam ciere uolens, aut menſes euacuare. Aſclepiades quidem ex uino dandum ait. Præſtiterit aũt, ut ego ſentio, cum uino mulſo pharmacum præberi: ita enim ſimul, & quæ circa diſtributionem & delationem ex uentre in urinam, & quæ circa uterum inſtant, ſecat, ac diſſoluit: & robur partibus addit, per quas tranſitum facit: ampliusque & locorum per quos fertur caliditatem auget, quæ & ipſa non parum confert ad inſtantes humores fundendos, ac euacuandos. Poſt præſcriptam Hierã Themiſonis antidotũ, Aſclepiades aliam ſic ſcripſit. *Alia ex Mantiæ compoſitionibus Attalica. Facit ad ſtomachicos & reijcientes cibum, cholericos, cæliacos, dyſentericos.* Compoſitio ſic hẽt. Croci.ʒ.ii, nardi.ʒ.duas, ſeminis hyoſcyami drachmã unã, aloes un. vnam, balauſtij unc. unam, tragacanthæ unc.i, piperis albi unc.i, acaciæ unc.i, rheu pontici unc.i, rhois ſyriaci culinarij vnc. i: excipe ſucco roſarum in uino auſtero coctarum, & redige in paſtillos drachmæ unius: traga-
D canthã vero ſucco præmaceratam vnito. Hoc pharmacum nihil priori ſimile hẽt: illud.n. purgatorium eſt: hoc adſtringens, iis qui ſtomachum, aut totum uentrem ob multam humiditatem exolutũ, ac laxum hñt, conueniens: quẽadmodũ ẽt in articulis eiuſmodi laxitates contingunt, ligamẽtis ipſorũ multa humiditate perrigatis, quę plurimi medici neruos ligatorios appellare ſolent. Multæ.n. eiuſmodi affectiones tũ in uentre, tum in ſtomacho, fiunt iis, qui multo potu ſe explent, aut fructus humectantes, aut ẽt edulia talis temperamenti, ingerunt. Cum itaq; multi ſint qui tali uictu utant̃, rationabiliter ẽt prædictę facultatis pharmaca ſæpe ſucceſſu clara euadunt, ut quæ prædominantẽ adſtringendi uim habeant. Vbi uero, aut uitiatos humores euacuare, aut affectam particulam calfacere oportet, non ſolum nihil iuuat ita adſtringẽtium pharmacorum uſus, ſed etiam nocet. Poſt præſcriptum medicamentum, aliorum duorum Aſclepiades meminit, quæ & ipſa ambo bona ſunt, & ex multis compoſita, ac propterea multi ad varios affectus uſus, & præſertim poſterius. Quòd vero tale ſit, quale ipſum eſſe dicit, etiam nobis ipſis facile erit iudicare ubi in memoriam reuocarimus ſimplicia in ipſo pharmaca, qualia ſingula ſint, ampliusq; methodum compoſitionis eius audiuerimus. *Aſter ſtomachicus, facit ad eos, quibus cibus in uentre aceſcit, ad tormina, deſtillationes, dolorem capitis, ſpuentes ſanguinem, tabeſcentes, affectiones circa veſicam, & vterum.* Præparatur ſic. Succi mandragoræ.ʒ.quatuor, myrrhæ drach. quatuor,

1. Apho.22.ext. 10.b

† ἢν μὴ ὀργᾷ.

† ἐπείγοιτο *eſt ĩ impreſſis, ſed clarius in manuſcriptis,* ἐπείγοιτο.i, *incitet. vt etiam in aphoriſmis.*

quatuor, balaustii. ʒ.iiii, castorij. ʒ.iiii, croci. ʒ.iiii, opii. ʒ. sex, anisi. ʒ.viii. seminis apii. ʒ.viii, sty- E
racis. ʒ.viii, hyssopi cretici drachmas duodecim, seminis hyoscyami albi drachmas duodecim.
Componito, pro more, & digerito in pastillos: dato pro viribus. Liquor sit affectioni cõueniens.

¶ *Aster alter inexuperabilis, pharmacum accommodatum, sedans dolorem, inducens somnum, multi*
vsus ad varios affectus. Nam & stomachi morbos mirabiliter sanat a ructibus acidis, ægris concoctioni-
*bus, torminibus, * volulis, inflationibus. Facit, & ad capitis dolores potatum, & foris illitum fronti, ace-* — * ἰλίγκυς.
to dilutum. Facit, & ad oculorum dolorem pastillus perdicij succo dilutus. Facit, & ad dentium dolorem
cauernæ inditus, tritus ac galbano exceptus, aut fici succo. Prodest ad influxus oculorum, & tonsillarum
inflammationes, vino dulci dilutus, ita vt ad oculos lanam eo imbutam imponamus: in tonsillis vero af-
fectis tepefactum † colluamus. Facit ad omnem sanguinis fluxum vino myrtito dissolutus: & ad veteres
ac recentes tusses, & destillationes dilutus vino theræo, aut protropo, aut scybelite. Facit phthisicis, suppu
ratis, marrubij succo dissolutus. Hæmoptoicis, Dysentericis, cholericis. sanguinariæ succo dilutus: & ad
omnis reptilis plagam cum rutæ decocto potatus. Soluit irritationes per circuitum repetentes, duabus an-
te eius inuasionem horis, ex vini diluti cyathis tribus acceptus. Menses etiam fœminarum ducit, artemi-
siæ decocto dilutus. Facit, & ad vesicæ affectiones vino mulso dissolutus. Similiter etiam ijs, quæ ab vtero
suffocantur, auxiliatur. Facit Arthriticis, Podagricis, gentianæ decocto dilutus. Et de his quidem, quæ F
efficit, hactenus. Compositio vero hoc modo habet. Myrrhæ. ʒ.iiii, styracis. ʒ. quatuor, nardi indi-
cæ. ʒ. quatuor, casiæ fistulæ drachmas quatuor: terræ lemniæ, quæ sphragis, hoc est sigillum, ap-
pellatur, drachmas quatuor: corticis mandragoræ drachmas quatuor. In alio exemplari etiam
piperis drachmas quatuor, croci drachmas sex, succi papaueris. ʒ. sex, seminis dauci cretici dra-
chmas octo, anisi drachmas octo, seselis massiliensis drachmas octo, seminis apii drach. octo.
Myrrha, & styrax, atque opium, vino dissoluuntur odorato, & teruntur: arida uero tunduntur,
& cribrantur, ac deinde simul miscentur: subiguntur, ac in pastillos coguntur ponderis drach-
mæ dimidiæ, & in umbra reficcantur. Vsus ostensus est. In aliis exemplaribus pastillorum pon-
dus drachmale proditur.

† παραινεῖν ἀναγαργαρίζεσθαι .i. admonendũ est, ut gargarizetur.

Quæ Archigenes in primo pharmacorum secundum genus prodidit, de affectionibus circa stomachum. CAP. 4.

CVm multæ, & variæ sint circa stomachum affectiones, atq; hæ oẽs fere in totum ex * crudi-
tate oboriantur, totis viribus cõsiderãdum. Et si quidem aquarũ, aut aeris malitia ostẽda-
tur, uniuersali uia, ac ratione, q̃ maxime licet utẽtes, hæc immutando, hoĩem liberare est opus: G
Si uero ob inconsuetos cibos, eis interdicemus: Si vero ob copiam, cibos contrahemus: Et in
uniuersum ex quacũq; cã suspicati fuerimus fieri, eam prohibebimus. Quòd si in oĩbus ipsis bo-
no ordine tractetur, & iuxta ipsum stomachum tamẽ concoctiones impediãtur, unctionibus, &
exercitiis, uociferationibusq́ue, & alijs hmõi, per expertum artificẽ adhibitis, stomachus corro-
boretur. Verum ructu acido affectis coriandrum cochlearij mensura ante reliquum cibum eden
dum dato, & merum insuper bibendum. Quòd si qñq; moderata * cruditas, & quæ contẽni pos-
sit, oboriatur, longiore tp̃e in lecto decumbendum est: & si negocia id non permittant, quanto
possibile est, oĩs distentio, & labor, ampliusq́; æstus † ac ira, uitãda sunt. Serius ẽt, q̃ pro consue-
to tp̃e ex feruida aqua lauandum est: & in priore balnei domo aqua tepida hausta, oĩa in stoma
chum coaceruata pituitosa remouenda: & modico cibo, itemq; potu prima die utendum. Si ve-
ro fortis ciborum corruptio * fiat, stomachiq́; morsum sentiant, ac ipsos eructent, ampliusq́; nau — A.l.3.f.13.t.3 c.5.fol.298.f
sea afficiantur, aqua tepida exhibita uomere cogito, donec oẽ corruptum expurgetur: deinde
caput mollibus linteolis ad ignem calefactis obducito: aut hmõi aliquo non inani ductu locos
circa stomachum foueto, & præcordia mitigato: summas item partes molli frictione, aut etiam
constrictione lenito. Atq; ita in lectulo quiescere finito, ac inediã per totam sequentem diẽ per H
ferre, Si non absurdum quid inde consequatur, fortiores quidem, ut prædictum est, affectos la-
uatione curato: si uero infirmi essent, moderate ad diem unum refectos, in sequentem lauato,
moderatis cibis, ac potibus ad triduum uti iussos. Et cruditatis * quidem talis quædam (ut rudi
quadam forma expressi) curatio existit. Verum de iis, quæ ex ipsa proueniunt, uelut profluuio
uentris, aut bilis per uomitum, ac secessum reiectione, aut aliis eiusmodi, in proprio loco dice-
tur. Cæterum in alijs stomachi molestijs, iis quidem, qui stomacho exuruntur cum exolutione,
aut animi deliquio, aut appetentia perdita, ex qualicunq; tãdem causa, præter febrem, cyathos
tres, aut quatuor aquæ frigidæ absorbendos dato, bis aut ter per interualla: & si quidẽ inde mi-
tius habeant, ipsos reuocatos tum cibo, tum ẽt aliis, refocillare tentabis. Si uero permaneat ma-
lum, † deprehẽsis atq; læuigatis ʒ extremitatibus, huiusmodi quendam cremorem assidue absor-
bendum dato, uelut palmularum, malorum cotoneorum, pyrorum, mespilorum, baccarum iu-
niperi, pampinorũ uitis, rosarum, mali item punici nucleum non habentis succum, aut nuces pi-
neas uiginti, & seminis cucumeris grana xxv, baccas myrti uiginti, croci obolos duos * & rosa-
rũ duarũ folia ex aqua bibenda exhibeto. Aut aquã frigidã cũ omphacii succo præbeto. Aut flo-
rem rosarum cum nardo, & aqua frigida. Aut etiam portulacæ semen admisceto, aut a triplicis

* ἀπεψίας.

† *Additur in antiquis græc.* καὶ ψῦχος, i. & *frigus.*

† Al. ligatis, & calefactis.

* *Al. unum & al. dimidium.*

semen

A ſemen,aut malorum cotoneorum decoctum. Aut cucumerum ſatiuorum ſemina quinquaginta trita,ex frigida præbe. Aut orizam coctam cum butyro edendam exhibe. Aut tragoriganum tritam,& exuccatā cum aqua edendam præbe. Aut fabas ægyptias decē, & nardi celticæ obo. ii,utraq; toſta,& trita bibēda exhibe cū mali punici acidi, ac dulcis ſucco, & aqua, pari utriuſq; menſura. Aut mentæ ramulum contritum bibendum dato. Aut œnanthen ſimiliter tritam cum nardo indica bibendam dato. Aut lentes coctos tritos ex aqua præbeto. Aut phœnicobalanos, cū roſis. Aut marrubij ſuccum cum melle: &, vbi paululum quieuerint,uinum cum polenta exhibeto. Aut cardamomi drachmam unam, cum aceti mulſi cyathis tribus potandam dato, ac quieſcere ſinito. Porrò iis,qui ſaliuam multam in ſtomacho aggregarunt, aridā conyzā manducandā dato: Forinſecus uero ſtomacho imponātur uitis folia uiridia trita: aut mala cotonea,aut palmulæ,aut meſpila cū cerato. Aut myrti folia tenera, uel rubi, uel lentiſci, trita cum polentæ flore frigida ſubacto. Aut portulaca uiridis ſimiliter præparata. Aut caſeus recens mollis cū polenta,& apii foliis. Aut ſeridis folia cum aceto,& polenta,ac apii foliis. Si uero multū ſint æſtuoſi,veſicā aqua expletā imponito. Aut niuē ſupdato. Aut cucurbitarū ramenta imponito,& oīno oīa,quibus in cardiacis utimur. Dolores aūt ſtomachi lenit,& maxime iis, q̧bus triſtitia aliqua

B aut deſperatio accedūt,lac aſininum,aut muliebre,aut bubulum,ſilicibus incoctis potatum. Aut vnguentum nardinum,vel aliquod pretioſum dato ex aqua. Aut decoctum floris iunci odorati, roſarum flore ſimul inſperſo. Aut portulacæ ſuccum,qn̄q; per ſe,qn̄q; cum nardo. Aut oui uitellum toſtum,& in farinam comminutum,cum polenta bibendum dato. Aut amaras nuces cum cucumeris ſemine, & nuce pinea. Aut rumicis ſylueſtris ſeminis obolos tres bibendos præbeto. Oēs uero circa ſtomachū dolores,& diſplicentias, ac moleſtias ſedari aiunt cochlea aphricana cruda integra vorata. Exoluto aūt ſolum & nauſeabundo facto ſtomacho, lactucæ albæ ſemen modicum ex aquæ cyathis quatuor,aut uino bibendum dato. Aut paſſerum ſtercus aridū uelut polentam,ſiue aquam biberint,ſiue vinum, inſpergito. Aut maſtiches chiæ cochleariū ex aqua frigida dato. Aut glaciem ieiunis quotidie exhibeto, ut ea aſſidue manducata ſaliuam expuant. Aut conizam aridam manducent. Si vero una cum humectatione ēt inflammatio aliqua adſit, œnanthen cū meliloto,aut roſam ſiccam cum cerato roſaceo parum reſinæ uſtæ habēte,impone. Aut acaciæ,& † aluminis Melii pares partes dupla cerati proportione excipe,& ut malagma impone. Cæterum quibus bilem atram generantibus ſtomachus inflatur, ſpongias aceto acerrimo calido imbutas ad ſtomachū imponito,atq; hoc maxime t̄pe diſtētionum: & ſi poſtea etiā-

C num perſeuerarint, alumen liquidum cum atramento ſutorio trito melle exceptum imponito. Aut hæc & aloē pari portione miſta,& cerato myrteo excepta imponito. Aut hederæ foliis uino coctis pro catapla ſmate utitor. Aut plantaginis cum ſale tritis. Aut armentariæ bouis ſtercus aridum uino coctū. Aut marrubium cum pane,& roſaceo ſubactū. Aut bulbos rufos, & alumen pari portione imponito. Poſt hæc antidotus apyretos appellata, aut hiera, aut alia quæpiā, quę cuiq; per experientiam cognita eſt,in potu exhibenda eſt. In cibo ſtomachicis conueniunt beta,lens,tragus,oryza,alica: malis cotoneis,aut palmulis,aut meſpilis,aut mali punici nucleo carentis,granis,aut melapiis,ſimul incoctis: aut teneris lentiſci, aut myrti, aut rubi ramulis admiſtis. Panis ſit ſumme tm̄ fermentatus, aut penitus abſq; fermento præparatus. Ex oleribus conueniunt cruda,cichoriū,meconides,eryngiū,intubus,gingidiū,ſeris,lactucæ: cocta maxime cōmoda eſt braſica,& ſiſarū. Ex reliquis aūt coctis conueniunt cochleæ,& bulbi. Ex carnibus uenter, roſtra,pedes: turdi,perdices,attagenes,turtures,palūbes,anates,lepores,dorcades. Ex piſcibus ſquillæ,gāmari, natatrices ſiue colymbænæ,locuſtæ,loligenes, ſepiæ: & ex iis,qui duras carnes hn̄t muli: ex teſtaceis maxime buccina, purpuræ,pectines,glauci,cerri,glandes,ſiue balani. Verū ſiſarū a reliquis oībus acceptū,ut ſtomacho gratū, & refectioni cōmodū, ad pleraſq; oēs ſto-

D machi acceſſiones cōueniens eſt. In potu prodeſt uinum,qđ unuſquiſq; libenter bibit. At vero iis,qui inflātur,ſtomacho diſtenduntur,polii faſciculum coquito,& bibēdū dato. Aut calaminthæ decoctum per noctem ſub dio expoſitū,modico melle,& piperis drachma*una,admiſtis,bibendū præbeto. Aut ſpongiā acerrimo aceto imbutā pedibus,ac brachiis imponito, uſquequo bullæ excitentur,maxime ſi cibos reiectent. Aut fęnigræci farinā aceto ſubactam. Aut ſinapi tritum cum aceto uſquequo rubefiat locus. Aut pſyllium aceto, & aqua maceratū,& in mortario tuſum,pari portione carnium cochlearū admiſta,in malagmatis forma imponito. *Quæ ſtomachicis dolorem eximant.* Cuminū toſtum & apiū, utrunq; modica portione cū aqua bibendū præbe. Aut aloes obolos ii,cū uino mulſo,aut uino,aut aqua,bibēdos dato. Aut abrotoni,& thymi utriuſq; obolos duos,ex uino p̄be bibēdos. Ligaturas inſuper extremarū partium fortiter adhibe,& circa ip̄m ſtomachum cucurbitulis, & fomentis uariis utere. Quòd ſi uehementer ualida ſit diſtētio,ēt uenæ ſectio efficax auxiliū erit,& alui ſolutio p̱ ſuppoſititiā glandem. Deinceps poſt prę ſcripta Archigenes de fame ingēti,bulimo Græcis appellata,itēq; de ſingultu,prodit quę ſequuntur. Porrò eos,qui ex ingenti fame in uiis,uel alio quocunq; mō aīo linquunt, reuocabimus odoramētis aceti,aut pulegii: aut, q̄ forte obtingit terra aceto macerata: aut malis,aut pyris,aut aliis ſimilibus fructibus,qui ad manū ſunt. Panē inſuper odorandū dabimus,& ingerere cogemus.

† ϛυπτηρίας μη λεία. i. aluminis non læuis, eſt in impreſſis. ī manuſcriptis eſt. ϛυπτηρίας ὑγροᾶς μὴ λείας. i. aluminis humidi nō læuis. & ita ēt in veteri tralatione.

cogemus. Ad hæc.n.ſingula confeſtim excitantur,& præterea ad ſuillam carnẽ aſſatã,ac coctã, E & in uniuerſum ad oẽ,quod multum alit,& præſertim ea,quę odorem nidoroſum,ac probe cõditum abundanter hñt: per hmõi enim odores ut plurimum tales reuocantur. Nihilo minus tñ etiam extremæ partes ipſorum conſtringendæ ſunt,ipſique excitandi tum maxillarum punctura, † tum çapillorum, ac aurium diſtentione. Refocillabis porro ab exolutione, panem in uino diluto,aut ẽt aliud quippiam ex ijs,quæ aceruatim reficere uires pñt,exhibendo: uelut ſunt oua ſorbilia,† bulbi,cochleæ.Et enim ſingula hæc ſtomachi humiditatẽ eximunt, & in modica mole multam uim complexa cumulatim corroborant.Singultientibus autem rutam cum uino dato, aut nitrum in aqua mulſa, aut opium, aut caſtorium, aut abrotonum,aut ariſtolochiam,aut daucum creticum,aut cuminum,aut aniſum,aut zingiberis radicem,aut ſcyllã cũ aceto,& oleo, aut tordilion,aut dictamnum,aut calaminthen,aut acorum,aſarum item, & nardum celticũ, & pulegium,ſingula tum per ſe,tum ſimul miſta.

† καὶ τρίχας ἢ ὦτα ἀνατείνοντας, eſt in impreſſis, vt tranſtulit iterpres. in aliquibus manuſcriptis. καὶ τρίχας εἰς τὰ ἄνω τείνοντας. i. tum capillorum ad ſuperiora tractu

† Halica cum vino ex Aetio qui oĩa hinc accepit, quòd.n. bulbi, & cochleæ aceruatim nutriant neq; rationi cõſonum, neque ab vllo probato ſcriptore traditum.

Pharmacum noſtrum, ex ſucco malorum cotoneorum conſtans.

Magnæ equidẽ oris uentris affectiones a prædictis pharmacis curantur : moderatas uero oẽs ferme, præter eas, quæ ex vehementi ardore fiunt, ſubſcriptum medicamentum iuuat. Succi malorum cotoneorum ſextarios duos,mellis attici ſextarios duos, aceti ſeſquiſextariũ : ſi uero F multum acre fuerit ſextarium vnum:zingiberis quadrantem,piperis albi unciam * vnam:arida aſperges, ubi malorum ſuccus cum melle & aceto coctus ad lẽtum ignem attici mellis craſſitudinem acceperit. *Aliud ex malorum cotoneorum carne conſtans*. Malorum cotoneorum carnis libras iiĩ,mellis libras iii,aceti albi lib.iii,piperis quandrantem, zingiberis quadrantem,petroſelini macedonici vnciam unam.

De Pharmacis,quæ forinſecus ori ventris imponuntur. CAP. 5.

Accedit his Galenum 1.ad Glauc. cap.14. eandem halicã cum eodem caſu laudare.

VOcant quidem plurimi medici,haud ſcio quare,velut Aſclepiades,& Andromachus,oĩa pharmaca,quæ forinſecus imponuntur,ſiue adſtringendo condenſent,ſiue indurent, Malagmata,§quæ uox emollitionis ſignificationem habet.§ Verum nos permittemus ipſis,ẽt ſi nõ proprie appellant.Quæ autẽ conſcripſerunt ad ſtomachi affectiones commoda pharmaca,per experientiam non illorum ſolum,ſed etiam noſtrã approbata,ea nunc adſcribemus,ab ijs quæ Aſclepiades prodidit initio facto.

*Aliter.ij.

Quæ pharmaca Aſclepiades ad ſtomachi affectiones in quarto externorum tradidit, quæ Marcellæ inſcribit.

Eueni, ad ſtomachi ſubuerſiones, doloresq; facit, partim etiam ad inflammationes. Oenanthes.3. G octo,croci. 3. duas, roſarum ſiccarum. 3. quatuor,meliloti. 3.quatuor,maſtiches.3.quatuor,ramentorum ſuccini drachmas quatuor,carnis phęnicobalanorum quadrantẽ, uini myrtei quod ſatis eſt.Arida tundito, & per anguſtiſſimum cribrum concernito, & cum vino myrteo diluito, ut cerati ſpiſſioris craſſitudinem accipiant:his carnem phœnicobalanorũ addito, & conquaſſata cerato ex roſaceo apparato excipito,& linteolo infarta ori uẽtris imponito.Facit & ad oculos inflammatos.*Aliud.*Oenanthes.3.vj,croci.3.duas,* myrrhæ.3.quatuor,floris roſarum.3.iiii, meliloti,maſtiches,utriuſque.3.quatuor,aloes.3.iiii,corticis mandragorę.3.quatuor,carnis palmularum quadrantem:excipe cerato ex roſaceo apparato. *Aſclepiadæ qui* Philophyſicus dictus eſt,hoc eſt naturæ ſtudioſus,ad ſtomachi ſubuerſiones. Facit & cæliacis & Dyſentericis.* Seminis hyoſcyami.3.quatuor,ſeminis apii.3.quatuor*floris roſarum.3.duas,ſeminis aniſi.3.duas,ſucci hypociſtidis.3.duas,myrrhæ.3.duas croci ſeſquidrachmam,opij ſequidrachmam.Arida tundito, & per anguſtiſſimum cribrum excernito: hypociſtidem uero, & myrrham, & papaueris ſuccum uino myrteo diſſoluta aridis adiicito: & paſtillos formato,eosq; in umbra reficcato. Vſus tpe quãtũ opus ẽſt tuſum,melle cocto excipito, & deinde linteolo infartum locis affectis imponito.Si fortis fuerit fluxio,ſucci hypociſtidis aliam adhuc drachmã addito,& floris roſarum tan H tundem. *Aliud galli Marci Aſclepiadei,ad eaſdem affectiones*. Seminis hyoſcyami.3.tres,florum roſarum drachmas duas,aniſi drachmas duas,ſeminis apij. 3. quatuor,opii drachmam i, ſucci hypociſtidis.3.duas,myrrhę trogloditidis drachmas duas,croci ſequiſdrachmam,uini myrtei, quod ſatis eſt,mellis cocti quod ſufficit, præpara, ac utere ut dictum eſt. Eiuſmodi pharmaca ẽt bibuntur, & ualde auxiliantur. Cohibito autem fluxu, & ſequente dolore,tantundem ponderis cerati roſacei ad pharmaci cõfectionem addere oportet. Si uero multa fluxio contingit,ad pharmacũ ſucci hypociſtidis drachmas tres conijcito,& florum roſarum aliam drachmam.Vigilijs infeſtantibus,ẽt ſucci papaueris aliam drachmam addito. *Aliud Nicerati,cœliacis,dyſentericis,valde generoſum.*Oenanthes* drachmas duas, roſarum ſiccarum vnciam unam maſtiches vnc.i.aloes.unc.i, gallarum omphacitidũ unc.i,aluminis rotundi unc. i, acaciæ vnc. i,ceræ lib.i, picis brutiæ quadrantem, olei myrtei lib.i,arida cum liquidis committito. *Aliud valde præclarum.* Oenanthes unciam.i,omphacii vnc.i,gallæ omphacitidis unc.i,aluminis ſciſſi unc.i,acaciæ vnciam i,cytinorum mali punici,balauſtij,maſtiches,ſingulorum vnc. i: uini myrtitæ,quantum ſatis ex his ſubigendis,carnis phęnicobalanorũ ſexuncẽ: excipe cerato præparato ex lentiſcini libra una,præpara,ac utere ut dictũ eſt.Hæc quidem igitur præſcripta pharmaca facultatis ſunt

adſtrin-

* Aliter. iiij.

* Aliter iiii.

* Al. philoſophicus.

* Aliter. ij.

* Al. vn ciam.

A adſtringẽtioris:quæ uerò deinceps ab Aſclepiade prodita ſunt,miſtam facultatem hẽbat, adeo ut etiam induratas inflammationes curent: & propterea etiam hepaticis utilia ſunt, opus.n. habent etiam illi adſtringentium ad laxantia miſtura, non tñ æque, vt ſtomachici : in ſtomachicis enim medicamentis qualitas adſtrictoria prædominatur. ¶ *Malagma Nilo inſcriptum, facit ad*† *Diſtentiones,& ad articulorum dolores. Diſſoluit omnem duritiem. Facit & ad exarticulata & luxata poſt declinationem inflammationum impoſitum. Facit ſpleniticis & hepaticis.* Ceræ lib. vnam, ammoniaci thymiamatis lib.i, olei cyprini libr.i; croci ſemiunciam, aceti quod ſatis eſt: ammoniacum diſſoluito, deinde ſic arida adiicito. ¶ *Aliud ex libris Arij Aſclepiadei.* Ammoniaci thymiamatis lib.ii, diligenter tritas in uas fictile coniice, eiq; floris ſalis lib.i, adde, & olei cyprini ſeſquilibrã. Coq; ad lẽtũ ignẽ aſſidue agitãdo: atq; ubi emplaſtri formam acceperint, adiice ceræ lib.ii: qua eliquata, cũ pharmacum amplius non inquinauerit, eximito, & in mortariũ transferto, conquaſſatumq; diligenter reponito, ac utitor. *Malagma Nilei* * *crocerum, pharmacum accomodatum ad prædictas affectiones, facit & ad eryſipelata. Hoc vſus eſt Licinius Atticus.* Ammoniaci thymiamatis lib. vnã, ceræ lib.i, olei roſacei librã i, croci unciam unam, aceti quãtum ſufficit: præparato ꝓ more. ¶ *Aliud Melinum inſcriptum aromaticum, hepaticis, ſtomachicis, & ad præcordia diſteta, & omnem ner*

B *uorum per conſenſum affectionem.* Ammoniaci thymiamatis.ʒ.c, ceræ ponticæ.ʒ.c, melilotorũ.ʒ.†xii: croci, myrrhæ, bdellii, ſingulorum.ʒ.viii: olei cyprini lib.i.¶ *Aliud facit ſtomachicis, hepaticis, ad præcordia inflammata, & omnem neruorum per conſenſum affectionem.* Ceræ.ʒ.c, croci.ʒ.xii, ammoniaci thymiamatis.ʒ.c, myrrhę.ʒ.xii, bdellii.ʒ.viii, confectionis hedychroi quadrantem, vini dulcis quantum ſufficit, olei cyprini lib.i: præpara pro more. ¶ *Aliud Napolitæ, Aromaticum inſcriptum, pharmacum accommodatum ad internas affectiones:* Ammoniaci thymiamatis lib.iii, ceræ lib.iii, olei roſacei lib.iii, confectionis hedychroi libræ dimidium, meliloti libræ dimidium, cyperi libræ dimidium, nardi celticæ libræ dimidium, floris iunci odorati librę dimidium, uini dulcis, qđ ſatis eſt. Arida cum liquidis ſubacta committito. ¶ *Malagmata bona inflammationum*† *citra debilitatem inueteraturam: quæ ad hepatis inflammationes ſimiliter conueniunt. Malagma Aſclepiadæ ex meliloto Hieraticon, hoc eſt pontificium inſcriptum, ſtomachicis, hepaticis, & ad viſcerum dolores.* Nardi celticę drach.x, cyperi.x, myrrhæ.ʒ.x, cardamomi.ʒ.viii.meliloti.ʒ.xl.croci.ʒ.viii, amomi ʒ.viii, cypheos hieratici hoc eſt ſacrificulorum.ʒ.xvi, ammoniaci thymiamatis drach.xl, reſinæ terebinthinæ drach.lxxx, ceræ minam unam, ʒolei cyprini minam unamʒuini odorati Italici heminam unam. Prępara, ut dictum eſt, ac utere. ¶ *Aliud Baſilicum, hoc eſt regium inſcriptum,*

C *faciens ad prædictas affectiones, omnemq́, per conſenſum neruorum affectionem.* Cerę minas iii, ammoniaci thymiamatis minas ii, reſinæ frictæ minã unã, meliloti minæ dimidium, propoleos.ʒ.xxv, myrrhę drach.xxv, nardi celticę drach.xxv, ſtyracis drach.xxv, cyperi drach.xxv, iridis illyricæ.ʒ.xxv: cardamomi, panacis, vtriuſq; drac.xxv: croci, caſię, maſtiches, opobalſami, amomi, floris iunci odorati, ſingulorum drach.xvi: vini Italici odorati quantum ſufficit. Arida cum nardini Aſiani aromatici libris quatuor ſubacta, pro more ꝑparato. *Malagma Polyarchion facit peripneumonicis, ſtomachicis, ſplenicis, hydropicis. Facit ad affectiones circa veſicam, aut vterum; ad omnem neruorum per conſenſum affectionem.* Ceræ minam unam, terebinthinæ minam unam, bdellii minam unam: ammoniaci thymiamatis, cardamomi, cyperi, ſingulorũ minã unã: meliloti, amomi, nardi indicæ, croci, myrrhę, thuris, xylocinnamomi, ſingulorũ dra.xxv: olei cyprini heminã unam, uini Italici, qđ ſatis eſt. Præpara pro more, ac utere quandoque immiſto, quandoq; diſſoluto cũ cerato cyprino.¶ *Polyarchi pharmacum accommodatum, facit ad prædictas affectiones, & omnem neruorum per conſenſum affectionem. Facit etiam ad aſsiduas cruditates, & corrumpentes cibum, & uomentes bilem, ac omnes inueteratas affectiones. Vſus eſt eo Iulius Agrippa.* Compoſitio hoc modo hẽt. Caſtorii, amomi, utriuſque ſeſcunciam: piperis albi ſeſcunciam, & longi ſeſcunciam, myrrhæ

D quadrantem, confectionis hedychroi quadrantẽ, carpobalſami quadrantẽ, * croci quadrantẽ: foliorum malabathri, caſiæ roſas referentis, panacis, opobalſami, nardi indicæ, ſingulorũ quadrantẽ: floris iunci odorati, cinnamomi, utriuſq; trientẽ: pyrethri, croci, cardamomi, ſingulorũ triẽtẽ: cyperi ſemiſſem: iridis illyricæ, ariſtolochię longæ & rotundæ, ſingulorum ſemiſſem: ceræ lib.iiii, terebinthinæ lib.ii, reſinæ laricis quadrantem: In alio exemplari, ẽt bdellij triẽtem, ammoniaci thymiamatis * trientem: unguenti nardini aſiani lib.iii: uini falerni, quod ſatis eſt: ꝑpara pro more. Ego autẽ adiicio maſtiches, cinnamomi, ammoniaci thymiamatis, ſtyracis, aloes, opobalſami, ſingulorũ quadrãtem:¶ *Malagma Andromachi ex meliloto.* Nardi celticæ drachmas * octo, cyperi drach.octo, iridis illyricæ drach.octo, myrrhæ drach.octo, croci drach.quatuor, meliloti drach.xxv, ammoniaci thymiamatis drach.l, terebinthinæ drach.l, ceræ drach. c, cyprini heminæ dimidium, aceti quod ſatis eſt: quidam ammoniaci drach.c.coniiciunt. Facit ad oĩa interna.¶ *Malagma Polyarchi ex epiſtola ad omnia interna.* Cyperi minã unã, cardamomi minam, mannæ tantundem, ceræ tantundem, terebinthinæ frictæ ſeſquiminam, aut liquidæ minas tres, cyprini quantum ſufficit. Ego etiam bdellij appono minam unam. *Aliud, altera deſcriptio.* Cyperi, cardamomi, amomi, bdellij, thuris, balſami, ſingulorum minam unam: ceræ ſeſquiminam, reſinæ frictæ minas quatuor, cyprini heminæ dimidium, uini odorati ſeſquiminam. Prępara vt

Quinta Claſsis. bbb b moris

Marginal notes:

† *Hypochondriorum, eſt in cod. græco.*

* κροκηρὸν, al. κρόκινον, al. κιῤῥόν.

† Aliter xiiij.

† *Additur in manuſcriptis, ſtomachi.*

* coſti.

* Al. uncias ij.

* Aliter decem.

A.l.5.fis.2.t.6 fol.554.h

moris eſt,ac vtere velut præſcriptis. Vt ego cõponere ſoleõ: Cyperi,cardamomi,amomi,bdel- E
lij,thuris, ſingulorũ minam unam: ceræ minæ dimidium,reſinæ frictæ,aut terebenthinæ minas
iiii. cyprini heminam j.caſiæ minæ quartam partem, ammoniaci thymiamatis minæ quartam
partem: nardi indicæ,croci,myrrhæ, ſingulorum minæ quartam partem: vinum odoratum.

De Hepate & eius affectionibus. CAP. 7.

CVm hæc tractatio poſtrema omnium à me conſcribatur,omnibus ſanè manifeſtũ eſſe opi-
nor, ꝙ ex duobus his alterum verũ ſit,aut alias omnes inutiles eſſe, & ſuperuacaneas, ſi q̃s
ex hac ſola ſufficiens ſit oẽs affectiones curare, quæ medelã per pharmaca requirant:aut,ſi qui-
dem illæ vtiles exiſtant,primum ipſas legendas eſſe, & in memoriã reuocãdas illis,qui hinc ali-
quid commodi auferre velint. Ipſas etenim methodos curãdi prædictas affectiones in quatuor
decim libris de curandi Methodo inſcriptis prodidi: nunc verò tanquã his ipſis cognitis, citra
ꝓdictas demonſtrationes in memoriam reuoco,oſtẽdens oĩno, quomodo nos pharmaca cõpo
* πεῖραν. namus,& q̃ à prioribus ſcripta ſunt iudicemus,indeq; in*vſum agere,ac aſſumere confidamus.
Et ſanè utilis hæc ſpeculatio exiſtit. Nam empirici,qui ſuam artem rationis expertẽ eſſe volunt,
oĩa quidem legenda eſſe cenſent,quæ à probatis medicis ſunt conſcripta: non autem ſtatim in
* χρῆσιν. * θεωρήματα. *vſum aſſumenda eſſe,ſed prius iudicanda,an ſingula ex ipſis ea,q̃ promittunt,opere etiam de- F
monſtrare poſſint. Nos autem experientiã in omni arte magnũ quid poſſe perſuaſi,*ſpeculatio-
nes,tum per rõnalem methodum,tum per rõnalem indicationem,inuentas, ad ea, quæ ab ipſis
de iudicationis hiſtoria tradita ſunt, apponimus demõſtrantes, qualẽ facultatẽ ad ambulãdum
utrunq; crus exhibet,talẽ in medicina experiẽtiam,& rõnem hr̃e. Itaque in tractatione De ſim-
plicibus pharmacis per undecim libros conſcripta, ſingulorum ſponte naturę productorum
pharmacorum facultatem,qua methodo quis inueniat,recẽſuimus: atq; etiam ad particularem
ipſorum materiam ꝓgreſſi vtiliſſimam ad artis opera facultatem omnem ſecundum ſpẽs pro-
didimus. Conſequenter autem ab illo opere,etiam curatiuam tractationem,quomodo quis op
time non ſolum ſimplicibus,ſed ẽt compoſitis,utatur,expoſuimus: ſimulque uias compoſitionis
ipſorum oẽs indicauimus. Cæterum in propoſito iam opere,quomodo varietas compoſitorum
medicamentorum inducta ſit,oſtẽdimus,ac certos iuxta ſpeciem ſcopos, tum compoſitionem,
tum uſum,ipſorum deducentes, ampliusq; iudicationem eorum, quæ iam ante ſcripta ſunt do-
centes. Cum igitur conſequenter poſt prædicta ad affectionem hepatis doctrinam progredi ve
limus, affectus circa ipſum conſiſtentes non nuda doctrina, ſed ratione exquiſitos, referemus,
& ab uniuerſalibus ſcopis curationis ipſorum, quos in curãdi methodo tradidimus, ad cõpoſi- G
torum doctrinam perueniemus. Primum igitur oĩum diſcernẽdum eſt,num debilitas quædam
viſceris adſit, quemadmodum etiam de ventre diximus: aut etiam alia quædam affectio ipſum A.l.3.f.14.t.j c.13 f.30.9 e
apprehenderit:aut citra debilitatẽ affectũ ſit inflammatione,aut induratione, aut abſceſſu labo-
rans,aut obturatione: quemadmodum ẽt an eryſipelatoſam habeat affectionem,aut ulcus, aut
aliquã putrefactionem,nam & in hoc hepaticam affectionem dicunt: Quemadmodum etiã ore
uentris affecto pleriq; medici,ac idiotæ ſtomachicam affectionẽ uocant,in multis ſymptomati-
bus,non tñ omnibus, circa unam affectionem accedentibus contingẽtem, ſed circa multas una
quadam generali cõmunitate comprehenſas,& tñ inter ſe in tantum differentes, ut aliquæ ipſa
rum maxime cõtrariæ exiſtant. Quomodo.n.non maxime contrariam quis dixerit frigidam in-
temperaturã calidæ,humidã ſiccæ,q̃ q̃ ſecundum genus eædem ſint? Fermè autem omnia con
traria eadem genere ſi quis dixerit,non peccabit: contrariorum enim notio cõtingit, ubi pluri-
mum inter ſe diſtarint. Plurimum aũt diſtant, à medijs in quocunq; genere ea, q̃ extrema ſunt,
adeo ut contraria ſæpe quidẽ eadem uideantur iuxta communis generis fines: ſæpe uero gene-
*Al. γενικωτάτων,i. generaliſſimis. ralibus*contrarijs ſupra ipſa aſcendentibus,ab illis cõprehendãtur. Illa ipſa uero ob id omnino
contraria ſunt,quòd cum unius generis ſint,plurimum inter ſe diſtẽt,adeo ut quæ his ſubiacent, H
primũ,& ſupremum genus cõe habeant. Atq; hoc quidem,hoc loco ſemel à nobis obiter,& ac
ceſſionis loco dictũ, ſemper in memoria teneatur, ne videlicet cuipiã uideri poſſit à ſeipſo diſ-
ſentire, qui aliqñ vnã affectionẽ in duobus hominibus eandẽ eſſe dixerit: aliquãdo non unam,
neq; eandem, ſed duas contrarias. Intemperiem.n.unam quãdam affectionem gñaliter appel-
lant,ſed quę in contrarias differentias ſecetur. Licet.n.ſecundum hoc,quod diximus,duo & tria,
antiquis λέγειν i. dicere. & plura iuxta particulares differentias inter ſe contrarijſſima eſſe: † & ſecundũ hoc debilitatis
hepatis affectionem unam eſſe, quã intemperiem uocant, præfatus,non male rurſus dixero non
unam, ſed octo affectiones eſſe, propterea, ꝙ tot differentiæ intemperierum exiſtant. Etenim
rurſus iuxta aliam ſectionem duæ intemperierum differentiæ fiunt,& rurſus iuxta aliam tres: hæ
quidem in qualitatibus ſolis,affectis partibus alteratis: hæ uerò cum humoribus quibuſdam,aut
in ſpatijs affectarum partium cõtentis, aut in ipſis corporibus irriguis ab illis factis. Circa uẽtrẽ
igitur, & inteſtina una in ſingulis eſt cauitas, quæ uitiatã humiditatem ſuſcipere poteſt: Verum
circa hepar tot numero ſunt, quot ſunt arteriæ,& uenæ. Cùm verò hæ omnes anguſta oſcula ha
beant,qua parte ſima huius viſceris cum gibbis coeunt, ac committuntur,obturatio, & oppila-
tio vitioſorum humorum, aliqñ contingunt,ad quas putrefactio conſequitur in calidis breui,in

frigidis

A frigidis intemperaturis uero non cito, sed temporis progressu accedens. Fit autem intemperatura iuxta propriam hepatis substantiam, quam Erasistratus putat præterfusionem quandã, hoc est parenchyma, & non principalissimam uisceris partẽ esse. Fit etiam intemperatura circa contentas in ipso uenas & arterias, & iuxta materias in spatijs ipsarum contentas. Cum autem habeat hoc uiscus non unam, sed plures facultates actionum, quas uitæ tempore operatur, easque tot numero, quot sunt actionum species, contingit sæpe unam ipsarũ præcipue lædi, sæpe duas, & tres, atque omnes quatuor simul. Actio nanq; ipsius una quidem attrahere cibum, & alimentum in sese: altera uero obuoluere, & continere, donec permutãs ipsum sui ipsius faciat partem. Est igitur hęc ipsius facultas principalissima, & ferè prima, cõcoquere uidelicet & permutare, ac alterare, atque assimilare sibi ipsi alimentum, quã alteratiuã uocamus: quæ uero iuxta hãc alterationem remanent recrementa, ea per aliam facultatem, quam excretiuã, & expulsoriã nominamus, expelluntur. Ostensum autem est, quod hæ facultates omnes in omnibus sunt partibus corporis per omne uitæ tempus: omnes enim familiare sibi attrahũt, & alienum excernunt, attractumque temporis progressu alterant, quo tempore etiam retinent, & constringunt. Vocatur autẽ alteratio ipsa, usque quo in similitudinem partis, quæ nutritur, transmutatur, cõcoctio: ubi

B uero iã parti apponitur, nutritio. Cum igitur hepar præ imbecillitate ex uentre, & intestinis alimentum trahere non potest, liquida & nondum iusto modo exuccata per sedem excernuntur: & si quidem uenter simul cum hoc uiscere fuerit imbecillis, ac non probè cõcoquens, *cruda: si uero ualidus fuerit, concocta quidẽ sed liquida, propterea ꝙ nulla aut omnino modica digestio ac distributio ad hepar est facta. Si uero traxerit quidẽ hepar in se ipsum ex uentre, & intestinis alimẽtum, sanguificare autem ipsum præ debilitate nequit, quemadmodum in uentre multiformis corruptio contingit eorum, quæ cruda remanent, sic etiam circa hepar. Dico autem nunc *cruditatẽ solam non comprehendẽs hoc sermone tardam concoctionem. Quod si uelis alimentum, ubi crudum permanet, & alterationem, quæ fit à particula iuxta naturã, non assumpsit, itidem *crudum appellare, neque ego fugio appellationem, si mihi saltem differẽtia rerum conseruet. Peior enim est ea transmutio, quæ in peregrinam qualitatem iuxta *cruditatem fit: moderatior uero ea est, in qua alimentum suam naturam, quã diutissime seruat, nulla alteratione ex particula, quæ ad ipsum concoquendum à natura destinata est suscepta: Atqui & tertia, præter has, species est frustratæ concoctionis, cum semicoctum fit alimentutum. Et circa ipsam sane exactã cõcoctionem frustratam, hepaticis sanguinolẽtus humor per aluum excernitur talis consistentiæ, ueluti si quis sanguinem cum aqua confudisset: & plerique sane medici imaginẽ eius depingentes scripserunt, talem eius compagem esse, uelut si quis uictimæ recens mactatæ carnes aqua lauasset. Et plurimæ hepaticæ affectiones ab eiusmodi excretionibus initium capiunt, nondũ magnam debilitatem hepate habẽte, sed ad huc concoquere, & alimẽtũ alterare uelut in formam sanguinis, potente. Aucta autem affectione, nihil amplius tale excernitur, sed multiformes aliæ qualitates, & compages, uelut a uentre ex *cruditate laborante. Verum in uentre ciborũ ipsorũ corruptiones manifeste apparent: circa hepar uero distributum alimentum ad sanguinẽ prius in uiscere existentem admiscetur, corrumpiturq; temporis progressu etiam hic, una cum alimento circa ipsum non concocto. Calida igitur intẽperie circa uiscus existente, colliquationes fiũt, primum humorum. deinde etiam carnis ipsius hepatis: & euacuatur per uẽtrem bilis crassa, graueolens, & abunde colorata, quemadmodum in pestilentibus febribus contingit. Frigida uero intemperie existente, neq; assiduæ excretiones, neque multæ fiunt: durat tamẽ affectus diutius, & per aliquos dies profluet ipsis uenter maiori copia, cuius neq; fœtor similis est ijs, q̃ ex calore sunt liquefacta, neque color similis, aut compages, uerũ minus graueolentia ab his excernunt, speciem putrefacti sanguinis non colliquatæ carnis, habentia. Aliquando uero id, quod excerni

D tur, uelut sanguis niger apparebit: uerum diligenter consideranti, neque sanguis niger est, neq; grumus, sed uelut limus quidam sanguinis crassi, qui prope ad atram bilem accedat: & plures, ac ægre iudicabiles colores circa eiusmodi affectionem in egestionibus apparent. In utraque autẽ intemperie, tum calida, tũ frigida, quando intemperatura humida, & sicca fuerint admista, liquidiora in humiditatis complexu, sicciora uero ex siccitatis copula, fient recrementa. Scopus igitũ curationis in eiusmodi affectionibus fit communis quidem iuxta intemperiei contrarietatẽ, peculiaris autem unicuique per cuiusque contrarietatem. Affectio igitur hepatica peculiariter appellata, ueluti etiam cœliaca, & stomachica, citra tumores præter naturam circa ipsas partes cõtingit. Inflammatum enim esse hepar, aut abscessu laborare, aut induratũ esse, medici dicunt, aut aliud quippiam tale, non tamen hepaticum uocant hominem ipsum, cui tale quippiam accidit. uerum quando citra manifestum aliquod in uiscere malum, in propriis actionibus debilitatur, tunc ægrum hepaticum appellant. Videamus igitur primum ea, quæ scripserunt ij, qui ante nos de pharmacis optime, & studiosissime tradere sategerunt, initio ab iis, quę Andromachus prodidit, facto. Hic enim uir in libro internarum affectionũ curationes continente, multas hepaticas confectiones conscripsit, quarum omnium faciam mentionem hoc loco, ipsius uerbis in medium adductis, & primum sanè antidotos adscribam.

Marginal notes: * ἠπεπτημένα. — * ἀπεψίαν. — A.ibi.c.14.b

Quæ pharmaca ad hepaticos ab Andromacho sunt conscripta. *CAP. 7.* E

ANdromachi antidotus Cyphoides ad hepaticos, & omnia Thoracis uitia. Vuæ passæ carnis drac.
† Aliter i. xxv, alij drachmas centum: croci drach.i. alij obol, iij: calami drach. †ii, & dimidiam, bdel-
† Aliter. 3.i.t. lii† drachmas duas & dimidiam, ʒ casiæ sesquidrachmã, cinnamomi obolos tres, spicæ nardi. 3.
tres, floris iunci odorati drach, duas & dimidiam, myrrhæ drachmas quatuor; terebinthinæ. 3.
iiii, alij drac. xvi: ramentorum aspalathi drach. ij, mellis drach. xvi: uini quod satis est. Hęc quidẽ
est antidoti descriptio. Appellauit autem ipsam Cyphoide, hoc est cypheoformem, ob similitũ
dinem: nam & odore & gustu similis est cyphi ab Aegyptijs appellato, qui sane primi hoc phar
macumcompo sue runt, & utuntur eo quotidie ad uaporem edendũ accenso in deorum hono-
rem. Plurima autem eorũ, quæ in illo thymiamate & suffumigio scripta sunt, eadem sunt cum iis,
quæ in hoc pharmaco habentur: quin & suffum igari hoc ipsum similiter ut cyphi potest. Com-
positum est autem ex moderatè adstringentibus, & reliccantibus, ac discutientibus uitiosos sero-
sos humores, & corrigentibus humorum malitiam, & contrariam uim habentibus aduersum pu-
trefactiones, quorum plurimi ex aromatum sylua existunt. Habet itaque pharmacum hoc cinna
momum, omnes putredinosas, & uenenosas facultates corrigens, nõ solum serosorum & aliorũ
humorum, sed etiam lethalium pharmacorum: quemadmodum & feris uirus eiaculantibus con F
trarium existit. Consequenter autem post cinnamomum casia eandem uim habet, optima uide
licet, & cognata ipsi cinnamomo. Et post hanc omne aromatum genus uelut hic est nardus, &
iuncus odoratus, calamusque, & myrrha: hæc enim ad propositũ pharmacum iniecta sunt iuxta
iam dictam ratiocinationem & modum: quemadmodum etiam ex ijs, quæ apud nos gignũtur,
aspalathus, & crocus, adstringens & concoctorium pharmacũ, & quod corrigit putrefactiones.
Cæterum uua passa contemptilis uideri possit ob familiarem eius usum: at uero hoc ipsum eã
facit utiliorem, nam cum familiaris nobis sit, in tantum adstringens est, quantum opus habet ui-
scus affectum. Habet autem & uim concoctoriã crudorum humorum, & uim coercẽdi maligna,
fitque ipsa haud facilè putredini obnoxia, & ultra hæc secundum totam substantiam uisceri ipsi
familiaris est & propria. Didicimus enim, quòd alimenta secundum totam suam substantiã, pro
prietatẽ, ac familiaritatem habẽt ad ea, quæ aluntur, quod maximum est in huiusmodi affectio-
nibus curandis, quæ iuxta intemperiem fiunt: optimè enim, in ipsis faciunt, quæ una cum hoc, ꝙ
intemperiem curant, etiam alere possunt. Et ob id etiam uinum conuenientissimum est citra in-
flammationem, aut erysipelas, aut abscessum, aut calidam intemperaturam, ęgrotantibus: nã &
nutrit, & concoquit, & roborat, & putrefactioni resistit: & si intemperies ex humiditate facta sit G
& frigiditate, eam citra omnem molestiam, ac secure persanat. Eadem est & mellis facultas, prę
terquam, quòd non condensat substantiam corporum, quæ contingit, sed pro hoc uim extergen
di, & aperiendi, ac puros reddendi meatus, & urinã ciendi, non parua sanè auxilia, possidet. Por-
rò admistum est à compositore pharmaci bdellium, sufficienter emolliens, & concoquens, uelut
didicimus, ampliusque moderate discutiẽs. Consimilem ferme uim terebinthina resina habet,
supra hoc, quòd angustos meatus extergit, & expurgat: quibus auxilijs uiscus curandũ opus ha-
bet, quo osculorum uenarum in ipso commissuræ laxæ, & ab obturatione liberæ permaneãt: di
dicimus nãque quomodo obturatio efficiat putrefactiones. Aliqui tamen huiusmodi confectio
num compositores, quemadmodum etiã prius in stomachicis dictum est, opiũ, aut hyoscyamũ,
aut quippiam aliud ex refrigerantibus miscendo, ad calidas intemperies utile pharmacũ effece
runt. Et ob id etiam Philonis antidotus mirifice semel tantum exhibita hepaticam intemperiẽ
sanauit, id quod & compositor eius testatum reliquit. Verum ex pharmacis hepaticis ab Andro
macho conscriptis nullum est huiusmodi. Et sanè uehementer refrigerãs nullum esse debet, sed
qualia, tum ab alijs, tum ab Asclepiade, sunt scripta. Nunc igitur hepaticas antidotos cõsequen-
ter ab Andromacho proditas subscribã, modo memoria nos teneamus, nullã ipsarũ calidis in- H
tẽperaturis conuenire, sed aut humidis, aut frigidis, aut ex utrisq; compositis, aut certè humidis
quidem fortiter, calidis uero moderate, Conscribentur aũt omnes iuxta ipsius Andromachi di-
ctionem. ¶ *Alia Cyphoides ad hepaticos, ex libris Galli, ad tusses item, & reiectiones.* Croci drach. A.l 5.fu.1.t.1 fol.526.h
Aliter ii. unam, cinnamomi drachmam unam, myrrhæ drachmam. unam, bdellii drach. quatuor, aspa-
lathi obol, iiii, iunci odorati drach. iii, calami drach. ii, casiæ drach. i, nardi indicæ drach. unam,
terebinthinæ drachmas vi, carnis passarum uuarum drac. clx, mellis heminam dimidiã, uini chii
quod satis est ad macerandam uuam passam, bdelliumque, ac myrrhã: resinã uero melle lique-
facito: & deinde omnia mista, ac trita reponito. ¶ *Alia ad hepaticos & ictericos.* Amygdalarum
amararum drachmas duas, anisi drach. i: absinthij, cumini, seminis apij, singulorum drach. i: cor-
Al σελίνου id est apij. nu cerui obo. iii. trita cum aqua in pastillos triobolares redigito, ex eisq; unum mane, ac uesperi
cum uino mulso dato. ¶ *Nectarea antidotus ad hepaticos, & Arquato laborantes.* *Helenii sesqui
librã, crocomagmatis lib. ii, aristolochiæ vnc. i, petroselini vnc. i, piperis nigri vnc. dimidiã, myr
rhæ vnc. unã, mel quod satis est. ¶ *Antidotos hepatica, Athanasia appellata. Facit & ad nephriticos &
ictericos, multum mouet sudorem.* Croci drach. ii, cinnamomi drac. i, nardi drach. ii, casiæ, myrrhæ
iunci oporati, singulorũ. 3. i: melle attico excipe. Datur fabæ grecæ magnitudine, febricitãtib⁹ ex
aqua

A·l.5.ſum.1. t.1.fol.530.d
A aqua mulſa. *Hepaticā admiranda, qua Pharnaces herbarius ægrotus uſus eſt.* Croci drach.ii.mei,
aſari,phu pōtici,dauci,petroſelini,myrrhæ,ſingulorum drac.iiii.nardi indicæ,& celticæ,utriuſq;
drach.vi.coſti,caſiæ iunci odorati,ſingulorū obol.iii.carpobalſami drac.iii.& dimid.rubiæ dra.
octo,ſucci radicis dulcis drac.iii.hemionitidis herbæ drach.iii.polii drac.iii.ſucci balſami drach.
vi.confectionis hedycroi drach.v.mellis, quod ſatis eſt:utere. Ad omnia uitia efficax eſt,nucis
ponticæ magnitudine,cum uino mulſo. *Antidotus hepatica à Nearco laudata.* Radicis panacis,
rubiæ, eryngii,eupatorij,helenij radicis,polij,coſti,ariſtolochiæ,piperis,ſcolopendrij herbæ,ſe
minis cucumeris,chamæpityos,radicis gentianæ,milti, ſiue rubricæ ſinopidis,fellis urſini,ſpicæ
nardi, baccarū iuniperi, ſeminis braſſicæ,ſeminis erucæ,ſingulorū par pondus:melle attico co-
cto excipe,ac utere. *Antidotus hepatica* Dioſcori.* Cinnamomi,caſiæ utriuſq; drach.iiii.croci, * *Al. Dicori.*
nardi,coſti,ſeminis balſami, hyperici,glycyrrhizæ,ſingulorū drach.viii.excipe melle attico,ac
exhibe nucis ponticæ magnitudine. *Alia ad hepaticos, & reliquos internos affectus, ut Ariſtocles.*
Piperis grana xl.myrrhæ drac.viii.croci, coſti, mei,acori,nardi,dauci,ſeminis,petroſelini,ſcor-
dii,ſingulorū drac.iiii.cinnamomi drach.xii.caſiæ drac.xii.mellis, quod ſufficit. Datur nucis pō
ticæ magnitudine. *Potio ad hepaticos,ſpleniticos,nephriticos,hydropicos. Auxiliatur & ſtomachicis,*
B *& moleſtijs ex partu,& conuulſis. Prodeſt conualeſcentibus, & ſe reficientibus ex infirmitate. Facit ad
uitioſos humores, ictericos, & tuſſes, ac pleuriticos. Eſt etiam antidotus ad lethalia pharmaca, & ad
ferarum plagas.* Nardi indicæ.ʒ.ii.coſti.ʒ.ii.caſiæ.ʒ.i.croci drach.i.piperis albi obol.v.alii.ʒ.ii.ſe
minis apii drac.i.obol.iii.iridis illyricæ tantundem, acori.ʒ.i.obol.i.opobalſami drac.i.ſucci ari
maſculi.ʒ.iii.uuæ paſſæ exacinatę drach.vi.terito cum paſſo, aut melle excipito:& drachm.i.cum
uino diluto dato, aut cum aquæ mulſæ cyathis quatuor, aut ut conueniens fuerit. Hæ quidem
ſunt hepaticæ confectiones ab Andromacho proditæ. Tranſibo autem iam inde ad eas, quas
Aſclepiades tradidit in tertio internorum,quæ Mnaſoni inſcribit.

Confectiones hepaticæ ab Aſclepiade conſcriptæ. *CAP. 8.*

PRimam equidem confectionē Aſclepiades Antonii Muſæ eſſe dicit, hoc modo compoſitā.
¶Succi cichorij cyathum unū cum aquæ calidæ cyathis tribus dato, mellis attici cochlea-
rio addito. Aut filicis, uel anethi ſucci cyathum unum, cum aquæ mulſæ cyathis iii.dato. Aut pi-
cridis recentis, aut ſeridis recentis, ſucci cyathum unū,cum aquæ mulſæ calidæ cyathis iii. Hæc
A.l.2.t.2.c 219 f.124.cd
prima eſt deſcriptio trium pharmacorū in Aſclepiadę libro. Cichoria itaq; & ſeris cibarii gene
ris exiſtunt:apud nos nanq; & rurales ambo hæc edunt,& cruda,& cocta:utitur eis etiam Eraſi-
C ſtratus abunde in affectionū circa aluum cura. Facultas horum olerum ſubfrigida eſt,& ſubama
ra,ac moderate adſtringens,& pp has qualitates,optima pharmaca calidis intemperaturis ip-
ſius hepatis exiſtunt: ultra hoc enim ꝙ moderate refrigerant, amplius & robur uiſceri addunt
per adſtrictoriā facultatem. Iuſuperq; commiſſuras oſculorum uenarū in ſima uiſceris parte ad
eas,quæ in gibba ſunt,extergent. Neq; uerò frigidas intemperies magnopere lædunt, quemad-
modum, quæ frigidam humiditatem abſque adſtrictione, aut amaritudine poſſident, facere ſo-
lent. Iuuare etiam uiſcus talium olerum ſubſtantia pōt, etiam ſi citra ſeroſorum, aut aliorum hu
morum uitiationem intemperies fiat per ſe,& cum humiditatis cuiuſcunq; complexu:ex miſtu-
ra.n.mellis,humiditatem per urinam educunt: quapropter etiam ſi ſiccata tuſa quis potioni in-
ſpergat, itidem iuuant:quin & decoctorum decoctum potatum multum commodi affert. Si uerò
non calida aliqua intemperies infeſtet, aut ſi obturatio quædam ſit circa uiſcus, magnopere au-
xiliantur ex uino albo tenui potata cum iis,quæ urinam ciunt. Vtilis autem non ſolum ſuccus ip-
ſorum eſt, tum recens, tum exiccatus: ſed ipſa olera exiccata tuſaque,ac trita potui inſperſa, &
eorum decoctum in potu acceptum, auxiliantur. Cæterum ad uiſceris expurgationem,& mea-
tuum apertionem,citra manifeſtam calfactionem, aut refrigerationem, optimum pharmacū fi
D lix eſt, prædominantem habens amarā qualitatem. Anethū uero nihil fortè habet ad huiuſmo-
di affectiones,ſed modice refrigerati, ac condenſati uiſceris curatiuum exiſtit. At uerò catapo-
tium ex chamæpity, cuius itidem meminit, eiuſdē cum prædictis facultatis eſt,amarum enim &
hoc pharmacū eſt: nihil igitur mirum eſt,ipſam chamæpityn, tum per ſe, tum cum cichorio po-
tatam,hepaticas intemperaturas iuuare: quemadmodum Aſclepiades ſcripſit in hæc uerba.

Catapotium hepaticis. Radicis chamæpityos drac.octo,radicis cichorij drac.quatuor:contun-
de,& excipe melle cocto:ac præbe nucis ponticæ magnitudinem, & aquæ calidæ cyathos tres
inſuper bibendos. Hæc Aſclepiades ſcripſit. Iuuant autē prædictæ herbæ hepaticos,nō ſolum ra
dicibus ipſarum acceptis,& præparatis, uelut Aſclepiades prodidit,ſed & ſucco, & decocto, &
arida coma unà cum ſemine tuſa, ac trita, aſſumptis. Quin & ſphendamni,ideſt aceris,radix tu-
ſa & trita,nā & huius meminit,eiuſdem eſt cum prædictis facultatis. Exhibet aūt ex ea drachm.i.
cum uini mulſi diluti cyathis tribus. Inſuper & ex nardo celtica pharmacum, cuius item memi-
nit,his conſimile eſt:ſcripſit autem ipſum ſic:Nardi celticæ partes tres, abſinthii partem unam,
tuſa & cribrata melle cocto excipito,& myſtrum delingendum dato. Et quod poſt hoc ſcriptum
eſt, conſimile ipſi exiſtens in reliquis, plus habet de ui expurgandi ipſum uiſcus per urinas. Scri-
pſit autem, ſic Aſclepiades de ipſo: *Paſtillus hepaticus amarus.* Aniſi, ſeminis apij, aſari, amyg-

dalarum amararum mundatarum, absinthij, singulorũ.ʒ.iiii: præpara cũ aqua & reduc in pastil- E
† Aliter.ij los: ac febre carentibus exhibe.ʒ.†i. cũ uini diluti cyathis.iii. febrientibus cum aqua mulsa. Hoc pharmacum leniter quodammodo est calidum propter urinam ciētium misturam: reliqua uero omnia superiora, aut prædominantem habēt frigiditatem, aut omnino neque hanc, neq; caliditatem: uerum uim extergendi, & uias digestionis ab obturatione uindicandi omnia habent.

Alia insuper medicamēta ab Asclepiade scripta sunt, partim extergendi ac aperiendi, & secādi uim habentia, partim uero calidiora paululum quàm sunt media: media autem dico, quę neq; calfaciunt, neque refrigerant manifeste. Vnum uero inter ipsa calfactoriũ est, ubi ait. Costi triti cochlearium præbe cum aquæ mulsæ calidæ cyath.iii. Reliqua uero, quæ prope ad mediũ temperamentum accedentia, ad caliditatem uergunt, hæc sunt. Helenij drach.xii, crocomagmatis drac.octo, excipe cichorii succo: & fac catapotia, eaque pro uiribus exhibe: datur ad summum drachma ex uini mulsi diluti calidi cyathis tribus: Hoc pharmacum poterat & absque helenio calidis intemperaturis conuenire. Quoniam autem helenium extergentibus admistum est, ad caliditatem uergit, nisi quis omnino modicũ de eo cum multa frigida permisceat. Quin & id, quod ex fœniculo cōstat, calfactoriũ est, sic habens: Fœniculi drach.i, petroselini drach.ii: anisi, amygdalarum amararum, absinthii, singulorũ drach.i: croci, myrrhæ, utriusq; obol.iiii: excipe aqua, ac F redige in pastillos: & dato drach. unã, ut supra dictum est. Etenim hoc loco fœniculum quidē & petroselinum multum calfaciunt, reliqua uero moderate. Amygdalæ uero attenuatoriæ sunt facultatis, & præsertim si fuerint amaræ. Medium autem quodammodo inter calfacientia & refrigerantia est hoc pharmacum, quod Asclepiades scripsit hoc modo. ¶ *Eclegma hepaticum Paulini: auxiliatur confestim.* Chamæpityos siccæ lib.i, myrrhæ vnc.i, passi protropi sextar.iii. chamæpityn & uinum dulce coquito: & ubi superfuerit tertia pars, liquorē exprimito, eiq; mellis attici libram dimidiã adiicito, ac rursus coquito: postea uero myrrhã addito assidue agitãdo: atq; ubi dissoluta fuerit, ab igne ablata reponito: & ante cibum mystrum exhibeto. Scripsit & ex cochleis pharmacum hepaticum Asclepiades huiusmodi. Cochlearum trium carnem ualde probe terito, & affusis uini nigri cyathis tribus calfacito, ac bibendũ dato. Videntur autem hęc iuxta totam substantiam efficacia esse, non secundum unam aut alteram qualitatem: Quale est & lupinũ hepar, cuius abunde experimentum habemus. Vsus autem ipsius consimilis cochleis est: teritur.n. exacte hepar lupinum, & datur drachma una, cum uino aliquo dulci, qualia sunt theræum, creticum, scybelite, ac dulce protropũ. Benigna.n. hæc sunt uisceri, ipsum nutrire potentia, & media iuxta calidi & frigidi oppositionem: & ob id talia pharmaca omnibus intemperaturis conueni G re uidentur, ut quæ ex substantiæ proprietate commoditatem de se exhibent, & neque calidas, neq; frigidas, intemperies lædãt. Atqui in febricitãtibus manifesta febri, aut non obscure, uelut solet aliquibus hepaticis accidere, melius est ex aqua calida pharmacũ præbere, aut ex aliquo p̃ dictorum succorũ, uelut est seridis succus. Ad induratas hepatis affectiones. Et ad has Asclepiades quatuor pharmaca his uerbis scripsit. *Confectio ciens vrinam, facit ad induratas Hepatis affectiones, ad splenicos, & ægre se à morbo recolligentes, ad hydropicos, & in vniuersum bonum colorem inducit.* Croci, nardi casiæ singulorum drach.ii: costi, floris iunci odorati, cinnamomi, myrrhæ stactę, singulorum drach.i. mellis cocti drach.xxv. Datur fabæ ægyptiæ magnitudine cũ uini mulsi cyath.iiii. ¶ *Alia, qua vsus est Pasicrates, vrinam multam ducit.* Seminis dauci sesquidrachmam: radicis rheu ponticæ, floris iunci odorati, seminis balsami, cedridũ, anisi, nardi indicæ, croci, cinnamomi, casiæ, phu, asari, petroselini, chamæpityos, singulorũ drach.i. & dimidiam: mentæ siccę. obol.iii. nucleorum pinearum nucum repurgatorũ numero l. excipe melle cocto, & dato nucis ponticæ magnitudinem cum uini mulsi diluti cyathis iii. *Alia antidotus ex Felle vrsino, pharmacum accommodatum ad induratas Hepatis affectiones.* ¶ Chamæpityos, marrubii, seminis petroselini, gentianæ, seminis uiticis, fellis ursi, sinapis, seminis cucumeris, scolopēdrij, panacis, rubricæ H lemniæ, rubiæ, seminis brassicę, aristolochiæ, piperis nardi indicę, costi seminis apii, seminis erucæ, eryngij, polij, echij, eupatorij, baccarum iuniperi, singulorum.ʒ.unam: tusa & cribrata melle excipe. Datur nucis auellanæ magnitudo, in uini mulsi cyathis duobus. ¶ *Alia accommodata. Facit & ad alias internas affectiones citra tussim.* Radicis gentianæ, chamæpityos, marrubij, seminis petroselini, felis ursi, sinapis, seminis, cucumeris, scolopendrij, panacis, rubricæ sinopicæ, rubiæ, seminis brassicæ, aristolochiæ longæ, piperis albi, spicę nardi, costi, seminis erucæ, eryngij. baccarum iuniperi, fructus fraxini, chamædryos, dictamni cretici, seminis cestri, seminis dauci, singulorun unciam unam: mellis attici quod satis est. Datur nucis ponticæ magnitudo. Liquor sit passi cretici cyathi duo. Hoc pharmacum usu & experimento approbatum est. In alio exemplari etiam pelecini tantundem habetur. Circa prędicta quatuor pharmaca recte fecit Asclepiades, quòd non simpliciter adscripsit, uelut in alijs, q̃ ad hepaticos ipsis sit utendum, sed cum appositione, ad induratas uidelicet affectiones. Humidæ etenim uisceris affectiones exolutum, & imbecille ipsum facere, solent ueluti sunt articuli laxati: siue autem cùm frigiditate, siue cum caliditate, siue sine his, laxitas ipsius sola constiterit, perfitus adstringentibus pharmacis opus habent: uerum hoc aut cum calfacientium mistura, si frigida qualitas prædominetur: aut cum refrigerantium

A.l.3.f.14.t.1 c.20.fo.310.b

A.l.3.f.10.t 2 c.3.fol.263.f

A gerantium, si calida. Quæ uero ob frigidos, & crassos, ac uiscosos humores in solidis corporibus imbibitos indurantur, ex necessitate frigidam habent affectionẽ: quare & calfacientibus, simulque tenuium partium pharmacis opus habent: hæc enim sufficientia sunt, & ad uiscositatem humorum induratis partibus infartorum extergendam, & ad secandam crassitudinem, & discutiendos ita extenuatos. Verum in quinto De simplicium pharmacorũ facultate, ubi de eiusmodi affectionibus sermo mihi habitus est, emollientium medicamentorum misturam laudaui, nimirũ ut pręparantem indurata corpora, & prædictis pharmacis idonea facientẽ: citra uero præ emollitionem diffunduntur quodammodo ea ipsa corpora, & è uestigio manifestam imminutionem habent: sed in immedicabiles reliquias terminatur res, ubi fuerint superresiccata. Hæc eadem & in decimoquarto methodi curatoriæ nobis sunt dicta. Igitur & circa hepar coniectare oportet emollientium misturam: nam cum compagis humectæ sit hepatis corpus, ualde moderatis opus habet emollientibus. Prædominatur itaque in ipso, præter aliarum partium induratarum morem, calfacientium & attenuantium mistura. Merito itaque ex præscriptis quatuor pharmacis Asclepiades postremum maxime laudat, ut quod multam de se experientiã præbuit: ex aromatis enim cõponitur, attenuare, ac discutere ualentibus: aliaque pharmaca adsumpsit, acria, secan-
B tiaque, ac discussoria: mitigatoria autem his admista sunt, cucumeris semen, ac iuniperi baccæ: deinde uero mel, & eryngium uelut urinam ciẽtia, his addita sunt, quo extersæ uisceris affectionis per urinas deductio fiat.

Quæ Archigenes ad hepaticos in secundo pharmacorum secundum genus scripsit. CAP. 9.

IN hepaticis conueniente prægræsso ductu per alimenta, unctiones, communia cataplasmata, uenæ sectionem, cucurbitas, sinapismos, dropaces, & consimilem diætã, amplius conscribendis compositis potionibus, & malagmatis, optime ipsis conuenientibus, utaris. Et potionibus quidem his: Senecionis decoctum, ut ualde commodum exhibeto: nascitur autem huius caulis maxime in tegulis. Aut unguenti nardini cochlearia quatuor quotidie bibenda dato, & maxime in induratis. Aut aristolochiæ obolos tres propinato febrientibus ex aqua, febre carentibus ex uino: ualde benefacit. Aut trifolium acidum in aqua coquito ad tertias, & per triduum bibendum dato pro uice cyathum unum. Aut fel ursinum in uase leniter feruefacito, & in Sole resiccato, atque ex eo hepaticis cochlearium unum dato. Aut radicis rubi corticis minam unam, cum aquæ cõgio uno, in nouo uasculo ad residuum quartæ partis coquito: & ad succum per noctem sub dio expositum mellis cyathos vj, admisceto: & ieiunis ad triduum bibendum dato. Aut
C pseudobunij obolum unum dato cum * melle ieiunis. Aut dauci & fœniculi radicis dimidium, cum aceto mulso ad tertias coquito: & ieiunis cyathum unum exhibeto. Aut glycyrrhizæ succi obolum unum, aut duos ieiunis dato: & aluum subducit, & urinam mouet. In magna duritia, abrotoni succum, quàm crassissimum præbe bibendum. Aut acori obolum unum, panacis tantundem, cum aqua propinato. Aut spicæ nardi decoctum assidue exhibeto. ¶ *De Cataplasmatis.* Cataplasma porrò hepaticum fit, malis cotoneis cũ farina hordeacea, & fœnograeco coctis. Aut semine lini trito cũ polenta in uino cocta: aut ipso lini semine in passo cocto. Aut semine lini trito cum melle subacto. Aut capparis radice in aceto mulso cocta. Aut farina hordeacea cum ficubus. Aut oleæ radice in uino cocta. Aut myrobalano tusa cum uino. Aut cerato ex phœnicobalanis facto: summe enim ad hepatis inflammationes facit, maxime in quibus etiã stomachus affectus est, & costæ distentæ sunt. Aut palmulam reiecto interno nucleo diligenter tundito, & cũ æquali parte cerati rosacei in mortario probe unito, rosaceum adstillando, atque ita imponito. Aut myrrham aminæo uino macerato, & palmulis admisceto, & linteolo infarto imponito.

* Al. oxymelite.

Cæterum malagmata, quibus quis uti possit in inflammatione hepatis citra manifestam causam, post irrigationes & cataplasmata, iam ante scripta sunt in sermone de oris uentris inflãma-
D tione, nimirum communia illi, & hepati existentia: in quibus sunt etiam, quæ ex meliloto præparantur, & polyarchium. Verùm etiam nunc apponentur quædam ex ipso Andromacho.

A.l.3.f.14.t.2 c.16.fo.317.b

Malagma Andromachi ad hepaticos. Ammoniaci thymiamatis drachmas cxliiii, alii drachmas centum habent: bdellii drachmas xxiiii, alii centum: aceti heminæ quartam partem: cyprini heminam unam, ego uero heminæ dimidium. ¶ *Malagma Apollophanis.* Ceræ drach. lxxx, bdellii drachmas lxxx, ammoniaci thymiamatis drachmas lxxx, terebinthinæ drachmas xl, mannæ thuris drachmas xl. cum irino contundito.

Malagma à Damocrate conscripta ad hepar & præcordia. Quædam ex eis etiam ad totum uentrem & splenem. CAP. 10.

AFfecta si quis per stomachum præcordia,
Et per iecur, intestina per, dein per colum,
Per uentriculum, aut uiscus aliud sic propriè
Ductum, uolet inquam læsa quis præcordia
Malagmate integere bono & percommodo,
Primum paratum habebit hoc longe antea.
Recens enim, est ægris minus firmum ac ualens.

Cæra,capit, quod Ponticæ libras duas, E
Ammoniaci thymiamatis solam libram,
Terebinthinæ frictæ pariter solam libram,
Vstæq; resinæ piceæ simul libram,
Et post trientem cardamomi seminis,
Aridæ cyperi tantundem,item myrrhæ bonæ,
Pondusq; par uni horum,iridis mox candidæ,
Sextantem,& inde celticæ spicæ integræ,
His unciam unam,& dimidiam croci boni,
Et sex meliloti,item duas,bessem puto.
Verum melilotum præstiterit hic atticum.
Recentis,& cyprini libras olei duas.
Oleum cypri num tu cum reliquis liquoribus,
Et decoque lenta flammula,& deradito.
Dein tusa,cribrata,& reliqua,uino bono
Rigata per noctem integram,& totam diem F
Vinum omne donec combibant,seponito.
Vnctisq; post cyprino manibus hæc pharmaca
Mortario amplo uni,& simul committito,
Molliq; pelle tecta simul reponito.

Aliud malagma eiusdem.

Aliud ualens,ætas itidem si accesserit,
Verum hoc mage affectus uitiantes mox habitum.
Quicunque non cum flatibus,feruentibus,
Et phlegmonis lædunt diutioribus.
Et uiscera irritant grauibus doloribus,
Iuuat.Solubiles male,& iam duritias
Soluit,soluta mole earum celeriter.
Paratur hoc modo,ut bonæ terebinthinæ
†Libram mediam tantumq; ceræ ponticæ, (*† Al. libras ij. cum dimidia.*)
Fœniq; græci unam capias puri libram.
Et de nitro,& de panace,unicam libram. G
Rursus anisi seminis unicam libram,
Pinguedinis puræ uituli simul libram,
Pondusq; par contusæ,& albidæ iridis.
Parum de aceto,tres cyathos,sine dimidio.
Mellis duas libras recentis attici
Ammoniaci thymiamatis solam libram
Quidam addidere, uerùm alij libras duas.
Sic tusa,cribro excussaq; tenuissimo,
Cataplasmatis modo, sed & mel addito,
Nec omne acetum,coquito:ubi molle fuerit,
Addas calenti exiguam aceti stillulam,
Ceræ liquatæ infusor, & pinguedini,
Terebinthinæ que:coctaq; egregie simul
Omnia manibus exactius committito,
Et uasculo maiore derasa excipito,
Vsurus haud mox: Inualidum est factum recens. H

Aliud Damocratis malagma.

Odorum & hoc,tollensq; mox uitia hepatis.
Affectiones renibus,colo & graues,
Stomacho simul,& uuluæ diutiusculas.
Idemq: iam corrupto habitu superdatur,
Morboq; longo pallidis, hydropicis,
Et qui minus coquunt cibum,& fastidiunt.
Habet hoc amomi Scythici,xylobalsami,
Et cardamomi,bdelliq; lucidi,
Aridæ cyperi,thuris boni omnium parem
Modum, libram:post casiæ daphnitidis,
Myrrhæ bonæ,pariter croci,de singulis
Libræ trientem,aut amplius quid paululum.

A Nardi bonæ post Syriacæ vncias duas,
Terebinthinæ puræ bonæ libras duas,
Albæq; ceræ perpolitæ unam libram, †
Recentis unguenti cyprini † libram unciam,
Vini falerni hinc optimi sextarium.
Contusa alia cribro tenui concernito:
Thus, bdellium in mortarium coniicito.
Myrrham bonam, simul crocumq; his addito:
Fractisq; pauco cyprinum uino indito.
Dein tundito, mellisq; crassitudinem
Formato, & his aromata mox trita addito.
Et, quod superest uinum addito, committito.
Totam diem noctem simul quò combibant.
Terebinthinam uerò, cyprinum, ceram, & simul
Igni liquata lentulo his affundito.
B Vnctisq; post manibus per vnguen quodpiam,
Subacta sic committito, & reponito.
Nec mox parato uti uelis tu pharmaco,
Sed tempore interiecto. Et ut cerotulum
Sit mollius, quandoq; derasum diu
Misceto, solo rarius sed utitor.

Aliud Damocratis Malagma.

Aliud malagma ad iam relatas commodum
Affectiones, si fuerint diutinæ.
Confert lienosis, uel omnium optimè,
Si palleant, febri laborent, ac grauiter,
Aquamq; habeant præcordia his si pauculam:
Multam nequeunt curare enim malagmata.
Ficus, cape pingues ficciores, sed nouas,
Et semine eiecto, simul umbiculo,
C Appende drachmas quinquies tres, ac decem,
Albæq; ceræ ponticæ parem modum,
Myrobalani pinguis libram post integram,
Nitri marini, sed libram modo dimidiam,
Aluminis scissi duas supra, & decem
Drachmas, superq; dimidiam, triobolon.
Et mox onychis, quod sic uocatur, bdellii
Addes parem tu aluminis dictum modum
Nitro parem florem lapidis sed Asij,
Ammoniaci tantumq; thymiamatis:
Et seminis post filiculæ, & nasturtij,
Et cardamomi, quàm optimiq; origani,
De singulis sextarii quartam modo.
Viniq; post, irini unguinis, quod sufficit.
Paratur at tandem malagma in hunc modum.
D Vino rigatum suaue olenti bdellium
Mortario emollito, & hinc adiicito
Ficus, simul rursusq; rite tundito,
Quò trita vini stillulis fiant probe.
Mistura mox addatur inde insperfilis.
At post rigatam feruida ceram ex aqua,
Mollem manibus factamq; latam adiicito.
Et tusa mox ligni radio compingito,
Guttis & unguinis frequens madefacito.
Vsus malagmatum omnium, quæ uentriculo
Induntur, & stomacho, simul interaneis,
Est tempus, in quo, qui cibus congestus est,
Non amplius residet, sed aluum iam subit.

† *Additur in antiquis, & dimidiam.*
† *Al. libras duas.*

GAL. DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM LOCALIVM SIVE SECVNDVM LOCOS LIBER NONVS

ARGVMENTVM LIBRI.

Reliqua affecti Hepatis medicamenta, Lienis item, inteſtinorum, ſedis, pudendorum, ac uteri, explicantur.

De Ictericis. *CAP. I.*

FIunt quidē Icterici rōne bonæ indicationis in febribus, proruente nimirū ad
cutē bilioſo humore. Et facile ſane hi curantur balneis aquarū potabiliū, &
olei diſcuſſorij affrictu, oīumq; rarefaciētiū cutē: quale eſt anethinū oleum,
& chamęmelinū, ac cicinū: poſt hæc ēt unguenta faciunt, gleucinū,* crocinū, F
* Al. somaginū. deinde irinū, & amaracinū. Verū alias cōfectiones, priuatim Ictericas appel-
latas ſuis authoribus, ne putes ad hmōi ictericos conuenire (neque.n.hoc illi
ipſi de his prodiderunt) ſed ad eos ictericos, qui ob uaſorū circa hepar ob-
turationem fiunt: Immo etiam eos, qui ex inflammatione icterici fiunt. Itaq; qui icterū, ſeu re-
gium morbū ex obturatione incurrunt, ſine febre permanent: q vero ex inflāmatione, oīno fe-
bricitāt. Quicūq; igit̄ in pharmacis ictericis adſcripſerunt, in quibus ea ipſa conuenire dicant, hi
rectè fecerūt: q vero indiſcriminatim, & ſimpliciter protulerunt, nō parū peccauerūt. Etenim, q̄
multū medicamētaria ſunt, itidēq; facultate calida, magnopere febricitātes lædūt: talia ſunt gē-
tiana, ſtruthion, heleniū, coſtus, ariſtolochia, poliō, cētaurea. Cōueniunt aūt ictericis ex inflāma-
to hepate, quæcunq; inflāmationes ſanant: quēadmodū ēt iis, qui ex obturatione, oīa quæcunq;
ſtrenue extergent, ēt ſi medicamentariam ſubſtantiam habeant, & calidæ ſint facultatis: ſi uero
coincidāt ſimul obturatio, & inflāmatio, laxātibus, ſimulq; extergētibus opus erit. Fugienda aūt
quæcunq; medicamentariæ ſubæ, & calidæ facultatis, exiſtunt. Cum igitur & plerique ante me
Icterica pharmaca indiſcriminatim cōſcripſerint, ego propria diſcrimina ſingulis ipſorum adii
ciā, quo ſciatis, quibus nam in febribus citra periculū uti queatis: & quibus maius, exacerbatio- G
ne febris, & inflammationis, detrimētum ſubſequatur, q̄ ex abſterſione emolumētum reſultet.

De Pharmacis Ictericis ab Andromacho ſcriptis.

Andromachus quatuor pharmaca ad Ictericos indiſcriminatim tradidit, minime quidē peri
culoſi uſus in iis, qui non febricitant, uerum nō ſecuri in febricitātibus, & maxime ſi cū uino, aut
uino mulſo ea quis exhibeat, quēadmodū aliqñ damus in febribus moderatis, & uiſceris obtu-
ratione. Quare ex aceto mulſo nō ualde acido ſecurius eſt, tūc ea propinare. Sunt aūt hmōi qua-
tuor pharmaca iuxta illius ipſius diſtinctionē ſubſcripta. *Ad Ictericos.* In colocynthidis calicē vi
nū fundito, calfacito, ac bibēdum dato: ſubducit aluū. Idē thus facit. *Aliud ad Ictericos.* Adianti
obo.iii. nardi obo.ii, abſinthii drach.i, myrrhæ obo.iii: excipe paſſo, ac dato nucis auellanæ ma-
gnitudine ex aquæ cyathis ii. *Aliud ad Ictericos, quo utor.* Struthion cū croco coloratū nucis pon-
ticæ magnitudine ex aqua, aut aqua mulſa, dato. Datur, & anchuſa cochlearii menſura. *Aliud*
A Al. xx. *ad Ictericos, ut Apollonius.* Erui. ʒ.[a] xxiiii, cornu cerui uſti [b] ʒ. octo, thuris. ʒ. tres, nardi celticæ drac.
B * Al. xiiij. [c] duas*, nardi ſyriacæ drach.i, piperis ſeſquidrachmam, floris iunci odorati. ʒ. i, myrrhæ ob.ii,
C * Aliter j. coſti obo.ii, caſiæ obo.i, cinnamomi obolum unum. Vtere ſicco, cum uini mulſi cyathis tribus.

*De pharmacis Ictericis ab Aſclepiade ſcriptis * in tertio internorum.* H

Ex iis, q̄ antea dixi, cognobile fit, ēt ſi citra diſcrimē pharmaca prodant, q̄ fugienda ſint febri
citātibus. Cōſueuit aūt Aſclepiades aliqñ diſtinguere, apponēdo, febriētibus hoc mō exhibere
oportet medicamentum, nō febrientibus hoc modo: ubi uero omnino nihil apponit, iis in non
febrientibus magis eſt utendum: quēmadmodū ſane etiā, qñ ex uino ſolo, aut uino mulſo, uſum
fieri debere cenſemus, talia.n. non febrientibus, cōueniunt. Verū ſcripta ab ipſo pharmaca hæc
ſunt. *Potio ad Ictericos.* Cichorii ſucci cyath.vi, febriētibus per ſe dato, nō febrientibus aūt cum
vini cyathis iii. *Aliud.* Solani ſucci cyath.i, uini mulſi diluti dimidium. ¶ *Aliud inſperſile.* Anchuſæ
tenuiſſime tritæ cochlearia ii, cum aqua potabili exhibe. *Aliud.* Struthii cochlearium i, dato cū
mulſi diluti cyathis iii. ¶ *Aliud Nicerati ciens urinam.* Cicerum ſiccorum ſextarium i, roſmarini
manipulum, aquæ ſextar. vi, fœniculi manipulum, aſparagorū paluſtrium radicū manipulum:
præparato, ac dato, ut dictū eſt, coctū, ac excolatū liquorē febrientibus ſimpliciter, & aſſiduè bi-
bendum, nō febrientibus cū uino diluto. *Aliud.* Cicerum ſextariū i, adianti manipulū, aquæ ſex-
tar.vi, aſparagorū paluſtriū radicū manipulū: præparato, & exhibeto, uelut dictū eſt. ¶ *Paſtillus
ad Ictericos: facit & ad Hepaticos.* Amygdalarum amararum mundatarum. ʒ.iiii: aniſi, abſinthij,
* Aliter ii. utriuſque. ʒ.* unam: nardi Indicæ, aſari, utriuſque. ʒ. i: tuſa & cribrata aqua ſubigito, ac formatis

paſtillis

A pastillis.3.i,cum uini mulsi cyathis iii,nõ febrientibus dato. ¶ *Aliud,quo usus est Charixenis.* Asari,absinthii, utriusque.3.octo:seminis anisi,fœniculi,apij,amygdalarum amararũ repurgatarũ, singulorum.3.iiii: aqua subige,ac forma pastillos: & exhibe,ut dictum est. ¶ *Nicerati Errhinum medicamentum,quod naribus attractum morbum regium expurgat, quando reliquum corpus iuxta naturam habuerit,oculi uero pallidi permanserint.* Aceti acerrimi cochlearium unum in balneo naribus attrahendum exhibe:detrahit multæ bilis fluxionem. *Eiusdem aliud.* Nasturtii uiridis folia tenera,aut rosmarini uiridis folia tenerrima,terito:& expresso inde liquore,ut prædictũ est utitor. *Aliud eiusdem.* Elaterium cum lacte muliebri tritum naribus infundito, & attrahere iubeto. *Aliud.* Cyclamini succum ex aqua dissolutum:utere sicuti dictum est.

Quæ Pharmaca Archigenes ad Ictericos conscripsit in secundo Pharmacorum secundum genus.

¶ Ad Ictericos conuenienti dięta,& ductu per frequentes deambulationes,& multam unguẽtorum frictionẽ utaris,amplius,fomentis siccis,& subscriptis medicamentis. Aiunt eos,qui † in febribus morbum regium incidũt, rubi canini fuluo fructu comesto, statim probe iuuari. Auxiliatur, & chelidoniæ herbæ succus cum uino, aut aqua mulsa potatus, adianti, uel rubiæ radicis obol.iii,cum aqua mulsa exhibe. Aut struthion,cum melle delingant. Aut fellis ursini cyathum

† In antiquis est ἀπυρέτους, i.q. sine febre sunt.

B bibendum dato. Aut hyperici.3.i,ex uino mulso propinato,uel aquæ mulsæ cyatho uno. Aut helxinæ decoctum ad dies v. vel vi. cum uino mulso. Aut stercoris canini albi sextantem cum mellis quadrante ad triduum bibẽdum dato, Aut lichenas in petris nascentes,cum aqua mulsa propina. Aut lichenis in tegulis,uel lapidibus nascẽtis.3.unam,ex meraco propina. Aut nasturtium,cum olei cyatho uno bibendum præbeto,radicem vero eius in nares indito. Aut absinthii cochlearia iiii,anisi cochlearia iij,exhibeto ex aceto mulso. Aut oxylapathi siue lapathi radicis tritæ acetabulum dato ex aqua mulsa:si non febriat,cũ uino, aut uino mulso. Aut adianti,& mẽtæ,& rubiæ parẽ mensuram in aqua feruefacito,& heminã inde bibẽdam exhibeto, diutius ad Solẽ insolato,ac sitienti,& anheloso,quo post acceptum potum exudet: statim trasmutat colorem. Aut adianti,& myrrhæ eius dimidium, ieiuno à balneo exhibeto in uini hemina dimidia. Aut leporis coagulum,cũ meraco ad dies quinque,uel sex præbeto. Aut scolopendrij drac.iiii, ieiunis ex uino ad dies quinque,vel sex dato. Aut mentæ,& rubiæ,ac adiãti æquas portiones cũ aquæ cyathis duobus propinato. Aut betæ foliorum crudorum.3.vi, myrrhæ obo, ii, cum aqua mulsa ieiunis exhibeto:ac prælotis,ac ieiunis,cũ uini hemina dimidia dato. Aut adiãti.3.i,myrrhæ.3.ii,mentæ.3.i,in aquæ heminis duabus coquito donec medietas supersit: deinde ubi plu-

C rimum deambulauerit,probe fricato,& spiritu adhuc sublimiore existẽte,bibendam dato: hoc ad biduum facito. Aut cicer eruinum in aqua sub dio per noctem exponito, aquamq; bibendã dato,& cicer insuper comedendũ manẽ,ac uesperi:inde vero per triduum absinthium ex aqua mulsa bibãt. Aut cum cyclamini succo purgatis naribus lauato. Aut herbam orontium appella tam coquito,& cum decocto lauato,& decoctum confestim uirride reddes. Aut uenam sub lingua secato, Quòd si ad nullum horum auxiliorum malum cedat,expurgatione per scãmoniam, & exquisita diæta utantur,atque ita ad exercitia progrediantur.

A.l.3.f.15.t.1. c.6.fo.327.b

De Splenis affectionibus. CAP. 2.

QVòd oẽs corporis particulæ familiarẽ sibi ipsis ex uenis trahant humorẽ, in cõmentariis de naturalibus facultatibus edocti:in ijsdemq; etiam, ꝙ uelut fæcẽ sanguinis, ex qua atra gignitur bilis,hoc uiscus alimentum habet, instituti: & ultra hæc memoria tenentes ea, quæ in curandi methodo de splene sunt dicta:facile assequemini ea,quæ nunc referentur. Quorum primum,& principalissimũ hoc est,ꝙ hoc uiscus à natura celerrime indurari soleat,sanguine nimirum in uenis ipsius obturato,& ob crassitudinem,neq; excerni,neq; discuti facile potente. Attenuantibus igitur opus habet pharmacis citra manifestã caliditatem, ut ne uehemẽtius incrassescat succus crassus in ipso obturatus: quo uero actiones ipsius conseruentur, ex austeris aliquid

A.l.3.f.15.t.2 c.6.fol.329.g

D his admiscetur,quale est ẽt adstringẽtium genus. Didicisti enim in naturalium facultatum commentarijs,ꝙ cum oẽs particulę suæ cõseruationis gratia habeãt facultates, tum familiarũ attractoriam,tum alienorum expulsoriam,itemq; assimilatricẽ sibi ipsis eorum, quæ attraxerint, aliquibus ipsarum insuper inest per accidens magnopere iuuare totum corpus. Ex horum genere est & lien,qui ex hepate in se ipsum uelut fæcem sanguinis trahit, quemadmodũ uesica in hepate bilẽ,& renes urinam. Si igitur præ imbecillitate eiusmodi sanguinem ad sese trahere nõ põt, uitiosus humor uniuerso corpori affricatur. Ob id itaq; naturalẽ ipsius firmitatẽ custodire oportet, quo conueniens sibi alimentũ attrahat: per quam actionem uniuerso corpori ad humorum bonitatem confert, & generata in ipso recrementa in uentrẽ demittere potest, una cum ciborũ recrementis excernenda. Ea gratia igitur ualde amara medicamẽta ipsi offerimus, quædãq; ipsis ex austeris miscemus. Quædã uero ad materiã cõmoda, ad ceratorum uidelicet, & malagmatum præparationẽ apponimus, quale pharmacum est cera,& resina,& pix, & bitumen, & quæcunq; alia huiuscemodi. Iuxta primã autẽ rationem acetum,& acetum mulsum, uisceri commoda sunt, utpote secare,& attenuare crassos humores potentia citra calfactionem. Quẽadmodũ igitur in aliis particulis ea,quæ ꝑ cataplasmata,aut liquida pharmaca imposita,aut affusa, fotu

auxiliantur,

auxiliantur, in alio opere relata sunt: Ita & nunc relictis his, quæ inflãmato spleni commodant, E
eorum solum mentionem faciam, quæ indurato uisceri opitulantur, quod ipsum etiam in medicamentarijs libris fecerunt, qui ante me scripserunt, propriè eos splenicos appellantes, qui induratam splenis affectionem habent.

Pharmaca potabilia ab Andromacho ad splenicos conscripta.

Potio ad splenicos Antipatri, ut Nilus. Carnis† myrobalani drac.iii: hemionitidis herbæ, quã quidam asplenum, quidam* scolpendram, dicunt, drach.vi: corticis radicis capparis drac.iiii, costi drac.iiii, chamædryos drac.vi, polii drach.iii. radicis cotyledonis drach. ii, corymborum hederæ nigræ grana xxv, ammoniaci thymiamatis.ʒ.iiii, seminis hyperici drac.ii, galbani drac.ii, seminis periclymeni drac.i, aut radicis drac. tres, nasturtij nigri sesquidrachmam,[a] * succi fructus scyllæ drac.xvi. Dantur oboli duo in aceto mulso. *Aliud splenicis potabile.* † Glandis unguentariæ drach.iiii, hederæ albæ grana xxiiii, costi.ʒ.[b] duas*, seminis periclymenti. ʒ.ii: hyperici. ʒ.i, alij.ʒ.quatuor: galbani, ʒ.i, obol.ii, nasturtii.ʒ.quatuor: excipe[c] succo* scyllæ cocto. Dato fabã græcam in aceto mulso. *Aliud.* Carnis myrobalani.ʒ.tres, hyperici.ʒ.vi, seminis periclymeni.ʒ.vi, radicis dauci drach.vi: rubiæ, acori, phu pontici, croci singulorum drach. vi: iunci odorati.ʒ.tres, mei drach.vi: nasturtii, chamæpityos, radicis capparis, singulorum drach.[d]* sex: polii drac. F
vi, alii drach. tres:[e]† ammoniaci thymiamatis drach. tres: cum aceto mulso pastillos duorum obolorum ponderis formato, & unũ in aceto mulso dato. Facit & ad hepaticos, & hydropicos.

Aliud, facit ad splenicos. Trixaginis drac.iiii, polii drac.v, chamæpityos drach.iiii, rubiæ drach. v, ammoniaci thymiamatis drac. tres, arthemisiæ drach.tres, myrobalani drach. iiii. corticis radicis capparis.ʒ.tres, aristolochiæ.ʒ.vi, tragacanthę.ʒ.ii: cum aqua in pastillos triobolares redigito, ac dato[f]† ex aceto mulso. *Aliud stomacho cõmodum. Vtere etiam ad omnem affectionem splenis, facit & ad conuulsa, inflata, & uitia muliebria.* Myrrhæ drac.[g] quatuor*, nardi indicæ.ʒ.quatuor, corticis radicis capparis drach.iiii, costi drac.v, radicis panacis.ʒ.quatuor, radicis peucedani.ʒ.iiii, dictamni.ʒ.iiii, polij drac.[h] duas,* corticis radicis periclymeni.ʒ.iiii, rubiæ.ʒ.iii, & dimidiam, ammoniaci thymiamatis. ʒ.iiii, & dimidiã, aliqui etiã iridis. ʒ.iiii, & dimidiã: excipe aceto mulso: præbe obolos duos in aceto mulso. *Aliud splenicis, orthopnoicis.* Struthii, scyllæ assatæ, panacis, radicis capparis, singulorum.ʒ.v: crocomagmatis, ʒ.ii, & dimidiã: excipe aceto, & præbe in aceto scyllitico. *Aliud.* Struthii, corticis radicis capparis, trixaginis, panacis, singulorũ.ʒ.x. fructus myricæ.ʒ.tres: excipe aceto scyllitico: & ʒ.i, ex aceto scyllitico exhibeto.

Pharmaca potabilia ab Asclepiade ad splenem conscripta. G

Cynoglossi manipulum, cum uini cyathis iii, terito, & expressum liquorem ante cibum bibẽdum dato: facit & succus per se. Colligere autem oportet herbam sinistra manu ante Solis exortum. *Aliud.* Trixaginis manipulũ cum uini sextario uno coquito, & expressum liquorẽ reponito atq; ex eo cyathos duos ante cibum dato. *Aliud. Pharmacum insperfile splenicis.* Myricæ fructum tusum, & cribratũ reponito. Vsus uerò tẽpore cochlearia duo cũ aceti mulsi diluti cyathis tribus dato. Aut herbã pelargitin appellatã tusam, ac cribratã dato, ut pdictum est. *Aliud.* Asini, aut eq. syluestrium lienẽ siccatum tũdito, ac reponito: & cochlearia duo cum uini diluti cyathis tribus exhibeto. *Catapotium splenicis.* Corymborum hederæ albę grana* tria deuoranda præbe, & aceti mulsi cyathos.iii. insuper bibendos. *Catapotium Andreæ, pæonium dictum.* Myricæ fructum tusum, & cribratum galbano excipe, & in catapotia redige, eaq; pro uiribus exhibe. *Pastillus splenicus, tumorem eliquat.* Fructus ericæ.ʒ.iiii: piperis albi, nardi syriacæ, ammoniaci thymiamatis, singulorum. ʒ. ii: arida tunduntur, & cribrantur: ammoniacũ aceto scyllitico dissoluitur, & aridis additũ in pastillos cogitur. Fiunt aũt pastilli drachmæ põdere, daturq;.ʒ.i. ex aceti mulsi cyathis iii. Qui pharmacũ hoc tradidit, dixit porcellum ad triduum hoc bibisse, & postea refectum sine liene inuẽtum esse. *Aliud splenem tumentem eliquans, & consumens.* Ammoniaci thymiamatis, foliorũ rubi tenerrimorũ, utrorũq;.ʒ.viii: corticis capparis.ʒ.iiii: myricæ fructus, herbæ asplenі, quæ & scolopendriũ, & hemionitis dicitur, utriusque.ʒ.ii: nuclei scyllæ assatæ, & purgatæ, piperis albi, utriusq;.ʒ.ii. excipe aqua, & redige in pastillos: atq; exhibe.ʒ.i, cũ aceti mulsi cyathis tribus. *Chrysermi pastillus, splenicis, hydropicis, cit urinam, mollit aluum.* Scyllam magnam luto oblitam assato, & corticẽ detrahito, ac quod ad fundum est durum: ex nucleo uero libras duas accipito seminis dauci.ʒ.viii, hoc est vnc.i: anisi, seselis, radicis panacis, iridis, singulorum tantundẽ: seminis urticæ, baccarum cedri, utrorumq;.ʒ. ii: myrrhæ. iiii, erui moliti chœnicem, uini odorati, quod satis est: subacta in pastillos redigito. Datur.ʒ.i, cum aceti mulsi cyathis iii. *Aliud Eugerasiæ.* Scyllæ assatæ depuratæ minas ii, radicis bryoniæ minas viii, piperis albi tãtundem, petroselini tantundem, seminis dauci cretici tantundem, erui moliti tãtundem: cedridũ, hoc est cedri baccarum sextar. vi. habeat uero sextarius vnc. viii: iridis, radicis panacis, myrræ, singulorum quadrãtem: uini falerni quantum satis est his in pastillos congendis. Formatos autẽ pastillos in umbra resicca, & * unciam i, cum uini diluti cyathis iii, exhibe.

Epithemata, & emplastra eiusdem Asclepiadæ ad recentes splenis inflammationes.

¶ Foliorũ tenerrimorũ arboris sambuci lib.iii, aloes lib.i. cũ aceto subigito: & linteolo infarta imponito

Marginal notes:

* Al. σκολοπένδριον.
A* ὄπου. In quibusdã cod. non hētur hac dictio, in alijs asterisco est notata.
B* Aliter. iiii.
C* χυλῷ.
D* Aliter. viij.
L † In aliquibus cod. additur τὰ δὲ λοιπὰ ἀνὰ ἕξ, i. reliquorum vero ana drach. sex.
F † In aliquibus additur ἕνα, i. unum, s. pastillum.
G* Aliter. ii.
H* Aliter. iiii.
* Aliter. vj.
* Aliter drach.

H A.l.3.f.15.t.2 c.7.fol.330.e

A imponito. *Aliud.* Ericæ fructus ſemiſſem:chalbani lib.i(alii ſemiſſem)fructum tundito,ac cribra
to:atq; ita chalbanum addito,ac diligenter miſceto atq; in linteolum impacta imponito. *Phar-
macum Idiotæ,accõmodatum.* Viſci quercini lib.[a] i,calcis uiuæ lib.[b] unam*viſcũ in uas fictile con- *A Aliter ij.*
iectum,ac prunis appoſitum, diſſoluito : & diſſoluto calcẽ uiuam inſpergito,miſceto, & calidum B * Aliter.ii.
c * albæ pelli infartum imponito: oportet autem, cũ adhærente adhuc pharmaco lauari,atq; ita C* *Al.θερμοὶ i.calidæ.*
ſinere,donec ſua ſpõte cadat.Curam item habere oportet,ut diſparatæ ſplenii partes reſecent. † Al. ſemiſſem.
Aliud. Viſci quercini.† lib.i,ʒ calcis vn.i,floris lapidis aſii trientem,cedryæ.unc.i:præparato pro
more,ac utere,quotidie auferens pharmacum,ſpongiis calidis fouens locos,rurſusq; imponẽs.
Hoc pharmacum urinam mouet. *Malagma auri colorem referens, ualde commodum.* Ceræ,reſi- * Al.drach.ii.
næ pinus,& frictæ,ſingulorum lib.ii:arſenici,aluminis ſciſſi,calcis uiuæ,ſingulorũ*ſextantẽ: ace-
ti,olei,utriuſq; cyath.viii:apparato pro more. *Aliud ualde generoſum,quo uſus eſt Andromachus.*
Ceræ,reſinæ pinus,picis brutiæ aridæ,ſingulorũ lib.ii:arſenici,aluminis ſciſſi,calcis uiuæ,ſingu- * Al.drach.ii.
lorum*ſextantẽ:aceti cyathos viii:præpara pro conſuetudine. Facit ad ſplenicos, hydropicos,
& ad præcordia diſtenta. Facit & ad iſchiadicos,arthriticos.Nos ad pharmacum hoc appoſui-
mus myrrhæ ſextantem,& vnciam dimidiam,uiſci*trientem. * *Al.vnc.unam*

B *Ad induratas ſplenis affectiones,uſus eſt Tryphon Cortyniates.*

Fœnigræci moliti,ſinapis,mannæ,thuris,ſingulorum ſextarium unum: retrimentorum à my-
robalano expreſſa reliquorum ſextarii dimidium,ſpumæ nitri quadrãtẽ:tenuiſſime trita, ac mi-
ſta,cedria cocta excipe,ut emplaſtri liquidi habeãt ſpiſſitudinẽ.vſus eius eſt per interualla:phar
macũ aũt impoſitũ faſciolis cõplectere,& obliga. Tempus imponẽdi eſt ante balneum,quantũ
poſſibile eſt ægrum ferre: poſtea uero obligatum adhuc in balneũ inducito,& poſt reliqui cor-
poris curationem,in ſolium demittito,atq; ita in aqua faſciam reſoluito. *Aliud ad ſplenicos per
unam diem ſanans.Verum ſupra pharmaci impoſitionem per tres dies certo uiuendi modo utimur.* Myr-
rhæ,mannæ thuris,utriuſq; quadrantem:ſinapis alexandrini naſturtii,utriuſq; ſextantem : aceti
ſcillitici,quod ſatis eſt:ſinapi,& naſturtiũ tũdito, ac cribrato,mannã uero, & myrrhã diſſoluito,
eiſq; arida addito,& ſimul aceto ſubacta ad malagmatis formã reducito:& à ſecunda hora uſq;
ad nonã imponito.Poſtea uero duabus faſciis obligatũ in balneũ inducimus,atq; ubi relaxatus
fuerit,in calidæ ſolium demittimus.In ſolio uero longiori temporis ſpatio moretur cruribus ex
tra aquã emotis.Ne uero in animi deliquium delabatur,acetum, & pulegium odoret, & faſcias
paulatim reſoluat. Egreſſo porro è balneo ſalſamẽtum citra panem exhibendum eſt, & uinum
C mari miſtum.Sequẽti die eadem offerenda ſunt.Tertia vero gymnaſiis utendum,quæ ſpiritum
acutum reddere ualẽt. *Aliud Arij Tarſenſis.Vſus eſt per interualla.* Ficuũ pinguiſſimarũ,ſinapis,ra-
dicis capparis,corticis,ſingulorum lib.i:aceti quantum ſatis eſt. *Aliud Diodori.* Sinapis,naſtur-
tii,fœnigræci,ſeminis lini,retrimentorum ab expreſſa myrobalano reliquorum,ſingulorum. ʒ.
octo:excipe cedria cocta aceto ſcyllitico admiſto. Vſus eſt ante balneum : pharmacum bonum
eſt,& poſt uſum ſanguinem mingunt.

*Pharmaca ab Aſclepiade in quarto Externorum conſcripta, ad ſplenicos, &
hydropicos. Quæ iuxta dictionem eius ſic habent.*

Epithema ſplenicis,tumorem eliquat. Foliorum tenerorum ſambuci lib.iii,aloes pinguis lib.i,te-
rito cũ aceto,& linteolo excepta imponito. *Aliud.* Fructus ericæ lib.i,chalbani lib.i,fructũ tundi-
to,& cribrato,ac chalbano excipito: rurſusq; tũdito unguẽti irini fæce admota, quo ad malag-
matis formam redigantur:deinde linteolo infarta imponito. *Malagma ad ſplenicos.* Myrobalani
corticũ tuſorum cribratorum minam dimidiã,& retrimentorum ab expreſſo ſucco eiuſdem re-
ſiduorum tantundem,ceræ drach.vi,reſinæ terebinthinæ drac.xxxiii,chalbani drach.x,irini pa-
rum:arida cum liquidis committito. *Aliud ualde præclarum.* Farina myrobalani quadrantem:
D nitri vnc.i,alii vnc.iiii:ceræ ſemiſſem,terebinthinæ beſſem,aceti quod ſufficit:ſplenem eliquat.

*Malagma ex cedria ſplenicis, hydropicis, medicamentum accommodatum. Vrinam cit multam, &
ſplenem eliquat.Oportet autem una cum pharmaco lauari,& quod ab eo diſparatum eſt,à ſplenio uideli-*
A.l.3.f.14.t.2 c.16.f.317.h *cet de corporis cuticula deſecare : ſinendũ enim eſt adhæreſcens pharmacum,donec ſua ſpõte dilabatur.*
Cõpoſitio hęc eſt.Viſci quercini lib.i,calcis uiuæ ſemiſſem,floris lapidis aſii triẽtẽ,cedriæ*qua- * *Al. vnc.i.*
drãtẽ:uiſcum ærea patina coquito, & poſtq̃ fuluũ factũ fuerit,cedriã adiicito,aſſidueq́ue moue-
to,ac arida trita inſpergito:deinde ab igne ablata aliqualiter frigefieri ſinito:atq; in pellẽ albã
à ſpina appellatã infarta affectis locis imponito:& una cũ pharmaco lauare iubeto, donec ſple-
nium ſua ſponte delabatur.Oportet tamen,ut prædictum eſt,diſparatas ſplenii partes deſecare.

Aliud ualde præclarum. Floris lapidis aſii* ſextantem,lapidis gagatæ vnc.i.calcis uiuæ beſſem, * *Al.vnc.i.*
uiſci quercini lib.i:præpara,ac utere,ut dictum eſt. *Malagma Antiochidis,ad ſplenicos, Hydropicos,
iſchiadicos,arthriticos.Præparatum eſt Fabullæ.* Ceræ lib.iii,reſinæ terebinthinæ lib.iii,retrimẽto
rũ ab expreſſa myrobalano reliquorũ librã unã,ſpumæ nitri lib.i,floris lapidis aſii lib.i,ammo-
niaci thymiamatis lib.i,olei cyprini lib.iii,acetum ad ammoniacum diſſoluendũ. *Aliud Fabullæ
compoſitum,ualde præclarum,ad eaſdem affectiones.* Myrrhæ ſtactæ,bdellii, onychis, medullæ cerui
næ,ammoniaci thymiamatis,iridis ſiccæ ſingulorũ libras duas:opopanacis lib.unam, chalbani
lib.i,

lib.i,maſtiches lib.i,floris lapidis aſij lib.i,ſtyracis lib.i,ſucci ſycomororũ lib. i, canchryos lib. i, E
piperis albi ſemiſſem,ceræ lib.v,terebinthinæ lib.v,Pharmacũ eſt tuſile,i.quod cõtundit.Opor-
tet autẽ tundentes unguenti irini fecem admouere,donec q̃ molliſſimum pharmacum reddat:
repoſitũ enim molliſſimum euadit. ¶ *Malagma, quod aurei coloris appellamus.* Auripigmenti vnc.
† Aliter ij. † i,aluminis ſciſſi ſextantem,calcis uiuæ ſextantem : arida tundimus,ac cribramus, & in morta-
rium coniicimus,hisq; aceti cyathos viii,ſuperfundimus,& probè trita liquidis excipimus. Sũt
autẽ liquida hęc, ceræ lib.† i,reſinæ frictę lib.ii,pinus lib.ii,olei cõmunis cyath.viii.Hæc frigefie
† Aliter ij. ri poſt eliquationem ſinimus,& ſic eraſa tritis adijcimus.Nos ad pharmaci pręparationem etiã
myrrhæ ſextantem appoſuimus. *Aliud, hoc uſus eſt Andromachus, facit ſplenicis,hydropicis,& ad
præcordia diſtenta:facit item iſchiadicis,arthriticis,& ad inueteratas affectiones.* Cerę lib.i,picis bru
tiæ lib.i, pro reſina fricta, picem addimus,olei cyath.octo,auripigmenti auricoloris ſextantem,
aluminis ſciſſi ſextantem, calcis uiuæ ſextantem : præpara,ut dictum eſt. Nos ad pharmacum
etiam myrrhę ſextantem,& uiſci quercini trientem,appoſuimus.¶ *Ad inueteratas induratas ſple* A.l.5.ſum.2.
nis affectiones, Authemeron, ab eo, quòd per unã diem curat, appellatum. Oportet autem cum pharmaci t.6.fol,555.d
impoſitione ægrum ad triduum conuenienti diæta uti. Myrrhæ,mannæ thuris, utriuſq; quadrantem :
ſinapis alexandrini ſextantem,naſturtii ſextantẽ,aceti ſcyllitici,quod ſatis eſt.Arida tundito,& F
cribrato, & cum aceto ad malagmatis formã ſubigito:& linteolo excepta ab hora ſecunda uſ-
que ad nonã imponito, ita ut cõplectaris, & contineas incumbens malagma faſciola obligata.
Deinde vero,ita obligatũ in balneũ mittito,& ubi probè laxatus fuerit,in ſoliũ deſidere facito,
& pedes extra ſoliũ extẽdere iubeto,ac longiori tempore in ipſo immorari. Cæterũ ad reuocã
dos in animi deliquium collapſos,acetum cum pulegio naribus admouemus,& paulatim reſol
uere faſcias tentamus. Sint autem duæ faſciæ malagmati incumbentes:cum enim faſciæ tollun-
tur,auferimus etiam incumbens malagma,& poſt,affectos locos ſufficienter fouemus. Egreſſo
de balneo ſalſamentum citra panẽ exhibemus,& uinum mari miſtum.Idem etiam ſequenti die
facimus.Et tertia ſimiliter,inſuperq; gymnaſijs utimur, quæ ſpiritum acutum reddere poſſunt.

Aliud Tryphonis Gortyniatæ Cretenſis pharmacum accommodatum.

¶ Fœnigræci moliti ſextarium unum,retrimẽtorum ab expreſſa myrobalano reliquorũ ſex-
tarium dimidium,ſpumæ nitri quadrantẽ:omnia trita cedria excipe: Verum hanc prius coctam
cõdenſare oportet ad cerati ſpiſſitudinem. Vſus eſt ante balneum, quantum æger ferrè poteſt: à
† Al. beſſem. balneo cerotarium imponimus. ¶ *Aliud Authemeron inſcriptum, liberat ab affectione.* Pyrethri †
drachmas xx ʒ myrobalani beſſem,naſturtii beſſem,piperis beſſem,ſeminis urticæ beſſem, ſina G
pis ſextarium dimidium : omnia trita, & aceto ſubacta per interualla imponito ad horas tres, ſi
æger tolerare poſſit: deinde ablato pharmaco lauari iube.Poſt balneũ uero cerato utẽdum eſt
ex roſaceo apparato. ¶ *Aliud Tumorem liquefacit.* Floris lapidis aſij,nitri rubri,retrimẽtorũ ex-
preſſæ myrobalani, ammoniaci thymiamatis, ſingulorum drachmas uigintiquatuor: corticis
radicis capparis drachmas octo : ſeminis raphani drachmas decem, aut ſucci cyathum unum :
aceti acerrimi,quod ſatis eſt,uiſci quercini drach. xl:ammoniacum ſambuci ſucco, aut myricæ,
aut trifolii,diſſolue:arida uero tunde, & anguſtiſſimo cribro excute, ac aceto ſubige:indeq; ad-
miſto uiſco,omnia ſimul contunde,& utere.

* Al. δευτέρῳ. .i. ſecundo.

Pharmaca ad ſplenicos ab Archigene in primo medicamentorum
ſecundum genus conſcripta.*

¶ In ſplenicis porrò præcedẽte ſimiliter tota diæta, ex deſcribẽdis cõpoſitionibus his utitor.
Potus quidem ſit aqua,in qua ignitum ferrum ſæpe ſit extinctum, non febriẽtibus cum uino, fe-
bricitantibus uero aqua ſola. Aut anagallidis cœruleum florẽ habentis obolum unum exhibe-
to cum aceto mulſo. Aut ſerpillum cum aceto. Aut panacis radicem uiridem,cum aqua mulſa:
Aut ſemen ſimiliter:Aquam mulſam uero per noctem ſub dio exponito. Aut corticis radicis pe H
riclymeni,& ſeminis eius quantum tribus digitis apprehẽdi poteſt, in uino albo meraco calido
ieiunis bibẽdum ad dies xl,exhibeto. Aut" vulpis hepar ſiccũ,cũ aceto mulſo exhibe bibẽdum. A.l.3.f.15.t.2
Aut cuminũ æthiopicum ſimiliter,ut hepar ex aceto mulſo.Aut radicis ari corticis drachmã di- c.7.fol. 330.c
midiam cum aceti mulſi cyathis iii. Aut polium ſimiliter,cum aceto mulſo. Aut hederæ albæ
grana tria cum aceti mulſi cyathis iii. Aut arida trita capparis folia propinato. Cataplaſmata
autem eadem impones ſplenicis, quæ hepaticis. Ampliusq; cinerẽ ex ferraria officina,cũ ace-
to. Aut capparim maceratam aceto, ac tritam cerato cyprino exceptũ. Aut naſturtium,& fęnũ
græcũ,ac calcẽ uiuã,& nitrum,cum melle mollita imponito. Aut fœnumgræcum, & calcem, ac
nitrum,item cum melle imponito. Aut lepidii folia imponito:cum uero iam morſum percepe-
rint,in balneum inducito:& ablato pharmaco in feruidæ ſoliũ demittito,ac detineto:ægrè.n.fe-
runt nimiam mordacitatem,uerum ſani exeunt.Idem etiã in iſchiadicis facit. Aut myrobalani
expreſſæ retrimẽtum aceto maceratum,roſaceo cerato excipe,ac impone. Aut fęnigræci,& na
ſturtii par põdus,mannæ duplum,calcis uiuæ parum,cum melle ſplenia uelut emplaſtra facito,
ac imponito. Aut fęcẽ acris aceti imponito. Aut capparis radicẽ cum aceto. Aut ſpongiam acer
rimo aceto imbutã.Egregię faciunt myrobalani cortices, & nitri tertia ipſorũ pars: trita aceto

ſubigito,

A ſubigito:& reſinam,ac ceram cum modico oleo liquefacta affundito,& mollitis utitor.Perſeuerante malo,cucurbitas,cum ſcarificatione affigito.Amuleta autem, & per contrarietatem quādam naturalem ad hepar,& ſplenem facere credita hæc ſunt: Venam retro ſiniſtram aurem ſecato,& detracto ſanguine affectum ſplenem confricato.

De hydrope,ſiue aqua inter cutem. *CAP. 3.*

HYdropicorum medicamenta,& alia cōmunia ad ſplenicos ipſos,itemq; quædā multiplicis uſus ad uarias affectiones, tum iā prædictas, tū duritias, & ubi quid diſcutere oportet, etiā ſi iam purulēta ſit cōpages,dicere aggrediar, initio ab ijs,q̄ Aſclepiades tradidit, ſumpto.

Pharmaca ab Aſclepiade conſcripta ad prædictas affectiones in quarto Externorum,quæ Marcellæ inſcribit.

Epithema hydropicis ualde commodum,quòd adiacentem humorem abſorbet.† Farris,quod zeam uocant,moliti ſextar.ii:floris lapidis aſij ſextar.i,mannæ lib.i,probe trita adipe ſuillo ueteri probe ſubacto,& uino per integram noctē macerato,excipito:ſit āt tāta adipis copia,quanta ad mollefaciendum pharmacum ſatis eſt. *Aliud.* Beſaſa:eſt aūt ſemen rutæ ſylueſtris,quod in Syria naſcitur,& uernacula lingua Harmana ab illis appellatur:huius tuſi ſextariū i.mannæ ſextariū di-
B midiū,adipis ſuilli ueteris quantum ſufficit,præparato,ut dictū eſt. *Aliud.* Ficuum pinguiſſimarū lib.iii,aphronitri lib.i,origani lib.i:quidā cumini lib.i,ſulfuris uiui quadrātē,cochlearū aphricanarum lib.i:arida tundito,& cribrato,& tuſis ficubus unà cum carne cochlearum excepta,ac in linteolum infarcta imponito,melle cocto ſufficiēti addito. *Aliud ex Critone.* Fœnigræci molliti,ac cribrati ſextarios.ii: ſulfuris uiui lib.ii. & dimidiā: in aliis lib.ii,nitri lib.ii,abſinthij ſicci contuſi ſextarios duos,& dimidiū:ʒ arida tenuiſſime trita melle cocto excipito,indeq; linteolo infarcta per noctem imponito.In die utere,& geſtatione,& cōfectione ſubſcripta:Ceræ lib.i,picis aridæ lib.i,lapidis aſij lib.i,olei ueteris lib.i:arida cū liquidis miſceto. *Malagma Ipoterium inſcriptum, reſorbet humiditates ex alto,& duritias diſſoluit.* Ceræ,picis aridæ, utriuſq.lib.ii:aluminis liquidi, ſulfuris uiui,mannæ,nitri rubri,ſingulorum lib.i:reſinæ frictæ lib.quatuor,olei ueteris heminam unam,aceti q̄tum ſatis eſt ad arida diſſoluenda:præpara,ac utere,ut probato. *Aliud præclarum Ipoterium,pharmacum accommodatum.Facit hydropicis,ſplenicis,& ad inueteratas affectiones.* Reſinæ frictæ lib.iiii, ceræ lib.ii, ſulfuris uiui lib.j.mannæ lib.i, picis liquidæ lib.ii, aluminis liquidi lib.i,nitri rubri lib.i,ariſtolochiæ quadrantem,bdellij quadrātem, amomi racemi quadrātem, radicis cucumeris ſylueſtris quadrantē,aloes ſemiſſem,pyrethri quadrātē,ammoniaci thymia-
C matis quadrantē,uiſci quercini quadrātē,ſucci ſycomororum quadrantē: aceti ſeſquiſextariū, aut pro aceto uini Italici tantundem:olei heminas iii.præparato pro more. *Malagma ex baccis lauri,ad ſplenicos,Hydropicos. Diſſoluit oēm duritiem, abſorbet abſceſſus in profundo.* Ceræ lib.i,reſinæ pinus lib.i.picis brutiæ ʒ aridæ ʒ lib.i,baccarum lauri ſiccarū lib.i,nitri rubri lib.i, ammoniaci, thymiamatis lib.i,adipis uitulini ſubacti lib.i:arida tūdito, & cribrato per anguſtiſſimū cribrū: liqueſcibilia liquātur,& frigefacta aridis adijciuntur:atq; ita cōtuſis ſimul, ac repoſitis utimur: *Aliud.* Baccarū lauri lib.i,picis lib.i,mānæ lib.i.adipis taurini lib.i,ammoniaci thymiamatis lib. i, ceræ lib.i:præparato,ut prædictū eſt. *Emplaſtrum Tonſoris appellatione, ad ſplenicos, & hydropicos. Hoc tonſor quidā uir Bithynienſis uſus iſchiados a coxendicum morbo penitus liberauit.* Picis aridæ lib.iiii,ceræ lib.ii,reſinæ pinus lib.tres ammoniaci thymiamatis lib.ii,nitri rubri lib.ii, ʒ baccarū lauri aridarum lib.ii,ʒ adipis taurini lib.i.In alio exemplari ēt iridis lib.ii.hn̄tur, cāchryos unciæ xviii,farinæ fœnigræci ſextarius i,pollinis ſextar.i,radicis chamæleonis nigræ tenuiſſimæ tuſæ ſexta.i, cumini tenuiſſime triti ſeſquiſextarius, paſſi ſextar.i.In alio exēplari aniſi triti ſextarius dimidius habet,& pollem deeſt. *Aliud Bithynum appellatum,pharmacum accōmodatū ad prædictas affectiones:* Picis brutiæ lib.iiii: reſinæ pinus, ceræ ammoniaci thymiamatis, ſingulorum libras
D duas.medullæ ceruinæ lib.i,adipis taurini ſubacti lib.i, ſucci ſycomororū librā unā, floris lapidis aſii ſemiſſē,radicis chamæleonis cōtuſæ ſemiſſem, baccarū lauri ſiccarū librā dimidiā, farinæ loliaceæ librā dimidiā ſeminis dauci cretici cōtuſi triētē,petroſelini trientē,cumini æthiopici triētē,aniſi triētē,ſalis hiſpani ſexuncē,aphronitri ſexuncem,cyprini ſexuncē,uini falerni qđ ſatis eſt,arida cum liquidis pro more apparato. *Aliud. Malagma ex ſeminibus,pharmacum accommodatum ad prædictas affectiones,hoc uſus eſt Olympius.* Ceræ.ʒ.cētum, terebinthinæ.ʒ.c, ammoniaci thymiamatis.ʒ.c,adipis taurini drachmas c,aniſi drac.c.fœnigræci drach.c,petroſelini.ʒ. *centum:ammi,iridis illirycæ.utriuſque drach.quinquaginta: panacis drach.c,nitri drac.l.glycyrrizæ drach.l,cyperi drach.xxv,ſabinæ drach.xxv,ſampſuchi drach.xxv,meliloti.ʒ.xxv,cardamomi.ʒ.xii,& dimid.caſiæ fiſtulæ drachmas xii,& dimidiam:nardi celticæ, radicis dauci cretici,utriuſque drach.xii,& dimidiam:mellis heminam,& dimidiam,uini odorati, quod ſufficit: præpara pro cōſueto more. *Aliud.* Ceræ minam unam,ammoniaci thymiamatis minam unam, terebinthinæ minā.i:ſampſuchi,ʒ baccarū lauri cyperi,ſingulorum ʒ minam dimidiam,iridis illyricæ minæ quartam partem,hoc eſt drach.*xxv:ſeminis lini toſti minæ quartam partem:ʒ fœnugræci,panacis,utriuſq; minæ quartam partem:ʒ adipis taurini minæ quartam partem:radicis cucumeris ſylueſtris,aniſi,ſeminis apij,ammij,cumini, fœniculi,nitri,ſingulorum minæ quartā partem

Margin notes:

† *Multi cod. antiquiſſimi græci habent,* φάρος καλοῦσι. σίτου ζέα λεγομένου. *i. Pharos uocant. Frumēti illius,quod zea dicitur, molliti &c. ut Pharos ſit nomen medicamenti: ut etiā ſupra pag. 185.e: & zea ſit quidem ſpecies frumenti, non tamen ſit far.*

A.l.5.fum 2, B.6.fol.555.C

*Aliter i.

*Aliter.c.

*λ', *ideſt quadraginta, in textu.*

partem: piperis drac.xii.& dimidiam, mellis heminam, uini ſeſquiheminam, cyprini ſeſquihe- E
minam, aceti ſeſquiheminam: componito, ac utitor.

Ex Andromacho ad hydropicos, & inflammationes.

¶ Picis liquidæ libras duas, ceræ libram unam, nitri uncias ſex, ſulfuris uiui ſexuncem, alumi-
nis ſexuncem. ¶ *Ad hydropicos Cleophanti.* Ceræ, reſinæ, ſpumæ nitri, ſingulorum drac.c. chalba-
ni drac.xij, & dimidiam, propolis drac.xij, & dimidiam, ammoniaci thymiamatis drac.xij, & di
midiam, cyprini cyathos ij. aceti cyathos duos.

Ex Archigenis ſecundo libro pharmacorum ſecundum genus.

Hydropicis diætam conuenientem conſtitue. Pro cataplaſmate quidem ſtercus bouis armẽ A.l.3.f.14.t.4 c.13.fo.332.c
tariæ impone. Reſicca aũt ipſum ſtercus diligẽter, & tritum in poſca uelut crudam hordeaceam
farinam coque, inſperſa ſulfuris uiui quarta parte; cataplaſma uero per omnem uẽtris amplitu
dinẽ impone. Muſa uero cataplaſma ad ipſos pparauit ex elaterio, ſtaphide ſylueſtri, hyſſopo,
felle tauri, æqualibus partibus ipſorum ficubus contuſis exceptis. Aut radicis cucumeris ſylue-
ſtris minam unam in uino coquito, & ficuum minam dimidiam ſimiliter coquito: atque hæc ſi
mul terito, affuſo eorũ decocto, donec malagmatis forma euadat: indeq; altheæ radicis tritæ tan
tundem admiſceto, ſimulq; coquito, ac terito: atq; ita imponito. Aut caprinum ſtercus in urina F
pueri impubis ueneris expertis, uel ipſius capræ urina coctũ, ad ſtrigmẽtitiam ſpiſſitudinẽ redi-
gito, ac imponito: egregiè ipſum per aluum purgat. Aut ueratrum nigrum, fel taurinum, nitrum,
piper, æquis partibus cum melle, aluo per dimidię horæ ſpatium imponito. Porrò per omne cu-
rationis tp̃s unam aliquam ex his potionibus ipſis propinato. Cotyledonis drach.i. ſcillæ aridæ
mundæ drach.i. in uino mulſo diluto quotidie exhibe. Aut corticis radicis ari dra.i. Aut cneori,
quam aliqui chamælæan appellant, teneras eminentias ad calamorum radices naſcentes exuc
cato, ac ſucci cyathos iii. prædictis admiſtis quotidie exhibeto. Optime facit, & hoc: Cancri flu-
uiales ſicci triti, pedibus, ac eminentijs oĩbus amputatis, ℨ.i, aſari ℨ.i: miſceto aqua ex ipſo flu-
mine, unde cãcri extracti ſunt, accepta, & propinato. Aliquãdo uero pro aſaro opobalſami par
põdus additur. Aut corallii ℨ.i, aluminis ſciſſi † drach.i.‡ obo.ii, cum calaminthæ cremore terito,
& in paſtillos duorum obolorum põderis redigito, & obolum inde ex calaminthæ aqua biben
dum dato. Summè facit, & ad nephriticos. Aut radicẽ calaminthæ coctã propina. Aut ſion ‡ qđ
lauer Latini dicunt ‡ itidem coctum propina: idemq; etiam edendum exhibe. Aut tribuli folia ſi
ue radicem cum uino dato. Aut in balneo cum ſale, & oleo diligenter, uſque quo exudent, illi-
tos educito: & ſolis teſtibus exudantibus ablutis, primum linteis, deinde etiam reliquis amicu- G
lis, contectos curato: ac panem furnaceum cum * ſufficientibus caricis edendum dato: uinum ue-
ro nigrum Italicum, aut ſpicatum recens, in quo ficuum triens in uini ſextariis vi. incoctus eſt,
donec tertia pars ſuperfuit, bibendum exhibeto: purgat per urinã. Aut urinæ capræ cochleariũ
unum cum nardi drachma unà calfactum bibendum dato. Aut cucumim ſylueſtrem, uino nardi
no, uel aminæo macerato, & ex cremore ter cyathum unum bibendũ præbeto, & paulatim uſq;
ad cyathos tres progreditor. Aut ſeſeli in potu, uel cibo exhibe, aut daphnoides tritũ lupini ma
gnitudine inſpergens bibendum dato: ducit urinam multam. Aut corticem radicis ari ex uino.
Aut ſquamæ æris drachmam unã, panis medulla excipito, & catapotia facito, ac exhibeto: forti
ter aquam ducunt. Aut æris vſti drac.i, rutæ ramulos tres, ſtercoris columbæ drac.i, ſalis cõmu-
nis parum, cum uino epheſio, & aqua, ita ut tota miſtura † heminæ dimidiæ ‡ ſit, præbeto. Sum-
mè faciunt & Theriacæ omnes urinã cientes. Inſuperq; potiones aquam ducentes, quæ unicui-
que per experientiam cognitæ ſunt minimè periculoſæ. Similiter, & catapotia. Cæterum hydro
picos diutius ad Solem, contecto capite, inungito ex oleo multo ſale admiſto, & multa ſalſugi-
ne calida perfundito. Inflatos uero maxime locos, ueſicis magnis probe inflatis quotidie con-
tinenter pulſato, inde.n. arctantur, ac cõtrahuntur. Scarificatis item ipſorum talis, & uulnuſculis H
impactis, ipſos in ferculo, aut lectica geſtato, ac circumuehito: multus.n. humor hoc modo ip-
ſis pfluere ſolet. ¶ *Ad eaſdem affectiones confectio Biennij.* Croci, opii, opopanacis, myrrhæ, iri-
dis, acori, mandragoræ, aſari, coſti, nardi Indicæ, dauci cretici, mei, ſingulorum ℨ.viii: piperis
albi, & longi, gentianæ, ſtœchadis, caſiæ, phu ponticæ, ſingulorum drach. octo: excipe melle.

† Cod. quidam manuſcripti græci non habẽt has dictiones.

* Al. Africanis.

† Al. cyathi dimi d.j.

De pharmacis dolorem ſedantibus, anodynis, & colicis appellatis. CAP. 4.

HViuſmodi pharmacis, magni doloris, aut uigiliarum gratia, aut ne per uiolentã tuſſim lan
cinemur, uelut in ſanguinis reiectatione, & grauibus diſtillationibus aliquando contingit,
uti ſolemus. In moderatioribus tamen prædictis affectionibus confectiones ex ſeminibus, pri-
uatim tuſſiculares appellatæ, ſufficiũt, quæ & ipſæ oĩno aliquid ex ſoporiferis ſeminibus hñt:
uerum modicum, inter multa adeo ſemina, quæ odorata, & tenuium partium, ac urinam cientia
exiſtunt. Appellãt aũt hæc medici ſæpe citra appellationis ſeminis appoſitionem, Cuminum di
centes, & daucum, & ſeſeli, apiumq;, & aniſum. Eiuſmodi igitur pharmacorum compoſitiones
inter tuſſiculares appellatas cõfectiones ſunt relatæ: uerum dolorem ſedãtes anodynæq;, & co
licæ dictæ, quæ eiuſdẽ quidẽ generis, cum illis ſunt, multo autem facultatis illas exuperant, in
hoc ſermone oſtenduntur. Prima itaq; ex ipſis priſcis temporibus, ut apparet, celebris fuit, quã

Philo

A Philo prodidit,& de qua ipſe hanc Elegiam fecit.

Philonis Antidotus,

En me Tarſenſis medici prægrande Philonis:
Inuentum, mala quod multa dolore leuo.
Seu colum doleas, ſeu tu iecur, auxiliabor:
Seu lapis infeſtet,difficile aut lotium.
Et medeor ſpleni hinc, orthopnœæque moleſtę:
Concluſa,atque tabem protinus exupero.
Pleuritimq; malam, & ſputum uomitumq; cruoris,
Euinco, mortis terror & hoſtis ego.
Viſcera tentantes omnes ego ſedo dolores,
Interna & quicquid membra dolore quatit.
Tuſſim, ſingultumque, deſtillantesq; fluores
Siſto,etiam ſi quid ſtrangulet excipio.
Me dedit ille author ſapienti munera magna
B Diſcipulo, ſtupidos nil ego curo uiros.
ODORVM fuluumq; pilum pueri cape, cuius
Fulget adhuc campis Mercurij ille cruor,
Pondus ad humanos ſenſus perpendito prudens.
Dein drachmę pondo Nauplion Euboicum.
Inde Menœtiadę occiſoris ponito drachmam,
Qui pecoris denſis uentribus excipitur.
Viginti & drachmas candentis conijce flammę,
Et totidem fabę poſt ſuis Arcadiæ.
Et drachmam dictę falſo radicis, ab ipſa
Terra, Piſſęo quę Ioue clara manet.
Cumq; pion ſcribes,uoci caput amplius addes,
Maſculum Achiuorum nominis articulum.
Indeq; poſt drachmas expensę ſumito lancis.
Quinque bis. Atque iſtęc prouidus excipito
C Natarum tauri textura Cecropidarum.
Sic mecum Triccę progeniesq; facit.

A.l.3.f.t3.t.5 a21.f.306.g

In his uerſibus Philo iubet,croci drac.v.coniici, pirethri unã, euphorbii unam, ſpicę nardi unã; piperis autem albi & hyoſcyami par pondus, utriuſq; drach.xx.opii uero drach.x.Primi quidẽ igitur duo uerſus crocum indicant,ut qui fuluus colore fit, & tenuis ad formam pilorum. Cruorem autem croci fulgere adhuc in campis Mercurii dicit. Adoleſcens.n. Crocus appellatus cũ Mercurio diſco ludens, & incurioſius cõſiſtens, illapſo in caput ipſius diſco, ſtatim mortuus eſt: ex ſanguine autem ipſius in terrã acto crocus natus eſt. Fulgere uero cruorem dixit, hoc eſt ſanguinem iam occiſi, propter coloris croci ſplendorem. Scribitur autem nõ ſolum campis,ſed & herbis in uerſu,hoc modo.Fulget adhuc herbis Mercurii ille cruor. Cęterum pondus croci.ʒ.v. eſſe uult, cum humanos ſenſus perpendere iuſſit, qui quinq; numero exiſtunt. Quod uero drachmas quinq; eſſe uelit,& neq; obolos,neq; libras,neq; aliud quicquam tale,per ſequentia cõmonſtrat,primum quidem cum ait, Dein drachmę pondo Nauplion Euboicum. Deinde uero & conſequenter cum aliis, idem drachmę nomen apponit. Nauplion itaque Euboicum, pyrethrum uocat,propterea quòd Nauplius magnis pyris incenſis,ut aiunt,circa Eubęæ portũ, mul-
D tos Græcorum decepit,ut perirent, tanquam ad regionem portus bonos habentẽ applicantes. Idipſum uero ob Palamedis necem ipſum feciſſe tradunt. At uerẽ & euphorbium ſimiliter his ænigmatice uocauit, cum ait, Inde Menœtiadæ occiſoris ponito drachmam. Quando quidem poeta Patroclum ſic loquentem facit:

Sed me parca ferox,Latonæ & filius aufert,
Atque uir Euphorbus.

Pecoris autem, hoc eſt ouium uentribus excipi, & adſeruare euphorbium ait,propterea ꝙ hos ſolos non corumpit,& ob hoc in his reponi pharmacum poteſt. Eſt porrò euphorbium plantę cuiuſdam ſpinoſæ in Mauruſiorum terra naſcẽtis ſuccus, facultate caldiſſimus: & de ipſo libellus paruus ſcriptus eſt Iubæ regi Mauruſiorum. Conſequenter uerò Philo ait, viginti & drachmas candentis conijce flammæ.piper album per hoc ſignificans. Eſt aũt ſtomacho commodius & acrius q̃ nigrum. Viginti inſuper drachmas ſeminis hyoſcyami iniicere iubet,quod ænigmatice fabam ſuis Arcadicæ appellat,quãdo quidem aprum Erymanthium Hercules occidiſſe fertur, qui in Arcadum terra fuit connutritus. Quin & nardi ipſius drach.i.coniiciendam cenſet, quam radicem falſo dictam appellat,quãdoquidem ſpica nardi uere nominatur. Vult aũt eam Creticam eſſe, cum ait:ab ipſa terra, Piſſęo quę Ioue clara manet. Quando quidem fabularum

ſcriptores Iouem in Dictæo Cretæ monte educatum aiunt, occultatum ibidem à matre Rhea, E
ne & ipſe à patre Saturno deuoraretur. Appoſui autem Ioui epitheton Piſſei, quemadmodum multi etiam extra poeticam, in communi ſermone dicere ſolẽt, per Aeſculapium Pergamẹum, per Dianam Epheſiam, per Delphicum Apollinem, per Veſtam Eleuſinam. Quidam uero nõ Creticam terram, ſed Indicam, indicatam eſſe aiunt, ex qua ebur affertur, ex hoc enim ſtatuã Iouis in Piſſa factam ac formatam eſſe. His omnibus & papaueris ſuccum ad miſceri iubet, qui recepto à medicis more priuatim opium appellatur, cum nullus aliorum ſuccorum quantumuis multi ſint, in neutro genere opium uidelicet, nominetur. Quando igitur ipſum nomen opion, ex uoce, o, & pion componitur, ob id ſane inquit:

Cumq; pion ſcribes, uoci caput amplius addes
Maſculum Achiuorum nominis articulum.
Indeq; poſt drachmas expenſæ ſumito lancis
Quinq; bis, &c.

Hoc eſt inijce & opii drach. x. Supereſt poſtremum, quo omnia hæc trita excipiuntur, ipſum mel, itidem coniecturaliter ab ipſo appellatum: Natarum tauri textura. qñ quidem ex putreſcentibus tauris apes generari tradunt. Quòd autem atticum ipſum mel eſſe uelit, ea gratia addidit, Cecropidarum, hoc eſt Atheniẽſium. Cæterum per extremũ uerſum oſten F
dit etiam Aclepiadas hoc pharmacum ſic præparare. Ex Tricca.n. generis ſui originem ducunt, ex quorum ordine & poeta eſt. Hæc ferme prima antidotorum dolores ſedantium celebris facta eſt. Iuxa hanc autẽ alijs partim ad ipſam appoſitis, partim detractis, aut apponderationibus permutatis, poſteri magnum antidotorum dolores ſedantium numerum fecerunt: quas etiã colicas uocant, denominatione ab affectione q̃ maximos dolores habet, deducta. Ego uero primũ quidem generales componendi ipſas modos referam: deinde uelut conſueui, ẽt particularium materierum ſeriem, quantum latiſſime ſe expandit, ſubſcribam. Opium itaq; fortiſſimum eſt ex iis, quæ ſenſum ſtupefaciunt, ac ſomnum ſoporiferum inducunt. Operatur autem hæc ẽt ſolum ſapa dilutum, deinde tomẽto exceptũ, ac ſedi inditum: itemq; fronti, ac naribus illitum: ſi uerò cum alio quopiã uim ipſius moderante miſceatur, moderatius hæc facit. Verum quæ admiſcentur ipſi, aut concoquere, aut mitigare doloroſam affectionem, oportet, aut humores affectionẽ efficientes diſcutere, aut ſecare, aut attenuare, aut iuxta totam ſubſtantiã alterare. At uero neq; ignorare nos puto, optimum eſſe compoſitionis ſcopum, qui triũ coniectationi ſit intentus: nimirum ut, & ſẽſus ſtupefiat, & nullum in poſterum inde circa particulam detrimentum permaneat, ampliusq; ut affectio ipſa maxime inde iuuetur. Ad hæc igitur reſpiciens Philo mihi uide- G
tur hoc pharmacum, de quo iam propoſuimus dicere, compoſuiſſe, Ex opij quidẽ & hyoſcyami miſtura ſomnum ſoporiferũ, & ſenſitiuæ facultatis ſtuporẽ inducere uolens. Quò uerò citius diſtribuerentur, & totorum affectorũ corporum profundum penetrarẽt, calfaciẽtia admiſcuit. pyrethrum, & Euphorbium, & piper: quæ nocentes humores diſcutere pñt, & extergere uiſcoſos, ac ſecare craſſos, & uentoſos flatus attenuare ac euacuare. Eſt autem non modica cõcoctoria uis omnium frigidarum affectionum in nardo ſita: uerũ Creticam nardũ inijcere non oportet: neq; omnino eã, quæ apud nos naſcitur, quam montanam & herbã Narditem magis, q̃ nardum appellant. Eſt igitur Cretica nardus optimum pharmacũ, efficiens quæcunq; ẽt indica nardus ſolet, uerum ab ipſa uiribus deficit, uelut ẽt à celtica, montana. Quemadmodum aũt ex aromaticis appellatis medicamẽtis Philo ſolam nardum iniecit, ſic poſterorũ alius aliud appoſuit, aliqui ẽt plura: quæ uerò apponuntur, ſunt flos iunci odorati, & caſia, cinnamomũ, amomum, & coſtus. Quemadmodum autem rurſus crocum addidit, crudorum humorum concoctorium, itemq; affectionũ medicatarum, ſic alijs myrrhã, & caſtorium admiſcuerunt. Plurimi aũt ex ipſis, neq; male in hoc facientes, & hæc familiaria ſemina, de quibus ẽt antea in cõfectionibus ex ſeminibus conſtantibus dictum eſt, addiderunt: quo uidelicet amarorũ medicamentorum iniu- H
cunditatem mitigent, & totum pharmacum ad diſtributionem, & urinæ propulſionẽ inſtigent. Si uero & humorum craſſitudo attenuari expetat, ẽt hoc ipſum faciunt: dico autem apij ſemẽ, cumini, dauci, petroſelini, aniſi, quæcunq; & eiuſmodi exiſtunt. Apponam igitur iam & copiã ac ſeriem particularium materierum, à prioribus medicis uſu, ac experientia cognitarum.

De Colicis pharmacis ab Andromacho conſcriptis.

Prima itaq; ipſarum hæc in uerba ſcripta eſt. *Colica Caſsij.* Aniſi drach. vi. ſeminis apii, ʒ. xii. nardi. ʒ. iiii. alii. ʒ. vi. caſtorij drach. iii. petroſelini drach. iiii. alii drach. iii. piperis albi drach. v. & longi drach. v. myrrhæ drac. v.. iunci odorati drach. iii. ſucci papaueris drach. vi, croci ʒ. iii. excipe melle cocto. Quidam etiam cinnamomi drach. i. aut caſiæ drach. ii. Datur ad ſummũ nucis regiæ paruæ magnitudo ex aquæ calidæ cyathis tribus, minimũ nucis ponticæ magnitudo. Colica ſecũda ab Andromacho ſcripta hæc eſt. *Colica Caſsij, ut Criſpus. Facit & foris impoſita.* Aniſi ʒ. xii. ſeminis apii. ʒ. † xxiiii. nardi indicæ tantundem, caſtorij drachm. * ſex, ſeminis petroſelini drac. xvi. myrrhæ. ʒ. xii. piperis albi. ʒ. xii. & longi ʒ. x. iunci odorati ʒ. ſex: opii, croci, caſiæ ſingulorum drac. xii. coſti, acori, utriuſq; drach. vi. excipe melle cocto. Prębe nucis põticæ magnitudine ex aquæ calidæ cyathis iii. Hæ igitur pręſcriptę duæ confectiones ex medicamentis, de

† Alit. xiiij.
* Aliter iij.

quibus

A quibus paulo ante dixi, cõpositæ sunt. Quæ uero deinceps sequitur, qua se usum esse ipse ait, habet etiã alia quædam pręter priora, eiusdem generis cum opio & hyoscyami semine existentia, uelut malorum mandragorę succum, aut qui ex radice ipsius expressus est, & succum cicutæ. Habet item phu ponticum, quod partim nardo celticę, partim petroselino, & urinã cientibus seminibus simile existit. At uero syluestris brassicæ semẽ ex maxime attenuatorijs est, & quæ multũ siccare ac discutere possunt, ex urinam cientibus est & meon, & asarum. Illyris uero, quam neq; nominauit iridem illyricam, cõcoctorium est & attenuatorium pharmacum. Stœchas autẽ à putrefactione uindicat, & attenuat. Ipsum pharmacum autem sic describitur. *Colica Tullij, qua utor.* Succi malorum mandragoræ drach. octo, aut succi radicis eiusdem drach. x. phu pontici drach. octo, seminis brassicæ syluestris. ʒ. octo, succi cicutæ drach. xvi. costi, piperis albi, & longi, myrrhæ, opij, singulorum drac. octo: opopanacis drach. *sex: stœchadis, seminis dauci, mei, asari, singulorum drach. xij. cinnamomi, illyridis, acori, singulorum drach. octo. *Sequitur post præscriptas colica Abascanti, quam apud me consonam reperi.* Anisi drach. x. seminis *seselis. ʒ. uiginti, petroselini nardi indicæ, piperis albi, & longi, singulorum. ʒ. * tres, & obolos quatuor, opij. ʒ. x. myrrhæ ʒ. x. cumini ęthiopici, castorij, utriusque. ʒ. quinque, iunci odorati, croci, utriusq; drach. v. excipe

* Aliter xvi.
* Al. apij.
* Aliter vij.

B ac præpara cum melle cocto. *Colica admirabilis qua utor, & ad uolulosos, & qui stercus sursum euomunt in magnis doloribus. Datur magnitudine fabæ in aquæ frigidæ cyathis ij, aut iij.* Piperis albi, seminis hyoscyami, utriusque ʒ. xl. opij ʒ. uiginti, croci ʒ. x. spicæ nardi, euphorbij, pyrethri, singulorum ʒ. ii. excipe melle cocto. *Alia non inefficax Adiaptotos ob id dicta, ad omnem etiam inflationem.* Sinonis, seminis hyoscyami, piperis albi, singulorum drachmas xl. succi papaueris. ʒ. xx. croci ʒ. vi. opobalsami drach. iii. excipe melle cocto. *Colica Terentij Valentis.* Sinonis, piperis albi, seminis hyoscyami, singul. ʒ. xl. succi papaueris. ʒ. xx. croci. ʒ. octo, alii ʒ. vi. corticis radicis mandragoræ. ʒ. tres, mellis quod satis est: quidam etiam opobalsami ʒ. iii. *Colica Apollonij.* Nardi drach. ii. castorii, *fœniculi, succi mandragoræ, costi singulorum drach. i. asari, † spicę, utriusq; drach. iii. opopanacis ʒ. i. dauci cretici drach. iii. cinnamomi drach. v. piperis albi, & longi, iridis, myrrhæ, singulorum ʒ. duas: lemniæ sphragidis drach. x. absinthii drach. ii. excipe melle. Datur drachma una ex aqua. *Colica ut Nicostratus, Isotheos appellata, empta talentis duobus. Facit ad stomachicos, oculorum dolores & uexationes, uuluæ labores, ex aqua mulsa incocta ruta.* Croci sesquidrachmam, nardi ʒ. ii. myrrhæ ʒ. † viii. costi, piperis albi, & longi, chalbani, singulorum ʒ. i. opobalsami drach. iiii. cinnamomi, succi mandragoræ, castorii, singulorũ ʒ †. ii. seminis dauci. ʒ. iiii.

* Marathri, al. Malabathri
† Al. stœchados

A. l. 5. su. 2. t. 6 ol. 556. b

† Aliter ij.
† Aliter i.

C & dimidiam, sagapeni ʒ. iii. casiæ ʒ. iiii. excipe melle attico. *Colica ut Scribonius.* Cineris cornu cerui teneri usti heminam: piperis albi, myrrhæ, utriusq; * ʒ. ii. ex tritis cochlearium unum exhibeto. Et cochleam unam crudam tritam cũ uini cyathis duobus, & aqua calida. *Colica, qua* *assiduè utebatur, perfectè liberans & malum extirpans.* Zingiberis * ʒ. iii. corticis salicis ʒ. iii. rutæ ramulos tres aut quatuor, phænicobalanorum ʒ. tres, aquæ cyathos vi, coniicito in uasculum nouum, & coquito donec tertia pars supersit: & bibendum dato ad triduum post irritationem: & facto interstitio, idem facito, ad plures dies pharmacum in potu exhibendo. *Colica † Tullij bona, qua & ipsa utor.* Seminis brassicæ syluestris, phu pontici, utriusq; * semissem: piperis albi, & longi, seminis dauci, mei singulorum ʒ. † ix. castorii, costi, opii, corticis mandragoræ, nardi indicæ, asari, illyridis, acori, myrrhæ, singulorũ ʒ. vi. opopanacis. ʒ. iiii. seminis cicutæ drach. ii. stœchadis. ʒ. ix. cinnamomi drach. i. casiæ daphnitidis drac. xviij. excipe melle cocto. Da fabæ ęgyptiæ magnitudine. *Colica, quam admiratus est Ariston, ut Diophantus Lycius.* Succi centaureæ, castorii, scyllæ assatæ, piperis albi, & longi, myrrhæ, rutæ hortensis, hyssopi, abrotoni, iridis illyricę, singulorum ʒ. duas: croci, ammoniaci thyimiamatis, radicis acori, phu pontici, zingiberis, ueratri albi, singulorum ʒ. i. excipe aceto mulso. Datur etiam drach. i. ex aceto mulso. *Colica, ut Publius in Putio-*

* Al. uncias.
* Græce συνεχῶς. al. Σενεκᾶς. i. Seneca.
* Al. myrrhæ.

Vide infra litera G.

† Al. τηλλίου.
* Al. drach. vi.
† Aliter ʒ. ii.

D *lio & Apollonio.* Polii drach. vi. scordii drach. xii. gentianæ drach. v. seminis rutę syluestris ʒ: iiii. succi cyrenaici ʒ. † iii. rubricę lemnię ʒ. v. myrrhę ʒ. vii. opobalsami ʒ. octo, piperis albi drach. ii. & dimidiam, cachryos drach. iiii, uerbenacæ herbæ ʒ, ii, pentaphylli drach. v, excipe melle attico. Da magnitudinem nucis ponticæ.

† Aliter vi

Quæ Asclepiades ad coli affectus prodidit.

Pharmacum inspersile ad coli inflationes, † Antonij pharmacopolæ. Hoc usus sanus erat. Chresobalani ʒ. duas; seselis, astragali, utriusq; * sextantem: illyricæ, tragorigani, utriusq; * unc. i. Hæc simul tusa & cribrata, cochlearij unius plus minus mensura, ex aquę calidę cyathis quatuor ante cibum exhibeto. *Aliud.* Gallinarum interanea omnia exempta & in uas fictile cõiecta assato, ac trita reponito: usus uero tempore cochlearium unum & dimidium, & seminis dauci cretici tusi & cribrati tantundem, ex aquæ mulsæ calidæ cyathis tribus exhibeto. *Ad coli inflationes, Chariclis.* Cumini æthiopici drac. vj, seminis apij. ʒ, v. seminis dauci cretici drach. † ii, piperis albi. ʒ. i. tusa & cribrata reponito. Dantur ex eo cochlearia duo cum aquæ mulsæ cyathis tribus. *Aliud.* Seminis rutæ syluestris aridi, seselis massilici, utriusq; drach. octo, petroselini drach. quatuor, sinonis syriaci drach. iiii. piperis albi drachm. ii, tusa, & cribrata exhibe ut dictum est. *Eclegma colicis Nectareum. Facit & pleuriticis, & dyspnoicis: deducit mulieribus menses. Est & concoctorium.*

† Al. Antonini medicamentum ualde generosum.
* Al. drach. ij.
* Al. drach.
† Aliter. i

Cumini hiſpani vnc.i.piperis albi,zingiberis,utriuſque tantundem:uini dulcis aut ſcybelitæ, aut E
protropi ſextarios.iii.uini falerni ſextarium unum,mellis attici libram unam: Arida tunduntur,& cribrantur craſſiore cribro,deinde cũ uino coquuntur,donec tertia pars ſuperſit:deinde affunditur uinum dulce,ac rurſus coquitur. Mouere autẽ oportet ramulis rutæ uirga ſalicis exceptis, & ſalicis cortice obligatis. Habenda eſt ad manum ẽt altera uirga ſimiliter rutæ ramulos recentiores cõplectẽs, quo prioribus exiccatis,recẽtioribus moueas.Poſtq̃ autem liquor ſemel,atq; iterũ ebullierit,inijce mel,ac rurſus coque:& excolatum, per ſuccum liquorem repone.Vſu ex

† Al. myſtrum unum uel duo.

petente,† myſtra tria,ʒante & poſt cibum præbe. *Alia Scribonij Largi ex ſalice,liberat à tota affectione.* Corticis ſalici drac.iiij,zingiberis aridæ drach.iij:phœnicobolanos vj.numero,aquæ ſextarium unum & dimidiam: coquito omnia rutæ ramulis mouens: & ubi tertia pars liquoris reſtiterit,tũ excolato:& cyathos duos quotidie bibendos dato. Hoc uero per triduũ facere oportet:& poſt triginta dierum interſtitium rurſus repetere, quo per annum potiones xxxvi.fiãt.bibitur.n.hoc pharmacum per annum totum.In alijs exemplaribus hoc modo habetur: Corticis ſalicis uiridis drac.v,zingiberis ſicci drach.iiij,piperis albi drac.iiij.palmularum paſſarum maximarum,quas Græci patetos appellant,numero duos aut tres:rutæ uiridis ramulos.v.aquæ pluuiæ ſextarios iij.coquito ad tertias,& dato ut prædictum eſt. *Alia Paccij Antiochi, à tota affectione liberans.* Cornu cerui recens enati molliſſimi uſti ad albedinẽ cochlearia iij.maioris magnitudinis,piperis albi grana x.aur.ix.myrrhæ parum odoris gratia,omnia terũtur,& cochlea afri cana uarij coloris unà cum teſta itidẽ teritur,uino falerno per ſaccũ non excolato affuſo,ſit autem uini menſura cyathorum trium.Hæc oĩa in fictili uaſe permiſta ad prunas calfacimus, diligenter mouẽtes,ne quid ex pharmaco ſubſidat:calfactum uero in ipſis irritationibus bibẽdum dato,itemq; ſequentibus duobus diebus. Oportet autẽ diem unam ante,cibum differre, & reliquis diebus prandio ſolo uti,in eoq; aſſumere cibum, qui facile confici poteſt.¶ *Alia confectio.*

A.l.3.f.20.t.1 c.37.f.377.e

F

* Aliter.

Succi fœniculi ſexta.iiij.mellis attici ſextar.†ij,croci drac.iiij.crocũ in linteolum purum ligato, ſuccũ uero,& mel miſta in uaſe fictili coquito,& faſciculo croci moueto:ubi uero denſata fuerit ad arteriacæ ſpiſſitudinem,crocũ quidem expreſſum reijcito, pharmacum uero reponito. Vſus tempore myſtrum unum, aut duo ante cibum dato. *Colica Sigonis, qua uſus eſt ualens, facit in ſummis doloribus. Dat nucis ponticæ magnitudine,ex aqua calida cyathis tribus,& confeſtim minuit dolores,& maximè ſi pruritus per totum corpus fiat. Facit & ad inueteratos ſplenicos,& ad uoluuloſas affectiones. Facit hepaticis† & ad febres per circuitum repetentes, ac vuluæ ſtrangulatus, & veſicæ affectus. Eſt & arteriaca bona.* Sinonis ſyriaci,aut hiſpani dra.lx piperis albi.ʒ.xl.ſeminis hyoſcyami G

† Additur in antiquis δυσπνοικοῖς, i. difficulter ſpirantibus.

albi ʒ.xl.opij, corticis mandragorę, utriuſque ʒ.x.croci ʒ.vi.mellis cocti quod ſatis eſt his excipiendis. Quantitas exhibitionis oſtenſa eſt. Alia exemplaria ſic habent:ſinonis hiſpani ʒ.lx.piperis albi, ſeminis hyoſcyami albi, utriuſq; drach.xl.cornu cerui uſti, opij,utriuſque ʒ.uiginti: corticis mandragoræ ʒ.x.croci drach.vj.mellis quod ſufficit. *Confectio* Lingonis colica: data ex frigida ſtatim ſoluit dolores.* Seminis hyoſcyami albi.ʒ.uiginti, opij, ſeminis dauci cretici, utriuſq; ʒ.x.petroſelini ʒ.vj.croci,ſpicæ nardi,pyrethri ſingulorũ drach.iiij.euphorbij, opobalſami,cinnamomi. ſingulo.ʒ.duas, excipe melle cocto: & exhibe fabæ ægyptiæ magnitudine cum aquæ tepidæ,aut frigidæ cyath.iij.in irritationibus. *Colica ſedans dolorem,qua uſus eſt Caſsius. Facit & ad internorum affectiones,pharmacum eſt ualde bonum.* Aniſi,nardi ſyriacæ,myrrhæ, ſingulorum drach.viij.piperis albi,& longi,utriuſque ʒ.xij.ſeminis* ſeſelis ʒ.vj.opij tantundem:croci,caſtorij,petroſelini,iunci odorati,ſingulorum ʒ.quatuor.mellis attici cocti quod ſatis eſt.Datur pon ticæ nucis magnitudine. *Colica ſedans dolorẽ Lucij: confeſtim eximit dolores, & inſcribitur Sicula.* Myrrhæ,ſucci hyoſcyami,opii,ſingulorum drach.†octo:radicis mandragoræ, piperis albi,croci,thuris, ſingulorum ʒ.x.excipe melle: & præbe fabæ ægyptiæ magnitudinem ex aquæ calidæ cyathis tribus ad noctem. *Colica ſedans dolorem Euſchemo Spadoni inſcripta, bibitur in dies triginta.* Seminis braſſicæ ſylueſtris,phu,cinnamomi,iridis illyricæ,acori,aſari,opopanacis, myrrhæ, nardi indicæ,opii,coſti,ſucci mandragoræ,caſtorij,ſingulorum ʒ.vi.trium piperis generũ,mei, ſeminis dauci cretici decorticati,ſingulo.ʒ.xii.ſtæchadis,ſeminis cicutæ, ſingulorum ʒ.octo,excipe melle cocto:ac præbe fabæ ægyptiæ magnitudinem,febre carentibus cum uini mulſi diluti cyathis iiii.febrientibus cum aqua mulſa. Hoc etiam in infuſis utebatur,nucis ponticæ magnitudine, cum fœnigræci decocto cyathorum quatuor, & oleo cui ruta incocta eſt item cyathorũ quatuor *Ad eaſdem affectiones confectio* Breuitri.* Croci,opii,opopanacis,myrrhæ,iridis,acori, mandragoræ,aſari,coſti,nardi indicæ,dauci cretici,mei ſingulorum ʒ.vi.piperis albi,& longi, gentianæ,ſtæchadis,caſiæ,phu pontici,ſingulorum ʒ.octo:excipe melle.

* Al. Gliconis.

* Al. Apij.

† Al. x, ideſt uiginti.

Vide ſupra litera G.

H

Al. Bienniti.

De dyſentericis. CAP. 5.

DE dyſentericis equidẽ,q̃ in uniuerſum noſſe oportet, iã ante dictũ eſt,tũ ĩ curandi methodi libris,tũ ẽt nũc in ſermone de hepaticis habito,Reliquũ eſt igr̃ de uere dyſentericis agere, ĩ q.b9 naq; hepar affectũ eſt neq; aliqua affectio eſt,ꝑter ĩteſtinorũ ulceratiõẽ,aut nudã,aut cũ putrefactiõe aliqua obortã,quã medici cõſueto uocabulo,nomẽ,appellãt. Quæcũq; igr̃ ad tales affectiões cõmoda sũt medicamẽta,& iã frequẽti expimẽto cognita, ea ĩ principio ſubſcribẽt.

Quæ

A *Quæ ab Andromacho ad dyſenteriam ſcripta ſunt.*

Potio ad dyſentericos, & hæmoptoicos. Floris roſarum,opii,acaciæ,gummi,ſingulorum.ʒ.iii.ba
lauſtii tantundem, ſucci hypociſtidis tantundẽ,gallarum* drach.ii.ſeminis plantaginis tantun- * *Al.vnc.*
dem, & ſucci eius tantundem, lycij indici drac.† j.ſucci roſarum drac.* i.fac paſtillos* drachmę † *Al.unc.*
unius. Vtere uarie. *Ad dyſentericos, & cœliacos, confectio ex fructibus.* Mala punica integra xx. * *Al.unc.* * *Al.vnc.*
mala cotonea uiginti, erui ſextar.i. prunorũ ſylueſtrum ſextar.ii. ſorborum epheſinorũ ſextar.
ii.rhois ſyriaci ſextar.iii.pyra terẽtiana uiginti, mala ceſtiana triginta,ſiliquas xl, baccarũ myr
ti nigrarum ſextar.iii.muſti aminæi ad tertias decocti ſextar.xlviij: coquito ſimul ad mellis ſpiſ-
ſitudinem,& in figulino reponito. *Alia ex fructibus ad eadem, ſtomachum ſubuerſum reſtituit, imponitur etiam forinſecus.* Mala punica.x. cotonea uiginti, mala orbiculata xv. ſorborum ſe-
xtar.*ii.meſpilorum ſextar.i.glandium ſextar.i.rhois ſyriaci ſextar.i.rubi faſciculum manipula- * Aliter i.
rem,baccarum myrti nigrarum ſextarium unum: palmas paſſas,patetos Græci dicunt,triginta:
acinorum aridorum ſextarium dimidium, prunorum ſylueſtrium ſextarium i,ſiliquas magnas
x. œnanthes ſexuncem,cornorum ſextarium unum, mala citria v. paſſi cretici ſextarios xvi. co-
quito ſimul,& reponito in uitro: utere ut priore. *Ad dyſentericos, qua vtor.* Gallæ,fructus ericæ,
B opij,ſingulorum.ʒ.iiii.cum aqua redigito in paſtillos duorum obolorum. Dato ex aqua aut ui-
no. *Ad dyſentericos Clidion.* Nardi, croci,vtriuſq; drach. viii.aloes drach.iiii.ego drac.ii.thuris
drach.ii.acacię drach.iiij.myrrhæ ʒ.iiii.ſucci hypociſtidis.ʒ.quatuor,alij ʒ.vi.roſarum ſiccarum
drach.iiii. lycij indici drach.iiij. tragacanthæ drach.iiii, opij ʒ.iiii.alij ʒ.i. obolos ii.piperis ʒ.ii,
alij etiam iridis drach.ii.excipe aqua: quidam etiam cinnamomi ʒ.ii.& dimidiam,gallæ ʒ.ii. fac
paſtillos obolorum duorum ponderis.Exhibe cum uino myrteo. *Ad dyſentericos, & cœliacos, paſtillus Beritii.* Nardi, croci, vtriuſq; drach.ii,myrrhæ,ſucci hypociſtidis, aloes,opii,tragacan-
thæ,lyci indici,gallæ,aniſi,acacię,piperis,rhu pontici,ſingulorum drach.i.tragacantham in ui-
no macerato,& reliqua trita commiſceto, paſtillosq́; drach.i.formato, atq; ipſos ex uino dato. † *Al.xxv.*
Clidion ad dyſentericos. Acacię.ʒ.uigintiquinq;, ſucci papaueris ʒ.† xxii,ſeminis hyoſcyami.* * *Aliter l.*
ʒ.lvi.baccarum myrti tuſarum drach.† clx.rhois ſyriaci drach.lxx.& ſucci eius ʒ.ii.& dimidiã, † *Aliter c.*
thuris drachm.lxxv.omnia torrefacta terito, & uino nigro excipito. Datur ſummum drachm.i.
Ad dyſentericos,& cœliacos. Vini falerni ſextar.vj.mellis attici lib.vi. coquito ſimul ad multam
ſpiſſitudinem: utere pleno cochleario,ad delingendum dato. *Ad dyſentericos, & omnia interna uitia,paſtillus ab Eudemo ſeniore.* Croci,caſię fiſtulę,utriuſq; ʒ.ii,nardi,ʒ.i,myrrhę,aluminis,ſucci
C papaueris,ſingulorum,ʒ.ii,cum aqua paſtillos formato:& dyſentericis, ex uini cyathis duobus
dato febrientibus,ex aqua, hepaticis & peripneumonicis ex aqua mulſa. Ita etiam pleureticis
& tuſſientibus. *Aliud ad dyſentericos.* Seminis fœniculi,aniſi,apii,malicorii,ſingulorum,ʒ.iiii, * Aliter iiii.
opii,ʒ.ii,cum aqua redige in paſtillos duorum obolorum. Dato unum ex aqua. *Ad dyſentericos, & cœliacos,ex libris Antipatri.* Piperis nigri,ʒ.iiii.gallę,ʒ.iiii. myrrhę,ʒ.ii,croci drac.ii, nardi,ʒ.i,
lycii drach.i,ſucci hypociſtidis, acacię,ramentorum loti, gummi:ſingulorum, ʒ.ii,opii,aloes,a-
niſi,ſingulorum drach.i.rhois obſoniorum drac.* duas: excipe ſucco rubi & utere. *Ad dyſentericos,cœliacos, & hæmoptoicos, è Cornelio medico.* Myrrhę,thuris,aloes,croci,opii,rhois ſyriacę
& coriarię, lycii indici,acacię, malicorii, ſucci hypociſtidis,gallę, balauſtiorum,ſingulorum par
pondus: in paſtillos cogito:& ad noctem febre carentibus ex uino,febricitantibus ex frigida,da
to. *Aliud ad dyſentericos,Valentis.* Myricę fructus, rhois ſyriacę, opii, petroſelini,ſingulorum
par pondus: torreto,ac terito: & cum aqua in paſtillos reducito magnitudine fabę.Da,in noctẽ
febricitantibus ex aqua calida,non febrientibus ex uino. *Ad dyſentericos ex ſcriptis Lucij.* Sty-
racis drachmas duas: opii, croci, acaciæ, gallę, fructus myricę, ſingulorum ʒ.i.cum aqua paſtil-
los facito: ac dato fabę ęgyptiæ magnitudinem cum uino. *Ad dyſentericos & hæmoptoicos: ſta-*
D *tim à prima potione cohibet fluxum.* Cochlearum uſtarum drach.duodecim,cornu cerui uſti drac.† † Aliter drach.v. obol.vi.
uiginti,obol.ii. ℥ baccarum myrti nigrarum drach.xv.opii torrefacti ʒ.v.obol.ii.gallæ toſtę.ʒ.v.
obol.ii.œnanthes drachm.vi.ſucci hypociſtidis ʒ.v.obol.ii, radicis mandragorę drach.xii,ſucci
rhois, terræ aſteris, utriuſq; drach.xii.rhois culinarii ʒ.uigintiquatuor,malicorii toſti.ʒ.vii,thu-
ris drach.octo, corticis pinus torrefacti drach.vi.ſeminis apii ʒ,xiiii, hyoſcyami toſti drach.* de- *Al. quinque.
cem,rhois coriarii ſextar.†ii.acacię toſtæ ʒ, v, obol.ii,uini nigri, quo rhus coquatur, ut craſſiſſi- † *Aliter i.*
mus ſuccus fiat.Coquito itaq; cum uino, atque colato: & cum ſucco reliqua ſubacta in paſtillos
drachmales, & triobolares, ac diobolares cogito: & pro habitu exhibeto,febricitantibus cum
aquæ calidæ cyathis iii.non febrientibus cum uini cyathis ii. In aliis exemplaribus cornu cerui
drachmæ ſex obol.ii,habentur, & ſucci hypociſtidis ʒ.ſeptem,& oboli ii,& acaciæ tantundem.

Ad dyſentericos Flauij Pyſtæ,id eſt pugilis. Baccarum myrti aridarum tuſarum ſextarium unum,
roſarum ſiccarum tuſarũ ſextarium dimid.fæcis malabathri ʒ.ii.baccarum iuniperi drach.trigin
ta,pyrorum aridorum tuſorum ſextar.i,corticis pinus ʒ,xii,myrrhæ drach.i,gallas.v,ſiliquarum
tuſarum ſextarium unum. Dantur ad ſummum drach. viii. Dato aridum cum uino diluto. Quæ
uero craſſiora ſunt, palmulis pinguibus excepta exhibeto. *Ad cœliacos: ſiſtit fluorem confeſtim.*
Fructus myricæ drach.iiii.rhois cibarii, drach.quatuor, baccarum myrti nigrarum drachm.iiii.

acaciç ʒ.ii.fucci papaueris drach.i.excipe malorum ſpiſſamento: & fac paſtillos drachmæ pon E
deris,ac utere cum oui aſſati uitello. Vbi uero bibendũ dare uolueris, radicem rubi,aut myrtũ,
aut mala cotonea coquito,atq.decoctũ horum frigidum cyathorũ iii.menſura cum pharmaco
dato. Facit & lientericis. *Potio ad internos fluores. Forinſecus etiam cum melle coctum impoſitum
facit.* §Seminis apij,hyoſcyami, utriuſq; ʒ.iiii.§ aniſi drach.ii.ſucci hypociſtidis ſeſquidrachmã,
ſeminis roſarũ ſeſquidrachmam, ſucci papaueris.ʒ.unam, myrrhæ drachmã unam, crocomag
matis drac.i. Dantur cum aqua obol.iii, & duo, & unus item. *Potio ad omnem fluxionem, & in-
flationem Lucij Tarſenſis.* Aniſi,ſeminis apij, utriuſque ʒ.duas: ſeminis anethi, dauci,tordylij,
ſingulorum ʒ.iiii.opij, ſeminis hyoſcyami, utriuſque ſeſquidrach.excipe aqua,atque ita utere.

Potio ad fluxum muliebrem ſiſtendum, ut Apollonius. Coralli obol.iii.balauſtij obolos iii.gummi
obolum ~~unum~~, excipe oui crudi candido: & dimidium totius cum aquæ cyath.iiii.præbe.

Infuſa dyſentericis commoda.

Infuſum ad dyſentericos, Iſidori, ad exulcerationes factas * *in inteſtino recto.* Cineris chartæ ʒ.x.
aluminis ſciſſi.ʒ.iiii.auripigmẽti ʒ.iiii.ſandarachæ ʒ.iii.ſquamę æris,omphacii,utriuſq;.ʒ.iii.cro
ci,ſucci papaueris, utriuſq; ʒ.ii.calcis uiuæ ʒ.v.trita miſce,& excipe uino dulci, ac forma paſtil-
los drachmarum triũ,& duarum,ac unius,ponderis. Vſus tẽpore uino auſtero diluunt ad ſtrig- F
mẽtitiam craſſitudinem,miſcenturq; ſucci ptiſanæ cyathi duo. Infundito hæc ſimul ægroto,ita
ut tum de ptiſanæ ſucco, tũ de pharmaco, pro uiribus ipſius ſumas. *Infuſum Fauſtianum.* Auri
pigmenti ʒ.xii. chartæ uſtæ. ʒ.xxx. ſandarachæ.ʒ.vj. calcis uiuæ. ʒ.x. alii xii. cogito in paſtillos
quatuor drachmarũ:& cum plantaginis ſucco,in quo ſpiſſamẽta incocta ſunt,infundito, aut ui
no diluto cyathis iii. *Infuſum, quo utor, Athenæi, concordat Harpocræ, Magno Philadelpho, Arito-
lao.* Omphacii.ʒ.vi.aluminis ſciſſi.ʒ.vi.calcis uiuæ,ſquamæ æris, utriuſq; drachmas vi.auripig-
menti ʒ.octo, ſandarachæ.ʒ.iii.chartæ uſtæ ʒ.xv.cum uino myrteo paſtillos drachmarũ iiii. aut
iii.formato.Infunde cũ uini diluti cyathis quatuor, & aquæ tepidæ cyathis duobus: quãdoque
etiam cum aqua pluuiali. *Infuſum, quo utor.* Chartæ uſtæ.ʒ.xxx.auripigmẽti.ʒ.xii,gallæ.ʒ.ix.
calcis uiuæ.ʒ. xvi. bituminis drach. xvi. ſulfuris uiui ʒ. xvi. ſandarachæ ʒ. xvi. *Infuſum aliud,
ut Idius.* Aeris uſti drach.xiiii.calcis viuæ, aluminis ſciſſi,utriuſq; tantundem, chartæ uſtæ drach.
xxx.auripigmenti.ʒ.xii.ſandarachæ drach.xii.excipe uino myrteo,aut roſarum decoſto,quę cũ
uino auſtero ad dimidias coctę ſint, & expreſſę: forma paſtillos, eoſque infunde cum aqua.

Infuſum ab Eubulo. Squamę,ęris drach. * uiginti, chartę uſtę drach.xvi.calcis uiuę drach.vi.
auripigmenti.ʒ.viij.ſandarachæ ʒ.xv.acaciæ drach.quinque, omphacij ʒ.iii.fæcis uini uſtæ.ʒ.i. G
excipe uino myrteo, & infunde cum uino diluto calido. *Infuſum Heræ.* Chartæ uſtæ vnc.i.
calcis uiuæ vnciam dimidiam, cadmiæ unc. j. auripigmenti vnc.j.ex hoc arido cochlearia duo,
cum decocto baccarum myrti, aut uino myrteo, cyathorum iiij.menſura infunde: calcem uero
cum ſucco plantaginis extingue. *Infuſum aliud eiuſdem.* Sandarachæ,auripigmenti,utriuſq;
drac.octo,*acaciæ drach.iiij,calcis uiuæ drach.iiij,excipe uino auſtero, & coge paſtillos drach-
marum trium.In debilibus uerò minus cum uino diluto infunde. *Aliud.* Sandarachæ drach.viij.
calcis uiuæ recentis.ʒ.x.chartæ uſtæ drach.*octo,alij dra.xxx.malicorij,gallarũ,acaciæ, ſingulo
rum drach.v.mænarum aceto conditarum ad dies uiginti unũ, ac uſtarum, drach.iij: auripigmẽ
ti. ʒ.vi.uruntur mænæ in olla cruda: & aliqui arido medicamento utuntur,aliqui in paſtillos cũ
myrthi baccarũ decocto cogunt.Si uero non moretur pharmacum retẽtum,ante eius uſum po-
lygoni ſuccum,aut muriam infundito. *Infuſum, quo utor, Aphtha appellatum.* Rhois ſyriaci,gal-
larum uſtarum,utriuſq; drach.xv.chartæ uſtæ tantundem,ſuberis uſti drac. xv.panis alexãdrini
ſicci uſti.ʒ.xv.auripigmẽti.ʒ.viij.ſandarachæ.ʒ.x.acaciæ drach.v.ceruſſæ.ʒ.† xx.calcis uiuę.ʒ.x.
ſpumæ argenti.ʒ.iij. excipe uino ueteri, & forma paſtillos,alios duarum,alios trium,alios qua-
tuor,drachmarum pondere.In principio quidem per plantaginis,aut ſanguinarię,aut helxines H
ſuccũ infundito;qui ſi nõ adſint,per aquam.Si uero uigor ſit,& morbus fortis cum dolore, cum
fœnigræci aut ſeminis lini decoctione infunde. In declinatione autem cum decocto myrti & ru
bi,uino coctorum. In pueris cyathorum duorum copia, in fœminis trium, in uiris quatuor.

Infuſum, qua utor, Gemelli. Auripigmenti ʒ.viij.ſandarachæ.ʒ.iiij.calcis uiuæ ʒ.octo,ſquamæ
æris ʒ.vi.aluminis ſciſſi tantundem,omphacij drac.viij, lycij indici tantundem, ſucci papaueris
ʒ.iiii.ſucci hypociſtidis tantundem:croci.ʒ.ij.ego aũt ʒ.quatuor, chartæ uſtæ ʒ.xx.aliqui drach.
xv.excipe uino myrtite: fac globulos, quorum ſinguli ſint drach.iiii,& trium.Infunde cum uino
diluto. *Infuſum Agathy.* Auripigmenti drach.ij.ſandarachæ drach.v.calcis uiuæ drachm.iij:
chartæ uſtæ drach.iiii.Ex hoc pharmaco drach.iii.cum ſale trito infundito in aquæ frigidæ cya
rhis.vi. *Infuſum Nicoſtrati ad dyſentericos, quo Menander uſus eſt.* Calcis uiuæ drach.i.gypſi drac.
viij.acaciæ drach.ii.omphacij drachmam.i.ſtibij drach. iii.thuris ʒ.i.gallæ drach. iiii. tragacan-
thæ drach.ij.cum uino myrteo cogito in paſtillos. Reponuntur in reliquis ab expreſſo vuarum
ſucco reſtãtibus ſtipati,ne tranſpirent. *Infuſum ad dyſentericos Thamyræ.* Auripigmenti drach
mas duas, aluminis ſciſſi drachm. ij. cadmiæ tantundem, calcis uiuæ nouæ drach.i.chartæ uſtę
drachmas duas,ſuberis ex dolio uini falerni uſti.ʒ.vij.& dimidiam:cum ſapa aut paſſo hiſpano
apud

Margin notes:

* *γενομένας. i. factas, eſt ī impreſſis. in antiquis autem quibuſdam νεμομένας. i. depaſcentes.*
* *Al. viij.*
* *Al. iiij.*
* *Al. x.*

† *Al. viij. aliter v.*

Al. Agathini.

A apud te recocto pastillos cogito. Cæterũ pastillis rursus tritis cochlearia ij infundito. Reliquis p uiribus cum lenticulę decocto: si lenticula non adsit, rubum cum rosis aridis decoquito, & seorsim myrti baccas cum uino austero coquito, & utriusq; cyathum unum misceto: quandoq; uerò uini austeri cyathos iiii, & rubi decocti cyathos ii. Facit item in potu acceptum pro uiribus ad cochlearii plus minusve mensuram ex frigida aqua. *Infusum, ut Deletius Epagathus.* Auripigmenti drach. xii. succi hypocistidis drach. iiii. sandarachę drach. iii. chartę ustę drac. xxx. calcis † *Aliter iiij.* uiuę drac. †xxiiii. balaustij drac. xl viii. Balaustium in uino ueteri austero coquitur, deinde cum † *Aliter x iiij.* decocto reliqua teruntur, formanturq; pastilli drachmarum quatuor: quidam unciæ ponderis faciunt. Infunduntur autem ante cœnam in myrti baccarum, & lenticulæ decocto.

Quæ ab Asclepiade ad dysentericos scripta sunt: quorum aliqua etiam cœliacis conueniunt.

Vini myrtitæ sextar. iiii. rhois rubri heminam j. mellis attici cocti lib. j. rhoem, & uinũ coquito rubi ramulis mouẽdo: & ubi tertia pars restiterit, liquorẽ exprimito, eiq; mel adiicito. ac rursus coquito, donec spissetur. Datur mystrum ante cibum. *Aliud.* Rhois syriaci, farinæ polentæ, uuę passæ non exacinatæ, singulorum ℥. ii. malicorii tusi, & cribrati drachm. i. excipe melle cocto. Dato mystrum ante, & post cibum. *Pastillus cœliacis, & dysentericis.* Ouum crudum recens B perforato, & in uasculum euacuato, & cum testa subscripta mensurato olei omphacini testam oui unam, piperis albi tenuissime triti tãtundem, rhois syriaci tenuissimè triti tãtundẽ, & gallarum omphacitidum tantundẽ, farinæ tritici tantundem: oĩa subacta, & mollita in pastillos redigito, & in sartagine fricta ante cibum dato. *Aliud. Hoc scimus multos vsos a morbo liberatos esse.* Gallarum subtilissime tritarum cohleariũ: piperis albi, rhois rubri, malicorii tenuissimè triti, singulorum æqualem partem: omnia mista oui luteo excipe, & in uacuam mali punici testã conniice, atq; obturato cũ farina osculo ipsius ad prunas torre: deinde depurgata mali punici testa cochleariũ unum comedendũ exhibe. *Catapotia, cœliacis, dysentericis.* Gallarum omphacitidum nõ perforatarum. ℥. iiii, opii hispani. ℥. ii. petroselini. ℥. i. excipe aqua, fac catapotia, & da magnitudinẽ ciceris, uirium tamen ratione circa mensuram habita. *Aliud Aspasii, pharmacum generosum.* Petroselini, fructus ericæ, rhois, syriaci, opii, singulorũ. ℥. ii. cum myrti decocto in catapotia redigito, ac dato, ut dictum est. *Pastillus sedans dolorem, cœliacis & dysentericis, & bibitur, & infunditur. Quandoq; etiam ipso pro cataplasmate utimur excipientes melle cocto.* Seminis hyoscyami. ℥. iiii. seminis opii tantundem: anisi, florum rosarũ, utriusq;. ℥. ii. hypocystidis, ʒ balaustii, ʒ opii, utriusq; ℥. i: cum aqua trita in pastillos reducito: & obolos tres exhibeto febrem non habentibus, cũ uini A. l. 5. sum. 2. c. 6. fo. 55. 6. 2. C diluti cyathis tribus, febricitantibus cum aqua. *Aliud Cœliacis, dysentericis, pharmacum accommodatũ, & bibitur &, infunditur, & forinsecus impositũ auxiliatur.* Seminis apii, seminis hyoscyami, anisi, fœniculi, singulorũ. ℥. iiii. opii, rhois syriaci, utriusq;. ℥. ii: succi hypocystidis, balaustii, singulorum drach. i, † excipe aqua, & coge pastillos: dato, vt prædictum est. *Pastillus Aromaticus,* † *Additur in antiquis, & dimidiam.* *cœliacis, dysentericis, Berytij appellatus, pharmacum accõmodatum. Sistit confestim.* Croci. ℥. iiii. nardi indicæ, anisi, utriusq; tantundẽ: myrrhæ. ℥. ii, aloes indicę, succi hypocistidis, lycii indici, succi acaciæ, succi papaueris, gallarũ omphacitidum, tragacanthæ, piperis albi, singulorũ tantũdẽ: excipe uino, & forma pastillos: dato obo. tres. *Pastillus Philippi, ad dysentericos inueteratos, sedans dolorem: bibitur, & infunditur.* Balaustii, acaciæ, succi hypocystidis, rhois, opii, thuris, myrrhæ, baccarũ myrti nigrarum, croci, gallarum, lycii, aloes, rhu pontici, malicorii, singulorũ. ℥. iiii. excipe uino Italico, & coge pastillos pondere obolorum triũ. Da nõ febrientibus cum uino, febrientibus cum aqua mulsa. *Pastillus sedans dolorem, præclare inducens somnum, ad inueteratos dysentericos.* Chartæ ustæ. ℥. x. sandarachæ, auripigmẽti, squamæ æris, aluminis scissi, omphacii, calcis uiuæ, singulorũ. ℥. v: croci, opii, utriusq;. ℥. ii, singula dilligẽter trita in pastillos drachmales cũ uino myrtite, coagmentato, ac utitor. Infunduntur ad summũ ex eo drach. tres, mediũ duæ, mi- D nimum una. In conficiendo aũt omphaciũ, cum opio tibi sit in uino myrtite maceratum. Crocus seorsum teratur, deinde simul mista pbè terito, & additis aridis unito, animaduersione habita ne pharmacũ à calce uiua exuratur: si tamẽ tale quid consequatur, de myrtite sufficiẽter affũde: ut omnia dissoluantur. Oportet aũt calente adhuc pharmaco pastillos formare. Vsus iuxta apponderationis uariationẽ fit, secũdum quod ægri subtili, aut hebete sensu pditi id tolerare possunt, & secundum magnitudinẽ affectionis: Infundito aũt diligẽter in nõ febricitãtibus cũ uini austeri diluti cyathis sex in febrientibus, cũ aqua, aut decocto palmularũ, aut rosarũ, aut myrti. Ante infusionẽ detur panis nõ febrientibus cum uino diluto, febrientibus ex aqua. *Alius dysenteritis non febrientibus: facit cõfestim.* Chartæ ustæ. ℥. x. sandarachæ, auripigmẽti, squamæ ęris, aluminis scissi, omphacii, lycii indici, succi acaciæ, succi hypocystidis, calcis uiuę, singulorũ. ℥. v. croci, opii, utriusq;. ℥. ii: excipe uino myrteo, & forma pastillos magnitudine differẽtes. Infundũtur ad summũ drach. iiii. Infundere aũt oportet quãtitate pharmaci ad magnitudinem affectionis appõderata. Sitq; liquor passum creticũ dilutũ, & ex eo ad summũ cyathi sex infundantur.

Epithemata cœliacis, ac dysentericis. Seminis hyoscyami albi, utriusq; trientem: anisi, floris rosarum, succi hypocystidis, balaustii, rhois syriaci, singulorũ sextantẽ: succi papaueris unc. i. hæc singula cũ uino myrteo terito, deinde mista in pastillos cogito, eosq; ĩ umbrã siccato. Inde uero

quantum sufficit tundens & cribrans, palmis passis excipito, deinde linteolo infarta uentri imponito. *Aliud.* Succi acaciæ, malicorii, seminis hyoscyami, opii, gallarũ, omphacij, rhois syriaci culinarij, singulorũ quadrantem: baccarum myrti nigrarum heminam .i. tundito, cribrato, & uino austero subacto in pastillos coagmentato, eosq; in umbra siccato. Vsus iam ostensus est. E

De affectionibus & vitijs sedis. *CAP. 6.*

SEdis uitia & affectus ob multas causas difficilem curã accipiunt, multo enim sensu particula hæc prædita est. Dictũ autẽ sæpe est, eiusmodi particulas facile per acriora, & austera pharmaca irritari. At uero & ipse retrimẽtorũ alimenti transitus per se mordax est, & hoc magis ubi eruperit ipsa bilis, & serosi quidam aliqñ humores: quibus accedit & hoc, quòd neq; statum tẽpus habeant medici ad imponenda pharmaca, sed plerũq; tempore minime conuenienti ægri ad excernendũ concitantur. Quin & humiditas, ac caliditas ipsius loci siccantibus, simulq; frigefacientibus opus habens, non parũ confert ad hoc, ut ægre curabilis ani affectio existat: siquidẽ mordent adstringentia, uerum locus subtili sensu præditus acrimoniam ferre non potest. Ob id igitur aptissima ipsis pharmaca sunt, quæ citra aspritudinem adstringunt: qualia maxime sunt ex metallicis, quæ neq; acria, neq; acerba penitus existunt: hæc enim lota citra mordacitatem, id quod oportet, operãtur. Horum itaq; in summa dictorum memores, deinceps materiæ syluã experimento cognitam subscriptam habebitis. F

A.l.3.f.17.t.j c.1.fo.352.h

Medicamenta sedis, seu ani, ab Andromacho conscripta.

Medicamentum sedis quo vtor. Cerussæ, spumæ argenti, utriusq; .ʒ.v. thuris, aluminis scissi, utriusq; drac.iii. croci obol.iii. uini & rosacei quod satis est. ¶ *Aliud ad sedem, ut Apollonius, quo utor.* Lycij indici sextantem, œsypi vnc.i. ceræ tyrrhenicæ trientem, alij sextantem: rosacei quod satis est. *Aliud.* Butyri sescunciam, ceræ sescunciam medullæ ceruinę unc.i. œsypi unciam i, thuris unc.j. aluminis scissi quadrantem, lycij sextantem, uini & rosacei quod satis est. *Aliud, ut Nicostratus* Ceræ tyrrhenicæ unc.i, lycii indici sextantem, balaustii unc. dimidiã, œsypi unc.i. acaciæ unc. dimidiam, rosacei trientem. *Aliud, ut Herophilus.* Rosarum siccarum, aut uiridium .ʒ.ij. cerussæ .ʒ.ii. pompholygis .ʒ.ii. croci ʒ.ii, spumæ argenti lotæ drach.ii. meliloti drach.ii. iunci odorati drac.i. succi papaueris drach.i. œsypi drac.i. oui assati uitellum .i. rosacei quod sufficit, succi plantaginis cyathos duos. *Aliud, faciens & ad pruritus.* Spumæ argenti lib. dimidiam: † thuris, terræ samiæ, utriusque unc.i. œsypi sextantem, rosacei sextantem, melini libram dimidiam: arida in umbra cũ uino falerno terito, œsypumq; infarcito, & affusis duobus unguentis terito, acconmisceto. *Aliud ad sedem, quo utor, ad condylomata, inflammationes ani, ac rimas.* Ammoniaci thymiamatis, lapidis hęmatitæ, thuris aluminis rotundi, singul. ʒ. duas: gallæ, croci, utriusq; .ʒ.i. terebinthinę drac.i. ceræ tyrrhenicæ ʒ.xii. rosacei † heminas iiii, excipe pesso, cum syriaco, in reliquis cum rosaceo. *Medicamentum sedis ex cerebellis.* Adipis anserini curati, ceræ, thuris, medullæ cerui, florum rosarum, pompholygis, cadmiæ, plumbi loti, singulorum drach.iiii. cerussæ ʒ.octo, cerebri gruis drach.ii. succi papaueris sesquidrachmam, œsypi drach.v. succci seridis heminam unam, rosacei heminam dimidiam. *Medicamentum sedis à Rustico, quo utor.* Rosarum uiridium drach. octo, lactis muliebris heminam i. spumæ argenti drac.xl, succi papaueris drac.xl. oua cruda integra duo, butyri drac.xvi. œsypi drach.xvi. malicorij drach.xvi. mellis drach.c. In alio exemplari heminam dimidiam, cerę drac.xl. rosacei, aut myrtei heminã dimidiam. Verũ Heras pro œsypo adipem anserinum pari pondere coniecit, & spumæ argenti ʒ.x. lactis † heminas iiii & oui uitellum assatum. *Aliud à Tyranno.* Spumæ argenti sextantem, cerussæ sextantem & unc. dimidiam, thuris unc.i. myrrhę unc.i. cadmiæ sescunciam, aluminis scissi* trientem, ceræ trientem, uinum & rosaceum. *Aliud Samithræ ad multa commodum.* Spumæ argenti ʒ.xii. cerussæ drach. † ij. Chalcitidis ʒ. duas, misyos assati drach.i: terebinthinæ drac.vi. olei & aquę † heminas iiii. *Pinguis compositio ad achoras, & psoras.* Spumæ argenti, cerussę, utriusque drachm. tringintaduas, atramenti sutorij ʒ.xvi. sulfuris uiui drach. octo, olei myrtei, & aceti quod sufficit.

G

H

† Additur in quibusdã codicib. ψιμυθίου λι. i. cerussæ librã dimidiam.
† Al. heminæ quartam partem.
† Al. heminæ quartã partẽ.
* Al. drac.iiij.
† Aliter xij.
† Al. heminæ quartã partẽ.

Alia pinguis galli. Spumæ argenti drach.xxiiii. cerussę drac.xxiiii. myrrhę drach. octo, thuris ʒ.x. olei myrtei drach.xiiii. vini austeri tantundem. *Alia pinguis, qua utor, Cleophanti.* Olei myrtei, lentiscini, rosacei, singulorum drac. † xvi. cerussę lib.i. spumę argenti lotę sexuncem, uini ueteris Italici sextarium dimidium, cerę trientem. *Alia ex nouem medicamentis constans, Ennea pharmacos dicta.* Mellis partem i. cerę albę partem i. medullę ceruinæ, myrrhę, utriusque partem unam: butyri partem i. adipis anserini, adipis uitulini, utriusq; partem i. terebinthinę partem j. olei rosacei partem i, aliqui, & ricinini partem i. *Alia * Xanitæ multi usus.* Cerę drach.xvi. butyri drac.x. œsypi drach.x. adipis * anserini drac. octo, terebinthinę drac. octo, medullę ceruinę ʒ. quatuor, rosacei parum. *Alia ex ruta.* Spumæ argenti minam unam: rutę minam dimidiam, alij minam unam, aceti drachm.iiii. olei quod satis est. *Alia ad obturationes, & alia sedis uitia.* Plumbi usti & loti drac. † x. cerussę drac.iiii. ceræ ʒ.xiii. adipis porcini, uel anserini drachm.iiii. olei quantum sufficit. *Ad obturationes, & uitia sedis compositio Icodoti, qua Astainus curatus est.* Oesypi ʒ. unam, obol.iii. adipis anserini per hyemem curati drach.vi. per æstatem drac.iiii. medullæ cerui, aut cameli drachmas ii. ceræ tyrrhenicæ ʒ. octo, plumbi usti, & loti, drac.iiii. ladani drach.ii,

† Aliter vi.
* Al. Axanitæ.
* Aliter uitulini.
† Aliter viij.

A drah.ii, adipis uitulini drah.iiii, terebinthinæ.ʒ.iiii, cerussæ.ʒ.ii, spumæ argenti.ʒ.i.rosacei heminæ quartam partem, hoc est sesquicyathum, hoc est sextantem, & unciam dimidiã: arida cũ liquidis committito. Quãdo uero temporis progressu fuerit induratum, dissoluit rosaceo, & adipe anserino. Facit & ad contractos articulos. ¶ *Ad Condylomata, quo melius nullum reperitur.* Aluminis scissi drach.iii, ceræ.ʒ.viii, croci.ʒ.iiii, opobalsami.ʒ.unam, œsypi.ʒ.viii, thuris.ʒ.iiii, aloes.ʒ.iiii: liquescibilia liquefacito, ac cum aridis tritis committito.

Ad prolabentem podicem Asclepiadæ pharmaca ex quinto Externorum.

A.l.5.fu.2.t. 6.fol.b

¶ *Ad prolabentes podices, ut Archelaus.* Recremẽti plumbi.ʒ.viii, rhois syriaci drac.octo, floris rosarum drach.quatuor, myrrhæ minęæ drac.ii. Admoue siccũ, ubi prælaueris uino austero, aut lentisci decocto. *Aliud.* Gallæ omphacinæ, malicorij sicci, rhois coriariæ, singulorum drach.ii: plumbli usti drach.iiii, spumæ argẽti drach.viii, ʒthuris drach.ii: ʒtrita inspergito. *Aliud.* Balaustii drach.i, malicorii drach.ii, seminis hyoscyami drach.ii, cerussæ drach.viii, myrrhæ.ʒ.ii: plũbi loti, ʒthuris, ʒ singul.ʒ.ii: tritis utitor. *Aliud.* Corticis pinus, spumæ argenti, manne, singulorũ drach.ii: pilularum cupressi aridarum drach.ii, plumbaginis drac.ii: trita insperge, ubi prælaueris uino acerbo. ¶ *pharmacum nostrum ad procidentem sedem.* Fructus ericæ, gallarum, acaciæ, ce-

B russæ, succi hypocistydis, corticis pinus, thuris, myrrhæ minęæ, singulorum drac.quatuor: arida trita insperge, uino austero prelotis locis.

De Hæmorrhoidibus. CAP. 7.

QVæ Asclepiades in quinto Externorum de hemorrhoidibus scripsit, in subscripto sermone continentur. Quandoquidem vero plurimæ hemorrhoides opus habent extractione ad facilẽ pharmacorum impositionem, necesse est etiam huiusmodi compositiones subscribere. ¶ *Extractorium Hæmorrhoidum Magni Tarsensis, pharmacum accõmodatũ.* Piperis, nitri, utriusque drach.i: terito & admoueto ante reliquorum pharmacorum impositionem. *Aliud.* Spumæ nitri, fellis tauri, staphidis syluestris, singulorum drach.i: trita adhibe, modico addito melle. *Aliud.* Succi absinthii drach.i, fellis tauri, staphidis syluestris, vtriusq;.ʒ.i. *Aliud, ut Diogenes.* Succi cyclamini, mellis, utriusq; parem mensuram: coquito in vase ęreo ad cerati liquidi spissitudinẽ.

A.l.3.f.17.t.1 c.4.fol.353.d

¶ *Aliud ex scriptis Largi, quod uix pronuentes extrahit hæmorrhoidas.* Succi centaureę.ʒ.ii, aluminis liquidi drach.ii, mysios drach.i, staphidis syluestris drach.i: excipe melle, & anũ obline, aut lanam ex eo madefactam in sedem inde. Postquam uero hoc pharmacum promptitudinẽ induxerit ad egerendum, & tumor hemorrhoidũ prociderit, pharmaca ad hemorrhoidas cõscripta

C adhibeto. Quando vero aliquod huiusmodi pharmacũ illitum, sedem ac anum ipsum extrahit, necessario tales confectiones adhibemus, qualis est & Nicodemi Romę medicãtis, q̃ Euaphion a lenitudine appellatur. Cerussę unc.i, spumę argenti * quincuncẽ, cadmię bessem, aut pompholygis unc.i. olei myrtei * bessem, uini boni bessem, butyri unc. ¶ *Ad sedem inflammatam ac prolapsam.* Gallam flauam coctã, ac tritam imponito, cum vino, si fortiore uti uelis: aut cũ aqua, si mitiore. Succus item echini facit ad inflammationes, & prolapsam sedem. *Aliud.* Corticis pinus.ʒ.viii: pilularum cupressi aridarum drach.ii, prælotis uino austero inspergito. Cęterum ad ardentes sedis dolores, oui assati uitellum uino albo terito, & cerato rosaceo exceptum illinito. Verum ad pruritus, cimoliam tritam cerato myrteo excipito. Ad rimas uero tum sedis, tum pudendi, rasuram linteolorum urito, eiusq; cinerem cum pari amylo tritum succo foliorum oleæ admisto illinito. ¶ *Pastillus ad eminentias.* Aloes, croci, vtriusq; drach.ii. & dimidiã: aluminis scissi unciam unam: terito uino aminæo, ac utitor.

* *Al. vnc. vii.*
* *Al. vnc. x.*

Ad pudendorum affectiones. CAP. 8

EXulcerati pudendi cognitio ex manifesto circa ipsum dolore contingit una cum hoc, ꝙ & circa mictiones excernitur quid ex corpusculis ulceri ipsi insidentibus. Discernũtur autem

D hæc ab eis, quæ ex uesica feruntur, ꝙ statim circa primum exitum illa appareant, uerum ex uesica delata ipsis urinis admista sunt. Cæterum ulcera pudendorum, & circa sedem citra inflãmationẽ consistentia reficcantibus ualde indigent pharmacis, qualia sunt, quod ex charta usta cõstat, & anethum ustum siccũ, & cucurbita usta. Verum siccis, & recentibus ulceribus etiam aloe bonum est pharmacum, si eius aridæ puluillus inspergatur. Omnium autem maxime dolorẽ sedat, neque ullo minus efficax est pompholyx. Si uero humectiora sint ulcera, pinus cortex ꝑ se & lapis hæmatites: uerum si profunda etiam sint ulcera, manna p̃dictis addatur. Porrò, quæ circa uterum, aut uesicã sunt ulcerationes, iisdẽ pharmacis indigent: sed instrumẽtis insuper opus habent, quæ ipsa intromittant, q̃ metrenchytę, & catheteres, Gręcis appellantur. Aptiora itaq; sunt arida, qualis est crocus, & pompholyx, & aloe, q̃ facilè plantaginis, aut alteri tali succo miscentur. *Ad Scroti, & pudendi dolores.* Butyro, & resine pari mẽsura utere. Aut semen lini cum aqua coquito, & admista myrrhę ferma decima parte, resinę tantundem ẽt imponito. *Ad pudendum intumescens.* Foliorum vitis tenerorum drac.j, cerussę drach.v. trita cataplasmatis vice impone. Vtere etiam marinę aquę frigidę perfusione, & quiete, & colis relegatione. *Aliud.* Lenticulam in aqua coquito, & cum mali punici cortice tritam imponito. Si vero a sudoribus ulcera in scroto fiant, gallam tritam cũ alumine inspergito. Ad tubercula uero in pudendis nascen-

tia,

tia, pyri semen inspergito, & fel hircinum oblinito. Cęterum fissuras, ac rimas pudendorũ iuuat E resina fricta cum rosaceo trita ad strigmentitiam crassitudinẽ, admisto ẽt oui assati uitello. Aut rosacei, & amyli, ac thuris, singulorum unc. una. Aut foliorum hederę aridorum ustorum cinis cum oleo in mortario plumbeo tritus. Ad inflammationes aũt pudendorum, uuã passam exacinatam, & cuminum trita imponito. Aut farinam hordeaceam aqua mulsa coquito, & uitis folia tenera cum polenta terito, omniaq; simul imponito. Aut cuminum tritum cum butyri, & resinę ęqualibus partibus eliquatis committito. Testiculos porrò ulcere aphthę non absimili apprehẽsos, ex terra cimolia cum aqua oblinito, & exiccari sinito: ideniq; aqua calida ablutos myrto arida trita, & modico smyrnio item trito conspergito. Excrescentem uero testium carnem cinis sarmentitius cum nitro, & aqua subactus sanat, cataplasmatis uice impositus.

De Priapismo. *CAP. 9.*

PRiapismus est auctio pudendi stabilis in longitudinem, ac orbẽ tum efacti, citra rei uenereę appetentiã. Est aũt flatus uentosus uidelicet, qui membrum ipsum tumefacit, ex humoribus uiscosis, ac crassis generatus per moderatam caliditatem. Palam est igitur non oportere mẽbra ipsa calfacere, sed refrigerare leniter per ceratum rosaceum in aqua conquassatum: item per chamęmelinũ ceratum, tum pudendo, tum lumbis impositum: Victus & pharmaca exhibeantur F attenuatoriæ facultatis citra manifestã calfactionẽ. Adhibenda sunt ẽt † naturalia efficacia prædita § per experientiam inuenta: nymphęaq; in potu danda, ac uiticis semen: ruta ẽt uiridis obsoniis admisceatur, verum hoc à principio ne fiat, multum.n. calfacit, sed posterius post aliorum extenuantium usum. Quòd si euacuatione uti libeat, per vomitum id fiat: quæ.n. per inferiorem uentrem fiunt euacuationes, sæpenumero uicinas partes fluxione infestant. *Ad eos, qui se in somno perminguunt.* Vesicam caprinam, aut ouillam ustam ex posca bibendam præbeto. & ad uesperam siticulosos somnum petere iubeto. Facit & leporis testiculus in uino odorato feruefactus, atque ita potatus. *Aliud.* Calamintham, & myrrham in uino ante cenam bibenda dato. Oblinat autem & pudendum cimolia terra cum perdicii succo.

[Margin: A.l.3.f.20.t.j c 37. f.377.c]

[Margin: † φυσικῶς ἐνεργοῦντα.]

Ad Vteri affectus. *CAP. 10.*

IN vteri suffocatione cõtingit sensus, ac motus priuatio, & pulsus obscurus ac paruus, & penitus interceptus. In aliquibus vero, tum sensus, tũ motus adest, itemq; ratio, verum vix respirant. Aliquibus ẽt uox intercipitur, Aliis contrahuntur artus. Fiunt igitur & sensus, & motus, & spirationis interceptiones ob frigiditatẽ, cũ ipsę sola perspiratione totius corporis per arterias contingente contentæ sint, & respirationẽ per os non expetant: atq; hoc, ut dictũ est, ob frigiditatẽ, qñ sane in priori tpe probe purgatæ, & concipiẽtes, ac uiris coeuntes, his ipsis priuatæ fuerint, ut palam sit humidum, & frigidum in ipsis semen totum corpus perfrigerare. Ad uuluæ igitur strangulatus cõuenit agarici. ʒ.i. in potu accepta ex uino. Plãtaginis semen, & succus cũ vino. Onyx detractus ex conchylio potatus. Acetum scylliticum absorptum. Cæterum olfactu excitant strangulatas, bitumẽ, castorium, chalbanum, pix liquida, cedria, pili usti, ruta, allium, cæpa. Eandem in rem cornu cerui suffitur. Et ruta cum melle lana excepta in anum inditur. G

[Margin: A.l.3.f.21.t.4 c.16. fol.396. a b.]

GAL. DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM LOCALIVM SIVE SECVNDVM LOCOS

LIBER DECIMVS

ARGVMENTVM LIBRI.

Recensentur medicamenta, quæ renum, vesicæ, coxæ, ac articulorum, affectibus succurrunt. H

De Nephriticis. *CAP. I.*

QVòd nephriticas antidotos, & * cõpositiones appellẽt, q̃ renibus affectis cõmodãt, ex ipsa appellatiõe manifestũ est: Nephriticæ.n. nihil aliud, q̃ renales sonãt. Est aũt dĩa ipsarũ generalissima duplex. Quædã.n. calculosos renes iuuãt; q̃dã vero inflãmatos, & ulceratos, q̃ ẽt ad uesicã similiter affectã cõueniũt. Maxime uero cõtrariæ inter se sunt, p̃dictorũ pharmacorũ facultates. Quæ.n. ad inflãmatas & ulceratas affectiones cõponunẽ, mitigatoriis medicamẽtis opus hñt: cũ uero impossibile sit hæc cito ad regiones renũ puenire, ob id ipsis pharmaca urinã ciẽtia miscemus. Quæ uero calculosis auxiliant, vnica facultate indigẽt, q̃ secare, & extergere cũ manifesta caliditate põt: sũt aũt talia oĩa amara. Queãdmodũ igit in aliis, sic ẽt in his materiã experimẽto cognitã deinceps subscribã, initiũ ab iis, quæ ad ulceratas, & inflãmatas affectiones cõueniunt, facturus, a quibus ẽt Andromachi sectatores, & Asclepiadis orsi, inde ad compositiones calculos frangentes trãsierũt.

[Margin: * δυνάμεις.]

Confe-

A *Confectiones Renales ab Andromacho ad Renum & Vesicæ affectiones conscriptæ.*

¶ *Potio.* Seminis lini, seminis papaueris albi, seminis cucumeris, tragacāthæ, singulorū drachmas duas: amyli ʒ.iiij: cum aqua in Pastillos redigito, & ad vesicā ulceratam, ac vrinæ emittēdę difficultatem exhibeto. *Alia.* Nuces pineas xxx, amygdalas xx, palmas xv, tragacanthæ ʒ.iiij, succi radicis dulcis ʒ.ij, croci obolum unū myrrhæ obol.i: uino protropo diluito, ac utitor ut accōmodato. ¶ *Alia, ad Vesicæ affectus & vlcerationes. Pastillus, quo vtor.* Seminis cucumeris drach. xij, seminis hyoscyami drach.vj: seminis cicutæ, opij, fęniculi, croci, singulorū drac.iij: casiæ dra. quatuor, amygdalas x, nuces pōticas x, seminis apij drac. sex, seminis maluæ syluestris drac. tres: excipe passo cretico, & præbe obolos tres nō febriētibus ex passo. Quidam cicutæ drac. sex habent. *Alia, ad eadem, & vesicæ dolores.* Croci, seminis besasæ hoc est rutæ syluestris, seminis maluæ syluestris, singulorum drach.* sex: seminis hyoscyami drach.xij, opii drach. sex, seminis apij drach.xij, nuces auellanas viij, amygdalas xx, seminis cucumeris drach.xij, mellis attici quod satis est. Datur magnitudo nucis ponticæ cum uini mulsi cyath. tribus. *Alia, ad Profluuia sanguinis ex vesica.* Aluminis drachmam unam, tragacanthæ drachmas duas, gummi obolū vnum. Dato ex passo quandoque obolum unum, quandoque ij. *Alia, ad vesicæ affectiones, vrinam* * Aliter xii.

B *ciens. à Macedone profecta. Facit & ad Hepaticos, Hydropicos, Ictericos, Nephriticos, ac omnia vesicæ symptomata: frangit etiam lapides.* Acori drach.l, phu drach.xxv, nardi celticæ drach.xxiiij, seminis dauci drac.xxij, cinnamomi drach.xxxij, mei drach.xvi, asari drac.xxiiii, petroselini drach. xvi, opobalsami drac.xvi, & carpobalsami tantundem, croci drach.xxiiii, myrrhæ drac.xx, radicis dulcis drach.xvi, nardi Indicæ drach.xvi, casiæ drach.xii, amomi drach.xvi, vuæ passæ drac. viij, tragacanthæ ʒ.ix: arida melle excipito, & tragacantham uino aminæo macerato. Dato nucis ponticæ magnitudinem cum uini cyathis, iiij, febricitantibus cum aqua mulsa. *Alia ad vesica*

A.l 3.f.18 t.2 c. 12.f.360.a *Vlcera, & inflammationes.* Nuces pineas xx, seminis cucumeris * syluestris grana xl, amyli obol. iij, nardi drachmam vnā, seminis apij cyath, ij: nardus & apium in aquæ sextario uno coquunt, deinde ex decocto duo cyathi præscriptis admiscentur. *Alia ad Calculosos, qua Bassa vxor Marij curata est. Frangit ita ut neque rursus gignantur.* Casiæ ʒ.ij, seminis apij drac.iij, myrrhæ minęę drac. quatuor, piperis albi drac.ij, thuris drac. tres, lapidis syriaci masculi ʒ.i, aut fœminæ drachmam unā: seminis pastinacæ, anisi, utriusque drach.ij: styracis drach.iij, iridis illiricæ drac.iii, seminis papaueris albi ʒ.* duas, spicæ nardi tantundē: amygdalarum amararum mundatarū, asari vtriusq; drach. tres: seminis smyrnij, cyperi, utriusq; drach.ij: mellis attici qđ satis est. Dato quo * Aliter satiui. * alter i.

C tidie. *Alia ad Calculosos, frangens, & paulatim expellens, donec mundam vesicam reddat, deinde æger pellucida lotia reddat: & quod maximum est, curat vt non amplius renascantur.* Seminis dauci,

A.l.5. fu.2.t. 6. fol.556.d anisi, seminis cucumeris, petroselini, myrrhæ, singulorū drach. sex: casiæ daphnitidis, cinnamomi, nardi celticę, singulorū drachmas quatuor: terito, & cū aqua ad parui lupini quantitatem coagmētato: & ieiunis quotidie per dies triginta ex aquæ cyathis tribus prębeto. Hoc uero pharmacum quemadmodum accepimus, cum quadā religione præparatur: ligneo enim mortario ac pistillo tunditur: oportetq; eum, qui tundit, neq; anulum habere ferreū, neq; calciamēta clauis ferreis transfixa. Hoc à rustico ut mysterium accepimus. *Alia ad Nephriticos & omnem Fluxionem, vt Apollonius.* Corticis mandragorę tosti sesquidrachmam: hyoscyami seminis tosti, seminis papaueris nigri tosti, utriusque sesquidrachmam: anisi tosti sesquidrachmam; tragacanthi, carnis palmarum, utriusque drachmas* tres: dato cum melle. * Aliter. vj.

Nephriticæ Compositiones ab Asclepiade conscriptæ.

Antonij Musæ. Fructuum pini, qui pityides uocantur, † tusorum cribratorum, ℥ ʒ.xx: seminis papaueris* albi, tragacanthę, utriusq; drach.ij: nardi celticæ, croci, anisi decorticati, radicis dauci cretici, singulorum drach.i: costi obol.iii: prępara cum protropo, & repone in pyxide. Da nu †Aliter exacinatorum. *Aliter nigri.

D cis ponticę magnitudinem cum protropi cyatho uno, & aquę calidæ cyathis duobus. *Alia.* Seminis cucumeris satiui tosti drach.iii, seminis maluæ drach.v, nucum pinearum drac.vj, seminis apij drach.vij, seminis lini drach. unam, amygdalarum amararū mundatarū ʒ.ix: excipe passo, & exhibe ut prædictum est. *Alia ad Nephriticos Onesidemi.* Amygdalarum amararum ʒ.xvi: seminis dauci cretici, seminis maluæ vtriusque drach.vj: radicis iridis syluestris drach.viij: cornu cerui ni usti, tragacanthæ, nardi celticæ, seminis cucumeris satiui, singulorū ʒ.vi: passi quantum sufficit, præpara ut dictum est. *Aliud Pharmacum accommodatum.* Hoc scimus multos nephriticos usos esse, & à tota affectione penitus liberatos. Oportet per multos dies in pharmaci huius usu perseuerare. Datur & calculosis, & colicis medetur, ac uesicæ affectibus. Cōponitur hoc modo: Nucum ponticarum purgatarum, amygdalarum amararum mūdatarum, seminis cucumeris repurgati, singulorum drach.iii: seminis cicutę, croci, seminis maluę, opii, singulorum drach. sex; seminis hyoscyami albi, seminis apij, utriusque drach. xii: cogito in pastillos cum melle, ac dato obol.iii, cum aquę mulsę cyathis iij: in alio exemplari, & besasa, hoc est seminis rutę syluestris ʒ.vi. *Ad callosas in Renibus concretiones, Onesidemi.* Symphytum, & sion, & artemonium, cū uino coquito: & expressi liquoris cyathos duos, cum pari aqua dato. *Aliud.* Malue syluestris radicē, & rutę syluestris radicē, & apii montani radicem, ℥ cū uino ℥ coquito: & eo, qui dictus est, modo

* *Al. duas.* do exibeto. *Aliud ad calculoſos inſperſile.* Seminis balſami partem † i, lapidis,qui in ſpongiis re- E
peritur tantundem: pulegii aridi, ſeminis maluæ ſylueſtris, ocymi aridi,ſingulorū tantundē:tu-
ſa & cribrata reponito, & dato cochlearium cum uini diluti cyathis duobus. *Aliud.* Struthij ra-
dicis partē i, iridis ſylueſtris ſiccæ tantundem,oxalidis ſiccæ tātundē, anemones luteū florē ha-
bentis ſiccæ tantundē. Tuſis & cribratis, ut dictū eſt,utere. *Catapotia Heraclidæ Tarentini, diſſol-
uunt veſicæ Tophos, commodant & ad veſicæ Stillicidium.* Piperis, galbani, utriuſq;.3.i:ſucci lybici
3.ii,myrrhæ.3.iiii,protropi qđ ſatis eſt: forma catapotia ciceris magnitudinē, & tria deuorāda
* Al.uini dulcis. dato, &*paſſi cyath.ij inſuper bibendos. *Aliud.* Ammoniaci thymiamatis, piperis,ſpumæ nitri,
† *Aliter xl.* ſingulorū.3.i.carpobalſami: 3.ii,myrrhæ.3.iiii: excipe protropo, & forma catapotia ciceris ma-
gnitudine:ac tria deuorāda dato, ita ut uini dulcis quadrātē inſup. ꝑpines. Hoc ad dies † xlviii,
ęgro pręloto facies. *Paſtillus ciens vrinam, detrabit Lapillos & tophoſas concretiones.* Aſari,petro-
ſelini,phu,mei,ſingulorū.3.iiii:acori, ſeminis aniſi,ſeminis dauci, apii montani, carpobalſami,
tragacāthæ, ſingulorū.3.ii: tragacāthā paſſo diſſoluta aridis adijcito, & paſtillos formato:inde-
q́ue obolos tres cū paſſi diluti cyathis duobus exhibeto. *Alius paſtillus Chariclis, educit Arenoſas
ſubſidentias, facit & ad affectiones vlceratas.* Seminis apii,petroſelini,aniſi, ſingulorū.3.xvi:floris
iūci odorati,croci, tragacāthæ, ſingulorū.3.vi: ſeminis dauci cretici, piperis albi, utriuſq;.3.iiii: F
ꝑpara ut dictū eſt: & da drachmā unā,cū protropi diluti cyathis tribus. *Antidotus ex lapidibus, ut
Mithridates, facit Nephriticis & ad veſicæ affectus: atterit calculos, & Tophos diſſoluit.* Seminis
ſmyrnii,cyperi, ſpicęnardi, ſeminis papaueris albi, cinnamomi, caſię fiſtulę, piperis albi,ſemi-
nis paſtinacę,ſingulorū.3.i:thuris nō ſecti,ſeminis apii,croci ſtyracis,iridis,amygdalarū amara
rū,acori,ſingulorū ſeſquūciā:lapidis ſyriaci fęminæ,aut maſculi,utriuſq; ſemunciā:myrrhæ min
nęæ ſextantem: excipe melle. Datur nucis ponticæ magnitudine. *Alia antidotus" Biennitæ,* A l.5. ſu. 1.t.
pharmacum accommodatum, ſedans dolorem. Vtile & Nephriticis hoc eſt renalibus affectionibus, & ad 2.fol. 530.
veſicæ vlcerationes. Frangit lapides, & lutum per vrinam expellit. Iridis.3.iiii:mei, ſeſelis, chamæ-
dryos,hyperici,cneori,canchryos, ſingulorū tātundē: amomi.3.viii, cinnamomi.3.xii:roſmari
ni montani, nardi Indicæ, croci cilicii, petroſelini, polii, ſeminis rutæ ſylueſtris, dictāni cretici,
ſingulorum tantundē: glycyrrhizæ, lapidis ſyriaci maſculi, utriuſq; drach.xvi:thlaſpeos drach.
xxiiii:ſeminis uiticis, myrrhæ, ſpondylii, ſingulorum tantundē: cardamoni drac.xlviii: excipe
melle cocto, & præbe nucis ponticæ magnitudinem cum uini mulſi diluti cyathis quatuor.

Quæ Archigenes ad renum affectiones ſcripſit in ſecundo Pharmacorum ſecundum genus.

Ex renibus laborantes nephriticos appellatos conuenienti diæta adſeruo. Et ceratum qui- G
dem roſaceum cum ſtyrace ad malagmatis formam redactū impono. Cæterū Antiochus apud
Phricen Linophobum,ualde iuxta naturalem contrarietatē auxilio fuiſſe ait ad mali euerſionē
prototomi caulis decocti cyathos duos ieiuno ad dies nouē exhibitos. Inſpergito autem ſalem
modicum,& magis proficies. *Alia Potio.* Foliorum roſarum, amygdalarum decorticatarum,
thuris æquales partes: capitum papaueris duplum: excipe protropo, & in uas fictile repone in
loco non humecto: & obolos duos,cum protropo exhibe. Quidam pro amygdalis amylum co
nijciunt, & pro protropo aqua excipiunt, uerum cum protropo bibendum exhibent.

De Iſchiade coxendicum morbo, Podagra, & morbo articulari ſiue arthritide. *CAP. 2.*

EX genere" arthritidis eſt tū iſchias, tum podagra: quod enim in omnibus articulis arthritis A.l.3. fol.22.
eſt, hoc in uno iuxta coxendicē quidam iſchiada, hoc eſt coxendicū morbum, appellant: ti.2. ca. 5. fol. 401.c.d
iuxta pedem aut ē podagram. Incipit igitur plerunq; podagræ generatio ex uno articulo,& pro
greditur in omnes,temporis diuturnitate accedente. Communem habent hi tres affectus humo
ris redundantiam, quæ affectam occupat coarticulationem: qua expleta in omnem partē circū
ſitæ neruoſæ particulæ tenduntur, & ex his dolor oritur. Aliquando quidem igitur irruens hu-
mor ſanguineus eſt, ut plurimum uero pituitoſus, aut ex pituitoſo & bilioſo miſtus, aut etiā ſan- H
guine cū ipſis permiſto, Quòd ſi quis exactius interpretari rem uelit, non pituitoſum humorem.
ſed qui proprie crudus appellatur, vt plurimū circa arthritidas prædominari dixerit. Eſt autem
hic craſſus ad ſimilitudinem puris craſſioris: ubi uero in ipſis articulis diutius morē traxerit, nō
ſolum craſſior, ſed & uiſcoſior, redditur. Qui igitur tophi ſeu calli appellantur, horū generatio
ex his eſt, & poſtquā fuerint producti, ne ſperaueris ad priſtinam conſtitutionem exacte redire
articulum poſſe. Cæterum differentiæ affligentium humorum facile deprehendi poſſunt tum
coloribus, tum ſymptomatis coincidentibus: itemq́ue per experientiam pharmacorū,quæ ad-
hibentur. Cognitio igitur ipſorū ex colore omnibus expoſita eſt: ex ſymptomatis uero coinci-
dentibus,tametſi non omnibus, neque ex procinctu, manifecta ſit, tamen non adeo dfficilis co-
gnitu exiſtit. Bilioſus enim ſanguis multæ caliditatis ſenſū ægroto exhibet & calfacientibus im-
poſitis exacerbatur, quemadmodum rurſus à frigidis relaxatur. Verum ad" humoris noxii co- A.l.1. f.2.d.3.
gnitionē conferet tibi etiam prægreſſa diæta ſiue per exercitia, ſiue per otium tranſmiſſa,& per ſu. ca. 7. folio
balnea, poſt, aut ante acceptum cibum. Quemadmodum conferet etiàm horū gymnaſiorum, & 45.h
eduliorum tum quantitas, tum qualitas: itē anni hora, & regionis ac aeris cōſtitutio: inſuperq́;
& ætas, & habitus corporis: quorum omnium facultates ſæpe in pleriſq; locis enarraui. Porrò

A principium curationis ſit tibi euacuatio humoris affligere reperti: ſi quidẽ humoribus ex ęquo redũdarit corpus, uenæ ſectione primum omniũ aſſumpta, deinde purgatione: quibus accedat pharmacorũ dicendorum conueniens & tpe, & ordine, uſus, ita ut manibus & pedibus pharmacis fluxionẽ repellentibus utamur, circa coxendicu uero iuncturam id facere uitemus: cum enim in profundo ea ſita ſit, ſanguis ex uicinis, & ambiẽtibus uaſis, ac muſculis ad illam cõpellitur. Mitigatorijs igitur in principio medicamentis opus eſt in dolore circa coxendicem hęrẽte, quæ neq; refrigerẽt multũ, neq; fortiter calfaciãt, qualibus ſane poſtea opus habet: exacerbant enim per ipſas fluxiones, caliditate nimirũ plus attrahente ipſas, q̃ impediente. Qñ quidẽ uero præſentis operis inſtitutum eſt neq; de cataplaſmatis, neq; de irrigationibus, quicquam dicere, ſed de methodo compoſitorũ pharmacorũ, ad hãc ſolã progrediar, initio ab iſchiade ſumpto. Raro equidem fit iſchias ex ſanguinis multitudine: & citiſſime curatur, uenis circa poplitẽ aut talos ſectis. Quemadmodum autem ſæpe ſola ſanguinis euacuatio ſufficiens auxiliũ exiſtit, ſic contra in omni iſchiade, & præſertim eo, qui ex humorũ copia exortus eſt, ſi quis, ante euacuationem totius corporis, acribus pharmacis circa partẽ affectã utatur, ęgre curabilem reddet affectionẽ, copia nimirum indiſſolubiliter ibidẽ condenſata: præter alia enim & craſſa & uiſcoſa
B fit ob calorem & ſiccitatem acriũ pharmacorum, non diſſimile quippiam aſſationi perpetiens. Tanq̃ igitur maximã uim ad affectionis curationẽ habeat totius corporis euacuatio, ab ipſa incipiendũ eſt, non ſolũ à cruribus, ſed & à cubito primum, ſanguinis detractione facta. Auxiliantur etiã uomitus ipſius iſchiadicis magis utiq;, q̃ euacuationes infernæ per uẽtrẽ, ut qui reuellãt repetẽtẽ deorſum humorẽ. Faciẽdi itaq; ſunt uomitus in prĩcipio ab accepto cibo: poſtea uero etiam per uomitoria medicamenta, initio a mediocribus facto. In quibus autẽ uehemẽs humorũ denſatio, quæ ægre diſſolui poteſt, a medicis intẽpeſtiue acribus pharmacis utentibus facta eſt, his cucurbita affixa maxime auxiliatur, & purgatio per efficaciora infuſa, quale eſt & qđ ex colocynthide conſtat. Si igitur ea quæ nũc dicta ſunt prę oculis habueritis, medicamentis ſane à prioribus medicis traditis iuxta methodũ utemini. Verum in ipſis recenſendis auſpicabor ab ijs, q̃ ab Andromacho ſcripta ſunt ĩ illa parte libri de externis pharmacis cõſcripti, in qua pręſcriptis malagmatis proprie appellatis, inde etiã alia omnia prodit, iuxta quencũq; tandem modum inueteratas affectiones iuuantia, in quibus eſt etiam Iſchiadicorum appellatorum cura.

A.1.1.f.4.c.11 fo.76.g

Compoſitiones ab Andromacho conſcriptæ ad Iſchiadicos.

Seminis rutæ ſylueſtris. ʒ.iiii, ſilphii. ʒ.iiii, ſpumæ nitri. ʒ.iiii, baccarũ lauri. ʒ.iiii: abrotoni,
C colocynthidis medullę, cardamomi, ammeos, ſingulorũ. ʒ.iiii: rutæ uiridis minę octauã partẽ. Quidam horũ ſingulorum. ʒ.xx. accipiunt: & picis, terebinthinæ, myrtei, ceræ, ſingulorum tantundẽ; adipis taurini tãtundẽ, chalbani. ʒ.vi, ammoniaci thymiamatis. ʒ.vi. opopanacis. ʒ.iiii, ſulfuris uiui. ʒ.iiii. Quòd hoc pharmacũ fortiter calfactoriũ ſit, ſi memoria tenuerimus ea, quæ in libris de Simpliciũ pharmacorũ facultate ſcripta ſunt, nihil opus recẽtiore aſſertione. Eſt enim uehementiſſimũ & calidiſſimum medicamentum ſylueſtris rutæ ſemen, & cum eo ſilphium, & baccæ lauri, deinde ſpuma nitri. Poſt hæc abrotonũ, indeq; colocynthis, & cardamomũ & ammi. Ruta ẽt uiridis minus quidẽ his, nõ tñ cõtemnẽdã habet caliditatem, quemadmodum neq; ſulfur uiuũ. Ex profundo itaq; attrahere omnia hæc poſſunt humores articulũ, & iuncturam coxẽdicis uexãtes. Quo uero emplaſtrum ex ipſis fieret, picẽ & terebinthinã † ac myrteũ, & cerã, ac adipẽ admiſcuit is, qui pharmacum compoſuit. Verum ammoniacum thymiama, & chalbanum, ultra hoc q conferunt ad emplaſtri compoſitionem, etiam emolliendi ac mitigandi uim quandã habent. Opopanax uero eiuſdẽ cũ ipſis eſt generis, ſed fortiori facultate pręditus. Alterã porrò cõpoſitionẽ ad eãdẽ affectionẽ Andromachus ſic ſcripſit. *Aliud Malagma ad Iſchiadicos, & alia multa.* Ceræ. ʒ.lxxii, terebinthinæ. ʒ.xlviii, ammoniaci thymiamatis. ʒ.xxxiii, ꝓpolis
D ʒ.xliii, chalbani. ʒ.xxxvi, bdellii. ʒ.xxv, croci. ʒ.v, opopanacis. ʒ.xii, ſpumæ nitri. ʒ.xxx: unguento irino admoto tũdito. *Aliud Protæ Peluſiotæ, ad Coxendicum, & capitis dolorem, & ad omnes diuturnos dolores.* Ceræ. ʒ.xxiiii, ammoniaci thymiamatis. ʒ.vii, terebinthinę. ʒ.vii, ſucci thapſiæ. ʒ. viii, olei cyathũ unũ. Quin & aliã cõpoſitionẽ inter malagmata Andromachus retulit hoc mõ. *Ad Iſchiadicos ab Hera Cappadoce.* Picis liquidæ heminas iii, aut ii. & dimidiam, cery li.i, reſinæ pini lib.i, nitri ſeſquilibrã, ſulfuris uiui lib.i, ſtaphydis ſylueſtris ſextariũ i, pyrethri lib. dimidiã, fęcis uini uſtę lib.ii, cardamomi ſextarium i, chalbani lib. dimidiã. arida cum liquidis committito. Hoc pharmacũ etiã ipſe Heras in proprio libro prope finẽ ſcripſit, ſed non appoſitum eſt ad picem, aut duas & dimidiam, ſed ſimpliciter ſcriptũ eſt, heminas tres. Præſcripſit autem hæc uerba: Ceratum. ad iſchiadicos, quod eruit etiã ualde inueteratas affectiones: hoc uſus ſum in Frõtino. Scripſit autem & alias duas iſchiadicas compoſitiones Heras, quarũ altera hoc modo habet. *Ad Iſchiadicos valde mitigatoria.* Picis partes ii, ſulfuris uiui partem unã: utraq; trita miſta dolenti loco imponito. Verum prælauare ægrũ oportet, ut pharmacũ adglutinetur, & ſuperne chartam ſuperponere, ac ſinere donec ſua ſponte dilabatur: licet etiam lauare charta ſuprapoſita adhuc incumbẽte. In quibuſdã exẽplaribus, picis pars una habet: & licet etiã ſic præparare, modo ſciamus nos efficacius eſſe ambo pari menſura miſceri. Debilius uero pharmacũ, in quo

duplum

† In quibuſdã codi. dictiones hæ non habentur, in alijs legitur, καὶ ῥητίνης. i. & reſinam.

dupl um picis ad ſimplũ ſulfuris conijcitur. Porrò quæ reſtat adhuc tertia compoſitionũ iſchia- E
dicarum, hoc modo ab Hera prodita eſt. *Alia Iſchiadica. Hac uſus ſum in Frontino, ſtatim in ex-
acerbationibus*. Ceræ. ℥. c. viſci quercini. ℥. xvi, myrrhæ. ℥. vi, terebinthinæ. ℥. xxv, chalbani. ℥. vj,
iridis illyricę. ℥. vi, cedriæ heminã dimidiã, cyprini heminã dimidiã: cerã & cedriã cũ cyprino
liquefacito, deinde reſinã & chalbanum: atq; ubi iam ab igne auferre uoles, iridem inſpergito,
itemq; uiſcum indito. Ablata autẽ iam olla in promptu ſit tibi myrrha trita, ad quã liquefacta
diffundes, & miſtis ſimul omnibus uteris. Quidam ſupra hæc omnia etiam nitri. ℥. v. addiderunt

Quæ pharmaca Aſclepiades in quarto Externorum prodidit, quæ Marcellæ inſcribit.

Nominat quidem & hic oĩa huiuſmodi malagmata: apponit autẽ alijs quæ ad iſchiada, alijsque
ad ſplenem, alijs ad latus aut aliã aliq̃ partem, cõducant: quædam etiam uarii uſus eſſe ait: Quẽ
admodum etiã hoc ſcriptum ab ipſo in hæc uerba. *Malagma Antiochidis, Splenicis, Hydropicis,
Iſchiadicis, Arthriticis. Præparatum eſt Fabullæ Libycæ*. Ceræ lib. iii, uiſci quercini lib. iii, reſinę te-
rebinthinæ lib. iii, retrimẽti ab expreſſa myrobalano reliqui lib. i, ſpumæ nitri lib. i. floris lapidis
aſii lib. i, ammoniaci thymiamatis lib. i, olei cyprini lib. iii, acetũ ad ammoniacum diſſoluẽdum.

Poſt hoc ſcripſit rurſus aliud ſic. *Aliud Fabullæ compoſitum valde præclarum, ad eaſdem affe-
ctiones* Myrrhæ ſtactę lib. ii, bdellii onychis lib. ii, medullæ ceruinę lib. ii, ammoniaci thymiama- F
tis lib. ii, iridis illyricæ lib. ii, opopanacis lib. i: chalbani, ſtyracis, utriuſq; lib. i: maſtiches lib. i, flo-
ris lapidis aſii lib. i, ſucci ſycomororũ lib. i, cẽchryos lib. unã, piperis albi lib. i: ceræ, terebinthi-
næ, utriuſque lib. v: tundendũ eſt pharmacum, ita ut qui tundit fęcẽ unguenti irini adhibeat, quo
mollius pharmacum fiat. Aliud deinceps Aſclepiades ſcripſit hoc modo. *Malagma quod &
Aurei coloris appellamus.* Auripigmenti auricoloris, calcis uiuæ, utriuſq; ſextantẽ: aluminis liqui-
di, & ſciſſi, utriuſq; ſextantem: arida tundimus & cribramus, & in pilam coniectis, aceti cyathos
octo affundimus, & probe trita liquefactis excipimus. Sunt autem hæc: Ceræ, reſinæ frictæ, & pi-
nus, ſingulorũ lib. ii: olei cõmunis cyath. viii: hæc liquefacta frigefieri ſinimus, & eraſa tritis ad-
miſcemus. Nos ad pharmaci præparationẽ etiã myrrhæ ſextantem addimus. Alii etiam ſanda-
rachæ ſextantem apponunt, aluminis liquidi ſextante ſublato. Nos aũt coniectis oĩbus præſcri-
ptis conficimus, & fit efficacius. Poſt præſcriptum aliud ſubdidit hoc modo. *Hoc vſus eſt Andro-* A. l. 5. ſu. 1. t.
machus. Facit ſplenicis, hydropicis, & ad præcordia diſtẽta. Facit iſchiadicis, arthriticis, & ad inuetera- 11. fo. 647. e. f
tos affectus. Ceræ, picis brutiæ, utriuſq; lib. i: nos pro pice reſinam frictam indimus: reſinæ pinus
lib. i, olei cyath. viii: auripigmenti auricoloris, aluminis ſciſſi, calcis uiuę, ſingulorum ſextantem:
præpara ut dictum eſt. Nos appoſuimus ad pharmacum myrrhæ ſextantem, uiſci quercini trien- G
tem. Poſt relata alia quædam ad hydropicos & ſplenicos recenſet, & inde rurſus multi uſus com
poſitionem tradit, quam etiam iſchiadicis conuenire, ait, hoc modo. *Andreæ Malagma Compoſi-
tio admiranda ad ea, quæ velis perforare, diſſoluere, adæquare. Educit oſſa corrupta, aculeos, & infixa.
Deſcriptum eſt etiam à Serapione empirico. Facit & ad iſchiadicos, cõmodum eſt ſuppuratis, facit & ad
induratas uiſcerum affectiones. Eſt & Acopon bonum diutinis reſolutionibus, & diſtortis corporis par-
ticulis. Facit etiã ad ea, quæ pingui mucore obſeſſa ſunt: educit. n. aliena, & vlcus ad cicatricem perducit.*
Grani cnidii purgati, nitri rubri, ſalis ammoniaci, ariſtolochię creticæ, radicis cucumeris ſylue- A. l. 3. f. 22. t. 2
ſtris, terebinthinæ, ſingulorũ drach. uiginti: piperis rotũdi & lõgi, ammoniaci thymiamatis, & ut c. 10. fo. 403. b
quidã uolunt amomi, & xylobalſami, ſingulorum drachmas decẽ: thuris maſculi, myrrhæ, reſi-
næ ſiccæ, viſci ſubacti, ſingulorum drachmas decẽ: ſucci mororum drachmas decẽ, ceræ. ℥. xxx,
adipis caprini. ℥. xv, fæcis unguenti irini quantum ſatis excipiendis erit. Arida tũdũtur, & angu-
ſtiſſimo cribro excernuntur: liqueſcibilia uero ſingulatim diligenter tunduntur, deinde oĩa ſi-
mul miſcentur, ac rurſus tunduntur admota irini fæce, deinde ubi probe fuerint unita, emollita
reponimus. Quòd ſi uelis acopo uti, accipe pharmaci quadrãtẽ, adipis anſerini quadrãtem, olei
cyprini quadrantem, ac miſtis utitor. Poſtea uero conſequenter ſic ſcripſit. *Aliud ad eaſdem* H
affectiones. Pyrethri. ℥. xx. grani cnidii, ſpumæ nitri, utriuſque drac. xx: ſalis ammoniaci, ariſto-
lochię creticę tenuis corticis, radicis cucumeris ſylueſtris, terebinthinæ, ſingulorum drach. ui-
ginti: piperis rotundi & lõgi, ammoniaci, thymiamatis, bdellii, xylobalſami, thuris, myrrhæ, car
damomi, amomi, adipis caprini, reſinæ ſiccæ, ſingulorũ drachmas decem: ceræ drach. xxx, uiſci
probę ſubacti drach. viii, ſucci mororum drac. viii, fęcis unguẽti irini, quod ſufficit his excipiẽdis,
vini Italici quod ſatis eſt: maceratis his quæ diſſoluere oportet, pro more apparato: In alio exẽ
plari neq; xylobalſamum, neq; cardamomum, neq; amomum repperi. Poſt hæc alia pharmaca
prodidit, & deinde rurſus iſchiadicorum meminit, ſic ſcribens. *Aliud eiuſdem Epithema iſchia-
dicis, & Arthriticis: auxiliatur confeſtim*. Fænugræcũ in uas fictile coniicito, & ad ipſum poſcam
ſufficiẽtem affundito, & prunis impoſitum donec diſſoluatur, coquito: ad diſſolutũ uero mellis
quod ſatis eſt iniice, ac rurſus coque: deinde exẽpta diligenter tere, & in linteolũ infarta locis af-
fectis impone, faſciaq; obligatos ſine. Hoc autẽ ad biduum & triduum facimus. Cæterum ſi in-
terendo pharmacum induretur, ex liquore quantum ſufficit addimus: liquor autem tãtus ſit, ut
tractile cataplaſma reddatur. *Aliud, quod continenter ad prædicta ſequitur, hoc modo.* Symphyti
ſeſquilibram raſam & minutim conciſam, ac in mortarium teſtaceum coniectam, diligẽter te-

rito;

A rito:& ad tritam mannæ quadrantem addito,atq; ouorum crudorum recentium trium numero candidum una cum luteo,& rurſus terito:& ubi unita fuerint,his adipis ſuilli ueteris libram unã adijcito,& conquaſſata diligenter,atque in linteolum infarta imponito:mitigat cõfeſtim. Poſt præſcriptum aliud deinceps ſcripſit hoc modo. *Aliud eiuſdem Malagma, Iſchiadicis ſtatim in irritationibus imponitur. Appellatur Didymæa. Facit ad Attrita, & oẽm Neruorũ per conſenſum affectũ: diſſoluit omnem duritiem: facit etiã ad alias inflammationes: delet malignas Cicatrices: facit ad Luxata & Colliſa: facit & ad Mãmillarum affectiones malignas.* Cicutæ, uiſci quercini,terebinthinæ, iridis ſiccę,myrrhę,chalbani,ſingulorũ.ʒ.xlviij.olei cyprini, aut unguẽti ægyptiaci quod ſatis eſt. Chalbanũ in oleũ cyprinũ,aut unguẽtum ægyptium coniectum ad ignem diſſoluimus:& ceram mollimus,ac reliquis miſtam probe tundimus.atq; his chalbanũ liquefactum cũ cyprino injicimus,ac rurſus tundimus,malagma leniſſimum tactui reddẽdo:quo utimur.Cõſequenter etiam hoc Aſclepiades ſubdidit. *Aliud eiuſdem ex Areo. Facit ad colicos ſupra quam dici poteſt, in ipſis vexationibus impoſitum: & pſoras curat citra exulcerationem.* Ceræ,picis liquidæ,utriuſq; lib.i:℥picis aridę lib.i;℥ſulfuris uiui,aluminis ſciſſi,nitri rubri,ſingulorũ lib.dimidiam:liqueſcibilia liquefacito:arida uero tundito,& per anguſtiſſimum cribrũ concernito,& ad liquefacta adijcito,pau

B latim ea inſpergendo,ac aſſidue mouendo:indeq; in pilã trãslata,ac tuſa reponito,& utitor. Deinceps rurſum aliud prodidit hoc modo. *Aliud eiuſdem Malagma ex Silphio, Iſchiadicis valde commodum.* Ammij.ʒ.xij:ſilphij,ſeminis rutę ſylueſtris,baccarũ lauri purgatarũ,ſingulorũ drac. xiiij:medullæ colocynthidis.ʒ.ij,nitri.ʒ.iiij, abrotoni thebaici.ʒ.iiij,cardamomi.ʒ.iiij,ceræ põticæ minæ octauã partẽ:picis, reſinæ,℥adipis anſerini,℥ammoniaci thymiamatis,ſingulorũ minæ octauã partem:liquida cum aridis committito.Conſequenter & hoc ab Aſclepiade ſcriptũ eſt ita. *Aliud eiuſdem,quo vſus eſt Antipater.* Silphij,rutæ ſylueſtris ſiccæ,baccarum lauri ſiccarũ,ſpumæ nitri,medullæ colocynthidis, abrotoni thebaici, ammij,cardamomi ſingulorũ.ʒ.iiii: rutæ ſatiuæ uiridis,picis ſiccæ,reſinæ terebinthinæ, ammoniaci thymiamatis, adipis* uitulini, ſingulorũ minæ octauã partem:chalbani.ʒ.xvi,opopanacis.ʒ.iiij, ſulfuris uiui.ʒ.iiij,olei cyprini heminas iiij.Vſus tẽpe oportet prius coriãdrũ aridũ uſtum cyprino excipere,& ex eo coxendicẽ illinere,atq; poſt huius uſum malagma ipſum imponere. Poſt hoc rurſus aliud ſcripſit hoc modo. *Aliud eiuſdem Malagma, in Iſchiadicis humores ex alto euocat, ac tranfert, liberatq́ a tota affectione. Facit & diſſolutis, & trementibus, & affectionibus inueteratis.* Picis liquidæ brutiæ lib.iii, fæcis aridæ uſtæ lib.ii, nitri rubri ſeſquilibrã, reſinæ pini lib.i,ceræ lib.i,ſtaphidis ſylueſtris lib.i,

*Al. anſerini.

C ſulfuris uiui lib.i,pyrethri lib.dimidiã,cardamomi ſextariũ.i:picem,cerã, reſinam coquito.arida tũdito,& cribrato anguſtiſſimo cribro,ac cũ liquefactis committito:& utitor. Poſt præſcriptum adhuc aliud pharmacum ſubdidit ita habens. *Aliud eiuſdem, quo vſus eſt Philocalus.* Sinapis, fœnigræci moliti,utriuſq; ſextar.dimidium:pyrethri, ſtaphidis ſylueſtris, nitri rubri,ſingulorũ ʒ.iiij: opopanacis.ʒ.ij.chalbani.ʒ.ij, reſinæ terebinthinæ lib.j,ceræ lib.j.olei cyprini lib.i: arida cum liquidis committito, & utitor.

Iſchiadicorum cura à Damocrate conſcripta, ex Iberide.

Damocratis extat libellus Clinicus inſcriptus,in quo uerſibus iãbicis,quemadmodum ſolet, de tribus diſſerit medicamẽtis, Ac primo quidẽ eo,quod ex herba, quã ipſe Iberidem appellat, conſtat:Secundo ex ſeminẽ dolores ſedãte cõpoſito. Tertio uero purgatorio,& ab ipſo Hiera appellato. De primo igitur in iſchiadicorum curatione in eo libello hæc ſcripſit. In Iberide inquit medicum quendam amicum ſuum per hanc herbã curatum eſſe: quam herbã,ut dixi,ipſe Damocrates Iberidem appellat,ut qui ipſe uiſu herbã cognorit,nomẽ autem eius nullũ audierit,cum etiam id ipſum ignorarit is,qui eum uſum eius docuit. Verum ex ſignis quæ ſcribit uidetur Iberidem appellare,quæ à Græcis lepidium nominatur,à regione,in qua amicus eius cura-

D tus eſt,appellatione ducta. Deſcribit autem ipſius ſigna per hos Iambos.

Herba hæc ubique,multaque frequens naſcitur
Monumenta iuxta antiqua,muros & ueteres,
Tritaſque quondam publicè pedibus uias,
Quas iuxta aratrum duxit haud quis agricola.
Semper uireſcens,folijs naſturtij
Florentibus,uere attamen maioribus.
Caulem cubitalis longitudinis gerit,
Paulo minorem,aut rurſus ampliorem. Ab hoc
Aeſtate pendent folia, donec multa hyems
Sarmentitiam deducat hęc ad imaginem,&
Deiecta & exiccata depereant gelu:
Adnata radici tamen cernes alia.
Aeſtate florem fert colore lacteo
Multum tenuem uariumque ualde cauliculus:
Ad quem ſequitur ſemen penitus ſic exiguum.

Viſum

Visum ferè ut fallens, oculos quoque effugiat, E
Odorem habet radix at inde acerrimum,
Vero similem quam maxime nasturtio.

Per hos quidem uersus figuram herbæ indicauit. Cõsequenter autẽ usum ipsius per huiusmodi.

Hanc erutam larga satis cape copia,
Aestate: nam tunc optima, & fortissima est
Adhuc recens, siccata fit sed debilior.
Tusam hinc probe (nam difficulter tunditur)
Pauca subactamque excipies axungia:
Crurique toti & maxime coxendici
Adhibebis, & ligabis, & sines duas
Horas mulieribus, uiris sed quatuor.
Hinc balneo inductos, nec ullo ex unguine,
Nec smegmate ullo pinguiore collines,
Sudore sed modico exiliente in solium
Merges, manere coge, siquidem sæpius F
Morsum caloris quempiam ac sensum afferat,
Verum hinc rigatos leniter producito.
Illati enim quamuis manibus sint plurium,
Exibit attamen suis pedibus ualens.
Ad multum oleum miscebis hinc uinum modicum,
Et concuties, & illines totos eo.
Ac mox madore terso & pinguitudine
Totum teges crus mollibus tu uelleribus,
Iubens obire assueta uitæ munia,
Quæcunque uult, & non grauatim suscipit.

Hoc auxilium certum atque constans integre est,

Et nullo alio adijcendo ei simul indigum.
Expers doloris & ubi manseris, fere
Quod accidit, radiculam lętus cole.
Quòd si tamen inde affectionis uestigium G
Quoddam supersit, post repetes hoc præsidium,
Diebus ut multum decem bis præteritis.

Hoc sane utendi modo & inueteratos capitis dolores, & alias oẽs quacũq; corporis parte inueteratas & ęgre solubiles affectiones, ac resolutiones, se curasse ait. Et oĩno uitia, ĩ q̃bus alij sinapismo appellato, & auxilio ex thapsia conflato, utũtur, se per hãc herbã persanasse dicit. Porrò de hac Iberide ẽt Archigenes scribit in secũdo pharmacorũ secundũ genus, lepidiũ ipsũ appellãs. Dicit aũt splenicis & ischiadicis ipsam conuenire. *Ad Ischiadas, & perfrigerationes Hygiæni Hipparchi.* Herbã Iberidem, quã aliqui lepidium uocant, aut agriocardamũ. i. nasturtium syluestre, colligito: & radicẽ eius tusam ac adipe porcino cõmollitã, emplastri uice imponito ad dolentem locum ad horas tres, indeq; in balneum mittito. Idem præsidiũ & ueteres capitis dolores depellit, in consimili usu adhibitum, quem Damocrates medicus per uersus prodidit.

De Podagricis & Arthriticis affectionibus. CAP. 3.

DIctũ antea est in sermone de Ischiade, de fluxionibus generari eiusmodi affectiones irruẽtibus in locos iuncturarũ: quare etiã curatio ipsarũ iuxta eũdẽ fit modum, nimirũ ut irruentes fluxiones euacuent: Influẽtibus igitur adhuc ipsis, scopũ afferendorum auxiliorum cõi ratio- H ni influentium humorũ subijcere oportet, ita ut repellamus, ac restringamus. Vbi uero amplius non influant, ut discutiamus iã illapsos. Cæterum materia pharmacorũ, per quæ hæc fiunt, multiformis est, quemadmodum ẽt in alijs affectionibus, excogitantibus uidelicet à principio prudentioribus uiris iuxta quandam artificialem coniecturam modo hoc, modo aliud eorum, quæ optima per experientiam sunt iudicata. Quapropter & ego uelut in alijs affectionibus, sic etiam in his optima ex eis, quæ priores medici experientia cognouerunt, adscribam.

Pharmaca ab Asclepiade ad prædictas affectiones in quarto Externorum prodita, quæ Marcellæ inscribit.

Epithema Podagricis, Arthriticis, sedans dolorem. Vsus est in ipsis vexationibus. Succi" papaueris. ʒ. iiij, croci. ʒ. i, cum lacte bubulo aut caprino terito: & adiecto pane interno diligẽter læuigato, vt molle cataplasma fiat, & rosaceo admoto mollito: ac utitor leni cataplasmate, forĩsecus betę aut lactucę folijs, custodiẽdi eius grã, impositis. Qñq; opiũ & crocũ cũ lacte trita cerato rosaceo excipimus, & linteolo infarta imponimus. *Aliud.* Stiracis. ʒ. ii, opii. ʒ. i, cõfice ac utere ut dictum est. *Aliud, confestim à dolore liberat, verum ante pharmaci impositionem ægrum lauare oportet, & tunc detersis locis imponere.* Succi absinthij pontici, croci, opii, singulorum drach. i, ceræ pontice. ʒ. iiii,

A. l. 3. f. 22. t. a
c. 35. f. 404. 6

vnguenti

A unguenti irini drac.vi.vini cretici quãtum ſufficit: & læuigata liquidis excipe, & linteolo infar-
ta impone. *Aliud.* Seminis cicutę dempto cortice expoliti drac.vi.croci drac.i.§ſtyracis drach.
i.§opij drach.i.paſſi cretici, quod ſatis eſt: trita excipe roſaceo cerato. *Epithema podagricorum,*
Arthriticorum, facit ad Maximas affectiones. Vſus eſt eo Eraſiſtratus Sicyonius. Radicis capparis tu-
ſæ, & cribratæ chœnicem unum, ſeminis hyoſcyami chœnicem dimidiũ, radicis chamæleonis
nigri chœnicis quartã partẽ, ſeminis cicutæ chœnicis quartã partem, radicis mandragoræ chœ
nicẽ j. radicis ſolani, aut ut alii dorichnii, chœnicis quartã partem: omnia tuſa, & cribrata miſta
in uaſculũ figulinum reponito, & probè obturata ſeruato. Vſus verò tempore chœnicis quartã
partem inde accipito, & paſſo tritã in uas fictile non picatũ coniicito: & addita fæcis uini aridę
quarta heminæ parte, ad prunas poſita diligẽter mouẽdo coquito, donec bis, aut ter efferueãt:
deinde ab igne ablata, q̃ calidiſſima imponito, aut q̃uo perferre ægri poſſunt. Verùm ante hu-
ius cataplaſmatis uſum, pedes multa aqua frigida perfundere oportet, & ſpõgiis detergere, atq;
ita pharmacũ imponere. Supra uerò cataplaſma linteola tenuiſſima aceto imbuta imponãtur,
& faſcia circundata ad horas duas pharmacum incumbere ſinatur. Poſtea uerò eo ablato exci-
tatas bullas acubus perforare oportet, ab iis enim humor mucoſus multus, ac glutinoſus pro-
B fluet: poſt cuius excretionem multa aqua frigida pedes proluantur, & rurſus pharmacũ, ut dictũ
eſt, imponatur, ita tñ ut pro aceto aqua potabili utamur, & ex ea rigatum linteolum pharmaco
ſuperindemus. *Aliud eiuſdem. Hoc pro cucurbitis, & hirudinibus utimur: nam Seroſos ſanguinis*
humores exugit, facit & ad toſos, ac duritias, ut inde diſſoluantur. Farinæ fœnigręci ſextarium unũ,
floris lapidis aſij ſextarium j. lomẽti, fabæ nigræ molitæ, farinæ lupinorum, utriuſq; ſextarium j.
omnia miſta, & aqua calida ſubacta, calida imponito, & faſcia conſtringito. Oportet autẽ prius
affectos locos perfundere, aut ẽt in ſolio lauare. Cùm uerò faſciæ circundatæ madidæ, ac cruen
tæ factæ fuerint, pharmacum tollimus: & fotis locis, paſtillo ex amygdalis amaris utimur, & ma
lagmate, qđ crocum, iridem, & ariſtolochiã hẽt: hoc ipſum uerò inter malagmata ad podagrã
deſcripta habetur. *Paſtillus Podagricis, Arthriticis. Vſus eius eſt in ipſis irritationibus.* Aloes li-
bram j. ſucci centaurij ſexuncem, thuris nõ ſecti trientem, myrrhæ triẽtem, floris lapidis aſij ſex-
tantem, opij ſextantem, ſucci mandragorę ſextantem, aluminis ſciſſi ſextantem: excipe paſſo, &
fac paſtillos. Vſu expetente, lacte diſſolutos cum pennis illine, & ſupra illitionem linteolũ paſſo
imbutum impone. *Alius Paſtillus, Iuppiter appellatus.* Aloes drach.xij, opij drac.viij. ſucci papaue
ris drac.vj. ſucci hyoſcyami drach.vj. aconiti drac.iiij. hypociſtidis drac.vj, glaucij drac.viij. cro
C ci.ʒ.xij. gummi drac.xxiiij, malorum mandragoræ drac.xx. aceti heminas* duas: mala cum aceto *Aliter v.
coquito, & expreſſa prędictis admiſceto: & ex dilutis, ac probè lęuigatis paſtillos formato, eoſq;
in umbra ſiccato. Vſus oſtenſus eſt. *Malagma Arthriticis, Podagricis, ex cicuta, & agarico accommo-*
datum. Seminis cicutæ ſextarium j. agarici ſextarium j. fœnigræci ſextarium j. nitri unciam i. ce-
ræ libram j. reſinæ frictæ libram j. olei ueteris libram j. medullæ ceruinæ trientem, illyricæ trien
tem: arida tuſa per anguſtiſſimum cribrum concernito: liqueſcibilia uerò eliquato, & frigefieri
ſinito, & ſic eraſa aridis committito: & contuſis, ac repoſitis utitor. *Aliud eiuſdem.* Ceræ lib. j.
olei ueteris, aut ſabini ſextarium j. fœnigræci ſextarium j. §ſeminis§ cicutæ ſextarium dimidium,
reſinæ frictæ lib. j. nitri rubri dodrantem, floris lapidis aſij ſemiſſem, medullæ ceruinæ trientẽ,
illyricæ trientem: præpara ut dictum eſt. *Aliud Malagma eiuſdem ex tædis, Titi Cæſaris. Facit Po-*
dagricis, & Arthriticis. Emollit omnem duritiam. Viſci quercini ſeſquilibram, thuris librami. ceræ
libram i. tædarum pinguium libram i. reſinæ pinus lib.i. liqueſcibilia coquito, ac pinguibus tædis
moueto: poſtq̃ uero omnis pinguitudo ab ipſis effluxerit, ab igne ablatum liquorem excolato,
atque huic thus tenuiſſime tritum inſpergito, aſſidueq; moueto, donec ad compagem manus nõ
inquinantem redigatur: & in mortarium translata reponito, ac utitor. *Aliud.* Tędarum pinguiſ-
D ſimarum libram i. thuris maſculi lib.i. reſinæ pinus libram i. uiſci quercini libram dimidiam: præ
para, ut prædictum eſt. *Malagma ex Lapide Aſio, Podagricis, Arthriticis ualde præclarum. Liberat*
à tota affectione. Vſus eſt in ceſſationibus. Viſci quercini, terebinthinæ, utriuſq; lib.i. ſpumæ nitri,
floris lapidis aſij, thuris ſingulorum libram dimidiam: olei cyprini lib.i. adipis quãtum ſatis eſt:
arida tunduntur, & cribrantur, ac cum aqua teruntur ad cerati liquidi ſpiſſitudinem: liqueſcibi-
lia uerò eliquantur, & tritis adijciuntur: quibus ſimul conquaſſatis, ac repoſitis utimur. *Aliud.* Vi
ſci lib. j. terebinthinæ lib. unam: lapidis aſij, nitri utriuſq; trientem: mannæ quadrantem, cyprini
ſextantem, aquæ lixiuij figulini, quod ſatis eſt. *Aliud ad Arthriticos ualde præclarum: auxiliatur*
confeſtim, humores in alto abſorbens. Viſci libram i. terebinthinæ libram i. adipis taurini, floris la
pidis aſij, utriuſq; quadrantem: §nitri quadrantem, §calcis uiuæ quadrantem, mannæ quadrãtẽ,
cyprini libram i. præpara, ut dictum eſt. *Aliud Diodori.* §Calcis uiuæ drac.i. thuris, terebinthi-
næ, ammoniaci thymiamatis, ana.ʒ.iiii.§ adipis taurini.ʒ.viii. ſpumæ nitri.ʒ.iii. floris lapidis aſij
ʒ.iii. in alio exemplari.ʒ.iiii. olei cyath.ii. arida cum liquidis committito. Hoc pharmacum ual-
de commodum eſt. Reſorbet etiam collectiones circa articulos conſiſtentes, & à doloribus li-
berat.

GALENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM PER GENERA LIBRI SEPTEM

Ioanne Andernaco interprete

Ad vetustißimorum Græcorum codicum fidem diligenter aliàs ab Augustino Gadaldino recogniti, & nunc etiam ab eodem aliquibus in locis emendati.

ARGVMENTVM LIBRI.

Agit de ratione, & usu componendorum medicamentorum: ac recenset Emplastra quædam, maximè uerò candida, quæ cum ad alia tum ad cicatricem inducendam accommodata sunt.

Quid in duobus Galeni libris De compositione medicamentorum per genera, qui Romæ vna cum alijs incendio conflagrarunt, contineretur. CAP. I.

SCripsimus & iam antea commentarium, cuius priores duo libri in publicum G sanè prodierant: sed cum alijs in apotheca, quæ ad uiam sacram est, relicti intercidere, quando Pacis delubrum totum, & ingentes Palatij bibliothecæ incendio conflagrarũt. Tunc enim & aliorum complurium, & mei libri, qui in apotheca illa erãt sepositi, interierunt, idq; cum amicorum nullus, qui Romæ degebant, priorum duorum exemplaria habere se fateretur. Efflagitantibus itaque familiaribus, ut idem opus denuo scriberem, operę pretium mihi uisum est prius editorum mentionem facere, ne, si quis antea in illos inciderit, causam quæritet, cur bis de eisdem rebus tractauerim. In illis igitur à primi libri exordio disputationem in eos direximus, qui sophistarum modo, compositorum medicaminum pollicita seu professionẽ, quã tum licuit, abrogare, non nullaq; simplicium calumnijs deprimere, conabantur: dicterijs eos pariter incessentes, qui scriptum de illis reliquerunt, alia iecur, alia lienem, alia renes, uel uesicam uel caput uel pulmones iuuare. Vtrum enim (aiunt) præses quidam eis imperat? quemadmodum in Tragœdia,

Abi quidem tu flumina ipsa ad Inachi,
Thebas at age tu pergito Cadmeias. H

Sic in his tu quidem ad hepatis portas, tu uero ad uesicam, uel renes duos, proficiscere. An qđ in uẽtriculum ingestum est, iecur quidem excipit, inde uero per uniuersas corporis partes deferẽ? At hoc scomma eos, qui hæc cauillantur, tã esse medicamentorũ facultatis imperitos arguit, ut à marino lepore pulmonem exulcerari solum ex omnibus corporis particulis ignorẽt, uesicam solã à cãtharidibus: ab alijs renum lapides conteri: ab alijs rursus ex pulmone atque thorace faciles fieri excreationes: quẽadmodum ab alijs alia in una quadã particula peculiariter perfici. Atqui uarie hunc sermonem in primo commentariorum iam antea nobis (ut dixi) conscriptorũ libro, sicut rursus in secundo alterum sumus executi, ꝙ alii quidã putarent in cõpositione simplicium medicamentorum contrarias inter se potestates omnino corrumpi. Etenim si aquã (inquiunt) feruentissimã cum frigidissima temperaueris, neutra illarum, qualis prius extitit, permanet, sed tertia quædam ab utraque diuersa generabitur. At hic quoq; uanã ipsorum nugacitatem ostendimus, qui ignorẽt ex ijs, quæ corpori admouentur, nõ nulla pro innatis facultatibus, alia pro acquisitis qualitatibus, functionem obire. Quis.n. cicutam aut papauer refrigerandi uim habere dubitat? quin tu si recalfacta ea uehementer, animalis corpori offeras, non secus ac cauterium, ulcus concitabunt. Quemadmodum rursus, ubi sinapi in frigido aere cum aqua tritum frigidissimo

A gidissimo hyemis tempore, repẽte corpori raro, ac imbecilli applices, horrebit nihilo minus, quàm si niue aut crystallo ipsum contigisses. Sed si id ipsum sinapi lõgiore tẽporis spatio corpori nostro admotum fuerit, principio sanè exigui caloris sensum præbebit, dein maioris, postea tã euidentis, ut igne uri uideamur: E contrario uero cicuta, & papauer, †calida exhibita, tantam pariẽt refrigerationem, ut stuporem corporibus quamlibet acuto sensu antea preditis inferant. Cũ igitur id genus omnia in cõmentarijs, qui undecim numero sunt, de simplicium medicamẽtorum facultate definiuerimus, iam ad ipsam disciplinam utilem descendemus, in qua exercitatus, ẽt si facultatũ, quas polypharmacos greci nominãt, scriptiones minus attuleris, nõ desiderabis commoda cuiusque morbi auxilia, modo simplicium pharmacorum, uti diximus, materiæ nõ sis imperitus. Cæterum hic liber obiter ostẽdit & empiricorum medicorum contentionem, qui ad insomnia, fortunam, & casum seu incidentiã, (græce periptosim) medicamẽta cõposita prope uniuersa referũt, si paucissima quædã excipias, quæ cõi omnium hominũ ratione, quàm epilogismũ ipsi uocãt, inuenisse se dicunt. Quemadmodum, ubi eiusdẽ facultatis pharmaca inuicẽ miscuerimus, quę alia in alio corpore melius, aut pei⁹ functionẽ suã obijsse usu ac experimẽtis didicim⁹, rationi consonũ certe nobis esse uidetur (empiricorum aliqui dicunt, non. n. omnes) componere plu-

B ra huiusmodi, ut uel vnũ ex eis corporis curandi naturę idoneum inueniat: Quòd in hoc utiq; recentissimo pharmaco, cui nomen inditum est Cephalicũ, quasi capitale dixeris, accidisse ferũt, mistis in eo oĩbus iis, quæ uel per se ulcera carne implere cognoscuntur. Sed qua ratione ęrugo cerato simplici mista medicamen sarcoticum. i. ad gignẽdam carnẽ idoneum faciat, cum neutrũ ex illis nutriendæ carnis uim habeat, non item exponunt: siquidem ærugo ulceratam carnẽ erodit, utpote acre & calidum medicamentum: ceratum mite quidẽ est, nec mordax, uerũ nouæ carnis loco sordes parit ulceribus. Nos uero diximus in tertio methodi medendi libro, quomodo uidelicet, tum hoc, tum alia, quæ ex contrarijs eodem pacto constant, inuicem commisceantur: dicetur nunc quoque particularis exercitatio, morbi cuiusque apposito exemplo.

Quæ præscire conueniat eum, qui medicamenta probè compositurus sit. CAP. 2.

EXpositum est alibi, simplicium medicamentorũ uires, non solum cuiusq; generatim noscẽdas esse, ut quidã scripserunt, dicentes ea, uel calefacere, uel refrigerare, uel siccare, uel humectare; uerũ distinctè, mẽbratimq; et ex quo sint ordine singula, uti nos docuimus. Nã nõnulla quidem medicamina obscure prorsus unumquodque predictorum efficiũt, quedam manifesto, aliqua ualide, sicut alia absolute. Non satis est ergo nouisse pharmacũ hoc calefaciẽdi, aut refri-

C gerandi, uirtutem habere, sed quantam habeat, definire oportet. Calefaciunt igit̃ resinæ omnes idq; sibi cõmune habẽt, attamen maioris minorisq; rationẽ nõ exiguã in calore sortitę sunt. Itẽ succi plures non mediocriter ratione ad maius minusq; facta differentes, excalfaciunt. Nã si panacis succum cireneo, & medico conferas, uidebitur tibi hic nihil ceu ad illos esse. At quorsum attinet sermonem ipsorum diuertere longius, cum eorũ differentiæ, quibus in cibo utimur quotidie, possimus meminisse? Anethum igitur, & ruta, cæpaq; omnia calefacientia, magno inter se uariãt discrimine. Quapropter in curationibus quoq; particulę admodũ refrigeratę, medicamẽ, quod impẽsè calefaciat admouebimus: illi uero, quod paululum à naturali habitu recessit, modico calore præditum: sicut & insigniter refrigeratæ, uehemẽtissime calefaciens adhibebitur. Meritò igitur quatuor nos excalfacientiũ ordines statuimus, separãtes è modice calidis ea, quæ euidenti eiusmodi qualitate præcellunt: tum quæ magna: tum quę uehementi adeo, ut urere uideantur. In singulis autẽ illis quatuor ordinibus diuersis quædã esse uelut incipientis differentiæ, nõ nulla desinentis, & ei, quæ post hãc existit, propinquę, alia in medio cõstituta. Itaque sunt ex ijs, quę propter caloris uim exulcerãt: quemadmodum etiã ex illis, quæ exedentia seu putrifica latine, & septica græce nominantur, alia, simulatq; corpora cõtigerint, potestatem suã ostendunt: quædã

D duabus tribusve, aut quatuor horis, opus habent: non nulla diẽ totum, uel etiã post eum noctem, uel maius dein spatiũ, requirũt. Hæc iam ut in calefacientibus, ita quoque in refrigerantibus, intelligere est oportet, qui medicamen aliquod confecturus est: pari modo & in ijs, quæ humectãt exiccantq;. Cæterum materiæ medicaminum quædã à plantis, quædam à metallis, nõ nulla ab animãtibus, proueniunt: quas oẽs in tractatu de simplicibus medicamentis definite expressas didicistis. Nam cũ familiaribus hic mihi sermo potissimũ est, qui precibus me adegerunt, hęc nunc propter librorũ interitũ denuo perscribere. Iam uero ut simplicium medicaminum uniuersorũ facultates ad amussim uobis cognoscendæ sunt, quo ubiuis corporibus curationẽ desiderãtibus idonea ex ijs, quæ adsunt, facile possitis remedia componere, ita ẽt omnium præter naturã affectuum differentias tenere expedit: quas primum quidẽ libro de morborum, altero de symptomatum differẽtiis: tertio post illos, in quo de causis morbos efficientibus dissero: comprehensas habetis: ad hæc aliis tribus de symptomatũ causis: uno insuper meo de plenitudine, nec non de febrium differentia commentario: postremo medendi methodo: in quibus affectiones actionẽ lædentes didicistis, item curationem harum primam esse (quemadmodum etiã preseruationẽ) causarum eas parientium. Docti pariter estis primum curationis scopũ à morbosis dispositionibus suggeri: ac cum his una patientis particulæ naturam indicari. Præterea aeris nos ambientis

† Cod. impressi Græci habent εἰθερμὰ προσαχθέντα τοσαύτην &c. Manuscripti, εἰθερμὰ προσαχθέντα χρονίσῃ, τοσαύτην, &c. i. si calida adhibita, immorata fuerint, tantũ, &c.

temperamentum, constitutionē, ætatem, tempus, locū, uitæ propositum, & ἔθη.i.consuetudines, E
plures egregij medici inspiciunt: de quibus, ubi eorū usus fuerit, aliqua simul, & hic nobis dicentur. Hæc itaq; in memoria uos oīa sic exprompta habere expedit, si quouis loco medicamentorum, tum simplicium, tum compositorum, copiam habere desideratis. Insuper quòd ab uno interim aliquo sponte nato medicamine, ac simplici morbus curari possit, interim uerò compositi usus requiratur: ac quamobrem id agamus, rationem deinceps explicabimus.

Qui compositorum medicaminum usus. *CAP. 3.*

SI solis simplicibus medicamentis uniuersos pter naturam affectus curare liceret, nullus utiq; compositi unq̃ usus foret: at hoc nunc ita comparatum nō est, nam sæpe cum corpus aliquatenus calefacere uolumus, simplex nullum, quod præstare id queat, habemus: medicamentum enim curās, affectioni cui adhibetur, proportione nimirū respondere oportet. Ergo si dispositio sit frigida, quatuor numeris à naturali recedens, curaturū ipsam pharmacum totidem gradibus mediocri, symmetrove calidius esse oportere oībus est manifestum. Porrò cū interim tale simplex nullum adsit, si duo habeamus, quorum hoc numeris quinq; illud tribus calidius sit, ea si miscuerimus, medium efficiemus, quatuor numeris symmetron exuperans: Iā q̃dam simplicia citra alterius misturā ne in usu quidem esse possunt, ueluti cum emplastrū pharmacon apponere cuipiam uolumus, quippe simplex nullum ad talē usum idoneum est. Ergo neq; bitumen, neq; cera, neq; resina, sicut neq; pix, neq; propolis, ac ladanum, multo minus ærugo, & cerussa, uel spuma argēti, uel molybdæna, uel aliud quodpiam metallicum medicamē, simili modo, nec herbæ solæ, emplaston pharmacū efficere possunt. Quare primi emplastrorum authores nō temere ex oleo quoq; metallica coquere excogitarūt, q̃ liquefieri possint, liquefacere, ac siccas herbas cō tusas, cribratasq́; eis adijcere. Rursus in alijs affectibus unū medicamētū solum ex ijs, quę suapte natura proueniunt, usurpamus. Cui tñ nonnulla adijcimus, aliquando uirium ipsius uehementiæ obtūdendæ, interim insuauitatis mitigādæ gratia, quemadmodum Hippocrates in libro De F
Com. 2.class.7. 117.h uictus ratione in morbis acutis hisce uerbis inquit: Si sub trāsuerso septo dolor sit, ad clauiculam uerò signū non fecerit, emolliendus est uenter, uel nigro ueratro, uel peplio: ueratro quidē daucum, vel seseli, uel cuminum, uel anisum uel aliud q̃d odoriferum miscendo: peplio autē silphij succum. Hac dictione maifestò Hippocrates usum quidem pharmaci purgātis esse ostendit, sed insuauitatem eius in potu, morarnq; in uentriculo, condimentum requirere: multa siquidē, quę bibuntur pharmaca, tā sunt assumētibus insuauia, ut stomachum subuertāt, uomitumq́; protinus cieant: quædam licet paululum in uentriculo manere possint, postea tñ euomantur, cum prauas G eructationes mouerint. Quemadmodum uero purgantium ceu condimēta sunt eiusmodi medicamina, quorum Hippocrates meminit, ita dolorem leuantium, q̃ anodyna appellātur Græcis, alia uehemētiam mitigant, ut cum papaueris succum, uel hyoscyami semen, præbemus, uel mā dragoræ radicis corticē. Quare & hic pharmacorū compositionis usus est: Maximus aūt in morbis, qui contrarias simul facultates desiderant, verbi gr̃a repellendi, & digerendi, uel detergendi, ac læuigandi, uel incrassandi simul, & attenuandi humores, ac ueluti plurimi usus medicamēta (Græci polychrestotata uocant) & optima, diuersas in se potestates, ut indicabimus, continēt. Verum is quoq; medicamentorum compositionis usus est, cum unum aliquod illorum ad multas uenenatas feras, uel exitialia pharmaca, efficax habere uolumus, qui usus etiam theriacam, ut uocant, antidoton cōparauit, itē mithridation, aliasq́; multas. Sunt porrò & aliæ quædā utilitates minores quidē prędictis, attamen quæ crebro nos ad medicaminum compositionem descēdere cogunt, quas uniuersas hoc in opere docebimini. Nunc enim ubi primum emplasti medicaminis, & ad plura utilissimi à me confecti mentionem fecero, iam institutum aggrediar.

De Emplastro pharmaco Dia Chalciteos, idest ex chalcitide confecto, quod Phœnicinum appellatur. *CAP. 4.* H

QVa ratione composuerim emplastrum ex chalcitide, quod à palma, quam phœnica Greci vocant, Phœnicinum appello, medicamen glutinandis ulceribus, cicatrice obducendis, & phlegmonis curandis, accommodum (ubi liquefactum humidi cerati crassitudinem obtinet) animum exercete, tum permissis Empiricis suam ipsorum fateri inscitiam, tum relictis quoque Thessali sectatoribus, qui optima pharmaca à medicis inuenta contrarijs constare facultatibus ignorant. Exercete inquam ingenium, ut eisdem mecum utentes methodis, medicamenta possitis conficere, ac sitis re ipsa persuasi, uel ea, quæ à maioribus inuenta sunt omnia ex ratione cō poni, nimirum quum Empiricorū incidentia nugatoria sit. Dicenda itaq; iam est propositi medicamenti compositionis ratio. Oleum uetus, & adeps, digerendi uim obtinent: chalcitis, & palmæ succus, repellendi, adstringendique. Ex his igitur pharmacum composui, quo iam com plures uti nouistis, ideo, quòd omnibus sui generis melius esse ex ipsis operibus comprobatum sit. Etenim ratio compositionem inuenit, experientia de inuentorūm uirtute decernit, ut etiā rationalium methodorum imperitis artificiose confecta fidem faciant. Porrò cum modo dictis medicamentis argenti spumam miscui, quę nihil magni adeo momenti adferre potest, neque re pellentibus, quod influit, neque digerentibus, quod iam particulis phlegmone laborantibus

tibus

A tibus infixum eſt:quippe ſiccandi uirtutem habet;ſed non ualidam, quare ipſam ceu aptum medicamen in emplaſtri compoſitionem adiunxi:nam cum prędictis incoquitur,donec ſubſtãtiã, quæ non polluat,conſequatur. Adipem uero inſulſum,& quàm maxime fieri licet,uetuſtiſſimũ eſſe cõuenit:tum oleum uetus ſimiliter, quod cum ſuillo adipe propinquam uirtutẽ habere quo dãmodo didiciſtis, licet adeps paulo maiorem emolliẽdi,calefaciendiq; uim obtineat. Didiciſtis quoque uetuſtate ipſa tenuiorũ partium fieri,& digerere promptius:eoq; phlegmonis,quæ magnum dolorem inferunt,magis blanda, ac mitia eſſe ipſa recẽtia: iis uero,quæ tales nõ ſunt, cõmodiora uetuſta. Et quo phlegmone & diuturnior, & cõtumacior, hoc magis uetera ꝓſunt, ac ſola curare ualent:modo præterea nihil afflictę parti influat. Quod ſi quidquã influat, miſtã eſſe medicamẽti quoq; uirtutem oportet,cuiuſmodi habet à me compoſitum pharmacũ. Itaq; propterea chalcitidem,& palmã digerentibus admiſcui,non ignarus paucas omnino phlegmonas diuturnas exiſtere,quibus nihil influat,nã ob humores in eas cõfluentes diutinæ eſſe ſolent. Dum autẽ incipiunt & accreſcunt,adſtringentium,refrigerantiumq; medicaminum uirtus præ pollere debet: ideoque hoc emplaſtũ pharmacum ad humidi cerati ſpiſſitudinem liquefactum multis admodum utile reddit,interim uino adiecto,uel aceto,uel aqua illiqueſcẽs: nõ nũquã ex

B oleo immaturo,uel alio quopiã adſtringente, quale eſt hiſpanũ,& hiſtricum:uel ex dulci aliquo adſtrictionis experte,uel ẽt uetuſto. Ego quoq; ſępe myrteo,& melino,ubi ualidius adſtringere res poſtulabat,medicamentũ liqueſeci. Hæc igitur cõpoſitio medicaminis tali ſymmetria cõficitur: Vetuſti adipis,quem inſtitores,axungiã appellant,ſint põdo duo, olei ueteris pondo tria,argenti ſpumæ tantundem,chalcitidis pondo uncię quatuor. Hęc autem ita coquere oportet: Adipis membranulæ omnes eximuntur, reliquum contunditur,ut liquari facile poſſit:mox ad ignẽ liqueſiat:deinde per colũ deſtillatur,ut purũ fiat,nihilq; mẽbranę habeat,pondo duo ꝓdicta pẽdens:poſtea chalcitidis læuigatæ pondo triẽs cum olei tribus libris adipi miſcetur: his & argẽti ſpumæ põdo tria adijciuntur:ac omnia ubi ſimul in mortario coierint,cõiiciuntur in cacabũ, ac rudicula palmæ mouẽtur. Sufficiet autẽ tibi ramus unus maiuſculus,ut ſolida ligni parte mouendo utaris in modum ſpathæ dictæ:uocãt.n.ſic id,quo cõfecturas mouẽt, & nos perſpicuitatis gratia ſimiliter nominabimus. Quod autem ſolidæ rami parti continuum eſt,in orbẽ purgato,ac tenellos ramuſculos utrinq; procedẽtes*contuſos decide,ſed cortice prius exuto,ut ſegmẽta iniecta pharmacum ſucco ſuo imbuant inficiantque. Igitur ſtatim ab initio ſpatha utẽdum eſt,ſed tenuia palmæ ſegmenta inijcere oportet,ubi medicamentum cerato ſimilem cõſiſtẽtiã habuerit.

C Nam ſi à principio ea immittas,ſuccus iniectorũ,quẽ manere uolumus, ex decoctione cõſumetur. Inſuper ſpathæ,qua medicamẽtũ initio mouetur,pars in cacabo intincta,poſtquã inaruerit, ut proprium ſuccũ non amplius ſeruet,amputatam reijce, reliqua utere. Hanc rurſus,cũ medicamẽto intincta ſiccata fuerit,ſimili modo abſecato. Conſtare autẽ uobis arbitror, ꝙ palmæ ramũ non multis diebus ante abſciſſum arbore eſſe oportet,quippe tẽporis interuallo areſcit, & ſuccũ amittit. Pridie igit̃ per hyemẽ auferatur:æſtate,uel eodem ipſo die,quo cocturus es pharmacũ. Vbi autẽ ſic coctum ſpiſſitudinem,ut non inquinet,acquiſierit medicamẽ,ipſo uteris emplaſtro ad ulcera,quæ cicatricẽ ægre ducunt, dyſepoluta græce uocantur:ad cruenta ualet oleo liquefactum:benefacit phlegmonis, podagris, articulorũ morbis, bubonibus,phymatis,ambuſtis,pernionibus,fracturis oſſium,contuſionibus,omnibus denique affectibus, quos appellãt rheumaticos. Iam uero & multi,qui hernias abſecant,poſt manus operam,ſtatim ipſum cũ irrigationibus & cataplaſmatis præparatũ imponunt. Si uero chalcitidis unciæ ſex immittant, quæ eſt ſelibra, medicamen ad magna uulnera glutinanda promptius,atque ad ea,quæ cicatricẽ ægre ducũt,efficacius fiet. Sunt quidẽ in hoc etiã alia eiuſdẽ potentiæ medicamenta,ipſi tamen cũ oleo liquefacto magis quã alijs oĩbus,in rheumaticis affectionibus fidendum eſt. Cum igitur plurima eiuſ-

D modi Romæ exiſterent,nullũ tã celebre,probatumq; fuit. Conducit,ut dixi,& podagricis,& articulorum uitio laborantibus quolibet tempore,cũ dolores intenſi non ſunt,qui perfuſiones,& cataplaſmata lenientia poſtulent. Incipientibus igitur,atque augeſcẽtibus etiamnũ id genus uitijs,liquefactum pharmacum refrigerari ſinito,idq; ſpathomela deradẽs pilæ inijcito, cui uinũ ſuperfundito,quod ut recipiat,manibus ad pilam ſubigito: erit autẽ uinũ auſterius, ætate quidẽ medium,ſubſtantia non craſſum,ſed quã maxime fieri poteſt, dilucidius: nã huiuſmodi,utpote ſubſtantię tenuioris,in altũ corpus penetrat. Tãtiſper aũt liquefacto medicamini ipſum infundito,manibus coterẽs,dum excipiat,miſceaturque,nec humidũ adnatet,ꝙ cõtrario ac emollito pharmaco miſtũ nõ ſit. Ad hæc etiã ſi nõ prius refrigeratũ medicamẽtũ deraſeris,liquefacto,& adhuc calido uinum ſuperfuſum permiſcere licet. Itaque in phlegmonωn principijs uim repulſoriam ualidiorẽ eſſe oportet: In incremẽtis uero hæc non nihil imminuẽda, quæ digerit uirtus augẽda eſt: Cum aũt in ſtatum proprium, ſeu uigorẽ phlegmones tumor peruenerit, pares inuicem eſſe poteſtates conuenit repellendi & digerendi, niſi quis uehemens dolor pharmacum leniens requirat. Cæterum inclinãte phlegmone,digerẽdi uim augebitis, ut prorſus nihil uini eo tempore miſceatis. Præterea dum id liqueſcit,ubi aſtrictoriã qualitatẽ ſatis excellere uolumus hiſpanum oleum,uel hiſtricum,uel ꝙ omphacinum ſeu omotribes(latine immaturũ ſeu crudũ

Quinta Claſsis. ddddd 3 appellant)

* *ἀποῤῥίψας eſt in impreſſis .i. abiectos, interpres autem uidetur legiſſe ἀποτρίψας.*

appellant)inijciendum eſt.Vbi ęquales utraſq; facultates habere cupias,oleo dulci,nec recẽti, E
nec uetuſto liquãdum eſt.Si ut digerat expetis,uetus oleum,uel cicinum, commode ſumit.Em-
plaſti autẽ medicaminis in liqueſcẽdo huiuſmodi fiat ſymmetria : Oleum paulo copioſius,quã
medicamentum eſto,magisq; ęſtate,uidelicet ut librã unã abſoluat:medicamẽti uero decẽ vnc.
inieciſſe abunde ſuffecerit. Clarũ eſt aũt cuilibet,hoc efficacius reddi emplaſtrũ,quo plus medi
camenti habuerit:tãto aũt magis mitigare,aç dolorẽ tollere,quanto liquidius fuerit ex roſaceo
liquefactũ:At cerati,qđ inungi poſſit,conſiſtentiã recipit,dũ medicaminis põdo in olei ſelibra
liquatum fuerit.Tale uero phlegmonωn inclinationibus ex uſu eſt.Item ſedis,rectiq; inteſtini tu
mores phlegmonodas ſponte obortos oĩbus melius iuuat. Ipſum autẽ tũc liquefactum oportet
cũ oleo copioſiore, ut per cornu recti foraminis, cui ueſica ſuis alligata ſit, immittatur, uelut in
eiuſmodi uſurpare conſueuimus : Ad hęc frequenter ipſum in his ex roſaceo liquefecis, caca-
bo uaſi,in quo liqueſcit,prius ſubiecto, qui calidam contineat : prunis uero ardentibus incũbat,
aut flãmæ fumo carenti.Iã uero pro ſuperioris ſymmetriæ modo liquatũ,ut liquidi cerati ſpiſſi-
tudinẽ habeat,& pudendi & podicis ulcera perſanat,immo & alia oĩa uſq; ad ulceratos pernio
nes,& ambuſta.Etenim uniuerſa ſtatim inflãmatione liberat,puraq; reddit,& ſolida implet car
ne,præſertim ubi plus chalcitidis adiectum fuerit.Inſuper nemo ignorat,uinum quoq; medica- F
mento id effecturo admiſcẽdũ eſſe.Quòd ſi acetum acceperit,ambuſtis optime facit & ſtatim,&
poſtea,quolibet tẽpore impoſitum,ſiue illa iam puſtulas,ſiue non,habeant.Conſtat aũt,ſi q̃s in
aqua feruenti uſtus fuerit, hunc ẽt affectum,pyricauton id eſt ambuſtũ igne,nominari. Porrò ſi
pharmacũ ante impoſueris quam phlegmone ſit orta,nihil adeo ipſius generationẽ impedit,ꝓ
hibetque. Quapropter,ut dictũ eſt,nõnulli qui hernias ſecant,ſtatim eo utũtur,neq; prius uulne
re madefacto. Ad hæc contuſionibus,fracturis,& qualibuſcunq; plagis,ſi liquidũ imponit,accõ
modatiſſimum eſt remedium.Ligamentis autẽ circundatũ,faſciarum inſtar,quibus rupturę deli
gantur, catagmaticas Græci uocant,œdemata oĩa & inflationes mirifice iuuat. Cũ malo ſucco
corpus abundat,uel admodum ſentiens eſt,quam primum cõtuſis & percuſſis partibus illud im-
pones, hyoſcyamus recens adijcietur: qui ſi nõ eſt recens propter anni tẽpus aut locum, nihilo
magis ipſum deſiderabis, ſi adiũgas eum,qui per æſtatẽ repoſitus eſt,qualis etiam ſingulis annis
ex Creta nobis Romam apportatur. Hoc magis adhuc dolori ſedãdo opportunũ,id eſt anody-
non medicamen, ſuccus mandragoræ miſtus efficiet:non aũt uos latet & hunc à Creta optimũ
fictilibus poculis afferri: cuius unciã unã,libræ olei emplaſtri liquefacti miſcere ſufficit:atq; in-
terim amplius, interim minus impones,prout diſpoſitio poſtulat.Cõducit autẽ in eiuſmodi cor G
poribus & pharmacũ ex roſaceo liquefactum eſſe. Cæterum ex caſu cõtuſis partibus, uel ligno,
ac lapide percuſſis, etſi ecchymoſis quædam contigerit, protinus ab initio medicamen liquatũ
imponi oportet,uino,ut docui,miſto. Quod uinum die tertio,aut certe quarto,ſi particula inflã-
matione careat,auferri oportet,oleo aũt ueteri emplaſtrũ liquare:nã ſi plus adſtringant ecchy-
momata, uix queant per halitum digeri. Hoc medicamento etiam utor aduerſus eryſipelata,p̃-
ſertim phlegmonode,& adhuc lõge magis ad phlegmonas eryſipelatodes: Principio igitur im
pono ipſum liquatũ ex roſaceo,quod oleo omotribe,ideſt crudo,& ſalis experte conſtet:tale.n.
eryſipelatis eſt accommodatiſſimũ.Ita iam liquefacto ſolani ſuccus in mortario miſceatur,q̃ to
tus per totum accurate ſubigatur excipiaturque: qui ſi non adeſt,pſyllij:ſi æſtas fuerit,ẽt ompha
cis.i.vuę acerbę,cũ portulacę,uel ſemperuiui ſucco.Etenim uuæ acerbę liquor ꝑ ſe plus, q̃ opor
tet adſtringit:tãta autẽ adſtrictio eryſipelata†promouet, ut q̃ calorẽ ipſorũ cutẽ dẽſando inclu-
dat.Rurſus portulacæ ſuccus,neque is ſolus prælentore poteſt exprimi. Optimum igitur eſt qui
ex vua acerba prius tuſa exprimitur,portulacæ in pila commitere,& ſic iterum contundere;de-
inde ubi ex ambobus miſtum exacte unitum fuerit,liquorem elicere. Simili modo etiã ſemper-
uiui ſuccũ exprimes:nam ſeorſum neq; ex hoc,quemadmodũ neq; ex cotyledone, ſuccũ copio H
ſum exprimere quiſquam poteſt. At mandragoræ pomorum maturitate uigentiũ ſuccus recẽs
adiectus magis aptũ medicamen efficiet:quẽ ſi tempus non admittat,illius quę à Creta,uel alio
quopiam loco aduehatur, miſcere non dubitabis. Quin & hyoſcyami ſuccũ miſcere ei conſue-
uimus, interim meconium, ita autem nominatur papaueris ſuccus. Satius autẽ eſt una cũ hoc &
glaucii quippiã ſuperindere. At his multo imbecillior,ſed acquiſitu facilis,lactucę ſuccus eſt,tũ
agreſtis,tum hortenſis, quam uniuerſi Græci huius tempeſtatis non thridacinẽ,ſed thridaca,no
minant,agreſtem ſolã thridacinen appellantes.His rurſus ſereos,polygoni,trifolii,& auriculæ
muris, ſucci minus ad refrigerandum efficaces ſunt,quamquã & ipſi refrigerãt:ſed his euidẽtius
lenticula paluſtribus locis proueniẽs.Horum omnium penuria,miſcebis acetum & aquã.Porrò
medicamenta hæc uniuerſa aſcititias qualitates frigidas habeant,uaſis uidelicet aquæ admodũ
frigidæ,aut niui inſiſtentibus. Atqui ipſum quoq; Phœnicinum medicamẽtum ſimili modo re-
frigeratum eryſipelatis admoueatur,donec uehemens ipſorũ ardor ſubſidat. Liquet aũt,ſubin
de ea, q̃ aduentitia qualitate frigida eryſipelatoſis affectibus ſuccurrunt,immutanda eſſe, maxi
me,ubi exactũ eryſipelas citra phlegmonẽ fuerit.Poſteaquã uero uehemens ille ardor quieue-
rit,aut nec perfectũ plane eryſipelas afflixerit,ſed uel eryſipelatodes phlegmõe,uel phlegmo-

nodes

A nodes eryſipelas,non adhuc externum frigus admoliemur,uerùm à ſuccis etiam impensè frigi
dis abſtinebimus,eos medicamini liquefacto miſcentes,qui mediocriter refrigerãt. Atq; ab his
iã & lini ſeminis,& chamæmeli ſuccũ miſceamus, ipſoq; ſolo poſtea medicamine liquato ute-
mur,nihil aliud ꝑterea immittentes.At ſi qñ liuidũ ex frigefacientium ui eryſipelas euaſerit,tale
nõ amplius eryſipelas appellandum eſt,ſed tunc abſtinere nõ à uini miſtura modo, ſed roſacei
quoq; & adſtringentiũ oleorum,oportet;nã ſolum Phęnicinum ueteri oleo liquefactum,quod
liuorem contraxit,ꝑ halitum diſcutere põt;& tunc affectæ partes aqua calida fouentur,& ſcari-
ficantur. Vobis ſi fuerit viſum hoc interdũ facere,protinus Phęnicini liquefacti humidum medi-
camen,cui uinũ adiectũ ſit, imponere conueniat, altero die uinum auferendũ,Quod ſi iam plus
impendio eryſipelas refrigeratũ ab immodicè refrigerantibus medicis acceperimus,ut iã quo
que nigricet, ꝑfuſione, & ſcarificatione magis utemur, atq; citra hæc calcis uiuæ quippiã liqui-
do pharmaco immittemus:ſi uerò laborãtes teneri ſunt,lotã ipſam uſurpabimus. Tunc prodeſt
ẽt ſuccus coriandri pharmaco indutus,q ſanè, & cum cerato roſaceo iuuat non mediocriter. Ad
hæc ſanè,ſimilesq; affectus alia pleraq; medicamẽta ſequenti ſermone dicẽtur,quædã pari uir-
tute cũ Phœnicino,nonnulla ẽt efficaciore prædita. Aduerſus aũt rheumatũ,ideſt fluxionum ui-
B tia,oĩum optimũ hoc medicamentũ eſt,ac ſpe maiora frequenter præſtitit. Cùm itaque femur
aliquando prope inguen,cruda phlegmone totũ id affligente, ſuppuraſſet,crus ita nobis figura
bat̃,ut ſanies ad inguen cõflueret.Facto aũt ulcere,dũ hoc longiore interuallo cõtingeret,fluxio
q̃ in femur decubuerat, euacuata eſt:ſed fiſtuloſa q̃dam diſpoſitio ſub femoris totius cute orta
eſt,ut ipſam,iuxta patellã,q̃ genu pars epigonatis Græcis dr̃, diuidere cogitaremus, quò ſaniei
vtrinq; liber eſſet exitus,medicamẽtis aũt liquidis inditis largius pertranſeundi uia promptior.
Vbi autem femur ſoluiſſem poſtero die, quo incidere ipſum decreueram, inuenta ſunt omnia
collapſa,arida,madoriſq; expertia.Nemo igitur nõ nouit,ꝙ rationi conſentaneum erat, & po-
ſtero die,& ſequentibus ſimiliter,uti pharmaco,quandoquidẽ particula quotidie coloratior,ac
omnino ſanior,q̃ eſſet,reddebatur.Curato itaq; hoc modo adoleſcente,poſtea multas rheuma
ticas affectiones hoc medicamine ſanaui, q̃ quidẽ oſculũ ſimplex haberent, ſed ut glutinari non
poſſet,& fiſtuloſum intus eſſet. Non eſt autem ab ipſius pharmaci uſu deſiſtendum,etiã ſi multis
diebus euidens nullum præſidium afferre uideatur,ut quod poſtea uno interim die ſimul uniuer
ſam utilitatẽ maximã oſtendat.Quare bono animo hoc ſemper in rheumaticis affectionibus uta
mini,in teneræ quidẽ carnis hoĩe,uel puero aliquo,uel muliere,poſt prædictã ſymmetriã qua-
C tuor uncias chalcitidis immittentes:in ualido,ac duro corpore,ex proportione,uel unciã unam
uel duas apponẽtes,ut quinq; uel ſex chalcitidis unciæ ſint, tres libræ utriuſq; nẽpe olei ueteris,
& argenti ſpumæ,duæ uetuſti adipis,quem inſtitores axungiũ appellare diximus. Diluatur aũt
in rheumatũ uitiis oleo dulci,nec nouo,nec ueteri,aſſumatq; uinum auſterum ętatis medię.Hoc
pharmacũ coarguit Theſſali nugacitatẽ,efficaciſſimũ auxilium ex contrarijs potentijs cõpoſitũ
oſtendens,quarũ ſi alterã adimas,nihil facit prædictorum. Nam neq; ex adſtringentibus ſolum
ſine laxãtibus ad rheumaticos affectus præclarũ quidquã ꝑficiet,uel certè ad phlegmonas inci-
pientes,& augeſcentes,neq; enim leniendi uim obtinebit: neque ex ſolis relaxantibus diſcuſſo
rium,ſine adſtrictione confectum,q̃ indurata habent emollire.Porrò laxabit perfectè,& medio
criter emolliet,ſi nõ admodum uetus oleũ,& adipem receperit.Quod itaq; Mnaſeus pharmacũ
condidit, æqualia inuicẽ continet,tũ oleũ, tum argenti ſpumam,tũ adipẽ,ſed maximè phlegmo
nis incipientibus,increſcentibusq; eſt contrariũ.Habet & noſtrũ uidelicet hoc pharmacũ eadẽ
oĩa,quæ Mnaſei,& argenti ſpumã, & adipem, & oleũ:uerùm ſi nihil ex ijs, quæ adſtringunt ac-
ceperit,particulas effœminat,& robur earũ diſſoluit,ob quod ẽt fluxioni fiunt obnoxiæ. Didi-
ciſtis.n.non ſemper ob calorem immodicũ,ut quidam arbitrantur,corporis particulas fluxioni-
D bus laborare,ſed hoc quidẽ ipſis rarò accidere,ab imbecillitate uerò illarũ id genus uitij progi
gni,q̃ ut plurimũ ex intẽperie frigida proficiſcitur. Itaq; ſi humectet eas quiſpiam,calefaciatq;
medicamentis laxantibus,diſſolutæ prorſus, & infirmæ fiunt. Rurſus ſi tumores in rheumaticis
affectionibus fortiter adſtringat:initio quidẽ proficere uidebitur,cæterùm qđ reſtat,contumax
& ſcirrhoſum faciet: nã magna ex parte tales affectus ne quidẽ ferunt nimis adſtringentium im
poſitionẽ,ut qui illis,& dolore,& tẽſione moleſtentur. Atqui oĩs dolor inflammata exacuit,irri-
tatq; & fluxionibus occaſionẽ præbet, quamuis rheumatica intẽperie æger non afficiatur. Sed
miri nihil eſt, Theſſalum medicæ artis operũ inexpertũ, & qui affectiones ratione inuenire ne-
queat,oẽm phlegmonarum curationem ignorare. Vobis autem,qui crebro, tum phœnicini hu
ius,tum aliorum medicamentorũ,q̃ cõtrarijs conſtant uirtutibus, euidentiſſima in multis mor-
bis auxilia uideritis,conandum eſt ipſis quoq; ubi iam compoſita interim deſiderantur, eadem
methodo ex illis,quæcunq; regio præbet,conficere:cùm phlegmonem ſuſpicamini futurã, uel
incepiſſe modo,quæ magis adſtringunt:in augmento ipſo, quæ minus:in ſtatu,& inclinatione,
quæ magis relaxant,& digerunt.Semper tamen utraque miſceatur, & repellẽdi, & diſcutiendi
facultas, niſi quando fluxio prorſus conſtiterit,& corpus uacuum fuerit, tunc ad digerentem, ſi-
cut.n.primis incurſibus ad repulſoriam uirtutem, tuta eſt acceſſio.

De Emplastris, quæ ex argenti spuma præparantur. CAP. 5. E

QVoniam in emplastri mei Phœnicini confectura adipē uetustam, & oleum digerēdi potestatem habere dixi, chalcitidem uero, & palmā cogendi, repellendique: hæc autē medicamen emplastū, sine argenti spuma procreare nō possunt: ob id uisum mihi est, de ipsius spumæ argenti usu deinceps uerba facere: si quidem phœnicini uiribus, nec eā obesse quidquā, nec conducere, sed materie ad emplastri pharmaci cōpositionē tantū idoneæ rationē obtinere putandū est. Non absurdū itaq; mihi apparet, si de eiusmodi medicamēti exempli gratia de spuma argenti disputationem instituero. Sunt non pauca, quæ potestatem, aut nullā, aut exiguā ad modū pharmaco, quod præparatur, simul afferunt, commoditatē uero materiæ præbent, ut uel emplastri, uel cerati, speciem referat. Neq;.n. argenti spuma manifesto calida est, sicut nec frigida, nec humida, sed exiguam siccandi habet uirtutem in primo abscessu ab iis, quę ad amussim media sunt inter humida, & sicca. Nō tñ uis eius est obstruere, sicut nec aperire, itē nec abstergere, quēadmodū, nec inquinare euidēter: sed paulum à mediis ad crassius quodāmodo recessit. Verū hoc quoq; ex diuturna coctione deponit, fusa ꝑ ignis potētiā, & alterata. Porrò sola per se cruda femorum attritus ex itinere iuuat, quo ēt parum exiccare cognoscitur. At neq; acrem uel dulcem, neq; acidā uel amaram, vel austeram, vel acerbam, uel omnino adstringentē facultatē, F ipsam habere gustus abūde testis est. Quemadmodum ēt ulcera, nec ab ea derodi, nec calefieri, nec refrigerari, nec purgari, nec carne impleri, nec cū caro supercreuerit, tolli ꝑcipimus. Licet itaque nobis in uarium usum administrare argenti spumam, interim ex oleo, & aqua coctionē eius adusque emplastri spissitudinem molientibus, interdū ex oleo, & aceto, aliquando ex oleo & uino. Porrò in quibuscunq; istorū coquatur, melius id medicamēti redditur, quod magis coctum fuerit; quod liquidorū, quæ miscentur, copia continget. Est enim ex iis pharmacis, q̄ lique fieri possunt, etiam spuma argenti, dū tota funditur, sicut resina & cera, sed non statim, ubi ignē contigerit: unde multis imponit, qui nullo modo ipsam fundi, existimant. Igitur si cum oxeleo coquatur, liquescit citius, perinde ac cum ęrugine, q̄ & ipsa fundi natura solet, uti chalcitis quoque, & misy. Ipsorum itaque celerrime chalcitis funditur, tardissime argenti spuma: at in horum medio sunt ęrugo, & misy. Funditur & sori, sed longiore temporis interuallo, ut quod terrestre magis, & saxeum sit, quam chalcitis & misy: sed de his iterum dicetur. Argēti autem spumā per oxelæum coquens, ocyus liquefacies, per hydrelæū tardius, tñ funditur sic quoque, si duplū eius sit uterque humor. Ego certe plus ēt quā duplū miscui frequenter, ut paulo post exponā. Atqui melius est statim ab initio hæc tria in mortario misceri, argenti spumam, aquā, & oleum. Quod G si cādidum medicamen esse cures, oleū purius, lucidiusq; iniicito, atque aquam similiter purā, ac candidā: coquaturq; in loco sub dio, Soli exposito, quia nubilus aer pharmacū denigrat, syncertus magnum ad albedinem adiumentum adfert, sicut aqua ēt in huiusmodi aere aspersa. Cæterum obseruato, ne coctionem lignis, aut carbonibus peruri incipientibus, moliaris, nā fumus ei facile nigredinem conciliat. Perustis igitur antea carbonibus, cū exacte ardent, tūc coctionē auspicare: quod si illā per hos absolui nō licuerit, in alio foco simili modo carbonibus præparatis cacabum superponito. Quę ergo medicaminis candidi faciendi gratia obseruanda sunt, abūde satis indicatum est. Iam uero hoc fit glutinantius, quo plus, ut dictū est, liquoris affuerit: quēadmodum si singulorum trium pondo libram unam iniicas, firmius adhærebit. At si agēti spuma non illiquescat, causa est potissimum, cur id facile decidat: sicut diutius adhæret cū argenti spuma cocta funditur, alteraturque. Candidius sane erit, citiusq; coquet, libris duabus aquæ in tres utriusque, puta spumæ argēti, & olei, inietis: atque hoc in paruis ulceribus uti cōsueuimus. Medicamenti, quod aqua coquitur, potestas nota est, si meminerimus eorū, quæ in commētario De simplicibus medicamentis dicta sunt.

De Emplastro, quod ex Argenti spuma, & hydrelæo conficitur. CAP. 6. H

AQua peculiari substantia semper humectat & refrigerat: a scititio autē calore assumpto, donec ipsum perseuerat, excalfacit: frigida facta, refrigerat. Oleū uero si recēs sit, pharmaco non renititur, permanet enim humidum, & modice frigidum, quali maxime tenera corpora & uitiosis humoribus repleta indigent. Mulieres itaq; & pueri, atq; ex grandioribus mollē corporis habitum sortiti (sunt autem hi & candidi cute) eius generis medicamenta requirunt. Porrò coctū ostēdimus ex oleo copiosiore, & aqua, reddi tam glutinās, ut ne quidem à lotis decidat. Et uero etiam ulceribus, quæ ad cicatricem ueniunt, multis diebus subsequentibus pharmacum immanere expedit, quo melius, & citius, ita cicatrix ducatur. Notum est huiusmodi pharmacū pruritus, desquamata, &, ut uno uerbo expediā, parua ulcera persanare, in quibus & subliquidū ut uocant, ceratum, aliáque id genus quædam utiliora sunt iis, quæ ualidam potestatē obtinent, qualia magnis uulneribus imponimus. De quorum omnium uniuersali uirtute in tertio libro de morbis curandis dictum est, in quo generales communesque sermones (uniuersales nuncupant) de quaq; ulceris differētia tradidi, ostēdens quales medicamentorum, quibus illa curabūtur, uires esse conueniat. Hic uero particulares materias recenseo, symmetrias miscendorū definiens: & modos, quibus si præparentur, reddantur optima, demonstrans. Ex hydrelęo itaque

argenti

A argenti spuma, sicuti dictum est, præparata, emplastrum tactu blandissimum simul, & adhærendo pertinax efficit: præterea aspectu album, refrigeratoriam uim habēs mediocrem, cuius auxilio, exulceratis partibus ne quid influat, impedit, & quod iam influxit, denuo ad partes circum iacentes retrudit, ut res fiat huiusmodi, qualis cum spongiam aqua frigida humentem particulę cuipiā corporis inponimus. Nam illa rugosum contractumq; totum locum facit, non tm̄ repellens, quod influit, sed etiam, quod in eo cōtinetur, ad uicina elidens. Atque emplastrum modo commemoratum non ex prima facultate, sed per accidens, exiccare dicetur. Nam propriè quidem, & primario ea, quæ digerunt, & temperamenta ad sicciorem statum perducunt, nominātur siccantia: ex accidēti uero etiā ea, quæ frigoris causa, id quod influit, propulsant, quod continetur expellunt. In summa nullum humectans, uel primario, uel ex accidenti, ulceribus commodum est, ut in tertio Methodi medendi libro monstrauimus. De argenti spuma, quæ ex hydrelæo præparatur, etiam hæc sufficiunt.

De Emplastro, quod ex Argenti spuma, & Oxelæo componitur. CAP. 7.

Digrediendum modo est ad eā, quæ oxelæo cōstat. Itaq; mediocriter exiccans medicamentum fit, si utriusq; nēpe olei, & aceti duplo maior portio, q̄ argenti spumæ misceatur. At si B uetus quoq; oleum sit, adhuc ēt magis exiccat. Copiosior uero, q̄ duplum sit utriusq; mensura, ualentius. n. facit pharmacum: quapropter fistulas, quæ nōdum callū durum habent, curat. Cęterum spumæ argenti una pars iniicitur, illorum singulorum duæ, & sēmis. Quin ēt tripla utriusq; parte non nunq̄ mista, tota die coxi medicamentum: unde reddebatur quidē nigrum, sed perinde, ac bitumen probum splendescebat. Porrò maxima siccandi potētia hoc pollet, curatq; ulcera difficilia: & fistulas, quales dixi, iungit: uulnera cruenta glutinat: uno uerbo, exiccat sine morsu huius rei gratia ēt alia uniuersa ulcera sanat, maiora, minoraq;, donec ad cicatricē pueniāt. Aequum est, & alia quædā eius opera cōmemorare, quæ forsan ne quidem speraueris, quantū ad materiæ humilitatē attinet. Nā cū quis in febre ex parotide suppurata iudicatus fuisset, parua relicta est fistula, quam post sex menses à principio in agro mihi ostenderunt: erat. n. puer filius agricolæ, annos natus circiter quindecim. Huic, cum ex emplastro illo, quāta tunc mihi copia aderat, imponēdū, dedissem, ipse in urbem reuersus sum: ac pluribus negociis medicis occupatus, oblitus sum eius, qui pharmacum acceperat: sed post duos certè menses in urbē uenit incolumis, cum hoc ego euenturum, non admodum sperassem. Immittentibus. n. nobis suillum pilum per fistulam, ad articuli commissurā usque procedere uidebatur. Non multos post dies, cū C alius puer forte fortuna eiusdē cum priore ætatis, eodemq; morbo laborās, mihi esset ostensus, emplastrū hoc imposui, quo ille pariter integre sanitati restitutus est. Ab eo tempore plurimos eodem uitio huius medicamenti uirtute liberaui, tum pueros, tum adolescentes, tum mulieres. Igitur si uos quoq; uti eo ad huiusmodi affectus uolueritis, uetustissimū oleū, & acetum q̄ acerrimum ex uino uidelicet solo confectum, iniicitote, non ut quidā aqua mista ipsum præparant, sed purum sit q̄ maximè licet, ac pellucidum: tale siquidem tenuius, cōmodiusq; iis erit, ad quæ ipsum requirimus. Hoc pharmaco etiam musculos induratos sub inde curaui.

De Emplastro, quod ex Argenti spuma & Oenelæo præparatur. CAP. 8.

Reliquum est, ut de argēti spuma dicā, quæ ex œnelæo cōponitur, & eandem prędictis symmetriam, ac uirtutis excessus pro humorum copia respondentes habet. Etenim ęquali portione tria missa præparaui, & duplo maiori utriusq; liquidi mensurę, quàm argenti spumę, dimidium insuper, ac interdum & triplum, addidi. Confeci aūt nō nunq̄ ipsum & hoc modo. Per ęstatem Sole calido argenti spumam ex uino falerno cōterebam singulis diebus quindecim cōtinuis, uinum rursus, si forte primum euaporarat, infundens. Post dictos dies coctū medicamen, D exiccās abunde factum est: quo in rheumaticis quoque affectionibus perinde, ac phœnicino, usus sum, ex oleo liquefaciens, ut in illo prędictum est. Ac femur iam diu induratum, cruentaq; uulnera eo sanauimus, atq; ad oīa fuit optimum. Itaq; si Falernum ad manum nō habeas, aliud sumito colore fuluū, sed tenue substātia, ut pelluceat, cuiusmodi est Ariusium, quod in Chio nascitur: & odorū uehemēter Lesbium, in Mitylene paucum, in Eresso, & Methymna copiosius, meliusq; proueniens: item, quod falerno simile est, Tmolite. Est & hoc tenuissimum, plucidum, fuluum colore, dulce mediocriter, nimis quàm odoratum: potes inueteratum hoc usurpare ad quęcunq; & falerno uteris. Est porrò, & aliud uinū Tmolite huic tum colore, tum substantia simile, uerum neque dulce, neque odoratum: habet autem uim quandam adstringendi, sed dulcedine multo inferius est. Hæc itaque excocta spuma argenti fiunt medicamenta.

De Crudæ spumæ argenti usu. CAP. 9.

Non cocta quidem, per se, ut annotauimus, attritus emendat. Ex aceto autem, seu uino trita siccataque, ulceribus medetur, quæ ob humiditatem uix cicatricem recipiunt. Quòd si mordacitatis expertem esse cupis, elota utitor.

Quomodo lauare oporteat argenti spumam, & reliqua metallica. CAP. 10.

Facile aūt eluitur, ut q̄ statim propter innatā grauitatē liquoribus, in quibus lęuigatur, subsidat:

dat:unde totam mordacitatē in aqua lota exuit:acuti uerò ſenſus corpora parum adeo morda- E cē percipiunt, ſi ex aceto,uel uino eluatur. Porrò conuenit diligenter toto die cōtritā,cū liquore per noctē relinquere:poſtero die mane illum auferre, aliū mox ſuperfundere:poſtea rurſus terere ſimiliter,iterumq; ſequenti aurora liquorem emittere. Quod faciēdum eſt,donec ſimul cū humore argenti ſpumæ velut tenuiſſima quædam portio(achnen hanc Græci vocant)appareat:cumq; nihil amplius innatat,nihil ēt magis effundendum eſt,attamen cōterere diebus pluribus, & ſi nihil ei inſiſtat, idque ſole feruenti,ſatius eſt:ita.n.accidit,ut medicamentum exiccet ualentius. Porrò nouerunt oēs id æſtate non ſolum in argenti ſpuma,verum in alijs ēt,quę hoc mō præparantur,fieri cōmodius.Siquidem cadmia,æris ſquama,æs vſtum,ad hæc itē,quod vocatur diphryges,ceruſſa,miſy,ſori,ſtymmi,& oēs lapides,ꝑterea calx,perinde,vt argēti ſpuma, ex liquore aliquo prædicto eluuntur,lęuiganturque.Interdū ex marina ꝑparationē ipſorū molior,de quibus in ſermonis proceſſu rurſus agetur:nunc.n.propoſitū mihi eſt.emplaſtra ꝑcenſere, quæ Græci iuniores medici,cū rho græca litera in ultima ſyllaba,& ſcribūt,& enūciāt. Quē admodū in Centrio,& Melotride facere oēs conſueuerunt:ſiquidem in his prima nominū poſitio uidetur,ſine rho facta fuiſſe à uerbo quidē centēn,quod eſt pungere,*cētrio nominato,vltima ſyllaba rho nō habēte:*melotride uero cōpoſita ex mela,& ote.i.ſpecillo,& aure. At cū hoc F tempore propè oēs ea cum rho efferant,nō peccaueris,ſi ſimili mō cum illis pronuncies,præſertim in centrio: quippe oſtendimus in opere,quod contra illos,qui ſolœciſmum committentes corripiunt, prodidimus,& ipſos Atticos uiros ualeſcentem uſum,& cōſuetudinē ſecutos fuiſſe. Nam alij quoq; ante me indicarūt Atticorum linguam permultum à proprietate ſua decidiſſe: ac omnes, quorum eloquentiæ laus,ac gloria maxima apud Græcos extat,ſuæ quemque tempeſtatis morem imitatos fuiſſe.Et nos itaque,cum omnes inueniamus iam medicamentarios libros emplaſtri nomen,cum rho ſcriptum habere,uſum præualentem ſequemur.

* Al.centio.
* Al.meletide.

De medicamentis,quæ ex Molybdæna conficiuntur. CAP. 11.

Relatum à me eſt ſuperius quoq; molybdænam,& argenti ſpumam in eūdem ferè vſum adhiberi.Omnia enim,quę ex argenti ſpuma cōponūtur,ēt ex molybdæna fieri poſſunt:ſed facultate inuicem differunt tantum,ut molybdæna ſubſtantiæ craſſioris,frigidiorisq; ſit: argēti ſpuma tenuioris,& inter calidam,ac frigidam medię.Cæterum colores medicamentorum,quę inde prępa rantur,molybdęna non nihil euariat,quatenus fuſciores ipſos efficit.Quare & alborum emplaſtrorum,quæ non modo ceruſſam,ſed argenti ſpumam quoq; habēt,nullum ex molybdæna conſtat: quippe ex huius miſtura color albus cinereus redditur. Poteſtas autem in al- G bo emplaſtro,quod ex hydrelæo componitur,melior etiam euadit,præcipuè in teneris corporibus,tantum abeſt,ut pereat. Cum diſcutere,quid uolumus,argenti ſpuma,quàm molybdęna potior eſt.Pari modo,& in reliquis medicaminibus cunctis,quæ ex argenti ſpuma compoſitionis titulum ſortita ſunt,cum molybdænam adiicimus,color & virtus tantum immutantur medicaminis,quantum paulo ante indicauimus.

De Emplaſtris Albis,quæ ex Argenti ſpuma,& ceruſſa fiunt. CAP. 12.

Vel coloris cauſa medici ceruſſam argēti ſpumæ ad emplaſtra alba cōficiēda miſcēt:vel ut quandā adſtringendi,ac refrigerandi uim,medicamento concilient. Vidētes autē,& huiuſmodi nigreſcere,cum largius coctū fuerit, præſertim lignis,& iis quoq; fortaſſe fumidis,nec in aere puro,mox ab igne tollere cogūtur,ob quod ipſum,nec aquā copioſam,nec oleū,miſcere. Merito igitur reſinam ei adiungere excogitarunt, quo ſequax,ac ſibi continuū fiat,uiſcoſum quid aſſumens, maximè, cū liquida reſina immittitur. At ex tali miſtura deterius efficitur pharmacū,cū mordax quiddā reſina repræſentet:quod uero ſiccet,nihil admodum generoſum,cuius uſum maximè ulceribus eſſe neceſſariū didiciſtis. Quædā itaq; uel inſigniter mordaces ſunt reſinæ,de quibus uniuerſis iterum ſermo futurus eſt.Mitiſſimæ uero duę inter eas ſunt,prima terebinthina,larix altera nuncupatur.Has igitur miſcere ſatius eſt,ubi id genus emplaſtri cōficere H cogitas. At multo leniora tactu omnia fiunt, tum quæ reſina conſtant,ſi cerę quid adiectum ſit: tum quæ ex cera, ſi reſinę non nihil admiſtum habeāt. Quam ob rem cera quoq; reſinæ immittenda eſt: ut autem color emplaſtri albus ſeruetur, albam ceram eſſe congruit. Eſt ſanè alba, q̄ ſuapte natura prouenit, Pōtica:ſic.n.nominari iā conſueuit,licet aliunde ueniat, ꝙ plurima in Ponto alba naſcatur,alijs in regionibus pauciſſima:ac candida,quę Tyrrhenica nominata eſt, non ſponte naſcitur, quare nullam euidentem habet acrimoniam.Quę uerò ſuo inſtinctu proueniunt,non nullę acres ſunt,quas prius eluere oportet in hunc modum.Liquantur primum ad ignem,deinde in aqua fontis pura demerguntur:ubi permouentur,expurganturque.Simili ratione, & pix, & reſina,& quod phyſema dicitur,lauandum eſt: de quibus iterum exactius commentabimur. In preſentia, quoniā albi emplaſtri compoſitionem tradimus, reliquum eorum, quę præcepta ſunt, deinceps percenſebimus. Poſteaquam ergo ceruſſę, ſpumęque argenti,coctis prius,uſq; dum medicamen ad amuſſim non inficiat, cera ſimul cū reſina fuerit adiecta,candidum iam emplaſtrum ſi placet, habebitis:interim aquā inijcientes,interim oleum duntaxat: idque nunc recens, nunc uetus. Prius enim iam audiuiſtis, quam uirtutem aqua, & oleum uetus

habeat.

A habeat. Nouistis item, quod omphacinum oleum,& id, quod colitur in Iberia, q̃ nunc Hispania dicitur, adstringens quippiã pharmaco adcit. Histricum nõ modo exiguam adstrictionem, sed amaritudinem quoq; refert. Proinde differẽt tñ ex adstringentibus cõfecturæ ab iis, quæ dulci oleo constant, quanto initio ulceris, & fini potiora sunt omnia, quæ non nihil astringens cõtinẽt: in mediis, dulcia. Nã in principio medicamenta repellentia prosunt ulceribus, ne phlegmone corripi incipiant: inde q̃ magis relaxẽt, si nõ phlegmone adsit, trãspiratus gratia: qꝫ si affuerit, etiam ob illã, ut citius dissoluatur. Enimuero clarum est de parua phlegmone uerba fieri; siquidem exigua ulcera, in quibus albis hisce emplastris utimur, magna comitari phlegmone nõ potest, si error nullus accesserit. Cæterum & ulceribus, quæ iam ad cicatricẽ ueniunt, adstringẽdi qualitatem utilem esse nullus ignorat. Tempus igitur iam postulat medicaminum, quæ emplastrum album utilissimum constituunt, symmetriam exponere.

Pondus Emplastri.

Aequa sit portio utriusq; metallici, cerussæ, & argenti spumæ: & hæc, si uideatur, esto singulorũ põdo libra, olei uerò mensura amborum simul põdus absoluat: uel ut Romani dicũt, sint põdo libræ duæ, ceræ pondo selibra, terebinthinæ illius dimidium, hoc est põdo unciæ tres. Quòd B si & thus admisceas, primũ dolori mitigãdo aptũ magis erit, tum parua ulcera, q̃ phlegmone infestat, ocyus concoquet, sed ad cicatricẽ ducẽdam erit imbecillius: nam carnem supercrescẽtẽ promouet, qm̃ thus carnem generat, ut in tertio quoq; libro De morbis curandis legistis. Satius itaq; est iniicere, & aluminis paululum, tum ad cicatricem ducendam: tum alterius causa, quando quidẽ laxantia medicamenta plethoricis, & uitioso succo abundantibus corporibus adhibita, affectis partibus fluxum cõcitãt. Ex his autem oĩbus cõpositum medicamen tumores preter naturam in molli corpore, qui nec magni adeo, nec dolorifici sunt, discutere poterit, p̃sertim cũ thus abunde assumpserit. Erit itaque in prædictis copiosum thus, si çquale ipsi terebinthinæ põdus accipiat: sin eius dimidiũ, minorem digerendi uim medicamentum habebit: magis autẽ cicatrici ducendæ erit idoneũ, q̃ quod duplo copiosius id receperit. Iam si plenius adhuc digere re cupiatis, ẽt piperis albi pauxillum adiicitote, quod ulcerum cicatrici obducẽdæ nihil obesse potest. Sit igitur aluminis põdo uncia, piperis uero semũcia: ratio siquidem est, huius tres denarios, aluminis sex iniicere. Quoniam uero & alias prçstat alumen, quod scissile nominatur, & colore candidum est, id immittere expedit.

Album Emplastrum expipere, ut Attalus Herasq́, composuerunt. CAP. 13.

C IVuat senum ulcera, & eorum, qui mol[illegible] habent cuticulam: deniq; omne ulcus curat, quod & humidius est, & non facile cicatricem admittit: ad hec abrasa, q̃ aposyrmata Greci uocant, ut cutis suspensa sit, interim nigrescẽs in cubito, tibia, & genu, quibus neq; caro, sed mẽbrana sola os ambiens (periostios Grçcis dicitur) subiecta est. Hisce igitur, ut oĩa ordine recenseã, medicamenti cõpositio cõstat: Argẽti spumç, cerussç, utriusq; pondo libra: olei duarum librarũ mensura: nuncupatur.n. à Romanis æquiuocè ponderalis, ut ita dicam, libra solidorum corporum, & mẽsuralis libra liquidorum, quç copiosissima in tota urbe ex materia cornea cõstat: prçter hçc ceræ pondo selibra, terebinthinæ resinæ pondo unciarũ trium, thuris uel dimidio ipsius resinæ uel æquali pondere, aluminis pondo denarium sex, piperis põdo denariũ triũ. Coctio manifesta est. Initio quidẽ metallica in Sole coquuntur, dum plane non inficiat, uel etiã paulo durius fiat: immittuntur aũt, tunc cera & resina, dein cum oĩa in unum coierint, thus primum, mox alumen, & piper addẽtur. Iniicere aũt cõuenit cerussam, quã uocant rhodiacam, si emplastrum candidũ eximie fieri cupias: Quin ẽt in ciuitate Dicæarchia olim, nũc Puteolos uocãt nonnulli, qui cerussam præparant, similem rhodiacæ albam facere consueuerunt. Porrò quòd in Sole conficiendum sit emplastrum, & aqua admiscẽda, ut albius simul, & magis refrigerans fiat, antea dis- D cussum est. At si mauis ad cicatricem ducẽdã cõmodius ipsum reddere, ab aqua in totũ abstineto: olei aũt ueteris põdo uncias duas, ac dimidiã, immo ẽt tres, immittito. Hoc medicamẽtũ nõ ex eorũ numero est, quç à me primo authore cõposita sunt, sed iã annis multis ante à Rege nostro Pergamentorũ Attalo, uiro omnigenorũ medicamẽtorũ studioso. Cõstat ratione prædicta. Et sanã admirarer, quid eiusdem speciei hoc ipso præstantius possit cõfici. Meminit eiusdẽ Heras quoq; in medicamentorum libro, quẽ non nulli, Nartheca, id est promptuariũ medicamẽtorum inscribunt, alii Tonon dynameon .i. robur uirium, censens oleum uetus attribuendũ, eiq; parem aquæ mensurã, uel dimidiã, esse miscendã. Cæterũ alia, q̃ ad symmetriã spectant, ita hñt ut, à me scripta sunt, nisi qꝫ ille heminas non libras, tũ aquæ, tũ olei, posuerit, non indicans, quot unciarum heminam, siue põderis, siue mensuræ, constituant: etenim põderales unciæ grauitatẽ corporum, mensurales molẽ decernũt. Cum igitur pharmacum hoc senum ulcera, & tenerorũ curare dicit, uerus est, cum uero oẽ ulcus sanare scribit, amplius q̃ par est, ei cõdonat, & tribuit. Siquidẽ humidiora, eoq; minus ad cicatricẽ uenientia curat, cacoethes nullum, sicut nec ullum uulnus cruentũ: ille aũt, & hæc oĩa promittit. Attñ derasis ipsum mederi scribens, non falsus est: subinde.n. tam derasum os, ut cutis inde cũ subiecta quadã carne dependeret, medicamento imposito, cũ ipsa coaluisse uidi: & quod hoc màius est, interdum iam nigricãte: rursus aliud, q̃ hoc

etiam

etiam admirabilis,in cubiti gibbero,tibia,& genu, quibus nulla caro,sed os conuestiens mēbra E
na,uel latus tendo solus subiectus est.Quare ad abrasa optimum hoc medicamentū habueritis:
ad sinus,& abscessus, nec oīum optimum,nec bonitate optimorū secundum:uerum ad medio-
cres hos affectus in teneris,mulieribus,pueris,& senibus,cōmendatur. Quare & hic plus quam
oportebat Heras medicamento detulit:multo aūt magis,cum laudaret ipsum, scribens ad mor
sus uniuersos esse remedio. Cur enim sermoni appositū esse uult, uniuersos?utrum si etiā ferarū
morsus fuerit, an hominum uniuersorum tantum, dicit? atqui falsum est utrunq;. In feris qui-
dē clarum est,quæ.n.ab efficacibus pharmacis uix curantur,hæc nemo ab illo sanari posse dixe-
rit:quòd si de hominib⁹ dicat,& sic oratio incerta indistinctaq; est,adeo, ut auditores magis of-
fendat,quā iuuet.Itaque persuasit aliquis cuidā medico,ut emplastrum hoc adolescenti in Pan-
cratio digitum indicē morso imponeret:qui inde tā male habuit,ut in periculo,esset ne pars to-
ta morsa cōputresceret,oborta iā putredine: uix autē diuturna curatione glutinatus est. At cum
non in neruum,sed carnē,læsionē acceperit, nihil mirum est huiusmodi medicamento saluum
euasisse.Etenim hominum morsus aliis ulceribus admodū similes sunt, nisi qui momorderit,ui
tiosis humorib⁹ abundet, aut diutius à cibo abstinuerit, aut ira correptus sit, ut uniuersum cor-
pus, & ēt dentes bile madeant:neq; in his tū eiusmodi quicq̄ mentione dignū medicamen face F
re uidebitur. At qui ei, qui subito fuerit usus,satis erit,si nihil incōmodi acceperit prius,q̄ phar-
macū aliquod talibus curandis peculiariter dedicatū, morsæ particulæ imposuerit: de quibus
mox disputabitur. Nunc uerò tantum dixisse sufficiet in iis, quos siue homo qualem diximus,
siue simia,siue canis,siue id genus animantium aliud, momorderit.

Attallici secundum Andromachum Albi narratio, & compositio, quod minus lædit à rabiosis morsos, & neruos uulneratos. CAP. 14.

ALba, quę oleo recēti, & aqua citra piperis,atq; thuris mistură conficiūtur, cōmorsas par-
tes uehementer offendūt,licet animantis saliua, quod momorderit, uel pauxillū adeo ui-
rus contineat: at minus illis oībus Attalicū lædendi naturā obtinet, ꝙ therebintina, oleum ue-
tus,thus,& piper, adiecta sint. Pari ēt modo in neruorum uulneribus reliqua alba magis nocēt,
sed multo minor offensa est ex hoc,quod quidē oleum uetus habet,aquā non item. Insuper hoc
magis eueniet, si tres uncias thuris integras, & non eius dimidium recipiat. Dictum siquidē mi-
hi est & antea,quod si & hoc pacto præparemus,in huiusmodi* albis alumē pharmaco male cō
gruat: nā opus est hìc nō adstringentibus, sed abunde extrahētibus, quæ in alto neruos pūctos
affligunt, & uenenatam animalium saliuā. Heras hoc emplastrum ex rhodino, uel myrteo, uel G
myrrhino, dilutum mederi, & ambustis igne tradit: & si etiā hic longe inferius sit pharmacis, q̄
ambusta cōmodè sanant, de quibus ipsis quoq; rursus sermonem instituemus. Prętantiora.n.in
his sunt alia candida, quæ neq; thus,neq; resinam habent. Quin & hæc non parum ab iis superā
tur, quæ ambustis igne proprie auxiliantur: quemadmodum à me cōpositum eadē sanare dixi,
si acetum adiungas: illud siquidē nullo non tempore cōmodum est. Quod autem pipere albū
constat,excoriatis adustionibus cùm ad cicatricē perueniūt utile est: ante, per se nihil conducit:
dilutum uero ex oleo myrteo prodest, non tamen æquali, cum his medicamētis uirtute, quæ ad
ambusta igne proprie faciunt. Heras morsis ēt ipsum cōuenire scribit. Sed hic quoq; distinctio
ne utamur oportet,siquidem in duris,& ad patiendum difficilibus imbecillius est medicamen-
tum:in mediocribus,maxime in senibus, pueris mulieribus, & ut breuiter dicā,molli carne ꝑdi-
tis,abunde sufficit. Insuper uaris aptum est, quēadmodum,& hoc uere prodidit Heras. At de pu
stulis,quæ exanthemata Græcis dicuntur, indistinctè pronunciauit. Etenim ex harum numero
mediocriter subduras persanat:quę uero plus caloris,aut phlegmonodes quippiā,referunt,irri
tat,præsertim initio. Post cōmemorata, deinceps in hæc uerba Heras disseruit: Fecit etiā ad duri
tiā trimestrē, quæ ex parru profecta erat,ac perspiratu discussit, non impossibilia dicens. At con H
ueniebat ipsum præscripsisse,cuius nā durities esset, totius ne uuluæ, an ceruicis solius, uel orifi-
cii,uel cornuum, uel externi cuiusdam corporis ei incumbentis. Iam uero id ipsum emplastrum
impensius, q̄ natura cōparatum sit, laudat aduersus fistulas cum alias oēs, tum maxime, quæ in
dactylio id est podice oriuntur:sic.n.appellauit ipse,cum illud curare adfirmaret. Simili modo
ad podagrā,carbūculos,epinyctidas, cōdylomata, lepras, uitiligines, sugillata,propositū em-
plastrū Heras extollit. Si itaq; tanq̄ meliorū penuria, eo usus quispiā mediocre ꝑsidiū attulerit,
uere ꝑdicat; sin aūt, ut medicamen ad hæc optimū adducit, manifesti mēdacii arguitur, cū mul-
ta alia præstantiora inueniātur. Cæterum post ipsius laudes, his uerbis pręcipit: Vtere hoc maxi
me, quum, ulcus ab acribus pharmacis, & iis, quæ cruētis imponūtur uulneribus (Græci uocant
enæma) soluitur, & phlegmonen recipit: tū in abscessibus, qui circa genu fiunt. Hic quoq; fidei
illius erat apponere pro abscessuum quidē ratione,tenera carne ꝑditos, pueros, mulieres, & se-
nes,in ulceribus autē, species eorum adscribere: uti nos faciemus in sermone de malignis ulce-
ribus.nā istud,de quo nūc loquimur, emplastrum nulli tam cacoethi,seu maligno cicatricē ob-
ducit. Verum distinguenda sunt ea,quæ cicatricē ægre ducunt,à cacoethibus: neq; enim omnia
cacoethe difficulter cicatricē admittunt. At dicetur sermone procedenti de ipsorum differētia,
& me-

** In aliquibus legitur, ἑλκῶν ulceribus. ut intelligatur de ulceribus ex morsu, uel punctura.*

A & medicaminum,quæ utriſq; ſanandis dicata ſunt.Quin ex ſolis metallicis albū emplaſtrū pre parare licet, ut paulo ante in ſola argenti ſpuma cocta admouimus. Si enim ſpuma argenti ceruſſæ cōmittatur: deinde olei, & aquæ,utriuſq; duplū miſceatur:& coctionē,ut nuper eſt dictū, carbonibus antea peruſtis,in aere lucido peragas:tū glutinans,ac tenax,tum album colore,medicamentū erit:maiore aūt refrigerandi virtute præditū,q̃ quod eſt ex ſola argenti ſpuma confectum. Quēamodū enim molybdæna frigidioris craſſiorisq; naturæ eſt, etſi argenteæ ſpumæ eam admiſceas,ſic etiam ceruſſa,uel magis adhuc q̃ molybdæna:ꝙ ſi uetus oleum indatur,non parum lentoris, & hoc medicamen habiturū eſt,ne uidelicet à corpore facile decidat,cuicunq; fuerit impoſitum . Atqui ſi emplaſtrum candidum fieri poſtulatis, oleum quàm fieri poteſt puriſſimum ſimul,& lucidiſſimum iniicitote : multa enim eius generis non ſunt. Mitigans vero,ac dolorē ſedans erit pharmacū,ſi & adipis aliquid inieceris ueluti ego facere conſueui. Adeps uero anſerinus ſit,vel huius inopia gallinaceus.Si neq; hunc habemus,ſuillum inijciamus,nō ignari quidē magnā eſſe anſerini ad reliquos eminentiā: utentes autē peioribus etiā,ſi quando optimi copia non conceditur: nā & cùm cinnamomum deſideratur,ad caſiam optimam deſcendimus. Verùm in prædicta ſymmetria adipis pōdus dimidio minus, q̃ utriuſq; metallici, miſcere

B ſufficit:ut argenti ſpumæ,& ceruſſæ ſingulorum pars una adſit, olei dupla, & aquæ dupla,uel ēt paulo amplior,adipis pars dimidia.Cæterum,quomodo dicā iis,qui lance metiuntur,dupla,dimidia,& æqualia,ante paulum oſtenſum eſt,dum Romanę librę ponderalis cū mēſurali cognominationem,quā uocant homonymiam,ſeu æquiuocationem,interpretarer Pharmacum hoc uariis modis præparaui:ſiquidem quatuor pari portione miſtis,dimidiā adipis,interim quoque liquidorum utriuſque unā & dimidiam,adiunximus . Porrò fiet veluti exēplo ſymmetria talis, Argenti ſpumę pōdo libra,ceruſſæ pondo libra:olei,aquę,utriuſq; pondo libras:poſtremo adipis pondo ſelibra. Eſt cùm & pondo trientem adiecerim,ſicut,& aquæ pōdo libram integram. Quod aūt idiotæ frequenter dicere ſolēt,& medici ipſis ſimiles,obſeruate ne interdum dicatis, nēpe medicamētum quodlibet generoſius fieri, ſi adiectū hoc fuerit, quodcunq; ſcilicet noīauerint. Non nulli ignorare ſe fatentur,rogantq;nos,qualis nā cōpoſitio,preparatioq; ſit optima,ignorantes aliā in alio affectu eſſe cōmodiorē, ſimpliciter uerò, & indefinitè ne unā quidē optimā. huius itaque rei gratia ego ſimpliciū pharmacorū uirtutes accuratè pernoſcere operæ pretiū eſſe uobis puto: nā cōpoſitio probè uti non poſſitis illorū ignari. Nimirum igitur in propoſito hic albo emplaſtro recens adeps admiſtus medicamentum efficit,quod dolorem magis

C adeo leuat,ut ſi & inflāmatione laboret ulcus,iuuet ipſum:at cicatrice obducēda minus reddet accōmodatum: Quod circa adipem conficitur, facilius quidē cicatricem inducit,verum non ex æquo ſedat dolorē. Dictum quoq; eſt prius,ꝙ aqua admiſta euidentius refrigeret,ſed oleo ueteri, magis diſcutiat.Itaq; qui eam facultatē adſecutus eſt,ut quo potiſſimum ulcus indigeat,ſcire poſſit, is optimè, & ipſe, componet medicamenta,& iā cōpoſitis utetur. Atq; uidiſtis me ſubinde medicorum,qui me in conſilium aduocarunt,pharmacis multa curaſſe,à quibus illi ſanitatis ſpem abiecerant. Optimum igitur medicamen dictum eſt non ſermone ſimplici, ſed inter ea, quæ hoc aliquid facere pollicentur:quemadmodum ego Phœnicinum optimum eſſe retuli aduerſus rheumatica,ſi eo iuxta prædictas diſtinctiones utamur.

De alijs Emplaſtris albis. CAP. 15.

Alba igitur antè cōmemorata, qua dixi ratione iā olim cōfecta ſunt:poſt quæ alia diuerſa medici poſteri excogitarunt,quædā adimentes,addentes,& immutantes:de quibus & ipſis præſtat dicere,vt in uaria medicamentorū cōpoſitione uos exerceamini.Scripſit itaque Andromachus in libro,cui titulū fecit, Virtutes ad exteriora.hiſce quodāmodo uerbis. *Album, quo utor.* Argenti ſpumæ pondo mina, ceruſſæ tantundē,ceræ pars quarta,reſinæ pars quarta,olei

D hæminæ tres,aquæ heminæ duę.Hactenus Andromachus,nec quibus conueniat adſcripſit,nec coctionis eius mentionem fecit: Non nulli uiginti uncias minā continere tradunt, quidā ſedecim. Atque medicamentum utroque modo præparari poſſit,non tamen rectè mihi parē modū reſinæ, & ceræ iniicere uidetur:nā Attalici cōpoſitio melior eſt,quę ceram reſinæ duplo copioſiorē accipit.Cōſtat autē,ſi reſinæ,& ceræ æqualis portio adiecta ſit,emplaſtrum fore glutinantius, non tamen ex æquo ſuaue gratūq; ulceribus,ſed acrimoniā habiturum . Quin ēt eo,ꝙ indicare noluit,qualis immitti debeat reſina,parum rectè fecit:nos autem haud ignari,eſſe meliorē per omnia terebinthinā,tum colophoniā,tū eā quæ phrycte nominatur,illā iniiciemus. At ſi,& laricē habeamus,quid uti prohibet,cum ſibi inuicem propemodum ſint adſimiles? Olei heminas tres.atticas puto ipſum ſcribere, aut certe ſcripſiſſet, libras.Atqui miretur quiſpiam,quomodo Romę degens pro libris heminas nominauerit:eius nempe regionis illa ſunt nomina,libra, ſextarius,uncia . Ex multis pharmacis quondā conſcriptis,priuſquam Romanorum res eò potentiæ accreuiſſent,conieci,quā illi uocarent heminam,eſſe æqualem uncijs nouē libræ Romanæ hodiernæ. Nunquid igitur,& Andromachus tres heminas cenſet adiiciendas,tanquā ſingulæ unciis nouē ualeant?eademq; ratione,& aquæ duas?Vos ergo ſi ſimplicis cuiuſq; poteſtatē cognitam ante habeatis, quomodocunq; præparato uti potueritis ad ea,q̃ cōpoſitionis modus promittit,

promittit,alijs permittentes inquirere,qualis nam cōfectio sit optima:oēs enim optimæ sunt,& E
non optimæ, queadmodum nobis prius ostensum est.Postea Andromachus aliud subiungit hu
iusmodi. *Album aliud.* Argenti spumę pondo denariū centum sexaginta,cerussę pondo denariū
ducentorū, ceræ pondo denariū quinquaginta, terebinthinæ pōdo denariū xxiiii,olei heminæ
dimidiū,aquæ cyathos vi.Hoc igitur emplastrum priori plus cerussæ,q̃ argenti spumę,habens,
candidius euadet,magisq; refrigerans,quod ad hoc attinet,sed facile decidit,minusq; adhære
scit, licet sedecim uncias,& duas partes heminā habere statuamus,queadmodum nō nulli aiūt.
Iuuat sanè ipsum ad hæc terebinthinæ mistura,ne friabile fiat pharmacum:quoniā omnino ali
pes,ut Græci dicūt,id est pinguis expers,& aridū esset,pauco oleo,& aqua addita. Neq; in hoc
verò adscripsit Andromachus,vel coctionē,uel q̃d promittat. *Aliud album.* Aliud post hoc po-
nit tertium,quod eadem alia omnia cum Attalico ex pipere albo confecto continet. Adiecta āt
sunt ei hæc duo,orchis herbæ pondo denariū octo,struthii pondo vnc.duarū.Aquam uero ne-
quaquā huic pharmaco adiungit,sed thuris pondo denariū xxv.iniiciendum censet,non adscri
bens, ut Heras consueuit:non nulli aūt†xxvi.immittunt. Olei tñ hic ille heminas duas imponit,
eandē nobis obscuritatē relinquēs,cuius supra memini. Accusauerit quis eum uehementer,q̃
pharmacorum pollicita seu titulū nō præfixerit,quippe secundum cū primo,& tertio eandē po F
tentiam non obtinet.Herasq; sanè laudandus est,qui medicamentorū uirtutes adscripserit,utē
diq; modos, quos Andromachus in emplastris albis prorsus omisit,raro ad quid valeant appo
nens:quin nec quo pacto coquendum medicamentū sit,indicauit.Attamen nemo forsan eū ac
cusare possit, q̃ iam exercitatis in re medica, non idiotis,scribat. Verum q̃ titulum præteriit,uel
uniuersales potentias,non mediocre peccatum est.Quid enim dicet,qui defensionē eius susce-
perit? forsan, quòd peritis simplicium medicaminum uirtutum hæc tradiderit: atqui illorum
nullus Andromachum desiderat,cum & ipse simili modo possit componere.

† Græc codex, q̃q; haud scio q̃ recte, habet δεκαδύο καὶ εἴκοσι.i. quodecim, & xx. Sunt, qui legendum putent xxii.

Aliud Heræ aduersus Rabiosos morsus. *CAP. 16.*

Rursus ad Heram reuertamur,aliud candidum emplastrum post Attalicum iisdē hisce uer-
bis scribentem. *Candidum aduersus Rabiosorū morsus. Facit exacte etiā ad Aquam expauescē-
tes rabidi canis morsu, præseruat.n.statim à periculo uulneri impositū:itē deuictis ualde catapotiū nucis
auellanæ magnitudine ex eo dādū est, idq; diebus quadraginta: mutat tamē colorē in splenijs,redditurq;
nigrū. Valet & contra Morsus boūm,canūq;, Abrasa,& ulcera quæ cicatricē difficulter admittunt. Tol
lit etiam sugillata* siliqua una, uulnera cōglutinat,aufert Phymata,& Rhagadas. Est & pessus emolliēs.* G
*Oportet tamen post diē soluere,& nigredinem ulceribus obortam spongia detergere:idq; tantisper facien-
dum est,donec nigricies amplius nulla appareat. Iam quoq; idem cicatricem ducit,& ad omnia bonum est.*
Hæc præfatus Heras deinceps symmetriam emplastri his uerbis enarrauit. *Album.* Ceræ albæ
ponticæ pondo libras duas, argenti spumæ chrysitidis pondo librā, cerussæ tantundē, myrrhæ
pondo vnc.ii,medullę ceruinæ tantundē,thuris atomi,id est insecti pōdo unciā,olei ueteris sex-
tariū.Hæc sanè symmetria eorū est, quæ emplastrū constituunt. Coquēdi uero modū deinceps
ita scripsit: Argenti spuma ex oleo coquitur:ubi sordiū crassitudinē hr̄e uidet,cera, mox ceruſ-
sa aspergit,mouetur que:unita iā,nec polluctia ab igne tollunt,& medulla iniicit: postq̃ refrixe
rit medicamentū,myrrha & thus miscet: deinde emollitū, subactūq; manib⁹ usui est.In hoc igit
Heras cōmendandus est,qui non reliquerit nobis,qūocunq; lubet,emplastrum coquēdum,sed
ipse apposuerit. Procliue.n.erat cerusā cū argenti spuma,ut in albis aliis statim ab initio coque
re,& nos id plerūq; factitare cōsueuimus, immo & ille ipse in aliis cōscripsit: uerū in hoc ipsam
secundo iniicere præcipit,non apponens causam, cur id agere præstiterit, etsi ostendat nō unū
coquendi modum in oībus esse similiter utilē, sed in quibusdā, & duos & tres efficere licere,nō
modo colorem,uerum,& facultatē immutantes medicaminum:queadmodum in hoc nunc pro H
posito cerussam cum argenti spuma coquere noluit, sciens ipsam, & exactū candorē ex coctio-
ne perdere,& adstrictionē,quā habet,cum refrigerandi uirtute,deponere. Forsan igitur inqui-
ret aliquis,ecquid cū emplastri author primus,quicunq; fuerit,digerēs id esse uellet,conatus tñ
est cerussam crudā in eo pseruare? Mihi sanè uidet huius gratia ad talē uenisse cōiecturā,ut me
dicamentū repulsoriæ quoq; uirtutis quippiā habeat,etenim eiusmodi nullā habentia,pletho-
ricis corporibus nequaq̃ tuta sunt,Vt ergo conueniat,& his cerussam crudam mistam esse ueri
simile est.Cæterum neminē latet, magna de se propositū medicamen promittere, inde q̃ myr-
rhā, & ceruinam medullā assumpserit, sicut & alia quoq; eadē, cum cōmunibus his emplastris
continet. Didicimus autē myrrhā ualde siccans, tenuiumq; admodum partiū esse, medicamen-
tū:medullā rursus nullo inter ea,q̃ mollientia uocātur,inferiorem. De hac facultate, queadmo
dū,& de aliis oībus secundis in libro quinto simpliciū pharmacorū dictū est. videtur tamen nō
iis tñ medicamenti compositor,sed etiam albæ ceræ ponticæ, quæ uim habet medicamento-
sam,cōfidere,atq; ideo plurimum eius immittere. Cæterum sextarii(hoc est xesti)Romani He-
ram meminisse puto:nā apud Athenienses neque mensura, neq; nomen hoc erat: nunc ex quo
Romani imperare orbi cœperunt,nomen sextarii apud omnes,q̃ Græca lingua utuntur,natio-
nes

A nes exiſtit: ipſa uerò menſura Romanæ ęqualis non eſt, quippe alii aliā ſextarii menſurā uſurpant. Apud Romanos ſextarius librā unam, ſemiſſem, & ſextam illius partem pendet, ut omnes ſimul iunctæ unciæ ſint uiginti: quas plurimū cornibus metiuntur, inciſis extrinſecus lineis quibuſdā orbicularibus. Non nulli falſo Romanum ſextarium opinati ſunt octodecim menſurales uncias capere. Videtur igitur, & Heras, cum heminā ſcribit, ſextarii dimidium indicare: nū uero nouem uncias ex librali cornu, an decē, innuant, etiamnum ignorantur. Itē ad rabioſos morſus ne aptum ſit pharmacum ſiue bibitum, ſiue extrinſecus impoſitū, ratione cognoſcere nemini licet. Indicauimus enim tota ſubſtantiæ proprietate eiuſmodi medicamēta efficaciā habere, ob id experiētia iudicari. At experiri nunq̃ auſus ſum hoc pharmacū, quam uim in rabidorum morſibus oſtenderet, ꝙ certo ſanans haberē medicamentum ex cancris confectum: cum autē hoc non adeſt, alia quoq; nō nulla, quæ nunq̃ proſpero ſucceſſu nos fruſtrant. Quare in tam periculoſo affectu certis medicaminibus relictis curioſę experientię cauſa, morſi ſalutem prodere graue, & iniquum mihi uidebatur. Iā quidē de rabioſis morſibus hæc quoq; dicta ſufficiunt. Reliqua uero, quæ Heras de hoc emplaſtro retulit, ut in Attalico, partim ſanè uera prædicari, partim impēdio magis ab eo extolli, dixerim. Optimum enim eſt pharmacum, ut inter emplaſtra,
B quę ſugillatis dictis admouentur: inter ea uero, quæ cruenta uulnera glutinant, non in primis, & optimis eſt. Summatim permultos inuenio non modo huius tēpeſtatis medicos, ſed etiā ueteres, qui libros poſteritati reliquerunt, hoc genus emplaſtra ſupra ueri fidem extuliſſe, de quib⁹ ſequēti uolumine agetur. In pręſentia ad inſtitutum reuerſi, iterum Heræ dicta examinabimus. Ait enim phymatis medicamentum illud mederi, nulla diſtinctione eorum appoſita, q̃ ego de Phœnicino protuli. Quædā ſiquidem calida ſunt phymata, & cum uehementia quadā exiliūt: quædā frigida ſiccaq; ſunt: permulta alia inter hæc cōſiſtunt, alia quidē exacte media illorum, quæ diximus, alia à medio in utranque partem paulum inclinant: aliqua plus idē faciunt, non nulla ſummis uicina, uel à mediis quodāmodo, & ſummis pari ſpatio abſunt. Quibus uniuerſis emplaſtrum hoc conuenire non poteſt, niſi cum mollibus quibuſdā id uel it liquefacere, ut multi modi fiāt, q̃bus eo utamur, quos explicaſſe ipſum, ſicut in aliis factitauit, oportebat. Proinde par eſſe puto, ut hūc laudemus ob ea, quę tradidit, Andromachum accuſemus. Cæterum de eo, ꝙ emplaſtrum iſtud hominum, canūq; morſibus cōferat, eaſdē puta à me rationes audire, quas & de Attalico pronunciaui: ſimiliter etiā de aliis, quæ pharmacum commendant: quemadmodum illud, ita hoc quoq; bonum eſſe medicamen dicens, ſed multum ab iis, quę optime ad unū
C quodq; illorum faciunt, inferius eſſe, ut quis eo cōfidēter utatur, ubi optima deſint omnia. Hoc autem non paruum eſt in medicamentis, quēadmodum nec in uictus ratione, & omnibus, quæ circa artē uerſantur. ‖Ego contempſi quidem id primum, ut neq; dignum eſſe iudicarē Hippocrate, qui adhortatur nos, ita omnia artis opera perficere, ut iuuent, uel nō offendant. Poſtea uero cognoui magnam uim habere, cum ſcilicet uiderem nō nullos medicos in pharmacis ſe primum recte geſſiſſe, ut in admirationē ſui alios perducerent: eoſdē poſtea in aliis proſpero euentu fruſtratos, ut riſui eſſent. Ideoq; ſemper conatus ſum eiuſmodi uti præſidiis, quæ an profutura eſſent, non nunq̃ ſanè dubitabam, ꝙ aūt nihil afferrent incommodi, certo ſciebam. Quæ igitͤ in Attalico emplaſtro, atq; hoc laudauit Heras, non quidē, ut dixi, magna ſunt, ſed ubi deſiderā tur, quæ id magnificè efficiant, nemo his utens manifeſtā læſionem inferet, etſi nihil iuuerit. Atqui ſi quis hoc pharmaco uti uolet in phymatis, ab illis, quæ in Phęnicino docui, ipſe intelliget, aliàs aliter ipſum liquefaciens. Tractabitur āt uberius deinceps, & phymatū tota curatio, unde ſpero uos methodum exactam perfectāq; medicaminum, quę illa iuuare poſſunt, habituros. Vocetur aūt uobis emplaſtrum hoc, Album ad rabioſos morſus, ſicut illud, quod ex albo cōſtat pipere, Attalicum. Subiungit mox & aliud emplaſtrū Heras in hanc ſententiam. *Album Aria-*
D *barzanion, quo Xenocrates abſceſſum iam inalteratum circa tarſum,* ⟨*ea pars eſt in pede, quæ carpo ſeu brachiali proportione reſpondet,*⟩ *diſcuſſit.* Deinde eorum, quæ ipſi immittunt, ſymmetriam, & poſtea coquendi modum præfatus, ad calcem hæc uerba apponit. *Maxime facit ad cacoethe, paſcentia, contumacia, uniuerſaliter ad omne ulcus.* Porro cur eorū, quibus conſtet pharmacum, ſymmetriæ tertiam partem recitauerit, cōpertum non habeo, cum alij integrā hoc modo tradiderint: Argenti ſpumæ denariū pondo ducentorum, ceræ denariū pōdo quinquaginta, olei ueteris heminas iii, ceruſſæ denarium pōdo octoginta, terebinthinæ denarium pondo triginta duū, cineris buccinorū denariū pōdo decē, thuris denariū pōdo decem, & nouē, & aquæ cyathos duodecim. Hæc oīa à me ꝓlata pharmaca Heras ad tertiā partē īminuit, ſic: Argēti ſpumę denariū pōdo ſexaginta ſex ob.iiii, ceræ denariū pōdo ſedecim ob.iiii, olei ueteris heminā ceruſſę denariū pōdo uigintiſex ob.iiii, terebinthinæ reſinæ denariū pōdo decē ob.iiii, cineris buccinorū denarium pōdo tria ob.ii, thuris denariū pondo ſex obolos duos, aquæ cyathos quatuor. Poſtea coctionem ita ſubdit: Argenti ſpumā, & ceruſſam, cum aqua, & oleo terito, deinde recēti olla igne non acri coquito, ferrea ſpatha ſedulo mouens, ne adurātur. Vbi ſemicocta fuerint, cerā immittito: hac liquefacta, reſinā, & thus: ac tam diu coquito, dum aliquatenus non inquinet. Poſtquā bene habere propemodū uidetur, buccinos iniectos reliquo tēpore concoquito. Cum perfecte

1.Epid.com.2. tex.50. claſ.3. 112.f.

coierint,

coierint, in mortariū demittito, aqua exigua prius subiecta, & subacto utitor. Hoc medicamen E tum, ut sine morsu discutiat, præparatum est, ꝙ & cerussæ parum ad argenti spumæ portionem habeat, & cum hac ab initio coctū sit, ualideq; exiccet ob buccinorū cinerē additum. Non dissimilis quodāmodo facultas est & purpuris, & ostreis concrematis: notum est aūt sine carnibus horū animalium testas cōcremari. Ac Heras quidē unum de facultatibus librū cōscripsit: Asclepiades cognomento Pharmacion, decē pręter theriacas, & gynęcea: apponēs & ipse cuiusque pharmaci titulum, in multis ēt coctionis, in quibusdā utēdi modum. Porrò Andromachus multas uires collegit, & ferè non pauciores iis, quæ in decē libris Pharmacionis Asclepiadis habentur, tribus ipsas libris cōprehēdēs. Primo pharmaca docet, quæ extrinsecus imponuntur: altero quæ intrò assumuntur: & tertio quæ oculis adhibentur. Reprehendere autē ipsum iure possis, ut admonui, ꝙ nec confecturas, nec usus rationem, nec uires, nec quid promittant, adiecerit.

Quæ Asclepiades Alba scripserit. CAP. 17.

AD Asclepiadem igitur iā trāsgressus producā in medium, quę ipse alba emplastra ad finē tertii libri Exteriorum tradidit. Nā inscribit eorū primam Marcellā, secūdam, tertiā, quartam, quintam: ueluti alios Interiorum quinq; primū Masonem, secundum, tertium, quartum, & quintum. Verum in tertia Marcella ad calcē alba emplastra adscripsit: prioris titulū esse ait, ad F ambusta igne, abrasa, cutē teneram: quod emplastrum Acesin id est medelam, nominari dicit. Omnia uero simul quatuor, argenti spumam, cerussam, oleum, aquā pari pōdere incoqui oportere commemorat. Constatq; hoc pharmacum fragile, & alipes effici, hoc est pinguis expers, ut cuti sine deligatura adhærere nō possit: nisi.n. ut præfatus sum ante, metallica plenius cocta fuerint, tale fieri emplastrum necesse est. Coquūtur largius, dū maiorē liquidorum mensurā in mistura continent. Huic aliud emplastrū Asclepiades subdit, eiusdē quidē tituli, sed non eiusdē cōfecturæ: neq; .n. æquale metallicorum pondus immittit, uerum cerussam argenti spumæ sesquiplam: quin & seuum uitulinum adiicit, totam symmetriam sic faciens: Cerussæ denariûm pōdo centum uiginti, argenti spumæ denariûm pondo octoginta, adipis uitulini denariū pōdo triginta, ceræ denariûm pondo uiginti quinque, olei heminas duas. Hoc pharmacū olei parū hēt, ceu ad metallicorum proportionē, si quis heminam statuat ualere unciis nouem Romanis, q̄ in cornibus cōsuetis libralibus descriptæ sunt. Qm̄ uero cerussa in ipso superat, eoq; magis adstringēs, magisq; refrigerans, q̄ superius reddebatur, adipem author admiscuit. Sciēs autē bubulū adipē calidiorem esse suillo, & uehementius digerere, cauit perfecti bouis seuum indere: quippe in oī animantium genere iuuenilia perfectis humidiorem, minusq; calidum adipē habēt. Erit igitur G & hęc cōpositio difficilior quidē, ac simplicis albi emplastri, quod añ scripsit, sed nihilo utilior. Ab his tertium aliud profert cicatricem ducens album, ex pari, cum argenti spuma pondere, ceræ quarta illorū parte, & terebinthinę rursus dimidio minore, q̄ in cera: oleū & aqua ferè ęqua portione metallicis mensuris utrisq; simul indita sunt. Voluit.n. medicamenti author cerussæ, & argenti spumæ, singulorū pondo denariū centum miscere, ceræ denariûm pondo uigintiquinque, terebinthinæ denariûm pōdo duodecim, olei & aquæ cuiusq; heminas duas. Itaq; Attalici memores Emplastri, quod metallica perinde, ac istud cōtinet, sicut ēt oleū simul, cum aqua, ceram dupla portione ad eam, quæ in hoc medicamento additur, terebinthinam similiter, scietis manifesto, quo nam discrimine medicamēta inter se uariāt: adiectū nanq; est illis, & thus, alumē, ac piper. Quin ēt Asclepiades Attalici illius emplastri cōmeminit, nō uocans id Attalicum, immo nec piper admiscēs. Alia uero omnia pariter, ita scripsit ad uerbum. *Albū, quod ad Mnaseum refertur: facit & ad diuturna, ac difficilia.* Argenti spumæ, cerussæ, cuiusq; denariûm pondo centum, ceræ denariū pondo quinquaginta: terebinthinæ, thuris, singulorum denariûm pondo uigintiquinq; aluminis scissi denariū pondo duodecim, olei heminas duas. Porrò ne puteris differre, si drachm. centū alicubi inueniatis loco unius libræ scriptas: sed illud potius considerate, H utrum qui scripsit centum denarios, dimidium ceræ ipsis misceat, siue huius dimidium terebinthinæ, ut sint ceræ quidē denarii quinquaginta, terebinthinæ uigintiquinq;, an aliā quādā symmetriā faciat. Si nāq; prædictā, nihil refert dicere librā, & selibrā, & tres uncias: siquidem libra denarios sex hēt ad nonaginta, selibra octo, & quadraginta: sic & hui⁹ rursus dimidiū quatuor & uiginti. Quapropter eadē proportio seruat, nulla insigni differentia, siue centū drachmis metallicorum, siue nonagintasex, heminæ duæ olei misceantur. In hoc itaq; nō uariabunt pharmaca, siue libra nominetur, siue denarii centum: Illa uero Asclepiadis scriptū pharmacū ab Attalico emplastro disiunxit, ꝙ Attalicum sex q̄dē drachmas aluminis scissi, piperis uero albi tres, habeat: Asclepiades albū piper nō habeat, sed duplū pōdus scissi aluminis. Porrò ualidius adstringere quodāmodo, ideoq; prōptius cicatricē ducere Asclepiades pharmacū, Attali magis digerere, oēs norunt. Vnde, quod dixi & prius, qui rogant, utrum ipsorum præstet, medicamētis uti nesciunt. Etenim ad cicatricem ducendā Asclepiades, ad digerēdum Attalicū, est melius: In uniuersum meminisse oportet, quod apud Hippocratē scriptum est in libro De alimento, ꝗ prauū uidelicet, & non paruum, noxium & utile, relatione ad aliquid dici. Alia enim ratione pronūciaueris, Attalicū hoc emplastro esse præstantius: alia, ad multa utilius illud esse. Deniq;, & Ascle-

Prope finem.

piades

A piades ipſe poſt hoc modò recitatum,ſcribens illud ipſum,quod ex pipere fit, non uocat Attali
cum, ſed Pãphilion, ignorans opinor primum ipſius inuentorẽ. Apponit aũt nomen utentis,ac
unde acceperit: tum quid ualeat, his uerbis præfixit. *Aliud Pamphilion dictum pharmacum ac-
commodatum. Facit ad uetera, uix ſanabilia, carbunculos, epinyctidas, achoras, pſoricos affectus, ſinus
glutinat, facit ad abſceſſus, condylomata. & ferè omnibus utilius eſt.* Conſtare ipſum tradit ex ceruſ-
ſa, argenti ſpuma,cera,terebinthina,duabus heminis olei,eodem modo ſicut & Heras:ad hæc
item fiſſo alumine,& albo pipere:aquæ uerò non meminit in confectura,ſed neq; thuris.Quidã
non quinq; & uiginti, ſed dimidium immittunt, quin etiã de aqua:cum enim olei ueteris hemi-
nas duas infundi ſcripſiſſet,poſtea aquæ duas,uel unã adiecit. Ego & ſine aqua medicamentum
ſæpius præparaui,& ad omnia alia melius fieri apparet,præterq̃ in teneris corporibus:nã in his
aquam præſtat adhibere,præſertim cum phlegmone tentantur ulcera. Inde aliud Aſclepiades
cũ ſuperioribus albis emplaſtris profert,quod rabioſos morſus ſanare promittit,quemadmodũ
& quod apud Heram ſcriptum eſt,pollicebatur. Aſſumit & hoc præter ſimplex album,quod ex
argenti ſpuma,ceruſſa,thure,cera cõſtat,inſuper medullam ceruinã,& myrrham:porrò miſcet
ei argenti ſpumæ denariùm pondo quadraginta,ceruſſæ denariũ põdo triginta,thuris denariũ
B pondo decem,myrrhæ tantũdem,medullæ ceruinæ duobus pauciores quam decẽ,ceręalbę de
nariùm pondo quinquaginta, olei ueteris ſextarium. Primum horum omnium, quæ recitauit,
prodidit Aſclepiades,quod uocat Rhodiacum,ceu digerẽs & curans in mammis duritias, & ex
his componitur:Argenti ſpumæ,ceræ ponticæ,ſingulorum põdo,ceruſſę,adipis ſuilli elaborati,
cuiuſq; ſelibra,hoc eſt vncijs ſex,myrrhæ pondo uncijs quatuor,ouorum toſtorum uitellis duo-
bus,olei hemina una & ſemis.Iſtud etiam ſedi benefacere confirmat, non apponens quonam
liquefieri uelit,ſed nobis coniectandum forſan relinquens, interim ex roſaceo unguento, inte-
rim myrteo,aliàs ex oleo quopiam,liquandum eſſe.

Quomodo candida emplaſtra componenda ſint aduerſus vlcera Cacoethe, id eſt maligna, & ea quæ cicatricem difficulter admittunt. CAP. 18.

QVæ dyſepulota id eſt uix ad cicatricem uenientia,quæ itẽ cacoethe id eſt maligna,appel
lẽ,diſtinguendum modò eſt:quia non ſolum in præſentem diſputationem, ſed etiam in fu
turam,commoda pręfinitio eſt futura.Quę itaq; ex humorum confluxu,uel multorum,uel acriũ,
oriuntur,ſine eo,quòd locus affectus huiuſmodi iam diſpoſitionem, habuerit, ut licet bonum ſit
quod influit,tamẽ ipſum corrumpat. Dyſepulota nomino : quæ uerò dictã diſpoſitionem iã ob
C tinent, præcipuo uocabulo cacoethe appello. Nunc igitur, qm̃ priores me emplaſtra quædam
alba,ut quę dyſepulotis cicatricem probe obducant,conſcripſerunt,propterea ego quoq; alba
ſcribo emplaſtra,quæ aduerſus dyſepulota omnia, & cacoethe nõ nulla,quæ non prauũ admo
dum habẽt ſtatum,compoſui:nam in illis denuò medicamenta accommoda dicẽtur.Primum &
hìc methodum dicturus ſum,qua id genus emplaſtra complura cõficere diſcetis. Duplex porrò
eius ſcopus,eſt alter omnium,quę ratione cõponuntur,medicamentorum cõmunis:alter pecu
liaris,colore ab his differens. Quæ igitur in cõmentario De ſimplicibus medicamẽtis cognoui
ſtis,ſine roſione quidem ac morſu,ualidè tñ adeo exiccantia,hęc in memoriã reducite.Omnino
autem conueniebat,præterq̃ ꝙ non mordicent,uel aſtringant manifeſto,etiam detergere poſ-
ſe:ſiquidẽ caua plurima eius generis ulcera,tanq̃ ab exeſione humorum malignorum,facta ap
parent, eiusq; rei gratia carne impleri deſiderant:oſtẽdimus autẽ in tertio therapeuticis metho
di libro,omnia,quæ carnem generant,medicamenta detergendi facultatem habere.Multa etiã
alia ſiccam obtinent uirtutem,huiuſmodi ulceribus curandis accommodam. Sed age nunc repe
tamus ea,quæ aut compoſiti emplaſtri candorem tueri poſſint, aut non adeo lædere.Hoc ex ge
nere eſt cadmia,pompholyx,calx,oſtrea cõcremata,purpuræ,buccina,& ſepiæ pars oſſea:parũ
D officiet colori & æris ſquama,& uſtæ chalcitidis non fuluum,ſed cineritium,uel ſubalbidũ.Quo
modo autem huiuſmodi res præparãda ſit, rurſus in theriacæ antidoti ſermone dicemus.Porrò
dictorum quodq; ſi lauetur,totam mordicationem amittet,quemadmodum cera, quæ medica
mini conficiendo admiſcenda eſt,tum reſina . Cæterum ꝙ cera tyrrhenica,uel pontica dicta ad
candidi emplaſtri præparationẽ ſit idonea,prius explicatum eſt:reſinæ uero,& q̃ laryx uocatur,
& terebinthina,ãduerſus ulcera maligniora magis ualent. Thuris quoq; partem aliquã indere
non ab re fuerit,ut ulcerũ maleficorũ diſpõ coquatur, & ad ſuppurationem ueniat. At non ſolũ
ex prædictis medicamentis unumquodq; lauandum uenit,ſed ẽt metallica,quàm maximè in lo
co Soli expoſito,cum aqua,uel aceto,uel marina,uel uino,lęuigare oportet. Pura aũt, & candi-
da,& perſpicua,ſingula hæc erunt,candoris cuiuſdam medicamento conciliandi gratia. De ce
ruſſa,oleo, coctionis modo aere circunfluo,& igne,qũo quodq; eorum ad albedinẽ aliquid ad
ferat,antè expoſuimus. At quemadmodũ in alijs,ita in his quoq; facultatis aquæ,aceti,marinę,
uiniq; albiſſimi peritum,id in cõpoſitura miſcere cõuenit, quodq; maximè curãdo morbo pro
futurum eſt. Etenim in ulceribus prætumidis ac duris(ochthode Græci appellãt) quæ oras craſ
ſas,calloſas,multamq; attenuationem requirentes habent,ex aceto,& marina læuigata,magis,
quàm,quæ per aquam,idonea ſunt.In quibus aũt acre,& mordax eſt humidum,quod in ulcera

fertur, ex aqua terere potius singula metallica necesse est: Quemadmodũ rursus ex uino magis, E
ubi copiosus humor ulceribus influens apparet. Hæc igitur singula, quę dixi, in unoquoq; iã nominato humore læuigata diebus pluribus, inieci frequenter pharmacis, quæ ex argẽti spuma & cerussa confiunt, eaq; expertus sum omnia cicatricem optimè ducere. Verũ scriptiones quasdã amicis quoq; dedimus, qui huiusmodi pharmaca desiderarent: à quibus ipsis quoq; in experiẽtiam producta, quod titulo promittunt, tueri uidebantur. Itaq; argenti spuma cum cerussa prius cocta, & medicamento propè ad non inquinantẽ consistentiã perueniẽte, inijcienda est laryx, uel terebinthina resina cũ cera candida. His pulchre unitis adde metallica, quæ huiusmodi symmetriam habent: Argẽti spumæ, & cerussæ pro consuetudine singulorum pondo; coquatur cũ olei libris duabus, frequenter etiam aquæ selibra addita: liquescit.n. sic argenti spuma citius, & coctio aquã consumit, ut nihil ad humiditatẽ pharmaco apertè prosit: resinæ pondo tres unciæ, ceræ duplũ sufficit. Quanq̃ si duas resinæ indideritis interim, quatuor ceræ, sic quoq; compositiones non adeo differre inuenientur. Thuris ẽt pondo uncia semis satisfacit post ceram, & resinã iniecta: deinde tres aliorũ vnciæ, quæ drachmæ quatuor sunt ad uiginti. Impones aũt duorũ, trium, plurium, ac omnium quæ numeraui, quorum singulorum tibi copia cõtingat: ut si omnia habeas, æquã portionẽ cuiusq; inijcias, cadmiæ dico, & pompholygis, buccinorum cineris uel F
ostreorum, & ęris squamę: singulorũ denarij sex erunt, qui tres uncias absoluunt. Quod si & calcem lotã misceas, singulorum drachmę quinq; ponentur. Si ustę chalcitidis, singulorum drachmæ quatuor, ut ex oĩbus sex counitis tres uncię fiant. Verum chalcitis usta sit elota, & colore cinereo, non qualem multi ex ijs, qui eruũt eã, faciunt, ueluti si dicas ex pallido flauam. Si duo quędam ex his habeas solum, tres vncias ex ambobus ponito, hoc est utriusq; unam ac semissem: Hęc in pñtia ad alborum emplastrorum constitutionem, ulceribus dysepulotis curandis, cognoscere uobis sufficit. Atq; humida cerata candida ẽt ex ijs ipsis pręparantur, differunt tñ ab emplastris, ꝙ neq; argenti spuma, nec cerussa coquatur: adeps uerò uel anserinus, uel gallinaceus, uel suilllus, uel uitulinus indatur. Quòd si uinum interim habeas uel acetum, quę albissima lucidissimaq; sint, aquę loco ipsa admiscebis.

Damocrates de Albo emplastro. *CAP. 19.*

QVoniam pharmacorum uirtutes metris transcriptę facilius memoria tenentur, & exactam ipsorum symmetriam perseruant, satius mihi uisum est, & horum meminisse. Cum ita que Damocrates pręter alia alba emplastra, etiam candidum scripserit, quod cõmendat, apponam scripturam ijsdem illius uersibus, Iambico trimetro expressis. G

At cum his habere emplastrum medicis conuenit
Album, efficax aduersus abuulsam cutem,
Ambusta, ad ulcera, & per summa corporis
Occasionem citra manifestam edita.
Ita confit: cerussę libra Sumitur:
Lithargyri, tryphere, eodem simul modo,
Et portio pręterea librę tertia:
Ceræq; puræ ponticæ quinque vnciæ,
Terebinthinæ pondo uncia purissima:
Thurisque mannæ, uel thuris, quinæ unciæ:
Candidi olei boni recentis* selibra.
Aquæ superfundetur his sextarius.
Oleum, cerussa, argenti spuma, aqua coquitur
Leni igne, agitatur sedulo rudicula.
Cum tota pulchrè desiccata sic aqua, H
Et leue medicamentum, candidum,
Et molle, inficiens nec, terebinthina inditur,
Deinde cera succedet, thus postea.
Ab igne cùm depones ollulam, moue.
Cùm mediocriter est refrigeratum pharmacum,
Mortario superfundas, atque excipe
In mulieribus, uel delicatis puerulis,
In senibus, habitu aut prauo iuuenibus simul.
Huic tertiam partem immisceto aluminis,
Quod prodidimus emplastrum non multo antea:
Acutitor ad omnia recentia vulnera.
Ipsi uerò rhodinon liquefacto immisceas,
Paulum ac ceræ, liparon habebis ac bonum,
Album uinum, parum austerum, si affuderis.
Aluminis, cuius meminit, compositio in quinto huius operis commentario.

*duæ librę.

GALENI

GALENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM PER GENERA

LIBER SECVNDVS

ARGVMENTVM LIBRI.

Exponuntur Emplastra uiridia, melina, gilua, ac cæteris coloribus prædita, tum quædam quoque, quę Cephalica, ac Catagmatica appellantur.

Qui Authores scripserint de componendis medicamentis: ac de Ratione ipsorum componendorum exemplo medicamenti ex cera, rosaceo, & ærugine confecti. CAP. I.

CVm propositum opus hunc quoq; cum alijs scopum teneat, ut si quãdo librum, quo medicaminũ, quibus utimur, cõpositiones scriptas habemus,
B perdiderimus, ipsi nos perditis similia possimus conficere, necessariũ est primũ nos in uniuersum formulam quandam uiæ didicisse, qua poposi-tum inueniamus. Deinde per hãc uiam in multis particularibus exercea mur oportet, scientes, citra talis studij exercitationem, nullum opus perfici. Et uero graue est, quod iam quibusdam accidit medicis duobus mihi cognitis, quorũ alter, dolore ex talium scriptionum interitu cõtabefa-ctus, perijt: alter ab operibus medicis destitit. Verum exercitatis, iudicio meo, præterquàm pharmaca utilia componere, etiam à superioribus nobis scriptorum arbitris esse licet, commodeq; omnia ea, quæ ab illis prodita sunt, usurpare, atq; illa, quæ ipsi methodo inferius posita inuenerint. Melius igitur est experimentis iam cõprobata sumere eum, qui usus ipsorum methodum didicerit, licet, quod dixi, necessitas frequenter nos cogat, ut uel experientia incompertis ex tempore utamur. Itaq; superiore libro quomodo ex argenti spuma sola emplastrũ præpares docuimus, interim oleo tantum, interim aceto admisto, uel uino, uel huiusmodi alio item ex quali ipsorum symmetria emplastrum fieri candidum possit, si probe coctum fuerit. Ceterum ex his emplastris quædam ducendæ cicatrici accommodata fieri diximus, quædam vulneribus cruentis
C glutinandis, quædam phlegmonis exiguis curandis: quædam vlceribus, quę cicatricem ęgre ad mittunt, sanandis, si non cacoethe sint: quædam ad tumores præter naturam, sed non magnos neq; duros, discutiendos. Scriptum simul in eo est non multo post initium, & emplastrum à me compositum, quod Phœnicinum nomino. Præsenti autem hoc libro de uiridibus, & melinis, & giluis, & fuscis, & rufis agetur emplastris, quibus etiam adnumerantur quæ dichroma idest bicolora dicuntur. Inter hæc alia quædam sunt medio inter hæc nomine, ut ex candido melina, & ex nigro uiridia, & à similitudine sordium rhypode grecè appellata, quasi strigmentosa: adde quę aerem imitantur, & cerulea: quædam uero nomine prorsus carentia. Itaq; similia inuicem uiribus deinceps scribere commodum est, ut qui in plura incidit, uel librum legit, id quod optimum corpori, eiusq; curando affectui sit, eligat. At colore similia tradere eorum est, qui similitudinem non artificialem attendunt: verum quoniam potẽtes quidam uiri, interdum nos iubent emplastrum sibi melinum cõficere, quod vlcera glutinet, uel cicatricẽ ducat, uel indurata emolliat, uel aliud huiusmodi facere possit, coacti sunt nõ nulli recentiorum mediorum, ubi similia colore seriatim conscriberent, proprias cuiq; professiones apponere. Quamobrem ego mistam quandã disciplinam conabor effingere, à magis artificiosa auspicatus. Scribo enim prius, quæ caua ulce
D ra carne implẽt, quorũ plurima colore uiridia sunt: adnotans, quot ex his glutinantia sint, quotque in maligna euadentibus medeantur, atq; huiusmodi aliud quidquã possint perficere. Dein de glutinantia non modo recentium ulcerum, sed etiam sinuum: ex his plura sunt, quæ ad usque cicatricem ulcera perducant. Atq; horum omnium unam seriem facturus sum, melinorum aliã, barbarorum (ut uocant) aliam, & fuscorum aliam, nec non in reliquis coloribus similiter. Producam in alio quoq; uno libro similitudines absq; coloribus, quæ ulcera cicatricem uix admittentia (dicuntur & chironia) persanant. In alio rursus post istum, quæ, tum hęc, tum alia quędam, curant, quæ dicuntur & sunt usus multiplicis. Ac post hæc omnia, quidquid emplastrorum, facultatum reliquum fuit methodo cognoscendum, percensere conabor. Hæc igitur uice procemij cuiusdam omnium emplastrorum, quæ cõmemorabũtur, communis, præfati, ad ea quæ hoc libro scripta sunt, digrediemur, oratione quadam generali eis preposita, tanq̃ nihil etiã mihi iam prędictum sit. Compositiones medicamentorum complurium laudabilium primus omnium, quos nouerim, Mantias Herophileus scripsit: cuius discipulus factus Heraclides Tarentinus non solum in pharmacorum usu uidetur imitatus illum, sed etiam in ea artis parte, quæ uictus rationẽ docet. Post quos alij sanè quidam non paucis uoluminibus, sicut Mantias & Heraclides. Sunt ẽt qui uno aut altero tantum ea conscripserint, quemadmodum Cappadox Heras, qui nec impro

batum aliquod medicamen tradidit:nec confecturas ipſorum omiſit, & uniuerſos particulatim E
uſus recenſuit:Permulta pharmaca pluribus libris ſtudioſe ſcripſerunt Muſa, & Aſclepiades, &
Crito. Verum Andromachus vnico libro medicinalia medicamẽta ad exteriora corporis uitia:
altero,quę interna curant,memoriæ prodidit:item tertio his minore,oculorũ remedia.Paucil-
mis autẽ ipſorum,tum præparandi modus,tum utendi,appoſitus eſt, neq; uero horum quiſpiã,
nec alius cuiuſq; pharmaci componendi rationem docuit.Ob quod empirici confidentius,licet
abſurda,pronunciãt,ut qui pharmacorum compoſitionis inuentionem ad caſum referunt:inde
nimirum confidentiæ occaſionem ſumentes,ꝙ nemo ex dogmaticis medicis confectionis eorũ
regulam abſolute ſcripſerit. Nam cũ dogmatici interrogati rationẽ, qua pharmaca ſingula cõ-
poſita ſint,quibus utuntur nihil,quod dicant, habeãt:perditiſq; illorũ ſcriptionibus,ipſi alia cõ
ponere ex tempore non poſſint:& ipſi merito contemnuntur,& empiricis contradicendi maio-
rem præbent audaciam. Quòd ſi affectus cuiuslibet eorum,quos curandos ſuſcipiunt, naturam
ſcirent:methodumq; cognoſcerent, qua & ſimplicium ſingulorum medicaminum uires,& ſco
pum curationis,inuenirent: non utiq; compoſitionis rationem ignorarent. Vt exempli gratia,
cauum ulcus apertum,græce aperiſtaton(nihil enim mali eſt,ut quidam uocant breuioris diſci-
plinæ gratia,ſic nos quoq; nominare)quomodo quis ſanare queat, conſideremus:tanquã ſi nõ F
dum aliquod ei curando aptum medicamen inuentum ſit. Nã cum docti à ratione fuerimus,ca-
uorum vlcerum curationẽ ſubminiſtrari,naſcente alia,carne loco perditæ,ex ea uidelicet,quæ
ſubiecta eſt,cogitauimus fieri non poſſe hoc,ſi in ulcere ſordes,aut copioſa humiditas,inſit. Ve-
rum ſordes medicamina detergentia auferunt,humorem exiccantia diſcutiunt. Conuenit igitur
hmõi pharmacorũ materias cognoſcere non ſimpliciter ſecundum genus,ut Dioſcorides alio-
qui ſcripſit,ſed uti nos in commentarijs De ſimplicibus medicamentis fecimus, non tñ appo-
nentes,uel calefacere,uel refrigerare,uel huiuſmodi aliquid aliud,quoduis medicamentũ face
re,uerum etiã quòd prima diſtantia,uel ſecunda,uel tertia,uel quarta,à medio tale exiſtat. Fre-
quenter ẽt quòd in horum media unaquaq; uel incipiente,uel deſinente ſit:vt duodecim phar
macorũ,quę per excellentiã quancunq; proferuntur,ordines ſubſiſtãt. Interdũ enim uel medio-
criter calefaciens,uel exiccans: interdum quod uehementiſſime quoduis horũ facere poſſit,re-
quirimus. Qui autem ſimpliciter particulam calefactione indigere intelligit,nõ magis piper, &
ſinapi,quàm thus,accipiet. Hæc ſane & prius oſtẽdimus, diximus uero & in tertio Methodi the
rapeutices commentario: quaſi uero præſcientes, ea ex demonſtratione cõuenienti, ad reliqua
deducam,hinc præſentis ſermonis ſumpto initio. Quoniam ulcera carne implenda, pharmaco G
exiccante & detergente mediocriter ſine morſu indigere demonſtrauimus,conuenit eiuſmodi
pharmacorum materiã,quę nam ſit,in memoriam reducere. Indicata eſt autẽ in libro De ſim-
plicium medicamentorum facultatibus, inſuper & conueniens ſingulorum ordo expoſitus eſt.
Hoc etenim,ſicut dixi,admodum utile eſt,ut ſi quando fortiore quis pharmaco opus habeat, ad
quod digrediatur,cognoſcat. Verum cum ſimplex nullum habemus,compoſito utimur. Atque
primum fingamus nos habere ceram & æruginem,aliud nihil,quod cauo ulceri manifeſte con
ducat:thus dico, irim,ariſtolochiam,farinam eruorum,radicem panacis,& quæcunque ex hoc
ſunt genere. Cum igitur ſciamus cerã ſola impoſita ſordidum vlcus euaſurum, ut quod neq; de-
tergere,neque exiccare,poſſit:ęrugine autem adiecta morſum,& roſionem illatũ iri, atq; phleg
monẽ excitandam:horum ſanè utrunque deuitabimus, medium autem ex ambobus aliud con-
ficiemus,imbecillius quidem ærugine,ualentius autem cera:ſed quoniam hæc paululo inferior
eſt eo,quod commodè queat adijci, ærugo autem multum præcellit, multæ ceræ parũ æruginis
admiſcebimus. Quantã ergo quantæ? hoc.n.deinceps uenit dicendum. Exactã quidẽ quantita-
tem cuiuſque ante experientiam inuenire nemo poteſt,conijcere tamen,& iudicare,& compo-
nere pharmacum prima poteſt experientia, nullum inſigniter improſperum ſucceſſum habitu- H
rum:quemadmodum ego aliquando feci in quodam uico, ubi cum neq; ipſe medicamentum,
quod me ſequeretur,haberẽ:neq; alius ex ijs,qui ibidem agebãt,copiã mihi facere poſſet: rep-
peri ſolum ad compoſitionem idonea æruginem,& ceram. Quibus acceptis,& ad ignem cera li
quefacta cum oleo roſaceo,ut liquidum ceratum fieret, miſcui cerati libræ unciã unã æruginis,
hoc eſt duodecimam partem:ſtatui enim decimam,uel duodecimam miſcere, ſuſpicatus quidẽ
maiorem,ut acriorem,cera futuram:minorem,tanquam imbecilliorem. Expertis autem nobis
compoſitionẽ,uiſæ ſunt partes,& decima, & duodecima rectè pro corporum differentia cõmi-
ſtæ. Oſtendimus enim, quod etiam uſus atteſtatur, ualida corpora ualidiora ſuſtinere medica-
mina,imbecilliora huiuſmodi non ferre. Validiora dico corpora,quæ tẽperamẽto ſicciora ſunt,
ueluti agricolarum naturã,& uenatorum:imbecilliora,molliora uel natura, uel uictus conſuetu
dine,cuiuſmodi ſunt mulierum,eunuchorum,puerorum, & qui naturali temperamento ſunt hu
midi,cãdido,molliq; corpore ꝑditi. Dura igitur corpora ex copioſiore ærugine cerato admiſta,
carnem recipiunt, molliora ex pauciore. Vnde frequenter di ctũ eſt,unum pharmacum omni
bus ne quaquam cõuenire poteſt corporibus ſed oportet mediũ eſſe,ceu ad mediã temperaturã
aptatũ:duci uero ad utranq; eius medij partem,dum quotidiano uſu probatur. Si.n.quod res po

ſtulat

A ſtulat affeciſſe uideat̃,in eo manere conuenit:ſi paulum deficiat, augere ipſius uires:quemadmo
dum etiã adimere, cũ præter modum efficax fuerit:uelut in ipſo hoc propoſito pharmaco,quod
cerato, & ærugine conſtat, conſiderare prius oportet, vlcusne carne obductũ ſit,an nondũ, ſed
ſordibus humoreq; ſit refertũ : vel prçterq̃ ꝙ carne impletũ nõ eſt,mordicationis ſenſus aliquis
laborãti ortus ſit:& calidior,uel rubicũda magis, pars ulcerata apparuerit. Si igitur imbecillius
uideatur,melle,uel ærugine admiſtis,potẽtiã eius adaugebis:ſi ualidius,oleũ uel roſaceũ miſce-
bis,molliens pharmacum,quod linamentis excipiẽdum eſt.Cõmode quidem ceratũ,& ærugo
ſic miſcentur, quẽadmodũ à me non nunq̃ eſſe miſta retuli.Confectura autẽ medicantibus hæc
eſto emplaſtri cõpoſiti,uiride,à colore uocant,ſanantis quidẽ & recentia vulnera, quæcunq; nõ
magna ſunt, ſed quod ex rhodino ſimul ad* mediocris pharmaci conſiſtentiã poteſt liquefieri.
Quin & reſinæ uel colophoniæ,& frictæ nominatæ,uel terebinthinæ,non nihil ipſum hr̃e opor
tebit:oſtendimus aũt laricem uocatã terebinthinæ quodãmodo eſſe ſimilẽ. Porrò quantitas ea-
rum miſturæ,& hic coniecturalis eſt.Si.n.plus reſinæ, q̃ ex uſu ſit admiſceamus,donec manibus
ſubigitur,molle apparet:in linteolũ uero illitũ, paulo poſt inſtar pellis durũ erit,facile à corpore
decidens.Sin minus iuſto reſinæ,cũ cera miſtũ ſit,non habebit hoc quod echecollon, ideſt gluti
B nans,Grçcis appellatur,ut diſtrahendo eo, plurimũ extendatur. Liquet autẽ, ſi alicui particulç
impoſueris,fore ut difficulter agglutinetur,& protinus ab ipſa delabatur. Quæ igitur mediocris
miſtura,ceu emplaſtri cõſiſtentiæ conueniens?ſiquidẽ mihi fidem adhibes,par utriuſq; portio.
Nec uero cera nec reſina, ſicca uetusq; eſto : optimum ſiquidem,ita amborum miſtionis coag-
mentum eſt,ſi ambo pinguia,& mollia aſſumantur:ſi alterum excedat,ſemper reſinam præpol
lere ſatius eſt:quare non nulli uel duplum huius pondus ceræ admiſcent.

*ſorte pro ἐμμέτρου. i. mediocris legẽdũ ἐμμάτου. i. linamento excipiendi.

Confectura ſimplicis Emplaſtri viridis Andromachi,& uirtutis ipſius explicatio. CAP. 2.

AC ſanè uiride non nulli,ſic.n.ipſi nominant, ex dupla reſinæ portione confecerunt: duas
quidem eiuſdẽ libras,vnã uerò ceræ & binos olei cyathos,immiſcentes. Aeruginis autem
alij duas,alij tres uncias,huiuſmodi ceræ & reſinæ miſtioni immittunt. Sed ẽt in præparatione,
liquefactis,quæ liquari poſſunt,æruginẽ inſpergũt:quidam ubi refrigerauerint,mox raſerint,in
mortario miſturam moliuntur. Porrò qui medicamentũ cruentorũ ulcerum glutinantius face-
re ſtatuunt,çruginẽ in pila prius cum aceto læuigatã inijciunt,ceratum radentes.Proinde ſi quis
uos roget, quale horum uiridium emplaſtrorũ ſit præſtantiſſimũ,ſuccurrat id,quod identidem à
me prædicatur,reſpondere,omnia eſſe optima ei, qui affectus,quibus ſingula offeruntur,cogno
C ſcat,ſicut & eos ignoranti oĩa peſſima.Mei etenim officij eſt dicere,id exiccare ualentius,quod
acetum aſſumit.Conſtat autem, quod plus æruginis continet,id tum validũ eſſe,tum magis exic-
cans,tum ſordida ulcera rectius purgare.Terminus ipſius eſt, ut hæc citra morſum efficiat: nam
adeo ualens,ut iam puris ulceribus impoſitum morſum pariat,nec ea unquã carne replebit,ſed
alio modo humida ſordidaq; reddet,ſicuti illa,quæ parũ integrè ſiccant detergentque. Iã uero
ex acrioribus cauum magis ulcus euadit, & rubicundius,calidiusq; eſt, cũ æger ẽt ipſe morſum
eius percipit. Ne igitur quoduis medicamentum ſimpliciter laudate citra diſpoſitionis,in qua
cõmẽdatur, appoſitionem:nec in alio quoquam pharmaco,nec in ijs,quæ modo nobis propo
nuntur, id agendum eſt. Quos igitur, uiridibus ordine ſuo deſcriptis,affectus, quibus ea conue-
niunt,diſtinguere non piguit,minus peccant q̃ ij,qui ne hoc quidem fecerunt.Qui uerò ſine di-
ſtinctionibus, ac indefinitè ſcripſerunt,cũ ad alia tranſeunt,apponentes,aliud uiride,diſciplinã
reddunt prauiſſimã, ſi modo oportet oĩno diſciplinã uocare huiuſmodi ſcriptiones. Igitur An-
dromachus in libro, quẽ Externorũ inſcribit, paulo poſt principiũ, primo fuſca poſuit,mox ru-
fa,deinde nigra,poſtremo ad uiridia conuerſus,diſciplinæ hmõi initium fecit,præfixo noĩe,Vi-
ridia.Ac quod principẽ locum habet,ſcripſit his uerbis. *Viride Galli.* Reſinæ ſtrobilinæ denariũ
D pondo trecentum,ceræ denarium pondo c.æruginis raſæ denarium pondo l.thuris denariũ põ-
do xxv.aceti quantũ ſatis eſt. Conueniebat igitur ipſum non nihil forſitan, & de confectura di-
xiſſe,num ẽt thus ſimul cũ ærugine in læuorem redigi aceto affuſo uelit,an ſolã æruginẽ:vtrun-
que enim licet,atq; in multis cõpoſitionibus non nulli hoc,quidã illo modo,ſcripſerunt. Verũ
in hoc mentẽ eius cnnijcere poſſumus, nempe ambo cum aceto uelle conteri, thus puta,& æru-
ginem:attamen,in quibus nã affectibus medicamento ſit utendum,ſignificatum prorſus opor-
tebat.Nunquid igitur,quoniam ante hoc,duo quçdam emplaſtra ſcripſerat,quorum priori prç
poſuit.Ad gangrçnas,putredines,nomas uetuſtas,& malignas.ſecundo, Ad nomas quo utor,&
alia pleraq;:ideo uiride iſtud ſine appoſitione deinceps protulit,oſtẽdens iiſdem ipſum affecti-
bus conuenire?Cæterũ aliud rurſus,huic ſubiungens ſimpliciter dixit, Viride Potamonis:dein-
de aliud tertium uiride,& quartũ,quo utor. Ad hæc quintum aliud, ſextum,ſeptimum,octauum,
nonum, decimum, undecimum, duodecimum,decimumtertium,decimumquartum,decimum-
quintum,decimumſextum,recenſuit,uno dũtaxat hoc nomine,Aliud,ſingulis propoſito, diffe-
rentia, quidem inter ſe omnia uiribus cõmemorans, nõ tamen uniuerſa ad putredines, nomas,
& gangrænas idonea,quemadmodum ex ipſorum materia eſt cognoſcere. Vnde etiam cõſtat
pro coloris,non uirium,ſimilitudine,ſimul inuicem hæc ipſum conſcripſiſſe.Itaq; nos cuiuſque

eorum potestatem exponemus,à simplicium medicamẽtorum natura sumpto principio. Nam hoc longe utilissimum fuerit ijs,qui non solũ in uniuersali compositionis methodũ, ac usum talium medicamẽtorum,cupiant intelligere,sed etiam suomet ipsorum marte conficere posse,& quæ à ueteribus citra distinctionem tradita sunt,qualem nam potestatem habeant,dignoscere. Quod igitur primum Andromachus prodidit, inspiciamus, proponentes,considerantesq; simplicia singula,quibus confectum est. Primũ igitur resinæ strobilinæ in eo meminit,quæ ut in cõmentarijs de simpliciũ medicamentorũ facultatibus asserui, resinarũ longe calidissima est, sicut terebinthina ambabus qualitatibus omniũ moderatissima: omnes siquidem resinæ calefaciunt & exiccãt, sed hæ magis, illæ minus. Validissima igitur est strobilina:moderatissima,ut dixi,terebinthina. Quin etiã siccat celerrime strobilina:& quod peculiari appellatione pityinõ physema dicitur,resina quidẽ & ipsum genere, cæterũ siccans & calfaciens,siccando aũt a strobilina non superatur,calefaciendo plurimũ. Hæ ergo exiccatæ pinguis expertes sunt,ideoq; emplastra bene adherentia conficere non habent,ut uiscosæ & liquidę. Inter pityinon physema,id est piceã, & strobilinã resinam,media calore abietina est,liquida tñ diutius perdurat,sicut etiam colophonia illa,quæ thus redolet,& quę non nullis sola uocatur colophonia,odoratu suauitatẽ quandã referens,sicut abietina,& colori mediocri prædita ut illa:nascitur aũt admodũ modica, atq; ob id pretiosa est. Humidissima tñ omnium est altera laricis appellatæ dña,nam hęc quoq; duplex quodãmodo est,una quidẽ similis in omnibus terebinthinæ:altera hac acrior,calidior magis liquida,& odoratu grauior, & gustu amarior,calidiorque. Porrò humida resina,quæ in cõtinẽtibus pineam resinã subsidet uasis fictilibus,consistentia & colore terebinthinæ ad amussim similis, odore & gustu diuersa,ingratior quidẽ olfactu,sicut ẽt acrior,& gustu mordacior. Quare satius est,terebinthinã omnibus medicamentis, quę ulcera recte curabũt,admiscere, qm̃ primus, præcipuusque eis scopus est,ut id, quod offertur,nõ mordeat. Igitur ad cõpositum emplastrum reuertamur,in quo Andromachus strobilinæ resinę denariũm põdo trecentorũ,ceræ denarijs centum mistis iubet inijcere,neq; consistentiã,neq; uirtutem exactè assecutus uel ipse,uel qui id composuit. Neq; enim glutinans erit,& acre fiet:auxilium uerò ei ad utrunque contulit thus admiscens,uerum pro illorum copia paucum adeo, præsertim cũ æruginis denarios quinquaginta immittat,octauam partem quadrigentorum ex cera resinaq; collectorũ explentes. Atqui nemo hoc illi uitio uerterit, utpote cui consilium fuerit medicamen conficere uehementer exiccans,cũ & alioquin ipsum carni generandę,ac mediocribus glutinandis vulneribus,aptum reddere uolenti drachmę quinquaginta,misceri rectè possint,itaq; lenius,ad carnẽ producendam cõmodius,adhærendo pertinacius,& ad multa utilius fieri. Cõmendanda uero est thuris cõmistio,ꝙ emplastri coagmentum iuuet,anodynon.n.est,& concoquit. Quare si æqua ipsius portio ærugini fuisset coniuncta,hoc est denarium pondo quinquaginta,glutinantius,ut dixi,redditum fuisset, & mitius medicamentum. Quoniam uerò uigintiquinque adiecit,siccantem æruginis, uim seruare curans, emplastrum ad glutinandum maiora vulnera, & ulceribus uix sanabilibus curandis,idoneum factum est: quòdque tale ipsum fore in animo habuerit,aceti quoq; mistura innuit. Penes nos itaque est,& uehementius,& lenius ipsum facere,uel plus aceti uel minus miscẽtes,sicut acrius, uel minus mordax,etenim ex acrioris mistione,quemadmodum etiã copiosioris,medicamen exiccabit fortius,& cruentorum erit glutinantius,si uinosum acetum sit adiectum. Porrò præstat in compositione pluscculis diebus æruginem ex aceto acri,in Sole calido allæuigare:quod enim in eo mordax est,mitescet,uirtusq; nihilo fiet minor. Thus autẽ initio admiscere necessarium non est, uerum huic dies unus satis est. Siquidem meminisse uos puto, & huius,quod toties repeto,fortiũ medicamentorum,cuiusmodi est ęrugo,misy,chalcitis,sori,æris squama, uel chalcanthum, ex aceto diebus pluribus contritorum morsum obtundi, bonitatem augeri. Quoniam enim metallica,ut quę crassioribus natura constant partibus,potestatem suam in altum usque corporis,quod curatur, non extendunt: ideo ut tenuiora fiant,iis per trituram, & acetum adhibendus est cultus: hæc enim curiosè ita attenuata ad intima usque penetrant. Accedit autem,& aliud quoddam cõmodum in huiusmodi medicamentorum præparationibus ꝙ diligenter elaborata,corporis meatus,nusquã inter eundum retenta, pertranseunt:eiusq; rei gratia, & si calidioris naturæ sint, sine morsu munere suo funguntur. Quin & inter humores ipsos in corpore generatos,tenues facile citra morsum perspirant:crassiores retẽti,obstructiq; molestãt,ubi mordaces fuerint. Eadẽ ratio est in metallicis medicamẽtis cõbustis, sed illa ex ignis cõmercio non nihil mordax perseruant,quod per lauationes deponũt,ac lenia prorsus reddũtur. Quibus autem simile quippiam ustioni ex tritura cum aceto in Sole facta ignis loco accidit, ea neq; ex igne genitum colorem consequuntur: si tamen & quæ combusta sunt,ex aceto læuigentur,multo prestantiora fiunt. Igitur tum hęc multorum medicamentorum communia,sunt cognitu necessaria,tum usus ipsorum similiter, alius quidẽ in alijs affectibus:in cauis uero ulceribus cum linamentis excepta imponuntur. Propositum itaq; emplastrum si ex rosaceo liquefaciens eo utaris,prodest sordidis,& humidis ulceribus:aperistata uero id est aperta,mordicat:cuius rei causa miscendum ei est ceratum liquidum ex cera & resina confectum,uel ex rosaceo,uel

ex oleo

A ex oleo liquefactum. Poteris interim & myrteo uti, atq; horũ mistionis methodum quandã intelligas oportet. Olei sanè nomen unum est qualitas & facultas diuersa. Nam omphacinum frigidius: ex maturis oleis pressum calidius est, temporis autẽ processu calefaciendi uim auget. Sic etiam quod salem habet, quantum ex illo sumpserit, tanto calidius est, magisq; siccat, q̃ quod ipsius expers est. Quod surculos oleæ, thallos Græci nominant, continet, ualentius adstringit. Indicat aũt tibi id quod est utilius, & ulceris forma, & corporis ægri natura: ulceris quidem sanandi, contrarijs: corporis autẽ ulcerati similibus. Quapropter medicamentum, quod linamento exceptũ immittendũ est, myrteo liquefacies, cum generata caro flaccidior, quã par est, apparet, præsertim ulcere ad cicatricem perueniẽte propemodum. Nã cum pauxillũ quiddam phlegmones in ambientibus particulis relinquitur, optimum est pharmacum ex rosaceo liquare. Rosaceum uerò præstantissimũ esse nouisti, quod solis rosis pluribus in oleo citra salem præparato diutius maceratis confectum est. Si ergo hæc quispiã in memoria prompta semper habeat: nec oblitus sit, ut præcepimus, omnium simplicium medicamentorum potentię, & uaria ipse emplastra uiridia componet, & singulis iam confectis optime utetur. Emplastrum igitur hactenus in sermone propositum, quod primum uiridium scripsit Andromachus, multifariam licet adaptare, partim B pro strobilina resina aliquam aliam adijciẽdo, partim thus augẽdo, uel cum eo siccum aliquod carne explens, uelut irim, aristolochiam, erui farinam, atq; huius generis alia admiscendo. Quin etiã, quod ora ulceris indurata emolliat, miscendo, cõpositionem uariare licet. Vnde non nulli guttam ammoniaci, & chalbanum: non nulli medullam ceruinam, aut uitulinam, aut seuũ admiscuerunt: sicut rursus alij repellens aliquod, dũ influxus conantur reprimere. Hac ratione igitur alij scissum alumen, alij rotũdum, alij gallam omphacinã, id est immaturã, adiecerunt: quidam ladanum utraq; uirtute præditũ, molliendi uidelicet & repellendi, ut labra emolliantur, & nihil ex superioribus influat. Insuper qui uix sanabilia curare studuerunt, ut multiplicis usus medicamentũ esse, adiunxerunt enumeratis chrysocollam, uel diphryges, uel æs combustum, uel squamam, aliqui æris, aliqui stomomatis† ferri: Et propè omnia modo enarrata, uiridiũ emplastrorum colorẽ seruant, alia uero ijsdem facultatibus prędita mista corrumpunt. Quare nec ego omnium memini pro qualibet facultate, sed illorum dumtaxat, quæ emplastri cõpositi colorem tuebuntur: non. n. de glutinantibus, uel iis, quæ carni alendæ sunt, emplastris simpliciter, uerum de eisdem uiridibus, dicere ẽt statuimus. Quamobrem hæc modo narrata, & atramentum sutoriũ et chalcitis cruda, si breui mensura admisceantur, colorẽ pharmacorum in sermone pręcedẽtiũ C reseruant. Itaq; de talium compositione abunde satis actum est. Vsum uero ipsorum qm̃ Andromachus amisit, à quo traditum esse conueniebat, nos apponemus, cõmunem unũ de talibus medicamentis usurpandis sermonem plane necessarium præfati: deinde uniuersalem methodũ interpretati, particulares, eorum causa qui illam didicerunt, conuenit effingamus. At huiusmodi opus ad dialecticos pertinet in omnibus particulares ipsis perscribere, sicut Heras, Crito, Asclepiades, aliiq; cõplures factitarunt. Atqui ẽt tertia disciplinæ species est, quam nos tractamus, neque in omnibus particularibus medicamentis usum scribentes, immo nec uniuersim cõi methodi disciplinæ soli totũ concedentes, sed hanc quidem primã docentes, inde uero unum uel alterum, uel ẽt tertium exemplum, claritatis & exercitii discentium gratia accõmodantes. Quemadmodum sanè ea & nunc re ipsa ostendimus, ut iam in prioribus quoq; fecimus. Nam quatenus medicamentũ exiccet, detergatq; cum ex simpliciũ facultate, quæ id constituunt, inuenerimus, inde simul dispositionẽ, cui conueniet, indipiscemur. Vbi. n. humiditas multa, & copiosa sordes est, desiccans euidenter, purgansq; medicamentum applicare oportet: ubi apertum (Græci aperistaton uocant) ulcus est, carnis indigum, moderatissimum inter exiccantia, detergentiaq; competit. Verum minoris maiorisq; in eo rationem ab ęgri natura sumere conducit. Siquidem du-D rioribus, uel ex tẽperamento naturali, uel ętate, uel loco, uel studiis, corporibus magis exiccantia exhibẽda sunt, humidioribus minus. Quapropter primus cuiusq; medicaminis linteolis excepti (emmoton Gręcis appellatur) usus ex prędictis nuper scopis cõiecturali artificio sumitur: Secundus, ut etiam antea monuimus, ex signis in corpore curando apparentibus. Si nanque cauum ulcus citra phlegmonen, & purum inueniatur, nihil nouũ tentare oportet: si humidius uel sordidius, intendere desiccans, detergensq; pharmacum ratio postulat: si cauũ magis, quã prius existit, soluere. intenditur itaq; mellis mistione: mitigatur ex oleo & cerato, uel oleoso quopiã, cuiusmodi est rosaceum, myrteum, & cyprinum, simpliciter preparata sine spissamentis (stymmata Gręci uocant) quę addunt odoris gratia, uel ut confecta diutius ab iniuriis immunia permaneant. Iam uero si contentiosos quispiam nos increpet, tanquã preter id, quod ab initio instituimus, ad medicamẽtorũ usus orationem deducamus, polliciti nos de eorum compositione uerba facturos ille considerato, ꝙ in usu etiam confectura quędam sit, silẽtium sibi imponat. Prima. n pharmacorum, quę cerato miscentur, in eo confectio est: altera rosaceo, uel myrteo, uel cyprino, uel lentiscino oleo, uel melle apposito cõstat. Atq; de his satis. Verũ ad emplastra quę iam per experientiam abunde probata sunt, transeamus. Hęc igitur Andromachus memoratu digna medicamenta usurpare ipsa scientibus pręscripsit. Vnde cum talia sint, ea deligenda,

† Debet addi, aliquod, uel quid simile.

quæ ex paucioribus,paratuve facillimis simplicibus componuntur:tum quæ ad plura ualent, & E
proposito maxime scopo seruiunt.Res fiet exemplo ita dilucidior. Finge cauum ulcus apertum in sano corpore:tale uero ab emplastro uiridi,quod lite uocatur,liquefacto ex rosaceo curabit. appellant autem litem quod ex ærugine,cera,& resina conficitur. Ego sane,ut ostendi, æquam utriusq; portionem misceo,æruginis decimam,uel duodecimam,uel octauã.Est uidelicet duodecima,si ceræ pondo,& resinæ tantundẽ,æruginis uncias duas miscuerimus:decima,si duabus æruginis uncijs,uiginti ambarum,resinę & ceræ,hoc est utriusq; decem adijciantur.Quin etiam si octauam æruginis partem cerato ex cera & resina confecto apponamus,etiam sic bene habebit: nam acrius quidem magisque detergens huiusmodi medicamentum erit, non tamen inutile, duris enim corporibus percommodè adhibebitur. Melior euadet compositio, ubi octauam portionem æruginis confecturæ ex cera resinaq; immiscuerimus, ærugine ex aceto quam acerrimo diebus pluscul is ante in læuorem redacta.Præstantior erit, si etiam thuris partem dimidio *maiorẽ, quàm fuit in ærugine,indiderimus. Olei pares numero cyathos ęruginis vncijs adiunges,cùm sine aceto,& thure medicamen conficis. Quando autem thus,acetumq; adijcis,si quidem fricta resina pinguior quodammodo,molliorque fit,ac ęstate pharmacum pręparas,misce bis nihil:si uerò dura,idq; per hyemem conficis,cyathum unum infundes. Quòd si liquidarum F
quampiã resinarum ceræ misceas oleo prorsus carere licet. Liquidissimæ quidem tertiam ceræ portionem addes,minus liquidæ dimidiam. Fiet autem uidelicet huiusmodi quędam compositio.Ceram resinamque liquatam,ubi refrigeraueris,æruginis parti nunc octauæ,nunc decimæ, alias duodecimæ commisceto:cognoscens duris corporibus primam symmetriam conuenire, mollibus tertiã,medijs mediam. Aeruginem ex aceto læuigabis.si lenius medicamentum uoles efficere,thuris pondus dimidium eius, quod ærugo continet, adiungens:sin hoc mitius, thus & æruginem æquali modo committes. Atqui & resinã cum cera,ubi sine rasura refrigerauerimus, liquefactas, ęrugini thurique in pila ex aceto tritis superfundimus. Hæc igitur primę compositiones sunt uiridis emplastri, quod cruenta quidem vulnera non adeo magna glutinat,& reliqua ad usque cicatricem sanare potest, & carnẽ in eis producere,ex humido quodam oleoso liquatum.Voco autẽ oleosa,rosaceum,quo maxime ad illum, quẽ retuli, modum confecto utendum est:& post hoc myrteo,cyprino,& lentiscino.Sed ipsum oleũ,ubi medicamento liquescenti caloris quippiã adijcere cordi est,commune hoc miscebis:in q̃bus refrigerare studes,id quod omotribes, hoc est immaturum appellatur: vbi astringere, myrteum: ubi mistę facultatis aliquid,concoquens puta,& repellens, rosaceum:in quibus modicam adstringendi uim cum ma- G
iore caliditate desideras, cyprinum & lentiscinum. Porrò plerę que alię, quemadmodum dixi cõpositiones erunt,dũ medicamentis simplicibus modo cõmemoratis, vel carnẽ explentia,uel emollientia,uel adstringentia,uel quę difficilia ulcera curant,commiscentur.Non nulli uero digerentia miscuerunt,sicut etiã cicatricem ducentia. Alijs autem quibusdam omnia commiscentibus,uel confecturam inutilem,uel medicamentum uarijs accommodum, pręparare contigit. Quorum materias cognoscentes,tum iam inuentis uti, tum similia componere, ipsi poteritis. Adscribam tamen,& ego non nulla celebria,ab iis denuò, quę Andromachus tradidit auspicatus.Sunt itaque ordine a pręcedenti triginta: quę uerò ab ipso commendantur, duntaxat adiiciam.Quartum ergo post primum, ita expressum est. *Viride, quo vtor.* Aeruginis rasæ denarium pondo nouem,chrysocollæ denarium pondo nouem,terebinthinæ pondo minam unciarum sedecim,ceræ minæ dimidium,aceti parum.Quid singula emplastra polliceantur,non (ut prius dixi) præposuit Andromachus,sed ex simplicium medicamentorũ materia,ex quibus pro positum componit,nulli obscurum est,uel ipsum per se, priusquam liquefiat, ulceribus mederi posse,ac liquatum linamẽto exceptum immitti.Minam uerò sedecim unciarum iniicit: nã quæ uiginti continet,ceu ad chrysocollæ, & æruginis æquam mensuram, magna est. Post hoc uerò H
aliis tribus seriatim productis, rursus alius sic ad uerbum subiungit. *Aliud,quo vtor.* Aeruginis rasæ pondo:mannę uncias decem,ego libram iniicio: ceræ, resinę frictę, resinę liquidę,singularum pondo quinque,olei cyathum, aceti quãtum satis est:ego etiam guttę ammoniaci pon do uncias decem pono. Post hęc Andromachus cessat.Liquet autem,si prędictorum meminimus, etiam hoc ipsum emplastrum, persimilem superiori facultatem obtinere. Deinde aliud scribens Andromachus, sic exorsus est. *Aliud Molochinum.* Ac postea simplicium pharmacorum symmetriam, unde ipsum conficit, his uerbis subscribit. Aeruginis picis rasę pondo, picis pondo duo,mannę pondo,cerę pondo duo,resinę pondo duo,olei pondo,aceti quantum sufficiat.Hoc itaque superioribus simile est.Manifestum uerò est utriusque,& æruginis, & mannæ parem portionem, ex aceto lęuigandam esse: duplam horum, cerę,picis, & resinę, hoc est cuiusque pondo duo,cum olei libra liquanda.Et sic in lęuorem, ex aceto redactis admiscere oportet, uti frequenter nobis dictum est, refrigerantes magis & radentes. quàm infundentes,ne aere iam frigido encerides appellatas fieri contingat. Aliud ab hoc celebre emplastrum subnectit. *Viride Hecatondrachmon.* Guttę ammoniaci denarium pondo octo, squamę denarium pondo duodecim, mannę denarium pondo octo, resinę siccę denarium pondo duo-

decim,

*minorem.

A decim,æruginis denariorũ pondo octo, ſeui uitulini denariorũ pōdo quatuordecim, reſinę terebinthinæ denariorum pondo octo, ceræ denariorũ pondo triginta,olei quartam cyathi partem, aceti quantum ſatis eſt. Hoc & magna uulnera glutinare poteſt, & ſordida ulcera purgare: vbi ceratum inter liqueſcendum adſumpſerit, carni producendæ eſt:prius q̃ uerò liquefactum ſit,craſſas ulcerum oras ſanare,& ſinus iungere,in totũ digerere & repellere poteſt, nam ex cõtrariis facultatibus miſtum eſt. Quod ſuccedit uiride nunc commemorato ſimilis & potẽtiæ, & vſus,huiuſmodi ſymmetriam obtinet. Terebinthinæ pondo minam, ſerapiadis herbæ denariorum pondo uigintiquinque,æruginis raſæ denariorum pondo decem,ſeui uitulini denariorum pondo uigintiquinque,ceræ denariorum pondo uigintiquinq;, thuris denariorum pondo duodecim, cyprinum aridis adiicitur. Ac emplaſtrum, quod ab aliis Iſis nuncupatur,ipſe citra hanc appellationem in hunc modum conſcripſit. *Viride Epigoni*. Quum autem omnes eius meminerint,nihilo minus & nunc ſimplicium in ipſo medicamentorũ ſymmetriã adducturus ſum, quoniã non nulli in eis diſſentiunt. Iubet.n.immittere æris uſti, ſalis ammoniaci, æris ſquamæ, æruginis,guttæ ammoniaci ariſtolochiæ, & thuris, ſingulorum denariorum pōdo octo, hoc eſt vnciam:aloes autem,myrrhæ, chalbani, ſingulorum ſeſquiplum, hoc eſt unciã ſemiſſem, quod
B perinde eſt,ac ſi dicas oĩum uncias undecim &.s:aluminis rotundi denariorum pondo ſex. Miſcet etiã reſinæ colophoniæ denariorum pondo ducentorũ, ceræ dimidium hoc eſt centũ, olei heminæ dimidium. Quoſdã ait quartã partem miſcere, aceti quantum ſatis eſt, dracontii radicis unciæ dimidium,quod eſt denariorum pondo quatuor. In fine autem hoc adiecit, q̃d in Iſidis ſcriptura non continetur, nã Epigonus id appoſuit: atque hac ratione Iſis ab Epigono differt. Iam uero poſt nuper relata addidit. Andromachus uiride Paſionis hac ſymmetria, Reſinæ colophoniæ denariorum pondo trecentorum, ceræ denariorum pondo centum quinquaginta,æruginis denariorum pondo octo, aluminis rotundi tãtundẽ, ęris ſquamę denariorum pondo duodecim,thuris denariorum pondo ſedecim, ęris combuſti denariorũ pōdo octo,ſalis ammoniaci denariorum pondo octo,olei dimidium cyathi,aceti quãtum ſufficit. Hoc medicamentum,quia ſalem ammoniacum prius aſſumpſit,magis quàm ſuperiora extrahit,magiſque digerit,† in aliis oĩbus cum illis conuenit. Fortius autem magiſque ad multa utile præſcripto poſt medium unum recenſet Andromachus, quod *Viride Alcimionis* nominauit in hac ſymmetria.

Terebinthinæ denariorum pondo ducentorũ,cerę denariorum pondo centum quinquaginta,ęris ſquamæ denariorum pondo decẽ & octo,æruginis raſæ denariorũ pōdo ſedecim,alumi
C nis rotundi denariorũ pōdo ſedecim,chalbani denariorũ pōdo ſedecim,thuris denariũ pondo decem,ſalis ammoniaci denariũ pondo duodecim,æris cõbuſti denarium pōdo ſedecim,ariſtolochiæ denariùm pōdo decem, aloes Indicæ denariùm pondo duodecim,myrrhæ denariũ pōdo ſedecim,guttæ ammoniaci denariùm pondo decem & octo: chalbani denariũ pōdo duodecim,alii octo:olei heminæ dimidium, aceti tantundem. Aliud inde ſcribit, cui titulus *Athena*, id eſt Minerua, ſicut ipſe ad calcem refert. Porrò ſimpliciũ eius medicaminũ ſymmetria, unde cõponitur, in hunc modum habet. Ceræ denarium pondo ducentorum quinquaginta, terebinthinæ denariũ pondo ducentorum,frictæ denarium pondo centũ, ſeui uitulini denariũ pōdo quinquaginta,chalbani denariùm pondo uigintiquatuor,mannæ denariũ pōdo uigintiquatuor,ſalis ammoniaci denariũ pōdo duodecim, æris uſti denarium pondo duodecim, aloes denariùm pondo duodecim,æris ſquamæ denarium pondo uigintiquatuor,aluminis rotundi denariũ pōdo duodecim,& ſiſſi denariùm pondo octo,chalcanthi denariùm pondo octo,miſyos denariũ pondo octo,opopanacis denariũ pondo octo,æruginis raſæ denariũ pōdo ſex, guttæ ammoniaci denariũ pondo ſex, minii ſynopici denariũ pōdo triũ,aceti heminas tres, olei heminas duas: minium initio inditur. Athena, hoc eſt Minerua, uocatur hoc emplaſtrum, utiliſſimũ multis, ut
D iudicauimus. Quomodo autem uſui erũt emplaſtra multis utilia, in ſermone de ijs futuro ſignificabitur. Ab hoc deinceps aliud uiride his uerbis conſcripſit. *Viride ex Cyprino Aphrodæ*. Ceræ denarium pondo uigintiquatuor, reſinæ aridæ denarium pondo duodecim: æruginis raſæ denariùm pōdo octo, Aphrodas denarium pondo duodecim: mannæ denariũ pondo octo,cyprini dimidium acetabuli. Contunditur aũt cum eo,& difficilibus curatu ulceribus poteſt conducere. Atque hæc cauſa eſt, cur ipſum ſcripſerit, tum ꝙ paucis conſtet, tum ꝙ utiliſſimum eſſe poſſit. Cum autem multa deinceps uiridia alia multiplicis miſturæ & utilitatis adducat Andromachus,uiſum mihi eſt ea relinquere,& ut ipſi uocant,Litas duntaxat percenſere. Is igit̃ ſic ad uerbum ſcribit. *Aliud Viride Lite, quo vtor*. Reſinæ pondo libras duodecim, ceræ pondo libras octo,æruginis raſæ pondo libras octo, ſeui uitulini pondo libras duas,aceti pōdo librã; ego autem mannæ librã injicio. Liquet igitur acetum cum duabus æruginis libris, & libra thuris, eſſe læuigandũ, ſicut antea præcepi, deinde liquabilia his miſcenda: dico autem ſeui libras octo*cũ ceræ octo, & reſinæ duodecim. Emplaſtrũ hoc Lite ad amuſſim foret,niſi adipem aſſumpſiſſet, & mannã:ita nanq; ærugo decima amborum ſimul portio eſſet, reſinæ uidelicet & cerę. Quòd ſi reſina dura fuerit, omnino etiã olei quid addendum putabis,uti prius expoſitum eſt. Quoniã vero ſeuum uitulinũ recepit. nec amplius exacte eſt Lite, ut q̃d molliens & concoquens medicamentum

† *Codex antiquus addit*, καὶ ῥυπτικώτερον. *i. magisq; abstergit.*

* *duas legitur in antiquis. & ita omnino legendum videtur.*

camentum acceperit:multo autẽ magis, ſi etiam mãnam aſſumpſerit,quę cõcoquit,puriq́; mo- E uendo eſt,& carnis gignendæ quandam uim obtinent.

Communis ſermo de emplaſtris colore ſimilibus. CAP. 3.

QVò ſane medicamenta non ſecundum coloris,ſed facultatis ſimilitudinem,unà ſcribi conueniat,manifeſtum plane eſt. Vt ergo Andromachus,ſic alij quoq; non nulli,ordine tradunt emplaſtra non ſolum uiridia, ſed etiam melina,fuſca, & candida. Quo igitur modo fiant candida,priori uolumine dictum eſt. Viridium uero compoſitionis,licet antea expoſitæ, nunc quoque mentionem faciemus.

Quomodo viridia fiant. CAP. 4.

AErugo non pauca ijs immittitur,ut & aliorũ colorem uincat, & omnia in ſuum permutet. Porrò conijcere oportet eum,qui tale emplaſtrum conficit,præter æruginis quantitatem etiam colorem illorum,quæ ipſi commiſcentur:ad hæc coctionis rationẽ:in ijs quæ miſcentur quidem,colores pertinaces uitare,cuiuſmodi flaua,& rufa,& nigra medicamẽta obtinẽt. Dico autem flaua & rufa,qualia ſunt melitites,chalcitis cõbuſta,auripigmentum, ſandaracha: nigra vero,qđ genus ſunt pix,bitumen,terra ampelitis,lapis gagates. At inter coquendũ non oportet æruginem ſuper ignẽ coeuntibus committere,uerum ubi in mortario unitas facta eſt, admi F ſcere,ſi colore uiride medicamentũ permanere deſideras:ſin autẽ melinum uoles emplaſtrum conficere,intelligito in coctione æruginem primũ in hunc colorem perduci:poſtea in giluũ, ut emplaſtrũ,quod dichromon,ideſt bicolor,appellant, euadat. Etenim a coctionis tẽpore paucis diebus poſt, in ſummo quidẽ emplaſtri fuſcus magis reddit̃ color, in imum uero giluus currit. Qm̃ vero de ipſorum colore,quæ conueniebant,diximus,rurſus ad facultatis ſermonem reuertamur,memoria repetentes,unde primũ hoc in libro exordiũ ſumpſerimus. Agere autem cœpimus,ſiquid meminimus,de medicamentis carnem generantibus: quorũ poteſtatis ſcopus eſt, vt mediocriter & ſine morſu detergeant, exiccẽtq́;:at ſpeciales cõfecturæ pro diuerſa ſimpliciũ pharmacorum materie differunt. Cæterũ nemo ignorat ea, quæ proprie & primario ſarcotica, id eſt carnem progignentia,nominantur,aperta ulcera carne implere,hoc eſt,quę caua quidem ſunt,non tñ ſordes, aut inflammationem coniunctam habent,magis uero etiam nec prauorum humorum influxionem,neque carnem in cauo ulcere intemperatam: nam prædictorum aliqđ cauitati ſi immiſtũ eſt, prius illud curãdum. Scopi uero curationis ipſorũ ſunt, ſordidis quidem detergentia pharmaca adhibere:eis uero,quę ex influxione humorũ proueniunt,exiccãtia,atq; repellentia id, quod influit: at ſi multum & contumax exiſtat, fluoris cauſa prius amputanda eſt. G Conſtat autem & inflammatarum partium phlegmonen ſanandam eſſe,carnẽ autem intemperatam habentium, hanc ad temperiem reducendam. Porrò intemperata illa cum fiat quatuor ſane modis ſimplicibus, quatuor item compoſitis,per contrarias qualitates ſuccurretur. Sed de his & poſtea. Nunc autem de medicamentis uehementer detergentibus agemus.

De Pharmacis uehementer Aſtergentibus. CAP. 5.

QVòd hæc ex prædictorum genere ſint,quæ ob moderatam deterſionẽ cauis ulceribus,puris,apertis,ſine oĩ morſu admouebantur, antea diximus. Intenſam uero detergendi uirtutem obtinent,quæ copioſas ſordes auferunt. Quare non nulla ex prædictis uiridibus medicamentis una re ſolum, nempe æruginis copia,ab ijs,quæ ſimpliciter carnem producunt,euariãt. Quædam & aliorum uehementer detergentium miſtura, ſicuti uocatum Iſis, & Machærionis emplaſtrum, quod nos pro more uſurpamus, Oleoſum ex uſu nuncupant: ubi enim ſinũ carne implere proponimus,copioſiore oleo liquefacientes per cornu recti foraminis, modo clyſteris, porcinæ ueſicæ cõiũcti, ipſum infundimus. Qnin & uocatis pyulcis, hoc eſt pus trahentibus, in eo utimur: etenim horum etiã ij,quibus latius foramen eſt,ad huiuſmodi adminiſtrationem commodi ſunt. Perſpicuum autem eſt, ſinus oppletos ſordibus ex meraciore hoc medicamento H purgari,id eſt oleo pauciore adhibito,rurſus puriores ex humectato magis olei uberioris miſtura. Itaq; ſi paruę adhuc phlegmones ſinum infeſtantis ſuſpicio quæpiam exiſtat,medicamẽtum ex roſaceo prorſus liquefiat:ſin à phlegmone fuerit liber,ex oleo:& ſi citra mordicationẽ ueteris miſturã ſuſtinuerit, illo pharmacũ liquetur. Cæterũ in huiuſmodi uſum non ſolum hoc, ſed Machærionis quoq; emplaſtrũ, & Iſis, atq; alia faciũt,quæ maiores noſtri perſcripſere,cerato miſta,cauis ulceribus carnẽ inducere. Omnia nãq; hæc ſine cerati miſtura ex oleo & roſaceo liquefacta ſinibus immittunt̃,eo ꝙ cõſiſtẽtia,quæ linamẽto excipitur(emmotõ ſyſtaſin Græci uocant)ſinibus illini non poteſt. Pari modo & medicamentũ ſiccum, quod combuſta charta conſtat,roſaceo copioſiore diluẽtes, ipſis infundimus. Quẽadmodũ uero ſinus liquidioribus pharmacis indigent,dum craſſiora imponi nequeunt, ita q̃ in ſummo caua ulcera affligunt,craſſius medicamentũ deſiderant, hac uidelicet occaſione, ꝙ liquida ſtatim ab eis decidũt,& linamẽta ſicca relinquuntur. Merito igitur in id genus uitijs ceratũ ualide abſtergẽtibus admiſcemus, in ſinibus oleum, uel roſacei plurimum. Atqui hæc in eũ modũ abſtergentia pharmaca oĩno etiã digerunt, ideoq́; uehementer exiccant:ac cõmune quoddã ipſorum genus efficitur, qđ Græci polychreſtum id eſt multiplicis uſus,appellant. Accedunt huic generi emplaſtra admodũ acria,

qualia

A qualia sunt ea, q̃ di halωn id est ex salibus, nominantur: q̃ non offerẽda sunt ubi carne quidq̃ explere cogitamus. Nã prçter alia, hoc quoq; sal eximiũ habet, ut adstringat magis, q̃ purget: sicca re uero nihilo minus, q̃ aphronitrum ac nitrum pōt: sed illa adstringendi facultatem non agnoscũt, sicut nec Asiæ petræ flos: atq; huius rei gratia discutere, & ceratis admista ulcerum sordes tollere, nata sunt: sal propter adstringendi potestatem hoc efficere non potest. Proinde cũ hæc in memoria habeatis, & methodum compositionis, usuśq; omnium eiusmodi medicamentorũ audiueritis, deinceps illa, quæ à clarissimis medicis propter optimorũ medicaminũ cognitionẽ experimẽtis probata sunt, enumerabo, Primum sane Mantiæ, atq; eius discipuli Tarẽtini Heraclidis sectatoris, permulta pharmaca, quç, subsequẽtibus annis per experientiã probãtes, distinxerunt, & præstantissima eorũ ipsi duo literis mandarunt: quæ uero minus efficaciæ habere uidebantur, omiserunt. Iure igitur & ego maiorem facio mentionẽ eorum, qui illis successerunt. Sunt aũt inter eos, qui in medicaminum experientia rectissime se gessisse uidentur, Petronius, Musa, Heras, Andromachus, Asclepiades, & Crito. Iam uero Archigenis, & Philippi studiosi nõ pauca medicamenta prodidere. Quin ẽt liber unus est Menecratis, cui nomen inditum est, Insignium pharmacōrũ autocrator hologrammatos, quasi dicas imperator integris litteris descri-
B ptus. Quæ ergo pulcherrima ipsis tradita sunt medicamina, & commendantur, quorumq; nos inter omnia relata experientiã habemus, & quibus præceptores nostri usi sunt, ad hæc, si qđ & nobis inuentum sit, deinceps adducam, quo singula genere contineantur, exponens. Nunc autem uiridibus relatis, melina protinus subiungam.

Melina Emplastra. CAP. 6.

QVemadmodum uiridium emplastrorum plurima propter æruginem præpollentem talia fiunt, præsertim quç sunt ex ipsis coloratiora, ita quoq; Melina. Sed uiridia çruginem incoctam habent: melina uero coctam quidem, sed mediocriter: nam si amplius coquas, bicolora emplastra quibusdam appellata, quibusdã gilua, efficies. Solent medici uiridia simpliciter melina & rufa nominare, quç non adeo magna uulnera glutinant, & ulceribus cicatricem obducũt, quæ mos est medicis appellare aperistata, quasi dicas aperta. Item ex rosaceo liquefacta cauis carnem gignunt. Multiplicis usus sunt inter ea, quæ plura pollicentur. Quædam multa non promittũt, sed unum mentione dignũ, uidelicet uel ulcera cacoethe bene curare, uel plus digerere, vel meliceridas, uel duritias emollire, uel huiusmodi quid nõ cõtemnendum, nec curatu facile.

Andromachus itaq; quatuordecim melina cõscripsit, ex quorũ numero quinq; çruginẽ ha-
C bent, reliqua sine hac cõfecta sunt. Porrò ex ijs, quæ ærugine cõstãt, unum quidem primum inter quatuordecim positum est, alterum uero quartum, post hoc aliud sextum, inde septimũ, & decimum. Quibus ergo nihil eximij apposuit, omnia simul & conglutinant ulcera, & cicatricem inducunt. Quç si ex rosaceo liquefiant, carnem procreant: quin & mediocribus phlegmonis medentur: sicut mediocres etiã duritias emolliunt, atq; hoc faciunt euidẽtius, quæ guttam ammoniaci cotinent: his adhuc ipsis magis, quæ copiosiorem reliquorum proportione eã assumpserunt. In quibusdam uero apposuit ipse, tenerum, hoc est tenerç cuti conueniens uidelicet: & cui præfixit, epispasticon & exippoticon, idest attrahens & eruens, innuit membrorũ doloribus, synanchæ, & lateris cruciatui benefacere, uel interiores abscessus discutere magis: quoddam testimonium his adferens, q̃ simplici sermone scriptis, Igitur omnia ipsa deinceps subijciam.

Melina Andromachi. CAP. 7.

MElinum quo utor. Spumæ argenti denariorum pondo* centũquatuor, olei çstate* heminã, hyeme† tres cyathos, ʒ ceræ denariorum pondo quadragintaocto, colophoniæ denariorũ pōdo quadragintaocto, guttæ ammoniaci denariorum pondo uigintiquatuor: æruginis rasæ, chalbani, myrrhæ, singulorum denariorum pondo octo. *Aliud.* Spumæ argẽti denariorum pō-
D do centum, olei † tres cyathos, ʒ resinæ colophoniæ denariorum pōdo sexagintaquatuor, guttç ammoniaci denariorũ pondo quadraginta, cerussæ denariorum pondo uigintiquatuor. *Aliud.* Spumæ argenti denariorum pōdo* quadraginta cerussæ denariorum pōdo sex, ceræ tyrrhenicæ denariorũ pondo sedecim, resinæ pityinæ siccæ denariorum pōdo sedecim, guttç ammoniaci denariorum pondo duorum, olei heminam. *Aliud.* Spumæ argenti denariorum pondo centum: colophoniæ denariorum pondo sexaginta quatuor, alij quadraginta octo: cerç denariùm pondo octogintaquatuor: chalbani, myrrhæ, æruginis, singulorum denariorum pōdo octo: opopanacis denarium pondo sex, olei* heminã æstate, hyeme uero† tres cyathos. ʒ *Aliud.* Spumæ argenti denariùm pondo centum, resinæ pityinæ denarium pōdo centũ, ceræ denariũ pōdo duodecim, olei† tres cyathos, ʒ uini falerni heminæ dimidium. Spuma argenti ex uino læuis fit, donec siccata fuerit, deinde coquitur. *Aliud.* Spumæ argenti denariùm pōdo cẽtũ, olei ueteris heminas† lxx, ceræ denariùm pōdo cẽtum, æruginis scoleciæ denariùm pōdo uigintiquinq;, chamæleontis nigri denariùm pondo duodecim ac semissem, chrysocollæ denariũ pondo quadraginta. *Aliud.* Spumæ argenti denariùm pondo ducẽtorum, olei ueteris heminas tres, ceræ denariorùm pōdo centum sexagintaocto, guttæ ammoniaci denariùm pondo centum, myrrhæ denariorum pondo quatuor, æruginis denariùm pondo octo*, resinæ colophoniç denariorũ pō-
do

*Al. heminã s.
†Al. heminam.
†Al. heminã. s.
*Aliter l.
*Al. heminã s.
† Al. heminam
† Al. heminam & s.
† Aliter duas.
* Aliner xx.

do centum uigintiocto, chalbani denariorum pondo uiginti, chamæleonis atri denariorũ põdo E
*Al. uiginti.
octo, alij propoleos denariorũ põdo octo* pro chamæleone. *Aliud.* Olei ueteris, in quo chamæleon feruefactus fit q̃ copiosissimus, sextarium: spumæ argenti pondo: ubi ebullierit, argẽti spumam inspergito, & coquito. *Aliud ad Nomas, idest Vlcera depascentia.* Sandarachæ denariorum pondo trium, aluminis scissi denariorũ põdo quatuor, thuris denariorum pondo quatuor, myrrhæ denariorum pondo quatuor, guttæ ammoniaci denariorũ põdo octodecim, ceræ denariorũ pondo octodecim, terebinthina denariorum pondo sex, adipis suilli denariorum põdo duũ,

* Al. centumuiginti.
* Al. centumuiginti.
*Al. uiginti.

mellis decimamsextam heminæ portionem. *Aliud.* Spumæ argenti denariorũ pondo* centum, octo: ceræ denariorũ pondo* centumocto, alibi centum inuenio: guttæ ammoniaci denariorũ pondo quinquaginta, terebinthinæ denariorum pondo quadraginta, aristolochiæ denariorũ põdo uigintiquinque, zeæ radicis denariorùm pondo* octo, æruginis scoleciæ denariorũ põdo sedecim, aluminis scissilis denariorum pondo sedecim, olei ueteris binas heminas. *Aliud Simplex.* Spumæ argenti denariorũ pondo centum, axungiæ denariorum pondo septuagintaquinque, olei ueteris põdo denariorũ septuagintaquinque. Ad molli carne p̃ditos facit, & digerit. *Aliud Melinum emolliens, Diophantis, Aphra nominatur, attrahens, & exuens, quo articuli curantur.* Visci elaborati pondo, ceræ pondo, resinæ terebinthinæ pondo, chalbani unc. tres: F liquefactis utitor. *Aliud Salome, ad omnem dolorem, & Anginam, synanchen cum cucurbitula, &*

*Al. vnum.

ad lateris affectum. Spumæ argenti pondo* duo, olei ueteris uncias octo, simul coquito. *Aliud Melinum Heraclidis, interiores abscessus sine dolore discutiens.* Spumæ argenti denariorum pondo centum, cerussæ denariorum pondo cẽtum, ceræ denariorum põdo octoginta, resinę aridę denariorũ pondo sexaginta, guttæ ammoniaci denariorũ põdo quinquaginta, galbani denariorũ pondo sedecim, olei ueteris heminas duas. Vt aũt Rusticus ille familiaris Isidori, Spumæ argenti denariorum pondo quinquaginta, cerussæ denariorũ põdo quinquaginta, guttæ ammoniaci

*Al. quadraginta.
† Græce est. πτελέας τῆς ἐν θυλακίοις, vlmi qui in folliculis. id est (vt puto) liquoris reperti in uesicis quas ferre ulmi solẽt est enim id aptũ ulceribus medicamentum.
†Al. olei veteris heminã & s.

denariorũ pondo* octo, ceræ denariorũ pondo uigintiquinque, resinæ aridæ denariorũ pondo triginta, † vlmi in sacculis ex corio reconditæ denariorũ põdo quindecim, chalbani denariorũ põdo octo, † olei tres cyathos. Inter hæc emplastra, nullius coctionẽ scripsit Andromach⁹. Ego uero ad colorẽ ipsorum pertinere dixi, scilicet neq; æruginem crudã esse oportere, ut in uiridibus: neq; nimis coctam, sicut in ijs, quæ bicolora & gilua nominãtur: uerum ubi iã cacabus ab igne auferendus propemodum est iniçi ærugo debet: deinde cum mutat colorem, & Melinum redditur, medicamentum tollere iam ab igne tempus est, si iã nõ inquinet: sin minus, paulùlum super ignem lentissimum remorati sic tollemus, nã in admodum uehemẽti facile in giluum degenerat. Cuius rei gratia quoq; duo insignia emplastra melina, alterum Menœti, alterum Serapionis, subiungam: quorum coquendi rationem plerique tradidere, & uos confecturæ eorum, quæ Andromachus scripsit, exemplum habebitis. G

Menœti Melinum. CAP. 8.

SPumæ argenti pondo quatuor, olei pondo tria, terebinthinæ pellucidæ pondo duo, ceræ põdo: æruginis, thuris, chalbani pinguissimi, singulorum pondo uncias quatuor: guttæ ammoniaci pondo uncias sex. Argenti spuma ex oleo ad multam spissitudinem usq; incoquitur: deinde resina ceraq; iniçitur: cum pulchre soluta hæc fuerint, cacabus deponitur, & refrigerari bene sinitur: post illa ærugo immittitur: & ubi infra motum fuerit, denuo super ignem lenem coquitur, donec melinum colorem repræsentet: postremo chalbanum, & thus, læuia facta, ac in mortarium demissa, ubi ammoniacum ex aceto in læuorem redactum est, ut sordium imaginẽ habeat: statimq; manibus subacta excipiuntur: & aceto modico affuso in sequentem diem usq; relinquuntur, ac tunc rursus emollita reponuntur.

Melinum Serapionis ad vulnera, & ad resoluendum, pugilibus vtilissimum. CAP. 9.

SPumę argenti denariorum pondo centum, guttæ ammoniaci denariorũ põdo uigintiocto, H ceræ denariorũ pondo quinquagintasex, æruginis cypriæ denariorũ pondo nouẽ, myrrhæ denarij pondo unius, colophoniæ denariorũ pondo quinquagintasex, chalbani denariorũ põdo nouem, olei tres cyathos, æstate cyathum dimidium. Argenti spumã ac oleum coquito: cum inalterata sunt, ammoniacũ, deinde ceram: postq̃ deposueris cacabum, chalbanum, æruginem, & reliqua addito, atq; molliter incoquito. Huiusmodi coquendi modos melinorum, quæ scripsimus, emplastrorum multi me priores tradidere, iuxta quorũ similitudinem etiã alia melina coquere poteritis. Argenti spumã sane primum iniçere conuenit, mox resinas & ammoniacũ, deinde chalbanũ & æruginem: postea si uel thus, uel myrrham, uel aloẽ capiat, hæc immittẽda sunt, cum medicamentũ ab igne tollitur, quippe coctionem non ferentia. Prædiximus autẽ lente coquenda esse, presertim cũ ęrugo indita fuerit: quin & ipsam miscendam, ubi cacabũ in terrã deposueris, ac parum refrigeraueris, eiq; magis, si uas paruũ sit, in quo coquitur, nam afferuescenti immissa ærugo, frequenter ex ipso uase diffundi medicamẽtũ cogit. Porrò in Menœti primo melino, quod ideo Pycticon idest pugillatorium, ut ita dixerim, uocat, qm̃ pugiles potissimum medicamento eo utantur, ammoniacum quoque ex aceto læue in mortario fieri posse, alijs omnibus in cacabo mistis, deinde ex ipso defusis, prius instituti sumus.

A *Melina Heræ Emplaſtra.* *CAP. 10.*

AD *Strumas Heræ.* Quæ ab Hera conſcripta ſunt, hunc in modum habent. *Melinum ad veteres Sinus,& ſi in vacua perforati ſint. Idem etiam diſcutit Strumas, quæ in pueris nuper ortæ ſunt. Facit etiam ad Artus è loco motos.* Argẽti ſpumæ chryſitidis denariũm pondo cẽtum, reſinæ pityinæ ſiccæ tantũdẽ, ceræ ponticæ denariũ pondo duodecim,& ſcrupulos duos, olei tres cyathos, uini falerni tantundẽ. Argenti ſpuma ex uino læuigatur, donec ſicceſcat: poſt una cum oleo ſic coquitur, quouſq; mutata fuerit:& tunc reſina læuis additr, ac cera coquit, donec nõ inquinet.

Menœti, coloris aurei, ad teneros, maxime Eunuchos facit. Aptum eſt Abraſis,& omni inueterato,& recenti Vlceri, itidem Combuſtis. Eſt etiam Malagma, diſcutit Phymata, Parotidas, Strumas,& omnes Duritias. Valet etiam ad Rhagadas,& ad Condylomata. Valde generoſum eſt. Argenti ſpumæ denariorũ pondo centum, olei ueteris denariorum pondo centum, reſinæ pityinæ aridæ denariorũ pondo quinquaginta* vel centum, ceræ denariorũ pondo quinquaginta. Argenti ſpumã cum oleo coquito, donec unitas fieri inceperit: mox reſinã læuẽ indito: hac liquata, cerã, ubi bene habuerit medicamen, in mortariũ oleo prius inunctum demittito,& denuo tritum excipito. Eſt autem glutinans, nec polluit. *Hygyni Emplaſtrum ad multa boni coloris. Curat Vlcera uix cicatricem ducentia,& Paronychia. Hoc melius emplaſtrum non extat.* Argenti ſpumæ chryſitidis minam, ceræ tantundem, chameleonis nigri radicis denariorũ pondo trigintaſex, æruginis raſę denariorũ põdo octodecim, chryſocollæ denariorũ põdo quadraginta, olei ueteris heminas tres. Argenti ſpuma cum oleo igne nõ acri coquitur, uſquedũ efferueſcere inceperit: deinde ęrugo inſpergitur cacabo depoſito: atq; iterũ repoſito, emplaſtrum permouetur, quouſq; propriũ colorem receperit: poſtea cera: quę ubi bene ſe habuerint, chryſocollam & chameleonẽ aſſumũt: demiſſo iam in mortarium acetũ ſuperfunditur. Itaq; prędictis affectibus bene facit etiam chryſocolla admiſta, attamen ſine hac mitigantiſſimũ eſt,& pręcipue ad neruorum pũcturas ualet, itidem ubi à muſculis uel neruis abluere quid oportet. Horũ trium emplaſtrorum, quæ Heras conſcripſit, primum ex uino & confectionem,& titulũ habet: multiq; noſtri tam pręceptores, quàm amici eo ſine ęrugine uidelicet pparato utuntur, ſcripto autem ab Andromacho,& fere oĩbus, qui uaria emplaſtra cõpoſuerunt. Proinde non pauci illorũ incurioſe ipſum cõnficiẽtes, contemptum emplaſtro pariunt. Optimum uero eſt, ſi, uti tradidimus, ex uino falerno cõficiatur, cuius penuria giluum uetus, tenue ſubſtantia, quatenus poteſt giluum hoc eſſe, immiſcebimus: nã cãdida hoc peculiariter habent, ut pelluceant. Porrò pſtantiſſima apud nos ſunt in Aſia tria, Tmolite uocatum, Lesbium, ac celebratiſſimum apud ueteres Ariuſium, in Chio proueniẽs quo omnes ad optima medicamenta, pręſertim antidotos, ſicut nũc Falerno, utebãtur. Huiuſmodi igitur uinum ſi in argenti ſpumã ſub caniculæ, æſtu, uel Sole alioqui calido, mittamus, deinde teramus: uel ſine Sole etiam diu teramus, ut humor reſicceſcat, ipſaq; argenti ſpuma relinquatur, uel oĩno madoris expers & ſicca, uel prope fiat: medicamentum optimum euadit. Vnus ſane ex præceptoribus meis, poſtquàm in uino falerno tritã exiccaſſet hoc modo ipſam præparabat: Oleũ alio, uinum itẽ alio uaſe calefaciẽs, paulatim argẽti ſpumã ſuperfundebat interim vino in quo læuigatæ, probeq; permiſtæ oleum adijciebat: interdum ab oleo auſpicatus, ad uinum trãſibat. Alternis autem uicibus hoc ſæpius agendo utrunq; conſumebat,& ſic ex mortario in cacabum dimittens, pityinam reſinam, quam proprie phyſema Græci uocãt, læuem ad amuſſim factam addebat, mox ceram:& ſenſim, quoad non inficeret, decoquebat. Vtebat eo & ad ſinus diuturnos, illinens prius ſanguine columbæ non domeſticæ, ſed ex eis, quæ in turribus nidũ collocãt, quas apud nos in agris extruunt: (boſcadas quidã nominant) nõ nulli has agreſtes uocant. Pari modo magnis vulneribus, recentibus, huiuſmodi ſanguine colũbino illinens, medicamẽtum imponebat, non mediocri eius cõfidentia. Vini autem ſeſquiheminam indebat, non ut Heras,& Andromachus, ſemiſſem tantum: atq; huius occaſione medicamen longe melius factũ eſt. Cæterum ubi ipſum uoles boni odoris efficere, opopanacis ſemũciam, quod eſt denarios quatuor, miſcebis. Coloris gratia ceram candidam ponticam adiicies. Hoc medicamentum ulcera uel ad uſq; cicatricem probe perducit.

* *Aliter &*

B

C

D

Critonia Melina medicamenta. *CAP. 11.*

QVæ Crito melina ſcripſit. Buxea nominat. *Buxeum ad recentia uulnera. Idem Cicatricem obducit & extrahit.* Spumæ argenti pondo quatuor, cerę pondo totidem, terebinthinę põdo uncias octo, æruginis tantundem, olei ueteris ſextarios duos, aceti ſextarij dimidium: Spumam argenteam, oleum, æruginem, acetum, una ſuper ignem lentum incoquito: ubi uero coitura ſunt, reſina ceraque adiungatur:& in vnum redactis, ad recentia uulnera potiſſimum vtitor. Scripſit & aliud ante hoc Crito, quod Buxeum uocat, ſimplex quidem quantum ad miſtorum numerum pertinet, magnum uero pollicitis. Scripſit igitur de ipſo ad uerbum hoc modo,

Emplaſtrum ex Chamæleonte, eadem faciens, quæ Tyria Cicatricem ulceribus difficillimis, calloſis,& inueteratis, maxime inducit, medetur etiam Rhagadijs digitorum, Condylomatis,& duritijs. Spumę argenteæ pondo minam, ceræ pondo minas ſex, æruginis pondo minas quatuor, chameleontis pondo minas octo, olei pondo minam. Oleo ſpumam argenteã coquito rudicula mouẽs, do

nec

nec consistat,& fiat melinum:post hoc æruginē inspergito, inde ceram adijcito. Porrò ubi diligēter liquata ab igne tuleris, chamæleōtem indito: cum unitas facta est, in mortariū demittito, vbi subacta, excipito. Iam uero & alia quædam emplastra Crito tradidit in quarto medicamentorum uolumine, Buxea quidem, ut ipse nūcupat: Melina uero, ut alij: atttamen nō nulla ex ijs citra æruginem componuntur: non nulla æruginem quidem assumunt, sed in alio pharmacorum genere pro facultatis seu uirium similitudine dicētur, in Epuloticis, Epulotica: in ijs quę succis constant, ex succis composita: in mollientibus, illa quæ mollire nata sunt: quemadmodum & Mnasæi emplastrum multifariam ab eo in hoc opere conficitur. Nunc igitur ad glutinantia ire iam tempus est, colore inuicem & a melinis, differentia. E

De Giluis emplastris, quæ & Dichroma, id est bicolora, dicuntur. *CAP. 12.*

QVædam ex eadem materia constant, qua æruginem habentia melina, sicut prius quoq; diximus, hoc solo differentia, ꝙ diutius coquantur: omnia siquidem propter crudam æruginem uiridia, fiunt melina: ubi mediocriter ipsa cocta fuerit: gilua, ubi liberalius. Manifestum igitur, melina, giluaque oleum copiosius quàm uiridia necessario habere, etsi reliqua omnia eadē recipiant. Atque huius gratia primum spuma argenti cacabo inijcienda est, in quo tantisper coquetur, dum sordium crassitudinem consequatur: mox ærugo, deinde si metallicum aliquod ceu æs combustum, eiusque squama, immittatur. Ac quando spissitudinem acceperint, tunc ceram & resinam, si hæc etiam medicamentum recipiat, indere conueniet: postremo thus, myrrham, aloen, aliaque id genus: sicut celeberrimum giluum, quod ex dictamno uocatur, Sacrum & ipsum appellatum, uelut Isis, quoniam aiunt ea ex sacris Aegypti locis esse allata. Vsū igitur hoc præstat multiplicem, proinde in sequenti sermone simul cum ijs, quæ ad plura ualēt, paulo post describetur. In præsentia de aliis giluis, tum oīno simplicibus, tum iis, quæ inter hæc & polychresta, id est multipliciter utilia, consistunt, uerba facturi sumus. Vt igitur uiridia emplastra simplicia ex cera, resina, oleo, & ærugine, conficiebantur iuxta dictam illic symmetriam, sic gilua ex argenti spuma & oleo copiosiore, quàm in uiridibus, sumpto componuntur. Itaque si emplastrum largius uoles coquere, augeasq; oleum, medicamen habiturus es, quod magis siccet, ideoque uulnerū cruentorum glutinantius: sin autem mediocriter, tantam olei mensuram, quantum argenti spumæ pondus esse sufficit: libram enim olei mensuralem Romanorum in argenti spumæ libram ponderalem iniiciemus. Iam si pharmacum plenius incoquere placet, non solum unam libram & s. sed etiam duas & plures immittemus. Porrò inter hæc gilua emplastra sic præparata plus siccant, quæ nec resinā, nec ceram omnino habent, sed ex solis, ut uocant, metallicis conficiuntur: quemadmodum alii quoque nonnulli ex prioribus alia scripserunt. Cęterum quo ego semper mea industria composito utor, in hunc modum coquitur. *Giluum ex Metallicis.* Argenti spumę cū oleo prius coctę metallica ex aceto lęuigata immitto, & sic coquo, donec non inficiat. Addo his olei libras quatuor, hoc autem quanto uetustius, tāto erit melius, magisq; si id fuerit sabinum: argenteæ spumę libras tres, aceti quàm acerrimi libras duas: horum trium metallicorum, squamæ æris nigri, æruginis, chalcitidis, singulorum æquale pondus, nimirum uncias duas, hoc est denariorum pondo sedecim. At cum uetus oleum existit, crassumque ex uetustate, quatuor libras & s. immittito. Nos & quinque interim, idque per hyemem indidimus, non ignari hyeme plus olei, quàm per æstatem, immiscendum. At argenti spumam prius uidelicet coques, donec sordium crassitudinem recipiat. Quòd si & oleum cicinū habeas, id pro uetere usurpato. Medicamentum hoc cruenta uulnera facile glutinat, magisque in duris corporibus, quàm mollibus, cuiusmodi sunt mulierū, puerorū, & eunuchorum: dilutum quoq; ex oleo cicino uel ueteri, ac linteo exceptum, impositumque, mirum est, q̄ ulcera curatu difficillima concoquat, quæ pus nequaquam faciunt. Ad hæc sinus conglutinat, & fistulas adstringit exiccat, & prorsus claudit. Atq; ubi iā ipsum hæc pulchre uelis efficere, metallica pluribus diebus aceto longe acerrimo conterito, ac potius in Sole: pari modo argenti spumā tritam exiccatamque, & oleo postea mistā, eo quo dixi modo incoquito. Attamen ad ulcera, quibus cicatrix difficulter induci potest, metallica sic elaborari, & argenti spumā ita conterere, non est necessum: etenim sine his quoque, epuloticoteron, quasi dicas cicatrici ducendæ prōptius, illud euadit. Adiiciatur autē tunc ei diphrygis, & chrysocollæ, singulorum uncia. At hæc non simul cum squama & ærugine committuntur, uti nec ubi iam coctum medicamentum fuerit omnino, sed eo, quod intercedit, tempore. Tantam enim huiusmodi pharmaca coctionem requirunt, ut exacte cum prioribus in unum coeant: quod me diocri interuallo accidit, neque multo ante, nec paulo minus, quàm cacabus ab igne tollatur. Solum itaque hoc emplastrum fistulas, sinus, & magna uulnera, glutinare potest, Iuuat ipsum spongia recens, non dura, ueteri uino respersa. De ligatura in sinibus ab imo fiat, ligamento ad orificium perueniente, sicut in sermone de fistulis clarius ostendetur.

(Marginal section letters in the original: F beside "…si metallicum aliquod", G beside "…ut uocant, me-", H beside "…pluribus die-".)

De Iis, quæ Cicatricem obducunt. *CAP. 13.*

EMplastra cicatricem inducentia, siue synulotica, siue epulotica, nominare uelis, sicut etiam alia medicamenta epipasta, id est quæ insperguntur, & quę lina mentorum usu apponuntu

nihil

A nihil ut ad curationes eorum, differentiæ adfert, ſi qualis quodq; facultatis medicamētū huiuſmodi eſſe debeat memineris: quā ſimul cū reliquis oībus in therapeutices Methodi libris explicauimus. Quāto enim glutinantia ſarcoticis, id eſt carnē generātibus, ſiccare magis oſtēſa sūt, tanto glutinantibus epulotica: nam ipſorum beneficio carnem cauis ulceribus generatam cutē reddere ſtatuimus: ob quod etiam tale pharmacorum genus, ſiue illinendum, ſiue inſpergēdum ſit, adſtringere oportet. Hic autem illorum duntaxat emplaſtrorū mentionē facere cogitamus, ſiquidem ea, quę linamentis excepta imponunt pharmaca, ex his, roſaceo uel myrteo liquatis, fiunt. Atq; myrteum roſaceo hoc magis conducit, quo uehementius adſtringit. At ſi neutrū habeas, ex cyprino, lētiſcino, & melino, liquāda ſunt: ſi his quoq; careas, ex omphacino, uel eo, qđ ab Hiſpania portatur, Hiſpanū nomināt: ubi nec huius copia adſit, teneros oliuarū ſurculos contuſos alij cuipiam vulgari oleo admiſcebis: ꝙ ſi hos etiam deſideret, præſtat oleo uetere liquefacere, hinc enim medicamentū ſiccandi uirtute augebis. Proinde pleriq; medicorū a pharmacis, quæ optimi quiq; medici longi tēporis experientia ſatis ꝓbarunt, eoq; nobilia reddiderunt, hac ratione ſolū abſtinent, ut ipſi melius quippiā præter maiores habere uideantur. Attamen ſciendum eſt, his ipſis celebribus medicamentis, quæ ab oībus laudantur, haud facile alio-
B rum ullū reperiri, quod ſit præſtātius. Ab antiquo igitur laudata ſunt, tum quod ex cadmia, tum quod ex ladano inſcribitur, ad cicatricē ducendam utrunq; eſſe præſtantiſſimū. Quāquā apud omnes miſturæ ſimplicium pharmacorum ſymmetriam eandem non ſit inuenire. Quapropter viſum mihi eſt eas, quæ cuiq; Scriptori placent, deſcribere, auſpicāti a proditis ab Aſclepiade in terito de Exterioribus commentario, quæ Marcellas inſcribit.

De Epuloticis emplaſtris Aſclepiades ſic memoriæ prodidit. CAP. 14.

POſteaquam ulcera particularia ſine alia diſpoſitione ad cicatricē iam tendunt, utēdū eſt ijs compoſitionibus, quæ infra ſcribuntur. *Emplaſtrum ex Cadmia, ad Cicatricem ducendam. Hoc Lucius Cathegetes, id eſt præceptor, uſus eſt.* Cadmiæ uſtæ & ex uino præparatæ, calcitidis toſtæ, ſingulorum denariorum pondo ſedecim: ceræ denariorum pondo octoginta, picis colophoniacę pōdo uncias octo, uini Italici qđ ſatis eſt. Chalcitis & cadmia ex uino terantur, ut humidi cerati ſpiſſitudinem habeant: ceram & reſinā perfectam in uas fictile immittito, atq; his ʒolei myrtei pondo librā adijcito: deinde carbonibus ſuperponito, mouens ſine requie: cū ſoluta fuerint ab igne tollito: ubi refrixerint, radito, læuigatisq; indito, ac miſta excipito. In uſu oleo myrteo ſubigito: temperatura diſpoſitioni reſpondeat. *Aliud ex Cadmia.* Cadmiæ toſtæ, chalcitidis to-
C ſtæ, diphrygis: ſingulorū denariorū pōdo ſedecim: ceræ, reſinæ frictę, olei myrtei, ſingulorū pondo ſelibrā: uini Italici quantum ſatis eſt. Præpara quomodo dictū eſt: ac utitor nunc diluto, nūc mero pharmaco. *Aliud.* Argenti ſpumæ, ceruſſæ, cadmiæ, diphrygis, reſinæ, ſingulorū denariorum pondo octo: chalcitidis denariorum pōdo duorū, ceræ denariorū pōdo octo, myrtei olei quod ſufficit, uini aminæi quod ſatis eſt. *Aliud Euphranoris.* Diphrygis, miſyos toſti, ſingulorum denariorum pondo octo: chalcitidis toſtæ, molybdænæ, ſingulorū denariorū pondo duorum: cadmiæ denarij pōdo unius, cerę denariorū pōdo ſex, colophonię pōdo uncias tres, myrtei libras tres, uini Italici quod ſatis eſt. *Aliud ex Ladano accommodatum medicamentum, non ſolum Cicatricem ducens, ſed etiā Callos excindens, & male curata inſtaurans.* Chalcitidis, argenti ſpumę, ladani, ſingulorum denariorum pondo uigintiquatuor: bituminis denariorùm pōdo octo, cerę denariorū pondo ſeptuagintaduum: myrtei heminam, alii drachmas decem & octo: uini heminam. Præparato in modum prędictum, cum res exigit, & ſplenio, & diluto utitor. *Aliud.* Argenti ſpumę denariorum pondo centum, picis denariorū pōdo quinquaginta, ladani denariorum pondo uigintiquinque: ęruginis raſę, ęris conbuſti, ſingulorū denariorùm pondo octo: olei myrtei libras duas, ęris ſquamę denariorùm pondo quatuor: conficito ac utitor. *Aliud*
D *quod Pyricauton dicitur, ex Attallicis virtutibus medicamentum accommodatum.* Olei heminam: aluminis ſciſſi, mānæ thuris, argenti ſpumæ, chalbani, ſingulorū denarii pōdo unius: ceræ denariorum pondo uigintiquatuor, anchuſæ denariorū pondo octo: medullę ceruinæ, adipis ſuillæ, ęruginis, ceruſſę, ſingulorum denariorū pondo duum: ouorum trium lutea. Quæ liquari poſſunt, ſiccis immiſcentur. Hoc pharmaco alias diluto, aliàs mero utitor. *Aliud medicamentum accommodatum. Facit ad vetera, ac ſanatu difficilia.* Ceruſſæ, argenti ſpumæ, aluminis ſiſſi, mannæ, chalbani, thuris, medullæ ceruinę, & uitulinæ, ſingulorum denariùm pōdo quatuor: ceræ, anchuſæ, ouorum luteorum, ſingulorum denariorū pondo octo: olei heminas quatuor. Medullas diligēter tundito, & liquato cum iis, q̄ liquefieri poſſunt, mouens anchuſa, ex qua poſſint ea colorari: deinde ab igne ſublata, & in aliud uas coniecta, refrigerari ſinito: deraſa ſiccis immiſceto, dein de in uſum excipito. *Candidum, quod Magnum dicitur, medicamentum accommodatum. Valet & ad Diuturna vulnera, & quæ vix cicatricem recipiunt, item Scabioſos affectus. Benefacit & ſedis vitijs roſaceo dilutum*†. Argēti ſpumæ denariū pōdo centū, ceræ denariùm pōdo quinquaginta, ceruſſæ denariū pōdo centū, terebinthinæ denariorū pōdo uigintiquinq;, thuris denariorū pōdo uigintiquinque, & aluminis ſiſſi; denariorū pondo duodecim, olei heminas duas. Cōponito ſimili modo: & utitor interim emplaſtro, interim diluto medicamine. *Aliud, cui nomen eſt Pamphilion, ad idem*

† *Additur in antiquis* ἢ μυρσίνῳ *ideſt aut myrtino.*

adidem. Insuper sinus conglutinat, & fistulis callum exterit. Valet ad ulcerum fluxiones, tum ad diu- E
turna, & Dysepulota, Scabiemq́ sanat, tollit sugillata, benefacit caput dolentibus, & oculorum Epipho-
ris fronti impositum, nec minus sedi conuenit dilutum rosaceo, uel myrteo. Cæterum in hunc modum
componitur. Argenti spumæ denariũ pondo centũ, ceræ denariùm pondo quinquaginta, tere-
binthinæ denariũ pondo uigintiquinque, thuris denariũ pōdo uigintiquinque, cerussæ denariũ
pondo centum, aluminis fissi denariũ pondo sedecim, piperis albi denariũ pōdo trium, olei ue-
teris heminas duas.*Liquato, ut dictũ est, nũc diluto medicamine, nũc emplastri modo utẽs. Nã
in capitis manantibus ulceribus, quæ achores Græcis dicũtur, & oculorũ asperitatibus, uel in ijs,
quas epinyctidas uocant, uel ani uitijs, dilutũ pharmacũ myrteo, uel lentiscino illinitur. *Aliud*
Telamonis Pharmacum accommodatum. Facit & ad Carbunculos. sinus exiccat immissum uel instilla-
tum. Ad hæc cicatricem probe inducit. Pithyinæ, ceræ, calcis uiuæ, argẽti spumę, singulorũ denarium
pondo quinquaginta: cerussæ denariũ pōdo uigintiquinque, olei tres cyathos. Argenti spumã
oleũque, dũ in unũ coeant, incoquito, mox ceram, inde resinam. Porrò calci & cerussæ in læuo
rem redactis liquabilia indito. Dum uteris, oleo cineri calido superposito, medicamẽ cõfringẽ
do inijcito: ubi incaluerit, mortario superfundito, & diligẽter subigito, donec sordiũ spissitudo
fiat. Ab igne deposito utitor tanq̃ maximo pharmaco, alias pennis illinens, alias instillãs. Cæte F
rũ carbunculis uocatis linteolo illitũ adhibeto. *Aliud Moschionis, celebre ad quælibet à Callo uindi*
canda, & cicatrice obducenda. Idem & sedi prodest insigniter. Argenti spumæ, cerussæ, calcis uiuæ,
singulorum denariũ pondo octo: medullæ ceruinæ, ceræ, utriusq; denariũ pondo sedecim, olei
myrtei quantum satis est, Quæ liquari possunt, aridis immiscẽtur, & mollita curiose in pastillos
digeruntur. Cum uti uoles, prius aqua uel lacte diluetur quantum habet, ut sordium crassitudi-
nẽ habeat: deinde rosacei quod sufficit, immittitur, uel myrtei: contusum diligenter in plum-
beam pyxidem reponitur: usui est, quemadmodum prædiximus.

*Al. συντίθει. i. componito.

Epulotica Andromachi. *CAP. 15.*

CAdmiæ pondo librã, chalcitidis ustæ pondo librã, ceræ, pondo libram, resinæ aridæ pon
do libras tres, myrtei pondo libras tres: uinum ficcis immiscẽtur. *Aliud ex Ladano.* Ar-
genti spumæ denariũ pondo quadraginta, ladani denariorum pondo triginta duum, chalcãthi
denariùm pondo octo, aluminis scissilis denariũ pondo duodecim, ceræ denariũ pondo centũ,
squamæ denariũ pondo octo, bituminis denariorum pondo triginta duum, myrtei quartam he
minæ partem: uinum falernum ficcis adiicitur. *Aliter, ut Alcimion, quod præparaui.* Ladani
denariũ pondo octo, hyssopi denariũ pondo quatuor, propoleos denariũ pondo octo, bitumi- G
nis denariũ pondo octo, argenti spumæ denariũ pondo quatuor, æris squamæ denariùm pon-
do quatuor, misyos crudi denariũ pondo quatuor, ceræ denariùm pondo uigintiquatuor, myr
tei octauam minæ portionem. *Aliud ex Hordeis.* Cerussæ denariùm pondo quinquaginta, ar-
genti spumæ denariùm pondo quinquaginta, hordei combusti non triti sextarium, ceręe dena-
riùm pondo quinquaginta, olei sextarium: postremum hordeũ adiicitur. *Aliud ad ducendam ci*
catricem. Cadmiæ pōdo uncias duas: chalcitidis, ceræ, terebinthinę, singulorũ pōdo uncias qua
tuor: hyssopi pondo unciã, myrti pōdo uncias quatuor, chalcanthi pōdo uncias quatuor: uinũ
ficcis affunditur. *Aliud ad idem.* Resinæ aridæ denariùm pondo xviij, diphrygis denarium pon-
do quatuor, argenti spumæ denariũ pondo sedecim, ceræ denariũ pondo decem; olei heminas
quatuor. Post hęc Andromachus alia emplastra sex percensuit cicatricem ęgre ducentibus ac-
commoda, quę sane hic nunc adscribere uisum non est: dicentur enim simul cũ illis, quæ ulcera
curatu difficilia sanant, in quarto huius operis uolumine. Cum autem Andromachus ibidẽ an-
te prædicta modo epulotica alia quædam tradiderit, non præponẽs, qđ apertis ulceribus cica-
tricem inducerent, præsertim in pueris, mulieribus, & eunuchis, summatim in oĩbus qui tene-
ram habent carnẽ, *statui hęc quoq; huc adiicere. Titulum ipsis a colore Andromachus indi- H
dit, ut qui de iis hunc in modum ad uerbum scripserit. *Candida Andromachi Epulotica. Album*
quo utor. Argenti spumę pondo minam, cerussæ tantundem: ceræ, resinæ, singulorum quatuor:
olei heminas tres, aquæ heminam. *Aliud.* Argenti spumę denariùm pondo centum sexaginta,
cerussæ denariũ pondo ducentorum, drachmas quinquaginta, terebinthinæ denariũ pondo ui-
gintiquatuor, olei ueteris heminæ dimidium, aquæ cyathos sex. *Aliud.* Argenti spumæ denariũ
pondo centum: cerussæ, ceræ, singulorum denariũ pondo quinquaginta: terebinthinæ denario-
rũ pondo uigintiquinque, aluminis fissi denariũ pondo sex, piperis albi denariùm pōdo trium,
orcheos herbæ denariorũ pondo octo, olei ueteris cyathos duos,† aliter denariorũ pōdo duũ,
aquæ heminas duas. *Aliud.* Argenti spumę denariũ pondo uigintiquinque, ceræ denariorùm,
pondo quinquaginta septem, adipis suilli denariũ pondo trigintaseptem, myrrhæ denariorùm
pondo duum: ouorum coctorum uitellos quatuor, alii crudorum. *Medicamen Arete idest vir-*
tus, appellatum. Strigmenti puri heminas duodecim, argenti spumæ pondo minas tres: squamę
denariorum pondo sex, alii denariorùm pondo sedecim: resinæ colophoniæ pondo minas sex,
alii denariùm pondo quinquaginta: cerę pondo minam, quidam minas quadragintaquinque:
marinę aquę heminas tres.

*Al. βέλτιον ἔδοξέ μοι, i. meli⁹ mihi visũ est.

† *Codex antiquissimus addit, struthij drach. ij, mannæ drac. xxv. Aliud. Argenti spumæ drac. lxx, cerussæ drach. cẽtum, ceræ drachm. quinquaginta, olei cyathos ij.*

A *Andromachi Panacea,i.Vniuersale remedium.*

Argenti ſpumę denarium pondo centum quinquaginta, cerę* denarium pondo quadraginta,terebinthinę denarium pondo quinquagintatrium, † manę ueteris heminas duas, ſtrigmenti heminas ſex, ſquamę denariùm pondo ſedecim,ricini heminas duas, ceruſſę denariū pondo octoginta,guttę ammoniaci denariùm pōdo uigintiquatuor, ſeui uitulini denarium pōdo octoginta,calcis uiuę denariū uigintiquatuor,ariſtolochię denariū pōdo uigintiquinque. Coquito ut dicidiſti.*Candidum Telephanis.*Argenti ſpumę denariùm pōdo octoginta, ceruſſę denariū pōdo centum uiginti,myrrhę denariū pondo triū obolos duos,ſagapeni denariū pōdo quinque, thuris denariū pōdo ſex obolos quatuor,olei heminas duas & s.Omnia ſimul incoquito.*Aliud,* Ceræ candidæ pondo libram,myrrhæ pondo unciam,thuris tantundē,medullæ ceruinæ pōdo vncias duas, adipis hyenæ pondo uncias duas, coaguli cerui,uel hœdi pōdo vnc.duas,nitri pōdo vnc.duas,chalbani pondo vnciam,guttæ ammoniaci pondo vncias quatuor,argenti ſpumę libram s,ceruſſæ denariū pondo ſex,olei ueteris heminam s,marinæ aquę tres cyathos.Cauniace dicitur. *Aliud.* Argenti ſpumę denariùm pondo ducentorum,cerę denariùm pondo quinquagintaduùm olei heminas tres,ceruſſæ denariùm pondo octoginta,terebinthinę denariū pō

B do trigintaduū,buccinorum cineris denariùm pondo decem,thuris denariùm pondo nouēdecim,aquæ ſextarium.*Aliud.*Adipis ſuilli recentis denariùm pondo octogintaocto,ceræ cādidæ denariùm pondo quadragintaocto,ceruſſæ denariū pondo duodecim,argenti ſpumæ denariū pondo duodecim.Facit ad herpetas,carbūculos,cōdylomata,rhagadas:phlegmonen prorſus arcet,ut Heras Cappadox meminit.In hoc igitur rectè fēcit,qđ non ſimpliciter cerę ſcripſerit, ſed candidæ adiecerit:nam ſic fieri poſſit uti vult,colore candidum.Poſt hęc autē aliud commemorans,neque cerę,neque uini candorem appoſuit,ſed nos adiungere oportet,ſi emplaſtrū cādidum reddere ſtatuimus. Porrò compoſitio eius his uerbis ab ipſo Andromacho tradita eſt. *Aliud ex Vino, Publij.* Cadmiæ pondo libram vncias nouem,argenti ſpumæ pondo libras duas, ceruſſę tantundē,uini gręci ſextarios duos,roſacei pondo libras quinque,cerę pōdo libras tres, oua cruda numero duodecim, thuris pondo uncias tres. Hęc incoquito. Candidorum emplaſtrorum coquendi rationes in priori commentario percenſui:ſimulque methodum non coquēdi modo,ſed etiam eorum compoſitionis,oſtēdi.Et fortaſſe nihil amplius eiuſmodi emplaſtrorum doctrinę adiiciendum reſtat:ſed quia hic liber non ſolum de carnem generantibus emplaſtris,quę quidem ut plurimum uiridia ſunt,uerum etiam de glutinantium,& epuloticorum om

C nium ratione egit,quę ulcera malignitate carentia cicatricę obducunt,quoniamque melina,ac gilua percurri,ideo candida quoque emplaſtra, quorum in illo libro mentionē nullā fecimus, in hoc producere uiſum eſt.Cęterum ut nihil pręſenti commentario deſit,non pigebit adijcere emplaſtra,quę ab ipſis cephalica & catagmatica,id eſt capiti fracturisq; medentia,nominātur: & magna vulnera, ſinusque glutinant:cum uero diluta fuerint, linamentis excipiuntur, & fiunt ſarcotica, id eſt carnem propignentia.

De Catagmaticis,& Cephalicis,i.ad fracturas,& caput accommodatis emplaſtris. CAP. 16.

QVi plurima ac optima pharmaca prodiderunt,antea omnes nominatim citauimus, genus quoddam emplaſtrorum cephalicum,& catagmaticum uocant,à caluarię fracturis potiſſimum nomen eis imponentes.Sunt autem talia abſtergendi,digerendi,& ſiccandi,poteſtate pręditæ.Pleriq; paulùlum ex adſtringentibus pharmacis eis admiſcuerunt, idque duplicis uſus gratia,ſicut diximus,nempe ut id;quod affectis partibus influit, repelleretur,& abſtergētiū facultatem in profundum uſque deduceret.Porrò docuimus nos antea,niſi adſtringētia elaborent̄ trītura,quoaduſque in puluerem redigātur,noxā magis quàm pręſidium eſſe allatura iis,quę trahendi uim obtinent. At optimè elaborari oſtendimus ea,ſi ex aceto acri lęuia fiant.Itaq; huiuſ-

D modi pharmacorum ſeriem ab iis,quę aſclepiades tradidit,iam auſpicabimur.

De emplaſtris ad fracturas idoneis ab Aſclepiade traditis. CAP. 17.

PRimum in tertio Exteriorum medicamentorum his uerbis perſcripſit. *Nigrum Ariſton,id eſt optimum, Catagmaticum.* Hoc pharmaco uſus ſum in fracturis oſſiū multorum,ita ut eorū plura mouerentur,ac innatarent,omneſque hortarentur innatantia illa oſſa auferri.At hoc Ariſtum id fecit,quod pręter omnium opinionem eſt uiſum:nam fluitātia, & ab alijs oſſibus ſeparata,ita copulauit,ut alijs continuauerit. Hęc recipit, Argenti ſpumæ, bituminis, ſingulorum denariùm pōdo ducentorū:picis aridę,ceræ,ſingulorum denariùm pondo centum:reſinæ terebinthinæ,denarium pōdo quinquaginta:aluminis ſciſſilis,propoleos,ſingulorum denarium pōdo triginta:guttæ ammoniaci denariū pōdo uigintiquatuor,ęruginis denariū pondo decē,olei ſextarios quatuor:præparato,ut prædictum eſt.Alia præpoſito generi ſimilia in eodem libro Aſclepiades conſcripſit in hæc uerba. *Aliud Pithionis ad fracturas,quo Helenus uſus eſt.Valet etiam ad vulnera ex ictu. Cum exhibebis,ſpongia calida madefacta ſplenium relaxare oportet,nam medicamentum valide glutinat.Benefacit,idem ad Strumas,& fiſtulas. In ſinibus autem,& fiſtulis ſplenium excindere conuenit,hoc eſt in orificio,ut humor, qui excernitur locum habeat:item ſimul cum medicamento lauandum eſt.*Præparatur hoc pacto. Bituminis iudaici pondo libras quinque uncias quatuor, pi-

Quinta Claſsis. fffff cis

* † *Sunt, qui legendum putēt, vini ueteris, cū apud auctores marinæ ueteris nuſquā mētionē fieri dicāt*

cis brutiæ ſiccæ pares portiones, reſinæ frictæ pondo libras octo, ceræ pōdo libras quatuor, thu E
ris libras quatuor, ſquamæ rubræ pondo librā, vncias quatuor, olei per æſtatem pondo libram,
hyeme pondo libram, & ſemiſſem aceti heminam: Quę liquari poſſunt, liquefacito, thus & ſqua
mam ex aceto trita reliquis admiſceto, attendens ne ebulliant, mouensq́ue in mortariū demitti
to: contaſa & ſubacta excipito, ac utitor. In alio exemplari ſquamæ rubræ pondo libram dimi-
diam offendi. Liquet autem efficacius eſſe, quod copioſiorem ſquamam receperit. *Moſchionis
pharmacum, ad fracturas, recentia vulnera, & neruos præciſos confectū: item ad diuiſa cū contuſione.
Benefacit etiam fracturis cum vulnere: etenim vulneribus ſuccurrit, & oſſa, cum deligatura conuenien
ti impoſitum, ad callum perducit. Nec minus incipientibus hydropicis, & teſtium contuſionibus prodeſt,
eminentias circa anum reprimit, & Rhagadas butyro dilutum ſanat, & faucium tumores, quos Græci
bronchocellas appellant. Diſſoluit omnem duritiam. Inſuper ualet ad luxatum & peruerſum articulamē
tum: itidem ad Calloſos exceſſus in manibus, pedibusque, quos clauos appellamus, ita ualet, ut ſine exulce
ratione auferat. In ſumma pharmacum eſt longe vtiliſſimum.* Hoc modo conficitur. Argenti ſpumæ
pondo minam (mina uero in hoc pharmaco habet denarios cētum ſexaginta) picis denariū pō
do centum ſexaginta, ſeui uitulini denariū pōdo centū ſexaginta, reſinæ terebinthinæ denariū
pondo octoginta, mannæ thuris denariū pondo octoginta, cerę denariùm pondo quadraginta, F
æruginis denariū pondo octo, opopanacis denarium pondo octo, chalbani denariū pōdo octo,
olei cicini heminam, aceti tantūdem, liquoris ſycamini heminā, picis liquidæ heminæ dimidiū.
Argenti ſpuma læuiſſima, & cicinum oleum in uas fictile, æreumue iniecta, & ſuper ignem poſita
incoquuntur: poſteaquam ebullierint, ſeuum & manna thuris adduntur, mouenturq́, continue:
cum coiuerint, pix, cera, reſina admiſcentur: & coctis quoad uſque nō polluant, chalbanū aſper
gīt, deinde ærugo & opopanax ex aceto reſoluta. Liquor uero ſycomori, & pix liquida, in alterū
uas traſfuſa coquuntur: ubi coiuerint, priori pharmaco admiſcentur: rurſusque ſupra ignem po-
ſita, uſque dum non inquinent, coquuntur: & in uinum demerſa relinquuntur triduum: inde ſub-
actis utimur, in linteolum illinentes. Oportet autem poſt medicamenti impoſitionem uittam re
ſperſam uino exprimere, & tunc pharmaco circundare. Quemadmodū uero Lucius præceptor
noſter præparauit, ita habet: adeps & oleum prius liquantur: ubi diſſoluta fuerint, manna thuris
læuiſſima, & argenti ſpuma, inſpergitur: his in unum coactis, ſequentia facimus. Atque tū in hoc
pharmaco, tum in eo, quod proxime ſubſcribitur, minam denarijs centum ſexaginta ualere ait.
Vnde clarum eſt Alexandriæ minam ipſum intelligere, quæ vncias uiginti pēdet, & ſingulæ un-
cię denarios octo habent: ſic enim accidet minam centum ſexaginta denarios cōtinere. ¶ *Aliud* G
*Claudij Philoxeni Apelum (forte quaſi hiulcis conueniens) inſcriptum, ad cruenta, & fracturas. Facit
etiam ad prædicta uitia.* Argenti ſpumæ minam quæ ualet drachmas centum ſexaginta: ſeui uitu-
lini drachmas cētum ſexaginta, thuris drachmas octoginta: opopanacis, reſinæ, terebinthinæ, ʒ.
lxxx: ceræ drachmas quadraginta: æruginis, aluminis ſciſſilis, chryſocollæ, chalbani, ſingulorum
drachmas duodecim: olei cicini heminam, aceti quantum ſit ſatis: poſtremū thus, & æruginē, &
opopanacē, & alumen, & chryſocollam, & id genus reliqua prius aceto diſſoluta & crioſe læui
gata inijcito. In alia ſcriptura ſic habet: Argenti ſpumæ drach. centum ſexaginta, picis. ʒ. cētum
ſexaginta, ſeui uitulini drachmas centum ſexaginta, reſinę terebinthinę drac. octoginta, mannę
thuris drach. octoginta, cerę drac. quadraginta: opopanacis, æruginis raſæ, utriuſque drach. ſede
cim: chryſocollæ, aluminis ſciſſilis, utriuſque. ʒ. duodecim: guttæ ammoniaci drachmas ſex, ci-
ceos heminam, aceti tantundem: ut catagmatica componito. ¶ *Oenanthe Catagmaticum, accom-
modatum pharmacum ad idem.* Argenti ſpumæ denarium pōdo cētum ſexaginta: picis uinariæ de
nariū pondo centum ſexaginta, hanc ex Italicis doliis defluentem capimus: reſinæ terebinthinæ
denarium pondo octoginta, thuris denarium pondo octoginta, ſeui uitulini elaborati denariū
pondo octoginta, medullæ ceruinę elaboratæ denariùm pondo octoginta, ceræ denariū pōdo
quadraginta: œnāthæ ſiccę, ſymphyti radicis, centaurii comæ, ſingulorum pondo libram: ęrugi
nis raſę, opopanacis, ſingulorum denariùm pondo octo: papaueris ſucci, myrrhę, aloes, chalba H
ni, ſingulorum denariùm pōdo octo, aceti heminas tres, olei cicini heminā. Symphyton œnan
then, centaurion, non minutim contuſa, ac in acetū iniecta, ad tertias coquimus, & humore ex-
preſſo ad pharmaci cōfecturam utimur. Prodeſt medicamentum etiam podagricis. Alibi ſic ſcri
ptum eſt: Argenti ſpumæ, picis uinariæ, ſingulorum denarium pondo centū ſexaginta: medullæ
ceruinæ, reſinæ terebinthinæ, ſeui uitulini, thuris, ſymphyti radicis, ſucci ſycamini, ſingulorū de
nariùm pondo octoginta: œnanthes aridæ, centaurij, ſingulorum pondo: ceræ denariùm pōdo
quadraginta: æruginis, opopanacis, ſtyracis, papaueris ſucci, mandragoræ ſucci, myrrhæ, aloes,
chalbani, chryſocollæ, aluminis ſciſſi, ſingulorum denariū pōdo duodecim: aceti* ſextarios tres,
*Al heminas. olei cicini libram. Præparato quemadmodum prædiximus, & in uinum Italicum demergito, ut
in catagmatico Moſchionis fecimus.

De emplaſtris, quæ proprie Cephalica nominantur. CAP. 18.

CApitis fracturarum, quæ ad craſſæ membranæ duplicaturā uſque peruenere, emplaſtra ce-
phalica dici cōſueuerunt. Eorum uirtus eſt, ut oſſium ſquamas ſurſum atrahant, ac in priſti-
num

A num locum reuocent,& fragmenta, tum in capite,tũ in alijs corporis offibus educant. Nonnulli communi genere hæc ẽt uocant catagmatica,propriè uero nuncupatis fortiora ſunt. Siquidẽ catagmatica ab eis dicta purgandi ſiccandiq; facultatem habent: hæc autem acrimoniam etiã quandam ſortita ſunt, ut ex alto in ſuperficiem extimam non oſſa modò, ſed his multo magis quoq; humorẽ craſſum aliquẽ,& uiſcoſum,uel oĩno deprauatum,attrahant:Meminit huiuſmodi emplaſtrorum Aſclepiades in tertio libro De exteriorum medicamẽtis, q̃ ſanè in quarto huius operis libro tractamus. Quoniã uerò ad cacoethe ulcera,& chironia,quædã ipſorum conuenire dixit,tum quod ad Deileontẽ authorem refert cephalicum, tum hoc ſequens ex nigro uiri de cephalicũ, tum poſt hæc Philotæ cephalicum, tũ deinde Iſin, quod & ipſum cephalicum appellat,aliaq; nonnulla huiuſmodi,huius generis eſſe putandum eſt.Ideo nunc quoq; ipſa nõ appoſui,ſed ad catagmatica,& cephalica ab alijs medicis memoriæ mandata tranſgrediar,ubi generalẽ utriuſq; potentiam expoſuerim. Quæ uerò,& antea,& in hoc libro protulimus,& in opere De ſimpliciũ medicamentorum facultate,in memoriam reducentes,cognoſcere uos expedit cephalica catagmaticis eſſe ualentiora, eoque cum cerato carnem producere natura ſunt apta. Quapropter,& ſarcoticis alio quodam modo genere ſimilia ſunt. Nam ubi ex cerato uim remiB ſerint,ſarcotica fiunt,quæ linamentis excipiuntur,adiecto uidelicet interim oleo,aliàs roſaceo, nonnunquam alio quodam huiuſmodi.

De quibus Heras catagmaticis,& Cephalicis ſcripſerit. CAP. 19.

PRimum id genus emplaſtrorum Iſin uocatum Heras ſcripſit, medicamentum ad ſatis multa idoneũ:deinde qđ ex herbis appellant, qđ & ipſum multiplicis eſſe uſus atteſtatur id, nempe,ꝙ cephalicum exiſtat. Quin & quod cõfectum ex ſcylla ſcriptum deinceps eſt, cum multis ſatis uſus pharmacum exiſtat,idem pollicetur. Inſuper poſt hæc omnia aliud emplaſtrum manifeſtò his uerbis expoſuit. *Aliud Cephalicum. Ad capitis fracturas facit,oſſa facilè reducit, & ſquamas ſeparat,reliquaq; omnia facit,quæ & ante ipſum paſtillus.* Squamæ æris rubri denariũm pondo xxv. aluminis denariũm pondo uiginti, ariſtolochiæ dactylitidis denarium pondo uiginti, guttæ ammoniaci denariũ pondo uigintiquinque, thuris denariũ pondo uigintiquinque myrrhæ denariũ pondo duodecim,ſeui taurini pondo libras quatuor,ceræ libras quatuor,terebinthinæ pondo libras iiij.pityinæ ſiccæ pondo libras iiij.olei heminam,aceti quantũ ſatis eſt.Sicca ad læuorẽ terito,quot ſufficiat diebus ſub æſtu caniculæ:ammoniacũ madefactum prius aceto infundito,demum q̃ liquari poſſunt raſa:ac in unum coactis utitor.In quibuſdam exemplari
C bus adſcriptum eſt,olei ueteris.At cũ hoc ipſum emplaſtrum dixerit efficere, quæ & ante ipſum paſtillus, uiſum mihi eſt illius quoque compoſitionem ſubſcribere,quæ ſecundum Heræ ipſius uerba ita habet. *Paſtillus Cephalicus triplici miſtura conſtans. Facit ad capitis fracturas,item ad Phymata,fiſtulas,podagras,callos, coxendices.* Terræ erythriadis pondo minas*duodecim,ſquamæ æris rubri pondo minas quatuor,ichthyocollæ põticæ põdo minas quatuor.†Erythrias, & ſquama ſeorſum teruntur:deinde ſimul acetum acre affunditur,ut mellis craſſitudinẽ habeant, & læuigantur: reſiccatis acetum rurſus admouetur: hoc fit diebus uiginti ſub caniculæ æſtibus: poſt ichthiocolla ex aceti hemina cõfringitur,& lento igne liquatur:mox terra ſquamaq; additur: quæ in uas æris rubri coniecta,Soli octo diebus exponuntur, bis quotidie mouentur, donec coiuerint:poſt hæc exẽpta paulatim in mortario cõteruntur aceto affuſo,uſquedum cõſtiterint: inde paſtilli finguntur,& collyria,tũ longitudine,tum craſſitie inæqualia,& refrigerata reponũtur. In uſu ad unã medicamenti partem ex aceto leuiſſimam factam tres cerati roſacei portiones admiſceto:utitor platyſmate primum,mox ſplenio,in capitis fractura,deſuper lanis ſuccidis ex aceto adiectis.Porrò collyrio fiſtulis impoſito, ſplenium ex hoc cum cerato ſuperdandum eſt.

* Aliter ii.

† In aliquibus additur, in lib. autem Heræ reperitur mina j.

Aliud eiuſdem ad multa ualens. Poſuit aliud quoq; multiplicis uſus emplaſtrum, ad fracturas
D quoq; conueniens,de quo ſic ac uerbum inquit. *Emplaſtrum ad fracturas artuum cum vulnere, & ſine vulnere,item ad male curata, & ſinus.* Picis aridæ pondo minam, argenti ſpumæ tantundem,manna † eius dimidium, ℥ ſeui uitulini pondo minam,terræ tyrrhenicæ pondo minas iiii, opopanacis denariũ pondo octo,æruginis raſæ pondo minas ſedecim, æris cyprij decimãſextã minæ portionẽ,chalbani denarij põdo unius,terebinthinæ minæ dimidiũ,ricini,uel olei ueteris heminam,aceti heminæ dimidiũ.Argenti ſpumam,oleum, & ſeuum, lento igne incoquito: ubi colorẽ mutauerint,picem,reſinam,chalbanum adijcito:poſtea coquito,donec coeãt:& tunc ſub tracto igne ſinens paululũ refrigerare, mannã, mox opopanacem, & æruginẽ ex aceto tritã,in ollam fundito:ac ubi tantillũ incoxeris,dũ bene habeat, tollito. Vtimur facultate,frigidã affundentes æſtate,hyeme gelu adimentes.Cæterùm ubi medicamẽtũ tenerius facere animus eſt,uel ut os maturius abſcedat,medulla cerui ipſum diluimus.Iam uerò in hoc pharmaco Heras minã ſedecim unciarum eſſe uelle planè oſtenditur, aliàs enim decimãſextam minę partem non ſcripſiſſet. *Aliud.* Huic deinceps aliud ad eadem hiſce uerbis Heras ſubdidit: *Emplaſtrum phlegmonas arcens. Ad puncturas neruorum,ac fracturas.Hoc frequenter,& ad articulos luxatos ipſo die uſi ſumus,tum in fracturis,item in contorſione tali,uel genu. Diſcutit humores incoctos circa genua ſummè ſe attollentes,præſertim ſi partes affectæ duobus,uel tribus diebus antè erui farina oxymelite madefacta*

† Al. pondo minam.

illita ſunt, Summatim ad omnem conuulſionem, & rupturam ualet, nam mirificè phlegmonem arcet. E
Argenti ſpumæ denariùm pondo uigintiquinque, bituminis aridi denarium pondo centū, picis aridæ denarium pondo quinquaginta, ceræ denariū pondo quinquaginta, reſinæ pityinæ denariū pōdo uigintiquinque, guttæ ammoniaci denariū pōdo quindecim, aluminis fiſſi denariū pondo quindecim, æruginis denariū pōdo quindecim, propoleos denariū pondo quindecim, olei ueteris libras tres. Argenti ſpuma cum oleo coquitur: & ubi confluere cœperint, bitumen adijcitur: uſq; dum probe liquefactū fuerit, incoquitur, liquatur enim pedetentim: dein pix, poſtea reſina, cera, ammoniacum, propolis adduntur: ſingula autē adhibe cōtorquendo, ignemq; ſubtrahendo: quibus ſic ſpiſſatis, ut non amplius inquinent, æruginem, ac ſciſſile alumen, adiungito: tum feruore remiſſo, in ollam, in qua frigida ſit, transfundito. Hoc, poſtquā fractura reliqua callum cepit fruſtulis pluribus innatantibus, uſi ſumus, idq; paucis diebus eo rē perduxit, ut callus etiandum fruſtula cōprehenderet. Valde eſt in multis uſui. Inde aliud quoque deinceps eiuſdem generis cum prædictis emplaſtris in hunc modum Heras recenſuit. ¶ *Emplaſtra ad fracturas, & ad Hydropicos.* Picis aridæ pondo minam, picis liquidæ heminæ dimidium, liquoris ſycomori heminam, argenti ſpumæ pondo minam, thuris pondo minam, chalbani denariū pondo octo, terebinthinæ minæ dimidium, adipis uitulinæ pondo minam, ceræ pondo minam, opopanacis denariùm pondo octo, æruginis raſæ denariùm pondo octo, ricini nō adulterati heminas quatuor, aceti acris heminam. F Argenti ſpuma & thus cum ricino & ſeuo leniter incoquuntur: deinde pix adijcitur, cera reſina, chalbanū purgatum, & pauco aceto dilutum: reliqui aceti tertia pars æruginī, duæ opopanaci, admiſcentur, & hæc immitūtur. In alia autem ollula picis liquidæ, ſycomori, & ricini liquoris pars octaua, †ne ærugo ſ denſetur: deinde mediocriter coquūtur, ut unitas fiat: cum bene unita uidebuntur, in uino reponitur pharmacū. Hoc multis hydropicis ſuccurrimus, inijcientes ipſum, ac moroſo minus uictu regētes, ſolūque, ut bene cōcoquerēt, prouidentes. Cum uero profeciſſe ſe multum ægri ſentiunt, deſcendimus ad emplaſtrum ei ſubiunctum, quod ex ſalibus dicitur.

† Al. ἰν ἀφρώδες ἰξός, i. ne tanquam uiſcum.

Catagmaticum Andromachi. CAP. 20.

PRimum Catagmaticum Andromachus ita ſcripſit. ¶ *Catagmaticum, quo continue utor.* Argenti ſpumæ pondo minam, picis pondo minam, ceræ pondo minam, ſeui taurini pondo minam, thuris pondo minam, picis liquidæ heminæ dimidium, liquoris ſycamini heminā, terebinthinæ pondo minam, opopanacis denarium pondo* octo, chalbani, denariū pōdo octo, æruginis denariùm pondo octo, ricini heminam. Non nulli etiā butyri pōdo minam addunt, guttæ G ammoniaci denariùm pondo uigintiquinque: ex uino auſtero diluitur. Mox poſt hoc aliud hac ſententia ſcribit. ¶ *Aliud Catagmaticum.* Argenti ſpumæ pondo minam: ceræ minæ dimidium, alij quartam partem: picis pondo minam, terebinthinę pondo minam.s, ſeui uitulini pondo minam, opopanacis denariùm pondo octo, ęruginis denariū pondo octo: chalbani denariū pōdo octo, alij ſex: ricini heminam, aceti tantundem. Gallus iniecit ſciſſilis denariùm pondo xii, chryſocollæ denariùm pondo duodecim. Aliud ſuperioribus catagmaticum hoc modo Andromachus ſubnectit. ¶ *Nigrum catagmaticum.* Argenti ſpumæ denarium pondo ducentorum, bituminis denariùm pondo ducentorum, picis denarium pondo centū, ceræ denarium pondo cētū ſciſſilis denariū pondo triginta, propoleos denariū pondo triginta, terebinthinę denariū pōdo quinquaginta, guttæ ammoniaci denariū pondo uigintiquatuor, æruginis raſæ denariū pondo decem: olei ſextarios quatuor, alij duos adiiciunt. Veteres etiam lapidis pyritę denariū pōdo ſexaginta. Hæc igitur ab Andromacho ordine ſcripta ſunt, ſeorſim uero inter uiridia poſtremum emplaſtrum quoddam his uerbis expreſſum inuenio. *Aliud Viride Cephalicum ex collectaneis Aphrodæ.* Squamæ denariū pondo quadraginta, terræ erethriadis denariùm pondo uiginti, ariſtolochię denariùm pōdo triginta, ichthyocollæ denariū pōdo ſedecim, ſalis ammoniaci dena H riùm pondo duodecim, miſyos denariùm pondo duodecim, myrrhę denariū pōdo duodecim, thuris denariùm pondo trigintaſex, ęris uſti denariū pondo ſedecim, aluminis fiſſi denariū pondo duodecim, rotundi denariū pondo duodecim, bryonię denariùm pondo duodecim, chamęleontis nigri denariū pondo duodecim, reſinæ uſtæ denariū pondo octodecim, guttę ammoniaci denariùm pondo octodecim, argenti ſpumæ denariū pondo duodecim, *illiridis denariū pōdo duodecim, chalcanthi denariùm pondo duodecim, fellis taurini tres cyathos, aceti congiū. Sub caniculæ æſtu paſtillos fingito, qui ſinguli denarios quatuor pendant, ceræ quartam partē miſceto, aceti heminas ſex, olei* tantundem.

* Aliter xx.
* Aliter xx.

* Al. legitur ἐν ἄλλῳ εὗρον θείου ἀπύρου, i. in alio inueni ſulfuris ignem non experti.
*Aliter heminę dimidium.

De emplaſtris Glutinantibus. CAP. 21.

QVidam hæc ſanguinaria & vulneraria id eſt cruentis & vulneribus adhibenda, nuncupant. Opus eorum eſt coniungere diuiſas partes, & conglutinare, ut in priſtinam unitatē particula reducatur. Verum non modo cruenta protinus glutinantur, ubi ſanguinem ex diuiſione profluentem adhuc ſpongia deterſerimus, deinde ſuturis aut fibulis coarctauerimus: ſed etiam ſinus ueteres, cum ab omni inflammatione immunes, & puros, medicamentis appoſitis, effecerimus, committuntur, coeuntque. Dictum eſt in therapeutices methodi libris

medica-

A medicamẽtum primario,atque ex ſeſe ſordis deterſoriũ appellari,ſecundaria uero ratione carnem producẽs & glutinans:Non enim tanquam ipſum carnem generet, aut uniat,neq; tanquã hæc naturæ ſolius opera non ſint,ſed quòd talibus impoſitis medicamentis,ulcera carne replentur ac coeunt, appellationẽ hanc ſortita ſunt. Opus ipſorum proprium eſt, affectam partem recrementis uacuare,ne uidelicet ſanies carnis generationem,glutinationemq; impediat. Indicatum porrò eſt glutinatoria carne explentibus eſſe ſicciora, itẽ quæ carne explẽt detergẽdi uim omnis morſus expertem referre glutinantibus autem non abſterſorijs prorſus, uerũ deſiccantibus ſolum,eſſe licet. At cum cicatricem quoq; ducentia pharmaca multo his(præterq̃ ꝙ abundè adſtringunt)ſicciora ſint,ſtatuamus demũ & quæ glutinant,& quæ coniungunt, moderatius iſtis exiccare. Finis autem glutinantium eſt nullam inter coitura ſubnaſci humiditatẽ permittere:Cicatricem uero contrahentium nõ hanc tantum impedire,ſed etiam num conſiſtentẽ in ijs, quæ mox cicatricem ducent,conſumere,ad hæc callũ obducere,& adſtringendo indurare. Quæ carne implent, ſanguinem ad refectionem idoneum,tum pro quantitate, tum pro qualitate tuẽtur,ac tantum talemq́ue,quãto natura,& quali ad carnis generationem indiget. Cæterũ mordicationis prorſus expers medicamen purum ulcus ſeruat,ſi quidẽ tale acceperit:ſi uerò ſordidũ,
B neceſſe eſt tantum pro ſua ipſius poteſtate detergens ſit, quãtum craſſitudinis ſordes habuerit: quin etiam carnem recens iunctam mordere & exedere debebit. Vnde palam colligitur id, cum tale exiſtat,ulceri carnem non eſſe inducturum,nec cauitatem carnis repleturum,ſed qđ potius colliquabit imminuetque. Atq; huius rei cauſa medicamẽtum,quod ſordibus copioſis repurgãdis eſt,quod antea dixi,non ſemper carnẽ poteſt gignere,niſi uel ex uberiore oleo,uel roſaceo liquatum:ſicut quod oleoſum & quod ex charta inſcribitur,deterſionis uehementiam remittat, uel ex cerati miſtura mordicationem deponat. Huiuſmodi ſunt plures multiplicis uſus medicamenta, quemadmodum Machæronis emplaſtrum, & Iſis. Scopus igitur ſingulorum id genus in therapeuticę Methodi libris declaratus eſt,ſimplex facultatũ materia in alio opere priori,cõpoſita in præſenti tractatur. Ac primum ſanè in eo meminiſſe oportet naturæ corporum,quę curãda ſuſceperis. Nam humida,eoq; mollia, quemadmodum mulierum,puerorum,eunuchorũ, & qui muliebriter degunt,imbecillioribus medicamentis indigent:uirorum corpora,potiſſimũ qui ex uirilibus munijs,& Sole durum corporis habitum conciliarunt,ab imbecillibus nihil pręſidij ſentiunt. Quapropter nec glutinantia utrorũq; corporum communia ſunt,ſed quæ ex argẽti ſpuma,oleo,& aceto præparantur(in priori libro de ipſis egimus)imbecillam mollẽq; carnẽ
C glutinant:quę bitumine,ærugine,ſquama,aloe,& myrrha conſtant,robuſtam,& duram. Itaq; bitumen ipſum per ſe in harum uirtutum ſcopo continetur. At nulla ratione ſolũ ex oleo liquatũ, uſurpare poteris, ut quod friabilius ſit, quàm medicamento emplaſtri forma faciẽdo cõueniat. Vt igitur emplaſtrum fiat,ceram & reſinam ei admiſcemus:à quibus denuò uirtutem eius ſolutum iri ſcientes,interdum æs uel eius ſquamam,ſępe aloen,uel myrrham,uel in ſumma ſiccans aliquod medicamentum,non inepte adijcimus.

Ex Bitumine Barbara. CAP. 22.

PRima hic quoque ab Andromacho ſcripta apponam ipſis illius verbis.

Barbara Andromachi.

¶ *Barbarum,quo vtor.* Ceræ,picis,reſinæ,bituminis,ſingulorum denariũm pondo ducentorũ thuris drach.uigintiquatuor,olei heminam. *Aliud.* Picis pondo lib.ii:bituminis,ceræ,ſingulorum pondo libram:guttæ ammoniaci,mannæ,ſingulorum pondo vnc.ſex:ceruſſæ pondo vnc. iij,olei heminæ dimidiũ,aceti heminas quatuor. Hoc Aphrodas admiratus eſt. ¶ *Aliud Nigrum.* Picis aridæ,reſinæ aridæ,bituminis,ſingulorum pondo libram:ceruſſæ pondo vnc.vi:mannæ, atramenti ſutorij,ęruginis raſæ ſingulorum pondo vnc.iij:olei heminæ dimidium,aceti tantun
D dem. ¶ *Aliud ex emplaſtris Galli.* Seui caprini denariũm pondo triginta,æruginis denariũm põ-
do*octo,cerę denarium põdo quinquaginta:ariſtolochię,bituminis,picis,ſingulorum denariũ * Aliter xx.
pondo uigintiquinque:guttæ ammoniaci denariũm pondo duodecim,chalbani denariũ põdo
duodecim s,ſilphij denarium pondo*octo,mannę denariũ põdo duodecim:pręparato. ¶ *Aliud** * Aliter xx.
quod Inuictum dicitur. Ceræ denarium pondo centum,ſeui taurini denariũ pondo triginta, bitu
minis denariũ põdo uigintiquinque, picis denariũ põdo uigintiquinque,terebinthinæ denariũ
põdo uigintiquinque nitri denariũ pondo uigintiduũ.s,ariſtolochię denariũ põdo*duodecim, * Al xij.&'s.
chalbani denariũ pondo octo myrrhę denariũm pondo octodecim,thuris denariũ pondo duo * Aliter xx.
decim.s,ammoniaci denariũ pondo octo, amomi drach.*octo,*cardamomi denariũ põdo xij, * *Al.cardamomi.i. naſturtij.*
opopanacis denariũm pondo octo,medullæ ceruinæ denariũm põdo quindecim,ęruginis de
nariũm pondo duodecim,aloes denariũm pondo octo,bdellij denariũ põdo ſedecim,olei he-
minas duas. Ego uero adieci propoleos denarium pondo duodecim. ¶ *Aliud,quod cruentis vul-
neribus imponitur,Iuliani:* Argẽti ſpumę,bituminis,ceræ,picis brutiæ,ſingulorum denariũ pon-
do quinquaginta:reſinę frictę denarium pondo quindecim,ęris ſquamę denariũ pondo duode
cim,thuris denariũ pondo quatuordecim,chalbani denariũ pondo octo,chalcitidis denariũ põ
do quatuor,aloes denariũm pondo ſex,gallę denariũ pondo quatuor,myrrhę denarium põdo

quatuor, aristolochiæ longe denarium pondo sex, aristolochiæ rotundæ denariûm pondo quatuor, olei veteris heminas quatuor, nos olei heminas tres. E

Barbara Heræ.

Quod Heras conscripsit barbarum, sic habet. *Nigrum Emplastrum, ad cruenta vulnera, ad diuisiones notatu dignas, maximè capitis, ad fistulas, sinus, fracturas. Conuenit etiam Hepaticis, & Lienosis, citra inflammationem glutinat. Benefacit etiam neruis, cartilaginibus, & ossibus præcisis. Cohibet etiam mirificè sanguinem erumpentem. Insuper valet ad Tubos, & Sinus, glutinat enim insigniter. Item in Abscessibus humore ablato hoc imponitur. Est etiam ad sanguinem cohibendum præstantissimum, præsertim in ijs, qui sanguinem reijciunt: duas verò in pelles illinito, & vnam pectori, & lateribus imponito, alteram dorso: præter opinionem sanguinem sistit. Valet insuper ad Canum, hominumq́ morsus, in totum phlegmonem arcet. Idem ea, quæ vulneribus adhibentur, superat, vt experientia indicauit. Hyeme diebus septem soluitur, per æstatem quinque, si verò necessitas vrgeat, tribus.* Ceræ, picis, bituminis, pityinæ, singulorum pondo libram: mannæ pondo vncias sex, cerussæ pondo vnc. iiii. chalcanthi pondo uncias iiii. opopanacis pondo uncias duas: olei* semunciam, alij selibrã: aceti heminas duas. Ceram, bitumen, oleum, acetum paululũ relinquens, in olla recenti liquato: deinde picẽ, & resinam adijcito: in minima frusta diligenter cõcidito: ubi semicoctũ fuerit, tollito ollam: & aliquandiu refrigerato, atramentũ sutorium percolatum læuigatumq́; ex duabus aceti heminis paulatim inspergit, ne efferuescat: qñ autem effundis, leuiter ignem subministrato, mouens: cùm nõ inquinat, cacabum deponito: opopanacẽ in reliqui aceti parte pridie madefactũ infundito, ut dissoluatur: mox cerussam, mannãq́; unà pariter trita inspergito: & paululũ tepefaciens, ut in unum coeant, obserua ne opopanax & manna adurantur: refusa in mortarium ibi refrigerari finito: ac rursus subacta reponito, atq; utitor. Porrò manifestum est ẽt, alia barbara, quæ tum Andromachus, tũ reliqui tradiderunt, eodem modo cõfici oportere. Quidam opopanacem cacabo non inijciunt, sed læui ex aceto facto, liquata in mortario superfundunt. Cũ eo nõnulli miscent mannã, & cerussam, quemadmodũ ego quoq; sæpius feci, in mortario terẽs ex aceto, & q̃ liquari possunt, liquefacta infundens. Subinde uerò atramentũ sutoriũ duntaxat cũ opopanace læue factũ cacabo indidi, mannam cerussamq́; inspergẽs. *Aliud Barbarum, Heræ.* Heras soli huic præscripsit, barbarum, ego uerò antecedens etiam similiter appellaui, etsi nigrum ab ipso nũcupatum: qm̃ plerique ex recentioribus medicis emplastra bitumine, barbara nominare consueuerunt. Heras de ipso sic ad uerbum. *Barbarum ad recentia vulnera, sinus, Canum, hominumq́ morsus, condylomata, inflammata, ad articulorum vitia omnia in principio, & podagram.* Cerę, picis, resinæ frictæ, bituminis iudaici, singulorum pondo minam: argenti spumæ denariûm pondo decem, cerussæ denariûm pondo quinq; æruginis denariûm pondo quinq; opopanacis denariûm põdo quatuor, olei heminã, aceti cyathum. Cera, pix, bitumen, resina incoquuntur, donec illiquata fuerint: deinde reliqua ex oleo trita inijciuntur: his ablatis ab igne, & aliquantulum refrigeratis, acetum paulatim instillatur. Talis sanè barbarorum emplastrorũ formula est. Ego ubi paucis exposuero* quomodo ipse utar, sermonem de eis finiam. Sunt autem duo, unum ad maxima uulnera, alterum ad minora. Quod itaque ad maxima adhibetur, hæc recipit. F G

* Al. feminimã.

* Al. heminam.

* Al. al. i. ĝbus

Barbarum Galeni.

Picis pondo libras octo, ceræ pondo libras sex, & uncias octo, pityinæ põdo libras quinque, & uncias quatuor bituminis pondo libras quatuor, olei pondo libram & uncias sex: argenti spumæ, cerussæ, æruginis, singulorũ denariûm pondo uigintiquatuor: thuris pondo selibrã, aluminis liquidi denariûm pondo xii. fissi pondo uncias quatuor: opopanacis, squamæ, chalbani, singulorum denariûm pondo duodecim: aloes, opij, myrrhæ, singulorum denariûm pondo iiii. terebinthinæ pondo uncias uigintiquatuor, mandragoræ succi denariûm pondo sex: aceti heminas sex, quæ ualent libras quinque. *Simplicioribus Barbari symmetria est talis.* Picis, ceræ, resinæ pityinæ, resinæ frictæ, bituminis, horum quinq; singulorum pondo libram; argenti spumæ denariûm pondo decem, cerussæ denarium pondo quinque, æruginis denariûm pondo quinque, opopanacis denariûm pondo trium, olei hyeme pondo uncias nouem, ęstate pondo uncias sex. Quę liquari possunt, siccis in mortario aceto acri lęuigatis affunduntur. Quòd si sedando dolori aptius uoles medicamentum reddere, hyoscyami succi denarij pondo unius. s. item opij tantundem, admisceto. H

GALENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM PER GENERA

LIBER TERTIVS

ARGVMENTVM LIBRI.

De Medicamentis,quæ ad vulueratos,punctos,contuſos,ac quocunq; pacto affectos neruos adhibentur.

De Vulneribus neruorum. CAP. 1.

ET hæc amici commentaria uobis paro,qui iã ex ipſis medicinæ operibus
cõperiſtis,quam efficax ſit noſtra neruorum vulneratorũ curatio,nẽpe
ex qua omnes ſeruati ſint,non autẽ manci nec claudi redditi,quæ aliter
curatis accidere conſpexiſtis,quẽadmodũ ẽt nõ nullos conuulſione cor
B reptos,uel cũ dolore,uel putredine,uel febre mortuos.Par aũt eſt hoſce
libros ad aliorũ quoque manus peruẽturos,qui ſcriptis bene uti nõ poſ-
ſunt,uel quia à præceptore medicæ artis ſpeculationẽ nõ didicerũt,ſed
omnino rudes, quaſi uix initiati, & prorſus inexercitati permanent: aut
q̃a perperã edocti,adhæſerunt iis,qui compoſita medicamẽta ſola experientia citra rationẽ eſ
ſe inuenta aſſerunt.Etenim ij manifeſto contentione ſua errant. Altero modo nõ minus prędi
ctis errant ij, qui nullũ pharmacum ex ſimplicibus facultate cõtrariis confici oportere arbitrãt.
Verum hos medicamenta ſuperiore libro citata coarguunt, ut quæ magnas ipſorũ uires ex con
trarijs inuicẽ ſimplicibus compoſitis oſtentent: immo etiam in libris hunc ſubſecuturis præſtã
tiſſima pharmaca ex contrarijs virtutibus cõpoſita indicabũtur . Nunc de noſtra curandi ratio
ne,quam in neruorũ vulneribus excogitauimus, toto hoc libro diſſeremus,oſtẽdentes,quantã
eiuſdem facultatis medicaminum copiam, tum ex generalis ſanandi ſcopi indeptione, tum ex
ſimplicium uirtutis cognitione,inuenerimus.

Quis communis vulneratorum neruorum curationis modus, & quæ medicamenta ſpecialia. CAP. 2.

C SPectauimus omnes præceptores præſidio,quod iam recentiores medici Sanguinarium, ſeu
cruentis opitulans(græcis enæmon dicitur) & glutinatorium appellare ſolent,uti:nam ini
tio medicamentũ aliquod ex enæmis imponẽtes,vulneris oras cõmittere,ſeu glutinare molie
bantur.Si uero phlegmone eas obſederat calida aqua liberaliter fouebant, oleũ affundentes:
ac tritici farinã ex hydrelęo decoctam,epiplaſma applicabant.Quin etiã gladiatores in patella
vulneratos,ſupraq; hanc in lato tenuiq; tendine,pari modo ab ipſis curatos uidi:forſan melius
dicas non curatos,ſed perditos,pauciſſimi enim illorum,& ij claudi ſuperuixerunt. Et uero ẽt
permultos in manu ſumma tendones,per quos digiti flectuntur,extenduntuŕque,uel contuſos,
uel minimo punctu lęſos,putreſcentes adeo cõſpexi,ut coctis præſertim diutius in aqua ſimiles
apparerent:non enim ſecus exoluuntur,& conſiſtentia emolleſcunt,qui ſuperiorẽ ſanandi mo
dum experiuntur.Itaque ipſum reprobaui,ut qui partem vulneratam putrefaceret. Quoniã ue-
ro putrefacientia omnia ab humiditate,ac caliditate id pati pręnoſcebã,curationẽ per ſiccãtia,
refrigerantiaq́; molienda eſſe deprehendi.Rurſus apud me contemplatus,frigidũ uerè ab Hip
pocrate neruis inimicum dici, optimum fore neruorum vulneribus medicamentum intellexi, 5.Aphor.18.Ex. ord.39.a
quod & ſiccaret,& medium eſſet inter calefaciẽs,& refrigerãs, uel nõ multũ à medio ad calorẽ
D recederet,calidum uero ẽt eſſe ſatis poſſe, modo ſiccandi poteſtate polleat, etenim calor citra
humiditatem putrefacere nihil habet.Inſuper illud quoq; cùm cogitando adinueniſſem,multũ
referre,nudæ parti affectæ medicamentũ offeras,an per alia corpora ei præpoſita,cõuenire ad
uerti aliis in nudato neruo uti pharmacis: aliis cum pũctus fuerit,partibus quæ ipſi præiacent il-
læſis.Vbi etenim nudo neruo medicamentum adferas,ibi prædictam auxiliorum integram in-
dicationẽ aſſumi conuenit:præpoſitis autem partibus ſaluis,tenuius pharmacũ inueniendũ eſt,
cuius uirtus interiacentes particulas permeando,nõ diſſoluatur,ſed in altum penetret:Hoc aũt
efficere tale pharmacum poſſe,ſi ualide ſiccet,& ſi non calore, & frigiditate medium ſit ac ſym
metron,neque offendere,dum efficacia ipſius calefaciendi uel refrigerandi in particulis,q̃ ner
uoſo corpori præpoſitæ ſunt, penetrandis,imbecillior eſt reddita. Atqui inuento iam præſidio
rum ſcopo in ſubſtantiæ eorum tenuitate,deinceps materiæ mentionem facere oportet. Pluri-
ma igitur,quę calfaciunt,tenuiorum eſſe partium:permulta rurſus,quę refrigerant,craſſiorum,
in ſimplicium medicamentorũ ſpeculatione didicimus. Quippe una ſolũ inter ea qualitas acida
cum tenui ſubſtantia non nunquam fit,eoq; inter omnia,quę refrigerandi uim obtinent,tenuio
rum partium acetum eſt acerrimum, quod etiam caloris exigui particeps eſſe demõſtrauimus.
Calefacientium uero liquores probi tenuiſſimam habent ſubſtantiã, & apud omnes iam homi

nes Cyrenæus primas tenere cognoscitur: qui si non adsit, etiam medico vtimur, & ijs, quæ cum E
ipsis ab orientalibus plagis afferuntur, cuiusmodi est, quod sagapenũ appellamus. Hoc genere comprehenditur & liquor euphorbij in occiduis orbis regionibus natus, siue liquorem ipsum, siue aliud quid nominare uelis: nobis in toto commentario euphorbium hoc medicamentũ vocare sufficiet, quemadmodum iam omnes cõsueuerunt. Quin immo & inter ea, quæ in nostra regione proueniunt, & panacis, & tithymalorum liquores subtili facultate præditi sunt. Et vero etiam omnes nominati liquores generose calefaciunt: Opobalsami uero, qui subtilis & ipse est, non admodum calefacit. Ex terrestribus autem nitri spuma tenuem substantiam habet: itẽ quod ex aqua facile soluitur aphronitrum, si ad corpora terrestria videlicet relationem fieri inaudiamus. Subsequitur nitrum nomine berenicium: & asia petra, cuius flos etiam omniũ terrestrium est subtilissimus. Porrò ex metallis auripigmentum, & sulfur, tum subtilia, tum calida sunt: quibus succedit misy, æris squama, & chalcitis, paululum simul adstringentia. Quare usta quoque chalcitide frequenter in subtiliorum medicamentorum compositionibus vtimur. Citra calorẽ uero manifestum tenuium partium metallica sunt spodium & pompholyx: adde, quod vocatur psoricum: subtilis abunde est & chrysocolla, Cæterum inter succos Laurinũ simul cum eo, quod valide calefacit, vt ad sensum, tenuẽ esse dicimus. Nihilo.n. minus eo calefacit facultate Cedrinus, calore tamẽ, qui sensibus subijcitur, propter substantiæ suæ tenuitatem, illi cedit. Eiusdẽ cum F
cedrino generis lixiuia, quæ stacte id est stillatitia dicitur: atque inter hanc ipsam, ea quæ ex materia subtili vsta fit, cedrinum oleum virtute superat. Ex malo igit & ficu, eaque magis agresti, quam vocant caprificum, item ex tithymalis combustis, huiusmodi lixiuiam conficimus. Prestãtissimus est ex tithymalis, qui characias nuncupatur. Cæterũ ex seminibus frumentarijs, vti nominant, subtilissimum est eruum, sine insigni calefaciendi potestate, lolium vero cum insigni: Hordeum nequaquã calfacit. Mediam inter ea materiam obtinẽt, qualitatibus amara, quæ multum tenuibus substantia cedunt, crassi licet nihil habentia. Non nulla ipsorum à medijs tantillũ declinarunt, alia ad calorem, alia ad frigiditatem: quorum omniũ materias in opere de Simplicibus medicamentis executus sum, quemadmodum etiam omnium nucum (græcis acrodrya dicuntur) in quarum numero sunt amygdalæ amaræ, & pistatia. At stirpium materiæ in præsentia nõ memini, redire enim ad principiũ cogito, atque exponere, quãdo, quoq; modo, singula per rationem nobis inuenta vsurpauerimus. Hinc enim puto bonæ indolis iuuenes incitatum iri, vt medicamentorum materiam cognoscant ipsi met inspicientes, non semel aut bis, sed frequẽter, quoniam sensibilium rerum cognitio sedula inspectione confirmatur, cuius rei indicium est euiG
dentissimum, ꝙ gemini per omnia similes esse nobis uideantur: differẽtes autem ijs, qui ipsos inspicere consueuerũt. Itaque herbarum, fruticũ, & arborũ materiam prius, quã è terra eximãtur, contẽplari pulcherrimum est, dum fructus uidelicet futuri sunt, dum eduntur, dum augescunt, & dum vigent. Hæc siquidem continua eorũ speculatio docebit te, quando potissimũ ipsos cõmodè decerpas, ac in siccis domũculis repositos custodias, ne à solis radiis exurant, neq; ab humiditate ex tecto, uel muris madefiãt. Id optime fiet, si domus neque subterraneæ sint, neq; aliis uicinæ, neq; sub tegulis, sed ostia ad meridiẽ spectantia habeant, prope quæ tamen medicamẽta reponi non debent. Amici vos admoneo, vt in hoc quoque me sequamini, si artis opera pulchre obire velitis: nouistis enim, quomodo ex omni natione præstantissima quotannis medicamẽta mihi adferantur, eo quòd perditi illi oĩgenarum rerum coemptores (græce rhopopolas uocãt) uarijs modis ea contaminant. Prestiterat forsan non hos solum, sed multo magis etiam mercatores, qui illa aduehunt incusare: atque his multo magis ipsos herbarios: item nihilominus eos, qui radicum liquores, succos, fructus, flores, & germina ex montibus in vrbes conferunt, hi siquidẽ omnium primi in eis dolum exercent. Quisquis igitur auxiliorũ vndique copiam habere volet, omnis stirpium materiæ, animalium, metallorum, & absque metallica natura terrestrium corpoH
rum, quæ ad medicinæ vsum ducimus, expertus esto, vt ex eis, & exquisita, & notha cognoscat: deinde in commentario meo, quem de simplicium medicamentorum virtute prodidi, sese exerceat. Nisi enim hoc modo instructus ad presentis operis præsidia ueniat, verbotenus quidẽ medendi methodum sciet, opus vero nullum ipsa dignum perficiet. Fingat nanq; ipsa, quæ de neruorum vulneribus prædixi, quædam aliquis cognoscere, adulterata vero medicamenta ꝓ ignorantiam compositioni iniicere, vel neque omnino exacte facultates ipsorum intelligere, an nõ erit necessarium frequentius hunc errare, quam recte agere? mihi quidem vel admodum videt. Iam uero accurate virtutes cognoscere ab eo multum differt, quod est cognoscere.

Etenim solum cognoscere, scire est, an medicamentum siccare, vel humectare, vel refrigerare, vel calefacere suapte natura nos possit: accuratè vero cognoscere, præter hoc, etiam virtutis quantitatem sciuisse est, Quædam enim pharmaca calorem tepidum generant corporibus nostris admota, quædam moderatum, quemadmodum alia hoc paulo validiorem, non nulla iã sic feruentem, vt urere possint. Conuenit igitur medicum non modo affectus qualitatem, sed etiam ipsius, vt ita dicam, quantitatem, coniectasse: nam haud ita propriè quantitas in qualitate dicitur, quanquam dicatur tamen, vt febris magna & parua. Ac tantus vsus est eorum, quæ sic di-

cuntur,

A cuntur,ut iã proprii uim obtineãt ipſa,perinde, ac pyxis, excuſor,pictor, quercus inciſor:in totum,quæ ex uocato à grammaticis abuſu inceperunt,deinde uero ꝓpria dici credita ſunt. Hæc quidẽ attulimus propter eos, qui parum opportuno tẽpore de ſermonis ꝓprietate argutant. Quod autem dicere deſii, tale eſt,nempe,Quod exiccari deſiderat,non ſimpliciter ſiccante indiget medicamento, ſed conuenienti menſura:copioſa quidem humiditate auctum, inſigniter exiccante:parua, parum hoc faciente:quemadmodum multa, admodum reſiccante,nõ tamen extremè, neque in sũmo,ſiccitatis .n. quantitatẽ, humiditatis copiæ,reſpondere conuenit.Ego itaque dum cõmunem neruorum vulnerum curationis modum immutare primum auſus ſum, conieci in quantã humiditatẽ caliditatẽque affecta pars recidiſſet. Et cum adoleſcens quidam mihi oſtenſus eſſet, in primo articulo medii dextræ manus digiti totum circa neruum locum humentem adeo ex contuſione habens, vt iam computreſceret:partem ſanè putreſcentẽ cataplaſmate ex lixiuia ſtillatitia,& hordei farina (ſic autẽ noſti me omen lyſin Græcis dictam noïare) foui : non putreſcentẽ vero, ſed tenſam dolentemque oleo calente liberaliter perfudi: inde cũ lana ſicca madorẽ exhauxiſſem,ceratũ tam humidũ illeui,quàm in fracturis vtimur, cui euphorbium ſit admiſtum. Confectum autem mihi fuerat hoc quoque mea induſtria huiuſmodi occa-

B ſione. Profectus ad me quiſpiã hyeme vehementi, oſtendéſque genu, facile dicebat rigore id affici,ſtatim vero calefacientibus iuuari. Rogabat igitur huiuſmodi aliquod medicamentũ darem,vt qui profectus in frigore inalgeret doleretque vehementius, quã aliàs. Nunc igitur, inquit,loturus diſcedo, mittã autem ex balneo qui medicamentũ accipiat. Hęc cùm dixiſſet,abijt. At ego cùm tale nullum medicamen ad manus haberẽ,euphorbium cũ oleo triui, & cerã liquatam immiſcui:paulo poſt cùm amicus pharmaco ferendo puerũ miſiſſet,exhibui. Dolore protinus ceſſante, inde in alijs particulis ſimiliter affectis vti pręcepimus, de quibus mox dicetur. Nunc ad nerui vulnerati ſermonẽ redeo propter eos,qui nihil,quod ego nunc dico,intelligũt, uitio autẽ vertunt dictiunculas : quos inuenire auguror neurotrotus (quaſi neruiſaucios dicas) perperam eos nominari,qui in tendonibus vulnus acceperint:tendones.n. ipſis puto vocari,q extra manũ toti carpo id eſt brachiali,& digitis ſupertenſi ſunt. Quanq̃ ſanè non ignorẽ maniſeſtius,magisq; proprie tenontrototus(id eſt in tendonibus vulneratos)ipſos nominari:tamen cum omnes neurotrotus id eſt in neruis ſauciatos, nuncupare ſoleant, & ego ne quis innouare me appellationẽ dicat,conſuetã pro uera ſuſcepi, etſi nec illa ſine ratione abire in conſuetudinem potuerit, pleriſq; medicis tendones etiã neruorũ nomine iã vocitantibus. Verũ ſiue in ner

C uis, ſiue in tendonibus vulneratos appellaſſe mauis, neq; ob has voces incolumes erunt, neq; conuulſione laborabunt,quẽadmodũ, neque manci fient, nec morient:appellatio ſiquidẽ nec ſeruauit hominẽ vnquã,nec perdidit,ſed medicamentorũ facultas vtrunq; efficit.Atq; ego hęc immutans,putreſcentes,conuulſos, mancos, non nullos ẽt pereuntes, ſanos,viuoſque reddo. Nã neruos contuſos habentes ſicut ille habuerat,neurotrotus(id eſt in neruis vulneratos) non neurothlaſtus(id eſt in neruis contuſos)nuncupare anticiparunt.Cęterũ curatio cõis eſt,& periculũ ęquale amborũ,nempè contuſorũ,& vulneratorũ,vel neruis vel tendonibus. Itaque homo ille putredine iam circa primũ medij digiti articulũ orta,cum ſuperiacentiũ tentione, doloreque infeſtaretur,multo melius habere cępit die poſtero,quo vice hordei farinę,eruorũ farinã ſtactę lixiuię cõmiſcuimus.Ac tertiò ſanè cũ conſimiliter ẽt curaretur, iam quidem in alijs particulis dolorẽ omnino non percepit:ex contuſione verò neruoſum quodã corpus craſſę membranę perſimile exertũ eſt:quod mediocriter me commouente facile totũ ſemiputridũ excidit. Videbatur oĩbus contẽplantibus hoc corpus neruus totus eſſe qui cõputruiſſet, vt qui ignorarent,quo pacto tendones hi neruoſis mẽbranis conuelati per brachiale procedunt,& ſuper totos digitos extenduntur: mihi verò putridũ ex contuſione attollenti tendo ſaluus apparuit. Cũ

D igitur,vel paſtillo vno, vel trochiſco, vel vtcunque vocaſſe libet, quorum in numero eſt,& ille Polyidę, ſoluto ex hepſemate,vel ſirço id eſt ſapa (nã & hoc pro arbitrio nominare liceat) apparentẽ nerui particulã prius unxiſſem: rurſus eodẽ modo, & cataplaſmate, & vnctione ex euphorbio,in ijſdẽ locis ſicut prius, vtroque vſus ſum. Quarto iã die oĩa*cõpoſita circa contuſum quidẽ antea,vlceratũ vero nũc primũ digiti articulũ intuitus conſiderabã, quorſum à cataplaſmate tranſgrederer. Viſum igitur eſt ſi neruus inflãmatione prorſus uacaret,ad cicatricẽ ducentia tranſire:ſi vero phlegmones ipſius ſcirrhoſum quidq̃ remaneret, aliquod ex abundè ſiccantibus exhibere. Qm̃ igitur non nihil ex ea reliquum eſſe videbatur, medicamentũ ex dracunculi radice confectũ prius vſurpaui,quod alia eadẽ,cũ ęgyptio pharmaco,quæ Iſis vocatur,continet:aſſumpſit ãt dracunculi radicẽ.Ab hoc verò deinceps Athene id eſt Minerua dicta vſus,inde ad ea, quę cicatricẽ ducunt, perrexi. At cũ aliũ curarẽ paſtillos ſapa diluto nudatas vulneris partes illinẽs,euphorbiũ extrinſecus imponebã,tm̃ cerę,ac reſinę miſcẽs, vt emplaſtri craſſitudo ſimul fieret,& euphorbij vires cõſeruarẽt. Cæterũ quo ad hos ſcopos reſpiciẽs medicamẽtũ cõponas,deĩceps ꝺclarabim⁹.Etenim aliud quoq; ex aceto pharmacũ cõfecim⁹, hoc ſpectãtes ut ipſi⁹ ſpiſſitudo, & ſubtilis aceti uirtus, cũ refrigerãtis facultatis exolutione ĩcolumis ꝑmaneat. De his ſanè,quo cõpoſita ſint, poſt paulũ tractabit. Nũc quia neruis uulneratis medendi modũ

ex

* προσεσαλμένα.

ex rationali indicatione, nugatorio illo empiricorum* casu repudiato, inueni, totã cogito ipsam E
* περιπτώσει
dicere, ita ut nullã distinctionem prætercam, sermonẽ ab initio rursus repetens. Quando igitur uulneratum aliquem protinus suscipio, interim, per liquida pharmaca curationem molior, interim emplastris, lanam extrinsecus quàm mollissimam oleo calente imbutã applicans. Quòd si medicamẽtum ex aceto usurpem, aceti parũ oleo admisceo, ac bis terve quotidie soluo, & oleo calente foueo. Si noctes longæ fuerint, etiã in his soluere consueui: idq; magis facio, dum ulcus à medicamentis mordetur: nã ubi initio tali medicamento utenti eger, nec se morderi, nec dolere, nec tẽsionem percipere mihi dicat, die soluo, & foueo mane semel, & uesperi iterum. Oleũ uero, quo fouemus, satis calens esto, uerum ita, ne uulneratam partem offendat: sicut.n. frigidũ huiusmodi affectibus maxime est contrarium, sic tepens non omnino utile. Nãque in primo de Simplicibus medicamentis uolumine didicimus, ut aqua in eo, quòd calẽs, aut frigida sit, maxime contraria facere nata est, ita quoque oleum, nam frigidum corpori admotum, perspiratum quodammodo ipsius obstruit, immo prohibet: calidum uero digerit, ac extenuat. Quod tibi etiã ex carnibus in eo coctis licet cõdiscere: similiter enim, ut prærancidas friabiles efficit, etsi protinus cũ animans mactatũ est, in eo, coquas, aut sartagine frigas. Propter quod, & ego fomentum ex oleo satis calẽte usurpare malui, tepidũ semper uitans, adhuc autem magis frigidũ. Porrò ab F aquæ usu in tota curatione ita tẽpero, ut ne attingat quidem ulcus: proinde cum sanguis initio statim à uulnerata parte eluendus est, ex oleo id facere expedit. Vbi autem iam ægri mediocriter habentes lauacro utuntur, neq; tunc affectum locum in aquam demergere ipsis cõcedendũ: magna siquidẽ ex parte nerui in manibus uulnerantur. Memini cuiusdam ex huiusmodi uulneratis, qui cum diem quartum citra omnẽ dolorem ageret, partemq; affectam absque phlegmone uideret, multo in frigore domo egressus ad opus quoddam necessarium, eiq; diu immoratus, domum rediit membro uniuerso ad ceruicẽ usque tenso, idq; cum ingẽti ipsius dolore. Postquam uero quodam me accersente profectus ad eum, uidi quibus in malis esset, oleum ex itinere refrigeratum à particula auferi iussi, calente uero totum membrum foui: deinde ceruicis partẽ aduersam lanis oleo respersis, & medicamento liquido ex euphorbio simul, cum castorio hominẽ statim mitigaui, & somno post hæc accedente usq; ad uesperã oĩa cessarunt symptomata.

Præ omnibus igitur dãda opera est, ut lana permaneat calida, siue oleo tãtũ, siue oxeleo hoc est aceto, & oleo, quoq; imbuta fuerit: fiet hoc si aliæ lanæ siccę extrinsecus circumponantur, & æger intra tectũ, cum hyems fuerit, ad quintũ usq; uel septimũ morbi diem sese contineat. Nam si eousq; nec phlegmone aliqua tentetur, uacetq; prorsus dolore, & nullam sentiat tensionem, G in posterum tutus erit. Curabis autem, ne in aceto uinosum aliquid appareat, quemadmodum oleum quoque, ut omni adstrictione uacet. Neque igitur, quod crudum, uel immaturum dicitur adhibebis: neque id, quod ab Hispania uehitur, ac uocant Hispanũ: immo nec aliud quodlibet ex iis, quæ oleæ surculos habent. Optimum oleum est tenue, quale in Italia Sabinum: albi uero in nationibus Romano Imperio subiectis, quæ nullam adstringendi uim obtinẽt. Iam uero qualis res sit rationalis indicatio, & quãto ditior, quàm nuda experientia citra methodum, uel hinc condisces. Cum permultis neruorum uulneribus sæpe in itinere, in nauigio, in agro, uel in ciuitate, sed procul à meis ædibus incidissem: nec medicamenti ex euphorbio copia adesset, nec illius, quod ex aceto conficitur, nec alterius: pharmaca, quorum forte fortuna eo loco facultas erat, uulneri imponẽtes, propositum semper sumus assecuti. Noui etenim, me ipsum in agro propolim recentem liquidam, & pinguem, quã agricola habebat, uulneri imposuisse: interim fermentum solum, interim ambo commista. At fermentum quàm uetustissimum esse: propolim A.l.4.f 4.t.4 c.3.fol.476.c uero contra habere conuenit, quantum ad tempus attinet: sin autem uetustior sit, ex oleo iuxta ignem, uel in Sole, emolliatur. Rursus in alio quodam rustico succum tithymali fermento mistum imposui, quem prope ipsius cortem succreuisse conspexeram: quippe fermentum, ut H recens contemnebam. Non nunquam & propolim ex oleo liquefactam fermento subegi, sed prius aceto quàm acerrimo dissoluto. Præstat oleum esse uetus in huiusmodi mistionibus, puta ex oxymelite, & fabarum farina, uel eruorum, uel lolii, uel ciceris, uel lupinorum amarorum, uel tenuiori polentæ puluere, uel hordeacea farina; Quibus in uiridibus, usus sum cataplasmatis, non solum in iis, quos iam phlegmone prehenderat, sed etiam protinus ab initio. In agro cum & picem liquidam apud fabrum inuenissem, fermento mistam imposui. Item apud alium eruorum farinam illo subactam: cuius penuria etiam prædictarum quæuis misceri potest. Quin etiam oxelæum solum, quod calens, lana exceptum, statim, dum aliud nihil haberem, obtuli, confisus aceto abunde acri, uetusto. In alio refrigerato, quod ante horam unam, uel longius etiam tempus neruus cõtusus esset, quousque mihi quoddam idoneum medicamẽ adferretur, expectaui, partem oleo foueri præcipiens: interim aceto prius admisto, quoniam aer per æstatem calidissimus erat, mistura ex utroque diutissime foui, donec aliud medicamentum allatum fuit. Singulis autem prædictis farinis permistam quoque stacten sæpe illeui, & mox à principio, & postea, cum homo medicamine quodam, quod cruentis imponitur, non probe usus esset. Hæc itaq; omnia, quomodocunq; applices, medicamina calida qualitatibus offeras. Et uero

A ro etiã cùm domo mea egredi feſtinans aliquando medicamentũ nullum in prõptu cõpoſitũ
haberem, dedi cuidam familiari uetus euphorbium:iniunxiq; læue factum ex oleo ueteri, do-
nec humidi cerati ſpiſſitudinem haberet,tendinis puncturæ in manu admoueret. Reuerſus igĩt
interogaui uulneratum, multum ne caloris in parte affecta ſentiret: ille mediocrem quendam
reſpondit ſe percipere. Rurſus igitur quæſiui,an mordicationem à medicamento in uulnere ſẽ
tiret:ille cũ ſe nõ morderi, ſed ueluti pruritum quendã ſentire dixiſſet, pharmacum ad noctem
uſque adhærere permiſi.Quoniam uero cum impoſita abſtuliſſem,calor in affecto loco medio-
cris mihi apparuit,neq; punctura hians,ſatius mihi uiſum eſt eodem uti medicamento: & uerò
cũ uulneratus altero die proſpere haberet, item tertio,& quarto,ad finẽ uſque idẽ pharmacum
uſurpaui:quod contemplatus quidam,in alio uulnerato ſimiliter recenti euphorbio in eundem
modũ uſus eſt:quare neceſsario calor ægrum multus,& commorſus,& dolor in ulcere ſubſecũ
tus eſt,adeo ut homo ad me deductus ſit, tanq̃ hoc præter omnium opinionem accidiſſet. Atq;
ego ſtatim re intellecta,quod impoſitum erat abieci:fotu autẽ per oleum ipſi adhibito,medica
mentũ ex aceto impoſui:quod ſi nõ in procinctu fuiſſet, pharmacum ex euphorbio copioſioris
ceræ particeps admouiſſem.Quapropter non oportet,uti paulo ante diximus,probatorũ medi
B caminũ facultates,ac ſpecies ignorare, nec quæ celeriter uirtutẽ mutant, tũ quæ rurſus diutino
tẽpore conſeruant. Nã ex iis,quæ caducum,ac ſtatim euaneſcentem calorem habent, euphor-
bium eſt.Id aũt cognoſces,ẽt ſi non manduces, colorem contemplatus:quippe non ut ab initio
cinereum,uerum ſubpallidum,& ſubflauũ redditur inueteraſcens.Statim ẽt ſiccum abũde uidet̃
tunc, & uix inter læuigandum ex oleo recenti protinus imbibito diſſoluitur. At ſubito ipſum
oleo miſcendum non eſt,ſed prius in mortario ſenſim terendum,ne dilatetur.Quid itẽ opus eſt
dicã, quod etiam guſtanti tibi recens percipiatur feruentiſſimum, ut linguam adurat,uetus aũt
exiguã efficiat caliditatem? Iam aliis quoque multis pharmacis euanidam potentiam pauculis
annis habere contingit,attamen euphorbium poſt thapſiã:hæc enim anno admodum imbecil
lis redditur, ut bimula prorſus expiret:euphorbium uero, cũ principio bonum fuerit, & probe
repoſitum aſſeruatũque,etiam anno tertio adhuc uim aliquã retinet,interim, & quarto: quin-
to autẽ,& ſexto iam exoluitur,deinde procedente tempore in totum elangueſcit.Porrò id,quo
me aliquãdo, cum inueterato oleo,ſine cera uſum eſſe dixi,quinq; annorũ,aut ſex erat euphor
bium. Vnde uſum ipſius menſura cõprehedere nemo poteſt. Nã recens oleo decuplo† cum ce- *† Additur in antiquis καὶ δω δεκαπλασίῳ. i. duodecim partibus superante.*
ra tripla cõmiſcetur:ueteraſcens copioſius ei immitendum eſt:trimum uero,& quadrimum, uel
C duplicatum prioris pondus,uel æquale ceræ.Cum igitur pharmacum conſiſtentia ſimile acopis
dictis unctionibus habere uolueris(quæ ſpiſſitudo liquidi etiam cerati eſt) oleum ceræ quadru
plum eſſe curabis.Vbi uerò ad emplaſtri ſpeciẽ fiet,cerã omnino æqualem oleo miſcere opor-
tet, maxime ſi ſicca fuerit,& uetuſta:ſicut recẽs,& pinguis pauciore oleo indiget, ut ceratum in
emplaſtri modum efficiat,idq; magis adhuc per æſtatẽ. Itaq; ſi ceratũ emplaſtri formula face-
re ſtatueris, ceræ ex oleo liquefactæ, qua dixi ſymmetria, ſextam recentis euphorbii partẽ ad-
miſcebis,ut illius una ſit drachma,ceræ ſex,olei itẽ ſex, uel quinque. Sed quoniã cera glutinãs,
acuiſcoſa non eſt,quẽadmodũ reſinæ, & pix,ideo hanc,uel illã,uel utriuſq; partẽ,cerato admi-
ſceo.Clarum igitur eſt,dũ hæc miſcentur,non amplius oleũ pari illis portione affundendum.Et-
enim cera ad liquiditatẽ multo pingui indiget:at reſinæ,quæ quidẽ aridæ prorſus ſunt,pauco:li-
quidæ & ſiccã quandam ſubſtantiã ad emplaſtri craſſitudinẽ aſſumere poſtulant. In ceris igitur
non magna humiditatis,ac ſiccitatis differentia eſt: in reſinis, ſicut etiã in picis genere, contra,
aridæ ab humidis permultum differunt.Omnium ergo reſinarum ſicciſſima eſt, quam non nulli
frictam,alii colophoniam,appellant. Huic ſuccedit,quæ ex fictilibus impura, nec fricta ſumitur:
quã ſi purges, in frictã mutabitur.His ambabus ſiccior eſt, quæ dicitur pityinon phyſema,ac ſi
D dicas picea germinatio.Hanc ſanè ceu ſqualidã,in præſentis emplaſtri cõpoſitionẽ nõ eſſe ido
neam ratus abieci:usùs autem ſum fricta, & liquidis. Iam uero ex his quoq; non nullæ diutius li-
quidæ permanent,quẽadmodũ terebinthina:aliæ cito inareſcunt, ſicut ſtrobilina:media utriuſ-
que eſt abietina.Quin etiã facultate calidior eſt q̃dẽ ſtrobilina, mox uero abietina, deinde te-
rebinthina.Cupreſſi reſinã miſcere nõ auſus ſum,ut quæ non nihil adſtringeret. Putabit forſan
aliquis nobiſcum diſſentire Dioſcoridẽ Anazarbeum in ſermone de reſinis hæc uerba ſcriben-
tẽ primo de medica materia cõmentario. Ex omnibus reſinis principatus terebinthinæ datur,
poſt eam lentiſcinæ,tum ei, quæ de picea raditur, & abiete,poſt quas pinea ſtrobilinaq; nume-
ratur.In his.n. Dioſcorides tanquã infima ſtrobilina,optima uero terebinthina, ſentire uidetur.
Verum ego ex his tribus reſinis ſtrobilina,abietina,terebinthina,priucipem certè ſtrobilinã ca
lore,ſecundam abietinã,poſtremam terebinthinam,eſſe dixi.Quemadmodum igitur,qui inter
Italiæ uina auſtera optimum ponit uinum Italicum, alius ad qualitatem unam ſermonem refe-
rens,alius abſolute de tota ipſorum ſubſtantia pronuncians, uerus deprehenditur: Eadem ra-
tione etiam inter reſinas optimam,tanquam medicamentum in multiplices uſus accommoda-
tum, merito terebinthinam affirmaueris, non tamen caliditate primas obtinere. Itaque ut
aiebam, licet tibi quãlibet reſinam ceræ miſcenti ſimplex ceratum glutinantius efficere, quod

ex oleo,& cera duntaxat cōponimus.Hic uerò experientiæ quoq; utilitas est, quæ de coniectura nostra decernat.Potes enim ubi triplicatā cerā terebinthinæ commiſcueris,intelligere, emplaſtri ne ſpiſſitudinem iam medicamentum acceperit: an adhuc ſiccius ſit,ac copioſiorem inſuper reſinā deſideret.Quapropter ubi hunc in modum experienti tibi,mediocriter habere uiſum fuerit,miſcebis tunc medicamento,quod cōficis,duodecimā partem euphorbii.At ſi igno res,an euphorbium exactè ſit calidū,an nō nihil a tali diſcedat, poſt confectionē linteo paululū illius medicamenti illitum,tuæ ipſius tibiæ,uel cubito horis aliquot imponito:poſtea ſi modice calefacere deprehendis,bene tēperatū eſſe medicamentū arbitraberis.quòd ſi,uel nullum ſenſibilē calorem dat,uel iuſto feruentiorem,integrū eſt,aut pharmacū remittere,aut intendere;remittere quidē miſtura cerati,intendere appoſito euphorbio.Atqui ſi Propolim pinguē habeas, eam omnibus reſinis aptiorem fore tibi intelligito,ut quæ uaporoſam ſpiritus craſſitiem,humoresq; ſuperfluos elicere,ac ex alto foras ductitare,ſuapte queat natura.Siquidem reſinę cum cera,emplaſtri ſpiſſitudinis gratia,non tanquam curationis conſilio,aſſumuntur,propolis autem curationis ipſius ſcopo continetur.Atq; hæc aliquando ſola,ut dixi,recenti,quātum ad humiditatē attinet, uſus ſum in agricola quodā duro corpore:ac mirum eſt, qūo ſola adusq; finē adhibita adiuuerit,adeo ut nullius pharmaci pręterea ueniret neceſſitas. Alteri,qui puncturam profundiorem haberet , tithymali cuiuſdā exiguum quid liquoris admiſcui. Mollioribus uero corporibus medicamentū tactu durius apparet,niſi olei miſtura uehementer ipſum mollias. Quin, & alia medicamenta omnia,quæ neruorum uulneribus adhibentur,liquida,& mollia eſſe cōuenit.Mollitiem igitur quoduis oleum conciliare, robur uero medicamēti uetus oleum tueri pōt. Vt autē propolim in agro non nunq̄ accōmodaui,tanq̄ melius pharmacum iis, quæ tum affuerant eligens,ita fermentum rurſus in alio admoui,medicamenti inopia,qm̄ hoc quoque in alto fixa extrahere, & diſcutere ſciebam . Quāto autem uetuſtius fermentum,tanto eſt præſtantius. Porrò huiuſmodi res non ſolum facile in agris reperiuntur,ſed etiā ſulphur uiuum, quo nō nūquā,& ipſo ſum uſus miſcēs cū tetrapharmaco.Huic igitur, & Aphronitrū*, & bereniciū Litrū, & Aphrolitrum non lapidoſum,ſed uere aphrolitrū,quod ſpumæ cōſiſtentiam habet,adiiciens frequenter uſurpaui,nō modo in agris aliorum penuria,ſed etiam præſentibus enumeratis medicamentis hoc nomine, ut animi ſenſum experientia explorarē,probaremq;: At uulneratus talis rei ſolo uſu cōualuit,fotus uidelicet oleo. Hoc enim cōmune tibi eſto in omnibus medicamētis,quæ hic dicuntur,neruorum,uulneribus cōducere.Iam uero, & quod à medicis uocatur Arſenicum,ab iis autem,qui attice omnia uolunt proferre, Arrhenicum, adiunxi tetrapharmaco, quod animo cōceperam,experientia uolens pertentare:rurſus cum id non adeſſet,ſandarachā, uti uocant,ſicut calcē reſtinctam, & uiuam, lotam & illotam , minus autē uiuæ, plus reſtinctæ,& plus adhuc lotæ adieci.Cæterum de exacta cuiuſque componendæ quantitate paulo poſt dicemus,ubi hæc ſimplicia omnia,uſusq; ipſorum diſtinctiones, retulerimus . In hoc enim ſermone propter empiricos,qui ex periptoſi(id eſt incidētia ſeu caſu) plurima cōpoſitorū medicaminū inuenta eſſe putant,uiſum mihi eſt cōmemorare,neruorum uulnera curandi rationem à me citra caſum repertam inde,ꝙ ſanationis ipſorum ſcopū,& ſimpliciū pharmacorum facultates,cognoſcerem.Etenim ex caſu unum aliquod ſimplex medicamentū inuenitur, rationalis autē methodus plurima ſimul inuenit, & uarias ipſorum cōpoſitiones. Quæ igitur ex alto humores educere,digerereq; natura poſſunt,neruorum uulneribus ex uſu ſunt.Quandoquidē uero non nulla caliditatē immoderatam,uel mordacem uehementer acrimoniam,uel acidā qualitatem coniunctas habent, alia ipſis pharmaca admiſceri ratio eſt , quę predictos exceſſus ſine uirtutis offenſa tēperare queant.At hoc fieri rectè non poteſt,niſi cuiuſq; medicamenti non modo qualitatis genus, ſed etiam quantitatem,in eo cognoſcas.Quędam nanque,ut oſtendimus in cōmentario de Simplicibus medicamentis,in primo calefacientiū ordine collocant, à tēperatis paululū abſcedentia:alia in ſecundo, magis inde declinantia : alia tertio : non nulla quarto,quę urere iā queāt.Igitur pro uehementiæ uirtutis cuiuſq; pharmaci proportione, miſcendorū facultas inuenitur,modo ſimplicium omnium tēperamenta intelligas.Empiricorū hęreſis ſola genere cōſimilia propter uniuſcuiuſque medicamenti naturę ignorantiam miſcet : & qui hanc nouerunt, ſola eadē miſcent,quia exceſſus quantitatē certo non cognoſcunt.Quod itaque ipſe primū pręparaui medicamentū : ex multis eiuſdē generis cōpoſitum eſt, quoniam nondum cuiuſque uirtutis quantitatem exactè pernoſcebam . Inieci etenim non nihil arſenici,ſulfuris, miſyos,calcis lotæ,& illotæ,& pompholygis, ſimiliter ſpodii, itē ſquamæ æris,chalcitidis uſtæ lotæ, & illotæ, ad hæc non uſtæ.Hæc igitur prius in aceto quàm acerrimo diebus multis,Sole æſtiuo,leuia reddidi.Quæ ſuperfundi his debebant,cera erat neceſſario,& mellis non nihil prius expurgati, reſinæ propemodum omnes,propolis,pix, & ladanū,liquida cyprinum,ſuſinum, opobalſamum, amaricinum, gleucinum, cedrinum, & oleum ricininum , & uetuſtum : ex ſingulis autem liquoribus,quos non multo ante recenſui,paulum aliquid.Poſtremo aliàs aliud auferens experientię gratia, nihilo ſimpliciora ſingula,quibus in hunc diem utor,inferiora eſſe animaduerti: ipſorū autem ſymmetrię mox ponentur.Itaque ex aceto, & liquoribus talia confeci, cerę, reſinarum,

propoleos,

Margin notes: E — A.l.4.f.4 t.4. c.8.fol.476.a — F — * Al. ſpumam nitri. — G — H

A propoleos,& picis non nihil adiungens, pari modo ex columbarum ſtercore,& herbis tenuiũ partium. Minus ergo moleſta ſunt liquida pharmaca,cùm aliis, tum neruorũ maxime uulneribus. Vtimur ẽt emplaſtri modo cõpoſitis, propter eos, qui ſe lauare uolunt: lanis enim ablatis, ac tali pharmaco ſolo adhærente,minore cum moleſtia lauant. Prædictũ enim eſt, neque tunc uulnere affectam partem aquis reſpergendam,ſi in manu id contigerit: pes uerò,ſi iis læſus ſit, ut non madefiat fieri non poteſt, ſed tunc à balneo primis quatuor diebus abſtinendum eſt. Quoniam uerò omnium huius tempeſtatis hominum,& eorum iam etiam,qui ruri degunt, fortitudo periit,qui lauare ſe quotidie conſueuerunt,equidem qui nõ adeo delitiis affluunt(ſunt hi maximè pauperes)ut plurimum obtemperantes nobis habemus:diuites uerè, & præſertim potentes admodum illos,uel ęgrè obtemperantes, uel prorſus immorigeros experimur. Optimũ igitur fuerit,nec ipſis mederi:uerum cum,neſcio quo modo,alius ob aliam cauſam,quidam noſtrum inuiti,quidam ultro,ipſorum mollitiem tolerare coguntur,tale quippiã factitare conſueui: Vulneratæ parti pharmacum aliquod in emplaſtri modum imponens,extrinſecus iterũ multiplices pannos oleo tinctos plures ſuperiniicio: quibus rurſum extrinſecus faſciã ex linteis accommodo: quã deinde in ipſo rurſus balneo,cùm æger in ſolium eſt ingreſſurus,oleo prius per

A.l.4.f.4.t.4. c.8.fol.476.a

B fundo: & loto uidelicet iã omnia impoſita aufero, utroq; prædicto totius curationis genere. At uerò patet omnibus eum, qui pulchrè neruorum uulneribus proſpecturus eſt, etiam particularum naturæ peritum eſſe oportere. Nam antea comprehenſum eſt,tendines pariter,in quos muſculi plurimi deſinunt,non mediocriter condoleſcere,primùm quidem conuulſionẽ generantes,dein putreſcentes, & ipſos uicinas ſimul partes uniuerſas inficere. Non nulli autem eorum ceu membranæ,tenues,latiq; ſunt,quales in femorum terminis ad genua ſpectantibus, tum intra manus,infraque pedes ſubtenſi ſunt. Omnes enim,qui in manibus pedibusq; ſunt,ſatis quidẽ coeuntes cutẽ contingunt: qui uerò in patellam perueniunt,à circumpoſita cute cata darſin id eſt per excoriationẽ,abſcedunt. Mihi etiam hoc fortè fortuna contigit: etenim neruorũ uulnerum curationẽ iuuenis adhuc, cùm primum ex Alexandria in patriam reuerterer, annos uigintiocto natus,excogitaui. Quia uero ſingula pharmaca, quę adinuenerã,medicis amicis non ſolum ciuibus,ſed etiam uicinis exhibueram,ut omnia uſu, ac experimentis firmarentur: uiſum que erat,haud noui quomodo,ciuitatis noſtræ pontifici, gladiatorum curationẽ mihi ſoli tradere,quãuis iuueni adhuc, uigeſimũ nonũ enim tũ primũ attingebã: tunc uulneratos in priore, inferna que femoris parte inuento præſidio curaui: in iis ſanè, qui per tranſuerſum percuſſi erãt,

C reliquũ tendinis ipſe amputans,ut tuta eſſet mihi curatio: qui uerò paruũ:uel per directum, uulnus acceperunt,cum ſecuritate ſimul, & metu totam ſanandi deductionem exercẽs. Nã cũ omnes ante nos medici plurimum aqua calente ipſos fouerent,& triticea farina ex hydrelæo modicè decocta illinirent,ego ſanè aquã omnino non obtuli:oleo autem frequenter reſpergens ſimul cũ prædictis pharmacis,ſtatim omnes ſanitati reſtitui. Quandoquidẽ uerò multi ſuperioribus annis fortuito perierunt,mihi tamen ne quidẽ unus,uel ex neruorum uulnere,uel alio,mortuus eſt, alter pontifex ſuccedens illi, qui mihi, tũ medendi officiũ cõmiſerat, ſimiliter & ipſe à ſeptẽ menſiũ interuallo gladiatorũ curationẽ fidei meæ concredidit:ſiquidẽ primus autumnali ſolſtitio,ſecundus uigente uere, pontificatum geſſit. Rurſus poſt hunc, omnibus à me ſeruatis, tertius,quartus, & quintus, pari modo gladiatores mihi curandos tradiderunt, ut iam permultum illam medendi curationem exploratam habeam. Quin etiam hoc tempore tale quid induſtria inuenimus, cui animum aduertere maxime illos medicos conuenit, qui uulnerum curationẽ rectè adminiſtrare cupiunt. Contemplatus enim gladiatorem quendam ex iis,quos equites nominant,tranſuerſam diuiſionẽ in priore, ac inferiore femoris parte habentẽ, eãque ſatis altam:ac uulneris labrum intuitus,ſurſum alterum reuulſum, infra alterum quaſi ad patellam de-

D tractum: nõ dubitaui" diſtantes inuicem muſculorum partes ſuturis contrahere, curatione illa, quæ cata platos i. per latitudinẽ dicitur, neglecta. Itaq; ueritus tendines ipſis conſuere,denudatis prius illis, ſic altioribus ſuturis uſus ſum, haud ignarus carnoſam ipſam muſculorum partem periculo uacare,tendines uero non item: quãuis hoc nullũ ex præceptoribus facientẽ uiderim. Quidam ſiquidẽ ipſorũ in huiuſmodi uulneribus ſolas cutis oras conſuebant: non nulli in carnoſis partibus muſculos ipſos ſuere auſi, id in ſuperficie ipſorum facere ſolebant: proinde ſiquã do uulnus inſigniter altum, non ſecundum mẽbri longitudinem, contigerit, ſummã quidẽ muſculi partẽ glutinabãt, reliquã uero totã inglutinatã relinquebant. Etenim in uulneribus iuxta mẽbri longitudinem factis deligatura uulnerati muſculi partibus inuicẽ contrahendis ſufficit: per tranſuerſum uulneri accepto,cum deligatura nihil prodeſſe poſſit, ex ſola ſutura totum abſoluitur: has igitur niſi quis altas faciat,muſculi in profundo partes inglutinatæ permanent. Cæterum non nulli opus à me confectum imitãtes, anatomes imperiti, ab omnibus muſculis ſubiectas membranas auellunt neſcientes has ſimul cũ muſculis tutò conſui, tendines autem ſimiliter ipſis dilatatos non mediocri cum periculo. Verum quomodocunque illi dilatati fuerint, tamen craſſiores adhuc, durioresq; membranis ſunt, tenues abunde illos uidebis, & in omnibus iuxta abdomen muſculis, pręter quàm duobus rectis, quibus obliquorum mẽbranoſæ aponeuroſes,

A.l.4.f.4.t.4. fol.475.h

*

roſes (ij ſunt neruoſi ex muſculis exortus) incumbunt. Alius tendo nullus præter enumeratos E
mẽbranæ modo dilatatus; quippe ſeruant omnes, qui dilatantur, craſſitudinem magnã ſatis, ut
neminem latere queant. At ſympathia, id eſt conſenſus, ſuperpoſitarum partiũ uſq; ad ipſum
neruorum principium, non minus q̃ iis: qui iuxta femoris articulum, muſculis, tũ in cubiti gib-
berum: quem Græci aneona uocant, tũ in calcaneum inſertis, accidit. Dilatantur itaq; utriuſq;
tendines, ſed ita, ut craſſitudinem notandam retineant: calcis tendo ex ſura deſcendens magis
adhuc robuſtus craſſusq́;, ceu ex tribus neruoſis exporrectionibus cõpoſitus, apparet. Latuit aũt
hoc ætate nobis maiores anatomicos, ſicut & pleraq; alia in totis muſculis, ac multo ẽt magis
in uenis, arteriis, & neruis. Multi uerò iã ex meis ſodalibus etiamnũ hæc omnia nouerunt, & di-
ſcipulis oſtendunt, libris meis anatomicis perlectis. Memini ſanè ex anatome, euidẽtium nihil,
ut quis putauerit, cõe cum opere de medicaminibus cõponendis habentium, timens ne ex hu-
iuſmodi inſcitia errantes, uel uniuerſam curandi rationẽ ſuſpectã haberent, uel fruſtra mẽbra-
nas auellerẽt, fugientes inde, ſicut falsò exiſtimant, noxã futurã, Quẽadmodũ alii quidã, cũ non
ualeant ligamenta cognoſcere, ea tanq̃ neruos, & tendines uulneratos ſuſpecta hñt, à periculo
alioquin remota, quõcunq; afficiantur, utpotè inſenſilia, & ex oſſibus, nõ ex muſculis ſicut ten-
dines orta, uel ex cerebro, ſpinaliq́; medulla, ut nerui. Optimè igitur, uelut alia pleraq;, ẽt in his F
permulti medici clariſſimi dixerunt, medicinæ partes mutuã opẽ requirere, tũ quæ manu, tum A.I.1.f.4.c.1.
quæ medicamentis, tũ quæ uictu medetur (primã græci chirurgicen, alterã pharmaceuticen, ter fol.70.g
tiã diæteticen nominant,) ac ſanè maximè illã, quæ manu curat, reliquis duabus indigere. Itaq;
ſi frequenter in ſimiis cuiuſq; tendinis, & nerui poſitum, ac magnitudinẽ contempleris, exactè
poteris etiã, ſi humani corporis incidendi copia tibi unquã ſuppetet, ſingula, ut uidiſti, celeriter
inuenire: quòd ſi inexercitatus omnino facias, nihil inde promouebis. Quẽadmodum nec medi
ci bello germanico, barbarorum corporum inſectionis poteſtatem habentes, amplius quippiã
didicerunt iis, quæ coqui intelligunt. Etenim empiricorum anatome caſu contingens prolixũ
nugamentum eſt, ſimile capris, quæ iuncis manualibus cõpunguntur. Hac nugacior eſt ex libris
anatomicis inſtitutio, non abſimilis iis, qui ſecundum parœmiã, ex libro gubernare dicuntur.
Qñquidem enim cõtemplari palam à præceptore oſtenſos in corpore neruos, & tendines ipſo
rum, niſi denuo eos uideant, & tertium, & ſępius deinceps, loci accuratè, in quo poſiti ſunt, non
meminere, multo minus ex lectione poterunt addiſcere. Itaq; huius tẽpeſtatis empiricorũ opti-
mus, cũ libros oẽs anatomicorũ perlegiſſet, puerũ ſtilo in interiore brachii regione, ſupra me-
dias ipſius partes, in ſchola quãdoque punctum pharmaco emplaſtico curare aggreſſus eſt, cuiꝰ G
experientiã ex nerui uulnere curato paulo ante acceperat, puerumq́; ob id ab inflãmatione, ac
dolore immunẽ uidẽs, in totum curatum putabat, uerum repetẽte ſeptimo die conuulſus periit.
Ille igitur cùm factum, quaſi cuius ratio, aut cauſa dari non facile poſſet, nobis recenſeret: ego
uero medicamẽti cõpoſitionis ſcripturã recitaret, poſtulaſſem: ei, cùm id ſtatim egiſſet, hęc pro
tinus ſubieci, nunquid recenſendo, quæ puero neruum uulnerato nuper contigerunt, plus ali-
quid narrationi adieciſti, q̃ quod medicamenti mirificè puerum recens uulneratum curãtis ex
perimẽtum habueras? Vt aũt ille cõfeſſus eſt nil ſe aliud ſermoni addidiſſe: rurſus igitur, inquã,
audi à me quid geſtum ſit. Notabile uulnus erat nerui percuſſi, quod medicamento hoc curatũ
eſſe dicis: & quidẽ audacter in id genus uulneribus iterum eo utitor: puncturas aũt neruorũ an-
guſtã cutis diuiſionem habentes tale pharmacum ſanare nõ poteſt: ſicut nec id, quod puncturis
medendis dicatum eſt, ipſi neruo nudo adhibitum: quippe multo calidius eſt, magisq́; mordet,
q̃ ut nudus neruus mordicationẽ eius, & ardorẽ ſuſtineat. Vbi uero, & cutis, & mẽbrana ſuper
ipſo, itẽ caro præpoſita eſt, mordax medicamẽtum, ſi tenuium ẽt partiũ ſit, eadem ratione ner-
uo medetur, qua pharmacum tuum, quando ipſum ſolum nudum neruum affectum contigerit.
Præcipua autem danda opera eſt, ut oræ anguſtiorum punctuum apertæ ſint, ut calidum medi- H
camen extrinſecus applicatum per eas uapores educat, attrahens humiditatẽ circa affectum lo
cum in alto latentẽ. Ob quam rem in id genus puncturis orificium duabus in cutem ſectionibus
ſecũdum rectos angulos diuidere oportet. Atque tum hęc, tum alia multa prius relata, dixi ei,
qui in pueri neruo uulnerati curatione errauerat adeo, ut ex parua medendi ratione ipſe con-
uulſus interierit. Itaq; omnes norunt etiam punctæ partis naturam indicare non nunquam uul-
nus abſq; periculo, non nunquam ſuſpectum eſſe, cum neruum ſubiectum uiderimus, ut in pue-
ro ad brachium puncto: non enim ſermone locus poteſt exprimi, ubi, quæ per alam in totã ma-
num pertendunt, brachio inſeruntur. Et ſanè hic quoque demirari eſt empiricorum litigandi
ſtudium, qui quidẽ in aliis oĩbus medicinæ opus, quodlibet ſubinde contemplatum melius ip-
ſum imitari concedunt, quàm ſi raro uiderit: itidem melius eum quolibet opere perfungi, ſi
frequenter illi aſſueuerit: Sola uero, quę ex corporum inciſione cognoſcuntur, poſſe quempiã
firmiter aſſequi, modo anatomicorum uirorum hiſtoriam perlegerit, cùm uel ex iis, qui à præce
ptore oſtenſas corporis partes conſpexerunt, nemo ſemel, uel iterũ ſpeculatus ad amuſſim me-
moria tenere poſſit, ſed frequenter illum conſpicere conuenit. Nerui autem non modo magni
in alto particulas multas corporis permaneãt, ſed in cutem quoque ſolam diſtributorũ tanquã
radices

A radices quędam sunt:in quibus uulnerati,nisi probè curentur, subiacentium neruorũ magnorũ affectum consensorium obtinẽt, unde ij prodeunt, quos in anatomicis administrationibus accuratè pertractauimus,ab oĩbus, qui me præcesserunt, omissos.Atq; has radices nisi crebro in simiis fueris intuitus,fieri nõ potest,ut cum humanum corpus in confectionẽ nactus fueris, exactè deprehendas.Quẽadmodum multo minus in anatome fortuita, quã & speculationẽ uulnerariã nominant,locũ ex sola lectione inuenire queas : quãq̃ nec aliquis per multa uulnera ipsemet inspicere poterit,si ea excipias,quæ in bello cõtingunt,in quibus & ipsis nemo,dũ saucium cito curare studet,contemplatur, ubi uulneratis partibus nerui, ubi arteriæ, uenæq; subiaceant. Videntur itaq; in hmõi affectuum curationibus anatomes imperiti similes iis, qui iter in lectica cæci faciunt,eoq; uehementer errant.Verùm qui inter ipsos, & partium experientiã ex incisione cognitam,& methodum confectionis,usũq; medicamẽtorum coniunxerit,is semper neruorum uulnera, uti nos, sine omni periculo curaturus est, ut nec principalior ulla pars condoleat, nec uulneratus neruus, aut cõtusus inflammatione laboret:ubi iam hæc sunt, multo minus, uel putredo,uel claudicatio,uel conuulsio,uel ipsa mors comitabitur.

Confectiones medicamentorum ex metallicis,ad neruorum Vulnera. CAP. 3.

B EX metallicis medicamentis adstringentia uitare cõsultum est, præsertim ubi cõpositi pharmaci usus in punctura eueniat:quę uerò detergendi uim obtinent,sicut æris squama,ex usu sunt,cæterum oĩa metallica,cum crassiorum partium existant(multum enim terrestris substantiæ in se continent)artificii non nihil in præparando requirunt, quo tenuiora fiant. hoc igit̃ ex aceto facere q̃ acerrimo excogitaui,præsertim quod ex uino nõ austero cõfectum est.†Ac si ex tali non sit,sed admodum uetus,ℨ eo utitor.Attende tñ diligenter in gustu,ne tibi uel minimã uini qualitatẽ referre uideatur, tale quippe acetum ualidam exedẽdi, secandiq; uicina, potestatẽ non habet.Iã uero metallica ex acerrimo,& q̃ fieri potest uetustissimo,substantiaq; tenuissimo, læuigare oportet eũ, qui consistentiæ crassitudinẽ deuitat. Præstat autẽ id in Sole æstiuo perficere. Sunt quidem ex metallicis, quæ nec comminui, nec cribrari postulant, cum facile ab aceto soluantur, sicut chalcitis,& misy:nõ nulla,& contundi,& cribrari, & postea leuigari desiderant, quẽadmodũ æris squama.Cùm igitur primum præpararẽ medicamentum, immiscui ei & arsenicum,postea superfluũ esse putaui:etenim ex æris squama,& misy,& chalcitide, medicamen cõpositum iri abundè mihi satis uidebatur. Miscui aũt prima confectione etiã æruginem combustã:nã quæ ignem experta non erat,tanq̃ iusto mordaciorem suspicatus sum :deinde tñ nõ ustæ

A.l.4.f.4.t.4. c.2.fol.475.f.

† Al ac si ex tali fit,admodumq; uetus fit.

C pauxillum simul adieci,quãtum aliorum portio ferebat.Pari modo chalcitidẽ sanè paucissimã, ustã uerò æqualem misy,& æris squamæ,indidi. Præstantius aũt omnibus cõpositis fore sperauí,immo ẽt experientia deprehendi,in quo plurima æris squama inesset,dein chalcitis cõbusta, postea misy.Quæcunque igitur miscebis pharmaca, ad Solẽ, ut dixi,æstiuo tẽpore,multis deinceps diebus in puluerẽ ex aceto quàm acerrimo redigantur:quanto enim longiori tempore trita fuerint,hoc tenuiorem substantiã consequentur. Ideoq; angustis uulneribus aptiora,sicut in neruis denudatis,admodum tenuia exedentiaq; cauenda sunt: ob quod prædicti pastilli oĩbus id genus conueniunt,siquidẽ nõ nulla adstringẽtia quoque assumpserunt. Porrò celebres ex illis sunt, qui ad Andronem, Polyidam, & Pasionem, authores referuntur. Sunt & alij quidam quartus,& quintus,illis ualentiores, quibus ego subinde utor.Symmetriæ uerò ipsorũ per secte sermonis processu dicentur. Nunc de eorundẽ usu tm̃ explicasse sufficiat, quòd tritos ipsos aridos,postea rursus sireo, id est sapa,adiecto,ita terere conuenit,donec sordium spissitudinem recipiat medicamentum, & æqualiter læue fiat. Vocant autem nunc omnes apud nos, & siræon, ex musto decocto natum: id aũt nihil uinosum habeat, quale non ex austerarum uuarum, sed quàm maximè dulcium,musto præparatur,neque ex primo fluente,sed postremo.Si igitur tale

D mustum extiterit, coquendum est, dum ad dimidiam partem mensuræ consumatur:sin minus tale,ad tertias coquendum est. Huiusmodi quidem decocto pastillos soluere expedit, ut mellis crassitudine linamentis excepti, neruis denudatis imponantur, maximeque ex ipsis temperatiores,qualis Polyidæ est.Ac multo sanè magis,si corpus sit tenerum,ac molliusculum : in quo, & prorsus à pastillorum usu te abstinere tutius est, aliis utentem pharmacis, de quibus iã sermo factus est,iterumq; fiet.Neruo autem nudo linamentis cooperto, extrinsecus unum aliquod ex iis,quæ ad angusta uulnera conueniunt,superdandum est.Quorũ sunt quatuor genera,unũ hoc quod ex metallicis conficitur,alterum quod ex liquoribus: inter quæ refertur & illud, quod ex euphorbio constat:tertium ex columbarum stercore:& quartum praon idest mite,à me appellatũ, quo ẽt ad neruos tenerorum corporũ omnino denudatos utor: ex his quatuor unũ quoddã toti affectæ particulæ circundandum est ita, ut sanarum quoque partium multum unà comprehẽdat,præsertim superpositarum:quas bis die,uel ter,si necessitas incidit,perfusione fouere oportet: Quin etiã nocte interim linamentis quidem denudato neruo impositis, cæterum eo, quod extrinsecus admotum erat, ablato. Porrò cùm permagna humanorũ corporum sit differentia, tum in natiuis ipsorum temperamentis, tum ætatum mutationibus, insuper uitæ studiis, nulla ratione,quod componitur medicamentum,omnibus conuenire potest.Quã ob rẽ duo in

promptu

promptu habeto,alterum ualentius eiusdem generis reliquis,alterum mitius:quibus inuicē mi- E
stis,dum usus postulat,permulta inter hæc media iuxta misturæ quantitatē constituas: Si nanq;
parē utriusq; portionem confuderis, mistum exactè medium amborum erit: ꝙ si alterius plus
adiicias,tm̃ à medio ad illud summum recedet,quanto mistura superauerit.Esto igitur ualentis
simū metallicum ex his constructum, unam partē crudæ chalcitidis habens, duas misyos simili A.l.4.f.4.t.4. c.8.fol.476.a
ter crudi, tres æris squamæ:Inualidissimum,unam itidē misyos, & chalcitidis,sed utriusq; com-
busti,squamæ quatuor.At uero amborū medium,quo subinde usus sum,tale esto: Misyos,chal-
citidis, ęruginis, cuiusque usti pars una,ęris squamæ partes tres.His sicut predixi,contritis,cerę
in ualentissimo duplum,in altero duę partes, &.f.miscentur:in medio,quod intra hęc consistit,
partes duę, & quarta:sicut in primo trium, quod ualentissimū esse dixi, oēs partes numero sex,
ex misy, chalcitide,& squama collectę,nascuntur. His ergo duodecim cerę partes adiicientur
* Al.octodecim. At in medicamento inualidissimo si metallicorū sex partes existant, cerę* duodecim apponas:
in mediocri amborū medium,sunt ēt inter octodecim,& duodecim,media quinq; & decem.Si
ue igitur denariū unū statuas unā esse partem, oīum uidelicet,tot denarios adiicito, quot par-
tes,siue unciā, siue librā:sic enim apud Romanos cōsuetudo est nominari tot uncias, uel libras.
Porrò mensura quidem apud ipsos est,quā oleum metiuntur,insecta discretaq; lineis totam in F
duodecim partes diuidētibus: atq; integra mēsura ab eis libra nominatur:duodecima uero eiº
portio,uncia. Metallica igitur,& cera in lance alijs uncijs ponderantur,oleum cornu metiunt.
Itaq; predictis pharmacis omnibus iuxta cerę proportionē oleum immittatur,superetq; in sin-
gulis ipsis dimidio:ut si cera uncias octo compleat, oleum duodecim,hoc est integram librā pē
dat. Esto aūt id sabino simile,partium tenuiorum,minimeq; adstringēs:at etiam si uetus sit,prę-
stat:acerbum uerò,& quod ex oleę surculis confectum est,nequaquam conuenit. Cęterum om-
nibus medicamentis commemoratis, ubi metallica ex aceto pluribus diebus in mortario trita
fuerint,thus cādidissimum,& pingue admisceatur: deinde rursus una cum metallicis diebus ali-
quot lęuigetur,priusquā ceratum eis immisceas.Quanta uero ex omnibus metallicis copia col-
ligitur, huius partē dimidiam thus contineat: quòd si mollius medicamentum facere postulas,
amplius q̃ dimidiā:sicut vbi acrius expetis, minus dimidio, adiungas. Et uerò etiam ceræ,cum
oleo liquatæ resinam quandam ex iis,quas recensuimus,misceas licet,sciens acrius ipsum,adie
cta strobilina,fieri,mollius terebinthina,medium utriusq; abietina.Ex harū genere larix quoq;
est, prædictis planè humidior:consistentia uerò similis liquidæ pice, quā loco terebinthinæ in-
stitores uendunt ignorantibus eas discernere:est autem talis resina odore,gustu,& facultate,q̃ G
terebinthina acrior. Cùm hac igitur,& terebinthina,persimilem potentiā larix obtinet,sed te
nuioribus partibus,maioreq; discutiendi uirtute prędita est. Miscebis igitur cerę sextā superio
rum resinarum partē,uolens medicamentū emplastri figurā induere:nā uni ceræ pondo,resinę
uncias duas adiicias: sin autem liquida insigniter fuerit,uel unam tantum miscere satis est. At-
tamen si,ut in modum emplastri pharmacum fiat,nihil curas,resinam addere nō admodū opus
est: chalbani uerò æquale thuri pondus indes, ubi mitissimum reddere medicamentum statuis:
dum ualentius,dimidium:quando ipsorū medium,id quod inter æquale,& dimidium est. Ver-
bi gratia, si quatuor thuris denarii fuerint, duos chalbani impones, ualidū permanere medica-
men postulans: mite,quatuor:mediū,tres.Vt enim molle,& dolorē leuans quippiam habet,ita
quoq; putrificum,quod sanè,& plurimis mollientibus accidit.Quare cùm neruo denudato phar
macum adhibes,non adeo chalbanum esse commistum oportet:quòd si nudus ille nō est,haud
mediocriter ipsius admistio dolori auferendo cōuenit: ideoq; tale etiā medicamentū acuto sen
su præditis, teneris & cacochymis paratum habere expedit, in quo plus chalbani adiectum sit.
Omnia siquidē metallica exasperant,doloremq; concitant,& ex liquidis acetum:unde merito
ex illis confecta pharmaca aspera uidētur,& dolorifica:ob quā rē,& fotus ex oleo,& chalbani H
mistura similiter ipsis idonea est:nihilo autē minus tenuium partium adeps chalbano dolorem
sedat.Quare uelim te aliud quoq; medicamen ex his aliquod præparatum habere,quod ex me
tallicis cōposito miscere possis,tum in dictis corporibus,tum in iijs,quæ asperum,& dolorificū
quandoq; medicamentū præceperint. Deligendus aūt adeps,qui tenuiorum partium existat,cu
iusmodi sunt agrestium animantium,maxime leonis,pardi,hyenæ,& ursi:ad hæc uolatiliū,ma-
ximè anserum: horum inopia agrestium gallorum gallinarumque,ita uero anserū quoq; sylue
strium:nam animalium, quæ in urbibus aluntur, & tanquā in ocio conclusa sunt, humidior est
adeps,& crassior.Cæterum quò pharmaci cōsistentia cerati spissitudinē habeat,ceræ tertia,uel
quarta pars admisceatur : uel si adeps humidus nimium esse tibi uideatur, licet & ceræ dimidiū
adiicere:quemadmodum:& ubi sicca fuerit,quartā:cum mediocriter habet,tertiam. Porrò hu-
iusmodi ceratum, quod utile nobis futurum est,dia steaton.i.ex seuis,nominetur.

De medicamento,quod ex Euphorbio componitur. *CAP. 4.*

Dictum mihi est & antea,uetus euphorbium recētiori multo inferius.Si igitur anniculum sit
etiā Cyrenæo magis liquore excalfacit,præsertim eo,quem nūc habemus:ex quo ꝑ aquę
irrigationē stirpes augent,& ad liquoris copiam generandā preparant. Nam post annum unū
abunde

A abundè calidum est, deficit autem iam non mediocriter à recenti: bimum adhuc magis à nouo
degenerat: quemadmodũ triũ, aut quatuor annorum, eitã hoc magis uetustioris uirtus omnino
resoluitur. Cognosces autem, ut dixi, quam ætatem, quamq; uim obtineat, & colorem, & consi-
stentiam eius respiciens. Colore quidem uetus nouo flauius pallidiusq; apparet, cõsistentia du-
rius & siccius. Iam si gustu uoles discernere non coniecturalem eius dignotionem, sed firmam
habiturus es: quod uerò dixi calfactoriam unctionem ex eo me confecisse extemporali usu exi-
gente, exactissime pharmaci facultatẽ tibi indicabit. Constat autẽ hac symmetria. Vna pars est
euphorbij, tres ceræ, olei duodecim: ceram quidem euphorbio triplo copiosiorem, oleũ uerò q̃
ipsa cera, quadruplo esse conuenit. Vbi igitur in hunc modum medicamentum cõposueris, fri-
cata eo parte aliqua, manifesto licebit dignoscas, quantã uirtutem obtineat: maximè aũt in bal
neo innotescit, siquidem ab aere quidẽ mordentur, sed magis adhuc ualide ab aqua, cũ euphor
bium sit calidum, recens, forte. Tale igitur consecutus, & hanc ipsam commemoratam unctio-
nem audacter puncturis imponito, ubi oras cõniuere metus est: Si imbecillius fuerit, auge men-
suram euphorbij pro imbecillitatis ratione, interim partem unam, ac dimidiã inijciens, interim
duas, non nunquam ẽt pares ceræ, & plures, si uetus nimium extiterit. Primus sanè usus in pun-
B cto neruum, uel tendonẽ, ad secundum te deducet. Si nanq; & vulneratus ipse mordicationem
sensisse dicat, tibiq; ipsi partes puncturã ambientes calidæ appareant, tum ipsa punctura magis
ac par est elata, & oræ inflãmatione subafficiantur, uel olei copiosioris mistura uim medicamẽ-
ti remittes, uel cõpones aliud ad* priorem symmetriam, aut euphorbio uetustiore, moderatum
ita efficies. Quòd si e cõtrario quàm dixi eueniat, uirtutẽ pharmaci adaugebis. Sin mediocriter
omnia habere uidebuntur, seruabis. Itaque confectura cerã triplo euphorbio copiosiorem con-
tinens aliarum est ualentissima, cũ illud (quemadmodum diximus) recens additur: quincuplo
autem habens, inualidissima: quadruplo capiens, medio inter utrasq; ordine consistit. At si un-
guenta proponis efficere, qualia à medicis acopa. i. lassitudinem leuantia, nuncupantur, oleum
ceræ quadruplum immiscebis: si uerò ut in fracturis liquidũ ceratum parare, duplum: quando
cera, & sicca, & pinguitudinis expers fuerit, ẽt amplius quã duplũ: plerunque uerò sufficit unius
partis dimidiũ duplo apponere, ut tota ceræ mensura duarum partiũ & s. fiat. Atqui in modum
emplastri medicamen cupiens cõponere, oleum pari mensura ceræ miscebis, siquidẽ ambiens
fuerit calore temperatus: sin cera uetus, & arida, & ille frigidus fit, paulo amplius: sicut cũ cera
est pinguis, ambiens calidus, paulo minus. Id autẽ minus duodecima utroque uersum medij por
C tio est, etenim & undecim & tredecim non nunquã olei uncias ceræ libræ miscui, tum pro eius
constentiæ quantitate, tum aeris circunflui caloris frigorisque. Rarò autem paulo plus, uel mi-
nus, uerum ut colligationẽ, pinguitudinẽ, uiscositatemque haberet, nec friabile esset, aut facilè
dissolueretur, aut à cute deciderat, adiunxi resinã ei potissimum, si aderat, terebinthinã ueram,
sin minus, paratissimã ubique, quã fractã, & colophoniam appellant, eamque pari cũ cera pon-
dere. Conseruat enim medicamentis, quibus iniecta est, priorẽ consistentiã, ubi & ipsa medio-
criter habeat: quippe notũ est, ut in omnibus aliis, sic in resina quoque, maioris minorisque ra-
tionẽ consistere. Itaque si pinguior, liquidiorque non nunquã appareat, sciendũ est ceratũ, qđ
ex cera cum oleo liquata proueniet, liquidius multò, quàm fuisset, euasurũ: Summatim in ner-
uorũ vulneribus, quum interim ab exacta, mediaque, medicamentorũ emplastri modo confe-
ctorum consistentia erratum fuerit, ad molliorẽ potius tendere, si inquinaturũ quoque sit quod
confectum est: simili ratione, & quod consistentia mediocri est. Pix autem cerati consistentiam
seruat: optima uerò sicut dictum est in talem misturam pinguis existit, quemadmodum & resina.
Si liquidam resinam iniicias, quali consistentia est terebinthina, tertiam ipsius partem ceræ esse
oportet. Atque ipsa terebinthina recens, ueteri longè est liquidior. Mementote igitur, quod de
D cera & resina audiuistis, id in omnibus obseruare: nec. n. ex siccis, & aridis, uel tẽpore uel ex pri-
maria natura, uerum ex mediocribus consistentia, tantũ cuiusque miscendũ est in medicamen-
torum compositione, quantum à me scriptum inueniatur. Esto igitur quod uim, & substantiam
prædicti medicamenti mediocrem habet, ceræ, resinę frictæ, & olei, pares portiones continere,
ipsius euphorbij sextam, ut singulorum sit illorum libra, euphorbii unciæ duæ. Quòd si mollius
ipsum reddere uoluerimus, octauã euphorbii partem iniicere sufficit, hoc est vnciã & s. in recen
te & calidissimo, uelut præcensui, euphorbio symmetria hac definita: nam si uetustius sit, eoque
imbecillius, copiosius hoc aliorum portione esse debere prius indicauimus. At si non resinam
duntaxat, immo etiam picem, iniicere est animus, selibrã utriusque miscebimus, ut modus ceræ
sit æqualis: quanquam multo præstat medicamentũ, si resinæ picisque loco, propolim ceræ pa-
rem adiungas. Quòd si ipsa pinguitudinem non habeat, similiter resinis, si adhęrens pharmacũ,
ut fasciis ligari non opus sit, esse curemus, terebinthinã, uel laricem nominatam, uel etiam syn-
comisten pineam, indemus: uoco syncomisten, quã in alueis, & dolijs comportãt ligna multa,
ac lapidosa corpora in se habentem: quæ liquata, dum percolatur, pura tunc, sicut colophonia,
& fricta dicta redditur. Quin & resinas autorrhytus, id est, quasi spontè fluentes admiscere licet:
nominant ipsas in Lacedæmone, ac alijs regionibus non nullis, ꝓtorrhytus, quasi primifluas di

* προτέραν, id est priorem, in antiquis tamen legitur πραοτέραν, i. mitiorem

xeris.in Cilicia uero nuncupant talem resinam capnelœon, liquidis oĩbus resinis tum liquidio E
rem,tum calidiorem,tum partibus tenuioribus præditã: quare potentiæ quidẽ hęc medicamẽ-
ti, quod cõponis,conferet,ac maximè inijcienda,cum euphorbiũ roboris expers fuerit. Porrò
& inter alias resinas odoratior est, sicut terebinthina, & abietina. Enimuero dictum est antea
terebinthina,abietinã esse calidiorẽ,hac uerò strobilinã. Differt autẽ à prædictis resinis quod
uocatur strobilinũ Physema,& pityinũ,adeo siccũ, pinguedinis expers, arescẽsq; utrunq; cele-
riter,ut in pila contundatur,& cribro secernatur: quare ad propositi medicamenti cõpositionẽ
neutiquam hæc conueniunt.Vsus tñ sum frequentissimè,cum euphorbium anniculum existeret.
Porrò dum cõponitur, olei,cerę,resinæ frictæ singulorum pondo librã misceo:picis pinguis se-
libram: & his liquefacti euphorbij põdo vncias duas : si imbecillius sit, tres: si terebinthinã cerę
adijcere uoles,unã. Mediocrem pharmaci consistentiã facies, si cera terebinthinã liquidam, &
recentem triplo superet. Huius uero exiccatæ tẽporis spatio resinæ dimidium põdus oleo adæ
quato. Totum aũt ex tribus mistũ,oleo inquã,cera, & terebinthina, cum sit libræ unius ac semis-
sis,euphorbij anniculi vnciam unã accipiet:si tale non extiterit,unã & semissem.Vnde sicut iam
subinde dictauimus, euphorbium pro temporis ratione augere nobis est integrum. Quin ẽt, si
vulneri impositum pharmacum, primo usu uidetur quodãmodo imbecillius,euphorbium oleo F
læuigatum medicamini emplastroso manibus ante subacto licet admiscere: sic.n.nobis facien-
tibus prõptè unitatem accipit. Cæterùm in prima pharmaci compõne satius est ceratũ rasum,
seorsum ubi præparaueris,ita læui facto euphorbio ex oleo admiscere: quippe ijs, quæ liquata
sunt,ipsi superfusis in mortario plerunq; fiunt encerides nominatæ, p̃sertim ambiente frigido.
Aquam uero ceræ liquefactæ cum resina cõmittere non est necessarium, sicut ego ab initio fa-
ctitabam,tantum ei admiscens, quantum in ipsa coctione consumendum erat.

Medicamentum ex liquabilibus confectum. *CAP. 5.*

LIquabilia uoco medicamenta, tum quæ ignis commertio colliquant̃,tum quæ ex humidis
quibusdam,uelut aqua,aceto,& uino.Ex aceto itaq; citra ignem liquescit gutta ammonia-
ci,sagapeni liquor,& panacis similiter,quẽ appellatione cõposita opopanacẽ uocãt. Igni uerò
liquescunt propolis,cera,resina,ladanum,seuũ,chalbanum,uerũ hoc in duplici uase colliquare
melius est. Nominamus aũt sic cum in cacabo, qui aquã calidã habeat (prunis.n.incumbit) uas
alterum consistit, præter liquabilia ẽt chalbanum continens. Habeto autem tale quoddã con-
fectum medicamentũ saltem unum,& si duo habere pręstaret:quorũ ualidius erit hmõi.Opopa
nacem ex aceto dissolutum diutius cõterito: huic postea liquefacta super igne propolim, chal- G
banum,resinam,terebinthinam,misceo.Singulorum itaq; aliorum pars una esto,propolis uerò
recentis pinguisq; sex:ꝙ si sicca uetusque contigerit,præstat oĩno tali non uti: at si aliam nõ ha
bes,duas portiones,non unam,miscebis.Sin absit propolis, eius loco picem pinguem immitte,
qualis est brutia, & quæ ex regionibus circa Pontum apportatur, pinguis simul & odorata, quã
in nigrũ amaracinũ inijciunt,quale prius omne conficiebatur: nunc enim & sine ea subalbidũ
amaracinũ cõponunt.Quòd si tali ẽt careas,alia utitor terebinthina,sicut prædiximus, duplica-
ta.Ego non nunquã,uel solum medicamentũ ex pingui pice confectum imposui,quo etiã ad ca
num morsus utor.Hoc nanque solã picem pinguem,ex aceto acri coctã hmõi symmetria conti
net:Sextarium vnum Romanum aceti,libram vnã picis,opopanacis quadrantem,quod est un-
cias tres hoc pharmacum ulcus ex rabiosi morsu cicatricẽ ducere non sinit, sed punctis in ner-
uosa aliqua particula idoneũ est, quippe quòd puncturæ oras conniuere nequaquã permittat.
Quoniã uerò durum est, in duris solum corporibus eo utemur, qualia sunt fossorum, & messo-
rum.Sin autẽ puero,uel muliere,uel molliore corpore puncto,hoc tantum quispiã uestrum præ
sens habet idẽ cũ unguento aliquo discussorio, amaracino maximè & opobalsamo, colliquare
licet,deinde cum irino & comageno:hæc si non adsint,gleucino,susino,& cyprino:his quoque H
desideratis,oleo ueteri liquefaciat, uel si in Alexandria fortè fuerit,ricinino & raphanino:hæc
siquidẽ copiosissima in illa ciuitate habentur,sicut ẽt in uniuersa Aegypto.Atqui in illis regio-
nibus sinapinũ oleum haud ægrè reperiri potest,cuius & ipsius parte aliquando mista pharma
cum acerrimum fore nemo ambigit,ut ad puncturas conniuentes aperiendas conducat.Patere
aũt cuilibet arbitror ex prædictis, si & loco opopanacis sagapeno prius in pila ex aceto trito li-
quefactum resinam,propolim, & adipem quampiã acriorem adijcias,eiusdem generis medica
men futurum.Alterum uerò mollius est genus pharmacorum liquabilium,sed acetum non ha-
bet,quod resinis,& propoli,& seuis tantùm præparatur,cera quoq; propter spissitudinem adie
cta,ex cuius mistura pharmacum tactui cõmodius redditur.Adeps porro tenuiũ partiũ, acrisque
esto,sicut leoninus,& pardalinus,& post hos hyænæ, & ursi. Sed de anserino quid attinet dice-
re,præsertim cũ anseres rusticæ fuerint? Quin & tauri uetustus adeps & hircinus huc conuenit:
nam cũ mistæ naturæ ac facultatis existant, temporis interuallo (quia terrestres acresque sunt)
ad maiorem acrimoniam declinant, similiter uidelicet plurimis quæ uetustescunt:sic nanque &
ipse porcinus adeps omnium cum sit mollissimus,tẽporis processu acrimoniam acquirit. Idem
uino, aceto, & melli accidit. In horum autem medicamentorum genere sunt etiam medullæ,

longe

A longe uerò præſtat ceruina,& uitulina.Horum acrius coagulum,& iam uehementiori pharmacorum generi propinquum exiſtit.Itaq; & huiuſmodi aliquod pharmacũ habere te conſulo, ut cùm à forti aliquo medicamento ſupra modum morſam partem vulneratã indignatam offenderis,oleo prius fotam huiuſmodi quopiam contegas, ſic nanq; placata ea,rurſus ad acrem curandi modũ redire poteris. Ego itaque dum partem in neruo vulneratã quandoque ſoluiſſem, vulnus irritatũ contemplatus, pharmacum liquidũ forte fortuna præſens, quod ex adipe conſtat,ad aures inſcriptum,in uaſe duplici calfactum, affectæ particulæ illeui,ac ſubitò inde auxilium ipſo ægrotantis ſenſu acceſſiſſe percepi:quippe ſtatim omnis dolor quieuit, atque inde à nobis ſoluta ſecundum naturam habere viſa eſt.

De Pharmaco ex columbarum ſtercore confecto. CAP. 6.

COlumbarum in ruſticorum turribus agentium ſtercus acre eſt,quo interim ruri uſus ſum in adoleſcente nerui vulnere affecto.Atq; hoc agricola cum uidiſſet,qui fundi curam gerebat (erat.n.non imprudens) imitatus, ſemper uſurpat, & neruis vulneratis medetur.Porrò cõpoſitio,& uſus idem eſt medicamini ex euphorbio,alijs nimirũ eodẽ modo habẽtibus, ſed euphorbij loco ſtercore indito. Verũ ſtercus hoc ſubtilitate euphorbio cedit, eoq; duris corporibus in B agris ex uſu eſt. Miſcui aliquando ipſum & metallicis experiundi gratia,ſtatim à principio cũ eis terens ex aceto ad Solem,ſicut nuper docui,multoq; acrius medicamentum euaſit, quemadmodum & cum æruginem viuam,id eſt non combuſtam,acceperit.

De Pharmaco Dia botanωn.i.ex herbis,compoſito. CAP. 7.

INſuper ex herbis tenuium partium ad neruos vulneratos medicamentum compoſui, initio quidem ex dictamno,amaraco,& ariſtolochia tantùm,poſtea uerò & ex alijs, mei ipſius periculum faciens,an rectè compoſitionem ipſorum coniectura aſſequerer:atque omnia, quo uolebã,perduxi. Idoneæ uerò ad id herbæ amaritudinẽ ſine adſtrictione guſtu referant, uel acrimoniã quidẽ,non tamen immodicam:tales ſunt præter prædictas, maron,amaracum, poliũ, argemone,chamæpitys,centaurium,quæque eius notæ in ſimpliciũ medicamentorũ doctrina commemoratæ ſunt,quemadmodum etiam radices omnium ariſtolochiarum,dracunculi, cucumeris agreſtis,bryoniæ,althææ,iridis,acori,mei,aſari,phu,gentianæ,& panacis:omnium.n.id genus materiam in ſimplicium pharmacorũ cõmentarijs expoſui.At radices,herbaſque totas non modò ſcire oportet accuratè contuſas tenuibus cribris ſecernere, ſed etiã denuo exactè læuigare,ut arida collyria, quouſque in puluerem redigantur.Nam quod craſſis conſtat partibus,ner C uos vulneratos nihil iuuat,qui ſubtilia, ut diximus, pharmaca requirunt.Cæterũ conciſum medicamen,læuigatumque liquido aliquo excipiatur cerati ſpeciẽ habente,ea ſymmetria, quæ in euphorbio prius indicata eſt.Quantum enim in illo bimuli euphorbij,tantum iis dictamni,mei, & acori,iniiciendum eſt,& quæ his ſimiliter calida guſtu percipiuntur:quantum uerò illis trimuli,tantum his ariſtolochiæ,iridis,dracunculi, gentianæ, aliorumq; id genus,quæ perinde atque hæc amara ſunt,immittemus.

De Sumptuoſis pharmacorum confecturis,ad vulneratos. CAP. 8.

NOn ab re fuerit etiam eiuſmodi pharmaca cognoſcere:uſus.n.ipſorũ quãdoque,ſed rarius incidit,quemadmodum ſimpliciorum frequenter. Vbi.n.quiſpiam pharmacorum medicinæque ſtudioſus,non plura quingentis myriadibus habẽs,ullo ſimpliciore uti dedignabatur, multo magis uel diues aliquis,uel Monarcha,odoratum ſimul,& quod multa cõſtet pecunia,uolet habere pharmacum. Porrò diues citatus, cuius in primo de præcognitione ex pulſibus ſuppreſſo nomine memini,quemadmodum & nunc, qualis erat,ex duabus ipſius actionibus hmõi cõdiſces.Vlcus famuli malignum ipſe ſanare conabatur: vbi autem nihil promouit,mihi hominem tradidit:ac cum uideret curatum, medicamenti ſcripturã poſtulabat, neſciens multas qui-D dem malignorum ulcerum eſſe dſias,multas item medicamentorum, ſed arbitratus unum pharmacum omnibus poſſe mederi. Cum igitur, qui applicabat,neq; artificioſè ipſo uteretur,poſtquã audiuit,quibus conſtaret,eſſentque omnia uilis pretii,hoc,inquit,mendicis ſerua, me autẽ ſumptuoſius aliquod doceto. Quin etiam puellum diu ex auribus laborantem,ubi ipſe multis, quibus uſus erat medicaminibus citra methodum,nihil attuliſſet præſidii,nobis quoque curandum adduci præcepit:poſteaque audiens re quadam uili puerum ſanatum,non poſtulauit à me pharmaci ſcripturam:Hic igitur ipſe contemplatus,multis,quibus nerui uulnerati erãt, digitos & abſciſſos,& putrefactos,quoſdam uerò periiſſe,uel mancos redditos:deinde intelligens nullum ex eis,qui à me curati eſſent,periclitatum,omnes uerò celeriter ſanos euaſiſſe: pharmacum cupiebat aliquod à me accipere odoratum ſimul, & ſumptuoſum, quo neruorũ vulnera poſſet ſanare.Ego ſanè multas iam ſæpe, tum familiaribus,tum amicis medicis ſcripturas iuxta prædictam methodum ex tempore compoſitas tradideram,ut experimentis cõpoſitionis ipſorum ratio confirmaretur: ſumptuoſum uerò, cuiuſmodi ille uolebat, pauperculis hominibus nullum utiq; dedi,ratus melius eſſe remedia ex paratu facillimis componi. Cum igitur diues ille odori, ſumptuoſique medicaminis compoſitionẽ aliquã ſibi dari petiiſſet,plures ei ſcripturas donaui prædicta methodo factas:quas ille cum experiri feſtinaret,tum liberis,tum ſeruis,neruis vulne-

ratos sibi cõquirere iniunxit : medicamentis autem supra oẽm spem operatis primum sanè me E laudauit, ut qui citra inuidiã, ac liberaliter scripturas ei cõicauerim, postea etiam donis prosecutus est ; etenim ad hmõi quoq; officia promptus erat. Porrò medicaminum, quæ ei dederam, confectura est talis. Cinnamomi, dictamni, mari, singulorum † denarium pondo quadraginta. Hæc nanq; odorata sunt & subtilia. At amaracum quasi non boni odoris nequaquã miscere cogitaui: deinde qm̃ Romæ ægrè poterat inueniri, sicut & marum ; videbã aũt illum ægrè parabilibus gaudere, quẽadmodum & sumptuosis: apposui scripturæ ẽt illius pauxillum quiddã partis unius, ut puto quartã, uel quintam portiunculã. Hæc contusa, cribroque subtilissimo secreta, miscere iussi cerato ex opobalsamo optimo, & cera tyrrhenica facto : cõmodum uerò esse cõiecit, si ceræ partes octo, opobalsami decẽ, receperit. At ne friabile medicamentũ foret, sed sibi cohærens unitũque, etiã resinæ terebinthinæ, quæ & ipsa est odorata, modo sit optima, partẽ unã adieci. Verum si generosius, ut dixi, medicamentũ facere proponas, nõ unã cuiusque herbæ cõmemoratæ partẽ immitas, sed amplius, ut una & semis fiat. Hoc igitur ab experientia probatũ est medicamen. Alterum præterea ex eodem cerato, & liquore cyrenæo cõpositũ, mistura proportione euphorbij facta. Tertiumque aliud ex ambobus mistis confectũ. Quartũ deinde, quod stacten myrrhã accepit. In quibus autem neruus nudus est, ibi ceratum ex cera, quæ myrepsice F id est vnguentaria uocatur, & unguentis apud Romanos dictis spicato, & foliato, composui, duodecimam partem põpholygis ei admiscẽs, siue eloti masculino genere, siue elotæ fœminino, malis dicere nihil.n. quomodocunq; dicas, uel præsidij, uel nocumenti pharmaco adferes. Licet aũt tibi & ex tyrrhenica cera ipsum præparare. Nec prohibet quicquã, sine prędictis unguentis tyrrhenicã cerã ex nardo proba liquefacere, id duplici nẽpe uasculo, quod omnibus unguentis cõmune est. At raso cerato, spicę nardi, amomi, folij malabathri, & pompholygis eloti, pares singulorũ portiones miscebis. Etenim in puncturis, sicut prędictũ est, acrioribus pharmacis est opus, quę vulnus apertum perpetuo seruent: denudatis aũt, mediocri adstrictione cũ digerendi uirtute absq; morsu prędita afferre conuenit. Quanquam & amomum adstrictionis sit aliquatenus particeps, magis autem ipso nardi spica, & malabathri folium.

De Medicamentis ab alijs medicis aduersus neruorum vulnera proditis. CAP. 9.

Vniuersam neruorum vulnera curandi rationem, quã ego deorũ quadam prouidentia composui, nullus ante me conscripsit: medicamenta tñ, quæ neruorum vulnera quędã curare promitterent, cõposuerunt sine distinctione, & uario utendi modo, neq; in angustis punctibus sanandi rationẽ, qualis futura esset, indicantes: neq; in latioribus vulneribus, uel denudato neruo, uel tendine, uel contuso : multo minus si pars affecta phlegmone infestaretur, uel ẽt gangræna propemodum. Porrò unum quendã nostræ ætatis medicum pharmaco utentem uidi, perinde ac meis ex metallicis p̃paratis, indistinctè quidẽ & ipsum: qm̃ uero ex paucis sponte nascentibus ipsum cõponi audieram, quod aũt multis constat, ego illo tpe præparauerã: cogitaui pluribus ademptis aliud rursus ex paucis cõpositum inspicere, ac experientia inquirere, multone ab eo, quod uaria mistura paratur, inferius esse uideretur, an paulo. Quouis igitur modo curaui etiam medicaminis, quod medicus nr̃æ ætatis habebat, scripturã accipere, & statim simile præparatum eadem, & ipsum polliceri & præstare, quæ uariũm illud, cõperi. Huius igitur compõ in hunc modum scripta erat. Cerę pondo uncias sex, olei uncias nouem, misyos pondo drachmas sex, chalcitidis denarij pondo unius, squamę ęris pondo uncias duas & s, thuris pondo unciã & s. chalbani pondo vnciã. Quę liquari possunt, hoc est cera, & chalbanum, liquefacta metallicis in aceto acri, prius accuratè tritis superfunduntur. Hoc pharmacum haud scio, quis composuerit, neque.n. apud Asclepiadẽ Pharmacionẽ scripturam inueni, nec apud Petronam, nec Andromachum, etsi oẽs antiquiores medici optima medicamenta conscripserint. Planè autẽ constat, nec apud Herã Cappadocem, nec mantiam, nec Heraclidem Tarentinum, reperiri, qui H magnã pharmacorum experientiam habuerunt: immo nec apud Archigenem, aut Philippum, aut apud aliquem eius discipulũ. Insuper Sorani libris de medicamentis perlectis oĩbus, itẽ Menecratis, Critonis, Damocratis, & aliorum, qui medicaminum cognitione claruerunt, apud nullum, hoc modo citatũ pharmacũ cõperi. Quę uerò apud uiros iã dictos habentur, deinceps scripta indicabo: ac initium à Pharmacione Asclepiade facturus sum, qui in tertio * Interiorum medicaminum, quas etiam Marcellas inscribit, hunc in modum docet. *Andromachi Aegyptia ad vulnera cruenta, ut Asclepiades præscribit. Facit ad neruos, musculosq́ præcisos: item ad punctus, contusiones, attritus, artus fractos. Valet etiam ad abscessus, est item lippientibus collyrium, iuuat capite dolentes, & ad multas dispositiones utile est remedium.* Argenti spumæ, cerę, singulorum denariũ pondo centum quadraginta quatuor, guttę ammoniaci denariũ pondo septuaginta duum, terebinthinę denariũm pondo trigintasex, lanę succidę combustę denariũ pondo * duodecim: squamę ęris, squamæ stomomatis, thuris aristolochiæ rotundæ, singulorum denariũ pondo octo: olei ricini heminas tres. Argenti spuma, & oleũ incoquuntur: ac ubi mutata fuerint, cera resinaque adijcitur: cũ non inquinant, ammoniacũ indas dilatando, & tunc lanas succidas, ac reliqua. Hoc medicamentũ quãto utilius ex stomomatis squama euasit, tãto deterius ad neruorũ vulnera factũ est:

† Al parte unã.

A.l 4.f.4.t.4. c.4.fo.476.f

* Exteriorum.

* Al. octodecim.

A est: si nanque punctus solum fuerit, etiã æris squama superuacua est. Quippe nullũ metallicum his conducit, nisi prius ex aceto acri pluribus diebus læue factum fuerit, quanquã in nudis neruis, & tendonibus bonum fuerit remediũ. At si iã phlegmone coniuncta est, liquare ea ex rosaceo conuenit, & sic emmoto, hoc est in linteolo illito, uti: vbi uero non adest phlegmone, molliora, humidioraque statim ab initio potiora sunt medicamentis durioribus, ac siccioribus, præstatque liquata ipsa in digerente quodã, uel mitigatorio medicamine usurpare. Voco digerentia quidẽ uetus oleũ, & ricininũ, & sicyonium: mitigatoria aũt rosaceũ, chamæmelinũ, & quod ex althæa conficitur. His fortiora, eoque durioribus corporibus magis idonea sunt, quod ex cucumeris agrestis radice in oleo decocta, & quod ex iride, bryonia, & aro paratur. His ualentius est ex dracunculo, aristolochia, & panace factũ. Porrò nos frequẽter ẽt ex abietis semine, oleo, itẽ ex populi flore confecto, usi sumus, nã hæc diutius sabino oleo intingimus. Quæ igitur de eiusmodi medicamentorũ usu dicta sunt, uos memoriter seruantes ad alia, quæ explicanda ueniũt, traducere operæ pretium esse arbitror. Quod aũt nobis institutũ erat facere, aggrediamur: apponemus.n. & alia eiusdem facultatis medicamina, quale est & quod ab Asclepiade post prædictũ his uerbis scriptũ est. *Claudij Philoxeni chirurgi Aegyptium ad prædicta uitia.* Argenti spumæ,
B ceræ, singulorum denariũm pondo centum sexaginta, guttæ ammoniaci denariũm pondo octoginta, propoleos denariũm pondo quadraginta: resinæ siccæ, terebinthinæ, squamæ æris, thuris, denariũm pondo *sedecim: lanæ succidæ cõbustæ, squamæ stomomatis, singulorũ denariũm pondo octo: opopanacis denariũm pondo quatuor, ricini heminas tres. Hoc igitur pharmacũ superiori esse simile omnibus apparet, & utendi modum eundem cum nuper à me citato habebit. Quin etiã ad hæc duo emplastra aliud tertium Asclepiades sic ad uerbũ inquiens tradidit.

* Al. octodecim

Giluum Haliei. Facit ad cruenta vulnera, & neruos præcisos: item ad uetera cicatricem ægrè ducentia & fluentia ulcera. Quin & probè emollit duritias, maximè in mammis oborientes. Vtimur eo ad canum hominumq; morsus. Summè facit ad pastinacæ, draconis, aliorumq; sæuorum piscium ictus. In totũ uirtutem habet mirabilem. Argenti spumæ, ceræ, singulorum denariũm pondo centum: terebinthinæ, mannæ thuris, chalbani; minij synopici, singulorum denariũ põdo* octo, olei sextarium. Nec ipse ergo Asclepiades hoc pharmacum ad punctus tendinũ ac neruorũ, sed ipsis præcisis, utile esse promittit, cũ uidelicet maius vulnus extiterit, & neruus nudus appareat: quippe aptiora tunc sunt medicamenta, quæ mitigatoriã & mediocrẽ uim obtinent, cuius generis est nuper ab ipso citatũ. Itaque hæc tria emplastra in medio ferè libro Asclepiades produxit: superius ẽt
C aliud multiplicis quidem usus emplastrũ, melius autẽ ijs tribus, ceu ad neruos præcisos corruptosque tradidit. Verba Asclepiadis ita habent. ¶ *Moschionis Catagmaticum. Valet ad recentia vulnera, neruos præcisos, & cum contusione diuisiones. Facit etiam ad fracturas cum uulnere, etenim uulneribus auxiliatur, & ossa callo obducit conuenienti deligatura impositum. Prodest Hydropicis incipientibus, item facit ad testiculorum cõtusiones, tollit circa anum eminentias, sanat rhagadas butyro dilutum. ad hæc gutturis tumores, quas Græci bronchocelas appellant, soluit omnem duriciem. Curat attritis, & fractos articulos, item pedum manuumq; callosas excrescentias, quos clauos vocamus, vt eos etiam citra exulcerationem auferat. Summatim, medicamen est vtilissimum.* Confectio hæc recipit. Argenti spumæ pondo minam, quæ continet denarios centum sexaginta: picis aridæ denarium pondo centum sexaginta, seui uitulini denarium pondo centũ sexaginta, resinæ terebinthinæ denarium pondo octoginta, mannæ thuris denariũ pondo octoginta, ceræ denariũ pondo quadraginta, æruginis, opopanacis, chalbani, singulorum denariũ pondo octo: olei ricinini heminã, aceti parẽ mensuram, liquoris sycamini heminam, picis liquidæ tres cyathos. Argenti spuma tenuissima, & cicinũ oleũ in uas fictile, uel æreũ coniecta, ignique suprapositã, coquuntur: cũ efferbuerint, seuũ & manna thuris adijciuntur, mouenturque assidue: vbi confluxerint, pix, cera, resina
D induntur, & donec non amplius inquinent, incoquuntur: deinde chalbanũ, post ærugo, & opopanax, ex aceto soluta insperguntur. Liquor sycamini, & pix liquida, in aliud uas transfusa coquuntur: & cũ cõmista fuerint, seu confluxerint, priori pharmaco immittuntur: & rursus supra ignẽ posita, quousque non inquinent, incoquuntur, ac in uinũ demissa triduo relinquuntur: postea subactis manu, in linteolũque illitis, utimur. Oportet autẽ post medicamen impositũ, linteũ uino madefactũ exprimere, & tunc medicamento circundare. Porrò nostri præceptoris Lucij confectio sic habet. Seuũ, ac oleũ prius liquefacimus: ac ubi soluta fuerint, mannã læuissimã factã, & spumam argenti inspergimus: postquã confluxerint, reliqua facimus. Cæterum laude dignus est hic quoque Asclepiades, qui confecturæ medicaminũ modũ adscribat, non, ut Andromachus, omittat, qui nec, quã uirtutẽ habeat, apponit. Denique primum è tribus ab Asclepiade traditis, à me scriptum emplastrũ Aegyptium, quod & ipse Andromachi esse confirmat, neque cuius sit uirtutis, nec quomodo præparandum sit, aut utendum, Andromachus indicauit. Verũ simpliciter tanquam vulgare quoddã pharmacum libro de exterioribus facultatibus, quẽ ipse secundum inscripsit, proiecit. Primum enim omnium scripsit, quod ipse nominat Pantagathiũ, quasi dicas ad omnia ualens, deinde hoc Aegyptiũ, aliud, ut dixi, nihil adiungens. Habet enim eius dictio in hunc modum. ¶ *Aegyptium.* Argenti spumæ denarium pondo centumquadra-

*Al. centum.

* Aliter tres.

† Additur in antiquis, thuris denariûm pondo octo.

† Al. duodecim.

ginta quatuor,ricini heminas*ſex,cerę denariûm pondo centũ quadragintaquatuor,guttę am E
moniaci denariûm põdo ſeptuagintaduũ, terebinthinæ denariûm pondo xxxvj,lanæ cõbuſtæ
denariûm pondo octodecim,ſquamę ſtomomatis denariûm pondo octo,ſquamę ęris denariũ
pondo octo,†ariſtolochiæ denariũ põdo octo:non nulli myrrhæ denariũ pondo quatuor,opo
panacis denariûm pondo†duûm.His ad finẽ adſcripta ſunt,marinę aquę ad irrigandã cerã he
minas octo.Quid ſibi uelit,cùm dicat,ad irrigationem ceræ,manifeſtò nõ ſcimus,intelligere.n.
plura licet. Mirandum uerò quomodo in alijs omnibus cum Andromacho cõueniat,menſurã
ricini parem non ponat:Andromachus enim heminas ſex,Aſclepiades tres ſcripſit.Neq; uerò
ẽt appoſuit,quod in fine ſcripturæ ab Andromacho adiectum eſt, non nulli myrrhæ denariûm
pondo quatuor,opopanacis denariûm põdo duũ . Rurſus adiunxit ipſe,in cõbuſtis lanis ſucci-
dis.quod in Andromachi ſcriptura non habetur. Poſt dictum Aegyptium theriaca emplaſtra
quinq; retulit Andromachus:deinde aliud Fuſcum, quod ad Eubulum authorem refert:poſtea
rurſus aliud Fuſcum,quod Mineruam nominat.Poſt hæc iterum alia fuſca ſimpliciter duo,qui-
bus ſubnectit aliud,ubi ſic ad uerbum ſcriptum eſt. ¶ *Fuſcum Nygmaticum,hoc eſt ad neruorum
puncturas utile, Andromachi.* Guttæ ammoniaci denariũ pondo octo,ceræ nouæ denariûm pon
do octo,terebinthinæ denariûm pondo octo,æris combuſti denariûm pondo octo:picis aridæ F
denarium pondo quadraginta,ut autem Zeno ait,minæ dimidium,& quartam partem:argenti
ſpumæ denarium pondo quatuor,aloes indicę denariûm pondo duûm,ariſtolochię denarium
pondo duûm,chalbani denarium pondo duûm:ęruginis denarij pondo unius,alij denariũ põ
do duûm: thuris denariûm pondo duûm : olei hyeme quartam heminæ partem,æſtate octauã:
aceti tres cyathos,quibus ammoniacum diſſoluatur. Hoc ueriſimile eſt ab ipſo nominari Nyg-
maticum,ut quod neruorum puncturis ex uſu eſſe queat.

GALENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM PER GENERA

LIBER QVARTVS

ARGVMENTVM LIBRI.

G

Docet Medicamenta,quæ faciunt ad putrida,ad maligna vlcera,ad nomas.
& reliqua quæ vix ad cicatricem perueniunt.

De Methodo parandorum medicamentorum ad maligna vlcera, & ægre cicatricem admittentia. *CAP. I.*

PRimus ſanè liber in alborum emplaſtrorum confecturis,tum alijs,tum eorum
quæ vlceribus cicatricem ægrè ducentibus cõueniunt , finitus eſt:ubi diſtin-
ximus communiter appellata dyſepulota.i.cicatricẽ difficulter admittentia ,
ab ijs,quæ propriè à græcis cacoethe,hoc eſt maligna,dicũtur,& ipſa nimirũ
dyſepulota.Quoniã uerò quædam ſaniei,humorũq; ulceratis partibus influẽ
tium uitio cicatricem ægrè admittunt : quædam ipſa affecta ſede influentem
ſuccum quamlibet probe corrumpẽte:ulcera ſecundo modo habentia, dyſe
pulota & cacoethe propriè nominãt:in quibus interim totã partem affectam excidere,uel adu
rere,non nulli coguntur,aut medicamẽtis cruſtã inducentibus,aut igne utentes. At cũ ampla ſit H
latitudo utrinq; in eo,quòd alterũ altero magis minusve dyſepulotũ,malignũque eſt,tantũ me
dicantium pharmacorum eſſe numerũ oportet, quantus ipſorum quoq; ulcerũ extiterit. Meri-
to igitur omnes,qui unũ duntaxat medicamentũ ulceribus malignis cicatricẽ inducere promit
tens habẽt,ſucceſſu crebrò fruſtãtur.Nã duo minimũ,quę idẽ pollicẽtur,eandẽq; facultatẽ oſtẽ
dunt,diuerſa alioquin inter ſe non ſimpliciter maioris minoriſque,uerũ ut apertiſſimè dicã,ma
ximi ac minimi ratione, promptu adeſſe illi conuenit, qui oĩa id genus uitia curare propoſue-
rit.Quemadmodum igitur commentario therapeutices Methodi,in uniuerſis actibus primã om
nium cõmunem auxiliorũ potentiã inueniri docebamus,dein materias,quibus illa continetur :
ita nunc quoq; in vlceribus dyſepulotis generalẽ pharmacorum, quibus illa curabũtur faculta-
tem,quæ tandẽ ſit,prius inuentã eſſe oportet . Indicata uerò mihi eſt & hæc in illo opere,cũ qui
dem nullus uitioſus habitus ulceratas partes infeſtat,duos ſcopos habens, unũ, ut id qđ influit ,
repellat:alterum,ut quod affectæ parti inhæret,infixumq; eſt,diſcutiat.Hæc aũt contrariẽ uires
præſtant:ſiquidem influxum reprimunt,quæ ſunt adſtringentia pharmaca:digerunt impacta iã
exceptaque,trahendi poteſtate prædita.Porrò quæ adſtringunt ut plurimũ exaſperant,atq; hac
occaſione moleſta ſunt:trahentia uerò, ac digerentia ex alto humiditates, non citra acrimoniã
id efficiunt,

A id efficiunt. At acrimoniam dolor quidam necessario sequitur, ulceratã partem mordens. Atq; sic propter dolorem, quem ex asperantia mordentiaq; concitant, humores ulceratis partibus influẽtes irritari cõtingit: vnde quoq; vlcus phlegmone obsideri, exedique. Ex quibus dictis colligitur, ulceribus dysepulotis p̄sidia inueniri difficulter posse: multo magis adhuc malignis. Quare talis pharmacorum materia, quo ad eius fieri possit, inueniẽda est, unde ulcus citra dolorem siccescat: quod accuratè fieri nulla ratione licet medico ignorante, quem effectum medicamen exhibitũ ostenderit. Quippe ambobus cõponentibus mordente puta, & adstringente, necessario ualidum existit: verũ sordes & humiditatis copia, id genus ulceribus incũbens, ueluti propugnacula quædã ulceratis particulis facta, mordicationem pharmacis ualentibus exoluunt. Itaque attendendum est, quantum primus usus humiditatis in ulcere desiccauerit: vel, si etiã sordes habeat, quantum harum quoq; absterserit: ac ita secundum, tertiumq; uti illo debemus, donec purum, & siccum ulcus apparuerit. Vbi uero primũ id tale conspexeris, ad aliud medicamentum te conferes, eiusdem quidẽ speciei, sed priore imbecillius: nam ualidiora, dum medendo ulcus dolorem inferunt, fluores mouent, & phlegmonas concitant. Quòd si rursum multo imbecillius priore pharmacum adhibeas, ulcus humidũ sordidumq; euadet. Hac igitur parte artificio utens
B medicus, eo, qui solo experimento innititur, melior est, q̃ sciat ulcus non alia medicamentorum uirtute curari, q̃ dum affecta pars eã siccitatem consequatur, quam in naturali statu sita possidebat: quod factũ intelligimus, ubi neq; tenuis amplius sanies influat, neq; pus producatur. Hanc dispõnem ulcera nanciscẽtur, quo dixi modo, siccescẽtia, hoc est adstricta, discussaque: dein ubi sicca quidem fuerint, uerum sordida adhuc appareant, detersorijs pharmacis repurgant: de quibus ipsis quoq; non nihil in opere de simplicibus medicamentis cõmemorauimus. Omnis autẽ absolutissima methodus est in tractatu De morbis curandis perscripta, in quo prius exercitatũ esse cõuenit, qui hinc perfectè frugem reportaturus est. Hoc uobis amici, quibus ista scribuntur, constare manifesto admodum noui: itidem rationẽ sine exploratione in operibus facta probabilẽ non esse, quæ nunc à me dicuntur, demonstrant. Etenim uidistis subinde illis ipsis pharmacis, quibus sine methodo medici quidã utentes nihil proficiebant, multa me eius generis ulcera persanasse. Quamobrem in memoriam reducite medicamenta citra demorsum exiccantia, sunt aũt ipsorum pleraque metallica. Atqui hoc ẽt memineritis, quòd cõbustis, elotisq; mordicatio, quæ prius adfuit, edomatur, ac interit. His igitur in præsentia uti uobis licet, elotis quidẽ in pueris, eunuchis, mulieribus, & qui molli natura carne sunt præditi: itẽ qui ad sentiendũ habiles ad-
C modum sunt, & uitioso succo laborant: In alijs corporibus etiã illota usurpare potueritis, manè primum ipsa ijs, qui curantur, ubi probè concoxerint, adhibentes. Si verò, & corpus totum p̄parationem quãdam requirat, & hanc prius factã esse oportet, præcipimus de his in cõmentario De morbis curandis. Non nullis siquidem, uel purgatio sola sufficit, quibusdam sanguinis detractio, alijs utraq; hæc adhibere profuerit. Sunt in quibus superiacentem uaricem excindere opus est: uel lieni, uel iocinori, prospicere: aliquibus ambientes ulcus partes scarificare, quemadmodũ interim labrorũ callos amputare. Si horum nullo egemus, humoris copia simul cũ sordibus inspicienda est, atq; ita ad idoneũ medicamen ueniemus, rursus simplicium singulorum memores, quæ desiccant, non tamen ulceris sordes abstergunt: item quæ abstergunt quidem, non tñ probè desiccant. Quæ uerò utrunq; possunt efficere, prospiciemus ex quoto quodq; ordine existat, quod maximum inter ea censeo, quæ ad curationem pertinent, neglectum tñ medicinalis materiæ scriptoribus. Nã hi soli oẽs ipsius uires dicere studuerunt, sicut ẽt Dioscorides, quẽ nulli eorum, qui in ea quasi arena desudarũt, secundum esse quisq̃ dixerit. Ego igitur deinceps oĩa pharmaca recensebo, quæ ulcera citra mordicationem, exasperationemq; manifestam exiccare possunt. Incipiam à metallicis, quibus etiam terræ species adnumerantur. Porrò cum uariè inter
D se differant in eo, ꝙ magis minusque siccent, à medijs orsus ad uehementius, uel obscurius exiccantia me conferã. Siccant igitur modicè lemnia sphragis, & cadmia, atq; hac magis ea, quæ sua sponte nascitur citra permutationẽ, in torrentibus, aut riuis, ac in cypriorum montibus, alijsque in locis inuenta, præcipuè uerò ubi metalla sunt. Porrò consueui eã magis siccantẽ reddere, per æstatem in Sole pluribus deinceps diebus terens ex aceto, aut uino colore giluo, substantia pellucido. Cuiusmodi est in Italia Falernũ, in Asia Tmolite, q đ uinorum maxime siccare natũ est. Hoc genere cõprehenditur, & Ariusium in Chio natum: item odoratum Lesbiũ in Eresso & Mithymna. His succedunt oĩa uetera, cum ex albis, & adstringentibus inueterata sunt, in Italia Signinũ, Tiburtinum, & Marsum, in Sicilia uocatũ ab incolis Amineũ: in Asia Aphrodisieũ, & Misyũ. Sufficit.n. mihi facultatum uniuersalium ueluti exẽpla exposuisse. Iam uerò cadmia ex aceto acri similiter multis per ęstatem diebus in Sole pręparo, siccatamq; repono, ut ulceribus malignitatem assumentibus inspergi possit. Valentius hoc pharmacum est, chalcitis combusta eodem modo prius in puluerem redacta: per se autem ignem non experta, tam ualens medicamẽtum est, ut crustas faciat. Lotã igitur ipsam, deinde siccatã habere satius est: minus enim lota, q̃ usta desiccat, ac longè mitior est, minusq; mordax. Persimile huic medicamentum est ẽt ærugo cõbusta: quæ uerò ignem non experta est, fortissimum medicamen est, sicut ẽt chalcitis: uerum

hæc non nihil etiã adſtringit,& ea multo magis chalcanthum,quod inter metallica maxime ſic E cat: at ærugo huius potentiæ omnino particeps non eſt. Miſy autem & ſori,ut didiciſtis,chalcitidi genere cognata ſunt,ex una,ut ita dicam,radice producta:tenuius tamẽ miſy apparet,ac minus mordax & urens:craſſius Sori eſt,& utroq; ſiccat imbecillius: quemadmodũ & ſtibi maiorem adſtringendi ſiccandiq; vim, ac ſori poſſidet. (A.l.2.t 2.c.7. fol.99.f) Porrò diphryges appellatum pharmacũ ulceribus ægrè humiditatis uitio ad cicatricem uenientibus, aptiſſimum eſt:ualidè nanq; ſiccat, etſi modice mordeat. Enimuero id quoq; præter acrem tum qualitatẽ,tum potentiã,uim habet adſtrictoriã:quas tamen ambas fortiores & chalcitis cruda, & chalcanthũ repræſentat,ſiue id maſculino genere,ſiue fœminino,ſiue neutro,appellaſſe quis malit:nã hoc uobis ſemper ſuccurrat, de nominibus contendendũ non eſſe,ubi ſpeculationem ipſius artis uſui neceſſariã ediſcere ſtatueritis. Quin & alumen quodlibet ulcera ſatis exiccat,generosè adſtringens. Vnde nemo ſolis his ad ulcera utetur, ſicut nec cruda chalcitide, & ærugine:uſta uero & hæc & miſy utilia ſunt: ut elota morſum quidem remittunt,uerũ minus ſiccãt. Itaq; lotis ipſis uti tutius eſt,quoniam per multa corpora,quibus mederi cogimur, unam quandã diſpoſitionem habent,qua uehementẽ commorſum ferendo non ſunt. Audiuiſtis autem ipſa frequenter,& ſed nunc iterum cõmemorabo,atq; ad omnẽ ſequentem ſermonẽ memoriter teneri operęprętium eſſe arbitrabor. Quæ F igitur plethora uitioſoque ſucco laborant corpora,ad hæc q̃ tenera carne prædita,& ad ſentiẽdum inſigniter habilia ſunt, facile ex morſu phlegmonem recipiunt. In carne molli præditorũ numero continent mulieres uidelicet candidæ,pueri,eunuchi,uiri cute alba:inſuper qui regionem frigidam incolunt,humidi hi quoque,& pituitoſi,eoq; molles & albi,quemadmodũ ij,qui calidum tractum inhabitant, ut Aegyptum, & Arabiam, duros corporum habitus,& ſiccos ſortiuntur. Itaq; horum uobis ueluti memoribus appoſiturus ſum quandã, & aliam pharmacorum ſimplicium materiã,quæ malignis ulceribus curandis ſit idonea. Sarcocolla igit & ichtyocolla, & his magis adhuc chryſocolla tali facultate prædita eſt. Huc optimè facit,& plumbum combuſtum:poſt hoc ſori,ſtibique,hæc quoque cõbuſta:inſuper plumbi recrementũ probè ſiccat:quẽadmodũ & ferri ſquama,euidentius tamen ſtomomatis. Porrò æris ſquama,prçter quàm quòd ſiccat,etiam abſtergit purgatque,unde pura quoq; ulcera efficit:quod reliquę ſquamę non pñt. Quare ſi hæc omnia medicamenta arida ulceribus malignis,ac contumacibus inſpergis,mirificè uidebis citra mordicationem ea deſiccari, ſicut ubi buccinorum teſtas concrematas, purpurarum,oſtreorum,aliorumque id genus,adhibueris. Quin & quod græcè Diaphanes,Romanis lapis dicitur ſpecularis,ex iis eſt,quæ leniter ac ſine morſu exiccant: qui uſtus ulceribus ægrè ci- G (A.lib.2.t.2.c. 385.fo.138.g) catricem admittentibus,non item malignis,ac rebellibus conducit:quippe minus exiccat, quã illa requirant. Idem poteſt uitrum uſtum, ac ignitum illud, quod in calfactorijs ærariorũ fabrorum officinis conſiſtit. Cæterũ Agyptiæ ſpinæ fructus,galla omphacitis,hoc eſt immatura,rheõ, malicorium,radices,herbæq; non paucæ ultra ſiccandi,etiam adſtringendi poteſtatem habent. Nã & ariſtolochia,iris,acorum,artemiſia, panacis radix, argemone,chamæleontis nigri radix, cyperũ,dracunculus,gladiolus, affatim exiccant. His euidentius adhuc centaurium,& polium: quibus paulo imbecillior eſt terra nomine erethrias,uti ualentior eſt ampelitis. Talis ſane medicamentorũ ſimplicium ad ulcera maligna ac contumacia materies exiſtit. Extrinſecus autẽ non nulla ipſis apponunt,quæ quidẽ per ſe vehementis potentiæ gratia non admoueri,ſed alijs miſceri,ſolent ueluti ærugo ignẽ,nondum experta,calx uiua,& illota,& molle aphrolitrum, quod re uera aphrolitrum eſt,quanto enim ſpumantius,tanto præſtantius eſt utraq; facultate,tum qua minus mordet,tũ qua magis digerit. Didiciſtis enim & in opere De ſimplicibus medicamentis ſubtiliora craſſioribus hac uirtute inter omnia,quæ ſimili ſpecie cõprehenduntur, præcellere. Porrò nihil tam nobis euitãdum eſt,quàm pharmaca generis oleoſi,quæ Hippocrates maltha (lib. de vlceribus à principio.) code,ideſt mollicina, nominat:cuiuſmodi ſunt omnes adipes,præſertim porcorũ,dein reſinæ, H poſtea cera:alia uerò ratione,& quæ indurata remolliunt(malactica Gręcis dicuntur)non conueniunt,chalbanum,bdellium,gutta ammoniaci,ſtyrax,medullæ:item alio modo acria, piper, zingiber,ſinapi,cancry,multaq; eius generis alia.

Quomodo medicamentis ſiccis modo commemoratis in vlceribus ad cicatricem ægrè venientibus,& malignis,vtendum ſit: *CAP. 2.*

HVIuſmodi ulcera uitioſo plena humore neceſſario exiſtunt, pleraque uerò ipſorum etiam ſordes copioſas continent. Quoniam ergo ſiccum aliquod pharmacum ipſis ſumus inſperſuri,conuenit prius ea linteolo molli,puro,& ſicco,extergere. Vbi vlceris cauitatẽ medicamento impleueris,platyſma emplaſtri labris attenuandis accommodati extrinſecus ſuperdãdũ eſt, atq; huic rurſus linamentum undique æquale foris inijciendum,cui ſpongiam ea aqua aut uino tinctam applicabimus. At in primis curandum eſt,ut ſpongia frigida permaneat:quod ex facili (comm.3.t.10.& 15.cla.7.243.d. & h. Et libro de Medico circa medium.) fiet,ſi frigida ipſam continue citra deligaturæ ſolutionẽ foueas. Sed faſciam ei inijcere ac circũdare debes,vt Hippocrates in commentario de Fracturis edocuit, maximam offenſam fore ratus ex deligatura,quæ ad elegantem formam,non uſum,conducit. Si igitur faſcia una fuerit, inferne ſurſum tribuenda eſt, ſiue tibia, ſiue genu, ſiue talus, ſiue cubitus, ſiue manus ſumma, ſiue

alia

A alia quæuis pars, laborauerit. Quòd ſi duabus uti uelis ut in fracturis, altera à parte affecta ſurſũ
feretur duntaxat: altera deorſum prius, mox in ſuperiore parte deſinet, eodemq́; cũ priore ꝑue-
niet. Quamobrẽ haſce faſcias ex linteis, non panniculos eſſe, ut oẽs nouiſtis, expedit. Tertio aũt
quoq; die nõ ſingulis ſoluendum membrũ eſt, ſic ut aqua non adhibita, quo dixi modo nuper,
molli puro & ſicco linteo ſaniem ulceri abſtergas. At ſi ambientes ulcus partes phlegmonodes
quippiã repræſentent, humidum medicamen latum extrinſecus platyſmati ſuper accõmodãdũ
eſt ex meo phœnicino, non ſimpliciter liquefacto, ſed cui plurimũ, quoad fieri põt, uini adſtrin-
gentis adiectũ ſit. Neq; tñ obuio quouis oleo liquare ipſum conuenit, uerũ ſi rubor quiſpiã, uel
oĩno calor, in circumpoſitis vlceri partibus exuperet, adſtringente & refrigerante aliquo id fa-
ciendum eſt: ſunt huiuſmodi myrteũ & melinũ: ſi hæc non adſint adhibeto, quod omphacinum
& omotribes nominant. Si durities maior extiterit, oleo ueteri, uel ricinino, ipſum phęnicinum
liquefacies. Sed tutius fuerit, ſi nihil ĩ ambiẽte ulcus loco uitioſi appareat, ſuperpoſitę regioni:
liquidum medicamentum admouere, quod repellat, ſiquid prius uel paruũ, uel plusq̃ par eſt, in
fluat, maxime cũ in crure ulcus obortum ſuperpoſitam uenam uaricoſam habeat. Quę dum ma-
gna eſt, ac colore nec rubrum nec probũ ſanguinem, ſed atriorem magisq́; melãcholicum, cõti-
B nere uidet̃, excidenda uenit. Interim uero contigit, ut uena tali exciſa ulcus ſtatim ad cicatricẽ
ueniret, etſi iã annum durarat, uerũ ipſius loco iuxta diuiſionem, ubi uena erat exciſa, ulcus ma-
lignum ac contumax oriretur, cui cicatrix induci non potuerit. Igit̃ id genus uitiis præſtat, uiri-
bus ægri conſultis, à uenæ inciſione auſpicari, deinde pharmaco purgare, melancholicũ humo-
rem, uel cũ hoc ẽt pituitoſum educẽte, qm̃ is quoq; una nonnunq̃ cũ melancholico influit, dum
varices generantur. Poſtea ipſam uenã ulceri ſuprapoſitam in longum ſcarificare commodum
eſt. Vbi abunde uacuaris, ei ipſi uenæ ſectæ prius medendum. Poſtquam exacte iam cicatricem
ducere uidetur, tunc maligni ulceris curationem, ut prædictum eſt, aggredere. Iã uero lien inter
dum male affectus, uitioſi talis humoris author eſt, ſicut & iecur. Quibus ubi ꝓſpexeris, ſic tan-
dem ad ulcus curandũ uenire oportet. Pari modo, ſi uniuerſum corpus cacochymum, uel ple-
thoricum exiſtat, prius expurgare vacuareq́; ipſum expedit, quàm medicamentũ ulceri admo-
ueas. Porrò intra ulceris per arida medicamenta curationẽ, quotieſcunque ſolueris, aduerten-
dum eſt, qualem nã in particula effectũ ediderint. Sciendũq́ue, ac in memoria habendũ, quòd
quæ deſiccare, non autem detergere ualent, cuiuſmodi ſunt illa, quæ adſtringẽdi qualitatẽ obti
nent, vlcus purum non efficiunt: at quæ præterquam ꝙ ſiccant, adhuc etiam detergunt, ea non
C modo ſiccam, ſed puram quoque, totã partem exulceratam efficiunt. Præterea notandum uenit
pura ulcera ab ijs medicamẽtis, unde prius, cũ eſſent ſordida, nihil mordicationis percipiebãt,
nunc morderi: Quæ cã eſt, ut a ualentioribus abſterſorijs pharmacis ad mitiora, minusq́; mor-
dacia, digrediamur, ubi ulcus ad amuſſim purũ inuenerimus: quemadmodum rurſus in ſordi-
dis ad magis abſtergentia trãſimus, niſi ex mordicatione ſordida apparuerint. Hoc ſiquidẽ me-
dicis etiam bonis exiſtimatis nõ nũquã impoſuit, ut ad abſterſorium ualẽtius acriusq; ſe confer-
rent. unde iterũ ulcus eroſum, ex æquo ſordidum, uel etiam magis adhuc, altera ſolutione uiſũ
fuerit carne à medicamento colliquata ipſum fœdante: nã in prauam ſaniẽ degenerat collique
ſcens caro. Cæterum quicquid ex his ipſis tenuioris conſiſtentiæ eſt, a pharmaco diſſlat̃: reliquũ
ibidem circa ulcera concretum, ſordes ipſis redditur. Quare animum attendere oportet, utrum
vlcus carne, quę ſubeſt, exeſa, ac colliqueſcẽte ſordidum deuaſerit: an quia medicamẽ ſordibus
auferendis aptum requirat, impoſitum uero tale non ſit. Indicat autem ulceris maior facta caui-
tas, tum oræ rubentiores calidioresq́ue, cum medicamenti acrimonia ſordidatur. Forſan igit̃ ſu-
peruacaneum fuerit in præſenti cõmentario compoſitorum medicaminum uſus rationem mo-
dumq́; adſcribere, quippe in Methodo curandi explicatum: at quę neceſſaria ſunt, & magnam
D noxã adferunt, neglecta ſatius eſt bis terue, ut fidelius memoriæ inhæreant, repetere. Ponamus
igitur & hoc etiã in talium ulcerum curatione, ſi quidem citra totius corporis offenſam fieri po-
terit, ægrũ a balneo abſtinere, perfricari linteis largiter, mox oleo, deinde halteribus, hoc eſt ſal
tatorijs põduſculis exerceri, ſi crus fuerit affectum: uel curſu, ſi partes ſuperiores male habeant.
Quod ſi a balneo tẽperare ſine totius corporis noxa non poterit, ſoluere deligaturam nõ opor-
tet, uerum ut ligatum eſt, membrum lauare, & aquã calidam ex ſpõgia exprimere, aliamq́; mox
frigidam infundere, ut nullus in deligatura calor ſit reliquus. Iam ſi curatio ſuccedere uideatur,
etiam abſque ſpongia alligata ſanari poteſt, ſi phœnicinum liquefactum, ut dixi, extrinſecus im
ponas, & citra ſpongiam, quæ faſcijs comprehenſa uelut in fracturis, ægrotæ corporis parti or-
biculatim circundatur.

Compoſitio Medicamentorum, quæ in modum emplaſtri fiunt. CAP. 3.

QVoniam malignorum, & difficulter cicatricem recipientium ulcerũ curationis ſummus eſt
ſcopus, ut medicamẽtũ citra morſum exiccet, aqua uero & oleũ maxime oĩum humectãt,
ab eis abſtinendũ eſt ita, ut nec ꝑ ſe adhibeant̃, nec ſiccis quæ recẽſuimus miſceant̃ medicamẽ-
tis. Itaq; cera deligẽda eſt neq; natura, neq; uetuſtate ſicca, uerũ recẽs & pinguis natura. Qua in
Sole emollita, aridorũ medicaminũ dictorũ, qđcũq; uolueris, excipere poteris: ſin aũt Sol abſit
apud

apud ignem calefacta subigatur, & in calidam aquam demergatur: non enim aqua per totã mi E scetur, sed statim ab ea emollescẽte defluit, anteq̃ ulceri fuerit imposita. Symmetria uero mixturæ est talis. *Mediocre medicamentum hoc modo efficitur.* Quarta pars metallicorum ceræ adiicitur: valẽtius erit, si tertia sumat̃. Porrò cũ ipsa metallica minus magisq; immordacia, siccaq; existãt, virtus in ijs, quę magis siccãt, intendetur: quæ minus, remittetur: queadmodum rursus tutior leniorum usus est, mordaciorum periculosior. Dictum nanq; frequẽter est, nõ nullas naturas corporum, tum cutẽ, tum carnes magis sensorias habere: quibusdã has ambas minus esse sensorias. Itẽ pro maioris minorisq; sensus ratione doloris etiã affectus sequitur, ut & phlegmones. Accedit huc nõ mediocris differentia, ꝙ quis molli sit carne, uel duriore, boni maliq; succi, uel plethoricus, uel uacuus, uel medio quodã modo inter enumeratos affectus. Vnde colligo, unum omnibus idoneum medicamentum præparari nõ posse: sed qualecunq; ex similibus specie confectum fuerit, hoc uti sciet ille, qui methodum isto libro traditã artificiose didicerit. Exẽpli gratia in subiecta materie, si pares utriusque, æruginis, & æris cõbusti, partes misceas, aluminis scissi partis unius dimid. ut totum tribus, uel duobus denarijs, s, uel uncijs totidem, cõstet: sufficiet decẽ ceræ denarios adiicere denariis, decẽ uero uncias unciis, in tẽperati & medij facultate pharmaci cõpositionem: Melius fiet, minusq; mordebit, si loco aluminis scissilis diphryges accipiat: F cuius uno denario integro iniecto, quemadmodum ęris quoq; & æruginis, medicamen erit pręstantius. Quòd si æruginem mordacius facturam suspicati, lene prorsus ipsum fieri postulemus, cõbustã apponimus. Insuper si expurgare sordes statuerimus, æris squamæ denarij dimidium addetur, ut tota medicamẽti symmetria talis euadat: Aeris, æruginis ustæ, diphrygis, singulorũ partes æquales, hoc est cuiusq; denarii põdo unius: æris squamæ denarii dimidium: hęc pingui cera, ut dixi, mollita excipiant̃. Vbi siccior paulo fuerit, q̃ ut cõmemorata excipiat, miscẽdũ est myrteum molliẽdo, uel melinum, uel lentiscinum, uel ricininum, uel cyprinum, uel omotribes oleum uetus, uel recẽs Hispanum, uel qđ apud nos ex oleæ surculis pręparat̃. Aut si oĩno nihil oleosum medicamento adhibere placet, laricẽ resinã admiscero, cuius si copia non est, terebinthina eius loco utendum. Cæterum hoc semper in memoria tenendum est ijs, qui hæc legunt, maxime ad primum, quod dictum est, tanquam præstantissimum ueniendum esse, mox ad secundum, & tertium, deinde ad alia, quæ post tertium sunt, ceu pro pharmacorum uirtutis & potentiæ proportione, sermonis ordinem nobis usurpantibus. His igitur auditis quispiam, simplicium medicamentorum uiribus intellectis, diiudicare poterit, quæ maiores nostri ad ulcera cacoethe pharmaca conscripsere. Sicut uerbi gratia Asclepiades cognomẽto Pharmacion in ter- G tio Exteriorum in hunc modum tradidit.

Quæ medicamenta memoriæ prodiderit Asclepiades. CAP. 4.

AD *Chironia & curatu difficilia vlcera medicamentum accommodatum.* Aeris squamæ pondo vnciam, ęruginis rasę põdo unciã, cerę selibrã, resinę laricis põdo unciã s. Ea, quæ liquari possunt, aridis affundunt̃: quibus exceptis, ac curiose mollitis utitor: itẽ platysma exiguum soli affectę parti, ut ulcus tñ cõprehendat, iniicito. Cęterum ambiẽtes particulas pharmaco, quod phlegmonẽ arceat, circundare oportet: inter curãdũ tertio quoq; die soluere, deinde fomentis mitigare, idemq; emplastrum ꝙ a latitudine platysma uocatur, abluendo emollire, ac rursus imponere donec cicatricẽ inducere incipiat. Hęc est medicamenti scriptura. Pulchre uero author ipse adiũxit, Ad chironia. nominãt. n. sic ulcera, nõ mediocriter, sed maxime maligna, contumaciaque. Generosum hoc medicamẽ est, ut quod ex tertia ceræ parte metallica cõtineat, æruginẽ sane pharmacum ualẽtius, æris squamã multo illo moderatius, attñ & ipsum generosum. Mediã ac symmetrã hẽt temperiem, ut ẽt modice maligna curet, si nõ triplex, sed quadrupla, ceræ portio aliis cõmista fuerit: Moderatius adhuc extiterit, si quincupla adiiciat̃, ut nõdũ cacoethe, sed ægre cicatricẽ ducẽtia, ꝓsanet: Queadmodũ etiã si metallicorũ sex partes cera capiat, ut si æru- H ginis & squamæ utriusq; denarius, ceræ duodecim, laricis quot exigit ꝓportio: q̃ erit, si tres ipsius denarii imponant̃. At ubi cera pinguis est, etsi minus resinę addat̃, spissitudinem, quanta sufficit, medicamentum habebit: siquidem huiusmodi pharmacis resina ob consistentiam inditur, veluti & myrteum, uel lentiscinum. Ego certe attico non nunq̃ œsypo cerã emollitã miscui: ac vsu didici, uel nihil, uel parũ adeo medicamentũ ab illis, q̃ sine hoc ꝑparata sunt, superari. Manifestũ aũt est me hec ad futuri medicaminis robur referre: nã auxiliũ ad aliquid spectat, quippe mollius pharmacũ ad moderatiora cacoethe, id est minus malefica magis q̃ uehemẽtius cõducit. Vbi igit̃ ulcus ipsum minus malignũ est, oræ uero ꝓtumidæ ac duræ, Græci ochthodus appellãt, potior in his est œsypus. Benefacit ẽt his ceruí, uituliq; medulla, quã læuem ante factã ceræ prius admiscere oportet: dein sic in unitatẽ coactis ijs metallica trita, ut in puluerẽ redigant̃, excipiẽda sunt, ut q̃ mordicationẽ pariant. Oĩa uero sicca ac terrestria pharmaca, quantum satis est, antea læuigant̃, ut est galla, cytinus, malicoriũ, ęgyptię spinæ fructus, qm̃ id genus oĩa ægrè fiunt læuia: sicut facile, quæ ex succis & liquoribus resiccatis ꝓueniũt myrrha, aloe, acacia, & q̃ his sunt genere finitima. Cęterũ recte Asclepiades ad finem superioris medicamẽti scripti hæc uerba adiecit: Et hæc triduo soluito, fomẽtisq; mitigato, ideq; emplastrũ ablutũ emollito, rursusq;

fusq;

A ſusq; apponito. Niſi.n.diutius cuti pharmacũ adhæſerit,nihil efficiet. Quòd & pleroſq; medicos latuit,arbitrãtes,ſi ter die ſaniẽ ab ulcere deterſerint,melius ſe facturos ijs,qui bis idẽ faciũt:qui uero ſemel ſoluũt, ab ipſis quoq; ęgris tanq̃ negligẽtes male audiũt. Cõuenit hic quoq; uos meminiſſe, q̃d in pleriſq; noſtris cõmẽtariis dictũ eſt, quãtitates uidelicet oĩum uicinorũ corporũ mutuo in ſe quicq̃ agere, etſi alterũ ipſorũ multo ſit ualidius: hac nãq; rõne ſpecie quodãmodo inter ſe ſimiles fiunt ſpatio tpis,tametſi permultũ differãt:ubi aũt qualitas medicamenti curãdo corpori ſimilis ſpecie fuerit,utilitas maior ſequit̃. His igitur rationibus, qui primus emplaſtro aň impoſito uti ſtatuit,laude dignus eſt:& nos ipſum ſequi multo magis decet,cum q̃d rõne inuenit,experiẽtia cõprobatũ cognouerimus. Nec temere triduo quoq; ipſum foueri, ſingulis uidelicet ſolutionibus, præcipit:nã,quia ualẽs medicamẽtũ eſt,merito lenitionẽ deſiderat. Satius igit̃ eſt in ulceribus non ita malignis,cerã quadruplã uel quincuplã amborum ſimul metallicorũ eſſe. Poſt hoc pharmacum,aliud Aſclepiades deinceps tradidit, quod his conſtat. Aeruginis pondo unciis duabus,ſquamæ pondo unciis duabus,diphrygis põdo uncia, ceræ põdo libra,laricis pondo unciis tribus. Hæc rurſus ſymmetria ſimpliciũ medicamẽtorũ eadem eſt,q̃ ſuperioris,ſolo diphryge ſuperãs:alia certe oĩa priorũ duplicata ſũt. In illa.n.ſcriptura ęruginis,& ſqua-
B mæ,utriuſq; põdo unciã adiiciebat, ceræ modũ ambabus triplo maiorẽ: ſiquidem oẽs uncias, ſex eius admiſcendas cẽſuit,reſinæ uero ſemunciã,ſupra utriuſq; metallici portionem. Secunda ſcriptura,illius quidẽ,loco unciæ & ſemiſſis,tres imponẽdas iubet: metallicorũ uero ꝓ una uncia ſingulorũ duas,ceræ librã,cũ in priore ſcriptura ſelibrã immittat. Clarũ itaq; eſt,diphryges ſolũ in ſecũda eũ appoſuiſſe. Ac ſi unciã ipſius immittẽda aliis duplicatis pręcipit,modo,ſimplicibus uniuerſis in priore ſcriptura miſtis,diphrygis ſemunciã addideris, talẽ medicamẽti cõfecturã habiturus es: Squamæ põdo unciã, ęruginis põdo unciã, ceræ ſelibrã, reſinæ laricis põdo unciã,s,diphrygis ſemunciã. Eadẽ oĩno & hęc eſt priori,ſi diphryges excipias,q̃d tã moderatũ eſt pharmacũ,ut ẽt ſolũ inſperſum ulceribus, q̃ cicatricẽ difficulter admittũt, medeat̃: ſimiliter & æs cõbuſtũ. Valẽtior aũt longe ęrugo,ut uel ſordida admodum & humida curandi terminos exceſſerit,ſi ſolã eã inſpergas,exedit.n. & mordet inſigniter. Porrò in chironiis ulceribus, aliis miſta pharmacis tantũ de uehemẽtia quidem uirtutis ſuæ remittit, auget aũt illorum, ut cõpoſitum ex oĩbus pharmacum fiat præſtantiſſimum. Qua uero rõne p̃dictis medicaminibus ærugo miſta fuerit, hac & uiua calx,exigua ꝓportione aliorũ multis a quibuſdã adiecta. Extincta mediocre eſt pharmacũ,elota prorſus leue,& mordacitatis expers. Hoc igitur emplaſtrũ exẽpli gra-
C tia adſcripſi,quòd iuuenes in particularibus exerceri uelim,nec uniuerſalibus ſolis eſſe contentos. Rurſus autem reuocato ad initium ſermone,ad Andromachi medicamenta digrediar.

Deſcriptis ab Andromacho emplaſtris ad vlcera maligna. CAP. 5.

APponã igit̃ cauſa exempli, quæ ex cõpoſitis medicamentis ad cacoethe ulcera conuenire vſu ꝓbata ſunt,ab iis exorſus, quæ ſcripſit Andromachus:quẽ nõ iniuria queas accuſare, ꝙ citra diſtinctionẽ pharmaca tradiderit. Hac.n.omiſſa permultos medicos male ipſis uti cõtingit,ideoque non nunq̃ ſcopũ mirifice adſequi,interim ab illo errare,permultũ delabentes. Cũ igitur par eſſet, ut ipſe diceret, Hoc ipsũ ualidiſſimũ eſt,ab hoc rurſus aliud moderatiſſimũ,hoc vero imbecilliſſimũ,ille oĩa ſubinde ſcripſit,nulla diſtinctione appoſita. Auſpicat̃ igitur ea ipſa hoc titulo. *Cicatricem inducentia.* Mox ita ſubdit: Cadmiæ toſtæ pondo librã,chalcitidis uſtæ pondo librã,ceræ pondo libras quatuor,reſinæ aridæ pondo libras iii,myrtei pondo libras iii:uinũ aridis miſcetur. Ab his uero deinceps in hunc modũ ſcribit ad uerbũ: *Medicamentum ex Ladano.* Et ſymmetria appoſita,iterũ deinceps ait: *Aliter vt Alcimion.* Deinde hic quinq; ſymmetriis expoſitis, infert inquiens. *Pharmacum ex Hordeo.* Poſt huius cõpoſitionẽ in hãc ſententiã iterũ ſcribit. *Aliud cicatricem inducens.* Reſinæ ſiccæ denariũ pondo octodecim,diphrygis denariũm
D pondo quatuor, ſpumæ argenti denariũ pondo ſedecim, ceræ denarium pondo x,olei cyathũ & dimidiũ. ut hoc ſit ei medicamentũ ab initio ſextum. His ſubiungit iterum alia ſex, unicuique preponẽs, *Aliud*,volens nimirũ cicatricẽ inducens nos inaudire. Quinque igitur ſunt epulotica, quibus uti mos eſt, nec malignis, nec ægre cicatricẽ ducentibus, idoneis. Sextũ ad ulcera quidẽ dyſepulota, id eſt quę cicatricẽ difficulter recipiunt,nõ tñ iã ad cacoethe,q̃ nobis maligna dicũtur,ualet. Reliqua uero ſex adiecta malignis ꝓſunt,uirtute inuicẽ diuerſa: Quibꝰ alterutrũ oportebat, nẽpe uel rationalẽ ac methodicã diſciplinã conficiendo, adſcripſiſſe in eorũ uehementia differentiã, tanquam nobis intellecturis ad maligniora ulcera ualentioribus utendũ remediis,ad mediocria imbecillioribus:vel Empiricorũ more poſuiſſe,quædam horum medicaminũ phagedænicis,in ſumma que exeſis,ac paſtis,eſſe utilia,quædã cauis,quædã uehementer ſordidis:iis uero,qui phlegmonodẽ ſimul aut ſchirrhoſum affectum habent, aut labra ulceris dura, uel prætumida, uel nigra,uel alterius cuiuſquam coloris,ſingulis propria: Horum autem nihil ille effecit. Poſtea ſex facultates cicatricem inducendi ordine retulit, quarum ego compoſitionem cum propriis diſtinctionibus narraturus ſum. Primum itaque ab eo ſcriptum,quod tamen a principio ſeptimum eſt, ſatis ualidum, ut quod æquale habeat pondus æruginis & ſquamæ: remiſit autem, minuitque uim ipſius ceræ miſtura, quæ octo partes utriuſque ſigillatim, qua-

tuor amborũ ſimul explet. Etenim æruginis,& ſquamæ,cuiusq; unciã miſcere pręcipit,cerę un E
cias viij: admodũq; cõmode cauit, q̃ id cõpoſuit, miſcere aliqđ mollicinũ,græce malthacodes
dicĩt: oleum dico,& ſeuum,& œſypum,butyrũ,& reſinã. At ſi pinguis cera non adſit,metallica
ægre miſcebuntur. Ac ſi iuxta ignẽ uel in Sole calido miſcere ipſa cogamur, paulo poſt phar-
macũ indureſcet. Quapropter cum ulceri fuerit impoſitum, ſanum ſuum æger durũ continere
putabit: quippe eiuſmodi medicamenta oĩa talẽ habent uſũ. Si uero calidis manibus tractetur,
tm̃ ex ipſis recipit magnitudinis, ut emollitũ,dilatatumq; toti ulceri imponat̃,atq; ẽt oras cõte-
gat. Cũ altũ ulcus extiterit,totũ ipſius cauũ medicamine indito replebitur,Poſtque hoc rurſus a-
liud platyſma ſup̃ accõmodabitur, qđ & labra cõprehẽdat. Huic deinde rurſũ linteus pannus
frigida madẽs tantus undique obiicitur,ut medicamentũ occultet. Poſtremo extrinſecus ſpõgia
mollis faſcia ex linteo excepta, uel ſemel uel bis affectã partẽ orbiculatim ambiente,tantæ ma-
gnitudinis, quo totũ ulcus cũ labris,ac ſuperpoſitorũ ipſis aliq̃d,ſubiectorũque,cõplectatur. De-
ligatio a duobus principijs fiat:uocant ſic, quoties tota pars media uinculi affecto loco incũbat,
* Al. caput. *crus aũt utrunq; in oppoſitũ deducatur. Poſtremo ſi pãnus tã ſit ualidus,ut ſemel iniectus ſpon-
giam tuto contineat, illis terminis cõſuetur, eo,quod ſuperfluit,forfice adempto:ſin imbecillis,
rurſus utrũq;*crus ducetur,ſimili robore ad id, quod affectũ eſt,attractum:quod in primis obſer F
uare conuenit, cũ in primo faſciæ traiectu,tũ uel maxime in ſecundo. Quin nec illius obliuiſci
de fract. com. 3. tex. 5. cl 7. 242. Et tex. 8. 243. b. te oportet, cuius primus, quorũ ad nos memoria peruenit, ‖ Hippocrates inuentor extitit,olim
ab oĩbus ante ipſum medicis, nunc ab iis, qui artem parum legitime didicerunt,commiſſi. Pu-
tant .n. latius eſſe partẽ exulceratam incõpreſſam ſeruare, utrinque uero ligamentũ ei circum-
ponere: quod q̃ ſit incõmodũ ac noxium, Hippocrates demonſtrauit. Igitur ubi hæc primo die
peregeris,altero aqua frigida ſpongiã perrigato. Si ambiens aer calidus,& ſiccus fuerit,bis hoc
ter'ue in dies ſingulos faciendũ eſt:ac deligatura tertio quoq; die ſoluẽda,per hyemẽ ẽt quarto.
Cæterũ inſpiciẽda eſt, a medicamẽti uirtute facta inalteratio, tũ in ulceris cauitate,tũ in labris,
tũ in locis ea ambiẽtibus. Porrò unde hæc diſcas, libri de Tẽperamẽtis ſuppeditabunt:nec non
in opere therapeutices Methodi de his ulceribus tractatũ eſt. Vel.n.ſiccius,uel humidius,uel ca-
lidius,uel frigidius,q̃ prius,& totũ mẽbrũ affectũ,& ſingulæ eius partes,apparuere. Inſup̃ conſi-
derabimus, nũquid ex oris adẽptũ ſit:uel emollitæ quodãmodo, uel attenuatæ ſint: itẽ color ne
mutatus, & an ſordiũ copia eadẽ remãſerit. Vnde cognoſces utrũ fortius,uel mollius,uel ſimile
priori medicamen imponendũ ueniat. Poteris ſane & primũ ipſũ ex facili immutare,ſi mollius
voles reddere, miſto inter molliendũ paululo cuiuſdã olei adſtringẽtis,aut myrtei,aut roſacei, G
aut melini, aut lentiſcini, aut maſtichini, aut cyprini: Sin ualidius, aut ſquama, aut ærugine, ex
q̃bus utriſq; paulũ ad amuſſim læue reddes, ut ſubigẽdo adiicias. Nos,uti nouiſtis,uel mite ali-
qđ pharmacũ ulceri inſpergim⁹,eiq; medicamẽ emplaſtrodes ſup̃imponimus. Nulli dubiũ eſt
mitia pharmaca mihi dici, diphryges, ſarcocollã, chalcitidẽ uſtã, itẽ cõbuſtũ & æs,& æruginẽ,
& chalcãthũ: q̃ ignẽ non experta, acria oĩa ſunt:cõbuſta, moderata:lota poſt cõbuſtionẽ,lenia,
mordacitatiſq; fiũt expertia. Præſtat aũt,ſicut p̃diximus,& emplaſtrũ miſtioni adaptare,aliqđ-
que ex alijs medicamẽtis imponere,quorũ deinceps meminit Andromach⁹:idq; nõ mõ ſimpli
ciũ uires,ſed mẽſurã quoq; inſpicientes,ut in eo qđ iã cõmemorauimus. Quatuor.n.partes ceræ
cũ ęruginis & ſquamæ, utriuſq; una, miſcẽtur: tres fortius ipſũ efficient, ſicut quinque imbecil-
lius. Eodẽ modo in alijs agendũ eſt,puta in eo,qđ prædictũ ſequitur,octauũ ordine,tali ſymme
tria. Chryſocollæ denariũ pondo duũ,ſquamæ denariũ pondo duũ,ceræ denarium pondo ſex,
diphrygis denariũ põdo duũ, ſquamæ argenti denariũ pondo octo,roſacei uel myrtei parũ. In
hoc pharmaco chryſocolla,& diphryges ipſa p̃ ſe inſperſa malignis ulceribus curãdis ſufficiũt.
Squama validius, aſperius, mordaciuſq; medicamẽtũ eſt:eoq; argẽti ſpumã author admiſcuit,
ſubueritus ſquamæ uiolẽtiã, cupiẽſque ipſã mollioris pharmaci miſtura mitigare, ac exoluere.
Sin abſq; cera quatuor illa iuxta dictã tẽperaturã miſceas,medicamẽ aridũ inſperſile, Gręci uo
cãt epiſpaſtõ,habiturus es,ad malignorũ ulcerũ curationẽ nõ inefficax. At ubi emplaſtrũ face- H
re conaris,cera miſcẽda eſt. Et p̃p̃ metallicorũ copiã,neceſſario,ẽt liquidorũ in p̃ſenti facultate
meminit Andromachus,roſacei nẽpe,& myrtei:cera nãq; modica nimis eſt p̃ metallicorũ mõ.
Cũ igitur chryſocollæ, ſquamæ, & diphrygis,binos denarios:argẽti ſpumæ octo miſceri iubet,
quatuordecim uidelicet uniuerſos efficiens:uel cerã pinguẽ permultã,uel oleoſum aliqđ,phar-
maco affundere debebat. In ſuperiore medicamẽto cera quadruplo metallica ſuperabat:unde
ſpuma argẽti ablata,ex alijs licet pharmacũ cõponere,quẽadmodũ ego nõ nunq̃ factitaui. Qđ
ſi fiat,myrteo nõ opus erit,cera, ut dixi,pingui adhibita:ſi dura ſit,liquidũ aliqđ miſcere opor-
*Al. viginti. tebit. Quã ob rẽ nõ nulli in id genus pharmacis ceræ appoſuiſſe uidentur, alij nouẽ,alij recen-
* Al. s. i. q̃nque. Sunt,q̃ legendũ putent, s, ideſt heminæ dimidium. tis,nõ per Iouẽ ipſius ætatẽ, ſicut in alijs medicaminibus, ſed humiditatẽ requirentes. Eſt enim
reuera melior noua, ſed non iã ut bimulã, trimulamue reiicias. Cęterũ ad ſequens emplaſtrum
ire tẽpus eſt,quod habet in hunc modũ. Diphrygis denarium pondo octoginta quatuor,argẽti
ſpumæ denariũ pondo ducentorũ quadraginta,cerę denariũ pondo trecentorum* octodecim,
olei heminas* ſex. Poterit aũt hoc pharmacũ ulceribus nõdũ malignis,uerũ cicatricẽ ægre reci-
pientibus

A pientibus eã obducere,qm̃ exiccat,ſed non valide,ut quod poſt ipſum ſcribitur:minori tamen ſymmetria conficiendum eſt, idẽ enim ei hoc eſt. Diphrygis denarium pondo quatuordecim, argenti ſpumæ denariũ pondo quadraginta, ceræ denariũ pondo quinquagintatriũ,olei myrtei pondo uncias decem.Nã Andromachi pharmaca horum ſeſcupla ſunt. Hoc igitur cicatrici obducendæ re uera eſt reſpondens ex cadmia confecto,& glyceæ nominatæ,de quibus ſequenti ſermone dicemus. Huic ſubſcriptũ ualidius quidẽ eſt, non tamen primo ex hiſce ſex,uerũ ſeptimo a primordio finitimum: In quo ſquamam & æruginem ceræ quadruplæ commiſcuit:diphrygis enim adhuc denarium pondo ſedecim,argenti ſpumæ denariorũ pondo quadragintaocto, ceræ denariorũ pondo ſexagintaſex,adijcit. Inde horũ copiæ gratia coactus eſt & myrtei olei heminã*s,affundere. Numeretur ergo hoc quoque inter ea,quæ cicatricem generant. *Al.& s.

Quod ſtatim ſubiungitur,eiuſdẽ generis eſt,mitiſſimũ uero minimeque mordax,ex plumbo cõbuſto & eloto, ſpodio,cadmia,diphryge,& terebinthina compoſitum. Zenonem aiunt chalbanum quoque miſcere, quod mihi prædictis uidetur ſuperfluum. Scribit igitur ipſius ſymmetriam talem. Eloti plumbi denariorũ pondo duorum, ſpodij denariorum pondo quatuor,cadmiæ tantundem,diphrygis† denarii pondo unius.§ Excipit ea terebinthinæ denariis ſex. Zenonem dicit chalbani addere† denarii dimidiũ. § Si quidem ceu molliendis labris calloſis, ac duris,eoque Græce ochthodeſi,id eſt uerrucoſis,appellatis id facit,probe admiſcet:ſin ad ulceris malignitatem & contumaciã,non itẽ:tametſi enim chalbanũ quoque receperit,etiã ſic a malignorũ ulcerũ prauitate uincetur.Magis autẽ ueriſimile uidetur,duodecim hæc ordine ſe conſequentia pharmaca ad cicatricẽ ducendã idonea ſcripſiſſe. Etenim præter duo ex ipſis, puta ſeptimum a principio, & octauũ,alia omnia ulceribus quidẽ ægre ad cicatricem uenientibus,ſed nondũ malignis,medentur.Itẽ duodecimum inter ea ſimiliter quidem cicatricẽ obducit,imbecillius autẽ eſt,q̃ ut cacoethe perſanet.Cõpoſitio quoque huius hæc capit,Molybdenæ denariũ pondo centũ, diphrygis denariũ pondo ſedecim, ſoreos denariũ pondo decem, miſyos cyprii toſti denariũ pondo octo, reſinæ terebinthinæ denariũ pondo octo,ceræ denariũ pondo quadraginta,myrtei denariũ pondo quadraginta.Porrò minoris ſymmetriæ,quæ huic proportione reſpondeat,oĩa eiuſmodi pharmaca conficere oportet,ſcientẽ ipſa conſeſtim durã ac ſaxeã duritiem acquirere. Tantum igitur cuiuſque preparare ſatius eſt,quanti uſus fuerit,præſertim ſi hyems uſum ipſorum excipiat. At ſi quartã ſingulorũ partem capias, molybdænæ quinque & uiginti denarii erunt, quatuor diphrygis, duo & ſemis ſoreos, toſti miſyos duo, terebinthinæ

† Al. denariũ pondo iiij.
† Al. denariũ pondo iiij.

C duo:& ceræ & myrtei pares portiones,utriuſque decẽ,amborum ſimul uidelicet uiginti. Porrò in oĩbus eius notæ pharmacis,illa quæ liquari poſſunt,liquefacta & refrigerata,deinde raſa,ſiccis diligenter in puluerẽ redactis admiſceto. Nã ſi liquida ipſis affundas, ſæpe fient grumi ceræ modo(enceridas Græci uocant)maxime cũ frigus fuerit.In Sole feruenti ſi miſtura fiat,licet ea ſuperfundere, mouendo uehementer rudicula primũ, deinde cochleario:præſtat autẽ in hiſce omnibus rudiculam palmæ eſſe ramuſculũ. Hæc Andromachus indiſtincte,ſicut diximus,duodecim pharmaca tradidit,hoc ipſis tantum cõmuniter præponens,Epulotica,hoc eſt ad cicatricem ducendã idonea. Ego uero differentiã ipſorum manifeſto (ut abitror) expoſui, quæ cordatum uirum ad dextrum particularium uſum ueluti manu ducere queat. Inſuper aliorum polychreſtωn, id eſt multiplicis uſus, medicamentorũ meminit, ut ad alios pleroſque affectus, ita ad vlcera dyſepulota,id eſt ægre cicatricẽ ducentia,aptorũ,quæ nos ſermone precedente perceneſebimus, ubi pharmaca,propter uariã utilitatẽ polychreſta Græcis dicta,aggrediemur. In præſentia peculiariter de iis ſermo nobis eſt,quæ ad maligna,& dyſepulota faciunt,eaque potius maligna,quæ chironia non nullis appellantur,quemadmodũ & ipſi Andromacho.Ordine itaque ex duodecim medicamentis modo relatis,cũ duo ad carbunculos prodiderit,unũ ad her

D petas, quartũ aliud poſt tria hiſce uerbis conſcripſit. *Epuloticum ad Chironia, Dioſcoridis*. Magis uariũ quidẽ medicamentũ cõponens,non tñ ſeptimo illo ſupraſcripto ualentius,in quo ceram quadruplo cõpioſiorẽ, quàm utriuſque,nempe ſquamæ & æruginis,miſcebat. At in nunc propoſito, pauciore cera metallicorum porportione iniecta,liquari ipsã pauco myrteo iubet,aut roſaceo,quantitate eorum non adſcripta. Iam uero uniuerſam eius ſententiã ex Andromachi verbis apponam. *Cicatricem obducens,ad Chironia, Dioſcoridis*. Chryſocollæ denariorum pondo duorũ,æruginis raſæ denariorũ pondo duorũ,ceræ denariorũ pondo ſex,diphrygis denariũ pondo duũ, ſpumæ argenti denariũ pondo octo,roſacei uel myrtei modicum,ut liquefiat. Hoc pharmacum ad amuſſim ſuperiori illi conuenit, quòd inter cicatricẽ obducentia locũ, ut dixi, octauum obtinet,poſt id poſitũ, quod ſquama atque ærugine conſtat,ſola illud ærugine nimirũ ſuperans.Ideoq; cicatricẽ illud inducentibus adſcripſit:maiora tñ de ipſo pollicet,ad chironia conuenire id dicens. Et uero poſt hoc quoq; optimi medicaminis mentionẽ facit in iſtũ modũ.

A.l.4.fo.4.t.3 c.9.fol.472 h *Medicamentum obducendis cicatricibus ex collectaneis Primionis,ad deſperata*. Hoc nomen. Deſperata,ulcera illa,quorũ curationẽ pleriq; aggreſſi nõ abſoluerunt,ſed tanq̃ ab inſanabilibus deſtitere, ei ſignificat.Fidendũ huic medicamento,quòd preter alia uſu quoque probatum eſt.

Hãc autẽ eius cõpoſitionẽ ſcribit. Soreos denariũ põdo uigintiquatuor, aluminis ſciſſilis denarium

nariū pondo ſedecim,malicorii denarium pondo ſedecim,calcis viuę denariū pondo ſedecim, E
thuris denarium pondo trigintaduū , gallæ denarium pondo trigintaduum, ceræ denariū pon-
† Al. ſexaginta. do centum viginti,ſeui vitulini denariū pondo†centum ſexaginta,ʒolei veteris heminam.Hęc eſt ſimpliciū medicamentorum ſymmetria ad pręſentis cōpoſiti pręparationem.At quomodo illud pręparandum ſit, omiſit, ut in alijs etiā multis, quęconfecturę narrationē requirunt,nam in hoc quidem vel admodum facilius eſt,ut paulo poſt dicemus. Ceterū uos ſcire in primis uolo,vt ſi qñ uitulinum pingue deſideretur, eius loco uetus ſuillum, quod nominant axungiā, admiſcendum, uerum ſalis expers,& non multorū nimis annorum.Vetus itaque oleū abunde ſatis digerit, ſic adeps quoque, idque citra mordicationē ambo efficiunt:bubulus ſimiliter quidē digerit, ſed non ęquè morſu caret:mediū locum obtinet uitulinus, quo porcino acrior,hoc bubulo mollior . Itaque pharmacū, quo de ſermo inſtitutus eſt,ualidiſſima continet,ſori,alumen ſciſſile,malicorium,gallā,non digerendi facultate eximia,ſed adſtringendi ut uocant,prędita. Clarū eſt autē gallā ſemper adiiciendā eſſe, quę uocatur omphacitis, id eſt immatura: alumen vero Aegyptium,& ſciſſile:cuius penuria rotundā,quod ſciſſili quidem eſt craſſius,ſed non minus adſtringens.Quòd autē malicoriū putamen mali granati uocatur,oēs nouerunt.Breui adeo tēpore viget,ſi uelis aridū contundere,& in puluerem redigere,ſeu lęuigare:nanque dum are- F
ſcit malicoriū, imbecilliorem quoque uim ſortitur,cum humore eius diſcuſſo pereuntē. Quare tutius eſt ſuccoſum prius ex uino decoquere,donec optime læuigari poſſit.Vinū autē auſterum prorſus,ſed neque recens,eſſe oportet,nā auſtera niſi uetera ſint,craſſarū partiū exiſtunt:neque vetuſtum adeo,ut iā acre exiſtat, etenim recens penitiora corporis non permeat, uetus acre & mordax eſt. Ergo ætate mediū potius eſt, quod plurimū intra quinque & decē annos conſiſtit.

Poſtulat locus hic in memoriā reducere quod multi ſepe dictarunt, de auſteris,acerbis,in totùm de adſtringentibus, uinis, cibis, & pharmacis:ac primū de harum uocum ſignificationibus agendum eſt.Auſterum enim Græcis idem ſibi vult,quod mediocriter adſtringens: Acerbum, quod ualide,ac uehementer id facit.Genus utrique cōe adſtrictionis uocabulo ſignatur,non ēt vtrū ualide an obſcure ea fiat,declarante.Oīa igitur adſtringentia contrahunt ac denſant meatus:ad hæc uinciunt,ac continent partiū ſibi inuicē cohęrentium ſubſtantiam:atque minus magiſq́ue hoc pro adſtrictionis quantitate efficiunt. Ceterū ſtringendo ac denſando ſumma corporis,quod adſtringitur,uirtus illorū excluditur,& in altum ire prohibetur.Ob quam rationem pulche non nulli medicorum huiuſmodi pharmacis alia ſubtilium partium , & acri poteſtate pręd͏ita,indere cogitarunt:a quibus ueluti ductę adſtringentiū uires in profundū corpus perue- G
niant. Hoc igitur pharmaci propoſiti author conſiderauit, qui calcē uiuā ei addiderit:at in Andromachi libro calcis uox omiſſa eſt, uiuę nomen adſcriptū, medicis cōpendij gratia & pleraque alia ſic interpretantibus . Nimirū igitur in ipſis medicamentis ad ulcera uix cicatricē recipientia & maligna cōpoſitis,ſquama ſimpliciter appoſita,citra adſcriptionem ęris,& ſciſſile,ſine uocabulo aluminis: & terebinthina,abſque adiectione reſinę:ſubaudimus,quę ipſi ſic in dictione omiſerunt , quēadmodū & nunc in uocabulo, uiua, calcem:nuncupant enim per excellentiā, ipsā, reſtinctā,& uiuā,appellatione non minus & alijs,quę uruntur,accōmodata.Itaque viua calce miſta emplaſtri huius author acerbis medicaminibus ualidum cōpoſitum reddidit, ut uirtus eius in imum uſque penetret. Qm̄ uero ex ualentiſſimis confectura eſt:ac nullum mirigatorium, nec leniens, nec concoquens aliquod continet:merito thus ei,quod puri mouendo pharmacum eſt,admiſcuit.Si igitur ſicco cōpoſito uteris,ulceri ipſum inſpergens,ſic uehemens admodum eſſet,mordax,aſperum,& exedens:at quia emplaſtrum id facere propoſuimus,perſpicuum eſt unicuique, reſinā, uel cerā, uel adhuc adipem,uel medullam miſcendam fuiſſe:ac ſi nondum ex his emplaſtri ſpiſſitudinē acceperit,oleum aliquod affundendum. Cum autē addo aliquod,inaudiendum eſt tibi pręterq̃ quod proprie & ſimpliciter oleum dr̄,etiam quod adie- H
ctione roſaceū nominatur oleum, uel myrteum,uel cyprinum,uel eius generis aliquod:diſtinctum nanque eſt iā ſepius,quid diſcriminis ſit,roſaceum unguentum dicas,an oleum,roſaceum: & unguentum cyprinum,an cyprinū oleū:aliaque ſimilia . Merito igitur eiuſcemodi pharmacorū miſturā non eandem oēs fecerunt,qui id genus emplaſtra compoſuere.Nam quòd plures huius differentiæ cauſæ exiſtant,non ratione ſed mea ipſius experientia,deprehendi. Nō nunquā enim ex paucis numero ſimplicibus medicamentū ſubito præparaui , interim ex pluribus, alias ex plurimis, uel oībus, eiuſdē generis . Inſuper quia non nulla apud nos abunde copioſa, quædā ex toto non eſſent,aut pauciſſima eo tēpore,ex iis quę habebā medicamentum cōpoſui, vſu ita poſtulante:deinde cum experimento id probatū inueniſſem,ita ſemper uſurpaui. Sæpe fortiora quædā pharmaca cōpoſita, quædā imbecilliora, ultro facere inſtituens,ut uarijs affectibus accōmodata haberē,diuerſas compoſitiones aggreſſus ſum:præterea hac ratione motus ꝙ pars exulceratione laborans plures requirat facultates:ut cū ſimul & caua eſt,& fluida,& ſordida,& oris prætumida ac dura,& fluxionē ex ſuperioribus recipit. Si nanq; pharmacū ad omnia,quæ ſic exulceratis partibus acciderunt,ualere cupias,diuerſarū uiriū materias ſmiſcere neceſſarium eſt. At ſi unū aliquod primum, quod urget,ſanare ſtudeas,aliis neglectis nō eſt quod

pharma-

A pharmacorum uarietatẽ requiras. Clarũ eſt igitur & illos,qui ante me eiuſmodi medicamenta confecerunt,ob prædictã rationẽ diſſenſiſſe:ueluti uerbi gratia in ꝓpoſito pharmaco,uitulinũ pingue author cepit,ꝙ oras induratas emolliat. Proin duplicẽ ei uſum adhibere debebat,unum vt molliuſculo medicamini(malthacodes appellauimus)ad unitatẽ ſiccorũ faciendã, quę primum erant utilia:alterum,ut & ipſum aliqua partis affectæ ſymptomata ſeu accidẽtia pſanaret. Verũ multo utilius medulla ceruina induratis oris adhibet; quæ ſi non adſit,uitulina:ſin utraq; deſideratur,humida aliqua & nõ acris reſina. Nã oẽs reſinæ humiditatis gratia ſimul & uiſcoſitatis,quã habent cognatã,ſicca medicamẽta ueluti colligant: quia uero non euidentem habẽt acrimoniã,ulcus nequaq̃ irritãt.Quapropter non nulli merito talibus medicaminum confectu ris admiſcuerunt uel terebinthinam,uel laricẽ nominatam,reſinam. Meminiſſe autem uos inter cõponendum oportet illius ẽt, quod à pleriſq; medicorũ negligitur, à quibuſdã per ignorantiã committitur. Credunt enim inſtitoribus, uetus oleum dare ſe affirmantibus, ignari, q̃uo ipſius loco uendãt adipem ſuillum ueterem,ex oleo cõmuni liquatum temperatumq́ue,ſed mẽbranulis prius diligenter exẽptis,Apparet enim ſic,craſſum inſpicientibus: ſi odoreris,uetuſtatis graueolentiã repræſentat, Similitudo igitur eſt fœtoris: qui uero utriuſq; ad unguem memi-
B nit, manifeſto alterum ab altero diſcernit:alia ſiquidẽ eſt odoris adipis,alia ueteris olei ꝓprietas.Accedit huc,ꝙ craſſitudo ipſius adulterati continua nõ eſt, nec ſimilaris,quemadmodũ olei veri.Quin & craſſius in uaſis fundo,tenuius id ſummo,euadit: ob quod etiã id adulterantes permouent,dum emptoribus tradunt. At ſi re uera quoq; ſit oleũ ſine tali aſtu ſua ſpõte natum,nomen quidẽ hoc obtinet uetus: uis autẽ trimuli nõ eſt propinqua trigenario: aut quod annorum quatuor eſt,nullam confinitatem cum quinquagenario habet: ſiquidẽ temporis ſpatio,cum in ueterarunt tum oleum,tum adeps,mordacitatẽ quandam acquirunt,Sed hæc quidem ſunt maxima,maxima uero & facultatis permutatio:maximã enim digerendi facultatẽ tum oleum,tum adeps,quando inueterata ſunt,habent.Atq; hoc ego expertus ſum ideo, quod oleũ ac adipẽ uetuſtiſſima forte quadã haberem a patre multis annis obſeruata: q̃ ipſe rurſum ambo admodũ iuuenis adhuc, copioſa repoſui, ut iã inueteratis eis uti poſſem, ubi patris eſſent cõſumpta. Sed ẽt poſt hæc iterũ ambo ſæpe recõdi, ut uetuſteſcerent,tantaq; mihi nunc illorũ copia eſt, quãta vel centum annis uicturo ſufficiat. Propterea pharmacũ,de quo ſermo eſt,oleum & adipẽ quadraginta annorũ recipiens, ſemper apud me ulcera diuturna præter modũ maligna, quã opinio ferret,melius ſanauit. Sũt huiuſmodi ulcera, in quibus ipſa affecta pars in tã uitioſo habitu
C cõſiſtit,ut q̃uis ſanguis nutriẽdi cauſa ad eã perueniens probe ſit concoctus,tñ mutet ipſum,corrũpatq́; : ſiue id, quod influit, adeo prauo ſucco prεditũ eſt,ut ẽt ſi pars nihil paſſa fuerit,ab illo certe ipſo erodatur. Mirifice igit̃ medicamenti cõpoſitor adſtringentia pharmaca repellendi facultate prædita aſſumpſit, ut nihil parti affectæ,dum curetur, influat: quædã digerentia, ut ſanies in laborante particula contentæ per halitũ digerantur,uacuẽturq́ue.Symmetria uero ipſorum ita habet.Aluminis ſciſſilis,& malicorii,ut quæ ualidiſſime adſtringant,minus iniecit, utriuſq; denariũ pondo ſedecim in idẽmiſcens: ſoreos ſeſquiplum utriuſque, hoc eſt denariũ pondo uigintiquatuor,minus quidem adſtringentis, non minus autẽ ſiccantis;ſciſſilis quoq; & malicorii æquales utriuſq; portiones indidit:gallæ ad triginta denarios,duos apponens: ut oẽs ex pharmacis denarij octogintaocto colligerentur. His appoſuit ualide digerens,& ſiccãs medicamentũ,calcem uiuã, contentus ſedecim denariis, qui adſtringentiũ uires ſufficiunt deducere, Centũ igitur, & quatuor denariis ex metallicis medicaminib⁹ collectis, plus quoq; thuris adiicere cõueniebat:& hoc mitius euaſiſſet pharmacũ,quo copioſius illud recepiſſet: ceterũ uehemẽs ipſum ſeruare curãs, minus adiecit. Tibi aũt licet bifariã ipſum cõponere: nam ubi priora quinq; cõtriueris, oĩaq; ſimul cõmiſeris, aceruo in duas portiones diuiſo, alteri parti ſedecim
D thuris denarios, alteri duplum indito, deinde liquato: & poſtq̃ refrigeraueris,radito ceratũ ex liquabilibus medicamentis confectum: qđ & ipſum in duas partes ſeiungito, alterã ei, qđ plus thuris habeat,alterã reliquo,admiſcens.Atq; de ceræ,& adipis ſymmetria prima cõiectura latitudinem magnam ſatis obtinet,nobis haud planè intelligentibus,quale tandẽ craſſitudine medicamen futurũ ſit: at poſtq̃ oĩa miſta fuerint,clarum ſit, tenerius,an durius æquo ſit redditum. Quare in altera cõpoſitione diligentius nobis coniectandum eſt, & de his ipſis, & ſimul cũ his de oleo.Sicut.n.citra rationalem methodum medicamenta componere, ita uim illorum certo & accurate cognoſcere,ſine experientia nemo poteſt. Hoc itaque medicamentũ Andromach⁹ ipſe deſperatis auxiliari dixit. Ab hoc uero deinceps quoddã ad paronychias tradidit. Ac poſt hoc rurſus ſic ad uerbum ſcripſit, *Ad Cacoethe vlcera in Valeria Secunda.* Subaudiendũ nimirum eſt,uſus ſum. Materia ſanè pharmaci innuit curatione quidem ſe à uehementibus relinqui, ſed poſſe ea, quę uehementium medicaminum adbibitione irritantur,mitigare. Compoſitio itaq; eius hæc cãpit. Tyrrhenicæ denariũ pondo octo, ſubaudi uidelicet ceræ,ſeui taurini denarium pondo iiii.terebinthinæ denariũm pondo quatuor, plumbi uſti denariũm pondo quatuor. Linamentis excepto utitor.Hæc ipſius uerba ſunt. Male aũt fecit, ꝙ ad quę cacoethe,ſeu maligna conuenire id dicat,non declarauit: Nec,quod uehemens ſit, aut mitigatorium adiecit: diuerſa

nanque

nanq; sunt mitigatoria pharmaca.Nam quædam tantillum etiam affectus iuuant:non nulla uero uel paululum offendunt:aliqua nec iuuant nec offendunt, sed dolores tãtum leniunt, de quibus alias agemus, multa eius generis longo usu explorata scripturi: ac quædam mirifice adeo symmetriis composita, ut omnino iuuent:interim etiam ipsos tantum affectus agrestium,ut ita dicam,ulcerum persanent:Verum ex illorum materie est cera tyrrhenica, & plumbum ustum, non tamen terebinthina, & taurinum seuum. Verum de eiusmodi ulceribus ac pharmacis sermo, ut dictum est, peculiaris in posterum nos expectat: nunc de curatu difficilibus, uel chironiis, uel quomodocunque appellasse uelis,differere propositum est:ex quorum numero sunt & hæc quinq; uniuersa,in quarto Critonis libro conscripta. E

Quæ medicamenta Crito scripserit. Medicamentum ex Ladano. CAP. 6.

O*Ptimum medicamen Epuloticum, ex Ladano. Conuenit Præ tumidis cum duritia vlceribus, & cauis:deligatum uero membrum in diem quartum continendum est.* Picis aridę denariorũ põdo centum,æruginis rasæ denarium põdo uiginti quatuor,æris cõbusti denariũ põdo quindecim, squamæ rubræ denariũ pondo uigintiquatuor, ladani pondo uncias nouem, argenteæ spumæ pondo libras tres,olei sextarium unum s,uini optimi sextarium unum s. Hoc emplastrum præparaui & ego materia recepta,quæ nullum malthacodes hoc est mollicinum,pharmacum contineret:sic enim uocat ‖ Hippocrates omne genus medicaminum,quæ connatã humiditatẽ habent,qualis in pingui est, singulisq; oleosis medicamẽtis, & quidem in ipso oleo,& aqua.Quin & resina,ceraq; mollicinum quippiam obtinet. In medio ipsorum, dico autẽ siccorum temperamento, & mollicinorum, pix consistit: eoq; ambobus generibus citra offensam admiscetur: quemadmodum tum argenti spuma,tum arida pharmaca,quæ circa mediam temperiẽ uersantur,etiã si non nihil ad utrumuis excessum interim declinent. Hoc genere comprehenditur pix quoque, quæ secundũ siccitatis ac humiditatis oppositionẽ manifesto iam à medijs recessit: secundum alteram oppositionem calefacientiũ & refrigerantium,non item: calefacit enim modice,atq; ideo medicamentis quæ pus mouẽt,admiscetur.Quam ob rem in proposito medicamine arida pix mediis attribuitur,atq; hac magis argenti spuma,& alia quæ siccandi uim obtinẽt. F

Lib. de vlcerib. a principio.

Porrò cũ & hic error committi possit, disputationem de ipsa instituam, theoremate primum ad multa utili in memoriã reuocato : q̃ q̃ id in aliis operibus,maxime de Simplici medicina, & Therapeutice satis abũde sim executus. Calidũ enim & frigidum, humidum & siccum medicamen appellamus,qđ corpus nostrũ calefacere,uel refrigerare,uel siccare,uel humectare queat, ad optimum hominis temperamẽtum collatione facta. Mediũ uero quoddam hoc est inter alia temperamenta uitiosa,quę ẽt calida,uel frigida,uel humida,uel sicca nominamus,à præpollente in ipsis siue qualitate,siue facultate,siue substantia,siue tẽperie malis dicere,denominationẽ facientes. Eadẽ ratione, neq;, si a superante in mistura elemento uniuersam temperiẽ denominare uelis, rerum scientiã offendes: ostẽsum enim est in medendi Methodo præsidia per indicationẽ, ab ipsis quidem affectibus, cõtrariæ illis temperaturæ inueniri: a tota uero animantis cuiusq; natura, atq; à singularum rursus partium, propriæ & similis. Vnde si & ulcus simplex cauũ habeat quis,ab ijsdem quidem genere,sed quæ non mediocrẽ differentiam in particulariũ speciebus habent,curatio sumetur. Atq; ob id demonstrauimus ulcerũ omnino similium quædam medicamentis,quæ admodũ siccent, persanari, puta radice panacis,aristolochia,achoro, iride: non nulla solo thure, licet hoc carnẽ non inducat, sed illas naturas ad suppurationẽ perducat, quas aristolochia carne replet.Sicut autẽ in corporibus curandis differentia particularis permagna est, ita quoq; in ulceribus. Nã simplex,cauum, & purum ulcus mediocriter siccantibus curatur:sordidũ uero, & malignum, & oris prætumidis ac duris quidẽ, sed carne iuxta cutem fluida, ualidissime siccantia requirit. In his igitur ulceribus, quoniã & de ipsis uerba facimus, thus est imbecillũ medicamen,ut ne pus quidem cõcoquere,uel mouere possit. Argenti spuma hoc est ualidius,sed mediis tamen & ipsum inferius. At pix arida mediorum gregi annumerat: quẽadmodũ hanc superat exiccando æs combustum, chrysocolla, & diphryges. Porrò euidenter siccat chalcitis cõbusta, ęrugo, misy,atramẽtum sutorium,æris squama:atque altero modo quę cunque acerba sunt,galla omphacitis idest immatura, malicorium,alumen. Exedunt autẽ non vsta, chalcitis, ærugo, misy,& calx.Quæ iã fortissimas facultates habẽt, in omnibus corporibus eãdem coctionẽ offendere uidẽtur: imbecilla manifestam differentiam indicant. At si mentem adhibeat, neq; minus in ualentibus pharmacis magnũ actionis discrimen deprehendes, quàm in mollibus & duris corporibus obeunt: etenim mollia citius accendunt,uehemẽtius molestãt, & maiores phlegmonas concitant.Cũ igitur hæc nõ modo ad pręsentia,sed ad alia quoq; multa, quæ hoc cõmentario continentur, utilia dixerim, rursus ad propositum pharmacum reuertar, in quo picis aridæ denariũ pondo centum à Critone scriptum fuisse retulimus, argenti spumæ pondo libras tres, cum neutrũ propria facultate vlcus cacoethes persanare queat: uerũ,ut medicamen,quod componitur,emplastri speciẽ induat,rectè præsidiis admista sunt. Quantitas autẽ ipsorũ artificiali coniectura sumpta dicto nuper pondere statuta est, cauente hoc illo, qui cõposuit, ne tã exiguum utriusq; ualidis medicamentis misceatur, ut mordacia,erodentiaque

fiant,

A fiant, ægris molesta: uel tam multa mole, & pondere, ut ipsorum uirtutem dissoluant. Nam æris squama admodũ siccat abstergitque, atq; hac etiã magis ærugo: quæ ambo efficacia sunt, & carnem exedunt. Aes combustum nec à quoquã intendi nec resolui postulat, mediocri facultate præsentibus cõmodũ. Constat autem olei mensuram ex illis, quibus cum miscetur, & coctionis quantitate, coniici: nam quæ metallica præparas ad siccandũ sine ullo morsu, coquere diutius oportet. Atq; hæc ratio est, cur Crito coctionẽ quoq; ipsis hisce uerbis apposuerit. Argenti spumam & oleum coquito, donec aliquatenus coiuerint: deinde spumam æris, æruginem, dum confluxerint, & colorem bonum acquirant, mox picem, adiicito: posteaquã refrigeratum fuerit, ladanum ex uino tritum, obseruans ne ex hoc adiecto efferuescat: postremò supra ignem lenẽ unita defundito, subigitoque. Hæc quidem coctionis scriptura est. Licet etiã copiosiore oleo adiecto, diutius coquere primum argenti spumam: deinde his iniectam æruginem, squamam, & æs: etenim ubi diutius coquuntur, duplicem in huiusmodi ulceribus potentiã consequuntur, quippe magis siccant, & minus mordẽt. Itaque de aliis simplicibus pharmacis, quę in proposito emplastro Crito percensuit, satis mihi dictum est. Ladani autem sermonẽ uitaui, quòd etiã solũ ex uino tritum vlceribus ægrè ad cicatricem uenientibus conducat, non quia uini potentiã requi-
B rat, sed quia durius est, quã ut emplastro cõueniat: sed si oleo admisto id coquas, pharmaci uim obtundas: adeo autem ualidum non est, ut obtũdi desideret, quemadmodum ærugo, uel chalcitis, uel squama, uel tale quippiam, & propter id mollius. Est autem tale recens, nã ulceribus difficulter cicatricem ducentibus accõmodatissimum est. In Cypro igitur, ubi plurimũ nascitur, medicus quidã, recens adhuc & molle, id genus ulceribus ipsum molliens imponebat: quòd si paulũ induruisset, ex myrteo emolliebat: huius inopia ex cyprino, uel rosaceo. Aliud autem medicamentum non multo post hoc in quarto uolumine Crito hisce uerbis conscripsit. *Pharmacum ex Chamæleõte, facit ad eadem, quæ Tyria. Inducit egregiè cicatricem ulceribus curatu difficilibus, callosis & ueteribus. Medetur itidem ani rhagadijs, condylomatis, & durities.* Argenti spumæ minam, ceræ minæ dimidium, æruginis minæ partem quartam, chamæleontis octauam, olei minam. Oleum & argenti spumam incoquito, rudicula mouens, donec crassitudinem accipiat, & fiat melinũ: ꝙ ubi feceris, æruginem inspergito: deinde cerã diligenter liquatã adiicito: & ab igne sublato chamæleontem indito, cum in unitatẽ coierint, in mortarium fundito, ibiq; subactũ excipito. Hoc medicamen uice ladani, chamæleontẽ eiusdẽ sanè uirtutis accepit: ambæ nanq; ulceribus uix sanabilibus cicatricẽ inducunt. Differunt tamen, ꝙ illud æs combustũ habeat, minimè uerò cerã,
C hoc ceram quidem, sed s nõ æ continet. Atq; hic rectè auctor fecit, qui in illo ceræ loco ladanũ ad siccorum medicaminum unitatem faciendã usurpauerit: hìc uero nihil tale habens cerã miscuit, quæ sanè remollit mediocriter, non tamen cicatricem generat: potuisset autem & hìc plus olei infundere, sicut uet⁹, uel ricininum. Ego uerò huiusmodi pharmacis lẽtiscinũ quoq; iniicio, quod plurium facultatum est particeps: siquidem emollit non nihil, digerit, & adstringit: quibus omnibus difficilia cicatrici obducendæ ulcera cum oris induratis indigent.

Quæ medicamenta prodiderit Heraclides. CAP. 7.

OPportunum iam est etiam pharmacorũ ab Heraclide Tarentino in tertio libro ad Astydamantem scriptorum meminisse. Vir nanque fide dignus est, si quisquam alius, qui sola experimentis suis probata commemoret. Is igitur uir hunc in modum conscripsit ad uerbum.

Aduersus ulcera uetera. Squamæ pars una, æruginis rasæ partes quatuor, cerati myrtei partibus octo excipiuntur. Heraclides itaq;, tãquã medicis cõmentariũ scribẽs adiecit, Cerato myrteo excipito. Sunt autem pleriq; huius tempestatis tã audaces, ut priusquã à præceptorib⁹ habitum quendam medicum acquisierint, huiusmodi libris cõfidentes, optimis pharmacis citra methodũ, utantur, ideoque frequenter de prospero successu frustentur. Iam uerò myrtei cerati plus
D minusue adiicientẽ, nunc humidiore & molliore medicamento, nunc duriore & ficciore, uti licet: in primo quidem usu latiore coniectura, sicut dictũ est, in secundo propius accedente. Nam ulcus intuentes, si minus, quã par est, exiccatum sit, uehementius pharmacum reddemus, ut magis siccet: sin plus, ac conuenit, mollius ipsum copiosioris myrtei cerati mistura faciemus: quia metallicorum uis non solum ab hoc, sed etiam quouis cerato resoluitur. Ab hoc cum deinceps scripsisset: *Alia*; inaudire autem uidelicet oportet, uirtus, ista subiunxit: Squamæ læuigatæ acetum affundito, ac sub canicula læuigato, mellis spissitudinem faciens, uel incoquito: postquam siccum fuerit, in puluerem redactũ, cerati partes octo misceto: ac utitor ad recentia uulnera, & uetera ulcera, & rasa, & attritus, & perniones nõ nimis ulcerosos. Hæc uobis de hoc pharmaco sunt intelligenda. Ad alia quidẽ, mediocriter octo partes cerati squamæ adieceris: ad uetera nimiũ, hoc est curatu difficilia, si partes sex aut quinque illius apponas, nihil peccabis: ualentioribus. n. indigẽt. Inde hanc de medicamẽto narrationẽ sic scripsit Heraclides dicens. Potes insup squama super ignem resiccata uti. Illius autẽ sermo innuit, si alio quopiam tempore medicamẽtum conficiamus, loco caloris ex Sole, igne utendũ esse: quanquã huiusmodi omnia æstiuo Sole molliora fiant multis diebus trita, quædam ex uino, quędã ex aceto. Subtiliora igitur fiũt, quæ ex aceto læuigantur: atq; ob id melius detrahunt, attenuant, siccãtque: uerũ ad cicatrices ducen-

das ex uino trita meliora: In uſu ſunt hæc prius exiccatis, deinde p̃purgatis ulceribus, q̃ cicatri- E
cem ægrè recipiunt. Siccabuntur itaq; iis, quæ ualidè ſiccant, purgabuntur per detergentia, ci-
catricē ducent adſtringentibus. *Aliud.* Deinceps aliud pharmacũ ſcripſit Heraclides, eiuſdem
quidē materiæ, ſed nõ ualidum, quia argenti ſpumæ multum cum diphryge miſtum eſt. Etenim
argenti ſpumæ trigintaquinq; denarios, diphrygis octo, in id coniiciendas eſſe conſulit: atque
hæc cerato excipit, qđ ceræ denarios quadraginta, olei tres heminas, capiat. Ego ſubinde uſus
ſum ſolo diphryge cum tali cerato, non quidē ad phagedænica, & chironia, & putrida (multum
enim uirtute abeſt ab ijs, quæ talia curant) ſed ad illa, quæ citra magnã malignitatē ægrè cicatri
cem ducunt. Quare, ſi & argenti ſpumam ipſi admiſceas, eamque copioſam, medicamen reddes
imbecillum. Poſt hoc, aliud ad eadem, ita ſcriptum eſt. ¶Ceræ denariùm pondo duodecim, reſi
næ terebinthinæ denariũ pondo triũ, ſquamæ denariũ pondo quatuor, ladani denariũ pondo
quatuor, bituminis denariũ pondo trium. Ladanum & ſquama ſeparatim teruntur, deinde alia
liquefacta ex myrteo oleo miſcentur: ꝙ ſi molle ladanum fuerit, liquefacito. Hac ſcriptura palã
indicauit Heraclides ladanum durum mortario ſolum ipſum eſſe lęuigandũ, humidum ſimul, &
molle ſuper ignem liquandum, uel ſolum, uel cum oleo modico: quod me non modò in hoc,
uerũ in gutta ammoniaci quoq; perpetuo facientem uidiſtis. Eſt uerò, & quod poſt hoc ſequi- F
tur, medicamentum à Tarentino conſcriptum ad eadem, hac ſymmetria cõpoſitum. ¶Chalci-
tidis denariũ pondo uigintiquinque, cadmię denariũ pondo duodecim, & s. Seorſum teruntur:
uinũ ʒoriginale, quod Græcis dicitur, ʒaparachyton, miſcetur: ubi efferbuerint, ſuperfunditur, ut
hęc modicè irrigentur: poſtea læuigantur, donec ſicceſcant: ad hęc, liquatorũ ceræ denariorum
quinquaginta, reſinę terebinthinæ denariorum triginta, myrtei heminę partis octauę, cerato è
ſiccis cõfecto denarii uiginti miſcentur. Hoc quoque medicamentũ nihil habet ex iis, quæ mal
thacode, hoc eſt mollicina, nominauimus: uerũ in miſtione ad ceratum, qui exercitatus eſt me-
thodis rationalibus à me propoſitis, is conuenientē in ſingulis ulceribus miſtionis quantitatem
commodè faciet. Pulchrè aũt uinum aparachyton, hoc eſt cui marina nõ addita eſt, calidũ chal
citidi, & cadmiæ affundit, ut qui chalcitidis acrimoniam caloris ipſius beneficio auferre ſtudeat.

Aliud huic proximũ inſigne pharmacũ ſcriptũ eſt, ex tot, & talibus ſimplicibus compoſitum.
¶Squamæ ſtomomatis denarij quatuor, æruginis raſę denariũ pondo duũ, in quibuſdam exem
plaribus ſcriptũ eſt denarij pondo *vnius: chryſocollæ denariũ pondo xv. ceræ denarium pon-
do xxv. in quibuſdam uerò exemplaribus, nec ceram, nec ęruginem inuenimus. Lęuigatis aliis
ceram cum reſina modica liquefacito, ne pharmacum dureſcat: ubi commiſcueris, utitor: deſu- G
per autem ſpongiã aceto expreſſam imponito. Demetrius Bithynus aiebat ipſam chryſocol-
lam ſuper calente admodum cera exceptam ſe uſurpare. Oſtendit item Heraclides hoc in medi
camine reſinam nõ primo uſu eiuſmodi pharmacis miſceri, ſed ut lentorem quēdam ad empla
ſtri ſpiſſitudinem conciliandã ipſis exhibeat, pręſertim cum cera, nec natura pinguis, nec recēs,
ſed dura, atque arida fuerit: & quidē ſtomomatis ſquama pręterquã quòd adſtringendi uim ha
bet, etiam ualidè exiccat. Demetrium autem Bithynũ dixit chryſocolla ſola cera excepta uti,
quod nimirum rectè faciens Demetrius in hunc modũ uſurpauit: quemadmodũ ego quoq; ſę-
pe nõ chryſocollã duntaxat, ſed alia quoq; ſingula ipſa per ſe molli cera reſoluens ad huiuſmo
di utor. Nemini uerò dubium eſt, me alia ſingula dixiſſe, nimirum ea, q̃ id genus ulceribus pro-
deſſe ſuprà recenſui: & *terere in ſingulis, quæ curo, ægrè ſanabilibus ulceribus talia medicamē-
ta cũ cera cõponentem. Interdum enim chryſocollã cera excipio, nonnunquã æs combuſtum,
uel ſquamam, eamq́ue uel ſtomomatis, uel ferri uel ęris: interim æruginē uiuam, uel combuſtã,
ſicut etiam miſy, & chalcitidem. Aliquando ex auſteris aliquid miſcemus, quorum ſuprà memi
nimus, quoties id, quod influit, repellere conamur: ex quorum numero eſt alumen, malicorium,
galla, cytini, balauſtium, aliaque his ſimilia. Itaque fide mihi adhibita, nullũ hactenus cõmemo- H
ratum medicamen repudiandum eſſe exercete uſus eorum methodum, qua uoti compotes fia-
tis, quemadmodum ego. Cæterum cùm alia quoq; duo haud quaquam contemnenda medica-
mina deinceps à Tarentino ſcripta ſint, non ab re mihi uiſum eſt, ea quoque addidiſſe. Eorũ ita
que prius ſic tradidit. ¶Squamæ denariũ pondo quatuor, mannæ denariũ pondo quatuor, alu-
minis ſciſſi denariũ pondo duũ, miſyos denariũ pondo duũ: trita ex aceto in paſtillos digerito,
qui ſinguli pendant denarios duos, & reponito. Cũ uſus poſcet, ceræ denariũ pondo *quatuor,
reſinę pityinę denarium pondo duum, ſeui taurini denarium pondo iiii. liquata refrigerare ſini-
to, paſtilloq; miſceto: utitor ad vulnera tanq̃ glutinatorio, & quod inflammationē arceat. Hæc
quidē Tarentinus. Nos uerò ſic tēperato ad vlcera cõmodè uſurpari dicimus, uerũ ad cacoethe
tale ceratum miſcendum nõ eſt, quippe cera ſola, ueluti in prioribus declaratum eſt hìc ſufficit.
Ac ſi ex mollicinis quippiam miſcere oportebit, id exiguum myrteum, uel cyprinum, uel roſa-
ceum eſto. Nihil item lædes, ſi reſinam laricem appellatam adiungas: nec ſi terebinthinam, quæ
licet minus idonea ſit aduerſus hoc genus ulcera, non tamen reiicienda eſt. Alias uero reſinas,
niſi pręđictarum magna ſit inopia, miſcere non oportet. Sic de ſeuo intelligendum uenit: neque
enim hoc apponere, debemus, niſi ulceris oras emollire cupiamus. Porrò quòd taurinũ pingue

inter

* Aliter unius & s.
* Aliter xxv.
* Al. πετᾶσθαι. i. extendere.
* Aliter xl.

A inter alia omnia, quæ manſuetorum animantium ſunt, maximè ſiccet, non ſemel audiuiſtis: quippe ſuperat ipſum ſubtilitate, tum leonis, tum pardi, tũ hyænæ adeps. Potius igitur eſt, ubi adipẽ miſcere oportet, anſerinũ indere, uel magis anſerũ in paſcuis degentium, ſatis enim eſt tenuis, & mitigans. Iam cùm adhuc reſtet medicamentum ſuperiori proximum, in quo diſciplinæ principiũ fecit, ita fatus Heraclides, Hippoteriõ quaſi dicas expreſſoriũ, præſertim ad teneros: quoniam alterius tũ materiæ, tum uirtutis; quam diximus cõuenire iis, qui ualida medicamenta nõ ſuſtinent, ſed mordentur, exagitantur, & fluxionem acquirunt: ſermonem de eo differemus, cũ de id genus medicamentis agemus, exponendum. Nunc ad ſimilia præſcriptis deſcendã, tantũ inſuper de ijs apponẽs, quod etiam altero libro quem Stratiotem hoc eſt militẽ, Heraclides inſcripſit, eadẽ pharmaca repetijt, in tertio ſibi ipſi dũtaxat diſſentiens. Hoc enim ſimpliciter ſcripſit, ceræ denarium pondo quadraginta: verum in Stratiote, appoſitum eſt, alii denarium põdo ſedecim, atq; hoc rectius eſt, q̃a multa ceræ miſturã medicamenti uim minuit. Præterea in libris quos ad Antiochidem ſcripſit, horum ipſorum medicaminũ meminit Heraclides, atque in primis primi, quemadmodum in his, ita in illis quoque, commentatus. *Ad nimis quàm inueterata & calloſa hoc uteris*. Squamæ parte una, æruginis in quibuſdam exemplaribus punctis diſtinctum.
B Δ. ſcriptum eſt: in aliis lineam ſupraſcriptam habet oblongam Δ, ut uel quatuor partes, uel unius quartam partem ſignificet. Itidem in prædictis exemplaribus uariè ipſum ſcriptum inueni. Quare in hoc quoque utilitas propoſiti operis eſt, ut pharmacorũ differentias poſſis pernoſcere, nã ſolus ipſis rectè uti poſſis. Hoc igitur ipſum medicamen quod propoſitum eſt, ſi quatuor æruginis portiones capiat, admodum acre futurum eſt. At ſi quartam æruginis partẽ injicias uni ſquamæ portiunculæ, mediocre pharmacum habebis, puta ad maligna: potiſſimumque ſi nõ ex ſola cera, ſed cerato ipſa temperes. Prędiximus ceram, & mollem & nouam eſſe oportere: ſi talis nõ ſit, apud ignem paratum, calfaciendam, uel in Sole, & cum myrtei pauxillo emolliendã: itaque æruginem & ſquamam ei commiſcendam. Oſtẽdimus quoque in huius commentarij principio optimum hoc eſſe pharmacum, ex ſquama & ærugine confectum, ſi cera quadrupla adiecta ſit. Atque ob id frequenter ipſo utor, cum æris combuſti æquali pondere, plurimum admiſto. Appoſuit autem medicaminis huius uſui in libro, quem ad Antiochidem Tarẽtinus edidit, ea quæ ſuis commentarijs ſuprà nominatis omiſit. Vniuerſam igitur ipſius ſeriem orationis adducam: habet autem in hunc modum. *Ad uetera quidem admodum & calloſa hoc uteris*. Squamæ parte una, æruginis quarta: hæc leuigata, myrteo cerato duro, q̃d octo partes contineat, excipiunt,
C uſuiq; ſunt, ſed prius aqua frigida ulcus eluitur. Appoſuit præterea elui oportere ulcus aqua frigida. Modo producam quæ ex Andromachi pharmacis eadem promittentibus omiſeram. Antea nanq; emplaſtra duntaxat retuli: quę uerò medicamenta ex paſtillis pręparata, ceratis admiſtis dum uſus poſtulat, ægrè ſanabilium ulcerum epulotica, hoc eſt ad cicatricem ducendã apta, eſſe dicit, uel quę ſicca inſperguntur, ea in pręſentiarum ſubiungam, ab illo quod inter arida, iuxta finem ſcribitur, exorſus.

Sicca Andromachi Ariſtum cicatricem ducens. CAP. 8.

O*Sſium combuſtorum denariùm pondo duum, mannę denarij põdo unius: cadmię obolorum pondo quatuor, aliàs denariùm põdo quatuor. Tritis utitor etiam ad nomas. *Aliud aridũ ad idem.* Picei corticis denariùm pondo ſex, ariſtolochiæ, denariũ pondo ſex, pumicis denariùm pondo quatuor, reſinę ſiccæ denariùm pondo quatuor, mannæ denariũ pondo ſex clarum eſt, colophoniam ipſum dicere: iridis illyricæ denariũ pondo duũ Læuigatis utitor. *Aliud cicatricem ducens, etiam malignis.* Piceæ corticis denarium pondo ſex, cornu ceruini combuſti denariùm pondo quatuor, cadmiæ denarium pondo octodecim, *mannæ denariũ põdo quatuor, æruginis raſæ denarium pondo duum. Tritis utitor. *Aliud.* Gallę denarium pondo quatuor, ce-
D ruſſæ denarium pondo octo, myrti denariũ põdo quatuor, ſpumæ argenti denariũ pondo octo, retrimenti plumbi denarium pondo quatuor, tritis utitor. Horũ quatuor medicaminum, primũ ſimplex eſt admodum, ſine morſu ſiccans, obſcuræ adſtrictionis particeps. Secundum ob piceæ corticem adiectum, ſenſibilem adſtringendi potentiam obtinet, qualẽ habere conuenit ea, quæ cicatricem probè ductura ſunt. Tertium nõ modò corticem piceæ, ſed æruginẽ quoq; capiens, iis conducit, quæ ſordiciẽ facilẽ ulceratis adnaſcentẽ fouent: quippe ſordes ipſorum tollit, & cicatricem non impedit. Quartum loco piceæ corticis, myrtum habet, aliaque citra mordacitatẽ exiccantia. Poſt hæc, ubi alia trita arida ſcripſerint, quartum ita ad uerbum ſubdit. *Aliud aridum ad excreſcentia, cicatricem ducens ſine morſu, ut Harpocras.* Sandarachæ, chryſocollæ, arſenici, pares ſingulorum portiones. Facit & ad maligniora. Hoc pharmacũ nihil cum prioribus ſimilitudinis habet, ſed ulceribus propter nimiam humiditatem carne excreſcentibus conuenit, ut q̃ etiam repurget. Nam talis potentiæ eſt ſandaracha, & arſenicum, quibus unum ex iis quæ mirificè maligna iuuant adiectum eſt, nempe chryſocolla.

*Al. oſtreorum.

*Al. ceruſſæ.

Quæ adſcripſerit Archigenes. CAP. 9.

QVæ Archigenes de id genus ulceribus in ſecũdo medicamentorum libro ſcripſit, ſic ex illius dictione ad uerbum ſonant: *De ulceribus quibus callus obduci non poteſt, & ueteribus,*

Vlcera uetera cicatricem ducent, communi quodam expurgatis oleum uetustissimum cum lina E mentis imponitur. Vel ærugo rasa cum cerato rosaceo, qnod paulum resinæ habeat, excepta imponitur. Item squamæ æris rubri quàm plurimum cerato myrteo exceptũ, usurpatur. Vel amyli eloti partes tres seui uitulini partes tres, ceræ tyrrhenicæ pars una: liquatis quæ liquari possunt, amylum misceatur, & usui est. Vel diphrygis & squamæ æris, singulorum denarium pondo quatuor: mannæ denarium pondo octo: ex aceto probè læuigentur, dum mellis spissitudo fiat: cerã denariis trigintaduobus cum olei hemina & s. liquefactã superfundito, ac unita utitor. Linamento excipito, uel paucis oleum, & splenion facito. Vel chalcitidis, cerussæ, parem mensurã: salis cõmunis duplam: argenti spumæ portionem duplo, quàm salis, maiorem: uino oleoque alternis læuigans, ut liparo hoc est pingui, medicamento utitor. Vel argenti spumæ, cerussæ, diphrygis, ęquale pondus: calcis uiuæ duplum, cum myrteo cerato usurpato. Vel diphryges, squamã, gallam, pari mensura: æruginem dimidia, cum cerato myrteo: non nulli & pityinam resinam admiscent. Vel cucumeris agrestis radicem inspergito: desuper uero linamentum filatim excerptũ ex frigida repurgat, & cicatricem obducit. *Ad ulcera in quocumq; corporis loco, quæ cicatricem ægrè ducũt.* Erysimi semine læuigato, mistoque, dũ sordium habeat speciem, splenii modo imposito celerrimè ulcera ad cicatricem perueniunt, uel maligna. *Aliud cicatricem inducens senilibus.* F Ad senilia retrimento plumbi cum myrteo cerato utitor: si uetustum ipsum cupias, adipẽ porcinum cerussam addito. Quæ nigricant ulcera, †prius pane hodeaceo fouebis, & pani cocto, butyrum & cerussam pari pondere diligenter in unitatem rediges, & uteris.

† *Aliter ubi prius panibus fouebis hordeaceis nuper coctis.*

De Putridis & Nomis. CAP. 10.

PVtridis & nomis cerui farinam, alumen liquidum, panis similaginei internam micã, porci ueteris uel alterius carnem salsam uetustam illotam, terebinthinam liquidam, mel optimũ, pari mensura: imponito omnia læuigata. Vel aristolochiæ ac cicinorum foliorum succi æquales partes, æruginis dimidiam ex aqua, sed mellis spissitudine illinito, paulum partis incolumis apprehendens. Si crusta nõ decidat, elaterii, ęruginis, parem modum adiicito. Benefacit ad putredines, sori tritum crassius inspersum, & supra siccum linamentum concerptum. Vel aristolochiã rotundã, & gallam, ęquali pondere ex oleo circũline. Vel cucumeris agrestis radicem, uel brassicę, uel betæ, uel lapathi, foliis illigatam, calido cinere recondito. Cum autem emollita fuerit, contritam imponito: ualidè purgat. Vel summos germinantis oleæ surculos in uino coctos cũ melle aspergito: uel chalcitidem inspergito, desuper uero panniculos siccos filatim excerptos accommodato. Elaterium, uel lini semen tritum cum chalcantho imponito. Vel thymo, & sta- G phyde agresti aut satiua, cum ficis coctis aspergito. Vel ficulneis foliis in puluerem redactis, cũ melle. Vel nitrum cum cumino. Et farinam cum melle. Vel ficus agrestis radicem cum melle, Vel squillæ coctę ex melle. Vel ueratri cum melle. Faciunt itidem hęc ad phagedænas, nigritias & nomas; Vel soreos denarium põdo duodecim, chalcitidis denarium põdo decem, misyos denariũ pondo quatuor, cũ aceto acerrimo tribus cyathis cõterito, donec inarescant, & excipito: utere uerò specillum ex eis tingens, atq; in ulcus deuoluens: deinde linteolum simplex ex œnelæo madens superimponito. Quòd si phlegmone adest, alterci semen quod hyoscyamũ dicitur, cum polenta, uel brassicam cum melle, inspergito. Quibus autem uermes adsunt, cerusam & polium æquali pondere cum pice liquida inungito.

De ulceribus cancrosis. CAP. 11.

CAncrosis & malignis vlceribus cancri fluuiatilis cõbusti, cadmiæ, pares portiones tritas inspergito. Aut cinerem cancrorum cum cerato imponito. Aut erysimi semen læuissimum ex melle fæculentũ faciens, splenii modo imponito. Summè facit ad chironia, & uetusta, & cicatricem ægrè ducentia: item ad contumaces & malignas nigritias tibiarum, & quæ in mammillis sunt: strumas, ac parotidas extrahit, si inspergas seui bubuli pondo libras tres (ut quidam aiunt, H quinq;) terebinthinæ pondo vncias quinque, mannæ põdo semunciam, terræ sardæ dictæ, qua tinctores utuntur, pondo uncias quinq;: quę liquari possunt, aridis misceto, ac in unũ coactis utitor. Aut lentem coctam cum melle, aut oleo uirenti surculos, aut utrunque, inspergito.

A. l. 4. f. 3. t. 2. c. 18. f. 460. c

De ulceribus callosis. CAP. 12.

IN iis quæ callum contraxerunt, & prętumidas oras ac duras habẽt, dulciaq; uocantur ulcera, communiter quidem per experientiam bene faciunt urentia, propriè uerò litrũ torrefactum. Calcẽ uiuam cum urina pueri incorrupti circumlinito: aut æruginem, thus, salem, mel inungito.

De Emplastris, quæ Asclepiades ad huiusmodi ulcera conscripsit. CAP. 13.

PRæstantissima de id genus ulceribus Asclepiades tradidit cognomento Pharmacion. Cũ. n. unum sit omnibus ipsis cõmune, nempe ut difficulter ad cicatricem ueniãt: quædã, qđ malę curantur, uel molliusculo uictu à medico reguntur, cicatricem non ducunt, nullam de se malignitatem habentia: quædam uerò suo uitio ægrè sanantur, uel ꝙ praui humores ipsis influant, uel ꝙ exulcerata pars talem iam affectum habuerit, ut quãuis ꝓbus qui influit sanguis existat, ipsum corrumpat: Asclepiades igitur eiusmodi ulcera tribus distinguẽs generibus, de singulis propriũ sermonem instituit, quę ego quoque illius uerbis deinceps adscribam, enarrans, decernensq; si

ambiguitas

A ambiguitas quępiam in sermone appareat. Itaq; de primo horum ulcerũ, ac medicaminum ge
nere, ita Asclepiades ad uerbum differit. *Vbi callum partes contraxerint, & ægrè ad cicatricem ue-
niunt, confecturis infrapositis utendum est. Andreæ Emplastrum, omnem excrescentiam reprimens.
Item vlceribus cruentis, ac vulneribus conuenit, inflammationem arcet, facit ad Pasta, sinus iungit. Va-
let ad vlcera fluentia diuturna, & quæ difficulter cicatricem admittunt.* Argenti spumæ pondo tria,
squamæ æris, chalcitidis, ęruginis rasę, singulorum uncias tres: aceti heminã, olei ueteris põdo li
bras octo. Præparatur, sicut prædictum est. *Asteris medicamentum ad idem accommodatum. Pro-
be autem etiam digerit.* Argenti spumæ pondo libram, olei ueteris pondo lib. ii. s. æruginis pon-
do vnciam, chalcitidis pondo vnc. squamæ rubræ põdo vnciam vnã, aceti heminam. *Amphio-
nis ad idem.* Argenti spumæ pondo libras duas, olei ueteris pondo libras quatuor, chalcitidis
pondo uncias nouẽ, squamæ ęris denarium pondo quatuor, aceti heminam: conficito in eundẽ
modum. *Turpiliani, quod philosophorum dicitur. Facit ad vlcera fluida, & diuturna, ęgreq; cicatri-
cem sumentia: ossa corrupta reducit.* Argenti spumæ pondo libras tres, olei ueteris sextarios tres,
chalcitidis põdo lib. ii. s. æris squamæ denariùm pondo xxv. aceti heminam. Argenti spumã, &
oleũ usq; ad consistentiam incoquito: deinde squamã læuissimã factã adijcito, assiduè mouens;
B ac cùm bene hẽt, chalcitidẽ ex aceto tritã paulatim medicamento aliquatenus refrigerato im-
mittito: deinde ponẽs supra ignẽ rursus incoquito, vsq; dũ non coinquinet: cũ in pilã demissum
rursus cõtuderis, ac subegeris, excipito, & ad supradicta uitia utitor. *Isis uocatum Emplastrum
giluum, ad fluentia, diuturna, maligna ualet, ac vix curabilia, maximè in partibus extremis. Conficien-
dum est mollius, ac tenerius, densatur enim repositum, & siccius euadit.* Ita habet. Argenti spumæ
denariùm pondo centũ, minij sinopici denariũ pondo octo: diphrygis, ceræ, chalcitidis cõbustæ
singulorũ unciã, in alio exẽplari, singulorum pondo denariùm iiii. chalcitidis crudæ denariùm
pondo duũ, olei heminas ii. Argenti spuma, & oleum coquuntur, dum iterum, ac tertio efferue-
scãt: hoc facto, aquæ modicũ digitis instillat: mox diphryges, chalcitis tosta læuis facta inspergi-
tur, sub manu aquã instillando, donec nõ amplius medicamen inter coquendum strepat: ubi cõ
stiterit, ceram indito. Adsint aũt chalcitis cruda, & miniũ, ex oleo modico contrita: cũ bene hẽt
pharmacum, hæc immittito, continuè mouens: cùm rectè se habet, in pilam conijcito, ac rursus
tundito, subigitoque: excipiens utitor. *Aliud Scribonij Largi pharmacum accommodatum.* Ceræ
denariùm pondo *centum, argenti spumæ denariũ pondo quinquaginta, olei myrtei heminã i. *Aliter l.
misyos cõbusti, chalcitidis vstæ, aluminis scissi usti, cerussæ, resinæ terebinthinæ, singulorum de
C nariùm pondo xii. componitur eodem modo. *Aliud. Compescit in oculis staphylomata, ualet ad
ulcera curatu difficilia.* Minii sinopici denariùm pondo xv. Argenti spumæ denariùm pondo cẽ
tum, ceræ denariùm pondo xl. pityinæ denariũ pondo xx. chalcitidis denariùm pondo xxx. sa
lis ammoniaci denariùm pondo vnius, thuris denarii pondo unius, olei heminam. Præparato,
quo dixi modo. *Aliud, vt Aphrodas. Facit item ad Condylomata, & Rhagades contumaces.* Argen-
ti spumæ denarium pondo xlviij. terebinthinæ denariùm pondo xxviij. misyos tosti, chalcitidis
tostæ, singulorum denariùm pondo octo: minij sinopici, chal canthi, singulorum denariùm pon
do iiii. olei ueteris heminam, aquæ heminam, ceræ denariùm pondo quadraginta: ricini pondo
libram, alij *cyathi dimidium: sicca ex aqua læuigantur. Atque de his hactenus. *Al. heminæ.

De secundo uix sanabilium ulcerum genere, de quibus Asclepiades hoc modo scripsit ad uerbum.

*Ad Fluentia vlcera, & curatu difficilia confecturis infrascriptis utimur. Medicamentum ex cha-
mæleonte, quo usus est Philoxenus ad fluentia, & ægrè curabilia ulcera.* Argenti spumæ pondo
librã, olei ueteris põdo libras ii. chamæleontis radicis pondo trientẽ, aristolochię põdo trientẽ.
chalbani pondo vnc. ii. gallæ pondo vnc. ii. thuris pondo vnc. ii. conficito, sicut prius.

Aliud, quod Thebano adscribitur. Argenti spumæ pondo libram, olei ueteris sextarium unum,
D chalcanthi denariũ pondo uigintiquatuor, chamęleontis denariùm pondo xii. aristolochiæ tan
tundem, chalbani denarium pondo octo, thuris denariũ pondo octo: componito similiter.

Aliud ex Arundinibus, ad fluentia, & chironia ulcera, item ad cuiuslibet serpentis ictum. Argenti
spumę pondo libram, olei ueteris pondo libras duas: chamæleontis nigri radicis, aristolochiæ,
gallarum immaturarum, singulorũ pondo denariũ quatuor: chalbani, guttæ ammoniaci, thuris
singulorum pondo uncias ii: præpara mouens radicibus arundinum uiridium. *Aliud Casti nomi-
natum Gangrænicum, pharmacum accommodatum.* Argenti spumę denarium põdo centumuigin-
ti, olei sextarios duos & dimidiũ, chamæleõtis nigri radicis denariũ pondo sedecim, aceti sexta
rios duos & dimidiũ, ęruginis denariũ pondo octo, piceę corticis denarium pondo octo, myr-
hę denariũ pondo quatuor: præparato sicut priora. *Nigram ex Pyrite lapide uocatum, quod ad
Damonicum refertur. Valet ad fluentia, difficilia curatu, & phagedænica ulcera. Facit item ad fistu-
las impositum, emollitq; omnem duritiam.* Argenti spumę, bituminis, singulorum denarium pondo
*centũ: picis, cerę, singulorum denariũ pondo *octo: pyritis, terebinthinę, utriusq; denariũ pon
do xxv: propolis, aluminis scissi, singulorum denariũ pondo quindecim: ammoniaci thymiama †Aliter xx. *Aliter l.
tis drach. xij: chalbani, aloes, utriusq; drach. viij: ęruginis, mãnę, utriusq; drac. v: olei ueteris sex-
tarios duos. Argenti spuma cũ oleo incoquitur, donec coiuerint: mox bitumẽ, pix, cera, resina,

propolis inijcitur: quibus liquefactis refrigeratisq́ue ærugo, & lapis pyrites immittitur, deinde E ammoniacũ:cũ cacabus ab igne ſublatus modicè refrixerit,alumen, chalbanũ, mannaq́ue inditur : & mediocriter cocta in frigidã permittuntur,ac diem noctemq́ue ſinuntur. Subactis utitor.

Aliud. Facit ad curatu difficilia. Picis,ceræ,pyritæ,ſingulorum pondo denariùm duodecim: guttæ ammoniaci denariũ pondo decẽ, bituminis denariũ pondo quinquaginta, argenti ſpumę denariùm põdo quadraginta,propolis denariũ pondo octo,ſciſſilis denariùm pondo quinque, æruginis denariùm pondo duum,olei ſextarium. *Aliud nigrum ex ſalicibus ad idem.* Miſyos peregrini, aluminis rotundi,chalcitidis,cretæ ſutoriæ,quæ melanteria Græcis dicitur,ęruginis raſæ,aluminis ſciſſilis,gallarũ immaturarũ, ceruſſæ,ſingulorũ põdo ſelibram:ceræ,reſinæ ſiccę,picis brutię,bituminis,ſingulorũ pondo libras duas:aceti acris ſextarij dimidiũ, olei omphacini pondo libras duas,ſalicis ſurculorũ tenerorũ foliorũ pondo libras duas. Folia ſalicis in acetum mittito,igniq́ue ſuprapoſita coquito mouens,ſine requie,dũ tertia liquoris pars relicta fuerit:ſicca uero tundito,& cribro tenuiſſimo ſecernito: deinde in mortariũ coniecta his humorẽ expreſſum adijcito,teritoq́ue diligenter,tanquã cephalica medicamina.Quæ autẽ liquefieri poſſunt,uſque dũ non coinquinent,coquito:poſteaquã refrigerata raſeris,læuigatis immiſceto: ac in pilam coniecta excipiens utitor. *Indum Tharſei Chirurgi,ad eadem.* Ceræ,reſinæ frictæ, F picis aridæ, bituminis liquidi zacynthii, ſingulorũ pondo libras duas ceruſſæ,æruginis,chalcitidis,miſyos peregrini,melãterię,aluminis & ſciſſilis,& rotũdi,gallę omphacitidis,hoc eſt immaturæ,malicorii,*thuris,ſingulorum pondo ſelibrã:aceti,quantum ſufficit:Quæ liquant eo ſpiſſitudinis,ut nõ inquinent,coquito:ſicca tũdito, tenuiſſimo cribro cernito,aceto perfundito,& liquabilibus excipito. *Aliud Cyzicenum. Facit ad Diuturnos affectus, & neruos præciſos.* Thuris quam optimi,ceræ myrrhæ,ariſtolochiæ,chalcitidis,illiricæ,chalbani,ſingulorũ põdo denariũ quatuor:terebinthinæ,argenti ſpumę,ſingulorum denariũ pondo octo:olei heminã. Omnia in uas æreum coniicito:ſuper cinerem molliuſculum coquito mouens,donec in frigidã deſcẽdens mellis habeat ſpiſſitudinem:deinde tollito mouẽs.Hoc in pelliculam illitũ imponito, & ſoluito hyeme poſt ſeptimum diem,æſtate à quinto. *Aliud ex collectaneis Philoxeni.* Thuris, myrrhę, croci,illyricę, bdelii,ſquamæ æris, §chalcanthi, § chalcitidis,aluminis rotundi,& fiſſi, miſyos peregrini,guttæ ammoniaci,ꝓpolis,uiſci quercini,opopanacis,malicorii incluſi,ſingulorũ denariũ pondo iiii:ariſtolochię denariũ pondo octo:ceræ denariùm pondo centũ,quod minã inſcribit:ſeui taurini denariùm pondo centũ:reſinæ terebinthinæ denariùm pondo lxxv, quod gręce triatettara nuncupat.Reſina in ollam fictilẽ nouam cõiecta coquatur,donec odorẽ amittat: de- G inde ſeuũ,& cera purgata adiiciantur,liquenturq́ue:ſicca tundãtur,& tenuiſſimo cribro incernãtur.Deinde ab igne depoſita, q̃ liquefacta ſunt, aliquandiu refrigerari permittantur:quibus ſicca inſpergito, curioſè mouens:myrrham uerò,thus bdeliũ,opopanacẽ,ex aceto trita ea habere oportet:quibus ea,quę in olla ſunt, immitenda, terendaq́ue, ne in grumos cerę modo coeant. Cum bene habuerit pharmacum,pyxide lignea irino prius illita reponito.

* In impreſſis græcis legitur rhu, in antiquis ῥοῦς.

De tertio genere ulcerum, quæ uix ad ſanitatem peruemunt, Aſclepiades hæc ad uerbum ſcripſit.

¶ *Ad ulcera, quæ nequaquam coeunt : aut ſi coeunt,rurſus ſoluuntur, uel carne corrupta, uel etiam oſsibus ſubiectis labefactis: huiuſmodi confecturis utendum eſt. Ad Chironia, & quæ difficilem curationem habent,medicamentum confectum.* Squamę æris,æruginis raſæ,ſingulorum pondo unciã, ceræ pondo ſelibram,reſinæ laricis pondo unciã s.Quæ liquãtur,aridis miſceto,excipitoq́ue,ac utitor curioſè ſubigens,latiuſculum ceratum ſoli affectę parti inijciens,ut ulcus tantũ cõprehendat,ambientes uerò particulas medicamine, qđ phlegmonẽ propellit, circũdare oportet:tertio curationis die ulcus ſoluere,dein fomẽtis lenire,ipſumq́ue ceratũ ablutũ emollire,ac rurſus imponere,donec cicatrix appareat. *Aliud accommodatum.* Aeruginis, ſquamę æris,ſingulorum pondo uncias duas:diphrygis pondo unciam unam,ceræ pondo librã, laricis põdo uncias tres: H præparato,ac utitor,ſicut prędictum eſt.Poſt hæc de medicamẽtis,quæ nominantur Cephalica ideſt capiti accommodata,ſic ad verbum Aſclepiades tradidit. *De Leontis Cephalicum ad diuturna, & quæ difficulter ſanantur. Oſſa corrupta educit.* Aeris ſquamæ,mannæ thuris,reſinæ ſiccæ, ſingulorum denariùm põdo centum:aceti heminas xii. Terito ſquamã ex aceto, & cum lęuis facta fuerit,thus in minutiſſimum puluerem redactũ adiicito,& reſinã : paſtillos fingito, quos in umbra deſiccabis.In uſu,cũ callũ auferre conaris,medicamenti partẽ unam,cerati ex *roſaceo confecti æqualẽ ſumito.In aliis uerò ſit medicamenti portio una, cerati partes tres, uel quatuor: nã temperamentum ſubiectis affectibus conuenire oportet. *Cephalicum melanchlωron ideſt ex nigro uiride, quo uſus eſt Tryphon Archæus. Facit ad diuturna, & uix ſanabilia. Oſſa corrupta reducit.* Aeris ſquamæ pondo denariũ xii,mannæ thuris,guttæ ammoniaci,reſinæ pityinæ ſiccæ,ſeui uitulini curati,reſinæ terebinthinæ,ſingulorum pondo denariùm ſedecim:cerę,olei,utriuſq; quartam minæ partem:aceti heminam:conficito ad modum prædictum. *Philotæ Cephalicum, ad diutina, difficiliaq́ ſanatu. Oſſa corrupta reducit, & callos conſumit.* Terræ erethriadis denariùm pondo cẽtũ,æris ſquamæ denariũ pondo quinquaginta,ichthyocollæ denariũ pondo xxv,aceti heminas duodecim.Ichthyocollam minutim cõtuſam in uas uitreum coniicere oportet, acetũ affundere,

* *Alit. uino.*

A dere, ut irrigetur, dissolutã medicamini præparato immittere: ubi miscuerimus, pastillos effor-mare: usus indicatus est. ¶ *Dionysii Samij.* Terræ erethriadis pondo minã, æris squamæ pondo minæ dimidium, ichthyocollæ quartã partem, thuris octauam, æruginis rasæ octauã, myrrhæ decimã sextã, aceti congios duos. Cõponito sub æstu caniculę, in Sole omnia cum aceto simul terens: ichthyocollam uero tenuẽ faciẽs aceto modico in uase uitreo imbuito: deinde cũ miscueris ijs, quæ sunt in mortario, pastillos fingito quatuor singulos denariorũ, quosdam octo, & desiccato. Vbi utendum erit, medicamenti partẽ unã cũ tribus cerati ex rosaceo confecti sumito, splenijs lanã succidã aceto madentẽ superdato, fistulis pharmaci partẽ unã, cerati rosacei duas, collyria faciens imponito. *Emplastrum diabotanωn, hoc est ex herbis, Lucius præceptor conficiebat.* Anagallidis flore cœruleo denariùm pondo quinquagintasex, papaueris agrestis denariùm pondo quinquaginta sex: hyoscyami uiridis foliorum, & porrorum uiridium singulorum denariũ pondo quinquagintasex: squamæ æris denariũ pondo xxv, mannę denarium pondo xx, resinę pityinę siccę denariùm pondo sedecim, aloes denariùm pondo sex aluminis scissilis denariũ pondo quatuor, rotundi tantundem, salis ammoniaci denariùm pondo quatuor, cerę põdo minã, olei ueteris heminas duas, aceti quantũ satis est. Herbis diligenter contusis, acetoque solutis, humorẽ

B ad medicamenti confecturã exprimito: ¶ *Isis Cephalica, idest capiti accõmodata, ad Chironia, & curatu difficilia: est item cruentis idoneum, quod Græci enæmon appellant.* Cerę denariùm pondo centum, resinæ colophoniacę denariũ pondo ducentũ: guttę ammoniaci, squamę æris, thuris cõbusti, aristolochię tenuis, ęruginis, salis ammoniaci, singulorũ denariũ põdo octo: chalbani, mãnę, myrrhę, aloes singulorũ pondo denariùm xij: aluminis rotundi denariũ pondo sex, olei ueteris heminam, aceti quantum sufficit. Preparato ac utitor interim mero, interim diluto medicamine.

De scriptis ab Hera utilibus emplastris ad vix sanabilia vlcera. CAP. 14.

ALia sanè quędam emplastra usus multiplicis tradidit, quę vlceribus quoque ęgrè cicatricẽ ducentibus, & malignis esse accõmodata affirmat. Vnius uero propriè ad ea sola conducentis meminit, sic ferè de ipso scribens ad uerbum. *Emplastrum ipsius Hygini ad multa utile, boni coloris. Facit bene vlceribus, quæ ad cicatricem ægrè perueniunt: item ad Paronychia, quo nullum extat præstantius.* Argenti spumę chrysitidis pondo minam, cerę põdo minam, chamęleontis nigri radicis denariũ põdo xxxvi, æruginis rasę denariũ põdo xviij, chrysocollæ denariũ põdo xxxx, olei heminas tres. Argenti spumã cũ oleo leni igne coquito, donec inferuescere incipiat: deinde cũ ab igne deposueris, æruginẽ inspergito: iterũ coquens moueto, quousq; colorẽ propriũ recе

A.l.4.f.4.t.4. c.10.fo.374.c

C perit: mox cerã indito, cum bene medicamentũ habet, chrysocollã, & chamæleontẽ, in mortarium dimissis acetũ instillato. Valet ad eadẽ chrysococolla ẽt contenta, quanquã & sine hac longè mitigantissimum est, summeq; iuuat neruorũ punctus, itẽ cũ à neruis uel musculis eluere quid oportet. Ac rectè fecit Heras, ad finẽ sermonis de emplastro, scribẽs chrysocolla addita nõ esse mitigatorium, seu leniens: quippe adstringens aliquid pharmacum hoc cõtinet, at quę ob dolorem uidelicet mitigantur, relaxantibus indigent. Nam in hoc solũ accidẽs mitigari postulat, & subinde mitigantia dolorificũ ipsum affectum offendunt. Verũ uehementiori malo succurrẽtes, dolorẽ primo lenimus, deinde sic ad ea, quæ morbũ curare possunt, accedimus. Itaq; chrysocolla, sicut & prius dictum est, medicamen ex ijs, quę ad ulcera uix curabilia mirificè faciunt, quẽadmodũ pleraque alia, quę preterquã quod uehementer siccant, etiã non nihil adstringunt. Porrò nullũ huiusmodi medicamentũ est mitigatorium. Quoniã uerò minę, & heminę meminit, spumæ argẽti minam unam iniicere pręcipiens, olei heminam (dictũ nanque mihi est ẽt in superioribus commentariis, non nullos uiginti unciis, quosdã sedecim, minã æstimare, ut heminã alios vnciis nouem, alios duodecim) distinguenda quoque hæc ueniunt. Sumetur autẽ distinctio ab ijs, quæ pharmacum promittit, & metallicorum quantitate. Etenim propter pollicitationẽ co-

D qui affatim postulat, eoque plus olei accipere: ob metallicorum autem mistionẽ, quæ nõ pauca sunt, oleosam humiditatem exigit. Cum igitur, nec pingue, nec medullam, nec resinam liquidã capiat, oleũ augere ratio est. Itaque si minã ceu uiginti vncijs ęstimemus, olei certe tres heminas infundemus, singulas unciarum duodecim: sin aũt sedecim reputauerimus, olei heminã ceu vnciarum nouem licet immittere. Potest etiam addi, si vncias duodecim pendat, propter coctionẽ diutius celebrandam: nã id talibus medicamentis est vtilissimũ uel metallicorum causa, quorũ nõ mediocris copia existit. Si enim chamæleontis denarios trigintasex adnumeres, æruginis q-dem octodecim, chrysocollæ quadraginta denariis, fient uniuersi nonagintaquatuor, q. & ipsi copiosi olei misturam requirũt, maximè cum ceræ denarios simul centum addi pręcipiat, omnino enim uel sic multo oleo erit opus. Hoc igitur emplastrũ Heras conscripsit, adfirmans ulceribus ęgrè cicatricem contrahentibus ex usu esse. Aliis uero usus multiplicis eodem in libro scriptis, post multa ipsorum opera subdidit. *Cicatricem ægrè sumentibus, vel malignis quoque, vel Chironijs idonea.* Nã & Aribarzanion ab ipso dictum commendat aduersus maligna, & pascentia, & difficilia curatu: Item Isim, ut gangrenas coercẽtem. Deinde tertiũ his uerbis auspicatur. *Boni coloris, Cruentis idoneum, cicatricem inducens.* Quod chironiis simul auxiliari dicit: Insuper quartũ, cui nomen indidit, Panacea: ad hęc quintum, Icesiam. De emplastris igitur, uario usui accommo

datis ſequenti libro diſputabimus,ubi ſimul ea, quæ Heras cõmendauit,adſcribentur: Hic autẽ E
quæ uix ſanabilibus(chironia nonnulli uocant)medentur,longo uſu, tum à præceptoribus no-
ſtris,tũ à nobis ipſis explorata:quorũ nonnulla ab antiquioribus quoque uiris præclaris appro-
bata ſunt,quemadmodũ & illud,quod in libro,cui titulus eſt Mantię pharmacopola de re medi
ca,ſcriptũ inuenio.Verba ipſius ita ſonant. *Aeruginoſum Mantiæ.* Aeris uſti,† pondo minas ‡
quatuor, reſinæ pityinæ ſiccæ denarium pondo octo ceræ denariùm pondo octo, æruginis de-
nariũ pondo x.olei heminam,terræ cimolię denariũ pondo iiij.thuris denariũ pondo quatuor,
ſquamæ æris denariũ pondo quatuor. Sicca læuigata in mortario ſinito, cerã liquefactam cum
oleo tritis ſuperfundito, ſinitoque pauxillo tẽpore combibere,aceti heminã addito: per triduũ
terito,quantũ aceti excipiatur,immittẽs, ut liquidi cerati fiat ſpiſſitudo. Vtitor ad omne vulnus
& ad vlcera, & uix ad cicatricem uenientia ulcera, & quæcunque cancroſa ſunt, cũ panniculis
filatim concerptis:ſupra ſpleniũ uero lanã ſuccidã uino,oleoque madentẽ leuiter alligare opor
tet,biduo per æſtatẽ ſoluere,hyeme triduo,ac ulcera tepente aqua abluere,in profundis vulne-
ribus ipſas oras leuiter linamentis intercipere: quippe medicamen linamento excipi aptũ eſt,
& pus mouet. Hac ratione pura fient ulcera, & cruſta excidet,cerã miſcendo æqualem ærugini
ad cicatricẽ perueniet.Exterit, & carbunculos citra dolorem, omneque paſcens malignũ ſiſtit, F
perſanatque. Vtitor quoque ad herpetas,& ungues putridos:ſimiliter autem, & ad oĩa uino, &
oleo ntendũ eſt cũ lana.Præterea dentes eroſos medicamine repleto. ‡ *Bonum noſtrum.* ‡ Ceræ,
picis,bituminis,ſingulorum pondo librã:mannæ, æruginis,ceruſſæ, ſingulorũ pondo ſelibram:
malicorij,gallæ,ſpinæ ægyptiæ,iridis illyricæ,ariſtolochiæ rotundæ,chalcanthi, ſingulorũ pon
do trientem,hoc eſt uncias quatuor:ariſtolochiæ ucrò longæ, & ęris combuſti, utriuſque pon-
do ſextantem,hoc eſt uncias duas. Sicca ex aceto pluribus diebus terito, ut etiã prius oſtenſum
eſt:ijs probè elaboratis,quę liquari poſſunt,cũ oleo liquatis, heminam ipſis ſuperfundito, man
nã inſpergens:vbi liquefacta frigefeceris,& deraſeris,aridis ex aceto lęuigatis ſic admiſceto,ut
ne inter fundendum grumos cerę modo facias,idq; potiſſimum ambiente nos aere frigido.

† Al. denarium pondo.

‡ In antiq. grecis nonnullis additur, emplaſtrum Galeni.

Aliud noſtrum. Bituminis, aluminis liquidi, ſingulorum pondo libram:picis reſinæ pityinę,
ceræ, pondo libras duas: ariſtolochiæ rotundę,gallę,ſpinę ægyptię,ſingulorum pondo uncias
octo:malicorij,ęris uſti,mannę, ariſtolochię longę, ſingulorum pondo uncias quatuor:olei rici-
nini, aut ueteris, ſi illud non adſit, pondo libras duas, quarum ſingulę uncias duodecim conti-
neant,ut omnes ſimul uncię collectę ſint uigintiquatuor.Pręparo hoc quoque eodem modo cũ
pręducto,metallica ex aceto teruntur,deinde ſicca adijciuntur,rurſusque lęuigantur: poſtea cũ G
luti ſpiſſitudinẽ habuerint,liquata miſcentur,ut prędiximus. *Aliud.* Bituminis, reſinę terebin-
thinę,picis brutię,ſingulorum pondo:olei denariùm pondo uigintiquatuor:argenti ſpumę, ce-
ruſſę,mannę,ęruginis, ſquamæ, opopanacis, ſingulorum pares portiones denariis olei vigin-
tiquatuor: ladani pondo uncias duas, quæ ualent denariis ſedecim: aceti heminas duas. Hoc
quoque pharmacum perinde,ac ſuperiora duo,conficitur. *Aliud.* Chryſocollæ,ſquamæ,ſto-
momatis,ſingulorum denarium pondo iiii. æruginis,& chalcanthi,utriuſque dimidium,hoc eſt
ſingulorum pondo denariùm duũ:cerę denariùm pondo uigintiquinque,hoc eſt uncias tres,&
denariùm vnum:reſinæ terebinthinæ pondo vncias duas,hoc eſt denarios ſedecim. Ceram cũ
terebinthina liquefacito,deinde aliis admiſceto,bifariam medicamentũ conficiens,interim ut
prius citata aceto conterens arida,interim ſine hoc curioſè læuigata liquefactis miſceto.Eſto au
tẽ terebinthina liquidior,ſicut plerunq; larix appellata.In ſumma,omnibus his pharmacis,quæ
chironijs conuenire palàm eſt,laricem reſinam ſi loco terebinthinæ miſceas,non peccabis.
Aliud. Ceræ pondo uncias tres, hoc eſt denariùm pondo uigintiquatuor:æris uſti, ſquamæ,æru-
ginis,ſingulorum pondo denarium duum,ut trium horum ſimul denarij ſex exiſtant. Cera eſto
pinguis,ut quæ cum roſaceo uel myrteo modico emolliatur.Arida probè læuigata excipiantur, H
quemadmodũ in omnibus medicamentis, quæ ad chironia parantur, uehementer eſt neceſſa-
riũ.Quin etiam ubi ſicca ceræ fuerint admiſta,melius eſt ea diu in mortario contundere. *Aliud.*
Ceræ pondo uncias ſex:æruginis partẽ ſextam,quæ eſt uncia una:æris combuſti,reſinæ,laricis
ſingulorũ pondo denariũ trium,ut ambo ſimul habeant denarios ſex. Cera pinguis eſto:inque
aquã calentem proiecta,quò mollior fiat,manibus ſubigatur,æruginem & æs in eam recipien-
do,poſtea contundendo in pila,ubi reſinæ quoq; miſtio paulatim inſtillando fiet. *Aliud.* Cad-
miæ pondo vncias tres,dimidio chalcitidis ponderi miſceto,quod eſt unciæ ſemiſſi. Tritis ꝓbè
vinum auſterum affundito, & rurſus læuigato:ubi mellis conſiſtentiam habuerit,ceratum ex cæ-
ra, & reſina fricta, compoſitum immittito. Sint autem cuiuſq; pares portiones unius unciæ, ut
ambæ duas uncias efficiant,myrtei liquefacti pauxillum adiicito. *Aliud.* Olei ueteris,uel ricini
ni heminam:ceræ, picis, bituminis, ſingulorum pondo:mannæ, æruginis,ceruſſæ,dimidio mi-
nus,q̃ in prædictis,quod eſt cuiuſque ſelibram, malicorii, gallæ, ſpinæ ægyptiæ, iridis,ariſtolo-
chiæ rotundæ,chalcanthi, ſingulorũ trientem,qui ualet uncias quatuor:æris combuſti, ariſtolo
chiæ longæ,cuiuſq; ſextãtem,qui pendet uncias duas. Quæ liquantur,aridis antea ex aceto læui
gatis cõmiſcebis,ut prædictum eſt. *Aliud.* Cadmiæ, chalcitidis, ſingulorum pondo denariùm
quadraginta.

A quadraginta: Ex uino tritis pluribus dieb⁹ ceratũ, quod ex oleo,& cera constat, immittes. Sint autem olei libræ duæ, ceræ denarii ducenti. At satius est hoc minori symmetria conficere, Cadmiæ,& chalcitidis, singulorum denarium pondo decem, cerę & olei, cuiusq; denarios quinquaginta, iniiciendo. *Aliud.* Cadmiæ combustæ, chalcitidis ustæ, terebinthinæ, ceræ singulorum parem mensuram. Arida ex uino conteres. *Aliud ex Ricino.* Aeruginis denarii pondo unius, aluminis liquidi pondo librã: malicorii, æris combusti, mannæ singulorum trientem, qui ualet uncias quatuor: gallæ duplum adiicias, quod est uncias octo: picis pityinæ, singulorum pondo libras duas: bituminis dimidio minus, hoc est pondo unum: cui aluminis liquidi etiã indideris, aristolochiæ rotundæ,& gallæ, singulorum pondo uncias octo: longæ aristolochiæ dimidium, hoc est uncias quatuor: olei ricinini pondo libras duas. Metallica ex aceto conteruntur, ut in superioribus. *Aliud* Ceræ pondo unciæ tres: æris cõbusti, squamæ, æruginis, singulorum pondo duo. Ceram prius in aqua calente calefaciens: manibus rosaceum admiscens, emollies: deinde arida excepta in mortario contundes diutius, ut uere omnium fiat unitas. Tertio quarto ve die hoc, & alia huiusmodi omnia resoluito, spõgiam extrinsecus ex aqua, uel posca imponens. *Aliud.* Ceræ pondo uncias sex: resinæ laricis eius dimidium, hoc est uncias tres: æruginis triplo minus,
B quã laricis fuit, hoc est unciã: picis brutiæ pondo denariũ trium, chalcitidis ustæ similiter denarium pondo trium. Conficito & hoc, ut prędictũ. *Aliud.* Aeris cõbusti, squamæ, æruginis, parem cuiusq; mensurã: ceræ sescuplam misceto. Ceram, ut prædictum est, calente prius aqua madidam subigito: ac interea dum hoc agis uel rosaceum, uel myrteum adiicito: deinde in pilam immittito. Præstat aũt trium pondo ceram æqualẽ miscere quã recentissimã, mollissimã, pinguissimam, ne multo humore oleoso indigeas. *Aliud.* Aeruginis, terebinthinæ, pares utriusq; partes cerę triplo plures: aluminis scissilis, cadmiæ, squamæ, singulorũ quadruplum, ut æruginis pars una sit, itẽ terebinthinæ una, ceræ tres: squamæ, cadmiæ, luminis scissilis, uniuscuiusq; quattuor. Vbi arida contuderis, cribraueris, in puluerem exactè redegeris, in mortarium coniectam cerã, & terebinthinam contundito, sicca aspergens, pistillũ myrteo, uel rosaceo madefaciens in aere calido, nam in hoc facilè tundentur, maximè si id æstiuo Sole fiat. Vsus est is, qui aliorũ quoque, nimirum ulcere prius deterso aphrolitro,& postea eloto per melicratum, tum per spongiam ꝓbè purgato, ut madoris sit expers: deinde super id platysmate, hoc est latiore linteo, cui emplastrum illitum sit, imposito: postea duplici linamento aqua frigida tincto extrinsecus superdato, præterea noua spongia molli: tertio, aut quarto die id resolues. *Acerum hoc est absque cera,*
C *nostrum.* Argenti spumę pondo libras tres, olei ricinini ueteris pondo libras quatuor. s, aceti acerrimi libras duas: æris squamę nigrę, chalcitidis, ęruginis, singulorum pondo uncias duas. Argenti spumam cum oleo prius coquere oportet, donec strigmenti spissitudinem accipiat: deinde metallica pluscul is diebus ex aceto trita adiicere: atq; sic incoques, quousque non coinquinet. Licet etiam statim ab initio argenti spumam, cum oleo, & aceto diligenter mistã coquere: ac ubi semicocta fuerint, squamam, chalcitidem, & æruginem immittere. Voco autem nunc libram olei,& aceti Romanam, quæ uncias duodecim peculiares cõtinet. Quin & sex olei libras tribus argenti spumæ pondo interdum committito: & nimirum secundum hanc symmetriam diutius incoquuntur. Cum pręparas & hoc pharmacũ, præstat argenti spumam cum solo oleo esse coctam: deinde metallica cum aceto iniici. Vbi uero tria fuerint, cuiusque uncias duas dixi immittendas aceti libris duabus, argenti spumæ tribus, olei ricinini ueteris libris sex, uel, ut prius dixi quatuor s. Hoc medicamentum, & fistulas iungit, & callosas iam exiccat, contrahit, & claudit. At si bona uictus ratione usus quis fuerit, non resoluuntur: plenitudine uero insigni collecta, periculum est ne pars ex fluxione infestante phlegmone rursus tentetur,& fistula aperiatur. Et uero inueteratis ulceribus, & dysepulotis, hoc est cicatricem ægrè ducentibus, quæ &
D chironia nominantur, non solùm pharmacum impermixtum imponimus, sed etiam liquefactũ oleo ueteri, uel ricinino, ac linamento exceptum: etiam si puris, uel minimum nondum in ulcere antea fuerit, concoquit ipsum,& generat,& crassum efficit. Cęterum ulcus triduo solues, si nihil prohibet. Quòd si stomomatis squama fuerit, præstat: sin minus eam habeas, nec nigram, cyprii æris squama iniicietur. Confeci aliquando hoc emplastrum, phrygii quoque lapidis uncia admista, interdum etiam chrysocollæ uncia, sicut,& amborum nõnunquam: glutinat & magna uulnera. *Aliud ad teneros, & ex iisdem ulceribus nimis grauiter conflictantes.* Cerę pondo, rosacei pondo, cerussę põdo uncias octo, salis ammoniaci pondo uncias quatuor, squamæ cypriæ pondo uncias duas, thuris pondo unciam, calcis uiuæ pondo unciam, aluminis fissilis pondo unciã, æruginis pondo unciam, malicorij pondo unciam. Vsus prædictis idem est. Nouem in pręsentia sunt pharmaca citra rosaceum composita, decimum enim illud. Ex nouem quinque sunt pari pondere, calx uiua, malicorium, thus, alumen scissile, & ęrugo. Squamę duplo maius pondus est, & hanc sal ammoniacus duplo exuperat, hunc cerussa, huius sescupla rursus cera in libram unam reducta, quam & rosaceum habet.

† Al. ſexaginta.

GALENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM PER GENERA E

LIBER QVINTVS

ARGVMENTVM LIBRI.

Continet Multiplicis uſus Emplaſtra, Paſtillos, & Arida.

De Medicamentis uſui multiplici accommodatis. CAP. I.

DE medicamentis Polychreſtis futura hic eſt diſputatio, uocant autẽ Græci polychreſta, quę multis affectibus cõueniunt. Suntq́; nõ nulla ipſorũ nõ modò ſpecie, ſed etiã genere diuerſa, omnia uerò ex cõtrariis cõſtãt medicaminibus, ẽt iuxta ſecundas qualitates, ac uires, non tantũ primas. Patere arbitror cuiuis primas me appellare caliditatẽ, frigiditatẽ, ſiccitatẽ, & humiditatẽ, atq; ex harũ cõiugatione quauis cõpoſitas. Secũdas uerò, F ipſas ſequũtur, ut in quinto libro De ſimplicibus medicamẽtis uberi⁹ ꝑceſui, oſtẽdẽs nõ nulla nõ ſolũ cõpoſita medicamina, ſed ſimplicia quoq; vt naſcũtur, emollire, quædã indurare: quẽadmodũ alia obſtruere, alia reſerare: alia ſordes gignere, alia abſtergere: alia attenuare, alia craſſitiẽ admoliri, alia denſare, alia rarefacere: alia carnẽ inducere, alia repurgure: alia cicatricẽ ducere, alia exulcerare: alia trahere, alia repellere: aliasq́; ſimiles eorũ dñias. Porrò dictũ mihi eſt, & ſuperioribus cõmẽtariis, q̃ cõtrariorũ facultate medicaminũ neceſſaria eſſet miſtura, cuius ẽt nũc paulo poſt mẽtionẽ facturus ſum. Melius.n. mihi uidetur duo quædã, tria ve medicamẽta celebria, quę multiplicẽ uſum exhibeant, prę ſcribere, deinde cõpoſitionis ipſorũ rationẽ interpretari. Exordiar aũt ab iis, quę nemo non nouit, quippe in Herę libro, cui titulus eſt, Narthex id eſt prõptuariũ medicaminũ, prodita, tũ apud alios, qui libros De medicamẽtis condiderũt. At quia ſuperiori libro de uirtutibus, q̃ ulcera dyſepulota, hoc eſt uix cicatricẽ ducẽtia, curãt, uerba fecerim, animus eſt nũc quoq; emplaſtra illa multiplicis uſus primum exponere, q̃ cauſa malignorum (non nulli chironia nominant) compoſuimus. Alia uerò uſus dicta multiplicis, ꝙ multis quidem affectibus aliis conferant, non tamen etiam chironiis, ea rurſus ſeriatim referre propoſuimus. G

Quæ ſcripſerit Heras. CAP. 2.

ITaq; cũ opere medicamentorũ Heras Cappadox emplaſtrũ quoddã ad huiuſcemodi ulcera mirificè faciens tradiderit, inde ſumã exordiũ, uerba ipſius adſcribẽs, q̃ in hũc modũ ſonãt. *Boni coloris, Cruentis idoneum, cicatricem ducens. Conglutinat, perfectè implet, atq́; cicatricem ducit ſolutum cum cerato, magisq́; adhuc circa cicatricem inducendam efficax eſt. Valet etiam ad Chironia ulcera, aliaque ſimilia ſummopere. Nã callos conſumit, deinde genuinam carnem generat, ualde* album*

*Al. bonum.

Ceræ pondo libras duas, frictæ pondo libras tres, æruginis raſæ põdo uncias ſex, mannæ põdo uncias tres, olei heminas quinque, aceti ſextariũ. Liquabilia ſiccis admiſcent. Vſus eſt emplaſtri ad uulnera, cũ roſaceo tẽperatum pus generat, cerato ſolutũm ad cicatricis generationẽ repurgat. Quidã tamen reſinæ frictæ libras duas, & terebinthinæ tantundẽ, ingeſſerunt: atq; ſic præparatum ærugine raſa ipſum exceperunt, ut collyrii tenorẽ haberet: atq; hoc impoſuerũt, ubi callos conſumere ſtuderent: promptè enim hæc facit, ut ẽt oſſa ſeparet. Merito igiĩ, & emplaſtrum hoc Heras cõmendat ceu ex æruginis, & aceti copia, efficax, ſi quid in ſuperiore libro dictorũ meminimus. Laudat item Panacea ab eo uocatam, quam deinceps uerbis illius apponimus.

Panacea Heræ à non nullis ſanitas nominata. Ad oẽm Paſſionem, & malignitatẽ. Siſtit autẽ Nomas, H *neq; cruſtas facit, neq; circumpoſitis partibus duritiem conciliat. Rumpit, ac tabefacit omne corruptum, ut nihil à liquida* ſtaphyde differat. Cohibet ſanguinis eruptionem, tum aliã, tum quæ per hæmorrhoidas fieri ſolet, myrteo dilutũ. Itẽ Hæmorrhoidas ipſas tabefacit, & conſumit. Inſuper fiſtulis medetur, & carbunculis. Sanat ægylopas, & chironia, ut uocant. In ſumma uix ſanabilium, & diuturnorum genus† latentibus quidem locis ueluti utero, unguento cyprino liquidũ: ʒ exterioribus autem præſtat, ut alia ſingula, ſic apponere. At omni ulceri impoſitum, quamuis agreſti, mitius ſtatim id efficiet, dolores minuet, & uigilias. Hæc eius uirtus eſt.* Chamæpityos denariũ pondo quatuor, ſymphyti denariũ põdo quatuor, chamælcõtis denariũ põdo quatuor: marrubii denariũ põdo quatuor, apud alios ſex: polii denariũ põdo ſex, cẽtaurii tenuis denariũ põdo ſex, helenii denariũ põdo quatuor, ariſtolochię denariũ põdo quatuor, thuris denariũ põdo duodecim, & ſemiſſis, myrrhæ denariũ põdo triũ, aloes denariũ põdo ſex: chalbani denariũ põdo ſex, oboli unius, & ſemiſſis: olei denarium põdo centũoctoginta, mellis triginta, ꝓpolis denariũ põdo duodecim s. aluminis ſiſſi denariũ põdo ſex, ob. unius, & ſemiſſis: terebinthinę denariũ põdo ſex, oboli unius, & ſemiſſis, chalcitidis denariũ pondo ſex, oboli unius & ſemiſſis: bituminis denarium pondo quinquaginta, terrę ampelitidis denarium põdo quinquaginta, argẽti ſpumę denariũ põdo quinquaginta, gallę denariũ

*Liquida id eſt ἀγρίας, fortaſſis ὑγρᾶς leg. i. agria uel ſylueſtri.

† *Al. ex antiquis clarius in latentes quidẽ locos, ueluti uterum infunditur unguento cyprino liquatum, &c.*

pondo

A pondo triũ,pulueris iridis denariũ pondo trium.Contusæ pridie herbæ,& radices, oleo immittuntur:ubi nocte tota in eo durauerint,manè argenti spuma,ampelitis, bitumen inijcitur: supra ignem lenẽ incoquuntur:ubi spissitudinem adepta fuerint,olla ab igne tollitur.Sint autẽ in alio uase mel,resina,chalbanũ,propolis colliquata,quæ oportet simul cõmiscere,in ollã fundendo: deinde arida, quibus cũ medicamẽ coquit,donec nõ coinquinet:rursus ab igne deposito myrrha læuis facta,& thus inspergitur.Est aũt aduertendum,nequando efferuescat,& quantum fieri potest in amplo spatio coquatur,difficulter.n.restingui põt,si quid attingat. Hæc quidem Heras de Panacea. Nobis autem materiã ipsam medicamẽtis, q̃ priore libro scripta sunt ad ulcera uix sanitatẽ recipiẽtia, differre notãdũ est.Nã illa solis constãt metallicis, quædã paucis, q̃dã pluribus,pauca illorum radices,ac herbas continent: at panacea hęc secus habet.Recipit.n.hęc chamæleontem, & cẽtaurium, quorum utrunq; maligna ulcera iuuare idoneum est.Accipit p̃terea aristolochiã,& iridẽ,imbecilliora quidẽ centaurio,& chamæleonte,quod ad malignorũ ulcerum curationem attinet, non tñ repudianda. Herbas autem ualentes assumit, quæ uel solæ maligna ulcera curare possunt sæpenumero,chamępityn,polium,& symphytõ: quibus ualentius est marrubium,& helenion.Itaq; marrubio ẽt solo uti queas in iis, quæ carnẽ abunde humi
B dã circa ulcus habent,& sordidiorem:helenion uerò neque iis:conuenit solum inspersum,sicut nec aliud quoduis acre.Siquidẽ didicistis in opere de Simplicibus medicamẽtis,acrium,& amarorum medicaminum discrimẽ,nẽpe acria irritare,mordere,calefacere,& fluorẽ in affectis partibus cõcitare: amara uerò exiccare citra morsum,& calorẽ, eoq; exulceratis partibus cõducere.At qm̃ ex herbis isti cõpositionẽ paranti, institutum erat emplastrum inde non siccum, quod inspergi possit,efficere:ad emplastri uero confecturã,uel cerã,uel resinam,uel omnino argenti spumam diutius coctã adiecturus erat, unde uirtus herbarum solueretur: miscuit ipsis nõ nulla medicamenta tam ualida,ut ulceribus per se exhiberi non queant.Valida aũt duplicem communem uim,& qualitatẽ obtinent,non nulla austerã acerbamque,alia acrem, & acerbã.Huius igitur gratia ex iis, quæ acrimoniã sortita sunt, helenion miscuit: ex ualidè autẽ astringentibus, (hæc.n.austera,& acerba nominamus) alumen,& gallam immaturam.Qualitates aũt utrasq; ualentes habet chalcitis,quẽadmodum,& uires q̃ in ipsis sunt,cũ sit acris,& adstringens. Enimuero dictũ est superius necessariã esse malignis ulceribus,& præsertim cũ fluori sint obnoxia, qualitatẽ austerã.His ergo omnibus,quæ dixi, admista argenti spuma est, resina, & thus, quo pharmacum emplastri formã, acciperet. Sed argenti spuma ex media materia est.Thus cõcoquit,&
C pus mouet, si tanq̃ ad probè tẽperatam naturam respicimus: nam id humidioribus corporibus carnem producere ostendimus.Quin etiã ex medicamentis,quæ concoquunt, quæq; uim à pure mouendo, quasi purificam uel expurgatoriã dictã habent, nullum ualenter digerit,sicut nec acre:siquidem talia mediocriter excalefaciunt,immo & emolliunt magis, quam exiccant.Quare thus etiam rectè admistum est in propositi emplastri cõpositione, uti mitigatoriũ quid, & lene accipiat. Huius nimirum potentię oleũ quoq; est, emplastri coquendi causa secundũ primã rationẽ adiectum,secum uerò duas facultates inferẽs,mitigatoriã uidelicet,& quæ ualida pharmaca obtũdit,siue hæc acri,siue austera uirtute sint prædita. Certè ampelitis terra siccat,& digerit,nihil manifestò acre continens:propterea malignis ulceribus idonea est,& si solam per se tritã inspergas.Chalbanum uerò,& ipsum eò,ꝙ concoquit,emollit,mitigat,& dolorẽ sedat, prędictæ cõpositioni adiectum est, cùm thus easdẽ uires,sed imbecilliores habeat,chalbano facultates ambas ualentiores possidẽte.Terebinthina resina ipsa quoq; simul cùm detergendi discutiẽdiq; facultatẽ habeat, ẽt affectus tales, ꝙ concoquat, quidpiam obtinet.Bitumen uero,cum calore non admodum uehementi siccare nouimus. Quibus omnibus emplastri author medicamẽtum tractoriæ uirtutis propolim nimirum admiscuit, qm̃ eius usum multiplicẽ esse uoluit. Om-
D nia uerò,quæ multiplicẽ usum præstãt,maximè uarias potestates habere necessitas est,ut pluribus uitiis medeantur.Sic ẽt non parum mellis addidit sciens ipsum siccans,digerẽsq;, putrescẽtibus esse accõmodatissimum: quippe ipsum ex iis est, quæ non putrefiunt, & mista à putredine reseruat,præterq̃ extremè ad putrescendum idonea, quæ humida sunt,& calida.Atq; mel copiosius aliis medicamenti cõpositor indidit: nã si tria, quæ coqui desiderant,excipias,bitumẽ, argenti spumã,terram ampelitidem,aliis maius est.Atq; his ipsis bitumini, argẽti spumæ,& ampelitidi tm̃ adiecit olei,quantum coctioni cõmodũ erat futurum, coniectura, & ab aliis sumpta, quæ sicca pharmaco immittuntur.Insuper oĩbus perfectè coctis myrrham,& aloen uoluit iniici,quæ ambo citra mordicationẽ siccãt:uerum differunt,ꝙ aloe adstringat,myrrha tenuiorum partium sit,magisq; siccet. Cæterũ haud scio, cur Heræ uisum fuerit minoribus symmetriis Panaceã hanc conscribere, quã alii maioribus cõficiunt:siquidem non nulli omnia duplicata habere ipsam tradiderũt,alii quadruplo copiosiora.Chalbani sanè denarios sex obolum unum s, Heras numerauit:alii* decem,& semissem:quẽadmodum alii rursus uiginti quinque,augẽtes simul,& alia ad portionẽ, ut nusquã dicat in symmetria obolus, uel semiobolus. Itaq; aduertere uos oportet Panaceas apud alios scriptas huic cõferentes, utrũ omnia duplicata,an quadrupla, habeant: ac si sint omia aucta,nõ putare illas ab hac esse diuersas. *Isis à quibusdã Epigoni dicta.*

* *Al. duodecim.*

Multiplicis

Multiplicis uſus eſt medicamentum, quod Iſidẽ appellant, ab omnibus cõmendatum.Ego ue- E
rò apponam modo,quæ Heras de illo memoriæ prodidit.Hæc illius uerba ſunt.*Medicamentum*
à nonnullis Epigoni dictum,ab aliȷ̄s Iſis. Facit ad omne uulnus,& ad uulnera capitis, cum oſſium præci
ſione,ſanat citra reparationem. Valet ad punctus, item paxillos infixos, & hominum, atque canum mor-
ſus.Venenum trahit uiperæ,ſcorpij, draconis marini,paſtinacæ. Curat fracturas artuum cum uulnere,
callũ.n.obducit citius tutiusque.Fiſtulas oẽs recentes,ueteres foueas,ſeu dehiſcentia ulcera,ſinus,phyma
ta,parotidas,abſceſſus in mammis,& alis futuros,aut factos,ſanat. Aduerſus fluxionem nobis uenienti*
bus, ſtrumas adhuc aufert, cum tunicis celerrimè pus educens. Siſtit oculorum fluxiones fronti impoſi-
tum,tollit liuorẽ. Gangrænas nõ patitur latius ſerpere. Putredinẽ purgat. In ſumma ad quoduis bonũ eſt.
Hæc recipit,Ceræ denariorum pondo centum:terebinthinæ denariorum põdo ducentorũ,ſe-
cundum alios centum: ſquamæ æris rubri denariorum põdo octo,æruginis raſæ denariorũ põ-
do octo,ariſtolochiæ rotundæ denariorum põdo octo,thuris denariorũ põdo octo,ſalis ammo
* Al. rotundi. niaci denariorum põdo octo,guttæ ammoniaci denariorum põdo octo, aluminis*cõbuſti dena
riorum põdo ſex,æris uſti denariorum põdo octo, myrrhæ denariorum põdo duodecim,aloes
denariorum põdo duodecim,chalbani denariorum põdo duodecim,olei ueteris heminã,aceti
acris heminas duas. Quæ liquari poſſunt, ſiccis in mortarium ſuperfunduntur. Sic quidẽ Heras F
Iſim ſcripſit non etiam particularẽ omnem uſum ei apponẽs, ut in aliis conſueuerat. Inſuper, ꝙ
ad Epigonum illud refert,à pleriſq; diſſentit, quos exactius de Epigono ſcripſiſſe arbitror, cũ
alia,tum illud quoque, nempe quòd in carcere concluſus,cum quendam admodum potentem
curaſſet,eius rei gratia fuit dimiſſus. Adieciſſe uerò ipſum aiunt præſcripto medicamini,dracun
culi radicem: atque ego ſemper, ita uſus ſum, quoniam & præceptorum meorum unus uſurpa-
*Al. heminæ. bat,apponens in prædictam ſymmetriam Heræ,dracunculi denarios octo,inſuper, & olei cya-
thi*dimidium,aceti hæminam:ad hæc colophoniam reſinam,nõ,ut Heras,terebinthinam.Sed
& in emplaſtri confectione ab illo diſſentiebat,chalbanum aceto,cum aliis in pila elaborans,at
que ita admiſcẽs ea,quẽadmodum & Heras inquit,liquabilibus:deinde medicamentum mani-
bus plurimùm emolliebat,attingens acetum quàm acerrimũ:poſtea in uaſe æreo reponebat,&
perfuſum lõgo tẽpore ſeruabat:atq; ita excipiens utebatur. Appellauit ipſum, uelut alii quidã.
Hermonis ſacri ſcribæ:albi ſcriptum inuenias ex adytis templi Vulcani in Aegypto hoc quoq;
eſſe,quemadmodum & illud,quod ex dictammo conſtat.Symmetriam uero ſimplicium medi-
camentorum,quæ id cõſtituunt,omnes propemodum æqualem ſcripſerunt,proinde titulus li-
cet diuerſus exiſtat,nõ opineris aliud eſſe, atque aliud,& quod ex adytis ſacrum dicitur,& Her- G
monis ſacri ſcribæ,& Epigoni:nam omnes has appellationes habet.liquatum autem cum cera
to liquido purgat, & ulcera cicatrice obducit. Quidam ex cerato triplicato dilui ipſum tradi-
derunt:non nulli duplicato,utriſq; ſymmetriã indefinitè diſtinguentes. In quibus etenim ulcus
purum ſatis efficitur, ſi tribus cerati partibus tẽperatum fuerit, non oportet duplicatum adiice-
re:in quibus aũt minus purgatur,ibi ceratum duplo maius aſſumendum. Nouimus enim effica-
cius omne id genus medicamentum eſſe, quod non multo cerato miſcetur: imbecillius,quod
multo.Nihil mali eſt aũt de dracunculo quoque eatenus dicere, quòd per æſtatem caule exicca
to,& herba tota,radicem amputare oportet: deinde in domo ſicca Solem non habente repoſi-
tã, paulo poſt dies ſex, uel ſeptem in orbiculos diuidere, eoſq; filo traiectos in ſicca domo, & à
Sole remota rurſus ſuſpendere: ac ſic ubi medicamentum præparare uoles radicem cõtundere
quæ ipſa quoque ſeorſum tuſa, & læuigata probè, ut puluis fiat, malignis ulceribus medetur.

Emplaſtrũ ex dictamno. Item quod ex dictamno emplaſtrum conficitur,ſacrum appellant,di-
centes,& hanc ſcripturam in Vulcani templo iuxta memphim inuentam eſſe: omnes ipſius hu-
iuſmodi ſymmetriis meminerunt,uel parum adeo ab his differentibus. Sufficiet ãt uerba Heræ
& de ipſo adſcripſiſſe, quæ in hunc modũ habent. *Sacrum ex Vulcani templo in Memphi. Facit ad*
recentia cruenta,fluentia,ad neruorum præciſiones,uetera ulcera,ſuppaſcentia,contuſa,putredines,car
bunculos,Nigritias,ulcera fluentia.Cicatricẽ,ægrè admittentia parotidas,perniones,abſceſſus,ſtrumas, H
furũculos,duritias.Tela educit,aculeos,oſſa ex capite.Sanat ferarum ictus,ſcorpionum morſus,phalan
giorum, muris aranei, hominum. Valet ad omnem colli dolorem, humeri,articulorum,uice malagmatis.
Siſtit oculorum fluores, non modo recentes, ſed etiam ueteres. Tollit capitis dolorẽ inunctum,roſaceo di-
lutum.Et uteri dolorem ſedat tum illitu, tum ſuffitu. Necat inſuper feras ſuffitu. Hæc recipit. Olei ue
teris heminas duas, argenti ſpumæ denarium põdo centum, æruginis raſæ denariũ põdo octo,
*Al. xxxvi. ſquamæ denarium põdo ſex:colophoniæ liquidæ,alii pineæ,denariũ põdo quinquaginta: mã
nę denarium pondo duodecim,guttæ ammoniaci denariũ pondo*ſedecim,æris combuſti dena
rium pondo octo, diphrygis denarium pondo ſex, gentianæ denarium pondo ſex, aloes dena-
*Al. uiginti. rium pondo octo,chalbani denariũ pondo duodecim,propolis denarium põdo viii.ceræ dena
rium põdo*uigintiquĩq;,ariſtolochiæ denarium põdo decẽ,dictãni cretici denariũ põdo decẽ.
Argẽti ſpumã,& oleum in olla magna ſuprã prunã incoquito,ut omnino, aut ferè nõ inquinet:
deinde cacabũ deponẽs æruginẽ indito ſquamãque,& coquito,ne prorſus inficiat.Poſtea rur-
ſus auferens, reſinã, ammoniaci guttã, iniice cribrata,mouẽs donec feruere deſinat:mox,cũ re-
poſueris

A poſueris paululũq; dimiſeris,tollito,atq; æs,diphrygesq́; inſpergito,rurſus coquẽs,quoad non
inquinet,interdum enim his iniectis remittitur:poſtea deponens,cerã addito, iterum coquito,
uſq; dum non polluat, quod celeriter accidit.Dein cùm depoſueris,propolim immittes,ac repo
nes denuò, pauliſper ſines,cùm depones,addes aloen,mannã,dictamnum,ariſtolochiã,gentia
nã:his abundè refrigeratis ſingula læuiſſima inſperges mouens:ſi non inficiat,tolles,ſin minus,
leni igne coques.Hæc quidẽ Heras de emplaſtro ſcripſit.Compoſuimus autẽ id nos interdum,
& ſine combuſto ære,& diphryge:unde quæ in alto latebant,magis attrahebat, emolliebatque
magis, diſcutiebatque:non tamen ulceribus ægrè cicatricem ducentibus idoneũ. Quin etiã ip-
ſum citra dictamnum cõfecimus, rurſus aliis apponentes chryſocollæ denariùm pondo ſex, ut
maligna ulcera fęlicius ſanaret. *Iceſium nigrum.* Medicamẽ titulo Iceſium, uſus multiplicis:qui
dam gignendi caſu ſcripſerunt, Iceſii. Heras itaque de ipſo hæc tradit. *Iceſium ad uulnera,& ca-
num morſus, Duritias diffundens, ad parotidas, condylomata,& maligna. Item eſt attrahens, & gluti-
natorium.Valet inſuper ad aquam inter cutem.* Argenti ſpumæ denariùm põdo cẽtum, bituminis
Iudaici denariùm pondo centum,terrę ampelitidis denariùm pondo centum:mannę,propolis,
ſingulorũ pondo denariùm uigintiquinque:chalbani denariũ põdo duodecim,ſciſſilis denariũ
B pondo duodecim,& s, terebinthinę denarium pondo duodecim.s,iridis denariũ põdo ſex, olei
immaturi heminas ſex,mellis heminam unã, chalcitidis denariùm pondo ſeptem.s, gallæ om-
phacitidis denariũ pondo ſex,myrrhæ denariũ põdo ſex.Argenti ſpuma, bitumen, ampelitis,
cum oleo incoquunt:ubi ſemicocta fuerint,propolis,reſina,& chalbanũ,ex melle ſeparatim co
cta miſcent:poſtq̃ conſtiterint,reliqua adiiciuntur:mouent autẽ ſpatha,ex tædæ ligno cõfecta.
Huius emplaſtri miſturæ põdus non idẽ oẽs,ut in ſequentibus oſtendetur, tradiderunt. *Nigrum
ex duabus ariſtolochijs.* Celebre quoq; emplaſtrum uſus multiplicis eſt id,quod ex duabus ariſto-
lochiis cõficitur,quod ipſe Heras quoq; his uerbis deſcripſit. *Nigrum ex duplici ariſtolochia.§ Fa
cit ad antiqua calloſa, ægre cicatricem inducentia,depaſcentia.Eſt ẽt Enæmum cephalicum, Oſſa redu-
cit,& eſt glutinatorium.§ Facit ad articulos ſolutos. Fluori obnoxia repurgat,implet immiſſum.* Picis põ
do libram,ceræ põdo librã,bituminis põdo librã,terebinthinæ pondo librã:mãnæ pondo ſeli-
brã,uel uncias ſeptem:æruginis raſæ pondo ſelibram,ceruſſæ põdo ſelibram, chalcãthi pondo
uncias quatuor,ariſtolochiæ longæ pondo uncias quatuor,illyricæ pondo uncias quatuor, ma
licorij põdo uncias duas,gallæ immaturæ põdo uncias duas, æris cõbuſti põdo uncias duas,ſpi
næ põdo uncias quatuor,ariſtolochiæ põdo uncias quatuor,aceti heminam,ricinini,vel olei ue
C teris heminã.Quæ liquefieri poterũt,ſimul liquato:deinde ceruſſam,æruginem, & chalcanthũ
cũ aceto læuia facta inſpergito:mox ſupra ignẽ,uſq; dum coiuerint,arida infriato, igne ſubtra- * Al. Cotylas. ij.
cto:dehinc defuſa ſubigito. Hęc tum Heras, tũ alii, de ipſo ſcriptũ reliquerunt: Ratio ãt eius q
id cõpoſuit,non obſcura eſt,recordantibus,quæ hic, & in prioribus cõmentariis dicta ſunt.Cõ
ſtat enim ex cõtrariis facultatibus, attractricibus, & repultricibus, quæ cõmune hñt, ut exiccẽt.
Superat aũt in eo repellentium uirtus,quæ adeſt adſtringentibus,chalcantho,malicorio,gallæ,
æri cõbuſto,& ſpinæ:ob hoc ẽt ad ſolutos.i.laxatos articulos cõuenire ipſum affirmat. Ariſtolo
chiã autẽ, & iridẽ adſtrictoriis admiſcuit, utpote rarefaciendi,& digerendi poteſtate præditas.
Vt autem emplaſtrum fieret,nec ſiccum,ſed ut ſuperinduci poſſet, medicamentum, oleũ & ce-
ra miſta ſunt: cera quidẽ ceu materies ſolum,ſicut & oleum,ſi cõmune fuerit hoc, nec ricininũ,
uel uetuſtũ:quippe didicimus hæc calefacere, & digerere. Terebinthina uerò reſina pterquã, ꝙ
emplaſtri conſiſtentiã medicamento conciliet,cum cera hoc ſola facere non poſſit,etiam emol
liens quid,& digerens,detergensq́; obtinet.Ac cùm thus eadẽ præſtet,manna adſtringẽdi uim
totã*, & qualitatem aſſumpſit: uocant enim ſic thuris micas concuſſu eliſas, corticis parum itẽ * Al. ὀλίγην .i.
participes.Iam & bitumen abunde ſiccat,ad emplaſtri confectionẽ idoneum medicamen.Atq; paucam.
D hęc de illius cõpoſitione ſufficiunt. Porrò emplaſtri huius author,cùm uellet medicamenta ua-
lenti uirtute prędita miſcere, æruginẽ,& acetum ipſis adiecit,quæ ſiccare, exedere, & uſq; in ꝓ-
fundum corporis penetrare,atq; alia deducere poſſunt.Miſcentur aũt hæc,cum digerentib⁹,ut
humores craſſos particulis,quas curamus,infixos attenuẽt. Reſtat igitur, & de ceruſſa quippiã
dicere,quam ceu ad emplaſtrum conficiendum aptam,non ut aliquid cooperaturam admiſcuiſ
ſe illum eſt perſpicuum.Ego uerò argenti ſpumam potius adieciſſem, quæ & emplaſtris conue-
nit, & refrigerat: ceruſſa uero aliis quibuſdam utilis, ad propoſiti emplaſtri uires nihil præſidii * Al. Azeni-
affert. *Emplaſtrum* Azanitæ.* Emplaſtrũ Azanitæ uarii uſus, & nobile, de quo Heras ita ſcribit. tæ.
Emplaſtrum Azanitæ.* Picis aridæ pondo unciam, cerę pondo uncias tres, adipis ſuilli pondo *Aliter vi.
uncias* tres,ſeui taurini pondo unc.iii.œſypi põdo unc.iii.reſinæ pineæ pondo nucias quinque.
Facit ad maligna omnia,gangrænas,fiſtulas,recentia uulnera,ambuſta igne:perfrigeratis pro
deſt,ut acopon:item peſſulus eſt emolliens.Conuenit autẽ,& ad uteri ulcera,phymata,& paro
tidas.Cum ulcera caua fuerint, copioſiore utitor medicamẽto:ubi ad cicatricẽ inclinare uiden-
tur,parciore. Porrò medicaminis proprietas eſt concretum humorẽ ſordidũ per ſumma gigne
re.Benefacit lippiẽtibus,palpebris ſuprapoſitum. Oleum medicaminis affectui opponit,quare
obſeruato ne infundas. Cum aũt præparas, picẽ, cerã, ſeuũ taurinũ iniicito:ubi fuerint liquata,
adipem

adipẽ suillum, mox resinam: postremò œsypum, ubi refrigeraueris: totum autem igne, non flã- E
ma liquefacito. Maximè ualet in quibus nerui, uel musculi percussi sunt, item ad maligna. *Empla strum Haliei, seu piscatoris, ex sinopide.* Haliei celebre, & multiplicis usus emplastrũ nihil minus, q̃ priora, Heras ita tradidit. *Haliei ad uetera, & quæ cicatricem ægrè ducunt. Item digerit, præsertim in mammillis Duritias. Vtimur eo tãquã optimo ad plurima.* Ceræ pondo minam, argenti spumæ pondo minam, mannæ pondo denariorum octo, terebinthinæ denariorum pondo octo, chalbani denariorum pondo *octo, sinopidis denariorum põdo vii. olei ueteris heminas duas. Oleum, & argenti spuma dũ nõ inquinent, & incoquũtur, deinde cera resinaque: liquefactis ipsis, sublatisque ab igne sinopidem immittito, & chalbanum, postea mannam. Idem facit ad marinorum ictus summè. Vsus quandoque eo sum in quodam à pastinaca percusso, summoq; dolore uexato, & mirificè profecit: similiter, & in iis, qui à scorpione morsi erãt. Hactenus Heras. Deinceps uerò Critonis emplastra inspiciamus.

*Aliter v.

Quæ scripserit Crito. CAP. 2.

Heras quidẽ librum unum de medicamẽtorum compositione fecit, cui titulus est Narthex, id est medicaminum prõptuarium. Quinq; uerò tales Critonis p̃ter illos de exornatione seruantur. In quarto horum quinq; emplastra prædictis similia specie commemorat: quędã, ut F
Heras in totum simili modo confecta: non nulla insuper, quorum Heras nõ commeminit, quę ego mox ordine apponam, non etiã si cuiusdam aliter, quàm ab Hera descripti mẽtionẽ facit, omittens, quẽadmodũ in Icesij emplastro factitasse apparet: alia nanq; põdera, & mensuras huius emplastri Crito scripsit, sicut alii quidam, non ut Heras posuit. Incipiam igitur à primo Icesii, in cuius simplicium medicamentorum pondere inter oẽs non conuenit. *Emplastrum Icesij.* De Icesii medicamento hæc ad uerbum scripsit Crito. *Icesij ad omne uulnus recens, uetus, contusa, luxata, fracturas, phlegmonas, & oẽm dolorem, quẽ protinus sedat. Facit ad abscessus, phymata, strumas carbunculos, parotidas, phygethla, condylomata, impetigines, clauos, nigritias, hæmorrhoidas phlegmone tentatas, fistulas, ambusti a igne. Dilutum myrteo, uel rosaceo, ualet ad ulcera, aculeos, tela, canum hominumq́; morsus, ferarum ictus. Item ad sanguinem cohibendum utitor, & loco malagmatis ad omnia. Oleum uero non adhibendum est. Iam lippientibus in linteolo collyrium adhibetur: sint ãt splenia semper maiora. Iuuat quoq; hydropicos.* Terræ ampelitidis, bituminis, argenti spumæ, singulorum pondo minas duas: ceræ, thuris, terebinthinæ, propolis, singulorũ pondo†minas sex: *chalbani, fissilis, singulorum pondo minæ dimidium: *myrrhæ, gallæ, iridis singulorũ denariũ põdo duodecim: chalcitidis denariũ põdo sex, mellis heminas ii: olei omphacini congios duos, quidã heminas G
duas. Ampelitis, bitumen, argenti spuma cum oleo coquuntur, humore prius expresso, ut fiant læuia: incoquuntur autẽ igne non acri: spatha ex tædarum ligno assiduè mouentur, ne subsidãt, nã citissimè cõburuntur. Quæ liquari possunt, in alio uase liquefacito, melle prius seorsum cocto, ut coeat, ac in cacabo pulchrè consertis misceto, rursus.n. resoluit his præmissis: deinde arida insperguntur aliquatenus refrigerata, postremò thus. Ac ubi in unitatẽ coierint, utitor. Hanc scripturã ab Herodoto accepi. Hæc sanè Crito de Icesio scripta reliquit. Videt autẽ in simpliciũ medicamentorum, unde totum componitur, symmetria ab Hera dissentire: ac partim hæc discordia manifesta est, partim diiudicari uix potest. Etenim Heras rectè faciens, oĩum pharmacorum pondus in denarios redegit: Crito autẽ ampelitidem terram, bitumen, argenti spumam, nõ pro denariorum pondere scripsit, sed duas singulorum minas iniiciendas censuit. At ab his dissensit, qui de ponderibus, & mensuris scripserunt, quantum uidelicet minæ pondus existat: non H
nulli enim sedecim unciarum esse dicunt, quidã uiginti: alii etiam distinctionem faciunt, Alexãdrinam ponentes uiginti uncias pendere, aliã sedecim: atq; hoc quidẽ adhuc leuius est. Verum ex iis, qui minam in denarios redigunt, alii centum, alii plurium denariorum esse confirmant: quia & unciam plerique septem denarios, & semissem ualere malunt, alii septẽ duntaxat, reliq; octo. Hæc igitur cũ ita se habeant, quot denariorũ minã à Critone positam æstimare oporteat, inuenire operosum est. Apparet aũt in aliis quoq; cẽtũ denariorum minã esse uelle: ac si ita res habet, duplicatam Icesii cõpositionẽ ab eo scribi putabimus, cũ Heras triũ horũ medicaminum priorum terræ ampelitidis, bituminis, & argenti spumæ, singulorũ denarios centũ posuerit, Critone pondus in ducentos redigente. Videamus igitur an sequentia duplicato consentiant, q̃dã nanq; apparent, q̃dã non itẽ. Meminit ergo post tria prima, cerę, thuris, terebinthinę, propolis, singulorũ minæ dimidium, hoc est denarios quinquaginta, immittendũ pręcipiens: etenim proposuimus tanq̃ mina centũ denariis ualeat, symmetriã esse scriptã. Quod si est, in thure, pro mãna uidelicet posito, Crito cũ Hera cõuenit, pari modo in propoli; nõ tñ terebinthina, quippe uigintiquinq; denarios Critonẽ scripsisse oportebat, cũ Heras duodecim, & semissem statuerit. Porrò in cera maximè uiri cõtrouersant, discordantque, quippe cũ Heras cerã omnino nõ iniiciat: didicimus.n. illius uim esse, mediocriter emollire. Cæterũ apud Critonẽ deĩceps scriptũ est chalbani scissilis, singulorum quarta minæ portio. Atq; in hoc uir Heræ suffragatur. Nã quarta pars minæ, quæ centum pendet denarios, uigintiquinq; denarios efficiet, qui duplũ sunt duodecim, & semissis ab Hera scriptorũ. Iã uerò à minæ uocabulo digressus in sequẽtibus Crito myrrhæ,

†Al. minę dimidium, & ita legẽdũ est, ut inferius patet.

* Quarta portio, legendum est, ut infra apparet.

A rhæ, gallæ, iridis, ſingulorum denarios duodecim, cum prædictis miſcendos iubet, in hoc Heræ cõſentiens: ſiquidẽ ille ſex cuiuſq; adiiciendos præcipit. inde rurſus Crito chalcitidis denarios ſex tradidit, hic non parum ab Hera diſcordans. Nã cùm omnia duplicata ſint, cõueniebat, & chalcitidẽ non ſex, uerùm quindecim denarios habere, ubi Heras ſeptem, & s. ſcripſit. In melle quidem uiri concordes ſunt, cũ Heras heminã unam, Crito duas, poſuerit. Reſtat autẽ de oleo quæſtio magna, nõ ſolum inter duos illos, ſed alios quoque, qui medicamẽtum hoc ſcripſerũt, ſicut procedente ſermone dicemus. Hi igitur inter ſe hactenus differunt, etenim Heras olei immaturi heminas ſex ſcripſit: melius enim ſic, quàm, ut alii quidã dixerunt, cyathos ſex. Quippe in coctione argenti ſpuma, bitumen, terra ampelitis, ubi ſemicocta fuerint, tùm alia ſingula Heras immittenda exiſtimat: atqui ſemicocta fieri nõ poſſunt, cyathis ſex immiſſis: ſcimus.n. pleroſq; ex iis, qui pharmaca cõponũt, ſubinde centũ argenti ſpumę denariis, duas heminas indere. Atq; hoc iã etiã totũ antea in primo huius operis uolumine cõprehenſum eſt, nẽpe metallicorum quoque uncias nouẽ, heminam eſſe licere, ſicut quidã putarũt. Quin & duodecim iniicere poſſumus, ut alii pcipiunt, probè docti, ſi medicamen diutius coctum fuerit (licebit ãt hoc ipſum copioſiore oleo impoſito) maiorẽ ſiccandi uim acquirere: ꝙ ſi ab igne ſtatim ſublatũ fue-

B rit, minus propter olei paucitatẽ exiccaturum, emolliturum autẽ magis, & mitigaturum. Quare ſex cyathi omnino repudiandi ſunt, ſex autẽ heminę, quę ſingulę uncias nouẽ faciunt, iniicendæ. At ſi largius medicamentum uoles incoquere, quò ſiccet euidentius, nihil obſtat, etiam duodecim unciarum heminas infundere. Itaq; Hera ſex heminas ſcribente, liquet Critonẽ duodecim heminas immittere oportuiſſe, ut ſimul in hoc, ſicut in aliis, duplicata mẽſura exiſtat. Verum ſcripti ſunt ab eo, olei omphacini congii duo. Iterũ hic quoq; damnãdi ſunt, qui heminas duas poſuerunt. Ergo ſi congium ſex heminarum eſſe ſtatuamus, uirorum conſenſus manebit: ſi uero non heminas ſex, uerùm ſextarios ſex ponamus, nõ parua diſſenſio orieť: multa nãq; erit copia, ut ad portionem aliorum, ſi olei ſextarios duodecim infundas. Hæc quidẽ in pſentia de Heræ, & Critonis in propoſito pharmaco diſcordia. Cũ uerò ad Andromachũ uenerimus, diceť itidẽ nõ nihil de illius, cum utroque, partim cõſenſu, partim cõtrouerſia. *Iſis uiridis.* Iſidẽ hic quoq; ſcripſit, quemadmodum alii propè omnes. At quia diligentius, tùm uſum ipſius uniuerſum, tũ præparationem tradidit, ac ſimul non nihil ab Hera diſceſſit, uiſum mihi eſt etiam ab hoc ſcripta ad uerbum ſubiungere. *Iſis, quam non nulli Epigoni uocant. Per ſe ad ſquamarũ abſceſſus facit. Itẽ craſſa oſſium fragmenta innatantia iuuat linamento uel ſplenij modo impoſita. Valet ad Aculeos,*

C *oĩumque ferarũ ictus, & morſus. Sanat oẽs punctos, & uulnera ferro facta in bello & aliter. Curat etiã fiſtulas impoſita, & ut collyrium indita. Diſcutit Callos, & conglutinat. Alteri temperata ad omne uulnus linamento, & ſplenij inſtar, adhibita ualet. Prodeſt ad maligna, & diutina, ac ab alijs corrupta: in quibus deraſis prius, medicamento diluto utitor. Mirifice facit, & ad ſinus conglutinandos, dum magni fuerint, nam exiccandis illis coniungendisque conuenit, linamento quoque impoſita, tũ per ſe, tũ alteri miſta, in quibus adenes aliquos, uel inſitas membranas eliquare uolumus. Vtitor etiam ad fracturas cum uulnere, & ſine hoc: callũ enim ducit celerrimè, & partes affectas adſtringit. Inſuper in quibus aliud malagma non proficit, ipſa exactè prodeſt: & ungues ex offendiculo uacillantes, uel cõfirmat, uel extrudit: & dentes ex ictu motos ſtabilit. Summatim infinita ſunt, quibus differenter adhibita, conducit. Eſt aũt & diluta hæc: Intẽperata pars una ſumitur, cerati partes duæ nonnũquã, atq; adhuc magis diluitur. Sed uſus, & exercitatio in hoc requiritur: fit nanq; ceratũ interim, & per reſinã pityinã.* Compoſitio aũt talis eſt. Guttæ ammoniaci, æruginis raſę, ſalis ammoniaci, ſquamę æris, ęris uſti, ſingulorum denarios viii. aluminis rotundi denarios ſex: ariſtolochię, thuris, ſingulorum põdo denarium viii: myrrhę, aloes, chalbani, ſingulorum denarium põdo duodecim: ceræ pondo denarium viii: reſinę colophoniæ põdo denarium ſex, nõ nulli terebinthinæ tãtundẽ: olei ueteris hæminas duas,

D aceti hæminas duas. Epigonus uerò, & dracunculi radicis ſucci denariũ põdo duodecim, & marrubii ſucci tantundẽ, & ſereos ſucci denarium pondo octo. Omnia diligẽter cõtuſa, ac cribrata mortario iniiciuntur, ac paulatim acetum in Sole affunditur, donec terẽdo totum acetum cõſumatur: ubi læue factũ fuerit, liquefacta, & refrigerata, raſaq; diligẽter, iis quæ in mortario ſunt, admiſcentur, ac ſubacta excipiũtur. Hæc ſcripſit Crito. Ego uero ſine liquore ſereos ipſam præparaui, & non nunquam de alumine ademi, uſuſq; ſum in neruorum uulneribus hoc medicamẽto ſimili modo, quo medicamẽto, quod ex metallicis confectum eſt, quod in ſermone neruorum uulneratorum ſcriptum eſt: nã ualentius efficitur: aceto acerrimo undique circunfuſum, reponitur, & diebus circiter quindecim emollitur. *Medicamentum Machærionis.* Celebre ſimul & multi uſus eſt. Conuenit affectibus ulcerum, de quibus totus hic liber ſcribitur. Sic autem Crito ipſum protulit ad uerbum. *Machærionis: Ad oĩa recentia uulnera: conglutinat, & phlegmonem arcet, præſertim ubi contuſio fuerit. Rabioſi canis morſum, ſummè curat, ampliore loco impoſitum, ac mutatum frequentiſſimè. Pilulæ quoq; modo ſumptũ fabæ magnitudinis diebus triginta ad omnem paſſionem facit, maxime phagedænicam: item ad aurium, naturaliumq; ulcera. In oſſibus denudatis carnem producit, narium ulcera ſanat. Eſt etiam uiride, diluitur roſaceo, uel omphacino.* Hæc recipit. Ariſtolochiæ rotundæ pondo unciam, chalbani pondo unciam, opopanacis pondo unciã, æruginis raſę

pondo

pondo unciam,iridis illyricæ pondo unciam, guttæ ammoniaci pōdo unciā,myrrhæ pōdo un- E
ciam,terebinthinę pondo uncias ſeptē,& ſemiſſem, ceræ uncias ſexaginta,& ſemiſſem,olei om
phacini pondo uncias ſeptem, & ſemiſſem. Dimidium olei,cum ærugine lęuorem teritur, reli-
quum, cum cera, & terebinthina coquitur. *Dyſrachitis Damocratis ad uerbum.* Et hoc ex cele-
brium, lateq; uſu patentium pharmacorum numero exiſtit, ſcribit de eo Crito hunc in modum.
Dyſrachitis. Mirum in modum facit ad ſinus callo undiq́; circundatos,& fiſtulas,impoſitum:ſi orificium
ſit,quod linteolum medicamento illitum queat excipere, imponito, ac citius proficiet. Vtitor eius uirtute
in humectis, fluentibus, & diutinis diſpoſitionibus, tertio quoque die, ut plurimum ipſum mutans. Po-
dagricos quoque iuuat mirificè in acceſionis principio illitum, ac in latum circumpoſitum, qui & ad con-
ſuetas ambulationes,& uitæ uſus dimittantur.Citra balneū ad triduum,dieſq́; aliquot permaneant: non
enim materiæ dat acceſſum, ut affectum increſcat. Conuenitq́; omni ulceri ad ſex partes cerato admiſtū:
inueteraſcens melius euadit. Aluminis rotundi denariū pōdo octo, ſquamæ denariùm pōdo duo-
decim, æris cōbuſti denariū pondo quatuor,ariſtolochię denariū pondo nouem, chalbani de-
nariū pondo decem : guttæ ammoniaci denariū pondo duodecim, alii decem:thuris denarium
pōdo nouem,myrrhæ denariùm pondo nouē,ſtyracis denarium pōdo quindecim,miſyos de-
narium pōdo trium,chalcitidis denarium pondo trium,ſcyllæ medullæ denariùm pondo octo, F
picis liquidę denarium pōdo quatuor:iridis illyricę denariū pondo nouem, ſecundū alios qua-
tuor, terebinthinę denarium pōdo decem, alii ſeptem:pityinę denarium pōdo decem,alii ſex:
cerę denariū pondo ſeptuaginta quinque, olei pondo libram,& ſemiſſem,quidā etim medullę
Al.xx. cerui denarium pondo octo,adiiciunt.Squamam,ęs,miſy,chalcitidem,ſcyllam,ex aceto prius
q̄ acerrimo in Sole terito,ut leuia fiant: maximè læuigatis ariſtolochiam, & iridē adiicito. Hęc
pri⁹ cōtuſa,tenuiq́; cribro diſcreta, rurſus aceto circūfuſa terant: atq; hoc tā diu facito,q̄ aſpre-
dinem ſentias, nō parcens aceto ſumptitādo. Poſtquam læuia fuerint,alumen addito,facitoq;
hæc donec,& illud in puluerem redigatur:deinde myrrham, mox thus, ab hoc ammoniacum,
poſtea ſtyraceum,poſtremò picē indito.Hęc in calido Sole uruntur,quò ſtyrax elaboretur.Vbi
iam leuitatem,& ſordium craſſitudinem nocte fuerint omnia,ceram,reſinas,& oleum liquefa-
cito,& paululum decocti chalbano ſuperfundito,idq; congregatum in pila terito,ac quæ lique-
fiunt modicè refrigerata indito:tunc chalbanum demittens diſſoluēſque,in uas fictile percola-
to:ac ubi deraſeris,cum iis, quę in pila ſunt,permiſceto.

Emplaſtrum ex ſalicibus.

QVod ex Salicibus conſtat,pręclarum, & in multos uſus idoneum ſimiliter prædictis,Crito G
hiſce uerbis recenſuit. *Emplaſtrum ex ſalicibus. Prodeſt cruentis ulceribus impoſitum, articu-*
lis ſolutis fiſtulis inditum, flaccidis carnibus humidisque, præſertim quæ in extremis partibus ex-
tant.Valet item ad Eriſipelata, alioſq́; plurimos affectus ſine uſturis. Myſios, Chalcitidis, æruginis, ce
ruſſæ,gallæ,aluminis ſciſſi & rotundi, cretæ ſutoriæ ſeu melanteriæ, ſingulorū pōdo uncias ſex:
ceræ, reſinę pityinæ, picis,bituminis,ſalicis foliorum,ſingulorū pondo uncias duas:olei hemi-
Al.duas. nas quatuor uncias quatuor, chalcanthi pondo uncias ſex,malicorii pōdo uncias ſex,aceti ſex
tarios ſex. Salices ex aceto incoquātur,donec relicti fuerint ſextarii duo:deinde æruginis ceruſ-
ſę, & cretæ ſutoriæ,pri⁹ tritis folia immittito,ſimulq́; ad lęuorē terito,deinde ſicca læuigata,rur
ſusq́; exprimito,poſtea liquefacta ſuperfundito.Hoc Aſclepiades ſine chalcātho,& malicorio
p̄parat, ſicut in ſecundo huius operis cōmētario docuimus. Aliud poſt hoc ex ſalicib⁹ Crito in
iſtā ſententiā edidit.*Ex ſalicibus Lite,ut Herodotus.*Ceræ ſutoriæ melanteriæve,gallæ omphaci-
tidis, aluminis ſciſſi, rotundi, ſingulorum pondo uncias ſex:ceræ,bituminis,picis aridæ,ſalicis
foliorum,pityinę,ſingulorum pondo libras duas:olei pondo libram,aceti ſextarii dimidium.

Quæ tradiderit Aſclepiades eiuſdem generis emplaſtra. CAP. 4.

HIs annumerantur ex ſupraſcriptis, tū quod ad Halieum refertur ab oībus cognitum, tum
quod ex dictamno conſtat; ſed quia Aſclepiades manifeſtò de ipſis ſcripſit,ob id ēt nunc H
eorundē mentionē faciā. Porrò cōmodum ex eo,quod bis,uel ter ſcribitur, aliud inſuper acce-
dit,puta ut cognoſcamus, in quibus ſimplicibus miſcendis, ac ipſorū pollicitis,ſcriptores illorū
inter ſe conueniant,in quibus item diſcordent.*Haliei Giluum. Ad cruenta uulnera,& neruos,præ-*
ciſos ualet.Item ulceribus uetuſtis cicatricē ægrè ducentibus,& fluentibus cōducit.Quin & emollit opti
mè,præſertim in mammis ortas duritias.Medetur canum hominumq́; morſibus inſigniter ualet & adpa-
ſtinacæ, & Draconis, aliorumq́; ſæuorum piſcium ictus.In ſumma uirtutem habet mirificam. Argenti
ſpumæ, ceræ,cuiusq; denariorū pondo centū:terebinthinæ,mannæ thuris,chalbani,minii ſino
pici, cuiuſque denarium pondo octo:olei ſextarium:præparato ſicut prædiximus.*Haliei giluum*
quomodo conficeret Galenus. Argenti ſpumæ, ceræ, cuiuſque denarium pondo centum:terebin-
thinæ,myrrhæ ſinopidis,æruginis raſę,ſquamæ,ſingulorum denariū pondo octo:ariſtolochiæ
denariū pondo viii.thuris denariū pondo uigintiquinque,diphrygis denariū pondo ſex, chal-
bani denariū pondo duodecim,guttæ ammoniaci denariū pōdo duodecim,olei heminas duas:
cōficito quemadmodum ſuperiora.*Emplaſtrū Venatorū,pharmacū confectū.Facit ad quadrupedū*
ictus,

A *ictus, morsusque, & ad reliqua venenata.* Argenti spumæ pondo minam: olei veteris, squamæ æris
rubri, ceræ, resinę frictæ, singulorum pōdo: guttę ammoniaci pōdo trientē: chalbani, minij syno
pici, singulorū pōdo vncias duas. Argenti spumam, squamā, & oleum, ad spissitudinē vsq; inco-
quito, deinde ceram ac resinā inijcito: cum liquata fuerint, ab igne tollito, & ammoniacū dila-
tatum immittito: vbi refrixerint, chalbanum, & ammoniacum indito, sinopicum inspergens: ac
in mortarium defusis mollitisq; vtitor. *Emplastrum Chalcidei, conglutinat, inflammationem arcet,
diuisiones cum contusione iuuat, sinus coniungit, resiccat, & abscessus prohibet, ossa corrupta educit. Ma-
ximè autem & in partibus extremis valet. In vniuersum mirabilis ei virtus est.* Argenti spumæ, squa-
mæ æris, resinæ pityinæ, ceræ singulorum denariùm pondo *centum: guttæ ammoniaci, chalba *Aliter, nouem.
ni, cuiusq; denariùm pondo sedecim: diphrygis denariū pondo duodecim: aristolochiæ læuissi
mæ denariū pōdo quadraginta, olei veteris sextarios tres. Argēti spuma, squamaq; ex oleo co-
quuntur: ac vbi colorē mutauerint, diphryges immittitur, deinde cera, resina pityina, vel pinea:
liquatū vt non inquinet, ab igne tollit, ac ammoniacum elotū inijcit: postq̄ liquefeceris, aristo
lochia pharmaco iā refrigerato inspergatur, & cōtinue moueatur: deinde in mortarium immit
tito, ac subigito, excipiensq; vtitor. *Ex dictamno sacrum, virtute mirandum. Benefacit neruis mu-*
B *sculis q; præcisis & contusis, vetustis & sanatu difficilibus. Ossa corrupta elicit. Aculeos, & telorum cuspi
des, quæ infixæ sunt corpori, eximit, nec minus digerit. Iuuat capitis dolores, & oculorum fluxiones. Est
etiam malagma, pleuriticis, & hepaticis idoneum. Efficax est, & ad cuiuslibet virulenti ictus.* Argenti
spumæ denariū pōdo centū, colophoniæ denariū pōdo quinquaginta, ceræ denarium pōdo ui
gintiquinque: guttæ ammoniaci, aristolochiæ, singulorum denariùm pondo sedecim: mannæ,
chalbani, vniuscuiusq; denariùm pōdo duodecim: æruginis, dictamni, æris vsti, aloes, propolis,
singulorum denariùm pondo viii. diphrygis, æris squamæ, gentianæ radicis, singulorū denariū
pondo sex: olei veteris hyeme heminas duas, per æstatem vnā ac semissem. Præparatur quo di-
xi modo. Huius scriptura ab Hera in horum pondere variat. Nam Asclepiades dictamni dena-
rios viii. Heras decem, inijcere præcipit: & vero ēt aristolochiæ, & guttę ammoniaci, hic cuiusq;
denarios sedecim, Heras sex quidem †guttę ammoniaci, aristolochiæ vere decem. Ceterum He †Al. additur, & uiginti.
ras oleum indistinctè scripsit, solum heminas duas eius iubens infundere: Asclepiades aūt hye-
me tm̄, estate verò vnam & semissem. *Diophanti Chirurgi, quo vsus est Phylacus.* Argenti spumę
denarium pondo centum quinquaginta: cerussę, picis, squamæ ęris: cerę, singulorum denarium
pondo octodecim: æruginis, resinæ pityinæ siccę, †mannæ, thuris, propolis, singulorum denariū † Al. aristolochiæ singulorū denarium pōdo sex.
C pondo xii, chalbani, *aristolochiæ, cyperi singulorum denarium pondo sex: dictamni, trifolij,
guttæ ammoniaci, singulorum denariū pondo trium: illyricæ, artemisiæ, polij, marrubij, singulo
rum denarium pondo duùm: olei veteris heminas duas. Ad dictum modum præparatur. †Nec hoc loco, aristolochiæ pō dere eodem tribuitur.

De scriptis ab Andromaco eiusdem generis emplastris. CAP. 5.

EMplastra uarij usus, simul & cicatricem ęgrè ducentibus idonea, hoc in libro percēsere sta
tui, ex quorum grege sunt & decem illa longe optima, inter ea, quæ scripsit Andromachus.
Viride Euangei. Resinæ terebinthinæ, scd'm alios siccæ, denariùm pōdo quinquaginta, alij ue
ro centum: ceræ denariū pondo xxv, thuris, squamæ, chalbani, aloes, myrrhæ, singulorum dena
riū pōdo triū: salis ammoniacis, opopanacis, æruginis rasæ, æris usti, aristolochię, guttæ ammo-
niaci, scissilis, scd'm alios rotundi, singulorū denariùm pondo duū: ichthyocollę denariū pondo
iij. aceti heminas iiij. olei quartam heminæ partem, scd'm alios octauā. Vtitor, uermiculari æru
gine non imposita. *Strigmentosum emplastrum, quo utor.* Ichthyocollæ pōdo vnc. iiij. sarcocol-
læ pondo vnc. ij. †terethriæ pondo selibram, terræ samiæ pōdo vnc. iiij, myrrhæ pondo vnc. iiij. †Additur lapidis asij pondo vncias iii.
thuris pondo vnc. vi. squamæ æris pondo vnc. viij, salis ammoniaci pōdo vnc. iii. æruginis rasæ
pondo vnc. vi. aluminis scissilis pondo vnc. ii. aloes indicæ pondo unc. iiii. chalbani pondo unc.
D iiii. ceræ pondo libras ii. terebinthinæ pondo libras ii. olei pōdo † libras iiii. aceti quod ichthyo †Al. uncias iiij.
collæ irrigandæ sufficit. Sicca læuigata liquidis insperguntur. *Aliud Viride.* Resinæ pityinæ dena
rium pōdo ducentorum, guttæ ammoniaci denarium pondo quinquaginta, opopanacis dena
riùm pondo viii. ceræ denariùm pondo *cētum, propolis denariùm pōdo octo, chalbani dena *Al. quinque.
riùm pondo viii, squamæ æris denariùm pondo xii. æruginis denariùm pondo xii: aluminis ro
tundi denariùm pondo vii, misyos denariùm pondo vii, salis ammoniaci denarium pōdo viii.
chalcitidis denariùm pōdo v. sulfuris ignem non experti denarium pondo viii. thuris denariū
pondo *duodecim, fellis taurini sicci denariùm pondo sex, uel humidi denariùm pondo xii. cy- *Aliter xii s.
prini heminas sex, alii quatuor: aceti quod satis est. *Viride Epicuri multa promittens.* Ceræ de-
narium pondo ducentorum, colophoniæ denariùm pondo ducentorum, squamæ denariorum
pōdo sedecim, æris usti denariū pondo sedecim, æruginis denariū pōdo sedecim, aristolochiæ
tenuis denariùm pondo sedecim, aloes denariùm pōdo xxiiii, aluminis rotundi denariū pon-
do xii. myrrhæ denariorū pōdo xxiiii. chalbani denariorū pondo xxiiii, salis ammoniaci dena-
riorum pondo sedecim, aceti heminas iiii. olei heminas ii. interim pauciores. *Viride multa pro-
mittens Alcimonis, uel Nicomachi, ad fistulas, nigritias, uel nomas. Glutinat ossa, & reducit, strumas di-
scutit.* Chalbani denariorum pondo xvi. æris usti denariorum pondo viii, squamæ denariorum

pődo vigintiquatuor,cerę denariũm pődo quinquaginta,ſeui caprini vel vitulini denariũ pő E
* Aliter L. do*triginta:thuris,reſinæ ſiccæ,guttæ ammoniaci,terebinthinæ,nitri,ariſtolochię,ſingulorũ de
narium pondo xxv.bryoniæ denariũ pondo xii.orcheos herbæ denariũ pondo xii. iridis aridæ
denariũ pondo iiii. aloes indicæ denariũ pondo xii.ſciſſilis denariũ pondo vii.fellis taurini de
nariũ pondo viii.aceti heminã,olei heminã.Cũ inficit,roſaceo. *Viride ad Herpetas,item ad chiro-
nia,& difficulter ad cicatricem venientia vlcera,vt Andromachus.* Hordei combuſti denariũ pődo
*Aliter xx. x.æruginis denariũm pondo*viii.ceræ denariũ pondo lxxx.cyprini heminam. Hoc medicamen
æruginẽ multã continet, pro cerę & cyprini ſymmetria:nã hordeũ combuſtũ ſi per ſe inſpergi-
tur,chironia vlcera iuuat,neq; intendit cerę,& cyprini vires,neq; ęruginis reſoluit. Ablato ip-
ſo,ſimile pharmacum redditur multis, quę ſuperiore libro ad hmõi vlcerum curationẽ ſcripta
ſunt.Non tñ multũ cyprini aſſumet,preſertim ſi cera pinguis exiſtat, ſed quantũ ad cerã ęrugini
admiſtã emolliẽdam capere neceſſariũ eſt.Superiora oĩa emplaſtra hoc nomine vano vſui ſer-
uiunt,ꝙ medicamenta emollientia,trahentia,digeſtoria,concoctoria,inſuper citra mordicatio-
nẽ ſiccantia,aſſumpſerint,plurima ipſorũ ẽt valide adſtringentia,quorũ uirtus eſt humores af-
fectę parti influentes repellere. Porrò dictorum medicaminum poteſtatis materias noĩatim in
operis De ſimplicibus medicamentis ſexto, ſeptimo,octauo, nono, decimo, & vndecimo libro F
expreſſas habetis.Multorum aũt hoc cõmentario noĩatim memini,ac iterum meminero. Quin
ẽt hoc pharmacum in pñtia appoſui,eorum,ꝗ nuper dixi,mentionẽ facere deſiderãs:q̃a id quo
que ſuperiore libro commemoratis genere ſimile eſt,ac ꝓprium magis videbatur illis ipsũ ap-
pendere. *Iceſium nigrum Andromachi*. Hoc emplaſtrum Andromachus non vbi viridia,tractat:
ſed ſuperius propè initium:in ſymmetria multũ euarians,vt prius Critonẽ & Heram prodidiſſe
indicaui, ſcribit hoc pacto. Bituminis denariorum pondo trecẽtum,terræ ampeliditis denario
rum pődo ducentorũ, argenti ſpumæ denariorum pondo lx.chalbani denariorũ pődo xxxvi:te
rebinthinæ denariũ pődo xxxvi.ſciſſilis denariũ pődo xxvi.propolis denarium pondo ſeptua-
gintaduũ,mannæ denariũ pődo quinquaginta,myrrhæ denariũ pődo xii.iridis denarium pon-
do xii.chalcitidis denariũ pondo ſex, gallæ denariũm pődo x.olei congium vnum dimidium,
mellis heminę dimidium.Recte fecit,qui de mina ambiguitate relicta,omnia per denarios con
ſcripſerit,vt de ſolo congio qõnem inſtituamus. In hoc enim melius egerunt, qui ſex heminas
poſuere,à triplicato autem bitumine ꝓportione illius,quod Heras immiſcuit,ſcripturam exorſi
ſunt.Etenim Heras centum denarios,hic trecentos poſuit,etſi in quibuſdam exemplaribus non
fide dignis,ducentos inuenerim.Terra ſane ampelitis duplo eam,quã Heras ſcripſit,planè exu- G
perat.Argenti autem ſpuma,quam & ipſam ampelitidi pondere ęqualẽ eſſe conueniebat, mul
to minus ab eo iniecta eſt: nam denarios ſexaginta huius miſcet.Chalbani uero triginta ſex de-
narios immittens,proportionem cum Hera & Critone non ſeruat,quemadmodum in alumine
ſciſſili:paululum.n.hic ab exacta proportione declinat,quæ ad triginta ſeptem & s, peruenit. In
terebinthina ſanè parum ab Hera diſſidet,tñ ſcilicet,quantum in chalbano & ſciſſili:à Critone
uero plurimum, qui minam s,iniicere iubeat, quod aliarũ ipſius miſturã,proportione,ad quin-
quaginta denarios excedit. Iã uero in propoli non nihil diſcordat, quantum ad duplicatã pro-
portionem ſpectat.Item in mãna à Critone & Hera recedit,quippe*centũ denarios,ceu ad illo
* *Al. lxxv.* rum proportionem,iniectos eſſe oportebat. In chalcitide etiã multum admodũ à proportione
ſubtraxit.In alijs parua controuerſia eſt,niſi in melle, cuius heminas tres tanquam ad illorũ ꝓ-
portionẽ immiſiſſe ipſum conueniebat,at is heminæ dimidium adijcit. Ita quoq; in oleo, tres
congios miſcuiſſe debebat, ſi non a Critone diſcrepare uoluiſſet: ſi uero cum Hera conuenire
octodecim heminas.uerum ipſe congium & dimidium conſcripſit.

Vt Tarentinus Heraclides Iceſii nigrum emplaſtrum tradiderit. CAP. 6.

A*D omne vulnus,maximè quæ in extremis partibus ſunt,dolore vindicat & conglutinat. Item ca
num morſus,& furunculos ſanat. Duritias diſcutit,præſertim mãmillas obſidentes. Ani condylo-
matis ſuccurrit.* Argenti ſpumæ denariũ pondo centum, bituminis tãtundem,terræ ampelitidis H
idem pondus,mannæ denariũ pondo uigintiquinque,propolis totidem,chalbani denariũ pon
do duodecim & ſemiſſis:aluminis ſciſſi,reſinæ terebinthinæ, pares menſuras: iridis denariũ pő
do ſex, chalcitidis denariũm pondo ſeptem & ſemiſſis, gallæ denariũm pondo viii.myrrhæ tã
†Al. heminæ dimidium. tundem, mellis heminam unam, olei immaturi†heminas ſex. ʒ Argenti ſpuma,bitumẽ & terra,
cũ oleo coquuntur,& ſpatha ex tedarum ligno mouent: cũ cõſtiterint,propolis,reſina,& chal-
banum adduntur:hæc autem prius melle incoquuntur: quibus miſtis, olla ſtatim ab igne tollit,
& ſicca inſperguntur. Hæc cum Heraclides tradiderit in libris ad Antiochidem,demiror quo
modo non nulli poſt eũ ſcripturam ipſius non obſeruauerint. Heras ſanè ubique Heraclidem
imitatus eſſe uidetur,præterquam in myrrha & galla. Nam cum Heraclides utriuſq; horũ dena
rium pondo octo miſcet,Heras utriuſq; ſex iniecit. Inſuper Aſclepiades in ſecundo libro de ex-
terioribus,oĩa pro portione quadruplo maiore quã Heras tradidit.Adde,quòd olei omphaci-
ni heminas duodecim, Crito congios duos, conſcripſerit,& ſi omnia duplicata cõpoſitio ipſius
habeat. Quare non nulli mihi uidentur adſcripſiſſe, heminas duas. Quod ipſum rurſus tũ ueri-

tati,

A tati, tum Heræ & Tarentini ſcripturæ, magis aduerſatur. Siquidem Heras centum octoginta denarios poſuit, in pondus, non menſuram oleum reducens, tãquam hemina denarios ſexaginta pendente. Nam Attica nouem Italicas uncias conficit: pendunt.n. nouem Italicæ unciæ, quas in cornibus inſectis metiuntur, ſeptem uncias pōderales & ſemiſſem, quæ ſexaginta denarij fiunt, ſingulis uncijs octo denarios recipientibus. Quare ēt hic cum Heraclide Heram conſentire uideas, cū tres heminas iniiciat, † Aſclepiades duodecim, qm̄ omnia in ipſius compoſitione quadrupla ſunt. Heras autem, quoniam pharmaci in Tarentini ſcriptura magna moles fieret, uidetur mihi quartam omnium portionem poſuiſſe. Nam in myrrha, ut dixi, & galla paulululum mutare uidetur. Ac cum alij quoq; hoc Iceſij emplaſtrum tradiderint, qui exactius, in eo cuius præparationem ex coctione coniecimus, Tarentino concordes facti ſunt: qui autem negligentius, uel in uno ſolum, uel in pluribus ſimplicibus, diſſonaſſe ab Heraclide uidentur. Proinde ſuperfluum fuerit, de ijs mentionem facere: præparandum enim medicamentū eſt, ut Heraclides iuſſit, uel ut Heras, qui parum adeo inter ſe differunt. *Heraclides Liten Iceſion hanc eſſe dicit.* Bituminis denariùm pondo quinquaginta, argenti ſpumæ denariū pondo quinquaginta, olei heminas decem, coquito: vbi coierint, ceræ denariùm pondo quinq; inijcito: chalbani, myrrhæ, ſin-

B gulorum denarium pondo quinque.

† *Al. Heraclides*...

Cyzicenum Heræ.* CAP. 7.

HOc quoq; inter celebria emplaſtra refertur, ab omnibus probè cōſcriptum, magno in ſimplicium medicamentorū ſymmetria conſenſu. Non nulli tn̄ diſcordant, ut innoteſcet, cum ſubiungemus, quomodo quiſque componendum cenſeat. Heras igitur de præſenti emplaſtro ita aduerbum ſcribit. *Cyzicenum. Facit ad recentia vulnera, & vetera depaſcentia. Duricias præſertim in mammis diſcutit, extrahit, repurgat, implet, glutinat, cicatricem ducit. Tollit cancroſas durities, malè curata reficit. Et in quibus ſcalpello uti non licet, vt in ceruice, collyrij loco utitor. Abſceſſus furentes mitigat, chymata diſcutit, ganglia & contractiones, ſiue coitus diſſoluit, abrumpitque. Tela, oſſa, lignorum fragmenta educit, cruſtas citra dolorem deijcit. In depaſcentibus, magnis ſplenijs uti oportet. Inſuper ſtrumas diſsipat, hæmorrhoidas cohibet, & veſicæ morbis ſummè prodeſt.* Hæc autem recipit. Thuris, myrrhæ, croci, iridis illyricæ, bdellij, ſingulorum denarios quatuor, ſquamæ denariū pondo duodecim: chalcanthi, aluminis ſciſſi, rotundi, guttæ ammoniaci, miſyos, putaminum mali granati dulcis, ſingulorum denariū pondo quatuor: ariſtolochiæ, gallæ omphacitidis, utriuſque denariùm pondo* viij. chalcitidis denariùm pōdo iiij. † uiſci quercini, opopanacis, æruginis raſæ,

C acaciæ, floris roſarum, ſingulorum denariū pondo viij: terebinthinæ pōdo minam, alij denariū pondo quinquaginta: liquoris papaueris denariū pondo ſex: ceræ minas duas, ſecundum alios denarium pondo* quatuor: ſeui uitulini curati minam, alij denariū pondo* centum quinquaginta: aceti cōmunis heminas* uiginti: uini, quod ſufficit, in ſicca immittitur. Hæc de Cyziceno cum Heras ſcripſerit, atq; Andromachus, uidebitur quibuſdā maxima eſſe diſſenſio, cum Heras thuris, croci, myrrhæ, & eius, quod deinceps ab eo poſitum eſt, denariùm pondo iiii. immiſerit, Andromachus viij. Verum quod iam prius obſeruandum nobis eſſe dicebam, id etiā nunc dicturus ſum. Si omnia ſimplicia pharmaca licet duplicata horum, quæ alij ſcripſerunt, miſceas, eadē fiet ſymmetria, queādmodum ſi & triplicata omnia inijcias: ac nunc Andromachus omnia ferè duplicata miſcuit, cum Heras ſimplicia ipſa indiderit. Ac etiam hic diſcrepant, q̧ ille aloen addat, Hera ſecus faciente. Quin etiam in panacis radice differentia eſt, cum Heras opopanacem tm̄ ſcripſerit, Andromachus non hoc ſolum, ſed etiam panacē: ſolent autē ſic uocare radicem herbæ, quam panacem appellant. Adiecit, autem Andromachus papaueris liquorē, doloris euitandi gratia: acaciam uero & roſarum florem, tãquam adſtringentia. Porrò coctionē pro more ſuo Heras adiūxit, Andromachus omittit, quippe qui ipſe ēt raro illam ſoleat apponere. Cæterum

D ex eo, quòd in calce aceti communis heminas duas, & uinum ſiccis infundit, planè innuit ſe arida ex uino, uel aceto læuigari uelle, deinde liquefacta his ſuperfundi: Heras autem neq; omnino aceti aut uini meminit, & ad calcem coctionis ita adſcripſit: cæterum arida, & opopanacem in cacabū conijcito: & ubi unita fuerint, defundito, mollitoque, irino unguine manus inquinās. Ego ipſum Andromachi more conficio, opopanacē cum ſiccis in mortario terens: ſi ualentius, & quod magis digerat, medicamentum facere deſiderem, acetum inter lęuigandum admiſcens: ſi magis adſtringens repellenſque, uinum: quemadmodum rurſus & id nunc auſterum, nunc gilluum, nunc uetus, nunc ętate medium aſſumens: Nam quod auſterum eſt nec uetus, magis adſtringit: quod uetus nec auſterum, ualentius digerit.

* *Hæc dictio in aliquibus exēplaribus nō inuenitur.*

*Al. xvi.

† *Al. additur Ammoniaci guttæ drachmas quatuor.*

* Aliter v.

* Aliter cviij.

* Aliter ii.

Cyzicenum, vt Aſclepiades. CAP. 8.

SCriptum eſt hoc emplaſtrum iam & in quarto, ubi omnia ordine, quę ad malignitatē pharmaca habere cōſuluit, commemorauimus. Et uerò nunc, quia ipſe pariter ab Hera & Andromacho euariat, ſatius mihi eſſe uidetur ipſius uerbis in tertio libro de Exteriorum pharmacis tradita ſubiungere. *Cyzicenum. Facit ad diutinos affectus, & neruos præciſos.* Thuris quàm optimi, cerę, myrrhę, ariſtolochię, chalcitidis, illyricę, chalbani, ſingulorum denariùm pondo quatuor: terebinthinę, argenti ſpumę, ſingulorum denarium pondo octo: olei heminam. Omnia in

uas æreum coniecta, supra leuem prunam coquũtur, mouẽturque, donec in aqua frigida demer E sum, mellis spissitudinẽ habeat: postea mouẽdo tollitur. Hoc illitum pelliculæ imponit: hyeme post septimum diem, æstate post quintum, soluitur. *Aliud ex ijs, quæ ad Philoxenum referuntur.* Thuris, myrrhæ, croci, illyricæ, bdellij, squamæ æris, chalcãthi, chalcitidis, aluminis rotundi & scissilis, misyos peregrini, guttę ammoniaci, ꝓpolis, uisci quercini, opopanacis, malicorii pclusi, singulorum denarium põdo iiij. aristolochiæ denarium põdo viij. cerę, seui taurini, singulorũ denarium põdo cẽtum, quod minã inscribit: resinæ terebinthinæ denariùm põdo* quindecim, quod tres quartas appellat. Resina in ollã fictilẽ coniecta, donec odorẽ amittat, cõcoquitur: de inde seuum & cera derasa inijciuntur, & liquefiunt: arida cõtunduntur, & cribro tenuissimo incernuntur. Postea liquida ab igne tolluntur, quibus aliquatenus refrigeratis arida inspergun-tur, & curiosè mouentur. Habere autem oportet ex aceto trita, myrrham, thus, bdellium, opopanacem, quibus quæ in olla sunt, adijciuntur, teruntur que, ne grumi ceræ modo fiant. Vbi autem rectè habuerint, in lignea pyxide irino unguento prius illita reponuntur.

*Aliter lxxv.

Emplastrum ex duabus aristolochijs vt Andromachus. CAP. 9.

DE hoc in eam sententiam scribit Andromachus ad uerbum. *Emplastrum ex duabus aristolochijs.* Resinæ frictæ pondo libram, cerę pondo libram, picis põdo libram, ciceos, uel olei ue F teris heminam unam, & cyathos duos, cerusſę pondo unc. vi. æruginis pondo vnc. vi. chalcãthi pondo vnc. iiii. mannæ pondo vncias sex, aristolochię longę pondo vnc. iiii. rotundę põdo vnc. iiij. erethrię pondo unc. sex, illyricę pondo vnc. iiij. gallę uncias duas, aceti heminam: ego amplius malicorii pondo uncias duas. Sicca ex aceto teruntur, deinde liquabilia.

Emplastrum ex dictamno Damocratis. CAP. 10

DIximus frequenter metricas scriptiones nõ solum ad memoriã, sed etiam ad misturas exactè commẽsurandas, prosa oratione cõscriptis esse cõmodiores. Cuius gratia ẽt nunc medicamentum ex dictamno perfectam in Damocratis scriptis symmetriam perseruans apposui.

Emplastrorum unum insignium numero adscribitur,
Solumque, quod recipit dictamnum creticum
Dictum. Medetur prosperè serpentium
Percussibus uenenatis, ac morsibus
Quadrupedum cunctorum, etsi rabies quędam agat.
Iuuat ulcerum callos, & neruos perditos,
Et musculos, & alto cartilagines G
Corpore putrescentes, quę incumbunt ossibus.
Colli, mammillarum, dorsi quoq; vlcera,
Persanat, & diu si iam durauerint.
Ac omnia simul, quę facere paulo antea
Dixi, emplastrum nomine scilicet Aegyptium.
Hoc admodum cùm sit bonum, quidam omnibus
Vnum bonis reputant usu prestantius,
Haud quaquam nempe experti multa pharmaca.
Concinnatur misturis his. Lithargyri
Drachmas habet ducentas: istis additur
Olei uetusti librę quarta portio,
Alij magis quartam uolunt partem heminæ.
Et quinquaginta ceræ drachmas ponticæ,
Colophoniæ probæq; plus cera duplo:
Alii malunt terebinthinæ parem modum. H
Aeruginis quoque, aloes nec non indicæ,
Item combusti æris, & diphrygis boni,
Cuiusq; sedecim, semissemq; ponito.
Quaternas & uigenas drachmas chalbani,
Mannæ pares, thurisq; bis duodecim,
Ammoniaci uiginti bisq; & quinque bis,
Et sedecim iungantur propolis atticæ,
Aristolochiæ longæ bis drachmæ decem,
Aeris cyprii squamæ drachmæ duodecim,
Et gentianæ radicis siccissimæ
Aequale, cunctis herbæ his dictamni quoque
Siccæ, sed habentis florem, drachmas bis decem,
Læuis. Lithargyrum at cum oleo demittito
Ollæ recenti, cui patulum os figulus dedit.
Pruna leni coques, mouens rudicula

Quousq;

A Quouſque ſpiſſitudo mellis attici
Fiat. † Paribus at ſquamæ immiſſis partibus, ȝ
Rurſus magis coquas:ac poſtquam pharmacum
Giluum fuerit,æs miſceas & diphryges:
Craſſumq; reddens pharmacum,ut non polluat,
Ceram,reſinamq; unà dictis addito.
Quibus liquatis,ubi probè coiuerit
Emplaſtrum,ab igne tolles:cumq; adieceris
Propolimq; mannamque,aloen,atque chalbanum,
Ammoniacumque,tuncubi refrixerit,
Feruorq; ignitus pharmaci ſubſederit,
Ariſtolochiam perquam leuiſſimam,
Et gentianam dictamnumq; inſpergito,
Spatha atque medicamentum agitando ſedulo;
Manibus tibi magdalias ipſe effingens habe,
B Eaq; mala,ad quæcunq; eſt prædictum,utitor.

†Aeruginem & ſquamam aſſumens.

† *De paſtillis Aſclepiadis.* ȝ CAP. II.

† *Al. hoc totũ expungitur,ac inferius apponitur.*

QVemadmodum emplaſtra à calore,non à facultatis profeſſione,nominant quidam medici,melina,cãdida,fuſca,& gilua:ita paſtillos græcè trochiſcus,ab efformationis figura uocant,non ad unum affectum,ſed ad admodum multos conferentes. Nos quoque igitur ipſos imitati,deinceps omnes præclaros ſiue paſtillos,ſiue orbiculos(utroque enim nomine appellãtur)deſcribemus. Rectè autem illi ſingulis, quid poſſent efficere,prępoſuerunt,pręſertim Aſclepiades, cuius etiam primi pharmaca, quæ in tertio de exterioribus libro prodidit, apponam.

* *Paſtillus Aſclepiadis. Ariſtarchi Tharſei paſtillus ad plura utilis. Facit ad recentia vulnera & uetera. Prodeſt teredinibus, & fauis. Curat fiſtulas,aures ſuppurantes,oſſa corrupta,nomas. Reprimit omnem carnis excreſcentiam,tollit pterygia,ualet ad uteri affectus. Sanat ozænas,phagedænas,condylomata. Iuuat inueterata, quæ difficilem curationem habent. Vtilis eſt principio phthiſicis,lienoſis, cœliacis, dyſentericis,tribus obolis in potu familiari datus. Succurrit ſynanchicis,gingiuarum nomis. In ſumma exterioribus & interioribus uitijs auxiliatur.* Myrrhę denarium pondo ſex,croci denarium pondo trium,crocomagmatis denariũ põdo trium,cytinorum denariũ põdo ſex,chalcanthi denarium
C põdo ſex,aluminis ſciſſilis denariũ põdo ſex, aloes denarium pondo ſex:uino falerno excipiuntur,fiuntq; orbiculi,ſeu paſtilli,& in umbra deſiccantur. Vbi uſus neceſſitas eſt,humido cõgruenti diluuntur ad commemoratos affectus. *Paſtillus Neapolitani.* Myrrhæ,thuris,ſingulorum denarium pondo ſex:gallę,lycij,aluminis,crocomagmatis,aloes,ſingulorum pondo denariorũ viii. cytinorum denariorum pondo duodecim,æris denarium põdo viii.uino falerno excipiuntur.

* *Al. de paſtillis Aſclepiadis.*

Andronius inſcriptus. Cytinorum denariorum pondo decem,ſciſſilis denariorum põdo quatuor,chalcanthi denariũ põdo duodecim, myrrhæ denariũ põdo quatuor:thuris,ariſtolochiæ, gallæ immaturę,ſingulorum denarium pondo viii.paſſi heminas duas. Apud Heraclidem uerò ita habet. Malicorij denariũ põdo decem, riſtolochiæ denarium põdo viii. gallaram denarium põdo viii.ſalis ammoniaci,thuris fiſſilis, denarium pondo iiii.chalcanthi denarium pondo duorum,myrrhę denarium pondo quatuor, hæc paſſo excipiuntur. *Polyidæ ſphragis.* Malicorij denarium pondo ſex,myrrhæ denarium pondo viii.aluminis ſciſſilis denarium põdo v.thuris denarium pondo quatuor, aloes denarium põdo viii.chalcanthi denarium pondo iii.felis taurini denarium põdo ſex:uino dulci excipiuntur. *Coracine ſphragis. Facit ad tonſillarum phlegmonas, & uuas laxatas. Gingiuas madentes reſiccat,nomas curat,& ſedis affectus. Fiſtulis callum exterit.* Ari
D ſtolochiæ creticæ rotundæ,cytinorum,chalcitidis toſtæ,thuris, myrrhæ, chalcanthi,crocomagmatis,aloes indicæ,fellis taurini,ſingulorum pondo denarium viii.paſſi quantum ſatis eſt. *Paſtillus ad nomas.* † Brathyos denarium põdo* quinquaginta,myrrhæ denarium pondo trium:ſoreos,*cyperi,chalcãthi,thuris,ſingulorũ denariũ põdo duum: uino excipiuntur. Aliæ ſcripturæ habent,oleæ foliorum denariũ põdo duũ:myrti ſiccæ, orcheos herbæ,utriuſq; denarium põdo iiii:arſenici,quod auripigmentum uocant,denarii pondo unius:myrrhæ denarium* pondo iiii. *Ex ſcriptis Heraclidis.* Orcheos denariũ pondo duũ,arſenici denarium põdo iiii.gallæ denariũ põdo viii. Squamæ denariũ pondo ſex,ſoreos denariũ põdo* viii.myrrhæ denarium põdo duũ, thuris denarium pondo duũ,acaciæ ſucci denariũ põdo duũ:uino excipiuntur. *Paſtillus ex plantis,ſeu ſtirpibus inſcriptus.* Malicorii,myrti foliorum, nucis putaminum ſiccorum, ſpinæ fructus, ſingulorum denarium pondo viii.gallę denarium pondo iiii.ſalis foſſitij denarium pondo* viij. Oĩa cõminuunt,*friabilia in aceto macerant,ac in uas fictile conijciuntur:deinde torrent,& cũ aceto læuigant. Vbi bene habuerint,myrrhę denarios iiij.thuris denarios ij,inijcito, & paſtillos fingito: uſus eius eſt cum aceto. *Paſtillus, qui à Terentio inſcribitur Stypticus hoc eſt adſtringens. Facit ad quamlibet nomen,& ani affectus.* Sãdarachę, miſyos,chalcanthi,aluminis ſciſſilis,ſingulorum põdo denariũ duũ:myrrhæ,ſquamæ æris,aloes,chalcitidis,ſingulorũ põdo denariũ trium:

* *Al. Sauina.*
*Aliter iii.
* In aliquibus hæc dictio non eſt.
* Aliter ii.
* Aliter ii.
* Al. ἔτα ſcilicet poſtea.

citinorum mali punicæ, rosarū floris, gallæ, singulorum pondo denariū iiii. acaciæ succi pondo E
denariū octo, mali granati putaminum pondo denariū octo: excipiuntur myrtorum decocto ad dimidias coctorum. *Pastillus ad serpentia, Arei ad Herpetas.* Terræ cimoliæ pondo denariūm octo, misyos torridi denariū pondo *sedecim, minii sinopici pōdo denariū trium. Singula cum aqua seorsū terito: deinde simul miscēs in pastillos digerito: usus est ex aceto. *Alius ex origano.* Origani, oleæ foliorum, acaciæ, chalcāthi, salis hispani, singulorū denariū pondo duū: aceto excipiuntur. *Ex collectaneis Largi medicamentum confectum.* Argenti spumæ, uel cerussæ, pondo denarium triginta octo: aluminis fissi pondo denariū xii. acaciæ pondo denariū octo, croci, thuris, diphrygis, opii, singulorum pōdo † denariū duū: ex aqua terito, ac formato pastillos: usus est ex aqua. *Aliud ualde generosum.* Aluminis rotundi, chalcitidis, cretæ sutoriæ seu melanteriæ, uel soreos, singulorum denariū pōdo duum: misyos, malicorii, utriusq; denarium pondo iiii: calcis uiuæ denarium pōdo sedecim, aceti sextarium. Mali cortex in aceto decoquitur, ac cum dissolutus fuerit, teritur cum acacia, postea cæteris adiiciuntur: & ubi bene habent, fiunt pastilli: cum opus est, diluuntur aqua. *Pastillus Threpti ad serpentia ulcera, & ubi Pastionem oportet sistere. Facit etiam ad oris uitia, ad aures suppuratas. Item cutis uitia, quæ exanthemata uocant, tollit. Carnis excrescentiam reprimit. Narium ulcera, & sedis affectus sanat.* Corticis malorum punicorum pondo F
denariū x. gallæ omphacitidis pōdo denariū octo, aristolochiæ tantundē, aloes pondo denariū iiii. myrrhæ pōdo denariū viii, fissi pōdo denarium duum, thuris pōdo denarium iiii. chalcanthi pōdo denarium iiii. passo excipiūtur. *Pastillus Gilui Hieracis Thebani ex halicacabis. i. uesicariis. Facit ad capitis ulcera, epinyctidas, & narium ulcera, quæ Græci psydracas nominant. Iuuat rhagadas & quæcunque citra dolorem ad cicatricem uoles ducere.* Cerussæ pondo libram, spumæ argēti pōdo libras x. aluminis fissi, haliccacabi hoc est uesicariæ corticis, chalcāthi, sinopidis, singu. pōdo selibrā: aceto excipiuntur. *Lucii præceptoris pharmacum confectum.* Aluminis, æruginis corinthiæ, minii synopici, singulo. mensuram heminæ æqualem: aceto diluuntur. *Ex libris Arei ad psoras depascentes, serpentia carnem excrescentem, pterygia, aures suppurantes, ulcera curatu difficilia. Sanat rhagadas & condylomata.* Sciffilis, minii sinopici, æruginis rasæ, gummi, gallæ, cytinorum, singulorum pares portiones, aceto diluūtur. *Magni Philadelphi ad prædictas dispositiones.* Aluminis fissi, æruginis corinthię, chalcitidis, minij sinopici, gummi, singul. pares mensuræ partes: aceto subiguntur. *Pastillus ad erysipelata.* Croci pōdo denarii unius, opii tantundē, cerussæ pondo denariū duum: passo diluuntur. Alia lectio hēt, glaucij pondo denarium viii. *Andromachi Crocosus.* Argēti spumæ pōdo denarium *iiii. hoc est unciæ dimidium: cerussæ uncias iiii. sulfuris ignem nō ex- G
perti pōdo unciā: croci, opii, singulorum pōdo unciam unā: succo solani excipiuntur. Cum opus est, passo diluuntur. *Caii Neapolitani.* Cerussæ, acaciæ, glaucii, opii, cuiusq; parem mensurā: passo subigito, & continuè perungito. *Aliud.* Cerussæ, acacię, singul. pondo denariorum viii. guttæ ammoniaci pōdo denarium iiii. croci pondo denariorum duum, opii pōdo denariorum duum: succi polygoni, uel sereos, uel solani, uel cynoglossi. *Ex libris Agathini.* Cerussæ pondo denariorum sex: mannæ, thuris, singulo. denarii pondo unius: crocomagmatis, sulfuris ignem non experti, singul. pondo denarium duum: ex ouis assatis uitellorum pondo denariorum sex passo excipito. *Ad rhagadas, & condylomata. Curat etiam ani rhagadas, & nomas, Menesthei pharmacum.* Aloes pōdo uncias sex, croci pōdo uncias tres, aluminis fissi pondo uncias tres: uino diluuntur, & fiunt pastilli: in usu liquor dispositioni respondeat. *Apollophanis, ad rhagadas & condylomata.* Stimmeos denarium pōdo viii. acaciæ denarium pōdo sex, æruginis denarii pondo unius, opii denarium pōdo duum, thuris denarii pōdo unius s, myrrhæ denarium pondo duum, gummi denarium pōdo iiii. uino maris experte pastillos fingito. *Vt Nicolaus.* Stimmeos pondo denarium viii. acaciæ *tantundem, æruginis pondo denarii unius, opii pōdo denariorū trium, myrrhæ pōdo denariū iiii. gummi tantundem: uino excipito. *Magni ad rhagadas, & condylomata. sistit nomas.* H
Aloes pondo denarium octo, acaciæ pondo denariū iiii. gallæ pondo denariorū duū, croci pondo denariorum duum, thuris pondo denarii unius, myrrhæ pondo denarii unius: uino subiguntur. *Pastillus Diachylon, id est ex succis, inscriptus, ad nomas & scabiosos affectus.* Licii indici, aloes indicæ, myrrhę, æris, aluminis scissi, chalcanthi, cytinorum, thuris, singul. pondo denarium iiii. succi myrtorum heminæ dimidiū: cōponito, & in pastillos digerito. *Petronii pastillus, qui Virtus appellatur, medicamentum ad rhagadas, & condylomata, in magnis doloribus accommodatum, & cito liberat.* Stimmeos, acaciæ, plumbi cumbusti, & eloti, singulorum pondo denarium sedecim: cineris cyprii, ericæ fructus, aluminis fissi, thuris, chalcanthi, myrrhæ, opii, singulorum pondo denarium viii. uino excipiuntur, & fiunt pastilli. Cum utendum erit, passo diluuntur.

Pastilli ab Andromacho conscripti libro de Exterioribus. CAP. 12.

P*Astillus Darii, qui per anum immittitur.* Stimmeos pondo denariū sedecim: acaciæ tātundem, alii octo: æruginis pōdo denarium xl. succi papaueris pondo denarium trium, quidam duū: gummi pondo denariorum iiii. myrrhæ pondo denarii unius: thuris pondo denariorum trium, alii * unius: uino, uel ut alii aqua, diluuntur. *Pastillus multiplicis usus, & pus educens, & relaxans.* Corticis thuris pondo denariorum duum, æris squamæ pondo denariorum iiii. cum uino factos

* A liter sex.
† Al. unc. ii.
* Al. xlviii. hoc est unc. sex.
* Al. denarium pondo xx.
* Al. duorum.

A no factos ex melli diluto. *Musæ remedium.* Aluminis sciſſi, aloes, myrrhę, chalcanthi, ſingulorum
pondo denarium ſex: croci, crocomagmatis, ſingulorum pondo denariùm triũ: cytinorum pon
do denarium iiij. mulſo ex falerno facto excipiuntur. *Ad Eryſipelata ex Agathocle.* Ceruſſæ pon-
do denariùm octo: aluminis rotundi, crocomagmatis, ſulfuris ignẽ nõ experti, ſingulorũ pon-
do denariùm duum. Tritis ſolani ſuccus ſuperfunditur: & paſtilli, dum uſus poſtulat, uino auſte-
ro formantur. *Iſidori ad nomas.* Lanæ ſuccidæ pondo denariùm xl. ſcobis plumbi, ſquamæ, bitu-
minis, ſingulorum põdo denariũ x. aluminis fiſſi rotũdi, mali punici corticis, gallæ, miſyos, chal
citidis, thuris ſingulorum pondo denariùm v. myrrhæ pondo denariũ duum: amurcæ heminas
octo, uel ſiccæ quinque. *Paſtillus niger, quo utor.* Malicorii denarium pondo x. ariſtolochiæ, gal-
læ, ſingulorum pondo denariũ octo: aluminis fiſſi, aloes, ſingulorum pondo denariùm iiii. myr-
rhæ, chalcanthi, pondo denariũ duum: thuris pondo denarium iiii. uino excipiuntur. Et cum res
exigit, uino dulci diluuntur. *Paſtillus ex veſicarijs.* Argenti ſpumæ pondo denariùm uigintiqua
tuor: *ceruſſæ põdo denariũ xii. uel* uigintiquatuor: halicacabi radicis pondo * denarium octo: *Aliter iiii. *Aliter xx.
chalcanthi, aluminis ſciſſi, ſingulorum pondo denariũ iiii. minii quantum ad colorem accipien
dum ſatis eſt: ex aqua ſubiguntur. *Paſtillus ex origano.* Oleæ foliorum uiridium põdo denariũ
B octo, mali punici corticis pondo denariũ ſex, origani pondo denariùm iiii. acaciæ pondo dena-
riũ xii. chalcitidis, aluminis ſciſſi, miſyos, ſingulorum põdo denarium iiii. uino auſtero diluuntur.
Paſtillus ex rhu. Gallæ pondo denariũ trium, acaciæ pondo denarium iiii. chalcanthi pondo de
nariũ v. chalcitidis† denarii dimidium, ʒ aluminis fiſſi pondo denariũ octo, rotundi pondo dena *Al. denarium pondo dimidiũ.
rium iiii. miſyos pondo denariũ trium, malicorii pondo denariũ v. ſquamę pondo denariũ iiii.
myrrhæ, aloes, ariſtolochiæ, ſingulorum põdo denariũ duum: thuris corticis pondo denarium
iiii. taurocollæ pondo denariũ trium: rhu excoriarii chœnicis quartã partem, alii dimidiũ: ace
ti heminam unam & s, ex quo rhus madefiet ac teretur. *Polydæ ſphragis.* Aluminis fiſſi pondo † *In quibuſdã cod. hæc nõ habentur.*
denariũ trium, thuris pondo denariũ iiii. myrrhæ tantundem† uel pondo denariũ viii. ʒ chalcan
thi pondo denarium duum, cytinorum põdo denarium xii. fellis taurini pondo denarium ſex,
aloes pondo denarium octo: uino auſtero excipiuntur. *Paſtillus Andronius.* Cytinorum pon-
do denarium x: gallæ põdo denariũ octo: myrrhę põdo denariũ iiii. ſecundum alios* octodecim: *Aliter xxviii.
ariſtolochiæ pondo denariũ iiii. chalcanthi põdo denarium duũ. aluminis fiſſi tantundẽ, alii pon
do denariũ iiii. miſyos cyprii pondo denariũ duum paſſo diluuntur. Vtere ad multa polychreſto
pharmaco. *Paſtillus Achillæ:* Spumæ, miſyos, aloes, ſingulorum pondo denarium duum: ariſtolo
C chiæ pondo denarium octo, aluminis fiſſi põdo denariũ quatuor, myrrhæ pondo denariũ duũ, *Aliter viii.
thuris põdo denarium quatuor, gallæ põdo denarium viii. chalcanthi põdo denarium† duum,
corticis mali punici pondo denariorum viii. fellis taurini pondo denariorum duum: aceto ſubi-
guntur. *Paſtillus ad nomas Iſidori celebris.* Mannæ, thuris, ſingulorum pondo denarium xxx. cy-
tinorum, aluminis fiſſi, gallæ, cuiuſq; põdo denariorum viii. chalchanthi, ariſtolochiæ, myrrhæ,
miſyos cyprii, calcis uiuæ, ſingulorum põdo denariorum x. acaciæ pondo denariorum viii. exci-
piuntur uino, uel aceto: & læuigata uſui ſunt. *Paſtillus alius ad multa.* Gallę pondo denariorum
viii. cytinorum pondo denariorum xii. ęris combuſti pondo denariorum viii. ęruginis pondo
denariorum ſex, aluminis fiſſi pondo denariorum viii. chalcanthi, acacię, fellis taurini, thuris,
aloes, lycii, myrrhæ, aliàs & miſyos, ſingulorum põdo denariorũ viii. Sub canis æſtu, multo ace
to teruntur. *Paſtillus Apollonij Archiſtratoris* Similinus, ut Alcimion, in uſum multiplicem.* Ceruſſæ *Al. melinus.
põdo denarium decẽ, argenti ſpumæ põdo denariorum v. aloes pondo denariorũ* quinquagin *Aliter iii.
ta aluminis fiſſi põdo denariorum iiii. thuris põdo denariorum quatuor, myrrhæ pondo dena-
rii * unius, cimoliæ pondo denariorũ xxv. uino excipiuntur, interim cum uino & roſaceo utitor. * *Al. duorum.*
Ad eryſipelata, quo utor. Argenti ſpumæ pondo libras ſeptem, ceruſſæ pondo denarii unius:
D opii, † ſulfuris ignem non experti, ʒ croci, ſingulorum põdo uncias tres: paſſo excipiuntur. Cum † In aliquibus non ſunt hæc uerba.
uſus eſt, paſſo diluuntur. *Glaucij ad multa faciens.* Aluminis liquidi pondo denariorum. c. myr-
rhę pondo denariorum octo, croci pondo denariorum viii. paſſo diluuntur: *Ad eryſipelata bo-
nus.* Acacię pondo denariorum octo, miſyos pondo denariorum iiii: opii pondo denariorum
duum, thuris põdo denariorum iiii. cum aceto excipiunt. Facit etiã ad herpetas. *Alius ad eadem.*
Opii pondo denariorum quatuor, acacię põdo denariorum iiii. diphrygis pondo denariorum
quatuor, aluminis fiſſi pondo denariorum quatuor, ex aqua diluuntur. Cum aceto utitor. *Alius
ad eryſipelata.* Ceruſſę pondo denariorum octo, ſulfuris ignem non experti pondo denariorum
quatuor, papaueris pondo denariorum duum, rutę foliorum pondo denariorum duum, alumi-
nis fiſſi pondo denarium, iiii. cimolię pondo denarium duum, amyli pondo denariorum duum:
melle & aceto diluuntur. *Ad Herpetes Tyberij Cæſaris.* Diphrygis, meconii, aluminis fiſſi, aca-
ciæ, ſingulorum pondo uncias tres: aceto uel aqua diluens utitor. *Ceranitis uſus multiplicis.*
Arſenici denariorum pondo trigintaduum: ariſtolochię denarium pondo trigintaduũ, alii viii.
iridis denariorum pondo trigintaduũ: gallæ pondo denariorum ſedecim, alii viii. aluminis ro-
tundi denariorum pondo ſex, chalcitidis denariorum pondo ſex, ſquamæ æris denariorũ pon-
do ſedecim, chalcanthi denariorum pondo octo, reſinæ ſiccæ denariorum põdo viii. aceti con-

gios quatuor, caniculæ ſub æſtu æreo mortario & cochleario læuigãtur. Quòd ſi æreũ mortariũ E
nõ habeas, ſquamæ minam iniicito, quæ ualet denariis centum. *Paſtillus cognomento Buthynus in Sicilia confectus, ad nomas, fiſtulas, pterygia, cum duplici cerato ad herpetas, eryſipelata, & alia.* Mali punici corticis denarium pondo vi. gallæ denarium pondo vi. iridis illyricæ denarium pondo iiii. ariſtolochię denariũ põdo vi. chalcanthi denariũ pondo iii. aluminis fiſſi denariũ põdo ſex, chalcitidis denariũ pondo vi. miſyos denariũ pondo. iii. nitri denariũ põdo ii. thuris denarium pondo duũ, cadmiæ denariũ pondo vi. æris ſquamæ denarium pondo iiii. chryſocollæ denariũ pondo † duũ Ex aceto ſub caniculæ æſtu præparato. *Paſtillus ad condylomata, & ani inflammatione & pterygia.* Thuris, acaciæ, ſtimmeos, ſingulorũ denariũ pondo † ii. æruginis, myrrhę, opii papaueris, gũmi, nardi celticę, ſingulorum denariorũ pondo † ii. ex uino auſtero trita inunguntur.

† Al. vnius. † Al. xxx. ‡ Al. vnius.

Arida variæ ſpeciei ſeu generis, à prænominatis authoribus indicata, quibus ſingula conueniant.

Quæ ſcripſit Andromachus in calce operis de exterioribus. CAP. 13.

*Aliter l.

A*Ridum exedens, ſine morſu.* Sandarachę denariorũ pondo* duorum, arſenici denariorũ pondo ii. chalcis uiuæ denariorũ pondo iiii. mannę denariorum pondo quatuor: tritis utitor. *Facultas ſanguinem comprimens, qua vtor.* Chalcitidis, miſyos, mãnę, ſingulorum denariorum pondo iiii. alii ii. tritis utitor. *Flaua, qua vtor.* Chalcitidis, pondo denariorum c. atramenti ſuto F
rii, Græci uocant chalcanthon, denariorum pondo l. miſyos torrefacti denariorum põdo xxv. æris cõbuſti denariorum pondo xii. & s. læuigatis utitor. *Sanguinem ſupprimens, magna.* Miſyos cyprii denariorum pondo vii. atramenti ſutorii totidem, corticis piceæ denariorum pondo iiii. mannæ thuris denariorum pondo iiii. ſquamæ æris denariorum pondo iiii. æris uſti denariorũ pondo xv. chalcitidis denariorum pondo xv. calcis uiuæ denariorũ pondo* octo, alii denariorũ pondo xl, gypſi torrefacti denariorum pondo iiii. alii v. tritis utitor. *Sanguinem cohibens* Aphrodæ.* Chalcitidis denariorum pondo ſex, mannæ thuris denariorum pondo ii. reſinæ terebinthinę, frictę, ſingulorum denariorum pondo iiii. vtere tritis ad hæmorrhoidas. *Aliud vt Harpocras.* Sandarachæ denariorum pondo ii. arſenici denariorum pondo iiii, calcis uiuæ denariorũ pondo octo. Paſtillos fingito ea aqua diebus xxxx. terens, & ſic inungito. *Aliud ad Hæmorrhoidas, quo vtor.* Arſenici denariorũ pondo viii. ſandarachæ denariorum pondo viii. elaterii denarium põdo quatuor, thapſiæ denariorũ pondo ii. chryſocollæ denariũ pondo quatuor, calcis uiuæ denariorum pondo iiii. tritis utitor. *Aridum Galli, varij vſus, ad pterygia.* Argenti ſpumæ denariorum pondo viii. æruginis denariorum pondo x. læuigatis utitor: commendatur. *Ad pterygia bonum.* Chalcitidis, caricarum cõbuſtarum, malicorii, ſquamę æris, ſingulorum pares por- G
tiones. Cum opus eſt mel coctũ miſceto: emplaſtri modo imponito: alternis diebus ſoluito, expurgans, non madefaciens nec reſpergens. *Anthera ideſt florida, qua vtor.* Sandarachæ denariorum pondo trigintaduum, alii ſedecim: aluminis fiſſi, myrrhæ, fæcis croci, ſingulorũ denariorum pondo ſedecim: iridis totidẽ, cyperi denariorum pondo * ſexagintaſex. *Florida Magni.* Caſiæ denariorum pondo xxiiii. aluminis fiſſi, gallæ, ſoreos, miſyos, ſingulorum denariorum põdo iiii. ſandarachę denariorum pondo viii. malicorii denarii pondo i. myrrhæ obolos iiii cinnamomi obolos iiii. croci denariorum pondo ii. myricæ fructus denariorum pondo duum. Tritis utitor. *Aridum cephalicum ideſt capiti accommodum.* Iridis denariorum pondo iiii. thuris, panacis, ariſtolochiæ, ſingulorum denarium pondo ii. tritis utitor, etiam ad nomas. *Aridum cicatricem inducens.* Oſtreorum cõbuſtorum denariorum pondo ii. mannæ denarii pondo unius, cadmiæ obolos iii. contritis utitor, & ad nomas. *Aliud aridum cicatricem inducens.* Piceæ corticis denariorum pondo vi. mannæ denariorum põdo ſex, ariſtolochiæ denariorum põdo ſex: pumicis, reſinæ, ſingulorum denariorum põdo iiii: iridis illyricæ denariorum pondo xii. lęuigatis utitor. *Aliud cicatricem ducens, & ad cacoethe.* Piceæ corticis denariorum pondo vi. cornu ceruini combuſti denariorum põdo iiii. cadmiæ denariorum pondo xxii. ceruſſæ, mannæ, ſingulorũ H
denariorum pondo iiii. æruginis raſæ denariorum pondo ii. contritis utitor. *Aliud.* Gallæ denariorum pondo iiii. ceruſſæ denariorum pondo* octo, myrrhæ pondo denariorũ iiii. argenti ſpumæ denariorum pondo octo, retrimenti plumbi denariorum pondo quatuor: trita uſurpantur.

*Aliter ii. * Al. σφόδρα. i. uehementer. * Aliter lxiiii. *Al. xiiii. *Aliter xii.

Maiæ, ſiue obſtetricis, generoſum ad condylomata & rhagadas. Gallę, molybdenę, ſingulorum denarium pondo viii. myrrhæ, ceruſſæ, ſingulorum denariorum pondo iiii. tritis utitor. *Auxilium ad omnia.* Iridis loco molybdænæ, argenti ſpumę duas partes iniicito, reliquorum cuiuſq; unã.

Aridum exedens, Lecanij Arei. Arſenici pondo libram, calcis uiuæ denarium põdo ii. In aqua tertio diebus triginta, mutans quotidie bis aquam in Sole: deinde reſiccatis utitor. *Enchatiſma quaſi inſeſſio, ideſt quod inſeſſu curat Hæmorrhoidas, Phanij.* Atramenti ſutorii, aluminis fiſſi, chalcitidis, miſyos crudi, ſandarachæ, ſingul. denariũ pondo iiii. Trita oĩa habeto ubi uſus venerit, ueterem urinã ſalitam uiri unius, † ſextariorum duorum ‡ menſura in fictilem peluim iniicito: medicamenti uero denarium pondo xii: ſuperfundito urinæ, ut ſemp duo ſextarii ſeruẽtur. Hoc utitor inſidẽs diebus vii. nã in his actionẽ promouet: ubi ſordidũ in fundo ſubſtiterit, anũ circunlinito. *Aridum carnes cicatrice obducens citra eroſionem, Harpocratis.* Sandarachæ, chryſocollæ, arſenici, pares ſingulorũ portiones. Itẽ ad cacoethe facit. *Paſtillus ad nomas, dictus Aſclepiades.* Chalcitidis,

* Aliter ſextarii vnius.

A citidis, arſenici, pares portiones: calcis uiuæ duplum. Habet etiã ſandarachæ æqualem reliquis
portionem. *Ad Ani vitia.* Alumine liquido nucis magnitudine cũ mellis cyathis duobus co-
cto utitor. *Siccum ad nomas quo utor.* Squamæ, arſenici, chartæ cõbuſtæ, plũbi uſti, ſingulorum
denariùm pondo iiii; ſulfuris ignẽ non experti denariũ põndo quinque*: lęuigatis utitor. *Aliter.* * Aliter ij.
Squamę, arſenici, ſulfuris, plumbi cõbuſti, ęris, ſingulorũ denarium pŏdo iiii: ſandarachæ dena
riùm pondo* quatuor, ęruginis denarii pondo unius, chartæ cõbuſtæ denariũ pŏdo iiii: utitor * Aliter iij.
cum rhodino uel melle. *Criſpi odoriferum ad nomas.* Squamæ, arſenici, ſandarachę, ſingulorum
denariũ pŏdo ii: gallæ denariũ pondo iiii, myrrhæ denarii pondo unius, thuris tantundem, atra
menti ſutorii denariũ pondo ii, chartę combuſtę denariũ pondo iiij: læuigatis utitor. *Antipa-
tri ad nomas.* Chryſocollæ põndo.ʒ.vj, arſenici pondo.ʒ.vj: arido utitor, & cum rhodino. *Aliud
vt Alcimion.* Arſenici denariũ pondo: †ij, ſquamæ denariũ pondo iii, chryſocollæ denarii pon- † Aliter vj.
do i. Sicco & cum rhodino utitor: aqua dilutum cicatricem ducit cum cerato rhodino. *Aliud
Publij ad nomas.* Calcis uiuæ denariũ pondo iiii: arſenici, ſquamę, chalcitidis, ſandarachę, ſingu-
lorum denarii pondo unius: tritis utitor: non nulli ſandarachæ † denarii pondo unius. *Medi-* † Al. denarium pondo duorum myrti.
camen explantis, ad nomas probum. Mali punici corticis, chryſocollæ, aloes, ſingulorum denarium
B pondo iiii: arſenici, ſandarachæ, ſingulorũ denariũ pondo iiii: aluminis ſiſſi denariùm pŏdo iiii,
chalcitidis denariũ pondo iiii, myrrhæ* ſiccæ denariũ pondo vii, oleæ ſiccæ foliorum tãtundẽ: *fortaſſe,
tritis utitor. *Aliud Alcimionis.* Myrti ſylueſtris denariũ pondo viii: malicorii, oleæ foliorum,
myrti nigræ, & corticum, ſingulorum denariũ pondo xii: ſpinarum cineris denariũ pondo viii,
ficuum cineris denarium pondo † xvi, orcheos herbæ, denariũ pŏdo viii: arido cũ melle utitor. † Al. duorum, al. duodecim.

Aureum, quo utor. Malicorii denariùm pondo xxvj, aluminis ſiſſi denariùm pondo x: atra-
menti ſutorii, miſyos, ſingulorum denariũ pondo viii: ſquamæ denariũ pondo xvj, gallæ dena-
riũ pŏdo xv, melãteriæ ex clauis cõfectę denariũ pŏdo † v: chalcitidis, ęris cõbuſti, ſingulorum † Aliter xv.
denariũ pŏdo viii: lęuigatis plurimũ ex aceto utitor. *Aliud recens efficacius ad nomas, Philini. In al-
terat, & pus educit.* Aphronitri pondo libras † ii, mellis tantundem. Aphronitrum melle ſubactũ † Al. vnam.
urito, deinde lęuigato: admiſceto, iridis illyricę pondo.ʒ.vi: trito utitor, & cũ melle. *Aridum Ero
dens.* Arſenici, ſandarachæ, ſingulorũ denariũ pondo ii: calcis uiuæ denariũ pondo iiii, alii triũ:
læuigatis utitor. *Aliud.* Calcis uiuę, arſenici, atramenti ſutorii, ſingulorum pondo denariùm
iiii: ex aqua calida plurimũ terito. Reſiccatis ac tritis utitor. *Aridum Erodens Melitonis.* Auri-
pigmẽti, ſandarachæ, calcis uiuę, pumicis ſingulorũ denariũ pondo iiii: in aqua xxx diebus con-
C terito, ſed quotidie illa mutata: ubi inaruerint tritis utitor. *Aridum inſigne ad Hæmorrhoidas præ-
clari Apollonij Tarſei.* Chalcitidis uſtę, ſquamę, arſenici cõbuſti, atramenti ſutorii, ſingulorũ dena
riũ pŏdo iiii: diphrygis denariũ pŏdo duũ, ſoreos cõbuſti obolos iiii, argẽti ſpumę cõbuſtæ obo-
los quatuor, aluminis ſiſſi denariorũ pondo quatuor, æris uſti tantundem: læuibus factis utitor.

*Quæ Aſclepiades in librorum quinto de Exterioribus, quos Marcellas
inſcribit, arida conſcripſerit.* CAP. 14.

ANdromachus arida, quę affectui cõueniunt, iis quę affectis proſunt, admiſcuit: uerũ Aſcle-
piades in quinto ſeorſum quę ad affectũ conducunt, ſeorſum item, quę parti affectę utilia
ſunt, expoſuit: nã parte omiſſa, tradidit cicatricem ducentia, cruſtas inferentia, ad nomas cõue-
nientia & carbunculos, tũ quæ uocant à ſanguine cõtinendo, iſchæma: cum loco autem affecto,
quę ad polypodẽ, ozęnas, & ſanguinis profluuia ex naribus, ad oris nomas, gingiuas humidas,
in genis duras excreſcẽtias, ad paronychia, pterygia, ani rhagadas, & hęmorrhoidas. Quęd ãẽt
a parte affecta denominationẽ ſortiuntur, conueniunt tamẽ & aliis partibus, cuiuſmodi quoq;
cephalica, ideſt capiti ſuccurentia, à medicis dicta, q̃ eximie oſſibus conducunt, quanquam &
totius corporis exulceratiões carne replere poſſunt: nõ.n. capiti quatenus caput eſt, ꝓdeſſe sũt
D nata. Nimirũ etiã, niſi os denudatum ſit, uſum ipſorum non requirimus: ſed in nudatis, quoniam
pinguia pharmaca uitamus, ſiccis ſolis utimur, fugientes emmota à medicis Grece appellata, ꝙ
linamentis inunctis offerantur. Quemadmodũ autem oſſibus in capite denudatis uſus ipſorum
aptiſſimus eſt, ita etiã in aliis omnibus denudatis oſſibus, ſiue brachii ſiue cubiti, ſiue radii, ſiue
femoris, ſiue tibiæ. Quare nos etiã arida ab Aſclepiade ſcripta deinceps produturi, cum ipſum
prima oĩum cephalica ſcripſiſſe inueniamus, prima ponemus, quòd non ſolum oſſibus in capi-
te denudatis, uerum & aliis omnibus ſimili modo affectis, ipſa ſint accommoda. Deinde q̃ cica-
tricem ducunt, percenſebimus, omnia his interiecta prætergreſſi, q̃ affectum locum attingunt.
Poſtea quæ prædicto iam mihi ordine ſequuntur, omnia aggrediar. Non nulla ſane ex ſiccis me
dicamentis duplicem uſum obtinent, ut & ſiccis ipſis uti poſſumus, & cum aliis quibuſdam mi-
ſtis, ſicut idem Aſclepiades quoq; indicat.

Arida Cephalica.

*Aridum Cephalicum, quo vſus eſt Lucius præceptor, tollit ſquamas, oſſa corrupta educit, caua im-
plet. Medicamentum pingui caret.* Iridis illyricæ, panacis, ſingulorum denarium pondo iiii; ariſto-
lochiæ denariorũ pondo ii, mannę tantundem: alii ſine ariſtolochia. Omnia cõtunduntur, & cri
brantur. Vti licet per ſe & cum melle. *Medicamentum ex Silphio calloſa conſumit, & ſordida pur-
gat, &*

gat, & caua replet. Vlcerum re[illegible] tuniculas exedit. Resinæ pityinæ siccæ denariũ pondo duode- E
*Al. pumicis, cim: *soreos torrefacti uino restincti, iridis illyricæ, aristolochiæ, singulorũ denariũ põdo octo:
silphij denariũ põdo quinquaginta, æris squamæ denariũ põdo duũ, thuris denariũ põdo qua-
tuor: arido, & cum melle utitor. *Medicamentum ex, eruis, Xenocratis.* Eruorum ruforum farinæ
denariũ põdo viii, illyricæ denariũ pondo decẽ, mannæ denariũ põdo quinque, aristolochię
denariũ põdo quinque, squamæ tantundẽ: tritis, & cũ melle utitor. Aliæ lectiones habẽt, bryo-
niæ radicis denariũ põdo octo: mannæ, squamæ, iridis, singulorum pondo denariũ duodecim:
erui denariũ pondo decem, aristolochiæ longæ denariùm pondo quindecim. *Medicamentum
quod ex Serapiade inscribitur. Squamas tollit, carnem facit, ex ijs quæ ualde resiccant.* Serapiadis, or-
*Al. viij. cheos, iridis illyricæ, marrubij ficci, singulorũ denariũ pondo octo: erui farinæ pondo denariũ
decem, aristolochiæ denariũ pondo *quinquaginta: sicco, & cum melle utimur. *Tryphonis Ce-
phalicon, aufert squamas.* Piceæ corticis, squamę ęris, pumicis combusti, singulorum denariũ põ-
do sex: mannæ thuris, aristolochię, iridis illyricæ, resinæ pityinæ, singulorũ denariũ põdo qua-
tuor: myrrhæ, aloes, singulorum denariorũ põdo duorũ: sicci, & cum melle usus est. in Athenei
scripturis sine piceæ cortice medicamẽtum est. Habet autem & gallæ pares mannæ portiones.

Arida cicatricem inducentia. F

De oĩbus ulceribus recentibus, & uetustis curatu facilibus, & difficilibus, in medicatoriæ
methodi libris, tertio, quarto, & quinto differuimus. Quin etiã in huius operis prioribus, cauo-
rum ulcerum sine omni casu pharmaca carne replentia, uirtutem tersoriã sine ullo morsu obti-
nere docui: quæ autem cicatricem inducunt, cum eo, quòd citra mordacitatẽ adstringunt, ma-
gis exiccare, quæ uero supercrescentem carnẽ tollunt, calida esse & acria. Quin etiam q̃ optima
esse inter ea, quæ cicatricem ducunt existimem, tum in commentario de morbis curandis p̃dixi,
ubi omnium affectuum curationis methodi ostensæ sunt: tum prius in hoc p̃senti opere, cum de
iis, q̃ ulceribus conueniunt, ageretur. Asclepiades autem pharmaca, sicut & Andromachus, ci-
catricem inducentia conscripsit, non distinguens, utrum nullo alioqui malo conflictantia vlce-
ra, an q̃ proprie ægre ad cicatricem uenientia dicuntur: q̃ permultum inuicem differre ostendi-
mus, cum singula proprium curationis scopum habeant. In quibusdam tamen adscripserunt, q̃
& ad cacoethe faciant, uel rursus ad condylomata & rhagadas. At quanquam Asclepiades ma
gis Andromacho distinguere soleat, tamen in ijs, q̃ cicatricem ducunt, distinctionem nullam po
suit. Verum quæ ego recensui, tum in medendi methodo, tum in hoc opere, indicabunt, si mẽtẽ
adhibeas, quomodo singulis descriptis utendum sit. *Aridum cicatricem inducens Asclepiadis,* G
Cineritium, quod Cineris speciem referat, nominatum, ex Magni medicamentis. Calcis uiuæ denarium
pondo sex: mannæ, thuris, squamæ, singulorum denariũ põdo quatuor. *Aliter.* Calcis uiuæ dena-
rium pondo duodecim: squamæ, mannæ, singulorum denariũ pondo quatuor, sed ut Archibius
vult, squamę denariũ pondo octo: mãnę denariũ põdo octo, uel quatuor: in alijs scripturis cal-
cis uiuę denariũ pondo octo *Vt Heliodorus.* Calcis uiuę, mannę thuris, singulorũ denarium pon-
do octo: squamę denariũ pondo quatuor. *Rufum cicatricem dicens.* Misyos torrefacti denarium
pondo octo, squamæ æris denarium pondo decem, mannę denarium pondo sex: tritis utitor.
Magni cicatricem ducens. Diphrygis, squamę, singulorum denariùm pondo quatuor: illyridis,
mannę, singulorum denariorum pondo duum: contritis utitor. *Medicamentum ex pumice.* Pu-
micis torrefacti uino restincti denarium pondo octo squamę, mannæ, singulorũ denarium pon-
do quatuor: iridis, resinæ pityinæ siccę, singulorum denarium pondo quatuor: tritis utitor. *Aliud* H
Ptolomæi celebris. Facit & ad curatu difficilia. Piceæ corticis denariũ põdo sex, cadmiæ tostæ dena
rium pondo octo: squamæ, cornu ceruini cõbusti, mãnæ singulorum denariũ põdo quatuor: tri-
tis utitor. In alijs exẽplaribus habet, plũbi cõbusti & eloti denariũ põdo iiii, molybdænæ dena-
riũ põdo octo. *Arida crustas inducens.* Diximus quoq; hæc acris & adurentis esse potentię. Quare
etiam usus ipsorũ est, tum in his, q̃ propter nimiam humiditatem, ac intẽperiem partis affectæ,
tum propter putredines partibus quibusdã innatas, p̃ueniũt. *Crustas obducentia, Asclepiadis. Me
li non Lucij præceptoris, quod crustas inducit, callos excindit inspersum & compressum summo specillo.
compescit autem, & difficilibus curatu cicatricem inducit, si quis in tenui pharmaco utatur.* Qui ergo
dictum puluerẽ usurpat, chalcitidis crudæ denariũ põdo viii. cadmiæ denariũ pondo iiii. ieiunus
cũ saliua excipito tm̃, ut solũ ipsum pharmacũ humectet: deinde collige, & operculo claudens, si
ne melinũ fieri: ubi in umbra deficcaueris, leuiter circunferens pastillũ, trita excipito, sicut p̃di-
ctũ est. Apud alios uocatur medicamentũ fuscum. Excipitur aceto acerrimo, & siccatur læuiga-
turque. In alijs scripturis, sicut Eunomus Asclepiades usus est. Habet autem sic. Chalcitidis dena
rios xii. cadmiæ denarios vj. sandarachæ tantundem: aceto excipiuntur. *Aliud.* Chalcitidis, chal-
canthi, cadmiæ, singulorum tostorum paria pondera, ieiunus excipito saliua. *Quod inscribitur
Al. denarios quinque. Eutonon, i. robustum. Chalcitidis tostæ, † chalcanthi, sandarachę, cadmię, singulorum pondo de-
narium octo: sicca inspergito. *Dia tessaron, i. quod ex quatuor constat.* Chalcitidis tostæ, misyos, di-
phrygis, singulorum pondo denarium iiii. chalcanthi ustæ denariũ pondo iiii. *Crustans inducens
ualde generosum.* Aluminis fissi, atramẽti sutori, gallarũ, misyos cyprii, singulorũ denariũ pon
do xvj.

A do xvi. soreos denariū pondo † iiii: cōtritis utitor. *Confectum, vt Eunomus*. Misyos peregrini denarium pondo xvj, soreos denariū pondo xii, æris cōbusti denariū pondo † ii, lapidis fissi cōbusti denariū pondo viii: atramēti sutorii, sandarachæ, aluminis fissi, singulorū denariùm pōdo iiii: tritis utitor inspergens, & specillo comprimens. *Ad nomas*. Putrida ulcera cum ambientes partes depascunt, nomas proprie appellant: ac cōstat tales affectus uehemētissimis medicamētis indigere nam in ipsis sæpe etiam cauteriis utimur. *Ad nomas, Asclepiadis pharmacum Lucij præceptoris ad nomas*. Sulfuris uiui, auripigmēti, squamæ, singulorū denarii pōdo † duū: æris combusti, quantum color exigit: arido, & cum melle utitor. *Publij præceptoris*. Auripigmenti denarium pondo iiii, squamæ denarium pondo duum, elaterii denarii pōdo unius, chartæ quātū ad colorem satis est. *Vt autem Eunomus vsus est*. Arsenici, squamę, singulorū denariorum pondo iiii: sulfuris uiui, elaterii, singulorū denariorū pondo duorū: chartæ cōbustæ quātū ad colorem sufficit. In aliis scripturis est, sādarachæ denariorū pōdo iiii, squamæ denariorū pōdo vi, arsenici denariorū pondo iiii, elaterii denariorū pōdo duorū, chartæ combustæ denariorū pōdo iiii.

† Aliter xvj. † Al. viij. † Al. vnius.

Medicamentum Arei ad nomas, quod etiam sordida purgat citra medicationem rosaceo dilutum. Facit etiam ad vuluæ exesum. Dedit Theotropus. Arsenici, chartæ combustę, plumbi usti & eloti, B squamę æris, singulorum denariorū pondo iiii: singula per se teruntur, postea simul miscentur. Vtitor ad prædictos affectus. *Ptolemus autem ita vsus est*: Plumbi combusti, arsenici, squamæ, schartæ cōbustæ, singulorum denariorum pondo iiii: sulfuris uiui denariorum pondo duorum: tritis utitor. *Vt autem Apelles. Medicamentum confectum, quod dia chartu, id est ex charta, inscribitur, nomas non solum sistit, sed etiam incipientes prohibet. Facit & ad dysentericos, infusum rosaceo*. Cū autem ait instillatum dysentericis, suspitionem subesse de nomine indicatur. Compositio ita habet. Chartæ combustæ, plumbi combusti, æris cōbusti & eloti, arsenici, squamæ stomomatis, singulorum æquas portiones: sulfuris uiui dimidium: tritis utitor uel cū melle, uel rhodino.

Moschionis ad nomas. Elaterii, chartæ combustæ, squamæ æris, singulorum denariorum pōdo duorum: auripigmenti denariorum pondo iiii: æruginis scoleciæ, salis ammoniaci, singulorum denarii pondo unius: tritis utitor, & cum rhodino. *Odoriferum Lucij præceptoris*. Squamæ, gallæ, utriusq; denariorū pōdo iiii: sandarachæ, arsenici, singulorū denariorū pōdo duorū: myrrhę atramenti sutorii, utriusq; denarii pōdo unius: thuris denariorū pōdo duorum: elaterii denarii pondo unius: chartæ cōbustæ, quantum colorem efficit. *Nos autem sic*. Squamæ, gallæ, myrrhæ, singulorum denariorū pondo viii: sandarachæ, arsenici, elaterii, singulorū denariorū pōdo C iiii: thuris denariorū pōdo iii, atramēti sutorii* tantundem, chartæ quo colorem acquirat. *Vt pasion*. Arsenici, squamæ, singulorum denariorum pōdo duorum: chalcanthi denarii pondo unius, sandarachę denariorū pondo duorū: myrrhæ, thuris, galæ, singulorum denarii pōdo unius: chartæ denariorū pondo quatuor: tritis & cum rosaceo utitor. *Heraclides hanc scripturam habebat*. Gallæ denariorum pōdo vi: arsenici, sandarachę, squamæ, singulorum denariorum pondo quatuor: thuris denariorum pondo trium, chalcāthi tantundem, myrrhæ mineæ denariorū pondo duorum, chartæ denariorum pondo octo. *Vt Cleobulus*. Squamæ, sandarachæ, arsenici, singulorum denariorum pondo duorum: myrrhæ, thuris, atramenti sutorii, gallæ singulorum denarii pondo unius: chartæ, ut colorem accipiat.

*Al. denarium pondo iiij.

Ad Carbunculos.

CArbunculus ulcus est crustam cito cū inflāmationes totius partis circundatę ualida faciēs, vt & febres uehementes, & extrema pericula inferat. Quare ipsi crustæ ualens medicamētum imponere oportet, & ex ijs, q̃ ad nomas conducere dictum est: circumpositas autem partes cataplasmatis fouere, q̃ æqualem uim habeant, ut repellant, & mediocriter refrigerent, & digerant. Verum de cataplasmatis in proprio libro dictū est. Nunc ab Asclepiade scripta percē D sebimus. *Ad Carbunculos medicamenta ab Asclepiade prodita. Medicamentum Massiliotæ*. † Hoc propter uires exposuit, q̃ carbunculos ad superficiē pducat, & multos auferat. Chrysocollæ, nitri tosti, lapidis asii, arsenici, sandarachæ, misyos tosti, chalcitidis, aluminis fissi, diphrygis, singulorum denarium pondo quatuor: trita oīa sigillatim, simulq; in uas æreum cyprium reponimus. Dū usus poscit, imponimus, apprimētes specilli latitudines, donec carbunculus nigrescat. Dein de supraponimus infra scriptū uiride, quod ita habet. Thuris, æruginis rasæ, squamæ æris, singulorū denarii pōdo unius: aluminis fissi obolos iiii, salis ammoniaci obolos iiii, ceræ denariū pōdo vii obolos iii, resinæ pityinæ aridæ denariū pōdo xv, olei ueteris heminam unā. Arida in Sole cū aceto teruntur: q̃ liquefieri pñt, liquantur, & immittuntur: ubi rursus contuderis, assumens vtitor. Apud Demosthenē Massiliotā, qui pharmacū cōposuit, olei habet duas heminas. *Apionis ad carbunculos*. Nitri rubri, arsenici, sandarachæ, chalcitidis, atramēti sutorii, diphrygis, singulorū parē mēsurā: aceto læuigentur: & exiccatis, rursusq; tritis, utitor. *Apollonij Organici*. Chrysocollę, aluminis scissilis, & rotūdi, sandarachæ, ochræ, misyos crudi, atramēti sutorii, singulorū denarii pōdo i: tritis utitor. *Florida Magni ad putredines, nomas, carbūculos, Pterygia, aures suppurātes. Valet ēt ad Oris nomas*. Aluminis fissi denariū pōdo viii, chalcitidis denariū pōdo vi, sandarachę denariū pōdo iiii, mali punici corticis siccæ denariū pōdo ii, atramēti sutorii denarii pōdo † unius

† In antiquis. Codi. ita legit. ταύτην ἐξέθηκε τῇ πόλει τὴν δύναμιν, διὰ τὸ τοὺς ἄνθρακας ἐπιπολάζειν, καὶ πολλοὺς ἀφαιρεῖσθαι, .i. hoc medicamētum ciuitati dedit, quod cabunculi abundarent, ac multos perderent.

† Aliter denarium quorum.

misyos

misyos denariũ pondo duũ:nitri, omphacini ficci, fingulorũ denariũ pondo duum. Sicco, & cũ melle utitor. *Aliud Diodori*. Gallæ omphacinæ denarium pōdo quatuor: misyos, chalcitidis, auripigmēti, sādarache, fingulorũ denariũ pōdo duũ: aluminis fiffi, atramēti futorii, lapidis afii, diphrygis, nitri rubri, fingulorũ pōdo denarii uni⁹: tritis infpergito, cōprimēs fcalpelli fummo. E

Sanguinem fiftens Afclepiadis, Lucij præceptoris medicamentum confectum. Chalcitidis denariũ pondo xvi, mānæ denariũ pōdo xii, terebinthinæ aceto fubactæ. Siccis cōfperge locos, unde sāguis ꝓfluit. In aliis duabus fcripturis inuenimus, Chalcitidis denariũ pōdo viii, mānę denariũ pondo xvi, terebinthinæ frictæ † tantundem. *Diofcorides Tharfeus tradidit Areo Afclepiadeo pharmacum mirifice fanguinis profluuia comprimens*. Chalcitidis denariũ pondo viii, mānæ denarium pondo xvi, refinæ ficcæ denariũ pondo viii, gypfi tātundē. Alia contundunt, cribrant, mifcentur, in ærea pyxide reponunt. Vbi ufus poftulat, pares portiones medicamēti cũ gypfo mifcentur. *Ex libris Heraclidis, medicamentum ad Hæmorrhoides. Hoc ufus eft ad fanguinis ex naribus profluuia, lanam intingens & conuoluens, tanꝗ ellychnium*. Acidi mali punici corticis pōdo. vnc. iii, aluminis ægyptii pondo. vnc. iiii, chalcitidis pōdo unciā: tritis utitor: naribus uero lanā medicamēto repletā imponito. *Hercules cognomento, ad fanguinis eruptiones, hoc loco cauterij ufus eft. Cruftam autem inducit. Facit etiam ad Pterygia, reprimit oēm excrefcentiam, offa reducit, remouet fquamas*. Soreos, atramēti futorii, chalcitidis uftæ, rhu coriarii, fingulorũ denariũ pōdo iiii: tritis utitor. *Sanguinem fiftens compofitum*. Mifyos peregrini denariũ pōdo fex, atramēti futorii totidem piceæ corticis, chalcitidis, fingulorũ denariũ pondo quatuor: mannæ denariùm pōdo* viginti, gypfi denariũ pondo quatuor: tritis utitor. *Aliud*. Thuris pondo unciam, mifyos peregrini pondo denariũ quatuor, gallæ omphacinæ denariũ pondo quatuor, chalcitidis denariũ pōdo quatuor, fuberis cōbufti denariùm pondo octo, rhu coriariæ denariũ pondo quatuor: tritis utitor. F

†Al. xx.

*Al. quatuor.

GALENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM PER GENERA

LIBER SEXTVS

ARGVMENTVM LIBRI.

Hic quoq; multiplicis ufus emplaftra declarantur, maxime uero quæ ad nomas faciunt, quæ item attrahunt, digerunt, & difcutiunt. G

Quid differant vlcera ægre curabilia a nomis: & de vfu methodi componendorum medicamentorum. CAP. I.

SVperiore commentario emplaftra dicta Grece polychrefta, ꝗ multis conueniant affectibus, diftinguentes, ea collegimus, quæ præterquā aliis, etiam vlceribus ægre ad fanitatem peruenientibus, mederi pollicent. In præfentia uero ad aliud emplaftrorum genus multiplici ufui accommodatum digrediar: quæ fingula tum ad alia multa faciunt, tum ad particulas putrefcentes, aliter affectas, quàm ulcera, q̄ ꝓprie dyftherapeuta i. curatu difficilia nuncupantur. Etenim has putrilago depafcitur, eoq; turba medicorum hos affectus nomas. i. depaftiones, appellat: illa uero uno loco fine putrilagine circumfcripta funt, & phagedænæ dictæ uicina quidem depafcunt, non tamen ea putrefaciunt, febresq; inferunt, quod ijs, q̄ depaftionē cum putrilagine fuftinent, accidere confueuit. Summa curationis erat in ꝑdicto ulcerum ægre curabilium genere (chironia quoq; uocāt) medicamenta inuenire, quatenus licet, mordacitatis expertia, ualide autem exiccantia. At hæc quę nunc fcribentur, omnia mordacia funt, fi quis ipfis folis non cerato temperatis utatur. Quæ autem cerato mifcentur, purgare quidem ulcus fordidum, & carne replere poffunt, atq; etiam duritiem quandam & tenfionem difcutere, non autem difficilia curatu fanare. Indicant ipforum uirtutem affectus, q̄bus bene adhiberi credita funt. Quod iā fuperius admonui, & nũc dicturus fũ, meminiffe uidelicet oportet illorũ, q̄ in opere de fimplicibus medicamētis prodita funt. In cuius primis quinque libris methodum feu rōnē expofui, qua medicaminũ facultates inueniant, fimul quoq; in pluribus exēplis eius exercitatione ꝓpofita: in fequentibus uero fingulorũ nominatim mētionē feci. Nā illorum memor, ex facili rōnem eorũ; qui hęc pharmaca a nobis modo ꝓpofita cōpofuerunt, affequeris: & uidelicet ipfe quoq; alia cōficies, quocũq; tp̄e prius exptorũ inopia laboraueris: multa fiquidē hmōi nō paucis contingunt in itinere, cum alio, tũ maxime nauali. Qñquidē etiā in patria quidā manentes, pharmacorũ apparatum, unde ęgrōs curabāt, amiferunt, ut ꝑ triftitia ipfi tabefacti, perierint. Optimũ igitur medicamenta iā explorata fecundum dictā methodum ufurpare: fin autē, ut dixi, nō nunꝗ hæc defideremus, habitum talē nos habere, quo fimilia H

milia

A milia iam abunde expertis possimus componere: quemadmodũ & me sæpe agẽtem in itinere & alibi uidistis. Nonnulla igitur, q̃ proprio marte in huiusmodi tẽporũ occasionibus condidi, postquã experiẽtia probassem, nihil peiora uel celebratissimis apparuerũt. Nã primã ipsorum compositionem ex coniectura artificiali molimur: postea uero cũ non nulla per experimentum ꝓbatissima uisa fuerint, non nulla à scopo absint, secũda rursus correctio fit, & tertia nõ nunq̃ qua ad perfectionẽ eius, qđ præstare uolumus, ipsa redigimus. At sine methodo & in prioribus & in therapeuticis libris exposita, uti prędictis recte nemo põt, tantũ abest ut similia ipsis conficiat. Iam igitur huiusmodi emplastra exordiar. Emplastrum Dia Botanõ i. ex herbis, appellatũ, prope oẽs, qui insignia emplastra in uno libro uel pluribus collegerunt, tradidere, nõ multũ in misturę simpliciũ pharmacorũ symmetria discrepãtes. Incipiã ergo & hic a Critone, emplastra prius illa cõmemorãs, q̃ in quarto De simplicibus medicamẽtis, ita ad uerbũ literis mandauit.

Emplastrum Dia Botanωn. i. ex herbis, Critonis. CAP. 2.

Emplastrum ex herbis quo utor. Facit ad Carcinomata, putredines. Strumas ad suppurationem perducit, & exprimit. Lepras amouet, furunculos soluit, podagricis prodest: callosas durities emollit. Idem cephalicum, sine foratione squamas tollit, ossa educit, aliquatenus tamen ossa abradit. Idẽ ad ner-
B *uorum uulnera, & ad nomas, linamento exceptum ualet, repurgat, implet cum rosaceo cerato, una ipsius parte ad duas cerati, interdum tres uel quatuor, adiecta. Cum myrteo cerato duabus partibus uel tribus cicatricem ducit.* Herbarũ ex siccis locis maritimis, anagallidis q̃ cæruleũ florẽ habet, papaueris ceratidis, marrubii, alterci foliorũ tenerorũ, singulorũ denariũ põdo quĩquagintasex. Hęc in pilã seu mortariũ coniecta terunt, quousq; contusa sint ac dissoluta dũtaxat, ne eorum succus ab sumat: postea iniecta in mortariũ terant. In alio autẽ mortario habẽtur squamę ęris rubri denarii uigintisex, mannę denarii * octo, resinę pityinæ siccæ denarii sedecim, aloes totidẽ, fissi aluminis denarii quatuor, rotũdi totidẽ. Hæc in Sole læuigatur, ut sordiũ crassitudinẽ cũ aceto habeãt. Deinde herbæ mistæ, donec ꝓbe coeãt, terunt. Postea ceratũ facito † ex chiæ ceræ denariis centum, § secundũ alios mina: olei ueteris heminis duabus: radito & misceto. Heras ita. Quidã uero duas anagallidas immittũt: aliqui & chrysocollę, & terrę erethriadis, & salis ammoniaci, & auripigmenti, & scissilis, singulorum denarios quatuor. Porrò q̃ Asclepiades de hoc emplastro p̃ceperit, tum quia in p̃cedẽti libro indicata, tum quia his fere similia sunt, superuacuum mihi uidetur denuo de ipsis scribere, cõem oĩbus sermonẽ nunc aggressuro. Primũ sane qui medicamentum hoc cõposuit, herbis acribus usus est, ut humores prauos afflictis partibus infixos
C uehementer digereret. Atq; ideo ex siccis & maritimis locis esse iubet. Cõtrarias aũt ipsis alias frigidæ uirtutis usurpauit, ad acriũ uehemẽtiã leniẽdam mitigandamque, Quales sunt altercum & papauer: habent. n. quippiã ẽt doloris mitigatorium, puta stupidam refrigerationem ꝓpinquis partibus inferentes. ‖ Stupor. n. mediocris dolorẽ soluit, ait Hippocrates. Apposuit autẽ ex metallis quoq; ęris squamã, & alumen scissile: de quibus prius diximus, quòd sane utrunq; medicamen ulceribus malignis conuenit. Aloen uero miscuit ex ijs, q̃ adstringunt, & sine morsu exiccant, medicamentis: item mannã ex iis, quæ cõcoquunt, leniunt, & ad suppurationem perducunt: Pityinam ceu materiam emplastro conficiendo idoneam, sicut & cerã, & oleum. At simul cum hoc acrium medicaminum uehementiam ipsa mitigãt: pityina tamẽ etiã siccare põt, & quo siccior, hoc magis, qualem iniicere p̃cipit. Nõ nullos ait miscuisse pharmaco chrysocollam, & terrã erethriadem, ambo curatu difficilium ulcerum remedia. E contrario sal ammoniacus & quod auripigmentum uocatur, ꝓpter acrimoniã ulcera natura apta sunt irritare: atqui etiam putridis cõueniunt. Proinde nõ admodum utile est propositum nobis in sermone pharmacum ad ulcera chironia. In quibus uero putredo aliqua subest, hanc cõprimere idoneũ est, saniem, q̃ illam facit, discutiens. Eadem medicaminis potentia & strumis medetur. Verum quia
D detersoria q̃dam continet, ideo quoque lepras purgat: etenim consilium in hoc affectu est, cutis induratã summam partem, ueluti deglubere: id quod ea efficiunt, q̃ p̃terquã ꝙ supra modum siccant, ẽt detergẽt. Nã si cutis uitium in naturalẽ habitum redire possit, nemo exiccatum supra modũ siccaret: quoniã uero, quod leprosum iam est, curationem nullam habet, proximum fuerit (qui in oĩbus insanabilibus scopus cõis est) incurabilem partem ex corpore excindere. Excinduntur autem nõ nunquam ferro, interdum igni, nõ nunquam medicamentis, uel adurentibus, uel digerentibus simul & detergentibus, quale est modo cõmemoratum. Quemadmodum igit̃ hic sermo omnis lepræ communis est, sic & ille qui de carnis repletione tractat. Nam quia carne explentia dicta medicamenta (sicut in tertio libro de morbis curandis ostẽsũ est) uirtutẽ habent detersoriam citra mordacitatem: q̃ uero huius sunt materiæ, in hoc pręsens pharmacũ nobis ꝓpositũ, abstersorium quidem hñt, mordicationis autẽ non sunt expertia: ideo humidũ ceratũ ex cera, resinaq; in oleo liquefactis confectũ ipsis miscemus. Siquidem cera & oleum, ut acrimoniam obtundit, ita sunt emplastica, eoq; sordes ꝓducunt. Resina uero morsus expers, emplasticam uirtutẽ non habet, sed detersoriã, ulceribus quidẽ iã mordacẽ, nõ ulceratis blãdã & sine morsu. Cæterũ misturę symmetriã coniectura quidẽ ante experientiam, uerum scientifice post experientiam, deprehendemus, noscemusq; simul purũ ulcus detersoriã uim sine mor sure.

† Aliter xx.

† Aliter ἔχουσαν κηροῦ, idest quod habeat ceræ drachmas cẽtum.

5. Aphor. 25. ex 39. h. Deliquidorum uſu circa finem.

ſu requirere: ſordidũ ualidius, quippe cuius propugnaculũ eſt ſordities: purum autẽ nudũ contingenti occurrit. Quin etiã ex corporibus ipſis, non nulla ſenſibilem magis ſubſtantiã habent; quædam minus: alia molliorẽ, alia duriorem: quæ ratio eſt, cur Crito in propoſito medicamento ad unam partem ipſius, nõ nunq̃ duas cerati, aliqñ tres, uel quatuor, miſceri iubeat: nõ tñ diſtinctè pronũciauit, quãdo duas, q̃n plures, adiicere oporteat, tãquã qui pharmaco utetur, uerſatus iã in arte ſit, & quæ à me nunc dicũtur ſecũ æſtimare queat. Roſaceo quidẽ præparari ceratum præſtat, nõ tamẽ inſignis exceſſus in huiuſmodi ulceribus eſt, ẽt ſi oleo liquefiat: attamẽ in ijs, quæ phlegmones quippiã habent, roſaceum oleo potius eſt. Porrò carne implenda oĩno à phlegmone tuta ſunt. Pulchre autem Crito adſcripſit in ulceribus, q̃ ad cicatricẽ duci poſtulant, myrteo oportere ceratum præparari, adſtrictione.n. illis opus eſt. Hęc in prę̃ſentiarum dixiſſe ſatis ſit tum de medicamentis carnem gignentibus, tum de ijs, quę cicatricem inducunt. Etenim vſus, & compoſitionis ipſorum methodus, in medendi Methodi libris expoſita eſt: in particularibus autem materijs exercitatio, cum huius ſit operis, hoc ipſo libro exponetur. E

Emplaſtrum Διὰ Σκύλλης, *i. ex Scilla.*

Non eſt in antiquis.

*Aliter xx.

*Quidam codices habent loco æris, chalcitim, cũ tamen neutrũ horũ in enumeratione ſimplicium medicamentorum huius emplaſtri habeatur.

Quia ergo bis mentio fit ſcyllæ, forte loco ſcyllæ ſemel legendum chalcitis.

*Aliter xx.

*Aliter xij.

Aliud deinde eiuſdem generis potentię emplaſtrũ, his uerbis Crito conſcripſit. ❬Scyllę,❭ ariſtolochiæ rotundæ, ❬ſingulorum❭ denariũ pondo xxx, alii xv: iridis denariũm põdo xxx, alij xv: pityinæ ſiccæ denarium pondo xxx, alij xv: ammoniaci, myrrhæ, ſtyracis, ſquamæ ęris rubri, ſingulorum põdo denariũ xv: ſcyllæ toſtæ denariũ pondo centũ & octo*. Aceto acerrimo diebus xl terito, quãdo caniculę ſidus oritur: ſquama primũ, & ſtyrax, paulatim ex utroque, deinde gutta ammoniaci, & æs*, & ſcylla, inijciuntur, ut elaborẽtur, paulo poſt reſina, inde myrrha: cũ læuia facta fuerint: reliqua ſicca miſcentur. Expletis aũt diebus, eiuſmodi ceratũ facito: cerę põdo v, alij denariũ pondo ducentorũ quadraginta: terebinthinæ põdo librã, alij denariũm pondo xxx: olei ſextarios duos & ſ. alij heminas vi: chalbani denariũ pondo xxx, picis liquidæ tantundem, poſtremo chalbanum indito: deinde ubi refrigeraueris, curioſe excipito. Hæc quidem medicamenti cõpoſitio. De uſu autẽ eius hæc ad uerbũ Crito ſcribit: Syncero medicamine utitor, in capitis fracturis, fiſtulis, nomis, & excreſcẽtijs: itẽ ad ora uenarũ adaperta, & hypophorã id eſt ulcus dehiſcens. Sin uoles diluere, quo carni generãdæ idoneum fiat, & cicatricem inducat, parti uni medicamẽti duodecim cerati roſacei adijcito: in ambuſtis uni parti octo* immittito. Hæc ſane de uſu pharmaci Crito rectè tradidit, tanquam acri ipſo & aperienti & digerenti, ideoq; & exiccanti, uſus in fiſtulis, ſupercreſcentia carnis, putredine hoc eſt nome, & oſculorũ adapertionibus, quẽadmodum ſunt in finibus & anguſtis orificiis. In capitis autẽ fracturis, cum G ſine foratione curationem molimur: ſunt autem tales, quæ adusq; membranas cerebri nõ perueniunt: uerũ carnis ꝓducendæ gratia, roſacei cerati partes* quatuordecim miſcens, donec ad cicatricem peruenerint: melius autẽ eſt dicere, donec ulcerum concauitas repleta fuerit; neceſſario enim depaſcentia ulcera, qđ dixi idem eſſe in putrilaginoſo, a ualidis medicamentis curãtur, quale eſt & modo propoſitum. Primum quidem putreſcentes particulæ auelluntur, atque hinc cauæ redduntur. Vbi uero putredo ceſſauerit, purgationem, repletionemq; requirunt: ac poſteaquã repleta fuerint, tunc etiam cicatricem inducentia deſiderant. Ipſum autem pharmacum, cũ cerato nondum miſtum fuerit, quia acre eſt, non ſolum carnem generare non poteſt, ſed etiam ſupercreſcentia aufert, quemadmodum ipſe Crito dixit. Atq; huius meminiſſe maxime oportet, quod dictum eſt & in ſuperiori emplaſtro, qđ ex herbis appellauit, multa uidelicet ex calfacientibus & abſtergentibus compoſita, licet admodum acria, ſi cum cerato temperantẽ carnem progignere. Non nulli deſperant de ipſis, cum uel duplo copioſiore cerato miſto mordere adhuc conſpiciant, adeo ut carnẽ producere non poſſint, quemadmodum in hoc emplaſtro habet. Nam cum multo acrius, magiſq; mordax ſit, eo quod ex herbis inſcribiẽ, ad carnem creandam: inutile eſt, quamuis quadruplo miſtum cerato fuerit. Prudentis igiẽ eſt, & in huiuſ- H modi medicamentis uſurpandis uerſati, initio quidẽ ſtatim intelligere, quot partes cerato miſceri oporteat: ſi autẽ poſt uſum primum medicamentum acrius adhuc apparuerit, q̃ ut carnem generare queat, conijcere quantum adhuc ex cerato adiiciendum ueniat: ſicut Crito in propoſito factitauit. Neque enim exiſtimes eum prima ſtatim coniectura inueniſſe duodecim cerati partes miſceri oportere, ſed ſciuit copioſius, quàm quod emplaſtro ex herbis immittiẽ, miſceri: quanto uero copioſius, poſt primam coniecturam reperiit. Si nanque octo partibus miſtis mordax etiamnum apparebat, decem admiſcuit: quemadmodum ſi etiam decẽ, ad duodecim peruenit. Quoniam uerò, ut dixi, pro ſordium copia, & ulceris humiditate, tum eorum quæ ſimul afficiuntur ſentiendi acumine, & hebetudine, item mollitie & duritie corporis habitus, cerati quantitatem immutare conuenit, quod ſæpe dictũ eſt, conſiderare nos expedit, recordãtes quantitatem uſus in huiuſmodi omnibus deſcripti, quum utroq; facilis illinc uia ad alia uſq; ad ſumma fiat: ſumma dico omnium eiuſdem generis ſcoporum completiones. De quibus ſi vnum exemplum nunc propoſuero, uos ſemper ipſius meminiſſe oportet, neque ſæpius de eo velle audire. Dico igitur ſcopos congeneres eſſe (hoc eſt ſimili genere comprehenſos) plurimi quidem cerati miſcẽdi ulcus purum, & ſiccum eſſe, corpus eius qui curatẽ facili ſenſu & mol-

le: pau-

A le: paucissimi uero adiiciendi, humiditatē multā in ulcere ad sordiciē, corpus ęgri durū parūq; sentiens. Bene tamē oībus, quæ id cōponunt digerentibus, chalbani squama admista est, medicamentum exiccans, sed quod nō parum adstringat. Nō solū autē in hoc emplastro cognoscēdum uobis est ꝑpter cerati copiosam misturā carne explens, & ulceribus malignis cicatrici obducendæ idoneum euadere, sed etiam in aliis omnibus, quæ eiusdem uirtutis sunt. His subiungit Crito medicamentum dia Acones i. ex cote, quo se uti affirmat, ita cōponendum pręcipiēs.

Dia acones i. ex cote, pharmacum, quod nobis in usu est. Facit ad omnia diuturna, & peculiariter ad capitis dolorem, fronti impositum. Valet ad laterum dolores longos. Iuuat podagricos, Ischiadicos, scapularum dolores, dentium cruciatus, attritis partibus impositum. Educit etiam & extrahit menses pectini supra positum. Auxiliatur stomacho laborantibus, tum iis, qui fluxu uexantur, & cibum uel alimenta non retinent. Est etiam prorsus utile sine adustione, & iis, quæ acre medicamentum non sustinēt. conuenit etiam ad duritiem iocinoris, & lienis, nec non ad strumas, & Ischiadicos. Proprie iam usus in ipsis fiat diebus septem: si molles sunt, quinque. Aquam pars uel oleum non attingat, donec ulcuscula, quæ psydracia dicuntur, fecerit, & saniem crassam attraxerit. Deinde albo cerato soluēs ex aqua utitor: sin efficacius uolet, medicamento acone, quod ex pipere constat. Ceræ, chalbani, terebinthinæ, pityinæ

B frictæ, olei laurini, olei ueteris, singulorum pondo librā: squamæ æris pōdo librā † & semissem, æruginis pōdo uncias* sex, guttæ ammoniaci pōdo unciā: *sinapis, adarce, sulfuris, singulorum pōdo unciā: abrotoni, cētaurii, atramenti sutorii, salis ammoniaci, thuris, salis cōmunis, aluminis rotūdi, argēti spumæ, ꝓpolis, cocci cnidii, singulorum pōdo. ʒ. iii. Oīa simul contunduntur, & cribrata adstringentibus cū oleis excipiuntur. Hęc sane propositi emplastri compositio est, non parum superiori præstans caliditate: sinapi enim habet, & adarcen, sulfur, & coccū cnidiū, tanto calore ꝑdita, ut ulcus faciant, quibus diutius adhæserint. Iam & laurinum ex iis est, quæ abunde calfaciunt, deinde attramētum sutorium, & sal, didicistis autem hæc adstrictionis quoq; non esse expertia, salē paucæ, sed atramentum sutorium multæ. Verum de adstringētium medicaminum mistura cum digerentibus, antea in emplastris usus multiplicis, expositū est. Omnino enim quippiā uariis, ut ile esse nō potest, nisi cōtrariæ quoq; uirtutis participet: si enim digerēs virtus simpliciter sola esset, ad unā speciē affectuum conduceret, quam digerere conueniret: si vero adstringens ad aliam unam, ubi quod influit, reprimendum est. Quare incipiētibus ex humorum influxu generari affectibus adstringentia conueniunt: digerētia uero sine adstringētiū mistura, ubi nihil, propter euacuationem prius factā, influere potest: nā si superfluitas quædam

C humorum existat, non solū digeritur humor in affectis partibus contentus, sed etiā ad ipsas accedit: cum digerentia ad se trahere nata sint, sicut contentos & contiguos humores, ita etiā in corporis profundo repositos. Miscentur ergo digerentibus sistentia & reprimentia, merito, cū qui ad ipsorum compositionē descendit, ratione hac usus sit, experientia uero attestāte rationi. Quare non iniuria, licet cōsiliū, scopumq; habeat in proposito calefacere, & exiccare, eoq; etiā vlcera concitare, mistum est & adstringentiū quidpiam. Sed non sufficiunt ad multa uehementer calefacientia pharmaca, quo hæc, atramentum sutorium, & sal. Quin etiā æris squama pari ratione mista est, & alumen, quod à uehementer adstringendo Græce stypteria appellatū est.

Aliud emplastrum celeberrimū scripsit Crito, qđ Mesianum appellat, diuersum materiæ genus habens a superiore, & illo, qđ mox à me ordine suo describetur. Vocat hoc Crito ipse Anicetum idest Inuictum, ex acribus pluribus medicamētis cōpositum, cum mesianū tale non sit, ut postea suo tempore demonstrābitur. Quin etiā cephalica alia nominās, quorū generalis uirtus paulo post explicabitur, post mesianū tradita, inuictum ab ipso appellatū subiūgit, eiusdem uirtutis cum præscripto, qđ dia acones i. ex cote, uocitabat. Verba Critonis in hunc modū sonant.

Aniceton, quasi dicas insuperabile. Facit ad plurima. Extrahit, rumpit, purgat, glutinat, excolat

D *† spleniis modo, & * cum canalibus impositum, ac dilutum ex oleo & aceto, constringit undiq;. Discutit autem duritias. Et neruorum contractiones iuuat sine perfusione impositum, ne refrigerentur. Et unguenti uice dilutum facit ut Acopon, hoc est medicamentū lassitudinibus accomomdatum: sistit. n. morborum principiis lassitudines, & eas quæ † sine causa manifesta proueniunt. Est etiam malagma extremarum corporis partium in magnis spleniis impositum. Item cruenta glutinat, suturis uel fibulis iuncta, si plicatum linteum ex solo aceto splenio imponas, æstate quidem frigidum, hyeme autem calidū. Facit ad plantæ pedis uitia, ad contusiones, putredines, & digitorum affectus, item fracturas cum vlneribus. Licet neq; carnem generante, neq; quod cicatricem inducat, alio uti, sed soli credere. Valet ad hominum, canum, & ferarum morsus. Maximū hoc est quod pollicetur, nēpe abscessus latentes in colo & peritoneo, prohibere ne fiant, antequā in uomicam exierint, aut factos extenuare, & in intestina conycere. Imponendū autē est splenium loco, & desuper centunculum ex aceto & oleo calente, fouendumq; bis quotidie. Nō soluetur autem nisi triduo uel quatriduo. Deinde post fomēta, madorem rursus imponito. Vocatum autē est insuperabile, ꝑpter miranda & multa ipsius opera.* Squamæ æris denariūm pondo quinquagintaocto: pyrethri, staphidis agriæ, cocci cnidij, synapis seminis, cachryos, columbini stercoris, aristolochiæ tenuis, æruginis, cyperi, erucę seminis, cumini, singulorum denariū pōdo sedecim: nitri, salis

† Cod. manuscriptus habet librā vnam.

* Al. vnam.

* Al. sinapis pōdo vnciam s.

† Per splenium & per canalium i. sole non appositionem. quid autem sit splenium & solen, abunde ab Hippo. in libro de fracturis habetur.

† Al. ἐξ ἄλλης αἰτίας, i. ex alia causa.

ſalis ammoniaci,ſingulorũ denariũ pondo triginta duum:lauri baccarũ,mannæ,iridis,ſingulo- E
rum denarium põdo centũ viginti: aceti acris ſextarios ſedecim, decocti caricarũ cyathos iiij. & ſemiſſem.Tuſa cribrataq; omnia ſimul, cũ aceto ad læuorẽ terunt ſub æſtu caniculę. Vbi ſiccũ & uiride euaſerit,ficuũ decoctũ adiicit, & ſimul emollita tollunt, & in olla ęris rubri reponũtur. Decoctum aũt caricarũ ita habet. Caricarũ pinguium põdo libras quinque, aquæ ſextarios ſex;coquũt,donec ſextarii duo relicti fuerint. Vſus eſt,una pars medicamẽti aceto diluti,ut ſordes rẽpſentet, ad ſex partes reſinoceri.i.reſinæ cũ cera iunctæ.Eſt aũt ſyncerũ Reſinocerũ, cerę pars una, reſinæ frictæ tres, cũ oleo pauco liquefacto: mediũ, ceræ pars una, reſinæ duę:dilutum vero, & abũde tẽperatũ, cerę pars una, reſinæ tãtũdẽ:diſſolutũ,cerę partes duæ,reſinæ una: qđ ſupra quã dilutũ,ceræ partes tres, reſinæ una: Scribit ẽt agreſti licheni.i.impetigini, cõueniſſe, purũ iniectũ. Hæc Crito ad uerbũ ꝓdidit.Ego à fine eorũ,q dixit,ſermonis principium ſtatuam. Agreſtes impetigines nominãt,cũ à medicamẽtis imbecilliter ſiccãtibus nihil iuuari uidẽt, a ualidis aũt irritari. Opus igit in ipſis eſt medicamẽto efficaci abunde, nõ tamẽ ueheméter mordaci: quod,ut dixi, ex artificiali coniectura compoſitum experientia probatur. Conſtat propoſitum pharmacum ex multis acribus tenuiorum partium,& digerentibus:habet autẽ & quædam citra mordicationem detergentia,& non nulla parum adſtringentia. Itaq; acria ex iis,quæ cõtinet, ſunt pyrethrum, ſinapi, coccus cnidius, colũbinũ ſtercus, ærugo,baccæ,lauri,nitrũ,ſal ammoniacus,itẽ acetũ acre,tale nanq; iniiciendum cenſet. Detergentiũ ſumme quidem lenia immordaciaq; ſunt iris,& ariſtolochia:atq; his adhuc magis,ut ex genere cõcoquẽtium iã ſit,manna:generoſius aũt cachrys,& ſtaphis agria: his adhuc præcellit cuminum,& erucæ ſemen. Cyperum ſine morſu quidẽ exiccat,ſed non nihil etiã adſtringit:quemadmodum,& æris ſquama, ualidum &ipſum medicamẽ. Oportebat.n.ut prius demonſtratum eſt, medicamentum hoc adſtringentis uirtutis utcũq; eſſe particeps,eoq; ſquama copioſe admiſta eſt.Si uero & manna re uera manna ſit,& non thus,ipſa quoq; aliquantulum adſtringit. Iniecta eſt autem & hæc multo copioſior,q̃ ſquama,merito,ut acrium pharmacorũ uehementiã leniat, ſimulq; humores in aſflicta parte contentos coquat.Porrò caricarũ decoctio mitigantiſſima eſt, & maxime coquit,ſimulq; quodãmodo digerit. Hæc igitur omnia miſta multi uſus medicamentũ iure effecerũt.Acetũ uero efficaciã eorum plurimum iuuat, in quo pharmaca æſtiuo Sole conteri præcipit: oĩa .n.ſic ꝑparata tenuem ſubſtantiam acquirunt, eoq; in corporis altum uirtus ipſorum penetrat.

Quæ Heras eiuſdem generis emplaſtra tradiderit. CAP. 3.

EMplaſtrum ex herbis quo modo Crito preparet,prius poſui:& ipſe Heras ſimiliter conficit G ſicut Crito eius meminit. Differt tamen in confectione emplaſtri ex ſcilla cõfecti,nã ammoniaci,myrrhæ,reſinæ pityinæ, ſtyracis,ſquamæ,& ſcillę tantũ cũ aliis Crito miſcet, quantũ Heras:ſed in ariſtolochia,& iride diſcordia:quippe Heras ſcripſit ariſtolochiæ rotũdæ denariũ põdo triginta,iridis ſiccæ tantundẽ,alii quindecim: Crito autẽ ſic protulit,ariſtolochiæ, iridis, ſingulorũ denariũ pondo*quatuor.Rurſus quoq; poſt hęc Heras iuxta cõfectionis finẽ tradit,†Expletis diebus ceratum hmõi facito:ceræ põdo libras quinque,alii denariũ põdo ducentorũ quadraginta:terebinthinæ pondo libra,alii denarium pondo triginta*:olei ueteris ſextarios duos, ſ,alii heminas ſex. Mihi uero non placet pro quinq; libris cerę denarium pondo ducentorum quadraginta medicamento miſcere.Interim nanq; loco librę,centum denarios ipſi ſcribunt,interdum loco minę: atqui nullus unquam librã tã exiguã poſuit, ut denarios quadraginta octo, penderet,Hoc enim accidit,dum pro quinque libris denarii ducentiquadraginta immittuntur, ſic neque pro libra terebinthinæ denarii triginta.

*Al.xl. cum tamen ſuperius in confectione emplaſtri legatur. xxx,alij xv.
†Eadem tamen leguntur ſuperius in Critonis confectione, p. 255.f.
* *Alias centum triginta.*

Emplaſtrum Serapionis. CAP. 4.

ET hoc Crito in opere medicamentario in hęc uerba conſcripſit. *Emplaſtrum Serapionis, quod non nulli Aegyptium,alij Venerem uocant. Facit ad omne uulnus,cui innitẽdum eſt, omni de- H ſperatione abiecta.Valet ad punctus, aculeos,parotidas,perforationẽ, Phymata,excolando conglutinat. Tollit omnẽ duritiẽ,iuuat epinyctidas,articulorum epiphoram,aurium contuſiones. Sanat & ulcera ſenilia,chironia,& quæ craſſas oras obtinent.* Olei ueteris heminas tres,argenti ſpumæ denariorum pondo ducentorum,guttę ammoniaci denariũ pondo centũ ſexagintaocto:reſinę colophoniæ pityinę,denariũ pondo ſexagintaocto:ceræ denariũ pondo cẽtũſexagintaocto,chalbani denarium pondo uiginti:æruginis denariũ põdo quinquaginta,alii uiginti,myrrhę denariũm põdo quatuor,alii octo. Argẽti ſpuma coquitur ex oleo,donec mediocriter coiuiſſe uiſa fuerint. Deinde olla ab igne depoſita gutta ammoniaci immittit,poſtea reſina,poſtremo cera. Vbi ſingula curioſe liquata fuerint,ne adurantur,olla ab igne rurſus ſublata,chalbanum aſpergitur & ærugo: iterũ ſuper ignem ponitur, coquiturq; donec melinum fiat, & iuſtã craſſitiem nanciſcatur: poſtremo ſublato myrrha adiicitur,ac ubi moueris,defunditur,pelleq; excipiens reponito.

Vt Andromachus prædicta emplaſtra conſcripſerit. CAP. 5.

TRes huius emplaſtri confectiones tradidit Andromachus, primã a præſcripta Critonis nõ nihil diſſentientẽ:deinde alias duas magis euariantes.Titulum aũt medicamenti & præparationem

A rationem rectè prius Crito conſcripſit: Andromachus in hanc ſententiã de ea præcipit. *Emplaſtrum ex herbis.* Anagallidis cœruleum florem habentis: marrubii, papaueris agreſtis, alterci uiridis, ſingulorum denariũ pondo quinquagintaſex: ſquamæ denariũ pondo XXV. thuris denariùm pondo octo, reſinæ ſiccæ denariùm põdo ſedecim, aloes tantundem, aluminis fiſſilis denariùm pondo iiii, ceræ pondo minam, olei ueteris heminas duas, aceti. ✲ Multi quidem utriuſq; anagallidis: Theocritus autem, & terræ erethriæ, chryſocollæ, & ſalis ammoniaci, & auripigmenti, ſingulorum denariùm pondo iiii. in emplaſtrum ex herbis coniecit.

Alia Emplaſtra ex eodem genere, de quibus ſcripſit Andromachus. CAP. 6.

AD *Gangrænas, putredines, Nomas ueteres, & cacoethes, Iſidori Antiochei.* Argenti ſpumæ denariùm põdo* quatuor, æruginis raſæ denariũ pondo viii: olei cyathos ſex, Talius Aelius cyathos xii. & æruginis ſcoleciæ. ✲ Argenti ſpuma, & ęrugo in cacabum læuigata mittitur, olei tres cyathi ſuperfunduntur, coquitur pruna nõ acri, moueturq; ſpatha lignea, donec uiride fiat. Poſtea ab igne ſublata, ac mortario ſuperfuſa cõtunditur, dũ calidum eſt, diutius: deinde rurſus tres olei cyathos in ollã fundito, mouetoq;, ne aduratur: quouſq; melinũ fiat, incoquito. Ac rurſus eximens terito, ut collyria: iterumq; excipiens in ollã coquito mouendo, quouſq; rubrũ co- *Al. xxiiij.*
B lorem accipiat. Quinetiam tertio ex cacabo in mortariũ defuſa diutius terito: atq; iterum quarto in olla coquito, ut in unum coeant. Rurſusq; dũ calet, defuſa tritaq; excipito, & in rubra pyxide deponito, ad prædictaq; vtitor. Poſt commemoratum emplaſtrũ, alterius deinceps his uerbis Andromachus meminit. *Humidum Emplaſtrum ad Nomas, quo utor, & ad alia multa.* Ceręreſinæ terebinthinæ, ſingulorum denariùm pondo viii. adipis taurini curati denariùm pondo iiii. chalcitidis denariùm pondo duum, ſquamæ æris denariùm pondo trium, mannæ thuris denariùm pondo duum, gallæ immaturæ denariùm pondo iiii. olei myrtei heminas quinque. Arida cum aceto, & melle ſumuntur, deinde ſic liquabilia ſuperfunduntur.

Ad Artis opera methodo, & exercitatione opus eſſe. CAP. 7.

QVòd auxiliorum quædam ratio ſola inuenit: quædam experientia, quę & ipſa rationẽ nõ requirit: nonnulla utriuſq; opem poſtulant: ſubinde uobis demonſtratum eſt. Ad hæc etiã ꝙ quæ ratione, & experientia cõperta ſunt, coniecturali uia ad eorum, quæ inquiruntur, inuentionẽ utuntur: quæ uerò per rationem ſeparata ſunt, experientia confirmantur: Quin etiã ſpei coniecturalis non mediocrem, quemadmodum & in uniuerſa uita, maioris minoriſq; eſſe differentiam: non enim pluuiam hyemali ſolſtitio, & caniculę ortu, futuram ſimiliter ſperamus, quæ
C hyemali frequẽter, ſub caniculæ æſtu raro accidit. Porrò cum oĩa artium opera frequẽti firmẽtur exercitio, non ſatis eſt generalia ipſarum addiſcere duntaxat, ſed ẽt in particularibus exerceri ſubinde oportet. † nam actionum uſus, ſeu exercitatio, ad perfectorũ poſſeſſionem uia eſt. Quare ego quoq; in oĩbus cõmentariis, quos uobis amicis petentibus cõpoſui, non ſolis cõmunibus theorematicis contentus fui, ſed exempla multa ẽt exercẽdi gratia adieci, quibus ipſorũ cognitionem uobis euidẽtiorem, magiſque firmã, fore ſperabam. Quemadmodũ igitur, n aliis omnibus medicinæ partibus, ita & in neruorũ uulnerum curatione ſcripſi, primum uobis rationalem uiã oſtendens, qua ad præſidiorum inuentionẽ perueniatis: Deinde materias, quibus uires a ratione inuẽtas contineri didiciſtis, ſiquidem in commentariis, qui undecim numero ſunt De ſimplicium medicamentorum facultate, particularium materiarũ uires uniuerſas, uel plurimas, easq; utiliſſimas expoſui. Nam ut præſidiis nunquam deſtitueremini, hoc eſſe neceſſarium demonſtrauimus, nõ ſolũ ut uos ipſi quoq; in ꝑparatorum ab aliis medicaminum inopia, auxiliorum copiã haberetis (ſicut olim Eraſiſtratus, quum ſtomaticum medicamen in illo profectionis loco ad manum non eſſet, interdum herbarũ ſuccos, quibus abũdabat, uſurpauit) ſed ẽt, ut ſi illorũ authorum ſcriptiones perierint, ipſi queamus ſimilia perditis cõficere. Inſuper, ut ab aliis *†Ex antiquis ita legendum. nam quæ per imperfectas actiones fit exercitatio, ad perfectarũ &c.*
D inuentis rectè utamur, exercitatio ex propoſito opere accedens ꝓfuerit. Quid opus eſt, ut dicam illam quoq; adiumento eſſe, ut quæ cõpoſitis medicamentis ſuperfluo iniecta ſint, & cõtra quæ primi illorũ authores omiſerint, diſcernere poſſimus? ſicut in tertio libro oſtẽdimus, ſermonẽ de medicamentis ad neruorũ uulnera idoneis facientes. Ita uero & nũc indicabimus, exercentes uos in ijs, quæ me ſeniores medici inuenerunt. Vniuerſalis etenim methodus neque cum diſtinctionibus exactè, neque ſine ijs imperfectè à quoquã priorum tradita eſt: immo nec medicamentum, qđ curare promittat neruos ab acuto aliquo punctos, cuiuſmodi ſunt acus, & puerorũ ſtyli, quiſquam memoriæ prodidit, quod ipſum hoc ſolũ facere optimè poſſit: at ego certè eorum innumerabilẽ copiam ꝑdicto libro percenſui. Quidam tamen ipſorum nimirũ diligentiores, cum multi uſus pharmaca notatu digna ſcripſiſſent, ꝑter alia, quæ facere ipſa pollicẽtur, adiũxere interdum quidẽ & neruorum vulneribus eſſe accommoda, interim neruorum & muſculorum præciſionibus, aliquando etiam pũcturis ipſorũ uel cõtuſionibus auxiliari. Vobis autẽ ex iis, quę didiciſtis, licet cognoſcere ante experiẽtiã, poſſibilia ne quis, an impoſſibilia, de q̃bus ſcripſit polliceatur. Prętere a & ea, ſine quibus deſcripta medicamẽta agere nata ſunt, uobis intelligere integrũ eſt, in quibus ipſis eſt utendum. Vt igitur ceu exẽpli gratia exordiar emplaſtrum quoddam, pharmacum multiplicis uſus, quod Andromachus in libro de medicamentis

extrinsecus corpori adhibitis, ordine secundū posuit, haud indicans ad quæ maximè ipso utendum sit. Exerceri rursus uobis licet, quomodo ex commemoratis simplicibus medicamentis compositi uires sint cognoscendæ. E

Fusca Aegyptia Andromachi. CAP. 8.

Andromachus enim ita ad uerbū prodidit. ¶ *Fusca Aegyptia.* Argenti spumæ denariū pondo *quadraginta quatuor, ricini heminas *sex, ceræ denariū pōdo cxxxxiiij. guttæ ammoniaci denariùm pondo lxxii. terebinthinæ denariùm pōdo xxxvi, lanarū combustarū denarium pondo xviii: squamæ stomomatis, squamæ æris, aristolochiæ, thuris, singulorum denariū pōdo viii. Non nulli myrrhæ denariùm pōdo iiii, opopanacis denariùm pōdo ii, marinæ aquæ denariorum pondo *quinquaginta ad ceram conspergendam. Hæc quidē scriptura pharmaci boni & re uera usus multiplicis est: uerum ipse dicendum omisit, in quibus eo utendum erit. Si igitur cuiusque simplicis medicamenti uirtute ante exposita, quemadmodū nos in undecim libris factitauimus, & methodo quapiā uniuersali cōpositionis medicaminū scripta, sicut à nobis quoque præcedente libro factum est, uiuentibus amicis huiusmodi scriptiones exercitii gratia ꝓtulisset, ut ad quos affectus utile esse compositū medicamentum posset, decernerent, nimirū hominis institutum laudassemus: quoniam uerò nihil horum egit, quis non ipsum oīno accusatione dignum censeat? Vnde medicamentarii ipsius libri, complurium optimorum medicaminum cōpositiones habent, merito à medicis neglecti sunt: nā inter sexcētos uix unus artis absolutionē habere uidetur: alii idiotarū modo satis habent, si medicamentis manifeste scriptis rectè uti queant. At quid oportet dicere de hiusmodi medicis? Cum etiam empiricorum nō nulli, ut uocant, quamuis celebres ex artis operibus cōspiciantur, tamen ignorare se fateant, quanā ratione unumquodque compositorum pharmacorum inuētum fuerit. Atqui quid ego dico ratione? protinus enim ne ullum ex eiusmodi medicamentis inuentū esse ratione pronuntiant. Inutilis igitur ipsis est fusci huius emplastri scriptura, quæ colorem tantum in titulo docet, uires non itē, quas ante colorem scriptas esse præstiterat. Quoniam itaque Andromachus uirtutē ipsius dicere neglexit, nos ex mistorum spetie & facultate inuenire conemur. Argenti spumā medii tēperamenti calfaciendo & refrigerando, paulū ad siccitatē inclinare didicistis: præterea usum eius in emplastris esse duplicē, nēpe si nō liquefiat, ceu materiæ duntaxat momentum adferre: si liquata fuerit, etiā siccare posse, idq; magis, si diutius cocta fuerit. Nunc tamen quæstio est, quatenus incoqui debeat, cum Andromachus sex heminas ricini, qđ est olei recinini, miscendas esse tradiderit. Quot enim unciarum Romanæ libræ, heminam esse uelit, non explicuit: & si melius erat hominē, qui Romæ degerat, librarum, sextariorum, & unciarum meminisse, relinquere autē cotyles idest heminæ, uocabulum Græcis ciuitatibus extra Italiā usitatum. Si ergo in omnibus ipsis idem nomē heminæ esset, nulla utique foret quæstio: nunc verò cum permagna quātitatis inter eas sit differētia, conueniebat ipsum monere, se uel Atticam, uel Alexandreoticā, uel Ephesiam, uel aliā quampiā heminam dicere. Nam permulti, qui de mēsuris & ponderibus scripserunt, nouem vnciis Romanæ libræ heminam medicos in pharmacorum libris æstimasse ꝓdunt: alii duodecim vncijs ab eis reputari affirmāt, sicut Romæ olei librā ex more appellāt. Iā uero quendam audiui, qui heminam à medicis in pharmacorum commētarijs, traditā sedecim uncias Romanas pendere diceret. At nō parum refert ad medicamenti uirtutē, uel magnas, uel paruas heminas iniicere. Ego sanè olei libram Romę uocatā, quā per incisuris distincta cornua metiuntur, ponderaui quandoque, discere cupiens quantū grauitatis pōdus contineret, inueni duodecim olei mensurales, decē vncijs ponderum ęquales. Quare medicos in libris de medicamētis accuratius scribere oportebat, quales uidelicet vncias, uel libras, medicaminū liquidorū immitti uellent, mensuralesne, an pōderum: perspicuum enim est, liquidorum horum corporū, sicut etiam solidorum, alia grauiora, alia leuiora esse. Ac singulorum liquidorum, quæ in pharmaca mittuntur, pōdus alio libro declarauimus, sed in præsentia id quod propositū est repetamus. Etenim si nouem unciarum mensuralium singulas heminas esse statueris, ex tribus septē & uiginti uncias produces: si in octo denarios quanq; unciā diuidas, denarios ducentos & sedecim habebis: si duodecim unciis singulas heminas æstimes, fient nimirum sex & triginta vnciæ, denarii uero ducentioctogintaocto, singulis unciis in octo denarios diuisis. Expertus sum ego plerunque, cum argenti spumam ex oleo coxissem, commoderatā ipsius misturam libræ quidē argenti spumæ ponderali, mensurali uero olei parem fieri: ꝙ si copiosius oleū iniicias, & coctā uidelicet diutius, maiorem uim siccādi assumere: In candidis emplastris coloris gratia cerussam quoque argenti spumæ miscemus, omnino æqualem pondere: Immittitur autem hemina nouē unciarum iuxta ponderalem argenti spumæ libram, colorē seruare uolentibus, eo ꝙ diuturnior coctio nigriorem argēti spumā efficiat: sed oleo pauco indito medicamētum glutinans euadit. Proinde quidam uel terebinthinam resinam, uel quam uocant colophoniam quantū licet pellucentē, miscuerunt, conantes neque colorē offendere, neque medicamenti uirtutē, adiicereq; resinæ mistura tenacitatem, quo non facile decidat: quippe medicamentum, si tanto oleo tantū argenti spumæ & cerussę coquatur, arenidū ac friabile redditur. Nō nulli eadem ratione cocto medicamini F G H

*Al. cxliiij. *Al. quatuor. *Al. viij.

A medicamini albam ceram indiderunt. Spumę tamen argenti duplum olei habenti, ſi nihil ẽt re
ſinoſum, uel ceroſum immittas, ex coctione glutinãs erit, & multo magis, ſi cum argenti ſpuma
olei triplũ miſceas, hoc eſt ſi tres olei menſurales uncias cũ tribus argenti ſpumæ ponderalibus
committas. Conſentaneum igitur eſt Andromachum nouem uncijs menſuralibus oleum ricini
immitti iubere, ut ſex heminæ uncias quinquagintaquatuor expediant menſurales, quod idem
eſt, ac ſi dicas, menſuræ Romanæ libras iiii & s. At clarum eſt ricini inopia interim uetus oleum
eius loco aſſumendum eſſe. Ego ſubinde ſicyonium inieci emplaſtris digerentibus: & cum illud
nõ adeſſet, aliud mea ipſius induſtria ſimile illis effeci, radicibus cucumeris agreſtis, bryoniæ, &
altheæ in eo decoctis. Quod verò propoſitũ medicamen digerens emolliensq; Andromachus
eſſe cupiat, ricinini olei, & copioſa guttæ ammoniaci miſtura, palàm indicat: nã argenti ſpumæ
ceram pondere parem, ammoniacum dimidium, præcipit: & ſi in multis nobilibus emplaſtris
non dimidiũ, ſed quarta pars, uel quinta, crebro ſeptima, & octaua, non nũquàm decima, põde
re ad argenti ſpumæ proportionẽ medicamẽti huius immittatur. De cera didicimus, ꝙ in huiuſ-
modi pharmacorum compoſitionibus materiæ locum obtinet, non uirtutis efficaciam adiuuat.
Adeſt verò & ei uis quædã emolliendi exigua, ſed nõ illius ergo medicamini præſenti admiſta
B eſt, quemadmodũ nec terebinthina reſina, quanquã multo uiribus, quam cera, præſtantior: ete-
nim magis mollit, quàm illa, item calfacit & digerit, ex quibus cera ne alterum quidẽ efficit. Ve-
rùm gutta ammoniaci ſola impoſita ſqualidum, aridumq; reddet medicamẽtum. Quantũ uero
ad emplaſtri confectionem, hoc eſt emplaſtropœiã (neque.n.ita appellaſſe nocet) attinet, utilis
eſt tum cera, tum reſina: quippe mollit digeritq; medicamen uel ſolius ammoniaci beneficio, ꝙ
quidem inter emollientia principatũ occupat, in digerentibus verò concertat. Porrò ſi, quę in li
bro quinto de Simplicium medicaminũ facultate dicta ſunt in memoriam reuocaueritis ad in-
telligendum qualenam huiuſmodi medicamentis temperamentũ eſſe oporteat, nihil adhuc re-
centiori diſciplina indigebitis. Nã primæ facultates effectiuæ medicamẽtis ſunt, in calore, frigi-
ditate, humiditate, & ſiccitate: Secũdæ mollientes, digerentes, repercuſſorię, attractrices, coctri-
ces, deterſoriæ, & exedentes: Quemadmodum & tertiæ dicuntur, quę glutinant vulnera, cicatri-
cem inducunt, & carnẽ generant. Compoſitũ igitur ex oleo ricinino, & gutta ammoniaci medi
camentum abunde poteſt digerere, emollire, & nimirum etiam ſiccare, ubi materiã idoneã aſ-
ſumpſerit, ceram, reſinam, & diutius coctam argenti ſpumã. Ad hęc uerò iubet iniicere lanas cõ
buſtas, ariſtolochiam, medicamẽta, quæ plurimũ digerunt & exiccant. Præterea meminit phar
C maci quod concoquit & digerit, nempe thuris. Quòd ſi myrrhæ nõ nihil & opopanacis adiicit,
(quoſdam enim ait, & ex iis aliquid miſcere medicamẽto) illã ſanè ſciamus non ignauiter cale
facere & exiccare: opopanacẽ uerò & generoſius adhuc hęc utraq; efficere, inſuper attenuãdi,
digerendiq; facultate pręſtare: ſed huius quidẽ pauxillum inditur, timente, opinor, eo, q ipſum
apponit, medicamenti acrimoniam, & uolente non ſolum digerens emolliensq; emplaſtrũ, ſed
uulneribus quoq; idoneum, efficere. Propterea igitur & ſquamam ęris, & ſtomomatis cũ ea mi
ſcuit, quę pręterquam ꝙ ualidè ſiccant, adſtringendi etiam uim ſortita ſunt. Ergo propter horũ
miſturam propoſitũ nobis in ſermone emplaſtrũ Aegyptium cruentis uulneribus, ulceribusq;
aliis nõ paucis, bonum medicamen redditur. Quin etiam ad abſceſſus, & omnia, quę diſcuti po-
ſtulant, ſubinde audiuiſtis medicamenta, quę ſimul cum digerentibus etiam adſtringentium ali
quod capiunt, tutiora fieri: quę uerò ſine adſtringentibus digerunt, efficaciora quidẽ, ſed nõ pe
rinde tuta. Sępe enim fluxiones attrahũt, dum corpus, qđ curatur, plethoricũ eſt, uel prauo ſuc-
co obnoxium: ſin autem uacuum corpus eſt, ac ſuperfluitatibus liberũ, promptius medicamen-
ta, quę magis diſcutiunt, ſola, ſine adſtringentibus aſſumpta, ad finem perueniũt: at cum pauca
id genus corpora, quibus medicamẽta afferunt, reperias, iccirco ſecurius eſſe uiſum eſt miſcere
D etiam non nulla repellentia. Ita ſanè & emplaſtro differẽti, quod ex ſale conficitur, quidã adie
cerunt chalcanthi paululum, quanuis & ſal ipſe adſtringens quippiam poſſideat. Igitur propo-
ſitum medicamẽ fortiter digerere compertum eſt, ut etiam pus iam non admodũ copioſum ſi-
ne cutis perforatione diſcutere queat, emollire calloſa, & quomodocũq; indurata: item magna
uulnera cõglutinare, quemadmodum & ulceribus iam ad malignitatem declinantibus cicatri-
cem obducere, aliiſque omnibus affectibus, qui digerendi ſimul & repellẽdi uirtutẽ deſiderãt:
in quibus ſunt, & quæ fronti, dũ oculi fluxione laborant, imponuntur, uocata à medicis anacol-
lemata. Idẽ hoc pharmacũ conueniet & neruis denudatis, etſi in parte ſua ipſorum quapiam ab
ſecti fuerint: etenim præciſi, periculo, quod ex conſenſu oritur, carentes, adhuc etiã ſubiectis ſibi
partibus, in quæ inſeruntur, ſenſum adimũt: indigẽt ſanè & hi quoq; tali pharmaco, nã q hume
ctant, facilè eos putrefaciunt. Ob qđ & paſtilli ſiccãtes, etſi abunde adſtringãt, tamẽ denudatis
neruis conueniunt, qui nondum ad phlegmones uigorem peruenerunt: hi nanq; indignantẽ irri
tanturq; ab huiuſmodi pharmacis. Sed de his poſtea. Quæ de ꝓpoſito emplaſtro dicẽda reſtãt,
apponamus. Quoniam plerunq; medici ex inſcitia, id genus emplaſtra dura imponũt, cũ liqua
ta linamentis excipere præſtaret, uel etiam in cõfectione ſtatim molliuſcula reddere: poſtea cũ
in magnis diuiſionibus, ubi nerui denudati ſunt, experimentum de ipſis fecere, ſperant in pun-

cturis multo vtiliora fore, ignorantes & hic maximā quandam speculationem, de qua disserui E modo, vos docens, q̃ ratione inueni, inde per experientiam confirmari cognoui: propterea ēt nunc admoneo. Multo nanq; calidiora, & quæ digerant magis, pharmaca, punctus neruorū requirunt, q̃ cum omnino denudati fuerint vulnere insigni facto: quippe nudi acria calidaq; admodum medicamenta propter erosionem morsumq; non ferunt, verū relaxantia digerētiaq; adstringentibus mediocriter mista postulant. At qm̄ etiam melius est ambientes vulneris particulas acribus, & tenuibus, multumq; digerentibus, quale est ex Euphorbio cōfectū, contegere, nos sanè propositum emplastrum satis posse, q̃ prædixi, efficere coniectauimus: eiq; præparato experientia testimoniū accessit. Postea interim in Asclepiadis, & Critonis libros medicatorios incidens, deprehendi ipsos nō ut Andromachus quoq; indistinctè, sed cū manifesta distinctione, virtutem ipsius scriptitasse. Igitur tum huius gratia, tum quòd in cōfectione in quibusdam ab Andromacho dissentiant, satius visum est mihi etiam eorundem verba subiungere, deinde ita & de ipsorum discordia in medicamenti compositione nonnihil dicere.

Quæ Asclepiades, & Crito de proposito Aegyptio Emplastro conscripserint. CAP. 9.

DE Emplastro Aegyptio, ab Andromacho tradito Asclepiades in hunc modū differit. *Andromachi Aegyptium, cruentis vulneribus accommodatum. Facit ad neruorum, musculorumque* F *præcisiones, punctus, contusiones. Iuuat attritus, artuum fracturas. Est & Lippientibus collyrium. Confert capite dolentibus. Summatim ad multos affectus utile est pharmacum.* Argenti spumæ, ceræ, singulorum denariūm pondo cxliiij. guttæ ammoniaci denariūm pondo lxxij, terebinthinæ denariū pondo xxxvj. lanæ succidæ cōbustæ denariū pondo x. & viij. squamæ æris, squamæ stomomatis, thuris, aristolochiæ rotundæ, singulorum denariū pondo viij. ricini heminas tres. Hęc præfatus Asclepiades, deinceps coquendi modū tradit, Andromacho neq; hāc partē compositionis in emplastris obseruante, siquidem in omnibus ferè omisit. Verū de coctione dicta sunt nō pauca in libro *quarto, & nunc paulo post dicetur. Aequum aūt est inspicere controuersiam, quam Asclepiades in simplicium medicaminum quantitate cum Andromacho suscepit: nō enim sex heminas ricini, ut Andromachus, sed tres inijcere præcepit. Cæterùm in aristolochia nullā Andromachus distinctionem fecit, ipse rotundā adiecit: sicut & in lana combusta, succidā addidit, q̃ q̃ idem pondus, quod Andromachus immittat. Hæc igitur ipsius verba sunt: Lanæ succidæ cōbustæ denario pondo duodeuiginti, aristolochiæ rotundæ denarium pondo viij. Quæ uerò ad calcē posuit Andromachus, neq; omnino Asclepiades meminit, neq; de myrrha, neq; de opopanace quicquàm locutus, multo minus de marina, q̃ manifesto Andromachus præposuit, ma- G rinę, inquiens, ac cerā irrigandā † denarium pondo * quinquaginta. Hoc enim, nec Asclepiades, nec Crito adiunxit, attamen aristolochiam rotundam Crito ęque, ac Asclepiades indidit, quēadmodū, & lanę succidę denarios octodecim, & olei ricinini, ita. n. ad verbum scripsit, heminas *sex. Coctionē emplastri Asclepiades his verbis docet: argenti spumā, & ricininū incoquito, donec in vnū coeant, deinde squamas: ubi color bonus apparet, reliqua immittito. Apud Critonē hoc modo traditur: argenti spuma cū ricino coquitur, dum mellis spissitudinē habeat: hoc facto squamæ inspergūtur, abundeq; incoquūtur, quousq; digitos nō inquinēt: postea terebinthina & cera: vbi in unū coierint, ammoniacū, prius apud ignem digitis emollitum: cum iam ab igne deponit, lanæ succidæ puluis inspergitur, postremo thus. deinde ita tollunt. Porrò & ad quæ medicamentum valeat, accuratius Crito his verbis exposuit. Aegyptia oēm diuisionem, contusionemq; à phlegmone præseruat. Valet ad quoslibet ferarū morsus, iuuat phlegmonas, sine vlceribus factas. Benefacit etiam neruorum, & musculorum doloribus, sine causa † obortis.

Alia Andromachi. CAP. 10.

SCripsit alia quoq; fusca Andromachus superiori quodammodo genere similia: vocat alterū Athenā, hoc est Mineruam, alterū Nygmaticū, idest puncturis accommodatum. Minerua H quidem ad plures affectus, q̃ Nygmaticū conuenit, pſertim cū vlceribus cōsistentes: qm̄ magis uaria est, magisq; adstringentibus insuper pharmacis participat: Nygmaticum uerò magis hac laxat, & doloris mitigantius est. Itaq; de priore medicamento, ita ad verbum scriptum reliquit. *Fuscum, Minerua.* Argenti spumæ denarium pondo c, terebinthinæ denariū pondo trigintasex, ceræ denarium pondo xxv. minij sinopici denarium pondo xxiiij. guttæ ammoniaci denarium pondo xxxvi. chalbani denariū pondo xii. aloes denariū pondo viii. diphrygis tātundem: æris combusti, mastiches, singulorum denariū pondo sex: aristolochiæ denariū pondo v, propolis tantundem, mannæ denariūm pondo sex, squamæ æris denariū pondo sex, lapidis asij denariū pondo trium, trifolii seminis denariū pondo ij. symphyti radicis denarii pondo unius obol. iiii. olei heminas iiii. De altero fusco sic ad uerbum Andromachus scripsit. *Fuscum, Nygmaticum.* Guttæ ammoniaci, cerę recentis, singulorum denariū pondo viii. terebinthinæ denariū pondo * trium, æris cōbusti denariūm pondo viij. picis aridæ denariū pondo xxxx. Vt Zeno vult, minæ dimidium, & quartā portionem: argenti spumæ denariūm pōdo iiij. aloes indicæ, aristolochię, chalbani; denariūm pōdo ij. æruginis denarij pondo ƒ. alii duum: thuris denariū pōdo ii. olei p hyemem † heminas quatuor, p æstatem octauam partem: ammoniacum ex tribus aceti cyathis

diluitur

* Al. primo.
† Al. vnc. octo.
* Aliter octo.
* Al iij.
† Additur in quibusdam co. φανερᾶς, idest manifesta.
* Al. vij.
† Al. quartam heminæ partem

A diluitur. Iam verò & alia multa cũ his emplaſtra prodidit Andromachus, nihil aliud ipſis apponens, quã coloris nomen: quę cõſtant quidẽ ex contrarijs facultate medicamentis, ſed alia ipſorum laxandi & doloris tollendi vim maiorẽ obtinent, quędam digerendi & detergendi, nõ nulla *adſtringendi. Quare nos etiam ipſos oĩbus fidentes commode vti conuenit ad vlcera, q̃ vix cicatricẽ recipiunt, & cacoethe, fortius adſtringentibus: vbi lenire & laxare propoſueris, magis relaxãtibus: vbi trahere & diſcutere conaris, ijs, quæ calefaciendi virtutem præpollentẽ habẽt, quæq; paruos humores in profundo ad ſeſe trahunt. Quibuſdã & hoc adiectum eſt, fuſcum lite quo vtor. Tria enim deinceps talia non variæ miſturæ deſcripſit, quorum ipſorum etiam confectionem ipſiuſmet verbis allegare melius eſſe videtur. *Fuſcum lite, quo vtor*. Argenti ſpumæ denariũ pondo xxiiii, ricini heminã vnam: æris combuſti, mannæ, reſinę, ſingulorum denarium pondo iiij: colophonię denarium pondo viij. *Aliud Iſidori ad dolorem ſedandum*. Argenti ſpumę, ceræ, ſingulorum denarium põdo xxxvj: olei heminam vnam & s, reſinæ colophoniæ denariũ pondo xv, ſquamæ æris denarium pondo ix, mannæ denariũ pondo *quinquaginta: incoquito. *Al.trahendi. * Al.triũ.al.xv.

Aliud, quo vtor. Argenti ſpumę, reſinę ſiccę, ſingulorum denarium: pondo cxliiij. ſquamę denarium pondo xxiiij, olei heminas iij. Quemadmodum autem his commemoratis tribus ad B iũxit, alijs ꝙ ipſe vtatur, alii ꝙ dolori leniẽdo ſit, ita de alijs teſtimoniũ perhibuit, theriacas ipſa nominans. Tertiũ igitur ab initio his uerbis traditum eſt: *Theriaca, qua vtor*. Hanc ſequitur alia rurſus, cui pręſcriptum ſic eſt. *Eupatorios theriaca*. Verum de theriacis poſtea dicemus, nunc autẽ de fuſcis adhuc, quę prodidit Andromachus, dicere cogito: quorũ ꝙ vires ille & confecturas neglexit, accuſandus eſt. § *Aliud fuſcum.* § Statim igitur primo omnium ſcripto amicus quidam medicus vſus eſt, permulta facienti. Etenim vlcera, quę cicatricem ęgrè ducunt, pręſertim ubi calloſa, & dura labra vlcus amplectantur, claudit. Prodeſt ẽt putredini, fiſtulis, ſinus iungit, & magna vulnera. Summatim multiplicis vſus eſt. Componentium ipſam pharmacorũ ſymmetria hunc in modũ ſcripta eſt. Argenti ſpumę denariũ pondo cxliiij, olei heminas v: calcis viuę, thuris, ęris combuſti, terebinthinę, ariſtolochię, ſingulorũ denarium pondo xlviij: picis, cerę, ammmoniaci, ſingulorum denarium pondo xcvi. Ita quidẽ Andromachus ſcripſit. Licet tibi ẽt minori miſtura ipſum pręparare, ſingulorum quę numerauimus quartam partẽ miſcendo, fiet enim compoſitio talis: Argenti ſpumę denarium pondo xxxvj. calcis uiuę, ęris combuſti, thuris, terebinthinę, ariſtolochię, ſingulorum tertiam argẽti ſpumę partem, hoc eſt denarium pondo xij: deinde picis, cerę, guttę ammoniaci, ſingulorum duplo maius pondus, quã in dictis quinque C medicamentis erit, ariſtolochia dico terebinthina, thure, ęre combuſto, & calce, quã viuã & recentem eſſe oportet. Ita pharmacum etiam ad putrida vtile fiet. Cum autẽ Andromachus oĩa medicamenta per denarios ſcripſerit, melius egiſſet, ſi & olei ſecundum eãdem ſymmetriã meminiſſet, vt quod inijceretur, totidẽ denarios penderet: aut ſi non hoc certe conueniebat ipſum Romanorum librę mentionem facere: nunc autem heminam ſcribit, cõſuetam de hac mẽſura ambiguitatem nobis relinquens, nouemne videlicet mẽſurales vncias, an duodecim, eſſe heminam velit. Mea quidem ſentẽtia perfecta ſymmetria ſexũncias ponderis capiet, quia Romanorum libra xij vncias pendet. Si ex quarta parte cõponis, nota eſt proportio, nec latere arbitror, uel ſi denarios quis dicat ad abſolutam ſymmetriam quadringẽtos octoginta aſſumi, eo qđ põderalis vncia octo denarijs ualet. Inſuper aliud quoddam inter fuſca ab Andromacho poſitum eſt, quod & ipſum calcem viuam recipit, eiuſdem cum ſuperiore generis. Pręponit autem ei.

Fuſcum Eubuli. Et ſecundum hanc ſymmetriam pręparat. Argenti ſpumę pondo libram, cerę pondo minam: ęris combuſti, æruginis, terebinthinæ, ſingulorum denarium pondo xij: reſinæ ſiccæ denarium pondo xvj, guttæ ammoniaci denariũ pondo viij, thuris denariũ pondo xii, opopanaces denarium pondo viij, olei heminas iiij, aceti totidẽ: in quibuſdã exemplaribus ſcri D ptũ eſt, heminę dimidium. Et nimirũ dupliciter conficere ipſum licet, ſcienti copioſius acetũ ualentiſſimũ medicamen efficere. Quin ẽt aliud fuſcũ, cui hoc ipſum præponitur. ¶ *Aliud fuſcum*. refert Andromachus ſingulorum *cõnexum, hoc eſt pharmacũ, ex marina pręparatũ, ſimilibus vitijs, quibus pręſcripta, accõmodũ. Cõpoſitio eius talis eſt. Argenti ſpumæ, ceræ ſingulorũ minę dimidiũ: chalcitidis quartam minę portionẽ, ſquamæ ęris denariũ põdo xvj, thuris denariũ pondo viii: terebinthinæ quartam partem & octauam, minæ videlicet: guttę ammoniaci quartã partem: marinę aquę heminam, alij heminę dimidium: ricini heminas tres: ammoniacũ marina diluit. Hęc ſane Andromachus retulit, eatenus confectionis mentionẽ faciẽs, ut diceret ammoniacũ cũ marina prius uidelicet diluendũ. De chalcitide verò & ſquama nihil poſuit, quãquã & hæc ex marina læuigari queat, ſicut ẽt coqui cum argenti ſpuma, cera, & terebinthina. Vt igitur nullũ aliud fuſcum a quouis alio quæratis, adijciã alia duo eiuſdẽ authoris. Vocat alterũ ipſorũ, *Phthurogaphi*: Quod hæc recipere dicit Argenti ſpumæ denariũ pondo c. reſinæ denarium pondo l, guttæ ammoniaci denariũ pondo xxx, ceræ denariũ pondo l. æruginis raſæ denarium põdo xii, ſquamæ æris denariũ pondo *duũ, ariſtolochiæ denariũ pondo viii, centaurij radicis tantundem, olei heminas ii. Irionis autem medicamentum ex his conſtare ait. ¶ Argenti ſpumæ, picis ſiccæ, vtriuſq; pondo denarium cxlviij: †terebinthinæ, guttæ ammoniaci, ſingulorũ denariũ põdo *Aliter octo. † Al terebinthinæ drach. lxxij guttæ ammoniaci drac. xij.

†Al. mannæ thuris, singulorũ denariorum põdo septuagintaduũ: sed, & an bene, & inferius etiã capite 14. alij iudicent.

do ſeptuagintaduum: ℥ † mannæ thuris denarium pondo centumduum, ſeui vitulini denarium E pondo centumquadragintaduũ, ceræ denariũ pondo xxxvj: ariſtolochiæ, æris combuſti, æruginis raſæ, chalbani, opopanacis, ſingulorum denarium põdo nouem: aceti heminæ dimidiũ: olei cicini, vtriuſque heminam vnam & s: Perſpicuũ eſt terebinthinæ, guttæ, & thuris, partes, duplici pondere ab argenti ſpuma, pice, ſeuo vitulino, ſuperari velle: cerę quadruplo: ariſtolochię, ęris vſti, æruginis, chalbani, opopanacis ſexcuplodecuplo. Atq; hoc pharmacũ abunde in vſum venit multiplicem, quemadmodũ & alia præcedẽtia, quibus omnibus audacter vtendum eſt. *Helleſpontia ut Andromachus.* Celebre & hoc emplaſtrum inter fuſca retulit Andromachus hac ſymmetria. Argenti ſpumę denarium pondo centum, picis denarium pondo quinquaginta, ladani denarium pondo xxv, æruginis raſæ denarium pondo viij, æris combuſti tantundem, ſquamæ denarium pondo duum, olei ueteris denarium pondo ducentorum.

Helleſpontia Heræ. *CAP. 11.*

QVoniam verò Andromachus ab Hera in pharmaci cõpoſitione differt, viſum mihi eſt & Heræ prodita adiungere, quæ ad verbum ita ſonant. *Helleſpontia perſpiratu digerens, phlegmonem propulſans. Valet ad ſtrumas, panos, parotidas. Impoſitum ſplenium attrahit, pus maturat, rumpit, conglutinat. In ſumma omnibus igne combuſtis benefacit. Mitigat etiam Podagricos.* Olei veteris F denarium pondo centum, picis ſiccæ denarium pondo quinquaginta, ladani denarium pondo xxv, argenti ſpumæ denariũ põdo centum, æruginis raſæ denariũ pondo * octo, chalbani denarium pondo quatuor. Argenti ſpuma ex oleo trita coquitur; cũ autẽ coeunt, & pix & ęrugo immittuntur, deinde ladanũ, chalbanumque: atq; ſic in mortariũ trãſfuſa molliuntur, & vſui ſunt. Quidam, vt boni coloris ſit & fuſcum, miſcent etiam ſquamæ denarium pondo octo, nã alioqui fit nigerrimum. Hoc in podagris etiam non ſemel vſus ſum, & ceſſit feliciſſime. Oportet autẽ tædas lignorum loco vſurpare: Manifeſtum eſt autem viros inter ſe diſſentire in alijs paululũ, in olei verò ſymmetria plurimum: nam duplo copioſius, quam Heras, Andromachus immittit. Poteſt item præparari, aliter, cum ſciamus, ſi plus olei iniectum fuerit, diuturniorem fore coctionem innuere, ipſumq; medicamen magis exiccans futurum: ſin minus, remorari coctionẽ futuram, & pharmacum inualidius exiccaturum.

* Aliter iii & s.

* Aliter i.

Quæ ſcripſit Damocrates vſus multiplicis medicamenta.

Tyrium emplaſtrum. *CAP. 12.*

POſt hæc referam emplaſtrorum adhereſcentium,
Sine faſcijs, quis vſus, & confectio. G
Ad diuiſiones faciunt * non magnas bene,
Et carnis ipſius ampliora vulnera.
Medicantur à quadrupede & morſos corpore
Summo: recentes diſcutiunt furunculos,
Quibusq; iam * pus eſt, vapore digerunt:
Item auferendo cruſtas, ijs celerrime
Cicatricem inducunt opera nulla manus.
In fronte poſito fluxus quàm promptiſſime
Lippientum cohibent, ſola quamuis ceperis.
Huius generis, pręſtantius primum efferam
Emplaſtrum facile inuentu, cui color bonus,
Atq; efficacia, Tyriam nos dicimus,
Tyriam colore referat id quòd purpuram,
Si quo decet, modo fiat. Sic prępara.
Sit libra iniecta quinquies lithargyri H
Boni, * ſemel cerę capiatur, inſuper
Ter pityinę pinguis lignoſę ac neutique.
Aeruginis pręſtantis ęris, chalbani,
Aerisq; combuſti, pariter ſquamę bonę,
Cuiusq; miſceto quaternas vncias.
Pinguis olei * ſex & decem ℥ pondo addito.
At curioſè emplaſtrum coquito in hunc modum.
Lithargyrum mitte ex oleo lęuiſſimam,
Fictilem in ollam nouam, ſed hanc maiuſculam.
Vbi conteres manibus, mouebis ac ſpatha,
Deinde flamma acri, atque continua coquens.
Cum mellis accipit iam ſpiſſitudinem,
Aerugo & ſquama miſceantur, incoqui
Permittito ſatis, dehinc ęs adiungito.
Rurſus coqui paruo relinquens tempore,

*In antiquis nõ habetur dictio μὴ, id eſt non.

* πύον. i. pus al. ὑγρὸν. i. humor.

*Aliter libræ ii.

*Al. quinq; & s.

Paulum

A Paulum defundens ex olla medicaminis,
Refrigeratum manibus,& digitis teras.
Boni coloris,atque durum,vbi conspicis,
Sic pityinam ceramq; reliquis indito.
Deinde cunctis ritè unitis paululum,
Stillato rursus:& colorem si bonum
Et temperamentum uides,mox tollito
Ab igne fictilem,& subactum chalbanum
Apponito. Si pharmacum sit durius
Multo,resolues oleo,faciens sic bonam
Temperiem.In aliud inde uas transfundito:
Frigidum,& subactum manibus,ita reponito.

Aliud eiusdem cum superiore generis subijciam.

Medetur,antè quos citaui,affectibus:
Nec est,quod ulceribus malis,diutinis,
B Calloq; pressis,applicet fœlicius
Cicatricem:etiamque ore natas pustulas
Persanat absque rosione,rhagadas
Ani,nodosas durities: callos demit.
Sic præpara. Lithargyri minam boni,
(Sed mina libra est, eius & pars tertia)
Minæ semis probatæ ceræ ponticæ, &
Aeruginis minæ quadrantem rasilis:
Atri chamæleontis octauam probi
Partem, radix bona est regione cretica:
Nascens primùm, Cilicia deinde: præter hæc
Olei uetusti plusquàm mina paululo.
Quòd si non fuerit, usurpato uel recens.
Lithargyron læuem,simulque oleum,noua
Totum figlina conditum, rudicula
C Mouens coquito. Vbi constiterit, & melinon
Fuerit,adiicito æruginem,ceram dein:
Qua iam liquente ab igne tollens ollulam,
Chamæleontis paululum conspergito.
Vnita cùm, refrigerataque,quod satis,
Transfundito in pilam: post sic reponito.

Aegyptium.

Aegyptium perseuerans absque phlegmone
Diuisa quælibet,contusaque omnia,
Quadrupedum morsus cunctorum, & serpentium,
Item subortas absque ulceribus phlegmonas,
Neruos dolentes† citra causam,& musculos
Laudans hoc Andromachus dabat sodalibus
Suis,in pharmacis peritus maximè.
Aiebat esse ter quadraginta quidem
D Denarios lithargyri,& duodecim
Bis alteros,ceræ quoque albæ ponticæ
Totidem, ammoniaci ter uiginti lucidi
Et duodecim alios, thuris & bis quatuor.
Squamæ uerò æris, & squamæ stomomatis,
Cuiusque rursus misturæ bis quatuor.
Puræ terebinthinæ ter addas duodecim,
*Octodecim heminas,oleique ciceos,
Combustæ totidem sordidæ lanæ heminas.
Docebat ipsam isto modo comburere:
Ollæ recenti, quæ sit ore latior,
Impone lanam copiosè succidam,
Operculum gypso prius uel*glutino
Vel terra figulari,cui sit commista aqua,
Illinito: sed largo igne mox comburito:
Contusa, facile quando cribro incernere

† in antiquis legitur δίχα αἰτίας φανερᾶς, id est citra causam manifestam.

*Aliter.ij.

*Al.uel calce.

Fuerit, habere rectè tunc uidetur.
In clibanis quoq; ipsa & in fornacibus E
Ignitis, nimium similiter exurere.
Ita capiebat tritorum, quem est par, modum.
Coquere lithargyron iubet læuissimam,
Totumq; ricinum: temperatis inuicem,
Mellisq; facta tandem spissitudine,
Squamam aspergere: concoquere & quantum sufficit,
Vsqueadeo, dum non inquinet, & tunc addere
Terebinthinam & ceram: dein cùm coiuerint,
Ammoniacum confectum digitis mollius.
Posturus ab igne collam, thus tritum inspergito.
Penultimum ac lanæ immundæ puluisculum,
Sed antè thus, pauxillulo aut pòst tempore.
Quidam volentes istud proprio pharmacum
Dici titulo, cùm depositus est cacabus, F
Squamæ unius bis octo indunt denarios.
Squama autem utuntur æris, non stomomatis.

Aliud.

Nihil priore peius agit Aegyptio,
Eadem at melius, & quandoque: si confecerit
Crassum accuratè medicamentum quispiam,
Vtetur ad eadem ipso non improsperè.
Olei libras & recini quinq; continet,
Chrysitidisq; argenti spumæ quatuor,
Squamæ ęris terque sedecim denarios,
Terebinthinæ pręstantis ter duodecim,
Mannæque thuris tantundem, pondo duo
Ammoniaci synceri, ceræ ponticæ
Albæ duas libras semissem & insuper.
Coquito oleum, squamam, nec non lithargyron, G
Donec coierint, & color sit optimus,
Fiatque satis emplastrum durum: deinde sic
Terebinthinam pones ceramque: hinc mollius
Ammoniacum digitis confectum: postea
Feruente ab igne caccabo deposito
Mannam iniicies iam frigęrato pharmaco.
Frequenter hoc feci citra lithargyron,
Molybdænæ bonę pari sumpto modo,
Vsusq; sum, ad quæ dixi, iam suauissimè.
Probatorisq; id coloris condidi.

Emplastra ad digerendum & extrahendum. *CAP. 13.*

QVi compositorum medicaminum uirtutes descripserũt, emplastra quędam ab extrahẽdo epispastica, sicut alia à discutiẽdo diaphoretica, nominarũt: alii utranq; extrahẽdi, & digerendi facultatem adesse testati sunt, etenim uicinæ sibi uirtutes sunt eorum, quæ in alto latent, attractrix, & attractorum digestrix. Nam quę trahunt, etiã non nihil omnino discutiunt: & q̃ discutiunt, pariter trahũt: uerũ in digerentibus medicamentis discussoria uirtus, in trahentibus attractrix, prępollet. Constãt itaq; attractrices simplicibus pharmacis, q̃ humorum superfluitates ex profundo in cutẽ extimam possunt extrahere. Discussoriæ ex iis cõflantur, quę attractũ possunt suaptè natura digerere. Vt autem emplastrum fiat, quemadmodũ supra dictũ est, huic argẽti spuma, illi resina, alij cera, alii oleũ, reliquo pix admiscetur: q̃ nec insignẽ digerendi potentiã nec extrahendi cõtinent, sicut uel ꝓpolis, uel calx, uel medulla, uel chalbanũ, uel asię petrę flos, uel spuma nitri, uel aphronitrũ, uel acetum, uel lixiua stacte, piper, sinapi & struthiũ: salesque, tũ qui edi possunt, tũ ammoniaci: ad hæc pleraq; alia, de quorũ facultate in cõmentario Simpliciũ pharmacorum dictum est. Nunc autem emplastra, quę iam experimento satis probata sunt, exequar, tantũ adhuc ipsis adijciens, ꝙ non nulli etiã adstringentia pharmaca extrahẽtibus miscuerunt, ueriti, quod accidit, ubi humorum superfluitas fuerit: Trahunt siquidem plus interim, quam conuenit, ut non solum ex particula quę curatur, attractionẽ in alto, sed etiam ex oĩbus uicinis moliantur. Comprehẽsum est & antea, cũ de carnẽ generantibus facultatibus ageremus, extrahentia & digerentia, uelut omnia, quę magis quã oportet detergunt, carnis explẽtia fieri cerati mistura: in quib⁹ uirtus quidẽ ualida est, copiosioris: in quibus imbecilla, paucioris. Quod si cõ- H

positum

A positum extrahendi, uel digerendi præditum poteſtate medicamentum, adſtringens quoq; aliquid habeat, tali pharmaco ad carnem generandã, propter uim adſtrictoriam utendum nõ eſt: quæ ad uulnera glutinanda, & ſinus, tum ad ulcerum cicatricem ducendam utili eſt, ad carnis productionem non ità. Dictum mihi eſt abunde iam de hoc.

Andromachi emplaſtra ad digerendum, & extrahendum Halicon, id eſt ſalſum, ad multa. CAP. 14.

SAlis cõis pondo libras iiii, ſquamæ æris põdo vnc.iiii.magmatis pondo ſelibrã, mãnæ põdo
librã, ceræ pondo lib.xiiii, olei ciprini põdo libras xvi, acetum adiicitur. *Aliud Theudæ Sar
cophagi ad cacoethe, Fiſtulas, teredines, & ſtrumas.* Reſinæ terebinthinæ, thuris, ceræ, ſingulorum
põdo vnc.iiii: argenti ſpumæ põdo unciã, quidã auripigmẽti æquale põdus pro argenti ſpuma
ponunt: ſquamæ rubræ pondo.unc.iiii, æruginis raſæ pondo vnc.viii, ſalis ammoniaci pondo
vnc.vi, aceti heminam. Ego amplius capio, nempe olei heminam, uini heminã, aceti ſcillitici tã
tundẽ. *Aliud ad Digerendum Candidi, quo utor.* Terebinthinæ pondo libras tres, ceræ põdo libras
*quinquaginta: chalbani, nitri aſii, ſingulorum pondo vnc.ii: thuris põdo libras iiii, medullę cer *Aliter viii.
uinæ põdo vnc.iiii, guttæ ammoniaci pondo ſelibram*propopolis põdo uncias tres, olei laurini *Aliter.lib.iiii.
B põdo vnc.vi, ſeui taurini põdo ſelibram. Quæ ſicca ſunt, liquidis admiſcentur. *Aliud ad Strumas
authore Nymphodoto.* Aſii lapidis denarium pondo viii, aphronitri tantundẽ, ſeui uitulini, calcis
uiuæ, ſingulorum põdo denarium xvi: cerę denariũ põdo xxiiii. terebinthinæ denarium pondo
xxxii. *Aliud ad diſcutiendam Brochocelen, hoc eſt gutturis tumorem, quo Clemens Sertorius curatus
eſt, & ad duritias.* Argenti ſpumæ denarium pondo quinquaginta, reſinę pityinæ denariũ põdo
quadraginta, olei ueteris heminas x: chalbani denarium pondo iiii, ʒin alio vnc.i.: ʒæris cõbuſti
denarium põdo xx, guttæ ammoniaci denariũ pondo quadraginta, aluminis fiſſi denarium põ
do iiii, † mannę thuris ʒtantundem, cerę denarium pondo quinquaginta: poſtremo chalbanum †Aliter, mannæ
& mannã iniicito. *Aliud ex Aſpidibus, ad diſcutiẽdum ſtrumas, item ad podagras.* Terebinthinæ, la- thuris, ſingulorum.
pidis aſii, bituminis, ſingulorum denarium pondo trecentorum ſexaginta, aphronitri, uitulini:
ceræ, baccarum lauri, guttæ ammoniaci, ſingulorum denarium põdo trecentorum quadragin-
ta: lapidis pyrites denarium pondo octoginta, calcis uiuæ denarium pondo † centum octo, ʒ †Al. minam.i.
aſpidum cineris põdo denarium centum quadraginta, olei ueteris heminas duas: poſtremo ci-
nis pharmaco refrigerato inſpergitur, ſin minus, perit. *Aliud ad extrahendum, Sarceuthitæ.* Tere-
binthinę pondo minã, cerę tantundem, nitri pondo † minas ii, ʒbdellii denarium pondo trigin- †Aliter cxx.
C ta duo, guttæ ammoniaci tantundẽ: *olei, marinæ uel muriæ, cuiuſq; heminas ii: minii denarium *Al. olei heminas.xii.
pondo xxxii. *Aliud Cteſiphontis, quædam diſſoluens, quædam cõgens, & criſpans.* Aphronitri pon-
do librã, † mannæ thuris ʒpondo librã, lixiuæ ſtactæ pondo libram, quidam etiam aceti libram
addunt. *Aliud ex ſale, ad extrahendum.* Salis communis denarium põdo octoginta, ceruſſæ tan- † Al. mannæ, thuris, ſingulorum.
tundem, olei ueteris heminas*quadraginta, atramenti ſutorii denarium põdo xxiiii, aceti cya-
thos iii. *Aliud ex ſale aliter.* Ceruſſæ, ſalis communis, ſingulorum denarium pondo quinqua- *Aliter.tres.
ginta: olei ueteris heminas † viii, ariſtolochiæ denarium põdo octo, propolis denarium põdo x. *Aliter.
Hoc Silo commendabat. *Aliud ex Terra pelagia ad digerẽdum.* Argenti ſpumæ pondo minas iiii:
terræ pelagiæ, ſalis ammoniaci, ceruſſæ, ceræ, ſingulorum quartam minæ portionem: aceti he-
minam, olei heminas iiii. *Aliud Cyrti ad attrahendũ.* Iridis illyricę, mannæ, terebinthinæ, aphro-
nitri, pumicis, ſingulorum denarium pondo quinquaginta: guttæ ammoniaci denarium põdo
xxv, chalbani denarium pondo † xvi, canchryos denarium pondo xii s: ceræ denarium pondo *Aliter vi.
centum, alii octo: olei heminã. *Aliud Dia daphnidωn id eſt ex baccis lauri.* Reſinæ, nitri rufi, ceræ
D recentis, baccarũ lauri, colophonię, ſeui uitulini, guttæ ammoniaci, ſingulorum denarium pon-
do ſeptuaginta: cyprii decimam ſextam heminæ partem: non nulli autem uiſci denariorum põ-
do quinquaginta. *Aliud attrahens, Harpali.* Guttæ ammoniaci denarium pondo viii: ceræ, iri-
dis, mannæ, piperis, ſulfuris uiui, pumicis, ſingulorum denarium pondo iiii: terebinthinæ dena-
rium pondo viii, olei parũ. *Aliud attrahens Harpali.* Terebinthinæ pondo minas octo, pumicis
denarium pondo xv, nitri denarium pondo xvi, guttæ ammoniaci tantundem, ceræ denariorũ
*pondo quatuor, minii quod poſſit ea colorarę: arida cum aceto ſubiguntur. *Aliud.* Sinapeos de- **Aliter quinquaginta.*
nariorum pondo iiii, nitri tantundem, ceræ denariorum põdo viii, terebinthinæ denariorũ põ- *Aliter viii.
do*triginta: baccarum lauri, calcis uiuæ, ſingulorum denariorum pondo iiii: olei decimãſextã
heminæ portionem, cyprii denariorum põdo viii. *Aliud ad Pus diſcutiendum.* Ceræ, terebinthi-
nę reſinæ, picis ſiccę, ſeui uitulini, nitri rufi, baccarũ lauri, calcis uiuæ, pumicis, guttæ ammonia-
ci, ſingulorum æquale pondus. *Aliud Nicomedis Regis.* Ceræ, nitri rufi: reſinæ frictæ ſingulorum
denarium pondo centum: guttæ ammoniaci, propolis, ſingulorum denariorum pondo xxv: ui-
ſci quercini denarium pondo † duodecim.s, olei ſextarium, lixiuiæ ſtactæ tantundem. *Aliud* †Aliter.xii.
diſcutiens Meliceridas. Olei ueteris denarium pondo centum, argẽti ſpumæ denarium põdo no-
naginta unius: guttæ ammoniaci, chalbani utriuſq; denariorum pondo nouendecim. *Aliud.* Ar
genti ſpumæ denariorum pondo centum, ſalis communis denariorum põdo ſexaginta, olei ue-
teris heminas † ſex. *Aliud attrahens, & digerens. Ad multa utile.* Argenti ſpumæ, ceruſſæ, chal- † Aliter unam.
bani,

bani,ſingulorum pōdo librā:ſalis foſſitii,æruginis raſæ,ſingulorum ſelibram:olei ſextarios tres, E
†Al.ſiī. †Al.librā unam. atramenti ſutorii pōdo vnc.†ii. *Aliud ad digerendum è Struthio.* Argenti ſpumæ pondo libras†ii,
olei pondo libras iiii:ceruſſæ,picis,terebinthinæ,ſingulorum pondo vnc.iiii: ceræ pōdo vnc.ii,
mānæ pōdo vnc.iii, ariſtolochiæ pōdo.ʒ.ii,ſtruthii tantundē, gallæ pōdo vnc.iii,uini boni he-
minas tres:uinū ultimū infundito. *Aliud ad digerendum.ut Scribonius.* Argēti ſpumæ pondo quin
que,olei pōdo quinque,pityinæ ſiccæ pōdo quinq;, propolis pōdo viii,uiſci de quercu lecti pō
do quadrantē. *Aliud trahens,& digerens.* Ceræ nouæ,reſinæ pityinæ ſiccæ,nitri,ſingulorum de-
narium pondo centum: olei heminas tres:nō nulli thuris denariùm pondo centum, lixiuæ ſta-
ctæ heminas iii.Ad duritias, guttæ ammoniaci denariùm pondo xii.miſceto chalbani tātundē:
æruginis raſæ,propoleos,uiſci de quercu lecti, paria pondera. *Aliud ad ſtrumas Minutiani, quo*
*Aliter s. *utor ſubinde.* Terebinthinæ pondo unum,ceræ pondo†viii,propolis pondo unum,chalbani pō
†Aliter s. do†viiii,uiſci de quercu lecti pondo†viii. His liquefactis, fęcis combuſtæ vnc.duas.inſpergito,
†Aliter s. †Aliter s. aphronitri pōdo†viii.Deinde ubi carbonibus impoſueris,olei heminas tres iniicito:poſtea ſub
latis,cucumeris agreſtis radicis unciā inſpergito,gladioli radicis vnc.iiii, aſii floris tantundem.

Aliud Antipatri. Nitri, terebinthinæ, olei ueteris, ſingulorum pondo librā,aquæ ſextarium,&
amplius:ubi cocta non ebullierit,immittito guttæ ammoniaci pōdo vnc.duas, chalbani pondo F
unciā,bdellii pōdo vnc.i,thuris pōdo vnc.ii, sādarachæ pōdo vn.ii,lapidis aſii pōdo vnc.ii.Aſi⁹
& ſandaracha ex oleo pauco læuigant:liquabilia radunt,& aridis miſcentur. *Aliud digerendum*
Antipatri. Molybdenæ pondo denariùm trecentorum,ceræ denariùm cētūquinquaginta,tere-
binthinæ denariùm pondo xxx.chalcitidis denariū pondo vi,chalbani denariū pōdo viii,myr-
rhæ denariū pondo viii,mannæ denariùm pondo viii:olei per hyemem heminas iiii,per æſta-
tem tres. *Aliud Xenocratis,dolorem ſedans,ad digerendum,ut Caſtus. Medicamen Polyſtomi ad poda-*
gram. Ceruſſæ denariùm pondo centumquinquaginta, ceræ pondo tria, terebinthinę denariū
pondo xxx,aphronitrum denarium pondo xxx, olei ueteris heminas tres. *Aliud ad digerendum*
meliceridas. Alexandri. Salis hiſpani,argenti ſpumæ,ceruſę,ſingulorum pondo libram:ceræ pon
do unciā,terebinthinæ tantundem, chalbani*et opopanacis pondo uncias*duas,ſinapeos pon
†Aliter uel. do vnc.vi,olei ueteris pōdo tria,aceti†ſextarios viii. *Aliud Sanitas,digerens,& extrahens,ad Mā-*
*Aliter i. †Al. ſextarium. *millas ex uiſco.* Argenti ſpumæ pōdo libras duas.olei pōdo libras duas,uiſci quercini, pōdo triē
tem,gallæ tātundem. *Aliud pus uacuans ſine ruptura,ut Aſclepiades.* Reſinæ pōdo libras duas,ce-
†Aliter ii. ræ pondo libras ii,nitri pōdo libras†viii,butyri pōdo librā,adipis leonini pōdo libras ſex, olei
ueteris pōdo librā: ſimul liquefacito.Quotidie emplaſtri modo imponens medicamētū,utitor. G

Aliud Exipoticum id eſt expreſſorium, humores & abſceſſus, maximè in genu, & articulamentis ſine
inciſione extrahens,à phlegmone præſeruat,uulneribus utiliter admouetur. Plumbi ſtercoris,terebin-
thinæ, ſingulorum denariùm pondo centum: olei ueteris heminas, duas poſtremo reſinam:

†Al. Procliani authoris. *Aliud digerens,cutem rumpēs. Cicatricem ducit†humores euocat§quo utor.* Viſci quercini denariū
pondo ſexaginta,picis denariùm pondo quinquaginta,guttæ ammoniaci denariùm pōdo*cē-
*Al.quinquaginta. tum,ceræ denariùm pondo quinquinta,reſinæ frictæ denariùm pondo xv, lapidis pyritis dena
riùm pondo x,chalbani denariùm pondo viii:mannæ,iridis illyricæ, cāchryos,ſtercoris colum
bini,ſingulorum denariùm pōdo iiii:alibi,& mellis heminas,iiii:§In aliis quibuſdam,& propo-
leos denariū pondo xx:liquefactis quæ liquabilia ſunt,ſicca inſperge.§

Quæ ſcripſerit Aſclepiades attrahentia. CAP. 15.

A*Lbū attrahens. Facit ad ſtrumas,& parotidas,& particulares abſceſſus. Curat fiſtulas, & ægylo-*
pas,ut ſine inciſione liberet. Valet ad Rheumatica,& curatu difficilia. Benefacit hydropicis. Argē
ti ſpumæ,ceruſſę,ſalis,ſingulorum denariùm pōdo octoginta:olei ueteris ſextariùm.Sal, ceruſ-
ſa,argenti ſpuma ex oleo ipſis adiecto teruntur: deinde curioſe miſta, & in uas fictile coniecta,
coquuntur:mouenturq; aſſiduè, donec non inquinēt: dehinc in mortarium transfuſa, rurſusq; H
tunſa,excipiuntur,& uſui ſunt. *Aliud.* Argenti ſpumæ denariorum pōdo centū,ceruſſæ denario-
rum pondo decē,§ſalis denariorum pondo quinquaginta,olei heminas tres, ceræ denariorum
pondo quinquaginta,terebinthinæ denariorum pondo duodecim præparato ad modū prędi
ctum. *Aliud.* Mannæ denariorum pondo ſedecim,aluminis ſciſſi denariorum pōdo octo,olei ue
teris heminas duas. *Aliud.* Argenti ſpumę pondo librā,ceruſſę pōdo libram,ſalis foſſitii pondo
libram,ceræ denariorum pondo quinquaginta,terebinthinę denariorum pondo uigintiquin-
que,mannæ denariorum pondo ſedecim,aluminis ſiſſi denariorum pondo viii,olei ueteris he
minas duas,& ſemiſſem. *Aliud Lucÿ ad prædictas diſpoſitiones medicamē compoſitum. Facit ad ulce-*
ra rheumatica,diuturna,& uix ſanabilia. Argenti ſpumę, ceruſſæ,ſalis ammoniaci,atramenti ſu-
torii,pityinæ,ſingulorum pōdo denariorum centum:olei ueteris ſextarios tres,aceti ſextarium
unum,cerę pondo denariorum quinquaginta:prępar ato ad modum prædictum. *Aliud Salu-*
bre pharmacum ad prædictos affectus compoſitum. Argenti ſpumæ, ceruſſæ, ſalis, aluminis liqui-
di, ſingulorum denariorum pondo centum: olei ueteris ſextarios decem, aceti ſextarium
unum, ceræ pondo ſelibram,reſinæ terebinthinæ pondo ſelibram: conficito ad modum præ-
dictum. *Aliud nigrum attrahens. Valet ad ſtrumas, parotidas, & particulares abſceſſus diſ-*

ſoluit

A *ſoluit omnem duritiem. Præſtat item malagmatis boni uicem, ſicut uſus eſt. Antonius herbarius. Item facit ad articulorum uitia.* Salis foſſilis pondo libram, argenti ſpumæ pondo librã, ſtrigmenti puriſſimi pondo libras quatuor, chalbani denarium pondo quinquaginta. Salem, & argenti ſpumã conterito, deinde ſtrigmento adiecto ſtudioſe rurſus tundito: in uas fictile cõiecta, igniq; ſupra poſita coquito, mouens ſine requie: & cùm non amplius inquinat, ab igne depoſito chalbanum ligneo piſtillo runſum addito: ubi ſoluta fuerint, in pilam transfundito, ibiq; contuſis utitor.

Aliud, quo uſus eſt Andromachus. Facit ad ſtrumas, parotidas, mammarum duritias, particulares abſceſſus. Contentum humorem extrahit, ſinus iungit, iuuat fiſtulas, Aegylopas. Facit ad fluentia Vlcera uetera, & uix ſanabilia. Ceruſſæ, ſalis foſſitii, ſingulorum denariorũ pondo octoginta: atramenti ſutorii denariũ pondo duodecim, olei ueteris heminas tres, aceti heminas quatuor. Salẽ in tenuiſſimũ puluerẽ redactũ, ceruſſamq; ex oleo coquito: ac dum non inquinet, moueto. Vbi bene habuerint, depoſitis ab igne atramentum ſutorium aceto tritum immittito: & exiguum continuè inſpergẽs, caue, ne efferueſcat: deinde in mortarium trãsfuſa, rurſusq; tunſa excipito, & utitor.

Quæ ſcripſit Aſclepiades diſcutientia, ex illius uerbis. *CAP. 16.*

TVmoribus diſſolutis, & in humorem digeſtis, infraſcriptæ cõpoſitiones conueniũt. Cerine Cteſiphõ-
B *tis. Valet ad ſtrumas, Ganglia, parotidas, mammarum abſceſſus, ut nullum aliud pharmacum, tumores resoluit, & quicquid humidi continetur, rarefaciendo elicit. Sinus glutinat, iuuat fiſtulas, & Aegylopas, ut citra inciſionem liberet. eſt etiam malagma utile iſchiadicis ſeu coxariis, id eſt coxæ morbo laborãtibus. podagricis, arthriticis, poſt acceſſiones impoſitum toto affectu leuat.* Hæc recipit. Ceræ terebinthinæ, nitri, olei ueteris, ſingulorum põdo libram: aquæ heminam. Nitrum & aquã terito, ut ex toto ſoluãtur: & in uas fictile cõiecta igni imponito: uaſe cooperto coquito, ex interuallis moueto. Cũ aũt ſtrepere adeo deſierit, liquabilia iniicito, mouens aſſiduè, donec nõ inquinẽt: in mortariũ transfuſa rurſus tundito, inde excipiens utitor. Vel hac rõne pparat: Quę liquari poſſunt, prius liquefacimus: & cum diſſoluta fuerint, nitrũ ex aqua læuigatũ adiiciemus, idq; paulatim mouẽtes aſſiduè, cauentesq; ne efferueſcat. *Alia, qua uſus eſt Menecrates, præcipuè in Strumis, & Mammarũ duritie, quippe perforat eas, & contentum humorẽ excernit. Sinus iungit, & ad cicatricem perducit.* Ceræ, reſinæ terebinthinæ, reſinæ lignoſæ, chalbani, olei ueteris, aphronitri, ſingulorũ põdo librã, †myrrhæ cineris ſextarium, qui pendit uncias tres. Reſinas in uas æreum, aut fictile iniectas, igniq; impoſitas, liquefacito. Vbi percolaueris quantũ ſatis eſt chalbano emolliendo, † Al. συκίνης
poſtea liquabilia ſimul miſta, quouſq; nõ inquinẽt, coquito: deinde ab igne repoſita refrigerari τέφρας, i. ficulnei cineris.
C finito: & his aphronitrũ adiungito, mouens cõtinuè: & cõtuſa cineribus læuiſſimis iniicito: poſtquam permiſcueris, excipito, & utitor: quinto quoque die ſoluito, deinde tertio, donec tumores forati fuerint: poſtea quotidie inter curandum ſoluito. *Alia ex Aphronitro, à quibuſdam Dionyſia dicta, pharmacum ad prædictos affectus cõpoſitum, quo uſus eſt Largus.* Ceræ, terebinthinæ, mãnæ, aphronitri, ſingulorum pondo librã: olei ſextarium, aquæ lutulentæ ſextarium, miſyos crudi põdo uncias duas: cõponito, ſicut dixi. *Aliud ex Aſio, medicamentum, ad prædicta uitia compoſitum.* Ceræ terebinthinæ, nitri, ſingulorum põdo librã: thuris ſelibrã: lapidis aſii floris, olei cyprini, utriuſq; ſelibram: aquæ lutificæ, quod ſatis eſt. Arida cum aqua lutifica diſſoluuntur, ut ſordium craſſitudinẽ habeant, & ſtudioſe læuigantur: quæ liquari poſſunt, liquefiunt, & refrigerantur, tritis immittuntur: ubi contuderimus, excipientes utimur. *Aliud Aſianum Neapolitæ, facit ad eadem.* Ceræ pondo libram unam, & ſemiſſem, nitri rubri pondo libram, lapidis aſii floris põdo libram, & ſemiſſem, mannæ pondo ſelibrã, myrrhæ pondo vnc. iii. olei ueteris põdo libram aquæ lutificæ heminam: præparatur ſuperiore modo. *Aliud ad eaſdem affectiones.* Ceræ terebinthinæ, ſingulorum* pondo denarium centum: nitri ſpumæ, olei ueteris, mannæ thuris, ſingulorũ * *Al. libram*
pondo libram: lapidis aſii floris pondo ſelibram: chalbani propolis, guttæ, ammoniaci, ſingulo *unam & dimidiam.*
D rum denarium pondo xii: aquæ lutificæ, quod ſufficit. *Aliud Giluum ex libris Damocratis, eadem efficiens.* Argẽti ſpumæ, ceruſſæ, ſalis foſſitii, ſingulorum pondo libram: minii ſinopici pondo ſe † *Al. quatuor,*
librã, ceræ pondo vnc. †ii. terebinthinæ totidem, olei ueteris heminas tres, aceti quantum ſino- *Galbam unc.*
pico ſoluendo ſufficit: conficito, ut ſuperiora. *Aliud ad eadem.* Argenti ſpumæ, ceruſſæ, ſalis *duas, reſinæ te-*
foſſitii, ſingulorum põdo libram: minii ſinopici pondo ſelibram, ceræ põdo vnc. quatuor, chal *rebinthinæ, & cæt.*
bani põdo uncias duas, reſinæ terebinthinæ tãtundẽ, olei ueteris heminas tres, aceti quo rubrica diſſoluatur: conficito, ut dixi. *Aliud eſt maſtiche ad eadem.* Ceræ pondo libram: maſtiches, mannæ thuris, ſinopidis, aphronitri, ſingulorum pondo ſelibram: olei myrtei põdo uncias tres, marinę aquę uncias tres. *Aliud Neapolitæ ad eadem.* Argenti ſpumę, ceruſſę, ſalis foſſitii, ſingulorum pondo libram: minii ſinopici, ceræ pityinę, ſingulorum pondo ſelibram: chalbani pondo uncias duas, olei heminas tres. aceti quantum ſatis eſt.

Diſcuſſoria ſcripta à Damocrate. *CAP. 17.*

AD digerendum Melinum emplaſtrum efficax
Infantium ſtrumas non ueteres, inſuper.
Et duritias muſculorum, item, & cutis,
Et phlegmonas, quæ durant multo tempore,

Car-

Carnem replet, ducit cicatricem probè,
Sic conficitur. Excellentis lithargyri
Plerunq; libram, item ceruſſæ ſelibram,
Ad hæc recepta pondo libram quoq; noui
Pinguis olei. Immiſſa eſt ollæ lithargyrus
Ex oleo coquitur: ubi iam ſpiſſitudinem
Habet ſordis, læuem ceruſſam tum capit.
Cùm non inficiens, temperie, & bona admodũ
Pauloq; durius uideris, immittitur
Cera, & pityina: quibus liquatis ollula
Ab igne feruens tollitur: tunc protinus
Ammmoniacum, tum cera manibus, ut ſolet,
Atq; digitis ſubacta iuxta ignem, inditur,
Poſtea mouetur pharmacum rudicula.
Rurſusq; mollitur manibus: ſic conditur.

Aliud.

Aliud ad omnia hæc. Strumas ipſas uerò
Magis reſoluit, & laborantes iuuat,
Præcordia ne abſceſſus, quibus eſt cautio,
Tumore quopiam atq; metu exerceat.
Hanc obtinet confecturam, nigrum quia eſt
†Al. perlucidæ ſicciſſime. Picis † humidæ, ſiccæ, ʒ pondo libras duas.
Denſiq; uitrei duas bituminis,
Frictæ pityinæ quatuor, ceræ capit
Tres, thuris unam libram, & partem tertitiam,
Squamæ æris uncias pariter bis quatuor.
Recentis olei communis quinq; uncias.
Thus, ſquama teritur, quibus aceti apponitur
Menſura iuxta. Vt curioſe trita ſint,
Et craſſitudinem mellis tenent, coques:
Ceram, reliquaq; tum ſimul oleo nouo:
Et ſic læuigatis calida ſupra fundito.
Vbi diligenter manibus omnia robore
Commiſcueris, contectum pelle condito.
Nam exaſperatur, cruſtula atq; obducitur.

Damocratis compoſitiones ex ſale, Diſcuſſoria.

Hoc præparato ſimul, ut præſtans pharmacum.
Bonæ ceruſſæ, & argenti ſpumæ bonæ,
Cuiuſq; pondo, denasq; ſalis uncias.
(Omnis uero eſt ſal albus multum pharmaco
Futuro utilis: atqui longè præſtantior
Ammoniacus, confectus, & purus mari)
Et tres uetuſti libras olei pondere.
Oleum coquito, reliqua, & trita ſimili modo
Quòd duriora adusq; ſint malagmate:
Nam ſepoſita multo remolleſcunt magis.

Aliud.

Aliud melius, nam duritias diſcutit
Cunctis ualentius inueteratas nimis.
Et bronchocelas, & magnas meliceridas,
Et contumaces ſtrumas, necnon ancylas.
Sic conficitur. Libram ſalis læuiſſimi
Tenuis, duas ceruſſę, tot at chalbani,
Fac uncias, totidem purę propoleos,
Ariſtolochię binas pariter uncias,
Prȩſtantis olei libras annoſi duas,
Craſſiſſimum ſi fuerit, addes alteram.
Coquito ſimiliter, temperatumq; probè
Ab igne tollito: lęuigatam tunc quoque
Ariſtolochiam inſperges, inieceris ubi
Mollita, propolim ſcilicet atque chalbanum.

Aliud

A *Aliud ad digerendum Damocratis ex Calce uiua.*

Valde bonum, ſtrumas ſoluit per halitum,
Omnem tumorem reprimit:nec non hepatis
Vel ſplenis affectus aquoſos curat,&
Excretionem urinæ ualde promouet,
Et inueteratos diſſoluit coxendices.
Nempè Vlpianus hoc iuuenis induſtrius
Vtens auxiliabatur ægris plurimis.
Sed continet libram ceræ unam ponticæ.
Vnamq; frictæ,præterea unam pityinæ,
Calcis recentis uiuæ quoq; pondo unciam,
Aluminis fiſſi ſimiliter unciam,
Aequale pondo arſeniciq; pontici.
His ſuaue olentis paulum aceti affundito.
Maiore tere in mortario, quoad ſit ſatis.
B Ceræq; reſinæ miſcens paululum
Olei, liquato flamma ignis quàm acerrimi.
Ac temperans omnia, faciens malagmata,
Nec pharmaci inquinantis craſſitudinem
Reponito. Vtens excipe nouo ſelenio.
Aiebat optimus medicamentij pater
Morbis diuturnis præſidium ſuſcipi
Iſtud bonum,quibus item longa uiſceris
Cuiuslibet inflammatio præcordia
Indurauerit,auxiliari, uel maximè.
Quippè id ſudores excitat,præcordiis
Duritiem tollit, morbos ſoluit protinus.
Retenta naturalia diu menſtrua,
Paucis diebus adeo impoſitum prouocat.
Nos calce dempta, duplum alumen indimus,
C Et melius pharmacum erat,haud faciens puſtulas.

GALENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM PER GENERA LIBER SEPTIMVS

ARGVMENTVM LIBRI.

Agit de emollientibus,relaxantibus, & laborem tollentibus, emplaſtris, quæ malagmata, Chalaſtica, & Acopa dicuntur.

Quæ ſint medicamenta emollientia, de ratione uſus ipſorum, de indureſcentibus partibus, ac de ſcyrrho. CAP. I.

D MAlagmata uocāt medici,quæ partes præter naturā induratas emolliūt, calida oīa temperamento mediocri prædita,non tñ exiccātia, quēadmodū nec humectantia manifeſto.Nā cum exactè molliētia mediū quodāmodo ordinē inter humectantia ſiccantiaq; ſortiātur,indureſcētiū ſub̄ ę ueluti fuſionē quandā moliunt.Nominātur aūt malactica.i.molliētia,licet in aliis paululū ad ſiccādi humectādiq; uirtutē inclinent, ſi modo ſubiectā partiū,quas cōtingūt,ſub̄am queāt diffundere,quod nimirū propter moderatum in eis calorem accidit. Ac ꝙ ubi durities diffuſa fuerit,digerētiū medicamētorum uſus ueniat, in quinto de ſimplicium facultate medicaminū, & in xiiii.therapeutices Methodi libro cōprehenſum eſt.Indureſcentia igitur,quæ ex recta medendi methodo nō curata ſcirrhū contrahunt, optimè curabuntur, ſi medicus ſpectet, quātū ęgri corporis ſub̄a à mediocri humiditate, ac ſiccitate receſſerit: Quēadmodū ēt ſi affectus cōſtitutionē, quatenus ſi aucta, inſpiciat: p̄terea cōſideret inter ipſa pharmaca, q̄ magis,q̄ minus, emolliāt. Huc nanq; ſpectāti primꝰ uſus emolliētis medicaminis,cōiecturalis,q̄ dē erit, ſed cū artificio. At poſt unū, aut alterū diē nū intēdere medicamēti uirtutē,an remittere cōueniat,intelliges, ut in prioribus, & medēdi Methodo dictū eſt. Quap̄p̄ medici emollientia,& digerētia pharmaca cōpoſuerūt,

ceu

ceu ſcopos ambos ſibi proponentes, tum ut partis duritiē, quæ iā in ſcirrhum degenerat, diffun- E derent: tū, ut per halitū digererent: non uiciſſim utroq; utentes, quemadmodum me frequenter facere cōſpicitis, uerum ſemper duo ipſa cōpoſito medicamine molliētes. Notū porrò eſt omnibus, in miſtura, uel emollientia, uel digerentia eſſe copioſiora, tum maioris minoriſq; rationem in ipſis eſſe non exiguā. Cōſtat quoq; ſubinde paria facultatibus miſceri: ac neceſſe eſt, ſicut in aliis medicamentis, ita in his ēt, ſi probè mederi cupias, plura eiuſdē generis pharmaca, uel certè duo parata habeas, ualidiſſimū puta totius generis, & moderatiſſimū, ut ex uaria ipſorū miſtura cōuenienti facta, multa, q̄ intra ſumma cōtineantur, medicamina efficias. Nō enim adeps eandē uirtutē obtinet, quā bdellium, ſtyrax, & gutta ammoniaci: quēadmodum nec inter ipſos adipes anſerinus, & gallinaceus, uel pardi, uel leonis, uel hyenæ, uel alterius cuiuſpiā animalis: nam ſecundum animalis tēperamentum ēt adeps eſt, nēpè calidiorum magis excalfacit, ſiccciorū uero euidētius ſiccat. At uulgus medicorum nouit leoninum adipē in utroque, calfaciēdo dico, & digerendo, lōgè eſſe ualētiſſimū. Proximū locū hēt pardi adeps, adeo ut parum emolliat. Minore aūt in calefaciendo, ac digerendo præditus uirtute eſt anſerinus, habetq; plus q̄ddā in molliendo: pari ſpatio āb hoc recedit adeps gallinaceus. Hi igitur omnes tenuiorum partiū ſubſtantiā inter quadrupeda animantia obtinent. At differentia rurſus permagna in illis eſt, cū ſuil- F lus quidē molliſſimus, ac humidiſſimus, eoq; aliorum imbecillimus ſit, ut teneris corporibus cōueniat, cuiuſmodi hñt mulieres, pueri, eunuchi, & uiri delicatiores, in umbra, ocio, & frequentibus potabilis aquæ balneis, effœminati. Caprarum uero, & boum pingue, quanto ſuillo eſt ualidius, tāto magis corporibus natura durioribus: & inter duriora ſcirrhoſioribus cōuenit taurorū, hircorumq; in ualidioribus, tū corporibus, tum affectib⁹ proficit. Eadē uero, & aliis in minoris maioriſq; ratione inter ſe eſt differētia. Porrò ab imbecillioribus auſpicabor, ſi prius de duritiei, ac ſcirrhi affectu quædā prælibauero. Nā cum phlegmone laborantibus, & indureſcentibus cōmune ſit accidens, digitis prementibus reniti, diſtinguunt affectus doloris ſenſu, & indolētia: hoc. n. nō amplius utriuſq; cōmune eſt. Quēadmodum uerò in aliis omnibus, quę ſuapte natura recidere in ſe mutuo poſſunt, ineſt confinium utriuſq; aliquatenus particeps, ita quoq; ulcerum phlegmonoſōrum, cum ſcirrhis abſq; phlegmone, quales induratis accidunt, media quædā eſt diſpoſitio, doloris quidē expers, ſi nō digitos imprimas, dolens autē ſi id facias: quam clarioris breuioriſq; diſciplinæ gratia, uel phlegmonē ſcirrhoſam, uel ſcirrhū phlegmonoſum dicemus, non hic tumoris magnitudini animum attendentes. Nam phlegmone, & ſcirrhus nomina ſunt formę affectuum, non quantitatis in altero ipſorum: cum phlegmone, uel propter partis inflam- G matæ magnitudinem, uel ob tumorem præter naturam, magna euadat: parua autē, cum aut paruum locum poſſederit, aut exiguum tumorem habuerit. Dicetur nunc mihi paruæ phlegmones ſcirrhiq; parui curatio, ſicut & magnę magnique, pro affectuum ſpecie: hinc enim, & aliorū quę magna, & parua dicuntur, curationis notio intelligetur. Itaque magna phlegmone cataplaſmatis, ac humidis quibuſdā medicamentis ſanatur: parua, quum ſcirrhoſa durities miſta fuerit, itidē cataplaſmatis, interim uero medicamētis cerati modo cōfectis, & liquidis, inſuper & emollientibus emplaſtris. Talibus autem, & parua durities tollitur, ſed in hac quidē ſimplex ſcopus, quemadmodum, phlegmone cōnſiſtente eſt: quum uero durities phlegmonoſum quippiam habuerit, compoſitus quoque ſcopus efficitur.

> ἐλκῶν eſt in impſſis, inantiquis tñ ὄγκων .i. tumorum.

De medicamento, quod, quia liquidum eſt, Parygron Græci appellant. *CAP. 2.*

AC ideo quoq; medicamen quodāmodo cōpoſitum eſt, ueluti & hoc, quod Parygrō nomināt, oībus cognitum: magnificè uerò, cum ab aliis quibuſdā, tum Hera, cōmendatum. Medetur enim id particulæ parua adhuc phlegmone conflictanti, nō multo poſt cōfectionem tempore, ſed protinus impoſitum: ubi uero duritiē à dolore alienā pars affecta acquiſierit, uel paulo recēti uetuſtius utile eſt: quēadmodum ēt, ſi phlegmonoſo affectu omnino ſit libera, melius H in ea uetuſtius medicamentum proficit. Enimuero medicamēti tp̄s pro duritiei intētione uidelicet æqualiter augere conuenit, & ſi partem ualde induratam ne uetus quidē pharmacū emollierit. Quippè uaria hoc parygrum dictum medicamentū, & promittit, & pōt, q̄m materiam miſtā quoque, ſeu uariā obtinet. Siquidē adeps ſuillus, & cera molliētium ſunt imbecillima: argēti ſpuma uero, & ceruſſa nihil habēt, quod emollire poſſint, quēadmodū antea didicimus. Porrò Heras, qui pharmacū hoc oīum maximè laudauit, ex hiſce ipſum conficit his uerbis. Adipis ſuilli recentis curati pōdo vnc.xliiii, ceræ pondo vnc.xxiiii, ceruſſæ pondo vnc.vi, argenti ſpumę tantundem. Quę liquari poſſunt, ſiccis ſuperfundūtur: tēporis autem ſpatio medicamētum cōſiſtit, ſpiſſaturque. Sicut cerā, & adipem ſuillū imbecillę molliendi uirtutis eſſe dixi, ita quoque ſi oleo pauxillum cerę miſceas, id quod à medicis Cereleon dicitur efficies. Oleum autē uidelicet eſſe conuenit, nec quod uocant omphacinum, & omotribes, quaſi dicas immaturum, & crudum, nec quod oleæ ſurculos in confectione aſſumpſit.

Generalis mollientium pharmacorum differentia, ac facultas. *CAP. 3.*

ITaq; tā imbecillia mollientia ēt paruis medicant inflāmationibus: his āt fortiora breuē duritiē ſine phlegmone perſanāt: his adhuc ualidiora maiores: quēadmodū, & quæ duritiē ī ſcir-

rhum

A rhum propè degenerantē curant, efficacissima sunt, cuiusmodi est medullarū genus, in maioris minorisq; ratione inter se differētiū, ut deinceps explicabo: itē bdellium utrunque, arabicū, & scythicum: insuper styraces, siquidē & horum efficacissimus est colore pallidus, qui etiam optimus in Pāphilia nascitur, qui uero hoc magis fuscus est, ubiq; prouenit potentia multo pallidiore inferior, at tēporis processu, & ipse aureū colorē acquirit. Hoc itaq; (priore inquam) in antidotis propter caritatē utimur, ac tu propterea Principi quodcunq; ex styrace præparās, semper hoc uteris. Itē si familiarum quis in pharmacorum sumptibus magnificus existat, illi quoq; ex hmōi styrace medicamentum cōpones, in aliis optimum ex fusco genere deliges & odore potissimum, & colore iudicium eius sumens, nā niger deterior est. Cæterum his, q̄ indurescētia ualidè emolliunt, gutta Ammoniaci adscribitur, eaq; magis pinguis, & noua. His minus, sed tamē, & ipsa efficacia sunt, caprarum, boumq; pinguia, inter ea ipsa hircorum, ac taurorum ualidiora sunt: boum uero, & caprarū his quidē imbecilliora sunt, nō tñ, & ipsa actionis expertia: hœdorum autē, & uitulorum his ipsis adhuc imbecilliora sunt, porcillo tñ efficaciora: At leonis, pardi, hyænæ, & anseris euidentius his digerunt, non magis emolliunt, quanto ēt teniuorem subam caprino, & bubulo seuo habent. Cæterum gallinaceum mediā inter anserinum, & suillum sedē B occupat. Quemadmodū, & medullarum optima est uitulina. Ac Resinæ, quæ nō acrē odorē habent, si dictorū cuipiā miscentur, tenacitatē in medicamentis cōpositis præbent, emolliendi uirtutē nō auferunt. Aptissima est, quæ chia uocatur, & larix, post has pinea, inde abietina: strobilina uerò uehementer acris est: pityina seu picea, quā propriè physema nominant, pinguitudinis expers admodū exiccat. Has igitur fugere, chia uerò, & abietina uti oportet, nō ipsis ꝑ se, uerum cum cera, & quopiā alio quod affectui conducere uideatur. Et uerò pix brutia facultatem eandē obtinet, ut quæ glutinans quiddam, ac pingue habeat. Cæterum pix alia nō miscenda est, sicut nec bitumen, utpote iuxto ficciora: enimuero ea, quæ exiccant, mollientibus esse cōtraria didicimus. Qm̄ uerò pineam, & frictam resinam, & colophoniam appellare consueuerunt, sciendū uenit, & aliam quandam esse colophoniam chiæ mastiche persimilem, molliēs aliquid habētē, quemadmodum illa, & thus: insuper Aegyptia mastiche non nihil emollit, sed maior uirtutis ipsius portio cōcoquit, digeritque. Itē & thus quandam molliendi uim obtinet, uerum hoc quidē coctum ex usu est, ueluti & fœnigræci semen: etenim & hoc probè coctum emollit, ac magis adhuc pingui permistum. At, quæ citra coctionem ob consistentiæ ficcitatē dilui, liquari, *mergiq; desiderant, oleoso quopiā indigent: cuiusmodi sunt oleū ipsum, cū nihil adstrictionis habet, itē C balneorum strigmenta, præterea quod uocāt susinum, ad hæc multo ēt magis comagenum. Huius quoq; ordinis est butyrum, tum althęæ, & fœnigræci decoctum. Porrò inter tā mollia, & ualidissima, quod genus sunt bdellium, & styrax, gutta ammoniaci idem potest, quod & propolis: atqui hoc in bdellio distinguēdum est, ꝙ scythicū altero arabico multo ad hæc sit ꝑstantius, ꝑcipuè nouum, & molle, quod ēt pingue nominant. Cōsuetudo siquidem hæc est inter recentiores medicos in huiusmodipharmacis, quod emolliētius est, pinguius appellasse: hoc autem uideli cet humidius quoq; est. Cæterum chalbanum, & qui opopanax dicitur, ꝑterquā ꝙ digerunt, etiā quid molliens hñt: opopanax aūt digerendo, chalbanum molliendo coquendoq; præcellit. Talis sanè molliētium pharmacorum facultas est. Tu uerò cum, uel scriptum aliquod in libris medicamentariis discusseris, & examinaueris, uel ipse cōposueris, auditis nuper pharmacorū secundū maioris minorisq; rationē differentiis, intellectis item corporum, affectuumq; diuersitatib⁹, ualida validis, imbecillia imbecillibus, adhibebis. At ubi post primā medicamēti impositionem aliud applicas, oleo simplici pingui partē affectā fouere conuenit. Porro ex iis, quæ ἐχέκολλα, i. tenacia, nominantur, nullum auferendum est prius, q̄ sua spōte abscedat: immo ēt si laueris, ꝑmittenda sunt. Vitanda autem medicamentosarum aquarum lauacra, præsertim quæ chalcan-D thosa, aluminosa, & sulfurosa sunt. Hæc quidem sufficiunt uiris cordatis, ac prudentibus, quiq; in medicinæ operibus exercitati peritiam aliquam sunt adepti.

*Al. λυέσθαι. i. solui.

Specialis Mollientium pharmacorum differentia, ac facultas. CAP. 4.

QVoniā uero oēs eiusmodi nō sunt, & ꝓposuimus hoc cōmentario, non ut in opere de morbis curandis methodum solā exponere: uerū simul, cum particulariū uno atq; altero exēplo, pharmaca usu comperta subiungere oportet, quæ maiores nostri in pharmaceutica, id est medicamentaria artis parte celebres literis mandauerunt, ad speciales mollientiū pharmacorū differentias perueniemus, à mollissimis, quæ & paruis inflāmationibus medentur, exorsi. Ex cōpositis emollientibus alia quidē (ut ita dicā) imbecilliora primo ordine statuuntur: q̄dā nō multo his ualidiora, secundo: & quædā alia, tertio: ad hæc nō nulla, quarto. Cæterum primi ordinis mollientibus ad exiguas durities, & in mollibus, seu teneris corporibus uti, sicut ꝑdictū est, expedit: ad fortiora his corpora, & affectus, secundi: queādmodum, & tertii, & quarti pro illorum rōne. Subscribā aūt & eorū cuiuslibet propria. *Emollientia medicamenta primi ordinis.* Butyrum, resina colophonia, & cera cādida nō uetusta, singula tria pōdere æqualia, inuicē liquata, primi ordinis molliētia sunt. Et liquidū medicamē, qđ parygrū appellāt, eorū numero adscribitur, cum recens fuerit: ueterascēs aūt maiorē digerēdi uim acquirit. At emolliētiū, imbecillimū est, cera

cum

cum butyro liquefacta,aut ex ſuſino, aut cōmageno:atq; his imbecillius eſt, quod dicitur Cere- E
læum, quaſi ex cera oleoq; confectum,cum in librā olei laxātis nulla adſtringēti uirtute prædi
ti,ceræ unciæ xii uel xvi, iniectę fuerint. Iam ex ouis cerata facta exiguā quādā relaxandi pote-
ſtatem poſſident. Valentiora his,uerum imbecilla adhuc, & ipſa, cerata ex œſypo, reſina, &
cera,pari pondere liquefactis:ſin autē uetuſtiora quodāmodo ipſa fuerint, olei cuiuſdā laxan-
tis,uel ſuſini, uel commageni, uel adipis ſuilli, uel gallinacei, uel anſerini miſturam requirunt.
¶ *Mollientia medicamenta ſecundi ordinis*. Quemadmodum in ſimplicibus medicamētis quatuor
congenerum ordines fecimus,qui maioris in ſe minorisq; rationem diſtinguunt:aliquorum au
tem ambiguam eſſe uirtutem diximus,utrum ad primi ordinis finē,an in ſecundi initio, locan-
da ſint:ita de ſecundo,tertio,& reliquis deinceps. In quibuſdā uero audacter pronuncians,alia
in principio huius,alia in tertio huius ordinis, conſiſtere dixi:ſicut non nulla citra appoſitionē,
uel primi,uel ſecundi, uel tertii, uel quarti ordinis eſſe retuli. Multum uero experientiæ particu
laris in uariis,& corporibus, & uitiis ſeu affectibus huiuſmodi pronunciata deſiderant. Quare
ſi quis poſt me æquè ſtudioſus,& ueritatis uehemens amator extiterit, ne temere, ac ſubito, ubi
bis terve uſus expertusq; ſit, ferat ſententiā:frequenter.n.ei ex longa experientia, quemadmo
dum, & mihi uſu uenit, in ſecundo ordine dicta in tertium incipientem tranſponi oportere ui- F
debuntur,uel in principium tertii abſolute. Cum enim corpora,quibus medicamenta adhiben
tur,ipſiq; affectus, non exiguum differentiæ exceſſum in maioris minorisq; ratione obtineant,
difficillimum eſt de omnibus eadē pronunciare. Accedit huc, ꝙ ipſa ſimplicia medicamenta nō
paruo diuariant diſcrimine. At ego quum in prꝯſtantiſſimis uirtutem pro unaquaque ſpecie ac
genere oſtenderim,ſi quis in deterrimo per experientiam examinationem moliatur, examina
bit quidem falſo,non autem facultatis ipſorum ordines diſtinxerit. Itaq; tutiſſimum eſt medica
minum ipſorum inter ſe differētiam ſecundum maioris minorisq; rationem accurate ſcribere:
quemadmodum, & in aliis feci,& nunc facturus ſum.

Varias enaſci differentias ſecundum maioris minorisq; rationem, in emollienti emplaſtro Mnaſæi,pro uaria ſimplicium tum quantitate,tum ætate, tum coctione. CAP. 5.

SAnè quidem emplaſtrum Mnaſæo authore cōpoſitū rectiſſimè ſecundo mollientium ordini
adſcripſeris, oībus certè,qui eius meminerunt,conuenietibus ex oleo ueteri, argenti ſpuma
& adipe ſuillo cōponi:in quantitate uero horum ſingulorum diſcrepātibus, atq; eo, ꝙ nō nulli
ex recenti adipe,quidā ex ueteri, quem iā oēs uocare ſolent axungiā,cōponant. In his q dē im-
becillimum fiet ex argenti ſpuma, ſuillo adipe,& oleo, neutro ueteri:ualidius, oleo quidē ex iis G
ueteri,altero aūt recenti addito: his ualidius,ex ambobus uetuſtis. Ex eo igitur, ꝙ recens,aut ue-
tus oleū,adepsq; immittitur,quatuor dr̄iæ prodibunt, aliàs quidē ambobus recētibus, aliàs ue-
tuſtis:nō nunquā oleo quidē ueteri,adipe uero recenti:uel cōtra,oleo quidē recēti, uetuſto autē
adipe indito. At ex trium ipſorum ſimplicium medicamentorum mutua ſymmetria aliæ plures
dr̄iæ emanabūt,uel.n.pari pōdere,& mēſura hęc tria miſcentur,ac multi affirmāt ab ipſo Mna-
ſæo confectum tribus paribus cōſtare: uel duobus quidē paribus, tertio nō pari,ſed minori,aut
copioſiori:vel tribus miſtis imparibus:unde clarū euadit, multas fore dr̄ias. Copioſa ſiquidem
✲ argenti ſpuma iniecta medicamē poteſtate mollius fiet:pauciore,ualidius. Ac magis emolliet,
ſi plus adipis immittamus:digeret fortius,ſi oleū augeamus. Præterea aliud q ddā accedit copio
ſiore oleo impoſito, quod magnā uim ad medicamen, ut magis digerat,efficiendū obtinet:eſt
†Forte, diutius uero coques. autē hoc,ſicut primo libro diximus, ſi magis incoquas. Si igit̄ ſolā argēti ſpumā in oleo copio-
ſiore coquas,medicamentū euidētius exiccabit:†in uberiore uero coques, ubi plus olei indide-
ris,ſi emplaſtri ſpiſſitudinē habiturū ſit: ꝙ ſi id nō cures,ſed æquali tēpore, tū id, qđ minus olei
cōtinet, tum quod plus habet,incoquas,liquet poteſtate emollientius futurum, cui oleum ube-
✲ rius miſtum fuerit,quemadmodum ſi & cruda argēti ſpuma oleo cōmiſta acopo uti uelis. Qua- H
re,qđ iā ſæpe dixi,ſemper ipſius meminiſſe uolo,nō ſicut quidā ſententias abſolute de pharma
cis ferūt,ſic & nos facere abſolute dicētes,hāc medicamenti cōpoſitionē illa eſſe potiorē:nam
utraq; ad diuerſos ſpecie affectꝰ rectè cōpoſita eſſe pōt,interim ad eūdē diuerſis tēporibꝰ. Hæc
igr̄ oīa mō à me relata, q prius audiuit,nō diligēs mō uel memor, ſed natura ēt prudēs, utiliter
& cū fructu leget,ea q diſtinctè, & ſcripſi, & ſcripturus ſum. Ac in propoſitis medicamentis di-
ſtinctiones ibi exponā triū quatuorve ſyllabarū appoſitione cōprehenſas:qualē,inquam,appo
ſitionē in pharmaco p̄ſenti libro propoſito Mnaſæi, Andromachus appēdiſſe uidetur. Nam in
melinorū emplaſtrorū catalogo undecimū ordine, cum id ſcripſiſſet,nō ſimpliciter dicere cōtē
tus fuit,ut in prioribus cōmemoratis,Aliud,atq; Aliud,ipſis p̄ponens,ſed Tenerū adiecit. Itaq;
hoc uolebā ipſum in oībus feciſſe,& in ipſis melinis à tenerrimo incepiſſe:inde uero digreſſum
ad paulo fortius innuiſſe adſcribendo, pauxillo quodā ſecundum hoc,quā illud, eſſe ualentius,
hoc rurſus tertium eſſe fortius,deinde hoc quartum: Veluti rurſus ſi aliqua æqualē putarit habe
re potentiā,id ipſum admonuiſſe:uel ſi periculū timeret in eiuſmodi pronunciatis,certè ſimpli
cia emolliētia pharmaca: p̄doceret,maioris ac minoris ratione in ipſis definita,ut qui molliētia
emplaſtra multa deinceps ab ipſo ſcripta legit, ualidius quidē eſſe intelligat, qđ ex ſtyrace,am

moniaco,

A moniaco, bdellio, propoli, chalbano, seuo taurino, hircinoque, & medullis cõfectũ est: imbecillum, quod nullũ ex his continet, sed uel omnia inualida uirtute, uel hisce quidẽ ipsis ualẽtiora: media uerò temperaturis, uiribusque, quę uel vnũ aliquod ualidũ, uel duo, imbecillibus mista sint. Constat.n. interpositam maioris minorisq; latitudinem omnibus medicamentis non exiguam inesse, in cõmuni uniuersis ipsis uirtute generatim æstimatis: iuxta quã pharmaca congenera & cõformia græce ὁμογενῆ, & ὁμοειδῆ id est eiusdem generis, ac eiusdem speciei, dicuntur, quemadmodum & alia generis, uel speciei drijs euariãtia. Cum igitur hæc mihi prædicta sint, quibus instructus, nõ magno negocio & ualentiore uirtute, & imbecilliore prædita queas dignoscere, narrationem ipsorum aggrediar: deinde conscripta ab expertissimis medicamentorũ uiris siue emplastra siue malagmata uoles appellare, percensebo. Auspicabor autem à medicaminibus ab Asclepiade in quarto libro Exteriorum, quibus titulum indidit Marcellas, editis.

Asclepiadis Malagmata. CAP. 6.

A *Mythaonis Malagma ad præcordiorum tensiones. Soluit omnem duritiem. Facit etiam ad difficiles articulorum motus.* Guttæ ammoniaci pondo uncias triginta sex, ceræ tantundem, terebinthinæ põdo uncias octo, bdellij põdo vncias viii. thuris, myrrhæ, utriusq; põdo uncias quatuor: B chalbani pondo uncias* octo, cyprini heminas quatuor. Myrrha, thus, bdellium, uino madefiũt: ammoniacum aceto diluitur: omnia cõtunduntur pistillo cyprino inuncto, quousq; perfectè dissoluantur. Hoc medicamentum uetus celebreq; est, sicut & quod Asclepiades post hoc in istum modum tradidit: *Diasmyrnon Apolophonion, id est medicamentum ex myrrha, mortem differens, confectum ad præcordiorum tensiones. Soluit omnem duritiam. Benefacit Hepaticis, Splenicis, Nephriticis. Valet ad omnem neruorum sympathiam. Articulorum dolores, detensionesq; leuat.* Ceræ, terebinthinæ, guttę ammoniaci, bdellij, myrrhę, ꝑpolis, iridis, styracis, singulorũ põdo uncias sedecim: irini unguẽti fęculę, quantũ sufficit: uini odorati, qđ satis est. Pręparato, sicut prędiximus. Quod succedit huic, ab Asclepiade scriptum dignius quidẽ, ac celebrius suprà scriptis existit, uerũ ad induratorum solutionem illis inferius. *Aliud Dioscoridis medicamentum confectum, ad difficiles artuum motus, & ligationem, hoc est obstrictos articulos, Græci uocant ancylas. Tollit omnem duritiam. Facit ad interaneorum affectus abscessusque profundos.* Ceræ põdo minam: resinæ frictæ, chalbani, iridis illyricæ singulorũ minæ dimidium: irini fæculæ, quod satis est: uini, quantum sufficiat. Medicamẽ tusile est, cõficitur sicut priora. Pharmacum antedicto succedens ab Asclepiade scriptũ idem est ei, quod Heras ad calcẽ medicamentarii sui libri conscripsit: paulum uerò quiddã in C symmetria quatuor simplicium pharmacorũ euariat, uti innotescet cum ambo scribemus. Prius aũt ab Asclepiade proditi mentionem faciemus, quod ad uerbum ita habet. *Lucij præceptoris ad articulos recenti cicatrice contractos, quas ancylas nominant, inscriptum. Facit ad abscessus in alto corporis obortos, item ad neruorum contractiones, & articulorum ligationes, quas ancylas uocamus. Succurrit opisthotonicis, idest cùm ceruix in posteriorem partem reflexa est, nec prorsum retrahi potest. Valet ad omnem neruorum dolorem ex consensu. Est etiam acopon bonum irino, uel cyprino, uel laurino solutum. Emollit & ueteratas contumacesq; duritias.* Bdellii, seui uitulini, guttæ ammoniaci, iridis illyricæ, singulorũ põdo denariorũ sedecim: opopanacis, chalbani, cãchryos, styracis, thuris singulorũ põdo denariorum viij: piperis grana numero centum sexaginta: irini fæculæ, quod satis sit: ceræ, terebinthinæ, singul. põdo selibrã: uini quod satis est. Tusile est medicamen, superiorũ modo conficitur: Vbi igitur Heras ab Asclepiade in simplicium symmetria dissenserit, quod pollicitus sum, iã indicabo. Primum omnium scripsit Asclepiades medicamẽtum, bdellii denariũ põdo xvi. Heras autem non bdelli, sed bdellii pondo denarium octoginta, qui quinquies sedecim adæquant. Deinceps seui uitulini denarios sedecim scribente Asclepiade, Heras quinquies totidem posuit, sicut & bdellii: nã lxxx. denarii, quinquies sedecim comprehendũt. Tertium ab his D medicamentum Asclepiades subiunxit, guttam ammoniaci, & huius sedecim denarios iniiciendos censuit. Itaq; iuxta priorum proportionem, Heram quoq; octoginta denarios scripsisse cõueniebat: posuit autem non octoginta, sed centum, quare uiginti plures illo indidit. Aliud post cõmemorata pharmaca protulit Asclepiades hisce uerbis, iridis illyricæ denarios sedecim: Heras huius proportionẽ seruauit, octoginta scribens. Quintũ post prædicta medicamenta opopanacis denarios octo Asclepiades scripsit: Heras autem hic quoq; proportionẽ seruauit, quadraginta ponens. Chalbani denarios octo Asclepiades iniecit: Heras ẽt in eo proportionem repræsentat, quintuplam censens immittendam: quippe quadraginta denarii, quinquies octonos absoluunt. Septimum medicamen Asclepiades ita exposuit, cachryos denarios octo. Oportuit igitur & Heram, si proportionem obseruabat, quadraginta indere: nunc autem non sic, uerum duplices, puta sedecim, ipse conscripsit. Octauo, styracis Asclepiades meminit, denarios octo iniiciẽs: Heras proportionẽ huius, quintuplo immisso obseruauit. Nonũ pharmacum posuit Asclepiades, thuris denarios octo miscens: Heras non quintuplum, sed duplum sumere præcipit. Decimo, piperis meminit Asclepiades centum sexaginta granis immissis: cui Heras rursus consentiens octingẽtos iniecit. In quibusdam exemplaribus haud noui, quomodo uiginti scripta sint, quemadmodum in aliis centum &* octo. Vndecimum tradidit ceram Asclepiades, sicut & duo-

*Aliter iiii.

*Al. uiginti.

decimum resinā terebinthinam, utriusque selibram immittendum existimans. Ratio igitur exi- E
gebat & Heram, si proportionem uolebat referre, quintuplū utriusque indere, quod erat singu
lorum libras duas, insuper libræ dimidium: ille verò nō ita, sed libras tres, & vncias quatuor mi
scere iubet. Vnde clarum euadit Heram cāchryos duplum ad proportionem imponere, sicut, &
thuris. Ammoniaci verò guttam quadruplo copiosiorem adiecit, quemadmodum & terebinthi
næ ceræq; triplo: etenim in his tertia parte exuperauit: atque hac re totam medicamēti cōposi-
tionē, Asclepiadis confecturę similē effecit: Exuperans enim in symmetria canchryos emolliēs
nihil habētis, sed digerens duntaxat, adauxit ei & emollientia, thus puta, cerā, & terebinthinam.
Hoc igitur medicamentum Lucij quidē pręceptoris nominat Asclepiades: vbi vero differat ab
Hera, percensui. Cęterum extremi mollientium ordinis est, ut quo nullum indurescentia magis
emollire comperias. Porrò medicamenti author huc etiam animi intentionem direxit, vt qđ in
scirrho induratis continetur, digerat, discutiatque. Reliqua pharmaca pręcedentia, parū iam di
cta superant. Habēt.n. in se ipsis amplius incrassatorum uiscosorumq; humorum incisoria, quæ
sæpe tumoribus scirrhosis ex usu sunt, cum uiscosi humores illos produxerint. Itaq; opopanax
modicè attenuat, vocāt autem sic* radicem panacis, cuius caulis liquore expresso opopanacem
faciunt: est enim detersoriæ non incisoriæ uirtutis. Acetum autem cum stercore caprino secat, F
deterget, digeritq; uehementer non modo humores incrassatos ac lentos, uerum, solidas ēt par
tes ipsas, Quædam apposita sunt medicamini ordine propositum sequenti, quod Alcimionis ti-
tulū habere dixit. Scribit ergo de priore hunc in modum. *Aliud malagma Marci Telentij Ascle-*
†Al. vn. iii. *piades, ualde generosum, ad idem. Præcipue uero ualet ad vteri inflationes. Inscribitur Asclepiadeum*
medicamentum, eo quòd ad Asclepiadem Bithynum authorem refertur. Myrrhæ † denarium pondo
trium, ℥ opopanacis pōdo selibram, ceræ pōdo libram s, chalbani pondo uncias tres, mannę pō
do selibram, guttæ ammoniaci pōdo selibram, resinæ frictæ pōdo librā s, aceti heminam. Vten
In hac descriptione đest thus, dum est eo ēt ad omnem neruorum ex consensu dolorem. *Aliud Alcimionis titulo inscriptum.* Ce-
cuius tamē mox ræ pōdo libram & s, resinæ colophoniæ pondo libram & s, guttæ ammoniaci pōdo librā s, chal
meminit in con bani pōdo uncias tres, myrrrhæ pōdo uncias tres, opopanacis pōdo librā s. propolis pōdo unc.
fectura. tres, aceti sextarios duos, stercoris caprini pondo uncias tres. Ammoniacum teritur, aceti sexta-
rio iniecto: deinde his myrrha, thus, opopanax adduntur, rursusq; læuigant: propolis post chal-
banum cōtunditur: cera resinaq; coquitur, olei heminis duabus affusis: vbi confluxerint, propo
lim & chalbanum adiicito, mouens continuè postquam dissolueris, ab igne sublata refrigerari
finito, & derasa læuigatis indito cum unà miscueris, excipito, ac utitor. Post nominatum malag- G
ma, aliud in Asclepiadis libro scriptum est, quod quidē molliendi facultatis parum, calfactoriæ
uero plus obtinet: habet autem non gentianæ succum modo, sed peucedani & sagapeni etiam li
quores, calida admodum pharmaca. Cæterum mistum ei est, & aphronitrum, & lapidis asij flos,
attenuātis incidentisq; potestatis medicamina. Iam sulphur viuum calefacere oēs norūt, quem
admodum, & uinum picatum. Subiungam, & hoc medicamentum ipsius Asclepiadis uerbis.

Malagma Pharmianum ad prædictos affectus inscriptum. Summè facit pleuriticis, quippe dolores
subito in ipsis accessionibus soluit impositum. Oportet autem, vbi ipsum imposueris, rubore in parte affe-
†Al. libram unā *cta excitato splenium auferre, ac rursus interuallo temporis imponere. Item diuturna vitia dissoluit.*
†Al. vnc. iii Ceræ pōdo, † libras quinque. ℥ guttæ ammoniaci libras tres, frictæ* tantundē, terebinthinę pōdo
libram, thuris pōdo libram s, myrrhæ pōdo uncias vi. aloes totidem: œsypi, gentianæ succi, peu
cedani liquoris, singulorum pōdo uncias tres: sagapeni pōdo unc. iiii. aphronitri pondo unc. vi.
lapidis asii floris pondo uncias sex, opopanacis tantundē, propolis pōdo vncias tres, sulfuris ui-
ui pōdo vnc. iiii. uini picati sextarios v. Picatū & gentianæ succū incoquito: quæ liquari possunt,
ubi liquefeceris, refrigerari sinito: guttam ammoniaci, thus, myrrhā, & aloen conterito: in pilam
cōiectis liquidū affundito, soluta studiose cōterito: arida uero tunsa, cribrataq; læuigatis indito; H
ac rursus diligēter tunsis liquida feruefacta adiungito, absq; grumis, qui encerides dicūtur: cum
miscueris, excipito, ac utitor. Post prędictū aliud deinceps malagma persimile Asclepiades hi-
sce uerbis conscripsit. *Aliud Neapolitani, præparatum est Aquiliæ Secundillæ.* Vini picati sextarios
sex, ceræ pondo libras sex, guttæ ammoniaci pōdo libras iii. frictæ tantundem, terebinthinæ pō
do libram s, thuris pondo libræ semissem: myrrhæ, aloes, aphronitri, lapidis asii floris, gentianæ
radicis succi, singulorum pondo uncias vj. sagapeni pondo vncias iiii. sulphuris uiui pondo vn-
cias iiii. propolis pondo uncias iiii. panacis radicis pondo vnc. iii. sampsuchi pondo unc. iii. pipe
ris albi pondo vncias tres. Præparato, ac utitor, ut prædictum est.

Andromachi Malagmata. CAP. 7.

M*Alagma durum & aridum.* Picis pondo libras tres, ceræ pondo libra duas, resinæ pondo li-
Al. viii. bram, chalbani pondo uncias duas, guttæ ammoniaci tantundem, mannæ pondo uncias
quatuor, aceti sextarios tres. *Aliter.* ℥ Mannæ libram unā, ℥ picis pondo libras quatuor, cerę pon-
do libras duas, resinæ pondo libram, guttæ ammoniaci pōdo librā, ℥ succi radicis peucedani un-
cias sex, œsypi vnc. iiii. ℥ chalbani pondo uncias vi. alii pōdo libram: aceti sextarios tres. *Aliud*
Aristoclis. Picis pondo libras iiii. ceræ pondo libras viii. resinæ frictæ pondo libras iiii. terebin-

thinæ

A thinę pondo libras *iiij*.guttæ ammoniaci pondo libras duas,uncias octo: chalbani pōdo librā,
uncias iiij. *Aliud ad artuum ligationem,quas ancylas Græci uocant.* Bdellij denarium pondo ſede-
cim,thuris denariū pondo ſedecim,guttæ ammoniaci denarium pōdo octo,opopanacis dena-
rium pondo octo,chalbani denariùm pondo octo,ſeui uitulini denarium pondo ſedecim, pipe
ris grana centūſexaginta,ſtyracis denariū pondo octo,cāchryos denariū pōdo ſedecim, iridis
illyricæ pondo ſedecim,terebinthinæ minæ dimidiū,ceræ minæ dimidiū:cyprini heminas iiij:
uini,quod ſatis eſt. *Malagma ex Meliloto.* Nardi celticæ denariorum pondo decem,cyperi de-
nariorum pondo octo,cardamomi denariùm pondo viij, iridis illyricæ denariorū pondo viij.
myrrhæ denariorum pondo viij.croci denariorum pōdo iiij.meliloti denariùm pōdo xxv,gut-
tæ ammoniaci denariorum pondo*viij.terebinthinæ denariorū pondo quinquaginta,ceræ no- * Al.xx.
uæ denariorū pōdo centum,cyprini heminæ dimidiū,aceti quod ſatis eſt:quidam guttæ ammo
niaci denariorum pondo centum. Ad interiora omnia. *Diaſpermaton,i.ex ſeminibus.* Guttæ am-
moniaci denariorum pondo quinquaginta,ceræ denariorū pōdo quinquaginta,terebinthinæ
denariorum pondo quinquaginta,fœnigręci denariū pōdo xxv.ſeui taurini curati denariorum
pondo xxv: iridis illiricæ denariorum pondo xxv. nitri denariorum pondo xxv.mellis † hemi- *Al.hem.s
B nas ſex, ⸗ aceti heminā,panacis denariorum pondo xxv.cyprini parum. *Vt autem Philonides.*
Fęnigręci ſeminis,aniſi ſeminis,ſtyracis,bdellij ſordidi,mannę thuris,cardamomi,cyperi noui,
panacis radicis,iridis illyricæ,aphronitri,ſingulorū denariorū pondo xxv.guttę ammoniaci,te
rebinthinæ,ſingulorum denariorum pondo quinquaginta:ſeui taurini denariorum pōdo ſexa-
ginta,meliloti denariorum pōdo ſexaginta,ceræ denariorum pondo*duū,mellis heminæ dimi † Al. centum.
dium,⸗uini heminam unam. ⸗ *Aliud,ut Harpocras.* Fœnigræci, nitri, panacis, iridis, ſingulo-
rum denariorum pondo viij.terebinthinę,guttę ammoniaci,cerę,ſingulorum denarium pōdo
centum,ſeui taurini denarium pondo*centum, mellis pondo libram,aceti ſextarios duos: apij * Al. quinquaginta.
ſeminis,cumini,fœniculi,ſingulorum denariorum pōdo quinquaginta: meliloti denariùm pō
do quinquaginta,alii xxv. ſampſuchi denariorum pōdo quinquaginta:cardamomi,⸗ameos ſin
gulorum⸗denariorum pondo quinquaginta:cyprino excipitur. *Malagma ex Sampſucho,ad mul
ta.* Ceræ nouæ,baccarum lauri,fœnigræci læuis,ſampſuchi, ſingulorum denariorum pōdo cen
tum:terebinthinę*libras centumquinquaginta,nitri denariorum pondo trigintaduum:piperis * Al. drachmas.
denariorum pōdo trigintaduùm,alij ſedecim:cyperi denariorum pōdo ſedecim, cyprini hemi
nas duas,uel ſtyracini. *Malagma ex baccis lauri.* Ceræ denariorum pondo ſeptuagintaquinque,
C picis brutiæ denariorum pondo ſeptuagintaquinque,baccarum lauri denariorū pondo ſeptua
gintaquinque,nitri denariorum pondo ſeptuagintaquinque, reſinę frictę denariorum pondo
ſeptuaginquinque,chalbani denariorum pondo duodecim,piperis albi denariorum pōdo xvi.
cyprini denariorum † pondo ſex. *Aliud Malagma boni coloris, ad multa accommodatum.* Ceræ † Al. heminas ſex.
pōdo librā,reſinę frictę pōdo libram,guttę ammoniaci pōdo uncias ſex, aluminis liquidi pōdo
uncias ſex, ſalis floris pondo uncias ſex, quidā uiſci pondo vncias ſex. *Malagma Apolophanis.*
Cerę denariū pondo octoginta guttę ammoniaci denarium pondo octoginta, bdellij denario
rum pondo octoginta,iridis illiricę denariùm pondo octoginta,reſinę terebinthinę denarium
pondo xxxx.mannę thuris denariorum pondo xxxx. irino contunduntur. *Malagma ex Alumi-
ne,aliter.* Cerę denariorum pondo cētum,picis denariū pondo quinquaginta, aluminis liquidi
denariorum pondo xxv,ego autē quinquaginta:uiſci denariorum pondo quinquaginta. *Ad
iſchiadicos bonum.* Rutę agreſtis ſeminis,ſilphij,baccarum lauri, aphronitri,abrotoni,colocyn-
thidis,cardamomi,ameos, ſingulorum denariorum pondo quatuor:rutę uiridis,picis,terebin-
thinę,guttę ammoniaci,cerę,ſeui,ſingulorum†pōdo ſelibram:†chalbani denariùm pondo ſex, † Aliter minæ octauam partē.
opopanacis denariorum pondo quatuor,⸗ſulfuris ignem nō experti denarium pōdo quatuor.
D *Ad lienoſos.* Ceræ pondo minam reſinæ,pōdo minam,guttæ ammoniaci minæ dimidium,alu- † Al. chalbani, opopanacis, ſingulorum denarium pondo xx.
minis liquidi denarium pōdo quinquaginta,ſtrigmenti heminam,capparis radicis denariū pō
do quinquaginta,calaminthę radicis denarium pondo quinquaginta:myrobalani fæcis,quod
magma uocant,denariorū pondo quinquaginta:aceto aridis,oleo liquabilibus adiecto,utitor.

Malagma Polycreſton.i.vſus multiplicis. Sinapios denarium pōdo iiij.mannę denarium pondo
ij,rutæ denariū pōdo iiij.aphronitri denarium pōdo iiij.capparis radicis denariū pōdo ſex,gut
tę ammoniaci denariū pōdo iiij.myrobalani denariorum pōdo xxv.& corticum denariū pōdo
*quatuor,lapidis aſij floris denariū pōdo iiii.fœnigręci denariū pōdo iiij. cardamomi denariū *Al.ſeptem.
pondo quatuor,ceræ denariū pōdo ſeptuagintaquinque,reſinæ denarium pōdo centum,mellis
†heminas ſex, ⸗ irini ſedimenti heminam:acetum ammoniaco duabus heminis ſuperfunditur. †Al.hem.s.

Polyarchion ex epiſtola. Cyperi,cardamomi mannæ,ceræ,ſingulorum pondo minam:terebin
thinæ frictę pondo minam s,liquidę pondo minas tres,cyprini quod ſatis eſt:ego bdellij pōdo
minam. *Altera ſcriptura.* Cyperi,cardamomi,bdellij,thuris,balſami,ſingulorum pondo mi-
nam:ceræ pondo minā s,reſinæ frictæ pondo minas iiii.cyprini heminas ſex,uini odorati hemi
nam unam s. *Vt ego vtor.* Cypri,cardamomi,amomi,bdellij,ſingulorum pondo minam,ceræ
pōdo minam s:reſinæ frictæ terebinthinæ,pondo minas quatuor:cyprini heminā:caſiæ, cinna

momi,guttæ ammoniaci,nardi indicæ,croci,myrrhæ,ſingulorum quartam minæ portionē: vi- E
ni odorati quantū ſufficit. *Malagma ad multa utile, Apollonij.* Ceræ, picis,reſinæ frictæ,ſingulo-
rum denarium pondo centū uigintiquinque:nitri, thuris, ſingulorum denariū pondo quinqua-
ginta:ſeui uitulini,& taurini,butyri,ſingulorum denariū pōdo ſeptuagintaquinque:œſypi dena
riùm pondo quindecim ; aquæ cyathos ſex. *Malagma ad hepaticos bonum.* Guttæ ammoniaci
denariū pōdo centūquadragintaquatuor,alij centumduū:bdellij denariùm pōdo centumqua-
dragintaquatuor,croci denariùm pōdo xii,myrrhæ denariùm pōdo xii : ceræ denariùm pōdo
centūquadragintaquatuor,alij centum:aceti quartā partē heminæ,cyprini heminam:ego autē
pondo heminas x. *Malagma ad rheumatiſmum ſtomachi & inteſtinorum.* Oenanthes pondo un-
* Al. unam. ciā,omphacij pōdo uncias iiij.phœnicobalani carnis pōdo vncias*duas,acacię pōdo vnciā,ro
ſarum pōdo vnciā,omphacij pondo vncias quatuor,aloes pondo vncias iiij gallę pōdo uncias
quatuor,aluminis rotundi pōdo uncias iiij.picis pondo vncias quatuor,ceræ pōdo uncias tres:
alij thuris,myrtei pondo uncias tres:uinum aridis affunditur. *Ad hydropicos, & flatuoſos.* Picis
*Aliter s. liquidę pōdo librā,ceræ pōdo libram,nitri pondo vncias*ſex,ſulfuris uiui uncias* ſex,aluminis
*Aliter x. fiſſi pondo uncias ſex. *Aliud Malagma ad iſchiadicos,aliaq́ multa.* Ceræ denariùm pondo ſe-
*Al.lxxv. ptuagintaduùm,*terebinthinę denariùm pōdo quadragintaocto,guttę ammoniaci denariū pō F
do trigintaduū,propolis denariorū pondo quadragintatrium, chalbani denariorum pōdo tri-
gintaſex,bdellij denariū pondo uigintiquinque,croci denariū pondo quinque,opopanacis de
narium pondo duodecim,nitri ſpumæ denariùm pondo triginta.Irino unguine tundens utitor.

Aliud malagma Andreæ, polychreſton.i.multis utile. Pyrethri denariùm pondo viij.croci gnidij
* Aliter xx. denariū pondo*octo,ſalis ammoniaci denariū pōdo viij.cucumeris agreſtis radicis denariū pō
* Al.uiginti. do viij.reſinæ pineæ denariùm pōdo viij,terebinthinæ denariùm pondo*octo,cerę denarium
pōdo triginta.liquoris ſycamini denariùm pondo xij.alij decem:aphronitri denariū pondo vi
ginti,thuris denariùm pōdo ſexagintaquinque,bdellij denariū pondo decem:guttę ammonia
ci denariùm pōdo decem,alij uiginti:myrrhæ denariùm pōdo x:ariſtolochię denarium pondo
decem,alij uiginti:piperis albi denariùm pōdo decem,& longi denariùm pōdo x.xylobalſami
denariùm pōdo decem,cardamomi denariùm pōdo decem, œſypi denariùm pondo xv, hebi-
*Aliter xv. ſci radicis denariorum pondo*decem,gladioli radicis denariorū pōdo decē,ſtyracis denario-
rum pondo decē,capparis radicis denariorum pondo decē,iridis illiricæ denariorum pōdo de
cem,aloes indicæ denariū pondo decem,chalbani denariū pondo decem:viſci de quercu lecti
*Aliter xx. denariorum pondo decem,alij duodecim:adipis anſerini denariorum pondo*octo,reſinę ſiccę G
denarium pondo duodecim:ſedimenti iridis,quod ſatis eſt. *Aliud Amythaonis ad thoracis, præ-
cordiorum, & ſtomachi dolores: item ad articulorum impeditiones, quas ancylas Græci, ligationem La-
tini uocant. Inſuper ualet ad abſceſſus, & duritias emollit.* Guttæ ammoniaci denariorū pōdo*quin
* Al.uiginti. quaginta,ceræ denariorum pondo uiginti,bdellij denariorū pondo*quinquaginta,reſinę tere
*Aliter xx. binthinæ denariorū pondo uiginti,iridis illyricę denariorum pondo decem,chalbani denario
rum pōdo quinque.Bdellium & ammoniacum uino perfunduntur,deinde ēt liquata miſcēt,&
irino adiecto ſimul læuigātur. *Malagma Antipatri ad colicos, omniaq́ interiora.* Silphij denariorum
pondo duum,eleliſphaci denariorum pondo quatuor,caſiæ denariorum pōdo quatuor,melan
thij denariorum pondo quatuor,ſtaphydis agrię denariorum pōdo quatuor,chalbani denariū
pondo quatuor,ſtruthij denariorum pondo quatuor,ſulfuris uiui denariorū pōdo quatuor,pa-
nacis denariorum pondo ſeptem,propolis denariorum pondo ſeptem, pyrethri denariorū pō
do ſeptem,guttæ ammoniaci denariorum pondo ſeptem, nitri denariorum pōdo ſeptē,alii flo
ris denariorum pondo uigintiquinque,ceræ denariorū pondo centumquinquaginta,reſinæ de
nariorum pondo centumquinquaginta, olei heminam. *Aliud Malagma Callinici ex collecta-
neis Paccij, ad omnia.* Ceræ nouæ denariorum pondo centum:guttæ ammoniaci,terebinthinæ, H
bdellii pellucētis,ſingulorum denariùm pondo quinquaginta:alterci ſeminis denariùm pōdo
triginta,liquoris papaueris denarium pondo uiginti:meliloti,myrrhæ,ariſtolochiæ,piperis,gē
tianæ,ſtyracis,ſingulorum denarium pondo quindecim:thuris denariùm pondo octo,croci de
nariorum pondo viij.olei heminā,papaueris albi ſeminis denariū pōdo quadragintaocto, nu-
cleorum pineorum denariùm pondo uiginti. *Aliud Malagma leucopyron.* Terebinthinæ pondo
libras iiij.cerę pondo libras tres,guttę ammoniaci pōdo uncias ſex,chalbani pondo unc.ij.opo
panacis pondo vncias duas,mannæ pondo uncias duas,ſeui taurini pōdo uncias duas, cyprini
parum. *Aliud emplaſtrum, malagma generoſum Criſpi.* Myrrhæ,opopanacis,chalbani,ſingulo-
rū pondo uncias ſex:panacis radicis,mannę,thuris,guttę ammoniaci,ſingulorum pondo libras
*Al.unam. *duas:ceræ,reſinę frictę,ſingulorum pondo libras tres:aceti † heminas duas. *Aliud ad coxendi-
† Al. ſextarios duos. cum, capitis, omnesq́ diuturnos dolores.* Ceræ denariorum pondo uigintiquatuor, guttæ ammonia
ci denariorum pondo ſeptem,terebinthinæ denariorum pōdo ſeptem, thapſiæ ſucci denariorū
pondo octo,olei heminam. *Aliud ad aquam inter cutem Cleophantis.* Ceræ, reſinæ pineæ,
aphronitri,ſingulorum denariorum pondo centum:chalbani denariùm pondo duodecim,pro
polis denariorum pondo duodecim,guttæ ammoniaci denariorum pondo duodecim s, cypri
ni heminas

A ni heminas duas, aceti heminas duas. *Aliud dolorem sedans, Nicostrati ad podagram.* Ceræ pondo libram, guttæ ammoniaci pondo vncias* sex, opopanacis pondo vnc. iiij s. meconiæ pondo vnc. tres, cyprinū ad contusionem illorum adhibetur. *Aliud ad Apellas, quos Græci Lipodermus uocāt, authore Epidauro.* Thapsię radicis pōdo denariūm triū, piperis nigri* denarii pondo vnius, seui uitulini denariū pondo xij. thuris denariū pōdo iiij. xylobalsami denariū pondo duū, resinę denariū pondo sedecim, ceræ denariū pondo viij. liquata siccis superfundito: *Aliud Malagma apud Asclepiadem dolorem summouendo,* tensionem subito tollens.* Ceræ tyrrhenicę pondo minam:* seui* taurini, adipis anserini, medullæ ceruinæ, terebinthinæ, singul. pondo minam: chalbani minæ dimidium, œsypi pondo vncias iiij. rosacei heminas iiij. unguenti telini id est ex fenogræco confecti heminā, olei boni tantundem. Hæc igne non acri liquefacito, mouens sedulo: Sint aut læuia in pila contusa, iridis illyricæ denariū pondo tercētumsexaginta, aristolochiæ denariūm pōdo centumoctoginta, hypocystidis læuigatæ denariū pondo nonaginta, gallæ læuigatę denariū pondo trecentorum sexaginta: mannæ, bdellij, singul. denariū pondo centumoctoginta: cinnamomi, croci cilicij, myrrhę, casię, nardi indicæ, iunci floris, calami aromatici, amomi, piperis, rhu* succi, testudinis marinæ sanguinis, androsemi herbę, pyrethri, singulorum denarium pōdo

*Aliter iii. *Al. longi. *ἄτονον est in impressis, in manuscriptis autē ἄτονον, id est dolorem. *Al. minas ii. *Al. vitulini. *Al. rhei.

B triginta quinque: aceti ueteris heminam, in quo oīa medicamenta iniecta emolliuntur, tunduntur que quousq; lentum ac elaboratum sit medicamentum: deinde reponitur. Valet ēt ad thoracis ac pulmonis rheumatismos. Item sincipitio dolentes cōfestim liberat. Vocatur autē medicamentum, Aesculapius. *Aliud ad coxendicum dolores optimum ab Hera Cappadoce acceptum.* Picis liquidæ heminas tres uel duas, ceræ pondo libram, pityinæ pondo libram, sulfuris uiui pōdo libram, nitri pōdo librā semis, staphydis agriæ sextarium, pyrethri pondo libram, fæcis cōbustę pondo libras duas, cardamomi sextarium, chalbani pōdo selibram: liquida siccis cōmiscentur. *Aliud Malagma Bachij, quo Cæsar usus est.* Adipis suilli pondo minas duas, ceræ pondo minas duas: helenij, calami aromatici, panacis radicis, salis fossitij uel ammoniaci, singulorum denariū pondo quinquaginta: bdellij pellucentis, guttæ ammoniaci, singulorū pondo minas duas, iunci floris, iridis, singulorum pondo minam: thuris, piperis, chalbani, singulorū denariū pōdo uigintiquinque: coquito ut Cardamelæum. *Aliud Malagma Aureum ad arthriticos hoc est articulari morbo laborantes.* Resinæ strobilinæ pondo libras duas: axungię, chalbani, singulorum denariorū pondo duodecim: cerę denariorū pondo uigintiquatuor, baccarum lauri denariorū pōdo duodecim: incoquito ut nouisti. *Aliud Malagma ad laterum dolorem.* Cyperi, cardamomi, mannæ,

C guttæ ammoniaci, terebinthinæ, ceræ, irini, singulorum pondo libram. Ammoniacum seorsum coquito, liquabilia læuigato, ac cū irini cyatho liquefactis ammoniacū aspergito: deinde arida misceto, irino manus inquinans. *Aliud Malagma* Cloniaci boni coloris.* Auripigmenti pondo vncias tres, aluminis fissi pondo vnc. tres, calcis viuæ pondo vnc. iij. resinæ frictæ pondo libras* tres, ceræ totidem: acetum aridis, oleum liquidis additur: vtitor itidem in lienosis.

*al. Cluiam. *Aliter.

Damocratis Malagma. CAP. 8.

QVoniam metris conscripta & memorię facile commendantur, & medicamentorū symmetrias exacte conseruant, ideo Damocratis quoq; pharmaca apponere consueui: inter quæ & hoc infrà adscriptum numeratur:

Atusus omnino & malagmatis boni
Subinde ueniet medicinæ cultoribus,
Ad musculos conuulsos, articulos quoque
Ruptos, & artuum fracturas: insuper
Ad crassitiem neruorum, nec non musculos
Cum phlegmone induratos: Ad morsus ad hæc
D Est efficax, lichenas & lepras demit
Vt plurimum decem diebus additum.
Mutatur altero die uel tertio.
Picis nitidæ siccissimæ libras duas,
Vnam pityinæ pone, unam & ceræ bonæ,
Ammoniaci rursus, liquidi atque aluminis,
Fac singulorum unam, duos acerrimi
Sextarios aceti. Rarò chalbani
Quidam uncias duas miscent, diutinas
Citius durities emollire qui expetunt.
Sic Præparato. Partem aceti tertiam
Ammoniaco atque alumini superaddito:
Ac læuia reddens in magno mortario,
Mellis recentis liquidi crassitudinem
Fingito: picem cum cæteris in fictili
Nouo incoque, ut perfrictu quin siccaueris

Totum, planè absit minimum, atq; superfundito
Sic læuibus in mortario factis probè:
Et rursus ipsa tundito, donec receperint
Flauum colorem, perquàm similem melino,
At si statuis prorsus miscere chalbanum,
Al cum ceta. †Post ceram § immittes, & resinam pityinam,
Ab igne postquam caccabum posueris.
Quidam inijciunt contra mannæ parem modum,
Alumen auferentes ex medicamine.
Vtuntur ad id vitij genus, & glutinant
Diuisiones his recentes viribus.
Tu hoc utitor uel à primo statim die,
Ad quos affectus retuli, cùm prenderint:
Ad pustulas, nec non has consequentia:
Sed splenio madentem aceto spongiam
Desuper inijcito, uinculo coarctans molliter.
Sic & lienosis ipsum perutile est.
Vbi suspicaris scirrhum cuipiam uisceri
Futurum, intrepidus utitor malagmate.

Post hoc pharmacũ Damocrates scripsit, quod ex sale confectũ dicitur, hunc in modũ exorsus.
Si in horum aliquo maneas diebus pluſculis,
Et hoc parato medicamentum quàm optimum.

Deinde aliud quoq; ex Sale post hoc commemorat: rursusq; post ambo aliud strumas discutere promittens, & iocinoris, lienisq; aquosos affectus. Mihi uerò satius uisum est, hæc medicamẽta inter emplastra digerentia referre.

De Relaxantibus medicamentis. CAP. 9

VOcantur medicamenta quædam relaxantia, grecè chalastica familiari omnibus propere centioribus medicis uocabulo, inde nimirũ, sicut & nouem ipsum indicat, quòd tensas laxant particulas: quippe relaxari, ac intendi contraria inter se dicuntur. Hippoc rates itaq; hunc in modum quodam in loco scriptum reliquit: ‖Cuti duræ emollitio, intensæ relaxatio, conuenit. Si igitur proprie quis dictionibus uti uelit, non nulla medicamina induratorum corporum malactica. i. emollientia, esse dicet: ea nimirum quæ ipsorum soluunt duritiem, quemadmodum & relaxantia, quæ tensioni medentur. Porrò in phlegmonis cutem tendi contingit, interim à subiecto tumore symptoma hoc capientem: interim & ipsamet simul inflammatione laborantem: non tamen phlegmones substantia partis inflammatæ durities est, sed è cõuerso planè, sicut in libris de ipsa ostendimus, humiditas. Atqui in ijs, quæ scirrho conflictantur, non præpollens in affecta parte humiditas est, uerùm durities. Attamen utriusque affectus similis genere quodammodo generatio est, & curatio: nã scitur enim ex confluxu humorum: curatur iisdem euacuatis, quanquàm euacuationis modus in utrisque idem non est, sed uti in therapeutices Methodi cõmentario declaratum est, in quo etiam aliorum omnium affectuum sanandi rationem explicuimus. Inflammatis quidem particulis tum repulsoria medicamentorum qualitas morbi initio, tũ discussoria, semper ex usu est: scirrhis autem sola discussoria sine repellente. Itaque summè indurata scirrho, summè insanabilia sunt. Porrò dignoscere ea oportet, eo nempe signo, ꝙ nullus affectis partibus sensus superfit. At in quibus sensus quidem est, sed obscurus, hæc curantur pharmacis humorem incrassatum uidelicet digerentibus, non tamen ualide ac uniuersim hoc agẽtibus, sicut digerentia medicamina faciunt, cuiusmodi uocant græci epispastica & exipotica id est attrahentia, & excolantia. Mirari uerò non oportet mutationẽ in duritiẽ ex inflammatis accidere, cum simul & confluens humor crassior est & uiscidus, & curatio medicamentis ualde exiccantibus administratur. Quemadmodũ.n. & in exterioribus permulta corpora, quæ ipsum ignẽ cõtingunt, torrent, ex aqua uerò rursus emolliuntur: ita ẽt in inflammatis affecti loci humiditas à calefacientibus, & exiccantibus ualidius pharmacis relictum aliquod uiscosum crassumq; retinet, tenui discusso: Et hac rõne in morbis articularibus calli ꝓueniunt, & in renum uitio calculi. Quod si uerò fluxio, ꝗ phlegmonem cõmisit, consistentia sit tenuis, & curatio eius siccantibus, & calefaciẽtibus pharmacis adhibeat, nihil scirrhosum relinquit: immo refrigerantia uehemẽter adstringentiaq; scirrhos procreare solent, ac multos ex erysipelatis immodice refrigeratis scirrhosos tumores habere cõspicimus, medicorũ, qui eos sanandos susceperunt, inscitia. Prima ergo medicaminum, quæ phlegmonis, & quæ scirrhis medentur, dĩa est ea, quam diximus. Altera, quæ propter dolorem inflammatis coniunctum non sustinet ualens medicamentum affectæ particulæ offerri. Quippe hæc cum dolore actionem edunt inflãmatis ob affectum statim dolentibus, eoq; mollissima remedia desiderantibus: at uehementiora, præterꝗ ꝙ dolores non soluũt uel mitigant, adhuc ẽt exacuentia maiores phlegmonas concitant. Itaq; primus usus in dolentibus

Lib. de liquidorum usu a principio.

bus

Abus phlegmonis eſt,qui medicamentis abunde humidis ſimul & modicè calidis adminiſtratur: Alter paulo craſſioribus,ſiccantioribusq; conſtat: Tertius relaxantibus nominatis,q̃ non nulli malagmatis adſcribunt.Sunt autem inter ea maxime emolliētia ſanè,quæ cerati ſpeciem cōſiſtentia referunt,cū ex butyro,cera, adipibus,oleoq; relaxante cōponuntur:Miſcetur ipſis œſypi reſinæ,& picis parū,ſicut & thus,& chalbanum: præterea non nihil iridis illyricę.Porrò inuenīt Menecrates,ut ipſe ait,& alij quidā ei atteſtantur, medicamentū Diachylon.i.ex ſuccis, appellatū,phlegmonis nondū vehementer dolentibus eſſe remedio.Inſcriptus eſt liber,quo pharmacū tradidit, Autocrator hologrammatos.Certè Autocrator,quaſi dicas Imperator,qm̃ huic dicatus eſt:hologrāmatos,q.a ſine notis,integris ſyllabis expreſſus eſt,duo,tria,quatuor,quinq; aliusq; quilibet numerus,uel reſinæ,uel picis,uel alterius cuiuſpiā medicaminis. Hoc autē fecit Menecrates,ꝙ ſępe non modo nolentibus errorem cōmittere in ſcripturis contingit,ſed ēt per inuidiam quibuſdā volentibus,dum ο literam θ faciunt, per mediam rotundam lineam,alia per tranſuerſum ducta,ι uerò literæ alia ſimiliter tranſuerſim appoſita:ſicut ēt una linea ex γ & ρ de raſa,literæ ι characterē relinqui contingit.Pari modo ex multis literis, alii appoſitione, alii cōpoſitione,alii ablatione,mutari notas ſeu characteres illos indicātes accidit.At nihilo plus Me-

B necrates poſteritati conſuluit,cū ii,qui eius librum ſcribunt, appellationes numerorū non integris literis,ſed characteribus eas ſignificātibus,notēt:Iure igitur Damocratis libri medicamentorum metris deſcripti, in pretio habiti ſunt.Et,ſi omnia hūc in modum tradita forent, optimū nimirum eſſet.Qm̃ uerò non pauca probatorum medicaminum relicta ſunt, ideo aliis quoque medicamentariis libris indigemus,quibus uariorum medicaminum cōpoſitiones non nulli cō ſcripſerunt.At uerò medicamentum ex ſuccis à Menecrate inuentum,trimetris his verſibus Damocrates cum aliis quibuſdam duobus ſimilibus ei præpoſitis prodidit.

Dia Chylon Damocratis ex Menecrate. CAP. 10.

PRæfati igitur,quo tandem pacto uulnera
A phlegmone ſecura rectè glutines,
Poſthac agemus,quomodo,cum phlegmone
Obſedit ipſa,curare queas commodè.
Cum muſculo læſo,uel neruo quopiam,
Vel & propinqua quando oſſi membranula
Puncta,diem poſt quartam continuus dolor,
C Et phlegmonæ,febresque cum ſymptomatis,
Multa uigilia fit delirio, & ſiti,
Ac ſiccitate linguæ, creſcuntq; omnia
Quotidie,& magis mala in peius ruunt.
Et fœculenta ſanies, tenuis, uulnera &
Rubra:inſuper habent omnia hæc quum corpora,
Diſtenſiones,phlegmonas,œdemata,
Turgores,uariis tum abſtine catapla ſmatis
Quod mos iuuenibus eſt facere, quò phlegmonum
Status effugientes non dent calumniis
Occaſionem.At arti qui fidit ſuæ,
Hunc deuenire cum languentibus in metus
Oportet haud expectantem, dum uicerit
Natura,uel fortuna quædam iuuerit.
Ergo pares,quibus conſului affectibus,
D Quod & podagricis medicamentum conuenit,
Aegris in omne tempore impoſitum manens.
Promptam agilitatem nam intermiſſionibus
Id gignit corpori,citò nec permiſerit
Callis,nec facilè crebris angi inſultibus.
Morbos initio prohibet increſcere,
Cogit autem uigentes mox decreſcere,
Niſi ad alia deſcendas facilè medicamina.
Hunc pharmaci in modum fit compoſitio.
Lithargyri læuiſſimi chryſitidis
Libras duas miſcens, quatuor axungiæ
Valde uetuſtæ,† annoſæ,atque craſſiſſimæ,
Et non olentis,non nigræ,non aſperę:
Sic nanque ſumet pharmacum efficaciam.
Liquatæ diligenter olla axungiæ,
Membranulas ſalemque mox ſuſtollito,

† Ex antiquis ita legendum,libram autē unā ac unc. iii. olei annoſi craſſiſſimi,& non olentis,non nigri,nō aſperi.

In uas aliud ipsam percolans amplius, E
Adiectoq; oleo rursus cura, ferueat.
Non omne pones oleum, sed partes duas:
Tertia manebit in expedito condita,
Si sit necessarium iungere, ne absit longius.
Vteris omnino per hyemem, cum inditum
Medicamini crassum oleum longo tempore
Euaserit: lithargyrum & feruentibus
Inspergito, leui igne & assiduo coquas,
Spatha mouens, præstiterit quam esse pineam.
Cum ceperit mediocri coctum tempore
Medicamen hoc emplastri spissitudinem,
Nec non fœtorem simili pacto pharmaci,
Confestim ab igne caccabum deponito,
Faciens per æstatem pauxillo durius,
Sed hyeme mollius, non inquinans tamen: F
Moueto, adusque, quo modicè ita refrixerit.
Sic deinde rursus manibus durioribus,
Totum subactum ex olla transferri iube.
Cum poscet vsus, iterum ualidè mollies,
Molliq; diligenter pelliculæ illinens,
Permagna super accommodabis splenia.
Emplastrum uerò hoc, siquando efficacius
Desideres ad neruos crassos, musculos,
Durasq; mammas, atque articulos, insuper
Tumentes fieri, pondo radicum indito
Agrestis maluæ purarum ac recentium,
Sectarum in partes digiti crassitudine
Ac longitudine. In olla feruentibus
At cum madorem totum, & vires pharmacum
Ex igne deposuerit, colo traiice G
Maluæ radiculas: læuem & lithargyron
Inspersum coque tum, ut prædixi: & reponito
Simili modo rursus, eodemq; ipso utitor.
Ambas eodem tenere id uirtutes ait
Primus Menecrates inuentor pharmaco,
Vir qui fuit habitu medicam erga artem optimo.
Etenim recentia seruat citra phlegmonem
Vulnera, eadem nec non diuisa glutino
Iungere, quæ sunt & phlegmone obsessa vlcera
Nimis: medicari & uulneratos musculos
Suasi, sine quopiam alio, quæ succurrere
Possunt cataplasmatis, fomentis spongiis.
Ad omnia, quæ facere confirmaui prius
Medicamen ex lithargyro & axungia,
Facit. Optimum uero pessum diutinis, H
Recentibusq; uteri inflammationibus,
Implere caua dilutum rosaceo
Vel myrteo bono, & cicatricem addere.
Summatim omne cataplasma, nec non pharmacum
Extrinsecus quod ipsis superiniicitur,
Superfluum esse dicit isto utentibus.
Profecto dignum scriptione est pharmacum,
Cuius fides iam uel recepta est inuidis.
Hunc in modum ipsum præparari dictitat.
Septem olei libras æstiuis temporibus
Indes (aliàs eius dimidium repperi)
Pinguis, recentis pariter atque axungiæ:
Sed hyeme, sicut tradit, inieceris nouem.
At sex læuissimi modo lithargyri,
Fœnigræci addit dimidium sextarii

A Et ſeminis tantundem *combuſti lini.
Maluæq́; agreſtis pondo ſtatuebat tria
Radicis, etiamnum cui ſuccus ſit recens.
Quaternis bis coquere ex aquæ ſextarijs,
Ollæ orificio amplo recenti fictili.
Maluæ radix purgata, conciſa itidem
Et tenuis & contuſa, ut fuerit indita,
Mox addito fœnigræci elutum probe
Liniq́; ſemen. At cum ſuccum emiſerint
Coctura, ſpiſſitudinemq́; acceperint,
Habeto ſuccum, expreſſeris quem linteo.
Trutina at quaternas quando expenderis libras
Olei, commiſcens, totum coque carbonibus
Cum uero tenues bullulę ex maioribus
Crebrę, contentis cacabo prodiuerint,
B Lithargyrum leuem protinus aſpergito,
Igniq́; non acri, ſed aſſiduo coque,
Frictus ſit dum uſq; ſuccus cum pinguedine.
Erit ipſum medicamentum emplaſtrum melinum,
Boni coloris, non inficiens, nec nimis
Durum. Vetuſtis hoc qui inuenit pharmacis,
Vocabat ipſum iure è ſuccis pharmacum.

*Al. κεκαθαρμένου, i. mundari.

Aliud.

Et hoc eodem prodit genere pharmacum.
Alijs licet miſturis ipſum præparent.
Affectus ad quos rettuli, prorſus facit.
Summatim omnibus, & crudis, & quę concoqui,
Facile mutari nequeuntque. Ingentia
Et muſculorum & membranarum vulnera
Præſanat, ipſorum nam facile ſubuenit
C Punctibus. Arthriticis iniectum item omnibus,
Infeſtatos iam mitigabit diutino,
Dolore. Picis aſſumit quàm ſicciſſimæ
Libras duas, ceræq́; totidem ponticę:
Purę terebinthinę, & liquidę libras duas,
Mannęq́; thuris ueri unam pondo libram:
At ſelibram, uel hac pauxillulo minus,
Albi recentis butyri pinguiſſimi.
Reliqua diu liquentur, & quidem igne acri,
Aſſidue cernens, amplius ne pharmacum
Colore inficiat digitis contritum tuis.
Quibus peractis ſublata ab igne ollula
Mannam liquatis inde ſic aſpergito,
Mouens medicamentum diu rudicula.
Sic frigeratum, & mollitum reponito.
D Huic copioſumq; recens roſaceum
Contemperans, caua atq; ad carnis indiga
Adeo ulcera utere, tendonumq́; phlegmonas,
Tum quę non facile in pus mutantur candidum.

De Acopis, hoc eſt laſſitudinem tollentibus. *CAP. II.*

QVid Acopa medicamenta promittant, etiam nomẽ ipſorum oſtendit. At κόπους, id eſt laſſitudines, Gręci homines uocant affectus ex multo uehementiue motu corporibus uel totis, uel particulis, quæ amplius laborarunt, oborientes. Porrò moleſtæ ſunt diſpoſitiones hę, potiſſimum iis qui agitantur, mouenturque: uehementiores autem, iam & conquieſcentibus negocium faceſſunt. Cæterum poſtea medicis in uſu fuit, & ſi non ad laſſitudines medicamẽ ab ipſis ſit compoſitum, ſed uel ad dolorem diuturnum in alto corporis latentem, uel motũ difficilẽ, vel ſenſum difficilem, uel particulæ duritiam, uel tenſionem, uel tumorẽ ſcirrhoſum, appellare ſimiliter acopa & id genus omnia, modo humidam conſiſtentiã acopis ſimilem habeant: quæ liquidis ceratis, cuiuſmodi & in luxatis fracturisq; utimur, eſt propinqua. Quippe talis conſiſtentiæ humidiſſimum eſt, quod à iunioribus medicis Cerelęon appellatur: deinde illitus acopi: poſt hos liquidorum ceratum, craſſiore ſubſtantia præditum: mox ceratũ tenerorum & mollium, uti vocant:

vocãt:poſtremo amolynta hoc eſt non inquinantia,ſimilia his, q̃ proprie Epithemata dicũtur. E
His ſuccedit emplaſtrorũ conſiſtentia,quæ & ipſa in maioris,minorisq; rõne haud mediocrem obtinent differentiam.Quare nõ nulli medicorum q̃dam nomine à ſola conſiſtentia ita deſumpto, Ceratomalagmata nuncuparunt: medicamẽti inquã inter ea,q̃ corpori imponuntur,non ẽt quidẽ humida, duritiem uero tantã nec dum cõſecuta, quantã emplaſtra poſſidẽt. Cũ igitur oẽs citatæ differentiæ non medicamentorũ uiriũ, ſed cõſiſtentiæ formæ,ſint indices, Acoporũ appellatio quondam ſane medicaminum facultatẽ, poſtea conſiſtentiã ſignificauit.huiusq; rei cauſa cum diſtinctionibus ea nominare coacti ſunt, hoc quidẽ Acopon relaxãs,illud emolliẽs, vel calefaciẽs, uel a dolore tollẽdo anodynum, uel metaſyncriticũ appellãtes: ſicut etiã ad hũc quendã affectum cõferre,uerbi gratia paralyſin,coxarum,laterumq; dolorem, uel cõmuniter ad uniuerſos dolores. Natiuum igitur eſt medicamen ſimplex omniũ laſſitudinum præſidium, oleum uidelicet, quod & citra adiectionẽ nominat, quoniã uetuſtis tẽporibus ſolũ quoq; erat: poſteri cicinũ apud nos ei appoſuerunt, in Aegypto.n.& hoc uetuſtum erat: & rurſus poſt cicinum,raphaninum,ſinapinũ,& ſeſaminum, aliaq; eius generis,quemadmodum etiam apud nos crininum,id eſt ex lilio,maſtichinũ,& lentiſcinum: quæq; his magis uaria ſunt, uel uſq; ad unguẽta.Itaq; neminẽ latere arbitror, medicamẽta Acopa apud ueteres dicta, omnia liquidæ cõ- F
ſiſtentiæ eſſe neceſſario,quippe oleũ ſolum laſſitudines externis partibus ingruẽtes curat:in alto affligentes, uehemẽtioresque, cũ iniecto aliquo laxãte pharmaco mediocriter calefaciẽte, veluti chalbano,reſina terebinthina,ad hãc colophonia quadã nominata & fricta: quibus calidiores ſunt abietina,& ſtrobilina:terebinthina uero larix paulo calore præcellit. Cæterũ id genus oĩa relaxantibus oleis miſcẽtur,quale eſt ſabinum,iniecta interdum & cera. Iam uero acopon unguen eſt in iis, qui iã ẽt in corpore alto dolent,& medicamen ex ſemine abietis, chamæmeli,anethi,& floris populi nigræ,quorum mox dicemus cõfecturam. Præterea ſuſinũ, & gleucinum, & comagenũ, ex acoporũ unguinũ grege eſt,& q̃ ex pinguedine, & adipe cõponuntur, ſuillo quidẽ moderatiſſime relaxãte, gallinaceo aũt his uehemẽtius,& hoc adhuc magis anſerino: at adeps leoninus & pardi ualidior eſt,ut iã uehemẽter calefaciat, eoq; inſigniter diſcutiat: in medio horũ cõſiſtũt bubulus, caprinus, vulpis, & hyenæ. Hæc ſane uniuerſa in genere ſunt eorũ,q̃ proprie Acopa dicunt,hoc inuicẽ diſcrimine uariantia,ꝙ alia magis, alia minus,calefaciant. Quapropter nõ nulla genere toto acoporum unguinũ excidiſſe uidebũtur,ſi in mollibus ea corporibus examines: etſi durioribus, cuiuſmodi agreſtiũ ſunt, utiliſſima appareãt:nã ſubinde ẽt diximus dura corpora ualentiora pharmaca ſuſtinere,mollia uero & humida, ueluti pue- G
rorum,mulierum,eunuchorum,eiuſmodi medicaminum potentiam ferendo non eſſe. Inſuper cuiuis notum eſt & quæ uocantur Myracopa, ex acoporum cũ unguẽtis tẽperatura fieri, nihilo cæteris præſtantiora, niſi odoris ſuauitate. Quemadmodum igitur a uetuſtioribus longo uſu explorata ſcribere conſueui,ita nunc quoq; faciam,ab Aſclepiadis ſcriptis ſumpto exordio.

Quæ Aſclepiades in quarto Exteriorum Acopa & Myracopa conſcripſerit. CAP. 12.

A*Copon ad laſſitudinum moleſtias, benefacit neruis condoleſcentibus. Hoc Themiſo vtebatur. Medicamen eſt uehementer* **bonum.** Sampſuchi ſextarium unũ,roriſmarini ſextariũ unum,fęnigræci ſextariũ unũ, ¦cardamomi ſextarii dimidiũ¦, † brathyos ſextarii dimidium,uini dulcis ſextarios tres,olei uenefrani tre põdo,ceræ põdo duo.Arida in uino triduum macerari ſinito: quarto die oleũ adijcere oportebit,atq; ubi ſedulo agitaueris,ac ſuper prunã poſueris,mouendo coquere: qñ cõtinue efferbuerit,liquorẽ exprimere,cerã deraſam huic adiicere,& rurſus ſupra ignem coquere:ubi cera liquata fuerit,ab igne tolles,ſinesq; refrigerari.Poſtea uitreo uaſe uel ſtãneo repones,ac uteris nũc ſolo,nũc uno unguẽtorũ admiſto.*Aliud.*Sãpſuci ſextariũ unum, roriſmarini ſextariũ unũ, fęnigręci ſextariũ vnũ, lauri ſurculorũ põdo vj,iũci floris põdo vnc.iii, uini veteris ſextarios iii, olei dulcis ſextarios ii: ʒradicis cucumeris agreſtis, nardi celticæ,ſingulorũ li. H
s:ceræ libras iii.Præparato,ac utitor,ſicut p̃dictum eſt. *Aliud medicamẽ confectũ.Benefacit ſolutis, ac tremulis.Itẽ valet ad oẽm neruorũ ex cõſenſu dolorẽ.Vſus eſt Men⁹ Rufus.Succurrit Podagricis,arthriticis,Iſchiadicisq́, vt toto liberet affectu.Vſus eius eſt in interuallis:at in acceſſionibus diluto medicamine vtimur.*Sãpſuchi ſextarios duos,fœnigræci ſextariũ unũ, roriſmarini ſextariũ unũ & ſemiſsẽ,meliloti ſextariũ unũ,illyricæ põdo unũ,cyperi põdo unũ,brathyos pondo unum, cãchryos põdo vnũ, cardamomi ſelibrã, iũci floris ſelibrã,caſiæ ſelibrã,abrotoni ſelibrã, myrti fructus ſelibrã,lauri fructus ſelibrã. Oĩbus cõtuſis,ac in uas duplex unguẽtariũ cõiectis, uini tmolitis ſextarios octo affundito:triduo madefieri ſinito:deĩde olei ſabini põdo xvj,irini pondo vnũ,lẽtiſcini põdo unũ,ſyriaci põdo unũ,gleucini põdo unũ,myrtei põdo unũ,laurini pondo vnũ immittito:igni ſuppoſita incoquito:deinde liquorẽ ex coctis expreſsũ in uas aliud transfundito:rurſusq; ſine decoctis incoqto, ceræ ſelibra adiecta, reſinæ laricis lib.j.myrrhæ ſtactæ lib. una. His liquatis utitor, ſicut p̃dictũ eſt.*Aliud.*Sãpſuchi põdo ii,fœnigræci ſextarios ii, roriſmarini ſextarios ii:brathyos põdo ii,† ſextarios ii:ʒmeliloti põdo ii, cyperi põdo unũ, iridis macedonicę põdo unũ, cãchryos põdo unũ,cardamomi põdo unũ,calami aromatici ſelibrã,iũci floris ſelibrã:caſiæ fiſtulę,coſti,elelisphaci,ſingulorũ ſelibrã:baccarũ lauri ſelibrã,cucumeris agreſtis

† Sauinæ.

† In quibuſdã cod. græcis manuſcriptis hæc uerba non adſunt.

A ſtis radicis ſelibrã, myrti ſurculorũ ſelibrã, uini tmolitis odorati ſextarios viii, olei ſabini põdo
vigintiquatuor, irini põdo vnũ, cyprini pondo unum, lentiſcini pondo unum, gleucini pondo
vnũ, myrtei pondo unum, *ammoniaci põdo unũ, hedychroi põdo unum, malabathrini põdo
vnum, myrrhæ ſtactæ põdo unum, opobalſami pondo unum, ceræ pondo xv. Arida imbuuntur
ac madefiunt quemadmodum præcepimus, triduo: & his oleum, & pleraq; unguenta adiiciun-
tur: malabathrinũ, amaracinum, hedychroon, ſtacte, & opobalſamum, poſtrema reſeruant, ut
†in medicamenti confectione, ℥ cera iã liquefacta hæc indãtur. Quomodo autẽ præparandum
ſit medicamentum, & quis eius uſus, iam oſtendimus. *Acopon, quod ex Melle inſcribitur. Valet
ad laſſitudinum moleſtias, neruorum contractiones. Benefacit Opiſthotonicis, & Canina conuulſione
affectis. Dicitur Tetramyron .i. ex quatuor unguentis confectum.* Mellis uncias tres, irini uncias tres,
roſacei uncias tres, cyprini unc. iii, gleucini unc. iii, ceræ unc. iii, terebinthinæ unc. iii. Mel ſeor-
ſum coquit: q̃ liquari poſſunt, liquefiũt: & in mortariũ cõiecta oĩa ſimul cõtundunt, leuigantur-
que, & excepta uſui ſunt. *Aliud.* Cyprini, irini, roſacei, gleucini, ſingulorũ heminas ſex ceræ de-
nariorũ põdo xxiiii, terebinthinæ denariorũ põdo viii, mellis denariorũ põdo ſex: præparato,
ac utitor, ſicut prædictũ eſt. *Aliud vocatur Lexopyreton, id eſt febrem finiens.* Roſacei, irini, gleu-
B cini, cyprini, ſingulorum heminas quatuor: ceræ denariorum pondo xii, terebinthinæ denario-
rum pondo quatuordecim, myrrhæ ſtactæ denariorum pondo iiii, mellis cocti denariorum põ
do ſedecim: cõficito, ut docuimus. *Aliud ex collectaneis* Aphrodiſei.* Roſacei, irini, cyprini, ſin-
gulorum heminas quatuor: ceræ denariorũ põdo duodecim, gleucini heminas quatuor, adipis
anſerini denariorũ põdo duodecim, terebinthinæ denariorum põdo quatuor, ſtactæ denariorũ
põdo quatuor, opobalſami denariorũ põdo duorũ, mellis cocti denariorũ põdo viii: cõficitur
ſuperiorum modo. *Aliud Acopon, Dyſodes i. fætidum dictum, ad idem.* Ceræ denariorum pondo
viii, terebinthinæ denariorũ põdo viii, chalbani denariorum põdo ſex, guttæ ammoniaci dena
riorum põdo ſex, olei ueteris heminas duas, medullæ ceruinæ denariorũ põdo viii. Præparato
ad modũ prædictum, & utitor mero, & diluto. *Aliud ad omnem neruorum ex conſenſu dolorem.*
Reſinæ terebinthinæ denariorũ pondo quinquagintaſex, ceræ denariorũ pondo xxviii, guttæ
ammoniaci denariorũ põdo tringintaduorũ, chalbani denariorum põdo xxxii, medullæ cerui-
næ denariorum pondo uigintiquatuor, mellis cocti denariorũ pondo uigintiquatuor, olei uete
ris heminas duas: ammoniacum aceto ſoluit. *Aliud.* Ceræ denariorum põdo xxiiii, terebinthi-
næ denariorum pondo xxiiii, chalbani denariorum põdo ſex, guttæ ammoniaci denariorũ põ-
C do ſex, olei ueteris heminas duas, medullæ ceruinæ denariorũ põdo viii, ſtyracis denariorũ pon
do xvi: præparato ſimiliter. *Aliud.* Ceræ denariorũ pondo* uigintiquatuor, terebinthinæ dena-
riorum pondo ſedecim, chalbani denariorum pondo vi, ſtyracis denariorũ põdo viii, olei uete
ris heminas duas, mellis heminam unam s: medullæ ceruinæ denariorum pondo viii, ſalis floris
quantum ſatis eſt: ammoniacum aceto ſoluitur. *Aliud. Benefacit Iſchiadicis, & Opiſthotonicis.
Sanat omnem neruorum ex conſenſu dolorem.* Ceræ pondo uncias ſex, terebinthinæ pondo librã
vnam, guttæ ammoniaci pondo unciam* unam, opopanacis põdo uncias duas, chalbani põdo
vncias duas, medullæ ceruinæ põdo uncias duas, medullæ taurinæ põdo unc. ii, œſypi põdo un
cias ii, olei irini heminã, mellis pondo uncias* tres: conficito ratione prædicta. *Aliud ad uehe-
mentes laſſitudinum affectus, & neruorum contractiones.* Ceræ denariorum pondo quinquaginta,
terebinthinæ denariorum pondo xxv, aphronitri denariorum pondo vi, œſypi denariorũ põ-
do vi, mellis cocti denariorũ pondo vi, guttæ ammoniaci denariorum pondo ſex, medullæ cer
uinæ denariorũ pondo vi, chalbani denariorum pondo vi, ſeui taurini denariorum pondo vi,
baccarum ſiccarum lauri denariorum pondo vi, olei heminam, uini marinæ expertis heminã:
præparatur ſicuti priora. *Aliud Aſcuntianum inſcriptum.* Ceræ pondo unc. ii, chalbani pondo
D vncias tres, nitri põdo uncias* tres, terebinthinæ liquidæ põdo uncias tres, œſypi põdo unc. ii,
ſeui taurini põdo unc. ii, olei cyprini põdo uncias quatuor, olei melini põdo uncias iiii, irini põ
do uncias quatuor, mellis põdo uncias quatuor, olei communis põdo uncias tres, olei ueteris
põdo uncias quatuor, guttæ ammoniaci pondo unciã unam, thuris põdo unciam unam, præpa-
ratur ut alia. *Aliud.* Olei ueteris ſextarium unum s, terebinthinæ pondo libram unam, guttæ
ammoniaci põdo uncias* duas, ceræ põdo ſelibram, chalbani pondo, uncias tres, œſypi pondo
vncias duas, thuris pondo unciam unam, æruginis pondo uncias duas, mellis† heminas duas, ℥
medullæ ceruinæ põdo uncias tres, ſeui anſerini põdo uncias duas, uini heminas duas, aphroni
tri põdo uncias duas: conficitur inſtar ſuperiorum. *Aliud Chloracopon i. Acopon viride. Succurrit
Opiſthotonicis, Iſchiadicis, ſolutis, & tremulis.* Myrrhæ denariorum pondo iiii, guttæ ammoniaci
denariorũ pondo iiii, thuris denariorum pondo iiii, nitri denariorum pondo iiii, æruginis dena
riorum pondo quatuor, opopanacis uncias decẽ, chalbani põdo uncias quatuor, terebinthinæ
põdo libras duas, ceræ pondo libras duas, malabathrini unguenti ſextarii dimidiũ, cyprini ſex-
tarii dimidiũ: aceti, quantum ſufficit, Ammoniacum, myrrham, nitrum diſſoluito: iam ſolutis
opopanacẽ, chalbanũ adiungito: his læuigatis liquata ſuperfundito, miſcetoq;: exceptis utitor.
Aliud. Myrrhæ denariorũ põdo quatuor, terebinthinæ põdo libras duas, ceræ denariorum põ-
do duorum:

Al. amaracini. & ita omnino videtur legendum.

κατὰ τὴν τοῦ φαρμάκου σκευασίαν, eſt i in preſſis, ut tranſtulit interpres. In antiquis, μετὰ τὴν τοῦ. i. poſt medicamenti confectionem.

*Al. Aphrodæ.

*Aliter xxviii.

*Aliter iiij.

*Aliter vj.

*Aliter vj.

*Aliter j.

*Al. vnc. iiij.

do duorum:guttæ ammoniaci, thuris,nitri,æruginis, ſingulorum denariorũ põdo quatuor: un- E
guenti melini ſextarii dimidium, cyprini põdo uncias tres, irini põdo unc.iii,olei ueteris ſexta-
rios tres,opopanacis põdo unc.iii,chalbani pondo unc.iii, aceti qđ ſufficit:p̃paratur , ut dictum
eſt. *Aliud ad diuturnos affectus ualde generoſum.* Ceræ pondo minam unam, olei ueteris ſexta
rios quatuor,terebinthinæ põdo librã unam , myrrhę põdo unc.iiii, thuris põdo unc.iii,opopa-
nacis põdo unc.iiii:cucumeris agreſtis radicis, æruginis,nitri,ſingulorũ pondo unc.iiii : piperis
albi põdo unc.ii,chalbani põdo unc.iiii, medullæ ceruinæ põdo unc.iiii,unguenti cyprini põdo
unc.iiii,irini unguẽti põdo unc.iiii,unguẽti melini pondo unc.iiii,rutæ uiridis ſurculorũ pondo
unc.tres,aceti qđ ſatis eſt.Cucumeris agreſtis radices,& rutã cũ aceto incoquito, deĩde liquo-
rẽ expreſſum aridis iniicito,læuigata accurate liquatis excipito:ac interdũ pharmaco ſyncero,
interdũ diluto utitor.Hoc aũt ꝓ rõne ſubiectorũ affectuũ fiet. *Aliud Baſſi Pharmacum confectum. Hoc ipſo vſus,cũ neruorũ reſolutione prius tẽtaretur,ſeruatus eſt.* Olei myrtei põdo unc.iiii, cyprini
põdo unc.iiii,olei ueteris põdo librã s,atramẽti ſutorij põdo librã s, ceræ pondo librã, terebin-
thinæ pondo librã s,chalbani põdo unc.iii,mãnæ põdo unc.iiii,opopanacis põdo unc.ii,bryo-
niæ radicis põdo uncias quatuor, æruginis põdo uncias quatuor , aphronitri pondo uncias iiii,
piperis põdo uncias duas, pyrethri pondo uncias quatuor, adipis hœdini põdo uncias ſex, eu- F
phorbii põdo uncias quatuor,aceti quantum ſatis eſt.Bryoniam,pyrethrũ,cum aceto incoqui-
to:deinde liquorem expreſſum,aridisq; probe lęuigatis adiectũ,liquatis excipito:uſus oſtenſus
eſt. *Aliud ex caſtorio, ſolutis, & omni diuturno malo auxiliatur.* Oeſypi põdo uncias tres,medullæ
ceruinæ pondo uncias quatuor,terebinthinæ pondo uncias tres, guttæ ammoniaci pondo vn-
cias duas,chalbani pondo uncias duas , caſtorii pondo uncias duas, piperis albi pondo uncias
duas,euphorbii pondo uncias duas,adarces põdo uncias duas, nitri ſpumæ põdo uncias duas,
opopanacis põdo uncias duas,olei ſtyracini põdo unciam unam, olei irini pondo uncias duas,
olei ueteris heminam unam,ceræ pondo libram s: componitur aliorum modo . *Aliud cuius
vſu Baſſus longo tempore Paralyſi infeſtatus, etiam ab hoc morbo conualuit.* Olei myrti, melini, cy-
Aliter s. prini,ſingulorum uncias quatuor : olei ueteris ſelibram,ceræ pondo unum,terebinthinæ ſeli-
brã,chalbani uncias quinque, thuris uncias quatuor, opopanacis uncias duas , æruginis uncias
duas, bryoniæ radicis uncias quatuor, aphronitri uncias quatuor,piperis uncias duas,pyrethri
vncias duas,adipis hœdi uncias ſex, euphorbii unciam unam , aceti quantum ſatis eſt.Compo-
ſitio huiuſmodi medicaminum communis eſt. *Alia Collinitio Podagricorum, ac articulari morbo la-
borantium ex ſale confecta : toto affectu liberat. Vſus eſt quotidie.* Salis inquinati,hoc eſt ipſius terræ G
pondo,aluminis fiſſi pondo, fœcis uini Italici ſextarium, lapidis aſii floris uncias quatuor.Ari-
da ſtudioſe conterito,& fæce addita accurate læuigato:quibus olei ueteris ſextarium affundito,
rurſusque condito,ac excepto utitor.In aliis ſcripturis melle attico excipitur. *Aliud.* Salis inqui-
*Al. vncias vi. nati pondo uncias tres, aluminis fiſſi pondo uncias tres , lapidis aſii floris pondo uncias tres,
Al. vncias vi. thuris pondo ſemunciam,myrrhæ pondo* ſemunciam,fęcis uini Italici ſextarii dimidium: præ
parato uti prędiximus. *Alia Illinitio Patroclo Cæſaris liberto compoſita: leuat toto affectu. Vtendum
eſt quotidie & mane ante balneum,& poſt ipſum : ad hæc veſperi. Sumentes ex pharmaco, quod ſatis
eſt, ſoluentesque , oportet pedes inungere , & citra contuſionem infricare.* Thuris denariorum pondo
decem , piperis albi denariorum pondo decem , aphronitri denariorum pondo viii , myrrhæ
denariorum pondo quatuor , guttæ ammoniaci denariorum pondo ſex , aceti quantum ſuffi-
cit, olei cyprini heminam unam s. Sicca contunduntur , cribroque tenuiſſimo incernuntur:
reliqua aceto diſſoluuntur , læuiganturque : deinde omnia ſimul miſcentur , & tritis cyprinum
inditur : exceptis autem utimur. *Aliud.* Thuris denariorum pondo viii , myrrhæ denario-
rum pondo viii,guttæ ammoniaci denariorum pondo viii : aluminis ſciſſilis , piperis albi , ſin-
gulorum denariorum pondo viii,nitri denariorum pondo viii,aceti quod ſatis eſt,olei cyprini H
heminas duas, ceræ pondo ſelibram . Quæ liquari poſſunt, liquefiunt, & tritis adiiciuntur.

*Aliud Neapolitæ Medicamentum, Iſchiadicis, Arthriticis, & Podagricis confectum: toto affectu li-
berat.* Thuris, piperis albi, guttæ ammoniaci , myrrhę, lapidis aſii floris, aluminis fiſſi , ni-
tri,centaurii ſucci, ſingulorum pondo uncias duas: fęcis uini Italici ſextarium unum: olei cypri-
ni,laurini,myrtei,ſtyracini , ceræ, ſingulorum pondo libram unam : terebinthinæ pondo ſeli-
bram,chalbani pondo unciam,opopanacis pondo ſemunciam, liquata tritis miſcentur. *Aliud
Domitio Nigrino compoſitum , quod toto affectu liberat.* Myrrhæ ſtactæ pondo uncias duas, thuris
põdo uncias duas, guttę ammoniaci pondo unciam unam:nitri rubri , uel ſalis inquinati,pon-
do uncias duas:aluminis fiſſi,lapidis aſii floris,colocynthidis partis interioris, mãdragoræ ſuc-
ci,mellis, euphorbii, ſingulorum pondo uncias duas:unguenti crocini, melini, ſtyracini,mala-
*Al. podagricam. bathrini, laurini, gleucini, hedychroi, amaracini, adipis uituli marini , ſingulorum pondo un-
cias ſex : huius penuria utendum eſt medulla cerui uetuſtiſſima : cerę pondo libram , chalbani
*Infra pagin. 271.d. ſcriptum eſt Aburnio. pondo unciam,terebinthinæ pondo ſelibram, opopanacis pondo ſemunciam,fęcis uini Italici
ſextarium : præparato , quemadmodum ſupra dictum eſt . Hac confectura utemur poſt * po-
darcem , cui titulus eſt Pompeii pretioſa ,* Sabernio Valenti compoſitam . *Medicamentum*

ex Populo,

A *ex Populo. Benefacit Iſchiadicis, Arthriticis, Solutis, Tremulis. Valet item ad vſum quotidianum.* Populi nigræ ſurculorũ põdo minã, cucumeris agreſtis radicis põdo libras quatuor, caſiæ fiſtulæ pondo libras duas, unguẽti crocini põdo libras duas, croci, põdo unc. tres, uini odori ſextarios xii, olei ſabini ſextarios decẽ, ſampſuchi põdo libras quatuor, ceræ põdo libras quatuor. Surculos populi diligenter cõtuſos in uaſe duplici unguentario cõtineto: ac his ſampſuchum cucumerisq; radices in craſſiora fruſta cõciſas adiicito, his uinũ ſuperfundito. Omnia diebus nouẽ macerari ſinito: ſequenti die oleũ adiicitur: & rurſus accurate tũſa igne nõ acri incoquito. Poſtea liquori expreſſo, cerã deraſam & medullam læuem factã indito, igni impoſita coquito. Vbi liquata fuerint, ab igne tollens, crocinũ adiungito, moueto q; cõtinue. Crocinum uero leue factũ, terreſtris teſtudinis ſanguine excipito, ut olei ueteris craſſitudinẽ habeat. Porrò iugulatur teſtudo, iuxta clauiculam arundine utrinq; trãsfixa. Liquata croco iniecta rurſus tũdito, exceptisq; vtitor. Medicamentũ toto affectu leuat. Multo aũt præſtantius euadit, ſi teſtudinis ſanguinem copioſum recipiat. *Aliud. Valet ad moleſtias ex perfrictione, & contuſiones ex ictibus.* Populi nigrę ſurculorum põdo minam, cucumeris agreſtis radicis pondo: minas quatuor, caſię fiſtulę pondo libras duas, medullæ ceruinę põdo libras duas, croci põdo libras tres, uini odorati ſexta
B rios duodecim, olei libras decẽ, ſampſuchi põdo libras quatuor, ceræ libras quatuor: ſanguinis terreſtris teſtudinis quantumcunq; indideris, medicamentũ nihil offendes, ſed potiùs iuuabis: ꝑparatur modo prædictorum. *Aliud Acopon Dia Phrynon. i. ex rubetis ranis. Hoc vſus vir Xyſticus. i. iaculator, & Acopo & malagmate, à toto affectu conualuit.* Confectio ita habet. Olei ueteris ſabini põdo libras tres, cucumeris agreſtis radicis põdo libras tres, ceræ põdo libras tres, apochymatis põdo libras tres, adipis ſuillæ ueteris põdo libras tres: ranas rubetas magnas numero tres, uel ſi hæ nõ ſint, paruas quinq;: medullæ ceruinæ põdo uncias tres, aphronitri põdo uncias tres, ſulfuris uiui põdo uncias tres, olei laurini põdo uncias tres, olei irini põdo uncias tres, unguẽti malabathrini põdo librã, sãpſuchi põdo librã. Radices in craſſiora fruſta ſectas, ac ĩ oleũ ſimul cũ ſampſucho coniectas, ſupra prunas incoquito. Vbi radices inaruerint, humorẽ exprimito, radices quidẽ & ſampſuchum abiicito: ranas in ſportulam textã imponens, huiusq; oras conſuens, & oleo expreſſo committens, rurſus uas coopertũ igni ſupraponito: ubi iam ſatis magnum tẽporis ſpatiũ interceſſerit, ut ranæ illiquatæ fuerint, ſportula depoſita humore expreſſo abiiciatur: reliqua oleo liquata indito, mouẽs ſine requie: poſtremo medullã & chalbanum adiungito: poſtquã ſoluta fuerint, ab igne tollito: ac modicè refrigerari ꝑmittens, arida tũſa, ac te-
C nuiſſimo cribro ſecreta inſpergito, mouẽs aſſidue: in mortariũ demiſſis, iterumq; tũſis, malabathrini unguenti põdo & ſemiſſem adiungito, & rurſus tundito: excepta uaſe plũbeo, undiq; obturato, ut nihil ꝑſpiret, ſeruato. Vteris medicamẽto interim ut malagmate, facta morbi inclinatione, interim ut enchriſmate. i. illinitione. Nã pharmaci, qđ ſatis eſt, capientes, ſoluentesq; unguento, ut cerati humidi ſpiſſitudinem habeat, utimur. *Aliud Halieι confectum pharmacum, in quo verſans Halieus, cũ affectu adeo infeſtaretur, vt corpore diſtorto eſſet, vſurpabat: & toto malo liberatus eſt. Data eſt confectio Valerio Paulino.* Habet autẽ in hunc modũ. Olei ſabini libras iii: populi nigræ ſurculorum librã, quæ cũ nõ adſint, ſampſucho uti oportet, duas ipſius partes adiicientes. Habet aũt & ſampſuchi, cyprini, irini, maſtiches, ſingulorũ librã: myrrhæ ſtactæ ſelibram, ceræ trientẽ, apochymatis libras iii, adipis ſuillæ pĩguis libras, iii, ſulfuris uiui unc. iii, nitri ſpumę unc. iii, chalbani lib. iii, medullæ ceruinæ unc. iiii: teſtudinũ terreſtriũ x ſanguis immittẽdus eſt medicamini ꝑparato, & iã trito. Porrò cõficiendũ eſt, uti diximus. In uſu, medicamẽti librã i. auferẽtes, opobalſami unc. iii, unguẽti malabathrini unc. i, cõdimẽti gratia illi indere cõuenit. Hoc in quotidianos uſus ita præparatur. *Aliud id ipſum Haliei, a Valerio Paulino aliter confectum.* Ceræ põdo libras iii, cucumeris agreſtis radicis põdo libras tres, apochymatis põdo lib. tres, adi-
D pis ſuillæ pinguis põdo libras iii, olei ſabini põdo tria, cyprini põdo, ſuſini pondo, crocini pondo, †ſtactæ pondo ſelibrã, medullæ ceruinæ põdo & ſemiſſem, chalbani pondo & ſemiſſem, rubetas quinque: ſampſuchi, uel populi nigræ ſurculorũ, pondo tria: ſulfuris ignẽ nõ experti põdo vnc. iii, aphronitri põdo unc. iii, teſtudinũ plurium ſanguinem: cõficito quemadmodũ prędixi.

Aliud Flauij Clementis confectum pharmacum. Huius vſu nouimus homines toto corpore diſtortos à Podagra Chiragraq́, adeo conualuiſſe, ut citra noxam obambularent. Olei ſabini pondo xii, cucumeris agreſtis radicis pondo xii, ceræ pondo, terebinthinę põdo, medullæ ceruinæ põdo, chalbani pondo, ranas numero ſex. Oleũ diuidimus, & ſeorſum in eo ranas, ſeorſum itẽ radices incoquimus: deinde liquore percolato, ad pharmaci cõfectionẽ utimur. Pharmacum autẽ acopi uſum præſtat, Valerio Paulino ſcripturæ hunc in modũ adiiciente: ſampſuchi pondo unum & ſemis, vnguẽti crocini põdo, malabathrini põdo, opobalſami põdo unc. iii, teſtudinum x ſanguinem, medullæ ceruinę põdo duo, chalbani põdo duo, adipis ſuilli ueteris põdo tria, apochymatis põdo, ceræ põdo tria ſemis, ſulfuris uiui põdo unciam, aphronitri põdo unc. iiii, rubetas tres, teſtudinum xv. ſanguinem: & loco crocini ſyriaci põdo, ſampſuchi põdo ſemis ponitur: ſuperiorum modo præparatur. *Aliud Pompeij Sabini. Polyteles i. pretioſum, inſcribitur.* Aburnio Valenti præparatum fuit. Vtile eſt Iſchiadicis, Arthriticis, Podagricis, Tremulis, & ad omnem neruorum diſpoſitionem*

† Additur in antiquis, maſtiches libram vnam.

* Supra pag. 270. h. ſcriptum eſt Sabernio.

† Al. libram vnam. *Al. pondo s.

ſitionem. Compoſitio talis eſt.Sampſuchi pōdo duo,fœnigræci†pōdo duo, meliloti pōdo,ro- E
riſmarini pōdo,brathyos pōdo ſemis,cāchryos pōdo,cyperi pōdo,abrotoni*pōdo,cardamo-
mi pondo ſelibram,baccarū lauri pōdo ſelibram,uini odorati ſextarios xxiiii, unguēti irini pō-
do xv,cyprini pondo ii,ſyriaci pōdo ii, ceræ pōdo duo, terebinthinæ pōdo,chalbani pōdo un-
cias duas,opopanacis pōdo uncias tres,guttæ ammoniaci purgatæ pōdo uncias quatuor:pipe-
ris lōgi,nitri rubri,lapidis aſii floris,colocynthidis partis īterioris,aluminis fiſſilis,ſingulorū pō
do unc.iiii: thuris pōdo unc.iii, cētaurii pōdo unc.iiii:mādragoræ ſucci, myrrhę ſtactę, mellis,
cocti, ſingulorū pōdo un.iiii:rubetas ranas magnas numero vi, teſtudinū terreſtriū x ſanguinē.
Medicamentū uarie componitur. Aromatica ſiccaq; craſſius contuſa,uaſiq; duplici unguenta-
rio iniecta, uino ſuperfuſo, triduū macerari permittimus. Quarto die uino, quantū ſatis eſt,ab-
lato,guttā ammoniaci, thus, chalbanū, & opopanacem imbuimus, & reliquos ſuccos:hęc diſ-
ſoluta lęuigamus: quibus factis læuibus tunſa cribrataq; alumē, nitrū rubrū, colocynthidem,
lapidis aſii florē, piper, & reliqua arida immittimus, ſimulq; terimus: his myrrhā,ſtactē,& mel
adiicimus.Sic iā præparatis, omnia liquida his,quæ in uino macerātur,affundito:igni ſuperpo-
ſita coquito, mouēs continue. Vbi bona uini pars cō ſumpta fuerit,humorem exprimito: cui ra-
nas imponens, ſicut ſupradictū eſt, incoquas, & tūc liquida adiicias. Hęc liquata ab igne depo- F
nens,læuigatis indes, ac rurſus tundes:exceptis utitor. *Aliud Acopon Metaſyncriticum. Auxi-
liatur Iſchiadicis, Arthriticis, Solutis, & Tremulis. Vtebatur Iulius Secundus. Diuturnos affectus de-
molitur,capite dolentes adiuuat*. Adarces pondo unc.ii, myrrhæ ſtactæ pondo unc.ii, aphronitri
pōdo unc.ii:euphorbii, opobalſami,ſingulorū pōdo unc.ii: ſtyracini unguēti pōdo. Arida tūdū
tur,cribrāturque: his myrrha,ſtacte,& opobalſamū adiiciūtur:denuo tūſa ſtyracino excipiunt.
Ac interim ꝑ ſe, interim alteri miſtū uſui eſt medicamen. Coctionem quoque adiuuat. *Aliud
Orphito compoſitum,cuius vſu Thoracis affectu moleſto,& iam inueterato liberatus eſt*. Adarces pon-
†Al. pondo uncias.vi. do unc.ii,myrrhæ ſtactæ pōdo unc.ii,aphronitri pōdo unc.iii,euphorbii† pōdo unciæ dimidiū
malabathrini unguēti pōdo, foliati Romanis dicti pōdo ſelibrā, cerę pōdo unc.ii, opobalſami
pondo unc.ii. Præparatur in modum prædictum. *Aliud Neapolitæ, quod Agrippæ compoſitum fuit.*
†Aliter vi. Adarces ablatis arūdinibus pōdo unc.iii, euphorbii pōdo unc.†iii, aphronitri pōdo unc.iii,ſta-
ctæ pōdo unc.iii,opobalſami pōdo unc.iii,unguēti malabathrini primi pōdo,foliati pōdo ac ſe
librā,hedychroi pōdo ſelibrā, crocini pondo ſelibrā, nardi aſianæ conſecratorię primę pondo
ſelibram,cerę pondo uncias tres:conficito ut priora. *Aliud. Myracopon, hoc eſt ex Acopis, &
vnguentis conſtans, Regium ad inueteratos affectus. Item coctionē adiuuat.* Calami aromatici, carpo G
† *Additur in ātiquis. Adarces ſelibrā, nitri ſelibrām.* balſami,amomi,cardamomi,iunci floris,caſiæ roſā ſpirātis,meliloti,ſampſuchi,brathyos,fęni-
græci,cyperi, nardi,piperis albi ſingulorū pōdo unc.iii.myrrhæ troglodyticæ pōdo ſelibrā,eu-
phorbii pōdo ſelibrā,† vini falerni ſextarios xvi, unguēti malabathrini primę cōfectionis pon
do ii,nardi primę cōpoſitionis pondo,foliati primi pōdo,opobalſami pondo,crocini pōdo,ſty
racini primi pōdo,amygdalini pondo,comageni pondo,gleucini pōdo,irini pōdo, hedychroi
pondo ii,amaracini primi pōdo ii. Coquitur unguēti modo. Nimis quā bonum medicamentū
eſt. Celeri Primipilario cōpoſitū eſt. Benefacit iſchiadicis,arthriticis,ſolutis,tremulis. Valet ad
conuulſa,ruptaque: itē ad ſcirrhoſos uiſcerum affectus. Et cōcoctiones iuuat uentriculi orificio
& dorſo illitum. *Aliud compoſitum Aquiliæ Secundillæ.* Euphorbii,opobalſami,myrrhæ ſtactę
ſingulorum pondo unc.ii:nitri ſpumæ pōdo unc.iii, ceræ tantundem unguēti malabathrini pō-
do,foliati pōdo ſelibrā,crocini pondo ſelibrā,nardi unguenti pondo ſelibram,hedychroi pon
do ſelibrā,amaracini pōdo ſelibram. Conficitur,quo dixi modo. Hæc quidem ſufficiebant. Ete-
nim Aſclepiades cōfecturas ipſorū & uſus accurate tradidit. Andromachus aūt,ut ſolet, negli-
gentius,neq; ad quid eorum ſingula ualeant,indicās,ſed nobis coniiciendū relinquēs:nam ceu
ad artis peritos ſcripturas ſemper conſcripſit. Verum qm̄ nonnulla acopa inuicē ſibi ſimilia,in H
ſymmetriis deſcrepant,ideo hæc quoq; appoſui,ꝙ lectores ex iis,q̄ Aſclepiades docuit,de iis ſi
mul ratiocinari queant, cuiuſmodi acopa, quibus uitiis potiſſimum conducant. Dicemus autē
& nos,ubi uniuerſales quoſdam ſermones de ipſis retulerimus, unde accuratiore uia,ac ratio-
ne ad eorundem uſus, qui mentem dicendis adhibebunt,peruenient.

Quæ Andromachus Acopa ſcripſerit. CAP. 13.

ACopum uiride Haſiei. Ceræ,terebinthinæ,olei ueteris,ſingulorum pondo & s.aphronitri
pōdo vnc.iii.chalbani pōdo vnc.iii.æruginis raſæ pōdo vnc.iii.opopanacis pōdo vnc.vi.
guttæ ammoniaci pōdo vnc.iiii.mannæ pōdo vnc.iii.aceti pōdo vnc.ii. melini pōdo vnc.ii.cy-
prini pondo vnc.ii.irini pōdo vnc.ii.ſeui caprini pondo unciam. *Aliud Acopum bonum.* Ceræ
pondo xvi.aphronitri pōdo vnc.viii.baccas lauri numero viii.piperis albi denarii pōdo unius.
crocomagmatis quantū ſufficit,medullæ ceruinæ denariū pondo duum,myrrhę,denarii pōdo,
ceræ denarii pondo unius, uini rhodiaci denariū, aceti parū aridis adiicitur. *Aliud Baſſi Stoici,*
Cucumeris agreſtis radicis pondo.ʒ caſtorii pondo vnc.ii.medullæ ceruinæ pondo vnc.vi.olei
ueteris pondo ii,ceræ pondo unū,ʒ aphronitri pondo unc.iii.baccarum lauri ſextarios duos,ru-
tæ uiridis faſciculum manipularem, roriſmarini tantundem, olei ſabini ueteris pondo decem,

Radices

A Radices & herbæ oleo incoquuntur, deinde exprimuntur, postea liquata superfunduntur. *Aliud.* Opopanacis pondo unciam, resinæ pondo unciam, resinæ pityinæ pōdo ii, ceræ pondo, guttæ ammoniaci pondo unc.ii, œsypi pōdo unc.ii, olei ueteris sextariū unum semis, salis floris pōdo uncias duas. *Aliud.* Ceræ pōdo, medullæ ceruinæ pōdo unc.ii, unguenti babylonii pondo, hedychroi pondo, stactæ pōdo, malabathri pondo unciam, nardi pondo unciam, opobalsami pōdo vnc. vi. In marina uel muria medullā liquato, liquabilia curata simul cōmittito, postremò opobalsamum: at si liquidum sit acopon, plus ceræ indito. *Aliud Acopon Quadrati.* Irini vnguenti unciā, cyprini unciā, laurini unciā, olei ueteris unc.iii, terebinthinæ unciam, medullæ ceruinæ unciā, ℥ceræ unciam, ℥œsypi unciam, piperis unciam, nitri denariùm pondo iiii, sulfuris ignem non experti denariùm pondo iiii, pyrethri denariùm pondo iiii, mellis unciam. Liquata siccis miscentur. *Aliud Acopon Fœtidum.* Terebinthinæ denariùm pōdo lvi, ceræ denariū pondo xxviii: œsypi, mellis, medullæ ceruinę guttę ammoniaci, chalbani, aphronitri, interdū opopanacis, baccarū lauri, singulorum denariū pondo vi: olei ueteris sextarium, uini heminas ii: quidam castorii denariùm pondo trium addunt. *Aliud ex sampsucho.* Ceræ pondo, olei omphacini sextarios iii, sampsuchi sextarium, fœnigræci sextarium, uini ueteris sextarios qua-

B tuor, maluæ fasciculum: herbæ mercurialis, quā Græci linozostin uocant, fasciculū: cucumeris agrestis radices. *Aliud, vt andromachus.* Sampsuchi noui, rorismarini, aspalathi, brathyos id est herbę sabinę, fœnigreci, singulorum sextarios* duos: cerę pōdo, uini ueteris sextarios iiii. gleucini sextarios iii. *Aliud à Philocle acceptum.* Olei decocti permultū, radicum cucumeris agrestis sextarios iii, cerę minam, terebinthinæ minā, medullæ ceruinæ denariū pondo xxv, adipis anserini denariùm pondo xxv, chalbani denariùm pondo xii s, sampsuchi sextarium, rorismarini sextarium. Hæc postrema cum uino odorato tum læuigantur, tum miscentur: fit autē & malagma cera copiosiore iniecta. *Aliud Acopon confectum, vt Aphrodas.* Aphronitri denariùm pondo trium, piperis grana quadraginta, & longi totidē, thuris denariùm pondo xvi. His tritis uini odori chii uel rhodii heminā superfundito, mellis denarios ix: deinde in patella liquato ceræ tyrrhenicæ denariùm pondo xii, seui taurini denariū pondo xlii. *Aliud, quod erat Aspahalartesii.* Crocomagmatis denariū pōdo quatuor, medullæ ceruinæ denariū pōdo xii, œsypi denariū pondo vi, adipis anserini uel suilli denariū pondo xii, terebinthinæ denariū pondo xii, irini denarios xviii: cyprini, gleucini, singulorum denarios xviii, Mel liquatur, deinde siccis admiscet: ac ubi simul cum his quæ in mortario sunt, læuigaueris, in usus condes. *Aliud, Acopon Barba-* *Aliter j.

C *ricum, ex euphorbio, ad Ischiadicos, aliaq; multa.* Opopanacis pondo unciam, tyrrhenicæ pondo vnciā, terebīthinæ pōdo unc.ii, chalbani pōdo unciā, guttæ ammoniaci pōdo unc.ii, euphorbii pōdo unc.ii, castorii pōdo unc.ii, piperis albi pōdo unc.ii, medullæ ceruinæ pondo unc.iiii, œsypi pōdo un.iiii, limnestridis pōdo unciæ dimidiū: styracini, laurini, amaracini, singulorū unc.* tres olei ueteris sextarios ii, hedychroi unc.vi: pparato utitor. Valet ad desperatos neruorū affectus itē pprie ad ischiadicos. *Aliud Acopon, quo Aruntius Aquila curatus est. Benefacit Coxendicum dolori, omniq; neruorū distēsioni.* Opopanacis pōdo unc.ii, ℥chalbani pōdo unc.i, terebinthinę pōdo vnc.ii: piperis albi, castorii, utriusq; pōdo unc.ii: ℥œsypi pōdo ʒ.iiii, casiæ pōdo unc.iiii, medullę ceruinæ pōdo unc.iiii, ceræ pōdo, styracini pōdo unc.vi, irini pōdo unc.vi, laurini pōdo un.vi, olei ueteris* pōdo, euphorbii pōdo unc.ii, guttæ ammoniaci pōdo unc.ii. Euphorbiū cū pauco melle misceto. *Aliud Glyti, vt Philoxenus grammaticus.* Ceræ pōdo libras* duas, guttæ ammoniaci pōdo librā, chalbani pōdo librā s, styracis pōdo librā, bdellij pondo libram, myrrhę pondo unc.ii, thuris pōdo unc.x, œsypi attici pondo librā, propolis pōdo librā, resinæ terebinthinæ pondo librā, olei ueteris pōdo ii: cyprini, irini unguenti, amygdalini, singulorum pōdo ii: syriaci pondo iii, opopanacis pondo: * præpara. *Aliud Acopon viride, vt Clemens Sertorius, quo vtor.* *Aliter vj. *Al. pondo ii. *Aliter. j.

D Aeruginis rasæ pōdo unc.vi, resinæ frictæ pōdo unc.quatuor, olei myrtei pōdo, lētiscini pōdo, olei ueteris pōdo, laurini pōdo ii, syriaci pōdo, gleucini pōdo tria, adipis* agnini uncias tres, ceræ pōticæ libras iii, chalbani pondo libram: myrtei tenerorū foliorum, rutæ foliorum uiridiū, rorismarini uiridis, lauri foliorū tenerorum, singulorum unc.vi: herbæ saluiæ selibram. Viridia tunduntur, & oleis per noctem & diē macerantur, deinde cum liquabilibus incoquuntur: cum ab igne deposueris, ærugo inditur, pcolata reponuntur. Facit ad omnem neruorum laborem. *Aliud Acopon calfaciens, vt Castus, ad diuturnos affectus, & conuulsiones.* Pyssælei sextarium syriaci unguenti tantundē, iridis illyricæ parem modum, terebinthinæ pōdo librā, axungiæ pōdo libram, rasuræ naualis pondo unciam. Incoquito, ruta uiridi mouens. *Aliud Acopon Orionis Pexoris bonum.* Ceræ pōdo libras vi, ppolis pondo libras v, iridis illyricæ pōdo libras quatuor, terebinthinæ pōdo libras iiii, opopanacis pondo libras iii. olei ueteris pōdo iiii, chalbani pōdo libras duas, olei lētiscini pōdo iii, myrtei pondo iii, guttæ ammoniaci pōdo librā, medullæ ceruinæ pondo libras tres, œsypi pondo libras vj, baccarum lauri pondo libram, styracini pondo tria, amygdalini pondo tria, seui uitulini pondo libras iij, & leonini pōdo libram semis, opobalsami pondo libram semis. Præparato diligenter. *Aliud Myracopon bonum.* Malabathri, hedychroi, nardi crocini, babylonij, singulorum selibrā: stactę, opobalsami, ceræ, comageni, singulorum *Al. pondo j.s. *Al. vrsini.

rum

rum unc.vi.aloes unc.ii,mellis unc.iii:cõficito. *Aliud Myracopon,quo vtor.* Cerę candidæ pondo E
vnc.ii,adipis anserini odoramẽtis cõditi unciã, seui taurini odoramentis cõditi unciam,adipis
leonini odoramentis conditi unc.ii,crocodili odoramentis conditi unciã, medullæ ceruinæ un
ciam, salis ammoniaci unc.ii, piperis albi unc.ii, thuris unciam, cinnamomi unc.iii, aphronitri
**Al. sextarios duos.* vnciam, iridis illyricæ sextarios ii, nardi unguenti * sextarium, malabathri alexandrini sexta-
rios ii,stactæ libras ii,syriaci crocini lib.ii,mellis libras iiii,opobalsami sextarium, comageni li-
bras ii.Parato, uti nouisti. *Aliud Myracopon.* Ceræ tyrrhenicæ unc.vi, ammoniaci unc.iii,
euphorbii libras iiii,piperis albi unc.iiii,limnistridis unc.iiii,magmatis malabathri unc.vi,opo
balsami pondo,malabathri pondo, stactes unc.vi,foliati unc.vi, nardi pondo tria.

Gleucini.i. Mustei vnguenti confectiones. *CAP. 14.*

G*Leucini confectio iuxta Andromachum.* Post prædicta acopa Andromachus Gleucini cõfe-
ctionẽ descripsit,non male ipsa acopis unguinibus adiungens:quippe ad dolorem,lassitu
dinemq; tollendã longe est accommodatissimum. Traditur autem ab eo sic ad uerbum. *Gleu-
cini confectio,qua vtor.* Myrrhæ põdo lib.ii,nardi indicæ pondo lib.ii,costi põdo libras iii, styra-
cis põdo librã:bdellij,sãpsuchi,xylobalsami,lẽtisci,cardamomi, spathæ, iridis illiricę,mysyos,
asari,singulorũ pondo libras ii.meliloti põdo librã,nardi gallicę pondo libram:aspalathi,cala F
mi,singulorum pondo selibrã: aristolochię longę pondo librã s, rorismarini seminis sextarios
†Al. sextariũ vnum. ii,thuris põdo libras iii,casię põdo libras iii,fœnigręci† sextarios ii, sphagni põdo libras ii,amo
mi põdo† libras i,corticis thuris pondo librã, rosarum siccarum pondo libras ii,brathyos pon-
† Al. libram vnam. do uncias vj,fœniculi põdo libras ii,balsami fructus põdo libras ii,croci põdo uncias* tres, bac
**Aliter vj.* carum lauri põdo librã,piperis albi põdo libram,opobalsami uascula tria, malabathri foliorũ
pondo libras duas,nucleos pineos uirides ii,rutę uiridis põdo uncias ii,salis ammoniaci dena-
riũ pondo quatuor,nitri denariũ pondo quatuor,uini ueteris sextarios ii,musti boni fictilia ij s,
olei ueteris libras v.Præparato diebus quadraginta.Hæc pfatus Andromachus nõ adhuc cõfe
ctionis modũ, sicut Crito,adiecit. Insup quot libris Italicis fictile,aut sextariis æstimet, silẽtio p-
terijt. *Gleucini confectio Critonis in secundo de Ornatu.* Crito ad libri calcem,Gleucini confe-
cturam his uerbis tradidit. *Gleucinum vim habet calefactoriam ac remittentem. Vuluæ & ner-
uis præsidium est.* Huius confectiones multæ sunt,quæ uero simplex dicitur, hunc in modum ha-
bet.Musti recentis vuę maroneæ metretã in uas stanneum coniectam,supra prunas incoquito:
ac ubi ter quaterùe efferbuerit,metretam in fictile demissam,Soli exponito:olei omphacini cõ
gios sex addito:lentisci minas sex,alii minæ dimidiũ:nardi,calami, aspalathi singulorum tantũ G
dem:palmæ elatæ minã, cyperi minam, cardamomi octauam minæ partem,amomi tantundẽ,
meliloti uncias v: sint autem omnia læuia. Deinde diebus viij. commouẽs, mustumq; repurgãs
utitor. *Gleucini confectio secundum Dioscoridem libro primo de materia. Scripsit autem ille in hanc
sententiam.* Gleucinum simplex componitur ex oleo omphacino,lẽtisco,calamo,nardo gallica,
spatha,aspalatho,sertula cãpana,costo,& musto:uinaceis,uasis,quod agomata, uinum, & oleũ
continet,circundatis xxx diebus singulis bis mouetur:postea expressum unguentum reponitur:
Vis eius est calefacere,emollire,& remittere. Benefacit rigoribus, neruorum vuluæque affe-
ctibus: omni acopo efficacius est, ut quod emolliat. *Gleucini confectio vt Heras.* Quoniam
Heras Gleucini confectionem luculentius ipsis iuxta finẽ operis medicamentarij edocuit,illius
quoq; scripturam ad uerbum ita subiuncturus sum. *Olei Gleucini compositio ad perfrictiones,
& neruorum vitia potissimum. Iuuat Opisthotonicos, i.quibus ceruix reflexa est in posteriorem partem,*
† Al. lana irrigua. *nec in anteriorem inclinari potest,† oleo irriguo locis affectis iniecto.* Olei uenafrani pondo* ducenta
**Aliter ccl.* octo,uini falerni sextarios xxx, musti aminęi sextarios cẽtũocto, helenij pondo duodecim, spa-
thę põdo v,aspalathi põdo v,hedysari põdo ii,semis,artemisię maternæ pondo ii.semis,℥cype
ri põdo ii:℥myrrhę põdo:tria,alii pondo piperis albi pondo ii.semis:splachni seu musci pondo H
ij.semis,xylobalsami põdo ii.semis,aristolochię longę pondo unũ uncias tres, myrti siccę folio
rum ℥põdo unc.i, rorismarini sicci unc.v, foliorum lauri siccę℥vnc.†xii, bdellij pondo ij. semis,
† Aliter x. iridis illyricæ põdo ij.semis, styracis põdo unum uncias tres, casiæ siccæ põdo unũ uncias tres,
ladani põdo unum uncias tres,cardamomi pondo unum uncias tres, croci pondo unũ unc.tres
semis.balsami fructus põdo ij.semis,thuris pondo v, crocomagmatis pondo v, panacis pondo
vnũ uncias tres,calami aromatici põdo v,asari pondo ii.semis,casiæ nigræ põdo ij.semis,amo-
**Aliter unum.* mi vuæ pondo unũ uncias tres, iunci floris põdo v, costi põdo quinque* uncias tres, nardi galli
cæ põdo v:sertulæ cãpanæ,quæ melilotos dicitur,pondo unum unc.iii:sampsuchi pondo unum
† Al. libras ii s. vnc.iii,rosarum siccarũ põdo unũ unc.iiii, fœnigræci† libræ dimidiũ,opobalsami uascula v,ma-
labathri unguenti pondo. Arida tunduntur & rariore cribro incernuntur, uinoque maceran-
tur:bdellium, etsi aridum non fuerit,& ipsum contunditur: sin pingue extiterit, uino ipsum in
pila contundendo soluitur.Hæc in uas exiguum unguentarium stãnneumq; coniecta,sed ita ut
nihil expiret opertum, diebus duodecim & totidẽ noctibus sinuntur:mustum uero cum his per-
maneat,uua pure expressa,ut nihil roris contineat.Porrò mustum in magnũ ahenum condito,
Vt etiã feruori ipsius locus sit:omnia in uino macerata adiiciuntur. Oleũ uinumq; bis die spatha

unguen-

A vnguentaria ad horam agitantur:ſpatha uerò accurate detergatur, ne id quod acidum factum ei adhæret,medicamentũ offendat,dũ rurſus immittitur. Præparetur aũt uas operculo,& deſuper pluſculis centonibus accurate circundetur:uaſi ſubſit teſtis. Cum iã dies quindecim præterierint,ammoniacũ,& ipſum amomum inditur,craſſius contuſum. At triginta dies duplici uaſe ſupra prunas duas,uel tres feruere unguentum permittendũ eſt,opobalſamo adiecto. Vaſe aũt depoſito,ac modice refrigerato unguentum defundere,reliqua ſportulis, ut ſunt calida, exprimere oportet:primũ manibus,deinde prælo molientes aliquid unguenti gratia,in ipſum mala bathrum conijcere,ſi unguentum in calente aqua fuſum immittamus: itẽ ſpatha permouere, ut miſceantur. Poſtea diem unum ſinentes,uitreis uaſis,aut teſtaceis gummi illitis reponemus.

Quæ ſcripſerit Heras Acopa. CAP. 15.

A*Copon ad paralyticos,ſummatim ad omnem dolorem.* Rutæ uiridis pondo,pulegij ſicci pondo, cyperi pondo,nitri denariũ pondo quinquaginta,fœni græci põdo, linozoſtis ſiccæ põ
B do,marrubij põdo,roſmarini pondo,ariſtolochię pondo,amygdalarũ amararũ deſquamatarũ modij dimidium,iridis pondo duo,terebinthinæ pondo duo,baccarum lauri pondo duo, cucumeris agreſtis radicis põdo duo,guttæ ammoniaci pondo duo,brathydos lib.duas,ueratri albi lib.ſex,myrti uiridis lib.iij.lauri foliorum ſiccorum lib.iii.ceræ põdo iiii.bdelij pondo quatuor, uini heminas duas,albi uini congios duodecim,olei congios quatuor. Cõtuſis craſſius iis,quæ tundi debent,aquã affundito: ac rurſus tunſis uinum oleumq́, adiungito, & noctẽ ſic eſſe ſinito. Sequenti die incoquito, dum hæc innatantia decocta fuerint, & oleum à coctis qualitatem acceperit.Hæc omnia fiunt pedetentim. Dein ſublatis,expreſſisq́; recrementis,ceram, reſinã,& bdellium adiicito. *Aliud uiride Acopon ad Iſchiadas,& neruorum reſolutionem. Hoc vſus ſum in *Phorte.* Reſinæ terebinthinæ pondo,mannæ vnc.iiii.chalbani uncias quatuor. aphronitri unc. quatuor,guttæ ammoniaci vncias quatuor,opopanacis vnc.iiii.ſeui caprini vncias ſex, æruginis vnc.v.cyprini heminam,irini heminam,& ſemiſſem,melini vnc.iiii.ſyriaci vncias tres: piperis uncias tres,quidam vero vnc.iiii.olei veteris ſeſquiſextarium, adarces vnciã, aceti quod abunde ſufficiat. Aeruginem,opopanacem, & aphronitrum cum aceto terito, reliqua liquefacta ſuperfundito. *Aliud Acopon ad Coxendicum dolores diutinos, articulorum ligationem, & Paralyſim, admodum eſt efficax.* Olei ueteris,& irini pondo ſex, laurini pondo ſex, pyracini pondo
C ſex, ceræ pondo ſex, terebinthinæ vncias duas, piperis vncias duas, euphorbij vncias duas, {guttæ ammoniaci vncias tres,caſtorii vncias duas,} opopanacis vncias duas,chalbani vncias duas, medullæ ceruinæ vncias duas. Liquabilia ubi liquefeceris, ſiccis affundito,ac unitis utitor. *Aliud Acopon ad Coxarum dolores, & in uniuerſum ad omnia.* Myrrhæ partem unam,pyrethri partem,ac dimidiam:læuigatis gleucinum affunditur, ut medicamentum ſtrigmenti ſpiſſitudinem accipiat. Vbi opportunitas accidit, rhodino admiſto utitor.

*Al. Frontino.

Damocratis Acoporum compoſitiones. CAP. 16.

PLurima medicinæ cum ſtudioſi dictitent
Acoporum de uſu,myracoporumq́ue omnium,
Hæc, quæ fient, dicam, & quo conferant modo,
Quave ratione facias quodq; pharmacum.
Ergo & dolores neruorum hæc omnia leuant,
Carniſq; totius, & muſculum, quibus
Moleſta laſſitudo eſt,aut perfrictio,
D Aut his dolores ſimiles, ſine patentibus
Cauſis oborientes. Quin laſſitudini
Obnoxios, & frigori, haud faciles putant,
Siqui uſi prius ita prodeant ad munia
Vitæ neceſſaria obeunda. Corporis
Et carne partes pabulo indigas ſuo
Explent, perunctis aſſumpto à cibo locis.
Qui conualeſcunt ægre,hos,& ſenes iuuant,
Ipſis per hyemem ad ueſperam linentibus.
Quæ porrò acopa faciunt, alio uobis loco
Exponam: & horum ſcripta ſubiungam ordine,
In quem uel uſum quoque ueniant, mox tranſigam.
Nunc referam, quo primum liceat facere modo.
Nanque ammoniaci bis quinas quidem uncias,
Siue uncias mauult quis, ſeu pondus aliud,
Idemq́; thuris, at quaternas chalbani,

Cerui medullæ tantundem: parem modum E
Simul atticiq; deinde mittunt œsypi,
Terebinthinæ perlucidæ centum & bis duas,
Mellis recentis optimi rursus decem,
Aequalem tribuunt ponticæ ceræ modum,
Adipis recentis anseris mollis decem,
Vini falerni quinq; pluresve heminas,
Aut pauciores paulo coniiciunt quoque,
Itidem olei ueteris bis uiginti boni.
Id autem graue olens haud quaquam commiseris,
Sic nanq; fiet, gratum ut sit hoc utentibus.
Paratur sic. Maiusculo in mortario
Simulatq; thus in grumulos confregeris,
Et ammoniacum, uinum affundens protinus,
Atque hæc dimittens macerari mediocriter,
Tere cochleari: in mellis spissitudinem F
Cogantur; addito mel unà, atque œsypum,
Cerui medullam, quæ in pila counies.
Ac deinde cera in ollula liquescito,
Oleumq; totum iuncta & adipe & chalbano:
Terebinthinamq; colliquefacies, simul
Superfundens coeuntibus in mortario:
Sed spathula parua, ut refrigescant, permoue.
Tum subigito tantisper hæc omnia manu,
Vnita bene dum appareant, & humidi
Mellis boniq; crassitudinem habuerint.
In stanneum uas condito, uel buxeum,
Hoc sedulo usus optimo ceu pharmaco.
Est commodissimum & mulieribus quoque,
Quis est oborta phlegmone intus: uteri G
Duriciam abigit inde, simul & scirrhi metum,
Vbi pessulo usurpare pharmacum iubet
Litum utero, quod indere hoc solent modo.
Benefacit hoc idem ad dolores aurium
Expertium ulceris, sineq; fluxu graues.
Sergetici autem mittis irini unguinis
Aut portionem quartam, aut trinam pharmaco,
Calidoq; lanam intinctam addis foramini.

Aliud,

Et Viridacopon hoc efficax supra modum,
Vnde & laborum exordijs facit magis
Arthriticis, podagricis quoque efficax.
Hoc ante balneas medicamento litis
Et pedibus & neruis incrassatis simul,
Plures fuisse sanatos conspeximus.
Habet boni thuris pondo libram unam H
Ammoniaci guttæ pondo libras duas,
Aphronitri quàm albissimi solum libram,
Tantundem puriusculi attici œsypi,
Myrrhæq; lectæ, & non lignosi chalbani,
Opopanacisq; puri, singulum omnium
Octo uncias exacte perpendens libra:
Quatuor euphorbij recentis uncias.
His asperi pares dato limnesij,
Hoc nominant adarcen unguentarij
In Italia institores, quive coemunt:
Ceræ admodum bonæ duo pondo ponticæ:
Terebinthinæ tot puræ, semissem insuper:
Olei laurini, cypriniq;, & gleucini,
Sergetici, iriniq; singulam libram:
Olei ueteris, recentis quoque lentiscini,

Cuiusq;

A Cuiusq; rurſum horum immittes pondo duo:
Aceti modicum, quo miſturas ſimplices
Siccas abunde contritas contemperes
Liquidis unguinibus, & ceræ, terebinthinæ,
Ac chalbano, liquori panacis, & alijs.
Vbi calida, atq; adhuc feruentia in pilam
Conieceris, cochleari & manibus contere
Valenter. Vnita omnia ſic repunito
In pyxidem, qualem paulo prius.
Audacter inueteratisq; omnibus utitor.

Aliud.

Et hoc parabile paſſis Acopon, item bonum.
Potiſſimum per hyemem, ſi eſt profectio
Vſquam, malo opportunis facile ſubuenit.
B Quod puri recipit chalbani tres vncias,
Sed unam opopanacis recentis unciam,
Floris ſalis tres, & quaternas œſypi,
Ammoniaci guttæ bonæ pondo libras
Octo, atq; ceræ unam, pithyinæ torridæ
Non fœtidæ quaternas bis pone uncias,
Olei ſabini bis quaternas & libras,
Plus hyeme ceu libram oportebit indere,
Vini falerni nigri denis uncijs.
Sic præparato. Ammoniacum in mortario
Contundito, atq; deinde uinum affundito
Pauliſper macera, curioſe conterens
Florem ſalis: tunc etiam adijcias œſypum,
Terens tum, ac faciens mellis ſpiſſitudinem.
Liquatis colliquandis, inde chalbanum,
Tum opopanacem adiunctum, rurſus liquefacito.
C Leuigatisq; prius in pila, unitis probe
Superq; fundito, & manibus miſcens ita
Pharmacum adhuc feruens uitreo uaſe condito.

Aliud Myracopon.

Et hoc Myracopon optimorum ineſt gregi.
Nam ſuauitatis plenum eſt. Iuuat inſigniter
Quos nominaui paulo affectus antea.
Stactæ bonæ receptat ternas vncias,
Opobalſami tres, & mellis tres attici.
Ceræq; puræ ponticæ tres, vnguinis
Crocini, ſyriaci quoque quaternas uncias:
Ammoniaci quàm albiſſimi, & leuis ſalis.
Sextantem: candidæ & puræ terebinthinæ
Vnam unciam, atq; partem ipſius unicam:
Et cinnamomi, nec non malabathri quoque,
D Libram adde, & partem libræ tertiam inſuper.
Sin abſit autem malabathrum forſan tibi,
Adiunge nardi tantundem gangitidis:
Iſtud bonis mediocriter unguentum additur,
Abunde medicamentoſum ut nullum inuenis
Aliud: uel irini tantum ſergetici
Vel cyziceni pondo, idem amaracini.
His uteris, ubi non adſit quod diximus
Malabathrum: arbitror moderatum myracopon
Nihil minus ſanè auxiliari utentibus.
Sic confit. Accurate mel factum leue
Adiunge, & ſtacten tritam modice miſceas,
Opobalſamumq; ac rurſum exacte contere.
Cera, crocino, terebinthina pura duplo
Iniectis uaſi, prædicta liquefcant aqua
In alia olla: liquefactis inde malabathrum.

Et cunctis unitis modice, vt non ferueat, E
Duplex depone vas protinus ex cacabo.
Exacte frigerato, & raso pharmaco,
Et addito ijs, quæ iam prius recensui,
Mortario læuigato rursus, dum probe
Totum vniatur, fiatq; vnum pharmacum.
Voles at si ipsum reddere efficacius
Ad uitia neruorum, simul ad diutina,
Affectiones longas, tensos musculos,
Euphorbijs recentis etiamnum, & boni
Toti vncias duas admisceas ponderi,
Cum saleq;, melleq;, insuper opobalsamo
Elæuigatum ante. quo satis erit tempore.
Itaq; omnia dicta in vnum cum redegeris,
In pyxidem, vel vas vitreum, reponito.
A balneis in vsum potius ducito. F
Cum Regi facies Principive myracopon,
Perfacile vel para ignis sine commertio,
Opobalsami collectis ternis vncijs,
Et optimi malabathri quindecim vncias,
Et cinnamomi tantundem boni cape,
Ceræq; non olentis candidissimæ
Denarios decem. Sic ipsum præpara.
Partem malabathri tertiam, & ceram quoque
Concisam multa in frustra minutissime,
Argentea in tenui reconde phiala.
Aqua calente plurimum, ut liquaueris,
Ipsum refrigerato, deinde radito.
Tum leuia iungens rursus in opobalsamo
Et cinnamomo totum contere vniens,
Quod restat ipsis supraffundens malabathrum G
Terens adunito manibus, sic condito
Argenteum in vas aut vitreum, sed crassius:
Sic nanq; tuto habebis semper pharmacum:
At si trientem libræ addas gangitidis
Nardi, medicamen reddes longe suauius
Præstantiusq; ad uitia adhuc recentia.
Synchrysma, cinnamomon tibi ni suppetat,
Minimo quidem peius habebis, uere at bonum,
Alio omni & multo myracopo præstantius,
At si proponis id facere efficacius
Ad quos retuli modo affectus, atlantici
Euphorbij iunges quaternas vncias.
Nam sic erit suaue, nec inefficax,
Misturis licet confectum paucioribus.
Cognouimus quosdam uti multis pinguibus, H
Medulla multa, & non nullis aromatis,
Liquoribus, unguentis, & oleis aliquibus.
Quibus contra vsus, cognoui esse talia
Expertium boni, qui non probauerint
Misturas, neq; naturas horum simplices.

GALENO FALSO ASCRIPTVS LIBER
DE PONDERIBVS ET MENSVRIS

Augustino Gadaldino Mutinensi interprete.

ARGVMENTVM LIBRI.

Ponderum ac mensurarum doctrina ex uarijs auctoribus collecta traditur.

Quas res pondere, quas mensura metiamur. *CAP. 1.*

PONDUS grauitate mensum iudicatur: mensura uasculi concauitate: uasculum quantitatis siccæ, uel humidæ est mensura: ita ut tres eius, quam metimur, quantitatis differentiæ sint: una ponderis: altera substantiæ siccæ, quæ in cumulum possit aggregari: tertia humidæ. Cum uerò quam plura, ac penè infinita sint, tum pondera, tùm mensuræ pro regionibus ac consuetudinibus utẽtium, nos sanè de eis, quæ maxime familiaria apud omnes sunt, sermonem habebimus.

C *De Notis ponderum, ac mensurarum.* *CAP. 2.*

Sed quoniam non nulli non integris literis, sed per notas seu characteres hæc ipsa pondera ac mensuras significant, satius utique fuerit nos ueteres sectãdo, primum ipsas notas declarare.

Primum igitur χ littera, ubi superadditum α elementum habuerit, chalcum idest æreum (græce χαλκοῦν) ut uides, significat, $\overset{\alpha}{\chi}$. Si uero suprapositum ο habuerit, Choa (grȩce χόα) significat. χ°. Si † οι, Chœnicen (græce χοίνικα) † $\overset{οι}{\chi}$. Si η, Chemen (græce χήμην) χ^η.

K uerò litera, siquidem ε elementum sibi suprapositum habeat, lineamq́; rectam, quæ per obliquum inferius cornu ipsius secet, ceratium idest siliquam (græce κεράτιον) significat, ꝁ^ε. Si uero υ, Cyathum (græce κύαθον) ꝁ^υ. Si uero ο Cotylan idest heminam (græce κοτύλην ꝁ^ο.

† Aliter. ν.
† Aliter, χ^ν.

† Linea verò aperistictos (idest quam nihil aliud circunsignat) recta, oblique omnino posita, obolum (græce ὀβολὸν) significat ⁓. Duæ uerò aperistictæ, duos obolos ≈, qui Grãma idest scrupulum seu scriptulum (græce γράμμα) faciũt: quod quidem à Γ cui prope sit ρ a linea quadam recta sectum indicatur, ΓΡ.

Duæ autem lineæ, quæ se in altera extremitate contingant, ita ut angulum ad similitudinem duorum cornuum ipsius K ad rectam seu perpendicularem lineã spectantium faciant, drach-

D mam, quæ & Holca etiam cognominatur, significant, <. Proprie tamen Holca (græce ὁλκὴ) ab antiquis per λ, quod in medio habeat ο, notabatur, $\overset{\wedge}{\circ}$.

Nam si id ipsum λ † in medio habeat ι, Libram (græce λίθραν) significat, λ.ξ Quidam etiam alii alteram ipsius λ lineam per obliquum altera linea secantes, Libram indicant, ∕V.

Γ uero intra suum ipsius angulum ο habens, unciam (græce οὐγγίαν) significat, Γο.

μ uerò, si in medio habeat ν, Minam (græce μνᾶν) significat, μ^ν. Si υ, Mystrum (græce μύστρον) μ^υ. Si ε, Medimnum (græce μέδιμνον) μ^ε. Si ο, Modium (græce μόδιον) $\overset{\circ}{\mu}$.

τ autem, quod post se habeat ρ, eiq; incumbens υ, Tryblion (græce τρύβλιον) denotat, τρ^υ.

ξ autem si supra se ε habuerit, Xesten idest sextarium (græce ξέστην) significat, ξ^ε. Si ο, Oxybaphum, idest Acetabulum (græce ὀξύβαφον) $\overset{\circ}{\xi}$. Quidam uerò per ξ à linea recta sectum, Xesten notant, ξ.

η uerò suprapositum μ habens, Heminam (græce ἡμίναν) significat, η^μ.

K autem & ρ quibus μ incumbat, Ceramium idest amphoram (græce κεράμιον) significat, Κρ^μ.

† Alio mõ hic locus uertitur. Linea uero circunflexa, quam nihil aliud circũstat, & quæ omnino per obliquum ponitur, obolum significat ∽. Duæ uerò circumflexæ & cæt. ≈. Tu tamen cõfer cum grȩcis codicibus, in quibus uerba, ut nos vertimus, iacẽt, quãuis in aliquibus hoc modo ∽ ≈ characteres notentur.

† Al. adiunctum habeat, libram significat. λι.

De Ponderibus. *CAP. 3.*

Mina Attica & Aegyptia habet uncias 16. Mina Romana vncias 20.

Libra uncias 12.

Quinta Classis. mmmmm 3 Vncia

Vncia drachmas 8, quæ & holcæ dicuntur. E
Drachma habet ſiliquas 18. Alij uero dicunt ſcrupulos 3.
Scrupulus habet obolos 2.
Obolus ſiliquas 3.
Siliqua habet ſitaria ideſt granula 4. Alii uerò dicunt æreos 2, duasq; tertias alterius partes. Nã obolus æreos 8. habet.

De menſuris humidorum. CAP. 4.

Amphora Italica habet choas 8.
Chus ideſt congius, ſextarios 6.
*Al. cotylas. Sextarius * cochlearia 2: quæ & tryblia dicuntur. Alii dicunt ſextarium habere pondus libræ 1. & ſemiſſis.
Tryblium habet uncias 9.
Cochlearium idem pondus habet.
Cotyla ſiue tryblium (nam idem ſunt) habet myſtra magna 3, acetabula 4.
Nam magnum myſtrum habet acetabulum 1. & tertiam ipſius partem.
Acetabulum habet ſeſquicyathum. F
Cyathus habet chemas paruas, uel myſtra parua 2.

Si vero etiam pondus menſurarum humidorum ſcire uelis, permulta ſanè ſunt ſubſtantiarũ humidarum iuxta inclinationem differentiæ, ut in olei & uini & mellis exemplo dicemus. Mel igitur vino grauius eſt quarta parte ampliusq; etiam decima: quod in vniuerſum, proximũ eſt tertiæ: habet enim eadem mellis ad uinum quantitas ſeu moles, totum vini pondus ac tertiam inſuper ipſius partem. Oleo mel dimidia parte grauius eſt: habet enim totum olei pondus, ac dimidiam inſuper ipſius partem. Vinum oleo nona parte excedit: nam totum olei pondus, & nonam inſuper ipſius partem, continet. Maioris autem declarationis cauſa, in tabula, menſurarũ pondera ſingillatim ſubiiciemus, cum pro comperto conſtitutum ſit oleum uinum, & mel de omnibus ſibi ordine ſubiectis enunciari.

	Olei		*Vini*				*Mellis*		
Amphora Italica habet	Libras	72.	Libras 80.				Libras	108.	
Chus habet	Libras	9.	Libras 10.				Libras	13.	& ſemiſſem.
Sextarius habet	Vncias	18.	Vncias 20.				Vncias	27.	
Cotyla habet	Vncias	9.	Vncias 10.				Vncias	13.	& ſemiſſem. G
Myſtrum magnũ habet	Vncias	3.	Vncias	3.	ſcrup.	8.	Vncias	4.	& ſemiſſem.
Myſtrum paruum habet	Drachmas	6.	Drach.	6.	ſcrup.	2.	Drach.	9.	
Acetabulum habet	Drachmas	18.	Vncias	2.	ſcrup.	12.	Vncias	3.	ſcrup. 9.
Cyathus habet	Drachmas	12.	Drach.	12.	ſcrup.	4.	Vncias	2.	drach. 2.

Oribaſius uero ex Adamantij ſententia ait Sextarium Italicum vini, quidem menſura vncias 24. pondere libram unam, ac vncias octo habere: Mellis uero menſura libras duas & dimidiam pendere.

De menſuris aridorum. CAP. 5.

†Al. 3. Artaba Aegyptia habet modios † 5.
Modius Aegyptius & Italicus habet Chœnicas 8.
Chœnix ſextarios 2.
Sextarius ſemiſextarios 2, quas & Heminas appellant.
*Al. mina. * Hemina habet cyathos 8.
Medimnus Atticus continet hemiecta ideſt ſemiſexta 12. H
Semiſextum habet chœnicas 4. Ita ut Medimnus pendat modius 6. chœnicas 48, ſextarios 96.
Harum menſurarum põdus exponere haud facile eſt, quòd infinitæ ferè iuxta inclinationẽ ſint materiarum diuerſitates ſecundum artis medicæ doctrinam: quemadmodum ante nos, pręſtantes medici præceptoresq; mirum in modum declararunt.

DE SIGNIS ET NOTIS PONDERVM ET MENSVRARVM CAP. 1.

Signorũ ac notarũ doctrina cum maxime neceſſaria ſit, haud obiter ſanè deſcribenda eſt: vt ſiqua in medicamentorum confectionibus ſymbolice poſita inuenerimus, pondus ab ipſis ſignificatum ſtatim cognoſcamus.

μ igitur elementum, cui ν ſupraponatur, μνᾶν ideſt Minam ſignificat, μν.
*Al. adiacens. λ * ſubiectum habens ι, λίτραν ideſt Libram denotat, * λ.
*Aliter. λι. Γ ſubiectum ο habens, ὀυγγίαν ideſt unciam, ſignificat, Γο.
Apud aliquos autem inueni ν ſpra ſe habens ο unciam ſignificare, ον.
μ ſupra poſitum habens ε, μέρος ideſt partem ſignificat, με.
λ tranſuerſe collocatum, ſi cornua ad dexteram uergentia habeat, drachmam ſignificat. < : ſi ad ſiniſtram, drachmæ dimidium, >.
S Romanum apud non nullos quidem triobolum: apud nos uerò cuiuſq; ponderis dimidiũ ſignificat,

Ϛ significat, S: Trāſuerſe uero poſitum, ſi unicū ſit, Obolū ſignificat, ∽: ſi duo ſint, duos obolos ∽∽.
C græcum elementum intus conuerſum. Semiobolum denotat, Ͻ.
ξ ſuprapoſitum ε habens, ξέστην, id eſt Sextarium, ſignificat, ξε.
κ ſuprapoſitum habens υ, Cyathum (græce κύαθον) ſignificat, κυ.
λ ipſi ο ſuprapoſitū, Holcam (græce ὁλκὴν) quæ, & drachma etiam cognominatur, ſignificat, λο.

De ponderibus & menſuris. CAP. 2.

Mina Italica habet drachmas 144. Mina attica drachmas * 122, Vt mina Italis ſit libra, & ſemis: Atticis libra 1. unciæ 3. drachmæ 4.

* Vel hic legendū 124. uel inferius drach. 2. ubi drach. 4. legitur.

Vncia apud Atticos continet drachmas 7: apud Italos drachmas 8.
Drachma habet ſcrupulos 3.
Vncia autem continet ſcrupulos 24.
Libra continet uncias 12, † holcas 2. Holcam uerò etiam Drachmam cognominant.

† Al. legitur Didrachma habet holcas, id eſt drachmas. 2.

Scrupulus habet obolum 1. æreos 4.
Obolus habet æreos 6.
Aereus autem, & Siliqua omnium ponderum ſunt minima, ad ęquandam trutinam impoſita.
B Medimnus habet ſemiſexta 12.
Semiſextum habet choas 2, chœnicas 4.
Chus habet chœnicas 2. ſextarios 8.
Vt Medimnus contineat chœnicas 48. ſextarios 192.
Chœnix habet cotylas 8. ſextarios 4.
Sextarius cotylas 2: cyathos 12.
Et hoc modo Græcorum plurimi res metiuntur.
Apud Italos autem Chus inuenitur, qui mēſura quidē ſextarios 6. cotylas 12. habeat: pondere uerò aquæ pluuialis, quæ minime fallax eſt, drachmas 72. Chœnix item Italis habet ſextarios 3. cotylas 6. Et hoc pondus Atticis, Tryblium nominatur.
Acetabulum eſt quarta pars cotylæ.
Habet autem ſextarius pondere drachmas 120.
Proprie uero Græca Cotyla olei pendet libram 1. Sextarius * libras 2. Cotyla Italica pendit olei uncias. 8, uini uncias 9.
Scire autem oportet mēſuras iuxta pondus pro materiæ diuerſitate haud mediocriter uariari.

C

EX LIBRIS CLEOPATRAE DE MVNDITIIS

De ponderibus, & menſuris.

Mina pōderis eſt nomē: habet autem uncias 16. drachmas 128. ſcrupulos 384. obolos 768. thermos, id eſt lupinos 1152. ſiliquas 2304. æreos 6144. Attica mina habet uncias 12. & ſemiſſem, drachmas 100. ſcrupulos 300. obolos 600. lupinos 900. ſiliquas 1800. æreos 4800.
Peolemaica mina habet uncias 18. drachmas 144. ſcrupulos 432. obolos 864. lupinos 1296. ſiliquas 2592, æreos 6912.
Libra habet uncias 12. drachmas 96. ſcrupulos 288. obolos 576. lupinos 864. ſiliquas 1728. æreos 4608.
Vncia habet drachmas 8. ſcrupulos 24. obolos 48. lupinos 72, ſiliquas 144. æreos 384. Vocatur etiam alio nomine Tetraſſaron Italicon, ideſt quatruſſis Italicus.
Drachma habet ſcrupulos 3. obolos 6. lupinos 9. ſiliquas 18, æreos 48.
Denarius Italicus habet drachmam 1.
Drachma etiam * alia æquiuoce uocatur ipſa Aegyptiaca, quæ eſt ſexta pars drachmæ Atticæ, obolum 1. pendens.
D Scrupulus habet obolos 2. lupinos 3. ſiliquas 6. æreos 16.
Obolus habet lupinum, & ſemiſſem, ſiliquas 3. æreos 8.
Semiobolus habet ſiliquam, & ſemiſſem, æreos 4.
Lupinus habet ſiliquas 2. æreos 5, & tertiam alterius partem.
Semiobolus uerò Atticus alterius ſemioboli quatuor quintas habet.
Siliqua habet atticos æreos 2. & duas tertias partes alterius ærei.
Aereus habet ſemioboli quartam partem. ʒIta ut ſemiobolus 4. æreos pendat.ʒ
Stater pendit drachmas 4. Appellantq; ipſum Tetradrachmon.
Dupondium etiam ſimiliter pendit drachmas 4.
Nux etiam regia pendit drachmas 4.
Cheme magna habet drachmas 3. Parua drachmas 2.
Aſſarium id eſt As, habet drachmas 2.
Cochlearium habet drachmam 1.
Cyathus habet drachmas 10. ſiue unciam 1. & quartam eius partem, ſcrupulos 30. obolos 60. lupinos 90. ſiliquas 180. æreos 480. Eſt autem Cyathus ſexta pars cotyles.
Cotyle, menſura quidem habet cyathos 6: pondere uerò drachmas 60. uncias 7. & ſemiſſem,

ſcrupulos

ſcrupulos 180.obolos 360,lupinos 540,ſiliquas 1080.ęreos 2880. E
Tryblium eandem capit menſurã, quã cotyle,nã mẽſura capit cyathos 6.põdere drachmas 60.
Sextarius menſura habet cotylas 2,põdere drachmas 120. Vocatur autem ſextarius apud Aegyptios Inion.
Acetabulum menſura habet cotyles quartam partẽ, cyathum 1,& ſemis:põdere drachmas 15.
Concha magna eandẽ ſeruat menſurã,quam acetabulum:nam menſura habet ſeſquicyathum pondere drachmas 15.Concha minor, menſura habet ſemicyathum,pondere drachmas 5.
Myſtrum magnum habet ſextamdecimam cotyles partem, quæ ſunt drachmæ 3.cum dimidia, & quarta.Myſtrum minus habet cotyles uigeſimam ſecundam partem:quæ ſunt drachmæ 2. ſcrupuli 2.& ſiliqua 1.& undecima ferè ipſius pars.
Chus habet menſura quidem cotylas atticas 12. ſextarios 6. chœnicas 4. pondere drach. 720.
Chœnix habet menſura quidem cotylas 3.pondere uerò drachmas 180.
In Georgicis inueni Cotylam trium eſſe quartarum ſextarij.
Choa uerò ſextariorum 9.cotylarum 12.
Amphorea ſextariorum 36,cotylarum 48.
Metretem ſextariorum 72,cotylarum 96. F
Medimnum ſextariorum 108.cotylarum 144.
† Alias 90. Metretes uerò apud Syros habet ſextarios †6.apud Italos uerò 120.
Tryblium,& Acetabulum ſimiliter habent cotyles quartam partem.
Cyathus cotyles ſextam partem.

ALITER DE EIVSDEM

Mina Attica habet uncias 12.Alia mina habet uncias 15.Ptolemaica uncias 18.
Libra habet uncias 12.
Vncia habet drachmas 8.
Drachma habet ſcrupulos 3.
Scrupulus habet obolos 2.
Obolus habet lupinum 1.& ſemiſſem.
† Si hic quoque eſt legendũ, inferius paulo poſt, duos & ſemis, legeř oportebit: ſi ibi, duos & duas quintas hic quatuor, & quatuor quartas, alterius, ẽ legendum. Forte tñ, ſi ſuperiora conſiderentur, hic legendum eſſet, quinque & tertiam alterius ptẽ, inferius uerò duos, & duas alterius tertias.
Lupinus habet ſiliquas 2.æreos † 5.
Semiobolus Atticus alterius ſemioboli quatuor quintas habet.
Siliqua habet æreos atticos 2.& duas alterius quintas.
Aereus habet ſemioboli quartam partem.Vt 4.obolos pendat ſemiobolus. G
Stater pendit drachmas 4. Vocant autem,& ipſum Tetradrachmon.
Dupondium habet drachmas 4.
Nux regia ſimiliter pendit drachmas 4.
Cheme magna habet drachmas 3. Cheme parua drachmas 2.
As habet drachmas 2.
Cochlearium habet drachmam 1.

DE MENSVRIS, ET PONDERIBVS VETERINARIORVM

Vncia habet drachmas † 8.
Drachma habet ſcrupulos 3.obolos 6.
Cotyle habet uncias 12.acetabula 2.
† Al. 7.& ſemis. Acetabulum facit uncias 6.
Acetabulum habet cyathos 3.
Cyathus habet myſtra 4.
Myſtrum facit unciæ dimidium.
Myſtrum habet cochlearia 2. H
Cochlearium eſt myſtri dimidium.
Cochlearium facit ſcrupulos 6.
Scrupulus facit obolum.
† Al. unciã i. & ſemiſſem. Siclium (i.Sicilicus) † unciæ dimidium.§
§Cyathus myſtra 4. Vt ſit myſtrum unciæ dimidium§
§Myſtrum facit cochlearia 2. Vt cochlearium ſit unciæ quarta pars.§
Mina habet uncias 15.holcas 112.& ſemiſſem.
Libra habet holcas 90.
Denarius habet ſcrupulos 4.

De menſuris humidorum.

Amphora Italica habet choas 8.
Chus habet ſextarios 6,
*Al. Tribans. Sextarius habet cotylas 2.quæ &*Tryblia dicuntur.
Cotyle eandem menſuram continet, quam tryblion.
Tryblium * habet myſtra magna 3.acetabula uerò 4.

Myſtrum

A Myſtrum magnum habet acetabulum 1,& tertiam partem.
Acetabulum habet ſeſquicyathum:
Cyathus habet chemas paruas,uel myſtra parua 2.

	Olei	*Vini*	*Mellis*
Amphora Italica habet	Libr. 72.	Libr. 80.	Libr. 108.
Chus	Libr. 9.	Libr. 10.	Libr. 13. & ſemiſſem.
Sextarius	Vnc. 18.	Vnc. 20.	Vnc. 27.
Cotyle	Vnc. 9.	Vnc. 10.	Vnc. 13. & ſemiſſem.
Myſtrum magnum	Vnc. 3.	Vnc. 3. ſcrup. 8.	Vnc. 4. & ſemiſſem.
Myſtrum paruum	Drach. 6.	Drach. 6. ſcrup. 2.	Drach. 9.
Acetabulum	Drach. 18.	Drach. 20.	Vnc. 3. drac.3.
Cyathus	Vnc. 1.& ſemiſſem.	Drach. 13. ſcrup. 1.	Drach. 18.

DIOSCORIDIS DE MENSVRIS ET PONDERIBVS.

EGo chariſſime de ponderibus,& menſuris ita perſcrutatus ſum, quippe à minimis initium ſumpſi,& ad Minam uſq; multiplicando aſcendi.

B *De ponderibus.* *Cap. 1.*

Siliqua idem pondus habet,quod Aereus.
Obolus habet æreos 3. Vnde ſemiobolus habet pondere ſiliquam,& ſemiſſem.
Scrupulus pendit obolos 2.ideſt æreos 6.
Drachma,& quæ Holce dicitur,pendit ſcrupulos 3.id eſt obolos 6.
Vncia habet drachmas 8,ſcrupulos 24.
Libra habet uncias 12. Drachmas 96.
Mina ſecundum medendi uſum pendit uncias 16.ideſt holcas 128. Mina Italica pendit uncias 18.ideſt ſeſquilibram, drachmas autem 144. Mina Alexandrina pendit uncias 20.id eſt holcas 160.

De menſuris humidorum. *Cap. 2.*

Vini.

1 Amphora habet libras 80.
2 Vrna libras 40.
3 Chus ideſt congius libras 10.
C 4 Semicongius libras 5.
5 Sextarius habet libram 1.uncias 8.
6 Hemina,id eſt cotyla,uncias 10.
7 Quartarius habet uncias 5.
8 Acetabulum,ideſt quarta pars cotyles,æquat uncias 2.& ſemiſſem.
9 Cyathus,ideſt ſexta pars cotyles,æquat unciam 1.& ſemiſſem,& ſcrupulos 4.
10 Cheme eſt cyathi quarta pars,æquat drachmas 3.ſcrupulum 1.

Aquæ.

Idem eſt pondus aque,& aceti. Aiunt autem,ſi aqua pluuiali uas repleatur,minime fallax,ſed iuſtiſſimum pondus eſſe.

1 Amphora habet libras 72.
2 Vrna habet libras 36.
3 Congius habet libras 9.
4 Semicongius habet libras 4.& ſemiſſem.
5 Sextarius habet vncias 18.
D 6 Hemina,quæ & cotyle eſt,habet uncias 9.
7 Quartarius habet uncias 4.& ſemiſſem.
8 Acetabulum,quod eſt cotyles quarta pars,habet uncias 2.& drachmas 2.
9 Cyathus,qui eſt ſexta pars cotyles,habet unciam 1.& ſemiſſem.
10 Cheme,cyathi quarta pars,habet drachmas 4.

Mellis.

1 Amphora habet libras† 108. † Aliter 120.
2 Vrna habet libras† 54. † Aliter 60.
3 Congius habet libras† 13.& ſemiſſem. † Aliter 15.
4 Semicongius habet libras† 6.& uncias 9. † Al.7.& ſemiſſem.
5 Sextarius habet libras 2.& † uncias 3.
6 Hemina habet libram 1.& unc.1.& ſemiſſem.
7 Quartarius habet uncias 6.& drachmas 6. † Al. ſemiſſem
8 Acetabulum habet uncias 3.drachmasq; † 3. † Aliter 2.
9 Cyathus habet uncias 2.& drachmas † 2. † Al.ſemi.
10 Cheme,quæ eſt cyathi quarta pars,habet † drachmas 4.& obolos 3. † Aliter drac. 5.

De menſuris

DE MENSVRIS, ET PONDERIBVS

E

Medimnus habet semisexta 12.
Semisextum habet choas 2.
Chus habet choenicas 4.
Choenix habet cotylas atticas 3. pondere autem, holcas 180.
Chus mensura quidem est cotylarum atticarum 12. pondere uerò pendit drachmas 720.
Sextarius mensura quidem est cotylarum 2. pondere uerò drach. 120. pendit.
Cotyle habet cyathos 6. pōdere uero drachmas 6. Cotylam Attici etiam Tryblium appellant.
Acetabulū mensura est cotyles quarta pars, quod est sesquicyathus: pondere uero hēt drac. 15.
Cyathus est drachmarum 10.
Cheme est cythi quarta pars, drachmæ 2. & semis.
Mystrum magnum est cotyles decimaoctaua pars: pendit drachmas 3. & scrupulum 1. Mystrū paruum est cotyles uigesima quarta pars: pendit drachmas 2. & semissem. Mystrum iustissimum habet scrupulos 8.
Cochlearium habet scrupulos 3.
Nucis basilicæ seu regiæ magnitudo pendit drachmas 7. F
Nucis ponticæ magnitudo pendit drachmam 1.
Balani idest glandis magnitudo pendit drachmæ dimidium.
Fabæ ægyptiæ magnitudo pendit obolum, & semissem.
Orobi magnitudo pendit æreos 2.

DE SIGNIS PONDERVM, AC MENSVRARVM.

Cum expositio si gnorum pondera, ac mensuras indicantium necessaria sit, eam hic descripsi, ut si quando ea ipsa signa in medicamentis notata inueneris, haudquaquam errare possis.

- ν itaq; quod supra μ sit positum μνᾶν, idest minam, significat, μ·
- λ quando subiectum habeat 1. λίτραν id est libram, significat, λ.
- Γ quod ο supra uel infra se habeat, οὐγγίαν id est unciam, significat, Γ· Γ.

Apud non nullos autem inueni ν, quod supra se ο habeat, unciam significare, ν·

- μ quod supra se habeat ε μέρος, id est partem, significat, μ·
- λ obliquum, si ad dextram cornua uergentia habeat, drachmam significat ≺ : si ad sinistram, drachmæ dimidium, ≻.
- S Romanum, apud aliquos quidem triobolum: apud nos uerò cuiusque ponderis dimidium significat, S. Si autem transuersæ ponatur, obolum 1. significat, ∽. G

FINIS QVINTAE CLASSIS

AAAAA BBBBB CCCCC DDDDD EEEEE FFFFF GGGGG HHHHH IIIII
KKKKK LLLLL MMMMM NNNNN OOOOO PPPPP QQQQQ RRRRR
SSSSS TTTTT VVVVV XXXXX YYYYY ZZZZZ
aaaaa bbbbb ccccc ddddd eeeee fffff ggggg hhhhh iiiii KKKKK lllll mmmmm
Omnes sunt quaterniones præter mmmmm ternionem.

Venetijs, Apud Iuntas.